hoc est, garrulam illam circulatorum festiuitatem non esse aucupandam. *Idem Quintil. lib. 2. capit. 4* Extemporalis garrulitas, nec expectata cogitatio, ex vix surgendi mora, circulatoriæ verè iactationis est.

Circulatim, significat per circulos. { κατα κύκλους. GALL. Tout autour. ITALI. *Circondatamente.* GERM. Den ring zuring. HISP. *De corillo à corillo.* ANG. *Round about, by circles.* } SVET. In summo publico luctu, externarum gentium multitudo circulatim suo quæque more lamentata est.

Circulo, as, are, pro circundare legitur. { חסך *hasaph* κυκλόω. GALLI. Enuironner. ITAL. *Cerchiare, circondare.* GERM. Vmbgeben als mit einem circkel etwas. HISP. *Cercar, hazer cerco.* ANGL. *To compasse, to enuironne.* } *Colum. lib. 12.* Isque debebit ante circulari fossula, quæ repleatur lapidibus & calce. *Cic. de Clar. orat.* posuit pro In circulum caput circumferre: Videt (inquit) oscitantem iudicem, colloquentem cum altero nunquam etiam circulantem. [Circulari iudicem. (an fallere?) *Senec. epist. 40.* In priuato circulari. *Senec. Epist. 53.* Circulari legit apud *Cæs. Victor. cap. 13. lib. 8.* vbi legitur, totis vero castris milites conturbari.]

CĪLIS, { κέρκος. GAL. Alouette. ITA. *Lodola.* GERM. ein lerch. HISPA. *Cugujada.* ANGLI. *A lark.* } Est auis, quam alio nomine Alaudam dicimus. Hanc poëtæ fabulantur fuisse Scyllam Nisi regis filiam, quæ quum patrem fatali crine spoliatum Minoi prodidisset, mutata est in auem Cirim. Nominis huius etymon. *Ouidius* deducit à Græco verbo κείρω, quod est tondeo: alludens nimirum ad fabulam, qua Scylla purpureum Nisi patris crinem fertur totondisse. Sic enim ait *lib. 7. Metamorph.*

pluuiis in auem mutata vocatur
Ciris, & à tonso est hoc nomen adepta capillo.

CIRIS, dicitur Scylla Nisi regis filia, mutata in auem Cirim, id est, alaudam. Vide Scilla. κιρίς, scribitur *Oppiano libro primo, de Aucupio.*

CIRNEA, æ, Vas vinarium. nam κιρνᾶ misceo significat. { ANG. *A vessell for wine.* } *Plaut. in Amphy* Inde impleui cirneam.

CIRRHA, κίρρα. Vrbs est in Phocide ad radicem Parnassi montis: à qua campi vicini Cirrhæi dicti sunt. *Plin. lib. 4. cap. 3* Et Apollo Cirrhæus, & Templa Cirrhæa, hoc est, ædes Apollinis, *apud Senecam in Hercule Oetæo.*

CĪRRI, à quibusdam appellantur capilli contorti, ac perinde crispati, quales picus Martius, & alauda, & grues in capitib gerunt. κίρσιον *kerulithi kōrukhoi, ē eutrichi.* GALL. Vne touffe de cheueux retors les vns contre les autres. ITAL. *Capelli crespi.* GERM. Harzopff. HISPA. *La guarnicion de los cabellos.* ANGLI. *Bushes, offrizled heare* } Ostreorum etiam capillamenta dicuntur Cirri. *Mart. lib. 7.* Et ostreorum rapere liuidos cirros ¶ Alij cirros capillos capitis attonsos putant, à κείρω, attondeo incido. *Cato de lib. suis educandis*, Itaque Ambraciæ primum puerilem dentem, item cirros ad Apollinem ponere solent. [Iuuenal. *satyr. 13* Madido torquentem cornua cirro.]

CĪRRATVS, id est, capillatus. βαθυκερυμβίκος. GALLIC. Qui a les cheueux crespes & par touffeaux. ITA. *Chi ha riccetti capelli* GER. Der vmbrädret har oder fol che zopf hatt. HISP. *Qui tiene crespos los cabellos* ANGL. *That hat curled and frizled heare.* } *Persius*, Ten' cirratorum centum dictata fuisse Pro nihilo pendas?

¶ Inde Cirratos vocat pueros, qui comam nutriunt, quam Veneri consecrent deonandam.

CĪRSI, κίρσοι, ab Hippocrate vocantur varices, hoc est, tumores pedum & nonnunquam circa imam partem ventris, atque adeo circa ipsos testes. Aristoteles ἰξίας vocat. ¶ Tu vide lexicon Horæi.

CIRTA, siue potius Cirrha, κίρτα. Numidiæ fuit vrbs nunquam satis munitissima, in qua Iugurtha Adherbalem necauit, *vt est videre apud Sallust. in Iugurth.* *Vide & Strab. lib. vii.* Vulgo *Constana.*

CIRTISCVS, Fluuius est memorandus in Scythia, teste Herodoto.

CIS, κίς, Vermiculus in tritico præcipuè & hordeo nascens, semináque illa cuspide sua exiguis foraminibus penetrans: à cuius similitudine etiam pumax lapis κισηρὶς Græcis appellatur, quod fistulosus, sit & multis foraminibus pertusus.

CIS & CITRA, { עבר *eber.* ἐπὶ τάδε, ὁπότερος μέρος. GAL. Deça. ITAL. *Di qua.* GERM. Hiebissit. HISP. *Aquende.* ANGL. *On this part or side* } differunt, quòd Cis magis propriis nominibus fluuiorum vel montium præponi solet: reliquis magis Citra: vt, Cis Rhenum, Cis Padum, Cis Alpes. ἐπὶ τάδε, ἐφ' ἑκάτερα. Cis paucas tempestates, (*dans peu de iours*) *Plaut. Most. sc. 1. a. 1.* Citra Forum, citra remplum, hoc est, ab hac parte templi, aut fori. ¶ Harum duarum præpositionum significationi opponitur Vltra quod significat trans, vel ab alia parte, vt, Vltra Apenninum, Vltra Padum. [Vt lana tincta fuco citra purpuram placet (i. si non cum ea comparetur.) *Quintil.* Luceat hæc citra Solem. *Idem Quintil.* Citra extrema consistere. *Senec. c. 10. de tranq.* Citráque necem tua constitit ira. *Ouid. Eleg. 1. l. 2. Trist. item*, Citra pro præter, *Cæs. lib. 1. de bell. in.* Nihil citra Capuam tutum. i. præter Capuam. [Hæ autem particulæ Citra, Intra, Vltra, *vt docet Gell. l. 3 lib. 12.* apud veteres singulis syllabis appellatur Cis & Vls. Dicebatúrque Cis Tyberim, & Vls Tyberim: mox dici cœptum est, Citra Tyberim, & Vltra Tyberim, & Iuxta Calendas

¶ Cis etiam per compositionem nominibus montium, vel fluuiorum coniungitur: vt, Cisalpinus, Cispadanus. Et quanuis habeat vim localem. per translationem tamen, & in tempore, & in aliis rebus vti possumus: vt, Cis definitum tempus venisti: sicut, Vltra tempus à nobis datum venisti, Cis naturæ leges: hoc est, minus quàm patiantur naturæ leges. ¶ Citra etiam quandoque pro Sine, χωρὶς. *Columella*, In agricultura voluntas facultatésque citra scientiam sæpe magnam dominis afferunt iacturam. *Suet. in Cæs.* Alij citra Senatus, populíque autoritatem, id est sine autoritate. *Quint. lib. 1.* Tum neque citra Musicen, Grammatice potest esse perfecta. *Plin. lib. 3* Citra fastidium nominentur.

¶ Quandoque ponitur pro Ante: vt, Citra Calendas: id est, ante Calendas. *Suet. in August.* Solebat etiam citra spectaculorum dies, si quando quid inusitatum, dignúmque cognitu, &c. ¶ Fit autem Citra à Cis.

CITERIOR, à Citra, vel à Citer, vocabulo obsoleto. { ὑπώτερος. GAL. Qui est plus proche de nous. ITAL. *Più vicino, vltimo.* GERMAN. Der hiebisseit ist. HISPP. *Cosa de mas aquende.* ANG. *That is nigher.* } *Cic. ad Attic. libro 12.* Hircius ad me scripsit, Sextum Pompeium Corduba exisse, & fugisse in Hispaniam citeriorem. Ætas citerior. *Valer. libro octauo tituli de studiis & industria*, Citerioris ætatis metas, sed non paruis tamen sparij Chrysippi viuacitas flexit. Hoc est, ad recentiorem nostræque propiorem ætatem peruenit. Quæ enim nobis proxima sunt, citima appellantur. *Cicer. de Vrin.* Hanc autem citimam è mediana linea direxit ad læuam, sed principatum dedit superiori. *Idem in Som. Scip.* Ex quibus erat ea minima, quæ vltima cælo, citima terris, luce lucebat aliena. [Citerius procedere. *Velleius.*]

CITIMVS, pe. cor. superlatiuum à Cis, vel Citra, vel potiùs ab antiquo nomine Citer, Proximus. Vnde Citima vocantur, quæ in cælo infima sunt, & nobis proxima. { ἐγγύτατα. GALL. Tresprochain de nous. } *Molto di più de qua, più propinquo à noi.* G. Der zudem aller nechsten hiebisseit bey vns ist. HISP. *Cosa de muye mas aquenas* ANG. *Neerest.* } *Cic. in Somn.* Ex quibus erat ea minima, quæ vltima cælo, citima terris luce lucebat aliena.

CISALPINA GALLIA, quæ & Citerior Gallia, & Gallia togata dicitur, fluuio Rubicone finitur, cuius basim Alpes efficiunt. { GERM. Das theil Italiæ so jetz Lombardia genennet wirt. } *Cicero pro Lege Manilia.* Inde quum se in Italiam recepisset, duabus Hispaniis & Gallia Cisalpina præsidiis ac nauibus confirmara, &c.

CISAMVS, κίσαμος, Vrbs est Cretæ apud Ptolemæum, quæ hodie Ephirisa appellatur. { GERMAN. Ein statt in Candia heisst jetz Chisamo } *polt.*

CISAPENNINA ITALIA, à Catone in Orig. dicitur quæ respectu Romanorum cis Apenninum montem est. { GERM. Das Italia so der statt Rom hiebisseit dem berg Apennino gelägen ist } sicut Transapennina, quæ trans Apenninum est.

CISIANTHI, Populi sunt inter Scythas, qui Oceanum accolunt, Cimmeriis vicini. *Plin. lib. 6. c. 13.*

CISIA, κισία, Mater Memnonis, à qua Susorum ciues Cisij dicti. *Stephan.*

CISIVM, Genus vehiculi, duas habens rotas. { ἅρμα τέτρορον GALLIC. Vn certain chariot à deux roues à porter gens. ITAL. *Vn certo carroche ha due rote* GERMAN. Ein karch mit zweyen rederen. HISPA. *Vn genero de carro ò andas.* ANG. *A certaine cart or wagon with twoo wheales.* } à quo Cisiarij, qui cisium regunt. *Cic* Delituit in quadam cauponula, atque se ibi occultans, perpotauit ad vesperum: inde cisio celeriter ad vrbem vectus, domum venit capite inuoluto.

CISIARIVS, Cisij moderator siue auriga. { ἡνίοχος τοῦ τετρόρου λιθίου. GALLI. Chartier & menetir de chariot à deux roues. ITA. *Carratiero.* GERM. Ein Carrer. HIS. *Carratero, el que rige aquellas andas à carro* ANGLI. *A carter that guideth a cart with twoo wheales* } *Paul. Iureconsl. lib. 29. Digest.* Si cisiarius, dum cæteros transire contendit, cisium euertit, & seruum quassauit, vel occidit, puto ex locato esse in eum actionem.

CISPELLO, as, are, apud vetustissimos inuenitur pro eo quod est in citeriorem partem pellere. *Plaut. in Amph* Inde optimè cispellam virum.] *Idem Plau. Asin. sc. 3. a. 3* Qui mihi hunc cispellat metum, aliàs aspellat.]

CISPIVS, Mons in vrbe Roma, Exquilina in regione, de nomine Cispij dictus, *vt inquit Festus. Varr. lib. 1. de ling. Lat.* Exquilinus est Cispius mons sexticeps apud ædem Iunonis Lucinæ. *Et Gell. cap. 1. lib. 15*]

* CISRHENANUS, cis Rhenum habitans. *Cæsar lib 6. belli Gall.* Neruios, Aduaticos, ac Menapios, adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis.

CISSA Ptolemæo fluuius est Ponti, in ea parte, qua Cappadociæ cohæret. Vulgo *Quisa.*

CISSANTHEMVS, pen. corr. κισσάνθεμος, Altera cyclaminij species est, quam vulgus hodie (*teste Ruellio*) *Diuæ Mariæ figillum* vocat.

CISSEVS, κισσεύς, Rex Thraciæ, pater Hecubæ vxoris Priami, à quo Cisseis patronymicum: vt, Hecuba Cisseis, *apud Euripidem.*

CISSIBIVM, Ligneum poculum ex hedera, quod Græci κισσύβιον ἢ κισσύβιον vocant. Meminerunt *Theocritus & Homerus.* Pollux ait poculum illud pastorale sic dictum, quòd hedera circundatum sit nam κισσὸς hederam significat.

CISSITES, κισσίτης, Gemina est ad similitudinem folij hederæ candicans. *Plin li. 37. cap. 11.* Cissites in candido collucet, hederæ foliis omnem totam tenent. *Et apud eundem eiusdem lib. cap. 10.* Cissites circa Coptum nascitur candida, & videtur intus habere paruum. qui sentiatur etiam strepitu.

CISSVS, κισσός, Hederæ genus est, quæ sola sine adminiculo subsistit, neque arboris aut muri, alterius ve pedamenti eget sustentaculo, vnde etiam Orthocissus à Græcis dicitur, quasi recta hedera. Fabulantur Græci Cissum Liberi patris pusionem in hanc herbam conuersum, ei nomen fecisse.

CISTA, Fiscinum, arca. { סל *sal* סלתא *Matarón.* κίστη GAL. Panier, corbeille, coffre, ou bahu. ITALI. *Paniero, canestro.* GER. Ein korb, zinnen, oder kist. HIS. *Cesta.* ANGLI. *A chest or coffer.* } Genus vasis viminei, *apud Colum. lib. 11. cap. 52. Ouid 2. Metamorph.* Clauserat Actæo texta de vimine cista. ¶ Fit etiam Cista ex asseribus, in qua conduntur & pecuniæ, & alia vsui nostro necessaria. *Cic. in Verr.* Quaternos H-S, quos mihi Senatus decreuit, & ex ærario dedit, ego habebo, & in cistam transferam ex fisco. *Iuuen.* Namque vetus Græcos seruabat cista libellos. * Cista in iudiciis erat, intra quam tabulæ ceratæ ponebantur in ferendis suffragiis, *vt inquit Asconius in illud Ciceronis in Diuinatione*, In Diuinatione, & in aliis causis maioribus vniuersi iudices in eadem tabula simul conijciebant suas, easque

insculptas literas habentes absolutionis siue condemnationis.

Cistŭla, κίστη. GALL. Petit panier, petit coffre ou bougette. ITA. *Pieciol paniero.* GER. Ein kleins körblin oder kistlin. HISPA. *Cestilla.* ANG. *A little chest.* } *Martial. lib.* 1. Parcæ cistula non capax oliuæ. [Vbi patera nunc est? S. In cistula. *Plaut. Amph.*] ¶ Hinc aliud diminutiuũ Cistella. *Terent. in Eunuch.* Cistellam Pythia domo effer cum monumentis. [Pateram, qua ille potare solitus est, in cistella pertuli. *Plaut. Amph.*] ¶ A quo rursus Cistellula. *Plaut. in Rud.* Vbinam ea fuit cistellula? [*Plaut. Amph.* Quæ in hac cistellula tuo signo obsignata fertur.] *Autor ad Herenn. lib.* 1. Cistellam pro vase poluit, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibúsque ferendis colligebantur, quum ait, Saturninus legem ferre cœpit, collegæ intercedere: ille nihilominus cistellam detulit.

Cistifer, a, um, {ὁ κιστοφόρος. ANG. *Which beareth a chest.*} Qui fert cistam. *Martial.* Nupsiti Gellia cistifero.

Cistellatrix, icis, ἡ κιστοφόρος. *Plaut. Trin.* Nox datur } ducitur familia tota, Cantrices, cistellatrices, nuntij, renuntij, raptores panis & peni. Videtur significare ancillam, quæ canistrum fert hederæ.

Cisterna, Locus in quo colligitur aqua pluuia per euripos & canaliculos sub stillicidio positos, ad imbres suscipiendos. { בור *bor.* Ἀμφιμάσι, τὸ ὑδατων δοχεῖον. GALLICE, Cisterne, lieu à recueillir l'eau de pluye pour la garder. ITAL. *Cisterna.* GER. Ein tistern/ Ein ort das hin das regen wasser zusamen laufft. HISP. *Cisterna ò algibe de agua.* ANG. *A cisterne, a place to keep an gather rayne.* } *Vlpian. l.* 1. *ff. de fonte.* Cisterna aquam viuam non habet. Et quidem cisternæ imbribus concipiuntur, sed per glaream immissam in spongias purificatis. *Idem l. Vulgaris. § sed & si de naui. ff. de furt.* Et quidem si cisterna vini sit, quid dices? aut aquæ cisternæ? [Cisterna ædificiis subdita. *Senec. Epist.* 87.]

Cisternĭnŭs, a, um, {ὁ πρὸς ἢ ὁ ἐν τῇ Λεξιφάτῃ. GALL. De cisterne. ITALI. *Di cisterna.* GERMA. Das der cistern zugehört. HISPA. *Cosa de cisterna ò algibe.* ANGL. *Belonging to a cisterne.* } *Colum. lib.* 12. *cap.* 43. Tota deinde vasa in aqua fontana, vel cisternina ponderibus impositis mergi.

Cistus, {κίστος. GALLI. Ciste. ITALI. *Cisto.* GERMA. Cistus/ist ein stand. HISP. *Cergaços.* } quem & Cittaron vocant, siue Cissaron. Est frutex maior thymo, foliis ocymi: cuius sunt duo genera, floris colore distincta. Masculus enim florem habet rosaceum; fœmina album. *Vide Plin. lib.* 24. *cap.* 10. Vulgus Rosaginem, siue Rosam caninam appellat. Sub hoc frutice nascitur hypocistis: de qua suo loco. ¶ Est & Cisti species Leda Plinio; λήδη Dioscoridi, ex qua ladanum λήδανον, siue λήδιον Herodoto. *De quo Plinius libro* 12. *capite* 17.

CISTHENA, Pomponio libro primo, Vrbs est Æolidis in Isthmo, qui est inter Elaiticum sinum & Idæum. A Plinio Cisthene vocatur *lib.* 5. *cap.* 30.

Cistophorus, κιστοφόρος. ¶ Cistophorus, *Ciceroni* Asiatica pecunia cuius pretium fuit pauxillo maius quàm denarij dimidium, ita dictus quòd in eo essent expressi cistigeri: quatuor autem denarij, *vt ex Festo colligere licet*, efficiunt 7. cistophoros cum semisse: ex qua summa ad calculos reuocata, colligitur eius pretium ad tres obolos cum semisse. *Malasspina. n. in Ep. ad At. aliter tradens fallitur. Hæc Adr. Iunius.* Numi species, sic dicti à Canephoris Palladis Atticæ virginibus ministris, quarum imaginem habebat impressam. *Cicero ad Atticum libro* 11. Ego in cistophoro in Asia habeo ad sestertia bis & vicies. Huius pecuniæ permutatione fidem nostram facile tuebere. *Idem pro Domo sua*, Vt si in Asia cistophorum flagitaret.

Cistŭla, *Vide* CISTA.

CITARII, Populi Siciliæ. *Autor Plin. lib.* 3. *c.* 8.

Citatus, *Vide* CITO, citas.

Citĕrĭa, Appellabatur effigies quædam arguta & loquax ridiculi gratia, quæ in pompa vehi Romæ solebat. *Cato in M. Cæcilium*, Quid ego cum illo decertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum iri ludis pro citeria, atque cum spectatoribus sermocinaturum? *Festus*, Citeriæ itaque conuitium in homines impendio loquaces olim iactatum est. Vnde speciem Prouerbij habebunt orationes huiusmodi, Citeria loquacior: &, Per hoc mutam dicas citeriam: vnus cum multis citeriis certare possit.

Citĕrĭor, Citerius, *vide* CITRA.

CITHAERŌN, κιθαιρών, per i nostrum; Mons est Bœotiæ, *teste Strab.* cuius radicem Asopus amnis alluit. { GERM. Ein berg in Boeotia dem Bacchо zugeeignet. } *Seruius* credidit alterum esse ex iugis Parnasi: quod omnium Geographorum iudicio secus se habet. Est enim Cithæron mons à Parnaso discretus, & ab eo plus quàm triginta passuum millibus dissitus. Hic mons Libero patri sacer erat; vnde etiam ibi eius Orgia celebrabant. *Ouid. 3. Metamor.* Vadit, vbi festus facienda ad sacra Cithæron Cantibus & clara Bacchantum voce sonabat.

Cithăra, pen. cor. Instrumentum musicum, alio nomine Lyra. { כנור *chinnor.* κιθάρα. GALLI. Vne harpe. ITA. *Cetera.* GERMA. Ein harpff. HISP. *Harpa, instrumento.* ANGL. *An harpe.* } [*Martial. Epig.* 165. *l.* 14.] Hanc Hieronymus scribit effici in modum Δ literæ, cum chordis viginti quatuor, & per digitos variis vocibus, tinnulísque ictibus in diuersis modis concitari. *Plin. lib.* 7. *c.* 56. Citharam Amphion: vt alij, Orpheus: vt alij, Linus inuenit. ¶ Citharam *Virgilius* pro ipla musica & harmonia accepit. 12. *Aen.* Augurium, citharámque dabat, celerésque sagittas. *Quint. lib.* 2. *c.* 8. Nam sicut cithara, ita oratio perfecta non est, nisi ab imo ad summum omnibus intenta neruis consentiant. ¶ Non omnes qui habent citharam, sunt citharœdi. *Varro de Re rust. lib.* 2. Quo significatum est, complurib. mortalium adesse virtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen vera virtute faccnt.

Cithărœdus, Qui cithara canit. {κιθαρῳδός. GALL. Harpeur, iouër de harpe en partie. ITAL. *Chi cante sula cetera, citarista.* GERM. Ein harpfenschlager oder welcher darzu singt. HISP. *El què tañe la harpa.* ANG. *An harper.* } Proprie (vt Moschopulus annotauit) qui & citharam pulsat, & ore accinit. *Iuuen.* Accipis vxorem, de qua citharœdus Echion, Aut Graphysus fiat pater. *Cicero* 5. *Tuscul.* Aut vocem citharœdi non audiunt.

Cithărœdĭcus, ca, cum, {κιθαρῳδικός. ANG. *Belonging to an harpe.* } vt, Citharœdica ars, *apud Plin. lib.* 9. *c.* 8. Citharœdicus habitus. *Suet. in Nerua*, Item statuas suas citharœdico habitu.

Cithărīsta, κιθαριστής, Qui citharam tantùm pulsat, non etiam accinit: nam is (*teste Moschopulo*) propriè dicitur Citharœdus. *Cic.* 3. *Ver.* At etiam illum Aspendium citharistam, de quo sæpè audistis id, quod est Græcis hominibus in prouerbio quem omnia intus canere dicebant, sustulit.

Citharus, κίθαρος Athenæo, κιθαρίδης Aeliano, & κιθάρα Oppiano *lib.* 1. Piscis est qui Romæ Folio dicitur. Rhombo similis est, *vel Galeno teste libro tertio, Alimen.* Cuius dentes ferrati: lingua soli ex planis soluta est: Caro insuauior quia alga vescitur, vt salpa. Cithari præter *Aristotelem meminit Plinius libro tricesimo secundo, capite* 11. Peculiaris autem maris acipenser; aurata, &c. balanus, coruus, citharus.

Cithărīstrĭa, Quæ cithara canit. {κιθαρίστρια. GALL. Femme qui iouë de la harpe. ITA. *Quella che canta in sula cetera.* GERM. Ein harpfenschlägerin/ oder welche darzu singt. HISP. *La muger que tañe la harpa.* ANGL. *A woman that playeth on the harpe.* } *Terent. Phorm.* Continuò quandam nactus est puellulam Citharistriam. *Ibidem Terentius* eandem vocat Fidicinam, Ille, qui illam amabat fidicinam.

¶ Sunt autem Citharistes, & Citharistria, verbalia, à Græco verbo κιθαρίζω, quod est cithara cano.

CITHĂRISTĂ, siue Citharistes, κιθαριστής, Promontorium Galliæ Narbonensis: *testibus Ptol. lib.* 2. *c.* 10. *& Antonino*, qui in suo Itinerario ab hoc promontorio Massiliam vsque nauigio triginta millia passuum facit.

Citĭmus, *vide* Citra in cis.

[Citus, a, um, GAL. *viste, soudain.* Citus te cunis extitit. *Plaut. Amph.* Pergunt ad cunas citi. *Ibid.* Turbo non æquè citus est. *Plaut. pseud. sc.* 4. *a.* 2. Citis quadrigis. *Pl. Amphitr.*]

[Citò, *Vistement, soubdainement.* Da citò cantharum. *Plaut. Most. sc.* 4. *a.* 1. Citiùs properet persequi. *Plau. Aul. sc.* 1. *a.* 4. Quàm citissime potest, tam hoc celere ac factum volo. *Pl. Capt. sc.* 2. *a.* 2.]

Citrā, præpositio, ὅπισθ. *Vide in dictione* CIS.

Citro, *vide in dictione* VLTRO.

Citrus, Arbor est duorum generum: quarum altera lauri folio perpetuò virens, eadem est cum malo medica, quæ citrium malum gignit, oris graueolentiam emendans, & vestium commendans odorem, ealdémque à tineis conseruans. { μηλέα περσική, vel μηδική, vel ἡ μηδόμηλος. GAL. Citronnier, arbre qui porte les citrons. ITAL. *Citronaro.* GERM. Citronbaum. HISP. *Cidras, medera más, preciosa que alerze.* ANG. *A limon tree.* } Altera sylueſtri cupresso similis est; & caudice & folio, & odoratu, in Mauritania præcipuè nascens: vnde in Italiam ad pretiosissimarum mensarum materiam aduehebatur, quæ Cedrinæ appellantur *à Pli. li.* 13. *c.* 15. [Gallici triumphi apparatus è citro. *Velleius.*] Hæc arbor ab Homero Trogete, à quibusdam etiam Thyia appellatur, præcipuam in radicis crispitudine dotem habens. ¶ Citrum, neut. gen. citri arboris lignum. *Varro* 3. *de Re rust. c.* 2. Nunc ubi hîc vides citrum, aut aurum? *Mart. lib.* 9. Et testudineum mensus quater hexaclinon, Ingemuit citro non satis esse suo. *Idem libro* 10. & citrum vetus, Indicósque dentes.

Citrĕus, a, um, Quod ex citro confectum est. {ANG. *Made of the limon tree.* } *Cic.* 6. *Verr.* Tu maximam & pulcherrimam mensam citream, à Q. Lutadio Dioro (qui Q. Catulli beneficio à L. Sylla ciuis Romanus factus est) omnibus scientibus Lilybæi abstulisti. Citream mensam cum aurea comparat *Martialis in Distichis*, Accipe fœlices, Atlantica munera, mensas: Aurea qui dederit dona, minora dabit.

Citrīnus color, A citri similitudine dictus. {ANG. *The colour of an orenge.* } *Plin. libro* 19. *cap.* 5. *de cucumere loquens*, Crescunt, qua coguntur, forma, in Italia virides, & quàm minimi: in prouinciis quàm maximi, & citrini, aut nigri.

Citrea malus, Quæ & Medica, μηδική, nominatur. Arbor est toto anno pomifera, aliis cadentibus, aliis matureſcentibus, aliis subnascentibus pomis. Folia habet lauri, intercursantibus spinis, fructum verò aureo colore, & odore gratissimo: quem *Virg.* 2. *Georg.* miris laudibus celebrauit, ibi, Medica fert tristes succos, tardúmque saporem Fœlicis mali. Præcipuæ mali huius dotes sunt, oris graueolentiam emendare, & vestes à tineis illæsas conseruare. Varia citrei mali genera *vide apud Ruel. lib.* 1. *c.* 69. *& Amatum Lusitanum in Dioſc. c. de citreis.*

*Citrosa vestis, κιτρόδης, à similitudine citri appellata est. *Hæc Festus. Meminit & Macrobius lib.* 3. *Satur. cap.* 19.

Cittâ, κίττα, Deprauatus mulierum prægnantium appetitus, quum inutiles cibos appetunt; quòd fere contingere solet secundo aut tertio à conceptu mense, ex alimento in ventriculo corrupto, fœtu existente tam imbecilli, vt nutrimentum consumere non possit. Hinc fit, vt copiosæ in ventriculo redundantiæ accumulentur, quæ varium absurdúmque gignunt appetitum, vt carbonum, cretæ, & similium. Eam ob causam Græci malum hoc, picam appellauêre, ab auis eius varietate sumpta similitudine.

Cittampĕlos, κιττάμπελος, Herba est quæ Dioscoridi Helxine, & officinis Parietaria dicitur. Vtitur hac appellatione *Paul. Aegin. lib.* 6.

CITTĬVM, κίτιον, Oppidum Cypri: vnde Citticus Zeno, κιττιεύς, *apud Laert. lib.* 7.

Cittosis, κίττωσις, Vuarum vitium est, quum acini à facemis dilapsi pereunt

peseunt. *Vide Cæl. Rhod. antiq. lib. 6. c. 1.*

Ciuis, huius ciuis, Vrbis incola, Municeps, liber à coëundo (Ciceroni probatur) quod vinculo quodam societatis ciues in vnum coëant cœtum, & sub iisdem legibus viuant. ¶ אישׁ חעיר *ish haïr* בן־העיר *ben haïr*. πολίτης, ἄστος. GAL. Citoyen ou citoyenne. ITA. *Cittadino*. GER. Ein burger oder burgerin. HISP *Ciudadano* ANGL. *A citizen or burgesses* ¶ *Cicero in Cæs.* Serui me hercule mei si me isto pacto metuerét, vt te metuunt omnes ciues tui, domum meam relinquédam putaré. *Idem 1. de Finib.* Debeo profecto, quãtuncunque possum, in eo quoque elaborare, vt sint opera, studio, labore meo doctiores ciues mei. ¶ Ciuis,)(Peregrinus. [peregrinos hodie absoluam, cras agam cum ciuibus. *Plaut. pseud. sc. 7. a. 4.*] *c. 1. 6. Verr.* Apud Segestanos repertum esse iudices scitote neminem, neque liberum, neque seruum, neque ciuem, neque peregrinum, qui illud signum auderet attingere. *Idem*, Colebatur à ciuibus, ab omnibus aduenis visebatur.

Ciuitas, Ciuium multitudo vnum in locum congregata, quæ eodem iure viuit. ¶ עיר *hir* πόλις. GALL. Cité, bourgeoisie, assemblee de ville, amas de citoyens. ITAL. *Cittá* GER. Burgerschafft oder Statt. HISPAN. *Ciudad, compañia de ciudadanos*. ANG. *A citie*. ¶ *Cic. de Somn. Scip.* Nihil enim est illi principi Deo, qui omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat acceptius, quàm concilia, cœtusque hominum iure sociati, quæ ciuitates appellantur. *Idem pro Sestio*, Tum conuenticula hominum, quæ postea ciuitates nominatæ sunt. [Ciuitas haet concordior, si indotatas opulenti ducant *Plautus Aulul. sc. 1. a. 3.*] ¶ Ciuitas & Vrbs in hoc differunt, quod incolæ dicuntur ciuitas, vrbs vero complectitur ædificia. *Cicero 4. Acad.* Aristoteles & Xenocrates, quos Antiochus sequi volebat, non dubitauissent quin & Prætor ille esset, & Roma vrbs, & tam ciuitas incoleret. *Idem pro P. Sylla*, Etenim in qua ciuitate res tantas gesserim memini, & in qua vrbe intelligo. ¶ Aliquando Ciuitas dicitur ius ciuium: vnde Ciuitate donare, πολιτείαν δίδωμι. Vsurpatiue tamen dicitur vrbs, hoc est, ipsa mœnia, & ædificia. [Ciuitas, *inquit Gell. c. 7. lib 18.* & pro loco, & oppido, & pro iure quoque omnium, & pro hominum multitudine sumitur. *Item*, Ciuitatium pro Ciuitatum in genitiuo numeri multitudinis, *Liuius lib. 2. a. 5.*]

¶ Capere ciuitatem, *Plat. in Dialogo*, qui Sophista inscribitur, prouerbialiter dixit pro rem difficilem assequi. Neque enim ciuitas primo statim impetu capitur. ¶ Ciuitatem vsurpare, se pro ciue agere *Suet. in Claudio*: Ciuitatem Romanam vsurpantes in campo Esquilino securi percussit. ¶ Magna ciuitas magna solitudo, τρομὰς μεγάλη ἐστὶν μεγάλη πόλις. Quadrabit in vrbes aut domos, agros aut hortos, aut aliud id genus quidpiam amplum quidem & spatiosum, sed parum exculcum: Aut in librum ingentem quidem illum, verum impolitum & illimatum. ¶ Seruorum ciuitas, δούλων πόλις. De cœtu cõiectuque hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici potest. ¶ Dicitur etiam ciuitas, pro regione tota cuius incolæ iisdem legibus vtuntur, vt ciuitas Allobrogum, Heluetiorum. *Sallust.* Itaque Q. Fabio Sangæ, cuius patrocinio plurimum ciuitas vtebatur, rem omnem vti cognouerunt aperiunt. *Cæs. lib 1.* Apud Heluetios longe nobilissimus & ditissimus fuit Orgetorix. Is M. Messala & M. Pisone Cos. regni cupiditate inductus, congregationem nobilitatis fecit, & ciuitati persuasit, vt de finibus suis cum omnibus copijs exirent.

Ciuilis, & hoc ciuile, Quod est ciuium, seu quod ad ciues pertinet. ¶ πολιτικὸς. GALL. Politique, appartenant aux citoyens. ITALI. *Ciuile*. GERMAN. Burger recht oder das den burgeren zugehört. HISPA *Cosa de ciudad, ciuil*. ANGL. *Belonging to a citie* ¶ vt Ciuilis mos, Ciuile ius, Ciuile odium, Ciuile bellum, Ciuilis homo, qui est peritus eorum quæ ad administrandam Rempub. pertinent. *Cic. 7. Phil.* Itaque ego ille, qui semper autor pacis fui: cuique pax, præsertim ciuilis, quanquam omnibus bonis, mihi tamen in primis fuit optabilis. *Idem ad Atticum lib 7* Genus belli quod fit, vides: ita ciuile est, vt non ex ciuium dissensione, sed ex vnius perditi ciuis audacia natum sit. [Non verus & naturalis, sed ciuilis & opinabilis autor. *Gell. c. 1. l. 12.* Ciuilem modum dignitatis concupiscere. *Velleius.* Plusquam ciuilia cupere & suprà ciuilem æquationem elcuari (de Tyrannide.) *Calpurnius, Declam. 6.* Ciuilem virum exhibere i. prudentem regendæ ciuitatis. *Quintil.* Ciuilis reditus Pompeij (i. sine armis & paratus.) *Velleius.* Ciuile fasque esse re malediei. *Suetonius in Vespas. cap. 9. Idem l. 6. ab vrb.* At hercule sermo minime ciuilis, (i. popularis.) *Tacit. lib. 2.* Hactenus indulgere matri, ciuile ratus. *Idem lib. 2.* A ciuili more degenerare. i. à mansuetudine. *Suet in Aug. c. 16* Ciuili animo ferre. *Suet. in Cæs. c. 75.* Ciuilem admodum se egit. i. comem. *Suet. in Tiber. capit. 26.* Parcus & ciuilis in se agendo. *Suet. in Claud. cap. 11.* Ciuile vitæ genus instituere. i. leuissimum. *Suetonius in Tiber. cap. 11. Item*, Ille pater patriæ, (quid enim ciuilius illo?) *Ouid. Eleg. 4. l. 4. Trist.*] ¶ Vnde ciuiles, id est, curæ, & solicitudinss. *Horat. 1. Epist.* Nunc agilis fio, & versor ciuilibus vndis. Studia ciuilia. *Cic. pro Font.* Si inimico testi credi non oportuit, inimicior Marcello Crassus, aut Fimbrię Scaurus, ex ciuilibus studiis, atque obtectatione domestica, quàm huic Gallię ¶ Ciuilis actio, id est præscriptis verbis: *D. lib 9. Tit. Dig. 15.* Cui opponitur legitima: Ciuilis actio incerti vocatur. Quercus ciuilis, est quercea corona, quam (vt refert Seruius) qui in bello ciuem liberarient, accipiebant. ideo quia ante causa vitæ in hac arbore hominibus fuit, qui glandibus vescebantur. *Virgil. 6. Æneid.* Atque vmbrata gerunt ciuili tempora quercu.

Ciuilior, & ciuilius. πολιτικώτερος. comparatiua. *Gell. 4. Trist. Eleg. 4.* Ipse pater patriæ, quid enim ciuilius illo?

Ciuilissimus. Superl. *Spartianus in Adriano*: In colloquiis etiam humillimorum ciuilissimus fuit.

Ciuilitas, Comitas, facilitas, humanitas. τὸ πολιτικὸν. GA. Ciuilité, honnesteté, police. ITAL *Ciuilità*. GERMANIC. Burgerliche vnnd erbarliche sach. HISPAN *Ciuiridad*, ò *policia* ANGLIC. *Ciuilitie, gentlenesse and conuersablenesse in maners*. ¶ Moderatio quædam atque molestia, magis ciui hominique politico, quàm Imperatori conueniens, quam Augusto tribuit. *Suetonius. cap. 51. & Claud. cap. 51.* Clementiæ ciuilitatisque, inquit, eius multa & magna documenta sunt. *Iulius Capitolinus* laudat Antoninum Pium, quod Imperatorium fastigium ad summam ciuilitatem deduxerit. [Ciuilitatis pars Rhetorica. bis (i. ciuilis disciplinæ. *Quintil. cap 16. lib 2.*)

Ciuiliter, aduerb. Ciuium more. ¶ πολιτικῶς. GAL. Ciuilement. ITALIC. *Ciuilmente, ciuilmente*. GERM. Burgerlich, Statlich. HISPAN. *Ciuilmente, politicamente*. AN. *Ciuilie, gentilie, like citizens*. ¶ *Cicer. 1. Offic.* Vt enim quum ciuiliter contendimus, aliter si est inimicus, aliter si competitor; cum altero certamen honoris & dignitatis est, cum altero capitis & famæ. *Idem. Sacr. 5.* Poscimus vt cœnes ciuiliter: id est, vt tibi sit panis idem qui aliis conuiuis, iisdémque ferculis vtaris: non vt tyrannico more, aut regio cœnes. *Ouidius 12. Metam.* Exercet memores plusquam ciuiliter iras. [Et quoniam semel est odio ciuiliter vsus. *Ouid. Eleg 8. lib. 3. Trist.* Ciuiliter eruditus. *Gell. c. vlt. l. 20.* Neque enim ciuiliter nimis opibus vtebatur *Liuius l. 3. c. 4.*]

Ciuicus, a, um, pen. cor. Ciuilis. ¶ πολιτικός. GALL. Citoyen. ITA. *Cittadinesco, ciuile*. GERMA Burgerlich. HISP. *Ciuil, de ciudad*. ANGLIC. *A Ciuil, of a citie*. ¶ Ciuica Burgerlich. HISP. *Ciuil, de ciudad*. ANGLIC. *A Ciuil, of a citie*. ¶ Ciuica corona, quam ciuis ciui, à quo seruatus fuisset in prælio, testem vitæ dare solebat. *Cicer. pro Planc.* Ac id etiam gregarij milites faciunt inuiti, vt coronam dent ciuicam, & se ab aliquo seruatos esse fateantur. *Vide plura in* Ciuilis. [*& apud Gell. c. 6. l. 5. Plutar. in Coriola.*

CIVS, πόλις, Fluuius Thraciæ ex Pæonibus & Rhodope monte profluens, medium interfecans Hæmum. *Strabo lib 4.*

¶ Fuit item Cius Bithyniæ oppidum, postea Prusias appellatum. Hoc (*vt testatur Strab. lib. 12.*) Demetrius euertit vnà cum Myalea, huic vicina: easque Prusiæ Zelæ dedit, qui vtranque rursus à ruinis excitans, Cium, à se Prusiada, Myrleam vero ab vxore Apamiam nominauit.

C ante L

CL. in notis antiquorum Claudius. **CL.V.** clarissimus vir. **CL.F.** clarissima filia, vel fœmina. **CLL.** Claudius. **C. LDBL.** causam laudabilem. **C.L** Caij Libertus, vel Caius Libertus. **CL.** conlibertus. **C.L.** vel **I.** vel **L.** Caia liberta **C.L.** Caiæ libertæ **C.LIB.** Caij libertus, vel liberorum. **CLB.CL.** conlibertæ clarissimæ. **C.MAR.P.** caput margine pleno. **CM.** Comis. **CML.** centum millia. **CMS** Comis. **C.M.** Ciuis mulus. **C.M.** vel **CA.M.** causa mortis, vel **M.** Marius. **COM.** vel **CO.** Comitia obdurata. **C.M.T.** causa mali tui. **C.MT.** crementum multum. **CML.XII.** camelos duodecim.

Cabula. *Vide* CLAVOLA.

Clădes, Strages, conflictus, & calamitas. ¶ שֶׁבֶר *schéber* אֵיד *edh* שֶׁבֶר *schéber* πόλεμος, θραῦσις GALLIC. Desconfiture de guerre, perte en bataille, victoire perdue. ITA *Calamità, vccisione*. GERM. Ein niderlag, verderbung, jhl mortlicher schad HI. *El estrago, ò mortandad à hierro*. ANGL. *Great slaughter and domage*. ¶ ξύλα τὰ πλάγια, hoc est, ramo. est enim nihil aliud, quàm ramorum & surculorum detritio: quemadmodum calamitas calamorum: strages stratarum arborum. Deinde μεταφορικῶς ad homines transfertur; quanquam non desunt, qui ξύλα τὰ πλάγια, hoc est, à flendo, siue lugendo, aut cadendo cladem, quasi cadem dictam existimant. *Plin. lib 16. cap 32.* A quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit, quę antè vastata cladibus fuerat. *Cic. de Clar. Orat.* Cursum ingenij tui Brute, premit hæc imporcuna clades ciuitatis. *Virgil. 12. Æneid.* & subita turbaret clade Latinos. [Cladès, calamitas, intemperies (De parasito) *Plaut. Capt. sc. 3. a. 4* Clades exantlarent impatibiles. *Plaut. Amphitr.*]

CLAEON, Κλάων Fons est iuxta Celænas Phrygiæ oppidum, ab effectu fletus dictus. κλάω enim idem est quod fleo. Huic vicinus alter fons Gelon, ξὸν τὸ γελᾶν, hoc est, à ridendo appellatus. *Refert Plinius 1 Theophrasto.*

Clam Præpositio ablatiuo casui seruiens. Secreto, latenter. ¶ בסתר *bessether*. λαθραίως, κρύφα. GAL. En cachette. secrettement. ITA. *Celatamente, di nascosto*. GER. Heimlicher weyß, verborgentlich. HISP. *Occultamente escondidamente* ANG. *Priuelie, secretlie, closelie*. ¶ Clàm patre egisti. *Plaut. in Amph.* Is mare occœpit Alcumenam clam viro. [Deduco pedes clam ne sentiat miles. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 2.* Quæ me clam ratus fum facere, Ille hic fecit palam. *Plaut. Men. sc 5. a 5.* Scortum liberet clam patrem. *Plaut. Capt. sc. vlt. a. 5.* Mihi concredidit clam omnes. *Plaut. Asin. prolo.* Si quid clam vxorem animo suo fecit volupe. *Plaut. Amph. sc. 2. a. 5.* Clam matrem suam. *Plaut. Mil. sc. 1. a. 2.* Clam vxorem iussi apparari prandium. *Ibid. sc. vlt. act. 5.* Ne clam me comesses prandium. *Plaut. Menæ. sc. 2. a. 4*] ¶ Iungitur aliquando & accusatiuo. *Plaut Cas.* Bona multa faciam clam meam hanc vxorem. *Cic. in Sallust.* Timens ne facinora eius clàm vos essent.

¶ Quandoque reperitur loco aduerbij posita. *Virgil. 1. Æneid.* Clàm ferro incautum superat, securus amorum Germanæ, ¶ Hinc compositum Perclàm, quod est valde occulte.

Clancŭlō, λαθραίως, clam siue clanculum. *Macrob. Satur. lib. 5. c. 18.* Fuit enim hic poeta, vt scrupulose & anxiè ita dissimulanter & quasi clanculo doctus, vt multa transtulerit, quæ vnde tranflata sint difficile sit cognitu.

Clanculum diminutiuum est à Clàm. ¶ בסתר *bessether*. λαθραίως, κρύβδην. GALLI. Secrettement, en cachette. ITALIC. *Di nascosto, celatamente*. GERMAN. Heimlich. HISPAN. *A escondidillas*. ANGLI. *Secretlie priuelie* ¶ *Terent. in Eunuch* In cellulam ad te patris penum omne congerebam clanculum. *Ibidem*, Venisse clanculum per impluuium. ¶ Clanculum accusatiuo iunxit. *Terent. in Adelph.* postremo alij clanculum Patres, quæ faciunt, quæ fert adolescentia: Ea ne me celet, confuefeçi filium. Alia via clanculum præcurristi. *Plaut. Amph.* Neque quæ loquitur exaudire clanculum. *Pl. Menæ sc. 2. a. 3.* Clanculum surripuisse ex armario. *Plaut. Men. sc. 3. a. 3.* Clanculum compilat. *ibid. sc. 1. a. 4* Clanculum censebas te istæc flagitia facere posse? *Ibid. sc. 2. a. 4*]

Clanculārius, a, um, Occultus, latens. ¶ נסתר *nistar*. κρυπτὸς, κρυφαῖος. GA.

Secret, caché, incognu. ITAL. *O culto, secretto.* GERMA. Verborgen. HISP. *Escondido segreto.* ANG. *Secret, priuate.* } *Martial. lib. 10.* Vernaculorum dicta, tordidum dentem, Et fœda linguæ probra circulatricis, Poeta quidam clancularius spargit, Et vult videri nostra &c.

Clandēstīnō, pen prod. Occultè, secretò, latenter. {בסתר *bestêther.* κρύβδην κρυβδίως κρύφα. GAL. En cachette, secrettement. ITA. *Secretamente, occultamente.* GERM. *Heimlich/verborgentlich.* HIS. *Escondidamente, ò escondillas.* ANG. *Secretlie, closelie.* } *Lucilius,* At enim dicis, clandestinò tibi, quod commissum fuerat. *Plaut. in Mil.* Nam hoc negotij clandestinò, vt agerem, mandatur mihi.

Clandestīnus, a, um, penultima producta, Occultus, secretus. {נעלם *neʿĕlám* κρυφαῖος. GAL. Secret, caché. IT. *Occulto, secreto* GER. *Heimlich/verborgen* HIS. *Escondido, secreto.* ANG. *Secret, priuie.* } *Liu. 4. ab Vrbe,* Quum patres clandestina denuntiatione reuocati ad diem certam essent. *Manlius lib. 1.* Et clandestinis fugentia fraudibus arma. *Sil. lib. 7.* Ceu clandestino traheretur fœdere bellum. [Clandestina vt celetur suspicio. *Plaut. Amph.* clandestinus est amor. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.* Conuentum clandestinum. *Gell. c. 9. l. 17*]

Clāmor, Vox intenta, & maiore cum impetu prolata. {קול *kol* ועקה *zeʿaḳáh* אנקה *anaḳáh.* κραυγή, βοή. GALL. Clameur, cri, huyement. ITA. *Grido.* GERM. ein geschrey. HISPAN. *Clamor ò voz grande.* ANG. *A lowde criyng.* } *Plin in Epist.* Turbidóque clamore postulauerat simul & oppressurat. *Cic. 6. in Verr.* Interea ex clamore fama tota vrbe percrebuit, expugnari deos patrios. *Virg. 5. Aeneid.* resonat clamoribus æther. ¶ Antiqui etiam Clamos dicebant, sicut Arbos. [Clamorem vtrinque efferunt (in prælio) *Plaut. Amph. sc. 1. a. 1. & Aul. sc. 3. a. 1.* Clamores Imperia dotes. Qui istic clamorem tollis? *Plaut. Curc. sc. 2. a. 2.* Clamore hominem posco de creditore. *Plaut. Curc sc. 3 a. 5.*

Clāmo, as, are, Vocifero, clamorem edo, clamorem facio, voce contendo. {קרא *ḳará* ועק *zaʿáḳ* אנק *anáḳ.* βοᾶν, κλαίειν. GAL. Crier, huyer, braire. ITA. *Gridare, chiamare.* GER. Schreyen HIS. *Llamar dando voces.* ANG. *To crie lowde.* } *Plaut. in Mercur.* Nec tolerant vt æquum est, patres: sed clamant, indecenter obstrepunt. *Cic. ad Attic. lib. 5.* Id clamare omnes, qui aderant, nihil impudentius. &c. *Terēt. in Adelph.* Clamant omnes, indignissimè factum esse. [Clamat, parturit. *Plaut. Aul. sc 5. a. 4.* Sic occeperunt (Asini) clamare, (i.) rudere) *Pl. Asin. sc. 2. a. 3*] ¶ Clamare item pro dicere, & affirmare accipitur. *Cic. in Verr.* Quum tutores H-SLXXX. millibus id opus, ad illius hominis iniquissimi arbitrium se effecturos esse clamarent. ¶ Quandoque vocare, κατακαλεῖσθαι. *Vir. 4. Aeneid.* Per medios ruit ac morientem nomine clamat. *Ouid. 2. Metam.* Aspicit hanc, visámque vocat, clamata refugit. *Idem 6. Metam* Ipsa videbatur terras spectare relictas. Et comites clamare suas. [Ianua Ianitorem clamat. *Plaut Asin. sc. 3 a. 2.* Quin Dum atque hominum clamat continuò fidem, (tenex) *Plaut. Aul. sc. 1. a. 2. & Men sc. 8 a. 5*] ¶ Clamare, conqueri. *Terent. in Adelph.* Mihi quidem non placent. Et clamo sæpe. *Liu. 3. ab Vrbe.* Clamant fraude fieri, quòd foris teneantur exercitus. *Cic. pro Cluent.* Quum & de suo, & de vxoris interitu clamaret, testamentúmque mutare cuperet, &c. Huius composita sunt, Acclamo, Conclamo, vt Vasa conclamo. κλαυθμὸν συμπένθειν. Item Declamo, Exclamo, Proclamo, Reclamo, & Succlamo, quæ habent penultimam productam.

Clāmĭto, as, are, frequentatiuum. {קרא נאנח *neenáḳ* κραυγάζειν συγκλαίειν τινὶ πολλὰ καὶ κλαίειν. GALL. Crier souuent, ou dire à haute voix. ITA. *Gridare spesso.* GER. Offtig oder offt schreyen. HISP. *Llamar dando voces muchas vezes.* ANGL. *To crie often and lowde.* } [Clamitat me vt reuortar. *Pl. pseud. sc. 1. a. 5.* Non quod pueri clamitant se in fuba reperisse. *Plaut. Aul. sc. 1. a. 5.*] *Terent. in Andr.* clamitent Metyco hantam, hæreditatem persequi. *Cic. 2. Tusc.* Nam quum ex remibus laboraret, ipso in ciulatu clamitabit talia esse, quæ antea de dolore sensisset ipse. *Terent. in Adelph* Venit sæpe ad me clamitans. Quid agis, Mitio.

[Clamatio. *Plaut. Most. sc. 1. a. 1.* Quid hic tibi ante ædes clamatio est? Qu'as-tu ici à crier deuant ceste maison? (siue clamitatio.)]

Clāmātor, verbale, qui clamat voce contendit. {קורא *zoḇéḳ* κραυγαστής, κραύτης. GAL. Vn crieur ou criard, brayard, celuy qui crie. ITAL. *Chi grida ò chiama alcuno.* GERM. ein schreyer/trutzer. HISPA. *Strepitoso, pieno di gridi, llamador.* ANG. *That crieth lowde.* } *Cic. 3. de Orat.* Quare Coracem istum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere in nido, qui euolent clamatores odiosi ac molesti. *Mart. lib. 12.* Non venit ablatis clamator verna lucernis. [*Item Gell. c. 9. l. 19.*

Clmatōrĭus, a, um, κραυγαστικὸς: vt, clamatoria auis, in auguriis dicebatur, quæ alio nomine Ciiuina, & Prohibitoria appellabatur, ab affectu impediendorum auspiciorum. Hanc *Plin. lib. 9. c. 15.* numerat inter aues seculo suo incognitas. Clamatorium genus. *Cicer. ad Quintum Frat. lib. 3.*

Clāmōsus, a, um, à nominatiuo Clamos, quod clamore obstrepit, vociferarúrque. {κραυγαστικός. GAL. Criard, plein de crierie. ITAL. *Strepitoso, pieno de gridi.* GER. Schreyig/prallechtig. HISP. *Gritador.* ANGL. *Which crycth very lowde.* } *Iuuenalis,* Securum iubeant clamoso insistere circo. *Quint.* Non turbidus, non clamosus sit altercator. [Indirecta, & vt ita dicam, clamosa actio est. *Quintil.*]

CLAMPETI E Locus Italiæ in Brutiis, *apud Plin. libro tertio, capite 5.*

Clango, is, xi, vel gui. Tuba cano, vel increpo. { κλάζω. תקע בשופר *takáh baſchſchophár* תרע *heréah.* GAL. Faire retentir, resonner comme fait vne trompette. ITA. *Trombettare, sonare di tromba.* GERMA. Trommetten/ertlingen. HISP. *Sonnar la bozina ò trompeta.* ANGLI. *To sowne a trompet, to crie lik an egle.* } *Valerius Flac.* ter inhorruit æther, Luctificum clangente tuba.

¶ Clangere item dicuntur anseres, *vt est videre apud Columel. lib. 8. cap. 13.* ¶ Aquilis item clangorem tribuit *autor Philomelæ apud Ouidium,* Dum clangunt aquilæ.

Clangŏr, Sonus tubarum est. תרועה *teruʿáh* κλαγγή. GALLICE. Son de trompette. ITAL. *Il sono delle trombe.* GERM. Der Trommeten schall. HISP. *Son ò sonido de trompeta.* ANG. *The sowne of trompettes.* } *Virgil. 2. Aeneid.* Exoritur clamórque virûm, clangórque tubarum, Licet etiam dicatur de sono anserum, & aliarum rerum clarè strepentium. *Cic. 4. Tusc. de Prometheo,* Iouis satelles (intelligit aquilam) pastu dilaniat fero, Tum iecore opimo sarta & sartata affatim, Clangorem fundit vastum. *Colum. de anseribus lib. 8 cap. 13.* Etúique generis anser præcipuè rusticis gratus est, quòd nec maximam curam poscit, & solertiorem custodiam præbet, quàm canis: nam clangore prodit insidiantem.

CLĀNĬUS, χλάϊς *Stephano,* Fluuius Campaniæ iuxta Acerras vrbem, crebris eius inundationibus bona ex parte haustam: *vt annosanit Seruius in illud Virg. 2. Georg.* vacuis Glanius non æquus Acerris. *Plin. lib. 3 cap. 5* Glanicum vocat, eandémque esse testatur cum Lyri, Minturnas interfecante. *Stephanus* Glanim appellat, Sillúmque piscem ab eo Glanium vocari existimat. *Plinio* tamen Glanis Tuscíæ fluuius est iuxta Aretium: *de quo infrà suo loco.*

Clārĕo, Clarifico, Clarigo, Claritas. *vide* CLARVS.

CLARIAE, Populi sunt Thraciæ, *Plin. lib. 4 cap. 11. in descriptione Thraciæ.*

CLARŎS, χλάρος, Vulgò *Calamo,* Ioniæ ciuitas, Apollinis oraculo nobilis, iuxta Colophonem. Hanc Manto Tiresiæ filia condidit, fugiens Thebanorum victores Epigonos. Quæ quum patriæ cladem lugeret & suam, manantibus vbertim lachrymis fontem fecit: vnde Claros, ἀπὸ τῶ κλαίειν locus appellatus. Nearchus verò autor est, inde huic vrbi nomen factum, quòd Apollini per sortem Claros obtigit. Nam sortem κλῆρον Græci nominant. Hinc Apollo Clarius dictus est, qui illic & fanum habuit, in quo responsa, epota aqua edebantur. ¶ Est & Clarus insula in mari Myrtoo, & ipsa Apollini sacra: de qua nonnulli intelligunt illud *Ouid. 1. Metamorph.* mihi Delphica tellus, Et Claros & Tenedos, Pataræáque regia seruit.

Clārium oraculum, In Ionia fuit iuxta Clarum oppidum, non procul à Colophone: à quo Clarius Apollo dictus est: ibi enim spectus fuit & lacuna, cuius potu mira oracula reddita sunt, breuiore tamen vita bibentium. κλάρου μαντεῖον. *Huius Plin. lib. 2. cap. 203. & alicubi Macrobius meminerunt.*

Clārus, a, um, Planus, apertus, perspicuus, dilucidus. {זהר *záhar* שחור *ſchaḥór* צהר *ṣóhar* λαμπρός. GAL. Clair. ITA. *Chiaro, lucente.* GERM. Hell vnd schön. HISP. *Claro.* ANGLI. *Clarre, bright.* } vt, Clara dies. *Cic. in Somn. Scip.* Ostendebat autem Carthaginem de excelso, & pleno stellarum, illustri, & claro quodam loco. *Virgil. 1. Georg.* Et claro syluas cernes Aquilone moueri. [Luce claro *vide* Lux. Vt splendor sit clypeo, clarior, quàm Solis radij. *Plaut. Milit sc. 1. a. 1.* Progenies clara *Catull. de Com. Beren.* pro claris factis diris agunt mala. *Plaut. Amphit.* Voce clara exclamat vxorem tuam. *Pl. Amph. sc. 1. a. 5.* Dabo aliam claram pugnam. *Plaut. pseud sc. 5. a. 1.* Clarissimum bellum gerere. *Vell.* Clarissimus disciplinæ (pro disciplina) *Idem Vell.* Ipse nitor Galeæ claro radiantis ab auro *Ouid. 13. Met.*] ¶ Figuratè pro insigni atque excellenti accipitur. {נכבד *nicḇadh.* ἐνδοξος, ἐπιφανής. GAL. Manifeste, noble, qui a grande renommee, illustre. ITA. *Nobile, illustre.* GER. Berümpt/namhafftig. HIS. *Nobiley esclarecido enfama.* ANG *well knawim, nobie, famous, renowmed.* } & eo, qui veluti fulgere quodam famę resplendet, qui & Inclytus dicitur: quamuis plus sit Inclytus, quàm Clarus, propter In, quæ ibi auget. *Cic. 1. de Finib.* Claris & fortibus viris commemorandis. *Plaut. in Trin.* In occulto iacebis, quum te maximè clarum voles. ¶ Interdum ponitur pro audibili aut sonoro: vt, Clara vox. ἐκφωνία, *Cic. pro Syl.* Atque vt idem omnes exaudiant, clarissima voce dicam.

Clārē, aduerbium, Clara voce, explicatè, enodatè, manifestè, planè {ἐκφανῶς. GAL. Clairement. ITAL. *Chiaramente.* GERMA. Klar vnd heiter. HISP. *Claramente.* ANG. *Clearlie, with a shrill voce* } *Terent. in And.* Vnde est? dic clarè. [Iouis summi causa, clarè plaudite. *Plaut. Amphit.* Clarè aduorsum fabulabor. *Pl. Amph.* Nunc spectatores valete, & nobis clarè plaudite. *Plaut. Men. sc. vlt. a. 5.* Item Cæsariem fulgentem clarè. *Catull. de Com. Ber.*] *Cic. ad Attic. lib. 2.* Varietas in re nulla fit, apertéque loquantur, & iam clarè gemant. *Cælius Cic. lib. 8.* Et quò propiùs ea contentio, quàm fieri necesse est, accedit, eò clariùs id periculum apparet.

Clārĭsŏnŭs, a, um, Clarè sonans, canorus. {ἐκφανὴς. GAL. Qui sonne clair. ITA. *Di chiaro suono.* GER. Das hell tönet. HIS. *Cosa que suena claro.* ANG. *That sowneth shrillie.* } vt, Voces clarisonæ. *Catul.* Clarisonas imo fudisse e pectore voces. *Cic. in Arat.* Hunc à clarisonis auris Aquilonis ad Austrum Condens.

Clāritās, Luciditas, splendor. {זהר צחצחה *záhar* שחר *ſchaḥór* צהר *ṣóhar* λαμπρότης, λαμπρότης. GALL. Clarté, splendeur. ITA. *Chiarezza, splendore.* GER. Klarheit/heitere. HIS. *Clareza ò esclare cimiento de fama.* ANG. *Clearnesse, brightnesse.* } vt, Claritas solis. *Plin. lib. 2. cap. 8.* Claritatis tantæ est velpet. *Idem lib. 18. cap. 11.* Emicántque fontes Oraxi oculorum claritati. [Claritas nascendi. *Quintil.*] ¶ Aliquando pro excellentia, ἀρετή, vt Claritas generis, Claritas rerum gestarum. *Cic. in offic.* Facilior & tutior, & minùs aliis grauis, aut molesta vita est otiosorum: fructuosior autem hominum generi, & ad claritatem amplitudinémque aptior, eorum qui se ad rem publicam, & ad magnas res gerendas accommodauerunt. *Idem ad Sulp.* Quæ quanquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen libentissimè ex tuis literis cognoscam. ¶ Interdum facilitas, perspicuitas: vt Claritas orationis. [*Quintil.* Claritas soni. *Idem Quintil.*]

Clāritūdo, dinis, idem quod Claritas, *Festo ac Nonio testibus.* {ANGLI: *Clearnesse, brightnesse.* } *Sallust.* Quum præsertim tam multæ variæque sint artes animi, quibus summa claritudo paratur. ¶ Claritudo vocis, ἐκφανία. *Gell. lib. 7 cap. 5.* Histrio in terra Græcia fuit fama celebri, qui gestu & vocis claritudine & venustate cæteris antestabat.

Clāro, as, Clarum facio. {זהר *záhar* שחר *ſchaḥór* צהר *ṣóhar* λαμπρύνω. GAL. Monstrer, manifester, declarer. ITA. *Far chiaro.* GER. Hell vnd heiter machen/Erklären. HISP. *Esclarescer y aclarar, hazer claro.* ANG. *To mak plane and manifest.* } *Ausonius,* Polter Aristides, veteres qui clarat Athenas. *Cic. 1. de Diuin. ex antiquo poeta,* Inpiter excelsa clarabat sceptra columina. *Horat.* illum non labor Isthmius Clarabit pugilem. *Lucr. lib. 4.* Multáque in his rebus quærendum, multáque nobis Clarandum est, planè si res exponere

exponere auemus.¶ Hinc Declaro,as.

Clāreo,es,ui,Clarus ſum,vel manifeſtus,ſeu notus ſum,eniteo.{אזח *iſach* שחר *ſihár.* λαμπρὸς, φανερὸς εἰμι. GA. Eſtre clair,auoir bruit &renommee. ITALICE, *Eſſer chiaro, illuſtre, noto, manifeſto.* GERM. Hell oder heiter ſein/oder wert berümpt ſein. HISP. *Eſclarecerſe, hazerſe eſclarecido ò famoſo.* ANGL. *To be cleere or well knowin, to be famous and renowmed.*} *Ennius apud Cic.3. Officior.* Ergo póſtque magíſque viri nunc gloria claret. *Idem de Senect.* Turpilius Pædio, cuius aduentu inſula hodie claret Cypros.

¶ Claret lumen. *Ennius Telamone (vt citat Nonius)* Nam ita mihi Telamonis patris, atque facies proaui Iouis grata eſt, atque hoc lumen candidum claret mihi. *Cic. in Arato,* Propterea quod ad ætatis primordia clarent.¶ Claret, pro clarum eſt. *Lucret. lib. 6.* quod in primo quoque carmine claret.

¶ Claret mihi, id eſt, intelligo. *Claud. in Paneg.* ventura poteſtas Claruit Aſconio, ſubita quum luce comarum Innocuus flagraret apex.

Clāreſco,ſcis,à clareo, Clarus fio.{ אזח *iſách.* ἐκφαίνομαι. GA. Deuenir clair & manifeſte. ITA. *Farſi chiaro, manifeſto.* GER. Heiter vnd ſcheinbar werden/oder berumpt werden. HISP. *Eſclarecerſe.* ANG. *To waxe cleere and manifeſt.*} *Quint. lib. 6. cap. 4.* Neque tantum hoc ipſis monitoribus clareſcit: quidam faciunt apertè quod rixemur. *Virgil. 2. Æneid.* Clareſcunt ſonitus, armorúmque ingruit horror. [clareſcere & reſonare vocem facit. *Gell. cap. 7. l. 5.*]

¶ Hinc fit compoſitum Inclareo, quod eſt valde clareo: à quo fit Inclareſco, & eſt valde clarus fio. παρεκφαίνομαι. ¶ Clareſcit proclarum fit: *Macrob. Comment. lib. 2 cap. 12.* Et hęc ſit præſentis operis conſummatio, vt animam non ſolùm immortalem, ſed deum eſſe clareſcat.

Clārifico,as, Clarum facio, illuſtro.{ שחר *ſihár.* λαμπρύνω. GAL. Clarifier, eſclaircir. ITALIC. *Far chiaro.* GERM. Heiter vnd ſcheynbar machen. HIS. *Eſclarecer y aclarar otra coſa.* ANG. *To mak cleere.*} *Plin. lib. 20. cap. 13.* Alterum eſt nigrius, quod capitis vitia purgat, viſum clarificat.

Clārĭgo,as, pen. cor. Res clarè repeto. Bellum indico. { σημαίνω τὸν πόλεμον. GALLI. Denoncer la guerre aux ennemis s'ils ne veulent faire raiſon. ITAL. *Intimare la guerra.* GERMA. Ein ding heiter vnd offentlich wider erfoderen: Item / heiter einem krieg / vnd vnfrid anfangen laſſen. HIS. *Demandar lo robado.* ANG. *To denounce warre.*} A vocis claritate dictum, quaſi clarè ago, ſicut Litigo, litem ago: Mitigo, mite ago. *Plin. lib. 22.* Hac ſemper & legati quum ad hoſtes, clarigatúmque mitterentur, vſi id eſt, res raptas clarè repetitum. [Clarigare eſt res raptas clarè repetere. *Feſtus.*] Erat autem Romanis in more, quum bellum indicere alicui populo volebant, vt Paterpatratus proficiſceretur ad eum, & præfatus quædam ſolemnia verba, clara voce diceret ſe bellum indicere ob certas cauſas, quòd ſcilicet pecus abegiſſent, nec reddidiſſent, quòd noxios receptaſſent, quòd agrum vaſtaſſent, quod ſocios læſiſſent, aut aliquid ſimile. Formulam belli indicendi, *vide apud Gellium lib. 16. c. 4.*

Clārigatio. Belli indictio. { κατηγγελία τοῦ πολέμου ἐφ' οὓς ἀδικοῦσιν ἢ ἀγνωμονοῦντας. GAL. Denoncement de guerre à ceux qui on fait tort, s'ils ne veulent venir à raiſon. ITA. *Generale conceſſione di pigliare prigioni: & farli pagare pena ò taglia, intimatione di guerra.* GER. Ein heiter/vnd offentliche abſagung. Item/ein offentliche trewbung ſo einem widerfert ſein ſchuldner fürnemmen zu getaſſen iſt. HIS. *A quella demanda de lo robado.* ANGLI. *Denouncing or proclayming of warre.*} ¶ Accipitur & pro exactione nummaria, maximè quæ principis, vel Reipublicæ edicto conceditur. *Liuius lib. 8.* In Velites hos veteres ciues Romanos, quod toties rebellaſſent, grauiter ſæuitum, & muri deiecti, & Senatus inde abductus, iuſſique trans Tyberim habitare: vt eius qui cis Tyberim deprehenſus eſſet, vſque ad mille paſſus 200. pondo clarigatio eſſet: nec priùs quàm ære abſoluto, is qui cepiſſet, extra vincula captum haberet.

Clāſsis. Æquiuocum eſt, ſignificat enim nauium multitudinem. στόλος, ναυτῶν πλῆθος. { ANGLICE. *A nauie of shippes.*} hoc eſt, à lignis, vel potius rudentibus veli: quamuis abuſiuè pro vna tantum naui ponatur. *Virgil. lib. 6.* Lyciæ ductorem claſſis Orontem. [Claſſis procincta exercitus. *Gell. c. 15. lib. 10. Vide* & Præcingo.

¶ Significat & ciuium partes pro cenſus ratione diſtributas. τιμήματα. Nam Liu. de Seru. Tull. rebus geſtis ſcribit, vrbem in quinque claſſes diuiſam, cenſúmque ab eo inſtitutum fuiſſe, rem ſalubérrimam tanto futuram imperio, quò pacis bellíque munia non viritim, vt antea, ſed pro habitu pecuniarum fierent. Tum claſſes centuriáſque ad hunc ordinem ex cenſu deſcripſit. Qui centum millia æris, aut maiorem cenſum haberent, inter primarios numerabantur, & ſub primæ claſſis titulo. Ex his octoginta fecit centurias, quadraginta ſenum, quadraginta iuuenum. Seniores, ad vrbis cuſtodiam: iuniores, vt foris bellum gererent. Arma his, galea, clypeus, ocreæ, lorica, omnia ex ære, hæc, vt tegumenta corporis eſſent. Præterea tela in hoſtem, haſtæ, & gladius. Additæ ſunt fabrorum duæ centuriæ, quæ ſine armis ſtipendia facerent: datum munus, vt machinas in bello ferrent.

¶ Hinc Claſſici, huius primæ tantum claſſis homines dicebantur, qui (*vt docet Gell. lib. 7. cap. 13*) centum & viginti quinque millia æris ampliúſve, cenſi erant.

¶ Hinc etiam Claſſici teſtes, hoc eſt, aſſidui, & locupletes, qui (*vt inquit Feſtus*) ſignandis teſtamentis adhibebantur, hoc eſt, primæ claſſis homines, quaſi primæ autoritatis, & idonei veritatis cenſores.

¶ Et metaphoricè, Claſſicos autores vocat *Gell. lib. 19. cap. 8.* Quaſi primæ notæ ſcriptores. Latinæque elegantiæ teſtes idoneos, cuiuſmodi ſunt, Cicero, Cæſar, Salluſtius, Virgilius, Ouidius, Horatius, T. Liuius.

¶ Ex iis verò qui intra centũ ad ſeptuagintaquinque millia erant cẽſi, viginti ſeniorum, & totidẽ iuniorum centurias conſcripſit, quibus pro ſcuto clypeus & reliqua omnia arma præter loricã, ſunt imperata. ¶ Tertia claſſis à ſeptuagintaquinque ad quinquaginta millia. Arma, vt in ſuperiore, præter ocreas. ¶ In quarta claſſe à quinquaginta ad viginti quinque millia, centuriæ viginti ſeniorũ, viginti iuniorum. Arma mutata, nihil præter haſtam, & verutum datum. ¶ Quinta claſſis centurias triginta habuit, fundas lapidéſque miſſiles gerentes. Et homines quintæ claſſis pro tenuibus, & minimæ autoritatis dicuntur, οἱ τῶν πλεόνων. In his erant accenſi, cornicines, tubicines in tres centurias digeſti: qui non vltra vndecim millia cenſebantur.

¶ Et infra claſſem & extremæ claſſis viros infimæ notæ licebit appellare. [Infra claſſem qui dicerentur, *Gell. cap 13. lib 7.*] Creata eſt præterea vna centuria, quæ fuit immunis à militia. Infra claſſem autem eſſe dicebantur, ſecundæ claſſis, cæterarúmque omnium claſſium, qui minore ſumma æris, quàm claſſici illi cenſebantur. * Significat, & claſſis, equitum ordines. *Virgil. 3. Æneid.* Scio me Danais è claſſibus vnum. Vnde & Claſſis procincta, τὸ παρεσκευασμένον στράτευμα, dicitur exercitus inſtructus. ¶ Apud antiquos Claſſes clypeatæ dicebantur, quos nunc exercitus vocamus. ¶ Claſſes quoque in ſcholis ſunt ordines diſcipulorum. *Quintil. lib. 1. cap. 2. autor eſt.* à præceptoribus ſuis pueros olim in claſſes diſtributos, ordinémque diſcendi ſecundum vires ingenij datum. [Et claſſem ducere, de eo, qui præſtantiſſimus eſt diſcipulorum. *Ibid.*] ¶ Latini in ſua claſſe manere dicuntur, qui non deſerunt vitæ inſtitutum: & Claſſem ſuam deſerere, qui mutant.

* Claſſicula, Diminutiuum, *apud Cic. ad Attic. lib. 16.* Caſſius cum claſſicula ſua venerat.

Clāſsicus, a, um, Quod eſt claſſis, vel quod ad claſſem pertinet. { ναυτικός. ANGLIC. *Belonging to a nauie of shippes.*} vt. Claſſicum bellum, bellum nauale. *Propert. lib. 2.* Et canerem Siculæ claſſica bella fugæ. * Claſſici, qui in nauibus remis incumbebant: *apud Curtium lib 4.* Tandem remis pertinacius euerberatum mare, veluti etipientibus nauigia claſſicis, ceſſit, appulsáque ſunt littori lacerata pleraque.

¶ Et Claſſici, οἱ ὑποπλεῖς, οἱ πλεούσης, οἱ ἐκ πρώτου, primiæ tantùm claſſis homines, de quibus paulo antè. ¶ Etiam Claſſici dicebantur Præcones, κήρυκες. Qui tuba vel cornu iuſſu magiſtratuum ex arce, vel circum muros populum ad comitium vocabant, dicti à Calando, id eſt, vocando ſiue à clangore. Vnde claſſica pro ipſis tubis, σάλπιγξ, βουκανίσιον. *Virgil. lib. 7.* Claſſica nanque ſonant. *Vbi Seruius.* claſſicum dicimus, & ipſam tubam, & ſonum. ¶ Claſſicum autem eſt flexilis tuba. *Liuius 5.* Vocatis claſſico ad concilium militib. ¶ Claſſicum item in eundæ pugnæ ſignum appellatur, quod tuba dari ſolet: vnde Claſſicum canere, σημαίνειν τῷ ἰκοδόν, hoc eſt, ſignum dare, quo milites pugnam ineant. Contrà, Canere receptui, ἀναχωρεῖν, eſt à pugna reuocare. [*Suet. in Cæſ. cap. 2.* Claſſicum exoſus (i. inflans tubã.) Aſconius autem, Ad hoc ſymphoniacos capi ſolere ſcribit, vt in claſſe pugnantibus claſſicum canant, vnde ipſi tubæ claſſis nomen impoſitum. *Aſcon. Orat. 1 in Verr.*] ¶ Accipitur etiam latius Claſſici vocabulum pro quouis tubæ ſono, qui prodeunte imperatore, aut eius iuſſu in caſtris fieri ſolet. *Cæſar 3. bell. ciu.* Pompeius paucis poſt diebus in Theſſaliam peruenit: ſuum cum Scipione honorem partitur, claſſicúmque apud eum cani, & alterum illi iubet prætorium tendi. *Vir. 2. Georg.* Necdum etiam audierant inflari claſſica. [Claſſica corona. *Velleius.*]

Clāsiārii, Proprie dicuntur claſſis milites, qui ſcilicet in claſſe ſtipendia merent. ναύβατοι. *Cæſar lib. 3 bell. ciuil.* Itémque per equites diſpoſitos aqua prohibere claſſiarios inſtituit. *Suetonius in Galba*; Nam quum claſſiarios, quos Nero ex remigibus iuſtos milites fecerat, ad priſtinum ſtatum redire cogeret. [*Idem in Tiber. cap. 62. Et in Otho, cap. 8.*] *Apuleius* vſurpauit pro tubicine, aut eo qui claſſicum canit, *quum ait*, Et laudum eius claſſiarius, atque aſſiduus præco. Vbi pro eodem penè videtur accepiſſe Præconem laudum & claſſiarium. Quo in loco Perottus mentem Apuleij non ſatis aſſequutus, arbitratur Claſſiarios pro potentioribus accipi, quos alio nomine vocabant Aſſiduos.

Claterna, *à Pomponio Mela libro ſecundo*, numeratur inter oppida Picẽni.

Clāthrus, & Clathrum, vtroque modo dicitur, ligna tranſuerſa quibus aliquid munitur, vt feneſtræ quæ vulgò *Ferratæ* dicuntur. { שבכה *ſebaeháh* κλῆθρον. à κλάω, claudo. GALLIC. Barre, barreau, treillis, claye. ITA. *Stanga.* GERM. Das holtz/darauß man die gätter machet/Gätter. HISPA. *La red ò rexa ò verja hará cerrar lugar.* ANGL. *A barre or latiſes.*} *Horat.* Obiectos caueæ valuis ſi frangere clathros. *Columella* poſuit pro lignis cancellatim compactis, quibus glebæ contunduntur. Hirpicem *Varro* appellat.

Clāthro,as, ſignificat clathris claudere. κανκλίω. GALL. Barrer, fermer de barres ou treillis. ITAL. *Stangare, mettere la ſtanga.* GERMANIC. Vergätteren / verſchrancken. HISPAN. *Cerrar lugar con rexas ò verjas.* ANG. *To ſhut vp in latiſes or with barres.*} *Cæſium lib. 9.* Satis eſt autem vacerras inter pedes octonos defigere, ſerísque tranſuerſis ita clathrare, ne ſpatiorum laxitas, quę foraminibus interuenit pecudi præbeat fugam. ¶ Hinc feneſtra clathrata *apud Plaut. in Milit. ſc 4 a 2.* Nam certo neque ſolarium apud nos eſt, neque hortus vllus, neque Feneſtra, niſi clathrata,

Clāua, Fuſtis teres ad claui ſimilitudinem capitatus. { κάλον, κορυνή, ῥόπαλον. GALLIC. Vne maſſue. ITALIC. *Mazza.* GERM. Ein knebel. HISP. *La porra.* ANGL. *A clubbe.*} *Cic. 6. in Verrem*, Qui primò quum obſiſtere ac defendere conarentur, male mulctati, clauis ac fuſtibus repelluntur. *Idem de Senec.* Sibi igitur habeant alij arma, ſibi equos, ſibi haſtas, ſibi clauam, ſibi pilam, &c. *Plin. de lino*, Interdum deinde in ſilo ponitur, illiſum crebro in ſilice ex aqua, tectúmque rurſus tunditur clauis, ſemper iniuria melius. ¶ Hinc clava Herculis, qua ille vtebatur, quam quis Herculi extorquere prouerbialiter dicitur, qui ſibi vendicare conatur, quod alias iam potentior occupauit.

Clāuātor, Qui huiuſmodi clava vtebatur, *inquit Feſtus*: ſeruus ſcilicet qui clava armatus dominum comitabatur. { κορυνήτης, κορυνοφόρος. ANGL. *Which vſeth a clubbe.*} *Plaut. Merc.* Egomet mihi comes, clauator, eques, agaſo, armiger. *Idem Rud.* Ædepol eccum clauator aduenit.

Clāuĭger, Qui clauam fert. { κορυνηφόρος. ANG. *That beareth a clubbe.*}

Ouid.7. Metamorph. Clauiger inuidit Vulcani occumbere prolem. *Idem 15. Metamorph.* illic lauere bimembres Vulnera, clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Clauarius, *Vide* CLAVIS.

Clāuātūs, *Vide* CLAVVS.

CLAVDIA, κλαυδία, Nomen virginis Vestalis, quæ quum in suspicionem stupri veniſſet, & simulachrum matris Idææ in vado Tyberis hæreret, ad comprobandam pudicitiam suam, fertur cingulo duxiſſe nauem, quam multa hominum millia trahere nequiuerant. Eadem quum patrem triumphantem ab inimico Tribunoplebis de curru derahi animaduerteret, pietate mota, in currum inſiliit, patrémque tàm arctè est amplexa, vt diuelli non potuerit: quo facto populum tàm acriter in tribunum concitauit, vt ille vitæ metuens deſtiterit ab incepto. *Autor Valerius lib.5.c.4.*

CLAVDIA, *Plin.lib.3.cap.24.* Norici oppidum est, quod *à Ptolemæo* Claudiuium appellatur. Vulgò *Closterneubourg.*

CLAVDIA gens, tribus maximè cognominibus vsa est. Nam & Pulchri, & Nerones. & Marcelli nominantur. Patricij fuere Pulchri & Nerones, plebeij Marcelli: nec minus multos ex plebeiis, quàm ex patriciis, virtute præstantes, meritisque claros in rempub. licet inuenire.

CLAVDIA familia, ab Appio Clauſo Sabino cognomen accepit, qui poſt exactos reges cum quinque millibus clientum Romam venit, partémque vrbis habitandam accepit. [*Plutar. in Public.*]

¶ Ex hac familia fuit Appius Claudius Cæcus, qui viam Appiam ſtrauit, & aquam Appiam in vrbem duxit, Pyrrhúmque intra vrbem non eſſe recipiendum, ſua ſententia obtinuit. Ex hac familia Neroues & Druſi originem traxerunt. Nam Neroues Sabinorum lingua fortes, & ſtrenui dicuntur. Druſi autem cognominati à Claudio Druſo, qui occiſo Druſo Gallorum duce, primus ſibi, & poſteris hoc cognominis indidit. *Autor Tranquillus in Claudio.*

¶ Fuit & Appius Claudius Regillianus, vnus ex Decemuris legibus ſcribendis creatus, ſumma inter collegas autoritate, qui poſt multa imperioſe & crudeliter geſta, tandem Virginiæ amore captus, ſubmiſſo quodam ex libertorum numero, nomine Clodio, in ſeruitutem eam aſſerere eſt conatus. Qua re intellecta, accurrens è militia pater, exiguum cùm filia colloquendi ſpatium petit, eámque paululum extra turbam abductam, quum alia ratione pudicitiam eius & libertatem aduerſus Decemuiri libidinem tueri non poſſet, non inuitam interfecit: quo nomine Decemuir in carcerem coniectus, ſibi manus intulit. ¶ Præter hos fuit & Claudius Appius, Caudex cognominatus, quod primus Romanis autor fuerit caudices ſecandi, & claſſis conficiendæ. Hic Carthaginienſes Meſſana expulit: Hieronem prælio victum apud Syracuſas, in deditionem accepit.

¶ Fuit & Claudius Nero, Liuij Salinatoris in Conſulatu collega, qui Aſdrubalem ſecundo bello Punico Annibali fratri ſuppetias ferentem, acie ſuperauit, occiſique caput in fratris caſtra abiiciendum curauit.

Claūdiānā tonitrua dicebantur, quæ Claudius Pulcher inſtituit, vt ludis factis poſt ſcenam coniectus lapidum ita fieret in circumactam peluim, vt veri tonitrui ſpeciem repræſentaret. *Vide ſuprà* BRONTEVM.

CLAVDIANVS, κλαυδιανός, Poëta Ægyptius, vt Græci & Latini affirmant, & ipſe de ſe teſtatur. Floruit ſub Theodoſio, & Honorio Auguſtis. Scripſit de Raptu Proſerpinæ libros tres. Item laudes Honorij, Arcadij, Stiliconis, Olibrij, & aliorum, cum aliquot inuectiuis: patria fuit Alexandrinus, nobiliſſima vrbe Ægypti. Quidam Florentinum faciunt, ſed falſo. Autores Græci, qui de poëta Claudiano ſcripſerunt, Alexandrinum appellant, & autor ipſe Nilum ſuum vocat. Ingenio excellenti fuit, maximéque apto ad carmen componendum. Nam & adſurgit fœliciter, variiſque figuris ac ſententiis mirificè delectat. Hi eius verſus præcipuam laudem meruerunt, quos de laude & victoria principis Theodoſij contra Eugenium Gallorum regem ſcripſit. Conſtat enim Theodoſium ipſum parua manu contra ingentes Barbarorum copias dimicaſſe.

Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
Obruit aduerſas acies, reuolutaque tela
Vertit in autores, & turbine reppulit haſtas.
O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas hyemes, cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

¶ Fuit & Claudianus Cæſar, qui interfecto Caligulæ ſucceſſit in imperio, vir inauditæ crudelitatis, *vt ſcribit Sueton. in Claudio.* Claudiani poëtæ Alexandrini meminit *Suidas.*

CLAVDIOPOLIS κλαυδιόπολις, Cappadociæ vrbs, cuius mentionem facit *Plin.lib.5.c.24.*

CLAVDIVM κλαύδιον, Vrbs Italiæ: gentile Claudianus, *Steph.*

CLAVDIVS, κλαύδιος. Nomen Romani Imperatoris, & Caligulæ patrui. Hic Britanniam inſulam in deditionem accepit, & Orcadas Romano adiecit imperio. Poſtremo ab Agrippina vxore venenato bolero ſublatus est, vt Nero filius Imperio potiri poſſet.

¶ Fuit & alius Claudius Romanorum item Imperator, qui Gothos Illyricum vaſtantes bello adortus, incredibili clade ſuperauit. Vnde in curia clypeum aureum, & in Capitolio auream ſellam habere promeruit. Sed quum duobus fere annis imperaſſet, apud Smyrnam morbo interiit. [Claudij dicti à clauditate, *Plutarch. in Coriol.*]

Claūdico, *Vide* CLAVDVS.

Claūdo, is, ſi, ſum, Obſtruo, obſero, includo, intercludo. ⟨ סגר *ſaghár* ⟩ κλείω. GALLI. Clorre, ferrer. ITALIC. *Chiudere, ſerrare.* GERM. Beſchlieſſen. HISPA. *Cerrar.* ANGLI. *To shute or shut in. to cloſe or incloſe.* ⟩ [Claudo, autem factum videtur à do & clauis, q.d. claui do ſeruandum. Intus in cumena illum clauſum eſſe oportuit. *Plau. Amph.* Quoniam mihi ſtatio publica clauſa eſt. *Ouid. 2. Fast.* Claudit opus Mamurius. (i. perficit) *Ouid. 1. 2. de Conſol. ad Marc.* Clauſum pectore vulnus. *Ouid. 4. Fast.* Quémve locum ducto melius ſit claudere vallo, *Tib. lib. 4.*] *Virgil. lib. 3. Geor.* Aut intus clauſos ſatura ad præſepia ſeruant. ¶ Interdum ponitur pro Circuire, ſiue circundare, περιλαμβάνειν: ita enim interpretatur *Nonius illud Virg. Eclog. 6.* Dictææ Nymphæ nemorum iam claudite ſaltus. ¶ Interdum pro obſiſtere, arcere, *apud eundem lib. 10.* Ecce maris magno claudit nos obice pontus. * Innumeras claudere pecudes, apes, greges dicitur, qui harum rerum multitudine eſt adprime diues. *Valer. lib. 1. Argon.* * Claudere cœnam dicitur cibus, qui ſumitur in fine cænæ. *Martial. lib. 12.* Claudere quæ cœnas lactuca ſolebat auorum, Dic mihi cur noſtras inchoat illa dapes?

Clauſus, a, um, Reconditus, ſub clauſtris poſitus, ✕ apertus, promptus, ⟨ סגור *ſaghúr.* ὁ κεκλεισμένος, ὁ κλειστός, GAL. Clos, fermé. ITAL. *Chiuſo, ſerrato.* GER. Beſchloſſen. HISPANIC. *Cerrado.* ANGLI. *Shut vp, incluſed.* ⟩ *Cic. act. 1. in Verr.* Statuerunt ſe nihil tam clauſum neque tam reconditum poſſe habere, quod non iſtius cupiditati aperti ſſimum promptiſſimúmque eſſet. *Vlpi. l. ſi quis grauí. §. Subuenitur autem. D. ad Senatuſc. Syll.* clauſos (ἐφράκτους,) pro vinctis accipit, ſi modo vincti ſint, vt omni modo erumpere non poſſint.

Clauſus, Recondtus ſub ſigno, & clauſtris ſuppoſitus, ✕ patens, apertus, promptus, expoſitus.

Clauſum, ſubſtantiuum, pro tecto, ſiue loco concluſo. ⟨ מסגרת *miſghéreth.* κλεῖθρον. GALLI. Enclos, vn clos, lieu fermé, ou toict. ITA. *Luoco chiuſo, firmato, ſtabile.* GERM. Ein beſchloſſen orth. HIS. *Lugar cerrado.* ANGLI *A cloſe place.* ⟩ *Col. lib. 9. cap. 8.* Nam diebus requies danda eſt, & infundendi grati apibus liquores, quibus intra clauſum alantur. *Virg. 4. Georg.* Sic poſitum in clauſo linquunt.

Clauſtrum, Clauſura, ſiue quo aliquid clauditur, valuæ, fores, loca clauſa, ⟨ מסגרת מסגר *meſghéreth* סגור *ſeghór.* κλεῖθρον. GALL. Cloſture. ITALI. *Chioſtro, clauſtro.* GER. Beſchloß damit man etwas beſchleußt. HIS. *Cerradura, ò encerramiento.* ANG. *A cloſe place to incluſe or shut vp any thing.* ⟩ *Plau. in Curc. ſc. 3. a. 10.* Nam ſonitum & crepitum clauſtrorum audio. [i. valuarum templi.] *Virg. 7. Æneid.* portarum ingentia clauſtra. *Cic. pro Flac.* Omnes ſinus, promontoria, littora, inſulas, vrbes maritimas clauſtris imperij noſtri contineri.

¶ In plurali tam maſculini quàm neutri generis eſt. Apud antiquos Cloſtra pro Clauſtris dicebantur.

Clauſtrārius, Qui ſepta, & cætera ad claudendum opera facit. κλειθροποιός.

Clauſtrarius artifex, *apud Lampridium in Heliogabalo ita corruptè legitur*: Mulionem curare iuſſit, iuſſit & curſorem, iuſſit & Cocum, & Clauſtralium artificem. vbi lege clauſtrarium.

[Clauſtritimus qui clauſtris ianuæ præeſt. *Gell. c. 10. lib. 12.*]

Clauſula, Dicitur id quod aliquid claudit. hoc eſt, finit. ⟨ סוף *ſoph.* τὸ πέρας, τὸ τέλος. GALLI. La fin & acheuement de quelque choſe. ITAL. *Coſa che chiude, fine.* GERMAN. Das end, das ein ding beſchleußt. Beſchluß. HISP. *Cerradura* ANGL. *The clauſe and end of any thing.* ⟩ *Pl. lib. 11. c. 45.* Vngues, qui clauſæ neruorum ſummæ exiſtimantur, omnibus his, quibus & digiti.

¶ Item pro exitu. *Cic. pro Cælio*, Mimi ergo eſt iam exitus, non fabulæ: in quo quum clauſula non inuenitur, fugit aliquis è manibus: deinde ſcabella concrepant, aulæum tollitur.

¶ Hinc etiam Clauſula pro ſententia accipitur, quam Græci ἀποφάσεις dicunt: ita dicta, quod ſententiam claudat. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro ſententia, quæ epiſtolam vel carmen claudit, quam vulgo *Concluſionem* vocamus. *Cic. Fami 2.* Quoniam mihi nullum ſcribendi argumentum eſt, vtar ea clauſula, qua ſoleo. ¶ Clauſulam imponere, finem imponere, *Sen. epiſt. 67.* Nec poteſt dici hoc non eſſe par maximis bonum quod beatæ vitæ clauſulam impoſuit, cui Epicurus extrema voce gratias egit.

* Clauſula pro parte edicti, *Vlp. in l. ſed etſi. D. ex quibus cauſis, &c.* Hæc clauſula ad eos pertinet, quos more maiorum ſine fraude in ius vocare non licet, &c. [Clauſula in Comœdiis. *Suet. in Auguſt. capite 99.* Clauſula Atellana. *Idem in Nero. cap. 39.* Claudæ & pendentes clauſulæ. *Quintil.*]

Clauſūræ, vel potiùs clauſuræ, ſunt τὰ ἐγχειρήματα, quæ Imperatores Romani in limitibus habuerunt. Poſteriorum temporum ſcriptores Clauſas, & Cluſas vocarunt.

Claūdus, quaſi pedibus clauſus, id eſt, impeditus, Qui ex pedibus aut cruribus femoribuſve vitiatis, æquis paſſibus incedere non poteſt. ⟨ פסח *piſſeach.* χωλός. GALLIC. Boiteux. ITA. *Zoppo.* GER. Hinckent. HIS. *Coxo.* ANGLIC. *A triple, lameu, that hauiteth.* ⟩ [Aſinos vetulos claudos. *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 2.* Quaſi claudus ſutor, domi ſedet totos dies. *Plaut. Aul. ſc. 1 a. 1.* Item claudę & pendentes clauſulæ. Et, claudæ in oratione. *Quint. Item*, Claudæ naues, & mutilatæ. *Liu. l. 7. c. 4.*]

¶ Vnde etiam Appius Claudius, à quo Claudia familia originem traxit, primùm Appius Clauſus dicebatur. *Plaut. in Aulul.* Quaſi claudus ſutor domi ſedet totos dies. ¶ Si iuxta claudum habitaris, claudicare diſces, ἂν χωλῷ συμοικῇς ὑπομένειν μέλλῃς. *Plut. de liber. educ.* Prouerbium admonet, peſſimos iam improborum hominum conſuetudinem fugiendam eſſe, propterea quod cum corporis, tum maxime animi vitia & contagio ſerpunt in vicinum.

¶ Claudi more tenere pilam, prouerbialiter in Piſonem dixit *Cicer.* pro nullo delectu nullóque iudicio tenere ac ſequi quicquid doctum indoctúmque ſit.

¶ Claudius optimè virum agit, ἄριστα χωλὸς οἰφῶ, ſiue vt alij legunt, ὀχεῖ. Dici ſolitum vbi quiſpiam ſuam ſortem vel parum egregiam anteponit alienæ, tametſi præſtantiori.

Claūdico, as, are, Altero tantum pede incedo, vel alterum pedem infirmum, & inſtabilem, aut curtum habeo. Vacillo, non rectè incedo. ⟨ מסח *paſach* צלע *tſela'.* χωλαίνω. GALL. Clocher, boiter. ITAL. *Zoppicare, andar zoppo.* GERM. Hincken. HISPA. *Coxquear.* ANGLICE, *To triple, to haui, t. be. ame.* ⟩ *Ci. 2. de Or.* Nam quod Spur. Caruilio grauiter claudicanti ex vulnere ob Rempublicam accepto, & ob eam cauſam verecundanti in publicum prodire, &c. Tranſlatè dicitur de omni eo, quod ſuis partibus rectum non eſt. *Cic. 1. de Finibus* Qui verentur, ne ſi amicitiam propter noſtram voluptatem expetendam putemus tota amicitia quaſi claudicare videatur. *Liui. 2. bel. Pun.*

Pun. Si altera parte claudicet Respublica malis consiliis ac bonis, idem iuris & potestatis erit. [Ne inæqualitate sonorum, velut pedum claudicet oratio, *Quintil.*]

Claudicátio, verbale. { עלע *tfeladh.* χωλότης. GALLI. Boitement, clochement. ITALIC. *Esso andar zoppo.* GER. *Das hincken.* HISPA. *Coxedad A. A haulting, lameneſſe.* } *Colum. lib. 6. cap. 12.* Sanguis demissus in pedes claudicationem affert. *Cic. 1. de Nat. Deor. lib. 6.* In quo stante atque vestito, leuiter apparet claudicatio non deformis.

Claudítas, idem: hoc est, ipsum claudicandi vitium. { עלע *tfeladh.* χωλεία. ANGLI. *Lameneſſe or haulting.* } *Plin.* Repulsu durioris materiæ clauditatem illico affert.

Clāuículā. Clauiculus. *Vide* CLAVUS.

Clāuis, Est qua ostia, arculæ, & id genus multa, & clauduntur, & aperiuntur. { מפתח *maphteach.* κλεὶς. GALLIC. Clef. ITAL. *Chiaue.* GERM. Ein schlusſel. HISP. *La llaue.* ANGLI. *A key.* } à Clàm, quòd quæ celare volumus, hac claudere soleamus. *Cat. de Re rust. c. 13.* Seriam vinariam vnam, clauem torculario vnam. *Cic. pro Domo sua*, Scilicet tu helluoni spurcissimo, &c. omne frumentum priuatum & publicum, omnes prouincias frumentarias, omnes mancipes, omnes horreorum claues, lege tu tradidisti. Habet & clauim in accusatiuo. *Pla. in Most.* [*Sc. 1. a. 2.*] Clauim mi harum ædium nunc iam iube afferri. [Ob adulteratas claues vxor repudiari poterat] ¶ Vnde Conclauia, loca quæ sub vna eademque claue clausa sunt: & Conclauatus locus vna claue clausus. Clauem Theodorus Samius primò monstrauit: à quo Faber clauicularius, κλειδοποιός. ¶ Claue findere ligna, & securi fores aperire conaris, τῇ κλιδὶ τὰ ξύλα σχίζειν, τῇ δὲ ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίγειν ἀειρᾷς. Quum res præposterè geritur, veluti si quis metu liberos studeat emendare, seruos beneficiis sibi adiungere.

Clāuículā, diminutiuum à claui, vel à claua virga. { κλειδίον. GALL. La vuille ou tendon de la vigne dequoy elle se lie & s'attache à ce qu'elle rencontre. ITAL. *Capelli della vite con i quali s'appiglia à quello che incontra.* GER. Ein schlusſelein. HISP. *El cercillo ò tijereta de la vid.* ANGL. *The boughe of a wine wherby it is coupled to an other wine.* } ¶ Dicitur quoque Clauicula, capreolus, siue pampinus in vite. *Cic. de Senect.* Vitis quidem, quæ natura & caduca est, & nisi fulta sit, fertur ad terram, eadem, vt se erigat, clauiculis suis, quasi manibus, quicquid est nacta, complectitur.

Clauiculārius, Qui clauiculam, id est, virgam vel clauem gerit, κλειδοῦχος. ¶ *Iulius Firmicus Matheseos lib. 3.* Aut clauicularij, aut carceris custodes.

Clāuārius, Appellatus est Suetonij pater, ab eo quod præfectus fuerit donatiuo imperatorio inter milites dispertiendo. Vnde *Corn. Tacitus* scribit, Clauarium donatiui nomen esse, qui ait, Seditiosæ militum voces terrebant Clauarium: donatiui nomen est.

Clauola, læ, Surculus arboris vel fruticis vtrinque præcisus, & plantationi aptus: quam & Taleam vocant Latini. { נצר *nétzer* יונקת *jonéketh* נטע *netah* שתיל *shetil.* ξυλάριον, ξυλύριον, κλάδος. GAL. Vn planton, scion, ietton ou greffe d'oliuier. ITA. *Calamo.* GER. Ein schoß das man weggen will His. *Et esſaca propria para plantar.* ANG. *A greffe, a ſtipe of a tree, a young ſett or shoote.* } *Varro lib. 1. de Re rust. c. 40.* Demum in oleagineis seminibus arboris videndum vt sint de tenero ramo eo vtraque parte æquabiliter præcisa, quas alij clauolas, alij talcas appellant, ac faciunt circiter pedales.

CLAVSEMBVRGVM, Transyluaniæ vrbs.

Clauſtrārius, Clauſtrum, Clauſula. *Vide* CLAVDO.

CLAVSVS, antea Claudius dictus, Rex fuit Sabinorum, qui post exactos reges, cum quinque millibus clientum & amicorum Romam venit, & susceptus, habitandam vrbis partem suscepit, ab eo postea & tribus & familia Claudia vocata est, *vt habetur apud Maronem lib. 7.* Ecce Sabinorum prisco de sanguine magnum Agmen agens Clausus, magnique ipse agminis instar, Claudia nunc à quo diffunditur & tribus & gens.

Clāuus, dictus est quòd claudat, figat, atque contineat: à claudendo. nam ideò clauum figimus, vt claudat seu contineat aliquid. { מסמר *meſmér* יתד *jathédh.* ἧλος. GAL. Clou ou coing. ITAL. *Chiodo.* GERMA. Ein nagel. HISP. *Clauo.* ANG. *A nayle.* } *Cæsar 3. bel. Gal.* Transtra ex pedalibus in altitudinem trabibus confixa clauis ferreis, digiti pollicis crassitudine. [Parata naui clauo hæreres sedulò. *Plaut. Amphit. sc. 4. a. 4.* Quem obruit mare clauum tenentem & obnoxium. *Senec. c. 6. de Consol. ad Mart.* Animus tuus apud nos est fixus clauo cupidinis. *Plaut. Asinar. sc. 3. a. 1.* Claui in crucibus. *Senec. c. 19. de vit. beat.*]

¶ Clauum clauo pellere, "ἧλον τοῦ ἧλου ἐκκρούειν. *Lucian. in Philopseude*, καὶ ἧλῳ φασὶν ἐκκρούειν τὸν ἧλον, id est, Et clauo, quod aiunt, extundis clauum. Locus erit prouerbio, non modò quum vitium vitio, malum malo, dolum dolo, vim vi, audaciam audacia, maledicentiam maledicentia retundimus: verùm etiam quoties rem vtcunque molestam diuersa molestia profligamus: vt quum libidinum incitamenta laboribus obruimus, curam amoris aliis maioribus curis domamus.

¶ Clauus item nauis est gubernaculum, siue temo, quòd eam dirigat, rectámque teneat. πηδάλιον. *Cic. de Senect.* Ille autem clauum tenens, quietus sedeat in puppi.

¶ Hinc prouerbium, dum clauum rectum teneam. Significat autem non putandum euentum minùs prosperum artifici, modò is præstiterit quod artis est. *Quint. lib. 2. Inſt.*

¶ Vinum caret clauo, τὸν οἶνον οὐκ ἔχειν πηδάλια. Quo significatur ebrietatem nihil consulte, neque moderate vel dicere vel facere. Obruitur enim ratio, quam claui vice sobrius moderatur ac gubernat.

¶ Purior clauo, ἀγνότερος πηδαλίου. Cõparatio prouerbialis de re vehementer inculpata aut moribus vndequaque integris, & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus abluitur, vt nihil sordidum possit hærere. Adagium refertur à Suida.

¶ Item, Clauus genus tuberculi, quod & ἧλος. Græci appellant, rotunda specie, coloris albi: fit in plantis digitísque pedum maximè: sic appellatum, quia ita pungit, vt quasi clauus ferreus infixus videatur. Nam caro durescit in callum semper ferè pungentem.

¶ Alij Clauum intelligunt, quem ὀφθαλμὸν Græci: *Celsus*, Furunculum appellat, sola duritie à phymate differentem. Ægyneta definit esse tumorem cum abscessu, à crassis humoribus genitum, qui in carnosis præcipuè locis consistit, mitis alioqui, nisi profundior sit: nam tunè malignitatem habet coniunctam. Eo morbo Silius Italicus interisse fertur. *Plin. Epist. 51.* Erat illi natus insanabilis clauus, cuius tædio ad mortem irreuocabili constantia decurrit.

¶ Fiunt & calloſa quædam in candido oculi tubercula, quæ Claui nominantur oculorum. ¶ Arbores quoque clauum huiusmodi patiuntur, qui & Fungus, & Patella dicitur, *vt inquit Plin. lib. 17. cap. 24.* Idem scribit clauos innasci naribus, & purgari succo pyxacanthi. [De quibus *Ius satyr. 3.* In digito clauus mihi litis hæret.] ¶ Sunt, & Claui caligares, à caligis militaribus quibus suffigebantur. *Idem l. 9. capit. 8.* In quibus pisces omnibus annis Vergiliarum exortu existunt, squamis conspicui crebris atque præacutis, clauorum caligarium effigie. ¶ Præterea Clauus est vestimenti genus, veluti quibusdam Clauis aureis distinctum: quod & à palmarum similitudine Palmatum vocabatur, & à verrucis clauo similibus, Verrucata vestis: quòd si latior ipsa vestis erat, Latusclauus diceba tur, πλατύσημον. Hac soli Senatores & patricij induebantur. *Horat. lib. 1. Ser.* & latum demisit pectore clauum. [Induitur humeros cum lato purpura clauo. *Item*, Curia restabat, Claui mensura coacta est. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Triſt.* Tunica lati claui. *Suet. in Aug. c. 94. Et in Cæſ. c. 45. & in Aug. c. 38.* Clauus purpuræ loco insertus vesti. *Quintil.* Vixit Mœcenas augusto clauo, (aliàs augusti claui) pene contentus: *Vellcius*: Claui qualitate discreti Senatores ab Equitibus. *Lamprid. in Alex. Seuero.*]

¶ Vnde Laticlauoś appellari Senatores legimus. *Suet. de Nerone*; A laticlauo, cuius vxorem attrectauerat, cælus. *vide* LATVSCLAVS. ¶ Ab Ouidio Clauus simpliciter dicitur pro Senatoria dignitate, illo versu, Curia restabat, claui mensura coacta est. *Sueto. in Augusti.* Clauo nec lato, nec angusto.

Clāuātus, a, um, Quod est aculeis clauorum modo prominentibus circundatum, ἠλωτός. Nam & clauatæ vestes, πλατύσημα ἱμάτια, hinc vocantur: quas vulgus à verrucis clauo similibus, Verrucatas appellat, etiamsi non ex auro, sed aut ex cocco, aut aliis coloribus verrucas habeant. *Lamprid. in Alex.* Conuiuium neque optimum, neque nimis parcum, sed nitoris summi fuit: ita tamen vt pura mantilia mitterentur sæpius cocco clauata, aurata verò nunquam. ¶ Hinc etiam clauata, dicuntur vestimenta clauis intexta, vel calceamenta clauis confixa. Et clauati socci, quòd soleas habeant clauis intertextas. Clauata vero sunt vestimenta, quæ ex auro aut ex cocco, aut aliis coloribus clauos & verrucas habent: Quæ autem cum auro, Auroclauata dicuntur, & Auroclauatæ vestes, à textura aureorum clauorum.

¶ Clauus annalis, qui figebatur in parietibus sacrarũ ædium, per annos singulos, vt per eos numerus colligeretur annorum. Apud Liuiũ scribitur Dictatorem creatum fuisse causa tantùm figendi claui ad pestilentiam sedandam. Hinc Clauo trabali beneficium figere, prouerbiali metaphora dicitur, pro eo quod est, alta mente beneficium reponere; & inextinguibili memoriæ commendare: *de quo vide infra in dictione* TRABALIS. Præclauium, pars vestis, quæ antè clauum texitur. *Afranius apud Nonium*, Tertium diem præclauium vnum texere.

Clauículus, diminutiuum à clauo. { γομφίον. ANG. *A litle nayle.* } ¶ Significatur etiam hoc nomine Capreolus in vite, qui ἕλιξ Græce, & Pampinus à nostris dicitur.

Clāuículārius, a, um, Clauiculis instructus. ἠλωμα πάσσων, ἠλωτός. ANGL. *Nailed.* }

* Clauulus, Diminutiuum, paruus clauus. *Varro de re Rust. cap. 9.* Ne vulnerentur à bestiis, imponuntur iis collaria, id est cingulum circum collum ex corio firmo, cum clauulis capitatis. *Cato c. 21.* Imbrices medias clauulis figito.

CLAZŌMĒNAE, pen. corr. κλαζομεναί, Vrbs Ioniæ Asiaticæ, quam condidit Paralus. Hæc prius Gryna nominabatur, vicina Colophoni: vnde & Apollo Gryneus dictus est *apud Virgilium*, quòd ibi esset eius oraculum.

CLAZŌMĒNIA, Insula ante Ioniam, quæ & Marathusa, πρασία dicitur, à qua Glazomenij, κλαζομένιοι, Ioniæ populi originem traxerunt.

CLĒANTHES, κλεάνθης, Nomen Philosophi; qui Zenonis Citiensis scholam successor excepit. Hic Phani Asij filius, egregius pugil, quum Athenas venisset, Zenoni adhærens, generose philosophatus est, & in eiusdem permisit dogmatibus. Hic quùm valde pauper esset, mercenariam vitam agebat. Noctu quidem in hortis aquam hauriebat: per diem verò in studiis exercitabatur. Vnde Phreantes appellatus est, quasi puteos hauriens. Traduntur illum, quæ à Zenone audierat, ossibus boum, & testis fictilibus perscribere solitum, quum pecunia non suppeteret ad chartas emendas. Huius insignis diligentia & acertima censura abiit in prouerbium. Nam quum aliquid summa cura industriaque elaboratum volumus significare, dicimus illud ad Cleanthis lucernam esse exigilatum.

CLEANTHES, Mulieris nomen est apud *Suid.*

CLĒARCHVS, κλέαρχος Philosophus fuit, *cuius meminit Hieronymus contra Iouin.* ¶ Fuit & alius hoc nomine Lacedæmoniorum dux. Hic dicebat; ab exercitu Imperatorem plus, quàm hostem metui debere. *Autor Frontinus lib. 4.*

Clēmă, κλῆμα. Herba est tichymali generibus assignata, Cypariſſiæ non absimilis, quæ *Dioscoridi* Pityusa, Officinis Esula dicitur. *Vide Dioscor. lib. 4. c. 148. & Ruell. lib. 3. cap. 246.* ¶ Huius varia genera à perito linguæ Polonicæ, & rei herbariæ, distinguenda erunt, Euonymus, vulgo apud Barbaros, item Italos & Gallos, fusaria vel fusanus, appellatur ab vsu fusorum, propter materiæ soliditatem: à nonnullis Gallice scorta sacerdotum, à figura fructus. Tragus Tomo 3. fusariam nulla ratione euonymum esse negans, carpinum facit. *Gesn. in capra lit. C.*

¶ Clema item *Plinio* inter nomenclaturas polygoni herbæ commemoratur.

Clemātis daphnoides. { κληματὶς δαφνοειδὴς. GAL. Peruenche. ITA. *Prouenca.* GERM. Ein grün mägtpatmen. HISP. *Peruinca.* } Herba est sarmenta habens prælonga, iuncea crassitudinis, folia autem lauri: vnde & Daphnoides cognominata est. Notiore nomine Vincaperuinca dicitur, quæ & clematis Ægyptia appellatur. ¶ Vnde locus factus prouerbio, Clematis Ægyptia, κλῆμα Αἰγύπτια. Phalereus Demetrius refert id ioco dici solitum in eos qui corpore præter modum procero atque atro colore essent. ¶ Est & altera Clematis, ramis rubentibus, quibus se arboribus circunuoluit, vt similax: vnde ab Officinis Volubilis maior appellatur. { GAL. Liseron. ITALI. & HIS. *Flammola* GER. Weyß winden / jaungfrawen. } ¶ Commemoratur & tertia Clematidis species à *Plin. lib. 24. ca. 1.* Italis *Centunculus* appellata, eadem fortasse cum ea, quam *Dioscor.* Gnaphalium appellat.

Clemēns, tis, Lenis, mitis, mansuetus, humanus, qui remittit de eo quod possit prosequi. { חנון *Cannûn* רחום *rachûm* חסיד *chasîdh* ἥμερος, ἐπιεικὴς. GALL. Doux, humain, misericordieux, paisible, clement. ITALI. *Clemente, piacenole, liberale, mansueto.* GERM. Sanfftmütig/ mitt/ barmhertzig. HISPANIC. *Mite, manso, y templado.* ANGL. *Merciefule, gentle, meek.* } *Cic. 2. de Fin.* Etsi satis clemens sum in disputando, tamen interdum soleo subirasci. Differt à Placido, quod Clemens sit circa recte agentes, Placidus circa delinquentes: & clementis est nullos lædere, placidi arridere omnibus: clemens animo, placidus vultu. *Terent. in Adelph.* Ille suam semper egit vitam in otio, in conuiuiis, clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus. [Clementi gradu. *Gellius c. 11. l. 1.*]

¶ Clemens mare dicitur, id est, mite & tranquillum, cui mare iratum, asperum, ac sæuum opponitur. *Gell. lib. 12. cap. 21.* Nox fuit & clemens mare, & anni ætas, cœlum que liquidè serenum.

Clementia, Lenitas, benignitas, misericordia animi, moderatio. { עניה *hanvâh* חנך *chesedh* רחם *rachêm.* ἐπιείκεια, φιλανθρωπία. GALL. Clemence, douceur, quand la personne ne se corrouce pas aisement. ITAL *Clemenza, benignità.* GER. Sanfftmütigkeit/ mittigkeit/ gütigkeit. HISPAN. *Aquella mansedumbre y templança.* ANG. *Mercifulnesse, meeknesse.* } *Cic. de Inuentione*, Clementia est, per quam animi temerè in odium alicuius inuectionis concitati, comitate retinentur. *Terent. Adelph.* Facilitate nihil homini esse melius, atque clementia. *Cic. 7. Verr.* Illam clementiam, mansuetudinémque nostri imperij in tantam crudelitatem, inhumanitatémque esse conuersam. [Nostraque vincetur clementia feris, id est tibi placabimur. *Ouid. Eleg. 9. lib. 4. Trist.* Ipsaque delictis victa est clementia nostris, (i. Augustus, mitissimus.) *Ouid. Eleg. 8. lib. 4. Trist.*]

Clēmenter, aduerb. Modestè & moderatè. { φιλανθρώπως. GALLI, Doucement, sans courroux, gracieusement. ITALI. *Benignamente, dulcemente.* GER. Gutiglich/ sanfftmutiglich. HISPANIC. *Mansa y templadamente.* ANG. *Mercifullie, meekelie.* } *Cic. 6. Verr.* Leniter hominem, clementérque accepit.

¶ Clementer & moderatè ius dicere, *apud Cæs. 3. de bel. Ciu.* ¶ His contraria sunt, Inclemens Inclementia, & Inclementer.

Clementissimē, aduerb. *Gell. lib. 1. c. 18.* Hæc Varro scripsit de ipso Lælio clementissimè.

CLĒMENS historicus, scripsit de regibus & imperatoribus Romanis: item ad Hieronymum, de figuris Hocratis. *Autor Suidas.* ¶ Clemens item Alexandinus præsul, Pantherij discipulus, Origenis præceptor, floruit sub Seuero, & Antonino principibus. *Hieronymus & Eusebius lib. 6.*

CLĒOBIS, Κλεόβις, Alter fuit ex Argiæ sacerdotis filiis, qui cum fratre Bitone, quum iumenta moratentur, iugum subiit, matrisque currum ad fanum pertraxit. Pro qua filiorum pietate mater superos precata est, vt filiis præmium darent, quod longe maximum homini darit possent à Deo. Postridie itaque ambo inuenti sunt in lecto mortui: tanquam ita dij iudicarint, maiorem homini fœlicitatem non posse obtingere, quàm statim ex huius mundi eripi calamitatibus. *Vide suprà in dictione* BITON.

[Cleobula: Cleobula mihi mater fuit. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 5.*]

CLEOBVLVS, li, Κλεόβουλος, Lyndius, Euagoræ filius, vnus ex septem sapientibus. Huic fuit filia nomine Cleobulina, alio nomine Eumetis dicta, quæ versu hexametro ænigmata quædam conscripsit. *Meminit puellæ huius Plutarchus in conuiuio septem sapientum.*

CLEOCRITVS, Κλεόκριτος, apud Comicos taxatur vt mulierosus, & cinædus, & obscurus, & vt Cybeles filius. Nam & in mysteriis Rheæ molles tantùm intersunt. Vnde id nominis contumeliæ iactebatur in cinædos ac molles & parum viros. *Hæc Suidas.*

CLEODAMAS, Κλεοδάμας, Thasius philosophus, Platonis tempore in geometria floruit. ¶ Alius Cleodamas Achnæus (Achne autem ciuitas est Thessaliæ) scripsit de cura equorum, *autore Steph.*

CLEODŌRA, penultima producta, Κλεοδώρα, Nymphæ nomen, maris Parnassi, à quo Parnassus mons nomen accepit. *Vide Cælium lib. 16. cap. 19.*

CLEOMĀCHVS, Κλεόμαχος, Magnesius pugil, qui in cinædi cuiusdam & ancillæ amorem incidens, quæ à cinædo alebatur, cinædorum & orationem & mores est imitatus. Nam cinædicæ orationis primus inuentor fuit Sotades, postea Alexander Ætolus, sed in soluta oratione Lysis etiam adhibito cantu. *Autor Virabo.*

CLEOMBROTVS, Κλεόμβροτος, Pausaniæ filius, Lacedæmoniorum dux, qui timens ne videretur cum Epaminonda hoste sentire, temere cum eo pugnauit, seque & patriam in præceps dedit: nam & ipse vulneratus occubuit, & exercitus deletus est. ¶ Fuit & alter huius nominis, Academicæ sectæ philosophus, qui quum libros Platonis, quibus ille animæ immortalitatem astruit, relegisset, seipsum ex sublimi saxo præcipitauit, vt citius ad beatorum cœtum perueniret. *Cicero in Tusc.*

CLEOMEDĒS, Κλεομήδης, Astypalæensis pugil fuit, incredibili corporis robore, qui quum Epidaurum quendam pugilem interfecisset, victoriæ præmiis fraudatus, doloris impatientia insanus factus est: Astypalæámque reuersus, se in puerorum ludum recepit, apprehensamque manu columnam, cui tectum innitebatur, mediam confregit, plurimósque pueros ruina recti oppressit. Quamobrem quum ad supplicium peteretur, se in sepulchrum quoddam coniecit, adductúmque operculum intus tanta vi retinuit, vt nec à multis quidem simul adnitentibus potuerit reuelli. Concisò deinde ferramentis sepulchro, Cleomedes neque viuus inuentus est, nèque mortuus. Consulto itaque oraculo Apollinis quid de illo actum esset, responsum est, Vltimus Heroum Cleomedes Astypalæus.

CLEŌMENĒS, Κλεομένης, Lacedæmoniorum dux fuit, qui ab Antigono victus ad Ptolemæum regem confugit, à quo primum magno in honore habitus, mox calumnia cuiusdam Nicagoræ regi suspectus redditus, in carcerem plenum capriuorum coniectus est, qui omnes instinctu Cleomenis mutuis concurrentes vulneribus spontaneam mortem se tyranni crudelitati eripuerunt. Cuius facinoris quum Cleomenem autorem fuisse Ptolemæus comperisset, mortuum excoriari iussit, & cruci affigi. *Plura de hoc Plutarchus in vita eius.*

CLEŌN. Κλέων Cleæneti filius, dux Athenienſium in reipublicæ administratione aduersari solitus Niciæ Nicerati filio, qui missus in Thraciam cum exercitu, multas vrbes cepit. Eum insectatur Aristophanes in Comœdia, quæ inscribitur *ἱππῆς*, id est, Equites.

¶ Fuit & Cleon poëta, qui Argonautica scripsit: à quo argumentum Apollonius Rhodius mutuatus est, vt eius enarrator scribit. ¶ Fuit item Cleon Halicarnasseus orator, qui Lysandro Lacedæmonio orationem composuit. *Autor Suidas.*

CLEŌNÆ, Κλεωναί, & Cleonæ, narum, mediocre oppidum, distans ab Argis stadijs centum viginti, à Corintho nominata, non procul à Nemæa sylua. *Ouid. 6. Metam.* humiléſque cleonæ, Et Nelea Pylus.

Cleōnæus, a. um Κλεωναῖος, vt, Leo Cleonæus, qui & Nemæus. *Lucanus*, Ille Cleonæi protecit terga leonis.

Cleonicon, Κλεόνικον. Herba eadem cum clinopodio, *teste Pli. lib. 24. cap. 15.*

CLEŌNYMVS, Κλεώνυμος, Athenienſium dux fuit timidissimus, qui in prælio abiecto clypeo suos deseruit: vnde & *ῥιψασπὶς* dictus est. Hunc insectatur Aristophanes in Nubibus.

CLEOPATRA, Κλεοπάτρα. [GERM. Ein königin in Egypten/ ein geitt weib.] Ægypti regina, Auletæ filia, soror & vxor Ptolemæi vltimi, mulier impudicissima, à Cæsare primùm adamata: cui filium Cæsarionem peperit: deinde ab Antonio iustæ vxoris loco habita fuit, relicta Octauia Augusti sorore. Postea victo apud Actium prælio nauali Antonio, admotis corpori aspidibus sese interemit. *Stat. lib. 3. Syl.* [*Vide Suet. in Augus. cap. 17.*]

¶ Cleopatra altera, quæ ex Cosmeticis citatur *à Galen. in lib. 1. de Comp. har. cap. 1.* mulier medicinæ peritissima, quam & *Paulus Aegineta lib. 3. cap. 2. & Aëtius tetrabili 2. Ser. cap. 6. memorat.* Nonnulli tamen hunc virum fuisse arbitrantur.

¶ Ab eo fit Cleopatricus, a, um, vt Cleopatricæ dapes, *apud Sidonium.*

CLEOPATRVS, Præfecti nomen apud Corinthios, *cuius Plutarchus in Arato mentionem facit.*

CLEOPHANTVS, Medicus, *cuius meminit Plinius libro 24. capite 16.*

¶ Fuit & Cleophantus, pictor Corinthius, *vt scribit idem Plin. lib. 35. capite 3.*

CLEOPHŌN, Κλεοφῶν, Poëta tragicus Athenienſis, cuius nonnullæ fabulæ commemorantur à Suida.

CLEOSTRATVS, Κλεόστρατος, Antiquissimus philosophus, qui primus in Zodiaco signa arietis, & Sagitarij deprehendit. *Autor Plin. lib. 2. cap. 8.*

CLEOXENVS, & Democlitus, Κλεόξενος καὶ Δημόκλειτος, historiam de rebus Persicis scribere aggressi, quam ab illis inchoatam fatetur se absoluisse Polybius Megalopolitanus. *Autor Suidas.*

Clepo, is, psi, ptum, Furor, furripio. { גנב *ghanâb.* GALLIC. Desrober, oster & destourner secrettement & en cachette. ITAL. *Rubare, furare.* GERMANIC. Stälen/ trauben. HISPAN. *Hurtar.* ANG. *To steall or tak away secretlie.* } à verbo Græco κλέπτω. vnde Cleptum, furto subtractum. *Liu.* Siquis clepsit, ne populo scelus esto, néve cui cleptum erit. *Plaut. sc. 2. a. 1.* Rape, clepe, tene, harpaga. *Cic. de Rep.* Non modò vt Spartæ rapere, vbi & pueri clepere discunt.

¶ Clepere verba alicuius aut sermonem, obseruare est, & aucupari. *Pacuu.* Sermonem hic nostrum ex occulto clepit, quantum intelligo. *Accius Epigram.* Eáque hoc causa, vt nequis nostra auribus verba cleperet. *Ex Nonio.*

Clepsydrā, pen. corr. Vas è quo aqua paulatim effluens horas distinguebat, horologium. { κλεψύδρα. GALLIC. Vn certain vaisseau lequel perit à petit iettoit l'eau par bas, duquel on se seruoit pour horloge. ITALI. *Horologio di acqua.* GERM. Ein wasser stund/ wie bey vns gemeinglich die sand vhren. HISP. *El relox de agua que fue antiguamente.* ANG. *A diall measuring houres by running of watter.* } Dicta est autem Clepsydra ab aquæ furto, quòd aquam aut celet, aut furetur. *Cic. 3. de Orat.* At hunc non declamator aliquis ad clepsydram latrare docuerat. *Mart. lib. 6.* Septem clepsydras magna tibi voce petenti Arbiter inuitus, Cæciliane, dedit.

¶ Consimilia sunt hoc tempore clepsydris vascula illa apud nos vsitatissima, quę in medio instar duorum turbinum coarctantur, ex quibus puluiſculus per foramen minutum sensim delabitur ex parte superiore in inferiorem, atque ita legitimum tempus horæ metitur. Apud veteres oratoribus acturis causas forenses præscribebatur tempus dicendi datis clepsydris, quibus ex hausti, amplius dicere vetabantur. *Plinius in Epist.* Dixeram horis pene quinque: nam tribus clepsydris, quas spatiosissime acceperam, sunt additæ quatuor.

¶ Est item Clepsydra astronomicum organum, sydera dimetiens. *Martianus*, Clepsydris lunæ magnitudo cognoscitur.

¶ Est item Clepsydra nomen fontis, in arce Messeniorum, in Asinoën alterum fontem influens. ¶ Fuit & Athenis in

arce eiusdem nominis fons, ita dictus, quòd flare incipientibus Etesiis abundet, iisdem desinentibus exaresc at. *Vine Cæl. Rhodig. lib. 18. cap. 39.*

Clerómantia, æ, κληρομαντία. Diuinationis genus, quod fit per sortes.

Clerus ri, κλῆρος. Vermiculus est, teste *Aristotele*, in alueorum pauimentis nascens, quo excrescente, velut aranea obducitur alueus, & faui carie pereunt, ipsis scilicet vnà cum fœtu putrefactis: quod vitij genus Clerum quoque eruditiores appellant, hoc est, faui, fœtúsque putrefactionem. *Plin. lib. 1. cap. 16.* clerum interpretatur apum abortum, & quandam amaræ ceræ duritiem, quum inde fœtum apes non eduxerint, morbo impeditæ, aut ignauia, aut fœcunditate naturali.

¶ Græcis item κλῆρος sortem significat, vel hæreditatem: vnde Cleronomus, κληρόμος, hæres: & Cleronomia, κληρονομία, hæreditas.

CLETVS, κλεῖτος, vxorem habuit Pallenem Sithonis filiam, quæ Thraciæ vrbi nomen dedit, *Steph.*

CLIBANVS, κλίβανος, Mons est in extremis Italiæ finibus, non procul à Lacinio promontorio, *cuius meminit Plin. lib. 3. cap. 10.* ¶ Est item Clibanus oppidum Isauricæ, quæ est Asiæ regio, inter Ciliciam & Pamphyliam sita: *de quo idem Plin. lib. 5. cap. 27.*

Clibánus, ni, {תנור *tannúr*. κλίβανος. GAL. Vn four. ITAL. *Thegghia, testo.* GERM. Ein ofen. HIS. *Horno.* ANGLI. *An ouen, a fournaise.*} Instrumentum placentis potius, & id genus cibis, quàm pani coquendo dicatum, quod antiquitus ex testa, seu opere figulino fieri solebat: postea etiam ex ferro, vel ære. *Colum. lib 3* Scrobem clibano similem esse debere, vt imus, quàm summus, patentior sit, vt latius radices agantur. *Plinius lib. 19.* Cortices quoque clibanis & furnis præbent vsum. Differt autem Clibanus à furno, quod hic maior sit, & immobilis: Clibanus autem minor, vt quocunque visum fuerit, possit transferri. ¶ Hinc κλιβανίται ἄρτοι à Græcis appellatur, qui non in furno, sed in clibano coctus est: *quem Varro lib. 4 de Ling. Lat.* Testuaceum appellat, quod scilicet in calido testo (sic enim clibanum testuaceum appellat) coqueretur.

Clibanárius, Qui bene ferro & armis munitus certamen init, κατάφρακτος. *Nazarius in Panegyrico ad Constant.* Operimento ferri, equi, atque homines obsepti: clibanariis in exercitu nomen est. Dicti Clibanarij quoniam more testudinis arcuatis armis (quæ clibani forma est) vtebantur. *Ammianus Marcellinus* Clibanarios eosdem esse tradit, cum iis, qui Græco nomine appellantur Cataphracti.

CLIDEMVS, pen. prod. κλείδημος. Scriptor antiquissimus fuit, *cuius opus de plantis sæpe citatur à Theophrasto.* Scripsit & Protogoniam, quæ citatur ab Athenæo.

Clidium κλείδιον. Thynni iugulus est, qui præcipuè in recenti hoc pisce commendatur. *Plinius lib. 9. cap 15.* Thynni membratim cæsi ceruice, & abdomine commendantur, atque clidio recenti duntaxat & tum quoque graui ructu: cætera parte plenis pulpamentis sole asseruantur.

Cliduchus, κλειδοῦχος Græcis clauigerum significat ὁ τὴν κλεῖδα ἔχων, hoc est, à claue. *Plin. lib. 34. cap. 8.* Fecit & quadrigas, bigásque, & cliduchon eximia forma.

Cliens, Qui in fiducia & tutela alicuius est, & patronum habet. {גבון *ghannún* עבד *sebédh* דסיר *tasidh*. πάροικος, θεράπων. GALLI. Vassal de quelque seigneur, celuy qui s'est mis en la protection & defense d'vn autre. ITA. *Cliento.* GERMA. Das vnder einem vogtman ist/ vnder eines anderen schirm/ein vogtkind. HISPA. *Encommendado à algun auogado.* ANGLICE, *A retener to some noble or gentile man.*} [Clientium excluforum turba referta vestibula. *Senec. c. 10. de Consol. ad Marc.* De clientibus *vide Halicarn. lib. 2.* Qui dicantur, & iura inter eos, *Plut in Rom.* Et de his quoque vide plura apud *Plaut. Men. sc. 2. a. 4. Et Capt sc. 2. a. 2.* Cui seruiturem seruit? pol quidem hic huius est Cliens, *Idem Asin. sc. 2. a 5.* Senatui dare operam, aut Clientibus.] nam Patronus defensor causæ est dictus, quasi pater: Cliens defensione indigens, id est, litigator, qui patronum colit & sequitur: vt ab eo defendatur. Sed vt rectius vim vocabuli intelligas, scito, *quemadmodum Budæus in Pand. scribit*, moris fuisse apud antiquos, vt prouinciales & socij populi Romani in clientelam sese darent proceribus Romanis, quos patroni sibi adoptabant, non modo publicè, sed etiam priuatim: iisque vt clientes eorum dicerentur, inter se verò hospites. Ferebat autem id huiusmodi necessitudo, vt clientes perpetuo patronorum suorum patrocinio caput ac fortunas suas tuerentur: vicissímque ipsi patronos suos omni obseruantia atque obsequio colerent, & venerentur. *Cicero Diuinat in Ver.* Clarissimi viri nostræ ciuitatis temporibus optimis, hoc sibi amplissimum pulcherrimúmque ducebant, ab hospitibus, clientibúsve suis, ab exteris nationibus, quæ in amicitia pop. Roman. ditioneque essent, iniurias propulsare, eorúmque fortunas defendere. Quin etiam (vt idem scribit) quos *Vasallos* vocare solent, Clientes appellare possumus: & Clientelam, obseruantiam ipsam: & obsequium, quod *Homaglum* dicunt, Clientelaris officij sponsionem, agnitionemque. [Clientes vt coluerint *Gell. cap. 1. lib. 20.* Erant post pupillos proximo gradu, deinde hospites: mox cognati. *Gell. cap. 13. lib. 15. Item*, Nemo aduersus Clientem testimonium dicit. *Ibid.* Cliens esse non desinit honores adeptus, nisi Curules sint. Et aduersus Clientem patronus cogi non potest dicere testimonium. *Plutar. in Mario.*]

Clientéla, Clientum multitudo, qui potentem aliquem ciuem, principémve fauore prosequuntur, & cuius dignitatem factionémque tuantur, ducti aliqua mercede, vel beneficio. {מגן חסד *maghén chésed*. GAL. Le domaine, la protection & sauuegarde des Seigneurs enuers leurs vassaux & suiets. ITALIC. *Sicurtà, clientela.* GER. Die vorgetrinderin/das ist deren die schirmvogt haben. HIS. *Aquella encommendacion, y seguridad.* ANG. *The protection and defense of lordes towardes their subiectes.*} *Cic ad Attic. lib. 14.* Scis quam diligam Siculos, & quàm illam clientelam honestam iudicem.

¶ Item, Clientela dicitur fides, tutela: vnde Committere, vel conferre se in clientelam alicuius, est sese alterius clientem profiteri, & eius patrocinio, siue (vt Gallorum vulgus loquitur) *Saluegardiæ* se committere. *Terent. in Eunuch* Thais patri se commendauit in clientelam & fidem. [In clientela Antoniorum erat, *Suet. in August. cap. 16*]

Clíma, atis, {מחוז *pelch*. κλίμα. GAL. Climat, region, trait du pays. ITA. & HISP. *Clima.* GER. Ein climat/ein landschaft/ein theil des himmels oder erdbodens. ANG. *A climat, the trait and draught of a contree.*} Græca dictio, quæ spatium significat, duobus respondens parallelis, quò diei longitudo ad dimidiatam horam variatur. *Vitruu. lib. 1. capit. 1.* Disciplinam verò medicinæ nouisse oportet propter inclinationes cæli, quæ Græci κλίματα dicunt.

*CLIMAX, Mons est *Strabonis lib. 14.* Est etiam (inquit) mons nomine Climax, Pamphilio pelago adiacens: is transitum arctum in littore relinquit, qui mari tranquillo nudatur adeo, vt iter facientibus peruius sit, pelago autem affluente vndis contegitur. Transitus per montem tum etiam arduus est, tum prolixus, quapropter in tranquillitatibus littore vtuntur.

[Climacuæ tela, *Gell. cap. 25. lib. 10.*]

Clímax, {סלם *sullám* מדרגה *madhrighâh*. κλίμαξ} GALLICE. Eschelle, degré. ITALICE, *Scala* GERMA. Stägen/leyteren. HISP. *Escalera.* ANGL. *A ledder, or the steppes of a ladder, or stare.*} Latine scala vel potius scalæ: est figura, quæ dicitur Gradatio qua paulatim veluti per scalas ascendimus: *vt apud Ouid.* Viderat hanc, visamque cupit, potitúrque cupita.

[Climacteres qui dicantur à Chaldæis, *Gell. cap. 10. lib. 3.*]

Clímact ricus, ca, cum, κλιμακτηρικός. Latinè dici potest Scalaris, ἀπὸ τῆς κλίμακος τοῦ ἐνιαυτοῦ, quo nomine Græci scalarum gradus significant. Vnde numerus climactericus dicitur, ad quem per gradus, & veluti scalas quasdam paulatim ascendimus: qualis est numerus, qui ex nouem nouenariis resultat. Nam vnitas ter sumpta conficit ternarium. Ternarius in se ductus, nouenarium. Nouenarius autem nouies sumptus conficit vnum & octoginta, qui est numerus Climactericus. Hunc autem numerum in humanæ vitæ annis maximè formidabilem esse, à veteribus proditum est, quippe qui aro sine vitæ, aut fortunarum periculo soleat transmitti. Hoc enim anno ætatis Plato Philosophus, Diogenes Cynicus, Dionysius Heracleotes, Eratosthenes geometra diem suum obierunt: alij annum ætatis sexagesimum tertium in primis periculosum iudicarunt, qui constat ex septies tribus ter multiplicatis, quem etiam Climactera vocabant. Vnde Augustus Caium nepotem lætum natalem diem suum celebrare iubet, quòd annum illum omnibus senibus periculosissimum euaserat. Fuerunt etiam qui annum vndequinquagesimum maximè formidarent: partim quòd sit numerus quadratus, quem potentissimum credidit antiquitas: partim etiam quod ex septenario septies multiplicato resultet: cui inter omnes numeros veteres plurimum detulerunt: adeo vt per omnem vitam septimum quenque annum periculosum & crisimum esse voluerint, sed quum præcipuè qui per ternas hebdomadas ascenderet, qualis est annus primus & vigesimus, qui ex tribus septenariis constat: item quadragesimus secundus, & sexagesimus tertius, & omnium maximus octogesimus quartus. ¶ Climactericum tempus, pro arduo, difficili, contrario, *auctore Pli. epist. 44.* Habes climactericum tempus, sed euades.

Clingo, Veteres pro Cingo vsurparunt: à Græco κλείειν, *Festus.*

CLINIAS, κλεινίας, Musicus, & Philosophus sectæ Pythagoreæ, qui si quando ad iram prouocaretur, sumpta statim cithara, motus animi leniebat, haud aliter quàm Achilles, quum iratus stabat ad littus, animi sui dolorem citharæ cantu lenitebat. *Autor Aelianus de Varia historia.*

Clinícē, ces, κλινική, Medicina, quæ victu, & pharmacis corporibus medetur. Diuiditur enim Clinice in duas partes, in Dieteticen, quæ victu medetur: & Pharmaceuticen, quæ medicamentis curat. *Plin. lib. 29. cap. 1.* Is quum fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo eius Dei, qui auxiliator fuisset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur: atque (*vt Varro apud nos credit*) iam templo cremato instituisse medicinam hanc, quæ Clinice vocatur.

Clinícus, penul. correp. κλινικός. {ANGLICE, *Bedred, one so sicke that he cannot rise.*} Medicus qui dicta curat, aut medicamentis: dictus à lectis ægrotantium, quos frequentare solet, quasi Lecticularius. *Martialis*, Sote filia clinici, id est, medici. ¶ Dicuntur & Clinici, qui ita morbo affecti sunt, vt surgere è lecto non possint, nullaque amplius de eorum salute spes sit. *Pli. lib. 25. cap. 5.* Medetur ita morbis comitialibus, vt diximus, vertigini, melancholicis. *Et paulò pòst*, stomachicis, spasticis, clinicis, &c.

Clíno, as, Inclino. {נטה *natáh*. κλίνω. GALL. Incliner. ITAL. *Chinare.* GER. Neigen/Biegen. HISPA. *Inclinar ò abaxar.* ANGL. *To bowe.*} Græcum est: & licet non sit in vsu, eius tamen composita vsurpantur. quæ sunt, Acclino, Declino, Inclino, & Reclino: *de quibus suis locis.*

Clinámen, inis, neut. gen. Inclinatio. {שיט *mot. ô* κλίσις. GAL. Destournement, & inclination à costé. ITA. *Inchinatione.* GERMA. Neigung. HISP. *Inclinacion.* ANG. *Bowing or turning to a syde.*} *Lucretius de inclinatione elementorum & primorum corporum*, sed ne res ipsa necessum Intestinum habeat cunctis in rebus agendis, Et deuicta quasi cogatur ferre, patíque: Id facit exiguum clinamen principiorum, Nec regione loci certa, nec tempore certo.

Clíne, {κλίνη. ANGLICE, *A bed to rest on.*} Latinè lectus, lectica mensa,

ξ κλινίδιον, torus discubitorius, qui sex capiebat. *Martial.* Et testudinem mensus quater hexaclinon.

Clinedĭon, κλινηδίον lectulus.

Clinŏpăle, les, κλινοπάλη, palæstra lecti dicitur: κλίνη, Græcè lectus: πάλη, palæstra siue luctatio. *Suet. in Do.* Assiduitate concubitus velut exercitationis genus clinopalem vocabat. Sic *Virg.* nocturna bella vocat colluctationes venereas: & ab Apuleio militia amatoria dicitur. Clinopale, immodica fruitio & venererum rerum vsus, *apud Paulum lib. 1. c. 17.*

Clinopŏdĭŏn, κλινοπόδιον; Herba est serpillo similis, surculosa, palmi altitudine. Nascitur in petrosis, orbiculato florum ambitu, speciem lecti pedum præbens, vnde & nomen accepit. *Hæc Plinius libro 24. capite 15.* Putatur esse eadem quam officinæ *Pulegium montanum* appellant.

Clĭo, κλείω, Vna Musarum ex nouem, apud Hesiodum in Theog. Κλειὼ τῶ κλέος, id est, à gloria, quod poëtis gloria ex carmine nascatur. {Eine auß den neún Muſis ſo jren liebhaberen ruhm vnd hertigkeit bringet.}

Clīsthĕnēs, κλεισθένης. Primus ostracismi autor apud Athenienses, primúsque eo genere exilij multatus. *Vide Cælium lib. 21. cap. 44.*

¶ Clisthenem video, κλεισθένην ὁρῶ. Suidas refert, & ait conuenire in eos qui læui derasaque sunt cute. Nam is mos Clistheni, barba derasa semper esse, quo iuuenis etiam dum videretur. Effertur & ad hunc modum, κλεισθένους ἀκριβέστερος, Clistene intemperantior. De cinædo & deliciis effœminato.

Clītārchŭs, κλείταρχος, Historicus fuit, & Alexandri Magni perpetuus in omnibus expeditionibus comes: cuius etiam res gestas descripsit, sed ea vanitate, vt fidem Historici non mereatur. *Autor Quintilianus.*

Clitellæ, arum, Dicuntur, quibus sarcinæ colligatæ mulis, & id genus veterinis, portantur, qui vulgo *Basti* vocantur. {בר *char.* σάγματα, ὑπόζυγα, σαγήνη, σαθμήια. Gallic. Le bas qu'on met sur vn mulet, asne, ou autre beste pour porter faix. Ital. *Basti.* Ger. Saumsattel/ sind darauff die mautthier ſchwáre láſt tragen. Hispanic. *Las albardas ò enſalmas.* Ang. *Lode ſaldes.*} *Horat. in Satyr.* Hinc muli clitellas tempore ponunt. [Clitellis apportatæ columnæ. *Quintil.*] *Cic. ad Attic. lib. 5.* Clitellæ boui sunt impositæ, hoc est, homini inepto, & nequaquam idoneo delegata est prouincia. *Vide Erasmi Adagia.*

¶ Hoc etiam nomine significatur locus Romæ, *teste Festo* propter similitudinem clitellarum, & in via Flaminia loca quædam deuexa subinde, & accliuia.

¶ Item quoddam tormenti genus, *teste eodem.*

Clitellārius, Qui clitellis vritur. {ὑποζυγιοφόρος, σαγηνοφόρος. Gal. Qui porte faix dessus son dos auec vn bast. Itali. *Che porta la basta.* Germa. Der mit einem ſutchen ſattel ſchwáre burdinen tregt. Hispanic. *Cosa de albarda.* Angl. *That beareth any thing on his back in a lode ſaldle.*} Vnde clitellarij muli dicuntur, qui neque ephippiati sunt, neque desultorij nec bigas, aut quadrigas, aut currus ducunt, sed clitellati ferunt onera. *Plaut. in Most.* Muliones, mulos clitellarios Habent, ego habeo homines clitellarios: Magni sunt, oneris quicquid imponas vehunt.

Clīternia, *Pompon. lib. 2.* Italiæ oppidum est, in tractu Apuliæ, ad Garganum montem. Vulgò *Celano, Ptolemæo* Cliternum.

Clī omăchŭs, κλειτόμαχος. penult. corr. Philosophus Carthaginiensis, Athenas venit, annos natus quadraginta, audiuitque Carneadem, cuius & successor fuit, tres sectas sectatus: Academicorum, Peripateticorum, & Stoicorum. Supra quadraginta volumina conscripsit, *de quo Cic. l. 3. Tuscul.* mentionem facit.

¶ Clitomachus alter, Athleta, & Pancratiastes nobilis fuit, qui pudicitiæ tantæ fuisse dicitur, vt canes si forte coëuntes vidisset, statim vultum auerteret: in conuiuio si quis sermo lasciuus incideret, statim surgens abiret. *Autor Ælianus de Varia historia.*

Clītōr, oris, κλείτωρ, Oppidum mediterraneum Arcadiæ, à quo vicinus fons Clitorius appellatur, ei qui gustauerit, vini fastidium inducens. *Meminit huius oppidi Ptolemæus lib. 3. cap. 16.*

Clītŭmnŭs, Agri Falisci fluuius est, cuius aquæ potatæ candidos faciunt boues. *Autor Plin. lib. 2. c. 103. Virg. 2. Æneid.* Hanc albi Clitumne greges, & maxima taurus Victima. *Silius,* Et lauat ingentem profundens flumine sacro Clitumnus taurum. [Nemus fluminéque Clitumne: *Sueton. in Calig. cap. 43.*]

Clītŭs, κλεῖτος, Mantij fuit filius, qui ab Aurora raptus, nunquam pòst apparuit. ¶ Fuit præterea Clitus inter præcipuos Alexandri Macedonis familiares, eidémque charissimus, tùm quòd filius esset nutricis ipsius, tùm quòd ab illo in dubio vitæ discrimine fuisset seruatus. {Ger. Einer auß den geheimpten freunden des grossen Keisers Alexandri/welchen er auch in einer vollen weiß jämerlich erstochen hat.} Hunc tamen in conuiuio quodam liberius in Persicos mores inuectum, rex iam temulentus spiculo traiecit. Cuius facti eum postridie tanta cœpit pœnitentia discussa iam ebrietate, vt totum triduum cibo abstinuerit, decreueritque omnino inedia sibi necem consciscere, amicúmque optimè de se meritum ad inferos persequi. Tandem ægrè admissa amicorum consolatione, qui Clitum iure occisum asserebant, sumptuosissimo eum funere sepeliuit. *Historiam hanc vide latius apud Arrianum, Qu. Curtium, & Plutarchum in vita Alexandri.*

Clīuĭŭs, a, um, adiectiuum. Difficilis, arduus. {קשה *kaſchéh.* Anglice, *Vneaſie to go vp.*} vt, Cliuia auspicia, αἱ ἀναβλητικαὶ οἰωνοσκοπίαι, quæ aliquid (*inquit Festus*) fieri prohibebant: nam & omnia difficilia & ardua nominabantur Cliuia: vnde & Cliui.

Clīuīna auis, in auguriis dicebatur, quæ alio nomine vocabatur Prohibitoria & Clamatoriua cliuis auspiciis dicta, quæ, *teste Festo*, dicebantur aduersa, quibúsque aliquid fieri prohibebatur. Hanc auem suo seculo fuisse incognitam, *autor est Plin. lib. 8. c. 15.*

Clīuĭus, ui, Collis. locus arduus. {גבעה *ghibbáh.* γεώλοφος. Galli. Vne pegite montagne qui n'a pas grand' pente, la pente & descente d'vne montagne. Ital. *Scesa da vna montagna all'ingiu, pendente, collina.* Germanic. ein buhel/ein ort das fein langſam haldecht oder ſtönig iſt. Hisp. *La cuesta arriba, ò la cuesta abaxo.* Ang. *The pitch of an hill, the bending doune of a thing.*} *Virg. 9. Æneid.* qua se subducere colles Incipiunt, mollíque iugum demittere cliuo. ¶ Cliuius Capitolinus, *Cicer. ad Attic. lib. 2.* Quem ego in cliuo Capitolino te signifero à principe collocaram. ¶ Huius composita possunt esse tàm secundæ quàm tertiæ declinationis: vt, Accliuus, a, um, & Accliuis, & hoc accliue. Decliuus, & Decliuis: Procliuus, & Procliuis: quæ habent penultimam productam. Dictus cliuus à clino pro inclino. *Vide Vallam li. 4. cap. 43.*

Cliuŭlŭs, li, diminutiuum à Cliuus. {γεωλοφία. Gal. Vne petite montagnette, vn petit terre. Ital. *Piccioi collina.* Germ. ein reinlin oder buhelin. Hispa. *Pequeña cuesta.* Ang. *A litle pitche of an hill.*} *Colum. libro sexto capit. 36.* Duos parietes aduerso cliuulo inædificatos habet.

Cliuōsŭs, a, um, adiect. Cliuis abundans. {βουνώδης. Gal. Qui a plusieurs montagnettes, inegal, ayant plusieurs pentes & descentes. Ita. *Pendente ſmonta.* Ger Das vil buhel oder rein hat. Hispan. *Coſa llena de cuestas.* Angl. *That hath many litle montanes and pitches.*} vt, Cliuosa loca. *Col. de arboribus cap. 4.* Curandum autem est, vt locis aridis & cliuosis altius vites deponantur, quàm si humidis & planis. *Virgil. 2. Georg.* Nam ieiuna quidem cliuosi glarea ruris Vix humiles apibus casias, rorémque ministrat. [*Ouid. 3. Fasto.* Vbi è terra cliuosum scandet Olympum Phœbus.]

Cloăcæ, pen. prod. Loca caua, siue ea publica sint, siue priuata, quò sordes confluunt. {מוקאות *moſaóth.* ἀποφόρητα. Gallic. Vn esgout, par où s'en vont les immondices de quelque lieu. Italic. *Cloace, chiochc.* Ger. ein deſem/ein ort darein ſich aller vnflath verſammet. Hisp. *El albañar à do acuden las priuadas.* Angli. *A chanell, a ſinke.*} Vnde Arcem facere ex cloaca, *dicit Cicero in Orat. pro Plancio*, pro eo quod est, rē humilem & nullius ferè momenti supra modum extollere. Fistulæ quoque, fossæ & viæ illę subterraneæ parietibus in modum aquæductus munitæ, per quas pluuiæ extra vrbem vel in fluuium dilabentes, vrbis sordes secum rapiunt, Cloacæ dicuntur, ὀχετοί quòd vrbem immunditiis purgent. ¶ Dicta est autem Cloaca (vt putatur) à colluendo, quasi colluaca. *Festus* à Cloacando, hoc est, inquinando deriuat: quum tamen potiùs contrà, Cloacare verbum à Cloaca deductum videatur. *Cic. pro Cecin.* Qui de fossis, de cloacis, minimis aquarum, itinerúmque controuersiis interdicit. *Pl. verò in Curcul* stomachum immundæ vetulæ & aluum, Cloacam nominauit. Age, *inquit*, effunde hoc citò in barathrum, Properè prolue cloacam.

Cloăcŭla, diminutiuum, *Lamprid. in Heliogab.* Additáque iniuria cadaueri est, vt id in cloaculam milites mitterent.

Cloāci le, flumen, Cato dixit, pro cloacarum omnium colluuie: *vt annotauit Festus.*

Cloācārĕ, Inquinare. {נדה *timmé.* μιαίνω. Galli. Souiller. Ital. *Imbrattare, macchiare.* Germ. Beſudlen/verunreinigen. Hisp. *Enſuziar ò manzillar.* Angli. *To defile, to mokſoul.*} vnde Cloacam dictam *putauit Festus.*

Cloācārĭŭs, adiectiuum, vt cloacarium vectigal. *Vlpian. D. libr. 30. Tiul. 1. libr. 39.* Hæres cogitur legati prædij soluere vectigal præteritum, vt tributum vel solarium, vel cloacarium, vel pro aquæ forma. Sic

Cloacarium, pecunia est purgandis cloacis attributa. *Vlpianus in l. 27. D. de vſufruct.* Si quid cloacarij nomine debeatur, vel si quid ob formam aquæductus. *Ex Hotom.*

Clonthŭs, Vir Troianus, Æneæ comes.

Clōdĭa, Romana (à qua Cicero prædium emere volebat: copiosa & locuples fœmina fuit.) de qua sic *Cic. ad Attic. lib. 13.* Sed quando, inquit, Clodia Romæ futura es, & quanti rem æstimas, ego prorsus expecto: non quin illud malim, sed & magna res est, & difficile certamen cum cupido, cum locuplete, cum hærede.

Clōdĭfŏrvm, Italiæ oppidum in octaua regione, *vt scribit Plin. l. 3. cap. 13.*

Clōdĭōrvm familiam, à Clodio Æneæ socio dictam putauit *Festus.* Verius tamen est, Clodios (qui & Claudij dicuntur) à Sabinis ortum traxisse, nominísque originem cepisse ab Appio illo Clauso, qui primus ex ea familia cum quinque clientum millibus se Romam contulit.

Clōdĭŭs, prænomine Publius, Adolescens fuit nobilis ex antiquissima Claudiorum familia, sed ciuis factiosus, & notissimæ libidinis: vt qui & tres sorores per incestum polluerit, & sacris Bonæ deæ muliebri veste deprehensus sit. Hic grauissimas cum Cicerone inimicitias exercuit: cui, vt maius negotium facesseret posset, Tribunatum plebis petiit: quem quum per leges obtinere non posset, quòd Patricius esset, cuidam ex plebe se adoptandum dedit: atque ita tribunatum nactus, non quieuit, donec Ciceronem per vim ciuitate expelleret. Verùm quum & Pompeio molestus esse cœpisset, & optimum quenque incesseret, placuit Senatui Ciceronem ab exilio reuocari: qui in vrbem reuersus, Milonis auxilio inimici impetum compescuit: à quo etiam Clodius ipse in via Appia fuit interfectus. De hoc sic scribit *Cic. ad Att. lib. 1.* Credo (inquit) te audisse, quum apud Cæsarem pro populo fieret, venisse, eò muliebri vestitu virum, idque sacrificium quum virgines instauraret, mentionem à Qu. Cornificio in senatu factam (is fuit princeps, ne tu forte aliquem nostrum putes) postea rem ex sc. ad virgines atque Pontifices relatam: idque ab iis nefas esse decretum: deinde ex sc. Consules rogationem promulgasse: vxori Cæsarem nuntium remisisse. In hac causa Piso amicitia P. Clodij ductus, operam dat, vt ea rogatio quam ipse fert, & fert ex sc. & de religione, antiquetur. *Hactenus Cic.* ¶ Fuit & Clodius Pulcher, orator Romæ inter patronos, simul cum Cicerone in causa Scauri. Pædianus.

¶ Clodij cuiusdam meminit *Plutarch. in Numa*, qui temporum argumentum scripsit. ¶ Sextus Clodius rhetor Siculus, Latinæ Græ-

cæque eloquentiæ professor, male oculatus, familiaris, ac præceptor M. Antonij triumuiri, cuius meminit Cicero in Phil. & Tranquillus.
¶ Clodius Quirinalis Arclatensis rhetor, Romæ docuit circa Neronis tempora. *Ex Epitaphio.*
¶ Clodius Albinus, dux Gallicani exercitus, post mortem Pertinacis principis ab exercitu Imperator salutatus, & à Seuero iuxta Lugdunum acie superatus. *Autor Herodianus.*

CLOELIA, Nobilis virgo Romana fuit, quæ cum aliis nonnullis virginibus Porsenæ Hetruscorum regi obsides data, deceptis custodibus vnà cum reliquis virginibus incolumis ad suos per Tyberim tranauit: Quamobrem Romani nouam in fœmina virtutem nouo honoris genere ornandam rati, statuam ei equestrem in summa sacra via posuerunt. *Autor Liu. l. ab V. [Idem Plut. in Public.]* Huius meminit *Valer. lib. 3. cap. de Fortitudine Vir. quoque* circa finem libri octaui.

Et fluuium vinclis innaret Cloelia ruptis.
Iuuenalis.

Quod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ
Imperij & fines Tiberinum virgo notauit.

CLONIVS, κλόνιος, Vnus è quinque ducibus Bœotorum, qui cum quinquaginta nauibus ad Troiam nauigarunt, *vt scribit Homerus libro Iliad. 2.*

Clōstrum, idem quod claustrum. {מסגרת *misghéreth* סגיר *seghór*.} *Cato de re Rust. cap. 13.* Trullas ligneas duas, clauos cum clostris.

Clota. *Ptolemæo*, Æstuarium maris in Britannia insula, exiguo terræ spatio à Bodotria altero æstuario diremptum. *Corn. Tacit. in vita Agricolæ*, Glotam vocat.

CLOTHO, κλώθω, Vna parcarum, quæ humanæ vitæ stamina dispensant, Græcè κλώθω, Circunuoluo, neo, destruo. De his nonnihil Orpheus in hymnis pluraque tradit in magica sua, sed inuoluta & obscura. *Hesiodus autem in Theog.* Themidos filias facit, & Iouis: Clotho, Lachesin, & Atropon, & Θυγατέρας δὲ θέμιστος ἴσχειν ἀγαθόν τε, καὶ κλωθώ τε.

Clucidatus, a, um, Antiqui dixerunt pro dulci & iucundo, παρὰ τὸ γλυκύ. {מתוק *mathók* ערב *aréb*. ANG. *Sweete.*} *Festus. Varro lib. 6 de ling. Lat.* citans antiquum poëtam in Agidone: Clucidatus, suauis est, tametsi à magistris accepimus mansuetum. Ita enim doctissimè legit *Scaliger* quum antea Caudatus legeretur.

Clūdo, is, idem quod claudo: quo verbo veteres vrebantur. {סגר *saghár* κλείω. GALLIC. Clorre, enclorre, enuironner, entourer. ITAL. *Chiudere, serrare* GERMANIC. Beschlieſſen HISPAN. *Cerrar.* ANG. *To shut in, to inclose.*} *Cic. 2. de Nat. Deor.* Ipsum autem mare sic terram appetens littoribus cludit. *Martial. lib. 11* Sed mors vocis iter properauit cludere blandæ. In veteribus quoque numismatibus legimus, Ianum clusit. [Clusimus & clausimus. *Veneri.* Clusum pectus vitiis. *Idem cap. 16. de Cumpol. ad Liber.* Cludendi sententias ratio, *Quintil.* Cludere sensum. *Item* Cludi, Cludere neutraliter bis.]

Clusus, a, um, Particip. Circundatus. *Valer. Flacc. lib. 1. Argon.* Cleonæo iam tempora clusus hiatu Alcides. Id est, habens tempora circundata pelle hiantis leonis Cleonæi. Clusilis, & hoc clusile, Quod facilè clauditur. *Plin. lib 3. 9. cap. 37.* Ineſt iis esca, clusiles mordaceſque conchæ, ceu mitulos videmus.

[Cludus pro claudus. *Vide* Claudus.]

CLVENTIVS, Ex municipio Latino, accusatus à matre Sassia, quòd Oppianicum vitricum interfeciſſet, defensus fuit à Cicerone, cuius adhuc extat longè optima oratio pro Cluentio.

Cluĕo, es, ere, Perhibeor, putor, nominor. {נחשב *neschâb* κλύω. GALLI. Eſtre reputé, auoir le bruit. ITALI. *Essere stimato, nominato.* GERMAN. Genennet oder geachtet werden. HISP. *Ser estimado y nombrado.* ANG. *To be in reputation to haue a renowme.*} *Plautius in Trin.* Ita sis, vt nomen cluet. *Idem in Epid.* Senati qui columen cluent, id est, habentur, & reputantur columen Senatus. *Idem in Pœn.* Vt volupe est homini mea soror, si quod agit, cluet victoria. id est, victoriæ tribuatur.
¶ Dicimus etiam Cluo, is, per tertiam inflexionem, quod sæpe pro splendeo accipitur. [Facinora quæ clara post & diu cluant. *Plaut. pseud. sc. 1 a. 2* Stratioticus homo. *Plaut. pseud. sc. 1. a. 4.* Dum meus vir victor belli clueat. *Plaut. Amphit.* Res quæritur, non Clientium fides, Cuiusmodi cluat. *Plaut. Men. sc. 2. a. 4.*] *Prudentius* Qui patria virtute cluis. *Cicer. de Clar. orat.* Tum duo Cæpiones multum cluentes consilio, & lingua, plus autoritate tamen & gratia subleuabant.
¶ Interdum etiam pro purgare. *Pli. lib 15. cap. 29.* Depositis armis in eo loco, qui nunc signa Veneris Cluacinæ habet. Cluere enim antiqui pugnare dicebant. [Vnde Clupeus, siue Clypeus à Cluendo Grammatici deducunt.]

Clumæ. Sunt folliculi hordei. Festus. λυτρεῖα, ἔλυτρα.

Clunadum Culter sanguinarius: quòd ad clunes dependeat, vel quia clunes hostiarum diuidat. *Autor Festus.*

Clūnis, nis sæpius in plurali clunes, clunium. Nates, siue natium tumor: tàm masculini, quàm fœminini generis. {תחש *schesh.* πυγή} GAL. La feſſe. ITAL *Natiche.* GERM. Der arſbacke HISPAN. *Las nalgas.* ANG. *The hippe or buttocke.*} *Iuuenalis*, Tremulo descendunt clunes puellæ. *Plaut.* Quasi lupus ab armis valeo clunes infractos gero. *Horat.* Quod pulchræ clunes, breue quod caput, ardua ceruix. Hinc Simias clunes appellatas volunt, quòd clunes tritas gerant.

Clunĭculus, diminutiuum. τὸ πυγίδιον. *Gellius* Cæterarum autem atque altilium nisi tantum apponatur, vt à cluniculis inferiore parte saturi fiant, conuiuium putabant inopia sordere.

CLVNIA, Oppidum est Hispaniæ in extremis Celtiberorum finibus. Vndevnus ex Hispaniæ citerioris conuentibus Clunienſis dictus est. Vulgò *Cund ad rean.* Sunt enim septem (*inquit Plin lib 3*) Carthaginienſis, Tarraconenſis, Cæsarauguſtanus, Clunienſis, Asturum, Lucenſis, Braccarum.

CLVPEA, quæ & Clypea dicitur, Vulgò *Quipia*, Ciuitas Africæ propriè dictæ, in promontorio Mercurij sita, dicta à clypei figura, vnde & Aspis dicitur, *teste Solino, quod etiam annotauit Hermolaus in Plinium, & Vadianus in Melam. Silius lib. 3.* In clypei speciem curuatis turribus Aspis. *Lucanus libro 4.* Et Clupeam tenuit stationis littora notæ. *Ptolemæus* vero duas vrbes propinquas collocat in Hermæo promontorio, quarum vnam Clypeam, alteram Aspidem appellat. [*Cæsar 2. de bell. civ.* Is locus abest à clupeis.]
¶ Clupea etiam exiguus piscículus est *apud Plin. lib. 9. capite 15* qui venam quandam in faucibus Thynni erodens, ipsum exanimat.

CLVSINI, Noui & veteres populi Hetruriæ, *Plinius libro tertio, capite 5.*

CLŪSINVS, Dictus est Ianus, quòd pace templi eius portæ clauderentur. {GER. Der gott Janno hat disen namen vom beſchlieſſen her, das jhm das man zu fridens zeit alle laden an seinem tempel beſchloſſe.} *Virgilius 1. Æneidos.* Claudentur belli portæ. furor impius intus Sæua sedens super arma, & centum vinctus ahenis.

Clūsi num. far, Adorei siue farri genus est candidius: ita dictum à Clusio Hetruriæ vrbe. *Colum. lib. 2. cap. 6.* Adorei autem vidimus in vsu, plerunque genera quatuor. Far, quod appellatur Clusinum, candoris nitidi. Far, quod vocatur Vermiculum, rutilum, atque alterum candidum: sed verùm quo maioris ponderis, quàm Clusinum. Semen semestre, quod dicitur, Alicastrum.

CLVSIOLVM, Oppidum Vmbriæ, quod interiit: *cuius meminit Plin. lib. 3. c. 14.*

Clusios, Galli nominant dæmones quosdam, quos nonnulli existimant spiritus esse elemento aereo compositos.

CLVSIVM. Oppidum est Tusciæ mediterraneum, vbi Porsena Hetruscorum rex sepultus creditur. *Plin. libro trecesimosexto cap. 13.* Vulgò *Chiusi.*

Clusura. *Vide supra in* Claudo.

CLYMĒNĒ, penultim. corrept. κλυμένη, Oceani & Tethyos filia, Iapeti vxor, *teste Hesiodo in Theogonia: de qua Virg. libro quarto Georgicor.* Inter quas Clymene curam narrabat inanem. Fuit & altera Clymene mater Phaëthontis, *vt scribit Ouid. libro primo Metamorph.* quæ quum forma valeret, Soli placuit, qui concubitu eius potitus, ex ea Phaëthontem, & sorores genuit. *Ouid. lib. 1. Metamorph.* Et tulit ad Clymenem Epaphi conuitia matrem.
¶ Inde Clymenis, idos, patronymicum, & Clymeneius, a, um. vt, Clymeneia proles, id est, Phaëton.
¶ Tertia fuit ministra Helenæ decoris oculis prædita, *vt est apud Homerum libro tertio Iliad. Huius meminit & Ouidius in Epistola Helenes apud Paridem* Cætera per socias Clymenen, Æthramque loquemur, Quæ mihi sunt comites, consiliúmque duæ.

Clymenos, siue Clymenon. κλύμενον Herba est fabæ caulem ferens, quadratum, folia plantaginis, folliculis supra caulem in se inflexis: vt in polyporum cirrhis. Ita dicta à Clymeno rege, *teste Plin. lib. 5. capit. 7.* Vulgus hodie partim *Cypriam*, partim *Saponatem* appellat.

Clўpĕus, & Clypeum, siue Clupeus, y, in u, conuersa. {מגן *maghén.* ἀσπίς. GALLI. Bouclier, targe, rondelle. ITALI. *Scudo.* GER. Ein schild den man im krieg zum schirm braucht HISPANIC. *Escudo ò paues.* ANG: *A shield, targe, or buckler.*} Scutum maius, & tantum peditum, scuti Scutum equitum, *Seruio autore. Lin. lib. 6* Clypeis antè Romani vsi sunt: deinde postquam stipendiarij facti sunt, scuta pro clypeis fecere. Dicti Clypei, ἀπὸ τοῦ καλύπτειν, quod celent totum corpus: vel à clepere, quod est furari ab ictibus. *Plin. lib. 35 c. 3.* ἀπὸ τοῦ γλύφειν. hoc est, sculpendo, cælandóque deducitur clypeus quasi γλύφεος, id est, sculptus, g in c mutata. Scutis, inquit, qualibus pugnatum est apud Troiam continebantur imagines. Vnde & nomen habuerunt clypeorum, non vt peruersa Grammaticorum subtilitas voluit, à cluendo. [à splendendo.] Quo tamen respicere videri potest *Plautus Men. sc. 1 a. 1.* Vt splendor meo sit clypeo clarior, quàm solis radij, *Ouid. 13. Met.* Cum socia clypeum pro ciaſſe tenebas. & *Ibidem sæpius; Plaut. Curc sc. 4. a. 4* Ita machæra & clypeus iuuene.]
¶ Clypeum quoque (*vt Festus scribit*) Antiqui ob rotunditatem etiam corium bouis appellauerunt, in quo fœdus Gabiorum cum Romanis fuerat descriptum.
¶ Clypeus vel clypeum, imaginem quoque significauit, vt veteres Grammatici voluerunt: fortaſsis inde quod clypei imaginibus pingi & ornari solebant. *Vide Sosipatrum lib. 1. suæ Gram.*

Clypeo. as, are, Clypeo munire est. *Pacuuius in Harmonia:* Currum liquit: chlamyde contorta altu clypeat brachium, *Nonius citat ex Pacuuio & Varro lib. 4. de ling. Lat.*

Clўpeatus, Clypeo munitus. {נשא כנן *nosé maghén.* ὁπλοφόρος, ὁπλίτης. GAL. Garni de bouclier. ITALI. *Armato di brocciero.* GERM. Der mit einem schild bewaret iſt/ein schirman His. *Escudado, armado de escudo.* ANGLI. *That is armed with a buckler or shield.*} *Plaut. in Curc.* Clypeatus elephantum vbi machæra diligit. *Cic. apud Virgil. 7 Æneï.* Clypeata agmina. Insequitur nimbus peditum, clypeatáque totis Agmina densantur campis. [Clypeata imago Q. Ciceronis. *Macrob.*]

Clўsmus, {רחץ *ráchats.* κλυσμός. Latinè purgatio, siue lotio dicitur. Vnde Cataclysmus, *de quo suprà.*

CLYTAEMNESTRA, κλυταιμνήστρα, Nomen proprium vxoris Agamemnonis, quæ ob amorem Ægysti adulteri virum occidit. Vnde etiam ab Oreste filio in patris vltionem fuit occisa: *de qua Eurip. in Oreste, & Homerus in Odyssea.*

Clўster, eris, pen. prod. κλυστήρ, quod & Clysterium, κλυστήριον dicitur, ἀπὸ τοῦ κλύζειν, quod est abluere: nam clystere aluum ægrotantium lauare, seu purgare solemus {GALLIC. Clystere. ITALIC. *Crisstero.* GERM. Ein cristier. HISPAE *Cystel.* ANGLIC. *A cleester.*} *Plin.* Cucurbita infusa clysteribus, intestinorum omnium vitiis medetur. Maceræ tamen huius nominis penultimam corripit. Appositis digitis aut intus clystere fusis: quem ea in re non imitabimur.
¶ Accipitur item Clyster pro ipso instrumento, quod ad proluenda ventris recrementa sedi inseritur, quoque intestinorum (vt ita di-

cam) lauamentum aluo iniicitur. *Vlp.l.Item si obstetrix.ad leg. Aquil.* Si quis per vim, vel per suasum alicubi medicamentum infudit, vel ore, vel clystere.

¶ Orticularius clyster, *Celsus lib.6.cap.27.* Idem humor rosa mixtus in ipsum vulnus orticulario clystere agendus est.

CLYTIA vel Clytie, es, κλυτίη, Vna fuit ex Oceani nymphis aliquandiu ab Apolline adamata, donec illa Apollinis cum Leucothoe concubitum Orchamo patri eius indicauit. Quare iratus Apollo, Clytien grauissimo odio persecutus est. Illa vero amoris impatientia cibo & potu abstinens, mane orientem, & vesperi occidentem spectat Apollinem: & quacunque ille iter faciebat, Clytie oculis sequebatur. Vnde tandem fame & dolore consumpta, mutata est in heliotropium. *Fabulam hanc refert Ouid.lib.4. Metam.*

CLYTIVS, κλύτιος, Filius Laomedontis, & frater Priami, *vt refert Hom. lib 20. Iliad.* ¶ Est & Clytius, adolescentis nomen *apud Virgil. lib.10. Æneid.* quem Cydon quidam in deliciis habuit.

C ante N

CN. In notis antiquorum, Cneus, vel C. Neuius. C.N.ES.C.C. credimus non esse causam conuictam. C.N. Caius noster, vel Cæsar noster, vel ciuis noster. CN.ARR. Cneius Arrius, CR. Cnei libertus.

CNECION, κνήκιον. Quibusdam herba est, quam notioribus nominibus, Sampsuchum, & Amaracum vocamus: quanquam non desunt, qui hanc nomenclaturam adulterinam existiment, & inter eas numerandam, quas inter Dioscoridis notha reiiciunt doctiores.

CNEMIDES, κνημίδες, Oppidum Locrorum, ad sinum Opontium, secundum Daphnuntem, è regione Cænei Eubœæ promontorij: à quo Locrorum quidam Epicnemidij cognominati sunt. *Vide Strab. lib.9. & Pomp. lib.2. Plinio* Cnemis dicitur singulari numero, *lib.4. cap.7.*

CNEORON, κνέωρον, Frutex est coronarius, cuius duo sunt genera, nigrum & candidum: vtrunque germinat post æquinoctium autumnale, diúque floret, Hyginus Casiam interpretatur. *Vide Plin. lib.21.c.9.* Dioscorides item thymelæam herbam Cneorum, & Cnestum appellant.

CNEVS, κνῆος, per c, scribitur, sed profertur per g, Prænomen fuit Romanis peculiare, à næuo (vt volunt) tractum, quod eo prænomine præcipue nominarentur, qui næuum aliquem nascentes attulissent. Festus à Græco γνάπτω deducit.

CNICVS vel Cnecus κνῆκος, Dioscoridi, nonnullis κνῆκος. Herba est, oblonga habens folia, incisuris diuisa, aspera, & aculeata: ex cuius ramulis diuulsis sanguineus effluit liquor. *Ruellius* Cartamum satiuum vocat. ¶ Officinis crocus hortensis.

CNIDOS, κνίδος. Vulgo *Cabo crio*, Est vrbs in extremo cornu peninsulæ Cariæ adhærentis, in qua Venus colebatur: vnde Cnidia dicta est. Potest etiam scribi Gnidos per g. ¶ Est & herbæ nomen, *de qua Plin. lib.21.c.16.* Vide Cnidium oleum, quod fit è grano cnidio: *de quo Pli. lib.23.cap 4.*

CNIPOLOGVS, κνιπολογὸς *Aristot. Hist.9.c.3.* dicta quod κνίπας, id est, Cossos venetur: *Gazæ* Culicilega. Auicula est achantylis magnitudine, coloris cinerei, ac distincti maculis.

CNISSAEA, κνισσαία. Nauale Megarorum iuxta Peloponnesum. *Steph.*

CNOPVPOLIS, κνωπόπολις, Ioniæ ciuitas, quæ alio nomine Erythra dicitur. *Steph.*

C ante O

CO. In notis antiquorum, coniungi. C.O. ciuitas omnis. CO. controuersia. COM. OB. comitia obdriaca, vel obaurata, vel obchiaca. CON. consularis. CON.SEN.E. OR.PQ.R. Consensu Senatus, equestris ordinis, populique Romani. CONS. vel CS. Consiliarius. COL. vel CL. Colonia, vel coloniæ, vel coloni. COLL. collegæ, vel collegia, vel collegium. COL. collega, vel colonia vel columen. COLL. FABR. collegium fabrûm, vel fabrorum. COH. cohors. CONIV. coniunxit. CONIV. OBSQVE. coniugi obsequentissimæ. CONIVG.M. coniugij Mercurij. CONX. coniunx. CONLIB. conlibertus. conliberta. CONTVB contubernalis. COR. Cornelius. CORP. corpus. CNEL.R.F. Corneliæ regis filiæ. CORN.AVRS. coronas aureas. COS. consul. COS.QVAR. vel.IIII. consul quartùm vel quarto. COS.TER. consul tertium vel tertio. COSS.DESIG. consules designati. CSS. Consules. vel consularij COS.DES. consul designatus. C.P. ciuis publicus. CPS. capsa. C.PT. causa petitionis, vel causam posuit. CPRSS cupressi.

Coa vestis, siue substantiue Coa, in plurali numero, subtilissimum erat vestis genus ex bombyce, adeo tenue, vt corpus pelluceret. βομβύκιον ἱμάτιον. ANGLICE, *A thinne kind of silke.* Dictum à Co insula, vulgo *Lango*, in qua & bombycem nasci solere, sicut in Cea insula, *auctor est Plin.l.11.c.23. Ouid. de Arte amandi*, Siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus, Siue erit in Cois, Coa decere puta. Fuerunt qui etiam Cois in nominatiuo dici putarent pro hac veste, decepti autoritate *Horatij in Satyr.* Altera nil obstat, Cois tibi pene videre est, Vt nudam. Qui profectò error nimium est puerilis, quum Cois ibi non nominatus sit, sed ablatiuus. Eædem & Ceæ vestes dicuntur, à Cea insula, in qua Pamphila Latoi filia primà rationem inuenit bombycum telas retorquendi, eásque rursum texendi: *vt testatur Pli. lib.11.c.22.*

Coäccēdo, dis. Simul accedo. ἅμα πίπτω, συμπαραγίνομαι. GALLIC. Aprocher auec les autres, estre mis auec. ITALIC. *Accostarsi insieme.* GERMA. Sampt anderen hárzu kommen. HISPA. *Allegarse, ò acercarse juntamente.* ANGLI. *To come to with others.* *Plaut. Curc. sc.3.a.2.* quia de illo emi virginem Triginta minis, vestem, aurum & decem pro his coaccedunt minæ.

Coäccūmŭlo, as, Cumulo congrego, addo, cogo. אצף עֵרֶם *asáph* *hadm* אבר *tsabár.* σωρεύω, συμφορέω. GALLI. Entasser ensemble, ammonceler monceau sur monceau, accumuler. ITALIC. *Accrescere, congregare, amassare, grannare.* GERM. Zusamen hauffen. HIS. *Amontonar ò ayuntar.* ANGLICE, *To gather in heapes together.* *Liu.5.ab Vrb.* Armorúmque cumulos, vt mos illis est, coaceruare. *Cæs.2.bel.Gal* His deiectis & coaceruatis cadaueribus. *Cicero 2.pro leg. Agrar.* Autè pecuniæ coguntur & coaceruantur, quàm gleba vna ematur.

Coäcerŭātio, nis, Coactio, cumulatio. אבר *tsibbúr.* σωρεία, σωρός, σωρεύσις. GALL. Entassement, & amoncelement ensemble. ITA. *Accumulatione, ammassamento.* GERMA. Zusamen hauffung. HISPA. *Amontamiento.* ANGL. *Heaping together.* *Cic.in Part.* Atque illa quidem vtrique maximè in peroratione faciendà: alteri frequentatione argumentorum & coaceruatione vniuersa: alteri si plane causam redarguendo explicarit.

Coācēsco, ex Con & Acesco, sed n abiicitur: significat simul vel totum acidum fio. סר *sar* σωξύζω. GAL. S'enaigrir, deuenir aigre. ITALIC. *Diuenir acido.* GER. Sawr herb oder saur werden. HISP. *Azedarse.* ANG. *To waxe sower tasted.* *Cic.in Cat.* Vt enim non omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit.

Coāctĭlĭă, Inuolucra dicuntur vestibus inuoluendis, circumferendísque idonea. *Vlp.l.argumento, de Auro & argento leg.* Aristo etiam coactilia vesti cedere ait, & tegumenta subsellhiorum, huic legato cedetur. Bayfius coactilia eas vestes interpretatur, quæ ex lanis & villis actis fiunt, quas vulgo Feltrosa appellamus. Lanæ, *inquit Plinius*, & per se coactæ vestem faciunt.

Coācto, Coactura, Coactor, Coactus, *Vide* COGO.

Coācum, emplastrum nigrum: quanquam legendum suspicatur Cæsarius Choacon, aut Chiacum, *vt apud Georg Vall. de Cura oculi.* Nisi Coacon quod inter Hippocratis opera liber habetur, qui inscribitur de Coacis prænotionibus. Inde nomen deductum videri potest. *Cels. lib.4 c.19.*

Coăddo, Simul addo. חוסיף *hosiph.* προσθήκη. GALL. Adiouster auec, mettre ensemble. ITA. *Aggiungere insieme.* GER. Mit ein ander legen thun. HIS. *Ayuntar en vno.* ANGLIC. *To put or ioyne together.* *Cato cap. 40.* Sumito tibi furculum durum, præacuito: falicem Græcam discindito, argillam vel cretam coaddito.

Coăddo, In vnum cogo. יחד *yachédh.* συνάγω. GALL. Assembler ensemble, faire tenir l'vn à l'autre. ITA. *Addunare.* GER. Vereinigen/zusamen fügen. HISP. *Ayuntar diuersas cosas en vno.* ANG. *To gather together in one.* *Plin.de Viris illustribus*, Ipsis coadunatis pastoribus, ciuitatem condiderunt. Brachium statuæ coadunare, *Iulianus in l.Tigni appellatione. §.idem est. ff. ad exhib.*

Coædĭfĭco, Arctè ædifico, ædificiis frequento. συνοικοδομέω. GALLIC. Edifier ensemble, adiouster bastiment pres l'vn de l'autre. ITALIC. *Fare insieme più edificij.* GERM. Eng bawen/oder in ein ander bawen. HIS. *Edificar juntamente.* ANG. *To build together, or nigh other buildinges.* vt, Coædificatus locus. Vastus. *Cic.in Part.* Culti an inculti: celebres an deserti, coædificati an vasti.

Coæquo, as, are, Æquo. שוה *schivvah.* ὁμαλίζω, ὁμιλέω. GALL. Esgaler. ITAL. *Auagliare.* GER. Vergleychen/gleych machen. HISP. *Igualar vna cosa con otra.* ANGL. *To make one thing equall with another.* *Sallust.* Sed quoniam coæquare gratiam omnium difficile est. *Col.lib.3.c.16.* Duabúsque gemmis supra terram eminere passi, reposita humo cætera coæquant.

Coæquālis, le, Æqualis, similis, par. שוה *schovéh.* ἴσος, ὁμαλής. GALLIC. Egal, pareil. ITA. *Vguale.* GER. Gleich HIS. *Igual* ANG. *Equall, alike.* *Colum.lib.octauo, cap.14.* Atque vbi se paulùm confirmauit, in gregem coæqualium compellitur.

Coæquus, a, um, Æquus. ἴσος, ὁμαλής. ANG. *Equall.* *Plin.lib.6.capite 19.* Mirúmque dictu ex innumeris populis pars coæqua in commercijs, aut latrocinijs degit, quo tamen loco in castigationibus exemplaribus Æqua legitur non Coæqua.

Coætānei Qui eadem ætate vixerunt. ἡλικιῶται. GAL. D'vn mesme aage. ITA. *D'vna medesima età.* GER. Die eines alters sind/oder zu einer zeit geiebt haben. HISP. *Cosa de vna mesma edad y tiempo.* ANG. *Of one age, of the same tyme.* *Portius Latro in decl.in Catil.* Marco siquidem Catoni, aut Scipioni coætaneo suo. *Vide suprà in dictione* ÆQVALIS.

Coæuus, Eiusdem æui, eadem ætate præditus. ὁμήλιξ. GALL. D'vn mesme aage. ITAL. *D'vna istessa età.* GERM. Eines/oder gleyches alters. HIS. *Cosa de vna mesma edad.* ANGL. *Of the same age* *Cicero in Vati.* Hunc tu morem ignorabas? nunquam epulum videras? nunquam puer aut adolescens inter coæuos fueras?

Coæstĭmāre συντιμάω. *Celsus D.lib.47.tit.2.l.67.* Furti actione hoc quoque coæstimabitur.

Coagĭtātio, onis. Agitatio. συγκίνησις, κίνησις, ἐπιλείχεια. GALL. Emotion & demenement de l'vn auec l'autre. ITA. *Smouemento.* GERM. Bewegung HISP. *Obra de acossar ò aguijar.* ANG. *Mouing or stirring together.* *Cicer.2 de Nat. Deor.* Anima primùm calescit ab ipso spiritu, deinde coagitatione pulmonum. *Ita quidem legit Budæus: sed quædam exemplaria legunt contagione.*

Coāgmento, as, Coniungo, compono, construo, stringo. חבר חִבּוּרִיא *chibbér hidhbik.* συνίημι, συναρμόζω, συναπτω. GALLIC. Assembler & ioindre l'vn auec l'autre, coler ensemble. ITAL. *Coniungere.* GERM. Zusamen fügen/an einenderen setzen. HISP. *Trauar vno con otro.* ANG. *To ioyne or glue together.* *Cic.de Senect.* Viuendi finis est optimus, quum integra mente, certísque sensibus opus ipsa suum eadem quæ coagmentauit, natura dissoluit. [Coagmentandis verbis inhæbere. *Quintil.*]

¶ Et translatè *apud eundem de Orator.* Verba enim verbis quasi coagmentare negligat, id est, ne nimium diligens sit in verbis coniungendis. *Plin.* Passiuum protulit, Mox pluribus coagmentatur nucleis & his separatim vestitis.

Coagmentā, Coniunctiones arctæ & compares, à cogendo id est stringendo. חבר *chebér.* συναφή, συνάφεια, συγκρίμα τα, συνήματα. GALL. Assemblemens, assemblees. ITA. *Coniunctione.* GERMAN. Enge zusamen fugungen etlicher dingen HISPAN. *Aquellos trauayones.* ANG. *Any streyght conioyning of thinges together.* *Plau.* Viden' coagmenta in foribus? [Literæ singulæ sine coagmentis syllabarum. *Gell.c.8.lib.17*]

Coagmentātio

Cōgmentātio, Compositio, constructio. {מחברת *machbéreth* רבק *debék*. συμφυσις. GALL. Assemblement, assemblage, collement. ITAL. *Vnione, assumbramento.* GERM. Zusamen fugung. HIS. *Engrudamento, tranazon.* AN. *Gluing or ioyning together.*} *Cic. 1. de Nat. Deor.* Quæ est enim coagmentatio non dissolubilis.

Cōāgŭlo, as, Cogo, constringo. {קפא *kapha.* πήγνυμι. GALL. Faire prendre auec pressure. ITAL. *Far attaccare & ampigliare in sieme.* GERMA. Zusamen tringen/dick machen. HIS. *Cuajar con cuajo.* ANG. *To crude and growe together.* } *Gel.* Semen in vtero mulieris primis septem diebus conglobatur, coagulatur, sirque ad capiendum figuram idoneum. *Plin. lib. 12. c. 25.* Summa probatio est vt lac coagulet.

Cōāgŭlātio, verbale, Coactio, copulatio. {קפאון *kippaón.* πῆξις, πῆγμα. GAL. Prinse & conionction, congelation, espessissement. ITA. *Presso, congiontione.* GER. Zusamen wallung. HISP. *Aquella obra de cuajar, concuajo, cuajamiento.* ANG. *Growing thick, cruding.* } *Plin. lib. 18. c. 10.* Nam id quoque venenum est in prima lactis coagulatione.

Cōāgŭlum, à cogendo, id est densando siue stringendo, dicitur illud quo ad densandum lac vtitur. {קפאון *kippaón.* πυτία. GALL. Pressure. ITA. *Caligarino, coagulo, conaglio.* GER. Die rennen/gerrenten/lupe. HIS. *El cuajo.* ANG. *Chese lope, chese courdo.* } *Tibu.* Et miscere nouo docuisse coagula lacte. *Ouid. 13. Met.* Lac mihi semper adest niueū: pars inde bibenda seruatur, partem liquefacta coagula durant. [Coagulum de re concreta, & quæ congelauit. *Gell. cap. 18. l. 17.*] ¶Per metaphoram, quicquid connectit ac coniungit, Coagulū dicitur. *Gell libro 12. cap. 1.* Vinculum illud coagulum animi atque amoris. ¶Coagulum translatè de semine atque conceptu, ἔμβρυον πύημα. *Gellius libro 3. capite 16.* Conceptum in vtero coagulum conformatur.

Cōālĕo, Cohæreo, concrescо. {גדל *ghadhal.* συνίστημι, συφύομαι. GALL. S'adroindre & coupler auec quelque chose, se nourrir & croistre auec, ITA. *Crescere, aumentare.* GER. Zusamen wachsen. HISP. *Crecer vna cosa con otra.* ANG. *To growe together.* } *Plin. lib. 15. cap. 1.* Cuius in corpore cuiusque ex sanguine concretus homo & coalitus sit. *Tacit.* Vetustate imperij coalita audacia.

Cōālesco, is, coalui, Concrescо. {גדל *ghadál.* συνίστημι, συμφύομαι. ANGL. *To growe together.* } *Col. de Arbor.* Sic interposito triennio coalescit ficus oliuæ. *Liuius libro primo*, Vocata ad consilium multitudine, quæ coalescere in populi vnius corpus nulla re, præterquam legibus, potuit, iura dedit. *Sallust.* Hi postquam conuenerunt in vna mœnia, dispari genere dissimuli lingua, alij alio more viuentes, incredibile, memoratu est, quàm facile coaluerint. ¶Eius simplex protulit *Varro lib. 1. de Re rust.* Quemadmodum quicquam seri aut coalescere, aut meri possit. [Coalescere oleum. i. Congelascere. *Gel. cap. lib. 17* Coalescere (de palma) *Suet. in August. cap. 91.*

Cōalŭĕre. Est per alluuionem aliquid augere. *Pomp. de acq. ver. dom. L. ergo*, Paulatim aliquid coalluendo locum eminentem supra alueum fecit, & eum alluendo auxit.

Cōāmīcus, ci, σύμφιλος. GAL. Amis ensemble, qui s'entr'aiment. ITA. *Amico dell'amico.* GER. Ein mitfreundt. HISP. *Amigos juntamente con tros.* ANG. *Freindes together.* } *Cic. de Ami. ex comœdia quadam antiqua.* Hodie me ante omnes coamicos stultos senes Versaris atque iuueris lautissime,

Cōangŭsto, as, Coarcto, contraho. {צור *hésar.* συνοχωρέω. GAL. Estrecir, retrandre & faire plus estroit. ITA. *Stringere.* GERM. Zusamen zwingen oder tringen. HIS. *juntamente y con otros estrechar.* AN. *To make narrow or streict.* } *Cicer. 3. de Leg.* Atque hæc lex dilatata in ordinem cunctam, coangustari etiam potest.

Cōangustor, aris, pass. συνοχωρίομαι. *Cel. lib. 7. c. 27.* Quò faciliùs claudatur vel certe coangustetur.

Cōarctāre. Constipare, coangustare. {דחק *dachák.* πιεσθίζω. GAL. Estrecir, enserrer, presser ensemble. ITA. *Stringere, comprimere.* GER. Zusamen tringen ein zwingen. HISPA. *juntomente estrechar, ensongostar.* ANG. *To presse together and mak streist.* } *Cic. 1. de Orat.* Sed tu hoc nobis de Scæuola, & perfice vt crassus hæc quæ coarctauit & angustè refersit, in oratione sua dilatet nobis, atque explicet. [Nóxque coarctat iter, *Ouid. 5. Fast.*]

*Coarctatus, Particip. passiuum. *Cicer. ad Atticum libro 7.* Cn. Noster quid consilij ceperit, capiátve nescio: adhuc in oppidis coarctatus.

Cōarctātio, Constipatio, coagmentatio, compressio. {מצר *metsár.* συσπείρωσις. GAL. Estrecissement, enserrement. ITAL. *Stringimento* GER. Ein zwingung/zusamen tringung. HIS. *Estrechamento angustura.* ANGL. *Straining, presting together.* } Dictio frequens apud Physicos. *Liu. 7 bel. Pun.* Coarctatio plurium in angusto tendentium facilior futura erat.

Cōārgŭo, is, Reprehendo, redarguo, iudico. {תוכיח *hoehlách.* ἐλέγχω. GAL. Reprendre, conuaincre. ITA. *Riprendere, manifestare.* GERM. Gcrassen/schelten. HISP. *Redarguir, descubrir lo secreto.* ANG. *To reproouue and conuicte.* } *Cic. de Inuent.* Aut aliis quoque constitutionibus factum coarguetur. *Liu. 2. ab Vrb.* Sed eam occasionem vt literæ legatis darentur, quæ deprehensæ rem coarguere possent, expectabat. *Plin. lib. 11. c. 19.* Quàm probabilem alias sententiam furorem euentus coarguit.

Cōāspernor, aris, atus sum. {ἀμφιπεριφρονέω. καταφρονέω. GAL. Mespriser auec les autres. ITALIC. *Sprezar con altri.* GERMA. Sampt anderen verachten. HISPANICE, *Meno spreciar con los otros.* ANGLICE, *To sett light by with otheers.* } *Tacit. lib. 17.* Laudata olim & militari fama celebrata seueritas eius augebat coaspernantes veterem disciplinam.

Coasso, as, per duplex ss, quod & Coaxo dicitur pro contabulo. {σανίδια. GALLI. Assembler ais, entabler. ITALI. *Intauolare, tauolare.* GER. Zusamen tafeten/bretter zusamen fügen. HIS. *Entablar con tablas* ANG. *To planke or floore with bordes.* } Vnde Coaxatio, σανίδωσις, contabulatio ab axibus: quanuis reuera asseres tabulæ non sint, *teste Vitruuio*, sed crassior & angusta in modum partæ trabis materia, ab assidendo parietibus atque tignis appellati: *vt inquit Festus Plin. libro tricesimosexto, capite 15.* Necessarium binas per diuersum coassationes substerni. ¶Est Coaxare proprium vocis ranarum, } κοάξειν. ANG. *To croke à frogge.* } *Autor Carminis de Philomela*, Garrula limosis rana coaxat aquis. [*Suet. in August. c. 94.*]

COASTRAE, siue potius CHOATRAE, Indiæ populi sunt, apud quos arbores in tantam altitudinem excrescunt: vt ne sagittis quidem queant adæquari. *Autor Plin. lib. 7. c. 2. Luc. lib. 1* Æthera tangentes syluas liquêre Choatræ.

Cōāxo, Coaxatio. *Vide* COASSO.

Cobio, Piscis quidam ex genere chromborum. *Pli. l. 12. c. 8.* Chromborum genera Cyprinus, Chalcis, Cobio.

Cobion, septima tithymali species est *apud Plin. libro vigesimosexto capite octauo*, quæ κυπαρισσίας, hoc est, arborescens Dioscoridi cognominatur.

COBORIS, Insula est in sinu Arabico *apud Plin. lib. 6. cap. 28.*

COBRIS, κόβρις, Vrbs Thraciæ, à qua fit gentile Cobrytes, κοβρύτης. *Stephan.*

COCALVS, κώκαλος, Siciliæ rex ad quem Dædalus ex Creta aufugit; quem illuc vsque persequutus est Minos Cretensium rex: sed à Cocali filiabus (*vt Aristoteles refert.*) interfectus est.

COCANICVS, Siciliæ lacus, ex quo talem Cocanicum nominamus. *Autor Plin. lib. 31. cap. 7.*

Cŏccum, ci, vel Coccus. {שני *schani.* κόκκος. GALL. La graine dequoy on fait l'escarlatte. ITA. *Grana, cocca.* GERM. Ein kernlin darauß man den schartacht ferbt. HIS. *La grana para teñir.* ANG. *Grane to die with.* } Est granum ex arbuscula illici simili, vel ex rubenti gramine nascens: Vulgò *Granum* dicitur: quod ad purpuram tingendam adhibetur. *Plinius libro 21. capite 8.* Luxuria vestibus quoque prouocauit eos flores, qui colore commendantur. Hos animaduerto tres esse principales: vnum in cocco, qui in rosis micat: gratius nihil traditur aspectu: & in purpuras Tyrias, dibaphámque, ac Laconicas. ¶Coccum à Dioscoride, κόκκος βαπτικὸς dicitur, hoc est granum tinctorium. Frutex est fullonius, cui adhærent grana, quibus fit color lanarum præcipuus, cuius copia summa in ea parte Hispaniæ, quæ Tudertana appellatur: *vt est autor Strab. l. 10.* * Ardenti cocco radiare, Splendida veste indutum esse. *Silius lib. 5.* At cōtrà ardenti radiabat Scipio cocco. [*Quint.* in purpuris repit & iam coccum Purpura coccoque. *Suet. in Neron. cap. 30.*]

Cŏccĕus, siue Coccineus, a, um, Quod cocci, hoc est grani tinctorij colorem habet. {κοκκοβαφὴς, κόκκινος. GAL. D'escarlatte. ITAL. *Di grano granatino.* GERMAN. Das die rot schartache farb hat. HISPANICE, *Cosa de grana.* ANG. *Of scarlet of the colour of scarlet.* } Vt Coccinei acini *apud Plin.* Coccea indumenta *apud Lampridium*

Cŏccĭnum, substantiuum, penul. cor. Vestis coccinea. {κόκκινον χρῶμα. ANG. *Scarlet in graine.* } *Mart.* Coccina famosæ donas adiantlinæ mœcha. *Idem*, Si fuerit fœuus coccina quid faciem?

Cŏccĭnātus, Dicitur qui coccineis vestibus est indutus. {κεκκινωμένος ἐσθῆσι βεβαμμένος. GAL. Vestu d'escarlatte. ITA. *Vestito con habito di scarlato.* GER. Mit schartach bekleidet. HIS. *Cosa vestido de grana.* ANG. *Clad de in scarlett.* } *Mart. lib. 5.* Clamat coccinatus Euclides.

Cŏccĭnus, a, um, pen. cor. Quod cocco tinctum est, siue quod cocci colorem refert. {κόκκινος. GAL. D'escarlatte. ITAL. *Di grano. granatino, di scarlat..* GERM. Das eintweders auß rot schartachberen gefarbt ist, oder in gleich sicht. HISPAN. *De grana.* ANGL. *Of scarlet* } Hic color exuberantiam quandam ac splendorem roboris ostendit, qui & Spadiceus & Phœniceus & Roseus vocatur. ¶Coccina vestis, cocco infecta.

Cŏccĭnĕus, a, um. aliud adiectiuum, κόκκινος, η, ον, vt Coccinei acini, *Pli. libro 21. cap. 31.* Quos inuitat hederæ florum multitudo, in duobus eius generibus: quorum alterum, cuius acini coccini, granosi folliculi, halicacabum vocant. Coccineum autem colorem non eundem esse cum purpureo ostendit *Vlpian. l. Si cui lana de leg. 3.* Purpuræ autem appellatione omnis generis purpuram contineri putot sed coccum non continebitur: buccinum, & ianthinum continebitur.

Cŏccўx, ygis, κόκκυξ. GALL. Vn oiseau appellé cocu ou coucu. ITAL. *Cucco.* GER. Ein guckguch. HISP. *Cudillo.* ANG. *A cookou.* } Auis ex genere accipitrum quanuis aduncis vnguibus careat, verno tempore procedens, & sub Caniculæ exortum sese occultans, Latini, cuculum appellant. Oua parit singula in alienis nidis, & maximè palumbium: cuius rei causa putatur, quòd sciat se reliquis auibus esse inuisam. *Vide Plin. lib. 10. cap. 9.* Hinc κοκκύζειν Græci dicunt pro eo quod est coccycis more eadem semper ingerere cantilenam, quam & κοκκυσμὸν appellant. ¶Astutior coccyce, μαντικώτερος κόκκυκος, dicebatur qui altu sibi consuleret. ¶Est & Coccyx piscis cuiusdam nomen, apud Græcos, quem & Latinorum nonnulli Cuculum vertunt.

Cocetum, Edulij quoddam genus ex melle & papauere confectum, sic dictum, quod ad ignem coquatur.

Cochlācæ, Dicuntur lapides ex flumine rotundi ad cochlearum similitudinem. *Festus. Vide in sequenti dictione.*

Cochlĕa, {שבלול *schabbúl.* κόχλος, ἡ κοχλίας. GALL. Vn limasson ou escoquille, ou coquille de limasson, Escargot. ITAL. *Lumaca, bumbo.* GERM. Ein schnecck oder schneckenhäusle. HISP. *Caracol.* ANG. *A snaile ors ehellfish.* } Ex genere est limacum, & proprie is, qui testam habet. Nam limax, quanuis aliquando generis nomen sit, proprietamen de iis dicitur, qui testa carent. Cochleæ autem nomen iis proprium est, quæ domicilium sibi cum circumferunt (siue ex terrestres sint, siue aquatiles) bina prætendentes cornua, quibus iter explorant, quòd oculis sint destitutæ. *Plaut. in Pœn.* Vicisti cochlea tarditudine. *Idem in cap. sc. 1. a. 1.* Quasi quum caletur cochlea in occulto latent. *Plin. lib. 18. cap. 17.* Limacés nascuntur in vicia, & aliquando e terra cochleę minutæ erodéntes eam. ¶Cochleæ vitæ, κοχλίαι βίοι. De iis qui parce paruóque viuunt, aut contracti negotiis luceque forensi semoti. *Plutarch.*

¶Cochlea etiam in torculari vocatur lignum erectum, striis ha-

bens paulatim ascendentes, quod tum vertitur, attollit, trabem prælij, aut demittit. Galli sua lingua *Visam* vocant. ¶ Est præterea Cochlea hausiorium organum, quod vulgo *Pompam* vocant: cuius machinæ conficiendæ rationem *Vitru. l.* 10. *cap.* 11. describit, sic inquiens, Est autem cochleæ ratio, quæ magnam vim haurit aquæ, sed non tam alte tollit quàm rota. ¶ Cochlea etiam est genus ostij. *Varr. de re ruſt.* Ostium habere humile & angustum, & potissimum eius generis quod Cochleam appellant. vt solet esse in caüea, in qua tauri pugnare solent. ¶ Cochleæ etiam lapides sunt ex flumine rotundi ad cochlearum similitudinem, quæ & Cochlacæ. {לול *Lul.* κοχλάδες, ἢ κόχλακες dicuntur. } Similiter Cochlea, siue Cochlis, idis, turris dicitur, siue scalæ rotundæ, ad cochlearum similitudinem, quibus in editiorem partem ædium per circuitum conscendimus. quemadmodum & torcularia instar cochlearum facta, Cochleæ nominantur. Huius diminutiuum est Cochlearia.

Cochlĕārium, rij, Mensura minima rerum liquidarum, quæ duodecies sumpta explet cyathum. Cyathus enim continet mystra duo. Mystri tertia pars est cyame, quæ capit duo cochlearia *Plin. lib.* 21. *cap.* 27. Arida tusa hydiopicis datur in aqua, cochlearij mensura.

¶ Est & Cochlearium, cochlearum viuarium, in quo cochleæ propagationis ergò asseruantur. *Varro* 3. *de Re ruſt. cap.* 14. Nam & idoneus sub dio sumendus locus cochleariis, quem circum totum aqua claudas, ne quas ibi posueris ad partum, non liberos earum, sed ipsas quæras.

Cochlĕāre, & per apocopen Cochlear instrumentum quo cochleæ, & alia huiusmodi vescendo sumuntur. {כף *caph. Silvat.* GAL. Cuillet ou cueilliere. ITA. *Cocchiaio.* GER. Löffel HISP. *Cuchara* AN. *Aſpoone, a ladle.* } *Martial. in Diſtichis.* [*Epigr.* 121. *lib.* 14. Sum cochleis habilis, sed nec minus vtilis ouis: Num quid scis, potius cur cochleare vocer?

¶ Cochleare crescet, δόδυξ αὐξει, Chrysippus apud Zenodotum & Aristophanis interpretem ait, hanc paræmiam dici solere in pusillos humūciones per ironiam: nam cochleare & pusillum est, & contortū.

Cochlĭdium, quod & Cochleam & Cochidem vocamus. {לול *Lul.* κοχλίδιον GALL. Vne vis. ITALIC. *Scala á modo di lumaca.* GERMAN. Ein schnecken stägen HISPA. *El caracol para subir al aliura.* ANG. *Round eddersor an ſtare to go vp to high houſe, a trappe, or turne pyke.* } Scalæ rotundæ, per quas in turrim, vel in æditiorem ædificij partem conscendimus. *Strab. lib. vltim.* Hæc est etiam altitudo quædam manufacta, turbinea, petrosæ ripæ persimilis in quam per cochlidium ascenditur.

Cochlites, Gemmæ sunt, quæ in Arabia ingentibus glebis nascuntur, septem diebus cum melle coquuntur, donec terrenum vitiosumque puluerem amittant, *Vide Pli. li.* 37. *c.* 12.

[Cocio. i. auilator *Gell. c.* 7. *lib.* 16.]

CŌCLES, Nomen Horatij cuiusdam Romani, qui Porsenæ regi (*vt docet Liuius lib* 1. *Decad.* 1.) per Sublicium pontem transire conanti, solus hostium impetum sustinuit. donec à tergo pons à sociis frangeretur: quo fracto, se cum armis præcipitauit in Tyberim. Et licet læsus in coxa fuerit, Tyberim tamen tranando ad suos peruenit. Vnde est illud ab eo dictum, quum enim comitiis coxæ vitium obiceretur, Per singulos gradus admoneor triumphi mei. [*Vide Plut. in Publ.* & vnde ita dictus. *Gell. c.* 5. *lib.* 4. Horatij coclitis statua de cœlo tacta.] *Huius meminit Valer. lib.* 3. *cap.* 2. *Virg. quoque Æneid.* 8.

Illum indignanti similem, similémque minanti
Aspiceres, pontem auderet quod vellere Cocles.

Cōclites pe. cor. Luscos dixerunt antiqui, hoc est, qui vnum tantum haberent oculum, quasi Oclites. {μονόφθαλμοι. GALL. Borgnes, qui ne voyent que d'vn œil. ITA. *Lojchi, ch anno vn occhio ſolo.* GERM. Einen gig HIS. *Menguados de vn ojo.* AN. *Halfolind, that hath ontie oneye.* } Nam & Cyclopas Coclites legimus. vnum oculum in fronte habentes. *Plaut in Curcul. ſc.* 1. *a.* 3. Vnocule salue. Ex Coclitum prosapia te esse arbitror: nam hi sunt monoculi.

Cocolobis. Hispanis vuæ genus est, quam Dyrrhachini Basilicam vocant. Eius duo sunt genera, quæ vide *apud Plin. lib.* 14. *c.* 2.

* COCTIAE, dictæ sunt Alpes à Coctio rege Gallorum domitore, qui in amicitiam Octauij receptus est, *Alciatus in lib.* 15. *Corn. Taciti* varia genera Alpium attingens, in hunc modum ait, Coactias autem existimauerim, quà à Segusio appido per Centronas itur: tametsi recentiores, vt Paulus Diaconus & Georgius Merula Coactias esse existiment iu quibus Bobium vrbs est: quod antiquis authoribus non est probabile. Sed & Coctias appellatas, quandoque etiam Iulias nō falsò fortasse aliqui tradūt, q̄ in eas per Tricaspinos eatur.

Cŏctĭbĭlis, Coctĭlis, Coctĭuus, Coctus, Coctiatorius, Cocus, *Vide* COQVO.

Cŏcŭlum. Vas quo eum coctionibus aptum. {יורה *ſir* χαλκίον. *Plautus*, Æneis coculis excocta est mihi omnis materia. ¶ Alij Cocula accipiūt pro lignis minutis, quibus facile decoquuntur opsonia. *Autor Festus*

COCYNTHVM, κωκυνθοι, Italiæ promontorium, quod Meridianam plagam spectans, Ionium, & Siculum mare discriminat, *Polyb. lib.* 2. *& Plin. lib.* 3. *c.* 10.

COCYTIA, κωκύτια, Sacra erant, quæ fiebant in honorem Proserpinæ quam Pluto rapuit à Cocyto inferorū fluuio nominata. *Autore Porphyrio in illud Horatij in Epod.* Inultus vt tu riseris Cocytia.

COCYTVS, pen. prod. κωκυτός. Latine dicitur luctus: quo nomine dictus est Inferorum fluuius à Styge profluens. κωκύειν, enim gemere ac lamentari significat. GERMA. Der iamerlach in der hell AN. *Mourning.* } *Virg.* 6. *Æn.* Cocyti stagna alta vides, Stygiámque paludem. *Claudiani* presso lachrymarum frōte resedit Cocytus, tacitis Acheron obmutuit vndis.

Cŏdam, veteres dicebant, quam caudam dicimus. *Varro*, Sed vt canis sine coda. *Nonius.*

* CODANVS, Sinus maris est ante Albim fluuium, totius Germaniæ maximus. } GERM. Der Dennmarckischen meers schoß. } In quo sita est Scandinauia incomperæ magnitudinis insula. *Plin. libro* 4. *capite* 13.

CODANONIA Pomponio, Insula est vna ex Hemodibus, earum, quæ in Codano sinu sunt, longè maxima fortasse, eadem cum illa quam *Pl.* Scandinauiam vocat. } GER. Nortwegen. }

CŌDETA, *autore Festo*, Dicta sunt ab antiquis loca trans Tyberim, quod in iis virgulta nascerentur equinis caudis similia.

Cōdex, qui & Caudex. Truncus, vel stipes arboris, cui cortex detrahitur. {סוס *ghézia* κορμός. GALL. Le tronc d'vn arbre. ITA. *Tronco.* GERM. Der stamm an einem baum HISPANI. *El tronco del arbol.* ANGLIC. *The bodie or of ſtumpe of a tree.* } *Columel libro* 4. *capite* 8. Nec tam celeriter radiculæ inuenerato iam codice enascuntur. ¶ Codex robustus, pro supplicij genere *apud Plautum in Pœnulo*, - ego iam detrudam ad molas, Inde porrò ad puteum, atque robustum codicem. Locus dicitur *Festo Pompei.* quo deiiciebantur malefactores.

¶ Codex etiam dicitur liber. } ANG. *A booke.* } *Cic. in Verr. in.* Itaque L. Piso multos codices impleuit earum rerum, in quibus ita intercessit, quod iste aliter atque vt dixerat decreuisset. [Codices & tabellæ, *Idem Quintil.*] ¶ Codex idem dicitur tabulæ accepti & expensi in quas transferuntur omnia, quæ in aduersariis ad tempus scriberentur. *Cic pro Roscio*, Non habere se hoc nomen in codice accepti & expensi relatum confitebatur, sed in aduersariis patere contendit. Litura codicis, *Cic. 5. Verrina.* Legere codicem; *Cic. in Verr.* Referre in codicem, *Cic. pro Sylla.* Scribere codicem, *Cicero pro Roscio Com.*

Cŏdĭcŭlus. } ANGL. *A litle booke.* } diminutiuum à Codex, dum pro libro ponitur. Paruus codex, βιβλίον.

Cŏdĭcillus, diminutiuum à diminutiuo Codiculus. { מגלה *meghillah.* γραμματεῖον. GAL. Liuret, memoires, breuet, lettres. ITA. *Codicillo.* GER. Brieff, böchle. HISP. *El codicillo del teſtamento.* ANGLI. *A litle booke, letres.* } [Codicilli tabellæ ceratæ erant in quibus aliquid stylo aut breuiter aut festinanter scribebatur, quibus commodissimè vtebantur veteres: cùm neque esset opus atramento & calamo, vt in charta. *P. Manutius.* Codicillis prætorem extra ordinem designare.] Sunt autem codicilli Literæ, siue epistolæ. *Cic. ad Qu. fratrem libro* 2. Epistolam hanc conuitio efflagitarent codicilli tui. *Idem Leptæ. lib.* 6. Simul vt accepi à Seleuco tuo literas, statim quæsiui è Balbo per codicillos, quid esset in lege. [Sumuntur etiam pro diplomatis principis *vt apud Sueto. Calig. c.* 55. *& in l. adminiſtrantes, D. de excuſat. tutor.* Gallicè & Anglicè, *lettres patentes.*]

¶ Codicilli item apud Iureconsultos accipitur pro scriptura, qua testator absque omni solenitate voluntatem suam testatus est, de eo quod post mortem suam fieri vult.

Cŏdĭcillāris, re, adiectiuum. ὁ πρὸς τὰ δίπλωματα. ANGL. *Belonging to letters patents.* } vt Potestas codicillaris. *Lampridio*, est potestas conficiendi codicillos, quæ beneficio principis & diplomate regio obtinetur, vel qua mandatur munus publicum. *l. indices. C. de dignit. lib.* 12.

Cŏdĭcārĭæ naues, Erant naues grauiores & firmiores, è codicibus, hoc est, crassioribus truncis confectæ. *Varro*, Antiqui plures tabulas coniunctas Codices dicebant: à quo naues codicarias in Tyberi appellamus. *Saluſtius.* Et quanquam ad id naues codicariæ occultæ per hyemem fabricatæ aderant.

Codiaminon, *Plin. lib.* 21. *cap.* 11. Herba est bis quotannis florens. Vere & Autumno, æstates atque hyemes fugiens. *Ruellius* bulbi genus esse existimat, cuius flos Codion appellatur. *Vide ipsum libr.* 2. *cap.* 100.

Cŏdĭon, Flos est bulbi initio veris, atque iterum sub æstatis exitum erumpens, frigus simul & æstum fugiens. *Ruell. libro ſecundo capite* 100.

* Cŏdonophori, κωδωνοφόροι, interpretantur Tintinnabula gestantes quos Anteambulones atratos, & Ferales præcones Latinè appellare possumus. Sunt autem funerum indictores, & qui funebres pompas cum tintinnabulis crepitantibus antecedunt. *Budæus.*

CŌDRVS, κόδρος, Nomen proprium regis Athenien sis, qui pro patriæ salute certissimæ se morti obiectauit. } GERMA. Ein könig zu Athen der sich gar willig in tod ergaben hat/ als des vaterlands wol fart daran stund. } Responsum enim acceperant Peloponesienses, ita demum se superaturos, si hostium regem non occidissent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosque in suam necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo: vnde *Virg. 5. Eclog.* - siquos aut Phyllidis ignes, Aut Alconis habes laudes, aut iurgia Codri. Huius tanta fuit nobilitas, vt locum fecerit prouerbiali hyperbolæ. Nam quum nobilitatem cuiuspiam volebant extollere, eum Codro nobiliorem esse dicebant. Generosior Codro, γενναιότερος κόδρου aut, Antiquior Codro, παλαιότερος κόδρου. Per ironiam etiam dici poterit in istos qui maiorum fumosis imaginibus & natalium antiquitate gloriantur.

¶ Hinc Codridæ dicti sunt Codri posteri.

CŌĒLA, κοῖλη, Atticæ regiuncula est, Miltiadæ & Thucydidis sepulchris nobilitata: *cuius meminit Marcellinus in vita Thucydidis.*

CŌELESYRIĀ, siue, Syria Cœle, κοιλοσυρία, Ea Syriæ pars est, *teſte Strabone lib.* 16. quæ vltra Seleucidem in Ægyptum & Arabiam recedit, propriéque ea quæ Libano & Antilibano includitur. { GERMANI: Die landtschafft in Syrien so zwischen den beeden Libano vnd Antilibano gelägen ist. } Ita dicta à cauitate, quam Græci κοιλότητα nominant. *Pomponius Mela, libro primo*, Syria late litora tenet, terāsque etiam latius introrsus, aliis, aliisque nuncupata nominibus: nam & Cœle dicitur, & Mesopotamia, & Damascene, & Adiabene, & Babylonia, & Iudæ, & Sophene.

Cœliăcus morbus, κοιλιακὸν νόσημα, Qui inferius stomachi orificium infestat, quod à Græcis dicitur πυλωρός. ¶ Hunc morbum *Celsus lib.* 4. *cap.* 12. describit his verbis, In ipsius vero ventriculi porta consistit is, qui & longus esse consueuit. κοιλιακὸς à Græcis nominatur. Sub hoc venter indurescit, dolórque eius est. Aluus nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit: extremæ partes frigescunt, difficulter

culter ſpiritus redditur. Qui hoc morbo laborant, etiam Cœliaci κοιλιακοὶ appellantur. *Plin. lib 13. capit. 1.* Decoctum eorum veteres dyſentericos & cœliacos iuuat.

¶ Medicinæ etiam, quibus huic malo occurritur, Cœliacæ dicuntur. *Varro*, Quin ex floribus nucis Græcæ & cornu cœliacas fieri, atque vrina pota reſici. *Plin. lib. 20. c. 18.* Ego tamen damnauerim collyriis addi: multóque magis, quas vocant lexipyretas, quaſque perpetuas & cœliacas. [Cœlius mons. *Suet. Tib. c. 48.*]

CŒLOS κοῖλος, Thraciæ portus eſt, vbi Lacedæmonij ab Athenienſibus nauali prælio ſuperati ſunt. *Mela. lib. 2.* Eſt & portus Cœlos Athenienſibus & Lacedæmoniis nauali acie decernentibus, Laconicæ claſſis ſignatus excidio. Quę Pomponij verba nonnulli referunt ad prælium illud nauale, quo Lacedæmonios vicerunt Athenienſes, Thraſyllo, & Thraſybulo ducibus. Alij ad Alcibiadem referre malunt, quem Lacedæmonios iuxta Thraciæ Cherroneſum nauali prælio ſuperaſſe, autores ſunt *Plutarchus & Iuſtinus.*

Cœloſtomia κοιλος ομία, Vitium pronuntiationis, quum vox ex receſſu oris veluti è cauo quodam auditur.

Cœlum, li, *Vide* CAELVM.

COEMA, Ptolemæo eſt Gedroſiæ vrbs, hodie Cambaia, ſiue Gambaia, regni caput.

Cœmetérium { בית הקבורת *beth hakkeburáh.* κοιμητήριον κοιμάω. ſopio. GAL. Cimetiere. ITA. *Cimiterio.* GER. Ein Kirchhoff/ein gotsacker/in welchem der abgeſtorbnen leyb ſchlaffen. HISP. *Cementerio de muertos.* ANG. *A churche yarde.* } Idem eſt quod dormitorium. Vnde locum ſepulturæ deſtinatum vocant Cœmeterium, qui ibi mortui dormire dicuntur, quaſi mortuorum dormitorium. A quibuſdam dicitur Sepulchretum.

Cœmo, mis. Emo, coemptionem facio. { ἀνέομαι. GALL. Acheter enſemble. ITA. *Comperare.* GERM. Zuſammen tauffen. HISPA. *Comprar junto.* ANGL. *To bie together.* } *Terent.* Coemiſſe, hinc quæ illuc veheres, multa. *Cic. 5. Verr.* Deinde ipſos ſibi frumentum coemiſſe.

Coemptio, συνώνησις, verbale, quo Iureconſulti fere vtuntur pro imaginario venditionis genere quo vxor veniebat in ius mancipiúmque mariti. *Cic. 2. de Orat.* Nam neque illud eſt mirandum, qui, quibus verbis coemptio fiat, neſciat nullius quæ coemptionem fecerit, cauſam poſſit defendere.

Cœna, cœnæ, apud antiquos dicebatur (*autore Feſto*) quod nunc eſt prandium. Veſper autem dicebatur, quam nunc cœnam dicimus: à κοινὸς, quod eſt communis, quia multi in commune cœnare conſueuerunt. { ארוחת חערב *aruchâth haêreb.* δεῖπνον. GAL. Vn ſouper. ITAL. *Cena.* GERMANIC. Ein abendmal oder nachtmal. HISP. *La cena.* ANGLI. *The ſupper.* } *Plin. in Epiſt.* Apponitur cœna non minus nitida, quàm frugi, in argento puro & antiquo. *Cic. 5. Tuſcu.* Vbi quum tyrannus cœnauiſſet Dionyſius, negauit ſe iure illo nigro, quod cœnæ caput erat, delectatum. Quæ ſit cœna recta, vide in dictione recta. [Prohibere ne ad cœnam promittat. *Plaut. Men. ſc. 2 a. 5.* Abi & cœnam coque. *Plaut. Pſeu. ſc. 2. a. 3.* Corrumpitur iam cœna. *Ibidem.* Cereales cœnas dat. *Plaut. Men. ſc. 1. a. 1.* Tu hodie cœnam des ſororiam, hic cras nuptialem. *Plaut. Curc. ſc. 2. a 5.* Cœna apposita eſt. Ego cœnaui ſimul. *Plaut. Amph.* Noctem huius & cœnam vt dares. *Idem Aſin. ſc. 4. a. 3.* Non licet manere, cœna coquitur. *Ibid. ſc. 2. a. 5.* Faciam vt in pureo cœnam coquant. *Plaut. Aul ſc. 4. a. 2.* Hoc eſt quod ille it ad cœnam cotidie (i. cœnat foris.) *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 5.* Cœna ſecretior. *Suet. in Tiber. cap. 48* Cœna autem an à coeundo vnà. *Terent.* Coiimus in Piræum vt de ſymbolis eſſemus.]

¶ Deorum cœnæ pro dulcibus & gratis dicuntur, quòd illi ambroſia victitare crediti ſint, *Horat. 2. Serm. Satyr. 6.* Pontificum cœnæ, Sumptuoſæ dicuntur & opiparæ, *Horat. 1. Carm. Ode 14.* ¶ A cœna fit domicœnium, de quo in dictione Domus. ¶ Cœna Dialis, id eſt, lautior, optima, adiicialis, quales Pontificum Cœnæ apud Horatium. Opponitur frugali & ſine arte menſæ. *Seneca Epiſt. 124.* Hæc qualiſcunque Cœna Diali iucundior erit. Cœnæ fundus & fundamentum. *Gellius lib. 17. cap. 8* Eius Cœnæ fundus & fundamentum omne erat in olla vna lentis Ægyptiæ. * Cœna pro loco in quo cœnatur. *Plinius lib. 12. capit. 1.* Aliud exemplum Caij principis in Veliterno rure mirati vnius tabulata, laxiſque ramorum trabibus ſcamna patula, & in ea epulati, quum ipſe pars eſſet vmbræ, quindecim conuiuarum ac miniſterij capace triclinio, quam cœnam appellauit ille nidum.

Cœnula, diminutiuum. { δειπνίδιον. GAL. Petit ſouper. ITALIC. *Cena picciola*, GERMANIC. Ein nachtmalr. HIS. *Cena pequeña.* ANG. *A litle ſupper. Cic. 5. Tuſc.* Quid vos heſterna, inquit, cœnula, non intellexiſtis me pecunia non egere? *Mart. lib. 10.* Vna ponetur cœnula menſa.

Cœno, as, aui, & cœnatus ſum, Cœnam ſumo. { δειπνέω. GAL. Souper. ITATA. *Cenare* GERMA. Zunacht eſſem. HISP. *Cenar.* ANGLICE. *To ſuppe, vel be at ſupper.* } *Plaut. in Moſt.* Hic apud nos hodie cœnes. [Eum in odorem cœnat Iupiter cotidie. *Plaut. pſeud. ſc. 1. a. 3.* Apud me cœnabis hodie, fiunt nuptiæ. *Plaut. Curc. ſc. 3. a 5.* Quò imus ad prandium? vbi cœnamus? *Plan. Cap. ſc. 1. a. 3.* Valuiſtine? & heri cœnauiſtine? *Plau. Curc ſc. 1 a. 1.* Superi incœnati ſint, cœnati inferi. *Plau. Aul. ſc. 4 a. 2.* Poſtquam cœnati atque appoti. *Plaut. Curc. ſc 3. a. 2.* Cœnare adulteria *Sue. in Auguſt. c. 70.* Cœnare in imo lecto. *Suet. in Auguſt. cap. 64.*] *Cicer. ad Qu fratrem*, Eo die cœnaui apud Craſſipedem *Idem 5 Tuſcul.* Socratem ferunt, quum vſque ad veſperum contentius ambularet, quæſitúmque eſſet ex eo, quare id faceret reſpondiſſe, ſe quo melius cœnaret, opſonare ambulando famen. Cœnare me doce: δειπνεῖν με δίδαξον. Prouerbiali figura dictum *ab Ariſtophan. in Ranis.* Tempeſtiuiter vſurpabitur ſi quando docere, præire, aut etiam refellere conatur aliquem imperitus negotij de quo diſceptatur.

Cœnātus, Qui cœnauit δεδειπνηκώς. GALLIC. Qui a ſoupé. ITAL. *Che a cenato.* GERM. Der zunacht geſſen hat. HISPAN. *El que a cenado.* ANG. *That hath ſupped.* } vt Pranſus, Potus, Lotus, qui prandit, potauit, lauit. *Cic. pro Deiot.* Quid igitur cauſæ excogitari poteſt, cur te lautum vo-

lucrit, cœnarum noluerit occidere?

Cœnātum eſt. *Liu. 2. ab Vrb.* Nam quum pridie, quàm legati ad Tarquinios proficiſcerentur, & cœnatum forte apud Vitellios eſſet, &c.

Cœnaturio, Cupio, vel appeto cœnare. { δειπνητιῶ. GALL. Auoir faim de ſouper, appeter le ſouper. ITA. *Deſiderare di cenare.* GER. Begirdig haben zu dem nachteſſen. HISPANICE, *Auer ganas de cenar.* ANGLICE, *To deſire to ſuppe.* } quam ſignificationem habent fere in rio deſinentia: vt Mulier parturit, id eſt, nititur vt pariat. *Martial.* In omnibus Vacerra quod conclauibus conſumit horas, & tota die ſedet, cœnaturit, non cacaturit, id eſt, laborat vt cœnet.

Cœnito, frequentatiuum, Frequenter cœno. { πολλὰ καὶ συχνὰ δεῖπνα δειπνῶ. GALLIC. Souper ou manger ſouuent. HISPA. *Cenar à cenar muchas vezes.* ANGLI. *To ſuppe of ten.* } *Cicer. lib. 9. epiſt.* Itaque non deſino apud iſtos, qui nunc dominantur, cœnitare. *Idem Treb.* Ego ſi foris cœnitarem, Cn. Octauio familiari tuo non defuiſſem.

Cœnāculum, à cœnando nomen aſſumpſit, Locus ad cœnandum idoneus. { עליה *haljjâh* δειπνιστήριον. ὑπερῷον. ἀνάγαιον. συνοικία. GALL. Le lieu où on ſoupe, chambre haute. ITA. *Luogo da cenar, cenaculo.* GERM. Ein ort in welchem man zu nacht iſſet. HISPA. *La ſala para cenar.* ANG. *A place to ſuppin, a parlor.* } *Varr.* Sicut Penarium, vbi penus: vbi cubabant, Cubiculum: ita vbi cœnabant, Cœnaculum. Sed poſtquam in ſuperiori parte cœnitare cœperunt, ſuperiori domus vniuerſa Cœnaculum dicta eſt, ad quod ſcalis ſiue cochleis aſcenditur, *vt ſcribit Feſtus.* Hæc autem incolebant tenuiores, & inquilini, *vt Iuuen. Sat. decuit,* Lateranorum obſidet ædes Tota cohors rarus venit in cœnaculum miles, id eſt, ad inquilinos & pauperes, qui in conducto habitant. *Cic. de lege Agr.* Romam in montibus poſitam, & cœnaculis ſublatam atque ſuſpenſam, &c. [In ſuperiore cœli qui habito cœnaculo *Plaut. Amphitr.* Cum cœnaculum eius perpluere t. *Quint.* Ex Cœnaculis amicorum ſpectabat ludos *Suet. in Auguſt. cap. 44*] Solet tamen cœnatio, & Cœnaculum, & Diæta accipi pro loco in quo æſtate cœnatur.

Cœnātio, Locus ad ad cœnandum aptus, qui in imo domus, & hortis potentiorum erat. { δειπνητήριον. GAL. Le lieu où on ſoupe. ITALIC. *Luogo da cenare.* GERM. Ein ort vnden im haus in welchem man zu nacht iſſet. HIS. *La ſala baxa para cenar.* ANGL. *A place for ſupping.* } *Vnde Iuuenal.* Et algentem rapiat cœnatio ſolem. *Suetoni ✍ Nerone.* Præcipua cœnationum rotunda, quæ perpetuò diebus ac noctibus vice mundi circum ageretur. [Cœnationum faſtigia. *Senec. cap. 9. de conſ. ad Elb.* Cœnationum ornamenta ſunt libri quibuſdam *Senec. cap 9. de tranquil.*]

Cœnātiúncula, diminutiuum. τὸ μικρὸν δειπνητήριον. *Plin. in Epiſt.* Fons oritur in monte, per ſaxa decurrit, excipitur cœnatiuncula manu facta: ibi paulum retentus, in Larium lacum decidit.

Cœnāculārius, Qui cœnaculum conducit, vel qui cœnacularium exercet. *L. 11. de pign. act.*

Cœnacularia, æ, Quæſtus qui fit ex cœnaculorum ablocatione. { ὁ χρηματισμὸς ὁ ἀπὸ τῶν συνοικιῶν. Vnde cœnacularium facere ſiue exercere dicebantur, qui domus totas conductas per ſingula cœnacula inquilinis locabant, vt inde quæſtum facerent, pluris in ſummam locando, συνοικίζειν ἐπὶ τὸ μεῖζον. *Vlp. l. Si verò § ſed & ſi quis ff. de his quis deiecerunt vel effuderint.* Si quis cœnacularium exercens, modicum hoſpitium ſibi retinuerit, reſiduum locauerit pluribus, omnes tenebuntur. &c.

¶ Sic cœnacularius homo, ὁ ἐπὶ μισθώσεσιν οἰκῶν, qui cœnaculum conduxit. *Idem l. Solutum. § plane ff. de pignor. act.* Videtur autem tacite, & cum domino ædium hoc conueniſſe, vt non pactio cœnacularij proficiat domino, ſed ſua propria.

Cœnātícus, a, um, Quod ad cœnam pertinet. { συμποτικὸς. GAL. Choſe appartenante au ſouper. ITALIC. *Ciò que s'appartien à cena.* GER. Das zu dem Nachtmal oder abendmal gehört. HISPA. *Coſa de cena ò para cenar.* ANG. *Belonging to the ſupper.* } vt, Apparatus cœnaticus. Sermo cœnaticus. *Var.* Cœna cœnatica, & ſpes cœnatica, id eſt, ſpes cœnatica. *Plau. Capt. [ſc. 1. a. 3*] Nunc ibo ad portum hinc: eſt illic mihi vna ſpes cœnatica.

Cœnipeta, pen. corr. Qui ambit alienas cœnas, & paraſiti ſæpe perſonam induit. { δειπνολόχης. ANGLIC. *which waiteth on others ſuppers* }

Cœnātorius, a, um, Quod ad vſum cœnæ pertinet. { κοιναθήκιος. ANGL. *Belonging to the ſupper.* }

Cœnātoriæ, orum, plurali numero, prò veſte cœnatoria, cum qua diſcumbere in conuiuiis ſolebant, quæ & alio nomine Triclinaris toga dicebatur. { τὸ δειπνικὸν ἱμάτιον. *Martial. lib. 10. Epigr. 63.* Pugnorum reus, ebriæque noctis, Cœnatoria mittat aduocato. [Vide eundem *Epig. 135. lib. 4*]

Cœnōbium, { κοινόβιον. GALL. Monaſtere, lieu où on vit en commun. ITALICE, *Conuento de frati, dove ſi viue à commune.* GERMAN. Ein gemein labentat in einem Cloſter, doch gemeinenſchafft des labens mit einanderen hat. HIS. *El monaſterio.* ANC. *An abbye, a monaſterie.* } Locus vbi communis vita ducitur. κοινὸς enim communis βίος vita. [Quid ſit cœnobium docet *Gell. 18. lib. 1*] ¶ Hinc Cœnobitæ, pen. prod. qui in commune viuunt.

COENOBRIVM, *Ptolemæo*, Vrbs eſſe creditur Germaniæ quæ vulgò Loubenſurg vocatur.

Cœnum Lutum. { בוץ *bots* טיט *tit.* βόρβορος. GALLIC. Bourbier, fange, boue. ITAL. *Fango.* GERMAN. Kath/dreck. HISP. *El cieno.* ANG. *Claie, dirt, myre.*] *Plin. lib. 14. cap. 12.* Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes, & voluptatio in cœno. [pulchrum ornatum turpes mores peius cœno collinunt. *Plaut. Moſt. ſc. 3. a. 1.*] *Cic. 4. Tuſculan.* Sic ſe dicere omnes ſtultos inſanire, vt male olere omne cœnum. ¶ Per metaphoram ponitur pro abiecto & nullius dignitatis homine. [*Liuius lib 10. ab vrb.* Cœnum plebeium] *Cic. pro Sext.*, Habeo quem opponam labi illi atque cœno. ¶ Cœno puram aquam turbans nunquam inuenies potum, βορβόρῳ ὕδωρ κοινοῦντα μηδαμοῦ ἄποθ' εὑρήσεις ποτόν.

Dici solitum vbi quis ea quæ sunt per se pulcherrima contaminat admistis iis quæ sunt turpissima.[Cœnum,conuicia. *Plau. pseu. sc. 2. a 1.*]

Cœnosus,a,um,Plenus cœno.Cœno abundans.{βορβορώδης GAL. Bourbeux,fangeux,boucux. ITA. *Pieno de loto,fangoso,sporco.* GERM. *Kotechtig/ Drecechtig* HISP. *Pleno di cieno.* ANG. *Full of claye, dir tie* } *Colum. li 7. cap. 10.*Nec vlla magis gaudet,quàm ritis atque cœnoso lacu voluntari.

Coëo,cois,coiui,itum, ex Con, & Eo: sed n,abiicitur,Conuenio,coniungor,congrego, coitionem facio, ineo, congredior. {בא *ba* יעד *jehdah* התכנר *hithcabber* שגל *schaghál* שכב *scha hab*, συνίημι, συνάγω συλλέγω συν ἔρχομαι} GALLIC. Conuenir,s'assembler ensemble. ITAL. *Coniungere,essere insieme.* GERM. Zusam men gehn/vberein kommen. HISPAN. *Ayuntarse.* ANG. *To conueine,assemble,and go together.* } *Terent. in Eunuch.* Heri aliquot adolescentuli coimus in Piræo. [Priusquam coimus, vbi lectus stratus. *Plaut. Most. sc. 4. a. 1.* Vt primum coit cicatrix. *Phæn. Amphit.* Et noctes quæ coiere duas *Ouid. Et lib. 2 Trist.* Néve retractando nondum coeuncia rumpe Vulnera *Ouid. Eleg. 4. lib. 4 Trist.* Coire concrescere,congelascere. *Gell. cap. 8. lib. 17.*] *Virg. lib. 11.* coeant in fœdera dextræ Quæ datur. *Lactantius de Ira*, Denique si atomorum & coitio & conglobatio efficeret omnia. ¶ *Cicero* cum accusatiuo vsus est, pro inire. 2. *Philipp.* Vtinam Cn. Pompei cum C. Cæsare societatem aut numquam coisses, aut nunquam diremisses: *κοινωνίαν συνεστάναι τινι. Gellius* protulit passiuum,Coibatur societas inseparabilis. Nam proprie Coiri societas dicitur. Sic *ab Vlpiano* Societas coita,pro contracta& collecta accipitur; *Lactant. libro 3*, Quid ego de Cynicis loquar, quibus in propatulo coire cum coniugibus mos fuit.

¶ *Terent. in Phorm.* vide quid agas : prima coitio est acerrima. Si eam sustinueris,post illam iam,vt lubet,ludas licet.Vbi vna translatio à prælio: nam & Congredi milites,& coire dicuntur. ¶ Coire in alienam litem, qui alicui calumniose litem struunt,vt quod ex condemnatione redactum fuerit,inter eos communicetur. *Plin. Epist. lib. 5*, Quæstus est venire aduocationes,venire præuaricationes,in lites coiri. *Ex Hotomano.*

* Coiens , coeuntis, Participium vt, Ripæ vadi coeuntes,id est vadum angustum , *Sill. libr.* 1. Téque vadi dubium coeuntibus Aufide ripis. *Senec. Troad.* Repentinsque ditem mersus ingentem specum Coeunte terra iunxit. Id est hiatum coniungente se terra clausit.

Coïtus,pro concubitu.{משכב *mischchâb. ἐχεία*. GAL. Assemblee,amas. ITA. *Assembramento,vnione* GERM. Beschlaffung eines weybs. HISPA. *Ayuntamiento, conjuncion.* ANG. *Going together,doing the act of generation.* } *Gell. lib. 9. cap. 7* Hippocrates autem diuina vir scientia de coitu venereo ita existimabat , partem esse quandam morbi teterrimi,quem nostri comitialem dixere. * Coitus humoris. *Celsus lib. 5. cap. 18*, Potest vero ea compositio etiam ad parotidas, phymata, strumam omnémque coitum humoris emoliendum. * Coitus Lunæ,pro eclipsi,quando scilicet Soli opponitur,*Plinius libro 2. cap. 13.*

Coïbilius,aduerb Aptiore cohærentia *Apuleius in Apologia*: Præsertim cum ordinatius,& coibilius eadem Græcé & Latinè admitar conscribere.

Coïtio , Conspiratio , congregatio ob malam rem facta. {קשר *késcher συσσεισμός. Cic. pro Planc* Dubitabis ancoitio facta sit.[Per coitiones nobilium iniuria fiebat.*Liu. lib. 3. ab vrb.*

Coitio pro coitu,*συνουσία Macrob. Saturnal lib. 17. cap. 16*, Omni enim genere animantium , quæ ex coitione nascuntur , inuenies omnium aliquorum esse principium instar elementi.

Cœpi , verbum defectiuum ; à Cœpio , pro incipio, quod apud antiquos in vsu erat {חאול *hoil.* החל *hechel. ἐπιβάλλομαι. αἴσσομαι. ἀρξάμην.* GALLI.]Commencer. ITA. *Cominciare.* GER. *Anfahen/anheben.* HISP *Començar* ANG. *To beginne.* }*Cato*, Cœpi iam seditiosa verba loqui. Nunc tantum præterito eius tam pro suo tempore,quàm pro præsenti vtimur cum suis deriuatis , Cœperam , Cœpissem,Cœpero, Cœpisse, Cœptum ire. [facinus audax incipit, qui cœpit pauper cum diuite negocium. *Plau. Aul. sc. 4. a. 3.* Cœpta appellari canis *Pl. Men. sc. a. 1. 5. Terent. in Adelph.* Prius olfecissem,quàm ille quicquam cœperit *Sall. in Catil.* Sed ea tempestate cœpere se quisque, magis extollere. *Virg. 3. Georg.* Sin in processu cœpit crudescere morbus. * Cœptus sum , pro Cœpi , *Cic. de Clar. Orat.* Hortensius igitur quum admodum adolescens orsus esset in foro dicere , celeriter ad maiores causas adhiberi cœptus est. *Ibidem idem* , Qua in vrbe primum se orator extulit, primumque etiam monimentis & literis oratio est cœpta mandari.[Cœpturi bellum,i. inchoaturi. *Liu. l. 2. d. 5.*]

[Cœpio,*Plau. Men. sc. 5. a. 5.* Neque ego insanio,neque pugnas , neque lites cœpio.]

Cœptum , ti. Institutum , propositum. {תחלה *techillâh τὸ καταρχὴν ἀρχή*. GA. Commencement,entrepriſe. ITA. *Communicamento impresa.* GERM. ein anhab/anfang HISP. *Comienço.* AN. *Interprise,begining.* } *Ouid. Metamorphoseon.* dij cœptis (nam vos mutastis & illas) Aspirate meis.

Cœptus,huius cœptus.Idem.{מחלה *techillâh. ἀρχή Gel. lib. 2. c. vltim.* Nos vero vt cœptus noster est.

Cœpto,as,are,Incipio,{החיל *hoil* החל *hechel ἐπιχειρέω, ἐπιχειρῶ.* GAL. Commencer. IT. *Cominciare.* GERMA. Anfahen/anheben HIS. *Començar.* ANG. *To interprise* } *Plau. in Mercur.* Cur istuc cœptas consilium? *Terent. in Eun.* Quid cœptas Thraso?

Co-quito,as,are, {συμπαρεύω GA. Cheuaucher ensemble. ITA. *Caualcar insieme à paro.* GER. Mitreyten. HISP. *Caualgar juntamente.* ANG. *To ridde together.* } *Liu. in lib. Bell. Macedo.* Coequitauerant autem sex millia equitum.

COERANVS, *κοίρανος*, Naufragus à Delphino seruatus, *Vide historiam apud Plut. lib. 5. circa finem libelli. Verum terrestria aut aquatilia plus sapiant.*

Cŏerceo , es , ex Con,& Arceo, sed n, abiicitur,& à,in r, mutatur,Restringo, contineo , refræno , inhibeo. {עצר *hatsar* חסם *chasám* מנע *manâh* יסר *jasár. κωλύω. ἐπέχω. σωφρονίζω. σωφρονίσω. ἀρχὴ* GA. Restraindre,reprimer,serrer. IT. *Restringere , constringere.* GERMANIC. Einen hinderhalten / rachren / HISPA. *Refrenar,refrenar.* ANGEL. *To refrayne,to hale in,to bridle.* } *Cicero in Læl.* Quem serpentem multiplici lapsu, & erratico ferro amputans , coercet ars agricolarum *Lactantius libro tertio* , Illud satis est ad coarcendum furiosi hominis errorem , Inuida mespatio natura coercuit arcto (ingenii) *Ouid. Eleg. 1. l. 2. Trist.* Multa ex iuuenili abundantia coercuit Cicero. *Quintil.* Tum neque se possunt Delphines in auras tollere,conantes dura coercet hyems. *Ouid. Ele. 10. l. 3. Tricl.*]

¶ Ponitur etiam pro circundare, siue simul stringere, *Ouidius libro 1. Metamorph.*Vitra coercebat positos sine lege capillos , *Lucan. lib. 4.* campósque coercet Cinga rapax , hoc est, cingit, aut circundat. ¶ Item pro compellere *lib. 3. ad Herennium* , Prudentiæ partibus vtemur in dicendo,si commoda cum incommodis conferemus: quum alterum vitare coërcemur. ¶ Alii ita significationem huius verbi distingunt , vt aliquando vim in se contineat , atque castigationem, aut certe reprehensionem , atque animaduersionem , & pro repellere,siue puniri ponatur: aliquando simpliciter sine vi pro Continere,complecti, comprehendere : proprie tamen de iis, quæ aut diffluunt,aut præter modum erumpunt.]Coercitus miles. *Liu. l. 6. d. 4.* Gall. *contenu.*]

Cŏërcitio , verbale à Coërceo , Cohibitio,castigatio. {מעצור *mahá - sor* מוסר *musár. κώλυσις.* GALL. Reserrement, empeschement,arrest, restraincte. ITA. *Castigo.* GERM. Hinderhaltung/straff HISP. *Refrenamento ò represtion.* ANGL. *Restreining,holding in,bridling.* } *Liu. lib. 4. ab Vrbe*, Pronuntiauerúntque ex collegii sententia , C. Valerio cos. se damnum, aliamve coërcitionem , aduersus intercessionem Collegæ delectus causa detractantibus militiam inhibenti , auxilio futuros. [Coercitio popinarum *Suet. in Claud. Augus. c. 38.*] Fit autem hoc verbale regulariter à supino Coërcitum. ¶ Vnde etiam participium Coërcitus. *Ouid. in Epistola. Heroid.* Clausula domo teneor , grauibúsque coërcita vinclis. ¶ Legitur & verbale Coertio, & fortasse sæpius quàm Coërcitio : quod dici potest aut per syncopen factum esse à verbali Coërcitio,abiecta media syllaba: aut(quod verisimilius videtur)ab antiquo verbo Arcio : quod etiam apud *Festum* legitur,quod ratione analogiæ facere debet supinum Artum,sicut Farcio,Fartum,& Sarcio sartum. [Coertio in histriones. *Suet. in Aug. c. 45.* Legitur ibidem coercio.]

¶Inde Compositum Coercio mutatione primæ vocalis in secundam, sicut à farcio,Refercio supinum Coërtũ,sicut à Refercio, Refertum. Itaque inuenimus regulare,verbale Coercio : quanquam Arcio, & Coercio nunc non sunt in vsu. Poterimus itaque vtrouis modo scribere Coercitio,siue Coertio.

Cŏërro , as , are, est vna cum aliis oberrare. } ANGL. *To wander with others* } *Paul. l. 3. D. de of. præfect. vigil.* Sciendum est,inquit,præfectum vigilum per totam noctem vigilare debere, & coerrare, calciatum cum hamis & dolabris. *Ex lexico Hotomani.*

Cœtus, cum œ,diphthongo , Conuentus congregatio, à coeundo, id est,conueniendo.{רחל רבה *rechél rabbáh. συνοδία, σύστημα.* GALL. Assemblee de gens,amas. ITA. *Conuento, congregatione.* GERMA. Ein versamlung/ein menge volcks. HISP. *Compañia,conuento,* ANG. *A companie, multitudine & congregation of people.* } *Cic. de Senect.* O præclarum diem , quum ad illud diuinum animorum concilium cœtúmque proficiscar , quúmque ex hac turba & colluuie excedam. *Idem 2. de Finibus* , Quid enim necesse est tanquam meretricem in matronarum cœtum , sic voluptatem in virtutum concilium adducere? [Cœtu extraneorum prohibuit filias. *Suet. in Aug. c. 64.* Cœtus stellarum. i. coitus , *Gell. lib. c. 14.* Sæpe ibid. conuentus & concursiones. *Plaut. Amph.* Eos auspicio meo atque ductu primo cœtu vicimus(i. congressu,confluctu.)] *Senec a lib. 3. Declaration.* Cœtum esse ait nomen magnæ multitudinis coeuntis ex censu quodam. * Cœtum *Lucretius* vocat connexionem & copulam membrorum cum humoribus , & spiritibus , omnibúsque ex quibus humanum corpus compactum & constitutum est. *vt lib. 2. c. 199*, Cedit item retro, de terra quod fuit ante , In terras. & quod missum est ex ætheris oris. Id rursus cœli rellatum templa receptant , Nec sic interimit mors , vt materiai Corpora conficiat : sed cœtum dissipat ollis.

COEVS, *κοῖος*: Hesiodo per œ, diphth. Fuit terræ filius, frater Iaperi & Typhœi quos omnes vno partu à Tellure quinta luna genitos esse fabulatur *Virgil. lib. 1. Georg.* Cœtúmque Iapetúmque creat, sæuúmque Typhœa,Et coniuratos cælum rescindere fratres.

Coexercitatus,{συνεγυμνασμένος ANG. *Exercised or vonted with others.* } *Quint. lib. 1. c. 17*, Artem constare ex præceptionibus consentientibus & coexercitatis ad finem,vtilem vitæ.

COGAMVS, Fluuius est Mæoniæ ad radicem Tmoli montis: *de quo Pli. lib. 5. c. 29.*

Coggygria , Arbor est adrachnæ non absimilis,fructum lanugine quam Pappum vocant,amittens: quod nulli alii arbori euenit. *Vide Plin. lib. 13. c. 22.*

Cogito , as , frequentatiuum à Cogo , propterea quòd mens plura in vnum cogit : vnde quæ sibi videntur optima, vel vtilissima elicere possit : Meditor , contemplor, mente complector, mente agito. {חשב *chaschâh* הגה *baghah. ἐνοέω , διανοῦμαι.* GALL. Penser. ITALI. *Pensare.* GER. Gedencken/betrachten. HISPANICE *Pensar.* AN. *To thinke, to muse , to cast in mynde* } Nam Cogo & Cogito, sic se habent vt Ago & Agito,Facio & Factito. Verumtamen sic modo animus hoc verbum sibi vendicauit, vt non quod alibi , sed quod in animo colligitur , cogitari proprie iam dicatur.]Hoc vnum facito cogites. *Plau. Mostell. sc. 3. a. 1.* Ita dormiret,vt seruum se esse cogitet. *Plaut. Aul. sc. 1. a. 4.* Hic me exossare quasi murenam cogitat. (i. parat.) Hoc vnum frater cogitato,me tibi proximam esse. *Plau. Aul. sc. 3. a. 1.* Magis cogito segnior blandíréque alloquar, *Plaut. pseud. sc. 2. a. 5.*

Cogita-

Cogitare pro optare videtur posuisse *Cæsar. 3. de bell. Ciuil.*] Cogitare itaque est sensus interiores ad originem suam reuocare, siue mentem agitare, & veluti in mora esse consilij explicandi. *Cic. lib. 5. Tusc.* Viuere docto viro, est cogitare. *Idem lib. 2. de Leg.* Nā illo loco libentissimè soleo vti, siue quid ipse mecum cogito, siue aut scribo, aut lego. * Cogitare de aliquo, Eum in memoria habere. *Terent. in Eunucho*, Me expectes, de me cogites. * Cogito in Tusculanum, hoc est quod barbari dicunt. Existimo & deliberare. *Cic. ad Atticum lib 2.* Ludi Antij futuri sunt á 4 Kalend. ad Prid. Non. Mai. eos Tullia spectare vultrinde cogito in Tusculanum. A Cogito sunt composita, Excogito, quod proprie est perfectè cogito, ἐκφρονῶ, ἐκπονῶ, licet pro inuenio sumatur: quod idcirco fit, quod qui quis perfectè cogitat, aliquid ex eo quod cogitat, elicit & inuenit. *Cicero primo Tusculanorum quæst.* Quid illa vis, quæ tandem est quæ inuestigat occulta, quæ inuentio atque excogitatio dicitur. Præcogito, priùs cogito, & cogitando præuideo, προνοῶμαι. *Quint. lib. 11.* Liçet tamen præcogitare plura, & animum ad causas non componere. Recogito, iterum atque iterum cogito.

Cōgĭtātĭo, Quæ est velut Coagitatio, id est longa consilij explicandi agitatio, mentis agitatio, animi motus, commentatio. {משחבה *machtaschabáh* διαλογισμός, διάνοια. GAL. Penſement, penſée. ITALI. *Pansiero, pensamento.* GER. Gedanck/betrachtung. HISP. *Pensamiento.* ANG. *Thinking muzing.* } *Plin. lib. 11. capite 37.* Sic magna cogitatio obcæcat. *Cicero ad Attic.* Meas cogitationes omnes explicaui tibi superioribus literis.

Cōgĭtātō, Cogitatè & Cogitatim *Festo*, aduerbia pro Consultò, data opera {ἐκ προνοίας. GALL. Auiſément, apres y auoir penſé. ITA. *Pensatamente.* GERMA. Auß betrachtung/bedachtlichen. HISPA. *A drede y a sabiendas.* ANGLICE, *Aduisedlie, of ter aduisement was taken.* } *Cic. pro Archia.* Quæ vero accuratè cogitatèque scripsisset, & sic vidi probari, vt ad veterum scriptorum laudem peruenirent. *Idem 1. offic.* Sed in omni iustitia permultum interest, vtrum perturbatione aliqua animi, quæ plerunque brevis est, & ad tempus: an consulto, & cogitato fiat iniuria.

Cōgĭtābĭlĭs, le, {נחשב *nechescháb.* τοπτός GAL. Qu'on pense. ITA. *Cosa da pensare.* GERM. Betrachtlich. HIS. *Cosa digna de pensar.* ANGLIC. *which one thinketh upon.* } *Senec. Epist.* 59. Cogitabile est quod est generale.

Cōgĭtātum, ti, Substantiuum. {נחשב *nechschább.* διανοητόν, διανόημα GALLI. Vne chose que nous pensons. ITAL. *Cosa pensata.* GERM. Betrachtung/ein betramter ding. HIS. *Cosa pensada.* ANGL. *A thing muzed on.* } *Cic. 1 de leg. Agr.* Vtrum cogitata sapientum, an optata stultorum videntur.

Cōgnātī, Sanguine coniuncti, qui cognatione tenentur, dicti quasi vnà communitérve nati, vel ab eodem orti progenitore. {אחים *achim* מודעים *modhaʿim.* συγγενεῖς GAL. Prochains & alliez, parens ITAL. *Parenti.* GERM Brewandte/nach gefreundete. HISP. *Los parientes.* ANGL. *Kinſmen by blocde or birth.* } *Plaut in Pœn.* Vos meæ estis filiæ ambæ, Et hic cognatus vester huiusce fratris filius. *Cic. pro reditu.* Pomperj nuli cognati & affines deprecati sunt. [*Senec. c. 11. de Consol.* Dijs cognatus est animus. Cognati autem quo gradu sint officij. *Gell. c. 13. lib. 5.* Cognatum concordiam *Plaut. Amph.*] ¶*Plinius* per translationem posuit pro simili, & eiusdem generis: Eadem (*inquit*) causa est vt pleraque alitum oculos hominum potissimum appetant, quòd effigiem suam in iis cernentes, velut ad cognata sua desideria tendant, id est, sibi proxima & suæ naturæ quodammodo similia. ¶Cognatorum autem significatio latiùs extenditur, quàm Agnatorum. In cognatis enim agnati continentur, non autem contrà cognati in agnatis ¶ Consobrini cognati quidem dicuntur, quum agnati tamen non sint. Illi enim soli qui paterna linea nobis coniunguntur, Agnati vocantur: Cognati etiam qui materno genere nobis sunt coniuncti.

Cōgnātĭo, onis, Agnatio, sanguinis coniunctio. {מודעת *modhaʿath.* συγγένεια GAL. Parenté alhance. ITALI. *Parentela.* GERMA. Bettwandtſchafft. HISP. *Parencesco.* ANG. *Kinred by bloode.* } *Cic. 7. Verr.* Nulla tibi Quinte cum illo cognatio est. *Idem 4 Verr.* Vt quisque te maximè cognatione, affinitate, necessitudine aliqua attingebat, ita maximè manus tua putabatur.

¶ Transfertur etiam ad res inanimitas. *Cicero pro Archia*, Etenim omnes artes quæ ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, & cognatione quadam inter se continentur.

Cōgnĭtŏr. *Vide* COGNOSCO.

Cōgnōmĕn, Cognomentum quod vel à corporis quodam vitio, vel ab alio quodam euentu solebat imponi {כנוי *chinnúi.* GALLIC. Surnom, ſoubriquet. ITA. *Cognome.* GER. Ein zuman/nachnam. HISP. *El sobrenombre.* ANGLICE, *A surname.* } *Cic. 1de Finib.* Neque eum Torquatum, qui hoc primus cognomen inuenerit, aut torquem illum hosti detraxisse, &c. *Idem 7. Verr.* Quid? de Apollonio Dioclis filio, Panormitano, cui Gemino cognomen est, præteriri potest? *Liu. 1. ab Vrbe*, Manſit syluius postea omnibus cognomen qui Albæ regnarunt. Expedit plura habere cognomina, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πολλαὶ ἔχει. Conuenit in eos qui multo simul profitentur, quò quæstum faciant vberiorem, aut qui diuersarum sunt partium. [De cognomine, nomine, & prænomine: *Vide Plutar. in Coriol. Plaut. pſ. ſc. 2. a. 4.* periurus, improbus, impius (leno loquitur) cognomenta hæc mea sunt. *Plaut. Capt. ſc. 1. a. 4.* Ita me saturitas suo condecoret cognomine. Drusus in his meruit quòdam cognomina terris. *Ouid. Eleg. 2. l. 4. Triſt.* Imperatoris prænomen, cognomen, patris Cæsar sumpsit. *Suet. in Cæſ. c. 46.*

Cōgnōmentum, {כנוי *chinnúi* ἐπωνυμία. ANG. *A ſurname.* } *Cic. pro mil.* Cassinius cognomento Schola. *Idem 2. de Finib.* Si aut de industria factas, vt Heraclitus cognomento, qui σκοτεινὸς perhibetur. &c. [*Vide* in præcedenti vocabulo.]

Cōgnōmĭnātŭs, qui eiusdem nominis sunt. {ὁμώνυμος. GALL. Qui ont vn meſme nom ou ſurnom. ITA. *Che hanno medeſimo nome.* GER. Die ein zunammen/oder vbernamen haben. HISP. *Los que ſon del meſmo nobre.* ANG. *That hath one name, or of the same surname.* } Sic *a Plaut.* duę sorores Bachides nominatæ vocantur cognomines. Declinatur q; hi. & hæc cognominis, & in genitiuo huius cognominis. Nam *apud Plautum* legitur, Illa mea cognominis fuit. *Idem Bacchid.* Quid agunt germanæ duæ meretrices cognomines: [Legendus Seruius in illud *6. Aeneid.* Gaudet cognomine terra, quia nimirum patriæ suæ Salamina Teucer condidit. *Velleius*] *Plin. l. b. 6. cap. 2.* Quo loco Henetos adjicit Nepos Cornelius, à quibus in Italia ortos cognomines eorum Veneros credi posse ait.

Cōgnōmĭnō, as, Cognomen impono. {כנה *hinnáh.* ἐπονομάζω. GALLI. Surnommer, donner vn ſoubriquet. ITA. *Mettere sopra nome.* GERM. Zunam men geben. HISP. *Dar sobre nombre.* ANG. *To giue a surname, to surname.* } Fit autem ex con & nemino, n, in g, mutata. *Plin. lib 21. cap. 3.* Suario cognominabatur, propter similitudinem Suarij cuiusdam negotiatoris. *Idem lib 33. cap. 10.* Postea diuites cognominati, dummodò notum sit eum qui prius acceperit hoc cognomen decoxisse creditoribus suis.

Cōgnōsco. Nosco agnosco. {ידע *jadhâʿ* והכיר *hichîr.* γινώσκω GALL. Cognoiſtre, entendre, auoir cogito ſauoir, ſçauoir. ITAL. *Conoscere, intendere.* GERM. Erkennen/wol vnd eigentlich wiſſen. HISP. *Conocer di nueuo.* ANGL. *To know, to haue knowledge or vnderstanding.* } Est autem Cognoscere, noscere eos qui prius incogniti erant, quum Agnoscere, ἐπιγινώσκειν dicatur proprie de olim notis. *Virg. 4. Eclog.* Incipe parue puer risu cognoscere matrem. *Ver.* Vereor, ne me quoque dum reuertero, præter canem agnoscat nemo. Confunduntur tamen hæc sæpenumero. *Donatus*, Cognoscere est diligenter, attentéque considerare. *Terent. in Heayra.* Postquam ipse lete, & illam & hanc quæ domi erat cognouit tum. [Nec longo cognitus vlu. *Ouid. Eleg. 5. lib. 3. Triſt.* Male tam cognitus infans. *Idem Eleg. 13. lib. 3. Triſt.* Quamquam me cognita virtus terret. *Tibul. lib 4.* &c] Cognoscere ex literis, nuntijs, & id genus, idem est, quod certiorem fieri. *Cicer. ad Atticum lib. 2.* De me Imperatore scribis te ex Philotimi literis cognouisse. *Idem lib. 1. Epistolarum familiar.* Quæ hîc agantur, quæ acta sint, ea te ex literis multorum & nuntiis cognouisse arbitror. [Multitudo se omnis ad cognoscendum effudit. (GAL. Pour ſcauoir des nouuelles) *Cæſ. l. 1. de bell. ciu.* Cognoscere de prælio, *Cæſ. 3. de bel. ciu.* Cognoscere de aduentu.] ¶Interdum idem quod intelligere. *Cic. in Horsem.* Vnde autem facilius quàm ex annalium monumentis, aut bellicæ res, aut omnis Reipub. disciplina cognoscitur? *Terent.* Eo pacto & gnati vitam & consilium meum cognosces.

¶Interdum concumbere, verecundiæ causa: *vt in Euangelio*, Et non cognouit eam. [*Et Ouid.* Turpiter illa virū cognouit adultera virgo. *Vide Lamb. in Plaut. p. 378.* ex Mænandro. [¶Aliquādo adforū pertinet, & significat indicio, inquiro. iudiciū exerceo i vt Cognoscere de hæreditate est iudiciū de hæreditate exercere, *Auoir la cognoissance.* ¶ Cognoscere de actis alicuius, id est, de actis eius inquirere, *S'enqueſter d'aucun.* ¶Cognoscere causas, id est, in causis iudicis officio fungi, *iuger des causes. Cic. lib. 2. Offic.* Adhibuit sibi in consilium quindecim principes cum quibus causas cognouit.

* Cognoscite pro Attente audite. *Cic. 4. Verr.* Verùm vt totum genus amplectamini iudiciorum, prius iura Siculorum, deinde istius instituta cognoscit. *Et paulò pòst*, Quantam potestatem habuerit quas res gesserit, cognoscite. * Diuos præsentes cognoscere, Auxilium diuorum sentire. *Virgil. 1. Ecloga.* neque seruitio me exire licebat Nec tā præsentes alibi cognoscere diuos. Huius verbi cōposita sunt, Prægnosco. προγινώσκω, ante scio. *Plaut. Cic.* Quòd si latro prægnito nostro aduentu rursus in Italiam se recipere cæperit. Percognosco, διαγινώσκω. *Plaut. in Trucul.* Vtrosque percognoui probe. Recognosco, de quo alibi.

Cōgnĭtĭo, Agnitio, notitia, intelligentia. {דעת *dâʿath.* γνῶσις. GALLI. Cognoiſſance. ITALI. *Conoscimenco, conoscenza.* GERMA. Erkantnuß. HIS. *Conocimiento.* ANG. *Knawledge.* } *Cic. 1. Accad.* Cælestia autem vel procul esse à naturæ cognitione censeret. *Idem 2. de Nat. Deorū.* Quæ primùm eos humo excitatos, celsos & erectos constituit, vt deorum cognitionem cœlum entuentes capere possent. Aliquando ponitur pro iudicio siue iudicatione. *Cic. pro Cluent.* Quum dies cognitionis adesset, id est, iudicij. *Idem pro Flac.* Vtrum hîc tandem disceptationem & cognitionem veritatis, an innocentiæ labem aliquam fore putatis? [Cognitio falsi testamenti recepta. *Suet. in Claud. cap. 9.*]

Cōgnĭtŏr, oris, Qui cognoscit. {ידע *jodhéaḥ.* γνώστωρ. GALLICE, Cognoiſſeur, cognoiſſant, qui cognoit. ITA. *Cognoscitore.* GER. Ein reteuner/dem etwas wol zů wůſſen vnd kund iſt HISP. *Conocedor.* ANGL. *He which knaweth.* } [vel qui præsentis negotium causámque suscipit. *Passer.*] *Cic. de Aruspicum respons.* Quum in me cognitorem harum omnium rerum illa flamma coniiciebatur. *Idem 6. in Verrem.* Homines tenues plerunque ad ea aduenient loca, quæ nunquam antea viderunt: vbi neque noti esse iis, quo venerint, neque semper cum cognitoribus esse possunt. ¶ Est & cognitor forense verbum, quo olim appellabantur qui hodie Procuratores iudiciales dicuntur. ANGL. *A proctour, a lawyier that defendeth ones cause.* } *Cic. prima in Verrem.* Me defensorem calamitatum suarum, me vltorem iniuriarum, me cognitorem iuris sui, me actorem causæ totius esse voluerunt. *Idem pro Sexto Rosc.* Quid interest inter illum qui per se ligitat, & qui cognitorem dat? Quanuis proprié Cognitor is dicatur, qui præsentis causam defendit, procurator absentis. [Vel qui præsentis negotium causámque suscipit. *Passer.* γνήσιος *Asconius & Budæus in posterioribus annotationibus.*

Cōgnĭtus, ta, tum. Notus. {ידוע *jodhúaḥ.* γνωστός. GALL. Cognu. ITA. *Cognosciuto.* GERM. Erkent. HIS. *Conocido.* ANG. *Knawen.* } *Cic. 1. Offic.* Incognita pro cognitis ne habeamus vitandum. ¶ Cognitior, id est magis notus. *Ouid. 4 Triſtium*, Sed magis hæc quò sunt cognitiora, grauant. ¶ Cognitissimus, superlatiuus. *Catullus*, Tibi hæc fuisse & esse cognitissima Ait Phaselus.

Cōgnōbĭlis, Qui cognoscitur. {נודע *nodhaḥ.* γνωστός. GALLICE, Choſe

qui se pert cognoistre. ITAL. *Che si cognosce.* GERM. Erkantlich/den man erkent. HISP. *Cosa que se puede conocer.* ANGL. *That may be knawen.* ¶ *Gellius*: His solis cognobiles fuerunt.

Cognōbilior, *Gell. lib.* 20. *c.* 4. Hoc ego verbum ἐμοιτοὶ γάρ εἰ σι, quærens vno itidem verbo dicere, aliud non reperi quàm quod est scriptum à Marco Catone in sexto Originum: Itaque ego, inquit, cognobiliorem cognitionem esse arbitror.

Cōgo, is, coactum, ex con & ago, in quo a & n abiiciuntur, nisi in supino, vbi seruatur a: Coaceruo, congrego. ¶ אסף *asáph* קבר *sabár* בנס *chanás.* συνάγω. GALL. Faire venir ensemble, assembler, semer & amasser. ITAL. *Ammassare, accumulare.* GERM. Samlen/zunamen treyben. HISP. *Ayuntar.* ANG. *To gather together in heapes.* ¶ [Cogendæ res nostræ in arctum. *Senec. c.* 8. *de Tranquil.* Rex me orauit, vt sibi latrones cogerem, conscriberem, *Pl. Milit. sc.* 1. *a.* 1.] Cic. 1. *Tusculanarum*, Cælum hoc in quo nubes, imbres, ventíque coguntur. *Terent. in Heaut.* Quasi talenta ad quindecim coëgi.

¶ Quandoque Vrgere, compellere, vim adhibere. ¶ אנס *pasár* מצר *anás* ΥΝ *áts.* ἀναγκάζειν, βιάζεσθαι. GAL. Contraindre. ITAL. *Spingere dentro, constringere, sforzare.* GERM. Treyben/zwingen/nötigen. HISPA. *Constreñir.* ANGLIC. *To constrayne, to compell.* ¶ *Idem lib.* 3. *Offic.* Diogenes contrà, Num te emere coëgit? [Vi me cogis quisquis es. *Plaut. Men. sc.* 5. *a.* 2 Histrionem cogis mendicarier.. *Pl. Capt. prolog.* Ita sum coactus, vt nesciam verum sit æquius. *Plaut. Merc. sc.* 6. *a* 2.] ¶ Quandoque mulgere, ἄζειν. Sic enim interpretatur *Nonius illud Virgil.* 3. *Eclog.* Cogite oues pueri, si lac perceperit æstus: Vt nuper frustra pressabimus vbera palmis. ¶ Quandoque coagulare, densare, siue durum facere, πήγνειν. *Idem l.* 4. *Georg.* nam frigore mella Cogit hyems, eadémque calor liquefacta remittit. [Cogi, coalescere, congelascere, *Idem Gell. c.* 8. *l.* 17. Cogit aquas Boreas (i. indurat in glaciem) *Ouid. Eleg.* 10 *l.* 3. *Trist.*] ¶ Quandoque imprimere, seu interponere: κατασφίγειν. *Idem*, Quadrifidam quercum cuneis vix forte coactis Scindebant. ¶ Quandoque in ordinem ponere. διατάττειν. vt Omnes arbores in sulcum cogendę sunt. [Item Cogere Iudicia. *Suet. in Tib. c.* 58. *& Quint.* Cum quatuor Iudicia, vt moris est cogerentur. Cogere hastam centumuiralem *Suet. in Aug. c.* 36. Cogere ex bonis dodrantem. *Suet. in Nero.* i. conflare. Cogi in ius ditionémque *Liu. lib.* 6. *d.* 4.]

¶ Cogere aliquem in ordinem, est eum cæteris parem facere, neque plus ei deferre quàm cæteris, & quasi coercere intra ordinem & statum reliquorum. GALL. *Mettre au rang de autres. Liu. lib.* 5. *bel. Pun.* Nunquid videris, inquit, vos in ordinem coactos esse? *Idem Decad.* 5. *lib.* 5. Eo facto, euocatam à se concionem questus Tribunus, & in ordinem se coactum, ex Capitolio vbi erat concilium, abiit.

Coāctĭo, onis, Congregatio, conuocatio. ¶ צבור *tsibbur* אסף *ósseph.* συναγωγὴ ἀπαθροισις, σύλλεξις. GALL. Amas, cueillette. ITA. *Accumulatione.* GERM. Versamlung/zusammen treybung/zwang. HISP. *Ayuntamiento.* ANG. *Gathering, and heaping togither.* ¶ vt Coactio argentaria, munus ipsum cogendi pecunias. *Suet. in Vesp.* Vbi deinde venia, & missione impetrata, coactiones argentarias tractitauit. *Cic. de Aruisp.* Verumtamen nocturnis vigiliis & coactione hominum institutum illud conceptum & conflatum est.

Coāctor, oris, ¶ אסף *ósseph* συλλογεὺς, εἰσπράκτωρ. GALL. Amasseur, collecteur. ITAL. *Chi constrigne, ò ragunia, come dinari* GER. Ein zusammen treyber/ein versamler. HISPA. *Constreñidor, ò cogedor como de pechos ò monedas.* ANGL. *A gatherer together of money.* ¶ Qui pecuniam cogit, hoc est colligit: quo nomine dicebatur qui nunc *Receptores particulares* Cic. *pro Clu.* Ne multa, perquiritur à coactoribus: inuenitur ea serrula ad Stratonem peruenisse, [Coactor non fugat e foro fœneratorum. *Senec. epist.* 82.

Coāctŭs, huius coactus, Impulsus. ¶ אנס *ónes.* ANGL. *Constrayning.* ¶ *Cic. lib.* 4. *Verr.* Eum quoque ostendam, si quando iudex sit datus, coactu istius quod non senserit iudicasse. *Idem ad Brutum*, Coactu tuo scribam quod sentio.

Cohærĕo, res, Adhæreo. ¶ דבק *dabak.* συλλαλεῖσθαι. GALL. Tenir auec ou contre quelque chose, herdre à icelle, s'entretenir. ITAL. *Accostarsi.* GERM. An etwas langen. HISPA. *Allegarse alguno con otro.* ANGLICE, *To sticke to or to be faisten togethar.* ¶ *Cic. lib.* 1 *Academ.* Neque enim materiam ipsam cohærere potuisse, si nulla vi continerentur: neque vim sine aliqua materia. ¶ Cohærere dicitur res aliqua, quando negotio conuenit & concordat. *Terent. in Andr.* Hem. Paululum obsoni, ipsus tristris, de improuiso nuptiæ: Non cohærent.

Cohærĕsco, scis, idem. ¶ ANGL. *To sticke or cleaue to.* ¶ *Cicero de Naturura deorum*, Quæ interiectio inani cohærescunt tamen inter se, & aliæ alias apprehendentes continuantur.

Cohærentĭa, tiæ, Compositio, conuexio. ¶ דבק *débek* מחברת *machbéreth* συνάφεια, σύστασις. GAL. Vnion & coionction, entretenement. ITAL. *Vnione congiungimento.* GERM. Vereinbarung/zusammen fügung. HISP. *Allegamiento.* ANG. *Sticking or cleauing together.* ¶ *Cic. de Natur. deor.* Iam verò circuitus Solis & Lunæ, relinquorumque syderum quanquam etiam ad mundi cohærentiam pertinent, tamen & spectaculum hominibus præbent. [*Et: Gell. c.* 3. *lib.* 15. *& cap.* 13 *lib.* 6]

[Choæsa, à Cohæreor. *Gell. cap.* 16. *lib.* 15.]

Cohærārius, rij, Qui cohæret, & alicui ad aliquod munus adiunctus est. GAL. dici potest. *Adiunctus.* Cic. 3. *de Legib.* At siquid erit quod extra magistratus cohærario vsus sit, qui cohæret populus creato, eíque ius cohærendi dato.

Cohærēs, huius cohæredis, Qui semel hæres institutus est. ¶ συνληρονόμος. GAL. Coheritier, heritier en partie. ITALI. *Herede insieme*, GERMA. Ein mitterb. HISPAN. *El que es here tero con otro.* ANG. *That is heir of one parte.*] *Plin. Epist.* 116. Libertos eius, eosdémque cohæredes suos, falsò, vt veneficij reos, detulerat ad principem. *Idem in Panegyr* Quid si cohæredem non à filio accipiat? Cic. *lib.* 3 *ad Attic.* Dolabellam video Liuiæ testamento cum cohæredibus esse in triente.

Cohĭbĕo, es, ex Con, & Habeo, quasi mecum habeo, Retineo, inhibeo, refreno. ¶ בלא *calá* חסם *chasám* מנע *manáh.* ἐπέχω, κατασέλλω. GALL. Contenir, arrester, refraindre, reprimer. ITA. *Constringere, reprimere, refrenare.* GERMAN. Zusammen halten/verheben. HISPA. *Refrenar, ò reprimir.* AN. *To streine, to hold in.* ¶ *Plin.* Et impetum furentis blanda oratione cohibuit. *Plaut. in Mil.* Cohibere intra limen etiam vos parumper, hoc est, continete. * Cohibire animum, manus, oculos ab alieno. Non concupiscere, non furari aliena. *Plau. & Cic.* [Cohibeamus manus dum olla feruit. *Gell. c.* 8. *lib.* 17. frigida me cohibent Euxini littora Ponti. *Ouid. Eleg.* 4. *lib.* 4. *Trist.* Subtile & cohibitum genus dicendi *Gell. c.* 14. *lib.* 7.]

[Cohibidis, oratio: *Gell. cap* 19. *lib.* 16.]

Cohĭbĭtĭo, verbale, interdum. ¶ מעצור *mathsor.* κώλυσις, ἀπαγόρευμα. GAL. contrainte, prohibition, defense. ITALIC. *Restringimento.* GER. Die zusammen hastung oder zwingung. HISPANICE. *Refrenamiento.* ANGLICE, *Forbidding, holding in.* ¶ *Cice. lib. quinto, in Verren*, Cohibitio tollendi, nisi pectus esset, vim adhibebat pactioni, non voluntatem.

Cohibitus adiectiuum, συστελλόμενος, repressus. *vt apud Gell. lib.* 7. *cap.* 14. Subtile in Menelao dicendi genus & cohibitum.

Cohŏnĕstō, stas, stare, Honesto, decoro. ¶ כבר *chibbedh.* τιμασμαι, τιμία. GALLIC. Faire honneur, honorer, mettre en honneur. ITALIC. *Far honore, honorare.* GERMA. Ehren/Ehr beweysen. HIS. *Hazer honra ò honrar.* ANG. *To mak honest or honorable.* ¶ *Cic. Antequam iret in exil.* Tantùm à vobis illud Equites Romani. & peto & rogo, vt quem sæpenumero vestra laude cohonestastis, eundem in dubiis vitæ periculis vestra virtute conseruetis.

Cohŏrrĕo, es, vel Cohorresco, scis, Magno horrore afficior. ¶ סמר *semár* φρίττω. GAL. Auoir grand' peur & frayeur, trembler de peur. ITAL. *Spauentar tutto, tremar di paura.* GERM. Een grusen antuomen vor forcht/ein abscheuhen mit schauderen tragen. HISPAN. *Espeluzarse, ò temblar de miedo.* ANGLICE, *To tremble trough feare.* [*Suetonius Tiberius capite* 21. Cohorrescit corpus meum.] Cic. *in Somn. Scip.* Quem vt agnoui, equidem cogortui. *Idem* 3. *de Orat.* Nanque tum latus ei dicenti condoluisse, sudorémque multum consecutum esse audiebamus: ex quo quum cohorruisset cum febri domum rediit, diéque septimo est lateris dolore consumptus.

Cŏhors, Militum manus. A cohortando dicta est, quòd Tribunus eam vt sequatur hortari soleat: seu quòd ipsa se mutuò frequenter ad pugnam hortetur. ¶ גדוד *ghedhúdh* σπεῖρα, τάγμα. GALLIC. Bande de gens de guerre ou autres gens. ITA. *Compagnia di fanti à piedi.* GER. Ein schar oder rota/der susteckten besunder. HIS. *La batailla ò esquadra de hombres de pie.* ANGL. *A banbe of men of warre or other folkes.* ¶ *Cæs.* 3. *bell. Gall.* Illi eductis quatuor Cohortibus, quæ præsidio castris relictæ, integræ ab labore erant cohortes auxiliares. *Idem l.* 1. cohors amicorum. *Sueton in Galb. cap.* 17. Vide supra in Centuria. Cohortes erant quingentorum.] Est autem proprie Cohors peditum, sicut Turma equitum. *Cic. pro Marcell.* Huius gloriæ, Cæsar, quam es paulò antè adeptus, socium habes neminem: nihil tibi cohors, nihil turma decerpit. Hoc est, neque pedites tibi quippiam decerpunt, neque equites.

¶ Cohors etiam pro congregatione quoruncunque hominum ponitur. *Suet. in Galba.* Per hæc gratissimus Claudio receptusque in cohortem amicorum, magnæ dignationis est habitus. *Horat. l. Epist.* Quid studiosa cohors operum struit?

¶ Item pro comitatu & satellitio magistratus, qui ibat in prouinciam. ¶ Vnde cohors prætoria, quæ Consuli aut Prætori in Prouincia præsto semper erat, quasique latus eius cingebat. *Cic. in Ver.* Qui cohors, & qui comitatus fuerit, meministis. Erant autem duæ prætoriæ cohortes: vna euocatorum, altera, voluntariorum, qui Proconsules in expeditionem comitabantur, vt vsu rerum peritiores domum redirent. Est & Cohors, locus cinctus parietib ; quo gallinas anates & id genus reliqua habere in illa solemus. ἕρκος. *Ouid. 4 Fast.* Abstulerat multas illa [vulpes] cohortis aues. Vnde etiam militares cohortes dictæ videntur. *Var. 4. de ling. Lat.* Cohors, quòd vt in villa ex pluribus tectis coniungitur, quiddam fit vnum, si ex manipulis pluribus copulatur cohors. In villa vero Cohors dicitur, quod circa eum locum pecus coërceretur. ¶ Hinc Cohortales gallinæ, σπίς ἡ ὄρνις, vocantur apud rei rusticæ scriptores, quæ in cohorte domi aluntur. Possunt etiam dici Cohortes ab horto: nam quum veteres Hortos, vicos dicerent, quòd qui arma ferre possent, ibi nascerentur, inde cohortem dixerunt, manum hominum ex eodem vicino ad pugnam exeuntium: quòd illi essent ex eodem horto id est, vico geniti. Nam & Galli (vt est apud Cæsarem) hoc modo pugnabant: quisque enim pagus perse pugnam capiebat. Dicitur & Cors pro auium septo. *Varro*, In vrbana quoque domo cortem facere poterimus, in qua pascere ciconias grues, pauones, gallinas, anseres, & similia dabitur, ad vsus quotidianos. *Mart.* Raucæ cortis aues.

¶ Cortalis, le. vt, Gallina cortalis, in corte nutrita. *Col. in Præfatione tertius operis.* Et vt à pecoribus recedam, quorum in parte auium cortalium & apium cura posita est.

Cohortor, aris, ari, Hortor, adhortor. ¶ חזיר *hizhir.* παρίστημι, παραγγέλλω. Enhorter, admonester, remonstrer. ITALIC. *Essortare.* GERMANIC. Ermanen/einanderen zusprechen. HIS. *Induzir ò atraer por razones.* AN. *To exhort, to encurage.* ¶ *Cic. ad ad Terent. lib.* 14. Eum vt potui, per literas cohortatus sum. [*Item* Cohortatus passiue *Gell. c.* 1. *l.* 15. vbi ita Cato. Exercitum suum pransum, paratum, cohortatum eduxit foras.]

Cohortātĭo, onis, verbale, Hortatio. ¶ παράκλησις, παραίνεσις. GAL. Exhortation, exhortement. ITATA. *Essortatione.* GERMA. Vermonung. HISP. *Inducimento con razones.* ANG. *Exhorting.* ¶ *Cic. ad Brut.* Erectior Senatus erat, non sententiis solum nostris, sed etiam cohortationibus excitatus.

Cohum, Lorum est, quo temo buris cum iugo colligatur. à cauo dictum, inquit *Varro*, siue (*vt Festus mauult*) à cohibendo. ¶ Cohum etiam poëtæ cælum dixerunt, teste eodem *Festo*, à chao, ex quo putabant cælum esse formatum,

Cōinquĭno,

Cōinquīno, nas, pe.co. Inquino. { שנא *tinnéph.* שמא *tinmé*, κοινῶ, συμμιαινω, συμμίγνυμι GALLI. Souiller auec ſoi, diffamer, gaſter enſemble. ITALIC. *Imbratare.* GER. Verunſauberen/verſudlen/beflecken. HISPA. *En ſuziar.* ANG. *To defile, to pollut, to ſtame.* } *Col. l.* 8. Totam progeniem coinquinat: ſi quidem celeriter tum alia pecora, tum præcipuè oues contagione vexantur. *Hor.* merdíſque coinquinet albis. *Cicer. de Nat. Deor.* Periculum matres coinquinati regias.

Cois *Vide* COA veſtis.

Cōĭx, cis, κοῖξ, Genus ſtirpis, cuius folia ad texendum ſunt vtilia ſimilia iunceis, atque palmeis. { ANGLIC. *An oſier tree.* } *Autor Strabo.* ¶ Eſt item Coix, vas farinarium, ex arborum corticibus contextum, quod Dores κοῖν appellant.

COLAĪCVM, Promontorium eſt Taprobanæ inſulæ. *Autor Plin. lib. 6. cap. 21.*

[Colaphus, nomen Lorarij. *Plaut. Capt. ſc. 4. a. 3.*]

Cŏlăphŭs, & Colaphum, pen. cor. Alapa. { מכח לחי *machcháth lechi.* κολαφος GALLIC. Vn ſoufflet ou coup de la main ou du poing ſur la ioue. ITALIC. *Guanciata, mostaccino, punzone.* GERM. Ein backenſtreich. HISP. *Cofetada.* ANG. *A buffet or blowe.* } *Terent. in Adelph.* Colaphis tuber eſt totum caput. Sic Colaphos infringere alicui, κολαφίζειν, pro illidere, infligere apud eundem: & Colaphos in cutere, apud Iuuenalem, πυγμὴν, ἢ κόρυμβος [Colaphos perpeti poteſt parasitus. *Plaut. Capt. ſc. 1. a. 1.* Colaphum tibi ducam, & formulam tibi ſcribam quod caput durum habeas. *Quintil.*

Cŏlăphīzo, as, Pugno, verbero, colaphum impingo. { חכח על לחי *hichcháh hallechi.* κολαφίζω. GAL. Soufmeter, donner ſoufflet. ITAL. *Dar de pugni, dar punzoni.* GERM. Backenſtreich geben/mit feuſten ſchlagen. HIS. *Dar bofetadas.* ANGLICE, *To boxe or buffes.* } Græcum verbum eſt, quod apud Latinos extra Sacras literas haud temerè reperias.

COLAPIS, ſiue Calapis Pannoniæ fluuius eſt, in Saum influens iuxta Siſciam, geminam alueo inſulam efficiens, quæ Segeſtica appellatur: *de hoc Plin. lib. 3. c. 25.*

COLAPIANI, Pannoniæ populi, iuxta quos Colapis fluuius in Saum influit: vnde & nomen acceperunt. *Meminit horum & ibid. Plin.*

Colăris, ris, κολαρις *Ariſtoteli Hiſt. lib. 1. c. 9.* Auis eſt quam vlula cæteraque aduncis vnguibus rapiunt: vnde his bellum oritur.

Cŏlāsis, κολασις, Genus pœnæ eſt, quod adhibitur caſtigandi vel emendandi gratia. *Euſtath. in 3. Ethicorum* interpretatur refrænationem affectuum.

COLĀXĒS, *apud Flac. lib. 6. Argon.* nomen eſt cuiuſdam Piſaltæ, Iouis ex Ora nymphæ filij, qui ab Iaſone fuit interfectus.

Cŏlāx κόλαξ, { ANG. *A flatterer.* } Latinè aſſentator dicitur: à κολακεύω, adulor.

Colchicum, Bulbus eſt agreſtis, exitu autumni croceum edens florem, & poſterius folia pinguiora quàm bulbi, caule, ſemipedem alto, ſemine rufo. Quidam ephemeron lethale appellant. Guſtatum enim fungorum more iugulat. Maxima eius copia in Colchide naſcitur: vnde & nomen accepit: Officinæ Hermodactylon appellant. *Vide Dioſc. lib. 4. c. 72.*

cŏlchĭs, dis, κολχίς, Regio Aſiæ iuxta Pontum, regnum Æetæ regis, & Medeæ patria, Corace monte (qui eſt Tauri pars) à Septentrione, ab ortu Iberia, à Meridie Phaſide, ab Occidente Euxino ponto clauſa. Huc ferunt Iaſonem cum Argonautis nauigaſſe. Medeæque artibus adiutum, aureum vellus retuliſſe. ¶ Huius regionis incolæ dicuntur Colchi, κόλχοι. Hæc (*vt Ptolem. ait*) monte Corace à Septentrione clauſa eſt, qui eſt Caucaſi pars, & Nomades excludit: ab Oriente Iberia, à Meridie, Phaſide, & Armeniæ montibus: ab Occidente Euxino ponto.

cŏlchī, Aſiæ populi, veneficij maximi autores, & Iaſonis memoria fabularúmque inuolucris nobiles: habent ab Ortu Iberiam & Albiam vſque in Caſpium. *Autor Ptolemæus. Ammianus lib. 22.* Colchos antiquam, Ægyptiorúmque ſobolem eſſe refert. Nam linificium adeò apud eos vulgatum eſt, vt in peregrina quoque loca exportetur, vnde quidam cognationem Colchorum cum Ægyptiis oſtendere volentes, fidem ex his capiunt, *inquit Strab.*

cŏlchĭs, dos, regio eſt Aſiæ iuxta Pontum, in qua iuga Caucaſi ad Riphæos montes torquentur, altero latere in Euxinum Mæotim deuexa, altero in Caſpium ſeu in Hyrcanum mare. In eo eſt Phaſis amnis. Regum fuit Æetæ patris Medeæ, vnde ſæpiſſimè Colchis pro Medea ſumitur. *Martialis.*

Ignipedes poſſet ſine Colchide vincere tauros.

Cŏlchĭcus, a, um, poſſeſſiuum κολχικός. *Horat. 2. Carm.* Ille & venena Colchica, Et quicquid vſquam concipitur nefas Tractauit.

Cŏlchĭăcus, a, um, *Propert.* Colchis Colchiacis vrat ahena focis. Vbi ipſam Medeam gentilitio nomine Colchidem appellat.

Coles, is, Dicitur haſta, ſiue virga membri virilis, vnde dependent colei: πόος, τό. Eius ſuprema pars Glans dicitur, Græce βάλανος: pellicula verò quæ glandem tegit, Præputium vocatur. *Celſus lib. 6. cap. 18.* De colis morbi curationibus: Igitur ſi ex inflammatione coles intumuit, reducítque ſumma cutis, aut rurſus induci non poteſt, multa calida aqua fouendus locus eſt. Vbi verò glans contecta eſt, &c. *Paulò pòſt*, Surſúmque coles ad ventrem deligandus eſt. *Ibidem*, Interdum autem per ipſa vlcera, coles ſub cute exeſus ſicut glans excidat.

cōlī, κῶλοι, Populi iuxta Caucaſum. Inferiores autem Caucaſi partes Colici montes κολικὰ ὄρη vocantur, regio Colica. *Steph.*

Κόλοι φρύγες, Populi quidam Bœotiæ. *Steph. in κιτταροδυλεῖς.*

COLIAS, κωλιάς, Promontorium vel litus Atticæ in vico Phalereo, vbi & Venus Colias. Eſt autem lacus ibi ſimilis cruri, κωλὴ humano: gentile Colĭăs, & Colias fœminini generis, & Colius, a, um, *Steph.*

¶ Eſt item Colias genus lacerti piſcis *apud. Plin. lib. 32. c. vlt.* Colias Parianus ſiue Saxitanus e patria Betica, Lacertorum minima: ſic enim legendum eſt. Scombro omnium ſimilis eſt differens lineis obliquis punctiſque nigris. *Vide Ariſt. hiſt. lib. 9. c. 2.*

Cōlĭs, huius colis, vnico l, Eſt tener in vite vel in herba ramuſcu-

lus, quem in vite etiam Pampinum vocant. { זמורה *zemoráh.* κλαδὸς, κλῆμα GALL. Vn rei ton du ſarment de vigne, vne tige. ITALIC. *Germolio di vite, ò altara herba.* GERM. ein zart iung reblchoß / oder ein klcins tangelin an einem traut. HISPAM. *La cola verça.* ANGL. *A litle tender bough or brenche in wine or hearbes.* } *Varro de re Ruſt. lib. 1. c. 31* Pampinare, eſt ex ſarmento coles, qui nati de iis, qui plurimum valent, primum ac ſecundum, nonnunquam etiam tertium relinquere, reliquos decerpere, ne relictis colibus ſarmentum nequeat miniſtare ſuccum.

Cōlĭcŭlus, diminutiuum. κώλιον. *Colum. lib. 11. cap. 2.* Sed & faba eandem culturam exigit, ſi iam colicus eius in quatuor digitos altitudinis excreuerit. *Varro libro primo capit. 31*, Ex altera parte capra, quòd parit capreolum, is eſt colicus viteus inortus, vt cincinnus.

Cōlĕus, Teſtis, ſiue teſticulus per diminutiuum. { אשך *eſchech.* κόλεος. GALL. Couillon. ITAL. *Teſtimonio, cioè teſticolo.* GER. Hoden. HISPA. *La turma ò cojon del animal.* ANG. *The ſtones of man or beaſt.* } *Cicero Pæto lib. 9.* Teſtes, verbum honeſtiſſimum in iudicio, alio loco non nimis, at honeſti colei Lanuuini, Cliternini non honeſti. Dicitur etiam Culeus apud Poetas quinta vocali pro quarta ſuppoſita, ratione carminis. *Martial.* Quum depilatos Creſte culeos portas.

COLIDOS, pen. corr. Inſula in Oceano Indico, Veneti ſacra, quæ tantæ altitudinis eſſe perhibetur, vt illiue aues non aduolent.

Cŏlīna, per ſimplex l, { μαγειρεῖον. GAL. Cuiſine. ITA. *Cuccina* GERMA. ein kuche. HIS *Cozina.* ANG. *A kitching.* } à Colo, is, quam poſtea Culinam, deinde à coquendo Coquinam vocauere: quod ibi colebant ignem locupletiorem.

Cŏlĭphium, κωλίφιον, Panis genus, quo athetæ vtebantur: ita dictum ἀπὸ τῶ κῶλα καὶ ἰσχύς, hoc eſt, à robore membrorum, vel ἀπὸ τῶ κόλικος. Eſt enim cōlix ſubcinericius panis. *Plaut.* Colyphia mihi ne incocta deris *Iuuen. Sat. 2.* Luctantur paucæ comedunt coliphia paucæ. *Mar. lib. 2.* Quum coliphia ſexdecim comedit.

Cōllă, { κόλλα. GALL. Colle. ITALL. *Colla.* GERMAN. *Leym.* HISPANIC. *La colla ò engrudo.* ANGLICE, *Glue or ſoulder.* } à Græcis dicitur quod nos glutinum dicimus, quo ligna ferruminantur. Vtimur autem tantum eius compoſitis: vt Sarcocolla, Ichthyocolla Chryſocolla.

Collabi, { κόλλαβοι. GERMANI. Die nägel auff der harpffen oder lauten. ITACIC. *Pitnoli della cetera, ò d'altri inſtromenti.* } Græco vocabulo appellantur fidium epitomia, hoc eſt, clauiculi in cithara aut teſtudine, quibus intenduntur & remittuntur fides. *Caſſiod. lib. 9. cap. 16*

Cōllabŏr, beris, labor concido. { מעד נפל *maádh* נפל *naphál.* πίπτω, συμπίπτω, συνολισθαίνω. GALL. Eſtre en denger de choir, tomber enſemble. ITAL. *Cadere.* GERM. Mit einem anderen ding fallen/zuſammen fallen. HISP. *Caer con otro.* ANG. *To ſtipe, to slide together.* } *Iuuen. Truc.* Clanculum collapſus eſt; hic in corruptelam ſuam. *Ouid. 6 Met.* Hæc fruſtra fugiens collocabitur, [*Seneca. 5. de Cons. ad Polyb.* Collabi de animo fracto. *Suet. in Neron. c. 42*]

Cōllapſŭs, dicitur is, cui præ dolore concidit animus. { עמף *hamáph*, συμπεσὼν, συνολισθήσας. GALLI. Cheut auec vn autre ou de trop conſtez, abatu & ruiné. ITA. *Caduto, guaſto votro.* GERM. Der geſellen mit dem Geſchwinden oder Vnmechtig werden iſt HISPANICE. *Caido, juntamente con otro.* ANGL. *That hath stipeth o fallen.* } *Virg. 8. Æneid.* hæc genitor digreſſu dicta ſupremo Fundebat: famuli collapſum in tecta ferebant. * Cineres collapſi dicuntur, quum eſt omnino extinctus ignis *Virgil. 6. Æneid.* Poſtquam collapſi cineres, & flamma quieuit.

Cōllābāſco, ſcis, ſcire, Ruinam minitor. συνολισθάνω. GA. Eſtre preſt ou commencer de choir auec vn autre. ITAL. *Crollarſi, eſſer diſpoſto à cadere.* GER. Bubtten fallen/anfahen fallen. HIS. *Caer o ſer diſpueſto à caer con otro.* AN. *To stipeor to beginneto fall.* } *Plaut. Stichо.* -ſi labant Res laſſæ, itidem amici collabaſcunt.

Cōllăbefio, fis. collabefieri. { נתץ *nithátz* κατάλυσις, λυμαίνω ατῶ GALLI. Eſtre gaſté, rompu & deſtruit. ITAL. *Eſſer rotto, guaſto & corrotto.* GER. Zebrochen / oder zerſtört werden. HIS. *Ser gaſtado y perdido.* ANGL. *To be ruinous or broken.* } *Cæſar 2. bell. Ciu.* Illæ adeo grauiter incitatæ conflixerunt, vt vehementiſſimè vtræque ex concurſu laborarent; altera verò perfracto roſtro tota collabefierer.

Cōllăbĕfacto, as, are, Labefacto. { נתץ *natháts* λυμαίνω. GALLIC. Faire cheoir ou esbranler, rompre gaſter. ITAL. *Guaſtare, inderbare, corrompere.* GER. Erſchuiren/verderben/zu boden richen. HISPA. *Gaſtar, corrumper.* ANGLI. *To cauſe, to fall, to deſtroye.* } *Ouid. 1. Faſtor.* Et factum motu collabefactat opus. Vnde, Collabefactari teſtula, ἔξοστρα κίζεσθαι, ſignificat eiici ex vrbe per ſigna teſtarum, quod exilij genus Oſtraciſmum vocabant.

Cōllăbello, Labra adiungo. *Laberius apud Nonium*, Perge iam, collabella oſculum, hoc eſt iunctis labris oſculare.

Cōllachrȳmo, & Collachrymor, dicitur. [בכה *bachâh* συναδακρύω. GALLIC. Pleurer incontinent. ITAL. *Lagrimare, piangere.* GER. Beweynen/mit weynen. HISP. *Llorar.* ANGL. *To weepe together with others.*] Cic. *in Som. Scip.* Ad quem vt veni, complexus me ſenex collacrymauit. *Idem pro Seſtio*, Et quoniam me huc prouexit oratio, hiſtrio caſum meum toties collachrymauit. *Terent. in Andr.* Triſtis interim nonnunquam collachrymabat. Pleriſque videtur ſcribi ſine aſpiratione.

Cōllachrymātio, [בכי *beci* συνδάκρυσις. GALL. Pleur, pleurement. ITALI. *Pianto inſieme.* GERM. Beweynung/mit weynung. HISP *Llorо.* ANGLI. *weeping togesher.*] Cic. 2. *de Orat.* Signa doloris tui verbis, ſententiis, voce, vultu, collachrymatione denique oſtendens.

Cōllactāneus, Qui eiuſdem mammis eſt nutritus: Collocteus, qui eodem lacte. [συγγάλακτος, ὁμογάλακτος. GALLI. Nourri d'vn meſme lait, frere de lait. ITALIC. *Fratello di latte.* GERMAN. Mitſeugling/der von einer milch iſt erzogen worden. HISPANIC. *Collago, hermano de leche.* ANGL. *Nourſed with the ſame milke, à foſter brother.*] *Iuuen. Satyr. 6.*

Quid dicat notæ collactea Mauræ. *Martial.* Sed quòd sorores eius amica & indiscreto fœdere collactea videretur.

Collāre, huius collaris, Vincula genus, quo canum colla astringuntur, quod Mellum vocauit antiquitas. {κλοιὸς, περίδεσμον GAL. Collier. ITA. *Collare.* GERM. Ein halßband. HIS. *Collar.* ANG. *A collar forhoundes an other beastes* } Fit ex corio firmo cum clauis capitatis. *Varr. 2. de Re ruſt.* Ne vulnerentur à bestiis, imponuntur his collaria.

Collāria, {ὄμφαξ. ANG. *Trons wherewith mal factours ar bounde.*} fœminini generis, pro ferro rotundo, quo constringuntur colla malefactorum. *Plaut. in Cap.* Hoc quidem haud moleſtu'ſt iam, quod collus collaria caret.

COLLATIA, Ciuitas fuit in prima regione Italiæ, quam Tarquinius constituisse dicitur, qui (vt erat superbus) eam ex collata pecunia constituit, vnde & Collatia dicta est. Potest tamen fieri vt ab Alpinis fundata sit, & aucta à Tarquinio. *Autor Seruius, enarrans illud Virgil. 6. Aeneid.*

Hi tibi Nomentum & Gabios vrbémque Fidenam,
Hi Collatinas imponent montibus arces.

COLLATĪNVS. Tarquinii cognomen fuit, Lucretiæ mariti, qui primus post exactos reges cum Iunio Bruto factus est Consul. Postea non aliam ob causam, quàm quòd Tarquinius appellaretur, populo suspectus, magistratu se abdicare coactus est, & in exilium proficisci. *Liu. 2. ab Vrbe.*

COLLATINA PORTA Romæ, à Collatia oppido prope Romam, ad quod per eam portam fiebat iter. *Festus.*

COLLATINA DEA, Quæ collibus præsidebat.

Collatio, Collatus: *Vide* CONFERO.

* Collatiuum ventrem, magnum & turgidum dicit *Plautus in Curcul.* quia in eum omnia edulia congeruntur. *Festus.*

* Collato, as, are, Idem quod ampliare. *Cic. in Orat.* Quòd si & angusta quædam atque concisa, & alia est collatata & diffusa oratio, necesse est id non literarum accidere natura, sed interuallorum longorum & breuium varietate.

Cōllaūdo, das, Laudo, approbo. {ברך *bəréch* הודה *hodháh* הלל *hillél.* ἐπαινῶ. GALLIC. Louer en compagnie, louer ensemble. ITALIC. *Lodare.* GER. Loben/mitloben. HISP. *Iuntamente alabar.* ANG. *To prai se and commend together.*} *Cic. Lentulo*, Illud tibi affirmo, vt quum rediens, ab omnibus collaudêre. [Vt collegam collaudaui, Ironia. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 3. Ibidem*, virtutes collaudate. *Et capt. sc. 3. a. 2.* Quantis laudibus herum suum collaudauit.]

Collaudātio, onis, verbale, Approbatio. {תחלה *tehillāh* ἐπαίνωσις GAL. Louange, collaudation. ITA. *Laude, commendation.* GERM. Das loben. HISP. *Alabança.*} *Cic. 2. de Inuentio.* Primum scriptoris collaudatione, & loco communi, &c. *Liu. 2. bel. Pun.* Cuius collaudationem quum Tribuni plebis impedire conarentur.

Collēgæ arum, penul. prod. dicuntur duo vel plures in dignitate & honore socij. {אסיפים *asuphim.* συναρχοντες. GALLI. Compagnons en magistrat ou office. ITALI. *Compagni in officio.* GERM. Mittgesellen in einem ampt/Amptgnossen. HISP. *Compañeros en officio ò en collegio.* ANGL. *Companions in office, colleges.*} ita dicti, *teste Varrone*, quòd simul electi sunt. Vnde Consules & Prætores Collegæ erant, *teste Gellio lib. 13. capite* 14. quod scilicet iidem comitis creabantur.

[*Liuius legend. initio lib 7. ab vrb.*] *Plaut. Asin. sc. 2. a. 3.* Id virtute eius collegæ, meaque comitate factum est. *Cic. 4. Verr.* Qui se non Timarchidis, sed ipsius Verris collegam & socium esse dicebat.

[Collega Cassij Brutus. *Velleius*: quia scilicet vterque fuit Imperator coniunctis viribus. *Vide* paulò ante in Collaudo.]

Collēgārī artifices, *vt Alciatus cap. fin. lib. 1. Parerg. scribit*, dicuntur, quòd in collegia, seu Decanias distincti essent. Hi vt alicui muneri diligentiùs deseruirent, varia priuilegia consequebantur: erántque ex ipsius vrbis fæce, vt idem testatur, intérque eos maximè illi numeros, quos in Nouellis Iustin. Lecticarios, seu Decanos appellat ad hoc cura Libitinæ pertinebat, id est, sepulturamque defunctorum procurandi, pheretra lectícáque ferendi. Varius autem eorum fuit numerus, donec Iustin. mille centum ergastaria solumodis attribuit, quæ ad maiorem ecclesiam pertinerent, immunitatéque fruerentur. *l. 4. l. qui sub præsextu, C. de sacrosanct. eccles.* Cæteros verò Munifices esse iussit, neque hoc nomine excusari. *Vide quæ idem annotauit ca. 13 lib. 2. Parerg. eiusdem operis.* Erant opificum collegia ex quatuor hominum generibus, e fornis, ex inopi veterum ciuium Romanorum plebe, ex nouis ciuibus, ex iis, qui cum proximè in vrbem venissent, censi nondum erant.

Collēgium, propriè Collegarum societas, concilium. {חבורה *chenaváh* קהל בית אספים *bet asuphim.* συνέδριον, σύλλογος. GALLIC. Collége, compagnee, assemblee, congregation. ITAL. & HISP. *Collegio.* GERM. Versamlung. ANG. *The assemble of the colleges, an assemble.*} Tres numero collegium facere existimauit *Horatius Priscus*, quod magis sequendum affirmat *Marcellus*, quàm quod plerique scripserunt, maiorem ad id numerum necessarium esse. *Plaut. in Men. sc. 2. a. 1.*] Captum sit Collegium augurum. *Cic. 6. Verr.* Tum ex amplissimo collegio decemuirali, &c. ¶ Collegium item congregationem, & societatem quorumcunque hominum significat. *Plin. in Epist.* Tu domine despice, an instituendum putes collegium fabrorum dontaxat hominum CL. ego attendam, nequis nisi faber recipiatur. [Tot Tyranni Athenis, & carnificum triste collegium. *Sene. cap. 3. de Tranquill.* In collegio consulatus (id est cùm fuere colleges in consulatu) *Velleius.* Collegia cuncta Cæsar detraxit. *Suet. in Cæs. cap. 42. Et in August. cap. 32.* Collegium autem pro magistratu dixit *Liuius lib. 6. ab vrbe.* Quonam modo se obliuisci Decij Cos. per tot collegia experti posse? Quia videlicet Consulatum & Censuram cum ego gesserat. *Suet. in August. cap. 100.* Collegiorum summorum Sacerdotes.]

Cōllĕuo, as, Leuius reddo, mitigo. {חקל *hekal.* συμπαυομαι, ἀνάπαυσις. GALL. Soulager, alleger. ITALI. *Mitigare, far lieue.* GERMAN. Erleichteren. HISP. *Amanſar, ò abiandar.* ANGLIC. *To mitiges and mak lighter.*}

Plin. lib. 23. c. 1. Prodest renibus, iecinori, & interaneis vesicæ: colleuat enim ea. De musto loquitur.

Cōllĭbĕrti, dicuntur, qui ab eodem domino, cuius serui fuerunt, libertate donati sunt. {συνελεύθεροι. GALL. Compagnons en seruitude & liberté. ITA. *Serui di vno istesso patrone, & poi francati.* GERM. Die mit einanderen von eines Herren dienstbarkeit ledig worden seind. HISP. *Los que de siervos fueron juntamente libros.* ANG. *Compagnons in seruice made free.*} *Plautus in Pan.* Quin hercle collibertus meus fixo eris. *Plaut. in l. duo. §. duo ff. pro socio.* Duo colliberti societatem coeunt, &c.

Cōllĭbet, vel Collubet, In tertiis tantum personis, Libet, placet. {יאתב *jaáb* συνδοκεῖ. GAL. Il plait, il vient à gré. ITAL. *Piace è grato.* GER. Gefallen/geliehen. HIS. *Autorjarse ò plazer algo.* ANG. *It pleaseth, it liketh.*} *Salustius in Cic.* An non ita à pueritia vixisti, vt nihil flagitiosum corpori tuo putares, quod alteri collibuisset? *Horat. 1. Serm.* — si collibuisset ab ouo Vique ad mala citaret, Io Bacche. *Plaut. Amph.* Vtcunque animo collubitum est meo. [*Idem, ibidem.* Qui illi collibitum fiet meo vitio. *Et Mostel. sc. 3. a. 1* potare tecum collibitum est mihi.] *Cic. ad Crassum lib. 15.* Vt simulac mihi collibitum sit de te cogitare, illud occurrat.

Collĭciæ, *interprete Festo*, regulæ sunt, per quas aqua in vas defluere potest. Solent & in agris humidioribus colliciæ constitui, per quas aqua in fossas eliceretur. {οἱ ὑγροὶ, αἱ ὑδροποιαί. GALL. Fossez & grands rayons és terres par où s'escoulent les eaux, rayes. ITAL. *Solchi per i quali l'acqua si scola da i campi.* GERMANICE Rond hottzieget/dohr wassertunnen auffden aceren. HISPA. *Los sulcos maiores en que acuden los menores.* ANG. *Guitters to conueigh water.*} *Plin. lib. 18. cap. 19.* In viu est & collicias interponere, si ita locus postulat, amplioresque sulcos, quæ in fossas aquam deducant. *Columella* Colliquias *vocat lib. 2. c. 8.* Sed quamuis, *inquit*, tempestiue messis confecta, cauebitur tamen, vt patentes liras, crebrósque sulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus, & omnem humorem in colliquias, atque inde extrà segetes deriuemus.

[Collicior in sollonicam: *Gell. c. 7. lib. 16.*]

Cōllīdo, is, pen. prod. Simul percutio, frango, contero. {רשש *rittasch.* רץ *ratz* συμβάλλω, συντρίβω συγκρούω. GAL. Frapper l'vn contre l'autre, choquer heurter comme. ITA. *Percuotere insieme.* GERM. Zusammenschlagen/an einander entschen / oder stossen. HISP. *Herir vna cosa con otra.* ANG. *To hitt, bruise or knock together.*} *Cic. 3. de Natu. Deorum* Homo ita mollis, vt facile premi collidique possit. *Quintil. lib. 2. c. 13.* Tum collidere manus, terræ pedem incutere, pectus, femur, frontem cædere, multum ad pullatum circulum facit. *Colum. lib. 2. cap. 16.* Ne inter se pondere suo pressæ collidantur, *Lactantius ira.* Durissimi rigoris materiæ si ictu vehementiore collidantur, ignis excutitur. [*Quint.* collidi inter se testes.]

Collīsio, Quæ est duorum aut plurium corporum mutua confricatio. {מרוצה *meruitsah.* σύγκρουσις, συγκρουσμὸς συγκρουσις. GAL. Froissure de deux choses l'vne contre l'autre, choc de l'vn à l'autre. ITAL. *Il batzere insieme più cose.* GERMA. Das aneinander fleschen zweyer dingen/ampßtschung HISPA. *Herida de vna cosa con otra.* ANGLI. *The hetting of densing of hard thinges together.*}

Collĭtus, huius collitus. *Idem Plin. lib 9. c. 35.* Ceu fono quoque & collitus ipso margaritarum.

Cōlligo penul. corr. Cogo, constringo, quæ dispersa sunt coniungo. {אסף *asáph* חבר *chibbir* לקט *likkét* קבץ *kabats.* συγκατάγομαι συνάγω, συλλέγω. GALL. Cueillir & mettre ensemble, amasser. ITAL. *Cogliere, ridurre ad vno.* GERMA. Zusammen lesen HISP. *Coger ò concluir.* ANG. *To gather together.*} *Virgil. lib. 5. Aeneid.* Colligere arma iubet, validique incumbere remis. *Lucilius*, Rursus huc, & colligis omnia furtim. *Virgil. in Rosis*, Collige virgo rosas. Colligit, omnia abstulit præsegmina. *Plaut Aul. sc. 1. a. 2.*] ¶ Aliquando ponitur pro reficio, recreo. {ἀνάληψις, ἀναζωπυρῶ. *Cic. lib. 2 de Orat.* Crassus colligendi sui causa se in Tusculanum contulit. *Idem lib. 4. Tuscul.* Quid est autem seipsum colligere, nisi dissipatas animi partes rursum in suum locum congerere? Quòd si alium rursum addamus, vt collegit se in arma, idem quod parauit; minuitque. ἀναλαμβάνω. [Animum colligere. *Liu. l. 5 d. 4.*] Colligit se in iram, id est excitat. *Virgil. lib. 12. Aen.* Substitit Æneas, & se collegit in arma. ¶ Aliquando ponitur pro percipio, intelligo. *Cic. ad Attic.* Ex eo colligere potes quanta occupatione distinear. ¶ Aliquando pro parare, vt Colligere beneuolentiam, existimationem, *apud Ciceronem.* ¶ Colligere rationem, [puto rationem colligit. *Plautus Amph. sc. 3. a. 4.*] {חשבון *chischschebón.* λογίζομαι.} Dicitur rectè computare, ita vt quæ colligenda sunt, colligantur. & quæ deducenda, hoc est detrahenda detrahantur. [Longa refertur mora est collecta obliuia damnis. *Ouid. 5. Fast.*] *Item pro Enumerare. *Cicer. de Or. Orat.* Putarem te (inquit) ambitiosum esse, si (vt dixisti) ij quos tamdiu colligis, viuerent. * Item prò Complecti. *Plin. lib 36. c. 12.* Capitis monstri ambitus per frontem centum duos pedes colligit. *Idem lib. 12. c. 5.* Superiores rami in excelsum emicant, tyleosa multitudine vasto maris corpore, vt LX. pedes pleræque orbe colligant.

Collēctio, onis, verbale. {אסף *asóph* לקט *léket.* συλλογή, συναγωγή GALLI. Collection, amas. ITAL. *Raccolta, amassamento.* GERM. Das zůsammen lesen/samlung zu einanderen. HISP. *Ayuntamiento, cosecha.* ANG. *A gathering together.*} *Cic. pro L. Manil.* Vt eorũ collectio dispersa celeritatem persequendi retardaret. ¶ Collectiones etiam dicuntur tumores præter naturam ex humoribus in partem aliquam corporis defluentibus collecti. *Plin. lib. 20. cap. 8.* In cibo sumptum, & illitum collectiones succúsque decocti ventrem soluit. *Idem lib. 27. c. 7.* Præcipua siccandi et spissandique vis, & collectiones omnes, inflammationésque cohibendi. De bryo herba. [Collectio & vomica. *Senec Epist. 69.*

Collēcta, æ, Pecunia quæ à pluribus colligitur: symbolum aliàs dicitur. {אספנא *asupháh* σύμβολον ἔρανος. GALL. Coeillette, cotte, quand chacun contribue & baille sa part. ITAL *Ragunanza. racolta.* GERM. Ein samlung/ein zirten. HIS. *La cosecha.* ANGLIC. *A shotte or reckening, a gathering*

a gathering.} & vulgò Scotum; Gallicè *l'escot.* } *Cicer. 3. de Orat.* Quoniam collectam à conuiua Crasse exigis.

Collectāneus, nea, neum. Quod mixtum est & ex diuerso vsu conflatum: vt, Æs collectaneum. {συλλογιμαῖος. GALLI. Ramassé & recueilli. ITALI. *Cosa adunata.* GERMAN. *Das hin vnd här zusammen geleſen iſt.* HISP. *Cosa cogediza.* ANG. *That is gathered and mingled of many.* } *Plin. lib. 34. cap. 9.* Massa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia pars æris collectanei.

¶ Vnde collectanea, orum, dicuntur scripta quæ ex pluribus excepta locis, in vnum lecta sunt. [Dicta collectanea. *Suet. in Cæſ. cap. 56.*]

Collectārius, ἀργυραμοιβὸς ἤτοι κάπηλος αὐτὸ ἀργύριον ἀλλαττόμενος. *inquit Suidas*, id est, argentarius, cambsor, & pro argento monetam vicissim tribuens.

¶ Acron quoque collectarios pro coactoribus accipit argentariorum. *Vide Hotomani Lexicon.*

Collectīuus, a, um, συλλεκτικός. Quod colligit. *Quintil. lib. 7 cap. 2.* Rationatiua atque collectiua quæstio orietur. Collectitius, Aliud adiect. *Cic. Marin. lib. 7. 3.* Signa tyrone & collectitio exercitu cum robustissimis legionibus contulit.

Colligo, as, pen. cor. simul. ligo. { עשר *kaschár* אסר *asár.* צרר *tsarár.* συνδέω. GAL. Lier ensemble. ITAL. *Ligare ad vno.* GERM. Zusammen binden HISPAN. *Atar en vno.* ANG. *To binde or knit together.* } *Plaut. in Amph.* Neque eum colligare quiuit quisquam in cunabulis. *Terent. in Eunuch.* Colligauit eum primum miseris modis. *Cic. pro Rabir. Perduell.* Lictor colliga manus.

¶ Colligare se cum aliis, per translationem. *Cic. ad Pæt. lib. 9.* Quid faciat tamen non habet, ita se cum multis colligauit, id est impediuit & intetiuit. *Cicer. in Orat.* Annorum septingentorum memoriam vno libro colligauit, id est complexus est.

Colligātio, verbale, Connexio, vinculum. ¶ קשר *kischer* מסרת *masoreth.* מחברת *machbéreth.* συνδεσμος. GALLIC. Liaiſon ensemble. ITAL. *Ligamento di più cose ensieme.* GERMANIC. Zusammen bindung. HISPAN. *Atadura en vno.* ANG. *Bindig or fastening together.* } *Cic. 1. Orat.* Quin colligationem causarum omnium perspiciat animo. *Idem 1. Offic.* Artior vero colligatio est societatis propinquorum.

Colligātum, subst antiuum, vt Omne colligatum solui potest. τὸ δεδεμένον λυτόν. *Cicer. de vniuers.*

Collimāre, Oculorum proprium est, quum eos in angulum retorquentes, obliquè aliquid aspicimus, penitúsque in rem aliquam defigimus: quemadmodum sagittarij solent, quum aliquid sibi ad ictum designant. { στοχάζεσθαι, διοπτεύειν. GAL. Viſer à quelque choſe, tirer au blanc, toucher au blanc. ITA. *Trare à mira.* GERM. Auff ein ding ein verwerck die augen ſetzen/wie ein Schutz zu ſeinem zweck. HISPANICE, *Tirar à miraça.* ANG. *To winke with one eye and looke streict on a thing with the other, to hit the marke, to teuell.* } *Plautus* Collimatis oculis ad vmbram meam. [Collimare manum & oculos. *Gell. cap. 1. lib. 9.*] *Cicero lib. 2. de Diuinat.* videtur posuisse pro eo quod est, signum oculis destinatum ferire. Quis est, inquit, qui totum diem iaculans, non aliquando collimet? Quanquam non desunt qui collineet ibi malint legere, pro collimet *Gell. lib. 9. c. 1.* At si in æditiora mittas, & ad percutiendum superne aliquid, manum & oculos collimes: quò modus à te datus fuerit, eo telum ibit, quod ieceris.

Collimitor, aris, ari, { ὁμορέω. ANGLICE, *To bound or borderne vpon.* } ex cum & limitor. *Solinus cap. 25.* Gelonis Agathyrsi collimitantur.

Collimitātus, pen. prod. a diectiuum. { ANG. *Bounded, bordered together.* } *Solin. capite 25.* Ipsa Phrygia Troadi superiecta est, Aquilonia parte Galatiæ collimitata.

Collimīnium, ij, { περιορισμός. ANG. *The meeting of boundees.* } Coitio limitum. *Solin. 6.* Hoc est colliminium in quod limes Persicus Scythis iungitur.

Collīneo, as, Ad rectam lineam dirigo, oculos in scopum intendo, & nonnunquam rem designatam iaculo contingo. { חבן *tikkén* רבין *hechin.* στοχάζεσθαι, διοπτεύειν. GALL. Tirer droict au blanc, frapper dedans le blanc. ITALI. *Veder dritto, dare in brocca.* GERM. Gtarck/oder ſtracks auff ein ding ſehen/oder die augen wenden. HISP. *Tirar à mirada.* ANG. *To leuell or sett right against the marke.* } *Cic. lib. 3. de fin.* Vt enim si cui sit propositum collineare hastam aliquo, aut sagittam. *Idem 2. de Diuin.* Quis est enim qui totum diem iaculans, non aliquando collineet? Quam lectionem eruditis magis video probari, quàm quæ vulgatis editionibus occurrit, Collimet.

Collino, collinis, penultima correpta, collini, colliui, colleui, collitum, Lino, vnà lino. { טוח *tach.* καταχρίω, συναλείφω. GAL. Oindre & frotter de quelque choſe. ITALI. *Stropicciare dolcemente di pin cose insieme, come fa chi unge qualche cosa.* GERM. Bestreichen/anſalben. HISP. *Untar juntamente.* ANG. *To rubbe and ouerſmere with any thing.* } [Colliuisse pugillaria cera. *Gell. c. 9. lib. 17.*] *Columel. lib. 6. cap. 17.* Pastinacæque agrestis semina & succus armoraceæ cum melle collinita oculorum sedant dolorem. Quo in loco legitur collinita: quæ vox est à Collino, is, penultima correpta, collinitum, collinire: siquidem à Collino, collitum esset. Collinere item Coinquinare. *Plaut. Mostel sc. 3. a. 1.* Pulchrum ornatum turpes mores cœno collinunt.

¶ Crines puluere collinere, *Horat. 1. Carm. Ode 15.*

Collīnus, *Vide* COLLIS.

Colliquēsco, scis, Liquesco, { נמס *namás* συντήκομαι. GAL. Se fondre ensemble. ITAL. *Diuenir liquida.* HISP *Derretirje.* ANG. *To be readie or about to melt.* } *Columel. lib. 12. c. 22.* Vsque eò, dum ea quæ addideris in pice colliquescant. ¶ Colliquefacio, συντήκω. *Cic. pro Cluent.* In pane datum venenum faciliùs ne potuit quàm in poculo? latentius potuit additum, in aliqua parte panis, quàm si totum colliquefactum in potione esset.

Colliquiæ, arum, vide COLLICIAE.

Collis, per duplex ll, Minor mons à colendo dictus. { גבעה *ghibbáh.* βουνός, λόφος. GAL. Terre, costau, ou coste, montagnette, le penchant d'vne montagne. ITA. *Colle, collina, monticello.* GER. Ein buſel. HIS. *El cerro ò collado de monte pequeño. monte.* AN. *An hill a litle hill or hillok.* } *Varr.* Quod primùm ex agro fructus capiebant, Campus dictus est; posteaquam superiora loca colere cœperunt, à colendo Colles appellarunt. *Cic. 5. Verr.* Quos ego campos antea, collesque amœnissimos viridissimósque vidissem. *Idem pro Cluent.* Quum quædam in collibus, vt solet controuersia pastorum orta esset. [Collis & Mons: idem apud *Cæs. lib. 3. de bel. ciu.*] ¶ Colles Romæ septem fuerunt: vnde & Septicollis dicta est: Palatinus scilicet, Quirinalis, Auentinus, Cœlius, Viminalis, Exquilinus, & Tarpeius, siue Capitolinus. ¶ Colles item dicuntur dorsi eminentiæ, vtrinque à spina (quæ in medio depressa, quandam valleculæ speciem referre videtur) colliculorum modo extantes.

Cōlliculus, per duplex ll, significat paruum collem. {λόφος, γήλοφος. AN. *A hillock.* } *Apul. lib. 1. Flor.* Colliculus sepinume consecratus.

Collīnus, a, um, pen. prod. Quod est in colle, quod ad collem pertinet. { ὁ ἐν τῷ βουνῷ, vel ὁ ἐν τῷ συνεῶ. GAL. De petite montagne, de coſte ou costau. ITAL. *Cosa di montagna di colle.* GER. Das zu dem buhel gehort/oder von dem buhel kompt. HISPANICE, *Cosa de la cerro ò collado.* ANGLICE, *Belonging to an ò hillock.* } vt, Collina vinea, quæ in colle plantata est. *Colum. lib 12. cap. 21.* Eius defruti sextarius in duas vrnas musti adiicitur, si mustum ex vineis collinis est, sed si ex campestribus, &c. Collina vina, in collibus nata. Collina aqua *Colum. lib. 1. capite 5.* Tertia putealis, vel collina, vel quæ non infima valle reperitur.

Collīnæ, Vna ex quatuor regionibus vrbis Romæ, à quinque collibus quos complectebatur, Viminali, Quirinali Salutari, Mutiali, & Latiari appellata, *autore Varr. de ling. Lat. 4.* & cum singulæ quatuor regiones vrbis tribum vrbanam facerent, Tribus quoque Romanæ nomen est. ¶ Est etiam Collina porta, quæ fuit in colle Quirinali sita, vnde & nomen accepit. *Ouid.* [*4. Fast.*] Templa frequentari Collinæ proxima portæ Nunc decet, à Siculo nomina rege tenent. Ea posterioribus temporibus Salaria vocata, quod nomen quoque viæ est in quam exit. *Cor. Tacit.* Tertium agmen per Salariam Collinæ portæ appropinquabat: per eam salem Sabini deferebant: ideóque Salaria vocata. [Ad Collinam portam defodiebantur Vestales *Plut. in Numa.*]

Collŏco, as, are, Pono, dispono, { שם *sam* שת *schath* τίθημι. GALL. Colloquer, mettre & poſer, aſſeoir. ITALI. *Collocare, riponere.* GERM. Setzen/an ein ort ſtellen HI. *Asſentar.* AN. *To sett in a place to place.* } *Cic. 7. Verr.* Vbi iste per eos dies tabernaculis positis castra luxuriæ collocaret. *Idem 1. Offic.* Quamobrem melius apud bonos, quam apud fortunatos, beneficium collocari puto. *Idem ad Brut.* Maximo clamore atque plausu in rostris collocatus sum. [Si sacrificassem illo argento Ioui, nunquam id æquè bene collocassem. *Plaut. Mostel. sc. 3. a. 1.* Quatuor viros in foporem collocastis nudos. *Plaut. Amphitr. Idem Asin. sc. 3. a. 3.* Colloca ictam crumenam in collo plane bis. Qui rem herilem procurat, videt, collocat, agitatquè. *Plaut. Menæ. sc. 6. a. 5.* Postquam in tabernam vasa, seruos collocaui. *Plaut. Menæ. sc. 6. a. 5.* Collocare pecunias grauioribus viuris. *Suet. in Aug. ca. 39.* Suam Iuliam Pompeio collocauit. *Suet. in Cæs. c. 21. Et in Aug. ca. 163. Et in Callig. c. 24.*

Collocātio, verb. Dispositio. { תשומת *teshúmeth.* θέσις, τάξις, συνθέσις. GAL. Aſſiete, collocation, poſement. ITA. *Collatione, riponiment.* GER. Setzung/ſtellung HISP. *A quel assentamiento de vno con otro.* ANG. *Setting and placing of thinges in order.* } *Ci. 3. de Ora.* Sequitur continuatio verborum, quæ duas res maxime, collocationem primum, deinde modum quendam, formamque desiderate.

Collŏcupleto, as, are, Locupleto. { תעשיר. *hetesshir* πλουτίζω. GAL. Enrichir, faire plus copieux & plus riche. ITA. *Arichire.* GERM. Reych machen HISPA. *Enriquecer à otro.* ANGL. *To enriche to make more riche.* } *Terent. Heaut.* Dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci Collocupletasti te Antiphila. *Ad Heren. lib. 2.* Exornatio est, qua vtimur rei honestandæ & collocupletandæ causa.

COLLODIS, Insula est Sardiniæ adiacens, *de qua Plinius libro tertio, capite 7.*

Colloquŏr, eris, collo qui, Simul loquor. { דבר *dibbér.* συνομιλέω. GALL. Parlementer ensemble, deuiſer, parler ensemble. IT. *Ragionare parlare.* GER. Mit einander reden/geſpräch halten. HISP. *Habla vno con otra parlar.* ANG. *To talke or speak together.* } [Extra turbam ordinum colloquuntur simul. *Plaut. Amph. sc. 1. a. 1.* Certum est homines contra conloqui, *Idem ibid.* Te volo vxor conloqui. *Idem Amph. sc. 2. a. 3.* Sunt colloqui qui volunt. *Plaut. pseud. sc. 3. a. 1.*] *Teren. Eunuch.* Videbit, colloquetur, aderit vna in vnis ædibus. *Cic. 1. de Ora.* Hoc vno præstamus vel maxime feris quod colloquimur inter nos, & quod exprimere dicendo sensa possumus.

Collocutio, verbale. { דברה *dabberáh.* συνομιλία. GALLIC. Deuis, parlement ensemble. ITAL. *Parlamento parole hauute insieme.* GERMA. Ein geſpräch/ein red die man mit ein anderen haltet. HISPAN. *Habla vno con otro.* ANGL. *A talking or speaking together.* } *Cic. 1. Tusc.* Nec verò id collocutio hominum aut consensus efficit.

Colloquium, quij, Colloquutio, { דבר *dibbér.* συνομιλία, κοινολογία. ANG. *A talking or communication together.* } *Liu. 1. ab Vrbe,* Priusquam dimicent, opus esse colloquio. *Cic. 2. Phil.* Amicorum absentium colloquia epistolæ. *Plin. lib. 10. ep. 49.* Sanguinem quisquis ederit, intellecturus sit alitum colloquia. [*Senec. cap. 15 de conſ. ad Elber.* Vbi colloquia (cum filio) quorum inexplebilis eram. Colloquia serere. *Vide* sero.

Colluceo, cs, ere, Luceo. { זהר אור *zahár or.* λάμπω, φάινω. GALLIC. Reluire. ITALIC. *Luere, risplendere.* GERM. Scheynen HISPA. *Luzir ò resplandecer.* ANGLI. *To shyne.* } *Virgil. lib. 5. Æneid* -quæ iam infelicis Elissæ Collucent flammis. *Cic. de Nat. deor.* Nam solis calor & candor illustrior est quàm vllius ignis, quippe qui immenso mundo tam longe lateque colluceat. [*Ouid. 5. Fast.* Vel quia purpureis colluscent floribus agri. *Item*, Subitis æræ collucent ignibus. *Suet. in Augusſt. cap. 43.*]

Colluco, as, pen. prod. apud Plat. significat prophanæ syluæ ramos ef-

ficientes lumini decido { זמר zamár. καθαίρω, καθαιρέω. GALLI. Esbrancher, esſarter, couper d'vn arbre les branches qui l'offuſquent. ITALI. *Sboſcare, sagliare rami di ſtua ambroſa.* GER. In einem ſinſteren wald die beum erhawen/das er heiter werde. HISPANIC. *Podar los arbores.* ANGLICE, *To cut of boughes or lop trees.* } *Colum. lib. 2. c. 22.* Neque arborem feriis collucare permittitur.

Cōlluctŏr, ctaris, ſimul luctor. { אבק neebák. συμπαλαίω. GALL. Luicter enſemble. ITA. *Gioccare alla lotta, lottare inſieme.* GERM. Mittringen. HIS. *Luchar vno con otro.* ANG. *To ſtruggle or wraſtle together.* } *Plin. lib. 27. c. 12.* Cum eo ſolo colluctatur, velut pari intus inuento.

Cōllūctātĭo, verb. { συμπαλαίσμα. GAL. Luicte contre vn autre. ITALIC: *Lotta, giuoco della braccia.* GER. Mitringung. HISPANIC. *La lucha de vno con otro.* ANG. *A wraſtling together.* } *Col. lib. 6. c. 2.* Ne in colluctatione alter alteri noceat.

Cōlludo, dis, dere, Simul ludere. { συμπαίζειν. GALLIC. Se iouer enſemble. ITALI. *Scherzare burlare inſieme.* GERM. Mit ſchertzen/oder mit anderen ſchimpfen. HIS. *Jugar vno con otro.* ANGLIC. *To play together.* } *Cic. 4. Ver.* Niſi tecum colluſiſſet, & tuæ potiùs exiſtimationi ſeruiſſet quàm ſuæ: *Virgil. lib. 1. Georg.* Aut ſumma nantes in aqua colludere plumas.

¶ Colludere eſt in ſpeciem fictè & ſimulatè agere quod ex animo agere videmur. Hinc prævaricatores dicuntur colludere, quum cauſam domini produnt: & quum vincere poſſent, ſuperari tamen ſe patiuntur, { συγχαιρεῖν, συμπαίζειν. GAL. Quand les deux parties qui plaidẽt, ou leurs procureurs s'entendent enſemble, & colludent pour tromper vn tiers. ITALI. *Ingannar l'vn l'altro, quando due parti s'accordono per ingannare vn terzo.* GRRM. Wantren zwen am rechten ein geſpan mit ein anderen habend/vnnd ſy es miteinander antegen/ daß ſich der ein vberwinden laſſt/vff das der drit mann betrogen werd. HISPANIC: *Hazer colluſion enel pleyto.* ANGLI. *When two parties which plaideth agreeth to deceaue the thride partie.* } *Vlp. l. elegantenſſ. de dolo malo.* Si dolo malo procurator patius ſit vincere aduerſarium meum, ita vt abſolueretur, puto actionem de dolo non competere, ſi paratus ſit reus transferre iudicium in ſe ſub exceptione hac, Si colluſum ſit.

Cōllūsĭo, onis verbale, Actoris ſimulata cum reo concertatio. { συμπαίζια συμπίχνισμα. GALLI. Colluſion, quand les parties s'entretendent enſemble. ITAL. *Eſſo litigare ouero giuocare inſieme per ingannare vn terzo.* GER. Schimpff/ſchertzung/oder ſolche mitheilung an einem Rechtshandell. HISP. *Aquella colluſion enel pleyte.* ANG. *Playing together.* } *Cic. 5. in Verrem,* Quum vero verbo iudicium ſit in edicto, re quidem vera tuorum comitum hominum nequiſſimorum colluſio cum Decumanis ſociis tuis, atque adeò procuratoribus: tamen audes illius iudicii mentionem facere?

Cōllūsŏr, oris, Qui cum altero ludit. [*Sue. in Calig. c. 41*] { συμπαίκτης. GAL. Qui ſe iouë auec vn autre, qui fait colluſion. ITA. *Chi ſi gioca, con vn altro.* GERMAN. Ein ſchimpffer/der mit ein anderen ſchertzet. HISPA. *El que haze aquella colluſion.* ANGLI. *A play fellow.* } *Cic. 2. Phil.* Hanc tu tompranſoribus tuis & colluſoribus diuidebas.

Cōllūsōrie, a duerbium, Simulatè. { συλλογισμικῶς. *Vlpianus l. ſi ſeruus plurium ff. de leg. 1.* Si hæreditatis iudex cont. a hæredem pronuntiauerit non agentem cauſam, vel colluſorie agentem, nihil hoc nocebit legatariis.

Cōllum, per duplex ll, Pars corporis caput ſuſtentans: à Colo. is, quia hæc præcipue pars torquibus ac monilibus ornari conſueuit. { צוואר ſavvá. πράχηλος. παρὰ τραχύτητα. GALLIC. Le col. ITA. *Collo.* GERMAN. Der hals. HISP. *El cuello.* ANGLIC. *The necke or craige.* } *Cic. in Verr.* Hæc ciuitas mulieri redimiculum præbeat hæc in collum, hæc in crines.

¶ Hinc Decollo & Subcollo, *de quibus ſuis locis.*

¶ Legitur & Collus *apud Plaut. in Capt. c. 2. a. 2.*] Collus collaria caret. [*Plaut. ibid. ſc. 2. a. 4.* Vt ego collos detruncabo tergoribus.] Collum obſtrictum, πράχηλος παρὰ τραχύτητα, ſeu Collum obtortum, verbum eſt iuris: nam in ius collo conſtricto rei trahebantur. *Plaut. in Curc.* Collum obſtringe, abduce iſtum in malam crucem. *Hiero.* Obtorto collo me in ius trahit. Vnde qui vi compellitur, obtorto collo trahi dicitur. *Cic. pro Cluent.* Nec quicquam prius eſt factum, quam vt illum perſequeretur, & collo obtorto ad ſubſellia reduceret, vt reliqua poſſet perorare. *Idem 6. Verr.* [Collum obſtringe, & abduce in malam crucem, *Plaut. Curc. ſc. 3. a. 5* Meum luqueo collum obſtrinxero. *Plaut. Aul. ſc. 1. a. 1.* Cum Amphitruonem hinc obſtricto collo traham. *Plaut. Amph.* Ob iſtuc indignum dictum re obſtricto collo hac arripiam. *Idem Ibi. ſc. 3. a. 4.* Linque collum precor. *Ibid.* Colloca crumenam in collo plane. *Plaut. Aſin. ſc. 3. a. 3.* Coniiciam in collum pallium, vt ſerui Comici ſolent. *Plaut. Cap. ſc. 1. a. 4.* Conjectaque vincla collo accipit. *Ouid Eleg. 1. l. 4 Triſt.* Colláque Romanæ præbens anſmoſa ſecuri. *Ouid. Eleg. 2. lib. 4. Triſt.*] Colla, abuſiue de montibus dicuntur partes illæ quæ infra ſummum verticem, & ſupra medium montis apparent, vt colla Parnaſſi *apud Statium libro 9. Thebaid.* Iamque ferè medium Parnaſſi frondea præter Colla tenebatur.

Cōllūmĭnāre, κατεφωτίζειν, Colluſtrare *Apuleius de Deo Socratis,* Seruius Tullus flamma colluminatur à capite.

Cōllŭo, is, Lauo. { רחץ rachats. νίπτω. GAL. Lauer auec quelque choſe. ITAL. *Lauare.* GERMANIC. Weſchen HISPAN. *Lauar, ò lauar inſtamente.* ANG. *To rinſe or wash cleane* } vt, Colluere os. Colluere dentes dicimus: & Colluere guttur apud Perſium. Item Colluere amphoram, apud Catonem *de Re ruſt. cap. 86.* Amphoram defricato, colluitoque: puram impleto aqua pura. *Plin. lib. 20. c. 6.* Vel ſi decocta aqua colluantur.

Cōllūtĭo, nis, κολυμβίαν Ariſtoteli: Gallicè Darneal (quam alij κολὴν Ariſtotelis eſſe contendunt) Auis eſt minor turdo, iiſdem quibus merula victitans. Capitur potius hyberno tempore.

Cōllūſtro as, are, Circunſpicio, illuſtro. { περισκοπῶ. GAL. Eſclairer çà & là. ITA. *Guardare intorno.* GERMAN. Allenthalben wol beſichtigen HISP. *Mirar en derredor.* ANGLICE, *To behold and looke round or all about.* } *Virgil. 3. Æneid.* Omnia colluſtrans, hanc primum littore claſſem Conſpexi venientem. *Cic. 5. Tuſculan.* Ego autem quùm omnia colluſtrarem oculis animaduerti columellam, &c. *Idem in Oratore.* In picturis alios horrida, ineulta, abdita; & opaca: contrà alios nitida, læta, colluſtrata delectabant.

Cōllŭtŭlo, pen. corr. Fœdo, dedecoro. { חלה tinnéph. πλόω. GALLIC. Souiller & gaſter, diffamer & deshonorer. ITALICE, *Spurcare.* GER. Verſudlen/verwüſten/ oder entehren HISPANI: *Enſuziar ò afear lo hermoſo.* ANGLI. *To defile. to diſtaine ones honeſtie.* } *Plaut. in Trinum.* Hæc famige ratio te honeſtet, & me collutulet, ſi ſine dote duxerit.

Cōllŭuĭes, ei, fœmin. generis, Sordes, aut immunditiæ quæ ex concurſu alicuius rei contrahuntur. { זוהמא zóáh. σαπρία. GAL. Amas d'ordures & fanges. ITAL. *Sporchezza, ſporcitia, bruttura.* GERMAN. Vnflat/ wuſt HISP. *Suzio, ſuziedad.* ANGLIC. *Ordure and dirte of ſinke.* } *Plin. lib. 24. c. 19.* Medetur & ſuibus hæc effoſſa ſine ferro, & addita in colluuiem poturis, vel ex lacte & vino. ¶ Colluuies per tranſlationem *apud Cic. ad Att. lib. 9.* Et te in certamine vinci cum illo facilius patiaris, quàm cum hoc in ea, quæ perſpicitur futura, colluuie reghare.

Cōlluuĭo, onis, Colluuies. { ANG. *Dirte and ſlinck of ſinkes.* } *Cic. pro Seſt.* Ille nefarius ex omnium ſcelerum colluuione natus. Colluuio rerum, pro permiſtione & confuſione. *Liu. lib. 3.* Ne cui in colluuione rerum contumeliæ maieſtatem ſuam offerunt. [Syncerum à colluuione ſeruilis ſanguinis ſeruare populum. *Suet. in Aug. cap. 40.*]

Cōlŭuiārĭă, orum, Dicta ſunt in ductibus aquarum, per quæ colluuies & immunditiæ eiectantur. { ὀχετοὶ ANGL. *Sinkes whereby filth paſſed.* } *Vitruu. lib. 8.* Etiam in ventre colluuiaria ſunt facienda, per quæ vis ſpiritus relaxetur.

Cōlluuiāris, porcus dicitur, qui in colluuione nutritur, tibo permiſto. *Feſtus.*

Cō lўbus, bi. pen. corr. { κόλλυβος. GALL. Change, tarè & dechet de l'or ou argent, ſoit pour le change ou autrement. ITALICE, *Il cambio, perdita de laggi.* GERMANIC. Werluſt in verwechſlung des gelts. HISPA. *Lo que gana el cambiador conel cambio.* ANGL. *The loſſe of money by exchange.* Id detrimentum pecuniæ eſt quod in ratiocinatione Emptionem auri appellant, & vulgo Cambium dicitur, quum pecunia ad exteras nationes exportanda eſt; & apud numularios aliis ſpecibus commutanda: vt ſi argentea moneta, aurea mutetur, aut genera quædam pecuniæ abrogata & antiquata, aut quouis modo repudiabilia in vna prouincia, alio quo genere permutanda ſint rato, receptóque & promulgato in ea prouincia: id enim quod ex ſumma apud numularium manet, Collybus verbo Græco appellatur. *Cic. 5. in Verrem,* Ex omni pecunia quam aratoribus ſoluere debuiſti; certis nominibus deductiones fieri ſolebant. primum pro ſpectatione & collybo deinde pro neſcio quo cerrario. Hæc omnia iudices non rerum certarum, ſed furtorum improbiſſimorum ſunt vocabula. Nam collybus eſſe quí poteſt, quum vtantur omnes vno genere numorum? Vbi Collybum appellat pecuniæ permutationem, & numorum quaſi intertrimentum. Collybus, *inquit Pollux,* ἀργυρίου ἀλλαγή, id eſt, pecuniæ permutatio. *Hottenus Budæus in Pand. ct.* [At Hottomanus Collybus (inquit) proprie eſt minuta pecunia.] *Cicer ad Attic.* De Cælio, vide quæſo neque lacuna ſit in auro: ego iſta non noüi ſed certè in collybo eſt detrimenti ſatis, &c. [Collybo decolorata manus. *Suet. in Auguſt. cap 4.*]

Cōllўbiſta, æ, ſiue Collybiſta, { κολλυβιστὴς. GALLIC. Changeur, banquier. ITAL. *Banchiere.* GERMAN. Wechſler. HISPA. *El cambiador que trueca moneda.* ANGLI. *An exchanger of money or banker.* } Numularius qui ex pecuniæ permutatione quæſtum facit.

Cō lўrĭum, pen. corr. κολλύριον. Panis triangulus & modicus, quem Itali *Tortam* vocant. { ANG. *A bunne or crakmelle.* } *Plaut. in Perſa,* Collyria facite vt madeant, *Cæl. l. 2. c. 30.*

Cōllўrĭum, κολλύριον. GALL. Appareil pour les yeux. ITAL. *Medicina da occhi.* GERMA. Ein artzney der augen. HISPANI. *Medicina propria de los ojos.* ANGL. *A medicine for the eyes.* } Medicamentum oculorum. *Horat. 1. Serm. Satyr 5.* Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. *Cels. lib. 5.* Nec ignoro multis placuiſſe linamentum in modum collyrij compoſitum, tractum melle demitti.

¶ Non tamen ſolis oculis collyrium adhibetur, ſed aluo quoque ſubiicitur in cura equorum & boum, *vt autor eſt Columella, qui lib. 6. cap. 6 ſcripſit,* Salis extans cum decem cepis conteritur, & admiſto melle decoſto, collyria immittuntur aluo, atque ita citatus bos agetur.

¶ Hoc etiam nomine peculiariter vocatur quoddam terræ Samiæ genus, diuerſum ab aſtro Samio propterea quod præcipuus eius vſus ſit in collyrijs. *Vide Dioſcor. lib. 5.*

COLMARIA, Vrbs Alſatiæ, vulgò *Colmar.*

Cōlo, as, priore, pred. { קלח zikkék, נזה. GAL. Couler, paſſer par vn ſas, ou eſtamine. ITAL. *Colare.* GERM. Seigen. HISP. *Colar como por colador.* ANGLIC. *To ſtrayne licour.* } *Manilius.* Et colore vagos induſtis retibus amnes. Eſt autem colare, pauxillatim liquorem aliquem, ſtillatimque emittere, vel rem aliquam per colum purgare. *Apuleius lib. Flor. de Gymnoſophiſtis,* Non illi norunt aurum colere, vel aurum colare, vel equum domare.

¶ Vnde & Cola dicta, vel per quæ liquor emittitur, ὑδροχοαί. *Virg. in Geor.* Coláque prælorum fumoſis diripe tectis.

Cō lo, is, colui, cultum, Adoro, veneror. { עבד ʕabádh כבד chibbédh. θεραπεύω, θρησκεύω. GAL. Honorer, auoir en reuerence. ITA. *Adorare, riuerire.* GERMA. Verehren/ehr entbieten HISP. *Adorar ò hazer reuerencia.* ANGLIC. *To honour, to worſhip.* } *Virg. lib 9. Æneï.* Summe Deum ſancti cuſtos Soractis Apollo, Quem primi colimus. [Temporis illius colui foúique poetas. *Ouid El. vlt. l. 4. Triſt.* Vtque ego maiores ſic me coluere minores. *Ouid. Ibidem.* Colere memoriam alicuius. *Item,* pro frequentare, vt Colere familiariter aliquem. *Senec. cap de Conſol. ad Marc.*] ¶ Hinc Cultus & Cultura, quam Græci θεραπείαν vocant. Colimus item pares amore & officio, vt minores humanitate & beneficiis hoc eſt, proſequimur amore, officio, & ſimilibus. *Plaut. Ciſt.* Quia me coltis & magnificatis. *Terent. Adelph.* Et nos colui maxime. ¶ Ponitur & pro exercere, κατεργάζεσθαι. *Liu. lib. 1.*

Abi,nuntia Romanis, Cælestes ita velle,vt mea Roma caput orbis terrarum sit:proinde rem militarem colant. ¶ Item pro habitare. ✠ ישב ישבתי *ieschâb ἡμαι,κατοικεῖν.* GALLIC.Habiter,demeurer.ITAL. *Habitare.* GERMAN.Wohnen.HISPANI. *Morar.* ANG.*To dwell in place.* ✠ *Plaut.in Aulul.* Hanc domum tam multos annos ego possideo & colo. [Hunccine hîc pati colere iuuentutem Atticam (.i.habitare, neutraliter, *Plaut.pseud.sc.2 a.1.* Colere in patentibus campis. *Gell. c.1.l.14*] *Virg.2.Eclog.* Pallas quas condidit arces Ipsa colat. Vnde & Cælicolas dicimus,quod cœlum colant, id est,habitent,tanquam quidam cæli coloni.Item pro diligere,✠ אהב *ahâb φιλεῖν.* GALL.Aimer auec honneur.ITA.*Amare con honore.* GERMAN.Einen ehrlich vnd zu ehren halten. HISPAN. *Amare con honra,honrar.* ANG.*To loue or honour.* ✠ *Terent.in Heautont.* Quippe forma impulsi nostra,nos amatores colunt.

¶ Item pro agere,*διαγεῖν. Virgil.lib.3.Georg.* Hanc olim veteres vitam coluêre Sabini. [Si animus est æquus satis est, qui bene vitam colas. *Plaut.Aulul.scen.4.a.1.* Doli non sunt doli nisi astu colas. *Pla. Capt.sc.1.a.2.*] Item pro arare. ✠ ענר חרש *habâdh charâsch.γεωργεῖν.* GAL.Labourer.ITA.*Lauorare.* GER.Das feld bawen. HIP. *Laborar.* ANG.*To till or husband.* ✠ *Colu.lib.1.* Nam vbi sedulo colitur ager. Hinc Agricultor,agricultura,Agricolatio,& Colonus,de quibus suis locis. Item pro ornare,*κοσμεῖν. Plautus,* Quin tu te colis antequam exeas domum? *Cic.* Erat enim non tàm grauis,quàm elegans & faceta & culta oratio.

¶ Huius composita sunt Accolo,Circuncolo,Incolo,Excolo, Percolo,Intercolo,& Recolo,pen.cor.

Cultus,cultior,cultissimus,adiectiuum,✠ נבער *nechebâdh.ἐργασιμος,τὸ διεκπεπονημενος.γεωργικὸς.* ANG.*Neate feate,tricke.* ✠ *Col.lib.3.c.8.* Nam quanto est cultior,tanto lætior auis conspicitur. *Idem lib.1.cap.1.* Nam is demum cultissimum rus habebit , qui & colere sciet,& poterit,& volet. Animus cultus. *Cic.2.Tuscul.* [Erubui domino cultior esse meo.*Ouid.Eleg.1.lib.3.Trist.* Cultus mihi tuus pater. *Ouid.Eleg.1.lib. 4.Trist.* Cum ferit Ausonia carmine culta lyra. *Ouidius El. vlt.l.4. Trist.*]

[Culte *Ouid 5 Fast.* Quo didicit culte lingua docente loqui.]

Cultus,tus,verbale est à verbo Colo , vnde etiam totidem penè habet significata,quot suum primitiuum. Interdum enim Colo significat, terram ad suspiciendum semen præparo.Inde Cultus,est huiusmodi terræ præparatio.✠ עבודה *habodhâh.γεωργία.* GALL. Labourage,labeur,cultiuement.ITAL.*Lauoro.*GERM.Ein feldbaw:HIS.*La laboranza.*ANGL. *Husbanding or tilling.* ✠ *Cic.2.de Legib.* Nullius agricolæ cultu stirpes tam diuturnæ seminantur.

¶ Cultus idem quoque significat quod ornatus habitus,siue curatio. ✠ ערי *adhi.κόσμησις ὑβρις.*GAL.Ornement. ITA.*Ornamento.*GERM. Zierd.HISP.*Honra y acatamiento al mayor.*ANG. *Decking or trimming.* [Dissimulat cultu natum,mox virgineo habitu. *Ouid.13.Metam.*] Cultus corporis,cultus animi.*Cic.1.Offic.* Ob eâsque causas studeat parare ea,quæ suppeditent & ad cultum,& ad victum. *Plin.lib.33.c. 1.*Fabricarem etiam Deûm fabulas,& alia muliebris cultus.

¶ Cultum etiam deorum dicimus,hoc est, venerationem.Græci λατρειαν vocant.*Cic.1.Tusc.* Hæc (philosophiam intelligit) nos primùm ad illorum cultum , deinde ad ius hominum erudiuit.[Amor cultu optimus.*Plaut.Merc.sc.1.a.2.*]

Cultiō,onis,Cultus. ✠ ANGLIC. *Husbanding.or tilling.* ✠ *Cic.5.in Ver.* Quid est enim Sicilia,si agri.cultionem sustuleris?

Cultum,ti, subst antiuum : vt Pinguia culta. *Claudianus in laude Sirenæ.*

Cultor,oris,verbale:✠ עבד *ebêdh. λατρευτὴς,ἐργάτης,διεκπεπονητὴς.* ANGLIC. *A labourer,a worshiper.* ✠ *Liu.4.ab Vrbe* , Famem cultoribus agrorum timentes.*Cic.2.de Nat.deor.* Quid iam de hominum genere dicam,qui quasi cultores terræ constituti, non patiuntur eam nec immanitate beluarum efferari,&c. *Idem 1.Offic.* Sunt his alij multum dispares,simplices & aperti , qui nihil ex occulto nihil ex insidijs agendum putant,veritatis cultores, fraudis inimici. [*Item* frigide cultor,*Senec.epist.59.*id est qui amat lauari frigida.Cultor & antistes doctorum sanctè virorum.*Ouid.Eleg.vlt.lib.3.* Tibi & tuis propitius cœli cultor aduenit, *Plaut.Amphit.* E sacris cultoribus Bacchi) vnum, *Ouid.Eleg.4.l.5.Trist.*

Cultrix,verbale fœmininum.✠ *διεκπεπονητρια, ἐργάτις. Cic.5.de Finib.* Earúmque augendarum & alendarum quandam cultricem esse,quæ sit scientia,&c.

Cultūra,ræ,cultus.✠ עבודה *habodhâh.ἐργασία,διεκπεπονησις.* ANG. *Husbanding.* ✠ vt cultura agri.*Cic. in Verr.*Deinde quum audierit ea res,quibus fundi fructus & cultura continetur.&c. *Idem 25.Tusc.*Ager quauis fertilis,sine cultura fructuosus esse non potest.

Cōlōnus,ni , à colendo , Qui agrum colit,✠ עכר האדמה תושב *tobêdh haadhamâh toschâb.ἀγρωτης.*GALL.Metayer,laboureur,fermier , celùy qui habite en certain lieu où il a esté enuoyé, par son superieur hors son pays.ITA. *Contadino, habitatore.* GER. Ein bawersman/oder ein einwoner.HIS.*Pobladornuevo de algun lugar, morador,ò laborador de la tierra.*ANG.*That laboureth the ground,a farmer, yat duellet in a place.* ✠ duo significat.Nam aliquando coloni dicuntur, qui à metropoli (sic enim ciuitas dicebatur , quæ coloniam emittebat,) in alium locum habitandi causa deducebantur : iique non propriis,sed metropolitarum viuebant legibus. *Cic.3 de Natura Deorum.*Quantum Circen quoque coloni nostri Circeienses religiosè colunt. *Virg.1. Æneid.* Vrbs antiqua fuit , Tyrij tenuêre coloni.Adscribere colonos nouos,*Cic.2.Philip.*Assignare agris colonis,*Cic.de Lege agrar.*Deducere colonos,*Cic.de Lege Agrar.*

¶ Quandoque vero Coloni agrorum cultores dicuntur, *γεωργοὶ. Cic. pro Cecin.* Qui colonis habuit conductum de Cefennia fundum. *Virg.1.Æneid.*Vt quanuis auido parerent arua colono. *Colum.lib.1.* Comiter agat dominus cum colonis , facilémque se præbeat. [Catenarum colone , *Plaut. Asin.sc.2.2.*- Tyrio tellus obsessa colono. *Tibul.lib.4.*Colonias prohibitum plus 500. Iugera habere *Gell.c.3. lib.7.*]

Cōlōna,æ,dicitur coloni,hoc est,agricolæ vxor. ANG. *A husband mans wife.* ✠ *Ouid.de Nuce,*Et condidit lectas parca colona nuces. *Idem 4. Fast.* habebat.

Rus breue cum duro parca colona viro.[*Item 2 Fast.*]

Cōlōnus,a,um,adiectiuum, Quod culturæ idoneum est. ✠ γεωργικὸν.GA. Donné à quelqu'vn pour labourer. ITA. *Cosa da lauorare,ò affittata.* GER.Das des ackerbaws ist.HISP.*Cosa para labrar.* ANGLICE, *That may be manured or husbanded.* ✠ *Cic.5.Phili* VtC. Pansa,A. Hircius Consules,alter,an bóve cognoscerent,qui aget colonus esset.

Colonia , Oppidum in quo Romani magistratus ex vrbe ciues traduxerant , vel quod sine traductione coloniarum iure donatum erat. ✠ גרות *gherûth.* Gal.Metairie,censé,lieu où on a enuoyé gens pour habiter.ITALIC.*Colonia,habitatione.* GERM.Ein gut der leuten die man in ein ort hinaus sendet daselbs zuwohnen/ oder das ein der wohnung selbo.HIS.*Puebla ò publacion de algunos estrangeros.* ANGLI. *A grange or farme.* ✠ *Cæsar 8 bell.Gal.*In tegatam Galliam mittit ad colonias ciuium Romanorum tuendas. *Cic.de lege Agraria contra Rullum,*Hoc in genere,sicut in cæteris Reipublicæ partibus, est operætium diligentiam maiorum recordari,qui colonias sic idoneis in locis contra suspicionem periculi collocarunt , vt non oppida Italiæ, sed propugnacula imperij esse viderentur. *Idem 1.Offic.*In alias domos,tanquam in colonias exeunt.[Colonias condere. *Vell.Plaut. Aul.sc.5.a.3.*Vtid quod habeo aurum commutet coloniam. *Pl.Aul. sc.5.a.3.*Quid cessо pseudolum facere vt det nomen ad molas, (aliàs ad molarum coloniam.) *Plau.pseu sc.6.a.4.*Coloniæ autem in Italia duo detrigenta deductæ ab Augusto,*Suet.in Aug.cap.46.*De Coloniis pop.Rom.multa *Sen.c.7 de Conf.ad Elber. Vide Gell.c.13.lib.16.*]

¶ Coloniarum aliæ Latinæ aliæ ciuium Romanorum dictæ sunt,aliæ ex vtriusque conflatæ:nonnullæ ex peditibus vel equitibus,quum in agrum bello captum stirpis augendæ causa mitterentur.Bononia, Latina colonia est.Mutina & Parma,Romanorum ciuium. ¶ Erat & aliud genus coloniarum , quales olim Pompeius Strabo trans Pádum traduxerat.Non enim nouis colonis eas constituit , sed veteribus incolis manentibus ius dedit Latij , vt possent habere ius quod cæteræ Latinæ coloniæ , id est,vt ius petendi magistratus in ciuitate Romana adipiscerentur. Coloniarum autem huiusmodi ratio erat; Quum in vrbe Roma multos ex veteribus,nouisque incolis,paupertate premi intellectum erat , adeò vt censui soluendo non sufficerent,Triumuiri à Senatu creabantur, qui locis primum consideratis, in quibus Reipublicæ expediret propugnaculum constitui, noua edicta proponebant, danda esse nomina,ab illis qui in nouam coloniam deduci vellent: sicque vrbs pauperibus exonerabatur ,& rei familiaris pondere grauati,ad nouas,quibus indigerent,diuitias gratis datas cum familia accedebant. Accipiebant enim duo,quatuor, sex aut septem agri iugera, & quandoque plura. ¶ Colonia etiam dicitur agricolariónis locus , & aratoris officium , à colenda terra. *Paulus* , Seruus qui coloniæ adscriptus est ad periculum coloni pertinebit.Græcè ἐργαζομένη γῆ.*Plautus in Pseud.* Det nomen ad molariam coloniam.

Colōnĭcus,a,um , Quod est coloni , seu quod ad colonum pertinet. ✠ γεωργικὸς. ANGLICE, *Belonging to a farmer.* ✠ *Varro* , Atque etiam leges colonicas tollis. [colonici decuriones. *Sueto. in August.cap. 46*]

Colōnĭcum pecus , Dicitur hirsutum , quum molle dicatur tectum. *Plin.lib.8.c.47.* Ouium summa genera duo, tectum & colonicum: illud mollius , hoc in pascuis delicatius, quippe cum tectum rubis vescatur.Cohortes colonicæ. *Cæsar*,Cohortes duas quæ coloniæ appellabantur,quum eò casu vènissent, tuendi oppidi causa apud se retinuit.

¶ Decuriones colonici. *Suet.in August.* Excogitato genere suffragiorum,quæ de magistratibus vrbicis Decuriones colonici in sua quisque colonia ferrent.

*Colonarium,vel (vt ab aliis scribitur) columnarium. *Cælius lib.11. cap.55* In epistolis(*inquit*) ad Atticum,Colonarium esse arbitror vectigal , quod pro re penderetur rustica.De aquæ ductu.*inquit Cicero,* probe fecisti:colonarium vide ne vllum debeamus, quanquam audio eam illic commutatam esse legem. In eúndem sensum dixit *Cæsar lib.3 belli Ciuilis.* Hactenus Cælius enarrans eumquem citat Ciceronis locum ex *epist.ad Atticum lib 13.* Verba autem *Cæsaris ex 3.lib.de bello Ciuili* , hæc sunt,In capita singula seruorum ac liberorum tributum imponebatur:colonaria,ostiaria,frumentum , milites, remiges,arma,tormenta , vecturæ imperabantur.Sciendum tamen à plerísque scribi columnaria , quod Cælius ipse scribit colonaria; nempe qui videatur à nomine colonus detinare.

Colobium,siue colobum.✠ ANGLIC. *A iacket or cote without sleeues.* ✠ vestis genus honestius, cuius fit mentio in principum constitutionibus & à Seruio , qui seruos nèque colobia neque calceos habuisse scribit.

Cŏlŏcăsĭa,*κολοκασία.* Faba Ægyptia,latissima habens folia,ex quibus Alexandrini sibi pecula conficere solebant. *Pallad.*Hoc mense colocasia bulbos ponemus.Amant humidum locum , pinguem,maxime irriguum.Frondere prope semper possunt,si tanquam cireta, tegumentis defendantur à frigore.

Cŏlocăsĭum , neutro genere dixit *Virgil.in Pollion.* Mistáque ridenti colocasia fundet acantho.*Vide suprà in dictione* CIBOTIVM.

COLOCAVRVM,Germaniæ vrbs,*Ptolemæo.*

Cŏlŏcynthĭs,idis.✠ *κολοκυνθὶς.*GALLIC. Courge sauuage,coloquinte. ITAL.& HISP. *Coloquintida.*GERMA.Cucumer quint.ANGLI. *A wilde gourde.*✠Syluestris curcubitæ genus est,satiua minus,mediocris pilæ magnitudine fructum ferens , purgationibus alui accommodatum. *Vide Plin. lib.20. cap.3.* Vulgus herbariorum *Coloquintiam* vocat.

Colomestrum , Romani appellauerunt secundam aconiti speciem, *teste Dioscoride* , quam idem & Cynoctonon, & Lycoctonum,à canibus & lupis necandis cognominat.

Cŏ on,pen.prod.✠ *κῶλον.*GALL. Vn intestin ou boyau depuis le roi-

gnon dexrre iusques au seneſtre, paſſant ſur le fond de l'eſtomach. ITAL. *Vno inteſtino & budello che cinge i fianchi ſotto i rognoni, & paſſa inuerſo il fondo dello ſtomacho.* GER. Der groſſ darm. HISP. *La tripa ancha.* ANG. *An of the entrailles or puddinges.*{Eſt craſſius inteſtinum, tabulatũ, ex quo excrementa eum accipiunt colorem, quo egerũtur, plurimas cellulas atque cauernas habens, ad renem ſiniſtrum religatum. *Gellius libro* 17. *cap.*11, aluum vocat: Ac deinde, inquit, alia diora ex iis excrementa in aluum conuenire, quod Græce κῶλον dicitur. *Celſus lib.* 1. *cap.*8.. Laxius inteſtinum vertit: Etſi inquit, laxius inteſtinum dolere conſueuit, quod κῶλον nominant, quum id nihil niſi genus inflationis ſit, id agendum eſt, vt concoquat aliquis, vt lectione & aliis generibus exerceatur, vtatur balneo calido, cibis quoque & potionibus calidis, denique omni modo frigus euitet: itémque dulcia omnia, leguminaque & quicquid inflare conſueuit. Eſt autem Colon, quintum in ordine inteſtinorum, medium inter Cæcum, & Rectum locum obtinens. Primum per iecoris caua obrepit, vbi folliculum bilis attingens, illíque nonnunquam annexum, amarorem colorémque luteum contrahit: indéque paulum exurgens, ventriculi fundo inſternitur: & rurſus ad ſiniſtrum hypocondrium contendens, lieni accumbit: poſthæc in poſteriora demergitur, cohærétque reni ſiniſtro: à quo demum laxius apud coxam ſiniſtram eminet. ¶Serenus dictionis huius priorem ſyllabam contra artem corripuit, quum ait, Quum colon inuiſum morbi genus intima carpit, Mande Galeritam volucrem quam nomine dicunt. Aut pauidi leporis madefacta coagula pota. Niſi quis forte Colum ibi malit legere, Latina terminatione, vt poſterior ſyllaba per ellipſim abſumatur. ¶Eſt item Colon Græcis, quòd Latinè Membrum vocamus, vnde per tranſlationem etiam membra orationis nuncupantur, quòd ex iis veluti membris conſtet periodus *Cic. de Claris Orator.* Comprehenſio & ambitus ille verborum (ſi ſic periodum appellari placet) erat apud illum contractus & breuis, & in membra quædam, quæ κῶλα Græci vocant, diſpertiebat orationem libentius. Hinc Monocolom carmen dicitur, quod vnimembre eſt, hoc eſt, ſimplex & ex vno tantum carminis genere conſtans: Dicolon, hoc eſt, bimembre, quod ex duobus verſuum generibus conſtat: & ſic de aliis.

Cŏlĭcus, ca, cum, adiect. κωλικός. vt Colicus dolor, qui in colo generatur, & colicus homo. *Plin. l.* 20. *cap.* 4. Praxagoras & ilioſis dandos cenſet: Pliſtonicus, & Colicis. Colicum medicamentum ad dolorem inteſtini plenioris. *Celſus lib.*1.*c.*4.

COLONAE, Troadis locus eſt, non procul à Lampſaco Mileſiorum colonia. ¶Sunt & aliæ Coloniæ ad exteriorem partem Helleſponti, ſtadiis centum & quadraginta ab Ilio diſtantes. *Meminit vtriuſque loci Strab.lib* 13.

CŎLONĬA AGRIPPINENSIS, Vbiorum ciuitas potentiſſima, cis Rhenum fluuium ſita. [*Germ.* Cöln an Rhein.] Ita dicta ab Agrippina Neronis matre, quæ vt locis quoque nationibus potentiã ſuã oſtentaret, in hoc oppidum, vbi genita erat, coloniam ex veteranis deduci imperauit. *Autor Tacitus Annal.lib.*12.[Coloniæ cohortes. *Cæſar* 2. *de bell.ciu.*]

COLONIS. Inſula eſt in ſinu Argolico, contra Hermionium agrum, *cuius meminit Plin.lib.*4. *cap.*12.

CŎLŌNOS, κολωνός, Agger fuit ſiue locus editus non procul ab Athenis, in quem Oedipus Thebis exulans dicitur commigraſſe: vnde Sophocles tragœdiam de Oedipi calamitatibus conſcripſit, Oedipum Coloneum appellauit. ¶Erat autem hic locus Neptuno ſacer, vbi etiam equeſtris eius ſtatua fuit, quemadmodum & Theſei, Pirithoi, Adraſti & Oedipodis. In hoc aggere fuit & Timonis turris, qui à ſolitudine, hominúmque odio μισάνθρωπος cognominatus eſt. *Hæc Pauſonias in Atticis.* ¶*Pollux verò lib.*7. autor eſt, duo huius nominis loca in Attica fuiſſe: altetum ἵππειον appellatum, in quem confugit Oedipus: alterum in foro iuxta Eurylacium, ἀγορᾶιον cognominatum. ¶Vnde locus factus prouerbio, Serò vemiti, ſed in Colonum ito, ὀψὲ ἦλθες, ἀλλά γ' εἰς κολωνὸν ἴσθι. Dicebatur in eos qui poſt tempus aduenirent: aut qui mercede quippiam facerẽt.

Colonus, Colonia, *Vide* COLO.

COLOPENA, ης, κολοπηνή Cappadociæ pars eſt, Sebaſtiam, & Sebaſtopolim vrbes habens. *Vide Plin.lib.*6.*cap.*3.

CŎLŌPHŌN, pen corr. κολοφών, Vrbs eſt Ioniæ, nobilis oraculo Apollinis. [*Germ.* Ein verrümpte ſtatt in Jonia von wägen der weiſſagungen in tempel Apollinis.] Colophonij nauales opes ſatis amplas habuere, & in equeſtribus certaminibus tantùm excelluêre, vt victoriam ſibi certã pollicerẽtur, quibus Colophonius acceſſiſſet equitatus. ¶ Hinc factus eſt locus prouerbio, κολοφῶνα ἐπιθεῖναι, hoc eſt, Colophonem addidit, quòd ſumma operi manus imponebatur. ¶Colophonia ferocitas, κολοφωνία ὕβρις. In inſolentes, qui ferociter deſpiciunt, & affligunt humiliores fortunæ homines: Aut in eos quibus ſua ferocitas exitium attulit. Sumptum ab arrogantia ſuperbiáque eius gentis. *Diogenianus.* ¶ Ex Colophone originem duxerunt Mimermus tibicen, & poëta Elegiacus, Xenophanes Phyſicus, & Polymaſtus Muſicus: quibus nonnulli ipſum etiam adiiciunt Homerum. *Virgil.in Cir.* Quæ Colophoniaco Scyllæ dicuntur Homero.

Cŏlŏphōnĭă, κολοφωνία. Herba eſt notiore nomine Scammonia appellata, laccum habens eiuſdem nominis. Colophonia dicta à Colophone Ioniæ vrbe, vnde laudatiſſima aduehebatur. *Vide Dioſc. lib* 4.*cap.*152.

COLOPIANI. Pannoniæ populi. *Plin.lib* 5.*c*24.

COLŌPS MAGNVS, κολοφὼ ἡ μεγάλη *Ptolemæo*, Zeugitanæ prouinciæ vrbs, hodie *Giger*. regia ciuitas.

Color, oris, Obiectum proprium viſus, pigmentum. {עין *tsebaẽ* צבעון *Bain.* χρῶμα. GALL. Couleur. ITAL. *Colore.* GER. Ein farb. HISP. *El color.* ANGL. *Colour.*} *Cic.*2.*de leg.* Color aurem albus præcipuè decorus Deo eſt, cùm in cæteris: tum maximè in taxtili. *Terent. Eunuch.* Color verus, corpus ſolidum, & ſucci plenum, *Ibidem.* Qui color, nitor, veſtitus. *Cic.*3.*Verr.* Illi color mutatus eſt, vultus, oratio, mens. Duo ſunt principes colores, Albus ſcilicet & Niger: alij non dicuntur colores, niſi per participationem. ¶Nullius Coloris, prouerbialiter dicitur: qui modis omnibus ingnotus eſt. [*Vt apud Pl. in pſeud. ſc.* 2. *a.* 4. Quem ego hominem nullius coloris noui. *Item* Colores mutare, (de anxio) *Gell.cap.*9. *lib.*15. De forma noui, de colore non queo nouiſſime. *Plaut.Curc.ſc.*1.*a.*2. Vbi caput colorem immutabit me reliquit. *Pl. ſc.* 3. *a.* 1. Obtineat colorem .i. vultum non mutet. *Plaut. Merc. ſc.*2.*a.*2. Iam color ineſt rebus (.i. Nox) Tabulaíque coloribus vris (pictor) *Ouid.* 4. *Faſt.* Et picta coloribus veſtis (puppis) *Ouid.* 4. *Faſt.* donec diuturnitas colorem dicat. *Seneca cap.* 1. *de Tranquil.*] ¶Colores item appellantur ipſa pigmenta, quibus pictores rerum imagines delineant: cuiuſmodi ſunt cretula, purpuriſſum, ceruleum, auripigmentum, ceruſſa, ſinopis, & ſimilia. *Plin. lib.* 35.*cap.*6. Sunt autem colores auſteri aut floridi, vtrunque natura aut miſtura euenit. Floridi ſunt, quos dominus pingenti præſtat, minium, armenium, cinnabaris, &c. *Et paulò poſt cap.*17. Sed & in officina imperite multa differenti ſilentium comiter ſuadebat rideri eum dicens à pueris qui colores tererent. ¶Colores etiã apud Rhetores dicuntur ornamenta orationis, id eſt, figuræ, quæ à Græcis σχήματα dicuntur, & ſchemata. Nam (*vt ſcripſit Cicero*) ſunt actori vt pictori, colores ad narrandum. (Ergo vt defendi nullo mea poſſe colore, Sic excuſari crimina poſſe puto. *Ouid. Ele.*8.*lib.*1.*Triſt.* Color narrationis qui optimus. *Quint. Item* Colores, omnium. i. probationes ab iis ſumptæ. *Item.* Color prætextus defenſionis vnde dicatur: *Idem Quintil.* In toto colore dicendi. i. forma & figura. *Vide* Indicem *Quint.* Color tertius, pro tertium genus, vel gradus. *Senec. Epiſt.* 76 & 53. Lenociniis aut coloribus polluere formam. *Idem Seneca cap.*16. *de Conſol. ad Elb.*]

¶Hinc aliquem ſuis pingere coloribus, eſt talem deſcribere, qualis eſt. *Cic.ad Att.lib* 5. Sic ego hunc omnibus à me pictum artis coloribus, ſubitò deformatum, non ſine magno dolore vidi. *Horat.in Arte*, Nec ſic enitar tragico diſſ.rre colori. Vt nihil interſit, Dauúne loquatur, an audax Pythias. ¶Accipitur item Color pro velamento, fuco, prætexti, quo veritas obſcuratur, aut culpa excuſatur. *Iuuen.Satyr.* 6 Sed iacet in ſerui complexibus, aut equitis: dic, Dic aliquem laudes, dic Quintiliane colorem: Hæremus. Dic ipſe. Olim conuenerat, inquit, Vt faceres quod tu velles, nécnon ego poſſem Indulgere mihi. ¶Dicitur & colos, ſicut Arbos & lepos.

Colŏro, ras, pen. prod. Colorem iudico. ✕ decoloro. {צבע *tſabáh.* χρωματιστὴς, ῥαφανίζω, χρώννυμι. GALLI Colorer, bailler & donner couleur. ITA. *Colorare, dar colore.* GER. Jerben HISP. *Colorar de algun coulore.* ANG. *To die or colour.*} *Cic.*1.*de Nat.deor.* Formare, fucare, colorare, animare non poſſet. Decoloratur id, cuius color vitiatur, non mutatur. κεκαχεξῆ. vt eſt videre in facie ægroti, quæ pallorem contrahit, aut liuorem: coloratur id, cuius alia fuit, quàm ſit, facies. ¶Colorare pro inducere prætextum. *Valer.Max.lib.*8.*cap.*2. Libidinoſam liberalitatem debiti nomine colorando. ¶Coloratæ vuæ. *Colu lib.*11.*cap.*2. Quum coloratas & perlucidas vuas animaduertiſſent, Colorata oratio, coloribus oratoriis decorata & ornata. *Cicer. de Clar. orator.* Quòd non eſt eorum vrbanitate quadam quaſi colorata oratio. ¶ Coloratus, pro fucato, *Seneca Epiſt.*15. Quæ ſcribit vnde veniant, ſcio: non ſunt ficta, nec colorata. ¶Coloratior, *Plin.lib.* 16. *cap.* 12. Quidam arbitrantur in montoſis copia præſtantiorem fieri, ac coloratiorem.

Cŏlŏrĭus, a, um, adiect. vt, Coloriæ veſtes, quæ ex lana non tincta, hoc eſt, natiuo colore factæ ſunt. *Valla l.*6.*c.*53.

COLOBRASVS, Nomen hæretici, qui vitam omnium hominum in ſeptem ſyderibus conſiſtere affirmabat.

Cŏlŏs, κῶλος, Fera eſt Scythiæ peculiaris, magnitudine inter ceruum & arietem, albicante corpore, eximiæ leuitatis ad curſum, naribus potum attrahens. *Autor. Strabo. lib.*7.

COLOSSAE, arum ſiue Coloſſis. *Strab.lib.*12. κολοσσαί. Oppidum Phrygiæ non procul à Laodicea, qui ſub Nerone teſte Oroſio, cum Laodicea & Hierapoli terræ motu concidit. {*Germ.* Ein ſtatt in Phrygia dahin auch S. Paul ſein ſendbretef an die Coloſſer gechcket hatt.} Meminit huius oppidi & *Plin.lib.*5.*c.*32.

Cŏlŏſſus, {κολοσσός. GAL. Statue deſmeſureement grande. ITA. *Coloſſo, ſtatua grande.* GERM. Ein groſſes bild oder ſaul. HISP. *Eſtatua grande.* ANGL. *An image of immeſurable hight.*} Dicebatur ſtatua immodicæ proceritatis, qualis Rhodi facta fuit à Charete Lyſippi diſcipulo ex ære, altitudine LXX. cubitorum. Vnde etiam inter ſeptem orbis miracula numeratur. ¶Hinc Coloſſi magnitudine κολοσσὸς τὸ μέγεθος. Prouerbialis apud Lucianum hyperbole: in homines prægrandi corporis mole. [Coloſſus Neronis *Sueton in Neron.cap.*31.]

Cŏlŏſſĕus, adiect. ad Coloſſi formam factum, coloſſi magnitudine, {κολοσσιαῖος, ὑπερμεγέθης. GALL. Enormeement grand, de grandeur enorme. ITALIC. *Di forma di grand ſtatua.* GERMAN. Das in eines groſſen bildſtocks form gemacht iſt. HISPANIC. *Coſa aſſi grande.* ANG. *That is immeaſurable great.*} Quod ſignificat altum, & ad coloſſi formam factum. *Pli. lib.*35.*c.*7. Nero princeps iuſſerat ſe coloſſeum pingi CXX. pedum in linteo. [Coloſſeos à magitudine dictos. *Sue. in Calig.c.*35.] Pro eodem etiam legimus Coloſſicus. *Plin.* 34.*c.*8. Item duo ſigna quæ Catulus in eadem æde poſuit palliata: & alterum cocoloſſicum nudum.

Coloſſinus color, κολοσσινὸν χρῶμα, à Coloſſe Troadis vrbe nomen accepit, vbi lana tingebatur, florem referens cyclamini, inter candorem fulgens & purpuram. *Vide Thyleſium in libello de coloribus.*

Cŏlŏſtrum & Coloſtra, Spongioſa lactis denſitas à partu prima. {πρόγαλα. GALL. Caillé ou caillebot, laict eſpez, comme le premier qui vient aux mammelles, laict troublé. ITA. *Capodi latte fior dilatte.* GER. Die erſte milch geburet. HISP. *Coloſtro de le che nueua.* ANG. *The firſt milk in the teates after the birh.*} *Martial. lib.*13. Surripuit paſtor, quæ nondum ſtantibus hœdis, De primo matrum lacte coloſtra damus. *Palladius*, Coloſtram vocant paſtores illud exiguum lactis, in quo eſt ſpiſſior natura.

Colōstrātio,tionis, Morbus in quo lactantes tentantur,si biduo à partu maternum lac gustauerint, deinde in caseī speciem facte.Ideò infantibus statim à partu nutricis non matris lac exhibere conuenit, quia matris exitiosum est. *Plin.lib.* 11.*cap.*41. Pullis earum vbi pingue pabulum biduo à partu maternum lac gustasse lethale est.

¶ Genus mali vocatur colostratio. Qui hoc mali genus patiuntur Colostrati dicuntur. *Plin.lib.*28.*cap.*9.

COLONVS.Nomen pictoris Teij,*cuius meminit. Quintil.lib.*2.

Colotes,κόλωτες,vel Colotes,κόλωτος.pen.prod. Aristoteli lacertæ genus est,quod Latini Stellionem vocant, Itali *Tarantulam.* Nomen habet à pedū magnitudine. Nam quę nos crura & lacertos dicimus, Græci κῶλα dicunt:

COLOS κολωσός,Lacus est Lydiæ quadraginta stadiis à Sardibus distans, qui & Gygæus à Poëtis nominatur, iuxta quem & Dianæ templum fuit cognomento Coloenæ,vbi simiæ solenibus diebus saltare dicebantur.*Vide Strab.lib.*13.

COLPĒ,ēs,κόλπη, Ioniæ ciuitas fuit,*cuius meminit Plin.l.*5.*c.*39.

Colpos,κόλπος. à rei anatomicæ peritis appellatur eo vberum pars, quæ in se tanquam in sinu quodam, lac continet, vnde & nomen accepit. Nam κόλπος Græci sinum vocant,hoc est,littoris obliquitatem,quibusdam veluti brachiis mare amplectantem. *Vide Cælium lib.*4.*c.*4

GOLVBAE , Populi *Plinio* inter gentes Indicas numerantur *libro.*6. *cap.*19.

Coluber, penult.cor. Serpens qui vmbras nemorum incolit.{ נחש *nachásch.*ἔφις.GAL.Couleuure.ITAL.*Serpe,serpente,biscia.* GERMAN. Ein schlang HISP.*Culebra.* ANG.*A serpent lying in the shadow of woodes.*} Anguis & Hydrus, qui in aqua:Serpens,qui in terra serpit:Draco,temp.lis.sed sæpe confunduntur.*Plin.lib.*32.*cap.*5. Coluber est in aqua viuens:huius adipem & fel habentes,&c:*Ouid.*15. *Metamorph.* niuéque frequens Sinuessa colubris. *Hieronymus ad Præsid.* Coluber ad bibendum veniens in aqua venenum deponit, ne eum venenum aqua concretum occidat. Nudum hominem timet, vestitum persequitur, caput tamen suum celat , vbi scit esse mortem suam. Serpens quidem si semel calamo percutiatur , moritur:sin vero iterum percutiatur,confirmatur : Brumali tempore infirmior efficitur, & à soricibus vincitur. Igitur ante hyemen circa se colligit segetes, vt illæ sibi escam præbeant.

¶ Colubrum in sinu touere, ἔχειν ἐν τῷ κόλπῳ ὄφιν,dicitur qui complectitur amore,studióque prosequitur hominem ingratum , & aliquando per occasionem nociturum. ¶ Colubram fœminino genere dici probat *Nonius ex Lucil.lib.*20.*Satyr.*

Iam disrumpetur medius,iam vt Marsus colubras.
Distumpit cantu,venas quum extenderit omnes.

* Colubrifer, Adiectiuum, Qui colubros fert.vt, Colubriferum monstrum.*Ouid.*1.5 *Metamorph.*

COLVBRARIA,Insula est in mari Ligustico, quæ à Græcis Ophiusa vocatur,vulgo *Dragonera.* Vtrunque nomen ductum est à serpentum noxiorum multitudine,quibus tota insula infestatur. *Plin.lib.*5.*cap.*5. Ebusi terra serpentes fugat,Colubrariæ parit,Ideo infesta omnibus, nisi Ebusi tanam terram inferentibus,

Colum,pen.prod. Vas est ex viminibus contextum ad vinum colandum aptum.{ βῆμα.GAL.Vn couloir,ITA.*Colatoio.* GERM.Ein seihten/ein gechirt durch welches man seihet. HIS.*Coladero para colar cosa liquida.* ANGLICE,*A colander or strayne.*} *Virgil.*2.*Georg.* Colàque prælorum fumosis diripe tectis. ¶ Colum niuarium, vas ex lapide spongioso factum ad colandas niues[apud *Martial.epigr.*103.*lib.*4.] ¶ Colum etiam est genus morbi , quem primus in Italia sensisse Tiberius princeps dicitur , quum prius ignotus esset. *Plin.lib.*26. *cap.*1.

Columbus,& Columba, Auis nota. { יונה *jonáh.*περιστερά. GALL. Coulon ou pigeon.ITAL.*Columbo,columba.*GERM.Ein taub. HISP. *Paloma.*ANG, *A doue.*} *Virg.*2.*Æneid.*Præcipites atra ceu tempestate columbæ. *Marcial.* Nec violes teneras præduro dente columbas. { *Vide* Accipiter. Quasi columbæ pulli. *Plaut. Asin.sc.* 7.*a.*1. Dic me tibi anaticulam , columbam , Catellum. *Ibid.sc.*3.*a.*3.*& Merc.sc.*2.*a.*2.Columbarum autem nuptiæ & basia. *Vide apud Martial.epigr.*66.*lib.*12.] *Varro lib.*3.*cap.*7. duo facit columbarum genera, quæ in peristerotrophio esse solent : vnum agreste , vt alij dicunt saxatile , quod habetur in turribus ac culminibus villæ , à quo appellatæ columbæ , quæ propter timorem naturalem summa loca in tectis captant : alterum columbarum genus clementius,quod cibo domestico intra limina pascitur. Columbæ agrestes à colore Liuiæ dicuntur,quasi liuidæ:domesticæ velo, Cellares. Ex columbo agresti,& columba domestica , vel e contrario, nascitur genus tertium columbarum:à nostris miscellæ dicuntur,ob duorum generum comistionem. Columbos esse in tutela Veneris ideo fictum putant,quia fœtui semper indulgent. Distinguuntur autem columbæ à palumbis,quod hi feri , & maiores sint,& in arboribus aut sepibus nidificent:columbæ minores , & mansuetiores,vt quæ cibo domestico intra limina pascantur. Vnde prouerbialiter dicimus, Mitior columba , περιστερᾶς ἡμερώτερος , de homine incredibili mansuetudine prædito.Huic simile est,Sedens columba,καθὴν πελειάς. Nam columbæ quum auolant , fallunt cæteras pernicitate volatus : quum sedent,nihil mitius ac simplicius. ¶ Sunt præterea palumbes : columbis longè viuaciores , viuunt enim(vt quidam tradiderunt) intrigesimum , & quadragesimum annum , quum columbarum vita octo ferè annorum sit concluſa. *Vide Plin. libr.* 10. *cap.* 34. & 35.

Columbāre,Oscula columbatim conserere,collabellare,*Seneca Epist.* 115.*in versibus Mecænatis* : Quid si quis fœminæ cirro crispatæ,labris columbatur.

Columbārius,Qui columbas curat.{ περιστερεών. GAL. Qui a la charge des coulons ou pigeons.ITALI.*Chi ha cura di columbi.* GERM.Der mit tauben vmbgeht. HISP.*El que cria las palomas.* ANG.*That hath charge of doues.*} *Varro* }.*de Re rust.cap.*7. Ipsæ propter pullos,quos habent vtique redeunt,nisi à coruo occisæ, aut ab accipitre interceptæ:quos columbarij solent interficere.

Colūmbārium,rij,Locus vbi habitant columbæ. { אלמה *arrubbáh.* περιστερών,περιστερεών. GALLI. Columbier trie ou bougeotte où chasque pigeon loge.ITAL.*Palumbaia* GERMAN.Ein taubhaus. HISP. *Palomar,lugar donde crian las palomas.* ANG. *doue house or doue cote.*} *Palladius* , Columbarium potest accipi sublimis vna turricula in prætorio constituta , læuigatis & dealbatis parietibus. Propriè tamen Columbarium locelamentum in peristerotrophio , singulis columbarum partibus præparatum. *Varro libro tertio capite* 7. Singulis paribus columbaria fiant rotunda,in ordinem crebra. Columbaria singula esse oportet , vt os habeant quo introire & exire possint. *Columella libro octauo capite* 8. Paxillis adactis tabulæ superponantur,quæ vel laculamenta , quibus nidificent, vel fictilia columbaria recipiant,præpositis vestibulis , per quæ ad cubilia perueniant.

Colūmbīnus,a,um, Quod est ex columbis.{ περιστερεώδης. GAL.De pigeon.ITA.*Cosa de colombi.*GERM Das von dem tauben ist. HISPANI. *Cosa de palomar.* ANG.*Of doues.*} *Plin.* Columbinus fimus in aqua decoctus. Columbinum ouum.*Hor.*2.*Ser.Sat.*4. Pulli columbini *Varro* 3.*de Re rust.* Qui solent saginare pullos columbinos , quòd pluris vendant,secludunt eos,quum iam pluma sunt tecti. ¶ Columbinum venenum.*Sueton.in Caligula,* Columbo victori leuiter tamen saucio,venenum in plagam abdidit,quod ex eo columbinum appellauit.

Colūmbāris, re,adiect. Columbinus. { περιστερικός. ANG.*Of a doue or pigeon.*} vt Columbare stercus,& columbaris cella.*Columel lib.*9.Cęterum cibos iuxta parietem conuenit spargi:quoniam ferè partes hæ columbari carent stercore.

Columbatim,aduerb.Ad similitudinem columbæ. περιστερηδόν. Vnde Columbatim oscula iungere frequens,est *apud Catullum.* [Vbi Calepine?]

¶ Vtitur etiam *Matius in Mimiambis* , Simique amicam recipere frigidam caldo Columbatimque labra conferens labris. [Refert *Gell.c.*8.*l.*20.]

Cōlumbar,Genus vinculi. { ANG.*The pillory.*} *Plaut in Ruden.* Illic in columbam cerdo leno vertitur. Nam in Columbari collus haud multò post erit.

* Columbulus. Diminutiuum Paruus Columbus.*Plin.Epist.*202. Tu passerculis & Columbulis nostris inter aquilas vestras dabis pennas. Vtitur *& Catull.epigr.*17.

COLVMELLA , Cuius inscripto prænominis L.Moderatus Colum.Gaditanus genere,scripsit absolutissimos libros de Re rust. temporibus Claudij principis.

Cōlumella,Vide COLVMNA.

Columellārēs dentes, Caninis proximi. οἱ γόμφιοι τῶν ἀνθρώπων, ὀδόντες, οἱ ἐπὶς. οἱ πλατεῖς. *Varr.lib.*2.*de Re rust.cap.*7. Iucipientes quartum agere annum itidem eiiciunt,& totidem proximos equorum quos amiserunt,& incipiunt nasci, quos vocant Columellares.

Cōlūmĕn, pen.cor.à Columis,id est, Culmus, culmen, fastigium, { ראש *rosch* משען *mischbán.* κύλος,ἔρεισμα. GALL.Support & appuy, sur quoy est soustenue & appuyee quelque chose. ITALI.*Colmo,ceppo,summita de alcuna cosa.* GERMAN.Ein saul/vnderstutz. HISPANICE, *Cumbre de cosa alta.* ANG. *A proppe,or toppe.*} *Varr.de Re rust.cap.*7. Quod habetur in turribus,ac culminibus villę.¶ Per translationem accipitur pro sustentatione, ornamento, & salute. *Teren.in Pharm.* Bone custos salue,columen nostræ familiæ,Cui commendaui filium hinc abiens meum.*Vbi Donatus,* Columen familiæ,sustentatio,decus:vnde Columnæ dicta.*Plaut.in Cist.* Sed eccum egreditur senati columen,præsidium populi.[*Liuius lib.*6.*ab Vrb.* Consulatus,arx libertatis & columen.]

Colūmis,me,pen.cor.Sanus,integer.{ σῶς.GAL.Sain,entier. ITAL. *Sano.salua.*GERM.Frisch/gsund. HISPAN.*Entero,sano,y rezio.* ANG. *VV hole,in good healt.*} *Plautus in Trin.* Neque ita,vt sit data,columen te sistere illi & detraxisse autument. Inde incolumis pro eodem:quod est vsitatius.

COLVMNAREGIA , Ciuitas in agro Brutio,*vt est apud Pom.lib.*2. Hunc locum Græcis στυλὶς vocant,id est,Columellam. Ea turriculæ modo erecta,ex aduerso turrem in Peloro sitam respicit.Hodie à multis appellatur,Stylarion.

[Columna aurea,locus Romæ, *Vide* Milliarum. Columna rostrata, *Liuius lib.*2.*de.*5.*Et Sueto.in Galb.c,*22.]

Cōlumnā.Dicta est,quod culmina sustineat. { עמוד *ámmúdh* κύλος. GAL.Colomne,pilier,pilastre.ITALI.*Columna,pilastro.* GERM.Ein saul/seder siul.HIS.*Columna,pilar.* ANG..*A piller.*} *Pilaria* vulgo à nostris vocatur.Inter columnas, κίονας, & Pilas.πύλας,hanc differentiam esse volunt,quod columnæ vno scapo constant , id est,lapide oblongo perpetuo:Pilæ autem structura constant aut lapidea, aut cæmentitia,aut laterita. Non raro tamen etiam structiles columnas apud veteres legimus.

¶ A columna fit Intercolumnium, μεσοστύλιον,quod est spatium inter columnas.*Liu.ad Her.* Ædes,intercolumnium,angulum,fornicem. Columnarum tria sunt genera,teretes,quadrangulæ,striatæ. Quæ superponuntur columnis,Epistylia,hoc est,Capitella;quę supponuntur,Bases,siue Spitæ dicuntur.Ipsum autem columnæ corpus Scapus vocatur,*teste Budæo.* Antiqui,*teste Quintiliano,* Columam dicebant detracta n.litera,pro Columna, Vnde per diminutionem Columella dicitur,pro Colūnella.*Cæsar.*2.*bell.Ciui.* Primum trabes in solo æquè longe distantes inter se pedes quatuor collocantur? inque eis columellæ,peduin altitudinem quinque , defiguntur.&c.] Columnis deiici.operas aranearum. *Plaut Asin.sc.*4.*a.*2. Ædificat,Columnam mento suffulcit suo.*Plaut.Merc.sc.*4.*a.*2.]

Columnātus,adiectiuum Columna sustentatus.στηλωθείς. *Varro* 3.*de Re rust.cap* 5. Inter eas piscinas tantummodo accessus semissa in tholum,qui est vltrà rotundus columnatus , vt est in ædę Catuli,si pro parietibus feceris columnas.

[Columnatum os poetæ, *Plaut. Merc. sc. 2. a. 2.*]

Columella, pen. prod. diminutiuum est à columna. {κιονίδιον, κιονίσκος. GALL. Petite colonne ITA. *Colonnella.* GERM. ein scul HIS. *Pequena columna.* ANG. *A litle piller.*} *Cic. 1. de legibus.* Nam super terræ tumulum noluit quid statui nisi columellam tribus digitis altam. *Cato cap.* 10, Trepeti columellam ferream quæ in milliario stat. ¶ Est & cognomen L. Moderati, genere Gaditani, qui de agricultura tam versù, quàm prosa elegantissime scripsit. ¶ Appellatur præterea Columella à medicis quædã veluti pellicula, in fine palati dependens, vt in hiante homine conspicitur: quæ si inflammetur, & teretem nacta fuerit figuram, Columella, κίονιον: si vero rotundam, Vua σταφυλή appellatur. Inuenitur etiam scriptum Columnella pro Columella.

Columnãtio, Columnarum extructio. {κιόνωσις. ANGL. *Building or propping with pillers.*} *Apuleius lib. 3. Flotid.* Quid igitur superest ad statuæ meæ honorem: pauimenti marmoratio? proscenij contabulatio? scenæ columnatio?

* Columnarium, *Vide* Colonarium.

COLVMNÆ Herculis, Ἡρακλέους στῆλαι. {GERMÁ. Die seulen Herculis/sind zwen spitzig berg/einer in Hispania/der ander innerhalb in Africa,} duæ esse perhibentur in Occidente: quia ex Oceano mare nostrum intrantibus, duo montes occurrunt, quorum alterum in Africa Abylam vocant: alterum in Europa Calpen. Hos quondam iunctos perpetuo iugo fuisse finxerunt, sed Herculem diremisse colles. Aliqui tamen hos montes procul spectantibus geminas columnas videri dicunt. Alij dicunt columnas Herculis in Gaditana insula fuisse ex ære octo cubitorum, ad quas proficisci solebant qui nauigationem absoluissent, tanquam Herculi sacra facientes. ¶ Ad Herculis columnas, πρὸς Ἡρακλείας στήλας, iam olim prouerbio dicebatur, vt admonet Pindari interpres. Sic enim vulgo dici solere, τὰ πρὸς Γαδείροις καὶ στήλας, id est, quæ vltrà Gades inaccessa. Quo significatur, vltra columnas Herculis non esse quò progrediare. si quis ergo præterea quidquam laudis requirat, id perinde esse, ac si quis vltra Columnas ab Hercule fixas conetur transire.

Cŏlŭmus, A veteribus dicebatur. qui nunc Culmus. {ANG. *The stemme of corne frome the roote to the eare.*}

Colūrnus, a, um, κραιπνός. dicitur quod est ex materia corylli. *teste Seruio in illud Virgilij*, Pinguiáque in verubus torrebimus exta colurnis. *Festus* tamen à corno arbore deduci ait, his verbis, Colurna hastilia, ex corno arbore facta potius, quàm ex corylo.

Colūri, Duo sunt circuli in sphæra, sese mutuò ad angulos rectos sphærales secantes ad polos mundi, & Zodiacum ita transeuntes, vt alter per principia Arietis & Libræ feratur: alter per principia Cancri & Capricorni: ita dicti ab imperfecta sui conuersione: à κόλος, quod est mutilum, mancum, imperfectum, & οὐρά, cauda: quod imperfecti omnibus, qui sub æquinoctiali non sunt, & tanquam cauda præcisa apparent. *Boethius de Arith. lib. 2. & Macrob. in Somn. Scip.* ¶ Colurã quoque animalia sunt caudam non habentia, vel mutilam caudam habentia, quæ in sacrificiis non offerebantur.

Cŏlus, coli, masculini generis, Tormenti genus, quod fit ex corio: sicut scribit *Festus.*

Colus, li, fœm. gen tàm. quartæ, quàm secundæ declinationis, Instrumentum quod pensa continet, à quo fuso fila ducuntur, habétque penultimam correptam. {πλεκτήριον, ἀτρακτυλίς. GALL. Vne quenoille. ITAL. *Rocca da filare.* GERM. ein tunckel. HIS. *Rueca para filar.* ANG. *A distaffe.*} *Ouid. lib. 4. Metamor.* Et colus, & fusus digitis cecidêre remissis, *Cic. 2. de Orat.* qui tu Ægilia mea, Quando ad me venis cum tua colu, & luna?

Cŏlŭs, ũ, κολυτία, Arbor sylue stris *apud Theophr. 3. de plantis*, fructum ferens in siliqua magnitudine lentis: quę Alexandri Magni ætate haud temere alibi, quàm in Lipara insula nascebatur: hodie etiam in Gallia passim prouenit, *Bagnenaudæ* nomine vulgo nota. *Viae Ruell. lib. 1. c. 7.* ¶ Coluteum autem neutro genere *Plautus in Persa* videtur appellasse quoddam mali genus Commisce (inquit) mulsum: istruthea, coluteáque appara.

Colycæ rum, Specus quædam, in quibus aphronitrum inuenitur, *vide Plin. lib. 31. c. 10.*

Cŏlymbades, {κολυμβάδες. GAL. Olives cõfites, qui nagent en saumure. ITAL. *Olive condite.* GERMAN. eingebeyst oliuen. HISPANI. *Azeytunas.* ANGL. *Confected oliues which swimme in sauce.*} Vocabantur oliuæ quædam conditiciæ, ἀπὸ τῶν κολυμβᾶν, quod innatare est: propterea quòd propter suam leuitatem salsilagini innatabant. *Plin. lib. 23. c. 3.* Colymbades sordida vlcera purgant, inutiles difficultatibus vrinæ. Qua autem condituræ ratione hoc oliuæ genus soleat parari, *vide apud Ruell cap. 104.*

Colymbus, κόλυμβος vel κολυμβὶς & κολυμβάς, Aliis est, quæ à *Gaza* Vrinatrix vocatur *apud Arist.* Gallis Cotee. Est ex palmipedum numero circa lacus amnésque versatur, sed foris parit. Eius meminit *Athenæus lib. 9. cap. 19.* cui μικροκολυμβὶς est inter omnes aues aquaticas minima, atri & sordidi coloris, rostri acuti cuius oculi spectantur, membra vero merguntur. Vide Vria.

COLYTTVS, κόλυττος. Viri nomen, *de quo vide in Dionia.*

Cŏma, æ, Capillus; *interprete Festo*, aliqua cum cura compositus. {שׂערת *sfammáh sfitsith.* κόμη GALLI. Perruque ou cheuelure. ITAL. *Chioma.* GERM. Das haar. ITA. *Cabelladura.* ANG. *The bushe of head heare.*} ἀπὸ τοῦ κοσμεῖν, hoc est, ab ornando dictus: vnde & Comere Latini deduxerunt. *Cic. 3. Tusc.* Scindens dolore idem intonsam comam. *Ouid. 2. Met.* Permulcétque comas, chlamydémque vt pendeat apte Collocat. ¶ Circumtondere comam, κείρεσθαι τοὺς πλοκάμους, Græcis in prouerbio est pro eo quòd est ludibrio habere. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, vt eis non sentientibus, cæsaries circuntondeatur. *Lucianus.* [Abiunctæ paulo ante comæ mea fata sorores Lugebant. *Catul. de Com. Beren.* Antiquas comas. *Ouid. Eleg. vltim. lib. 4. Trist.*] ¶ Seruus quum sis, comam geris, δοῦλος ὢν κομᾷς. De eo qui præter decorum quippiam facit. *Aristophan. in Auib. & Suidas.* ¶ Coma metaphoricè etiam de arboribus, fruticibus, arundinibus, atque etiam herbis dicitur. *Virgil. 4. Georg.* Ille comam mollis iam tum tondebat acanthi. *Ouid. 2. Amorum*, Frigidáque arboreas mulceat aura comas. [Sustulerat nullas, vt solet herba comas.] ¶ Transfertur & ad faces: *Catullus in Epithalam.* Viden vt faces splendidas quatiunt comas Sic sol à poetis dicitur Auricomus.

Cŏmãns, antis, participium sine verbo, qui longiorẽ habet comam. κομῶν. *Plin. lib. 10. c. 63.* Equæ comantes gloria superbiunt *Virg. 12. Æneid.* sic fatus, deinde comantem Androgei galeam, clypeúmque insigne decorum Induitur. Equorum colla comantia *apud Virg. 12. Æneid.*

Cŏmātus, a, um, participium sine verbo, Qui longiorem habet comam. {κομήτης. GALL. Cheuelu, ayant longs cheueux. ITALL. *Capelluto con gran chioma.* GER. Das vil haar hatt/mit langen haaren. HISP. *Cosa de luengos cabellos.* ANG. *That hath long heare.*} [Comata vxor. *Iuuen. in Calu. ca. 25.* Caluis, quàm comatis non minus molestum pilos velli. *Senec. cap. 8. de Trang.*] *Mart. lib. 1.* Caluus quùm fueris, eris comatus. Silua comata, *Cat. Epigr. 4.* Vnde.

Comātŭlus, pen. cor. diminutiuum à Comatus. Vnde *Hieronymus* Comatulos pueros dixit.

Comōsus, a, um, Coma magna præditus, {πολύκομος. GALLI. Fort cheuelu, ayant force branches & fueilles. ITALL. *Capelluto, con gran chioma.* GERMAN. Harechtig. HISPA. *Cosa de luengos cabellos.* ANG. *That hath a great bushe of heade.*} *Plin. lib. 16. c. 6.* Hemeris vocatur, breuior, & in orbem comosa. *Idem lib. 19. c. 26.* Comosissimum ex omnibus, maximè cauliculis.

Cŏma, atis, κῶμα. Morbus grauem ac diuturnum inducens somnum, quem Latini Veternum interpretantur. ¶ Est, & altera Comatis species, quam Vigilantem soporem nonnulli appellant, quum neque lumina vrgente somno, attollere, neque tranquille dormire possumus, aliis atque aliis imaginationibus somni tranquillitatem identidem interpellantibus. *Auctor Galenus in eo Commentario, quem de Comate nominatim inscripsit.*

Cŏmo, is, *Vide suo loco.*

COMAGENA, vel Comagene. pen. prod. κομαγηνή, Pars Syriæ, supra Ciliciam in ortum sita, trans Amanum montem, excurrens vsque in Mesopotamiam, à qua Euphrate fluuio dirimitur. ¶ Hinc Comagenum medicamentum dictum est, quod fiebat ex adipe anserino, in vase æreo cum cinnamo multa niue obruto, addita etiam herba quæ Comagena appellabatur. *Plin. lib. 10. c. 22.* Reperit Syriæ pars, quæ Comagene vocatur, adipem anserum in vase æreo cùm cinnamo multa niue obrutum, ac rigore gelido macerarum, ad vsum præclari medicaminis, quòd à gente dicitur Comagenum. *Idem lib. 29. cap. 4.* Fit ex anserum adipe medicamentum in Camagene Syriæ parte, cum cinnamo, casia, pipere albo, herba quæ Comagene appellatur, obrutis vasis niue, odore iucundo, &c. Comagenus, a, um, *Iuuen. Sat. 6.*

Sponder amatorem tenerum, vel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius vel Campagenus aruspex.

Cŏmagene, Herbæ nomen, de qua dictione vide præcedentem.

COMANA, orum, Ciuitas est in conuallibus Anticauri montis insigni Bellonæ fano celebris. ¶ Inde Romani dicuntur sacri serui Bellonæ, quorum *Strabo* suæ ætate supra sex milla fuisse tradit, qui omnes sacerdotis imperio parebant, & statis quibusdam Bellonæ festis sese mutuis laniabant vulneribus. ¶ Fuerunt & Comana Pontica, eidem deæ consecrata, fani etiam exemplo à Comanis Cappadociæ sumpto, in quo etiam simili ritu Bellonæ sacra fiebant, *Vtriusque est auctor Strabo lib. 12.*

[Comarchus, nec Demarchus, *Plaut. Curc. sc. 3. a. 2.*]

Cŏmaros, {κόμαρος. GA. Arbosier. IT. *Corneazzolo.* HISP. *Madroño arbol conocida.* AN. *A wil ding tree, or crabbe.*} Arbusti genus est, cuius etiam pomum Græci κόμαρον appellant, Latini Vnedonem. *Plin. libro 15. c. 24*, Duobus Vnedonem nominibus appellant Græci, Comaron & Memecylon, Ex quo apparet totidem esse genera & apud nos.

COMARI, Populi inter Scithas, ad Caspium mare incolentes, *quorum meminit Pomp. Mela. lib. 2 in descriptione* ASIAE.

COMARVS, ari. κόμαρος, Portus est ad sinum Ambracium, iuxta Nicopolim, isthmum stadiorum sexaginta efficiens. *Auctor Strab. lib. 7.*

COMATA Gallia, Vno nomine appellata est omnis Gallia Transalpina, à studio nutriendæ comæ: sicut Narbonensis, Gallia Brachata dicta est, à Brachis vestimenti genere, quo regio illa peculiariter vtebatur. *Plin. lib. 4. c. 17.* Galliam Comatam in tres partes diuidit; omnibus distinctas Inter Scaldem & Sequanam Belgas ponit: inter Sequanam & Garumnam Galliam Celticam collocat quam etiam Lugdunensem Galliam appellat. Inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitaniam vocat. Ex hac descriptione satis constat, Galliam omnem quæ à Cæsare describitur, vno nomine vocari Galliam Comatam, excepta fortassis Romanorum Prouincia, quæ Gallia Brachata dicta fuit.

COMBE, es. κόμβη, Asopi filia fuit, quæ prima æneam armaturam tradidit inuenisse: vnde & Chalcis est cognominata: à qua etiam Chalcidi vrbi nomen factum putatur. De hac nonnulli etiam intelligunt illud *Ouid. lib. 7. Metam.*

Adiacet his Pleuron, in qua trepidantibus alis.
Ophias effugit natorum vulnera Combe.

Combennonẽs *Interprete Festo*, dicti sunt in eadem benna sedentes. Benna autem vehiculi genus fuit, Gallis præcipuè vsitatum.

Cŏmbibo, bis, simul bibo, compoto, bibo, imbibo. {συμπίνω. GALLIC. Boire ensemble. ITALIC. *Bouer in compagnia.* GERM. Mit ein ander trincken. HIPAN. *Beuer juntamente.* ANGL. *To drink together.*} *Plin. lib. 17. cap. 11*, Vt solem pluuiáque combibant, *Colum. lib. 12. capite* 10. Quæ

ter. Quæ quum ius combiberit, simili mistura vas suppleatur. *Ouid. Epistola* 11. Et cogor lachrymas combibere ipsa meas. ¶Combibere notes per translationem. *Cic. 3. de Finib.* Sed tamen infici debet his artibus, quas si, dum est tener, conbiberit, ad maiora veniet paratior.

Combibo, combibonis, masculini generis, Compotor. {συμπότης. GA. Compagnon à boire. ITAL. *Compagno à bere.* GERMA. ein trincket/ zechgesell. HISP. *Bevedor con otro.* ANG. *A cuppe companiom.* } *Lucil. libro 6.* Quandoquidem reperi magnis combibonum ex copiis. *Cicer. Pæto lib.* 1. In his controuersijs, quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis.

Combino, as, pen. prod. Coniungo, conclutino. {συνδύζειν. ANGLI. *To souldre or glue together.* } *Sipontinus.*

Combinatio, quam Græci σύνδεσιν vocant, quum in oratione eadem dictio fine medio duplicatur. *Virgil. 9. Aeneid.* Meme adsum qui feci.

Combinatus, & compositus *apud Diomedem Gram. lib. 3. c. de Pede.*

Combretum, Herba est baccari similis, sed procerior, foliorum exilitate vsque in fila extenuata. *Autor est Plinius libro vigesimoprimo, cap. 6.*

Comburo, is, pen, prod. ex con & vro, b, interposito, simul cum aliis vro: vro, cremo, exuro, inflammo, incendo. { שרף *sarâh* בער *bêher.* ἐμπρήθω, πυρπολέω GALL. Bruſler tout, faire ardre enſemble. ITALI. *Abbrusciare, consumare.* GERM. Verbrennen. HISP. *Quemar, ò quemar juntamente.* ANGL. *To burne all together.* } *Cicer. pro Cluent.* Puer ante noctem mortuus, & postridie antequam lucret, combustus est. *Idem de Nat. deor.* Libri Protagoræ in concione conbusti. *Et ad Quintum Fratrem libro primo.* Fumo vt combureretur, tota plaudente provincia. ¶Et per translationem. *Plaut. in Mil.* -nam ibi nimis calor Comburebat gutturem. [*Idem Menæ. sc. 2. a. 1.* Vbi clam vxorem sepulchrum habeamus, atque hunc comburamus diem. *Et Aul. sc. 3. a. 2.* Nostra ædes postulas comburere. *Idem Plaut. Curc. sc. 1. a. 2.* Fumo comburi nihil potest, flamma potest.].

Comē, Herba est, quam Barbam hircinam vocant, à comæ similitudine quòd folia in circuitu spargat. κερατώνη. *Plin. lib. 21. c. 15. & lib. 17. cap. 13.*

Cōmēdo, is, pen. cor. & Comedo comes, comest, in infinitimo Comedere, vel comesse, Edo. {אכל *achâl.* τρώγω, ἐσθίω GALLICE, Manger. ITA. *Mangiare.* GERM. Essen. HISPA. *Comer.* ANGLIC. *To eat.* } *Martial.* Scæuola tu comedis apud omnes, nullus apud te. [Comedunt quod habent. *Pl. ps. sc. 7. a. 4.* Si deorsum comedet quicquid coxerint. *Pl. Aul. sc. 4. a. 2.* faxo haud multum prandium comederis. *Plaut. Mæne. sc. 2. a. 3.* At tu ne clam me comesses prandium properato ablente me comesse prandium. *Plaut. Menæ. sc. 2. a. 4.* Sine modo eum venire saluum, quem ablentem comes, Nec verisimile loquere, nec verum: comesse quemquam absentem vt quisquam possiet. *Plau. Most. sc. 1. a. 1.* Vt ego potius comedam illud argentum quàm ille. *Plaut. Curc. 4. a. 4.* Iamne illum comesurus es, dum recens est, dum calet, *Plaut. pseu sc. 7. a. 4.*] *Plaut. in Trin.* Quod ebibit, quod comest, quod facit sumpti. *Cic.* Sed ad extremum pollicetur prolaturum se quæ comest. ¶ Supinum Comesum & Comestum. *Sallust.* Comesa matrimonia. Comesa patina. Vbi translatè ponitur pro consumere, dissipare.

Cōmēdim, pro Comedam, scripserunt veteres: quod & Nonius obseruauit. *Plaut. in Bacchid.* Quod dem scortis, quódque in lustris comedim congræcer pater. *Cic. ad Pætum,* Cura, si me amas. vt valeas: ne ego te iacente bona tua comedim.

Comedo. onis, & comedus, di, pen. cor. Qui bona sua consumit, vt interpretatur *Festus.* { גולל *golél.* κατάφαγος, GAL. Goulu, glouton, qui despend tout son bien. ITAL. *Vn gran mangiatore, diuoratore, che mangia tutto ad vn tratto.* GER. Ein fraß/ein schlemmer. HISP. *El comilon ò tragon.* ANG. *A glutton, a great spender.* } *Varro apud Nonium.* Putat fore hoc, quod hinc comedonibus conuenit vsu, quibus, nota voluptate quum edunt, duntaxat gula gaudet.

*Comestura, pen. prod. huius comesturæ, ἐδωδή *Cato. c. 157.* Sed quæ vocatur συμμεστός, hæc septem habet bona in comestura. *De braßica loquitur.*

Cōmēssor, aris, Intempestiuis conuiuiis indulgeo. { סבא שבר *sabâ, scabhár.* κωμάζω. GAL. Manger & banqueter dissoluement. ITALIC. *Banchestare, far conuiti.* GER. Prassen/ schlemmen/ zechen. HISP. *Comer come en boda ò confradia y damasiamente.* ANGL. *To make good cheere, to feast vntymouslie.* } *Sue in Domit.* Conuiuabatur frequenter & large, sed pene rapum, certe non vltrà solis occasum, nec vt postea vt comessaretur. *Liu. libro decimo Bell. Macedon.* Demetrium post coenam qua sodales acceperat, dixisse, Quin comessatum ad fratrem imus? Intromittere comessatum. *Cic. & Terent.* [Volo comesseatum ire ad philolachen. *Plaut. Most. sc. 4. a. 1.* Et eo domum comessatum. *Ibidem.*]

Cōmessāns, tis, {גולל *golél.* πάννυχος, κωμαστής, κωμάζων GAL. Banqueteur dissolu, & à heure indeue. ITA. *Chi fa banchetti.* GER. Ein prasser/ schlemmer. HISP. *Comilon.* ANG. *An vntymouslie banketer.* } *Curt. lib. 9.* Si quid victis saltem aduersus comessantes animi fuisset, mille herclè viri modò sobrij septem dierum crapula graues in suo triumpho capere potuerunt. Modò comessantium aliquid agere. *Liu. 3. ab Vrbe.*

Cōmessationes, Cōuiuia sunt nocturna post cœnam, & alia intempestiua: sicut Meréda, cibus qui ante cœnam sumitur, & Ientaculum ante prandiam. {δόρπα, κῶμαι. GAL. Banqueterie dissolue, cõme apres souper & heure indeuë. ITA. *Mangirmento.* GER. Schlafftrunck/ schlemmerey/ freßmäler. HI. *Comida demasiada.* AN. *Vntymemous banketing as as after supper.* } *Suet. in Vitell.* Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat, in ientacula, prandia, cœnas, & comessationes. *Cic. in Catil.* Quod si in vino & alea comessationes solùm & scorta quærebat, essent illi quidem desperendi, sed tamen essent ferendi. Legitur hîc & Comessatores. *Idem pro Cæl.*

Cōmessābundi, & Comessatores, qui comessationibus indulgent, {ὁπαδοῦντες, κωμάζοντες. } *Cic. pro Cæl.* Non idem iudicum comessatorumque conspectus. *Liu. 6. ab Vrbe.* Temulento agmine comessabundus incessit. Habet autem hoc nomen primam productam. *Mart.* Non Albana mihi sit comessatio tanti.

[Comessator, oris, *Qui banguette, & se desbauche apres souper en lasciueté. Gell. c. 14. l. 4. Dixit* (Mamilia meretrix) Comessator Mancinum ad ædes suas venisse (noctu, paulò ante.) Comessator in pestilentio. *Quintil.* Comessans ferè idem.]

Comes, itis, comm. gen. qui vel quæ alterum sequitur, affectator, assecla & proprie maioris. { חבר *chabér.* ἀκόλουθος, συνοδοιπόρος, ὁπαδός, GALL. Compagnon de chemin, celuy qui tient ou fait compagnie, cõme l'inferieur au superieur. ITA. *Compagno.* GERM. Ein gefert/ ein gesell. HISP. *Compañero menor que sigue à otro mayor.* ANGL. *A companion or follower on in sheway, that bearuth an other companie.* } *Cic. de Amic.* Neque se comitem illius furoris, sed ducem præbuit, *Lucam. lib. 6.* Scire Senatus auet, miles te Magne sequatur, An comes. ¶ Aliquando tamen comitum appellatio paribus conuenit, vt quum plures idem iter arripientes, sibi mutuo comitatum præstant. συνήμονες. *Plaut. Epid.* Age, age, absolue, atque argentum numera, ne comites moter. *Autor ad Herennium,* Qui quum ante lucem surrexisset, comitem suum inclamauit. Prius enim dixerat. Et secum aliquantum numorum ferentem est comitatus. ¶ Differt enim Comes à Socio & Sodali, quòd Comes dicatur, qui quouis modo alterius sequitur dictum. Socius plerunque in negotijs seriisque rebus, & fortunæ arbitrio subiectis. Sodalis ἑταῖρος in leuioribus ac sæpe voluptuosis, vt pote qui eiusdem erant collegij, vnaque epulabantur. Vnde *Cic.* Norbanum Quæstorem suum appellat sodalem. *Idem de Senectute,* Epulabar cum sodalibus omninò modicè. [Comitem eum militiæ habuit. *V el eius.* Trepidæ dúxque, comésque fugæ. *Ouid. Eleg. 9. lib. 1. Trist.* Me suprenum habuisti comitem consilijs tuis. *Plaut. pseud. sc. a. 1.* Voluptati vt morer comes consequatur. Metum mihi comitem adhibeas. *Pl. Men. sc 6 a. 5.* Quòd libeat nubant, dum dos ne fiat comes. *Plaut. Aul. sc. 5. a. 3.* Quid referam, famulóque nocentes. *Ouid. Eleg. vlt lib. 4. Trist.* Comitem pudicitiam duxero. *Plau. Men. sc. 6 a. 5.*] ¶ Comes verò pro dignitate, etiam generis communis est, quanuis apud vulgus fœmina Comitissa dicatur. ¶ Ab Ammiano Largitionum cómes dicius est, qui præerat largitionibus imperatoris. ¶ Alij pro dignitate Comarchum κόμητα vsurpant. ¶ Comes domorum, is à Iustiniano dicitur, qui in domesticos Principis præfecturam habebat. Comes hortorum, cuius & mentio est in posterioribus Codis libris, pistrini Principis curator fuit, habuísque mancipia quædam purgandis horreis ascripta, coquendòque pani Principis. Comes laborum, qui & præpositus laborum, qui mediastini omnes aliíque domus Imperatoriæ artifices atque opifices subditi erant. Comes Andreas medicus citatur ab Ætio *Serm. 1. 4. c. 5.* Comes rerum priuatarum, procurator erat Cæsaris, cui omnis res familiaris commissa, qui quicquid egisset, ratum apud Cæsarem erat. Comes sacrorum largitionum, olim is erat, per quem Cæsaris stipendia militibus erogauerunt. Comes sacri patrimonij erat is, qui præerat patrimonio Cæsaris. Comites Palatini, cur à principibus constituantur, *doctissimus Viglius explicat in Instit. de exhæred. lib.* Comites Scholarum, qui & Tribuni Scholarum, à Scholis Palatinis atque militaribus dicti quorum munus in tribus posterioribus libris Cod. describitur: vt sint qui præsint epulis imperatoriis, & bello & pace obsonia curent: quod tamen Pyrrho absurdum visum est. Comitem Stabuli, voce etiam Iustiniano vsurpata, nonnulli eum intelligunt, qualis olim fuit magister militum. *Bud.* item Constabularium, Magistrum militum vocat. *Procopius, vt Pyrrhus refert,* Protospatarium appellari dixit, Comitem Labeo definit eum, qui frequentandi cuiusque causa, vt sequeretur, destinatus fuit. Nunc verò dignitatis nomen est, vel quòd ipse regem comitetur, vel quòd eum multi comitentur: vt Pyrrho visum est, Iurecontulto postra tempestate valde docto, nec insanti. Nonnulli à comitate, ne etymũ desideret, appellatum volunt, quòd comis esse debeat. *Callistratus in l. Obseruandum. de Offic. præsid.* censuit, vt præses in adeundo quidem facilem se præbeat, ied contemni se non patiatur.

Cōmītor, penultima correpta deponens. Sector, affector, comitem me exhibeo. {חלך יחד *halach jáchadh* שלח *schilléach.* συμπαραπορεύομαι. GA. Accompagner, suyure, tenir ou faire compagnie à quelcun. ITA. *Accompagnare.* GERM. Beleyten/ das geleyt geben. HISPA. *Accompañar al mayor.* ANG. *To accompanie, to keepe felowshipe, to fellow.* } & proprie est minorum erga maiores. *Plinius,* Quicunque eum comitati fuerant. *Idem,* Funerantium more comitantur exequias. [Quin comitemur, gradibus militaris? (i. simul imus) *Pl. Pseud. sc. a. 4.* Ingenio tamen ipse meo, comitórque fruórque. *Ouid. Eleg. 7. lib. 3. Trist.* Pro eodem & Comito as, actiuè dicitur. *Oui. lib. 2. de Ponto.* Quem pia nobiscum proles comitauit euntem. *Et lib. 14. Metam.* Nostráque adulantes comitant vestigia. *Idem 8. Metamorph.* Et nostros comitare gradus, & in ardua montis Ire simul. Comitor etiam in passiua significatione, nonnunquam inuenitur παρεπόμενος: vnde non male inter verba communia potest numerari: quod etiam ex participio præteriti temporis Comitatus potest deprehendi, quod tam eum significat, qui alterum honoris aut officij causa deducit: quàm eum qui deducitur. *Cic. de Inuent* In itinere quendam proficiscentem ad mercatum est comitatus. *Idem in Catilin.* Moleste fero, quòd parum exierit ab vrbe comitatus.

Comitātus, participium à Comitor, & passiuè accipitur. {משלח *meschalleach* משלח *meschullach.* παρεπόμενος, καὶ παρεπιδημῶν. GAL. Accompagné. ITAL. *Accompagnato.* GERM. Beleyret. HISPAN. *Accompañado.* ANG. *Accompanied.* } Actiuè. *Plinius,* Quicunque eum comitati fuerant. Passiuè. *Cic. Inuect. 2. in Catil.* Illud etiam moleste fero, quod ex vrbe parum comitatus exierit. *Virgil. 1. Aeneid.* Ipse vno graditur comitatus Achate. ¶Idem in significatione passiua incomitatus posuit, quum ait,

Sæpius Andromache ferre incomitata solebat.

Comitātus, comitatior, comitatissimus. *Cic. 5. Tusc.* Puero vt vno esse

comitatior. *Plin.lib.* 10. *cap.* 37, Est enim ars illis inter se blandiri, & corrumpere alias, furtóque comitatiores reuerti. Sic Comitatissimum hominem dicemus, quem vulgo vocant *Bene associatum:* dicit *Bud.*

Comitatus, us. Assertores, comitum multitudo. {שלוה *schillúach*. πομπή, συνοδεία. GALLIC. Compagnie, accompagnement, train. ITAL. *La compagnia, il seguito.* GERM. Beleitung/gantgesellschafft. HIS. *El compañamiento.* ANG. *Accompaning, the multitude of thame which accompanieth an great man.* } *Cicero ad Lepidum*, Eius Falernum mihi semper idoneum visum est diuersorio: si modo tecti satis est ad comitatum nostrum repiciendum. *Sallust. in Catil.* L. Valerio Flac. C. Pontinio Prætoribus imperat, vt in Ponte Miluio per insidias Allobrogum comitatus deprehendant. *Cicer. 3. de Legib* Auspicia, vt multos inutiles comitatus probabiles impedirent moræ quasi sæpe comitia populi temere essent coacta, obnuntiatione Augurum disturbata fuerunt. [*Cæsar li. 1. de bel. ciu.* Nunciatur Afrænio magnus comitatus qui iter habebant ad Cęsarem, ad flumen constitisse.]

Cōmessans, Comessatio, Comessator, Comessabundus, *Vide* COMEDO.

Cometes, vel Cometa, pen. prod. generis masculini. Stella crinita. {κομήτης. GAL. Vne comete ITAL. *Comete.* GERMA. Ein comet. HISP. *Cometa de el cielo.* ANGLIC. *A blasing starre.* } *Lucan. lib. 1*, Ignota obscuræ viderunt sydera noctes. Ardentémque polum flammis, cæloque volantes Obliquas per inane faces, crinémque timendi Syderis, & terris minuitantem regna cometem. *Cicer. 2. de Nat. deor.* Tum facibus visis cælestibus, tum stellis his, quas Græci cometas, nostri concinnatas vocant, quæ nuper bello Octauiano magnarum fuerunt calamitatem prænunciæ. *Virg. 1. Georg.* - nec diri toties arsere cometæ. ¶ Est etiam nomen proprium vnius ex Argonautis *apud Valer. Flaccum*, pater Asterionis.

Comicus, ci, *Vide* COMEDVS.

COMINI Populi fuerunt Italiæ, in tractu Æquicolarum. *Plin. lib. 3. cap.* 12. In hoc tractu interierunt ex Æquicolis Comini, Tadiates, Acedici.

Cōminus, aduerb. quod scribitur & duplici mm. De propinquiore loco. {מקלוב *mikkarób*. ἐγγύθεν, ἐγγὺς, ἐγγύς, ἐγγὺς εἶναι. GAL. De pres. IT. *Da presso.* GER. Von nachen in die nahe. HIS. *Cerca y quasi con las manos.* ANG. *Nigh at hand, hand to hand.* } Non est idem, quod propè, sed (vt sic dicam) à propè: quemadmodum Eminus, à longe: vt, Cominus te incessebant lapidibus: hoc est, è propinquo loco. *Cicer. secundo de Diuin.* Nunc cominus agamus, experiamúrque, &c. *Idem pro Cecin.* Neque conflictu corporum, neque ictu cominus neque coniectione telorum. [Cominus diu stare, *Cæs. l. 1. de bell. Ciu.* intermissione. *Virgilius libro 1. Georgic.* Quid dicam? iacto qui semine cominus aura Insequitur. [Qui sapiens esse rerum humanarum velit, non libris solis neque disciplinis rhetoricis, dialecticísque opus est, sed oportere eum versari, quoque exercerique in rebus comminus noscendis periclitandísque.]

Cominia. Genus oliuæ *apud Plin. lib. 15. c. 3.*

Cōmis, Humanus, benignus, facilis & suauis. {נעים *ḥanáv*. ἥμερος, εὐπροσήγορος. GAL. Doux, gracieux, courtois, affable, humain. ITAL. *benigno, facile, piacevole, humano, soaue.* GERMANI. Lieblich/freundtlich/holdseelig. HISPAN *Cortes, tratable, humano* ANG. *Gentill, meek, humain.* } *Cicer. 2. Fin.* Quasi quis illum neget, & bonum virum, & comem, & humanum fuisse. *Idem pro Cor. Ballo.* Comes, benigni, suaues, faciles homines dicuntur, [Maiestas adeò comis vbique tua est, *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Comior, comparatiuum. *Cic. pro Muræna*, Quis vero C. Lælio comior: quis incundior eodem ex studio istos

Cōmitās Humanitas, & morum suauitas. {נעימות *ḥan.naváh*. φιλοφροσύνη. GAL. Douceur, gracieuseté, courtoisie, humanité. ITALIC. *Gratiosità, piacevolezza, cortesia.* GERMA. Freundtligkeit/holdseligkeit. HISP. *Humanidad, cortesia.* ANGLIC. *Gentilnesse, meekneſſe, courteouſie.* } *Cicero de Amicit.* Sed amicitia remissior esse debet, & liberior, & dulcior, & ad omnem comitatem, facilitatémque prochuior. [Tua opera, comitate, virtute id factum *Pl. Capt. sc. 3. a. 2. Et Asin. sc. 2. a. 2.* (i. ludo & fallacia.) Remisso animo ad omnem comitatem. (de ludo.) *Sueto. in. Augus. cap.* 98.

Cōmiter, Suauiter, mansuetè. {φιλοφρόνως, GALLIC. Gracieusement, courtoisement, doucement, humainement. ITALI. *Cortesemente, piacevolmente, affabilmente.* GERM. Freundtlichen. HISPA. *Cortes y humanamente.* ANG. *Meekely, gentlie, humainlie, courteouſlie.* } Comiter, ac benignè appellare aliquem. *Ci. 2. ab Vrbe. Ouid. 2. Fast.* Comiter excipitur, sanguine iunctus erat. [Amphitruo Amphitruonem ita comiter accipiet, vt Sosia ille Sosiam. *Plaut. Amph.*] Comiter alterius populi maiestatem conseruare, formula quæ in fœderum sanctione adiciebatur, qua alterum populum esse superiorem intelligebatur. De qua re Cicero *in Corneliana*, Quum alterius, *inquit*, populi maiestas comiter conseruari iubetur, de altero siletur, certè ille populus in superiore conditione causáque ponitur, cuius maiestas fœderis sanctione defenditur. Id autem quod Cic. dicit comiter defendere, *Liuius* Sine dolo malo.

Comitia, orum, plurali numero, Conuentus populi ad creandos magistratus, leges ferendas, & alia cum populo agenda: à comeundo appellata, ita enim veteres loquebantur, vel coëundo. {קהל *kahál a'ṗ* ἐκκλησία, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά. GALLIC. Assemblee ou congregation du peuple ou magistrats pour consulter & deliberer de quelque chose. ITAL. *Congregatione, consiglio, ragunanza.* GERM. Kirchstag/laudtag / versamlungen wann man oberretten erwöllen will / oder sunst etwas zu rathschlagen hat. HISPANIC. *Los dias que son para elegir dignidad.* ANG. *The assemblee of the propie or magistrati to aduise and consult of any thing.* } [Nulla comitiorum communio fœminis est. *Gell. c. 19. l. 5.* Concioni & Comitiis dare operam. *Pl. Menæ. sc. 3. a. 3.* Pseudolus mihi habuit centuriata capitis comitia. *Ps. ps. sc. 7. a. 4. Vide* Caput, suprà. Qui periurum conuenire vult hominem mittoin comitium. *Pl. Curc. scen. 1. a. 4.* Licétne inforare, si incomitiare non licet? Non placet tuum profectò: nec forum nec comitium. *Plau. pseu. sc. 1. a. 2.* Comitia indicere Liuius cùm sæpius, tum *lib 7.* Editis comitiis *Suet. in Cæs. cap.* 18. Comitium vbi Romæ dictum quòd ibi coierint Romulus & Tatius. *Plutar. in Rom.*] Leguntur autem comitia Consularia, Prætoria, Quæstoria; Tribunitia, Ædilitia: quibus scilicet Consules, Prætores, Quæstores, Tribuni, Ædiles creabantur. Tria autem genera comitiorum fuerunt, Curiata, Centuriata, Tributa. Nam quæ Calata comitia legimus, ea sunt vel Curiata, vel Centuriata: ex eo quod primis temporibus Calandi verbum pro vocandi vsitatum erat, vnde æstimare licet veteribus omnia Comitia Calata fuisse. [*Vide Gell. cap. 27. lib. 15.* Curiata, quum curiatim κατὰ φυλάς, populus Romanus suffragia ferebat. Centuriata, quum per centurias, siue centuriatim. Tributa, quum tributim, siue per tribus, *Dionys. lib. Histor.* scribit in comitiis curiatis omnem potestatem creandi magistratus fuisse penes populum, in centuriatis penes diuites. ¶ Comitium, ci, singulari numero, locus erat Romæ iuxta forum & curiam, ita dictus à coëundo (*teste Varrone*) eo quòd populus tùm litium, tùm curiatorum comitiorum causa soleat eo coire. *Cic. 4. in Verr.* Quid? hoc ferendum cuiquam putas? huius argento domus vestras, huius signis & tabulis forum, comitium ornari? *Idem pro Sestio*, Quum forum, comitium, curiam multa de nocte armatis hominibus ac seruis plerisque occupauissent, impetum faciunt in Fabritium. Tempus comitiorum habendorum id erat quod augures designabant. ¶ Antiqui præterea commune, & amplissimum consilium, Comitium appellabant. Vnde est illud in xii. tabulis, De capite ciuis, nisi per maximum comitium ne ferunto. *Ex Cic. 3. de Leg.*

Comitialis, le, quod ad comitium pertinet. {κατὰ ἐκκλησιαστικός. GALLIC. Des appartenances des assemblees du peuple ou des magistrats. ITAL. *Pertinente al assembramento.* GERM. Das zu solcher versamlung eines reychs oder landes gehört. HISP. *Cosa pertene sciente à tales dias ò congregationes.* ANG. *Perteining to the people or magistrats.* } vt, Dies comitialis, quo cum populo agi licebat, *vt inquit Macro.* & quo populus Romanus conuenire solebat ad suffragium ferendum. *Cicero. ad Quint. frat.* Consecuti sunt dies comitiales, per quos senatus haberi non poterat. Ioue autem tonante aut fulgurante comitia populi habere nefas erat. ¶ Comitialis morbus. {ἐπιληψία. GAL. Maladie qu'on appelle vulgairement le mal S. Ican, epilepsie, mal caduc. ITAL. *Mal caduco*, Venetiis *la brutta.* GERMANI. Die fallend sucht. HISP. *Gota, coral, ò morbo caduco.* ANGLI. *The falling sickeneſſe.* } qui cum totius corporis conuulsione principes cerebri operationes tollit, toto cerebro vel duobus eius ventriculis affectis. Gignitur ex crassis humoribus, spiritus meatum in cerebri ventriculis obstruentibus, neruorum principio seipsum concutiente, vt quod noxium est, excutiat. ¶ Dictus Comitialis, quod comitia vitiare diceretur. Interrumpebantur enim comitia, quoties aliquis ex hoc morbo concidisset. *Cato*, quod comitia prohibere solet, nec id quidem mihi vitium fuit. *Serenus*, Est subiti species morbi, cui nomen ab illo, Quod fieri nobis suffragia iuxta recusat. Sæpe etenim membris acri languore caducis consilium populi labes horrenda diremit. Ipse Deus memorat dubiæ per tempora lunæ Conceptum, talis quem sæpe ruina profudit.

¶ Hic morbus alio nomine dicitur sacer & morbus maior propter grauitatem, quoniam homo subitò concidit, & spumæ ore mouentur. Docet etiam Aristoteles hunc morbum à priscis Herculeum fuisse nominatum, quia Hercules laborasse eo ferunt: idq; ex atra bile plerisque contingere tradit. *Plato & Apuleius*, diuinum nuncupauerunt, quod animi partem rationalem quæ longè sanctissima esse videtur, obsideat. Græci ἐπιλαμβάνειν vocant, à verbo Græco ἐπιλαμβάνειν, quod sensus comprehendat & vincat, ita vt eo correpti à mortuis non magnopere differre videantur. Comitialis, homo ἐπίληπτος, qui hunc morbum patitur. *Plinius*, Fel testudinum nauibus illitum comitiales erigit, atq; rollitque.

¶ *Plautus* tamen Comitiales *in Pœnulo* appellat litigiosos, qui in comitio propter lites quasi habitare videntur, qui si nihil est litium litem serunt.

Comitialiter, aduerb. ἐπιληπτικῶς. *Plin. lib. 26. c. 21.* Folia heliotropii contractionibus medentur, etiamsi id comitialiter accidat. id est etiam si contractiones fiant ex morbo comitiali.

Comitiarius, adiect. κατ' ἐκκλησιαστικὸν. vt, Comitiaria statio, quæ in modum comitiorum celebratur. *Liu. 5. bel. Pun.* In hac comitiaria iam duorum exercituum statione, principes Nolanorum nuntiant Marcello, nocturna colloquia intra plebem & Pœnos fieri.

Comitiatus, us, κατ' ἐκκλησίαν. ANGL. *An assemble of people.* } Dicitur populi in comitio congregatio. *Cicero tertio de Legibus* Tum leges præclarissimæ xii. tabulis tralatæ duæ: quarum altera priuilegia tollit, altera de capite ciuis rogari, nisi maximo comitiatu, vetat.

Comitiati, Tribuni militares, qui dicantur, docet his verbis *Asconius Pædianus in 2. Contra Ver.* Tribunorum militarium duo genera. Primum eorum, qui Rufuli dicuntur: hi in exercitu creari solent. Alij sunt comitiati qui Romæ comitiis designantur.

Comito, & Comitor, *Vide* COMES,

Cōmmā, atis, {κόψις. GALL. Incision, coupeure. ITA. *Incisione, taglio, distintione.* GERMA. Zertheilung/vnderscheitung. HISPANI. *Cortadura, medio punto en la scriptura.* ANGLIC. *A resting, or cutting in an oration.* } per duplex m, κόμμα, incisio: à κόπτω, incido, minutissimæ distinctionis genus est, quod incisum à Latinis dicitur, *à Cicerone* etiam Cæsum, eo quod incidat Cola & Periodos. Constat enim periodus omnis ex commatibus & colis, tanquam partibus. Ex his cola, dicuntur partes maiores periodi, quum scilicet oratio pene est perfecta, ita tamen vt animus audientis nondum conquiescat. Commata vero dicuntur minimæ periodi particulæ, in quas cola rursus, velut in partes dissecantur. ¶ Commata etiam dicuntur aquarum emissaria, & incilia, primùm in Ægypto ad hoc inuenta structáque, vt pro arbitratu accolarum Nilus vicissim admittatur in

campos

campos aruales, aut intra alueum continentur. *Vlpian. de exer. crim. & Sacerdot.*, Commata (*inquit Budæus*) & Diacopi, qui in aggeribus fiunt. ¶Comma præterea (*teste interprete Aristophanis in Plut.*) est genus vilissimi numismatis. Vnde ortum Adagium, Mali commatis, κακοῦ κόμματος, subaudiendum, ὄβολος, homo. Dicebatur de improbo, contempto & ridiculo homine. *Aristophan. Plato*, Κακοῦ δὲ ὄντος κακοῦ κόμματος, id est, Videtur esse non probari commatis.

Commáculo, as, Maculo, {טִנֵּף *timmeph* טִנֵּף *timmeph* μιαίνω. GALL. Se maculer du tout, souiller. IT. *Macchiare*. GER. Vermaßgen/verwüsten/verfudlen. HISP. *Ensuziar*. ANG. *To mafefull, to steyne.* } Commaculare se ambitu, metaphorice. *Cicer. pro Cæcilio*, Nunquam enim tam Cælius amens fuisset, vt se isto infinito ambitu commaculasset, ambitus alterum accusaret. ¶ Commaculare manus sanguine alicuius. *Virg. de Medea*, *Eclog.* 8. Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem Commaculare manus, id est, polluere nece filiorum suorum.

Commádeo, mades. Madeo, {לִחְלֵחַ *rachăph* βρέχομαι, ὑγρὸς εἶμι. GALLIC. Estre trempé ou mouillé tout outre. ITALI. *Esser humido*. GERMA. NICE, Naß sein. HISPANICE, *Mojarse*. ANGIC. *To be wette, to be moist.* } *Cato capite* 156. Coquito vlquedum ea commadebit, bene, aquam defundito.

Commálaxo, as, are, est exercere ac maturè facere. *Varro*, Nec dolorem adiaphoron esse, quod philosophia commalaxarem eam partem, neque itato mihi habenas dedi vnquam, neque cupiditas mihi imposuit frenos. *Ex Nonio.*

Commándūcārĕ, Dentibus molere, quod Cic. Mandere dicit. {לָעַס *tachăn* μασάομαι. GA. Maicher fort & tout ensemble. ITA. *Mangiare, masticare*. GER. Zerkeuwen. HISP. *Comer ò mascar*. ANG. *To chew all togesther* } *Plin. lib.* 29 *c.* 8. Quum priores ob religionem eam minimè commanducarent. *Valerius* Protinúsque dentibus abscissam, & commanducatam linguam in eum expuit.

Commándūcātŭs cibus, dicitur *à Plin. lib.* 20. *cap.* 3. multa iteratione molitus, ac propè liquefactus, quem mansum *Quintilianus* vocat. {μασητὸν βρῶμα. ANG. *Chewing of te cudde.*}

Commándūcātŭr, deponens *apud Lucilium lib.* 4. legitur pro comedit, vel deuorat. Assequitur (*inquit*) nec opinantem in caput insilit, ipsum commanducatur totum complexum. * *Idem lib.* 25. Villicum Aristocratem mediastinum, atque bubulcum Commanducatur, corrupit, ad incita adegit, *Nonius.*

Commándūcātŭs, us, {μασσητὴρ. GAL. Maschement entre ses dents. ITA. *Il masticamento intra denti*. GER. Zerkeuwung. HIS. *Mascadura ò comida*. ANGL. *Chewing.* } *Plin. lib.* 24. *cap.* 4. Vlcera commanducatu, impositúque efficacissimè sanari.

Commánere, {συμμένειν. ANG. *To tarie with another.* } *Macrob. Satur. lib.* 6. *cap.* 6. Referunt enim non ad eos qui aduenium, sed ad illos qui in domo commanent.

Commánipulāres, Spartiano commanipulones, *Ciceroni* contubernales, {σύσκηνοι, vel σύσκηνοι. Milites eiusdem manipuli: *Cornel. Tacitus libro* 20. Prensare commanipularium pectora ceruibus iniecti.

Commánipulónes, qui sunt eiusdem manipuli. *Spartianus in Nigro.* Idem ob vnius gallinacei direptionem decem manipulones, qui raptum ab vno comederant securi percuti iussit.

Commánipulārio, *Spartianus in Nigro*: vt tota in expeditione, in commanipulatione nemo faceret.

Commáscŭlāre, vt Commasculare frontem, masculi frontem assumere virginali verecundia relata, & quasi perficta fronte aliquid facere. *Macrob. Satur. lib.* 7. *c.* 11. de Seruio naturali verecundia presso: Commascula frontem, & sequestrata verecundia, quam in te facies rubore indicat, confer nobiscum libere.

Commédĭtor, aris, Meditor. {הָגָה *haghah* μελετῶ. GAL. Penser diligemment à quelque chose. ITA. *Pensare, imaginare*. GER. Betrachten/nachdinken sinnen. HIS. *Pensar, imaginar*. ANG. *To thing and muse diligentlie.* } *Autor ad Herc. l.* 3. Quare placet & ex ordine locos comparare, & locos quos assumpserimus egregiè commeditari oportebit, vt perpetuò nobis hærere possint. *Lucret. lib.* 9 Et fragiles sonitus chartarum commeditatur, id est, exercet, facit, reddit.

Commémini, Memini. {זָכַר *zachar* μιμνήσκω. GAL. I'ay encore souuenance. ITAL. *Mi è souenuto*. GERM. Ich bin eingedenck. HISP. *Recordarse*. ANGL. *To haue remembrance.* } *Cic. 1. Tuscul.* Ego autem non commemini, antequam sum natus, me miserum. *Idem 1. de Ora.* Idem Qu. Seruium Galbam (quem hominem probè nosse & commeminisse se aiebat) pergrauiter reprehendere solebat. [Rem non commeminit suam. *Pl. Men. sc.* 2. *a.* 4. *Vide Gel. c.* 24. *l.* 2. *c.* 2. *li.* 14. *c.* 15. *l.* 10. *& cap.* 2. *lib.* 18. Non commeministi te mecum exire è naui. *Plaut. Menæ. sc.* 9. *a.* 1. T. promisisti. C. Non commemini dicere. *Plaut. Curc. sc.* 3. *a.* 5. Ideo hoc commemini magis, quia eo die impransus fui. *Plaut. Amph.* Rectè dicit, vt commeminit somnium narrat tibi hoc te commeminisse te volam. *Plaut. Pseud. sc.* 2. *a.* 4. Commemini omnia, *Plaut Pseud. sc.* 4. *a.* 2.]

Commémŏro, pen. cor. Commonefacio, in memoriam reduco, recenseo, dico. {הוֹכִיר *hizchir* ὑπομιμνήσκω, ὑπόμνησις, λέγω. GALL. Faire memoire, & mention, raconter, ramenteuoir. ITA. *Ricordare, ridurre in memoria*. GERM. Erzellen/widerdferen/vber in gedechtnuß bringen. HIS. *Recordar*. ANG *To repore, to mak mention, to bring in memorie.* } *Cicer. in Catone*, Pythagoræorúmque more, exercendæ memoriæ causa, quid quoque die dixerim, audierim, commomoro vesperi *Idem pro Quintio*, Nam quid hoc indignius aut iniquius C. Aquili dici, aut commemorari potest? [Venio ad herum fœdus cõmemoratum. *Pl. Pseud. sc.* 1. *a.* 5. (.i. vt in mentem ei reuocem.) Patrem & matrem commemorant qui fuerint. *Pl. Mench. sc. vlt. a.* 5. bis.]

Commemorare pro admonere. *Pompeius in l. vendendo. ff. de contrah. empt. & vend.* Si quum seruitus venditis prædiis deberetur, nec commemorauerit venditor, sed sciens reticuerit.

Commĕmŏrātio, verbale, Mentio, recordatio. {זִכָּרוֹן *zichcharón* μνήμη, ὑπόμνησις. GAL. Mention, recit. ITAL. *Ricordanza*. GER. Erzellung/vnderferung/widergedechtnuß. HIS. *Recordacion*. ANG. *Mention or making report.* } *Terent. in Andr.* Nam istæc commeratio, Quasi exprobatio est immemoris beneficij.

Commĕmŏrāmentum, antiqui pro commemoratione dixerunt. *Cæcilius Plotio*, Pudebat credo, commemoramentum stupri.

Commĕmŏrābĭlis, le, dignum qui commemoretur. {זָכוּר *nizchár* ἀξιόλογος, ἀξιάγαστος. GAL. Digne de memoire, ou d'estre raconté. ITA. *Degno de cui sene faccia memoria*. GERM. Der wirdig ist das man sein gedencke vnd meldung thue. HISP. *Digno de ser recordado*. ANG. *Worthie to be mentioned.* } *Cic. 2. de Nat. deor.* Multáque alia in aliis locis commemorabilia proferre possum. *Plaut. Pseud.* Dabo aliam pugnam claram, & commemorabilem.

Commendo, ex Con & mando, Laudo. {שִׁבַּח *hipkid* שִׁבַּח *schibbách* הִלֵּל *hillél*. ἐπαινῶ, συνίστημι. GAL. Recommander, louer, bailler en garde. ITA. *Laudare, racommandare*. GER. Befelhen/loben. HIS. *Encomendar ò alabar*. ANG. *To commend, to loue and praise.* } & sic duobus ferè construi solet modis. Nam quandoque accusatiuum tantùm habet. *Cic. post red.* Quum eum, præter simulatam tristitiam, nulla res mœn daret. *Valer. Max. lib.* 10. Quapropter non ludicram artem commendauit. [Commendare qui suam vicem fungantur. *Suetonius in August. capite* 44. Tibi commendo spes, opésque meas. P. Mandauisti satis. Hanc tibi commendo (stirpum meam) *Ouid. Eleg. vlt. lib.* 3. *Trist.*]

¶ Quandoque vltra accusatiuum construitur cum alio accusatiuo mediante Apud, aut huiusmodi præpositione: vt, Commendaui te apud prætorem. ¶ Quandoque post accusatiuum iungitur dativo, & significat fidei alicuius committo, & quod charum est mihi alicui concredo, ἐμπιστεύω, sed non recedit à significatione verbi Laudo. Semper enim fit cum charitate & laude eius, qui commendatur *Cic. Quint. Fratri*, Quàm multos mecum egisse putas, vt se Statio commendarem? *Plautus*, Qualiue amico mea commendauit bona? Probo & fideli & fido. *Cic. de Finibus*, Quorum vterque tibi testamento liberos suos commendauit. *Terent. in Eunuch.* Ego me tuæ commendo & committo fidei.

Commendātŭs, a, um, partip. Commissus, laudatus, aut fidei alicuius concreditus. {מִשְׁפָּח *muphkádh* מִשְׁכָּח *meschubbach*. ἐμπιστευθείς. GALL. Recommandé & loué. ITA. *Laudato tenuto in gran stima*. GERMA. Befolhen/oder gelobt/einem anderen vertraut. HISPA. *Encomendado y alabado*. ANGLIC. *Commended, praised.* } *Cic. pro Rosc. Amer.* Cui fama mortui, fortunæ viui commendatæ sunt atque concreditæ, *Plancus Ciceroni*, Meam dignitatem commendatam habeas rogo.

Commendātŭs, nomen ex participio. ἐμπιστός. *Cic. pro Corn. Balbo*, Quis est enim nostrûm, cui non illa ciuitas sit huius studio, cura, diligentia, commendatior? *Idem ad Brut.* Quum ipsi per se tibi commendatissimi sint.

Commendātĭo, onis, verbale, Laus, laudatio, commissio. {פִּקָּדוֹן *pikkadhón*. παραίνεσις. GALL. Recommandation, louange. ITAL. *Raccommandatione*. GERM. Befelhung. HISPA. *Encomienda*. ANG. *Commending, praising.* } *Cic. ad Lent. lib.* 1. Nostra, cæterorúmque amicorum commendatione gratissimus in prouincia fuit. *Idem*, Magna & hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria Consulatus tui.

Commendātor, & Commendatrix, qui & quæ commendat. {מַפְקִיד *maphkédh*, ὁ συστατικὸς καὶ ἡ συστατική. *Cic. 1. de Legib.* Sed profectò ita se res habet, vt quoniam vitiorum emendatricem legem esse oportet, commendatricémque virtutum, ab ea viuendi doctrina ducatur.

Commendātĭtĭus, a, um, vt Commendatitiæ literæ, *in* quibus aliqui commendantur. {συστατικὰ ἐπιστολή. GA. Lettres de recommandation. ITAL. *Lettere di racommendatione*. GERMA. Fürderung brieff. HISPAN. *Letras de encomedar*. ANGLIC. *Lettres of commendation.* } *Cic. Amoen. lib.* 5. Etsi statueram nullas ad te literas mittere, nisi commendatitias.

Commendābĭlis, le, dignum quod laudetur. {ἐπαινετός. GALL. Digne d'estre loué. ITA. *Che è degno di essere laudato*. GERM. Das fürderens oder befelhens wirdig ist. HISP. *Digno de ser encomendado y alabado*. ANGL. *Worthie to be praised.* } *Colum. lib.* 5. *cap.* 6. Sed vt dentium arbustum cõmendabile fructu & decore est, sic vbi, &c. [Nullo commendabilis merito. *Liuius lib.* 2. *d.* 5.]

Commentāculum, culi (*inquit Festus*) virga qua in sacris vtebantur ad sacrificia euntes, vt à se obuios homines amouerunt.

Commensŭs, *Vide* COMMETIOR.

Commentor, Commentitius, Commentum, *Vide* COMMINISCOR.

Commĕo, as, ex Con, & Meo, Eo, iter facio. {הָלַךְ *halách* הִתְהַלֵּךְ *hithhalléch* אָרַח *arah*. πορεύω. GAL. Aller & faire vn voyage, passer d'vn lieu en autre, voyager. ITA. *Andare venire*. GER. Erwandlen/gehen/kommen. HIS. *Passar por algun lugar, yr y venir*. ANG. *To go, to walk, to mak an iourney.* } *Col. lib.* 1. *c.* 3. Qui libentiùs commeaturus sit, si vexationem viæ non reformidet. *Pl. in Rud.* Eum ad carnificem est æquiùs, quàm ad Venerem commeare.

¶ Aliquando ponitur pro conuenio. *Cic. pro Lang. Man.* Insula Delos quò omnes vndique cum mercibus commeabant. ¶ Aliquando pro Venio & redeo. *Idem*, Sol ab ortu ad occasum commeans.

¶ Inde commeatus dari dicitur, id est, tempus quo ire & redire commode possis. ¶ Veteres etiam commetare dixerunt, pro commeare, *vt citat Nonius ex Nævio*, Quum ad lupam nostram tàm multi crebrò commetant lupi. *Afran.* Quo tu commetas? vbi confixus desis? Ex Nonio.

Commĕātor, qui commeat, idque vltrò citróque, vt internuntius: qualis Mercurius apud *Apul. in Apolog.* Deus superûm & inferorum comeator appellatur. *Hom.* διάκτορος.

Commĕātŭs, us, Facultas abeundi, siue quod dicitur *Saluus conductus*, quem dat imperator multi, præpositus inferiori, eundi quò velit

ad ſcriptum diem reuerſuro.{ ἐξεία ἐφίδιον. GALL. Congé des'en aller ſauſconduit. ITALICE, *Licenza ſalue conducto.* GERM. Ein geleit/ erlanbnuß hin weg zůgehn. HIS. *Licentia para paſſar por al gun lugar ſaluo conducto de principe, ò capitan.* ANGLICE, *Paſſport or ſaulfe conducte to paſſe.* }[Commeatum petijt. i. veniam abeundi *Suet. in Tib. c.* 10. Nam inox ſequitur facta abeundi poteſtate. Quo ſenſu & in *Neron c.* 35. *Et in Claud. cap.* 16. *Et Quintil.* Miles qui ad diem commeatus non fuit.] *Autor ad Herem.* Ille qui ad diem commeatus non venit, quod eum aquæ interclusiſſent. *Liu. lib.* 21, Magna pars ſine commeatibus dilabebantur. ¶ Aliquando accipitur pro cibariis ad alimoniam exercitus aut Reip. aut multitudinis, vel etiam priuati alicuius. {שכר *ſchaber* שכר *ſchreber* τροφή, ὁ σιτισμὸς, τὰ σιτία. GALLIC. Viures, pour paſſer quelque temps. ITALI. *Vettouaglia.* GERM. Profiand oder narung zu erhaltung eines kriegs volcks. HISPA. *Las vituallas.* Ad *Victailles for the way or tourney* }*Cic. pro lege. Manil.* Iam commeatu & priuato, & publico prohibemur. *Cæſar, 1. bell. Ciuil.* Reliquas merces commeatúſque ad obſidionem vrbis, ſi accidat, reſeruant. [Tantus ventris commeatus cibus adeſt pro cibi. *Plaut. Capt. ſc.* 1. *a.* 4. Inimicis intercludito commeatum. *Plaut. Merc. 2. a.* 2. In commeatum volui argentarium proficiſci, id eſt, quaſi ad viaticum. *Pl. pſeu. ſc.* 5. *a.* 1.] ¶ Vnde, Trium dierum commeatus dicitur quum inſtare paupertas extrema ſignificat. *Ariſtoph. in Acharnenſi* καὶ μὰ Δία τριῶν οὖσιν ἡμερῶν τροφῆς, id eſt, Et non vt quis reſeruet commeatum tridui.

¶ Aliquando pro tranſitu multitudinis. *Apul. lib.* 6. Sed cuneatim ſtipato commeatu difficultates tranſabiremus.

Cōmeātilis, miles dicitur, qui in ſtipendij partem accipit alimenta ex commeatu: id eſt ex alimento publico, iuxta priorem ſignificationem vocis, Commeatus. *Iuſtin. de Præf. præt. Aphr. l. quas Deo.* Nullum audeant Duces vel Tribuni commeatilem de ipſis dimittere: ne dum ſibi lucrum ſtudent conficere, cuſtoditas noſtras relinquam prouincias. *Et infrà,* Non de commeatilibus militum aut eorum ſtipendiis lucrum facere.

Cōmercŏr, aris. Mercor, vel multas res ſimul mercor, coemo. {סחר *ſachar* ἀγοράζω. GAL. Marchander ou acheter enſemble. ITAL. *Comparare.* GERMAN. Kramen/ vil ding zůſammen kauffen. HISPA. *Mercar, ò mercar iuntamente.* ANG. *To mak merchandeſſe, to bie or ſell togather.* } *Plaut. in Capt.* Pater captiuos commercatur alios, tantum ſtudens, vt natum recuperet.

Cōmercium, Eſt libera commeandi contrahendíque facultas, conceſſa iis, qui merces vltrò citróque conuehunt. {מסחר *miſchár.* ἐμπορία. ANG. *Entercourſe, mercandiſe.* }

¶ Aliter Commercium eſt viciſſituto dandi & accipiendi: à Con, & Merces: mercium commutatio, quæ victus cauſa inuenta fuit, συναλλαγὴ ἀλλαγὴ, ἐμπορία. *Plin. in Paneg.* Diuerſáſque gentes ita commercio miſcuit, vt quod genitũ eſſet vſquam, id apud omnes gentes natum eſſe videretur. ¶ Accipitur & pro vſu & conſuetudine. {κοινωνία. ANG. *Felloweſhipi acquaintance.* } tunc præpoſitioni Cum, iungitur. *Cicero de Senectute,* Nec habet vllum cum virtute commercium. *Plaut. in Bach.* Quid tibi commercij eſt cum diis damnoſiſſimis? *Idem in Aulularia* [*ſc* 3 *a.* 4.] Quid tibi mecum eſt commercij, ſenex? [Commercium ſtrenarum. *Suet. in Tiber. cap.* 34 Et Commercio ſtupri *in calig. cap.* 36.]

Cōmĕrĕo, res, vel Commereor, reris, Committo, malè ago, delinquo, pecco. {פעל *pal.* מעל *ma al* חטא *chatá* חרמיע *hirſchiaſ.* ἁμαρτάνω. GALL. Meriter, deſeruir, faillir. ITA. *Errare, meritare.* GERMAN. Etwas verſchulden/ oder verdienen/ ſundigen/ erwas vnrechts begehn. HIS. *Pecar, merecer.* ANG. *To diſerue, to committe, to offend, to treſpaſſe.* [Fateor me peccauiſſe, & me culpam commeruiſſe (i. commiſiſſe.) *Plaut. Aul. ſc.* 6. *a* 4. Neque te culpam commeruiſſe, neque me aduerſatum tibi. *Plaut. Capt. ſc.* 3 *a.* 2. Commerui malum. *Plaut. Merc. ſc.* 6. *a.* 2.] *Terent. in Andr.* Quid feci? quid commerui? aut peccaui pater? *Vbi Donatus,* Commerui, maioris culpæ eſt: Peccaui multo minoris, vel leuioris. *Idem in Phormione,* Nam ſi te ſenſerit timidum pater eſſe, arbitrabitur Commeruiſſe culpam, id eſt (*inquit Donatus*) commiſiſſe. *Idem in Hecyra,* Quibus iris impulſus nunc in illam iniquus ſim? Quæ nunquam quicquam erga me commerita eſt pater, Quod nollem: & ſæpe quod vellem meritam ſcio. *Vbi Donatus* (Aduerte (*inquit*) proprietatem Commerendi & Metendi, Mereri bona dicimus, Commereri mala, id eſt, delinquere, peccare. Ergo hic Meritam, pro præſtitiſſe dixit. *Cic. de Orat.* Interrogabatur reus, quam quaſi æſtimationem commeruiſſe ſe maxime diceret.

¶ Interdum etiam in bonam partem accipitur pro mereri. *Vt apud Plautum in Moſtellaria,* Quid grauaris, quaſi gratiam non commeream?

Cōmĕtĭŏr, tiris, Metior, ſimul metior. {מדד *madhádhd.* μετρέω. GAL. Meſurer & compaſſer. ITALICE, *Meſurare.* GERMANICE, Mäſſen HISPANICE, *Medir.* ANGLICE, *To meaſure.* } *Cic. 1. de Inuent.* Nam ſæpe oportet commetiri cum tempore negotium, & videre poteritne aut magnitudo negotij aut multitudo rerum in eo tranſigi tempore.

Cōmĭnŭo, is, ui, Symmetriam ſignificat. {מדה *middáh.* משקל *miſchkal.* συμμετρία, συμμετρία. GAL. Meſure, meſurement. ITAL. *Miſura.* GERM. Ein formtliche ab mäſſung. HISP. *Medida.* ANG. *Meaſuring.* } *Vitruuius lib* 3. *c.* 1. Reliqua quoque membra ſuos habent commenſus proportionis, &c.

Commĕto, as, pen. corr. Vetuſtiſſimi dixerunt pro commeo, hoc eſt, ito, aliquo me confero. φοιτᾶν. *Naeuius,* Quum ad lupam noſtram tàm multi crebrò commetant lupi. *Vide* Commeo.

Commĭctĭlis, ſeruus, *apud Pomponium in præcone poſteriore,* Si ſciam, quid velis, inquit, quaſi ſerui comici commictilis, id eſt, compoſiti. *Ex Nonio.*

Cōmmigro, as, Idem eſt quod migro, & habitationem in locum aliquem transfero. {נסע *naſáh.* μετοικέω. GAL. Aller loger, demeurer ou habiter en autre lieu. ITAL. *Andar ad habitar altroue.* GERMAN. Sein wohnun aug ein ort hin verenderen. HISP. *Mudar caſaen otro lugar.* ANG. *To go and dwell in an other place, to ſliite.* } *Teren. in And.* Mulier quædam ab hinc triennium commigrauit huc viciniæ. *Liu. 5. ab Vrbe,* Quid ſi non Galli hoc, ſed veteres hoſtes veſtri Æqui, Volſcíve faciant, vt commigrent Romam? *Cicer. ad Quintum Frat. lib.* 2. Sed vt ſpero, paucis menſibus poſt Calend. Quintiles in tuam commigrabis.

Cōmĭlĭtes, tis, Commilito, {ὁ συστρατιώτης. GALL. Compagnon de guerre. ITA. *Compagno di guerra.* GERM. Mit kriegsman/ geſell in krieg. HIS. *Compañero en la guerra.* ANGLI. *A fellow in warrefare.* } *Cæſ. bel. Ciuil.* Commilitéſque nonnulli grauiores ſermones militum vulgo durius accipiebant. [Commilito Cæſaris Octauius.]

Cōmĭlĭtĭum, ipſa belli ſocietas. {συμμαχία, συστρατία. GAL. Compagnie de guerre, ſocieté en la guerre. ITALI. *Compagnia di guerra.* GERM. Geſellſchafft im krieg. HISP. *Compañia en la guerra.* ANG. *Felloweship in warre fare.* } *Iuſtinian. lib.* 1. Deinde cogitatione legum ſacratum, tum vetuſti per tot bella commilitij, orat miſereatur ciuium exulum. *Tacitus lib.* 1. Chauci quum auxilia pollicerentur, in commilitium adſciti ſunt. ¶ Apud Apuleium etiam Commilitia legitur fœminino genere.

Cōmmĭlĭtĭa, æ, συστρατία. Commilitium. *Apul. Florid. lib.* 3. Cõmemorauit inter nos iura amicitiæ, ac commilitiæ ſtudiorum.

Cōmmĭlĭtŏnes, Qui ſimul militant, commilites. {συστρατιῶται. GALL. Compaignons d'armes & de guerre. ITALI. *Compagni alla guerra.* GERMAN. Spieß geſellen. HIS. ANG. *Compañeros en la guerra.* ANGLI. *Companions or fellowes in warre.* } *Sueton. in Cæſare,* Nec milites ſuos pro concione, ſed blandiore nomine commilitones appellabat, tanquam & ipſe vnus eſſet ex numero militum. *Cicer. pro Deiot.* His vero adoleſcens, qui meus in Cilicia miles, in Græcia commilito fuit.

[Commĭctus, vel Commĭctus. *Plaut. Moſtel. ſc.* 1. *a.* 1. Cane cabiam commictam, Alias commixtam, & commiſtam.]

Cōmmĭniſcŏr, Fingo, vel excogito: ab antiquo verbo Meminiſcor, vnde & Reminiſcor, {בדא *badhá* יצר *jaſár.* συμπλάττω, πλάσσω. GA. Controuuer, excogiter, forger. ITALI. *Fingere, imaginare.* GERMA. Erdichten. HISPAN. *Penſar ò fingir.* ANG. *To inuent, to imagine, to fayne, to deuiſe, to forge.* } *Terent. in Hecyra,* Aliquid tuliſſe commiſiſcentur mali. *Cic. 4. de Finib.* Ille enim occurrentia neſcio quæ commiſiſcebatur. *Liu. 7. bel. Maced.* Nihil aduerſus tale machinationis genus parare aut commiſiſci oppidani conabantur. [Mendacium quod modò commentus fui. *Plaut. pſeu. ſc.* 3. *a.* 2. Fabricare quiduis, quiduis commiſiſcere. *Pl. Aſin ſc.* 1. *a.* 1. *Item,* Non queo commiſiſci quid dicam. *Plaut. Aul. ſc.* 1. *a.* 1. *Item,* Non queo commiſiſci quid dicam. *Plaut. Aul. ſc.* 1. *a.* 1. Compararunt dolum & commenti (ſunt) de ſua ſententia, *Plaut. Cap. prolog.*

Cōmmēntŭs, partic. actiuæ ſignificationis. {בדא *bodhé* יצר *joſér.* GAL. Controuueur, forgeur, qui a excogite. ITA. *Chi a'trouato.* GER. Der etwas dichtet hatt. HISPAN. *Fingidor.* ANG. *He that inuenteth, imagineth or deuiſeth.* } *Cicero 2. de Nat Deor.* Monogrammos deos & nihil agentes commentus eſt Epicurus. [Commentus eſt vigiles id eſt inſtituit. *Sue. Aug. cap.* 20.]

Cōmmēntŭs, paſſiuè. {בדוא *badhú* נוצר *notſár.* συμπλαστὸς. GALL. Feint, controuué. ITA. *Finto, ſimulato.* GERM. Der erdichtet iſt. HISPANIC. *Fingido, falſo.* ANGL. *Fayned, inuented, forged, deuiſed.* } *Ouid. 6. Metam.* Dat gemitus fictos, commentáque funera narrat. [Quouis pacto fac commentus ſies. *Pl. Amph.*]

Cōmmentāri, frequentatiuum eſt à commiſiſcor, Cogitare, agitare, tractare, mentionem facere, diſputare. {חשב *chaſchab* הגה *haghah* יסר *iaſár* הרה *haráh* διαλαμβάνειν, σφυγμολογεῖσθαι. GALL. Penſer & ſouger à quelque choſe, inuenter & controuuer. ITAL. *Trattare, diſputare, diſchiarare.* GERMA. Sinnen/ betrachten/ ſich mit einem anderen vnderredrn. HISPA. *Penſar. diſputar, tratar, gloſar libros.* ANGL. *To muſe and think on a thing, to inuent, to inuent, to reaſon.* } *Cicero ad Atticum libro quarto,* Veruntamen idipſum mecum in his locis commentor, vt iſta improbem. *Idem in Læl.* Quum in hortos D. Bruti Auguris commentandi cauſa (vt aſſolet) veniſſemus, hoc eſt, tractandi vel diſputandi.

¶ Interdum ſignificat comminiſci, confingere fallaciam. πλάττειν. *Plaut. in Caſin.* Vt cito commentatus eſt, ecquid te pudet? ¶ Interdum commentarium ſcribere, ſcribendo aliquid componere. ὑπομνηματίζειν. *Plin. lib.* 18. *c.* 25. Id eo ipſo anno, quum commentaremur hæc, notatum eſt, prouentum eorum ter reperito frigore extinctum. * Commentari, pro inuenire. *Cicero* 11. *Philipp.* Quorum alter commentatus eſt Mimos, alter egit Tragœdiam. [Actiuum Commento, Nimis bene omnia commentaui. *Plaut. Menæ. ſc.* 7. *a.* 5.]

Cōmmēntātŭs, particip. quod modo paſſiuè accipitur. {נוצר *notſér* συμπλαστὸς, συμπλαθὴς. GAL. Penſé, ſongé, controuué. ITA. *Trouato, imaginato.* GERMA. Mit nachſinnen/ erdichtet. HISPA. *Fingido.* ANGLIC. *Muſed on, inuented, diuiſed.* } *Cic. ad Tironem libro decimoſexto,* Iſque diu, & multis lucubrationibus commentata oratione, vide vt probare poſſit te non peccaſſe.

¶ Modo actiuè. *Cicero Attic. lib.* 4. Quum in villa Metelli complures dies commentatus eſſet.

Cōmmēntātĭo, verbale, Meditatio, atque contemplatio. {יצר *jeſér* חגיון *higghajón* μελέτη, σύνεσις, διάνοια. GAL. Penſement à inuenter, & controuuer quelque choſe. ITAL. *Penſamente di qualche coſa.* GER. Innerliche erwägung/ oder betrachtung eines dings. HISPA. *Penſamiento para allar alguna coſa.* ANG. *A thinking and muzinge to inuent or deuiſe a thing.* } *Cicer. 1. Tuſc.* Tota enim philoſophorum vita, vt ait idem, commentatio mortis eſt. * Item pro deſcriptione. *Plin. lib. 6. c.* 17. Seneca etiam apud nos, tentata Indiæ commentatione, ſexaginta amnes eius prodidit.

Cōmmēntārĭensis, {מוכיר *mazchir.* ὑπομναματογράφος. GALL. Celuy qui fait regiſtre, comme geolier des priſonniers qu il reçoit. ITALI. *Guareiano de regiſtri, protocoli ouero d'atti publici.* GERM. Ein ſchreiber ſo die betrachtungen vnnd rathſchleg vber händel anſſchreibt/ vnnd ſyhet waret. HISPANIC. *El que haze regiſtros, come vn carcelero.* ANG. *He that regiſtreth*

registreth any thing as a iaualour of the prisonner which he receiueth.} Qui in commentarium custodias refert, & velut diarium custodiarum conficit. *Budæus. Asconius in eum locum Cicer. 6. 3. Verr.* Accensus Neronis, Accensus, inquit, nomen est ordinis & promotionis in militia, vt nunc dicitur princeps vel Commantarienſis, aut Corniculariꝰ. Hæc enim nomina de legionaria militia sumpta sunt. *Paulus in l. In fraudem §. A debitore. ff. de iure fisci.* Quoties apud fiscum agitur, actorum potestas postulanda est, vt merito his vti liceat eaque rationi Commentarienſis annotanda sunt. Secundum hoc commentarienſes sunt quibus commentarij Imperatoris commissi sunt, vt est hodie thesaurus chartarum. *In l. Ad commentarienſem. C. de custodia reorum*, pro eo accipitur, qui custodiam & periculum reorum præstat, ita vt reo elapso talione ipse puniatur. *& in l. fin.* commentarienſis singulis mensibus de personis reorum & numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus ad iudicem referre debet.

Cõmentarium, Commentarius, & Commentarij, orum, plurali nu. pto vna eadémque significatione sumuntur, scilicet pro libris in quibus nõ latè diffuséque res, sed quàm breuissimè possunt, explicantur, simplicitérque, & quasi per capita discribuntur. {זכרון *zichcharón* מגלה *megilláh.* ὑπόμνημα, ὑπομνήματα ὑπομνήματα. GA. Registre, memoires, papier iournal. ITA. *Registro, giornale, memoriale.* GERMA. Ein buch oder redel/in welchem bericht oder erkle rung eines dings hurtz begriffen seind. HISP. *La minuta dela obra.* ANGL. *Registre of actes done, an short exposition or comment.*} *Cicer. in Brut.* Non est oratio sed quasi capita rerum, & orationis commentarium paulò post Iulius Cæsaris Commentarij dicuntur, quos Plutarchus ἁπλᾶ γυμνὰ ἐνθέα appellat, inquiens, Καίσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι γέγραφεν in quibus ad exequendam historiam aliis videtur materiam subiecisse. [*Suet. in August. c. 64.* Quod in diurnos commentarios referretur. *Et in Tiber. c. 91.* Commentarium de vita sua scripsit.] *Vnde Senec. lib. 3. Decl.* Sine commentario nunquam dixit Seuerus Cassius, nec hoc commentario contentus erat, in quo nudæ res ponuntur. *Gell.* Est adeò probi Grammatici commentarius satis curiosè factus. *Et iterum*, Nonnulli Grammatici qui commentaria in Virg. composuerunt. *Idem*, Noster Taurus in primo commentariorum, quos in Gorgiam Platonis composuit, scriptum reliquit. [Commentaria *in Virgil.* scripsit Higynus *Gell. c. 2. lib. 1. Et cap. 6. lib. 2.* Commentariis rhetorum consenescere. *Quint.* liber commentarius. *Gell. c. 7. lib. 14.* Quod in commentarios suos pueri regerunt. *Fab. c. 12. li. 2. c. 28. li. 3.* Turpe est ex cõmentario sapere *Ibidem* In summas, siue commentarios, & capita referre. *Quint.*]

¶ Præterea Commentarius quandoque dicitur ipse commentator, ὑπομνηματιστὴς, hoc est, qui commentarium composuit. *Seruius super primo Georg.* Superfluam mouent quæstionem commentarij. A commentarium, fit diminutiuum Commentariolum, ὑπομνημάτιον. *Cic. 4. de Finib.* Quæ quidem res effecit, ne necesse sit iisdem de rebus semper quasi dictata decantare, neque a Cõmentariolis suis discedere.

Cõmẽntiri, {συμπλάσασθαι. *Apul. in Apologia*, Lignum à mẽ toto oppido, & quidem oppidò quæsitum, non piguit vos commentiri?

Cõmẽntitius, a, um, Fictum & ad tempus commentum, & excogitatum. {בנוי *badhú* נוצר *notsar.* πλασματῶδες, πλαστικόν. GAL. Controuue & feint. ITA. *Finto, fittitio.* GERMANI. Erdichret. HISPANIC. *Cosa fingida, o falsa.* ANGL. *Inuented and fained for a time.*} *Cicero 1. de Orat.* Vt si in illa commentitia Platonis ciuitate res ageretur. *Idem 4. Academ.* Néue fueris cõmentitiis rebus assensus.

Commẽntator, {πλαστὴς, ὑπομνηστὴς, iuuentor, atque excogitator. *Apul. in Apologia*, Est enim litium omnium repertor, omnium falsorum cõmentator, omnium simulationum architectus.

Commentor, oris, verbale, Inuentor, excogitator. {יצר *jotser* בדא *bodhé. Hieron.* GALL. Controuueur. ITAL. *Iuuentore.* GER. Erdichter/erfindnr. HIS. *Fingidor.* ANGL. *An inuentor of fayner, a deuiser.*} vt Vuæ commentor dicitur Bacchus, id est, inuentor. *Ouid. 3. Fast.* Luce sua ludos vuæ commentor habebat.

Cõmentum, Res ficta, excogitata, inuentio. {יצר *jésser.* σκιὰ. GALL. Inuention, chose controuuee. ITALIC. *Commento, fictione.* GERM. Ein erdichtung/erfindung mit nachsinnen. HISP. *Fiction ò gloſa.* ANGLICE, *An inuention, a thing deui sed, forged or fayned.*} *Terent. in Andria*, At qui ipsis commentum placet, *Cicero de Clar. Orator.* Vt sua commenta, & scripta meminisset. [Euge Euge lepide: laudo commentũ tuum. *Plaut. Mercat. sc. 2. a. 2.* Commenta retexit (suprà vocauit furorem fictum.) *Ouid. 3. Metam.*] Deducitur à verbo Comminiscor, quod facit supinum Commentum. ¶ Ponitur etiam pro expositione interpretatione que auctorum in literas relata, & idem significat quod commentarius. *Priscianus lib. 6.* Seruius in commento Virgilij. *Idem lib. 15.* Donatus in commento Æneidos. Id quum indocti non intelligerent, aut saltem nimium nasuti non probarent, ex commento commentarium imperite fecerunt.

Comminiſtro, as, are, Ministro. {רדת *sheréth* ὑπηρετῶ. GAL. Minustrer, seruir, assister. ITALI. *Ministrare.* GRRM. Dienen/zudienen. HISP. *Ministrar.* ANG. *To minister, to serue.*} *Plinius libro 28. cap. 8.* Super omnia est, quod extremam fistulam intestini contra ducum ac potestatum iniquitates commonstrant, & ad successus petitionum, iudiciorumque, ac litium euentus.

Cõmĩnor, aris, ari, Minor. {זעף עם *zaáph ẽim* חתנחם *hithnachém.* ἀπειλέω. GALLIC. Manacer. ITAL. *Minacciare.* GERMA. Trewen. HISP. *Amenazar.* ANG. *To boast or threaten.*} *Suet. in Cæs. cap. 62.* Vt aquilifero moranti cuspide sit comminatus. [Quid comminatus mihi? *Plaut. Aul. sc. 2. a. 3.*]

Cõmĩnãtio, verbale. {זעף *zaáph.* ἀπειλή. GALLI. Menasse, commination. ITALI. *Menaccia.* GER. Trewung. HISPANIC. *Obra de amenazar, amenza.* ANG. *Boasting, threatening.*} *Plin. lib. 7. cap. 45.* Tauris in aspectu generositas, torua fronte, auribus setosis, cornibus in procinctu dimicationem poscentibus, sed tota comminatio prioribus in pedibus stat, ita gliscente alternos replicans, spargénsque in altum arenam, & solius animalium eo stimulo ardescens. *Cic. 3. de Orat.* Oratio nis autem ipsius tanquam armorum est, vel ad vsum comminatio, & quasi petitio, vel ad venustatem ipsa tractatio.

Comminatiuus, a dict. ἀπειλητικός. vt aduerbia Communatiua. *Diom. Gramm. lib 1.*

Cõmĩnuo, nuis, Frango, diminuo. {דק *dak.* συγκόπτω. GALL. Briser, gruger, mettre en pieces, demincer. ITAL. *Minuire.* GERMAN. In stuck zerbrechen/zermalen. HISP. *Demenuzar.* ANGLI. *To break in pieces, to make lesse.*} *Plaut. in Bacch.* Nisi mauultis fores & postes comminui securibus. *Plin. lib. 20. c. 4.* Satiui vero decocti, mane poti, ad ternos cyathos, comminunt, & eliciunt calculos [*Pl. Mensæ, sc. 2. a. 5.* Ossa huius & artus comminuam illo scipione.]

Cõmĩnus, *Vide* COMINVS.

Cõmĩsceo, sces, scere, Permisceo. {מסך *masách* בלל *balál* συμμίγνυμι. GALLIC. Meſſer ensemble: mixtionner l'vn parmi l'autre, brouiller. ITA. *Meschiare, mescolare.* GERM. Vermischen/ein ding vnder das ander mischen. HISPAN. *Mezclar.* ANGLIC. *To mixe or mingle together.*} *Plaut. Persa*, Commisce mulsum, struthea, colutheaque appara. *Cic. 2. de Nat. Deorum.* Deinde partes corporis & ad procreandum, & ad concipiendum aptissimæ, & in mare, & in fœmina commiscendorum corporum miræ libidines. [Abeo ne quid tecum consilij commisceam. *Plaut. Mil. sc. 5. a. 2.* faciam vt commista sit Tragicomœdia. *Prolog. Amphit.* Verum commixtum malo. *Plaut sc. 2. a. 2.* Cane caparam commistam, *Plaut. Mostel. sc. 1. a. 1.*]

Cõmĩxtĩo, σύμμιξις, *Iulius Firmicus Matheſæos lib. 1.* Ex illa commixtionis moderatione progenerat.

Cõmĩstus, partic. Mixtus, permixtus. {מסוך מבלול *masuch* בלול *babúl.* συμμιγὴς, συμμιγεὶς. GAL. Meſle, mixtione. ITALI. *Mescolato.* GER. Vermischt et HISPA. *Mezclado.* ANGL. *Mingled together.*} *Virgil. 2. Geor.* Magnus alit magno commistus corpore fœtus.

COMMISENA, κομμαγηνή, Armeniæ pars est *apud Strabonem lib. 11.*

Cõmĩsĕrĕsco, scis, scere, Miserésco. {רחם *richám* חן *chán.* ἐλεέω. GALL. Auoir pitie & compassion. ITA. *Hauer misericordia.* GERMAN. Mit einem erbármd vnnd mitleyden tragen. HISPAN. *Auer misericordia.* ANGLIC. *To haue pitie and compassion.*} *Terent. in Hecyra*, Ibi demum ita ægrè tulit, vt ipsam Bacchidem, Si adesset, credo ibi eius commiserésceret. [Nantas precum eius commiseritum esse. *Gell. cap. 9. l. 16.* Et, Vulnera dolorem commiserantia, *idem Gell. cap. 14. lib. 5.*]

Cõmĩsĕrŏr, raris, rari, Miseror, seu misericordia moueor, miseratione afficior. {רחם *richám* חן *chán.*} *Cic. 1. in Verr.* Quid quum commiserari, conqueri, & ex illius inuidia deonerare aliquid, & in te traiicere cœperit?

Cõmĩsĕrātĭo, verbale, Misericordia, miseratio. {רחם *rachém.* κατοίκτισις, ἐλεημοσύνη. GALLIC. Pitie & compassion qu'on a d'aucun. ITALI. *Pietà compassione.* GERMA. Die erbarmd so einer mit dem anderen tregt. HIS. *Aquella misericordia.* ANGLICE, *Pitie or compassion of one.*} *Cicero 1. de Oratore*, Quid de Qu. Regis commiseratione dicam?

Cõmĩssĭus, Commissũræ, *Vide* COMMITTO.

Cõmĩtĭgo, as, pen. corr. {מחליק *h-chelik* κατομαλάσσω. GAL. Adoucir, amollir. ITALIC. *Mittigare.* GER. Gemsttigen/begütigen. HIS. *Amansar ò ablandar.* ANGLI. *To appease, to mitigate.*} *Terent. in Eunuch.* Vtinam tibi commitigari videam sandalio caput. *Vbi Donat.* Commitigari, est tundendo deprimi, atque deponi.

Cõmĩttĭtto, tis. Alicuius fidei trado. {חפקיד *hiphkidh.* παρατίθημι, ἐπιτρέπω. GALLIC. Donner en garde, commettre. ITA. *Commettere, dare in guardia.* GERM. Zusamen tassen. eines trew befelhen vnnd vbergeben. HISP. *Encommendar, confiar.* ANG. *To committe, to giue in keeping.*} *Terent. in Eunuch.* Quem lupo commisisti. *Idem in Andr.* Bona nostra hæc tibi committo, & tuæ mando fidei. *Ibidem*, Nec satis digna cui committas primo partu mulierem. [Item, Committere spes in fidem alicuius *Liu. lib. 10. bell. Pun.* Committere se in alicuius potestatem. *Liu. lib. 6. d. 4.* Committere se dolori consumendum *Sen. de Consol. ad Pol. c. 6.* Vel patuum ætnæ corpus committere flammæ. *Tib. l. 4.* Committere rem prælio. *Cæsar 2. de bell. ciuil.* Aut quia committit strictis mucronibus ausæ (Sabinæ) *Ouid. 6. Fast.*] Quandoque committere est iniungere aliquid faciendum, & quasi commendare. παραπέμπω. *Cic. lib. 6. Epist. famil.* Neque te impedio, quo minus susceptum negotium pro tua fide & diligentia, ex voluntate Cæsaris, quæ tibi rem magnam difficilemque commisit, gerere possis. *Idem pro domo sua.* Cn. Pompeio plurima bella extra ordinem sunt commissa.

¶ Quandoque peccare. πλημμελέω. *Cic. 1. in Verrem*, Ego etiam, quæ tu sine Verre commisisti, Verri crimini daturus sum. *Virgilius*, *Æneid.* Quid meus Æneas in te committere tantum? Quid Troes potuere?

¶ Quandoque sociare, coniungere, συναπτω. *Virg. 3. Æneid.* Delphinum caudas vtero commissa, luporum.

¶ Quandoque facere, perpetrare. ἐπιτελέω. *Sallust. in Catil.* Sempronia, quæ multa sæpe virilis audaciæ commiserat.

¶ Quandoque incipere πρόκειμαι. *Virgil. libro quinto*, Et tuba commissos medio canit aggere ludos. *Sallustius*, Quibus dictis mox prælium commisere: ἤρξαντο. [Committere ludos, *Suet. in Calig. c. 19 & in Claud. c. 21* Et, Committere historiam, pro recitare incipere. *Sue. in Claud. cap. 41.* Commissa præscriptio sanguine Tribuni (i. cœpta) *Velleius.* Commissum sacrificium. *Gel. cap. vlt. l. 7.*]

¶ Quandoque idem quod permittere, vel occasionem præbere, παρέχω, idque fere negatiue, subsequente particula Vt. *Cic. ad Atticum libro 1.* Non committam posthac vt me accusare de epistolarum negligentia possis. *Idem 6. Philip.* Ego nolo ciuem committere, vt morte mulctandus sit. Aliquando etiam sine negatione. *Idem libro secundo Offic.* Periculosum ipsi est, tum etiam sordidum ad famam, committere vt accusator nominetur. [Neque istuc in tantis periculis vnquam committam, vt fiet. *Plaut. Aul. sc. 3. a. 3.* Commisi, vt me defraudes.]

¶ Quandoque in contentionem deducere. συμβάλλειν συγκρούειν, συνίστημι. *Suetonius in Calig.* Nec cessauit ex eo criminari alterum ali-

teri. [Committere aliquos inter se, (i. reddere inimicos.) *Suet. in Calig. c. 56. Item* duos filios committere in aleam casus. *Liu. l. 10. d. 4.* Committere pugiles Latinos cum Græcis, *Sueton. Aug. cap. 44.* Commissus ignis cum lenta materia viuacior est, *Senec. cap. 13. de Consol. ad Marc.* Commissa inter se duo reip. capita Cæsar & Pompeius) *Vell.* Item Commisi vt me defraudes, id est, præbui ansam tibi credendo pallam & spinther. *Plaut. Menæ. sc. 3. a. 4.* Item lege de sicariis commisit (id est in legem) *Quintil.* Non committit vxor eam pecuniam in potestate viri. *Gell. c. 6. lib. 17.* Sanáne es, quæ isti committas annulum) id est concredas) *Plaut. Curc. sc. 2. a. 5.*]

¶Committere prælium, id est præliari. μάχεσθαι. *Cic. lib. 4. Epist. Fam.* Sed vt rationem ineo, quo die prælium Pensa commisit, eodem die à Gadibus naues profectæ sunt. ¶Committi verbum quoque iuris est, quum quid committitur, id est, factum est, propter quod aliquid debeatur. Sic commissa hereditas dicitur, in qua aliquid commissum quamobrem aliquid debeatur: & commissa pœna, quæ debetur, commissa stipulatio, quum stipulatio locum habet & effectum, hoc est, quum id debetur quod est promissum, &c. *Vide Lexicon Hotomani.* ¶Proprie tamen ratione præpositionis Con, significat simul mittere, siue simul iungere. συζεύγνυμι *Gellius*, Gordium nomen est vrbis, quam Sangarius amnis interfluit: magna ex parte cingitur fluctibus, speciem insulæ præbet: ac nisi tenue discrimen obiceret, maria quæ diuidit, committeret. *Vide plura de hoc verbo apud Vallam libro 2. cap. 38. & lib. 3. cap. 52.* * Committere in præcipitem locum, hoc est Exponere & commitere se periculo. *Cicero quarto Acad.* Ita enim finitima sunt falsa veris, eáque quæ percipi possunt (si modò ea sunt quædam: iam enim videbimus) vt tamen in præcipitem locum non debeat se sapiens committere.

Cōmissa dicuntur, quæ contra testatoris voluntatem facta, aut non facta ab hærede, mulcta aliqua pœnaque plectuntur. *Autor Ascon.*

Commissus, part. {מסגר *muphkádh* συμπεμφθείς, συμβεβλημένος ἐπιτετραμμένος. GALL. Commis & baillé en garde. ITALIC. *Dato in guardia.* GERM. An einen trew getassen. HISP. *Encomendado, confiado.* ANGL. *Committed and geuin in keeping.*} *Cic. pro Fonteio,* Atque ita, vt commissus sit fidei, permissus potestati. *Virgil. 5. Aencid.* Et tuba commissos medio canit aggere ludos. [Commissa plumbo .i. ferruminata. *Iuuen. Sat. 14.*]

Committendus, aliud partic. *Cic. 4. ad Att. lib. 10.* Fortunæ sunt committenda omnia, sine spe conamur vlla.

Commissum, substantiuum, Delictum, peccatum, {חטאת *chét.* ἁμάρτημα. GALLIC. Cas commis, faict, peché. ITAL. *Peccato.* GERMA. Ein begangne that/besonder die wnrech ist/misshandlung. HISPANIC. *Pecado.* ANG. *An offence or fault.*} *Cic. pro Sylla.* Ecquod huius factum aut commissum, non dicam audacius, sed quod cuiquam paulò minus consideratum videretur, &c. [Non filia me accersit patrem, nisi commissi aut iurgij caussa. *Plaut. Men. sc. 2. a. 5.* Commissi præmia raptor abet, *Ouid. 4. Fast.*]

* Commissum pro confiscatione (quam vocant) quæ fit ob illicitas merces naugio aut alio modo aduectas, aut propter victigal non solutum, multaque alias eiusmodi ob causas. Hinc Commissio tollere, vindicare, in commissum cadere, incidere, & in caulam commissi incidere, vsitatæ apud Iurisconsultos loquendi formulæ. [Commissa multa fiebant (i. in publicum cadebant ob non solutum tributum) *Suet. in Calig. c. 71.* Item commissum, quod improfessum apud publicanos. *Quintil. declam. 340.*]

Cōmissio, onis, verbale. {מחברת *machbéreth* דבק *débek.* συμβολή, σύναυσις. GALL. Assemblement de quelqu'vn contre vn autre, comme de ceux qui doyuent iouster, irritation à se ioindre pour se battre. ITAL. *La contesa tra due ò più.* GERM. Die an ein anderen tassung zweyer oder viher. HISP. *A comestimento, comision.* ANG. *A causing of two or moe together fighting inone against another.*} Quo proprie significatur binorum vel pugilum, vel musicorum, vel poetarum, vel rethorum exhibitio, ad artis aut virium ostentationem. Huiusmodi autem certaminibus Prætores, velut Agonothetæ præsidebant. *Sueton. in Augusto*, componi tamen aliquid de se, nisi & serio, & à præstantissimis, offendebatur: admonebatque Prætores ne paterentur nomen suum commissionibus obsolescere. [Commissiones meras componere, de genere dicendi leni & compto *Suet. in Calig. cap. 53.* Commissio ludorum. *Suet. in Augus. cap. 43 & in Galb. cap. 6.*] *Plin. Epist. 144.* Proximis sacerdotalibus ludis productis in commissione pantomimis, quum simul theatro ego & Quadratus egrederemur, &c.

Commissōrius, a, um: vt, Lex commissoria, id est, exceptio adiecta actioni contra quam si quid commissum fuerit, conuentio rescinditur. *Vide Vlp. in l. Si fundus ff. de leg. commiss.*

Cōmissūra, Iunctura, quales sunt tabularum & aliarum rerum. {מחברת *machbéreth* ירוּת *jadóth.* ἁρμονία, ἁλλοίωσις. GALLI. Ioinctures, conionctions, ITAL. *Commissure, giointure.* GER. Zugen oder nuten. HIS. *Commissuras ò trauazones.* ANG. *The ioy ning togeter of any thinh.*} *Cicero de Vniuers.* Deinde in orbem torsit, vt & ipsæ secum, & inter se ex commissura, quæ è regione esset, iungerentur. *Idem 2. de Natur. deor.* Quid dicam de ossibus, quæ subiecta corpori mirabiles commissuras habent, & ad stabilitatem aptas, & actus finiendos accommodatas, & ad motum, & ad omnem corporis actionem. [Ita sint iucti, ne commissura pelluceat. *Quint.* Commissura verborum. *Idem.*

Commodum, di, penult. corre. Vtile, emolumentum, opportunitas. {יתרון *jithrón* מיטב *metób.* ὄφελος, εὐχρηστία. GALLI Profit & emolument, commodité, aisance. ITAL. *Commodo, commodità.* GER. Ein nutz/ein komligkeit. HISPA. *Prouecho.* ANG. *Gaine, opportunite, leysure.*} [Commodum est, quod plus habet vtus quàm molestiæ. *Senec. 88.* Commoda siue producta differunt à bonis. *Senec. epist. 75.* Inuideat commodis *Plaut. Most. sc. 3. a. 1.* Ingenium ad publica commoda vertere. *Ouid. 13. Meta.* Sine commodo remittere muneri (i. præmio) *Suet. in Galba. c. 12.*] Cuius contrarium est Incommodum pro damno. *Δυστύχημα, Lib. 2. ad Heren.* Causa est, qua induxit eum commodorum spe, aut incommodorum vitatione. *Ex infrà.* Hic accusator in spe commodi cupiditatem ostendet aduersarij, & in vitatione incommodi formidinem augebit. ¶Commodi suo vel alterius aliquid facere, id est, ad suum vel alterius vtilitatem. *Cic. lib. 1. Epist. Famil.* Senatus decernit, vt regem reducas, quod commodo Reip. facere possis: vbi male anteà Commodé legebatur, fuit enim in S. C. vsitata hoc formula. ¶Commodum aduer. significat Iam tunc, id temporis, eo momento. {ἀκριβῶς, παῦσε. GAL. Bien à poinct, bien à propos, de bonne fortune. ITAL. *Appunto appunte, à tempo.* GERM. Eben jetz temlich/ebenda zumach tuglich. HISP. *Prouechosamente, à buen tiempo, consazon.* ANGL. *In good tyme, leysure and opportunitie.*} *Apul.* Commodum limen euaserant, & fores ad pristinum statum integræ resurgunt, *Idem lib. 1.* Igitur inefficaci celeritate fatigatus, commodùm vespera oriente ad balnea processeram. *Gell. lib. 2.* Taurus spectatoribus commodùm dimissis, sedebat pro cubiculi foribus [Ad aquam præbendam commodùm aduenj domum. *Plaut. Amph. sc. 2. a. 2. Et in Stich. sc.* Quisnam.] ¶Commodum sequente Quum, significat Vix, vel tantùm. *Cicero ad Attic.* Commodùm discesseram heri, quum Trebatius venit. ¶Item pro opportune. *Plaut. Merc.* Commodum obuiam veniens patri. *Item in Mil.* Hem, ipsum quæro commodùm vir lepidissimè. ¶Item commodum esse alicui aliquid significat, videri & placere. *Cicero post red. in Senat.* Neque solùm id dixit, sed quos ei commodum fuit appellauit id est, quos ei visum fuit compellare & placuit.

Commodè, idem significat quod Commodùm. {ἀκριβῶς, κατὰ καιρόν, ἁρμοδίως, ἁρμόζει. GAL. Aisement, à profit, commodément, bien à point, bien à propos. ITAL. *Ben apposito, ben al proposito.* GERM. Geschicklechleben temlich/oder tuglich. HISP. *Prouechosamente, à buen tiempo, bonsazod.* ANGLI. *Handsomele, conuenientlie.*} [Vnde satis capillum compositum commodè. Vbi tu commoda es, capillum commodum esse credito. *Plaut. Mostel. sc. 3. a. 1.* Commodè valere, *Liuius l. 2. d. 5.*] vt Commodè agere, audire, &c. id est, benè vel optimè, apté. *Cicero de Amicitia*, Multa ab aliquo commodo & breuiter dicta. *Idem ad Attic.* Quod literas quibus putas opus esse curas dandas facis commodè. ¶Veteres etiam commodò pro commodè dixerunt, *vt notauit Sosipater libro secundo, ex Titinnio*, Eamus ad ipsum, atque ipse commodò de parte superiore descendebat.

Cōmodissimè. *Pomp. D. lib. 28. Tit. 2. d. 10.* Commodissimè is qui nondum natus est ita hæres instituitur.

Cōmodius, & Commodissimè. *Cic. ad Attic. lib. 13.* Posthac enim poterimus commodius colere in Tusculano.

¶Hinc etiam formauit. *Plaut. in Stich.* diminutium Commodulè, -hoc conuiuium est pro opibus nostris, satis commodulè nucibus fabulis facilis, Olea interrupto lupillo, &c.

Cōmodus, da, dum, Vtilis, aptus, tempestiuus, siue opportunus {נכון *nachón* טוֹב *tob.* ἐπιτήδειος, ἁρμόττων, ἕτοιμος, ἀρεῖος. GAL. Conuenable, opportun, profitable, traitable & de bonne sorte. ITAL. *Commodo, utile.* GERM. Rutlich/temlich/geschigklich. HISP. *Idoneo y prouechoso.* ANGLI. *Filt, profitable, handsom.*} [& *Pl. Amph.* Vt commodum est & lubet facias. *Cæs. de Bel. ciu. l. 3.* Minus commoda vti valetudine. Cōtra commodum aliquid facere. *Suet. in August. cap. 78. 1.* Contra valetudinem. Commoda statura 1. mediocris, *Plau. sc. 3. a. 3.* Quàm pauci estis homines commodi (i. comes) *Plaut. pseu. sc. 5. a. 1.* Me viginti commodis mutauit minis (aliàs modicis) *Plaut. pseud. sc. 7. a. 4.* Viginti argenti commodas minas. *Idem Asin. sc. 3. a. 3. & Merc. 2. a. 2.*] *Terent. in Andria*, Ego commodiorem hominem, aduentum, tempus non vidi. Vbi Dauus admiratur, quòd in ipso articulo periculi superuenerit Crito. *Plin. in Epistolis*, Hinc illa ita funus parauit, ita duxit exequias, vt ignoraret maritus: quinimò & quoties cubiculum eius intraret, viuere filium, atque etiam commodiorem esse simulabat, id est, paululum iam à morbo esse confirmatum. *Cor. Cels.* Sed inter omnia maximè commodum est modicè exercere.

Cōmoditās, Vtilitas, opportunitas emolumentum, {טובה *tobáh* יתרון מיטב *jithrón metob.* ὄφελος, εὐχρηστία. GALL. Commodité, aisance, opportunite. ITA. *Commodità, commodo.* GER. Komlichkeit/nutzlicha gelegenheit. HISP. *Prouecho.* ANG. *Profitte, opportunitie, hand somneſſe.*} *Cicer. 3. de Finibus*, Sed non sunt in eo genere tantæ commoditates corporis, tamque productæ temporibus, tamque multæ. *Ouid. Epist. 1.* Cogimur ipsius commoditate frui. [ô mea commoditas? ô mea opportunitas? Commoditatis omnes articulo Nicio. *Plaut. Menæ. sc. 2. a. 1.*]

Cōmodo, as, pen. cor. Obsequor, commoditati alicuius inseruio, seu commoditatem præsto. {חושׁב *hesib* עזר *ẓazár.* συναφελέω. GALL. Faire plaisir ou seruice, aider. ITAL. *Far piacere ò seruitio, accommodare, ò aiuttare.* GER. Einen nutz seins/einem in deinst beweysen. HISP. *Hazer seruitio, aprouechar à otro.* ANG. *To do pleasure, or seruice.*} *Cic. ad filium*, Cui ego quibuscunque rebus potero, libentissimè commodabo. *Cic. Cæsari*, Quicquid ei commodaueris, erit mihi gratum. ¶Contrà Incommodo, molestus sum, & noceo significat. βλάπτω. *Terent. in Andr.* Magis adeò, vt mihi incommodet, quàm vt obsequatur gnato. ¶Commodare item, est vtendum dare, hoc est, alicui rei vsum ad tempus concedere. {חלוה *hilváh.* χίσημι, μαχόμαι. GAL. Prester. ITAL. *Imprestare.* GER. Außleyhen/einem etwas ein zeitlang zu brauchen vergönnen. HISP. *Prestar.* ANG. *To lend.*} *Cic.* Dando & accipiendo mutuandisque facultatibus, accommodandis nulla re egemus. [Commodare vocem & operam, *Senec. c. 1. de Tranq.* Non mancipio dedit, sed commodauit. *Senec. c. 10. de Consol. ad Polyb.* Scyphos quos vtendos dedi retulisti? Hem non? Si velis da, commoda, homini amico. Rebus non me trado, sed commodo. *Senec. Epist. 62.* Dij illum (Cæsarem) terris diu commodent. *Senec. c. 12. de Consol. ad Polyb.* Commodare manum alicui (ad necem) *Velleius.* Commodabantur consilia in omnem euentum. *Ita Liuius* (ni sit mendum) *li. 10. d. 4.* Item Commodare, pro commodatò accipere. *Auso.* Naturale decus fictæ non commodat arti, Item commodati filij

(i. datus

(r.dati in adoptionem.) *Sen.c.13.de Consol.ad Marc.* Commodatus sibi est sapiens, *Senec.cap.11.de Tranquil.*] Nec rei tantum mobilis cõmodatio dicitur, *vt Vlpian.existimauit*, sed etiam soli. *Plaut.* Quum ædes pauperi accommodasset. *Lib.4.ad Herenn.* Ait cuidam ædes maximas ad nuptias commodasse.

¶ Et licet(vt multi asserunt) commodetur, quæ redduntur in eodem numero & specie, vt vestis, equus, liber: mutuentur, quæ non redduntur eodem numero, sed specie, vt vinum, frumentum, numi. *Cic.tamen in Verrem Act. 6.* vius est etiam de iis quæ non eadem reddantur, sed similia. At publicè (*inquit*) commodasti, non sine magno quidem prouinciæ Siciliæ que detrimento, tritici modios sexaginta.

Cõmodata res proprie intelligitur, si nulla mercede accepta vel constituta, vtenda res data est. χρῆσις κεχρημένου. Nam commodatum debet esse gratuitum. [Commodatissimæ ad vsum. i. accommodatissimæ. *Gell.c.14. lib.17.*] ¶ Hinc Commodatarius cui res data est commodatò.

Cõmodator, oris. *Vlp.D.l.13.Tit.6 l.7* Sed si legis Aquiliæ aduersus socium eius habuit commodator actionem.

Cõmodatio, χρῆσις, mutuatio. *Apuleius in Hermetis Asclepio*, Communicationes, commodationes alternæ, qui est humanitatis firmissimus nexus.

COMMODVS M. Antoni Philosophi filius fuit, patri dissimillimus, cui etiam in imperio successit. Vitam eius, eaque dignum exitum, *vide apud Herod.libro* 1. De hoc sic scribit *Auson. in Tetrastich. Cæsarum.*

Commodus insequitur pugnis maculosus arenæ,
Threcidico princeps bella mouens gladio.
Eliso tandem persoluens gutture pœnas
Criminibus, fassis matris adulterium.

Cõmmœreo, Mœreo, totus tristor. { התעצב *hitheatstseb* דאב *daab.* κατα-λύπομαι. GALL. Se contrister, se douloir. ITALI. *Contristarsi, condolersi, ramaricarsi.* GERM. Ganz traurig sein/ besserig sich bekummeren. HISPA. *Entristecerse.* ANGL. *To be sadde or sorie.* } *Plaut.in Epid.* Nescio ædepol quid tu timidus es, trepidas Epidice. Ita voltum video videor videre commeruisse.

COMMONE, Insula est adiacens Epheso vrbi, vt autor est *Plinius libro* 5. *cap.*31.

Cõmmoliõr, iris, iri, Molior. { עולל *holél.* μηχανάομαι. GALL. Machiner de tout son pouuoir quelque chose. ITA. *Mouere con difficultà.* GER. Etwas anderstehn das arbeit nimpt/ etwas anrichten. HISPA. *Difficultuosa à ingeniosamente mouer y disponer.* ANGL. *To worke or deuise any thinh after his whole power.* } *Cicero 3.de Natura deorum*, Nec quem dolum ad eum, aut machinam commoliar, scio quicquam. [Commoliri originem verbi. *Gel cap.vlt.lib.3.*]

Cõmmõ.o, lis, lere, Mola contero. { טחן *tachán.* σιτολογέω. GAL. Moudre, & froisser auec vne moule. ITAL. *Macinare.* GERMANIC. Zermalen HISP. *Moler.* ANGL. *To grind together in a mill.* } *Columella libro 12. cap.*50. Cauendum est itaque, ne ex ea fiat oleum cibarium, quod vno modo vitari poterit, si protinus illata de agro bacca, commolita & expressa erit.

Cõmmõnẽo, es, penultima correpta. Admoneo, & construitur cum genitiuo. { הזהיר *hizhir.* ὑπομιμνήσκω. GALL. Admonester, aduertir, faire souuenir. ITA. *Ammonire.* GER. Warnen/ vermanen. HISPA. *Amonestar.* ANG. *To admonish, to aduertish, to warne.* } *Quintil.* Grammaticos sui officij commonemus. *Terent.in Andr.* Aliorum exempla commonent. *Ad Heren. lib.4.* Non illæ te nuptiales tibiæ eius matrimonij commonebant. [Ita estis ingenio improbo vt cogatis officium vestrum malo vos commonerier.]

Cõmmõnitõrium, pro contentione tacita, & absque scriptura facta, *apud Cod.Theod.* Cuius quoque in Iustiani Codice mentio est, *l.1.C. de Suffrag.*

Commonitus, participium. { מוהר הנעיר *muzhár hunáadh.* νουθετούμενος. GAL. Admonnesté, aduerti. ITA. *Ammonito, auertito.* GERMA. Gewar net/ vermant. HISPA. *Amonestado.* ANG. *warned, aduertised.* } *Liuius 4 bell. Macedon.* Commonitósque in quo statu rerum accepisset eos, & in quo relinqueret dimisit. *Plautus* pro commonitus dixit commentus *in Amphitruone*, Fac iam Amphitruonem aduenientem ab ædibus vt abeat, quouis pacto, fac commentus sies. *Ex Nonio.*

Cõmmõnitio, verbale. { העורה *tehuhádh.* ὑπόμνησις. GALL. Admonition, aduertissement. ITAL. *Ammonitione, auertimento.* GERMA. Warnung/ wermanung. HISP. *Admonestacion.* ANG. *Aduertisment, admonition, warning.* } *Quint.lib.4.cap.2.* Non inutilis erat in extrema parte commonitio.

Cõmmõnefacio, cis, Commoneo, in memoriam redigo. { חוכוך *hizchir.* ὑπομιμνήσκω. GALL. Aduertir & faire souuenir, remonstrer & admonnester. ITALI. *Ammonire.* GERMAN. Warnen/ vermanen/ eines dings erinneren. HISPANI. *Ammonestar.* ANG. *To aduertise to remember or bring in remembrance.* } *Salust.in Cicer.* Videlicet vt nos commonefacias quàm conuersa sit respublica, quum in ea domo habitares, &c. ¶ Huius passiuum Commonefio. *Cicer.in Verr.* Nemo est quin tui sceleris & crudelitatis ex illa oratione commonefiat.

Cõmmõnstro, as, are, Monstro, demonstro. { הוראה הורוע *hodʿlah* הראה *hereah* δείκνυμι. GAL. Monstrer & enseigner. ITA. *Mostrare.* GERMA. Zeignen. HISPAN. *Mostrar.* ANG. *To shaw.* } *Terent.in Heautont.* Parentes meos vt Commonstres. *Cic.2.de Orat.* Si aurum cui, quod esset multifariam defossum, commonstrare vellem. [Ecquis est qui mihi commonstret Phædromum. *Pl.Curc.sc.3.a.2.& sc.1.a.3.* Cupio dare mercedem (ei) qui illum commonstret vbi sit. *Pl.Curc.sc.4.a.4.*]

Commõrdẽre, Mordere. { נשך *naschách.* δάκνω. GALL. Mordre. ITA. *Mordere.* GER. Beissen. HISPANIC. *Morder ò maldezir.* ANG. *To bite.* } *Plin.lib.24.capit.11.* Nomen accepit, quod à cano commorsos rabiem sentire non patitur.

Cõmmõrior, reris, simul morior. { συναποθνήσκω. GALL. Mourir ensemble. ITAL. *Morire.* GERM. Mitsterben. HISPA. *Morir inntamente* ANG. *To die together.* } *Plin.libro 27.cap.2.* Mirumque exitialia per se ambo quum fuerint duo venena in homine commoriuntur vt homo superfit. [Multi tibi commorientur (id est tecum) *Senec. Epist 78.*]

Cõmorientes, συναποθνήσκοντες, Nomen fabulæ Plaut *Terent. in prologo Adelph.* Synapothnescontes Daphili comœdia est, Eam Commorientes Plautus fecit fabulam.

Cõmmõro, as, are, Commoror, moror. { אחר *echár.* ἀνέχομαι. GALL. Demeurer. ITAL. *Tardare. indugiare.* GERM. Verziechen/ oder sich saumen. HIS. *Tardarse.* ANG. *To tary to abyde.* } *Plin lib.19.cap.6.ad finem*, statimque quæ deouorauere aues stupentes manu capiuntur: & si paulum commorauere, sopitæ.

Cõmmõrõr, raris, Moror, maneo. consisto, subsisto. { חנח *chanáh* ישב *jashab* שכן *shachén* גר *ghár.* χρόνιζω, σωδιατρίβω. GAL. Seiourner, demeurer & s arrester quelque temps. ITALI. *Di morar si, soggiornare.* GERM. Verziehen/ ein zeit lang an einem ort sich sauwen. HISP. *Morar, tardarse en algun lugar.* ANG. *To abyde to tarie.* } *Cic.ad App.lib.3.* Fuitque mecum familiariter triduum illud, quo ego Ephesi commoratus sum. *Idem in Oratore*, Vt verset sæpe multis modis eandem & vnam rem, & hæreat in eadem, commoreturque sententia.

¶ Commorari aliquem, est detinere, & in mora tenere. { עקב *tikkeb.* ἀνέχω. GALL. Tarder, retarder. ITALI. *Tardare, indugiare.* GERM. Ein seumig machen/ tag auffhalten. HIS. *Detard ar à otio.* } *Pl.Merc.* Malè facis properantem qui me commorare, sol abit.

Commoratio, verbale, Habitatio. { מגור *maghár* גרות *gherúth* מושב *moschab.* συνδιατριβή. GAL. Demeurance, seiour pour quelque temps. ITAL. *Dimorar.* GERMA. Wuehnung/ verharrung ein zeit lang. HISP. *Habitation.* ANG. *Taryng, abiding, dwelling in a place.* } *Cic.ad Lætam libr.6.* Nam & villa, & amœnitas illa commorationis est, non diuersorij. ¶ Interdum pro mora, seu tarditate. { עקבה *tikkebáh* μελλησις. GAL. Tardement, arrest. ITA. *Tardanza* HISP. *Tardanca.* } *Cic. Quint. frat.lib.3.* Quod multos dies epistolam in manibus habui, propter commorationem tabellariorum. ¶ Commoratio est, quum in loco firmissimo, quo tota causa continetur, manetur diutiùs, & eòdem sæpius reditur.

Cõmmortalis, ἀποθνήσκω, ὀλέθριος, ὀλεθρώδης, vt Commortalis natura. *Colum lib.3. cap.20.* Sed interdum (quod ait diuinus autor Plato) rei nos pulchritudo trahit, vel ea confectandi, quæ propter infirmitatem commortalis naturæ consequi nequeamus.

Cõmmõsis, pen.prod. κατάμωσις. Primùm mellificij fundamentum, ex tenaci & viscosa constans materianta dictum à Græco nomine κήρινος, quod nos Gummi dicimus. *Vide Plin.lib.11.cap.7.*

Cõmmõuẽo, es, penultima correpta. Perturbo, moueo, afficio, excito, concito, { עכר *chachár* חרעיש *hirhish* חסת *hasith* חיר *hechir.* ἀναταράσσω, συγχύνω, διαπτύω. GAL. Remuer. esmouuoir, troubler. ITALI. *Perturbare, commouere.* GERM. Bewegen/ hertürben. HISPANI. *Mouer ò perturbar.* ANGLI. *To moue, stirre or prouoke.* } *Terent.in Andr.* Commoui hominem. *Cic.lib 1.Epist.* Visi sumus Senatum commemoratione tuæ voluntatis erga illum ordinem commouere.

¶ Interdum ponitur pro lædere. *Columel.lib.2.* Ne in radicem maiore nixu vomis impactus colla commouerat. ¶ Interdum pro recedere, χωρέω. *Cicer.Tironi*, Tu & cura vt valeas, & te isthinc ne temerè commoueas. * Commossem, pro Commouissem : & commorit pro commouerit: & commorunt pro commouerunt. *Cicer. pro Plancio*, An si vnquam in me vitæ cupiditas fuisset, ego mense Decembri mei Consulatus omnium parricidarum tela commossem? *Cælius ad Ciceronem, lib 8.15.* Ecquando tu hominem ineptiorem quàm tuum Cn. Pompeium vidisti, qui tantas turbas, qui tam nugax esset, commorit? *Lucret.lib.2.* Commorunt æquora venti.

[Dormiunt pessuli nec se commouent ocyus. *Pl.Curc.sc.2.a.1.* Me commouere non possum præ formidine, *Pl.Amph.* Quantas soleo turbellas dare, mea si commoui sacra? *Plaut. pseud.sc.1.a.1.*]

Cõmmõtus, particip. { עכור *chachúr* מרעש *murʿásch* מוסת *musáth.* συγχυσις, διακίνησις. GALLIC. Esmeu, esbranlé, agité, tourmenté. ITA. *Commosso. smosso, conturbato.* GERMAN. Bewegt/ erschütter. HIS. *Mouido, perturbado.* ANG. *Commoued stirred, prouoked.* } Idem quod motus, vel concussus. Commotæ columnæ, *apud Cic.3.in Verr.* Tripodes commoti. *Seneca in medea*, tripodas agnosco meos Fauente commotos dea. [Tantaque commoti vis est Aquilonis. *Ouid.Eleg.10.lib.3 Trist.*] ¶ Nonnunquam idem quod perturbatus. *Terent.Phorm.* Quidnam ille commotus venit?

Cõmmotiõr. comparatiuus *Cic.1.de Clar.Orat.* Habitus est sanè (vt ita dicam) luculentus patronus, asper, maledicus, genere toto paulò feruidior atque commotior.

Cõmmotio, verbal. Motus. { נעברת *neʿchéreth* רעש *raásch* זעוה *záavah* συγχύσις. GALL. Esmotion, esmouuement, esbranlement. ITAL. *Turbatione smouimento.* GERM. Bewegung/ betrübnuß. HIS. *Mouimento, perturbacion.* ANGLICE, *Moning or stirring, prore.* } Pertubatio: vt, Commotio animi. *Cic.lib.3.Tusc.* Alicui rei commotionem inúcere. *Quint.lib.5.c.10.*

Cõmmõtiuncúla, diminutiuum. τὸ μικρὸν κίνημα. *Cicero ad Atticum libro 12.*

Cõmmulcẽo, ces, Mollio, placo. { מחליק *hechelik.* κατα-λαο-κατα-πραύνω. GAL. Adoucir, amadouer. ITALICE, *Placare. farmolle.* GERMAN. Milderen/ begutigen. HISPA. *Amanſar al ſanudo, amolientar.* ANG. *To apperse or mittigate.* } *Gell.lib.7.cap.3.* In principiis autem patroni, qui pro reis dicunt, conciliare sibi & complacare iudices debent: sensúsque eorum expectatione causæ suspensos regentes, honorificis verecundísque sententiis commulcere: non iniuriis atque imperiosis comminationibus confricare.

Cõmmunio, nis, nire, Circummunio, munio, firmo. { συναποτειχίζω. GALL. Fortifier à l'entour, munir & asseurer de toutes parts. ITALI. *Fortificare, intorno.* GERM. Allenehalben bewaren vnd befestigen. HISP. *Fortalecer à quarnecer.* ANG. *To fortifie and strenthen round about.* } *Pl.* Oppidum magnum communibo. *Cæsa.* Præsidia disponit, castella communit, quò facilius, si se inuito transire conarentur, prohibere possit.

Cōmmūnītŭs, particípum, ſeptus, firmatus, fultus. {ὠχυρωμένος, ὀχυρωθείς. GALL. Fortifié. ITAL. *Fortificato.* GER. Bewaret/befeſtiget. HISP. *Fortalecido.* ANG. *Fortified and made ſtrenthie about.* } *Cicero 3. in Verr.* Situs vrbis communitus & præclarus ad aſpectum. *Idem pro Cecinna.* Quid refert habere fundū, ſi parum ſit communitū ius?

Cōmūnis, ne, quod multorum eſt, & non priuatum ab iisdem munus, ſiue muneribus. {κοινός. GALL. Commun, qui eſt à vn chacun. ITA *Commune.* GERM. Gemein. HISP. *Comun, de muchos.* ANGL. *Commone, pertining to euerie one.* } vnde & Immunis deducitur. Vſus eius multiplex eſt. ¶Interdum ponitur ſine caſu. *Cic. Offi.* 1. Magnum eſt enim eadem habere monimenta maiorum, eiſdem vti ſacris, ſepulchra habere communia. [Communem meum atque veſtrum inimicum (lenonem) *Plaut. pſ. ſc.* 1 a 2. Quæ in rem veſtram communem fient, (de lucro mercatorum) *Plaut. prolog. Amph.* Et, Cura rem communem quod facis. *Ibid. ſc.* 3 *a.* 1. Volo te appellare de communi re mea, & tua. *Pl. Aul. ſc. a.* 1. Oro te per conſeruitium commune. *Pl. Capt. ſc.* 1. *a.* 2. Memento dimidium de præda dare, commune eſſe oportet. *Plaut. pſ. ſc.* 4. *a.* 4. O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus. *Ouid.* 3. *Faſt.* In commune laborant apes & formicæ. *Quintil.* Metuo in commune ne quam fraudem &c. *Plaut. Aſin. ſc.* 2. *a.* 2. Modò ne communia ſolus aucupet. *Ouid.* 13. *Metam.* Egi quam mihi mandarat communis Græcia cauſſam (aliàs communem) *Ibid.* Et de communi pars quoque noſtra bono eſt. *Ouid. Eleg.* 4. *lib.* 4. *Triſt. Item,* Commune i. publicum: *Ouid. Eleg.* 2. *lib.* 4. *Triſt.* Nos procul expulſos communia gaudia fallunt (id eſt publica)] ¶Interdum cum datiuo. *Plautus in Rud.* Mare quidem commune certum eſt omnibus eſſe. [Littera communis mediis pueróque viróque Inſcripta eſt foliis. *Ouid.* 13. *Met.*] ¶Cum datiuo & ablatiuo, præeunte præpoſitione Cum. *Cic. Fam.* 13. Cum patrono Epicureo mihi omnia communia ſunt, niſi quòd in philoſophia vehementer ab eo diſſentio. ¶Et aliquando ſine datiuo. *Cic. de Senectute*, Quod illud eſt crimen ſenecturis, quum illud videatis cum adoleſcentia eſſe commune. ¶Hinc fatus Anchiſe, cum quo commune parentis non dedignata eſt nomen habere Venus. *Ouid.* 4. *Faſt. Item*, Si iam nequeam defendere crimen cum tanto commune viro. *Ouid.* 13. *Metam.*] ¶Cum genitiuo. *Terentius in Adelphis.* Commune omnium vitium, quod nimium ad rem attenti ſunt ſenes. *Cicero in verrem*, Communis omnium inimicus. [Communis, pro popularis & facillimus. *Suet. in Claud. c.* 21. Item in commune deliberare (id eſt propalam) *Suet. in Nero. c.* 15. Cùm in commune creſcerent ea. *Senec. c.* 14. *de Conſol. ad Mart.* In communi intellectu hoc poſitum, *Quintil.* In commune honores vocare *Liu. lib.* 6. Quid conducat in commune. *Tacit. lib.* 2. Communis ſentis, *Vide* Senſus.] ¶Cum præpoſitione Inter. *Terentius in Adelphis.* Nam vetus verbum hoc quidem eſt, Communia eſſe amicorum inter ſe omnia. ¶Communes dies, apud veteres erant, qui alio nomine vocabantur intercisi, κατὰ ἡμέραν ita dicti quod diis hominibúſque eſſent communes. Erant enim medij inter feſtos, & profeſtos, & quibuſdam fotis fas erat ius dicere, quibuſdam non. Nam quum hoſtia cædebatur, fari nefas erat: cæſa autem & porrecta, fari licebat: rurſus quum adolebatur hoſtia, non licebat.

Cōmūnĭor, comparatiuus. κοινότερος. *Apuleius in Apologia* Nonnihil à me in communioribus ſtudiis adiuuantur.

Cōmūne, munis, ſubſtantiue, pro communi Republica, *inquit Aſcon.* {אבור *tſibur.* κοινόν. GAL. Communauté, commun, republique. ITA *Commune, comunita.* GERM. Ein gemeind. HISP. *Comun, à comunidad, ò republica.* ANGLI. *That is commun, a commone, weadth.* } *Cicero 3. in Verr.* Pro Quæſtore verò quomodo iſte commune Myliadum vexarit, &c. *Idem 4 in Verrem*, Quis enim tibi moleſtus eſſet, aut quis appellaret, quum videret ſtatuas ab negotiatoribus, ab oratibus, à communi Siciliæ.

Cōmūnĭtĕr, aduerbium, Promiſcuè, de communi ſententia, {κοινῶς. GAL. Communement, en commun, enſemblement. ITA. *Communemente* GER. Gemeincklich. HISP. *Communemente.* ANGLI. *Commonlie.* } *Cicero de Senectute*, Quo vterque noſtrum communiter vteretur. *Cic. 2. de Offic.* Admiratur igitur communiter illi quidem omnia, quę magna, & præter opinionem ſuam animaduerterunt. [Communiter adminiſtrare prouincias. *Sueto. in Tiber. c.* 21.]

Cōmūnĭtās, tatis, Communio, ſocietas. {κοινότης, GALL. Communauté, ſocieté, participation. ITA. *Communità.* GER. Gemeinſchafft. geſellſchafft. HISP. *Communidad.* ANGL. *Communitie, or commone ſocietie.* } vt, Communitas vitæ & victus. *Cicero ſexta Philippica*, Quæ vobis poteſt cū hoc gladiatore, cōditionis, equitatis legationis eſſe cōmunitas? Conſociatio hominum atque cōmunitas. *Cicer. 1. Offic.* Communitas homini cum Deo. *Cicer. de Natur. deor.* ¶Ponitur aliquando pro Iuſtitia vel iure. *Cicero in Offic.* Omnibus honeſtas manat à partibus quatuor: quarum vna ſit cognitionis, altera communitatis, tertia magnanimitatis, &c.

Cōmūnĭo, communionis, idem quod communitas, vel partipatio, κοινωνία, κοινώνημα μετοχή. *Cic. pro Corn. Balbo*, Ita mihi maxime communionem beneficiorum, præmiorum, ciuitatis continere videtur. *Idem 1. de Legibus*, Inter quos porrò eſt communio legis, inter eos communio iuris eſt. [Communio Iuris (de ciuitate data) *Velleius.*]

Cōmūnĭco, as, penultima correpta à nomine communis, ſignificat commune facere, conferre, impartiri: vt quum quod priuatum eſt fit vniuerſorum. { חלק *chlalák.* κοινωνῶ, κοινόω. GALL. Communiquer, bailler part, faire participant. ITAL. *Communicare, conferire.* GERM. Theilhafftig machen/mittheilen. HISP. *Communicar ò dar parte.* ANGL. *To mak commone, to gine a part to others.* } Varia huius verbi conſtructio eſt. ¶Cum accuſatiuo, *Cicero de Amicitia*, Nam & ſecundas res ſplendiores facit amicitia, & aduerſas patiens, communicánſque, leuiores. [At ſua Tydides mecum communicat acta *Ouid. 13.* Communicabo te ſemper menſa mea. *Plaut. Milit. ſc.* 1. *a.* 1.] ¶ Cum accuſatiuo & ablatiuo habente præpoſitionem Cum. *Cicero pro Cornelio Balbo*, Eſt enim in populum Romanum graue, non poſſe vti ſociis excellenti virtute præditis, qui velint cum periculis noſtris ſua communicare. *Idem Fam. 16.* Nam, vt illa omittam, quæ ciuitate teſte feciſti, quum mecum inimicitias communicaſti, id eſt, quando oſtendiſti te etiam eſſe inimicum aduerſariorū meorum, &c. *Idem ad Atticum*, Nihil mihi ſcito nunc tàm deeſſe, quàm hominem eum, quo cum omnia, quæ me cura aliqua afficiunt, vnà communicem, id eſt, cum quo ea loquar, quæ vehementer me iam ſolicitant. ¶Cum accuſatiuo & præpoſitione Inter, *Cicero*, Sed hæc (vt ſpero) breui inter nos communicabimus.

¶Interdum præter præpoſitionem Inter, vel Cum, habet & alteram præpoſitionem De *Cic. Fam.* 15. Tum vt quibus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis inter nos communicaremus. *Idem Lent. Famil.* 1. Et enim Pompeium, qui mecum ſæpiſſimè non ſolùm à me prouocatus, ſed etiam ſua ſponte de re communicare ſolet, ſcis temporibus illis non ſæpe in Senatu fuiſſe.

Cōmūnĭcātio, verbale. {κοινωνία, μετοχή. GAL. Communication. ITA. *Communicatione.* GER. Gemeinſchafft/mittheilung. HIS. *Communication* ANG. *To making of ani thing commone.* } *Cic. pro Cornel. Balb.* Cuius autoritate & exemplo nunquam eſt intermiſſa à maioribus noſtris largitio, & communicatio ciuitatis.

Cōmūnĭcātio rerum fungibilium, quia nihil aliud eſt, quàm relatio, ideò præceptor noſter Zaſius (quem illuſtris Baro à Tantenbergo alicui commendat ob veterem ac bene fundatam peritiam, ac etiam anxié diligentis cenſuram amplectitur) genus vnum & genera tria in rebus fungibilibus eſſe dixit. Quod Appellus candidiſſimus commendat ceu admodum verè & probè dictum, ſi addiuerſitatem retuleris categoriarum. Aliter communicatio eſt quaſi cum his ipſis apud quos dicas, deliberatio. Communionem vide in conſtitutione tranſlatiua. *Cic. de Orat.* Communicatus, a, um, *Gell. cap.* 12. *lib.* 9. Illud dictum Virgilii habet formam communicatæ vltrò & citrò ſignificationis. i. modò actiuæ, modò paſſiuæ.]

Cōmūrmŭro, ras, Murmuro. {μορμύρω. GAL. Murmurer auec autres, ou auec ſoy meſme. ITAL. *Mormorare.* GERM. Mitmurmlen. HISP. *Murmurar.* ANGL. *To whiſper or mutter withh in felffor ciher.* } *Plin. lib.* 3. *c.* 23. Pythonos comen vocant in Aſia patentibus campis, vbi congregatæ inter ſe commurmurant. *Silius lib.* 15. Clauſo commurmuratore.

Cōmūrmŭrŏr, aris, deponens. *Cic. in Piſonem*, Ita enim ſunt præſcriptæ ſcitè & literatè, vt ſcriba in ærarium qui eas retulit, perſcriptis rationibus ſecum ipſe caput ſiniſtra manu perfricans commurmuratus ſit, &c.

Cōmūrmŭrātĭo, nis, {συμμορμυρισμός. συγγρισμός. *Gell. li.* 11. *c.* 7. Commurmuratio fieri cœpta eſt à pleriſque qui aderant.

Cōmūto, as, penultima prod. Muto, permuto, {חליף *hechelph* שנא *ſchanáh* חצי *hemir.* ἀλλάττω, ἀμοιβή. GALLI. Changer muer. ITAL. *Mutare, commutare.* GERM. Wenderen / vertauſchen/verwechſſen. HISP. *Trocar vna coſa con otra.* ANG. *To change, to bortar.* } quod fit, quum vna res pro alia datur: quúmque quis alteri quod habet concedit, vt aliud quippiam aſſequatur. *Cic. 5. Verr.* Vt non modò eorum agris vectigal nouum nullum imponerent, ſed ne legem quidem venditionis decumarum, néue vendundis aut tempus, aut locum commutarent. *Plin. in Epiſt.* Librum tuum legi, & quàm diligentiſſimè potui annotaui, quæ commutanda quæ eximenda arbitrarer. [Commuto pallium *Plau. pſ. ſc.* 1. *a.* 5. nomen cōmutet. *Plau. ibid. ſc.* 2. *a.* 1. Crebro ſtatus commutat *Pl. Merc. ſc.* 2. *a.* Ne malo cum auſpicio nomen commutauerit. *Pl. Agn. ſc.* 3. *a.* 2. Tibi iſtuc (væ) promitto fore, niſi oculos & orationem commutas tibi (id eſt, alios comparas) Inter ſe commutant veſtem & nomina *Plaut. capt. prolog.*] ¶Commutare verba, μεταβάλλειν τοὺς λόγους, Eſt pro bonis dictis mala ingerere, id eſt iracundia in maledicta cōpelli, altercari, & iurgia habere, φιλονεικεῖν. *Terentius in Andria*, Nunquam hodie tecum commutaturum patrem vnum eſſe verbum. *Idem in Andria*, Vt eſt ille bonus vir, tria non commutabitis hodie verba inter vos.

Cōmūtābĭlĭs, le, Quod facilè mutatur. {משנה *meſchunnéh* μεταβλητός. GALL. Qui ſe mue & change facilement. ITAL. *Che ſi muta & cangia facilmente.* GER. Das ſich leichtlich verendert vnſtet mantelsbar. HIS. *Coſa que ſe puede trocar con otra.* ANG. *That is caſtlie changed.* } *Cic de Amic.* Nam quum amicitiæ vis ſit in eo, vt vnus quaſi animus fiat ex pluribus, qui fieri poteſt, ſi ne in vno quidem quoque vnus animus erit, idémque ſemper, ſed varius commutabilis, multiplex?

Cōmūtātŭs, us, ui, verbale. {חליפות *chalipháph.* μεταβολή. GALLICE, Changement, muration. ITA. *Mutatione, camabimento, mutamento.* GER. Verenderet/verwechſſlet. HISP. *Trueco de vna coſa con otra.* ANGL. *A changing.* } *Lucr. lib.* 1. --qua propter quoniam, quæ diximus antè In commutatum veniunt.

Cōmūtātĭo, onis, Conuerſio, viciſſitudo. {חליפה *chalephâh.* ἀλλαγή. *Cæſ. bel.* 5. *Gall.* Propter crebras commutationes æſtuum [Commutationes facere. 1. communicare & colloqui *Gell. cap.* 2. *lib.* 17.] Eſt & commutatio Rhetorum figura, *de Qua ſic ad Heren. lib.* 4.

*Commutatio eſt quum duæ ſententiæ inter ſe diſcrepantes ex tranſiectione ita efferuntur, vt à priore poſterior contraria priori proficiſcatur, hoc modo: Eſſe oportet vt viuas, non viuere vt edas.

Cōmo, is, pſi, ptum, ſignificat comam compono, orno. {חשיב *hetiſ* עדה *ſadhah* תקן *tikkén* חבין מאר *hee'in peér.* κομῶ. GAL. Accouſtrer, orner, attiffer. ITAL. *Ornare la chioma, comare.* GERM. Zieren/auffmutzen/das haar ſträlen. HISP. *Encabellar, afeytar.* ANG. *To kembe, to decke.* {*Terentius in Heautont.* dum moliuntur, dum comuntur, annus eſt. *Ouid. 2. Amor.* Comere ſed ſolas digna Cypaſſi deas. *Tibull. lib.* 1 Nec nitidum parca compſerit arte caput. [*Gell. c.* 8. *lib.* 1. Linguæ & orationis comendæ gratia. i. ornandæ *Gell. c.* 8. *lib.* Et Compprius genus orationis. *Suet. in Calig. c.* 55.]

Cōmptŭs, a, um, Ornatus, poſitus. {מנוף *nachón.* κεκαλλωπισμένος. GALL. Orné, ar-

Orné,attiſſé. Ital. *Ornato,acconciato.* Germ. Gezierd/außgebutzt. Hispan. *Atauiado,polido.* Ang. *Kembed,decked.*} *Plaut. in Mil.* Capite compto, crines vittáſque habeat. *Virg.* 10. *Æneid.* Sanguine turpantem comptos de more capillos. *Lucan libr.* 10. Quem formæ confiſa ſuæ Cleopatra, ſine vllis Triſtis adit lachrimis, ſimulatum compta dolorem, &c. Vnde diminutiuum Comptulus, κομψός.

Comptus,huius comptus,verbale. } חפארת *tipheéreth.* ἐξάρκησις,κόμωσις. Gallic. Ornement & attiffement. Italic. *Ornamento,acconciamento.* Germanic. Zierd/auffmutzung. His. *El atauio.* Ang. *A kembing, cking.*} vt, Virginei comptus, *apud Lucr. lib.* 1. id eſt cultus puellares.

Cōmœdĭa,{ κωμῳδία. Gal. Comedie. Ita. *Comedia.* Germa. Ein comedy/ein ſchwaſpyl. Hisp. *Comedia,fabula fingida.* Anglice. *A comedie.*} Fabulæ genus, ciuilis, priuatęque vitę imaginem, velut in ſpeculo repræſentans: quemadmodum contrà in Tragœdia, regum præcipue & aulicorum mores depinguntur, Nam in Comœdia non niſi humiles, aut ſaltem priuatæ perſonæ: in Tragœdia verò principes, heroes, atque adeò dij ipſi introducuntur. Quòd ſi in Comœdia, deorum aut principum perſonas contingat admiſceri, eæ non propriè Comœdiæ, ſed Tragicomœdiæ appellantur. Ad hæc, in Comœdia turbulentum principium lætа fere excipit Cataſtrophe: contrà, Tragœdiæ triſtiſſimus ferè eſt exitus.

¶ Iiſdem è literis Comœdia & Tragœdia componitur, ἐκ τῆς ὡς τῆς τραγῳδία,γίνεται,καὶ κωμῳδία γραμμάτων. Conuenit in eos, qui eadem de re norunt diuerſa fingere: aut qui eadem opera diuerſa poſſunt.

¶ Dicta eſt autem Comœdia, ἀπὸ τῶν κωμῶν, hoc eſt, à vicis, vt quidam volunt propterea quod Athenienſibus nondum in vrbem coactis, & adhuc per vicos diſperſis, prima poematis huius radimenta à iuuentute credantur: ſiue, vt alij malunt, à Como laſciuiæ & comeſſationis deo: cui iuuentus indulgens, rudia & inculta carmina profundebat: quibus quos videbatur, nominatim perſtringebat. Verùm quum eo genere licentiæ Poetæ nimis petulanter abuterentur, atque optimi cuiuſque nomen inuaderent, lege cautum eſt, ne hoc poematis genere cuiquam in poſterum vti liceret. Vertere ergo ſtylum (*vt inquit Horatius*) formidine fuſtis: & in veteris Comœdiæ locum noua ſucceſſit, in qua ficta argumenta tractare cœperunt, & humanæ vitæ ſimilitudinem, veluti penicillo quodam exprimere. *Cic. I. Offic.* Duplex omnino eſt iocandi genus, &c. Alterum elegans, vrbanum, ingenioſum, facetum: quo genere non modo Plautus noſter, & Atticorum antiqua Comœdia, ſed etiam Philoſophorum Socraticorum libri referti ſunt. *Idem de Clar. Orat.* Eius improbitatem veteres Atticorum Comœdiæ notauerunt. (Nugas Theatri verba quæ in Comœdiis ſolent Leno ni dici *Plaut. pſeud. ſc.* 6. *a.* 4. Alio pacto quæ in aliis Comœdiis, *Ibid. ſc.* 8. *lib.* 4. Comœdiam veterem ſæpè exhibuiſſe Auguſtum. *Suet. in Aug. cap.* 88. Item Comœdiarum poeta. *Gell c.* 15. *l.* 3.]

Cōmœdiographus, Comicus poeta. *Probus in Catholicis*, Sic Plautus & antiqui comœdiographi. *Fab. Victorinus in* 1. *Rheter. Cicero* Nam vt propter negocia exponenda ſumitur, quod eſt Comœdiographorum, vel Tragœdiographorum.

Cōmœdus, di, Actor Comœdiarum. { κωμῳδός. Gall. Ioueur de Comedies, ou l'Auteur qui les a faites. Itaal. *Che recita le comedie, iſtrione.* Germ. Der ein ſchawſpyl hotter oder regiert. Hispa. *El representador de comedias.* Angl. *A player of comedies.*} Sicut Calliopius apud Terentium & Qu. Roſcius apud Ciceronem. Facere Comœdum in pronuntiando, *Quint. l ib.* 2. *c.* 12. Fieri Comœdum ex peſſimo hiſtrione, *Cic. pro Roſcio Comœdo.*

Cōmicus, Scriptor comœdiarum. { κωμῳδοποιὸς. κωμικός. Gallic. Poëte comique, l'auteur d'vne comedie. Ital. *Compoſitor de comedie.* Ger. Der ein ſchawſpyl machet oder erdichtet. Hisp. *El poeta ò eſcriptor de comedias.* Angli. *A writter of comedies.*} vt Terentius, Plautus, & ſimiles. *Plin. lib.* 13. *c.* 1. Hoc erat celeberrimum Menandri poetæ comici ætate.

Cōmicus, a, um, adiectiuum. { κωμικός Gal. Comique, de comedie. Ita. *De comedia.* Germanic. Das zu eim ſchawſpyl gehört. Hisp. *Coſa perteneſciente à las comedias.* Angl. *Of a comedie.*} vt, Comicus verſus. *Plin. lib.* 14. *c.* 14. Artificium comicum. *Cic. pro Roſc. Comœdo*, Nemo enim illum ex trunco corporis ſpectabat, ſed ex artificio comico æſtimabat. [Hoc indignum eſt comico coragio. *Plaut. Capt. Prolog.* Vt ſerui comici ſolent conijciam pallium. *Ibid. ſc.* 1. *a.* 4.]

¶ Res comica. *Horat. in Arte*, Verſibus expoſui tragicis res comica non vult.

Cōmœdĭcè, aduerbium, Significat manſuetè, ſuauiter. { κωμῳδικῶς, καὶ κωμῳδίας. Gal. Doucement, ſouefuement. Ital. *Manſuetamente, ſoauemente.* Ger. Liebtich/ſchimpfflich. His. *A manere de comedia ſuauemente.* Angl. *Pleſantlie, meekelie.*} ſicut Tragœdicè, crudeliter. *Pl.* Eugè aſtitiſtis & dulcè, & comœdicè. *Feſtus.*

Cōmōſandălōs, κωμοσάνδαλος. Flos eſt quem notiore nomine Hyacinthum nominamus, *vt tradit Pauſanias*: ex quo Hermionenſes ſolennibus Chthoniæ deæ feſtis coronas complicabant.

Comoſus, *Vide* COMA.

Cōmōtĭæ, κομώτιαι. Gal. Femmes qui ornent & attiffent les cheueux, & font les paſſefillons aux filles. Ital. *Che ornano le chiome.* Germ. Weyber die ſich zieren vnd auffmutzen können. Hispani. *Las que afeytan la cabelladura. A women which kembeth or friſleth heare.*} Latine comptrices dici poſſunt, vel ornatrices, quæ ornandæ comæ habent peritiam. Romæ Veſtæ miniſtræ, *autore Feſto*, Comotriæ dictæ fuerunt, quæ ſex erant numero, vt ſingulæ partes populi ſingulas haberent Sacrorum miniſtras.

Cōmōtrĭon, { κομώτριον. Ang. *Aſi iz ling yron.* Dicitur inſtrumentum quo comptrices capillos adornant. Latine Calamiſtrum appellatur, vel Diſcerniculum.

Compactus, Compactio, Compactilis, *Vide* COMPINGO.

Compago, ginis, & Compages, compagis, pen. prod. Coniunctio, & compoſitio. מחברת *machbereth* דבק *debek.* ἁρμολογία. Gal. Iointure, aſſemblement, aſſemblage. Ita. *Congiuntione.* German. Zuſammen/fügung. Hisp. *Ayuntamiento.* Ang. *A laying or knit ting together.*} *Ouid. l. Metam.* Atque ita diſparibus calamis compagine cerа Inter ſe iunctis nomen tenuiſſe puellæ. *Cic. de Senect.* Nam dum iunius in his ineluſi compagibus corporis, munere quodam neceſſitatis, & graui opere perfunguntur. *Pacuius* Saluete gemini mei cōpages ſanguinis. *Virgil. 1. Æneid.* compagibus arctis Claudentur belli portæ. [Compages Mundi. *Gell. c.* 1. *lib.* 6. Compagibus omnibus aquam accipit nauis. *Liu. lib.* 5. *d.* [4. Compagibus ſellæ laxatis. *Suet. in Aug. cap.* 43.]

Compăgĭno, as, penult. corr. Coniũgo, copulo. { חבר *chibber* חרבן *hidhbik.* συναρμολογέω. Gal. Contoindre, ioindre enſemble. Ital. *Congiongere, giongere inſieme.* Germ. Zuſamen fügen/in einander nuaten. Hispan. *Ayuntar vna coſa con otra.* Anglic. *To couple, ioyne or knit together.*} *Aug.* Vt autem ſimus membra, eius, vnitas nos compaginauit.

Compar, Par. { שוה *ſohaveh* ἴσος. Gal. Pareil, eſgal, ſemblable. Itali. *Pari, ſimile, vguale.* German. Gleich Hispa. *Coſa ygual à otra coſa.* Anglice, *Equall, alike.*} *Liuius*, Comparem cladem ad Ægates inſulas Carthaginienſium prælio nauali acceptam, qua fracti Sicilia ac Sardinia ceſſere. *Idem lib.* 1. *ab Vrb.* Id enim demum compar connubium fore. ¶ Inuenitur & Compar ſubſtantiuum pro ſocio, ſeu coniuge. *Plaut. in Caſ.* Meus ſocer, compar, commaritus, villicus, id eſt, ſocius, vel æqualis. *Plin. lib.* 18, *cap.* 23. Coniuga ferme vagantur, nec niſi cum compare vita eſt. [Compreſſiones arctæ amantum comparis (aliàs Comparum) *Pl. pſeud ſc.* 1. *a.* 1. Hunc comparem metuo meum. *Plaut. pſeud. ſc.* 3. *a.* 4. *Item* cōparari marte. *Liu. lib.* 6. *d.* 4.] Rhetores Compar id eſſe dicunt, quod duabus aut pluribus ſententiis breuibus, & inter ſe paribus exigitur, παρίσον.

¶ Compar item exornatio Rhetoriea eſt, *apud Autorem ad Herennium*, quādo membra orationis conſtant ferè ex pari numero ſyllabarū.

Cōmparābilis, Cōmparatiuus, *Vide* COMPARO.

Cōmpăro, comparāſi, comparſum. { חמל *chamál* חס ṭḥaſ מלח *ſaláṭ*, φείδομαι,φειδωλεύομαι, ταμίω. Gallic. Eſpargner. Itali. *Reſparniare, eſpargnare.* Germa. Erſparen. Hisp. *Gardar ſer eſcaſſo.* Ang. *To ſpare.*} Cōparcere. idē quod parcere. *Terent. Phorm.* Quod ille vnciatim vix demenſo ſuo, Suum defraudans genium, comparſi miſer.

Cōmpărĕo, res: Appareo. { נראה *nireáh* φάινομαι. Gall. Comparoiſtre, ſe trouuer. Ital. *Comparere.* Ger. Erſcheynen/ſich erzeigen. Hispa. *Comparecer, aparecer.* Angli *To compeare.*} *Plaut. Aul.* Qui modò nuſquam comparabas, modo quū cōpares, peris. *Cic. 7. Verr.* Quærite nunc veſtigia, quibus exitus illorum ex illo loco compareant. *Liu.* Prima luce nec autor, nec cauſa terroris cōparuit.

¶ Comparere pro extare. *Liuius*, Viſebantur enim excellentia ejus generis ornamenta à Marcello conſecrata, quorum exigua pars comparet. [Vt quæ imperes compareant, id eſt illuc ferantur & viſantur. *Plaut. Amphit. ſc.* 1. *a.* 2. Garriet quod neque pes neque caput cōpareat. *Plaut. Capt. ſc.* 4. *a.* 3. *in Aſin.* appareat. Non cōparebant ſcripta (id eſt perierant) *Gell. cap. penult. lib.* 14.]

Compăro, comparas, pen. corr. multiplicis vſus eſt, ſignificat enim aliquando cōparationē facere: conferre, contendere, contentionem facere. { שוה *ſhivaáh* ברך *barak* בלח *ſillâh* συμβάλλειν. Gall. Comparer, accomparer, conferer enſemble. Ital. *Comparare, aßimigliare.* German. Vergleychen/gegen einander halten. Hispanic. *Comparar vna coſa à otra* ygua ar- Anglic. *To conferre or compare.*} Et tunc habet vel datiuum. *Cic. de Amic.* Memineram Paulum, videra Caium, ſed ij nec comparantur Catoni maximo & ſpectato viro. [Et ſe mihi comparat Aiax? *Ouid. 13. Metam* Item, Et mecum confertur Vlyſſes?] Vel ablatiuum cum præpoſitione Cum. *Idem de Senect.* Quæ ſunt igitur voluptates corporis cum autoritatis præmiis comparandæ? Vel accuſatiuum cum præpoſitione Inter. *Idem Offic.* 3. Etenim non modo pluris putare quod vtile videatur, quàm quod honeſtum: ſed hæc etiam inter ſe comparare, & in his dubitare, turpiſſimum eſt Vel cum præpoſitione Ad. *Terent. in Eunuch. Act.* 4. *Scen.* 4. Hau, ne comparandus hic quidem ad illum eſt. Vel accuſatiuum ſolum ſine præpoſitione. *Cic. in Bruto*, Vt crebro conferant pugnantia, comparent contraria. [*Item* Accuſatiuum cum ablatiuo præcedente præpoſitione. *Plaut. Amph. ſc.* 3. *a.* 3. Vultum è vultu (Domini ſeruus) comparet. *Item* Comparare cum gladiatore, id eſt componere. *Suetonius in Calig. cap.* 35.]

¶ Sæpe etiam Comparo accipitur pro conſtituo, facio, ordino. { תכין *hebhin* תכיח *hechiach.* παρασκευάζω. Gall. Appareiller, appreſter. Ita. *Adattare, acconciare.* Germ. Ordnen/ſetzen. Hisp. *Atauiar.* Ang. *To prepare or make readie.*} *Cic. de Natura Deorum.* Ego me ita comparaui. Et, Natura ita comparatum eſt facere, id eſt, conſtitutum, πεφυκέναι. *Terent. in Phor.* Quam iniquè ita comparatum eſt, hi qui minus habent ſemper aliquid addant diuitioribus. [Ita cuique comparatum eſt in ætate hominum voluptati vt mœror comes conſequatur. *Plau. Amph.*] Item præparo, paro: quæ videtur propria eſſe ſignificatio huius verbi. { קנה *kanáh.* συσκευάζω. Gal. Faire prouiſion, acquerir. Italic. *Apparare, apparecchiare.* Grrm. Zürüſten/anrichten/zubereiten. Hispanic. *Apparejar.* Ang. *To gett, to pourchaſſe.*} *Cic. Verr.* 2. Vt erat in ſuos copioſus, conuiuium comparabat. Sic Comparare copias, exercitum: & per tranſlationem, Comparare riſum, dolum, inuidias, malum alicui. *Idem ibid.* Et omni gemitu ac dolore certa merces comparabatur. [Argento comparando fingere fallaciam. *Plaut. Aſin. ſc.* 4. *a.* 1. Comparantur & conſixerunt dolum. *Plau. Capt. prolog.* Comparatus miles (id eſt præparatus. *Liuiu. lib.* 4 *d.* 5.]

¶ Item ſocio, coniungo, συνάπτω. *Plaut. in Aſinar.* Prehende auricu las, compara labella labellis.

¶ Item compono, machinor, συσκευάζομαι. *Siſen. lib.* 4 *Hiſtor.* Eos qui hoc malum publicum clandeſtinis conſiliis comparauerint. [Igne quid vtilius? Quis tamen vrere tecta comparat? *Ouidius Eleg. 1. lib.* 2. *Triſt.*] ¶ Et comparare, emere, πορίζομαι πωλῶ ἀγοράζω. *Cato de Re ruſt.* Prædium quum comparare cogitabis, ſic in animo habeto. *Liu. l.* 2. Annonæ in primis habita cura, & ad frumentum comparandum miſſi, alij Volcos, alij Cumas. ¶ Item

habita ratione rerum & hominum, aliquid statuo. & Comparatio, ciusmodi constitutum. *Liuius*, His Volsci sine sorte, sine comparatione prouincia data, id est, sine conuento, & certo constituto. καταλλαγή. [Cõpararent inter se aut sortirentur. *Liu. lib. 9. bell. pun.* Comparare inter se prouincias. *Liu. lib. 8. & l. 4. d. 3.* Decretũ vt Cõsl. sortirẽtur comparatentur inter se, vter, &c. *Item* sub finem *lib. 5. bel. pun.* Compararunt inter se Cõsl. vt Claudius comitia perficeret, Fuluius ad Capuam maneret. *Vide lib. 6. eiusdem bell. Et lib. 5. d. 4.* legati Romani in Bœotiam comparati sunt.] ¶ Accipitur etiam pro quærere siue acquirere. *Cic. Officior. 2.* Prima est adolescenti commendatio ad gloriam, siqua ex bellicis rebus comparari potest. *Idem de Orat.* Equidem mihi hoc subsidium iam inde ab adolescentia comparaui. *Et pro Quintio*, Nam quo minus ingenio possum, subsidio mihi diligentiam comparaui.

Comparatio, verbale, Apparatus, præparatio. {παρασκευή. GAL. Appareil, appest. ITALI. *Apparechio.* GERM. Zubereitung/Zurüstung. HISP. *Appareio.* ANG. *A preparing or making readie.* } vt Comparatio noui belli *Cic. pro lege Manil.* * Pro Acquisitione; vt Comparatio voluptatis. *Cic. de Finib. Et pro Muræna.* Non placet mihi inquisitio candidati, prænuntia repulsæ: non testium potius quàm suffragatorum comparatio. Id est, acquisitio. *Budæus.* ¶ Ponitur etiam frequenter pro Collatio, contentio, similitudo. { משקל *mischkál.* משל *maschál.* παραβολή. GAL. Comparaison. IT. *Comparatione.* GERM. Vergleychung. HIS. *Cotejamiento* ANGLICE, *A comparaison or similitude.* } *Cic. 1 Offic.* Primùm igitur de honesto, tùm de vtili, pòst de comparatione eorum disserendum. ¶ Aliquando pro eo quod Græci ἀναλογίαν vocant. *Cic. de Vniuers.* * Ité pro Constitutione *Liuius*, His Volscis sine sorte, sine cõparatione prouincia data est.

Comparatè, aduerb. Alterius comparatione. παραβολικῶς. *Cic. in Top.* Quum autem quæritur quale quid sit aut simpliciter quæritur, aut comparate. Simpliciter, Expetendáne sit gloria. Comparate, Præponendáne sit diuitiis gloria.

Comparabilis, le, Quod cum alio potest comparari, quod habet comparationem. { נערך *neerách.* παραβλητός. GALL. Qui est à comparer, qu'on peut comparer & conferer auec vn autre. ITALI. *Che si può comparare* GERM. Das mit einem anderen zu vergleychen ist. HISP. *Cosa que se puede comparar.* ANGLI. *That may be compared or conferred with another.* } *Cic. 1. de Inuentione*, Comparabile autem est, quod in rebus diuersis similem aliquam rationem continet: cuius partes sunt tres imago, collatio, & exemplum.

Comparatiuus, a, um, Comparabilis. συγκριτικός, παραβλητός. vt Comparatiua iudicatio. *Cic. de Inuent.* Deinde oportebit illa ipsam comparatiuam iudicationem exponere, tanquam causam deliberatiuam. Hinc etiam Grammatici Comparatiuum gradum appellarunt, cuius proprium est, superare positiuum in ea qualitate quam obtinet licet quando que pro positiuo ponatur.

Compãsco, is, Simul pasco. { συμπόσιον. GAL. Paistre ensemble, donner a manger ensemble. ITAL. *Pascere congiuntamente.* GERMAN. Mitweyden. HISPAN. *Apacentar con otros.* ANG. *To feede or giue meate vnto together.* } *Varro*, Colonus in agro furculario ne capras compascat. *Plin. lib. 9. cap. 54.* Nuper excogitatum tamen longæ aduectionis à Brundusio, compascere in Lucrino.

Compaueſco, } συμπτύσσω. *Macrob. Satur. lib. 1. c. 6.* Hoc vbi illa audiuit, animo Compauescit. [Compascit animus. *Gell. ap. 23 lib. 1.*]

Cõpãscor, pastuum. *Varro 3. de Re rust. cap. 1.* Messe facta, spicilegium venire oportet, aut domi legere stipulam: aut si sunt spicæ raræ & operæ carè, compasci. ¶ Ius compascendi habere, *Scæuola in l. Testatrix. §. plures. ff. si seru. vend.*

Compascuus, adiectiuum, vt Ager compascuus, *apud Cic. in Topicis.* relictus est ad pascendum communiter vicinis. { συνήθεμα ἀγρός. GAL. Pasturage commun. ITAL. *Pascuo commune.* GERM. Ein gemeyne weyd/allment. HIS. *Tierra que se pasta en commun.* ANG. *Belonging, to commune pasture.* } *Valer. lib. 6. cap. 7.* Ius compascuum, pro compascendi.

Cõpatrõnus, *Vlpianus D. lib. 26 Tit. 4. lib. 3.* Sed si ab hostibus fuerit captus, interim soli compatroni tutores sunt. *Et l. 4.* Per compatronum damno affici.

[Compecisco: vide compecto in compacto.]

Cõpẽdes, pen. corr. & fœm. gen. à nominatiuo singulari Compes, Vinculi genus, quo captorum pedes constringuntur. { כבל *chébel* מחבת *mahpeebrik.* צינוק *sinók.* πέδη, ποδοδέσμη. GAL. Ceps, ou autres liens, comme ceux de quoy on lie les pieds aux esclaues & malfaicteurs. ITALI. *Ceppi.* GERM. Ein fusseband oder fussceysen. HIS. *Prision de pies como con grillos.* ANG. *Fetters, gyues, or shackles. Terent. in Phorm.* Molendum vsque in pistrino, vapulandum, habendæ compedes. *Cic. Attic. lib. 8.* Age iam has compedes, fasces (inquam) hos laureatos refer ex Italia quàm molestum est. [Ponderosas, crassas capiat compedes. & impingi compedes. *Plaut. Capt. sc. 5. a. 3.* Compedes, neruos, catenas. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 1.* Compedibus sit leuior filius, hic seruus grauior. *Capt. sc. vlt. a. 5.* Vbi suram aspicias, scias eum gerere pone crassas compedes. *Plaut. pseu. sc. 7. a. 4.* Qui fugitiuis seruis indunt compedes. *Plaut. Men. sc. 1. a. 1.*]

¶ Legitur etiam nominis huius numerus singularis, præsertim ablatiuus Compede. *Horat.* Niuali compede vinctus. *Iuuen. Satyr. 4.* Squalidus in magna fastidit compede fossor. *Colum. lib. 8. cap. 2.* Eáque, quasi compede, cohibentur teri mores. Genera compedum sunt Numellæ, Boiç, Pedicæ, Neruus. ¶ Compeda, dæ, Antique. *Varr. Parm.* Lepusculi timentes, hoc quadrangulum dedit Diana rete nexile, ac viscum fugæ, lineámque compedam.

Cõpedio, compedis, pen. corr. compediui, ditum, Pedes ligo, vincio. { סאר *sar. mikra.* GALL. Lier les pieds. ITALI. *Legare i pieui.* GERM. Die fuss zusamen binden. HISPANICE, *Atar los pies.* ANG. *To bind or fetter the feet with fetters.* } *Varro*, Domum intro, & pedes cortigus compedio. Hinc.

Cõpẽditus, particip. Compedibus ligatus. { πεποδημένος. GALL. Lié par les pieds en vn cep, enchainé ou enserré par les pieds. ITAL. *Legato in ceppi.* GERMAN. Mit fusebanden gebunden. HISP. *Atado por los pies.* ANG. *Fettered, bound with gyues or shackles.* } *Plaut. in Capt.* [*sc. 1. a. 5.*] In lapidicinas, compeditum condidi. [*Idem Men. sc. 1. a. 1.* Tum compediti ianuam lima proterunt.]

Compellatio, onis. Vide COMPELLO, as.

Cõpello, lis, compuli, compulsum, propriè significat (*inquit Seruius*) diuersa, vel diuersorum generum animalia eódem cogere. { אגר *sabár* מסף. *ajaph.* συναγωγή, συναθροίζω. GAL. Serrer ensemble, mettre ensemble. ITA. *Spignere & mettere insieme in vn gregge.* GERM. Zusamen vber ein hauffen treyben. HISPANI. *juntar ò echar en vno, como lo ganado.* ANG. *To driue and gather together in one flocke.* } *Virg. Eclog. 7.* Compulerántque greges Corydon & Thyrsis in vnum. *Et Plaut. in Pœn.* Canes compellunt in plagas lepidè lycum. ¶ Quinetiam de hominibus dici solet. *Cic. de Inuent.* qui dispersos homines in agris, & in tectis syluestribus abditos, ratione quadam compulit in vnum locum, & congregauit.

¶ Accipitur & pro cogo, adigo, vim adhibeo, impello. { אצר *patsár.* דחק *dachák.* אנץ *anats.* κατεπείγω. GAL. Contraindre. ITALI. *Constrignere.* GER. Ein mit gwalt treyben/nottigen. HISPAN. *Compeler, constrénir.* ANG. *To constraine, to compell.* } *Plin. lib. 36. cap. 5* Quòd Hipponax indignatus amaritudinem carminum distrinxit in tantum, vt credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse. ¶ Et per translationem. *Plautus in Asin.* [*sc. 4. a. 3.*] Quæ volet faciemus, qui hosce amores Nostros dispulsos compulit. *Cic. Acad. 4.* Quum sit enim campus in quo possit exultare oratio, cur eam in tantas angustias, & in Stoicorum dumeta compellimus; * Compellere in lethargum. Id est, causam esse lethargi. *Celsus lib. 3. c. 18.* Asclepiades ea superuacua esse dixit, quoniam in lethargum sæpe compellerent. Intelligi autem Celsus decoctos papaueris cortices creare lethargum, si ex ea aqua subinde spongia os & caput foueantur.

Cõpulsio, nis, συμβίασις. qua quispiam aliquid facere compellitur & cogitur. *Hermogenianus D. lib. 36. Tit. 1. lib 1.* Quare si fidei commissum pecuniarum alicui relictum fuerit, cessat compulsio. Vbi de adeunda hæreditate.

Cõpulsus, particip. { פצור *patsúr.* συναναγκάζω. GALL. Contraint. ITA. *Constretto.* GERMA. Getriben/getrungen. HISPA. *Constreñido.* ANG. *Constrayned, compelled.* } *Cic. pro Marcell.* Omnes enim qui ad illa fato sumus nescio quo Reipub. misero funestóque compulsi Ventis compulsus. *Virg. 1. Æneid. Liu. lib. 3. ab vrb.* Compulsis deinde in oppida Æquis.

Cõpello, as, Alloquor. { קרא *kará* זעק *zahák.* καλοῦμαι, φωνῶ, λέγω. GALL. Parler à quelqu'vn, l'appeler. ITAL. *Fauellare, chiamare.* GER. Ein anreden oder ansprechen. HISPA. *Llamar para hablar juntamente.* ANG. *To call on, to speak to.* } *Plaut. in Amphit.* Compellimus sic hominem. *Virg. lib. 2.* vltrò flens ipse videbat Compellare virum. *Cicer. post reditum in Sen.* Neque solùm id dixit, sed quos ei commodum fuit, compellauit [Bene salutando affuescunt compellando blanditer *Plaut. Asin. sc. 1. a 1.* Sine me hanc compellare. *Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Vetui compellare, vel contrectare aut conloqui: *Idem Ibid. sc. 3. 3.* Compellabo, salue multum *Plaut. pseud. sc. 3. a. 1.* Magnificè hominem compellare. *Plaut. sc. 4. a. 2.*] Aliquando accuso. κατηγορῶ. *Suet. in Cæs.* Eodem modo Nonium quæstorem, quòd cõpellari ad se maiorem potestatem passus esset, &c. *Cic. ad Attic. lib. 2.* Nigidium minari in concione, se iudicem qui non adfuerit, compellaturum, id est, incusaturum.

Compellatio, verbale, Accusatio, criminatio. { דבה *dibbáh.* דפי *dophi.* ἐγκλησις, ἔνδειξις. GAL. Correction de parole, blasme. ITAL. *Biasmo, reprezzo.* GERMANIC. Anredung. HISPAN. *Castigo con palabras.* ANGL. *Blaming, reproouing.* } *Cic. ad Cornificium*, Itaque crebras, vel potiùs quotidianas compellationes meas non tulit, seque in vrbem recepit inultus. *Idem ad Attic.* Qu. Ciceronem compellat edicto, nec sensit amens commendationem esse compellationem suam.

Cõpellucẽo, ces, cere, διαφαίνομαι. Vnde Compellucidus, penul. corr. διαφανής. *Plaut. in Persa.* Nihil est macrum, nihil è nigro compellucidum.

Cõpẽndium, [Ita dicitur, quia multa cùm penduntur simul, & consulitur lucro pendentis, & breuitati, vnde pro vtilitate & breuitate sumitur: Contra dispendium cum diuersa penduntur, longior res & minus in ea lucri.] Est id quod parsimonia quadam seruamus. { חסכון. GALL. Gaing venant d'espagne. ITA. *Lo sparagno.* GER. Ein ersparung. HISP. *Poco gasto ò espedsa.* ANG. *Gaine comming of sparing.* } Dictum compendium quòd pertineat ad pondus, hoc est, pecunias corradendas, quæ olim appendebantur.)(Dispendium, quod vel incuria, vel immoderatione profundimus, aut perdimus. *Plin.* Bubulas carnes caules caprifici magno lignorum compendio percoquunt. *Idem*, Magno id lignorum dispendio fit, addito salè: nam percoqui integro die vix possunt. ¶ Generalitèr autem quemuis quæstum & lucrum significat. { יתרון *jithrón.* ὠφέλεια. GALL. Profit. ITALICE, *Vtilità.* GERM. Nutzbarkeyt/ein gewün. HISPA. *Prouecho.* ANGLICE, *Graine, profite.* } sicut dispendium, damum, ζημία. *Tibull.* Nec vagus ignotis repetens compendia terris, Presserat externa nauita merce ratem. *Idem lib. 4. ad Heren.* Duæ res sunt, quæ possunt homines ad turpe compendium commouere, inopia atque auaritia. [*Et Suet. in Claud. c. 29*] ¶ Compendium, pro via compendiaria & breui accipitur. *Plin. lib. 5. c. 5.* Compendium viæ quatridui deprehensum est.

¶ Item Compendium, quæuis breuitas dicitur, in qua tamen vtilitas est: quales sunt libri, in quibus breuiter summa operis alicuius colligitur. { σύνοψις. ANGL. *A short draught.* } Vnde *Plaut. in Mil.* Quàm potes, tam verba confer ad compendium. [Compendium te putandi facere volo. *Plaut. pseud. sc. 2. a. 2.* fieri dicis compendium volo. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 5.* Orationis operam compendi face. *Plaut. Mostel. sc. 1. a. 1.*]

Cõpendifacio, cis, orationis compendio vtor. { מעיל. מוחל. συντέμνω, μακροδιδάσκω. GALL. Parler breuement, gaigner & profiter en quelque chose. ITA. *Parlare, ò fauellare brieuemente* GERM. Ersparen/oder

ein kurtze red thun HISP. *Hablar à dzir hrue.* ANG. *To abredge.togaiue or proiute.* } *Plaut. in Mostel.* Orationis operam compendifacito. ¶ Nonnunquam etiam lucrifacio. *Plaut. in Præfa,* Nam ego hodie compendifeci duos panes in dies.

Dicitur & separatis vocabulis Compendij facere, pro Breuiter dicere, vno verbo absoluere, vel tacere. *Ausonius Summacho.* Hæc ad literas tuas responsa sint, cætera quæ noscere habes compendij faciam. *Budæus.*

Cõpendiõsus, a, um, Valde vtilis. } χυσιτελὴς. GALLI. Vtile, profitable. ITA. *Molto vtile.* GERM. Gang nutzlich. HISP. *Mucho prouecoso.* AN. *Very profitable.* } *Columel. lib.* 1, Quod & per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum.

Cõpendiarius, a, um, Breuis, succinctus, & veluti ad certam metam per compendium ducens. } קצר *katsér* συντομος. GA. Court & abbregé. ITA. *Breue, succincto.* GERMA. *Das kurtz ist* HIS. *Cosa de ata}.* AN. *Shortor abridged.* ¶ *Cic. lib.* 2. *Offic.* Præclare Socrates hanc viam ad gloriam proximam & quasi compendiariam dicebat esse, si quis ita ageret, & qualis haberi vellet, talis esset.

Cõpendiario, aduerbium. } συντομως. GALL. En bref, par le plus court chemin, bien soudain. IT. *Per la più corta camino, brevemente.* GE. *Kurtzlich, den kurtzesten weg.* HIS. *Brevemente.* ANG. *Short lie.* } *Senec. Epist.* 120. Ad maximas diuinas te compendiario voco.

Cõpẽnso, pensas, Kerribuo rependo, remunero, ex æquo. } שלם *schilém* גמל *ghamál.* ἀνταμείβομαι, ἀνταλλάσσομαι. GALLI. Recompenser, bailler l'vn pour auoir l'autre. ITALL. *Compensare, remunerare.* GERM. Vergelten/ erstetzen/ gleyche her gegen thun. HISP. *Recompensar, galardona.* ANG. *To recompinse.* } *Cic. pro Muræna.* Atque hæc à nobis petunt omnia: neque vlla re alia, quæ à nobis consequuntur, nisi opera sua compensari putant posse. *Ouid. epist.* 3, Tot tamen amissis te compensauimus vnum. *Val. Maxim.* Tarditatemque supplicij grauitate compensat. *Claud. in Rufinum,* Supplicique moram grauiori nomina pœna Compensant. * Pro Contrahere abbreuiare, vt annotant interpretes in Senecæ illud Hippol. Hac hac pergam, quà via longum compeniat iter.

Cõpensátio, Remuneratio, præmium, merces. שלום שלמה *schilém* *schillumah* גמול *ghemúl* ἀμοιβὴ. GA. Recompense. ITACIC. *Ricompensa.* GERM Vergeltung/ erstetzung. HISP. *Recompensation* ANG. *Recompensation.* } Quæ est (*autore Mauritio. l.* 1. *ff. de compensat.*) debiti & crediti inter se contributio. *Cic. 5. Tusc.* Itaque hac vsurum compensatione sapientem vt voluptatem fugiat. Ad *Heren. lib.* 4, Fortitudo est contemptio laboris & periculi, cum ratione vtilitatis & compensatione commodorum.

Cõpensatiuus, adiect. *Fab. Victorinus in* 1. *Rhet. Cic.* Primo non debet dicere feci, sed profui, & probare plus se profuisse, quàm obfuisse, quæ est qualitas compensatiua, quam ideo Cicero comparationem vocat, quod &c.

Cõperendino, as, pen. cor. significat de die in diem differo, amplius pronuntio, amplio, procrastino, differo. } אחר *achar,* ἀναβάλλομαι ὑπερτίθεμαι. GALLIC. Differer iuiques à deux ou trois iours, delayer. ITA *Prorogare di in di.* GERMA. Verzichen/ verweylen/ von tag zu tag auffziehen. HISPA. *Dilatar de tercero dia.* ANGL. *To delay frome day to day.* } *Cic. 1. Verr.* tua ratio est, vt secundum binos ludos mihi respondere incipias: mea, vt ante primos ludos comperendinem. ¶ Comperendinari autem reus dicebatur, quum iudices cum die perendino iterum adesse iubebant. ¶ Dictum est enim Comprendinare, quasi in diem perendinum differre. Dicebatur enim proprie Comperendinatio (*teste Gellio*) quando reus in tertium diem reiiciebatur. Quum vero in posterum diem causa differebatur, hoc, Die diffundere appellabant. *Vide Gell. li.* 14. *Cic. 3. in Verr.* Vt his ludorum diebus interpositis, nemo istum comperendinatum iudicaret?

Cõperendinũs, a, um, vt Dies comperendini, quibus vadimonium iuberi licet, vt inquit Macrob. ὡρισμένη ὁ μέρα. *Vide Valer. lib.* 2. *cap.* 33. *& Budæum in Annotationibus.*

Cõperendinatio, quæ est (*sicut docet Asconius*) ab vtrique litigatoribus inuicem sibi denunciatio in perendinum diem ne scilicet alter litigatorum imparatus tergiuersari posset. } עקבה *hikkebáh.* ἀναβολὴ. GAL. Dilation, delay, delayement. ITAL. *Dilatione.* GER. Auffzug von tag zũ tag/ verweylung. HISPA. *Dilation.* ANGL. *A delaying or doforring.* } [Diffusiones rerum & comperendinationes. *Gell. lib.* 2. *cap.* 14.

Cõperendinatũs, us, tũ, Comperendinatio. *Cic. 3. in Verr* Adimo enim comperendinatum, quod haberi lex molestissimum, bis vt causa dicatur. Vbi Asconius Comperendinatum (inquit) pro Comperendinatione posuit. *Vsus quoque est in ea pro Cluent.*

Cõpereo συναπάλλυμι. Simul pereo. *Diomedes Grammat. lib.* 1. Comperio, comperco, comperi. Sed accentu discernitur sensus. Accentu enim acuto proferimus, quoties pro eo accipitur, quod est cum alio perij.

Cõperiõ, & Comperior deponens, differunt, *autore Domede,* quòd Comperiri est ex opinione colligere, & pro explorato compertum habere.] Tamen Comperior pro comperio. *Apul. Apol.* 1.] ירע *iadhúa.* κατανοέω βεβαιόω. GALLI. Scauoir pour certain. ITA. *Tener per chiaro.* GERMA. Zur gewüs halten HIS. *Auuer por cierto.* ANGLI. *To knaw assuredlie.* } *Salust. in Iugurt.* Sed ego comperior, Bacchum magis Punica fide, quàm ob ea quæ prædicabat, simul & Romanos, & Numidam spe pacis deiuuisse. [Si comperero Telebois sacrificabo manibus. (i. si inuenero & apprehendero. *Plaut. Amph.* Stellarum ortus comperit atque obitus. *Catull. de Com Beren.*] ¶ Comperire vero ab alio cognoscere. } נמצא *matsá.* ἀνευρίσκω. GAL. Trouuer. ITAL. *Trouare.* GER. Erfaren/ befinden/ oder vernemen/ eru/ von einem anderen innen werden HISP. *Hallar* ANGL. *To finde.* } *Terent in Andr.* - item alio die quærebam. comperiebam nihil Pamphilum. Quicquam attinere. Ea tamen differentia, vt plerasque aliæ Grammaticorum, ab autoribus passim contemnitur. ¶ Compertum est mihi, & exploratum est mihi: hoc est, per inuestigationem cognouì, συνέπομαι Aristoteles, & ἀκολουθῶ.

Cõpertus, participium, seu nomen ex participio. } ירע *iadhúa.* πεπυσμένος ὁρῶ ἐπιστάμαι. GAL. Qu'on sçait au vray, certain & bien entendu, conuaincu. ITALIC. *Quello che si sa di certo per esperientia.* GERM. Der erfaren oder befunden worden ist HISPANIC. *Cierto.* ANG. *That is knawin assuredlie or for certaine.* [Compertum est veracibus vt mihi signis. *Tacit. lib.* 4.] *Sueton. in Tib. cap.* 35. Equiti Romano iurisiurandi gratiam fecit, vt vxorem in stupro generi compertam dimitteret, quam se nunquam repudiaturum ante iurauerat, id est, deprehensam. [Compertus flagitij, *Tacitus lib.* 1.] Compertus stupri *Liu. 2 bell. Pun.* Tum quod duæ Vestales eo anno Opimia atque Floronia stupri compertæ. Cum infinitiuo, *Sueton. in Augusto, cap.* 67. Proculum ex acceptissimis libertis mori coegit, compertum adulterare matronas.

Cõpertõ, absolutè, Id est, compertum esset. *Tacit. lib.* 3, Neque dum comperto, quos illa vis perculisset. *Iabolenus en l. Pantomimus. §. pro herede. ff. de acquir. hæred.* Pro hærede gessisse filium placuit, qui moriens, comperto matrem suam intestatam decessisse, &c. [Compertò quamobrem. *Gell. capit* 13, *libro* 1. Compertius. *Idem capit.* 11, *libro* 1.]

Cõpernes, dicuntur hominus genibus plus iusto coniunctis, *vt Festo placet,* vel qui longos habent pedes, *vt interpretatur Nonius.* οἱ βαθεῖς ἐπὶ τὰ σκέλη, οἱ ῥαβδοί, οἱ σκαμβοί. *Lucil. lib* 12. *Satyr.* Compernem, aut Varram fuisse Amphitryonis coniugem Alcmenam,

Cõpẽs, Vide COMPEDES.

Cõpescо, is, Cohibeo, contineo, cõerceo: quasi eodem (*vt Festo placet*] pascuo contineo. } חסם *chasám* כלם *balám.* συνέχω, συνείργω. GALLIC. Retenir, refrener, retirer, reserrer. ITA. *Refrenare, contenersi.* GERMAN. Hinderhatten/ gemmen/ bezwingen/ paschgen HISP. *Refrenar.* ANGLICE. *To refraine, to pacifie, to make to tease.* } *Plin. lib.* 20. *cap.* 7. Semine trito & ex vino poto libidinum imagines in somno compesci. *Plin. in Epist.* Nullum denique instrumentum ad incendia compescenda. *Iuue.* Digito compesce labellum. [Aut vt equum celeremve arcto compescere freno. *Tibul. libr.* 4. Compescere scelera. *Quint.* Si me diligitis, tantos compescite fluctus. *Ouid. Eleg.* 2. *l.* 1. *Trist.* Compescit ignibus aegnes Iupiter. *Ouid. Eleg.* 3. *lib.* 4. *Trist.* Item Compescere cerimonias, & ritus Iudaicos. *Suet. in Tib. cap.* 36.]

Cõpẽto, is, pe. cor. Honorem, dignitatem, vel aliud quippiam contra aliquem peto. } συμπίπτω. GALL. Demander ce que demande vn autre, & tendre ou pretendre ce qu'il pretend. ITALI. *Competere* GERMANIC. Mit einem anderen etwas begeren. HISPAN. *Competere.* ANG. *To sue che fame that another sueth.* } *Plin. lib. de Viris illust.* Et vnam speciosam duobus competentibus, pater puellæ conditionem tulit. Aliquando Competere, *teste Nonio,* est parem esse vel conuenire συναπτειν, συμπίπτειν. Vnde in æstimatione rerum dicimus, Hoc illi competit. *Senec.* Nihil ei magis competebat. *Colum. lib.* 2. Nec omnino cunctabimur, quò minus sub tectum congeratur: vel si non competet, vt aut in villam fœnum portetur, aut in manipulum colligatur. [Cum sententia vocabuli competente. *Gell. cap.* 15. *lib.* 19. Competeret ætas (i. competens esset. *Suet. in Aug. c.* 31. *Idem in Cæs. c.* 4 *& in Oth. c.* 11.] ¶ Item quãdoque, animi vel corporis parte aliqua competem esse: &, *vt Nonius inquit,* constanter valere. *Salust. lib.* 1. *Histo.* Si verò quasi formidine attonitus, neque animo, neque auribus, aut lingua competeret. [*Liu.* 2. *bell. pun.* Vix ad arma capienda competebat animus.] ¶ Item competere verbum est Iurisconsulti familiare, pro idoneum & aptum esse. Itaque competens iudex passim dicitur, cuius de ea re vel iurisdictio vel iudicandi potestas est. Et competens tribunal eo modo. Competere pro Deberi. *Scæuola in l. Qui habebat §. scripti testamento ff. de Manumiss. testamento,* Quæro an libertates in testamento datæ competierint. Respondi si testator fraudandi consilium non habuisset, competere libertates.

Cõpẽtitores, Dicuntur qui in magistratibus, officiis, & honoribus petendis concurrunt. } συμμαχιονται. GA. Competiteurs, ceux qui briguent & demandent vn mesme office. ITA. *Competitori.* GE. Mitbegarer/ der mit einem anderen vmb etwas bittet oder werbung thut. HI. *Competidores con otros.* ANG. *which sueth for the same that another doth.* } *Cic. ad Att. lib.* 1, Competitores qui certi esse videbantur, Galba & Antoninus. [Competitores emptionis. *Gell. cap.* 12 *lib.* 12.]

Cõpetitrix, icis, ἀντιποιουμένη, ἀμφιλλάουσα. *Cic. pro Muræn.* Nam nos quoque habuimus fœminam competitricem.

Cõpetentia, pro conuenientia. } משקל *mischkál.* ἀναλογία. GAL. Competence. conuenance. ITAL. *Competenza, conuenevolezza.* GER Zugehörung. HISPA. *Competentia* AN. *Meeineesse aggreeng.* } *Gell. lib.* 2, Comprehensa autem mensura Herculani pedis, secundum debitam membrorum omnium competentiam modificatus est. *Item li.* 14. *cap.* 1, Ad eandem competentiam nasci non queunt.

Cõpetenter, Mediocriter. } μετρίως. GALLI. Mediocrement. ITALICE *Mediocremente.* GERM. Zuglich zugehörig. HISPAN. *Conuenientemente.* ANGLI *Indifferentlie.* } *Vlpianus Sol. Matrimon. l. Si quum dotem.* Quateuus filio & patri competenter consulatur. *Paulus in l.* 16. *ff. de testib.* Qui falsa vel varia testimonia dixerunt, vtrique parti prodiderunt, à iudicibus competenter puniantur; ¶ Competenter vt par est συνήκοντως. *Vlpianus, D. lib.* 24. *Tit.* 3. *l.* 1. Ideoque officium iudicis interponendum est quatenus & patri & filiæ competenter (vt par est) consuletur. ¶ Competenter, id est, conuenienter. *Fabius Victorinus in* 1. *Rhet. Cicer.* Sententias vt competenter inuentionibus dispositis applicemus rursus. Debemus attendere quid ad inuentionem competenter possit respondere. ¶ Competenter pro sufficienter, *ingrat. Diomedes Gramm. lib.* 1, Competenter demonstrauimus.

Competentissimè, συμφερόντως. *Apud in Apolog.*

Competentissimè videor vsus Platone, vt vitæ magistro.

Compilo, as, pen. prod. Vndique furripio {נאזר nitstsel, גנב ghanáb בזז bazáz. συναθροίζομαι, ἁρπάζω. Gallic. Voler & desrober, & quasi ne laisser vn seul poil. Ital. *Pigliar d'agni parte.* Ger. Stelen/rauben. Hispan. *Robar salteando.* Angl. *To pill or poll, to tak by extorsion.*} Dictum à πιλῶ, quod est complano, non à pilis vellendis, cuius prima corripitur: aut certè ab eo quòd Pilotas fures Græci appellant: sSimo Compilare est pilos peruellere, ita vt nè pilum quidem relinquas. *Asconio lect. 3. in Varr.* ¶ Vnde Compilare & Expilare hæreditatem dicimus: id est, fraudare & diripere. *Cic. 1. de Nat. Deor.* Tot millia latrocinantur morte proposita: alij omnia, quæ possunt, fana compilant. *Pl. in Men. sc. 1. a. 4.* Vir vbi compilet clanculum, quicquid domi est. [Ille homo ædes compilauit. *Plau. Asi. sc. 2. a. 2.* Compilor miser. *Pl. Aul. sc. 5. a. 2.*] *Horat.* ne me Compilasse putes Crispini scrinia lippi. ¶ Interdum Cogo. {חבר chibbér אסף asáph ἁθροίζω. Galli. Amasser, assembler. Itali. *Giongere ò cogere insieme.* Ger. Zusamen hauffen, zuesnanderen zwingen. Hispa. *Ayuntar en vno.*} & in vnum congero: vnde Compilatores, qui multa in vnum cogunt ἁθροδί.

Compilatio, verbale, Furtum, fraus. {συκοφαντία. Ga. Pillemẽt, pillage. It. *Pillamento, rubbamento.* Germ. Beraubung/diebstal/plunderung. Hisp. *Aquella obra de robar y saltear.* Angl. *Robbing, piding or sacking.*} *Cic. Cæl. lib. 2.* Quid: tú me hoc tibi mandasse existimas, vt vadimonia dilata, & Chresti compilationem mitteres.

Compilatus, a, um, Qui furtum passus est (*teste Nonio*) quòd qui è domo suppellectilem detrahunt, æquare omnia & compilare videantur.

Compingo, is, compegi, compactum, Compositum à Con & Pango, contrudo, compello, detrudo. {דחק dachák צרר tsarár רחח dachák הדיח hiddiach. σπιλόω. Galli. Chasser, pousser, serrer. Italic. *Cacciare, spingere.* Germa. Zusammem trucken oder stossen. Hisp. *Empuxar.*} *Plaut. in Amph.* Quid faciam nunc, si tres viri me in carcerem compegerint? *Cic. 1. de Orat.* Tanquam id aliquod pristinum detrudi & compingi videbam. [Pallam reposcis, tibi habe, aufer, vtere, vel tu vel tua vxor, vel etiam in oculos compingite. *Plaut. Men. sc. 3. a. 4.* Illius filiam compegit in nauem. *Pl. Merc.*] *Plaut. Menæch: sc. 5. a 5.* Et ob eam rem te in carcerem esse compactum scio. ¶ Interdum compono, coniungo. {חבר chibbér הדביק hidbhik. συμπήγνυμι. Galli. Comoindre & attacher proprement ensemble. Ital. *Coniungere.* Ger. Zusammen binden oder hefften. Hi. *Coponer ò ayuntar.* An. *To sett or ioyne certane thinges hand fomeli e together.*} *Virgil. 2. Eclog.* Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula. *Cic. 3. de Finib.* Quid enim aut in natura (qua nihil est aptius, nihil descriptius) aut in operibus manu factis tam compositum, támque compactum & coagmentarum inueniri potest? [*Gell. cap. 17. lib. 1.* Compingere verba, pro coniungere.] Huic opponitur Incompactum, hoc est, disiunctum, malè compositum. συνάπτω.

¶ Potest etiam esse compositum à Pingo. *Lactant. lib. 7,* Vt summam illam, quæ continet vniuersa, compingerent, & adimplerent.

Compactum, pro conuento, vel compromisso, ab insinuato verbo Compiscor, non à Compingo. id enim alterius est significationis. *Sospater l. 2. Gramm. Suetonius in Iul. cap. 20.* Productúsque pro rostris autores ex compacto nominare. ¶ Compacto, vel de compacto aliquid agere, id est, ex composito. ἐκ συνθήκης ἀπὸ συνθήματος, ἢ συγκειμένου. *Plau. Capt. sc. 1. a. 3.* Nemo ridet: sciui extemplò rem de compacto geri [*Idem pseu. sc. 5: a. 1.* Quid si de compacto hoc faciunt, consultis dolis.] *Liu. 5. ab Vrbe,* & multò verisimilius sit, compacto eam rem, & communi fraude Patriciorum actam. Verùm hoc potiùs videtur à Paciscor esse deductum.

Compactio, verbale, Compositio, coniunctio, coagmentatio. {מחברת machbéreth. σύμπηξις, συναρμογή. Ga. Assemblement & liaison ensemble. Itali. *Assembramento, conftringimento.* German. Zusammensetzung oder bindung/zusammen fugung. Hi. *Ayuntamiento.* Angl. *Setting or ioyning together.*} vt compactio membrorum. *Cic. 5. de Finib.* Videamus ea quæ terra gignit corticibus, & radicibus calida seruari: quod contingit animalibus sensuum distributione, & quadam compactione membrorum.

Compactilis, le, quod compactum est, vel quod compingi potest: {מחברת mechubbar מרבב muahbák. συμπακτός. Gall. Entasse, amoncelé. Ital. *Congionto, ammassato.* Germ. Das zusammen getrybin oder aneinander gehefftet ist. Hispa. *Ayuntado ò ayuntable con otro.* An. *That is or may be ioyned or sett together.*} *Plin. lib. 11. cap. 18,* Optimæ, variæque, & in rotunditatem compactiles, *Vitruu. lib. 4. c. 7,* appellat trabes compactiles, subscudibus compactas. *Et lib. 10. c. 17,* Compactiles postes.

[Compeciscor, verbum antiquum, vnde *Ibidem in pseu. sc. 5: a. 1,* si sumus compecti: vulgò conspecti.]

Compita, pen. corr. dicuntur loca quæ petuntur, hoc est, adeũtur per diuersas vias: cuiusmodi sunt triuia & quadriuia, in quæ plures coeunt viæ. {פרק pérek אסרתרך em hadháresh. ἀμφοδεύς Gal. Carrefours, ou carrefoucz. Ital. *Luoghi a i quali si va per diuerse vie.* Germ. Buesgscheyd/ein ort da vil weg zusammen kommen/Hisp. *Encruzijada de muchas vias.* Anglic. *Foure, corned strattes or trossewayes.*} *Ouid. 5. Fast.*] Compita facta vias. *Virg. Georg.* Præmiáque ingentes pagos, & compita circum. [Compita grata Deo (i. Lari) *Ouid. 5. Fast.*] ¶ Antiquis in vsu erat & Compitus, masculini generis, *vt annotauit Nonius. Varro de Scenicis originibus lib. 3.* Vbi compitus erat aliquis.

Compitalia, orum, Festa quæ in compitis peragebantur, à Seruio Tullio dijs Laribus instituta, vt est autor. *Plin. lib. 37. c. vlt.* ἑορτὴ δημοτελὴς ἐν ταῖς ἀμφόδοις ἢ ἀμφοδίοις. An. *Feasties solenni sed in streates or crosse wayes* {*Cato de Re rust. cap. 5.* Rem diuinam, nisi Compitalibus, in cõpito; aut foco ne faciat [Ferias, compitalia, quomodo prætor concipiebat. *Gell. cap. 24. lib. 10.*]

Compitalitius, a, um, vt Dies compitalitius, quo compitalia celebrabãtur, & Deus cõpilatatius, qui compitis & viis præest. ἀμφοδεύς. *Vide plura de his apud Gell. lib. 10. cap. 24,* Compitalitiæ ambulationes. *Cic. ad Att. lib. 7,* Ego quoniam IV. Non. Ianuar. Compitalitius dies est nolo eo die in Albanum venire molestus familiæ. *Et ad eunden lib. 2. sed* hoc ambulationibus compitalitiis reseruemus.

Compitalitiã, orum subst. tiue. *Cic. in Pisonem,* Tu quam in Calendas Ianuarias compitalitiorum dies incidisset, Sextum Claudium, &c.

Compitalis, le, adiect. *Suet. in Aug.* Compitales lares ornare bis anno iussit, vernis floribus, & æstiuis.

Complaceo, Placeo. {רצה ratsáh, חפץ chaphéts. ἀρέσκω. Ga. Complaire, fort plaire. It. *Piacere summamente.* Ge. Gar wol gefallen. Hispa. *Complazer.* Ang. *To pleasa.*} *Teren. in Andr.* Postquam me amare dixi tibi complacita est. Præteritum facit Complacui, vel Complacitus sum: vt in superiore exemplo, & *apud Plaut. in Rud.* Hoc Deo complacitum est. [Complacere (de conuento) *Gell. cap. 9. lib. 17.* Complacitum est consilium. *Item cap. 3. lib. 18. Item Plaut. in Amphitr. prolog.* Quantusque amator quum quid complacitum est semel; Complacitum hoc est Higino, *Gell. cap. 21. lib. 1.*]

Complaco, cas, Placo, adiungo, conciliо, & mitigo. {פצר chippér ἐξευνάομαι, ἱλάσκομαι. Ga. Appaiser & adoucir. It. *Placare.* Ger. Versünen. Hi. *Aplacar ò amansar.* Anlic. *To appease or mitigate.*} *Gell. lib.* principiis autem patroni, qui pro reis dicunt, conciliare sibi, & complacare iudices debent.

Coplano, as, pen. prod. Plano, planum reddo. {ישל jischér. ἐξομαλίζω, ὁμαλύω. Ga. Applanir, vnir. It. *Spianare.* Ge. Ebnen/eben machen. Hi. *Allanar las cosas asperas.* An. *To mak plane, euell or euen.*} *Cato cap. 15:* Dimidiatum digitum terram altam succernito, id bene tabula, aut manibus, aut pedibus complanato. *Cic. pro dono,* Sp. Melij regnum appetentis domus est complanata, id est, destructa, solo æquata. *Cæsar,* Sed propè iam constituta opera, quum complanarent, id est, perficerent, extremam manum imponerent.

Complaudo, dis, dere, Plausu certatim comprobare. {תפח tsaphák מחה machách. κροτέω, κροτάλιζω. Gal. Frapper des mains, & approuuer quelque chose. Ital. *Battere ton man & piedi per segno di commendare qualche cosa.* Ge. Zrotocken/das ist. mit hend vnd füssen zusammen schlagen/vnd anzeigen das vnss ein ding woll gefalle. His. *Fomorescer á otro con las manos.* Angl. *To clappe handes in signe of approuing.*} *Cic. de Amic.* Stantes complaudebant in re ficta.

Complector, compecus sum, Amplector, comprehendo. {חשק chischchák חבק chibbék. σφιγγόμενος, καμπύλος. Gal. Embrasser, comprendre. Italic. *Abbracciare, comprendere.* Germa. Vmbfen/begreiffen/ oder vmbgreiffen. Hispa. *Abraçar, prender.* Anglgli. *To embrace, to take in the armes.*} *Teren. in Andr.* Accurrit, mediam mulierem complectitur. *Cic. pro Rosc.* Quo vno maleficio, secula omnia complexa esse videantur. *Cic. in Somn. Scip.* Me arctiór quàm solebat somnus complexus est. βαθυτέρῳ καὶ ἁδύτῃ ὑπνῳ ὑπτιος. ¶ Complector te amore, Id est, amo te: quod & sine ablatiuo dicitur. *Cic. Curioni.* De ipso T. Annio tantum tibi polliceor, te maioris animi, grauitatis, constantiæ, beneuolentiæ erga te, si complecti hominem velueris, habiturum esse neminem. [Complecti obsidione & munimentis. *Velleius.* A Complectere. Ph. facio lubens. A. vtinam sic efferamur. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.* Vbi amans complexus est amantem. *Plaut. pseud. sc. 1. a. 5.* Vidi illam complexam & osculantem, alibi amplexantem. *Plaut. Merc. sc. 6. a. 2.*] ¶ Complector cogitatione, cogito, Complecto animo, considero. κατὰ νοῦν θεωρέω. *Cic. in Cat.* Etenim quum complector animo, quatuor reperio causas, cur senectus misera esse videatur. ¶ Complector etiam passiuè legitur. *Scæuola in l. Si post stipulatus sim. ff. de verb. oblig.* Nam sicut & ipsius, & hæredis caput ita & ipsius vis & hæredis vel sæpius facta complectitur, vt condemnetur quanti interest.

Complexus, xa, xum, participium, actionem significans. {מחשק mechaschchéi מחבק mechabébk. σφιγγόμενος, σφιγκτός. Ga. Qui tiẽt entre ses bras. Ital. *Chi tiene abbracciato.* Germ. Der vmbfangen oder begriffen hatt. Hisp. *Cosa que abraça.* Angl. *That embraceth or taketh in his armes.*} *Cic. de Som. Scip.* Complexus me senex, θελκόμενος, καὶ σφιγκτὸς ἐμοὶ σφιγκτὸς ἀμφοτέ. Sic eodem loco. Terra complexa medium locum. ἡ γῆ κατειλημμένη τὸ μέσον τοῦ κόσμου τόπον. Sic *Virgil.* inter se complexi. ἀναλλήλους σφιγκτοὶ ἀμφοτέ.

Complexus, participium passiuum {מחשק mechuschschák מחבק mechubbák. σφιγγόμενος, σφιγκτός. Gali. Embrassé. It. *Abbracciato.* Ge. Der vmbfangen oder begriffen ist. Hi. *Abraçado.* Ang. *Embraced.*} *Cic. pro Rosc. Amer.* Atque eiusmodi, quo vno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.

Complexus, us, nomen à Complector. {חשוק chaschuk חבק chibbúk. σύμπλοκή. Gall. Embrassement, enuironnement. It. *Abracciamento.* Germ. Vmbfahung. Hisp. *Abraçamiento.* Angl. *Embracing, taking in the armes.*} *Plaut. in Amph.* Meus Amphitruo vno cubiculo Alcmenam complexu tenet. *Cic. pro Font.* Num etiam de matris hunc complexu, lectissimæ miseræque fœminę vobis inspectantibus auellet, atque abstrahet? ¶ Complexus pro amore: *Cicer. 5. de Finib.* Scripit sensim foras cognationibus primùm, tum affinitatibus, deinde amicitiis, post vicinitatibus cum ciuibus, & iis qui publicè socij, atque amici sunt, deinde totius complexu gentis humanæ. * Complexus sæpe apud Fabium, pro comprehensione & circunstantia, *vt libr. 4. capit. 4.* Sunt hæ citra complexum personarum, temporum, causarum.

Complexio, verbale, Complexus. {חשוק chaschúk חבק chibbúk. σύμπλοκή, συμπλοκή. *Cic. in Orat.* Nec aceruatim multa frequentans, vna complexione deuinciet.

¶ Complexiones, copulationes & adhæsiones. *Cic. 1. de Finib.*

¶ Complexio item à Rhetoribus appellatur, quod Græci διλημμα: Latinorum nonnulli Argumentum cornutum appellant, duas habens partes, quarum vtram concesseris, non effugis reprehensionem.

Complexiuus, a, um, vt Complexiua coniunctio. *Diomedes Grammat. libro*

mat. libro. 2, Vbi Copulatiuam coniunctionem vocat complectiuam.

Cõmpleo, ex Con & Pleo, Ad ſummum ſeu penitus impleo, conficio. {מלא male שלם ſchillém בלה chikáh. συναπαρτίζω, συμπληρόω. GALLI. Combler, emplir. IT. Empire, pienamente compire, finire. GERM. erfullen/ infullen/vol menachen. HISPAN. Henchir ò complir, acabar. AN. To fill to the toppe, to finishe or per forme. } Gellius, Ventus à latere ſequens nauem vndis compleuerat. ¶ Telis complebantur corpora. Plaut. Amphitr. Erroris ego illos & dementiæ complebo. Idem ibidem ſc. 2. a. 1. Quem propter corpus ſtupri compleuerit. Ibid. ſc. 2. a. 4. Et iam complerat genitor ſua fata. Ou. Eleg. vlt. lib. 4. Triſt. Qui me compleuit flagitij & formitudinis, Plaut. Men. ſc. 5. a. 5. Reliquos bona ſpe complet. Cæſ. 2. de bel. Ciu. ¶ Reperitur etiam ſine ablatiuo. Cic. de Somn. Scip. Quis eſt qui complet aures meas, tantus & tam dulcis ſonus? ¶ Per tranſlationem pro finire, τελειόω. Idem in Cat. Leontinus Gorgias centum & ſeptem compleuit annos. ¶ Interdum pro ſupplere, perficere, integrare. Saluſt. Duas legiones inſtituit, cohortes pro numero militum complet.* Complere, cum genitiuo. Plaut. Menæ. Paraſitus qui me compleuit flagitij & formidinis. Idem in Amphitr. - erroris ambo ego illos & dementiæ Complebo, atque omnem Amphitruonis familiam.

Cõpletus, a, um, Perfectus, abſolutus. {משרם meſchallám. τέλειος. GA. Acheué, abſolu. IT. Formito GE. Erfullet/vernolkommen. HI. Acabado. AN Fulfilled, finished. } Cic. in Orat. Aures perfecto, completóque verborum ambitu gaudent.

Cõplementum, Supplementum. {חבלית chabliṯ sichláh tachlíth. πλήρωμα. GALLIC. Accompliſſement, acheuement. ITAL. Empimento GERMAN. ein erfullung/vollendung. HISP. Hinchimiento. ANGL. That ſupplieth which lacketh } Cic. in Orat. Inculcata reperias inania quædam verba, quaſi complementa numerorum. Corn. Tacit. li. 1, Addito maieſtatis crimine, quod tum omnium accuſationum complementum erat.

Cõplexus, Complexio. Vide COMPLECTOR.

Cõplico, Simul plico, inuoluo, claudo. {גלל gillál חבק chabák. συμπλέκω. GA. Enuelopper & pher l'vn dãs l'autre. I. Piegare inſieme. GE. Zuſammen wicklen/zuſammen legen. HIS. Plegar juntamento. ANGL. To folde or wrappe together. } Plaut. in Rudente. Dum tibi hanc rudentem quam trahis, complico. ¶ Ad hunc modum dicimus Complicare piſtolam, pro eo quod eſt claudere. Cic. ad Att. Quum complicarem hanc epiſtolam, &c. ¶ Significat etiam contrahere, & quod latũ erat, anguſtum reddere: vt quum dicimus, Complicare vela. Eius cõtrarium eſt Euoluo, quod ſcilicet implicatum & inuolutum erat, expedio. Cic. 3. Offi. At verò ſi quis voluerit animi ſui complicatam notionem euoluere.

Cõplodo, is, pen. prod Concutio collido. {מפק ſaphák. מחה machách. συγκρούω. GAL. Battre les mains ou les pieds. ITALI. Batter le mani ò i piedi. GERM. Die hend oder füß zuſammen ſchlagen. HISP. Souajar las manos ò los pies. ANGE. To ſtricke the fees or clappe the handes together. } vt Complodere manus, Complodere pedes, Eſt manuum vel pedum colliſione ſtrepitum edere. Quintil. lib. 11, Nam & complodere manus, ſcenicum eſt, & pectus cædere. Sen. lib. 1. de Ira. Complosæ ſæpius manus.

Cõplõro, ras, Defleo, deploro. {כבל bachál מפר ſaphad קונן konén. δεύομαι, κατακλαίω, δδύρομαι. GA. Plorer enſemble, faire lamétation & dueil. IT. Piangere inſieme, compiangere. GERM. Beweynen. HIB. Plorar juntamente con otros. ANG. To weepe and mourne togother. } Liu. 5. ab Vrbe. Comploráti omnes pariter viui, mortuique, totam pené vrbem lamentis impleuerunt, Cic. pro domo ſua, Videre prætextatos inimicos nondum morte complorata arbitria petentes funeris. [Complorare aliquem. Senec. cap. 1. de Conſol. ad Elber. Complorantibus noſtris omnibus Gell. capit. 1. vlt lib. 1.]

Cõplõrãtus, us, ui, Ploratus, fletus, luctus. {כבי bechi מספר miſpédh קינה kináh. κόπτομαι, δδύρομαι. GA. Pleur, lamentation. IT. Lamentatione. GE. Beweynung. HI. Lloro. AN. Weeping, mourning. } vt, Comploratu iuſto perſequi mortuos, Liuius 5. bel. Pun.

Cõplõrãtio, verbale. Lamentatio, comploratus. Liu. 6. bell. Pun. Complorátio eorum, flebiléſque, voces, [Nulla domus ſine aliqua complorátione. Senec. cap. 14. de Conſo. ad Polyb. Nullas complorationes, ne vllas quidem voces indecoras edebat. Gell. cap. 5. lib. 12. Idem cap. 3. li. 10.

Cõplurẽs, Complura, & compluria, ſine numero ſingulari, Multi. {רבים rabbim. συχνοί, συμπλείονα. GALLI. Pluſieurs enſemble. ITALI. Molti. GER. Viel nutemander. HISPA. Muchos. ANG. Many togethet. } Gellius poſitiui eſſe gradus, non comparatiui (lib. 5. c. 21.) docet. Cæſ. lib. 8. bell. Gall. Quod vbi accidit, complures hoſtium magno noſtrorum impetu pulſi vulnerantur. Cicer. 4. Verr. Dicebant ſcyphorum paria complura, hydrias argenteas, Terent. Hecyr. Vbi illic dies eſt, complures accerſi iubet. [Scio hic complures fures eſſe Pl. Aul. ſc. 6. a. 4.] Idem Phorm. Noua hic compluria. Vbi Donatus Secundum regulam locutus eſt Terentius, nam hoc Complure, & hæc Compluria dicitur. Sic veteres, quod noſtri dempta ſyllaba Complura dicũt. Sic Cato Orig. 2, Fana hoc loco compluria. Cic. in Orat. Confirmandi genera compluria Credo, quia veteres hoc Plure, non hoc Plus, dicebant. [Gell. c. 5. lib. 8. & cap. vlt. lib. 5.]

Cõplũſculi, orum diminutiuum. {רבים rabbim. πλειοτάλοι. GALLIC. Quelque vns, quelque moyen nombre. ITALIC. Alquante. GERMA. Zimlich vil miteinanderen. HISP. Algunos poquillos mas. ANGLIC. Some togethet. } Plaut. Rud. Non hercle adoleſcens, iam hoc dies compluſculos Quenquam iſtic vidi ſacrificare. Teren. Hecy. - dies compluſculos Bene conueniebat ſanè inter eas, [Gell. ca. vlt. lib. 20. cap. 2. li. 18. & cap. 11. lib. 7.]

Cõplũtiẽs, adverb. [Gell. cap. 2. lib. 17. cap. 3. lib. 7. & apertè c. vlt. l. 5.] Factum ab eo quod eſt Compluria, & ſignificat ſæpe. {פעמים pehamim. πολλάκις GAL. Pluſieurs fois par pluſieurs fois. ITALIC. Più & più volte. GERMAN. Offtetmal/offt vnd dick. HISPA. Muchas vezes. ANGLICE. Many tymes. } Cato, Contumelias mihi dixiſti compluries. Plautus Perſa, Metuò herclè verè: ſenſi ego iam compluries.

COMPLVTENSES, Hiſpaniæ populi, ſic à Compluto vrbe dicti. Plin. lib. 3. c. 3. Vulgo Alcana de Hanares.

Cõpluuium, uij, { ὑετὸς ἐκ τῶν ὑδρορρόων συρρέων γίνεται. GALLIC. Vne goutiere, ou eſgout, où la pluye de pluſieurs toicts s'aſſemble. ITAL. Fogna, luoco doue la pioggia di piu tetti ſi racoglie. GERMANI. Ein ſtich ort/au welches das regen waſſer von vilen techeren zuſammen laufft. HIS. El patio de caſa. ANGLIC. A gutter receiuing raine of diuerſe houſes. } A pluuia dicitur locus in ædibus, quo de diuerſis tectis aqua pluuialis defluit. Colum. lib. 4. c. 24. At ſi longius, quàm ritus agricolarum permittit, & à capite vitis emicuerit, & brachiis in aliena iugorum compluuia perrepſerit, &c. [In Compluuium Deorum &c. tranſtulit palmam Suet. Aug. c. 91.]

Cõpluuiũs, a, um, adiect. ὑετῶδὲ ὀμβρῶν δεκτικός. vt, Compluuius lacus, qui ex pluuia aqua colligitur. Var. lib. 1. de Re ruſt. cap. 13. Vna, vt interius compluuium habeat lacum, vbi aqua ſaliat, qui intra ſtylobatas quum venit, ſit ſemipiſcina.

Cõpluuiãtus, a diectiuum, ad compluuij modum factum: vt, Compluuia vinea. Plin. lib. 17. c. 21. Quinque generum hæ: ſparſis per terrani palmitibus, aut perſe vite ſubiecta, vel cum adminiculo ſine iugo, aut pedatæ ſimplici iugo, aut compluuiatæ quadruplici. Et paulò poſt, Compluuiata copioſior vino eſt, dicta à cauis ædium compluuiis. Varro 1. de Ruſt. c. 8. Iugationis ſpecies duæ: vna directa, vt in agro Canuſino: altera compluuiata in longitudinem, & latitudinem iugata, vt in Italia pleræque.

Cõponderõ, συναθυμίζω. Apuleius in Hermet. Aſclepio. Ex parte corruptiore mundi, & ex diuina pari lance componderans.

* Complutus, a, um, pen. prod. à Compluo, compluis. Solinus cap. 15. de gruibus, Quum trans medium aluoum aduentaſſe ſe ſciunt, ſcrupulorum ſarcino pedes liberant: ita nauitæ prodiderunt, compluti ſæpe ex illo caſu imbre ſaxatili.

Cõpono, is, pen. prod. Simul pono coniungo. {חבר chábbr תצן tiktken. συνάπτω. GAL. Compoſer, mettre enſemble proprement, agencer, aſſembler & ioindre. ITA. Componere mettere inſieme. GERMA. Zuſamen ſetzen zuſamen machen. HISP. Componer coſas diuerſas. ANGL. To put ſeis or ioyne together. } Virgil. 8. Æneid. Componens manibuſque manus, atque oribus ora. [Suo loco compoſitum capillum cõmode (Bien accommodé, bien agencé.) Plaut. Moſt. ſc 3. a. 1.]

¶ Ponitur aliquando pro conſtituere, συνατίθεμι, κατασκευάζω. Cic. pro Deiotaro, Locus erat quidam, in quo erant ea compoſita, quibus te rex munerare conſtituerat. Idem 3. de Orat. Collocationis eſt componere, & ſtruere verba, ſic vt néve aſper eorum concurſus, néve hiulcus ſit, ſed quodammodo coagmentatus & læuis. [Omne videres numen ad hanc vultus compoſuiſſe ſuos. Onid. lib. 5. Faſt.]

¶ Accipitur etiam pro ædificare. Virgil. 3. Æneid. Quàm tuta poſſis vrbem componere terra.

¶ Item pro comparare. {שוה ſchiwwáh, דמה dimmáh. סלח ſillách. συμβάλλω. GALL. Comparer, conferer. ITA. Comparare, aſſimigliare. GER. Vergieychen/eines gegen dem anderen ſetzen oder hatten. Coſejar. ANGL. To conferre. } quoniam quæ comparantur, iuxta ſe ponuntur. Saluſt. in Iugurtha. Vbi Metelli dicta cum factis componit. Virgil. 1. Eclog. Sic paruis componere magna ſolebam.

¶ Quandoque pro ornare. {שוה ſchiwwáh. ΑΝ. To adorne. } nam compoſitio apta ornatum affert, Idem 4. Georg. Dulcis compoſitis ſpirauit crinibus aura. [Veſtis (bombycina) quæ ad nihil aliud exigenda, quam vt nudam componeret. Senec. c. 16. de Conſol. ad Elb. Componere ad ſpeculum corpus. Suet. in Calig. c. 50. Compene eius (puellæ) mores & formam. Senec. c. 16. de Conſ. ad Elb.]

¶ Quandoque pro colligere, συλλέγω. Cic. in diuin. in Verr. Si ab iſto libro, quem tibi magiſter ludi neſcio quis, ex aliis orationibus compoſitum dedit.

¶ Quandoque pro reficere, recreare. Virgil. 4. Geor. Vix defeſſa ſenem paſſus componere membra.

¶ Quandoque pro lenire, παύω. Ambroſius lib. 1. Offic. Cauere debemus ne in perturbationem prius incidamus, quàm animos noſtros componat. ¶ Quandoque pro finire, claudere. [Componere negotium pro tranſigere, finire. Suet. in Calig. cap. 40. Compoſitæ ſeditiones Suet. in Tib. c. 25.] Virgil. 1. Æneid. Antè diem clauſo componet veſper olympo. [Quandoque pro ſtatuere: Crudele fatum ita compoſuit, vt (i. ſtatuit) Senec. c. 15. de Conſol. ad Elb.]

Quandoque pro ad concordiam adducere, συναλλάττω, καταπαύω. ANGL. To endor finishe. } Plaut. in Curc. ſc. 3. a. 5. Si poſſum hæc inter vos componere. Virgil. Eclog. 3. Non noſtrum inter vos tantas componere lites. [Iliaca componentes tempora. Velleius.] Quandoque conuenire, paciſi. συνατίθεμι. Vnde dicimus. Ex compoſito aliquid agere, ἐκ συνθήκης, pro eo quod eſt, ex conuentione, vel quemadmodum inter nos conuenit. Plinius. Nihil non ex compoſito fecimus, pactum ſeruauimus.

¶ Quandoque pro fingere, ſimulare. πλάττω. Saluſt. Non ſunt compoſita mea verba: parui id facio, ipſa virtus ſatis oſtendit. Plau. Quas iſte fabellas compoſuit. [Næ tu iſtuc malo tuo compoſitis mendaciis aduenisti. Per compoſitum fictúmque vultum lacrymæ profunduntur. Senec. 16. de conſol. ad Polyb.] * Aliquem componere pro Sepelire, Tacit. lib. 17. Piſonem Verania vxor ac frater Scribonianus, T. Iunium Criſpina filia compoſuere. Ouid. 4. Metamorph. dixit, Tumulo componi. [Compoſitique nepos buſta piabat aui. Ouid. 5. Faſt.] Item Componere, pro Scribere. vt Componere hiſtoriam. Plin. epiſt. 137. Amores componere eſt laſciua carmina ſcribere. apud Ouid. 2. Triſt. eleg. 1. [Non hæc ingenio, non hæc componimus arte. Ouid. Eleg. 1. lib. 5. Triſt. Meditatà & compoſita oratione. Suet. Aug. c. 84. Iube altos alióſque memor componere verſus. Tib. lib. 4.] * Componere pretio, pro Redimere. Salluſt. in bello Ciuil. Quin lenones & vinatij laniique, quorum præterea vulgus in dies vſum habet, pretio compoſiti. Hoc eſt, facta pretij compoſitione redempti, inquit Sipontinus ad Nonio.

Cõpoſitus, Compoſitior, Compoſitiſſimus nomen ex particip.

natus,cõflatus,cõnũcretus,cogluintatus.{מחבר mechubbár מחבן methuchchán מחק mehukkác. συμπεφυρμένος,συγκεκολλημένος,ἡρμοσμένος.GAL. Compose,bien ordonné,fait tout à propos. ITALI. *Composito,bene ordinato fatto con ordine.* GERMANIC. Zusammen gesetzt/ vnd geordnet HISP. *Compuesto,ataiado.* ANG. *Made and weel set together.*}[Composita ceruice adictum. *Senec.c. 26. de Consol. ad Marc.* Tam benè compositum sollicitare totum. *Ouid. 3. Fastor Vide* plura in præcedenti vocabulo. Compositus aceruus. *Tibul. eleg.1. lib.1.* Composita hora. *Liu 2 bel.pun.* Quiete compositi(id est dormientes:) *Quintil.*] *Liu.8.bell.Pun.* Acrior impetu atque animis,quàm compositior vllo ordine pugna fuit. *Cicer.2.in Verr.* Et ex accusatione perniciam,vt nemo vnquam post hominum memoriam paratior, vigilantior, compositior ad iudicium venisse videatur. *Idem ad Attic.lib. 6,* Admiratus sum, vt vidi obsignatam epistolam , breuitatem eius, vt aperuiturus σύγχυσιν literularum,quæ solent tuæ compositissimæ & clarissimæ esse.

Cõpõstus,per.syncop. *Virgil.1. Ænid.*-nunc placida compostus pace quiescit.

[Ex Composito. *Sue.in Cláud.cap.37. Liuius lib.1.& 4.ab vrb,& lib.6.d. 4.item* Decomposito. *Apud Apol.1.*]

Compositõ,ablatiuus vice aduerbij , Consultò,cogitatò, data opera. {κατὰ σύνεσιν,ἐκ προνοίας. GAL. De faict à pensé,tout à propos de propos deliberé. ITAL. *Pensatamente.con animo deliberato.* GER. Vß anschlag/vnd vorbetrachtung/durch ein vorangelegte sach HIS. *Con de liberacion.* ANG. *Of sett purpose.*} *Terent.in Phorm.* Compositò factum est, quomodo hanc amans habere possit sine dote.

Compõsite,aliud aduerbium,Apte,dispositè,{σύμμετρα,ἁρμοστῶς. GALL Auec bonne ordonnance , par ordre,proprement. ITA. *Ordinamente per ordine,porpriamente.* GERM. Ordentlich,geschicklich/fein. HISP. *Idone a y atauiadamente,con orden.* AN. *Properlie in goad order.*} *Cic.1. de Ora.* Sin oratoris nihil vis esse nisi compositè,ornatè,copiosè eloquí,id est,eleganter.

Compositius,à Compositiuè aduerb.} *Cornel.Tacit.lib.15,* Occulto præcepto compositius cuncta,quàm festinantius agerent.

Compositor,toris,verbale.{מחבר mecchabbér. συνθέτης,συγγραφεύς. GAL. Qui compose & assemble quelque chose. ITA. *Compositore di qualche cosa.* GERM. Zusammen setzer ordne. HISP. *Componedór ò accechador.* AN. *That ioyneth anyp,thing,together.*} *Cic.in Orat.* Non enim inuentor, aut compositor,aut actor,hæc complexus est omnia. *Ouid. 2. Trist.* Plus sibi permisit compositore suo.

Cõpositio,onis,verbale , Confectura , structura , coagmentatio. {מחברת machbéreth מחבנת machchóneth. διάπλεξις , διακόσμησις, κατασκευή. GALLI. Composition,assemblement proprement fait,accord. ITAL. *Compositione.* GERMA. Ein Zusammen setzung/oder das machen eines.dinge. HISPA. *Composicion* ANGL. *The making or ioyning of a thing together.*}vt Compositio vnguentorum. *Plin.lib.20. cap.24,* Sed discessuri ab hortensibus rebus , vnam compositionem ex his clarissimam subtexemus. *Cic.2 de Legib.* Totáque huius iuris compositio pontificialis magnam religionem cæremoniámque declarat. *Idem 1.Offic.* Apta compositio membrorum. ¶Interdum idem quod dispositio. *Cic.1.Offi.* Ordo est compositio rerum aptis atque accommodatis locis. {Nonnunquam idem quod pactum,conuentio transactum compromissum. *Idem 5. Philip.* Pacis concordiæ,compositionis autor esse non destiti. Compositio discordiarum,pacificatio. *C.es.1.bel.Ciuil.* Legatos ad Pompeium de compositione mitti oportere.

Cõpõsĭtūra,ræ,vel Compostura, *Cato de Re rust:cap.25.* Trapetus emptus est in Suessano nummis quadringentis,& olei. P. L. compostúræ nummis sexaginta,&c. *Gel.lib. 5.c.20,* Solœcismus est impar & inconueniens compositura partium orationis.

Cõpõrto,as, Congoro,in vnum locum porto. {συμφορία. GALLIC Porter emsemble. ITALI. *Portare in vno luogo.* GERM. Zummentragen. HISPAN. *Traer a cuestas juntamente.* AN. *To beare together.*}*Cic.in Pis.* Quum seruorum delectus haberetur in foro,arma in templo Castoris luce & palàm comportarentur. Comportare frumentum ex agris in loca tuta, *Cic.ad Artic.lib.5 Hor.2. Serm.* Si quis amat citharas, emptas comportet in vnum.

Cõpos. Participeps,{בעל bâbal בעל. κοινωνός, ὁπάδος,ὁπαδικός. GALLIC. Iouissant & ayant,participant,ayant en sa puissance. ITA. *Colui che ha ottenuto qualche cosa.* GERM. Der etwas besitzt/oder erlanget hat HISPA. *El que alcança alguna cosa.* ANG.I *Participant,that hath is dosierable.*} *Valerius li.1,* Imperatores compotes victoriarum. *Pl.in Cap.* Atque ita me rex deorum atque hominum faxit patriæ compotem.[Compos victoriæ, *Velleius.* Compos sui frustrà poëticas fores pellit *Sen. cap.vlt.de Tranq.* laudis compos reuenit. *Plaut. Amphit.* Suum herum facit libertatis compotem,faxit me patriæ compotem. *Pl. Capt. sc.4.a.3.*] Compos animi,qui animum suum habet in potestate,vel qui habet sanum animum,νουνέχων,ἔμφρων. *Terent. in Adelphis* , Vix sum compos animi,ita ardeo iracundia. ¶)(Impos: vt, Impos animi,pro insano,furioso,amente, qui animo sanus non est , quíve animi instrumentum habet vitiatum. *Plaut. in Capt:* Eripite isti gladium quæ sui est impos animi. ¶ Sic compos voti.)(. Impos voti. *Cic.* Nam quomodo victores dicimus voti compotes , qui quicquid volunt faciunt: sic victores econtrariò voti impotes , qui non possunt facere quod volunt.[Compos voti factus. *Senec. cap. 13. de Consol. ad Marc.*] Legimus etiam nonunquam Compos miseriarum:vt etiam in malam partem accipiatur. *Plaut.in Epid.* Cedo manum mihi, accipe ærumnarum , & miseriarum compotem,id est, qui simul tecum miserias sit habiturus. Sunt autem Compos & Impos generis communis, composita ab antiqua & inusitata voce Pos. potis: vnde & possum & possideo. Pcs autem idem est quod Potes. cuius genitiuo Potis nunc loco nominatiui vtimur. *Perf.* Nec potis es nigrum vitio præfigere theta. *Virgil, 3. Æneid.* Nec potis Ionios fluctus æquare sequendo. *Terent.in Phorm.* Adolescens primum abs te hoc bona venia peto , Si tibi placere potis est, mihi vt respondeas. Hoc est, si potest,siue possibile est. Quòd autem *Persius* dicit , Qui pote vis dicam?hugaris? Pote pro Potis accipitur metri causa. Similiter apud *Propertium* , Qua pote quisque in ea conteratatte diem. ¶Iungitur quandoquè Compos cùm ablatiuo. *Saluft.* Neque animo,aut ingula satis compos. [Ea(copia) fumus compotes: *Plaut. Capt.sc.1.a.2.*] *Liu.lib. 3.* Prædáque ingenti compotem exercitum , suis etiam rebus recuperatis , quæ populatione agrorum amissæ erant , reducit. Quo in loco compotem quasi affluentem & lætum significare puto. Sæpius tamen genitiuo iungitur.

Cõpõsĭtè.& Cõpositò,aduerbia, *Vide* COMPONO.

COMPOSTELLA,Vrbs Hispaniæ.

[Compotio,is,ire,est compotem reddere: *Apul.lib.11. de Asin. Aureo.* Aduenisse diem mihi semper optabilem quo me maximi voti compotiret.compotem redderet.*vt apud Plautum* Potiuit seruitutis]

Cõpõto , as,penultima producta, Simul poto;combibo. {נבא saba. συμπίνω. GAL. Boire eusemble IT. *Beuere con gl altri.* GERM. Mit einander trincken. HI: *Beuer vnos con ocros juntamente.* ANG: *To drink together.*}

Compotatio,onis,Conuiuium.{משתה mischtéh. συμπόσιον. GA. Breuuete auec autre,beuuerie auec autres. IT. *Il bere di compania.* GE. Ein trinckmahl/zách. HISP. *Beuida de vnos con otros.* ANG: *Drinking or bankesting together.*}*Cic.de Senect.* Bene enim maiores accubationem epularem amicorum,quia vitæ coniunctionem haberet,Conuiuium nominarunt,melius quàm Græci, qui hoc idem tùm Compotationem , tùm concœnationem vocant.

Cõpotor,oris,verbale,Combibo.{נבא subé. συμπότης. GALLIC. Compagnon à boire. IT. *Compagno al bere.* GE. Ein záchgesell / oder zutrincker/mitetrincter. HISP. *Beuedór que bene con otros.* ANGE. *A companion in drinking.*} *Cicer.2. Phil.* Tum adhibes ioci causam magistrum suffragio tuo,& compotorum tuorum rhetorum,¶Odi memorem cibi potorem,μισῶ μνάμονα συμπότου. In eos qui quæ inter amicos,& inter pocula dicuntur liberiùs , foras eliminant. *Lucianus in Lapithis & Martialis.*

Cõpõtrix,cis,fœminùm:{נבאת sobeáh. συμπότρια. GALLIC. Compagne à boire. ITALI. *La compagna al bere* GERMA. Ein mitztrincker in/ die in einer zách begriffen ist: HISP. *Beuedora que beue con otros.* ANGLI: *She that beareht companie in drinking.*}*Terent.in Andr.* Quia compotrix eius est.

Cõprædes,Appellantur eiusdem rei sponsores.{ἐγγυηταί. AN. *Pleegel or sorties withother by shame selfes.*}*Festus.*

Compransor,oris.Qui simul prandet.{συμμαγειδάν. GA. Qui disiné auec vn autre,compagnon au disner. IT. *Chi fa banchetti con altri.* GERM: Der mitt einen zu mittag isset. HI. *El qua come con otros.* AN. *That dineth with another.*}*Cic.2.Phil.* Hunc tu agrum compransoribus & collusoribus diuidebas.

Cõprĕcŏr,aris,Precor,ihuoco. {חלה chilláh. λοιμῷ. GALL. Prier affectueusement ou solennellement. ITAL. *Pregare.* GERMAN. Bitten. HISPANICE. *Rogar.* ANGLICE. *To pray desire , or entrente.*}*Terent. in Adelph.* Abi domum,ac deos comprecare,vt vxorem accersas. Comprecari cœlestium fidem, *dixit Catullus,* pro eo quod est Deorum Auxilium implorare: Cœlestúmque fidem suprema comprecor hora:

Cõprecatio,verbale.{תחנה techinnáh. κατευχή, λιτή. GA. Priere solennelle,supplication. ITA. *Prego,supplicatione.* GE. Bite. HI. *Elruego.* AN. *Praying desiring entreating.*]Genusprecationis,quę solẽni quodã ritu ab vniuerso populo fiebat apud Romanos,*vt dicet Gell.l.13.c.21.*[Vbi ait,Comprecatiões Deorũ immortaliũ qui ritu Romano dijs fiũt.] *Liu,9.bell.Macedon.* Nulli vnquam concioni,Quirites,tàm nõ solum apta , sed etiam necessaria hæc solennis deorum comprecatio fuit; quæ vos admoneret &c. Nos supplicationes vocamus,qua etiam voce vereres vsi sunt.

Cõprehendo dis , comprehendi,hensum. Propriè est manu capio: {תפש taphás אחז achác לקח lakách. λαμβάνω,συλλαμβάνω GALL. Comprendre,empoigner,entendre. ITAL. *Pigliare,comprendre;* GERMAN: Begreiffen/erwischen. HISPL. *Prender.* ANGL. *To take,to lay handes vpon any thing.*} *Plautus in Aulul.* Dicant, coqui abstulerunt, comprehendite,Vincite,verberate,in puteum cõdite. *Cic.de Natura 1,* Quid opus manibus si nihil comprehendatur? Sic Comprehendere hostẽ; & comprehendere aliquẽ in fuga,*apud Cæs.* & Cõprehendere arma; *apud eundem,* pro capere: [Comprehendi iube *Plaut.Capt. sc.4.a.3:* Vt miles cum foro redierit, me comprehendat. *Plaut. Men. sc. 6. a. 2.*] ¶Sed per translationem ponitur aliquando pro percipere,vel intelligere,κατανοῆσαι, *Cic. Famil. lib. 6.* Quæ didicisti , quæque ab adolescentia pulcherrimè à sapientissimis viris tradita , memoria & scientia comprehendisti , iis hoc tempore vtare. In qua significatione dicimus quoque , Comprehendere animo, mente, ratione,sensibus, intelligentia. &c. ¶ Aliquando ponitur pro perstringere, concludere,vel complecti,παλαμβάνειν. *Cic.Attic.* Cato verbis luculentioribus & pluribus rem eandem comprehenderat. *Idem de Orator.* Ac ne plura , quæ sunt penè innumerabilia, consecter, comprehendam breui. [Plura quidem fieri quàm quæ comprehendere dictis in promptu possim. *Ouid.13.Met.* [Vt premor aduersis,quæ si comprehendere coner. *Ouid.Eleg.2.lib.5. Trist.*]¶ Aliquando pro prosequi. *Cic.Famil.* 13, Sed vt redeam ad id vnde cœpi: vehementer mihi gratum feceris, si hunc adolescentem humanitatẽ tua. quæ est singularis,comprehenderis,id est,complexus fueris,Quemadmodum idem ad Curionem scribens,inquit: De ipso T. Annio tantum tibi polliceor:te maioris animi,gratuitatis,constantiæ,beneuolentiæ erga te, si complecti hominem volueris , habitum esse neminem.

Cõprehẽsum , substantiuè , κατάληψις. *Cicer.lib.4: Acad.* Quum quamobrem ita oporteret , nihil haberet comprehensi, percepti,cogniti,constituti.

Cõprehensĭbilis,le , Quod comprehendi potest, καταληπτός ; *Cicero 1.Acad:*

1. *Acad.* Id autem visum, quum ipsum per se cerneretur comprehensibile.

Comprehensio, Complexio. {לקח *lekách* מכלול *machúl* משך *mesch lib.* κατάληψις. GALLIC. Comprehension, empoignement, prinse ou surprinse. ITALIC. *Intelligenza, apprehensione.* GERM. Ein verstand/Begreiffung. HISPANIC. *El prendimiento.* ANGLI. *Taking, or laying hander in a thing.* } *Cic. lib. 3. de Finib.* Cogitationes, comprehensionesque rerum. *Idem 4. Acad.* Perceptio & comprehensio. ¶ Accipitur item pro ipso comprehendendi, siue capiendi actu. *Cicer. 2. Philip.* Nam quum comprehensio sontium, mea: animaduersio, Senatus fuerit.

Comprimis, pen. prod. In primis. εἰς τὰ πρῶτα. *Cic. pro Quinto*, L. Albius vir bonus, & comprimis honestus.

Comprimo, is, penultim correpta. Premo, vt vua comprimuntur, quo vinum effluat. {עם *kas* מעך *masách* דרך *darkeh.* συμπίζω. GAL. Estraindre, serrer, clorre. ITALIC. *Comprimere, stringere, premere.* GERMAN. Zusammen trucken. HISP. *Apremiar, apretar.* ANG. *To presse, to hold, or refraine.* } *Plautus in Pseud.* Comprimere dentes video: posse aliquo modo. ¶ Item cohibeo, compesco. συνέχω. *Plaut. in Rud.* Comprime hunc sic, si tuus est. *Terent. in Heautont.* At tu tibi istas posthac comprimito manus. *Plaut. in Amph.* Ego tibi istam hodie ilicò linguam comprimam. [Vix comprimor, quin inuolem in oculos isti stimulatrici. *Plaut. Mostel. sc. 3. a. 1.*] Orationem comprimam crepuit foris. *Plaut. Amph. sc. 2. a. 1.* Comprimenda mihi vox & oratio. *Plaut. Pseud. sc. 4. a. 1. Et sc. 1. a. 3.* Site dij amant linguam comprimes. *Pl. Mer. sc. 6. a. 2.*] ¶ Comprimere audaciam alicuius. *Cic. ad Caton.* ¶ Comprimere aluum, hoc est, sistere, cohibere. *Celsus lib. 6. capit.* 18, In hoc autem casu neque acribus cibis vtendum, neque asperis, neque aluum comprimentibus. ¶ Comprimere, supprimere. *Cic. ad Attic. lib. 3.* Scripsi equidem olim ei iratus, quod ille prior scripserat, sed ita compresseram, vt nunquam emanaturum putarem.

¶ Comprimere virginem, pro vitiare. {שגל *schaghal* שכב *schachâb.* βιάζομαι φθείρω. [Compressit eam de summo adolescens loco *Plau. Aul. prol.*] *Liu. 1. ab Vrbe*, Compressa Vestalis, quum geminum partum edidisset, &c. *Martialis.*

Villica vri duri compressa est nupta coloni.
Incaluit quoties saucia vena mero. Hinc

Compressus, us, ui. Coitus. {משכב *mischchâb.* σύνευνος. *Plaut.* Nunc ad amicam decimo die, Athenas viso, Quam grauidam hic reliqui compressu meo. *Terent. Adelphis*, -virgo ex eo Compressu grauida facta est. [Et grauidam fecit is eam compressu suo. *Plaut. prol. Amph.*] Compressus, a, um, Participium. vt, Compressis manibus sedere, est otiosum esse, *Liu. 7. ab Vrbe.* Annonam compressam, *idem Liu. lib. 8. Decad. 4.* eleganter vocat quum pretium per coemptionem esset intentum.

Compressiúncula, culæ, diminutiuum. συνθλιμμάτιον. *Plautus*, Dulces amantium compressiunculæ.

Compressio, onis, verbale. {מצר *metzár* מרוך *midhrách.* συνθλιψις. GAL. Serrement, estrainte. IT. *Chiusare, strettura.* GE. Zusammen trucknung. HI. *Apretamiento, obra de apremiar.* } *Cicer. de Clar. Orat.* Grandes erant verbis, crebri sensentiis compressione rerum breues, & ob eam ipsam causam interdum subobscuri. [Compressiones arctæ, amantum comparum. *Plaut. Cist. 1. a. 1.*]

Compressè, aduerbium. Succinctè, arctè. {συντόμως. ANG. *Briefly compactly in fiue wordes.* } *Cic. de Finib.* Rhoricam palmæ. Dialecticam pugno similem esse dicebat: quod latiùs loquerentur Rhetores, Dialectici autem compressiùs. [Compressius volentiúsque quærere. *Gell. cap. 23. lib. 1.*]

Comprobo, bas, Approbo, laudo, collaudo, {קים *kijám* העיר *hehid.* חוכיח *hochiach.* δοκιμάζω, ἐπαινέω. GALL. Approuuer du tout, trouuer bon, auouer. ITALIC. *Lodare, affermare, approuare.* GER. Loben/fur gut geben/im gefaden tassen. HI. *Aprouar.* ANGL. *To approue, to commend, and allowe.* } *Cæsar. 5. bel. Gall.* Comprobat hominis consilium fortuna. *Cic. 4. Verr.* Eorum ego dignitate accusationem meam comprobare non potero. Laudare, & vehementissimè comprobare. *Cic. pro leg. Manil.*

Comprobator, oris, ver. {מקים *mekajjem* מעיר *mechad* מוכיח *mochiach.* δοκιμαστής. GAL. Qui approuue & a agreable. ITAL. *Che approua & hagrata una cosa.* GERM. Ein lober/der im ein handel gefallen tasset. HISP. *Aprouador, el que aproua.* ANGL. *He that approueth or commendeth.* } *Cicer. 1. de Inuentione*, Deinde eius facti qui sunt participes & inuentores, qui denique autoritatis eius & inuentionis comprobatores res atque æmuli.

Comprobatio, onis. {עצמה *Eatsumáh* תוכחת *tochach.* δοκιμή. GALLIC. Approbation, louange ITALI. *Approbation.* GERMA. Das tamen vnd die bewärung eines dings. HISPA. *Aprouacion.* ANGLI. *Approuing, commendig, allowing.* } *Cic. 5. de Finib.* Quis est tam dissimilis homini, qui non moueatur & offensione turpitudinis, & comprobatione honestatis?

Compromitto, est vnà cum aduersario litem arbitrio boni viri submitto. Promittebat enim vterque se arbitri sententiæ pariturum. {ירה *jarâh.* ὑποτίθημι. GALLI. Compromettre, faire vn compromis, & se rapporter à arbitres ITA. *Compromettere. far compromesso.* GERM. Mit einander verheissen etwas zuthun/bewilligen oder angeloben ein sach an scheydtherr zulassen. HISP. *Comprometer.* ANG. *To put or compromise, or to the arbitrement of any indifferent iudge.* } *Cic. ad Quint. Frat. lib. 2.* Tribunitij candidati compromiserunt H-S quin genis in singulos, apud M. Catonem depositis, petere eius arbitratu, vt qui contra fecisset, ab eo condemaretur.

Compromissum, Dicitur potestas decidendi controuersiam aliquam data arbitro à litigatoribus per vtriusque promissionem, qua pollicitisunt se eius iudicio obtemperaturos, aut mulctam, quæ inter eos conuenerat, persoluturos. {ὑποτίθημι GALLIC. Compromis, promesse & accord de croire aux arbitres. ITAL. *Compromisso l'accordo di stare al giudicio d'ell arbitrio.* GERMAN. Der gewal/der entscheydung eines handels/an welchen man zu beyden seyten versprechen vnd verheissen hat sich zubegeben. HISPANI. *Compromisso.* ANG. *Compromisse, the authoritie granted the arbiter by consent of the parties.* } *Cic. ad Cornif. lib. 12.* Sed à magistris quum contenderem de proferendo die, probarunt mihi sese, quo minus id facerent, compromisso & iureiurando impedirí.

¶ Compromissum facere de re aliqua. *Cic. pro Rosc. Comœdo*, Quæ quum ita sint, quæro abs te quid ita de hac pecunia, de his ipsis H-S ɔɔɔɔ. de tuarum tabularum fide compromissum feceris, arbitrium sumpseris, Ex compromisso ad arbitrum ire, *Proculus in l. Societatem ff. pro Socio.*

Compromissarius, adiect. {פלילי *pelilí* διαιτητικός. Compromissarius iudex, cui res ab vtroque litigatore ex compromisso commissa. διαιτητής. *Callistratus in l. cum ex lege. Iulia. ff. de recep. arborum.* Nemini licere minorem viginti annis compromissarium iudicem eligere.

COMPSACVS, κόμψακος, Fluuius est Thraciæ, non procul ab Abderis in Bistonidem lacum influens. *autor Herodot. l. 7.*

COMPSANI, Hirpinorum populi in Italia. *Plin. lib. 3. cap. 11.*

Comptum, (*inquit Perotius*) genus libaminis quod farina conspersa faciebant. Apud *Festum* tamen, à quo hanc vocem ille iisdem verbis seruatis, in Dictionarium suum transtulit; Coniptum legitur, non Comptum, à verbo nimirum Græco κονίω, quod est puluere aspergo.

Comptus, participium & Comptus, us, *Vide* COMO.

Compugno, as, simul pugno, & per metaphoram verbis contendo. {נכח *nochách* רב *rab.* μαχίζομαι. GAL. Combattre, s'entrebattre, ou estriuer ensemble. ITAL. *Combattere.* GERMA. Mit einanderen stryten. HISP. *Pelear vno con otro.* ANGLI. *To figh or striue together.* } *Gell. lib. 14. cap. 5.* Eáque inter nos contentio quum longius duceretur, non arbitratus ego operæ pretium esse eadem hæc ista, diutius audire, clamantes compugnantésque illos reliqui.

Compulso, as, Collido. {רטש *ritsésch* הרס *hiddiach.* συντρίβω. GALL. Heurter contre quelque chose. ITALICE, *Vrtare contra qualche cosa.* GERMA. An etwas stossen/oder treyben. HISP. *Herir vna cosa con otra.* ANGL. *To hit or knock against another thing.* } *Columella libro primo*, Eadem quæ semper mare recte conspicit, quum pulsatur ac fluctu conspergitur.

Compungo, compunxi, ctum, Pungo. {חמיר *himeír* דקר *dakár.* κατανύσσω κατανύζω. GALLIC. Poindre, esguillonner, piquer fort & ferme. ITAL. *Pungere.* GERMANIC. Stechen/stich geben. HIS. *Punçar.* AN. *To prick.* } *Columella libro octauo capite* 14. Cauendúmque est, ne aut aculeis viticæ compungatur. ¶ Sensum compungere dicuntur, quæ sensus offendunt, vt splendor oculos, gustum amaritudo, tactum res vel calidæ nimis, vel frigidæ, vel asperæ, auditum soni vehementia, *de quo vide Lucret. lib. 2.*

Compunctus, Signatus, notatus, inustus. {סמאר *mumeár* דקור *dakúr* מדקר *medhukkár* רשוע *raschúm.* στιγμάς. GALL. Marqué de poincts, noté & piqué au visage, comme vn esclaue fugitif. ITALIC. *Segnato, Ger. Gezeichnet.* HISPA. *Señalado.* ANGL. *Marked, pricked.* } *Cic. lib. 2. Offic.* Barbarum, & eum quidem (vt scriptum est) compunctum notis Threiciis, districto gladio iubebat antire.

Compunctio, verb. ¶ מדקרת *madkaráh.* κατάνυξις. GAL. Pointure, esguillonnement. ITAL. *Ponitura, doglia de fianco.* GERM. Stich. HISPAN. *Punçadura.* ANG. *Pricking.* } *Plin. lib. 21. cap. 19.* Hæc quoque potiò mulieres ex abortu purgat:, laterum compunctiones tollit, & vesicæ calculos.

COMPSVS, κόμψουσα, Bithyniæ oppidum, ad Thracij Bosphori angustias sicum non procul è Chalcedone, *Autor Plin. lib. 5. cap. vlt.*

Computo, as, penultima correpta, idem quod putare, siue ramos superuacuos abscindere. {זמר *zamár* מעך *schéph.* κλαδεύω, κλαδίσκω, τέμνω. GAL. Pouer, couper. ITAL. *Potare.* GEMR. Erbawen/beschneitten. HIS. *Podar y cortar arboles.* ANG. *To prune or cuis of.* } Aliquando tamen ad mentem refertur, & ponitur pro iudico, æstimo. *Lactant. lib. 3.* Eámque hominum sapientiam pro summa stultitia computat.

¶ Frequentiùs ponitur pro rationes confero, calculos subduco, quod vulgo dicitur *Computum facio.* {חשב *chischchéb* מנה *manah* ספר *saphar.* συμψηφίζω, συνεπίζομαι. GALLICI. Conter, faire conte, calculer, ITALIC. *Numerare, computare.* GERMANIC. Rechnen/aufs rechnen/zusamen rechnen. HISPANICE, *Contar por numeros.* ANGLICE, *To compte or reckon.* } *Cic in Lælio* dixit, Ad calculum reuocare. *Plin. lib. in Epist.* Si computes annos, exiguum tempus. *Plin. lib. 18. cap. 6.* Si computetur impendium operæ, *Plaut. in Mil. sc. 2. a. 2.* Dextera digitis rationem computat, feriens femur. [Computare tempora & annos. *Fab. Quint.* Si bene compütes. *Senec. cap. 9. de Consol. ad Polyb. Et c. 24. de Consol. ad Marc.*] Interdum imputo. *Plaut. in Merc.* Computat vxori, id est, imputat.

Computatio, verb. {חשבון *chéschbón* λογισμός, συλλογισμός. GAL. Conte, calcul. ITALIC. *Computo.* GERMAM. Ein Rechnung/aufsrechnung. HISP. *Cuenta.* ANGLI. *Reckening, priming.* } *Pli. lib. 17. c. 22.* Operarum ista computatio est. *Idem lib. 12. c. 18.* Minima computatione millies centena millia.

Computabilis, le, {אשר ימנה *ascher jemmáh* יספר *jesuppár.* ἀριθμητός, λογιστός. GAL. Contable, qu'on peut & doit conter. ITAL. *Che si può computare.* GE. Das man rechnen kan vnd mag. HISPA. *Cosa que se puede contar.* ANGL. *That may be compted or reckenned.* } Quod computari potest & numerari.

Computrésco, scis, Putresco. {σήπομαι. GALLIC. Se pourrir, aller, deuenir pourri. ITA. *Guastarsi, corron persi, diuentar.* GERMA. Verfaulen. HISPANIC. *Podrise.* ANGLICE, *To waxe rotten, to rote.* } vel quum variæ res mutuo putrescunt. συγκατατήκομαι. *Pli. lib. 13. cap. 13.* Propterea arbitrantur eos non computruisse. *Colum. lib. 5. c. 10.* Quoniam mutuo contactu aut computrescent, aut vermibus interibunt. *Plin. lib. 31. c. 7.* Capillum denigrant sanguluga, quæ in nigro vino [illegible] computruere.

COMVM, κῶμον. *Ptolemæo.* {IT. *Como.* GERM Chum in Italien am see gelegen. } Ciuitas Galliæ Cisalpinæ iuxta Larium lacum Hæc primum mediocris erat colonia trans Padum, à L. Scipione deducta, & deinde à Pompeio instaurata : postremò autem à Iulio Cæsare multis partibus aucta, missis eò quinque millibus colonorum: quo tempore etiam pro Como Nouum comum cœpit appellari & incolæ Nouocomenses, qui antea Comenses dicebantur. Meminit huius oppidi *Plin.* in nona regione Italiæ *lib.* 3. *c.* 17.

COMVS, κῶμος, Deus apud veteres habitus comessationum, nocturnarumque saltationum præses: in cuius militia autorabantur iuuenes, qui coronati noctu cum facibus, musicisque instrumentis ad amicarum fores saltandi canendiq. gratia concurrebant, procacitérque lasciuiebant, vt fores nonnunquam effungerent, quod optime describit *Philostratus.* περὶ εἰκόνων, Imagine tertia. ¶ Hinc Comessari verbum, κωμάζειν, & Comessario, *vt inquit Marcus Varro.* Item Crepolocomus, vinolentorum hymnus, *apud Aristophanem in Ranis.*

Con & Com idem significant. {עם *bim* σὺν. GALIC. auec ITALI. *Con* GERMA. Mit. HISPAN. *Com* AEGLI. *Vvith.* } sed Cum tantùm separata. Con verò semper composita reperitur, & significat simul : vt Coniungo. ¶ Interdum contrà, vt Contendo. ¶ Interdum valde, vt Concrepo. ¶ Est vel sciendum quòd quando componitur cum dictione à vocali, vel ab h incipiente, semper n, abiicitur, vt Coapto, Coerceo, Cohortor, Cohibeo: in Comodo, n, mutatur in m, in Cogo, n, & atolluntur. Quando componitur cum b, m & p, transit n in m, vt Combibo, Commoueo, Compareo: cum verò, d, f, g, n, q, s, t, i, & u, consonantibus manet n integra: vt Couc uio, Condo, Confugio, Congero, Coniecto, Connecto, Conquiro, Consequor, Conticneo, Conuenio. In reliquis n mutatur in sequentem literam: vt Colligo, Colluuies, Corrigo.

Conamen, Conamentum. *Vide* CONOR.

Conatos, κονάτος, ab Alexandrinis appellatur frutex quidam aculeatus, teste Agathocle: qui à *Dioscoride* Paliurus vocatur. *Vide Ruell. li.* 1. *c.* 107.

Conātus, *Vide* CONOR.

Concaco, cas, Caco, cacando conspureo. {התחתא *hishtaté.* μιαίνω, κατατρέζω. GA. Embrener, & chier dessus ITALIC. *Imbrattar con merda.* GERM. Beschyssen. HISPA. *Enfuziar con estiercol.* ANG. *To shyte vpon.* } *Senec.* Puto concacaui me. *Idem,* Quid autem fecerit nescio, omnia certè concacauit.

Concædes, concædium, plurali numero, κατὰ τὰς ὑλοτομίας συμβαίνοντα τὰ ὑλοτομήματα. Sepimenta, siue munitiones ex cæsis arboribus confectæ. *Tacit. lib.* 1, Romanus agmine propero syluam cæsam limitemque à Tiberio cœptum scindit, castra in limite locat, frontem ac tergum vallo, latera concædibus munitus. *Vide Cæl. Rhodig. lib.* 5. *c. vlt.*

Concăleo, les, Caleo, iucalo. {התחמם *hithchammém.* θερμαίνω. GALLIC. S'eschauffer de toutes parts ITAL. *Scaldarsi.* GERM. Marm oder heiß werden. HISP. *Escalentarse.* ANGLIC. *To be hoat on all partes.* } *Plaut. in Amphitr.* Prius abis quàm lectus, vbi cubuisti, concaluit locus. *Varro* 3. *de Re rust. cap.* 16. Concaluit stomachus vt digerat multa facilius.

Concălefacio, cis, vel Concalfacio, cis, Calidum reddo. {חמם *chimém.* θερμαίνω. GA. Eschauffer de tous costez. IT. *Scaldare alcuna cosa.* GER erwermen/warm oder heiß machen. HI. *Escalentar à otro.* AN. *To makhoat, to warme.* } *Cic.* 2. *de Orat.* Et ait idem, quum brachium concalfecerit tum se solere pugnare.

Concălefio, fis, neutro passiuũ {חמי *cham* ἐκθερμαίνομαι, συνθερμαίνομαι. GA. Deuenir chaud ITA. *Esser caldo.* GE. erwarmen/warm werden. HI. *Ser caliente.* AN. *To waxe hoat.* } *Varr.* 3 *de Re rusti. c.* 9, Curator oportet circumeat diebus interpositis aliquot, ac vertere oua, vt æquabiliter concalefiant.

Concălefactus, a, um. {מחמם *mechammém.* συνθερμανθείς. GALL. Eschauffe. ITAL. *Scaldato.* GERM Gewermet HIS. *Escalentado.* ANG. *Made hoator warmed.* } *Cic.* 1. *Tuscul.* Illam vero funditus eiicianus indiuiduorum corporum leuium & rotundorum concursionem fortuitam, quam tamen Democritus concalefactam & spirabilem, id est animalem esse voluit.

Concălefactorius a, um. {מחמם *mechammém.* ἐκθερμαντικός. } *Plin. lib.* 21. *c.* 20, Vis ei concalefactoria, hoc est, excalefaciens, & natà calorem excitare.

Concălesco, scis, Calidum fieri, vel calidum esse. {חם *cham* θερμαίνομαι. GA. Deuenir chaud IT. *Scaldarse.* GERM. Marm sein/oder marm vnd heiß werden. HI. *Escalentarse,* ANG. AN. *To waxe hout or warme.* } *Cic.* 1. *Tuscul.* Calidior est enim vel potius ardentior animus, quàm est hic aer, quem modò dixi crassum, atque concretum, quod ex eo sciri potest, quia corpora nostra terreno principiorum genere confecta, ardore animi concalescunt.

Concallĕo, les, Calleo, callis obducor, {ככר *cachádh* קשה *kascháh.* πωλόομαι GALL S'endurcir, receuoir cals & durillons aux pied & aux mains ou autre lieux. ITALIC. *Far ill Callo.* GERMA. Hert werden/verherten. HISP. *Hazer callos ò hazerse callo.* ANGL. *To be hard cl. inned.* } *Cic.* 1. *de Nat. Deo.* Versutos eos appello quorum celeriter mens versatur: Callidos autem, quorum tanquam manus opere, sic animus vsu concalluit.

Concamerare Est ad fornicis formam & arcuato opere ædificare καμαρόω. GA. Voulter, edifier en voulte IT. *Fabricare in volto.* GE. Metben/in ein ander weiben. HIS. *Hazer edificit de boueda.* ANL. *To vault, to bucld like a vault, to mak an arthroofe.* } *Vitruuius.* Interualla aut concameranda, aut solidanda fistucationibus, *Pli. lib.* 11. *c.* 24. Specus ipse, qua concameratur architectura.

Concameratio, verbale, {καμάρωσις θόλωσις. ANG. *A vault or arohetoofe steeled.* } Concamerationes dicuntur ædificia quæ arcuato opere fiũt. *Vitru. lib.* 6, Si hypogea, concamerationésque instituentur, fundationes eorum fieri debent crassiores. *Sabinus in l. Si cui ædes ff. de leg.* 3. Conclaue quod supra concamerationẽ alterarum ædium esset. ¶ Cõcamerationes etiam dicuntur pergularum hortensium recta, ad arcuati operis similitudinem facta, quæ aut vitibus, aut alio opere topiario ad opacanda ambulacra solent obduci. [In concameram locum se recipere. *Suetonius in Augusti. capite* 90.

* CONCANA, Ciuitas est mediterranea Cantabrorum in Tarraconensi Hispania. *Ptolem. lib.* 2. Huius incolæ Concani dicuntur. *Horat* 3. *Carm.* Et lætum equino sanguine Concanum.

Concāstīgo, as, Castigo. {יסר *jasár.* σωφρονίζω παιδεύω καθαίρω. GALLIC. Chastier. IT. *Castigare.* GE. Zuchtigen. HIS. *Castegar ò corregir.* AN. *Chastice.* } *Plaut. Trin.* Nam ego amicum concastigabo pro commerita noxa.

Concauus, Sinuosus, vacuus. {נבוב *nabúb.* κοῖλος. GALLIC. Creux, cauć. ITAL. *Concauo.* GERMA. Hol. HISP. *Profundo ò hueco.* ANGL. *Helow.* } Conexus, Vnde Concauitas. *Cic.* 2. *de Nat. Deor.* Speluncarum concauas altitudines, saxorum asperitates. *Ouid.* 4. *Metam.* impulsaque tympana palmis, Concauaque æra sonant. *Cic.* 2. *de Fato.* Stupidum esse Socratem dixit & bardum, quòd iugula concaua non haberet. [Inque modum tumuli concaua surgit aqua. *Ouid. Eleg.* 10. *l.* 1. *Trist.* Concaua Ditis (.i. inferi) *Macrob. in Somnium Scipion. lib.* 1.]

* Concaua pro Fossis dixit *Claud.* 7. *Panæg.* ascensu vincere montem, Planitiem cursu, valles & concaua saltu.

Concauo, uas, uare, Cauare, {חרח *charáh.* κοιλαίνω κατατρήσω. GA. Cauer. IT. *Cauare.* GE. Hol machen/aushöhlen. HI. *Canar.* AN. *To makholow* } Concauare brachia in duos arcus, id est, inflectere & sinuare, vt formam imitentur duorum arcum, *Ouid.* 4. *Metam.* Est locus in geminos vbi brachia concauat arcus Scorpius.

Concēdo, dis, pen. prod. pro Do, permitto. {נתן חניח *nathámm hinniach.* παραχωρῶ, ἐάω. GALLI. Ceder à quelqu'vn, se partir & faire place à vn autre, octroyer. ITALIC. *Concedere permettre dare licenza.* GERMA. Meychen/zugeben zulassen HISPA. *Dar ò torgar.* ANGL. *To giue place or grant.* } *Terent. in Adelph.* Hui metuisti nunc? si de tuo iure concessisses paululum, &c. *Cicer. Diuinat. in Verrem,* Da mihi hoc, concede quod facile est. [*Item* pro Ignoscere: Sed nisi peccassem, tu quid concedere posses? *Ouid. El.* 1. *lib.* 2. *Trist.*] ¶ Ponitur aliquando pro recedo, ἀναχωρῶ, *Terent. in Hecyr.* Hic video me esse inuisam immeritò, tempus est alio concedere. *Liu.* 2. *bel. Put.* Annibal Sagunto capto, Carthaginem nouam, in hyberna concesserat. *Idem,* Quæ quum agerentur, hostes in loca altiora concessere. [Concedam hinc à foribus. *Plaut. Most. sc.* 1, *a.* 1. Huc concedamus (.i. recedamus) *Plaut. Menss. sc.* 1. *a.* 4. &c. Concede huc, concessi (. i. huc recede, & huc accede) *Pl. Men. sc. vlt. a.* 5. Concede intrò libet (.i. abire.) *Pl. pseu. sc.* 2. 1. Concede, inspiciam quid scriptum est (.i. secede) *Pl. Curc. sc.* 1. 4. Concede huc mea gnata ab isto longissimè *Pl. Men. sc.* 2. *a.* 5. Concedit atque abscedite omnes, de via decedite. *Plaut. Amph.* Vos abscedite istinc. nos concedamus hùc, *Plaut. Capt. sc.* 5. *a.* 2. Ad ianuam concessere. *Pl. Aul. sc.* 3. 2, 4. Concedi optimum est. (i. fugere rabiosum.) *Plaut. Capt. sc.* 4. *a.* 3. *&c. Item* Concedere in seruitutem. *Liuius lib.* 7. *d.* 4. In deditionem *lib.* 9. *d.* 4. Concedere in sententiam, *Liu. lib.* 2. *a.* 4.] ¶ Aliquando pro credo, consentio. συγχωρῶ *Terent. in Phorm.* Nunquamne hic hodie concedes mihi, neque intelliges? *Cic. in Lælio,* Quod si rectum statuerimus, vel concedere amicis quidquid velint, vel impetrare ab his quicquid velimus, perfecti quidem sapientia sumus. Concedere, absolutè, pro vita decedere seu mori. *Tacit. lib.* 4, Vt quandocunque concessero. Id est supremum diem expleuero, & vita decessero.

Concēdo, generale verbum vnde vim accipit à natura contractus cui adiungitur. *Vide Bald. in l. non ambigitur ff. de legib.*

Concedere, pro permittere, temporarium est, cadere perpetuum. *Vide tex iuncta Gl. d. ad eum ff. dedonat.*

Concessum, si substantiuum. {מנח *munnách.* συγχώρησις. ANG. *Athing permitted.* } *Cic. pro Cælio,* Sed abhorret non modo ab huius seculi licentia, verùm etiam à maiorum consuetudine atque concessis. Id est, permissionibus atque constitutionibus.

Concessus, us, ui pro permissu. {נחת *náchath.* κατάθεσις. GA. Permission, congé, ottroy. ITA. *Permissione, concessione.* GER. ein Zusassung/erlaubnuß HISP. *Otorgamento.* ANGLIC. *Sufferen e, lisence, leaue.* } *Cic. pro Cæl.* Datur enim concessu omnium huic aliquis ludus ætati.

Concessio, onis, Concessus. {συγχώρησις, AN. *Leaue licence.* } *Cic. ad Att.* Et nostra concessione omnem vim sui iuris amiserint.

Concelebro, bras, Celebro, frequento, colo. {שבח *schibbách* חג *chág.* ἑορτάζω. GAL Celebrer ensemble, fester, sollennizer. ITA. *Celebrare.* GE. Herrlich vnnd gemeinlich begehn/als ein festtag. HIS. *Mucas vezes hazer alguna cosa.* ANGEL. *To feast or haunic together.* } Concelebrare diem festum, est feriari, σχολάζειν. Concelebrare conuiuium vel exequias, est cùm quadam celebritate exhibere, vel instruere [Concelebrare victoriam, fama & litteris. *Cæs. lib.* 2. *de bell. ciu.* Concelebrare dapes. *Ouid.* 4. *Fast.* Omnes de nobis carnificum concelebrabuntur dies. *Plaut. Asin. sc.* 2. *a.* 2. Decet hũc diem natalem meũ vos concelebrare. *Idem Pseud. sc.* 2. *a.* 1.] *Cic. de Petit. Consul.* Et in conuiuiis, quæ facere absente, & amicis tuis concelebrentur, & passim, & tributim. *Lib.* 8. *ab Vrb.* Quantum militaribus studiis funus vllum concelebrari potest.

Concēlo as, are, Celo. {סתר *sathár* כסה *chissáh.* κατακρύπτομαι, σκοτίζω. GALC. Celer, tenir caché IT. *Celare.* GERM Verbergen. HIS. *Encobrir.* ANGLI. *To hidde, to keepe priuie and fetret.* } *Gel. lib.* 11. *c.* 9, Non id postea concelauit, quin gloriæ quoque hoc sibi assignauit. [*Vide eundem c.* 2. *lib.* 10.]

Concēntŭrio Dictum est à *Plau. in Pœn. sc.* 5. *a.* 1 Centuriatim colligo. Dum concenturio (inquit) in corde sycophantias. *Nonius.*

Concentor, Concentio, Concentus, *Vide* CONCINO.

Conceptaculum. Conceptiuæ feriæ, Conceptio, Conceptus Vide CONCIPIO.

Concernois, Cerno, video. {ראה חביש *raáh hibbís.* βλέπω. GALLIC. Voir clairement & de tous costez. ITA. *Virre.* GE. Gesehe. HIS. *Mirar à ver con los ojos.* AN. *To see cleerelie.* } *Quint. Cicer. de Petit. Cons.* Quod si satis grati homines essent, hæc tibi omnia parata esse debebant.

CUI

cut parata esse concerno.

Concarpo, pis, ex Con & Carpo, Discerpo, lacero. {קרע *karáh* פרק *parák.* διασπάω, διασπαράσσω, συνδρέπομαι. GAL. Dechirer, mettre en pieces, rompre en pieces ITA. *Scarciare, rompere* GE. Zerreyssen/zerzerren. HI. *Despendre.* AN. *To rent or in pieces.* } *Liu. 8. bell. Macedo.* Librúmque rationis eius, quem fratrem afferre iussisset, inspectante Senatu suis ipsum manib. concerpisse, indignatum, &c. *Plin. lib. 10. c. 18.* Ille autem protinus concerpsit.

Cōcerptus, part. Discerptus, laceratus. {קרוע *karúa'.* διασπασμένος. GA. Deschiré, & mis en pieces. IT. *Fatto in pezzi.* GE. Zerrissen/zerfetzet. HI. *Despedaçado.* AN. *Rent torned.* } vt, Concerpta linteola. *Plin. lib. 28. c. 15. & lib. 21. c. 3.*

Cōcertō, tas, Simul certo, contendo. {רכב *rab* נובח *nobéah.* ἀμφισβητῶ. GA. Debatre, cembatre, estre en noise. ITA. *Contendere, combattere.* GE. Mit einen streyten oder kempffen. HISP. *Contendere y peleae vno con otro.* ANG *To streyne together.* } *Cic. Antequam ires in exil.* Nunc igitur si lingua est concertandum, innocentiæ virtute fretus, supero. *Terent. in Adelph.* Quid huc Sannio est, quod te audio Nescio quid concertasse cum hero?

Cōcertātio, onis, verbale, Certamen, contentio. {ריב *rib.* ἀγωνισμός, ἔρεισμα. GALL. Noise, debat, dispute, ITAL. *Contesa, disputa.* GERM. Ein Streyt/ein kampff mit worten. HISP. *Conueniendo de vno con otro.* ANG. *Debate. strysse.* } *Plin. li. 20. h. 18.* Qua de causa magna concernatio extitit.

Cōcertātor, συναγωνιστής. *Cornel. Tacit. lib. 14.* Corbulonis concertator.

Cōcertātōrius, a, um, Contentiosus, vehemens. {ἀγωνιστικός, ἐριστικός. GA. Contentieux, noisif, qui gist à debatre entre les parties IT. *Contentioso, guerregiante.* GE. Das streytig oder häberig ist. HI. *Cosa contendora, cosa para contendere con otro.* ANG. *Contentious, full of striffe or debate.* } *Cicero de Clar. Orat.* Thucydides enim rerum gestarum pronuntiator syncerus, & grandis etiam fuit: hoc forense concertatorium iudiciale non tractauit genus.

Cōcertātiuus, tiua, tiuum, *Quintil. lib. 7. c. 3.* Mutua accusatio, quam Græci συναγωνίαν vocant, nostri quidam concertatiuam.

Concessō, as, Cesso, quiesco. ab opere vaco. {חדל *chadhál.* ἀπαύω. GA. Cesser, muser. IT. *Cessare.* GE. Auffhören/von einem vnerch ablassen. HIS. *Cussar ò tardarse.* AN. *To cease, to be idle.* } *Plaut. in Pœnul.* Postquã aurora est, nunquam concessauimus lauari, aut fricari, aut ornari. [Sed quid ego properans concesso pedibus, lingua, largior? *Plaut. Asin. sc. 2. a. 2.*]

Cōcessātio, verbale. Cessatio. quies {נחת *náchath.* ἀπαυστος. GALLICE Cesse de faire quelque chose, muse, amusement auec vn autre. ITAL. *Cessamento.* GERM. Auffhörung/das abtassen von einem ding. HISPANI. *Cessamiento, tardança.* ANGLICE *Ceasing, restring.* } *Columella libro 11. c. 1.* Nam vt in itineribus conficiundis sæpe dimidio maturius perueniris, qui grauiter, & sine vilis concessantibns permeat, &c.

Concha, æ, {צדף. GALLI. Conche en coquille, poisson coquille. IT. *Ostrica & pesci con guscia dura.* GERMAN. Allerley visch die schalen oder muschlen habend oder die muchlen selbs HISP. *Conchp de pescado.* ANGE. *Euerie shell fishe.* } Græca vox est qua significatur omne genus piscis firmiorem habens testam. Quinetiam testæ ipsæ duriores proprie Conchæ dicuntur, quales sint & cochlearum atque concharum. *Ouid.* Ostrea quæ in conchis tuta fuêre suis. *Colu.* Implicitus conchæ limax. [Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores. *Oui. Eleg. 2. lib. 5. Trist.* Conchæ vnionum *Suet. in Nero. ca 31.* ¶ Concharum genera enumerat. *Plin. lib. 9. cap. 33.* & earum naturam explicat *eodem libro capite 35.* In conchis nascuntur margaritæ, *vt ibidem docet Plinius.*

¶ Vasis quoque genus quoddam cancauum ac superius patulum. Conchum vocamus. {כיור *chior.* κύγχος. GALLIC. Vn certain vaisseau creux, & large, comme vn bassin. IT. *Conca, vaso* GE. Ein weyt stach geschirr als ein muschlen gestaltet. HI. *La cuença, ò pila de agna.* AN. *A holow vessel or a washing bolle or tree.* } *Plinius.* Rursus tunditur, deinde lauatur in conchis, siccatúrque Alio nomine Alueos & Alueolos dicimus & præsertim in longum porrectos ligno excauato, more lyntrium, quæ vocantur Monoxyla. ¶ Item genus vasis vinarij, in quod è dolio hauritur vinum *Iuuen.* Quum bibitur concha. ¶ Aliquando ponitur pro tuba. *Virg. 7. Æneid.* Sed tum fortè caua dum personat æquora concha. *Oui. lib. 1. Metam.* Cæruleum Tritona vocat, conchaque sonanti Inspirare iubet. His buccinis vtebantur Tritones, qui erant tubicines Neptuni. Conchamverò linguam habere, & Veneri esse consecratam, *autor est Aelian. lib. 3.* ¶ Conchæ Cytheriacæ dicebantur, quæ margaritas producebant, mulieri ornatui præcipuè conuenientes, & ob id Cytheriacæ dicebantur, quia Veneri gratæ. *Martial.* Lætior ô conchis Galle Cytheriacis. Vocantur alio nomine conchæ margaritiferæ.

Cōchātus, pen. prod. adiect. κογχοειδής. In morem conchæ curuatus. *Plin. lib. 10. c. 20. de pauone*, simul vmbræ quosdam repercussus cæteris, qui in opaco clarius micant, conchata quærit cauda.

Cōchula Diminutiuum à Concha: vt, Conchula striata, *apud Apuleium in Apologia.*

Conchis, huius conchis, κόγχος. Fabæ genus, siue edulium ex fabis *Iuuen. Satyr. 3.* Cuius conche tumes? qui tecum sectile porrum Sutor, & elixi vetuccis labra comedit? Sunt qui dicant esse fabam cum cortice suo elixam, ad differentiam fabæ frescæ, quæ sine cortice coquitur: à similitudine concharum, quòd contracto cortice velut implicita cõchis suis carunculavideatur. *Mart. lib. 13 [epigr. 7.]* Si spumet rubra cõchis tibi pallida testa, Lautorum cœnis sæpe negare potes. Huius diminutiuum est Conchicula.

Cōchōs κόγχος. Mazæ genus, præ cæteris laudatum. Quo etiam nomine apud Græcos significatur oculorum concauitas. *Vide Ruell. lib. 2. c. 2. & Cæl. Rhodig. lib. 15. c. 1.*

Conchȳle, lis, pen prod. vel Conchylium, lij. {κογχύλη: κογχύλιον. GALL. Coquille, conchee, poisson dont on tire le cramesin. ITALI. *Cocchiglia.* GERMA. ein gattung / der mehr schneckeu/mit welchen man purpur ferbet. HISP. *Concha para teñir el carmesi.* ANGLIC. *A shelfish of the licour wherof purple colour was made.* } Genus conchæ idem cum murice, cuius sanie pretiosissimæ lanæ tingebantur, austerum in glauco colorem & nascenti mari similem referentes. Est autem diuersum à purpura, *teste Pli. l. 9. c. 35.* Conchylia, inquit, & purpuras omnis ora attexit. *Cic. in Pisonem*, Extra mensa non conchyliis aut piscibus, sed multa carne subrancida. ¶ Ponitur quandoque Conchylium pro ipso colore, sicut & purpura murex. *Pli. lib 9. c. 36.* Concharum ad purpuras & conchylia eadem quidem est materia.] Sed distat temporamento, [} ANG. *The purple colour is self.* } Alio nomine Ostrum dicitur, eò quòd ex marinarum concharum testis eximatur. Conchylium itaque Muricem, & Ostrum in eadem significatione accipimus, *Virg.* 4. *Æn.* Tyrióque ardebat murice læna. I. *dem 2. Georg.* Vt gemma bibat & Sarrano dormiat ostro. *Iuuen. Satyr.* 3. Horum ego non fugiam conchylia? hoc est, luxuriosas vestes, & murice infectas. ¶ Conchylium nonnunquam generale nomen est ad omnes conchas. *Plin lib. 9. c. 36.* Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia: tanta duritie aculeo est. ¶ Conchylium pro specie distincta à Buccino sine Murice, aut purpura: *quod conflat ex Dioscoride ca. de purpura, ac sequens. & Plin. lib 21. cap. 8. & lib. 9. cap. 39.* In Conchyliata veste cætera eadem sine bucino, &c Hoc conchylium ex magnorum turbinatorum genere, ea parte latius qua in turbinem desinit, sine aculeis ac tuberculis, ore non rotundo vt in purpura & buccino sed oblongo: cuius operculum, Ostracium dicitur, ὄνυξ, vnguis odoratus, Blatta Bizantia, Scrapioni,

Cōchyliarii, καγχυλιοπῶλαι, κογχύται Conchytæ *Plauto*, Cõchyleguli, qui Conchylia legebant, vt Murileguli qui Murices, purpurarij qui purpuras, πορφυρεῖς *Herodoto.*

Conchȳliātus, a, um, {πορφυροβαφής. GA. De couleur violette. IT. *Tinto di violato, vestito di habito violato.* GE. Das mit der roten farb deß Schnetens geferbt ist. HISPA. *Cosa de carmesi, vestidura de carmesi.* AN. *Purp. è coloured or violett.* } vt, Conchyliata vestis, quæ murice tincta est, *Plin. lib. 9, cap. 36.* In conchyliata veste cætera eadem sine buccino. Conchyliata peristromata, quæ infecta succo conchyliorum. *Cic. 2. Phil.* Conchyliatis Cn. Pompeij peristromatis seruorum in cellis lectos stratos videres.

Cōchȳtă, tæ, masc. gen. Qui conchylia quærit in mari. {κογχυλιάτης. GALL. Celui qui recueille les conches sur le bord de la mer, ou qui les pesche pour teindre. ITAL. *Pescatore de la ispesci.* GERM. Der solche meerfisch oder snecken fahet vnd zusammen list. HISPANI. *El pescador de aquellas.* ANGL. *That gatheeeth shell fishe.* } *Plaut. in Ruden.* Saluete fures maritimi, conchytæ, atque hamiotæ. Dicuntur etiam Conchyliarij.

Cōcīdo, is, penultima producta concidi, concisum, Simul vel minutatim cædo. {נתח *natháh* שרט *sarát.* קצר *hatsár.* συγκόπτω, κατακόπτω, GALL. Couper en pieces & morceaux, hacher menu. ITALIC. *Tagliare minutamente.* GERM. Zerhawen/in stuck zerschneyden. HISPA. *Herir ò matar.* ANGLIC. *To cut and hack in small peices.* } *Plinius*, Caro eius concisa ac decocta adhibenda est. *Col. lib. 12. c. 8.* Concisique sectiui porri quantum videtur adiicito. [Suos videbat fugere & concidi. *Cæsar 2. de bell. ciu.* Concidere & cremare naues, *Liuius lib 8. d. 4.* Eis ornamenta & corium vti concideret *Plaut. Prol. Amphitr.* Cõcidere per minutas particulas rationem docendi. *Quintil.*] ¶ Item frangere, κατακλᾶν. *Plinius.* Et Nucleus dentibus concisus super vulnus imponitur.

Cōcīsūs, participium. {קצר *katsér.* συγκεκομμένος. AN. *Briefe, short.* } vt, Concisa oratio. Quæ non continua, sed veluti membratim cæsa est. κατακεκομμένος λόγος Et concisus sonus, fractus.] Concisis pugnis, & illisis dentibus. *Plaut. Amphit:*

Cōcīsē, aduerbium, Minutè, strictè. {συντόμως. AN *In preces. briefalie.* } *Quintilianus*, Quanquam ea non est tã minuce ac concise in orationibus vtendum, quàm in disputationibus.

Cōcīsūrā, træ, *Senec. epist. 101.* Desit sane varietas marmorum, & concisura aquarum è cuniculis interfluentium.

Concīdo, is, penultima correpta, concidi, concasum, Corruo, cado ruo, {נפל *naphál.* נבר *nafél.* καταπίπτω. GALL. Tomber, choir. IT. *Cadere.* GE. Zalleu/gar zuhauffen fallen. HI. *Caer.* AN. *To fall.* } *Lactant libro septimo*, Et muri omnium ciuitatum concident. *Plaut. in Amphitr.* Vt quisque institerat, concidit crepitu. *Columell. libro octauo*, Atque alia genera pecorum, quum pestilentia vexantur, prius morbo & languoribus marcescunt: lolæ capellæ, quanuis opimæ atque hilares, & subito concidunt. [Carthago concidit. *Velleius.* Non vna ruina. concidernnt Pompeij *Senec. cap. 15. de Consol. ad Polyb.*] *Cicero 3. Tusculanar.* Quod si cui, vt ait idem, simul animus cum re concidit, à grauioribus illis antiquis philosophis petenda medicina est, non ab his voluptariis. * Venti concidunt. Id est, quiescunt. *Horat. 1. Carm. ode 12.* * Cõcedere venas Celsus dixisse videtur, vt verbum ἐκκόπτειν & ἐκκοπὰς (vocem Hippocrati familiarem, qua vt enarrat Galenus, τὰς νάρκας significat) exprimere. Nam συμπαλεῖν vel ξυμπαλεῖν est, si verbum è verbo exprimas, Concidere, & (vt annotat Budæus) συμπιέζειν, id est considere & constringi. Inanitæ enim venę considunt & astringuntur.

Concīeo, es, ere: vel Concio, is, ire, conuoco, aduoco. {קרא *kará* עוע *aiák.* συγκαλῶ. GALL. Faire venir, appeller. ITA. *Conuocare.* GER. Zusammen beruffen. HISPA. *Llamar.* ANGLICE, *To call vpon.* } *Liu. 1. ab Vrb.* Deinde ne vana vrbis magnitudo esset, accendæ multitudinis causa, vetere consilio condentium vrbes, qui obscuram atque humilem conciendo ad se multitudinem natam e terra sibi prolem mentiebantur. *Liu. lib. 5. bell. Pun. 2. Gall.* quod spes prædæ conciuerat. ¶ Ponitur etiam pro cõmouere, concitare. {עיר חרש *hirisch* חרר *horér* חעיר *hetsir.* κινῶ. GALL. Exciter, esmouuoir. ITA. *Commuouere, concitare.* GERMANI. Bewegen. HISPA. *Mouer.* ANG. *To stirre vp or prouoke.* } *Terent. Hecyr.* Fortasse vnum aliquod verbum inter eas iram hanc conciuerit. *Plautus Asinar.* Tu ergo face vt illi turbas &

lites concias. [*Idem in Amph.* Amphitruo vxori actutum turbas concier. *Ibidem*, Bilem in naſum conciuit.]

Concitus, pen. prod part. à Concio. {מעורר *meôrár* מוּעָר *muhár.* κινούμενος. GALL. Eſmeu, prouoqué, incité. ITA. *Smoſſo, concitato.* GERMAN. Bewegt. HISPAN. *Coſa mouida.* AN. *Sirred vp prouokend.*} *Lucam libro* 5. Inde ruunt toto concita pericula mundo. A Concio verò eandem correptam habet. *Valer. Flac. lib.* 2, Quis tibi Phryxe dolor, rapido quam concitus æſtu Reſpiceres? [Audit, & ad vocem concitus vrget iter. *Ouid. 6. Faſt.* Concitus à læſo fecit amore dolor. *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Triſt.*]

Concitor, toris, Verbale. {מעורר *meôrér.*, κινητής. ANG. *That prouoketh or ſtirred vt.*} vt belli concitores, *Tacitus l.* 4. [*Et Liu. lib.* 5. *d.* 5.]

Concito, as, pen. corr. frequentatiuum, à Concieo, Commouẽo, perturbo, extimulo. {עכר *bachár* חר עיש *hirbiſch* עורר *horér* חפית *heſith.* παρορμῶ, παροξύνω. GAL. Eſmouuoir fort, prouoquer, inciter. ITA. *Concitare, commouere.* GERM. Bewegen/erwocken/reitzen. HISPA. *Mouer ò perturbar* ANGLI. *To ſtirre vp, prouoke or prike forward.*} *Cicero libro quarto Acad.* Quò enim ſpectat, quum artificia tolli quæreris à nobis, niſi vt opifices concitentur? [Quis tantas tandiu turbas concitat? *Plaut. Amphitr.* Quæ vos dementia, dixi, concitat, Et ſocij captam dimittere Troiam? *Oui. 13. Met.*] ¶ Sic Concitare diſcordiam, apud eundem, & Concitare equum contra aliquem, *Liu. 1. ab Vrbe.*

Concitāmẽntum, incitamentum. *Seneca libro* 3. *de Ira*: Quis autem ignorat lituos, & turbas concitamenta eſſe, ſicuti quoſdam cantus blandimenta quibus mens reſoluatur?

Concitatus, part. vt, Concitatus ardore animus, {מעורר *meôrár.* παροξυσμὸς, παροξυντικὸς. GA. Eſmeu, prouoqué, incité. IT. *Smoſſo, concitato.* GE. Bewegt/gereitzet. HI. *Motuido.* ANG. *Moued, prouoked, or ſtirrad vp.*} *Cic. 2. de Finib.* Admirabili quodam ad philoſophiam ſtudio citatus. *Cic. de Clar. Orat.*

Cōcitātus, nomen. vt, Concitatior curſus, id eſt, celerior. *Liu. lib.* 4. *Maced.* Concitatiſſimi equi. *Idem* 5. *belli Macedon.* [Concitata deſideria, ſed breuia. *Senec. cap.* 7. *de Conſol. ad Mart.* Concitata triſtitia *Ibid. cap.* 8.]

Cōncitator, toris. {שעורר *meôrér*, ὁρμητὴς, παροξυντικός. GALLI. Qui eſmeut & prouoque eſmouueur, prouoqueur. IT. *Prouocatore, incitatore.* GERM. Ein beweger/reitzer/der einem etwas zuthun antaß gibt. HISP. *Meuedor.* AN. *A lirrer vp of one or prouoker.*} Qui commouet. *Cæſar.* 8. *bell. Gall.* Quòd Corbeus autor belli, concitator multitudinis eſſet interfectus.

Cōncitatrix, fœminum {מעוררת *moôrérereth* κινητικὴ, παροξυντικὴ. AN G *She that prouoketh.*} vt, Concitatrix vix *Plin. lib.* 26. *cap.* 29.

Cōncitatio, onis, Commotio {רעש *rahásch* ὁρμὴ τῆς ψυχῆς κίνησις. GALL. Eſmotion, eſmeute. ITALI. *Smouimento, incitamento.* GERM. Ein bewegung/auffwecktung. HISPAN. *Mouimiento.* ANGLIC. *A mouing or prouoking*} vt, Concitatio multitudinis, *apud Ciceronem pro Cluentio*, Vehementiores animi concitationes, *apud eundem ad Quintam Fratr. lib.* 1.

CONCITĀBVLA, quæ primùm fuerunt, nonnulla poſtea in municipij ius relata. *de quo ſic Frontinus in libro de limitibus agrorum*: Quarum vrbium ex voluntate cõditoris maxima pars finium coloniæ eſt attributa aliqua portio mœnium extremæ perticæ aſſignationis incluſa, ſicut in Piceno fertur, inter montium Præcutianorum quandam oppidi partem Aſculanorum fine circundari, quòd ſi ad hęc reuertantur, hoc eſt conciliabulum fuiſſe fertur, & poſtea in municipij ius relatum: nam omnia antiqua municipia habent ſuum priuilegium, quicquid enim ad coloniæ municipiue priuilegium pertinet, territorij iuris appellant συστάσεις.

Cōncilium, lij. à Concalando, ſiue conciendo, hoc eſt, à conuocando, Senatus, vel cœtus conſiliariorum, {עדה *edháh* קהל *kahál.* συνέδριον, σύλογος, GALL. Aſſemblée, compagnée, bande de gens d'vn accord. ITAL. *Ragonata de popolo ò prelati deſerminate qualche coſa.* GERMAN. Ein verſamlung viler leuten zu einem radtſchlag. HISPANICE, *Concilio ò conſejo.* ANGLICE, *An aſſemble of conſaylo urs.*} [Qui concilium iniere, quo nos via & victu prohibeant. *Plaut. Capt. ſc.* 1, *a.* 3.] *Virgilius.* Ædificant. *Æneid.* Concilium que vocat diuûm pater atque hominum rex. *Cæſar.* 2. *belli Ciuil.* Quibus de cauſis concilio conuocato de ſummis rerum deliberare, &c. [Quum reuocati, ſecundo quoque concilio tacuiſſent, *Liu. lib.* 4. *d.* 4. Legatis dare conſilium. *Liu. lib.* 5. *a.* 4. & præbere, *lib* 6. *d.* 4 Quid autem Concilium à Comitiis differat, docet *Gell. cap.* 17. *lib.* 15.] ¶ Concilium etiam pro coagmentatione, ſiue copulatione ponitur, *Lucret. lib.* 1, Corpora ſunt porro partem primordia rerum, Partim concilio, quæ conſtant principiorum. ¶ Eſt etiam Concilium flos Iaſionis herbæ, vnico conſtans folio, ſed ita implicato, vt plura videantur. *Plinius libro* 22 *capite vigeſimo ſecundo*, Iaſione (inquit) ſolus ſylueſtre habetur in terra repens, cum multo lacte: florem fert candidum, Concilium vocant.

Concilio, lias, Beneuolum facio, coniungo, adiungo, amicum facio, reconcilio. {רצה *riſtsáh* חבר *chibbér* עחר *athár.* φιλανθρωπεύομαι, σύναπτω μαι συνάγω GALLIC. Accorder, moyenner accorder, appointer, vnir, ioindre par accointance & amitie quelques vns. ITALIC. *Conciliare, pacificare.* GERMA. Versunen/eines gunſt oder gnẽ willigkeit erwarben. HIS. *Conciliar nueuos amigos, halagar, ò enamorar, ò hazar amigo.* ANGL. *To accorde, to make freindes together, to proure freindelhippe.*} *Liu. lib.* 1. Æneas aduerſum tanti belli errorem, vt amicos Aborigines ſibi conciliaret, &c. Reconciliare verò quis dicitur, quum poſt inimicitias rurſus aliquem in gratiam reducit. καταλλάττειν.

¶ Ponitur etiam pro contrahere, ſeu comparare: & hoc tàm in malum, quàm in bonum. συγκροτῶ, συναγείρω. *Plautus in Trin.* Meus gnatus me ad te miſit, inter ſe atque tuos affinitatem vt conciliarem, & gratiam [Dignatio conciliauit eiuxorem. *Velleius.* Si conciliati huc poteſt (i. redimi reduci) *Plaut. Capt. ſc. a.* 1.] *Terentius in Heaut.* Ex eo ergo, vt pacem conciliem. Sic dicimus, Concilio mihi odium, inimicitias, quod eſt quaſi compato, acquiro. Sic & Reconcilio. *Quintilianus*, Nam & plus authoritatis afferunt ea, quæ non præſentis gratia litis ſunt comparata, & laudem ſępe maiorem quàm ſi noſtra ſint, reconciliant.* Artes ſuas conciliare dictis, Eſt verbis alicui commendare artem ſuam, aut opus aliquod artis ſuæ. *Ouid.* ¶ *Triſt. eleg.* 11. Quíque bouem Siculo fertur donaſſe tyranno. Et dictis artes conciliaſſe ſuas. * Conciliare ſuperiorem inferior, per hyſteron proteron *apud Virg.* 1. *Æneï.* Tu mihi quodcunque hoc regni, tu ſceptra Iouémque Concilias. Verba Æoli ad Iunonem. Vbi Seruius, Hyſteron proteron in ſenſu eſt. Non enim Iupiter conciliatur Æolo, ſed Æolus Ioui, quaſi ſuperiori, conciliatur. Conciliantur autem noui. Reconciliantur antiqui.

¶ Conciliare pro lenocinari *apud Sue. in Cæſare*, c. 50. Exiſtimabatur enim Seruiliam, etiam filiam ſuam, Terram conciliare Cæſari. Hinc facetiſſimè Cicero, Quo melius emptum ſciatis, Tertia deducta eſt.

Cōnciliātus, part. Beneuolus factus, reconciliatus. {מרצה *meruſſeh* עחר *hothér.* συναγωγὴς, εἰκειούμενος. GAL. Aſſocie, adioint, acointé, attraict. ITALICE, *Conciliato, aſſembrato, vnito.* GERMANICE, Versünet/vereinbaret. HISPANICE, *Traido con halagos, hecho amigo.* ANGLICE, *Accorded, agreed, made freindes.*} Fœmina conciliata viro, *Catullus.*

¶ Conciliatum mancipium, pro empto. *Terentius.* Prodi malè conciliatę: id eſt, magno pretio empto, *vt interpretatur Donatus.*

Conciliatus, nomen adiectiuum. *Quintilianus libro quarto capite* 2. Ad rem accipiendam iudicem fieri conciliatorem, dociliorem, & intentiorem.

Cōnciliātus, us, verbale, {מחברת *machbéreth* רצון עשרת *raſtsón aſhéreth.* εἰκείωμα, συναγωγή. GAL. Vnion, aſſociation, accointance. ITAL. *Vnione, congiongimento, aſſembramento.* GERMA. Versunung/vereinbarung. HISP. *Ayuntamiento, mezcladura mezcla.* ANGLI. *Making or freindes procuring of fauour.*} *Lucret. libro* 2. Ne quicquam commutari ſine conciliatu, id eſt, ſine congregatione & coagmentatione ſeminum. Inde, Denſus & paruus conciliatus apud eundem pro denſa & parua miſtione.

Cōnciliator, toris, qui conciliat. {מחבר *mechabbér* מרצה *meraſſéh* עחר *hothér.* συναγωγὴς, διαλλακτής. GALLIC. Moyenneur, qui fait l'accointance, & eſt le moyen de ioindre & vnir quelques vns. ITA. *Conciliatore, ſenſale.* GERM. Ein verſuner. HISPA. *Conciliador de nueuos amigos, el que aſſi halaga y enamora.* ANGL. *A reconciler or procurer of fauor.*} Conciliator ſuillæ carnis lanius. *Varro lib.* 2. *cap* 4.

¶ Conciliator furti, *Aſconius in* 4. *Verr.* (vbi Cicero, excurſor emiſſarius) hi vocantur conciliatores furturum, quæ à magiſtratibus committuntur, atque internuntij. [Conciliator affinitatis. *Sueton in Auguſt. c.* 48. Conciliator proditionis. *Liuius lib.* 7. *bell. pun.*]

Cōnciliātrix, Dicitur mulier, quæ viros mulieribus & vxores viris conciliat, inquit *Feſt.* {מחברת *mechabbéreth* חתרת *hothéret.* συναγωγεύς. GAL. Moyenneresse, celle qui moyenne les accointances & amitiez. ITAL. *Colei que concilia & coſa le amicitie.* GEM. Ein verſunerin/Die den man mit dem weyb/ vnd das weyb mit dem man vereinbaret oder verſüner. HISPAN. *Conciliadora de nueuos amigos.* ANGLICE, *She that reconcileth or procureth fauour.*} *Plaut. Milit.* Itaque eſſe, ancilla conciliatrix dicebat mihi. *Cicero primo de Nat. deorum*, Non vides quàm blanda conciliatrix, & quàm ſui ſit lena ipſa natura. *Idem de Amic.* Conciliatrix amicitiæ, virtutis opinio. *Idem* 1. *de Leg.* Oratio conciliatrix eſt humanæ maximè ſocietatis.

Cōnciliātrīcula, diminutiuum. {ὑπηρέτις καὶ μικρὰ συναγωγεύς. *Cic. pro Seſt.* Erat enim hominum opinioni nobilitate ipſa blanda conciliatricula commendatus.

Cōnciliātio, Communio, communitas. {מחברת *machbéreth* עתרת *haſhéreth.* συναλλαγὴ, οἰκείωσις. GALLIC. Accointance, appointement, vnion & amitié des vns auec les autres. ITAL. *Vnione, congiongimento.* GERMANIC. Versunung. HIS. *Obra de conciliar nueuos amigos.* ANGL. *Procuring of freindship or fauour.*} *Cic. 4. Acad.* Honeſtũ autem, quod ducatur à conciliatione naturæ.

¶ Conciliatio etiam pro conuentione. συνθήκη. *Plaut.* Extat conciliatio, ſeruanda promiſſa.

Cōnciliātūrā, ræ, pro conciliatione. *Seneca epiſt.* 98. Quum Clodius iiſdem vitiis gratioſus, quibus nocens, conciliaturas exerceret in ipſa cauſæ dictione.

Cōnciliābulum, Locus in quem concilium conuenit. {הברה *chebráh*, σύλλογος, συνέδριον. GA. Petite aſſemblee de gens, ou le lieu où ſe tient le conſeil. ITALIC. *Luogo doue ſi fa concilio.* GERMA. Ein ort an welchem man ein verſamlung haltet. HISPANIC. *El lugar do ſe juntan à conſejo.* AN. *A litle aſſemblee or place of the aſſemble.*} *Plaut. in Bacch.* Quid ſi ad te veniat deſubito prandium, aut potatio fortè, aut cœna, vt ſoleat heri in iſtis conciliabulis? *Idem in Trin.* Ne penetrarem me vſquam, vbi eſſet damni conciliabulum. *Liuius*, Qui nundinas & conciliabula obire ſolent. [Probè lepidéque concinnatam pallam referam: *Plaut. Menæ. ſc.* 2. *a.* 3.]

Cōnciliābundus, à, Conſilio verbo, Conciliatorem agens, conciliatoris munere fungens, {συναγωγεύς. συναγωγικὸς.

Cōncinnus, Idem eſt quod compoſitus, & ornatus, politus, facetus. {נכון *nathón* ראוי *raui.* ἁρμόδιος, κομψὸς, ἁβρὸς, ἁβρυντὸς, & ἄβρυνσις. GAL. Coint, ioli, gentil, mignon, aſſemblé & agencé proprement. ITAL. *Conciato, adorno, polito.* GERMA. Geziert/wol vnd feyen zuſamen geſtattet/hubſch. HISP. *Ataviado, polido, hermoſo.* ANGLI. *Proper, feat, well facioned, myneon.*} ex Con, & Cinnus: vt Oratio concinna, id eſt, compta, & aptè compoſita ἁρμοττόντως λόγος, *Cicer. Qu. fratr.* Mihi erit curæ tectorium vt concinnum ſit. *Idem de Clar. Orat.* Sententiæ non tàm graues & ſeueræ, quàm venuſtæ & concinnæ. *Plautus in Perſa*, Sat pol concinna facie.

Cōcinno, as, per duplex nn, Aptè compono, apto, adorno, & quaſi conuenire facio. {הכין *heehin* תכן *tichchen* συναρμόζω, συναρμόζω συναρθρόω. GALL. Agencer, accoutrer & dreſſer, parer & adouber propre-

ment.

prement. ITALICE, *Adornare, aconciare.* GERMA. Wol vnd fein zůſammen ordnen/Fůglich etwas machen. HIS. *Ataviar, afeytar o adobar, mezclando cosas.* ANGLI. *To make apte proper and feat.*} quod vernacula lingua dicimus *Accoutrer.* vt, Pellis concinnata eſt ad calceos, *Plautus* Acceps quando concinnauit aream, Offundit cibum. Concinnare veſtem, Concinnare viam, Concinnare lutum, *apud eundem Plautum.* Concinnare vinum, *Plinius libro* 14. *capite* 20. Concinnare pelles, pro perpolire, *apud eundem.* [probe lepidéque concinnatam pallam referam. *Plaut. Menæ. ſc.* 2. *a.* 3.] Concinnare, Facere. authore Nonio. *Plaut. Capt.* [*ſc.* 4 *a.* 3.] qui me inſanum verbis concinnauit ſuis. *Idem in Amphitr.* Nulla res tam delirantes homines concinnant citó. *Idem in Trinum.* Nunquam erit alienis grauis, qui ſuis ſe concinnant leuem. *Idem Amph.* Lacrumantem ex abitu concinnas tu tuam vxorem. [*Pl. Cap. ſc.* 1. *a.* 4. Concinnant liberis orbas oues.]

Cōcĭnnātŏr, pen. prod. verbale: vt, Concinnatores cauſarum vel redemptores, id eſt, architecti & ſtructores, { מתכן *metachekén.* διαιρέσεις συγκολλητὴ ἐργαλεῖον. *Vlp. in l. Nec quicquam ff. de offic. proconſ.* Circa aduocatos patientem eſſe proconſulem oportet, ſed cum ingenio, ne contemptibilis eſſe videatur: nec adeò diſſimulare, ſi quos cauſarum concinnatores, vel redemtores deprehendat: id eſt, calumniosè alicui lites conflantes. Nam concinnare antiquè ponitur pro facere. *Plaut. in Capt.* Qui me inſanum dictis concinnat ſuis.

Cōncĭnnātōrĭus, a, um, vt Vaſa concinnatoria, *Paul. in leg. inſtrumentum. ff. de penu. leg.* Inſtrumentum piſtrini, item vniuerſa vaſa conçinnatoria, penu non continentur.

Cōncĭnnĭtās, tis, Ornatus, elegantia. { מתכנת *mathchónesh.* κεκοσμῆσθαι, ἁρμονία. GAL. Agencement, parement, ioliueté, elegance. ITAL. *Ornato, eleganza.* GERMAN. Zierligkeit/geſchickligkeit ſchöne vnnd wolgeſtalte eines dings. HISPAN. *Atauio, lindeza, ò gala.* ANGL. *Featneſſe, gayeneſſe.* } *Cic. de Clar. orat.* At quid eſt tam fractum, tam minutum, tam in ipſa, quam tamen conſequitur, concinnitate puerile? *Ibidem,* Ornata ſententiarum concinnitas. [Concinnitates colorum. *Gell. cap.* 16. *lib.* 2.]

Cōcĭnnĕ, aduerbium, Ornatè, compoſitè, conuenienter. { κομψῶς. GAL. Proprement, mignonnement, ioliment. ITA. *Ornatamente, conuenientemente.* GER. Zierlich/fein/tummlich vnd wol. HISPANI. *Linda galana y conuenientemente.* ANG. *Gayelie, Featlie.* } *Cic. 2. de Orat.* Hæc quidem ſunt concinnè diſtributa, ſed non peritè. *Idem pro Quintio:* Hunc rogat blandè & concinnè.

Cōcĭnnĭter, ἁρμοδίως, concinnè. *Gell. lib.* 18. *cap.* 2. Verſus vno multifariam verbo concinniter implicari.

Cōcĭnnātĭtĭus, a, um, Quod breuiter collectum & aptè ſitum eſt. *Apuleius lib.* 2. Nam Milonis boni concinnatitiam menſulam rogatus accubueram.

Cōcĭnnĭtūdo, Conuenientia, concinnitas. { ὁμολογία, ἁρμονία. ANG. *Apteneſſe, hand ſomneſſe.* } *Cic. lib.* 2. *de Inuent.* Splendoris & feſtiuitatis & concinnitudinis minimum.

Concinnatio, Ipſe concinnandi actus. *Cato cap.* 106. Aquæ marinæ concinnatio.

Cōcĭno, is, hui, concentum, Simul cano. { שור זמר *zimmér* פרט *parát.* συμφωνία. GAL. Chanter en partie, accorder auec autre ou autres. ITA. *Cantare inſieme, ò in compagnia.* GER. Muſtngen/zu einanderen ſingen. HISP. *Cantar con otro.* ANGL. *To ſing a parte tuneablie with other.* } *Cic. 4. Tuſcul.* Hæc quum preſſis & flebilibus modis concinuntur, difficile eſt, &c. Qualia ſub denſis ramorum concinit vmbris. *Catull.*] Per tranſlationem ſumitur pro conuenio, conſono. ὁμολογῶ. *Idem 1. de Natur. deor.* Antiocho enim Stoici cum Peripateticis re concinere videntur, verbis diſcrepare.

¶ Accipitur & pro prædicere, vaticinari, quemadmodum ſimplex Cano. *Idem pro Seſt.* Hæc tum à me, tanquam fata in ipſa re gerenda concinebantur. [Item apud *Plautum Merc. ſc.* 3. *a.* 2. exponitur clarè memorari.]

Concentor, in decretis canonicis dicitur is, qui conſonat & concinit çanenti. { συμφώνος.

¶ Sicut ſuccentor, qui voce ſubſequens canendo reſpondet. ¶ Præcentor, qui vocem præmittit in cantu.

Cōcĕntĭo, onis, verbale, à Concinno. { זמרה זמרת *zimráh* συμφώνησις. GALL. Accord de voix, melodieux chant & accordant, conſentement. ITA. *Accordo de voci, harmonia, conſentimento.* GERMA. Mieſtimmung/zuſammen ſingung. HISPAN. *Canto accordado y dulce, conſentimiento.* ANGLIC. *A melodious ſinging in tune with other.* } *Cic. pro Seſt.* Nam quum ageretur Togata, ſimulans, vt opinor, caterua tota, clariſſima concentione in ore impuri hominis imminens concionata eſt.

Cōcĕntŭs, us, Harmonia ex diuerſis reſultans vocibus. { מנים *minnim* συμφωνία. GALLIC. Accord de voix, chant melodieux & accordant. ITAL. *Conſento, conſonanza, melodia.* GER. Ordentlich zuſamen ſingung/melodey/geſang. HISP. *Canto acordado y dulce.* ANG. *A melliodious harmonie in ſinging.* } *Virgil. lib. primo Georg.* Hinc ille auium concentus in agris. *Cicer. in Som. Scipion.* Qui acuta cum grauibus temperans, æquabiliter concentus efficit.

Cōncĭnentĭa, Concentio. { ἁρμονία. *Macrob. Comment. lib.* 1. *c.* 5. Sed & ad ipſam cæli harmoniam, id eſt concinentiam hunc numerum magis aptum eſſe non dubium eſt.

Cōncĭo, is, conciui, Conuoco. { קרא *kará* ועק *zahák.* συγκαλῶ. GALL. Appeller à ſoy. ITA. *Conuocare, chiamare più perſone.* GERMA. Zuſamen berffuen. HISPAN. *Llamar, conuocar.* ANG. *To call to him.* } vt Concire multitudinem. *Liuius.*

¶ Item commoueo. { κινῶ GALLIC. Eſmouuoir, inciter. ITALI. *Commouere.* GERM. Bewegen. HISPAN. *Mouer.* } *Terent. in Hecyr.* Fortaſſe vnum aliquod verbum inter eas iram hanc conciuerit. *Vide* CIEO, & CONCIEO [Conciens ad arma. *Velleius.*]

Cōncĭo, onis, à Concio, is, tria ſignificat, ſcilicet ſuggeſtum vnde verba fiunt. { סגרל עץ *mighadál hets.* βῆμα ἀγορανόμων ἐπαναστάσις. GALLICE, La chaire où monte celuy qui harangue, ou le lieu ou ſe tient le conſeil. ITA. *Il pergámo, bigoncia & luogo rileuato, doue monta & ſta chi parla al popolo.* G. Ein Predigſtul/ein cantzel/das ort von welchen hár man ein red thut. HISP. *Lugar de donde habla el que razzona al pueblo, ò lugar do ſe ayunta el conſejo.* ANGL. *A pulpes.* } *Lin. lib.* 3. Vocato ad conſilium populo, ſummiſſis faſcibus in concionem aſcendit. ¶ Item multitudinem populi aſſiſtentis conuocatam. { עדה קהל *kahál. edháh.* συνοδος. GALL. Aſſemblée de peuple, le conſeil aſſemblé. ITALICE, *Ragunata di popolo.* GERM. Ein vet ſamlung des volcks/gemeind. HISP. *El conſejo de todos ordenes, ò a yuntamiento de gente enel ſermon.* ANGL. *An aſſemble of people.* } *Cic. in Læl.* Concio quæ ex imperitiſſimis conſtat, tamen iudicare ſolet. *Salluſt.* Itaque concione aduocata, huiuſmodi orationem habuit. [præſenti pube, in concione, omni populo *Plaut. Pſeud. ſc.* 1. *a.* 1. Pro Concione legere codicem. *Quintil.* Cùm in concionem mediam me immerſi miſer. *Plaut. Menæ. ſc.* 1. *a.* 5.

¶ Tertiò orationem ipſam, quæ ad populum habetur. { דברת *labberáh* דברים *debarim* עתרת *hathéreth.* δημηγορία. GALL. Harangue au peuple. ITA. *Lorationè ò ſermone de chi parla al popolo ragunato.* HISPA. *Razonamiento que ſe haze al conſejo, ò ſermon.* ANG. *A preaching oriſon, or ſermon.* } *Cic. Dolabellæ,* Legi concionem tuam, nihil illa ſapientius. [Di illum perdant qui primus concionem inuenit. *Plaut. Menæ. ſc.* 1. *a.* 3 Quid ſi concionem habere, & concionem à multis ſimul haberi poſſe docet *Gell. c.* 14. *lib.* 13.]

Cōcĭūncŭlă, læ, diminutiuum. *Cic. ad Att. lib.* 2. Qui mihi videtur vna conciuncula clamore pediſſe quorum noſtrorum eſſe peritura.

Cōcĭōnŏr, penult. prod. Orationem habeo, concionem habeo. { דבר *dibbér* δημηγορία, ἐκκλησιάζω. GAL. Haranguer, rapporter à l'aſſemblee, preſcher, remonſtrer au peuple. ITA. *Far oratione, ò predicar.* GERM. Predigen/ein red thun. HIS. *Razonar en conſejo, ò predicar.* ANGL. *To preach, to haue a ſermon.* } *Cic. in Epiſt. familiar.* Quod quum Lepidus concionaretur, atque omnibus ſcriberet ſe conſentire cum Antonio. *Idem in Tuſc.* Quæ quum ita ſint, magna tamen eloquentia eſt vtendum, atque ita velut ſuperiore è loco concionandum.

Cōcĭōnābŭndus, di, idem ferè quod concionans, concionem habens, concionatorem agens, { δημηγορῶν. GALL. Haranguer, faiſeur de harangue. ITAL. *Chi fa oratione.* GER. Der da predtger oder ein red thun. HISPAN. *El que mucho razona al conſejo.* ANGL. *A V hich preacheth.* } *Liu 5. ab V rb.* Hæc propalam concionabundus in dies magis augebat iras hominum. *Idem 3. ab V rbe.* [*& lib.* 10. *a* 4.] Hæc propè cóncionabundus circumibat homines.

Cōcĭōnātŏr, Concionem habens. { קהלר *koheléth.* δημηγορος. GALL. Orateur. ITA. *Oratore.* GERM. Ein prediger/Ein redner vor dem volck. HIS. *El que razona al conſejo.* ANGLI. *A preacher.* } *Hieronymus in Prolog. Salomon.* Eccleſiaſten Græco nomine appellat. *Cic. 4 de Catil.* Intellectum eſt quid interſit inter ſeuitatem concionatorum & animum verè popularem.

Cōcĭōnātōrĭus, a, um, quod ad concionem pertinet, concionalis, concionarius. { δημηγορικὸς. GALLI. Appartenanant aux congregations & aſſemblees ou à l'oraiſon. ITA. *Che apartiene ò ſerue ad vn aſſe inbramento, ò all' oratione.* GERMA. Das zu der predig oder red gehört. HISP. *Coſa para razonar. alli.* ANG. *Belonging to preaching.* } *Gell. c.* 11. *l.* 1. Ecce autem pro tibicina Laconica, tibia quoque illa concionatoria in mentem venit.

Cōcĭōnālis, Concionatorius, concionarius. { ἀγορᾶος δημηγορικὸς. GAL. Propre à preſcher ou haranguer. ITAL. *Atto a concionare.* GERM. Der tangentich vnd gut zu dem predigen iſt/ Oder/der vil vnd offt prediget oder red halter. HISP. *Digno de predicar, ò razonar aſsi.* ANGLI. *Meete to preacher.* } Qui idoneus eſt ad concionandum: aut qui concionari conſueuit, qualis hodie vulgo *Predicator* appellatur. *Curius Cicero.* Quod quidem ſi inter vos ſenes concionales venale proſcripſerit egerit non multum. Concionalis clamor. *Cic. ad Qu. Fra. lib.* 2. Sed eodem die vehementer actum de agro Campano clamore Senatus propè concionali.

Cōcĭōnārĭus, a, um, δημηγορικὸς Idem. *Cic. ad Qu. Fra. lib.* 2. Vehementer eſſe prouidendum ne opprimatur, concionario illo populo à ſe propè alienato.

Cōncĭpillo, as, apud Næuium ponitur pro corripio, & inuoluo, *vt annotauit Feſtus.* Qua voce vſus eſt & *Plaut. in Trin.* Quem ego affatim iam concipillabo συκοφαντήσω.

Cōncĭpĭo, is, pen. cor. Simul capio, apprehendo. { חרה *haráh.* συναθροίζω. GALLIC. Prendre pluſieurs choſes enſemble. ITA. *Pigliar piu coſa inſieme.* GERM. Mit einanderen faſſen oder zuſammen faſſen. HISPANI. *Tomar muchas coſas juntamente.* ANGLI. *To tak mari thinges together.* } Vnde Concipere mulieres dicuntur, quum genitale ſemen apprehenditur ad fœtum faciendum. { חרה *haráh.* ἐκκυισκεσθαι κύει. GALL. Conceuoir. ITALI. *Concipere.* GERMANI. Entpfahen. HIS. *Concebir.* ANGL. *To conceiue a childe.* } *Lactan. lib.* 3. Quid, quòd vxor poteſt eſſe communis, filius non poteſt: quoniam concipi non niſi ex vno neceſſe eſt?

¶ Transfertur ad animum, pro εἰς νοῦν λαβεῖν, ἐμβάλλεσθαι εἰς νοῦν. *Quint.* Nec tantùm concipere animo ſcelus potuit. [Transfertur & ad alia, vt, Conceptam ſaniem (in vulnere) exprimere. *Gell. c.* 14. *lib.* 5. Item concipere ſummas, pro ſupputare. *Liu. lib.* 3 *ab. vrb.* Concipere ferias quomodo prætor ſoleret. *Gell. c.* 14. *l.* 10. Concepta opinione. *Suet. in Aug. c.* 6. Concepta iudicia *Suet. in Calig. c.* 40.]

Hinc Conceptus mentis, ἔννοια, dicuntur, quæ comprehendimus & imaginamur. [Concipere viſiones. *Quintil.* Magis maiorem in modum in ſe concipiet metum. *Plaut. Amphit.* Conceptæ mentis intentio, id eſt ſententia animo agitata. *Quint.*]

¶ Et apud Geometras, communes animi Conceptiones vocantur ea, quæ omnes tanquam manifeſta & indubitata profitentur, vt omne totũ eſt maius ſua parte, &, Si ab æqualibus æqualia demas, quæ remanent, inter ſe æqualia ſunt. ¶ Interdum Concipere eſt deliberare ac deſtinare. { βουλεύομαι. AN. *To determine in mynd.* } *Sen.* Iãdudum animo conceperat quid eſſet acturus. *Virgil. 12. Æneid.* Aut tu bellã

cie, conceptúmque excute fœtus. {Interdum congregare, in vnum reducere. συναθροίζειν. *Col. lib.* 1. Ne quum à vertice torrens imbrib. conceptus affluxerit, fundamenta conuallat. *Idem*, Sed ample ſtabula ſic ordinentur, vt ne quis humor influere poſſit, & vt quiſque ibi conceptus fuerit quàm celerrimè dilabatur. ¶ Concipere verba, frequens eſt apud veteres pro eo quod eſt, Certam quandam verborum formulam edere. Vnde concipere verba iuramenti, eſt præmeditari, præſcribere & dicta re iuraturo, quib. verbis velimus fieri iuramentum. [Concipere verba ſolennia. *Senec. cap.* 13. *de Conſol. ad Marc.* Copiamque bonis ore fauente preces *Ouid. Eleg.* 13. *lib.* 3. *Triſt.* Conceptis verbis petiurare maluellem. *Plaut pſeu. ſc.* 5. *a.* 4. Iuraſti conceptis verbis. B. Conſultis verbis. *Plaut. pſeud. ſc.* 3 *a.* 1] *Liu. l.* 7. *ab vrbe.* Procul indè ire omnib. iuſſis, cultrum ſtringit, & ſuper lectum ſtans, ferro intento, niſi in quæ ipſe concepiſſet, verba iuraret, ſe patris eius accuſandi cauſa concilium plebis nunquam habiturum, ſe eum exemplò transfixurum minatur. Conceptis itaque verbis iurare, eſt iuramentum præſtare certa quadam verborum formula, ab eo, qui iuramentum defert, præmeditata & præſcripta. ¶ Ad hunc etiam modum veteres dixerunt: Concipere vadimonium, hoc eſt, dictare formulam vadimodij. *Cic. ad Quint. Frat.* Negat in tanta multitudine eorum, qui vnà eſſent, quenquam fuiſſe, qui vadimonium concipere poſſet.

Cōceptus, a um, participium, Apprehenſus, generatus. {חרות *horáh.* συνεσις. συναναμμιξις. GAL. Conceu & engendré prins & receu. IT A. *Concetto generato pigliato, preſo.* GE. Gefaſſet/begriffen/empfangen. HI. *Concebido, tomado.* AN. *Taken, receiued, conceiued or engendred.* } *Cic. de Aruſp. reſp.* Ex virginis furtiuo ſtupro conceptus. Concepta æſtu peſtis. *Col. lib.* 7. *c.* 5. ¶ Conceptum furtum dicitur à Iureconſ. quum apud aliquē præſentib. teſtibus res furtiua quæſita & inuenta eſt. Et in eum actio eſt, quamuis fur non ſit, quæ concepti appellatur. *Ex Hotom.* [*Vide Genes.* 18. *l* 11.]

Cōceptus, us, ui. pro ipſo fœtu. {הרון *heraiyón*, κύημα. GALLIC. Ce qui eſt conceu & engendré. IT. *Coſa concetta ò generata.* GERMA. Die empfangen fruchtim leyb. HI. *Lo fruto ò lo que la hembra pare.* ANGL. *That is conceiued and engendred* } *Plin. lib.* 20. *c.* 22, Non edendum grauidis, niſi mortuo conceptu. [Non magis ſancta & ſeuera vita, quàm conceptus inchoati. *Senec. cap.* 15. *de Tranquil.*] ¶ Conceptus, Actus ipſe concipiendi, idem quod conceptio. σύλληψις. *Cic.* 1. *de Diuin.* Quædam etiam ex hominum pecudúmque conceptu & fatu, oſtentorum exercitatiſſimi interpretes extiterunt. ¶ Conceptus etiam de camino dicitur igni concepto. *Suetonius in Vitellio*, Flagrante triclinio ex conceptu camini, id eſt ex camino qui ignem conceperat: *Lucretius.* Stuppa incit flammas concepto protinus igne. Conceptus itē ponitur pro conceptaculo: *Seneca Quæſt. Natur. libr.* 5. *capit.* 11, Vide ſumma ingentia, & conceptus aquarum inertium vaſtos, pares noſtris nec compreſſos quidem terra ſupereminente ſed liberæ laxitatis.

Cōceptiō, onis, Conceptus. {חרון *herón.* σύλληψις. GALLI. Conception. IT A. *Concettione.* GER. Entpfahung/empfengnuß. HISP. *Concebimiento.* ANGL. *A conceiuing.* } *Plin. lib.* 21. *c.* 25. Chryſippus & conceptionibus eam putat conferre multum. Contra naturam conceptio. *Cic.* 2. *de Diuin.*

¶ Formularum conceptio, *Paulus in l. Actio negotiorum. ff. de neg. geſt.* In extraordinariis iudiciis, vbi conceptio formularum non obſeruatur, hoc ſubtilitas ſuperuacua eſt. ¶ Conceptio apud Grammaticos ſchema eſt, quum vnum genus concipit, hoc eſt, ſimul apprehendit aliud genus, vel vna perſona aliam. ¶ Conceptio vel imprægnatio, quare ſic vocata primitus ſit. *Galen. lib.* 1. *de homine ita diſſerit:* Mihi videtur, inquit, id ipſum verbum, Concipere, quod Græci συλλαμβάνειν τὸ σπέρμα dicunt, adeóque nomen hoc Conceptio, quod συλλήψεις ipſi vocant, inde à mulieribus eſſe impoſitum. Etenim motum quendam ſe percipere dixerunt in vtero, qui velut contraheretur, & paulatim in teſe coiret vbi ſemen non conceperunt. Conceptionis cauſa eſt, moderata locorum caliditas, necnon recens menſtruorum purgatio, & appetitus libidinis. Quum enim hæc non concurrunt, ſemen non continetur. Conceptus impeditus quum bis concipit mulier à duobus. Nota exemplum de Hercule & Iphiclo *apud Solinum Mira. c.* Conceptus fœminæ vultum prægnans inficit p llore. *Solin. c.* 4.

Cōceptāculum, aut Conceptabulum, Quod aliquod continet. {אוצר *otſár.* δοχεῖον. δεδοχέναι. GAL. Le lieu où quelque choſe eſt gardee, miſe ou concéue. vaiſſeau. IT A. *Recettaculo.* GER. Das ort ſo etwas enthpfahet oder haltet. HIS, *Lugar donde algo ſe recoje.* ANG. *A place to keep any thing in.* } Vt vena eſt conceptaculum ſanguinis, id eſt, qua ſanguis continetur. *Plin. li.* 11. *c.* 37. ſuperbiæ alicui conceptaculum, ſed in ſupercilijs ſedem habet.

Cōceptīuæ feriæ, Sunt quæ quotannis à magiſtratib. vel ſacerdotibus in dies certos, vel incertos concipi conſuerunt, προγεγραμμέναι ἑορταί. ¶ Erant autem apud veteres quatuor publicarum feriarum genera. Nam aut Stativæ erant, quæ certis & ſtatis diebus quotannis obſeruabantur, & eodem ſemper die in feſtis annotabantur: nos hodie Feſta immobilia vocamus. Aut Conceptiuæ, quæ quotannis quidem fiebant, ſed modo hoc, modo illo tempore, vt Magiſtratui videbatur, quales erant Latinæ feriæ, Sementinæ, Compitalia & Agonalia. Imperatiuæ verò quæ quotannis fieri non conſuerant, ſed propter valetudinem Principis, aut inſignem victoriam, aut etiam imminens periculum à magiſtratu imperabantur. Nundinæ autem feriæ erant ruſticorum cauſa, nono quoque die inſtitutæ, vt quum octo diebus in agris fuiſſent, ad emenda neceſſaria nono die in vrbem conuenerint. *Vide hæc latiùs apud Macrob. lib.* 1. *Satur. cap.* 19.

Concito, concitas, vide CONCIEO.

Cōclamo, as, are, Simul clamare, clamo. {צעק *zaʿák* אנק *anák.* συβοᾶν. GALL. Crier enſemble, s'ecrier. IT A. *Gridare inſieme, gridare.* GERM. Mitſchreyen/zuſamen ſchreyen. HISP. *Llamar dandas vezes.* ANGLI. *Tosbout and coie together.* } *Cic. 6. Phil.* Quum vos vniuerſi vna mente atque iterum à me conſeruatam eſſe Rempub. conclamaſtis. *Tacit. lib.* 1. Conclamant patres, corpus ad rogum humeris Senatorum ferendum. *Cæſar.* 1. *bell. Gall.* Quos quum apud ſe in caſtris Arioviſtus conſpexiſſet, exercitu ſuo præſente conclamauit quid ad ſe venirent. [Conclamat ſocios ad ſe. *Ouid.* 13. *Metam.* Toties in vicinia mea conclamatum eſt (de morte, ruina, incendio,) *Seneca cap.* 11. *de Tranq.* Conclamo, Heus quid agis? (id eſt clamo) *Plaut. Merc. ſc.* 2. *a.* 2. Item vis conclamari auctionem? fore quidem die ſeptimi, *Plaut. Menæ. ſc. vlt. a.* 5.] ¶ Conclamare vaſa, militaris eſt locutio, pro denunciare inter milites, vt vaſa colligant: quod fiebat quum exercitus moturus erat caſtra: ἀναζευγνύναι στρατόπεδον. *Cæſ. lib.* 1. *bel. ciuil.* Quo cognito, ſignum dari iubet, & vaſa militari more conclamari. [Et conclamare tantum. *Cæſ. l. bel. ciuil.*] Conclamatum eſt, hoc eſt tranſactum & finitum. { ענין *noáſch.* τέλος. GAL. Tout eſt fait. IT AL. *Egli è finito.* GERM. Die ſach iſt ſchon hinuber/Es iſt ſchon beſchehen. HISP. *La coſa eſta acabada.* ANG. *All is done and ended.* } Quod locutionis genus ab iis tractum putatur, qui morientibus aſſiſtunt. Solent enim illi cadauerum recens examinatorum faciem identidem frigida abluere, nominéque eorum clarà voce inclamare, ne forte ſyncope correptos pro mortuis funerarent. Nam qui animi deliquium patiuntur, mortui ſimillima ſubit vnde & nonnullos pro mortuis elatos, & à rogo relatos accepimus. Quum ita effuſa ſubinde frigida, nominéque ſæpius inclamato nihil proficeretur, poſt vltimam conclamationem re iam deſperata comburebantur. ¶ Hinc corpora conclamata dicuntur; hoc eſt deplorata, quibuſque extremum hoc conclamationis præſtitum eſt officium. *Lucanus*, -corpora nondum conclamata iacent. [Hinc Liuius conclamauerant ſuos (id eſt habuerant pro mortuis) *Lin. ab vrb.*]

Cōclāmātio, onis, verbale, Multorum clamor. {אנקה *zeʿaḳáh* אנקה *anakáh.* κραυγή. κραυγάσαι. GAL. Cri de pluſieurs gens. IT A. *Crido di più genti.* GER Das zuſammen ſchreyen vilet. HIS. *Aquello llamado con bozes.* ANG. *Shouting or crying of many together.* } *Seneca* Quum aliqua conclamatio eſt, quomodo exeat, non qui efferat quærit.

Cōclāmīto, tas, frequentatiuum. { נאנק *neenák.* συχνὸν κραυγάζειν. ANGL. *To shout often.* } *Plaut. Merc.* Conclamitare tota vibe, & præcipitare.

Cōclāmātus, a, um, vt conclamatum frigus *apud Macrobium* quod conclamata corpora faciat necando frigiditate ſua. *Macrob. Satur. lib.* 7. *cap.* 5. Succo papaueris admiſcetis euphobium, mandragoritis aliaſque herbas conclamati frigoris pipere temperatas.

Cōclauātæ res, *inquit Feſtus*, quæ ſunt ſub eadem clave.

* Concludo, concluſi, concluſum concludere, Simul claudere, concludere, Vnde conclauſa ſemina, *apud Columellam lib. cap.* 8. Eadémque velut conclauſa & coarctata ſemina comprimere atque ſtrangulare.

Cōclauē, penul. prod. neut. gen. Locus ſecretior in interioribus tectis, vnam habens clauem communem domeſticis, intra quem multa loca clauſa ſunt adhærentia tricliniō. { חדר *chédher.* μυχός. GALL. Vne chambre auec ſa garderobbe ou eſtude, fermees ſous vne clef: vn lieu à ſe retire ou enfermer quelque choſe. IT AL. *Camera claue, luogo ſecreto.* GERM. Ein gemach in einem hauß. HISP. *Camara encerrada ò recamera.* ANGL. *The moſt inward and ſecret place of an houſe, a cloſet.* } [Vnum conclaue concubinæ quod dedit, in conclauiſ *Plaut. Merc. ſc.* 1. *a.* 2. [*Terent. in Eunucho*, dum apparatur, virgo in conclaui ſedet. *Cicer.* 1. *de Diuinat.* Conclaue illud vbi erat manſurus, ſi ire perreximſſet, proxima nocte corruit. [Imò Conclaue Latinis eſt quod Græcis Triclinium. *Cic.* 6. *in Verrem.* In ſingula conclauia tricenos lectos, &c.] *Cicero* 3. *de Orator.* de Scopæ ineritu loquens, Hoc interim ſpatio conclaue, vbi epulabatur Scopas, concidit. *Quintilianus* eandem referens hiſtoriam, Triclinium appellat, quod à Cicerone dicitur Conclaue. Verba eius ſunt hæc, Vix illo limen egreſſo triclinium illud ſupra conuiuas corruit.

Cōclauium, idem ſignificat. *Plaut. in Aulul.* Et conclauium mihi pēcunium facitis.

Cōclūdo, is, pen. prod. Simul claudo, conſtringo, cogo, comprehendo. {סגר *ſaghár.* συνέχω. κατέχειν. συνεχατακλείειν. GALL. Enfermer, enclorre, enterrer. IT A. *Rinchiudere, imprigionare.* GER. Beſchlieſſen/zuſchlieſſen. HISP. *Cerrar.* ANG. *To ſhut or cloſe in.* } *Terent. in Phorm. Cic. de Diuin.* Intelligentiam in animo animum in corpore concluſit Deus. ¶ Ponitur etiam pro perorare, id eſt, orationem terminare. {חלל *chilláh* חשלים *hiſchlim.* συμπεραίνειν, τελεῖν. GALL. Conclurre, acheuer. IT A. *Concludere, finire.* GER. Dieſelb enden. HISP. *Concluir, acabar.* ANGLICE, *To finis he to conclude and end.* } *Cic. 6. Verr.* Vt aliquando totam huius generis orationem concludam, ac definiam. ¶ Item ponitur pro conficere colligere & inferre. *Cic. de diu.* Chryſippus ſolet ex ipſis exemplis rationem concludere hoc modo.

* Concluſus, a, um, Participium, συγκεκλεισμένος. *Cic.* 1. *de Orat.* Omnia fere quæ ſunt concluſa nunc artibus, diſperſa & diſſipata quondam fuerunt. [In cauea concluſi pulli. *Plautus Curc. ſc.* 1. *a.* 3.]

Cōclūſio dicitur, quam Græci ἐπιλογον, noſtri modò Perorationem, modò Cumulum vocant. Nam cumulus proprie acervus eſt, & incluſione, omnia, quaſi in vnum acervum colliguntur. {סוף *ſoph.* GALLICE, Concluſion, fin. ITALICE, *Concluſione fine.* GERMA. Beſchluß/end. HISP. *Concluſion, ſi.* ANGL. *The concluſion or end.* } Vocis moderatio & verborum concluſio. *Cic. 3. de Orat.* Acutæ concluſiones, *Quint. lib* 5. *c.* 14. Subtilis, & ad morem Dialecticorum formata concluſio, *Idem lib.* 7. *c.* 4. [Hinc concluſionem pro obſidione dixit *Cæſar.* 2. *de bell. ciu.*]

Cōclūſiūncŭla, diminut. *apud Cic.* 4. *Acad.* τὸ συμπερασμάτιον.

* Concluſē, Aduerb. συγκεκλεισμένως. vt Concluse aliquid dicere. *Cic. in Orat.* Quum vt ſit, fortuitò ſæpe aliquid concluſè aptéque dicerent.

Concoctio, *Vide* CONCOQVO.

Contēc-

Cōcœnātĭo,onis, Verbale à cum & cœna,tertia longa.{ משתה *mischtéh*.} *Cic.de Senect.* Conuiuium Græci tùm comparationem, tùm concœnationem vocant , συμβίωσιν οἱ ἑλληνες ἐπὶ μὲν συμπόσιον, ὅτι δ' οὐδ' ἅπαξ ἐπιμένει.

Cōcŏlŏr,oris,omn.gen.Eiusdem coloris{ ὁμόχρους. GAL.De mesme couleur.ITAL.*D'vn medesmo colore.*GERM.Einer farb/das nur ein farbbat.HISP.*Cosa del color que es otra cosa.* ANGL. *Of the same colour.*} vt Concolor cicatrix,*Plin.lib* 28.*c.*9.*& lib.*10.*c.*19. Turdis color æstate circa collum varius,hyeme concolor. [Et populus festo est concolor ipse suo.*Ouid* 1.*Fast.*] *Vir.* 8 Æn.

Candida per syluam cum fœtu concolor albo
Procubuit,viridique in litore conspicitur sus.

Cōcŏquo , quis,pen. cor. Coquo.{ אפה *aphâh* בשל *bischschel*.} GAL.Cuire,digerer,meurir.ITAL.*Cuocere & ben padire.* GERMAN. Rochen/Zewen.HISP.*Cozer degerir la vianda.* ANGLIC.*To seeth.boyle or digest*} *Var.de re rust.lib.*2.*c.*10. Ad focum ligna afferre & cibum concoquere. ¶ Concoquere etiam frequentissimè accipitur pro digerere, & cibum in qualitatem conuenientem nostro corpori conuertere.*Mart.lib.*1.Benè concoquit Charinus,& tamen pallet.*Cic.*2. *de Nat deor.* Eadémque hæc auis scribitur conchis se solere complere:eásque,quum stomachi colore concoxerit,euomere.

¶ Interdum etiam metaphoricàs accipitur,pro æquo animo ferre,& pati.*Liu.lib.*4.*ab V rbe*, Vt quem Senatorem concoquere ciuitas vix posset,regem ferret. Tracta est tranflatio à concoctione, quæ fit in stomacho. ¶ Concoquere odium κατανέμειν χόλον, πικρὸν εἶναι λύπην, ὀργὴν πεπαίνειν.*Cic.ad Quint. Frat. lib.*3. De epistola Vatinij risi:sed me ab eo ita obseruari scio , vt eius ista odia non sorbeam solum,sed etiam concoquam.[Medea concoxit senem.*Plaut.sc.*2.*a.*3.Maturatur & concoquitur labor ille(ediscendi.) *Quintil.*]

Cōcoctĭo , verbale , Vna ex naturalis animæ facultatibus qua cibus mutatur in qualitatem parti nutriendæ conuenientem.{ πέψις.GAL. Digestion,cuisson,meurissement.ITAL.*Digestione,il padire.* GERMA. Die tewung.HISP.*La digestion de la vianda ò manjar.*ANGLI.*Digestion ascething.*} Concoctionis autem partes sunt tres , quarum prima in ventriculo,secunda in iecore & venis conficitur, tertia in ipsis partibus nutriendis. *Plin.* Multúmque in summo cibo concoctionibus confert vel folio,vel semine.

CONCORDIA,æ , Venetiæ oppidum, non procul ab Altino,& flumine Liquentia:cuius meminit.*Plin.lib.*3.*c.*18.Vulgo *Concordia.*

¶ Est item Concordia cognomento Iulia , Hispaniæ Bæticæ oppidum in conuentu Hispalensi, *teste eodem Plin.lib.*3.*c.*1.Huius incolæ dicuntur Concordienses,quorum meminit idem *Pli.lib.*4 *c.*20.

¶ Concordia item dea apud Romanos , cuius ædem C.Flauius Cn. filius dedicauit in area Vulcani summa inuidia nobilium , *teste Liu. lib.*9.*ab V rbe.Cic.pro domo sua.* Si sedem ipsam ac templum publici consilij regione concordiæ deuinxisset. ¶ Cella concordiæ. *Cic.*2. *Phil.* Quum in hac cella concordiæ ô dij immortales) in qua me Consule salutares sententiæ dictæ sunt,&c.

Concŏrdiālis,Herba est syluestri papaueri similis,quæ quòd argemati oculorum medeatur , à *Dioscoride* Argemone est appellata, ἀργεμώνη.

Cōcorpŏro,In vnum corpus redigo.{ συναιρματόω. GALL.Incorporer.ITAL,*Incorporare.*GER. Zusammen in einem leib bringen/einleiben. HISPAN.*Encorporar.*ANG.*To make one bodie of many.*} quod fit,quum duæ pluresve res mistæ vnum quid efficiunt. *Plin.lib.* 22. *cap.* 22. Semper mulsum ex vetere vino,facillimèque cum melle concorporatur.

Concors, A coniunctione cordis dicitur,qui vnius cordis,siue vnius animi est,consentiens, conueniens,coniunctus. { ὁμόνους,ὁμογνώμων. GAL. D'vn mesme cœur & courage,& d'vne mesme fantasie & volonté.ITALICE,*Concorde, d'accordo.* GER.Ein mütig/gleich gesinnet. HIS.*Cosa concorde.* ANG. *Of one mynd & will,agreable.*} *Cic.*1. *Tusc.* Alijs cor ipsum animus videtur:ex quo Excordes,Vecordes,Concordésque dicuntur. *Plin.lib.*7.*c.*12. Diuersarum quidem gentium natales tàm concordi figura reperiri,super omnem esse taxationem. Parcæ concordes.*Virg.*4.*Æn.*Talia secla suis dixerunt currite fusis,Concordes stabili fatorum numine Parcæ.[Fiet ciuitas concordior. *Pl. Amph.*sc 5.*a.*3.]

Concordia,Vnanimitas,& consensus,)(discordia. {שלום *schalôm* רצון *ratsôn.* ὁμόνοια.GALL.Concorde,accord. ITALIC. *Concoraia,accordo.* GEM.Ein mütigkeit/einhelligkeit/eintrechtigkeit.HISPANIC.*La concordia.*ANG.*Concord,agreement.*} *Sallustius*, Concordia paruæ res crescunt,discordia maximæ dilabuntur.Dicitur Concordia à corde congruente. *Cic.*5.*Verr.* Tantámque habebat morum similitudo coniunctionem atque concordiam,vt,&c. [Deûm metum,parentum amorem,cognatûm concordiam *Plaut.Amph.* Redistis in concordiam? *Idem Ibid.*Concordiam alicuius aspernari,(id est societatem & amicitiam) *Velleius.*]

¶ Discors concordia dicitur rerum, quæ quum inter se diuersæ sint, tamen commixtæ vnum quoddam corpus conficiunt , dum vna alterius vires temperat & coercet, ἀσύμφωνα, συμφώνια. *Ouid.*1.*Metamorph.* Quippe vbi temperiem sumpsere humórque calórque, Concipiunt:& ab his oriuntur cuncta duobus. Quumque sit ignis aquæ pugnax, vapor humidus omnes Res creat:& discors concordia fœtibus apta est. *Horat.*1.*Epist.* Quid premat obscurum,lunæ quid proferat orbem, Quid velit & possit rerum concordia discors. ¶ Discordem concordiam vocat Lucanus simulatam amicitiam : vt quum illum amplecti & colere videmur, quem tamen tacito odio prosequimur. Verba eius sunt libro primo de Cæsare & Pompeio.Temporis exigui mansit concordia discors , Páxque fuit,non sponte ducum:nam sola futuri Crassus erat belli medius mora. ¶ Concordia fulciuntur opes etiam exiguæ:Sententia prouerbialis est *apud Homerum Iliados* 1.Σ. μοῦνοι γὰρ θ' ἅμα πάντε κασίγνητοι κταμένοιο,καὶ μάλα λυγρὸν. Id est, Coniuncti pollent etiam vehementer inertes. Hac conuenit vti,siquando significabimus non esse contemnandam amicitiam aut simultatem multorum,etiam si fuerint alioquin imbecilles , & quorum singulos quiuis facilè contemnat.

Concorditas,tis. Pro concordia *apud Pacuuium alios que veteres:*ὁμόνοια Concorditatem (inquit) hospitio adiunctam , & perpetem probitatem conseruetis.

Concorditer,Vnanimiter,pari consensu.{ ὁμονοητικῶς. GAL.Tout d'vn accord.ITALICE,& HISPANIC. *Concordamente.* GERM.Ein mütig/einhälliglich.ANGLICE.*By one consent.*} *Ennius Annalium lib.*1. Æternum seritote diem concorditer ambo. [Concorditer inter se congruunt.*Plaut.Curc.sc.*2 *a.*2.*Item Suet.in Tib.c.*6 Concordius *Liuius lib.*4.*ab V rb.*] *Sulpitius lib.*11.*Institut.Grammat.*Hinc concordissimè in superlationis gradu.*Cicer.pro Rabirio*, Et tibi acerbior patrui mors est,quem nunquam vidisti, quàm illi eius fratris,qui cum concordissimè vixerat.

Concordo,Conuenio,concors sum.{ יחד *jaáth.* ὁμογνωμονῶ. GALLIC. Accorder,estre d'vn mesme cœur & courage. ITA.*Concordare,accordare,essere d'accordo.* GERMA.Mit hellen/einmütig sein/geteich gesinnet sein.HISPA.*Concordar vna cosa con otra, ser de acuerdo.* ANGLICE,*To accord,to beone consent.*} *Terent.in Phorm.*Si concordabis cum illa,habebis quæ tuam senectutem oblectet *Ouid.*10.*Metam.* Et sensit varios quamuis diuersa sonarent, Concordare modos.[Motus concordet cum gestu. *Quintil.*]

Concordātus,συμπαθής.*Papinianus D.lib.*48 *Tit.*7.*l.*11. Volentes benè concordatum sequens matrimonium dirimere.

Concratitius,a,um,adiectiuum,{ גדר *ghadhér.* συμπαγής. GALLIC. Fait de clayes iointes & mises ensemble , comme vne cloison d'ais ou membrures trauersantes l'vne sur l'autre. ITAL.*Parete ò clausura di tauole.*GERMANI. Das hauß hur den zusamen gemachet ist. HISPAN. *La pared texbique ò sarzo.*} Significat quod ex consertis cratibus fit, vnde paries concratitius dicitur , qui incertis cratibus construitur. *Papin.in l.Si fratres.ff.pro socio*, Si vicini semipedes inter se contulerint,vt ibi concratitium parietem inter se ædificarent, ad onera vtrinque sustinenda,&c.

Cōcrēdo,is : Credo,commendo , fidei alicuius committo.{ הפקיד *hiphkidh.* παρατίθημι. GAL. Bailler tout en garde,s'en fier du tout à vn autre.ITAL.*Credere,committere à la fede.* GERM. Einem etwas vertrawen/oder zubehalten geben.HIS.*Confiar el empresstido.*ANGLI.*To commit or trust to an others credite.*} *Plaut.Aulul.* Sed mihi annus huius obsecrans concredidit thesaurum auri.*Cicero pro Quintil.* Alphenus,cui rem tuam commendare proficiscens & concredere solebas. [Me cui concrederet habuit(sub amorem suum) *Plaut.Asin.sc.*1 *a.* Tibi ô olla) aurum concreditum. *Plaut.Aulul.sc.*5.*a.*3. Nec cui tuus concredat audacius.*Plaut.Capt.sc.*2.*a.*2. Stulte marsupium cum argento ei concredidi.*Plaut.Men.sc.*1.*a.*3.] *Prop.lib.*1. Sed quoniam non es veritus concredere nobis,Accipe commissæ munera lætiriæ. Concredere mari nauigia,*Columel.in Præf libri* 4. Ventis aliquid concredere,*Catull.Cicero pro Ros.Amer.*Cui fama mortui,fortunæ viui commendatæ sunt atque concreditæ.

Cōcrēduo,duis,dixêre veteres. *Plau.Aul.* Ne tu in me mutassis nomen,si hoc concreduo. *Idem Casin.*-ci ergo amorem omnem meum concredui.

Concrĕmo,as,pen.cor.Cremo.{ בער *bâar* καίω. GAL. Bruster tout en vn coup.ITAL.*Abbrusciare.*GERMANIC.Verbrennen HISP.*Quemar.* ANGL.*To burne together or all at ones.*} *Plin.lib.*32.*c.*18. Periti rerum asseuerant,non ferre tantum Arabiam annuo fœtu, quantum Nero princeps nouissimo pompæ suæ die concremauit.Concremare igni, *Liu.*6 *ab V rbe*, Vrbs concremetur.*Sen.Theb.*

Concrĕpo,as,pen.cor. Personо. {המה חרק *hamáh charák.* θλασσάω. GALLIC. Crier ou criqueter,comme vn huis,duquel les gons sont neufs ou rouillez.ITAL. *Fare strepito,rijonare.* GER. Erkrachen/ein geräusch oder tittren machen wie ein thur.HISPA. *Esallar rebentando, hazer ruido lo que se quiebra.*ANGLI. *Te sound or giue a cracke like a deore with new bondes.*} Et plus est,quàm sono. Nam Con ibi auctiuum est. *Terent.*Sed ostium concrepuit.[Item,*Plaut. Menæ sc.*2.*a.*2.*& sc.*1.*a.*3. *in fin.Et Merc.sc.*1.*a.*2.] *Plaut.Bacchid.* Sed huc concedam,nam concrepuerunt fores.[Idem,*Plaut.Merc.sc.*2.*a.*1 *& sc* 3.*a.*2.] Concrepare digitis,*Cic.*3.*Offic.*[*& Plaut.Merc.sc.*2.*a.*2. Concrepare gladiis ad scuta,*Liu.*8.*bel.Punic.*

¶ Concrepare actiuè positum.*Ouid.*3.*Fast.* Rursus aquam tangit Temesæáque concrepat ara.

Concrēsco,concreui,concretum simul cresco,vel conglutinor, { גרל *ghadhál.* συμφύομαι. GALL.Croistre ensemble.ITALIC. *Crescere insieme.*GER.Zusammen wachsen. HISPANI. *Crecer juntamente.*ANGL.*To grow together.*} Non raró tamen accipitur pro congelari & coagulari.{ קפא *kaphá* συμπήγνυμαι.GAL.S'entreprendre,s'assembler & comme geler par moteaux,se congeler,se figer.ITAL. *Agghiacciarsi.*GER. Gefrieren/von der kelte vberschiessen.HISP.*Cuiarse.* ANGLIC.*To frize or congeale.*} *Cicer.de Natur.deor.* Quæ neque conglaciaret frigoribus, neque niue pruinaque concresceret.*Virgil.*3.*Georg.*Concrescunt subitæ currenti in flumine crustæ.[Concrescere,cogi,coalescere,congelascere , Idem apud *Gellium c.*8. *lib.* 17. Quid loquar ? vt cuncti concrescant frigore riui *Ouidius. Eleg.* 10. *lib.* 3. *Trist.*] Sic.etiam dicimus , Lac vel aërem concrescere , pro condensari.

Concrētus,participium,Mixtus,conflatus,compositus, & quasi conglutinatus.{ קפוא *kaphú.* συμπαγείς.GALLIC.Aliemble,conioit & espez, congele & fige.ITAL.*Grosso,spesso,composto di più cose.* GERM.Zusamē gewachsen/Gefroren.HISPA.*Cuajado,ayuntado.*ANG.*Congeeled, growen together.*} *Cic.*1.*Tusc.* Crassus hîc,& concretus aër. Aër concretus in nuben cogitur *Idem* 1. *de Nat.deor.* Cælum crassum atque concretum,& Aër purus & tenuis,velut opposita ponit. *Cic.*1.*de Nat.deor.* [Et vndas frigore concretas vngula pulsat equi.*Ouid. Eleg.* 10.*lib.*3. *Trist.*]

Concrētum , ti , substantiuum , Coniunctum & conglutinarum. *Cicero* 1.*de Nat.deor.* Qui nihil concreti habeat, nihil solidi,nil expressi

Concretŭs,us,ui.{ קפאון *kippâon.* συμπηξις. GALL. Assemblement de

choſes liquides, quand elles s'eſpeſiſſent & prennent. ITALICE, *Aſſemblamento de più coſe che ſi indureſcono & impeſiſcono.* GERMANI. Das zuſamen wachſen oder gefrieren HISPAN. *Obra de ſe cuajar, cuajamento.* ANGL. *Fringing ior congeeling of ſhinges.* } *Pli. lib.* 22. *c.* 17. In plenum autem probatio eſt minutis globis, nec rotundis in concretu albicantis ſucci.

Concrētio, onis, Compoſitio. {σύμπηξις. ANG. *A congeeling, growing together.* } *Cic. I. de Nat. deor.* Idem fecit in natura deorum, dum indiuidorum corporum concretionem fugit.

Cōcrīmĭnŏr, naris, idem quod ſimplex criminor. {חלך רכיל *halàch raèn.* לגל *righel.* διαβάλλω, συκοφαντέω. GAL. Blaſmer quelcun, & luy mettre à ſus quelques cas. ITAL. *Incolpare.* GERM. Leſteren/mit ſchelte worten ſtraffen oder einem vbel zureden. HIS. *Culpar, accuſa.* ANG. *To blame, to rebuke.* } *Plautus Mil.* [*ſc.* 2. *a* 2.] Vt ſic illic concriminatus ſiet aduerſus nullitem meus Conterius.

Concrūcĭō, aris, Doleo, torqueor. {ראנן *daàgh* דאב *daàb* ἀπόνομαι. GA. Eſtre enſemble tourmenté, eſtre affligé auec. ITAL. *Eſſere cruciato.* GERM. Peynliget werden/ſchmertzen haben. HISP. *Ser atormentado.* AN. *To be tormented together.* } vt concrucierari omni corpore. *Luc. lib.* 3. Et quaſi quum caput, aut oculus tentate dolore Læditur in nobis, non omni concruciamur Corpore.

CONCVBIÑES, Populi ſunt in Vmbria ſexta Ialiæ regione, *vt eſt apud Plin. lib.* 3. *c.* 14.

Cōcŭbo, as, pen. cor. ſiue, quod vitiatius eſt, Concumbo, is, ſimul dormio. {שכב *ſchaeàb* σύλλεκτος. GA. Coucher auec, coucher enſemble, habiter auec vne femme. ITALICE, *Dormire in compagnia.* GER. Beyſchlaffen. Beyſchlaffen HIS. *A coſtarſe ò dormir con otro.* ANGL. *To lie and accompanie in the act of generation.* } & per tranſlationem coco, ὀχλέω. *Cic.* 1. *de Inuen.* Si peperit, cum viro concubuit. *Ouid.* 3. *de Arte.* Credere vix poſſum, niſi cogar credere partus Vos ego cum veſtris concubuiſſe viris. *Ter. in Heaut.* Nihil atinet tecum pòst duob. concubuiſſe eam menſibus. *Tibul. lib.* 1. *Eleg.* 8. At Venus inuenit puero concumbere furtim.

Concŭbĭtus, ūs, Coitus. {משגב *miſchgàb.* συνουσία. μίξις. ANG. *Doing of the generation.* } *Plin. lib.* 10. *cap.* 63. Cæteris animantibus tati per tempora anni concubitus: homini omnibus horis dierum, noctiumque. *Ceſ. lib.* 1. Concubitus neque nimis concupiſcendus neque nimis pertimeſcendus. Concubitu grauidam fecit. *Plaut. Amph.* Nec qui concubitus non tacuere ſuos. *Ouid. Eleg.* 1. *lib* 2. *Trift.*]

Cōcŭbĭnus, {קדש *kadeſch*, σύνδουλος, & concubina, פילגש *piléghesc.* ὁμόνυμος. } Qui vel quæ vnà cubant. *Quin. lib* 1. *cap* 3. Noſtras amicas, noſtros concubinos vident. *Cic.* 1. *de Orat.* Mater in concubinæ locum duceretur. [*Suet. in Galb. cap.* 21]

Concubinātus, us, ui, *Plaut. Pœn.* Illum minorem in concubinatum ſibi Volt emere miles quidam. *Suet. in Nero. c.* 28. Super ingenuorum proagogia, & nuptarum concubinatus, veſtali virgini Rubriæ vim intulit.

[Concubium, pro Concubitu dixit, *Gell. c.* 10. *lib.* 9.]

Cōcŭbĭum. { GALL. Le temps de la nuict le plus coy, quand tout le monde s'eſt retiré. ITAL. *Il tempo della notte più ſilente, & piu choto.* GER. Das theil en der nacht wan es alles ſtill iſt / vnde ſchlaffend lig. HIS PA. *El ſilencio de la noche quando to doi duermen.* ANGLI. *The moſt quiet tyme of the night when all is at reſt.* } Noctis primus ſomnus: ita dictum quòd eo tempore fere omnes cubent, hoc eſt, illa pars noctis, quæ eſt inter primam facem, & noctem intempeſtam. μεσονύκτιον, ἡ μέση νυκτὸς [Varro videtur accepiſſe mediam noctem: *Liu. lib.* 25. primam partem *Victor. cap.* 3 *lib.* 8.] Secabatur enim apud veteres illos Romanos diei & noctis tempus in diuerſas particulas, quas propriis ſuis nominibus diſcernebant. Incipiebant autem diem ciuilem à medio noctis: quòd illud tempus finis eſſet præcedentis diei & principium ſubſequentis. Tempus proximum De media nocte vocabant. Deinde Gallicinium, quum galli canere incipiunt. Inde Canticinium, quum canere deſinunt galli. Poſtea diluculum, tempus ante lucem vocatur. Poſt hoc proximum eſt Manè, quum lux ſolis apparet. Sequitur deinde illud tempus quod Ad meridiem vocamus: deinde Medius dies, quem Meridiem, quaſi Mediidiem vocamus. Tempus quod Meridiem ſequitur, A meridie vocatur: deinde ex ordine ſubſequuntur Suprema tempeſtas, Veſper, Crepuſculum, quum crepera, hoc eſt, dubia lux eſt. Deinde illud, quo lumina accenduntur, quod antiqui primam facem appellabant. Proximum huic tempus vocatur Concubium. Inde Nox intempeſta: ita dicta, quòd illud tempus intempeſtiuum ſit rebus agendis. Quod reliquum deinde eſt temporis, Admediam noctē dicitur. *Hæc fere tradit Cenſorinus de Die naturali* 10. *c.* & *Macrob. Satur. lib.* 1. *cap.* 2. ¶Nox concubia *Siſen. lib.* 14. *Hiſtor.* Ipſi legati concubia nocte oppido digreſſi, iam ſupra hoſtium munitionem ſuccedunt. *Plinius libr.* 20. *cap.* 6. Alij excoquunt ipſum, & nocte concubia in plumbeum vas condit. *Cic.* 1. *de Diuin.* Qui vt cœnati quieſcerent, concubia nocte viſum eſſe in ſomnis ei, qui erat in hoſpitio, &c.

Concubium etiam pro Concubitu capitur. νὴ συνουσία. *Gellius lib.* 9 *cap.* 10. Tot verò & tam euidentibus ac tam prætextatis, ſed puris honeſtiſque verbis venerandū illud concubij ſecretum, neminem quemquam alium dixiſſe.

Cōcŭbĭtor, Qui cum alio cubat. συγκοιμητής. Quanuis per tranſlationem accipitur pro eo, qui rem veneream exercet.

Cōcŭlco, Calco, calcib. premo, obtero, protero. {דרך *darách* רמס *ramás* עם *bas.* καταπατέω. GAL. Pofteler, marcher ſur, fouler aux pieds. ITAL. *Calcitcare, premere.* GER. Zerträtten / mit füſſen trätten. HISP. *Hollar à acorcear ò piſar* ANG. *To tread vpon, to trample.* } *Cic. ad Att. lib.* 8. Conculeari, inquam, miſeram Italiam videbis proxima æſtate ab vtriuſque municipiis ex omni genere collectis. Proterere & conculcare aliquem. *Cic. pro Flac.*

Cōcŭl.cātio, is. {מרמס *midhràch* מרמס *mirmás.* καταπάτημα. GALLI. Foulement de pieds. ITAL. *Gulpeſtamento de piedi.* GER. Zerträtung/das zerſtampfen mit den füſſen. HISPANICE, *Obra de hollar, ò acocear, o piſar* ANG. *Treading or ſtampingon. Plin. lib.* 8. Obturbata conculcatione prius aqua aliter potu non gaudent.

Cōcŭpĭo, pis, cupio. {אוה *iavàh* חמד *chamadh.* ἐπιθυμία. GAL. Conuoiter, deſirer, ſouhaiter, appeter. ITA. *Deſiderare.* GERM. Begaren. HISPA. *Codiciar.* } *Cic pro Quintio*, ſicut tu ſemper ſummè concupiſti.

Cōcŭpīſco, eiuſdem ſignificationis. *Cic.* 4. *de Fin.* Vt ſi quis ob mutescere concupierit nihil aliud legere debeat. *Idem* 1. *Acad.* Nihil enim deſiderabile concupiſcant.

Cōcŭpītŏr, paſſiuum. *Pli. lib.* 16. *cap.* 6. Id ſe facturas conſciæ, quod concupiſci poſſit. *Cicero* 4. *Tuſcul.* Lætitia vt adepta iam aliquid concupitum efferatur & geſtiat.

Cōcŭpĭtĭcentĭa, Quæ eſt bonarum æquè, ac malarum rerum appetitus. {תאוה *taavàh.* ἐπιθυμία. }

Cōcŭro, Curo, {חרד *charàh* שקר *ſchakádh.* κηπουρικός. GALLI. Auoir ſoin & ſouci. ITA. *Hauer cura.* GER Sorgen/ſorg haben. HISP. *Curar.* AG. *To haue care.* } *Plaut. Bacch.* Pro dignitate obloni hæc concuret coquus.

Cōcurātŏr, vt Contutor. *Vlp. D. li* 37. *l.* 19. Actus ſui rationem concuratori reddere non eſſe compellendum. }

Cōcŭrro, ris, ſimul curro. {רץ *ratz* נהר *nahá.* ἅμα δρομῶ συνδέω. GAL. Courir enſemble ou vers vn meſme lieu, choquer. ITAL. *Concorrere.* GERM. Zuſamen louffen / Mit einanderen lauffen. HISP. *Correr juntamente.* ANGLIC. *To runne together.* } *Cic. Verr.* Tantus in curia clamor factus, vt populus concurreret. *Terent. in Eunucho*, Concurrunt læti mi obuiam cupedinarij. ¶Concurrere dicuntur milites, quum irruunt in hoſtem. *Cic. ad Ap. lib.* 10. Antonius in aciem ſuas copias de vito produxit, & ſine metu concurrit. *Virgil.* 1. *Aen.* audétque viris concurrere virgo. [Inter ſe ad internecionem concurrerunt. *Sueton. in Othon. c.* 12.]

¶Transfertur & ad inanimata. *Terent. in Heaut.* Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exaugeant. id eſt, conueniunt & congruunt. ¶Concurrere συρρεῖν, confluere. *Celſus lib.* 2. *c.* 11. Si in ſtomachum quædam biliola concurrunt.

* Concurrere, Euenire, contingere, conſequi. *Propert. lib.* 3. *eleg.* 9. Sunt quibus Eleæ concurrit palma quadrigæ. Id eſt qui palmam conſequuntur in Elidenſium certamine curuli. *Cicer.* 2. *de Diuinat.* An tu ſenſes vllam anum tam deliram futuram fuiſſe, vt ſomnis crederet, niſi iſta caſu nonnunquam forte temerè concurrerent?

Cōcŭrrĭtŭr, impersonale: vt Concurritur vndique ad commune incendium reſtinguendum. *Cicero decima Philip.* ¶Concurritur, pro committitur prælium. *Horatius prima Serm. Satyr.* 1. Militia eſt potior, quid enim? concurritur, horæ Memento aut cita mors venit, aut victoria læta. *Virgilii.* 4. *Georgic.* Erumpunt portis, concurritur.

Cōcŭrſus, us, nomen verbale, Concurſio, congregatio. {מרוצה *merutſàh* קרי *keri.* συνδρομή. GALL. Accourement & aſſemblement, rencontre, choc de l'vn contre l'autre. ITA. *Venuta aſſembramento, rincontro.* GER. Das zuſamen lauffen oder mit einanderen lauffen. HIS. *A quel encuentro.* ANG. *A running or gathering together.* } *Plau. Epid.* Fit concurſus per vias. *Cicero ad Brutum*, Concurſus eſt ad me factus.

Cōcŭrſĭo, onis, aliud verbale, Concurſus. {מרוצה *meirutſàth* קרי *keri.* συνδρομή. } *Cicero primo de Finib.* Illæ atomos quas appellat, id eſt, corpora individua, propter ſoliditatem, cenſet in infinito inani ità ferri, vt concurſionibus inter ſe cohæreſcant. [Conuentus, cœtus, concurſiones ſtellarum *Gell. c.* 1. *lib.* 14.]

Cōcŭrſo, as, are, frequentatiuum. {συντρέχω πολυδρόμεω. GALL. Courir çà & là, courir de toutes parts. IT. *Correre quà & là.* GERM. Hind vnnd har vmb ein anderen lauffen. HISP. *Correr de todas partes.* ANGLICE, *To runne often together.* } *Cic. pro Sexto Roſ.* Qui armati noctes diéſque concurſabant. Huc illuc caſu, & temere concurſore. *Idem* 2. *de Nat. Deor. Lucret. lib.* 2. Nunc hinc nunc illinc abrupti nubibus ignes concurſant.

Cōcŭrſātŏr, oris. {πολύδρομος. GALL. Coureur, rodeur, qui ne fait que courir çà & là. IT. *Corriero, che corre ſempre quà & là.* G. Der hin vnd har lauffet / ein gaſſenentrenner. HI. *Encontrador muchas vezes, elque corre de todas partes.* AN. *Arunner into all partes.* } *Liu.* 2. *bel. Maced.* Ità nec eques regius equi par erat, inſuetus ad habilem pugnam, nec pedes concurſator.

Cōcŭrſātĭo, onis, {מרוצה *merutſàh.* πολυδρομία. GAL. Courſe de çà & là de pluſieurs enſemble. IT. *Il correre quà & là, concorſo di gente.* GER. Das hind vnd har lauffen. HIS. *A que lla obra de encontrar muchas vezes.* ANG. *A running of many together hither and tither.* } *Cic. pro leg. Agrar.* Quàm acerba, quàm formidoloſa, quàm quæſtuoſa concurſatio. [Circuncidenda concurſatio per errantium fora. *Seneca. ad Trang.*]

Cōcŭrruo, συγκόπτειν. *in ver. ſib. Liberij apud Macrob. Satur. lib.* 2. Non flexibilem mi concurualti vt coperes.

Concŭtĭo, tis, Vehementer cōmouco, commouco. {חר עיש *hirtſch diaſeio.* GAL. Esbranler, ſecouer, hocher, faire trembler. ITAL. *Commouere, crollare.* GERM. Erſchewten/bewegen. HISPA. *Mouer ò ſacudir vno con otro.* ANGL. *To ſhake, to make to tremble or quake.* } *Terent. in Eunuch.* At quem Deum? qui templa cæli ſummo ſonitu concutit. *Ouid.* 1. *Metam* Terrificam captis concuſſit terque quaterque Cæſarem. *Varr. Flac. lib.* 6. qualcunque libet nunc concutiemenres. *Virgil.* 5. *Aeneid.* caſu concuſſus acerbo. Concutere aliquando eſt vi ac terrore pot. ſtatis à ciuibus aut ſociis exprimere. Vnde crimen Concuſſionis *apud Iuriſconſultos L.* 1. *D. de concuſſ. L. vltim. Cod. de mod. mult. & aliis multis locis. Ex horum.*

Cōcŭſſus, us, ui, Commotio. {רעש *raàſch.* σεισμός. GALL. Secouëment, esbranlement, emotion. ITAL. *Crollamento, conquaſſamento, commoſſione.* GERM. Erſchutrung/bewegung. HISP. *Sacudimiento.* ANG. *A ſhaking or mooning.*] *Plin. lib.* 35. *cap.* 16. Coquitur in calicibus crebro concuſſu.

Cōcŭſſĭ-

Cōcussurā, pro concussione vtitur *Tertul. in lib. de Fuga in persecutione.* ¶ ANGLI. *Asha king.*

Cōdālium, Anuli genus, *teste Festo.* δακτύλιος. *Plaut. in Trinum.* Inter eósne homines condalium redipisci postulas? *Et paulò ante* In Thermopolio condalium est oblitus. Dictum autem videtur condalium ἀπὸ τῆς κοιλάνσεως, hoc est, à digitorum articulis, siue nodis, qui annulis exornantur: quanquam & Condyli: siue conduli nomine etiam anulum significari. *Idem Festus autor est.*

CONDALVS, κόνδαλος, Mausoli Cariæ regis in Lycia præfectus: mirus pecuniæ mungendæ artifex: de quo tradit *Arist. in Polyt.* quod cùm Lycios maximo comæ nutriendæ studio teneri animaduerteret, occasionem sibi eam oblatam ratus, qua auri quamplurimum & sibi posset congerere, & ad regem mittere, litteras sibi à Mausolo allatas simulauit, quibus illi iuberentur comam tondere, & ad regem mittere: si tamen mallent aliquantulæ pecuniæ iacturam facere, se daturum operam, vt in Græcia comæ coëmerentur, & pro Lyciis ad regem mitterentur. Quam conditionem Lyciis auide accipientibus, mirum dictu quantam eo momento pecuniæ vim extorserit.

CONDATE, *Ptol. lib. 2. cap. 8.* Rhedonum vrbs est in Gallia, quam credimus esse eandem cum ea, quam hodie vocant *Renes en Bretaigne.*

Cōdecĕt, penul. corr. à Decet compositum: idem significans quod simplex. ¶ ראוי *raúi.* πρέπει. GAL. Il appartient bien, il sied bien, il conuient. ITA. *Conuenire, star bene.* GERMAN. Es gezimpt sich. HIS. *Honestamente conuenir.* ANGLIC. *It becometh, it is decent and seemelie.* ¶ *Plaut. pseud.* Sed vide an ornatus hic me satis condecet. *Idem Amph.* Ob istuc omen ominator capies quod te condecet. [Condecet gradus grandire. *Plaut. Amph.*]

Cōdecĕnter, ¶ πρεπόντως. GALL. Proprement, seamment, conuenablement. ITAL. *Conueneuolmente propriamente, acconciamente.* GERM. Wie es sich gezimpt vnd wol stegt. HISPA. *Conuenientemente.* ANGLIC. *Seemelio, comelie.* ¶ *Gel. lib. 6. cap. 12.* Commodè hæc quidem & condecenter.

Cōdecentĭa, Concinnitas, decorum, ornatus. ¶ מחבנת *mathehónesh.* ἁρμοστία. GALLIC. Proprieté & bien seance ITA. *Conueneuolezza, proprietá.* GERMA. Wolstand. HISPAN. *Conueniencia.* ANGLI. *Comelinesse, seemelinesse.* ¶ *Cic. 3. de Orat.* Sic verbis quidem ad aptam dispositionem & condecentiam, sententiis vero ad grauitatem orationis vtatur.

Cōdecōro, penult. corr. Orno, honesto, cohonesto. ¶ תכן *tichchén* חישיב *hetib.* κοσμέω, πρέπω. GALLIC. Orner & parer, embellir. ITAL. *Ornare.* GERMA. Zieren. HISP. *Hermosear con alguna gracia.* ANGL. *To beautifie or polishe. Terent. in prolog. Hecyr.* Vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos. *Plin. lib. 35. c. 10.* Dignis digna loca picturis condecorauit.

Cōdecōrē, aduerb. ¶ ἁρμοστῶς, σεμνῶς. GAL. Honorablement, honnestement. ITA. *Honorenolmente, ornatamente.* GERM. Zierlich, ehrlich. HISP. *Hermosa y graciosamente.* ANGL. *Honestlie, beautifullie.* ¶ *Gell. lib. 14. cap. 4.* Condignè me hercule & condecorè Chrisippus &c. depinxit.

Cōdēmno, as, ex con & Damno, propriè iudicis est cùm multam reo vel pœnam per sententiam irrogat. ¶ חירשיע *hirschiah* חיב *chiy jéb.* κατακρίνω, κατάκρισις κατάδικος. GAL. Condamner. ITALI. *Condemnare.* GERMANI. Verdammen. HISPANIC. *Condenar.* ANG. *To condemne.* ¶ Et constructur cum ablatiuo vel genitiuo. *Cic. 1. de Orat.* Cuius responso exarserunt iudices vt capitis hominem innocentissimum condemnarent. *Idem pro L. Flac.* Scæuola aliis multis criminibus condemnatus. ¶ Extenditur etiam interdum condemnandi verbum, etiam ad accusatorem, vt idem sit quod reum peragere, vel efficere vt quis damnetur. *Cic. 2. Verr.* Ego hoc vno crimine illum condemnem necesse est. ¶ Item extra forum: vt condemnare aliquem negligentiæ, inertiæ, vel impudentiæ virio eum affinem vel obnoxium iudicare. *Cic. 2. de Orat.* Cæteros non dubitabo primùm inertiæ condemnare, pòst etiam impudentiæ. *Cic. Tironi,* Etiam sceleris condemnat generum suum. *Idem Curioni,* Quare si iniquus es in me iudex, condemnabo ego te eodem crimine.

Cōdēmnātor, ¶ מרשיח *marschiáh.* κατάδικος. ¶ etiam pro accusatore qui reum peregit, *apud Tacit. lib. 4* vbi Domitium Afrum vocat condemnatorem Claudiæ Pulchræ, quum ante retulisset fuisse ab eo accusatam.

Condemnatus voti, Vide latè in verbo DAMNO.

Cōdēnso, as, are, Cogere, spissare ¶ עבה *abbáh.* συμπυκνώω. GALL. Espessir, rendre ou faire espez. ITA. *Condensare, inspessire.* GERM. Dick machen. HIS. *Espessar.* ANGL. *To make thick.* ¶ *Columella libro septimo,* Tortido sole contingitur, rursúsque ponderibus condensatur. *Cato cap. 4 c.* Hæc vnà bene condensato, quàm maximè vti lutum fiat. Pro eòdem etiam apud antiquos legitur.

Cōdensēo, ses, sēre. ¶ עבה *babáh. Lucr. lib. 1.* Quòd si forte aliquis, quum corpora dissiluére, Tum putat id fieri quod se condenseat aer, Errat.

Cōdēnsĭtas. πυκνότης. *Apul. lib. de Mundo.* Ignis ex aeris condensitate conflatur.

Cōdensus, a. um, ¶ עב *ab.* πυκνός. GALLI. Espez, serré & amassé. ITA. *Spesso, serrato in se.* GER. Dick gemachet ist. HISP. *Espesso.* ¶ *Plin lib. 10. cap. 73.* Insidunt in eadem Africa pardi condensa arbore. Condensa acies, Condensa turma. *libro 6. bell. Pun. & Hirc. libro 5.* Condensæ columbæ. *Virgil. 2. Æneid.* Condensa arboribus vallis, *Liu. 5. bell. Pun.*

Cōdēpso, is, ere, ¶ מסך *masách.* κατακαλάσσω. GAL. Pestrir & emollir, mistionner. ITALICE, *Mescolare, mischiare.* GERM. Vermischen. HISP. *Mezclar.* ANG. *To knead and make softe.* ¶ Commiscere, à Græco κατέψω. tractum *Pomponius nuptiis,* Partem insipui, concusi, condepsui. *Hæc Nonius. Cato cap. 76.* Postea farinæ *l.* II. conspergito, condepsitóque

Condīco, is, pen. prod. Simul determino, constituo, denuncio, dicto conuenio & significo. ¶ יעד *jaádh.* ὁμολογέω, ἀποφαίνω. GALL. Determiner, denoncer. ITALI. *Determinare, annunciare.* GERM. Bestimmen, anzeigen, zusagen. HISP. *Determinar ò denunciar.* ANGLI. *To appoint or ordeine, to agree vpon a thing.* ¶ *Iustin. lib. 3.* Nam indutias quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebant. *Idem,* Hi per epistolas inuicem se confirmantes, locum, tempusque condicunt, bellum communibus viribus instruunt. *Liuius libro 2. ab Vrbe* Hoc anno indutiæ, quæ antea semper negatæ fuerant, cum Latinis condictæ sunt.

¶ Dicimus etiam Condicere cœnam, id est promittere. *Sueto. in Tib.* Sex. Clodio libidinoso ac prodigo senì cœnam ea lege condixit, ne quid ex consuetudine immutaret. Inde condicta cœna id est promissa, vel denunciata. *Suet. [in Claud. 21.]* Velut ad subitam condictámque cœnulam inuitaret populum.

¶ Condicere rem aliquam lure consultis vsitatissimum est, pro reperere personali actione rem aliquam. *Iulian. Si alienam ff. de mortis causa donat.* Si alienam rem mortis causa donauero, eaque vsucapta sit, verus dominus condicere eam non potest. *Plaut.* Hic scit sibi posse condici, si conualuerit donator.

¶ Condicere rerum aut litium, antiqui dixerunt pro denunciare res aut lites. *Liuius libro primo ab Vrbe* Quarum rerum, litium, causarum condixit Paterpatratus populi Romani Quiritium, Patripatrato prisco rum Latinorum: hoc est, quas res lites, causas Paterpatratus denunciauit.

¶ Condicere inducias, inducias pangere, vel potius ex compacto facere atque pacisci. *Iust. Hist. lib. 3.* Nam inducias quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebant. [Condicere operam. *Pli. Præfat.* cum hanc operam condicerem, non eras in hoc albo.]

Condictum, Quod in commune est dictum, id est, promissio vel pactum inuicem factum. ὁμολογημένον *Festus.* [Pactum condictum cum aliquo, *Gell. c. 1. lib. 20. in fin.* Status condictus dies cum hoste, excusat militem. *Gell. c. 4. lib. 16. & Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.*]

Condictio (*vt docet Festus*) in diem certum eius rei, de qua agitur denunciato est. ¶ προκλησία ἐπαγγελία. GALLIC. Denonciation à partie, action personnelle. ITA. *Actione personale.* GERMAN. Ein wertung digung auff ein bestimpten tag HISP. *Denunciacion en persona.* ANG *An action personall requiring any thing of our aduersarie.* ¶ Condicere enim prisca lingua est denunciare. ¶ Hinc actio in personam Condictio appellatur. *Vlp. in l. actionum genera ff. de action. & oblig.* Actionum genera duo sunt. In rem, quæ dicitur Vendicatio: & In personam, quæ Condictio appellatur.

Condictitius, a, um, vt Actio condictitia, quum aliquid condicimus, & repetimus in iure ciuili Condictio vocatur. *Vlpianus in l. Si duo. §. item Iulianus ff. de in eius.* Idem Iulianus scribit, cum qui iurauit furtum se non fecisse, videri de toto iurasse: atque ideo neque furti, neque condictitia teneturquia condictitia, inquit, solus fur tenetur: De condictione furtiua intelligit.

Cōdignum, Pro digno ab aliquibus vsurpatur. ¶ ראוי *raúj* ἄξιος. GA. Digne. ITALICE, *Degno.* GER. Würdig. HIS. *digno.* ANG. *Worthie.* ¶ *Plaut. in Amph.* Ædepol condignum donum, qualis est qui donum dedit. *Gell. lib. 3 c. 7.* Pulchrum facinus, Græcarumque, facundiarum eloquentia condignum. [Dum condignam te sectaris simiam. *Plaut. Merc sc. 6. a. 2.*]

Cōdignè, aduerbium. ¶ ἀξίως. GAL. Dignement comme il appartient, ITALICE, *Dignamente, come si conuiene* GERMANICE, Tzuerdigklich. HISPANIC. *Dignamente.* ANG. *Worthelie.* ¶ *Plaut. Cas.* Noctu vt condignè recubes, curabitur. Condignè & decorè. *Gell. lib. 14. c. 4.* [Condigne hæc meretrix fecit, vt mos est meretricibus. *Plaut. Menæ. sc. 5. a. 5.* Condignè me meus Gallus perdidit (i. merito) *Plaut. Aul. sc. 4. a. 3.* Condigne est patrem eius moratus moribus. *Plaut Capt. sc. 2. a. 1.*]

Condio, dis, condiui vel condij, conditum, penult. prod. Sapidum facio, aliquo sapore commendo: quod fit cum epularum sapor, sale, aut pinguedine, seu aromatibus commendatur. ¶ חלית *hetib.* טאפל *taphál.* ζωμεύω, ταριχεύω. ἁρτύω GAL. Assaisonner, adoucir, confir, donner saueur. ITAL. *Condire, far saporito* GERMA. Geschmacket machen ein speis mit salz gewürtz &c. ein machen. HISPA. *Adobar ò guisar manjares.* ANG. *To season meat, to pouder.* ¶ *Iuuenalis,* Et quadragintis numis condire guloſum Fictile. *Cic. ad Gall. lib 7.* Herbas omnes ita condiunt. *Idem 5. Tusculan.* Labore in venatu, sudore, cursu, fame, siti condiebant epulas Lacedæmonij. [Qui esitabunt escas, quas condiuero. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3.* Eas herbas alijs herbis porrò condiunt. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3.* Non itidem cœnam condio vt alij coqui. *Plaut. pseud sc. 2. a. 3.* Eum quouis pacto condias, vel patinarium, vel assum, (piscem) *Plaut. Asin. sc. 3. a 1.* Qui (mihi) condita prata in patinis proferunt. *Pl. pseu. sc. 2. a. 3.* Non condimentis conduint sed &c. *Pl pl. sc. 2. a. 3.*]

¶ Et per translationem, Condire tristitiam hilaritate. *Cicer. ad Att.* Hilaritatem illam, qua hanc tristitiam temporum condiebamus, in perpetuum amisi.

Condītus, pen. prod. nomen ex participio.] מושם *musám.* טעול *taphúl.* ἀρτυτός ἡδυσμένος. GALL. Confit. assaisonné, adouci, assauoure. ITALIC. *Assagionato, condito, addolcito, fatto saporoso.* GERM. Wolgeschmacket, oder mit hewürts eingemacht oder eingebeizt ist HIS. *Adobado, hecho dulce.* ANGLICE, *Seasoned, poudred.* ¶ vt condita oratio, per metaphorā Salibus quibusdam aspersa. [Condita nimiū oratio esse non vult. *Quint.* Conditū oleum, cui opponitur viride. *Sueton. in Cæs. cap. 53.*]*Cic. 1. de Orator.* Nec enim concio vnquā maior fuit; nec apud populum grauior oratio, quàm huius cōtra collegam in censura nuper: neque lepore & festiuitate conditior. *Idem de Senect.* Faciunt conditiora cibaria, aucupium & venatio.

Conditio, onis, secunda syllaba producta, Actus ipse cōdēdi, condimentū ¶ מטעם *mat'ám* טפל *tsephel* ἄρτυσις ἡδυσμός. G. Assaisonnement, saulce. cōfiture. I. *Condimento, aggiongimento.* G. Das einmachen, das ein ding wol gesmackt vnd tieblich werde. H. *Aquel adobo, el adobado ò guisado.* A. *Seasoning or poudring of meate* ¶ *Cic. 1. de Nat. Deor.* Peripicium est enim quo cōpositiones vnguentorū, quo ciborū conditiones, quo cōpe-

rum lenocinia proceſſerint.

Cōnditus,us,pen.prod.idem quod conditura. *Columel.lib.12.c.22.* Vuas item̃que oliuas condi ſi legere licet.

Cōnditor,oris,pen.prod.{ מטמן *rophél.* ἀφανιστής. GALLIC. Qui fait faire faulſes ou confitures. ITAL. *Chi fa condire,ò aſſaggionare le coſe.* GERM. Einmacher/einſaltzer/ vermenger einer ſpeyß. HIS. *El que hazo adobado ò guiſado,el que adoba aſſi.* ANGL. *A ſeaſoner of meates.*} Qui fercula condit. *Cic. poſt reditum,* Hi ſunt conditores inſtructoreſque conuiuij: iidem expendunt atque æſtimant voluptates.

Condimenta,Dicuntur gulæ irritamenta,quę ad condienda obſonia ſiunt.{ טעמים *mat'amim.* ἀρτύματα,ἀδύσματα. GAL. Confiture,aſſaiſonnement,ſaulſe. ITAL. *Che ſerue à conditure.* GERMANIC. Einſaltzer/wermenger einer ſpeiß. HISP. *Aquel adobo.* ANGLI. *Sauce,pikele ſirrupe.*} *Cicero libro tertio Officior.* Nam vt tribuamus aliquid voluptati, condimenti fortaſſis nonihil, vtilitatis certe nihil habebit. *Plautus Caſ.*- coquos equidem nimis Demiror, qui tot veluntur condimentis: eos eo condimento vno non vtier,quod præſtat omnibus. *Cicero primo de Finibus* Audio dicentem,Cibi condimentum eſſe famem,potionis ſitim.

¶ Facetiæ omnium ſermonum condimenta *apud eundem 3. de Orat.* [Condimenta ad omnes mores maleficos. *Plau.Merc.ſc.2.a.2.* An tu diuinis condimentis vteris? *Plau.pſeu.ſc.2.a.3.*]

Cōdīmentārius, dicitur qui condimenta conficit,aut vendit.{ ταριχοπώλης. ANGL. *That maketh ſauce to ſeaſon meate with.*} ¶ Eſt & Condimentarius,ria,um,adiectiuum, Quod ad condimenta pertinet. ἀρτυματικὸς *Plin.lib.9.c.8* Hæc apud nos habet vocabulum aliud,Saturcia dicta,in condimentario genere.

Cōnditāneus,modo à colendo, hoc eſt, recondendo, ſiue reponendo: modo à condiendo, & ſignificat quod condi,vel condiri poteſt. ἀρτυτικὸς ὠφελιμαῖος. *vnde apud Varonem*, Conditaneam oleam magro craſſo & calido maximè ferre conuenit.

Cōdītūra,æ,Condimentum.{ תבל *tébhel.* μάθασις,ἄρτυμα. ANGLICE, *Sauce,pickle.*} *Col.lib.12.cap.4* Vaſa autem fictilia,vel vitrea plura potius, quàm ampla:& eorum alia picata,nonnulla tamen pura,prò vt conditio condituræ exegerit. *Senecæ Epiſtol.96.* Inuentę ſunt mille conditurę quibus auiditas excitaretur.

Cōndīſco,is,ere,idem quod Diſco.{ לסך *lamádh.* μανθάνω,συμμανθάνω. GALLIC. Apprendre. ITAL. *Imparare.* GERMA. Lehrnen. HISPA. *Deprender* ANGLICE, *To learne.*} *Plau.pſeu.* Ego iſtuc aliis dare condidici: mihi obtrudere non potes Palpum. *Cic.pro Planc* Condiſcas cenſeo, mihi paulo diligentius ſupplicare. [Condidicit bibere merum. *Pl. Curc.ſc.3 a.1.* Excidionem facere condidicit oppidis.i. conſueuit. *Ibid.ſc.2.a.4* Iſtuc aliis dare condidici. *Plaut.pſeu.ſc.1.a.4.*]

Cōndiſcĕpŭlātus,us. συμμαθήτια. *Iuſtin.lib* 12. Multum profuêre & Calliſthenis philoſophi preces, condiſcipulatu apud Ariſtotelem familiaris illi.

Cōndiſcĭpŭla,læ,fœminium *apud Martial. lib.*10. Hac condiſcipula, vel hac magiſtra eſſes doctior,& pudica Sappho.{ συμμαθήτρια.

Cōndo, dis,didi,In interiorem locum ad cuſtodiam do, repono,recondo.{ אצר *aṣár* צפן *ṣaphán* ברא *bará.* κρύπτω, κρυπτῶ, κατακρύπτω, κατακρύβω. GAL. Cacher,ſerrer,muſſer, ITALICE, *Aſcondere, riporre.* GERMA. Verbergen/behalten/hinderſich legen. HISPANIC. *Encerrar,eſconder.* ANG. *To hide,to lay vp*} *Plinius*, Formicæ condunt æſtate,quibus hyeme fruantur. *Vir.2.Æneid.* Et nota conduntur in alno. *Plin.* Si libeat credere,vt ſub vna ſicu turmæ condantur equitum. [Viſam ſitne aurum ita vt condidit. *Plau.Aul.ſc.1.a.1.* Ibo,vt hoc condam,(aurum) domum, *Plaut.Aul.ſc* 3.*a.4.* Vincite,verberate in puteum. *Plaut Aul ſc.2.a.2.* In lapicidinam compedibus condidi. *Plau. Capt.ſc.1.a.5* Argentum intus condidi. *Pl.pſeu ſc.3.a.1.* Condere memorias(de ſcriptis) *Gell.c.18.lib.11* Conditum in pectore conſilium. *Plaut.ſc 1.a.2.* Diuitiis ingenij eſt immania Cæſaris acta condere. *Ouid.Ele.1.lib.2.Triſt.* Condere ſe ſub lectum. *Suet.In Calig.c.51.* Conditi ſunt in vincula. *Liu..3.bell.Pun.* Condi in carcerem. *Idem 6.bell. Pun* Condere colonias Velleius.]

¶ Quandoque conſtituo, ædifico, quaſi ſimul do, κτίζω. vt, Troiani Romam condiderunt. Et Cicero multos libros condidit,id eſt,compoſuit. συντάττω *Salluſtius in Catil.* Vrbem Romam ſicut ego accepi,condidere,atque initiò habuêre Troiani. *Cic.1.de diuin.* Nempe eò Romulus regiones direxit,tùm quum vrbem condidit. *Vir.1.Ecl.* Pallas quas condidit arces Ipſa colat. [Conditi ſumus(homines) bona conditione. *Senec.c.5.de Conſ.ad Elb.* Condere iura. *Liu.lib.34*]

¶ Quandoque potior:ſic enim interpretatur *Nonius illud Virg.lib. 7.Æneid.* Optato conduntur Tybridis alueo. * Condere iuſiurandum *Plaut.Rud.* Iuſiurandum ſeruandæ rei, non perdundæ conditum eſt. Hoc eſt, inſtitutum. Huius compoſita ſunt Abſcondo,& Recondo.

Cōnditus,à condendo pen.corr. Reconditus,repoſitus. *Cic.pro Muren.* Sic vt ei iam exploratus & domi conditus Conſulatus videretur.

¶ Aliquando idem ſignificat quod ædificatus & conſtitutus. *Idem in Tuſ.* Homerus fuit ante Romam conditam.

Cōnditor,pen.cor.à verbo Condo,Qui aliquid facit,vel rei alicuius autor.{ κτίστης. ברא *bará* בעל *baál* אב *ab* אלוף *alúph* אומן *umán* ἀρχηγός, πάτωρ, αἰτιατής. GAL. Auteur, fondateur,inuenteur. ITALIC. *Autore fattore.* GER. Ein macher/ein anfenger oder ſchöpfer eines dings. HISPANIC. *Componedor de obra. autor.* ANG. *Autour or inuenter.*} vt Conditor legum. *Plaut.in Epid.* Conditor diſciplinę militaris. *Plin.in Epiſt.*[Conditor & conſeruator. Rom. Imperij Auguſtus. Velleius. Vates Romani conditor anni.i.ſcriptor faſtorum] *Ouid 6 faſt.* Sumque argumenti conditor ipſe mei. *Ouid. Eleg.lib.5.Triſt.*]

Cōnditōrium,à condendo, locus in quo aliquid reponitur.{ שאול *ſchéol.* θήκη. GALL. Vn lieu à ſerrer quelque choſe.& ſpecialement vn ſepulchre. ITAL. *Sepulchro,auello,monumento* GERMA. Ein ort dahin man etwas/legt oder behaltet/item/ein grab. HISP. *La ſepultura.* ANGLI. *A place to lay vp or to hide any thing in.*} Vnde & prò ſepulchro ponitur, in quo mortuorum corpora, aut cineres reconduntur. *Petronius Arbiter*, In conditorium etiam proſequuta eſt defunctum, poſitúmque in hypogæo Græco more corpus cuſtodire cœpit. *Suetonius* [*in Auguſt.cap.18. & in Calig.c.52.*] accipit pro ipſa capſa,in qua mortui reconduntur,quum ait,Alexandri magni conditorium aureum fuiſſe. ¶ Conditorium muralium tormentorum, *apud Ammianum* pro repoſitorio machinarum. *Plin.epiſt. 96.* Tam rara in amicis fides, tam parata obliuio mortuorum, vt ipſi nobis debeamus conditoria extruere, omniaque hæredum officia præſumere.

Cōdītĭtĭus,a,um,Quod conditum eſt,& ſeruatum,{ צפון *ṣaphún.* κρυπτός. GAL. Serré,caché,gardé. ITAL, *Coſa condita y ſeruata.* GERMAN. Das behalten oder hinderſich geleget iſt. HISPAN. *Coſa guardada enlugar.* ANG. *Meate poudred,preſerued or keped.*} *Col,lib.9.de Columbis*, Duobus aut tribus modo menſibus acceptant conditicia cibaria, cæteris ſeipſas paſcunt ſeminibus agreſtibus.

Cōdītĭuus,a,um, Quod conditum ſeu repoſitum eſt, ſiue quod aptè condi,& ſeruari poteſt. κρυπτὸς,διατηρητὸς,κατακρυπτὸς. GALL. De garde,bon à garder, ou qu'on ſerre pour garder. ITALICE, *Coſa facile da conſeruarſi.* GER. Das zu behalten iſt/oder das man tüchtig behalten vnd hinderſich legen kan. HIS. *Coſa buena à ſer gardada y ſeruada.* ANG. *That is or may be poudred or keped.*} *Varro lib.1.de Re ruſt.* Poma mala ſirithea,cotonea,ſcantiana,quiriniana,item alia conditiua,mala muſtea & punica & lotium ſuillum aut ſtercus ad radicem addere oportet, vti ſtabilia mala fiant. *Col.lib.*8. Itaque manè priuſquam procedant in paſcua,conditis cibis ſuſtinendæ ſunt, ne immaturis herbis ſtetur aluus.

Cōnditūum,ui,ſubſtantiuum,pro ſepulchro. *Senec.epiſt.61.* Qui verò latitant & torpent,ſic in domo ſunt,quomodo in conditiuo.i. ſepulchro,[*Idem Senec.epiſt.83.* Multum intereſt inter otium & conditiuum.]

Cōnditĭo,ſine c,à Condo,is,fit. Modus,ratio,lex, pactum,pactio,fortuna,ſtatus.{ חק *chók.* κατάστασις. GAL. Eſtat & condition. ITAL. *Conditione.* GERM. Ein ſtand ein vaſen. HISP. *El eſtado y condicion.* ANGLIC, *Eſtate or condition.*} *Cic.* O miſeram conditionem adminiſtrandi Conſulatus. *Idem 3. Tuſc.* Nihil eſt enim quod tam obtundat eſeuc que ægritudinem, quàm perpetua in omnivita cogitatio,nihil eſſe quod accidere non poſſit, quàm meditatio conditionis humanæ. Conditiones pacis,hoc eſt,conuentiones, pacta,leges. *Cic.in Epiſt.* Feruntur omnino conditiones pacis ab illo,vt Pompeius eat in Hiſpaniam.[Seruius à ditione deducit,alij à Condo,is,ere, Conditiones tetuli tortas,confragoſas,aut plus aut minus. *Pl.Men ſc.2.a.4.* Bona conditione conditi ſumus. *Senec.c.5.ad Elber.* Bona conditio: Bon parti de Mariage. *Quintil.declam.257.* Si tibi nulla melior conditio (cœnæ) veni. *Martia. Epig.53.lib* 11. Conditionem hanc accipe,& eam mihi deſponde.(De Nuptiis) *Plaut.Aul.ſc.4.a.1.* Narraui amicis meis multis conſilium meum de conditione hac eodem ſenſu. *Plaut.Aul.ſc.5.a.3. Senec.epiſt.26.* Accipe hanc conditionem & iudicium non reformido. *Senec epiſt.16.* Accipe ſub certa conditione preces. *Ouid.4 faſt.* Non caſu vos,ſed ſub conditione vocati fertis opem. *Ouid.Eleg.2.lib.1.Triſt.* Item *Suet.in Auguſt. cap.63 Et in Galb.c.* 5. Conditiones circumſpicere(de matrimonio.) *Suet.in Aug.c.63.& in Galba.c.5.* Conditionem.i.ordinem familiæ. *Aug.cap.2.* Conditionem ferre quid ſit,docet *Liu.lib.10.ab Vrb.* Conditiones etiam dicitur ferre victor victo. *Liu.lib.7.bel.pun.* Et eius,qui dat,non qui petit conditiones dicere pacis. *Liu.lib.10.bell.pun.* Conditione bona conſligere. *Cæſ.1.de bell.ciu.* Conditionibus leuioribus(de exilio.) *Suet.in Aug.c.65.* Nulla conditio viuendi cum ſeruitute, Brutus apud *Quint.* Æquis conditionibus & iuſtis legibus bellum componere. *Velleius* Conditio ſortis meæ. *Ouid.Eleg.vlt.lib.3.Triſt.* Conditionibus ſanabantur concordiæ ciuium. *Velleius.* De conditionibus legatis miſſus. *Idem* Conditionum electionem ferre *Liu.lib.4. D.4.* Conditio maris.i.natura. *Senec.c.1.de Conſol.ad Elb.* Publica conditio (mortalitatis) *Senec.c.11.de conſol.ad Mart.* Conditionem accepit(.i.quod ipſi offerebatur) *Suet.in Galba c.9*]

¶ Homo bonæ conditionis,qui in bona fortuna eſt, hoc eſt,qui diues eſt.

¶ Aliquando electionem & conuentionem denotat. Sic *apud Terentium*, amatores Chryſidis tulerunt conditionem, ſi vellet eis morem gerere, ſe daturos illi pretium: ipſa verò accepit conditionem (id eſt,pactioni promiſſioniſque conſenſit.) *Terent.Heaut.* Harum duarum conditionum nunc vtram malis vide.

¶ Aliquando conditio accipitur etiam pro ipſis verendis. *Lampridius in Heliogabalo*: Roniæ denique nihil egit aliud niſi vt emiſſarios haberet,qui & bene naſatos perquirerent, eóſque ad Aulam perducerent,vt eorum conditionibus frui poſſet.

¶ Conditio,qualitas ea dicitur, qua aliquid condi,id eſt,fieri aptum eſt. *Alcias.in l.debitori.C de pact.* vel, Conditio dicitur,quùm quid in caſum incertum,qui poteſt tendere adeſſe & non eſſe,confertur. *Fer. inſt.de ver.obl.* Conditio verò, intelligenda ea eſt,quæ omnino incerta eſt,ante cuius euentum non oritur obligatio nec actio. Conditio diuiditur in eam quæ eſt facti,& eam quæ eſt Iuris. *l.multum intereſt de condit. & demonſtrat.* * Conditio,pro creatura ſæpe vſurpatur à Tertulliano de Corona militis: ea eſt quam κτίσιν appellant.

Cōdĭtĭōnālis,le, Quod conditionem habet adiunctam. { ὑποθετικός. GAL. Conditionel,mis auec condition. ITAL. *Conditionale.* GERMA. Das ein gebind oder vnderſcheid hat. HISP. *Coſa de tal partido,eſtado y condition.* ANGL. *That hath a condition whithin.*} *Mart.in 4. Quum hæres ff. de acquir. hær.* Solus hæres futurus eſt omnino, niſi habeat in conditionalem partem ſubſtantium.

Conditionales *in Cod.* ſunt tabulatij huic conditioni addicti & mancipati

cipari, adeo vt non possint ad aliam aspirare militiam vel dignitatem. *l. scripturas. C. Qui pot. in pig. hab.*

Condītiō aliter, aduerbium, sub vel cum conditione, lege. {υποθηκῶς ἢ συνθήκως. GAL. Conditionnellement, auec condition. ITA. *Conditionalmente, sotto conditione.* GER. Mit einem geding/anhang oder vnderscheid. HIS. *Conditionalmente, con condicion.* ANGL. *With a condition.* } *Instit. de leg. §. longè maiùs.* Sed si conditionaliter enunciata fuerit causa, aliud iuris est.

Condus, {סבלן *sobhén.* ὁ ταμίας, ταμίευων. GAL. Celuy qui sert à pourgarder, despensier. ITAL. *Dispensiero.* GERM. Ein kaller/wetcher die speyß versiehet vnd behaltet. HISPANI. *El que encierra los mantinimientos.* ANGL. *A sise ward.* } Dicitur is qui condendis, hoc est, reponendis cibis præpositus est, quemadmodum Promus qui cibum promit, hoc est profert. Et quia eiusdem fere officium esse solet, cibos promere & recondere, factum est, vt qui ei muneri præesset, composito nomine Promuscondus diceretur. *Plaut. pseud.* [*sc. 2. a. 2.*] Condus promus, procurator peni.

Condŏcĕo, ces, Docco. {לֶמֶד *limmádh.* ἐκδιδάσκω. GAL. Enseigner, instruire. ITAL. *Insegnare, instruire.* GER. Lehren/vnderweysen. HISP. *Enseñar.* ANGLIC. *To teach.* } *Hir. lil. 5.* Eóque frænato, vti conducuerat.

Condŏcefăcio, instruo, assuefacio. {לֶמֶד *limmádh* συμπαιδεύω, ἐθίζω GA. Enseigner & faire apprendre, instruire. ITAL. *Instruire, ammaestrare, insegnare.* GER. Lehren/vnderrichten. HIS. *Enseñar doctrina,* ANG. *To make to knawe.* } *Cic. 5. Tusc.* Nemo est enim qui eorum bonorum animum puret esse iudicem, eúmque condocefaciat, vt ea quæ bona maláve videantur, possit contemnere.

Condŏlĕo, les, Doleo, dolore afficior. {דאג *dágh* רשם *richám* נר *nadh.* ἀλγέω, πάσχω. GALL. Se douloir, auoir douleur grande. ITAL. *Dolersi.* GER. Mitleyden tragen / trauren/oder schmertzen haben. HISPA. *Dolerse.* ANGLI. *To be much pained, to be veriefick.* } *Plaut. in Truc.* Nam mihi de vento miserè condoluit caput. *Cic. 3. de Orat.* Nanque tum latus ei dicenti condoluisse, sudorémque multum consecutum esse audiebamus.

Condolĕsco, is, idem. *Cic. Acad.* Quúmque perturbationem animi illi ex homine non tollerent, naturaque & condolescere, & concupiscere, & extimescere, & efferri lætitia dicerent.

Condōno, as, idem quod Dono. [*Gell. cap. 7. lib. 6. Plaut. Amph.* Ego illam pateram Alcmena tibi condono.] {נתן *nathán* חנן *chanán* זבד *zabádh.* δωρέομαι. GAL. Donner volontairement, donner à pur dõu. ITALIC. *Donare.* GERMA. Schencken. HISP. *Dar graciosamente.* ANGL. *To giue frelie.* } *Pl. Menæch.* Ego illam non condonaui, sed sic vtendam dedi. *Cic. ad Philip.* Proconsulem. Vt eius filios, qui in tua potestate sunt, mihi potissimùm condones. *Cic. 2. Offic.* Aut pecunias creditas debitoribus condonandas putant. ¶Condonare ponitur non rarò pro ignoscere. {סלח *salách.* συγχωρέω. GAL. Pardonner, remettre & quitter. ITA. *Perdonare.* GERM. Nachtlassen/verzeyhen/verseben. HIS. *Perdonar.* ANG. *To forgiue.* } *Sallust.* Haud facilè alterius libidini malefacta condonabam. Cæsar monet, vt reliquum tempus omnes suspiciones vitet, præterita Diuitiaco fratri condonare dicit.

Condōnātĭo. {מתת *mattáth* מתנה *mattánath* זבד *zébedh.* χάρισμα. GAL. Donation, largesse. ITA. *Donacione, larghezza.* GER. ein schencke. HIS. *Donacion.* ANG. *Geuing, forgeuing. Cic. 2. in Verr.* Simul in iure dicendo bonorum possessionúmque contra omnium instituta adiectio, & condonatio.

Condonātus, particip. {συγχωρούμενος. ANG. *Forgeuen, pardonned.* } Condonandum iudicium alicui, quo reus absolutus aut condemnatus est in gratiam alicuius. *Cic. ad Att. lib. 2.*

Condormĭo, mis, Simul dormio. {Συνκαθεύδω. GAL. Dormir auec, ou quant & les autres. ITAL. *Dormire insieme.* GERM. Mitschlaffen. HISP. *Dormir vno con otro.* ANGL. *To sleep with others.* } *Plautus Most.* [*sc. 2. a. 2.*] Abimus omnes cubitum, condormiuim us. [*Suet. in Aug. c. 78.*]

Condormīsco, is ere. *Plaut. Rud.* Obiecro hospes, da mihi aliquid loci, vbi condormiscam parum. s. Istic vbiubi vis condormisce, nemo prohibet, publicum est. *Idem Milite.* Qui libitum est illi condormiscam. [Caput deponit, condormiscit. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 2.*]

Condoundus rex Alemanorum, vide Ammianum.

Condrillon, siue Condrilla, *Plinio, κονδρίλλη, Dioscoridi,* Herba est caule & flore ambubaiæ, hoc est, agresti intubo similis, vnde & intybi speciem aliqui esse dixerunt: tota tamen tenuior est. Inuenitúrque in imis ramulis gummi, fabæ magnitudine, similitudine mastiches, quod tritum, & cum myrrha in linteolo oliuæ quantitate fœminis subditum, menses earum ducit, ¶Est & alterum condrillæ genus, folium habens veluti circumrosum, oblongum, per terram stratum, caulem liquore lactis madantem, radicem tenuem in mucrónem desinentem, inanem, rotundam, flauescentem, eodem liquore plenam. Vtriusque Condrillæ meminit. *Dioscor. lib. 2. cap. 125.*

Condrĭs, siue potiùs Chondris, herba est, quam nonnulli Pseudodictamum vocant: & ferè vbique crescit, diclamo folio similis, ramulis minoribus. *Autor Plin. lib. 25 c. 8.*

Condŭco, is, pen. prod. Simul duco, congrego, cogo. {חלך *hilléch* חביא אסף *asáph.* συνάγω. GA. Amener, mener, ou apporter auec soy. ITA. *Congregare, condurre.* GERM. Mitführen/zusamen füren oder treyben. HIS. *Llenar à traer.* ANG. *To bring or carie together, to hire.* } *Varr.* Manè suscitat rostra, populum in foro conducit. *Cic. 2. de Inuen.* Tunc Croloniatæ publico de consilio virgines in vnum locum conduxerunt, & pictori quas vellet eligendi potestatem dederunt. [*Quintil.* conducere (partes argumenti) vn vnum locum.]

¶Interdum conuerto. *Lucil.* Et virtute tua & claris conducere chartis. [Tum quasi dijs immortalibus arbitris, in conuiuio Iouis Opt. Max. dextras eorum conducentibus. (De amicitia inita in conuiuo.)]

Item significat ad tempus redimo, fructus alicuius fundi emo, operam alicuius mercede comparo. *μισθόω. Cic. pro Cælio,* Cælius domum conduxit in palatio, *Idem pro Muræn.* Si mercede conducti obuiam candidatis issent. [Postquam obsonauit herus & conduxit coquos. *Plaut. Aul. sc. 2. a. 2.* Conducere coquum, *ὀψοποιὸν. Pl. ps. sc. 2. a. 3.* Qui conducebantur sedebant in foro. (ter) *Pl. ibidem.* Coctum, non vapulatum conductus fui. *Pl. Aul. sc. 3. a. 3* Nunio hùm conductus, Plus iam media mercede est opus. *Pl. Aul. sc. 2 a 3.* Ch'amydem commemores, si conducta est &c. *Pl ps. sc. c. 7. a. 4.* Quid mercedis? Quantillo argento te conduxit pse. dolus? *Pl. ps. sc. 7. a. 4. Plaut. Aul. sc. 5. a. 3.* Cædendum illum agnum ego conduxi (id est eum) *Nonius. Item in Amph.* Credo ego iam lacrimia quæ volebat ad epulum conduxit (id est perduxit,)] *Idem in Pseud.* Quantulo argenti te conduxit Pseudolus? ¶Conducere etiam is dicitur, qui pretium accipit pro re aliqua facienda: quod & Redimere dicitur, *μισθόω. Vlp.* Si quis seruum docendum conduxerit. *Cic. de Diuin.* Qui columnam illam de Cotta & de Torquato conduxerat faciendam.

¶Cõducit, in tertia persona, vel conducere in infinitiuo, significat vtile esse, *συμφέρει, συμφέλλειν.* ¶Etsi de homine loquamur, cum dativo tantùm construitur. *Colum. libr. 1.* Nam id maxime conduxit agricolæ. ¶Si autem de re alia, tunc quoque accusatiuum mediante præpositione admittit. *Plaut in Capt.* Vt potissimum quod in rem recte conducat tuam, id petam, id prosequor corde, animo atque viribus. *Et iterum ibidem,* Nam si ea memorem, quæ ad ventris victum conducunt, mora est. *Cic. Lentulo,* Et Reipub. rationibus putem conducere. *Conduci non possum, &c. Plaut. Asina.* Non ædepol conduci possum vita vxoris annua. Id est non possum adduci vt credam vxorem meam, posse vinere intra annum. ¶A conduco, fit participium cõductus, a, um, {נשכר *nischár,* משתכר *mistachchér. μισθωτός.* GALL. Loé, pris à loage. IT. *Tolto à prezzo.* GER. Geding besetzt. HIS. *Cosa alquilada.* ANGL. *Hyred or taken for hire.* } [*Plaut. Epid.* parabo Dolosam fidicinam nummo conducta quæ sit. *Idem Aul.* Abi, opera huc conducta est vestra, non oratio. *Cic. pro Sest.* Erat autem contentio non cum victore exercitu, sed cum operis conductis. [*Idem* pro Milone Conducta domus.]

Cōndūctum, substantiuum: vt, Habere aliquid conducti. *Cic. pro Cluen.* Solet enim extra portam aliquid habere conducti.

Condūctŏr, oris, verbale, Qui rem aliquam, aut operam alicuius pecunia conducit. {שכר *sochér. μισθωτής.* GAL. Qui prend à loage d'vn autre. ITAL. *Che prendre alcuno à prezzo per suo bisogno.* GER. Ein bestseller/oder der eindinget vmb gelt. HIS. *El aquilador que alquila de otro.* ANG. *He that hireth.* } vt, Fundi conductor, hoc est, inquilinus.

¶Item qui prerio opus aliquod faciendum suscipit. *Cic. ad Quin. fratrem lib. 3.* Nicephorum villicum tuum sanè probaui: quæsiuique ex eo quid ei de illa ædificatiuncula Laterij, de qua mecum locutus es, mandauisses. Tum is mihi respondit, seipsum eius operis H-sxvi. conductorem fuisse: sed te postea multa addidisse ad opus, nihil ad pretium: itaque se omisisse. [Gregi domino & conductoribus (de scenicis) *Plaut. prolog. Asin.*

Condūctĭo, onis, Redemptio. {משכרת *maschóreth. μίσθωσις.* GALLICE, Loage, ou alloage de besongne ou autres choses. ITAL. *Esso prendere à fitto, à nolo.* GER. Dingung/bestellung. HISP. *Alquiler ò arrendamiento.* ANG. *Ahyring.* } *Cic. pro Cet.* Qui colonus habuit conductum de Cesennia fundum, quum idem ex eadem conductione inerit in fundo. Conductio, pro collectione. *Cic. de Inuent.* Quare in longis argumentationibus, ex conductionibus, aut ex contrario complecti oportet: in breuibus id solum, quod conficitur exponere.

Condūcĭbĭlis, le, Vtilis. {טוב *tób.* συμφέρων. ἀνύσιμος. } *Plaut. in Bacch.* Non ego istuc facinus mihi conducibile esse arbitror.

¶Item quod conduci potest.

Condūctĭtĭus, a, um, Quod conduci solet, siue ex eorum numero est, quæ conducuntur. {נשכר *nischchár. μισθωτός.* GAL. Qui se loe, mercenaire. ITAL. *Che è solito à condursi.* GERM. Das man dinget oder bestellet. HISP. *Cosa alquiladisa.* ANGL. *Hired, or to be gotten for hire.* } *Plaut. in Epid.* Sed vna res me turbat ratióque, Apœcidi quomodo ostendam fidicinam aliquam conductitiam. ¶Conductitia domus tamen dicitur quæ conducta est. *ὑπομίσθιος οἰκία.* ¶Sic conductitia opera, dicitur mercenaria, quæ conducta est. *Varro,* Omnes hi agri coluntur hominibus seruis, aut liberis, aut vtrisque: liberis autem, quum ipsi colunt, vt plerique pauperculi cum sua progenie, aut mercenarijs & conductitijs liberorum operis.

Condŭlus, Anulus, *teste Festo.* {טבעת *tabbáath. δακτύλιος.* GALL. Aneau. ITA. *Anello.* GER. Ein ring. HIS. *Anilo.* AN. *Aring, a thimble.* } ita dictus, vt videtur, ἀπὸ τοῦ κοσμεῖν, hoc est, à digitorum articulis: aut nodis: siue quòd anulis digiti exornari soleant, siue quòd in digitis anuli veluti nodi quidam emineant. Prisci etiam Vngulum vocauerunt, & Symbolum: *teste Plin. lib. 33. c. 1.*

Condŭplico, as, are, Duplico. {כפל *chaphál. διπλόω.* GAL. Redoubler. ITA. *Radoppiare.* GER. Zwyfach machen/Doppten. HIS. *juntamente, doblar.* ANG. *To double.* } *Terent. in Phorm.* Idem hoc tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicauerit. ¶Diuitias conduplicare, *Lucr. li. 3. Cic. 1. de Diuin.* Tenebræ conduplicantur. [Si libuit, corpora conduplicant. *Plaut. pseud. sc. 1. a. 5.*

Cōnduplĭcātĭo, onis, Duplicatio. {כפל *chephel. διπλασιασμός.* GALLIC. Redoublement. ITA. *Doppiamento.* GEA. Zweyfaltung. HISP. *Dobladura.* ANG. *doubling.* } *Plaut. in Pœn.* Qui hoc est conduplicationis? quæ hæc congeminatio? ¶Est & conduplicatio figura Rhetorum. *Autor ad Heren. lib. 4.* Conduplicatio est vnius verbi vel plurium iteratio.

Condurdon, Herba est solstitialis, flore rubro, quæ è collo suspensa comprimit strumas. *Vide Plin. l. 26. c. 5.*

Cōndŭs. *Vide* CONDO.

Condylōma, atis, penultima producta, *κονδύλωμα.* Tuberculum insanabile (*vt Iulius Pollux inquit*) quod nascitur circa coronam ani, siue podicis sanguinem iugiter profundens: ita dictum à similitudine condylorum, hoc est, nodorum, qui in digitis, stricta in pu-

gnum palma,eminent. Curationem huius morbi vide apud *Celsum lib 6.c.18.* Vulgus vocat *Morbum S.Fiacri.*

Condylus,penultima correpta.{ κόνδυλος. GALL. Ce qui eſt boſſu & eminent és os,comme les nœuds & les cheuilles,& les iointures des doigts,des pies autres parties. ITALICE, *Giontura,nodo delle dita.* GERM. Die knoden vmb die gleych/als die an fingeren ſind / wanman ein fauſt macht. HISP. *Iuntara ò nudo de los artejos.* ANG. *The roundneſſe or knottes of bones in the knee,el hoto, ankle and knuckles.*} Iunctura, & nodus articulorum in digitis eminens, ſtricta in pugnum palma. Nam quatuor digiti, *vt ſcribit Ariſtoteles*, ternos habens condylos, pollex vero duos. Græci etiam κονδυλισμὸν pugnum vocant, qui fit complicatis digitis in conylos. Vide *Plutarchus* ſcribit, eum quem Caſtor condylo percuſſiſſet,ſtatim mortuum. *Mart.lib.1.* Caput illi virga comminuens, eiſdem quibus fuerat eblandita ictibus crebris,cõplicatiſque in condylos digitis vulnerabat.

cõne,Inſula ad oſtium Iſtri. *Lucanus lib 3.*-& barbara Come
Sarmaticas vbi perdit aquas,&c.

Cõnfabricări,συμπηγνύναι. *Gell.lib.3.cap.vlt.* Superſtitioſè,inquit,& nimis moleſtè,atque odioſè confabricatus, commolitiſque magis eſt originem vocabuli. Ciſte Baſſus,quàm enarrauit.

Confabŭlo,as,are,& confabŭlor,aris. Colloquor. { שיחה *ſchhàh.* συνομιλῶ. GALLIC. Parler,raconter fables & ſornettes. ITALI. *Fauellare.* GERM. Zaben erzellen/ oder ſich mit anderen vnderreden oder erſprachen. HISP. *Hablar.* ANG. *To talk together,to tell tayles.*} *Plaut. Maſtellaria;* Hiſce hodie hanc confabulabunt fabulam: *Plaut. Ciſtellaria,* Saluam eccam,ſed ego rem magnam tecum Confabulari volo.

Cõnfamulări,συνδουλεύειν. *Macrob.Satur.lib.2.cap.16.* Signa duo æquè fœminea,quibus ambitur, hylen naturámque ſignificant confabulantes.

Confarrĕātĭo,Genus erat ſacrificij inter virum & vxorem,in ſignum firmiſſimæ coniunctionis:ſicut Diffarreatio, ſimile erat ſacrificium, quo coniuges per confarreationem coniuncti diſſoluebantur. Sed huiuſmodi matrimonij aut diuortij genus ſolis ſacerdotibus erat in vſu. *Author eſt Boethius in Top.Cic.Plin.lib.18.cap.3.* Quin & in ſacris nihil religioſius confarreationis vinculo erat: nouæque nuptæ farreum præferebant. *Corn.Tacit.lib 4.* Nam patricios confarreatis parentibus genitos tres ſimul nominari, ex queis vnus legeretur vetuſto more:neque adeſſe,vt olim,eam copiam, omiſſa confarreandi conſuetudine,aut inter paucos retenta.

Confatalis, Quod eadem fati neceſſitate tenetur. συμπεπρωμένος. *Cic.de Fato.* At ſi ita fatum ſit, Naſcetur Oedipus Laio:non poterit dici,ſiue fuerit Laius cum muliere, ſiue non fuerit:copulata res eſt,& confatalis.

Confector,Confectio & Confectura, *Vide* CONFICIO:

Cõfercio,is,ex Con,& farcio,ſignificat compleo. { חבר חכבר *chibbér.* קבץ *kabáts* יצבר *iſabár* מלא *malé* רחק *dachak* ἐμφορῶ συσσωρεύω. GALLI: Emplir,farcir,entaſſer. ITAL: *Empire.* GER. Auſsfüllen/voll ſchoppen. HISP. *Hinchir,embutir,ò recalcar.* ANG. *To fill or ſtuffe.*} *Plin.lib.12. cap.15.* Myrrham paſſim à vulgo eoemptam in folles conferciunt. *Varr. de Re ruſt.* Quo facto non modo deſiſtunt pugna,ſed etiam conferciunt ſe lingentes.

Cõfertus,participium,Condenſatus. { אפור יצבור מלא *malé* רחוק *dachak* עב *hab.* συμπυκνός, συμπεπυκασμένος. GAL. Entaſſé,& ſerré enſemble,rempli,plein. ITA. *Pieno,repieno.* GERMANI: Auſsgefult/Voll geſchoppet. HISPANIC. *Recalcado,hinchido.* ANGL. *Stuffed full.*} *Cæſ.* Neque à tanta multitudine coniecta tela conferta vitare poterant: *Cic.in Cat.* Vino languidi,conferti cibo, ſertis redimiti,vnguentis obliti. [Confertum agmen *Senec.c.16.de Conſol. ad Mart.* Conferta multitudo. *Suet.in Tib.c.2.* Conferta exactoribus prouincia *Cæſar 3. de bel.ciuil.*]

Cõfertŭs,a,um,à quo Confertior, Confertiſſimus. ἀθρόος, συνεστραμμένος. *Liu.9.ab Vrb.* Præterquam quod confertiores ſteterant. *Ibidem,* In confertiſſima turba prope regium tribunal conſtitit. *Ibidem,* Eo ſe confertiſſimam turbam recepit.

Cõfertim,aduerbium,Denſè. { ἀθρόως, συστραμμένως. GAL: En vn tas, enſemblement,ſerreement. ITAL. *In vno mucchio,inſieme.* GERMAN. Vollgeſchoppet dick/hauffechtig. HISPANIC: *Recalcadamente.* ANGL. *In hone heap together.*} *Liu.* Quum confertim Romani, vt ſolent,denſatis excepiſſent ſcutis. *Idem d. bel.Mac.* Confertim pugnant & cædunt.

Cõfĕro,confers,in vnum fero,congero. { נשא *naſá.* συμφορῶ. GALL. Porter pluſieurs choſes en vn lieu. ITALI. *Portare in vno luogo.* GER. Zuſammen tragen. HIS. *juntamente traer á lugar.* ANGL. *To bring many thinges together into one place.*} *Colum.lib.1.* Sitque vtrique proximum horreum,quo conferatur ruſticum inſtrumentum. *Cic.lib 3. Offic.* Omnes curas cogitationeſque meas conferebam. [Conferre ſtatuas ex Capitolio in campum Martium. Conferre ærario bis millies(id eſt inferre.) *Velleius:* Quæque tibi eſt linguæ facundia confer in illud. *Ouid.Eleg.5.l.2.Triſt.* Conferre ſe totum ad quietem. *Suec.in Tib. c.15.* Ita tuum conferto amorem(id eſt dirigito in eum locum. *Plaut. Curc.ſc.1.a.1.* Conferre ſe totum ad quietem. *Sueto.in Tib.c.15.*] Ponitur aliquando prò confero, hoc eſt,contungo. Vnde confero pedem, ἐμπίπτω χωρεῖν πω, eſt pedem pedi conferre,& loco non cedere.

¶ Conferre manum,eſt pugnare,manum conſerere. *Virgil.9.Æneid.* Et conferre manum, & procurrere longius audent. *Et paulò antè,* conferre manum furor,iraque monſtrat. [Conferre arma. *Cæſ.lib.1. bell.ciuil.* Conferre caſtra caſtris. *Liuius* vbique,& *Cæſ.3.de bel.ciuil.* Cõtulit arma. *Ouid.Eleg.1.l 2.Triſt.*] ¶ Cõferre gradũeſt gradũ cõiungere,& æquis paſſibus incederet. *Idem 3.Georgic.* Iunge parres,& coge gradum conferre iuuencos. *Idem 6.Æneid.* iuuat vique morari,Et conferre gradum, & veniendi diſcere cauſas. [Propera Menæhme, fer pedem,confer gradum(id eſt profer) *Plaut.Menæh.ſc.3.a.3.*]

¶ Conferre ſigna Eſt duorum exercituum ſigna in eundem locum ferre,animo ineundæ pugnæ. *Liu.lib.1.ab Vrbe,* Aliquoties Latinus exercitus cominus cum Romanis ſigna contulerat. ¶ Conferre etiam cum accuſatiuo loci ſæpe ſignificat idem quod Eo, vel Accedo. *Cic.in Epiſt.* Excluſu ab Antiochia Dolabella,in Laodiceam ſe contulit. *Idem 3.de Orat.* Quum Æſchines ceſſiſſet Athenis,& ſe Rhodum contuliſſet. ¶ Conferre,aliquando ſignificat Comparare, & Contendere. *Cic.in Offic.* Tamen ne minima ex parte Lycurgi legi conferendi ſunt. *Ouidius,* Confer Amyclæis medicatum vellus athenis,Murice tum Tyrio,turpius illud erit.

¶ Quandoque prò paro,diſpono. *Plaut.in Curculione,* Ita tuum conferto amorem ſemper,ſi ſapis, Ne id quod ames, populus ſi ſciat,tibi ſit probro. ¶ Quandoque pro impono,iniicio,transfero: ἐπιφέρω. *Idem in Amphitr.* Ne poſterius in me culpam conferas. ¶ Quandoque prò communico. *Teren.in Heaut.* Syrus cum illo veſtro conſuſurrat,conferuntque conſilia adoleſcentes,id eſt,ſimul communicant, κοινολογοῦνται. [Conferunt capita & colloquuntur. *Liu.2.ab vrb.* Item,Conferte in vnum conſilia. *Suet.in Cæſ.c.80.* Nequis in hac platea negotij conferat quicquam ſui. *Plaut.Capt.ſc.1.a.4.* Conferunt ſermones inter ſe. *Plaut.Curc.ſc.3 a.2.*] Quandoque pro coniungo, συνάπτω. *Cicero ad Octauium,* Nam vt ordiar à principio, & perducam ad extremum,& nouiſſima conferam primis. [Si fletibus fata vincuntur,conferamus (fletus) *Sen.c.2.de Conſ.ad Mart.*] Conferre verba in pauca. ἀναβάλλεσθαι ἐπὶ τὸ συντομώτερον, prò concludere, reducere,& verborum compendio vti. *Plautus* [*Aſin.ſc.1.a.1.*] Nunc verba in pauca conferam: [Idem in *Pſeu.ſc.3 a.1.* In pauca confer quid velis:] ¶ Quandoque pro transfero,traduco,alio fero. μεταφέρω. *Terent.in Eunuch.* Metuet ſemper quem ipſa nunc capit fructum nequando iratus tu alio conferas. *Idem ibidem,* Vſque adeò ego illius ferre poſſum ineptias,& magnifica verba dum ſint. Verùm enim ſi ad rem conferentur, vapulabit,id eſt,deducentur. ¶ Quandoque pro vtilitatem affero, ſeu profuſum, συμφέρω συντείνω. *Columella lib.1.* Cæterum & ad æſtiuos temperandos calores,plurimum conferunt ſalientes riui. [Conferre plurimum ad victoriam. *Suet.in Tib.c.4.*]

¶ Conferre beneficium in aliquem eſt aliquem beneficio afficere; vel beneficium apud aliquem collocare: [Quid ceſſatis(mihi)dona conferre gratulantes. *Plaut.Menæ.ſc.2.a.1.*] Exempla paſſim occurrunt *apud Cic.in Offic.* Conferre item ſtipendium tranſlatè pro adiuuare atque opitulari. *Colum.Agric.lib.1.c.1.* Et alij tamen obſcuriores, quorum patrias non accepimus, aliquod ſtipendium noſtro ſtudio contulerunt. * Conferre, pro Differre, ἀναβάλλειν. *Cæſar,* Itaque id quod in longiorem diem collaturus eſſet. *Cicero ad Attic.* Quæ omnia in Martium menſem ſunt collata.

Cõllatio,Dicitur quod in vnum confertur. { מס *mas* מדה *middáh.* φόρος, εἰσφορά. GALLIC: Taille ſur le peuple,ce que chacun baille en commun pour ſa portion. ITA. *Tributo,contribuzione.* GERMA: Ein zuſammen tragung/als ſteur oder tribut. HISP. *Contribucion ò pecho.* ANGLI. *A copping together a taske or ſiſe.*} *Budæus,* Collationem antiqui vocabant,quæ indictio alias Latine dicitur:vulgus *Taleam* vocat. *Plin.in Panegyr.* Nam mihi cogitanti eundem te collationes remiſiſſe,donatiuum reddidiſſe,cõgiarium obtuliſſe,&c. *Liu.4.ab Vrbe,* Patres benè cœptam rem perſeueranter tueri, conferre ipſi primi: & quia nondum argentum ſignatum erat,æs graue plaſtris quidam ad ærarium conuehentes,ſpecioſam etiam collationem faciebant.

¶ Eſt item Collatio,idem quod comparatio, ſimilitudo: { משל *maſchál* משׁק *miſchkál.* παραβολή. GAL. Comparaiſon. ITA. *Comparatione, ſimilitudine.* GERM. Vergleychung. HISP. *Comparacion.* ANGL. *Comparing.*} *Plaut.in Mil.* Vbi facta erit collatio noſtrarum militiarum, Haud vereor,ne nos ſubdola perfidia peruincamur. ¶ Collatio (*inquit Cicer.2.de Inuentione*) eſt oratio rem cum re ex ſimilitudine conferens.

Cõllatus,participium. { συμφερόμενος. GALL. Aſſemblé & apporté enſemble:baillé & fourni,ioint & mis pres l'vn de l'autre. ANGLICI *Aſſembrato,datò,comparato,portato & paſto.* GERMAN. Zuſammen getragen/ gegeben. HISPA. *Coſa conferida ò iuntamente trayda.* ANGLICE, *Brought together,compared,copped together.*} vt;Collatis ſignis, Collato pede, collata dextra,collato marte pugnare συνάπτειν μάχην, quod ſignificat vnum in locum perlatis ſignis ad pugnam congredi: [Item,comparatus: ſi ſit nobis collatus Vlyſſes. *Ouid.Eleg.11.l.3.Triſt.* Ære collato funerari. *Senec.c.12.de conſ.ad Elber.* (i.collecto,in vnum congeſto.) Et *Suet.in Auguſt.c.59.* Colatum Socrati advictum *Quintil.* Conlata veſte & viatico. *Velleius.*]

Cõllātĭtĭus,a,um,{ εἰσφερόμενος, συναγόμενος. GALLIC. Baillé & porté par pluſieurs. ITAL. *Portato da molti.* GERMA. Das zuſammen getragen iſt. HISPAN. *Coſa trayda y conferida de muchos.* ANGLI. *Geuin or brogh by many.*} Quod collatum eſt. *Apul.lib.4.* Choraula doctiſſimus collatitia ſtipe de menſa paratus. Collatitia inſtrumenta, *Seneca in conſolatione ad Marc.c.10.* vocat ea quæ à pluribus commodantur. Collatitiis & ad dominum redituris inſtrumentis ſcena adornata eſt. Sic *Quint. Declam.6.* Collatitiam vocat ſepulturam, quæ à pluribus confertur.

Cõllātĭtĭus,a,um, Collatitius,quod ſcilicet à pluribus collatum eſt: vt Collatiuum ſacrificium. ἐξ ἐρανικῆς δυσίας.

¶ Collatiuum autem ventrem vocat *Plautus*, magnum & turgidum; eo quod in eum edulia multa conferantur. [Ita enim *in Curc.ſc.1.a.2.* Quis hic eſt homo cum collatiuo ventre,&c.]

¶ Collatiuum etiam neutro genere dicimus, eadem forma, quâ donatium, pro pecunia quam populus principi vel Reipublicæ confert.

Collator,oris,verbale à cõfero. { נתן *nothén* נשא *noſé* συμφορεύς. GAL. Qui contribue,qui baille ſa part,qui fournit auec les autres. ITA. *Donatore di qualche coſa.* GERMAN. Ein zuſammen trager/oder ein zuſteurer HIS. *Aquel que conferiſce.* ANGLI. *That contributeth or giueth his part.*} *Pl.Curc.* [*ſc.1.a.4.*] Symbolorum collatores apud forum piſcarium.

Cõllātus,us,ui, συμβολή, φορά. *Hircius de bel. Hiſp.l.6.* In collatu,pari erant conditione.

Conferrumĭno, *Vide* FERRVMINO.

Cõfertŭs a,um,& Confertim,aduerbium, *Vide* CONFERCIO.

Cõferua, quid ſit, *declarat Plin.lib. 27.cap.9.* his verbis. Peculiaris (inquit) eſt Alpinis flumibus conferua, appellata à confertumi
nando

nando, ſpongiæ aquarum dulcium verius, quàm muſcus, aut herba villoſæ deſitatis atqua fiſtuloſæ. Curatum ea ſcio omnibus fere oſſibus confractis, prolapſum ex arbore alta putatorem, circundata vniuerſo corpori, aquam ſuam inſpergentibus quoties inareſceret, &c.

Conferueo, es. Simul ferueo, ferueo: {רתח *rutách*. ζέω. GAL. S'eſchauffer & bouillir. IT. *Bollire ò bollire inſieme.* GERM. *Sieden/Mit ein ander ſieden.* HISP. *Heruir, ò heruir juntamente.* ANGL. *To be ſcalding heat or to boyle together.* } & per tranſlationem pro quouis modo incaleſco. *Horat. 1. Serm. Satyr. 2,* -mea quum conferbuit ira. ¶ Accipitur item Conferueo, pro ferrumino, or, coëco, conſolidor. *Celſus lib. 8. c. 10,* Si quando oſſa non conferbuerint quæ ſæpe ſoluta, ſæpe mota ſunt, in aperto deinde curatio eſt: poſſunt enim coire. *Et paùlò pòſt,* Solent interdum diuerſa inter ſe oſſa conferuere: eóque & breuis membrũ fit, & indecorum. ¶ Hinc conferua herba nomen accepit, quod ea oſſa fracta conſerueant, hoc eſt, ferruminentur: *de qua vide paulò antè.*

Conferueſco, cis. idem, {AN. *To be very hoate and boyle together.* } *Colum. lib. 12,* Nec poſtea tangitur donec conferueſcat.

Conſeſtim, Statim, eueſtigio, illicò, ſine vlla mora. {פתאם *pithéom* מיד *miyádh* αὐχμὸς αὐαυνω GALLIC. Sur le champ, ſubit, incontinent. ITALLI. *Incontinente, ſubito.* GERMAN. *Eins wegs/von ſtundan/vnuerzogentlich.* ITALL. *Luego, ſubitamente.* ANGLIC. *Forth with, by and by.* } *Cæſar 5. bell. Gall.* Cæſar promiſſo equitatu confeſtim legiones ſubſequi iuſſit. *Cic. 5. Phil.* Rem adminiſtrandum arbitror ſine vlla mora, & confeſtim gerendam cenſeo.

Confibulo, læ. {AN. *A claſpe or tach.* } *à Catone cap. 12. de Re ruſt.* numerãtur inter inſtrumenta torculari neceſſaria, cuius præcipuus erat vſus vt dehiſcentibus arboribus inducerentur, ad hiatum earum comprimendum. τὸ γὰρ γόμφος τῷ διαχάλοντος δένδρου συναπτικὸς. *Verba Catonis hæc ſunt,* Serias (*inquit*) tres, fibulas xi, confibulas ligneas queis arbores comprimat, ſi dehiſcent, & cuneos ſex.

Conficio, confeci, confectum, compoſitum ex Con & Facio, Facio, perficio, exequor. {עשה *baſáh* גמר *ghamar* כלה *chilláh.* πραττω, διαπραττομαι, ἐκτελω. GALLIC. Parfaire, & conſommer, achcuer. ITALIC. *Finire, eſpedire. fornire.* GERMAN. Machen/verbringen/außmachen. HISPA. *Acabar.* AN. *To achieue and end. to finiſhs.* } *Cic. Fam 5.* De Dionyſio, ſi me amas, conficere: quamcunque ei fidem dederis, præſtabo. *Idem,* Confeci quæ iuſſiſti omnia. ¶ Huc pertinent variæ loquendi formæ. *Cicer. Philip. 9.* At ille properans feſtinánſque, mandata noſtra conficere cupiens. ¶ Conficere officium legationis, *apud Cæſ. bel. Ciuil. 3.*

¶ Conficere nuptias. [*Sueton. in Claud. cap. 26.*] *Terent. in Andr.* Nam ſatis credo, ſi aduigilaueris, Ex vnis geminas mihi conficies nuptias. ¶ Conficere negotium. *Plaut. in Ciſtel.* Nemo exhibit: omnes intus conficient negotium. Vbi id erit factum, ornamenta ponent.

¶ Conficere pacem. *Cic. pro Flacc.* Pacem maritimam ſumma virtute, atque incredibili celeritate confecit. *Ter. in Heau.* In mentem venit, namque adoleſcens quàm minima in ſpe ſitus erit, Tam facilè patris pacem in leges conficiet ſuas. ¶ Conficere iter. *Cic. ad Attic.* Nunc iter conficiebam, æſtuoſa & puluerulenta via. ¶ Sic Conficere annos, vitæ curſum, curriculum. *Ci. 1. de Nat. Deor.* Sed curſus annuos conficit: cuius illuſtratione menſtruo ſpatio luna complent. [Conficere noctem (i. traducere. *Cæſ. 3. de bell. Ciuil. Idem ibid. ii. 1.* Confecto reliquo ſermone. *Item.* Confecto prandio, vinóque epoto. *Plaut. Mẽ. ſc. 2. a. 3.* Seſquiopus cotidianum conficere, *Plaut. Capt. ſc. 5. a. 3.*] ¶ Cõficere annales, librum: pro ſcribere, cõponere. ¶ Conficere pecuniam, procurare, comparare. *Cic. pro Syll.* Duæ rationes conficiendæ pecuniæ, aut verſura, aut tributo.

¶ Conficere exercitum. *Cic. pro leg. Manil.* Pompeius difficili Reipublicæ tempore exercitum confecit. ¶ Conficere bibliothecam. *Cic. ad Att. lib. 1,* Velim cogites id quod mihi pollicitus es, quemadmodum bibliothecam nobis conficere poſſis. [Conficere ſuffragia *Liu. lib. 9. ab Vrb. Item,* Conficere reditum alicui: *Sueto, in Cæſa. cap. 5.*] ¶ Conficere bellum, τὸν πόλεμον συγκεκοτεῖν. *Cic. Famil. 5.* Nam ſi hoc expectandum fit, dum totum bellum conficiam. ¶ Admittit quoque in hoc genere præpoſitionem. *Cic. ad Quint. Frat.* De noſtra Tullia tui meherculè amantiſſima, ſpero cum Craſſipede nos confeciſſe, id eſt, tranſegiſſe. *Idem. Attic. 12,* Sed hæc coram videbimus: ita tamen vt hac æſtate fanum abſolutum ſit. Tu tamen cum Appella Chio confice de columnis. ¶ Conficere cibum, id eſt mandere & dentibus molere. *Cic. de Nat. Deor,* Eorum aduerſi acuti morſu diuidunt eſcas, intimi autem conficiunt, id eſt conterunt, *Plin. lib. 26. cap. 8,* Alias enim cibos nou tranſmittit, alias non continet, alias non capit, alias non conficit. ¶ Conficere argentum, pro decoquere & dilapidare, ſeu malè abſumere. *Terent. in Phorm.* egomet ire ſenibus Sunium Dicam ad mercatum, ancillulam emptum quam dudum duxit Geta. Nam quum hîc non videant me, conficere credant argentum ſuum. Sic patrimonium conficere. *Cic. pro Flac.* Patrimonium quod hic nobiſcum conficere potuit, Græcorum conuiuiis maluit diſſipare. *Et Plau. in Cap. ſc. 5. a. 3.* Quia me, meámque rem, quod in te vno fuit, Tuis ſceleſtis falſidicis fallaciis dilacerauiſti, deartuauiſtique opes. Confeciſti omnes res atq. rationes meas, id eſt, perdidiſti quicquid ad hanc rem perficiendam excogitaueram *Cic. pro Marc.* Nihil eſt enim opere aut manufactum, quod aliquando non conficiat aut conſumat vetuſtas. ¶ Cõficere hominem, eſt vulneribus interficere & dilaniare: & proprie hoc verbum (*vt inquit Donatus*) conuenit gladiatoribus iis, qui grauiſſimis vulneribus ſe mutuò dilaniant. *Cic. in Piſon.* Plagis confectum ante oculos tuos cecidiſſe, *Liuius 1. ab Vrbe 1.* Prius itaque quàm alter, qui nec procul aberat, conſequi poſſet, & alterum Curiatium confecit. *Quint. & Lactant. lib. 1.* hoc verbum non inuenuſtè ad elementorum pugnam tranſſumpſit. Ignis quidem (inquit) permiſceri cum aqua non poteſt: quia ſunt vtraque inimica: & ſi cominus venerint, alterutrum quod ſuperauerit, conficiat alterum ne-ceſſe eſt, hoc eſt, perdat & conſumat. * At Conficere virginem, *apud Teren. in Eunucho.* virginem Quam amabat, eam confeciſſe ſine moleſtia, *ſic interpretatur Donatus*: Si dixiſſet, Amorem confeci poſſet intelligi, confeci, expediui, perfeci. Atverò virginem confeci quid intelligemus, niſi hoc vnum quod inſultat. Parmeno, confectam virginem, quaſi dicat ſuperatam atque deuictam: ? [Sic *Pl. pſeud. ſc. 5. a. 1.* Conficiet hic te verbis ſuis. (i. configet, confodiet, victum reddet.)]

¶ Transfertur quoque ad moleſtiarum dolorúmque magnitudinem, & idem fere eſt quod enecare & excruciare. [Me aſſiduo confectum cura, dolore ſuffocat *Catul. ad Ortalum.*] ¶ Et interdum actiuè. *Cic. ad Attic. 11,* Me conficit ſolicitudo, ex qua etiam ſumma infirmitas corporis: qua latere, cro vnà cum eo, qui negotium gerit.

¶ Interdum paſſiuè, & cum ablatiuo. *Cic. Offic. 3.* Quid ſi Phalarim crudelem tyrannum & immanem, vir bonus, ne ipſe frigore conficiatur, veſtitu ſpoliare poſſit, nónne faciat? *Idem Famil. 4,* Quàquam enim nulla meipſum priuatim perculit inſignis iniuria: nec mihi quicquam tali tempore in mentem venit optare, quod non vltro mihi Cæſar detulerit: tamen nihilominus eis conficior curis vt hoc ipſum quod maneam in vita, peccare me exiſtimem.

¶ Interdum abſolutè. *Idem,* Conficior veniſſe tempus, quum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere poſſim.

[Confectus, a, um. Confecta victoria: (pro obtenta,) *Sueto in Aug. 4. cap. 17. Item* Iam confectam prouinciam ſcripſerat, vel victam vel prorſus in prouinciæ formam redactam. *Liu. l. 7. d. 4.*]

Conficio, verbale Abſolutio, perfectio, compoſitio, comminutio. {מעשה *maaſéh* בלה חבלית *chaiáh tachlith.* διάπεξις. GAL. Acheuement accompliſſement. IT *Perfectione, eſſo fornire.* GER. Außmachung/verbringung. HI. *Acabamiento,* AN. *An achieuing or finiſhing.* } *Cic. pro Flac.* Nec tabulæ creditoris proferuntur, nec tributi confectio vlla recitatur. Belli confectio. *Cic. 4. Phil.* Annalium confectio, *Idem 2. de Orat,* Eſcarum confectio à lingua adiuuari videtur, *apud eundem de Nat. Deor.*

Conficitor, oris, Conſumptor, item executor. {מכלה *mechalléh.* διαπεξικτωρ συντελεστὴς. GALL. Qui acheue, met à fin & conſomme. ITA. *Chi fougge, chi mette à fine.* GERMA. *ein auß macher/verbringer.* HISPA. *Acabador, conſumidor, confactionador de coſas diuerſas.* ANGLI. *That finiſheth or achieueth amy thing.* } *Cic. 2. de Nat. deor.* Atque hic noſter ignis quem vſus vitæ requirit, confector eſt & conſumptor omnium idémque quodcunque inuaſit, cuncta diſturbat ac diſſipat. *Idem in epiſt.* Qui reliquias huius belli oppreſſerit, hic totius confector futurus eſt. [*Sueton.* tum ſæpè, tum in *Neron. capit. 12.* eo vſus eſt nomine.]

Confectũra, ræ, {מעשה *maaſeh. κατασκευὴ, δημιουργία.* GALLIC Facon, raconſtrement. ITA. *Fattura di qualche coſa, che le da. leſſere.* GERMAN. Machung eines dings. HISPA. *La confacionadura.* ANGL. *The making or bringing the ſhape apon any thing.* } *Pli. lib. 13. ca. 12,* Proximum amphitheatricæ datum fuerat, à confecturæ loco. *Colum. lib. 9. c. 14,* Confectura mellis.]

Cõfido, pen. prod. Nihil addubito fidem in aliquo repoſitam habeo, pro certo duco, aliqua re nitor, adſum animo, timorem omitto. {בטח *batách.* πίστις, πεποίθησις. GALLIC. Se fier, ſe tenir aſſeuré, croire fermement, eſperer. IT. *Confidere. ſperare.* GE. Vertrawen/gewuß/vngezweyfflet halten. HI. *Confiar, eſperar, atrauerſe.* ANG *To beleue aſſuredlie, to truſt in a thing.* } * Præteritum facit Confiſus ſum, & Confidi. Iungitúrque verbis tam præſentis quàm præteriti & futuri temporis: *vt etiam annotauit Valla lib. 5. c. 50. Cic. ad Att.* Confido rem vt volumus eſſe. *Idem 6. in Verr.* Ego mei officij rationem cõfido omnibus probatam fuiſſe. *Idem 4. Tuſcul.* Quem te & opto eſſe, & confido futurũ.

¶ Confidere arcæ alicuius *Cic. lib. 1.* Ne dubites mittere, & arcæ noſtræ confidito, hoc eſt, confide futurum, vt pretium tibi ex arca noſtra perſoluatur. ¶ Sibi confidere, eſt ſeipſo niti, & aliunde non pendere. *Cic. de leg.* Vir excellens & fortis confidere ſibi debet, & ſuæ vitæ, & actæ & conſequendæ ſiti.

¶ Iungitur etiam frequenter ablatiuo. *Cic. pro Quint. Roſc.* Ego facilitate confiſus, vide quò progrediar. [Socio ſemper confidit Vlyſſe. *Ouid. 13. Metam. Plaut. Amphi. ſc. 4. a. 4* Iſtuc à fratre confido me impetraſſere: Hoc illum me mutare confido fore. *Pl. Capt. ſc. 2. a. 1.* Quid rebus confiderem meis *Plaut. Capt. ſc. 4. a. 3.* Num confidit? Hic Sycophanta eſt. *Plaut pſeud. ſc. 7 a. 4.*]

Confidens, entis, nomen ex participio, quod fere in malam partem accipitur, pro audaci & temerario. {בטוח *botéach.* רן *zédh.* τολμηρὸς θρασὺς. GAL. Hardi, aſſeuré, qui ne s'eſtonne point, outrecuidé. ITA. *Ardito, aſſicurato, che non teme nulla.* GERM. Der gutter zuuerſicht iſt: *item* fräuel/vnuerſchampt/verwegen. HISPA. *Atreuido y oſado.* ANGLIC. *Hardie, that feareth nothing.* } *Terent. in Phorm.* Homo confidens, quòd illum dij omnes perdant. *Virg. 4 Georg.* Nam quis te, iuuenum confidentiſſime, noſtras iuſſit adire domos? [Confidentes, garrulique & maleuoli. *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 4.* Quis alter audacior homo, aut qui me confidentior? *Plaut. Amphitr. ſc. 1. a. 1.*] ¶ Aliquando tamen Confidens ponitur pro conſtanti & graui, θαρσαλεος. *Teren. in And.* Neſcio quis ſenex venit modò, ellum confidens, catus. *Vbi Donatus*, confidentem pro conſtanti, non in mala ſignificatione poſuit. Sæpius tamen in deteriorem partem accipitur. *Cic. Tuſ. al. 3,* Quis fortis eſt, idem eſt fidens, quoniam confidens mala conſuetudine loquendi in vitio ponitur. ¶ Ductum verbum à confidendo, quaſi laudis eſt. Ex quibus Ciceronis verbis conſtat, quod laudis ſit confidere. Confidens vero & Confidentia ab ipſo verbo facta in vitio ponantur.

Cõfidentia, Audacia, temeritas. {בטחון *bittacháon* זחון *zadhón.* θαρσος. GAL. Audace, outrecuidance, hardieſſe, confiance, aſſeurance. ITAL. *Confidenza, aſſicuranza, ardimento.* GERMAN. Vertrawung/ fräuenheit/ falſche ſicherheit/verwägenheit zu dem böſen. HISPANIC. *Atreuimiento, oſiada.* ANGLIC. *Hardineſſe, a ſure truſt and hope.* } *Terent. in Andr.* O ingentem conſidentiam! *Cic pro Cecin.* Quaſi vero aut in iudicio poſſit idem improbitas, quod in xi confidentia: [Nulla eſt in

corde confidentia. *Plaut. Amphi.* Malitiam (habeat) audaciam, confidentiam. *Plau. Merc. fc. 2. a. 2.* Confidentia est nos inimicos profligare posse. *Idem ibid.* Confidentia est me inimicos posse perdere. *Plaut. Pseud. fc. 4. a. 2.*] *Plaut. in Aul. fc. 2. a. 3.* Scapularum confidentia, virtute vlmorum freti. * Vbi pro duritia scapularum ponitur. * Pro constantia, *apud Cic. de Rep.* Duas sibi res quominus in vulgui & in foro diceret, confidentiam & vocem defuisse. *Nonius.*

Confidentér, Audacter, animosè, remerariè. {לבטח *labétach.* πεποιθότως. GA Asseurement, hardiment, audacieusement, par outrecuidance. IT. *Arditamente, confidenza. senza paura.* GE. Vertrautlich/standhafftiglich. HI. *Atreuida ò fadamente.* AN. *Boldly, with confidence.* } *Plaut. Amph.* Quæ non deliquit, decet audacem esse confidenter. *Aecius,* Qui in puellæ domum iam confidenter irripuit. [Vt confidenter contra astitit? *Capt. fc. 5. a. 7.* Nemo æquè confidenter ac mulieres faciunt suprà. Tanta audacia, *Plau. Mer. fc. 5. a. 2.* Benè confidentérque contra te astitisse intelligo. *Plaut. Pseu. fc. 3. a. 1.* Quàm confidenter loquitur? *Plaut. Mostell. fc. 1. a. 1.*]

Cōfidentiloquiūs, Ἀγοραστικῶς. comparatiuum à Confidentiloquus deductum: quo vtitur *Plaut. in Trinum*, nihil est profectò stultius, neque stolidius. neque mendaciloquius, neque argutum magis, Neque confidentiloquius, neque periurius, quàm, &c.

Cōfisūs, pen. prod. participium. {בטוח *batúach.* πεποιθώς. θαῤῥῶν. GA. Qui a fiance, qui s'est fié & asseuré. IT. *Che si fida.* GE. Der vertrawet oder sich auffein sach verleßt. HI. *Qui se fida.* ANG. *Trusting hoping.* } *Vir. 5. Æneid.* O nimium cælo & pelago confise sereno. Nudus in ignota Palinure iacebis arena. Copia & facultate causæ confisus. *Cic. pro Rosc. Comœdo.*

Cōfisio, onis, Fidentia, firma animi spes. {מבטח *mibtách.* θάῤῥος, τὸ θαῤῥεῖν. GA. Confiance, asseurance ferme IT. *Fiducia confidonza.* GE. Bertrawng HI. *Confiença in buena parte.* AN. *Truft confidence.* } Cic. 4. *Tusc.* Et si fidentia, id est, firma animi confisio, scientia quædam est, & opinio grauis non mere assentiens.

Cōfideiūssor. συνεγγυητής. *Vlp. D. lib. 46. tit. 1. l. 10*, Et omnes cōfideiussores, qui idonei esse dicuntur. præstò sint.

Configo. pen prod. confixi, confixum. Figo. transfigo, vulnero. {מעך *maabéch* תקע *takáh* מחץ *machátz* דקר *dakár.* διαπείρω, κατατιτρώσκω. GA. Ficher, percher, attacher, IT. *Conficcare.* GE. An hefften/ oder zusamen hefften. HI. *Juntamente hincar.* AN. *To sticke or truft into a thing.* } vt Configere tabulam aculeis, *Col. lib. 7 cap. 3.* Configere sagitis *Cic. 4. Acad.*

¶ Configere tabulas inter sese *Cato cap. 21.*

¶ Configere curas omnes in salute Reip. per metaphoram dixit. *Cic. 7. Phil.* pro eo quod est, omnes cogitationes ad salutem Reip. dirigere. Nisi (inquit) talis consul esset, vt omnes vigilias, curas, cogitationes in Reip. salute configerent, Consulem non putarem. [Confige sagitis fures thesaurarios, *Plau. Aul. fc. 2, a. 2.*]

¶ Dicimus etiam Configere spem nostram in aliquo, pro eo quod est spem nostram in aliquo repositam habere. ¶ Configere cornicum oculos, prouerbialiter dicitur, *sesse Erasmo in Adagiis*, pro eo quod est veterum scientiam nouo inuento obscurare, efficeréque vt superiore, nihil scisse, nihil vidisse videantur. Aut certè (*vt interpretatur Budæus*) callidos homines & versutos, astutia & calliditate superare. *Cic. pro Man.* Iuuentius est scriba quidam, Cn. Flauius, qui cornicum oculos confixit.

Cōfixus, partic. {מעוך *maúch* נמחץ *nimchátz* נדקר *nidhkár.* κατατιτρωσκόμενος. GALL. Percé, fiché. ITAL. *Forato.* GERMA. Durch stochen vngr. hefftet. HISPANI. *Horado, hincado* ANGL. *Pearced, gored.* } Cic. 2 *Phil* Meminerant eius sententia confixum Antonium. [Confixi pueri, qui: *Gell. c. 16. lib 16.*] Pro Confixus *Diomed.* ponit Confictus, *Gra. lib. 1.* Figor ambigue declinatur apud veteres tempore perfecto. Reperimus etiam fictus & fixus *Scaurus de vita sua*, Sagitta (inquit) confictus.

Configūro, as, are. {תאר *teér. jatsar.* συσχηματίζω. G. Faire de pareille figure & forme. IT *Figurare.* GE. Etwych gestalten. HI. *Figurar.* AN *To forme and muk lik.* } *Cel. li. 4. c 20*, Ne prauitas statuminum ad similitudinem sui vitem configuret, [*Gell. c. 11. lib. 12*]

[Confindo, is, *Tibul. lib. 4.* Et ferto tellus, potus confunditur ære.]

Confingo, gis, Fingo, comminiscor, excogito, mentior. {יצק *jatsár* בדא *badhá.* πλάττω. GA, Feindre. controuuer quelque chose. ITA. *Fare fingere*, GE. Erdichten/erdencken. HI. *Hazer y fingir.* AN. *To mak and put a shape on any thing.* } *Plin. lib. 10. c. 33.* Hirundines eadem materia nidos confingunt. *Ci. pro Sext. Ros.* Crimé incredibile confingūt. *Idem Verr. 5*, Concedes non hoc crimen nos in re confingere, *Luem pro Deiotaro*, Id vos & à viro optimo & homine minime stulto cogitatum esse confingitis [Subito fronte conficta, barbáque Philosophi, *Quintil.*]

Confictus, part. Fictus. {נגזר *notsár* בדוא *badhá.* συμπλασθείς, ὑπόπλαστος. GA. Feint, simulé, controué. IT. *Finto, simulato, contrafaite.* GER Dem ein gestalt gemachet ist/ erdichtet. HIS. *Cosa fingida ò contraheca.* ANG. *Fayned,* } vt Conflictæ lacrymæ. *Terent. in Andr.*

Confictio, onis, Machinatio. {יצר *jetsér* יצר *jotsér, σύμπλασις.* GALLIC. Feinte, fiction, coutrouuement IT AL. *Fittione, il contrafare.* GER. Gestaltung/erdichtung. HISPANI. *Fingimiento,* ANGLIC. *A fayjng, new inuinting.* } Cic. *pro Rosc. Amer.* Criminis confictionem Erucius suscepit.

Confinis, pen. prod. Conterminus, eosdem habens fines. {סגבל *mighbál* ὅμορος. GALLIC. Tenant & aboutissant à vn autre, limitrophe, frontier ITAL. *Confiname.* GERM. ein anschlesser/ein nachgeteguet/nachbawr. HISPAN. *Vezino á certano en terminos,* ANGL. *Next adioning or bordering to.* } Vnde Confines agros dicimus, quorum fines coniuncti sunt. *Liu. 4. ab Vrb.* Excursiones inde in confinem agrum Labicanum factæ fuerunt. ¶ Confinis meus etiam dicitur, qui agrum aut villam meæ habet contiguam, vel vicinam. *Mar. lib. 2*, Vexat sæpe meum Patrobus confinis agellum. Inter vicinos autem & confines hoc interest, quod vicini sunt, quorum prædia parietibus distermnantur: Confines vero quorum prædia linea sola distinguuntur Itaque confinium in rusticis, Vicinitas in vrbanis prædiis ponitur, *vt docet Paul. in l. 4. fin. regun.* ¶ Confinis aliquando idem significat quod similis. *Autor ad Heren.* Qui prouenient ad confine genus eius generis. *Quin. lib. 6. c. 4.* Et confine est quod dicitur per suspicionem.

Confinium, nij, Est finis agri, vbi cum altero coniungitur. {גבול *ghebúl.* μεθόριον. GAL. Limite, frontiere, aboutissement de deux choses l vne à l'autre. ITAL. *Confine.* GER. Ein anstoß/ato eines ackers oder an dem anderen ligt/ein march. HISPA. *Vezindad en terminos.* ANG. *A marche, or border.* } *Cic lib. 2. Offic.* Conuenit autem cùm in dando munificum esse tum in exigendo non acerbum: in omnique re contrahenda, vendendo, emendo, conducendo, locando, vicinitatibus & confiniis æquum & facilem, multa multis de iure suo cedentem. Per translationem pro quauis vicinitate aut propinquitate ponitur. *Colum. lib. 1.* Mediocritas in electione loci maximè probatur, quoniam in confinio boni malique posita est. *Lactant.* Ex quorum confinio nasus exoriens, æquali porrecta iugo, vtramque aciem simul & discernit & munit. [*Tibul lib 4* Inter geminæ nantem confinia mortis (. i. in medio Scyllæ & Carybdis.) *Gel. cap. 13. lib. 6.* Quoddam tempus nouum expressit in confinio (vitæ & mortis) *Idem* Metaphor. etiam vsus est *c. 14. lib. 7.*]

Confinia, nium, pluralis numeri declinationis tertiæ. *Sene. lib. 1. de Ira*, In confinibus hostis arcendus est.

Cōfio, is, passiuæ significationis. Fio, siue conficior. {נעשה *neésáh.* συμφορᾶθαι. GALL. Estre parfait & acheue. ITALI. *Essere fatto.* GER. Gemacht werden. HISPANI. *Ser hecho.* ANGL. *To be made and finished.* } *Col. lib. 5. cap. 15.* Tria igitur stercoris genera sunt præcipua: quod ex auuibus, quod ex hominibus, quod ex pecudibus confit. *Idem lib. 5. cap. 8* Sic enim curabit, vt panis diligenter confiat. *Terent. in Adel.* Hoc confit quod volo. *Virgil. lib. 4 Æne.* nunc qua ratione, quod instat, Confieri possit, paucis (aduerte) docebo.

Cōfirmo, as, are, Firmum facio, robur addo. {אמץ חזק *imméts chizzék* קים *kyjám* κραταιῶ, στηρίζω, καθίστημι. GALL. Confermer, fortifier, rendre fort. ITAL. *Confirmare.* GERMA. Bestätigen/befestigen/fest machen. HISPA. *Confirmar lo flaco.* ANGLIC. *To mak stremthie, stable or firme.* } *Cic. pro leg Manil.* Mitridates autem & suam manum iam confirmat. *Idem ad Quint. lib. 1.* Erige te & confirma, si qua subeunda dimicatio erit. *Idem Philip. 1.* Pax denique per eum & per liberos eius cum præstantissimis ciuibus confirmata est. [Confirmare ad successionem imperij. *Suet. in Tib. cap. 55.* Confirmare libertati: pro in libertatem asserere. *Cæs. lib. 1. de beli. ciu.* Volui animum meum confirmare vt benè me habeam filiæ in nuptiis. *Plaut. fc. 5. a. 2* Retinere & confirmare consternatum populum. *Suet. in Aug. cap. 43.*]

¶ Aliquando, asseuero, affirmo. ¶ אמר *amár* קים יעד *jaadh kyjám hebidh* חכטיח חקים *hebidh hibitach hekim.* πιστόομαι, ὑπισχνέομαι. GAL. Affermer, confirmer. ITA. *Affermare.* GERMA. Zur gwuß vnd fest sagen. HISPA. *Affirmar.* ANG. *To alledge and say stifle to a thing.* } *Cic. lib. 4. Acad* Maximè vero virtutum cognitio confirmat percipi & comprehendi multa posse. *Idem de Ami.* Nemo vnquam erit, & (vt confirmare possum) nemo certè fuit.

Cōfirmātor, מעור כן התערבות *mebidh hattaarubúth. βεβαιωτής, ἐγγυητής.* GALL, Celuy qui asseure & respond, respondant & plaige. ITALI. *Chi assicura ò inanima alcuno.* GERMA. Ein befestiger/oder der etwas furguß sagt. HISPAN. *Confirmador, fiador.* ANG. *An that makes an other sure, asurethie.* } *Cic. pro Cluent.* Vnus & alter dies intercesserat, quum res parum certa videbatur, sequester & confirmator pecuniæ desiderabatur.

Cōfirmātio, onis. {מאמץ *maamáts. βεβαίωσις, ἐπιστήριγμος.* GAL. Confirmation, renfort, asseurance. ITA. *Confirmatione.* GER. Ein befestigung. HISPAN. *Confirmation.* ANG. *Assurance, the making of an thing sure.* } *Cic. 2. ae Finibus* Inuenta vitæ via est, confirmatióque omnium officiorum.

¶ Est & Confirmatio orationis Rhetoricæ pars, argumenta continens, ad causæ nostræ fidem, autoritatem, & firmamantum, *de qua Cic. 1. de Inuent.*

Confirmātus, tatis. {אמשה *amisáh. κραταίωμα ἰσχυρογνωμοσύνη.* } *Plaut. Milite*, Os habet, linguam, perfidiam, malitiam, atque audaciam, Confidentiam, confirmitatem, fraudulentiam.

Confiscārē, Est publicare bona, & in fiscum, hoc est, ærarium principis redigere. {החרים *hecherim. δημεύω, δημοσιόω.* GALL. Confisquer, ITA. *Confiscare.* GERM. Ein gut dem gmeinen seckel oder antworten/das im verfallen ist/dem seckel der oberkeit etwas zuschendist mach. HISPANIC. *Confiscar ò publicar los bienes.* ANG. *To confiscat goodes to the vse of the common weale.* } *Asconius*, Qui maior summa est pecuniæ publicæ, quàm priuatæ, factum est, vt Fiscus pro publica pecunia, & inde Confiscare dicatur. *Suet. in Octau. Aug. cap. 101.* Legionariis trecentos numeros: quam summam representari iussit: nam & confiscatam semper, repositámque habuerat. Hæreditates confiscare, *Suet. in Domitiano.* [*Idem in Calig. cap. 16* Confiscatum. *Idem Sueto. in Auguſt. c. 15. & in Tib. cap. 49.*]

¶ Confiscare item non solum de bonis, sed etiam de hominibus dicitur. *Sueton. in Calig.* Et quodam proximo collusori demandata vice sua progressus in atrium domus, quum præirent eunte duos equites Romanos locupletes sine mora corripi, confiscarique iussisset, exultans rediit, dicens, se nunquam fœliciore alea vsum. *Vide* FISCVS.

Confiteōr, eris, confessus, Profiteor, agnosco, fateor. {הודה אמר *amár* הודה *hodhá.* ὁμολογῶ. GALL. Confesser. ITA. *Confessare.* GERM. Bekentzen/verjehen. HIS. *Confessare por fuerça.* ANGLI. *To confesse, to acknawledge.* } *Lactant. lib. 5.* Vt doceret quibus pœnis affici oporteret, qui se cultores Dei confiterentur. *Plaut. in Capt.* Hæc tu eadem si confiteri vis, ex re tua feceris. *Terent. in Heaut.* Egóne confitear meum non esse filium, qui sit meus? [Confiteri candidatum. i. profiteri. *Sueton. in Auguſt. cap. 4*]

¶ Nonius assignat hanc differentiam inter Confiteri & Profiteri, quòd illud necessitatis, hoc voluntatis sit: sed constat ex Cicerone,

Confiteor

confiteor multò minùs esse quàm Profiteor. Cõfiteor etiam simpliciter fateri est: Profiteor verò non solùm fateri, sed etiam præ se ferre, & se iactare in aliqua re. *Cic. pro Man.* Hoc ego non solùm confiteor verumetiam profiteor. [Confiteor etiam passiuè dicitur. *Gell. cap. 13. lib. 15. sub finem*, Confessi æris, i. de quo facta confessio est. *& cap. 1. lib. vlt.* Confessi æris ac debiti iudicaris &c. Quæ quidem verba sunt legis XII. Tab *Vide Diftionem sequent.*

Cõfessus, a, um, Quod modo actiuè accipitur. {מודה *modhéh* מתודה *mithvaddéh*. ὁμολογῶν. GALLI. Qui a confessé ce qu'on lui a demandé. ITALIC. *Chi ha confessato quanto gli è stato richiesto.* GERM. Das bekennet oder verjähen hatt. HISPA. *El que confiessa.* AN. *That confesseth.*} vt, Reus confessus. *Ouid. 2. Eleg. 11. de Ponto*, Non est confessi causa tuenda rei.

¶ Aliquando passiuè, [vt modò dictum est in dictione præcedenti.] {מוֹעֵר *muádh*. κατ' ὁμολογούμενον ὁμολογηθείς. GALLICE. Confessé & recognu. ITA. *Cosa chiara, manifesta senza dubio alcunno.* GERMANI. Das bekennet oder an tag gethon worden ist HISPANI. *Confessado y reconoscido.* ANGLIC *Manifest, controuersie.*} vt, Confessa res, hoc est clara, & de qua est controuersia, *Cic. 5. in Verr.* Confessa res est. & manifesta. [Confessis Græcis vtimur verbis. *Quintil. cap. 9 lib. 1. Item* de Confesso loqui (i. rebus confessis) *Quintil.* Confessum tenere aduersarium. *Idem*, Ad liquidum & confessum perducere. Confessis probare controuersia, *Idem Quintil.* Confessa propositio: Et Confessa assumptio. *Idem Quintil.* Ad liquidum & confessum perducere: *Quintil.* Confessus ornatus. *Idem.*] ¶ Ex confesso. *Quint. lib. 3. cap. 5.* Et vituperare quæ ex confesso sunt turpia. ¶ In confesso est, *Sen. de Benefic. lib. 3. c. 11.* Horum in confesso merita sunt. [*Idem Quintil. declamat. 333.* Et etiam *Vellcius.*] In confessum venire. *Plin. Epist. 302.* Vt necesse sit, in ea re, quæ & in confessum venit, & in exemplis defenditur, deliberare.

Cõfessio, nis, {תורה *todháh*. ἐξομολόγησις. GALI. Confession, ITALI. *Confessione.* GE. Bekantenüß. HIS. *Confession.* ANG. *A confessing.*} *Liu. lib. 1. ab Vrbe*, Ea erat confessio, caput rerũ Romam esse. *Cic. li. 6. in Verr.* Omnibus in rebus coarguitur à me, conuincitur à testibus vrgetur confessione sua, manifestis in maleficiis tenetur. [Confessio parendi. (de victis) *Velleius.* Et Confessio Imperij. *Idem* Confessionem victis expresserunt. *Liu 6. d 4.*]

Cõfessor, {חמנרח *mith vaddéh*. ὁμολογητής. GALLIC. Qui se confesse. ITALI. *Chi si confessa.* GERMAN. ein bekenner. HISPAN. *El que confessa.* ANGLIC. *He that confesseth or acknowledgeth.* } Non is qui alterum confitentem audit, vt imperitum vulgus appellat: sed qui confitetur.

Cõfessõrius, a, um, vt actio confessoria, quæ ex lege Aquilia in confitentem reum datur. *l. 23. & l. 29. D. ad legem Aquil.* ¶ Dicitur etiam confessoria actio pro ea quæ verbis aientibus est concepta, cui opponitur negatoria. *Vide Lexicon Hotomani.*

Cõflaccesco, *Gell. lib 2. cap 3.* Nam fluctus qui flante Aquilone maximi ac crebrimi excitantur, siul ac ventus posuit, sterunntur ac conflaccescunt, & mox fluctus esse desinunt.

Cõflages, pen. prod dicuntur loca in quæ diuersi consistant & confligunt venti, à Conflo, as, *Festus. Isidorus* legit Confrages, sed idem est propter cognationem F. cum R. Eodem modo compositum est confligis, *de quo suo loco.*

* Conflagito, as, are, pen. corr. Simul flagito. *Plin. lib. 34. lib. 8.* Quum quidem tanta pop. Rom. contumacia fuit, vt magnis theatri clamoribus reponi apoxynomenon conflagitauerit, In aliis codicibus legitur flagitauerit.

Conflagrãre, Est ardere, aut flammis consumi. {צער *baʿár* חצית *hutsíth*. συμφλέγεσθαι. GAL. Brusler, estre tout en feu, ardre & estre enflammé. IT. *Ardre, abbruciare.* GE. Brennen oder verbrennen. HI. *Arder ò ser encendido.* ANG. *To burne, to be on fier, to be inflammed.*} *Plin. lib. 34. cap. 5*, Cuius basis conflagrauit curia incensa, P. Clodij funere. *Viae P. in. de viris illustr.* Fulmine ictus cum regia conflagrauit. ¶ Conflagrare inuidia elegãter dicimus pro inuidia grauari, aut inuidiosum esse. *Liu. 10. bell. Maced.* Si innocens sum ne inuidia conflagrem, quum crimine non possim, deprecor.

Cõflãre, Simul flare: quum scilicet diuersi venti simul spirant. {συμπνέειν. GALLIC. Souffler fort ou ensemble. ITALI. *Soffiare gonfiare.* GERM. Zusamen blasen/mit einanderen blasen: Item mit blasen Jusammen giessen oder schmeltzen. HISP. *Soplar, resoplar juntamente.* ANGLIC. *To blow together.*} Præterea de metallis dicitur, quæ conflari dicuntur, quum igne liquefacta miscentur & confunduntur. {צרף *tsaráph* חתך *hittúch* נסך *nasách*. ANGLI. *To forge.*} Vnde Conflare argenteam supellectilem, est liquefacere, & in massam redigere, & Conflata pecunia, quæ quum signata esset, iterum in massam est redacta. [Conflare statuas argenteas, *Suetun. in August. c. 52.*] ¶ Hinc ad multa alia transfertur, & pro efficio, machinor, compono ponitur. *Cic. 3. in Verr.* Vnde hoc totum ductum & conflatum est. συνωμοσιῶν, ἐπιβουλῶν, συγκεκροτημένον. *Sallust.* Magnam illi inuidiam conflauerant. [Conflati odio, vel gratia testes *Quintil.* Conflata insidijs mors Scipionis, *Velleius.* Conflatum est portentum recens, *Gell. ca. 4. lib. 15.*] *Item*, Mihi conflaui æs alienum: quod est feci me debitorem alienæ pecuniæ, *Id. m*, Alienum æs grande conflauerat, quo flagitium aut facinus redimeret. Quibus correspondet, Dissoluo æs alienum: quod est, æs alienum quod conflauerat restituo. *Cicero*, Patri persuasi vt æs alienum filij dissolueret. *Lactant. lib. 2.* Ita conflauit ex his omnibus populum. *Idem lib. 7*, Et quicquid est in hoc opere mundi, conflauit ac perfecit ex nihilo. *Virg. lib. Georg.* Et curuæ rigidum falces conflantur in ensem, hoc est, cuduntur, fabricantur.

Conflãtilis, pen. corr. Quod conflando factum est, {נסוך *nasúch* מהך *muthách* צרוף *tsarúph* χωνευτόν. qualia sunt signa ænea, aurea, aut argentea.

Cõflatura, ræ, Conflandi ratio. {מסכה *massechéh* חתוך *hittúch*. χώνευσις. GALL. Fonderie ou de quelque chose par fonte. ITALI. *Fabrica.* GERM. Die weyß die metal zusammetzen/oder zugiessen. HISPAN. *La fundici n de metales.* ANGLICE, *The melting or casting of metall.*} *Plin. lib. 7. c. 46.* Argentum inuenit Erichthonius Athenienſis, vt alij, Ceacusauri metalla. & Conflaturam. Cadmus Phœnix ad Pangæum montem.

Conflatio, χώνευσις. Verbale, pro Conflatura. *Senec. 3. Nat. quæst.* Et illæ quæ in conflatione nostris placet huc transferenda puto.

Cõflecto, xi, xum, {כפף *chaphaph* συγκαμπτω. à quo particip. Conflexus, συγκαμμένος, κατακαμφθείς. GAL. Courbé ITA. *Piegato*, GE. Zumb hingebogen/oder getruml t. HI. *Coruado, plegado.* AN. *To bow.*} *Plin. lib. 2. c. 44*, Motium vero flexus, crebrique vertices, & conflexa cubito, vt confracta in humeros iuga.

Cõfligo, is, pen prod. Dimico, atie decerno, prælium committo. {נוכח *nechách* נצח *nitsáh* נלחם *nilchám*. ἀμφίλεσθαι, συμπλέκεσθαι, συμπίπτω. GAL. Combatre debatre, fraper & heurter l'vn contre l'autre. IT. *Combattere, far fatto darme* GER. Mit einanderen streyten/zusammen schlagen. HI. *Pelear y romper batalla* AN. *To fight, to dash together.*} *Salusti.* Optimum factu ratus in talare fortunam belli tantare, statuit cum Antonio quamprimum confligere. *Cæsar 7. bell. Gall.* Forte vti pars cum ciuitatis parte confligat.

¶ Aliquando forense est verbum, & ponitur pro litem siue causam ago. *Cicer. pro Cæl.* Potuisti ne leuiore actione confligere?

Cõflicto, as, are, & Conflictor, aris, deponens. Pugno, porcutio, affligo. {חצח *hitsáh* נלחם *nilchám* והתואחפנים *hithraéh panim*. διαμάχεσθαι, ἀγωνίζεσθαι. GALLI. Ioindre en combat ITALIC. *Combattere, far giornata.* GERM. Offt mit einanderen streiten. HISP. *Pelear y dar batalla* AN. *To fight, to vexe.*} *Terent. Phorm.* Nec cum huiusmodi vnquam vsus venit vt conflictares malo. *Tacit. lib. 5*, Plura per scelera Rempublicam conflictauisset, *Cic. de Aruſp. respons.* Cum his conflictari, & pro patriæ salute quotidie dimicare, erat omnino illis qui tũ Remp. gubernabant molestum. *Terent. in Andr.* Qui cum ingeniis conflictatur huiusmodi. *Autor in Heren. libr. 2.* Malo magno est hominibus auaritia, idcirco quod homines magnis & multis incommodis conflictantur.

Cõflictãtus, partic. Agitatus, vexatus {מענה *meʿunnéh* נרוץ *narúts*. ἐκλελυμένος. GA Affligé. vexé, tormenté IT. *Chi affitto, vessato, tormento* GE Geplagt/hefftig/angefochten/gequetzet. HIS. *Afligido, atormentado.* AN. *Afflicted, tormented.*} *Plin. lib. 21. cap. 1.* M. Agrippa supremis suis annis conflictatus graui morbo pedum. Confuctatæ sæuissima hyemes volucres, *Plin. lib. 18. cap. 25.*

Cõflictatio, {מרצח *meruʿsáh* מלחמה *milchamáh*. σύγχυσις, συμφορά. GA. Combat entre quelques vns, vexation de plusieurs les vns contre les autres IT. *Conflitto, battimento di vna cosa con l'altra, vassatione.* GE. Der streyt oder das stätig an einanderen fechten zweyer dingen. HI. *Afligimiento, aquel rompimiento, pelea.* AN. *A figh thing among some.*} *Gell. lib. 16. cap. 3*, Tories exercitus conflictatione oppugnatus serpens inusitatæ immanitatis.

Cõflictio, onis, Conflictus, cõtentio, collisio, concursus. {συμβολή AN. *Rikering.*} *Cic. 1. De Inuen.* Constitutio est prima conflictio causarum ex depulsione intentionis profecta. *Idem partit.* Rerum inter se pugnantium conflictio, *Quint. l. 3. cap. 6.* Sonus est duorum inter se corporum conflictio.

Cõflictus, us ui, Collisio, conflictio. {σύγχυσις ANG. *A conflict or bickering.*} *Cic. 2. de Diuin.* Si autem nubium conflictu ardor expressus se emiserit.

* Confligium, *neut. gen.* Idem *Solinus cap. 14.* Nam in larebrosis rupium cauaminibus, quæ fluctuum confligiis tunc adesa sunt, reduuiæ conchyliorum resederunt, & alia multa.

CŌFLVĒTĪA, Vrbs sita in loco vbi Mosella Rheno miscetur, Vulgò *Coblentz.*

Confluĕre, Simul fluere. {נחר *nahár*. συρρεῖν συμβάλλειν. GALLIC. Couler ensemble, se joindre ou couler l'vn auec l'autre. ITALI. *Concorrere insieme.* GERM. Zusammen flissen/oder lauffen HISPAN. *Correr juntamente lo liquido y humidae.* ANGLIC. *To flow or runne together.*} *Plin libr. 13. cap. 22* Et in ipsa excauant radice quo siccus confluat. ¶ Et per translationem pro conuenire, concurrere. *Cic. 2. Tusc.* Quod accidet etiam nostris, si ad hæc studia plures confluxerunt. *Plaut. in Epid.* Id ego experior, cui multa in vnum confluunt, quæ meum pectus pulsant.

Cõfluens, masc. gen. Est aluens in quem duo flumina conueniunt, {συρρεία. GAL. Vn confluent où deux riuieres s'assemblent. ITAL. *Corrente, congiongimento di due fiumi.* GERMA. Ein ortt da zway wasser zusammen flissen. HI. *El lugar do se juntan dos rios.* AN. *A place where two riuers do meete.*} *Liu. 1, ab Vrbe*, Vbi Anienem transit ad confluentes collocat.

Cõfluctuãri, impersonale, κατακυμαίνομαι, συνταράττομαι. *Seneca*, haud aliter metu Confluctuatur, ita pietatem fugat, iramque pietas.

Cõfluũs, confluus, confluum. Quod simul fluit.

Cõfluũus, & Confluuium, quo multi riui simul fluunt Σύρροια.

Cõfluges, penultima prod Loca sunt in quæ riui diuersi defluunt. Σύρροαι. *Nonius*, Liuius Andromeda confluges vbi conuentu campum, torum inhumigant: Compositum à con & verbo fluo. Homerus vocat μισγάγεια.

Cõfõdio, is, Fodio. {כרה *charáh* חתר *chatár* דקר *dakár* מחץ *machátz*. ὀρύσσω. GA. Fouir tout outre, perceren fouissant. IT. *Fodere, cauare.* GE. Graben/zergraben HI. *Cauar ò haradar.* ANG. *To digge, to perce, to thrust through.*} *Plin. lib. 17. cap. 10*, Confodi iubant mense Aprili. *Plaut. in Aul.* Hic apud me confodere hortum iussi. ¶ Interdum idem, quod transfigo, διαλαύω.

Cõfõssus, partic. hoc est, transfixus, confectus, necatus. {נדרר *nidhdhár* כמחץ *kimchátz*. διαπεπληγώς, διαπεπαρμένος. GA. Percé. naure, bleſſé. IT. *Canato ferito, impiegato.* GE. Durchgeschossen/durchstochen. HI. *Canado, cridado.* AN. *Perced, thrusted.*} *Virgil. 9. Aneid.* Tum super exanimem sese proiecit amicum Confossus, &c.

Cõfœdusti, apud veteres dicebantur fœdere coniuncti. *Fest.*

Cõfœtãtus, dicebatur quæ cum omni fœtu adhibebatur ad sacrifi-

cium. *Festus.*

Cōforē, compositum à verbo defectiuo Fore, futurum esse. {עתיד *hathidáh, δοιμον.* GA. Deuoir estre, estre à venir. ITA. *Hauere ad essere.* GE. Künfftig sein. HI. *Vendidero, qui ade ser.* AN. *For to be heriaf ter.* {*Terentius in Andr.* restat Chremes. Qui mihi exorandus est: & spero consore.

Cōforire, Vetetes vsurparunt pro fœdare, aut concacare. {חתחתא *hichchatá* } *Pompon.* Conforisti me. *Ex Diomede.*

Cōformis, conforme, Quod est eiusdem formæ, similis. {רומה *deméh. σύμμορφον* GALLIC. Conforme, ensemble. ITALIC. *Conforme, simile.* GERMAN. Gleychförmig. HISPANIC. *Cosa forme ò semejante.* ANGEL. *Ofohat same forme.* } Per translationem sumitur pro conuenienti & congruo. *ἁρμόττ.*

Cōformo, mas, proprie significat in formam redigo, formo, figuro, {תאר *tcer* יצר *jtsár μορφόω.* GALLIC. Conformer, donner, forme, façonner, ITALICE. *Formare, dar forma à qualche cosa.* GERMA. Gleychförmig machen/Ein gleyche gestalt geben. HISPANIC. *Formar ydar figura à la cosa.* ANGLIC. *To forme or fashion.* } *Cic. 1. de Fin.* Genuit & conformauit nos natura ad maiora. *Colum lib. 9,* Diebus qui animantur ouia in speciem volucrum conformantur. [Conformare vocē. *Quintil.*] ¶ Ponitur etiam pro accommodo, adepto. *Cic. Luent.* Verumtamen ipse me conformo ad eius voluntatem. *Idem pro Archia poeta,* Animum & mentum meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam.

Cōformātio, verbale, Forma, compositio, exornatio. {תאר יצר *toar jótser διαμόρφωσις σχηματοποιία* GA. Forme, façon, trait, proiet. *Conformata di membri, ammacframento.* GE. Gestalt odergleyche gestaltung. HI. *Conformacion, conformidad y semejança.* ANGL. *The forming.* } *Cic. 1. Tusc.* Quasi verò intelligant, qualis sit in ipso corpore, quæ conformatio, quæ magnitudo, qui locus. ¶ Est etiam Conformatio color rhetoricus. [De quo Cornificius siue Cicero *l. 4. ad Her. Item*] *Prisc. in præexercitamentis Rhet.* Conformatio quam Græci *προσωποποιίαν* nominat, est quando alicui rei contra naturam datur persona loquendi, vt Cicero patriæ & Reip. in Inuectiuis dat verba. Est præterea simulachri fictio, quam Græci *εἰδωλοποιίαν*: quando mortuis verba dantur: quod facit Cicero pro Cœlio, verba dans Appio cæco cōtra Clodiū. *Author ad Her. lib. 4,* Conformatio est quū aliqua quæ nō adest, persona confingitur, quasi adsit, aut quum res muta, aut informis sit eloquens & formata, & ei oratio attribuitur ad dignitatem accommodata, aut actio quædam.

Cōformātus, participium. {מתאר *methoar* נוצר *notsar. διαμεμορφωμένος.* GA. Conformé, façonné. IT. *Conformato.* GE. Gleychförmig gemachet oder gestaltet. HI. *Conformado.* AN. *Formed, fashonned.* } *Cic. lib. 3. de Nat. deor.* Mundus à natura conformatus.

Cōfornico, as, are, In fornicem formare, *apud Vitruuium li. 4. c. 5. καμαρόω* GA. Faire tout en voulte, voulter ensemble. IT. *Far in volto.* G. Zusammen welben HISP. *Hazer edificio de boueda.* ANG. *To vault together.*

Cōfouēo, cōfoues, ere, Simul foueo. {יחם, *ἰγκάθημι. συνθάλπω. καταθάλπω.* GA. Tenir chaudement, entretenir en chaleur. I. *Tener caida qualche cosa, cruare.* GE. Beyeinander warm halten. HIS. *Abrigar ò abraçar.* AN. *To cherish.* } *Cato c. 5,* Circū oleas autumnitate ablaqueato, & stercore addito confoueto.

Cōfrēmo, is, Fremo, vel simul fremo. {המה *hamáh. φρυάσσω, συμφρυάσσω* GALL. Bruire de toutes pars, fremir, faire grand bruit. ITALI. *Fremere.* GREM. Brüten/ein geschrey/oder groß machen. HISPAN. *Hazer ruido ò sonido de ira y furor de coraçon hasta prorumpir en voces.* ANGL. *To make a noise together.* } vt, Agmina confremunt, *Stat. li. 1. Syl.* Cælum confremuit. *Silius lib. 16.* Omnes confremuêre, *Ouid. 1. Metamor.*

Cōfrico, as, are, Proprie simul fricare, vt quum duo corpora mutuo tactu sese atterunt. {חשיק *hischik* רוצץ *rotsets. συντρίβω.* G. Frotter ensemble ou de tous costez. IT. *Fregare insieme.* GER. Zusammen reyben/aneinander reyben. HI. *Fregar vna cosa con otra.* AN. *To rubbe together.* } [Quod res secundas confricet) An pro Confringat?) *Item,* Cōfricare sensus iudicium imperiosis comminationibus. Cato apud *Gell. lib. 3. c. 7.* [¶ Interdum idē quod simplex frico, *τρίβω, τρίβω. Plau. in Asin.* Atque pol hodie non feres nisi genua confricantur. *Col. l. 2. c. 3.* Boues quum ab opere disiunxerit sub strictos confricet, manibusque comprimat dorsum, & pellem reuellat.

Cōfringo, is, Frango, infringo. {שבר רוצץ *schabbér rotsets. διαῤῥήγνυμι.* G. Rompre & briser l'vn contre l'autre, heurter ensemble. ITAL. *Frangere, rompere, spezzare.* GERM. Zerbrechen. HISPA. *Quebrar.* ANG. *To breake in pieces vpon other, to bruise.* [Pultando pene confregi fores. *Plaut. Most. sc. 2. a. 1.* pultando pedibus pene confregi assulalas. *Plaut. Mostel. sc. 2. a. 2.* Tempestas venit, confregit tegulas. *Plaut. Most. sc. 2. a. 1* quod meas cōfregisti imbrices, ac tegulas. *Plaut. Merc. sc. 6. a. 2. Plaut. Capt. sc. 3. a. 4.* [Aulas, calicésque omnes confregit. Confringere consilia. *Cic. 3. in Verr.* Confringat iste sane vi sua consilia senatoria, quæstionēs omnium per rumpat. ¶ Confringere nauem, pro naufragium facere, *Terent. in Andr.* Nauem confregit apud Andrum.

Cōfractus, participium. {משבר *meschubbár* מרוצץ *merotsáts. συῤῥαγείς* GA: Rompu. briſe. IT. *Rotto.* GE. Zerbrochen. HI. *Quebrado.* AN. *Broken, breuised.* } *Plaut. Rud.* Confracta nauis est illis, Id est, naufragium fecerunt.

Cōfrāgōsus, Præruptus, asper & durus. {איתן *eithán* קשה *τομος.* GALLI. Aspre, desrompu, rabotteux, dur & malaisé ITALIC. *Aspro, rotto, malevnito, pietroso, duroso.* GERM. Rauch/gäch/Schrofechtig. HISP. *Cosa aspera y dura.* ANGLI. *Rough, vneasie, to go to.* } *Liu. l. ab Vrb.* Confragosa loca & obsitos virgultis tenebant colles. [Tortas conditiones & confragosas tetuli. *Plaut. Menæ. sc. 2. a. 4.* Confragosi versus. *Quintil. Item,* Argumenta, fortior miles ex confragoso venit. *Senec. epist. 52.*]

Cōfrāgus, confragi *Lucanus libro 6,* & confraga densis Arboribus dumeta regunt, id est, aspera & inaccessa.

Cōfugio, is, ere, Fugio, profugio, perfugio, præsidium vel auxilium ab aliquo peto. {חסה *chasáh καταφεύγω.* GA. Fuir vers quelqu'vn. ITA. *Fuggire.* GER. Zu jemeyen/entfliehen/etwan hin fliehen HISP. *Huyr à lugar* ANG. *To flese to one for help.* } *Cic. 4 in Verr.* Quid te futurum est? Quò confugies? In agros confugere, *Cic. Attl. l. 3.* Confugere in arcem, *Cic. 2. Tusc.* Confugere ad aliquem auxilij gratia. *Liu. lib. 1.* Inde Turnus Rutulique dimissi rebus suis, ad florentes Herrusco rum opes, Mezentiumque regem eorum confugiunt, *Virgil. 1. Æneid.* Ad te confugio, & suppelex tua numina posco. *Cic. 1. Tusc.* Priamum tanta progenie orbatum, quum in aram confugisset, hostilis manus interemit.

Cōfugium, gij, Perfugium. {מחסה *machséh. καταφυγή.* GAL. Refuge, le lieu où on s'enfuit pour se sauuer. ITA. *Rifugio, luoco donde si fugge per salnarsi.* GE. Ein zuflach/ein ort da einer hin flieht/ beschirmpt zu sein. HIS. *El lugar adonde huymos por guarin.* ANG. *A refuge. a place to flie for succour.* } *Ouid, 4. Trist.* [*Fleg. 5.*] Qui veritus non es portus aperire fideles Fulmine percussæ confugium que rati. Commune confugium ægris animantibus. *Statius 12. Thebaid.*

Cōfuga, gæ, Qui ad asylum confugit. *dicitur in l. 2. C. de his qui ad asyl. confug. & l. 22. C. de episcop. & cleric. Hinc manus.*

Cōfulcio, is, ire, Fulcio, {סמך סער *samách* *sa'ádh. στηρίζω.* GA. Soustenir. IT. *Sostentare, fortificare.* GE. Vnderstützen. HI. *Sustentar.* AN. *To prop pe and holp vp.* {Corpora confulta exiguis interuallis, *Lucret. lib. 2.*

Cōfulgĕo es, ere, Relpendeo. {נגה *daghah. διαλάμπω* GAL. Reluire de tous costez. IT. *Risplendere.* GE Scheinen/glantzen. HI. *Resplandecer* ANG. *To shyne on all partes to glitter much.* } *Plaut. Amph.* Totæ ædes. ita confulgebant.]

Cōfundo dis, Perturbo, & omnia in vnum misceo. permisceo. {ערב *tarábh* ולל *balal. συγχέω σωτάσσω* GALL. Brouiller, mesler ensemble IT. *Confundere, perturbare.* GE. Zusammen schütten/vndereinander mischen. HIS. *Confundir perturbar.* AN. *To confound and mingle.* } [Fulmina nos confundunt (.i. perturbant,) *Quintil.* Sed Confundere dicentem (.i. perturbare.) *Liu. lib. 4. d. 4.*] *Plaut. Most. sc. 3. a. 1.* Quasi quum vnā multa iura confundit coquus.

¶ Venerem confundere cum multo vino. i. libidinem cum ebrietate confundere *Ouid* [*Eleg. lib. 2. Trist.*]

Cōfūsus, participium, Perturbatus, turbulentus, varius, permixtus, {מתערב *mithbarév* בלול *balúl. συγκεχυμένος.* GALLIC. Confus, meslé, brouille. ITA. *Confuso, mescolato insieme senza ordini.* GERMAN. Vndereinander gemischt. HISPANIC. *Mezclado, confuso.* ANGL. *Confused, mingled* } *Liu. 6. ab Vrb.* Confusam eam ex recenti morsu animi, quum pater forte vidisset, percontatus Satin saluæ? [*Suet. in Cæs. c. 7.* Confusus sumno proximæ noctis. *Et in August. c. 43.* Confusissimus mos spectandi plebem confusam placidi morte fuisse ducis. *Ouid. 6. Fasti* Confusa pudore repulsæ. Vioi ego confusos (dolore) vultus. *Ouid. Eleg. 5. lib. 3. Trist.*] ¶ Migrat & in nomen: vnde Confusior *apud Plin. lib. 7.*

Cōfūsūrus, a, um, futuri temporis participium. *Ouid. 6. Metamorph.* -sed fasque nefasque Confessura ruit, pœnæque in imagine tota est.

[Confusaneus, a, um, *Gell. cap. vlt. lib. vlt,* Confusana doctrina, pro varia multiplicique.]

Cōfūsio, onis, Perturbatio. מוג *mézegh, σύγχυσις.* GA. Confusiō & trouble, desordre. IT. *Confusione, turbamento, ai, cordine.* GE. Bertrübung/verwirrung/vermischung viler dingen. HIS. *Confusion, y mezcla.* AN. *Confusion, lack of order.* } confusio omnium rerum, *Cic. 2. de Fin.* Perturbatio vitæ & magna confusio, *Idem 1. de Nat. deor.* ¶ Confusio, pro animi perturbatione, *Plin. Epist. 22.*

Cōfūsē, aduerb. Permixtè, perturbato ordine. {*συγκεχυμένως.* GALL. Confuseement, pesle-mesle, l'vn parmi l'autre. ITALIC. *Confusamente, mescolatamente, senza ordine,* GERMAN. Vermischt/vnordentlich. HISPA. *Confusa y mezcladamente.* ANGLIC. *Vnthroughoder confusedlie.* } *Cic. 1. de Inuent.* In præsentia tantummodo numeros & modos, & partes argumentandi cōfuse & permistè dispersimus, post descripté & elécte.

Cōfūsim, aliud aduerbium. *Plin. lib. 18. cap. 16.* Vnum de ea & cytiso volumen Amphilochus fecit confusim.

Cōfutō, as, penult. prod. Refello, diluo, redarguo. {חכיח *hochéach. ἀναιρέω.* GALLIC. Confuter, ou refuter, reietter. ITALI. *Confutare, abbatere, conuincere, riprociare.* GERM. Verwerffen/widerfechten/widerlegen. HISPA. *Confutar, disiruir como los argumentos de otro vencer.* AN. *To confute, to reprouue.* } ab antiquo verbo Futo, *si Festo credimus,* quo antiquos vsos ait pro arguo. *Cic. 2. de Diuin.* Cotta sic disputat, vt Stoicorum magis argumenta confutet, quàm hominum deleat religionem. ¶ Interdum idem quod conuincere: *sic enim interpretatur Nonius illud Terentij in Phormione,* Confutauit verbis admodum iratum patrem. Apud antiquos etiam legitur pro Restringo, vel impedio, *Tiennius Sellna vt citat Nonius,* Coquus magnum ahenum, quando feruit, paula confutat trua.

¶ Nonnunquam etiam pro committere. *Varr. Manio, apud eundem,* Harum ædium summa atria confutabant architecti omnes.

Cōfūtātio, Contrariorum locorum dissolutio, *ἀναίρεσις. Autor ad Her.*

CONGĒDVS, Amnis est Celtiberorum, erumpens circa Bilbilem, qui per agri planitiem fluens exiguum lacum efficit repentibus aquis, *Mart. lib. 1.* Tepida natabis lenè Congedivada, Mollésque Nympharum lacus.

Cōgelo, as, penult. correp. Conglacio, frigore astringor, coëo, coagulor. {קפא *kaph. κρυσάλλωμαι συμπήγνυμι.* GALL. Congeler, geler du tout, faire prendre ensemble & tenir. ITALIC. *Aggelare, agghiacciare.* GER. Zusammen gefrieren/gefrieren HIS. *Elar ò enfriar otra cosa.* ANG. *To freeze together, to congeleand, to waxe thick.* } Per translationem etiam accipitur pro éo quod est in otio degere, præ otio marcescere, quod & Frigere dixit *Terent. Cic. Cælio lib. 2. Epist.* Erat in eadem epistola Veternus ciuitatis: gaudebam sanè, & congelasse amicum nostrum lætabar otio. [Ipse Ister congelat, & tectis in mare serpit aquis,

quis. *Ould. Eleg. 10. lib. 3 Triſt.*]

[Congelaſco. *Gell. cap. vii. lib. 10.* Congelaſcit oleum.]

Congelor, paſſiuum. *Colum. lib. 10,* Oleum quod minus prouenit, ſi congelatur nec ſcit.

Congelatio, verbale. {קפאון *kippaón. συμπηξις ἐν τῷ κρύους.* GA, Congelation, gelure, gelement. IT. *Gelura. gelamente* GE. Zuſamen gefrierung/ gefrurſt. HI. *Elamiẽto, obla de elarſe.* AN. *A freezing together, congealing* } *Plin. lib. 31. cap. 5,* Minui certe liquorem omnem congelatione deprehenditur.

Cogĕmĭno. as, are, Gemino: hoc eſt, duplico. {כפל *chaphál. διπλόω. διπλασιάζω.* GA. Redoubler, venir double ou gemeau. IT. *Rad d'appiare.* GERM Zweymal etwas thun/doppelt thun. HIS. *Doblar.* AN. *To double.* } *Plaut. Amph.* Tu peperiſti Amphitryonem ego alium peperi Soſiam: Nunc ſi pateram patera peperit, omnes congeminauimus. ¶ Inuenitur etiam poſitum pro multiplicare. *Virgil. 11. Æneia.* & crebros enſibus ictus Congeminant.

Cōgemĭnātĭo, verbale, Duplicatio. {מקפלה *mak peláh. διπλωσις, διπλασιασμός* GALL. Doublement. ITAL. *Raddopiamento.* GERM. Das thun ein ding zwey mal auff einanderen/ doppelung. HISPA. *Dobladura.* ANG. *Doubling.* } *Pl. Pœn.* Qui hoc eſt conduplicationis quæ hæc congeminatio.

Cōgĕmo, is, ere. Simul gemo. {συστενάζω. GA. Gemir auec, ſort gemir & plourer. IT. *Gemere inſieme dolerſi.* GE. Mittſeufftzen. HI. *Gemir juntamente y dolerſe.* AN. *To mourne and wayle together.* }. *Cic. pro Murœna,* Congemuit Senatus frequens, neque tamen ſatis ſeuere pro rei indignitate decreuit. *Lucretius.* Quid mortem congemis & fles? *Virgil. 1. Æneid* tranſtulit ad fragorem cadentis arboris, Vulneribus (inquit) donec paulatim euicta, ſupremum Congemuit. *Et Suet. in Tib. c. 23.*]

Cōgĕnĕro. as, are. Adiuugo, coniungo, quaſi genere iungo. {συγγενέω. GA. Adioindre auec, congenerer. IT. *Generare, accompagnare.* GE. Zugeſellen/ver freunder/ oder vermand machen. HI. *Aiuntar y acompanar.* AN. *To engender to gether with other.* } *Accius apud Nonium,* Quem mihi congenerat affinitas.

Cōgĕnĭtus, pen. cor. {ὁμογενής. GA. Né & procreé auec. IT. *Nato inſieme.* GER. Mitgeboren. *Naſciuo juntamente.* AN. *That is naturallie engendred with a thing.* } *Plin. lib. 11. cap. 39,* Pili congeniti deſinunt. *Idem lib. 16. cap. 2.*

Cōgĕnĕr, huius congeneris, pen. corr. adiectiuum, vt Degener. Eiuſdē vel conſimilis generis {ὁμογενής. GALI. D'vn maſme gente ou eſpece IT. *Chi è della medeſima progenie.* GE. Eines geſchlechts oder hārtōmens, HISP. *El que es de vn meſmo genero y liñage.* ANG. *Of the ſame kind and ſort.* } *Plin. lib. 15. cap. 24,* Aliud corpus eſt terreſtribus fragis, aliud congeneri eorum vnedoni.

Congenŭlāre, Eſt genu replicato cadere vel genibus flecti. {רבץ *barách. γονάζεσθαι.* GAL. S'agenouiller ſe mettre à genoux. IT. *Inginocchione.* GE. Niderſitzen die knye biegen oder ſich neigen. HI. *Arrodillarſe.* AN. *To bow the knees, to fall on the knees or to kneele.* } *Cæcilius Annalis lib. 6,* Ipſe regis ferit pectus, aduerſum congenulat, percuſſu deiicit dominum. *Siſenna lib. 3. Hiſt.* Multi plagis aduerſis icti & conguelati. *Ex Nonio.*

Conger, *Vide* CONGRVS.

Cōgĕrĭēs, *Vide* CONGERO.

Cōngermĭno, as, are, Coalescere, coniungi, vel conſociari. {συμφύεσθαι. GA. Germer enſemble, s'aller & croiſtre l'vn parmi l'vautre. IT. *Germinare.* GE. Mit einanderen wachſen oder zuſammen wachſen. HISP. *Botar y echar los arboles.* AN. *To budde and growe together.* } *Varr. rerum hum. lib. 3,* Poſtea cum his vnam Rempublicam coniuncti & congerminati tenuere.

Cōngermĭnāſcĕre, *Quadrigarius apud Nonium,* Facit exemplo eorum, vt vos cum illis congerminaſcere ſciatur.

Cōngĕrro, onis, Cum quo familiariter verſamur, & facetè confabulamur. {συμπαίκτης συμπαλαιστής. GA. Compagnō à caqueter & plaiſanter. ITA. *Compano à cianciare. à dir buffonerie.* GE. Ein ſegwetzgeſell. HI. *El que deſnuaria en vanas pulebras con otros.* } *Plau. in Truc.* Nequaquam veniunt ad ſcorta congerrones, hoc eſt, quaſi ſimul cum ſcortis garrientes. *Idem Moſtell.* Nunc ego me illac per poſticum ad congerrones conferam.

Cōngĕro, is, pen corr. Congrego, coacerno, comporto. {צבר *iſabár.* עדם *harám.* אסף *aſáph. συμφορέω.* GALLIC. Porter pluſieurs choſes en un lieu, amaſſer, aſſembler. ITAL. *Congregare, adunare, ammaſſare.* GERMAN. Zuſammen tragen/ hauffen. HISP. *Amontanar.* ANG. *To gather and beare together in to one place, to heape.*] *Tibu.* Diuitias alius ſuo ſibi congerat auro. *Cic. pro Manil.* Quas & à maioribus acceperat & ipſe bello ſuperiore ex tota Aſia direptas in ſuum regnum congeſſerat. *Ter in Eunuch.* Quum in cellulam ad te patris penum omne congerebam.

Cōngeſtus, participium. {נאסף *neſáph. συγκοδεῖς, συμπεφορημένος.* GALL. Amaſſé, amoncelé, entaſſé l'vn ſur l'autre. ITA. *Ammaſſato, ammachiato.* GERM. Zuſammen getragen. HISPANIC. *Amontonado.* ANG. *Heaped, gathered together one vpon another.* } *Cic. 2. de Diuin.* Grana tritici in os pueri Midæ congeſta. [Congeſtum opera apiculārum cereum. *Pl. Curc. ſc. 1. a 1.* Cum has herbas in ſuum aluum congerunt. *Plaut. pſeud ſc. 2. a. 3.* Et vix congeſtas area cepit opes *Ouid. 4. Faſt.*]

Congeries, ei, Coadunatio, cumulus, agger. {צרור אספה *itſibbúr. aſepháh. συμφόρημα, σωρός, συναθροισμός.* GALL. Amas, monceau, tas, ITA. *Amaſſamento di coſe ſenſa ordine l'vna ſopra l'altra.* GERM. Ein zuſammen hauffung HISPA. *Monton ſobre monton.* ANGLI. *An heap or gathering together.* } *Plin. lib. 10. c. 47* Ita deſcendere pauentem expreſſiſſe tali congerie, quæ potero ſufficeret. Bonorum congeries, *Claudius 8. Pan.* Pulueris congeries. *Luc. lib. 8.* Syluæ congeries. *Ouid. 9. Met.*

Cōngeſtus, us, ui. *συμφόρησις. Col. lib 9.* Congeſtu culmorum & frondium ſupertegemus. Congeſtus arenæ, *Lucret. lib. 6.* Copiarum congeſtus, *Tacit. lib 18* [*Senec. c. 7. de Conſ. ad Polyb.*

Congeſtĭcĭus, Quod congeſtum eſt. {נאסף *neeſáph* נעבר *nitsbár, συλλεγόμενος, συναθροισμένος.* GALL. Amaſſé, amoncelé, entaſſé l'vn ſur l'autre. ITA. *Ammaſſato, ammachiato.* GERMA. Das zuſammen getragen/ oder gehauffet iſt. HISPAN. *Caſa amontonada.* ANG. *That is heaped or gathered together.* } *Col. lib. 2. c. 10.* Non deterius tamen etiam pinguibus arenis vel congeſtua humo proueniunt. Locus congeſtitius non ſolidus ad ædificia fundamenta, *Vitruu. lib 3 capet. 3.* Si autem ſolidus non inuenietur, ſed locus erit congeſtitius. &c

Cōngeſtē, Aduerbium pro confuſe atque ſine ordine. *Iulius Capitolinus in Marco Antonio,* Et quidem hæc breuiter & congeſtè.

Congĕſtim, Aduerb. *ἀθρόως. Apuleius in Apologia:* Hæc enim friuola pleraque in litoribus omnibus congeſtim & aceruatim iacent.

Cōngiārium, rij, Munus imperatorium (*vt ſcribit Senec. lib. 4. de Benef. c.*) quo donabatur populus, ſicut donatiuo milites. {ἀναφορὰ ὀπώρας. GAL. Liberalité faite au peuple. ITALI, *Dono ſplendido imperiale.* GE. Ein herrliche zuſchrifft gab oder ſchenck. HISPAN. *Don magnifico, como de Emperador.* ANG. *Agift or dole of a prince or noble man.* } Sic *Plinius in Panegyr.* laudat Traianum quod congiarium populo dediſſet, quo locupletatæ ſunt tribus, quum donatium milites accepiſſent. Huius congiarij diuerſæ fuerunt ſummæ: Tiberius enim congiarium populo trecentos nummos viritim dedit: Caligula congiarium populo bis dedit tricenis ſeſtertiis: Nero quadragenos nummos populo diuiſit. [E congiario tantum ferunt homines quantum in capita promiſſum eſt. *Sene. Epiſt. 74.* Non congiaria ſed heminaria dabat. *Aug. Quint.* ferculæ illi pro congiariis numerant. *Senec. c. 5. de tranq.*]

¶ Eſt & congiarium menſuræ genus, apud Paulum Iureconſult. *Quint. lib. 6.* Congiarium commune eſt liberalitatis atque menſuræ.

Cōngĭus, gij, Menſuræ liquidæ genus eſt, capiens ſex ſextarios. Aliq nomine dicitur Chus, χοῦς χόη. *Plin. lib. 14. c. 19.* Libram & quadrantem in congios duos muſti macerant. Ab hoc menſuræ genere Nouellius Torquatus Mediolanenſis dictus eſt Tricongius, quod vnico hauſtu, inſpectante Tiberio Cæſare, tres ſiccaſſet vini congios, *de quo vide Plin. lib. 14. c. 22.*

Cōngĭālis, le, adiectiuum; vt, Fidelia congialis, quæ congium capit. *Pl. Aulul.* Muſi congialem: plenam faciam tibi fidelĭam.

Congĭārius, ria, rium. χοεύς, ᾶ, εῖον, vt Congiarius cadus, qui congium continet. *Plinius,* Ipſe quum rediit ex Aſia, millia cadum congiarium diuiſit amplius centum. *Vide Budæum.*

Cōnglăciāre, Eſt in glaciem conuerti, congerari glacie concreſcere. { κρυσταλλοῦσθαι GALL. Se glacer & congeler, ITA. *Agghiacciare.* GER. Gefrieren. HIS. *Enſriarſe. elarſe.* ANGL. *To freeze or to waxe inice.* } *Cic. 2. de Nat. Deor.* Quæ neque congliaret frigoribus, neque niue pruinaque concreſceret. *Cælius Cic. lib. 8.* Curioni noſtro Tribunatus conglaciat. Id eſt, prorſus nil agit Curio.

Cōnglŏbo, as, penult. corrept. in globum cogo, coniungo, {גלם *ghalám* קבץ *kibbeis. ἑλίσσω* GALLIC. Entaſſer & aſſembler en vn rond, ſerrer tout entour. ITALI. *Adunare, ammaſſare.* GERMA. Zuſammen tugen/ zuſammen truſſen/ oder hauffen. HISPANI. *Embolucr ò amontanar,* ANG. *To gather, to come or bring round together in plumpes.* } *Liu. lib. 8. ab Vrb.* Qui Latinorum pugnæ ſuperfuerant, multis itineribus diſſipati, quum ſe in vnum conglobaſſent, Veſtra vrbs receptaculum fuit.

Cōnglŏbātĭo, onis, {גלום גולם *ghelóm. ghlóem* אגרת *aghudúh. συστροφή, συνέλευσις.* GALLIC. Amas en rond. ITAL. *Adunation.* GER. Ein zuſammen hanffung ato ein tuget. HISP. *Embolumiento, amontonamiento.* ANGL. *A gathering or comming round together.* } *Senec. Nat. Quæſt. 1,* Multa conglobatione ignium indigens, quum ingens, eorum orbis matutini amplitudine ſolis interdum exuberet.

Cōnglŏbātus, participium, {גלום *ghalúm. κατειλιγμένος.* GALL. Amaſſé en rond. ITA. *Ammaſſato, adunato.* GER. Zuſammen gezogen oder gehauffet, HISPAN. *Caſa emboluida y amontonada.* ANGL. *Heaped or gathered round together.* } Conglobatum corpus in pilæ modum. *Plin. libr. 9. cap. 47.*

Conglobatim, aduerb. { *ἀθρόως, στρογγύλως* GALL. En vn tas, en rond. ITA, *In mucchio in, monte.* GERM. Zuſammen gezogen/ hauffenweis, HISP. *En vno monton.* ANG. *By heapes together.* } Quod ſignificat per globos. *Quo vſus eſt Liu. 4. bel. Pun.*

Cōglŏmĕro, as, are, à Glomus, eris, Inuoluere, ſuperaddere, { גלם *ghalám. συνελίττω* GAL. Emmonceler enſemble, faire ou mettre en plotton. ITALICE, *Emuiluppare, involgere, ſoprag iungnere.* GERMA. Zuſammen an ein knewel winden. HIS. *Embolucr ò devanar hilado.* ANGLI, *To wind thread in bottomes, to aſſemble* } *Ennius Thyeſte.* Heus mea fortuna vt omnia in me conglomeras mala.

Cōnglomĕrāri, paſſiue. *Lucr. li. 3.* Quàm tenui conſtet textura, quámque loco ſe Contineat paruo, ſi poſſit conglomerari.

Cōnglūtĭno, as, Coniungo, copulo, conflo. חבר *chibbér* יחבק *iuhbik. συγκολλῶ.* GAL. Coler, ioindre enſemble, aſſembler. ITAL. *Incollare inſieme, coniungere inſieme* GERMAN. Zuſammen leymen/ zuſammen fügen. HISPAN. *Engrudar ò travar en vno.* AN. *To glue togethe.* } *Ci. de Senect.* Sic hominem eadem oprimè, quæ conglutinauit, natura diſſoluit.

Cōnglutĭnātĭo, verbale, Coniunctio. {דבק *debék. συγκόλλησις* GA. Aſſemblement, coniunction. IT. *Aſſembramiento, congiontione.* GER. Das zuſammen leymen/ zuſammen/ fugung. HI. *Ayuntamiento, engrudamiento, travazon.* AN. *A gluying together.* }

Cōngrăcōr, aris, deponens, & Congræco, as, neutrum, Compotationibus indulgeo, geniale vitæ ago. {סבא *ſabá. κωμάζω.* GA. Viure ou faire à la mode de Grece, yurongner & gourmander. ITA. *Tuernare, sbeuazzhare, ghecinare.* GE. Zu ſauffaben/ ſchlemmen/ zächen. HI. *Andar por tauernas glotonear.* AN. *To feaſt and mak good cheer.* } *Plaut. in Bacch.* Quodque in luſtris comedam, & congræcem pater. Tractum eſt ex more Græcorum, qui compotationibus ac deliciis plus æquo indulgebant. Dicimus in eadem ſignificatione Peregræcor, quod magis eſt in vſu.

Cōngrātŭlŏr, aris, Signis lætitiam oſtendo, cum aliquo gaudeo, {ברך *berech. εὐλογέω, συγχαίρω.* GALL. Declarer qu'on eſt ioyeux,

de la bonne fortune aduenue à quelcun. ITA. *Congratularsi, allegrarsi.* GERM. *Sich freuen wann es temandts wol ergangen ist.* HISPA. *Alegrarse con el bien de otro.* ANG. *To reioice with one.* } *Cic. pro Sestio.* Mihi denique homines præcipuè congratulabantur. * Emendati codices legunt, gratulabantur.

Cōgrātŭlātio, onis. {ברכה *berachâh.* συγχαρμα, φιλοφροσύνη. GA. Congratulation. IT. *Congratulatione. rallegrarsi con altri.* GER. Frolockung/gluck wunschung. HI. *Aquella allegria del bien de otro.* ANG. *A reioicing together.* } *Cic. ad Brut.* Sed tamen omnium ordinum consensus gratiarum actio, congratulatióque commouit.

Cōgrĕdĭor, Simul gradior, coeo. {קרל *kahâl* יעד *jaâdh.* συνδιατριβα, συνέρχομαι. GALLI. S'assembler & venir en vn lieu, s'approcher de quelqu'un. ITALIC. *Ridursi, in compagnia, ander insieme.* GERMAN. Zusammen geben. HISPANI. *Andar juntamente con otro.* ANGLIC. *To come nigh one or in one place.* } [Pauper metuit congredi (i. Sociari diuiti, *Plaut. Aul. sc. 4. a. 1.* Hominem ne congrediamur quæso, (i. conueniamus, colloquamur.) *Pl. Amphit.* Congrediar, contollam gradum. *Pla. Aul. sc. 1. a. 5.* Vbi cum hostibus congrediar. Metaphoricè (de dolo;) *Pl. Pœn. sc. 1. a. 2.* In congrediendis hostibus. *cap. 11. lib. 1. Et Pl. Curc. sc. 1. a. 2.* Congrediar. i. conueniam & alloquar. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 2.*] *Varro.* Omnesque in vnam domum congressi, simul discubuere. Item ad pugnandum, vel disputandum ire. {קרב *harâb.* συμφέρεσθαι, συλλαλεῖσθαι, ὁμοσπαδεῖν, εἰς χεῖρας ἐλθεῖν. GALLI. Se rencontrer l'vn auec l'autre au combat. ITALI. *Andare insieme á contendere, venire allemani.* GERMANIC. *Mit einen gang thung/ das ist/ sie mit einem in ein streyt begeben.* HISP. *Encontrarse con otro en pelea.* } Qui ter cum hoste congressus, victor rediit. *Virgi. 12. Æneid.* Vix hostem alterni, si congrediamur, habemus. *Cic. 2. de Natura Deorum*, Nam ego in cautus, qui cum Academio, & eodem rhetore congredi conatus sum.

Cōgrĕdĭens, participium. {קרב *karéb.* συναγών. } *Cic. de Nat. Deo.* Sed tum congrediens cum sole, tum digrediens.

Cōgressŭs, a. um, aliud participium. συμπληκτικὸς: συγών. *Virgil. lib. 12. Æneid.* Nec pede congressos, nec equo, nec tela ferentes insequitur. * Cum datiuo. *Virgil. 1. Æneid.* Infelix puer, atque impar congressus Achilli. *Vbi Seruius*, Congredior tibi antiqui dicebant, sicut pugno tibi, dimico tibi. Hodie dicimus Congredior tecum, dimico tecum. *Idem 5. Æneid.* Pelidæ nunc ego forti Congressum Æneam, &c.

Cōgrĕssŭs, us, ui, Congressio, conuentus, conflictus, מועד *moêdh* קרח *ḳahâh* ערכה *kerakâh* συνέλευσις. Hentement de gens ensemble, abordement assemblement. IT. *Vnione, assembramento.* GERM. Zugang versamlung. HISPAN. *Aquel encuentro.* ANGLI. *The haunting ofsolkes together.* } *Cic. de Amicitia*, Vt congressus hominum fugiat atque oderit. [Congressu hominum abstinere, *Suet. in Augusti. cap. 65. Item*] Congressu fœminarum pollui. *Plin. lib. 14. c. 12.* ¶ Congressus, Pro conflictu seu prælio. קרב *karâb Salluſtius*, Multi in eo congressu perierunt. *Cæsar 1. bell. Ciuil.* Nostri in primo congressu circiter septuaginta ceciderunt.

Cōgrĕssĭo, aliud verbale, colloquium, sermo. {קרבת *kerabâh.* ὁμιλία, συνδιατριβή. } *Cic. 2. Phil.* Eumque à tua non modo familiaritate, sed etiam congressione patrio iure & potestate prohiberet.

Cōgrĕgo, as, are, à grege deriuatum, Contraho, cogo, in vnum compello, conuoco, coaceruo, aggrego. {קהל *kahâl* אסף *asâph.* συνάγω. GALLI. Congreger, amasser en vn troupeau, entroupeler. ITAL. *Congregare, adunare.* GERM. Versamlen. HISP. *Ayuntar como ganado.* ANG. *To gather together.* } *Cic. 14. Philip.* Ciues vnum se in locum ad curiam congregabant.

Cōgrĕgātus, partic. {נאסף *neêsaph.* συνηθροισμένος. GALLI. Congegé, amassé, assemblé ITA. *Congregato, rid otto insieme.* GERMA. Versamlet/ zusammen getryben. HISPAN. *Ayuntado, amontonado.* ANGLI. *Gathered together.* } *Cic. pro domo sua*, Multitudo hominum ex seruis conductis, congregata.

Cōgrĕgātio, verbale. {אספה *asaphâh.* εἰς ἀγέλαν συναγωγή, κοινωνία. GALL. Congregation, assemblee en vn troupeau IT. *Congregatione, assembramento.* GE. Versamlung HI. *Ayuntamiento.* AN. *Assembling, or going together.* } *Cic. lib. 4. de Finib.* Natósque esse ad congregationem hominum.

Cōgrĕgābĭlis, le, συναγελαστικός. Quod facilè congregari potest, quod amat congregationem & societatem. *Cicer. 2. Offic.* Atque vt apum examina non fingendorum fauorum causa congregantur: sed quum congregabilia natura sint, fingunt fauos.

Cōgressĭus & Congressĭo, *Vide* CONGREDIOR.

Cōgrex. Dicitur gregi copulatus, commistusque. {συναγελάζων. GA. Adioint, & assemble au troupeau. IT. *Aggiunto al gregge.* GERMA. Vnde die herd vermischet. HI. *Ayuntado al ganado.* AN. *Gathered to the flocke.* } *Apuleius lib. 9.* Nanque me congregem pastor egregius aliquando permisit. [Nullis comportationibus congreges Christiani. *Tertul. lib. singulari de Pœnit.*]

Cōgruo, is, grui, Conuenio, consentio. {כשר *chaschâr.* συμπίπτω, συμβαλλω, ὁμοφρονῶ. GALLI. S'accorder, & conuenir. ITA. *Confarsi, conuenire.* GERM. Einfellig sein/ Sich fügen/ schicken/ oder reymen. HISPA. *Conuenir ò concertarse.* ANGLIC. *To consent, to agree.* } Tractum à gruibus, *teste Festo*, quæ non se segregant, quum volant sine quum pascunt. *Plaut. in Curc. sc. 2. a. 2.*] Sane illi inter se congruunt concorditer. *Cic. 4. in Verr.* Quod suos dies mensesque congruere volunt cum Solis lunæque ratione. *Suet. de Claris Gram.* Quod equidem non temere crediderim, quum temporum ratio vix congruat. * Cum datiuo. *Teren. Phorm.* Congruit mulier magis. *Cic. ad Papir. Pœtum li. 9. 24*, Volo enim te scire, mi Pœte, initium mihi suspicionis & cautionis & diligentiæ fuisse literas tuas: quibus literis congruentes fuerunt aliæ postea multorum. Cum Ad. [Id non congruit ad nostras literas. *Gell. cap. 6. lib. 14.*] *Liu. ab Vrbe*, de Fausculo. Expositos iussu regis infantes sciebat, & tempus quo ipse iussuisset, ad ipsum congruere. Id est competere. *Budæus.* Solinus in proprio significatu vsus est *c. 19.* de gruibus, Concors cura omnium pro fatigatis, adeò vt siquæ delecerint, congruant vniuersæ, lassaque sustollant, vsquedum vires otio recuperentur.

Cōgrŭens, tis, participium, Aptus, accommodatus, conueniens. {כרת *chaschér* ראוי *raui* נאוך *naêchon.* ἁρμόττων. GAL. Accordant, conuenable. ITA. *Accordante, conueniente.* GER. Einhellig/ sich fügend oder reymend HIS. *Conueniente.* ANG. *VVhith ferueth to the purpose.* } *Plaut. in Pœneg.* Iracharitas mutua, ita congruens tenor vitæ. [Non congruens vitæ mors. *Suet. in Othon. c. 27.*]

Cōgrŭentīssĭmus, superlatiuus, vt Congruentissima voce insigniri acclamare, *apud Apuleium Apologia.*

Cōgrŭentĭa, æ, Conuenientia, similitudo. {תרון *chischarón* ἁρμονία, ὁμαλότης. GALL. Conuenance, similitude, accord. ITA. *Conuenienza. similitudine, accordo.* GER. Gleychförmigkeit. HISP. *Conueniencia, semejanca, accordo.* ANG. *Apteneſſe, likneſſe.* } *Suet. in Othone*, Neroni inusitatus, facile primum inter amicos locum tenuit congruentia morum. [Congruentia pronunciandi. *Apul. Apolog. 1.*] ¶ Vnde & Congruum, καταλληλον: & Incongruum, ἀκαταλλακτον. Congruens, & incongruens, *Lactan. libro 2.* Est autem peruersum & incongruens, vt simulachrum hominis in simulachro Dei colatur.

Cōgrŭentĕr, aduerbium, Conuenienter. {ἁρμοζόντως, ὁμαλῶς. GA. Conuenablement. ITALI. *Conuenevolmente.* GER. Gleychförmiglich/ fuglich. HISPA. *Concertadamente.* ANG. *Aptilie, fitsellie.* } *Cic. 3. de Orat.* Vt ad id, quodcunque agetur, aptè, congruenterque dicamus.

Cōgrŭus, adiect. ἁρμόδιος. {ANG. *Fitte, conuenient to the purpose.* } Vt, Congrua tempora, *Claud. in Ruff.*

Cōgrus, siue Conger. {κόγγρος. GAL. Vn poisson appellé Congre. ITAL. *Congro pesce.* GERM. Ein langer schilpferechtiger fisch in dem meer wie ein aal. HISP. *El congrio pescado.* ANGL. *A conger.* } Piscis est, pulegus & lubricus magnæ anguillæ non dissimilis, etiá hodie nomen retinens. *Teren.* En congaum istum maximum in aqua sinito ludere paulisper. *Pl. 8 9. cap. 20.* Alij longi, vt muræna, conger. [Congrum, Murenam exdorsua. *Plaut. Aul. sc. 6. a. 2.*]

Cōngўlis, γόγγυλος, Latiné rapum. *Col. lib. 10.*

COMIADES κωμιάδης, Scriptor Græcus, cuius opus de apparatu vini citat *Plin. lib. 14. c. 19.*

Coniates κωνιάτης Græco vocabulo appellatur, qui parietes incrustat aut tectorium inducit. ¶ Item qui athletas luctam inituros ceromate inungebat.

CONIBRICA, Lusitaniæ oppidum, *vt autor est Plin. lib. 4. 21, in descriptione Lusitaniæ.* Vulgò Coymbra.

Coniferа arbor. Dicitur quæ conos fert hoc est, nuces pineis similes. κωνοφόρος δένδρον. Et Coniferæ, cyparissi. Coniferos, κωνοφόρους vocabant Græci, qui in Bacchi exercitu, dum in Indiam proficisceretur, thyrsos ferebant, conis & strobilis exornatos.

Cōnĭcĭo, is, Iacio, iaculor, simul iacio, {רמח *ramâh* ירה *jarah.* βάλλω, βάλλω GALLI. Ietter ensemble, ruer, faire aller & entrer. ITALIC. *Gettare insieme.* GERMA. Zusammen werffen. HISPAN. *Echar, echar con otro and.* ANGLIC. *To hurle to cast together.* } *Liuius 2. ab Vrbe*, Clamore subito vndique in vnum hostem tela coniiciunt. *Cæsar. lib. 1. Com.* Pro vallo carros obiecerant, & è loco superiore in nostros aduenientes tela coniiciebant. ¶ Coniicere se aliquò, est cum festinatione se aliquò recipere. *Ter. Heaut.* Hæc vbi aperuit ostium, continuò huc se coniecit intrò. *Cic. pro M. Cæcilio*, Sin se in intimum balnei coniicere vellent, non satis commodè calceati & vestiti id facere possent. [Coniectæ in noctem naues. *Cæs. 3. de bell. ciu.*] ¶ Coniicere se in pedes, vel in fugam, idem est quod fugere, vel fugam arripere *Ter. in Phor.* Hinc me coniicerem protinus in pedes. *Cic pro Cæl.* Atq. illo repentino hominum impetu se in fugam coniecisse.

¶ Coniicere in vincula. *Saluſt.* Ex eo numero complures. Qu. Metellus Celer Prætor ex senatusconsulto causa cognita in vincula coniecerat id est, ἐδησεν. ¶ Coniicere vestem in collum. *Plaut. in Epid.* Orna te Epidice, & palliolum tuum in collum coniice, id est, περιβαλλε. [Coniiciam in collum pallium vt serui comici. *Plau. Capt. sc. 1. a. 4.* Et cum datiuo, Coniectáque vincula collo Accipit. *Ouid. Eleg. lib. 4. Triſt.* Coniectæ in noctem naues. *Cæs. 3. de bell. Ciuil.*] ¶ Coniicere aliquem in lætitiam, lætitia afficere. *Terent. in Heaut.* Sytemi, oblectro, ne me in lætitiam frustra coniicias.

¶ Ponitur etiam frequenter pro coniectura assequor, coniectpram facio, agnosco, auguror, diuino. {שעל *schaâh* פתר *pathâr* קסם *kasâm.* συμβάλλειν, στοχάζεσθαι. GAL. Auoir quelque opinion par coniecture, coniecturer. ITALIC. *Coniecturare.* GERMAN. erdencken/ errathen ein gemercke oder argwon vberkommen. HISP. *Coniecturar.* ANGLI. *To geſſe.* } *Terent. in Phorm.* Tu coniicito cætera, *Et in Eunuc.* Quid illud mali nequeo satis mirari, neque conjicere. *Plaut. in Curc.* [*sc. 2. a. 2.*] Mane sis, dum hutc coniicio somnium. *Cic. 2. de Diui.* Num igitur aut aruspex, aut augur, aut vates quis, aut somnia melius coniecerit, aut ex morbo euasurum ægrotum, aut ex periculo nauê, aut ex insidijs exercitum, quàm medicus, quàm gubernator, quàm imperator? [Coniicere & consistere causſam. *Gell. cap. 10. lib. 5. Item* Coniicere, pro interpretari, (de Grammatico) *Gell. cap. vltim. lib. 13.*]

[Coniectatio Chaldæorum ambagiosa. *Gell. cap. 1. lib. 14.*

Coniectanea Capitonis. *Gell. cap. 7. lib. 14.*]

Cōnĭēcto, as, frequentatiuum: Existimo, iudico, diuino. {שער *schâar.* קסם *kasâm.* τυμαίεσθαι. GA. Coniecturer, dire son opinion sans en sauoir au vray, & quasi en deuiner. IT. *Congietturare, facogiettura.* G. Errahten/ erachten/ schetzen/ ein gemercke nemmen. HIS. *Coniecturar, adeuinar.* AN. *To geſſe and giue his opinion.* } *Terent. in Enuch.* Neque scio quid dicam, aut quid dicam, aut quid coniectem, *Liu. ab Vrb.* Postea euentum coniectantibus visum ad damnationem ipsius Camilli, captæ deinde vrbis. &c ¶ Coniectare pro Cōiicere συμβαλλειν in quo iaciendi retenta significatio. [vt Coniectare ad cœnulam non cupedias ciborum, sed argutias quæstionum *Gell. cap. 13. lib. 6.* Et apudeundem.]

lib.

lib.7.c.19. decreti verba hæc sunt: Cùm L. Cornelius Scipio Asiaticus triumphans: hostium duces in carcerem coniectauerit. [De eodem verbo, Lege eun dem *Gell.cap.8.lib.17.*]

Cōniector, oris, Interpretes somniorum, & portentorum vates, {פותר *potshér* קסם *kosém. ὀνειροκρίτης, μάντις κτλ.* GA. Celui qui predit par coniecture. deuin. ITA. *Interprete, ſpianatore de ſogni.* GER. ein außleger der treumen. HISP. *Deuinador. ſaltando los ſuenos.* ANGL. *An interpretour of dreames.* } à coniectura, hoc est, directione quadam rationis ad veritatem. Cic. 2. *de Diuin.* Defert ad coniectorem quidam somniasse, se uum pendere ex fascia lecti sui cubicularis. [Ego Tiresiam coniectorem adrocabo, *Plan. Amph.* Quin coniectores à me consilium petunt. *Plaut. Curc. ſc.1.a.2.*] *Plaut. in Pœn.* Nam isti quidem hercle orationi Oedipo opus Est coniectore.

Coniectura, *vt ait Speuſippus*, est rei, latentis iudicium, & est id quod quis per rationes, & signa & tempora, & huiusmodi coniicit, id est, cogitat, & colligit, opinio, suspitio, diuinatio. {קסם *kósem* פתרון *pithrón. στοχασμός.* GA. Coniecture. IT. *Congiettura, ſignale.* GE. ein gemerck/mutmaſſung auß denen man etwas vbnimpt. HI. *Coniectura.* ANG. *Geſſing.*} Cic. *Cornific.* Quantum copiarum haberes, tùm ipsa coniectura consequi poteram, tum ex literis tuis cognoui. [Augurium ratio est & coniectura futuri. *Ouid. Eleg.3.l.1. Triſt.* Potin coniecturam facere, Iratum quod somniaui. (Mox coniicere somnium.) *Pl. Cur. ſc.1.a.2. Idem Men. ſc.a.1.*] *Quin. lib. 3.* Coniectura dicta est à coniectu, id est, directione quadam rationis ad veritatem, vnde etiam somniorum, atque monstrorum interpretes, Coniectores vocamus. Coniecturam Rhetores accipiunt pro eo statu quum facti est controuersia: quoniā coniecturis causa confirmatur: Vocatur & Constitutio coniecturalis.

Cōniecturālis, le, adiectiuum, Quod per coniecturam colligitur, & proponitur *στοχαστικόν.* GALLI. Qui gist en coniectures, choſes qu'on cognoiſt, ſçait & preuue par coniectures. ITALIC. *Coſa che ſe giudica per congiettura.* GERMANI. *Das man auß gemercken oder mutmaſſungen verſtehet vnd abnimpt.* HISPA. *Coſa de coniectura.* ANGLI. *That is vnderſtanded by geſſing.* } ¶ Vnde Coniecturalem statum vocant Rhetores, quum per coniecturas quæritur an aliquid factum sit. *Autor ad Herenn. lib.* 1, Coniecturalis est, quum de facto controuersia est, hoc modo, Aiax in sylua, postquam resciuit quæ fecisset per insaniam, gladio incubuit. Vlysses interuenit, occisum conspicatur, e corpore telum cruentum educit: Teucer interuenit, vbi fratrem occisum, & inimicum fratris cum gladio cruentato videt, capitis accersit. Hic quoniam coniectura verum quæritur, de facto erit controuersia, & ex eo constitutio causæ Conjecturalis nominatur.

Cōniecturo, as, are, Coniicio. *Sen. lib. 9. Nat. quæſt.* Nobis coniecturare tantum illa in occulto libet, nec cum certa inueniendi fiducia, nec sine spe.

Coniectanea. *συμβαλλόμενα*, libri coniecturarum. *Gell. li.20. c.11. de librorum ſeſtuis inſcriptionibus*: Est qui inscripsit, *συγγραφὴν*: Sunt item multi qui coniectanea. *Adeod. Gell. lib.14.c. vlt.* citatur Atticus Capito in Coniectaneorum ducentesimo quinquagesimo nono.

Coniectatorie. Aduerb. *στοχαστικῶς Gell.l. 14. c. 3.* Et eius rei argumenta quædam Coniectatoriè ex eorum scriptis protulerunt.

Cōniectārium. Efficax atque perfectum. *ἀποτελεστικόν. Cic. 4. de Fin.* Illud verò minime coniectarium. *Nonius.*

Coniectus, us. Iactus, coniectio. {רמיה *remiyáh* משחים *metsachavéh. βολή.* GA. Iettement. IT. *Il giettare.* GE. Ein zuwerff. HI. *Eleechamiento, lance.* AN. *Caſting or hurling together.* } *Plin. lib.26.c.4.* Æthiopide herba amnes ac stagna siccari coniectu, tactu clausa omnia aperiri. ¶ Sic coniectus radiorum, apud eundem: &, Coniectus oculorum, *Cic. pro Plac.* Non enim tribum Tarentinam, de qua dicam alio loco, sed dignitatem, sed oculorum coniectum, sed solidam & robustam & assiduam frequentiam præbuerunt.

Cōniectio, verbale. {רמיה *remiyáh* משחיה *metsachavéh. ἰμβολή, καταβολή* ANGLIC. *A caſting or hurling together.* } *Cic. pro Cecin.* Neque iactu cominus, neque coniectione telorum. ¶ Coniectio causæ dicitur, *vt autor est Asconius*, causæ suæ in breue coactio: quia litigatores quum ad iudicem venissent, antequam causa ageretur, quasi per iudicem strictim & anguste rem exponebant: id quod dicebatur causæ coniectio: fortasse quòd inde de tota disceptatione iudex coniicere aliquo modo posset. Coniectio item ponitur, pro Diuinatione à *Cicero, de Natur. & Diuin.* Vbi coniectionem somniorum exponit vim cernentem & explanantem, quæ à diis hominibus significentur insomniis. ¶ Coniectio item pro Coniectura *Vipianus D. libr. 28. titul. 1. l.21.* Vtique placeret conjectionem fieri eius quod reliquit, vel ex vicinis scripturis vel ex consuetudine patrisfamiliasvel religionis.

Coniectus, a, um. participium. {משלך *mushlách. συμβεβλημένος.* GA. Iettè IT. *Gittato.* GE. Geworffen. HI. *Echado.* AN. *Caſt aubarled together.* } *Cic. de Amic.* Sed existimare debes, omnium oculos in te esse coniectos: vnum te sapientem existimant, & appellant.

Conila, æ, siue Conile, es, *κωνίλη*, Olus est cicutæ similimum, quod à *Dioscoride* Myrrhis appellatur. Legitur hoc nomen in quibusdam *Dioscoridis* exemplaribus: quanquam doctiores malint numerare inter ea quæ scriptori huic paulatim accreuerunt. *Nicander certe, in Theriacis*, Coniliam eadem facis cum origano.

Cōnion, pen. prod. *κώνειον.* GALL. Cigue. ITAL. *Cicuta.* HISPAN. *Ceguta* ANG. *Hemlocke.* } Græco nomine appellatur herba perniciosissima, publica Athenienſium pœna nobilitata, quam Latini Cicutam appellant.

CONISALVS, *κονισαλὸς*, Deus habitus est apud Athenienses, qui similiter ritu colebatur, quo apud Lampsacenos Priapus. *Autor Strabo lib.7.*

Cōnīsco, as, Est cornu petere more arietum, quum procurrentes capita inter se colliduntur. {נגח *naghách. κερατίζω.* GALL. Cotrir, heurter front contre front, comme font les moutons. ITALIC. *Aſſaltar con le corna.* GERMAN. Die köpff gegeneinander rutſchen oder ſtoſſen. HIS. *Herir con cuernos.* ANG. *To dash with the hornes lik bulles and rammes.* } *Quint.* [*lib.9. ex Cic. in Piſonem.*] Caput opponis, cum eo coniscans. *Lucret. lib.2.* Vt satiati agni ludunt, blandéque coniscant.

CONISIVM, Theutraniæ oppidum, non procul à Caico fluuio, *cuius meminit Plin. lib.5.c.30.*

Cōnīſticæ, æ, *κωνίστρα.* Arena, siue palæstra, ita nominata *ἀπὸ τοῦ κονίειν*, hoc est, à puluere, quo athletæ se mutuo solent aspergere.

CONISTORSIS. Vrbs Hispaniæ citerioris in tractu Celticorum, *quam meminit Strab. lib.3.*

Cōniūgo, as, penul. cor. Coniungo, quasi in vnum iugum iungo, {חבר *chibbér. συζεύγνυμι.* GALL. Ioindre & allier ensemble comme fous vn ioug. ITALI. *Congiungere* GERMANICE, Zuſammen fochen/zuſamen binden/zuſamen tuppfen. HISPANIC. *Ayuntar.* ANG. *To ioyne and couple together in one yoke.* } *Cicero 1. Offic.* Estque ea iucundissima amicitia, quam similitudo morum coniugauit.

Cōniugata, *συζυγα συνωδὰ γράμματα, συζυγίαι*, apud Rhetores sunt quæ ab vno genere veluti iugo flectuntur: vt à iustitia, Iustus, Iuste, Iustum. ¶ Hinc locum à Coniugatis dicimus, quum ita argumentamur, Si risus, gaudium est, ergo & ridere, gaudere.

Cōniugātor, toris, {*συζευκτὴς* ANGLICE, *That yoketh thinger together.*} vt, Boni amoris coniugator, de Hymenæo dixit *Catullus* in Epithalamico.

Cōniugātio, Coniunctio. {צמד *tsemédh* מחברת *machbéreth. συζυγία*, GAL. Vnion, liaiſon ITALICE, *Vnion ligamento.* GERMA. Zuſamen bindung. HIS. *Ayuntamiento.* ANG. *Toking or coupling together.* } *Cic. in Catone*, Adminiculorum ordines, capitum coniugatio & religatio.

¶ Dicitur etiam Grammaticis Coniugatio, variatio & declinatio in verbis, quod multa tempora sub vnum thema, quasi iugum subiungat.

Cōniugus, pen. corr. Quod coniugatum est. {*συζυγὸς.* ANGL. *Yoked together.*} *Plin. lib.8.c.23.* Coniuga ferme vagantur, nec nisi cum comparе vita est.

Cōniugālis, a, um. vt Coniugula myrtus, *apud Catonem cap.133. Plinius libro 15. cap. decimonono*, Cato tria genera myrti prodidit, candidam, nigram, coniugalem, fortassis à coniugiis, ex illo Cluacinæ genere.

Cōniugium, matrimonium. {חתנה *chathunáh. συνοικία, γαμικά.* GAL. Mariage, conionction & lien de mariage. ITAL. *Matrimouie.* GERM. Der Eeſtand. HISPA. *Caſamiento de marido à muger* ANGLIC. *Mariage, the bond of mariage.* } *Virgil. 1. Æneid.* Coniugio iungam stabili, propriamque dicabo. *Cicero 4. de Finib.* Vt coniugia virorum & vxorum à natura coniuncta esse dicerent. *Idem 1. Offic.* Prima societas in ipso coniugio est proxima in liberis. [Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es coniugium. *Catul. de coma Beren.*]

¶ Coniugium, pro coitu. *Virgil. 3 Georg.* - sæpe sine vllis Coniugiis vento grauidæ. Coniugium pro coniugatis. *Plin. lib.10 cap.12.* Pellunt nidis pullos, ac volare cogunt, sicut & coturnici qui & ipsi non carne tantùm aluntur, sed robustos quoque fœtus suos fugant longius. Itaque paruis in vicis non plus bina coniugia sunt: circa Cranonem quidem Thessaliæ singula perpetuò: genitores soboli loco cedunt. Vbi *Plinius*, bina coniugia vocat Bina paria, duos mares ac totidem fœminas.

Cōniugālis, le, Quod ad coninges, siue ad coniugium pertinet. *γαμήλιος*, GALLIC. De mariage, des appartenances de mariage. ITA. *Matrimoniale.* GERMAN. Eelich/oder das zu den eelouten behört. HIS. *Coſa perteneciente al caſſamente.* ANGL. *Belonging to mariage.* } vt Coniugalia torus, lectus coniugum. Dij coniugales dicuntur, qui coniugiis præsunt, vt Iuno, Venus, Hymen. *Sen. in Medea*, Dij coniugales, túque genialis tori Lucina custos.

Coniugālis, in eadem significatione. *Ouid. 5. Metam.* - fremitu regalia turbæ Atria complentur, non coniugialia fœsta Qui canat, est clamor, sed qui fera nuntiet arma. Fœdus coniugiale. *Ouid. 11. Met.* Tunc quoque manſit amor, nec coniugiale solutum est Fœdus. Iura coniugialia, *Ouid. 6. Metam.* Nec mea virginitas, nec coniugialia iura.

Coniūnx, secundùm Priscianum, à Coniungo, is, siue Coniux sine n. secundum Phocam, à Coniugo, as; Vxor, seu maritus. {שגל *ſcheghál. ἀνὴρ γυνή.* GALL. Le mary ou la femme. ITALICE, *Moglie, ò vero marito.* GER. Ein Eege mahel. HIS. *El marido ò la muger.* ANGLICE, *The husband or his wife.* } *Cic. ad Qu. Frat. lib.3.* Fidelissima coniunx. *Ouid. 2. Metam.* Hoc certè factum coniux mea nescit, inquit, Debita coniux, id est, promissa & sponsa. *Ouid. Epiſt.7.* Quondam sibi debita coniux [*Ouid. 13. Metamorph.* Me pia detinuit coniux.] Deiectam coniuge esse, id est, maritum amisisse. *Virgil. lib.3 Æneid.* Heu quis te casu deiectam coniuge tanto Excipit.

Cōnium, *κώνειον.* Vide CONIVM.

Cōniūngo, is, ctum, Simul iungo, copulo, concio, congrego, coagmento, concilio, connecto. {חבר *chibber* חרבין *hidbik. συναφὴ.* GALLIC. Conjondre, aliér, vnir. ITALI. *Congiungere.* GERM. Zuſamen fügen. HISP. *Ayuntar.* ANG. *To ioyne, couple or ſett together.* } vt, Coniungere boues, *apud Catonem de Re ruſt. cap.138. Cassius ad Cicero lib.12.* Castra oppido coniunxit. *Virg. 3. Ecl.* Pan primus calamos cera coniungere plures Instituit. *Ouid. 8. Metam.* dextram coniungere dextræ. *Cicero pro Cluent.* Quantam vim habeat ad coniungendas amicitias studiorum ac naturæ similitudo. [Te bouem esse & me asellum, vbi tecum coniunctus sum (*i.* vinctus vinculo affinitatis, & socer tuus factus. *Pl. Am. ſc.4.a.1.*]

Coniūnctus. participium. {מחבר *mechubbár* מרבק *mudhbák* נצמד *nitsmád. συναφὴς συζυκτὸς* GAL. Conioint, allié, vni. ITALIC. *Congiunto.* GERMAN. Zuſamen gefugt. HISP. *Ayuntados.* ANG. *Ioyned or coupled together.* } vt, Homines beneuolentia coniuncti *Idem in Verr.* Quæ est enim tanta facultas & dicendi copia, quæ istius vitam tot vitiis, flagitiisque coniunctam aliqua ex parte defendere possit?

[Cōiunctum,vox Dialecticorum.*Gell.c.8.l.16.*]

Cōiūnctus,nomen ex particio. *Plancus ad Ciceronem*, Sed primùm quòd ita meritos iudicabam, deinde quod ad omnes casus coniunctiores Reipublicæ esse volebam.*Cic.de Amic.* Tum etiam cum iis & interse coniunctissimos fuisse M.Curium,& T.Coruncanum memoriæ proditum est.

Cōiūnctio,verbale, Copulatio,congregatio,necessitudo. {רבק *debek* חתחברה *machebereth hitchabheráh.cvóδεσις.* GA. Conionction, alliance, vnion,grande amitié. IT. *Congiontione,coniongimento,grande amicitia;confederatione.* GE. Zusamen fügung/verein hatung. HIS. *Ayuntamiento,gran amistad.* AN. *A ioyning together,freinds hip.* {*Plin lib.14. c. 29.* Ideo tùm electa,quoniam coniunctioni & huic arbori Venus præest. *Cic.ad Brutum*, Coniunctio tua cum collega,concordiáque vestra, quæ literis communibus declarata est. Societas coniunctionis humanæ,*Cic.1.de Finib.*

¶ Coniunctio.partem etiam orationis faciunt Grammatici. *Cic. de Orat.*Cum demptisconiunctionibus dissolutè plura dicuntur.[Coniunctio connexiua. *Atque Gell.cap. 29.l.* 10.]¶ Ponitur etiam pro enuntiationis genere in quo adhibetur. *Et Cic. de Fato*, Ergo hæc quoque coniunctio est ex repugnantibus, & est Fabius, & in mari Fabius morietur.

Cōiūncte,aduerbium, Simul,coniūnctim: {יחד *jáchadh. συναμφότερα συνδυασικῶς.* GA. Conioictement,en toute vnion & concorde. IT. *Cōgiuntamente.* GE. Sammenhafft/miteinanderen. HI. *Ayuntadamente.* AN. *All together.*{*Cic.2.de Orat.* Et si coniunctè sit celatum,&c. *Plin.in Epist 94*, Huius est hæres Maximus noster,quem & ipse amo,sed coniunctius tu.

Cōiūnctissimè & amantissimè cum aliquo viuere.*Cic.de Amic.*

Cōiūnctim,aliud aduerbium,κοῦ συμπλοκῶ. *Cæs.6. bell.Gall.* Huius omnis pecuniæ coniunctim ratio habetur.

Cōniūx,Vide CONIVX.

Cōniūro,as,pen. prod. Simul iuro,consentio,conspiro,& plerunque in malam partem.{קשר *kaschár.συνίεμαι συνόμνυμι* GALL. Coniurer, conspirer,iurer ensemble de faire vne mesme chose. ITA. *Congiurare.* GERM. Zusammen schweren. HISP. *Coniurar los que conspirant.* ANG. *To conspire or sweare together for the performing of an act.* {*Sallu.* Sed antè coniurauêre pauci in quibus Catilina fuerat. Interdum in bonam partem accipitur, quum plures eidem iuramento honestam ob causam sese astringunt. Vnde Mutius Scæuola *apud Liu.lib.1*, Tricenti(inquit) coniurauimus principes iuuentutis Romanæ,vt in te hac via grassaremur. ¶ *Horatius de Arte poet.* per translationem posuit pro consentire,siue sibi mutuò opem ferre, Alterius sic altera poscit opem res.& coniurat amicè. ¶ Est etiam Coniurare simpliciter iurare *Gell.* Age,malitiam saltem defendere:tu verbis conceptis coniurasti sciens,scienti animo tuo.

Coniūrātio,verbale,conspiratio.{קשר *kóschor συνωμοσία σύνεσις.* GALL. Coniuration,ou conspiration. IT. *La congiurazione.* GE. Zusamen schwerung HI. *La cenſpiration o coniuracion.* ANG. *Conſpiracie.*{*Ter.in Heaut.* Pro decum atque hominum fidem, quod hoc genus est? quæ hæc cōiuratio? Vt omnes mulieres eadem æquè studeant,nolintque omnia? *Cic.2. Diuin.* Mirabile autem illud,quod eo ipso tempore, quo fieret iudicium coniurationi in Senatu, signum Iouis bienniò postquàm erat locatum,in Capitolio collocabatur. [Coniurationis globus.i.coniuratorum. *Velleius.*]

Cōniūrāti, dicuntur, qui coniurarunt, iurati qui iurarunt.{קשרים *koscherim.οἱ συνωμόται.* GA. Qui ont coniuré,coniurateurs. IT. *Quelli què son congiurati insieme.* GER. Die zusamen geschwornen/HIS. *Los que conspiran,ò estan coniurados con otros.* AN. *That hath sworne together to performe an purpose.*{*Cic.in Catil.* Ego quanta manus est coniuratorum, quam videris esse permagnam,tantam me inimicorum multitudinē suscepisse video. ¶ Interdum coniungitur cum genitiuo:vt Coniuratus Getarum,qui cum Getis conspirauit,*Claud. 2.in Ruf.*-tunc pronitor ille Impius imperij, coniuratúsque Getarum Distulit instantes, eluso principe, pugnas. [Coniurati, milites sacramento rogati. *Liu.5.d.5.*]

[Coniuratim.*Plaut.Asin.sc.2 a.2.* Siquidem omnes coniuratim cruciamenta conferant.(Alias tamen coniurati.)]

Cōlātro as,are, Latratu infesto,obloquor {*καθυλακτῶ.* GALL. Abbayer ensemble, abbayer contre quelque chose pour la blasmer. ITALIC. *Abbaiare.* GERMANIC. Mider etwas bellen oder reden/schmähen. HISPANIC. *Ladrar propriamente los perros.* ANGL. *To bark against one and blame.*{*Seneca de vita beata*, Si quis ex his qui philosophiam collatrant, quod solent, dixerit, Cur ergo melius loqueris,quàm vius?

Cōlūtulo,*Vide* COLLVTVLO.

Cōnātor,conatas, pen. corr. connatare, simul natare. *συνάγομαι.* Cōnatat nobiscum,*dixit Plautus* per translationem,pro Riualis est.

Cōnecto, ctis, Simul necto. {קרש *kaschár* אסר *asár* חבר *chibbér. συμπλέκω συνείρω.* GALL. Lier & attacher ensemble,accoupler,conioindre. ITALI. *Annotare insieme.* GERMA. Zusammen knüpffen/an einander binden. HISPAN. *Trauar una cosa con otro.* ANGLIC *To knitt and tie together.*{ *Quint. libr.5.c.vltimo*, Quæ apprehensa Græci magis (nam hoc solum nobis petius faciunt)in catenas ligant, & inexplicabili serie counectunt. Falces scalásque connectere. *Tacitus libro 19.*[Connectere fabellas pro componere. *Senec. cap. 8. de Censol. ad Polyb.*] Cum dativo,*Cic. in Pisonem*, Persequere connexos his funeribus dies. * Connectere, item pro Orationem perpetuam concatenare dixit. *Quintil. libro 2*, Nonnulli certa sibi initia,priùs quàm sensum inuenerint, destinant: eáque clarè secum diúque meditari, desperata connectendi facultate deserunt. Idem alibi, Continuare verba dixit, Turbari memoria,vel continuandi verba facultate desistit,nusquam turpius. * Vestem connectere,id est cingere. *Claud. 1. in Ruff.* Illa vbi cæruleo vestes connexuit angue Notauitque adamante comas.

Cōnexūs, participium. {קשור *kaschár* אסור *asár* מחבר *mechubbár. συμπεπλεγμένος.* GALL. Lié ensemble,conioinct,allié. ITAL. *Ligato insieme.congionto.* GERMANI. Zusammen geknupfft/aneinander gebunden. HISP. *Atado juntamente, trauado con otro.* ANG. *Tied together.*{*Cicero 2. de Natur. deor.* Inde fides leuiter posita, connexaque videtur. [Si quidem connexus esses per os elephanto brachium transmittere.*Plaut.Merc.sc.1.a.1.*]

Cōnexūs, us, ui, {מסרת *masséreth* מחברת *machbéreth* חבר *charíſúk. συμπλοκή.* GAL. Liaison, coniunction, connection. ILA. *Ligamento, congiontione.* GER. Zusammen bindung oder knupffg. HISP. *Atacadura trauazon.* ANGL. *A binding or knitting together.*{ *Lucret.lib 2.* Ferre necesse est intercalla, vias, connexus, pondera, plagas. Connexu corpus adhærer.*Idem lib.3.*

Cōnexum, xi, pro conclusione. *τὸ συναγόμενον. Cicero 3. Acad.* Ipsa enim ratio connexi quum concesseris superius, cogit interius concedere. [Vox dialecticorum.]*Gel.cap.8.l.16.*]

Cō nexĭo, onis. Connectendi actus. {מחברת *machbéreth. σύμπλοκή.* ANG. *A knitting together.*{ Et pro conclusione apud *Quintil. lib. 3. c.14.*

Cōnexiuŭs,a,um,{*συμπλεκτικός.* Quod aptum est connectere:vt,Connexiua coniunctio, *apud Gel. lib. 1.c.29.* pro copulatiua *συναπτικὸς, συμπλεκτικὸς.*

Cōnītŏr,eris,Simul vel hehementer nitòr,operam do.{יגע *jaghak. συναπτομαι.* GAL. S'efforcer à faire quelque chose. ITA. *Sforsar si fár suo potere.* GERM. Etwas mit einander understehn zuthun. HISPAN. *Esforbar ò esforçar se para hazer algo.* ANG. *To force him dim indoing any thing.*{ *Cic. de Finibus*, Quum autem paulum firmitatis acceperint & animo vtuntur & sensibus connituntúrque vt sese erigant.

¶ Conniti pro eniti.& parere. {ילד *jalách. τίκτειν.* GALL. Enfanter. ITAL. *Partorire.* GERM. Gebären. HISP. *Estar la muger de parto.* ANG. *To bring forth yunque.*{ *Vir.Eclog.* 1. Hi inter densas corylos modò namque gemellos Spem gregis, ah silice in nuda connixa reliquit. [Conniti in summum iugum euadere. *Cæsar libr. 1. de bell. Civil.*]

Cōnīuĕo,iui,vel xi,ctum,Oculorum palpebras moueo,modò claudo, modo aperio:& ponitur pro dissimulo. {קרץ *karátz. συναφύω καταμύω.* GALL. Cligner les yeux,sourciller ou ciller. IT. *Serrar l'occhi.* GERM. Blinzeu/mit den angen zwinchen. HISPA. *Abaxar los párpados de los ojos.* ANGL. *To VVinck.*{*Plin.lib.11.* Graniores alitum interiores gena conniuent. *Idem.* Columbæ & similia vtraque gena conniuent.*Gell. lib.16.c.3.dixit.* Conniuere caua ventris & stomachi pro stipari, claudi, & contrahi.*Cicero 4. Phil.* Quibusdam in rebus etiam conniueo. *Idem pro Cælio.* Pro dij immortales, cur interdum conmuetis in hominum sceleribus maximis? *Sueton. in Cæs.* Delicta neque obseruabat omnia, neque pro modo exequebatur.sed desertorum, ac seditiosorum inquisitor ac punitor acerrimus, conniuebat in cæteris, id est, reliqua conuitia oculis veluti clausis prætēribat, tanquam dissimulanter illa contueretur. E contrario Inconniuens dicitur qui oculis est vigilantibus, & aliqua in re fixis sinè mutatione, *ἀπαράμυκτος. Gell.de Socr.* Inconniuens, immobilis in iisdem vestigis perstabat. Habet hoc verbum ni syllabam productam. *Silius.* Conniuent solémque pauent deprendere visu. *Persius Satyr. 5.* Vz nisi conniuens. [Nisi conniueamus, in oculos hæc incurrunt. *Quintil.* Interquiescere & conniuere iura.*Gell.cap.2.lib.2.* Conniuere ad fulgura. *Suet. in Calig.c.51.* Palpebras quoque eius sinè conniuere posset, surlum ac deorsum diductas insuebant.(de Regulo Rom.)*Gell.cap.4.lib.158.*]

Cōnniuentĭa, æ, Dissimulatio. {*συγκατάνευσις.* GAL. Dissimulation de voir quelque chose,semblant de ne voir ou apperceuoir. IT. *Il dissimulare,il far sembiante di non vedere ne vdire.* GERMA. Das blinnen mit den augen/oder die übersehung da man einem etwas hin gehn lasst. HISPAN. *El consentimiento abaxando los ojos.* ANG. *A winckeing, dissembling.*{ *l.3.C. de fund. & salt. rei. dom. lib.* 11. Quod si venalis procuratorum conniuentia vt id deinceps tentetur admiserit, eos grauissimo iubemus supplicio subiacere.

Cōnno,as,are,Simul no. {*συννήχομαι.* ANG. *To swymme together.*{ Connare,Smul nare,Proprium est piscium.

Cōnnātio, verbale. *Plaut.* Connationis nostræ conscius: id est, quòd eandem admiremur mulierem. *Sipont.*

Cōnnūbo,connubis,penult.prod. connupsi,connuptum,Matrimonio iungor.{*συμοικία.* GAL. Se marier ensemble. ITA. *Marilarsi insieme.* GER. Sich verehlichen oder verheyraten. HISP. *Casarse iuntamente.* AN. *To be maried, to a man.*{ *Apul.* Nescientibúsque parentibus puellati ætate connupseramus.

Cōnnūbium,Ius legitimi matrimonij,d Nubo, cuius prima producitur, quum in connubio quandoque propter metri necessitatem corripiatur.{ חתנה *chatúnah.συγγαμία.* GAL. Conionction par mariage,lien de mariage, affinité par mariage. ITA. *Lege del matrimonio.* GERM. Die Ee/oder eestand. Item das recht des ecstands. HIS. *Ley,e drecho del casamiento de marido y muger.* ANG. *Ioyning together by mariage,right of mariage.*{ *Virgil.1. Aeneis* Connubio iungam stabilis est enim Systole figura,qua syllaba natura longa corripitur. *Alibi *Virgilius* producit,nempe 4.*Aneid.* connubia nostra Reppulit. *Cic. 1. Offic.* Sequuntur connubia & affinitates ex quibus etiam plures propinqui.

Cōnnūbĭālis,Nuptialis,quod ad connubium pertinet.{*γαμικὸς.* GA. De mariage,de appartenances de mariage. ITAL. *Matrimoniale.* GE. Eeilich/hoch zeytlich. HIS. *Cosa de casamiento.* ANGL. *Belonging to mariage.* Jvt, Carmen connubiale *apud Claudianum 7. Paneg.* vincula connubialia. *Statius 5.Thebiad.ἀσυμφαμίαν.*

Cōnnūdo,as,are,penult.prod. Nudo{פשט *pischchet. γυμνῶ.* GALLIE. mettre tout nud,descouurir. IT. *Nudare.* GE. Entblössen/entdecken. HI. *Desnudar lo vestido.* ANG. *To mak nakea or vncouer.*]*Pli.li.28.c.17.* Iam primùm abigi grandines,turbinesque, contra fulgura ipia in mensē connudata,sic auerti violentiam cæli.

Cōnŏdēs, *κατειδὴς.* A Græcis dicitur quicquid coni, hòc est metæ formam habet:vnde cupressus fœmina hoc veluti proprio epitheto à mare distinguitur, eò quòd fastigium habeat in metæ formam

con uolu-

conuolutum,quum mas extra se ramos spergat.

CONON,κόνων,Athenienſium dux fuit,qui prælio victus à Lysandro,Lacedæmoniorum duce,ſponte abiit in exilium ad Artaxerxem Perſarum regem,cuius auxilio patriam,cui ſeruitutem attulerat,in libertatem reſtituit,*Autor Plutarchus.* ¶ Fuit & alius Conon Samius aſtrologus:*de quo Propertius lib 4. Eleg.1.* Me creat Archytæ ſoboles.Babylonius Orops Horon.& proauo ducto Conone domus.Hic ſeptem libros de Aſtrologia edidit.

CONONIENSES,*apud Plin.lib.lib.3.c.4* Galliæ Narbonenſis populi ſunt, Aquitaniæ contermini.

CONOPAS,penult.prod.*κωνώπας*,Minimæ ſtaturæ nanus fuit,duorum pedum & palmi altitudine , quem Iulia Auguſti neptis in deliciis habuit.*Autor Plin.lib.7 c.16.*

CONOPE,es,pen.prod. *κωνώπη* , Arcaniæ vrbs eſt , *teſte Stephano*,, cuius incolæ Conopæi dicuntur,& Conopitæ.

Cōnōpeum,{ ירישה *jerí'ah* מרבד *marbádh.* κωνωπεῖον GALL.Courtine autour d'vn lit,pauillon.ITAL. *Papiglione da letto.* GERMA.Ein vmbhang vmb das beth/die vor zeyten die Egyptier gebraucht haben/wider die groſſen muecken oder. Fligen/ſo ruß dem fluß Nilo herauff kommen. HISPA.*Pauellon contra los muſquitos.* ANG. *A canapy to hing about beddes, a pauillion.* } Tentorium ſeu velum,& papilio,ille lineus,vel laneus,ſeu bombycinus, qui toro circundatur ad arcendum culices: quo maxime vtuntur Alexandrini , quod ex Nilo culices conſluant, quos κωνωπας dicunt. Inde κωνωπεῖον per ει , diphthongum. Poëtæ tamen Latini ſuo quodam iure abiiciunt vocalem ſubiunctiuam, & penultimam corripiunt *Proper.ius*, Fœdaque Tarpeio conopea tendere ſaxo. *Et apud Horat.lib. Epod.* Et inter ſigna turpe militaria Sol aſpicit conopeum. Poſterius carmen eſt Iambicum dimetrum , cuius vltima ſedes poſcit Iambum. Ineptiſſime autem lapſi ſunt,qui per œ , diphthongum hanc dictionem ſcribendam præceperunt.

CONOPION,*κωνώπιον* , Oppidum fuit ad Mæotin,vbi lupos piſces aiunt prædæ parte conductos , piſcatorum retia aſſeruare : mercede verò fraudatos,retia & prædam populari. *Autor Steph.*

CONOPON DIABASIS,*κωνώπων διάβασις*, Inſula eſt iuxta quartum Iſtri oſtium,quod Pſeudoſtoma appellatur.*Vide Plin.l.4.c.11.*

Cōnops.{ *κώνωψ*.ANGL.*Agnat.*} A Græcis appellatur minoris muſcæ genus,quod nos Culicem appellamus.Inde Conopeum, vt iam docuimus.

Cōnŏr,aris,Nitor,operam do.{ יגע *jagá'* *πειρῶμαι*. GALLI. Eſſayer, taſcher,ou s'efforcer à faire quelque choſe ITALIC.*Sforzarſi.* GER. Vnderſtehn/ſich etwas zuthun andernemmen.HIS. *Esforçar ſe para hazer alguna coſa.*ANG.*To endeuour or go about ſome thing.*} *Teren.in Andr.* tum autem hoc timet,ne deſeras ſe.P. Hem egóne iſtuc conari queam? *Idem Ibidem*, Ego Pamphile hoc tibi pro ſeruitio debeo Conari manibus , pedibus, noctesque & dies Capitis periculum adire,dum proſim tibi,[Neque conari facere audebatis prius. *Plaut.Aſin.ſc.3. a.1.* Conari de ſubito agere tragœdiam *Plaut.Capt.prolog.* Sceleris conandi conſilia inire.*Velleius.*]

Cōnātus,us,ui,Niſus,labor,vis,impetus.{ יגיעה *jeghiáh* *πεῖρα*. GALLI. Effort,eſſay,entreprinſe.ITALICE,*Sforzo,ſperienza.* GERMANI.Das vnderſtehn/oder die vnderwindung eines dings,HISP.*Esfuerço, experiencia*,ANG. *Endeuour in doing a thing,an interpriſe or intent.* } *Cicer.1.de Nat.deor.* Dedit autem eadem natura belluis & ſenſum,& appetitum , vt altero conatum haberent ad naturales paſtus capeſſendos: altero ſecernerent peſtifera à ſalutaribus. *Idem de clar. Ora.* Populi ingrati pulſus iniuria , ſe ad hoſtes contulit,conatúmque iracundiæ ſuæ morte ſedauit. [Conatus capere *Liuius lib.9 ab Vrb.* Conatus obuiam ire) *Liu. 2. d. 5.* Conata perficere *Suet.in Galb. c.16.*]

Cōnamĕn,nis,Conatus,niſus.{ יגע *jaghaḃ* *πεῖρα*.ANGLI.*Endeuour beſtowesh about a thing.* } *Ouid.Metamor.*- dextraque molarem Suſtulit,& magnum magno conamine miſit.[Exiguo funem conamine traxit. *Ouid.4.Faſt.*]

Cōnāmentum,ti,*Plin.lib.*19 *c.2.* De ſparto loquens,Ad reliquos vſus laboriosè cuellitur,ocreatis cruribus , manibúſque tectis manicis,conuolutum oſſeis,ligneíſque conamentis:hoc eſt, adiumentis,& fulcimentis ligneis.

Cōnquadrārĕ,In quadratam figuram redigere.{ *τετραγωνίζω*. GALL. Eſquarrir.ITA.*Squadrar vna coſa ò reduzir en quadro.* GER.Gevierdt machen.HISPANI.*Quadrar vna coſa ò reduzir en quadro.*ANGL.*To mak ſquare.*} *Col.lib.8.c.3.* Conquadratæ deinde foratis duobus aduerſis parietibus induuntur,&c.

Cōnquāssārĕ , Concutere eſt,vel confringere , conterere.{ מחתעש *birgiuháſch.* רצץ *rotzéts*,*συσσείειν*,*διαφηγνύναι*.GAL.Esbranler,caſſer & briſer,froiſſer. ITAL. *Concaſſare ſauotere.* GERM. Erſchutten/ergellen/zerbrechen.HISPAN.*Sacudir,ò quebrar y gaſtar.* ANG.*To ſhake and break in ſhaking.*}*Cato c.52.* Qualum incinito ex vna parte prope imum: ſi verò calix erit,conquaſſato , cum eo qualo aut calice in ſcrobem ponito.Corpus conquaſſatum,*Lucret.lib.3* Conquaſſari terræ motibus *Cic.1 de Diuin.* Apulia maximis terræ motibus conquaſſata eſt. ¶ Conquaſſare nationes, per tranſlationem,pro vaſtare,& conterere.*Cic pro Seſtio* , Etiam exteras nationes illius anni furore conquaſſatas videamus.

Cōnquāssātĭo,verbale , Concuſſio,commotio. { מרוקח רעש *raḃaſch* *meruqáh* *σεισμός*. GAL. Eſbranlement. ITAL.*Conquaſſamamento, crollamento.* GERM.Erſchutterung.HIS. *Aquella obra de ſacudir ſacudimiento.*ANG. *A ſhaking.*} *Cicero 4 Tuſcul.* Itaque illa duo,morbus,& ægrotatio , ex totius valetudinis conquaſſatione & perturbatione gignuntur.

Cōnquĕror,eris,Queror.{ נלון *nalón.* *μέμφομαι*.GAL.Se complaindre. ITA.*Lamentarſi,dolerſi* GER.Sich beklagen.HISPA. *Quexarſe de otro.* ANG.*To complaine.*} *Cicer.5.Ver.* Tanta vis erat iniuriarum,vt homines quiduis perpeti,quàm non de iſtius prauitate & iniuriis deplorare & conqueri mallent.*Idem Metello lib.5. Epiſt.* Satis habeas,nihil me etiam tecum de tui fratris iniuria conqueri. [Conqueri vicem ſuam.*Suet.in Aug.c.66.* Conqueri onera.*Suet.in Calig c.42.* Quis hic eiulans conqueritur. *Plaut.Au.ſc.4.a.1.* Conqueritur mulier nec cum fortunas ſuas.*Plau.Merc ſc.1 a.2.*]

Cōnquĕstus,us,ui,Querela,{ הלונה *telunáh* *μέμψις*,*μεμφιμοιρία*. GAL. Complainte.ITAL.*Lamento,rammarico.*GERM.Ein klag.HISP.*Quexa de otro* ANGLICE,*A complayning.*} *Liuius 8.ab Vrbe,* Tum libero conqueſtu coortæ voces ſunt.

Cōnquĕstĭo,aliud verbale , *Cicero ad Quint fratr.lib.1.* Vbi nullum auxilium,nulla conqueſtio.

Cōnquiēſco , Quieſco.{ נוח שקט *hakát* *nach.* *ἡσυχάζω* *ἀναπαύω*. GALLIC.Se repoſer,prendre repos.ITAL. *Aqueſtarſi.*GER.Beruwen. HISP.*Holgar.*ANGLICE,*To be at reſt to reſt.*} *Cic.5.de Fin.* Videmus igitur vt conquieſcere ne infantes quidem poſſint. ¶ Conquieſcere in re aliqua,eleganter accipitur pro re aliqua delectari. *Cic.Curioni*, Ætas noſtra iam ingraueſcens , in amore atque in adoleſcentia tua conquieſcat. * Conquieſcere à re aliqua. *Plin.in Paneg.88.* Nullum locum, nullum eſſe tempus , quo funeſtorum Principum manes à poſterorum execrationibus conquieſcant. Id eſt quo poſteri eos non execrentur,*Cic.ad Lentul.m lib.11.* Vt quoniam,niſi perfecta re, de me non conqueſti. Id eſt propter me ſolicitus eſſe non deſiſti, donec confectum fuerit negotium meum [De iſta re in oculum vtrunuis conquieſcito.(i.dormito.) *Plau.pſ.ud.ſc.1 a.1.* Conquieſcere,ſomnum cadere cùm ſæpe *Cæſ.tum lib.1.de bell.ciu.*]

Cōnquĭnĭſco,is,conquexi,Caput inclino.{ קד *kád.* *κατανεύω*. GALLI. S'encliner & faire le petit.ITAL.*Chinare il capo.* GERM.Sich neigen/oder bucken HISP.*Inclinar ò abaxar la cabeça.* ANG.*To dowke or bukken with ye head.*} *Plautus* , Faciendum eſt puerile officium,conquiniſcam ad ciſtulam.[Si conquiniſcet,conquiniſcito ſimul. *Plau pſeud. ſc.2.a.3.*]

Cōnquīro,is,Eſt diligenter quæro,& inueſtigo.{ בקש *baḳásch* חקר *dikkéjon* *chakár* *ζήτησις*. GALL. Chercher de toutes parts,ſercher diligemment.ITALICE,*Cercare con diligenza.* GERM.Stelig ſuchen oder erforſchen/zuſammen ſuchen.HISPAN.*Buſcar curioſamente y diligentemente.*ANG.*To ſe arch for diligentlie.*} *Cic.lib 5.in Verr.* Quum vndique homines nequiſſimos conquiſiſſet. ¶Inde Conquirere milites, eſt delectum militum habere.

Cōnquīsītĭo,verbale.{ חקר *chéker.* *ζήτησις*. GAL.Cerchement,eſlite,perquiſition.ITALIC.*Cercamento, inquiſitione.* GER Zuſammen ſuchung/das fleiſſig erſtagen oder nachhin ſuchen.HISP. *Aquella obra de buſcar, buſcar con diligencia.* ANG. *Diligent ſearching* } vt,Conquiſitio militum,eſt ipſe militum delectus, quum ſcilicet Imperator pro ſua autoritate,quos e viſum fuerit,ad militiam conſcribit etiam inuitos:quod in maioribus tantùm Reipublicæ periculis fieri conſueuit.Alioqui enim contenti erant iis, qui vltro nomina dabant. *Cic.de prouinciis Conſ.* Exercitus ille noſter ſuperbiſſimo delectu, & duriſſima conquiſitione coactus,omnis interiit.

Cōnquīsītōres.Dicti ſunt homines illi,per quos milites conquirebantur.{ מכקשים *meḃakkeſchim.* *στρατολογοῦντες οἱ ἀθροίζοντες*. ANGLI. *Seekes or inquiſitours of any mater.*} *Cic.ad Atticum* , Nullus vſquam delectus:nam conquiſitores *ἀφίστασι σωθῆναι* non audent,nec nomina dant. [Conquiſitores ſinguli in ſubſellia eant per totam caucam ſpectatoribus.*Plaut.Amphitr.*bis.]

Cōnquīsītus,nomen ex participio,{ ANG.*Deintie,fine.*} vt Menſæ conquiſitiſſimis epulis extruebantur,*Cic.5 Tuſc.*

Cōnquīsītē,aduerbium,Doctè,& diligenter,exquiſitè. { *ζητητικῶς*,*φιλομαθῶς*,*ἀκριβῶς* GALLIC.Soigneuſement,auec toute diligence.ITAL. *Con buona informatione,diligentemente.*GERM Gantz fleyſſiglich).HISP. *Con toda diligencia de buſcar.*ANG. *Singularli,eby diligence.*} *Gell.lib.3. c.10.* Hac Varro de numero ſeptenario ſcripſit admodum conquiſitè.

Cōnrĕi , Dicuntur qui ſimul ob eandem cauſam rei facti ſunt.{ *συνωφλημένοι* GAL. Citez ou adiournez enſemble pour comparoir deuant vn iuge.ITALICE,*Correi,rei in compagnia.* GEM.Die mit einander deren an einer ſach ſchuldig ſeind.HISPANI. *Accuſados y demandados juntamente en juyzio.* ANG.*Which ar ſummoned for one cauſe.*} Dictio frequens eſt apud Iureconſultos , *vt apud Vlpian.in l.Liberationem §. nunc de effectu.ff.de liber.legat.*

Cōnrĕgĭōnĕ,Veteres pro,e regione dixerunt.*Feſtus.*

CONSABVRENSES,Populi Hiſpaniæ citerioris,in conuentu Carthaginenſi,*vt ſcribit Plin.lib.3.c.1.*

Cōnsālūtātĭo,verbale,{ שאל שלום איש לר עהו *ſchaál ſchalóm iſch lereḃéhu.* *ἀσπασμός*.GAL. S'entreſaluer,ſaluer les vns les autres,ou pluſieurs enſemble. ITA. *Salutare inſieme.*GERMA.Begruſſen/mit einanderen grüſſen.HIS. *Saludarſe vno à otro.*ANGLICE,*To halſe one another*} *Cic.lib.2.de Orat.* Qui quum inter ſe,vt ipſorum vſus ferebat, amiciſſimè conſalutaſſent. [Conſalutare Iouem. *Suet.in Calig cap.22 & in Aug.c.56.& in Tib.cap.17.& Suet.in Aug.c.20.& in Nero c.26*]

Cōnsālūtātĭo,verbale,{ *ἀσπασμός*.GALL.Solutation entre amis ou cogneus.ITAL. *Salutatione de molti ad vno ò ita loro,* GER.Ein grüſſung vil mit einanderen thung.HISP. *Salutacion vno ò otro.*ANGLI.*A halſing together amongeſt many.*} *Cic. libr.2.ad Attic.* Hinc plauſus maximi, conſalutatio forenſis perhonorifica.

Cōnsānguĭnĕi,Dicuntur qui ſanguine inter ſe connexi ſunt,per virilem ſexum.{ גאל עורב *ghoél* *k'rúḃ* מודע *modháh.* *συγγενεῖς*,*ὁμόφυλοι*, *ἀγχίστειοι*. GALL.Parens du coſté du pere,d'vn meſme ſang & parenté.ITA. *Parenti.*GERM.Bluts freundtem bluts verwandter. HISPA, *Parientes de la meſma ſangre.*ANGL.*Of kinred by bloud or birth.*} *Plin. in Pæn.* Meis conſanguineis, nolo te iniuſtè loqui. *Cic.ad Att.lib 2.* Sed *βοάσιδι* noſtri conſanguineus, non mediocres terrores facit atque denuntiat.Itaque propriè conſanguineorum appellatione continentur fratres ex eodem patre nati,*lib.3. Inſtit.tit.de legit.agn. ſucceſſ §1.* Itaque ex eodem patre natifratres , Agnati ſibi ſunt,qui & Conſanguinei vocantur.Arma conſanguinea , *Claud.in bel. Gild.* Turba conſanguinea, *Ouid. Epiſt.14.* Sopor conſanguineus lethi,

Virg. 6. Aeneid.

Cōsanguinitās, Ipsa sanguinis coniunctio. {טורעת *modhaẖath.* συγγένεια αἵματος. GALL. Consanguinité, parente du coſté du pere. ITAL. *Parentado.* GER. Blutfreundtſchafft. HISP. *Parentesco de sangre.* ANG. *Kinred byblood or birth.* } *Liu. 7. ab Vrbe.* Cærimi populum miſericordia conſanguinitatis Tarquinienſibus adiunctum fama ferebat. Propinquus ſanguinitate alicui, *Virg. 2. Aeneid.*

Cōnsāno, as, Curo, ſanc. {רָפָא *raphá.* ἰάομαι. GALL. Guarir. ITA. *Sanare.* GERMA. Heilen/geſund machen. HISP. *Sanar.* ANG. *To heall, to mak whole.* } *Col. lib. 4. cap. 24.* Quod plerunque fit, vt quod præcidi debeat, perfringatur, & ſic vitis laniata ſcabraráque putreſcat humoribus, nec plagæ conſanentur. ¶ Conſanare pro Conſaneſcere. *Vlp. in l. idem. ff. de Aedilitio edicto.* Idem Oſilius ait, Si homini digitus ſit abſciſſus, membrive quid laceratum, quanuis conſanarit, ſi tamen ob eam rem eo minus vti poſſit, non videri ſanum eſſe. vbi tamen fortaſſis, vna litera ſublata veriùs legeretur, Conſanuerit.

Cōnsāneſco, is, Sanus fio, {יחי *chajah.* ἀναζωπυρῶ ὑγιὴς γίνομαι. GA. Eſtre guari, ſe guarir. IT. *Diuentar. ſano.* GE. Geſund werden. H. *Hazer ſe ſano.* AN. *To waxe whole.* } *Cic. Sulpitio. lib. 4.* Nunc autem hoc tam graui vulnere etiam illa quæ conſanuiſſe videbantur, recrudeſcunt. *Col. lib. 4. c. 17.* Tum etiam vitem minus circatricoſam reddit: quoniam id, ex quo viride & tenerum decerptum eſt, celeriter conſaneſcit.

Cōnsārcīnāre, Simul ſarcire ſignificat, & nullo delectu coniungere. {חפר *taphár.* συρράπτειν. GALL. Recharger, adiouſter à la charge, rempiecer & renforcer. ITAL. *Cuſire inſiere.* GER. Etwas zu burdinen zuſamen bindem/burdinen/machen. HISPA. *Cozer, ò zarzir juntamente.* ANGLIC. *To burden, or loden further, to botch and amend garmentes.* } [Item conſarcinare verba. *Gell. c. 23. l. 2.* Conſarcinantis verba Tragici tumoris.] Idem *Gall. lib. 3. cap. 23.* In quo veriu non oportet alterum videri verbum, idem quod ſuperius ſignificans, ſupplendi numeri cauſa extrinſecus additum & conſarcinatum. Eſt enim hoc inane admodum & futile. ¶ Compoſitum eſt à Sarcino, quod apud veteres Iuriſconſultos frequentiſſimè legitur pro ſarcire, & Sarcinator pro Sartore.

Cōnsārrīo, is ire, Sarrio. {ערר *ẖadhár.* σκαλίζω. GALL. Sarcler ou biner. ITA. *Zappare, cauare.* GERM. erleſen/ſcuberen. HISP. *Sachar ò eſcardar la sierra.* ANG. *To rake or weede. Col. lib. 11. c. 3.* Deinde ſulci omnes conſarriendi.

Cōnsaucīo, as, actiuum, à qua Conſaucior, aris, paſſiuum. {נמחץ *nimchatsa.* τραυματίζω. GALL. Bleſſer fort, naurer. ITA. *Ferire.* GER. Verwunden/verletzen. HISP. *Herir ò llagar.* ANGL. *To hurt, to wound.* } *Autor ad Heren. lib. 4.* In hoc autem crebro & celeri vulnero corpus conſauciari videtur.

Cōnscelerāre, eſt ſcelere conſpucare. {טמא חמא *chittá. timmé.* μιαίνειν. GAL. Prophaner, contaminer, ſouiller de meſchanceté. ITA. *Sporcare di ſceleraggine.* GERM. Durch laſterliche ding geſchenden/oder vermaßgen. HISPA. *Enſuziar algo peccando.* ANGL. *To defile and pol lute with ſome miſchewous deade.* } *Liu. 10. bel. Maced.* Agite, conſcelerate aures paternas: decernite criminibus, mox ferro decreturi. Conſcelerare oculos dicuntur qui nefandum aliquod facinus aſpiciunt. *Ouid. lib. 7. Metam.* Cur non & ſpecto pereuntem, oculóſque videndo Conſcelero?

Cōnscelerātus, a, um, Sceleratus. {חטא *chattá.* ἀνόσιος. GAL. Souillé & ord de malefice, meſchant tout outre. ITALI. *Pieno ò machiato de ſceleragini.* GERM. Mit laſteren befleck oder verwüſſet. HISP. *Eſuziado algo pecando.* ANGLIC. *Miſchewous, vengeable, full or naughtines.* } vt Conſcelerata mens, *Cic. in Cat.* Ee pro Cluentio, Conſcelerata exectio linguæ. Conſceleratus vultus, *Ibidem.* A filiis conſceleratiſſimis furiæ domeſticæ & aſſiduæ pœnas parentum dies noctéſque repetunt, *Cic. pro Sex. Roſ. Amer.*

Cōnscendo, is, Nauim ingredior nauigandi cauſa. {עלה *ẖalàh.* ἐμβαίνω. GALL. Monter, monter en vne nauire, s'embarquer. ITALI. *Entrare in naue per nauigare, Aſcendere.* GERMANI. Auffſteygen/in ein ſchiff ſteygen. HISP. *Subir en la naue para nauegar, ſubir iuntamente.* ANGL. *To clyme, or go vp into a ſhipe.* } *Cic. 4. Acad.* Quid enim conſcendens nauem ſapiens, num, &c. *Cæſ. de bel. Cin.* Non minore animo ac fiducia, quàm ante dimicauerant, naues conſcendunt. *Virg. 1. Aeneid.* Bis denis Phrygium conſcendi nauibus æquor.* Dicitur & In nauem conſcendere. *Lentulus ad Cic. lib. 12.* Vt ſi Syriæ ſpes eum fruſtrata eſſet, conſcenderet in naues. *Cic. ad Terentiam lib. 14. 7.* Nauem ſpero nos valde bonam habere: in eam ſimul atque conſcendi, hæc ſcripſi. Ponitur aliquando abſolutè. *Cic. Attic. lib. 6.* Idibus Martiis Pompeium à Brundiſio conſcendiſſe. *Cæſar.* Erat completis littoribus contentio, qui potiſſimùm ex magno numero conſcenderent. Sopulum conſcendere, *Virgil. 1. Aeneid.*

¶ Ponitur etiam generaliter pro aſcendo: vt, Currum conſendere. *Liu. 8. bell. Macedon.* Equum conſcendere. *Idem 5. bell. Mactdo.* Conſcendere in equum, *Ouid. lib. 6. Metam.* [Et lenta excellos vitis conſcendere ramos. *Tibul.*]

Cōnscensīo, onis, verbale, Aſcenſio. {מעלה *maẖalèh.* ἀνάβασις. GALII. Montement, embarquement. ITAL. *Montamento in nasi, to imbarcarſi.* GERM. Der ſteygentt ôr tretten in das ſchiff. HIS. *Subida, ò ſubida en la naue para nauegar.* ANG. *A taking of shippe.* } *Cicer. 1. de Diuin.* Eúmque dixiſſe remigem quendam ex quinqueremi Rhodiorum vaticinatum, madefactum iri minus xxx. diebus Græciam ſanguine, rapinas Dyrrhachij, & conſcenſionem in naues cum fuga. à quo Conſcenſus. ἀνάβασις.

Cōnscīentīa, *Vide* CONSCIVS.

Cōnscīndo, is, ĭdi, In multas partes diſcindo, ſcindo, diſcerpo. {בקע *bakáb* שבר *ſhibbér.* διαῤῥήγνυμι. GALII. Couper en pieces, eſcouper deſchirer, deſpecer, dechiqueter. IT. *Lacerare, ſpezzare ſquarciare.* GER. Zerſchneyden/zerhawen/zerreiſſen. HISP. *Cortar en muchas partes.* ANG. *To cute in many pieces, to teare.* } *Ter. Eunuch.* Veſtem omnem miſere diſcidit, tum ipſam capillo conſcidit. Curæ conſcindunt hominem ſolicitum. *Lucr. lib. 6.* ¶ Conſcindere ſibilis, per tranſlationem, pro Exibilare, & Explodere. *Cic. Attic. lib. 2.* Nam gladiatoribus quâ dominus, quâ aduocati, ſibilis conſciſſi. ¶ Conſcindere aliquem, pro criminari, & alicui conuitiari. *Cic. ad Att. li. 8.* Is enim me ab optimatibus ait conſcindi.

Cōnscīssūra, ræ, Ipſa ruptio. {בקיע *bekiáb* קרע *kérah.* διάῤῥηξις. GALL. Fente & briſure. ITAL. *Fendisura, rottura.* GER. ein ſpalt ein riß. HIS. *Hendidura, cortadura.* ANG. *A cutting en pieces, or te aring.* } *Plin. liby. 34. cap. 8.* Dein quum pretio periſſet gratia artis, detractum eſt aurum, pretioſiórque talis exiſtimatur, etiam cicatricibus operis atque conciſiuris, in quibus aurum hæſerat, remanentibus.

Cōnscīssus, Diſcerptus. {נקרע *nibkáh* נקרע *nikáh.* διασχιζόμενος. GALLI. Deſchiré, rompu, depecé, briſé. ITALIC. *Rotto in pezzi straciato.* GER. Zerhawen/zerriſſen. HIS. *Hendido y cortado muchas partes.* ANG. *Cutt in pieces, torne.* } Vt conſciſſa pallula. *Plaut. Truc.* Epiſtola conſciſſa, *Cic. Gallo lib. 7.*

Cōnscīo, *apud Horatium in epiſtolis* legitur pro eo, quod eſt alicuius rei mihi conſcius ſum. {ידע *jadháb.* συνοίδα. GALL. Sentir en ſoy-meſme, ſe ſentir coulpable. ITA. *Eſſere conſcio, conſapeuole.* GER. Etwas im ſelbs bewuſt ſein. HISP. *Saber en mala parte, ſer ſabidor con otro de alguna coſa.* ANG. *To kinauw and feel tha: he is giltie.* } hic (inquit) murus aheneus eſto, Nil conſcire ſibi, nulla pallescere culpa, hoc eſt, nullius rei ſibi conſcium eſſe.

Cōnscītus, pen. prod. particip. à Conciſcor verbo paſſiue, *Virg. 12. Aeneid.* ἀυτομολήσας. *Plin. lib. 36. c. 15.* Paſſim conſcita nece, Quiritibus tædium fugientibus.

Cōnscīsco, is, conſciui, conſcitum, Conſentio, communi conſilio ſtatuo, decerno. {יאת *jaáth.* συμφωνίζειν, ἐμφανίζειν. GA. Ordonner d'vn commun conſentement, decerner. ITAL. *Conſentire, ſtatuire.* GERMAN. Etwas erkennen oder auß bewilligung ſetzen/Etwas mit wiſſen thun. HISP. *Conſentir, eſtabelecer.* ANGL. *To ordeine and decerne with commone conſent.* } *Liu. lib. 1.* Cenſuit, cenſenſir, conſciuit, vel bellum cum priſcis Latinis fieret. *Valla lib. 5. c. c. 89.* ſcribi hoc verbum ad mortem ferè pertinere: vt Cōſciſcere ſibi mortem. {αὐθαιρετεῖν τὸν θάνατον, αὐτοκτονεῖν, ἐπιφέρειν ἑαυτῷ θάνατον. GAL. Se faire mourir, ſe tuer. ITAL. *Ammazarſi.* GERM. Im ſelbs den todt an thun/ſich ſelbs vmbringen. HIS. *Matarſe à ſi meſmo.* ANG. *To kill him ſelf.* } *Cic. de clar. Orat.* Themiſtocles ſibi Mortem conſciuit. *Idem lib. 3. Epiſt.* Mortem mihi cur conſciſcerem, cauſa viſa non eſt. [Conſciſcere ſibi exilium & fugam. *Liu. 5. & 10. ab vrb.* Conſciſcere ferum ac fœdum facinus. *Liu. 8. bell. pun.* Conſciſcere ſibi cæritatem. *Gel. c. 17. lib. 10.*] ¶ Per tranſlationem ponitur pro contrahere, ἐπιτρέπειν. *Colum. lib. 7.* Diligénſque paſtor ſtabulum quotidie convertit, nec patitur ſtercus humorem conſciſcere. ¶ Siendum eſt quod Conſciſco, Aſciſco, Deſciſco, Præciſco, & Reſciſco, facium præterita in iui, ſicut eorum primitiua: & Conſcio quidem, Deſcio, & Reſcio, rarò ſunt in vſu, ſed magis Conſciſco, Deciſco, & Reſciſco, Aſcio & Præſcio inueniuntur: quamuis Aſcio non ita frequenter ſicut Præſcio. Hinc Aſciſco, & præſciſco, licet magis Aſciſco quàm Præſciſco, eò quòd Aſcio minus in vſu ſit: Præſcio verò magis. Quum ergo Conſciſco, Deciſco, & Reſciſco vſurpentur, non mirum eſt ſi Conſcio, Deſcio, & Reſcio, obſoluerunt: quoniam ferè ſuperfluum eſſet in eadem ſignificatione vtraque haberi. E diuerſo autem. Scio, ſæpiſſimè reperitur, rariùs autem ſciſco. *Apud Plautum* tamen legitur Sciſcam, *in Amphit.* Ocius accurro, vt ſciſcam quid velit. Preſcio in vſu eſt, Præciſco minus: quod temen & ipſum legitur *apud Virg. lib. 4. Georg.* Continuóque animos vulgi trepidantia bello Corda licet longè præſciſcere. ¶ Aſcio, *Apud Col. in Præfat.* Et pecoribus parandis, conſeruandiſque quoniam & hanc aſcimus, quaſi agriculturæ partem. Quo tamen loco emendatoria *Columellæ* exemplaria Aſciuimus habent, præterito tempore, quod Ab Aſciſco potiùs quàm ab Aſcio eſſe videtur.

Cōnscīus, Particeps, ſocius, teſtis, qui rem ocultam vnà ſcit. {ידע *jadheáh.* συνειδώς. GA. Coulpable de quelque cas, qui fait quelque cas. ITAL. *Conſcio, conſapeuole.* GER. Mitwiſſender im ſelbs etwas bewuſt iſt. HISP. *Sabidor con otro de alguna coſa.* ANG. *Culpable or giltie of any fault, that knaweth and is of counſeill in doing a thing.*] *Cic. M. Rutilio.* Quum & mihi conſcius eſſem quanti te facerem. *Nonius de verb. differens.* Scius inquit ſecum, Conſcius cum altero: quam tamen differentiam fatetur à ſcriptoribus non obſervari Nam poſtquam Scius in vſu eſſe deſiit, Conſcius vtriuſque locum occupauit. *Saluſt.* Populares conſcios ſceleris ſui. *Virg. 1. Aeneid.* & mens ſibi conſcia recti. *Cic. 3. Off.* Sibi autem nullius eſſent conſcij culpæ. [*Plaut.* ad notationem alluſit in *Pſeud. ſc. 2. a. 1.* Eloquere vt quod ego neſcio, id tecum ſciam (id eſt conſcius ſim.) *Ouid. 13. Met.* Quorum nox conſcia ſola eſt. *Quintil.* Conſcius ſum mihi. *Ouid. Eleg. 5. lib. 3. Triſt.* Nil ita celabas, vt non ego conſcius eſſem. Item Mea lumina funeſti, conſcia facta mali. *Ouid. Eleg. 6. l. 3. Triſt.*]

Cōnscientīa, Recordatio, animi quædam ratio, vis & lex à qua & de recte factis & ſecus admonemur. [לב *leb.* συνειδὸς συνείδησις. GALL. Conſcience, remors, recognoiſſance de ſon fait. ITALI. *Conſcienza reſtimonio dell' animo noſtro, rimorſo.* GERMAN. Gewuſſen, der gewuſne. HIS. *El ſaber del coraçon.* ANGLIC. *Conſcience, acknawleage of his fault wiah à remorſe.*] ¶ In bonam partem accepit Cic. 5. *Philip.* In ipſa conſcientia recte factorum ſatis laborum fructus eſt. *Et alibi*, Nulla re tam lætari ſoleo, quàm officiorum meorum conſcientia. *Idem de Senect.* Conſcientia bene actæ vitæ, multorúmque beneſactorum recordatio iucundiſſima eſt. ¶ In deteriorem partem idem poſuit 3. *in Catil. Inuect.* Recitatis literis, conſcientia conuictus repentè conticuit. *Idem pro Sext. Roſc.* Suum quenque ſcelus agitat, amentiaque afficit: ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæque animi terrent. ¶ Conſcientia mille teſtes. *Quintil. lib. Inſtit. Orat. 5.* hanc ſententiam vt prouerbialem citat. Senius interprete non eget. Exiat & Græca ſententia. συνείδησις μύριοι τὸν ψυχὴν, id eſt, Conſcientia verberat animum. [Seducta conſilia à plurium conſcientia habere. *Liu. 2. ab vrb.* Conſcientiam ſceleris ferre non poſſe, *Suet. in Nerone cap. 34.*] Conſcientia, aliter ſumptum. *Cic. 2. de Finib.* Vt hominum conſcientia remota, nihil tam turpe ſit, quod voluptatis cauſa non

sa non videatur esse facturus. Id est, si existimáret rem ab omnibus sciri non posse. *Budæus Tacit. lib.* 13. Assumptis in consentiam Othone & Claudio Senecione, adolescentulis decoris. Id est quos participes esse voluit consiliorum & cõscios. *Budæus.*

Cõscribillo pro conscribo, veteres dixerunt. } Βλῆσθαι βλῆσθαι. ANG. *To register, to enrolle.* } *Varro*, Itaque eas in ceram conscribellauit Herculis ad litem. *Idem Marcipore*, Astrologi non sunt, qui conscribellarunt pingentes cœlum. *Nonius*, Quo loco quidam legendum putant Conscribellare, i. scarificare. *Cæl. Epig.* Inusta turpiter tibi flagella conscribillent.

Cõscrĭbo, Simul Scribo, compono, cõpo. } כתב *chatáb* ספר *saphár.* συγγράφειν. GAL. Escrire, enregistrer. ITALI. *Scriuere.* GERM. Schreyben/beschreyben. HISPANN. *Escriuir.* ANGL. *To write, to register, or enrolle.* } *Cic. ad Att. lib.* 12. De Antonio quoque Balbus ad me cum Oppio conscripsit. *Idem*, Legem Consules conscripserunt qua Pompeio per quinquennium omnis potestas rei frumentariæ toto orbe terrarum daretur. *Plaut. Asin. sc.* 1. *a.* 4. Agedum istum ostende, quem conscripsisti, syngraphum Conscribere milites, est cogere, & in certum numerum ac scriptum redigere: quod Galli dicunt, *Enroller.* [De Militibus conscribendis vide Isidor. *lib.* 9. Vt sibi latrones cogerem & conscriberem, id est, milites. *Plaut. Merc. sc.* 1. *a.* 1.]

Cõscriptī, qui in Senatu scriptis annotati erant, qui per inopiam Senatorum ex Equestri ordine in Senatorum numerum recipiebantur. συναγωγεμμένοι. *Liu. lib.* 2. Deinde quo plus virium in Senatu frequentia etiam ordinis faceret, cædibus regis diminutum patrum reunierum, primoribus equestris gradus electis, ad trecentorum summam expleuit. Traditúmque inde fertur, vt in Senatum vocarentur, qui patres, quique conscripti essent: Conscriptos videlicet in nouum Senatum appellabant lectos. [Patres conscripti vnde dicti *Plutarch. in Rom.*]

Cõscriptĭo, onis, Scriptio, compositio. } כתב *chethaḇ* מכתב *michtáḇ* סֵפֶר *sépher.* συγγραφή. GALL. Escriture, registre, roole. ITA. *Scrittura, registro.* GERMA. Beschreybung oder zusammen schreybung. HISP. *Escriptura en vno.* ANGL *writting together, registring, enrolling.* } *Cic. pro Cluent.* Falsæ conscriptiones quæstionum.

Cõsĕco, as, are, Seco, disseco. } בצע *batsá* נתח *nitsách.* τέμνω, διατέμνω. GALLI. Descouper, deschiqueter. ITA. *Tagliare.* GER. Zerhawen/zerschneyden/zerstucken. HISPAN. *Cortar.* ANGLIC. *To cut or hack.* } *Plin. lib.* 36. *c.* 26. Acies tanta est quacunque, vt citra vllum sensum ad ossa consecet quicquid afflauerit corporis. *Ouid. Eleg.* 9. *libr.* 3. *Trist.* Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui. Consecare in tenues membranas. *Plin. lib.* 30. *c.* 4.

Cõsectĭo, verbale, Sectio. } מחצב *machtseḇ.* διατμή. GAL. Coupéure, deschiqueture. ITA. *Taglio, incisione.* GERMA. Zerschneydung. HISPA. *Cortadura.* ANG. *A cutting, hacking.* } *Cic.* 2. *de Nat. deor.* Arborum autem consectione, omnique materia, & culta, & syluestri, partim ad calefaciendum corpus igni adhibito, & ad mitigandum cibum vtimur, &c.

Cõcēcro, as, penultima corrept. Sacro, dico, dedico, religiosum facio. } קדש *kiudesh* חנך *chanáech.* καθιερῶ, ἐναθείζω. GALLIC. Consacrer, dedier. ITALICE, *Consacrare.* GERMA. Beyen/beyligen/Gott vnnd heyligen gebrauchen zu eignen. HIS. *Consagrar.* ANGLI. *To consecrat or dedicat.* } *Cicer.* 2. *Tuscul.* Quasi addicti & consecrati. *Plinius de Viris illustribus*, Spolia optima Ioui Pherettio in Capitolio consecrauit. [Te tuúmque caput sanguine hoc consecro (*Liu.* 3. *ab vrb.* consecrat bona Censoris Tribunus pleb. *Liu.* 3. *d* 5. Cõsecrare aliquid Ingenio & scriptis *Senec. de consol. ad Polyb. cap.* 18. Consecrati posita statua & consecratur subscriptio. *Idem c.* 22. *de Consul. ad Marc.* Secretus & consecratus (orator qui desiit causas agere senior.) *Quintil.*]

Cõsecrātio, onis, Dedicatio. } חנכה *chanuchá* חֵרֶם *chérem.* καθίερωσις. GAL. Consecration, dediement. ITAL. *Consecration.* GERMA. Beyhung/beyligung. HISPANI. *Consagracion.* ANGLI. *A consecrating, dedicating.* } *Cic. pro Domo sua*, Consecrationes fiebant aut à Pontificibus, aut à Tribunis plebis. *Ibidem*, In consecratione statuebantur aræ, quę religionem afferrent.

Cõsecrātor, καθιερωτής. Aut templorum fabricatores aut simulachrorum consecratores facit. *Iulius Firmicus Matheſ. lib.* 4.

Cõsecrāneum, Quod est consecratum. } חניה *channich* מקדש *mukdásh* ἀφιερωμένον. GA. Consacré, dedie, ayant receu & fait le serment solennel. ITA. *Che é consacrato.* GERM. Geweyhet/geheyliget. HISPAN. *Cosa consacrada.* ANGL. *Consecrated, dedicated.* } Vocabulum fere in castris repertum, qualia sunt Conterraneum, Commilitaneum, Militaneum, Suffarraneum, Limitaneum. *Iulius Capitol. in concione quadam Maximini Cæsaris*, Commilitones (*inquit*) sacrati, imò vero consecranei. Alio loco. Nullam ciuitatem æquè militaneam, dixit. *Tertull.* Consecraneos vocat, qui quasi vni sectæ mancipati sunt.

Cõsectānĕus. Consectarium, Consector, Consectatio, Consectator, *Vide* CONSEQVOR.

Cõsēmĭnĕus, a, um, } ὁμοσπορος ἢ πολύσπορος. GAL. Semé de plusieurs & diuerses semences. ITA. *Semi & piante di diuerse sorti.* GEIM. Mit viterley samen geseyet/oder mit einerley samen gesetzet. HISPA. *Sembrado de diuorsas semientes.* ANG. *Sowen with many and diuers seades.* } Dicitur de re in qua varia semina commista sunt, vt Consemineæ vineæ sunt, in quibus diuersa vitiũ seina aceruatim cõfusa sunt, nec propriis generibus distincta αἱ ἀμπελοι συμφυτὰ θέσιν χωρὶς ἀπλῆν. *Col. lib.* 3. *c. p.* 21. Iam illa seminum separatio summam commoditatem habet, quòd vinitor suam cuique facilius putationem reddet, quum scit cuius notæ sit hortus, quem deputetidque in vineis consemineis seruari difficile est. Sic etiam Sylvam consemineam vocant, quæ ex variis arborum generibus confuse consita est. *Idem lib.* 12. *c.* 46. Syluam si quis barbaricam, hoc est, consemineam velit facere.

Cõsēmĭnālĭs, Pro eodem etiam legitur *apud eundem Colum. lib.* 12. *c.* 45. Propter quod etiam conseminalium vinearum non est tam firmum vinum, quàm si per se syncerum ammineum vel apianum condideris.

Cõsĕnĕsco, consenescis. consenui, Senesco, annis & ætate ingraueſco. } זקן *záken* γηράσκω συν γηρᾶσκω παραμύζω. GALLICE, Enuieillir, deuenir vieil. ITALIC. *Inuecchiare, diuenir vecchio.* GERMANICE, Alt werden. HIS. *Enuegescer.* ANGLICE, *To waxe old* } Consenescere, Senem fieri. [Consenescere in commentarijs Rhetorum. *Quintil. Et Plaut. Capt. sc.* 2. *a.* 1. Tuo mœrore maceror.] Macesco, consenesco & tabesco miser. *Cic.* 2. *Tusc.* Atque Oratorum quidem laus ita ducta ab humili venit ad summum, vt iam quod natura fert in omnibus fere rebus, consenescat, breuique ad nihilum ventura videatur. [*Ouid. Eleg* 8. *lib.* 4 *Trist.* In patria consenescere mea debueram.]

Cõsēnsĭo, *Vide* CONSENTIO.

CŌSĒNTĬA, Ciuitas est in agro Brutio. *Autor est Plinius libro tertio, capite quinto*, Consentini, eius oppidi incolæ. Vulgo *Consenza in Calabria.*

Cõsēntĭa, sacra, Quæ ex consensu multorum sunt statuta. *Festus.*

Cõsēntĭo, Conuenio, idem sentio. } רצה *ratsáh* יאת *jaáth.* ὁμολογέω, ὁμοδοξέω, συγκείμαι, συμφωνέω συνειμι. GAL. Consentir. ITALIC. *Consentire.* GERMA. Einer sinnes sein/bewilligen. HISP. *Consentir.* ANG. *To consent to think the same.* } *Plin. libro* 17. *cap.* 11. Eadem mensura Græci autores consentiunt, non altiores quino semipede esse debere. *Cic.* 3. *de Finibus* Ratio enim nostra consentit, oratio pugnat.

* Cum dativo, *Cic.* 1. *Offic.* Hoc si sibi ipse consentiat. *Et* 2. *de Finibus* Naturæ consentire finis bonorum est Stoicis. * Consentire cum. *Cic. in Academ.* Apparet enim iam cor cum oculis consentire. *Cæsar*, Quum vultus Domitij cum oratione non consentiret. [Crimen defendite vestrum consensistis enim *Ouid.* 13. *Met.* Non consentitur super ea re. *Gell. cap.* 11 *lib* 3. Quid si inter se consenserunt, mox, de pacto faciunt) *Plau. pseud. sc.* 5. *a.* 1. Si dicant quod inter se parum consentiat. *Quintil.* Consentire de rebus *Liu.* 8. *a.* 4. Consentire ad inducias *Suet. in Calig. cap.* 5. Sibi difficile consentiẽs (1. sibi vix constans.) *Velleius.*]

Cõsēntĭens, participium, Conueniens. } רצה *ratsáh* יאת *jaáth.* ὁμολογέω, συμφωνέω. GALL. Consentant, accordant, conforme. ITAL. *Chi consente & s'accorda.* GERM. Der da eines sinnes oder meinung ist/der bewilliget. HIS. *Cosa concorde* AN. *which consenteth, or agreeth with another.* } Cic. 2. *de Diuinat.* Animorum consentientium multitudine completum esse mundum.

Cõsensŭs, participium, Confessus, } מרצה *meruṣṣéh* ὁμολογούμενος. GAL. Accordé. ITALI. *Accordato.* GERMANI. Der verwilliget oder einhellig ist. HIS. *Confessado y accordado.* ANG. *Accorded, agreed.* } *Gellius libro* 5. *capite* 26. Syllogismus est oratio, in qua consensis quibusdam & confessis, aliud quid, quàm quæ concessa sunt, per ea quæ concessa sunt, necessariò conficitur.

Cõsensus, us, ui, nomen, Concordia, conuenientia, consensio, conspiratio, & quasi concentus. } רצון *ratsón* שלום *schaióm.* ὁμόνοια. GAL. Accord & conuenance, consentement. ITAL. *Consentimento, accordo.* GERM. Einhelligkeit/zusammen stimmung/verwilligung. HISPANI. *Consentimiento, conuenencia.* ANG. *Consente, accord, or agrement.* } Cic. 3. *de Nat. deor.* Itaque illa mihi placebat oratio de conuenientia consensúque naturæ: *Claud. de bel. Gild.* - dissensus acerbus. Et grauior consensus erat.

Cõsensĭo, *vt Speusippus ait*, Communio rerum omnium, cogitationum, suspicationumque concordia, consensio, conspiratio. } ὁμόνοια συμφωνία. GALL. Consentement. ITA. *Consentimento.* GERMA. Einhelligkeit/bewilligung. HISPA. *El consentimiento.* ANGL. *Consense or agrement.* } Cic. *ad Cass.* Populi verò Romani, totiúsque Italiæ mira consensio. *Idem* 1. *de Nat. deor.* Quum enim non instituto aliquo, aut more, aut lege sit opinio constituta, maneatque ad vnum omnium firma consensio, intelligi necesse est, esse deos.

Cõsentānĕus, a, um, Conueniens. } נשר *chashér.* σύμφωνος ὁμολογούμενος. GAL. Conuenable, accordant & semblable. ITAL. *Consentaneo* GER. Das mit einimpt/gleych förmig ähnlich. HISPA. *Cosa concorda en sentencia.* ANG. *That consenteth and agreeth with an other.* } Ciciro 5. *de Finibus*, Itaque omnis honos, omnis admiratio, omne studium ad virtutem, & ad eas actiones quæ virtuti sunt consentaneæ refertur. *Idem* 2. *de Natura deorum*, Quare quum in æthere astra gigantur, consentaneum est in his sensum inesse & intelligentiam. [Vir vita ac morte consentaneus. *Velleius.* Procul abesse amantem haud consentaneum est. *Plaut. Curc. sc.* 3. *a.* 1.]

Cõsentĭtŭr, impersonnaliter, vt dissentitur. *Gell. lib.* 10. *cap* 4. Omnium fluminum quæ in maria, qua imperium Romanum est, fluunt, quam Græci πάν εἶσω θαλάσσας appellant, maximum esse Nilum consentitur. *Idem lib.* 3. *cap.* 11. Super ætate Homeri atque Hesiodi non consentitur.

Cõsĕpĭo, is, ire, Sepio, munio, claudo. } שך *saeh* φραγέω. GAL. Enclorre & enfermer de hayes ou de murs. ITALI. *Circundare di siepe.* GERM. Einzennen/vmbhagen. HISP. *Cercar de seto.* ANG. *To enclose and enuironne with edges.* } Cic. *de Senect.* Cæteris in rebus comem erga Lysandrum atque humanum fuisse, & ei quendam conseptum agrum & diligenter consitum ostendisse. [Consepire bustum humili materia. *Suet. in Neron. c.* 33.]

Cõsĕptum, pti, Quod vndique clausum, munitúmque est. } סכלה *michlah* מסגרת *misgéreth.* φραγμός. GALL. Vn clos & pourpris. ITAL. *Siepe, chiusura di qualche cosa.* GERM. Ein eingezeunt oder eingeschrancket orth. HISP. *Lugar cercado y guarnicido conseio.* ANG. *A place hedged or inclosed.* } *Colum. libro primo c.* 4. Difficiliora enim consepta, non solùm pluris ædificabimus, sed etiam impensis maioribus tuebimur.

¶ Conseptum etiam fori dixit *Quintilianus libro octauo.* pro ipsis cancellis.

Cõsĕquor, penultim. corrept. Sequor. } הלך אחר *haláh achar.* ἀκολουθέω. GAL. Suyure & aller apres. ITA. *Seguitare di fatto.* GERM. Nachfolgen. HISP. *Conseguirse à vna cosa, alcançar lo que huye.* ANGL.

To fellow and go after.} *Virgil 5 Æneï.* quem deinde Cloanthus Consequitur.[*Plaut. Amphit.* Voluptati, vt mœror comes consequatur. *Plinius Amph.* Mercurium iussi me continuo consequi, Ita mihi videntur omnia cœlum, terra, mare consequi. *Plaut. Amph. sc. 2. act. 5.* Item prosequi, vt Certum est vestram comequi sententiam. *Plautus Asin. sc. 1. act. 2.* Consequere hac. i. vnà sequere. *Plaut. Pseud. sc. 2. act. 5*] *Gell. lib 2.* Vter dies natalis haberi, appellarique debeat, is quem nox ea consecuta est, an qui dies noctem consecutus est. * Consequi aliquem, pro eo quod est Insequendo ad eum peruenire. *Cic. 2. in Catil.* Aurelia profectus est: si accelerare volent, ad vesperum consequentur.[Hunc pauci milites exprimo ordine consequuti consistere cogunt. (id est) assecuti[*Cæsar. lib. 1. de bel ciu.* bis Consequi, ἀκολουθεῖν, Sequi, id est euenire & procedere. *Terent. Heaut.* Verum, vbi animus semel se cupiditate deuinxit mala, Necesse est Clitipho consilia consequi consimilia. Ponitur frequenter pro assequor, obtineo, adipiscor.} τυγχάνω. ANGLICE, *To obtene or gett a thing.* } *Cicer. in Verr. Act. 1.* Quod ego meo labore, & vigiliis consecutus sum. *Idem 2. Verr.* Habeo autem certam viam atque rationem, qua omnes illorum conatus inuestigare & consequi possum. Item exprimere. ἐξεικονίζειν. *Idem Cæsari tuntari.* Extrema vero quanta & qualia sint, verbis consequi non possum.

Cōsequens, tis, participium, Sequens. futurus.} עתיד *athidh.* ἐπόμενος, ἑπόμενον. *Cicer. de Senect.* Sed memoriam illius viri excipient omnes anni consequentes.

Consequens, nomen, argumenti conclusio. τὸ ἐπιφερόμενον. *Cicer. quarto de Finib.* Quum consequens aliquod falsum sit illud cuius id consequens sit, non posse esse verum.

Cōsequentia, tiæ, Consecutio.} סדר *sedhér* עיור *tur.* ἀκολουθία. GALLIC. Consequence, suitte. ITALICE. *Consequenza.* GERMA. Ein nachfolgung. HISPAN. *La consecucio à otra cosa* ANG. *Consequence following.* } *Cic. 1. de Diuinat.* Qui cursum rerum euentorumque consequentiam diuturnitate pertractata notauerunt, &c. [Æterni consequentiæ ordines *Gell. c. 12. lib. 6.* Necessaria rerum consequentia. (i. fatum) *Ibid.* Consequentia naturæ *Geli. cap. 5. lib. 12.*]

¶ Est & Consequentia necessitas conclusionis, quæ ex præcedentibus infertur. *Cicero ad Trebat.* Ea enim dico consequentia, quæ rem necessario consequuntur.

Cōsequenter, aduerbium.} ἀκολούθως. GAL. Consequemment. ITALI. *Consequentemente.* GERM. Nachfolgendts. HIS. *Conseguientemente.* ANG. *Consequentlie byorder.* } *Vlpian. l. Sed & si quid. §. vlt. ff. de vsufruct. & quemadmodum quis vta. & frust.* Quibus consequenter fructuarius quidem acquirere fundo seruitutem non potest, retinere autem potest.

Cōsequiæ, Sequelæ, à consequendo: sicut ab exequendo, Exequiæ. *Apul. lib. 1.* Nouissimis trahebantur consequiis.

Cōsector, ctaris, Auidè sequor, capto, aucupor, persequor.} רדף *radhaph* חרביק השיג *hissigh chirbik* διώκειν, σπουδαίως διώκειν. GALL. Suiure ou poursuiure en diligence. ITALICE, *Seguitare auidamente.* GER. Begyrig nachfolgen. HISPANI. *Seguir codiciosamente.* ANG. *To follow or persue diligently.* } *Lactant. lib. 3.* Quæras ab his, quid sibi velint, quum fœminas tam rabidè consectantur, vt vix diuelli queant. *Cæsar 6. bell. Gall.* Redeuntes equites, quos possunt consectantur, atque occidunt. *Cic. 2. ad Att.* Fusium clamoribus & conuiciis, & sibilis consectantur. ¶ Per metaphoram accipitur pro affectare. *Cic. in Pisonem*, Leuitatis est, inanem aucupari rumorem, & omnes vmbras, etiam falsæ gloriæ consectari. *Cic. 1. Offic.* Alexander beneuolentiam Macedonum largitione consectabatur.

Cōsectari, passiue. *Laberius apud Nonium.* Vxorem tuam, & meam nouercam à populo lapidibus consectari video.

Consectatio, verbale, Captatio, aucupium. } שיג *sigh* μετὰδιωξις πραγματεύσεως. GALLIC. Pourssuitte apres quelque chose. ITA. *Seguitare con diligenza à qualche impressa.* GERM. Ein sterytige oder begyrige nachfolgung, nachstellung. HISP. *Obra de seguir codiciosamente.* AN. *An earnest following or pursuing.* } *Cic in Orat.* In huius concinnitatis consectatione Gorgiam fuisse principem accepimus.

Cōsectator, & Consectatrix, verbalia. } רדף *rodhéph* מרביק *madbik.* ὁ καὶ ἡ παρακολουθοῦσι. ANG. *He or she which followes.* } *Cic. 3 Offic.* Est enim temperentia, libidinum inimica: libidines autem consectatrices voluptatis.

Consectarius, adiect. Consequens. ἀκολουθητικός. *Cic. 4 de finib.* Illud verò minime consectarium, sed in primis hebes, illotum scilicet nominum gloriatione dignam esse beatam vitam, quæ non possit sine honestate contingere, vt iure quisquam glorietur.

Consectarium, rij. Est argumentum breuiter astrictum, in quo conclusio necessario sequitur antecedens. ἀκόλουθον. *Cic. 4 de Finib.* Nunc venio ad illa tua breuia, quæ Consectaria esse dicebas: & primum illud quo nihil potest esse breuius, Bonum omne laudabile, Laudabile autem omne honestum, Omne igitur bonum honestum.

Consectāneus, a, um. Qui alios assectatur. ἀκόλουθος. vt, Consentanea turba. ¶ Hinc Consectanei dicuntur, qui aliorum opinionem vel sententiam sequuntur ὁμογνώμονες.

* Consectio. Verbal. à Consequor. *Cic. 1. de Fin.* Ipsa detractio molestiæ consectionem affert voluptatis. *Idem in Part.* Consectionem verborum pro bene ordinato contextu & collocatione posuit. Numeri (inquit) sunt quidam in coniunctione seruandi, consectióque verborum. Deinde exponit quibus constet, Ne generibus, numeris, temporibus, personis, casibus perturbetur oratio.

[Conserenare *Liuius lib. 9 d. 4*]

[Consermonor, aris pro Sermocinor, aris. *Gell. c. 2. lib. 17.*]

Cōsĕro. pen. cor. conseui, consitum, Coniungo, connecto, confero. } חבר *chabér* שזר *shizr* ערב *arab.* συμπλέκειν. GAL. Entremesler, entrelacer. ITAL. *Mescolare, intrichiare, immittere.* GERM. Zusamen setzen/ an einander ren kommen/ vermischen. HISP. *Tranar vno con otro.* ANG. *To mixte, to intermingle.* } *Virg. 3. Æn.* Loricam consertam hamis auróque trilicem. *Idem 5. Æneid.* Læuibus huic hamis consertam auróque trilicem Loricam.

¶ Conserere manus est manus coniungere, & dextras mutuò apprehendere. Vnde manum conserere dicebantur litigantes, quum in agrum, aut aliam rem, de qua controuersia erat, profecti, rem litigiosam, aut aliquam eius particulam manu apprehendebant, iusque suum in re præsenti vindicabant. Postea tamen propagatis Italiæ finibus, Prætoribusque aliis negotiis distentis, placuit vt litigantes sine Prætore in agrum proficiscerentur, glebamque inde in ius ad Prætorem deferrent, & in ea tanquam in toto agro vindicarent, aduersariumque ex iure manu conserrum (id enim formulæ nomen erat) ad Prætorem vocarent. ¶ Pugnantes item manum conserere, ἀνδραχεῖν, dicuntur, quum corporibus rem gerunt, & quasi manum manu admouent. *Cic. ad Attic.* At illum ruere nuntiant, & iam iamque adesse, non vt manum conferat (qui cum enim?) sed vt fugam intercludat. *Lactant. lib. 5.* Tum inter se manus conserere cœperunt, & insidiari, & gloriam sibi ex humano sanguine comparare. *Plaut. Men. sc. 1. act. 5.* Contra conserta manu.] ¶ Pro eodem etiam dicimus, Prælium, siue pugnam conserere, πολεμεῖν συστησάμενον. *Virgil. 2. Æneid.* Multaque per cæcam congressi prælia noctem Conserimus. *Liu. 5. lib. 6.* Accensis vtrinque animis, ad arma discurritur, & pugna cōseritur.

Cōsertus, particip. Connexus. contextus.} מחובר *mechubbás* שרוג *sarágh* ἐπεσταλμένος, ἐφεστηκὼς μάχῃ. GALLIC. Entremeslé, entrelacé. ITAL. *Mescolato, intrapesto.* GERM. Zusamen gesetzt. HISP. *Mezclado, trauado.* ANG. *Mixed together, intermingled.* } *Fab. lib. 5. c. 10* vt sunt tria tempora, ita ordo rerum tribus momentis consertus est. [Conserta sunt inter se virtutes. *Senec. epist. 91. Vide & Suet. in Galba cap. 18.*

Cōserte, aduerb. Coniuncte. } ἁρμοδίως, συμπλεκτικῶς. GAL. Par entrelacement, d'vn tenant, & dependant de l'autre. ITAL. *Per intrauiamento.* GERM. Durch zusammen setzung oder vermischung. HIS. *Trauadamente y mezclando vna cosa con otra.* ANG. *As it were interlaced.* } *Cic. de Fato.* Si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali colligatione conserte, contexteque fiunt.

Cōsertor, oris, } συμπλεκτικός. *Plin. lib. 33. cap. 1.* Quod si impedimentum potuit in ea aliquod intelligi, etiam consertoris vsu, argumentum est malus in læua fuisse, qua scutum rapitur.

Cōsĕro, pen. corr. conseui, consitum, Planto, sero, semino.} נטע *natáb* שתל *shatál.* φυτεύω. GA. Planter, complanter ou semer. I. *Piantare & seminare, inestare.* G. Pflantzen/ Besäyen. H. *Plantar, sembrar, en cerit vna cosa con otra.* ANG. *To plant or sowe.* } Agri enim conseri dicuntur, semina autem vel plantæ seri. *Virg. 1 Ecrog.* En quas conseuimus agros. *Lactant. lib. 2.* Quem in partibus Orientis omni genere ligni arborúmque conseuit. *Col. lib. 11.* Celerius etiam si eodem tempore stercores, & lupino vel faba conseras.

Cōsitus, pen. corr. partic.} זרוע *zaróah* נטוע *natsúah.* πεφυτευμένος. GAL. Planté, semé. ITA. *Piantato, seminato.* GER. Gepflantzet/ besäyet. HISPA. *Plantado, sembrado.* ANGLICE. *Set, sowen planted.* } vt, Cæca mentis caligine cōsitus. *Cæcilius.* [Consitus sum senectute. *Pl. Men. sc. 2. act. 5.*]

Cōsitio, Satio.} נטע *nétah* מטע *mattáh.* φυτεία. φυτευμα. ITA. G. Plantemēn plantage. ITAIL. *Esso piantare.* GERM. Pflantzung. Zwergung. HISP. *Obra de enxerir ò plantar.* ANGLICE, *A planting or setting.* } *Cic. in Catone.* Nec consitiones modo delectant, sed etiam insitiones. quibus nihil inuenit agricola solertius. *Colum lib. 4.* A primo statim die consitionis formanda.

Cōsitor, toris, Sator. plantator.} נטע *notéah.* φυτευτής. GALLIC. Planteur. ITALICE, *Piantatore.* GERMANI. Pflantzer/ Ewenger. HISP. *Plantador.* ANGL. *A planter, à greffer.* } *Ouid. 4. Metam.* Et cum Lenæo geniali consitore vuæ.

Cōsitura, æ, Consitio.} מטע *mattáh* φυτεύρημα. ANG. *A setting or planting.* } *Cic. de Rep.* Quæ videlicet ille non ex agri consitura, quam cernebat, sed ex doctrinæ indiciis interpretabatur. *Nonius.*

Cōserrātus, a, um, Serræ in modum denticulatus.} φρονεσιδής. GAL. Chose qui a dents, comme vne sie. ITA. *Che a i denti à guisa di sega.* GER. Dao gezen hat wie ein sägen. HISPANIC. *Cosa que tienne dientes como la sierra.* ANGLI. *Toothed like a sawe.* } *Plin. lib. 11. cap. 37.* Sed spectatissimum insigne gallinaceis corporum conserratum: nec carnem id esse, nec cartilaginem, nec callum iure dixerimus, verum peculiare.

Cōsĕrvātio, Conseruator, Conseruatrix, *Vide* CONSERVO.

Cōsĕruo, as, are, Seruo, tueor, custodio, obseruo, } שמר *shamár* נצר *natsár.* φυλάττω, διατηρῶ. GAL. Garder, conseruer, contregarder, entretenir. ITAL. *Conseruare.* GERM. Behalten/ bewaren. HISPANI *Guardar en vno.* ANGL. *To defende, maintene or keepe.* } *Cic. ad Attic. lib. 6.* Iis literis respondebo: sic enim postulas nec εἰσηγήσεις instituam, sed ordinem conseruabo tuum. *Idem Attico lib. 5.* Me nos eam necessitudinem, quæ est nobis cum publicanis, obtinere & conseruare patiantur. *Idem Metello*, Beneuolentiam certo iudicio susceptam, quoad voles, conseruabo. ¶ Interdum Conseruare. idem quod incolumen seruare, & à certissimo periculo eripere. σώζειν. *Cic. in Catilin.* Non minus iucundi sunt dies illi quibus conseruamur, quàm quibus nascimur. *Idem Antequam iret in exilium.* Ego apud vos non loquar, quos conseruaui? *Et paulò pòst*, Qui hoc imperij domicilium sartum tectum ab omni periculo conseruaui. [Conseruauit me illic homo, quia obtulit rationem (fallendi sup.) *Plau. pseu. sc. 3 act. 2.*]

Cōsĕrvātus, participium, } שמר *shamár* נצר *natsár.* φυλάττω, διατηρῶ. GALL. Conserué. garde. ITAL. *Conseruato. guardato.* GERMA. Behalten/ oder bewaret. HISPA. *Guardado.* ANG. *Kept, conserued, saued.* } *Cic. Lentulo lib. 1.* Illud quidem certè nostrum consilium iure laudandum est, quod meos ciues, & à me conseruatos, & me seruare cupientes, spoliatos ducibus, seruis armatis obiici noluerim.

Cōsĕrvātor, toris, Seruator, præses, custos. } שמר *shomér* σωτήρ. GALLI. Conseruateur, gardien, garde. ITALIC. *Seruatore.* GERMA. Ein behalter/ bewaret/ schirmer. HIS. *Guardador.* ANG. *He that keep eth or conserueth.* } *Cic. pro Sestio*, Optimatum principes, autores, & conseruatores ciuitatis. *Idem antequam iret in exilium*, Vtrum vt custos accipiar, an vt proditor excludar? si vt conseruator, vestra erit ignominia: si vt oppugnator, præcisa erunt omnia.

Cōsĕrvātrix, icis, } שמרת *shomereth.* σώτειρα. ANG. *She that preserueth or keepeth.* }

item vasa sunt cubitalia, vt origo vocabuli declarat, *quorum meminit Paulus in L. 13. Definstruct. vel instrum. leg.*

ANCONISCI, ἀγκωνίσκαι, Instrumenta tortoria. ¶ Item ferramenta oneribus sustinendis idonea, quæ à Gallis corruptè Angones vocantur, cuiusmodi in cellarum vinariarum columnis videmus, quibus incumbunt ligna, quæ dolia ferunt. Dicta à similitudine cubiti, quem ἀγκῶνα Græcia appellant. Nam vt plerique dormientium cubitis, ita hisce ferramentis onera innituntur.

ANCVS, ἄγκος, cognomento Martius, quartus fuit Romanorum rex, Numæ Pompilij ex filia nepos, qui & Latinos bello domuit, & Ianiculum ponte sublicio Vrbi coniunxit, Romanorumque limites ad mare vsque promouit, vbi & Ostiam condidit. *Reliqua vide apud Liuium libro ab Vrbe condita.* [GERM. Der vierd König der Römer.] Dictum autem volunt Ancum ἀπὸ τῆς ἀγκῶνος, hoc est à cubito, quem incuruum habebat, nec poterat exporrigere. *Vide Seruium in illud Virgil. 6. Æneid.* Quem iuxta sequitur iactantior Ancus.

ANCTERE, ἀγκτῆρες, Vincula sunt, quibus vulnerum labra constringuntur, ne latior fiat cicatrix. *Gal. 3. Therapeut.* Item pars colli, suffocationi maximè obnoxia. ἀπὸ τοῦ ἄγχειν. *Vide Cælium Rhodig. libro quarto capite 2.*

Ancyloglossum, ἀγκυλόγλωσσον. Vinculum neruosum sub lingua in pueris præsertim, quòd filium vulgò appellatur. Eximitur autem instrumento, quod ἀγκυλότομον appellant. *Vide Paulum Æginetam l. 6. c. 29.*

ANCVLI, Et Anculæ dij deæque ancillarum putabantur. *Festus.*

ANCYRA, ἄγκυρα, Nomen duarum vrbium, quarum altera est Phrygiæ, altera Galatiæ, à qua Synodus Ancyritana, in iure Pontificio sæpe nominatur. Dicta Ancyra ab anchoris nauium captarum à Mithridate, quas Ptolemæus Ægypti rex supperias Gallogræcis miserat. *Vide Steph. & Plin. lib. 5. c. vlt.*

* Ancyranus, adiectiuum ab Ancyra quæ secundum Ptolemæum & alios, Metropolis est Tectosagum Bithyniæ populorum. *Claudian. in Eutrop.* Cum duce mutatæ vires. Byzantia robur Fregit luxuries, Ancyranique triumphi.

Ancyromachus, ἀγκυρομάχος, penultima correpta, Genus nauigij ita dictum, quòd anchoris, & reliquis nauigij instrumentis vehendis sit aptum.

Andabatæ, ἀνδαβάται, ITAL. *Combatenti à la cieca.* Gladiatores erant, qui oculis clausis digladiabantur. *Cic. Trebatio,* Quem antea ne Andabatam quidem defraudare poteramus. De Andabatis sic scribit Erasmus, Andabatæ fuerintne populi clausis oculis solito pugnare, an gladiatorum genus, qui clausis oculis tenderent in aduersarium, an potius lusus genus, vt propemodum ex Seneca licet coniicere, nondum (vt ingenuè fatear) satis compertum habeo. ¶ Quidam legunt Antibadiastæ. *Vide Leunclauium in Eclogam Bas.*

ANDANIA, ἀνδανία. Stephano, Oppidum est Peloponnesi in tractu Messeniaco, *cuius meminit & Strabo lib. 8.*

ANDANIS, ἄνδανις, Fluuius est Carmaniæ regionis, *cuius meminit Plin. lib. 6. c. 23.*

ANDARVM, Vrbs Cariæ. *Vide Stephanum in Bargylla.*

ANDEGAVI, Galliæ Lugdunensis populi, qui & Andes. *Cornel. Tacitus lib. 4.* Erupêre primi Andegaui ac Turonij, quorum Andegauos Acibius Auiola legatus, excita cohorte, quæ Lugduni præsidium agitabat, coërcuit. *Horum meminit & Plin. lib. 4. cap. 18.* Vulgò *Angeuins.*

[Andelium maius. *Gell. Le grand Andely:* Normaniæ superioris oppidum est peramœnum, Cuius ager fertilis ac fructuosus vino, frumento, ac fructibus omnis generis abundat. In eo natus est magnus ille Adrianus Turnæbus Criticorum ac eruditorum parens. Est & Andelium minus, vulgò *le petit Andely,* Oppidum à superiori distans IV. vel V. millia passuum, cuius latus alluit Sequana nobilis Galliæ fluuius.]

ANDELVS, ἄνδηλος, Ciuitas est Hispaniæ in Vasconia non procul à Pompeiopoli, quæ vulgò *Pampilona* appellatur: metropolis regni Nauarræ.

ANDES, ium, populi inter Celtas, Carnutibus & Turonibus finitimi, ac ducatui Bituricensi, Oceanóque proximi, quos Ligeris flumen alluit. *Plin.* Andegauos appellat, Cæsar Andes. Vulgò *Angiers.*

ANDES, Vicus non procul à Mantua, Virgilij patria. [GER. Ein dorff bey Mantua in Italia/ Virgilii vatterland.]

ANDINVS, adiectiuum: vt Andinus vaticinantus Andinus. *Sil. lib. 8.* Mantua musarum domus, atque ad sydera cantu Euecta Andino, id est, Virgiliano.

ANDOCIDES, ἀνδοκίδης, Vnus ex decem præcipuis Athenienſium Rhetoribus. Leogari filius, qui fuit ex Telemachi & Nauficaæ posteris, *vt ex Helanici sententia tradit Suidas.*

ANDRACHNE, ἀνδράχνη. Herba est, quæ à Latinis Portulaca dicitur.

Andrachne agria, ἀνδράχνη ἀγρία. Herba est maiori semperuiuo similis, sed foliis minoribus, quæ à Latinis illecebra appellatur, & Portulaca syluestris. *Vide Rhell. lib 2. c. 140.*

ANDRAGO, ἀνδραγώ, pen. prod. Mulier animum virilem habens, ἀπὸ τῆς ἀνδρὸς καὶ ἄγειν Latini Viraginem vocant.

[Andremones, *Ouid. 13. Metam.* Claróque Andremone satus.]

ANDRIA, ἀνδρία, Phrygiæ oppidum, *apud Plinium libro 5. capite vltim.* Stephanus præterea Andriam in Elide collocat, & alteram in Macedonia.

ANDRIACA, ἀνδριακὴ, *Ptolemæo*: Oppidum est in Media: & alterum in Licia, *Ptolemæo.* Rursum aliud in Thracia, *Straboni.*

ANDRICVS, ἀνδρικὸς, pen. cor. Ciciliæ mons, *vt inquit Strabo lib. 14.* Quo etiam nomine dictum est flumen quoddam eiusdem regionis, non procul ab Amani portis, *Plin. lib. 5.*

ANDROBIVS, ἀνδρόβιος, Nobilis pictoris nomen, qui Scyllin pinxit, anchoras classis Persicæ incidentem. *Plin. lib. 35. cap. 11*

ANDROCLEVS, ἀνδρόκλειος, Fuit philosophus, Porphyrij discipulus, cuius ipse Porphyrius mentionem facit, *vt refert Volaterranus.*

Androdamas, ἀνδράδαμας, Lapis est ex genere hæmatitarum, colore nigricante, pondere ac duritia insignis, qui attritus coti succum reddit sanguineum. *Vide Plinium libro 36. cap 20.*

¶ Est præterea Androdamas, gemmæ nomen, quæ argenteum nitorem habet: vt adamas, quadrata, & semper tessellis similis: cui Magi putant nomen impositum, ab eo, quòd impetus hominum & iracundias domet, ἀπὸ τοῦ δαμάζειν τοὺς ἄνδρας: hoc est, à domandis viris. *De hac Plin. lib. 37. c. 10.*

ANDRODAMVS, ἀνδρόδαμος, Rheginus, qui leges condidit Chalcidensibus, qui sunt in Thracia, *vt scribit Aristoteles.*

ANDRODVS, Nomen proprium filij Codri Athenienſium regis, qui Ephesum condidit, & Ionum regiam ibi constituit. ¶ Fuit & alter Androdus seruus, hospes, & medicus Leonis: *De quo vide historiam cognitu dignissimam apud Aulum Gellium.*

ANDROGEOS, ἀνδρόγεως. Præclaræ indolis adolescens, Minois Cretensium regis filius fuit, qui ab Athenienſibus & Megarensibus per inuidiam occisus est, quòd palæstra cæteros superaret, Quapropter suscepto à Minoe aduersus hos populos bello primo Megarenses subegit, deinde Athenienses sibi tributarios fecit, & in Androgei memoriam pueros Athenienses Minotauro cœpit obiicere. [*Vide Plutarchus in Theseo.*] Genitiuus Androgei, & Attice Androgeo. *Virgil. 6. Æneid.* In foribus lethum Androgeo, &c. Androgeona, Accusatiuus à nominatiuo Androgeon. *Propert. 2. Eleg.* Et Deus extinctum Cressis Epidaurius herbis Restituit patris Androgeona focis. Androgeonæus, Adiectiuum. *Cat. in Argon.* Androgeonææ pœnas exoluere.

ANDROGYNI, ἀνδρόγυνοι. Sunt populi in Africa supra Nasamonas, *vt lib. 7. c. 2. Plinius scribit,* vtriusque naturæ inter se vicibus coëuntes. Dextera mammas his virilis, læua muliebris.

ANDROGYNOS, ἀνδρόγυνος, penultim. correpta, Qui vtrinque habet sexum, & maris & fœminæ: cuiusmodi Hermaphroditum fuisse Poetæ fabulantur, & Mercurij & Veneris filium, ἀνὴρ & γυνὴ *Cicero de Diuinat.* Quid ortus Androgyni? nonne fatale quoddam monstrum fuit?

ANDROLITIA, Oppidum. *Plin. lib. 29. c. 41.*

ANDROMACHE, ἀνδρομάχη, pen. corr. Actionis regis Thebarum, quæ in Cilicia sunt, filia, & Hectoris Troiani vxor, & mater Astyanactis, quæ à virili pugna nomen sortita est. Fuit enim virili animo septa & quædam veluti virago. Hanc mortuo Hectore Pyrrhus in Græciam adduxit, & ex ea Molossum filium suscepit: posteáque Heleno vati Priami filio eam vxorem tradidit, regnique portionem eidem assignauit.

ANDROMACHVS, ἀνδρόμαχος, adulator Crassi, à quo tamen Crassus ipse Parthis proditus est. *Autor Plutarchus.* ¶ Fuit & Andromachus sophista è Neapoli Syriæ, filius Zonæ, qui Grammaticam docuit Nicomediæ, Diocletiani principis tempore *vt autor est Suidas.*

ANDROMATTVNVM, Lingonum ciuitas in Gallia. *Ptolem.*

ANDROMEDE, ἀνδρομέδη, pen. corr. Cephei & Cassiopes filia, quæ ob matris superbiam, quæ se Nereidas forma antecellere gloriabatur, à Nymphis scopulo fuit alligata, & ceto deuoranda exposita, sed Persei virtute liberata, qui illac opportunè iter faciens, & cetum interemit, & Andromedem vxorem duxit. Postremò Minervæ beneficio inter astra collocata dicitur. Oritur in parte piscium duodecima.

ANDROMON, Nomen eius, qui Colophonem ædificauit.

Andrōn ἀνδρών, A quibusdam putatur esse locus in ædibus, parietibus vndique septus, sed fere sine tecto. *Plin. lib. Epist.* Tam alti abditique secreti illa ratio est, quod interiacens andron parietem cubiculi hortique distinguit, atque ita omnem sonum medij inanitate distinguit. Festus locum esse in ædibus longitudine angustiorem, in quo viri plurimum versantur, vt γυναικεῖον, in quo mulieres. Solebant enim viri publico scito in conuiuiis maximè mulieribus seiungi, ne illorum moribus accumberent. Suidas quoque Andromen interpretatur locum in ædibus, in quem viri solent conuenire. Dicebatur huiusmodi locus etiam Andronitis: quòd in eo viri sine interpellationibus mulierum versarentur, *vt scribit Vitruu. lib. 6.* ¶ Est etiam Andron (*sicut scribit Ptolemæus*) oppidum inferioris Nili.

ANDRONICVS, Rhodius, Philosophus Peripateticus, *cuius meminit Strabo.* ¶ Fuit & alius Andronicus grammaticus desidiosior in professione Græca, ex quo minus idoneus ad tuendam scholam, vt refert Tranquillus. ¶ Andronicus item alius fuit historicus, qui res Alexandri scripsit, vt scribit Volaterranus. ¶ Fuit item Andronicus Liuij cognomen, poëtarum Latinorum vetustissimi: *cuius vitam vide apud Crinitum.*

Andronium, Medicamentum est, vuæ, quæ in fine saucium nasci solet, curandæ vtile. Eius confectionem *vide apud Celsum lib. 6. c. 14.*

ANDROS, siue Andrus, ἄνδρος, Insula est vna Cycladum, Euboeæ adiacens, *de qua Plin. lib. 4 cap. 12.* ¶ Est item Andrus, insula Oceani Septentrionalis, inter Hyberniam & Britanniam. *Plin. lib. 4. cap. 16.*

Androsæmon ἀνδρόσαιμον, Herba est similis Hyperico, cauliculis tamen maioribus, ac magis rubentibus. Florem habet lutei coloris, qui digitis attritus, succum emittit sanguini similem: vnde & nomen habet. Αἷμα enim apud nos sanguinem significat. *De hac herba vide Plin. lib. 26. c. 5.*

Androsaces, ἀνδρόσακες, Herba est in maritimis Syriæ locis copiosissimè proueniens, alba, carens foliis, folliculos in citris habens, & in folliculis semen. *Vide Plin. l. 27. c. 4.*

Aneclogistus, ἀνεκλόγιστος, rationibus reddendis liber & solutus. *Vlpianus de admin. tut.* Quidam decedens filiis suis dederat tutores, adiecerat, Eósque aneclogistos esse volo. *Et ais Iulianus,* tutores, nisi bonam fidem in administratione præstiterint, damnari debere quamuis testamento comprehensum sit, vt aneclogisti essent.

Idem est anexetastus, ἀνεξέτασ⁊ος. *Hotomanus in Lexico.*

Ānellŭs. Vide infrà Annulus.

ANEMO, Fluuius est in octaua Italiæ regione. *l. lib. 3. c. 15.*

Ānĕmōnĕ, pen. prod. {ἀνεμώνη. GALL. Coquelourdes ou passefleur. ITA. *Anemone.* GERM. Ritein oder groß Rapperrosen. HIS. *Ama pollas de flor chiquita.* } Herba est florem habens eiusdem nominis, caduca leuitate statim euanescentem, quem poetæ fabulantur ortum esse ex sanguine Adonidis ab apro interepti. Galli vocant Herbam venti, quòd flante vento floribus suis spolietur, quos illi *Coquelourdes* appellant. *Meminit huius herbæ Nicander in Theriacis, & Theocritus in Bucol.* Flos est purpureus, aspectu satis amœnus, sed nulla odoris gratia commendatus. Vnde ortum est prouerbium, ῥόδα ἀνεμώνη συγκρίνεις, hoc est, Rosam cum Anemone confers. Conuenit in eum, qui vehementer imparia inter se componit. Dicta putatur Anemone, quòd nisi vento flante (quem ἄνεμον vocant Græci) non aperiatur.

ANEMOREA, αἱ ἀνεμώρεια, *Homero*, Oppidum Phocidis, quod postea Anemoleam appellarunt.

ANEMVRIVM, Oppidum in Cilicia. *Plin. lib. 5. c 31.* Anumerij, *l. 1. c. 27.*

ANETIA, Oppidum. *Plin. l. 5. c. 5.*

ANETICVS, Asiæ locus est, arundinibus abundans.

ANETVSSA, αἱ Ἀνετοῦσαι, Vrbs est Libyæ. *Steph.*

Anemosphoros, αἱ ἀνεμοφόροι, Herba est ex naporum generibus, quæ receptione nomine Bunion appellatur.

Ānethum, ἄνηθον. GAL. Anet. ITALI. *Anetho.* GER. Dill. HISP. *Eneldo.* ANG. *Dill fanel.* } Genus herbæ boni odoris, etiam hodie in officinis nomen retinens, ructus mouens, tormina sedans, & singultus cohibens. *Plin. lib. 20. c. 18.*

Ānfractŭs, dicuntur obliqui viarum flexus, in sese recurrentes, ab Am & frango, quod recta via crebris mæandris vndequaque sit interrupta. { חקל קלח *Ḥakalkallâh.* σφεκδοδι. GAL. Vn destour en rond, vn destour de rue. ITA. *Rottura & rouina de via.* GER. Krumb vnd vmbgang der wägen/vmbwendung der rädt wie inn den schnecke sind. HISPA. *Rodeo camino aspero.* ANGLI. *Ouerthwart winding or turning streates.* } Cæsar, Oppidi murus ab planitie, atque initio altensus, recta regione, si nullus anfractus intercederet. MDD. passuum aberat. [Anfractus, diuerticula, suffugia, *Quintil.* Anfractus iuris adire. *Idem Quint.*] ¶ Transfertur & ad alia, accipiturque simpliciter pro quouis circuitu. *Cicer. de Partint. Orat.* Oratio circumscripta longo anfractu. *Idem de Diuinat.* Iam verò quid opus circuitu & anfractu? ¶ Legitur & Anfractum neutro genere apud vetustissimos. *Accius Eurysace, citante Nonio,* Super Oceani stagna alta patris terrarum anfracta reuisam.

Angari, ἄγγαροι, *teste Suida,* Nuntij erant regij apud Persas, qui & ἀγγάδαι vocabantur. Quod tamen nomen postea latiùs vsurpari cœpit, pro quibusuis qui seruorum aut iumentorum onera baiularent. Horum diuersoria, in quæ peracto diei penso diuertebant, Angara, ἀγγαρεῖα, vocabantur. *Quod etiam annotauit Cælius Rhodig. lib. 18. c. 8.*

Angaria, {עברות *Ḥabdûth* לחץ *Lâchats.* ἀγγαρεία. GALL. Charge, contrainctes. ITALI. *Angaria, grauezza.* GERMA. Ein genöötiger dienst/zwang. HISPA. *Duana ò seruidumbre.* ANGLI. *Compelled. seruice, the charges of postes.* } Pen. prod. Munus angari. In iure autem Romano, angaria sæpe legitur, & signif. Munus præstandi equos ad cursurã publicam. Differunt autem, angaria & parangaria, *vt docent Iurisconsulti ad tit. Cod. de cursu publico, angariis & parang.* Angariari verbum, *quo vtitur Vlp. l. pen. D. de vet.* vbi naues dicuntur angariari quæ onerum vehendorum necessitate astringuntur. *Sic ferè apud Mat. cap. 27.* ἀγγαρεύειν. vsurpatur. ¶ Budæus sic habet: Apud Persas erat ἄγγαροι ὁρόμαδες, cursus perniciissimus equitum, *vt scribit Herod. in* 8. vnde nomen Angariæ, & Perangariæ in libris iuris lectitatum manauit: est enim nomen Persicum. Nostrates *Postas*, quasi positos collocatósque in certis locis, & sempet in procinctu excubantes, appellant.

ANGARIS, Mons est Idumææ *apud Plin. lib. 5. c. 13.*

Ăngelŭs, { ἄγγελος. ANG. *An angel.* } Latinè nuntius: nam officij nomen est, non naturæ: Semper enim spiritus sunt, sed quum mittuntur vocantur Angeli. Angelicum metrum Diomedi, celeritate nuntiis aptum. * Angelica, radix vulgò herbaris nota, Laserpitium est Gallicum. *Ruell. lib. 3. c. 52.*

ANGER, genus serpentis, qui cruciator & expatharius dicitur. Est & nomen fluuij in Illyrico.

ĂNGERŌNA, ἀγγερώνη, Vicitata est voluptatis dea, quæ & Volupia dicebatur, cui sacra à Romanis instituta sunt, quum angina ciuitas vexaretur, ab angore tollendo sic dicta. { GER. Die Göttin deß wollusts. } Eius festa Angeronalia sunt vocitata. Putabant enim ab hac dea populum eo morbo promissa voto fuisse liberatum. Huic Pontifices in sacello Volupiæ sacrum fiebant.

Ăngŭi, Vide ANGO.

Ăngĭportŭs, quarti ordinis: & angiportum, Via est exitum non habens: vel vicus angustus & flexuosus in modum anguis: quasi angustus ad portam aditus: ab angendo & portu. { עקלקלה *Ḥakalkallah.* στενωπός. GALL. Vne ruelle, ou qui est sans issue. ITALIC. *Via senza capo, angiporto.* GER. Ein eng gäßlin das nit durchgengig ist. HISPA. *Calle angosta ò sin salida.* ANGLIC. *A narrow streate with many windings.* } Vlpian. Angiportum à portu dictum est. Portus verò, conclusus & munitus locus est, quemadmodum & statio: ab importandis, exportandisque mercibus nomen habens. *Terent. in Adelph.* Id quidem angiportum non est perutum. *Cicero quarta in Verrem,* Vt omnibus in agriportis prædonis improbissimi statuæ ponantur. *Idem 1. de Diuin.* Ex horreis direptum effusúmque frumentum vias omnes angiportúsque constrauerat. [Hàc quidem non venit angiporto illàc per hortum circuit. *Plaut. Asin. sc. 4. a. 3.* Hoc est sextum à portu angiportum in id me diuorti iusseras, mox separat ab ædibus. *Plaut. pseud. sc. 2. a. 4.*]

¶ Alij à Græco ἄγχω, quod significat propè, deductum volunt, quia non longiòs extenditur.

ANGITIA, Æetæ filia, & soror Medeæ, quæ prima Marsis remedia contra venena fertur ostendisse. *Silius libro* 8. Æetæ prolem Angitiam mala gramina primam Monstrauisse ferunt, tactúque domare venena.

ANGLIA, {ἀγγλία. GAL. Angleterre. ITA. *Idghilterra.* GERM. Engelland. HISP. *Inglaterra.* ANG. *Ingland.* } Quæ Britannia à veteribus dicta, insula insignis in Oceano, quæ vndique à circunfuso mari complexa est, nu squam iuncta continenti, sed ab omni orbe nostro diuisa: quæ quondam ab albis rupibus, quas mare vndique abluit, Albion dicebatur. Hinc primum Troes incoluerunt, qui Troia disiecta fugerunt excisam patriam. Palladísque oraculo classe in hanc insulam migrauerunt: atque gigantes, tunc insulam tenentes multis victos præliis expugnauerunt. Hanc postmodum longo temporum tractu Saxones, qui sunt illustres Alemanniæ populi oppressere, agrósque & opes inter legatos Saxonum regina Angela diuisit. Atque vt linguæ pariter & gentis memoria indeuicta insula tempiterna foret, ab Angela, cuius ductu victa est, Angliam tellurem illam vocauit. Quanquam plerique Angliam veluti nostri vrbis angulum prædicent dictam. Sita est (*vt inquit Plin. lib. 4. cap. 16.*) ex diuerso Galliæ, Germaniæ, atque etiam Hispaniæ, licet longiore interuallo. Agrippa longitudinem eius prodidit esse DCCC. M. passuum: latitudinem verò CCC. M.

Ăngo, angis, anxi, sine supino vsitato, [pro Ancho. *Prisc. lib.* 1.] Costringo, premo, crucio. { חאר״ב *hidhcîḥ* חצר *hetsîr.* ἄγχω. GALL. Estrangler, tourmenter, angoisser. ITAL. *Affannare, ansiare, ansare.* GERM. Tringen/trucken/engstigen. HIS. *Angustiar ò congoxar.* ANG. *To vexe to anguish. to torment.* } Et modo ad animum, modò ad corpus, modò ad vtrunque promiscuè pertinet. ¶ Ad animum. *Cicer. Epist. famil. lib. 16.* Audio te animo angi, *Gellius,* Chilo præstabilis homo sapientiæ, quónam vsque debuerit contra legem contraque ius pro amico progredi dubitauit: eáque res in fine quoque vitæ ipso animum auxit. ¶ Ad corpus. *Colum lib. 9.* Cauendum est vt tenerior separetur à validioribus, quia robustus ángit imbecillum.

¶ Ad vtrunque promiscuè. *Gell.* Dum Pyrrhus rex intra Italiam esset, & vnam atque alteram pugnam prosperè pugnauisset, satisque angerentur Romani, & pleraque Italia ad regem desciuisset. *Plaut. pro* absumo *posuit in Aulular.* Tum anxisse aquam, si quis petet. Deducitur ἀπὸ τῆ ἄγχω, quod est suffoco, strangulo: à quo Synanche morbus faucium acutus, vt dictum est in dictione Angina. Dicimus autem, Angor animi, vel animo, διδυμεῖν, διδύμως ἔχειν.

Ānxŭs, particip. ab angor, *teste Diomede Grammat. lib.* I.

Ăngor, oris, Corporis vel animi cruciatus. { דאכה *deaḵâh.* ἀδημονία. GAL. Angoisse. ITA. *Affanno, doglio.* GERM. Angst/bekummernuß. HISP. *Angustia, anfia, ò congoxa.* ANG. *Greiffe, anguishe.* } *Cic. 4. Tusc.* Angor, est ægritudo premens. *Idem 1. de Finib.* Sic robustus animus & excelsus, omni est liber cura & angore. quum & mortem contemnit. [Angor animi, *Suet. in Tib. c. 7.*]

Ăngīna, pen. prod. {συνάγχη, κυνάγχη. GAL. Squinancie. ITA. *La schinanzia.* GERM. Geschwist fmhals oder der kelen/so die lufftrör verhinderet/kätzstimwee. HISP. *Esquinancia.* ANG. *The quinsey, a kind of disease.* } Genus morbi acutissimi, quo fauces anguntur ac strangulantur. Imperitum vulgus medicorum Squinantiam vocat. Dicta angina, quod angat guttur, viamque spiritui præcludat. *Plaut.* [*Mostel sc. 3. a. 1.*] Vellem me in anginam verti, & huic aniculæ fauceis præocc uparem.

¶ *Festus Pompeius* indicat ioco iactatum in eos, qui vino præfocantur, laborare vinaria angina, quam οἰνάγχω possis dicere.

ANGOLVS. *Ptolemæo* Angula, *Plinio* Veltinorum vrbs in Italia, vulgò Angelus.

ANGRVS, ἄγγρος. Fluuius est ex Illyrici, versus boream fluens. *Herod. lib.* 4. Quin ex Illyricis in Aquilonem tendens Angrus planitie Triballiam interfluens, Brongum intrat, Brongus iste Istrum.

Ăguillæ, Piscium solæ exanimes non fluitant: quas non ouo, non coit procreari scribit Aristoteles. { ἰγχέλυς. GAL. Anguilles. ITAL. *Anguille.* GERM. Ael. HISP. *Anguillas.* ANG. *Eles.* } Dictæ anguillæ quod specie anguem repræsentent. *Plin. lib. 9. cap. 51.* Anguillæ aterunt se scopulis, ea strigmenta viuiscunt, nec alia est earum procreatio. *Plaut. in pseud. sc. 4. a. 2.* Anguilla est, elabitur [cùm manifestè tenetur.] ¶ Cauda tenes anguillam, ἀπ' οὐρᾶς τὸν ἔγχελυν ἔχεις. Prouerbium est, in eo aptè dici solitum, quibus res est cum hominibus lubrica fide perfidíque: Aut qui rem incertam aliquam habent, quam tueri diu non possint. ¶ Ἐκ πυρὸς εἰς τὸν ἔγχελυν. Folio siculno anguillam, subaudiendum, tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore nodo tenetur, quàm vt possit elabi. ¶ Anguillas captare, ἰγχέλεις θηρᾶσθαι. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reip. statu nihil est emolumenti: Proinde seditiones gaudent exortu, quo ciuitatis publicum malum in suum priuatum vertant commodum. Inde ducta similitudine, quòd quum aqua stat immota, nihil capiunt qui captant anguillas: quum verò sursum ac deorsum misceant ac perturbant aquam, ita demum capiunt. *Prouerbium extat apud Aristoph. in Equitibus.*

Ănguis, Tàm fœmenini quàm masculini generis, serpentis genus est latis notum, & propriè illud (*si Seruio credimus*) quod in aquis degit. { זחל *zoḥêl* תנין *tannin.* ὄφις. GAL. Serpent, couleuure. ITAL. *Serpente.* GER. Ein schlang. HISP. *Culebra ò serpiente.* ANGL. *A serpent, an edder.* } Frequentissimè tamen etiam de terrestribus dictum inuenitur. *Virgil. 3. Eclog.* Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in herba. *Valer. lib. 1.* Sylla Consul, sociali bello, quum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subitò ab vna parte aræ prolapsam anguem prospexit. *Cens. Tacit.* Vnam omnino anguem in cubiculo visam narrare solitus est. [Vulnus ab angue datum tumido: id est, Hydra. *Ouid. Eleg. 2. lib. 5. Trist.* Deuolant angues iubari in impluuium duo. *Plaut. Amphitr.* Anguis LX. cubitorum. *Sueton. in August.*

quam incipias, consulto: & post quam consulueris, maturè facto opus est: id est consuluere, siue vt consulas.

Cōsūltor, oris, Qui alium consulit, qui consilium ab aliis petit. {דורש *dareſch* יעץ *noßáis.συμβουλευό μενος.* GAL. Qui demande Conſeil. IT. *Chi demanda conſiglio.* GER. Ein Rahtsfrager. HIS. *El que demanda conſejo.* ANGL. *He that asketh counſayle.* } *Cic. pro Cornel. Balbo.* Etenim si Q. Scæuola ille Augur, quum de iure prætorio consuleretur iuris peritissimus, consultores suos nonnunquam ad Furium & Camillum reiiciebat. *Idem pro Muræna*, Vigilas tu de nocte vt consultoribus tuis respondeas. ¶ Accipitur quandoque pro eo qui alij consulit. { יעץ *joßéts.συμβουλος, ἐμπειρος.* GALL. Conſeiller, qui donne conſeil. ITAL. *Conſultore, conſigliere.* GERMA. Ein Rahtgebet. HISP. *Conſejero.* ANGL. *He that giueth another counſayle.* } *vt apud Salluſtium in Iugurtis.* Simul ab eo petit, vt fautor consultórque sibi adsit. Et in illo versu prouerbali. [Apud *Gell. cap. 5. lib. 4.*] Consilium malum consultori pessimum est. [Male consultorum pœnas exsoluere, iuprà; præcipitis consilij, *Velleius.* Item Iuris consultor, in Breuiario.]

Cōnsūltrīx. fœm. gen. יקצת *joßetsęth*, *βουλεύτικα. Cic. 2. de Nat. deor.* Ipsius verò mundi, qui omnia complexu suo coërcet & continet, natura non artificiosa solùm, sed planè artifex, ab eodem Zenone dicitur consultrix, & prouida vtilitatum, opportunitatúmque omnium.

Cōnsūltōria hostia, Erat qua diuina voluntas per exta disquirebatur. *συμβουλευτικη. De hac Virgil.* mactat lectas de more bidentes. ¶ Duo enim hostiarum genera à *Macrobio* enumerantur. quarum altera Animalis vocatur, quum idcircò solùm hostia mactabatur, vt eius anima, hoc est, sanguis & vita, deo alicui offerretur: altera Consultoria, cuius exta ab Aruspice inspici solent, & Deum voluntas ex illis explorari.

Cōnsūltē, aduerbium, Prudenter. {*ἐκ προμηθείας ἐκ συμβουλίας.* GAL. Prudemment, sagement, auiseement. ITA. *Prudentemente, accortamente, ſauiamente.* GER. weyßlich/auß gutem Raht. HIS. *Adrede y à ſabiendas.* ANGLIC. *Viſelie, diſcretlie.* } *Plaut. Rud.* Ille qui consulè, docte atque astutè cauet.

Cōnsūltīssīme, Optimo consilio, prudentissimè, aduerb. *Iulius Capitolinus, in Pertinace.* Annonæ consultissimè prouidit.

Cōnsūltō, aduerb. Cogitatò, dedita opera, de industria. { בזדון *bezadhòn βεβουλευμένως, ἐκ προνοίας.* GALL. De faict à pensé, de propos deliberé. ITALI. *Fatto à ſtudio, con animo deliberato.* GERMAN. Auß gutem Raht und zeytiger vorbetrachtung. HIS. *Adrede y a ſabiendas.* ANGLI. *Of ſett purpoſe, aduiſedlie.* } *Plaut. Pœn.* Consulò hoc factum est, mihi vt insidiæ fierent. ¶ Consulta opera, pro Consultò dixit. *Gell. lib. 6. c. 17.* Non iponiè, neque consulta opera. *Cic. 1. de Leg.* Itaque ad hominum commoditates & vsus tantam rerum vbertatem natura largita est, vt ea quæ gignuntur, donata consultò nobis, non forcuitò nata videantur. [Consultò ad arma iuit, vt detegeretur insidiæ. *Suet. Aug. cap. 15.*]

Cōnsīmīlis, le, Similis, {דמה *domáh.ὅμοιος.* GALL. Du tout semblable, tout reſemblant. ITAL. *Simile.* GERM. Ganß gleych. HISP. *Semejante.* ANGL. *Very like.* } cuius contraria sunt Dissimilis & Absimilis. *Plaut. Amph.* Ain' tu alterum te reperisse consimilem Sosiam domi? *Terent. Eunuch.* & quia consimilem luserat Iam olim ille ludum. *Cic. 2. Philip.* Quòd quum rem gessisset, consimilem rebus iis quas ipse gesserat, me potissimum, &c. Cum genetiuo. *Cic. 1. de Orat.* Causa aliqua posita consimili causarum earum quæ in forum deferuntur. *Terent. Heaut.* Cuius mos maximè est consimilis vestrùm. [Tam consimilis est atque ego. *Plaut. Amph.* Consimiles sunt adeo vt vtri assim, nesciam. *Idem ibidem.* Item, Tua est imago: tam consimilis est, quàm potest. *Plaut. Mon. ſc. 9. a. 5.* Auis feræ consimilis captiuus. *Plaut. Capt. ſc. 2. a. 1.*]

Cōnsīpere, {*συμφρονεῖν Gall. lib 7. c. 3.* Cùm vereri sese ostèdit, ne partes gaudio atque lætitia rerum gestarum, prosperè de statu mentis suæ deturbati non satis conspirent, neque ad rectè intelligendum consulendúmque essent idonei: quæ Catonis verba potius quàm Tironis ipsum culpantis.

Cōnsīsto, is, constiti, Insisto, commorar, subsisto, resideo. { ישב *jaſchaz* עמד *màdh.ἱσταμαι.* GALLIC. S'arreſter, demeurer, ſeiourner, ſe repoſer. ITA. *Fermarſi.* GER. Still ſtehn/geſtehn. HIS. *Eſtar juntamente.* ANG. *To ſtand ſtill, and trary.* } *Terent.* Otiosè nunc iam illicò hìc consiste. *Vbi donatus*, Consistere, est audacter, & constanter stare. Sic Consistere in anchoris, vel ad anchoram, *apud Cæſarem. Cic. ad Quint. Frat. 2.* Tantus clamor à nobis (placuerat enim referre gratiam) vt neque mente, neque linqua, neque oratione consisteret. *Cato de Re ruſtic. cap. 12.* Et si aluus non consistet, id est, non desinat fluere. *Varro*, Vbi fluerit aqua non consistat. [Nam circumfuso consistit in aere tellus. *Tibul. lib. 4.* Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen. *Tibul. lib. 4.* Non illis mentem animúmque consistere, *Gell. c. 2. lib. 15.* Adeunt, (sup. me) consistunt, copulant dexteras *Plaut. Aul. ſc. 2. a. 1.* Gelu stringi aquas & consistere. *Gell. c. 9. l. 17.* In me consistat lassata crudelitas fatorum. *Senec. cap. 16. de Conſol. ad Elber.* * Causam cōnjcere atque consistere, pro Consistere *Gell. cap. 10. l. 3.* vidimus ingentem glacie consistere pontum. *Ouid. Eleg. 10. lib. 3. Triſt.* Nec vobiscum in foro quisquam consistere audet. *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 4.* Etiam consisterat stricto mucrone sacerdos. *Ouid. Eleg. 4. lib. 4. Triſt.* Valetudo ei neque corporis neque animi consistit. *Suet. in Calig. cap. 50.* Consistet administratio belli (si interrumpetur.) *Cæſ. 2. de bell. ciu.* Consistere cum aliquo, est in iudicio aduersus eum stare) *Fab. Quintil. declam. 333.*] ¶ Dicimus item, Salutem nostram aut spem aut hoc & illo consistere, hoc est, ab illo pendere, & sine eo nullam esse. *Cic. pro Marcello*, Salus Reipublicæ in mortalis vnius anima consistit. *Idem 5. Philip.* Quum in eo salus & vita optimi cuiusque, & libertas populi Romani, dignitásque consisteret. [*Plaut. Aſin. ſc. 1. a. 3.* Omnis familiæ causa consistit tibi. i. in te. [¶ Consistimus quoque, quum recuperatis viribus firmiores incipimus esse, & validiores, ita vt sine vlla corporis imbecillitate possimus ingredi. *Cic. Famil. 7.* In eas herbas quum incidissem in cœna augurali apud Lentulum, tanta me *ἀφασία* arripuit, vt hodie primùm videar cœpisse consistere. *Virgil.* pro erigor possit, Constitit in digitos: * Frigore consistere dicuntur fluuij. *Ouid. 5 Triſt. elg 11.* Vt sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister. Id est glacie astrictus est & congelatus. * Mente consistere, Id est mente esse composita. *Cic. 2. Philip.* * Legatum consistere pro valere. *Africanus in l. ſeruum filij ff. de Legatis primo*, Seruum filij, sui castrensis peculij legare pater potest. Et si viuo patre mortuus sit filius, & apud patrem peculium remanst, consistit legatum.

[Constitutio est locus publicus in ædibus, in quo consistebant ij, qui dominum ædium salutare aut alloqui cupiebant. *Gell. cap. 5 libr. 16.* Ab illa grandis loci constitione & quasi stabulatione &c.]

Cōnsobrīnus, Qui ex duabus sororibus sunt editi, quasi Consororini. { אחים *achim. ἀνεψιοί.* GALLIC. Cousins germains, enfans de deux sœurs. ITA. *Cugini, figliuoli di due ſorelle germani.* GERMAN. Die von zweyen ſchweſtern her erboren ſeind / Geſchwiſterte kind oder Näfen. HISP. *Primos hijos de her manas.* ANG. *Siſter ſonos.* } Patrueles autem, qui ex duobus fratribus, à Græcis dicuntur *ἀνεψιοί*, vel etiam *ἀνεψιοί.* Amitini, qui ex sorore & fratre propagantur. Sed fere vulgus omnes istos communi appellatione Consobrinos vocat: quemadmodum & eos qui ex fratribus patruelibus, aut consobrinis propagantur, vel amitinis. *Cic. ad Cælium lib. 2.* Nam quòd ad me Curius consobrinus tuus, vt scis, mihi maximè necessarius. *Terent. Hecyr.* cedo quid reliquit Phania Consobrinus noster?

Cōnsobrīnā, æ, Materteræ meæ filia. {אחות *acóth ἀνεψιά.* GAL. Cousine germaine. ITALI. *Cugina gemana.* GERMAN Meiner mutter ſchweſter dochter/ein Base. HISPA. *Prima hija de hermanas.* ANGL. *The daughter of my ſiſter.* } *Cicer. pro Quint.* Quintij consobrinam habet in matrimonio.

Cōnsŏcĕr, ri, { *ἐμνηστεύσατο.* Consoceri dicuntur, quorum alter filium alterius aliæ matrum dedit. *Sueton. in Claudio*, Appium Syllanum consocerum suum crimine incerto, nec data defensione, occidit.

Cōnsŏcĭo, as, are, Societatem ineo, communico, coniungo. { חבר *chibbér* התחבר *hithchabbér. κοινωνέω, συναγελάζω.* GAL. Associer, allier, & conioindre ensemble. ITAL. *Accompagnare.* GERMA. Zugeſellen. zuſamen geſellen. HISP. *Encompañar.* ANG. *To aſſociat, to ioyne a fellow or companino to.* } *Plaut. Rud.* Vel consociare mihi quidem tecum licet: Æquas habemus partes. *Liu. 8. ab. Vrbe.* Sed quod tardio Imperij Romani cum Gallis gente efferata arma quondam consociassent. [Consociauerat se in omnia belli pacísque consilia. *Liu. lib. 2. d. 5.*

Cōnsŏcĭātus, participium. {מחבר *mechubbàr συμμαχικὸς.* GALLICE, Associé, allié. ITAL. *Accompagnato, che ha fatto liga.* GER. Zugeſelt, zugefügt. HIS. *Encompañado.* ANG. *Aſſociated, ioyned to in fellowship.* } *Cic. in Pared.* Qui videt domi tuæ paritèr acculatorum atque iudicum consociatos greges, qui nocentes & pecuniosos reos, &c.

Cōnsŏcĭātio, verbale, Societas communio. { חבורה *chebráh. κοινωνία. συναγελασμός.* GAL. Accompagnement, association. IT. *Accompagnamento.* GER. Ein zugeſellung, zuſammen fügung. HIS. *Compagnia con otro.* ANGLI. *Aſſociation, or ioyning to in fellowship.* } *Cic. 1. Offi.* Sequemúrque & id quod acutum & perspicax natura est, & id quod ad hominum consociationem accommodatum est.

Cōnsŏlĭdo, as, are, Redintegro, & in vnum corrigo, quod prius ruptum aut diuisum fuerat. { תעמיד *hebemidh. στηρίζω.* GALL. Faire ſolide & maſſif, contoindre ce qui estoit diſſoult, reunir. IT. *Soldare, raſſodare, far maſſiccio, reunire.* GERMA. wider ergäntzen, widerumb ernewren oder gantz machen. HISPA. *Soldar. ayuntar. y fort alecer.* ANGL. *To put together and mak ſolide and maſſive.*] ¶ Rationes consolidatæ *Cic. ad Ruffum lib. 5.* Illud quidem certè factum est, quod lex inhebat, vt apud duas ciuitates retiones confectas & consolidatas deponeremus.

¶ Vsusfructus consolidatus, id est coniunctus cum proprietate. *Vlpianus l. idem Neratius ff. de Vſufructu accreſcen.* Nec nouum: nam & si duobus vsusfructus legetur, & apud alterum sit consolidatus, ius accrescendi non perit: nec ei apud quem consolidatus est, nec ab eo: & ipse quibus modis amitteret ante consolidationem, iisdem & nunc amittit.

Cōnsŏlĭdātio, onis, verbale, cuius propriam significationem dignosces ex §. *item finitur. Inſtit. de Vſufruct.*

Cōnsōlor, penultima producto, Solor, leuo, dolorem leuo, mœrorem minuo, desiderium lenio, consolationem adhibeo. [נחם *nichám. παραμυθίαν παρέχω.* GALLI. Conſoler. ITALI. *Conſolare.* GER. Tröſten. HISP. *Conſolar.* ANGL. *To confort.* [*Cic. Marcel. lib. 4.* Virtuti tuæ magis gratulari debeo, quàm consolari dolorem. *Cic. Supl.* Dices, Quid me ista res consolatur in tantis tenebris, & quasi perpetuis Reipublica? ¶ Inuenitur & in significatione passiua. *Asinius in Epiſtol. Ciceron.* Sed quum ob ea quæ superaueram dolebam, consolabar ab ea quæ timui: *Gellius* quoque ita vsurpari probat, *lib. 15. cap. 13.* Consolari quoque in partem alteram dictum præterquam dici solitum est, in Epist. Q. Metelli, Ac cùm animū, inquit, vestrum erga me video, vehementer consolor.

Cōnsōlo, actiuum, *Apud Var. in Oedipo Thyeſtæ.* Per idem tempus Oedipus Athenas exul venire dicebatur qui consolaret. * Consolans huius consolantis, Participium, *παραμυθούμενος.* *Cic. 3. Tuſcul.* Hæc igitur officia sunt consolantium, tollere ægritudinem funditus, aut sedare, aut detrahere quamplurimum, aut supprimere, nec pati manare longius, aut ad aliam traducere.

Cōnsōlābĭlis, le, Quod consolationem admittit. [נחם *ncham'* παραμυθήσιμος. GAL. Qu'on peut apaiſer par conſolation, aiié à appaiſer. ITA. *Che ſi può acchettare con la conſolatione ò conforto.* GERMA. Das wol zu ſtillen iſt. HISPA *Coſa que recibo conſolacion.* ANGL. *That may be conforted.*] *Cic. ad Sulpit.* Est omnino vix consolabilis dolor, tanta est omnium rerum similitudo. *ἀπαραμύθητος.*

Consolabilis *παραμυθικὸς* actiue, Qui consolatur, *Gell. l. 16. c. 9.* Canere

carmen casus illius consolabile.

Cōnsōlātōrius, a, um, Quod consolatur : vt Epistola consolatoria. ‡ מנחם *menachém.παραμυθητικός.* Galli. Consolatoire,qui console. Italice,*Cosa che consola.* Ger. Tröstlich/oder das tröstet. His. *Cosa consoladora.* Ang. *That conforthes.* ‡ *Cic.ad Attic.lib.13.* A Cæsare literas accepi consolatorias. [Consolatorii codicilli. *Suetonius in Othen. cap.10.*]

Cōnsōlātor.toris.‡ מנחם *menachém.παρακλήτωρ.* Gal. Consolateur, qui console. Italic.*Consortatore,consolatore.* Gem. Ein Tröster. Hispan. *Consolador* Ang. *He that conforthes.* ‡ *Cic.3.Tusc.* Consolatores ipsos confiteri se miseros,quum ad eos impetum suum fortuna conuerterit.

Cōnsōlātio,onis,Leuamen,leuatio doloris,confirmatio.‡ נחם *nichám.* נחמה *nechamáh.παραμυθία.* Gall.Consolation,reconfort. Italic. *Consolatione.* Germa. Ein trost oder tröstung. Hisp.*Consolacion.* Angl. *Comfort,consolation.* ‡ *Cic.pro Milon.* Nunc me vna consolatio sustentat.*Idem de Claris Orator.* Ea consolatione sustentor,quam tu mihi, Brute,adhibuisti suauissimis literis.

Cōnsōlābūndus , Agens consolatorem, consolatoris officio fungens. *παρηγορικός.*

Cōnsōmnio,as,‡ *ὑπνοπολέω, ὑπνόομαι ὁμῶ.* Gal.Songer & reuasser en son esprit en dormant. Ital.*Sognare.* Ger.Traumen ein Traum haben,Hispanic.*Soñar.*Ang.*To dreame.* ‡ *Plaut.Mostell.*Quid is consomniauit?er.Ego dicam tibi.

Cōnsŏno,pen.corr.Simul sono.‡ חמה *hamah.συμφωνέω.* Gall.Retententir,resonner.Ital.*Conjonare,suonare insieme.*Germ. Mittönen/ etwas nen/mitstimmen.Hisp.*Consonar.*Angl.*To sowne together.* ‡ *Varro de Apibus*,Quum iam euolaturæ sunt,aut etiam incœperunt,consonant vehementer,perinde vt milites faciunt,quum castra mouent. *Plaut. Amph.*Postquam id actum est,tubæ vtrinque canunt , contrà Consonat terra,clamorem vtrinque efferunt. *Virgil.5. Æneid.*Tum plausu,fremitúque virûm, studiisque fauentium Consonat omne nemus. ¶ Interdum ponitur pro consentio,conuenio.[Gal. *Conuienne,responde* Item *estre d'accord.*] ; Anglic.*To accordor agree.* ‡ *Cic.in Sal.* Vt omnis oratio moribus consonet. *Sen.Epist.31.* Vt perfecta virtus sit,æqualitas ac tenor vitæ per omnia consonans sibi [Vt ea consonent vlcimis, *Quintil.* Consonant voces graues , acutæ in Musica. *Item* Consonare sibi.*Senec.epist.89.* Consonante voce. *Liuius lib.6.*]

Cōnsŏnans,nomen adiectiuum ex participio. *&c.Cic.in Partit.* Atque etiam est hæc distinctio in verbis:altera natura , tractatione altera.Natura,vt sint alia consonantiora:grauiora,&c. ¶ Consonantes literæ à Grammaticis dicuntur , quòd cum vocalibus,non per se sonent.*συμφωνα.*

Cōnsŏnus,a,um,Conueniens.‡ כשר *chasher.σύμφωνος* Gal.Accordant de son,concordant,conuenable.Ital.*Conueneuole,accordante.* Ger. Mitstimmend/mitheilend Hisp.*Cosa que suena bien con otra.* Anglic. *That sowneth or agreeth with others* ‡ *Sil.lib.17.* Amorumque habitus nori,& vox consona linguæ.*Cic.Attic.lib.4.*Credo Platonem vix putasse satis consonum fore,si hominem id ætatis in tam longo sermone diutiùs retinuisset.

Cōnsonantĭa,tiæ, Vocum concordantia,quæ *συμφωνία,* Græcè dicitur.

Cōnsŏpĭo, pis,pire,In somnum induco, obruo, ‡ חפיל תרדמה *hippil tardimáh κατακοιμίω.*Gallic. Faire endormir quelqu'vn. Ital. *Indurre in sonno.*Germa.Entschläffen zuschlaffen machen. Hisp.*Adormecer.*Ang.*To bring asleape.*‡*Cic.1.Tusc.*Num igitur cum curare censes,quum luna laboret,à qua consopitus putatur , vt eum dormientem oscularetur ? *Ibidem* , Quid melius quàm in mediis vitæ laboribus obdormiscere, & ita conniuentem somno consopiri sempiterno?

Consoranni,Populi sunt Galliæ Aquitanicæ,*vt scribit Plin.in descriptione Aquitaniæ lib.4.*

Cōnsors,tis.Eiusdem sortis,id est,conditionis & fortunæ, & qualitatis in omni re,& negotio particeps,socius.‡ חבר *chabér.κοινωνός,ὁμότιμος.* Gall. D'vn mesme sort , compagnon & participant en quelque chose.Ital.*D'vne istessa sorte & conditione.* Germ. Mitgenosse/theilhafftig.Hispa.*Compañero de yguale suerte.* Angli.*Of the same estate,sort and condition,a companion.* ‡ *Sappho ad Phaonem*, Non tantum Alcæus consors patriæque lyræque Laudis habet. *Cic.5.Verr.* Sostratus,& Numenius , & Nymphodorus eiusdem ciuitatis,quum ex agris tres fratres consortes profugissent, quod iis plus frumenti imperabatur, &c.¶ Consors,particeps:vt,Consors consilij publici, *Plin. Epist.167.* Generis consortes,id est consanguinei,& propinqui. *Ouid.Epistol.3.* Socius & consors laboris. *Cic.de Clar. Orat.*Thalami consors *ὁμόλεκτος,ὁμοδίαιτος.Ouid 10.Metamorph.* thalami consorte carebat.[Consors culpæ. *Ouid.3.Fast.* · Consors vitiorum fratris.Et,frater Fuluij & quidem consors(i.simul viuens) *Velleius & Lipsi.Ibidem* , Ante illum consortem(Imperij) quàm successorem pater accipiat. *Senec.c. 12.de Consolat.ad Polyb.*Item consors Imperij.*Suet.in Othe c.8*]

¶ Consortem Propertius posuit pro simili,quum inquit,Tu qui consortem properas euadere casum.

Cōnsortium,tij, Societas,communio. ‡ חברה *chebrah κοινωνία, ὁμιλία.* Gall.Compagnée,association,communauté. Ita. *Consortio,compagnia.*Germanic.Ein Gesellschafft/gemeinschafft.Hispani.*Tal compañia.*Angl.*Fellowship, companie.* ‡ *Papin.l.si inter fratres.§. idem Papin.ff pro socio.*Si inter fratres voluntarium consortium initum fuerit, &c.

Cōnsortio,onis,Societas,communio.‡ חברה *chebráh.*Anglic.*Fellowshippe,societie.* ‡ *Liu.lib.6.* Quænam ista societas,quænam consortio est.[*Idem liu.lib 10.d.a.*] *Cic.3.Offic.* Dissoluatur necesse est omnis humana consortio.

Cōnspergo , gis.Aspergo , respergo,perfundo.‡ נזה *nazáh* זרה *zaráh* פזר *pazar.κατάσσω.*Gal.Arrouser,espandre ou espardre. Italic *Spargere.*Ger.Besprengen/bestreuwen.Hisp.*Esparzir ò derramar.*Ang. *to scatter,to straw or sprinkle about.* ‡ *Plaut. Curc.* Vbi vino has conspersi fores. *Lucret.lib.2.* Tempora conspergunt viridantes floribus herbas.

Cōnspersus , participium. ‡ מזה פזור *mezzáh pzúr.κατασκίδνημι.* Gal.Arrousé,sur qui quelque chose est espandue ou esparse. Ital. *Sparso,seminato.* Germani. Besprengt/bestreuwt.Hispan.*Esparzido ò derramado.*Anglice,*Scatter or sprinked about.*‡*Cic.3.de Orat.*Vt porro conspersa sit quasi verborum sententiarumque floribus,id non debet esse fusum æqualiter,&c. Conspersum stellis caput, *Cic.2.de Nat.deor.*

Cōnspĭcĭo, is.pen.corr. Video,cerno. ‡ ראה *raáh* חשקיף *hischkiph* חשגיח *hischghiach.ἰδεῖν.* Gallic.Regarder & considerer,aduiser & prendre garde.Ital.*Gardare,mirare.* Germ.Sehen/ansehen/anschawen.Hispa.*Ver.y mirar.* Anglice,*To looke,or behold and consider* ‡ *Plaut.Amph.*Qui ipsius equidem nunc primùm istanc teciam conspicio simul. [Gratias Ioui ago quum hunc conspicio in potestate nostra.*Plaut.Capt.sc.1.a.5.* Ostium vbi conspexi &c. *Plaut.Curc.sc.3. a.2.*(Quantum corde conspicio meo) *Plaut.pseu sc.1.a.3* Nautis voluptas cum ex alto terram conspiciunt.*Plaut.Menæ.sc.1.a.2.*]

¶ Dicitur & de mente.*Cic.pro Corn.Balb.* Vt conspiciatis cum mentibus,quem oculis non potestis.¶ Conspicere pro attendere, *Cicero Muræn.* Non debes M. Cato arripere maledictum ex triuio,aut ex scurrarum aliquo conuitio,neque temerè Consulem pop. Rom.saltatorem vocare , sed conspicere quibus præterea vitiis affectum esse necesse sit eum,cui verè illud obiici possit. Conspicere sibi quæ sint in rem suam,*Plaut.Trin.*

Cōnspĭcĭor,eris.passiuum.*Cic.in Cati.* Carere me aspectu ciuium,quàm infectis oculis omnium conspici mallem.* Bonis animi conspici, est Virtute & scientia illustrem esse. *Ouid.1.Trist.eleg 5.* Prima locum sanctas , heroidas inter haberes , Prima bonis animi conspicerere tui.

Cōnspĕctŭs, nomen ex particip. ‡ נראה *nireéh.συνοπτός, εὐβλεπτος.* Gal.Veu & regardé.Itail.*Veduto.*Ger.Ersehen/angesehen.Hispa. *Mirado.*Ang. *Beholden,diligentlie regarded.* ‡ [Conspecta virtus,pro spectata.*Seneç.cap.16.de Consol.ad Elb*] *Liu.1.bell.Punic.* Plebeium Consulem sua plebs perfecta , turba , quàm dignitate , conspectior.

Cōnspĭcĭēndŭs,a,um,Dignus qui conspiciatur,illustris,insignis, ‡ נראה *nireéh.θεᾶτος.*Gallic.Digne d'estre regardé & veu. Italice, *Degno da essere veduto.*Germ.Ansichtig/herrlich berümpt.His.*Digno de ser mirado.*Ang.*worthie to beholden and considered.* ‡ *Autor ad Herennium lib.1.*In gestu nec venustas conspicienda, nec turpido sit,ne aut histriones aut operarii videamur esse.*Tibul.lib.1.Eleg.2.* Insideat celeri conspiciendus equo.[Conspiciendus eques.*Ouid.Eleg.1.l.2.Trist.* Inter greges conspicienda(capella) *Idem 5.Fast.*]

Cōnspĕctŭs,Pro aspectu.‡ ראות מראה *reáuth mareéh.ὄψις θέαμα.* Gall. Regard,veuë.Ita.*Riguardo.*Germa.Anschawung.Hispanic.*Mirada,acatamento commun de todos.*Ang.*Earnest beholding* ‡ *Virgil.1.Æneid.* Vix è conspectu Siculæ telluris in altum Vela dabant læti. [Non te pudet prodire in conspectum meum, *Plaut.Men.sc.1.a 5.*Abin' è conspectu meo? *Plaut. Amph.sc.3.a.1.* Ne me ignores cum è conspectu meo abscesseris:*Plaut.Capt.sc.3.a.2.* Periistis,nisi hunc è conspectu abducitis,*Ibidem.sc.5.a.3.* Si è conspectu heri se abdiderint.*Plaut.pseu sc.7 a.4.Item* in promptu, & vt ita dicam in conspectu. *Quintil.* Iámne abierunt isti ex conspectu meo? *Menæch.sc.2.a.5.* In conspectum admittere,*Sueton.Tib.c.4.*In conspectum venit:pro,visus est,*Idem in Cæs.c.35.* Nunquam se in eius conspectum reuersurum confirmat.*Cæs.2.de bell.ciu.*]

Cōnspĭcŭus,a,um,à Conspicio,sicut Perspicuus,à Perspicio , Modò significat sagacem, perspicacem,acutum. ‡ נבון *kosém nabón.ἰμφρων.*Gallic.Sage,prudent,accort.Ita.*Sagace,scaltrito,accorto.* Ge. Gscharpffsinnig/weyß. Hisp.*Sabio,prudente y astuto.*Ang. *VVise,that seeth,and perceiueth well.* ‡ *Quintilianus* , Conspicuus,sagax, callidus ¶ Modo clarum,& qui ab omnibus conspicitur,‡ נראה *nireéh.θεᾶτος* Gal.Clair,manifeste.Ital.*Chiaro,manifesto.* Germ.Berrumpt/achtbar/weichen iederman anschawet. Hisp.*Claro y manifiesto.*Ang.*That standeth in plane sight.* ‡ *vnde Martialis*, Conspicuum amphitheatrum appellat,*lib.1.* Hic vbi conspicui venerabilis amphitheatri Erigitur moles.[Demonstrare digito conspicuúmque facere. *Suet.in Aug.c.* 45 Conspicuæ cultu ædes.*ibid.cap.71.* Iuro per te præsentem conspicuúmque Deum.*Ouid.Eleg.1.l.2.Trist.*Video fulgentibus armis conspicuos postes.*Ouid.Ele.1.l.3.Trist.* Capitque conspicuum pietas,quo tua tollat,habet.*Ouid.Eleg.vlt.lib.4.Trist.* Quot inter occultum stellæ conspicuúmque polum.*Ouid.Eleg.vlt.lib.4.Trist.*]

¶ Conspicuus homo,qui in se omnium oculos conuertit.*Liu.1.ab Vrbe* , Iam & Romanis conspicuum eum nouitas diuitiæque faciebant.

Cōnspĭcor,aris , à præpositione Con,& antiquo verbo Specio,Conspicio.‡ נשקף *nischkáph.* ὁράω.Gal.Voir,& aperceuoir.Ital. *Vedere.* Germ.Sehen.Hisp.*Mirar y acatar.* Ang.*To see,or beholde.* ‡ *Terent. Eunuch.* Cur ego te in his conspicor regionibus? *Cæsar 2.bell.Ciu.* Hunc conspicatæ naues,sublatis anchoris sequi cœperunt [Conspicatus sum herum ad portum,*Plaut.Most.sc.1.a.2.* Hoc vbi Amphitruo herus conspicatus est, *Plan.Amph.* Quid ædes nostras apertas conspicor? *Plau.Aul sc.5.a.2.*Vbi hunc habere conspicata est annulum. *Plaut.Curc.sc.1.a.5.*In tenebris si conspicatus me fis. *Plau.pseud.sc.2. a 4.Item* passiue,Conspicata castra Annibalis.*Velleius.*]

¶ Sic etiam Despicor pro Despicio.Vtcunque autem corripit penultimam : vnde clarum est, quam puerliter delirent qui aut à spiculis deriuari putant, quæ spi,syllabam producunt. A spica aut spiculo, fit verbum Inspico, media producta,quo vtitur. *Virgil.1.Georg.* Ferróque faces inspicat acuto , de cuius significatione suo loco dicemus.

Cōnspĭcīlium , Dicitur vnde clanculum conspicere possis , specula. ‡ מצפה *mitspéh.σκοπή.*Gal.Vne guette, vn lieu dont on regarde & espie,vne sentinelle:ou des lunettes.Ital. *Luoco da rigardare ò spiare,vna veletta occhiale.* Germ. Ein ort auß welchem man etwas heimlich luget oder erspähet. Hisp. *Lugar de donde podemos mirar,miradero,ò*

los antojos con que miramos. ANGLI. *Spectacles or a place to look out at.*} *Plaut.* In conſpicilio aſſeruabam. ¶ Item quod oculis adhibemus, vt melius intueamur, vulgò *Ocularia* dicuntur, perſpicilla. *Idem*, Cedo virtum neceſſe eſt conſpicilio vti. Sunt qui vtrobique legant Conſpicillum.

Cūnſpicillo, onis, {עפעף *iſopheh.* κατάσκοπος, κατάσκοπος. GAL. Eſpieur, guetteur. IT. *Spione.* HI. *Atalaydor ò mirador.* AN. *An eſpie.*}

Cōnſpīro, ras, peu. prod. Simul ſpiro, conflo. {נשכ *naſchab* נשף *naſchaph.* συμπνέω GALLI. Souffler enſemble. IT. *Spirare inſieme* GE. Zuſammen blaſen. HISP. *Soplar juntamente.* ANGL. *To blowe together.*} *Col. lib.* 4, Cæleſtes admittant imbres, eóſque alendis ſeminibus diſpenſet, ac ſuis omnibus partibus ad educandam prolem nouam conſpiret. ¶ Per tranſlationem ſumitur pro conferio, ſiue communi animo aliquid aggredior. {קשר *kaſchár.* ὁμονοέω. GALLI. Conſpirer, faire vn complot, s'vnir & aller enſemble pour faire quelque choſe ſoit bien ou mal. ITALI. *Congiurare, eſſere di accordo, far aſſembramento per qualche coſa buona ò trifta.* GERMAN. Zuſammen ſchweren, ſich zuſammen werbinden etwas zu thun, es ſey boß oder gut HISPAN. *Conſpirar y conjurar en vno.* ANGL. *To conſpire in one to do per forme an act.*} *Cic. contra Rull.* Conſentire nobiſcum, conſpirare cum bonis. *Plin. in Epiſt.* Proinde conſpirare, conſentire, maiorémque animum ex meo ſumite. *Colum. lib.* 12, Nihil erat quod aut maritus aut fœmina proprium eſſe iuris ſui diceret, ſed in commune conſpirabatur ab vtroque. ¶ Accipitur item Conſpirare in deteriorem partem pro coniurare, & (*vt Cicero loquitur*) coire. συνίσταμαι. ¶ Conſpirare quoque ponitur pro conuolucre. {נסב *naſáb* גלם *ghalám.* συνειλεῖν. GALLIC. Faire la roue, ſe tourner en rond, s'entortiller comme vn ſerpent. ITALIC. *Auolgerſi in piu cerchi come le biſcie.* GERMANIC. Zuſammen wicklen, zuſammen trullen. HISPANI. *Hazer cercos y roſcas como las culebras.* ANGLI. *To fold or linck together like a ſerpent.*} dictum à ſpiris, quæ ſunt reuolutiones, ſiue circuli, qui in ſeipſos recurrunt. Vnde non ineleganter, Conſpirare ſerpentes dicimus, quum ſe in orbem conuoluunt. *Plì. de Viris illuſtrib.* Anguis è ſedibus eius elapſus, venerabilis, non horribilis, per mediam vrbem cum admiratione omnium ad nauem Romanorum perrexit, & ſe in Voluminij tabernaculo conſpirauit.

Cōnſpīrātio, Concordia, conſenſus, coniuratio. {קשר *kéſcher.* ὁμόνοια. GA. Conſpiration, vnion & complot de pluſieurs enſemble. IT. *Conſpiratione ò compagnia coniurata.* GER. ein wereinharung / ein zuſammen ſchwerung, oder verbindug viler etwas zuthun. HI. *Con iuraceon, ò tal compania.* AN. *Conſpiracie, the conſent of many to do any thing.*} *Cic. l. 2. Offi.* Magnas vtilitates adipiſcimur conſpiratione hominum, atque conſenſu. *Et pro domo ſua,* Hanc noſtram conſpirationem in Repub. bene gerenda certi homines fictis ſermonibus diremerunt. ¶ Conſpiratio, pro coniuratione. συστασις *Cic. pro Deiot.* Conſpiratio certorũ hominum contra dignitatem tuam. [*Liuius 3. ab Vrb.* Conſpirare iniuriam.]

Cōnſpīrātus, us, Idem: *quo Gellius vtitur lib.* 1. *ca.* 11, Sed enim Achæos Homerus pugnam indipiſci ait, non fidicularum, tibiarúmque concentu, verum conſpiratu tacito nitibundos.

Conſpīrātus, pro conſpirans, *apud Macrob. Saturn. præfat.* Multarum ætatum exemplo ſed in vnum Conſpirata.

Cōnſpīrātus, Aduerb. *Inſt. Hiſt. l.* 3 Lacedemonij quoque eo conſpiratius ad arma concurrunt quo aduerſus ſeruos dimicaturi videbantur.

Cōnſpīrāti, orum, Qui conſpirauerunt & coniurauerunt. {קשרים *koſerim.* οἱ συστάντες. GALLI. Ceux qui ont coniuré & conſpiré contre quelqu'vn. ITALICE. *Congiurati.* GERMAN. Zuſammen geſchworne, die ſich mit einander etwas zuthun verbuudend habend. HISPAN. *Los que conjuran contra alguno.* ANGLI. *That hath ſworne and made conſpiracie.*} *Suet. in Cæſ. c.* 72, Aſſidentem conſpirati ſpecie officij circunſteterunt.

¶ Conſpirare tes, quæ velut conflatæ ſunt in vnum corpus. *Senec. Epiſt. c.* 85, Talem animum noſtrum volo, vt multæ in illo artes ſint, multa præcepta, multarum ætatum exempla, ſed omnia in vnum conſpirata.

Cōnſpīſſo, as, are. Condenſo. {קפף *kaphá.* συμπήγνυμι, στιπτικόω. GA. Eſpeſſir, faire eſpez. ITA *Spetſire.* GE. Dict machen. HI. *Eſpeſſar.* AN. *To make thik.*} *Plin. lib.* 35. *cap.* 6, Adulteratur Romæcreta cimolia, decocta, conſpiſſataque. *Colum. lib.* 2. *c.* 18, Priuſ quam conſpiſſatum & herbis colligatum ſit ſolum.

Cōnſpōnſōres, dicuntur duo vel plures eiuſdem rei ſponſores, qui à Iuriſconſultis correi dicuntur. {. συνεγγυηταί. *Cic. ad Attic. lib.* 5, Velim des operam vt inueſtiges ex conſponſorum tabulis, ſitne ita. *Idem epiſt.* 92, De negotio tuo, quod ſponſor es pro Pompeio, ſi Galba conſponſor tuus redierit, non deſinam cum illo communicare.

Cōnſpōnſos, *inquit Feſtus,* antiqui dicebant fide mutua colligatos.

Cōnſpūo is, ere. {רק *rák.* καταπτύω. GALLI. Cracher contre quelqu'vn, ſouiller & ordir de crachat. ITALICE. *Sporcare qualchi coſa col ſputo.* GERMA. Beſpeuen, einem mit ſpeychel beſulden HISPAN. *Eſcopir ò otro. enſukiar con eſcopelina.* ANG. *To ſpette vpon any thing.*} Sputo aliquem fœdo: cuius paſſiuum Conſpuor. *Plaut.* Ab omnibus deriſus atque conſputus. [Conſpuitur, vituperatur. Aliàs conſputatur, *Pl. Curc. ſc.* 6. *a* 4.]

Cōnſpūtō, as, are, frequentatiuum, Sputo aliquem fœdo, {πτύω καταπτύω. AN. *To beſpett one all ouer.*} *Plaut. Curc. ſc.* 2. *a.* 4. Culpant eum, conſputatur. [(Aliàs conſpuitur.) vituperatur. *Cic. ad Quint. fratr. lib.* 2, Hora ferè noua, quali ſigno dato, Clodiani noſtros conſputare cœperunt.

Cōnſpūrco, as, are, Commaculo. {רק *rak.* μιαίνω. GALLIC. Ordir & gaſter, ſouiller. ITALI. *Spurcare.* GERMANI. Verwüſten, vermaßgen, vnreinigen. HISP. *Enſuziar.* ANGL. *To mak foule.*} *Colum. lib.* 8. *cap.* 3, Nam ſuperſiliens auis proluuie ventris cibus & aquam conſpurcat. Sapore tetro conſpurcare omnia, *Lucret. lib.* 6, [Conſpurcare pecuniam *Senec. Epiſt.* 88.

Cōnſtābilīo, is, ire, Stabile & firmum facio. {חכין *hechin.* καθίστημι, ἀσφαλίζομαι. GAL. Affermir & aſſeurer vne choſe faire ferme. ITALI. *Stabilire, fermare.* GERMA. Beſtätigen, ſterff vnd veſt machen. HISPAN. *Eſtablecer.* ANGLIC. *To mak firme, ſure and ſtable.*} *Plaut. Capt. ſc.* 3. *a.* 2. Ædepol rem meam Conſtabiliui, quum illos emi de præda à Quæſtoribus. *Terent. Adelph.* Dis quidem eſſes Deus ea, Actuam conſtabiliſſes.

Cōnſtāgno, *Corn. Fronto lib. de nominum verborúmque differentiis,* Glacies eſt quæ ex coitu aquæ conſtagnat.

Conſtans, antis, Conſtantia, æ, Conſtanter aduerbium, *Vide* CONSTO.

CONSTĀNTĬA, κωνσταντία. *Stephano,* Cypri vrbs eſt, aliàs Salanis dicta. ¶ Eſt item Conſtantia, Germaniæ oppidum, ad Acronium lacum, quòd à Ptolemæo Gannodurum appellatur. GE. Conſtentz am Bodenſee.} ¶ Conſtantia Iulia, oppidum eſt Hiſpaniæ Bæticæ, in conuentu Hiſpalenſi: *cuius meminit Plin. lib* 3. *c.* 1.

CONSTANTĪNŌPOLIS κωνσταντινούπολις Vrbs à Conſtantino aucta in finibus Thraciæ: de qua in dictione BYSANTIVM.} ITA. *Conſtantinopoli.* GEMA. Conſtantinopel, ein gewaltige ſtatt in Thracien an einer enge des meers, iſt jetz der Truckent Keiſerlicher ſitz.}

Cōnſtellātio, *Iulius Capitolinus in Gordiano.* Cùm ſenior Gordianus Mathematicum aliquando conſuleret de genitura huius, reſpondiſſe ille dicitur, hunc filium Imperatoris, & ipſum Imperatorem futurum. Et cùm ſenior Gordianus rideret, oſtendiſſe conſtellationem Mathematicum ferunt & de libris veteribus dictitaſſe, ita vt probaret ſe vera dixiſſe. *Spartianus in Vero,* Quid ſi non rectè conſtellatio eius collecta eſt: *Iulius Firmicus Matheſ. lib.* 1, Mercurij cum Marte proficit conſtellatio.

Cōnſtellātus, adiect. Stellis inſignitus: vt baltheus bullatus clauiſque aureis, vel argenteis transfixus, Conſtellatus dicitur. *Iulius Capitolianus, in Salomino,* Galienus his auratos conſtellatos baltheos rapuiſſe perhibetur.

Cōnſtērnum, Dicebatur locus propè thermas, vbi veſtes deponebantur. ἀποδυτήριον.

Cōnſtērno, as, naui, natum, Perturbo, & proprie de animo dicitur, *reſte Valla lib.* 5. {חת *cháth.* συσείω, ἐκπλήττω. GAL. Eſpouuanter, eſtonner, & faire perdre courage. IT. *Sbigottire, perdre l'animo.* GE. Betrubben / verzagt vnd erſchtagen machen. HIS. *Eſpantar.* AN. *To abashe, to mak afrayde.*} *Salluſt.* Qua victoria elati hoſtes, noſtri territi, atque animis conſternati diſcedere. *Idem,* Equi ſine rectoribus exterriti, aut ſaucij conſternantur, id eſt, ἐκπλήττονται, πλήσσονται. [Multitudo coniuratorum ad arma conſternata (*i.* concitata vt videtur) *Liuius 7 ab vrb,* 83. *& libr.* 9. *& paſſim, vt lib.* 1. *d.* 3. *Item.* Conſternata Pub. Clodij cæde Repub *Suetou. in Cæſ. cap.* 26 Et conſternatus, *idem in Auguſt. cap.* 23. Conſternatis diripereris equis, (de Hippolyto.) *Ouì.* 5. *Faſt.*]

Cōnſternātio, Perturbatio mentis, metus, terror. {חתת *chathátah* חתה *chitáh* συστολὴ ἔκπληξις. GAL. Eſpouuantement, eſtonnement, troublement. ITAL. *Sbigottimento, paura.* GERM. ein ſchnelle betrübnuß des gemüts etenmütigkeit HISP. *Eſpanto.* ANGL. *A bashment, a great feare and aſtonying.*} à ſternutamento deduci videtur, quòd eo toto concutiſmur corpore: vel potiùs à verbo Sterno, quod ſignificat deiicere. Illi enim qui ictu alioquo humi ſternuntur, maximè perturbantur. * Conſternatio, item dicitur à *Valerio lib.* 9. *c.* 7. pro Seditione vel tumultu, Creditorum quoque conſternatio aduerſus Sempronij Aſſellionis Prætoris vrbani caput exarſit. Sic & Cato apud *Liuium Decad.* 4. *lib.* 4. non procul ab initio. Conſternationem mulierum vocat, factionem qua conſpirauerant ad abrogationem Legis Oppiæ.

Cōnſtērno, is, conſtraui, Sterno, vel ſternendo operio, effundo, ſpargo. {הציץ *hitſtſiáh.* καταστορέω, καταβάλλω GALL. Abbatre & eſpandre par deſſus, couurir d'abarage. IT. *Diſtendere.* GER. Bedechen / vberſtreyen. HISPAN. *Desbaratar, ſolar como en ladrillar, ò llanar.* ANGLICE. *To ſtraw, to pane, to couer the flwore or other thing.*} *Virg.* 4. *Æneid.* it ſtridor, & altè Conſternunt terram concuſſo ſtipite frondes. Sic Conſternere aream ſilicibus & lapide, quod Galli dicunt. *Paner. Colum. lib.* 1, Area ſi competit, ita conſtituenda eſt, vt vel à domino, vel certè procuratore deſpici poſſit: eáque optima eſt ſilice conſtrata.

Cōnſtrātus, a, um, participium, à Conſternor, eris, verbo paſſiuo, Tectus. {מעל *mitſtſiá.* στρωτὸς καταστρωτός. GALL. Sur quoy on a eſtendu quelque choſe, couuert. ITAL. *Coperto.* GERMA. Bedecht. HISPA. *Cobierto.* ANGL. *Strawed, conered.*} *Cæſ. pro Sect.* Eorum corporibus ciuium Romanorum conſtratum cæde nocturna. ¶ Inde naues conſtratæ dicuntur, quæ ab aliquibus vocantur tectæ, quæ ſcilicet ſua habebant cataſtromata, in quibus propugnatores conſiſtebant. *Cic. 7. Verr.* Erat enim ſola illa nauis conſtrata, & ita magna, vt propugnaculo cæteris poſſet eſſe. Quæ autem catebant cataſtromatibus, Naues apertæ dicebantur *Hirtius de bello Alex.* Magnóque impetu quatuor ad eas conſtratæ naues, & complures apertæ contenderunt.

Cōnſtīpo as, Condenſo, & in vnum cogo. {צרר *ſarár* קפף *kapháh,* συσφίγγω. GALLIC. Enſerrer enſemble, faire eſpez en amaſſant enſemble. ITAL. *Condenſare, ſpeſſire.* GERM Zuſammen ſtoſſen / nach zuſammen ſtoſſen / dict machen. HISPAN. *Conſtribar, y recalcar, eſpeſſar* ANGL. *To make thicke, to ſtuffe or thruſt vp many thinges together.*} *Cic. de leg. Agrar.* 2. *ar.* 2. Sed ne conſtipari quidem tantum hominum numerum poſſe in agrum Campanum intelligetis. *Cæſ. bell Gall.* Hic dies noſtris longè grauiſſimus fuit: ſed tamen hunc habuit euentum vt eo die magnus numerus hoſtium vulneraretur, atque interficeretur, vt ſe ſub ipſo vallo conſtipauerant, receſſúmque primis vltimi dabant.

Cōnſtītŭo. Statuo, propono, decerno. {חקים *hekim* יקד *jahádh.* βουλεύομαι GALL. Mettre & poſer, aſſigner & arreſter. eſtablir & ordonner, conſtituer ITAL. *Deliberare, conſtituere.* GERMAN. Anſchlagen / fur geh nemmen / ſetzen / ordnen. HISPAN. *Eſtablecer, deliberar.* ANGL. *To*

appoynte or ordeine, to assigne. } *Terent. Phorm.* Nam illi mihi dotem iam constituerunt dare. *Virgil. 1. Æneid.* Qui teneant (nam inculta videt) hominésne, feræne. Quærere constituit. [Nec Iuppiter nec Dij omnes me prohibebunt quin sic facia vt constitui. *Plau. Amphitr.* Vtrus item hodie, iam heri constitueram. *Item,* Graias constituere domos. *Ouid. Eleg. 9. lib. 4. Trist. Item,* Constituere aciem (i. instituere) *Cæs. lib. 1. & 2. de bell. ciu.*] ¶ Item locum, siue tempus determino, *ὁριζω, τασσομαι, διομολογοῦμαι. Terent. in Eunuch.* Dari anuli, locus, tempus constitutum est. ¶ Ad constitutum venire : subaudi diem, vel tempus. *Cic. pro Cæcin.* Homines inermes, qui ad constitutum experiundi iuris gratia veníssent. *Pro Cælio,* Fatendum est iis nunquam se constituto cœpisse de tantis iniuriis experiri, id est, constituto die. ¶ Quandoque significat conuenire, & pactum facere, *καταπίστευω, συνθεσιν. Terent. Hecyr.* Nam constitui cum quodam hospite, me esse illo conuenturum. *Cic. 1. Offic.* Vt si constitueris te cuipiam aduocatum in rem præsentem esse venturum.

¶ Constituere pecuniam vel simpliciter sine accusatiuo, Constituere, est creditori promittere se pecuniam debitam, vel à se vel ab altero, certo die soluturum. ¶ Et hinc constituta pecunia, & actio constitutoria. ¶ Aliquando Constituere, est gubernare, moderari, regere, *κατευθυνειν, διοικειν. Cic.* Ineuntis enim ætatis inscitia, senum constituenda & regenda est prudentia. ¶ Interdum decernere. *διατιθεναι:* à quo constitutiones, decreta, *διαταξεις, κατασταθεντα.* ¶ Nonnunquam parare. *συνδιαζειν. Cic.* Tametsi erat ignarus quantum sibi ac liberis suis iam tum mali constitueretur. * Constituere pro Sistere. *Cic. pro Cluent.* Et hominem ante pedes Qu. Manilij, qui tum erat Triumvir, constituunt. * Item pro, Ponere, *Cic. pro lege Manilia.* Spes in eo constituebatur. *Quintil. lib. 7. c. 5,* dixit summam totius litis in re aliqua constituere, pro Cardinem causæ ponere. *Bud.*

Cōnstitūtus a, um, particip. Ordinatus, decretus, pactus, propositus, } מוקם *mukám* מועד *mo'ádh. διατεταγμένος.* GAL. Estably, ordonné, affigné, arresté. IT. *Ordinato, derminato.* GE. *Geordnet/gesetzt.* HI. *Establecido.* AN. *Appoynted, ordined, setled.* } Constituta in mensem Inuarium auctio. *Cic. de leg. Agrar.* ¶ Corpus bene constitutum, quod bono præditum est habitu, quod imperiti *Bene complexionatum* appellant. *διακειμενον σωμα.*

[Constituendus, a, um, vt, Oratio Ciceronis de constituendo accusatore. *Gell. cap. 9. lib. 13.*]

Cōnstitūtus, us, Multitudo est hominum simul consistentium. *σύστημα. Festus.*

Cōnstitūtio, onis, Ordinatio, statutum, decretum. } חק *chók. διατάξις.* GALL. Constitution, estat, condicion, ordonnances. ITAL. *Constitutione, ordinatione, statuto.* GERMAN. Ordnung/satzung. HISPANIC. *Establecimiento.* ANGL. *An ordinance or lawe agreed vpon.* } à verbo Constituto, quod inter cætera significat decerno, sancio, præcribo, ordino. Vnde Constitutiones principum, vel pontificum dicimus, pro decretis vel ordinationibus [Constitutione publica (lege de luctu.) *Senec. c. 15. de Consol. ad Elb.* Et constitutiones Senatus. *Suet. in Tib. cap. 31.* [¶ Interdum idem quod institutio, vt Religionum constitutio, *apud Cic. 3. de Leg. Idem Bruto l. 3,* Illud necesse me ad te scribere, quid sentirem tota de constitutione huius belli. ¶ Constitutio corporis, est quam vulgus medicorum *Complexionem* vocant *ξεις.* In qua significatione est vocabulum medium: vnde & bonā & malam corporis constitutionem dicimus, quas Græci *διαθεσιας, καὶ κακὰς ξεις* appellant. ¶ Est item Constitutio Rhetoribus, prima causarum conflictio, quæ alio nomine status appellatur. *στάσις. Autor ad Heren. lib. 1,* Hæc exoratio in coniecturali cōstitutione causæ ferme semper necessaria est. *Cic. de Inuent.* Constituciones apud Rhetores sunt quatuor, coniecturalis, definitiua, generalis, translatiua : qui status etiam dicuntur.

Cōnstitūtor, toris pen. pro. } מקים *mekím βεβαιωτὴς, διατακτὴς, ἁρμοστὴς.* AN. *An ordeinour or maker.* } Verbale, qui statuit aliquid: vt legis constitutor, *apud Quint. lib. 7. c. 6.*

Cōnstitūtōrius, a, um, vt, Actio constitutoria. *l. Neque enim. ff. de constit. pecul.* Neque enim quod crescit peculium, aut decrescit, pertinet ad constitutoriam actionem.

Cōnsto, stas, constiti, constitum, & constatum. *Lucan. lib. 7.* Constatuta fides superum. *Martial.* Constatuta fuit Mégalensis purpura centum. Est autem Constare, Constanter permanere, perseuerare, rarum habere. } עמד *'amádh* קום *chum. διαμένειν ἐμμένειν* GALLIC. S'arrester, ne bouger, se tenir. ITAL. *Constare perseuerare.* GERM. *Bestehn/standhafftig sein.* HISPAN. *Ser el hombre constante.* ANGL. *To perssiste, perseuer or continewe.* } *Cic. Epist. 13,* Qua in sententia si constare voluissent, suam autoritatem cum salute recuperassent. [Constabant iidem ordines, & manipuli qui fuerant. *Cæs. 2. de bell. ciu.* Si sibi constaret pudicitia (i. esset integra) *Suet. in Tib. cap. 2.* Non constare sibi (pro modo parcum, modo profusum esse. *Suet. in Tib. cap. 14.* In exiguo tempore magnóque casu, totius exercitus salus constitit *Cæs. 3. de bell. ciu.* In ea re victoria constat. *Ibidem.* Constat illis fides & beneuolentia. *Senec. c. 7. de tranq.* Constant, conferunt sermonem (i. simul stant.) *Pl. Curc. sc. 3. a. 2.* Dum reip. constaret Concordia. *Velleius,* Nihil constat loco stabili (i. stat, permanet.) *Senec. ca. 26. de Consol. ad Mart.* Valetudo ei neque animi neque corporis constitit. *Suet. in Calig. c. 50. Item,* Cum sibi constiterit animus ex omni parte. *Senec. ad Consol. de Polyb.*] ¶ Constare sibi, est sibi similem esse, & in eadem opinione constater permanere. *κατάλληλος εαυτῷ. Idem 1. Tusc.* Erit tibi quidem constáre vis omnes quincunque nati sunt, eruntve, non solum miseri, sed etiam semper miseri, hoc est, Si hanc sententiam, Quod mors malum sit, firmam ratamque habere vis. ¶ Constare mente vel animo, est animi, vel mentis compotem esse, eiusque functiones probe obire. [Quota quæso domus constitit suis partibus (. i. siue luctu,) integra à funere. *Senec. c. 14. de Consol. ad Marc.*] ¶ Interdum etiam hoc verbum ad rerum venalium pretium refertur: vnde Magno vel paruo aliquid constare dicimus, hoc est, magno vel exiguo pretio esse comparatum. *Cic. 6. in Ver.* Mortuísti ne æs alienum tibi creseceret, ſ H-s. VI. M. tibi constarent ea, quæ tu facile posses vendere. H-s. C. C. millibus? *Idem ad Atticum.* Id prope dimidio minoris constabit. [Malè constant nimis res secundæ (an magno?) *Senec. cap. 12. de consolat. ad Martiam.*]

¶ Interdum ponitur, pro Compositus sum, cohæreo, *Cic. de Off.* Iudiciorum ratio ex accusatione, & defensione, constat. *Idem 1. de Nat. Deor.* Homo qui examino constat & corpore.

¶ Interdum simul stare. *Siscn. lib. 4. Histor.* Multitudinem procul hostium constare viderunt. ¶ Interdum Suppetere, *παρεῖναι. Iuuenal. Satyr. 6* Quis feret vxorem, cui constent omnia? hoc est, cui nihil desit.

¶ In tertia persona sumitur pro Manifestum est. } נראה *nireáh. φανερὸν ἐστι σαφὲς δῆλον.* GALLIC. Estre certain & clair. ITALI. *Essere manifesto.* GERM. *Es ist heyter/gewiß vnd offenbar.* HISP. *Ser claro y manifesto.* ANG. *To be plane certane and manifest.* } *Cic. in Epistol.* Sane molestè Pompeium id ferre constabat.

¶ Item pro Conuenit. *ὁμολογεῖται:* vt, Hoc mihi tecum constat: id est, conuenio tecum in hoc, & assentior tibi. *Lib. 1. ad Herenn.* Adhuc quæ dicta sunt, arbitror mihi constare cum cæteris scriptoribus. *ὁμολογουμένον.*

¶ Rationem constare significat æquam, legitimámque rationem aut ostendi, aut apparere ostendi posse. *Vlpianus.* Planè si defendendi gratia aliquid fecerit, rationem ei constare oportet, id est, rationem eum iustam aut ostendere, aut facile posse ostendere. [Denique Constare pro esse in rerum natura & subsistere dixit *Gellius cap. 4. lib. 2.*]

Cōnstāns, Firmus, stabilis, grauis, præsens animo. } נכון *nacón.* חזק *chazák, ἐστώς.* GALLIC. Constant, ferme, perseuerant. ITALIC. *Constante, fermo.* GERMAN. *Standthafftig/bestendig.* HISPAN. *Cosa constante.* ANGLICE, *Firme, stable, constant, stedfast.* } *Cicero ad Lentul.* Hoc tantam vim habet, vt magis iratorum hominum studium, quàm constantis Senatus consilium esse videatur. Contrarium est inconstans.

Cōnstantia, Animi firmitudo, stabilitas, grauitas. } חזקה *chezkáh.* חזק *chazák.* גבורה *gheburáh. δυνάμεις.* GAL. Constance, perseuerance, fermeté. ITALICE, *La constanza & fermezza.* GERMA. *Standthafftigkeit/bestendigkeit.* HIS. *La constancia.* ANG. *Constancie, perseuerance, stedfastnesse ofmynd.* } *Cicer. ad Attic.* O Constantiam promissi, & fidem iram! *Plin. in Epist.* Nam quum omnibus virtutibus abundet, tùm hæc præcipuè, quod habet maximam in animo constantiam. Contrarium est Inconstantia.

Cōnstānter, aduerb. Fortiter, æqualiter, conuenienter. } *καρτερῶς, βεβαίως.* GALL. Constamment, fermement, perseueramment. ITA. *Constantemente, fermamente.* GER. *Standthafftiglich bestendiglich.* HISPANIC. *Constantemente.* ANGL. *Constantlie, stedfastlie.* } *Cic. de Amicitia,* Multáque eius & in Senatu, & in foro, vel prouisa prudenter, vel actá constanter, vel responsa acute ferebantur. Huic contrarium Inconstanter. [Constantius inire prælium (i. confidentius:) *Sue. in Tib. c. 17. Item* Dij, quos experior nimium constanter iniquos. *Ouid. Eleg. 2. lib. 3. Trist.* Te præsta constanter ad omne munus amicitiæ. *Ouid. Eleg. 5. lib. 4. Trist.*]

Cōnstrātus. *Vide* CONSTERNO.

Cōnstrĕpo is, ere, Strepo, } חמה *hamáh κτυπῶ.* GAL. Faire bruit & noise. ITALICE, *Far strepito.* GERMA. *Ranschen/ein ruschen oder getöß machen.* HIS. *Hazer estruendo.* ANG. *To mutter together, to make a noize.* } *Gell. lib. 4. cap. 1.* Atque omnium horum & testimoniis & exemplis constrepebat.

Cōnstrĭngo, is, ere, Arcto, ligo, comprimo } צרר *tsarár* אסר *asár* אפר *aphádh* חסם *chasám. συσφίγγω.* GAL. Estraindre, serrer, contraindre, refraindre. ITAL. *Stringere.* GERM. *Zusammen ziehen/zucinanderen zwingen.* HISPA. *Apretar.* ANGL. *To bind fast, to wring harde, to tie streict.* } vt Constringere sarcinam. *Plaut. Trin. Cic. de Orat.* Quæ rem dissolutam diutúllamque conglutinaret, & ratione quadam constringeret.

Cōnstrictio, *συσφιγξις. Macrob. Saturn. l. 7. c. 7.* Certè respondeant volo; cur stomacho in lassitudinem degeneranti ad instaurandas constrictione vires offerant ægrescenti vinum.

Cōnstringendus, particip. vt Constringendum se tradere libidinibus. *Cic. 3. de Fin.* Victi & debilitati obiecta specie voluptatis, tradunt se libidinibus constringendos.

Cōnstrictus, aliud participium. } צרור *tsarúr* אסור *asúr* אפוד *aphádh* חסום *chasúm. συσφιγξεις* GALL. Contraint, lié. ITALI. *Constretto, ligato.* GERMANICE, *Zusammen gezogen/eingezwungen.* HIS. *Constreñido, apretado.* ANG. *Tied, wronge or bound streict.* } vt Habere aliquem constrictum in suis vinculis, *apud Quint. lib. 2. c. 4.* [Constricti supersticione *Quint.* Constrictis vngulis cœnam coquas. *Plaut. pseud. sc. 2. a. 3.* Constricta mater indulgentia. *Senec. 16. de Consol. ad Elb.*] Apertis verbis constricta oratio, *Cic. de Clar. Orat.*

Cōnstrŭĕre Simul struere, ordinare, fabricare. } בנה *banah* חבר *chibber. συνιστάναι, κατασκευάζειν.* GAL. Agencer, mettre ensemble, entasser, bastir, construire. ITA, *Construire, ordinare fabricare.* GERM. *Zusammen hauffen/etwas machen oder bawen.* HIS. *Edificar, ordenar.* ANGLICE; *To builde together, to gather en heapes.* } *Cic. in Caton.* Vt nauem aut ædificium idem destruit facillimè qui construxit: sic hominem eadem oprimè, quæ conglutinauit, natura dissoluit. *Cic. 2. Philip.* Itaque tanti acersi nummorum apud istum construuntur, vt iam appendantur, non numerentur pecuniæ.

Cōnstructus, participium, Compositus, fabricatus. } בנוי *banúi συγκείμενος,* GAL. Entasse, conioint & mis ensemble, agencé. ITA. *Edificato, ammassato,* GEIM. *Gebauwen/gemachet.* HISP. *Edificato, amontonado.* ANG. *Heaped together, builded, garnished.* } *Cic. 2. de Nat. Deor.* Dentibus autem in ore constructis manditur, atque ab his extenuatur & molitur cibus. Constructior domus. *Cic. 1. de Inuent.* Domus eaque ratione regitur, omnibus constructior est rebus & apparatior, quàm ea quæ temere & nullo consilio administratur.

Cōnstructio, verbale, Compositio, structura. } בנין *binján. συνθεσις κατασκευή* GAL. Bastiment, composition, entastement. ITALIC. *Edificatione;*

autem venturum annuo.]Annuo me visitasse. *Idem Plaut.Curc.sc.3. a.2.* Annuens Centurioni vt testis esset. *Senec.c.14.de Tranquil.* Annuimus vel abnuimus motu capitis vel oculorum. *Gell. cap.4. lib. 10.* Annuere nutum & numen alicui. *Liu. l.7. ab vrb.*]* Annuere,item pro nutu scisciari. *Tacit. lib.15.* Idem Subrio Flauio assistenti annuentique an inter ipsum cognitionem distringeret gladium, cædemque parraret, retinuit, tregitque impetum. *Item pro fauere. Plin.Epist.21.* Superest vt promissis Deus annuat. *Et pro Concedere:*cuius contr. Abnuere. *Virg. lib.12. Eneid.* Annuere nutum, *Liu. 7. ab Vrbe*, Annuite Patres Conscripti, nutum numenque vestrum inuictum Campanis, & iubete sperare incolumen Capuam futuram. Hoc eadem figura dictum est,qua Viuere vitam, & Seruire seruitutem.

Annus. Tempus est 365. dierum, & horarum circiter sex,quo Sol cursum suum conficit. שנה *Schanáh ἐνιαυτὸς ἔτος.* GALLIC. An,Annee. ITAL. *Anno.* GERM.Ein Jar.HISP. *Ano.*ANG. *Ayeare.*} Nominis ratio varia traditur. Quidam enim dictam existimant ab Am,circum & No, fluo. Seruius ab annulo deducit,quòd in se redeat,quasi annulus. Ad quam originem etiam Virgilius alludere videtur, quum ait, Atque in sua per vestigia labitur annus. Nam mensibus in se currentibus voluitur. Sol enim per duodecim Zodiaci signa excurrens,annum conficit. Vnde apud Ægyptios, ante inuentas literas dracone picto suam mordente caudam indicabatur. Alij à verbo Græco ἀνανέω deriuant, quod significat renouo, quia semper renouatur. Alij à Græco ἔτος,vnde & ἐτήσιον dicunt quod nos Trimum. [Próque tot annorum curis quos anxius egi. *Ouid. 13. Meta.* Quandiu id factum ? hic annus incipit vicesimus. *Plaut. Capt. sc.3.a.5.* Istanc emi anno(depuis vn an,l'an passe) *Pl.Menæ.sc.3 a.1.* Canities pulsis melioribus annis venerat. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Trist.* Primis mihi cultus ab annis. *Ouid. Eleg.4.l.4.Trist.* Anno nouo hilarè se accipiebat. *Senec. epist.88.* Namque senex vitæ peragit dum sæcula vitæ.Iam subeunt anni fragiles & inertior ætas. *Ouid. Eleg.8.lib. 4.* frumentum quod in hunc annum satis sit. *Plaut.pseud.sc.2.a.1.* Vel ducentos annos poterunt viuere. *Plaut.pseud.sc.2.a.3.* Tacito passu labentibus annis. *Ouid. Eleg.vlt.l. 4. Trist.* Hic annus sextus est postquam huic rei operam damus,*Plaut. Menæ.sc.1.a.2.* Plus triginta annis natus sum.*Plaut.Menæ sc.1.a.2.* Quot eras annos natus. *Pl. Menæ. sc.vlt.a.5.* Quem multis annis post conspicor. *Ibid.* At mihi impendit per tot Telamonius annos Sanguinis. *Ouid. 13. Met.* Annos ferent hæc musta. *Fab.c.4.lib.2.* Oriente die duce fertilis anni, *Tibul. lib.4.* Hinc placidus nobis per tempora labitur annus *Tibul. 4. Ibid.* Cum memor accitos semper dolor admouet annos. *Ibid.* Multos annos est hanc domum possideo. *Plaut. Aulul.prolog.Item* Denuo demum pugnauimus anno. *Ouid.13.Met.* Æstu anni. *Gell. c.10. l.17.* Æstate anni noui.1.vere. *Gell.c.1.lib.18.* Anno nouo delibabant opera sua. *Senec. Epist.84.* De Anni mensibus & vario numero,ac compositione, *Plutar. in Numa.*] Triplex autem olim fuit annus. Lunaris, trigenta dies habens: Solaris, qui duodecim continet menseis, qui dicitur Solis anfractus, quum peractis trecentis sexaginta quinque diebus & quadrante, ad eadem syderum loca redit: qui etiam Annus vertens dicitur. Item Magnus annus,quem esse voluerunt omnibus planetis in eundem locum recurrentibus. Et hoc fit secundum Ciceronis Hortensium, post annos duodecies mille, noningentos,quinquaginta quatuor solares. Anni vero quatuor sunt tempora, diuisa in ternos menseis. Ipsorum quoque temporum faciunt talem discretionem vt primo mense, Ver nouum dicatur, secundo Adultum, tertio Præceps vel extremum, vnde est, Extremæ sub casum hyemis. Idem quoque de æstate, autumno, & hyeme dicendum est Annum primo Eudoxus, post Hipparchus, deinde Ptolemæus, ad vltimum Cæsar deprehendit. ¶ Annus Saturni (χρόνος ἰνιαυτὸς) à quibusdam dicitur, qui est quadraginta annorum. ¶ Annus mundanus, siue vertens, est magnus annus Platoni, qui conuersione mundi, id est, cæli(nempe octauæ sphæræ quod ἀπλανὲς)& plenæ vniuersitatis,efficitur, nempe post quindecim millia annorum peracta, quo temporis spatio octaua sphæra proprio motu circumuoluitur. *Macrob. Comment.lib.2.cap.11.* ¶ Annus Arcadum trimestris fuit. Ægyptij Lunæ senio annum terminabant, apud quos etiam singula millia annorum quidam vixisse produntur. ¶ Prouerbiali schemate dictum à *Iuuenale* in vetulam iam ἤδη quidem,& ad Veneris lusu prorsum intempestiuam, sed quæ verborum nequiriis puellam etiamdum ageret,faciestua computat annos. Hoc est frontis rugæ numerum annorum tuorum præferunt: quanquam libido nondum in te consenuit.

¶Magnum os anni, μέγα τόμος τῶ ἐνιαυτῶ, Dicebatur quoties vberiot rerum prouentus, aut vilior annona animos & loquendi libertatem adderet alioquitimidioribus.Solentenim rustici magnificentius loquilargiùsque pollicerispe prouentus vberioris.

¶ Anno senior fio. Quoties aliquid nobis magnopere molestum significans, senescere nos etiam vulgo dicimus. *Aristoph. in Ranis.* ¶ Semper superioris anni prouentus melior, Ἀεὶ τὰ πέρυσι βέλτια, Quum præsentia displicent,& anteferuntur acta. *Diogenianus* Sumpta metaphora ab agricolis qui semper de præsentis anni fructibus queruntur apud dominos. ¶ Annum gerere,pro agere annum *apud Sueton.in Vespasiano*,Extinctus est annum gerens;ætatis sexagesimum Annos exuere-ponere exuuias,de serpentibus,cum lebetidem, annuámque vernationem deponuut,*Tibull.lib.1.Ecl.4.* Serpens nouus exuit anuos.

Annales, Dicuntur res gestæ, quæ de anno in annum in historias rediguntur, memoria publica. דברי הימים *dibre haijamim.* ὑπομνήματα, ἐνιαύσια.GALL. Annales,Chroniques.ITALL. *Annale.* GERM. Jarbücher / Chroniken in welch man verlauffne ding verzeichnet. HISPANIC.*Cronica de tiempos.*ANGLIC.*Cronikles of thinges done frome yare to yeare.*} *Vnde Virgil. 2. Æneid.* Et vacet annales nostrorum audire laborum Historia res gestas narrat, & ab ætatis nostræ memoria remotas. *Cic.lib.2. de Orat.* Erat enim historia nil aliud nisi annalium confectio, [Libri Annales. *Gell.c.18.lib.5. & c.11. lib. 9.*

Item Annales de viro priuato Annalibus suis vir consularis inseruit.*Suet.in Tiber.c.61. Senec.c.14.de Consol.ad Polyb.* Ad fastos te & annales perducam publicos.*Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist.* Sumpserit annales,nihil est hirsutius illis.]*Gellius sic habet c.10. lib.5.* Recte annaleis historias appellaueris,sed non continuò quicquid historia fuerit,annales appellare possis,sunt enim vtræque rerum gestarum narratio.Earum proprie rerum sit historia, quibus gerendis interfuit is qui narrat: Annales verò,quum res gestæ plurium annorum seriato cuiusque anni ordine, memoriæ traduntur. Quum autem non per annos,sed per dies singulos res gestæ scribuntur, Diarium, ἐφημερὶς vocatur. Præterea historia non solùm res gestas longo ordine explicat, sed & consilia quibus gestæ sunt exponit,& conciones facit,& acies instruit,& situs locorum describit, Annales singulorum annorum gesta breuissimè notant. Vnde Annales Pisonis,& Salustij historias dicimus.

Annalis,& hoc Annale, Quod ad annos pertinet.{ ἐνιαύσιος. GALL. Annuel ITAL.*Annale,annuale* GERM.Das in dem Jar gehört. HISP. *Anal.*ANG.*which pertenith to the yeare,yearlie.*} Vnde Legem annalem dixerunt, quæ præscribebat legitimum ad petendum magistratum ætatem.*Cic.de Legibus*,Ciuitatem annali lege seruanto.

¶ Dicitur & tempus annale,quod est vnius anni. *Varro*,Et quoniam tempora duorum generum sunt:vnum annale,quod sol circuitu suo finit:alterum mensstruum,quod luna circumiens comprehendit.

* Annalis,in singulari pro Annalibus.*Cic.Attic.lib.12.* Et vt scias me ita dolere,vt non taceam quibus coss. Carneades & ea legatio venerit Romam,scriptum est in tuo Annali.Pro,in tuis annalibus. *Sic. Plinius libro 7.cap.28.*

Annārĭus,a,um, Idem quod annalis. Vt,Lex annaria ab antiquis dicebatur, qua præscribuntur annui magistratus capiendi, *vt inquit Festus.*

Annārĕ,*Macrob. Satur.lib.1.cap.12.* Eodem quoque mense & publicè & priuatim ad Annã& perennam sacrificatum itur,vt annare perennaréque commode liceat.

Annellus,*Cic.quinto de Finib.* Epicurei imaginem nonmodò in tabulis nostris familiares,sed etiam in poculis & in annellis habent.

Anniceri,*Cic.3.Offic.* Anniceri philosophi ab Aristipo,

Annĭcŭlus,Quod est vnius anni:vt, Anniculus puer,Annicula puella, Anniculum iumentum.{ שנה בן *ben schanáh.ἐνιαύσιος.* GALLICE, D'vn an.ITALI.*D'vn' anno.*GERM.Jährig/das eins Jars alt ist.HISP. *Cosa pequeña de vn año.* ANG.*Of one yeare.*} Nec de animalibus tantùm,sed etiam de inanimatis:vt,Annículæ vites.*Plin.libro 13.* Ergo plantaria instituunt,anniculásque transferunt,& iterum bimas. De pueris tamen magis dicitur per diminutionem, & iis omnibus quæ adhuc incrementum accipere possunt. *Vide Vallam Eleg.libro primo cap.5.*

Annĭfer, adiectiuum ἐνιαυτοφόρος.*Plin.lib.19.cap.7.* Quædam & radice & semine,vt cæpa, allium,bulbi,& siquorum radicem anniferorum relinquunt.

Annilis,hoc annile,penultima producta, dicitur quasi senilis & ætate grandi,πολυέτης.*Columella libro secundo*, Parentem omnium terrarum situt mulierem sexum ætate annili confectam, progenerandis esse fœtibus inhabilem. Quanquam in castigatioribus exemplaribus non annili legitur,sed anili:quod etiam comparationi illi, quam ibi Columella ab ætate mulieris senio effœtæ,ad terræ sterilitatem transfert,multò est accomodatius. Satius itaque erit,nisi aliud testimonium afferatur,ab hac voce abstinere. Nam *apud Columellam* procul dubio anilis legendum est vnico n.Est autem anilis,denominatiuum ab anus, idem significans quod ad anum pertinet,vt anilis fabula; anilis ætas.γεραιὸς.

Annĭuersārĭus,a,um,Quod singulis annis statuto tempore reuertitur. { שנה שנת *schanáh schanáh.ἐνιαύσιος.*GAL. Qui se fait tous les ans,d'an en an.ITALICE,*Quel che si fa vna volta l'anno.* GERM.Das vff bestimpte zeit Järlich wider kompt Jarzeit. HISP. *Cosa de cada vn ano.* ANG.*That cometh euerie yeare, or yearelie.*} *Cicero in Verrem 6.* Mercurius sacris anniuersariis colebatur. *Scribit Valerius Maximus*,quòd Antipater Sidonius poëta, omnibus annis, vno die natali tantum corripiebatur febre,quæ idcirco anniuersaria dici poterat. *Suetonius c.8.de August.* Quasdam & anniuersarias,ac certo tempore recurrentes experiebatur.

[Anniuersaria Æquorum arma vocat *Liu.lib. 4.ab vrb.* Sacrum anniuersarium.*Idem lib 5.d.4.Item* Anniuersarium sacrificium excusat militem, *Gell.c.4.lib.16.*]

Annōnă,æ,penultima producta, Res frumentaria,res omnes quæ ad annuum victum reponuntur,{ שבר *schéber.βίος.* GAL.Prouision de viures pour vn an, viures ou autres choses de prouision pour vn an; ITA.*La vianda ò vittuaglia di vno anno di ogni cosa.* GERM. Järliche frücht.HISPANICE, *Pan,trigo,cruada,y cada cosa para vinir,vituailla.* ANG. *The prouision,of victailles for a yeare*} [Annona grauis vrebat populum. *Velleius.*Annona creuit(l.caritas Annonæ.) *Cæs.lib.1.de bel.ciu.*Annonæ arctioris.*Suet.in Tiber.c.8.* Cœnas decem mihi dant cum cara annona sit. *Plaut.Capt.sc.1.a.3.*] Hoc enim nomine non solùm fruges comprehenduntur, verùm etiam omnia quæ annus suppeditat ad alimoniam nostram. *Columella libro nono*, Vel lactis annona permittit. *Cicero lib.2.de Diuin.* Putarèm annonam in macello cariorem fore. *Iuuen. Saty.9.* His opibus nunquam cara est annona venèni. ¶ Annona etiam pro certa definitáque annuorum cibariorum ratione vlurpatur *à Lampridio.* Alexander,*inquit*,medicis annonas binas & ternas dedit. Vnde etiam in Iurisconsultorum libris annonæ ciuiles appellatæ sunt, quæ & panes ciuiles alibi nominantur. *Ex Lexico Horomani.* ¶ Abusiuè pro ipso victu capitur. ¶ Annonam etiam veteres mensuram, vel annuam mercedem ac stipendium nominauerunt. *Veget.de re milit.* Torques aureus solidæ virtutis præmium fuit, quem qui meruisset, præter laudem duplas consequebatur annonas. ¶ Annona etiam pro pane capitur, sicut panis quoque pro annona: *præsertim apud*

Iustinianum in Authent. de non alienand. §. hæc ergo. Idem Leg. vlt. C. de iur. dot. L. hæc edictali §. his illud. C. de secund. nupt. ibi fit mentio de annona ciuili, & de pane ciuili. Hinc.

Annotīnus, a, um, adiectiuum ab annona, Quod ad annonam pertinet: vt, Naues annotinæ, quibus annona comportatur. *σιτηγοὶ νῆες. Cæsar. Bell. Gal.* Multitudine nauium perterritur quę cum annotinis priuatisque, quas sui quisque commodi causa fecerat, amplius octingentæ vno erant visæ tempore. Quidam legunt Annonatinæ, sed mendose.

Annonārius, a, um, Quod ad annonam pertinet. {*σιτηρέσιος*. GAL. de vires. ITA. *Cosa pertinente ad viuere, di vno anno.* HIS. *Cosa pertinenciente à vitualla.* ANG. *Pertening to victailles.*} Vt lex annonaria, *σιτικὸς νόμος*, quam Clodius tulit, & summe popularis fuit. Vegetius Annonarias expensas vocat. eas frugum publique species quas prouinciales militibus expendunt.

Annosus, a, um, Quod est vetustum, quasi multorum annorum. {*נון שן noschám. πολυετὴς.* GALLIC. Vieil, fort vieil. ITAL. *Annoso, carico d'anno.* GERMA. Alt wolbetagt. HISP. *Viejo de muchos años.* ANG. *Olde of many yeares.*} Vt Annosa mater, *Columella libro sexto cap.* 28. Annosum Falernum, *Mart. l.* 6. Annosa ornus, *Virg.* 2. *Æneid.* Annoso degit æuo, *Plin. lib.* 4. *cap.* 12. [Etce anus in mediis residens annosa puellis. *Ouid.* 2. *Fast.* Vsibus annosæ facta caduca morę. *Ouid.* 5. *Fast. Item*, scilicet exiguis prodest annosa vetustas. *Ouid. Eleg.* 2. *lib.* 5.]

Annōtīnus, [*שנה בן ben schnáh. ἐνιαύσιος.* GALLICE. D'vn an. ITALIC. *D'vn anno.* GERMA. Järig. HISP. *Cosa de vno año.*} Quod est vnius anni, *Columella libro quarto capite* 24, Vngues custodum annotinos resecato.

Annŭus, a, um, Quod vnius anni spatio continetur. {*ἐνιαύσιος, ἐνιαύσιον.* GALL. Qui dure vn an, annuel. ITA. *Cosa d'vn anno.* GERMA. Das ein Jar lang wöret. HISPA. *Cosa de vno anno.* ANG. *That endureth one yeare.*} Sicut Diurnum, quod diei. *Cicero Cæsio, libro quinto*, Ad hanc prouinciam, quam & senatus, & populus annuam esse volunt. ¶ Annuum quoque dicimus quod fit singulis annis, *Virgil. 1. Georg.* atque annua magnæ Sacra refert Cereri. ¶ Annua absolutè, dicuntur alimenta in singulos annos. *Iuuen.* Sunt quæ tortoribus annua præstent. *Sueton. de Tiber.* Peculio cōcessa à patre, præbitsque annuis fraudauit per speciem publici ruris. ¶ Annua bima, trima die, vetus est locutio Iurisconsultis vsitata, pro anno biennio, triennio. *vide Hotom. Lexicon.* [Nisi penus annuus conuenerit, mox in annum hunc quod sit satis. *Plau. pj. sc.* 2. *a.* 1. Tondetúrque seges maturos annua partus *Tibul. lib.* 4.]

Anōdīnă, *ἀνώδυνα*, A medicis appellantur Pharmaca dolorem sedantia, quæ cruciatus quidem minuunt, partem autem affectam non sanant, sed sensum eius obstupefaciunt. Ab *α* priuatiuo, & *ὀδύνη*, dolor, litera euphoniæ gratia interiecta.

Anomalia, {*שלא כמשפט schello chemisephat. ἀνωμαλία.* GALLICE. Inesgalité. ITA. *Disugualità.* GERM. Vngleychheit. HISP. *Irregularidad, desigualdad.* ANGLI. *Inequalitie, irregularitie.*} Inæqualitas, ✕ analogia. *Gell. lib.* 2. *cap.* 15. In Latino sermone, sicuti in Græco, alij Analogiam sequendam putauerunt, alij Anomaliam. ¶ *Ἀνωμαλία*, est similium similis declinatio, quam quidam Latiné Proportionem vocant, *ἀνώμαλία*, est inæqualitas, declinationum consuetudinem non sequens. [*Hæc Gellius.*]

Anōmălum, penultima correpta, Inæquale, {*ἀνώμαλον.* GALLI. Inesgal. ITAL. *Disuguale.* GER. Vngleych ist. HISPA. *Desigual.* ANGLI. *Vnequall, vnlike.*} Ab *α* sine, & *ὁμαλὸς*, æqualis. Anomalum etiam dicitur asperum, varium.

Anonis, pen prod. quæ & Ononis. {*ἀνωνὶς, ὄνωνις.* GALLIC. Bugrattes & bubrindes. ITALI. *Bonagra.* GERANI. Dschsenbrech/hawhechel/Stallo kraut. HISPANI. *Gatillos, gatinos.*} Herba est ex genere aculeatarum, quam recentiores herbarij *Restam bouis* appellant. *Vide Dioscor. libr.* 3.

Anōnymum, pen. corr. *ἀνώνυμον*, Sine nomine & obscurum. ¶ Legimus autem populos esse in Africa Atlantes dictos, qui sunt anonymi, hoc est, sine propriis nominibus, qui in vniuersum Adantes tantum vocitantur. *Horum meminit Plin. lib. cap.* 8.

Anormis, me, Sine norma, qui aliorum normā non sequitur. {*כמשפט שלל schello chemischpat. ἀτύπωτος.* GA. Desreglé, desmesuré. ITA. *Senza regola.* GE. On ordnung/on alle maß. HI. *Irregular.* AN. *without or rule.*} *Horat.* 2. *Serm.* Rusticus anormis, sapiens, crassáque Minerua. *Vide* ABNORMIS.

Anquīnă, penultima producta, Funis nauis, quo ad malum antenna constringitur. *De qua Cinna*, Atque anquina regit stabilem fortissima cursum.

Anquīrere, Antiquum est verbum. {*חקר chárkar דרש daráfsch. ἀμφισβητεῖν.* GALLIC. Faire information ou enqueste, s'informer. ITALIC. *Informarsi, far inquisitioni.* GERMANIC. nachfrag haben/nachhin suchen/ei forschen HISPAN. *Buscar por' information.* ANGL. *To make infermation or inquisition.*} *Liu. l.* 4. *Bell. Pun.* Seu legibus seu moribus malle, anquireret. Id est, vt vulgo loquimur, *facere inquisitionem* siue *informationem*: Quod Cicero tum Quærere Inquirere in aliquem dicit. *Hæc Bud.* Sed constat ex antiquorum monumentis hoc verbum idem esse quod accusare. *Liuius libro* 8, Capite anquisitum ob rem bello male gestam. *Idem libro* 26, Quum Tribunus plebis bis pecunia anquisisset, & tertio capitis se anquirere diceret. Id est, Quum accusasset ad populum vt multa irrogaretur pecuniaria: tandem capitis accusare voluit, [vt reus capite plecteretur.] ¶ Item aliquando positum pro iudicare & quærere. *Liu. l.* 6. Sunt qui Duumuiros qui de perduellione anquirerent creatos autores sunt. *Vide Hotomani Lexicon in* Anquiro.

Ānsă, Vasis auris, vtrimque prominens, quæ scilicet manibus teneri solet. {*אזן חבלי ózen hachchelí אֹזֶן.* GALLICE. Anse ou courroye, par laquelle on tient quelque vaisseau ou autre chose. ITAL. *Manico d'ogni vase.* GERMAN. Ein handt haben/öre an einen gschirr. HISPA. *Asidero ò carchete, macho y hembra.* ANGLICE. *The handle of a cuppe or pott.*} *Virg. in Sileno.* Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. ¶ Ansa quoque manubrium, vel quicquid omnino à toto corpore exit. Vnde ponitur quandoque pro nbula seu fixula quæ calceis insuitur, *Mart. Tibullus*, Ansáque compressos alligat arcta pedes. ¶ In catenis quoque ansæ vocantur annuli, ex quorum connexione tota constat catena. ¶ Prouerbiali figura dicitur, In eadem ansas venisti, *εἰς τὰς αὐτὰς ἀγκύλας ἐληλύθατε.* in eum qui sic irretitus est, vt quocunque se vertat, teneatur, nec explicare se possit. *Plato in Phæd. & Lucian. in Hermotimo.* ¶ Per translationem Ansa ponitur pro occasione. *Cicer. de Amic.* Quinetiam necesse erit cupere, vt quàm sæpissimè peccet amicus, quo plures det sibi tanquam ansas ad reprehendum. *Idem pro Plan.* Si locus habet reprehensionis ansam aliquam. ¶ Hinc prouerbialiter dicitur, Ansam quærere, *λαβὴν ζητεῖν*, pro captare occasionem *Plautus Persa.* Annon vides hunc ansam quærere. Sic, Ansam præbere, *λαβὴν παρέχειν. Aristoph. in Lysistrat. & Plat. libro De leg.* 3.

Ansŭla, Diminutiuum ab ansa. {*לולאות lulaóth. βρόχος.* GALLICE. Anselette ou petite courroye pour tenir quelque chose. ITA. *Anella della catena.* GE. Ein kleine handt haben. HIS. *Eslauon de cadena.* ANG. *A litle handle of a cuppe.*} quo vsus est *August. lib.* 8; *Confiss.* pro annulo quo fiunt catenæ, licet per translationem. Ex voluntate (*inquit*) peruersa facta est libido: & dum seruitur libidini, facta est consuetudo: & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas: quibus quasi ansulis quibusdam sibimet innexis (vnde catenam appellant) tenebat me obstrictum dura seruitute. ¶ In calceamentis quoque ansulæ vocantur fibulæ, quibus ligantur. *Valer. lib.* 8. *cap.* 13, Mirificè & ille artifex, qui in opere suo moneri se à sutore suo de crepida & ansulis passus, de crure eum disputare incipientem supra plantam ascendere vetuit.

Ānsātus, adiect. Quod ansam habet. {*ὁ κωπήεις.* GALL. Qui à anse pat où on le puisse prendre. ITAL. *Cosa di vn manico.* GERM. Das ein öre oder ein handt haben hatt. HISPANIC. *Cosa con anssas ò asideros ò carchetes.* ANGLICE. *That hat an handle.*} vt, Vas ansatum. *Columell. lib.* 9. *cap.* 15, Ansatus homo. Plautus Persa, Subnixis alis me inferam atque amicibor gloriosè. T. Sed quis hic ansatus ambulat? Ansatum hominem ioco dixit, qui incedit vtroque brachio ansarum in modum ad latera applicato: siue vt ipse loquitur, qui subnixis alis sese infert.

Ānsĕr, Auis. est nota. {*χήν.* GALLIC. Oye ou iars. ITALIC. *Oca, papero.* GERM. Ein gans. HISPA. *Anssar ò pato ò ganso.* ANGL. *A gonose, a gander.*} Hæc nocturnas excubias celebrat: vigilias enim suas clangore testatur. Anseres olim publicè in capitolio alebantur, quod custodibus omnibus sopitis, Romanos ad defensionem arcis excitauissent, & arcem suis veluti excubiis, à Gallorum vi seruassent. [Legen. *Plutar. in Camil. Æcius Cæsius ad Tiberium* (apud *Diomed. lib.* 1. In Adoleo) maximum sacrificium vbi integrum anserem adoleuerunt.] Anserum autem alij domestici, alij agrestes, *de quibus Plin. lib.* 10. *cap.* 22. ¶ Anser item nomen poetæ quem *Ouidius* procacem *vocat lib.* 2. *Trist.* Cinna quoque hic comes est, Cinnáque procabior Anser.

Ānsĕrīnus, a, um, Quod est anseris. {*χηνεῖος.* GA. De oye ITA. *Cosa di oca.* GE. Das gans gehört. HI. *Cosa de anssar.* AN. *Of a goose or gander.*} *Plin.* Tibura & quæcunque emolliri opus sit, efficacissimè anserino adipe curantur.

Ānsĕrcŭlus, li, diminutiuum. {*χηνάριον.* GA. Oyson. petite oye, IT. *Vn papero, pollo di oca.* GE. Ein gantzte. HI. *Pequenno anssar.* ANG. *A goosling, a litle goose.*} *Colum. lib.* 8. *cap.* 14. Nec noceri possit excussis anserculis quos enecant vrticæ.

Antacæi, *ἀνταῖοι*. Pisces sunt Delphinos magnitudine æquantes, quos ad Mœotin & Borysthenis ostia, in glacie effodi author est *Strabo libro septimo.* Eorum naturam *vide apud Aelian. libro* 13. *capite septimo.*

Ăntāchātēs, *ἀντάχατος*, Gemma ex Achatæ generibus, myrrham redolens quum vritur, & ob id mulieribus grata. *Plin. lib.* 37. *cap.* 19.

Ăntæ, arum, tantum pluraliter, Ostiorum latera dicuntur. *παραστάδες*, à quibus Antepagmenta dicitur ornamenta valuarum quæ antis appinguntur, hoc est, affiguntur. *Festus.* ¶ Antes sunt extremi ordines vinearum, vnde etiam nomen trahunt Antæ, quæ sunt latera ostiorum. Idem, Antes sunt quadraturæ, vnde & Antæ dictæ sunt quadræ columnæ. ¶ Anta in singulari legitur apud Vitruuium, & Antatius *apud eundem libro* 14. *capite tertio.* His explicaris antarij fines ante laxi collocentur.

ĂNTAĔOPŌLIS, *ἀνταιόπολις*, Ægypti oppidum, cuius incolæ dicuntur Antæopolitæ. *Steph.*

ĂNTAĔVS, cum diphthongo, & sine h, *ἀνταῖος*, Gigantis Libyci nomen, Nepruni ex terra filij, magno ac procero corpore: quippe qui in quadraginta cubitos excreuerit. Hic cum Hercule congressus, quoties membra labore defecta essent, tactu terræ recreabatur. Qua re animaduersa Hercules, alte sublatum, terræ tactum prohibuit, pectoríque suo arctiùs astrictum, enecuit. Scribit. *Plutarchus* Sertorium Romanorum ducem, apud Tygænam oppidum in sepulchro Antæi cadauer inueniisse. *Eusebius in Chronicis scribit*, Antæum palæstricæ artis fuisse doctissimum, & quoruncunque certaminum, & ob id se arbitrari fictum quod fuerit filius Terræ, & quód viribus restauraretur ab ea. [Antæi cadaueris prodigiosa magnitudo *Plaut. in Sers.*]

ANTALCIDES, Fuit nomen proprium viri Lacedæmonij, qui præ cæteris visus est honore præstitisse. *Plutarchus in vita Pelopidæ.*

Ăntănāclăsis, *ἀντανάκλασις*, ad verbum transferri potest. Ex aduersa refractio. Figura, cum id quod ab altero dictum est, non ea mente qua dictum est, intelligitur: sed in aliam aut contrariam, accipitur. *Vide Quint. l.* 8. *c.* 3.

ĂNTĂNDRŌS, *ἄνταν δρος*, Phrygiæ vrbs ad meridiem posita, quam habitauere Leleges, finitimi Cilicibus, *Virgil. 3. Æneid.* classémque sub ipsa Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ.

Ăntă-

Contemplatiuus,a,um,θεωρητικός. Vnde contemplatiua vita,quæ cōtemplationi dedita est.*Senec.Epist.95*,Ars nulla contemplatiua sine decretis suis est, philosophia autem contemplatiua simul & actiua.

Cōtemporāneus,a,um,Eiusdē temporis,coætaneus {σύγχρονος.GA. D'vn mesme aage.IT.*Del medesimo tempo*.GE.einer zeyt.HIS.*Cosa del mesmo tempo* AN.*Of one age*.}

Cōtendo, Proficiscor, iter instituo, quasi contrà tendo. {חלך *halach* ארח *aráeh*. ὁδεύω.GALL Aller s'efforcer d'aller.ITA.*Andare*.GER.Hergegen ziehen/oder eylen, HIS.*Andar*.AN.*To go,to endeuour or force him self in going*.} *Cæs.*1,Ipse de quarta vigilia,eodem itinere quo hostes ierant,ad eos contendit. [Sed generis priscos contendis vincere honores. *Tibul.lib.* 4.] ¶ Ponitur etiam pro certo,pugno, luctor,confligo. {רב *rab*. ἀμφισβητῶ GALLICE. Debatre, combatre ITALIC.*Contendere,combattere*.GERMANIC.Streyten/zancken, HISPANI.*Pelear ò porfiar*.ANG.*To contende,strive or fight*.} *Virg.lib.*4. *Æneid.*-quis talia demens abnuat, aut tecum malit contendere bello? [Contendere prælio. *Cæs.lib.*1.*de bell. Ciu.* Turius est igitur factis contendere verbis, quàm pugnare manu. *Ouid.* 11. *Metam.* bis.] ¶ Item pro instare & flagitare. {בקש *bikkésch* שאל *chasál* מצר *patsár* ἐπιτείνω, διατείνομαι φιλονεικῶ GALL Demander affectueusement.ITA,*Domandare affettuosamente*.GERWA.Mitganzer macht etwas vnderstehn/ganz heffrig auff etwas dringen HISP.*Demander con porfia*.} *Cic.ad Attic.* Nec dubito quin Cæsar à me contendat,vt ad vrbem veniam. *Idem ad Quint.frat.* Pompeius à me valde contendit de reditu in gratiam, ¶ Idem ponitur pro laborare,niti,eniti, conari. *Cic. ad Quintfrat.* Contende quæso atque elabora. *Virgil.*1.*Æneid.*-quæ littora proxima cursu Contendunt petere. ¶Item ponitur pro intendere,adducere, siue astringere. *Virg.* 4. *G.org.* Tanto nate magis contende tenacia vincla ¶Sic contendere arcum dicimus,& translatè contendere neruos,vires ingenij. [Contendere oculos,vnde contenti oculi. *Sueton. in Tib. cap.*7. *Item* Ex iis vnum contendit & fugere perseuerauit. *Cæs.* 2.*ne bell. ciu.*] ¶ Item ponitur pro comparare, conferre & committere. *Cicer.* 1. *de Inu.* Primum igitur leges oportet contendere, considerando vtra lex ad maiores pertineat,ἀναθήσει,παραθήσει συμβιβάζειν, ἀντιπαραβάλλειν, & ad verbum, ἀντιπαρατείνειν,συμπαρατείνειν. ¶ Item iacere, dirigere.βάλλειν,κατατείνειν.*Virgil.*5.*Æneid.*Qui tamen aerias telum contendit in auras. * Contendere agmen pro Festinanter ducere: *Curt. lib.*3. At Darius,nuntio de aduersa eius valetudine accepto, celeritate quanta poterat, tam graue agmen ad Euphratem contendit. * Amori alicuius contendere, Græca locutio pro Cum amore contendere. *Propert. lib.*1.*eleg.* 13. Non tamen ista meo valeant contendere amori. Id est, non possint præferri amori meo.

[Contentus,a,um:*Ouid.Eleg.*10.*lib.*1.*Trist.* Nunc quoque contenti stridentAquilone rudentes.]

Cōtentio, verbale, quod significat vehementem conatum ad aliquid agendum. {זעיה *jeghiáh* עלילה *alilàh* מעל *meàl* ריב *rib*. מריבה *meribáh* מדון *madhón* ἀγών παρ' ἀλλήλοις πάλη φιλονεικία ἐρίτασις, ἐρίσματα. GALL. Effort,emploicte de sa force, debat, different, contention noise.ITALIC. *Conesa,trauaglio fatica preja per arriuare à qualche grado*.GERMA. Das hefftig vnderstehn eines dings / item ein kampff HISPANI.*Contention,porfia*.ANGL. *An earnest indeauouring to de any thing,debate,contencion,striffe*.}Cic.3. *de Orat.*Permulta tum vehementissima contentione animi,ingenij,virium,ab eo dicta constabant. *Idem lib.* 1. *Offic.* Melerrima omnino ambitio,honorumque contentio.

¶ Item ponitur pro certamine,& controuersia, *Cic.in Au.*Mihi cum M.Crasso multæ & magnæ contentiones fuerunt. ¶ Idem pro comparatione,*Cic.pro Plancio*,Quædam hominum est facienda contentio.[*Cic. pro leg,Manil.* Et magis ex aliorum contentione,quam ipsa per se cognosci possunt.]¶Est præterea Contentio,ἄγων, oratio acris ad confirmandum & confutandum accommodata:quę *à Pet.in Epi.* dicitur.Oratio pugnax & contentiosa,ἀγωνιστικὸς,φιλόνεικος.Constat autem contrariis verbis quæ ἀντίθετα id est,& contrapositum pariūt, Vt illud *pro Cluent.* Vicit pudorem libido,timorem audacia,rationem amentia.

Cōtentē,contentius,contentissimè,aduerbium.{συντεταμένως σωτόνως. ANGLI.*Earnestlie,with stryuing*.} Cic.5.*Tusc.* Socratem ferunt quum vsque ad vesperam contentius ambularet, quæsitumque esset ex eo quare id faceret,respondisse, Se, quò melius cœnaret,obsonare ambulando famem. *Idem* 2. *Tusc.* Genu mehercule M. Antonium, vidi quum contente ipse pro se lege Varia diceret,terram tangere.[Contentè & curiosè lectitare.*Gell.c.*3.*lib.*3.]

Cōtentiosus,a,um, Litigiosus.{רב *rab* φιλόνεικος.GA.Contentieux,noisiff IT.*Vehemente,contentioso*.GE. Zanckisch/haderisch HI.*Cosa porfiosa ò porfiada*.ANG.*Contentious,that stryueth much*.}*Plin.lib.*19,Oratio de qua loquor,pugnax & contentiosa est.

Cōtentiōsē,aduerbium,{φιλονείκως.AN.*By stryuing*.}vt Contentiosè agere,id est,pertinaciter.

Cōtrēcēbrāre Verbum neutr. est pro aduesperascere: {הערים *herib* ἐσπερίζω GALL.Deuenir nuict,estre nuict ITAL.*Farsi sera*.GE. Dunckel oder finster werden HISP.*Hazerse tarde ò anochecer*.ANGL.*To waxe night,or late*.}*Varro* 2.*de Rerust.*Ab occasu paruo interuallo interposito ad bibendum appellunt, & rursus pascunt,quod contenebrauit.

Contentus,*Vide* CONTINEO.

Cōtermīnus, ni, Finitimus,& vicinus,quasi eundem terminum inhabitans. {שכן *schachen* ὅμορος.GALL.Voisin,terretenant,prochain en limites ITALI *Finitimo,vicino,confinante*.GERMANI. ein anstösser/ nachgeitenachtbar.HISPAN.*Cosa vezina en terminos*.ANGL *That bordereth nigh together*.} *Col. lib.* 1.1.3. Nisi Autolicus ille cuiquam potuit tolerabilis esse terminus, aut Auentini montis incolà Palatinis vllum gaudium finitimis suis Cacus attulit. *Plin.lib.*12.*c.*8, Contermina Indigens Ariana.Stabula ripæ contermina.*Ouid.*5.*Met amorph.*

[Conterobrominus,a,um. *Plaut. Curc.fc.*1.*a.* 3. Oram conterobromini am subegit.]

Cōtĕro,is,terere,Tero, consumo, confricio. {חת *chath* שבר *schibber* συντρίβω. GALLI Broyer.piler,menuiser,meudre,consumer,vser, gaster ITAL.*Rompere en pezzi, consummare*. GERM. Zerreyben/ zerstossen/zu pulver machen.HISPAN. *Quebrar y quebrar*.ANGLI.*To breake or bruise small,to weare out with occupying*.} *Varro* 2.*de Rerust. cap.* 7. Si fastidium faciendi est, scillæ modicum conterunt cum aqua. Contendere radicem in puluerem,*Plin.lib.*26.*c.*11.Diem conterere, id est,consumere. *Plaut. Cas.*-contriui diem. Dum adsto aduocatus cuidam cognato meo.Conterere ætatem in litibus,*Cic.*1.*de Legib.*

Cōtrītus,particip.Tritus,in puluerem redactus. {מחות *chathúch* משבר *meschubbár*. συντεταμμένος.GA.Broyé & froisse,vsé & degasté.IT. *Tritato-pestato,fatto in polvere,vsato*.GE.Zerryben zerstossen.HI.*Quebrantado,hecho,polvo,gastado*.AN.*Broken and bruised small*.}*Plin.lib.*20.*ca.* 13,Datur & dysenteriæ cum caseo in vino contrita. ¶ Ponitur etiam pro peruulgatus,vulgaris,communis *Cic.* 2.*de Finib.* An verum est hoc vetustate contritum prouerbium, Dignus quicum in tenebris mices.

Cōtrītor,oris,verbale. {מכתת *mechatheth*. συντρίβων.}*Plaut. Persa*, Contritor compedum.

Cōtĕrrāneus,Dicitur qui ex eadem terra est, {συγχώριος. GALLICE. D'vne mesme terre ou d'vn mesme pays ITALICE.*Di vna medesima terra*.GERMA.Ein landsman,HISPA. *Cosa de la mesma terra*. ANG *Of the same countree*.} Quapropter Catullum conterraneum suum *Plin. in Præfat.prima* vocat,qui non Veronæ,sed in Benaci insula natus erat. Verbum est in castris natum, quemadmodum pleraque eodem fine desinentia.

Cōtĕrrĕo,es ĕre,Terreo,terrorem iniicio. {חת *chath*. ἐκπλήττω GAL. Espouanter.IT.*Espauentare,dare terrere*.GE.erschrecken.IT.*Espantar*. AN.*To feare and make astonished*.} *Liuius* 1 *ab vrb.* Nouum pugnæ conterruit genus. Conterruit latratu canis aduenientem. *Col. lib.*7. 12. Cōterrere vultu aspectúque loquacitatem alicuius.*Cic.*1.*de Ora.Virgil.*3.*Æneid.*-aspectus conterritus hæsit.[Non Scyllæ iuuo conterruit impetus orbe.*Tibul.lib.*4. Duntaxat strepitu conterrita. *Senec.cap.*6. *de Consol.ad Marc.*]

CŌTĔSTĀNIA, Regio citerioris Hispaniæ, in qua sita est Carthago noua, *Autor P.in.lib.* 3.*cap.* 3.Forte quæ hodie vulgo *Contentayna*.

Cōtestŏr,Obrestor,imploro,precor. {העיד *hei lub*. ἐκμαρτύρομαι. GALLIC. Appeller qu'elqu'vn à tesmoin,protester & dire deuant tesmoins,demander aide.ITALIC.*Chiamare en aiuto.protestare*. GERMA. Zu zeugen nemmen oder anruffen.HISPAN. *Rogar ayda*. ANG. *To call to witnesse,to complayne to one lamentablie*.} Cic. 6. *in Verr.* Deos hominésque contestans, clamare cœpit. ¶ Contestari item (*inquit Festus*)dicuntur duo aut plures aduersarij,quod ordinato iudicio vtraque pars dicere solet.Testes estote διαμαρτύρεσθε ὑμεῖς ἐστε μάρτυρες ἐκμαρτύρομαι διμαι. *Cic.ad Attic.lib* 16.Neque enim illi litem contestabuntur, [*Legend.Gellius ca.*10. *lib.*5.] ¶ Hinc Litis contestatio dicta,quæ nascitur ex petitione actoris, & responsione rei. ἴσταται δίκαι, διαδικασίαι.

Cōtestātŏ, aduerbium, vt, Contestato aliquid dicere,facere,id est, testibus adhibitis. *Vlp.D.de agn. & alt.si neque contestato dixerit eam ex se prægnantem non esse*.

Cōtestātus-participium.{מעיד *mutéad* vt Contestata virtus. *Cice.pro Flac.* Quúmque, ab hac perenni,contestatáque virtute maiorum non modo non degenerauit L.Flaccus,sed id &c.

Contĕxo,is ere.Simul texo {ארג *aráguh*. συνυφαίνω. GALL. Tistre ensemble,assembler, conioindre.ITALICE.*Tessere insieme, congiongere*. GERMA.Zusammen weben,HISP. *Texer vno en otro*.ANG.*V weaue or to ioyne together*.}Cic. 1. *de Nat. deor.* Quid enim oues aliud afferunt, nisi vt earum villis confectis atque contextis homines vestiantur?

¶ Contexere,coniungere. *Plin. Epist.* 101,Sub his per latus omnes vineæ porriguntur, vnamque faciem longè lateque contexunt. Contexere amores,*Catullus*. Contexere interrupta, Cic. 1. *de Legib.* Contexere carmen,*Cicer.pro Cæl.* Contexere crimen,*Cicero pro Domuo.*

Contextus,participium,{ארוג *aríugh*. συνυφασμένος. GALLIC. Tissu auec,entrelassé.ITA, *Tissuto insieme* GEMM.Zusammen geweben. HISP. *Texido juntamente*. ANG. *V V ouen together,interlaced*.} Argento & auro contextus,*Tibul.lib.* 1. [Huic(aeri)& contextus passim fluat igneus æther.]

Cōtextus,us,ui,{ערב *herèb*. συμπλοκή.GALLIC. Entretissure,entrelacement,coniunction,composition.ITAL. *Tessitura,congiontione,compositione*.GERMA.Zusammen webung/oder zusamen ensugung.HISPA *Texedura,ayuntamiento, composition*. ANG. *A weauing together, interlacing*.}*Ci.5.de Fin.*Pennarúmque contextu corpori tegumenta faciebat.

Cōtextĭo,συμπλοκή,Contextus. *Macrob. Comment. in Scip.lib.* 1.*cap.*2, Contextio narrationis per turpia & indigna numinibus, ac monstro similia componitur. *Idem Saturnal.lib.*7.*c.*6. Et ita contextionis accessione variatum est.

Cōtexte, aduerbium.Coniunctè. {συνυφασμένως συμπλεκτῶς. GAL. Sans interruption l'vn estant tissu & ioint auec l'autre IT. *Senza diuisione o interpositione alcuna*.GERM. Aneinander/ohn zertheilung HISP. *Texendo vno con otro,ayuntadamente*. AN. *By weauing together without interruption*.}*Cic.de Fato*,Omnia naturali colligatione cōserte cōtexteque fiunt.

Cōtextim,aliud aduerbium.{συνυφαίνω, συμπλοκή. GALLIC. Par entrecisiu,par entrelacemēt,tout d'vn train IT *Congiontamente*.GE. Mit zusammen flechtung/durch zusammen fugung.HI.*Texendovno con otro ayuntadamente*.AN. *Of one peece,without interruption*.}*Plin.libro* 10.*ca.* 53, Turdi in cacuminibus arborum luto nidificantes, pene contextim

in secessu generant.

Cōnticēo, es, penultima corrept. Simul cum cæteris taceo, reticeo, {חרש charásch דמם damáh, κατασιγῶ GALLI. Se taire tout coy ne dire vn seul mot ITA. *Tacere insieme.* GERMAN. Sampt anderen still schweygen. HISP. *Callar con los otros.* ANGL. *To be still or keep silence.* } *Virgilius 2. Æneid.* Conticuere omnes, intentique ora tenebant. *Cic. in Catil.* Recitatis literis debilitatus atque abiectus, conscientia conuictus repentè conticuit. [Tandem, opinor, conticuit. *Plaut. Asin. sc. 4. a. 2.*

Cōnticēsco, is, cum aliis tacitus fio. {κατασιγῶ. ANGLICE. *To hold peace soddenly.* } *Plin. lib. 11. c. 10*, Tum repentè omnes conticescunt. [Fores crepuerunt, conticiscam: pro conticescam, *Plaut. Merc. sc. 4. a. 2.*]

Cōnticinium noctis, Primum tempus, quo omnia quiescendo conticescunt. {πρώτη νυκτὸς ἀρχή. GA. Le temps de la nuict où toutes choses se taisent. IT. *Il tempo de la notte nel quale nō si sente vnzito.* GE. Das erste theil der nacht/da alle ding schlaffen vnd still schweygen. HI. *La meuia noche. quando todos callan.* AN. *The tyme of night when all thinges bequiet and still.* } ex Pollūce. *Plau. Asinar.* Redito huc conticinio. *Macrobius tamen & Censorinus* Conticinium vocant eam partem noctis, quæ media est inter gallicinium & diluculum: & inde dictum volunt, quòd galli tum conticescant. *Vide quæ suprà annotauimus in dictione* DIES.

Cōntignio, as. quasi tigna coniungo. {קרה kerāh. σανίδω, σωρεύω. GALLI. Asseoir les soliues en vn estage de maison, & les compasser. ITA *Congiongere trabi.* GE. Zusammen wetten oder fugen. HIS. *Sobrardar con tablas* ANGL. *To raf ter or planke an house.* } *Plinius libro nono capite 3*, Gedrosos, qui Arbin amnem accolunt, Alexandri Magni classium præfecti prodidere, in domibus fores maxillis belluarum facere, ossibus tecta contignare, ex quibus multa quadragenûm cubitorum longitudine reperta. De belluis Indici maris. *Cæsar 2. bell. Ciuil.* Et quicquid est contignatum, cratibus consternitur.

Cōntignātio. {מקרה mekareh. σανίδωσις ἢ τὸ σανίδωμα κατασίγασμα εἴη. GALL. Estage, solier, plancher de maison. ITA. *Vn tauolato, vn tramento, vn solare.* GERMA. Ein zusammen fügung einer bune in einem hauß. HISPAN. *Sobrado ò entresuelo* ANGLIC. *Rafting or planking of an house.* } Quæ est solarium domus, siue stratum sit gypso, lateribusve, siue non stratum, qualia ferè sunt solaria domorum in Apulia. Eóque pro miraculo apud Liuium refertur, bouem in tertiam contignationem conscendisse. *Plinius*, Sesquipedalis paries, non plus quàm vnam contignationem tolerat. σανίδωμα. Est enim superior & inferior contignatio. GALLIC. *Estages* vocant. [Contignatio quæ turri tegmento esset futura. *Cæs. 2. de bell. ciu.* Eadem cum contabulatione.]

Cōntinĕo, es, continui, contentum. penultima correpta, Comprehendo, complector, includo, concludo, cohibeo. {חבל hiehil אחז achaz מחזיק hocheziq. λαμβάνομαι. GALL. Contenir, tenir serré & ferme, retenir, empescher ITA. *Tenire, contenire.* GERMA. Zusammen hal tenen/thalten HISP. *Tener.* AN. *To refraine, to contene, to hold fast, to withhold.* } *Plaut. Rud.* Perij, animo malefit contine quæso caput *Idem Cas.* Contine pectus, face ventulum amabò pallio. Continemus fluuium suo alueo aut ripis, aut belluas septis. *Item*, Continemus nos domi, quum in publicum non prodimus. [Vrbis se mœnibus hostes continere diu *Ouid. 13. Met.* Continere Oceano fœlicitatem suam Cæsar non potuit. *Senec. e. 14. de Consol. ad Marc.* Continete vos domi. *Plau. Capt. sc. 1. a. 4. & Curc. sc. 3. a. 2. Item* pro Impedire, cohibere, vt *Cæs. lib. 1. bell. ciu.* Hos omnes flumina continebant. (i. transitu prohibebant) *Item*, An tempestas te continet? (i. retinet, siue remoratur. *Pl. Amph. Item* pro abstinere: Videbaris eum hominem continuisse (i. ab eo abstinuisse) *Sen. e. 2. de Const. ad Pol.*]

¶ Ponitur aliquando pro moderari, temperare vel coercere. μετριάζειν. Vnde Continens, ἐγκρατὴς. pro abstinente & integro: cuius contrarium est Incontinens. ἀκρατὴς. *Lactant. lib. 3.* Da libidinosum, adulterum, ganeonem, iam sobrium, castum, continentem videbis. Aliquando est intra se tenere, κατέχειν. sic dicimus, Vrbem continere homines, & locum continere locatum. ¶ Aliquando continuare. συνέχειν. vnde & Continens dicitur continuatum τὸ συνεχές. *Liuius*, continens Imperium vsque ad nos habebitis. *Suetonius in Caligul. c. 19.* Per hunc pontem vltrò citrόque commeauit, biduo continenti, id est, continuo. *Curtius*, Omnia velut continenti incendio ardere visa. [Sic, Continentem ripæ collem dixit. *Cæs. lib. de bell. ciu.* Continens malum timori fuit &c. *Liuius lib. 5. ab Vrb.* Continens die noctéque periculum. (i. continuum:) *Liuius 4. ab vrb.* Continentibus diebus. *Cæs. 3. de bell. ciu.* Continens omnium dierum labor. *Ibidem.*] *Cicero primo Tusculan.* Sed nihil te interpellabo, continentem orationem audire malo. *Item lib. secundo Offic.* pro simul tenere posuit, συνέχειν. & quasi inuitum tenere, quum inquit, Nec vlla res tam vehementer Rempublicam continet quàm fides. GALLI. *qui entretiennent en son entier.*]

Cōntinens, participium, Continuatus, iunctus, affixus, coniunctus. {מסוך samúch על ʿál συνεχῶν, συνεχῆ. GALLI. Ioignant, s'entretenant, continuel. ITALICE. *Che contiene* GERMANI. *Das zusammen hanget.* HISPANI. *Lo qui tiene alguna cosa.* ANG. *Ioyning one vpon an other, continuell without interruption.* } *Cic. in Epist.* Cappadociæ pars quæ cum Cicilia continens est. *Idem 3. de Natur.* Motus sensui coniunctus & continens.

¶ Aliquando ponitur pro proximus. *Idem de Fato.* Proxima & continens causa mouet assensionem.

* In continenti, sub. tempore. Pro statim. Aliquando pro firmo, certo, continens memoria, id est, firma, certa.] *Vlpian in l. quod ait lex. ff. ad legem Iuliam de Adulteriis.* Quod ait lex, In continenti filium occidat, sic erit accipiendum, ne occiso hodie adultero reseruet, & post diem filium occidat, & contra: debet enim prope vno ictu & vitò impetu vtrunque occidere, æquali ira aduersus vtrunque sumpta. [*Idem Vlp. l. 3. D. de vi & vi arm.* dixit. Ex continenti, eodem sensu. Eundem (inquit) deiicere non ex interuallo sed ex continenti posse.] ¶ Aliquando pro temperans. {מתאפק mitheappēk. ἐγκρατὴς. GALLICE, Continent, modeste, sobre. ITALICE. *Continente, temperato.* GERMA. Der sich enthaltet/keusch/mäßig. HISPANICE. *Aquel que se tiene de los deleytes.* ANGLICE. *Temperate, sober.* } *Terent. in Eunuch.* Hoc nemo fuit Minus ineptus, magis seuerus quisquam, nec magis continens. [Siccum, frugi, continentem. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5. Item.* Quo nemo adoque parcus, neque magis continens. *Plaut. Mostell. sc. 1. a. 1.*]

Cōntinens, neutr. gen. à Rhetoribus accipitur pro firmamento orationis, τὸ συνεχὲς. *Cic. in Topic.* Quibus autem hoc quâ de re agitur continetur hæc continentia vocentur, quasi firmamenta defensionis: quibus sublatis defensio nulla sit.

Cōntinens vero fœmini generis, sumitur pro terra, quæ non est insula, quam vulgo *Terram firmam* appellant, qualis est Italia. {חבל ḥebél ἤπειρος GALL. Terre ferme. ITA. *Terra ferma.* GERMA. Ein anenander hangend erdtrich/welches kein insel ist. HISPAN. *Tierra firme.* AN. *Sure ground or earth.* } vt. Ex Sicilia ad continentem parum intercapedinis est.

¶ Nam insula est, quæ mari circundatur, vt Sicilia, Sardinia.

¶ Cherronesus autem peninsula dicitur, quæ penè tota mari circundatur, aliqua tamen sui parte continenti contingitur, vt Peloponnesus.

¶ Isthmus vero est angusta terra, peninsulam cum continente coniungens.

Cōntinentia, fit à Continens: Temperantia, virtus voluptati resistens. ἐγκράτεια GALL. Continence, abstinence, sobrieté. ITA. *Continenza, temperanza.* GERM. enthaltung/mäßigkeit. HISPAN. *Temperança, aquella obra de se contener de delytes.* ANGLI. *Temperance, sobrietie, or lief of the affections.* } de qua *Cic. l. 2. Off.* Sed valetudo sustentatur notitia sui corporis, & obseruatione earum rerum quæ aut prodesse volent aut obesse: & continentiam in omni victu, omnique cultu corporis tuendi causa, & in prætermittendis voluptatibus. Huic contraria est incontinentia, ἀκρασία. ¶ Continentia interdum ponitur pro retentione: *Suetonius in Claud.* Dicitur etiam meditatus edictum quo veniam daret, flatum crepitumque ventris in conuiuio emittendi: cum periclitatum quendam præpudore ex continentia reperisset.

Cōntinĕnter, aduerbium, Modò significat parcè, sobriè, & pudicè {חל hal. ἐγκρατῶς, σωφρόνως. GA. Sobrement. IT. *Continentemente, sobriamente.* GE. Mäßigklich. HIS. *Continentemente, templadamente.* AN. *Soberlie, temperatlie.* } *Plaut.* Quanquàm illum pater arctè & continenter habet. Modò assiduè. συνεχῶς. GA. Continuellement, tout d'vn tenãt, tout de suite. IT. *Congiuntamente.* GER. Stätigs/aneinanderen/fur vnd fur. HISPA. *Ayuntadamente, continuamente.* AN. *Vvithit continuation or continoallie.* } *Idem*, Trium dierum sitim, continenter tuli. *Cæsar*, Belgæ cum Germanis bellum continenter gerunt, Contrarium eius est Incontinenter, hoc est, intemperanter, & impudicè. ἀκρατῶς, ἀκολάστως.

Cōntentŭs, a, um, quum est participium à Contineor significat illud quod ab alio continetur. {מוכל muchál. ἐγκεχωρημένος. GALL. Contenu & comprins, content. ITAL. *Contento, contenuto.* GERMA. Das von einem anderen enthalten oder zusammen gehalter wirt. HISPANI. *Contenso.* ANGL. *That is contened.* } Quando verò significat eum qui animo satiatus est, neque quicquam præterea desiderat, αὐτάρκης, nomen est, non participium: quandoquidem neque tempus retinet, neque significationem. *Terent. in Eunuch.* Neque vno contenta tras, neque solus dedit. Vnde superflua videtur prolixa illa *apud Vallam* disputatio, an Contentus actiuam retineat suiverbi significationem, an passiuam, quum omnino verbi sui significationem non retineat. Neque enim Contentus is dicitur, qui continet, aut qui continetur: sed qui nihil extra sortem suam desiderat.

¶ Ponitur interdum in genitiuo: *vt Velleius Paterculus Histor. 2.* Sed minus honoratus quippe vixit angusti clauique penè contentus Subaudi honore vel dignitate.

* Contentus ad *Cic. in Paradox.* Opinor in eo cui tãta possessio est, vt ad liberaliter viuendum facilè contentus sit [Haud contentus eo (facto) petij tentoria Rheni. *Ouid. 13. Meta.* Contentúsque mei iam tandem parte doloris. *Ouid. Eleg. 2. l. 5. Trist.* Non tua maiorum contenta est gloria fama *Tibul. lib. 4.* Non tamen his contentus eris: *Ibid.* Vocati te ad cœnam volo si pauxillo potes contentus esse. *Plaut. Cap. sc. 2. a. 1.*]

* Cum infinitiuo. *Plin. Epist. 223*, Contentus fueram hoc solum scribere tibi. ¶ Est etiam contentus participium à Contendor, idem significãs quod adductus, astrictus, διατεταμένος. *Cic. 1. Tusc.* Balistæ lapidum & reliqua tormenta telorum eo grauiores emissiones habent, quò sunt contenta atque adducta vehementius.

[Contentè. *Pl. Asin. sc. 1. a. 1.* Arctè & contentè eum habet mater.]

Cōntĭnŭus, continua, continuum, Perpetuus, continens, perennis. {מסוך samúch תמיד tamídh. συνεχὴς. GALLIC. Continuel, s'entretenant ITAL. *Continuo, senza interuallo.* GERMA. Das aneinander hanget/vnd nit zerteilt ist. HISPA. *Cosa continua ò continuada.* ANG. *Continuell; without interruption.* } *Plaut. in Mil.* Quin vbi triduum continuum fuerit, iam odiosus fiet. *Plin. in Epistol.* Littus ornant varitate grauissima, nunc continua, nunc intermissa tectavillarum. [Continua oratiõ opponitur sermoni. *Suet. in Tibe. cap. 27.*] ¶ Continuus aliquando pro assiduo, vt Continuus Principis, *Corn. Tacitus*, Cocceius Nerua continuus principis.

Cōntĭnŭo, continuas, Perseuero, perago. {חוסיף hosíph הארך hecrich תדר trádh שקר schakádh. συνάπτω GALLIC. Continuer, ne cesser point, faire tenir ensemble. ITALI. *Continuare, perseuerare.* GERM. Etwas furtrucken/vnd aneinanderen etwas thun. HISPA. *Continua.* ANGL. *To concinew or perseuere.* } *Apuleius.* Scaphas ascendere, maris iter continuare. *Plin. lib. 14. cap. 22*, Biduo duabusque noctibus perpotationem

tionem continuauit.]Continuare agros. *Liu.lib.* 34,Summa continuare. *Liu.* 2. *bell. Maced.* Continuare suos *Ouid,Eleg* 1.*lib.*2.*Trist.*] continuati pro Finitimum esse. *Tac.*Sictionibus Sitonum gens continuatur.

* Continuare domos mœnibus,pro Coniunctim extruere, *Liu. li.* 2. *Decad.*[Continuare iter.*Cæs.*3.*de bell.ciu.*]

[Nocturnus diurno continuatus labor. *Liu.* Continuato diem noctémque opere. *Cæs.*6.*bell.ciu.Item* , Vtque solet Matri continuata suo est, (Venus)*Ouid.*4.*Fast.* Ceruix continuata.*Ouid.*5.*Fast.*]

Cōtĭnŭātio,verbale,perpetuitas.{ארך *érech συνέχεια.* GALLIC. Continuation,entretenement de l'vn à l'autre ITA.*Intrateninieneto,continuatione.*GE.Vnderlâßlich furtruchtig vber beharrung eines dings. HI. *Continuacion.*ANGLI.*Perseuerance,continewing or a ioyning together without interruption.* } *Cicero* 1. *de Natura deorum.* Est mirabilis quædam continuatio seriesque rerum, vt alia ex alia annexa , & omnes inter se aptæ colligaræque videantur.[Continuatio laborum *Sueton. in Tiber.cap.*21.]

Cōtĭnŭĭtās, Continuitatis, Continuatio. {συνεχεία. ANGLICE. *Continuation without interruption.*} *Plin.lib.*8.*c.*3. Collum & in iuba continuitate spinæ porrigitur, flectique , nisi circumactu totius corporis nequit.

Cōtĭnŭō,aduerbium,Statim,confestim illico. {פתע *péthaʿ. πεφυκότως.* GALL.Incontinent tout sur le champ,tantost.ITA.*Di fatto,di subito,Incontinente.*GERMA Begend/von stund an/eins wegs.HISPA.*Luego sin medio.*ANGLICE *Incontinent.*}*Terent in Eunuch.* Continuò accurrit ad me.[Modo remisisti,continuò iam vt remittam rogas. *Plau. Asin.sc.*3.*a.*1.Continuo protinus exercitum obducam. *Plaut.pseud. sc.*1.*a.*2.]Abi intro ad vos continuo.(supra citò,curriculo) *Plau. Mer. sc.*6.*a.* 2,Continuo amor pro imbre aduenit amor. *Plaut. Most. sc.*2. *a.*1]

¶ Eleganter etiam ponitur interrogatiuè, vel negatiuè , pro Num ideo?vel Non ideo,Negatiué.*Cicero pro Ros. Amph.* Non continuò, si me in gregem sicariorum contulerim , sum sicarius. i.non ideo sequitur me esse sicarium. Interrogatiuè. 2. *de Orator.* Ac si illæ seditiones saluti huic ciuitati fuissent , num continuò , si quis populi motus factus esset , id C. Norbano in nefario crimine atque in fraude capitale esset ponendum ? Non continuò dixit,pro Num ideo.

Cōtĭnuē, aliud aduerbium , Assiduè , continenter. {תמיד *tamídh. συνεχῶς,σφοδρῶς.*GA. Continuellement,sans cesse,sans intermission, ITA. *Senza intermissione,continuamente.* GERMA.Wunderlâßlich/stätes anenanderen.HISP.*Continuamente sin intermision.*ANG.*without interruption.*{ *Quintilianus libro* 2,An virtus sit Rhetorica,Qui grana ciceris,ex spatio distante missa , in ꝙum continue & sine frustratione insetebat.

Cōtĭnŭātē aduerbium,Sine intermissione.*ἀδιαλείπτως.Cornel.Fronto li. de verborum nominúmque differentiis.*

Cōntĭngo, gis, contigi , contactum , Tango,attingo. {נגע *naghâh* תפש *taphasch. ἅπτομαι καθάπτομαι.* GALL.Attoucher. ITALI. *Toccare.* GERMA.Anrüren,HISP.*Tocar.*ANG.*To touche,to come vnto.* } *Colum, libro* 1 , Plurimis & his angustis illustratum fenestris , atque à terra sic editis,ne manu contingi possint. *Virgilius* 1. *Æneid.* Funémque manu contingere gaudent. [Pertinet ad vos:Romanos nihil contingit. *Liu.*4.*d.*4.Mea caussa nihil hoc factò contingitur. *Idem l.* 10. *d.*4, Quas stola contingi vittáque sumpta vetat,*Ouid.Eleg.*1.*lib.*2.*Trist.*Ne oculis quidem contingere mulierem,*Gell.cap.*8.16.'Contingere digito non auderet.*Idem c.*23.*l.* 10. Vt quæ contingere non est corpore, sint animo cuncta videnda meo.*Ouid.Eleg.*4.*lib.*3. *Trist.* Mihi extra vnum te mortalis nemo corpus corpore contingit , quo me impudicam faceret.*Plaut.Amph.*]¶Ponitur & pro accidere,siue euenire:sed hoc duntaxat in tertiis personis. {נפל *naphál. ὑπάρχειν, ἐπίπτειν.*GA. Auenir,eschoir.IT. *Accadare.*GER. Etwas begegnen/widerfahren/beschehen HI. *Acontecer.*ANGL.*To happen or chaunce.*}*Cicer.*5.*Tusculan.*Quod non modo singulis hominibus , sed potentibus populis contingit. [Tibi turba comes,mihi contingit vnus. *Ouid.* 13. *Metam.* (socius) *Item*, sors Tyrrhenum Contingit.(pro Tyrrheno) *Velleius.*] Impersonale vero cum infinitiuo , vt, Contingit mihi esse fœlici vel fœlicem.

¶ Quandoque absolutè ,*vt apud Terentium*, Hanc mihi expetiui, contigit: Conueniunt mores. Ex quo datur intelligi,non semper seruari quod aiunt , Contingere esse de malis,quæ sumus veriti,Obtingere de optatis, Accidere de inopinatis , tam boni, quàm malis. * Contingere alicui rei pro Contiguum esse. *Cæsar.lib.*1. Ita verò radices montis,ex vtraque parte , ripæ fluminis contingant. * Contingunt corpus amurca,id est vngunt,tingunt. *Virg.*3. *Georg.* Sale aliquid contingere , Salire. *Ibidem Suetonius in Galba, capite secundo,* Neroni Galba successit nullo gradu contingens Cæsarum domum.

Cōntingens , participium. {נגע *nogéaʿ. ἐχόμενος,ἀπλήσιος.* ANGLICE. *Which toucheth another.*}*Cic.lib.* 2.*de Diuin.* Docet enim ratio mathematicorum, quanta humiditate luna feratur terram pene contingens.

Cōntingēns,nomen adiectiuum,Fortuitus. AN. *That appeneth or chanceth.*} vnde à Dialecticis , Contingentia dicuntur quæ in vtranque partem accidere possunt.

Cōntactus,participium. {נגוע *naghúaʿ συναγείς, ψαυσθείς.* GALL. Attouché ITAL.*Toccato* GE.Berüret HI.*Tocado.*AN. *Touched.*}vt Contactus religione dies. *Liu.*Si diem cōtractum religione,insignemque nomine eius loci timeant Romani. [Nec vnquam contacti simuli sorte rogetis idem.*Ouid.Eleg.*4.*lib.*3.*Trist.*]

Cōntactus,huius contactus.nomē.{נגע *neghaʿ.ἁφή,συναφεια.*GA.Attouchement.IT.*Toccamento.*GER Berürung/oder anrürung. HIS. *El toque.* AN. *A touching.*} *Col.lib.*13. *cap.* 3, Contactu eius languescunt incrementa virentium.

Cōntĭguus , a, um , Quod contingit. {סמוך *samúch. συναφὴς, ἐχόμενος.* GALLI.Ioignant & touchant contre ITAL. *Vnito,che si tocca.*GERM. MANIC.Anstrend/anstossend.HISP.*Cosa que toca vna con otra.* ANGLI *That toucheth & is vnynigh.*} *Plin.lib.*2.*c.*9 Sed aliàs admota cælo,aliàs contigua montibus. *Ouid.*4 *Metamor.* Contiguas habuêre domos.

Cōntāgium,& Contagio,& Contages,penultima producta, Morbus qui ex contactu contrahitur , ex Con, & Tago,is, quod est tango. {טמרה *tumedh.συναφεια.* GALL. Attouchement.choſe contagieuſe, mal qu'on prend ou baille à celuy'qui attrouche ou hante auec. ITA.*Male atta.cattivo.*GE. Eilbrandheit/erbsucht ein krankheit so einer auß betastung des anderen erbet.HISP. *La dolencia que se pega.* ANGL. *A contagion,infection.*} *Virgilius*, Dira per incautum serpant contagia vulgus. *Iuuenalis*, Cretice pelluces,dedit hanc contagio labem. *Cic.*1.*Offic.*Contagiones malorum, quæ ab vno profectæ manant latius.*Luc.lib.*14. Quæ contage sua pallor ibus omnia pingunt.[Contagium, verbum medium, *Gellius cap.*9.*lib.*12. *Ouid.Eleg.vlt.lib.*3. *Trist.* Tres mihi sunt nati contagia uostra secut (libri Amorum sup.) Seu viciant artus ægræ contagia mentis. *Ouid. Eleg.* 8. *lib.*3. *Trist.*]

Contagiosus,a,um,adiectiuum.{ὁ τὴν συναφειὰν φυλάττων. GAL.Contagieux,quand on approche de luy. ITAL. *Contagioso,che infetta altri col' suo male.*GER. Erbisch/das auß betastung ein anderen erbt. HISP. *La cosa que assi pega.*ANG *Ver contagious,which infecteth,when one approcheth* }vt, Contagiosa febris, Contagiosus morbus & pestis contagiosa à Celso dicuntur,quibus qui laborant, solo cōtactu alios inficiunt.

Cōntĭnŭō, continas,& Continuns,*Vide* CONTINEO,nes.

CONTINVSA , Insula,Hispaniæ adiacens in freto Gaditano,aliis nominibus Gadira , & Tarteſſus appellata. *Vide Plinium libro quarto capite* 22.

Contōllo,is,ere,*συνάγειν. Plau. Aul.sc.*1.*a.*5. Contollam gradum,id est, confetam gradum.

Cōntŏphŏri *κοντοφόροι.* Equitum genus,qui in bello contis vtebantur:hoc est,hastis oblongioribus. Distinguit enim *Iulius Pollux l.*11. *Onomastici* , Equites in species septem , Hippotoxotas scilicet,doratophoros , crophoros,hippaspistas,scenophoros,hippagogos,& amphippos,hoc est,desultorios.

Cōntor , aris, verbum deductum à conto nautarum pertica,qua illi maris profunditatem explorant , idem significans quod inquiro,& tanquam conto exploro.{ חקר *chakár. ἐξετάζω,ἐπιζητῶ.* GAL.Interroguer & demander,s'enquerir & s'informer.ITAL.*Scandagliare,cercare,investigare.*GER.Erforschen/fleyßig nachsuchen.HISP.*Buscar,cercar.* ANG. *To sounde or to feele the bottome.* } Ita scribendum est sine e per o vocalem:nam Cunctor alterius est significationis:quanquam chalcographorum quorundam imperitia in quibusdam exemplaribus alterum pro altero positum inuenies. *Cicero ad Attic. libro* 11. quimque ex eo de me contaretur , eum sibi ita dixisse narrabat,se mihi esse inimicissimum.[*Gell.cap* 5.*l.*5.Ea contantur & insistunt.]

¶ Hinc fit compositum Percontor , diligenter & exacte inquiro,& percontatorverbale.

Cōntorquĕo,es,ere,In ambitum & gyrum torqueo,conuoluo,deflecto.{ קלע *kalâb.κυλίζω,σφενδονῶ,συστρέφω.* GALLI. Tordre,tortuer,faire tourner.ITA.*Lanciara,trarre.* GER. Vmbtrauen/vmbwenden/trumen, HISPANI.*Tirar lança ò piedra.* ANGLIC.*To winde,or wreath about,to tourne rounde.*} *Plin.lib.*11.*capite* 57.Erecta autem,rugarúmque ambitu contorta. *Cic.*2.*de Natura deorum*,Non est enim ætheris ea natura, vt vi sua stellas complexa contorqueat. *Ibidem lib.*3. Æquàm rhetoricè,quàm copiosè,quas sententias colligit? quæ verba contorquet? vt licere cuiuis rhetori intelligas.

Cōntōrtŭs,a, um,participium , Distortus.{ מעות *meʿuvâth* מעקל *me ʿukkâl* מעקש *meʿukkaschכפוף caphúph. συστραμμένος.*GALL.Tors,recoquillé.ITALIC.*Torto,distorto.*GERMA.Vmbgeträhet/gekrumbt.HIS. *Torcido.*ANG.*Vnrested,made crooked,couried or wrinckled.*} ¶ Et contortæ res, dicuntur perplexæ & perturbatæ , & sibi ipsis minimè colærentes.*συνειλημμένα.Cicer.*1.*de Orat.* Contortas res,& sæpe difficiles, necessariò perdiscimus. [Si contortus turbuo perfregit arbores, *Senec.cap.*16 *de Const ad Mart.*]

Cōntōrtŭlus,diminutiuum à Contortus.{ ANGLI. *Vnrested,wreished, intricated.*} *Cicero libro secundo Tusculan.* Sitne igitur malum dolere, néne , Stoici viderint, qui contortulis quibusdam ac minutis conclusiunculis,nec ad sensus permanantibus.effici volunt,non esse malum dolorem.

Cōntōrtĭo,onis,Flexio. {עקשות *ikkeschúth* מעקש *maʿakâsch. συστροφή,σφίγξις.*GALL.Estorse,estorsement. ITAL.*Torcimento.*GERMA. Vmbwendung/vmbtreibung.HISPAN.*Torcimiento.* ANGL.*Vnresting, wreathing,or turning round.*} *Cicero de Fato* , Maius est enim has contorsiones orationis , quàm signorum ortus , obitúsque perdiscere.

Cōntōrtē,aduerb.Obliquè.{*συστροφικῶς.*GALLI.Torruement,obscurement.ITA.*Auiluppamente,& obscuramente.* GER.Verwirrtechtig/mit verdunckung.HIS.*Torciendo,obscuramente.*ANG.*A wrie, obscurelie,intricatlie.* } *Cicero primo de Inuent.* Hic considerandum erit nequid perturbate dicatur.

Cōntōrquēndus,*Cic.*2.*de Orat.* qui tanquam machinatione aliqua tùm ad seueritatem,tùm ad remissionem animi,tum ad tristitiam,tùm ad lætitiam est contorquendus.

Cōntŏrtŭplĭcārĕ.Contortè plicare.{ עקל *ikkâl συστρεφόμενος.* GAL. Plier tortuement.ITAL.*Volgere tortamente.*GERM. Verwirren/vmbtrumb zusammen wickten.HISP.*Torciendo bolver,plegar.* ANGL.*To fold or wrappe together or plaite awrie.*} *Plaut.in Persa.* Ita sunt Persarum mores,longa nomina,Contortuplicata habemus,Hoc est,adeo dura & quasi confragosa,vt vix efferri possit.

Cōntrā,{ אל *hal* נגד *néghedh* נכח *nochách. κατά, κατέναντι.* GALL. Contre. ITA.*Contro.*GERM.Wider/entgegen.HISP.*Contro.*ANG.*Against.*} cum accusatiuo,Præpositio est quę & separatur,& componitur:significáque Aduersum,locum que vel personam designat. Separata est *apud Virgilium*,Contra Pompeium constitit in aciem. *Cæs l.*3. *de bel.ciu.*

Contra bonum morem. *Senec. cap. 1. de Const. ad Mart.** C. Cæsar si foro vacasset, nō alius contra Ciceronem nominaretur. (i.) qui Ciceroni compararetur.) *Quintil.*] ¶ Componitur autem cum dictionibus incipientibus à d. vt cōtradico : c, vt Contraeo : u, vt Contrauenio. ¶ Inuenitur etiam Contra, pro E regione, siue Ex oppositō. ἀναντίον & hoc tam cum casu, quàm sine casu. *Virgil. Æneid.* Italiam contrà. *Iuuenal.* Stat contrà, starique iubet. *Virgil. 3. Æneid.* Contra clara mari respondet Gnosia tellus, *Plaut. in Amphit.* Hostes crebri cadunt, nostri contrà ingruunt. [Contra Massiliam insula. *Cæs. l. 1. de bell. ciu.* & vbique passim Insulam, quæ contrà Brundusium portum est, occupauit. *Cæsar 3. de bello ciuil.* Contra regiam *Suet. in Aug. c.* 31. Contra tribunal. *Suet. in Aug. c.* 44. Adsistite omnes contra me (id est, ex aduerso, è regione) *Pl. pseud. sc.* 2. *a.* 1. Pax contra Brundusium facta. *Velleius.* Contra fige stabilem gradum. *Senec. c.* 6. *de Consol. ad Mart.* Contrà conserta manu *Plaut. Men. sc.* 1. *a.* 1. Ita à me contra factum est. *Plaut. Aul. prolog.* (i. bonus fui malis.) Tubæ vtrinque canunt: Contra consonat terra. *Plaut. Amph.* Certum est hominem contra conloqui. *Ibid.* vt confidenter mihi contra astrit. *Plaut. Capt. sc.* 1. *a.* 3. Video illam, vbi me contra aspexit. *Plaut. Milit. sc.* 1. *a.* 2. Illa illum (amat) contrà, qui amor cultu optimus. *Plaut. Mer. sc.* 1. *a.* 2. *Item Cure. sc* 3. *a.* 1. *& pseu. sc.* 4. *a.* 2. *Merc. sc.* 1. *a.* 2. *Item,** Auro cedo contrà modestum amatorem.* Cedō contrà orichaleo. *Pl. Cure. sc.* 3. *a.* 1. *Item,** Orichalcho contra non carum fuit meum mendacium *Pl. pseud. sc.* 5. *a.* 2.] ¶ Ita Contra se, ἐξ ἀντίας ἀντὶ e regione. *Sue. in Caligula* : Qua epulatione, equiti Romano contra se hilarius auidiúsque vescenti partes suas misit. ¶ Aliquando ponitur pro vicissim, ἀντὶ πάλιν. *Ter. in Adelph.* In eo oblecto solùm, & charum ille vt item contra me habeat facio sedulo. [Confer contrà gradum pariter. *Plaut. pseu. sc.* 4 *a.* 2.]

Cōtractus. *Vide* CONTRAHO.

Contrādico, Refragor. {מאן *meén.* ἀπαγορεύω. GA. Contredire. ITA. *Contradire.* GER. Widerreden/widersprechen HISP. *Contradezir.* AN. *To gainsay.* } *Cic. Tusc.* Vt quum is, qui audire vellet dixisset quid sibi videretur, tum ego contradicerem. *Idem 7. in Ver.* Quàm palàm principes contradixerint.

Contrādictum, cti. *Quint. in Proœm. libr.* 4, Dissoluere contradicta.

Contrādictio, verbale. {ἀπαγόρευσις. GALL. Contradiction, obiection contre ce qui est proposé, contredit. ITAL. *Contradittione.* GERM. Widersprechung/widertegung. HISPANI. *Contradicion.* ANGLI. *Gaine saying.* } *Quint. libro 2 capit.* 18, Ponuntur hæ quandoque in secundo, *Cic. de Orat.* contradictiones. Id est, Instantiæ & obiectiones quas vocant.

Contrādictor, verbale à Contradico. ἀντίλογος *Vlp. D. lib.* 40. *Tit.* 12. *l.* 27. Quod si is qui pro libertate sua litigat, desit, Contradictor vero præsens sit, &c. *Et Tit. 16. l.* 3, Cum non iusto contradictore quis ingenuus pronuntiatus est.

* Contrado, dis. pen. prod. (παραδίδωμι) Idem quod simplex trado. *Lucr. lib.* 1, Multaque præterea tibi possum commemorando Argumenta, fidem dictis contradere nostris.

Contrāho, is, contraxi, contractum, Colligo, & in vnum congrego. {אסף *asáph* קבץ *kibbéts* משך *maschach.* συσσύρω συλλέγω. GALL. Attirer ensemble, amasser, serrer presser. IT. *Ritringere, raunare.* GE. Zusamen zichen HIS. *Estrechar ò encoger.* ANG. *To drawe or gather together.* } *Lucta. lib.* 3. Præterea vt ad se multitudinem contrahat *Virg.* 3. *Æneid.* contrahimúsque viros. *Pomponius Lætus. & Marcel. Epist. Attic. libr.* 8. Vos hortor, vt quodcunque militum contrahere poteritis, contrahatis Contrahere auxilia, *apud Liu. de bel. Punic.* Contrahere pecuniam, *Plin. Epist.* 311. Contrahere amicitiam, *Cic. de Amicit.* Quæ in rerum natura, totóque mundo constarent, queque mouentur, ea cōtrahere amicitiam, dissipare discordiam. [Contrahere matrimonium. *Suet. in Calig. c.* 25. *Item,* contrahit vela inhibétque remos. *Metaph. Quintil.* Contrahuntur in arma facilius pusilla corpora. *Senec. cap.* 8. *de Tranquil.* Contrahere naues (pro vndique colligere.) *Suet. in Calig. cap.* 29. Contrahere captiuos; *Liu. l.* 7. *d.* 4. Contrahere certamen, *Idem lib.* 5. *d.* 4. *& lib.* 6. *d.* 4 Si quis pugnam expectat, lites contrahat. *Plaut. Capt. prolog.*]

¶ Quandoque ponitur pro Facio, commito, πραγματεύομαι. vt, Æs alienum contraxi. *Plin. Epist.* 55. Vt æs alienum exolueret, contractum ex pulcherrimis causis, *Cicer. Quint frat. lib.* 1. Constate inter omnes video, abs te summam adhiberi diligentiam, nullum æs alienum nouum contrahi ciuitatibus. *Idem ad eundem*, Ea molestiis sinè hominēs ferre debent, quæ ipsorum culpa contracta sunt. Aliquando pro paciscor, & conuentionem facio. συντίθεμαι : vt sit in emendis, vendendísque mercibus, *Idem libro tertio Offic.* Tollendum est igitur ex rebus contrahendis omnē mendacium. *Et libro* 1. Nulla vitę pars neque publicis, neque priuatis, neque forensibus, neque domesticis in rebus, neque si tecum agas quid, neque si cum altero cōtrahas, vacare officio potest. [Hoc ibi contraxit Cicero. (i. malum arcessiuit.) *Velleius.* Nam mea sit culpa, quod egomet contraxerim id Alcmenæ si innocenti huic expectat. (i. admiserim, commiserim) *Plaut. Amphitr.* Plus à nobis vanitate contrahitur, (i. peccatur) *Senec. cap.* 18. *de Const. ad Polyb.*] Aliquando pro Constringo, astringo, & in angustum adduco. συστέλλω puta quæm nerui contrahuntur rigore, aut metu, ita vt extendi nequeant. Vnde Contractio, συστολή. *Idem* 1. *Tuscul.* Sed eo quod in hoc est, omnis animi contractio ex metu mortis. *Et libro* 4. Animósque demittunt, & contrahunt, scilicet timore.

¶ Aliquando pro paro, & concilio. κατασκευάζω. *libr.* 1. *ad Herenn.* A nostra persona beneuolentiam contrahemus, si nostrum sine arrogantia laudabimus. [Multi quos forum curia, sermo mecum contraxerat. i. mihi coniunxerat. *Senec. cap.* 11. *de Tranquil.* Contrahere frontem, est fronti rugas inducere. συνάγω τὸ μέτωπον. *Plaut. in Prologo Amphit.* Quid? contraxistis frontem, quia tragœdiam dixi hanc?

Contractus, participium. {אסוף *asúph* נאסף *neesáph* מקבץ *mekubbáts.* συνεκτός. συνεσταλμένος. GALLIC. Attiré & amené ensemble, amassé, assemblé ITA. *Storto, corto, retirato.* GERMA. Zusammen gezogen/eingezogen HISPA. *Cosa estrecka y encogida.* ANGL. *Drawen, brought or gathered together.* } vt Contractus exercitus, *Liu. 7. bell. Pun.* Contracta bilinguitas, *Cic. de Orat.* Contractæ res, *idem* 1. *Offic.* Paupertas contracta, *apud Horatium*, &c. Contracta & astricta eloquentia putanda est Dialectica. *Cicer. de Clar. Orator.* [Contracta rixa. *Vellei.*]

Contractiūs, a, um, Nomen ex participio. Breuis, astrictus. ANGLIC. *Short, like abredged.* } *Cic. in Parad.* Accipies igitur hoc paruum opusculum lucubratū his iam contractioribus noctibus. *Colum. libr.* 5. *c.* 5. Sed nec quæ spatiosiora, quàm decem pedum, neque contractiora quàm quatuor. [Contractius habitare. *Senec. c.* 9. *de Tranquil.* Contractum solicitudine animum soluere. *Idem c.* 16. *de Consol. ad Eli.* Contracta in vnum species, & contracta in arctum. *Velleius.* Quamquam vitio pars malorum contracta. *Ouid. Epist.* 8. *l.* 4 *Trist.* Cōtractas emptionibus domos. *Velleius.*]

Contractus, us, ui, nomen : Iurisconsultis est quum negotium inter duos plurésve data opera geritur, vt vel vterque inuicem vel alteruter obligetur, vt in emptione, venditione, locatione, conductione, &c. {Græci vocant συνάλλαγμα. ANGLICE. *A bargaine, a couenaunte.* }

Contractio, verbale. {קבץ *kibbéts.* συστολή, σύναμμα GALLIC. Retirement ou retraite. ITALIC. *Kistrattione.* GERM. Zusammen zichung. HISPA. *Estrechar a ò encogimiento.* ANGLICE. *A gathering together, a short ning.* } *Cic. 3. de Orat.* Aut contractione breuius fieret, aut productione longius. Superciliorum remissio & contractio, *apud eundem 3. Offic. Idem* 4. *Tusc.* Eodem enim in vitio est effusio animi in lætitia, quo in dolore contractio. ¶ Contractio dictionum apud veteres. Vocales siue vocalibus sæpe breuitatis causa contrahebant versus, vt ita dicerent, mult'modis, vas'argentis, palm'& crinibus, tect'tractis. Quod vero licentius, quàm quod hominum etiam nomina contrahebant, quo essent aptiora? Nam vt duellum bellum, & duis bis: sic Duellum eum qui Pœnos classe deuincit, Bellum nominauerunt. Superiores autem appellati erant semper Duellij. Quinctiam verba sæpe contrahuntur, non vsus causa, sed aurium. Quomodò enim vester axilla ala factus est, nisi fuga literæ vastioris? Quamlibet enim è maxillis è taxillis, & vexillo, & paxillo, consuetudo elegans Latini sermonis euellit. Libenter etiam copulando verba iungebant, vt sodes pro si audes, sis pro si vis. Iam in vno Capsis tria verba sunt, ain pro aisne, nequire pro non quire, malle pro magis velle, nolle pro non velle, dein etiam sæpe, & exin, pro deinde & pro exinde dicimus. Quid illud non olet vnde sit? quod dicitur cum illis cum autem nobis non dicitur, sed nobiscum : quia si ita diceretur, obscœnius concurrerent literæ, vt etiam modo, nisi autem interposuissem concurrissent, Ex eo est mecum & tecum, non tusmecum & cum te, vt esset simile illis nobiscum atque vobiscum, *Cic. in Orat.*

Contractiūncŭla, diminutiuum. {συστολίδιον μικρὰν ἐπάνοδον συστολῆς. *Cic.* } *Tusc.* Hoc detracto, quod totum est voluntarium ægritudo erit sublata illa mœrens: morsus tamen & contractiunculæ quædam animi relinquentur.

Contrecto, as, are, frequentatiuum à contraho, Attingo, frequenter tango. {נשש *taphás* משש *mischschésch* נגש *ghischsch.* καταψηλαφῶ. GALL. Attoucher souuent & manier. ITAL. *Maneggiare, tocare spesso.* GERMAN. Offt berūren/betasten. HISPAN. *Tratar y tocar entre las manos, ò muchas vezes.* ANG. *To touche and handle of ten.* } *Colum. lib.* 12. *c.* 4. Ne contrectentur pocula. *Plin. lib.* 28. *c.* 2. Capillum verò contrectari. contra defluuia, &c. Oculis contrectare. *Tacitus lib.* 2. Nam quo pertinuit nudare corpus, & contrectandum vulgi oculis permittere. [Quoties te Argyrippum vetui contrectare, colloqui &c. *Plaut. Asin. l.* 4. *a.* 3.]

Contrectātio, onis, Attrectatus. {ψηλάφησις. GALLIC. Atouchement, maniement. ITAL. *Maneggiamento.* GERM. Betūrung/handlung. HISPAN. *A qui tratar entre las manos.* ANG. *Often touching or handling.* } *Cic. de Natura deorum.* Quod ni ita esset, cur non gestiret taurus equæ contrectatione, equis vaccæ.

Contrectābiliter, aduerb. {ψηλαφητῶς. *Luc. lib* 4. leuissima corpora debent Contrectabiliter caulas intrare palati.

Contrāliceor, eris, eri, Ex aduerso licor. { GALLICE. Mettre & dire à l'encant contre quelqu vn. ITAL. *Mettere all incanto contra al guno.* GE. Einen oberbieten, mehr auff ein ding bieten dann ein anderer. HISPA. *Poner en almoneda contra alguno.* ANGLIC. *To price or cheapen against any.* } *Cæsar 1. bell. Gall.* Proterea quod illo licente, contraliceri audeat nemo.

Cōtrāpositus, adiectiuum, Pro opposito. {אשר כנגד *aschér chenégedh.* ἀντίθετος. GA. Contreposé, mis au contraire. IT. *Contrapotto.* GE. Entgegen gesetzt. HISP. *Contrapuesto.* AN. *Layed or sett against.* } *Quint.* De æquo, vero, iusto, bono, déque iis quæ sunt composita, disputat. [Contraponere *Idem ibi.*

Contrārius, à Contra fit, significâtque oppositum & repugnans. {אשר כנגד *aschér chenegbedh.* ἐναντίος. GALLICE. Contraire, repugnant, opposite. ITAL. & HISPA. *Contrario.* GERM. Ouidertig/streytig/entgegen/gesetzt. ANGLICE. *Contrarie.* } Ex quo contrarior, ἀναπολογία, verbum, repugno aduersor : quod apud idoneos non reperitur, licet *Perottus* ponat.] In contraria versus equus. *Ouid. Ele. 3. l.* 1. *Trist.* Contraria arma sequi. *Ouid. Eleg. 12. l. Trist.* In contrarium tulit, *Quin.* Contrariis religionibus procurare fulgur. *Gell. cap. 5. lib.* 4. (de fraude Aruspicum) Contrarium nullum sine alio contrario. *Idem c.* 1. *l.* 9. Contrarium nullum sine altero contrario. *Gel. c.* 1. *l.* 6. Et ex contrarijs definitiones. *Ibid.* Ex duobus contrarijs altero manente, alterum constitui non potest. *Gell. c.* 13 *lib.* 6. *Item.* Econtrario. *Quint.*] Contrarium est quod cum ipsa repugnat. Dialectici in Topicis faciunt quatuor species. Relationem : vt, pater, filius : dominus, seruus : ingenuus, libertinus, Priuationem : vt Cæcitas. Contradictionem : vt, Sempronius non est obligatus : & contrarietatem : vt albedo, nigredo. Contra-

ria sunt,quum alterum ait,alterum negat. *Cic.Acad.* 4. Contrariorum genera multa, vnum eorum, qui in eodem genere plurimum differunt: eodem autem genere dicuntur, quibus propositis occurrunt tanquam è regione contraria,vt celeritati tarditas.Hæc quæ ex eodem genere sunt, appellantur auersa: vt, si stultitiam fugimus,sapientiam sequamur. Sunt valde contraria alia quæ appellantur negantia & apophratica Græcè,contraria aientibus, vt, si hoc est illud non est.Sunt contraria,quæ priuantia licèt appellamus Latine,Græcè appellantur Steretica: præpositio enim In, priuat verbum ea vi quam haberet,si In,præposita non fuisset,vt;dignitas, indignitas:humanitas,inhumanitas.*Cic.de vniuersitate*, Eos qui propè copulentur, contrariáque regione,aut pone quos,aut ante labantur,&c. *Cic.de Inuen.* Contrarium est,quod positum in genere diuerso,ab eodem, cui contrarium esse dicitur, plurimum distat.

Cōtrārietās,tis. {ἐναντίωσις, vel ἐναντιότης. ANGL.*Contratie heguneſtandingk.*} *Macrobius lib.2.Commen.c.14.* Nunquam fieri potest vt circa vnam eandémque rem, vno eodémque tempore contrarietates ad vnum idémque pertinentes eueniant.

Cōtrārīē,aduerbium.{לחפץ *lehépheṣ* נגד *neghéḏ* בעמת *beammáth.* ἐναντίως.GAL.Au contraire,au rebours.ITA.*Al contrario, alla riuerscia.* GERM. Widerwertigklig/entgegen. HISP.*Al contrario.* ANG.*On the contrarie.*} *Cic.1.de Orat.* In quo aut ambiguè quid sit scriptum,aut contrarie.

Cōntrāsto,as,Aduersor,repugno,resisto. {שטן *saṭán.* ἀντίστημι, ἀντιπίπτω.GAL.Contrarier,repugner.ITA.*Contrastare.*GERMAN.Entgegen gehn.HISP.*Contradezir.* ANG.*To gaineſtad.*} *Nævius*, Contrastat mihi,nec me sinit loquier.

Cōntrāuēnĭo,is,Ex aduerso occurro,aduersor,contrà pugno. {קרת *karáth* נגד *neḡéḏ.* ἀντιτίθημι.GALLIC.S'opposer,contreuenir.ITAL.*Contraporsi.*GERM.Entgegen kommen/entgegen gehn.HISP.*Contraponer se.*ANGLIC.*To come on the contrarie,to on pone him self.*} *Cæsar 7.bel. Gall.* Hoc animo, vt si qua ex parte contraueniretur, acie instructa depugnarent. *Cicer.lib.1.Tuscul.* Ego vero facilè sum passus, ne in mentem quidem aliquid conueniret, ita isti faueo sententiæ.

Cōntrĕmo,is,ere, penultimâ corrept.Tremo. {רגז *raḡáz* רעש *raṡáṡ.* τρέμω, τρομέω. GAL. Trembler de peur,trembler tout estonné. ITA.*Tremare.*GERM.Erzitteren.HIS.*Tremblar.*ANGL.*To tremble and be astonied forfeare.*} *Cicero tertio de Orator.* Cœlum tonitru contremat. *Idem pro Sest.* Cuius in mea causa nunquam fides vtriusq; contremuit.

Cōntrĕmīsco,is,ere,Contremere.{ ANG.*To tremble or feare.*} *Cic.1.de Orat.* Et tota mente,atque omnibus artubus contremescant. *Cecin.ad Cic.lib.6.* Totò corpore contremisco,non pœnæ metu,sed illius iudicij. *Sent.epist.66.* Fortes simus aduersus fortuita,non contremiscamus iniurias,non vulnera,non egestatem.

Cōntrĭbŭo,is, ere,Simul tribuo,confero.{συμπλέω, συμφορέω, ὠ. GALL. Contribuer.ITA.*Dare insieme.*GERM.Zugeben/einstheſſen/ mitanderen etwas geben. HISP. *Contribuir con otro.*ANGLIC. *To contribute,to giue with others.*} *Cicero 14.Philip.* Vrbem ad eam rem pecuniam dare, contribuere,soluere iubeant. *Ouid.7.Metamorph.* Nec non Peneus, necnon Sperchiades vndæ contribuêre aliquid. * Contribuere alterum,pro Alterum altero pensare. *Senecæ de Benefic.&.* de Beneficio & iniuria loquens, An alterum alteri contribuere debeam, & nihil negotij habere, vt beneficium iniuria tollatur, beneficio iniuria. * Pro attribuere. *Cic.pro Milone.* Nam quæ mihi contribuenda laus esset ipsi,quum tantum,&c. [Contribui concilio *Liuius lib.6.d.4.* Contributi erant cum Oscensibus Calaguritani. *Cæs.1.bel.ciu.* Ambracia contribuerat se Ætolis *Liu.8.d.4.* Nuper in Aisaicum contributi concilium. *Liu.2.d.5.* Contribuere regna *Sue.in Aug.c.48.* Contribuere in tribus nouos ciues. *Velleius.*]

Cōntrĭbūtio,verbale.{συνεισφορά. ANG.*A geuing together.*} *Papin.in l. 1.ff.ad leg.Rhod.de iactu.* Lege Rhodia cauetur, vt si leuandæ nauis grata iactus mercium factus est, omnium contributione sarciatur, quod pro omnibus datum est.

CONTRIBVTA IVLIA,Bæturiæ oppidum est in tractu Celtico,qui est inter Bænim & Anam fluuios. *Autor Plin.lib.3.c.1.*

Cōntrīsto,as,are,Tristitiam afficio.{עגם *haṡaḇ.* λυπέω.GAL.Contrister, marrir,chagriner.ITALIC.*Contristare.*GERMAN. Betrüben/bekümmern/bekummeren.HIS.*Entristecer à otra cosa.*ANG.*To make sad and heauie.*} *Cæl.Cic.lib.*8.Contristauit hæc sententia Balbum Cornelium, & scio eum questum esse cum Scipione. *Valer.Flac.lib.6.* Argon. Iupiter,heu,mæsto contristat sydera vultu. [*Sencc. epist.*85. *&c.*15.*de tranquill.*}

Cōntrŏuērsŭs,a, um, Ambiguum, & quod est in controuersia positum.{תלוי *talúi.* ἀμφισβητούμενος.GAL.Controuerse,litigieux,dequoy on n'accorde point ensemble, differant.ITAL.*Litigioso,dubio.*GER. Das noch im kampf oder streyt hangt/das noch zweyfelhefftig ist. HISPA. *Contencioso,dudoso.*ANG.*That is in controuersie.*} *Cic.de Diuin.* Sed isti sumunt pro certo,quod dubium controuersúmque est. *Idem pro Murœna*, Sin aliter,etiam controuersum ius nosse & tractare videare. *Gellius*, Argumenta autem continebat aut probabilia esse debere, aut perspicua,& minime controuersa. *Cic.de Legibus.* Res controuersa,& plena dissensionis.

¶ Controuersus sibi,id est,contrarius. *Macrob. Comment.libro primo, capite sexto.* Nec aliter tamen controuersa sibi,ac repugnantia & natura communionem abnuentia promiscere terram dico & ignem potuisse.

Cōntrŏuērsĭa, Est certarum personarum de re propria contentio. {מחלקת *machaloḳeth* ריב *rib.* ἀμφισβήτημα. GA.Controuersie,debat, different,procés.ITALIC.*Litigio,controuersia,contesa.*GERMA.Span/ zanck.HIS.*Question.ò contienda con otros.*ANG.*Controuersie,debate,variance.*} *Cicer. Aelio proconsuli*, Nullam omnino arbitramur de ea hæreditate controuersiam eum hodie habiturum. [Controuersiam dixeram,vt sponsio fieret. *Plaut.Men.sc.2.a.4.* Corruptè legit. *Passer.* Dixi eam in controuersiam vt sponsio fieret. Nulla controuersia mihi tecum erit(ob dotem filiæ) *Pla.Aul sc.4.a.1.Item.* Repromisisti,si quisquam hàc asseruisset manu,sine controuersia omne argentum reddere. *Plaut.Curc.sc.2.a.5.*] ¶ Sine controuersia,significat sine dubio. ὁμολογουμένως. *Idem lib.3.Offic.* Panætius igitur,sinè controuersia de officiis accuratissimè disputauit. Genus est controuersiæ,quum & quid factum sit, conuenit, & quo id factum nomine appellari oporteat, constat,& tamen quantum,cuiusmodi & omnino quale sit quæritur. *Cicero de Inuen.* Ex contrariis legibus controuersia nascitur, quum inter se duæ videntur leges aut plures discrepare. , Controuersiam definitionis vide in definitione. *De Inuent.2.*. Controuersia omnis aut de re,aut de nomine esse solet. *De Fin.4.* Nominis controuersia est quum de facto conuenit,& quæritur id quod factum est, quo nomine appellatur. *de Inu.2.* Ex scripto & scientia controuersia consistit,quum alter verbis ipsis,quæ scripta sunt,vtitur:alter ad id quod scriptorem sensisse dicetur, omnem dirigit actionem. *De Inuent.1.* Scripti controuersia,est ea,quæ ex scriptionis genere nascitur. *Ibidem*, Ex ratiocinatione nascitur controuersia, quum ex eo,quod vsum est,ad id,quod nunquam scriptum est, peruenitur.

[Controuersim. *Apuleius Apol.1.*]

Cōntrŏuērsĭŏlă, Diminutiuum à Controuersia: vt Gratiola, à Gratia. *Diomedes Grammaticus lib.1.*

Cōntrŏuērsĭōsŭs,Controuersus.{תלוי *teluí.* διάδικος, ἀμφισβητήσιμος.GA. Litigieux,contentieux.ITALIC.*Litigioso.*GERMA. Spänig/zänckisch. HISP.*Contencioso.*ANG.*Full of controuersie,debate or variance.*} *Liu. lib.3.* Quem enim finè hoc priuatæ rei iudicem fecisset,vt controuersiam adiudicaret rem.

Cōntrŏuērsor,aris,ex Contra & Versor,per mutationem a, in o, Contendo,litigo,repugno. {רב *ráḇ.* ἀμφισβατῶ. GALLIC. Auoir different ensemble,discorder & auoir diuerse opinion. ITALIC. *Contendere,litigare.*GERM.Ein span haben/zancken/stöſſig sein.HISPAN.*Tener queſtion.* ANGLIC. *To be at variance, to strine.*} *Cicero in Protag.* Nunc à vobis ô Protagora & Socrates postulo, vt de isto concedatis alter alteri, & inter vos de huiusmodi non controuertemini.

Cōntrūcĭdo,as,pen.prod.Trucido. {רצח *raṡáḥ.* κτεινίνω. GAL. Meurtrir,tuer cruellement.ITA.*Tagliare à pezzi.*GERM. Gantz grausam vmbbringen oder ertöden.HIS.*Matar despedaçando.*ANG.*To murther,to kill.*} *Cic.pro Sest.* A quibus huic multis vulneribus acceptis, ac debilitato corpore & contrucidato,se abiecit exanimatus. [*Sueton. in Cæs.c.75.& in Nero c.43*] .

Cōntrūdo,is,penultima producta.Simul trudo,compingo, constipo, coarcto.{ σωρεύω.GALLIC.Pousser dedans tout ensemble. ITALIC. *Spingere per forza.*GERM.Miatrucken/hmein tincken.HIS. *Empuxar por fuerça.*ANG.*To shruſt in altogether.*} *Cicero 7.in Verrem*, Et quod eodem cæteros piratas contrudi imperarat,intellexit, &c. Contrudi in naues. *Cic.in Sallusti.*Contrudi in dolia plena vina eorum, *Varro 1.de Re rust.*

Cōntrūncārĕ, Est truncare, vel mutilum reddere, vel etiam imminuere.{קצר *kaṗháḏh.* κολοβόω.GA.Rongner,oster les lopins.ITA.*Troncare.*GER.Bestumpten/behawen. HISP. *Cortar miembros.* ANG.*To make a stumpe,to lame.*} *Plautus in Sticho*, Dum equidem hercle quod edant addas,meum ne contruncet cibum.

Cōntŭbĕrnĭum,Verbum castrense, *sicus scribit lib.1. de Re mil.Vegetius*, significans decem milites sub vno papilione degentes, quibus præerat decanus,siue decurio,qui caput erat contubernij. {דרור *ghedúḏh.* ὁμὸσκηνία. GALL.Vne chambrée de gens de guerre,accompagnement,societé.ITALI. *Allogiamento.*GERM.Ein rott kriegsleuten.HIS.*Tienda.* ANG. *A compagnie of ten souldiours in one pauillion.*} Quin ipse etiam papilio eo nomine dicebatur. *Cæsar 2. bell.Ciuil.* Depositis in contubernio armis vallum relinquebant. [Mox ista contubernia sublato clamore soluentur. *Senec.cap.10.ad Mart. Item* Sciebam in quàm tumultuosum contubernium me natura clusisset.] Vnde accipitur pro conuictu & sodalitate. {חברה *ḥḇerah.* συμπολιτεία συναστηρ. GALL. Compagnie de gens qui viuent ensemble. ITAL.*Compagnia di gente che viuono insieme.* GERM. Ein gesellschafft deren so bey einander wohnen. HISPAN. *Campaña de casa y de mesa.*ANGLIC. *Fell toshipp, a companie of souldiours.*} *Cicer.7.in Verr.* Vbi illud contubernium muliebris militiæ, in illo delicatissimo litore. *Plin.in Epist.* Adhuc filium puertiæ ratio intra contubernium tuum tenuit,id est,consuetudinem, familiaritatémque domus tuæ; [Mansit in contubernio matris,pro vixit cum matre. *Suet.in Calig.ca.* 10. Admouere contubernio suo. *Su.t.in Tib.c.14.& Suet.in Cæs.c.49. & in August.c.88.* Plura *Veget.c.13.d.2.*] Contubernium item proprie seruile connubium. *Paul.li.Sen.2.c.10.* Inter seruos & liberos matrimonia contrahi non possunt,contubernium potest. *Hotomanus.* & hinc contubernalis mulier.[Contubernium,(de stupro) *dixit Suet. in Calig.cap.36*]

Cōntŭbernālēs,dicuntur, qui iisdem contuberniis vtuntur. {רעה *reáḥ* רעות *reṫéh.* συσκηνία, συσκηνῶται. ANG. *Chamber fellowes*} *Cic. ad Papyr. lib. 9.* Habuisses enim non hospitem sed contubernalem. ¶ Contubernalis mulier proprie dicitur serui. Nam vxoris nomen in libera tantum ponitur. *Scævola de fideicom.lib.* December dispensator meus, Seuerus villicus & Victorina villica in decem annos liberi sunto. *Col.lib.1.* Sed qualicunque villico contubernalis mulier assignata est,quæ contineat eum. Dictum contubernium à tabernis. *Festus.*

Cōntŭĕor,ēris penult.product. Fixo obtutu aspicio. {נשקף *nishkáph* חביט *hibbíṫ.* ἐμβλέπω τενὶ. GAL. Regarder fermément, ietter toute sa veuë sur quelque chose.ITALIC.*Guardare fisso.*GERM.Stetzig ansehawen. HISP. *Mira.* ANG. *To looke beholde sted faſtitle.*} *Cicer.1. Tuscul.* Quod tandem spectaculum fore putamus, quum totam terram contueri licebit? *Idem 4.de Nat.deor.* Similiter facias ac si me roges cur te duobus contueat oculis, & non altero contueat,quum idem vno assequi possim. *Plin.lib.7.c.1.* Contuentes solem immobilibus oculis.

Cōntŭĭtŭs,ūs,aspectus. {מבט *mabbáṭ.* σωφις, ἀπιωμός. GALLICE.

Veue ferme, attentif regard. ITA. *Vn guardare.* GERM. Anſchawung. HISP. *Mirar.* ANG. *Attentiue and ſtedfaſt beholding.* } *Cicero pro Sext.* Facit enim, Iudices, veſter iſte in me animorum oculorúmque contuitus, vt mihi iam licere putem remiſſiore vti genere dicendi.

Cōtumax, penultima correp. Pertinax, propoſiti tenax, quíque nullis rationibus à propoſito poteſt abduci. { מורד *morér* מרד *moréth.* αὐθάδης, ἀπειθής. GAL. Deſobeiſſant, depriſeur & contemnant ſon ſuperieur, rebelle, opiniaſtre, fier. ITA. *Contumace, diſubidiente.* GERMANI. Eigenrichtig/widerſpennig/vngehorſam. HISP. *Rebelde y porfiado.* ANG. *Diſobedient, froward, ſtubborne ſelf willed.* } Et proprie inferiorum eſt in ſuperiores. *Cicer. Attic.* Saram nefarium cognoui hominem, præterea in me contumacem. *Autor ad Herenn. libr. 1.* In ſuperiores contumax in æquos & pares faſtidioſus. ¶ Dictum autem volunt Contumacem ſiue à contemnendo, ſiue, vt aliis placet, à tumore, hoc eſt, ſuperbia. [Vide contumacia.] ¶ Vnde à Iuriſconſultis Contumax dicitur, qui tribus propoſitis edictis, vel vno pro tribus quod vulgo *Peremptorium* appellatur, Iudiciſque literis euocatus, præſentiam ſui facere contemnit. Contumax (*inquit Donatus*) dicitur contemptor potiorum. *Martial. lib. 2.* Ne me dixeris eſſe contumacem. [Contumaciſſimum dolorem conſumit dies. *Senec. cap. 8. de conſol. ad Marc.* Contumax omnis mœror. *Senec. cap. 11. de conſol. ad Elb. & ca. 16.* (id eſt, ferox.) *ibidem.* Contumaces & violenti. *Suet. in Tib. cap. 2.* Contumaci epiſtola. *Idem in Clau. cap. 35.*] ¶ Dicitur quandoque etiam in bonam partem. *Cornel. Tacitus,* Contumax etiam aduerſus tormenta ſeruorum fides. [Contumaciùs nos erigamus (i. fortius) *Quintil.*]

Cōtumāciſſimus, ſuperlatiuus. *Seneca de Conſol. capite octauo.* Dolorem dies conſumit licet contumaciſſimum. *Idem Epiſtol. 84.* Hæc contumaciſſimos & iugum recuſantes in alienum egit arbitrium.

Contūmācia, Inobedientia, cum ſuperbia quadam coniuncta. { מרה *ſaráh* מרד *méredh.* ἀπείθεια, αὐθάδεια. GAL. Fierté, deſobeiſſance au ſuperieur, opiniaſtre ITA. *Contumacia, diſpregiamento d'autorità de maggiori.* GERM. Butherſpennigkeit/vngehorſamkeit/hals ſtarrigkeit. HISP. *Aquella recheldia y profia.* ANG. *Stubburnneſſe. diſobedience, frowardneſſe.* } *Cic. pro Roſc.* Eſt tuæ contumaciæ, arrogantiæ, vitæque vniuerſæ vox. ¶ Accipitur aliquando in bonum, quemadmodum & Contumax. *Cic. 1. Tuſc.* Adhibuítque liberam contumaciam, à magnitudine animi inductam, non à ſuperbia. [Libertas & contumacia. *Suet. In Aug. c. 54.* Grammatici à tumendo dictam eſſe contumaciam putant, quibus non ſemel videtur ſuffragari Cic. contra Verrem, vt Contumacia nihil aliud ſit, quàm habitus oris ſuperbia atque arrogantia quadam inflati atque intumeſcentis. *Liu. de Appio Claud. lib. 2. ab vrb.* eadem contumacia in vultu.]

Cōtūmāciter, aduerbium. Inobedienter, ſuperbè, præfracté. { αὐθαδῶς. GAL. Fierement, ſuperbement, opiniaſtrement. ITA. *Con contumacia.* GERMANICE. Widerſpennigklich/halsſtarrigklich. HISPANIC. *Por fidamense.* ANG. *Diſobedientlie frowardlie, ſtubburnelie.* } *Liu. 2. ab Vrb.* Nec vlla vi dominari poterant, tantum certamen animis imbiberant: ſegniter, otioſe, negligenter, contumaciter omnia agere. Contumaciter ſpernere imperia validorum. *Columel. libro ſexto, capite ſecundo.* Contumaciter repudiare morem patrium, *Cicero ſecundo de Diuin.*

Cōtūmēlia Conuitium, iniuria. { דבח *dibbáh* חרפה *cherphah.* ὕβρις. GALLICÈ. Iniure de paroles, paroles iniurieuſes. ITA. *Ingiuria, villania di parole.* GERM. Schmach oder ſchmachred lefterung. HISP. *Iniuria villanas de palabras.* ANG. *A rebuke, iniurious wordes.* } Vocabulum tractum eſt. (*Vt V ipſanus & Seneca aiunt*) à contemptu. *Terens. in Eunuch.* Hanccine ego vi contumeliam tam inſignem in me accipiam? *Cic. 5. in Verr.* retinere ſolitus erat aratores, atque ab iis non modo per iniuriam, ſed etiam per contumeliam tantum exprimere frumenti, quantum Apronius imperaſſet. [Per contumeliam beneficium populi extorquere. *Cæſ. lib. 1. de bell. ciu.* Et eodem oſtendit iniuriam minorem eſſe contumelia Brunduſiani Pompeianorum militum iniuriis, atque ipſius Pompei contumeliis permoti, Cæſaris rebus ſtudebant. Idem oſtenditur à Cic. loco citato, Tu contumeliam alteri facias, tibi non dicatur (paulo poſt iniuria dicitur.) *Plaut. Aſin. ſc. 4 a. 2.* Contumeliam ſi dicas audies. *Pſeud ſc. 7. a. 4* Ad omnẽ fortunæ contumeliam proiectum Animal, homo. *Senec. cap. 11. de conſol. ad Marc.* Contumeliæ ipſi contumeliam fecit Ariſtides. *Senec. de Conſol. ad Elb.* Omnes in te iſtæc recident contumeliæ. *Plaut. Men. ſc. 2. a. 3.*]

Contūmēliōsus, Iniurioſus, qui contumelia ſiue iniuria afficit. { דבח מוצא *motsí dibbáh* מחרף *mecharéph.* ὑβριστής. GAL. Outrageux en paroles. ITA. *Ingiurioſo.* GERM. Ein teſterer/weicher die teuch ſchmächt vnd an iren ehren verletzt. HISPANIC. *Iniuriador, el que aſsi iniuria.* ANG. *Iniurious and outragious in wordes.* } *Quintil. libro 10. capite ſeptimo*, Tam contumelioſos in ſe ridet inuicem eloquentia. *Cicero Philipp. 3.* At quàm contumelioſus in edictis, quam barbatus, quàm rudis?

Cōtumēliōsè, aduerb. Iniurioſé. { ἀσελγῶς GAL. Iniurieuſement, outrageuſement. ITA. *Iniuriosamente, con oltragio.* GER. Schmechtlichen leſterlich. HISP. *Injuriadamente, con injuria.* ANG. *Outrageouſlie, with rebuike and iniurie.* } Cic. 1. *de Orat.* Dimitto autem eos, non tam contumelioſè, quàm philoſophum illum.

Cōtumulo as, Tumulo tego. { קבר *kabár.* θάπτω. GAL. Enfouir en terre, couurir de terre, mettre en tombeau. ITA. *Spelire.* GERM. Mit erdreich bedecken/begraben. HISP. *Enterrar los muertos.* ANG. *To burie to couer with earth.* } *Mart. lib. 8.* Collegítque ſinu ſtagmenta nouiſſima fractis, Oris, & aggeſta contumulauit humo. Humo patria contumulari, *Ouid. 3 Triſt.* [*El. 3.* Vt ſaltem patria contumularer humo.] *Plin. lib. 5. capite 13.* Perdices ouis ſtragulum molli puluere contumulant.

Cōtūndo, is, contudi, penultima præteriti correpta, contuſum, Simul ſiue totum tundo, frango, comminuo, percutio. { כת *chath.* συντρίβω, θλάω, κατακόπτω. GAL. Piler, broyer, rompre, froiſſer. ITA. *Peſtare.* GERM. Zerſtoſſen/zerreyben. HISP. *Herir à majar.* ANG. *To beate and breake in pieces.* [Nonne me hic pugnis contudit? *Plaut. Amph. ſc. 1. a. 2.* & alibi. Is qui me contudit (ſub. pugnis) *ibid.* Ego eos latrones hoſtes bello & virtute contudi. *Plaut. Amph.*] *Horat. lib. 1. Epiſt.* Dura qui contudit hydram.

Contūſus, a, um, Confractus. { כתות *chathúth.* συντετριμμένος. GAL. Pilé, broyé, rompu, froiſſé. ITA. *Peſtato, rotto.* GERM. Das zerſtoſſen/oder zuntſchet iſt. HISP. *Malado, rompido.* ANG. *Beaten and broken in pieces.* } *Colum. lib. 7.* Plus etiam eiuſdem radix contuſa prodeſt. [Claſſis victa, fuſa, contuſa. *Liu. 10. d. 4.*]

* Contuſio, onis, Verbale, Fractio, Comminutio, Percuſſio. *Plin. lib. 17. c. 24.* Eſt & quædam contuſio falcis hebetioris. *Colum. li. 12. c. 47* Quia hæc candidior eſt oliua quàm ea quæ contuſione liuorem contraxit. Hinc per tranſlationem *Celſus* vocat contuſionem, quum pars aliqua ferro vel baculo contuſa & læſa, liuorem acquiſiuit, nec vlcus contraxit, ſed tantum inflata eſt.

Contūor, eris, Video & aſpicio. { נשקף *niſchkáph* חביט *hibbít.* ἰμβλέπω, ἐφορῶ. GAL. Regarder de pres & diligemment. ITA. *Guardare.* GER. Eigentlich vnd wol beſchawen. HIS. *Mirar.* ANG. *To behold ſtedfaſtly.* } *Plaut. Aſin.* At hercle ipſum adeò contuor, quaſſanti capite incedit. Contueor tamen frequentiori eſt in vſu. [Tam paratum eſſe ſcio, quàm me hunc Scipionem contui. *Plaut. Aſi. ſc. 1. a. 1.* Contretare colloqui, & contui. *Ibidem ſc. 1. a. 3.* Ita me & meos diſcipulos fuſtibus male contuderunt. *Plaut. Aul. ſc. 1. a. 3. Item,* Ego eos latrones hoſtes bello & virtute contudi. *Plaut. Amph.*]

Cōtūōli oculi, ſunt in anguſtum coacti, continentibus palpebris: à contuendo, id eſt, ſimul aſpiciendo. dicti, *Feſtus.*

Cōturbāre, Proprie eſt confundere res aliquas, & inter ſe commiſcere. { עבר *haebár* חמם *hamám.* συγχέω, συγχύνω. GAL. Troubler & eſtonner. ITA. *Turbare, conturbare.* GERM. Betruben/verwirren. HISP. *Enturbiar ò perturbar.* A. *To trouble, to aſtonish, to mingle or confound.* } Vnde *Catul.* eleganter dixit, Conturbare baſia, pro eo quod eſt, Baſiorum numerum confundere. [Statum Galli conturbauit Manlius *Gel. c. 13. lib. 9.*] ¶ Transfertur etiam ad animum, & ſignificat turbationem afferre. *Cic. pro Cluent.* Vnum eſt quod me maximè conturbat. *Idem 3. Offic.* Incidunt ſæpe multæ cauſæ, quæ conturbent animos vtilitatis ſpecie. ¶ Conturbare abſolutè, vel conturbare rationes, frequens eſt apud veteres pro decoquere, & pecuniam diſſipare quod Galli vocant, Faire banqueroute. ITA. *Fare banque rotta.* GER. Das ſein vnnutzlich verthun/oder verſchwenden. HIS. *Quebrar rompiendo el credito.* ANGLIC. *To waſt, to mak feaſting and bankroute.* } *Vlp. l. Quicunqu. ff. de Inſt. act.* Deinde pecunia accepta præſenti, vt per dies ſingulos ei panes præſtaret, conturbauerit. *Cic. pro Planc.* Verùm fac me debere multis, & in iis Plancio, vtrum igitur me conturbare oportet, an cæteris, quum cuiuſque dies venerit, hoc nomen quod vrget, nunc quum petitur, diſſoluere? Sic etiam accipiendum eſt illud apud *Mart. lib. 9. Epigram. 4.* Grandis in ætherео licet auctio fiat Olympo, Coganturque dei vendere quicquid habent, Conturbabit Atlas. Hoc eſt, etiam ſi ſuperi facta auctione diuidant quicquid poſſident, ea tamen eſt æris alieni magnitudo, quo ſuperi tibi ſunt aſtricti, vt cæleſtium omnium poſſeſſiones in pecuniam redactæ, ſatisfacere non poſſent tanto æris alieni cumulo. Atlas itaque vbi viderit cælum ſoluendo non eſſe, conturbabit, hoc eſt, coniiciet ſe impedes, quemadmodum mercatores ſolent, quum vident ſe non eſſe ſoluendo. Conturbator dici poteſt qui Gallicè dicitur. { Vn banqueroutier. ITALI. *Banquerotiere, conſumatore.* GERMAN. Ein vergeudter/ein vertüger menſch. HISPAN. *El que quiebar el credito.* }

¶ Conturbare item debitores dici poſſunt, qui commiſcent & confundunt ea, quæ bonis omnibus debent, vt ea non diſſoluantur niſi vniuerſis, aut ne vniuerſis quidem. Solent nanque hi qui creditoribus ſatisfacere non poſſunt, id beneficij ab imperatore impetrare, vt quinquennio toto à creditoribus appellari non poſſint.

¶ Alibi Conturbare præter vulgatam ſignificationem etiam fidem frango nec creditori volo, aut poſſum ſatisfacere denotat. *Alph. de in rem ver. l. quidam fundum.* Poſtea, inquit, conturbauerat qui boues vẽdiderat. *Idem de Inſt. act. l. quicunque.* Si quis piſtor ſeruum ſuum ſolitus fuit ad certum mittere locum, ad panem vendendum deinde conturbauerit.

Cōturbātio, verbale Perturbatio. { נעכרת *neheréreth.* συντάραξις. GA. Troublement. ITA. *Turbamento.* GERM. Betrubung. HISP. *Obra de enturbiar.* ANG. *Diſordring, troubling or confounding.* } *Ennius apud Ci. 4. Tuſc.* Conturbatio eſt motus excutiens cogitata.

Cōntus, ti, { κοντός. *Suidæ.* GAL. Vne perche de marinier pour ſonder le fond de l'eau, vne lance. ITAL. *Haſta longa picca, lancia.* GERM. Ein ſtang oder ein ſtachel. HIS. *El cuento, pertiga, varal, ò tiento.* ANG. *A perche or long ſtaffe to ſounde the ground of waters.* } Sudes, ſiue haſta longior, duriórque ad percutiendum apta. *Virg. 9 Æneid.* telorum effundere contra Omne genus Teucri, & duris detrudere contis. Vnde Contatos milites *Vegetius* appellat. ¶ Accipitur & pro pertica ferrum in capite habente, qua nautæ vtuntur ad loca nauibus opportuna exploranda *Virgil. 6 Æneid.* Ipſe ratem conto ſubigit.

¶ Hinc Percontor, aris, *teſte Donato*, pro inquiro, & quaſi conto prætento.

Cōnuādor, pen. cor. aris, Vador, vadimonium denuntio. { יעד *jaádh.* κλητεύω. GAL. Bailler aſſignation, adiourner. ITAL. *Conſtringere à far ſicurtà.* GERMAN. Zum rechtstag zu erſcheinen verburgen. HISPAN. *Coger à ſiar la perſona.* ANGLIC. *To binde him or another to compeare en iudgment.* } *Plaut. in Curc.* Vbi tu es, qui me conuadatus es venereis vadimoniis?

Cōnualēo, es, vel Conualeſco, Eſt valetudinem & robur recipio, conſaneſco, valentior fio, ex morbo recreor. { חיה *chajáh* חזק *chazák.* ῥώζω. GAL. Recouurer ſanté, ſe guerir, ſe renforcer. ITALIC. *Guarire, riſanarſi.* GERMANIC. Widerumb geſund vnd vermögend werden. HISP. *Conualecerſe.* ANGLI. *To recouer health, to waxe ſtrong.* } *Cic. ad Cornif. lib. 12.* Hircius noſter tardiùs conualeſcit. *Mart. lib. 10.* Heredem

ſcripſit

scripsit me Numa, conualuit. *Cic.* Antequam iret in exilium, Ne rei crudelitas experrecta in me, in vos conualescat, hoc est vires & robur assumat. [Conualuit ea opinio. *Gell. cap. 11. lib. 4.* Vt tandem sensus conualuere mei. *Ouid. Eleg. 3. l. 1. Trist.* Conualuit annona. *Suet. in Aug. c. 42* Conualescere ex morbo. *Suet. in Aug. c. 59.* Conualuisse ramos languentes. *Suet. Aug. c. 91.*]

Cōnuallāre. Vallis vndique claudere ac munire. περιφράττειν. διὰ χαρακώματος. *Gell. lib. 11. c. 13. de Oceano,* Vndarum illius ambitu terris omnibus conuallatis.

Cōnuāllis. Planities ex omni parte comprehensa montibus, collibúsque: dicta (*vt inquit Varro*) quasi cauata vallis. {גבא נחל *nachál* עמק *témek.* συνάγωγεια. GALL. Vne plaine enuironneé de montaignes de toutes parts. ITAL. *Piano circondato de monti.* GERMAN. Ein rund thal. HISPA. *Valle cercado de monte de todas partes.* ANG. *A vallay or dale* } *Liu. lib. 1. ab Vrb.* Romani Sabiníque in media conualle duorum montium redintegrant prælium. *Plin. lib. 33. c. 4.* Conualli; & interualla substructis canalibus iunguntur.

Cōnuāso, as, pe. pro. Significat furto omnia colligo, *vt inquit Nonius.* אגר *aghár.* συβάζουσιν. GAL. Faire son paquet, trousser ses hardes, les amasser, comme quand quelqu'vn s'en veut aller à la desrobee. ITA. *Far fardello per rubare.* GERM. Zusammen raspen/ oder lesen mit stälen. HISP. *Enfardelar par huyr.* ANGL. *To trusse vp together into à packe or fardell.* } *Terent. in Phorm.* Aliquid conuasassem, atque hinc me protinus conicerem in pedes.

Cōnuĕho, is, ere, Comportare. {נשא *naſá.* συγωμίζουσιν. GALL. Porter, ou mener, ou amasser ensemble. ITAL. *Portare insieme.* GERMA. Zusammen tragen/zusammen lesen. HISPAN. *juntamente llevar acueſtas ò encima.* ANGL. *To carie, conueigh or gather together.* } *Plinius lib. 12.* Thus collectum Sabotam camelis conuehitur. *Cicero pro Mil.* Repente lyntribus in eam insulam materiam, calcem, cæmenta, atque arma conuexit.

Cōnuĕcto, as, frequentatiuum. {πυκνὰ ἢ πολλὰκις συγκομίζω. GALL. Porter & amasser ensemble par plusieurs fois. ITALIC. *Portare spesso ò condurre in carro, ò in naue.* GERM. Bil oder offtermal zusammen füren. HISP. *Muchas vezes llevar juntamente.* ANGLIC. *To carie and heape together of ten.* } *Virgilius nono Æneidos,* Conuectare iuuat prædas, & viuere rapto. *Idem 4. Æneid.* -prædámque per herbas conuectant colle angusto.

Cōnuĕctor, oris, Qui in eadem nauigat naui. {σύμπλοος. ANG. *A passanger, one that conueigheth ouer many.* } *Cicer. ad Attic. lib. 11.* Quid etiam naui eius me, & ipso conuectore vsurum puto.

Cōnuĕllo, is, Vello, vel auello. {עקר *hakár* נתש *nathásch.* καταρρίγνυμι. GAL. Arracher. ITA. *Suellare.* GERM. Außrauffen/außrupfen. HISPAN. *Arancar en vno.* ANG. *To pull or pluck away by the rootes.* } *Plaut. in Amphit.* Qui tam vasto impetu has fores toto conuulsit cardine. Id est, emouit. *Plin. Epist. 139.* Ac mihi domus ipsa nutare, conuulsaque sedibus suis rustura suprà videtur. Id est, emota.

¶ Conuellere pro auferre, abrogare, destruere. *Cicer. pro Corn. Balbo,* Cur ea quæ mutare non possumus, conuellere malumus quàm tueri? ¶ Conuellere pro eo quod & Confutare dicimus. *Cicero primo, de Diuinat.* Hæc si tenemus, quæ mihi quidem non videntur posse conuelli, profectò hominibus à diis futura significari necesse est.

Cōnuūlsus, participium. {נעקר *neſekár* נרוש *nistásch.* κατάρρυτος, σπαδικὸς. GALLIC. Spasmé, retiré. ITAL. *Spasmato, ritirato.* GERM. Verstrupfft/ engezogen. HISPA. *Spasmado.* ANGLIC. *Pulled or plucked vp, taken with the crampe.* } vt, Conuulsus musculus, hoc est, cuius fibræ contractæ sunt versus originem, Conuulsi nerui, & Conuulsi tendones, hoc est, contracti & velut complicati. *Plin. lib. 20. cap. 7.* Conuulsa & luxata caulibus tritis cum polenta ex aqua frigida leniunt. * Conuolsum dixerunt veteres pro Conuulsum, vt Artus conuolsi pereunt, *apud Lucretium lib. 3.*

Cōnuūlsio, onis. σπασμὸς. GAL. Spasme, conuulsion. ITA. *Spasmo.* GER. Krampfft. HISP. *Pasmo.* ANGL. *A plucking vp, the crampe.* } *Plin. lib. 20. c. 15.* Ligusticum aliqui panacem vocant: stomacho vtile est, item conuulsionibus & inflammationibus. Conuulsiones vulgò *retractiones* dicuntur: *de quibus Gal. lib. De locis affectis.*

Cōnuelo, as, are, Velo. {חפה *chapháph* עטה *hatáph* חבש *hatápph* חבש *chibbésch.* σκεπάζω, κρύπτω. GALL. Voiler & couurir d'vn linge tout entour. ITAL. *Velare.* GERM. Zudecken/gantz bedecken. HISPAN. *Cobrir con velo.* ANGLIC. *To couer, to lay one cloth ouer.* } *Plin. lib. 17. capite 22.* Plagam omnem obliquam fieri vt facilè decidant imbres, & ad terram verti, quàm æquissima cicatrici acie facis exacta, plagáque conuelata. ¶ Conuelo, translatè *apud Gell. lib 7. c. 3.* Sed enim Cato, non nudam, nec solitariam, nec improtectam hanc ἀπαγωλὴν facit: sed multis eam modis præfulcit, multísque aliis argumentis conuelat.

Cōnuĕnio, conuenis, Simul venire, congregari, coire. {נוער *noádh.* συνέρχομαι. GAL. Conuenir, s'assembler, venir auec autres. ITALIC. *Venire insieme.* GERMA. Zsuammen kommen. HISP. *Venir con otro.* ANG. *To conuene, to come with the rest, to assemble.* } *Liu.* Postera die arma capiunt quo missi erant, conueniunt. *Saluſt.* Postquam vnum in locum omnes conuenêre. [Facite munera multa huc ab amatoribus conueniant. Nam nisi penus annuus conuenerit. *Plaut. pseud. sc. 2. a. 1.*]

¶ Hinc conuentus. συνέλευσις. συνοδικὸς. ¶ Per translationem quandoque Concordare. {כשר *chaſchár.* ὁμολογῶ. GALLIC. Accorder. ITA. *Conuenire, concordare.* GERM. Eins werden/ vberin kommen. HISPANI. *Conuenir en vno.* ANGL. *To agree or accorde.* } *Ouid.* Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur Maiestas & amor. [Bene ratio inter nos accepti & expensi conuenit. *Plaut. Most. sc. 3. a. 1.* Optime vsque adhuc conueniunt. *Plaut. Men. sc. vlt. a. 5.* Qui amantes inter se faciant vt conueniant, alias *conuenas. Plaut. Mero. sc. 1. a. 2.* Hic legendum putat *Passerat. pro Conueniant.*]

¶ Conuenire item ponitur pro in Iudicium vocare, siue actionem aduersus aliquem instituere, δίκην γράφειν, quod locutionis genus frequens est apud Iurisconsultos. [Qui periurum conuenire vult, mitto in comitium. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.*] Quandoque statuere, σὺν πράξει. *Apul.* Conuenimus ad portum quamprimum ire.

¶ Quandoque alloqui, ἀντιχάριν. Hinc Conuentio, ἔντευξις. *Ter. in Ana.* Conueni hodie aduenientem quendam mei loci hinc atque ordinis hominem. *Cic. 2. Verr.* Num dubitat, quin si ipse Verrem conueniat, æquitate causæ, auctoritate sua commouere hominem possit. [Conueniam Euclionem, si domi est. *Plaut. Aulul. sc. 3. a. 1.* Men' hodie te conueniſſe audes dicere? *Plaut. Men. sc. 8. a. 5.* Mittam alium illuc, tuum qui conueniat patrem & tua mandata perferat. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* Ibo & conueniam seruum meum. *Plaut. Milit. sc. 3. a. 3.* Prandi te conuenit. *Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Te conuentum cupit. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 2. & sc. 1. a. 4.* Hoc homine mihi conuento est opus. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 2.*] ¶ Quandoque aptum, conueniens, & decens esse. πρέπειν. *Cic. in Hortens.* Nam quid vereris, ne non conueniat nostris ætatibus oratio, quæ spectat ad hortandum. [Quod erat nomen nostræ matri? Tensimarche. Conuenit. *Plaut. Men. sc. vlt. a. 5.* Est macilento ore, naso acuto. H. Conuenit. *Plaut. Capt. sc. 4. a. 3.* Non conuenit in duce festinatio. *Suet. in Aug. c. 25.*] Quandoque placere, pactum facere, & non controuersia carere. ὁμολογεῖν, συμφωνεῖν, sed in tertia persona frequentius: idque interdum cum nominatiuo expresso. *Cic. lib. 1. de Finibus.* Hoc mihi cum tuo fratre conuenit, id est, sine controuersia est, & concordantes sumus. Nonnunquam sine nominatiuo. *Iuuen.* Sæuis inter se conuenit vrsis. *Item Ter. in Adelph.* Hæc fratri mecum non conueniunt, neque placent, id est, dissentimus inter nos in his & dissimiles sumus. P. *Actu in Capt.* Nunc conuenit inter me, atque hunc Tyndare. *Et iterum.* Dicito patri, quo pacto mihi conuenit de huius filio. [Si de ea re conuenimus (id est, consensimus, vel egimus.) *Plaut. pseud. sc. 5. a. 1.* Salute, quæ inter nos conuenit, (pro, de qua) *Plaut. pseud. sc. 2. a. 4.* Credo in pistrinum, vt conuenit fore (id est, ex pacto) *Plaut. pseud. sc. 5. a. 4.* Rectè conueniſſe cum eo. *Ibid.* Ita conuenit inter me & hùc vti. *Plaut. Capt. sc. 3.* Conuenit vtri victi sint eo prælio vrbem, agrum, aras, locos, seque vti dederent *Plaut. Amph. sc. 1. a. 1.* Memento conueniſſe me quid dotis filia afferret. *Plaut. Amph. sc. 4. a. 2.* Scis vt conuenerit. *Plaut. Curc. sc. 1. a 3* De emptione me scis non benè conuenire cum Stoicis. *Gell. c. 5. l. 12.* Cum iis mihi nec locus nec sermo conuenit. *Plaut. pseud. sc. 7. a. 4.* Conueni de pretio. *Quintil.*] ¶ Variis itaque modis huiusmodi orationes efferimus: vt, Hoc conuenit mihi tecum, vel Conuenit mihi tecum de hoc, vel Conuenit inter nos, Sic dicimus, De pretio conuenit, id est, concordes fuimus. ¶ Conuenire item aliquando est appellare, vt Conuenire debitorem: qua in significatione frequenter accipitur à Iurisconsultis. Aliquando ponitur pro constare. *Cic. contra Rul.* Inter omnes conuenit ita esse. ¶ Conuenire in manu, vel in manu venire, vxores dicebantur, quum per coëmptionem in familiam & mancipium viri, & omnium bonorum consortium veniebant. Nam (*vt author est Boethius in Topica Ciceronis*) tres erant habendæ vxoris modi: per Confarreationem quæ solis pontificibus conueniebat. Vsu, quum mulier non in omnium fortunarum, sed in lecti solùm participationem veniebat: & Coemptione, quæ certis solennitatibus fiebat. Nam seso coëmendo inuicem interrogabant. Virita, An mulier sibi materfamilias esse vellet. Illa respondebat, Velle. Item mulier interrogabat virum, vtrum sibi paterfamilias esse vellet. Ille respondebat, Velle. Itaque mulier conueniebat in manum, & vocabatur hæ nuptiæ Per coemptionem. Et erat mulier materfamilias. Matrona autem dicebatur, quæ tantum vsu vxor erat. *Gell. lib. 18.* Matremfamiliàs (inquit) appellatam eam esse solam, quæ in mariti manu esset, à matris nomine nuncupatam, &c.

Cōnuĕniens, entis, Congruens, consentaneus. {כשר *chaſcher* ראוי *raui.* πρεπωδικὸν. GAL. Conuenant, conuenable, sortable. ITAL. *Conueniuole, che s'accorda con altri.* GERMA. Gemäß/ das miteinanderen vberein kompt. HISPAN. *Conueniente.* ANGL. *Conuenient, agreable, meete for the purpose.* } *Cic. 2. de Finib.* Nihil scriptum ab eo conueniens congruensque decretis eius reperies. *Idem de Amic.* Nihil est tàm naturæ aptum, tàm conueniens ad res vel secundas vel aduersas, quàm amicitia. [Materia scripto conueniente suo. *Ouid. Eleg. 1. lib. 5. Trist.* Benè conueniens vxor. *Suet. in Tib. c. 7.* Nihil conuenientius dicens. *Suet. in Aug. c. 9.*]

Cōnuĕnĕntĕr, aduerbium hoc est, congruè aptè, consentaneè. ἁρμοζόντως, πρεπωδῶς. GALL. Conuenablement, à point. ITA. *Conuenientemente, à punto.* GERMA. Geschicklich/ fügtlich/ gleychförmigtlich. HISP. *Conuenientemente,* ANG. *Conuenientlie, to the purpose.* } *Cic. 2. de Offic.* Conuenienter naturæ viuere, hoc est cum virtute congruere semper. *Horat.* Viuere naturæ si conuenienter oportet.

Cōnuĕnĕntĭa, æ, Congruentia coniunctio, cognatio, quasi concentus quidam & consensus. {כשרון *chiſchrón.* ὁμολογία, ἁρμογή. GALL. Conuenance accord. ITAL. *Conuenienza, conuenuolezza.* GER. Bergleychung/ oder zusammen fommung vnter eigen/ das zusammen reymen et lieber stucken. HISP. *Conueniencia.* ANGL. *Agreableneſſe, proportion.* } *Cic. 2. de Nat. deor.* Hanc igitur in stellis constantiam, hanc tantam tàm variis cursibus in omni æternitate conuenientiam temporum non possum intelligere sine mente, ratione, consilio. Apud antiquos etiam legitur pro conuentu. *Plaut. Milit.* Facerent conuenientias.

Cōnuĕnæ penult. cor. Dicuntur qui ex diuersis populis gentibúsque in mœnia conuenerunt, simúlque coaleiscunt. {גרום *gherim.* συναθροιστὸς. GALL. Qui sont venus auec autres en quelque lieu pour y habiter. ITAL. *Forestieri che insieme si ragonano in vn luogo.* GERM. Ein volck daß ans vnderley landen hár zusammen geleffen ist/ vnd bey einanderen wonet. HISP. *Estrangeros venidos con otros.* ANG. *People of diuers countrees assembled in one place, to dwell.*] *Cic. 1. de Orat.* An vero tibi Romulus ille, pastores & conuenas consilio & sapientia congregauit. *Idem 5. Tuscul.* Quibusdam conuenis & feris barbaris corporis custodiam committebat. *Plen. lib. 5. c. 17.* In dies ex æquo conuenarum turba renascitur.

Cōnuĕntus, us, Turba, concio, multitudo hominum in vnum locum

congregata. { עדה *ʒedháh* קהל *kahál.* πανήγυρις, συνοδία. GAL. Assemblee de gens les vns auec les autres, accord & conuention. ITA. *Conuento, ridotto.* GER. Ein zusammen kommung/versamlung. HISPA. *Lugar donde muchos concurren.* ANGLIC. *An assemblee of people, a conuenant.* } quod tribus ferè modis fieri solet. Vno, quum significatur multitudo ex pluribus hominum generibus contracta in vnum locum. [Conuentus ciuium Rom. erat, qui in prouinciis negotiabantur, & à prætore, cùm forum agere vellet, aduocabantur. Qui dicantur conuentus familiares Campaniæ, vide apud *Cæs. lib. 1. de bel. ciu. Vide* etiam atque etiam *Cicer. lib. 7. ad Attic. ep. 48.* Conuentus Vticæ ex variis gentibus. *Cæs. libro 2. de bell. ciu.* Conuentus circuire iuri dicundo. *Sueton. in Cæs. cap. 7.* Conuentibus peractis Rauennæ fustitit. *Sueton. in Cæs. cap. 30.* Conuentum agere. *Sueton. in Galba. ca. 9.* Conuentum edicere aliquo. *Liu. l. 4. d. 4.* Conuentus, cœtus, concursiones stellarum, *Gel. cap. 1. lib. 14.*] *Cic. 3. Ver.* Cur prudentissimas, lectissimásque fœminas in tantum virorum conuentum, insolitas inuitásque prodire cogis ? Secundo, quum à magistratibus iudicij causa populus congregatur. Erat enim in prouinciis statuti conuentus per rectores earum ad iudicia facienda. Vnde *Plinius* de Hispania citeriore, Nunc vniuersa prouincia diuiditur in spetem conuentus. *Idem libro tertio.* Scribit in Bætica fuisse iuridicos conuentus quatuor, videlicet Gaditanum, Cordubensem, Astygitanum, Hispalensem. Tertiò, quum aliquem in locum frequentia hominum, supplicationis, aut gratulationis gratia colligitur. ¶ Conuentus aliquando ponitur pro conuento; hoc est, pacto, vel stipulatione. *Autor. ad Heren.* Sunt item pacta quæ sine legibus obseruantur ex conuentu, id est, ex pacto, ex contractu.

Cōuentum, neut. gen. conuentionem significat. { ברית *berith.* συνθήκη. GAL. Conuention, paction, accord. ITALI. *Patto, accordo.* GERMA. Ein pact/vbertomnuß/vertrag. HIS. *Conuenio, pacto.* ANG. *A leage, or conuenant.* } In pandectis Græcis conuenta τὰ συνθέματα dicuntur. *Cic. 1. de Orat.* At vero in foro tabulæ, testimonia, pacta, conuenta, stipulationes, cognationes, affinitates, decreta, responsa, vita denique eorum quibus causa versantur, tota cognoscenda est. *Vlpian. l. Iurisgentium § quinimo ff. de pactis,* Solemus enim dicere, pacta conuenta inesse bonæ fidei. *Silius lib 1.* ter marte siniſtro Iuratúmque Ioui fœdus, conuentaque patrum Sidonij fregêre duces. [*Vlpia.* Conuentum est, quod cum Iurisgentium sit, à iure ciuili receptum ac comprobatum est. Ex eo dictum, quod sine legibus ex solo conuento valet. *Gell. c. 9. lib. 17.* Conuentum clandestinum inter eos.] ¶ Conuenta conditio dicebatur quum primus sermo de nuptijs, & earum conditione habebatur. *Autor Heren.*

Cōuenticūlum, Exiguus conuentus. Plerunque in malam partem accipitur, hoc est, pro conuentu seditiosorum, aut sceleratorum. συστασις, συνωμοσία. GAL. Perite assemblée. ITAL. C. *Adunanza, mazza.* GERM. Ein kleine zusammen kommung/ein böse heimliche versamlung. HISP. *Conuentus de pocos.* ANGLIC. *A litle assemble.* } Nonnunquam etiam in bonam partem, *Cic. pro Sestio.* Conuenticula hominum, quę ciuitates nominantur. *Idem pro domo sua,* Quoniam plebi quoque vrbanæ maiores nostri conuenticula, & quasi consilia quædam esse voluerunt.

Cōuentio, { ברית *berith.* τὸ συμφωνηθὲν, ὁμολογία, συνθήκη. GAL. Conuenue, conuention, accord & paction ensemble, composition. ITAL. *Conuentione, congregatione patto, accordo.* GERMA. Vertrag/ vbertomnuß/vereinigung. HISPA. *A conuencion, pacto, acuerdo.* ANG. *Conuention, leage, conuenant.* } Nomen generale est, ad omnia pertinens (*vt scribit Vlp l. 1 de pactis*) de quibus negotij contrahendi, transigendique causa consentiunt, qui inter se agunt. Nam sicut conuenire dicuntur, qui ex diuersis locis in vnum locum coeunt, ita qui ex diuersis animi motibus consentiunt, & in vnam sententiam concurrunt. Adeóque Conuentionis nomen generale est, vt nullum esse conuentum, nullam esse obligationem dicat, quæ non habeat in se conuentionem, siue verbis, siue re fiat. [Conuentionem *Vlp.* generis nomen esse ait: Cuius duæ sunt species: legitima (quam pactum appellat) & Iuregentium.] ¶ Conuentio item veteribus idem quod concio, *inde apud Varronem in tabulis Censorijs,* Conuentionem habeat quid lustrum conditurus est. *Item paulò post ex commentarijs Consularibus,* Voca ad conuentionem omnes Quirites huc ad me, id est, ad concionem.

Cōuentiōnālis, συνθηματικὸς. vt stipulatio conuentionalis, quæ fit ex conuentione reorum. *Pomp. D. lib. 45. Tit. 1. l. 5.*

Cōuerbĕro, as, idem quod Verbero. { חכה *hichcháh.* μαστίγωσις. GAL. Battre & marquer de coups ou playes. ITA. *Battere, flagellare.* GER. Schlagen. HIS. *Açotar con açotes.* ANG. *To beate.* } *Plin. lib. 13 cap. 22.* Nocturnis grassationibus conuerberatam faciem illinens. [*Suet. Neron. c. 42.*]

Cōuĕrro, ris, rere, Simul verro, vel idem quod simplex verro. { בער *biēr* NUNU *terá.* συγκαθαίρω, σαίρω. GAL. Balier, nettoyer & amasser ensemble, ramonner. ITA. *Sconare.* GERM. Zuschen/oder zusammen kehren. HISP. *Barrer.* ANG. *To clense, wipe or swipe together.* } *Plaut. Stich.* Hercle vero capiam scopas, atque hoc conuerram lubens. *Ibidem,* reuerram hercle hoc, quod conuerri modo. *Col. lib 7. cap 6.* Diligens pastor quotidie stabulum conuertit, nec patitur stercus aut humorem consistere.

Cōnuerrītor, *apud Apuleium in Apologia pro magia,* conuerritorem prædianæ reliquiæ, acsi supinum esset conuerritum.

Cōnuĕrsĕ, aduerbium, Pro nitide, à verbo Conuerro. { καθαιρετὸν. GAL. Nettement, apres auoir bien balié & nettoyé. ITALIC. *Nettemente.* GER. Zierlich/wolgtscubert/hubsch außgebutzt. HISPAN. *Limpiadadamente.* ANG. *Cleanlie, y of ter swiping.* } *Cato c. 143.* Villam conuersè mundéque habeat.

Cōnuĕrsor, & Conuersatio, *Vide* CONVERTO.

Cōnuĕrto, Verto, vicissim reuro commeo, aspectum aliquò refero, { חפך *haphaéh* חשיב *heschib. sepe.* GAL. Tourner ou faire tourner, muer. ITALI. *Volgere, voltare. conuertire.* GERM. Bekehren oder vmbkeren, vmbwenden. HISP. *Conuertir, boluer.* ANG. *To conuert, to retuane.* } vt, Conuertere se domum, hoc est, reuerti. *Terentius in Adelph.* Ego iam transacta re conuortam me domum cum obsonio. *Plinius de viris illustribus,* Veientes ad dolos conuersi, pecora ex aduerso in conspectu illorum posuerunt. *Cicero 3. Offi.* Ibi quum palam eius annuli adamantem conuerterat, à nullo videbatur, ipse autem omnia videbat: idem rursus videbatur, quum in locum annulum inuerterat. *Idem lib. 1. de Orat.* Ac quocunque te animo & cogitatione conuerteris, permultos excellentes in quoquo genere videbis. *Liuius 2. bel. Punic.* In admirationem & ipsum, & omnes qui circa erant, conuerterunt *Cicer. Appio lib. 4.* Gratulabor tibi priùs (ita enim rerum ordo postulat) deinde ad me conuertar.

¶ Conuertere, pro interpretari, siue ex vna lingua in aliam vertere. { ANG. *To turne or translate.* } *Cicer. de Opt. Genere Orat.* Conuerti enim ex Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes inter se contrarias. *Ibidem,* Quod igitur est eorum in orationibus è Græco conuersis fastidium ? *Conuertere in belluam, hoc est, transmutare & transformare. Ci. 3. Offic.* Quid enim interest vtrum ex homine se conuertat quis in belluam, an hominis figura immanitatem gerat belluæ.* Viam conuertere, Est viam repetere per quam nunc primum veneras. *Virgilius 5. Æneid.* -rursúsque vocati Conuertere vias. [Castra castris conuertunt. *Cæs. l. 1. de bell. ciu.* Conuertit pro cōuersus est. *Auson. Epigr. 68.*]

Cōnuertor, teris, deponens, quo antiqui vsi sunt pro Conuerto. *Plaut. Amph.* Sed tamen in fugam se nemo conuertitur. [*Et Cæs. lib. de bell. ciu.*

Cōnuersŭs, participium. { מרשׁ *muschâh* מתחפך *mithhappéch* συστροφὴ, συστρεφὴς. GAL. Tourné, changé, mué. ITAL. *Mutato.* GERMAN. Bekehret/vmbgewendet/verendert. HIS. *Conuertido, mutado.* ANGLIC. *Turned, changed* } *Cic. in Somn. Scip.* Huius quidem anni nondum vigesimam partem scito esse conuersam. [Conuersus terga domator. *Tibul. lib 4.*]

Cōnuersio, onis, Circumuectio, mutatio. { חפכה *haphe-chāh.* στροφὴ, μεταβολὴ. GAL. Tournement, changement. ITALIC. *Mutamento, cambiamento.* GERM. Bekehrung/oder vmbkehrung. HISPA. *Mudança.* ANGLIC. *A turning, conuerting.* } vt, Conuersio vesicæ, id est, inuersio & reuolutio, *Plin. lib. 8. c. 42.* ¶ Vuluarum conuersio, *apud eundem lib. 2. cap 22.* ¶ Conuersio verborum. *Ci. 2. de Orat.* Et efficiendum est illud modò vobis, ne fluat oratio, ne vagetur, ne insistat interius, ne excurrat longiùs; vt membris distinguatur, vt conuersiones habeat absolutas. Neque semper vtendum est perpetuitate, & quasi conuersione verborum: sed sæpe carpenda membris minutiotibus oratio est.

Cōnuersus, us, ui, Conuersio στροφή. *Macrob. Saturn. libro septimo capite nono.* Septimus motus qui gyros efficit, crebro conuersu turbat.

Cōnuersō, as, are, frequentatiuum à Conuerto, verso. { στρέφω. GAL. Tourner souuent & retourner. ITA. *Volgere spesso.* GERMA. Sich vil vnd offt kehren/hin vnd her wenden. HISP. *Boluer muchas vezes.* AN. *To turne often.* } *Cic. de Vniuersi.* Quippe qui ex eadem vinctus, alteráq; natura, adiuncta materia temperatione, trium partium pro portione compacta, se ipse cnuersans, quum materiam mutabilem arripuisset. ¶ Conuersari Consuescere, συμφοιτᾶν, *Senec. lib. 3. de Ira,* Sumuntur à conuersantibus mores.

Cōnuersŏr, deponen. pro Frequento, consuetudine alicuius vtor, διατρίβω.

Cōnuersatio, Consuetudo. familiaritas. { מנהג *minhágh* דרך *dérech* חליכה *halichāh.* διατριβὴ. GALL. Conuersation, hantement. ITALIC. *Conuersatione, prattica.* GERMAN. Bewohnung. HIS. *Conuersation ò participation* ANG. *Heaunting and familiaritte fellowshyp.* } *Plin. lib. 10. cap. 33.* Néve cui frequentior conuersatio suspecta sit. Turior conuersatio, *Quintil. lib. 1. cap. 2.* [Conspectum conuersationémque ciuium profugit, *Senec. c. 17. de Consol. ad Polyb.* Conuictus & conuersationes. *Idem c. 15. de Consol. ad Elb*] ¶ Conuersatio, pro conuersione *Seneca Epist. 75.* Sciátque illa ipsa quibus lædi videtur, ad conuersationem vniuersi pertinere: & ex iis esse, quæ cursum mundi consummant.

Cōnuēstĭo, is, ire, Vestio, exorno. { לבש *labásch* עטף *hataph.* ἀμφίεσις, καταβάλλω. GALL. Vestir, orner. ITAL. *Vestire, ornare.* GERMAN. Bekleiden. HISPA. *Vestir y ornar.* ANGL. *To decke, to aparell.* } vt, Conuestiuntur herbis prata, *Cicer. 1. Tusc. Idem ad Quintil. fr. lib. 3.* Topiarium laudaui, ita omnia conuestiuit hedera, &c. *Idem pro Domo sua,* Ergo eius domum euersam duobus lucis conuestitam videtis.

Cōnuĕxo, Vexo. { עצב *hatsáb* דאב *daágh* דאב *daāb* θλιβω. GAL. Fascher, ennuyer, vexer & tourmenter. ITA. *Disturbare, molestare, noiare.* GERM. Plagen/vexieren/betrüben/vberlegen sein. HISP. *Fatigar ò molestar.* ANG. *To wexe, to tormens.* } *Gell. l. 10. c. 6.* Sed vtinam reuiuiscat frater, aliámque classem in Siciliam ducat, atque istam multitudinem perditum eat, quæ me male miseram nunc conuexauit. Verba sunt filiæ Appij Claudij Cæci.

Cōnuĕxus,)(Concauus, quod scilicet est ex omni parte declinatum, qualis est natura cæli, quod ex omni parte ad terram versus declinatum est. { כפוף *caphúph.* ἐπιγαμπὴ, ἀγκώδης. GAL. Courbé, comme semble estre le ciel. ITAL. *Piegato in arco, in volto.* GERM. Das in die ründe gebogen ist/rund zugewölbet. HISP. *Redonado por defuera.* ANG. *Crooked and bending dowue as the heauen.* } *Virgil. 4. Eclog.* Aspice conuexo nutantem pondere mundum. *Idem 4. Æneib.* Txder cæli conuexa tueri. Id est, cælum conuexum.

Cōnuĕxĭtas,)(Concauitas, כף *caph* συγκλίνεια, καλότης. GALLIC. Courbement en rond. ITALIC. *Inarcatura, piegatura.* GERM. Rund gewelb. HISPA. *Redondes por defuera.* ANGL. *Crookednesse and bending downeward of an hollow thing.* } *Plin. lib. 38. cap. 25.* Super omnia est mundi conuexitatis, terrarúmque globi differentia. *Idem lib. 31. cap. 3.* Repertiuntur in conuallibus maximè & quodam conuexitatis cardine aut montium radicibus. ¶ Tractum à concauitate nauium, quæ extrin-

extrinsecus huiusmodi formam habet. Vnde etiam pro eodem Carinatum dicimus, quod formam carinæ habet.

Cōnexio, Conexitas, *συγκλισις. συγκλισις. Gell. l. 14. c. 1.* Partium circulorumq; cœli, ex deuergentia, & conexionibus mundi varietas.

Cōnubrāre, *Apud Florid. lib. 2.* Discit autem statim pullus, vsque ad duos ætatis suæ annos dum facile os vti conformetur, cum tenera lingua vti conubretur.

Cōnuīcium, Contumelia, *inquit Labeo Iureconsul.* quasi conuocium, mutata litera: à concitatione, vel conuentu, siue collatione vocum { דפר *dóphi* דבה *dibbáh* חרפה *cherpáh.* λοιδορία. GALLI. Iniure, parole iniurieuse, moquerie, reproche. ITAL. *Maldicenza, ingiuria di parole.* GERMAN. Ein schmacrede/lesterung/schetwort. HISP. *Denuesto con vezes y iniurias.* ANGLI. *A reproche, checke, or taunte.* } Quum enim in vnum complures voces conferuntur, Conuicium dicitur: quum autem nec in cœtu, nec vociferatione dicitur, non proprie Conuicium nominatur. *Festus* tamen à vicis, in quibus primo habitatum est, deriuat. Alij dicunt Conuicium esse maledictum cum contumelia, & à vitio deriuari, vel à Conuito. (*Vt Vallæ placet*) vnde etiam per t non nulli scribere malnerunt. *Valla* tamen fatetur posse scribi per c. significationem huius dictionis optimè ostendit *Cic. pro Cælio*, Maledictio autem nihil habet propositi, præter contumeliam: quæ si petulantius iactatur, Conuicium: sin facetius, Vrbanitas nominatur. *Idem 4. Acad.* Vrgebor iam omnium vestrum conuicio. [Conuitij petulantis iudicium in histrionem ex alto redditur. *Velleius*, Néve in me stolidæ conuicia fundere linguæ Admiremur eum. *Ouidius 13. Met.* Conuicium facere creditori (Naturæ vel fortunæ.) *Senec. ca. 10. de Consol. ad Mart.* Conuicia faciamus ore nostro & publico fortunæ. *Idem c. 16. de Consol. ad Polyb.* Intelliget quid pericli sit dotatæ vxori conuicium facere. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* facere & mereri conuicia. *Quintil.*] ¶ Conuicium nihil aliud aliquando quàm strepitus, & vocum multitudo. *Cicero pro Sextio.* Et is qui antea cantorum conuicio conciones suas celebrare solebat, cantorum ipsorum vocibus eiicitur. *Idem pro Archia*, Quia suppeditat nobis vbi & animus ex hoc forensi strepitu reficiatur, & aures conuitio defessæ requiescant. *De hoc nomine vide Vallam lib. 6. c. 52.*

Cōnuīciōlum, diminutiuum à Conuicium. *Lamprid. in Alex. Seuero*: laceßitus erat conuiciolis.

Cōnuīcior, aris, Contumeliam dico. { חוצאה רבה *hotsi dibbáh* חרף *cheréph.* λοιδορέω. GAL. Iniurier, dire paroles iniurieuses. ITA. *Calomniare, dir villania.* GERM. Lesteren/einem schmächtich vnd vbel zureden. HIS. *Injuriar de palabras.* ANG. *To rebuke, check or taunt.* } *Quintil. lib. 3.* Contrà sentientibus inhumanè conuiciabantur.

Cōnuīcĭātor, Qui conuicium dicit, vel facit. { מוציא רבה *motsí dibbáh* מחרף *mecharéph.* λοίδορος. GALLI. Iniurieux, mesdisant, qui dit paroles iniurieuses. ITALI. *Chi dice parole oltraggiose contra alcuno, ingiurioso.* GER. Ein lesterer/schmäher. HISP. *Injuriador assi.* ANG. *A rubeker, a reprocher, a checker, a rayler.* } *Cicero in Salust.* Si de mea vita, atque artibus huic conuitiatori respondero. *Idem pro Murena*, Si verò obiicitur, vehementis accusatoris: in falsò, maledici conuiciatoris.

Cōnūictor, Conuictus, *Vide* CONVIVO.

Cōnuĭnco, is Vinco, arguo, redarguo, euinco. { חוכיח *hochiach.* ἐλέγχω, κρατῶ, νικῶ. GAL. Conuaincre & surmonter. ITALI. *Conuincere.* GERMA. Überwinden/vberzeugen. HIS. *Vencer.* ANG. *To vanquishe and ouercome.* } vt, Conuincere aduersarium autoritatibus & testibus, *Cic. lib. 7. in Verr. Idem de Amicitia*, Tamen hæc duo leuitatis & infirmitatis plerosque conuincunt. [Conuictus in mendaciis. *Gell. ca. 2. lib. 14.* Conuincamus huius amentiam. *Quintil.* Vxoris facta conuincam turpia. *Plaut. Amphitr.* bis, *& Cap. sc. 4. a. 3.*]

*Conuictus, a, um. Particip. Victus, euictus. *Cic. 2. in Catil.* Quum ille homo audacissimus conscientia conuictus reticuisset.

*Conuictio, Verbale à Conuincio, pro Conuinctione. *Quintil. lib. 1. de Grammatica de numero partium orationis*, Veteres enim, quorum fuerunt Aristoteles atque Theodectes, verba modò, & nomina & conuinctiones tradiderunt: videlicet quòd in verbis vim sermonis, in nominibus materiam, quia alterum est quod loquimur, alterum de quo loquimur: in coniunctionibus autem eorum complexum esse iudicauerunt: quas coniunctiones à plerisque dici scio, &c. Conuiso, is, ere, *συμβλέπω.* vnà viso. *Lucr. lib. 1.* Res quibus occultas penitus conuisere possis. *Cic. in Arato*, Et loca conuisit cauda tenus infera piscis.

Cōnuīua Conuator, *Vide* CONVIVOR.

Cōnuīuo, is, ere, Simul viuo, & comessor. { συμπίνω. GAL. Viure ensemble, boire & manger ensemble. ITA. *Viuere & far vna spesa insieme, mangiare in compagnia.* GERMA. Bey einem tåben/mit einem essen. HISPAN. *Viuir juntamente.* ANGL. *To liue and eat or drink together.* } *Plau. in Amph.* Misisti ad nauim Sosiam, vt hodie tecum conuiueret. *Quintil. lib. 1. cap. 12.* Lauamur & tondemur, & conuiuimus ex consuetudine.

Cōnuīuor, aris, ari, Conuiuium facere, Conuiuium agere, epulas dare. { עשה משתה *hasáh mishteh.* δαιτυμών, ἑστιάτωρ. GAL. Faire banquets, faire grand' chere, banqueter. ITA. *Mangiare insieme.* GERMAN. Mahlzeit halten/zächen/miteinanderen essen/gastung antrichten. HISP. *Comer juntamente.* ANGL. *To feast, to banket, to mak good cheere.* { *Terent. in Heaut.* Scortari crebro nolunt, nolunt crebro conuiuarier. *Cic. lib. 5. in Ver.* Quotidie solitum esse non solùm in publico, sed etiam de publicè conuiuari.

Cōnuīuātor, dicitur qui parat conuiuium. { עשה משתה *hoseh mishteh.* δαιτυμών, ἑστιάτωρ. GAL. Celuy qui fait le banquet. ITA. *Chi fa conuiti.* GERMAN. Der ein mahlzeyt hatter/der wirt. HISP. *El que haze combite.* ANG. *A feaster or banketter or that maketh good cheere.* } *Liu. lib. 5. bell. Maced.* Est autem res simillima cœnæ Chalcidensis hospitis mei, hominis & boni, & sciti conuiuatoris.

Cōnuīuă, Socius ad epulas, conuictor. { קרוא *karú.* συμπόσιαστος. GAL. Qui est conuié ou inuité au banquet, qui disne ou soupe auec vn autre. ITA. *Inuitato à pasto.* GERM. Der auff ein mahlzeyt oder gastung geladē ist/ein gast. HISP. *Combidado.* ANG. *He that is called to a banketi or feast.* } *Cic. de Orat.* Collectam à conuiua exigere. *Terent. in Heaut.* Egomet conuiuas moror. *Plaut. in Asin.* Vocet conuiuam neminem, illam tu voces. [Ædes plenæ conuiuarum & mulierum (i. comessatores. *Plaut. Most. sc. 1 a. 2.* Boues conuiuas faciunt. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3.* Conuiuæ ambulant ante ostium. Et, vbi conuiuæ cæteri? *Plaut. Men. sc. 2. a. 2.*]

Cōnuīuium, à viuo fit. { משתה *mishteh.* συμπόσιον, βωμόλοχος. GAL. Banquet. ITA. *Conuito.* GERM. Ein mahlzeyt/gastmal. HISP. *Combite.* ANG. *A feast, or banket.* } *de quo Cic. de Senect.* Bene enim maiores nostri accubationem epularem amicorum, quia vitæ coniunctionem haberet, Conuiuium nominarunt: melius quàm Græci, qui hoc idem tùm compotationem, tùm concœnationem vocant. *Teren. in Eunu.* vnà in conuiuio Erat hic, quem dico, *Cicero pro Cælio*, Balis acta cōuiuia, comessationes, cantus, symphonias, nauigia iactant. [Effugi foras, nam conuiuij sermonisque pertæsum est. *Plaut. Most. sc. 4. a. 1.* Agitemus hoc conuiuium vino & sermone suaui. *Plaut. Merc. sc. 2. a. 2. & Asin. sc. 1. a. 5.* sublatum est conuiuium. *Plaut. Men. sc. 1. a. 3.* Inuocatus solet esse in conuiuio. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 1.* Item, Conuiuium Inire, & dimittere. *Suet. cap. 76.* Conuiuio pleno, *Vide* Plenus. De Conuiuio & Conuiuis *Gell. c. 11. lib. 13.*]

Cōnuīctor, Dicitur quotidianus conuiuia, & qui nobiscum viuit, vulgo *Commensalem* vocant. { רעה *reéh* συμβιώτης. GAL. Qui boit & mange auec, commensal, portionniste. ITA. *Familiare della tauola, che viue insieme.* GERM. Ein tischgånger der tåglich bey einem isset vnd tåbt. HISP. *El que vive juntamente con otros.* ANG. *A companion at table.* } *Horatius*, Nunc quia sum tibi Mecœnas conuictor. *Sueton. in Tiberio.* Nihilo lenior in conuictores Græculos. *Ouidius 4. de Ponto*, Ille ego conuictor, densóque domesticus vsu. *Cicero in Tironi*; Vtor familiaribus & quotidianis conuictoribus, quos secum Mitylenis Cratippus adduxit, hominibus & doctis; & illis probatissimis.

Cōnuīctus, us, ui, Conuersatio, & commercium: quòd qui vnà versantur, sæpè etiam vnà viuant, & epulentur. { מנחת *minhágh.* συμβίωσις. GAL. Nourriture ordinaire, viure auec vn autre, mesme table. ITA. *Conseruatione, commercio.* GERM. Ordentliche narung/beywonung/gemeiss chafft des tåbens. HISP. *Aquella biuienda en vno.* ANG. *A liuing together at one table, ordinare foode, meate and drink.* } *Colum. lib. 11. cap. 1.* In primis conuictum domesticum, multoque etiam magis extremum vitet. Conuictus humanus, & societas. *Cic. 3. Offic. Luceius Cic. lib. 5.* Vt istis te molestiis laxes, & ad conuictum nostrum redeas, & ad cōsuetudinem, vel nostram communem, vel tuam solius ac propriam. [Conuictus, caussisque valentibus iunctus tibi. *Ouidius Eleg. 7. lib. 1. Trist.* Dulcia conuictus membra fuere mei, Ponticus & Bactus. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Trist. Senec. c. 5. de Consol. ad Mart. & cap. 15. de Consol. ad Elb.*]

Cōnuīuālĕ, Quod ad conuiuium pertinet. { συμποσιακὸν. GAL. De bāquet, des appartenances de banquet. ITA. *Cosa que appartiene à conuiuio.* GER. Das zu der mahlzeyt oder bancket gehört. HISP. *Cosa perteneciente al combite.* ANGLIC. *Of a feast or a bankets.* } *Liuius*, Multáque conuiualia ex auro & argento vasa. Conuiualia oblectamenta. *Liuius lib. 9. bell. Maced.* Tunc psaltriæ, sambucistriæque, & conuiualia ludionum oblectamenta addita epulis, Fabulæ conuiuales, *Tacit. lib. 5.*

Cōnuŏco, cas, care, Congregare, simul vocare. { קרא *kará* יעץ *yaatsáh.* συγκαλέω, ἀγείρω. GA. Conuoquer, appeler pour assembler plusieurs ensemble. ITA. *Conuocare, congregare.* GERMANI. Zusammen berüffen. HISP. *Llarmar juntamente, ayuntar.* ANG. *To call together, to assemble.* } *Cic. 3. Offic.* Piscatores ad se conuocauit, & ab iis petiuit, &c. Conuocare in concionem, & ad concionem, *apud eundem libro 3. de lege Agrar.*

Cōnuŏcātio, ōnis, Conuentus, congregatio. { מקרא *mikrá.* ἐκκλησία τὸ δῆμου. GAL. Appel ou appelement, huchement. ITA. *Il chiamare l'assembrare.* GERM. Ein zusamen berssuffung/oder versamlung. HIS. *Llamamiento para ayuntar.* ANG. *Calling together, assembling.* } *Cicer. Post reditum in Sen.* Nulla ad Rempub. defendendam populi Romani conuocatio.

Cōnnŏlo, las, lare, Simul volare, & per translationem concurrere, siue festinanter conuenire. { συμπίπτω. GAL. Voler ensemble, venir hastiuement. ITA. *Volare insieme.* GERM. Mitenanderen fliegen/Zusammen fliegen. Item, Eilends vnd flugs zusammen kommen. HI. *Volar juntamente en vno.* ANG. *To flie or runne together.* } *Cic. 3. Tusc.* Et illi quidem pugnant, & quidem vicinorum fidem implorant: multi autem sunt, qui statim conuolent. *Terent. in Hecyr.* quum interea rumor venit Datum iri gladiatores populus conuolat. [Conuolat omnis turba. *Ouid. 6 Fast.*]

Cōnuŏluo, is, ere, Simul voluo. { גל *ghál* גלם *ghalám.* συμπλέκω. GAL. Entortiller, enuelopper, plier en rond. ITA. *Volgere insieme.* GERM. Zusammen winden oder weltzen. HISP. *Boluer juntamente en derredor.* ANG. *To folde or rolt together.* } *Plin. lib. 12. cap. 17.* Atque attractis funiculis herbam eam conuolui. *Idem lib 12. cap. 9.* Nigrum verò bdellium, & in ossas conuolutum. Hadrobolon vocant. *Cic. lib. 1. de Diuin.* Quum se conuoluens sol elaberetur & abiret. [Conuoluuntur ætates nostræ incredibili celeritate. *Senec. capit. 2. de Consol. ad Mart.*]

Cōnuŏluŏlus, penultima corrept. Vermiculus minor eruca, erodens pubescentes vuas, quem alij Voluocem appellant: à conuoluendo, quia se inuoluit in pampino. ἰὴ, κράμβος. *Theophrasto.* { GAL. Vn ver qui gaste les raisins en la vigne, qu'aucuns appellent ver coquin, les autres hurbec, ou chenille de vigne. ITA. *Voluolo, verme che rode l'vua crescendo.* GERM. Ein wurmlin das sich in die råben wicklet/vnd denen schaden thut. HISPAN. *El reuolion que ano que se reuuelue.* ANG. *A caterpeller, or a worme that consumeth the leaues of wyne or other hearbes.* } *à Plauto* Inuoluulus, *à Columella* inuoluola, *à Stud.* ἰῦλος appellatur. *Plin. l. 17. c. 28.* Simili modo, ne conuoluolus fiat in vinea, amurcę congios duos, &c. ¶ Conuoluolus item, est herba per fructeta nascens, florem ferens nullo odore, nullisque intus crocis, tan-

rum candorem lilij referentem, veluti rudimentum naturæ lilia facere condiscentis: dictum quod sese rei cui adhæret, inuoluat *Hæc Plin. lib. 21. cap. 4.* κλιμακτὴρ πῶρ. Vulgus *Campanellam* vocat aut *Volubilem maiorem.*

Cōnuoti Dicebantur iisdem votis obligati. *Festus.*

Cōnus,ni, ‡ κῶνος. GA. Vne pomme de pin. & tout tel fruit ayant semblable figure. ITA. *Pomo del pino & simili.* GER. Ein tannzapf / oder tannuß. HISPA. *La pina del pino, ò agalla de cipres.* ANG. *The fruite of the pine tree or any such lik fruite.* ‡ Nux pinea, & cognatarum arborum fructus, pinæ nucis similitudinem referens. *Col. lib. 7.* Remedio sunt cupressini quindecim coni, totidemque gallæ. ¶ Hinc Coniferæ arbores dictæ sunt, quæ conos ferunt, hoc est, nuces pineis similes. *Virg. 3 Aen.* Aeriæ quercus, aut coniferæ cyparissi. ¶ A nucis huius similitudine Geometræ conum nominarunt figuram ex lato in acutum desinentem, quæ turbini contraria est. Serenus, Donec in angustum conscendat litera conum. ¶ Vnde Conoides, κωνοειδὲς, dicitur quicquid coni, hoc est, inuersi turbinis figuram habet: de quo plura diximus suo loco. ¶ In galea item Conus appellatur summus apex in acuminatam desinens figuram, cui cristæ inseri consueuerunt. ‡ κῶνος. GAL. Le couper d'vn heaume ou d'vn armet où se met le plumal. ITA. *La cima dell elmo ò doue se mette il pennachio.* GALL. Der spitz ju oberist an einem elm / oder sturmhaub. HISPA. *Cimera ò penacho del capacete.* ANG. *The toppe of an helmet.* ‡ *Virg. 3. Aen.* Et conum insignis galeæ, cristaſque comantes.

Cōnuūlnĕro, as. are. Vulnerare, vel multis vulneribus afficere. ‡ נגע *patsá* בצע *batsáh.* πεφόρηκεν. GALL. Naurer fort, entamer & griefuement blesser. ITALI. *Ferire.* GERMA. Vbel verwunden. HISP. *Herir.* ANG. *To hurt anr wound sorelie.* ‡ *Plin. lib. 11. c. 37* Ipse conuulneratus. & captus semel per cauernam latomiarum euasit.

Conyza,æ, κόνυζα. Herba est, *reste Plin. lib. 21. cap. 9.* quæ alio nomine Cunilago dicitur. Vulgo à necandis pulicibus, & cimicibus, Publiria, & Cimicaria appellatur, *teste Ruell. lib. 3. c. 63.*

cōons, ontis κόων. *apud Homer. lib. 11. Iliad.* Antenoris filij nomen est ab agamemnone occisi.

Cōoperator,is, συνεργὸς. *Apulius Florid. lib. 2.* Id quoque pallium cooperationis ipsius laborem fuisse.

Cōōpĕrĭo,is,ire Tego. ‡ כסה *chissáh.* κατακρύπτω. GALL. Couurir. ITAL. *Coprire.* GERM Bedecken. HIS. *Cobrir.* ANGL. *To couer.* ‡ Cooperire lapidibus aliquem, hoc est lapidare. *Liu. 4. ab Vrb.* Eo indignatio erupit, vt Tribunus militum ab exercitu suo cooperiretur lapidibus *Cic. 3. Vir.* Quem iste collegam nisi habuisset, lapidibus coopertus esset in foro.

Coopertūs, participium. ‡ מכסה *mechusséh.* κατακεκαλυμμένος. GALL. Couuert. ITAL. *Coperto.* GERM Bedeckt. HISP. *Cubierto.* ANGL. *Couered.* ‡ vt Coopertus sceleribus *Cic. 3. in Verr.* Qui istum tot, tantis, tam nefariis sceleribus coopertum, iurari sententia sua liberarent. Coopertus miseriis. *Salust. in Iugur.* Sicuti videtis, extorrem patria, domo, inopem, & coopertum miseriis, effecit, vt vbiuis tutius quàm in meo regno essem. [Cooperti stupris suis & alienis. *Liuius. lib. 9. d. 4.*

Coopercŭlum,li. Quo quid cooperitur. ‡ צמיד כסוי *tsamidh chesui.* πῶμα, σκέπασμα. GAL. Couercle. ITA. *Coperchio.* GER. ein decket. HIS. *Cobertor.* ANG. *A couerlette, or any thing that covereth.* ‡ vt, Coopercula deliorum, *Plin. lib. 14. cap. 21.*

Cōōpto,as,are, Lego, eligo, recipio, allego. ‡ בחר *bachár.* ἐπιλέγομαι. GAL. Eslire quelqu'vn, & lui bailler place & quelque estat auec autres. ITAL. *Eleggere alcuno in collegio.* GER. Erwehlen / oder annemmen. HIS. *Elegir con otro à su collegio.* AN. *To choose and elect for to giue place with others.* ‡ vt, Milites cooptant quem volunt ducem. *Cic. pro lege Agrar.* Ab ea parte qui esset factus, is à collegio cooptaretur. *Liu. 1. Decad. lib. 6.* Dictatorem dici placet: dicitur M. Furius Camillus, qui magistrum L. Aemylium cooptat. [Gentem aliquam cooptare in patritios. *Suet. in Tiber. cap. 1.*]

Cooptātĭo,onis, Electio, constitutio. ‡ מבחר *mibchár.* προαίρεσις, ἐκλογὴ. ANGLIC. *A choosing or election.* ‡ *Cicer. 5. de Legibus*, Niminem in summum locum, nisi per populum venire, sublata cooptatione Censoria.

Coŏrĭor,is pen. prod. vel cooreris, pen. corr. Idem quod oriri, vel simul oriri. ‡ זרח *zarách.* ἀνίσταμαι. GAL. Se produire quand & quand, se sourdre, se leuer. ITA. *Nascere.* GERM. entstehn / sich erheben. HISPA. *Nacer ò nascer vna cosa con otra.* ANGL. *To spring to vise together.* ‡ vt, Coorta tempestas. *Cæs. 1. bel. ciuil. Cic. 3. Verr.* Tum subitò tempestates coortæ sunt maximæ. *Liu. 4. ab Vrb.* Volscos & Aequos fama affertur summa vi ad bellum coortos.

coos, siue **cos,** siue **coa,** ‡ κῶς. GERM. ein insel nahe bey Rhodis gelegen / heißt jetzo lango. ‡ Insula in mari Icario, Rhodo proxima, & Cariæ opposita, quæ olim magna fuit, & optimè habitata, & aspectu iucundissima iis qui eo nauigabant. Ambitus eius quingentis & quinquaginta stadiis clauditur, tota fertilis, & optimo vino abundans. ¶ Est item vrbs eiusdem nominis, insulæ huius caput, in quam Coi, relicta per seditionem Astypalæa frequentes commigrarunt. Eadem & Meropis dicta est, à Merope quodam terrigena, si Stephano credimus. Quanquam hoc nomen & Strabo agnoscit, qui in principio *lib. 15.* Indiam describens, Macedonas ait in India quinque millia & nouem vrbes tenuisse, quarum nulla minor fuerit Cō Meropide. Ex hac insula orti sunt viri illustres non pauci, & in primis Hippocrates medicorum clarissimus, qui primus rem medicam densissima nocte latentem in lucem reuocauit: Apelles pictor eximius, Simus medicus, Philetas poeta ac orator, Nicias Coorum tyrannus, Aristo Peripateticus, & Theomnestus, vir Reipub. administratione in primis clarus, qui contrarias Niciæ in Repub. partes fouit.

Cous,a,um, pen. prod. κῶος. Qui in Cō opido siue insula natus est. Vnde Coum vinum, Coi populi. *Cic. 6. Verr.* Artifex Cous dicitur Apelles κατ' ἐξοχὴν. *Ouid.* Si Venerem Cous nunquam pinxisset Apelles. In primitiuo prima corripitur, *Papin. in Syluis*, Hunc ipse Cōo plaudente Philetas. In suburbano Coi, Aesulapij templū fuit valde insigne, & multis donis opulentum, inter quæ nuda Venus erat, quam postea Octauius Augustus Cæsari patri, tanquam generis parentem, Romæ dicauit. ¶ Solent in hac insula fieri vestes tenuissimæ ex bombyce, ad fœminarum ornamentum, quæ Coæ vocabantur *Ouid. de Arte*:

Siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus:
Siue erit in Cois, Coa decere puta.

Cōpaĕ,arum, κώπαι, Vrs est Bœotiæ ad Cephisum amnem & lacum quem à nomine vrbis Copaidem appellant. *Vide Strab. lib. 9.*

Cōpes, siue **Copis,** Veteres, *teste Nonio*, pro Copiosus posuerunt. ‡ רב *rab.* ὄπωρος. GALLIC. Copieux, abondant. ITAL. *Copioso.* GERM. Vberflußig. HISPAN. *Copioso y abundante.* ANGLIC. *Abundant, plenteous.* ‡ *Plaut. pseud.* Atque ego nunc vt glorioſum faciam, & copi pectore. Hinc Copona primùm deinde Caupona, taberna vinaria, propter copiam rerum quæ ibi venduntur, & ipsa etiam cauponis vxor.

COPHANTVS, Mons est apud Bactros Indiæ populos, nocturno flagrans incendio. *Autor Plin. lib. 2. c. 106.*

Cophĭnus, pen. corr. חורי כלוב *chalúb chorí.* κόφινος. GAL. Vn coffin. ITALIC, *Coffino, corba.* GERM. ein korb. HISPAN. *Corbe, cesto texido de vimbres.* ANG. *A basket or such lik thing.* ‡ Latine corbis: vas est rusticum è vimine contextum. *Iuuenal. Satyr. 3.* delubra locantur Iudæis, quorum cophinus, fœnúmque supellex. *Idem alibi*, Quum dedit ille locum cophino, fœnóque relicto. *Col. lib. 11. c. 3*, Confecta bruma stercoratam terram inditam cophini obserat.

COPHEN, κωφὴν Ciuitas eadem quæ Arachosia, de qua suprà: inde Cophenius, gentile.

COPHES, Indiæ fluuius est, in Indium omnium fluuiorum longè maximum influens. *Pompon. lib. 3.*

Copĭă, Ab antiquo nomine Copes, siue Copis, quod copiosum significabat. *Pacuuius Periboea, vt ait Nonius.* O multis modicis varie dubium, & prosperè copem diem. Inde Copia, quod abundantiam significat. ‡ רוב *rob.* ὄπωρία. GAL. Abondance ou affluence de quelque chose que ce soit. ITAL. *Copia abundanza.* GERM. Vberfluß / vile / gnugsame. HISP. *Facultad ò abundancia.* ANG. *Abundance welth, plentie.* ‡ *Cic. in Parad.* Etenim diuitarum est fructus in copia: copiam autem declarat satietas rerum atque abundantia. *Idem pro Quintio*, Cui tenues opes, nullæ facultates, exiguæ amicorum copiæ sunt. [Erat adhuc aliqua ibi copia Epheborum. *Suet. in Aug. c. 98.*] ¶ Copiæ pro commeatu seu annona. *Tacit. lib. 15.* Contraque prodiderit Corbulo, Parthos inopes copiarum, & pabulo attrito, relicturos oppugnationem. [Ex copia præsenti diuisit pecunias. *Sue. in Otho c. 10.*] Copia pro facultate aliquid faciendi plerumque cum verbo Facio vel Do iungitur. ἐξουσία *Plaut. Capt.* Vt mihi facias eius conueniendi copiam. *Cic. 3. de Orat* Eum qui id faceret, facere ciuibus omnibus consilij sui copiam. *Plin. Epist 147.* Ne ego quidem indignus, cui copiam scientiæ tuæ facias. *Terent. Heaut.* dare crescendi copiam, Nouarum qui spectandi faciunt copiam. *Virgil. 1. Aeneid.* Postquam introgressi, & coram data copia fandi. [Est illi nostri non inuidiosa cruoris (copia) i. potest occidere. *Ouid. Eleg. 2. d. 1. Trist.* Eodem sensu à *Seneca Epist. 87.* videtur dictū, Arbores, quæ (vt ita dicam) grandis copiæ sunt. Rogo argenti vt faciat copiam (i. mutuum det. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 2.* Istam mihi copiam, & potestatem facis, vt mittam nuncium. *Plau. Capt. sc. 3. a. 2.* Me seruare non potest, nec copia est. *Plaut. capt. sc. 3. a. 3.* facias mihi hunc conueniendi copiam. *Plaut. capt. sc. 5. a. 3.* Nec aperti copia Martis Vlla fuit. *Ouid. 13. Met.* Neque te ludos facio, neque si cupiam, copia est. (i potestas) *Plaut. Aul. sc. 4. a. 1.* Quæ volumus copia est (i. liberè loquendi locus) *Plaut. Capt. sc. 1. a. 2.* Si qua tibi copia nostri. *Ouid. 13. Met amor.*] ¶ Copiæ cornu, vide Amaltheæ cornu in AMALTHEA [& in Cornu] ¶ In plurali peculiariter significat exercitus multitudinē. ‡ חיל צבא *tsabá chajil.* δυνάμεις. GALL. Armee, bande de gens de guerre, puissances & forces. ITA. *Esserciti, armata, bande de soldati.* GERMA. Kriegsheer / hauffen kriegsleut. HISP. *Hueste de gentes armadas.* ANGL. *An armie or bands of souldiours.* ‡ vt Copiæ Cæsaris. *Terent. in Eun.* Militem secum ad te quantās copias adduere. *Cic. 1. Tusc.* Copias maximas duxit ad Troiam. [Omnes legiones, copias, exercitúsque furum potiri sumus. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 3.*] ¶ In qua tamen significatione aliquando etiam Copiam legimus sing. num. *Pompeius ad Domit* Nec solus cum ista copia tantam multitudinem sustinere poteris. *Idem*, Etiam horror, vt cum omni copia quam primùm ad me venias. *Cic. ad Attic. lib. 8.* Vt Brundusium ducerem hanc copiam. [Experiar opibus, omni copia (i. copijs) *Plaut. Asin. sc. vlt. a. 1.*] ¶ Contrà etiam inuenimus Copias in plurali nonnunquam pro abundantia accipi, siue diuitiis, aut facultatibus. *Plin. epist. 41.* Suggerunt affatim ligna proximæ syluæ: cæteras copias Ostiensis colonia ministrat. *Cic. de Amic.* Quid autē dulcius quàm vt plurimum copiis, facultatibus, opibus possunt cætera parare? *Idem 6. Verr.* Vocat ad cœnam deinde ipse Prætorem, exponit suas copias omnes, multum argentum non pauca etiam pocula ex auro.

Copiŏlă, diminutium, Significat paruam copiam. sicut Copiolæ paruas copias. ‡ ὀλιγοστία, ὀλίγος καὶ μικρὰ κατασκευή. AN. *Small plentie or orstore.* ‡ *Cic in epist. ad Brutum*, Decurri ad copiolas meas: sic enim eas vere appellare possum: sunt enim extenuatissimæ.

Cōpiōsŭs,a,um Abundans. ‡ רב *rab.* ὄπωρος. GALL. Copieux, abonant, ample, riche. ITAL. *Copioso.* GERM. Vberflußig / wolhabend. HISPA. *Abundante.* ANGL. *Abundant, plenteous, riche.* ‡ *Cic. 3. Verr.* Magnificè & ornatè, vt erat in primis inter suos copiosus, conuiuium comparat. Inueniuntur etiam duo casus tanquam à Copis, Copi & Copem pro copiosō & copiosum. *Plaut. in Pseudolo*, Atque ego nunc me, vt glorioſum faciam & copi pectore. *Pacuuius*, O multimodis varie dubium & prosperum copem diem. *Vide Nonium.*

Cōpiōsē, Abundanter. ‡ ἀφθόνως, ὀπώρως. GAL. Abondamment, copieusement, amplement, richement. ITAL. *Copiosamente, abundantemente, amplia-*

ampiamente, riccamente. GERM. Vberflußigtlich/ reichlich. HISPAN. *Copiosay abundamente.* ANGLIC. *Abundantly, richly.* } *Cic. de Senect.* Quàm copiosè ab eo agriculatura laudatur in eo libro qui est de tuenda re familiari.

Cōpior, aris, Castrense verbum est, pro copias cogere. { גד *ghadh* — חתגחרר *hithgadhéah.* GALL. Amasser gens. ITAL. *Adunare genti.* GERM. Kriegoleut annemmen heerseug zůsamen bringen. HIS. *Ayuntar gentes armadas.* ANG. *To gather an armie.* } *Gel. lib.* 12. *c.* 2. Et Romani multis armis, & magno commeatu, prædáque ingenti copiantur. Quod verbum haud facilè reperias apud ciuilium causarum oratores: éxque eadem figura est, qua Lignantur, Pabulantur & Aquantur.

Cōpo, onis, apud veteres nonnunquam inuenitur pro Caupo. { AN. *A huckster.* } Et Copona pro Caupona. *Fest.*

COPPENHAGEN, Præclara vrbs in regno Daniæ.

[Coprarius nomen à capris. *Plutar. in Public.*]

Cōpta. {κόπτης κοπτάριον. GALLIC. Vne sorte de gasteau, biscuit. ITAL. *Biscotto.* GERM. Ein gattung der kuchen. HISP. *Turronù pan viz cocho.* ANGLIC. *A keind of caek, bisket.* } Panis durissimi genus fuit, quod e Rhodo aduchebatur, quantum coniicere licet ex *Mart. lib.* 14 *epigr.* 68. Peccantis famuli pugno ne percute dentes: Clara Rhodes Coptam quam tibi misit, edat.

COPTVS, κόπτος, *Plin. lib.* 37. *c.* 5. Oppidum Thebaidis, commune Aegyptiorum & Arabum emporium, vergens ad mare rubrum, vicinas habens cautes, è quibus eruuntur smaragdi. *Iuuenalis Satyr.* 15. Gesta super calidæ referemus mœnia Copti.

Cōpula, æ, Vinculum vel nexus, quo aliquid copulatur, hoc est, coniungitur. { אסור *esúr* מוסר לויה *leviáh. ἅμμα, σύνδεσμος.* GALL. Vn lien, vne acouple. ITAL. *Legame, lacciuolo, congiontione.* GERMAN. Ein band/ mit welchem man etliche ding zůsamen tupfet. HISPA. *Ayuntamiento, atadura.* ANGLIC. *A comple to couple any thing together, a fetter, a shakle.* } *Apulcius lib.* 9. Copulæ sparteæ tritura continua exulcerati. *Ouid.* Copula detrahitur canibus, id est, vinculum colli. *Plaut. in Epid.* posuit copula pro loris ad colligandum accommodatis quum ait, Quæritant me, in manibus gestant copulas. ¶ Hinc & Grammatici coniunctiones Et, Que, cum similibus, Copulas vocauêre, quod earum nexu verba verbis, & orationes orationibus coniunguntur. ¶ Dicitur & Copula, cuiuslibet rei duplex numerus. σύνδεσμος. vnde Copula matrimonij.

[Copulatum, vox Dialectiorum. *Gel. c.* 8. *lib.* 16.]

Cōpŭlo, as, are, Colligo, vincio, coniungo. { אסר *asár* חבר *chibbér* חדבק *hidhbik.* συνδέω συνάπτω. GALLIC. Accoupler, lier ensemble, ioindre. ITAL. *Congiongere, legare.* GERMA. Zusamen knüpfen/ zůsamen kupffen. HISP. *Ayuntar, atar.* ANGL. *To couple or bind together, to knit with another.* } *Plin. lib.* 17. *cap.* 19. Insociabiléque arborum naturæ copulentur. *Cic. in Partit.* Constructioque verborum tùm coniunctionibus copuletur, tum dissolutionibus relaxetur. *Plautus in Pœn.* Quid ais tu quando mecum caput & corpus copulas?

Cōpulor, aris, deponens, idem significat. { ANG. *To couple one thing with an other.* } *Plint. in Epid.* Caue sis cum filia mea Hanc copulari, neque conspicere. *Idem in Aul.* Adeunt, consistunt, copulantur dextras.

Cōpŭlātŭs, participium, Connexus, coniunctus. { מחבת *mechubbát.* συμπλεγμένος. συζεύχθεις. GAL. Conioint, acouplé. ITAL. *Congionto, accoplato.* GERMA. Zusamen getnüpfet/ oder gebunden. HISP. *Ayuntádo, atado juntamente.* ANGL. *Coupled or tied together.* } *Cicer.* 4. *Tusc.* Hæc que dico cogitatione quidem inter se differunt: re vero copulata sunt.

Cōpulātŭs, nomen ex participio. *Cic.* 1. *Offic.* Nihil autem est amabilius, nec copulatius, quàm morum similitudo bonorum.

Cōpulātio, onis. verbale, Connectio, coniunctio. { מחברת *machbbéreth.* σύνδεσις, συμπλοκή. GALL. Coniunction, acouplement. ITAL. *Congiontione, vnione.* GERM. Zusamenbindung/ zusamenfügung. HISPA. *Ayuntamiento, atadura.* ANGL. *A coupling or tying together.* } *Cic.* 1. *de Finib.* Ita effici complexiones, & copulationes, & adhæsiones atomorum inter se.

Cōpulātè, aduerbium, coniunctè. ✠ Simpliciter. συμπλοκικῶς, σύνημμένως. GALL. Coniointement, par copulation, en acouplant. ITAL. *Congiontamente, vnitamente.* GERMAN. Vneinanderen/ beyeinanderen. HISP. *Ayuntadamente.* ANGLIC. *By couping or tying one with another.* } *Gel. lib.* 10. *cap.* 24. Diequinti pro aduerbio: copulate dictum est.

Cōpŭlātīuŭs, a, um, Quod copulat vel copulare potest. { συναπτικός. Vnde Coniunctio copulatiua.

Cŏquo, is, xi, ctum, Est cibum esui aptum reddo. { בשל *bischshél* גזר *nazádh* אפה *Naphàh.* ἑψέω σπάω. GAL. Cuire, cuisiner. ITALIC. *Cocere, cuinar.* GERM. Kochen. HISP. *Cozer, cozinar.* ANG. *To boyle, or seeth, to bake.* } Inde Carnes coctæ, dicuntur carnes elixæ, siue assæ, siue alio modo ad edendum paratæ. ἐψυκτία. ¶ Coquere cœnam, prandium, cibum. *Plaut. Asin. & Kuden. Plin. lib. c.* 1. Huius proprietas: vt ventiletur in coquendo, donec decinat olere. ¶ Coquere bellum & consilia, per translationem, hoc est, parare & moliri clanculum. *Liu.* 8 *ab vrbe,* Omnibus consultationibus inter se principes occulte Romanum coquebant bellum. [*Liu.* 3 *ab vrb.* Impotentibus instructi consiliis quæ secreto ab aliis coquebant. (i. moliebantur,) *Vide* Incoctus] ¶ Coquit me cura. *Cic. de Senect.* O Tite si quid ego adiuto, curamve leuallo, Quæ nũc te coquit (ὅ τι ἔστιν ἐψῶν αἰτιᾶς μᾶλλον ἢ κατατήκει) & versat sub pectore fixa. [Macerat & coquit eum solicitudo. *Quint.*] ¶ Fructus etiam coqui dicuntur, cùm solis calore ad maturitatem perducuntur. *Virgil. 2. Georg.* Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. *Plin.* Aegrescunt sexagenis diebus siti maxime, antequam fici coquantur autumno. ¶ Coquere item ventriculus dicitur: vnde & Coctio dicitur vna ex naturalis animæ functionibus, qua cibus mutatur in qualitatem parti nutriendæ conuenientem.

Coquĭto, as penultima correpta, frequentatiuum est à Coquo: quo *Plautum* vsum fuisse pro Coctitare. ANG. *To boyle or seeth often.* } autor est *Festus.*

Coquinārĭ, Est coquinariam artem exercere. { אפה *aphàph* בשל *bischshél.* μαγειρεύειν. GALL. Cuisiner, faire la cuisine. ITALI. *Essercitare l'arte de cueto, cucinare.* GERM. Kuchenmeisteren treiben/ mit kochen vmgehn HISPAN. *Cozinar el cozinero.* ANGLIC. *To exercise cookerie.* } *Plan. in Aul.* Nunquid ego vnquam, nisi hodie ad Bacchas venio in Bacchanal coquinatum? [An coquinatum te ire postulas? *Plaut. Pseud. sc.* 2. *a.* 3. Et actiue, Quanti coquinare perdoces? *Ibidem*]

Cōctŭs, a, um, à coquendo, Quod crudum non est, sed assum, elixium, aut frixum, aut alio modo esui aptum redditum. { נאפה *neophéh.* ἑψητός. GALL. Cuit. ITAL. *Cotto.* GER. Gekocht. HISP. *Cozido.* ANGL. *Sodden, boyled.* } *Martial. lib* 3. Esse negas coctum leporem poscisque flagella. [Cocta sunt opsonia: iubete accubitum *Pl. Men. sc.* 4. *a.* 1. facite lauta coctàque omnia vti sint *Pl. Pœn. sc.* 2 *a.* 1. Quid curat coctum ad crudum edam? *Ps. Aul. sc.* 2 *a.* 3. Tibi cœna cocta erit in Capitolio. *Gell. c.* 14. *l.* 10. Quicquid incoctum non expromit, coctum dabit. *Pl. Merc. sc.* 2. *a* 2.] ¶ Accipitur pro maturo: vnde Coctum vocamus cæli temperiem: quia fructus matureścunt. Transfertur etiam ad orationem. *Cic. ad Att.* Bene coctus & conditus sermo. ¶ Huius compositum est Recoctus, hoc est, bis coctus, vt Crambe recocta. *Vide in verbo* Recoquo.

Cŏctĭo, onis, verbale, Ipse coquendi actus. { מאפה *maaphéh.* πέψις. GAL. Cuisson. ITAL. *Cottura* GER. Kochung. HIS. *Cozedura.* ANGL. *The boyling or seething of any thing.* } vnde Coctionem facere, pro concoquere & conficere cibum in ventriculo, quod vulgus *Digerere* vocat. *Plin. lib.* 10. *ca* 9. Coquitur & in melle cibi gratia maximè vti coctionem facias. [Vetus est nihili coctio. *Plaut. Asin. sc.* 3 *a.* 1.]

Cŏctōrĭă, vasa, *à Paulo appellantur in L.* 6. *de pen. leg. pro* Cocinatoria, id est, Coquinatoria. Nam c, pro q, frequenter in antiquis libris reperitur. Vasa autem Coquinatoria, eadem sunt *quæ Plinius* vocat Coquinaria. Malè autem in nonnullis legitur Concinnatoria.

Cŏctūra, æ, Coctio, aut id quod coquitur. { תבין *tuphin.* ἕψησις. ANGL. *A seething or wich is sodden.* } *Colum. lib.* 12. *c.* 18. Si quanta pars picis Brutiæ in vniuersam cocturam adiiciatur, vtilissimum fit omni vindemiæ. ¶ Coctura dicitur etiam cœli temperies, à perfecta fructuum coctione. *Plin. l.* 14. *c.* 4. Quum C. Gracchus Tribunus plebis seditionibus agitatis fuit interemptus, ea cœli temperies fuisse, quam Cocturam vocant, &c.

Cŏctĭto, ctĭtas, frequentarium, quo *Plautus* sæpe vtitur. ἑψάω.

Cŏctĭuus, a, um, penultima producta, Quod facile coquitur, vel maturatur. {ἀνάψητος. GAL. Qui se cuit ou meurit facilement. ITA. *Che facilimente cuoce.* GERM. Das sich gern kochen lasst. HIS. *Casa que presto se cueze.* AN. *That is easilie boyled or made ripe.* } vt Coctiua poma, Coctiuum legumen, Coctiuæ castaneæ, ist est nigræ, quæ magis in vsu sunt *Plin. li.* 15. *c.* 23. Laudatior Corelliana, & ex ea facta Meterana, quam rubens cortex præfert triangulis & popularibus nigris quæ Coctiuæ appellantur.

Cŏctĭlis, & hoc coctile, penultima correpta. { ἑψητός. GAL. Cuit, fait par cuisson. ITAL. *Cosa cotta.* GERM. Gekochet. HISP. *Cosa cozida.* ANG. *That is boyled or sodden.* } Accipitur pro re quæ cocta est, & non cruda: sicut fictile quod factum est à figulo, *Plin. lib.* 7 Epigenes apud Babylonios septingentorum viginti annorum observationes syderum coctilibus laterculis inscripta docet.

Cŏctĭbĭlis, le, Quod facile coquitur. {εὐέψητος. GAL. Aisé à cuire, facile à digerer. ITALIC. *Facile da cuocere.* GERMA. Das sich leychtlich vnnd gern kochen lasst. HISPA. *Cosa que presto se cueze.* ANG. *Easilie sodden, boyled or baked.* } vt, Coctibilis caro, *Plin. lib.* 6. *cap.* 6. Glans fagea suem hilarem facit, carnem coctibilem, ac leuem & vtilem stomacho.

Coquīnă, pen. prod. Locus in quo dapes coquuntur. { מבשלה *mebaschelah.* μαγειρεῖον, ὀπτανεῖον. GAL. Cuisine. ITA. *Cusina.* GER. Ein kuche. HIS. *Cozina.* ANG. *A kitchin.* } *Nonius,* Culinam veteres coquinam dixerunt. [Item interpres *Iuuenal. sat.* 11.]

Coquinārĭă, æ, Ars coquendi quæ ad victum spectant. μαγειρική. *Apuleius de Philosophia:* Harum imitatrices esse coquinariam & vnguentariam.

Coquīnārĭus, a, um, Quod ad coquinam pertinet. { μαγειρικός. GA. De cuisine. IT. *Ciò che à cucina s'appartiene.* GER. Das zu ein kuche gehört. HISP. *Cosa de cozina.* ANG. *Belonging to a kitchin.* } Vnde vasa coquinaria dicta *à Plin. lib.* 33. *cap.* 11.

[Coquinus, a, um, Coquinum forum potius fœninum. *Plaut. Pseud. sc.* 2. *a* 3.]

Coctilicia taberna, *apud Iul. Capit. in Pertinace* à quibusdam interpretatur, in qua ligna vendebantur cocta, ne fumum emitterent: cuius generis fuerunt. quæ Græci ἀφεψητὰ vocarunt. *Verba Capitolini sunt,* Pater eius coctiliciam tabernam in Hetruria exercuerat. Solere autem ligna coqui autor est *Vlp. l. ligni appellatio. de Leg. iij. & ff. de verb. significa. l. carbonum.* § Sed & titiones (*inquit*) & alia ligna cocta, ne fumum faciant, &c.

Cŏcŭlum, Vas æneum coctionibus aptum. { סיר דוד פרור *dudh* פרור *patur.* χαλκεῖον. GAL. Chauderon, marmite. ITALI. *Caldato, ollada cucinare.* GERMA. Ein eerin geschirr in dem man kochet. HISPA. *La olla en que se cueze la vianda.* ANGLIC. *A kettle, a chawrdron.* } *Plin* Aeneis coculis excocta est mihi omnis materia. ¶ Alij cocula accipiunt pro lignis minutis, quibus facile decoquuntur obsonia. *Autor Festus.*

Coquŭs per q. siue per c, Qui cibos coquit. { אפה מבשל *ophéh mebaschchshél* μάγειρος. GALL. Cuisinier, queux. ITA. *Cuoco, cocciniere.* GER. Ein koch. HIS. *Cozinero.* AN. *A coocke.* } *Matt.* Nempe coquum mauis scindere quàm leporem. *Idem,* Non satis est ars sola coquo, seruire palato. Namque coquus domini debet habere gulam. *Cic. in Pis.* In ea cœna coquus meus, præter ius feruens, nihil potuit imitari. [Quasi cum vna multa iura confundit coquus *Pl. Mostel. sc.* 3. *a.* 1.

peiorem coquum non potui ducere glorioſum, inſulſum inutilé. *Pl. Pſeu. ſc.* 2.3.3. Et plura *ibid.* de furacitate eorum. Coqui aquilinis & miluinis vngulis *Ibid.* poſtquam opſonauit & conduxit coquos (ad nuptias) *Pl. Aul. ſc.* 1.a.2.]

Coquulus, pen corr. diminut. Paruus coquus, { μαγειρίσκος. ANGLIC. *A litle coeke.* }

Cor dis. לבב *libáb.* לב *léb.* καρδία. GALLI. Cœur. ITA. *Cuore, coraggio.* GERMA. *Dao herts.* HISP. *Coraçon.* ANGL. *The hart.* } Præcipuum inter viſcera & vitæ ſedes, & arteriarum ac caloris natiui, quo animal regitur, quaſi fons quidam ac domicilium. *Vide Galen. lib. 9. de V ſu part. & lib. 7. de Anat. adminiſt. Cic. 3. de Diuin.* nullum animal quod ſanguinem habet ſine corde eſſe poteſt. [Libentiſſimo corde atque animo. *Plaut. pſeud. ſc.* 3.a.5. Cordi & animo obſequentes. *Idem pſeud. ſc.* 1.a.5. In corde inſtruere eum cœpit tanquam in taberna *Plau. pſ. ſc.* 4.a.2. Nec ſapere corde, nec oculis vti. *Plaut. Merc. ſc.* 3.a.2. Stultitia eſt facinus magnum timido cordi credere. *Plaut. pſeud. ſc.* 1.a.2. Cordi mihi fuit id facere. *Gell. c.* 13. *lib.* 12. Cor meum, pro ego. *Idem cap.* 2. *l.* 7. Cruciatur iecur, radices cordis pereunt. *Pl. Curc. ſc.* 1.a.2. Cor colligatis vaſis expectat vt a fugiat exulatum ſi &c. *Pl. pſeu. ſc.* 3.a.4. Vis non amplectemur? Si tibi cordi eſt, libet. *Pl. Moſtel ſc.* 4.a.1. Argumenta in pectus inſtitui, & in corde volutaui, ſi quod eſt mihi cor, *Plaut. Moſt. ſc.* 1.a.1. Quid eſt quod aſtutè voluis tecum in corde? *Plaut. Mil. ſc.* 2.a.2. Scio illud quàm doluerit cordi meo. *Plaut. Amphit.* Scio illum, quàm carus ſit cordi meo. *Plaut. Men. ſc.* 2.a.2. Nulla eſt in corde confidentia quin amiſerim. *Plaut. Amphitr.* Cordi & memoriæ habere. *Gell. c.* 19. *libr.* 2. Corde amare inter ſe. *Plaut. Capt. ſc.* 3.a.2. Cor meum cœpit artem facere ludicram. *Plaut. Aul. ſc.* 3.a.4. Id petam perſequar corde, animo viribus. *Plaut. Capt. ſc.* 3.a.2. Hæc res in pectore & corde curæ eſt. *Pl. Men. ſc.* 2.a.5. Titubanti animo, corde & pectore. *Plaut. pſeud. ſc.* 1.a.1. Quantum cordi conſpicio. *Plaut. pſ. ſc.* 1.a.3. Amor aduenit in cor meum pro imbre. *Plaut. Moſtell. ſc.* 2.a.1. Cor dolet cum ſcio, vt nunc ſum, & vt fui. *Plaut. Moſtell. ſc.* 2.a.1. Cur tria corda ſe dixit habere Enuius. *Gell. cap.* 17. *lib.* 17. Cor micans. *Vide* Mico.] ¶ Et quoniam ex veteribus nonnulli mentis ſedem in corde collocauerunt (quod tamen ſecus ſe habet) factum eſt, vt cor pro animo ſiue mente poſitum inueniamus. *Cic. 2. de Finib.* Nec enim ſequitur vt cui cor ſapiat, ei non ſapiat palatum. *Cic. 4. Tuſc.* Aliis cor ipſum animus videtur: ex quo Excordes, Vecordes, & Concordes dicti. Hinc etiam dicimus Cordi eſt: hoc eſt, placet animo meo. *Cic. de Amic* Iſque mihi eò magis cordi eſt. *Idem pro Quintio,* Mihi vita arida atque horrida cordi eſt. *Terent. Andr.* Si hæ nuptiæ tibi ſunt cordi. *Idem Phorm.* Quia vterque vtrique eſt cordi. ¶ Cor ne edito, μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν, Ne curis tuum ipſius animum excrucies.

Corculum, diminutium à Cor. καρδίον, συμίδιον. GALL. Petit cœur. ITA. *Cuore picciolo.* GERMA. Ein hertzlin. HIS. *Pequeño coraçon.* ANG. *A litle hart, a darling, a mynion.* } *Plautus,* Meum corculum, meus mollículus caſeus. ¶ Fuit etiam hoc P. Naſicæ cognomen à prudentia impoſitum. *Cic. 1. Tuſcul.* Et Naſica ille prudens, bis Conſul, Corculum appellatus.

Corculum enim, *ſi ſic Feſto,* dicebant antiqui ſolertem & acutum. *Plin. lib. 7. ca.* 31. Catos, Corculos apud Romanos cognominatos eſſe refert, qui ſapientia præſtiterunt.

Cordatus homo, Prudens, qui ſolertia multa pollet & ingenio. { נלבב *nilbáb.* ἱμφρων, συνίχων, συνιχής. GALLI. Qui eſt d'vn cœur ſage & prudent. ITA. *Huomo prudente, coraggioſo.* GERM. Ein hertzhaffter/ weiſer vnd geſchwinder menſch. HISP. *Varon que tiene coraçon, fabio, prudente, y aſtuto.* ANGL. *Diſcrete, wiſe, of honeſt mynde and iudgement.* } *Lactant. lib. 3.* Non inficior fuiſſe illum paulo cordatiorem quàm cæteros, qui naturam rerum putauerunt ingenio poſſe comprehendi. *Cicer. lib. 1. Tuſcul.* Egregie cordatus homo Catus Aelius Sextus.

Cordatè, aduerbium, Sapienter, prudenter. { σοφῶς, συνιχῶς πεφρονημένως. GAL. D vn bon cœur, ſagement, prudemment. ITALI. *Saggiamente.* GERM. weeßlich/ dapfferlich. HISP. *Prudente y ſabiamente.* ANG. *wiſelie and diſcreſelie.* } *Plautus Pœn.* Quas tu ſapienter, doctè, & cordate, & catè, &c.

Cordax, Pes, ſiue menſura metrica eſt, quæ alio nomie appellatur Trochæus. *Cic. in Orator.* Trochæus, qui eſt eodem ſpatio, quo Choreus, Cordax ab Ariſtotele appellatur.

Cordolium. Commiſeratio, & quaſi dolor cordis. quod vocabulum in quotidiano ſermone eſt vſitatiſſimum: quo & vetuſtiſſimi autores vtuntur. { עצבון הלב *itsbén hallév.* καρδιαλγία. GALL. Douleur au cœur. ITA. *Cordoglio.* GERM. Schmertz vnd traurigkeit des hertzens. HISP. *El cordojo, dolor de coraçon.* ANGLI. *Dolour or greiff of the hart.* } *Plaut.* Mihi cordolium eſt. *Idem in Pœn.* Ibi tibi erit cordolium, ſi quam ornatam melius fortè aſpexeris. Idem alibi negat mulieri eſſe cordolium. nam mulier nulla cordicitus, dolet ex animo.

CORA, æ, Latij oppidum, quod Coriani populi tenuerunt, à Dardano orti, quorum meminit *Plin.* in deſcriptione Italiæ.

CORACESIVS, κορακήσιον, Pars Tauri montis, *Plinius libro quinto capite* 17.

CORACOS PETRA, κόρακος πέτρα, id eſt, Corui ſaxum, locus in Ithaca, *Stephanus.*

CORACONNESVS, κορακόννησος Inſula quædam. *Steph.*

Corăcinus. { ὑπο τὸ κόρακος, ANGL. *Belonging to a rauen blacke.* } idem eſt quod corunus, κορακῖνος, color niger. *Paul. L. 78. D. de leg. & fideic. lib. 32.* Coccum quod proprio nomine appellatur, quin verſicoloribus cederet nemo dubitauit: quin minus porrò Coracinum, an thyſginum, aut melinum ſuo nomine, quàm coccum purpuràve deſignatur. ¶ Eſt etiam Coracinus nomen piſcis, Ariſtoteli κορακῖνος, Heſychio κορακεῖς, & diminutiue apud Athenæum κορακιδιον à κορακῖνος. à κόραξ niger & κανθ. Piſcis eſt marinus ex ſquamoſorum genere Auratæ vel Melanuro non diſſimilis, magnitudine interdum plus cubitali, coloris ſubnigri, recens capto caput auro atque purpura & ſplendet & nigricat, dorſum verſo repandum. De Coracino *vide Athenæum lib. 7. & 8. præter Ariſtot. hiſtor. lib. 8. c. 3. & lib 5. cap. 7. Strabon. lib. 17. Plinium cum multis locis, tum lib. 32. cap. vltimo:* vbi Pullum Coracinum dixit, ſed mendoſe editum racinum. Dictus eſt etiam Saperda *Athenæo.*

Coralium, { רמות *ramóth.* κοράλλιον. GALL. Du coral. ITAL. *Corallo,* GERM. Corall. HISP. *El Corall.* ANGLIC. *Corall.* } Frutex eſt mollis, ſub aqua naſcens, colore viridi, baccas ferens candidas (*teſte Theop. in tractatu de gemmis.*) qui ex aqua exemptus, confeſtim lapideſcit, ruboréque contrahit. Naſcitur in mari rubro, ſed vilius: laudatius in Oceano Septentrionali iuxta Orchadas inſulas: item in mari Siculo circa Heliam & depranum: Scribendum eſt autem Coralium vnico l, contra communem abuſum. Inuenitur enim ſæpe apud probatiſſimos poetas antepenultima correpta. *Ouid. lib. 4. Metamorph.* Nunc quoque corallis eadem natura remanſit. *Idem 15. Metamorph.* Sic & Coralium quo primum contigit auras. *Claudianus* geminauit l, literam, vt ſylabam breuem extenderet, Mergit ſe ſubito, vellique corallia Clotho.

CORALIVS, κοράλιος, Phrygiæ fluuius eſt, qui alio nomine Sangarius dicitur. *Autor Plin. lib. 6. c. 1.*

CORALI, Populi ſunt Pontici iminanitate inſignes. *Ouid. lib. 4. de Pon.* Heu mea cui recitem, flauis niſi ſcripta Coralis.

Cŏrălŏachātes, Gemma eſt ex Achatæ generibus, ſimilis coralio aureis guttis diſtincto. *Plin. lib. 37. cap. 10.*

Cōram, πρός, cum genitiuo. { נכח על פני *nochách ſal pené.* GALL. Deuant, en preſenſe ITAL. *In preſenza, in paleſe.* GERMAN. Vor in dem beywäſen/ gegenwertigkeit. HISP. *En preſencio.* ANGL. *Before, in profence, openlie.* } Præpoſitio eſt ſeruiens ablatiuo, quæ contrariam habet ſignificationem præpoſitioni Clàm: vt, Coràm Senatu orationem habui. Differt tamen à Palàm, quod Coràm magis ad perſonas certas. Pala ad omnes refertur. Coràm indiget adiectione, Palàm non indiget. Et differt ab Ante, quòd ante oculos, longè intelligi poteſt: Coràm proximitatem ſignificat. *Terentius in Eunuc.* Quæ mihi ante oculos coràm amatorem abduxit tuum. Coràm & in præſentia, idem eſt, referturque ad corporalem præſentiam. *Vide Bart. in lib. 3. in fin. ff. de Aut. tutor.* Coràm factum ex natura rei plerumque illud non videtur cui intelligentia non acceſſerit. *l. diem §. coram. ff. de arbit. Vide Alciatum. in l. coram Titio. de ver. ſignif.*] Te ipſius coram præſens præſentem videt. *Plau. pſe. ſc.* 7.a.4.] *Suo caſui aliquando poſtponitur. Tacit. lib.* 1. Multaque eo coram. *Idem lib.* 3. Senatu coram. *Ibidem,* Patribus coram.

Cōrămbe, bes, { κράμβη καὶ κοράμβη ἀπίθως. ANGL. *Colewortes.* } Herba eſt nota, quam nos braſſicam vocamus, ita dicta quaſi Corambe. παρὰ τὸ ἀμβλυώττειν τὰς κόρας, hoc eſt, ab eo quod oculorum pupillas hebetet.

CORASMI, Populi ſunt Aſiatici. *vt autor eſt Herod. lib.* 1.

CORAS, Oppidum in Volſcis.

CŌRĂX, racis, vel racos, κόραξ. Rhetoris antiquiſſimi nomen, qui primus in Sicilia poſt Hieronis mortem artem dicendi conſcripſit.

¶ Huius ſic meminit *Cicero in Bruto*: Itaque ait Ariſtoteles, quum ſublatis iam in Sicilia tyrannis, res priuatæ longo interuallo iudiciis repeterentur, tũ primũ (quod eſſet acuta illa gens, & controuerſa natura) artẽ & præcepta Siculos Corocẽ & Tiſiã conſcripſiſſe. *Hæc Cicero.* ¶ Fertur item Corax primus extitiſſe, qui artem hanc mercede fuerit profeſſus, Tiſiámque ea lege inſtituendum ſuſcepiſſe, vt mercedis partẽ præſentem numeraret, reliquã tum demum perſolueret, quum in iudicio cauſa perorata, victoriam reportaſſet. Quum itaque Tiſias non parum in arte profeciſſet, cauſam tamen nullam reciperet, idque fraude facere videretur, ne reliquum mercedis præceptori perſolueret. Corax hominem in ius vocat, cauſamque omnem in huiuſmodi confert dilemma, Diſce (inquit) ſtultiſſime adoleſcens, vtroque modo futurum quod poſtulo, ſiue viceris, ſiue condemnatus fueris. Nam à victore merces mihi ex pacto debebitur: quum ita inter nos conuenerit, vt quum primam ex iudicio victoriam reportaſſes, reliquum mihi mercedis perſolueretur. Sin ego vicero, nihilominus iudicij laqueis teneberis. vtpote ſententiis iudicium condemnatus. Ad hæc Tiſias: Imo (inquit) tu potius diſce, præceptor ſapientiſſime, neutro modo futurum quod poſtulas. Nam ſi tu viceris, ex pacto tibi nulla debebitur merces: quandoquidem ita conuenit, vt eam tum demum perſoluerem, quum cauſa perorata victor diſceſſiſſem. Sin ego vicero, quid quæſo exſpectes à victore iudicum calculis abſolutos? Hiſce auditis iudices adoleſcentis ingenium admirari, qui telum in ſe contortum, tàm aſtutè in præceptorem retorſerat, feruntur acclamaſſe illud, quod etiam hodie prouerbij locum obtinet, κακοῦ κόρακος κακὸν ὠόν, id eſt, Mali corui malum ouum: alludentes nimirum ad Coracis nomen, quod Latini coruum ſignificat. ¶ Eſt item Corax, Sarmatiæ Aſiatiæ mons. Colchidem habens à Meridie: *de quo Ptolameus l. 5. cap. 9. Plin.* Coraxicum appellat *lib. 5. cap. 27.* ¶ Eſt item Corax Aetoliæ mons non procul è Calydrono. *Autor Ptol. lib. 3 cap. 15.*

CŌRĂXI, κοραξοί, Populi Colchidis, iuxta Antemunta fluuium, quorum vrbem Dioſcoriadem, quandam clariſſimam commemorat. *Plin. l. 6. cap. 5.*

CORĂXICVS, κορακικός, Tauri montis pars à gentibus ſortita nomen. *Vide Plin. l. 5. c. 27.* Ptolemæo Corax dicitur.

CORĂXIS, κοραξίς, Mons qui à Septentrione Colchidem claudit. Eſt & fluuius eiuſdem nominis, qui ex monte ſui nominis oritur. *Vide* CORAX.

Cŏrbis, is, Vas ex viminibus factum, Caniſtrum. { סלחורי *ſal chori.* κόφινος, σπυρίς. GALLIC. Cofin, corbeille, mane au panier d'oſier. ITALIC. *Corbe, corba, paniere.* GERMAN. Ein korb. HISPAN. *Coſto, coſa texida de vmbres.* ANGLIC. *A panier or basket made of oaſiari.* } *Cicero pro Sest.* Meſſoria ſe corbe contexit. Dicta ſecundum Varronem ab eo, quòd ſpicas aliúdve quid eò corruebant. Olim enim ſpicas demeſſas in corbes coniiciebant, atque ita in areas ferebant: *teſte*

eodem

eodem Varrone libro I. *de Re ruſt. cap.* 50. Dicimus autem hic vel hæc Corbis. Corbis etiam inter naualia inſtrumenta numeratur. Eſt enim vas quod in ſummitate mali ſuſpenditur, vnde de ſuper tela in hoſtium naues deiiciuntur.

Cōrbŭlă, diminutiuum. {κανουίδιον. κανουίχιον. GAL. Petit panier. ITALI. *Picciolo ceſto ò paniere.* GERMA. Ein Korblin. HISPA. *Peque ño ceſto.* ANGL. *A litle basket or panier.*} Vnde *Cato de Re ruſt. cap.* 11. ſcribit villicum habere oportere corbulas Amerinas quatuor.* Corbulum, in neutro genere, dixit *Suetō. in Nerone cap.* 19. Primus raſtello humum effodit, & corbulo congeſtam humeris extulit. [Imo Corbulam legendum *Paſſer. ait.*]

Cŏrbĭtæ, penult. prod. Naues onerariæ dictæ, quòd in earum malo ſummo corbes ſolerent ſuſpendi, vnde & longiuſcule diſſita proſpici & tela è ſuperiore loco in hoſtium naues conici poſſent. *Plau.* Tardiores multò, quàm corbitæ ſunt etiam in tranquillo mari. *Cic. ad Attic. lib.* 16. Corbitane Parras. an actuariolis ad Leucoperram Tarentinorum, eſt inde Corcyram: & ſi oneraria ſtatimne, freto, an Syracuſis.

Cōrbĭto, as, are, In corbitam immitto. *Plau. in Caſ.* Ego noui illas ambas eſtrices, corbitant, Vbi comeſſe poſſunt. Per tranſlationem dixit, Corbitant, pro eo quod eſt, ventrem implent, quaſi nauigium onerent.

Corcholipis, genus ſimiæ eſt, quæ vltimam partem caudæ villoſam habet. *Feſtus.*

Cŏrchŏrus, {κάρχορος. GALLI. Mouron, ou morgeline. ITALI. *Anagallo.* GERM. Sauchcheil/iſt ein/kraut alſo genant. HIS. *Murages.*} Herba eſt humilis, altitudine palmum non excedens, quæ alio nomine Anagallis appellatur. Numeratur autem inter viliſſima olera: vnde locus factus eſt prouerbio, κάρχορος ἐν λαχανοις, hoc eſt, Corchorus inter olera: quod de iis dici ſolet, qui fortuna ſua ampliores honores appetunt, & ſeſe intra ſuam pelliculam continere non poſſunt. *Eraſmus in Adagiis.*

Corculŭm, *Vide* COR.

CŌRCYRĂ, pen. prod. κόρκυρα. Inſula in Ionio mari. GER. Een Inſel im Joniſchen meer/heiſt teti Corfun.} Vlyſſis naufragio, & Alcinoi hortis clara: olim Phæacia à Phæace dicta, qui genitus fuit ex eiuſdem nominis Nympha, Aſopi filia rapta à Neptuno, & ad inſulam delata, cui nomen fecit. Vbi grauida facta, Neptuno peperit Phæacem, qui fuit pater Alcinoi. *Lucan. lib.* 2. Hinc late patet omne fretum, ſeu vela ferantur. In portus Corcyra tuos, ſeu læua petatur Illyris. *Huius meminit & Homerus Odyſſ.* η. *Plin. lib.* 4. *c.* 12. Inſulæ autem ex aduerſo Theſprotiæ Corcyra, à Buthroto XII. M. paſſ. eadem ab Acroceraunijs quinquaginta millibus, cum vrbe eiuſdem nominis Corcyra, liberæ conditionis, & oppido Caſſiope, temploque Caſij Iouis, paſſus XCVII. M. in longitudinem patens: Homero dicta Scheria & Phæacia. *Hæc Plinius.* Venetorum eſt hodie: Huius inſulæ meminit. *Virg.* 5. *Æn. vt annotauit Serv.*

Linquere cum potiùs iubeo, & conſidere tranſtris:
Certatim ſocij feriunt mare, & æquora verrunt.
Protinus aërias Phæacum abſcondimus arces,
Littoraque Epiri legimus, &c.

Aërias arces Phæacum, *inquit Seruius*, inſulam dici ſitam inter Epirum & Calabriam, vbi regnauit Alcinous. *Hæc ille.* ¶ Libera Corcyra, caca vbi libet, ἐλεύθερα κόρκυρα, χέζ' ὅπου θέλεις. Prouerbiali figura dicitur ab Euſtathio in Dionyſium, quo ſignificamus libertatem quiduis agendi: ſed magis quadrabit vbi ſignificabimus impunitatem eſſe malefacis. ¶ Eſt & altera eiuſdem nominis inſula, cognomento Melæna, hoc eſt, nigra, viginti tantum M. paſſ. diſtans ab Illa, *quam Pomp. lib.* 2. *inter Electridas numerat. Meminit eius & Plin. libr.* 3. *cap. vlt.* * Hinc adiectiuum Corcyræus, κορκυραῖος. *Cicer. Attic. lib.* 6. *c.* 113. Σύνθηκαι Sempronij Rufi cognoui ex epiſtola Corcyræa.

CORCYRIS, κορκυρὶς. Vrbs AEgypti. *Steph.*

[Cordalio nomen Lorarij. *Plaut. Capt. ſc.* 4. *a.* 3. Et Cordalius nomen liberti. *ibid.*

Cordātē Cordatus, Cordax, *Vide* COR.

Cordiācŭs, morbus, *Vide* CARDIACVS.

CORDILLO, Stoicæ ſectæ Philoſophus fuit, patria Pergamenus, qui quum omnium & regum & principum amicitias ſperneret, à Catone tamen ſe exorari paſſus eſt, vt illum in caſtra comitaretur. *Volater. lib* 14.

Cordolium, *Vide* COR.

CŌRDŬBĂ, æ, pen. corr. κόρδουβα. Vulgò *Cordoua*, Oppidum Hiſpaniæ Bæticæ, vtriuſque Senecæ, & Lucani patria, *vt teſtatur Martial. lib.* 1. *ad Licinium.* Duóſque Senecas, vnicúmque Lucanum Facunda loquitur Corduba. ¶ Hinc Cordubenſis conuentus dictus eſt, vnus ex iuridicis Bæticæ conuentibus: qui ſunt omnino quatuor, Aſtigitanus, Hiſpalenſis, Cordubenſis, & Gaditanus, *de quibus Plin. lib.* 3. *cap.* 1.

Cōrdus, a, um, Quod ſerotina fœtura natum eſt. {ὄψιμος. ὀψίγονος. GALLI. Tardif, né ou produit hors ſaiſon, ou en arriere-ſaiſon. ITAL. *Tardo che naſce dopo il tempo debito.* GERMAN. Das ſpaat gewachſen/oder geboren iſt. HISPA. *Cordero, que naſce tardio.* ANGLIC. *That ſpringeth late in the yeare, lateward haye, that latermath.*} vt, Cordum fœnum, autumnale, quod ſcilicet autumno ſecatur. *Colum. lib.* 7. *c.* 3. Aluntur autumnali fœno, quod Cordum vocatur. Sic corda frumenta dicta ſunt, quæ ſero matureſcunt. Et cordi agni, ſerotini, qui poſt tempus debitum naſcuntur, quos vulgus vocabulo inde deducto *Cordiſcos* nominat. *Plin. lib.* 8 *c.* 47. *de ouibus loquens*: Gerunt partus diebus CL. poſtea concepti inualidi Cordos vocabant antiqui, poſt id tempus natos. ¶ Dicitur & de hominibus vltra tempus legitimum in vtero geſtatis. *Vnde apud Suetonium*, Cordi Cremetij nomen legitur. Quo nomine etiam dictus eſt ſcriptor hiſtoriarum, quem ſequi ſe ait Iulius Capitolinus in vita Gordianorum. Quinetiam *Quintil lib.* I. præcipit ſcrutandas eſſe à ſubtili præceptore origines nominum, vnde Agrippa, & Opiter, & Cordus, & Poſthumus dicantur. *Varro de Re ruſt. lib.* 2. *cap.* 1. per aſpirationem ſcribit Chordum, & ἀπὸ τῦ χορίου deriuat, quod ſignificat valuam intimam, ſiue inuolucrum, quo fœtus in vtero matris inuoluitur. Latini Secundas vocant.

CŌRDVS, inter præceptores Alexandri Mammeæ nominatur.

¶ Cordus item Cremutius declamator nobilis fuit, cuius meminit *Tranquil. in Caligula.* ¶ Fuit & Cordus hiſtoricus, qui Imperatorum vitas conſcripſit, cui vitio vertitur, quòd eorum qui obſcuriores eſſent, minima etiam perſequeretur. Nam quando proceſſerit, & quando cibos vitiauerit, aut quoties veſtem mutauerit, ſanè de clariſſimis notiſque viris commemorandum eſt. *Autor Capitolinus.*

CORDYLVS, κορδυλος. Vrbs Pamphiliæ. *Steph.*

Cordȳlă, pen. prod. {κορδύλη. GALL. Vn petit poiſſon que les thonnines engendrent, qui par apres deuient grand, & lors s'appelle thon ou thonine. ITA. *Peſce pichiolo generato dal thono.* GERMAN. Ein gattung kleiner meerfiſchen. HISPA. *Atun pequegno.* ANG. *A litle fish which the thunnie engendreth.*} Thynni partus vocatur, dum adhuc paruus, qui poſtea pelamidis, & poſt annum, quum iam adoleuit, Thynni nomen capit, *teſte Plin. lib.* 6. *cap.* 15. *Mart. lib.* 11. Mox vetus & tenui maior cordyla lacerta.

CORESA, Helladis, id eſt Græciæ inſula. *Plin. lib.* 4. 12. At in Hellade, inquit, etiamnum in AEgeo Lycades, Scarphia, Coreſa, Phocaſa, compluréſque aliæ, ex aduerſo Atticæ, ſiue oppidis, & ideo ignobiles.

CORFINIVM, Oppidum eſt in Pelignis, quod belli ciuilis tempore Domitius, quum pro Pompeio occupaſſet, obſidione coactus Cæſari dedidit. Hinc Marſi poſtea Italicam appellauêre, bellique Marſici tempore aduerſus Romanos receptaculum, atque adeo propugnaculum ſibi conſtituere, *vt eſt videre apud Strab. lib.* 5. Vulgo *Penninia ò campo di S. Pellino.*

Confinienſes, eius oppidi incolæ: *quorum meminit Plin. lib.* 3. *c.* 12.

Cŏrgo aduerbium apud Veteres, pro Profectò, quaſi ex corde ago, id eſt, loquor. *Feſtus.*

Cŏriācēsĭă, Herba eſt, qua Magi tradiderunt aquam conglaciari, quo etiam nomine à Pythagora celebrata fuit, *teſte Plin. lib.* 24. *capite* 17.

Coriaccŭm, *Vide* CORIVM.

Coriāgo, Infeſta (*vt Columell. inquit lib.* 6.) peſtis bubulo pecori, quum ſcilicet pellis ita tergo adhæret vt apprehenſa manibus deduci à coſtis non poſſit. νόσος βοὸς ἰδία. ANGLI. *Hidebound, à ſickneſſe of cattell.* Ea res non aliter accidit, quàm ſi bos, aut ex languore aliquo ad maciem perductus eſt, aut ſudans in opere faciendo, refixit, aut ſi ſub onere pluuia madefactus eſt. *Vide Col. lib.* 6. *capite* 12.

Coriandrum, {ϗ *ghad.* κόριον. Dioſcoridi. GAL. Coriandre. ITAL. *Coriandro.* GERMA. Cortander. HIS. *Culantro.* ANG. *Coriander*} Herbæ genus eſt, etiam hodie nomen retinens: cuius ſemen ſaccharo conditum, non extremum inter bellaria locum obtinet. *Vide Pl. lib.* 20. *cap.* 20. [Indunt coriandrum fœniculum, allium, *Plaut. pſeud. ſc.* 2. *a.* 3 *& Men. ſc.* 2. *a.* 2.]

Cōrĭāgĭnōsŭs. {ANG. *Sicke of the hidebound.*} qui coriagine laborat, vt coriaginoſum iumentum *apud Vegetium de re Veterinaria.*

Cornua etiam vocantur dentes elephanti à *Plin. lib.* 9 *cap.* 5. *& lib* 18. *in præfat. licet lib.* 8. *c.* 3. *ita ſcribit de Elephantis*, Prædam ipſi in ſe expectandam ſciunt ſolam eſſe in armis ſuis, quæ luba cornua appellat. Herodotus tanto antiquior, & conſuetudo melior dentes.

Coriannon, id eſt, Corium, vel Coriandrum, *Dioſc. lib.* 3. *c.* 12.

Corias, riæ, Piſcis genus, *Plin. lib.* 36. *c.* 11.

Coriarius, *Vide* CORIVM.

CORICAE, Inſulæ duæ ſunt apud Peloponneſum. *Plin. lib.* 4. *c.* 11.

CORICONDAME, κορικονδάμη, prope Sinopen eſt gentile Coricondates, vnde & palus Coricondamitis. *Steph.*

CORINIVM, κόρινιον, Liburniæ vrbs *apud Ptol. l. cap.* 17. quæ Corinium *Plinio* dicitur. ¶ Eſt etiam hoc nomine *apud Ptolemæum* vrbs Britanniæ, quæ vulgo *Claudioceſtria* vocatur.

CORINNĂ, κόριννα, Doctiſſimarum aliquot poetridum nomen fuit quarum prima Thebana fuit ſeu Tanagræa, Archelodoria & Procratię filia, & Myrtidis diſcipula, quæ Lyricorum principem Pindarum quinquies viciſſe, & epigrammatum quinque libros edidiſſe fertur. Secunda fuit Thesbia, veterum monumentis plurimum celebrata. Tertia floruit Ouidij temporibus, ipſi poëtæ chariſſima. *De hac Martialis*, Norat Naſonem ſola Corinna ſuum.

CORINNVS, κόριννος. Ilienſis poëta fuit, qui primus Iliada conſcripſiſſe creditur, & Homero maioris operis argumentum ſuppeditaſſe. *Suidas.*

Corinthas, adis, Herba alio nomine Menais dicta, cuius ſucco in aqua decocto, ſerpentium ictus protinus ſanari prodidit Democritus, *referente Plin. lib.* 24. *c.* 17.

CORĪNTHVS, κόρινθος. GER. Die weiberumpte ſtat Corinthus in Achaia deß Peloponneſi gelegen/ſo jetz die Italiäner Corato. Vrbs Achaiæ, fere in medio Iſthmi Peloponneſiaci ſita (Iſthmos autem Græci vocant anguſtias, quibus à peninſula ad continentem eſt aditus) ab Ortu Saronicum, ab Occaſu Criſſæum ſinum habens, qui & Corinthiacus dicitur: duobus inclyta portubus, quorum Lechæum Ionio, Schænus AEgeo imminet mari. Vnde & Bimarem Corinthum poëtæ peculiari epitheto appellarunt, *Ouid. 4 Faſt.* Aridacúmque petens late, bimarémque Corinthum. *Horat. libr.* I. *Carm. Ode* 7. Laubabunt alij claram Rhodon aut Mitylenem, Aut Epheſum, bimariſue Corinthi Mœnia. Fertur autem Corynthus primo à Siſypho latrone Æoli filio condita fuiſſe, & Corcyra nominata, *autore Strabone*: poſtea Ephyre, deinde euerſa, & inſtaurata à Corintho Marathonis, Seu Pelopis (*vt Suidæ placet*) ſiue (*vt alij malunt*) Oreſtis ſeu Iouis filio. Corinthus appellata. Habuit autem hæc vrbs montem præruptum, iiſdem mœnibus concluſum, in quo arx fuit nomine Acrocorinthus, & Pirene fons Muſis ſacer. Hanc vrbem *Cic. pro lege Manilia*, Græciæ totius lumen appellat. Eo enim po-

tentiæ propter situs opportunitatem excreuit, vt vix Romanæ vrbi concederet tantúmque in fastum euasit, vt populi Romani, Legatos iniurioſius appellare & (*ſi Straboni credimus*) etiam ſordibus perfundere non dubitaret. Quare commoti patres, quum etiam antea creſcentem in dies vrbis potentiam ſuſpectam haberent, bellum illi inferendum cenſuerunt. Miſſus itaque in Græciam L. Mummius, Corinthum obſedit, tandémque captam incendit, ſolóque æquauit, adeò vt vix vllum Corinthi veſtigium fuerit relictum. Quo incendio quantæ opes fuerint abſumptæ, *docet Florus his verbis:* Quid ſignorum (inquit) quid veſtium, quidve tabularum raptum, incenſum, proiectum eſt! Quantas opes victor & abſtulerit, & cremauerit, hinc ſcias, quòd quicquid Corinthij æris toto orbe laudatur, incendio huic ſuperfuiſſe conſtet. Nam & æris pretioſiorem notam ipſa opulentiſſimæ vrbis fecit iniuria, quia incendio peruſtis plurimis ſtatuis atque ſimulachris, æris, argenti, auríque venæ in commune fluxerunt. Non eſt cuiuſlibet Corinthum appellere, ὁ παντὸς οὐκ ἔστιν ἀνὴρ Κόρινθον βιῶναι. Vetuſtum iuxta ac venuſtum adagium de rebus arduis & aditu periculoſis, quáſque non ſit cuiuſlibet hominis affectare. *Suidas & Gell.* ¶ *Apollodorus* autor eſt, fuiſſe & alias hoc nomine dictas ciuitates, quarum vna fuit in Theſſalia, altera in Epiro, tertia in Elide.

Corinthius, & Corinthienſis, adiectiua, quæ ſic ab inuicem diſtinguntur, vt Corinthij, κορίνθιοι ſint, qui Corinthum habitant, ſeu qui ex Corintho nati ſunt Corinthienſes, qui alibi nati ſunt, ſed negotiantur Corinthi. ¶ Vt Corinthia videris corpore quæſtum factura, οὐκ ἀφ' ἑταιρικῆς ἰσχνότητος. In mulierem intempeſtiuius libidinantem, veteribus dicebatur vulgato ioco. Sic & Corinthiari, κορινθιάζεσθαι, dicebantur ij, qui ſcortationibus ac luſtris indulgerent, quive lenocinium exercerent.

Corinthia vaſa, κορίνθια σκεύη, dicuntur ex ære Corinthio fuſa, quæ tanto olim in pretio habita ſunt, vt ſæpe argenti, nonnunquam etiam auri æſtimationem excederent. AEris autem Corinthij, non naturalis erat, ſed artificio quæſita nobilitas, auro argentóque æri permiſto. Hæc autem metallorum commiſtio caſu primum eſt adinuenta, confuſis ex Corinthi incendio metallis. Tria autem ſunt genera Corinthij æris vt docet *Plin. lib. 34. cap. 2.* Candidum, quod nitore accedit quam proximè ad argentum: in quo ſcilicet argenti miſtura præualuit. Alterum in quo auri fuluus color inſpicitur. Tertium, in quo æqualis temperies omnium fuit. *Cic. lib. 2. Tuſc.* Scis igitur ſiquid de Corinthiis tuis amiſeris, poſſe habere te reliquâ ſuppellectilem ſaluam. [Corinthia id eſt, æra. *Quintil.* Corinthium fontem ebibere *Plaut. Aul. ſc. 5. a. 3. Suet. in Aug. cap. 7. & in Tiber. cap. 3. & Senec. cap. 9. de Tranquil.* Corinthia (ſup. vaſa) & tabulæ.]

Corinthiacus, a, um, κορινθιακός. Quod ex Corintho eſt. *Ouid. lib. 3. Triſt.* Illa Corinthiacis primum mihi cognita terris. *Cornel. Front. de diff. vocab.* inter Corinthius, & Corinthiacum diſtinguit. Corinthium (inquit) ciuem dicimus, & Corinthiacum vas.

Corinthiarius, *à Suetonio* poſitum eſt pro amatore nimio Corinthiorum vaſorum.

Corinthiana pyra, quæ dicuntur, *Vide Plin. lib. 15. c. 15.*

CORIOLANVS, Martij ciuis Romani nobiliſſimi cognomen fuit, ab eo in memoriam Coriolanorum vrbis à ſe expugnatæ vſurpatum. Hic plebis odio in exilium actus, Volſcis pop. Rom. hoſtibus ſe coniunxit, patriæque infeſtiſſimum bellum intulit: neque à quoquam aut precibus aut minis inflecti potuit, niſi à Veturia matre & Volumnia vxore. *vide hiſtoriam latius apud Liuium lib. 2. ab Vrbe.* Hunc *Cicero in Bruto* cum Themiſtocle confert, his verbis: Bellum (*inquis*) Volſcorum illud grauiſſimum, cui Coriolanus exul interfuit, idem ferè cum Perſarum bello fuit, ſimiliſque fortuna clarorum virorum. Si quidem vterque quum ciuis egregius fuiſſet, populi ingrati pulſus iniuria, ſe ad hoſtes contulit, conatúmque iracundiæ ſuę more ſedauit. *Hæc Cicero.* Coriolani vitam vide latius *apud Plutarchum.*

CORIOLI, κορίολλα, *Stephano.* Latij oppidum fuit, à Cn. Martio expugnatum. Vnde & ipſe Coriolanus dictus eſt. ¶ Coriolani eius oppidi incolæ. *Plin. lib 2. c. 4.*

Corion, κόριον, GAL. Mille-pertuis. ITA. *Perforata.* HISP. *Cora çonzillo, mio forado.* ANG. *S. Iohnes worte.* Herba eſt, oleraceo frutice, tenui, cubitali, rubente, folio rutæ, odore acri, ſemine in ſiliqua nigro: aliis nominibus Hypericum, & Chamæpitys appellata, *teſte Plin. lib. 26. cap. 8.* In officinis Hyperici nomen retinet. Vulgus *Perforatam, & D. Iohannis herbam* appellat.

Coris, κόρις, *Dioſcoridi*, Frutex eſt folio erucæ, ſed minore, & pinguiore, & rubente, palmum altus, ſapore grato, acri, odorato. Quidam Hypericum appellant. *Plin. lib. 26. c. 8.* ¶ Eſt & aliud Hypericon, quod alij Corin appellant, folio tamaricis, & ſub ea naſcitur, ſed pinguioribus foliis, & rubentibus.

* Coriſcus. Leue miſſile in modum ſagittarum. *Virgil. 10. AEneid.* Coriſcique leues humeris, & lethifer arcus. *Sic Nonius.* Verùm apud *Virgilium* legimus, Coritique leues humeris, &c. *Vbi Seruius*, Coriti proprie ſunt arcuum thecæ. Dicuntur tamen etiam ſagittarum, quas & Pharetras vocamus.

CORISSVS, κόρισσος, Vrbs Epheſiæ: vocis originem Steph. explicat, ſed locus mutilus & corruptus videtur. Hinc Coriſſius, Coriſſites. Eſt & Coriſſia, κορισσία, oppidum & nauale Cò Inſulæ. *Steph.*

* CORITVS, pen. corr. κόριτος, Rex Aboriginum: nam omnes Aborigi-num reges Coriti appellabantur, vt ex Beroſo apertiſſimè conſtat, atque hinc apud eum ſæpe legas ita. Italus filium ſuum Morgetem creauit Coritum, & Morges Corboblaſconem Coritum erat: hoc eſt regem. Et de hoc Rege intelligendum eſt in locis illis Virgilij cum ait, Venerat antiquis Coriti de finibus Acron, *& ibi*, Nec latis extremas Coriti penetrauit ad vrbes. Quibus in locis valde deceptus eſt *Seruius*, qui putauit Coritum fuiſſe non ſolùm Regem, ſed etiam ciuitatem & montem Thuſciæ, cùm nec apud Ptolemæum, nec apud Strabonem, nec apud Plinium, nec apud quenquam Antiquorum (quod ſciam) talis ciuitatis aut montis nomen reperiatur.

Corium, Animalium eſt, præſertim eorum quę craſſiorem pellem habent ac duriorem: quamuis quandoque de quacunque pelle dicatur, etiam rerum inanimatarum. ☞ חער. *βύρσα, σκῦτος. δέρμα.* GALL. Cuir ou peau. ITA. *Cuoio, pelle.* GER. Ein haut oder leder. HIS. *Cuero ò corteza.* ANG. *The leather or hide of a beaſt.* ☜ *Cæſ. 2. bell. ciu.* Super lateres corta inducuntur, ne canalibus aqua immiſſa lateres diluere poſſet. *Cic. 1. de Nat. Deor.* Quarum alię coriis tectę ſunt, aliæ villis veſtitæ, aliæ ſpinis hirſutæ. *Apud Plin.* Corium terræ eſt, non tam cutis eius, faciesque ſumma, quàm tectorium & ſtatumen quoddam craſſius, cui & aliud quoque ſubeſſe poteſt corium. Nam in parietibus ſtruendis, ordines ipſi laterum Coria à Vitruuio dicuntur: hoc eſt, quę vulgò turba opificum appellat *Curſus. Budæus in annotationibus in Pan.* [Per corium, per viſcera Elephanti brachium tranſmittere. *Plaut. Milit. ſc. 1. a. 1.* Herus meus Elephanti corio circumtectus eſt, non ſuo. *Plaut. Mil. ſc. 2. a. 2.* Coria bubula, vide Bubulus. Supra Corij meminit & *in Amphit. prolog. Plautus, & pſeud ſc. 2. a 1.*]

¶ Dicitur & Corius, maſculini generis. *Plaut. in Pœnu.* Heri in tergo meo tres facilè corios contriuiſti bubulos. ¶ De alieno corio ludere, prouerbio dicuntur, qui ſecuriùs agunt, ſed alieno periculo. *Apul. in Aſino aureo, lib. 7.* Coriaceum auxilium, σκυτίνη βοηθεία, apud Atticos infirmum & imbecille dicebatur. *Refertur apud Heſychium.*

Coriaceum, quod ex corio eſt. ☞ σκύτινον. GAL. De cuir. ITAL. *De cuoio.* HIS. *De cuero.* ANG. *Made of an hide.* ☜

Coriarius, Qui coria concinnat, præſertim craſſiora. ☞ βυρσοδέψης. GALL. Conroyeur, habilleur de cuir. ITA. *Cuoiaccio.* GERM. Ein gärber/läders gärber. HISP. *Curtidor que odoba cueros.* ANGLIC. *A currier or dreſſer of leater, a tanner.* ☜ *Plin. lib. 17. cap. 9.* In coriariorum officinis pilo madefacto. Coriarius præterea eſt herba ſylueſtris, foliis myrti, caulibus breuibus, venena & tineas pellens: & frutex coriarius appellatur, ſubrutilus, cubitalis craſſitudine digitali, cuius aridis foliis, vt malicorio, coria perficiuntur. Alio nomine Rhus appellatur, *teſte Plin. lib. 24. cap. 11.*

CŌRNĒ, Collis ſuburbanus agri Tuſculani, qui olim lucum habuit faginum, antiqua religione Dianæ conſecratum: *de quo Plin. lib. 15. cap. vlt.*

CORNEATES, Populi ſunt Pannoniæ, *apud Plin. lib. 3. c. 25.*

CŌRNĒLIA, κορνηλία, Matrona nobiliſſima fuit, Sempronij Gracchi vxor, & Tiberij & Caij Gracchorum mater, & maioris Africani fila, quæ à Valerio Maximo laudatur, quod matronæ Campanæ ornamenta ſua pulcherrima oſtentanti, non aurum, non gemmas non denique teſtes oppoſuerit, ſed liberos, qui maxima ſunt matronarum ornamenta. Fuit hæc mulier doctiſſima, & Latinæ puritatis diligentiſſima obſeruatrix, quæ etiam Epiſtolas terſiſſime ſcriptas reliquit: quarum meminit *& Cicero in Bruto*, Legimus, inquit, epiſtolas Corneliæ matris Gracchorum: apparet filios non tàm in gremio educatos, quàm in ſermone matris. ¶ *Quintilianus* item Corneliæ eloquentiam commendat his verbis, Magni intereſt, (*inquis*) quos quiſque audiat quotidie, quibuſcum loquatur à puero, quemadmodum patres, pædagogi, matres loquantur. Eloquentiæ Gracchorum mater Cornelia pro illo tempore plurimum contulit. *Hæc Quintilian.* [*Lege & Senec. cap. 16. de Conſol. ad Elb.*] Fuit & Cornelia P. Seſtij vxor cuius meminit *Cic. lib. 5. Epiſt. Famil. his verbis*: Non ſatis, inquit, credidi homini prudenti, tam valde eſſe mutatam voluntatem tuam: ſed poſteaquam & Cornelia tua Terentiam conuenit, & ego cum Quinto Cornelio loquutus ſum, adhibui diligentiam, quotieſcunque Senatus fuit, vt adeſſent.

CŌRNĒLIŌRVM, familia Romæ fuit in primis illuſtris: ex qua non minimi nominis fuit Cornelius ille Coſſus, qui quum Tribunus eſſet militum in exercitu, Volumnium Lartem Veientem regem occidit, ſecundaque opima ſpolia Ioui Feretrio retulit: Coſſus cognommatus à corporis rugoſitate. Coſſos enim eos qui rugoſi ſunt, & aſpera facie, à multitudine vermium, qui in ligno nutriuntur, *Feſtus* dicit vocari. ¶ Cornelius Aſina, quum fundum emiſſet, ſponſórque pretij ab eo expeteretur, poſtera die aſinam ſacculis pecunia plenis in forum adduxit pro ſponſore, vnde cognomentum accepit. *Autor Macrobius.* ¶ Cornelius Balbus, genere Gaditanus fuit, & à Cn. Pompeio Magno ciuitate donatus: qui deinde eo nomine in ius accerſitus, quaſi per imperitiam legis eum ciuitate Pompeius donaſſet, Ciceronis patrocinium meruit. Hic poſtea ex Cæſaris familiaribus factus, plurima apud eum & gratia & autoritate polluit. *Cicer. Attic.* Fuit apud me Cornelius: hunc dico Balbum Cæſaris familiarem.

¶ Cornelius Centimalus, & Sulpicius Galba Conſules, quum Annibal mœnibus appropinquaret, occurrentes magna vrbis trepidatione, extra vrbem caſtra habuere. *Plutarchus in Annibale.* ¶ Cornelius Epitadius L. Cornelij Syllæ Dictatoris libertus, librum quem Sylla de ſuis rebus geſtis imperfectum reliquit, ſuppleuit. *Tranquillus.*

¶ Cornelius Gallus, poëta fuit elegiographus, Foroiulienſis, qui Auguſti fauore conſcendit ad gradum Prætur. Fuit primùm ſummus Octauij amicus, ſed poſtea ſuſpicione coniurationis, quum in eius odium impegiſſet, ſibiipſi mortem conſciuit anno ætatis quadrageſimo tertio. *Ouidius lib. 3 Eleg.* Sanguinis atque animę prodige Gallę tuæ. Cornelius Gallus (*inquit Seruius*) primus AEgypti præfectus fuit, & poëta eximius. Nam & Euphorionem Græcum tranſtulit in Latinum ſermonem & amorum ſuorum de Cytheride conſcripſit libros quatuor. Hic primum in amicis Auguſti Cæſaris fuit: poſtea quum veniſſet in ſuſpicionem quòd contra eum coniuraſſet, occiſus eſt. Fuit autem amicus Virgilij adeo vt quartus Georgicòn à medio vſque in finem laudes eius teneret: quas poſtea, iubente Auguſto in Ariſtæi fabulam commutauit. Hic Gallus amauit Cytheridem meretricem, libertam Volumnij: quę, eo ſpreto, Antonium cuntem ad Gallias eſt ſecuta: propter quod dolorem eius conſolatur *Virgil. Eclog. 10. Hæc Seruius.* Cytheridem autem quam deperibat, mutato nomine, Lycorim vocauit. *Ouid.* Gallus & Heſperiis, & Gallus notus Eois, Et ſua cum Gallo nota Lycoris erat. ¶ Corn. Merula Conſul contra Boios in Galliam miſſus, XII. M. hoſtium cecidit. *Autor. Liu. de bell. Maced. li. 5.* ¶ Corn. Merula ſuperioris nepos Flamen Dialis, partium Syllanarum ingreſſo vrbem Mario in Iouis, æde,

æde venis succisis, se necando mortis contumelioſæ damnationem effugit: sacerdotisque sui sanguine foci vetustissimi maduere. *Valer. de Morte.* ¶ Cornelius Nepos, Ciceronis tempore, vir disertus, vitas illustrium virorum scripsit: quarum tantum Pomponij Attici extat, totiusque æui historiam, tribus (*vt Martialis verbis vtar*) chartis explicuit. Huic *Valerius Catullus Veronensis* opus suum dedicat, vt indicat primum operis epigramma. *Vide plura de hoc apud Crinium.*

¶ Cornelius Seuerus inter poëtas Epicos ab antiquis autoribus relatus est. Ingenio fuit magno, & in scribendis versibus facili. Constat eundem fuisse versatum in declamationibus, qua in re ingenium suum atque eruditionem maximè probauit: quum in eodem officio essent alij complures, vt Asinius Pollio, Pompeius Silo, Porcius Latro, & Aufidius Bassus. A Fabio ita commendatur, vt versificator quàm poëta melior habitus sit. Scripsit inter alia multa, opus de bello Siculo, quod ab eo absolutum non est, propter immaturam mortem. Quod opus si absoluere potuisset, meritò sibi secundum locum vendicasset, *vt idem Quint. autor est.* Exstatque eius illud carmen quo eleganter defleuit Marci Ciceronis interitum, quod etiam ab Annæo Seneca magnopere commendatum est: Oraque magnanimum spirantia pene virorum In rostris iacuere suis, sed enim abstulit omnes, Tanquam sola foret rapti Ciceronis imago, &c.

[Lex Cornelia de falso. *Suet. in August. cap. 33.*]

Cornetum. *Vide* CORNVS.

Cornus, *Vide* CORNV. & CORNVS arbor.

Cornicen, *Vide* CORNV.

CORNICLVS, κόρνικλος. Vrbs Latinorum, *Steph.*

Cornicor, Cornicula, *Vide* CORNIX.

Cornicularius, Nomen est ordinis in militia, sicut Commentariensis & Accensus. Docet *Asconius* Cornicularium à Corniculo sic inclinari, vt à Cornu Cornicinem, Nam qui Corniculo militabat, is & Cornicularius dicebatur. *Maternus* videtur ostendere Corniculariorum officium fuisse super sententiis damnatorum, *quum ait lib.* 2. Quod si in his locis Mars se aliqua societate coniunxerit, vel si cum his fuerit inuentus, erūt homicidiis publicis præpositis, & exceptores earum sententiarum, quæ de hominum capitibus proferuntur, aut cornicularij, aut commentarienses, sed quibus iura committantur.

Cornículum, *Vide* CORNV.

CORNIFICIVS, Poëtæ eruditissimi nomen fuit, cuius egregia opera vsus est Augustus in bello Siculo. Hic milites fugientes non infacete Galeatos lepores solebat appellare: à quibus tandem destitutus ab hostibus circumuentus est & occisus. Huic soror fuit nomine Cornificia, cuius carmen magno in pretio habitum fuit.

Cornigenus, Corniger, Cornipes, *Vide* CORNV.

CORNICARVM DIVARVM, Locus trans Tyberim erat, cornicibus dicatus, quòd in Iunonis tutela cornices esse putabantur. *Autor Festus.*

Cornix κορώνη. GAL. Vne corneille. ITA. *Cornice, cornacchia.* GERM. Ein krāy HISP. *Corneja.* ANGLI. *A crowe.* } Auis viuacissima, minor coruo, quæ cæterarum auium dux esse dicitur. Annosa cornix, *Horat. 3. Carm.* Improba cornix, *Virgil. 1. Georg. Idem 9. Eclog.* Ante sinistra caua monuisset ab ilice cornix. [Picus, cornix, est ab læua: coruus à dextra. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 2.*]

¶ Cornis scorpium, κορώνη τὸ σκορπίον, subaudi rapuit. Quadrat in hos, qui parant eos lædere, vnde tantundem mali sint accepturi vicissim. Quemadmodum cornix correpto scorpio, arcuata illius cauda vulnus accepit lethale petitque. ¶ Cornices etiam accipi solent pro iis qui se sapientiores ac duces aliorum videri volunt: vnde cornicum oculos configere prouerbio dicimus, pro eo quod est, veterum scientiam nouo inuento obscurare, & efficere vt priores nihil scisse videantur. *Cic. pro Muræna.* Inuentus est scriba quidam Cneus Flauius, qui cornicum oculos confixerit, & à prudentibus iuris sapientiam ipsorum compilarit. ¶ Est etiam cornix annulus terreus, quo ostium pulsatur, à figura aut potius garrulitate sic dictus.

Cornícula, diminutiuum. } κολοιός. GAL. Corneille ou graille emmantelee. ITAL. *Picciola cornacchia.* GERM. Ein kleyne krāy. HISPA. *Pequeña corneja.* ANGLI. *A little crowe, a dawe.* } *Hieronymus ad Paulinum*, Malo alieni operis interpres existere, quàm (vt quidam faciunt informes corniculæ) alienis me coloribus adornare. Alludit ad corniculam illam, quæ (vt in fabulis est) alienis penuis ornata, reliquis auibus aliquandiu non paruæ fuit admirationi, donec deprehenso fuco, suas quæque pennas anes repetentes, nudam corniculam destituerunt. Quam fabulam ita tangit *Hora. in Epist.* ne si repetitum venerit olim Grex auium plumas, moueat cornicula risum furtiuis nudata coloribus.

Cornícor, aris, penult. product. deponens. Significat more cornicum garrio. κρώζω. *Pers. Satyr. 5.* Nescio quid tecum graue cornicaris, inepte.

Cornu. & hic Cornus, secundum Priscianum, à curuore (*vt scribit Varro*) nominatur. } קרן *keren.* κέρας. GAL. Corne, cornet. ITA. *Corno.* GER. Ein horn. HISP. *Cuerno.* ANGL. *An horne.* } *Plin. lib 28. cap. 11.* Dentes mobiles confirmat coruini cornus cinis. *Idem lib. 11. cap. 37.* Omnibus autem caua & in mucronem demum concreta sunt cornua; ceruis autem solida & singulis annis decidua. ¶ Tollere cornua pro eo quod est animo efferri, nunc quoque tritissimum est. *Horatius in Epo.* Nanque in malos acerrimus, Parata tollo cornua. ¶ Sic addere pauperi cornua, *Horat. de Baccho.* ¶ Pauperem sumere cornua. *Ouid. de ebrietate.* [Iam feror in pugnas & nondum cornua sumpsi. *Ouid Eleg. 9. lib. 4. Trist.* Vulcanum in cornu concluſum geris. *Plaut. Amphit.* Boues aliquem incursare cornibus, *Plaut. Aul. sc. 4. a. 1.* Metuo ne in me obuertat cornua. *Pl. pseud sc. 3. a. 4.* Et tumid ũ cornu durius inguen habet. *Ouid. 2. Fast.* Candida nec nigra cornua, fronte geras (ô liber) *Ouid. Eleg. 1. lib. 1. Trist.*) Tractum à pecoribus quæ cornibus oppositis minantur.

Hinc fiunt Vnicornis. μονόκερως: Bicornis, δικέρως: Tricornis Quadricornis. ¶ Per translationem cornua fluminum dicuntur flexus & curuitates alueorum, quòd multis in locis ad cornuum similitudinem flectantur. *Cic. Attic. lib 9.* Ab vtroque portu cornu moles iacimus. *Valer. Flac. lib. 1. Argonaut.* Elatis cornibus amnes. [Cornibus hic fractis (Rhenus.) *Ouid. Eleg. 2. lib. 4. Trist.* ¶ Cornua etiam in re nauali. *Liuius lib. 3. d. 4. & 6. d. 4. Cæs. 3. de bell. ciu.* ¶ *Item* de crinibus: madido torquentem cornua citro. *Iuuenalis 13.*] ¶ Item cornua antennarum, significant vtramque partem antennæ κεράια. *Virgil. 3. Æneid.* Cornua velatarum obuertimus antennarum. ¶ Similiter in prælio cornua dicuntur aciei partes ab vtroque prominentes. κέρατα. In exercitu enim est dextrum & sinistrum cornu, & quod inter vtrunque est dicitur Media acies. *Terent. in Eunuch.* in medium huc agmen cum vecti, Donax, tu Simalio in sinistrum cornu, tu Syrisce in dextrum. *Cæsar 1. bell. Gall.* Ipse à dextro cornu prælium commisit. [Male multatum cornu aciei. *Velleius.* Item Cornua Galeæ. *Liu. 7. bell. Pun.* Vbi alterum cornu fractum vocat insigne Galeæ.] ¶ Item Cornu, βυκάνη, genus est tubæ obtortæ, à quo cornicines, βυκανισταὶ dicti sunt: & dicitur cornu etiam si ex ære sit, propterea quod primum ex cornibus fierent. *Varr. lib. 4. de lin. Lat.*

Cornuárius, κερατοπώλης. Qui cornua militaria fabricat. *Arcadius D. lib. vlt. tit. 6. l. 6.* Cornuarios recensēt inter eos quibus aliquam vacationem munerum grauiorum conditio tribuit.

Cornucopiæ, κέρατα αμαλθείας. Cornu fuisse existimatur, quod Hercules cum Acheloo in speciem tauri mutato congressus ei detraxit: hoc Naiades acceptum & omnem fructum primitiis refertum, Copiæ consecrarunt: *vnde apud Ouidium*, Achelaus rigidum fera dextera cornu Dum tenet, infregit, truncáque à fronte reuellit. Naiades hoc pomis & odoro flore repletum Sacrarunt, diuésque meo bona Copia cornu est. [Hæc (epistola) cornu copiæ est, vbi inest quicquid volo. *Plaut. sc. 2. a. 2.*]

Cornésco, scis. } קרן *hikrín* κερατίζει. GAL. Deuenir dur comme corne. ITA. *Deuenir duro como corno.* GERM. Hart werden als ein horn: hurnin werden. HISP. *Hazerse dura como cuerno.* ANG. *To waxe hard lik an horne.* } *Plin. lib. 11. cap. 49.* Vrso quoque simul vel expirauerit, cornescere aiunt genitalia.

Cornículum, diminutiuum à cornu. } κεράτιον. GAL. Petite corne. ITA. *Picciol corno.* GERM. Ein hörntin. HIS. *Pequeño cuerno.* ANGL. *A little horne.* } *Plin. lib. 11. c. 28.* Aliis cornicula ante oculos prætenduntur ignauia. *Idem lib. 9. cap. 32. de cochleis*, Oculis carent, itáque corniculis prætentant iter.

¶ Hoc etiam nomine vocatum est oppidum apud Tarquinios, κίρτιλλος *Stephan.* à quo oppidani Corniculani, κερτιλλανοὶ appellati sunt.

¶ Et Corniculum ornamenti genus, quo donabantur milites ab Imperatoribus pro re bene gesta. *Liuius lib.* [illegible] scribit Papyrium Consulem equites omnes ob insignem in bellis operam, donasse corniculis armillísque argenteis.

Cornículatus, } κερατοειδής. vt Luna corniculata, *apud Apuleium de Deo Socratis.*

Cornícĕn, penult. corr. Qui cornu canit. } κερατὸς βυκανιστής. GALL. Corneur. ITAL. *Sonator di corno.* GERM. Ein hornblaser. HISP. *Trompeta bastardo, ò que tañe el cuerno.* ANGL. *That bloweth on a horne.* } *Iuuenal.* Quadraginta dedit Gracchus sestertia dorem Cornicini, siue hic recto cantauerit ære. Hisce etiam olim in prælijs vtebantur, quemadmodum & tubicinibus. *Liu. 2. ab vrbe*, Cornicines, tubicinésque in equos impositos canere ante vallum iubet. [Per Cornicinem centuriata comitia vocabantur. *Gell. cap. 27. lib. 15.*]

Cornígenus, a, um, Quod est ex genere cornua habentium: sicut Caprigenum, quod est ex genere caprarum. κερατογενής.

Cornígĕr, pen. cor. Gerens cornua. } קרן *makrín.* κερατοφόρος. GALLI. Cornu, portant cornes. ITA. *Cornuto, che porta le corne.* GER. Der hörnet hatt. HISP. *Cose que tiene ò trae cuernos.* ANGL. *Horned, that hath kornes.* } vt Cerui cornigeri. *Ouid. 7. Met.* Caput cornigerum. *Ouid. Epi. 5.* Fluuius corniger. *Virgil. 8. Æneid.* Taurus corniger, *apud Cic. de Nat. deor.* Bacchus etiam corniger dictus est, quia simulachro Liberi patris cornua adiiciebantur, quòd vini inuentor fuerit: homines enim nimio vini potu truces redduntur.

Cornípes, penult. corr. Animal corneos habens calceos, sicut equus & capra. & huiusmodi vnguium aut pedum animalia. κερατόπους. GALL. Qui a les pieds durs comme corne. ITAL. *Chi a i pie di corno.* GERM. Das hurnin schuch oder füß hatt. HISPAN. *El que tiene los pies de cuernos.* ANGLIC. *Hard. footed lik an horne.* } *Ouid. lib 2. Fast.* Cornipedi Fauno cæsa de monte capella. Nam Faunus caprinos pedes habere ferrur.

Cornupĕtā, penult. corr. Animal quod cornibus petit, id est, ferit. } κερατόλος. }

Cornūtus, a, um, Quod habet cornua. } קרן *makrín.* κεκερατωμένος, κεκερατισμένος. GALL. Cornu, ayant cornes. ITA. *Cornuto.* GER. Gehürnet. HISP. *Cosa que tiene cuernos.* HISP. *That hat hornes.* } *Varr. 2. de Re rust. cap. 7.* Aetas cognoscitur equorum & ferè omnium qui vngulas indiuisas habent, & etiam cornutorum. ¶ Potest etiam dici cornutum, quod procedit ex cornu. *Martial.* Occubuit tantùm cornuto ardore potitus. Cornutæ quadrupedes à veteribus dicebantur elephanti: nam quos in his dentes multi dicunt, cornua sunt.

Cornūtā, æ, Lyra altera: aliis Coccys alter. Piscis marinus est octagonus, coloris pumicei, totus squammis osseis contectus, aculeis lyræ pisci similis *De Cornuta Plin. lib 9. c. 27. lib. 32. cap. vlt.* Priore loco sic legendum: Attollit è mari cornuta semipedanea ferè cornua, quæ ab his nomen traxit.

Cornéus, a, um, adiectiuum nomen. } κερατινός. GAL. De corne. ITAL. *De corno ò colorato como il corno.* GERM. Hurnin. HISPAN. *Cosa de materia de cuerno.* ANGL. *Of an horne.* } Vnde hybernæ coronæ Cornææ dictę sunt: quoniam negante tum flores terra, luminis è cornu tinctis fieri solebant. Vnde Corneum rostrum. *Cic. de Nat. Deor.* Cum sint aues excelsæ cruribus rigidis, corneo, proceróque rostro, Corneus color qui cornu vel corni similitudinem refert. *Plin.*

Cornĕŏlŭs, aliud Adiectiuum, idem significans, sed diminutiuè. *Cic. 2. de Nat. Deor.* Sed duros & quasi corneolos habent introitus, multísque cum flexibus, quod his naturis relatus amplificatur sonus.

Cornŭs, fœmin. gen. tam quartæ quàm secundæ declinationis, *secundum Priscianum*, Arbor ramos habens, duritie & rigiditate cornibus similes, fructum circa solstitia ferens, primò candidum, postea sanguineum. {κρανέα. GALL. Cornoiller. ITA. *Corniolo, cornolaro.* GERM. Thiertinbaum oder cornelbaum. HISP. *El cerezo syluestre.* } *Virgil. 2. Georg.* & bona bello Cornus, id est, aptæ hastilibus. Itala cornus. *Virgil. Æneid. lib. 9.* Coniecto sternit iaculo, volat Itala cornus, id est, telum ex corno factum.

Cornum, corni, gen. neutr. Fructus arboris corni. {κρανεῖον. GALLIC. Le fruict d'vn cornoiller, cornoille. ITA. *Cornola frutto del cornolaro.* GER. Thiertlin/oder herrentirsen. HIS. *La cereza syluestre.* } *Idem 3. Æn.* baccas lapidosaque corna Dant rami.

Cornĕus, a, um, Quod ex corno est. { κρανέινος. GALL. De cornoiller, fait de bois de cornoiller. ITAL. *Fatto di legno di cornolaro.* GERM. Thierlinbaumin/cornelbeumin. HISP. *Cosa de cerezo syluestre.* } *Plaut.* Duram ac corneam virgam. Cornea pyxis. *Plin. lib. 20. cap. 20.* Venabula cornea. *Ouid. Epist. 4.* Virgulta cornea. *Virg. 2. Aeneid.*

Cornētum, ti, Locus consitus cornis. Hinc Corneta, locus in vrbe intra sacram viam & macellum à cornis, quæ imputatæ loco reliquerunt nomen, vt esculentum ab esculo dictum, lauretum à lauro, fagutal à fago. *Varr. lib. 4. de lingua Latina.*

* Corniferi rami, hoc est qui corna ferunt. *Claudianus lib. 1. de raptu Proserp.* Stridula cornifera modulantur carmina ramis.

CORNVTVS, κορνοῦτος, *Suidæ*, philosophus ex Lepri ciuitate Africæ, qui teste Suida, non pauciores discipulos morum comitate, quàm eruditionis nomine ad se pellexit. Floruit Neronis temporibus, à quo etiã fuit interfectus. ¶ Fuit & Cornutus Prætor vrbanus Romæ Ciceronis temporibus, de quo sic scribit *lib. Epi. 10.* Placuit nobis, inquit, vt statim ad Cornutum Præt. vrb. literas deferremus: qui quod coss. aberant, consulare munus sustinebat more maiorum. *Idem Attic. lib. 1. epist. 9* Bonis vtimur Trib. pleb. Cornuto vero pseudocatone.

CORŌEBVS, sine aspiratione κόροιβος *Suidæ*, Filius fuit Mygdonis (*vnde à Virgil.* Mygdonides *appellatur*) qui incensus amore Cassandræ, quam etiam Priamus ei pater desponderat, ad Troiam venit, socero & Phrygibus laturus auxilium, quamuis ei à sponsa exitium, nisi abiret, esset prædictum. Nam ea nocte qua Ilium cecidit, occisus est à Peneleo quodam Græco. *Virgil. 2. Aeneid.* Iuuenisque Chorœbus Mygdonides, illis qui ad Troiam fortè diebus Venerat insano Cassandræ incensus amore. Vnde prouerbium, Stultior, Chorœbo μωρότερος Χοροίβου. Prouerbialis hyperbole in stupidos & vecordes.

Coron, κόρον, *Dioscoridi* herba eadem est cum syluestri ruta.

Corollă, Corollarium, *vide* CORONA.

Corōna. Sertum. { עטרה *Atarah.* στέφανος. GALLI. Couronne, chapeau de fleurs. ITA. *Corona, diadema.* GERMA. Ein tron. HISP. *Corona que se da al vincimiento.* ANGLI. *A crowne or garland of flowres.* } *Plaut. Asinar.* Tũ si coronas, serta, vnguenta iusserit Ancillam ferre Veneri. *Cicer. 4. Verr.* Vnxisse vnguentis, complesse coronis & floribus. [Ego te sacram coronam surripuisse Ioui scio. *Plaut. Menæ. sc. 5. a. 5.* Coronam deposuit sacrificans Minos nuntiata morte filij. *Senec. cap. 12 de Consol. ad Marc.* Coronæ aureæ (alij laureæ) gestandæ ius in ludis. *Velleius* Cum corona exit feras peracto conuiuio. *Pl. Menæc. sc. 1. a. 3.* Capiam coronam in caput, atque me ebrium assimilabo. *Plaut. Amphit.* Serta vnguenta coronas, ferre Veneri & Cupidini. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 4.* Accubantem cum corona amplexum amicam. *Ibid. sc. 2. a. 5.* post cum corona derideto ebrius & cum corona florea. *Plaut. Men. sc. 2. a. 4.* Dat mihi coronas (i. lari) *Plaut. Aulul. prolog* Has coronas floreas vt imponantur in foco nostro lari. *Ibid. sc. 5 a. 2.* Cum corona ebrius. *Plaut. Men. sc. 1. a. 4.* Cum corona ebrium pseudolum vides? *Plaut. pseud sc. 2. a. 5.* Illam esse domum Iouis Augurium menti querna corona dabat? *Ouid. Eleg. 1. lib. 3. Trist.* Fumida cingantur florentibus ara coronis. *Ouid. Eleg. 13. l. 3. Trist.* Sub coronis venire dicebantur mancipia in bello capta quia coronis induta. *Gell. cap. 4. lib. 7.* ¶ Item Corona dicitur Circunstatio militum, *Gell. Ibid.* De generibus coronarum. *Idem Gellius cap. 6. lib. 5.* Nouum genus coronarum Exploratoria. *Sueton. in Calig. cap. 45.* Corona oppugnare vrbem, *Liuius lib. 4. d. 4.* est, vt ibidem subiicit vrbem cingere. Corona mœnia aggredi, *Liu. d. 4. l. 7.*]

¶ Fuerunt autem apud Romanos varia coronæ genera. Triumphalis, quæ Imperatoribus post victoriam ad vrbem redeuntibus ad triumphum mittebatur. Hæc antiquitus ex lauro fiebat: postea etiam ex purissimo auro fieri cœpta: quod etiam inde Aurum coronarium vocatur. Obsidionalis, quam liberati ab obsidione dabant ei, qui ipsos liberauerat ex gramine decerpto inde, vbi obsessos ille seruasset. Nam (*vt ait Plinius.*) summum apud antiquos signum victoriæ erat, victos porrigere herbam è terra Ciuica, quam ciuis ciui, à quo seruatus est in prælio, testem vitæ, salutisque percepte dat: & hæc erat primò lignea: postea magis placuit ex quercu, quòd ante inuentas fruges arboris eius glandibus homines victitarent. Muralis erat qua donabatur ab Imperatore qui primus murum ascendisset, inque oppidum hostium venisset. Hæc corona ad incitandos ad oppugnationem militum animos ex auro fiebat. Vallaris, quæ & Castrensis dicitur, similiter aurea, habens insigne valli, qua donabatur, qui primus hostium castra pugna intrasset. Naualis quoque aurea, quibusdam quasi rostris nauium insignita, qua donari consueuerat, qui primus maritimo prælio in nauem hostium vi transiliisset. Qualis myrtea erat, qua vtebantur Imperatores, qui ouantes introibant ciuitatem. Ouantes autem Imperatores, vrbem introibant quum bellum non rite indictum erat, neque cum iusto hoste gestum: vtpote subactis seruis, aut piratis, aut humili alio quouis hoste: aut etiam quoties facta repente deditione, victoria citra pulueren (quod dici solet) obtigerat. His itaque mittebatur corona ex myrto, quæ est arbor Veneri sacra, quod huiusmodi victorias Venereas magis iudicarent, quàm Martias. ¶ Vnde myrteam coronam cupere aut ambire, μυρσίνου διέβατο, dicebatur, qui tyrannidem aut magistratum ambiret. *Suidas.* ¶ Corona etiam dicitur ornamentum muliebre. ¶ *Horat. lib. 1. Carm.* Et scindit hærentem coronam criminibus. Item ponitur pro conuentu hominum circunstante. { ὁ δῆμος πλῆθος ἀθροισθὲν, ἄγυρις, σύλλογος. GALLIC. Vne compagnie de gens, ou amas de peuple autour de quelqu'vn. ITAL. *Cerchio de homini.* GERM. Ein versamlung viler leuten / desender die in einem kriegsheer vmbstehnd oder sitzend. HISP. *Cerco ò cerillo de hombres.* } *Cicero pro Flacco.* A iudicibus oratio auertitur, vox in coronam turbamque effunditur *Idem pro Milone*, Non enim corona vester consessus cinctus est, vt solebat. ¶ Item pro circulo circa lunam, ἅλως. ¶ Item pro signo cælesti supra humerum Arctophylacis. *Virgilius 1. Georgic.* Gnoſiaque ardentis decedat stella Coronæ. Ferunt Ariadnen coronam dono accepisse à Theseo, inde nupsisse Libero patri: & post eius mortem coronam à Libero in cælo fuisse collocatam. Alij dicunt hanc coronam dedisse Bacchum Ariadnæ, quum ad Minoëm in Cretam venisset. Alij dicunt coronam dedisse Baccho datam à Venere, quum Ariadnem vxorem duceret. Hæc Cancro & Leone exoriente occidit: exoritur cum Scorpione Nonis Octobris: habet stellas nouem in orbem dispositas. * Coronæ, item sunt Prominentiæ & veluti supercilia quædam parietum, arcendis stillicidiis inuenta, fabri Cornices appellant & intabulamenta: siue structura, siue intestino opere constant. *Vitruuius libro secundo.* Summis parietinis structura testacea sub tegula subiiciatur, altitudine circiter sesquipedali, habeatque proiecturas coronarum: ita vitari poterunt quæ solent in iis fieri vitia. *Budæus.*

Corolla, diminutiuum, Parua corona. { στεφάνιον. GALL. Petite couronne, petit chapeau de fleurs, chapelet. ITA. *Coronetta.* GE. Ein krentzlin/ tronlin. HISPAN. *Pequeña corona.* ANGLI. *A litle crowne or batt. of flowres.* } *Propertius*, Me iuuat externis positum languere corollis. [Interdiu cum corolla ebrium, *Plaut. pseud. sc. 2. a. 5.* Corollam dapsiles & lemnisci. *Ibed. sc. 1, a. 5.*]

Corollārium, *autore Varrone libro primo* significat id quod additum est supra mensuram, præterquam quod debitum est, tanquam auctarium quoddam: à corollis nomen deductum, quòd hæ, quum placuerant actores, in scena dari solitæ, sint. ὑπέρογκα τοῖς κατάβαρυ ὑπάρχουσι δόματα. GALL. Le pardessus ou parçnsus, le surplus ou surcroist. ITAL. *Corollario, Dante, darotti vn corollario anchor per gratia.* GERMA. Zusatz/das man vber die rechte maß nach hertzu gibt. HIS. *La corona ò augmentacion que se añade ò otra.* AN. *That is castor put tomore the the measure, the ouer plus.* } vnde & Corollaria dicuntur ipsæ coronæ. *Suet. in Aug.* Itaque corollaria & præmia alienis quoque muneribus ac ludis, crebra & grandia de suo offerebat. *Pli. lib. 21.* Paulatim & Romæ subrepsit appellatio Corollis, inter initia propter gracilitatem nominatis, mox & Corollariis postquam è lamina ærea tenui inaurata aut inargentata dabantur. *Cic. in Frumen.* Nolo hîc colligere, qui numulis corrogatis de nepotum bonis, ac de scenicorum corollariis decimam emerunt.

¶ Hæc autem quum pretij parui forent, factum est, vt Corollarium pro re leuiori accipiatur. *Plin. l. 9. c. 35.* At illa corollarium id esse, consumpturamque se ea in cœna taxationem confirmans. *Apul.* symbolicis. Corollarium vocauit posticum concubitum, *quum ait*, Mihi iam fatigato, de propria liberalitate Photis puerile obtulit corollarium.

Corōno, as, Coronam capiti impono. { עטר *Atár.* στεφανία. GALL. Couronner. ITAL. *Coronare, incoronare* GER. Krönen. HISP. *Coronar* ANG. *To crowne.* } *Plin. lib. 15. cap. 4.* Athenæ quoque victores olea coronant. *Virg. 1. Aeneid.* Crateras magnos statuunt, & vina coronant. * *Vbi Seruius*, Vina pro poculis posuit, Coronant autem est, aut implent vsque ad marginem, aut quia antiqui coronabãt pocula, & sic libabant. Vnde est, —magnum cratera corona Induit, impleuitque mero. * Coronare, item In coronamenta venire Coronis faciendis adhiberi. *Plin. lib. 21. cap. 9.* Folio coronat & trifolium. *Ibidem cap. 10.* Et tantum folio coronant Iouis flos, amaracus, hemerocales, abrotonum, &c.

Corōnātus, particip. Corona donatus, qui coronam habet in capite. { עטור *Atúr.* στεφανηφόρος. GALL. Couronné. ITA. *Incoronato, coronato* GE. Bekrönt. HIS. *Coronada.* ANG. *Crowned.* } *Cic. 2. de Leg.* Sequebantur epulæ, quas inirent propinqui coronati.

Coronārius, Qui coronas nectit. { στεφανοπλόκος. GAL. Qui fait bouquets ou chapeaux de fleurs, ou qui les vend. ITA. *Artifice de ghirlande de fiori.* GERM. Ein kronen macher/oder krantzmacher. HISP. *El que haze ò vende coronas.* ANGL. *A maker of hattes or gaiandes of flowres.* } cuius fœmininum est Coronaria. στεφανοπλόκος ἡ. Mulier coronas conficiens. *Plin. lib 21. cap. 2.* Factum id est ex ingenio, Pausiæ pictoris atque Glyceræ coronariæ, dilectæ admodum illi.

Corōnārius, a, um, adiect. Quod ad coronas pertinet. { στεφανωτικός. GAL. De couronnes, ou dequoy on les faict. ITALI. *Cosa de far ghirlande de fiori.* GERMANI. Das zu den kronen oder krentzen gehört/ oder auß dem man sy machet. HIS. *Cosa perteneciente à corona.* ANG. *Belonging to crownes.* vnde, Aurum coronarium, ex quo coronæ conficiebantur. *Cic. pro lege Agar.* Quod ad quemque peruenerit ex præda, ex manubiis, ex auro coronario. ¶ Coronarium opus, in modum coronæ factum, *Plin. lib. 15. 30.* Ramos spargit à radice dodrantales, topiarij ac coronarij operis.

Corōnāmentum, ti, Coronarum materia, hoc est flores aut frondes coloris aut odoris gratiæ coronarum confectioni congruentes. στέφανωμα. GAL. Fleurs & autres choses à faire chapeaux & bouquets. ITA. *Fiori, viole, rosa & simili cose da far ghirlande.* GERM. Der zeug/ oder die matery auß welcher chan krentz machet / als blumen / krebter / &c. HISPANIC. *Flores y otras cosas para hazer coronas.* ANGLIC. *Flowres and such lik thinges to mak garlandes of.* } *Plin. lib. 21. cap. 1.* In hortis seri & coronamenta iussit Cato. *Idem eodem lib. cap. 9.* Folia smilacis & hederæ in coronamenta se dedere, coronæque earum obtinent principatum.

CORŌNĒ, es, pen. prod. siue Corona, æ, κορώνη, Peloponnesi oppidũ. est ad

est ad sinum Messeniacum,nō procul à Pomili fluminis ostio, etiam hodie nomen seruans.Vulgò *Coron.*

Cōrōnæ'us,a,um,κορωναῖος.vt,Sinus Coronæus,κόλπος κορωναῖος.Vulgò *Golfo de Coron*, qui & Messeniacus, ab Acrita promontorio ad Tænarum vsque,agri Laconici promontorium extensus. *Vide Plin.lib.4.c.5.& Strab.lib.8.*

CŌRŌNĒA, κορώνεια, Vrbs est Bœotiæ non procul ab Helicone, in colle sita,ita dicta(*vt Stephano placet*) à Corono Thersandri filio.In huius agro negant talpas aut gigni,aut aliunde illatas viuere posse.

¶Est & altera eiusdem nominis vrbs in Phthiotide, nō procul à Pagasis,*cuius meminit Strab. lib.9. Plin.lib.4.c.7.* Iuxta Cephisum amnem Lamia,& Anichia, Medeon,Phligene,Grephis,Coronea,Chæronia. ¶ Stephanus & alias eiusdem nominis vrbes commemorat, quas quòd nullam earum mentionem apud Geographum fide dignum inuenerimus,hic consulto prætermisimus.

Coroneola , Genus rosæ est autumni tempore in rubo proueniens *Plin.lib.21.c.4.*

Cōrōnis,coronidis,pen.prod,fœmin.gen. Summitas,seu apex alicuius rei,velut montis,aut structuræ alicuius. {כּוֹנָן *rosch.κορυφὴ.* GALL.Le sommet & fin bout de quelque chose,la fin. ITA.*Summità,cima,altezza.*GERM.Der oberst spitz oder gipfel eines bergs. Item,Das oberst eines gebews. HISP.*El fin,alinea,ò sombre de qualquier cosa.*ANGLIC. *The nose of a shipe,the end or toppe of a thing.*} Significat & extremam nauis partem , hoc est, incuruum quiddam supra puppim in rostri modum eminens.¶Denique Coronidem per translationem accipimus pro quocunque fine , & vltima manu rei alicui imposita:siue etiam pro eo, quod rei absolutæ ornatus magis quàm necessitatis ergò accedit.*Martial.lib.*10. Sed nimius videor,seraque coronide longus Esse liber:legito pauca,libellus ero. *Idem*,Et mage principio grata coronis erit. Postremò Grammatici, quoties persona actoris eodem metri genere finit quo cœperat. Coronidem vocant: eámque notant veluti rostri figuram exprimentibus lineis.

¶ Ad coronidem vsque,*μέχρι τῆς κορωνίδος.* Quum extremum rei cuiuspiam significamus.

CŌRŌNĪS,idos,κορωνίς:alio nomine Arsinoe,Nympha fuit,Phlegiæ,vel, vt alij tradunt,Leucippi filia : quæ quum forma esset non ineleganti,Apollini placuit,à quo & vitiata & grauida facta est.Verùm quum postea Ischidi cuidam Thessalo,mutuo eius amore capta,fuit copiam faceret, à corpo deprehensa est: ex quo quum Apollo amicæ perfidiam cognouisset , telis eam confodit : puerúmque (qui postea Aesculapius appellatus est) ex vtero eius exemptum , Chironi Centauro tradidit educandum. *Ouid.2.Metam.* Pulchrior in tota quàm Larissæa Coronis Non fuit Æmonia , &c. *Vide latiùs in dictione* AESCVLAPIVS.

Cōrōnopus, {κερατόπους. GALL.Corne de cerf ITA.*Stella*,GER.*Rappenfuss. Plin.Cornu bellu.* ANG.*An herbe called the harties horne.*} Oblonga herba est , fissis foliis per terram repens , cuius radix cæliacis præclare facit in cinere tosta. *Plin.lib.22.c.19. & lib.21.cap.16.*hanc herbam inter graminis genera assignat, & à Romanis Gramen aculeatum vocari asserit. Vulgò ab oblitoribus *Dens canis* aut *Cornu cerui* appellatur.

CORÓPE, κορώπη, Vrbs Thessaliæ,vbi Coropæi Apollinis oraculum,*cuius meminit Alexander.*Sed videtur legendum Oropeus.Orope enim Eubœæ ciuitas est,Apollinis templo clarissima.*Steph.*

Corophium,Piscis de genere cancrorum. *Plin.lib.32.c.11.*

CORPILLI,Populi sunt Thraciæ,Hebrum accolentes,*vt scribit Pli.lib.* 4.c.11.

Corpōrālē, Corporatio, Corporatura, Corporeus, *Vide* CORPVS.

Corpŭs,poris , generaliter dicitur , quicquid tactu percipitur. {גּוּף *ghiph* גְּוִיָּה *ghevijah.σῶμα.* GAL.Corps,chair.ITAL.*Corpo.*GERM.Ein leyb.HIS.*El cuerpo.* ANG.*A bodie.*}*Cic.2.de Ora.*Etenim corpus intelligi sine loco non potest. [Tu tactum corpore prodes,nos animo, *Ouid.13 Met.* An quod amantes non longè à caro corpore abesse volunt.*Catul.de Com.Beren.* Qui hastis corpus transfigi solent.*Plaut. Mostel.sc.1.a.2.*Vitia corporis fuco oculũt.*Pl.Mostell.sc.3.a.1.* Nec non in corpore nostro pectora sunt potiora manu.*Ouid.13.Met.* Corpus in vulgus dare,(de meretrice)*Gell.c.7.lib.6.* Compressiones amantum corporum *Plaut.pseu.sc.1.a.1.* Vt quæ contingere non est corpore,sint animo cuncta videnda meo.*Ouid.Eleg.4.lib.3.Trist.*Denique vi in tanto , quantum non extitit vnquam Corpore , pars nulla est &c.*Ouid.El.1.2.Trist.* Qui duo corporibus, mentibus vnus erant. *Ouid.Eleg.2.lib.4.Trist.* Corpore corpus incubat. (de re venerea) *Pl.Amph.* Vt mihi extra te vnum mortalis nemo corpus corpore contigit.*Pl.Ibid.* Onustum gero corpus *P.Men.sc.2.a.5. Item* Salus interioris corporis.*Pl.Ast.sc.3.a.3.* Hei mihi perpetuus corpora languor habet.(pro Corpus)*Ouid.Eleg.8.l.3.Trist.*Illo ministro mactata sæpe recusanti corpora capta Deo(i.homines) *Ouid.Eleg.2.l.4.Trist.* Corpus pro Cadauer.Aut vt edax vultur corpus circunspicit ecquod sub nuda positum ceruice posit humo(i.cadauer) *Ouid.Eleg.5.lib.1. Trist.* Mortale corpus, *Liuius lib. 6. d. 4.* Auelli velut à corpore suo vrbes.*Liu.8.d.4.* Vnius corporis. Corpore pecuniam quærere. *Gell.c.12.l.9.*Si lubuit corpora conduplicant.*Plaut.pseu.sc.1.a.5.* Nusquam Pompeius erat corpore,vbique nomine,*Velleius.*Corpore toto eniti. *Quintil.*]

¶Aliquando Corpus accipitur pro massa totius animalis ex partibus similaribus & organicis compacta, quæ vna cum anima totum constituit animal,*Ci.pro Marcell.*Vita corpore & spiritu continetur.

¶Aliquando pro sola carne ponitur. *Cic.Gall.lib.7.* Ego hic cogito commorari,quoad me retiaciam:nam & vires & corpus amisi. *Martialis* vtranque significationem vno versu complexus est: Viuebant laceri membris stillantibus artus , inque omni nusquam corpore corpus erat. ¶ Corpotum tria genera Pomponius esse affirmat.Vnum,quod vna ex specie continetur:vt,Homo,Lapis,Lignum. Alterum,quod ex contingentibus, hoc est, pluribus inter se cohærentibus constat,vt Ædificium,Nauis,Armarium. Tertium,quod ex distantibus compactum est, vt puta ex pluribus corporibus,vni nomini subiectis:vt Populus,Legio,Grex. Aliter Philosophi corpora distinguunt vt quædam sint inanimata, vt lapis,ferrum:alia Animata, vt arbor,leo. Ex his rursus quædam sunt anima vegetatiua duntaxat prædita, vt plantæ:quædam sensibili,vt bruta omnia animalia:quædã rationalia,vt soli homines. ¶Corpus pro opere aliquo scripto,& volumine.*Cic.ad Luceium lib 5.* A principio enim coniurationis vsque ad reditum nostrum , videtur mihi modicum quoddam corpus confici posse.*Idem ad.Quint.Frat.lib.2.*Sed vtros eius habueris libros (sunt enim duo corpora)an vtrosque nescio. [Nec legitur pars vlla magis de corpore toto(æneidos)*Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist. Item* Vt corpus eloquentiæ(.i.phrasin)faciant.*Quintil.* Quasi in vnum corpus eant (Themata) *Idem c.11.l.2.*

¶Corpus vitis : Catullus, Sed tenerum prono deflectens pondere corpus.*Item* Corpus nauis.*Cæs.l.1.de bell.ciu.* ¶Superiora corporis(.i. cerebrum.) *Gell.cap.15.lib.17. Item* Non esse in corpore census.i.in summa.*Iuuenal.Satyr.16.* ¶Rerum Naturæ corpus i.mũdus.*Velleius.*] ¶ Corpus pro parte seu tribu ac multitudine populi. *Liu.1.ad Vrb.* Sui corporis creari regẽ volebant. ¶Corpus ciuitatis.*Liu.6.bell.Pun.* Corpus nullum ciuitatis , nec Senatum , nec plebis consilium , nec magistratus esse. ¶Collegiorum corpus. *Cauis in l.1 §.in collegia.ff. quod cuiusque vniuer.* Item collegia Romæ certa sunt, quorum corpus Senatusconsultis atque constitutionibus principalibus confirmatum est.¶Corpore effugere,prouerbiali figura dictum est,periculum iam imminens ac penè premens arte quadam declinare.Translatum à gladiatoribus ictum modico corporis flexu fallentibus. *Cic. 1.de inuect.in Catil.* ¶Corpus sine pectore prouerbij quadam specie dixit *Horatius*, pro corpus sine mente. *Vide locum in epistolis ad Albium,& Ouid.in Heroid.* ¶Toto corpore atque omnibus vngulis,*dixit Cic. Quæst. Tusc.2.* pro summa pertinacia. A feris sumpta metaphora,quæ dentibus, toróque corpore retinere solent , quod nolint extorqueri.

Corpŭscŭlum,diminutiuum,paruum corpus. {σωμάτιον. GALLIC.Petit corps. ITALIC.*Picciol corpo.* GERM.ein leyblin.HISP.*Pequeño corpo.* ANGL.*A litle bodie.*} vnde atomos Corpuscula vocat. *Cic.1.Acad.& 1.Tusc.Iuuen.Satyr.*10.-mors sola facetur. Quatula sint hominum corpuscula.[*Item Gell.c.10.l.18*]

Corpŭlentus,Obesus,grauis,pinguis.{μεγαλόσωμος.GA.Corporu & fourni,charnũ,corpulent. ITA.*Corpulento,grasse.* ANG.*Grosse fleas hy,corpulent.*} *Plaut.in Epid.* Euge corpulentior videre,atque agilior. Sic corpulentum pecus,*apud Colum.lib.6.c.3.*[*Gell.cap.vlt.lib.7.*]

Corpŭlentĭa,Carnositas.{πάχος.GAL.Corpulence.ITALI.*Corpulentia.* GERMA.Grosse des leybs vnnd dicke.HISP.*Aquella mucha carnosidad.* ANGL. *Grossenesse,fleashinesse.*} *Plin.lib.11.c.53.* Somno conequere, corpulentiæ,quàm firmitati vtilius.

Corporale, Corporatum, corporeum, corpus habens , quicquid tangi demonstrarique potest.{σωματικόν.GALL.Corporel,appartenant au corps.ITAL.*Corporale,corporeo.* GERMAN.Leyblich. HISPAN.*Cosa de cuerpo.*ANG.*Corporall,that hath a bodie.*}*Senec.Epist.*59.Dicimus quedam corporalia esse,quæ incorporalia. ¶Aliquando accipitur pro eo quod est corporis:vnde Corporalia bona,*apud Gell.lib.18.c.1.* & Corporalia vitia *apud Senec Epist.*54.¶Corporalis possessio pignoris,quam habemus de pignore corporeo. *Papin.l.Debitor.ff.de pigno. actio.*Soluta pecunia,creditor possessionem pignoris,quæ corporalis apud eum fuerat restituere debet.

Cōrporalĭtĕr,aduerb.{σωματικῶς.*Paul.D.li.41.Tit.2.l.1.*Per seruum corporaliter pignori datum non acquiri nobis possessionem.

Cōrpŏreus,a,um,Corporalis,corporatus,concretus.{σωματικός,σωματώδης.GAL.Corporu,ayant corps.ITA.*Corporeo.*GERMAN.leybhafftig. HIS.*Cosa del cuerpo.* ANGLI.*That hath a bodie,bodely.*}*Cic.2.de Nat. Deor.* Contrà ille corporeus,vitalis & salutaris omnia conseruat,alit, auget,sustinet,sensúque afficit.

Cōrporo,as,Cogo,coagmento,& in vnum corpus redigo, {σωματοποιῶ. GALL.Faire deuenir corps,donner forme de corps.ITAL.*Incorporare,vnire in vno corpo.*GERM.Zu einem leyb machen/etliche ding zusamen setzen/vnd als ein begriff bringen. HISPA.*Encorporar,como en collegio.* ANGLIC.*To waxe to a bodie,to take the shape of a bodie.*} *Plin.li.7 c.15.* Semine è maribus coaguli modo hoc in se glomerante,quod deinde tempore ipso animatur,corporatúrque. Hinc Corporo,& Incorporo,composita:*de quibus suis locis.* ¶Apud antiquos Corporare legimus pro interficere,quasi corpus solũ sine anima relinquere. *Ennius apud Nonium* , Corpus contemplatur , vnde corporet vulnere. *Accius*,Corporare abs tergo es ausus.

Cōrpŏrātus,ta,tum,Corporeus,corpus habens.σωματικός. *Cic.de Vniuersitate*,Sempérne fuerit,nullo generatus ortu:si ortus sit, an ab aliquo temporis principatu ortus sit:quandoquidem cernitur & tangitur,& est vndique corporatus. ¶Item Corporati dicuntur etiam collegæ, qui eiusdem societatis sunt.*Imperatores* L.4.C.*de sacrosanct.eccle.*Nulli alij corporatorum præter dictum numerum per patrocinia immunitate concessa.

Cōrporātĭo,Quantitas vel habitus corporis. {σωμάτων. GALL Corsage,composition & façon de corps.ITA.*Corporatura.* GER.Des leybs grösse/oder das wäsen eines leibs.HIS.*Encorporamiento.*ANGL.*The state plight or liking of a bodie.*} *Col.lib.7.*Custodiendum est,ne in corporatione,vel statura,vel viribus impar cum valentiore iungatur: nam vtraque res inferiori celeriter affert exitium.

Cōrporātūra,Corporis quantitas,hoc est,habitus & status ipsius corporis.{τὸ σώματος κατάστημα.GALL Corsage,constitution de corps. ITAL. *Corporatura.* GERM.Leybs grösse/leybs gestalt. HISP.*Encorporacion.* ANG.*The plight or estat of the bodie.*}*Veget.lib.1.*Scribit corporaturam boni tyronis implere sex pedum longitudinem. *Colum.lib.7.*Humilis enim & modica corporatura,pecoris operarij debet esse. *Virrum. lib.6.* Sed ex cœlo roscidus aër in corpora fundens humorem,efficit ampliores corporaturas.

Corrādo,dis.pen.prod.Simul rado,coaceruo,congrego. {צבר *sabár.* συνάγω,GALL.Racler & amasser ensemble,ramener d'vn coste & d'au-

tre,amonceler. ITALIC. *Radere,leuar ad altri con industria & difficulta.* GERMANIC. Zusamen pratzen. HISPAN. *juntamente raer,arrebatar.* ANGLIC. *To scarpe or rake together.* } *Terent.in Adel.* Minas decem corradet alicunde. *Lactant.lib.5.* Non propter humanitatem,quæ nulla in his erat , sed vt omnia cupiditatis & auaritiæ instrumenta corraderent.

Corrēpo pis,pere,Repo,irrepo. } זחל *zachál.ἕρπω.* GALL. Se couler ou tramer en quelque lieu ; en aborder secrettement. ITA. *Rampare, rampegare.* GER. Kriechen/rutschem. HISP. *Gatear por el suelo.* ANGL. *To creep in some place.* } *Cic.1.de Nat.Deor.* Quod cùm efficere vultis in dumeta correpitis. *Lucil.lib.8.* Exiguam vector pauidus correpsit in alnum. *Cic.ad Attic.lib.10.* Igitur & occultè in aliquam onerariam corrependum.

Corrīdeo,des,dere,Simul rideo. } συγγελάω. GAL. Rire ensemble. ITAL. *Ridere insieme.* GERM. Samp anderem lachen. HISPAN. *Reir en uno.* ANGL. *To laugh together.* } *Lucr.lib.4* Omnia corridentconcepta luce diei

Corrīgia,giæ,Cingulum quo cingimur. } שרוך *seroeh ζώνη.* GALLIC. Courroye,escourgee. ITAL. *Correggia,cinta,cintolo.* GERM Gurtel/oder riemen. HISP. *La correa.* ANG. *The latchet of a shooe.* } *Cicer.2.de Diuin.* Quæ si suscipiamus,pedis offensio nobis , & abruptio corrigiæ , & sternutamenta erunt obseruanda. Quidam hoc nomen à corrigendo deducunt , volúntque corrigiam primùm lori quoddam genus fuisse dictum,quo serui corrigebantur.

Corrigtya,similis Adrachmæ,folio tantum magnitudine minor. Papum vocant fructum eius. *Olin.lib.13.c.22.*

Corrīgo,gis,penultima corrept.correxi,correctum,cx con, & rego,Emendo. } יסר *jasár* חוביח *hochiach.διορθόω,διδρθωσις.* GALL. Radresser vne chose tortue,ou boslue,corriger,amander. ITA. *Correggere emendare.* GERM. Bessren/oder verbessren. HISPAN. *Corregir.* ANGLIC. *To amend,to correct.* } *Lactant.lib.4.* Antequam mores aliorum corrigas, tuos corrige. *Terent.in Andr.* Corrigere mihi gnatum porrò enitere. ¶ Aliquando ponitur pro compensо. *Cic.ad Qu.frat.lib.1.* Sic ego, qui isto nomine colendo tam indormiui diu,te mercule sæpe excitante,cursu corrigam tarditatem tùm equis tùm velis.[*Et Liuius l.9.bell.pun.* Corrigere cursum (classis) *Quintil.* Frangas potius quàm corrigas,quæ in prauum induruerunt. Corrigere labentes malas. *Sueton.in Aug.c.99.*]

Corrector,Emendator. } מיסר *mejassér.επανορθωτής* GAL. Correcteur,corrigeur,radresseur. ITA. *Corettore.* GERM. Ein verbesserer/besseret. HIS. *Corregidor y castigador.* ANG. *He that amen deth or correcteth.* } *Ter.in Adelph* Illud quod cecidit forte,id arte vt corrigas. D. Corrector.

¶ Corrector atque emendator. *Cic.pro Cornel.Balb.* Asperitatis corrector, *Horat.Epist.1.*

Corrēctio,onis,Emendatio. } מוסר תוכחת *musár tochachath.διόρθωσις.* GALLIC. Correction,emendement,radressement. ITALIC. *Correzione.* GERM. Besserung. HISP. *Castigo,ò emienda.* ANGL. A *correction or amending.* } *Cicero 4.de Finibus.* Hæc videlicet correctio philosophiæ veteris & emendatio,&c. Correctio etiam figura est apud Rhetores,quæ tollit id quod dictum est,& pro eo quod magis idoneum videtur,reponit. Exemplum eius est *in Rhetoricis ad Her.* Nam postquam isti vicerunt,atque adeo victi sunt : Eam enim quo modo victoriam appellem , quæ victoribus plus calamitatis quàm boni dederit.

Corrēctus,a,um,emendatus. } ANGLIC. *Corrected,amended.* } *Cic.Attic.* Laudationem Porciæ tibi misi correctam. [Fortuna virtute corrected. *Velleius.*]

Corrīpio,pen.cor. Reprehendo,arguo,obiurgo. } יסר *jasár* חוביח *hochiach.ἐπιτιμάω,ἐπιλαμβάνομαι.* GALLIC. Reprendre. ITALIC. *Riprendere,ammonire.* GERM. Straffen/beschetten. HISPAN. *Reprehender,castigar.* ANG. *To reprehende or reproue.* } *Plin.in Ep.* Repeto me correptum ab eo,cur ambularem. *Cic.in Epist.* Clamoribus maximis iudices corripuerunt. ¶ Aliquando ponitur pro comprehendo,apprehendo. } לקח *lakách.λαμβάνομαι,συλλαμβάνομαι.* GAL. Prendre quelque chose tout en vn coup & hastiuement empoigner. ITAL. *Rapire,torre per forza.* GERM. Etwas schnell ertwuschen/geschwind ergreiffen. HIS. *Arrebatar.* ANGLIC. *To tak and pull hastelie by violence.* } *Virgil. 1.Æneid.* Constitit hic,arcumque manu,celerésque sagittas Corripit. *Cic.in Verr.* Hominem corripi ac suspendi iussit in oleastro. [Corripere & reprehendere,vtrunque translatum ab iis, quos manu retinemus prætereuntes fines otnicij,sed hoc leuius,illud grauius. *Passerat.* Qui nomine sæpe vocatum corripuit,&c. *Ouid.13.Met.* Corripuit adulationes edicto. *Suet.in August.cap.53.& infr.Ibid.* Corripere impensas : *accourcir. Suet.in Tib.cap.34.* Correpti ab equitibus hostes, plusquam capti. *Cæs.lib.1.* Corripuit fasces & insignia Consulatus Dolabella statim à nece Cæsaris. *Velleius*] Adaptatur autem hoc verbum ad omnes actus humanos:vt,Corripitur somno. Corripitur febribus,hoc est,inuaditur,& multa alia huiusmodi. ¶ Corripere item,abbreuiare est,& contrahere:vnde Correptas syllabas dicimus. *συστέλλειν.*

Correptus,participium, Comprehensus. } נלקח *nilkách.ἐπιλαμβανόμενος,συναρπασθείς ἁλοὺς.* GA. Prins,saisi,reprins. ITA. *Preso in fretta,con rapacità,ripreso.* GER. Gestrafft/ertruscht HISP. *Arrebatado , reprehendido.* ANG. *Pulled or taken hastelie.* } *Cic.antequam iret in exil.* Ego repente vi tribunitia correptus,non modo loquendi liberè in iudicio,sed ne consistendi quidem in ciuitate habeo potestatem.

Corrēptor,oris. } מיסר *mejassér* חוביח *mochiach.ἐπιτιμητής.* GALLICE. Repreneur. ITALIC. *Riprensore.* GERMANIC. Ein straffer. HISP. *Reprehendedor.* ANG. A *reprooner,a reprehender.* } *Sen.2.de Ira,* Placidus itaque sapiens,& æquus erroribus,non hostis,sed correptor peccantium.

[Correptio morum pro correctione. *Suet.in Tib.c.42.*]

Corrēpte,aduerbium,id est correpta syllaba, *Gell.lib.2.c.17.* Neque repugnat quod coëgi correptè dicimus.

Corriuati Per riuos apud eundem in locum ducere. } נזל *nazál* חזל *huzzál.διοχετεύομαι.διοχετδύομαι,συνοχετδύομαι.* GAL. Faire courir en ruisseau,s'escouler par ruisseau. ITA. *Far corre ò colare nel fiume lacqua.* GERM. Zusamen runnen/durchbachlin zu einanderen fleissen. HISP. *Arreyar ò arroyarse el rio.* ANGLI. *To runne or flowe as water in riuer.* } *Plin. l.6.c.14.* Angustis impedit corriuatus salis è cautibus liquor, Hoc est, multis veluti riuis eundem in locum fluens. *Idem l.3.cap.5.* Albula è media ferè longitudine Apennini , finibus Aretinorum profluit tenuis primò, nec nisi piscinis corriuatus, hoc est,ex piscinarum riuulis eundem in locum confluentibus ortus. Sic corriuari amnes & torrentes dicuntur , qui ex multis riuis eôdem confluentibus oriuuntur. *Idem lib.31.c.3.* Plerunque vero damnosi torrentes corriuantur, detracta collibus sylua.

Corrīuātio,onis,Aquæ eundem aliquem in locum deductio, siue confluxus. } συῤῥεῖν,συναγωγὴ ὕδατος,ὀχετός. GAL. Escoulement d'eau en ruisseau ITA. *Il cauare l'acqua del fiume.* GERM. Zusamen leytung oder das zusammen fleissen viser wasseren an ein ort. HISP. *Aquel arreyamiento de la agua enel rio.* ANG. *The running of water in a riuer.* } *Plin.lib.31.c.3.* Salix enim erratica & alnus, aut vitex, aut hedera , sponte prouenium, & corriuatione aquæ pluuiæ in locum humiliorem è superioribus defluentis,augurio fallaci.

Cōrrīuālēs. Qui duo aut plures eandem amicam habent,vel quod ad eundem riuum accedere videantur , vel quod ad inuicem contendant,vt ferè quæ ex eodem riuo haustum petunt. } παιρασύ. GAL. Qui aiment vne mesme fille ou femme,corriuaux. ITA. *Rinali.* GER. Zwen oder mehr die buhlschafft haben/mitbuler. HISP. *Combleços.* ANGL. *Thay thas loueth one woman.* } *Quint.14 Decl.* Si patior miser illas inpanarium insultationes,illa corriualium maledicta,conuicia.

Corroboro, as,pen. corr. Robustum & fortem reddo,roboro,confirmo,saucio. } חוק *chizzék* הקים *kekim.κραταιόω κρατύνω,ὀχυρόω.* GAL. Fortifier,enforcir. ITA. *Confirmare,fortificare.* GERM. Stercken. HISP. *Fortalecer y confirmar.* ANGLIC. *To mak strong and fortifie.* } *Sueton.in Galba,* Veteranum ac tyronem militem opere assiduo corroborauit. *Cic.5.de Finib.* Ad quorum etiam cognitionem & vsum iam corroborati,natura ipsa præeunte deducimur. *Plin.lib.20.cap.20.* Stomachum in acetariis sumpta corroborat. ¶ Per translationem. *Cic.in Catil.* Qui spem Catilinæ mollibus sententiis aluerunt,coniurationémque nascentem non credendo corroborauerunt. *Idem Cæsio lib. 12.* Manabat illud malum vrbanum,& ita corroboratur quotidie. *Idem pro Flacco,* Virtus Lacedæmoniorum non solùm natura corroborata,verumetiam disciplina.

Corrōdo, is, ere, Rodendo consumo , vel idem quod simplex rodo, } אכל *achál* עשש *haschásch.καταβιβρώσκω.* GALL. Ronger à l'entour. ITA. *Rodere,consumare rodendo.* GERM. Zernagen. HISP. *Roer ò royen de gastar.* ANG. *To gnatwe,to gnatwe about.* } *Cic.2.de Diuin.* Nos autem ita leues atque incõsiderati sumus, vt si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc vnum,monstrum putemus. *Varro 3.de Re rust.c.17.* Quum eodem tempore insulas Lydiorum ibi corrosas vidisses,Ossa corrosa. *Iuuen.Sat.15.*

Corrōgo, as, Rogo,peto, precibus conuoco & congrego. } ἐρανίζω. GAL. Prier d'vn costé & d'autre de venir en quelque lieu,amasser de toutes parts. ITA. *Amassare d'ogni banda prieghi è altrimente.* GERMA. Durch bitt zusamen raspten oder tasen. HISP. *Demandar,y mandigar,ò pedir entre las buenas gentes,y andar demandado de vno en otro.* ANGL. *To requestor pray togather.* } *Cic.pro Quintio* , Ipse suos necessarios ab atris Liciniis, & à faucibus macelli corrogat , vt ad tabulam Sestiam sibi adsint. * Corrogare nummos de nepotum bonis. Id est, colligere & congregare & quasi corradere. *apud Cic.5.* [Corrogare pecuniam ab hospitibus. *Cæs.3.de bell.ciuil.*] *Verr.* * *Liu.3.bell.Maced.* Magistros nauium mercatoréque inuitare iussit, & vela cum antennis ex nauibus corrogari iussit,vt vmbra cœnantibus in littore fierer. Id est colligi.

Corrogāti auditores, dici possunt qui ambitione doctoris, alioqui fortasse surdis parietibus occenturi,vndique corrogantur.

¶ Corrogata ad necessarios vsus pecunia, *Cæsar 3.bell.ciu.*

*Corrotundo,as,are,συσφαιρόω. *Senec.lib.4.Natural.quæst.* Præterea potest etiam si non fuerit grando,talis quum defertur,corrotundari.

Corrūdo,pe,pro.Sylucstris asparagus. } ἀσπάραγος ἄγριος. GALL. Asperge sauuage. ITA. *Asparago silvatico.* GERM. Wilder spargen. HISP. *El esparago sylueștre.* } *Cat.* In arundineto corrudam serito,vnde asparagi. *Col.lib.10.* Prodit & asparagi corruda simillima filo. *Plin.lib.20.c. 10.* Sylucstrem asparagum,aliqui Corrudam,aliqui Libycum vocant Attici Orminium.

Corrūgo,gas,gare,pen.pro. In rugas contraho. } כחח *cahách συνίημι.* GAL. Refrongner,froncer,rider. ITAL. *Crespare,raggruparsi in righa.* GERMA. Runpfechnig/oder gerunzlet machen. HISPA. *Arrugar vna cosa con otra.* ANGL. *To make wrinkles,to frowne.* } Corrugare frontem, *apud Plautum.* συνιέναι τὸ μέτωπον , est præ indignatione frontem in rugas contrahere. *Horat.1.Epist.5.* -ne turpe toral , ne sordida mappa Corruget nateis. *Colum.lib.12.c.39.* Vbi saris corrugata erunt acina,demito,& sine scipionibus in dolium coniicito,pedibúsque bene calcato.

Corrūgī, Sunt aquæ ex montium iugis deductæ ad lauãdum aurum: ita dictæ à corriuatione, *autore Plin.lib.33.c.4.*

Corrumpo,pis,Contamino,vitio,destruo. } שחת *schith.διαφθείρω.* GALL. Corrompre,gaster. ITAL. *Corrumpere guastare.* GERM. Zustören/verderen. HISP. *Corrumper,gastar.* ANG. *To corrupt,marre or spill,to viciate.* } *Plin.lib.3.c 22* Quæ nec aqua, nec igni posset corrumpi. *Terent.in Adelph.* Pisces ex sententia nactus sum,hi mihi ne corrumpantur cautio est. *Lactan.lib.3.* Cælestes literas corupetunt,vt nouam sibi doctrinam sine vlla radice ac stabilitate componerent. [Ne corrumpe oculos. *Plaut.Amph.sc.3.a.1.* Corrumpit consilia fatum. *Velleius.* Hic mihi corrumpit filium *Plaut pseu.sc.5.a.1.* Corrumpitur iam cœna. *Ibid.sc.2.a 3.* Vt sui heri corrumpat rem & filium. *Pl.Mostsc.1. a.1.* Illa(lena) hanc corrumpit mulierem. *Pl.Most.sc.3.a.1.* Ex amore eius fateor me corruptum oppido. *Plaut.Asin.sc.2.a 5.* Is corruptus suum porrò corrumpit filium.(de ganeis. *Plau.Asin.sc.2 a 3.* Animo male est,a quam velim:Corrupta sum & absumpta sum. *Plaut.Amph.*

Corru-

Corruptus Bruti animus. *Velleius.* Video herilem filium corruptum ex adolescente optimo. *Plaut. Mostell. sc. 1. a. 1.*] ¶ Transferur & ad animum. *Cic. lib. 1. Off.* Sed corrupti mores sunt, deprauatique admiratione diuitiarum. Animus largitione corruptus, apud eundem *ad Att. 8.*

¶ Aliquando est subornare, inuitare, & illicere muneribus, καταδιαφθείρειν. *Cic. pro Plancio*, Tu doce quod debes, per quem sequestre quo diuisore trib corrupta sit. *Et paulò ante*, Quam quisque tribum turpi largitione corrumperet. [Corrupti equi macie. *Cæs. 3. de bell. ciu.* Et, corruptæ timore fugientium cohortes. *Idem.* ¶ Corrumpere, pro stuprare. *Suet. in Cæs. c. 50.*

Cōrrŭptus, a, um, {משחת *moschchach.* διαφθαρμένος. GALLI. Corrompu & gasté. ITA. *Consumato, guastato.* GERMA. Verderbt/verbrochen/vnd zerstöret. HISPA. *Corrupido y gastado.* ANGLI. *Corrupted, vitiated, spilled.*} quod modo participium est: vt, Iudicium corruptum, hoc est, pecunia à iure & æquitate abductum: *apud Cicer. pro Cluent.* Modò nomen ex participio: vnde Corruptior, & Corruptissimus, *Plin. lib. 15. cap. 17.* Demptis forcipe corruptioribus acinis. *Idem lib. 13. c. 3.* Quàdo etiam corruptissimo in genere.

Cōrrŭptor, verbale, Qui corrupit, deprauator, seductor, {משחית *maschchith* φθορεύς. GALL. Corrompeur, gasteur. ITA. *Corrottore.* GERM. Ein verderber/verwüster/geschender. HISP. *El que corrompe, gastador.* ANGL. *A corrupter, he that spilleth or marreth any thing.* vt, Corruptor iuuentutis. *Cic. in Cat. Iuue. Sat. 1.* nutus corruptor auaræ. [Mentiris inquam meæ corruptor familiæ. *Plaut. Amphitr.*]

Cōrrŭptrix, fœminin um. {משחיתה *maschchithah.* διαφθορεύς, ἡ φθορεύς.} *Cic. ad Qu. Frat. lib. 1.* Tàm deprauatis moribus, tàm corruptrice prouincia.

Cōrrŭptē, aduerbium. {διαφθορικῶς. GALLI. Par corruption. ITA. *Corrottamente.* GER. Mit verderbung. HISP. *Par corrupcion.* ANGL. *Corruptlie.*} *Cicer. 1. de Finib.* De quibus neque deprauatè iudicant, neque c rruptè.

Cōrrŭptissimē, in superl. vt corruptissimè dicere, *apud Senecam Controuer. lib. 10. in 5.*

Cōrrŭptio, {משחית *maschchith.* διαφθορά. GALL. Corruption, degast. ITAL. *Corrottione.* GERM. Derderbung/verwüstung. HISP. *Corruption.* ANG. *Corruption, marring, spilling.*} verbale. *Cic. 4. Tusc.* Morbum appellant totius corporis corruptionem.

Cōrrŭptēlă, idem quod corruptio. {διαφθορά. ANGLI. *Corruption, distayning* } *Ter. in Adelph* Communis corruptela nostrùm liberûm. *Cic. 2. Offic.* Melius etiam, quod largitionem corruptelam dixit esse. [Corruptelæ & liberis lustris studet, *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.*]

Cōrruo, is, pen. cor. Concido, simul ruo. {נפל *naphal.* συμπίπτω. GALL. Choir ensemble, tomber quand & quand. ITA. *Cadere, roumare.* GER. Fallen/zuhauffen fallen. HISPA. *Caer.* ANGLIC. *To fal downe togeither.*} *Liu. 1 ab Vrbe*, Duo Romani super alium alius, vulneratis tribus Albanis expirantes corruerunt. *Cic. ad Qu. Frat. lib. 2.* Et illa pene timore, ego risu corrui. *Idem 3 de Orat.* O fallacem hominum spem, fragilémque fortunam, & inanes nostras contentiones, quæ in medio spatio sæpe franguntur & corruunt! Corruere pro labi & errare. *Cic. de Senect.* Nec, tanquam inexercitati histriones in extrema actu corruisse. [Corruit hæc igitur sub vno crimine lapsa domus. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Corruere in magna perturbatione. *Liuius 4. d. 5.*]

¶ Corruisse opes dicuntur, quæ corruptæ sunt. *Cic. 3. Offic.*

Cōrs, cortis. ἕρκος. *Vide* COHORS.

CORSĔAE, καρσαί, *Steph.* Insulæ sunt Ioniæ adiacentes, eregione Sami. *Plin. lib. 5. c. 31.* Ioniæ ora Ægæas & Corseas habet.

CŌRSĬCĂ, pen. cor. κύρνος *Ptolemæo.* {GERM. Die Insel Corsica/die Italiener vnd Gallier nennend sy Corsega.} Insula maris Liguſtici, longa passuum CL. M. lata autem quinquaginta: sexaginta circiter stadiis distans à Sardinia. Castella habet Belsinos, Caracem, Emiconias, Vapanen. Tæra autem maligne colitur, quod aspera sit, & multis in locis inaccessibilis. A Græcis Cyrnos dicitur, *vt Fabio pictori placet*, Herculis filio, Corsicam autem appellatam volunt à quadam bubulci ancilla, cui Corse nomen erat, *vt refert Stephanus.*

¶ Vnde Corsi, κύρνοι. huius insulæ incolæ appellantur: quorum *Strabo* scribit muram suæ ætate fuisse morum feritatem, adeò vt ex rapto viuerent, ipsasque etiam belluas immanitate superarent. *Vide plura de hac insula, apud Strab. libro quinto, & Plinium libro tertio capit. 6.* Geneuensibus diu paruit, Ademarchi nauarchi auspiciis Mauris erepta.

CŌRSĬCĂ, *inquit Plinius lib. 3. c. 6.* insula in mari Liguſtico, sed Tusco propior, Septentrione in Meridiem proiecta, &c. Notissima est in vino præstante, durante etiamnum nomine, inter quam & magis Meridianam Sardiniam, angustum mare interfluit. *De qua Ptolem. cap. 2. lib. 3.* [De huius asperitate *Senec. cap. 6. lib. 7. & c. 8. de Consol. ad Elb.*] Cingitur ab occasu quidem, & Septentrionibus mari Liguſtico, ab ortu autem Tyrrheno mari, à meridie pelago, quod inter ipsam & Sardiniam interiacet. *Scribit & Strabo* Corsicam maligne coli, asperam & pluribus in partibus inaccessibilem adeo, vt qui eius montes habitabant, ex latrociniis vitam degant, immanitatéque feras superent. Hinc factum esse dicit, vt quum Romani Imperatores in eos irruant, magnum seruorum gregem captum aduehant. Athenæus tradit Corsicæ incolas ideo longæuos esse, quod mellis cibo, quo plurimum abundant, vtantur assidue. Quod alicui mirum videri potest, quum eius insulæ mel ob taxi copiam venenatum sit, *vt est testis Ouidius Eleg. 1.*

Melle sub infami Corsica mittit apis.

Præterea Seruius grammaticus Corsicana mella amara esse scribit, explicans *illud Virg. Georg. 4.*

-hinc cæli tempore certo
Dulcia mella premes.

Dulcia, inquit, non est superfluum epitheton. Nam ideò ait dulcia, quia etiam sunt amara, vt Corsicana. *Hæc ille.* Vide Corsis.

CORSIS, κύρνος. Insula in mari Tusco, à Corse ancilla bubulci: aliàs κορσικὴ Corsica dicta: gentile Corsi. *Steph.* De Corsica proxime dictũ est.

Cōrsoĭdes, κορσοειδής, Lapis canitici hominis similis. *Plin. libro 37. capite 10.*

Cōrtex, {פצלת *patsalàh.* φλοιός, κάλυμμα, λέπυρον, λέπισμα. GAL. Escorce. ITA. *Scorza, corteccia.* GERM. Rinden. HISPAN. *Corteza como de arboi.* ANG. *The barke of a tree.*} tàm masculini quàm fœminini generis. Est veluti corium cuiusque rei: vt arboribus liber, & in cæteris rebus crusta quædam ad tegendum data. Nam corium proprie animalium est. *Ouid. lib. 1. Metam.* Sentiat adhuc trepidare nouo suo cortice pectus. *Virgil. 7. Æneid.* raptus desubere cortex. *Idem Ecl. 6* musco circundat amaræ Corticis. *Horat. 1. Serm. Sat. 4.* simulac durauerit ætas. Membra animúmque tuum nabis sine cortice: id est, citra custodem ac pædagogum ipse te reges ac moderaberis. Acron prouerbij admonet, putátque metaphoram mutuò sumptam à iuuenibus, qui cùm primitus nare discunt, corticibus ac suberibus ventri subligatis natant: deinde exercitatiores citra eiusmodi adminicula natare incipiunt.

Cōrtĭcŭlă, diminutiuum. {φλοιδιον. GALLIC. Petite escorce. ITAL. *Scorza picciola.* GERM. Kleine rinden. HISP. *Pequeña corteza.* ANGL. *Litle thinne barke.*} *Col. lib. 12. c. 47.* Tum resolutis corticulis eximimus eum.

Cōrtĭcōsŭs, a, um, Corticibus plenus, {φλοιδης. GALL. Plein d'escorces, ayant plusieurs grosses escorces. ITA. *Scorzoso, pieno di scorza.* GERM. Rindechtich/das allenthalben vil rinden hat. HIS. *Lleno de corteza.* ANG. *Full of barke or that hath thick barke.*} *Plin. l. 12. c. 14.* Quod in arbore hæsit, ferro depectitur, ideò corticosum.

Cōrtĭcātŭs, a, um, {κατφλοιωτός. GALL. Qui a escorce. ITAL. *Che a schorza.* GERM. Das rinden hatt. HISP. *Cosa que tiene corteza.* ANG. *That hath barke or is coloured with barke.*} Quod corticem habet. *Colum. l. 12. cap. 23.* Pix corticata appellatur, qua vtuntur ad condituras Allobroges.

Cōrtes, Sunt villarum intra maceriam spatia. *Varr. de Re rust.* Nec minus & à pabulo quum redierint anseres, sues, porci in corte exteriore. *Idem de vita pop. Rom.* Aestiuo tempore in propatulo, rure in corte cænitabant. *Ex Nonio.*

Cōrtĭnă, pen. prod. multa significat. Nam cortinæ sunt vasa in quibus pigmenta coloréque ponuntur, quibus lanæ inteinguntur & vellera pinguntur immersa: *Plin. lib. 25. cap. 6.* Fit etiam apud infectores, vt flore nigro, qui adhæresci æreis cortinis. ¶ *Seruius autem in illud Virgil. 6. Aeneid.* neque te Phœbi cortina refellit. Cortinam interpretatur tripodem Apollinis, vnde oracula reddebantur, vel quòd Apollinis tripus corio pythonis serpentis tectus esset, vel quod certa illic responsa funderentur, quasi Certina: vel quòd illic cor vatis teneretur. Illuc enim raptæ Phœbades vaticinabantur. Hæ alio nomine Delphicæ dicebantur, quòd in eum potissimum vsum fierent, vt Apolloni dicarentur. *Plin. lib. 34. c. 3.* Ex ære factitauêre & cortinas tripodum, nomine Delphicas, quoniam, domis maximè Apollinis Delphicis dicabantur. [Cortinas aureas Apollini dedicare, *Sueto. in Aug. c. 52.*] ¶ Cato Cortinam plumbeam accipit pro vase quo oleum fluit, quum in torculari à factoribus premitur. Ait enim Cortinam plumbeam in lacum ponito, quo oleum fluat.

¶ Item Cortinæ dicuntur aulæa & vela ad locum aliquem contegẽdum. αὐλαία, παράπετασμα. *Vnde Hieronym. in Exod.* Decem cortinas facito de byssо retorta. Hæc etiam Velaria à velis dicta sunt. Nam velum, plaga, & stragula idem significant. ¶ Item locus velatus in theatro ex quo egrediuntur histriones & mimi, Cortina dicitur. *Virg.* -magnã cortina theatri.

Cōrtĭnālis, à cortina sumitur pro loco in quo sunt Cortinæ, hoc est, vasa quibus sapa decoquitur. *Colum. lib. 1. c. 6.* Cortinale quo defrutum fiat, nec angustum, nec obscurum sit, vt sine commodo minister qui sapam decoquit, versari possit.

Cōrtĭnĭpŏtēns, Nomen antiqua poëtarum licentia confictum. *Lucil.* Hunccine ego vnquam Hyacinthi hominem cortinipotentis deliciis contendi? Eiusmodi sunt reciprocornis, ceruiceruicus.

CORTON, κόρτων, Thessaliæ ciuitas, distans à Cranone centum circiter stadiis. *Step. ex Strabone.*

CORTONA, æ, siue CORTON, onis, Tusciæ oppidum fuit non procul ab Aretio: cuius incolæ Cortonenses appellantur. *quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 50*

CŌRTYNĂ, siue CORTINA, χόρτυς. *Steph.* χορτύνα Strab. insignis vrbs Cretæ fuit, quam præterlabitur Lethæus amnis. *Plin. lib. 4. cap. 12. & Pomp. Mela libro 2.* Circa hanc vrbem calami nascebantur sagittis conficiendis in primis idonei. *Sylius lib. 2.* Eois quamuis certet cortyna sagittis.

Cōrtȳnius, a, um, vt Corynia tela. *Syl. lib. 1.* -certis cortynia muris Tela sonante fugat neruo, ¶ Cortynia vestis pro venatoria. *Claudian. lib. 2. de Rapt. Proserp.* vnde Dianæ Crispatur gemino vestis Cortynia cinctu.

CORVNCANVS, Primus Romæ pontifex maximus fuit de plebe, quem *Cic. pro domo sua ad Pontifices*, Pontificij iuris peritissimum fuisse testatur. Is quum legatus ad Teucam Illyricorum reginam missus esset, in reditu contra ius gentium interfectus est. ¶ Fuit & alter Coruncanus qui aduersus Amilcarem & Barchamin in Siciliam missus est, *cuius meminit Polybius.*

CŌRVS, sine h. penul. prod. ἀφ' ἑσπέρας, Ventus flans ab occasu stolstitiali, Aquiloni oppositus, *teste Plin. l. 2. cap. 47.* {*Fland.* Nordwesten west. GERMA. Der wind so von dem Sommer lichen nidergand der Sonnen her wayet. ANGLIC. *The nort west wind.*} *Iuuenal.* Atque habites Coro semper tollendus & Austro. Quandoque mutantes o in au Caurum dicimus. *Virg. 3. Geor.* Semper nyems, semper spirantes frigore Cauri. ¶ Est item Corus, κόρος, mensuræ genus, quadraginta quinque modios continens: modius verò xx. capit sextarios. In qua significatione prior huius dictionis syllaba corripitur.

Cōrŭsco, scas, coruscare: Splendere & proprie cæli est, quum in eo ignis ostenditur sine tonitru. {ברק *baràk.* ἀστράπτειν, στίλβειν. GALL. Esclairer, resplendir. ITAL. *Risplendere, à guisa di baleno.* GERMANIC. Schynen vnd zwitzeren/bliggen. HISP. *Resplandecer.* ANGLICA. *To blist-*

ter os shyne. {*Cic. 3. de Orat.* Flamma inter nubes coruscat, cælum tonitru contremit. *Virg. 4. Georg.* elucent alię, & fulgore coruscant. ¶Interdum accipitur pro vibrare: habetque accusatiuum adiunctum: vt Coruscare gladium vel hastam. {ANGL. *To brandishe and shake sworde.* {*Virg. 10. Æn.* Tola vociferans sequitur, hastamque coruscat. *Idem 12. Æn.* odirque moras, hastamque coruscat. ¶Interdum absolutè pro vibrari & concuti. *Iuuen. Sat. 3.* loga coruscat Sarraco veniēte abies.

Cŏrūscāmen, κόρυσμα, Coruscatio. *Apuleius de Deo Socratis*, Veluti in artissimis tenebris rapacissimo coruscamine.

Cŏrūscus, a, um, Resplendens, micans. {נגה *neghéag* מופיע *mophiáh.* ἀστράπτων, στίλβων. GALL. Resplendissant. ITA. *Risplendente.* GER. Scheinend öwitzerend/glyssend. HISP. *Cosa que reſplandece.* ANG. *That glistereth or shyneth.* {*Virgilius secundo Æneid.* Itat ferri acies mucrone coruſco. ¶Ignis coruscus, *Horatius 1. Carm. Ode 34.* ¶Auro coruscus, *Virgil. 9. Æneid.* ¶Radij coruſci. *Ouid. 5. Metamorph.* ¶Syluæ coruscę, hoc est, crispæ, vel crispantes. *Virg. 11. Æneid.* Tum syluis scena coruscis Desuper.

Coruus, Nota auis, omnium nigerrima. [Refert tamen Perottus quum apud Alphonsum Siciliæ Regem Neapoli sub Calisto pontifice esset, se vidisse Coruum à Rege Britanniæ missum miro candore conspicuum.] {עֹרֵב *horéb*, κόραξ. GALL. Corbeau. ITAL. *Coruo.* GERM. Ein rapp. HIS. *Cuerno.* ANGL. *Arauen.* {*Cic. 1. de Nat. Deor.* Miluo est quoddam bellum quasi naturale cum coruis. *Idem 1. de Diui.* Quid augur? cur à dextra coruus, à sinistra coruis faciat ratum? Græcis κόραξ dicitur: quo verbo aliquando & Latini vtuntur. *Cicero*, Quare coracem illum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere. [*Plaut. Asin.* Picus cornix ad lęuam Coruus ab dextra consuadent. Non temerè est quod cantat tibi coruus ab lęua manu, simul radebat terram, & voce crocibat sua. *Plaut. Aul. sc. 3. a. 4.*]

¶Abi ad coruos, βαλ' εἰς κόρακας, perinde valet quasi dicas, Abi in malam rem atque exitium. *Aristophan. in Nubib.* ¶Coruus albus, κόραξ λευκός, de raro inuentu dicitur. *Iuuenal.* Coruo quoque rarior albo. *Amm. in Epigram.* Θάσσον ἴδω λευκὸν κόρακα, πίτυας τε χλοώσας Εὕρην. id est, Aut albus coruus prius, aut testa do volucris Inuenietur.

¶Corui luscinijs honoratiores, κόρακες ἀηδόνων αἰδεσιμώτεροι. Quum indocti doctis præferuntur, improbi probis, blaterones eloquentibus, rapaces & furaces cordatis ac integris viris. Aut quum plus tribuitur improbitati & audaciæ quàm eruditioni & sapientiæ.

¶Coruus serpentem, κόραξ τὸν ὄφιν, vbi quis suo ipsius inuento perit. Sumptum ex apologo quodam Æsopi. Coruus esuriens, serpentem in aprico dormientem conspicatus, rapuit, à quo morsus periit.

¶Coruos sequi, prouerbialiter dicitur de eo qui nullum certum vitæ genus ingressus est. Cuius prouerbij origo inde sumpta, quòd corui instabiles sint, & huc illucque transuolent, & iam in arboribus iam in palustribus & aquaticis consideant. *Pers. satyr. 3.* An passim sequeris coruos, testáque lutóque, Securus quò pes ferat atque ex tempore viuis. ¶Coruinus, quod est à coruo, vt, Rostrum coruinum, adeps coruinus: vel quod est nigri coloris tanquam coruus.

¶Corŭus est etiam piscis marinus, corporis forma miluo pisci similis, aculeorum, pinnarúmque magnitudine discrepans: cuius dorsum ex cæruleo nigricat, latera rubescunt, cùm venter sit lactei coloris. *De eo Athen. lib. 8. Plin. 32. cap. vlt.* vbi à Coracino distinguit.

[Coruinus, a, um, κορακῖνος vt Coruinum rostrum; coruinus adeps; coruinum ouum.]

[Valerius Coruinus, de quo *Gell. c. 11. lib. 9.*]

CŎRŸBANTĒS, κορύβαντες, Cybeles sacerdotes, qui sacro correpti furore cymbala pulsabant, capitáque saltando iactantes, alios in similem rabiem agebant. {GERM. Vnsinnigen pfaffen der göttin Cybeles / welche ein hauffraw Saturni gewesen ist. {*Homerus* βυτάρποτας vocat. Hinc (*inquit Strab. libr. 10.*) quia capita saltando iactant, & numinis aspiratione, furíisque agitantur, Corybantes dicimus. Hi primùm Idam Phrygiæ montem tenuisse dicuntur: postea autem in Cretam nauigasse, montémque quendam incoluisse, quem à nomine relictæ sedis, etiam Idam appellarunt: vbi & Iouem infantem aluerunt, tympana iugiter pulsantes, ne Saturnus (qui cùm Titano fratre conuenerat, vt sobolem omnem masculam interficeret) puerum vagientem audiret. ¶Sunt qui Curetas & Corybantas & Caberos, & Idæos dactylos eosdem esse putent. Dictos volunt à κορύπτειν, quod est caput saltando iactare, vel *vt Hermolaus in Cast. sentit*) à pupillis oculorum & genis, quas Græci κόρας vocant, quippe qui quum Iouis custodes essent, non modo excubare, sed etiam apertis oculis dormire cogerentur. Inde κορυβαντιᾶν est insanire, & κακοδαιμονᾶν, hoc est, malo quodam ingenio agi.

¶*Diodorus* Corybantem scribit Iasonis & Cybeles filium fuisse, ac simul cum Dardano Matris sacra deûm in Phrygiam detulisse, eósque qui in sacrificiis eius deæ incumbere voluerunt de suo nomine Corybantes appellasse.

¶Alij à galea dictos volunt, quæ Græcè κόρυς dicitur, quod galero quodam capita tecti insaniendo luderent.

Corȳcæi, per æ diphthongum. {מרגל תר *meraghghél tar.* κορυκαῖοι. GALL. Espions, gens curieux. ITA. *Spie curiosi.* GERMA. Außpäher. HISP. *Los assechadores e espias.* ANG. *Espiers.*} Dicuntur exploratores. *Cic. ad Attic.* Omnes enim Corycæi subauscultare videntur quod loquor: nam tota Coryci montis Asiatici, seu (vt quidam dicunt) promontorij in Creta præternauigatio montibus plena fuit, qui dispersi per portus ad mercatores furtim accedebant, & subauscultabant quid rerum ferrent, quò nauigarent, vt postea discedentes adorirentur, ac diriperent. Ex quo factum est vt omnes curiosi secreta auscultantes, Corycæi dicerentur: & in prouerbium cesserit, Hunc Corycæus auscultauit, τὸν κωρυκαῖος πυρὰ ζητεῖ: quod de eo dici solet, cuius consilia secreta patefacta sunt.

CORYCIA, κωρυκία, Promontorium Cretæ, & portus Aethiopiæ, *Steph.*

Cŏrȳcium, {κωρύκιον, θυλάκιον. GALLIC. Bourse, besace. ITAL. *Bolgia, bisaccia.* GERMAN. Ein bntgen/wie es die reüter an den sattelbogen hencken/vnd gelt oder andere dingen füren. HISPA. *curiono salega.* ANGL. *A bougett a bagge.* } Diminutiuum est à κώρυκος, quod significat peram qua equites vtuntur ad circunferendum viaticum, vel aliud quiduis, vel etiam panarion quod & βαλλάντιον Græci appellant, vel rete capiens panem. πλέγμα, *Suidas.*

CORYCVS, pe. cor. κώρυκος, Nomen est vrbis & montis excelsi in Cilicia optimum crocum ferentis.

Cŏrȳcĭus, a, um, κωρύκιος. vt, Crocum Corycium, *Mart. lib. 11.* Victima Corycióque cadit auro croco. ¶Specus Corycius non longe abest ab vrbe Coryco: à quo Corycides nymphæ dictæ. *Ouidius lib. 1. Metamorph.*

Κώρυκος: *Steph.* Vrbs Ciliciæ, apud quam fuit Corycium antrum illud nympharum, res maximæ admirationis, quanuis & aliud eiusdem nominis in Parnasso feratur. Vrbem etiam Coryceam vocant. Est etiam κώρυκος, ὁ, mons excelsus & rubens prope Teon Ioniæ, & portus & parua insula eiusdem nominis, vbi Corycæi maximè piraticam exercebant, de mercibus & nauigationibus per vicinos portus furtim auscultantes: vnde prouerbium de curiosis circa secreta, Corycæus auscultauit. *Steph.*

CORYCIDES, Nymphæ à specu dicuntur, *apud Ouid. lib. 1.*

CORYDALLA, κορύδαλλα, Vrbs Rhodiorum gentile, κορυδαλλεύς *Steph.*

CORYDALLOS, κορύδαλλος, Vicus in tribu Hippothoontide: tribulis κορυδαλλεύς. *Steph.*

Cŏrȳdalus, {κορύδαλος. GAL. Alouëte. ITAL. *Lodola.* GERMA. Ein lerch. HIS. *Cogujada.* ANG. *Alarke.* } pe. cor. Auis est habens in vertice capitis pennas aliquot erectas, quæ coni galeæ speciem præbent. Vnde & nomen accepit, nam κόρυς galeam significat. Latini Galeritam appellant. ¶Oportet omnibus corydalis cristam inesse, πάσῃ κορυδάλῃσι χρηλόφου ἐγγενίδθαι. Citatur ex Simonide, & vsurpatur aliquoties à Plutarcho, nominatim in vita Timoleontis, in hunc sensum: Nullum esse mortalis ingenium, cui non sit aliquod vitium admixtum.

CORYDON, Pastor *Theocrito & Virg.* memoratus.

CORYON, κορυών, Vrbs Accanorum in Italia, *Steph.*

CORYLEVM, κορύλειον, Vicus insignis in Paphlagonia: incola κορυλιεύς *Steph.*

Cŏrȳlus, penn. corr. {κόρυλος, ἡ καλλιστική, siue κορυλή. Couldrier, noisetier, auelanier. ITALIC. *Cicciolare.* GERM. Haselstand/oder haselnuß. HISP. *Auellano, arbol conocido.* ANGLI. *An hasell nuttre or filbers tree.* } Arbor & fructus à nostris auellana dicitur. *Virgilius 2. Georg.* Plantis eduræ coryli nascuntur. *Idem eodem lib.* duræ coryli. duras autem dixit, non ad liganum, sed ad fructum earum referens. *Seruius.*

Colurnus, a, um, vt Colurna opera, ex corylo arbore facta. *Vide suprà suo loco*

Cŏrȳletum, Locus est frequentibus corylis consitus. τόπος λεπτοκαρυήεις, καρύαις πεφυτευμένος, ὁ λεπτοκαρυών, ῶνος. GALL. Vne couldroye, vn lieu complante de couldres. ITA. *Luoso piantato de nicciolari.* GERM. Ein ort da vil haselstanden sind. HISPA. *Auellanedo, lugar de auellanos.* ANG. *A place where many hasell trees groweth.* } *Ouid. 2. Fast.* Illa modo in syluis inter Coryleta iacebat.

Cŏrymbi, {פרש *péres.* κόρυμβοι. GAL. Grains semblables à raisins, comme ceux d'vn lierre, & semblables. ITA. *Cocciole d'ellera.* GERMAN. Rebbewbeere. HISP. *Vuas de yedra.* ANGLIC. *Berries of inie, or other lik.* } Vuæ hederarum quibus coronabatur Bacchus. *Tibullus.* Sed varij flores, & frons redimita corymbis. *Plin. lib. 16. c. 34.* de hedera loquens, Racemis in orbem circumactis, qui vocantur Corymbi.

¶Est etiam Corymbus fructus chrysocomæ, siue chrysitidis herbæ, & aliarum, quæ vuas ferunt heraceis similes. *Plin. lib. 2. cap 8.* Chrysocome, siue Chrysitis, non habet Latinam appellationem: palmi altitudine est, comantibus fulgore auri corymbis, radice nigra.

¶Meos corymbos necto, τοὺς ἐμοὺς κορύμβους πλέκω. Vbi quis respondet quod nihil pertineat ad interrogata.

Cŏrymbĭfĕr, {κορυμβοφόρος. GAL. Qui porte grains semblables à raisins comme lierre. ITA. *Che produce tali chocciole.* GERM. Das öbbewbere oder trübte tregt. HIS. *Que trae razimos de la yedra.* ANG. *That beareth berres lyk yuie.* } Qui fert corymbos, siue hederam. *Ouidius*, Festa corymbifferi celebrabat Græcia Bacchi.

Cŏrymbĭa, æ, Ferulæ caulis decoctus, muriáque & melle conditus. *Plin. lib. 19. c. 9.* Semen ferulæ in Italia cibus est: conditur quippe, durátque in vteis vel anni spatio. Duo ea genera: caules & racemi. Corymbiam hanc vocant, corymbósque quos condiunt.

Cŏrymbion, κορύμβιον, Herba est quam *Dioscorid.* λυχνίδα στεφανωτίδα, hoc est, Lychnidem coronariam appellat.

Cŏrȳmbītes, κορυμβίτης, Tithymalli species, alias πλατύφυλλος vocata, à foliorum latitudine. Pisces necat, aluum soluit radice, vel foliis, vel succo. *Plin. lib. 26. c. 8.*

CORYNETA, κορυνήτης, *Suidæ*, Latro fuit famosissimus, Vulcani filius, qui iuxta Epidaurum hospites claua quadam, quæ coryna dicebatur, peremit: vnde & hoc nominis sibi sumpsit: prius enim Periphatum, vocatum tradunt. Hunc Theseus interfecit.

CŌRYPHAEVS, κορυφαῖον. Mons est circa Epidaurum, Dianæ sacer. *Stephanus.*

Cŏrȳphæus, dux, cuiusque rei caput & princeps. {κορυφαῖος. GALL. Le chef & le premier, le principal & le plus excellent des autres. ITAL. *Primo più degno in ogni ordine.* GERM. Der oberist vnd fürnembst in einem handel/ein redlinfürer. HISP. *Lo primero ò mas degno en todo orden.* ANGL. *The chief or principall in any thing.* {παρὰ τὴν κορυφὴν, hoc est, à vertice capitis. *Cic. 1. de Nat. Deor.* Zenonem, quem Philo noster Coryphæum appellare Epicureorum solebat, quum Athenis essem, audiebam frequenter.

CORYPHASION, κορυφάσιον, Regiuncula est agri Laconici, circa Pylum. *Steph.*

Corythia, quæ & Colycia, Ex genere muricum sunt, æque turbinata, sed multo minora, oris halitui conseruando in primis idonea. *Auctor Plin. lib 32. c. 7.*

Cŏrytus,

Cōrytus, penultima producta. {חנית *aschphâh.* καυτὸς, πῶμα. GAL. Carquois à mettre des fleſches. ITALI. *Carcaſſo de faetto, turcaſſo.* GERMAN. Ein tocher. HISPAN. *Carcax ò goldre de flechas.* ANG. *A bowor arrow caſe.*} Eſt theca arcuum, ſiue ſagittarum, quamuis ſagittarum proprie dicatur Pharetra. *Strab. lib 9. Thebaid.* -cæleſtibus implet Coryton telis. *Virg. lib. 10.* Corytique leues humeris, & lethifer arcus. Apud Græcos ſcribitur per γ, γωρυτὸς, *vt videre eſt apud Homer. Odyſſ. φ.*

CORYTHVS. penult. corr. κόρυθος. Vulgò *Cortona.* Oppidum Tuſciæ, prope Arretium, in paruo colle eiuſdem nominis ſitum, à Corytho rege ita appellatum. *Virg. lib. 9.* Nec ſatis extremas Corythi penetrauit ad vrbes.

Cōrȳzā, æ, {κόρυζα. GAL. Rhume, catharre, deſcente d'humeurs. ITAL. *Catarro, diſceſa d'humori.* GERM. Der pnufet. HISPA. *Romadizo.* ANG. *A mutte or deſtillation of the brayne.*} Corruptæ & fœtidæ natutæ defluxio, nares obturans, & vocem obtundens: quam Latini grauedinem appellant. *Celſus lib. 4 cap. 6.* Grauedo nares claudit, vocem obtundit, tuſſim ſiccam mouet, ſub eadem ſalſa eſt ſaliua: ſonant aures venæ mouentur in capite, turbida vrina eſt. Hæc omnia κορύζας. Hippocrates appellat: nunc apud Græcos in grauedine hoc nomen ſeruatur.

Cōs, cotis, fœminini generis, Lapis quo cultri acuuntur. {ἀκόνη. GAL. Queux, vne pierre à aiguiſer couſteaux ou telles choſes. ITA. *Cote.* GERM. Ein wetzſtein. HISP. *Piedra para aguzar herramientas, aguzadera.* ANGL. *A welſtone.*} *Liu. 1. ab Vrbe*, Atqui hoc animo agitaui, inquit, te nouacula cotem diſciſſurum. Hinc Cotes, ſiue Aconas olearias & aquaticas dicimus, quòd illas ad ferrum acuēdum oleo, has aqua madefaciamus. ¶Cotem alis, ἀκόνῃ σπίζεις. Dicitur in homines edaces plurimíque cibi, qui nihilo tamen habitiores reddantur. Nam in cotis macilentiam hodie vulgò iactatur adagium, quum aiunt, tam pinguem, quàm cotem, macilentum quempiam eſſe ſignificantes. ¶Eſt & Cos, κῶς, inſulæ & ciuitatis nomen: vt infrà docebimus.

Cōticŭla, læ, diminutiuum à Cote. {βάσανος. GALL. Pierre de touche, pierre à toucher & eſprouuer l'or. ITA. *Pietra del tocco per far ſaggi dell'oro.* GER. Ein wetzſteintlin/item ein pollier ſtein. HISP. *El toque de la plata ò del oro.* ANGLIC. *A touch ſtone to trie gold.*} *Plinius lib. 23. cap. 9.* Contráque ſuffuſiones oculorum cum lacte in coticulis teritur. ¶Accipitur item pro lapide, quo fit auri vel argenti experimentum qui alio modo Index, vel lapis Lydius vocatur. Modicus eſt, & raro quaternas vncias longitudinis, binaſque latitudinis excedens. *Plin. lib. 22. cap. 8.*

Cōtārĭa, æ, Locus vnde eruuntur cotes. {τὸ ἐξ οὗ αἱ ἀκόναι ἐξορύττονται. GAL. Vne carriere dont on tire les queux à aiguiſer. ITAL. *Luogo donde ſi cauano le coti.* GERM. Ein ort da man die wetzſtein grabt / oder außbricht. HISPA. *Lugar donde ſe ſacan las aguzaderas.* ANG. *A quarrie where whis ſtones or taken out.*} *Alphenus l. Cæſar. ff. de public.* Cæſar quum inſulæ Cretæ cotarias locaret, legem ita dixerat, Ne quis præter redemptorem, poſt Idus Martias, cotem ex inſula Creta fodito, néve eximito, néve auellito.

COS, κῶς, Inſula eſt in mari Ægæo, vna Cycladum, quam Hercules olim diripuiſſe fertur, & regem Eurypylum Neptuni filium vnà cum liberis & vxore Clytica occidiſſe, eò quòd ipſum tempeſtate eo adpulſum & impeditum, ab vrbe & hoſpitio prohiberent, poſtquam à vaſtatione Troiæ & Laomedontis rediiſſet. Celebratur propter ſuauitatem vini, quod in ea naſcitur. Ab ea fit Cous, a, um. Vocabatur etiam olim Caria, vel Caris, Καρὶς, *Steph. teſte*: & Merops, à Merope gigante: Cos autem à Coo Meropis filia, κῶ καὶ Μέροπος, *Homerus.* Dicitur etiam κῶος, vel κῶιος, & κῷος, vt videtur: quo nomine etiam conditor eius dicebatur. Gentilia. κῶος, κῶιος, κῷος, κῶος, κῶϊς. Eſt item Cos vrbs Ægypti. Item foſſa Corinthi, in quam fures & fugitiui includebantur: quæ & Cous, & enutriti in ea Coes. Coos enim foſſas & ſpeluncas omnes appellabant. *Steph.*

COS, Inſula Cariæ, attributa, vt Rhodos Lyciæ Cos aliâ eſt à Chio, & à Chea. Con Ptolem. Coan nominat: alij quoque Coon, & Coum: à qua Cous Apelles cognominatus: & Hippocrates Cous, qui medicinam Clinicam reuocauit, denſiſſima nocte latentem, *vt in libr. 29. ſcribit Plin.* Fuit in ea Æſculapij templum auguſtiſſimum. De Iunonis æde nemo ignorat, adeo clara, vt de eius inſignibus librum ſcripſerit *Theod. auth. lib. 7. Vitru. lib. 7.* Eſt inibi pectunculus piſcis, inſigniter ſapidus, Varroni celebratus, *vt teſtatur Gellius.* Eſt & bombyx mirabili fœtu operoſa, vnde & bombycinæ veſtes Coæ, *Plin. lib. 11. & 5. Ariſt. de Natura Animalium*, qui eam Con appellat, velut *Plin.* Coon.

COSTANA, κωπάϊα, caſtellum Palæſtinæ, in maritima parte Syriæ, gentile, κωπαῖος. *Steph.*

COSMANATES Liguriæ populi ſunt. *Ptolem. lib. 3. c. 5.*

Coſcinomantia, æ, κοσκινομαντία, Diuinationis genus, quod fit per cribrum.

Cōſmeta, Coſmicus, *Vide* COSMVS.

Cōſmitto, Pro committo, m literam in ſ, vertentes, veteres dixêre, *teſte Feſto.*

Coſmographĭa {κοσμογραφία. ANG. *The deſcription of the warld.*} Mundi deſcriptio. Differt autem à Geographia, tanquam totum à parte. Geographi enim ſolius terræ ſitum deſcribunt, præcipuaſque eius regiones fluminibus & montibus diſtinguunt: Coſmographi autem, mundi totius tàm elementaris, quàm æthetij cognitionem inquirunt, terræque ſitum non fluuiis aut montibus, ſed cæleſtibus circulis diſcriminant.

CŌSMVS, mi, κόσμος, Nobilis vnguentarius fuit Romæ. *Martialis*, Quod Coſmi redolent vnguenta, focíque deorum. ¶Hinc Coſmianum vnguentum. *Petronius*, Affer nobis alabaſtrum Coſmiani. ¶ Κόσμος autem Græcis ornatum ſignificat, & totum vniuerſum, quod cæli ambitu complectitur. {GERMAN. Die welt.} *Cic. 1. de Vniuerſ.* Hunc varietate diſtinctum bene Græci κόσμον, nos mundum nominamus.

Cōſmetă, pen. prod. {κοσμητὴς. GALL. Chambrier, valet de chambre. ITAL. *Cameriere che ha cura d'ornare il patrone.* GER. Ein zieter oder zierer in einen hauß HISPAN. *Camerero que aſeyta el ſeñor ò ſeñora.* ANGLIC. *The boye or vallet of the chamber.*} Ornator, ſeruus in familia cui, dominæ, dominíve exornandi cura incumbit. *Iuuenalis Satyr. 6.* Ponunt coſmetæ tunicas, tarde veniſſe Liburnus dicitur.

Cōſmĭcus, adiectiuum, κοσμικὸς. Idem quod mundanus. *Martial. lib. 7.* Coſmicus eſſe tibi Semproni Tucca videris: Coſmica Semproni tàm mala quàm bona ſunt.

COSSA, κόσσα *Stephano*, Oppidum eſt in Vmbria Italiæ regione. *Autor Plinius libro tertio, capite quinto*, hodie Orbitellum vocant.

Coſſes, à *Plin.* vocantur vermiculi in ligno naſcentes. *lib. 30. c. 13.* quos aliis in locis Coſſos vocat. Coſſes (inquit) qui in ligno naſcuntur, ſanant vlcera omnia. *Vide* COSSVS.

COSSEA, κόσσαια pars Perſidis, incolæ Coſſæi: eſt & Thraciæ oppidum. *Steph.*

Coſſus, Vermis in ligno editus, qui apud Phryges, & in Ponto pro delicatiſſimo cibo ſumitur. {ψὴν *haſch.* ὁ πρόδηλον, σκώληξ ξυλοφθόρος. GAL. Vn ver qui s'engendre dans le bois & qui le ronge. ITA. *Verme che rode il legno, taulo.* GER. Ein gattung der wurm/oder machen/ die in dem holtz/wachſen. HISP. *El guſano que roe la madera.*} *Plin. lib. 17.* Prægrandes roborum vermes delicatiore ſunt in cibo (coſſos vocant) atque etiam farina ſaginati. *Idem lib. 11. c. 55.* Nec enim coſſi tantùm in eo, ſed etiam tabani ex eo naſcuntur. A ſimilitudine horum vermium homines rugoſi corporis, ab antiquis Coſſi dicti ſunt: vnde & Coſſutiorum familia apud Romanos dicta eſt, ex qua fuit Coſſutia vxor Cæſaris, *cuius meminit Suet. in vita eius.* Similiter & Coſſuuij, & Coſſuuiani.

COSSVS, κόσσος, mons Bithyniæ: incolæ Coſſæi, *Steph.*

Coſſutĭi, *Vide* COSSVS.

Cōſtæ, arum, ſunt oſſa illa ſpinæ cohærentia, inteſtináque ſuo complexu coercentia {עֶצֶלֶת *tſelaẖ.* πλάγιος. GAL. Coſtes. ITA. *Coſte.* GER. Ein ripp. HISP. *Las coſtillas.* ANG. *The ribbes.*} *Virg. 3. Georg.* Et pedibus ſubigit terram, fricat arbore coſtas. [Ita plagis coſtæ callent. *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 1.*]

* Coſtatus, a, um, A dict. πλάγιος, vt Coſtatum corpus. *Varro 2. de re Ruſt. 5.* Corpore amplo, bene coſtato, latis humeris, bonis clunibus &c. de pecudibus.

Cōſtus, fœminini generis, ſiue Coſtum neut. {κόστος, *Dioſcoridi*, κοστὸς *Straboni.* GALLI. Herbe nommee de quelques vns du Coſt, ou du coq, & d'autres poiuree. ITALI. *Coſta herba.* GER. Ein wolgeſchmäckte wurtz auß Arabia/India und Syria. HISPA. *El coſto ſpecia oloroſa.* Frutex eſt exiguus in Arabia, India, & Syria naſcens, radicem ferens eximij odoris, quàm non ſecus ac thus diis ſuis adolebat antiquitas. *Plin. lib. 12. c. 12.* Radix coſti guſtu feruens, odore eximio, frutice aliàs inutili.

CŌSȳRĂ, pen. prod κώσυρα, Inſulæ nomen eſt in mari Lybico, cuius incolæ Coſyræi, κωσυραῖοι dicuntur. *Ouid. 3. Faſt.* Fertilis eſt Melite, ſterili vicina Coſyræ Inſula, quàm Lybici, verberat vnda freti,

Cotaria, ſiue Cotoria, *Vide* COS.

CŌTHŌN, onis, κώθων, Inſulæ exiguæ nomen, quæ Byrſæ Carthaginenſium arci ſubiacebat, Euripi circundata, circúnquaque nauali vſum præbens. *Autor Strab. lib 17. Seruius verò in illud Virgil. Æneid. 1.* Hic portus alij effodiunt: Portus manu factos Cothonas vocari aſſerit. ¶Eſt & Cothón, genus poculi fictilis, paruum quidem, ſed militum vſui accommodatiſſimum, vt quod nullo negotio geſtari poſſet, & in pera militari circunferri. *Autores Suidas & Athenæus lib. 11.*

Cōthūrnŭs, {κόθορνος. GALLI. Vn certain brodequin ou chauſſure ancienne. ITALI. *Bozarchino coturn.* GER. Gtiffel biß an den halben waden. HISPA. *Borzegui.* ANGLI. *A hind of huskins whiche came ouer the calf of the legge.*} Calceamenti genus erat ſubere ſubleuatum, quo Tragœdiarum actores in ſcena vtebantur, vt proceriores viderentur. Erat autem calceamentum ἀμφοτερόδεξιον, hoc eſt, tàm dextro, quàm ſiniſtro pedi conueniens, & de ſuris ſolet religari. Vnde illud *apud Virgilium 1. Æneid.* Purpureóque altè ſuras vincere cothurno. [Et dedimus tragicis ſcriptum regale Cothurnis, Quæque grauis debet verba Cothurnus habet. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Triſt.* Impia nec Tragicos tetigiſſet ſcylla Cothurnos. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2 Triſt.* In Cothurnos ne aſſurgat Comœdia: Tragœdia ne ingrediatur ſocco. *Quinſil.* Vtrique pedi aptum cothurnum fuiſſe vnde abierit in prouerbium docet *Plutarch. in Nic.*] ¶Poteſt etiam hoc nomine appellari hoc calceamenti genus ſubere ſuffultum, quo in Italia mulieres hodie vtuntur, vt Heroidum illam proceritatem videantur referre, *cuius meminit Iuuenalis*, -ſi breue parui Sortita eſt lateris ſpatium, breuiórque videtur Virgine Pygmæa nullis adiuta cothurnis. ¶Aliquando pro ſublimiori dicendi genere. *Virgil. Eclog. 8.* Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.

Cothūrnātŭs, ta, tum, a dict. ὁ κόθορνον ὑποδούμενος. *Martialis*, Grande cothurnati pone Maronis opus. [Non eſt illa Cothurnatas inter habenda Deas. *Ouid. 5. Faſt.* de Flora.

Coticula, *Vide* COS.

Cōtĭdiē, *Vide* QVOTIDIE.

Cotinus, pen. cor. κότινος, Oleaſtri genus, quo Olympionicæ coronabantur. *Ariſtoteles* Philoſtephanon appellat. ¶ Eſt & frutex hoc nomine in Apennino, ad liniamenta modo, conchylij colore inſignis. *Autore Plin. lib. 16. c. 18.*

COTISO, Dacorum rex fuit, à Cornelio Lentulo Auguſti legato in Pannoniâ ſuperatus. [De eo *Sueton. in Auguſt. cap. 63.* Ita vt Auguſt. eiuſdem vellet eſſe & ſocer & gener.

Cōtōneă, neæ, à Venetis dicta fuit herba quam Galli *Halum* appellant, ſimilis cunilæ bubulæ, tota odorata, capitula habens thymi dulcis alioqui, & ſitim ſedans *Vide Plin. lib. 26. cap. 7. σύμφυτον πηγάνῳ.*

Cotoneum,nei. { κυδώνιον. GALLIC. Pome de coing,vn coing. ITAL. *Pomo cotogno.* GERMANIC. *Kutten.* HISPA. *Membrillo.* ANGLIC. *A quince peare.* } Mali genus,primùm è Cydone Cretæ vrbe aduectum: vnde & Cydonium à Græcis appellatur:nam Cotoneorum nomen à Catone primùm profectum putatur: Eius varia sunt genera. Quædã enim inciſuris diſtinguuntur, colore ad aurum inclinato: vnde & Chryſomela dicuntur. Alia candidiora, præſtantiſſimi odrys, Noſtratia cognominata. Sunt & Neapolitana,& minora ex eodem genere Struthea,ſerotini prouentus,ſed odoratiora, Sunt & præcocia, muſtæ:item ſylueſtria minora,ſed à ſtrutheis odoratiſſima. *Hæc Pli. lib.15.c.1.*

COTTA, Clariſſimus orator fuit Ciceronis coætaneus,quem etiam interlocutorem induxit in lib.de Oratore. ¶ Fuerunt eodem tempore & alij Cottæ duo,quorum alter contra Mithridatem infœliciter pugnauit,& Syllam Cæſari conciliauit. Alter legatus Cæſaris in Gallia, inſidiis circumuentus,ab Ambiorigis ducis exercitu interfectus eſt. *Pædianus.*

Cottabus,bi,κότταβος,Aenea phiala,quã peracto cõuiuio menſæ imponere ſolebant vino plenam:deinde in minora pocula ab alto miſcentes,ſonum edere: qui ſi illiſu maior ederetur, ab amaſiis amari ſe augurabantur. ¶ Accipitur & pro ipſo ſono,qui hoc pacto edebatur. Vnde κατὰ κοττάβιζειν verbum Græci vſurparunt,pro eo quod eſt ſonum huiuſmodi edere:& κοττάβιον pro hoc ludi genere:item κοττάβια,præmia victori huius ludi dari ſolita, quæ *teſte Athenæo*, fuerunt πυραπώπης,hoc eſt,triticeæ placentulæ & ſeſaminæ. *Ariſtophanes* quoque,qui hoc genere ludi ſe recreabant, μυσοκοττάβους appellauit:quòd vix aliter,quàm vino madentes id agerent. *Plaut.in Trin.* Cottabum videtur appellare,ſonum flagrorum, qui inter verberandum redditur. Cauesis (*inquit*) ne cottabi bubuli crebri in te crepent.

Cottana,κόττανα,Ficus exiguæ,verum iucundiſſimo ſapore,Syriæ peculiares. *Plin. lib.14.cap.5.* * Scribitur & Cotona vel Coctona,ſiue Cottona:aut,alij volunt,Corana vel Coctana. [*Martial.epigr.28.lib.13.*]

COTTIÆ ALPES,pars Alpium,Lepontis proxima, duodecim olim ciuitatibus inſignis,quę Cottianę dicebantur,nomine accepto à Cottio rege, Auguſti Cæſaris amico, qui eum tractum ſtructis molibus tranſitu commodiorem reddidit. { GERMA. *Das hoch Alpgeburg ſo ſich von S. Bernharts berg an richtig gegen mittag an das Liguriſch mehr ſtreckt/ſo auch den Monteneiß begreifft.* Stumpff. } Vulgò *Monte Ciniſo.*

[Cottius rex,*Suet.in Nero,c.18.*& Cotij Regnum,nomen loci. *Suet.in Tib.c.31.*

Cotũrnix,Auis aduena, terreſtris magis quàm ſublimis: noſtri *Qualeam* dicunt. { ϒψ *ſchelâv,ὄρτυξ.* GALLIC. Vne caille ITALIC. *Starna, coturnice.* GERM. *Ein wachtel.* HISP. *Cordoniz.* ANGL. *A quaile bird.* } [Dic me tuum paſſerculum,Gallinam,coturnicem. *Plaut. Aſin.ſc.3. a.3* patriciis pueris Anates,coturnices,&c. *Plautus Capt.ſc.4.a.5.*] De huius auis conſideratione plurima cognitu digniſſima tradit *Plinius libro decimo capite 23.* Coturnices(inquit)ſemper antè veniunt,quàm grues:parua auis,& quum ad nos aduolat,terreſtris magis, quàm ſublimis. Aduolant non ſine periculo nauigantium, quippe velis ſæpe inſident,& hoc ſemper noctu,merguntque nauigia. Iter eſt his per hoſpitia certa: Auſtro non volant,humido ſcilicet & grauiore vento: aura tamen vehi volunt, propter pondus corporeum, viréſque paruas. Hinc volantium illa conqueſtio, labore expreſſa. Aquilone itaque maximè volant, Ortygometra duce. Primam earum appropinquitatem terræ accipiter rapit. *Reliqua vide apud Plinium.*

Cotỹlæ, κοτύλη. Menſuræ genus,quod alio nomine Hemina dicitur, continens dimidium ſextarij. ¶ In oſſibus item Cotylæ dicuntur, quæ & Coryledones:hoc eſt,caua quædam acetabula quibus aliorum oſſium capita inſeruntur,cuiuſmodi ſunt in coxendicibus,oſſiũ femoris capita excipientia. ¶ Accipitur & pro concaui vaſis genere, cuiuſmodi Diogenem vſum fuiſſe docet Laërtius antequam puerũ ex concaua manus vola bibentem vidiſſet. ¶ Accipitur & pro ludi genere,in quo quis reductas in tergum manus coniungebat, ſtringebatque:altérque impoſitus in ea genibus,tollebatur, ſuis manibus oculos geſtantis obtegens. Ad hunc igitur modum geſtatus, ἐπὶ κοτύλῃ geſtari dicebant.

Cotyledon, { κοτυληδών. GAL. Herbe vulgairement appellee *Vmbilicus veneris.* ITA. *Cupertoiule.* GER. *Rabeltraut.* HISP. & LVSITAN. *Sendetes,cucillos.* ANGLI. *An hearbe commonlie called vmbelicus veneris.* } Herbæ genus eſt,quæ *Teſte Ruellio* Vmbilicus Veneris à Romanis dicitur:quod nomen etiam hodie ſeruant Officinæ Cotyledonem autem Græci putantur appellaſſe propter figuram folij in acetabuli formam tornati,& modicè concaui.

¶ Coryledones item in mulieribus appellantur ora vaſorum in vterum deſinentia, per quæ ſanguinis redundantia ſingulis menſibus, ex omni corpore in vterum deriuatur,& per quæ ſemen alimentum ad ſe attrahit.

COTYLVM,κότυλον Scribit *Strabo* vocari collem in Ida monte,centum viginti millibus paſſuum à Scepſi diſtantem, in quo Scamandri, & Granici,& Aeſepi fluminum origo. Vnde & nomen Cotylo inditum, ἀπὸ τῆς κοτύλης, quod conceptaculum & acceptaculum ſignificat.

COTYS,κότυς,Thraciæ rex fuit,qui in bello ciuili Pompeij partes ſequutus eſt. De hoc tradit *Plutarchus*,quòd quum ſibi eſſet conſcius modum ſe in caſtigandis ſeruis egredi, pocula quædam, pretioſa quidem,attamen fragilia,ab hoſpite dono accepta,vbi donatorem benigne remunerauerat, vniuerſa confregit: veritus ne ſi à miniſtris frangerentur, in iram excandeſceret, & nimis atrocem in illos pœnam ſtatueret. ¶ Fuit & alius eiuſdem nominis Thraciæ rex,qui Tiberij tempore Rheſcuporis patrui fraude circunuentus eſt & occiſus. *Autor tacit.lib 2.*

COTYTTO,ûs,κοτυττώ, Dea impudentiæ habita eſt,cui Athenis à Baptis (eo nomine vocabantur eius ſacerdotes) nocturna ſacra fiebant, quæ ab illa vocabantur Cotyttia. Hanc Probus ſaltatricem fuiſſe exiſtimat:vnde etiam ſacerdotes eius laſciuis ſaltationibus mores eius referebant. *Iuuen.Satyr.2.* Cecropiam ſoliti Baptæ laſſare Cotytto. *Vide Politiani Miſcel.c.10.*

Cotỹttia,orum,κοτύττια Sacra erant nocturna(vt dictum eſt)quæ Athenis fiebant à Baptis in honorem Cotyttus Impudentiæ deæ. *Vide ſupra in dictione* BAPTAE.

Coluinus, { πολὺν ἅρμα πολεμικὸν ἁρματηφόρον GAL. Vn chariot de guerre armé & garni de grans tranchans & couſteaux pour mettre en pieces ceux qu'il rencontre. ITA. *Caretta,carro da guerra armato per conquaſſare un' eſſercito.* GER. Ein karch ab dem man ſtreyter/kriegs wagen/ heerwagen. HIS. *Vn genero de carro de guerra.* ANGLIC. *A kind of warre chariot armed and garniſhed with pikes or ſuch ſharpe inſtrumentes.* } Vehiculi falcati genus fuit,quo Britanni & Galli in prælijs vtebantur, *Pompon.Mela*, Dimicant non equitatu modo aut pedite, verùm & bigis, & curribus Gallicè armati: Couinos vocant, quorum falcatis axibus vtuntur.

¶ Inde Couinarius dicitur auriga,qui couinum regit,aut qui ex couino pugnat. ὁ τύπτων ἅρματος ἡνίοχος,ὁ καμβάτης. *Tacit.in vita Agricol.* Media campi couinarius,& eques ſtrepitu ac diſcurſu complebat.

Cous,κῶος,*Vide* COOS.

Cous,Græcè κῶος,Latinè Senio,numerus eſt in telo, Cani contrarius, qui & Venus dicitur: quem qui ieciſſet, ſex lucrifaciebat: qui verò Canem,nummum vnum addebat:vnde etiam Damnoſa canicula à Poetis vocatur.[Coo ſuo dilecta Battis. *Ouid.Eleg.5.lib.1.Triſt.*]

Cõxã,& Coỹcndix.pro eodem accipiuntur. { ϒψ *ſchôk,ἰσχίον.* GAL. La hanche ou la cuiſſe. ITALIC. *Coſcia.* GERM. *Hufft.* HISP. *La pierna,ò naiga,ò anca.* ANG. *The hippe or huckke bone,tho haunche.* } Sunt enim Coxendices,ſiue Coxæ,oſſa duo,ſacro oſſi vtrinque aſtricta,cauáque quædam habentia acetabula,quibus oſſium femoris capitula inſeruntur. Græcè ἰσχία appellantur:vnde Iſchias dicus morbus,qui coxendices infeſtat. Vnde Iſchiadici dicuntur è coxendicis laborantes. *Plin.lib.25.* Coxendicibus & articulis omnibus cum axungia vtiliſſima. *Cato* incantamentum docet ad ſanandas coxendices laxas, hoc eſt,loco ſuo motas. *Suet.in Aug.* Coxendice & femore,& crure ſiniſtro non perinde valebat,vt ſæpe etiam inde claudicaret. *Plin.in Epiſt.* Hunc dum ſequitur colligitque per læue & lubricum pauimentum,fallente veſtigio cecidit,coxámque fregit:quæ parum aptè collocata,reluctante ætate,malè coiit.

C ante R

C.R.In notis antiquorum,ciuis Romanus. CR.Creticus,vel Criſpus. CR,contractum. C.R.C.cuius rei cauſa. C.R.C.P.cuius rei cauſã promittit. CS.commis.CS.A.Cæſar Auguſtus. CS.IP.Cæſar Imperator. CS.S.cum ſuis ſeruis. C.S.FL.cum ſuis filiis. C.S.H.cum ſuis hæredibus. C.S.P.E. cum ſua pecunia eſt. CSI. controuerſia.

CRABASIA,κραβασία,vrbs Iberorum.*Steph.*

Crabra,bræ.Aquæ nomen in agro Tuſculano. *Cic.pro Cor.Balb.* Ex Tuſculanis pro aqua crabra vectigal pẽdam,quin à municipio fundum accepi. *Idem in Epiſt.* De crabra quid agatur,etſi nunc quidem nimium eſt aquæ,tamen velim ſcire.

Crãbonẽs,Infecta volucria,veſpis ſimilia,ſed maiora. { ϒψ ἔσφηξ. ὄφρωσι,σφηκίαι. GALLIC. Freſſons.ou froilons,foulons. ITAL. *Calauroni.* GERM. Ein hornauß. HISP. *Tabarros ò moſcardas.* ANG. *Hornettes or great weſpes.* } Degunt in ſylueſtrium arboris cauernis, vita bimarum non tranſeunt,creantur ex equis. *Vide Plin.lib.11.ca.22.& lib. 20.c.13.& lib.29.c.4.* Spicula crabronum. *Oui.11.Meta.* Aſper crabro, *Virg.4.Georg.* Irritare crabrones,τὰς σφηκίας ἐρεθίζειν. Id dictum eſt à *Plauto in Amphi.* in mulierum ingenium:quibus ſi iratis repugnes, magis prouoces,neque ſine tuo malo diſcedas.

CRADE,κράδη,vrbs Cariæ.*Steph.*

CRÃGVS,κράγος *Stephano*,Mons Lyciæ,Tauri pars,*vt ſcribit Pompon.libro primo & Pli.lib.5.capite vigeſimo ſeptimo.* ex oppoſito habens montem Antigragum. Sic dictus à Crago Tremiletis & Praxidicæ Nymphæ filio. *Horat.libro primo Carm.* Syluis aut viridis Cragus,&c. *Ouidius Metamorph.libro 9.* Iam Cragon,& Lymiræ Xanthíque reliquerat vndas.

Crambẽ,es,fœm.gener. { κράμβη. GALLICE. Vne eſpece de choux. ITA. *Specie di caolo.* GERM. *Kôl/kappentôl.* HISP. *Vn genero de larça.* ANGLIC. *A kind of colewortes.* } Braſſicæ ſpecies eſt *apud Plin.lib.20. c.9* amari ſaporis,tenuioribus foliis & ſimplicibus, non ingrato guſtu,ſed quæ recocta faſtidium pariat & nauſeam. Vnde profectum eſt prouerbium,Crambe recocta mors eſt. Græcis tamen Crambe generale nomen eſt,ad ea omnia extenſum, quæ Latinis Braſſicæ appellatione continentur. Crambe dicta eſt (vt quidam putant) quaſi κεραμβῆ,παρὰ τὸ τὰς τρίχας ἀμβλυώττειν hoc eſt,ab eo quòd oculorum pupillas obtundat,hebetétque. Vnde & κεραμβῆ ab Atticis appellatur. Quanquam ſunt,qui vocis huius tymon ad aliam eius herbæ naturã malint referre,vt Crambe dicta ſit,quaſi κάμπτειν ἀμβλύ,ſeu potius ἀντίκειν,hoc eſt,quaſi crapulæ occurrat,ſeu reſiſtat. Nam vino aduerſatur,vt inimica vitibus:vnde ſumpta in cibis,ebrietatem arcet,&crapulam iam contractam diſcutit.

CRAMBVTIS,κράμβυτις,ἡ κράμβυτις,vrbs Aegypti,*Steph.*

CRÃMBVSÃ,κραμβοῦσα,Inſula eſt circa Seleuciam Iſauriæ. *Autor Strab. lib.14.*

CRANAE,κρανααί,Inſula Laconica, quæ nunc Helena, ante Getheum, ϒθιον,ſita,hinc Craneus,vel Cranaates. Sic & Attica vocabatur à Cranao rege,*Steph.*

CRANAVS,κρανεύς,Athenarum rex fuit,qui Cecropi in regno ſucceſſit, à quo regionis incolæ Cranai dicti ſunt.

CRANEVM,κράνειον,Gymnaſium erat apud Corinthum.*Cic.*

CRANEA,pen.prod.κράνεια. Exigua regio eſt Ambraciotarum,cuius incolæ dicuntur Craneates.*Steph.*

CRANEVS, κρανάος, Primus Macedonum rex, à quo ad Alexandri Magni tempora numerantur anni circiter quingenti: quo interuallo reges circiter XXXVIII. in Macedonia regnarunt. *Autor Volater. lib. 13.*

CRANIA, κρανία, Tarsus Ciliciæ olim vocabatur à Cranio quodam, *Steph.*

CRANIDES, κρανίδαι, Vicus iuxta Pontum: gentile Cranitæ. *Steph.*

CRANION, nij κρανίων, Cephallenix ciuitas est, quam *Thucydides lib. 5.* κρανία vocat plurali numero.

CRANON, onis, κράνων, Vrbs Thessaliæ Pelasgiotidis, in campis qui Tempe appellantur, centum stadiis distans à Gyrtone, *Stephanus ex Strabone.* Est & alia Athamaniæ à Cranone Pelasgo. In hac duos duntaxat coruos esse tradunt, & quum pullos excluserint, paribus relictis discedunt. Abest Cranon stadiis centum à Gyrtone, *vt Strabo inquit.* Homerus Cranonios Ephyros vocat, Phlegyas Gyrtoneos. *Steph.*

Cranium, {גל גלת *ghul ghóleth.* κεφαλή. GALLI. Le crane, le test. ITA. *La caluitia del capo.* GERM. Hirnschal. HISP. *Calauerna.* ANG. *The scull or bare scalpe of the head.*} Est calua capitis, & poculi genus, caluæ figuram referens.

CRANNVS, κράννους, Vrbs, aliàs Ephyre dicta. *Steph.*

CRANTOR, κράντωρ, Solensis Academicus philosophus fuit, Platonis auditor, & condiscipulus Xenocratis, & Palæmonis, qui nouis opinionibus Academiam Platonicam repleuerunt. Hic scripsit librum de Consolatione, quem Cicero æmulatus est. Periit aquæ intercutis morbo. Taxauit Stoicorum indolentiam, quæ esse nullo modo potest, nisi planè hominem saxeum esse velimus, & omni sensu carentem. *Horat. lib. 1. Epist.* Troiani belli scriptorem, maxime Lolli, Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi. Qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid vtile, quid non, Planius ac melius Chrysippo & Crantore dicit. ¶Alius fuit Pelei armiger, *de quo Ouid. lib. 12. Metamorph.*

Crapŭlă, Comessatio, ebrietas. {κραιπάλη. GALLIC. Yurongnerie, & les inconueniens & les maladies qui en viennent. ITAL. *Crapula.* GER. *Das hauptwee von dem prassen: item, Truncrenheit: frässerey, fullerey.* HISP. *Embriagues.* ANG. *Surfetting a disease comming of dronkennesse.*} *Cicero 2. Philipp.* Edormi crapulam, & exhala. [Huc veni crapulam dum auomerem. *Plaut. pseud. sc. 1. a. 5.*] *Plin. lib. 23. cap. 1.* Nouitium resinatum nulli conducit, capitis dolorem & vertigines facit: ab hoc dicta Crapula est. Vbi hoc videtur innuere, Crapulam dici ἀπὸ τῆ κεφάλων παθεῖν: hoc est, ab eo quòd caput vertigine concutiat. *Aristoteles in Problemat.* in ea distinguit Crapulam ab ebrietate, quòd ebrietas vnà cum mente admit & sensum doloris: Crapula verò constante mente caput afflictet. ¶Hinc Acrapala, ἀκρά πάλαι, à Græci vocantur medicamenta, quæ crapulæ resistunt: inter quæ numeratur & Brassica.* Crapula, aliter. *Plin. lib. 14. c. 20.* Ratio autem condiendi musta in primo feruore, qui nouem diebus vt plurimum peragitur, aspersu picis, vt odor vino contingat, & saporis quædam acumina: Vehementius id fieri arbitrantur crudo flore resinæ, excitaríque lenitatem. E diuerso crapula compesci feritatem inimiam, frangíque virus: aut vbi pigra lenitas torpeat, virus addi. Liguriæ maximè, circumpadaníque mustis vtilitas discernitur hoc modo: pugnacibus mustis crapulæ plus inditur, lenibus parcius. Sunt qui ex vtroque condiri velint, &c. Hoc in loco Plinio crapulam vocari quidam putant medicamenta quibus vini lenitas excitatur. Alij verò resinæ florem esse dicunt, id quod in resina supernatat: quod autem fidit in fundo, crapulam. vt sit crapula velut fæx resinæ.

Crāpŭlor, aris, deponens, Est cibo & vino se ingurgitare. {סבא *sabá.* κραιπάλη. GALL. S'enyurer, manger ou boire trop. ITAL. *Troppo empiersi di mangiare ò bere.* GERMA. Sich fullen mit frässen vnd sauffen. HISPANIC. *Embriagar se.* ANGLIC. *To mak himselth dronken, or eat muche.*}

Crās, aduerbium temporis, idem significat, quod die proximè futuro: sicut Heri, die proximè elapso. {מחר *machár.* αὔριον. GALL. Demain. ITA. *Dimane, domani, domattina.* GERM. Morn/morgens. HISPA. *Mañana otro dia.* ANG. *To morrow.*} *Cicero lib. 12. ad Att.* Scies igitur fortasse cras, ad summum perendie. *Horatius,* Quid sit futurum cras, fuge quærere. ¶Accipitur interdum pro nomine substantiuo, idémque significat, quod dies crastinus. *Persius,* Iam cras hesternum consumpumus, ecce aliud cras. *Martialis,* Cras te victurum, cras dicis Posthume semper: Nescio cras illud Posthume quando venit. Nonnunquam ponitur indefinitè pro quouis tempore futuro. *Plaut. in Aul.* Quæ cras veniet, perendie feratur foras. [Dabuntur (hæ decem minæ) cras peti iubeto. *Plaut. Most. sc. 1. a. 1.* Cras ea quidem sunt (Dionysia) *Plaut. pseud. sc. 1. a. 1.* Necesse est mihi hodie Sicyoni esse aut cras mortem exequi. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 4.* Cras faxo ad villam afferat. *Idem Mostell. sc. 1. a. 1.*]

Crastĭnus, na, num, penul. corr. à Cras fit. {τὰ αὔριον. GALLI. De demain. ITA. *Cosa del giorno seguente.* GERM. Morndertig. HISPAN. *Cosa del diasiguiente.* ANGL. *Perteyning to the morrow.*} sicut ab Heri, Hesternus: vt, Dies crastinus, id est, proximè aduenies. *Liu. lib. 1. ab Vrbe,* Peto, crastino die adesse. *Plaut. Men. sc. 2. a. 1.* Inde vsque ad diurnam stellam crastinam potabimus. *Hircius Ciceroni,* Sed aliquid crastinus dies ad cogitandum nobis daret. *Virgil. lib. 1. Georg.* ..nunquam te crastina fallet Hora, nec insidiis noctis capiêre serenæ. *Cic. li. 2. de Orat.* Post meridiem, si ita vobis est commodum, loquemur aliquid: nisi fortè me in crastinum differre vultis. [In crastinum vos vocabo ad cœnam) ridiculè. *Plaut. pseud. sc. 2. a. 5.* In crastinum perueniunt eum qui rectè valeat. *Quintil.* Die crastini. Vide die quarti, die septimi infrà In dies.]

Crāstĭnō, aduerb. idem quod Cras. {מחר *machár.* αὔριον. ANG. *To morrow.*} *Gellius,* [*cap. 29. lib. 2.*] Si dominus messium ad amicos reiecit, crastino seges non meteretur.

CRASERIVM, κραιέριον, Siciliæ regio, *Steph.*

Crāsis, κρᾶσις, vt à Medicis accipitur, idem est quod temperamentum hoc est, proportio quædam primarum qualitatum existentium in elementis, ex quibus corpus mistum est & conflatum.

¶A Grammaticis Crasis accipitur prò contractione duarum syllabarum in vnam coalescentium: vt τίχος, pro τεῖχος. Dicta Crasis, ἀπὸ τῆ κεκρᾶσθαι, quod est Misceo, siue tempero.

Crāssāmen, Crassamentum, Crassescere. *Vide* CRASSVS.

CRĀSSĬTĬVS, Genere Surrentinus, ordinis Libertini, cognomine Parsides Romæ ludum Grammaticæ aperuit: docuitque inter alios Iulianum Antonium, Antonij Triumuiri filium. *Autor Tranquillus.*

Crassĭuēnĭum, Aceris arboris genus vilius, à venarum crassitudine dictum. *Plin. lib. 16. c. 15.*

CRASSVS, P. Licinius ante ætatem Pont. Max. (quod nunquam antea contigit) Consul creatus, profectus est contra Aristonicum, Eumenis filium. In quo prælio, profligato exercitu, ipse ne in manus hostium veniret, baculo Barbarum quendam in acie oculo conuerberato, in sui necem prouocauit.

L. Crassus orator, superioris filius, qui cum Antonio à Ciceronè introducitur in libris de Oratore, mirifico quodam pudore præditus fuit: qui tamen non modo non obesset eius orationi, sed etiam probitatis commendatione prodesset. Accusauit C. Carbonem eloquentissimum hominem admodum adolescens, ex quo summam ingenij non laudem modo, sed etiam admirationem est consecutus. Defendit postea Licinium virginem quum annos viginti septem natus esset. In ea ipsa causa fuit eloquentissimus, orationisque eius scriptas quasdam partes reliquit. Voluit adolescens in colonia Narbonensi causæ popularis aliquid attingere: eámque coloniam, vt fecit, ipse deducere. ¶Hæc ex libro de Orat. & Bruto Ciceronis, in quo libro est elegantissima ipsius Crassi cum Antonio & Scæuola comparatio. Deploratur multis verbis Crassi mors à Cicerone in exordio 3. lib. de Orat.

P. Crassus, Oratoris frater, iuris peritissimus fuit, qui in dominatione L. Cinnæ quum Marianarum esset partium, ne incideret in manus inimicorum, seipsum interemit. Huius filius M. Crassus Romanorum ditissimus, cum Pompeio & Cæsare Triumuiratum iniit: quorum planè autoritate Respub. aliquot annos regebatur. Ad bellum missus gladiatorum, qui duce Spartaco in Campania insurrexerant, Vatiniúmque, Gellium, ac Lentulum Romanos imperatores fugauerant, duodecim millibus hostium vnà cum eorum duce cæsis, apud Rhegium iuxta Leucadis paludem victoria potitur: ex quo Vrbem ouans ingressus est. Postremo quum ei Syria sorte obuenisset, profectus ad bellum Parthicum, ibi filium Publium amisit. Ipse demum infœliciter rem gerens, à Surena regis præfecto captus, atque interfectus est. *Autor Cic. in Paradoxis.*

¶Alter Crassi filius Cæsaris legatus fuit in bello Gallico, & in Cæsarianis tandem partibus adolescens occubuit, fuit autem discipulus Ciceronis. De quo hæc in Bruto, Erat enim Crassus (inquit) cum institutus optimè, tùm etiam perfectè planéque eruditus: grauis, & sine segnitie verecundus esse videbatur. Sed hunc quoque absorbuit æstus quidam insolitæ adolescentibus gloriæ: qui quia nauauerat miles operam, Imperatori, Imperatorem se statim esse cupiebat. *Hæc Cicero.*

Crāsŭs, prænomine Marcus, Romanorum omnium ditissimus fuit, qui negabat quempiam habendum esse diuitem, nisi qui exercitum annuo reditu posset alere. Hic postea cum Pompeio & Cæsare Triumuir factus, cupiditate auri, vt fertur in Parthos expeditionem suscepit: à quibus ipse cum filio adolescente & vniuerso exercitu deletus est.

Crāssŭs, spissus, densus, pinguis ac ponderosus. {בריא *bari* שמן *schamé* רשן *daschén* עב *áb.* παχύς, πυκνός, πιμελής. GALLIC. Gros, espez & fourni, gras. ITAL. *Grosso, corpulento.* GERM. Dick/gros/ feist. HISPAN. *Gruesso in espessura.* ANGL. *Fat, fleashie thick, grosse.*} *Terent. in Hecyr.* Magnus, rubicundus, crispus, crassus, cæsius. *Cicer. 1. Tuscul.* Crassus, & concretus aër. *Plin. lib. 11. capite trigesimooctauo,* Animalium fortiora, quibus sanguis crassior. *Plaut. in pseud. sc. 7. a. 4.* Suram vbi aspicias, scias eum posse gerere crassas compedes. [Ponderosas, crassas, compedes capiat. *Plaut. Capt. sc. 5. a. 3.* bis. Apud anum claudam, crassam, Chrysidem. *Plaut. pseud. sc. 2. a. 2.* Nec crassa toga sit, non serica. *Quintil.*] ¶Crassa Minerua dicitur aliquid fieri, quod inconditius, simpliciúsque, quasi indoctius fit, non autem exquisita arte, nec exactissima cura. *Horat. 2. Serm.* Rusticus, anormis, sapiens, crassaque Minerua.

Crassāmĕn, ĭnis, à crassus, Crassitudo. {מעבה *maabéh* עבי *abi.* παχύτης, τὸ παχυμερές. GALLIC. Espesseur, vne matiere espesse, comme la lie de quelque chose ou la fondrille. ITALIC. *Grassume, materia grossa, come la mucilagine di qualche cosa.* GERMAN. Ein dicke oder feiste matery. HISP. *Grossura.* ANGL. *The thicknesse or grosnesse of a thing.*} *Colum. libro 1. cap. 25.* Semper requieta aqua crassamen aliquod, in imo reperitur.

Crassāmentum, Crassities. {מעבה *maabéh* עבי *abi.* παχύτης. GAL. Espesseur, ou grosseur. ITAL. *Spessezza grossezza.* GERMANIC. Dicke. HISPA. *Grossura.* ANGLIC. *The thicknesse or grosnesse of a thing.*} *Gellius,* Sureuli duo erant teretes, oblonguli, pari crassamento, eiusdem longitudinis, derasi, atque ornati, similes. *Sic Columella,* Crassamentum vini fœculenti dixit, *& lib. 12. cap. 25.* Crassamen pro Sedimento.

Crāsĭtĭes, & crassitudo, vulgo profunditatem vocant. {מעבה *maabéh* עבי *abi* πάχος, παχύτης. ANGLIC. *Grosnesse, fasnesse.*} *Plin. lib. 11. c. 19.* Hippopotami corij crassitudo talis, vt inde tornentur hastæ. *Cæsar. 2. bell. Ciuil.* Crassitudo parietum quinque pedum.

Crāssescĕre, Est Crassum fieri, pinguescere. {παχύνεσθαι. GALLIC. Deuenir gros & espez, s'espessir, & engrosser. ITALIC. *Diuentar grasso, ingrassare.* GERM. Dick oder feist werden. HISP. *Engrossarse.* ANGLIC. *To waxe thick, grosse, fan or fleashie.*} *Colum. lib. 9. de Turturibus,* Nec quia tritico vel aliis frumentis minus crassescant, verum quod

semine eius maximè delectantur. *Plin.lib.2.* Qui neque in nebulam densatur, nec crassescat in nubes: id est, crassus fiat. *Idem libro 9.cap. 26.*

Crasse, aduerbium. { παχέως. GAL. Espessement, grossement, grassement, lourdement. ITA. *Spessamente, grossamente, lourdamente.* GERM. *Dick/grobtick.* HISP. *Con grossura y espessura.* ANG. *Thickelie, grosselie, clubbishlie, brokishlie.* } *Colum.lib.12. capite 43.* Lata vasa in modum patinarum fieri iubebat, eáque intrinsecus & extrinsecus crassè picari.

CRASTVS, κράστος, Vrbs Sinanorum in Sicilia, vbi formosissimæ mulieres nascebantur, patria Epicarmi comici, & Laidis meretricis, gentile Crastinus.

Crătægŏnon, siue Cratægogonon, κραταίγονον. Genus Satyrij herbæ, semine lini maiore, duræ radicis, cortice rubro, sapore subdulci, quod in montosis traditur inueniri. *Vide Plin.l.27.c.8.*

Crater, teris, pen.prod. { אגן *aghghán* עגיל *ghabiath*, κρατήρ. GALLICE. Vne Coupe ou tasse. ITAL. *Coppa.* GERM. Ein grosser vnnd weyter becher/ein trinckschal. HISPANIC. *Gran copa ò pila do cae el agua.* ANG. *A cuppe, a peece to drinkin.* } Vasis genus capacius, quo in liberationibus, & solennioribus epulis vti solent. *Virgil. 9. Æneid.* Sed magnum metuens se post cratera tegebat. *Idem Ecl.6.* Crateráque duos statuã tibi pinguis oliui. *Idem 6.Æn.* Crāteras magnos statuunt, & vina coronant. ¶ Ab huius vasis similitudine Crater in monte Ætna appellatus est foramen illud, per quod ignis euomitur. *Ouid.* Et pronos currus medio cratere recepit. ¶ Et Crater in fontibus dicitur receptaculum, quod & Labrum dicitur: id quod fistulis aqua decurrit.

¶ Velut in Cratere philotesio, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ, prouerbialis collatio, qua significabimus, res antea turbulentas componi sedarique & prius inter sese inimicos in gratiam redigi. Dicitur autem crater philotesius, quem in conuiuiis porrigunt aliis alij, ceu amicitiæ symbolum ac pignus. Vnde etiam eandem vim habebit adagium, si Crater philotesius, κρατὴρ φιλοτήσιος, dicas.

¶ Crater litium, siue malorum, κρατὴρ κακῶν. De re permolesta, siue de homine litium autore. Item signum cæleste quod oritur decimo sexto calendas Martij, vespere. ¶ Item sinus in littore Campano à Miseno Athenæum vsq; extensus, duobusque penè coeuntibus promontoriis incuruatus: *vt est autor Strab.lib.8.*

* Crater, pro vase in quo cibus coquitur vel mensæ apponitur *Ouid. 5.Fast.* Nunc dape, nunc posito mensæ erituere Lyæo: Terra rubens crater, pocula fagus erant. Craterem refert ad dapes, pocula ad Lyæum.

Crātĕră, æ, pen prod. idem quod Crater. *Horat.in Serm.* Siue grauis veteri crateræ limus adhæsit. [*Et Liuius sæpè lib.5.*]

Crātĕrītēs, Gemma est præduræ naturæ, inter chrysolithi & electri colorem. *Plin.lib.37.c.10.*

Crātĕrră, ab antiquis dicta est. *teste Nonio*, quam nos Situlam vocamus. { κάλπη, γαυλός. ANG. *A buchette to tak vp water.* } *Cicer.de Nat. deor.* In medióque sinu fulgens craterra relucet. Loquitur de vrna Aquarij, cœlestis syderis.

CRĀTĔRVS, pen.cor, Macedo è comitibus Alexandri, qui etiam res eius gestas scripsit, cuius meminit in Aristide Plutarchus. De hoc *Persius Sat.3.* Et quid opus Cratero magnos promittere montes?

Crātēs, Est rara quædam lignorum, vel viminum, vel etiam ferramentorum connexio. { παρίς. GAL. Claye, vne haise, vne herse. ITALIC. *Gratticcio.* GERM. Ein hurd/oder gratter. HISP. *El carzo ò cosa assi texida.* ANG. *V V attling of houses, hurdels.* } *Plautus.* Sub cratim vt iubeas sese supponi. *Liuius 10.ab Vrbe*, Ibi mediis ferè castris locus est conseptus cratibus, pluteísque & linteis contextus. *Cæs.7.bell.gall.* Proximam fossam cratibus contegunt. [*Idem l.1.de bell.ciu.* Agger & crates pontis.]

Crāticŭlă, à Crates diminut. in qua cibi torrentur. { ἰσχάδειον, αἰθράκιον, φρύγανον. GAL. Vn gril. ITA. *La graticolla, gratella.* GER. Ein rost. HISP. *Las parillas.* ANG. *A gridiron to boyle meat on.* } *Cato c.13.* Corium vnum, lucernas, craticulas duas, Martial. *Epigr.221.li.14.* Parua tibi curua craticula sudet ofella.

Cratitius, a, um, Quod ex cratibus fit. { παρῳδικός. GAL. Fait en façon de clayes. ITAL. *Cosa fatta di gratticcio.* GERMANIC. Das auss hurden oder gatteren gemachet wirt. HISPAN. *Cosa texida como carzo.* ANG. *Made lik hurd les or watling wise.* } vt, Cratitij parietes, qui cratibus insertis fiebant, seu asseribus arrectis, transuersísque in modum cratis. Alio nomine vocantur Intergerini, quòd vicinorum cœnacula iis dirimerentur. *Vitruu.lib.2.* Cratitij parietes velim ne inuenti quidem essent. Quantum enim celeritate & loci laxamento prosunt, tanto maiori & communi sunt calamitati, quòd ad incendia, vti fasces, sint parati.

Crătĭo, tis, tire, Occo. { שדר *siddédh.* παρίω. GAL. Herser, ou couurir de clayes. ITA. *Arpegare.* GERMAN. Eggen. HISP. *Tgualar la tierra con carzo.* ANGLIC. *To harrow, to couer with hurdels.* } *Plin.lib.12.c.28.* Vtilissimum simul & herbæ arare, deinde cratire, serere florem ex fœnilibus, atque ex præsepibus fœno delapsum spargere, priusquam cratiantur.

CRATES, κράτης, Nomen est Philosophi Thebani: qui vt philosophiæ vacare posset, proiecto in mari non paruo auri pondere, Abite (inquit) pessum malæ cupiditates: Ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis. Neque putauit se posse & virtutes, & diuitias simul possidere. Suidas autem tradit, Craterem omnem pecuniam in substantiam redegisse, & apud Trapezitam deposuisse, ea lege, vt si filij philosophi essent, eam egenæ plebi diuideret: sin idiotæ, eis quod acceperat, bona fide restitueret. Ita enim iudicabat vir sapientissimus, nomini philosopho, sapientiæ sectatori nihil deesse ad beatè viuendũ.

¶ Fuit & poeta Comicus hoc nomine, auditor Polemonis.

¶ Item & Grammaticus, qui sub Ptolemæo Philometore claruit, æqualis Aristophanis Grammatici, Criticus, siue Homericus cognominatus. Scripsit in Iliada & Odyss. lib.9. Comment. Autor Suidas. Hic, vt ait Tranquillus, studium grammaticæ primùm Romam intulit; missus enim ad Senatum ab Attalo rege sub ipsam Ennij mortem, plurimas acroases fecit, assiduéque per omne tempus legationis differuit: nostris quoque exemplum fuit admirandum. Hæc ille.

CRĀTHIS, cum th aspirato, κράθις, Nomen est duorum fluuiorum, quorum vnus est in Achaia proprie dicta, propè Ægas oppidum in sinũ Corinthiacum influens: cuius meminit *Strabo lib.8.* Alter in magna Græcia, iuxta Sybatim oppidum, cuius aqua barbis comísque flauum colorem inducere tradit *Strabo lib.6.* [Vulgò *Grathi, fiume di Cosenza in Calabria. Ouid.lib.15.Metamor.* Crathis & hinc Sybaris nostris conterminus oris. Electro similes faciunt, auróque capillos. *Et lib.Fast.3.* Est propè piscosos lapidosi Crathidis amnes Paruus ager.

Crătĭcŭlă, *vide* CRATES.

CRĀTĪNVS, κρατῖνος, Poeta fuit comicus, clarus apud Athenienses, qui primus in Dionysiis Athenis satyricam fabulam induxit. *Horatius*, Eupolis atque Cratinus, Aristophanesque poetæ. Hic autem fuit supra modum gulæ ac omni voluptatum generi deditus, præcipue ebrietati: ad quod alludit *Hora.in Epist.* Prisco si credis Mecœnas docte Cratino, Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt, Quæ scribantur aquæ potoribus.

Cratio, *vide* CRATES.

CRATIPPVS, κράτιππος, Mitylenæus philosophus fuit, Ciceronis filij præceptor, qui Pompeio Pharsalico prælio victo apud Mitylenem occurrens, verbis ex Philosophiæ penetrabilibus petitis, ad meliorem spem eum erexit. *Plutarchus in Pompeio.*

CRATIS, sine aspiratione, κράτις, Africæ fluuius, è Sicyone lacu profluēs in Oceanum, iuxta quem nonnulli fabulati sunt electrum nasci. *Vide Plin.lib.37.c.2.*

CRATYLVS, pen.cor. κρατύλος, Nomen philosophi Athenienſis, Platonis mortuo Socrate præceptor, ex cuius nomine idem Plato librum de Significatione nominum inscripsit.

Crĕber, crebra, crebrum, Frequens, densus. { שרר תמיד *tamidh* רב *rabh.* συχνός, πυκνός. GAL. Dru, frequent, souuent venant. ITA. *Frequente, spesso.* GERM. Embsig/dicke. HISPANIC. *Cosa espesa que muchas vezes se haze.* ANGLIC. *Thicke, that comerg often.* } *Plautus in Amph.* Crebri hostes cadunt. *Idem in Aulul.* Crebro salisto oppletus locus. *Cicero ad Atticum libro decimo quarto.* Et in scripto multò essem crebrior. *Virgil.3.Georg.* Non tàm creber agens hyemen, ruit æquore turbo.

Crĕbrò, aduerb. Frequenter. { תמיד *tamidh*, ברוב *berób.* συχνάκις. GAL. Souuent, souuentesfois. ITA. *Souuente, spesse fiate.* GERM. Offt/embsiglich. HISP. *Espessamento, muchas vezes.* ANG. *Of ten tymes.* } *Pla.in Truculi.* In vrbem crebro conuenio. *Cic.Att.lib.2.* Velim obuias mihi literas omnibus de rebus crebro mittas.

Crebrĭter, pro Crebro *Diomedes Grammat.lib.3.* Cùm crebriter pugnam iniret.

Crĕbrĭtās, Frequentia & spissitudo. { תמיד *tamidh* רוב *rob.* συχνότης. GAL. Frequentation, abondance, multitude. ITALIC. *Moltitudine, spessezza.* GERM. Embsigkeit/dicke. HISPAN. *Aquella espessura.* ANG. *Of tennesse, thirkneſse in growing, or being together.* } Cicer. *ad Att.lib.13.* Colloqui videbamur in Tusculano quum essem, tanta erat crebritas literarum. Concinnitas, crebritasque sententiarum: *apud eundem de Clar. Orat.*

Crebrĕsco, cis, brui, Celeber fio, & diuulgor. { רב שרר *rob tarádh*, διαδηλοῦμαι. GAL. Estre frequent. ITA. *Essere fato celebre, essere diuolgato.* GERMANICE. Zunemmen/verrumpt werden. HISPAN. *Ser publicado ò diuulgado por fama.* ANG. *To waxe common and often, the mise so increaseth more ad more.* } A quo Percrebresco. *Plinius Epistol.147.* Ille non tollere oculos, non remittere stylum, sed obfirmare animum, auribusque prætendere: tùm crebescere fragor, aduentare etiam, &c. Optatæ auræ crebrescunt. *Virg.3.Æneid.* Sermonem crebescere, *Idem 12. Aenidos.*

Crebrisurus, significat vallum crebris suris, hoc est, palis munitum. *Festus.*

Credo, credis, credidi, creditum, Fidem habeo, fidem adhibeo, fidem tribuo. { חאשין *heemin.* πιστεύω. GAL. Croire, auoir foy. ITA. *Credere, hauer fede.* GERM. Glauben. HISP. *Creer y confiar de otro.* ANG. *To beleue.* }. ¶ Et ponitur vel absolutè. *Cicer.in Bruto*, Audiui equidem, iste de maioribus natu, sed nunquam sum adductus vt crederem Vel cum accusatiuo. *Cicero ad Atticum libro septimo.* Omnia facilius credere possum, quàm quod scribitis. Vel cum accusatiuo & datiuo. *Idem Fam.13.* Hoc mihi vt testi velim credas. Vel cum datiuo solo. *Idem Fam.5.* non satis credidit homini prudẽti. *Virg. Ecl.2.* Nimiũ ne crede colori. Vel cum præpositione De. *Cicer. Fam 3.* Bis ad te scripsi, me purgans diligenter, te leuiter accusans, in eo quòd de me cito credidisses. [Credo equidem te potesse ebibere. *Plaut.pseud.sc.2.a.5.* Ne quisquam credat, numum edicam omnibus. *Pl.ps:sc.5.a.1.* Mihi video, mihi sapio, mihi credo plurimum. *Plaut. Merc.sc.3.a.2.* Scultior stulto fuisti, qui his tabellis crederes. *Plaut. Curc.sc.3.a.4.* Nihil credis quod dico sedulò (id est sine dolo) *Plaut. Capt.sc.1.a.4.* Huic tu credis. H. plus quàm tibi aut mihi. *Plaut. Capt. sc.4.a.3.* Nemini credo, qui largè blandus est diues pauperi. *Plaut. Aul.sc.4.a.1.* Hæc tibe me, sicut mihi te æquum est credere. *Plaut. Aul.sc.1.a.2.* At illa est pudica! Credam, si pudor lenoni fiet. *Plaut. Curc.sc.1.a.1.* Dictis perduci vt vera hæc credas. *Plaut. Mostell.sc.3.a.1.* Quæ facta sunt, illic examussim loquitur. *Plaut. Amph.* Cui tam credo datum voluisse prædium, quàm me video viuere. *Plaut. Men.sc.1.a.3.* Credit iam tibi * de istis noli iurare) *Plaut. Men.sc.2.a.4.* Esse me huius (seruum) credidi, & hunc censebam esse te. *Plaut. Men.sc.9.a.5.* Donec Sosia ego-met fecit sibi vt crederem. *Idem ibidem* satis credo tibi (id est nihil opus alio teste) *Plaut. Curc.sc.3.a.5.* Nec vanis credite. *Ouid.13.Meta.* Quis credere possit? *Ouid.eleg.9.lib.3.Trist.* Creditur ille Deus. *Idem El.4.l.4.Trist.*]

¶ Aliquando ponitur pro committere, concredere, commendare & fidei alicuius tribuere. { חפקיד *hiphkídh.* παρακατατίθεμαι. GALLICE. Commettre & fier à la foy d'aucun. ITA. *Commettere alla fede d'al-*

cun

cuno. GERM. Dertrawen/auff einen trew vnd glauben ſich laſſen. HIS. *Confiar d otro, ò encommendar à la fe de alguno.* ANGLIC. *Lo giue to kreep, and to truſt.* } *Plaut. in Aulul.* Vbi is obiit mortem, qui mihi id aurum credidit. [Non ideo debet pelago ſe credere, ſi quæ auder in exiguo ludere cymba lacu. *Quid. Eleg. 1. l. 2. Triſt.* Cum eo nihil eſt negotij ipſi Phædromo credidi (id eſt locaui ornamenta.) *Plau. Curc. ſc. 1. a. 4.* Vbi creditum quod tibi eſſet tibi datum pernegaris. *Plau. Aſin. ſc. 2. a. 3.* Cui rerum omnium ſummam ipſius credit. *Idem ibid. act. 2 ſc. 4.* Vbi ſunt ſubito quibus credas malè. (de pecunia.) *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 4.* Argentarijs malè credi, & benè credi (Ambiguè, quia vel nũquam reddunt, vel diu debent.) *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 5.* Ab alienis cautiores ſunt. ne credant alteri. *Plaut. pſeu. ſc. 3. a. 1.* [*Liuius 4. ad Herenn.* Nam quum canes funguntur officijs luporum, cuinam præſidio pecuaria credemus? ¶ Et non ſolùm tradere, ſed etiam reuelare, ac manifeſtare ſignificat. *Lactant. lib. 4* Iudæi quoque, quibus ſolis arcanum Dei creditum fuerat. ¶ Interdum Mandare. *Colum. lib. 2.* Vt iam percenſeamus, quot operis in aream perducantur ea, quæ terræ credimus.

¶ Quandoque mutuum dare. { δανείζειν. GALLIC. Preſter. ITALIC. *Dare in preſtito.* GERM. Außleyhen. HISP. *Præſtar.* ANGLIC. *To lend.* } *Martialis*, Dimidium donare Lino, quàm credere totum. Qui mauult, mauult perdere dimidium. ¶ Cum accuſatiuo mediante In, ſignificat immittere, iniicere. *Virg. lib. 2. Georg.* Inque nouos ſoles audent ſe gramina tuto Credere. ¶ Interdum ponitur pro puto. { חשב *chaſchâb.* οἶμαι, νομίζω. GALLIC. Penſer. ITAL. *Penſare.* GERM. Meinen. HIS. *Penſar.* ANG. *To iudge or think.* } & hoc vel abſolutè. *Cicer. Famil. 8.* Tu enim ipſe, qui & me, & alios prudentia vincis, omnia credo vidiſti, nihil omnino te fefellit. Vel ſequente Quod, vel Quoniam, vel Quia. *Idem Famil. 13.* Quod ad te de decem legatis ſcripſi, parum intellexiſti, credo, quia διὰ σημείων ſcripſeram. ¶ Inter Credere Deo, Credere Deum, & Credere in Deum, Eccleſiaſtici hoc intereſſe putant, quod Credere Deum, eſt Credere Deum eſſe: Credere Deo, eſt Fidem habere Deo, ſiue verbis eius: Credere in Deum, eſt fide bona ſe conijcere in Deum, & in eo ſpem omnem noſtræ ſalutis repoſitam habere.

¶ Huius verbi compoſita ſunt Accredo, Concredo, quæ vide ſuis locis.

¶ Veteres Creduo, pro Credo dicebant. [Ne tu me inſanum eſſe creduis, id eſt, credis. *Plaut. Capt. ſc. 4. a. 3.* Illis dentibus, impranſus id creduas. *Plau. Amph.* pro credas.] *Plautus*, Ipſus nec amat, nec tu creduas. ¶ Credere proprie is dicitur, qui ita rem alienat, vt dominium transferat: qui enim dominium retinet, alterius fidem non ſequitur. Hincque in creditum ire dicitur, non qui rem ſuam ſeu certam ſpeciem vindicat, ſed in perſonam agit, vt ſibi ſatisfiat: vnde per prolepſin in creditum ire, ſimpliciter pro credere accipi plerunque conſtat. *l. 2. § mutui datio, eodem & alibi.* Credendi appellatio, *Celſus ait*, generalis eſt. Nam cuicunque rei aſſentimur alienam fidem ſecuti, mox recepturi quid ex hoc contractu credere dicimur. *Autor Vlpia. ſi cert. perat.* Credimus tamen etiam quibus non mutuo damus vt commodatario, depoſitario, & creditori pignoris. *Inſtit. Quibus modis res contra. obl. Gloſſ. l. ſi ventri. §. in bonis. de Priu. cred.* * Credo qui, pro Nimirum qui. *Cic. 6. Verr.* Pueri autem Siſennæ, credo qui audiuiſſent quæ in iſtum teſtimonia eſſent dicta, oculos de iſto nunquam deiicere, neque ab argento digitum diſcedere. *Et pro Roſc. Amer.* Credo propterea quòd quibus in rebus ipſi intereſſe non poſſumus, in his operæ noſtræ vicaria fides amicorum ſupponitur. Pro vtique. [Vide his oculis. Ph. Carebis, credo (id eſt certe) *Plaut. Merc. ſc. 4. a. 2.* Domi fuiſtis credo liberi. *Plaut. Capt. ſc. 1. a. 2.* Cor credo euocaturus eſt foras, *Pl. Merc. ſc. 2. a. 2.* Vix credo tota auctione capiet quinquagies. *Plaut. Men. ſc. vlt.*]

Creditũr, imperſonale *Cic. pro Sext. Roſc.* Tamen non merè creditur, neque leui coniectura res penditur. *Plaut. Menæch.* Neque domi neque apud amicam mihi iam quicquam creditur. *Terent. in Adelph.* Ignotum eſt tacitum eſt, creditum eſt. *Horat. 2. Serm.* Prateriſibus optima fungis Natura eſt: aliis malè creditur.

Creditum, Quod quacunque de cauſa debetur. { חוב *chôb* משׁה *maſchſched.* δανεισμὸς. GAL. Vne creance, ce qu'a baillé vn creancier, ce qu'on luy doit. ITA. *Credito.* GERM. Ein ſchuld. HIS. *Credito, preſtiſto, ò deuda.* ANG. *Debte, any thing geuinto ones credence.* } vt, Publicum creditum, *apud Quint. lib. 5. c. 10. Sen. de benefic. lib. 2.* Accipiam ergo tanquam creditum, non beneficium. [Creditum ſeruare *Sueton. in Claud. c. 16* Ius crediti publici (pecuniæ à populo creditæ.) *Quint.*

Creditor, oris, Cui aliquid quacunque de cauſa debetur. { מלוה *malvéh.* χρήστης, δανειστὴς. GAL. Crediteur, creancier. ITA. *Creditore.* GER. Dem man etwas zu thun ſchuldig iſt/ein außleyher/borger. HISP. *Praſtador.* ANG. *A creditour, he that lendeth or truſteth.* } *Caius de verbor. ſignific.* Creditorum appellatione, non hi tantùm accipiuntur qui pecuniam crediderunt, ſed omnes quibus ex qualibet cauſa debetur, ſicuti ex empto vel ex locato, vel ex alio vllo contractu debetur. *Cic. 9. Philip.* Quod etiam videre potuiſtis, quotidie ſponſores & creditores, L. Trebellij conuenire. *Horat. 2. Serm.* Integer eſt mentis Damaſippi creditor eſto. [Peſſimi eſt debitoris vt naturæ & fortunæ facere conuicium. *Senec. c. 10. de Conſol. ad Mart.*]

Creditrix, pen. cor. Verbale fœmininum. { מלוה *malváh.* δανείστρια, δανιζοῦσα. GALLIC. Creanciere, celle à qui on doit. ITALIC. *Creditrice.* GERMA. Ein außleyherin. HISPA. *Crededora.* ANGLIC. *She to whome one ought.* } *Paul. in l. Claudius Felix. §. Aut contra ff. Qui potior in pig. vel hypoth.* Poterit vti exceptione tei iudicatæ aduerſus primam creditricem.

Credulus, a, um, Qui omnia facile, vel temerè credit. { δυσπιθὴς, πανχρηστὸς GAL. Qui croit de leger. ITAL. *Credulo, facile al credere.* GERMANIC. Leichtgleubig. HISP. *El que mucho y de ligero cree.* ANGL. *That beleueth caſtlie.* } *Cic. de Amicit.* Hæc etiam in fabulis ſtultiſſima perſona eſt improuidorum & credulorum ſenum. [Sed nos in vitium credula turba ſumus *Ouid. 4. Faſt.*] Cum datiuo. *Virg. 9. Ecloga*, ſed non ego credulus illis. * Rates credulæ dicuntur, quibus ſe committunt credituli, qui ſe poſſe omnia pericula vitare credunt. *Senec. Hippol.* Nondum ſecabant credulæ pontum rates. ¶ Incredulus qui non facilè credit, δυσπιθὴς. Νοπιστος.

Credũlitas, Credendi facultas. { πανχρηστία. GAL. Legereté de croire. ITA. *Credulità, la preſtezza & facilita al credere.* GERM. Leichtfertigkeit etwas von ſtunden zu glauben. HIS. *Creencia de ligero.* ANG. *Lightneſſe of beleiff.* } *Planctus Ciceroni*, Credulitas enim error magis quàm culpa eſt: & tamen in optimi cuiuſque mentem facile irrepit. *Marti. lib. 5.* Et tumidus Galla credulitate fruar. [Sua quemque credulitas decipit. *Senec. c. 10. de Conſol. ad Polyb.*]

Crẽdibilis, le, Veriſimilis, probabilis. { נאמן *neeman.* πιστὸν, πιθανόν. GAL. Credibile, croyable, aiſe à croire, vray ſemblable. ITA. *Credibile, credeuole.* GER. Glublich. HI. *Coſa creible y veriſimile.* ANG. *Credible, that may be beleued or thoght true.* } *Plaut. in Pœnul.* Credibile æcaſtor dicit: crede huic, mi pater. *Cic. 4. Verr.* Multa enim quæ ſcio abs te eſſe commiſſa, quod aut nimium turpia, aut parum credibilia ſunt, prætermittam. [Hei mihi credibili fortior illa fuit. *Ouid. 3. Faſt.* Credibile eſt. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Triſt.*]

Crẽdibiliter, aduerbium, Veriſimiliter, probabiliter. { πιθανῶς. GALL. Croyablement. ITALIC. *Credibilmente.* GERM. Glaublichen. HISPAN. *Creible y veriſimilemente.* ANGLI. *With lykneſſe to be true.* } *Cicero pro Deiot.* At quàm non modo non credibiliter, ſed ne ſuſpiciosè quidem.

Crẽmãſter ẽs, κρεμαστῆρες. Nerui, quibus teſtes dependent. *Colum. libro ſeptimo.* Priuſquam ferrum admoueas, duabus auguſtis ligneis regulis, veluti forcipibus apprehendere teſtium neruos, quos Græci κρεμαστῆρας ab eo appellant, quod ex illis genitales partes depeſſa deant.

CRẽmẽ, es, κρέμα, Vrbs Ponti, à qua gebtile Cremeſius.

Crementum, à Creſco: id eſt, augmentum. αὔξησις.

CRẽMẽRA, pen. cor. κρεμέρα. Fluuius Tuſciæ, apud quem Fabij à Veientibus occiſi fuere, *autore Liuio lib. 2. Decad. 1. Ouid. 2. Faſto.* vt celeri paſſu Cremeram tenuêre capacem, Turbidus hybernis ille fluebat aquis. *Iuuenalis*, Quid Cremeræ regio?

Crẽmium, { מוקד *mokédh.* φρύγανον. GAL. Petites buches ſeches, ou petits baſtons, comme pour allumer le feu. ITA. *Legno facile da accendere ſe.* GERM. Durre ſchöſtlin/welche das feur ſchnell entpfahen. HIS. *El tizon ò tuero de leña encendido.* ANG. *Small pieces of timber takendle fier.* } *Columel. lib. 12. c. 19.* à ruſticis dicit ita nominari ſurculos aridos & minutos: quanquam ſcriptum eſt gremia. *Hermol. in Plin.* Cremia cinnamomi. *Plin. lib. 12. c. 19.*

¶ Eſt etiam cremium Caro frixa in frixorio, quæ quò magis torretur, eò magis virtus & humor euacuatur. { φρύγανον. GALLIC. Vne friccaſſee. ITALIC. *Carne ſoffritta, fritta in padella.* GERMA. Geröſtet/der weſ gebrahten fleiſch. HISP. *Carne freida en la ſarten.* ANG. *Et aſh freid in a pan.* } Vtitur hac voce Pſalmorum interpres, Et oſſa mea ſicut cremium aruerunt. ¶ Quidam Frixorium volunt eſſe: alij durum illud quod in frixorio remanet.

CRẽMMYÕN, κρεμμύων, *Stephano*, Oppidum non procul à Corintho, iuxta quod Theſeus ſuem, quæ omnes agros deuaſtabat, occidit. *Ouid. lib. 7.* Quodque ſuam ſecurus arat Cremyona colonus, &c. Vbi alterum mverſus gratia, à poeta eſt eliſum. ¶ Crommyum autem per o, vrbs iuxta Aſcalonem: de qua infrà.

Crẽmo, as, Comburo. { חוקיד *hokidẽ* בער *bikér.* καίω. GAL. Bruſler, faire arder. ITALI. *Abbruſciare, ardere.* GERM. Brennen. HISP. *Quemar.* ANGLIC. *To burne, to ſett on fier.* } *Plinius libro 17. cap. 1.* Ad Neronis principis incendia, quibus cremauit vrbem. *Plinius de viris illuſtrib.* qui libri, quia leues quaſdam ſacrorum cauſas continebant, ex autoritate patrum cremati ſunt. [Quædam placitura cremauit. *Ouidius Eleg. vlt. lib. 4. Triſt.* Creniabantur cùm præterea qui ea vſſerant. *Liuius lib. 34*, Igni cremauit. *Sueto. in Calig. c. 27.* Cremo à crepitu ignis deducit. Paſſ.]

CRẽMÕNA, Vrbs eſt Galliæ Ciſalpinæ, non procul à Mantua, quæ etiam hodie nomen retinet. { GERM. Ein ſtatt in Lombardien nit ferr von Mantaw. } Cuius ciues quum contra Auguſtum cum Antonio ſenſiſſent, Cæſar victor veteranis ſuis eorum agros dedit: qui quum non ſuffeciſſent, acceperunt etiam vicinorum agros, vt Mantuanorum, &c. *Virgilius Eclog. 9.* Mantua, væ, miſeræ nimium vicina Cremonæ. De hac. *Strab. lib. 5.* ſic ſcribit: Cis Padum verò circumquè Padum, celeberrimæ ſunt ciuitates: Placentia & Cremona, media in regione propinquiſſimæ: inter has & Ariminum ſunt Parma, Mutina, Bononia.

Crẽmor, oris, (Hermolaus κίμιον dici putat) apud Catonem accipitur pro lacte expreſſo ex grano aqua macerato. { GAL. Craime de laict, ou ius eſpez de quelque grain trempé & preſſe, comme orge mondé. ITA. *Sugo ſprenuto di grano ò d'altre coſe, come d'orzo.* GER. Das ſafft/ oder marck von geſotnen fernchl/als gerſten/etc. HIS. *La leche que ſe faca del grano mojado.* ANG. *Creame of milk.* } *Celſus*, Cremor piſanæ ſuſumendus eſt. *Cato de re Ruſt. c. 86.*

Crẽnæ Sunt inciſuræ, à quibus Crenata herbarum folia vocantur, hoc eſt ſerrata, ſectáque per ambitum. { γρυπὸς. GALLICE. Trous, ou pertuis. ITA. *Tagli, tagliature.* GERM. Kerb/oder zerkerbung. HIS. *Rayas ò contraduras.* ANG. *The dent or notche in a leaſe about the brymmes.* } Hodie quoque multis locis ſigna, quibus agreſtes numerum aliquè in ferulis deſcriptum habent. Crenſi appellantur. { ANG. *A tayle or ſcore.* } In ſagitta quoque partis extremæ ſectio, in quam neruus inſeritur. Crena dicitur. { ANGLIC. *To notke of an arrowe.* } Sed & in ipſo arcu ſumma cornua crenas ſuas habent, in quibus collocatur, ſedétque neruus.

¶ Crenæ item dicuntur aſperitates quædam œſophagi in rubi modum denticulatæ. *Plin. lib. 11. c. 37.* Poſtea arteria & ſtomachus denticulatus callo in modum rubi ad conficiendos cibos decreſcentibus crenis, quidquid appropinquat ventri.

CRENIDES, κρηνίδες, vrbs Siciliæ, quam Philippus poſtea Philippos nominauit: gentile Crenitæ, *Steph.* Vide Philippi.

Crẽo, creas, creare, Producere, gignere. { ברא *bará.* κτίζειν, δημιουργεῖν, GALLIC. Creer & donner être a quelque choſe, mettre en nature.

ITAL. *Creare, produrre.* GERMA. Erſchaffen. HISPA. *Crear haziendo de nueuo ò engendrar.* ANGLIC. *To creat, to giue the firſt being.* {*Cic. lib. 5. de Finib.* Etenim omnium rerum quas & creat natura, & tuetur, &c. *Idem 1. Tuſculan.* Nam principium extinctum, nec ipſum ab alio renaſcetur, nec à ſe aliud creabit. ¶ Dicimus quoque Creare fraudem alicui, commoditatem, cædes, lites, &c. Magiſtratus quoque creari dicuntur. *Cæſar 7. bell. Gall.* Quum ſinguli magiſtratus antiquitus creari; atque regiam poteſtatem annum obtinere conſueſſent. [Venter creat omnes ærumnas. *Plaut. Merc. ſc. 1. a. 1.* Tibi capitalem fraudem hinc creas. *Plaut. Mil. ſc. 3. a. 2.* Tibi moram dictis creas. *Plaut. pſeud. ſc. 3. a. 1.* Patriáque creatus eadem. *Ouid. 13. Metam.* Recurrat ad priorem conſulatum eius in quem creatus eſt. *Velleius* Telemone creatus. *Ouid. 12. & 13. Met.* Telemone ſatus. *Ouid. Ibid.* Creara ſine matre carmina Palladis exemplo. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 3. Triſt.* Nec ſtirps prima fui genito ſum fratre, creatus. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Triſt.*] Compoſita, Procreo, quod pro ſimplici ponitur. Recreo, preinſtauro, reficio, ἀναλαμβάνω. *Plin.* Sic enim defecta longis ægritudinibus corpora recreantur.

Creabilis, κτιστός. *Apuleius in Hermetis Aſclepio*, Mundus materiæ creabilis eſt, tametſi creata non eſt.

Creator, Effector, genitor, conditor. {ברא *boré.* δημιουργὸς, κτίστης. GAL. Createur. ITALIC. *Creatore.* GER. Ein ſchöpfer. HISP. *Creador.* ANG. *The creator or firſt maker.* {*Cic. pro Cornelio Galb.* Quod princeps ille creator huius vrbis Romulus fœdere Sabino docuit. *Idem 2. de Diuin.* Nobis hæc portenta deûm dedit ipſe creator.

Creatio, onis, Creandi actus. {ברי֫אה *beriâh.* κτίσις, δημιουργία. GALLIC. Creation. ITALIC. *Creatione.* GERM. Schöpfung/ erſchaffung: item, erwölung. HISP. *Criança.* ANGL. *A creating or making.* { vt, Creatio magiſtratuum. *Cic. 3. de Legib.*

¶ Ponitur & pro compoſito Procreatio, vt, Creatio liberorum D. *lib. 1. Tit. 7. lib. 15.* in Adrogationibus cognitio vertitur, num forte minor ſexaginta annis ſit qui adrogat, quia magis liberorum creationi ſtudere debet.

Creatrix, icis. {ברֹאת *boreáh.* ἡ δημιουργὸς. } vt, Rerum creatrix natura. *Lucret. lib. 2.*

Creatura, {בריאה *beriah.* κτίσις. ANGLIC. *A creature.* }

CREON, ontis, κρέων, Nomen Corinthiorum regis, qui Creuſam filiam Iaſoni deſponſauit, *de quo Seneca in Medea.* ¶ Alter fuit Thebanus, Oedipi regis Thebanorum ſocer, & pater Iocaſtæ. [Regi Thebano Creonti regnum ſtabiliuit ſuum. *Plau. Amph.* Imperator Thebanorum & Creontis vnicus (Amphitruo) *Ibidem.*] Fuerunt & alij hoc nomine.

CREON, onis, κρέων, Mons eſt Lesbi inſulæ, *cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 31.*

CREONTIADES, Herculis filius ex Megara, quem pater cum Theriomacho fratre ab inferis rediens, & in furorem verſus à Iunone, quod Lycum, interfeciſſet, interemit.

CREOPHILVS, penult. corrept. Κρεόφιλος, Nomen Samij poëtæ, qui Homeri hoſpes & æmulator fuiſſe fertur, quem aliquando tradunt ſuſcepto in hoſpitium Homero, accepiſſe ab eo donum, in ſcriptione poematis quod Occhaliæ captiuitatem vocant. Sed Callimachus per Epigramma quoddam contrarium oſtendit, quod nunquam Creophilus opus compoſuerit, Homeri tamen dicatur propter dictum hoſpitium. Quidam, hunc Homeri magiſtrum tradunt, quidam non hunc, ſed Ariſteum Proconneſium. *Autor Strab. lib. 12. Vide Apuleium in Floridis.*

Crepax, acis, *Vide* CREPO.

Crepæ, A principio capræ ſunt appellatæ, quòd cruribus crepent. *Feſtus.*

Crepantis, a, um, pen. corr. Dubius. {תלוי *talúi.* ἀμφίβολος. GALLI. Douteux. ITAL. *Dubio.* GERM. Ungewiß/ zweyfelhafftig. HISPAN. *Duodoſo.* ANG. *Doubiſome, vncertane.* } Vnde Creperum bellum, anceps & dubium. *Lucret. lib. 5.* Exæquataque ſunt creperi certamina belli. *Varro lib. 5. de ling. Lat.* creperas res dubias eſſe ſcribit, atque inde dictum eſſe crepuſculum, quod diéſne ſit an nox dubitetur.

Crepi, Luperci dicti ſunt, à crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis, nudos diſcurrere in Lupercalibus, & obuias quaſque fœminas pellibus ferire. *Feſtus.*

Crepida, pen. corr. Tuſcum calceamentum, *teſte Seruio*, quod corrigiis ligabatur. { κρηπὶς. GALL. Pantoufles, qui n'auoyent anciennement qu'vne ſemelle par deſſous, & par deſſus des corroyes & brides, comme petis patins. ITAL. *Pianella.* GERMA. Ein pantoffel. HISPAN. *Alcorque*, ò *chinela.* ANGLIC. *A pantoiffle or a ſlipper.* } Apud Latinos poëtas corripit primam, quanuis apud Græcos ſcribatur per vocalem longam η, *Perſius*, Non hic qui in crepidis Graiorum ludere geſtit. Ex quo Perſij loco etiam apertè intelligitur non Tuſcum ſed Gratum calceamentum eſſe: *id quod & Cornutus Perſij interpres ſcribit in Satyr. 1.* Dicitur autem à pedum crepitu, qui incedendo, dum ſubinde ſolea calceaneum ferit, excitatur [Ad pallium & crepidas ſe redegit depoſito patrio habitu. *Suet. in Tiber. cap. 13.* In crepidis eſſe. *Sueton. in Calig. c. 52.*]

Crepidula, diminutiuum, κρηπίδιον *Gell. lib. 13. c. 20.* Omnia fermè id genus, quibus plantarum calces tantum in fine teguntur, cætera prope nuda, & teretibus habenis iuncta ſunt, Soleas dixerunt, nonnunquam voce Græca crepidulas. *Horat. in Serm.* Chryſippus dicat, Sapiens crepidas ſibi nunquam Aut ſoleas fecit, Quidam hoc nomen à crepitu, hoc eſt, à ſono quem ambulando reddunt, dicunt appellatum. Certius tamen eſt ex Gellij & Perſij autoritatibus, dicere vocem eſſe Græcam.

Crepidarius, rij. Qui crepidas conficit. {κρηπιδοποιός. GAL. Cordonnier qui fait ou vend telles pantoufles ou patins. ITA. *Pianellaio.* GERM. Pantoffelnmacher. HISPANI. *çapatero de alcorques.* ANGL. *He that maketh pantoufles or ſlippers.* {*Gellius lib. 13. c. 20.* Eiuſque calceamenti ſutores, crepidarios dixerunt.

Crepidarius, a, um, Quod ad crepidas pertinet, vt, Crepidarius cultellus. *Sempronius Aſcello in lib. Rerum geſtarum 14.* Crepidarium, *inquit*, cultellam rogauit à crepidario ſutore. [*Gell. c. 20. lib. 13.*]

Crepidatus, ta, tum, Crepidis indutus. {κρηπιδωτὸς. GAL. Empantouflé, chauſſé de telles pantoufles. ITAL. *Che ha le pianelle.* GERMAN. Der pantoffelen antregt. HISP. *El que tiene alcorques.* ANGL. *That hath or weareth pantouſſles.* {*Cic. in Piſonem*, Is nocte intempeſta crepidatus veſte ſeruili nauim conſcendit.

Crepido, dinis, pen. prod. Significat oram terræ, quam aqua alluit: ex hoc appellata, quòd ibi aqua alluens, crepitat quum currit, aut vndas appellit. κυματώγη. ANGLIC. *A creeke.* {*Col. lib. 9.* Præiaciuntur in gyrum moles. Sic enim maris atrocitas obiectu crepidinis frangitur, & in tranquillo conſiſtens piſcis, ſedibus ſuis non exturbatur. ¶ Per tranſlationem verò & putei extremam oram, quæ ad ipſum puteum reſpicit, quæ vulgò dicitur *Os putei*: & editioris cuiuſque loci extremitatem ſolemus Crepidinem appellare, *vt apud Hieronymum*, In crepidine viæ. *Seneca*, Quis crederet iacentem ſuper crepidines Marium, aut fuiſſe, aut futurum Conſulem? ¶ Vnde etiam pro abrupti ſaxi altitudine ponitur. *Virg. lib. 10.* Fortè ratis celſi coniuncta crepidine ſaxi Expoſitis ſtabat ſcalis, & ponte parato. [Vide interpret. Iuuenal.]

Crepo, pas, pui, pitum, Sono percrepo. {המה *hamáh.* λαλῶ. GAL. Bruire, craquer, craqueter, peter, faire bruit. ITALIC. *Far ſtrepito ſuonare.* GERM. Tönen/ rauſchen/ knellen. HISP. *Hazer ruido lo que ſequiebra.* ANG. *To make a noiſe, to ruſtle or ringe.* { [Quid crepuit quaſi ferrum modo. *Plaut. Aul. ſc. 4. a. 1.* Atat foris crepuit. *Plaut. Aul. ſc. 3. a. 4.* Sed interim fores crepuere, linguæ moderandum eſt mihi. *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 3.* Vide Concrepo, vt *Mil. ſc. 4. a. 2.* Concrepabunt manu malæ tibi. *Pl. Merc. ſc. 1. a. 2.* Oſtium lenonis crepuit. Pſ. Cruna mauellem modo. *Plaut pſeud ſc 2. a. 1.* Dic mihi an vnquam tibi inteſtina crepant? Vbi ſatur ſum, nulla crepitant: quando eſurio, crepitant. *Plaut. Menæc. ſc. 5. a. 5.* Id eſt, murmurant & ſonant, quod inteſtinis manibus accidere ſolet. *Plaut. in Amph.* [*ſc. 2. a. 1.* Orationem comprimam, crepuit foris. *Terent. in Adelp.* Sed quiſnam crepuit foris? *Ouidius*, Et crepat ad medios laurus adusta focos.

¶ Per tranſlationem ponitur pro dolere, queri accuſare. *Horat. lib. 11. Carm.* Quis poſt vina grauem pauperiem crepat? Hinc componuntur Concrepo, id eſt, perſono, παταγίω. Vnde Concrepare digitis ſonum edere. *Cicer. Offic. 3.* Itaque ſi vir bonus habeat hanc vim, vt ſi digitis concrepuerit, poſſit in locupletum teſtamenta nomen eius irrepere. Increpo, quod eſt etiam crepitum vel ſonum emitto. Item deprehendo, ſed veluti cum crepitu, id eſt, verborum pedúmve ſtrepitu. *Tancer, reprendre aucun aſprement. Cic. 4. Academ.* Sed tamen illis verſibus, increpant eorum arrogantiam, quaſi irati. Percrepo, valde crepo. *Cic. in Verr.* Locum iſtum litoris percrepare totum mulierum vocibus: cantúque ſymphoniæ. Et habent penult. corr.

Crepito, as, pen. corr. Crepitum edo, frequenter crepito. {המם *hamáh.* ψοφέω. GALLIC. Craqueter ſouuent, & faire bruit, peter, bruire ſouuent. ITAL. *Far ſtrepito.* GERM. Ein gerauſch oder geröß machen. HISP. *Hazer ruido.* ANGLIC. *To make a ruſtling or ringing of ſen, or neize, to fart.* {*Plinius lib. 12. cap. 17.* Myrtata reprehenduntur, crepitántque in igne.

Crepitulum, Ornamentum capitis, quod in capitis motu crepitum facit. *Feſtus.*

Crepitaculum, Siſtrum æreum inſtrumentum, quod manibus percuſſum reddit ſonum, in Iſidis ſacris ſolenne, *teſte Valer. lib. 4. cap. 29.* {עכב *ékeb. σεῖσις, σεῖστρον, κρέμβαλον.* GALL. Inſtrument pour faire bruit, comme vne ſonnette, ou clochette, crecerelle, & ſemblables choſes. ITA. *Cembalo, campanello. ſuonaglio, & coſe ſimili.* GER. Glöckling/ oder andere eerine inſtrument/ an welche ſo man ſchlecht/ eo ein thon gibet. HISPAN. *Caſtillejo, juego de miños.* ANGLIC. *A ſowning or rarling inſtrument, as a drumme and ſuch like.* {*Celum. lib. 9. cap. 12.* Crepitaculis æreis, aut teſtarum plerunque vulgo iacentium ſonitu terreatur fugiens iuuentus. *Quint. lib. 9 c. 4.* Et ſonum edant puerilium crepitaculorum. [*Mart. epig. 59. lib. 14.*]

Crepitacillum, diminutiuum à crepitaculo, κρεμβάλιον. *Lucretius lib. 5.* Nec crepitacillis opus eſt. Alias legitur, crepitacula eis.

Crepax, acis, à Crepando: ſicut ab edendo, Edax, Vnde Crepacem malam, quodam in carmine dixit Mecœnas, *referente Seneca. Epiſt. 115.*

Crepitus, tus, Sonitus eſt, qui ex concuſſione & impulſu reſultat. {שאון *ſhaán* חמ֫ית *hamíth.* ψόφος, κορκορυγὴ, βόμβος. GALL. Son violent & ſoudain de quelque choſe que ce ſoit. ITAL. *Strepito.* GERM. Ein knall/ thon/ tracht. HISPAN. *Sonido ò ruido de lo que ſe quiebra.* ANG. *A haſtie and ſuddane ſowne of any thing.* { ¶ Vnde pedentis ſonum, Crepitum ventris dicimus quem Stoici æquè liberum eſſe debere, atque rectum affirmabant. *Plautus in Curc. ſc. 3. a. 2.*] Vbi quid ſurripuêre, operto capitulo calidam bibunt: Triſtes atque ebrioſi incedunt. Eos ego ſi offendero, ex vnoquoque eorum eiiciam [aliàs excutiam] crepitum polentarium. [Strepitus. crepitus, ſonitus, (de flumine) *Plaut. Amph. ſc. 1. a. 5.* Sonitus prohibe foriũm, & crepitum cardinum. *Plaut. Curc. ſc. 3. a. 1.* Sonitum & crepitum clauſtrorum audio. *Plau. Curc. ſc. 3. a. 1.* Crepitum digitorum poſcere matellam. *Martial. epigr. 119. lib. 14.*]Et Crepitus plagarum dixit *Cic. in Verr. 7.* Crepitus dentium, *Cic. 4. Tuſc.* Crepitus armorum, *Plin. lib. 2. cap. 57.* Crepitus foriũm, *Plau. in Curc.* Crepitus fræmorum, *Varro lib. 2. c. 7.* Crepitus gladiorum, *Hirc. lib. 6.* Crepitus imbrium, *Plin. lib. 12. c. 1.* Crepitus pedum, *Cic. in Top.* ¶ Ne crepitu quidem digiti dignus, οὐκ ἄξιος ψόφου δακτύλου. De deridiculo, nulliúſque pretij hominem. *Athenæus l. 12. de Sardanapali epitaphio.* Et is geſtus & prouerbium in hodiernum vſque diẽ manet apud noſtros, quum aiunt, Ne huius quidem facio. ¶ Crepitu probabis. πλατταγῇ δηλώσεις. De iis qui ridiculè explorant alterius in ſeſe animum. *Suidas.*

CRESPA, *Ptolemæo*, Liburniæ vrbs, Crexa dicta *Plinio.*

Crepundia, orum. ποιά τινα παίγνια παιδικά. GALLIC. Toutes petites choſes dequoy les enfans ſe iouent, comme poupees, aneaux, chainettes, & telles choſes. ITAL. *Ornamenti da bambini.* GERMA. Allerley

ding

ding so man den kinderen gibt / sy zu geschweigen/ als docken / klässlen/ schallen. &c. HISPAN. *Los diges ò juguetos ò panales delos ninos.* ANGL. *A laykin babie, trifles geuin to childrin.* } Dicuntur prima munuscula, quæ dantur pueris: vt sunt fasciolæ, linteoli, vestes, bullæ, coralia, ensiculi, crepitacula, & puerilia ornamenta huiusmodi, quibus pueri delectantur: à crepando, id est, tinniendo dicta: quoniam infantes crepitaculis maximè gaudent. *Plaut. in Ruden.* Sunt crepundia. ɔ. Ecca, video qua facie sunt. Ensiculus est aureolus, primũ literatus, Pòst altrinsecus est securicula anceps, item aurea, literata, Pòst sicula argenteola & duæ connexæ maniculæ: Et sucula, & Bulla aurea est, pater quam dedit mihi natali die. *Plin. lib. 11.* Semestris loquutus est Cræsi filius in crepundiis, quo prodigio totum id concidi regnum.

Crepusculum, Lux dubia, quæ fit ante solis ortum, & ante occasum. { נשף *néscheph. δείλη, ἀμφίλυκη* GAL. Le temps quand iour faut, entre chien & loup, iour faillant. Item, le point duiour, quand la nuict faut. ITA. *Luce dubia quando si fa sera ouero giorno.* GERMAN. Die zeit waan tag vnd nacht scheydet/ besondere am abent. HISP. *Entre lubrican ò entre dos luzes.* ANGLIC. *The euening, or vne certane light before the fine rise or go downe, the twylight.* } à Crepero, hoc est, dubio: quia tunc multis dubium est, dies sit iam, an nox. *Plin.* Oriente sole, aut occidente matutini vespertiniue cognominati, prout alterutri eorum manè vel crepusculo contigit. *Col. 7.* Iuxta conceptum saxis & canalibus sal superiectus, ad quem saturæ pabulo libenter recurrunt cum pastorali signo quasi receptui canitur: nam id quoque semper crepusculo fieri debet. *Lucanus,* Longa repercussio nituere crepuscula Phœbo. [Inde domum redeunt sub prima crepuscula (noctis) mœsti. *Ouid. 5. Fast.*]

Crepuscia, apud Sabinos nominati, qui eo tempore erant nati. Et *Sidonius* horam vespertinam, Crepusculascentem dixit.

Crês, Phœbo gratissima dona Cres tulit. *Tibul. libro quarto.*] *Vide* CRETA.

CRESCENS, κρήσκης. Philosophus Cynicus Iustino martyri infensus, *vt pluribus testatur Tatianus in bello contra gentes.*

Crêsco, is, creui, cretum, Augeor. { גדל *ghadhál* רבה *rabáh. αὐξάνω, πολλαπλασιάζομαι, φύομαι.* GAL. Croistre, s'augmenter. ITAL. *Crescere, aumentare.* GERMANIC. Vmachsen/ oder zunemmen. HISP. *Crecer.* ANG. *To grow or encreace.* } *Iuuen.* Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. *Cicer. 2. de Diuin.* Ostreisque & conchyliis omnibus contingere, vt cum luna pariter crescant, paritérque decrescant. *Idem pro lege Manil.* Quum socij pertimuissent hostium opes, animíque creuissent. [Et qui Cæsareo iuuenes sub nomine crescunt. *Ouid. Eleg. 2. lib. 4. Trist.* Vel quod adhuc crescens & rude carmen erat. *Ouid. Eleg. 6. lib. 1 Trist.* Creuisti sub nouerca. *Senec. cap. 2. de Consol. ad Elb.* Crescere alicuius criminibus *ex Liuio libro quinto d. 4.* *In domo alicuius creuisse, pro Nutritum ab infantia fuisse. *Sueton. in Othone cap. 1.* Per gratiam Liuiæ Augustæ, in cuius domo creuerat, Senator est factus. Huius composita sunt Accrescо, adaugeor, ἐπαύομαι. Concrescо, simul crescо, & coniungor, συμπήγνυμαι. Vnde concretum, conglutinatum, συμπαγὲς. Decrescо, diminuor, Excrescо & increscо, valde crescо, vnde Incrementum. Recrescо, rursus crescо, ἀναφύομαι, Succrescо, inferius vel paulatim crescо. super crescо: *quæ vide suis locis.*

Crēmentum, Pro augmento. αὔξησις.

Crēti, pro additione hæreditatis, *vide in* CERNO.

CRESSIS, Nymphæ marinæ nomen à fontib. dictæ: κρουὴ enim fons dicitur. *Perottus.*

CRESIVM, κρήσιον, vrbs Cypri, *Steph.*

CRĒSSA, κρῆσσα Oppidum Paphlagoniæ est, *teste Stephano,* post excidium Troianum à Merione conditum. ¶ Est & portus Cariæ, Rhodo insulæ oppositus. *Plin. lib. 5. c. 28.* ¶ Cressa etiam dicitur mulier ex Creta insula. *Vide in dictione* CRETA.

CRĒSSAEA, *Herod. lib. 7.* Pallenæ vicina, ac Thermæo sinui conterminа.

CRĒSTŌN, Κρηστών, Oppidum, *de quo Herod. lib. 1.* Qua lingua Pelasgi sunt vsi, affirmare non possum, sed coniectura signorum, licet dicere eadem qua nunc Pelasgi vtuntur, qui supra Tyrrhenos vrbem Crestonem incolunt, quodam tempore finitimi eorum qui nunc Dores vocantur. ¶ Est & nomen regis Bithyniæ, *cuius meminit Iustinus libro* 38.

CRĒTA, tæ, & Crete, tes, κρήτη. { GERM. Ein grosse Insel im Hegaeischen meer gelägen/ heisst jetz Candia. } Insula in medio Ponto, centum vrbium fama clara, quæ (*vt scribit Strabo*) à Septentrione Ægæo alluitur simul & Cretico pelago: ab Austro Libyco. ad Occidentem Aegylam & Cytheram spectat: ad Orientem Carpathon. Habet in longitudine ducenta millia septuaginta passuum, in latitudine quinquaginta millia. Circuitus eius quinquaginta octogintanouem millia passuum complectitur. Hodie Candiam vocant. Insignes in ea vrbes sunt, Cortyna, Cydon, Gnossus Minois regia, & Strabonis Cosmographi patria. Nullum in Creta animal noxium est, optimque vini fertilissima est, *de qua Virgil. 3. Æneid.* Creta Iouis magni medio iacet insula ponto, Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ, Centum vrbes habitant magnas, vberrima regna. Primum dicta est Cureta, ab habitantibus Curetibus, & per syncopen Creta. Alij dicunt Cretam dictam à Crete quodam Iouis filio Curetum rege. Alij à Crete nympha Hesperidis filia, Arrianus non à Crete nominatuo, sed à Cres, cretis genitiuum faciente, nominatam dicit: sic enim vocarum ait eum qui Iouem abscondit in monte Lycæo. ¶ Est & Creta oppidum Scythiæ. *Valer. Flac. lib. 1.* quoties paucos ad littoris ictus Deficiam: Scythicum metuens Pontumque Cretamque. [Cretides nymphæ *Ouid. 3. Fast.* Qui vestitu & creta occultant & sedent, quasi frugi sient.]

Crerēs, vocantur eius insulæ populi, & mulieres Cressæ. κρῆτες.

Cressēus, & Cressius, adiectiuum κρήσιος. Sunt autem hæc nomina, quæ ex masculino fœmininum ad similem formam mittunt: scilicet Cres Cressa, Libys Libyssa, Phœnix Phœnissa, Thrax Threissa. *Tibullus,* etiam Phœbo gratissima dona Cres tulit. *Ausonius,* Præpetibus pẽnis super aera vectus homo Cres. A Crete vero fiunt Creticus, κρητικὸς, & Cretensis.

Crētæus, a, um, Quod ex Creta insula est. κρητικὸς. *Ouid.* Strataque Cretæam bellua strauit humum.

Crētensis, κρὴς, Nomen gentile à Creta insula deductum. Vnde prouerbium, Cretizare cum Cretensi, τὸν Κρῆτα κρητίζειν. id est, aduersus mendaces mendaciis vti. ¶ Cretensis Cretensem, ὁ κρὴς τὸν κρῆτα, subaudi, quod erit commodum sententiæ prouocat, conatur circumuenire, aut tale quippiam. Quoties improbus agit cum improbo, perfidus cum perfido. Sumptum adagium à Cretensium moribus, quos plurimis conuitiis incessit antiquitas. ¶ Eundem obtinet sensum, Cretensis cum AEgineta, κρὴς πρὸς Αἰγινήτην: sub audiendum, agit. Quadrat in pariter improbos, qui mutuis inter se fallaciis agunt. *Cicer. 3. de Nat. deor.* Tertius Iupiter Cretensis Saturni filius.

Creticus, a, um, à diect. formatum à Creta insula κρητικὸς, vt, Creticum mare. *Horat. 1. Carm. Ode 26.* [*Plaut. Amphit. sc. 4. a. 4.* Per freta Ionium, ægeum, & Creticum.]

Creta, Terra tenax. { μιμωλὶς γῆ. GAL. Creye ou croye, terre blanche de quoy on se sert pour marquer. ITALIC. *Creta, terra tenace.* GERM. Kreiden. HISP. *La greda ò barro blanco.* ANG *Chalke.* } vel à Creta insula, in qua optima prouenit: vel à crescendo: quoniam proprietas eius est, vt macerando crescat, quod in primis cretæ Vmbricæ accidit, quam vocant saxum, quæ nonnisi poliendis vestibus adhibebatur, issque duntaxat candidis. Erant & Cimoliæ cretæ duo genera, candidum vnum, & alterum ad purpurissum inclinans, vtrunque vestibus aptum. Hac medici aduersum morbos vtuntur. Laudatur & Creta Thessalica. *Item* quæ argentaria appellatur nitorem argenteũ reddens. Vilissima erat creta, qua pedes venalium trans mare aduectorum notare mos erat. Creta Asiatica. *Cic. pro Flacco.* Hæc quæ est à nobis prolata laudatio, obsignata erat creta illa Asiatica, quæ est ferè omnibus nota nobis. Tenax creta, *Virgil. 1. Georg.*

¶ Creta notare, Pro approbare: sicut carbone notare, pro damnare, prouerbiali figura legimus. *Pers. Sat. 5.*

Crētula, diminutiuum. *Cic. 6. Ver.* Quum Valentio eius interpreti epistola Agrigenti allata esset, casu signum iste animaduertit in cretula.

Crētāceus, a, um, adiectiuum. { ὁ ἐκ τῆς μιμωλίας γῆς. GALLICE. Qui est de croye. ITAL. *Di creta.* GERM. Von kreidengemachet. HISP. *Cosa de materia de greda.* ANG. *Of chalke.* } vt, Cretacea siligo, quæ creuit in loco cretoso. *Plin. lib. 18. c. 9.* Rubor illa, at Pisana candidior, ponderosior vero cretacea.

Crētātus, ta, tum, Quod est creta inspersum. { ὁ τῇ μιμωλίᾳ χεσθείς. GAL. Blanchi ou marqué de croye. ITA. *Cretato, incretato.* GER. Mit kreiden gewyssget. HISP. *Cosa vntada con greda.* ANG. *Made white or marked with chalke.* } vnde Cretati pedes dicebantur, qui creta erant dealbati, quales solebant esse seruorum pedes, qui trans mare vænales aduehebantur. Vnde *Plinius* inter prodigia insolentis fortunæ commemorat, liberos aliquod Prætoris ornamentis decoratos rediisse eo, vnde cretatis pedibus aduenissent. Ad hoc alludit *Iuuen.* quum ait, Nuper in hanc vrbem pedibus qui venerat albis.

Crētæfodīna, æ, Locus vbi creta eruitur. { ANG. *A chalke pitte.* } *D. lib. 7. Tit. 1. l. 9.* Sed si lapicidinas habeat, & lapidem cedere velit, vel Cretæfodinas habeat, &c. Alibi Cretifodina.

Crētōsus, a, um, Quod est creta plenum. { ὁ τῆς μιμωλίας γῆς μεστός. GAL. Abondant en croye. ITA. *Pieno di creta.* GERM. Kreidechtig, voll kreiden. HISPANIC. *Pleno de greda.* ANG. *Full of chalke, chalkie.* } *Plin. lib. 15. capite 18.* Cato de ficis ita memorat, Ficos marisicas in loco cretoso, aut aperto serito. *Ouid. 7. Metamorph.* Cretosa rura, & Ager cretosus.

CRETENIA, κρητηνία, locus Rhodi, vbi Althemenes habitabat, qui quum ex oraculo patrem se occisurum accepisset, dum fugit, ne hoc perpetret, noctu in nauigium iucidit, in quo piratas esse ratus, patrem occidit. Supra Creteniam Arabyrij montes sunt. *Stephan.*

CRĒTHEVS, dissyllabum, in genitiuo Cretheos, κρηθεύς. AEoli filius fuit, qui ex Tyro Salmonei fratris filia AEsonem genuit, Alcimedontem, & Amythaonem.

Cretheius, denom. vt, Virgo Cretheia *apud Flac. lib. 1.* dicitur, Hellè Crethei neptis.

Crētīnos, batis *Plinio* (cui duplex batis marina, & hortensia. *libro 21. ca. 15.*) Herba est cuius folia sunt angustiora quàm portulacæ, sed crassiora.

CRETHON, onis, Filius fuit Dioclis, qui cum fratre Orsilocho ad bellum Troianum Græcis auxilium laturus profectus est: sed quum hi duo nimium suis viribus confiderent, cum AEnea congredi non dubitauerunt, à quo etiam ambo sunt interfecti. Quin & eorum cadauera vix à Menelao & Antilocho ex hostium manibus subtrahi potuerunt.

Creticus substantiuum. { κρητικὸς. Genus pedis est, qui constat prima & tertia longis, & media breui, vt, Samitas. Alio nomine Amphimacrus.

* Creui, Præteritum, Modo significat Hæreditatem adij: modò Maior ætate vel censu fum: modo iudicaui: modo diuisi. Quæ omnia à duobus verbis, crescо & cerno veniunt. *Festus.* Vide Crescо & Cerno.

CRĒVSA, κρέουσα. Creontis Corinthiorum regis filia fuit, quam Iason, repudiata Medea, vxorem accepit: quamobrem Medea indignata, carminibus suis ignem inextinguibilem seriniolo inclusum per filios suos Creusæ muneris loco misit: filios vero præmonuit, vt statim oblato munere discederent. Creusa igitur videndi cupida nihilque malisuspicans, seriniolum aperuit, & continuo euolauit ignis, Creusamque & totam Creontis regiam exussit. *Ouidius libro primo de Arte,* Cui non defleta est Ephyrææ nata Creusæ. ¶ Alia fuit Priami & Hecubæ filia, AEneæ coniux, cui Ascanium filium pe-

perit. Hanc in excidio Ilij ab Ænea, qui fugiens, patrem humeris geſtabat, filiúmque manu ducebat, perditam fuiſſe in itinere dum vias notas exceſſiſſet, *tradit Maro lib. 2. Æneid.* Sed nonnulli eam ab ipſo Ænea ex pactione cum Græcis facta occiſa volunt, ne quis ex ſemine Priami ſupereſſet. Verùm his refragatur fabula de Heleno & Caſſandra, liberis Priami, quos Græci captiuos abduxerunt.

CRĒVSĪS, κρῆσις, Oppidum eſt in confinio Bœotiæ, Locrorum & Ætolorum, *vt annotauit Vadianus in Pom, lib. 2.*

Cribrum, Inſtrumentum ex pellibus ſuillis, vt plurimum, crebris peruſum foraminibus, ad frumenta purganda. {כברה *chebaráh* נפח *naphách.* κόσκινος, λίκμα. GALL. Crible. ITA. *Cribro, vaglio.* HIS. *El criuo ò çarando ò cedaço.* ANGL. *A ſiue, a ſerce.*} *Cic. de Diuinatione.* Quaſi verò quidquam interſit, mures diem ac noctem aliquid rodentes, ſcuta an cribra corroſerint. *Ouid. 12. Metam.* -vtve liquor rari ſub pondere cribri, ¶ Cribro aquam haurire, vel gerere, κοσκίνῳ ὕδωρ ἀντλεῖν, ὃ ἐστὶ παροίμιον. Prouerbium in eos qui operam perdunt. *Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 1.* Nō plurisrefert, quàm ſi imbrem in cribrum geras. [*Idem Plau. Moſt. ſc. 1. a. 1.* O carnificinum cribrum.] ¶ Cribro crebrius ſcitè dictum eſt, nec ſine prouerbij ſchemate, pro eo quod erat plurimis locis ac paſſim. ¶ Ad cribrum dicta, πρὸς κόσκινον. Quæ vera compertáque vellent, ad hunc apellabant modum. Sumptum à diuinationis genere, quod ſuſpenſo circumactóque cribro peragebatur. Vnde natum aliud adagium, Cribro diuinare, κοσκίνῳ μαντεύεσθαι, hoc eſt, coniectura ſagaci rem deprehendere: aut ſtulte de rebus occultis diuinare. *Lucia. in pſeu.* κοσκίνῳ τὸ, τὰ λόγε μαντευόμενος. Id eſt, cribro, quod aiunt, diuinans. ¶ Sunt & cribra quæ è ſetis equorum, farinæ à furfuribus ſeparandæ gratia, facta ſunt, quæ Farinaria Setacea, & Subcernicula dicuntur. Sunt & Excuſſoria è lino, & Pollinaria, à Polline, quæ à nonnullis ab incernendo, Incernicula dicta ſunt.

Cribro, as, Purgo. {חניף *heniph.* σήθω. GALLIC. Cribler. ITAL. *Criuellare, vagliare.* GERMR. Keyeren/ráden/ſeuberen. HISP. *Accriuar, carandar ò cerner.* ANG. *To ſift or ſerce.*} Cribramus enim triticum & huiuſmodi, vt à puluere, & rebus immundis ſecernatur. *Colum. lib. 12. cap. 23.* Nam omni lentore miſſo, facilius in puluerem reſoluitur, atque cribratur. *Plin. lib. 25. c. 5.* Præterea mirum inuentum eſt, quod inciſum forficulis vt diximus, cribrant, cortex remanet.

Cribrarius, ria, rium, quod ad cribra pertinet. κοσκινικός. *Plin. lib. 18.* Item cribraria, quæ ſimili modo in tertio remanſit cribro.

Crīmĕn, Delictum, peccatum, fraus noxia, maleficium. {פשע *péſchah* גדוף *ghidhúph.* αἰτία. GALLIC. Crime, cas commis, blaſme. ITAL. *Delitto, mancamento, colpa, diffetto.* GERM. Ein laſter/ſund. HISP. *Crimen, grande peccado.* ANGLIC. *A faulte, an offence, blamo.*} *Seneca.* Vitam agens ſimplicem, rectam, ſine crimine. *Cic. ad Marium*, Sunt enim qui, quum meus interitus nihil fuerit Reip. profuturus, criminis loco putant eſſe quòd viuam. *Idem*, Eodem ego te condemnabo crimine. [Crimen defendite veſtrum. *Ouid. 13. Metam.* Si ſimulare vocas crimen ſimulauimus ambo. *Ouid. 13. Metam.* Et ſi ſunt in ſtygio crimina noſtra foro. (i. ſi reus agor apud inferos. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Triſt.* Non hæc mihi crimina fingi ſcit benè Tydides. *Ouid. 13. Met.* Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit. *Ouid. Eleg. 1. lib 2. Triſt.* Crimen honeſtum (Catoni ebrietas.) *Senec. cap. vltim. de Tranquill.*] ¶ Domeſticum ac vernaculum crimen. *Cic. actio. in Verrem 5.* appellat, quod intra parietes admiſſum, nōdum peruenit in publicum rumorem. ¶ Ponitur aliquando pro criminatione & obiectione ἐγκλημα. *Cic. in Phi.* Hæreditatem mihi negaſti obuenisſe: vtinam hoc tuum verum crimen eſſet. Et ſic dicitur à Cerno, ſicut à Diſcerno, Diſcrimen. *Virgil. 7. Æneid.* Diſiice compoſitam pacem, ſere crimina belli, id eſt, contentiones, iurgia ex quibus bellum oriatur. ¶ Aliquādo ponitur pro falſa ſuſpicione, *Ide 11. Æneid.* Formidine crimē acerbat. *Teren. Hecy.* Nam ſi competerit crimini tua ſe falſo vxor credidiſſe. Miſſam iram faciet. ¶ Iuriſconſulti tamen inter crimen & delictum diſtingunt perſpicuitatis ſtudiō, ita vt Criminis nomine capitalis fraus intelligatur, veluti cædes, adulterium, &c. Delicti verò priuata noxia, vt furtum, iniuria. ¶ Crimen quandoque etiam pro criminatione ponitur, vt quum accuſatores perſeuerare dicuntur in crimine, id eſt, in criminatione ſiue in criminando. [*Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 1.* Homines qui geſtant, quique auſcultant crimina. (i. criminationes) omnes pendeant. ¶ Interdum pro pudore. *Ouid. Eleg. 11. lib. 2. Amor.* Veſtrum crimen erit talis iactura puellæ. *Ouid. 5. Faſt.* Sceleris crimine damnat auos. Non illud expoſitum noſtro cum crimine haberet (i. dedecore). *Ouid. 13. Metam.* Tantaque non paruo crimine prætor emit. (i. adulteria) *Ouid. Eleg. 1, l. 2. Triſt.* Iunxit Ariſtides Mileſia crimina ſecum (i. ſtupra) *Ouia. Ibid.* Nec meus vllius crimina verſus habet. (i. neminem infamaui.) *Ibi.* Et quæ ſine crimine caſtos perpetua ſeruant virginitate focos. *Ouid. eleg. 2. lib. 4. Triſt.* (i. ſiue ſtupro vllo aut adulterio.

Crīmĭnālĕ, Quod eſt criminis. {ἐγκληματικός. ANGL. *That whercin is offence.*} vt Criminalis cauſa.

Criminaliter, vt Criminaliter agere, cui opponitur ciuiliter agere, *apud Vlpianum D. lib. 47. Tit. l. vlt.*

Crīmĭnōsīſsĭmè, *Suetan. in Tiberio*, Ita aſſumptam criminoſiſſimè inſectatus eſt.

Crīmĭnōsus, a, um, Suſpicioſus, quod criminis ſuſpicionem adfert. {חלך רכיל *holeéh rachil.* διάβολος φιλεγκλήμων. GA. Impoſeur de crimes & cas reprochables, grand accuſeur & blaſmeur, grand calomniateur. ITALI. *Ingiuroſo.* GERM. Schmächer/der einem ein laſter oder ſchmaach zulegt. HISPA. *Acuſador.* AN. *Readie to accuſe, rebuik full, reprochefuli.*} *Cic. pro Clue.* Hic Tribunus plebis, modeſtus, prudens, non modo non ſeditioſus, ſed etiam ſeditioſus aduerſarius. Ille autem acerbus, criminoſus, popularis homo, ac turbulentus. [Infamis, propudioſa, & criminoſa vxor. *Gell. c. 7. lib. 2.*]

¶ Criminoſum, quod in ſe crimen habet. *Colum. lib. 1.* Criminoſum, tamen ſenatori fuit ſupra quinquaginta iugera poſſediſſe.

Crīmĭnōsīſsĭmŭs, ſuperlat. *Suet. in Cæſ. cap. 54.* Aulique Cecinnæ criminoſiſſimo libro, & Pitholai carminibus maledicentiſſimis laceratam exiſtimationem ſuam ciuili animo tulit.

[Criminoſiſſimè. *Suet. in Tiber. c. 53.* Criminoſiſſimè inſectari.]

Crīmĭnōsĕ, aduerbium, Suſpicioſè. {רכיל *rachil.* ἐγκληματικῶς. GALLI. En impoſant crime & blaſme, criminellement. ITALIC. *Imponendo colpa & blaſmo.* GERMAN. Mit zůtengung einer ſchand oder laſters. HISP. *Criminalmente.* ANGL. *Rebuike fullie, in the way of accuſation.*} *Cicer. pro Roſc. Amer.* Quum enim aliquid habeat quod poſſit criminoſe ac ſuſpicioſè dicere, aperte ludificari & calumniari ſciens non videatur.

Crīmĭnāri, Eſt culpare, accuſare, contumelioſè reprehendere. {הלך רכיל *raehil halach* שטן השטין רכל *ſatán hoſiſ dibbáh.* αἰτιάομαι, κατηγορέω, διαβάλλειν. GAL Blaſmer & reprocher, accuſer. ITA. *Incolpare, accuſare, calomniare.* GERM. Lesteren/ von eines laſters wegen beſchuldigen/beklager. HIS. *Accuſar, culpar.* ANGLIC. *To blame and rebuke, to accuſe falſelie.*} *Cic. ad Att.* Me tantum comperiſſe omnia criminabatur. Et dicimus, Criminor te furti illi, vel apud illum. *Terent.* Hoc metu ne me criminaretur tibi. *Cic. 3. Offic.* C. Marius. Qu. Metellum apud Romanum criminatus eſt, bellum illud ducere. [Criminari vxorem *Sueton. in Tib. c. 10.*]

¶ Criminat pro criminatur *apud ennium lib. 3. Satyr.* Nam is non bene vult tibi, qui falsò criminat apud te.

Crīmĭnātio, Obiectio, reprehenſio, accuſatio. {שטנה רכה *ſitnáh* דבה *dibbáh.* διαβολὴ ἐγκλησις. GAL. Blaſme, reproche, accuſation. ITA. *Colpa, biaſmo.* GER. Lesterung/ſchmächung/zulegung eines laſters. HISP. *Aquilla accuſation de crimen.* ANG. *Blaming, reproching or accuſing falſelie.*} *Cic. pro lege Agrar.* Nunquid eſt cauſæ, Quirites, quum illa criminatione, qua in me abſentem vſus eſt, non ſolum meam, ſed etiam veſtram diligentiam, prudentiámque deſpexerit.

CRIMISSA, κρῖμισσα, Oppidum eſt in extremis Italiæ finibus, iuxta Thurium & Crothonem: ita dictum à Crimiſſa Nympha. Gentile eſt Crimiſſæus. *Strabo lib. 7.*

Crinanthemon, κρινάνθεμον, Flos notiſſimus: *quem Dio.* κρίνον βασιλικὸν Romani lilium appellant.

Crīnēs, Capilli. {שער *ſeʕár* צמה *ſamáh.* τρίχες, GALLIC. Cheueux, perruque. ITAL. *Crini, capilli.* GERM. Haar. HIS. *Cabellos.* ANGLI *The houre of the head.* ἀπὸ τῶ κρίνω, hoc eſt, à diſcernendo dicti. *Virgil. 4. Æneid.* Et crines flauos. *Cicer. 5. Verr.* Hæc ciuitas mulieri reduniculum præbeat, hæc in collum, hæc in crines. *Tacitus de moribus Germ.* Acciſis crinibus nudatam, coram propinquis expellit domo maritus.] Reſoluto crine precetur. *Ouid. 3. Faſt.* Crinibus demiſſis agnam Iunoni pellex cædito. *Gell. cap. 3. lib. 4.* Soli gerundum morem cenſeo, & capiundas crines: (vt matronæ ſolent nubentes.) *Pla. Moſt. ſc. 3. a. 1.* ¶ Capere crines, *Plaut. in Moſt.* dixit, pro arripere occaſionem oblatam, & arreptam retinere. Crinis etiam piſcium dicitur. *Plin. l 9. ca. 30. de polyp. piſce*, Nanque & afflatu terribili canes agebat, nunc extremis crinibus flagellatos, &c. ¶ Crinis etiam videtur eſſe genus vinculi ex crine equinæ caudæ confecti. *Plin. lib. 17. c. 22.* Iugum fit pertica, aut arundine, aut crine, funiculóve, vt in Hiſpania Brunduſióque.

Crīnālis, le, adiectiuum. ὁ πρὸς τρίχας. GALLI. Des cheueux, des appartenances des chaueux. ITALI. *Pertinenti à capelli.* GERM. Das zů dem haar gehört. HISPAN. *Coſa pertenenciente à los cabellos.* ANGLIC. *That belangeth to heare.*} Quod pertinet ad crines, vt, Vitta crinalis. *Ouidius 9. Metam.* Crinalem capiti vittam natæque ſibique Detrahit.

Crīnālĕ, ſubſtantiuum, neutr. gener. {τὸ θαμάριον. ANG. *An hear, a caule.*} *Ouid. 5. Metam.* ornabant aurata monilia collum, Et madidos myrrha curuum crinale capillos.

Crīnĭger, ra, rum, Qui multos, habet crines. βοστρυχοφόρος. GAL. Qui porte perruque, cheuelu. ITA. *Caniglioto.* GERM. Haarechtig/ der vil haar hat. HISP. *Coſa que tiene ò trae cabellos.* ANG. *That hath much heare, Luca. lib. 2.* Et vos crinigeros bellis arcere Caicos Oppoſiti, petitis Romam.

Crīnīre, Eſt crines emittere. {πτυχρομεῖν. GALL. Mettre cheueux. ITAL. *Mettere capelli.* GERM. Haar vberkommen. HISP. *Encabellecer ò criar cabellos.* ANG. *To grow heare.*} quod verbum legitur *apud Statium 4. Thebaid.* vatem cultu Parnaſſia monſtrant Vellera, frondenti crinitur caſſis oliua.

Crīnītŭs, a, um, Quod crines habet. {צמוּם *ſammín.* κομώντες. GALLIC. Cheuelu. ITALIC. *Crinito, che ha i capelli.* GERM. Haarechtig. HIS. *Coſa de hiengos cabellos.* ANG. *Hearie, that hath heare.*} *Virg. 1. Aeneid.* cithara crinitus Iopas Perſonat aurata. Crinita, ſtella. *Cic. de Nat. deor.* Tum ſtellis his quas Græci Cometas, noſtri Crinitas vocant. *idem 6. Verr.* Gorgonis os pulcherrimum, crinitum anguibus, reuellit atque abſtulit. Galea crinita triplici iuba. *Virg. 1. Aeneid.* Male crinita mulier, *Ouid. 3. de Arte.*

Crinina, Vnguenti genus, valetudinis cauſa comparatum. *Pompon. L. 21 de auro & arg.* Vnguentis, *inquit*, non tantum ea legata videntur, quibus vngimur voluptatis cauſa, ſed vt valetudinis, qualia ſunt commagena glaucina crinina, rhodina, &c.

CRĪNISVS, κρῖνισος. Siciliæ fluuius, Segeſtæ vrbi vicinus: *de quo Seruius huiuſmodi refert fabulam.* Quum Laomedon Neptuno & Apollini mercedem pro ædificatione murorum Ilij recuſaret, Neptunus iratus Troiæ cetum immiſit, vt eam vaſtaret. Conſultus Apollo ſiniſtra dedit reſponſa, puellas ſcilicet belluæ eſſe obiiciendas. Hippotes igitur nobilis Troianus timens ne & Hegeſta filia ſua ceto, vt Heſiona exponeretur, nauieam impoſuit, vt potius ſe non vidente mergeretur fluctibus, quàm coràm deuoraretur. Sed illa cauſa in Siciliam delata, Criniſo placuit, qui in canem, ſeu viſum mutatus, eam oppreſſit, ſuſcepitque ex eo concubitu Aceſtem, Siciliæ regem. *Virgil. lib. 5. Aeneid.* Troia Criniſo conceptum flumine mater. Quem genuit, &c.

Crinomenon, τὸ κρινόμενον, à Rheroribus appellatur contentio quo ex ſtatu efficitur, & circa quod verſatur certamen totius controuerſiæ. Latini Quæſtionem vocant, *teſte Cic. in Topic.*

Crīnon,

Crinon, κρίνον. *Plin. lib. 21. c. 7.* Lilium rubens appellat, quod alio nomine Cynorrhodon dicitur, in Antthiochia, Laodicea, Syria & Phaselide laudatissimum proueniens. *Dioscorides* tamen Græcíque ferè omnes nullo discrimine τῷ κρίνου appellatione omnia lilij genera intelligunt. *Theophrastus* quatuor ponit liliorum genera, ex quibus quod Vere erumpit mox post violam album, peculiari nomine κρίνον appellant.

Crinonia, κρινωνία, Frutex est lilij, *teste Suida*: Nam Lilium Græci κρίνον appellant.

CRIONA, κριώνα, *Steph.* Vicus est Athenienſium, in tribu Antiochide.

Crios, κρίος, Ciceris genus, quod Latini Arietinum appellant, ab arietini capitis figura: à qua & Græca appellatio fluxit. Nam illi arietem κρίον appellant. ¶ Fuit etiam Crios κρῖος proprium nomen Athletæ cuiusdam ex Ægina insula, apud Græcos cantatissimi.

Κριοῦ μέτωπον, Id est, arietis frons, Cretæ insulæ promontorium est ad Occidentem, versus Cyrenas, *vt scribit Rufus ex Dionysio*, hic procul ingens Inclinat rupes sese, obuia fluctibus altis. *Et paulò post*, -vt ferus ora Est aries, vltróque minax petit obuia fronte. *Vide Pompo. Melam. lib. 2. in descriptione Cretæ insulæ: & Plin. lib. 4. c. 12.*

Crisis, {ἡ κρίσις. κρίσεως.} Iudicium, iudicatio, sententia. Vnde Dies Critici dicti, siue (*vt Censorino placet*) Crisimi, κρίσιμοι, hoc est, iudiciales & decretorij, *de quibus infrà*.

CRISPVS SALVSTIVS, Latinæ historiæ princeps fuit (*teste Martiale*) cuius hoc de illo extat elogium, Crispus Romana primus in historia. {GERMANIC. Ein Romiſchre hiſtoryſchreiber.} Thucididi ex Græcis opponitur à Quintiliano elegantia dicendi, Attica breuitate, sententiarum crebritate. Taxatur autem à Pollione, vt nimis antiquarius, & ex Catonis originibus verba mutuatus: Trogo autem quod orationibus uimis longis vtatur, sicuti & Thucidides. Ciceronis acerrimus inimicus fuit, vt ex vtriusque inuectiuis constat. Eius de auarita sententiam laudat *Gell. lib. 3. c. 1.* Auaritia (inquit) pecuniæ ſtud um habet: quam nemo sapiens concupiuit: ea quasi venenis malis imbuta, corpus, animúmque virilem effœminat: semper infinita & insatiabilis est: neque copia, neque inopia minuitur. *Idem Gell. lib. 17. c. 18* de Crispo Saluſtio sic scribit: Marcus Varro in literis, atque vita, fide homo multa, & grauis, in libro quem inscripsit Pius, aut de Pace, Crispum Saluſtium scriptorem seriæ illius & seueræ orationis, in cuius historia notiones Censorias fieri atque exerceri videmus, in adulterio deprehensum ab Annio Milone, & loris bene cæsum dixit: & quum dediſſet pecuniam, dimiſſum. *Hæc Gellius.* ¶ Fuit & Crispus Constantini Cæsaris filius, à patre interfectus. ¶ Crispus item Vibius, ore compoſitus, & iucundus: priuatis tamen causis, quàm publicis melior, *vt ait Quintil.*

Crispus, a, um, adiectiuum est. {ἧλιξ, τρίχουλος. GAL. Creſpè, creſpu, ondoyant, madré. ITA. *Crispo, riccio, ricciuto.* GERM. Krauß. HIS. *Crespo.* ANG. *Curled, wrinckled, braide.*} vt, Crispus capillus: id est, intortus. *Plaut. in Truculent.* Compoſitos, criſpos concinnos tuos vnguentatos. [Crispus, cincinnatus. *Plaut. Cap. ſc. 1. a. 3.* Crispum agmen orationis & rotundum.] Crispum folium. *Plin. lib. 12. c. 15.* Folium oliuæ, verùm criſpius & aculeatum. Criſpiſſimum folium, *apud Colum. lib. 11. c. 103.* Criſpa abies. *Cic. 3. Tuſc.* Criſpioris elegantiæ materies: & ob id Perſis gratiſſima, *Plin. lib. 13. c. 39.*

[Crispicans, antis. *Gell. c. 11. lib. 18.* Ventus mare cæruleum, criſpans niteſcere facit.

Crispulus diminutiuum à Criſpus, ὀπταλὸς, κλόττερος, *Martial. lib. 5.* Criſpulus iſte quis est, vxori semper adhæret Qui Mariane tuæ? criſpulus iſte quis est?

Crispo, as, are, Criſpum reddere. {κλάω, ἕλικα ποιῶ. GAL. Faire creſpe. IT. *Increſpare.* GERM. Krauß machen. HIS. *Creſpa, otra coſa.* ANG. *To wrinckle and courle the heare.*} *Plin. lib. 28. c.* Fimi cinere criſpari capillum. ¶ Criſpari terra herbis, dicitur per translationem. *Colum. li. 10.* Nunc apio viridi criſpetur florida tellus.

Crispans, tis. {ANG. *Brandishing or shaking.* k.} participium. *Virg. 1. Æn.* Bina manu lato criſpans haſtilia ferro.

Crispatus, a, um. {ANGLIC. *That is curledor wrinckled.*} vt, Bixus criſpata cacumine. *Claud. 2. de rap. Proſerp.*

Crispisulcans, adiectiuum: vt Criſpiſulcans fulmen. *Cic. in Topic.* At quũ in Aiacis nauim criſpiſulcans igneum fulmen iniectum est inflammatur nauis necessario.

CRISSA, κρίσσα. Oppidum maritimum Phocidis, à Criſſo Phoci filio conditum, vnde Criſſæus sinus κρισσαῖος κόλπος, qui & Corinthiacus appellatur, per octo ſtadiorum fauces, quæ inter Rhium sunt, & Antirrhium, in Ionium mare sese exonerans.

Crissare, μιμεῖσθαι, & Cęuere non niſi poſitò pudore exponi poſſunt. Est enim primum mulierum aptè se motantium, dum in re venerea sunt. *Iuuen.* Frictum criſſantis adorat. Alterum maſculorum dum prædicantur. *Martialis*, Sed prædicaris, ſed pulchrè Næuole ceues Ceuere etiam adulantium geſtus significat. *Perſius*, An Romule ceues?

Crista, Dicitur conus ille in vertice galli, & aliarum quarundam auium. {λόφος. GALLIC. Creſte, pennache. ITALIC. *Creſta, pennachio.* GERM. Der kam auff der vogten hanpt. HIS. *La Creſta des aues, el penacho ò cimera del yelmo.* ANGLIC. *The coppe on a birdes heade, a combe.*} *Plin. lib. 10. c. 29.* Vpupa obſcœna aliàs paſtu auis, criſta, viſenda plicatili. ¶ Ad huius similitudinem etiam Criſtam vocamus, conum galeæ. *Virgilius 12. Æneid.* Tum galeam Meſſapi habilem, criſtiſque decoram Induit.

¶ Criſta etiam herbæ species est, cuius meminit *Plin. lib. 17. capite 5.* Alectorophos, quæ apud nos Criſta dicitur, folia habet similia gallinacei criſtæ, plura, caulem tenuem, & semen nigrum in ſiliquis. *Auellius* eandem esse credit cum ea quæ Gallicè *Veruene* dicitur.

Criſtula, diminut. λοφίδιον. ANGLIC. *A litle combe or feathers in the crowne of birdes.*} *Colum. lib. c. 82.* Rectis, rutiliſque criſtulis.

Criſtatus, a, um. {λόφον ἔχων, GALLICE. Qui a creſte, qui eſt creſté ou creſtu. ITAL. *Che ha creſta.* GERM. Das ein kamb hatt. HISP. *Coſa con-creſta, penacho ò cimera.* ANG. *Copped, combed or creſted.*} Qui criſtas habet: vt, Criſtatæ aues: eſtque periphraſis gallinaccorum. *Martial. lib. 14.* Criſtatæque ſonant vndique lucis aues. Criſtata galea, *Liuius.*

CRITHOTE, es, κριθώτη, *Stephano.* Vrbs est Traciæ ad Helleſpontum octoginta ſtadiis à Cardia diſtans, *cuius meminit & Plin. lib. 4. c. 11.*

CRITIAS, κριτίας, Philoſophus fuit, qui dixit animam esse ſanguinem, ſicut & multi alij. *Vnde Virgilius*, Purpuream vomit ille animam.

¶ Fuit item Critias quidam, vnus e triginta tyrannis Athenienſibus, à Lacedemonijs impoſitis, eloquens quidem, ceterum omnium auariſſimus, atque crudeliſſimus, qui quũ plurimis incommodis ciuitatem affeciſſet, tandem à Thraſybuliants, eo in prælio, quod circa Munychiam, fuit geſtum est interfectus. *Vide Xenophontem in Rerum Græcarum lib. 2.* Huius meminit, *Cic. lib. de Orat. 2.* Conſequuti ſunt hos (inquit) Critias, Theramenes, Lyſias: multa Lyſiæ ſcripta ſunt, nonnulla Critiæ de Theramine audiuimus. *Rurſum idem lib. 3.* Quid Critias? quid Alcibiades: ciuitatibus ſuis quidem non boni, ſed certè docti atque eloquentes, nónne Socraticis erãt diſputationibus eruditi?

Critæ, κρίται, à Græcis dicuntur iudices, qui muſicis, agonicis & ſcenicis certaminibus præerant.

Criticus, a, um, pen. corr. κριτικός. {GAL. Iudiciel, qui iuge, donne iugement. ITAL. *Giudiciale che fa giudicio.* GERM. Vrtheilend, ein vrtheil fellend. HISP. *Indicia, el que haze inyzio.* ANGL. *Iudiciall, that giueth iudgement or iudgeth.*} Idem quod iudicialis, vel iudicem agens, ἀπὸ τῆ κρίνειν, hoc est, à iudicando: vnde & poëmatum cenſores, & iudices alienorum operum, olim Critici dicti ſunt: quales fuerunt Ariſtarchus & Ariſtophanes Grammatici: quì tantum ſibi in ipſum etiam Homerum permiſerunt, vt plurimos etiam verſus, tanquam nothos & ſubditicios, ex eius operibus ſummouerint. *Cic. ad Dolabellam lib. 9.* Ego tanquam criticus antiquus iudicatutus ſum. *Horat. 2. Epiſt.* Ennius & ſapiens & fortis & alter Homerus, Vt critici dicunt.

¶ Critici dies vocantur, qui à medicis iudiciarij dicuntur, in quibus de ægritudinibus ratione ferri iudicium poteſt. quos noſtri Decretorios vocare poſſunt.

Crithe, {κρίθη. GALL. Vn orgeol. ITA. *Orzolo.* GERM. ein wartze ſo ob dem haar deß augtydswachſt. HISPA. *Orçuelo que nace cerca delojo.* ANGLIC. *A wart ſuch lik thing: in the eye lide.*} Tuberculum paruum est in palpebra ſuper pilorum locum: ita dictum à ſimilitudine hordei: vnde & Hordeolum à recentioribus quibuſdam nominatur. *Vide Celſ. lib. 7. c. 7.*

CRITO, κρίτων, Nomen philoſophi Athenienſis, qui ita Socratem amauit, vt nunquam aliquid ex iis, quæ sunt ad vitam neceſſaria, ipſi deeſſe paſſus fuerit. ¶ Crito item Pierius (Pieria autem vrbs est Macedoniæ) hiſtoricus fuit: ſcripſitque res Perſicas, Siculas & Macedonicas. ¶ Fuit præterea alius, Naxius genere, hiſtoricus & ipſe. *Autor Suidas.*

CRITOBVLVS, κριτόβουλος, Medicus fuit inſignis, qui ſub Philippo Amyntæ filio Macedonum rege claruit. *Plin. lib. 7.* Magna & Critobulo fama est, extracta Philippi regis oculo ſagitta, & citra deformitatem oris curata orbitate lumims.

CRITOLAVS, κριτόλαος. Peripateticæ ſectæ Philoſophus fuit, qui vnà cum Carneade & Diogene Stoico Romam miſſus legatus, *vt ſcribit Cic. lib. 2. de Orat.* de Critolai libra ſcribit *idem Cicero Tuſculan. quæſt. lib. 5.* Quo loco (inquit) quæro, quam vim habeat libra illa Critolai: qui quum in alteram lancem animi bona imponat, in alteram corporis & externa, tantum propendere illam boni lancem putet, vt terram & maria deprimat.

¶ Alter Critolaus, Achæorum dux, bellíque Achaici concitator: vnde etiam Corinthi euerſionem illi imputat, *Cic. lib. 3. de Nat. Deor.* Critolaus (inquit) euertit Corinthum, Carthaginem Aſdrubal. Hi duo illos oculos oræ maritimæ effoderunt. Hunc Plutarchus in Paralellis Horatio Curiatiorum victori comparat in eo, quod vterque ſororem occiderit, idque eadem omnino de cauſa quòd ſcilicet cæteris omnibus victori applaudentibus, ſolæ fratri ſuo non eſſent gratulatæ. Hic poſtremò à Qu. Cæcilio Metello victus apud Thermopylas, veneno ſibi mortem conſciuit. *Autor Liuius.*

CRITHEIS, κριθηΐς, vt ex Ephoro refert Plutarchus in vita Homeri, filia fuit Atellis, quam poſt mortem ſuam Mœonis fratris tutelæ reliquit. Hic autem quum puellam vitiaſſet, grauidamque feciſſet: atque ob id facti vereretur infamiam, Phemio etiam Smyrnæo Grammaticæ præceptori in matrimonium dedit. Illa vero non multo poſt, quum ad lauacra, quæ prope Meletem fluuium erant, proficiſceretur, Homerum iuxta fluuium peperit: ob idque Meleſigenes appellatus est, qui poſtea cæcus factus, Homeri nomen accepit: Cumæi namque & Iones oculis captos Homeros appellant, quod Homeris, id est, itineris ducibus egeant.

* CRIVMETOPON, κριοῦ μέτωπον, id est arietis frons, Promontorium Cretæ insulæ ad occidentem verſus Cyrenas, *vt ſcribit Rufus ex Dionyſio*, -hic procul ingens Inclinat rupes ſeſe, obuia fluctibus altis. *Et alibi*, -vt ferus ora Est aries, vltróque minax petit obuia fronte. *Vide Pomp. Melam lib. 2.* in deſcriptione Cretæ insulæ, & *Plin. lib. 4. cap. 12.*

CROBIALVS, κροβίαλος, Oppidulum est iuxta Heracleam Ponticam, *cuius meminit Apollonius Argonaut. lib. 3.*

Crobylos, κρόβυλος, Aureus vel argenteus corymbus ex capillis pendens, idque proprie in virismam in mulieribus potius Corymbum, & in pueris Scorpium vocamus.

COREYZI, κορέζοι *Stephano*, Populi Iſtri accolæ, quorum meminit & *Plin. lib. 4. cap. 12.*

Crocallis, Gemma est ceraſum repræſentans. *teſte Plin. lib 37. c. 10.*

Crocarè, & Crocire, Verba fictitia à voce corui, κρώζειν. *Autor Philomelæ.*

[Crocio, is, ire: *Plaut. Aul. ſc 3. a. 4.* Voce crocibat ſua coruus.]

Crocito, tas, frequentatiuum. {κρώζω ἢ συχνὰ κρώζω. GAL. Corbiner

par plusieurs fois,crier souuenten corbeau. ITAL. *Cridare spesso come vn coruo.* GERMA. Dit vnd offt grappen/oder vie ein rapp schreyn. HISP. *Grazuar el cuerno.* ANGL. *To krie lik a rauen,to crooke often.*} *Plaut.* Simul radebat pedibus terram,& voce crocitabat sua.

Crocātio,*tesse Festo*,& Crocitus,tus,pen.prod.Ipsa vocis corui prolatio. κρωγμός. ANGL. *A croo ing of a rauan.*}

CROCEA,æ, κρόκη, Vrbs Laconiæ, vna ex centum,cuius incolæ dicuntur Croceatæ. *Steph.*

Crōcĕātus,ta,tum,*Vide* CROCVS.

Crocias, κρωμίας, Gemmæ species,à croci similitudine sic dicta. *Autor Plin.lib.37.c.11.*

Crōcinum vnguentum, κρόκινον μύρον. Quod exprimebatur ex aromatibus, & croco in oleo macerato, *vt docet Dioscorid. lib.1.Propert. lib.3.* Et crocino nares murrheus vngat onyx. *Vide Plin.lib.13.capit. item 13.*

Crōcĭnus,*Vide* CROCVS.

Crōcĭs,κρωμίς, Herba est, cuius contactu phalangia emoriuntur, vt ex Apollodori sententia tradit *Plin.lib.27.c.17.*

Crocodilinus,*Vide* CROCODILVS.

CROCODĪLON, siue Crocodilorum oppidum, κροκοδείλων πόλις,Oppidum Phœnices ad Carmelum montem, cuius Strabonis ætate nihil præter nomen extabat: *vt ipse testatur lib.16.Meminit & Plin.lib 5.c. 19.* ¶Est & alterum eiusdem nominis oppidum in Arsinoitica præfectura,ad Nilum fluuium:ita dictum,quod in eo crocodili pro diis colerentur.Hanc vrbem postea Arsinoen appellarunt,*teste Strab.lib.17.*

Crōcōdĭlus,pen.prod. {כרכם *tsab* κροκόδειλος. GALL. Vn crocodile. ITA. *Crodillo*, GER. ein crocodill/ist ein thier in Egypten. HISP. *Crocadilo*. ANG. *A crocodile.*} Animal quadrupes, ex genere amphibiorum, tàm in terra,quàm in aqua viuens, figura lacertæ non admodum dissimile, incredibili magnitudine,armatum vnguibus, soli Ægypto, & iis regionibus,quæ Nilo alluuntur,cognitum, cute vsque adeo dura,vt in nulla sui parte nisi solo vētre penetrari possit. Vnde etiam delphini, qui perpetuum cum crocodilo bellum gerunt, non ignorantes qua potissimùm parte hostis lædi possit,aquam subeunt,pinnaque,quam in dorso gerunt,illi aluum subsecant.Habet & alterum hostem Ichneumonem, qui in apertas dormientis fauces teli in morem illapsus,intestina eius erodit.Nullum est animal quod à tam paruis initiis in tantam excrescat magnitudinem. Ponit si quidem ova anserinis non maiora: sed hoc huic animali peculiare creditur,vt quandiu viuat,nullum crescendi faciat finem.Quatuor menses hyemales non comedit,& sola bestiarum non habet linguam. Terribilis hæc bellua contra fugaces est fugax,contra insequentes. Oculos habet in aqua hebetes,extra acerrimi visus. Conspecto homine emittit lachrymas,mox appropinquantem deuorat.Vnde factus est locus prouerbio,Crocodili lachrymæ:κροκοδείλου δάκρυα: quod de iis dici solet, qui sub specie pietatis alios fallunt. Ex eo dictum autumant, quod κρόκον δηλεῖ, id est, crocum fugit, ac eius odorem reformidat, quod mella conficientes in Ægypto sternunt, ne mel absumant crocodili:quoniam mirum in modum eo delectantur.

¶Est & alterum crocodili genus,quem Scincum vocat *Dioscor.lib.2.* superioti multo minus,in terra tantum,nec nisi odoratissimis viuens floribus, cuius intestina iucundi nidoris fimo referta sunt:quo ad faciei medicamenta, coloríque conciliationem mulieres,& viri molliores, olim vtebantur. *Horat.in Epod.* -colórque Stercore fucatus crocodili.

Crocodilinus,na,num, Quod ad Crocodilum pertinet. {κροκοδείλειος. ANGLI. *That belongeth to a crocodile.*} vt,Crocodilinæ ambiguitates. *Quint.lib.1.cap.10.*

CROCODĪLVS, pen.prod. κροκόδειλος, Mons est Ciciliæ *apud Plin.lib.5. cap.27.*

Crocodilēa, κροκοδείλεια, Fimus est crocodili terrestris, quo mulieres faciem illinebant ad coloris commendationem.

¶Crocodilorum enim duo commemorantur genera quorum alterum aquaticum est, Nilo tantùm familiare, & lacubus Nilo vicinis. Alterum terrestre, odoratis tantùm vescens herbis, quem Scincum, σκίγκον *Dioscorides* appellat. Huius excrementa in primis odorata sunt,mulierúmque fucis expetita.*Plin.lib.28.c.8.* vbi crocodili aquatici naturam multis explicuit,statim subdit,Alter illi similis, multum infra magnitudinem,in terra tantum odoratissimis floribus viuit: ob id eius intestina diligentissimè exquiruntur, iucundo nidore farcta,Crocodilæam vocant.

Crocodīlium,κροκοδείλιον,Herbæ species est,chamæleontis figura, radice longa,gustu nasturtij,semine rotundo,duplicis clypeoli forma. *Plin.lib 27.cap.8.* Crocodilion Chamæleontis herbæ nigræ figuram habet,radice longa,æqualiter crassa,odoris asperi.

Crocomagma,atis.{κροκόμαγμα. ANGLIC. *Dregges of the oyle offafron.*} Vnguenti crocini fæx.& retrimentum, quod supereſt crocino vnguento ex croco,cæterísque aromatis expresso. Nam in confectione crocini vnguenti, oleum ante omnia quibusdam aromatibus solet spissari,posteaque crocum eo coniici, idque post dies aliquot diffundi:ex aromate & croco oleum:post hæc exprimi solet, quódque reliquum erat, Crocomagma dicebatur: idque in pastillos conformari consueuit, & multum in tempus asseruari. Optimum est, quod gustatum saliuam dentésque inficit.*Vide Dioscor.lib.1.& Plin. lib.21.c.20.*

Crocomelium,κροκομήλιον, Herba, quæ alio nomine dicitur Leontopodium.

Crocopeplos, κροκόπεπλος, Auroræ epitheton est, quasi croceam habens vestem,nam eum colorem imitatur, quum primùm incipit apparere. Poſtea enim,aduenientе iam die rubescens,à roseo colore ῥοδοδάκτυλος appellatur.

Crocōtă, κροκωτός, Vestis muliebris est, crocei coloris. *Cic.de Aruſp. resp.*P.Clodius à crocota à mitra, à muliebribus soleis,purpureísque fasciolis, à strophio, à psaltrio, à flagitio, à stupro, est factus repente popularis. ¶Feli crocoton, γαλῆ κροκωτόν. Subaudiendum das aut addis. Dici solitum, quoties honos additur indigni,& quos haudquaquam decet:Aut quum datur quicquam iis,qui munere non norunt vti.

Crocotula,diminutiuum. κροκώτιον. *Plaut.in Epid.* Indusiatam,paragiatam,calculam,aut crocotulam.

Crōcōtŭlārĭus, Crocotarum vestium infector. *Idem in Aulul.ſc.5.a 3.* Quum incedunt crocotularij:

Crocōtĭlum,Veteres Valde exile dicebant. *Plautus*,Extortis talis cùm crocotilis crusculis. *Festus.*

Crocotitium,Genus operis pistorij.

CROCŌTVS CAMPVS, κροκωτὸν πεδίον, Campus est iuxta Theſſaliam ad Amphrysum fluuium,*Steph.in dictione* Δημήτριον.

Crocus, vel Crocum, {כרכם *charchóm.* κρόκος. GALL. Saffran. ITA. *Zeffranos.* GERM. Saffran HISPA. *Açafran.* ANGL. *Safron.*} Flos est, qui *Saffranum* vulgo dicitur.à Croco puero(vt poetæ fabulantur) dictus, qui quum Smilacem puellam tenerrimè deperiret,amoris impatientia versus est in florem sui nominis. *Ouid.4.Metam.* Et crocon in paruos versum cum Smilace flores. *Virgil.4.Meta.*Et glaucas salices,casiámque crocúmque rubentem. *Salluſt.*Pastus nemore,in quo crocum gignitur.[*Pl.Curc.ſc.2.a.1.*Tu crocum & Casia es. *Item* Crocum spargere per vias in triumpho. *Suet.in Ner.c.25.*] Præstantissimum nascitur circa Coricum Ciliæ montem: proximum in Olympo Lyciæ monte:mox in Centuripino Siciliæ ægro. Prouenit & in Gallia Narbonensi,licet bonitate inferius.

Crōcĕus,a,um, {κρόκινος,κρόκεος. GAL. De couleur iaune ou rougeastre. ITA. *Giallo.* GER. Saffrangélb. HISP. *Cosa de açafran.* ANGL. *Of or lik safron.*}pro colore,vt,Vestis crocea. *Virg.1. Aeneid.* Et circumtextum croceo velamen acantho,*Plin.lib.22.c.18.* Mutat enim cum terra colores:hìc niger,illic viridis,aliubi cyaneus,aliubi croceus.

Crōcātus,ta,tum,Croco tinctus,{κροκιβαφής. GALLI. Enfafrané,de couleur iaune. ITA. *Tinto in giallo.* GERM. Gefáffert. HISP. *Teniido en color de açafran.* ANGL. *Safroned,or lik safron.*} *Plin.lib.16.c 34.* Alicui & femen nigrum,alij crocatum.

Crōcĭnus,a,um,& Croceus,Quod est lutei coloris.{κροκοειδὴς,βεβαπτισμένος. GALL. De saffran,de couleur de saffran. ITA. *Di zaffrano,di color di zaffrano.* GERM Saffrangélb. HISPAN. *De açafran de color de açafran.* ANG. *Yallow or of safron.*} *Plin.lib.21.c.19.*Semen his optimum crocinum,nec anniculo vetustius,& in vmbra siccatum.

Crocuphantia,opinor esse ornamenta villosa, quæ sub reticulis cōtexta per eorum plagulas apparent, id enim origo vocabuli κροκύφαντος declarat.*Vlp.in l 2.ff.de aur.& arg.leg.* Ornamentorum hæc, inquit,vittæ,mitræ,semimitræ,reticula,crocuphantia.Alciatus autem & alij eruditi homines alio vocabulo conquirendo mirabiliter exercentur.*Hæc ex Hotomani lexico.*

Crocŭtă,Fera est,Aethiopiæ familiaris, ex hyæna & lœna Aethiopica nascens,quæ & ipsa hyænæ more humanas voces imitatur. *Plin. lib.8.c.30.*vbi hyænæ naturam multis explicuit, statim subdit, Huius generis coitu leæna Aethiopica parit crocutam,similiter voces imitantem hominum pecorúmque. Acies ei perpetua in vtraque parte oris,nullis gingiuis,dente continuo, qui ne contrario occursu hebetetur,capsarum modo includitur,

CROCVM, venatorem, ac sagittarium fuisse dicunt, precibúsque Musarum in astra relatum,Sagittarij nomen accepisse. *Sidonius*, Falciferis Crocon vectus per summa polorum.

CROCYLEVM,κροκύλειον,Locus Ithacæ,aliàs δοῦμος dictus. *Steph.*

CROCYLION,κροκύλιον, Insula Ithacæ Heracleon Ithacam quadripartitam facit,vt prima pars ad meridiem & maritima sit, altera Neium, tertia κροκύλιον, quarta αἰγιρία. *Steph.*

CROCYLLVS, Vir Athenienſis, cuius nonnunquam *Plutar.* meminit.

CROCYLVS,Nomen pastoris,*apud Theocritum.*

CRŌĒS,ŏĕs, κροῖσος. Rex Lydorum fuit, Alyattæ filius,omnium quos hominum memoria celebrat,ditissimus: vnde etiam hodie, quum immensas opes significare volumus,Crœsi diuitias dicimus. [*Ouid.Eleg.7 lib.3.Triſt.*Ius erit subito,qui modo Crœsus erat.[{GERMAN. Ein tónig in Lydia ſo vberſchwentlich reich gewäſen iſt.}Hic quum se omnium mortalium fœlicissimum crederet,monitus est à Solone,Neminem ante cineres beatum dicendum: quod quoad viuimus,periculum sit, ne instabilis huius mundi fœlicitas dolore aliquo contaminetur. Quam Solonis sententiam verissimam esse,Crœsi calamitas postea declarauit. Victus enim à Cyro,pyræque impositus,tandem salubre Solonis consilium agnouit, eiúsque nomen sæpius inclamauit.Vnde admiratus Cyrus,quisnam esset deorum,hominúmve, quem ille in extremo periculo solum inuocaret, rémque totam edoctus, humanæ vicissitudinis memor, Crœsum ab incendio liberauit,summóque semper apud se in honore habuit. *Autor Plutarch. in vita Solonis,& Herodot.lib.1.*

* Crolla pro corolla : detractione secundæ literæ o, σιφάνιον,parua corona.*Plaut.in Bacchid.1.37.*

CROMMYŌN,onis.κρομμύων, Vrbs Palæstinæ,non procul ab Ascelone. ¶Item alia in Lybia.

Crommyonius,a,um,Gentile,κρομμυώνιος. *Autor Steph.*

CRŌMMYŌNNĒSVS, κρομμυώνησος, Insula est Asiæ adiacens è regione Smyrnæ,*cuius meminit Plin.lib.5.cap.31.*

CRŌMNĂ,κρώμνα,Paphlagoniæ oppidum est,*apud Strab.lib.12.* De hoc *Valerius Flaccus lib.5.* Mox etiam Cromnam atque iugo pallente Cytoron.*Steph.ait*, Amastrin postea dictam esse,& Cromnam,κρώμνα vocat.vide Amastris *apud Steph.* Idem in κ.Cromnam,inquit,alij Amastrin, alij Amstridis regiunculam faciunt, gentile Cromnites, Cromnæus,κρωμναῖος Est & Peloponnesi vrbs quæ in mascu.& fœm. gener.item singulari & plurali numero profertur,à Cromne Lycaonis filio.

CROMYVSA,κρωμύουσα,Insula Iberiæ,*Steph.*

CRŌNĬĂ,niorum.κρόνια, Saturni festa erant,quæ celebrabantur,Romæ 14. Calendas Ianuarias. [*Germ.* Festag ſo man dem Saturno zuchten begtend zu Rom auff den 19. tag deſſelben monats.] ita dicta ἀπὸ τοῦ κρόνου, hoc est,à Saturno:vnde & Saturnalia à Latinis appellantur. Horum

Macrobius latè meminit,citata etiam antiqui poetę autoritate,apud quem legerat,Maxima pars Graiûm Saturno, & maximæ Athenæ Conficiunt sacra,quæ Cronia esse iterantur ab illis.

CRONION PELAGVS, κρόνιον πέλαγος, à nonnullis appellatum fuit mare concretum, *teste Plin.lib.4.cap.16.* Apollonius tamen in Argonauticis κρόνιον ἅλα, hoc est, Cronion mare, pro Adriatico posuit(si interpreti eius credimus)eò quòd Italiam alluat,quâ olim Saturnum volunt tenuisse.

CROPIA,κρωπία, vel κρῶπος, vel κρῶπις, Vicus in tribu Leontide, *Stephan.*

CROS.κρῶς,vrbs AEgypti,ciuis Croites,& præfectura Croitis. Est Crois, κρῶϊς,Arabum ciuitas. *Steph.*

CROSSA.κρόσσα.Vrbs iuxta Pontum,gentile Crossæus. *Step.*

C.rotălia, κροτάλια. *Plin.lib.*8.*c.*35 dicuntur margaritæ,ita in ornamentis collocatæ,vt ex collisione sonum generent. Subeunt,inquit,luxuriæ eius nomina, & tædia exquisita perditiore portatu. Siquidem quum id fecêre,Crotalia appellant,ceu sono quoque gaudeant, & collisu ipso margaritarum.

Crŏtălum,penultima correpta. {κρόταλον. GALLIC.Vn instrument qu'on frappe auec la main semblable à la cymbale. ITALIC. *Campanella,naccara.* GERM.Ein schällen oder klăffin. HISPAN. *Chapas ò sonaja,ò tarrena.* ANGLIC. *A rattle.* } Crepitaculum ex ligno,ære, aliáve materia ita concinnatum,vt efficere sonum queat, si quis in manu verset. Vnde & AEgyptiorum sacerdotum ossa, quibus in Isidis sacris vtebantur,à nonnullis etiam Crotala appellătur: ἀπὸ τοῦ κρούειν, hoc est,à percutiendo. [Histrionibus crotalo vti. *Apuleius Apolog.* 1.]

¶ Quidam putant fuisse annulum æreum,qui ferreo baculo quateretur. Alij circulum æneum interpretantur,multas habentem annexas laminulas, siue orbiculos mobiles, qui collisi sonum edebant: qualibus etiam hodie Lusitanos nautas in saltationibus suis vti videmus. *Virgil.in Copa,* Crispum sub crotalo docta mouêre latus.

Crŏtălus, κρόταλος.mascul.gen. dicitur, Qui lingua est expeditiore,& voce sonanti, ac prope tinnula, quique loquacitate sua neminem non obtundit Ducta est metaphora à crotalo,crepitaculi genere,de quo egimus in dictione præcedenti.

Crŏtaphītæ, κροταφῖται, Musculi sunt duo,os claudentes,quos & Latini Temporales appellant,quod tempora vestiant:vnde etiam Græcum nomen traxerunt:nam κροτάφους illi appellant, quæ nos tempora.

CRŌTO,siue CROTON, κρότων, Vulgò *Crutone.* Vrbs fuit maritima in ea parte Italiæ quæ olim Magna Græcia dicta est, non procul à Tarento, tanta salubritate aëris: vt inde ortum sit prouerbium, Crotone salubrius,κρότωνος ὑγιεινότερον. De re nequaquam noxia,sed vndequaque salutifera. *Strab.li.Georg.6.* ¶ Nihil aliæ ciuitates ad Crotonem,μηδεμία πόλις πρὸς κρότωνα πόλιν,id est sunt reliqua præ Crotone friuola oppida. Theocriti interpres meminit huius prouerbij. Licebit accommodare ad rem aut hominem vsque adeò præcellentem, vt reliqui cum hoc collati, nihil esse videantur. Vrbs hæc à Diomede condita creditur, cum plerisque aliis,in eodem littore.

Crŏtōnĭātæ,huius incolæ dicti sunt,eo nomine celeberrimi,quod maximam in exercendis corporibus curam ponerent. Vnde etiam frequentissime ex sacris certaminibus coronas retulerunt.[Crotonienses etiam dicuntur. *Gell.cap.*:6.*lib.*15.*& Salust.in Catilin.*] Inter hos fuit Milo ille Crotoniates,qui integrum vno die bouem fertur absumpsisse.Hinc locus factus prouerbio, Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus est,κροτωνιάτης ὁ ἔσχατος ἑκάστου τῶν ἄλλων. Licebit vti quum genus aliquod tanto interuallo præcedere dicemus,vt qui in hoc sit vel infimus, in illo possit vel primus videri.Hinc Crotoniata.gentile nomen & Crotonius,Crotonia. *Steph.* Crotonem,insignem Italiæ vrbem esse scribit iuxta Rhegium & aliam Thusciæ metropolim, & montem qui Axium flumen effundit. κρότων. etiam est animal calum canibus infestum, Latini Ericinum vocant,quo quidem significato vltimam acuit. *Steph. Vide* Syracusæ.

Crŏtōn, onis.κρότων. Frutex est ad magnitudinem paruæ ficus assurgens,folio platani,sed læuiore ac nigriore, ramis ac caudice arundinum modo concauis,semine vuarum aspero,quod purgatum effigiem ricini animalis repræsentat(vnde & nomen accepit: nam ricinum vermem Græci etiam κρότωνα appellant. Hoc semine exprimitur oleum,cibis quidem fœdum,sed lucernis & emplastris vtile.Alio nomine hic frutex Ricinus appellatur,& Cici: vnde etiam oleum ipsum,Cicinum & Ricinum appellatur.

CROTŌPVS.pen prod.Rex Argiuorum fuit, pater Psamathes, quæ ab Apolline compressa Linum peperit:quem quum inter vepres abscondisset,canes extractum dilacerarunt.

Crotōpiădes,patronymicum masculi. *Ouid.in Ibin.* Quique Crotopiaden diripuere Linum.

* CROTVS,siue CROTON,Euphemes Musarum nutricis filius. Hinc in Musarum gratiam ab Ioue collocatus inter sydera,Sagittarij nomen obtinuit. *Vide Hyginum,in fab.*224.

Crucĭātus,Cruciamentum,Crucio, Cruciabiliter, Crucifico, *Vide* CRVX.

Crudaria.Argenti vena,quæ in summa fodina reperitur. *Plin.libro* 33. *cap.*6.

Crūdus,a,um,Quod coctum non est. {חי *chai* נא *na.ὠμος.* GALLIC. Cru encor verd,qui n'est encor cuit,digeré ou meur. ITALIC. *Crudo,non cotto.* GERMA.Raw vngekochet HISPA.*Crudo,nococido.* ANGL. *Raw fresh,new made,vndigested.* } Vnde carnes crudæ dicuntur quæ neque elixæ sunt, neque assæ, neque alio quouis modo esui aptæ redditæ. Fructus item crudos appellamus, qui iustam coctionem hoc est,maturitatem non sunt adiecuti. *Cic.de Sene.* Poma quæ cruda sunt,vi auelluntur:quæ autem cocta,& matura, decidunt. [Cruda & immitia poma. *Gell.cap.*11.*lib.*10.] ¶ Item crudi cibi dicuntur, qui nondum concocti sunt in ventriculo. *Iuuenal.* -& crudum pauonem in balnea portas.[Quid curas crudum an coctum edam:nisi tu mihi es tutor. *Plaut. Aul.sc.*2.*a.*3.] ¶ Crudum item hominem dicimus,cuius ventriculus probo coctionis officio non fungitur. *Cic.*2.*de Finibus*, Asoti qui in mensam vomant, crudique postridie se rursus ingurgitent. *Idem pro Cluentio.* Dico illum,quum ad illud prandium crudior venisset,& sibi non pepercisset,ægrotasse[Iuncta(me)tenet crudis Sarmatis ora Getis. *Ouid.Eleg.*4.*lib* 5.*Trist.*]

¶Crudum vulnus,hoc est,recens, & adhuc cruentum. *Plin.in Epist.*3. Vt enim crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat, deinde patitur, atque vltro requirit:sic recens animi dolor consolationes reiicit,ac refugit,mox desiderat, & clementer admodum acquiescit.[Et tamen est aliquis qui vulnera cruda retractet. *Ouid.Eleg.*1.*lib.*3.*Trist.*]

Crūditās,ătis, Ventriculi vitium cibum ægrè concoquentis. {πέψις. GALL.Crudité,mauuaise digestion ou concoction. ITAL. *Crudita dè stomacho,indigestione.* GERMAN.Böse tewnng des magens. HISP. *El abito delo no digerido.* ANGLIC. *Rawneſſ euil digeſtion.*} *Cic.de Senect.* Caret ergo etiam vinolentia & cruditate, & insomniis. *Colum.lib.*7. Cruditatis signa sunt, crebri ructus, ac ventris sonitus, fastidia cibi,

Crūdescere,Est crudum vel crudius fieri,à Crudeo,es, {ἀμᾶσθαι. GALL. Deuenir cruel & aspre. ITA. *Incrudire,incrudelire.* GERM.Raw werden. HIS. *Encrudecerse,hazerse crudo.* ANG. *To waxe rawe.*} *Virg.*3,*Georg.* Sin in progressu cœpit crudescere morbus. *Idem* 11.*Æneid.* deiecta crudescit pugna Camilla. ¶Inde Incrudescere & Recrudescere,quasi renouari,& ad pristinam acerbitatem redire.

Crūdelis,Immitis,asper,durus,inhumanus,ferreus. {אכזרי *achzir* אכזרי *achzari,ὠμός.* GALL.Cruel & inhumain. ITAL. *Crudele,aspro.* GER. Grausamkit/raw/vnmilt. HISP. *Cruel.* ANGLI. *Cruel.*} *Cic.pro Deiot.* Crudelis Castor, ne dicam sceleratum & impium: qui nepos auum in discrimen capitis adduxerit. *Virgil.*2.*Eclog.* O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas.Quidam à Cruore dictum volunt,quem crudeles effundunt: ego malim à Cruditate deriuare. Nam quemadmodum in pomis, quæ mitia non sunt, cruda dicuntur: ita & homines immites,Crudeles dicuntur. *Virgil.*6. *Aeneid.* Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas.[*Ouid.Eleg.*1.*lib.*2.*Trist.* Ah ferus,& nobis nimium crudelior hostis.]

Crūdēlitās, tatis, Sæuitia, inhumanitas, feritas, acerbitas, atrocitas. {אכזריות *achzerijúth.* ὠμότης. GAL.Cruauté. ITA. *Crudelità.* GERM. Grausamkit/grimme. HISPA. *Crueldad.* ANG. *Cruelties.*} *Cic.pro Rosc. Am.* Vestrûm nemo est quin intelligat pop. Romanum,qui quondam in hostes leniissimus existimabatur, hoc tempore domesticæ crudelitate laborare. [D. Brutum Antonij interemit crudelitas. *Velleius.*]

Crūdelitĕr,aduerbium,Atrociter,durè,acerbè. {ὠμῶς. GAL. Cruellement. ITAL. *Crudelmente.* GERM.Grausamlich/grimmigklich. HISPA. *Cruelmente.* ANG. *Cruelly.*} *Cic.*1.*Offic.* De euertendis autem,diripiendísque vrbibus valde considerandum est, nequid temerè, nequid crudeliter fiat.

Crŭĕnto,Cruentus, *Vide* CRVOR.

Crūmēna,penult.prod.Locus. {כיס *chis,βαλάντιον.* GALLIC.Bourse,ou gibeciere. ITAL. *Borsa.* GERMA.Ein seckel/beutel/. HIS. *Bolsa para dineros.* ANG. *A purse,a bagge of leather.*} à κρύπτω suspendo,quòd plerumque suspensa gestetur. [Hic istam collata crumenam in collo plane. *Plautus Asin.scen.*3.*a.*3. Ne quis pertundat crumenam,cautio est. *Idem pseud.sc.*2.*a.*1.Viginti minæ insunt in hac crumena. *Pl.Asin. sc.*3.*a.*3. ter intus in crumena clausum esse oportuit.(paulò ante dixit Marsupium.) *Plin.Amp.sc.*4.*a.*4.] *Plin.Epid.* Ipse meo in collo tuus pater crumenam collocauit. *Idem Trucul.* -homo crumenam Sibi de collo detrahit. *Horat.*1.*Epist.*Et mundus victus non deficiente crumena. ¶Generosus es ex crumena,γενναῖος εἶ ἐκ βαλαντίου. In eum iaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi voluisset,alioquin obscurus & humilis.

CRVNI, orum, κρουνοί, *Stephano*, Thraciæ vrbs est maritima, *teste Plinio lib.*4.*cap.*11.quæ postea Dionysiopolis dicta est: nomen habet à fontium scaturiginibus quibus abundat: Eas enim Græci κρουνοὺς appellant.

Crŭŏr,oris,Sanguis è vulnere sparsus & fusus. {דם *dam* נצח *netsách.* ὠμα ἰχώρ. GALL.Sang sortant d'vne playe. ITAL. *Sangue che esce d'vna piaga.* GERM.Blut/der blutig schweyß auß einer wunden. HISP. *Sangre fuera de las venas.* ANGL. *The blonde issuing out of a wound.*} *Virg.*8.*Aeneid.*-tepidúsque cruor fumebat ad aras. *Idem lib.*4. vsurpauit in numero plurali. -atque atros siccabat veste cruores. Quod *Seruius* tanquam nouè dictum annotauit, quum alioqui neque sanguines dicamus,neque cruores.

Crŭēntus,a,um,Sanguinolentum, quod cum cruore est. {αἱματώδης. GALL.Ensanglanté,sanglant,cruel. ITA. *Sanguinoso,sanguinolento.* GERMA. Blutig/schweyssig. HISP. *Sangriento.* ANGL. *Bloodie,cruell.*} vt Cruenta victoria. *Sallust.in Catil.* Cauete ne inulti animam amittatis,neu capti potiùs,sicut pecora trucidemini, quàm virorum more pugnantes, cruentam, atque luctuosam victoriam hostibus relinquatis.[Neque enim mea culpa cruenta est. *Ouid.Eleg.* 6.*lib.*5.*Trist.* Cum non sit pœna causa cruenta meæ. *Ouid.Eleg.*5.*lib.* 3.*Trist.* Cruenta ara Dianæ. *Ouid.Eleg.*4 *lib.*4.*Trist.* Quæ(dies)fieri pugna prima cruenta solet. *Ouid.Eleg. vlt.l.*4.*Trist.* Iis omnibus cruenta mors persoluta est. *Suet.in Calig.cap.*26.] ¶Aliquando ponitur pro crudeli:vt, Cruenta vox,& Cruenta oratio. ¶Cuius contrarium est incruentus, a, um, ἀναίμακτος. quod est sine sanguine. *Idem,* Neque tamen exercitus populi Romani lætam aut incruentam victoriam retulit [Cruentissimus dies Romano nomini (pharsalicæ pugnæ sup.) *Velleius.* Cruentius bellum cæde clarissimorum virorum nullum fuit.]

Cruentior,Comparatiuus à Cruentus. *Iustinianus Histor.lib.*3. Itaque tantis animis concussum est vt raro vnquam cruentius prælium fuerit.

Cruentē, aduerbium, *Iustinus Hist. lib. 23.* Quanquam vxor diu, ne ab agro diuelleretur, deprecata est, ne discessus suus adiungi nepotis patricidio posset, & iam cruente hæc deseruisse virum, quàm ille impugnasse virum videretur.

Cruentiùs, aduerbium *Seneca de Benefic. libr. 5. capit. 17.* Cæteri arma Cruentiùs exercuerunt, satiati tamen aliquando abiecerunt.

Cruento, as, Cruore inficio, sanguine imbuo, funesto. {αἱματόω, ἐμφύω, GAL. Enſanglantcr, meurtrir à ſang, faire ſanglant. ITA. *Inſanguinare.* GERMAN. Blutig machen/mit blut beſuldẽ. HISPA. *Enſangrantar.* ANGLIC. *To imbrue or ſprinkle with bloode.* } *Cic. de Aruſp. reſpon.* Secures suas cruentari scelere noluit. *Idem 1. de Diuin.* Atque eriam trucidare aliquem, & impiè cruentari. *Idem 1. Philip.* Hæc te, si vllam partem habes sensus, lacerat, hæc cruentat oratio. ¶Cruentati oculi. *Plin. lib. 28. c. 7.* Mulieris quoque saliuam ieiunæ potentem diiudicant oculis cruentatis.

Crupellarij, Quantum *ex Cornelij Tacit. lib. 3.* Possumus coniicere, milites erant arma gestantes ex continuo ferro, telis quidem impenetrabilia, sed eo pondere, vt in ferendis ictibus non essent idonea. Verba Taciti sunt hæc, Cæteri cùm venalibus & cultris, quæque alia venantibus tela sunt, adduntur è seruitiis gladiaturæ destinati, quibus more gentico continuum ferri tegmen (Crupellarios vocant) in ferendis ictibus inhabiles, accipiendis impenetrabiles.

Crūs, cruris, Tota illa pars quæ à coxendicis ceruice incipit, & ad extremos pedis digitos pertingit. {שוק *ſchók* σκέλος. GALL. La iambe depuis le genouil iuſques en bas. ITAL. *Gamba.* GERM. Der ſchenckel/ ſchinbein. HISP. *Pierna.* ANG. *The legge frome the knee downe.* } à currendo dictum nonnull putant, quòd crurum ministerio in cursu vtamur: siue (vt aliis placet) à Græco verbo κρέμω, quòd inter ingrediendum huc atque illuc feriant. Sunt autem Crura à genibus vsque ad imum pedem. *Cæs.* Crus ex duobus ossibus constat, ex tibia & sura. * Crus arboris. *Colum. lib. 5. cap 11.* Ramum oliuæ, qui videtur nitidissimus, deflecte, & ad crus arboris nculneæ religa. * Crus vitis. *Colum. lib. 3. cap. 10.* Vnde etiam vehementissimæ materiæ reperiuntur aut in capite vitis, aut in crure vicino radicibus.

Crūsculum, diminut. {σκελίδιον. GALL. Iambette, petite iambe. ITAL. *Gambetta.* GERM. Schencketin/ſchinbeintin. HISP. *Pequeña pierna.* ANGL. *A litle or ſmall legge.* } *Martial.* Pectus cicadæ, crusculumque formicæ.

Cruricrepidæ, arum. *Plauto in Trinummo* dicuntur, quibus crura crepuerunt ferro, *vt dicit interpres.*

Crurules, quod *Beroaldus maior* elegans vocabulum dicit, reponendum idem putat *apud Vlpianum, in l. argumento de auro & de argent. legat.* nam pro eo vulgati codices habent fasciæ crinales, Crurules autem & pedules *Vlpianus* appellat à cruribus scilicet & pedibus vestiendis.

CRVSIS, κρυσὶς, pars Mygdoniæ, à Cruso Mygdonis filio: inde κρυσαῖος, & Crusis adiect. fœm. *Steph.*

Crusmă, atis, {צלצל *tſiltſál.* κρῶσμα, σεῖστρον. GALLI. Vn ſiſtre ou cloche. ITAL. *Cembalo.* GERM. Ein cymbel/ein inſtrument/ mit welchem man vor zeyten den weiberen zutanꝛ gemachet hatt. HISP. *Sonaja ò zerrana.* ANGLIC. *A ratile, à kind of rattling inſtrument.* } Proprie dicitur in sistrum; & velut cymbalum quoddam tintinnabulis refertum, quo gestientes mulieres oblectabantur: dictum ἀπὸ τῶ κρώειν, hoc est, à pulsando, quod sonum emitteret dum pulsaretur. *Mart. lib. 6.* Edere lasciuos & Bætica crusmata gestus, & Gaditanis ludere docta modis, Bætica autem vocat, quòd iis mulieres Hispanæ vti solerent: quemadmodum & hodie Venetæ puellæ: Vocant autem sua lingua, *Vn cymbalo.*

Crūsta, significat id excrementum, quod vel ob putredinem, vel concretionem super alicuius rei superficie nascitur. {πλάξ, στρῶμα. GAL. Crouſte. ITAL. *Croſta.* GERM. Ein rinden oder ranffe. HISP. *Corteza dura node comer.* ANGL. *The cruſt of a bread.* } *Virg. lib. 4. Georg.* Concrescunt subitæ currenti flumine crustæ.

¶Item Crusta, qua quid integitur, vt Crusta locustæ. *Plin. lib. 9. c. 30.* Locustæ crusta fragili muniuntur in eo genere quod caret sanguine. ¶In parietibus item, atque in pauimentis Crustæ dicuntur tenuia marmoris, vitri, alteriusve materiæ segmenta, quibus illa integebantur. *Plin. lib. 36. cap. 6.* Secandi marmora in crustas, nescio an Cariæ fuerit inuentum. *Et paulò pòſt;* Primùm Romæ parietes crusta marmoris operuisse totius domus suæ in Cælio monte Cornelius Nepos tradidit Mamuriam. *Idem lib. 36. cap. 25.* Lithostrota cœptauere iam sub Sylla, paruulis certè crustis. ¶ In vasis item aureis argenteisve Crustæ dicebantur, quæ ex diuersi generis materia illis illigabantur. Argenteis enim poculis, exempli gratia, laminæ aureæ, vel emblemata innectebantur, quæ inde Crustrata, χρυσόδετα, appellabant. *Cicer. lib. 5. in Verr.* Vasis crustæ aut emblemata detrahebantur.

¶Crustas item, κρᾶσις, medici appellant, duros quosdam veluti cortices, quibus vulnera vlcerave obducuntur, medicamento aliquo causticо adusta. ¶Crusta soli, gleba. *Aphenus D. lib. 39. Tit. 2. lib. 9.* Si ex fundo tuo crusta lapsa sit in meum fundum.

Crūstula, læ, diminut. à crusta. {πλακίδιον. GALLIC. Croustelette, petite crouſter ITA. *Crofficta.* GERM. Ein renfftle. HISP. *Pequeña corteza.* ANG. *A litle cruſt.* } *Apuleius*, Partas marmoreas crustulas parieti adiungens.

Crūstāre, Crustam inducere, & materia aliqua dura integere. { מוח *muach.* κονιᾶν. GAL. Crouſter, bailler ou donner crouſte ou couuerture à quelque choſe. ITAL. *Incroſtare.* GERM. Ein rannfft oder rinden einem ding machen: item, Etwas vberziechen. HISP. *Sobreponer corteza.* ANGL. *To bring a cruſt or hardneſſe ouer a thing.* } *Plin. lib. 15. cap. 17.* Mala verò generosissima eadem ratione crustant gypso vel cera.

Crūstātus, a, um, participium: vt, Crustati parietes, id est, crusta marmoris intecti. {κεκονιαμένος τοῖχος. ANG. *That hath a crifl or hardneſſe broght ouer it.* } Secabantur enim marmora in laminas, & parieti apponebantur.

¶Primus apud Romanos Mamurra vir Equestri ordinis, præfectus fabrorum Cæsaris, Formiis natus, domus suæ, quæ in Cælio monte erant, parietes crusta marmoris traditur operuisse: vt ex Cornelij Nepotis sententia tradit *Plin. lib. 36. cap. 6.* ¶Item vasa argentea, quæ auro illigabantur, etiam Crustata dicebantur, quæ Græco nomine, χρυσόδετα vocantur.

¶Et Crustata animalia, crustis intecta. *Plin. lib. 11. c. 37.* In marinis crustata & cartilaginea priores dentes habent.

Crūstārius, Qui incrustat. {κονιάτης. ANG. *A pargeter, a plaiſterer.* } *Plin. lib. 33. c. 12.* Habuit & Teucer crustarius formam.

Crūstārius, a. um, Quod ad crustas pertinet. Vnde crustariæ tabernæ, in quibus crustrata opera venduntur.

Crūstōsus, a, um, quod crustam habet. {πλακώδης. GAL. Crouſteux, qui a la crouſte fort groſſe. ITA. *Chi hala ſcorza groſſa.* GERM. Rindech tig/ rannfftechtig. HISP. *Cozallena de corteças.* ANGL. *Cruſtie, that hath a thycke cruſt.* } *Plin. lib. 12. cap. 9.* Facilius hoc & crustosius, amariúsque & gummosum.

Crūstulātă, tæ, Placentæ genus quod & Crustulum. {ANG. *A wafer or thinne cake.* } *Spartianus*, Pentapharmacum edulij genus est ex quinque confectum, quod reperisse dicitur Ælius Verus Romanorum Imperator: hoc est, sumen, phasianus, pauo, crustulata, & aprugna.

Crūstum, Est frustum eorum quæ comeduntur, siue sit pars panis, vel placentæ, vel alterius edulij. {חלה *challáth* ἄμμιον πλακοῦς. GALL. vn gasteau, pain d'eſpice, ou telles patisseries, ou piece & morceau d'iceux. ITA. *Piezzo di pane ò daltra vinanda che ſi da à fanciulli.* GERM. Ein ſtuck einer äſſigen ſpeyß. HISP. *La corteza de comer como turron.* ANG. *A piece or morſell, abunne.* } *Virgil. 7. Aeneid.* patulis nec parcere quadris Fatalis crusti. Vnde per diminutionem Crustulum *Horat. lib. 1. Epist.* -pueris dant crustula blandi Doctores, elementa velint vt discere prima. Quod genus dulciarij esse putat Porphyrio *Varr. 4. de ling. Lat.* Crustulum à crusta pultis, eò quòd vt corium exuritur, Crasla dicta.

*Crustularius, Crustulorum venditor. *Senec. Epist. 57.* Et botularium, & crustularium, & omnes popinarum institores. Vulgò *Paſticiarium* vocant.

CRVSTVMERIVM, κρυσταμερία, *Stephano*, Oppidum in Latio, Albanorum colonia: cuius meminit *Plin. lib. 3. cap. 5. Virg. lib. 7. Aeneid.* Ardea Crustumerique & turrigeræ Antennæ.

Crustūmīnă, Pyra sunt ex parte rubentia. Glaciola nunc dicta: à Crustumina agro, qui Tyberi fluuio à Veienti dirimitur, sic appellata. *De his Plin. lib. 15. cap. 25. & lib. 23. cap. 7. Item Colum. lib. 5. cap. 10. & lib. 12. cap. 10. Virg.* Crustumia pyra vocat, 2. *Georg.* Crustumiis, Syriísque pyris, grauibúsque volemis.

CRVSTVMINVM, Oppidum Tusciæ iuxta Veios: à quo Crustumini dicti, & Crustumina tribus, & Crustumina pyra, & Crustuminum vinum laudatissimum.

CRVSTVMINVM, *apud Lucil. lib. 2.* Fluuius est ex Apennino ortum trahens, Ariminúmque præterlabens, In læuum (inquit) cecidére latus velóxque Metaurus Crustumínúmque rapax & iunctus Sapis Esauro. *Meminit huius fluuij, & Plin. lib. 3. cap. 15.* Vulgo *Conca, rio de Romana.*

Crūx, Furca, patibulum, in quo damnati figuntur, dicta à κρούειν, quod est Ferire, pulsare. {עץ *hets.* σανίς. GALLIC. Croix, gibet, tourment, affliction. ITALI. *Croce.* GERM. Ein creutz. HISP. *La cruz.* ANGL. *A croſſe, a gibber or gallowſe, affliction.* } *Plau. in Curc. ſc. 3. a. 1.* Collum obstringe, abduce istum in malam crucem. *Cic. Verr.* Statim deinde iussu Prætoris in crucem esse sublatum. ¶ Crux etiam dicitur quicquid nos cruciat, torquet & affligit. *Terent. in Eunuch.* Et illis crucibus, quæ nos, nostramque adolescentiam habent despicatam. Hanc veteres Gabalum vocauêre. *Varro.* Nos barbari, quod innocentes in Gabalum suffigimus homines: vos non barbari, quod noxios absoluitis. [In malam crucem, *Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 5. & ſc. 7. a. 4.* Ego dabo argentum, qui primus in crucem excurrerit, ea lege, vt bis affigantur pedes, bis brachia, *Plaut. Moſtell. ſc. 1. a. 2.* Scio crucem futurum mihi sepulchrum. *Plaut. Merc. ſc. 4. a. 2.* Tollat has ædes, atque hunc in crucem. *Plaut. Merc. ſc. 3. a. 2.* Loquere, atque in malam crucem (sup. i.) *Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 3.* Quin tu is in malam crucem, Suprà. Quin tu te suspendis. *Men. ſc. 5. a. 5.* Nisi nos mauult omnes crucibus contubernales dari. *Plaut. Merc. ſc. 2. a. 2.* Ego te certò cruce & cruciatu mactabo. *Plaut. Amphitr.* Dedam te discipulum cruci, *Plaut. Aul. ſc. 1. a. 1.* Aut aliqua mala crux, quæ semper aliquid petat (de mœsto creditore) *Plaut. Aul. ſc. 5. a. 3.* Quæ te mala crux agitat? *Ibid. ſc. 3. a. 4.* Crux scripta est seruo, vel libertas testamento. *Quintilian. Declamat. 380.* De crucibus & clauis, & stipitibus, & patibulo *Senec. cap. 19. de vita beat.* Et de eatum variis generibus. *Idem cap. 20. de Conſolat. ad Mare.*]

Crūcio, as, Torqueo, affligo, excrucio. {חמאיר הרציב *himeír hidhelb. alída.* GALLIC. Tourmenter, affliger. ITALIC. *Affligere, torcere.* GER. Peynigen/marteren HISPAN. *A tormentar ò fatigar.* ANGL. *To torment, to afflicte.* } *Plaut. in Bacch.* Vt ipsius se cruciat ægritudine. *Terent. in Eunuch.* Quæ nos semper omnibus cruciant modis. *Cic. de Arusp.* Dolore capitis cruciatur & consumitur. [Crucior lapidem non habere me. *Plaut. Capt. ſc. 4. a. 3.* Cruciatur iecur. *Pl. Curc. ſc. 1. a. 2.* Te ad pistores dabo, vt ibi cruciere currens. *Plaut. Aſin. ſc. 4. a. 3.* At cum cruciatu nisi apparet tuo. *Plaut. Amphitr.* Dignissimi quò cruciatur confluant. *Idem Aſin. ſc. 2. a. 2.*]

Crucĭātus, tus, Tormentum, afflictio. {דאבת *deabáh.* λύπη. GAL. Tourment, affliction. ITA. *Affliclione.* GERMA. Pein plag/marter. HISPA. *Tormento.* ANGLI. *Torment, affliction, paine.* } *Cic. Offic. 3.* Dionysius maximo cruciatu mortis angi solitus est. * Cruciatu, pro cruciatui. *Tacit. lib.* Cruciatu atque præmio cuncta peruia esse. [Maximum in cruciatum insiliamus. *Plaut. Merc. ſc. 3. a. 2.* Interminetus

est

est eum cruciatu maximo. *Plaut. pseud. scen. 1. a. 3.* Abi in malum cruciatum. *Plautus Asin. sc. 3. a. 3.* At cum cruciatu id factum est tuo. *Plaut. Capt. scen. 5. a. 3.*]

Crũciamẽntum, eiusdem significationis. {ANGL. *Torment, paine.*} *Cic. Philip. 6.* Nec grauiora sunt tormenta carnificum, quàm cruciamenta morborum. [*Plaut. Asin. sc. 2. a. 2.* In me cruciamenta conferant. *Et Cap. sc. 4. a. 5.* Cruciamenta quæ fierent.]

Cruciabilis, le, βασανιστικὸς, πικρὸς, πικρότατος. *Apul. de Asin. aur. lib. 10.* Sed illo cruciabili silentio diutissimè fatigata. [Cruciabili exitu perire. *Gell. cap. 9 lib 3.*]

Cruciabilitas, tatis. {βασανιστικότης, πικρότης. GAL. Tourment. ITAL. & HIS. *Tormento.* GERM. Peyntigung/marter. ANGL. *Torment.*} *Plaut. Cistell.* Qui omnes homines supero, atque antideo cruciabilitatibus.

Cruciabiliter, aduerbium, {βασανιστικῶς, πικρῶς. GA. En grand tourment. ITA. *Crudelmente, in gran tormento.* GER. Peynlichen. HISP. *Con mucho tormento.* ANGLIC. *With great torment.*} *Hier. c. 5. bell. Afric.* Sic extra vallum deducti sunt, & cruciabiliter interfecti. [Cruciabiliter carnifex me accipito. *Plaut. pseud. sc. 1. a. 4.*]

Cruciarius, a, um, Cruce dignus, *apud Apuleium de Asino aureo lib. 10.* [i. qui in crucem agendus. *Calpur. Flac. decl. 23. & 17.*]

Crucifigo, is, In crucem tollo. {תלה *talàh.* σταυρόω, σταυρῶ. GAL. Crucifier, atacher contre vne croix ou vn gibet. ITA. *Inchiodare in croce, crocifigere.* GER. Creutzigen/oder an ein creutz heffien. HISP. *Crucifigar.* ANGLI. *To hang on a gibbet or gallowse.*} *Sue. in Domit.* Autorem summarum pridie quàm crucifigeret, in cubiculum vocauit. *Plin. lib. 9. c. 16.* Eáque de causa crucifixos vidisse se cum Scipione. *Quint. lib. 7. c. 2.* Inuenerunt ducem crucifixum. *Suet. in Domit. c. 10.* Librariis etiam qui eas descripserant crucifixis.

CRYA, æ, κρύα *Stephano*, Vrbs Lyciæ.

CRŸASSVS, κρυασσὸς, Vrbs Cariæ, ita dicta à Cryasso Caretis filio. *Steph.*

Cryptã, {מערה *meàrah.* κρυπτὴ. GAL. Vne fosse creuse, comme vne cane sous terre. ITAL. *Grotta.* GERMA. Ein grub/ein gewelb vnder der erden. HIS. *Gruta, cueua soterranna.* ANG. *An holow place or vault vnder the earth.*} Cauerna, vel testudo subterranea, vel in monte excauata: à κρύπτω, occulto. *Iuuenal.* Et solitus mediæ cryptam penetrare suburræ. [*Et Suet. in Calig. cap. 58.*]

Crypticus, a, um, {κρυπτικὸς. GAL. Secret. occulte, fidele. ITA. *Occulto, fedele.* GERM. Das verborgen ist vnder der erden. HISP. *Soterraño, encobrido, fiel.* ANGL. *Secret, hidde, cloſe.*} Significat occultum & subterraneum. *Sidonius.* Potens antiquitus crypticis arcubus fornicauit. *Iulius Firmicus* Crypticos homines appellat, secreta fideli taciturnitate custodientes.

Cryptoporticus, Nomen compositum ex Græco Latinóque, & significat subterraneam porticum, cum amplis fenestris, qua refrigerandi gratia per æstatem vtimur. ¶Potest etiam dici Porticus vndique septa & quasi sepimento parietum abscondita, tanquam subterranea. *Plinius in Epist.* Subest cryptoporticus subterraneæ similis, æstate incluso frigore tiget contentaque aere suo, nec desiderat auras, nec admittit.

Crystallus, fœm: gen. {זכוכית *zechochìth.* κρύσταλλος. GALLIC. Cristal. ITAL. *Cristallo.* GERMA. Crystall. ANGL. *Cristall.*} & Crystallium, neutri, Gemma candida & pellucida, ita dicta παρὰ τὸ πεπλῆχθαι ὑπὸ τοῦ κρύους, hoc est, ab eo quòd gelu contrahatur, *Plin. lib. 37. capit. 2.* Contraria huic causa crystallum facit, gelu vehementiore concreto. Nec aliubi certè reperitur, quàm vbi maximè hybernæ niues rigent: glaciemque esse certum est: vnde & Græci nomen dedere. *Hæc ille.*

Crystallinus, a, um, pen. corr. Quod est ex crystallo, {κρυσταλλινος. GAL. Crystalin, qui est de crystal. ITA. *Crystallino, che è di crystallo.* GERM. Crystallin/von crystall gemacht. HISP. *Crystallino, cosa de crystall.* ANG. *Of cristall.*} *Iuuenalis.* Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus Murrhina, deinde adamas notissimus, & Berenices In digito factus pretiosior.

C ante I

CT. In notis antiquorum, causa, vel caput, vel ciuitatis CTR. M. citra mirum. CTR. cæterum, vel ciuitatis Romanæ. CTO. contrarium, vel contractum. CT. V. O. A. B. ciuitas vitæ omnia aufert bona. CT. RÆ. ciuitas Rom.

CTĔATVS, pen corr. κτίστης, Pater Amphimachi, vnus ex quatuor ducibus Epeorum, qui quadraginta nauibus ad Troianam expeditionem sunt profecti: *vt testatur Homer. in Catal. nauium.*

CTĔMĔNĒ, κτεμένη, Vrbs Thessaliæ, à Peleo Phœnici donata, cuius ciues Homerus Dolopes vocat, & Ctemonem Dolopiadem. Gentile Ctemenius, & Ctemenæus. *Apollonius* per iota κτιμένη scribit, quod magis placet.

Crénes, {κτίνες. ANGL. *The foure fore teeth.*} Quatuor sunt dentes antemores, à cibo concidendo dicti: vnde & πρόσθιοι appellantur. Latini Primores appellant. Græci etiam χαλασταὶ, quòd inter ridendum detegantur. *Cæl. Rhod. lib. 4. c. 1.*

Cteniatri, κτηνιατροὶ, Sunt medici iumentorum & pecorum, quasi mulomedicos quis dixerit: κτῆνος enim Græci iumentum appellant, nonnunquam etiam pecus immolationi aptũ, παρὰ τὸ κτᾶσθαι τὸ σώζεσθαι. *Firmicus*, Centauro oriente, qui natus fuerit, aut auriga erit, aut equorum nutritor, aut mulomedicus, aut equarius. Hunc *Columella & Varro* Veterinarium vocant: vulgus *Mareſchallum.*

CTĔSĪAS, κτησίας, Ctesiachi, vel (vt alij malunt) Ctesiochi filius, Medicus fuit Cnidius, qui Artaxerxem cognomento Mesiorem curauit, & historiam Persicam xxx. libris conscripsit. *Autor Suidas.*

CTĔSĪPHON, pen. corr. κτησιφῶν, Nomen architecti, qui templum Dianæ Ephesiæ traditur extruisse, opus mirabile, & toto orbe celebratum. {GERM. ein herlicher werckmeister ſo den ſchönen tempel Diane zu Epheſo ſoll gebawen haben.} quod postea ab Herostrato incensum fuit, hac tantum de causa, vt sic more illo nominis tra-

morialitatem sibi compararet. Fuit & Ctesiphon locus Parthorum. *Strabo lib. 15.* Prope Seleuciam vicus maximus est nomine & re Ctesiphon, in quo Parthorum reges hyemabant. Hic vicus ciuitatis potentiam & magnitudinem habebat, adeò vt Parthorum multitudinem & apparatum omnem reciperet, ac venalia, necessariaque artificia illis suppeditaret. Quin & Ctesiphontem Babylonici regni caput fuisse *Plin. lib. 6. scribit.* ¶ Ctesiphon etiam Atheniensis ciuis nobilissimus, qui Athenienſibus autor fuit decreti, quo Demosthenem aurea corona in theatro coronandum decreuerunt. Ob quam sententiam ab Æschine, qui contrarias Demosthenì in Republica partes fouebat, tanquam pernicioſi decreti autor accusatus, elegantissima illa Demosthenis oratione, quam περὶ στεφάνου inscripsit, defensus est. *Vide* Cic. *lib. de Optimo genere oratorum.*

CTĔSĪPPVS, κτήσιππος, Chabriæ filius, quem Phocion, mortuo Chabria amico, diligẽter singularique humanitate excepit, quò impuros adolescentis mores componeret: cuius tamen cùm durorum minimè liberali ingenio nusquam adduci potuit, vt curam & laborem in illo instituendo dimitteret: cuius ineptias non modo pertulit patienter verumetiam studiosè tegebat. Quanquam semel aiunt, Phocionis constantiam importunitate leuissimi hominis superatam. Nam quũ ille imperatorium quoddã munus studio accuratiore obiret, Ctesippus, vt erat futilis delirúsque, grauissimũ peritissimúmque Imperatorẽ cœpit fatuis quibusdam interrogationibus obtundere, atque illum monens, docénſve importunius perurgere. Tum stomachatum Phocionem dixisse fama est, O Chabria, cumulatam tibi pro amore nostro gratiam nunc persoluo, qui nati tui deliramentum sustineo. *Author Plutarchus in vita Phocionis.*

C ante V

C.V. In notis antiquorum, Centum virũm: vel Clarissimus vir: vel Casa virginum. CV. clarissimo viro. CIV. cuius. CIIV. ciuitas. CVL. cultores. CVR. curiatum, vel curiorum, vel cursor. C. X. IN. ARG. cubitos decem inuenies argentum C. XX. IV. AVR. M. cubitos viginti inuenies aurum mirabile.

Cũbã, Sabinis vocatur, quam militares Lecticam: vnde videtur deriuatum esse Cubiculum *Festus.*

Cubatus, Cubicularis, Cubile, *Vide* CVBO.

Cubitus, ti, vel Cubitum, Curuatura brachij, vbi lacerto iungitur, {אמה *ammàh* πῆχυς, ἀγκών. GALLIC. Coude, ou coudee, qui contient pied & demi. ITA. *Gomito, braccio da misurare.* GERM. einbogen. HISP. *Codo del braço, ò codo de medir.* ANGL. *The elbowe, the armę frome the elbowe fowarde, a cubite.*} *Plautus Stich.* Cubitis depulsa de via.

¶ Inniti cubito. *Virg. 4. Aeneid.* Ossa ingentia cubiti. *Ouid. 12. Metam.* [Cubitus catapulta est mihi. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 4.* Ne quem in cursu capite, aut cubito aut pectore offendam aut genu. *Plautus Curc. scen. 3. a. 2. Item*, Cubito pronunciare. *Quintilian.*]

¶ A medicis tamen Cubitus vocatur os illud brachij, cui innititur, quod ab ima manu ad brachij curuaturam extenditur. Sunt enim in ea parte brachij duo ossa, quorum inferius Cubitum, superius Radium vocant. ¶ Cubito emungens, ἀγκῶνι μυσσόμενος, Prouerbialis ironia in hominem sordidi quæstus & conditionis abiectæ, A salsamentariis ducta, quibus mos est narium mucum cubito abstergere, nimirum manibus iniuria salsugine oppletis.

¶ Accipitur etiam pro mensura cubiti, quantum à cubito brachij vsque ad extremam manum est, *Plin. lib. 6. c. 16.* Inuenimus in monumentis Salamiam Euthymenis filiam in tria cubita triennio adoleuisse. Constat autem cubitum ex sex palmis, hoc est, digitis viginti quatuor: *vt autor est Vitruu. lib. 3.* Sesquipes enim, hoc est, pes vnus cum dimidio, facit cubitum, Pes est sexta pars altitudinis in corpore nostro: cubitus quarta. ¶ Est præterea Cubitus regius, qui maior est communi cubito tribus digitis, *sicut refert Herodot. lib. 1.* ¶ Est & cubitus geometricus, qui tantum valet, quantum sex nostra cubita, vt Origenes, Augustinusque tradiderunt. ¶ Eodem cubito, αὐτῷ πήχει, hoc est, eadem regula, eadem mensura. ¶ Iuxta cubitum profecit, ἐπὶ πῆχυν βαδίδου. De eo dicebatur, qui promotus esset ad meliora: siue quum quis ordine legitimo progreditur: siue quum magnis proficit accessionibus. ¶ Homo tredecim cubitorum, ἀνὴρ τριακαιδεκάπηχυς, de insigniter procero corpore, ignauo & inutili. *Theocritus.*

Cubitalis, & hoc cubitale, adiectiuum, quod est longitudinis vnius cubiti. {πηχυαῖος. GA. D'vne coudee de haut. ITAL. *Alto vn cubito.* GER. Einbögig/eines einbogen hoch. HISP. *Cosa de medida de vn codo.* ANGL. *Of a cubite in meaſure or in lengt.*} Herba cubitalis *apud Plinium.* Cauica cubitalis, *apud Liuium*, id est, vno cubito alta.

Cubitale, lis per apocopen Cubital, Cubiti ornamentum. {περιπήχιον. GA. Dequoy on ſouſtient le coude. ITAL. *Cosa di vn cubito.* GER. Ein gezierd der elnbogen. HISP. *Armadura del codo.* ANGL. *A ſleeue for the armę frome the elbowe downward.*} *Horat. in Serm.* Ponas insignia morbi Fasciolas, cubital, focalia.

Cubo, as, bui, bitum (quamuis Cubatio, non Cubitio) cubare. {שכב *ſchachab.* κατάκειμαι, διάκειμαι, κοιμῶμαι, καθεύδω. GAL. Se coucher, eſtre couche. ITALLC. *Giacere, eſſer eſteſo, coricarſi.* GER. Ligen ſchlaffen. HI. *Tager.* ANGLI. *To lies downe or be layed.*} Sicut & eius cõposita, quę tàm primæ, quàm tertiæ coniugationis inueniuntur: vt Accubo, as, & Accumbo, is: Decubo, as, & Decumbo, is: Incubo, as, & Incumbo, is: Recubo, as, & Recumbo, is: Occubo, as, & Occumbo, is. *Virgilius*, Nec adhuc crudelibus occubat vmbris, id est, iacet mortuus. Idem, Seu versare dolos, seu certæ occumbere morti. Secubo, as, & Secumbo, is, quod est seorsum & separatus cubo. *Propert.* Miles depositis annosus secubat armis. *Liu. libro 39.* Per iocum adolescens vetat eam mirari, si per aliquot noctes secubuisset: religionis se causa, vt voto pro valetudine sua facto liberetur. Habet tamen Cumbo aliqua composita, quæ non habet Cubo, vt Discumbo, quod est cibi capiendi gratia iaceo, non Discubo: Procumbo, non

procubo: Similiter Cubo habet aliqua composita, quæ non habet Cumbo: vt, Excubo, non Excumbo: Supercubo, non Supercumbo. Est autem Cubare, iacere: vt Cubare in lecto, *Pl.* Cubare in specu, *Pli.* [Nasonis molliter ossa cubent. *Ouid. Eleg. 3. l. 3.* Vbi ea est? Eccam in tabellis porrectam in cera cubat. *Plaut. pf. sc. a. 1.* Cubat complexus, cuius cupiens maximè est, *Idem prolog. Amph.* Vbi cubuisti? in eodem lecto, in cubiculo. *Pl. Amph.* Vbi sunt scortatores, qui soli inuiti cubant. *Pl. Amphitr.*] ¶ Cubare in faciem, est cubare supinum, *apud Iuuenal.* ¶ Et absolute *apud Cic. 5. in Verr.* Quum iste etiam cubaret in cubiculum introductus. Sic, Ire cubitum, & Surgere cubitu, *Cat.* ¶ Dicitur & de ægrotis. *Horat.* Cubat hic in valle Quirini, id est ægrotat, sicut interpretes exponunt. [Quid ea domi est? P. Imo foro cubat. (i. ægrota est) *Pl. Merc. sc. 5. a. 2.* Eam cubantem offendi domi (i. ægram) *Ibid. sc. 6. a. 2. Et prolog. Casin.* In morbo, imò in lecto cubat. *Et Suet. in Nero. c. 34.* Cubare ex duritia alui. (i ægrotum esse) [*Cic. 2. Tusc.* Itaque narrabat eum grauiter & copiosè, de hoc ipso, nihil esse bonum, nisi quod honestum esset, cubantem disputasse. *Colum. lib. 7.* cubitorem bouem appellat, qui sæpe decumbit ex pertinaci contumacia: quod quidem vitium fame & siti tollendum esse censet, non igni aliisve tormentis.

Cubito, as, frequentatiuum, sæpe cubo. {κοιτάω GAL. Se coucher ou estre couché souuent. ITA. *Dormire nel letto.* GERM. Stättig/oder offt ligen schlaffen. HISP. *Dormir en le lecho.* ANG. *To lie often*} Cic. *pro Cælio*, Et propter nocturnos quosdam inanes metus tecum semper pusio cum maiore sorore cubitauit. *Plaut. pseud. sc. 7. a. 4.* Túne etiam cubitare solitus es in cunis puer? [Est pudica, neque cubitat cum viris. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.*] Anus hîc solet cubitare custos ianitrix. *Plau. Curc. sc. 1. a. 1.*]

Cubatus, us, Cubandi, siue dormiendi actus. {משלב *mischchâb. κεῖμαι.* GALLIC. Couchement, repos de nuict. ITALIC. *Il giacere, il riposarsi.* GERM. Das ligen/schlaffen. HISP. *Y si ja à estada en la camara.* ANG. *A lying & resting.*} *Idem lib. 10. c. 57.* Medicina in fame, & cubatus in fumo.

* Cubitus, huius cubitus, *Idem Plin. lib. 29. c. 4.* Supini cubitus oculis conducunt, at proni ruffibus in latera aduersus distillationes. *Et lib. 24. c. 9.* Cubitus sibi sternere dixit.

Cubīle, penultima product. Lectus, quòd in eo cubetur. {משה *mittah* חרש *bêresch. κοίτη, δόκη.* GALLIC. Lit, lieu à se coucher ou dormir, nid, taniere. ITALIC. *Letto.* GERM. Ein bett. HISP. *Lecho, ò cubril proprio lugar de las fieras.* ANGLIC. *A bedde or couche.*} Cic. 2. *Tusc.* Abducet Patrocles, credo, vt collocet in cubili: vt vulnus obliget. *Idem 5. Tusc.* Terra cubile erat Anacharsi. [Ille dixit clam cum Alcmena consuetum esse cubilibus. *Plautus Amphitr.*] ¶ Cubilia item dicuntur loca in quibus feræ cubant. *Quintilianus libro secundo capit. 16.* Moliri cubilia ferarum. *Cic. de Natur. Deor.* Delitescunt cubilibus bestiæ.

¶ Dicitur & de structura. *Plin. lib. 35. capite 14.* Ea inquit, maxima moles fuit, nec sedit in cubili. Vtitur hac voce & *Vitruuius libr. secundo.* in eadem significatione. ¶ Cubile salutatorium dicitur, in quo simulachra deorum imponi solent, quòd & Lararium alio nomine dicitur. *Plin. lib. 15. capite 11.* Omnia iam & virorum salutatoriis cubilibus inclusa.

Cubĭcŭlum, Locus vbi cubile & lectus positus est. {חדר *chedher. οἴκημα-κοιτών.* GAL. Chambre à coucher ou dormir. ITA. *Camera.* GER. Ein schlafftammer/ein ort da vil bett stehnd / anff welchen man schlaffet. HISP. *Camera donde dormimos.* ANG. *A chamber to lie and sleepe in.*} *Seneca ad Lucil.* Quid prosunt multa cubicula? in vno iacens Cicer. *in Ver.* Iri cubiculum introductus. [Silentium non in conuiuio, sed in cubiculo esse debet. *Gell. c. 11. lib. 14.*]

Cubĭcŭlārĭus, Qui in cubiculo ministrat, cubiculi minister. {κοιτωνίτης. GAL. Chamberlant, valet de chambre. ITA. *Cameriere.* GERMA. Ein kämmerling/ein dienet so auff die schlafftammer wartet. HISP. *Camarero, guarda de la camara.* ANG. *A groome of the chamber.*} *Cic. 5. in Verr.* Hunc vestri ianitores hunc cubicularij diligũt. ¶ *Suet. in Domit. c. 17.* Et Saturius decurio cubiculariorum. *Dura cubilia ferri Eruere, Ferri fodinas effodere *Valerius lib. 5. Argon.* Nam prius ignoti quàm dura cubilia ferri Eruerent, ensesque darent, odia ægra sine armis Errabant. *De Chalybum populo.*

Cubĭcŭlāris, & hoc cubiculare, Quod ad cubiculum pertinet. {θαλαμικός. GALLIC. De chambre. ITALIC. *Di camera, pertinente à camera.* GERMANIC. Das zu der schlafftammer gehört. HISPAN. *Cosa para camara.* ANGLIC. *Perteining to a chamber.*} vt, Vestis cubicularis, qua in cubiculis vtimur: &, Cubicularis lectus, *apud Cic. 5. Tusculam.* [Cubiculares imagines. *Sueton. in August. c. 7.*] ¶ Cubilaris, pro cubiculario, *Sueton. in Neron. cap. 38.* Incendit vrbem tàm palàm, vt plerique Consulares, cubicularésque eius cum stuppa tædaque in prædiis suis deprehensos non attigerint. Quædam exemplaria legunt cubicularios.

Cubĭcŭlārĭus, aliud a dictiuum. κοιτώνιος. vt, Cubicularia lucerna. *Martial. lib. 14.* [Et, Cubicularia gausapina. *Idem lib. 14. Epigr. 14. Et epig. 150. eiusdem lib.*]

Cubĭcŭlārii, Qui cubiculo, vel ad limina assident. *Alphenus* hos numerat inter eos, quos vsus sui causa paterfamilias habet, *ad finem l. in lege censoria ff. de verb. sign.*

Cubĭtor, bitoris, nomen κοιτωνίτης, κοιμητής, κοιμήτης. *Colum. lib. 6.* Cubitorem bouem appellat, qui sæpe decumbit ex pertinaci contumacia, Quod quidem vitium fame & siti tollendum esse censet, non igni aliisve tormentis.

Cubus, {κύβος. GAL. Figure carree de tous costez, quarreau. ITA. *Ciò che ha la figura quadrata.* GERM. Ein ding das an allen orten gleych geuieret ist/als ein wurffel. HI. *Cosa quadrada, como el dado.* ANG. *A figure that is square on all parters, a dice.*} ¶ Est figura ex omni latere quadrata, quales sunt tesseræ, quibus in alueolo luditur, quæ etiam κύβοι à Græcis sunt appellatæ. ¶ In numeris etiam Cubus dicitur, quum omne latus eiusdem numeri æqualiter in se soluitur: sicut fit quando terna dicuntur, atque idem ipse numerus triplicatur.

Cucŭbo, as, pen. corr. Proprium est vocis noctuæ. {ὑλάω. GALL. Huyer comme vn hibou ou chahuant. IT. *Gridare come la ciuetta.* GE. Die eulen oder heuten/schreyen wie ein nachteul. HISP. *Cantarla lechuza.* ANG. *To crie like anowle.*} Vt in carmine de Philomela, quod falso Ouidio ascribitur, Noctua lucifuga cucubat in tenebris.

Cucŭbā, *Vide* scopes.

Cucŭlĭo, Est (*vt Capitolinus docet*) genus pilei viatorum, quo capite obiecto, vagari nocte solent. {πιλός τις ταξιωτικός. GALL. Coqueluchon, ou chapeau ou couuerture de la teste pour la nuict. ITA. *Capello ò cappa portata in capo per la poggia ò oltramente.* GERMAN. ein nachthaub die man braucht so man wandert. HISPAN. *El papahigo ò capirote.* ANG. *An hoode.*} *Cato de Re rust. cap. 2.* videtur ostendere vestis rusticæ genus fuisse, qua operæ aduersus tempestatum iniuriam tegebatur. Quum tempestates (inquit) pluuiæve fuerint, videto quot dies, quæve opera per imbrem fieri potuerint, dolia lauari, picari, villam purgari, fines veteres sarciri, nouósque fieri centones cuculionésve familiam oportuisse sibi sarcire.

Cucŭlus, simplici c, & vnico l, scribendum est, & semper mediam producit, teste Erasmo in adagio Cuculus. {κόκκυξ. GALL. Cocu ou coucou. ITA. *Cuculio vgello.* GERM. ein gucket/guckauch. HISP. *Cuclillo aue.* ANG. *A cuckoow.*} *Horat. 1. Serm.* - cui sæpe viator Cessisset magna compellans voce cucullum. *Martialis* tamen penultimam corripuit. Quamuis per plures cuculus eantauerit annos. ¶ Est autem Cuculus auis notissima, quæ in aliarum auium nidis oua parit, quòd sciat se omnium auium generi esse odiosam, neque confidat pullos in suo nido tutò futuros. Quare non video quid Gallis venerit in mentem, qui adulteræ maritum Cuculum vocant, cui multò rectius Currucæ nomen conueniat, quæ aliena oua pro suis fouet. *Id certè in Asinar.* Cuculum vocat adulterum, quòd scilicet ex alienis vxoribus liberos gignat, quos mariti pro suis educent. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* At etiam cubat cuculus: surge amator, i domum, *Et paulò pòst*, Cano capite te cuculum vxor ex lustris rapit.

¶ Cuculus etiam piscis est, κόκκυξ. Huic vocalitas tribuitur, vt lyræ Chalcidi & apro. Similis est mullo atque hirundini cui corpus rubrum excepto ventre candido: rostrum incuruum atque acutum: Felle caret. *Vide* Lucerna.

Cucūllus, gemino l, Genus vestis est. {πιλός τις ταξιωτικός, τὸ κάλυμμα. GALLIC. Coqueluchon, ou vne cape que les femmes portent pour se couurir durant la pluye. ITAL. *Veste che ha il cappuzino, scarpozzo.* GERM. ein kleid mit einem guget oder kappen/ein kutten. HISPAN. *Capilla de vestidura, ò cogulla, el papahigo, ò capirote.* ANGL. *An hoode thas women weare in tyme of rayne.*} *Iuuen. Sat. 6.* Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos. Vnde constat monachos nostros malè vti hoc vocabulo Cuculla fœminini generis. Sunt qui accipiant pro nautico ac rustico tegmine, ad arcendas pluuias. *Columel.* Cultam vestitámque familiam magis vtiliter, quàm delicatè habeat, munitam diligenter vento pluuiaque: quæ cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis, vel sagis, aut cucullis. *Iuuenal.* Contentúsque illic Veneto duróque cucullo.

¶ Cucullus etiam pro tegmento papyraceo, quo pigmentarij vtuntur, sumitur. *Martial. lib. 3.* Vel thuris piperísque sis cucullus. [*Epig. 139. lib. 14.*]

Cucūllātus, a, um, Qui cucullo indutus est. {ὁ τὸ πιλίον ἐπικείμενος. ANGL. *Thath weareth such an hoode.*} *Colum. lib. 11. c. 1.*

Cucūmă, pen. prod. Vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum. {דוד *duab. τὸ καυκίσκιον, λέβης, ἄμπυξ.* GAL. Paellon. ITA. *Cuogoma di ferro ò di rame.* GERM. ein tessel. HIS. *Vaso de cobre, como caldera ò sarten.* AN. *A brasen pan to warme waterin.*} *Petron. Arbiter in Satyr.* Frangitur ceruix cucumæ, ignémque valescentem restinguit. ¶ Cucuma item appellatur tuguriolum exiguum in quo pauperiores habitabant. *Mart. lib. 10. ep. 79.* Torquatus nitidas Pario de marmore thermas Extruxit, cucumam fecit Oracilius. ¶ Budæus scribit Cucumam esse genus baculi ferrati. *Iurisc. on. ad legem Iul. de sicariis*, Sed & si claua percusserit, aut cucuma in rixa: quamuis ferro percusserit, tamen non occidendi animo, leniendam eius pœnam.

Cucumĕlla, diminutiuum, Vasculi genus quod à forma cucumeris nomen suum inuenit, ad eundem vsum ad quem & labra & crateres paratum. *Corinanus. Alphenus l. si quando ff. si serui. vend.* Et Scius in eo syluam seuisset, neque non labra, crateras, cucumellas positas haberet, &c.

Cucŭmer, siue Cucumis, pen. corr. cucumeris, siue cucumis in genitiuo, Herba est sarmentis prælongis humi tependibus, & in ramos vitis modo se diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore luteo, fructu oblongo, & vbi maturuerit, flauo, masculis quibusdam distincto, qui & ipse herbæ suæ cognominis est. {אבטיח *hisichchâ. σικύς ὁ πέπων.* GAL. Concombre. ITAL. *Cucumero.* GER. Cucumeren/ist ein frucht gleych den kleinen kurbssen. HISPA. *Cchombro.* ANGL. *A cucumer*} *Varro lib. 4. de lingua Latina*, autor est. Cucumeres à Curuitate dictos, quasi curuimeres. Vnde & Tortum Cucumerem vocat. *Virg. 4. Geor.* tortúsque per herbam Cresceret in ventrem cucumis.

¶ *Plinius* tria enumerat cucumerum genera, Laconicum, Scytalicum, & Bœoticum, *vide ipsum libro 19. cap. 5.* ¶ Cucumis etiam piscis est digiti crassitudine & longitudine, tuberculis aliquot asperis, veluti in cucumere terrestri paruo. Partes internas indiscretas habet *Plin. lib. 9. cap. 2.* Rerum quidem non solùm animalium simulacra esse licet intelligere intuentibus vuam, gladium, serras, cucumin verò colore & odore similem. *Vide lib. 32. cap. vlt.* ¶ Cucumis marinus Græcis φώκη: piscis est marinus alius à superiori & Colybdena, pressus aquam eiaculatur syphonis modo: Simillimus est cucumeri paruo figura solùm, non odore nec colore, oblongus est, quamuis angulis & superficiebus insignis, cuius digitalis crassitudo, longitudo minor digito, singuli anguli tuberculorum, in cucumeribus gemina serie exarantur. Color rufus est, corio tegitur vt tethya.

Cucūmis anguinus, siue syluestris, Herba est solo fructu à satiuo cucumere

cumere distans, quem multò minorem habet, glandibúsque longiusculis similem. {σικυος ἄγριος. Officinæ Cucumerem asininum appellant. Succum eius Elaterium vocant, ἀπὸ τοῦ ἐλαύνειν, hoc est, ab expellendo: siquidem & menses mulierum retentos expellit, & grauidis abortum facit. *Vide Plin. lib.* 20. *c.* 1.

Cucumĕrārium, locus cucumeribus cõsitus. {קִשָּׁה mikschâh. σικυών. GALL. Le lieu où croissent concombres. ITAL. *Luoco doue nascano cucumeri.* GERMAN. Ein ort da vil cucumeren gepflantzet sind. HISPANIC. *Ell cohombral.* ANGLIC. *A place planted with cucumers.*} *Cyprianus* pro tugurio custodiatum posuit. Solet enim fieri tugurium, in quo custos vigilanter obseruet ne cucumeres auferantur ex cucumerario.

Cucumis, is, Genus piscis ex genere concharum, *cuius meminit Plin. lib.* 33. *capite* 11. Est etiam cucumis ornamentum ex aurichalco, in modum lancis factum, quod habenis affigitur, loríue, quæ ab armis pendent, atque pectore equorum. Alias pro vase *apud Martialem.*

Cucurbĭta, Herba hortensis est notissima, etiam hodie in officinis nomen retinens, fructus magnitudine omnes tùm arborum fœtus exuperans, κολοκυνθη. GAL. Vne courge. ITA. *Zucca.* GERMA. Ein kurbs. HISPA. *Calabaça.* HISP. *A gourde.* } *Plin. lib.* 11. *c.* 5. duo eius facit genera, Plebeium, quod humi repit: & Camerarium, facili flexibilique ramorum curuitate tecta, pergulas & testudines operiens. Verba eius sunt hæc, Cucurbitæ duo prima genera, Camerarium, & Plebeium quod humi repit. In priore mire tenui pediculo libratur põdus immobile auræ. Hæc omnimodo fastigiatur, vaginis maxime vitilibus, coniecta in eas, postquam defloruit. Crescit qua cogitur forma, plerumque & draconis intorti figura: libertate verò pensili concessa, iam vna est nouem pedum longitudinis. *Hæc ille.* ¶ Aut cucurbitæ florem aut cucurbitam, ἢ κράνον, ἢ κολοκυνθην. Id perinde valet quasi dicas, Aut mortem, aut vitam: Aut lucrum, aut damnum: Aut victoriam, aut contrà. ¶ Græci cucurbitæ florem κράνον appellant. Incertum vtrum mox euanescat, an cucurbitam sit pariturus.

¶ Cucurbitas lippire, κολοκυνθας λαμπρᾶν. In cæcutientes ac stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ætatis vitio desipiscunt. ¶ Cucurbita senior, κολοκυνθα πρεσβυτερα. *Suidas & Zenodotus pro adagio referunt: citatur ab Athenæo libro tertio.* Hinc ductum prouerbium, quòd cucurbita vndique turgeat integra, nec rimis hians, vermiculis obnoxia. ¶ A fructus huius similitudine *apud Celsum lib.* 2. *cap.* 11. Cucurbitam & per diminutionem Cucurbitulam, eam appellari legimus, quæ nunc vulgo *Ventosa* dicitur. Prima enim huiusmodi vascula ex cucurbitis fiebant. Ait enim, vsus Cucurbitulæ præcipuus est, vbi non in toto corpore, sed in parte aliqua vitium est. *Ibidem*, Cucurbitularum duo sunt genera, Æneum, & Corneum: ænea, altera parte patet, altera clausa est: cornea, altera parte æque patens: altera foramen habet exiguum, &c. *Iuuen. Satyr.* 14. vacuúmque cerebro Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærit.

Cucurbĭcula, *Vide* CVCVRBITA.

Cucurbĭtīnus, adiect. vt Cucurbitina pyra dicimus, & Cucurbitinas ficus, ob cucurbitæ similitudinem. κολοκυνθινα. *Cato de Re rust. capite* 7.

Cucurbĭtārium, rij, Locus in quo seruntur cucurbitæ. {ANGL. *A place wherein gourdes grawe.*}

Cucurbĭtārĭus: Amator cucurbitarum. φιλοκολοκυνθης.

Cucūrĭo, secunda longa, Gallorum proprium est. {κοκκύζω. GALLICE, Coqueter, comme quand le coq appelle les poules. ITAL. *Fare il verso del gallo.* GERMANIC. Kanteren oder gluggen wie ein han. HISPANIC. *Cararear el gallo.* ANGLIC. *To cock, or crielik a cock whoen he gathereth the hennes.*} Autor carminis de Philomela, quod falsò Ouidio ascribitur, Cucurire solet gallus, gallina gracillat.

Cūdo, is, cudi, non cusi (vt quibusdam videtur) supinum facit, cusum, vnico s: vt Excudo, excudi, excussum, est ab excutio *Virgil. l. Æneid.* Ac primùm silicis scintillam excudit Achates. Vbi *Seruius* Excudit, id est, feriendo elicit: nam Cudere, ferire est. {אור ישר charásch. κοπτω, κολαπτω, τυπτω, χαραττω. GALL. Batre, fraper, forger, imprimer sur metail. ITA. *Battere, stampare, coniare.* GERM. Schlagen/schmiden. HISPAN. *Herir, imprimir, cuñar.* ANGL. *To strike as smithes doe.*} vnde & Incus dicitur, quòd illic aliquid cudamus, id est, feriamus. ¶ Cudi pecunia dicitur, quum illi signum principis vel reipublicæ imprimitur. *Terentius in Heaut.* Argentum cudo, quod tibi dem. [Hinc *Plaut.* Oculis multa misera cuditis: *Plaut. Capt. sc.* 1. *a.* 2.]

¶ Passiuum protulit idem *Teren. in Eunuch.* At enim in me isthæc cudetur faba, quod est, in me hoc malum recidet, in me hæc vindicabitur culpa. Metaphora ducta est ab area, in qua fabæ triturantur, hoc est, illiquis suis excutiuntur. Ibi enim, quamuis faba præcipuè cudatur, tamen omnes ictus in aream recidunt. Huius composita sunt Accudo, Excudo, Incudo, Procudo, & Recudo, quod est iterum cudo. *Varr.* Vt hi solent, qui vera metalla recudunt. Habent autem hæc omnia penultimam producta.

Cūdo, onis, mascul. gen. Significat capitis tegumentum ex corio confectum, quo vice galeæ vti solent. ANG. *An hoode of leather.*} *Silius lib.* 16. Scipio contorquens hastam, cudone comantes Disiecit crines.

Cuiās, cuiatis, {πολιτης. GAL. De quel pays? ITA. *Di qual patria? di qual natione? di qua festa?* GERMA. Von wannem bistu welches? tangs bist du? HISP. *De que tierra ò vando?* ANGL. *Of what cuntres?*} Vnde & non tantum patriam, gentem, nationémque innuit (*vt apud Cic. lib.* 5. *Tuscul.* Socrates quidem quum rogaretur, cuiatem se esse diceret, Mundanum, inquit. Totius enim mundi se incolam & ciuem arbitrabatur) sed etiam partes & sectam: vt, Cuiates philosophi vos estis: Stoicine, an Epicurei? Sic nostras & Vestras *Cicero*, Non solùm etiam ista vestra oratoria. sed & hæc etiam leuia nostratia. Dicitur & Cuiatis communi genere: vnde *apud Plaut.* frequenter legitur, Cuiatis est? id est, cuius patriæ & gentis. *Accius Telepho, vt citat Nonius*, Qui neque cuiatis esset, vnquam potuimus, multa rogantes, scire. [*Gell. cap.* 30. *l.* 15. Cum quæreretur Petoritum, quali forma vehiculum cuiatísque linguæ esset. *Plaut. Men. sc.* 2. *a.* 2. Rogant Cuiatis sit ea nauis. *Plaut. Curc. sc.* 1. *a.* 3. Cuiatis? Ab Theraponti gonq mi lite?]

Cuius, cuia, cuium, adiectiuum est per tria genera declinabile, id est, cuius, {τινος ἐστι. GALL. A qui est? ITAL. *Di chi?* GERMA. Welches/oder wes? HIS. *De quien?* ANGL. *Vhois, to whome belongeth it?*} vt Meus, mea, meum. Refertur autem ad personam possessoris. *Virgilius Eclog.* 3. Dic mihi Damœta, cuium pecus? an Meliboei? *Terent. in And.* Cuium puerum hic apposuisti? dic mihi. *Idem in Eunuch.* Quid virgo, cuia est? *Plaut. in Curc. sc.* 1. *a.* 2. Cuiam vocem audio? [Cuia vox sonat procul? *Plaut. Curc. sc.* 2. *a.* 1. *& pseud. sc.* 4. *a.* 2. *& sc.* 4. *a.* 4. Is, cuia res est, id est, reus. *Gell. c.* 22. *l.* 1. In ipso vertitur cuia res, non meo vnde petitur (De negotio non forensi.) *Idem cap.* 19. *lib.* 2. Cuium erit ei reddes. *Gell. c.* 4. *lib.* 3.] ¶ Pro eodem interrogatur per Cuius, genitiuum à Quis, quæ, quod, vel quid: an quem respondetur etiam in eodem casu, præterquam in possessiuis tàm pronominibus, quàm nominibus. Vt quum quærimus, Cuius est vestis? respondemus mea, vel herilis. Cuia res est. *Cicer. 3. Verrem.* Vt optima conditione sit is, cuia res sit, cuium periculum. ¶ Cuia interest, *Cicero pro Murænæ.* Ea cædes potissimum crimini datur, ei cuia interfuit, non ei cuia nihil interfuit. ¶ Antiquitus Quoius scribebatur: vt in emendatis *Plauti* exemplaribus.

[Cuicuimodi, *Gell. c.* 4. *l.* 3.]

Cūiūsmodi, Vox est indeclinabilis composita ex duobus genitiuis, Cuius, à quis, & Modi, à modus. {ποιου τινος, ὁ ποιος τις. GALL. De quelle sorte, ou de quelque sorte. ITAL. *Di qual manera.* GERM. Auff welche gattung/welcherley. HISP. *De qui en manera.* ANGL. *Of what sorte.*} Ponitur autem relatiuè, infinitè, interrogatiuè, & etiam admiratiuè. *Plautus in Menæch.* Cuiusmodi homines erant? E. Ego, & Menæchmus, & parasitus eius. [*Idem Plaut. in pseud. sc.* 4. *a.* 2. Defrutum, mel, cuiusmodi? *Idem in Mil. sc.* 4. *a.* 1. Cuiusmodi hi homines erunt (id est, quam edaces.) *Idem Men. sc.* 2. *a.* 4. Res quæritur non cuiusmodi res clueat.] *Et aliter apud Cic. 2. de Inuent.* Quod si hæc cùm summè inutilia, tum multo turpissima sint lege cuiusmodi sit, in præsentia conseruari à iudicibus, id est, *En la sorte qu'elle est.*

¶ Pro eodem dicimus, Cuiusmodicunque. *Cic. pro Cluen.* Nam illud me non præterit, cuiusmodicunque mater sit, tamen iudicio filij de turpitudine parentis dici vox oportet: id est, *Quelle qu'elle soit.* Id Sallustius diuisim, enuntiauit, Neque solum ciues, seu cuinscunquemodi genus hominum, quod modò bello vsui foret, &c.

Cūlcĭtra, pen. corr. Non stragulum est, quo dormientes integimur, vt quidam perperam tradiderunt: sed potius id quod plumis, tomento, floccis, aliaue materia fultum, dormituris substernitur: puluinus, lectulus. {ἐφεστρον, στρωμνη. GALLIC. Coutil de lit, vn lit de plume, de bourre, ou de laine. ITAL. *Letto coltra, materazzo.* GERMAN. Ein bett/ein polster/oder pfulwen mit federen auß gefult. HISPA. *Colcedra, colchon, colcha.* ANGL. *The tike of a bed, a flockor woll bed.*} Nomen autem habet à calcando, siue inculcando, quod calcibus, hoc est, pedibus inferciatur. *Cic. 4. Tusc.* Eripiamus huic ægritudinem, quo modo collocemus in culcitra plumea, psaltriam adducamus. *Idem ad Attic. lib.* 13. Nam Sitius culcitras non habet. [Culcitra in terra iacet: Ego in culcitra, *Senec. epist.* 78. Deinde loquitur de stragulo & operторio.] *Iuuenal. Satyr.* 5. Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto, Vna simus, ait.

[Culcitrosus Diomedes *lib.* 1.]

Culcitŭla diminutiuum. {{στρωμιδιον, μικρὸν στρωμα. GAL. Vn petit coutil, vn petit lit de plume. ITA. *Picciola coltra ò matterazzo.* GERM. Ein bettlin/ein pfulwey. HISPAN. *Pequña colcedra.* ANGL. *A litle tike of feather bed.*} *Plautus Mostell.* Is me suam quidem pol oprat culcitulam.

Culcitŭla, Fasciculus quidam ligneus in sacris dicebatur. *Festus.*

Culeŏla, Sunt cortices nucum viridium, similitudine culeorum, quibus oleum, aut vinum continetur. *Hæc Festus.*

Culĕst, pro cuias est, aut qualis est, veteres vsurparunt. *Plautus in Amphitr.* Condignum ædepol domum, culest qui donum dedit. *Ex Nonio.*

Culeus, {σακκος, ἀσκος. GA. Vn sac ou vaisseau de cuir. ITAL. *Sacco.* GER. Ein sack/ein lãdersack. HISP. *Saco, la odrina.* ANGLI. *A sacke of leather.*} vel etiam Culĕum, nentri generis, vel (vt alij scribunt) Culleum gemino l, Vter, siue saccus ex lino, vel cannabe, vel corio factus, ab occulendo, id est, claudendo. Eo vtimur ad portanda frumenta. *Plin. lib.* 7. *capit.* 20. Iunius Valens meruit in prætorio diui Augusti centurio, vehicula cum culeis donec exinanirentur, sustinere solitus. [Nisi culleis mihi deportetur oleum cras faxo culleo deportere in pergulam. *Plaut. pseud. sc.* 2. *a.* 1.] ¶ Factus est etiam Culeus pœna parricidarum. Nam parricidæ sanguineis virgis verberati, in culeo cum cane, simia, gallo, & serpenti inclusi mari iniiciebantur. Vnde *Iuuenalis*, quis tam perditus vt dubitet Senecam præferre Neroni? Cuius supplicio non debuit vna parari Simia, nec serpens vnus, nec culeus vnus. ¶ Vnde culeo dignum prouerbialiter dicimus de homine enormiter scelerato. ¶ Est & Culeus mensuræ viginti amphorarum capacis, vel quadraginta vrnarum, vt est apud *Plin. lib.* 24. *capite* 4. *& Columellam libro* 3. *capite* 3. ¶ Hinc Sesquiculeare Solium, *apud Columellam*, est triginta amphoratum, quasi culeum & dimidiatum.

* Culearis, & hoc culeare. vt Culeare dolium, quod capit culeum. *Cato in capite* 112. Vbi hauseris de mari, in culeare dolium infundito.

Culex, {κωνωψ. GALLI. Mouscheron, tout petit ver ayant aisles. ITAL. *Zanzara.* GERM. Ein mugg oder bram. HISP. *Mosquito.* ANGLIC. *Agnat or flye.*} Vermiculus paruus, alatus: de cuius natura *vide Plin. lib* 11. *cap.* 2. *Plaut. in Curc. sc.* 2. *a.* 4. Vt muscæ, culices, pedésque, pulicésque & cimices. Culicem Elephanti conferre, κωνωπα ἐλεφαντι συ-

μβάμαι, dicuntur, qui minima maximis comparant, *Libanius ad Catilum.*

Culigna, κυλίχνη. Potorium vas, *teste Festo. Cato c.132.* Ioui dapali culignam vini quantum vis polluceto. *Idem alibi*, Culignam in fœno græco ponito, vt bene oleat.

Culinæ, loca quędam publica in suburbanis dicebantur, in opum destinata funeribus: *vt ait Aggenus in libro de limitibus agrorum.*

Culina, pen. pro. *vt Varro de vita populi Romani scribit*, dicta est ab eo, quòd ibi colebant ignem locupletiorem domus. { μαγειρεῖον. GAL. Cuisine. ITA. *Cucina.* GERMANIC. Ein kuche. HISP. *Cozina, lugar de cozinar.* ANG. *A kitchim.* } *Plaut. in Cæs.* Senex in culina clamat, hortatur coquos. *Iuuenalis* continens pro contento posuit, scilicet pro cibis coctis, quum inquit, sequitur sua quenque culina. [Coqui focos ipsos in mensam transferunt, cœnam culina sequitur. *Senec. epist. 79.* In culinam congessit HS millies Apicius. *Senec. cap. 10. de Consol. ad Elb.* Exi culina mastigia. *Plaut. Mostel. sc. 1. a. 1.* Exi nidor è culina, quid lates?]

Culinārius, { μαγειρικὸς. & Culinor, aris, quod est Culinam exerceo, μαγειρεύομαι.

Culmĕn, Vertex, fastigium. { גב *ghāb* חרשׁ *harósch* κέρας, τὸ GAL. Le feste & sommet d'vne maison, le haut, le coupeau, la pointe. ITAL. *Colmo, tetto sommita d'alcuna cosa.* GER. Ein gipfel eines hauses/die first eines strawtachs. HISPAN. *Cumbre de cosa alta.* ANG. *The toppe or highe of a thing, the rid ge of an house.* } Ab antiquis culmina dicta sunt tecta, quia ædificia è culmo, id est, paleis è messibus collectis, contegebant. *Virgil. 1. Ecl.* Pauperis & tuguri congestum cespite culmen. *Ibidem*, Et iam summa procul villarum culmina fumant. *Plaut. Trin.* In Capitolio, quo in culmine astat summo. *Plin. lib. 9. c. 35.* Principium ergo, culménque omnium rerum pretij, margaritæ tenent. ¶ Culmen pro Culmo, siue stipula. *Ouid. 4. Fast.* Sanguis equi suffimen erit, vitulique fauilla: Tertia res, duræ culmen inane fabæ.

Culmŭs, Frumenti calamus, à radice vsque ad spicam: dictus quòd calatur: vnde olim & Columus dicebatur, sicut & Columen primò quod postea Culmen. Varro tamen culmum dictum putat tãquam culmen, quòd in summo campi nascuntur culmi. { קנה *kanéh* אביב *abíb* καλαμος, ὁ στάχυς. GAL. Chaume, chalumeau, ou tuyau de blé ou d'auoine ou de semblables. ITA. *Gamba del frumento.* GERM. Ein halm oder stengel an dem korn/gersten. HISPAN. *La caña del trigo.* ANG. *The stemme or strawe of corne frome. the roote to the eare.* } *Virgil. 1. Georg.* ne grauidis procumbat culmus aristis. *Ibidem*, culmúmque leuem stipulasque volantes. *Vbi Seruius*, Culmus dicitur ipse calamus: stipulæ verò, folia quæ ambiunt culmum. ¶ In culmo arare, ἐπὶ καλάμῳ ἀρόω dicuntur qui labore nunquam intermisso vim mentis exhauriunt: aut qui nunquam desinunt ab amicis petere quod dent. Sumpta metaphora à nimium auidis agricolis, qui segetem non patiuntur vnquam interquiescere: sed assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe nouam ingerentes sementem. *Suidas citat ex Lysia.*

Culpa, Causa meritum, crimen. { אשם רבה *aschám* דבה *dibbáh.* αἰτία. GAL. Faute, coulpe, offense, blasme. ITA. *Colpa.* GERM. Die schuld einer mißhandlung. HISP. *Culpa de algun malhecho.* ANG. *An offence, faulte, or blame.* } *Plautus in Epid.* Mihi vt ignoscas, si quid imprudens culpa peccaui mea. [Serui qui, cum culpa carent, metuunt, ij sunt heris vtibiles. *Plaut. Men. sc. 6. a. 5.* Vsus ædium deterior haud fabri culpa. *Plau. Mostell. sc. 2. a. 1.* Nam mea sit culpa, quod egomet contraxerim. *Plaut. Amph.* Homo culpam admisit in se. *Plaut. Aul. sc. 6 a. 4.* Non totam possum ostendere culpam: sed partem criminis error habet. *Ouid. Eleg. 5. lib. 5. Trist.* Si mora culpa est, ego sum maturior illo. *Ouid. 13. Metam.* Culpa delecti. *Cic. pro C. Rabir.*] *Idem in Mercur.* Dij sciũt, culpam meam istanc non esse vllam. *Cicero primo Officior.* Ne maior pœna, quàm culpa sit, cauendum. Iurisconsulti duo faciunt culparũ genera, Latam, & Leuem: Latam culpam appellantes dolum præsumptum: Leuem verò negligentiam, quum scilicet eam diligentiã in rebus alienis nõ præstitit, quam prudens pater familiãs solet. Culpæ nomen generale est, dolúmque comprehendit non quidem verum, sed præsumptum. Nam si in materia culparum, quam nemo diligentiùs tractauit doctissimo nostro Zasio, vero dolo locus esset, iam culpam nominare quid attineret? *l. si idem, C. de codicil. vul.* [Culpa pro adulterio: *Virg. 4. Æneid.* Coniugium vocat, hoc prætexit nomine culpam. Viri sæpe haud culpam abstinent. *Plaut. Men. sc. 2. a. 1. Idem in Amphit. & Aul. Item* pro pœna: vt fateor me peccauisse, & me culpam commeritum, id est, pœnam. *Plaut. Aul. sc. 6. a. 4. Item Ouid. Eleg. 1. l. 4. Trist.*]

[Culpabile. *Apaleius Apol. 1.*]

[Culpatius. *Gellius c. 7. li. 11.* Culpatius hoc est.]

Culpo, as, are, Culpæ do, culpæ alicuius tribuo, in culpa pono, reprehendo. { חוב *chōjáb* גדף *ghiddóph.* αἰτίασις, καὶ ψόγος. GAL. Blasmer, reprendre. ITA. *Incolpare.* GER. Beschuldigen/oder schälten. HISP. *Culpar algun malhechor.* ANG. *To blame, rebuke, or laye the faulte vpon.* } *Plaut. in Bac.* Illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali. *Idem Asin.* Neque quæ rectè faciunt culpo, neque quæ delinquunt amo. [*Plaut. Curc. sc. 2. a. 4* Qui constitit, culpant eum. *Et pseud. sc. 2. a. 3.* Qui ea culpes condimenta, Culpari: *Suet. in Cæs. c. 72.* Vt peragas mandata liber culpabere forsan. *Ouid. Eleg. 1. lib. 1. Trist.* Laudari vel falso malim, quàm vero culpari. *Plaut. Mostel. sc. 3. a. 1.*]

Culpātio, verbale, reprehensio. { גדוף *ghiddúph.* ὀνειδισμός, καὶ ψόγος. GALLI. Blasme, reprehension, reproche ITA. *Biasmo, riprensione.* GERMANI. Beschuldigung. HISPANIC. *Culpa, reprehension.* ANGLIC. *A blaming, rebuking.* } *Gell. lib. 10. c. 12.* Ne ipsi quoque culpationes huiusmodi mereantur.

Culpito, as, are, frequentatiuum. { σύνηθες αἰτιᾶσθαι. GAL. Blasmer souuent. ITALIC. *Biasmar spesso.* GERM. Offt schälten/oder beschuldigen. HISPAN. *Culpar muchas vezes.* ANG. *To rebuke and laye the fault or one often.* } *Plaut. in Cistel.* Verum haud metuo ne iusiurandum nostrum quisquam culpitet.

Cultĕr, Dicitur omne instrumentum quo aliquid scinditur. { מרב *cherēb* סאכלת *maachéleth* סכין *sachchin* μάχαιρα. GALLIC. Cousteau. ITA. *Coltello.* GERM. Ein messer. HISP. *Cuchillo.* ANG. *A knyfe.* } *Plin. Epid.* acutum cultrum habeo. Qui seni exenterem marsupium. Vnde culter tonsorius, dicitur nouacula, qua tonsores barbas radunt. *Cicer. 2. Offic.* de Dionysio superiori loquens, Qui cultros tonsorios metuens, sibi candente carbone adurebat capillum.

¶ Item Culter venatorius, dicitur Venabulum, vel potiùs ferramentum venabuli. ¶ Culter etiam dicitur vomer aratri, quo terra priusquàm proscindatur, secatur, futurísque sulcis vestigia præscribuntur. *Autor Plin. lib. 18. cap. 18.*

¶ Sub cultro linqui, prouerbiali figura dicitur, qui in præsentaneo periculo deseritur. Sumpta metaphora à victima, quæ iamiam feriendа, sub cultro esse dicitur.

Cultēllus, diminut. { πρὸς μάχαιρα. GAL. Petit cousteau, cousteler, ganiuet. ITAL. *Picciolo coltello.* GERM. Ein messerlin. HISP. *Pequeño cuchillo.* ANGL. *A litle knyfe.* } *Iuuenal.* Salrantem spectans & chiromanta volanti Cultello. Purgare vngues cultello, *Horat. 1. Epist.*

Cultellārĕ, verbum antiquum fuit: *de quo sic Frontinus in lib. de limitibus*, Cultellandi ratio quæ sit, sæpe quæritur, cuius præmensi soli spatium consummamus, & illam cliuorum inæqualitatem planam esse cogimus, dum mensuræ lateribus inseruimus. Cultellamus ergo agrum eminentiorem, & ad planiciem redigimus. Cultellamus etiam lapis dicitur, vt est apud Hygenum, qui pentagoni recipit rationem.

Cultellātus, a, um, Formam cultelli habens. { שנין *schanún.* μαχαιροειδὴς. GALL. Aigu & trenchant en façon de cousteau. ITA. *Che ha forma di coltello.* GE. Wie ein messer gemacht. HIS. *Lo que tiene forma de cuchillo.* ANG. *Egded lik a knyfe.* } vt, Dorsum cultellatum. *Plin. lib. 32. c. 2.*

Cultrātus, a, um, { μαχαιροειδὴς. *Idem*, vt Cultratus mucro, qui scindit velut culter. *Plin. l. 13. c. 4.* Folia cultrato mucrone.

Cultrārius, Minister qui victimam cultro immolat: qui alio nomine dicitur Victimarius. [Puto, qui cultros subiiciunt. *Virg. 6. Aen.* Supponunt alij cultros.] *Suet. in Calig.* Admota altaribus victima, succinctus poparum habitu, elato alte malleo cultrarium mactauit.

Cultio, **Cultus**, **Cultura**, **Cultor**, **Cultrix**, *Vide* COLO.

Culullis, Calix fictilis quo in sacris vtebantur Pontifices, & Vestales virgines, testibus Porphyrione & Acrone. ¶ Accipitur & pro vrceolo. *Horat. in Arte*, Reges dicuntur multis vrgere cululli s, Et torquere mero, quem perspexisse laborant. *Idem 1. Carm. Ode 31.* Diues & aureis Mercatores exiccet cululli s Vina Syra rep. &c.

Cum, Præpositio copulatiua, quæ ablatiuo solet coniungi notanti societatem & coniunctionem, Summa cum beneuolentia, summa cum hilaritate illum excepi. { עם *im.* σὺν, cum genitiuo. GAL. Auec. ITAL. & HISP. *Con*, GERM. Mit. ANGL. *Mith.* } Cum Socrate profectus sum. [Cum aliquo facere (id est, eius partes sequi. *Gell. cap. 22. lib. 15* Stultè marsupium cum argento ei credidi. *Plaut. Menæ sc. 1. a. 5.* Magno cum malo tuo. *Asinar. Plaut. sc. 4. a. 2.* Cum cruciatu ni apparet tuo. *Plaut. Amph.*] ¶ Aliquando accipitur pro contra, ἀντί vt, Cum hoste pugno. [Quærebat pro quo, & cum quo pugnarent *Velleius.* Cum vino fertur, (id est vini plenus.) *Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.* Aliquando vacat, vt laudem cum sanguine penset. *Ouid. 13. Metam.*]

¶ In compositione vero postposita inuenitur: vt, Mecum, Tecum, Secum, Quicum, Quibuscum. ¶ Aliquando aduerbium est, & accipitur pro Quando. { ὁπηνίκα. GALL. Quand, veu que, iaçoit, combien que. ITAL. *Conciosia.* GER. Dwann. HIS. *Quando.* } *Virg. 3. Eclog.* Quum faciam vitula pro frugibus, ipse venito. *Cic.* Non nihil me consolatur, quum recordor quanta me complecteris beneuolentia. Iungitur modo indicatiuo: vt, Quum dico. [Sed quum cogito & quum in mentem venit. (GAL. mais quand i'y pense) *Plaut. amphit.* Homunculi quanti sunt cum recogito. *Plaut. Capt. prolog.*] Quum dicebam, Quum dixi, Quum dicam. Modò subiunctiuo: vt, Quum dicerem. [Interdum pro Ex quo Septimus mensis est cum in hasce ædes nemo pedem intulit. *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 2.*] ¶ Interdum accipitur pro Dum, ἕως. *Cic.* Quum me in Africam contulissem. ¶ Interdum pro Quamuis, & exigit post se Tamen, iungitúrque subiunctiuo. *Cic. pro Deio.* Quum in omnibus causis grauioribus initio dicendi commoueri soleam, tamen in hac multa ita me perturbant. ¶ Aliquando pro Quoniam, vt causam denotet: & similiter subiunctiuo iungitur: vt, Quum inueniam Latinos proprio sermone hæc parum attigisse, conatus sum pro viribus. [Sed cum adhuc odos, nasо obsequutus es meo, da vicissim gutturi meo gaudium. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 1.* GALL. Puis que. Cum diluculo. *Plaut. Amphitr.* Egóne abs te abij hinc hodie cum diluculo. Item cum Ex templo vide extemplo.]

¶ Iungitur quandoque Cùm & Tùm, τότε τότε: quæ licet idem ferè significent, diuerso tamen modo ordinantur: nam in Cùm est quiddam minus, in Tùm quiddam maius: & hoc duobus modis fit: vt aut generale præcedat, & sequatur speciale: aut ambo sint specialia. Primo modo sic: *Quintilianus*, Quod cum omnibus confitendum est, tùm nobis præcipuè, qui rationem dicendi à bono viro non seiungamus, id est, omnibus multùm, mihi autem maximè. Altero modo: *Idem*, Quod opus Marcelle victori tibi dicamus: quem cùm amicissimum nobis, tùm eximio literarum amore flagrantem, dignissimum hoc mutuæ in nos charitatis pignore iudicamus: id est multum propter amorem tuum in nos, plus tamen propter amorem literarum. ¶ Aliquando etiam Cùm & Tùm coniunctiuo iunguntur. *Cicero Curioni libr. 2 Epistol.* Graui teste priuatus sum amoris erga te mei, patre tuo clarissimo viro: qui cum suis virtutibus, tùm vero te filio superasset omnium fortunas, si te ante vidisset, quàm è vita discederet. ¶ Quando autem fit sub duobus verbis, fieri debet sub eodem modo & tempore. *Cic. Attic. lib. 1.* Itaque cùm meus me mœror quotidianus conficit, tùm verò hæc addita cura vix vitam mihi reliquam facit. Quanquam etiam interdum diuersorum modorum & temporum verbis iuncta inueniuntur. *Idem eidem lib. 2.* Quod cùm semper antea intelligerem, tum verò proximè iudicaui. *Idem in principio libr. 1. de Nat. deorum.* Cùm multæ res in Philosophia nequaquam satis adhuc sint explicatæ, tùm difficilis Brute

re(quod tu minimè ignoras)quæstio est de natura deorum. ¶Ponitur quandoque Tùm sine Cùm, geminatum, vel triplicatum in rebus paribus. *Quintil.* Nec indignatur Herodotus æquari sibi Titum Liuium,tùm in narrando miræ iucunditatis, clarissimíque candoris, tùm in concionibus,suprà quàm enarrari potest,eloquentem:ita dicuntur omnia tùm rebus, tùm personis accommodata. ¶Ponitur nonnunquam Tùm pro aliquando,ποτὲ μὲν,ποτὲ δέ, & sic ferè geminatum.*Cicero*, Tùm hoc,tùm illud arguc,id est, modò hoc,modo illud ¶Quandoque pro tunc, πότε *Virg.*8.*Æneid.* Tùm primùm nostri Cacum videre trementem.

¶Quandoque est aduerbium ordinis,pro Deinde,εἶτα.*Virg.*6.*Æneï.* ipse atri velleris agnam Æneas matri Eumenidum magnæque sorori Ense ferit, sterilémque tibi Proserpina vaccam : Tùm Stygio regi nocturnas inchoat aras.¶Quandoque pro præterea. *Terent.in Prologo Eunuchi* , Si quisquam est , qui se studeat placere bonis Quam plurimis, & minime multos lædere, In his poeta nomen profitetur suum. Tum si quis est qui dictum in se inclementiùs Existimet esse &c.Sunt qui ita distinguunt,vt quando præpositio est, cum c, scribi debeat:quando autem aduerbium seu coniunctio, cum q. Sed quæ ratio non sit satis ponderosa, iam doctorum vsus obtinuit, vt potiùs cum c, semper scribatur : quare vnusquisque prout voluerit scribat. Antiquitus,quum aduerbium erat,Quom scribebatur.

¶Cum alter,vna particula, antiqui pro cum altero vsurpabant, breuitatis gratia: *vt annotauit Festus.* ¶ Cum dicto,significat statim post verba,& vix dum finito sermone,ἅμα λόγωι,σὺν τῷ λόγῳ. *Apul.*Et cum dicto sutili centunculo faciem suam iamdudum punicantem, præ pudore obtexit.* Cum eo,pro Ea lege.*Columel.lib.*5.*cap.*1.Obsequar voluntati tuæ, cum eo,ne dubites id opus magis geometratum esse, quàm rusticorum. *Celsus lib.*3.*cap.*22.*de tabe*, Si nihil reliqua proficiunt,sanguis mittendus est,sed paulatim,quotidiéque pluribus diebus, cum eo vt cætera quoque eodem modo seruentur.

¶Cum imperio esse,ἐν ἀρχῇ εἶναι,dicebatur,cui nominatim demandabatur à populo imperium. ¶Cum potestate esse dicebatur, qui alicui negotio à populo vel Senatu præficiebatur: vt cui annonæ cura mandabatur,aut qui Imperatori legabatur. Itaque distinguuntur *in l.*7.*&* 10.*D.de v. public.* ¶Cum populo agere, est rogare quid populum quod suffragiis suis aut iubeat,aut vetet.Concionem autem habere,est verba facere ad populum sine vlla rogatione, *Gell.lib.*13.*ca.* 14. ¶ Cum sacco adire,est postulare,vt sibi è vestigio atque eodem temporis puncto pecunia soluatur.*Paul.de solut.* Quod dicimus in eo hærede, qui fideiussori testatoris id, quod ante aditam hæreditatem ab eo solutum est , debere statim soluere cum aliquo scilicet temperamento temporis intelligendum est, nec enim cum sacco adire debet. *Ex Hotomano.* ¶Cum patribus agere,est ad Senatum referre. *Bud.in Annotat.posterior.* ¶ Quum iustæ ætatis factus fuerit, Quum perfectæ ætatis fuerit , Quum adoleuerit,de annis 14. completis intelliguntur.Alberic.locos indicat. ¶Cummaximè, ὅτι μάλιστα,vehementissimè,vehementiùs quàm alias vnquam.*Cic.pro Cluent.* Mater, quæ multos iam annos , & nunc cum maximè tùm Pamphilus, Cùm pater,vxorem vt ducat orare cœpit.

¶Cùm partim,veteres dixêre,pro partim. *Cato*, Ibi pro scorto fuit in Cubiculum,surrectitauit è conuiuio quum partim illorum iam sæpe ad eundem modum erat.*Vide ea quæ ex Gellio annotauimus in dictione* PARTIM.

¶Cumplurimum vna dictio pro ad summum.*Suet.in August.* c.78. In lectum inde transgressus, non amplius cumplurimum , quàm septem horas dormiebat.¶Cumprimis,Significat in primis,εἰς τὰ πρῶτα.*Cicero* 3.*Verr.* Homo domi suæ cumprimis locuples. *Apul.* Hic cumprimis nobilis ac facundus. Cumprimè , olim dicebatur pro cumprimis. *Q.Quadrigarius*, Nam M. Manilius,quem Capitolium seruasse à Gallis nuper ostendi, cuiusque operam cum M. Furio Dictatore apud Gallos cumprimè fortem Respub.sensit,&c.

¶Cum stomacho aliquid facere dicimus, hoc est,cum indignatione siue fastidio. κατὰ στόμαχον. ¶ Cum tempore,cum mora,& spatio temporis,χρόνῳ. * Tempus cùm. *Plaut.Bacchid.*Iam aderit tempus,cùm sese etiam ipse oderit.*Cic.*2.*Offic.* Nondum centum & decem anni sunt quum de pecuniis repetundis à L. Pisone lata lex est.

¶Cum venia tua dicimus,hoc est pace tua, & te permittente, συγχωροῦντός σου.

CYMA, κῦμα, Vrbs Æolidis ex aduerso Lesbi sita. Æolicarum vrbium maxima & optima,& ferè metropolis cæterarum ciuitatum,quæ numero erant circiter xxx. Ab hac ciuitate cognominata est Sibylla Cumæa κυμαία , quam aliqui à vicinitate loci Erythream appellarunt:quæ profecta in Italiam,multa de Romanis vaticinata est.Item patria fuit Ephori, viri doctrina clari, & Isocrati Oratori familiaris, præterea & Hesiodi poetæ,qui patrem suum, relicta Æolica Cuma, in Bœotiã migrasse dicit. *Plut. de eo in Sympositis multa,& Suid.Steph.* ¶Cuma Æolica ante Lesbum sita nomen habet à Cyme. Amazonium dicta est : gentile κυμαῖος (κυμαῖος autem ab vrbe Italiæ fit) Hæc & Lesbus stoliditatis notantur. Est & alia Phriconitis dicta, φρικωνίς. Quarta Elidis. Quinta Eubœæ & Pamphiliæ. Item insula propè Siciliam, *Steph.* Huius oppidi incolæ, Cumæi,κυμαῖοι,dicti sunt,qui stupiditatis nomine male audierunt.Olim enim vulgatũ erat in tota Asia prouerbium,Cumæi sero sapiunt,οἱ Κυμαῖοι ὀψὲ σοφίζονται κυμαῖοι. De cuius origine duæ afferuntur sententiæ. Sunt enim qui dicant,Cumæos quum ad mare vrbem opportunam haberent , & tamen nullum ex ea reciperent prouentum , vix demum trecentesimo anno ab vrbe condita intellexisse, ex portorio reditum non contemnendum posse conflci. ¶ Alij, pecunia fœnori accepta,amplissimas eos porticus tradunt ædificasse : quam pecuniam quum constituta die non exoluissent creditores in ipsarum porticuum possessionem fuisse missos, qui deinde ciues à deambulatione arcebant. Verum cum ingens pluuia repente ingruisset,creditores statim edictum promulgasse,vt Cumæi se in porticus reciperent. Præcone itaque identidem acclamante, Subite porticus, viri Cumæi: qui ibi tunc aderant hospites, rem in iocum verterunt , tanquam non intelligerent Cumæi , nisi iussi,pluuiæ tempore porticus esse subeundas.*Hæc Strab.lib.*13.Sunt & aliæ eiusdem nominis vrbes,*quas vide apud Steph.*

CVMAE,arum,κῦμαι,Ciuitas Lucaniæ ad mare,iuxta Puteolos, condita ab his qui ex Chalcide vrbe Eubœæ venerunt. *Serv. in illud Virg.* 3. *Æneid.*Huc vbi delatus Cumæam accesseris vrbem : Eubœa(inquit) insula est ; ex cuius ciuitate Chalcide coloni profecti sunt ad nouas sedes quærendas , & haud longè à Baiis (qui locus à socio Vlyssis Baio illic sepulto nomen accepit)inuenerunt vacuum littus:vbi visa muliere grauida(quod illi fœcunditatis augurium interpretabantur) ciuitatem condiderunt,quam Cumas appellauerunt,siue ἀπὸ τῆς κυήσεως,hoc est,à prægnante:siue ab vndis, quas Græci κύματα appellant. Nam τὸ κῦμα vndam significat : *u* autem Latini in u conuertunt , vt Byrrhia,Burrhia.

Cūmanī & Cumæi,κυμαῖοι: quanuis κυμαῖος etiam dicantur à Cuma ciuitate Æolica[Bardi & stulti.*Plutar.in Cæs.*]

Cumātilis color, {κυματώδης. ANG. *Darke bleiwe, skie colour.*} à fluctuum similitudine appellatus , qui & Cæruleus alio nomine dicitur:nam Græci κύματα fluctus vocant. *Plaut.* Cumatilem togam aut plumatilem.Hunc etiam colorem periphrasticãs designat. *Ouid.lib.* 3.*Iuuæ artis, quum ait*, Hic vndas imitatur : habet quoque nomen ab vndis.

*Cumbam (φορεῖον) Sabini vocant eam quam militares lecticam : vnde videtur deriuatum esse cubiculum.*Festus.*

Cūmĕrā pen.corr.{ἀγγεῖόν τι σιτοδόκον,σιτοθήκη.GAL.Vn vaisseau à garder le grain de froment.ITAL.*Bugnola.*GERM.Ein tornast. HISPA. *Panero de palmas ò esparto.* ANGLIC. *Auessel to keep corne in.*} Vas ingẽs vimineum,vel etiam fictile,quo frumenta conduntur, *vt inquit Acron. Festus* vero autor est,Cumeras ex sparto, palmarúmve foliis confici solêre. *Horat.lib.*1.*Serm.* Cur tua plus cumeris laudes granaria nostris?*Idem* 1.*Epist.*Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam Repserat in cumeram frumenti.

Cūmĕrum,antiqui vasis genus erat, quod opertum in nuptiis ferebatur,in quo erat nubentis supellex. *Festus*, Cumerum (inquit) vas nuptiale , à similitudine cumerarum , quæ fiunt palma vel sparto ad vsum popularem sic appellatum.

Cūmīnum,siue Cyminum,pen.prod.{כמון *chammón.* κύμινον. GAL. Herbe nommee du comin.ITA.*Comino.*GERMA.Kümmig.HISP.*Cominos.* ANG.*An hearbe named cummin.*} Herba est notissima , folio fœniculo non dissimilis,radice subrotunda,semen ferens copiosum, & caniculatum quod in vino epotum pallorem fertur generare.Vnde etiam *ab Horat.lib.*1.*Epist.* exangue cuminum appellatur,quòd si Palletem casu,biberunt exangue cuminum. *Pers.Sat.* 5. Pallentis grana cumini.

¶Est item Cuminum agreste,κύμινον ἄγριον , satiuo multò efficaciùs, in collibus ferè prouenies:*de quo vide* Dioſc.

[Comprimè fortis *Gell. c.*2.*lib.*17.]

Cūmŭlus,penultim.correp. Propriè dicitur maiorum rerum veluti aceruus quidam. {ערמה *tarémah* תל *tel* צבור *tsibbúr.* σωρός. GALL. Monceau,comble,amas. ITAL. *Cumulo,mucchio,massa.* GERMA.Ein hauff. HISP.*Colmo ò monton.* ANGL.*An heap.*} *Liu.*10.*ab Vrb.* Consulis corpus eo die , quia abrutum super stratis Gallorum cumulis erat, inueniri non potuit. *Virgil.* Cumulum pro altitudine,& quasi magna aquæ mole posuit,1. *Æneidos*,-insequitur cumulo præruptus aquæ mons.[*Gell.c.*9.*l.*4. Cumulus pro Abundantia.]

¶Cumulus item est,qui additur mensuræ plenæ , *vt inquit Festus*, ἐφόδιμος:& per translationem accipitur pro quauis accessione , *Cicero pro Roscio* , Vt ad illam optimam prædam damnatio Sex. Roscij velut cumulus accedat. *Idem Attic. libr.*2. Ad summam lætitiam, quam ex reditu tuo capio , magnus ex illius aduentu cumulus accedit.

Cūmŭlo,as,are, Implere, coaceruare, & quasi ad cumulum addere. {צבר *tsabar* מלא *malé.* σωρεύειν, ἐπισωρεύειν. GALL.Combler,amonceler, amasser en monceau.ITAL.*Accumulare,ammassare.* GERM.Hauffen/ auffhauffen/zusammen hauffen.HISP.*Colmar ò amontanar.* ANG.*To heap or gather together.*} *Virgilius* 11.*Æneid.* Et nunc ille quidem spe multum captus inani Fors & vota facit cumulatque altaria donis. Tractum à mensuris,quibus nonnihil solet addi. Dicimus cumulo tibi honores,& cumulo te honoribus, *Cic.ad Attic. lib.*14. Non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio , quod vulgo hominum opinio socium me adscribat tuis laudibus. [Aræ honore,& donis cumulantur Verbum est sacrorum. *Liuius* 8.*ab Vrb. Tibull.* Dum cumulant aras,ad tua sacra veni.Cumulare religiones animis.

¶Item , Adest occasio benefacta cumulare. *Plaut. Capt.sc.* 3.*a.*2. Neque tot aduersis cumulat quod littus arenis. *Ouid. Eleg.* 1.*libr.*4. *Trist.*]

Cūmŭlātio , est vnius actionis ad aliam adiuratio , vel est plurium rerum vel actionum coaceruatio contra eundem in iudicio legitimè proposita. {ANG. *An heaping of many thinges together.*} Zasius in titulo Inst.de acti.§.si munus,& cumulationum quatuor species ibi.

Cūmŭlātŭs,penultima producta, Participium. {ערם *neherám.* σωρευθείς. ANG. *Heaped.*} *Cicero ad Dolabellam libro nono* , Tamen idibus Maiis tantum accessit ad amorem , vt mirarer locum fuisse augendi in eo quod mihi iampridem cumulatum etiam videbatur. ¶ Cumulatus locus dicitur,impeditus rebus congestis. *Liu.lib.*2.*bell.Maced.* Cumulatus omni laude orator. *Cic.*1. *de Orat.* [Cumulatissimus,a, um, Egóne te emittam manu scelerum cumulatissime? *Plaut. Aul. sc.*2.*a.*5.]

Cumulatim,aduer.pro aceruatim.{חמרים חמרים *chomarim chomarim.* σωρηδόν.GAL.Par monceaux.ITA.*A mucchi a monti.* GER.Hauffechtig. HISP.*Conel colmo.*ANG.*By heapes.*}*Varro de re Rust.lib.*3.*cap.*15.Quibus in tenebris quum cumulatim positum est in doliis fiunt pingues.

Cūmŭlātē, Abundanter.{ἐπισωρευτικῶς,ἐπιπλέον.GAL.Abondamment. ITALI.*Abondamente.* GERM.Mit hauffen/vberflussig. HISPA. *Abundamente.*ANGL.*Abundantly in great plentie.*} *Cicero secundo de Diuin.* Quæ vt benè cumulatéque perfecta , de diuinatione ingressi sumus his libris scribere. * Cumulatissime, Superlat. *Cicer.Varinio,libro* 5.

11. Nec enim tu mihi habuisti modò gratiam, verum etiam cumulatissimè retulisti.

Cunæ, arum, & Cunabula, orum, pro eodem accipiuntur: dictæ quasi Cynæ & Cynabula, { κυνάδες. GAL. Le berceau ou couchette d'vn enfant. ITA. *Cuna, culla.* GERMA. Die wiegen oder wagten der kinderen. HISP. *A quel lugar do narcen los niños, y lacuna.* ANG. A *cradell.* } Nam κυᾶν, Græci eniti dicunt, & parere. Latini autem suo more, vt in u conuertunt. [vel, vt placet Passeratio, à cunire, id est stercus facere.] Sunt autem lectuli in quibus infantes solent iacêre, vel loca in quibus nascuntur. *Cicero primo Tusc.* Idem si puer paruus occidit, æquo animo ferendum putant: si verò in cunis, ne querendum quidem. Dicuntur & incunabula: nam In præpositio, hoc loco nihil significat, sicut & in aliquot aliis dictionibus, vt Columis & incolumis.

¶ Sunt qui Cunabula & Incunabula à cunis distinguant, & ea propriè dici existiment quæ ad cunas instruendas & ornandas pertinêt: Cunas verò, exiguum illud fulcrum ex ligno aliáve materia, in quo infantis lectulus sternitur. *Plaut. in Amph.* Sed puer ille quem ego laui, vt magnus est, & multum valet! Neque eum quispiam colligare quiuit in cunabulis. *Et in Truc.* Fasciis opus est, puluinis, cunis, incunabulis [postquam in cunas conditus est (infans.) *Plaut. Amph.* Tunc etiam cubitare solitus in cunis puer. (Obscœne) *Plaut pseud sc. 7. a. 4.* Hirundo sub trabibus cunas paruaque tecta facit. *Ouid. Eleg. 12. lib. 3 Trist.*] ¶ Per translationem: *Idem in pseudolo*, Sed istic seruus Caryſto huc qui aduenit, qui sapit vsque à cunabulis? id est, vsque ab infantia, vel vsque à puero: hoc est, ab ea ætate, quæ in cunabulis agitur. *Col.* Quum à primis cunabulis, si modò liberis parentibus est oriundus, audisse potuerit. *Liu lib. 4.* Ab incunabulis imbutum odio Tribunorum. *Virgil. libro tertio*, Cunabula pro initiis posuit: Mons Idæus vbi & gentis cunabula nostræ Centum vrbes habitat. Similiter *Cicer. de Opt. gen. or.* Non fuit alienum de oratoris quasi incunabulis dicere. *Idem in Saluſt.* An vlla alia putas rudimenta & incunabula virtutis: Vbi rudimêta pro initiis, & incunabula pro fomentis, siue augmentis posuit.

¶ Quandoque incunabula vocamus nutritionem puerilem: vnde locum incunabulorũ vocamus eũ in quo ab ipsa statim infantia educati sumus, & in quo eam egimus ætatem, qua in cunis vagire cõsueuimus. *Suetonius in Vespaſiano*, Quare princeps quoque & locum incunabulorum assiduè frequentauit.

Cuncti, Omnes, toti, vniuersi, quasi coniuncti, autore Asconio. { κολ chól. σύμπαντες. GAL. Tous ensemble. ITA. *Tutti.* GERMA. Allsampt/all mit einander etc. HISP. *Todos juntament.* ANGLI. *All togeither.* } Omnes verò etiam si sint disiuncti, & diuersis locis. *Cicero antequam iret in exil.* Quoniam labore pro cunctis ferre consueuit. [*Plaut. Mostel. sc. 3. a. 1.* Vt perdoctè cuncta calles. *Ouid. 13. Metam.* Et fuga qua sola cunctos, timidissimè, vincis.] *Virgil. primo. Georg.* Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret, *Idem lib. 1. Æn.* Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.

Cunctŏr, ctaris, ctatus, cum c, ante t, verbum deponens est, Moror, remoror, differo, procrastino. { אחר e. hár תחמהמה hithmahmáh. μίμνω, ἀνῶ. GALLIC. Tarder ou targer, differer & ne se haster point, faire le long. ITA. *Indugiare, differire di di in di.* GERM. Verziehen/seumig sein. HISP. *Tardar à otro.* ANG. *To tarie, to delay, to linger, to prolonge tyme.* } *Liu. lib. 1.* Alij dum cunctantur in ripis, inter pugnæ fugæque consilium oppressi. *Virgil. 4 Æneid.* Reginam thalamo cunctantem ad limina primi Pœnorum expectant. *Cæsar 1. bel. Ciu.* Si cunctetur, atque agat leuius, ne quicquam eius auxilium, si postea velit, Senatum imploraturum. *Sue. de Aug.* Cunctari se, ne si superesset, eriperet legibus reum. [Tolerare & cunctari dolorem. *Gell. c. 5. l. 12.*]

¶ A Cunctor fiunt composita, Percunctor, & Recunctor, quod est iterum moror.* Cuncto, cunctas, actiuè dixit Pl. *Casina*, Cunctas: intus alij festinant.

Cūnctātĭo, verbale, Tardatio, mora. { ארך brech. μακρόσις, ἀνωσις, ἀπόνωσις. GAL. Targement, laschete. ITA. *Indugio.* GERMA. Verzug/aufschub. HISPANIC. *Tardança.* ANGLI. *Tarying, lingering.* } *Cic. 1. Offic.* Sed iis qui habent à natura adiumenta rerum gerendarum, ablata omni cunctatione adipiscendi magistratus, & gerenda Respublica est. Sine cunctatione dicere. *Cic. in Var.** Pro dubitatione & hæsitatione. *Cælius ad Cicer. in Epist. ad Atticum, lib. 10. c. 201.* Denique illud cogita, quot offensæ fuerint in ista cunctatione te subesse. [*Sueton. in Tib. cap. 24.*]

Cunctātor, Dilator, procrastinator. { מאחר meacher. μακρύνης, σχολαῖος. GAL. Faistard, delayeur, tardif & long à faire quelque chose. ITA. *Allongatore che tiene in tempo.* GERM. Ein verzieher/seumiger. HISPANI. *Tardador.* ANGLIC. *A lingerer, a delayer, a prolonger of tyme.* } *Liu. 6. ab Vrbe*, Cunctatorem ex acerrimo bellatore factum. *Cælius Ciceroni*, Nosti Marcellum, quàm tardus, & parum efficax sit: itémque Seruius quàm cunctator. Hoc cognomen ab æmulis Fabio Maximo inditum fuit, qui cunctabunda quadã prudentia vires Hannibalis fregit. *Vnde illud Ennianum*, Vnus homo nobis cunctando restituit rem.

Cūnctāns, cunctantior, cunctantissimus, μακρύνων. *Liu. 10. Bell. Pun.* Sic vt dubires, vtrum ingenio cunctantior fuerit, an quia ita bello proprie quod tum gerebatur, aptum erat: sic mihi certius est, quàm vnum hominem cunctando nobis rem restituisse. [*Sueton. in Cæs. cap 59.*]

Cūnctābundus, { מתמהמה mithmahmeáh. διαβραδύνων. GA. Qui fait le long, & va comme ennuyé à quelque chose, ITA. *Chi è tardo, chi la tira in longo, & va con dispiacere à qualche impressa.* GERM. Verziehend/langsam. HISPA. *Tardador, que mucho tardia.* ANG. *A lingerer, that goeth slowly.* } *Liu. 6. ab Vrbe*, Quòd vbi aciem iam instruenti Camillo Centuriones renuntiauerunt, turbatas militum mentes esse: & segniter arma capta, cunctabundósque & resistentes egressos castris esse, &c. *Tacit. lib. 1.* Nusquam cunctabundus, nisi quum in senatu loqueretur.

Cūnctānter, aduerbium, Cum mora. { σχολαίως. GAL. Laschement, en delayant, tout bellement. ITA. *Tardamente, senza fretta.* GERMA. Langsamlig/verzogenlich. HISP. *Tardamente.* ANG. *Slowly, lingeringly.* } *Liu. 1. ab Vrbe*, tum illum haud cunctanter discedisse cotem ferunt. [Constantius. *Suet. in Galba. c. 12.*]

Cūnĕus, Instrumentum est ferreum, aut etiam ligneum, quo finduntur ligna. { σφὴν. GAL. Vn coing. ITA. *Conio.* GERMA. Ein wegg oder bissen damit man holtz zerspaltet. HISP. *Cuno ò cuna para hender.* ANG. *A wedge.* } Huius prima pars acutior est, vt quanuis timulam facilè intret, sequens autem latior & amplior. *Virgil. 1. Georg.* Nam primi cuneis scindebant fissile lignum. *Idem 2. Geor.* & alte finditur in solidum cuneis via: deinde feraces Plantæ immittuntur.

¶ Per translationem sumitur pro peditum multitudine, in cunei formam redacta. *teste Vegetio lib. 2.* quæ Græcus στῖφος dicitur, hoc est, quæ ita disposita est, vt eius pars prima angustior, deinde latior procedat. [Cuneus in acie, verbum militare. *Gell. cap. 9. lib. 10.*] Ab huius etiam similitudine Cunei dicti sunt loca in theatro, id est, graduum ordines, in quibus vulgus spectatorum stabat inter sedentium subsellia. [*Suet. in Aug. cap. 44.*] *Iuuenalis*, cuneis an habent spectacula totis, Quod securus ames? *Vitru. lib. 7.* Cunei spectaculorum in theatro ita diuidantur, vt anguli trigonorum, qui currunt circa curuaturam circinationis, dirigant ascensus, scalásque inter cuneos ad primam præcinctionem. Inde theatrum eleganti epitheto à Virgilio Cuneatum dicitur.

¶ Excuneati, ab *Apuleio* dicti sunt, quibus sedendi locus non fuit in cuneis confertis. ¶ Sed & constipatam turbam, Cuneos dicimus. *Cyprian.* Stipatus clientum cuneis, *Virgil. 2. Georg.* Hunc plausus hiantem Per cuneos (geminatus enim) populíque patrumque Corripiunt.

Cūnĕŏlus. li, diminutiuum à Cuneus, hoc est, clauus ligneus quo duo vel plura tigna connectuntur. { σφήνισκος. GAL. Coignet, petit coing. ITA. *Picciolo cugno.* GERM. Ein klammeren. HISP. *Pequeño cuño ò cuña.* ANG. *A litle wedge.* } *Cic. de Vniuers.* Crebris quasi cuneolis iniectis vnum efficiebant ex omnibus corpus.

Cūnĕārĕ. Est cuneis adactis firmare. [*Quintil.* Cuneare orationem pro firmare.] σφηνόω. GAL. Coigner, faire en forme de coing, aguiser en coing. ITA. *Coniare puniellare.* GERM. Verbissen. HISP. *Acuñar con cuñas.* ANG. *To wedge, to fasten with a wedg, to mak wedgwiser* } *Plin. lib. 16. c. 40.* Ab his proxima est coruus: quanquam non potest videri materies propter exilitatem, sed lignum non alio pene, quàm ad radios rotarum vtile, aut si quid cuneandum sit in ligno, clauíque figendũ, ceu ferreis.

¶ Cuneari item est in cunei formam coarctari. *Vnde Plin. li. 3. scribit*, Hispaniam angustiis quibusdam cuneari.

Cūnĕātŭs, a, um, Quod est in formam cunei factum, hoc est, cuius prima pars acuta paulatim in latitudinem procedat. { σφηνοειδής. GAL. Fait en forme de coing, plus estroit d'vn bout que d'autre. ITALIC. *Punte: lato, più stretto da vn capo che d'all altro.* GERM. Wie ein bissen oder weggen gemacht. HISP. *Cosa hecha à manera de cuña.* ANG. *That, is made like a wedge.* } Vnde *à Liuio* forma scuti Cuneatior appellatur, cuius summum latius, imum strictius erat. Item Cuneatus ager, *apud Columellam lib 5 c. 2.* in cunei formam factus, vt putà, quum est longus pedes centum, latus ex altera parte pedes viginti, ex altera pedes nõ amplius decem. *Ouid. 13. Metamorph.* Prominet in Pontum cuneatus acumine longo Collis. Hiuc sunt composita Excuneatus, & Discuneatus, de quibus infrà suis locis, & ea quæ annotauimus in dictione Cuneus.

Cūnĕātĭm, Per cuneos. { κατὰ σφῆνα. GAL. Par bandes, en tel ordre qu'elles soyent estroittes de front, & larges par derriere. ITA. *Per picciole bande ò compagnie.* GERMANIC. Auff weyß vnnd form der weggen / oder von heufflin zu heufflin. HISP. *De batalla en batalla.* ANG. *Wedgwise.* } Ammian. Imperator cuneatim stipatus. *Cæs. 7. bel. Gal.* Hostes, re noua perterriti, muro, turribusque deiecti, in foro ac locis patẽtioribus cuneatim constiterunt.

CVNEVS, σφὼ, *Siraboni*, Vulgò *Gabo de S. Maria*, Ager est, aut si mauis promontorium Lusitaniæ, Anæ fluuio proximum, quo Hispania in Occidentem, quàm longissimè excurrit: nomen habens à figura cunei, quo lingua finduntur, cuius extrema pars acuminata est, paulatim in latitudinem procedens: vnde etiam Artemidorus promontorium hoc nauali rostro assimulauit. *Pompon. lib. 3.* Lusitania trans Anam, qua mare Atlanticum spectat in tria promontoria dispergitur. Anæ proximum, quia lata sede procurrens paulatim se ac sua latera fastigiat: Cuneus ager dicitur. Sequens, Sacrum vocant. Magnum, quod vlterius est. *Hæc ille.* Ptolemæus non leui errore hoc promontorium Sacrum esse existimauit: vt apertissimè docet *Vadianus* in locum Pomponij iam citatum.

CVNICVLARIAE, Insulæ sunt in mari Ligustico, corsicæ adiacentes. *Auter Plin. lib. 3. c. 6.*

Cŭnĭculus, Animal lepori simile, quod sub terra effossa latêre solitum est. { שפן schaphán. σαύνης. GALLI. Conni. ITA. *Coniglio.* GER. Ein kunigtin. HISPAN. *El conejo.* ANG. *A conie or cunnie.* } *Mart.* Gaudet in effossis habitare cuniculus antris. *Varr. de Re rust. c. 12.* Tertij generis est, quod in Hispania nascitur simile nostro lepori, ex quadam parte, sed humile, quem Cuniculum appellant. *Et paulò post*, Cuniculi dicti ab eo, quod sub terra cuniculos ipsi facere soleant, vbi lateant in agris. ¶ Est & Cuniculus, foramen sub terra occultum ad suffodiendas vrbes inuentum. { ὑπόμυον. GAL. Mine ou creux sous terre, tasniere. ITA. *Mina, cauia sotto terra.* GERM. Ein gang oder hule vnder dem erdtrich. HISP. *La mina parar minar fortaleza.* ANG. *An holow place vender the earth to vnder mine walles.* } *Pli.* Tentata per cuniculum fuga. *Cæs. 7. bel. Gal.* Et aggerem cuniculis subtrahebant. Hinc agere cuniculos, { ὑπορύττειν. GALLIC. Miner sous terre. ITALI. *Far mine.* GER. Ein heimlichen gang oder schlupf vnder der erden machen. HISP. *Minar ò hazer minas.* ANGLI. *To vnder mine.* } *Cæsar 8. bell. Gall.* Eodem tempore tectos cuniculos agunt ad caput fontis. *Cicero 3 Offic.* Quid si pater fana expilet, cuniculos agat ad ærarium: indicetne id magistratibus filius? ¶ Et, Cuniculis oppugnare, ὑποτόμοις πολιορκεῖν, per metaphoram dicitur, qui non aperta vi, sed dissimulanter ac dolis

dolis rem gerit. Contrà qui palàm agit quod agit, machinis agere dicitur. *Plutarch. in vita C. Cæs. de Catu. Luctatio, in Senat. dicente, ὑπ' ἐπ ὑπονόμων κἀμε, κἀκ τῶν μηχανῶν ὁρᾷ τὰ πάντα* : id est, Cæsar non iam cuniculis, sed machinis tollit Rempubl. *Cic. pro L. Agraria*, Quę res aperte petebatur, ea nunc occultè cuniculis pugnatur.

[Transuersis cuniculis hostium cuniculos excipere. *Liuius 3. bell. punici. Gall.* Contreminer. *Et Quint. Metaph.* Operibus & cuniculis rem gerere.] ¶ Cuniculus insuper pro canali accipitur. *Plin. lib. 9. cap. 38.* Sinculis aquæ amphoris centenas atque quinquagenas medicaminis libras exæquari, ac modico vapore torreri, & ideo longinquæ fornacis cuniculo.

Cūnīcŭlātim, aduerbium, Cuniculi modo, ‖ *ὑπονομηδόν*. GAL. En forme de tuyau. ITA. *A foggia di cugno.* GERM. Durch teuchel/auff weyß vnd form in langen heimlichen töcheren vnder der erden. HI. *Minanda.* AN. *In fashion of a cundite pipe.* ‖ *Plin. lib. 9. capite decimo tertio.* Iam distinctione virgulata, crinita, crispa, cuniculatim, pectinatim, imbricatim vndata.

Cūnīcŭlārĭus, rij, subst. qui sub terris cuniculos fodit. ‖ *ὑπονομεὺς, ὁ τὰ ὑπόγαια ὀρύγματα ὀρύσσων*. GAL. Pionnier, qui mine & caue sous terre. ITA. *Cauatore, chi fa mine.* GERM. Ein außböter/der in dem erdtrich hulen/odat heimliche gäng grabt. HISP. *Minador que haze mina.* ANGLIC. *That vnder mineth and holoweth in the earth.* ‖ *Veget. lib. 2. cap. 11.* Hæc enim erat cura præcipua, vt quicquid exercitui necessarium videbatur, nunquam deesset in castris, vsque eò vt etiam cunicularios haberent, qui ad morem Bessorum ducto sub terris cuniculo, murísque intra fundamenta perfossis, improuisi emergerent ad vrbes hostium capiendas.

Cūnĭcŭlōsus, a, um, Plenus cuniculis, ‖ *πολύγαιος μᾶλλον*. GAL. Plein de creux, ou cauernes. ITA. *Pieno di mine ò cauerne.* GERM. Voll schlupfflöcheren/oder heimlicher gäng. HISP. *Lugar lleno de minas.* ANG. *Full of holow places.* ‖ *Catull.* Tu præter omnes aue de capillatis cuniculosæ Celtiberiæ filij Egnati, &c.

Cūnīlă, ‖ *κίνυζα, Dioscoridi.* GAL. *Conyza.* GERM. Sedeney/kunel/saturon. HISP. *Artadegua.* ANGLIC. *Sauery.* ‖ Herba est quam vulgus à necandis pulicibus Pulicariam appellat. Latini etiam Cuniculaginé: de qua paulo antè latiùs egimus in dictione CONYZA. Huius verò herbæ multa sunt geneta. Nam quædam Bubula appellatur, & semen pulegij habet, quod contra serpentes in vino bibitur. Quædam Gallinacea à Græcis Origanum Heracleoticum. Tertia à Græcis mascula, à nostris Cunilago, odoris fœdi, radicis lignosæ, foliis asperis, cuius manipulum si quis in domo posuerit, omnes è tota domo blattas ad eam tradunt conuenire. Prodest aduersus omnia venenata. *Hęc Plin. lib. 29. c. 16.*

Cūnĭlāgŏ, inis, Tertium genus Cunilæ, quam Græci masculam appellant, odore fœdo, radice lignoso, folio aspero: ad quam ædibus abiectam omnes tota è domo blattæ conuenire dicuntur. *Autor Plin. lib. 20. c. 16.* Vide CVNILA.

CVNĪNĂ, Dea quam prisci coluerunt, quæ cunis infantium præsidere putabatur.

Cūnĭrĕ, (*inquit Festus*) Est stercus facere. Dictum à cunis infantium quæ sæpe stercore fœdantur.

* Cunnus, Pudendum muliebre. *Author carminis Priapi, & Mart.*

Cunyzamis, inidis, κωνυζαμὶς, Herba quæ alio nomine cunilago dicitur. *Autor Plin. lib. 19. c. 8.*

Cŭpă, siue (vt alij malunt) Cuppa, Vas vinarium amplum, in quo vinum in apotheca conditum seruabatur. ‖ *πίθος*. GAL. Vne cuue ou cuuette à cuuer la vendenge, ou vne coupe à boire. ITA. *Botta, vaso da vendemia, copa.* GERM. Weynguber. HISP. *Copa ò cuba para guardar vino.* ANG. *A tubbe, a great vatthe to gather grapes.* ‖ *Vlp. de Leg. 3. l. Cuius.* Vasa (inquit) vinaria, id est, cupę & dolia quę in cella fixa sunt. ¶ Cupis etiam vtebantur ad naues quæ reficiendæ erant sustinendas. *Lucanus.* Nanque ratem vacuæ sustentant vndique cupæ.

[Cupas tæda ac pice refertas, &c. *Cæs. 2. de bell. ciu.*]

Cŭpēdĭa, orum, cibi lautiores & suauiores. ‖ מטעמים *mathammim.* Friandise, viande friande. ITA. *Cibi delicatti.* GERM. Schlacterhafftige speyß. HISPAN. *Golosinas.* ANG. *A delicate or deintie dishe of meate.* ‖ siue à Cupidine Romano equite, cuius ædes solo æquatę, aream foro cupidinario extruendo præbuerunt: siue quòd delicatiores eiusmodi cibi rebus cupidinis alimenta præbeant. *Plaut. in Sticho*, Melius dicis, nihil moror cupedia.

Cŭpēdĭă, diæ, idem. ‖ *φιλοψία, ὁ ψοφαγία*. ANG. *A deintie dishe.* ‖ *Cicero 4. Tuscul.* Ægrotationi autem talia quædam subiecta sunt, auaritia, ambitio, mulierositas, peruicacia, liguritio, temulentia. cupedia, & si qua sunt similia. Quo in loco cupediam videtur posuisse pro vitioso cupediorum appetitu. [Cupediarum imagines. *Gell. c. 16. li. 7. & c. 13. lib. 6.* Cupediæ ciborum.

Cŭpēdŭlă, læ, diminut. ‖ ANGLIC. *Deintie fare.* ‖ *Gell. lib. 6. ca. 13.* Coniectabamus, ad cœnulam non cupedulas ciborum, sed argutias quæstionum. * Nunc autem in illo Gellij loco, legitur, *cupedias* pro *cupedulas.*

Cŭpēdĭnārium forum, & Cupedinis forum. In quo delicatiores epulæ coctæ vendebantur: ita dictum à cupiditate, vel quod ibi fuerit domus Cupedinis Romani equitis. ‖ ANG. *A place where deintie meates ar selled.* ‖ *Varro lib. 1. Rerum hum.* Numerius Equitius Cupes, & Macellus Romanus singulari latrocinio multa loca habuerunt infesta. His in exilium actis, publicata sunt eorum bona, & ædes vbi habitarant, dirutæ. Itaque ædificatus est locus, in quo vendebantur ea, quæ vescendi causa in vrbem erant allata. Itaque ab altero Macellum, ab altero forum Cupedinis appellatum est.

Cŭpēdĭnārĭus, Qui esculenta & poculenta delicatiora cocta vendit. ‖ *ὀψοπώλης, ζυμοπώλης*. GAL. Vn rotisseur, vn viuandier, celuy qui vend viandes friandes. ITALIC. *Viuandero*, GERMA. Ein bräter/der schlechterhafftige speysen feyl hatt. Pastetenmacher. HISPA. *Vendedor de golosinas*, ANG. *A cooke that prepareth or selleth deintie meates.* ‖ *Ter. in Eun.* Ad Macellum vbi venimus, Concurrunt læti ini obuiam cupedinarij, Cetarij, lanij, coqui, fartores, aucupes.

Cŭpēs, pis adiect. Quo antiqui vtebantur pro eo quod est, cupediis & liguritioni deditus. *ὁ λιχνεύτης, ὁ φιλόψαρος, ὁ ὀψοφάγος. Plautus in Trinummo.*

Blandiloquentulus, harpago, mendax, cupes, auarus,
Elegans dispoliator, latebricolarum hominum corruptor.

Cŭpēdo, dinis, Cupido, seu cupiditas. ‖ *ἐπιθυμία*. ANGLIC. *Desire, couesousnesse.* ‖ *Lucret. lib. 5.* Quantæ tum scindunt hominem cupedinis acres Solicitum curæ? *& lib. 6.* & finem statuit cupedinis atque timoris.

Cŭpĕncŭs. Lingua Sabinorum Sacerdos appellatur.

Cŭpĭo, is, cupiui, cupitũ, Opto, desidero, aueo, exopto, expeto, appeto. ‖ חמד *chamadh* אוה *ivvah* תאב *taáb* חפץ *chaphés*. *ἐπιθυμῶ*. GALLIC. Desirer, conuoiter. ITA. *Desirare, disiare.* GERM. Begaren. HISP. *Codiciar.* ANG. *Co desire, to couet.* ‖ Cic. 4. *Verr* Quem igitur ab iis Equitibus Rom. qui istius causa cupiunt omnia qui ab eo beneficiis tractati sunt, condemnari necesse esset, &c. *Idem de Orat.* Neque verò nobis cupientibus atque optantibus fructus otij datus est. ¶ Cupere alicui, pro bene velle. *Cæsar li. 1. bell. Gall.* Fauere & cupere Heluetiis propter eam affinitatem. *Cicer. Quint. Frat. lib 1.* Quid ego Fundanio non cupio? non amicus sum? non misericordia moueri nemo magis. [Non eò quin tibi non cupiam quæ velis. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 5.* Cupere & fauere alicui. *Gell. c. 3. lib. 7.* Si hæc volt. *Plaut.* mi frater cupio. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 5.* Cupiásque debenti me tibi forte dari. *Ouidius 13. Metamorph.* Ego te vehementer perire cupio, (quod ait *ibid.* vapulare iubeo) *Plaut. Curc. sc. 3. a. 5.*]

Cŭpīrĕ, in quarta coniugatione apud antiquos legitur. *Lucret. libro primo*, perfringere vt arcta Naturæ primus portarum claustra cupiret.

Cŭpiens, nomen, Cupidus. ‖ מאוה חמד *chemédh* חפץ *chaphés*. *ἐπιθυμητ*. GAL. Desirant, conuoiteux. ITAL. *Auido, ingordo, bramosa.* GERM. Begärend/wunschend. HISP. *Codicioso.* ANG. *Desirous.* ‖ *Plaut. in Mil.* Huius cupiens corporis est. [*Gell. c. 10. lib 5.* Iuuenis eloquentię discendæ, orandique causarum cupiens. *Plaut. in Amph. prolog.* Cubat complexus, cuius cupiens maxime est.] ¶ Cupientissimus. *Sallust.* Marius cupientissima plebe Consul factus,

Cupītŭs, pen. prod. participium, Exoptatus, experitus. ‖ חמוד *chamudh* נחמד *nechmadh. ἐπιθυμητός*. GAL. Desiré, conuoité, regreté. ITAL. *Bramato, desirato.* GERM. Der begert oder erwunscht ist. HISPA. *Codiciado.* ANGL. *Desired, longed for.* ‖ *Plaut. Pœn.* te complecti nos sine, Te cupite, atque expectate. *Ouid. 3. Fast.* Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupita.

Cŭpītŏr, oris, penultima productâ, verbale. ‖ מאוה *meavvéh* חפץ *chaphéts. ἐπιθυμητής*. GALLIC. Desireux, conuoiteux. ITA. *Bramante, desiderante.* GER. Ein begäter. HIS. *Codiciador.* ANG. *One that desireth.* ‖ *Tacitus libro duodecimo*, Neque tamen repertus est, nisi vnus, talis matrimonij cupitor. *Idem lib. 15.* Nero, vt erat incredibilium cupitor.

Cŭpīentĕr, aduerbium. ‖ *ἡσυχῇ, ἐπιθυμητικῶς*. GALLIC. Affectueusement, par affection. ITA. *Con gran desio.* GER. Mit grosser begird/ HIS. *Codiciosamente.* ANGL. *With geath desyre.* ‖ *Plautus in Pseud. sc. 3. a. 2.* Quum quid cupienter dari Petimus nobis.

Cŭpīdus, Auidus, studiosus, appetens, amans, obseruans. ‖ אוהב *oheb* מתאוה *mitheavvéh. ἐπιθυμῶν*. GALLIC. Desireux, conuoiteux. ITA. *Auido ingordo, bramoso.* GERM. Begirtig. HISP. *Codicioso.* ANGLIC. *Desirous, greedie of any thing.* ‖ *Terent. in Hecyr.* Eius videndi cupidus.

Cŭpīdĭor, cupidissimus, comparatiua & superlatiua. ANGLI. *More desirous or greedie.* ‖ *Cicer. ad Attic. lib. 4* Cupidissimus mei. Cupidissimus pacis Asinius. *Pollio ad Cic. lib. 10. Epist.*

Cŭpīdĕ, aduerbium, Studiosè. ‖ *σπουδαίως φιλοτίμως*. GALLIC. Affectueusement, auec ou par grande affection. ITALIC. *Affettuosamente, con gran desiderio.* GERM. Begerlichen. HISP. *Codiciosamente.* ANG. *With great desyre.* ‖ *Cicer. pro Rosc.* Ego vero cupide & libenter mentiar tua causa. *Terent. in Adelph.* Egomet conueniam ipsum, vt cupide accipiat. [*Plaut. Mostell. sc. 1. a. 1.* Nimio celerius venire quod molestum est quàm quod cupide peras.]

Cŭpīdo, fœm. gen. pro cupiditate accipitur: quamuis Cupiditas leuior sit quàm cupido: ‖ חמדה *chemedh* תאוה *taavah. ἐπιθυμία*. GAL. Conuoitise, desir, vouloir. ITAL. *Cupidità, cupidiggine.* GER. Ein gresse begird. HISP. *Codicia.* ANGLIC. *Desire, couetousnesse, lust.* ‖ *Lucilius libro 19.* Cupiditas ex nomine cupido ex stulto nunquam tollitur, quòd cupiditas pars sit temperatior, defluens à cupidine. Est autem animi affectio à libidine & cupiditate proficiscens: qualis est auaritia, qua opes cupiuntur: qualis est iracundia qua vltionem appetimus, & similia. *Virg. 6. Æn.* quæ lucis miseris tam dira cupido? *Pl. Pœnul.* Quanquam cupido versatur in corde, tamen. &c. Mortis cupido. *Ouid. in Ibin.* Quódque ferunt Broteam fecisse cupidine mortis. ¶ Inuenitur etiam nonnunquam in masculino genere. [*Plaut. Amphit.* Sed pudicitiam & pudorem, & sedatum Cupidinem] *Hor. 1. Carm. Ode 16.* Nec leues somnos timor, aut cupido Sordidus aufert. *Idem 1. Serm. Satyr. 1.* At bona pars hominum decepta cupidine falso. * Cupidines Pluraliter, vt, Mater dulcium cupidinum. *Horat. 4. Carm. Ode 1.* [Cupido laudis. *Quintil.* Cupido continuandi agros. *Liu. 4. d. 4.* Arsit enim magni correpta cupidine regis. *Ouid. 6. Fast. & Eleg. 1. l. 2. Trist.* Ex nimia cupidine studiorum. *Senec. cap. 9. de Tranquil.* Animus tuus apud nos est fixus clauo cupidinis. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 2.* Quo Venus Cupidóque imperant, suadétque Amor. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.* Amor & Cupido in cor meum perpluit. *Plaut. Mostel. sc. 3. a. 1.*]

Cŭpīdĭtās, atis, Auiditas, libido, desiderium, studium, amor. ‖ אוה *avváh.* מאוה *maavayéh. ἐπιθυμία*. GALL. Conuoitise, appetit, desir. ITAL. *Cupidita à cupidiggine.* GERM. Begirligkeit. HISPA. *Codicia* ANGLIC. *Great, desire, greede, lust, couetousnesse.* ‖ vt Cupiditas cibi, *Cels. libro octauo, & Cicer. 4. Academ. Seneca de Benef. libro secundo capite vigesimo septimo*, Cupiditas se porrigit, & fœlicitatem suam non intelligit: quia non vnde venerit respicit, sed quò tendat. *Cicer. in Parad.* Neque enim vnquam expletur nec latiatur cupidita-

tis sitis. Græca & temeraria dominatrix animi cupiditas, *Cicer.1.de Inuent.*

¶Cupiditas pro turpi amore. *Suet.in Calig.capite 24.* Reliquas sorores nec cupiditate tanta nec dignatione dilexit. Dicit Caligulam cum omnibus sororibus suis consuetudinem stupri fecisse, impatientius tamen Drusillam amasse quàm reliquas.

CVPIDO,dinis,masc. gener. {*Iocos.* GER. Der gott der liebe/oder hofschafft/ein son Martis vnd Veneris.} Amoris deus, quem *Hesiodus* natum vult ex Chao & Terra: *Simonides & Cicero* ex Marte & Venere: *Arcesilaus* ex nocte & Æthere: *Alceus*,ex lite & Zephyro. *Sappho*, ex Venere & Cælo:*Seneca*, ex Venere & Vulcano.

¶Duplex autem est,*Ouid.dicente*, Alma faue,dixi,geminorum mater Amorum,&c. Honestus videlicet & turpis: illúmque ex Venere & Ioue patre natum volunt: hunc autem Erebi & noctis filium esse quod & ipsum refert.*Cic.lib.5.de Natur.deor.* Fingitur à poëtis armatus flammis & telis,aureo videlicet & plumbeo (*vt patet ex Ouidij libro primo Metamorph.de Daphne & Apolline*,) Item cæcus,nudus,alatus,arcitenens,volatilis, &c. Eius quoque formæ descriptio extat multis verbis *apud Apuleium de Asino aureo.Virgil.de Vino & amore*: Bellum sæpe perit ferus exiriale Cupido.

Cupidineus,a,um.*ἐρωτικὸς*,vt Cupidineæ sagittæ. *Ouid. 1.de Remedio amoris.*[Molle cupidineis nec inexpugnabile telis Cor mihi.*Ouid.Eleg.vlt.lib.4.Trist.*]

CYPRA,Piceni ciuitas est,non procul ab Asculo:*cuius meminit Plin.lib. 3.c.13.*

CYPRA,Italiæ oppidum in littore Apulo. Cupra autem dicta est, haud vana coniectura, à Cypræ templo,illic à Tuscis, qui Cypram Iunonem dicunt, extructo, vt *Strabo* scribit: vt Cupra sine Cypra vna appellatione contineatur. Nam vocabula quæ Græci per y pronuntiant,per u literam proferre possumus: vt, Larumna, Sulla, &c. pro Laryma,Sylla,*autore Hermolao.*

Cupressus,{*κυπαρισσος.* GALL.Cypres.ITALI.*Cipresso.* GERM.Ein cypressbaum.HISPAN. *Elcipres.* AN.*A cipre tree.*} Arbor procera caudice oblongo & recto, folio pini, sed carnosiore, mollioréque, neque ita pungente, fronde indecidua, odore vehementi [Cupressi recti. *Gell.c.19.lib.13.*]¶Duo eius sunt genera: Fœmina quæ sterilis est,ad metæ formam in fastigio conuoluta: & Mas, latiùs spargens ramos conósque proferens pincæ nuci non absimiles licet multo minores. Mira huius est inter arbores fœcunditas: quippe quæ trifera est, fructúsque habet & Ianuario, & Maio, & Septembri maturos, nulli tamen rei vtiles,imò potiùs noxios, quemadmodum ipsa arbor,cuius etiam vmbra noxia creditur: Græci *κυπάρισσον* vocant, à Cyparisso puero in arborem hanc(vt poetæ fabulantur) conuerso: siue potiùs *παρὰ τὸ κυεῖν παρίσως*, hoc est, ab eo, quod ex æquo & ramos & fructus creet. Numeratur cupressus inter arbores funestas:eo,quod & tardè crescat,& succisa non repullulet. Ideò funebri signo ante defunctorum ædes eam posuêre maiores. Legitur Cupressus, sus, per quartam declinationem.*Ouid.3 Trist.Eleg.13.* Funeris ara mihi ferali cincta cupressu. *Idem 3. Metam.* Vallis erat piceis,& acuta densa cupressu.

Cupressinus,a,um,pen.corr.Quod ex cupressu confectum est. {*κυπαρισσινος.* GAL.De cypres.ITAL.*Di cipresso.* GERM.Cypressin.HISP. *Cosa de cipres.* ANG. *Of a cipre tree.*}*Plin.lib.23.c.4.* Cupressinum oleum eosdem effectus habet, quos myrteum.

Cupressëus,a,um.Quod ex cupressu confectum est. {*κυπαρίσσινος.* GAL. Fait de cypres.ITAL.*Fatto de cipresso.* GER.Das auß cypreß gemacht ist. HISPA. *Hecho de cipres.* ANG.*Made of o cipres tree.*}*Liu.7.bel.Pun.* Post eas duo signa cupressea Iunonis portabantur.

Cupressetum,ti,pen prod. Locus cupressis consitus. {*κυπαρισσῶν.* GAL. Lieu complante de cypres. ITALI.*Luogo che a molti cupressi.* GERM. Ein ort da vil cypressbeum machsen. HISPA. *Lugar de muchos cipreses.* ANG.*A place plantea with cipre trees.*}*Cic.1.de Legib.* In cupressetis Gnosiorum.

Cupressifer,a,um,Ferens cupressus.*κυπαρισσοφόρος.* GAL. Qui porte cypres. ITAL.*Che produce cipressi.* GERM.*Das cypressbeum tregt.* HISPA. *Lugar que cria cipreses.* ANG.*That beareth or bringeth cipre trees.*} *Ouid.Epist.9.* Vt Tegeæus aper cupressifero Erimantho Incubat.

Cuprum, Genus quoddam æris, quod à Plinio Æs cyprium vocatur. {נחשת *nechóschet.κύπριος χαλκὸς.* GAL Cuyure. ITAL. *Rame.* GERM. Rupfer.HISP.*Cobre.* ANG,*Copper metall.*} Vnde *apud Palladium* Cuprini claui dicuntur.

Cuprëus,a,um, {ANGLIC. *Of copper.*} vt,Cupreum vas *Plin.lib.23.c.3.* Cogitur in cupreo vase ad crassitudinem mellis.

Cūr, Interrogandi aduerbium idem significans quod Quare. {מדוע *maddúah,* למה *lammáh.τίνος ἕνεκα;διὰτί;* GALL.Pourquoy. ITA. *Perche?perche cagione?* GERMA.Worumb?auß was vrsach? HISPA.*Porque?* ANG. *VV herefore or why?for what cause?*} Licet quidam Quur per q scribendum putent, & à quare per syncopen atque apocopen deductum, a & e literis detractis. [Cur me verberas? quia lubet. (alias quia tu vis.) *Plaut.Mostell.sc.1.a.1.* Tetigisti has ædes? Cur non tangerem? *Plaut.Mostell.sc 2.a.2,* Cur non? *Plaut.pf.sc 3 a.1.*Cur non remoratur ituros? Cur non arma capit? *Ouid.12.Metamor. Idem Eleg.1. lib.4.* Hoc est cur cantet fossor.]*Terent.in Andr.* Cur me excrucio? cur me macero? cur meam senectutem huius solicito amentia? Aliquando etiam relatiuè accipitur,vel infinite. *Cic.pro Rosc.Com.* Non fuit causa cur tantum laborem caperes. ¶Cur & quare *Corn. Fronto* ita distinguit,vt,Cur sit simplicis percontationis.Quare verò causam rationemque desideret.

Cura, Solicitudo, anxietas, ita dicta quòd cor edat, & excruciet. {דאגה *deaghàh* חרדה *charadháh.φροντὶς.* GALL.Cure,soin,souci,chagrin ITAL.*Cura,pensiero,trauaglio.* GERMAN. Sorg.HISP.*Cura ò el cuidado.* ANGL.*Care,studie,labour,trauell,sollicitude,pensiueneſſe.*}*Ter. in Phorm.* Cura & sumptu absumitur. *Ennius apud Cic. de Senect.* O Tite, siquid ego adiuto, curámve leuasso, Quæ nunc te coquit, & versat sub pectore fixa. *Virg.1.Æn.* Quando hæc te cura remordet. Atque ex his locis intelligitur id quod *Corn. Fronto in libr. de diff.vocab.* scribit, Curam, animi esse,hominémque anxium reddere, & tam in honestis rebus, quàm in honestis versari. [Quid mihi vobiscum est,infelix cura,libelli *Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist.* In cura nominis huius eram.(vnde dictus Maius) *Ouid.6.Fast.* Initio.Cui nunc hæc cura laborat?(id est cui scribo?) *Ouid.Eleg.1.l.4.Trist.* Esse tui memorem(eam sup.)de qua tibi maxima cura est. *Ouid.Eleg.3.lib.4. Trist.* Ossa atque pellis totus est ira cura macet. *Plaut.Aul.sc 5.a.3.* Te mutatum & curam deposuisse mei.*Ouid.Eleg.7.lib.4.Trist* Iacera fronte,curas cogitans. *Plaut.Merc.sc.2.a.2.* Satis me cura & lacrymis macerauit.*Plaut.Capt.sc.1.a.5.* Quos vt seruem(Cocuos) cura maxima est. *Plaut.Aulul.sc.5.a.2.* Hæc res in pectore & in corde mihi curæ est. *Plaut.Mon sc.2.a.5.* Quæ te miseria & cura contabefacit. *Plaut.pseud.sc.5.a.1.*Magna cum cura ego illum curari volo. *Plautus Mostellaria.sc.4.a.5* Et si me vario confectum cura dolore fecerit. *Catull. ad Ortal.*Cum penitus mœstas exedit cura medullas. *Catull.de Com. Beren.* Mihi cura futuri est.*Ouid.13.Metam.* Curam verborum:Rerum volo esse solicitudinem. *Quintil.* Ex tempore & à cura opponuntur. *Sueton.in Tib.cap.70.*] ¶Quandoque pro munere quo curator fungitur.Vulgo *Curatela* dicitur, *Vlp.l.Hæres absens.§.Si quis tutelam.ff. de iudic.* Si quis tutelam,vel curam, vel negotium,vel argentariam, vel quid aliud,vnde obligatio oritur,certo loco administrauit. *Virgilius* etiam apud inferos inter monstra habitantia in faucibus inferorum ponit Curas,quasi deas aliquas:Et vltrices posuere cubilia Curæ.

Cūrālis, le, Vt fasciæ curales pedulésque *apud Vlp.D.lib.34 Tit.2.l.25.* * Sed præstat legere crurales,*cum Beroaldo maiore.* Vide supra Crurales post Crus.

Cūrāntiă,æ,idem quod Curatio, siue Cura. {ANGLIC. *A diligence dreſſing or trimming.*} ✠Non curantia,incuria. *Cic.ad Q Fr.lib.2.* Quod me admones de non curantia, suadésque vt meminerim Iouis orationem.

Cūriōsus,Nimium in inquirendo aut re aliqua agenda diligens:in bonam & malam partem sumitur.{חרד *charédh.φιλόπονος, πολυπράγμων, περίεργος.* GALLIC Curieux,soigneux. ITALIC.*Curioso.* GERMAN. Sorgfeltig/geschefftig HISPAN.*Curioso y diligente.* ANGLIC.*Curious, busie,that laboureth in thing es to much.*}Est igitur Curiosus qui multum,siue diligenter aliquid curat. *Cicero Appio Pulchro.*Ita est homo,non modò prudens,verumetiam æquus vir, curiosus. *Ex pro Sestio*, Etenim animus eius vultu, flagitia patientibus tegebantur. Sed hæc obstructio nec diuturna est, neque obducta ita, vt curiosus oculis perspici non possit. * Curiosus,pro Delatore. *Sueton.in Augusto,capit.27.* In eadem hac potestate multiplici flagrauit inuidia. Nam & Pinarium equidem Rom quum concionante se, admissa turba paganorum,apud milites subscribere quædam animaduertisset,curiosum ac speculatorem ratus, coram confodi imperauit. In bonam quoque partem *Columel.lib.3.* vius est aduerbio: Sin autem (*inquit*)ipsam vitem sternere voles,iuxta radicem ita ne ipsam lædas, curiose fodito.*μετὰ ἐπιμελείας.* Similiter Incuriose,*ἀμελῶς, ἀνεπιμελῶς. Gell.* Si quis non incuriose legat, Non est ergo curiosus, à prava tantum cura, *vti Valla putauit*, sed etiam à diligenti & optima. De deriuatione quoque (quum dicit, Curiosus non tàm à cura,quàm à curia videtur descendere,cuius compositum magis est in vsu, Incuria,*ἀμέλεια*,id est,negligentia. Etsi curia à cura dicatur)non ei assentio,neque de compositione, vt à curia componatur incuria: sed dico ita venire curiosus à cura, per adiectionem literæ i, quemadmodum & curia,nisi à curio sumere velimus. Similiter Incuria per adiectionem i, liquet non à curia, sed à cura componi,quod significatio eorum aperte declarat. Nam cura & incuria, sunt opposita,& ex contraria eorum significatione facile monstratur incuria à cura componi:quoniam In,negatiue stat: & alterius significatio,ex contrario alterius edocetur,eo quod sicut cura,diligentia est, ita incuria negligentia.*vt Cic.in Lælio ostendit*, Vituperanda est rei maxime necessariæ tanta incuria.Quod non significaret,si à curia componeretur,nã esset locus à curia diuersus: quoniam curia locus erat, vbi curas publicas gerebant, & vbi cura sacrorum publica. Nec adiectionem literæ i,in Curiosus,incuriosus, & incuria, nisi euphoniæ causa facta puto,quod non recte sonet curosus & incurosus & incura.Curia verò accepisse i,arbitror,vt aliam à cura significationem caperet,& nihilominus priuati naturam semper oleret. ¶ Aliquando incuriosus capitur pro pingui, quod illi potissimum qui omni prorsus cura sunt liberi pingueſcant.Vnde *Apuleius in Florid.* agnum egregiè obesum vocat incuriosum. *Alciat.in Rub.C.de Curios.& stationè li.12.* Cutiosi erant, qui passim delicta in re militari commissa nuntiabant. Scotus ad Theodosium,scribit in officio magistri officiorum esse curiosum vnum cursus publici,quales sunt magistri cursorum, *Postmeyster*, vocabulo maioribus nostris ignoto,appellari. Nam hi nobis primùm sub Cæsare Maximiliano innotuerunt: Memoriam nanque patrum neglectam,eiusmodi cursorum, quos & nos voce Gallica *Postes* vocamus, consuetudine Vicecomitum Mediolanensium Ducum familiæ renouantis.

Cūriositās,Nimia cura, nimia diligẽtia.{חרדת *charadháh.πολυπραγμοσύνη.* GAL.Curiosité.soin. ITAL. *Curiosità, diligenza.* GERM.Gorgfeltigkeit/geschefftigkeit.HISP. *Curiosidad y diligencia.* ANGL.*Curiositie,piked diligence.*}*Cicero ad Attic.lib.2.* Sùm in curiositate *ἐπιμονὴ*: sed tamen facile patior te id ad me,&c.

Cūriōsē,aduerb.diligenter.{*ἐπιμελῶς.* GAL. Curieusement, soigneusement. ITA.*Diligentemente,curiosamente.* GERM.Gorgfeltigklich/geschefftigklich.HISP.*Curiosa y diligentemente.* ANG.*Curiouslie,with great panes and trauell.*}*Cicer.ad Attic.lib.9.* Quum de eo curiosè quæsisset seruus noster Dionysius *Quintilian.lib.8.cap.11.*Quos curiosè potiùs loqui dixeris,quàm Latinè. Ab Incuria,Incuriosus,& incuriosè. *Plin.* Rebellat sæpe humor incuriosè datus. [famam expectat ob ambulans.So.Curiosè quidem fores enim claudit.*Plaut.Amphit.*]

Cūriă, Sedes ac templum publici consilij. עדה *ẽdháh. βουλευτήριον, ἀρχεῖον.* GA. La court,le lieu deputè à consulter des affaires publiques. IT. *Curte, curia,luoco da consultare de cose publiche.* GER. Ein rahthauß/

vber richthauß / ein ort da man sich vber vilerley sachen sorgens oder bedenckens annimpt. HISP. *Corte, lugar donde estaeh consejo.* ANG. *A counsa le place a place where maters ar pleaded for.* } Curia, *inquit Fest.* Locus est vbi publicas curas gerebant, *Cicero de Senect.* Non curia vites meas desiderat, non rostra, non amici, non clientes, non hospites. [Ante tuas etiam ianua prisca fores, *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Trist. & 13. Metam. & Fastor.*] Curiæ etiam nominantur populi partes, quales fuerunt eæ, in quas Romulus populum distribuit, numero triginta: quas quoniam tunc Reip. curam per earum partium sententiam expediebat, Curias appellauit. [*Plaut. Aul. sc. 2. a. 1.* Nam noster nostræ qui est magister curiæ diuidere nummos sese dixit.] His postea additæ aliæ quinque fuere, ita vt omnino triginta sex essent.

¶ Curia Calabra, à Calando, hoc est, vocando dicta est, quod calata, hoc est, vocata in eam plebe, Pontifices pronuntiare solent, quot dies à Calendis ad Nonas supereßent. ¶ Curia Hostilia, quàm primũ ædificauit Hostilius rex Romanorum. ¶ *Cicero* pro Milone curiam vocat templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilij, caput vrbis aram sociorum, portum omnium gentium, sedem ab vniuerso populo concessam vni ordini.

Curiales, dicuntur, qui sunt eiusdem curiæ, sicut Tribules, eiusdem tribus. { φυλέται, πάτριοι. GAL. Qui est d'vne mesme curie. ITA. *Della istessa curia.* GERMA. Raths freund/die von einem gericht oder raht sind. HISP. *Cosa de misma corte.* ANG. *Of the same tribe or warde.* } Curiales flamines, curiarum sacerdotes. Curiales mensæ, in quibus immolabatur Iunoni, quæ Curis est appellata. *Plau. in Aulul.* Nam neque quisquam curialium Venit, neque magister quem deuidere argentum oportuit. *Cic. 2. Offic.* Theophrastus quidem Cimonem Athenis etiam in suos curiales Laciadas hospitalem fuisse. ¶ Curialis idem aliquando quod Decurio, id est, qui in colonia vel municipio tanquam Senator est *L. 12. Cod. de Episcop. & cler.* vbi qui Curialis primum paulo pòst, Decurio appellatur.

Curiatus, a, um, adiectiuum. { φρατριακὸς, ὁ περὶ φρατρίας. vt, Curiata lex, à curiatis comitiis dicta. *Cicero ad Atticum.* Qui se astruisse dicerent, quum lex curiata ferretur. Et curiata comitia, conuentus qui curiatim per lictorem cogebantur. *Gell. lib. 5. ca. 17.* Curiata comitia erant, quæ curiatim per lictorem calabantur, id est, conuocabantur: quorum erant pontifices arbitri, *teste Ciceronepro Domo sua. Idem pro lege Agraria*, Nunc quia prima illa comitia tenetis centuriata & tributa, centuriata auspiciorum causa remanserunt. [*Sueton. in Auguſt. cap. 65.* Curiata lege adoptare.] *De his vide plura in dictione* COMITIVM.

Curiatim, κατὰ φρατρίας. *Homero: lib. 15. c. 27.* Comitia curiata per lictorem curiatim calari, id est, conuocari.

Curio, onis, Sacerdos curiæ. { φρατριαρχὲς. GAL. Le maistre d'vne curie, leur sacrificateur. ITA. *Curione, prete.* GER. Der oberist auff einem rahthauß/wie ein zunfftmeister auff einer zunfft. HISP. *Cura.* ANG. *A curat, he that hath the spirituell charge of a warde or parishe.* } In curiis enim sacerdotes ita res diuinas curabant, sicut Senatus res humanas in curia Hostilia curare solebat, *vt scribis. Varro.*

¶ Non inepte fortassis etiam nostros hos sacerdotes, quos vulgus *Curatos* vocant, Curiones dixerimus, & Curionatum, quam *Curam* barbare appellamus.

¶ Curio maximus, ἀρχιερεὺς, dicebatur cuius autoritate curia, omnésque curiones regebantur. ¶ Curiones quoque dicti sunt præcones. *Iul. Capitolinus*, Ille per curionem dici iussit, impostura fecit, & passus est. *Euseb. lib. 4. Eccleſiaſt. hiſt.* Misso curione ad populum, iubet voce maxima protestari Polycarpum, tertio confessum se esse Christianum. *Plautus vero in Aulul.* Agnum curionem appellat macilentum, tanquam ob curam maceratum confectumque: vnde à contrario *Apuleius in Florid.* agnum optimum & pinguem dicere volens, appellauit Incuriosum. Item Curiones dicti sunt quidam Romani ciues.

Curionatus, us, Curionis dignitas.

Curionia, sacra, Quæ à Curionibus in curiis hebant.

Curionium, Dicebatur æs, quod dabatur Curioni ob sacerdotium Curionatus. *Fest.*

Curo, as, are, Operam dare, in re aliqua elaborare, rei alicui studere, incumbere, diligentiam curámq; adhibere. { שקר *schakádh* דאג *daágh* חרד *charádh.* σπουδάζειν. GAL. Soigner, auoir cure & soin. ITA. *Hauer cura, por cura, affaticarsi.* GERM. Sorgen/fleyß ankehren. HISPANIC. *Tener cuydado.* ANGLIC. *To giue diligence, to trauel and be about to do any thing.* } In qua significatione ponitur interdum absolutè. *Terent. in Andria*, Perterrefacias Dauum, obserues filium Quid agat, quid cum illo consilij captet. SOS. Sat est: curabo. *Idem*, Hanc fidem sibi me obsecrauit, quisse sciret non deserturum, vt darem. DA. Curabitur. Et hoc aliquando cum Vt, *Cic. Fam. 16.* Cura igitur nihil aliud, nisi vt tu valeas. [Res rationésque heri curo, *Plaut. pseud. sc. 2. a. 2.* & istud & aliud, si quid curari volet, me curaturum dicito. *Plaut. Men. sc. 3. a. 3.* Curate, vt splendor meo sit clypeo clarior. *Plaut. Men. sc. 3. a. 1.* Intus para: cura (de cœna) *Plaut. Men. sc. 3. a. 2.* * Venus cœlestis paucis hominibus curat. *Apul. Apolog. 1.* Hæc me curaturum dicito quæ mandata sunt. *Plaut. Men. sc. 3. a. 3.* Cura rem communem, quod facis. *Idem Amph. sc. 2. a. 1.* Qui tuam rem hic curet, & munus fungatur tuum (id est adulter tuus) *Ibidem.* Iube vasa pura adornari. Alc. Ego istæc, curabo. *Item*, Hæc curata sint, fac sis. *Ibid.* Qui ea curabit, abstinebit cenßione bubula (id est heri imperia exequetur. *Plaut. Aul. sc. 1. a. 4.* Satis verborum est cura quæ iussi, atque abi. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 1.* Si quid curatum velis, ei mandes, perfectum reddet. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 1.* Rem meam non cures, non ego curo tuam. *Plaut. Capt. sc. 4. a. 3.* facilin' tu dormis curans (id est cum te cura vrget?) *Plaut. Menæ. sc. 5. a. 5.*

¶ Curare absolutè. *Plaut.* Curate, ego interuisam domum. *Plau. Aul. sc. 4. a. 2.*] ¶ Aliquando cum Ne, *Idem Famil. 2.* Vnum illud te præcipuè rogo, vt cures nequid mihi ad hoc negoti, aut oneris accedat, aut temporis. ¶ Interdum cum accusatiuo. *Cicero Atti. 8.* Tu fasciculum, qui est M. Curioni descriptus, velim cures ad eum perferendũ. *Et Fami. 7.* Mandatum tuum curabo diligenter: sed homo acutus ei mandasti potissimùm, cui expediret illud vænire quamplurimi. *Idem Att. 1.* Signa, quæ curasti, ea sunt ad Caietam exposita. Si curare pecuniam significat pecuniam ad dissoluendum conficere, & comparare. πορίζειν. *Idem*, L. Cincio H-S. D C C C. pro signis Megaricis, vt tu ad me scripseras, curaui. ¶ Et Curare se, vel curare corpus, pro reficere. ἐπισκευάζειν. *Pl.* [*pſ. sc. 7. a. 4.*] Qui se suamque ætatem bene curant, edunt, bibunt, scortantur, illi sunt alio ingenio atque tu, qui neque tibi esse patere, & illis, quibus est, inuides. *Cicer. Famil. 16.* Cura igitur te, & confirma. *Virgil.* Corpora curamus, fessos sopor irrigat artus. [Magna cum cura ego illum curari volo. *Pl. Menæ. sc. 3. a. 3.* Me volo curare, (mox, prandere & dormire) *Plaut pſ. sc. 2. a. 2.* Curato ægrotos domi. *Plau. Capt. sc. 2. a. 1.* (id est tracta, traicte pense, aye soing des malades. Vbi tu me hic habueris, perinde illum illic curaueris (id est tractabis) *Ibidem sc. 2. a. 2.* ¶ Item Curare boues, id est pascere. *Plaut. Mostell. sc. 1. a. 1.* An non sunt ruri quos cures boues? Et *Gell. cap. 4. l. 15.* Ventidium curandis multis vinctum inuenire, Item me curato, ne sitiam. *Plau. Curc. sc. 2. a. 1.* Curari mollius. *Sene. c. 9. de tranquil.*] ¶ Significat quoque hoc verbum mederi, curationem adhibere. { רפא *raphá.* ἰᾶσθαι, θεραπεύειν. ANGLIC. *To cure, to mak whole.* } *Ci. de Senect.* Adolescentes grauius ægrotant, & tristius curantur. *Idem in Pison.* Et quum isto fœtido teterrimam nobis popinam inhalasses, excusatione te vti valetudinis, quod diceres vinolẽtis te quibusdam medicaminibus solere curari. In passiua significatione sic vsus est *Cicero Tuscular. 3.* An quum corpora curari possint, animorum nulla medicina sit? Et cum ablatiuo, addita præpositione Ab. *Idẽ pro Cluen.* Mulier exclamat se ab eo nullo modo curari velle, quo curante omnes suos perdidisset. *Sic Acad. lib 2.* Quis enim potest, quum existimet à Deo se curari, non dies & noctes diuinum numen horrere? Huius composita sunt, Accuro, vnde Accuratus, & aduerbium Accurate, Concuro, Procuro, Percuro, *quæ vide suis locis.*

¶ Aliquando Curare significat Colere, θεραπεύειν, *vt Plin. Epiſt. lib. 1. de Regulo*, Est enim locuples, curatur à multis, timetur à pluribus. [*Plau. Aulul. prolog.* Ille minus minúsque impedio curare. (Sup. me, id est, colere, vt deum desiit.) ¶ *Item* Curare obscœnè. *Plaut. Amph.* Qui hìc rem tuam, & munus fungatur tuum, (id est, adulter tuus.)

¶ Curare vallum, *Gellius c. 5. lib. 5.*

¶ Curare ædes: vitium additur ædibus, bonæ cum curantur malè. *Plau. Mostell. sc. 2. a. 1.* Item: Curare cadauer. *Suet. in Neron. cap. 48.* Non bene curatum sacrum. *Liu. 1. ab vrb.* Vt pecunia curaretur (. i. coge retur) *Liu. lib. 4. d. 5.*]

* Curatur, Impersonale. *Apud Plin. lib. 18. c. 27.* Curatur vt vinea vetus semel fossa fit. *Plau. Caſ.* Noctu vt condigne recubes curabitur.

[Curassis. *Plaut pseud. sc. 3 a. 1.*]

Cūrātus participium, Cum diligentia & cura factus. { חריץ *bari.* σπουδαῖος. GAL. Fait auec soin & cure. ITA. *Fatto con cura & diligentia.* GERM. Versorget/mit fleyß außgerichtet oder gemachet. HISP. *Hecho con mucho cuydado.* ANG. *Doone with care and diligence, scene 10.* } Bene curata cute nitidus, *Horatius 1. Epiſtol. Plin. lib. 18. c. 6.* Adduxit filiam validam atque bene curatam ac vestitam. [Nitida & curata corpora. *Quintil.*]

Cūrāre, aduerbium. Accuratè. { σπουδαίως. GAL. Diligemment, soigneusement. ITA. *Diligentemente, con attentione.* GER. Fleyßiglich. HISP. *Con mucho cuydado.* ANG. *Diligentlie and well.* } *Tacitus lib. 2.* Eius negotij initium, ordinem, finem, curatiùs edisseram.

Cūrātor, procurator. { דאג *doágh* חרד *charédh* פקיד *pakíd.* ἐπίτροπος, μέλος, κηδεμών, ἐπιμελητὴς, ἐφορος. GAL. Curateur, qui a la charge & le soin de quelque chose ITA. *Curatore, tutore.* GERM. Ein versorger schaffner/pffäger. HISP. *Curador.* ANG. *A curatour, that hath the charge of any thing.* } Generali nomine dicitur præpositus alicui negotio: vt reficiendis muris curator Demosthenes fuit. *Cicer. de Optimo genere. Orator.* [Curator venationum. *Sueton. in Calig. cap. 27.* Curator reficiendi Capitolij Catulus. *Gell. c. 10. l. 2.*] ¶ Curatores vrbis, & annonæ ædiles. *Idem tertio de Legib. Inſtitut. de Curatoribus §. primo*, Masculini quidem puberes, & fœminæ viripotentes, vsque ad vicesimum quintum annum completum curatores accipiunt: quia licet puberes sint, adhuc eius ætatis sunt vt sua negotia tueri non possint. *Festus scribis*, Curatorem esse, qui pupillis loco tutoris datur, quasi qui pupillarium bonorum curam gerat. * Egere curatoris dicimus, quos tacitè innuere volumus non compotes esse mentis suæ. *Horat. Epiſt. 1.* Insanire putas solennia me, neque rides? Nec medici credis, nec curatoris egere A prætore dati? Vbi obiter obserua *Solennia* pro *solenniter.*

Cūrātio, onis, Cura, prouincia alicui delegata, procuratio, munus. { דאגה *deagháh* פקדה *pekaddáh.* ἐπιτροπὴ. GAL. Charge administratiõ, Cure ou guarison. ITA. *Cura, guarire.* GERM. Ein sorg/ oder vnnuß ding einem auffgelegt ist. HISP. *Curadoria, cuydado.* ANG. *A curing or healing.* } *Cic. ad Att. lib. 15.* Ego quod eram meditatus in via, suadere vt vteretur curatione Asiatica frumenti, nihil esse iam reliqui quod ageremus, nisi vt salui essemus. *Idem 1. de Nat. Deor.* Ab omni curatione & administratione rerum vacent. [*Liu. 4 ab vrb.* Curationem agere.] ¶ Curatio item, siue curatela, est potestas administrandi bona eius qui vel ob ætatem, vel ob mentis corporisve vitium suis rebus præesse non potest: in qua significatione Iurisconsultis vsitatum. [Curationem bonorum patris postulare. *Quintil.*]

¶ Curatio item pro medendi actu ponitur. [Curationem (vulneris) accedere. *Senec. ep. 1. de Conſ. ad Mart.*] *Cic. in Epiſt.* De medico bene existimari scribis, sed eius curationes non probo.

[¶ Quid tibi malum, me, aut quid ego agam, curatio est? *Plaut. Mostel. sc. 1. a. 1. Item*, Quid tibi hanc rem curatio est? *Plaut. Amph. sc. vlt. act. 1.* Vulgò, Quare tu curas de hac re?]

Cūrātūra, Curatio. θεραπεία. *Terent. in Eunuch.* Deducunt cibum. Tametsi bona est natura, reddunt curatura iunceas.

Cūratōria, æ, Munus curatoris adulti. { ἐπιτροπὴ, ἐπιτροπεία, ἐπιτροπικὴ, ἐπιτροπία. GALLIC. Curatelle, office & charge de curateur. ITA. *Vfficio & carico di curatore.* GERM. Das ampt eines vogts. HISP. *Curadoria, lo officio del curador.* ANG. *The office of a curatour.* } *Heren.*

in l.1.ff.de excus.tutor. Conscribens librum (vt mihi videtur) vtilissimum, quem excusationem tutelæ, & curatoriæ vocauit, huc tibi misi. *Ibidem l.2.*

Cūrax, cis. adiectiuum, Diligens, curæ & vigilantiæ plenus. {שצר *schosédh.* חרד *charédh* דאג *doegh.* Σπουδαῖος, σπουδαστικός. GALLI. Diligent, soigneux. ITALI. *El que diligente, vigilante.* GER. Fleyßig/sorgfeltig/ gar sorgsam. HISPA. *El que tiene mucho cuydado.* ANGLI. *Diligent, busſie.* } *Caius, l. Si quid venditor. D. de Ædil. edict.* Verbi gratia, si constantem, aut laborantem, aut curacem, aut vigilantem esse, aut ex frugalitate sua peculium acquirentem affirmauerit, & ex diuerso leuis, proteruis, desidiosus, somniculosus, tardus, comessor inueniatur, &c.

Cūrculiō, pen cor. huius curculionis, mascul. gen. Animal paruum, frumentum corrodens: quasi gurgulio, eò quòd nihil in eo pene aliud quàm guttur videatur. {πτέξ GAL. Vne petite beste ou vermine qui ronge le froment, calendre, chate pelcusse ou charenson. ITA. *Tignuola.* GER. Wibten/oder miltwen die das torn fraſſen vnd außbóten. HISP. *Gorgojo.* ANG. *A litle worme eating corne called a mite or weuell.* } *Virg. 1. Geor.* populáque ingentem farris acetuum Curculio. *Colum. lib. 1. cap. 6.* Ea res ab noxâ curculionum & similium animalium commodissime videtur fruges conditas defendere. [Curculio mihi verba dedit &, Vbi Curculionem reperiam? In Tritico facillimè ibi vel 500. reperies. *Plaut. Curc. sc. 4. a. 4.*]

¶Curculio transfertur pro pene. *Persius Satyr. 4.* Quare dentosus curculio extat.

¶Est præterea Curculio, via patens, seu fistula colli exterior, per quam spiritus attrahitur, atque emittitur. φάρυγξ. Constat autem hæc ex cartilagine molli & flexuosa, quasi ex annulis in catenæ modum compactis, sed imperfectis. ¶Dicitur etiam spiritalis fistula, quæ semper patet, vt spiritus liberum habeat exitum, qui ad pulmonem córque defertur. Tracheam arteriam medici appellant: *Plinius* arteriam asperam: cuius operculum est epiglottis. Scribitur autem Curculio per c. non Gurgulio per g, vt constat ex argumento Plautinæ Comœdiæ, quam Curculionem inscripsit: in qua primæ versuum literæ Curculionis nomen exprimunt.

CVRES, κουρῆτες, pluralis tantùm numeri, Sabinorum oppidum opulentissimum, ex quo Numa: *Plutar. in Numa.* Huic autem oppido imperabat T. Tatius, cuius ciues Quirites κυρῖται dicebantur, Conuenerúntque Romulus & Titius in hanc sententiam, vt è duobus populis vnus efficeretur, & Sabini Romam migrarent, Romáque nomen retineret: sed Romani & Sabini Quirites appellarentur. *Ouid. lib. 2. Fast.* Te Tatius paruique Cures Ceninaque sensit, Hinc etiam populi, Cures. *Virgil. lib. 9.* Tatióque seni, Curibúsque seueris.

CRETES, κουρῆτες. GER. Volcker in der Insel Candia. } Populi Cretæ insulæ, qui & Corybantes, & Dactyli Idæi appellati sunt: ex Ida Phrygiæ monte (vt quidam volunt) oriundi: à cuius etiam nomine, Cretæ montem, quem primùm insedêre, Idam appellarunt. Dicti κουρῆτες *teste Strab. lib. 10.* ἀπὸ τῆς κουρᾶς, hoc est, à tonsura. Anteriorem enim capitis partem detonsam gestabant, ne hostes eos cæsarie apprehenderent. Alij Cretas dictos putant, ἀπὸ τῆς κουροτροφίας, eo quòd Iouem aluisse dicantur. *Autor est item Strabo loco iam citato,* Cretas in Græciam quoque traiecisse, tandémque consedisse trans Acheloum fluuium, ibique quum intonsa seruarent capita, Acarnanas vocari cœpisse. [Legendus *Ouid. 4. Fast.*] ¶Curetum os, κουρήτων στόμα. Dici solitum si quando quis numine afflatus loqui videretur, propterea quòd Curetes Cybeles comites furore quodam sacro perciti diuinare viderentur. Refertur à Zenodoto: *meminit & Hesychius.*

Cūria, Curiales, Curiatus, *Vide* CVRA.

Cūria, Rhetorum vrbs primaria, vulgo *Chur* dicitur. ¶Est alia eiusdem nominis in Voytlandia, quam Germani Hoff vocant.

CVRIFVGIA, Nomen villæ Nicolai Perotti nuper inditum, quam in agro Sentinati habebat, inter duo fluenta, Sentinum & Neuolam, vbi est saluberrima cœli temperies.

Curionia sacra, quæ à Curionibus in Curiis fiebant.

CVRIO, Prænomine Quintus, insignis orator fuit, qui Cæsarem in quadam oratione omnium mulierum vitum, & omnium virorum mulierem appellauit.

¶Huius filius C. Curio Tribunus plebis fuit eo tempore, quo primùm bellum ciuile inter Pompeium & Cæsarem exarsit: & quum ex perditissimo luxu sese ære alieno obruisset, Cæsarem ad bellum ciuile incitauit, causámque illius absentis defendendam suscepit. Vnde etiam à Lucano, venali lingua fuisse dicitur. Periit in Africa, cui à Cæsare erat præpositus, à Iuba Mauritaniæ rege cum toto exercitu deletus. Et Curioni gratulatur. *Cic. Epist. lib. 2.* Sera, inquit, gratulatio reprehendi non solet, præsertim si nulla negligentia prætermissa est. Longè enim absum, audio seró. Is Curio, vt se ære alieno liberaret atque emergeret, Cæsarem ad bellum ciuile impellebat, *vt scribit Cic in Epist. ad Quint. frat.* Et ipse Cæsar, inquit, amicus noster, minaces ad senatum, & acerbas literas miserat: & erat adhuc impudens, qui exercitum & prouinciam inuito Senatu teneret, & Curio meus illum incitabat.

CVRIS, *vt habet Strabo lib. 5.* Vrbs quondam insignis, nunc autem viculus, in Sabinis, &c. *Vide* Cures.

CVRIVM, κούριον, Vrbs Cypri, à Cureo Cinyræ filio: gentile Curieus, Curias fœm. & ipsa regio. Est etiam vrbs Æoliæ. *Steph.*

Cūrīo, Curiosus, *Vide* CVRA.

Cūris, Lingua Sabinorum hasta dicitur. Vnde Romulus Quirinus, qui eam ferebat, est dictus & Romani à Quirino, Quirites dicuntur. Curitim Iunonem appellabant, quia eandem ferre hastam putabat. *Festus.* [*Ouid. 2. Fast.* Siue quod hasta Curis prisci est dicta Sabinis.] *Vide Macrob. lib. 1. Satur. c. 9. & Seruium in 1. lib. Æneid.*

CVRIVS Dentatus, Romanus ciuis, exactissimæ frugalitatis, & perspectæ fortitudinis. Hic quum in scamno sederet, rapáque in foco torreret & Samnitum legati magnum auri pondus publicè missum obtulissent, inuitaréntque vt eo vti vellet: respondit M. Curium malle imperare locupletibus quàm locupletem fieri: & qui acie vinci non potuit, eum pecunia corrumpi non posse. Hic primum de Samnitibus triumphauit, quos vsque ad mare superum pacauit. Reuersus in concionem ait, Tantum agri cepi vt solitudo fuerit futura, nisi tantum hominum cepissem. Tantum hominum porrò cepi, vt fame essent perituri, nisi tantùm agri cepissem. Deinde de Sabinis triumphauit: postremò de Lucanis ouans vrbem intrauit: Pyrrhum regem Epirotarum Italia repulit. Quaterna dena agri iugera viritim populo diuisit: sibique totidem constituit dicens, Neminem esse debere cui non tantum sufficeret. *Huius meminit Iuuen. Satyr. 11.* [De huius viri continentia & villula, *Plutarch. in Catone Censore.*]

Cūrmī, Ex maceratis & coactis frugibus potus. *Vlp. l. si quis ff. de Trit. & Vin. leg.* Igitur & acetum inquit, quod vini numero paterfamilias habuit, & zythum & curmi, & cætera, quæ pro hominum affectione atque numero vini habebuntur.

Cūro, curas *Vide* CVRA.

Cūrotrophīum. {κουροτροφεῖον. ANGLIC. *An house appoynted for bringing vp of children.* } Domus alendis pueris destinata. κοῦρος enim puerum significat. Vetat *Iustinianus in l. 16. C. de sacrosanct. eccles.* differre autem à βρεφοτροφεῖα, quòd in hoc infantes recentésque partus aut exposíti, aut parentibus egentibus nati alebantur: in illo pueri grandiusculi qui nondum labore suo victum sibi parare poterant. *Ex Hotomano.* [vel cecuri, *Gell. c. 9. lib. 7.*]

Cūrro, ris, cucurri, cursum: cuius composita quandoque geminant sylabam, quandoque non. {רץ *rats.* τρέχω. GAL. Courir. ITA. *Correre.* GER. Lauffen. HISP. *Correr.* ANG. *To runne.* } *Virgil. lib. 4.* Decurrere iugis, alij de parte patentes Transmittunt cursu campos. *Cato contra Pisonem,* Video hac tempestate concurrisse omnes aduersarios. *Terent. in Hecyr.* Vna illarum interea properè præcurrit. Est autem currere, celeriter ire, gradum præcipitare, intenta celeritate viam quasi vorare. *Cic. ad Attic. 10.* Præteriit villam meam Curio, iussítque mihi nuntiari mox se venturum: cucurrit Puteolos, vt ibi concionaretur. Sic Currere cursum, Currere spatium dicimus. [Súmne infelix qui non curro curriculo domum. *Plaut. Mostel. sc. 1. c. 2.* Quid illic hominis ad me currunt obsecro? *Plaut. Men. sc. 6. a. 5,* Nunquam ad prætorem æquè cursim curram. *Plaut. pseu. sc. 3. a. 1.* Ecquis currit polinctorem accersere? *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* Minimam bene currit ad auram, si opus est velis? *Ouid. Eleg. 9. l. 1. Trist.* Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas. *Ouid. El. 4. l. 3. Trist.* Historia currere debet ac ferri (de stylo) *Quinti.*]

¶Interdum accipitur pro fluere. ῥέω, *Virg. 3. Georg.* Concrescunt subitæ currenti in flumine crustæ. *Plin. lib 11. c. 51.* Dolis etiam inanibus currit eadem, concauo, vel recto parietum spatio. Sic & *Cicero* Currere orationem dixit 1. *de Finibus.*

¶Frustrà currit, εἰς κενὸν τρέχει pro eo quod est, Frustra laborat. Vsus est D. Paulus compluribus locis. Sumptum ab iis qui in stadio cursu certant. Celebris est hic senarius, ἄθλιος αὐτὸς εἰς κενὸν μοχθεῖ τρέχων: id est, temerarius labore currit irrito: ¶Huic finitimum est, Nec curramus nec rentigamus. ἐπὶ δίσκον ἐπὶ λακάνοφορ.

Cūrrens, participium. {רץ *rats.* τρέχων. GALLI. Qui court. ITALI. *Chi corre.* GER. Lauffend. HISP. *El que corre.* ANGL. *That runneth.* } [Dabo te ad pistores vt ibi cruciere currens. *Plaut. Asin. sc. 4. a. 3.*] Vnde Currentem incitare, τὸν τρέχοντα ὁ τροχεύειν, prouerbialiter dicimus, pro incitatum iam, & in rem aliquam incumbentem instantiùs hortari vel impellere. *Cic. ad Attic.* Quod me hortaris vt eos dies consumam in Philosophia explicanda, currentem tu quidem. * Ducta est metaphora ab iis qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere velocitatem. * Simile est, Currenti calcar addere. *Plinius iunior in epist. quadam ad Pompeium Saturninum,* Flagitabas vt tibi aliquid ex meis scriptis mitterem, cùm ego id ipsum destinassem. Addidisti ergo calcaria sponte currenti. Translatione sumpta ab equitibus, qui nonnunquam etiam sponte currentibus equis, quo currant celerius, calcar addunt: Ita nobis calcar addit, qui extimulat languentes: addit currentibus, qui cupiditatem ac studium nostrum auget acúitque.

Cūrritur impersonaliter. *Terent. in prologo Heaut.* Si qua laboriosa est, ad me curritur.

Cūrso, sas, Sæpe vel multum curro. {αἰωρτρέχω. GALL. Courir souuent, maintenant çà, maintenant là. ITAL. *Correre spesso.* GERMAN. Dil vnd offt lauffen/lauffen eins lauffens. HISPAN. *Correr amenudo.* ANG. *To runne much or often.* } *Cic. 1. de Diuin.* Fuscáque non nunquam cursans per littora cornix. *Idem pro Rosc. Amer.* Postea homines cursare vltro & citrò non desiterunt. *Idem de Senect.* Quum alij malos scandant, alij per foros cursent. *Terent. in Hecyr.* Trepidari sentio, & cursari horsum, hursum.

Cūrsito, frequentatiuum. {θερμοτρέχω. GALL. Courir çà & là. ITA. *Correre quà & là.* GERM. Hin vnd har lauffen. HISP. *Correr à menudo.* ANG. *To runne vp and downe, hither and thither.* } *Diomedes* Sunt & quædam iteratiuorum iteratiua, quæ sæpe in ties gradus deducunt, verba, quale est Video, deinde Viso, & quod plus est, Visito. Item Curro, deinde Curso, & Cursito. *Terent. in Hecyr.* Hodie mihi haud potestas data est, ita cursitando atque ambulando totum hunc contriui diem. *Idem Eunuch.* Ne quis forte internuntius clàm à milite ad istam cursitet.

Cūrsus, us, & Cursio, Currendi actum significant: & tàm de nauigante & equitante, quàm pedibus iter faciente potest intelligi {מרוצה *meruts áh déjmos.* GAL. Cours, course ITA. *Corso, il correre.* GERMAN. Ein lauff HISP. *Carreda.* ANGLIC. *A course, a running, a race.* } *Plin. lib. 12. cap. 19.* Hi recto cursu per sinus impellunt. *Cic. ad Cass.* Sin oppressus ibi erit omnis hominum cursus est ad vos. * Cursus pro modo viuendi. *Plin. in Panneg.* Tenes Cæsar hunc cursum, & probatur experimento, sitne feracius, &c.] Vbi secundo cursu vita procedit. *Senec. cap. 6 de Consol. Mart.* Cuisus & recursus maris. *Idem de Consol. ad Elo. cap. 7.* Cuiua nec assuetos egerunt flumina cursus. *Tibul. l. 4.* cœptos

ptos auertere cursus. *Ibid.* Qui mihi in Cursu obstiterit, is vitæ obstiterit suæ. *Plautus Capt. sc. 1. a. 4.* directo contendere cursu. *Tibul. l. 4.* Vox erat in cursu, vultum dubitantis habebam. *Ouid. 5. Fast.* Spes erat in cursu. *Idem 6. Fast.*] ¶ Cursus exhibitio, pro, rationum relatio, quasi totius procurationis ac muneris sui discursus, siue διαθεσμὸς edatur. *Hotomanus.*

Cūrsūrā, æ, idem quod Cursus. {δρόμημα. ANG. *A raise, a running.*} *Varr.* Et qui alij sunt idonei ad rem militarem, alij ad vecturam, alij ad admissuram, alij ad cursuram. [Ex cursura anhelitum ducere. *Pl. Asin. sc. 2. a. 2.*]

Cūrsor, Qui currit. {ץרָ *rats.* δρομεύς. GAL. Coureur, courßier. ITAL. *Corsore, corritore, staffiero, corriero.* GERM. Ein tauffer. HISP. *El trotero ò correo, ò corredor.* ANG. *A runner.*} Ci. I. *Tusc.* In stadio cursores exclamant quàm maximè possunt. *Plaut. Merc.* Genua hunc cursorem deserunt. ¶ Cursor item tabellarius dicitur, à celeritate eundi. *Mart.* Cursorem sexta tibi Rufe remisimus hora.

Cūrsōrĭus, a, um, Quod ad cursum pertinet: vt Nauis cursoria. {δρομικὸς, ον. GAL. Propre pour courir. ITA. *Ciò che s'appartiene à corso.* GERM. Das zu dem tauff gehört. HISP. *Cosa ord emada para correr.* ANG. *Proper to runne.*} *Sidonius*, Typhim cursoriam ascendi.

Cūrsim, aduerb. Currendo, cursu. {δρομικῶς. GALLIC. En courant. ITA. *Correndo.* GERM. Mit tauffen/im tauff. HISP. *De corrida y atrabiadamente.* ANG. *By running.*} *Plaut. Pœnul.* Nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem rapi. [Nunquam ad prætorem æquè cursim curram, vt emittat manu. *Plaut. pseu. sc. 3. a. 1.*] *Cic. 11. Philip.* Alter in Asiam irrupit cursim. *Plin. Epist. 49* Super hanc liber legebatur, & quidem cursim.

Cūrrus, us, Vehiculum. {רכב *rékeb* מרכבה *merchabáh.* ἅμαξις, ἅμαξα. GAL. Char, chariot. ITA. & HIS. *Carro.* GERM. Ein wagen/oder karch. ANG. *A cart or chariot.*} dictum ab eo quòd eo veteres vterentur ad cursum. *Virg. 12. Æneid.* Quadriiugo vehitur curru. Hoc nomine bigæ etiam & quadrigæ continetur. Vnde etiam triumphantium quadrigæ, currus triumphales dicebantur. [Ante currum agere hostes victos. *Velleius*, Ingredi curru lætos triumphos (i. equis albis) *Ouid. 13. Metam.* Curros eburnos. *Idem Eleg. 2. l. 4. Trist.* Ante currum Persem victum egit. *Paulus Sene. 13. de Consol. ad Mart.* Currum vacuum Pauli populus aspexit (ob liberos amissos.) *Senec. Ibid.* Ascendo in currũ, vt hunc proteram. *Plaut. Menæ. sc. 2. a. 5.*]

¶ Per translationem ponitur pro triumpho. *Cic. ad Caton. lib. 5.* Quẽ ego currum, aut quam lauream cum tua laudatione conferrem.

¶ Currus bouem trahit, ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ἕλκυσεν. De re quæ præposterè geritur. Quod Galli sua lingua eleganter dicunt, *Mettre la charrue deuant les bœufs. Lucian. in Terpsione.*

¶ De curru delapsus, ἐκπεσὼν ἁμάξης. In hodiernum vulgò quoque durat adagium, in eum qui oblitus propositi, alio se transfert, aut qui in sententia labescit. *Aristoph. in Ranis.*

Cūrrĭcŭlum, diminutium. Breuissimum vehiculi genus, quod eo veteres ad cursum in ludis Circensibus vterentur. {τὸ ἁμάριον. GAL. Petit char, ou chariot. ITALIC. *Picciolo carro, carretta.* GER. Ein kleiner wagen oder karch, welchen man braucht zu dem reunen/ein rosswäglin. HI. *Carro pequeño.* ANGLIC. *A litle cart or chariote.*} *Plaut. Merc.* Quin pedes vos in curriculum coniicitis? *Curc. lib. 8.* Aliorum turbati equi, in amnem præcipitauêre curricula. [Curriculo biiugi. *Suet. in Calig. c. 19.* Curriculo grauis est facta ruina meo. *Ouid. Eleg. 8. lib. 9. Trist.*] ¶ Curriculum etiam ponitur pro cursu ipso. {מרוצה *merutsáh.* δρόμος, δρομικὸς. GALLIC. Cours, course. ITA. *Corso.* HISP. *Correda pequeña.* ANGLIC. *A course a running.*} *Cic. 2. de Legib.* Ludis publicis quod sine curriculo, & sine certatione corporum fiat, popularem lætitiam in cantu & fidibus, & tibiis moderante, eam cum diuum honore iungunt. ¶ Curriculum vitæ *Cicer. pro Rabir.* Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumscripsit, immensum gloriæ.

¶ Item curriculum significat tempus. *Virgil. lib. 8.* Inde vbi prima quies medio iam noctis abactæ Curriculo, expulerat sumnum, id est, medio tempore. ¶ Curriculum item locum siue interuallum vbi curritur denotat, à carceribus ad calcem: Græci *ἱππόδρομον* appellant {GALLIC. Lieũ pour courir. ITALIC. *Luoco da correre.* GERM. Ein auffzug ieder platz in welchem man tauffe. HISP. *La carrera ò lugar donde corren.*} *Horat. 1. Carm.* Sunt quos curriculo puluerem Olympicum Collegisse iuuat.

Cūrrĭculō, aduerbium, pro Cursim. {δρομικῶς, δρομικῶτερ. GAL. En courant hastiuement. ITAL. *Correndo prestamente, tosto, in fretta.* GERMA. Im tauffen/schnell/eilendo/fluchs/icufflingen. HISPA. *De corrida. arrabadamente.* ANGLIC. *Spedelie. by running.*} *Plaut. Epid.* Nam vt apud portum te conspexi, curriculo occœpi sequi. *Terent. in Heauton.* Curriculo percurre. [Transcurre curriculo ad nos *Plau. Mil. sc. 6. a. 2.* Sed sumne infelix qui non curro curriculo domum. *Plaut. Mostell. sc. 1. a. 1.* Ire curriculo. *Gell. c. 8. l. 17.*]

CVROPOLIS, Vrbs Cariæ. *Steph.*

Cūrrūca, Parua auis, quæ alienos pullos pro suis educat. {θηλαίς, νοσσιάς. GALLICE. Vn verdon, petit oiseau qui nourrit les petits d'vn autre pensant que ce soyent les siens. ITA. *Vccello picciolo, che allieua gli altrui figliuoli pensando che siano suoi.* GER. Ist ein vögelin das frömb de junge für die seinen erachtet vnd auff zeucht / Eitich nennend es ein grasmucke. HIS. *La aue que cria los hijos del cuclillo.* ANG. *An hedge sparow, or titling.*} *Iuuen. Satyr. 6.* Tu tibi nunc curruca places, fletumq; labellis Exorbes.

Cursŭs, Cursim, Cursito, Cursor, Cursura, Curso, *vide* CVRRO.

CVRTĬVS, prænomine Marcus adolescens Romanus nobilis fuit, qui se pro salute patriæ diis manibus deuouit. Nam quum terra in medio foro ingenti hiatu desedisset, responsumque esset non coituram labem nisi quispiam ex primæ spei adolescentibus sese in hiatum deiecisset: Curtius acceptam à patria vitam, eidem impendere non dubitauit conscensóque equo sine mora, se in specum præcipitauit, vnde etiam Curtius lacus nomen creditur seruasse. ¶ Curtius prænomine Quintus, nobilis historicus fuit, qui Alexandri magni gesta memoriæ prodidit.

CVRTĬVS, fons, Insigni aquæ ductu memorabilis, vt quì à quadragesimo lapide in vrbem fuerit perductus opere arcuato tantæ altitudinis, vt in omnes vrbis montes facile distribueretur. *Vide Plin. lib. 36. cap. 15.*

Cūrtus, a, um, Breuis, paruus, mutilus. {קצר קצין *katsér* קטן *katán* גרוע *gladhuáh.* κωλοβός. GALLICE. Court, petit. ITALIC. *Corto. breue.* GERM. Kurtz/getürtzet. HIS. *Cosa mellada, mengada, escassa, ò corta.* ANGLIC. *Short, lide.*} *Horatius*, Nunc mihi curto Ire licet mulo, vel si libet, vsque Tarentum Sic curtum calicem dixit *Martialis*, pro fracto: & *Persius* Curtam supellectilem, pro exigua: & *Cicero* Curtam sententiam, hoc est, decurtatam. *Celsus quoque lib. 7. c. 9.* in auribus, naribus, seu labris curta appellat, partium illarum deformitates, particulæ alicuius defectu prouenientes.

Cūrto, as, diminuo. {קצר *katsár.* κολοβόω. GAL. Accourcir, appetisser, diminuer. ITA. *Accorciare, diminuire.* GERMANI. *Kurtzeren/kurtzer oder beschnitner machen.* HISP. *Mellar, ò menguar, ò cortar.* ANG. *To shorten, to abbriage.*} *Horat. in Serm. Sat. 3.* Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum, &c. A quo Decurto, κωβολέω.

Cūruāmĕn, Curuatura, *Vede* CVRVVS.

Cūrŭlis, & hoc curule, adiectiuum est à curru formatum, abiecto alterò r, vt Ædilis curulis, dignitas curulis: & *apud Horatium*, ebur curule: Cuilibet (*inquit lib. 1. Epist.*) hic fasces dabit, eripiétque curule. Cui volet importunus, ebur. Nam senatores qui curulem magistratũ, hoc est, maiorem honorem gerebant, honoris gratia in curiam vehi soliti erant curru, in quo sella erat eburnea, supra quam considerét. *Gellius lib. 3. cap. 18.* ¶ Curulis etiam in fœminino genere accipitur pro ipsa sella: quia facilè potest intelligi eius substantiuum. *Lucanus lib. 3.* Prætor adest vacuæque loco celsère curules. [Curulis sella quid, *Gell. c. 18. l. 3.* Eam sibi adferri iubet Ædilis, & ponit in limine, né quis ingrediatur, *Gell. c. 9. lib. 6.* Curulis ædilitas vnde dicta, aperte *Plutarc. in Mario.* Curulis sellæ laxatis compagibus. *Suet. in Aug. c. 43.* Curules triumphos tres egit (ad discrimen ouationis, paulo ante bis ouans ingressus est vrbem) *Suet. in Augusto. c. 22.* pro æde Iouis sella curuli præsidere, *ibid. c. 26.*]

Cūruŭs, a, um, Inflexus, totus. {כפוף *chaphúph* נשח *naschách.* καμπύλος, κάμπιλος. GALLIC. Courbe. ITALIC. *Torto piegato.* GERM. Krumb. HISP. *Corvo, ò corcobado.* ANGLIC. *Bowed, crooked.*} *Virgil. 2. Georg.* Et curuæ rigidum falces conflantur in ensem. *Tibul.* Et properat celeri curua senecta pede. *Virgil. 3. Æneid.* Et lictore curuo. A quo incuruum, valde curuum. *Terent. in Eunuch.* Incuruus tremulus, labiis demissis. *Donat.* Incuruus, valde curuus. κυρτός, Procurtuus idem, *Virgil. 2. Georg.* -neque illam procuruam Expectant falcem. Recuruus, idem quod simplex curuus. *Virgil. 7. Æneid.* Cornuque recuruo Tartaream intendit vocem. [Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem, *Tibul. l. 4.* Curua scrinia domum. *Ouid. Eleg. 1. libro 1. Trist.*]

Cūruo, as, Flecto, vel curuum efficio. {כפף *chaphàph* נשח *heschách* הכרית *hichriah.* καμπυλίζω, κάμπτω, κυρτῶ. GALLIC. Courber, faire courbe & panché. ITALIC. *Piegare, torcere.* GERM. Krumben/biegen. HIS. *Encorvar ò correobar á otro.* ANG. *To bowe or crooke.*} *Virgil. 2. Georg.* Iturææ taxi curuantur in arcus. *Lactant. lib. 2.* Quia curuant cælestem animam adveneranda terrena. *Plin. lib. 16. cap. 42.* Et palmæ arbor inualida: in diuersum enim curuatur. ¶ Huius compositæ sunt; Accuruo, quod est iuxta curuo. *Columb. lib. 4.* Nam fragilis est ea parte materia, qua torta & accuruata, quum deponeretur, ceperat vitium Recuruo, & incuruo, vide suis locis.

Cūruātŭs, participiũ, Flexus. {נשח *naschách.* κακυρτωμένος, καμφθείς, ἀγκύλος. GAL. Courbé. ITA. *Piegato, inarcato.* GER. Gekrumbt/gebogen. HI. *Corcobado.* ANG. *Made crooked or bowed.*} *Stat. 5. Syl.* Et simulant fessos curuata cacumina somnos.

Cūruātĭo, verbale, Flexio. {κάμπτωμα. GAL. Courbement. ITA. *Piegamento.* GERM. Ein krumbe. HISPAN. *Encorvadura, corcoba.* ANG. *A crooking or bowing.*} *Plin. lib. 17. c. 23.* In curuatione materiæ, Curuatio vitis, *Colum. lib. 4. c. 12.*

Cūruātūra, ræ, Curuatio, flexio. {κάμπυλόσις. GAL. Courbeure. ITALIC. *Piegatura.* GER. Krumbung/biegung. HIS. *Encorvadura, corcoba.* AN. *A bowing, crooking.*} *Plin. lib. 17. c. 19.* Ne curuatura fugiat. *Ouidius in Metamorph.* -aurea summæ Curuatura rotæ.

Cūruāmĕn, Curuatio, siue curuitas. {κάμπωμα, κύλισμα. GALL. Courbement, courbeure. ITA. *Piegatura, curuatura.* GERM. *Krumbe buct.* HIS. *Encorvadura ò corcoba.* ANGLI. *Crookednesse.*} *Ouid. 2. Metam.* Sectus in obliquum est lato curuamine limes. *Gell.* Sub alio atque alio cæli curuamine.

Cūruēsco, Curuus, fio. {κυρτόομαι. AN. *To bowe downe and waxe crooked.*} Huius compositum est Incuruesco: *quo vsus est Cic. 3. Tusc.* Ramos baccarum vbertate incuruescere.

Cūruīpĕs, Qui curuos pedes habet. {ἀγκυλόπους.

Cūruifrōns, qui frontem curuatam habet, vt pecudes, {*Pacuuius apud Nonium*, Tu curuifrontes pascere armentas soles.

Cūrvo, cuſas, *Vide* CVDO.

Cūspĭs, pidis, fœminini generis, Acuta pars gladij, hastæ, claui, & huiusmodi {דרבן *darbán.* σιδηρεῖς αἰχμή. GAL. Poincte, où bout aigu & poinctu. ITAL. *Punta.* GER. Ein spitz an einem schweret/spiess / nagel &c. HISP. *Punta, ò agudeza de arma.* ANGLIC. *The poynte of a weapon, a speare or arrow hend.*} *Martial.* Hæsta cuspide fixit aprum.

¶ Cuspis longa, pro veru. *Martial. lib. 14.* Spumeus in longa cuspide sumet aper. ¶ Cuspides pro tubulis fictilibus. *Varr. 1. de Re rust. cap. 8.* Inde enim aliquot colligatas libris dimittunt in tubulos fictiles cum fundo pertuso, quos cuspides appellant, qua humor aduentitius trãsire potiit.

¶ Hinc componitur Tricuspis, adiectiuum, τριγλώχιν, quod tres habet cuspides, quales fingitur esse Neptuni tridens.

¶ Per hastæ cuspidem currere, ἰδίως ἐξ ἵππων δρομεῖν, dicebantur qui in re magnopere periculosa versarentur: ἐξ ἵππων enim hastam siue hastæ cuspidem vocant.

Cūspĭdo, as, Cuspidem rei alicui induco. {חציב דרבן *hitstsíb darbán.*

{ ὑποδεκτέα. GAL. Bailler ou faire poincte,aiguiſer en pointe. ITA. *Far la punta,à qualche coſa.* GERM. Spitzen/ſpitz machen. HISP. *Agazar ò hazer punta.* ANG. *To mak poyntedor charpe.* } Quo verbo vſus eſt. *Pli.li.*11. Taurorum cornibus Barbari Septentrionales potant,vtriſque binis capitis vnius cornua implent:alij præfixa lus pira cuſpidant.

Cūſpĭdātus,Qui cuſpidem habet. { ἀκιδωτὸς. GAL. Ayant vne poincte, aiguiſe en pointe. ITA. *Pontuto.* GERM. Geſpitzt. HISP. *Coſa con punta.* ANG. *Poynted or sharpe lik a poynte.* } *Plin.lib.*18.*c.*19. Purget vomerem ſubinde ſtimulus cuſpiditatus rulla.

Cūſpĭdātim,adverbium,idem eſt quod acutè,& ad ſimilitudinem cuſpidis. { κατ' ἀκωκὴν. GALLIC. Par la poincte,par le fin bout. ITALI. *Acutamente,aguzzamente, in ponta.* GERMANIC. Dem ſpitz nach oder mit dem ſpitz. HISP. *De punta ò con punta.* ANG. *Poyntewiſe.* } *Plin.lib.*37.*capite* 14. Donec cuſpidatim deciſus deſcendat in rimam calamus.

Cūſtŏs,odis,Qui rem aliquam tuetur & curat. { שמר *ſchomér.* φύλαξ. GALLIC. Garde,gardien, ITALIC. *Cuſtode guardiano.* GERM. Ein hüter/oder hüterin. HISPAN. *Guardador.* ANGLIC. *A keeper that keepeth any thing.* } *Terent.in Eunu.* Núnnam tu hîc relictus es cuſtos:Nequis forte internuntius clàm à milite ad iſtam curſitet? [Quid ais cuſtos carceris? *Plaut.Aſin.ſc.*2.*a.*2. Cuſtodem me illi miles tradidit, *Idem Mil.ſc.*3.*a.*2. Ioui Iuno(Argum)cuſtodem addit. *Pl.Aul.ſc.*5.*a.* 3. Cuſtodem habeo. *Pl.Capt.ſc.*3 *a.*2. Cui(hero)cuſtodem me addiderat herus maior. *Plaut.Capt.ſc.*5.*a.*3. Anus hîc ſolet cubitare cuſtos ianitrix. *Plaut.Curc.ſc.*1.*a.*1. Exſuſcitare veſtram cuſtodem mihi. (i. Ianitricem) *Idem ibid.* Sic verba dari licet cuſtodi cattæ. *Plaut.Menæ. ſc.*2.*a.*1.

¶ Interdum etiam Cuſtos ſignificat prohibitorem: *vt apud Virgil.de Priap.* Et cuſtos futurum atque auium Ibi enim cuſtos futurum non dicitur,qui eos cuſtodit,ſed qui eos arcet. Vnde cuſtodem oſtij dicimus,qui curat nequis iniuſſus ingrediatur θυρωρὸς: Cuſtos horti qui prohibet aliquem in eum ingredi vel damnum facere κηπωρός. [Vici cautos cuſtodes meos. *Pl.a.*4.*ſc.*3.*verſ.vlt.* His diſcipulis prius cuſtodes dabo. *Plaut.pſeud..ſc.*2.*a.*3. Tu eis cuſtos additus. *Pl.Mil.ſc.*3.*a.*2. Et,Concubinæ miles cuſtodem addidit. *Plau.Merc.ſc.*1.*a.*2. *Item* Cuſtodem factis & dictis alicuius flagitare,(id eſt obſeruatorem, *Suet.in Tib.c.*13.] ¶ Cuſtos ſacrorum, Qui ſacrum miniſtrat atque obſeruat. θυρωρὸς. *Virgil.*8. *Æneid.* At domus Herculei cuſtos Pinaria ſacri. *Cic. lib.*2.*Offi.* Malus enim cuſtos eſt diuturnitatis metus,id eſt,malus ſeruator diuturnitatis metus. ¶ Cuſtos etiam dictus fuit in iudicio,cui curæ erat acuſatorem obſeruare ne à reo corrumperetur. *Cic.in Diuinatione in Verrem,* Cuſtodem, *inquit,* Tullio me apponite. Quid? mihi quàm multis cuſtodibus opus erit , ſi te ſemel ad capſas meas admiſero? qui non ſolùm nequid enunties,ſed etiam auferas cuſtodiendus ſis. *Et paulò poſt,* Etenim fides mea cuſtodem repudiat.

¶ Cuſtodes diligentia ſpeculatorem reformidat etiam in vitibus dicuntur nouelli palmites , duarum vel trium non amplius gemmarum,qui alio nomine reſeces,aut præſidiarij palmites vocantur. *Pli. lib.*17.*c.*12.

Cūſtōdĭo,is,iui,itum,Seruo,obſeruo,adſeruo , tueor , priuata cuſtodia contineo. { שמר נצר *ſchamár natsár.* φυλάττω σώζω. GALLIC. Garder. ITALIC. *Cuſtodire.guardare.* GERM. Bewaren/behüten/behalten. HISP. *Guardar.* ANGLIC. *To keepe.* } *Gell.lib.*1. Parſimonia apud veteres Romanos,& victus,atque cœnarum tenuitas,non domeſtica ſolùm obſeruatione ac diſciplina,ſed publica quoque animaduerſione,legúmque complurium ſanctionibus cuſtodita eſt. *Cic.Dolabella* , Fac vt diligentiſſimè teipſum mi Dolabella cuſtodias , [Cuſtodire aliquem oculis. *Velleius,* Nunc te ipſe cuſtodis. *Senec.capit.*8.*de conſol.ad Mart.* Quid ceſſaris compedes amplecti crura vt vos cuſtodiam. *Plaut. Capt.ſc.*4.*a.*3. Noctu neruo vinctus cuſtoditur. *Plaut. Capt.ſc.* 5.*a.*2. Nuſquam ſe magis cuſtodit iudex.i.cauet ne fallatur. *Quintil.*] Cuſtodio,pro obſeruo. *Qu.Cicer.de Petit.Conſu.* Fac itaque vt ſe abſte cuſtodiri atque obſeruari ſciant. *Cicero in Catilin.* Oculi & aures omnium te ſpeculantur & cuſtodiunt.

Cūſtōdĭa,ſtodiæ, Præſidium , vigiliæ,excubiæ. { משמרת *miſchméreth* משמר *miſchmár.* φυλακὴ. GAL. Garde,le guet & garde qu'on fait ſur aucuns. ITA. *Guardia.* GERMANIC. Ein hut/wacht oder achtha hung. HISP. *La guarda* ANG. *A keeping or the watch.* } *Horat. lib.*1.*Epiſto.* vt piger annus Pupillis,quos dura premit cuſtodia matrum. *Celſus libro ſecundo capit.*2. Qui iſta nunquam ſine cuſtodia ſui tuta habuit. [In tuâ cuſtodiâ me,& meas ſpes trado. *Pla.Moſt.ſc.*1.*a.*2. Vrbis cuſtodiis præpoſitus Mœcenas *Velleius.* In libera cuſtodia *Velleius,* Vinclis cuſtodiiq; ſumus circumnœniti, (id eſt cuſtodibus *Pla.Capt.ſc.*2.*a.* 2. Inter Catanas cuſtodias eos videmus. *Senec.cap.*11.*de Tranq.* Exiſti de cuſtodia,(id eſt de morte) *Sen.c.*15.*de Tranq.* vnus è cuſtodiarum agmine(id eſt reorum) *Senec.epiſt.*78 Cuſtodia muri ſubmouet Infeſtos clauſaque porta Getas. *Ouid.El.vlt.l.*5.*Triſt.* Cuſtodiarum ſeriem recognoſcere. *Sue.in Cal.cap.*27. Pauci in cuſtodiam coniecti, *Liu.*4.*d.*4. *Item* pro præſidiis, *Liu.* ex cuſtodiis publicis,& cuſtodias in ripis diſponere,id eſt ſtationes,vel præſidia. *Liu.lib.*2. Cuſtodias, ſtationéſque equitum (vias obſidentium) vitare. *Cæſ.l.*1.*b.ciu.Item* pro Satellitibus,principis, *Sue.in Cæſ.cap.*86. Cuſtodias Hiſpanorum cum gladiis ſectantium ſe remouit.] ¶ Sæpe etiam poſitum inuenitur ipſo loco, in quo quis cuſtoditur , hoc eſt , pro ipſo carcere. { אסטרת *aſchmóreth.* τὸ φυλακτήριον. GAL. Le lieu où on eſt gardé & ſerré,comme vne priſon. ITA. *Guardia prigione.* GERM. Ein gefencnuſ/ das ort an welchem einer verhütet wirt. HISP. *Carcel.ò cepo ò corma.* ANG. *A place to keep any thing in,as a priſon.* } *Colum.lib.*1. Nam illa ſolennia ſunt omnibus circunſpectis , vt ergaſtuli mancipia recognoſcant , vt explorent diligenter vincta ſint , an ipſæ ſedes cuſtodiæ ſatis tutæ munitæque ſint.

¶ Quandoque etiam ponitur pro eo qui cuſtodit. { φύλαξ. GAL. La garde. ITA. *Guardia,guardiano.* GER. Hüter oder wechter. HISP. *Guardador,la guarda* ANGLIC. *He that keepeth,the watheth.* } *Tibullus,* Sed pretium ſi grande feras,cuſtodia victa eſt.

¶ Quandoque pro eo qui cuſtoditur. { אסיר *aſir.* ὁ ἐν τῇ φυλακῇ. GAL. Celuy qui eſt gardé,priſonnier. IT. *Prigioniero guardato.* GE. Ein verhüterer/oder gefangner. HISP. *Guardado.* } *Sueton.in Domi.* Nec niſi ſecreto atque ſolus;pleráſque cuſtodias , receptis quidem in manu cœnis audiebat. *Et Digeſt.de reorum cuſtodia ſcribitur,* Nequis receptam cuſtodiam ſine cauſa dimittat. *Et alibi,* Et ſi cuſtodia ſe interfecerit, vel præcipitauerit,militis culpæ adſcribitur. *Item* cuſtodia. Idem ſignificare videtur quod vincula:prior tamen vox non niſi publicam complectitur,poſterior & publicam & priuatam. *l.vinculorum de verbor.ſignific.* Magiſtratus autem ex qualibet leuiſſima ſuſpicione , eum quem nocentem arbitrabitur,in carcerem ducere poteſt. *Bald.in l. nullus.C.de Exhib.reis.* Accipitur etiam cuſtodia pro Carcere. *in l.ad Commentarienſem.C.de Cuſtod.reor.* quoniam in illum rei,non pœnæ cauſa , ſed cuſtodiendi mittuntur. Sed & cuſtodia non rarò pro ipſo in carcerem coniecto vſurpatur , vt ſuprà dictum eſt.

Cuſtōdĭtè,adverbium. { φυλακτικῶς. GAL. Sagement,ſe donnant garde. ITA. *Sagacemente,con guardia.* GERM. Behutſamtlich. HISPANIC. *Con mucha guarda.* ANG. *Vviſelie and warelie.* } *Plin.Epiſt.*11. Quàm ſtudioſe,quàm intelligenter lectitabat:vt parce , cuſtoditéque ludebat?

Cūſtōdītum,Quod cum cuſtodia eſt. { φυλακτὸν. ANG. *That is keept and ſaued.* } Incuſtoditum, Quod ſine cuſtodia eſt, ἀφύλακτον. *Martia.* Incuſtoditis & apertis Lesbia ſemper Limiuibus peccas.

Cuſtodela,à veteribus cuſtodia dicebatur. *Feſtus.*

CVTILIA , Agri Reatini lacus eſt,in quo ſyluoſa inſula innatat, quæ nunquam die & nocte eodem permanet loco. *Autor Plin.lib.*2.*c.*95. *& lib* 3.*c.*12.

Cūtis,Pellis,ſiue corium. { עור *hor.χρὼς,δέρμα.* GAL. Peau. ITA. *Cotenna,puella,cuoio.* GERM. Ein haut oder fåt. HISP. *Cuero ò pelleja ſotil.* ANG. *The skinne,a tinne rinde.* } *Plin.lib.*11.*c.*39. Ergo cutis ipſa ſenſu carer, maximè in capite,vbicunque per ſe,ac ſine carne eſt:vulnerata non coit,vt in bucca,cilióque , *Plancus ad Cicer.lib.*10. Sed non poſſum non exhorreſcere,ſiquid intra cutem ſubeſt vulneris;quod priùs nocere poteſt,quàm ſciri,curaríque poſſit. *Iuuen.Satyr.*6. Tres rugæ ſubeant,& ſe cutis arida laxet.

¶ Ad cutem vſque radere, ξυρᾶν ὰ χρὼς, dicebtur qui nimium exactè videbatur agere cum aliquo.

¶ Intus & in cute notus & modis omnibus cognitus. *Perſius.* * Cutis arboris. *Plin.lib.*12.*cap.*19. Caſia tenui cute verius quàm cortice. * Cutis vuæ & ceraſi. *Plin.lib.*15.*cap.*28. Cruſta teguntur glandes,cute vuæ.[*Item* Cutis ſententiarum. *Gell.l.*18.*c.*4. Non primam tantùm cutem , ac ſententiarum ſpeciem , ſed ſanguinem quoque ipſum ac medulam verborum Saluſtij eruere. *Et Quintil.* Summam cutem alicuius effingere.]

Cūtĭcŭla,diminutiuum. { λεπίδιον. GAL. Petite peau. ITA. *Pelle picciolo.* GERM. Ein heutle oder fåtel. HIS. *Pequeña pelleja.* ANG. *A litle or thinne skinne.* } *Iuuen.Satyr.*11. Noſtra bibat vernum contracta cuticula ſolem *Perſ.* & aſſiduò curata cuticula ſole.

Cūtĭcŭlāris,δερματικὸς vt pori,id eſt,cuticulares meatus. *Plinio:* inuiſibilia foramina *Celſo,* Caulæ *Lucretio* multis locis.

C ante Y

CYALVS,κύαλος, Vrbs Lydiæ à Ioue condita : gentile Cyalius , *Stephan.*

Cyămĕa,κύαμια,Gemma quæ fracta,fabæ ſimilitudinem præfert. *Pli. lib.*37.*cap.*11. Cyamea nigra eſt,ſed fracta ex ſe fabæ ſimilitudinem parit.

Cyămŏs,κύαμος. Herba eſt AEgyptò peculiaris,latiſſimis foliis, quæ & Colocaſia dicitur:& Faba Alexandrina, *Plin.lib.*21.*c* 15. In AEgypto nobiliſſima eſt colocaſia,quam cyamon vocant aliqui. *Vide plura in dictionibus* COLOCASIA, & CIBOTIVM.

Cyămus,κύαμος,Faba genus leguminis,à cuius eſu Pythagoram religioſiſſime ferunt abſtinuiſſe.

CYANE,κυανὶς,Nympha Sicula fuit,quæ in fontem ſui nominis conuerſa fertur,cuius transformationem deſcribit. *Ouid.lib.*5.*Metam.* Corripit autem hoc nomen tàm penultimam,quàm primam ſyllabam. *Ouid.lib.*5.*Metamorph.* Inter Sicelides Cyane pulcherrima nymphas. *Et paulò poſt* , Venit & ad Cyaneu. Nimis fœdè itaque lapſi ſunt qui mediani indifferentem eſſe affirmant,freti corrupta *Ouidij auctoritate lib.*9.*Metamorph.* Vbi ſic legunt,Cognita Cyane præſtanti corpore nympha. Ibi enim germana lectio non habet, Cyane,ſed Cyanee per quatuor ſyllabas. Neque ibi Poëta de Cyane Siciliæ nympha loquitur , ſed de Cyanee Męandri fluminis filia,quæ à Mileto compreſſa , Caunum & Byblida genuit. ¶ Fuit præterea Cyane quædam puella Syracuſana,quæ à patre in tenebris vim paſſa , cum poſtea ex anulo cognitum capillis ad aram pertraxit , illúmq; primum, deinde ſeipſam interfecit. *Vide latiùs paulò pòſt in dictione* CYANIPPVS.

CYANEE,κυάνεαι, Oppidum eſt Lyciæ,*apud Plin.lib.*5.*c.*27. ¶ Eſt item Dyanę fontis nomen in agro Syracuſano,in quem poetæ fabulantur eiuſdem nominis nympham fuiſſe commutatam,quum Plutoni Proſerpinam rapienti obſiſtere conaretur. Hic Anapo miſtus;iuxta Ortygiam inſulam in mare illabitur. *Ouid.*3.*de Ponto,* Quáque ſuis Cyanen miſcet Anapus aquis.

CYANEAE, κυάνεαι , ſiue Cyaniæ , Inſulæ,ſeu magis ſcopuli ſub Thracio Boſphoro,modico ſpatio inter ſe diſtantes. { GERM. Zweyſeine Inſoelle vnderhalb dem engen meerſchlunt in Thracien / heiſſend jetz Paonare. } Vnde factus eſt locus Poëtarum fabulis , qui Dyaneas inter ſe concurrere tradiderunt , quod ex aduerſo intrantibus geminæ cernebantur:nauę vero paululum in alterum latus deflexa, vna tantùm videbantur. Multa de his inſulis mentio eſt *apud Valer.libro* 4. *Argonaut.* à quo modo Cyaneæ,modo etiam Symplegades appellantur.

CYANEE, κυανὶς,Per quatuor ſyllabas , Mæandri Phrygij fluminis filia fuiſſe

fuisse fertur, quæ à Mileto compressa Caunum & Byblida genuit. *Ouid.lib.9.Metamorph.* Hic tibi dum sequitur patriæ curuamina ripæ, Filia Mæandri toties redeuntis eôdem Cognita Cyanee præstanti corpore nympha, Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam. Producit autem hæc dictio primam syllabam & vltimam duas autem medias corripit, vt conficiat choriambum, Cyane verò pro Siciliæ nympha, tres tantùm habet syllabas, quarum vltima lôga est, duæ priores corripiuntur, vt sit anapæstus, Quòd ideò admonere visum est, quòd non paucos etiam magni nominis viros hic in errorem videamus impegisse.

CYANIPPVS, κυάνιππος, Syracusanus fuit, qui quum Bacchi Orgia contemneret, ab irato deo tanta perfusus est ebrietate, vt filiæ Cyanæ in tenebris, quamuis reluctanti, vitium intulerit. Filia verò cognito ex anulo, quem violatori detraxerat, parente, tunc quidem vt potuit, dolorem dissimulauit. Postea autem ingenti exorta pestilentia, quum ab Apolline remedium promitteretur, si ab autore flagitij pœnas sumerent, admirantibus omnibus quodnam esset tantum scelus, quod etiam Superis curæ esset autoris morte expiari: conscientia rerum Cyane arreptum Capillis patrem ad aram pertraxit, eóque primum mactato, sibi quoque manus intulit. *Autor Plu.in Parallelis.*

CYANOS, κύανος, Fluuius est Colcidis, qui iuxta Æam oppidum in Phrasim influit. *Autor Plin lib.6.c.4.*

Cyanos, κύανος, *autore Plin lib.37.c.9.* Gemma est ex iaspidum genere, colore cæruleo. Vnde quibusdam eadem esse creditur quæ hodie à Gallis, {Vne Turquoise: ab Italis: *Turchina* vocatur: à Germanis: ein turckis: ab Hispanis *Turqueſa.*} Alij hoc nomine Lasuli lapidem malunt significari, qui contusus in puluerem præstantissimum pictoribus cærulei coloris genus suppeditat. Quorum opinio idcirco mihi verisimilior videtur, quod *Plinius* loco iam citato prodiderit, cyanum sæpe aureo puiusculo interminare: quod in lasuli lapide frequenter vsuuenit, vt qui ferè in aurifodinis inueniatur: in ea vero gemma, quam vulgus *Turchinam* vocat (nos eranum esse credimus) id nunquam compertum est.

Cyaneus, adiectiuum, idem significat quod cæruleus, quòd scilicet cyani gemmæ colorem refert. {κυάνεος. GAL. Turquin, de couleur perse ou bleue. ITAL. *Turchino.* GER. Blaw wie in turckisse HISP. *De color de Turqueſa, Turqueſado.* ANGL. *Brighblewe* } *Varro*, Cyanea penula amictus grassatur. Cyanos etiam flos est cæruleicoloris in segetibus nascens quem Galli, *teste Ruellio Blauecolum* appellant. *Plin.lib 41.c.11.* In Italia violis succedit rosa, huic interuenit lilium, rosam cyanus excipit, cyanum amaranthus.

CYAXARES: κυαξάρης, Phraotis regis Persarum & Medorum filius, cui successit in regno. Hic primus Asiæ populos in prouincias distinxit, primusque in suum quosque ordinem distribuit, hastatos, sagittarios, equites, quum prius omnia promiscua essent atque implicita. Hic & cum Lydis signa contulit, & omnem trans Halym flumen Asiam sibi subiecit. Mortuus est quadragesimo imperij sui anno. Eiusque filius Astyages in eius locum suffectus est. *Autor Herod.lib.1.*

CYARDA, κύαρδα, Vrbs Cariæ, à Cyardo rege Carum, Bargasi filio: *vt autor est Stephanus.*

Cyathus, {ηϖ *saph*, κύαθος. GAL. Vn petit vaisseau à boire comme vn gobelet. ITALLC. *Bikbiere.* GERM. Ein becher. HISP. *Vaſo para beuer.* ANGLI. *A cuppe, a goblet.*} Calicis genus à χέειν, quod est fundere, dictum, mutatione literæ aspiratæ in tenuem. Successit autem in simpuli locum in conuiciis, *vt docet Varro. Plinius*, Potui vero aqua pluuialis decocta, sed quæ per binos ternósve cyathos bibatur. *Iuuenal.Satyr.5.* Cardiaco nunquam cyathum missurus amico. [Nihil etiam dum harpagauit præter cyathum & cantharum. *Plaut.pseud. sc.2.a.4.*] ¶Inde translatus est ad mensuram, quorum duodecim sextarium complent. ¶ Ad cyathum stare, vel à cyathis esse. κυαθίζειν, dicebatur εἰσοφός, qui potus mensuram Cyathis (id quod antiqui solebant) metiebatur. *Apuleius* pocillatorem dixit, alij pincernam. *Plin.lib.22.* scribit Cyathum per se pendere drachmas decem. *Cyatho non emam, prouerbialiter dictum à milite *apud Plaut. in Pœnulo*, vbi sic ait, Proh nebulæ, cuius ego cyatho septem noctes non emam. Loquitur de muliere fastidiosa, sed non perinde formosa: & cyathum dixit pro minimo pretio miles, cui res erat cum cyathis. Cyathus minimum erat poculum, crater amplius. * Erat etiam cyathus quoddam mensuræ genus, quo cibaria gallinis dari solebant. *Colum.lib.8.c.4.*

¶Cyathus etiam fluuij nomen est in Ætolia, ad Arsinoen, *apud Polyb. vt notat Cæl. Rhodig. Antiq.lect.lib.15.*

Cyathisso, as, Potum subministro. {κυαθίζω. GAL. Verser à boire dans vn gobelet. ITAL. *Porger da bere.* GERM. Auß einem becher zu trincken bieten/oder einschencken HISP. *Dar à beuer.* ANGL. *To powre drink out into a goblet.*} *Plautus*, Non scis quis ego sim, qui tibi sæpissime cyathisso, apud nos quando potas.

CYBALE, ancilla fuit pauperis cuiusdam Symili, cuius paupertatem describit. *Virg. in Moreto.*

Eruit interea Cybale quoque sedula panem.

CYBASSVS, κύβασσος: Vrbs Cariæ vbi Chassus *de quo suprà. Steph.*

* Cybea, genus nauis oneratiæ. *Cic. 7. Verr.* Nauem vero cybeam, maximam triremis instar (&c.) tibi datam donatámque esse dico. *Paulò pòst.* Postremò tu tibi hoc numquam criminosum, nunquam inuidiosum fore putasti, celeberrimo loco palam tibi ædificari onerariam nauem in ea prouincia, quam tu cum imperio obtinebas? *Ibid.* Reprimebat enim tibi & imperandi vim & rogandi conatum præclara illa non pop.Rom. rèddita biremis, sed prætori donata cybea.

CYBELE, es, penult. correp. (nam vt docet *Seruius*, anapæstus est in dictione Cybele) κυβέλη, Fuit vxor Saturni, ita dicta à Cybelo Phrygiæ monte seu oppido, vbi eius sacra primò sunt instituta. {GERM. Die frow Saturni ein mutter der Götteren.} Scribit, *Festus* Cybelem à non nullis ideò appellatam, quia ageret homines in furorem: quippe Græci κυβιστᾶν, in caput saltare dicunt: qua voce vtitur etiam *Homerus 16. Iliad.* Sacerdotum autem Cybeles proprium erat caput rotare. *Suidas* scribit Rheam quoque vocari, & montanam esse deã: ideò vehi leonum iugo, Cynædi ei sacri sunt. ¶Hæc primùm Ops & Terra dicta fuit, quòd sit dea telluris: quæ & Vestà dicitur: propter quod curru vehi à poëtis fingitur, quia terra pendet in aere: & rotis sustineri, quia rotatur semper, & voluitur mundus. Mater deûm, quia omnia gignit. ¶ *Diodorus lib.4.c.5* cui assentitur *Eusebius de præparatione Euang.* ideò Cybelem matrem omnium dictam tradit: quòd cum esset medicinæ perita, puerorum morbis remedia adinuenit, quamobrem & Orpheus de ea sic ait, μητερ μέγα τὴν Φρυγίην καὶ Δινδυμήνην. Et mater Phrygia, à monte Phrygiæ, quem plurali numero Dindyma vocant. In eo sacra sibi per Corybantes instituit, à quo Dyndime, & Dindymene à nonnullis vocatur. Item Berecyntia, à monte Phrigiæ qui βερέκυντος appellatur. Et Pales, quòd sit pabulorum dea: Rhea ἀπὸ τοῦ ῥέω, fluo, quòd terra affluens sit omnium rerum. Idæa & Phrygia, & Pessinuntia à Pessinunte Phrygiæ emporio. *Claudian.* Turrigeramque Petit Cybelem. *Martialis.* Et Cybeles picto stat Corybante tholus. Ex *Apuleij* sententia eadem erat dea Cybele, Bellona, & Isis. [Cybele locus Phrygiæ vnde Dea dicta. *Ouid. 4. Fast.* Inter ait viridem Cybelen altásque Celænas.

¶Quandoque tamen metri gratia scribitur per duplex ll, & fit Cybelle: vt sit Bacchius pes, ex prima breui, & duabus longis: *Propertius*, Vertice turrigero iuxta dea magna Cybelle. *Lucan. lib.1.* Et lotam paruo reuocant Almone Cybellen.

CYBELEA, κυβέλεια, pen.prod. Vrbs Ioniæ, *Steph. Herod.* Cybelem, κυβέλη. Phœniciæ ciuitatem esse scribit. Est & Cybella, κύβελλα, Phrygiæ: & Cybellon, κύβελλον, templum, á quo Rhea Cybele dicitur: & κυβελλικὸς καὶ κυβελιστής. *Steph.*

CYBELVS, Mons Phrygiæ.

CYBELEA, κυβέλεια, pen. prod. Vrbs Ioniæ, *teste Steph.*

[Cybeleia pro Cybele. *Ouid.4.Fast.*]

CYBIRA, κύβιρα, Oppidum est Lycaoniæ, non procul à Meandro fluuio. *Cic 5. in Verr.* Hosce opinor Cybiræ, quum in suspicionem venissent ciuibus fanum expilasse Apollinis. *Et paulò pòst*, Cybiram cum inanibus syngraphis venerat.

Cybirates, vel Cybirata, nomen gentile. *Cic.5. in Verr.* Eò quum venió Prætor quiescebat, fratres illi Cybiratæ inambulabant.

Cybiraticus, a, um, possessiuum. *Cic.6. in Verr.* Immittebantur illico Cybiratici illi canes: qui inuestigabant ac perscrutabantur omnia. ¶Sunt qui scribant Cybira transpositis vocalibus.

Cybistercs, κυβιστῆρες, Vrinatores dici possunt, qui aquarum gurgites subeunt. {ANGL. *Dowkers.*} Quo nomine saltatores quidam appellati sunt, qui in caput conuolui, manibus pedibúsque adductis didicerant, à cubo, id est, tessera, verbo deducto, qui quum in alueolum iacitur, hoc modo conuoluitur. Vnde

Cybistemã, neutri generis, Illud genus saltationis & exercitij dicitur, *Lucian, in cap. de gymnasiis. Bud. in Annot.*

Cybium, κύβιον, Piscis genus, quod ita scissum est, vt medium æquè pateat in omnes partes ad similitudinem tesserarum. *Plin. lib.32.* Cybiũ est concisa pelami, *Martia lib.5.* Diuisis cybium latebat ouis. *Idem li. 11.* Et caudam cybij, breuésque mænas, *& paulò pòst.* Et duo frusta rogat cybij tenuémve lacertum.

¶Cybium scribit Bud. etiam appellari illud vas à Græcis, quod Latini quadrantal appellabant Dictum ea ratione quæ superius posita est in Cybio pisce.

CYBVS, κύβος. Vrbs Ionum in Libya Phœnicum, *vide Stephanum.* Inde Cybites. *Stephanus.*

Cychramus, Auis quæ coturnicibus trans mare redeuntibus comitatum præstat. *Plin.lib 10. cap.23.* Sempérque hinc abeuntes, coturnices comitatum solicitant: abeuntque vnà per sua signa glottis, oris & cychramus.

CYCREVS, κυκρεύς, Neptuni & Salaminis filius qui ob morum asperitatem, ἀπὸ τοῦ κύκρου, hoc est, serpens cognominatus est. Hunc Eurylochus, quum insulam vastaret, expulit: Suscepit autem eum Ceres in Eleusine, susúmque fecit sacerdotem. Ab huius etiam nomine Salamis insula aliquandiu Cychrea appellata est. *Vide Steph.*

CYCLADES, pen.cor. κυκλάδες. Insulæ sunt maris Ægei, *teste Strab.lib.10.* circa Delum in orbem sitæ: vnde & nomen acceperunt. {GERMA. Inſtem in dem Aegiſchen meer ſo rings weiß vmbher ligend.} *Ouid.1. Trist* Cycladas Ægæas obstupuisse reor. Alij dicunt vocari Cyclades non quia in rotunditatem sitæ sunt, sed quod longo ordine eas circuire necesse sit propter promontoria. *Vnde & Virg.dixit 3. Aeneid.* sparsásq; per æquor Cyclades. Sunt autẽ numero quinquaginta tres Aduertendum obiter & morem esse veteribus autoribus, vt quæ sint Sporades, Cyclades etiam vocent, contráque, *Hermolao testi.* Cycladarum meminit *Pl.* earúmque nomina persequitur. *c.12.lib.4 & item Pomp.lib.2. Varro lib.10.*

Cyclaminus, fœm.gen. & cyclaminum neutrius. {κυκλάμινος. GALLI. Pain de pourceau. ITA. *Pan porcino, ciclamino.* GER. Erdtſchetb. HIS. *Pan de puerco.*} Herba est quam nostræ ætatis rustici *Panem porcinum* vocant, quòd eius pabulum porcis in primis iucundum esse, bubulci experiantur. *De hac Plin.lib.22.cap.9.* In vepribus, inquit, nascitur cyclaminum, *de quo plura alias.* Flos eius colostinus in coronas admittitur.

Cyclas, adis. {מעטפת *mataphàh* κυκλάς. ANGL. *A kirtle.*} Vestis fœminea rotunda. Nam Græci, κύκλος, circulum, & κυκλέω, circundo dicuntur, *Iuuenal.* Hæ sunt, qui tenui sudant ex cyclade. *Proper.* & cyclade longa Verrit humum. Videtur autem esse vestis tenuissima, explicatilis & speciosa, qualem solent hodie Romanæ & Florentinæ, ac Senenses mulieres in Italia gestare.

Cycladatus, Cyclade veste indutus. *Sueton.in Calig.cap.52.* Armillatus in publicum processit aliquando sericatus, cycladatus.

CYCLI, κύκλοι, Quasi circuli, Loca erant Athenis vbi mancipia vænibant. GERM. Rauff heuſſer zu Athen in welchem man eigene leut feil hat. } Id autem nomen est tractum à circulari circunsistentia vendé-

dorum Cyclus enim rotundum significat. Quare *Menander* ait, Itaque ego mihi, videor per deos immortales videre, me ipsum indutum currere circum, ac vænire.

CYCLOBORVS, Fluuius quidam Atticæ, ingenti strepitu defluens. Vnde prouerbium, Cycloborivox, κυκλοβόρου φωνή de clamosis & vehementer obstreperis dicebatur, aut quibus vox esset vitiosa raucaque.

CYCLŌPĒS penul. prod. κύκλωπες, Gygantes seu populi antiquissimi in Sicilia iuxta Ætnam, vno oculo in fronte, qui omnium primi æris fabricam inuenisse traduntur. {GERMA. Einägige Rysenbey deniberg Aetna in Sicilia seidas schmidwerk sollen erfunden haben.} Hinc factus est locus fabulæ, vt Vulcani ministri dicantur, & Ioui fulmina fabricare. Inter nos præcipue celebrantur à poëtis Brontes, Steropes & Pyracmon. *Virg. lib. 8. Æneï.* Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro, Brontésque, Steropésque & nudus membra Pyracmon, &c. Dicti autem putantur Cyclopes, ab eo quòd oculum vnum orbiculatem in fronte haberent: κύκλος enim circulum significat, ὤψ lumen siue oculum. ¶ Cyclopis donum, κύκλωπος δῶρα pro eo quod est munus inutile. *Lucianus εἰκόνι πρώτῃ.*

Cyclŏpĭus, a dictiuum, κυκλώπειος, vt Tela Cyclopea, id est, flumina. *Claudian. lib. 1. de rapt. Proserp.* ¶ Cyclopea vita, κυκλώπειος βίος, pro vita vehementer effera ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina ciuili constet, neque religione Deorum gubernetur.

Cycnus, *Vide* CYGNVS.

CYDA, κύδα, Proprium viri Cretensis, de quo sic *Cic. Philip. 5.* scribit, Antelignanos inquit, & manipulares & alaudas iudices se constituisse dicebat: ille legit aleatores, legit exules, legit Græcos. O confessum iudicium præclarum, ô dignitatem concilij admirandam: pauet animus apud concilium illud pro reo dicere. Cydam Cretensem, portentum insulæ, hominem audacissimum & perditissimum, sed fac ita non esse: nam Latinè scit? num ex iudicum genere & forma? num leges nostras moréve nouit? num denique homines? est enim vobis Creta notior, quàm Roma Cydæ. *Hæc Cicero.*

CYDATHENAEVM, κυδαθήναιον, Vicus in Pandionide tribu, patria Democharis Comici. *Steph.*

CYDIAS, κυδίας, Pictor, Argonautas pinxit: quam tabulam CLX. II. talentis Hortensius orator mercatus est, eique ædem in Tusculano suo fecit, emicuit Olympiade CXIIII. *Plin. lib. 35.*

CYDIPPĒ, κυδίππη, Puella quædam pomo decepta ab Acontio, vt superiùs traditum. *Ouid.* Littera Cydippen pomo prælata fefellit: Insciaque est verbis capta puella suis. Est etiam nomen nymphæ apud *Maronem lib. 4. Georg.*

CYDNA, κύδνα, olim dicta fuit Macedonia ciuitas, quæ postea corrupto nomine Pydna appellata est. *Autor Steph.*

CYDNVS, κύδνος, Ciliciæ, fluuius, non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu è fontibus labens puro solo excipitur, nec torrentes incurrunt: Huius meminit *Iustin. lib. 11. Tibul. lib. 1.* At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis Cæruleus placidis per vada serpis aquis. Solinus scribit amnem à candore, Syrorum lingua nomen sortitum. *Vitruu. lib. 8. c. 3.* Cydni aquas podagra laborantibus apprimè salubres esse, cruribus in eis mersis: de cuius rei experientia Cassij Parmensis poëtæ ad M. Antonium epistola extitit, *vt Pli. lib. 13. adnotauit* Constat Apollonium aliquando per epistolam Tarsenses suggillasse, quòd circa Cydni aquas ociantes, tanquam fluuiatiles aues sederent, quietæ aquæ pulchritudine, quasi ebrij facti, *vt Philostratus scribit lib. 1. de eius vita.*

CYDNVS, Fluuius amœnus & saluber, ex Tauro monte oriens, *vt inquit Strabo*, Tarsum vrbem diuidit, à candido colore nomen habens Syri enim quicquid candidum est, Cydnum vocant. *Priscian.*

Flexilis & Cydnus dirimit, qui flumine Tarson.

CYDONIA, κυδωνία, Insula est ante Lesbon, *dicente Plinio libr. 2. ca. 103.* In Cydonia (inquit) ante Lesbon fons est calidus, vere tantum fluit.

CYDONIÆ, κυδωνίαι. {GERM. ein statt in der inset Candia/heist jetz Cania. {Insigne Cretæ oppidum, à quo Cydonius, a, um, *Ouid. 2. Metamorph.* Cydonio fundebat spicula cornu. *Virgil. 4. Eclog. 10.* Ite liber, Parthо torquere Cydonia cornu Spicula. Malum Cydonium, quòd Cato primus omnium Cotoneum appellauit. *Plin. lib. 15. c. 11.* His proxima amplitudine mala, quæ vocamus Cotonea, & Græci Cydonia, ex Creta insula aducta. *Serenus*, Aut quæ poma Cydon Cretæis misit ab oris. ¶ Est item viri proprium *apud Virg. 10. Æneid.* Dum sequeris Clytium infœlix noua gaudia Cydon. Quem in locum *Seruius* annotauit nomen hoc, quum viri proprium est, priorem producere: eandemque corripere quando est gentile. *Idem 12. Aeneid.* Parthus siue Cydon telum immedicabile torsit. κυδωνία, *Steph.* Vrbs Cretæ, Apollonia prius dicta, à Cydone Apollinis filio, & Achallidis filiæ Minois. Alia est Siciliæ, tertia Libyæ: ciuis, Cydoniates, Cydon, Cydonius * Fuit & Cydon Corinthius quispiam, adeò insignis hospitalitate, vt etiam prouerbio locum fecerit, Ἀεί τις ὁ κύδωνος: Id est, Semper aliquis in Cydonis domo.

Cydonæus, Cydonicus, & fœm. gen. Cydonis.

Cydonitem appellat *Palladius* cibum ex cydoniis decoctis, & melle confectum: *Cotoneatum* vulgo dicitur. {GERMA. Rittenmuß oder kutten latwerg.}

Cydones, dicuntur vrbis huius incolæ, sagittandi peritia insignes.

CYDRAE, κύδραι, Vrbs Byrsarum in Thessalia, vt videtur, alias Cydriæ *Strab. lib. 7. Stephanus.*

Cygnus, vel potius Cycnus. {κύκνος. GALLI. Cygne. ITAL. *Cigno* GERM. ein schwan. HISP. *Cisne aue.* ANGLIC. *A swanne.*} Latine olor, auis, candida, anſere maior, argutam vocem habens, præsertim imminente iam morte, tunc enim doloris magnitudine in querelam fertur erumpere, & sibi adhuc viuæ lugubre carmen canere. *Cic. 1. Tuscul.* Itaque commemorat vt cygni, qui non sine causa Apollini dicati sunt: sed quod ab eo diuinationem habere videantur, qua prouidentes, quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriantur. *Martial. lib. 13.* Dulcia defecta modulatur carmina lingua Cantator cygnus funeris ipse sui, Rauci cygni. *Virg. 11. Aeneid.* Dant sonitũ rauci per stagna loquacia cygni. [Cygno prognatum patre tremulum barbatum. *Plaut. Men. sc. 2. a. 5.* Cygno periphrasis, Cayster ius ales. *Ouid. Eleg. 2. lib. 5. Trist.*] ¶ Tunc canent cycni, quum racebunt graculi. τότε ἄσονται κύκνοι ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι. Hoc est, tum loquentur eruditi, quũ garrulis, non erit loquendi locus: Aut, inter garrulos & obstreperos non est eruditis dicendi locus. *Gregor. in Epist.*

¶ Fuit etiam Cygnus (vt poëtæ fabulantur) Ligurum dux Phaetontis amator, qui post illius interitum diutino fletu in hanc alitem mutatus esse fertur. Huius filium Cupauonem. *Virgil. libr. 10.* dicit habere cygni pennas in galea, ad formæ paternæ insigne monstrandum: Non ego te Ligurum ductor fortissime bello Transierim Cygne, & paucis comitate Cupauo, Cuius oloridæ surgunt de vertice pennæ.

¶ Fuit & alius Cygnus Neptuni filius, omni ex arte inuulnerabilis cum quo Achilles Troiani belli tempore congressus, quum frustra eum iaculis appetisset: tandem re intellecta, humi eum prostrauit genibúsque collo innixus, animam eripuit: quumque cadauer spoliare vellet, arma vacua inuenit, Cygnumque in auem sui nominis vidit commutatum. *Vide Ouid. 12. Metamorph.* ¶ Fuit insuper Cygnus Martis. *Hesiodus in Aspide.*

Cygneus a, um, media producta, {κύκνειος. ANG. *Of a swanne.*} vt Vox cygnea, quæ est cygni.

¶ Cygnea cantio, κύκνειον ἆσμα, Conuenit in eos qui supremo vitæ tempore facundè differunt, aut extrema senecta suauiloquentiùs scribunt. *Cic. de Orat.* Illa tanquam cygnea fuit diuini hominis vox & oratio, quam quasi spectantes, post eius interitum veniebamus in curiam, vt vestigium illud ipsum, in quo ille postremum institisset, contueremur.

¶ Quandoque cygneus significat candidus. [*Ouid. Eleg. 8. lib. 4. Trist.* Iam mea cygneas imitantur tempora plumas,]

CYLBIANI, montes, κυλβιανὰ ὄρη, Maioris Phrygiæ colles sunt, ex quibus Cayster fluuius profluit. *Autor Plin. lib. 5. c. 28.*

Cylindrus, Omne quod volubile est, qualis columna, teres. {חחלת {חֶבֶן חַזְּחֵלֶת *ében hazzhéleth.* κύλινδ *est.* GAL. Cylindre, qui est vne pierre langue & ronde qu'on rouloit sur la terre pour l'applanir, aisee à faire rouler. ITA. *Pierra longa è ronda.* GERMANIC. ein walstein/ein landlöchter stein allenthalben vnd/ato ein saul. HISP. *Cosa rolza en luengo.* ANGL. *A long round stone to break cloades called a roller.*} Columnula lapidea rotatilis, qua rei rusticæ scriptores aream æquari iubent. *Virgil. 2. Georg.* Area tum primùm ingenti est æquanda Cylindro. *Cato de Re Rust. c. 129.* Aream vbi stumentum teratur, sic facies: confodiatur minute terra, amurca bene conspergatur, vt combibat plurimum: vbi bene comminuta terra fuerit, cylindro aut paucula coequato. Tractum nomen ἀπὸ τοῦ κυλίνδειν, id est, à voluendo, Neque verò solùm de hoc rustico instrumento cylindrus dicitur, verùm etiam de omnibus rebus illis quæ figuram habent absolutè rerere, ita vt facilè volui possint. *Cic. de Fato.* Sed reuertitur ad cylindrum & turbidinem suum, quæ moueri incipere, nisi pulsa, non possunt. Id autem quum accidit suapte natura, quod supereſt, & cylindrum volui, & versari turbinem putat. [De Cylindri & Sphæræ proportione. *Plutar. in Marc.*]

¶ In gemmarum quoque generibus cylindri dicuntur teretes, & columellæ formam imitantes, quos mulieres ex auribus solent suspendere. *Iuuenal. Satyr. 2.* donant arcana cylindros. *Plin. lib. 4. c. 5. de beryllis loquens:* Ideo cylindros, quidam ex his facere malunt quàm gẽmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Ex quibus verbis colligitur cylindras oblongos esse, gemmas verò quadratas, angulosas, aut rotundas. *Solin. similiter scribit.* Indicos reges gemmas in longissimos cylindras fingere consueuisse.

Cylindrăceus, a, um, Quod habet formam cylindri. {κυλινδροειδής. GAL. Long & rond en façon d'vne cylindre. ITA. *Longo & rondo à foggia di cilindro.* GER. Das also in die länge vmbsich rund ist. HISPAN. *Luengo rollicijo en manera de cilindro.* ANGLIC. *Long and round lik roller.*} Plinius scribit siliquas pisi, quod genus leguminis est, cylindraceas esse. *Anaximander* item dixit terram esse formæ cylindraceæ.

Cylindrītes, κυλινδρίτης, Lapis est oblongus & teres, ex genere pyritarum, colorem æris referens: ita dictus, quòd cylindri figuram habeat.

CYLLĂRVS, κύλλαρος, Nomen vnius ex Centauris. Fuit etiam hoc nomine equus Pollucis. *secundum Virg. 3. Georg.* Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus, & quorum Graij meminêre poëtæ. Atqui Castor equorum domitor fuit: sed fratrem pro fratre posuit, poetica licentia: vt, Quas illi Philomela dapes, pro Progne. *Item*, Reuocato à sanguine Teucri, pro Dardano. *Hæc Seruius.*

CYLLĔBORVS, Stheleni filius, qui vigente bello Troiano cum Ægiale Diomedis vxore consuetudinem habuit. *Seruius.*

CYLLĒNE, κυλλήνη, Mons Arcadiæ, in quo Maia à Ioue compressa, Mercurium peperit, *vt autor est Virgil. lib. 8. Aeneid.* Vobis Mercurius pater est, quem candida Maia Cyllenes gelido conceptum vertice fudit. ¶ Hinc Cyllenis, idos, patronymicum.

CYLLĒNĬVS. pen. prod. & per duplex l, κυλλήνιος, Mercurius dicitur. {GERM. Ein gunam Mercurij.} siue quod omnem rem sermone sine manibus conficiat: quibus partibus corporis qui carent κυλλοὶ vocantur: siue quòd in Cyllenia via, aut certè à Cyllene Nympha fuerit educatus: siue quòd in Cyllene Arcadiæ monte fuerit genitus: quam opinionem ipse etiam *Virgilius sequitur lib. 8. Aeneid.* cuius verba citauimus paulò ante in dictione Cyllene. *Lucan. lib. 1.* Motúque celer Cyllenius hæret. [Est quoque per matrem Cyllenius altera nobis addita nobilitas. *Ouid. 13. Metam.*]

Cyllo, cyllonis, Videtur idem significare quod mutilus, debilis, & cui crassa sunt genitalia: quod genus hominum etiam Græci, κυλλὸς vocant *Cic. in Salust.* Quicquid impudicorum, cyllonum, parricidarum, sacrilegorum, debitorum fuit in vrbe, municipiis, coloniis, Italia

talia tota,&c.

[Cylonius,a,um.Cylonium scelus *De quo Plutarch.in Solon.*]

Cymă,{ κύμα.GA. La cyme ou le tendron des choux ou telles herbes. ITA *Cima* GERMAN.Ein keimsleins zart strängele an den haarwachsenden krauteren.HISPANIC.*Cima ò el bretον redojo dela verça.*ANG.*The shoote and litle clyes of colewortes or such lick hearbes.* } Teneriór delicatiórque cùm aliarum herbarum,tùm præcipuè brassicę cauliculus, qui in prima germinatione in summa stirpe prouenit. Nam quum vernum tempus appetit,primo quoque foliorum pullulatu, præclusis adhuc florum calycibus, quidam quasi turiones in herbis enascuntur,in quibus floris primum,mox & seminis fœtus concluditur. *Plin.lib.19.cap.8.* Cymas brassicæ à prima sectione præstat proximo vere.Hic est quidam ipsorum caulium delicatior teneriórque cauliculus.Apicij luxuria,& per eum Druso Cęsari fastiditus,non sine castigatione Tyberij patris. *Et deinde*,Post cymam ex eadem brassica contingunt æstiui autumnalésque cauliculi,mox hyberni,iterumq; cymæ nullo æquè genere multifero. *Idem lib.10.cap.9.* Ex omnibus brassicæ generibus suauissima est cyma,etsi inutilis habetur, difficilis in coquendo,& renibus contraria. Quo in loco nonnulli perperam existimarunt cymæ nomine à Plinio peculiare brassicæ quoddam genus intelligi.Neque enim hoc sentit *Plinius*,ex multis brassicæ generibus cæteris suauitate præstare illud quod cymam vocant: sed hoc potius, in omnibus brassicæ generibus partem plantæ totius suauissimam esse cymam.*Celsus*, Mali est succi brassica,magisq; etiam cyma eius. *Colum.* Maior pars eius brassica in cymam prosilit.

¶ Pro eodem etiam dicimus cyma,cymatis. *Col.lib.10.* Frigoribus caules,& veri cymata mittit.

CYMA,κύμα,& y more Latinorum in u mutata, Cuma, Oppidum est AEolidis,*de quo vide paulò ante copiosius in dictione* CVMA.

Cymatilis, κυματώδης, Vestis dicitur, quæ vndarum colorem refert,ab vndis,& fluctibus dicta,quæ κύματα à Græcis nominantur.ANGLIC. *Dark blewe.*} Colorem hunc σκιαφαντικὸν designabat. *Ouid.lib.3.de Arte*,Hinc vndas imitatur:habet quoque nomen ab vndis. Videtur itaque color hic cæruleus esse,aut certe cæruleo proximus. Sunt tamen qui cymatilem vestem esse putant, quam nos vndulatam vocamus,quòd vndis quibusdam sit variegata.Si tamen Ouidij locum propius inspicias,facilè deprehendes eum loco iam citato de certo coloris genere sentire,qui & Thalassicus dicitur,non de texturæ variegatione,quæ crispitudine quadam vndarum similitudinem referat.

*Cymosus,a,um,Adiectiuum. κυματώδης,*Colum.lib.10.* Quæ duri præbent cymosa,stirpe Sabelli.

Cymbă,Genus nauis piscatoriæ. { עברה *habarâh.*πορθμεῖον,κύμβη.GA. Nacelle de pescheur ou à pescher,vn barc ou basteau.ITALIC.*Barca.*GERMANIC. Ein schifflin/weidling.HISPAN. *La barca de passaje.* ANG.*A boate.*} *Cic.3.Offic.* Opiparè à Pythio, apparatum conuiuium, cymbarum ante ortulos multitudo, pro se quisque quod ceperat afferebat. ¶ Est item cymba,porticorum nauicula,qua amnes aut lacus traiiciuntur : vnde etiam Poetæ Charonti cymbam assignarunt. *Vir.6.Æn.*-gemuit sub pondere cymba.*Iuuenalis*,Atq; vna transire vadũ tot millia cymba.Vnde locus factus prouerbio,Alterũ pedem in cymba Charontis habere:τὸν ἕτερον ποδὰ ἐν τῇ πορθμείῳ ἔχειν. De extremæ decrepitæque senectæ hominibus dicitur, qui etiam hodie vulgo dicuntur alterum pedem in sepulchro habere. *Lucianus in Apologia.*

Cymbula,æ,diminu. { κύμβιον,τὸ μικρὸν σκαφίδιον.GAL.Petite nacelle,vn esquif.ITA.*Picciola nauicella.*GERM.Ein klein schifflin.HISP.*Pequeña barca.*ANG.*A litle boate.*} *Plin.in Epist.* Sæpe maiores minoribus,velut cymbalæ onerariis adhærescunt.

Cymbalum, { צלצל *tsiltsâl.* κυμβαλον.GAL.Cymbale,ou cymbales. ITA.*Ciembalo*,GERM.Ein cymbel oder schelle.HISPA.*Cumpana.* ANG. *A musick instrument,à cymbal.*} Instrumentum musicum,quod in sacris Matris deûm cum tympanis habebatur.

[Cymbalis adiuuare modulationem Rhetorum cantantium.*Quintil.Legend.& Martial.epigr.204.lib.14.*] *Cicer.in Pison.* Quos neque hercule ego,neque supercilium tuum,nequo collegæ tui cymbala, ac crotala fugi.

* *Plin.maior in Præfat.*ad Imp.Vespa.refert,Apionem grammaticum à Tyberio Cymbalum mundi consuesse vocari,ob nominis, vt opinor,celebritatem : Quum publicæ, *inquit*, famæ tympanum potius videri posset.Is Apion aiebat, eos ab se donari immortalitate, ad quos aliqua componebat.Huc Tyberius alludens, appellabat illum cymbalum mundi:quòd hominem honesta fama donaret, quæ per vniuersum mundum amabiliter resonaret. Plinius autem,ob arrogantiam,maiult illum appellari tympanum publicæ famæ:quòd famam daret potiùs quàm honestam famam. Nam resonat & tympanum,sed inamœno strepitu.

Cymbălisāre,Cymbala quatere.{κυμβαλίζειν.GAL.Iouer des cymbales.ITA,*Giuocare con ciembali.*GERMAN.Mit der schellen klingen.HIS. *Tañer las campanas.*ANGLIC.*To playe on the cymballes.*} *Castius Hemina libro quarto.*Mulier cantabat tibiis Phrygiis, & altera cymbalissabat.

Cymbălistes, { κυμβαλιστὴς.GAL.Qui iouë des cymbales.ITA.*Chi giuoca de ciembali.*GERM.Ein schellenklinger.HISP.*El que tañe las campanas.*ANGLIC.*A player on the cymballes.*}Qui pulsat cymbala:sicut tympanistæ qui tympana pulsant. *Apul.de Deo Socratis*,Barbaro autem strepitu cymbalistarum, & tympanistarum & choraularum.

Cymbĭon. { κύμβιον.GAL.Vn certain vaisseau à boire creux en facon de petite nacelle.ITALI.*Vaso da bere à foggia di nauc.*GERMAN. Ein trincf geschirr in der form eines schifflins.HISPA.*Laberreña.*ANG. *A drinking piece holow lik a boate.* } Poculi genus est oblongum & angustum teste Didymo,simile nauigio quod κυμβίῳ vocant. Dionysius Samius, referente Athenæo idem putat esse Cymbion cum eo quod Homerus κυνέην vocat:ita dictum(vt quidam putãt)quòd ex cissi,hoc est,hederæ ligno confici soleat.

CYMES,κύμης,Vide Sirenussæ *apud Steph.*

Cymindis,κύμινδις. Accipitris genus,noctu tantùm volans,rarum etiã in syluis,interdiu minus cernens, Bellum internecinum gerit cum aquila, sæpéque deprehenduntur cohærentes. *Autor Plin.lib.10.c.8, Homerus* καμπύλα vocat,quasi καμπύλωσιν τῶν χηλῶν.

Cymĭnum,pen.prod.{ כמן *chammón.*κύμινον. GAL.Du coumin.ITAL. *Cimino.*GERM.Kümmich HIS.*Comino.*ANG.*Cummin.*}Herbę genus, cum semine eiusdem nominis,quod nos y,in u,vertentes,Cuminum dicimus. Eius duo sunt genera : quæ vide suprà in dictione CYMINVM.

¶Cymini sector,κυμινοπρίστης.homo auarus,& sordidus dicitur,qui vel vilissimis ex rebus lucrum quærit, nimiáque parsimonia rem augere satagit.Tractum est adagium à Cymini seminis vilitate simul & exilitate.*Meminit & Aristot.lib.Moral.4.*

CYMINVS,penul.corr.{κύμινος.GERM.Ein see in Hetruria se ietz die Italianen nennend lago de Bicco.} Hetruriæ lacus est,ad sex millia passuum ab vrbe Viterbio, Cymino monti suppositus, qui Vulgo *Monte de Viterbo* dicitur:*vt Appianus ostendit.* De huius lacus origine talia refert *Seruius*:Aliquando Herculem ad hos populos venisse:&quum à singulis prouocaretur, ad virium ostentationem, vectem ferreum, quo exercebatur humi defixisse : quem quum nemo illorum posset euellere,Herculem tandem cum sustulisse,tantámque repente aquę vim erupisse,vt Cyminum effecerit lacum.Hæc *Seruius*, illud Virgilij explicans *Aeneid.7.* Hi Soractis habent arces,Flauiniaque arua,Et Cymini cum monte lacum,lucósque Capenos.

CYMODOCĒ,vel Cymodocea. κυμοδόκη, Nympha marina,Nerei & Doridis filia, à placandis fluctibus ita dicta teste Hesiodo in Theog. {GERM.Ein meergöttin/die wellenstillerin.} *Virg.10.Aeneid.* Cymodoceam enumerat inter eas, quæ ex nauibus Aeneæ in Nymphas marinas commutatæ fuerunt. Quarum(inquit) quæ fandi doctissima,Cymodocea.

CYMOTHOĒ,penul.corr.κυμοθόη. Nympha marina Nerei, & Doridis filia,*teste Hesiodo in Theogo.* ita dicta, quòd per fluctus discurrat. *Virgil.1.Aeneid.* Cymothoë, simul & Triton adnixus, acuto Detrudunt naues scopulo.

¶Est item Cymothoë, fons notissimus Achaiæ propriè dictæ, intra Patras & Pheras vrbes:*cuius meminit.Plin.lib.4.c.5.*

Cyna,æ,Arbor est in Arabia,folio palmæ simili, ex quo Arabes vestes sibi conficiunt. *Autor est Plin.lib.12.c.11.*

¶Cyna etiam,κυνῆ,pilei genus fuit,quo Lacedæmonij vti solent. *Vide Bayssium de Re vestiaria.*

Cynacantha, κυνάκανθα, Arbuscula, quæ acinos veluti vuæ producit, Latini Caninam sentem,& vulgo *Vuam spinam* nominant.

CYNAETHA.κυνάηθα, Oppidum est Arcadiæ iuxta Lepreon.ita dictum ab Aeneæ socio vita functo,& sepulto, *vt placet Dionysio lib.1.Antiq.* Aut(*vt Stephanus mauult*)à Cynetho Lycaonis filio. Meminit huius oppidi.*Plin.lib 4.c.6.*

Cynamolgus, Auis est Arabiæ peculiaris, ex cinnami surculis nidum construens,quem deinde accolæ plumbatis sagittis deiiciunt. *Autor Plin. lib.10. cap.33.* Apud *Aelianum* hæc auis non Cynamolgus, sed Cinnamomus appellatur : & ita nonnulli etiam *apud Pli.*legendum suspicantur.

Cynanchĕ, { κυνάγχη. ANGL. *The quinsey, a difficultie of breathing.*} Morbi genus est, spirationis difficultatem, & suffocationis periculum afferens, Latinè Angina appellatur. Propriè tamen cynanche dicitur, quum laryngis, hoc est,gutturis interiores musculi inflammantur. Nam quum exteriores eiusdem musculi inflammationem patiuntur, παρακυνάγχη appellatur. Est & ex anginarum genere Synanche,per ſ in prima syllaba, συνάγχη, qui peculiaris est Paryngis, siue saucium,morbus quum scilicet illarum musculi interni inflammantur, quemadmodum παρασυνάγχη, quum exteriores earundem musculi inflammatione fuerint correpti. Hippocrates tamen hæc omnia genera,Cysiances nomine complexus est.

CYNE,κυνῆ.Vrbs Lydiæ,gentile Cyneivel Cynij. *Steph.*

Cynegĕtĭca, { κυνηγετικά. Dicuntur volumina de venatione conscripta. Nam κυνηγός,καὶ κυνηγέτης Græcis dicitur Venator. Extat hoc nomine Xenophontis liber &,Gratiani cuiusdam fragmentum. *Flauius quoque Vopisc.* refert Olympium Nemesianum scripsisse Cynegetica.

CYNEGIRVS, Athenienſis ciuis fuit, cuius tanta in prælio nauali aduersus Persas initio fuit pertinacia, vt nauem hostium dextera iniecta vi retinuerit, eáque amputata, iniecerit & sinistram : quam & ipsam quum amisisset, mordicus nauim arripuit, *Refertur à Valerio Maximo,à Iustino Trogi abbreuiatore.* [Tangit & *Suetonius,in Cæsa c.* 68. commendans fortitudinem Acilij militis Cæsaris, his verbis:Acilius nauali ad Massiliam prælio, iniecta in puppem hostium dextra & abscissa, memorabile illud apud Græcos Cynægri exemplum imitatus,transiliuit in nauem, vnbone obuios agens.] { GERM. Ein burger von Athen dersich in einem schiffstreit wie / die Perser hand dewesi gethatten hatt.}

CYNESII κυνήσιοι,*vide* Cynicum.

CYNETIA,κυνήτεια,Vrbs in Agro vel Argolica. *Steph.*

CYNETOS,*vide* Cythos.

* Cynice,es, pen. corr. fœm.gen. Pro Cynicorum philosophorum secta. *Ausonius in Epigr. Diogenis siue Antisthenis*,Inuentor primus Cynices ego.Quæ ratio isthæc? Alcides multo dicitur esse prior,Alcida quondam fueram doctore secundus : Nunc ego sum Cynices primus & ille deus.

CYNICI,κυνικοὶ, pen.corr. Philosophi quidam fuerunt,sectatores Antisthenis,qui primus nouum hoc philosophiæ genus interduxit:ita dicti: siue à Cymnosarge gymnasio in quo Antisthenes profitebatur: siue à canina mordacitate, qua in hominum vitas nullo discrimine inuehebantur, aut (vt alij volunt) ab eo quòd canum more in propatulo coire non dubitarent : quemadmodum de Crate & Hipparchia tradit Laertius. { GERM. Hündische philosophi/ist ein sonderbare

ſech geweſen / ſo diſen nämen gehabt hatt / eintweders das ſy ſich gegen ſes derman ſchelthar vnd beiſſig erzeigtend / oder von wägen hün diſcher vnſchanhafftigkeit.} Ex hac ſecta fuit Diogenes ille Cynicus, qui aliquando interrogatus quare Canis appellaretur? Quia (inquit) dantibus abblandior, non dantibus allatro, malos autem mordeo. Cynici. *Dioc. teſte*, philoſophiam naturalem & rationalem tollebant: ſolique morali innitebantur. Repudiabant liberales artes, maximè Geometriam & Muſicam. Placebat eis finem eſſe ſecundum virtutem viuere. Nobilitatem & diuitias abiiciebant. Quare ſectam hanc vitæ conſentaneam non eſſe plures putauerunt. *De his vide Cic. lib. 1. Offic.*

Cynips, cyniphis. {חנם *chinnim.* κωνὶψ} GALL. Mouche de chien. ITA. *Moſca canina.* GERMAN. Ein hundts muck / roosfliegen / brämen die übet ſticht. HISPAN. *Moſquite delos que pican, ò moſca, muy chica y que pica agramente.* ANG. *A dogge flie.* } Muſca minutiſſima longis cruribus, in capite habens roſtrum, quo perforat cutem animalium. Naſcitur ex humore, & iuxta aquas abundat. Latini Muſcam caninam vocant. ¶ Eſt etiam hoc nomine fluuius in Africa: à quo & regio eo nomine dicta eſt, in qua maximi ſunt hirci. Hinc grex Cyniphius: id eſt, grex hircorum: Cyniphia pellis, hircina. *Martialis de Vrſi donibus.* Non hoc lana dedit, ſed olentis barba mariti. Cyniphio poterit planta latere ſinu.

CYNNA, κυννα, Oppidum prope Heracleam Ponticam: ita dictum ab vna Amazonum, vel à Cynno Gigante, fratre Cœi. ¶ Hinc ſit gentile Cynnæus, κυννάιος, *Steph.*

Cynocephalea, penult. prod. κυνοκεφάλεια, Herba eſt quæ ab Ægyptiis Oſirites appellatur, diuina prorſus, & ad omnia venena efficax. Hac herba Appion Grammaticus Homeri manes ſe ab inferis euocaſſe gloriatus eſt, ad percontandum, qua patria, quibuſque parentibus genitus eſſet: non tamen auſus profiteri quid ſibi reſpondiſſet. *Hæc Plin. lib 13. cap. 2.*

Cynocephalion, {κυνοκεφάλιον *Dioſcoridi.* GALL. Vne certaine herbe qui reſſemble vne teſte de chien. IT. *Pſillio.* GE. Hundskoff ein kraut / wirt ſunſt genennt Drackenhaupt. HISPA. *Zaragatona, cabeça de perro.* ANGL. *An hearbe reſembling, or like, a dogges head.* Herba eſt quàm Græci notiore nomine ψύλλιον, nos Publicarè appellamus. Nomen ei dedit figura floris, qui canini capitis ſimilitudinem refert.

CYNOCEPHALI, penult. corr. κυνοκέφαλοι, Homines ſunt, vel feræ in Æthiopia, canina habentes capita, cætera hominis ſimiles, violenti ad ſaltum, feri morſu. {*Germ.* Bölcher im morentand mit hundskopffen. ANGL. *Men that hath dogges heades.* } *Auguſt. lib 16. de Ciuit. Dei,* Quid dicam de Cynocephalis, quorum canina capita, atque ipſe latratus magis beſtias quàm homines conſitentur? *Plin. lib. 7.* Gens, quam Cynocephalos vocamus, lacte viuunt. *Idem lib. 8. cap. 54.* Efferatior Cynocephalis natura, ſicut mitiſſima Satyris, *Vide Gell. lib. 1. cap. 5.*

Cynodontes, {κυνόδοντες, Dentes qui à noſtris Canini appellantur ita dicti, quòd acuminati ſint in formam dentium canis. Hos tradit *Plinius l. 11. c. 37.* ſemel caſu aliquo amiſſos nunquam renaſci

Cynogloſſos, ſiue Cynogloſſum, {κυνόγλωσσον, *Dioſcoridi.* GAL. Herbe nommee langue de chien. ITAL. *Lingua di cane.* GERMA. Hundßung ſpitzer wägerich. HISP. *Viniebla, lengua de perro.* ANGLI. *An hearbe called the dogges toung.* } Herba eſt in locis fabuloſis naſcens, foliis latifoliæ plantagini ſimillimis, anguſtioribus tamen minoribuſque, & lanuginoſis, ſine caule, humi ſtrata. Latinis Lingua canina dicitur, diuerſa tamen ab ea quam Officinæ, *Canis linguam* vocant. *Plin. lib. 25. cap 8.* Iungitur & cynogloſſos, caninas imitans linguas, topiariis operibus gratiſſima.

Cynomazon, κυνόμαζον, Herba eſt eadem cum chamæleone nigro, quam & Cynozolon. *Plin.* appellat Dictum Cynomazon, quòd in offa vel in pulte datum canes enecet.

Cynomorion, κυνομόριον, Herba eſt, quæ alio nomine appellatur Orobanche, inimica eruis, cæteriſque leguminibus, cauliculum habens pinguem & rubentem, ſine foliis. Nomen habet à ſimilitudine genitalis canis, *teſte Plin. lib. 22. cap. 25.* Hodie, *teſte Ruellio*, à Gallis *Tenia* vocatur.

Cynomyia, κυόμυια. GAL. Mouſche de chien. ITALLC. *Moſca canina.* GERM. Ein hundßbrämen die von den thieren das blut ſaugt. HISP. *Moſca de perro.* ANGL. *A horſe flee, or dogge flie.* } Muſca canina, quæ ſanguinem ab animalibus exugit. Hæc præcipuè canum aures infeſtat: vnde & nomen eſt ſortita. Eſt & genus herbæ, quæ notioribus nominibus Pſyllium & Publicaris dicitur: *de qua Plin. lib. 25. cap. 5.*

CYNOPOLIS, κυνόπολις, Oppidum eſt ad Occidentalem Nili ripam inter Oxyrinchum & Hermopolim, in quo Anubis colitur, canibuſque cibaria publica ſunt aſſignata. *Autor Strabo lib. 17.* Ab hoc oppido vicinus mons Cynopolites dicitur à *Plin. lib. 5. cap. 9.*

Cynorrhodon, κυνόρροδον. Rubentis lilij flos eſt, *teſte Plinio libr. 21. cap. 5.* ita dictus, quòd à cane rabido morſis medeatur, quaſi Roſam caninam dicas. Eadem & Roſa ſylueſtris appellatur, *teſte eodem Plin. lib. 25. cap. 2.*

CYNOS Cephale, κυνὸς κεφαλή: Collis Theſſaliæ, & parua regio Thebanorum. Pindari patria. *Steph.*

CYNOSARGES, κυνόσαργες, Gymnaſium in Attica ſic dictum à cane albo qui ſacrificante Diomo, rapta femora in hunc locum detulit. In hoc gymnaſio Ariſtippus Cyrenaicæ ſectæ princeps, Philoſophiam ſolebat profiteri. Autor Laertius in vita eius. Hinc ad Cynolarges, εἰς κυνόσαργες, prouerbiali conuitio dicebatur, quemadmodum εἰς κυναρέλας, & εἰς κύβηλας.

Cynosbaton, κυνόσβατον. GAL. Vn Eſglantier. ITAL. *Roſso canino.* GER. Hanbutten / hanroſen. HISP. *Çarça raſal, çarça perruna.* } alij Cynoſpaſton: frutex eſt, *teſte Dioſcoride*, multo amplior rubo foliis longè, quàm myrti latioribus, aculeis circa virgas robuſtis, flore albo, fructu oblongo, ſimili nucleis oliuarum, ſed rubicundo. *Columella* Sentem canis vocat. Sunt qui exiſtimant fruticem eum eſſe, qui vulgo Eglenterij nomine cognitus eſt.

Cynoſorchis. κυνὸς ὄρχις, Herba quæ & Orchis dicitur, foliis oleæ mollibus ternis, paruiſque, ſemipedis longitudine in terra ſtratis, radice bulboſa, oblonga: duplici ordine, ſuperiore, quæ durior eſt: & inferiore, quæ mollior. Eduntur vt bulbi cocti, in vineis forte inuenti. *Plinius lib. 27. cap. 8.* Officinæ Græcam vocem ad verbum exprimentes, *Teſticulum canis* appellant.

CYNOSSEMA, atis, κυνόσημα, Locus eſt Troadis ad Helleſpontum. Hecubæ ſepulchro nobilitatus: Latinè Canis tumulum interpretari poſſumus. {GERM. Hunds grab.] Fabulantur enim Poëtæ, Hecubam, quum in Græciam adduceretur captiua poſt exitium patriæ, ac ſuorum, ibi doloris impatientia in canem eſſe conuerſam, & deinde ſepultam. *Meminit huius loci Plin. lib. 4. c. 11. & Strabo lib. 13.* ¶ Eſt item eiuſdem nominis locus in Libya Mareotide, *cuius meminit Stephanus, & Strabo lib. 17.*

CYNOSURA, penultima producta, κυνόσουρα. Sydus Septentrionale, ex ſeptem conſtans ſtellis, quod & vrſam minorem appellamus. GERM. Der klein bar / iſt ein geſtirn in Mitternacht bey des himmels wirbel. } Alio nomine etiã Phœnice appellatur, *teſte Higino*, eo quod à Phœnicibus inter nauigandum potiſſimum ſoleat obſeruari, quemadmodum & Elice, hoc eſt, Vrſa maior, à Græcis nautis. *Ouidius de Triſt.* Eſſe duas Arctos, quarum Cynoſura notatur Sinoniis: Elicen Graia carina notet.

Cynozolon, κυνόζολον, Herba eſt eadem cum chamæleonte nigro, ita dicta, quòd odoris fœditate ricinos vermes in Canum auribus enecet: Alio nomine Vlophonum dicitur. *Vide Plin. lib. 22. c. 18.*

CYNTHIA, κυνθία, Diana dicta, à Cyntho monte in Delo inſula, in quo nata cum Phœbo eſt, vnde & Apollo Cynthius, & ipſa Delos Cynthia appellatur. Hinc mons tantæ celſitudinis eſſe fertur, vt vmbra ſua totius inſulæ ambitum tegat. *Propertius* quoque amicam ſuam Cynthiam ob pulchritudinem vocauit, quæ prius Hoſtilia dicebatur.

CYNTHVS, κύνθος. Deli mons vſque adeò editus, vt totam inſulam dicatur obumbrare. In hoc monte Apollo & Diana nati traduntur, quorum alter Cynthius, altera Cynthia ab eo appellati ſunt {GER. Ein vaſt hoher berg in der inſel Delos / auff welchem Apollo / vnd Diana erborem vnd. *Virgilius ſecundo Aeneid.* Qualis in Europæ ripis, aut per iuga Cynthi Exercet Diana choros. *Lucan. lib. 1.*

Tertia iam grauido pluuialis Cynthia cornu. *Vide* Cynthia. *Steph.* totam Delum, olim Cynthum dictam ſcribit, à Cyntho Oceani filio quoſdam vero malè ſentire, quòd Zacynthus vocitata ſit. Idem in Cyntho: gentile, inquit, eſt Cynthius & Cynthiotes.

CYNTICVM, κυνήτιον, Locus Iberiæ prope Oceanum: incolæ Cynetes & Cyneſij. *Steph.*

CYNVRA, κυνοῦρα, Vrbs in Argo: vel Argolica, à Cynuro filio Perſei: inde Cynurus, Cynuri, & Cynuris fœm. gen. *Steph.*

CYNVS, κυνός, *Stephano*, Locrorum Epicnemediorum oppidum eſt: ſitæ, vt quibuſdam placet, nauale, cuius meminit *Plin. lib. 4. cap. 6. & Liu. lib. 8. Decad. 3.*

CYONNESVS, κυώννησος, Nili fluuij inſula eſt, non procul à maiori Delta, eregione oppidi, quod Cynopolis appellatur. *Autor Ptol. lib. 4. capite 5.*

CYON, κύον, Vrbs Cariæ, Canebium antè dicta: gentile, Cyrites. *Stephanus.*

CYPAETHA, κύπαιθα, Vrbs Lybiæ. *Steph.*

Cypariſcias, κυπαρισσίας, Tithymali ſpecies caulem emittens dodrantalem, ex quo germinant folia cupreſſi ſimilitudine (vnde & nomen accepit) teneriora tamen ac tenuiora. *Autor Plin. lib. 26. c. 8.*

CYPARISSA, κυπάρισσα, Oppidum eſt agri Meſſeniaci, ad mare ſitum, à quo vicinus portus Cypariſſius appellatur. *Autor Plin. libro 4. capite 5. Strabo lib. 8.* Cypariſſam vocat, Ptolemæus Cypariſſas plurali numero.

CYPARISSEA, κυπαρισσεία, Vrbs Triphylliæ, quæ vocabatur Eranna, inde Minerua Cypariſſæa. *Steph.* Qui Cypariſſæam quoque Phocidis vrbem, alias Eranum dictam meminit.

CYPARISSEES, Vrbs Meſſeniæ, gentile Cypariſſeentius, *Homer.* καὶ κυπαρισσήεντα καὶ ἀμφιρύτους ἐνοπάς.

CYPARISSVS, κυπάρισσος. Fuit nomen pueri, Telephi filij, quem Apollo amauit, poſtea in ſui nominis arborem conuerſi. ¶ Dicitur etiam per ſynæreſim Cypreſſus: deinde conuerſione y in u, Cupreſſus. Eſt autem arbor procera, caudice oblongo & recto, folio pini, ſed carnoſiore, molliore que, neque ita pungente fronde indecidua, odore vehementi. {GERMA. Cypreſſenbaum.} Duo eius ſunt genera. Nam quæ ſterilis eſt, fœmina dicitur ad metæ formam in faſtigio conuoluta: vnde & κωνοειδὴς, peculiari epitheto appellatur. Contrà mas latius ſpargit ramos, conóſque profert nuci pineæ non abſimiles, licet multò minores: mira inter arbores fœcunditate, quippe quæ trifera eſt, fructuſque habet & Ianuario & Maio & Septembri maturos, nulli tamen rei vtiles, imo potius noxios, quemadmodum & ipſa arbor, cuius etiam vmbra noxia creditur.

¶ Dicta eſt autem Cypariſſus (*vt Didymo placet*) ἀπὸ τῶν κυρτῶν πτερύγων, hoc eſt, ab æqualiter pariendo, quòd æqualiter & ramos perdat & fructus. Fructus eius à figura, Coni appellantur. Vnde & ipſa arbor perpetuo epitheto Conifera appellatur. *Virgil.* Aeriæ quercus, aut coniferæ cypariſſi. *Idem*, Et teneram ab radice ferens Syluane cupreſſum. *Reliqua vide ſuprà in dictione* CVPRESSVS.

¶ Cypariſſus fructus, κυπαρίττου καρπός, De verbis dictu magnificis, cæterum inutilibus.

CYPASIS, κύπασις, Vrbs circa Helleſpontum. *Steph.*

CYPE, κύπη, Caſtellum Siciliæ: gentile Cypeus. *Steph.*

Cyperos, {κύπειρος, GAL. Vne eſpece de ionc appellee ſonchet ayant les racines odoriferantes. ITA. *Cipero.* GERM. Wildel galgan. HISPA. *Iuncia de olor, y iuncia auellana.* } Iunci genus eſt anguloſum, iuxta terram candidum, in cacumine nigrum & pingue. Eius deſcriptionem vide apud *Plin. lib. 21. cap. 18. Ruellius* à Gallis iuncos huiuſmodi *Sonchatos* vocari tradit, & minutim contuſos ad conciliationem

odoris

odoris vestibus interponi. Legitur etiam in neutro genere Cyperustam *apud Varr. lib. 2. de Re rust.*

Cyphi, κύφι. Thymiamatis compositio est, dicata diis, qua abundè AEgyptij sacerdotes vtuntur. Constat, (*vt Plutarch. ait*) ex melle vino, vua passa, cypero, resina, seselli, aspulato, myrrha, bitumine, iũco, bryo, calamo, vtroque iunipero, cardamomo, lapatho. Rationem componendi. *vide apud Dioscor. lib. 1. c. 24.*

CYPHVS, κύφος, Vrbs Perrhœbiæ, à Cypho Perrhœbi filio. Homerus χρύσεια δ' ἐν κύφοισιν ἄνω καὶ εἴκατι νῆας. Alia est Thessaliæ ciues Cypheι. Est fluuius Cyphus. *Steph.*

Cyprus Herba est, folia habens ad iridis similitudinem mucronata, quę à Latinis Gladiolus dicitur, radice bulbosa, & odore vicino nardo: ξηρόν. Est & per se Indica herba quæ Cyperis vocatur, gingiberis effigie, commanducata croci vim reddens. *Vide Plinium libro 21. capite 18.*

Cyprinus, {κύφιος. ANG. *A carpe.*} Piscis est ex genere chombrorum: cuius meminit *Plin. lib 32. c. 11.*

CYPRIVM, Sabini bonum appellant: vnde Cyprius vicus Romæ appellatus est, in quo Sabini in ciuitatem recepti confederant: sic enim à bono omine vocitandum censuere.

Cyprium, æs, *Vide* CYPRVM.

CYPRVS, {κύπρος. GERM. Ein grosse insel in der meerschoß so eines theils an Ciliciam andelstheils an Syrien stosset/heißt jetz den Inseln Cipre.} Insula in Pamphilo mari, in sinu maximo, qui & Isficus dicitur inter Ciliciam & Syriam, diues & mirę fertilitatis. Vnde & Macaria, hoc est, beata olim vocata: maximè etiam luxui dedita, vnde & Veneri sacra. *Hor. lib. 1. Carm.* Sic te diua potens Cypri, Ea quondam nouę erat regnorum sedes Vrbes illius præclarę, Cythera à quibus Venus dicta est Cytherea, Paphos, Palæpaphos, & Salamina. Hæc inter maiores nostri maris insulas locum sibi vendicat: à Septentrione Cilicię opposita, à Meridie AEgyptum spectat, ab Oriente Syriam, ab Occidente Pamphiliam. Ambitus insulæ trium millium, quadringentorũ ac viginti stadiorum, *teste Strab. lib. 12.*

¶ Cyprus etiam dicitur arbuscula, quæ à Latinis Ligustum vocatur, semine atro, non absimili sambucino acino. Eius flos in oleo decoquitur, fitque ex eo vnguentum quod Cyprinum appellatur: Nascitur in multis locis, sed in Cypro insula odoris suauitate præstat, ideo Cyprus est appellata. {κύπρος. GALLICE. Vn arbre en Egypte d'vne fleur fort blanche, que quelques vns appellent Troesne. ITA. *Albero ligustro.* GERM. Klein oder gemein bemboltzlin. HISP. *El arbor de la alhena.* ANGLIC. *A priuet, a tree in Egypte ſonamed.*} *Plin. lib. 12. ca. 24.* Cyprus in AEgypto est arbor ziziphi foliis, semine coriandri, flore candido & odorato. Coquitur hoc in oleo, prælitúrq; postea, quod cyprinum vocatur. Optimum habetur è Canopica, in ripis Nili nata: secundum Ascalone Iudææ, tertium Cypro insula odoris suauitate.

Cyprius, a, um: vnde tres paruæ insulæ, huic propinquæ, Cypriæ nominantur, & Venus Cypria, siue quòd in Cypro genita fuerit, siue quod ei primum in Cypro templum sit constitutum, & in hac insula honoribus diuinis affecta sit.

*Cyprius bos, prouerbialiter dicitur in brutum ac stolidum, propterea quòd Cyprij boues magis bruti ferantur, quippe stercore humano pascantur. Vnde aliud prouerbium, quod *Festus* citat ex Ennio, Cyprio boui merendam. Quod conuenit quoties conuiua sordidus & insipidus sordido atque insipido accipitur conuiuio. Festiuius erit, si ad res animi deflectatur: vt si quis apud spurcos spurcè loquatur, apud indoctos indoctè.

Cyprogenita, pen. prod. κυπρογένεια. Vermis epitheton est, inde tractum quod in Cypro insula nata dicatur. *Vtitur hac voce Hom. in Hymnis.*

CYPRVS, insula, inter alia nomina Macaria dicta, nam mirè fertilis est in sinu maximo, qui Isficus circa Ciliciam dicitur, ad ortum occasúmque Ciliciæ ac Syriæ obiecta est, nouem aliquando regnorum sedes, *vt Plin. lib. 5. c. 31. scribit* smaragdo, crystallo, ere Cyprio cognominato, adamante & alumine nobilis: quam aliquando annexam continenti fuisse, *idem autor lib. 2. scribit.* De hac *vide Strab. li. 14.*

CYPSELLA, oppidum est Thraciæ, *vt scribit Plin. lib. 4. c. 12. Strab. lib. 7.* Cypsellum nominat κύψελα, *Steph.* vrbs Thraciæ prope Hebrum fluuium, item castellum in Arcadia Mantinensibus muris cinctum: à gentile Cypselinus, aut Cypselenus.

Cypseli, {κύψελοι. ANGLIC. *A martinet.*} Aues ex hirundinum genere, quæ & Apodes vocantur, ἀπὸ τῆς κύψελης, hoc est, ab alueari, eò quod nidum specie aluearis exluto fingant. *Autor Plinius libro 10. capite 39.*

CYPSELVS, κύψελος, Corinthiorum tyrannus, pater Periandri, ita dictus ἀπὸ τῆς κύψελης, hoc est, à cistula, siue alueo, siue (*vt Valla ex Herodoto vertit*) mensura frumentaria, sub qua occultatus fuit quum à Corinthiis ad perniciem quæreretur. *Vide Herod. lib. 5. & Plutarch. in Symposio septem sapientum.*

CYPRASIA, Galatiæ vrbs, *Ptol.* Vulgò *Caroso.*

CYPRAVNIS, κυπραυνίς Insula iuxta Gyzantes (*sic enim lego apud Steph.* Africæ populos.

CYRBA, κύρβα, Vrbs Cretæ, *Vide* Hiarapytna.

CYRBASA, κύρβασα, Vrbs Cariæ, *Steph.*

CYRBE, κύρβη, Vrbs, Pamphiliæ, gentile Cyrbæus, *Steph.*

CYRE, κύρη. Oxytonum, fons in Cyrenaica. *Steph.*

CYRENE, & Cyrenæ, arum. {קיר *kir.* κυρίων.} Vulgò *Corena.*} Insigne Lybiæ oppidum, inter Mareotidem & Zeugitanam prouinciam situm, vnum ex iis quæ Pentapolin efficiunt, à Batto Thereo (quem *Callimachus* progenitorem suum fuisse tradit) conditum, & à Cyrene Penei amnis filia, quam Apollo adamatam in eam Lybiæ partem transtulit, ita nominatum. ¶ Ab hac vrbe totus ille Libyæ tractus, inter Africam propriè dictam, & Libyam Marmaticam, siue Mareotidem intermedius, vno nomine Cyrenæa, aut Cyrenaica regio appellatur. Hinc Cyrenaicus, a, um, vt regio Cyrenaica, & philosophia Cyrenaica, quam Aristippus Socraticus Cyrenſ. instituit. Hegesias philosophus (*de quo Cic. lib. 1. Tusc.*) & Eratosthenes historicus Agaclis filius, Cyrenæi fuerunt. Eadem & Pentapolitana *Plinio* dicitur à quinque præcipuis vrbibus, quarum nomina sunt hæc, Beronice, Arsinoe, Ptolemais, Apollonia, & ipsa Cyrene.

¶ Ex hac vrbe orti sunt Aristippus Socraticus, qui Cyrenaicam Philosophiam primus instituit: item filia huius Areta, quæ patri in schola successit: item Aristippus cognomento μητροδίδακτος, superioris Aristippi nepos, & Arerę filius: & præter hos Anniceris, qui Cyrenaicam sectam emendauit: item Callimachus poeta, & Eratosthenes Mathematicus, ambo ab Ægypti regibus in honore habiti. Quibus etiam à Strabone adduntur Carneades Academicus, & Cronus Apollonius. Dicitur etiam Cyrenites & Cyrenias, fœm. gen. ¶ Hanc regionem appellat Pentapolitanam à numero quinque vrbium, quibus maximè inclyta est, quarum hæc sunt nomina, Beronice, Arsinoe, Ptolemais, Apollonia, ipsaque Cyrene. Scribit *Sallust.* Cyrenenses magnum ac diurnum bellum gessisse cum Carthaginensibus de finibus agrorũ. ¶ Est & Cyrene nomen vrbis in Cypro insula, quam Cyrus condidit, ex qua natum putant, Simonem partem Alexandri & Rufi, vt est apud Euang. *Augustin. lib. de Pastoribus* scribit Simonem, Cyrenæum, qui angariatus est, vt Christi crucem tolleret, fuisse Aphrum, & hanc Cyrenem Africæ contiguam esse.

Cyrenæus, a, um, κυρηναῖος, Cyrenaicus & Cyrenensis, adiectiuũ.

CYRENAICA, regio Africæ est. eam *Strab. lib. vlt.* à Thereis Græcis cõditam esse scribit, qui ex Laconica profecti, Theram insulam prius incoluerint, hinc in continente Cyrenem ædificauerint. Ex horum numero fuit Battus quidam, qui Cyrenes condendæ fuit autor, quod alibi *idem Strabo* indicat. Idem Battiadas Cyrenenses *Silius* nominat *lib. 2.* Nec non Cyrene Pelopei stirpe nepotis Battidas paruos, fidei stimulauit in arma. *Idem Strab lib. 2.* -& iniquo sole cadentes Battiadas. De Cyrene multa Straboni consentanea *Herodotus* refert in Melpomene. *Diodorus Siculus lib. 5* scribit ex quorundam sententia huic vrbi nomen inditum, à Cyrene Hypsei filia, quæ quum apud Peleum virgo educaretur eius forma captus raptam virginem in Libyam ad ea loca, in quibus postmodum ciuitas condita est, asportauit. Ex ea filios suscepit quatuor Aristeum, Nonium, Anteum & Argum, aliàs Auctonum & Argeum. Eam regionem fertilissimam esse tradit *Herodotus in fine lib. 4.*

CYRENAICI PHILOSOPHI, ab Aristippo Cyrenæo, primo sectæ eius autore nomen traxerunt, qui summum bonum corporis voluptate metiebatur. *Cic. Tus. quæst. lib. 3.* Atque ab Aristippo Cyrenaici philosophi nominati, omne bonum in voluptate posuerunt virtutémque censuerunt ob eam rem esse laudandam, quòd efficiens esset voluptatis. Horum secta postea ex simplici triplex est affecta, aliis se ab Hegesia, Hegesiacos, aliis ab Anniceride, Annicerios: nõnullis etiam à Theodoreo Theodoreos nominantibus. *qua de re vide Diogenem Laertium in vita Aristippi.*

CYRES, etis, κύρης, nomen vrbis, vt Phrages, Mendes, Adrymes: gentile, Cyresius. *Steph.*

CYRILLVS, κυρίλλος, Diaconus fuit Heliapolitanus (est autem Heliopolis hæc ciuitas insignis ad Libanum montem sita) qui imperante Constantino, plurima Ethnicorum idola contriuit. Cuius rei illi memores sub Iuliano principe, viuo ventrem execuerunt, iecúrque inde exemptum degustauerunt. *Autor Suidas.* ¶ Cyrillus item Alexandrinus præsul edidit variarum hypotheseon tractus, Homilias plurimas, quibus vtuntur Græci: præterea aduersus Nestorium epistolas, quibus omnia occulta eius venena refellit. Is vixit temporibus Iuliani principis. ¶ Cyrillus præterea Hierosolymitanus præsul, sæpe pulsus ab Ecclesia & receptus: ad extremum sub Theodosio principe octo annos in sua sede perseuerauerit: extant eius cathecheses. *Hæc Hieronymus.*

CYRINVS, κυρῖνος, Romanus, cum Basilide & Nabore sub Diocletiano passus, ac sepultus tertio ab vrbe lapide. *Ex Volater.*

CYRNII, κύρνιοι, Indiæ populi viuacissimi, vt quos ad centesimum quadragesimum annum vitam extendere proditum sit ab Isigono, *referente Plin. lib. 7. c. 2.*

CYRNVS. {κύρνος. vulgò *Corsega.* GERMA. Die insel Corsica im Ligustischen meer gelegen.} Insula est in mari Ligustico quam Latini Corsicam dicunt, longa passuum centum quinquaginta millia, lata maiore ex parte quinquaginta, circuitu trecentorum viginti duorum millium distans: à vadis distans Volaterranis sexaginta duobus millibus passuum. Cyrnus à Cyrno rege, quum antea Terapne diceretur.

Cyrnia iactura, κυρνία ἄτη, De magnis stipendiis & expilationibus dicebatur: ob Cyrni insulæ immanitatem latrociniorum, ac gentis feritatem.

¶ Cyrnia terra, κυρνία γᾶ dicebatur regio latrociniis infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cyrnum. Gens hæc & hodie malè audit apud Italos. Prouerbium non inepte detorquebitur in hominem alieni rapacem ac violentum. In collectaneis Zenobij per Aldum æditis reperitur κυρνία ἄτη. Cyrnia noxa, *de qua suprà.*

Cyrneus, a, um, *Virgilius Ecloga 9.* Sic tua Cyrneis fugiant examina taxos.

Cyrnea, eæ, Vasis vinarij genus, *teste Nonio.* {ANGLI. *A bolle, à great piece to drinckin.*} *Plaut. Amph.* Cadus erat vini, inde impleui Cyrneam. ¶ Sunt qui Cyrneam scribant per i nostrum, vt παρὰ τὸ κυρηναῖον, hoc est miscendo dictum velint.

CYROPOLIS, κυρόπολις, Ciuitas in Asia, quæ etiam Cyrechata, κυρίχατα, vocatur, ad finem Persidis: ciues Cyropolitæ, & Cyrechateni. *Stephanus.*

CYRRHEA, Vrbs in Helicone, iuxta Lysam *Lucanus,*

Sed mihi iam numen, nec si te pectore vates
Accipiam, Cyrrhea velim secreta mouentem
Sollicitare deum, Bacchumque auertere Nysa.

CYRRHESTICA regio, à Cyrrho dicta est, vbi Cyrrhestis dea celebratur, quam Minervam interpretantur. *Plin. & Ptolem. Vide* Cyrrhus.

Cyrrha, *Vide* CIRRHA.

CYRRHVS, κυῤῥος *Steph.* Syriæ oppidum, cuius incolæ Cyrrheſtæ, κυῤῥήσται dicuntur, & Diana Cyrrheſtis, κυῤῥηστις: & regio ipſa Cyrrheſtica, κυῤῥηστική: *cuius meminit & Plin.lib.5.c.13.* Sunt item Cyrrheſtæ Macedoniæ populi, non procul à Pella Alexandri patria: *quorum meminit Plin.lib.4.c.10.*

CYRSILVS, κυρσίλος, Athenienſis fuit, qui quum videret impetum Perſarum, diutius ſuſtineri non poſſe, ciuéſque iam de relinquenda vrbe, nauibuſque conſcendendis cogitare, ciuibus ſuis conſilium dedit, vtile quidem, vt ipſi tum videbatur) attamen non ſatis honeſtum, vt Xerxem potius reciperent, quàm patriam deſererent. Quæ ſententia vſque adeò ciuibus diſplicuit, vt ſtatim eum lapidibus obruerent. *Autor Cic.3.Offic.*

CYRTAEA. κυρταία Oppidum eſt ad mare rubrum, in quod Artaxerxes Megabyzum relegauit. *Steph.*

CYRTONES, Vrbs Bœoticæ, (κύρτωνες) gentile κυρτώνιος, A Cyrtone verò κυρτώνη, antiquo oppidulo, Cyrtonius fit. Eſt etiam κυρτώνιος, vrbs Italiæ gentile Cyrtoninus.

CYRTVS, κύρτος, Vrbs Ægypti in mediterraneis, patria Dionyſij medici: gentile κύρτος, oxytonum: pro vrbe enim barytonum eſt *Steph.*

CYRVS, κῦρος, Nomen duorum fluuiorum: quorum vnus Armeniæ & Hiberiæ fines interluit, & per Albaniam labitur. Oritur in monte Caucaſo. Alter iuxta Paſagardas per cauam Perſidem: à quo Cyro maiori, qui iuxta hunc amnem expoſitus fuit, nomen eſt inditum, *teſte Strab.lib.15.*

CYRVS, {כורש *choréſch.* κῦρος. GERMA. Ein gewaltiger König in Perſia/vnd Media.} Cambyſis filius ex Mandane Aſtyagis regis filia, & Perſarum Medorumque rex qui primus (*vt Iuſtin.lib.1.ſcribit*) deuicto Aſtyage vltimo Medorum rege, Medorum imperium tranſtulit in Perſas: & ſubacta Aſia, totum Orientem in poteſtatem redegit. Poſtremò quum bellum Scythis intuliſſet, eóſque clade magna affeciſſet, Tomyris eo tempore Scytharum regina, compoſitis inſidiis, 200000 Perſarum cum ipſo rege trucidauit, ita vt neque nuntius tantæ cladis ſuperfuerit. Caput Cyri amputatum, in vtrem humano ſanguine plenum coniectum fuit, cum hac exprobratione, Satia te ſanguine quem ſitiſti. Hic primùm Agradatus dictus fuit: & poſtea Cyrus ab eiuſdem nominis fluuio per cauam Perſidem fluente, iuxta quem fuit expoſitus. Res eius geſtas vide latiùs *apud Xenoph.in Pædia Herod. & Iuſtin.lib.1.* [Cyrus autem Perſarum lingua ſignificat ſolem. *Plutarch.Artax.*] Fuit præterea eiuſdem nominis poeta quidam Theodoſij Iunioris temporibus ab Eudoxia Imperatoris vxore propter ingenij fœlicitatem ad ſummos honores euectus. Poſtremo præſul factus in Cotyleo Phrygiæ, Leone imperante diem obiit. *Ex Suida.*

CYTE, ſiue CYTA, κύτη. *Steph.* Oppidum eſt Colchydis, Medeæ patria *teſte Steph.* herbis veneficiis in primis famoſa.

Cytæus, a, um, adiect. κυταῖος. Vnde virgo Cytæa appellatur Medea *à Valerr.Flac.lib.6.*

Cytæis, idis, κυταΐς, *Propert.lib 2.* Non hîc herba valet, non hîc nocturna Cytæis.

CYTAEVM, κύταιον, Vrbs Cretæ, *Steph.*

CYTEORVM, *Ptolemæo*, Corticum *Plinio*, Cappadociæ oppidum, hodie *Cecino.* Vide ne à Cytoro monte dicatur.

CYTERIVM, κυτέριον, Vrbs Oenotrorum mediterranea: gentile Cyteriotes, vel Cyterinus. *Steph.*

CYTHĒRA, orum, pen.prod. κύθηρα, vulgò *Cerigo*, Inſula eſt contra Cretam, vt ſcribit *Strabo*, quinque millia à Maleæ promontorio diſtans, in quam ferunt Venerem primùm vectam concha marina: vnde & Cytherea, κυθέρεια dicta eſt. *Virg. ib.10.* Et Paphos Idaliúmque mihi, ſunt alta Cythera. *Idem*, Parce metu Cytherea, manent immota tuorum Fata tibi. Degenereat tamen hoc deriuatiuum à natura ſui primitiui, corripit enim ſecundam ſyllabam, quæ in primitiuo producitur. Hanc inſulam Porphyruſſam vocat Ariſtoteles, Porphyrida Plinius, à purpurarum præſtantia. De ea enim *lib.4.c.12.* ſic ſcribit, Cythera (inquit) cum oppido in Laconico ſinu, antea Porphyris appellata. Hæc ſita eſt à Maleæ promontorio VM. paſſuum ancipiti, propter anguſtias, ibi nauium ambitu. *Hæc Plinius Heſiodus in Theogonia* tradit Venerem ab oppido Cytheream cognominatam: *Seruius* autem ab inſula cognominatam tradit.

Cytheriachus, a um, nomen adiectiuum, poſſeſſiuum, κυθηριακός: vt Nectar Cytheriacum, quod pro ſuauitate Venerea ponitur.

CYTHĒRIS, pen.prod. κύθηρις Nobiliſſima meretrix fuit, liberta Volumnij, quæ eodem tempore floruit quo Origo & Arbuſcula meretrices. Hanc Cornelius Gallus poëta ſupra modum adamauit: quo tamen ſpreto Antonium in Galliam ſequuta eſt. Hanc *Virgil.Elog.10.* Gallum cõſolans, commutato nomine Lycoridem vocat. *Autor Seruius.*

CYTHERONIADES, κυθηρωνιάδες, Muſæ dicuntur à ſaltu, cui Cytheron nomen eſt. *Vide* Cytheron: ſic enim ſcribendum.

CYTHERON, Mons eſt Bœotiæ, non longè à Thebis, Apollini & muſis ſacer, à quo Cytherides dicuntur. {GER. ein berg in Bœotia den Muſis vnd Apolloni zuge weihet.} In eo quoque Bacchi ſacra celebrabant. *Virgil.*

Nocturnúmque vocat clamore Cytheron.

Hinc quoque Cythera & Cythereus, a, um. *Vide ſuprà* Cythæron, κυθηρών, ſic enim ſcribendum eſt.

CYTHERVS, κύθηρος. Vicus in Pandionide tribu, inde Cythærius, *Steph.*

CYTHNOS, κύθνος, *Steph.* Inſula eſt ex Cycladibus à Cythno primo habitatore ſic appellata. Alio nomine Ophiuſa, ac Dyropis. Ex hac inſula Timantes pictor eſt, qui ab ea Cythnius dicitur. ¶ Cythnice ſiue Cythniæ calamitates, κυθνικαὶ συμφοραί. Zenodotus Ariſtotelem autorem citat Cythnios vſque adeo diuexatos afflictóſq; fuiſſe ab Amphytrione, vt in prouerbium abierint κυθνικαὶ συμφοραί, pro maximis cladibus & immenſis calamitatibus.

CYTHNIVS, a, um, κύθνιος, poſſeſſiuum, vt Timantus pictor Cythnius dictus eſt. *Steph.* iuxta Dryopem vnam Cycladum ſitam ſcribit, & ipſam quoque ſic nominatam fuiſſe. *Meminit etiam Pomp.lib.2. & Ouid 7.Metam.* Florentémque Syron, Cydnon, planámque Seriphon. Cythonymi probrum, ſeu dedecus, κυθωνύμου ὄγχος. In hominem dicebatur vehementer infamem, fœdíque nominis, cuiuſque nomen iure ſupprimi debeat, vel ob malefacta, vel ob calamitates. Vnde & Græca vox à celando nomine dicta. *Autor Steph.*

CYTINA, κύτινα, Vrbs Theſſaliæ: ciuis Cytineus, *Steph.*

CYTINIVM, κυτίνιον, vna ex tribus Doridis ciuitatibus: gentile Cytiniates. *Steph.*

Cytinus, {κύτινος. GAL. La fleur d'vn grenadier. ITAL. *Primo fior de pomo granato.* GERM. Granatopfel bluſt. HIS. *La granada quando ſale de flor.* *flor de la granada* ANGL. *The floure of a pomegarnette.*} Flos mali Punicæ ſatiuæ, vt balauſtium ſylueſtris, *vt eſt apud Dioſcorid. Plinius* cytinum interpretatur primum partum punicæ florere incipientis. Flores vero ipſos in Cytino erumpentes, Balauſtia, natura aſtringentes. Solet tamen appellatio hæc ad alia quoque genera congruere: vnde *Dioſcorides* Apollinaris herbæ flores Cytinos appellauit.

CYTIS, κύτις, Inſula Arabiæ, vbi Topazius lapis inuenitur. *Plin.lib.6. cap.29.*

Cytiſus, κύτισος, pen.corr. Genus fruticis incani, ad ſimilitudinem rhamni, cubitalibus ramis, foliis loti trifoliæ, quem Ariſtomachus Athenienſis miris laudibus prædicauit, eo præcipuè nomine, quod lætiſſimum pecori pabulum præbeat, & lactis copiam augeat: quod etiam confirmat. *Plin.lib.13.c.24.* Inuentus eſt autem hic frutex primò in Cythno inſula (vnde & nomen accepit) & inde tranſlatus in omnes Cycladas & vrbes Græcas. *Col.lib.15.c.28.* Cytiſum (quem Græci aut ξίας, aut καρίκαν, aut τερεφιλῶ vocant) quàm plurimum habere expedit, quod gallinis, apibus, ouibus, capris & omni generi pecudum vtiliſſimus eſt. Idem alibi duas facit Cytiſi ſpecies, ſatiuam & alteram ſuæ ſponte.

CYTORVS, per y in prima ſyllaba, pen.prod κύτωρος. Mõs Paphlagoniæ, in quo buxus plurima naſcebatur: vnde & buxifer à Catullo dicitur. *Virg.2 Georg.* Et iuuat vndantem buxo ſpectare Cytorum. Ab hoc, quæ buxea ſunt, Cytoriaca dicũtur. *Ouid.4.Met.* Sæpe Cytoriaco diduxit pectine crines. ¶ Fuit & Cytorus, ſiue Cytorum ciuitas. Sinopẽſium emporium à Cytoro Phryxi filio conditum & appellatum, *vt ex Ephori ſententia refert Strab.lib.12.*

CYZICENVS, κυζικηνός, Athenienſis philoſophus in mathematica & in cæteris ſcientiis excellentiſſimus præcipuè in Geometria.

CYZICVS, κυζικός, vulgò *Chizico*, ſiue Cizicum, Inſula in Propontide, duobus pontibus iuncta continenti, habens vrbem eiuſdem nominis, mœnibus, arce, & turribus marmoreis: cui nomen indidit Cyzicus rex, quem Iaſon per imprudentiam interemit. *De hac Ouid.lib.1. Faſt.* Hinc Propontiacis hærentem Cyzicon oris, Cyzicon Æmoniæ nobile gentis opus. Fuit hæc ciuitas magnitudine & pulchritudine cum primis Aſiæ vrbibus comparanda, paci & bello apta, tribus armamentariis inclyta, quorum aliud armorum, aliud inſtrumẽtorum, aliud frumenti erat receptaculum. ¶ Verùm Pius Papa in Aſia hanc Chyzicum appellat, non Cyzicum. Et de Cyzico ſic ſcribit: Nunquid Cyzicus nobis non ſatis conſtat, adeo claritatem, rebus adimũt tempora, & nos homunciones diurnam quærimus in hoc ſeculo gloriam, quam potentiſſimæ ciuitates retinere non potuerunt? *Propert. lib.3.* Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos. ¶ Cyzicus, *Steph.* Vrbs eſt Propontidis in Cherſoneſo, ſita, alio nomine κάλλιπολις, id eſt, Vrſorum inſula appellata. *Homerus* Cyzici habitatores, Doliones vocat. De Cherſoneſo vide ſuprà.

CYZICVM, Bithyniæ nobilis ciuitas, nomen (*inquit Pomp.lib.1.*) Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, quum Colchos peteret, fuſum acie, cæſúmque accipimus. *Hactenus Mela.* Hæc ciuitas arce, mœnibus, portu, turribus marmoreis Aſiaticæ plagæ littora illuſtrat, *vt ſcribit Florus in bello Mithridatic.lib.3.* Libera illa aliquando, & agris diues, multóque in honore à Romanis habita. *Lege Strab.lib.12.* De Cyzico *Valer.Argon.lib.2.*

Nec procul ad tenuis ſurgit confinia ponti
Vrbs placidis demiſſa iugis, rex diuitis agri.
Cyzicus, &c.

De morte Cyzici regis *vide eundem Valer. 3. Argon. & Hermolaum ſuper c.32.lib 5. Plinij.*

Cyzicenus, denominatiuum eſt à Cyzico Propontidis inſula, κυζικηνός. ¶ Cyziceni ſtateres, κυζικηνοὶ στατῆρες. De re ſcitè ſcalpta. Nam hi nummi olim celebres erant, quòd elegãter ſcalpti viderentur. Repreſentabant altera parte Cybelẽ deorum matrẽ facie muliebri: altera leonis imaginẽ. Aut magis videbitur fore locus prouerbio, quum hominem ſignificamus inæqualẽ ac ſui diſſimilem: aut qui longè aliud agat, quàm præ ſe ferat: quemadmodum Cyziceni ex vno latere Cybelem oſtẽdebant effœminatam, ex altero leonem. Stater is valebat 28. drachmas Atticas, vnde & de re magni pretij videtur poſſe dici.

D

LITERA, Est ex numero mutarum. Quingenta in numeris significare putatur: sed non D. verùm duæ hæ notæ ID. quingenta significant, pro quib. imperiti, D, scripserunt. [D &L consent.unt,verbi gratia, quæ antea Sedda postea Sella. *Terens. Scaur. de Ortogr.* D, quoque inseritur sæpe à Comicis ad vitandam synalœpham,vt à *Plaut. in Curc.* 2. *a.*5.Vt semper dum viuat med. alat. *Et in Mostell. sc.* 4. *a.* 1. Quòd ego eam an nescis.]

¶Quandoque pro th aspirato ponitur,vt θεὸς,Deus. ¶ Quandoque conuertitur in b,vt quod olim Duellum, nos iam Bellum dicimus,& Duellona Bellona. ¶Quandoque in l,vt à Sedeo,olim Sedda dicebatur,quæ nunc Sella: Quandoque in r,vt Meridies,ab eo quod est medius dies. ¶Interponitur nonnunquam in compositis hiatus prohibendi causa,vt Prodest,Redarguo,Redeo,Redintegro. ¶Subtrahitur nonnunquam,quando sequens syllaba ab s, cum alia consonante incipit,vt Ascendo,Aspicio. ¶Quando autem conuertatur in alias literas,dictum est præpositione Ad. In fine cuiusque dictionis corripitur,præterquam vbi est diphthongus,vt in haud. ¶D.A.In votis antiquorum vel AVG.Diuus Augustus.DA.dona.D.Æ.de ærario D. ATI. Dathico.D.A.M S.AV. de auibus malè senserunt augures. D. AVG Deo Augusto, Diuo Augusto D.C DB.E.diebus. Cæsaris dictatoris causa dicata est. D.B.DD. de bonis dixerunt vel dederunt. D.B.S.F de bonis suis fecit D.B.N.de bonis nostris,de bene notatis. D.B.M.de bene merentibus. D.B.C. de bene consulentibus, vel de bono communi. D.B.I. de bono iudicio. D.B IN. de bonis incertis. D.B.I. diis bene iuuantibus. D B.Decius Brutus. D.C.N.N.BD.de Cæsare nemo non benedicat.D.C.CÆs.Diuus Cæsar.D.C.A.diuus Cæsar Augustus.D.C.S.de consulum sententia, vel consulis vel consilij sententia. D.C.T.detractum. D.D.S. suo deferebantur. D.dedit dies DD.dandam.D.M.dedimus mercedem DD.dandas.D.D D.A. A A.dedicarunt, dederunt, dono,aureo, argento,ære.DD.M.V.dies mali venerunt.DD. declinauerunt,vel dedicauerunt DDD. dedicauerunt D.D N.M.P. dare de nutu mihi parat D.B.VRG. de bonis virginis DD.E.H.L.IO.LIB.PRI.DN.MAR.PV.ET.LIP.dedicatus est hic locus Ioui liberatori primùm, deinde Marti pugnatori & Libero patri. D.D Q O H.L.S.E.V. diis deabusque omnibus hunc locum sacrum esse voluerunt. D.diuus vel Decius, vel diebus,vel deuotus vel diutiùs, vel dedicauit. D. diua. D. dedicauit. DD. dedicauerunt vel dedicarunt. DD. dedimus, dedicatio. D.D. deo dedicauit,vel dotis datio,vel dictio, vel dis dantibus,vel donantibus,vel deo domest.vel donauit,vel dono dicauit, vel ductio ducis, vel deus dedit,de donis,vel deinde,decreto dato.D.D.D.datus decreto decurionum vel dedit, vel dono decurionum dedit, vel dono dedit,dicauit,vel dono decurio dedit. D.D.D. dono dederunt, vel dedère.D. D.D D.dignum Deo donum dicauit, vel decreto decuriones dederunt.D D L.M dono dedit libero munere D.D.N.N domini nostri de tribus Imp. D.D Q dedit donauitque. D.D.Q.S dis deabúsque sacrum D I S.duab.sacris vel sacrum.

DAAE, Daarum, *Δααί Steph.* Populi sunt Scythiæ,ex genere Nomadum, vt autor est. *Seru. in illud Virg.*8.*Æneid.* Indomitique Daæ,& pontem indignatus Araxes.

DACIA *Δακία*,Regio Scythiæ Europeæ, quam quidam Thraciæ partem quidam conterminam dicunt. GERM. Ein landschfft in Europa sen gegen mittag an Thracien stosset/heisst jetz Bualachia. } Hæc (*vt Ptolemæus scribit lib.*3.*c.*8)ad Septentrionem Carpato monte à Sarmatia diuiditur, ad Occasum autem Tibisco fluuio ab Iazygibus Metanastis:ad Meridiem & Ortum vsque ad Danubium extenditur. Huius regionis populi Daci,*Δάκοι* dicuntur,olim etiam Dani,*teste Strab.lib.* 7. Getis proximi ad Ortum. à quibus seruilia Danorum & Getarum nomina Athenienses acceperunt. Vnde in Comœdiis serui introduci solent, Dani & Getæ nominati. ¶ Hodie hæc regio diuisa est in quatuor partes. In Valachiam vtramque, Moldauiam nimirum & Transalpinam, versus Septentrionem In Bulgariam siue Mysiã inferiorem à parte Orientali. In Seruiam siue Bosnam quæ & Mysia superior vocata est à parte Meridionali. Et denique in Transyluaniam à parte Occidentali, quæ diuisa est in Schytuliam,Septem castra,& Vnniam,partes nimirum quas natio Vngarica incolit. Hi Romanis semper reluctabantur. *Virgil.lib.*8.*Aeneid.* Indomitique Daci & pontem indignatus Araxes. *Statius*,-frena tenentem Rhenus & arroniti vidit domus ardua Daci.

DACICVS *Δακικὸς* dictus est, qui Daciam subegit,sicut à Germania Germanicus *Iuuenalis*, cum lance beata Dacicus, & scripto radiat Germanicus auro.

DĀCVS a,um,*Δάκος*. Quod è Dacia. *Spartianus*, Ad bellum Dacum Traianum familiarius persequutus est.

DACRYMAS *autore Festo*, Liuius Andromicus appellabat, quas nos lamas, Græcos sequutus. qui *δάκρυα* vocant Lacrymari, & *δάκρυα* lacrymas.Vnde etiam constat verbum Lacrymor, & nomen Lacryma melius sine aspiratione scribi, quemadmodum vox Græca à qua originem trahunt.

Dactylotheca quæ, *Martial.Epigram.*123.*lib.*14.]

DACTYLVS pen correp.{אֶצְבַּע *etsbāō. δάκτυλος*. GALLI. Vn doigt.ITAL. *Dito.* GERMA.Ein finger HISPA.*Dedo.* ANGL.*A finger.*}à Latinis dicitur digitus: vnde Dactylotheca (quæ Græcis etiam Chirotheca) pro tegumento manus,vel digitorum sumitur,

¶Dactylus item vocatur pes metricus quum syllabam longam duæ breues subsequuntur,Herous pes Ciceroni dictus,*libro tertio de Orat.* quòd eo scribantur facta heroum & principum.

¶Item Dactyli dicuntur fructus palmæ. *Apicius*,Et croci drachmæ singulæ dactylorum ossibus torridis quinque.

¶ Dactylus præterea graminis genus est, de quo sic scribit *Plin. lib.*24.*capit.*19. Sunt qui aculeatum gramen vocant trium generum, quum in cacumine aculei sunt plurimum quini (dactylon vocant) hos conuolutos naribus inserunt, extrahuntque sanguinis ciendi gratia.

¶ Dactylus item piscis est è genere concharum. *Plinius lib*9.*cap.*6. Concharum è genere sunt dactyli, ab humanorum vnguium similitudine appellati.

¶Dactylus Idæus,gemma.*Plin.lib* 37.*c.*10. Idæi dactyli in Creta ferreo colore pollicem humanum exprimunt. [Dactyli Idæi edebant miracula. *Plutarch.in Num.*]

DĀCTYLICVS a,um,{*δακτυλικὸς. Cicer.in Orator.* Quòd ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiæ sit accommodatior.

DACTYLION,{*δακτύλιον*,Græci annulum dicunt,*ἀπὸ τοῦ δακτύλου*,hoc est,à digitis. GALL.Ancau ITA.*Anolo.* GERMA.Ein singerring.HISPA.*Anello.* ANGL.*A ringe.*}

Dactylotheca,{*δακτυλοθήκη*. ANGLI.*A ringe case,or gloue.*} Annulorum capsula:*δακτύλιος* enim annulus est: *θήκη* capsula siue arcula vbi quid reponitur *Vlpianus l.*52.*de legat.& fideicommiss. Idem Pomponius* in dactylotheca legata tractat, & ait annulos quoque contineri: non solùm thecam,quæ annulorum causa parata est Malè autem hic antea scriptum erat dactylothecam pro gemma *Plinio* positam: quia locus *Pliny lib.*37.*c.*1.omnino ostendit contrarium.

DĀCTYLIS, huius dactylidis, fœm gen. {תְּמָרָה *tabbāhath. δακτυλὶς ἰδος*. GALL.De la grosseur d'vn doigt. ITA.*Longo vn dito.* GERMAN.Eines fingers dick oder groß. HISPAN.*Luengo vn dedo.* ANGLIC. *Of the thicknesse or lenght of a finger.*}vn dactylides vires dictæ gracilitate digitali: vel fortassis quòd grana habeant dactylis similia, hoc est, fructui palmæ arboris. *Plin.lib.*14.*cap.*3. Has etiam dactylos vocat.*Col. lib.*3.*c.*2.

DACTYLI IDAEI,*Δάκτυλοι Ἰδαῖοι*, Iidem qui Corybãtes,quos Iouem nutriuisse ferunt, & ne vagitu puer proderetur, nouo lusus genere excogitato,clypeolis æneis inter se concursantes;æris tinnitu & numerosi pedis compositione, qui Dactylus inde dictus est,Saturnum celauerunt.Idæi autem dicuntur à monte Ida.

DADICAE,Populi Scythiæ Asiaticæ,*apud Herod.lib.*3.

DADOCERTVN,*Δαδοκέρτον*, castellum,*φρούριον*,magnum Armeniæ,inter Med, *Steph.*

DAEDALA,neutri generis,*Δαίδαλα, τὰ*, Vrbs Lyciæ,ita appellata à monte vicino,seu Dædalo ibi sepulto,quum eum coluber aquaticus ex amne Nino in paludem egressus momordisset,*Plin.lib* 5.*c.*27. Meminit etiam *Steph.*Cui Dædala etiam Rhodi ciuitas est,quæ regio:item alia Indiæ,& alia Cretæ.

DAEDALIA, *Δαιδαλία*, Vrbs Italiæ à Dædala condita, quæ nunc Iulia vocatur:*Steph.*

DAEDALIDAE *Δαιδαλίδαι*,tribus Cecropidis vicus,*Steph.*

DAEDALVS,pen.cor.{*Δαίδαλος* GERM.Ein geschickter werckmeister von Athen.}Athenensis faber egregius,Icari pater,qui serram asciam,perpendiculum,terebram,glutinum,ichtyocollam inuenit,malúmque & antennam naui imposuit. Hic accusatus quòd Perdicem sororis filium interemisset, iudicij metu in Cretam fugit, vbi Labyrinthum fabricauit, cui Minotaurus includeretur, opus portentosissimum humani ingenij Dictus Dædalus (vt quidam existimant) *ἀπὸ τοῦ Δαιδάλλειν*, quod est variare,seu ornare Alij hoc verbum à dædalo deriuatum putant, ab multiplex, variumque ingenium hominis, propter quod Græci *Δαίδαλον* varium dicunt, ingeniosum. Lucretius quoque terram ob rerum artificiorúmque varietatem, Dædalam nominat: *Ennius* simili modo Mineruam: *Virgil.* Circen. *Plautus* Logodædalos vocauit,qui dolum cælant sermonis ornatu.

¶ Dædali alæ *Δαιδάλεα πτερά*. Dici solitum vbi alioqui non satis idoneus ad negotium conficiendum,artis alicuius,aut auxilij accessionem adiungeret: aut quum quis vrgente necessitate ad noua confugit consilia.

¶Dadali opera.*Δαιδάλεα σοφίσματα*,dicuntur quæ nouo artificio fabricata sunt & admirando.

¶Remigiis Dædaleis,ad celeritatem significandam,*Plaut.in Amph.* dixit pro volatu.

DAEMOGORGON, *δαιμογόργων*, Latinè dicitur deus terræ: quo nomine veteres intelligebant naturam rerum omnium matrem & altricem.

DAEMON.{שֵׁד *shedh δαίμων*. GAL.Ange bon ou mauuais. ITA.*Demono.* GERM. Ein wissenhaffter geist/er sey gut oder bös. HISP.*Angel bueno ò malo.* ANG.*An angel good or euill.*} Deus,siue sapiens. *ἀπὸ τοῦ δαῆναι*, quod est scire. *August.lib.*9 *de Ciuit.Dei*, Dæmones dicuntur, quoniam Græcum vocabulum est,ob scientiam nominati. Nostræ religionis homines appellant spiritus in cœlo à Deo creatos,qui de cœlo electi, partim in terræ infimo, partim in hoc aere damnati sunt: Hinc Eudæmon & Cacodæmon pro bono & malo dæmone. Dæmon etiam animus humanus in corpore situs vocatur.

Dæmonicus a,um,quod est dæmonis. {*δαιμονικός. Lactant.lib.*4.*in fine.* Sed dæmonicis fraudibus irretiri diuinum nomen, cultúmque perdiderunt.

Dæmonium,{ *δαιμόνιον*. Idem quod dæmon,numen,Deus.Vnde extat *Apuleij* liber de Dæmonio Socratis.

DAETHALETAE *Δαιθαλῆται*,gens Thraciæ,*Steph.*

DAETOR,vir Troianus *apud Homerum.*

Dãgnadés,Auiculę quas potantes Æ gyptij ad coronas deuinciebant

dum potum exercebant,quæ cantilando & morsicando non paterentur dormire potantes. *Autor Fest.*

DAHIPPVS,*δαΐππος*Statuarius nobilis,cuius opera enumerat *Plin.libr.* 34 *c.*8.

DAI,*δάοι*,Persarum populi,omnes pastores. *Herod.lib.*1.

DALMATIA,{ *δαλματία*,GERM.Ein lantschafft der windischen marck/stosset an Macedonien vnd das Adriatisch meer/Vulgò *Esclauonia de mar.*}Regio Illyrici, contermina Liburniæ versus Occasum:à qua Dalmatę, *δαλμάται*,dicti sunt populi,qui(*vt Appianus scribit*) domiti ab Augusto fuêre.In ea Iadera ciuitas insignis rerum abundantia & Epidaurus hodie Ragusium dictum.

Dālmātā,æ,pen.cor. { *δαλματικὸς*.Qui ex Dalmatia est.*Martial.lib.*10.& euntem Vdo Dalmata gaudio sequeris.

Dalmāticus,ca,cum,*Sueton.in August.* Externa bella duo per se gessit. Dalmaticum adolescens adhuc,& Cantabricum.

Dālmāticatus,Dalmatarum vestibus indutus. *Lampr.in Commodo*, Dalmaticatus in publicum processit.

Dāma,Genus capræ syluestris,tam masculini quàm fœminini generis. { יעלה *jeẽelâh.* אבי *ijebi.* *φρύξ*.GALLICE.Vn daim.ITA. *Capra seluatica.*GERMAN.Ein wilder rehbock/damhirtz/oder ein gattung der gemsed. HISP.*Gama ò cabra montes.*ANGLIC.A *doe or bucke.*} *Virg.in Pharmac.*Cum canibus timidi venient ad pocula damæ. *Martialis*,Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum , Imbelles damæ quid nisi præda sumus?

¶ Huius diminutiuum est Damula.

DAMAEI,*δαμαῖοι* populi iuxta Ichtyophagos.*Steph.*

DAMASCIVS,*δαμάσκιος*,Sigæus historicus Herodoti tempore ante bellum Peloponnesiacum,scripsit de rebus in Græcia gestis: præterea de maioribus eorum, qui ad Troiam profecti sunt, & de Poëtis, & sophistis,aliàque complura. ¶ Fuit item alius eodem nomine Stoicus philosophus Simplicij & Elamitæ familiaris, qui sub Iustiniano principe viguit.Scripsit Commentarios in Platonem , & alia quæ enumerantur à Suida.

DAMASCVS, { דמשק *dammések* *δάμασκος*. GERM. Die haupstat in Syrien.} Vrbs nobilissima , caput Syriæ. vnde Damascena , *δαμασκηνὰ* pruna,*autore Plin.lib.*15.dicta creduntur : & Regio ipsa Damascene, quæ totam illam Syriæ partem complectitur , quæ adiacet Libano monti.

DAMASITHYMVS,*δαμασίθυμος*,Candaulis filius fuit,vnus è ducibus Xerxis Persarum regis,quum Græciæ bellum inferret: *teste Herodoto lib. septimo.*

Damassonium, *δαμασώνιον* , Herba est plantaginis folia habens,angustiora tamen & in terram reflexa. A Dioscoride *ἄλισμα* appellatur. Nonnulli putant esse,quam vulgus *Plantaginem aquaticam* vocat:alij illam quæ ab officinis *Fistula pastoralis* dicitur.

DAMEAS,Nobilis statuarius,*autore Plin.lib.*34.*c.*8.

DAMIANVS,Ephesius,*δαμιανὸς*,Sophista nobilis , circa M.Antonij principis tempora , diuitiis ac potentia inter suos præditus , viros doctos liberalitate prosequutus est : eloquentiæ quoque genus secundum naturam imitatus. *Autor Philostratus in Sophistis.*

Damium, *teste Festo*, Sacrificij genus,quod in operto fiebat in honorem Bonæ deæ:ita dictum per contrarium sensum, quod minimè esset *δημόσιον*.hoc est,publicum.Vnde & Dea ipsa Dama,& sacerdos eius Damias appellata est.*Auto Fest.*

Damnās,pro Damnatus apud Iureconsultos. { מחיב *mechuyjáb* אשם *aschém.* *ἀλλὰ ἔρημα*.GAL.Comdamné.ITAL.*Condannato.* GERM.Verdambt.HISP.*Condeñado.*ANG.*Condemned.*}*Marcellus*,Quisquis mihi hæres erit,dare damnas esto.Vtebantur autem hoc verbo quum testator suo testamento damnabat heredem ad præstandum alicui aliquod legatum , *Quint.lib.*7. Hæres meus vxori meæ damnas esto dare argenti quod elegerit pondo centum.

Dāmnum , Varro, à demendo dictum , quum diminutione res deterior fit.Iactura,detrimentum,incommodum , malum. { נזק *nezék.* *βλάβη.ζημία*.GALLIC Dommage.ITA.*Danno.*GERMANIC.Ein schad/nachteil.HISP.*Daño.*ANGLIC.*Domage,hurt,losse.*} *Terent.in Adelph.* Nisi eo mercatum veniam,damnum maximum est.*Cicero*,quod declamationibus nostris cares, damni nihil facis. [Sentit amans sua damna fere tamen hæret in illis *Ouid.Eleg.*1.*lib.*4.*Trist.*Tu verò tua damna dole.(quod me amiseris) *Idem Eleg.*3.*lib.*4.*Trist.* populi strenui mihi damno sunt. *Plaut pseud.sc.*7.*a.*4.Bina damna fero,(æget animo & corpore) *Eleg.*8.*lib.*3.*Trist.*Meo malo & damno. *Plaut.Aul. sc.*6.*a.*4.*& Asin.sc.*3.*a.*1. Ne mihi damnum in Epidamno duas, vbi nemo sine damno diuortitur. *Plaut.Menæ.sc.*1.*a.*2. Est vbi damnum præstet facere,quàm lucrum. *Plaut.Curc.sc.*2.*a.*2. Lucrifugas,damni cupidos. *Plaut.pseud.sc.*7.*a.*4.Quod damni & quod fecisti nagitij potuit viritim populo dispertiri. *Plaut.pœn.sc.*5.*a.*1.Damnum quid,vide *Quintil.Declam.*320.Damna & aucta lunæ *Gell.c.*7.*lib.*20. Item, Hoc ad damnum deferetur(i.ad meretricem.)*Plautus Menæc.sc.*2. *a.*1.]

¶ Damnum infectum,est damnum nondum factum , quod futurum veremur,*apud Gallum Iurisconsultum.*

Dāmnificō Damnum infero.{ חוץ *hizzíh.* *ζημίαν*.GAL.Faire dommage.ITA.*Danneggiare, far danno* GERM.Schaden thun.HISP. *Hazer daño.* ANG.*To endomage.*} Damnificus,qui infert damnum.*Plaut.in Cistel.* Imitatio,ne quam bestiam,& damnificam.

Dāmnigerulus,{ *ζημιοφόρος*.GAL.Portemalheur,dommageable.ITAL. *Che fa ò porta danno.*GERM. Der schaden thut/schädlich HISP. *Cosa daño sa ò que haze daño.*ANGLI.*That bringeth domager or losse.*} *Plaut.in Truculi.*Ite hac simul mulieri damnigeruli foras gerrones.

Dāmnosus,a,um,Damnum vel detrimentum habens coniectum. { *ζημιώδης βλαβερὸς*.GALLIC.Dommageable.ITALIC.*Damnoso.* GERM. Schädtlich.HISP. *Cosa daño sa,que haze daño ò menoscabo.* ANGLI *Domageable,harmfull,hurtfull.*} *Colum.lib.*1. Quod etsi per partes nonnunquam damnosum est,in summa tamen compendiosum. ¶ Aliquando sumitur actiuè , pro eo quod damnum infert. *Plautus in Bacch.*Quid ubi commercij est cum diis damnosissimis? [Damnosa meretrix.*Liu.*9.*d.*4. Damnosus in ædificando.Item Dites damnosos maritos(aliàs dictis) *Plaut.Curcu.sc.*2.*a.*4. Damnosi nati & amatores(id est,profusi) *Plaut.pseud.sc.*5.*a.*1. Iniiciétque manum tonsæ damnosa senectus. *Ouid.eleg.*7.*lib.*4.*Trist.*] ¶ Aliquando passiuè,*vt apud Plaut. in Epid.* Damnoso sene , pro eo qui damnum subeat. Damnosus,profusus.*Suet.in Neron.* Non in alia re damnosior,quàm in ædificando.

Dāmnōsior , comparatiuus à damnosus. Ponitur pro profusiori *apud Suet. in Nerone cap.*31. Non in alia re damnosior quàm in ædificando.

Dāmnōsè,aduerb.Periculosè. { *ζημιωδῶς*. GAL. Dommageablement,auec dommage. ITA. *Con danno.* GERM. Mit schäden/Schädlicher weyß nach.HISPA. *Con daño.* ANGL. *With great domage and losse.*} *Horat.*2. *Serm.Satyr.*8. tum Vibidius Balatroni , Nos, nisi damnosè bibimus moriemur inulti.

Dāmno,as, condemno , improbo , conuinco. { חיב *chijeb* ענש *chanásch* *κατηγορῶ*. GALLI.Condamner.ITAL.*Dannare,condemnare.* GERM. Der dammen/verwerffen.HIS.*Condenar ò dañar.*ANGL.*To condemne,to appoynte to be punished.*} quandoque abl. quandoque genitiuo iungitur. * Abiatiuo *Cic.*6.*Verr.* Darétque operam,vt is crimine damnaretur,ne ipse esset in crimine. *Seneca* dicit genus humanum damnatum mortalitate: *Et epist.*96. Mulieres damnatæ morbis viribus ob intemperantiam. *Cic.*1.*Tuscul.* Sed plurimi contrà nituntur,animoque quasi capite damnatos,more mulctant. [An falso Palamedem crimine turpe est accusasse mihi , vobis damnasse decorum? *Ouid.*13.*Met.* Item quod est & erit morte damnatum est.*Senec.cæs.* 72.]Cum de.*Cic.ad Brutum* 12.4.Atque ille si armis positis de vi damnatus esset , &c. [Damnari de calumnia. *Gell.c.*2.*l.*14.] Damnare de suspicionibus,Id est ex suspicionibus , per suspiciones. *Vlpian. in l.Absentem.*§.1.*ff.de quæst.*Genitiuo,*Cic.*4.*ad Heren.* Maiores nostri quam vnius peccati mulierem damnabant , simplici iudicio maleficiorum multorum conuictam putabant , Quo pacto? Quoniam quam impudicam iudicauerant , eam veneficij quoque damnatam existimabant.[Damnare sua tempora infœlicitatis. *Quintil.*]* Damnari ad *Plaut.Rud.* Quem modo damnauit ad recuperatores Pseudippus?*Plin.epist.*249 Qui damnati ad pœnam erant.*Damnari in *Plin.epist.*248. Quidam vel in opus damnati,vel in ludum. *Idem epist.* 35.Damnatus in metallum,strangulatus in carcere. ¶ Quando verò non apponitur pretium , vel peccatum , pœnave peccati,accusatiuo tantum iungitur,& significat culpo.*Cic.*4.*Tusc.* Rerum naturam potius quàm errorem damnare volumus. * Damnare pro Reum peragere,siue condemnari facere. *Tacit.lib.*3. Abolitas leges,& funditus versas , vbi in foro, in limine curiæ, ab Annia Rusilla , quam fraudis sub iudice damnauisset, probra sibi,& minæ intendantur. *Plin.lib.* 34.*cap.*2.Verrem Cicero damnauerat. ¶ Interdum accipitur pro exhæredare,*ἐκ κληρόω*: vnde è duobus filiis , alterum hæredem instituit,alterum damnatum legimus,hoc est, exhæredatione imprecatum. ¶Interdum pro compellere,obligare, & necessitate obstringere.*Terent,in Phorm.* Tuus est damnatus gnatus,non tu.

¶Composita à damno sunt,Condemno,& prædamno,quod est ante damno,*προκατακρίνω*.*Liu.lib.*4. Totam culpam eius temporis in prædamnatum collegam transferentem,omnes tribus absoluerunt.

Dāmnātio,onis,verbale,Condemnatio,calamitas. { ענש *chanesch* *κατάγνωσις*. GALL.Damnement,condemnation. ITAL. *Condamnaggione.* GER.Verdammung.HISP.*Condenacion.*ANGLI.*A condemning.*} Reorum acerbissimæ damnationes , *Cic.in Pison.Idem* 4.*Ver.* Docuissémque hanc damnationem duci non oportere,&c.

Dāmnātus,huius damnatus,pen.prod.Idem quod damnatio.*κατάκρισις*, *κατάκριμα*.*Plinius lib.*7.*c.*44.Alieno beneficio postea vixit,bonis inde etiam consecratis à damnatu suo.

Dāmnātōrius,ria,rium, Quod damnationem adfert,quod condemnationem habet coniunctam.{ *καταδικαστικὸς*.GAL.De condemnation, qui condamne.ITALLC.*Di condanaggione.*GER.Das zu dem vrt damenoder verurtheilen gehört.HISP.*De condacion,lo que conderna.*AN. *That condemneth.*}*Cic.*5.*Ver.* Verres in Zenonem iudicium dabat illud suum damnatorium de iugerum professione.

Dāmnātōriă & absolutoria tabella. Sueton. in Auguſt.*cap.*33.*καταδικαζούσας ψήφους.*

Dāmnātus,part. { מחיב *mechuyjáb* ענוש *chanúsch* *κατηγορημένος καταδικασμένος*. GAL.Condamné. ITAL.*Damnato.* GERMA.Verdammet/verurteitet HISP.*Condeñado.* ANGL.*Condemned.*}vt.Damnatus capitis, vel capite,hoc est,condemnatus. ¶Interdum etiam idem quod obligatus vel astrictus. Vnde heredes dicebantur Damnati ad præstandum legatum , hoc est , astricti & obligati. Pro quo veteres etiam dicebant Damnas. ¶ Item, Damnatus voti, vel voto dicitur is, qui iam eius, cuius gratia votum fecerat, factus est compos. Et Damnare aliquem voto dicebantur dij , quum alicui tribuebant id cuius gratia votum susceperat. Fiebant autem vota ferè sub conditione, hoc modo , Mars pater , si mihi , populóque Romano hodie victoriam dederis , hoc ipso in loco tibi ex marmore templum statuam. Hoc voto ita facto , qui vouit , statim factus est reus voti , nihil ramen cogitur præstare , nisi adepta victoria. Vbi autem iam debellatis hostibus contigerat victoria , tunc demum dicebatur damnatus voto , hoc est , astrictus & obligatus ad persoluendum votum *Virgil.in Daph.* Vt Baccho Cererique , tibi sic vota quotannis Agricolæ facient: damnabis tu quoque votis. Hæc ideo hic fusius notanda duximus , quòd ipsum etiam Macrobium alrissimæ eruditionis virum , & plerosque alios , qui eius autoritatem sequuti sunt, ea in re lapsos videremus , qui arbitrantur eum dici damnatum votis, qui iam vota persoluit.Hoc autem verum non esse, apertissimè conuincitur vno *Liuij* testimonio *lib.*7.*ab Vrbe condita*, Dictator(*inquit*) Deorum quoque opes adhibendas ratus , inter ipsam dimicationem equidem Iunoni Monetæ vouit : cuius damnatus voti , quum victor Romam reuertisset , Dictatura se abdicauit. *Et paulò pòst.* Anno post quam vota erat , ædes Monetæ dedicatur. Audisne Dictatorem protinus parta victoria fuisse damnatum voti , quum tamen vo-

tum

um aliud non persoluisset, quod subsequenti demum anno fuit persoluturus? A participio Damnatus fit compositum Indemnatus, non condemnatus, ἀδίκως. *Sallust. in Catili.* Hi primo, cœpere quenque pessimum, & omnibus inuisum, indemnatum necare, hoc est, indicta causa & nulla præcedente condemnatione. *Liuius libro secundo ab Vrbe,* Eum indemnatum indicta causa non debere violari. Composita à Damno sunt, Condemno, & Prædamno, quod est ante damno καταγνῶναι. *Liu.* 4. Totam culpam eius temporis in prædamnatum collegam transferantem omnes tribus absoluerunt.

DAMOCLES, Δαμοκλῆς, Nomen proprium vnius ex assentatoribus Dionysij

DAMOCRITA, Δαμόκριτα, Matrona fuit Spartana, Alcippi ciuis clarissimi vxor, quæ quum virum ab iis qui contrarias in Republica partes fouebant in exilium actum sequi prohibetur, filiæque iam viro maturæ edicto nubere prohiberentur, ne ex iis quispiam Alcippi vltor nasceretur, concepit animo facinus supra omnem muliebrem audaciam. Nam quum ex more fœminæ primariæ noctu in andronem quendam sacrorum causa conuenissent, Damocrita à filiabus adiuta, magnam vim lignorum quæ ad sacrificia parata erant, ad fores congessit, ignémque iniecit, vt intus omnes exureret. Accurrentibus deinde auxilio viris, illa filias primùm, deinde etiam seipsam interfecit. *Ex narrationibus amatoriis Plutarchi.*

DAMOETAS, cum diphthongo œ, Δαμοίτας. Nomen pastoris de quo *Virg. in Bucol.* Dic mihi Damœta, &c.

DAMON, Δάμων, Nomen Philosophi Pythagorici, qui cum Pythia actissimo amicitiæ vinculo constrictus fuit. De quo ita *Cic. lib. 3. Offic.* Damonem & Pythiam Pythagoreos hoc animo inter se fuisse, vt quum eorum alteri Dionysius tyrannus diem necis destinauisset: & is qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulauisset, vas factus est alter sistendi eius, vt si ille non reuertisset ad diem, moriendum esset sibi ipsi: qui quum ad diem se recepisset, admiratus eorum fidem Tyrannus, petiuit vt se ad amicitiam tertium ascriberent.

DAMOPHILA, Δαμοφίλα, Lesbia poëtria fuit, Sapphus coætanea, cuius meminit *Philostrat. in vita Apollonij.*

DAMOPHILVS, Δαμόφιλος, Sophistæ cuiusdam nomen est, qui sub M. Antonio principe floruit. *Autor Suidas.*

DAMOSTRATVS, Δαμόστρατος, Historicus, scripsit de piscibus libros xx. *Suidas.*

DAMOXENVS, Δαμόξενος, Athenien sis comicus, cuius fabulæ nonnullæ memorantur ab Athenæo in Dipnosophistis.

DAMYNDAS, Vir fuit Macedo, *teste Plutarcho.*

DAN Δάν, Vicus est quarto à Panæade milliario euntibus Tyrum, qui vsque hodie sic vocatur: terminus Iudææ prouinciæ ad Septentrionem, de quo Iordanis flumen erumpens, à loco sortitus est nomen Ior quippe fluuium siue riuuin Hebræi vocant.

DANAE, per tres syllabas, Δανάη, Nomen Acrisij filiæ, quæ à Ioue in aurei imbris effigiem conuerso compressa, Perseum peperit, qui auum suum occidit. ¶ GERM. Ein tochter Acrisij / welche Jupiter geschwecht hat als er sich in ein guldinen regen verwandlet hat. ¶ *Ouid. 2. de Trist.* Quid Danaen Danaesque nurus, matremque Lyæi.

DANAVS, Δαναός, Ægypti frater, Argiuorum rex, qui anno egressionis populi Israel trigesimo secundo, Stenelo rege expulso, Argos tenuit, ibique quinquaginta annos regnauit. [Prodere rem Danaum finxit. *Ouid. 13. Met.* ferunt ignémque Iouémque in Danaas Classes. *Ibidem,* Vt dolor vnius Danaos peruenit ad omnes *Ibidem.* Hic Danaus.] genuit quinquaginta filias, quæ ab aui nomine Belides. [à patre vero Danaides.] dictæ sunt. Hæ vna nocte viros suos Ægypti filios interfecerunt præter vnam Hypermnestram, quæ Linum [vel, vt quidam volunt Lynceum], maritum seruauit. Vnde apud inferos supplicij loco illis præscriptum est, dolium pertusum aqua implere, è quo tantundem effluat quantum infundatur, Inde originem traxit prouerbium, Dolium Danaidum: quod in auaros competit, quorum auaritiæ nihil est satis: aut in prodigos, quorum profusioni ne ipse quidem Pactolus satisfaciat: aut in homines futiles qui arcana fidei suæ credita non queunt continere. Huc videtur allusisse Barmeno *apud Terentium,* Plenus rimarum sum: hac atque illac perfluo. [Videsupra Ægyptus, & Belides.]

DANIA, Δανία χερρόνησος, Septentrionalis Oceani peninsula est maritimæ Saxoniæ lateri adhærens: quam olim Cimbri habitarunt, quos postea Marius deleuit in Italiam irrumpere conantes. ¶ GERM. Dennemarck ¶

Dānīsta, Fœderator, creditor. ¶ נשה *nosché. hebr.* δανειστής. GALLI. Vsurier, qui preste à interest. ITALI. *Vsuraio, creditore.* GERMA. Ein wucherer. HISPA. *Vsurario.* ANGLI. *An vsurer, or lender for gaine.* ¶ *Plautus,* Morigerus est mihi danista, qui de me argentem non petit. Δανειστὴς δανείζειν, quod est mutuum dare. [Ad Danistam deuenires, adderes fœnusculum. *Plau. pseu. sc. 3. a. 1.*]

Dānīsticus, δανειστικός, Fœneratorius.

DANTES, Poëta Florentinus, regum & principum amicitiis clarus. cuius vitam scribit *Volaterr. lib. 2.*

DANTĪCVM, Nobile Poloniæ emporium est, ad mare situm, vbi Vistula amnis in Oceanum influit: Germani sua lingua vocant *Dantzig.*

DANVBIVS, ¶ Ister. GERM. Die thonaw. ¶ Maximus Europe fluuius, qui ortus in iugis Abnobæ montis Germaniæ ex aduerso Raurici Galliæ oppidi, multis vltra Alpes millibus, ac per innumeras lapsus gentes Danubij nomine, immenso aquarum auctu, vbi primùm Illyricum alluit, Ister appellatus, sexaginta amnibus receptis, medio fermè numero eorum nauigabili, in Pontum vastis sex fluminibus euoluitur. *Hæc Plin. lib. 4. c. 12.* ¶ Vbi Abnobiam vocat locum fontis, quod nomen videtur esse factum ab eo, quod Germani dicunt Ein aw/ hoc est vallem cultam inter montes & saltus, in veteribus tamen codicibus scribitur Arnobiæ quod ad locum scaturiginis propiùs congruit, qui dicitur In der Bar. Fontes eius sunt ad Pagum Donaueschinge, qui muro humili circundati septuaginta quinque passus ambitu suo conficiunt, ostiolum habet duorum passuum, & postquam ab ostio erumpit illico excrescit in fluuium latitudinis quinque passuum, qui non procul ab origine recepit duos riuulos magitudinis eiusdem quorum alter vocatur à Germanis Prigen, Alter Bregen, Mox ad miliare Italicum, vbi pagum Pfora alluit, trahicitur, ponte passuum centum & sexaginta De Danubio sic Dionysius.

Abnoba mons Istro pater est: cadit Abnobæ hiatu
Flumen, in Eoos autem conuertitur axes,
Euxinóque salo prouoluitur ora per æquor
Quinque vomunt amnem, &c.

¶ *Ammianus: quoque lib. 22.* Amnis (inquit) Danubius oriens prope Rauracos montes limitibus Rheticis per latiorem orbem protensus, ac sexaginta nauigabiles pene recipiens fluuios, septem ostiis per hoc Scythicum latus erumpit in mare, &c. Hunc secundum post Nilum facit *Antonius, & Ouid. lib. 4. de Ponto,* vbi de Scythiæ fluminibus.

Danunt, quandoque à veteribus dicebatur pro Dant, & Duis pro Dederis. *Plaut. [in Perf. sc. 1. a. 3.]* cui seruitutem dij danunt Iene. Iam. *Nonius. [Idem Capt. sc. 1. a. 4.* Qui duplam agninam danunt. *Et Most. sc. 2. a. 1.* Adminiculum eis danunt aliquem cognatum.]

Dapalis Dapaticus, Dapatice Vide DAPS.

DAPHNE, Δάφνη, Penei fluuij filia fuit, quæ quum vim Apollinis non posset effugere, implorato paterno nomine conuersa est in laurum *Vide Ouid. lib. 1. Metam.* ¶ Est item Daphne ingens lucus, & opacus, XI. stadiis distans ab Antiochia Syriæ, aquis fontanis irriguus, in cuius medio fanum est asylum Apollinis. *Autor Strabo lib. 15. Stephanus* præterea aliquod alia eiusdem nominis loca commemorat, *quæ vide apud ipsum.*

Daphnia, Gemma comitialibus morbis vtilis existimata. *Plin. lib. 37. c. 10.*

DAPHNIS, Δάφνις, Fuit, *teste Seru,* Mercurij filius in Sicilia natus, iuuenis formosissimus, qui primus Bucolicum carmen inuenisse dicitur postremo luminibus captus est, quod ebrius cum aliena fœmina concressus esset, vt prædictum ei fuerat a nympha. *Autor Suidas.*

¶ Fuit & Daphnis. Δάφνη *Steph.* Antiochiæ suburbanum, quod octoginta stadiorum ambitu claudebatur, *vt ait Strabo.*

¶ Lyciæ præterea castellum fuit & alia prope Pelusium, à copia laurorum illic nascentium: & suburbanum in ore Ponti ad sinistram, quod Sergium vocant, in ipsis Ponti faucibus ad dextram nauiganti portus: *autor Stephan.* Daphnis ad ostium Nili Pelusiacum reddit Herodotus.

Daphnites, Δαφνίτης, pen. prod. dicitur Apollo Ammonius.

Daphnoides, Δαφνοειδές. GALL. Laureole. ITAL. & HISP. *Laureola,* GE. Lorbeerkraut. AN. *A kind of baye tree.* ¶ Lauri species, baccas habens è nigro rubescentes, quibus gustatis os atque guttur accenditur. Frutex est ramosus, crassiore, quàm laurus, folio. *Autor. Plin. lib. 51.*

¶ Est item Daphnoides, clematidis species mollia virilia per terram spargens quæ à Latinis Vincapectuinca appellatur. *Vide suprà in dictione* CLEMATIS.

Daphnon, Δάφνων. ¶ GAL. Vn lieu complanté de lauriers. ITA. *Luogo done sono molti lauri.* GER. Ein lorbaumgart. HISPA. *El lauredal.* AN. *A place sett with baye trees.* ¶ Laurentum dicimus, hoc est, locum multis consitum lauris. *Mart. lib. 10.* Dispositi daphnona suo Torquatus in agro.

DAPHNVS, Δάφνους, ὁ, vel Δαφνεύς, ὁ, Vrbs Phocica, *Steph.*

DAPHNVSIS, Δαφνοῦς, Palus prope Olympum Bithyniæ, *Stephanus.*

DAPHNVS, Tribus vicina Cô. *Steph.*

DAPHNVDIVM, Δαφνούδιον, Prope Rhegium est, Thracibus vicinum. Est & Ægypti vicus. *Steph.*

Daps, *inquit Festus,* apud antiquos dicebatur res diuina, quæ fiebat aut hyberna sementc, aut verna: quod vocabulum ex Græco deducitur, apud quos id genus epularum δαὶς, dicitur. *Liu. 1. ab Vrbe,* Tum sacrum factum, adhibitis ad ministerium dapemque Potitiis ac Pinariis. *Ibidem,* Pinarius extis adesis ad cæteram venirent dapem. Quomodo vero dapes constituantur, *vide Cato in de Re rust. cap. 132.* Cæterùm dapes non solùm deorum, vel nostræ in sacrificiis deorum: sed etiam magnifici & oppiati apparatus sunt. ¶ מעדן *machám. idiomate.* GAL. Banquet, viandes somptueuses, appareil de viandes. ITAL. *Viuanda. apparechio grande de viande.* GERM. Herrliche zubereitete speysen. HISPAN. *Manjar costoso, & otra cosa para comer.* ANGLICE, *Delicate meates, fine dishe.* ¶ *Mart.* Illa quidem lauta est, dapibusque instructa superbis. *Virg. 4 Æneid.* Diripiuntque dapes contactúque omnia fœdant. Præterea cibos vitabiles & infandos dapes vocari. *Nonius in duobus Virgilij locis assumat, quorum alter est Æneï. 3. de Cyclope,* Nam simul expletus dapibus, vinóque sepultus. *Alter in Buc.* Quas illi Philomela dapes, quæ dona parauit.

Dapino, as, pen. prod. Significat dapes paro. *Plaut. in Capt. [sc. 1. a. 4.]* Æternum tibi dapinabo victum, si vera autumas.

Dapālis cœna, Quæ diuersis & amplis dapibus constat. ¶ πλουσίως, δαψιλῶς. *Pli. lib. 10. cap. 10.* Pauonem cibi gratia Romæ primus occidit orator Hortensius, dapali cœna sacerdotij.

Dapāticus, a, um, Quod est amplum, magnificum: vt Negotium dapaticum. μεγαλοπρεπὲς. *Festus.*

Dapāstice, aduerb. id est, laute. πλουσίως. *Festus.*

Dapsile, aduerbium, Abundanter, laute, copiosè. ¶ δαψιλῶς. GAL. Abondamment, somptueusement. ITA. *Abondantemente, liberalmente magnificamente.* GERMA. Reychlich, costlich. HIS. *Magnifica y costosamente.* AN. *Abundantly, costly.* ¶ *Sueton. in Vespan.* Sed & conuiuabatur assidue, ac sæpius recte ac dapsilè.

Dapsilis, le, pen. corrept. Abundans, largus, liberalis. ¶ δαψιλὴς. GALLI. Grand & abondant, somptueux. ITA. *Abondante, liberale.* GERMANI. Reichlich, costlich, abesluflig. HIS. *Magnifico y costoso y abundante.* ANG. *Liberall, sumptuous, costly.* ¶ *Plaut. Most.* Trigenta minæ, præterque alios dapsiles sumptus facit. *Colum. lib. 4. ca. 12.* Si autem continuis

dd

superioribus annis dapsili prouentu fatigata vitis fuerit, requiescere, ac refici par erit. *Idem libro eodem*: At spionia dapsilis, musto ac amplitudine magis vuarum, quàm numero fertilis. Δαψιλεια largitatem abundantiam rerum, liberalitatémque vocant: vnde nostri quoque dapsiles aliquando lautos & liberales appellant. *Plaut. in Aul.* Itas magnas factiones, dotes dapsiles nihil moror: id est affluentes & largas. [*Idem pseud. sc.* 1. *a.* 5. Corollas dari dapsiles. *Et sc.* 4. *a.* 1. Herili filio largitus dictis dapsilis.]

Dāpsilĭter, aduerbium, Dapsilè, lautè. *Naeuius in Corollaria*, Vltrò meretur, quamobrem ametur, ita dapsiliter suos amicos alit.

Dāpsă, apud veteres genus sacrificij quod fiebat aut hyeme sæuienti, aut vere, à Græcis δαψὶς vocatur.

DAPSOLIBYES, δαψολίβυες, Populi. *Steph.*

DARADVS, *Ptol.* Fluuius est Africæ, quem aliquot literis fine abiectis, *Plin.* Darat vocat *ib.* 5. *c.* 1.

DARAE, Δάραι, Minutissimum castellum Anastasij ciuitatis, cuius ciues Darenj, alias Darrhæ per duplex r.

DARAPSA, Δάραψα. Vrbs in Bactria. *Steph.*

DARDAE, δάρδαι, Indici populi sunt qui sub Daride contra Dionysium pugnarunt.

DĀRDĀNVS, δάρδανος, Electræ, Ioníque filij nomen, qui quum Iasium fratrem interemisset, inde fugiens in Samothraciam primùm, & deinde in Asiam venit, locáque tenuit Hellesponto proxima: vrbémque ibi Dardanum condidit: regionémque totam Dardaniam appellauit: quam postea Tros Erichthonij filius Troiam appellauit: Trois autem filius fuit Ilus, qui vrbem regiam à se Ilion appellauit. Ilus autem Laomedontem filium genuit, qui pater fuit Priami. *Virg.* 3. *Æneid.* Dardanus Iliacæ primus pater vrbis & autor. [Alexander, Dardanus, Paris, prænomen, nomen, cognomen eius, *Diome. lib.* 1. *Et, Ouid.* 13. *Metam.* Dardanio vate poritus.]

Dārdănārĭī, Qui omnia præemunt, vt aliquando carius vendant. {γαζοφύλακες GERM. Furtreuffer. ANG. *Forchiers foreste alters of the merkate.*} Dicti à Dardano quodam contaminatissimo & profligatissimo mago, à quo etiam Dardaniæ artes à *Columell.* vocantur magicæ: *Eius sunt verba*, At si nulla valet medicina repellere pestem, Dardaniæ veniunt artes.

Dārdănĭum, δαρδάνιον, Genus ornamenti quod lacertis adhibebatur. *Plin. lib.* 33. *cap.* 3. Cuius sceleris nos coarguimus illum primùm, qui auro dignitatem per annulos fecit vt habeant in lacertis iam quiddam & viri quod e Dardanis venit, itáque & Dardanium vocabatur.

DARES, etis, Δάρης. Historicus Phrygius fuit, qui primus bellum Troianum, cui ipse interfuerat, Græcè conscripsit, quod postea à Cornelio Nepote in Latinâ linguâ versum fuit. ¶ Fuit item Dares quidam ex comitibus Æneæ, qui cum Entello Siculo cæstuum certamine congressus succubuit: *vt refert Virgil.* 5. *Æneid.* Hinc locus factus prouerbio *apud Hieronymum ad Augustinum*, Dares Entellum prouocat: Conueniet vti si quando quispiam iuuenili temeritate lacesset aliquem non petinde promptum ad suscipiendum certamen, verùm intolerandum si semel inierit.

DARIDAEVS, Δαρειδαῖος, Persarum rex fuit eo tempore quo Apollonius Tianeus ad Indos per Persidem iter fecit, hoc est, tempore Tiberij & Caij & Claudij imperatorum.

DARIDNA, Vrbs Paphlagoniæ Steph. Δαρίδνα.

DARIORITVM, δαριόριτον, vulgò *Varnes.* Oppidum est Venetorum in Gallia Lugdunensi ad Oceanum situm: *teste Ptolem. lib.* 2. *c.* 7. Sunt qui existiment idem esse cum eo, quod Galli vocant *Rennes en Bretagne.*

DARITAE, Δαρῖται Populi quidam, *Steph.*

DARISTANE, Δαρεσταν, Vrbs Persica. *Steph.*

DARIVS, {דריוש *darjavésch. δαρεῖος.*} Nomen regis Persarum, qui triginta sex annos regnauit: cui Xerxes filius ex Atossa Cyri filia successit in regnum. {GER. Ein könig in Persia.} Fuit & alter eiusdem nominis Persarum rex, qui Alexandri adolescentiam despicatam habens, bello eum aggressus est: quem tamen Alexander exiguis copiis facilè profligauit. Darius verò instaurato exercitu, prælio iterum congressus, ægre fuga sibi salutem quæsiuit, vxore & filiabus hostium prædæ relictis. Post hæc de pacis conditionibus cum Alexandro agens, quum nihil impetrasset, redintegratis copiis tertio congreditur tandémque victus, quum se fuga victori eripere conaretur, à suis comprehensus & trucidatus. Hoc nomen habet pen. prod. quoniam apud Græcos scribitur per ει diphthongum *Claudian. in epist. ad Adrianum*, Darium famuli manibus doluisse peremptum: [Mirum, quin me tua causa faciat Iuppiter Philippum aut Darium triuenefica: *Plaut. Aul. sc.* 2. *a.* 2.]

Dārĭcŭs, pen. produ. Δαρεικός, Numisma priscum Darij imagine percussum [*Plutar. in Cim. & in Artox.*]

DARRAE, Δάρραι, Populi iuxta rubrum mare. *Steph.*

DARSANIA, Δαρσανία, Vrbs Indica, vbi vno die mulieres vestem contexerunt.

DARSII, Δάρσιοι, Populi Thraciæ, *Steph.*

DARVERNVM Δάρουερνον, vulgò *Donures*, Portus est Britanniæ insulæ, vnde breuissimus est ad Caletes traiectus. *Autor Ptol. lib.* 2. *c.* 3.

DARVS, *Ptol.* Est fluuius Pannoniæ inferioris, quem *Plin. lib.* 3. *c.* 25. Drauum appellat: hodie Moram vocant.

DASCYLOS Bithyniæ oppidum. *Plin. & Pomp. lib.* 1. *Ptolem. Strabo & Steph.* Dascylium nominant. Δασκύλιον: vicinumque lacum Dascylitícum.

Dasia, pen. prod. δασεῖα Densitas spiritus, & signum est vocalis aspiratæ, quod hac nota formatur.

DASSARETHAE, Δασσαρῆται, Thraciæ populi, quos à tergo Epiro iunctos scribit *Plinius. De his Mela lib.* 2. in descriptione Thraciæ.

DASTYLVS. Fuit Gygis regis pater. *teste Herod. lib. hist.* 1.

Dāsypus, huius dasypodis. {דשפן *schafán. δασύπους.* GALLI. Vn connil. ITAL. *Conoglio.* GER. Ein haſ oder ein tunigle. HIS. *Conejo.* ANGLIC. *A conie or hare.*} Animal est quod nos leporem, aut, vt aliis placet cuniculum vocamus. *Plin. lib.* 10. *c.* 63. Dasypodem omni mense pariunt, & superfœtant, sicut lepores. A partu statim implentur: concipiunt, quanuis vbera siccante fœtu, pariunt non cæcos. Ex quo loco constat, *Plinium* Dasypodem à lepore distinxisse. *Budæus* tamen credit *Plinium* in ea re deceptum fuisse, eo præcipuè argumento nixus, quòd Aristoteles plerísque in locis dasypodem à lepore non videatur distinguere. Si tamen diligentiùs scriptorem illum excussissem, inuenisset locum manifestissimum, vbi ille duo hæc indubiè secernit; locus is est *lib.* 1. *de Hist. animalium*, vbi sic habet, Differunt præterea animantes moribus: nam aliæ mites, remissæ, & minimè peruicaces sunt, vt boues: aliæ animosæ, petuicaces, brutæ omnino, vt sues, sylues tres: aliæ ingeniosæ, ac timidæ; οἷον λαγωὸς καὶ δασύπους, hoc est (*interprete Theodoro*) vt cerui, lepores, cuniculi. *Polybius tamen lib.* 12. historiarum, cuniculum Latino nomine appellare maluit, non secus ac si Græca lingua animalis eius nomenclatura destitueretur. Ait enim nasci animal lepori simile κατωτικὸν κρεῶν ἡδύν.

Hisce argumentis adductus *Erasmus*, vertens adagium illud, apud Græcos vsitatissimum, δασύπους κρέων ἥδιον, maluit Græcam dictionem seruare, quàm de re incerta quippiam temere pronuntiare. Sic enim vertit: dasypus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab aliis, quæ ipsis affatim sunt domi.

Dātārĭus, Datarim, *Vide* DO.

DATES, Vnus fuit è ducibus Darij, qui *teste Herod. libi* 6. bello apud Marathonem victus est.

DATVM, Δάτον, Vrbs Thraciæ: ciues Datenei. *Steph.*

DATYLEPTI, Δατυλεπτοι Populi Thraciæ. *Steph.*

DAVE, Δαοὶ, Vrbs Arabiæ. *Steph* Gentilia Danæus, Dauenus, Dauites.

DAVLIS, Nympha, è qua Daulidi vrbi nomen. *Steph.*

DAVLIA, vel Daulis, Δαυλὶς, *Ptolemæo* oppidum Phocidis fuit, olim sub ditione Terei regis Thracum, vnde Philomela ab Ouidio Daulia dicitur, quòd in Daulide vrbe in auem sui nominis fuerit conuersa, Desset (inquit) Threicium Daulias ales Itym.

Dāucŭs, δαῦκος. Herba est similitudine fœniculi, candidioribus tamen foliis & minoribus hirsutísque caule pedali recto, radice suauissimi gustus. Plura eius sunt genera, *quæ vide apud Plinium lib.* 25. *cap.* 9.

DAVNIVM, Δαύνιον, Vrbs Italiæ. ¶ Est & Daunium murus Thraciæ. *Steph.*

DAVNOTICHITAE Scepsi, σκήψιοι Δαυνοτειχῖται. *Vide Stephanum* in Scepsa.

DAVNVS. Filius fuit Pilumni & Danaes, & auus Turni, qui in Apulia regnauit: à quo etiam regio illa, Daunia dicta est. ¶ Alter fuit Daurus prioris filius, qui ex Venilia sorore amata Turnum suscepit. *Virg. lib.* 12. Dauni miserere senectæ. ¶ Est quoque fluuij nomen in Apulia. Vnde *Horat. lib.* 3. *Carm. Od.* 13. Qua pauper aquæ Daunus agrestium Regnator populorum &c.

DAVNI, Italiæ populi à Dauno duce Diomedis socero victi: horum oppidum est Salapia, Annibalis meretricio amore inclitum, *vt scribit Plin. lib.* 3 *c.* 11.

DAVNIA, Δαυνία, vulgò *Puglia pugiana*, Apulia, à Dauno Illyticæ gentis claro viro, Diomedis socero, qui eam condidit.

DAVRISES, *Herodoto circa finem libri sexti*, vnus ex Darij ducibus fortissimus, eiusdémque gener, qui in insidiis à Carus cæsus est.

DAVSARA, Δαύσαρα, Vrbs circa Essedam. *Steph.*

Dautia, quæ & Lautia dicimus, Munuscula, quæ dantur legatis hospitij gratia. *Fest.*

D ante E.

Dē, {לְ *min. παρὰ* GAL. De. ITA. *De, di, da.* GERMA. Von. HIS. *De.* ANG. *Of from.*} Præpositio est, quæ separata significat κατά, hoc est, à vel ab vel ex: vt Audiui de patre tuo. ¶ Item *vel. Cic. tertio de Orat.* Oratio Crassi de colonia Narbonensi & altera de lege Seruilia. Item propter. *Terent. in Eunuch.* Quantum me amas de indicina hac? [De qua causa, pro qua de causa. *Gell. cap.* 13. *lib.* 5. De suo offerre. *Suet. in Aug. c.* 44. Vide pectus. De manu reddere strenam. *Suet. in Tib. cap.* 34. Nec timui esse de morte tantum. *Ouid.* 3. *Fast.* De ea re argumenta paucis verbis eloquar. *Plaut. Amph. sc.* 1. *a.* 5. Hæc sunt verba de lege (i. legis. *Gell. cap.* 1. *libro* 20. De calumnia damnari, *Idem cap.* 2. *lib.* 14. De sua peribant proscripti. *Senec. cap.* 20. *lib. de Const. ad Mart.* De classe eum reduxi. *Ouid.* 13. *Metam.* De palla mittendo amabo. *Plaut. Asin. sc.* 2. *a.* 5. * Qua de re, pro quamobrem. *Plaut. Amphit.* Meo de studio erant vestra. *Plaut. Asinar. sc.* 3. *a.* 1. Quæ nolebam de industria fugiebatis. *Plaut. Asinar. sc.* 3. *a.* 1. De suo opsonari filiæ in nuptiis. *Plaut. Aulul. sc.* 1. *a.* 2. Te de alia re rescisse censui, *Plaut. Asinar. sc.* 6. *a.* 4. De ista re tibi non aduersabor *Plaut. Aulul. sc.* 3. *a.* 1. Ita commenti (sunt dolum) de sua sententia. *Plaut. Capt. prolog.* De composito. Vide Compingo. Incœptis de te subtexam carmina chartis. *Tibul. lib.* 4. De Danais quis te laudat: mox, De tot Graiorum millibus, *Ouid.* 13 *Metamor.* De improbis auferri præmium decet. *Plaut. pseud. sc.* 7. *a.* 4. Nam ipsam experiot de me, & de me ipsam scio. *Plaut. Amph.* De ista re conquiescito. *Plaut. pseud. sc.* 1. *a.* 1. Credit tibi de istis *Plaut. Mer. sc.* 2. *a.* 4. De semita. *Pl. Curc. sc* 3. *a.* 2. De foribus interea sis vide (i. caue attigeris. *Idem Amphitr.* Quid de te merui, qua de causa tu me perderes? *Plaut. Menæ sc* 2. *a.* 3. De illo emi virginem. *Idē Curc. sc.* 3. *a.* 2. De illis verbis caue tibi. *Plaut. Men. sc.* 4. *a.* 5. De crimine natus Erichthonius. *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* ¶ Item Deorsum, sicut Sus, Sursum: vnde Susque déque fero, veteres dicebant, hoc est, sursum an deorsum res feratur parui facio. ¶ Item ponitur pro e, *vt apud Suetonium in Caligula capite* 37. Fabricauit & de cedris Liburnicas, gemmatis puppibus, pro e cedris. [Quem tu dina memor de Pane monilibus ornas (i. paniceis) *Ouid.* 6. *Fast.* Lituras de lactymis factas sentiat esse meis: *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* ¶ De nihilo, (i. nulla causa) *Liu.* 4. *d.* 4. De nihilo dicunt contumeliam. *Plaut.*] ¶ Item memoratiuam vim habet: vt Cicero scripsit de Officiis.* De nocte abire, id est in nocte, vel per noctem. *Terent. Adelph.* Cum primo luce ibo hinc. Mimo de nocte censeo. Vbi Donatus dicit abundare DE. [Imo phrasis latina est, nihilque frequentius apud Cæsarem

rem & classicos Autores. *Liu. lib. 4. d. 4* De tertia vigilia nauem conscendit. De die. *Suet. in Calig. 37.* De media nocte. *Idem Suet in Calig. cap. 20.* Et de die dabitur. *Plaut.* De die potare. *Idem.*] *Cic. pro Murena,* Vigilas de nocte, vt tuis consultoribus respondeas.* De meo consilio, de mea sententia, & similia, pro me suadente & consulente, &c. *Sæpe apud Cic.* * De eodem genere, pro eiusdem generis. *Cic. 4. Tuscul.* Afflictio, desperatio, & si qua sunt de genere eodem. * De, pro quantum pertinet ad *Terent. Hec.* Nam deducenda, id vero neutiquam honestum esse arbitror. *Cic. ad Lentulum lib. 1.* Cedit religioni de exercitu.* De pro post. *Plaut. Mostell.* Non bonus est somnus homini de prandio. * De pro Ad. vt, Ædificare de exemplo alterius. *Plaut. Mostell.* * De scripto dicere, id est legendo. *Cic. de Cl. Orator.* * De somno loco, summóque genere filius. *Plaut. Capt.* [*Et Aul. prolog.* De summo summus Iuppiter. *Plaut. Amph. sc. 3. a. 4.* Item de supero (i. de tecto) *Ibid.* Quo de genere natus. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* Adolescens de equestri loco. *Gell. c. 9, lib. 19.*

¶ Qua ex de pecunia. *August. in Breuiar.* sub finem. Ex agri de politionibus eiiciuntur. *Varro apud Nonium in Politio.* ¶ Præpositio De anceps est. *Gell. cap. 16. lib. 6.* (i. modò auget, modò minuit.)] Composita verò aliquando detractionem notat, vt Decortico, Delibro, Deuestio, Deplumo, Depilo, Decaluo, Dearmo.

¶ In aliquibus deorsum, κάτω, vt descendo, defluo. ¶ Interdum non, vt Delumbe, quod est non habens lumbos. ¶ Interdum actiua est, siue intensiua, vt Deamo, Deprauo. ¶ Interdum diminutiua, vt Decresco, Deferuesco.

¶ Interdum priuatiua siue negatiua, vt Desperatus, Demens, Dedecet. ¶ Interdum localem vim obtinet, vt Deambulo.

¶ Interdum deficientem vim sui simplicis indicat: vt Disco, Dedisco: Tego, Detego: Doceo dedoceo. ¶ Interdū est honoris exhibitiua, vt Defero, Deduco. ¶ Significat etiā quandoque in totū vel omnino, vt Demando, ¶ Quandoque aperte seu palàm, vt Demonstro.

¶ Componitur autem cum dictione incipienti ab a, vt Deamo: b, vt Debacchor: c, vt Decerno: d, vt deduco: e, vt Deero: f, vt Defero: g, vt Deglutio: h, vt Dehisco: i, vt Deiicio: l, vt Delabor: m, vt Demiror: n, vt Denudo: o, vt Deosculor: p, vt Depellor: r, vt Deriuo: s, vt Deludor: t, vt Detraho: u, vt Deuenio. ¶ Patitur nonnunquam elisionem, metri gratia: sicut in Deinde & Dehinc. *Virg. lib. 1. Æneid.* Oscula libauit natæ, d'hinc talia fatur, vbi eliditur e.

Dĕa, deæ, fœm. à Deus. {θεὰ, θεότης. GAL. Deesse. ITA. *Dea.* GER. Gottin. HISP. *Dea, diosa.* ANGL. *A goddesse.* } *Virg. 1. Æn.* nec vox hominem sonat, ô dea certè. ¶ Deæ triformis sacra, id est, Hecates, quæ & Luna & Diana & Proserpina creditur esse. Luna quidem in cælo, Diana in terris: & Proserpina apud inferos. *Ouid. 7 Metam.* Auxiliaris dea. *Ouid. 9. Metam.* quum te partu Luciua leuarit, Tollere quicquid erit, dea sum auxiliaris opémque Exorato fero.

¶ Vltrices deæ *Seneca in Octauia,* Tartara testor, Erebíque deas scelerum vltrices. [Suáque eripere æde Deam (i. signum) *Ouid. 13. Metam.* Le omnes Dij deæque perduint. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 5.* Iure deas veneror. (Musæ.) *Ouid. El. 1. li. 4. Trist.* Nate dea dixi. *Idem 13. Metam.*]

Dĕacĭnātus, adiect. {ἀπορραγαδρός, ὁ τὴν ῥαγὰν ἐστερημένος ἢ καθαρθείς. GA. De qui on a osté & nettoyé les grains de raisin. ITAL. *Modato da granelli.* GERMA. Von traubenbeeren well gesenberet. HIS. *Vaziado de los berujos de las vuas.* ANG. *That is cleensed of the kernelles of grapes or lik fruite.* } vt Deacinata dolia, à quibus abstersi sunt acini. *Cat. de Re rust. capit. 16.* Vbi erit lectum post dies trigiuta: si bene deacinata erunt dolia, oblinito.

Dĕālbo, idem est quod album reddo, album tectorium induco. {חלבין *hilbin.* λεύκωσις. GALLIC. Blanchir par dessus. ITAL. *Imbicare.* GERM. Weyssgen/oder weyss machen. HISPAN. *Blanquear, emblanquecer.* ANG. *To make white, to whitelime.* } vt Dealbare parietem, est album tectorium superinducere. *Curtius ad Cic.* Nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Dĕalbātus, a, um, participium, idem quod albo inductus colore. *Suet. in Galba c. 9.* Multóque præter cæteras altiorem & dealbatam statui crucem iussit.

Dĕāmbulo, Ambulo, inambulo. {התהלך *hithhallèch.* περιπατέω. GAL. Se pourmener. ITAL. *Passeggiare.* GERM. Hin vnd wider gehen/spacieren. HIS. *Passear* ANGLICE *To walk, to go.* } *Ter. in Adel.* Deambulare huc libitum est. *Cic. lib. 1. de leg.* Quin igitur peregimus ad illa spatia nostra, sedésque, vbi cùm satis erit deambulatum requiescemus?

Dĕāmbulātio, Ambulatio. {הליכה *haliehàh.* ὁ περίπατος. GALLIC. Pourmenement ou pourmenoir. ITA. *Passeggiamento.* GER. Spatzierung das hin vnd här gehen. HISP. *Obra de passearse.* ANGL. *A making.* } *Terentius in Heaut.* } Vel me hæc deambulatio, quàm non laboriosa, ad languorem dedit.

Dĕāmbŭlātōrium, Locus in quo deambulamus. {περίπατος. ANG, *An alley or gallerie to walkin.* }

Dĕāmo, Valde & ex animo amo. {עגב *hagháb. ἐρῶ.* GALL. Fort aimer. ITAL. *Amar di cuore.* GERM. Hertzlichoder innigtlich lieben. HIS. *Amar de coraçon.* ANGL. *To loue tenderly.* } *Teren. in Heaut.* Næ ego sum fortunatus, deamo te Syre. *Plaut. Trucul.* Magna nunciauit Chiamus hodie gaudia, mea dona deamata acceptáque habita esse apud Phronesium.

Dĕārmātus exercitus, hoc, est, Exarmatus, id est, armis spoliatus. {ἀφοπλισμένος, τὰ ὅπλα ἀφῃρημένος. GALLICE, Desarmé. ITA. *Essercito disarmato.* GERMANI. Kriegohauff ber weerloß gemacht ist. HISPA. *Hueste desarmada* ANGL. *Spoiled of armour or vnarmed* } *Liu. 4. ab Vrbe.* Consul triumphans in vrbem redit, Ciuilio Volscorum duce ante currum ducto, prælarísque spoliis, quibus dearmatum exercitum hostium sub iugum miserat.

Dĕartŭo, as, Artus incido, artus, adimo, & eripio. {נתח *nittàch.* ἀπαρθρόω. GALLI. Desmembrer. ITAL. *Smembrare.* GERMANICE, Die glider abhanwen/Ein glid nach dem anderem abhamwen/zerstucken. HISP. *Despedaçar en miembros.* ANG. *To desmember.* [Dilacerauisti, deartuauisti apes. *Plaut. Capt. sc. 5. a. 3.*] *Plaut. in Capt.* [*sc. 1. & 3. a. 5.*] Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus sum miser sceleste huius technis.

Dĕauro, as, Iuauro, auro tego. {אפח צחב *isippah zahab* χρυσόω. GALL. Dorer. ITALIC. *Indorare.* GERMANI. Vergulden. HISPA. *Dorar por defuera.* ANGL. *To gild with gold.* } vnde Deauratus διάχρυσος.

Debacchāri, Proprie est præ ebrietate furere, bacchari. {השתגע *hischtaghgéhah.* GALLI. Iniurier, autruy en maniere d'yurogne, faire quelque insolence. ITALICE, *Furiare per ebriezza.* GERMA. Zaben/oder wüten/vngestüm sein auß trunckenheit. HISPAN. *Vsar de furor por embriaguez.* ANGL. *To rage and rayle like a dronken man, to be woode angrie.* } Quanquam etiam debacchari dicimus eum qui præ furore mentis suæ non satis compos, nihil considerate agit, & sine fructu tumultuatur. *Terent. in Adelp.* Si satis debacchatus iam es leno, audi si vis nunc. SAN. Egon' debacchatus sum in te, an tu in me?

Debellāre, Bello vincere vel capere. {מלחמה *milchàmah.* πολεμέω. πολεμίζω. GALLIC. Vaincre par guerre, surmonter. ITAL. *Vincere in guerra.* GERM. Mit kriegen vberwinden vnd bezwingen. HISPAN. *Vencer ò tomar por guerra.* ANGLIC. *To vánquish and ouercome by warre.* } Et proprie Debellamus homines, Expugnamus castra, vrbes, naues, & huiusmodi. *Plin lib 6.* Darium Alexander debellauit. *Liuius lib. 8.* Debellatum est cum Græcis, id est, finitum est bellum. *Virgil. sexto Æneid.* Parcere subiectis & debellare superbos.

Debellātus, ta, tum, particip. Victus, superatus. {מנצח *menatsséach.* νικηθείς, ἐπικρατηθείς. GALLICE, Vaincu, surmonté. ITA. *Vinto, superato.* GER. Mit kriegsmacht bestritten oder vberwunden. HISPAN. *Vincido.* ANG. *Ouercome by warre fare.* } *Liu 8. ab Vrbe.* Debellatus vi hostis.

Debellātō, vice aduerbij. *Liuius 10. bel. Punic.* Scipionem velut iam debellatò, Vticæ oppugnandæ intentum auertit fama redintegrandi belli.

Debellandus, a, um, Participium futuri temporis. *Virg. 5. Æn.* gens dura, atque aspera cultu Debellanda tibi Latio est.

Debellātor, Verbale. {מנצח *menaßt seach.* νικητής. GALLIC. Vainqueur, surmonteur, victorieux. ITAL. *Vincitore, vittorioso.* GERM. Ein vberwinder vnnd siger im kriteg. HISP. *Vincidor.* ANGLI. *A conquièrour, a vanquhyshour.* } vt Cruenti gurgitis debellator, *apud Statium libro nono Thebaid.*

Dēbĕo, es, debui, debitum [q. d. dehabeo Desino habere, vel desino beatus esse ea re, quam debeo. Sic debilis, qui desiit habilis esse. *Velleius* Quem supplicio debuerat prælio spiritum reddidit. *Ouid. 13. Metam.* Non immeritæ deberi præmia dextræ *Quintil.* Cui ego omnia volo & debeo. *Velleius,* Omnia sua incrementa sibi debuit. *Cicero.* Dives sum, si non reddo illis quibus debeo, *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.* Eo te macto infortunio, quo mactare soleo quoi nihil debeo. *Plaut. Curc. sc. 3 a. 4.* Cui nisi malum nihil debeo. *Ibid. sc. 4 a. 4* Semper istoc modo moratus viuere debebas. *Plaut. Mostel. sc. 4. a. 1.* ¶ Item pro exigere: *Iuuenal. Sat. 10.* Pœnas quascunque mariti irati debent (i. exigunt.)] Pertinet ad omnia quibus deuicti sumus: quod vulgò *Tenetur,* seu *Debitor,* aut *Obligatus sum* dicitur. {ὀφείλω. GALL. Deuoir. estre tenu & obligé. ITAL. *Deuere, esse debitore, tenuto, obligato.* GERMANI. Schuldig/pflichtig/sollen. HISPAN. *Deuer, ser obligado.* ANGL. *To owe, to be bound to* } *Cicero Planco,* Perfice, vt ne minus Respublica tibi, quàm tu Reipublicæ debeas. *Idem Seruio,* Homo & maximis meis beneficiis deuinctus, & propè omnium qui mihi debere aliquid videntur gratissimus ὑπόχρεως. *Plaut. in Curc.* Beatus mihi videor, subduxi rationculam quantum æris mihi sit, quantumque alieni fieri: dies sum, si non reddo iis quibus debeo. *Sallust. in Catil.* Res autem opportuna videbatur, quòd is priuatim egregia liberalitate publice maximis muneribus grandem pecuniam debeat. Sæpissimè vero pro oportet, *Cicero ad Atticum,* Si volent grati esse, debebunt Pompeium hortari, vt sit amicus.

*Debetur inuentio illi. *Plin. Lib. 18. c. 7.* Inuentio eius Chio insulæ debetur. Id est attribui debet.

Debĭtor, {לוה *lovéh.* δανειστὴς χρέστ. ὀφειλέτης. GALL. Debteur. ITAL. *Debitore.* GERM. Ein schuldner HISPAN. *Deudor.* ANG. *A debtour, that oweth.* } *Festus Modestino,* proprie dicitur is à quo inuito exigi pecunia potest. *Cic. ad Att. lib. 3.* Titinius debitoribus suis renuntiauit vt eodem fœnore vterentur. *Idem pro Flac.* Fecit eadem omnia quæ nostri debitores solent: negauit se versuram vllam fecisse. [*Lex 11. Tab.* de debitoris corpore diuidendo. *Quin. lib. 3.*] Debitori creditam pecuniam, condonare. *Cicero 2 Offic. Plin. in Paneg.* Nam liberalitatem iucundiorem debitor gratus, clariorem ingratus facit.

Debĭtĭo, Debitum. {חוב *chóbh* משה *maschschéh.* ὀφείλημα. GA. Debte. ITA. *Debito.* GERM. Die schuld. HISP. *Deuda.* AN. *Owing.* } *Cic. pro Planc.* Per quam dissimilis est pecuniæ debitio & gratiæ: nam qui pecuniam dissoluit statum, non habet id quod reddidit: qui autem debet, æs retinet alienum, Gratiam autem & qui refert, habet: & qui habet, in eo ipso quod habet, refert.

Debĭtum, subst. Æs alienum, debitio, nomen. {חוב *chóbh* משה *maschschéh.* χρέος ὀφείλημα. GA. Depte, ce qui est deu. ITAL. *Debite.* GERMA. Ein schuld. HISP. *Deuda.* ANGL. *Debte, that is owen.* } *Cic. in Oratione ad populum antequam iret in exilium,* Fidei conducit in loco debitum retribuere.

Debĭtŭīrī, Antiquo more dictum, pro debitum iri, quemadmodum Datuiri, pro datum iri, & defensuiri pro defensum iri.

Debĭtus, a, um, part. Quod debetur. {χρεωστούμενος GALL. Deu. ITALIC. *Douuto conuenenole.* GERM. Schuldig/pflichtig. HISPA. *Deuido, queilo que algun deue.* ANG. *Due, owuen.* } *Idem in Phi.* O fortunata mors, quæ natura debita, pro patria est potissimum reddita. ¶ Frequenter etiam *apud Cic.* accipitur pro Meritus siue Iustus. *In Epist. ad Att.* Huic habiti à me honores nulli, nisi debiti. *Idem 9. Philip* Iustum ac debitum honorem alicui decernere. [Debita Troianis exercet ira Tritonia. *Ouid. 13. Metam.* Et tandem Caco debita pœna fuit. *Ouid. 5. Fast.*]

Debĭlis, le, ex De. & Habilis, quasi parum habilis: mancus, infirmus imbecillus. Iouis. {חלש *challáschh.* ἀσθενὴς. GAL. Debile, foible, caslle. ITA. *Debile.* GERMAN. Schwach/vnmögend. HISP. *Flaco.* AN. *Weak, feble* } *Ter. in Adelph.* Membra in metu debilia sunt. *Cic. 3. in Cat.* Infirmos sine illo, ac debiles fore putabam, Imbecillis ac debilis senex

Cic. pro Sest. [Debile opus, de vase rupto, vel fracto vel curtato *Martial. epigr. 6. lib* 8.]

Debilito, as, are, Debilem reddo, frango, infringo, minuo, comminuo. { חלש *chalásch.* ἐξασθενίζω. GALLICE. Affoiblir, debiliter, amoindrir les forces. ITALIC. *Far debole, tor le forze.* GERM. Gewächen/ſchwach oder der blöd machen. HISPANIC. *Enflaquecer.* ANGLI. *To make weak or feble.* } *Cicero in Vatin.* Quæ leges sæpenumero Tribunitios furores debilitarunt; & repressetunt, [Conantem debilitabit onus scribendi. *Ovi. Eleg. 1. lib 2. Trist.* Eruentur tibi oculi, debilitabuntur pedes: *Seneca*, Debilitaturum te petit improbe munus. *Ouid. 13. Metam.*]

Debilitari, passiuè. *Cicero de Finibus*, Turpe esse viro debilitari, dolere frangi, succumbere. *Ibidem*, Recitatis literis, debilitatus, atque abiectus conscientia, repente concidit.

Debilitās atis, Infirmitas. { חלושה *chaluschâh.* ἀσθένεια. GAL. Debilité, foibleſſe. ITALIC. *Debolezza.* GERM. Schwachheit/vnmögenheit. HISP. *Flaqueza. à febledad.* ANGLI. *Febleneſſe, weakeneſſe.* } *Cicero primo de Finibus*, Vt succumbere doloribus, eósque humili animo imbecillóque ferre miserum est, ob eámque debilitatem animi multi parentes reliquerunt. [Morbi & debilitates. *Gellius cap. 1. lib. 6.*]

Debilitatio, { חלושה *chaluschâh.* ἀσθένεια, ἀρρωστία. GALL. Debilitation, diminution de forces, affoibliſſement, affoibliſſure. ITAL. *Debilitamento, d'infermarsi.* GERM. Schwechel oder ſchwechung. HISPA. *Flaqueza à Febleda.* ANGLI. *A making weak or feble.* } *Cicero in Pisonem*, Quid debilitatio atque abiecto animi tui.

Deblatero, as, are, { ταραλαλῶ, λαλίζομαι. GAL. Babiller. ITALIC. *Parlare stoltamente.* GERMANICE, Bladren/klápperen. HISP. *Hablar bouerias.* ANGL. *To bable, parte or chatte.* } Est stultè loqui, *inquit Festus*, nam βλάξας, stultos vocant Græci. *Nonius* verò deblaterare, Obloqui & confingere interpretatur. *Plau. Aul.* Vbi es tu, quæ deblaterasti iam vicinis omnibus, Me meæ filiæ daturum dotem? *Gell. lib. 9 c. 15.* Deblateratis versuum multis millibus.

* Debuccinare, pro Buccinare vsus est. *Tertullianus è velandis Virginib.*

Dēcachinnāri, Est deridere, vt est apud Tertullianum. { פתר *tsitsék.* διαγελάω GAL. Se moquer en riant. ITAL. *Beffara.* GERM. Verlachen. HISP. *Escarnecer reiendo.* ANG. *To mock and scorne.* }

Dēcāchordum, { עשור *haschór.* δεκάχορδον. } Instrumentum musicum decem cordas habens.

Dēcācumino, as. pen. cor. Cacumen præcido, siue cacumine priuo { ἐκτεμνίζω βλασολογέω. GALL. Tondre par coupeau, deſcoupeler. ITALIC. *Tagliare la cima.* GERMA. Abſtempten/Den kolben an den beumen abhawen. HIS. *Cortar la cumbre.* ANGLIC. *To tak awuay the coppe of any thing.* } Vnde βλασολογίαν *Theodorus* decacuminationem vertit, &c. *Col. lib. 6.* Potest etiam vltimus sic disponi, vt adhuc tenera decacuminetur, ne altitudinem decem & quinque pedum excedat. *Plin. lib.* 17. Similem & decacuminatio rationem habet cupressi, picæ, cedrinę enim detracto cacumine, aut ignibus adusto intereunt. Decacuminatio quomodo fieri debeat, require *ex Theophrast. 4. cap. 17.*

Dēcādōrus, pen. prod. δεκάδωρος. Longus decem palmis.

Dēcālcātum, Calce litum ὑποβεβλημένον.

Dēcalogus, δεκάλογος. pen. corr. Sacrum volumen quod decem Legis præcepta continet.

Dēcāpŏlis, { δεκάπολις. GERMA. Ein landtſchafft in Syrien/hatt den namen von zehen ſtetten. Regio Syriæ, Iudææ proximanta dicta à numero opidorum, quæ sunt Damascus, Oporon, Philadelphia, Rhaphana, Scythopolis, antea Nysa: Gaddara, Hippon, Dion, Pella, Calasa, Canatha. Eadem & Decapolitana regio appellatur à *Plinio libro quinto capite* 18.

Decaproti, penult. prod. δεκαπρῶτοι, Quid decaprotiæ munere fungunguntur. *Cicero* Decemprimos vocat. *Vlpian l. & qui ff. de mun. & honoribus* Decaprotos minores etiam annis XXV. fieri iampridem placuit.

Dēcāpulo, as, pen. corr. Euaco. { ערה *karáh.* μεταγγίζω. GAL. Deſemplir, & mettre d'vn vaiſſeau en autre. *Votare, euacuare.* GERMANIC. Oben abſchütten/Auſſchütten. HISPAN. *Vaziar.* ANGL. *To mak empsie or potwre out of one vesell into another.* } à Capulis deductum, quæ sunt vasa ansata, quibus oleum depleri solet. *Plin. lib. 15. cap. 6.* Quare sæpiùs decapulandum. Vnde & Capulator, *de quo suprà.*

Dēcārchŏs, δέκαρχος à Græcis appellatur, qui decem præest militibus, quem Latini vocant Decurionem.

Dēcās, adis, { עשור *hasór.* δεκάς. GALLI. Dizaine. ITA. *Decima.* GERM. Das zähen in im begreifft. HISPAN. *Diez numero.* AN. *Any thing of the nanber often.* } Aliquid decennarium numerum continens. Hinc Liuij Decades dicimus, operis sectiones, quarum singulæ decem continent libros, non in decadas volunt distribuisse: quorum opinioni quo minus accedam, faciunt decimo cuique libro præfixæ præfationes, quæ reliquis nullæ præfiguntur.

Dēcaulesco, scis, Caules vel frondes amitto. { δενδρυλλέω. *Plin. lib. 19. cap. 7.* Raphanus vtique iucundior detractis foliis antequam decaulescat.

DECEALES, Populi Liguriæ. *Plin. lib. 2. cap. 5.* Ligurum celeberrimi vltra Alpes Sallyi, Deceates, Oxybij.

Dēcēdo, is, Abeo, discedo, { חלך *halách* סר *sar* אול *azal.* χωρέω. GAL. Se departir, s'en aller. ITA. *Partire, andarsene.* GERM. Hinweichen/ab weichen/hinweg gehn. H. *Partir se de lugar.* A. *To depart, to go away.* } *Cælius Ciceroni*, Quod tibi decendi pollicitus sum. [Hac significatione sæpe apud Cæsarem, *vt lib. 1. de bell. ciu.*] *Terent. Heauton.* Decedet iam ita hæc res: si meritò iratus est. Propriè verò à mandato custodiæ loco recedo: vt Consules de prouincia dicuntur decedere, & Præsides de vrbibus. *Cicero Attic.* Non putet nos senatus ante oportere decedere, quàm nobis successum sit.

¶ Decedere de summa est de summa aliquid detrahi, eámque imminui. *Terent. Adelph.* Mea, quæ præter spem cu enêre, vtantur sine: de summa nihil decedet.

¶ Item decedere, est Detrahi, siue minui. ἐκχωρεῖσθαι ἀλλήλοις: & sic eleganter habet datiuum. *Lactant. libro primo.* Id autem solidum existimandum est, cui nihil decedere: id perfectum cui nihil possit accedere. [Decedat nobis timor, *Liuius* 8. *bell. pun.* & sæpiùs, Qui minus liceat mihi militarier populo, ni decedat mihi. *Pl. Amph.*]

¶ Interdum idem est quod simplex Cedo, hoc est, locum do. *Cic. antequam iret in exilium*, Ego inimicorum amentiæ salutis omni uni causa decedam. *Et paulò post.* Si violentiæ impetu opprimimur, decedam pro omnibus vnus Tribunitio furori.

¶ Decedere via, est per errorem, siue honoris gratia degredi. ἐξίεναι ὁδοῦ. *Sueton. in Cæs.* Et quum luminibus extinctis decessisset via dum errabundus, tandem ad lucem duce reperto, per angustissimos tramites pedibus euasit. *Plautus in Trin.* Decedam ego de via, de semita, de honore populi. [*Et in Amphitr.* De via decedite.]

¶ Decedere de suo iure, est non summo iure agere, sed aliquid sui iuris condonare comiter, τῷ δικαίῳ ἐκτὸς ὑφίεσθαι. *Cicero 2. Offic.* Est enim liberale, paululum nonnunquam de suo iure decedere, & interdum fructuosum. ¶ Rursus decedere ponitur pro mori, ἀποθνήσκειν, & per se plenum est, vt sub intelligatur vita tanquam de custodia & gubernatione corporis proficisci: vt eo modo dicatur Decessit, quo Defunctus est. *Cicero ad Attic. libro primo*, Pater nobis decessit, ad VIII. Calend. Decemb. Decessit eo morbo, pro mortuus est, *apud Suetonium in Vitellio capite* 3. Decessit paralysi altero die quàm correptus est. [Decessit filius tuus. (i. decurrit ad eum finem ad quem omnia properant. *Sene. cap. 11. de Consol. ad Marc. Et Liuius vbique lib. & ab vrb. & 10. d. 4.*]

¶ Decedere de statione vitæ, figurate apud eundem in Catone, Vetat Pythagoras sine iussu Imperatoris de præsidio & statione vitæ decedere. Ex dictis exemplis colligi potest, quòd hoc verbum ablatiuum habet aliquando cum præpositione De, aliquando verò sinè ea: vt, Decedere via, vel de via: Decedere iure suo, vel de iure suo: Decedere officio, vel de officio, quod est contra officium aliquid facere. [¶ Item decedere flaminio (i. deponere honorem eum) *Gell. cap. 7. lib. 20.*] Sic decedere instituto suo, vel de instituto, aut more suo, id est, secus quàm quis solitus sit agere, mores mutare. [*Liu. 7. d. 4.* Decedere instituto. bis *Idem 4. d. 4.* Decedere fide *& lib. 5 d. 5.* Si decedi fide vidissent. Item Decedere loco (in pugnam) *Plau. Amph.* Nec decedit loco, quin statim rem gerat.] ¶ Decentibus rebus, pro succedentibus. *Suet. in Cæsar. cap. 24.* Sed prosperè decedentibus rebus, & sæpius & plurimum quum quisquem vnquam dierum supplicationes impetrauit. [¶ Decedente aut adolescente luna: *Gell. cap. 15. lib. 10.*] Dies decedens, id est occasus. *Virg. 4. Georg.*

Dēcessor, verbale est à Decedo, significans eum qui iam magistratu defunctus decedit de prouincia, & successori suo eam tradit. { ἀποχωρῶν. GAL. Celuy pui s'en va, & laisse la place à vn autre. ITAL. *Chise ne va, & da luoco ad altri.* GERM. Von jetnen ampt abweicher oder abtrettet. HISPA. *El que da lugar al successor.* ANGLI. *He that goeth away and leaueth his place to another.* } *Vlpian. in l. obseruare ff. de offic. Prnconſ.* Rectè autem & ordine faciet, si ductum cessori suo miserit, significétque quo die fines sit ingressurus. Decessorem itaque Latine vocabimus, quem vulgo *Prædecessorem* vocant, cui scilicet in officio aut alia quauis re succedimus.

Dēcessio, onis, & Decessus, us, ui, Abitus, decessus. { ἀναχώρησις. GALLICE, Departement d'vn lieu. ITA. *Il partir si & dar luoco ad vn latro.* GERA. Ein abweichung/vbergebung. HISP. *Aquella partida de lugar.* ANGLI. *A departing or departure.* } *Cic ad Qu. frat. lib. 1.* Ego tibi spem maturæ decessionis afferebam. *Idem Sulpitio lib. 4.* Is mecum sæpe de tua mansione aut decessione communicat. *Cæs. 3. bell. Gall.* Vulgò credebatur ab eius decessu ferere solitos. *Celsus libro 3. cap. 12.* Sub decessu febris cibum sumat.

DĒCELIA, siue Decelea, penultim. product. Δεκέλεια, Agri Attici locus est in tribu Hippotoontide: cuius frequens mentio est apud Thucydidem.

Decem, Numerale, indeclinabile, à Græco Δέκα. { עשרה *hasarâh.* GALLI. Dix. ITAL. *Dieci.* GERMA. Zehen. HISPA. *Diez.* ANGLICE, *Ten.* } *Terentius in Heaut.* Decem dierum vix mihi est familia. [Cuiusmodi homines Ego & Menæchmus & eius parasitus. Iam isti sunt decem. *Plaut. Menæsc. 4. a. 1.* Vsque decem decies inspicienda viris: *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Cœnas decem mihi deni meo arbitratu, *Plaut. Capt. 1. a. 3.* Millia qui nouies distat ab vrbe decem. *Ouib. Eleg. vlt. lib. 4. Trist.* Iamque frater vitæ frater geminauerat annos *Ibid.*] ¶ Hinc fiunt composita, Vndecim, Duodecim, & deriuata, Decies, Decimus, Decuplus, Denus, & Decenus: de quibus suis locis.

Dĕcembĕr, Nomen mensis, quòd decimum locum teneret, antequam additi essent Ianuarius & Februarius. { שבת *sébeth.* δεκεμβρίων. GALLI. Decembre. ITALI. *Decembre mese.* GERM. Der wolffmonat oder Christmonat. HIS. *El mezà de deziembre.* AN. *The moneth december.* } Legitur & December, adiectiuum. *Horat. 2. Serm.* -age libertate Decembri Vtere. Hoc est, ea libertate, quæ seruis mense Decembri (tunc enim Saturnalia celebrantur) soler concedi. [Festi Decembris dies. *Suet. in Calig. Cap. 6.* Talia luduntur, fumoso mense Decembri (iocosa) *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.*]

Decemiugis, Currus quem decem equi iuncti trahunt. { δεκάζυγος. ANA. *A teame often horses.* } *Suetonius in Nerone*, Aurigat quoque pluribus: Olympis verò etiam decem iugi, subaudi curru.

Decempedă, pen. cor. { δεκάπους. GALL. Perche à arpenter & meſurer de dix

de dix pieds de long. ITALI. *Pertica de legnaiuolo & di mesuratore di terra.* GERM. Ein ruten oder stangen zehn schuh lang / mit welcher man das Erdtrich ausmisst. HISP. *Medida de diez pies.* ANGL. *A perche or polle of ten foote long to measure land.* } Pertica qua mensuratur terra à numero pedum ducta: sicut Quincupeda, à quinque pedibus. *Cic. 17. Philip.* Vrbem iam peritus metator & callidus, decempeda sua Saxa diuiserat. Saxa hoc loco est proprium nomen amici Antonij. [Decempedæ & Cespes. *Suet. in Aug. cap. 24.*]

Dĕcempĕdator, Metator. {ὁ τῶν ἀκλήρων μετρητὴς, ὁ γεωμέτρης. GAL. Vn arpenteur & mesureur de terre. ITA. *Misurator di terra.* GERM. Der mit der zehen schühigen ruten das Erdtrich misst. HISP. *El que mede con aquella medida.* ANG. *A measurer of landes.* } Qui decempeda metitur. *Cicero decimo tertio, Philip.* Cauebat etiam L. Antonius, qui fuerat æquissimus agri priuati & publici decempedator.

Dĕcemprīmi, δικαίαρχοι, in municipiis, itémque prouinciarum oppidis erant ex decurionibus decem præcipui & summi. *Cicerr. Verr. 4* Euocat ad se Centuripinum magistratum & decemprimos. *Idem pro Rosc. Amer.* Itaque decurionum decretum fit, vt decemprimi proficiscantur ad L. Syllam, docéantque eum, qui vir Sext. Roscius fuerit. Postremis autem temporibus sub Impp. decemprimi ex decurionum ordine decem viri erant constituti, qui tributorum exactioni præerant. Hinc decemprimatus, decemprimorum munus. *Hermogenianus de muneribus & honoribus.* Patrimonij sunt munera rei vehicularis, item nauicularis, decemprimatus. *Horom.*

Dĕcemscălmus, Actuariolum quod decem scalmis agebatur. ὁκκὴ ἡ δικώπους. Scalmus autem lignum illud est, in quo remus aptabatur ad facilius rémigandum. *Cicero ad Attic. lib. 16.* Hæc ego conscendens è Pompeiano, tribut actuariolis decemscalmi.

Dĕcemuĭri Summus magistratus Romæ fuit, in Consulum locum suffectus, legis XII. tab. scribendæ causa. {δικαδόται. GALL. Dix hommes esleus pour le gouuernement de Rome. ITALI. *Dieci huomini eletti al gouerno di Roma.* GERM. Die zehen obersten in dem regiment / zu Rom. HISPAN. *Diez varones para regir antiguamente Roma.* ANG. *Ten men chosen for magistrats to coueme Rome.* } *Cic. 1. de Orat.* Dicant vel Græci, si volunt, vel nostri Decemuiri, qui duodecim tabulas præscripserunt, quos necesse est fuisse prudentes. *Liu. 3. ab Vrbe*, Anno trecentesimo altero quàm condita Roma erat, iterum mutatur forma ciuitatis ab Consulibus ad Decemuiros, quemadmodum à Regibus ante ad Cõsules venerat. Translatio imperij minus insignis, quia non diuturna mutatio fuit: læta enim principia magistratus eius nimis luxuriauêre, eo citiùs lapsa res est, repetitúmque, duobus vti mãdarentur Consulum nomen imperiúmque. *Bud. in Annot.* ¶ Decemuiri item fuerunt litibus iudicandis constituti, apud quos de libertate etiam & ciuitate suberat iudicium. *Cic. pro Cecin.* Hos *Dion. scribit lib. 54.* Centumuirorum iudiciis præfuisse.

Dĕcemuirālis, le, ὁ δικαδικὸς, ὁ τῶν δέκα. vt, Decemuirales leges, quæ sunt leges duodecim tabularum, quibus perferendis Decemuiri consulari potestate creati sunt. *Liu. lib. 3.* Priusquam vrbe egrederentur, leges Decemuirales, quibus tabulis duodecim est nomen, in æs incisas publicè proposuerunt. Decemuirale collegium. *Cicer. 6. Verr.* Tum ex amplissimo collegio decemuirali sacerdotes pop. Romani, &c.

Dĕcemuirātŭs, tus, Dignitas & officium Decemuirorum. {ἡ δικαδαρχία, ἡ τῶν δέκα. GALL. Le magistrat ou office de dix hommes egallement & ensemble gouuernans vne ville. ITAL. *Magistrato de dieci homini.* GER. Das ampt oder die wurdigkeit der zehnen. HIS. *A quella dignidad ad diez varones.* ANGLIC. *The dignitie of ten men chosen to gouerne a citie.* } *Cicero de lege Agrar.* Vt ij Decemuiratum habeant, quos plebs designauerit.

Dĕcennālis, Quod est decem annorum. {δικαετὴς. GA. De dix ans. ITA. *Di dieci anni.* GERM. Das von zehen jaren ist. HISPAN. *Diezañal, cosa de diezaños.* ANG. *Of ten yares.* } vt, Bellum decennale.

Dĕcennis, Decem annorum. {δικαετὴς. GALL. Qui a dix ans, ou aagé de dix ans. ITA. *D'anni dieci.* GERM. Zehen jährig. HISP. *Cosa de dies años.* ANG. *Ten yares of age.* } à quo Decennium. Decennis fœmina. *Plin. lib. 8. c. 5. & 44.*

Decies, aduerb. עֲשֹׂרֶת מנים *Hasoreth monim.* δικάκις. GALLIC. Dix fois. ITA. *Dieci.* GERMAN. Zehenmal. HISPA. *Diez vezes.* ANG. *Ten tymes.* } *Plaut. Stich.* Quin & ipsa decies in die mutat locum [fortuna reorum vsque decem dies inspicienda mihi. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Abstulerat decies præmia victor eques. i. decem Olympiades. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Trist.* Decies dixi. *Plaut. Amphit. sc. 1. a. 2.* Si vis decies dicere. *Plaut. Amphit.* Decies HS. *Senec. cap. 12. de Const. ad Eli.*]

Dĕcĭmus, Vltimus ex denario, vel vnus ex decem: {עֲשִׂירִי *hasiri* δέκατος. GAL. Dixiesme. ITALIC. *Decimo.* GERM. Der Zehend. HISP. *Decimo in orden de numero.* ANG. *The tenth in order.* } *Plaut. in Amphit.* Alter decimò pòst mense nascetur puer. [Ea peperit decumo mense post. *Plaut. Aulul. sc. 6. a. 4* Decima hora, vide hora. Decimo demum pugnauimus anno. *Ouid 13. Metam.*]

[Decima, nomen vnius è Parcis. *Gell. c. 16. l. 3.*]

Dĕcĭmum, aduerb. δικάτως. GALL. Pour la dixieme fois. ITA. *La decima fiata.* GERM. Zum zehenden mal. HISP. *La decima vez.* ANGL. *The tenth tyme.* } *Liu. 6. ab Vrbe*, Nos reficietis decimùm, Tribunos.

Dĕcĭmānus, siue quod vsitatius est, Decumanus, idem ferè est quod decimus, עֲשִׂירִי *hasiri* δέκατος. GAL. Dixiesme. ITAL. *Decimo.* GERMA. Der zehend. HISPAN. *Decimo.* ANG. *The tenth in order.* } Quia tamen vsuuenire solet in rerum natura, vt decima quæque sint maxima factum est, vt decumanus accipiatur pro Magno. Vnde Decumana porta castrorum, quæ in his maxima est, erátque in postica castrorum parte, *vt ex Cæsare lib. 3. bell. Gall. intelligitur.* [Contra *Vegetius cap. 23. lib. 1.*] Decumana oua, quæ cæteris maiora sunt: & Decumani fluctus dicuntur, qui reliquos magnitudine superant. Nam & ouum decimum maius nascitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur, *vt scribit Festus Pompon. Ouidius 1. Metamorph.* Vastius insurgens decimæ fuit impetus vndæ. ¶ Decumanus acipenser, *apud Cicer. 2. de Finib. ex Lucilio.* ¶ Decumanus ager, ex quo decimæ recipiuntur: *Cicer. 5. Verr.* Præterea omnis ager Sicillæ ciuitatum decumanus est. ¶ Et Decumanus limes, in limitatione agrorum, à magnitudine & longitudine dictus putatur, qui agrum ab Exortu æquinoctiali ad Occasum æquinoctialem secat. Nam alter ex transuerso occurrens, cardo appellatur, à Septentrione in Meridiem ductus, *Plinius libro decimo octauo*, Linea hæc erit ab Exortu æquinoctiali, ad Occasum æquinoctialem: & limes qui ita secabit agrum, Decumanus vocabitur.

¶ Decumani etiam (*vt Asconius Pædian. docet*) vocantur Publicanorum principes, à quibus decumæ, siue decimæ, exigebantur. *Cic. lib. 4. in Verr.* Decumani, hoc est, principes & quasi Senatores publicanorum, remouendas de medio literas censuerunt.

¶ Decumanus fluctus. De quo *Ouid.* [*Eleg 2. lib. 1. Trist.*] qui venit hinc fluctus, fluctus supereminet omnes: Posterior nono est, vndecimóque prior. [periphrasis est fluctus decumani; Cuius meminit, *idem Ouid. 11. Metam.* Decimæ fuit impetus vndæ. *Et*] *Sil. lib. 14 Valer. Argon. 2. Lucan. Pharsal.* [Decumani, milites decimæ legionis. *Sueton. in Cæsa. cap. 70.*]

Decimă, arum, siue Decumæ, significat decimam partam quarumcunque rerũ quæ soluitur principibus. {מעשר *ma. asér.* δεκάτη, δεκατεία. GALLIC. Decimes, ou disines, la dixieme partie. ITALIC. *Decime.* GERM. Der zegend theil von allerley dingen. HISPA. *Dies mos que se pagan de los frutos.* ANGL. *To teathes, the ten parte.* } *Plaut.* Vt decimas solueret Herculi. ¶ Legitur & Decuma in singulari numero. *Cicer. 5. Verr.* Affirmante se plus decuma non daturum. *Idem de Nat. deor.* Neque herculi quisquam decumam vouit vnquam, si sapiens factus esset. * Aliàs idem *Plaut.* decimani partem vocat. *In Sticho*, Hæc venisse iam opus est quantum potest, vt decimam partem Herculi polluceam.

Dĕcĭmo, as, are, Est decimam partem detrahere. {עשר *hisser.* δεκατεύειν. GA. Disiner, partir en dix, ou de dix en prendre l'vn. ITAL. *Decimare.* GER. Den zegenden antegen / oder auff ein ding schlagen / de zehenden einnemmen. HISP *Diezmar, tomar del diesmo.* ANG. *To teathe, o take the tenth parte.* } Vnde Decimani legiones dicuntur, quando decimus quisque supplicio afficitur ab Imperatore, quod *Polyb.* vocat, ἐκ δεκάδος ἀγεσθαι ἕνα διὰ κλήρου. *Liu. lib. 2* Cætera multitudo sorte decimus quisque ad supplicium lecti. Sic Vigesimare, & Centesimare dicitur. [*Vide Suet. in August. c. 24 & in Calig. c. 48.*]

Dĕcĭmodĭa, vel Decemmodia, vasis genus erat, decem capiens modios: sicut Trimodia, quod tres capiebat modios. *Col. lib. 12. cap. 18.* Perenné fabricandæ decimodiæ & trimodiæ & fiscellæ texendæ & picandæ.

DECENTII, δέκεντιοι, Pannoniæ populi, à Decentio Magni filio; Magnentij fratre, *Steph.*

Dĕcĕrmĭna, Dicuntur, *teste Festo*, quæ purgandi causa decerpuntur cuiusmodi sunt frondes sacræ, quibus in lustrationibus vti solent. κλαδαρικὰ φύλλα.

Dĕcerno, is, decreui, decretum, Statuo, constituo, definio, consilium capio, iudico, censeo, sancio. {יָעַץ *jahats* גָּזַר *ghazir* חָרַץ *charats.* φορίζομαι. GALL. Conclurre, determiner. ITAL. *Determinare.* GERM. Erkennen / beschliessen. HISP. *Determinar y definir.* ANGL. *To decerne, to iudge, to ordeine or decree.* } *Cic. lib. 1. Off.* Quare expectanda quidem magis est decernendi ratio, quàm decertandi fortitudo, *Terent. in And.* Quicquid peperisset, decreuerunt tollere, id est, deliberauerũt. [Si vultis quod decreto facere dicam meam sententiam. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 5.* Ij, qui iudicio decernerent, an iudices. *Quintil.* Decernere delectum: *Liuius 4. ab vrb.* primus clamor atque impetus rem decreuit, i. imposuit finem pugnæ, hostes vertit in fugam. *Idem l. 5. bell. pun.* Missa leuia tela irritare magis, quàm decernere pugnam poterat, *Idem l. 6. 8.*] ¶ Ponitur aliquando pro contendere & dimicare. {μάχεσθαι. ANG. *To contende and trie by baraill.* } *Liu. lib. 1. ab Vrbe*, Obuiam egressi, vt potius acie decernerent, quàm inclusi de rectis dimicarent. *Virg. lib. 11. Æneid.* Ipsum armis ipsumque iubet decernere ferro. [*Liu. 10. d 4.* Decernere ferro.]

Dĕcrētus, a, um, participium à Decernor verbo passiuo, idem quod Definitus, siue constitutus. {נגזר *nighzar* נחרץ *necherats* ἐγκεκριμένος. GA. Decreté & arresté, ordonné. ITA. *Ordinato, determinato.* GER. erkennet / geordnet. HISPANIC. *Decretado, determinado, ordinado.* ANGL. *Appoynted, decreed, determined.* } *Cic. de Prouinc. Consul.* Prouinciam despõsam, non decretam habere videtur. * Decretum est mihi, pro Decreui, statui. [vt regi mihi decretũ est operã dare. *Plau. Merc. sc. 1. a. 1.* eos mihi decretum est persequi mores patris. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 1.*] Mihi bibere decretum aquam est. *Terent. Heaut.* Sumat, consumat, perdat, decretum est pati. [*Idem Aul. sc. 5. a. 3.*

Dĕcrētum, ti, nomen substantiuum, Statutum, sententia. חק *dath* חֹק *chok.* δόγμα, ψήφισμα. GAL. Arrest, ordonnance de magistrat, opinion arrestee & conclue ou accordee entre sauans. ITALIC. *Constitutione deliberatione.* GERM. Ein erkantnuß / ein endtlicher beschüß vnd sententz. HISPAN. *Statuto, ordenança, sentencia deliberada.* ANGLI. *A decree the ordinance of an magistrat.* } *Plin. in Epist.* Decreta quibus damnati erant proferebantur. *Cicer. 4. Acad.* Sapientiæ vero quid futurum est, quæ neque de seipsa dubitare debet, neque de suis decretis (quæ philosophi vocant dogmata) quorum nullum sine scelere prodi poterit? Vnde Decreta Pontificum constitutiones dicuntur. [Decreti *Tribun. pleb.* formula & exemplum. *Gell. cap. 17. lib. 7*] ¶ Decreta Senatus, τὰ βουλευτέα καὶ τοῦ συνεδρίου. à Consultis sic distinguuntur ab aliquibus, vt Decretum dicant particulam quandam esse Senatusconsulti, vt quum prouincia alicui decernitur: tanquam Decreta sint specialia, Consulta generalia. Decretum *apud Iureconsul.* propriè est deliberatio Iudicis cum causæ cognitione, ad mixtum imperium pertinens. *l. ne quicquam. §. vbi de Offic. Proconsul.* Item Decretum est id, quod placitum aliàs Latinè dicitur, Græcè δόγμα, καὶ ἀρέσκον καὶ ἀρέσαν dicitur *Auctor Bud.* Quo verò à lege differat hæc vox, infrà patebit in dictione, Lex. Decretum est propriè & specialius, quum iudices autoritatem suam interponunt, & maxime in Iurisdictione voluntaria, vt in alienatione bonorum minorũ,

in transactione alimentorum, & in bonorum possessione. *Albutius pro Alciato*, Decretum siue edictum primum in contumacem solet expediri, vt in tædio ductus, sui copiam iudicio tandem faciat. Ius ipsum contumacis non perimens. *l. in fi. de acquir. poss.* Decretum secundum, constituit eum bonorum possessorem, qui ex primo decreto detinebat, incolumi hactenus contumacis iure. *Vide C. ext. de eo qui mit. in poss.*

Dēcretorius, a, um, Ponitur pro iudiciario, in quo scilicet iudicium ferri potest {κρίσιμος. GALLIC. Iudiciel. ITAL. *Giudiciario.* GERMA. Darin mann ein vrtheil fellen mag. HISPAN. *Cosa para juyzio.* ANG. *Iudiciall whereby one may iudge any thing.*} vt Dies decretorius, κρίσιμος, ἡμέρα, qui & Creticus & Crisimus. ¶ Decretori sydus vel tempus dicitur id, ex quo de prouentu aliquarum rerum futuro sumitur iudicium. *Plin. l. b.* 18. Res summa vitium agitur, decretorio vuis sydere illo, quod caniculam appellamus: vnde & carbunculari dicuntur, vt quodam vredinis carbone exustæ. *Idem*, Aquila exoritur vesperi decretorio die, florentibus oleis. ¶ Aliquando dicitur quod est decretum, firmatum, extansque ad aliquid arguendum, iudicandumve. *Quintil.* At quidam litigationibus suis illum modo ambitioso declamanti sudorem præstitisse contenti, cum turba laudantium destituunt subsellia, pugnámque illam decretoriam imperitis, ac sæpe pullatæ turbæ relinquunt.

* Arma decretoria, Quibus setiò certandum est. *Senec. epist.* 118. Remoue ista luxuriæ arma, decretoriis est opus. *Idem Alibi*, decretorium diem appellat diem mortis. *Stylus decretorium, pro seuero, quasi semel de re definiens. *Senec. l. de Clemen.* Nisi plus est quod timet, quàm quod damnat, non accedet ad decretorium stilum.

Dēcerpo, is, decerpsi, decerptum, ex De, & Carpo, Detraho, Delibo, excerpo, aufero. {ארח *arah* לקט *lakat.* Κνίσσω Καθρπιμω. GALLI. Cueillir, arracher & tirer. ITALIC. *Carpire, tor via.* GERMANICE, Abbrechen/abbläsen. HISPAN. *Destroçar, ò quitar vna cosa de otra.* ANG. *To pull or pluck of, to gather.*} vt Decerpere vuas. *Plin. in epist.* [Et nescio quæ spes tantas decerpit inuidia. *Fab. Quintilian.* Decerpere aliquid ex authoribus. *Idem Fab.*] Decerpere fœtus arborum, *Plin. lib.* 4. *c.* 22. ¶ Decerpere folia, *Col. lib.* 5. *c.* 10. *Horat. l. Serm. Satyr.* 2. quare (ne pœniteat te) Desine matronas sectarier: vnde laboris plus haurire mali est, quàm ex te decerpere fructus, *Cic.* 5. *Tuscul* Humanus autem animus decerptus est mente diuina, cum alio nullo, nisi cum ipso Deo, si hoc fas est dictu, comparari potest.

Dēcerto, as, frequentatiuum, Pugno, dimico. {נלחם *nilchám* רב *rab.* ἀμιλλάομαι. GAL. Debatre, se combatre. ITALICE, *Combattere, guerreggiare.* GERMANI Streiten/zancken HISPAN. *Mucho trigar ò batallar.* ANGL. *To contende or striue together, to fight.*} *Cic. pro Planco*, Sed erat non iure, non legibus, non disceptando decertandum. *Cæs. 2. bel. ciuil.* Hoc animo decertabant, vt nullum aliud tempus, ad conandum habituri viderentur. *Idem 3. bell. ciuil.* Ne ciues cum ciuibus armis decertarent. [Ad decertandas (eius) laudes venerunt. *Gell. cap.* 18. *lib.* 10.]

Dēcertatur, impers. *Cic. 1. Offic.* Quum verò de imperio decertatur, bello gloria quæritur.

Dēcertātus, a, um, particip. {ἀγωνισθείς, διαμαχεσθαι. GALLI. Debatu. ITALL. *Combattuto.* GERM. Gestritten/gezancket. HISPA. *Combatido.* ANGL. *Contended or striued.*} *Stat. lib.* 1. *Theb.* Fraternas acies, alternáque regna profanis Decertata odiis, fontésque euoluere Thebas. ¶ Labores decertati, id est, certando peracti. *Claud. in Paneg.*

Dēcertātio, Verbale, dimicatio, concertatio. {ריב *rib.* ἀγωνισμός. GALL. Combat, debat. ITA. *Combattimento, contesa.* GERMANI. Streyt/kampff. HISP. *Debate, contencion* ANGL. *A striuing or contending.*} *Cic. 11. Philip.* Quisnque harum rerum omnium concertatio, Consulibus optimis & fortissimis commissa & commendata sit.

Dēcertātorius, a, um, vt Pugna decertatoria, ἀγωνιστική. *Quin. lib. 6. cap.* 4.

Dēcet, Conuenit, honestum est, aptum est, consentaneum est tempori, loco, ac personæ. {כחר *chaschár* πρέπει. GALLICE, Il est conuenable, il conuient, il est bien seant. ITAL. *Conuenirsi, essere honesto.* GER. Es gezimpt sich/es gebürtet sich wol. HISPA. *Honestamente conuenir.* ANGL. *It becometh or becometh well.*} Et modo personale est, in tertiis tamen duntaxat personis declinatum. *Ouid. de Remed.* Lude, decent animos mollia regna tuos. [Contempla satin' hæc me vestis decet. *Plaut. Mostell. sc.* 3, *a.* 1. bis Virtute formæ id euenit, vt deceat, quicquid habeas. *Plaut. Most. Ibidem.* Vide Cæsaries quàm decet. *Plaut. Mil. sc.* 2. *a.* 2. Capiam ornatum qui potis decet [*Idem ibid.*] ¶ Modò impersonale, habétque rere accusatiuum. *Cic. 3. de Finibus* Decet patriam esse chariorem nobis, quàm nosmetipsos. *Idem* 5. *Tuscul.* Oratorem irasci non decet, simulare non dedecet. [Decet me amare *Plaut. Mostel. sc.* 1. *a.* 1. vt teque meque atque ingenio nostro decuit. *Plaut. Asinus sc.* 2. *a.* 3. Ne patri videatur decere me seruire, i. expedire & honestum esse. *Plaut. Capt. sc.* 2. *a.* 2. Ad eam rem otiosos homines decuit deligi. *Plaut. Aul. sc.* 1. *a.* 3] Nonnunquam etiam datiuum *Terent. Adelph.* Facite ita vt vobis decet. *Plaut.* Nobis decet esse bonis. [Ætati non decebat. *Gell. cap* 15. *lib.* 9.] ¶ Hinc contrarium est Dedecet, quod est inconueniens, ineptum turpe, siue inhonestum est. ἀπρεπές, ἀπρεπῶς 151. *Ouid. lib* 6. *Met.* Admouique preces quarum me dedecet vsus. ¶ Composita sunt, Condecet, Dedecet, pen. corr. A quibus Condecens, Indecens, Condecentia, Indecentia, Condecoro, & Indecoro, & Dedecoro.

Dēcens, partip. siue nomen ex participio. {כתר *chaschér* ראוי *raui* πρεπων. GALLIC. Conuenable. ITA. *Conueneuole.* GERM. Gezimmend/gebürend. HISP *Conueniente.* ANGLICE, *That beseemeth well.* Pulchrum, conueniens & aptum. Color decens. *Horat.* 4. *Carm. Ode* 2. Facies decens. *Ouid.* 3. *Trist. eleg.* 7. [Ista decens facies longis vitiabitur annis. *Ouid. Eleg.* 7. *l.* 3. *Trist.* Sustulit hoc Nymphæ cinxítque decentibus herbis. *Ouid.* 5. *Fast.*] Patra decentia, *Seneca Hippolyto.*

[Decentior equus cui astricta sunt ilia. *Quintil.*]

Dēcentissimus, superlat. *Senec. in Suasoria* 2. Decentissimi generis stultam sententiam referam.

Dēcentia, Conuenientia quædam & pulchritudo. {כשרון *chischrón.* διαρμία. GALLIC. Conuenance, bienseance. ITAL. *Conuenienza, ornamento, auenenza.* GERMA. Wolstand/zierlichkeit. HIS. *Conueniencia y hermosura.* A. *Comelinesse. seemelinesse*} *Cic. 2. de Nat. Deor.* In corporũ etiam motione atque gestu multa cernunt subtiliùs, colorum etiam & figurarũ tùm venustatem atque ordinem, & (vt ita dicam) decentiam oculi iudicant, atque etiam alia maiora.

Dēcenter, a duerb. Pulchrè, aptè, conuenienter, decorè. {κατὰ συμμετρίαν. GA, Proprement & conuenablement. ITAL. *Propriamente, conuenevolmente.* GERM. Zimlich/geschicklich/fein. HISPAN. *Conuenientemente, propriamente.* ANGLI. *Comelye, seemlye.*} *Cic. pro Cecin.* Si quæ decentissimè descripta maioribus iura finium, possessionum, aquarum, itinerúmque sunt, hæc perturbari aliqua ratione, commutarique possunt.

DECIANVS, Δεκιανὸς. Viri proprium, qui fuit ex Emerita Hispaniæ oppido.

DECIETVM, Δεκίετον, Vrbs Italiæ, *Steph.* Vide Deceates,

Dēcīdo, pen. prod. Abscindo, amputo. {חרב *charáb* גזר *ghazár.* Κτεμνω. GAL. Couper, retrancher. ITAL. *Tagliare.* GERM. Abhawen. HIS. *Cortar.* ANG. *To cut of or away.*} *Plau. in Aler.* Decide mihi collum, si falsum ad te loquar. [Decidere caput *Velleius.* Item decidere ex magnitudine orationis. *Senec. de Consol. ad Polyb. cap.* 11.]

¶ Per translationem vero significat determinare, διαλύειν. *Horat.* Et post decisa negotia campo. *Cic. 7. in Ver.* Quibus rebus omnibus actis atque decisis producuntur è carcere. ¶ Ponitur etiam frequenter pro decisionem & pactionem facio, transigo, & litem dirimo, translatione sumpta ab iis qui rem controuersam scindunt, vt quisque partem æquam auferat, & à controuersia discedatur. {ANGLIC. *To diuide, or deuise a matter.*} *Cic. 4. in Ver.* Res ad istum defertur, & istius more deciditur, *Idem*, Quæ cum reo transigat, post cum accusatore decidat. ¶ Hinc decidere damnum dicitur etiam apud Iureconsultos, pro decidere de damno. *Vlpianus de furtis.* Si quis eorum damnum pro fure deciderit, dici oportet solummodo actionem sibi competentem amisisse eum. *Vide Lexicon Hotomani.*

* Decidere pro Exprimere, metaphora sumpta à sculptoribus. *Quintil. lib 9. cap. vlt.* Hoc enim loco præter nomen cætera propriùs decisa sunt verbis.

Decisio, onis, Determinatio, vel diremptio litium mutuo consensu. {חק *chok* גזר *ghezer.* διάλυσις. διάκρισις. GAL. Decision, appointement, composition & accord. ITAL. *Composizione, accordo, appuntamento.* GERMA. Ein vertrag/eines gerichts handels ausspruch. HISP. *Atajo de pleytos.* ANG. *A discussing or composition of a mater in debate.*} *Cic. pro Cæcin* Quid nostra decisio de æquitate, quid ratio interdicti de iure admoneant, vt iudicetis. *Idem pro Rosc.* Dicat decisionem factam esse quæ facta est. *Paulus ad Leg. Falc. l.* Si hæres, inquit, cum creditoribus decideris, ne solum solueret, & ob eam decisione factum sit, vt aliquid retineret. Pro lege quoque Imperatoris, accipitur *l. veteres. C. de Contrahen. & commit. stip. & de Em. Instit. Cod. in prin. Super verbo Decisiones, & §. vnde quasi tum. Instit. de nup.* Verum ea Imperatoris lex intelligitur, qua partim altercationes sunt diremptæ. Pragmatica verò sanctio, licet vulgo dicatur, quam princeps extra corpus Iuris ciuilis promulgauit, verius tamen priuilegium vocatur, non quòd priuatis hominibus, sed corpori alicuius vniuersitatis, vel ei qui officio bene functus est, confertur: hoc est, quæ ob causam publicam, aut communem negotiorum functionem, speciale quoddam priuilegium impertitur. *Vide Ferrarium in §. Sed & quod princip. Instit. de Iur. nat. gen. & ciuil.* * Decisionem videtur posuisse *Cicero de Prouinc. Consul.* pro eo genere pactionis vbi vterque ad se partem aliquam trahit, quod dicimus *buttner.* Imperatore illo nihil aliud actum est, misi pactiones pecuniarum, cum tyrannis decisiones, direptiones, latrocinia, cædes. Nam singulis verbis illic ascendit.

Dēcīdo, is, penult corr. Deorsum cado. {נפל *naphál* נבל *nabál.* πιπτω. GAL. Dechoir, cheoir en bas, tomber, ITALIC. *Cadere ingiu.* GERMANICE, Abhin fallen. HISPANI. *Caer hazia baxo.* ANGLICE, *To fall, to fall downe or away.*} Cic. 2. *Offic.* Ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt.

¶ Decidere equo, vel ex equo. *Cæs. 1. bel. Gal. & Plin. lib. 28. cap. 8.*

¶ Sic per metaphoram, Decidere spe, vel à spe, hoc est, spem amittere. *Terent. in Heautont.* Quanta spe decidit. *Liu. lib. 7. bell. Maced.* Antiochus postquam à spe societatis Prusiæ decidit, Ephesum ab Sardibus est profectus.

Dēcīduus, a, um, Cadens, decidens. {נבל *nobél* καταπίπτων. GALLIC. Qui cheoit aiseement, subiect à cheoir. ITA. *Sogetto à cadere.* GERMANI. Abfellig HISPA. *Cosa caediza.* ANGLI. *Subiect to falling, hanging or falling downe.*} vt Folia decidua. *Plin. lib. cap.* 37. de cornibus animalium, Omnibus autem caua, & in mucronem demum concreta sunt ceruis tantùm solida, & omnibus annis decidua. * Deciduum item dicitur quod deciditur, secunda longa. *Ouid.* 8. *Metamorph.* Contremuit, gemitumque dedit decedua quercus.

Dēcīdium, pro occasu. *Senec. Epist.* 30. Bassus noster videbatur mihi prosequi se, & componere, & viuere tanquam superstes sibi, & fortiter ferre decidium sui.

Dēcies, Decima, Decimare, Decimus, Decimodiæ, *Vide* DECEM.

Dēcīpio, is, pen. corr. Defraudo, impono, capio, circumuenio. {פתה *pitah* השיא *hifi* עשק *haschák* רמה *rimmáh.* ἐξαπατάω. GAL. Deceuoir, tromper. ITALI. *Ingannare.* GERNANI. Betriegen. HISPAN. *Engañar.* ANGL. *To deceiue, to beguile.*} *Cic. 2. de Diuin.* Nam illa amphibolia quæ Cræsum decepit, vel Chrysippum potuisset fallere. *Ouid. Epist.* 11. Vltimus est aliqua decipere arte labor. *Terent. in Andr.* Deceptus sum, at non defrigatus. *Cic. 1 Offic.* Iam illis promissis non standum esse, quis non videt, quæ coactus quis metu, aut deceptus dolo promiserit? [Sic tamen absumo decipióque diem. *Ouid. Eleg. vlt. lib* 4. *Trist.* Perij, quis me deceperit error. *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 4. *Trist.* Redi modo non eris deceptus. *Plaut. pseud. sc.* 2. *a.* 5. Satis sum semel deceptus. *Plaut. Capt. sc.* 5. *a.* 3. Decipiturque labor. *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 1. *Trist.* Sic tamen absumo decipióque diem. Deceptus imagine somni

somni. *Ouid. 13. Met.* furtis incautum decipit hostem. *Ibid.* Deciperc fidem, *Senec.* fraude deceptum eum vinxit. *V elleius.*]

Dēceptor, oris, verbale. {מפתח *mephatteh* מרמה *meramméh.* ἀπατεών, ἀπατεώνης. GALL. Deceueur, trompeur. ITA. *Inganatore.* GERMA. Ein betrieger/beschetisser. HISP. *Engañador.* ANG. *A deceiuer, a thatbeguileth.*} *Sen. Thyest.* proditus, occidit Deceptor dominæ Myrtidus, &c.

Dēcĭpŭla. Instrumentum aliquod decipiendi vel auibus, vel muribus idoneum. {מוקש *mokésch.* παγίς. GAL. Lacs ou instrument à prendre oiseaux ou autres bestes. ITAL. *Laccio, trabuco da prendere uccelli, ò fiere.* GER. Ein meus fallen/ein vogelschlag/oder haren. HISP. *Or çuelo ò cepo para tomar fieras.* ANG. *A pitfall, or snarres to take birdes and other thinges.*} Pro quo & Decipulum neutri generis dixit *Apuleius lib.* 8. ¶Decipula autem cepit ἄλαφον ἢ παγίδι τινὶ μωῷ. De rectè meritóque deprehensis & malo dignis. Quasi dicas lupus in foueam incidit: aut aper in casses.

Dēcĭrcino, as, penult. cor. contrarium suo simplici circino, quod significat aliquid rotundum facio. {ἀποκυκλόω. *Manil. lib* 3. Quem teretis natura soli decircinat orbem.

Dēcĭrēmis, fœm. gen. Naugij genus est, habens decem remorum ordines. {δεκήρης. *Plin. lib. 7. cap* 56. Quinqueremem instituit. Nesichton Salaminius, sex ordinum Xenagoras Syracusius: ab ea ad deciremenem Mnesigethon.

DĔCĬVS, *δέκιος*, à decem, Viri proprium: quemadmodum à quinque Quintius. Decij tres, pater filius, & nepos dicti fuêre, qui pro patria deuouerunt, pater bello Gallico, filius bello Hetrusco, nepos eo bello quod Pyrrhus gessit pro Tarentinis. *Cicer. 1. Tusc.* Si mors timeretur, non cum Latinis, decertans pater Decius, cum Hetruscis etiam filius, cum Pyrrho nepos se hostium telis obiecissent.

Dēclāmo, as are, Valde clamo, exerceor, exercendi causa oro. {γυμνάζω, τοὺς λόγους μελετῶ. GALLI. Declamer, s'exercer à parler. ITALI. *Essercitarsi dicendo.* GERM. Sich mit reden üben in einer erdichten sach. HIS. *Exercitarse en la Retorica.* ANG. *To declame, to moote.*} *Cic. de Fin.* Quo in loco ad fluctum aiunt declamare solitum Demosthenem. *Ouid. 2. de Arte*, Sed neque declament medio sermone diserti, Nec sua vesanus scripta poëta legat. ¶ Contra aliquem vehementissimè declamare. *Cic. 6. in Verr.* Ille autem insanus, qui pro isto contra me vehementissimè declamasset, postquam, &c. *Idem Appio lib. 3.* Veruntamen est maiestas (vt Sylla voluit) ne in quemuis impunè declamare liceret. [Hoc auditor expectat, Hic laus omnis declamat. *non vulg. Quintil.* Declamare suatoriam. *Sen.* Quotmillia passuum declamasti? *Quintil.*]

Dēclāmito, as, are, frequentatiuum. {μελετῶ, πολὺς τοῖς λόγοις ἐγγυμνάζομαι. GALLIC. Declamer souuent. ITAL. *Orare souente in causa finta.* GERM. Sich vil vnd offt mit red hälten üben. HISPAN. *Muchas vezes orar causas fingidas.* ANGLIC. *To declame often or moote.*} *Cic. filius ad Tironem*, Præterea declamitare Græcè apud Cassium iussitui, Latinè autem apud Brutum exerceri volo. *Cic. 1. Tusc.* Vt enim antea declamitabam causas, quod nemo me diutiùs fecit: sic hæc mihi nunc similis est declamatio. *Idem 5. Philipp.* Ipse interea decem & septem dies, vt digestio potius quàm declamatio videretur, de me in Tyburtino Scipionis declamitauit, sitim quærens: hæc enim ei causa solet esse declamandi. *Idem de claris Orat.* Commentabar declamitans (fic enim nunc loquimur) sæpe cum M Pisone, & Quint. Pompeio.

Dēclāmātor, toris, Qui domesticis, scholasticisque meditationibus se exercet, vt postea seriis in causis sit paratior. {λογογράφος ῥητορίδων. GAL. Declamateur, qui s'exerce à declamer. ITAL. *Oratore in cause finte.* GER. Der sich in erdichten sachen mit redenhilt/ auff das er fertig sey wan es ernst gilt. HISP. *Orador en causas fingidas.* ANG. *That exerciseth him self in declaming.*} *Cic. in Orat.* Non enim, declamatorem aliquẽ de ludo, aut rabulam de foro, sed perfectissimum & doctissimum oratorem quærimus.

Dēclāmātio, onis, Est domestica exercitatio & vmbratilis, & commentatio, quæ fit inter priuatos parietes, quo in genere pueri apud magistros exercentur. {ἡ τῶν λόγων μελέτη. GALL. Declamation. ITAL. *Oratione in causa finita.* GERMANIC. Ein red die man von wegen der vbung haltet. HISPAN. *Oracion en causa fingida.* ANGL. *A declaming.*} Solebant enim causas acturi domi prius præmeditari ea, quæ in foro essent dicturi. Pueris quoque in ludis ficta quædam themata solebant præscribi, quibus se præexercerent, & ad eloquentiam sibi viam sternerent. *Cic. pro Muræna*, Non placet mihi declamatio potiùs, quàm persalutatio. *Idem pro Planc.* Vulgaris & peruulgata declamatio.

[Declamatiuncula. *Gell. cap. 8. lib. 6.*]

Dēclāmātōrius, a, um, {γυμνασιακὸς ὁ τοῖς λόγοις, ὁ ῥητορικὸς, ὁ σοφιστικός. GAL. Des appartenances de declamation. ITAL. *Pertinente à finta oratione.* GERM. Das zu einer solchen erdichten rend gehört. HISPA. *Cosa para orar causas fingidas.* ANGL. *Perteining to declaming.*} vt genus dicendi declamatorium, hoc est, ipsis declamationibus magis quàm seriis orationibus accommodatum, hoc est, non tàm neruosum, quàm ornatum, & ad ostentationem compositum. *Cic. Quinto fratr. lib. 3.* Et ipse puer magis illo declamatorio genere duci & delectari videtur.

Dēclāmātōrĭē, aduerb. More declamantium, μελετητικῶς. *Hieronymus*, More eorum, qui declamatorie solent loqui ad populum.

Dēclārāre, Est aperte monstrare: plus enim est, quàm significare: & tàm ad facta quàm ad dicta pertinet. {באר *beér.* ἐμφανίζω, δηλόω. GALL. Declaret. ITAL. *Dechiarare, monstrare apertamente.* GERMAN. Ertlaren. HISP. *Declarar.* ANGL. *To declare and shew, to tell.*} *Cic. Luceio*, Itaque hoc sæpiùs dicendum, tibique non significandum solùm, sed etiam declarandum arbitror, nihil mihi esse potuisse tuis literis gratius. *Idem*, Declarauit id modo temeritas C. Cæsaris, qui omnia iura diuina & humana peruertit. [Hominem eatum eum esse declaramus (id est pronunciamus & palam dicimus. *Plaut. pœnd, sc. 3. a. 1.*] Declarare Consulem veteres dixerunt pro eo quod est renuntiare. Nam consulem declarare dicebatur is, qui consulem creatum renuntiabat. *Cic. pro Muræna*, Vt eiusdem hominis voce & declaratus Consul esset & defensus. [Designare, declarare, & nuncupare Consulem differunt. *Anson. in Grat.*]

Dēclārātĭo, verbale. {ἀπόδειξις. GALL. Declaration. ITAL. *Dichiaratione.* GERM. Ein erklerung. HISP. *Declaracion.* ANG. *A declararing, a shewing.*} *Cic. Planc. lib.* 10. Rursus declaratio animi tui, quem haberes de Republica, quémque habiturus esses, mihi erat iucundissima.

Dēclīno, as are penult. product. {נטה *natáh.* κλίνω, ἐκκλίνω, ἐκκλίνομαι. GAL. Se destourner euiter. ITAL. *Declinare, schinare, abbassare.* GER. Widersich biegen/entweichen. HISPAN. *Rehuyr ò euitar alguna cosa doblega.* ANGL. *To eschew, to auoyde, to turne away.*} Significat deorsum aliquid flectere. Sed quoniam sæpiùs caput, aut etiam totum corpus declinando, periculum deuitatur, consuetudo inualuit, vt pro vitare poneretur: & neque tantùm deorsum, sed quoquouersus se quis flecteret, idem significaret: quemadmodum in gladiatoribus videmus, qui vt petitiones aduersariorum facilius declinare possint: modo se huc, modo illuc, vel toto corpore vel parte aliqua flectunt. ¶Sed varie construitur. Ponitur enim vel absolute. *Cic. pro Sest.* Magna rerum permutatione impendente, declinasse me paululum, & spe reliquæ tranquillitatis præsentes fluctus, tempestatémque fugisse. Vel cum accusatiuo. *Cic. 1. Offic.* Declinétque ea, quæ ei nocitura videantur. Vel cum ablatiuo & præpositione. *Idem Tusc. 4.* Quomodóque bona natura appetimus, sic à malis natura declinemus. ¶Est & alia huius verbi significatio, quum scilicet ponitur pro deflectere, vel præterire, & hoc quoque aliquando cum accusatiuo. *Cic pro Planc.* Brundusium veni, vel potiùs ad mœnia accessi: vrbem vnam mihi amicissimam declinaui. Aliquandò cum præpositione à. *Cicer. Att.* De Buthrotio negotio, vtinam quidem Antonium conueniam, multùm profectò proficiam: sed non arbitratur eum à Capua declinaturum. Vel cum præpositione de. *Idem de Finib. 5.* Modo etiam paululum ad dextram de via declinaui, vt ad Periclis sepulchrum accederem. (Et translatè. *Idem de Amic.* Vt etiam si qua fortuna acciderit, vt minus iustæ amicorum voluntates adiuuandæ sunt, in quibus eorum aut de capite agatur, aut fama, declinandum est de via, modo ne summa turpitudo sequatur, id est, de sumno iure decedendum est, & aliquid amicitiæ condonandum, modo ne turpitudinem aliquam grauiorem subeamus) *Plaut. in Aulul. sc. 5. a. 4.* Nam ego modo declinaui paululum me extra viam. ¶Interdum pro Deduco, hoc est, pro ab vno loco ad alium duco. *Liu. 1. ab vrbe*, Nec ea culpa quam arguo, omnium Albanorum ducem secuti sunt, vt & vos, si quò ego inde agmen declinare voluissem, fecissetis. ¶ Interdum pro alieno, eximo. *Terent. in Hecyr.* Neque declinatam quicquam ab aliorum ingenio vllam reperias.* Declinata ætas, id est, prouecta & vrgens. *Quint. lib. 12. cap. vltim.* M. Censorius Cato, idem Orator, idem historiæ conditor (&c.) literas Græcas rudi seculo, ætate iam declinata didicit: vt esset documento, posse percipi quæ senes etiam concupissent. [Declinare in extremas litteras nomen aliquod, vt penus, penoris &c. *Gell. cap. 1. lib. 4.* Memoriæ intentos ab alia inuentione declinant, id est declinare faciunt, *Quinti.* Declinauerunt ad ius discendum, qui Oratores esse non potuerunt. *Idem*, Declinare ictus. *Liuius 6. d. 4.* Omnia se à terris tunc numina declinarunt (id est recesserunt) *Suet. in Aug. cap.* 70.]

Dēclĭnātio, verbale, Deflexio. {נטיה *mot.* κλίσις. GALLI. Destournement, euitement, fuite, destour. ITALLC. *Schinamento, inchinatione.* GERM. Das vndersich biegen oder die entweychung vnd vermeidung. HISPANIC. *Declinacion.* ANGL. *An eschewing, auoyding, or turning away frome.*} *Curtius lib. 7.* Igitur Macedo lanceam omisit, quàm Dioxippus cum exigua corporis inclinatione vitasset, &c. ¶ Declinatio morbi vocatur omnis pars, quæ vigorem ipsum subsequitur vsque ad secundæ accessionis principium, *Galen. lib. 1. Crisium, cap.* 3. *Declinatio est etiam vox Grammatica: quam sic definit *Varro libr. 3. de Analogia*, Declinatio est quum ex verbo in verbum, aut ex verbi discrimine, vt transeat mens, vocis commutatio sit, aliqua similitudo declinationis quum item ex aliqua figura in figuram transit.

Dēclīuis, ue, [& Decliuus, a, um.] Deorsum inclinatus, atque incurruus. {נמוך *namóch.* κατάντης, κατωφερής. GALL. Qui penche & va en abaissant. ITALI. *Inchinato.* GER. Vndersich geheldet. HISP. *Prono, inclinado, ò cosa que deleyna ò cae.* ANG. *That bendeth and declineth downe as it wald fall.*} *Cæs. 2. bell. Gall.* Collis à summo æqualiter decliuis, *Hircius. 1. bel. Ciuil.* Ab oppido autem decliui fastigio vergebat in longitudinem passuum circiter quadringentorum. *Plin. in Epist.* Nam mulier natalibus clara, moribus proba, ætate decliuis, diuidua, mater olim, &c. [Dicitur & decliuus: *Ouid. 3. Fast.* Ventum erat ad mollem decliuo tramite ripam.]

Dēclīuĭtās, atis, Ipsa inclinatio. {ירש *schephál.* τὸ κάθετον, τὸ ὄρθιον. GA. Penchement, abaissement. ITA. *Inchinatione, abbassamento.* GER. Hälsdung. HISP. *Decendimiento cuesta ayuso.* ANGL. *A bendingor leaning downewarde.*} *Cæsar 8. bell. Gall.* Exiguum loci ad decliuitatis fastigium magnum habet momentum.

Dēcollo, as, are, De collo depono: *vt interpretatur Nonius, citans illud Cæcilij*, Tibi tradidi, in tuo collo est, decolles caue. Significat etiam caput alicui decidere, auferre, quod veteres Securi percutere dicebant. {נקף *nakáph.* ἀποδείρω πομεύω, ἐκτραχηλίζειν. GAL. Oster de dessus le col, decoller, oster la teste. ITALIC. *Tagliar it colo, leuar la testa.* GERM. Den hals entladen/ item Enthaupten. HISPA. *Degollar, descabeçar.* ANG, *To beheade, to cutte of ones necke.*} *Fenestella lib. 2.* Quemadmodum Cæsar à piratis captus sit, vtque eos postea ceperit, & decollauerit. *Suet. in Calig. cap. 32.* Miles decollandi artifex, quibuscunque è custodia capita amputabat. ¶ Vsus est etiam hoc verbo *Senec.* ¶ Per metaph. pro destituere, & frustrari, siue decipere. *Plaut. in Capt. sc. 1. a. 3.* Nunc ibo ad portum hinc: est illic mihi vna spes cœnatica. Si ea decollabit, redibo huc ad senem ad cœnam asperã,

id est,si fefellerit ea spes,vel potius perierit,quasi collum fregerit. ¶ Quin etiam quod *Varro* Decollare dixit,*Colum.* eandem rem tractans,decesse scripsit *Varronis verba hæc sunt,lib.1.de Re rust.cap.2.* Duo in primis spectasse videntur homines Italici in colendo, posséntne fructus pro impensa ac labore reddere:& vtrum saluber locus esset, an non:quorum si alterum decollat, & nihilominus vult colere, mente est captus,atque ad agnatos & gentiles est deducendus. *Columellæ autem hæc, lib.1. cap.3.* Portius quidem Cato censebat in emendo, inspiciendóque agro præcipuè duo esse considerandas:salubritatem cæli,vbertatem locit:quorum si alterutrum deesset,ac nihilominus quis vellet incolere,mente esse captum,atque eum ad agnatos & gentiles deducendum.

Decollor penult. corr.adiect. Malo colore præditus,pallidus,quod colorem amisit.{ κακόχρως,δυσχρώς.GALLIC. Qui a mauuaise couleur,ou qui à perdu sa couleur.ITA. *Senza colore,scolorito,di brutto colore.* GERM.Entferbet/obel gefarbt.HIS.*Sin color,descolorado.* ANG.*Ill coloured,or that hath lost the coulour.* } *Tibullus.* Quæ feret à celeri decolor Indus aqua. *Plin. lib.16. cap.12.* Frigida hyeme deterior,ac minus copiosa,& decolor. ¶ Decolor nonnunquam pro turpi & inhonesto accipitur.{ ANGL.*Foule,filthy.* } *Onid.in Epist.* Deianireæ ad Herculem, Fama Pelasgiades subitò peruénit ad vrbes Decolor,& factis inficienda tuis. Ætas decolor.*Virgil.8.Æneid.* Aureáque vt perhibent,illo sub rege fuerunt Secula:sic placida populos in pace regebat, Deterior donec paulatim ac decolor ætas,Et belli rabies,& amor successit habendi. *Vbi Servius,* Decolor ætas,vitiosa:in omni. n.vitioso corpore inest pessimus color. [Decolor de Æthiopis puero.*Iuuenal.Sat.6.* Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.*Ouid.Eleg. 2.lib.4.Trist.*]

Decolóro,as,pen.prod. Colore pristino priuo, aut colorem vitio.{ τὸ χρῶμα διαφθείρω ἀμαυρόω.GAL.Perdre la couleur.ITALIC.*Discolorare.*GER.Entferben/die vorbrige farb nemmen oder geschenden, HISPA. *Quitar el color.*ANGLI. *To staine, to spill the coulour or tak it away.* } *Lib. 2. ad Herenn.* Si tumore aut liuore decoloratum est corpus mortui, significat eum veneno necatum. *Colum. lib.12 cap.16.* Deinde vuas pro magnitudine binas, vel ternas inter se colligatas, in ahenum feruens demitti, & exiguum pati, dum decolorentur.*Seneca Nat.Quæst.2.* Decoloratur id cuius color vitiatur,non mutatur.

Decoloratio,verbale.{ ἀχρωσία διαχρωσία.GAL. Decoulourement,mauuaise couleur,comme palle.ITAL.*Scoloramento.* GERMAN. Entferbung.HISP.*Dejcoloramiento.*ANG.*A staining or leesing of the coulour.*} *Cic.2. de Diuin.* Sed & decoloratio quædam ex a liqua contagione terrena maximè potest sanguini similis esse.

DEICOONTES, Herculis filius fuit ex Megara Creontis Thebanorũ tyranni filia.*Autor est Homerus in Odyssea.*

Decóquo,is,penult.correp.Paulatim diminuo & coquendo absumo. { ἀφίημι.GAL.Decuire,faire cuire iusques à diminuer. ITA.*Consumare,scemare cuocendo.*GER.Eindochen/mit kochen schweyneren. HISPA. *Consumir cozjendo.*ANGLIC.*To seeth or boyle very much,to seeth away.*} [Multum (de ityło,) decoquent anni. *Quint.cap.4 lib.2.*] *Plin.lib. 21.cap.3* Neronis principis inuentum est decoquere aquam. Ita Decoquere mustum,vel aliud ad tertias & quartas,*Columel.& Plinio sæpe.* Vnde decocta aqua,& Decoctum,ἀφέψημα.[*Suet.in Neron.cap.* 48. Decocta Neronis hæc est.(sup.aqua.) Sic,Decocta quarta pars argenti non probi.*Liuius lib.2.bell.Macedon. & apud Gell.cap.11.lib.* 10.Cruda & immitia opponuntur caducis atque decoctis.]

¶ *Plin.lib.22.cap 22.* pro conuertere accipere videtur quum dicit,Si calligaris clauus,si ferri vel chalybis aliqua rubigo,aut panni marcor adfuerit nascenti,omnem illico succum alienum,saporémque in venenum decoquit.

¶ Interdum ponitur pro consumo,& rem familiarem dilapido, male rem gero.{ חלה *chalah* אכל *achal.* χρονοτριβέω.GALL.Frauder ses creditours,manger & despendre ce qu'on doit,faire banqueroute.ITA. *Fallire,far banquerotta.* GERM.Hab vnd gůt verschwenden/den schuldt nemen vom glauben hatten.HIS.*Quebrar el credito ò blanco.*AN.*To consume or waste.*}quod sæpe euenit iis,qui gulæ omnia dedunt,aut qui scorta sectantur:translatione sumpta ab his rebus, quæ ad ignem diutiùs commoratæ ad nihilum redigi solent.Et fere transitiuè ponitur.*Cicer. Philipp.* Teneine memoria, prætextatum te decoxisse. *Plin.lib.3. cap.10.* Decoxisse creditoribus tuis?

¶ *Spartianus* scribit Adrianum Senatoribus, qui non vitio suo decoxerant patrimonium, pro modo Senatoriæ professionis expleuisse. *Colum.lib.12.* Nam quanuis interdum emendatum sit perperam factum,vel imprudentia aut negligentia, res tamen ipsa iam domino decoxit,id est,detrimentum dedit. ¶ Tale quid in se habet Defrigo, vt,Hic defrixit,id est,bona consumpsit.

Decoctus,a,um, Participium. *Cicer.3.de Orat.* Vt suauitatem habeat austeram & solidam, nec dulcem atque decoctam. ¶ Decocta,absolute quoque ponitur,sic tamen vt subaudiatur aqua.*Iuuenal.Satyra 5.* Si stomacus demiserit vino que cibóque,Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.

Decóctor,oris, Qui patrimonium conficit,inficiator,fraudator.{ גולל χολέω.δανστης.GAL.Qui a follement despendu tout son bien.ITALIC. *Fallito,che ha consumato y suo beni.* GER.Ein verschwender/ein verthuner mensch.HISPANI.*El que quiebra el banco ò credito.* ANGLIC.*That wasteth or spendeth foolishly his patrimonie and goodes.* } *Cic.in Catill.* Ex iis copiis,quæ à nobis quotidie comparantur, magnopere contemno exercitum collectum ex senibus desperatis,ex agresti luxuria, ex rusticis mendiculis,& decoctoribus,ex iis qui vadimonia deserere,quàm illum exercitum maluerint.

Decóctior,compar.Perfectior,suauior.Sumpta translatione ab auro recocto aut à vino,*Persius Satyr.1.* Aspice & hæc si fortè aliquid decoctius audis.

Decóctum,decocti, substantiuum, Ius in quo aliquid decoctum est. { ἀφέψημα.GALLI.Decoction.ITAL.*Decottione.* GERM.Eingesocht/ein brů/in welcher etwas gesotten ist.HIS.*La decocion.* ANG. *Broth wherein any thing is sodden.*} *Plin.lib.24.cap.9.* Ad dentium dolorem,aurium que decoctum eorum salutare. Vulgus Pharmacopolarum *Decoctionem* vocat.

Decoctus,us,quartæ declinationis. ἄφεμα.*Idem Plin. lib.37.cap.12.* Et aliàs omnes gemmæ mellis decoctu mitescunt. Hoc est,cum melle decoctæ.

Decoctúra,ræ,ἀφέψημα.*Idem Plin. lib.23.cap.1.* Decoctura eorum vetus res dysentericos,& cœliacos iuuat.

Decor,oris,pen.prod.masc.gen.(*vt Valla lib.4.cap.15.docet*) Pulchritudo est quædam ex decentia rerum personarumque, in locis,temporibus,siue in agendo,siue in loquendo.{ תפארת *tiphéreth.* κόσμος. GAL.Beauté,grace,bonne conuenance,bien seance.ITAL.*Bellezza, bellà,ornamento.*GERM.Ein zierd/zucht/schr.HISPANI.*Belleza y hermosura.*ANG. *Grace in doing or speaking,beautie,comelinesse.* } *Virgil.lib. 5.* Diuini signa decoris.Ardentésque notate oculos.*Cic.1.Acad* Spoliauit enim virtutem suo decore,imbecillámque reddidit, quod negauit in ea sola positum esse beate viuere. ¶ Decor à Decus ita distinguit *Corn.Front.de differenti.vocab.*vt Decor dicatur formæ, Decus vero honoris. Inde fiunt composita, Indecor,& Dedecor,quæ idem significant quod turpis,vel inhonestus.*Virgil.li.10.* Nec tamen indecorem tua te regina reliquit.*Stat.lib.3. Theb.* Legimus indecores.*Sallust.*Dedecores multique terga ab hostibus cædebantur. Inuenitur tamen hic & hæc indecoris. *Actius.* Cuius si vita indecoris, mortem fugere haud conuenit *Ex Nonio.*

Decórum,ri,pen.prod.substantiuum.{ כשר *chaschér* נאוה *naváh.* τὸ εὐπρεπὲς.*Cic.* τὸ καλὸν,τὸ κόσμιον.GALL.Honnesteté, bonne grace. ITALI. *Gratia,auenza,honesta.* GERM.Wolstand/ das einem erbarlich vnd wol anstehet HISP.*Honnestidad, gracia con hermosura.*ANG. *Honestie, comelinesse, good. grace.* } quod non tam ipsum honestum significat, quàm quod hominibus,& communi opinioni honestum videtur,& pulchrum & probabile.*Cic.1.Offic* Quæ autem pars subiecta est eius generi,eam sic definiunt, vt id decorum velint esse,quod ita naturæ consentaneum sit, vt in eo moderatio & temperentia appareat cum specie quadam liberali. *Ibidem,* Hoc loco continetur id,quod dici Latinè Decorum potest: Græcè enim πρέπον dicitur.[An decorum aduersarite meis præceptis? *Plaut.Asin.sc.1.a.3.* An turpe est accusasse mihi,vobis damnasse decorum? *Ouid.13.Metam.*]

Decórus,a,um,penultima prod,Pulcher,decens,honestus,conueniens, cõsonus.{ כשר *chaschér* נאוה *naavéh.* יפה *japhé.* εὐσχήμων.πρεπώδης μαμής.G.Honeste,bien seant.IT. *Bello,adorno.*GERM.Zierlich/hubsch.H. *Bello,hermoso y ornado.*ANG. *Honest,seemelie,comelie,faire,beautefull.*} [Haud decorum facinus tuis factis facis.*Plaut.Aul.sc.4.a.1.* Par in decoras fortunæ tuæ voluptates. *Senec.de Consolat.ad Mart.* Magis decorum est libertum,quàm patronum onus portare. *Plaut.Asin.sc. 4.a.1.*] *Plin.lib.12.c.5.* Sepes munita vallo arboris decora specie subter intuenti.*Col.lib.6.c.1.* Apenninus durissimos,omnémque difficultatem tolerantes,nec ab aspectu decoros.*Cic.2.de Nat.Deor.* Nos, æris,argenti, auri venas penitus abditas inuenimus, & ad vsum aptas,& ad ornatum decoras.*Virgil.lib.1.Æneid.* námque ipsa decoram Cæsariem nato genitrix,&c. *Horat.Epod.Ode 2.* Vel quum decorum mitibus vuis caput Autumnus aruis extulit.

¶ Opponitur huic Indecorus,a,um, ἀσχήμων:& Indecorè, πρὸς τὸ χεῖρον.

Decorissimus,superl.ἀξιοπρεπέστατος. *Apultius in Apologia,* Eum quoque Zenonem longè decorissimum fuisse,vt Plato autumat.

Decorè,aduerb.Decenter,conuenienter.{ ἐπιτηδείως,καὶ ἁρμοδίως,ἀξίως. GALLI.Auec grace & beaute,honnestement. ITAL.*Con gratia gratiosamente.*GERMA.Zierlichen. HISPAN. *Honrosamente,hermosamente.* ANGLICE,*Honestlye,seemelye comelye.*} *Cic.1.Off.* Sin aliquando necessitas nos ad ea detruserit,quæ nostri ingenij non erunt:omnis adhibenda erit cura,meditatio,diligentia,vt ea si non decorè, at quàm minimè indecorè facere possimus. [Næ ille ædepol tergo & cruribus consulit haud decore,*Plaut.a.2.sc.4.a.3.*]

Decus,oris,pen.corr.& gen. neut. Honor,laus,ornamentum,dignitas, honestas.{ הוד *hod* תפארת *tiphereth.* τιμὴ.ἀξίωμα. GAL.Honneur,honnesteté.ITALIC.*Honore,laude,dignità,* GERMANIC.Ehr/ preyss/zierd.HISP.*Honestidad,honra,decencia,hermosura.*ANGL.*Honestie,worship,honour gotten for doing a thing.*} *Virg.lib.5.* Oblitus decorisque sui sociumque salutis.Vnde Decora militiæ,laudes, honores, honestamenta militi in bello comparata,quales sunt coronæ,armillæ,& hastæ puræ quibus milites donabantur. [Paruæ magnum decus vrbis Vlyssem.*Tibul.lib.4.* Nunc simul res fides,fama,virtus,decusque deseruerunt.*Plaut.Mostel.sc.2,a.1.v.63.*

¶ Decus pro pudicitia. *Liu.lib.1.d.1.* Decus matronale. *Liu.lib. 34.*

¶ *Item,* Carnufex Capuli decus. *Plaut.Asin.sc.2.a.5.* Donum decúsque amoris.*Ibid.sc.3.a.3.* Nobis potius lucro fuisti quàm decori tibi *Plaut.Asin.sc.3.a.1.*}

¶ Huius contrarium Dedecus,αἰσχύνη, quod pro ignominia siue infami turpitudinis genere sumitur.

Decoro,pen.cor.Orno,honesto,cohonesto,celebro.{ פאר *peér.* κοσμέω.πιμάω.GALLICE.Honorer, decorer,reparer,bailler grace,embellir.ITA.*Honorare,ornare.*GERM.Zieren/ehr entbieten.HISPANI. *Honrar,ornar,hermosear.*ANGLIC. *To beautifie,to do honour to,to sett forth or commende.*} *Horatius.* At bene natum decorat Suadela, Venúsque.*Cic.1.Tusc.ex Ennij epitaphio.* Nemo me lachrymis decoret,nec funera fletu Faxit.cur? volito docta per ora virûm. *Cic.de Clar.Orat.* Hæc omnia vitæ decorabat grauitas & integritas. Vide plura in dictione Decus. A Decoro fit Condecoro.pro honesto.Decoro-κατηχέω,pro vitupero, siue turpifico. *Terent.in Hecyr.* An quicquam pro istis factis dignum te dici potest,quæ me,& te & totam familiam dedecoras? Ex his omnibus patet,quod plus est Decus, quàm Decor:& Dedecus,quàm Indecorum,& Decoro,penul.corr. quàm Decoro.pen.prod.quoniam Decoro, pen.corr. significat honorifico: Decoro,pen.prod.pulchrum visu aut auditu reddo.vnde Decorum & Indecorum minus est,quàm Decus & Dedecus.

Decórtico,

Decortico, as, pen. corr. Corticem detraho. {פצל *pitsſél.* Κορτέω, ἀφαιρέω. GALL. Escorcer, oster l'escorce. ITAL. *Scorticare, ſcouiare.* GERMA. Schelen/die rinden abziehen. HISP. *Descortezar ò quitar la corteza.* ANGLIC. *To pill, to tak of the bark of a tree.*} *Plin. lib. 6. cap. 39.* Cædi intempestiuum quæ decorticentur, *Scribonius Largus* Excastrare *vocat.*

*Decorticatus, Participium, *Plin. lib. 16. cap.* 41, Tradunt & abietem circa germinationes decorticatam qua diximus luna aquis non corrumpi.

Decorticatio, verbale. {פצלה *petsalah.* φλοιόω, φλοιός. GALL. Escorcement. IT. *Scorticamento.* GERM. Schellung HISPAN. *Descortizamiento.* AN. *A pilling or pulling away of the bark.*} *Plin. lib. 17. c. 24.* Quod si angusta decorticatio fuerit, nihil nocet supradictis.

Decorum, Decorus, *Vide* DECOR.

Decotes, Dictæ sunt togæ attritæ, quasi cotibus detritæ, atque consumptæ sint: habetque hæc vox penultimam productam. *Festus.*

Decrepiti, Extremæ ætatis senes: à crepando dicti (vt quidam volunt) hoc est à clamando, & conquerendo. {ישיש *jaſchiſch.* ἰσχνόγηρως, παράφωνος. GALLICE, Viellards, qui sont sur le bord de leur fosse. ITA. *Chi sono vecchi multo, chi sono co i pie nelle fosse.* GERMAN. Sehr alte Leut/die schon auff der gruben gehnd. HISPAN. *Muy viejos en la postrema edad.* ANGLIC. *That ar veryold, at deathes doore.*} Aut à decrescendo, eò quòd incuruati, & contracti minores fieri videantur. Aut certè ab adiectiuo crepera, quod anceps & dubium significat: præterea quòd vita eorum id ætatis in dubio sit constituta. *Plaut. in Aſi. [ſc. 2. a. 5.]* Atque vnam amicam ductet decrepitus senex. *Terent. in Eunuch.* Cum meo decrepito hoc Eunucho. *Cic. 1. Tuſcul.* Ex his igitur, hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est: quæ verò occidente sole, decrepita. [Decrepiti, plus quàm senes. *Senec. Epiſt. 26.* Anum ac pene decrepitam. *Sueton. in Othon. cap. 2.*]

Decrescĕrĕ, Diminui. {מעט *maʿát* ברץ *gharáb.* μειοῦσθαι. GALL. Decroistre diminuer, appetisser. ITAL. *Sminuere, ſcemare.* GERM. Abnemmen/schwynen. HISP. *Decrescer* AN. *To grow leſſe, to decreaſſe.*} [Non decrescit quod naturale est, at decrescit dolor. *Senec. cap. 8. de Conſol. ad Marc.* Decrescere genus Lentulorum. *Quintil.*] *Martialis*, Decruêre greges, quum cadit agna frequens. *Cic. 2. de Diuin.* Ostreisque & conchyliis omnibus contingere, vt cum luna pariter crescant, & decrescant. *Celſus lib. 3. cap. 6*, Vbi febris decreuit, liberaliter oportet aquam tepidam potui dare. *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 2.* Valetudo decrescit, accrescit labor.

[Decrementa rerum atque hominum. *Gell. cap. 10. lib. 3.*]

Decretorius, Decretum, *Vide* DECERNO.

Decubo, as, pen. cor. Iaceo, quasi deorsum cubo. {רבץ *rabáts.* κατακοιμάομαι. GALLICE. Estre couchè. ITALI. *Giacere.* GERM. Nider ligen. HISPA. *Yazer.* ANGLICE. *To lie downe.*} *Apuleius*, Decubantem excitaui feram. [¶ *Item* pro surgere lecto. GALLIC. Descoucher. *Gell. cap. 15. lib. 10.* & ex eo lecto trinoctium continuum non decubat.]

Decŭlco, as, Calco. {דרך *darách.* πατέω. GA. Mettre en bas, & fouler dessus, petiller dessus. IT. *Calcar.* GE. Mit füssen nidertretten. HI. *Hollar ò acocear.* AN. *To treade or trample vpon.*} *Plin. lib. 17. c. 10*, Alij in qualo pedibus in profluente deculcant.

Decŭlto, as, ex De, & Occulto, abiecto altero c, significat valde occulto. κατακρύπτω. *Festus.*

Deculpātus, Multum culpatus, vel culpandus. *Gell. lib. 19. c. 10*, Itaque, inquit magister, dehonestum tibi deculpatúmque hoc verbum videtur.

Decuma, & Decumanus, *Vide* DECIMAE, arum, & DECIMANVS.

Decumbo, bis, Cubo, iaceo, recubo. {שכב *ſchaehâb.* κατάκειμαι. GAL. Estre couché, estre par terre. ITAL. *Giacere.* GERM. Ligen/nider ligen. zu bett ligen. HISPA. *Yazer.* ANGLI. *To lye downe or belayed.*} *Cicer. 3. Verr.* Quum Apronius in triclinio quod in foro strauerat, decubuisset. *Hieron.* Quintum iam diem decumbens lectulo, nimia festinatione dictaui. *Col. lib. 7. c. 9*, Si quem mater decumbens oppresserit, cubanti subtrahat. ¶ Significat etiam accumbo. *Plaut. in Merc.* Ad cœnam vocat: venio, decumbo. *Terent. in Phorm*, Prion bibas, prior decumbas.] Quid si adeamus ac decumbamus? (de cœna) *Plaut. Curc. ſc. 3. a. 2.* Age sis decumbamus pater (in conuinio) *Plaut. Aſin. ſc. 1. a. 5.* Vt decumbamus, suadebam. (eodem seusu) *Ibid. ſc. 2. a. 5.* Cedo, amabo decumbe. *Plaut. Moſtel. ſc. 3. a. 2.* ¶ Item de graviter ægroto *Gell. c. 5. lib. 12.* ¶ Aliquando matior. *Cicer. 2. Tuſcu.* Mittunt etiam vulneribus confecti ad dominos qui quærant quid velint: si satisfactum iis sit, se velle decumbere. *Idem in prima Philipp.* Quod gladiatores faciunt, vt honestè decumbant, id nos principes terrarum faciamus.

Decŭpă, pæ, Quid sit à vitis etiam doctis dubitatur. legitur tamen apud *Ciceronem in Piſon.* Pistor domi nullus, nulla cella, panis & vinum à propola atque decupa. Quo loco legendum putat *Budæus* De cupa, duabus dictionibus: vt sit sensus, Pisonem non viuere frugaliter, & vt solent, quibus cura rei domesticæ sit cordi: sed vinum à propolis emere, atque id è cupa, hoc est, non diffusum, aut asseruatum, sed quemadmodum è cupa affertur, hoc est, pene musteum. non enim futuris annis prouidebat.

Decuplus, a, um, Quod rei alicuius quantitatem decies in se continet. {δεκαπλάσιος. GAL. Dix fois le double. ITA. *A diece doppi.* GER. Zehenfaltig. HISP. *Coſa de diez vezes tanto.* ANG. *Ten ten tymes double.*} *Liu. 9 bell. Maced.* Vti ea quoque decuplo tanti pluris, quàm quanti essent æstimarentur.

Decŭres, Antiqui pro decurionibus vsurparunt. *Festus.*

Decŭrĭo, onis, Quasi senator in municipio, aut colonia. Nam quod Romæ erant Senatores, id in municipiis & coloniis erant Decuriones. Dictus est, *autore Vlpiano*, quòd initio quum deducerentur Coloniæ, decima pars deductorum conscribi solita sit. {ראש *jhéts.* κεφαλὴ δεκάδος, δεκαδάρχης. GALLI. Dizenier en guerre, ou vn des iuges des dizaines. ITAL. *Decurione.* GERMAN. ein rottmeister vber zehen. HISPAN. *El que es cabeça ò capitan de diez.* ANGLI. *A sherife, or one of the ten iudges in equale authoritie.*} Vnde Cic. *in Orat.* citat decreta Decurionum *Idem pro Seſt.* Recita quæso Sesti, quid decreuerint Capuæ Decuriones. *Plin. Junior. in Epiſt.* Esse autem tibi centum millia numûm, satis indicat, quòd apud nos Decurio es. Igitur vt te non Decurione solùm, verumetiam Equite Romano perfruamur, offero tibi ad implendas Equitis Romani facultates trecenta millia numûm. *Suet. in Auguſt. cap. 46.* Decuriones colonici, & eorum suffragia de suis magistratibus. *Item*, Decuriones Coloniarum & Municipiorum. *Suet. in Auguſt. cap. 100.*] ¶ Decurio item dicitur, qui decem militibus, aut equitibus præest. *Varro* tradit in singulis turmis equitum decuriones esse ternos. Itaque quum turma in tres decurias diuidatur, singularum decuriarum præfecti decuriones dicebantur. ¶ *Sueton. in Domit.* Decurionem quoque cubiculariorum dicit, qui decem cubicularijs præest. ¶ Decurio quoque palatij dicitur ab *Ammione*, qui præest palatio.

Decŭrĭa, æ, Manipulus decem militum, vel aliorum hominum: cui quì præest, Decurio nominatur. {δεκάς GALL. Vne bande de dix hommes. ITAL. *Banda di dieci homini.* GERMANI. ein rott zehen ti iegsleuten/etn bruß zehen Menschen. HISPAN. *La decuria, compañia de diez hombres.* ANGLI. *A band of ten ſouldiours.*} *Colum.* Classes etiam non maioris, quàm denum hominum faciùndæ, quas Decurias appellauerunt antiqui. ¶ Decuria Senatoria. *Cic. 4. Verr.* Hunc hominem iudicum numero habebimus? hic alteram decuriam Senatoriam iudex obtinebit? ¶ Decuria iudicum, *Cicer. Phil.* Totum denique comessationis Antonianæ chorum in tertiam decuriam iudicum scitote esse collectum. *Decuria, pro cœtu & conuentu coepulonum. *Plaut. Perſa*, Atque nisi gnatam tecum huciam, quantum potest Adducis, exigam hercle te ex hac decuria.

Decŭrĭare, Est milites conscriptos in decurias distinguere. {συντάσσειν κατὰ δεκάδας, διατάττειν, εἰς δεκάδας συντάττειν. Vnde Decuriati milites, hoc est: in decurias distincti. κατὰλοχαγίαν. *Cic. pro Dimoſua.* Quum desperatis ducibus decuriatos ac descriptos haberes exercitus perditorum. Quanquam commune potius verbum videtur de omnibus iis, qui quamlibet ob causam ita congregantur, vt eorum ordo quidam ac descriptio sit: atque non solùm de decem, sed etiam de pluribus vsupatur. *Cic. in Sext.* nomine collegiorum delectus habebatur quum vicatim homines conscriberentur & decuriarentur. Nam quod Cicero hic per Decuriarè, in ea post reditum per centuriare dixit: de eadem re verba faciens, Ego, inquit, quum homines palàm conscribi centuriarique vidissem. *Idem lib. 2. ad Qu. frat.* Eodem die S.C. factum est, vt sodalitates decuriatique discederent; quibus locis Decuriare est in collegia conscribere & in ordines cogere.

Decŭrĭatio, verbale, Distinctio & descriptio in curias. *Arat.* περίοδος, κατάλογος *Cic. pro Plancio*, Decuriatio tribulium, descriptio populi, suffragia largitione deuincta, &c.

Decŭrĭatus, us, ui, Ipsa decuriatio. {διάταξις. *Liu. 1. bel. Pun.* Et vbi ad decuriatum, & centuriatum conueniſſent, sua voluntate ipsi inter sese decuriati equites, centuriati pedites coniurabant sese fugæ atque formidinis ergo non abituros.

Decŭrĭonatus, id est, Decuriatus. *Macrob. Satur. lib. 2. c. 3.* Cùm rogaretur, vt decurionatum priuigno eius expediret.

Decŭrro, is, decurri, & interdum decucurri, decursum, Deorsum curro. {רץ *rats.* κατατρέχω. GALLI. Courir de haut en bas. ITAL. *Correre in giù.* GERMAN. Abhin lauffen. HISP. *Correr ayuſo ò paſſer.* ANGL. *To runne aowe.*} *Virg. 2. Æneid.* Laocoon ardens summa decurrit ab arce. ¶ *Apud Suet. in Nerone c. 11*, præteritum decucurri, nobilissimus eques Romanus, elephanto supersedens per cataclomum decucurrit. } Item decurrere, idem quod currendo accelerare & festinare. *Plin. Iun.* Ad tacita suffragia, quasi ad remedium decurrerunt. [Decurrere ad tumulum. *Suet. in Claud. cap. 1.* Manus decurrere solet ad id, quod doler. *Senec. cap. 17. de conſ. ad Elb. Item*, Decurrere per cataclomum. *Suet. in Ner. cap. 11.*] *Liuius*, Qui positus forte in statione pontis, quum captum repentino impetu ianiculum, atque inde citatos decurre hostes vidisset. ¶ Interdum idem quod confugere. *Cic. pro Quintio*, Ad hæc extrema & inimicissima iura tàm cupidè decurrebas. *Plin. Epiſt. 64.* Ad tacita suffragia, quasi ad remedium aliquod decurrerunt. - Decurrere etiam milites dicuntur, quum proposito certamine exercent sese. *Liuius*, Mos erat lustrationis, sacro peracto, docurrere exercitum, & diuisas bifariam acies concurrere ad simulachrum pugnæ. *Virg. 11. Æneid. de Pallantis funere*, Ter circum accensos cinctt fulgentibus armis Decurrere rogos, ter mœstum funeris ignem Lustrauêre in equis. ¶ Interdum Decurrere idem est, quod ad finem vsque currere. *Cic. de Senect.* Nec vero velim, quasi decurso vitæ spatio, à carcere ad calces reuocari. *Idem pro Quint.* Propè acta iam ætate decurſaque. [Spatium decurre vitæ. (aliàs procurrere) *Ouid. Eleg. 4. lib. 3. Triſt.* Decessit filius tuus, id est, decurrit ad eum finem, ad quem omnia properant. *Senec. cap. 11. lib. de Conſol. ad Marc.* Decurrere per materiam stylo velocissimo. *Quintil.* Seu celer (sol) hibernas properat decurrere luces. *Tibull. lib. 4.*]

Decurritur, impersonaliter, pro confugitur. {ANG. *Thay runne or flie for refuge.*} *Cæſ. 1. bel. ciuil.* Decurritur ad illud extremum atque vltimum Senatusconsultum. *Liu. 2. bell. Maced.* Decurrebatur tam eo, vt ouas vitem iniret.

Decursus, us, Actus ipse decurrendi. {מרוצה *merutſáh.* ἄφιξις. GALL. Cours, courſe, courement. ITALI. *Corſo, giaſira.* GERMA. Das hinab lauffen. HI. *Corrida de arr.ba abaxo.* AN. *A running downe.*} *Liu. 1. ab Vrbe*, Itaque ne subito ex collibus decursu Albanorum intercluderentur ab oppido, terga vertunt. Decursus pro simulachro, prælijorum. *Gell. lib. 7. c. 3.* Vt in decursibus lucris, aut simulachris prælijorum fieri videmus. [Atque illud (malum) prono præceps agitur decursu, (dixerat procurrit) *Catull. ad Ortalum. Item.* Decursibus cohortium interesse. *Tacitus ibi.*]

¶ Decursus item ponitur pro sine cursu. *Suet. in Ner. c. 24*, Sed exqui-

sus curtu, ac rursus repositus, cùm perdurare non posset destitit ante decursum, nec eo si cius coronatus est.

Dēcursio, Aliud verbale eiusdem significationis, καταδρομή. Cic. 5. de Finib. Quē Tyberina decursio festo illo die tanto gaudio affecit, quāto L. Paulum quum regem Persen captum adduceret eodem flumine inuectum. ¶ Ponitur aliquando pro excursione. Cic. in Epist. Necesse est Antonius Apennino Alpibusque se teneat, & decursionibus per equites quos habet multos, vastet ea loca, quæ incurrerit. Decursione Troiæ interiecta. Suet. in Calig. cap. 18. Item, Indicta decursione scutum manu sua prætulit. Suet. in Nero, cap. 7. Decursionem campestrem scuto moderari. Suet. in Galb. cap. 6.

Decursorium, Locus in quo decurritur. {Græci κατάδρομον, Galli Liceas vocant. An. The place where the iuste, de kepe the lists.}

Dēcurtatus, participiū, à decurto, Mutilatus, curtatus. {גדוע quadhúah. κολοβός, κολοβος καὶ κεκολοβωμένος. Gal. Accourci, rongné par vn bout. It. Accorciato, troncato. Ge. Gehurzt. Hi. Mochio ò desmochado. An. Madeshert, abbrid ged.} Cic. in Orat. Mutila sentit quædam & quasi decurtata. Plin. lib. 25. c. 5. Leguntur autem tenuissimæ radices, breuésque, ac veluti decurtatæ etiam hæ.

Dēcus, Vide DECOR.

Dēcussis, vt ex ipsa statim compositione apparet, decem asses valebat. {Gallic. Dix asses, vne dixaine, vne croix Bourguignonne en forme d'vn X. Ital. Dieci assi, vna decina, divisione fatta in croce. Germa. Zehen ptaphart. Hispanic. Diez asses moneda de cobre. orden como en cruz. Anglice. A piece of money of the valeur of ten shillinges.} Vitruuius pro numero denario, quem δηνάριον vocant Græci, nō semel vsurpauit. Ita enim scribit lib. 1. c. 3, Platoni placuit denarium numerum ea re esse perfectum, quòd ex singularibus rebus, quæ monades apud Græcos dicuntur, perficitur decussis, quæ simul ac vndecim aut duodecim sunt factæ, quot superauerint non possunt esse perfectæ, donec ad alterum decussim peruenerit. Reliqua vide in verbo DECVSSO.

Dēcussō, as, are, Est ad decussis figuram redigere. {χιάζω. Gall. Croiser l'vn sur l'autre & disposer en forme d'vn X ou comme vne croix Bourguignonne Ita. Diuidere en croce. Germ. Ereutzweyß zerschneiden. Hispa. Ordenar en partes lomo en cruz. Angli. To crosse one thing on another and mak like this letter X.} Hoc est, res aliquas eo ordine collocare, vt inter se literæ χ, aut Latinæ X, speciem præbeant. Ea enim figura apud Latinos vocatur Decussis: quia vt nos hodie, ita veteres quoque hac figura numerum denarium significabant. Quòd si literam x, per medium seces, relinquetur v, quæ figura denarij dimidium, hoc est, quinarium numerum commonstrat. Vnde etiam Latini eam figuram quicuncem vocauerunt: & eas arbores, quæ ita erant collocatæ, vt huius figuræ v, speciem referrent, dicebantur in quincuncem digestæ. Sed de hoc plura suo loco. Decussis verò, vt diximus, cōstabat ex duobus quincūcibus ita collocatis X literæ imaginē exprimeret. Inde Decussare, est aliquid ad eius figuræ imaginem redigere. Cic. de Vniuers. Hanc igitur coniunctionem duplicem in longitudinem diffidit, mediæque accommodans mediam quasi decussauit. Col. lib. 4, Nam duas regulas eius latitudinis, quo pastinator sulcum facturus est in speciem Græcæ literæ χ decussabimus.

Decussatim, significat per decussis. {κατὰ χιασμόν. Gall. En forme d'vn X. en croix Bourguignonne. Ital. In forma di croce. Germa. Ereutzweyß/oder in sternen weyß. Hispan. Partiendo en tajadas como en cruz. Anglice. In maner of this letter X.} Col. lib. vlt. Rapam in alueo aut seria componito: deinde sicut conueuerunt Salgamarij, Decussatim ferramento lunato incidito.

Dēcutio, is, pen. corr. ssi, ssum, ex de, & quatio, Quatiendo deiicio, demoto, decido. {נקף nakáph. διασείω. Gallice. Abatre, faire cheoir, mettre. Italice. Crollar, gettare à terra. Germa. Abschlagen. Hisp. Sacudir, echar de arriba. Ang. To shake downe, or strike of.} Liu. lib. 1, Rex velut deliberabundus in hortum ædium transit, sequente nuntio filij ibi inambulans tacitus summa capita papauerum dicitur baculo decussisse. Col. lib. 11. c. 2, Dum prorepentes oculi digito decuti possint. Liu. 5. bell. Pun. Muru turréque quædam Cumis non ictæ modo fulminibus, sed etiam decussæ.

Decussus, us, ui, Decutiendi actus. {נקף nókeph διάσεισις. Gall. Abatement, abatage. Ita. Abatimento. Germ. Das abschlagen oder abschutten. Hispa. Aquel secudimiento. Ang. A shaking or striking of.} Plin. lib. 11. c. 37, Aliqui tunc scribunt decidere eum, rursúsque descrescere, facilem decussu.

Dēdēcet, pen. cor. Indecorum est, non decet. {ἀσχημονεῖ ἐστι. Gallic. Il messied, il sied mal, il est mal conuenable. Ital. Disconuenienst, non sta bene. Germani. es gezimpt sich nitics stehtvbel. His. Desconuiene, no esta bien. Anglice. It is vnseemlie and vnbecometh.} Et modo personale est. Cic. 1. Off. Vt siquidem dedeceat in illis, vitemus & ipsi. Ouid. 6. Metamorph. Admouitque præces, quarum me dedecet vsus. Cic. 1. Off. Nam & ratione vti, atque oratione prudenter, & agere quod agas considerate, omnique in re quid sit verum videre & tueri docet: contraque falli, errare, labi, decipi tam dedecet, quàm delirare & mente captum esse. [Dedecere maiorum imagines. Tacit. lib. 2.]

Dēdēcus, pen. corr. Ignominia ex re turpiter gesta, probrum, turpitudo. {חרפה cherpáh, קלון kalón כלמה chelimmah. αἰσχύνη, ἀτιμία. Gall. Deshonneur, infamie. Ital. Infamia, dishonore. Germ. ein schand oder vnehr. Hispanic. Vituperio. deshonora. Anglice. Dishonestie, dishonship, shame, dishonour.} Cic. 2. Tusc. Dolorem existimo maximum malorum omnium. M. Etiam ne maius quàm dedecus? Item Att. lib. 16, Ergo id erat meum factum, quod Catoni probare non possum, flagitij scilicet plenum & dedecoris. Idem pro Rosc. Amer. Sumptus effusi cum probro & dedecore. [Quídve domum ferris decimo nisi dedecus anno? Ouid. 13. Metam. Eloquar infelix dedecus ipse meum (id est stuprum) Oui. 2. Fast. Ita me probri, stupri, dedecoris à viro argutam meo. Plaut. Amphitr. & mox, Eccum, qui miseram arguit stupri, dedecoris. Item vbi heris damno, molestiæ, & dedecoris fueris. Plaut. Asin. sc. 2. a. 3.

Dēdecor, is, In honestus, {נקלה niklêh. ἄτιμος, αἰσχρός. Gal. Deshonesté. laid. vilain, messeant. Italice, Laido, sconco, dishonesto. Germ. Entehrerer/geschmächter/vertumbdeter. Hispan. Cosa sin honra. Anglic. Dishonest, uncomelie and vnseemelie.} Sallust. Dedecores multique terga ab hostibus cædebantur.

Dēdecorus, a, um, pen. cor. Idem {Ang. Vnhoneft that is to others dishonour.} Tacit. lib. 3. Sextus Pompeius M. Lepidum vt socordem inopem, & maioribus suis dedecorum, cóque etiam forte Asiæ depellendum incusauit.

Dēdecōro, as, are, Dedecore afficio. {חכלה hikláh. ἀτιμάζω, καταισχύνω. Gal. Diffamer, deshonorer. Ita. Diffamare, vituperare, dishonorare. Germa. Entehren/schenden/schmähen. Hispan. Deshonrar. Angl. To dishonour, to distaine ones honestie, to defile and defame. Plaut. Bacch. Qui dedecorat te, me, amicos, atque alios flagitiis suis. Terent. Hecyr. Et me, & te, & familiam dedecoras. Cic. 3. Off. Dedecorantem & vrbis autoritatem & magistri. Dedecoratus Sueton. in Neron, cap. 36.] Tanquam aliter illi non possint nisi morte succurrere dedecorato flagitius omnibus.

Dēdecōrōsē, ἀτίμως, αἰσχρῶς. Turpiter, In Epitom. Sext. Aur. Victoris, Dedecorosè vixi, turpius peream. Sunt verba Neronis sua manu pereuntis.

Dēdicō, as, pen. corr. Consecro, religiosum facio, religione deuincio. {חנך chanách כדש kiddesch. ἐνκαίζω, ἁγιάζω. Gal. Dedier. Italic. Dedicare, consecrare. Germ. Weyhen/heyligen/zueignen. Hisp. Dar, applicar, ò consagrar à Dios. Ang. To dedicat, to giue for euer.} Liu. 1. ab Vrbe, Multa alia sacrificia, locaque sacris faciendis quæ Argeos pontifices vocant, dedicauit. [Dedicare domum Suet. in Nero. cap. 31. Dedicare scripta & imagines Grammaticorum in bibliothecis. Idem in Tib. cap. 70. Tabulam in cubiculo dedicare. Suet. in Tiber. cap. 44. Incensum dedicare instrumentum fundi. Gell. cap. 11. lib. 7. Quod libris dedicatur, pro (mandatur scriptis) Quintil.] Cic. 2. de Leg. Nam qui se ipse norit, primum aliquid se habere sentiet diuin um, ingenium in se suum sicut simulachrum aliquod dedicatum putabit. Ibidem, Mens, Fides, Virtus, Concordia consecratæ, & publicè dedicatæ sunt. ¶ Apud antiquos etiam legitur pro exponere, Cæcil. lib. 1. Annal. vt citat Nonius, Legati quò missi sunt, veniunt, dedicant mandata. [Dedicare & abdicare, Apuleio εἶναι ἰσχυρὸν vbique est affirmare & negare.]

Dēdicātio, Consecratio. {חנכה chanuchháh. κατάκτησις, καθιέρωσις. Gal. Dediement, dedication, dedicace. Ital. Dedicatione. Germanice, Einweyhung zueignung. Hisp. Consagracion. Angl. A decication, a geuing for euer.} [Dedicatio Capitolij, Plurar. in Publ.] Cicer. pro Domo sua, Nisi quem forte illius castissimæ sacerdotis superstitiosa dedicatio deterret.

Dēdignōr, aris, indignum reputo, contemno. {נקל בעיני nakal beênai. ἀναξίωμα. Gall. Desdaigner, auoir en desdaing. Italic. Sprezzare, sdegnare. Germa. Vnwirdig achten/verachten. His. Menospreciar, desdegnar. Ang. To disdaaino, to, contemne, not to vouchsafe.} Plin. in Paneg. Vt appareat, non superbia & fastidio te ampliſſimos honores repudiare, qui minores non dedigneris. Virgil. 1. Æneid. Quos ego sum toties iam dedignata maritos. Ouid. 1. de Ponto, Is me nec comitem nec dignatus amicum est. [Huic satus Anchises cum quo commune parentis non dignata est nomen habere Venus. Ouid. 4. Fast.]

Dēdignātio, verbale. {ἀποδοκιμασία. Gallice, Desdain. Italic. Sdegno. Germ. Verachtung/vnwirdigung. Hispanic. Denosprecio, desden. An. A disdaining, an hatting.} Plin. in Pan. Quàm speciosum est enim, quod disciplinam castrorum lapsam extinctamque refouisti, depulso prioris seculi malo, inertia & contumacia & dedignatione parendi.

Dēdiscō, is, dedidici, Quod didici obliuiscor. {μανθάνω ἀπομανθάνω. Gal. Desaprendre & oublier ce qu'on a apris. Italic. Dementicare quello che si ha imparato. Germ. Entlernen/das einer erlernet hatt allgemach wider vergessen. Hispa. Desaprendeo, olvidar lo deprendido. Angli. To forgett that one hath learneth.} Plautus Amph. Haud æquum facit, qui quod didicit id dediscit. Cicer. 3. de Orat. Ob eamque causam iuuentus nostra dediscere penè discendo. Ouid. 2. de Rem. amoris, Intrat amor mentes vsu, dediscitur vsu. Idem 3. Trist. [Eleg. vlt.] Verba mihi desunt, dedidicique loqui. *Dedíscere pro Relinquere consuetudinem. Cic. Pæto. lib. 9. 20. Dediscendæ tibi sunt sportellæ & artolagani tui.

DEDMASA. δίδυμα, Vrbs Cariæ Steph.

Dēdo, is dedi, ditum, Significat in perpetuum do, vel totum subdo, siue in manus, potestatémve & arbitrium do. {נתן nathán מגן mighghen. ἐκδίδωμι. Gall. Rendre ou mettre sous la puissance d'autruy. Ital. Darsi in tutto. Germ. Sich ergeben/auffgeben. Hispa. Darse del todo. Angli. To betake him self into the power of another.} Vnde dedere se hostibus dicitur qui se in hostium potestatem tradit. Et traditio ipsa deditio dicitur. Et qui ita se dedunt, dediticij vocantur. Plaut. in Amph. Conuenit, vt victi sint eo prælio, vrbem, agros, aras, focos, séque vti dederent. Liu. lib. 1. Sic ad supplicium Numitori Remus deditur. [Cudentem talia dede neci. Ouid. 4. Fasti. Saltem pseudolum mihi dedas. Ego dedam tibi? Plaut. pseud. sc. 7. a. 4. Ego illum tibi dedam. Tace (id est, addicam damnatum tibi pro iniuria) Plaut. Curc. sc. 2. a. 5. Dedunt se, diuina, & humana, omnia, vrbem & liberos in ditionem atque arbitratum cuncti Thebano populo. Plaut Amphitr. Cur me morti dedere optas? Pl. Asin. sc. 3. a. 3. Dedam ego te discipulam cruci. Plaut. Aul. sc. 1. a. 1. Dato me excruciatum, egomet me dedam tibi. Plaut. Merc. sc 6. a. 2. Dediderat se ad litteras. Gell. cap. 21. lib. 2.] Cæsar lib. 1 Heluetij omnium rerum inopia adducti, legatos de deditione ad eum miserunt.

¶ Forma deditionis describitur apud Liuium in deditione Collatiæ. Ita enim Rex interrogauit. Estísne vos legati, oratoréque missi à populo Collatino, vt vos populúmque Collatinum dederetis? Sumus. Est ne populus Collatinus in sua potestate? Est. Deditísne vos populúmque Collatinum, vrbem, agros, terminos, aquam, delubra, vten-

filia,diuina , humanáque omnia,in meam,populíque Romani ditionem?Dedimus.Et ego recipio.¶Aliquando dedere est simpliciter dare.{ANGLICE.*To giue him self to a thing.*}*Terent. And.*Verberibus te cæsum in pristinum Daue dedam.¶ Dedere se angoribus aut voluptatibus,*Cic.*1.*Offic.*Dedere se libidinibus. *Idem* 1. *Tusc.*Dedere se languori & desidię. *Idem* 1.*Offic.*Dedere aures suas Poetis,*idem pro Archia.*

Deditus, particip. Addictus. {נתון *nathán.* ἐνδοθεὶς, ἰδιχειρίας &c. GALLI, Adonné,qui s'est rendu. ITA. *Dedito,rendutosi.* GERMA. Ergeben. HISP. *El que se rindio al vincidor.* ANGLI. *Geuen to any thing yeelded.*} VT, Deditus amori animus. *Teren. in Hecyr.* Deditus amatoriis leuitatibus,*Cic.*1.*de Fin.*¶ Deditus voluptatibus,aut Epicuro,*Cic.*1.*de Fin.*Deditus literis à pueritia,*Cic.ad Lentulum*1.*lib.*1. ¶ Dedita opera, idem quod data opera. *Cic. pro Roscio Amer.* Quæ facitis, eiusmodi sunt, vt ea dedita opera à vobis contra vosmetipsos facere videamini.*Teren.in Eunuch* Apud Antiphonem vterque,pater & mater.Quasi dedita odera domi erant. [Hæc mihi dedita est habitatio. *Plaut. Most.sc.*Habeo.]

Deditím,aduerb.*teste Diomede Grammat.lib.*1.

Deditítius, a, um, Qui se in alterius imperium dedidit,deditus. {נתין *nathin.* ἐνδοτικὸς, ὑποχείριος. GA. Qui s'est rendu à la merci d'vn autre. ITAL.*Rendutosi ali' altrui merce & discretione.*GERM.*In eines anderen gewalt ergeben.*HISPA. *El que se rindio al vincidor.* ANGLICE. *That hath betakinhim to an others power,& yeeldeth.*} *Curtius*,Multitudo deditorum incolis nouarum vrbium cum pecunia capta dono data est. *Cæsar.*2.*bell.Gall.*Quum ex deditítiis Belgis,reliquisque Gallis complures Cæsarem sequuti,vnà iter facerent. *Cic. ad Brutum*,Itaque id Senatusconsultum plerique interpretantur etiam ad tuos siue captiuos,siue deditítios pertinere.

DĔDĬTĬTĬI, dicti sunt quidam populi , qui quum in Romanorum fidem concessissent,rebellibus animis ab eis desciuerunt: quos deinde rursus superatos adeo humanè Romani tractarunt , vt vitam illis seruarent , & imaginariam quandam libertatem relinquerent, sed tamen infamiæ labe aspersam , lege lata , vt adveram libertatem Romanæque ciuitatis iura peruenire nunquam possent. *ex Asconio.* Deditítii ij,qui se permittunt alienæ voluntati, quod non nisi in extrema fit inopia consilij & præsidij. Eorum autem alij libertini,alij peregrini dicuntur. De his habes elegans caput apud *Angel. Polit. in Mascel.*Vide etiam Manumitti. Deditítij serui sunt,qui ex obsidione se dediderunt in potestatem victoris,*de his in Instit.tit. de libertate.*

Dedítĭo, verb. Dedendi actus,trāditio,subiectio,quum quis se in hostis potestatem tradit. ἐκδοσις,ἰδιχείρισις GALL.Quand on se rend,ou qu'on se met à la merci de quelqu'vn. ITA. *Il renderst ad alcuno.* GERM. Ergebung/auffgebung. HISP. *La rendicion del vencido ò cercado.*ANGLICE.*Ayelding.*}*Cic.pro leg.Manil.* Spem deditionis non demi,robsidésque imperauit. [Deditio ad Romanos facta. *Liu. ab vrb. bis.* In deditionem redigere piratas. *Sueton. in Cæs. capit.* 79.]

Dēdŏcĕrĕ, Est secus atque quis doctus est docere,ab eo,quod quis edoctus est,deducere. μεταδιδάσκειν. GALLI. Desenseigner,faire apprendre le contraire de ce qu'on a apprins. IT. *Insegnare il contrario di quanto alcuno ha imparato.* GER. Entlernem / anderstlernen wèder einer gelehit worden ist.HISP. *Desenseñar lo enseñado.*ANGLIC. *To ieeche the contrare or to mak to forgett that was taught.* } *Quintil. lib.* 3. Quanta in eluendis,quæ semel insederunt vitiis, difficultas conseruatur quum geminatū onus succedentes premat,& quidē dedocendi onus grauius ac prius,quàm docendi.Propter quod Timotheum clarum in arte tibiarum fuerunt duplices ab his,quos alius instituisset,solitum exigere mercedes,quā si rudes traderentur. *Cic.* 1.*de Fin.* Si à Polyeno familari suo Geometriam discere maluisset,quàm illam etiam ipsum dedocere.

Dēdŏleo,les, pen. corr. Non doleo,vel dolore me primo,vel dolere desino {μεταλύπω.GA.Laisser à se douloir,passer sa douleur.IT. *Non dolersi.*GE.Derschmitzen.HI.*Non dolerse.* ANG. *To ceasse frome sorie and paine.*}*Ouid.lib* 3.*Fasti.*Quid me in desertis morituram Liber arenis Seruabas? potui dedoluisse,semel.

Dēdŏlo, as, pen. correp. Dolabra vel eiusmodi ferramento,quæ scabra atque impolita sunt,læuigo. {מסל *pasál.* ἀπελέω. GALLICE. Doler & vnir vne piece de bois auec vne doloire ou tel instrument, l'esbaucher.ITA.*Pelire.* GERMA. Oberhobten.HISP.*Dolar.*ANGLIC. *To chip, shew with any instrument , tosquare.* } *Colum. lib.* 5, Hæc eorúmque similia pedamenta post putationem retractanda sunt parcéque eorum putres dedolandæ. Compositum est à verbo dolo: vnde mediam habet breuem.*Martial. lib.* 11, Fractaque fabrili dedolat ossa manu.Nam syllaba prior in verbo dolo corripitur. *Iuuenal.* I nunc atque animam ventis committe,dolato Confisus ligno. Errant itaque qui producendam esse præcipiunt. [Hunc senem exossabo , dein dedolabo assulatim viscera. *Plaut. Menæ. sc.* 2. *act.*]

Dēdūco,cis,pen prod.deduxi, deductum. Multiplex eius vsus est,siue constructionem spectes, siue significationem. Proprie enim significat ex superiori loco in inferiorem ducere. {הולך *hilléch* חוליך *hodech* שלח *schilléch.* κάτω,κατάγω GALL. Conduire & mener de haut en bas,enuoyer.ITAL. *Scorgere,tirare,conduire al basso.* GERM. Abhinführen/abhmziehen.HISP.*Sacar ò traere abaxo,traer guiando.* ANG. *To bring dowe , to bring honorably, to a place.* } Et in ea significatione interdum habet ablatiuum sine alia præpositione,quam quæ in verbo includitur.*Virg.in Pharmaceutria*,Carmina vel cælo possunt deducere lunam. [Deducere cælo Iouem,*Ouid.*3.*Fast.*] Sæpius tamen cum prepositione a,ab,de vel ex.*Cæsar.*3.*bell.Ciuil.*Deducere de rostris conantem concionari.*Cato de Re rust.cap.*157,de brassicæ vtilitatibus,De capite & de oculis omnia deducet,& sanum faciet. Summa deductus ab arce.*Ou.*3.*Fa.*Deduci de possessione.*Liu.*4.*d.*4.Deduco pedes de lecto clam. *Plaut. Curc.*3.*a.*2. proinde vti propere exercitus suis de finibus deducerent.*Plau.Amph.*Deducere hominem à rei venereæ proluuio.*Gell.cap.*11.*li.*4.]¶ Aliquando de loco ad locum,siue de re ad rem ducere.*Cic.Att.lib.*7, Probata conditio est, sed ita vt ille,de his oppidis, quæ extra eam prouinciam occupauisset, præsidia deduceret. Sic dicimus, Deducere ex præsidiis,& aliis locis cohortes,*Cæsar.*3.*bell. Gallic.* Deducere ex hortulis in Academiam,*Cic.*2.*de Nat.deo.Hircius de bel. Alexand.*4.Deducere ex regno pro priuare & aufferre regnum posuit. [Deducere Deos (per prosopopœnam)& excicare inferos. *Quintil.*]

¶Deducere defundo *Cic. pro Cecin.*Placuit Cecinnæ de amicorum sententia constituere quod in rem præsentem veniretur,& de fundo Cecinna moribus deducerētur.

¶Deducere de via. *Cic.de Fato*,Nec quum hæc ita sint,est causa cur Epicurus fatum extimescat,& ab atomis petat præsidium, eaque de via deducat.

¶Atque hæc quidem magis propriè dici videntur , quàm quæ sequuntur,quæ translata potius sunt: *Cic. Famil.* 1. Quod dat accipimus : quod instituit referre de religione , & sæpe iam retulit,ab eo deduci non potest.Id est,retrahi,abduci, remoueri,reuocari. *Quintus Cic.de Pet. Consul.* Qui sine causa non amant eos aut beneficio , aut spe, aut significando tua erga illos studia futura delinies,dans operam vt illa animi prauitate deducas.*Lucan.li.*4. Diximus nomen religionis è vinculo pietatis esse deductum , quòd hominem sibi Deus religauerit. Deduci à dolore.Id est dolore cogi aliter sentire de re aliqua,& dolore à sententia abduci,*Cic.*1.*Tusc.*E quibus homo sanè leuis Heracleotes Dionysius,cum à dolore deductus est, Nam quum ex renibus laboraret , ipso in eiulatu clamitabat falsa esse illa quæ antea de dolore sensisset ipse.

¶ Habet etiam interdum accusatiuum cum præpositione In. *Cæs. bell.Ciuil.lib.*3, Spe enim conficiendi negotij propè in noctem rem deduxerant. *Plaut.* Nunc ne quis erret verstrum,paucis in viam Deducam,si quidem operam promittis dare. *Liuius*, Petebant enim ne se temerè in causam deduceret. Ad eundem modum dicimus aliquem deducere in controuersiam,in iudicium,in ius.Item Deducere in fraudem,in discrimen,in periculum.[Illa meos oculos mediam deducit in vrbem.*Ouid.Eleg.*2.*lib.*4.*Trist.*in lapicidinas facile deductus fiet.*Plaut.Capt.sc.*5.*a.*3.Siue mors nos in flore deducit.*Senec.cap.* 20.*de Consol.ad Marc.*In tua deduxi tempora Cęsar opus.*Ouid.Eleg.* 1.*lib.*2.*Tarist.*]

¶ Item cum præpositione ad. *Cæs.lib.* 8, Si qua hominum æquitate res ad otium deduci posset,id est,traduci. *Cic. pro Flacco*, Sed sunt in illo numero multi boni , docti, prudentes, qui ad hoc iudicium deducti non sunt,id est,adducti. *Idem Att.lib.*9. De gratia & de ope quid significares, mecum ipse quærebam : spe tamen deducebar ad eam cogitationem,vt te pro tua admirabili ac singulari sapientia de otio, de pace, de concordia ciuium agi velle arbitrarer. *Lactant.lib.* 2, Homines ad tantam cæcitatem deductos , vt viuo ac vero Deo, mortuos præferant [Deducere rem ad arma. *Cæs.lib.* 1.*de bell. ciu.* ad summum periculum. *Idem Cæs.* Attentare magna & ad postquam me in ædes ad se deduxit domum & seruum nouum. *Plaut. Merc.sc.*1. *a.* 2. Hoc ego(ingenium tuum)Pegasidas deduxi primus ad vndas.*Ouid.Eleg.*7.*lib.*3.*Trist.*]

¶ Interdum etiam deducere idem est,quod subtrahere,Vnde deducere cibum est, parciùs solito cibum suppeditare. *Terent. in Eunuch.* Haud similis virgo est virginum nostrarum , quas matres student demissis humeris esse , vincto pectore , vt graciles sient : Si qua est habitior paulo , pugilem esse aiunt , deducunt cibum : Tametsi bona est natura, reddunt curatura iunceas. Vbi proprie (*inquit Donatus*) deducunt , pro subtrahunt quemadmodum hi faciunt , qui fame accurare solent quò sint graciliores , formosiorésque. [*Liu.*6. *ab vrb.*(de vsuris loquens.) Sortem aliam ferte de capite deducite.]

¶*Cic.lib.* 1. *Acad.* Vt contra omnium sententias dies pleróque deduceret,id est,prolongaret:translatione sumpta ad araneis fila deducentibus.

¶*Pomponius in Attel.*Vocem deducas oportet,vt mulieris videantur verba. Vbi deducere significat quasi in tenuitatem deducere. λεπτύνειν. Vnde & pro subtiliter, & nihil sub rusticum proferre ponitur,*Horatius*, Quum lamentatur non apparere labores Nostros, & tenui deducta poemata filo. Metaphora sumpta à lana,quæ purgata in fila trahitur. Ad hunc etiam modum dicimus Deducere riuos , quùm ex maioribus fluminibus aquam per riuulos in prata deriuamus.*Virgil.*1.*Georg.*-riuos deducere nulla Religio vetat, id est diuertere.

¶ Significat item deducere,de summa aliquid demere.*Cic. offic.lib.* 1,Hęc igitur & talia circumspicienda sunt in omni officio,& consuetudo exercitatióque capienda,vt boni ratiocinatores officiorum esse possimus: & addendo,deducendóque videre, quæ reliqui summa fiat,vt ex quantum cuique debeatur intelligat.

¶ Deducere etiam is dicitur , qui alicui officij gratia vel honoris præstat comitatum. *Liu.* Frequentésque cum domum deduxerunt. *Cic. Fam.* 10 , Quumque magna multitudo optimorum virorum,& ciuium me de domo deduceret , feci continuò omnes participes meæ voluptatis.

¶ Deducimusquoque sponsam marito,vel ad maritum:vel amicam ad amantem.*Cic.*4. *Verr.* Hic est Docimus ad quem iste deduxerat Tertiam Isidoti mimi filiam. *Tibullus* , Vt iuueni primùm virgo est deducta marito.[Deducta Tertia res empta est. Ambigue. *Suet. in Cæs. c.* 50.

¶ Deducta veste , vide Diducta.Item , Deducta oratio. *Quintil.* Vt huc deducta legantur (scripta) *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 5. *Trist.*

¶ Deducto hostis in patrem gladio(pro educto,conuerso.)*Gell.c.* 9 *lib.*5

Dĕductĭo,onis,verbale à deduco. est actus deducendi. {שלוחין *schilluach.* παραγωγὴ,ὁδηγία. GAL. Conduitte ITALI.*Sottratione, condetta.* GERMAN.Beschirung/hinabführung. HISP.*Sacamiento de lugar,trahi-*

miento. ANGLIC. *A conueighing or conducting.*} Vnde aquarum deductiones dicimus, quum ex fonte aut flumine per riuos aqua deducitur. *Cicer. pro leg. Agrar.* Tum quę erit in istos agros deductio? *Idem de diuin. lib.* 1, Ex quo illa admirabilis à maioribus Albanæ aquæ facta deductio est. ¶ Non ineleganter etiam deductio significat detractionem minoris summæ à maiori. *Cic. in Verr.* Certis nominibus deductiones fieri solebant.

Dedūctor, oris, Qui honoris causa aliquem deducit. {מולית *molieh* משלח *mesi halleáh.* ὁ τῆς ὁδοῦ καθηγεμὼν, ὁ παραπομπεύς. G. Cõducteur, qui conduit. IT. ALI. *Conduttore, chi conduce.* GER. Ein beleyter/der auff dem wäg etwann hin einen beleyter. HISPANI. *Guiador.* AN. *One that conducteth or accompanieth another.*} *Qu. Cic. ad M. fratrem,* Huius autem rei tres sunt partes: vna salutatorum, quum domum veniunt, altera deductorum, tertia affectatorum.

Dēdūctor. Gracilior. *Suet. in Augusto.* [*cap.* 79.] Nasum à summo eminentiorem & ab animo deductiorem, i. longiorem.

Dēerrāre, est De via, siue ratione declinare. {תעה תעה *taáh* שלשל *tilteél,* ἀφαμαρτάνειν, ἀποπλανᾶσθαι. GALL. Se fouruoyer, faillir, s'esgarer. IT. *Errare, vagare.* GERM. Werirren/irrgehn. HISP. *Dexar ò perder el camino.* ANG. *To erre and go astraye.*} *Quint. lib.* 10. *cap.* 3, Frequenter etiam fortuita hoc cogitatio præstat, vt obuior non videamus & itinere deerremus. *Virgil. Eclog.* 3. -vir gregis ipse caper deerrauerat. *Autor ad Herenn. lib.* 1, Si transitionibus nullis vtemur, & si non deerrabimus ab eo quod cœpimus exponere. [Memini inter homines deerrare à patre. *Plaut. Men. sc. vlt. a.* 5, Deerrare à recto *Velleius.*

Defæco, cum diphthongo, Significat à fæce purgo, quasi fæcem detraho. {קלל קלקל *kalkél* καθηγιάζω, διαβλύζω. GALLIC. Oster la lie, faire rasseoir & esclarcir. ITAL. *Purgare, leuar le fece.* GERM. Von der trüben seuberen/teüteren. HISPA. *Sacar las hezes.* AN. *To scoone, to take away the lies and fome.*} *Plin. libr.* 18, Per brumam vitem ne colito, vina tamen defæcari, etiam diffundi Higinus suadet. ¶ Hinc vinum defæcatum dicitur, quando est à fæce repurgatum, & similiter omnia pura, inturbata, & sine sordibus defæcata dicuntur, ἀκίνητα, διηγνυσμένα. *Plaut. in Aulular.* [*sc.* 2. *a.* 1.] Nunc defæcato demum animo egredior domo, id est, ab angore purgato. Proprie *Col. lib. vlt.* Et defæcatum vinum in amphoras bonas adicito. [Nunc liquet, nunc defæcatum est. *Plaut. Pseud. sc.* 4. *a.* 2. Iam pridem frigida non laui magis libenter, nec vnde melius me rear defæcatam. *Plaut. Mostel. sc.* 2. *a.* 1.]

Defalcāre, Significat tollere & amputare, quasi falce abscindere, {ἀποκαίειν. GA. Defalquer, oster & rabatre IT. *Diffalcare, tagliare.* GERM. Abschneiden/hinweg oder dannen thun. HIS. *Acar ò quitar, cortar ò podar.* AN. *To shreed or cult away.*}

Dēfamo, as, pen. prod. Fama priuo, sicut Diffamo. {הרף הרף *eheréph* גדף *ghidéph.* βλασφημέω. GA. Vituperer, diffamer, IT. *Vituperare, infamare.* GE. Verleumbden HI. *Infamar.* AN. *To defame, to distaine ones honestie.*} *Gell.* [*cap.* 2. *lib.* 9] Vt vocabula eorum quoque defamata atque deformia. [alias demortua] cum rebus ipsis viderentur.

Defatīgo, as, actiuum verbum est, Significans lassum, & labore defectum reddo, defatigationem & labore affero. {חפרית *hitriach* חלאח *heleah.* κατατονῶ, κάματον. GAL. Lasser, defatiguer trauailler. IT. *Affaticare, stancare.* GERMAN. Ermüden/mud machen. HIS. *Cansar mucho à otra cosa.* ANGLI. *To weare, to tyre.*} *Cic. 3. de Orat.* Profecto nunquam cõquiescam, neque defatigabor, antequã illorum ancipites vias rationéque, & pro omnibus, & cõtra omnia disputandi percepero. *Idem pro Marcel.* Noli in conseruandis bonis viris defatigari. Defatigare aliquem assiduo labore. *Cæsar. 7. bell. Gall. Cic. 3. de Legib.* Ille verò etsi tuus totus est ordo, gratissimámque memoriam retinet consulatus tui, pace tua dixerim, non modo Censores, sed etiam iudices omnes potest defatigare.

Dēfatīgātus, participium. Languens, lassus, labore confectus, {נלאח *nileah.* πεπονημένος. GAL. Lasse, trauaillé, IT. *Stanco.* GER. Ermudet. HIS. *Cansado.* AN *V Wearied, tyred.*} *Terenr. in Andria,* Deceptus sum, non defatigatus.

Defatīgātio, verbale, Lassitudo. {תלאח *teleáh* κάματος, κακοπάθεια. GAL. Lassement. lasseté. ITALIC. *Stanchezza.* GERM. Ermudung. HISP. *Cansancio.* ANGL. *V Wearinesse.*} *Cic. de Senect.* Corpora quidem exercitationum defatigatione ingraueſcunt, animi autem se exercendo leuantur.

Dēfectio Defectiuus. Defector. *Vide* DEFICIO.

Dēfendo, dis, sum, Tueor, tego, protego, propugno. {גנן *ghan* ἀπαμύνω, ἀποβάλλομαι. GALLI. Defendre. IT. *Defendere.* GERM. Beschirmen/bewaren. HISP. *Defender.* ANG. *To defend.*} [Haud nequeo si iam nequeam defendere crimen cum tanto commune viro. *Ouid. 13. Metam.* Hospites, te obsecro, defende (me sup.) *Plaut. Asin. sc.* 4. *a.* 2. Defendam te & subuenibo sedulo. *Plaut. Men. sc.* 7. *a.* 5. Ergo vt defendi nullo mea posse colore sic excusari crimina posse puto. *Ouid. Eleg.* 8. *lib.* 1. *Trist.* Non possum totam defendere culpam. Sed partem criminis error habet. *Ouid. Eleg.* 5. *lib.* 3. *Trist.* Ille potest auctore (Ioue) suam defendere vecem (i. quod iubet) *Ouid. 13. Metam.*] Duobus autem modis ab aliquo defendi dicimur: à patrono nostro, vel defensore: vt quum dicimus Sext. Roscium fuisse defensum à Cicerone. Altero modo dicimur defendi ab aduersario, hoc est, ab iniuria, vel contra iniuriam aduersarij. Vt si nobis aduersarentur iudices & Cicero tueatur, recte dicemus, defendi nos à iudicibus: non quod illi nos defendant, sed quòd præsidio Ciceronis ab illorum iniuria defendamur. *Cic. lib.* 1 *Offic.* Qui autem non defendit, nec obsistit si potest iniuriæ tàm est in vitio, quàm qui, &c. Differt tamen defendere à propugnare: quia defensio est, quocunque modo fiat: propugnatio autem, nonnisi per conceptionem. Dicimus autem, Defendo frigus tibi: &, defendo te à frigore *Virgil. Eclog.* 7, Solstitium pecori defendere, iam venit, æstas. *Et paulò ante.* Dum teneras defendo à frigore myrtos. ¶ Accipitur etiam interdum defendo pro arceo, siue depello. *Gellius. c.* 1. *lib.* 9. *Quint.* Claudius defendebat hostes à pinnis facillimè. [Cui opponitur offendere. Sic defendere iniurias pro vlcisci ac depellere posuit C. *Cæsar i. 1. bell. ciu.* Sic defendere ignem, *Gell. cap.* 1. *li.* 15. (de incendio vrbis) Defendere ignis iactus & lapides *Cæs. 2. de bell. ciu.*] * Defendere, item pro Ratione affirmare & astruere. *Cic. in Vatinium,* Defendebatur, testibus collegis suis non recitandi causa legisse, sed recognoscendi. *Idem de Finibus,* Grauissimèque & verissimè defenditur, nunquam vtilitatem ab æquitate posse seiungi, *Budæus.*

Defensor, oris, Qui defendit, propugnator, patronus. {גאל *gonén.* ὑπερασπιστὴς, σωτήρ. GALLICE. Defendeur, protecteur, defenseur. ITAL. *Defenditore.* GERM. Ein beschirmer. HISPANI. *Defendedor.* ANGLIC. *Ad defendour.*} *Cic. 3. in Verr.* Sed ego defensorem in mea persona non accusatorem maximè laudari volo.

¶ Paterni iuris defensor, & quasi patrimonij propugnator fuit: *apud eundem 1. de Orat. Et pro Rabirio,* Custos defensorque iuris & libertatis. [Repulit Troas ab arsuris cum defensore carinis. *Ouid. 13. Metamorph.*]

¶ Defensor (tametsi à Procuratore non vsque quaque distet) dicitur, qui absque mandato cum sola satisdatione alterum in iudicio defendit, atque tuetur, *vt est in l. minor. cum duabus proxime sequentibus. ff. de Procurat.* Vnde defensores ciuitatum, appellant Imperatores minorem illum magistratum, qui parentis vicem plebi exhibere videtur, curare que debet, ne innocens & subita rusticitas prægrauetur. C. *& in Aut. de Defens. Ciuit.*

Defensio, Propugnatio, patrocinium. {מגן *maghen.* ἀμυνὰ, ἀπόλυσις, σωτηρία. GALLI. Defense. ITA. *Difesa.* GERMANIC. Beschirmung. HISPAN. *Defension.* ANGLICE, *Defense.*} *Cic. 4. Acad.* Vt ea pars defensionis relinquatur. *Et pro Cluent.* Innocentiæ defensio sæpe multorum improbitate intercluſa respirat.

¶ Defensio est instantis, imminentisve offensionis propulsatio. Vbi hæc cessat, non est quod propulsari queat: ab offensione enim omnis defensionis pendet ratio. *Vide Salomon. in l. vt vim. de iust. & iur.* quo verò iure defensio nitatur, *Bartol. explicat. in ea. l.* & quam varie accipienda sit, *refert in l. de pupillo. §. 1. ff. de Oper. no. nunc* Defensio pro accusatione *apud Iuriconsul. in l. sed si Reipud. de Vsur.* Item pro exceptione vsurpatur. *l. 3. C. 5. iur. & facti ignor. l. si quidem De excep. Alb.* Defensio illicita dicitur, quum offensio licita censetur. *Bald. sex. singularis est, in l. si, ignore. §. furem. de fur.*

Dēfenso, as, are, frequentatiuum. {GAL. Defendre souuent. ITALIC. *Diffensare.* GERMA. Sich beschirmen eins beschirmens. HISP. *Mucho defender.* ANGL. *To defend often.*} *Plaut. in Bacch.* Noster esto dum te poteris defensare iniuria. *Sallust.* Arma capientes alios ab hostibus defensabat. [*Vide Gell. c.* 3. *l.* 7.]

Dēfensito, tas, aliud frequentatiuum. σκεπάζω. GALL. Defendre fort souuent. ITALI. *Difendere bene & spesso.* GERM. Sich wol vnd offt beschirmen. HISP. *Muy mucho defender.* ANG. *To defend very often.*} [*Gell. c.* 25. *lib.* 2.] *Cic. lib.* 1. *Offic.* Si igitur non poterit, siue causas defensitare, siue populum concionibus tenere, siue bella gerere illa tamen præstare debebit, quæ erunt in ipsius potestate. ¶ Defensitare causas, *apud eundem de Clar. Orat.*

Dēfensūrī, pro defensum iri, vetustè dicitur, quemadmodum debitū iri, pro Debitum iri: datuiri, pro datum iri. *Vlpian. de dot. præleg.* Et mulierem agentem ex testamento cauere debere aduersus maritum defensūri heredem: ergo maritus idem debebit cauere aduersus mulierem defensuiri si prior agat.

Dēfĕro, penultima, correpta, detuli, delatum, Affero, confero, offero tribuo. {נשא נשא *naśá* חוביל *hobil.* φέρω, προσφέρω. GAL. Deporter, porter de l'vn à l'autre. ITA. *Conferire, portare.* GERM. Bringen/tragen. HISP. *Traer, llenar.* ANGLIC. *To bring frome one to another.*} *Plaut. in Amph.* Quid si e portu nauis huc nos dormientes detulit? Regíque semper accusatiuum, & hoc aliquando cum datiuo. *Plautus in Trin.* Dimittam, vt te velle video, sed monstra hosce homines mihi: Hos ego quæro, quibus me oportet has deferre epistolas. [fac sis mihi delatum sic frumentum. *Plaut. pseud. sc.* 2. *a.* 1. perdidi quod tibi detuli, & quod dedi, *Plau. pseud. sc.* 3. *a.* 1. Detuli pallam tibi. *Plaut. Menæ. sc.* 4 *a.* 2. Ad me face vt deferatur, (insanus.) Mox, Aecerse homines qui illum ad me deferant. *Pl. Menæ. sc.* 5. *a.* 5.]

¶ Aliquando cum præpositione Ad. *Idem in Asin.* Egón' vt non modo vxori meæ Surripiam in deliciis pallam quam habet, atque ad te deferam. [Hoc ad damnum deferetur (i. palla ad meretricem) *Plaut. Menæ. sc.* 2. *a.* 1. Tute vltro ad me detulisti. *Plaut. Menæ. sc.* 3. *a.* 4. Vti ad amicam deferat quicquid domi compilet. *Plaut. Men. sc.* 1. *a.* 4.]

¶ Aliquando cum præpositione In. *Plin. lib.* 12. *cap.* 19. Hi recto cursu per sinus impellunt, atque a promontorij ambitu Argestæ deferunt in portum Gebanitarum. *Et Plin. Iun.* Defertur Meganus in Rhetium. Sic deferri in errorem, deferri in præceps.

¶ Significat quoque nuntiare, certiorem facere. *Cic. Famil.* 15. Quæ ad me delata essent, scribenda ad vos putaui. *Idem Famil.* 5. Quod scribis de beneficiis, scito à me & Trib. milit. & præfectos, & contubernales duntaxat meos delatos esse: in quo quidem ratio me fefellit: liberum enim mihi tempus ad eos deferendos existimabam dari. Postea certior sum factus, triginta diebus deferri necesse esse, quibus rationes retulissem. Vbi deferre communiter pro denuntiare exponunt. παραγγέλλειν. Solebant autem prouinciis præfecti decedentes, quum iam rationes suas deponerent, etiam eorum nomina, qui se cum illis præclarè gessissent, deferre quo & ipsi aliquando pro meritis suis aliquid beneficiorum à Senatu consequerentur.

¶ Interdum habet hoc verbum accusationem, præsertim quum post se habet accusatiuum nomen. εἰσαγγέλλω, κατηγορῶ δίκης καὶ γραφῆς κατηγορέω. *Plaut. Aul.* [*sc.* 2. *a.* 3.] ad Tresuiros iam ego deferam tuum nomen. *Cic. in Verr.* Serui cuiusdam nomen defertur: is accusatur, ficti testes in eum dantur. Differunt tamen deferre nomen & accusare. Nam deferre nomen dicitur, qui legibus interrogat apud magistratum, vt si interrogatus neget, eius nomen in reos referatur: dénique deferre nomen idem est, quod reum facere. [Deferre nomen & legibus obligare reum. *Quintil. Declam.* 249. Deferre est recipere

nomina

nomina. *Liu. lib.* 8. *d.* 4. Deferre absentes reos cædis. *Suet. in Aug. c.* 10.] Accusare verò est agere causam, & suum rerum in iudicium adducere. Hinc delatores qui crimina deferunt, & delatio, criminis denuntiatio. *Ex Hot.* ¶ Deferrè quoque causam dicitur cliens ad patronum, quum eum consulit, & illi controversiæ ordinem argumẽtúmq. exponit. *Cic. in Ver.* Itaq. ad me præter cæteros, hanc querimoniam Sicilia detulit lachrymis. ¶ Pertinet etiam ad dignitatem, & honorem, & venerationem, & officium, *τιμᾶν, ἀποτίνειν, κατατιθέναι τιμὰς*, variisque modis ponitur ac construitur. *Liu. lib.* 1, Omnes Numæ Pompilio regnum deferendum decernunt, id est, offerendum atque tradendum. *Cic. Octauio.* Quæ tibi non antequam postulares maiora, quàm velles, plura quàm sperares, detulit Senatus. *Idem Trebatio*, Vniuersum studium & beneuolentiam ad te defero, id est, tibi attribuo.

¶ Deferre appellationem in iure pontificio idem est, quod admittere appellationem. *Vide Archid. extra de appellat. lib.* 6. Deferre hæreditatem, deferre iusiurandum, deferre iudicium, notæ & frequentes apud Iurisconsultos locutiones. Deferre causam ad patronum dicitur cliens, quum eum consulit, & ei controversiæ ordinem argumẽtúmque exponit. GERMA. Den handel anzeigen. } Deferre in ærarium, item deferre in principis Commentarium quid sit, *Budæus explicas in l. abesse. de Minori. cuius sensum Accursius non intellexit.* Deferre nomen proprie nó est accusare, sed apud magistratum, vel iudicem de aliquo crimine ante accusationem denuntiare, & alium in capitis discrimen rapere. Deferre reum, id est, quod postulare, & vt cognitionem suscipiat, petere, *l. deferre. de cur. fisc.* Quomodo autem id fiebat, docet *Alciatus in l. iudicassa. de verb. signific.* [Quanti deferatur (merces). i. indicetur? *Sene. Epist.* 42.]

Delatus, a, um, participium, passiuum. Nauis in portum delata est, id est, deuecta. } מובל *mubal. κατακομισθεὶς.* GALLI. Amené. ITAL. *Portato.* GERM. Getragen. HISPAN. *Trahido.* ANG. *Broght, caryed.* } Hic delatus est lectica, id est, deportatus. *Cic. l. de Orator.* Diuinitus ad nos delatus vir.

¶ Delatus item, Accusatus. } מלוש *melúschán. ἐνηνεγμένος.* GA. Accusé. ITAL. *Accusato.* GERM. Vertragen/anklagt. HIS *Acusado.* AN. *Accused.* } *Cic. de Inuent.* Vt in quodam iudicio, quum venefici cuiusdam nomen esset delatum, &c. [Delatæ * temere insidiæ (. i. nunciatæ) *Suet. in Cled. cap.* 36.]

Delator, oris, Occultus accusator dicitur, & calumniator. } חלרכל *holéch racchil* | מלוש *melúschén. διάβολος.* GALLI. Accusateur, mouschar delateur & denunciateur à iustice. ITALIC. *Accusatore, rapportatore.* GER. ein ohntrager/der einen heimlich vertretschet/vnd veitregt. HISPANI. *Accusador, malsin.* ANG. *A secret accuser or complainer.* } *Plin. in Panegyr.* Delatorum classis permissa omnibus ventis. *Martial.* Et delator habet quod dabat, exilium. *Sueton. de Domit.* Deferebatúrque vox eius, Principis delatores non castigat, irrigat. *Vide Alexand. ab Alexand. c.* 21. *lib.* 14. [Delatorum præmia Papia lege. *Suet. in Nero. cap.* 10.]

Delatio, onis, Accusatio. } *διαβολή.* GAL. Accusation ou denonciation à la iustice. ITA. *Accusatione.* GERM. Das heimlich vertragen oder vertretschen/anklagung. HISP. *Accusation de aquelque malsina.* ANG. *An accusation or complaine secreilie made.* } *Cic pro Cluent.* Qui sibi delationẽ nominis & capitis periculum ostentarat. *Cælius Cic. lib.* 8. Illud mihi occurrit, quod inter postulationem, & nominis delationem, vxor à Dolabella discessit.

Deferuĕo, Feruere desino, refrigeror, calorem amitto. } *ψύχω.* GAL. Laisser à bouillir, cesser de bouillir, ne bouillir plus. se refroidir. IT. *Cessare di bollire.* GERMA. Auff hören siedend sein. HISPA. *Dexar de heruir.* ANGLICE. *To cease frome seething or boyling, to lose heat and waxe cold.* } *Gellius*, Interea puer venit & olla deferbuerat. Per metaphoram, miteſco, placidus no. *ἡσυχάσω, καταψύχομαι. Plin. in Epist.* Quum tam satis ille primus impetus deferuisset, & languidior in dies ira ad iustitiam rediisset. *Cic. pro Cælio*, Si splendor, si nitor, iam ista deferbuerint iam ætas omnia, iam ista dies mitigarit. [Vt Deferbuit Marc. *Gell. cap.* 1. *lib.* 19]

Deferuĕscĕ. Feruorem amittere. *Ἀποζέω.* Et per translationem, ardorem animi deponere } *ἀποθυμοῦμαι.* ANGLIC. *To lose the heat.* } *Cic. 4. Tuscul.* Aut rogandi, orandique sunt, vt siquam hábent vel vlcíscendi vim, differant in tempus aliud, dum deferuescat ira. Sed hoc per translationem, quasi ira sit ignis quidam animum incendens. *Columel.* propriè pro refrigerari posuit, *lib.* 2. *de fano hortens*, Prudentes agricolæ, quanuis iam illatum recto non antè componunt, quàm per paucos dies temerè congestum in se concoqui, & deferuescere patiantur.

Deferuĕfacio, Non significat refrigerare, vt nonnulli existimant, sed valde feruere facio, vt DE significationem verbi augeat. } רתח *ritéach. ἀναζέσαι.* GALLIC. Faire bouillir. ITA. *Far bollire forte.* GE. Gut tieffelß machen. HISPAN. *Hazer heruir.* AN. *To make, to bolye and seeth gaeatlie.* } *Cato de Re rust. cap.* 157, Brassicam macerato bene, postea in ollam coniicito: deferuefacito bene: vbi cocta erit, bene aquam defundito. *Plin. lib.* 23. *cap.* 7, Radix caprifici, deferuefacta in vino dentium dolores sedat.

Defetiscor, deponens compositum ab antiquo verbo fatiscor per mutationem literæ in e, significat labore deficio. } נלאה *nileáh, κάμνω, κοπῶ.* GALL. Se lasser, estre lassé. ITAL. *Stancarsi, stracciarsi.* GER. Von arbeit müd oder machtloß werden. HISPA. *Ser fatigado, ò cansarse, ò desfallescer.* ANGLICE. *To be tired and wearie, to fayut.* } *Terent. in Phorm.* Hæc res mihi solicitudini est, Neque defetiscar vnquam ego experiri, Donec tibi id quod pollicitus sum effecero.

¶ De huius verbi præterito inter Grammaticos non conuenit. *Priscianus* enim vult eius præteritum esse defessus sum, sicuti à fatiscor fessus sum. Contrà *Diomedes* fessus & defessus nomina esse vult, non participia cuius sententia videtur verisimilior. Neque enim fessus aut defessus tempus vllum importat more participiorum, neque actionem aut possessionem, sed idem omnino significat quod lassus, quod certè nomen esse nemo dubitat. Differunt autem hæc duo à participio fatigatus, sicut calidus & calefactus, quorum hoc & tempus & passionem significat, illud solam qualitatem. Sic fatigatus dicitur ille quem res aliqua fatiguit: fessus autem & defessus simpliciter qui labore deficit. Hinc compositum Indefessus, idem quod indefatigabilis, *ἀκάματος. Claud. lib.* 1. *de rapi. Proserp.* Indefessa ferat, nulla cessabimus hora. Non requies, non somnus erit, dum pignus ademptum Inueniam. [Defessus sum quæritando. *Plaut. Amph. sc.* 2. *a.* 4. Defessi exhaustique oculi. *Senec. de Consol. ad Mart.* Defessi sumus (dicendo) *Plaut. Menæ. sc.* 2. *a.* 4.]

¶ Verba autem fatiscor & defatiscor, in vsu non sunt, sed eorũ loco vtimur verbo neutro fatisco, quod eiusdem est significationis. *Colum. lib.* 2. Sed omni solo, quod prædictorum legumium segetibus fatiscit, vna præsens medicina est, vt stercore adiuues, & absumptas vires hoc pabulo refoueas.

Déficio, deficis, ex de & facio, Desum, desciſco, defero. } חסר *chasér* | אפס *aphés* | כלה *saph. ἐλλείπω.* GALL. Defaillir. ITAL. *Mancare.* GERMAN. Gebrästen/nit gnugsam sein. HI. *Defallocer, ò faltar.* AN. *To faile, to lacke.* [Valet id in hominibus, deficit in Cæteris. *Gell. cap.* 1. *lib.* 14. Deficere maluit, quàm desinere (dicendo) *Quintil.* Horrea fœcundas ad deficentia messes. *Tibull. lib.* 4. alias fœcundis indeficientia mensis] *Cic.* 3. *in Ver.* Vereter ne mihi crimina non suppeterent, ne oratio deesset, ne vos vireſque deficerent. *Idem Sermo Sulp.* Sed opprimor interdum, & vix resisto dolori, quòd ea me solatia deficiunt, quæ cæteris (quantum mihi exempla propono) simili in fortuna non defuerunt. Et more suo hîc fecit *Cicero*, vt per Desum, deficio, exposuerit. Hinc defectus pro priuatione deducitur: de quo infrà. [Non te deficient nostræ memorare Camœnæ. *Tibul. lib.* 4.]

¶ Legimus etiam deficere absolutè positum pro deesse *λείπομαι τῶν ἐπιτηδείων.* [*Cæsar lib.* 2. *de bell. ciuil.*] Quare neque tanti sum animi, vt sine spe castra oppugnanda censeam: neque tanti timeris, vt ipse deficiam. *Hoc paulo post alio modo dixit.* Deficere animo *λειποψυχεῖν.* Martius (inquit) Rufus. Quæstor in castris relictus à Curione, cohortatus suos ne animo deficiant, id est, terreantur & animus desit. ¶ Inuenitur etiam cum accusatiuo pro deliquere, siue destituere positum: quanquam in sensu idem sit cum deesse, *καταλείπειν. Cic. 4. in Ver.* Iam me vires deficere cœperunt. *Idem 3. de Orat.* Prudentia nunquam deficit oratorem. *Cæsar*, Fruſtra meæ vitæ subuenire conamini, quoniam sanguis vireſque deficiunt, id est. *ἐκδιαπνοῶμαι.* Similem omnino vsum habet verbum Defero. *Sallust in Iugurtha*, Sed de studiis partium, deque omnibus ciuitatis moribus, si figillatim atque pro magnitudine parem differere, tempus quàm res maturius me deseret. Habet autem deficio in ea significatione ferè semper ante se nominatiuum rei inanimatæ: vt, Dies me deficit; Vox te deficit. *ἐλλείπει με.* & Oratio illum defecit. *Lactant. lib.* 7, Non enim verendum, ne tàm in bona causa deficiat oratio, qui sæpe etiam malos copiosè ac fortiter defendisti. *Cæsar lib.* 2, Ipsos res frumẽtaria deficere cœpit. Si quis tamen in his dativo pro accusatiuo vtatur, non culpandus erit: frequentiùs tamen cùm accusatiuo vsurpatur. Non rectè autem ita dicas per nominatiuum res animatæ, Vxor me deficit: sed, à me deficit.

¶ Item deficere cum accusatiuo significat non suggerere. *Virg. 1. Georg.* quum iam glandes atque arbuta sactæ Deficerent syluæ, id est, non suggererent glandes atque arbuta. Sic enim exponunt hũc locum plerique interpretes: quanquam non malè ibi deficerent pro deessent recipere possimus: vt Arbuta & glandes, nominatiuos esse intelligamus: syluæ autem, dativum.

¶ Interdum absolutè ponitur pro finire, definere, *καταπαύειν*, vt, Hic præ mœrore defecit. [Credite deficio. *Ouid. Eleg. 6. lib.* 4. *Trist.* Deficientibus lecticariis (. i. defessis) *Suet. in Othon. cap.* 6, Vt, quæ iacéns ripa deflere. Cayſtrius ales dicitur ore suam deficiente necem. *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 5. *Trist.* Si iam deficiam (æger.) *Ouid. Eleg.* 2. *lib.* 3. *Trist.* Deficientem capillum reuocare à vertice assueuerat. *Sue. in Cæs. cap.* 45.]

¶ *Martianus*, Tum demum id agere consilium erat, quum vita defecit.

¶ Cõstruitur quandoque cum ablatiuo sine præpositione, & sic sumitur pro carere siue priuari. *στερῶ.* [Si te intelligam deficere vita, de mea ad tuam addam. *Plaut. Asin. sc.* 3. *a.* 3. *Item Suet. in Augusto, cap.* 8. Nunquam locutus est nisi meditata & compoſita oratione: quamuis non deficeret ad subita extemporali facultate.] *Colum. lib.* 3. *de vite loquens*; Quumque transtuleris (inquit) de humido in aridũ locum, vide ne priſtino alimento deficiat. *Idem*, Commodè fluunt, nec deficiunt sacro solo. *Et lib.* 8, Qui si memoria deficitur quominus agnoſcat cuiusque progeniem, pice liquida eandem notet scrofæ & porcis imponat.

¶ Item, Deficere debitores dicuntur, quorum facultates ita imminutæ sunt, vt iam soluendo non sint. *L.* 3. *ff. de iur. fisc.* vnde defectus facultatibus *apud Vlp. l. si extraneus. D. de im. dot.*

¶ Capitur & pro dissentire, recedere seu rebellare, desciscere, deferere. } מרד *marádh* | פשע *paschá'. ἀφίστημι.* GALLICE. Se reuolter, se rendre du parti contraire. ITAL. *Rebellare.* GERMANI. Abfallen/abtrunnig werden. HISPAN. *Rebellar.* ANGLICE. *To mak defection or yeelde to the contrare parte.* } & tunc ablatiuo iungitur cum præpositione. *Sallust. in Iugurt.* Quod oppidum primum omnium post malam pugnam ab rege defecerat. Deficere enim dicuntur, qui ab his quorum sub imperio sunt desciscunt; & in hostium numerum se conferunt. *Cic. Lælio*, Difficile est amicitiam manare si à virtute defeceris. *Liu. lib.* 2, Eodem anno duæ coloniæ, Pometia & Cora ad Aruncos deficiunt. Hoc est, Romanos deserunt transeuntes ad Aruncos. * Deficior, pass. *Columel. lib.* 3. Iugatum quadam parte deficitur, quadam superat. *Cic. pro A. Cluentio*, En hoc illud est quod antè dixi, mulier abundat audacia, consilio & oratione deficitur. [*Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* Tempore deficiat Tragicos si persequar ignes.]

Defector,verbale. {משע *poscheah.* ἀποστάτης. GALL. Rebelle,celuy qui s'eſt reuolté,apoſtat. ITALI. *Ribello.* GERMAN. Abfellig/abtrunnig. HI. *Ribellador.* ANGLI. *A rouolter or yeelder to the contrare part.* {*Suetonius in Neron. cap.* 43, Reuocatiſque ad pœnitentiam defectoribus, &c.

Defectus,a,um.particip. à deficio vel deficior,habet ſignificationem actiuam in voce paſſiua. {ἀκλινόμενος. vt Defectus robore animi *Iuuen.* {*Colum.* Diligentis patrisfamilias eſt,primam quanque arborē ſenio defecta collere,id eſt,quæ deficit. *Quintil.lib.*3. Vt ſi obſeſſi & impares,& aqua cibóque defecti,de facienda ad hoſtem deditione deliberent,i. qui defecerunt. [Quòd ſibi defectis illa ferebat opem.5. Defecerat illos victus. *Ouid.*3. *Faſt.* Defectis Hecubam potui legiſſe ſub annis. *In Epiſt.* Vlyſſis defectus,pro defeſſo. *Seneca.*]

¶ Defectus,paſſiue, ἀλλ' ἀπεμπεφῶς, Cic. *in Oratione antequam iret in exilium,* Nunc vel ſolus defectus ad calamitatem,vel primus vocatus ad tale periculum,omnium animos iure debeo commouere. Defectæ ſenectutis homo.i ſenectute confectus. *Vlpianus de Vſufruct.* Vt puta ægrotanti ſeruo,vel infanti, vel defectæ ſenectutis homini. Eodem modo defectus ætate dicitur pro confectus.

¶ Defectus poni videtur aliquando pro perfectus. Cic. *ad Att.* Libri ad Varronem non morabuntur: ſunt enim defecti, id eſt,perfecti.

Defectior,comparatiuus,& Defectiſſimus ſuperlatiuus. *Colum. in præfat.* Sed ſiue fundum locuples mercatus eſt turba pediſſequorum lecticariorúmque defectiſſimum quenque annis & viribus in agrum relegat,&c.

¶ *Apul. in Apologia,* Cur in planis quidem ſpeculis fermè pares obtutus ac imagines videntur,in timidisverò & globoſis omnia defectiora,ac contra in cauis auctiora?

Defectus,us, nomen,ſignificat penuriam,non vitium aut culpam, aut morbum. {חסר *choſer,* ἀλάπημα. GAL. Defaut,defaillance. ITALI. *Difagio,defetto,mancamento.* GE. Ein prāſten/manget. HI. *Falta ò mengua.* AN. *A lacke,a failing.* {vt defectu ciborum dedimus nos hoſtibus. *Li. lib.*4. Defectus alibi aquarum circa torridos fontes riuóſque ſtragem ſiti pecorum morientium dedit.

¶ Interdum dicitur diminutio. *Gellius lib.* 2. Sed de lunæ motibus ſolíſque defectibus. Vnde defectio ſolis & lunæ dicimus. Defectus animi, ſiue defectus animæ (*vt Celſo moris eſt loqui*) ἀπαθυμία, λειποψυχία. Græcè dicitur. A noſtris etiam animi deliquium, & verba linqui animo, & intermori,& deficere,& extinctæ animæ ſpeciem præbere: quos *Plinius* & defectos animo quandoque appellat. Defecta verò corpora, & defecti, ſunt quos Græci πάμπους, quaſi reſolutos & reſolutionem ipſam, πάμπαν dicunt: qui & ſyntectici vocantur,& ſyntexes,defectiones. *Plinius,* Genus vnum quod bion vocamus, prodeſt ſtomacho diſſoluto, & prægnantibus & defectis. *Martialis,* Dulcia defecta modulatur carmina lingua.

Defectio,Receſſio ſeu rebellio, vel militum ab Imperatore, vel ciuitatis à domino: qui dicuntur deficere, quum ab eorum gubernatione diſcedunt. {מרד *méredh* פשע *péſchah.* ἀπόστασις λειποψυχία. GAL. Reuolt,rebellion. ITA. *Rebellione.* GE. Abfall. HISP. *Rebeldia.* ANG. *A defection,reuolting or yeelding to the contrare parte.* {*Liuius libro* 1, Ob reſiduas bellorum iras maximè ſolicitatis ad defectionem animis voluntarios traxêre. *Cicero* 4. *Tuſculanar.* Omnium autem perturbationum fontem eſſe dicent temperantiam, quæ eſt à tota mente, à recta ratione defectio.

¶ Aliquando dicitur diminutio & decretio,defectus ἀλλοίωσις, *Idem in Catone,* Quoniam delectabantur ad defectiones ſolis & lunæ, multò nobis ante prædicere.

¶ Sunt & defectiones in corpore humano,quales mulieribus à conceptu accidere ſolent. חסס הלב *hamas halich* λειποψυχία GALLI. Debilités,defaillances de cœur ITA. *Debolleze.* GERM. Ohnmachten. HISP. *Flaquezas,* ANGLIC. *Infirmities,a fayling of nart or courage.* {*Plin.in Præm.lib.*23. Pampini ſanguinem excreantibus,& mulierem à conceptu defectione diluti potu proſunt. Quod genus etiam malaciam, μαλακίαν, in prægnātibus vocare. *Plin.* ſolet. Eſt enim malicia in ſtomacho debilitas. Et in mari malacia pro tranquillitate capitur. [*Gell.cap.*3.6.5. Pleraque dici per defectionem ſolent,vt ipſe quinquali lituo]

Defectiuus,a,um. Quod eſt mancum. {חסר *chaſer.* ἐλλιπὲς. GAL. Defaillant mutile. IT. *Manco.* GE. Das da mangelhafftig/etn manget vnd braſten hat HI. *Coſa que ſuele ò puede faltar.* ANGLIC. *That lacketh,manck and mutilat.* {*Cicer.* 1. *Offic.* Etenim cognitio contemplatióque naturæ manca,id eſt,defectiua quodam modo.

Defigo, is, penult. producta, defixi, Deorſum figo, implanto,immitto;colloco, pono. {מקע *matàch* תקע *tallàn* טבע *tabah.* κατατηγνύω GALLIC. Fichet,atacher à clou ou autre choſe. ITA. *Impiantare,ficcare,piantare.* GERMA. Vnderſich hefften anheffien. HISP *Hincar.* AN *To ſtrik in or faſten with nayles.* {*Columel.lib.* 2. Tum in terram bene paſtrinatam & ſtercoratam rectum ſarmentū defigito. *Virg.lib* 2. *Georg.* Altius & penitus terræ defigitur arbos,Eſculus in primis, *Cæſar. bell. Ciuil.* 2, Afferes pedum duodecim cuſpidibus præfixi, atque hi maximis baliſtis miſſi per quatuor ordines cratium in terra defigebantur. Defigere ſicam in corpore, *apud Cic.* Defigere cultrum in corde,& Dengere gladium iugulo. *apud Liuium.*

¶ Ex hac verbi ſignificatione elegantes ſimul ac variæ tranſlationes exiſtunt: vt quum aliquem dicimus pauore defixum eſſe, aut ſtupore mœſtitiáve. Habétque ſingularem cum his nominibus Animus & Oculus elegātiam. *Cic.*4. *Acad.* Aduerſantur enim primùm,quod parum defigunt animos. *Idem pro Domo ſua,* At quam ſententiam dixi? primum eam quam populi ſermo in animis veſtris iam antè defixerat. *Lactant.lib.* 2. Oculos ſuos ab alto deliciunt,ſolóque defigunt. *Cic.Philip.*11. Quid eum non ſorbere animo,quod non haurire cogitatione, cuius ſanguinem non bibere cenſeris? cuius poſſeſſiones atque fortunas non impudentiſſimos oculus ſpe & mente deſgere? *Plin.lib,* 8. *cap.* 16. Quum pro catulis fœta demicat,ocultorum aciem traditur defigere in terram,ne venabula expaueſcat. [Qualiter aduerſos hoſti defigere ceruos. *Tibul.lib.*4.] *Cic.in Verr. Act.* 2, Vt non modo in auribus veſtris, ſed in oculis omnium ſua furta atque flagitia defixurus ſim: hoc eſt, ita deprompturus & relaturus,vt non modo audiri ſed etiam fieri videantur vel ſic, vt non modo audiui & intellectui perſpicua ſint,ſed etiam viſui ſubiici videantur id eſt,ſub oculos poni.

¶ Aliquando pro ferio vel transfodio κατατιτρώω, *Perſius,* Ore terris modico,pallentes radere mores. Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.

Defixus, a,um,Infixus,hærens in aliquo. ANG. *Feſtened, fixed or ſticked in.* {*Cic.de Art.* Vitia in aliquo penitus defixa atque hærentia. [Defixùm in angulo Senecam(exulum)feſſo dit Claudius. *Senec.cap.* 13. *de Conſol.ad Polyb.*]

Definio,is,Termino,finiendo certos rei de qua agitur terminos præſcribo. {גבל *ghabál* גדר *ghadhár* גזר *ghazár.* κατακλείω, κατακράτω, GALL. Limiter & borner,determiner,aſſigner. ITAL. *Definire,terminare.* GERM. einzyhen. HISP. *Determinar,diffinir.* ANGLIC. *To limite,te bounde,to appoynte the end of a thing.* {*Cicer. de Somn. Scip.* Sic habeto omnibus,qui patriam conſeruauerint, adiuuerint, auxerint, certum eſſe in cælo,ac definitum locum, vbi beati æuo ſempiterno fruantur. *Idem de Amic.* Altera ſententia eſt,quæ definit amicitiam paribus officis ac voluntatibus. Sic Definire imperium, prædia hortos: pro dimenſa inter ſe diuidere.

Definire præterea eſt rei alicuius vim deſcribere & explicare finitione, quæ conſtat rei alicuius vim deſcribere & explicare finitione,quæ cōſtat genere,ſpecie,differētibus,propriis, *vt autor eſt Quint. lib.*7.*c.*4, *& lib.*5.*cap.*10. *Cic. lib.*1. *de Inuent.* Quum autem nominis controuerſia eſt, quia vis vocabuli definienda verbis eſt, conſtitutió definita nominatur.

Definitio,onis, ANGL. *A definition.* {ſecundum aliquos, eſt oratio demonſtrans cuiuſmodi eſt illud de fit ſermo. Vel ſic: Definitio eſt oratio mentis contentum aperiens. Hanc alij ſic definiunt: Definitio eſt,quæ compendioſa ſubmonitione nos in rerum cognitionem vocibus ſubiecta adducit, Aut hoc modo, Definitio eſt oratio,id eſſe quod eſt monſtrans Aut, Definitio, eſt oratio,quæ declarationem & intelligentiam rei demonſtrat, & elucidat. Definitio item eſt rei quaſi in vniuerſum dicta, non tamen vniuerſalis, in præpoſitione per ſingulas partes ſine in vniuerſum deductio. Definitio propriè dicitur quæ conſtat ex genere & differentiis. *Vide plura apud Dialectios, & infra in* Diffinitio.

Definitum eſt, pro eo quod dicimus Decreui,vel conſtitui. *Plaut. in Ciſtel.* Perge dicere. A. Anne vt etiam quid conſultura eſt ſciam? M. Perge eloqui: non remittam,definitum eſt.

Definitus,a,um, Certus,conſtitutus,attributus,aſſignatus. {נגזר *nighzar* ἀφωρισμένος, διαφερόντως. GALLICE. Defini limite borné. IT. *Limitato terminato.* GERMAN. eingeſchlet/beſtimpt. HISPA. *Determinado.* ANG. *Limited bounded.* {*Cicer de Somn.ſcip.* Hic certus eſt in cælo ac definitus locus.

Definitē, adūerbium, Finitè, ſtrictè. {ἀφωρισμένως, ἀφωρισμένως. GA. Expreſſeement,determineement,diſtinctement. ITA. *Expreſſamente commiſura & limitatione.* GERMA. Außtrucklentlich/heiter. HISP. *Determinadamente expreſſay claramente.* ANGLICE. *Expreſſelie,namelie,preciſelie.* {*Cic.pro Cor.Balb.* Lex id Gellia & Cornelia,quæ definitiuè poteſtatem Pompeio ciuitatem donandi dederat,ſuſtuliſſet. *Plin.in Paneg.* Nec magis definitè,diſtinctèque deſignat, qui Traianum, quàm qui optimùm appellat.

Definitio, *Vide* DIFFINITIO.

Definitiuus,a,um, {ὁριστικὸς. GER. Definitif,qui definit & limite. ITAL. *Definitiuo limitatore.* GERM. Das zu der einzyhung/entſcheidung oder beſtimmung gehört. HISPA. *Deſtindador.* ANG. *Thans limiteth and bounderh.* {*Cic* 1. *de Inuent.* Cùm facti controuerſia eſt,quoniam coniecturis cauſa firmatur,conſtitutio coniecturalis appellatur: quum autem nominis,quia vis vocabuli definienda verbis eſt,conſtitutio definitiua nominatur.

Deflóculus, Dicitur qui eſt captus vno oculo,quem luſcum alio nomine vocitamus. {ἐκφθαλμὸς. GALL. Borgne,qui n'a qu'vn œil. IT. *Leſeho ſenza vn'occhio.* GERM. einengig. HISP. *Tuerſo de vn ojo.* ANG. *Taht lacheithone eye.* {*Martial lib.* 12, de importunis baſiatoribus Hinc defioculus & inde lippus.

Deeſt,Deeſt,cum dātiuo conſtruitur. {חסר *chaſer.* λείπω. GALLI. Il y a, faute ITAL. *Manca,non cie.* GERM. es mangletet/es gebriſt. HISPANI. *Falleſce.* ANG. *Thair is lacke,thair wanteth.* {*Terent. in Eunuch.* [Nihil quum eſt,nihil,deſit tamen *Idem in Hecyra,* Nihil apud me tibi deſieri patiar,quin quod ōpus ſit,benignè præbeatur. *Virgil. Eclog.* 2. Lac migi non æſtate nouum non frigore deſit. *Vnde Priſcianus,* Deficio loco paſſiui defio facit,& deinde defectus. [Defiet. *Liuius l.* 9. Item,Quod ſit ſatis,neque deſiat,neque ſuperſit. *Plaut. Menæ.ſc.*4. *a.*1. Deſieri. *Gell.c.*14. *lib.*1. Defieri. *Et cap.*7. *lib,*20. Quæ luna decreſcente deſiunt.]

Deflāccārē, Vetus & prorſus obſoletum verbum eſt,quo antiquiſſimi vſi ſunt pro atterere: *autor eſt Nonius.* Niſi ſortè deflaccare quis malit legere, & à flocco eius originem trahere: vt Deflaccare propriè ſit,floccos conſumere: quod ſit quum veſtes nimio vſu atteruntur. Huic coniecturæ illud fidem poteſt aſtruere, quòd apud *Plautū in Epid.* vocantur defloccari ſenes, qui decrepiti ſunt,& ita attriti,vt veſtis quæ floccos ſuos nimio vſu amiſit.

Deflāgro,as,penultima producta, Comburor,igne conſumor, conflagro,ardeo. {כער *baʿar.* κατακαίομαι, ἐκκαίομαι. GALLIC. Ardre & bruſler,eſtre ars & bruſlé. ITAL. *Ardere,abbruſciare fortemente.* GER. Verbrunnen/mit feur werzebrt werden HISPA. *Muchu ardor.* AN. *To be burned.* {& ſemper ablatiuum poſtulat, *Cicero* 4. *Academ.* Forè tamen aliquando vt omnis hic mundus ardore deflagret. *Idem lib.* 3. *Offic.* Ictu fulminis deflagrauit. *Et ſecundo de Natura deorum,* Dianæ Epheſiæ templum deflagrauiſſe. Significat & per tranſlationem, langueſcere,deferueſcere. {κατὰ θυμὸν δέχ. ANG. *To waxe colde.* {*Li*-

nus libro quarto, Sic deflagrare minaces in cassum,& veritò passus langueſcere bello. *Liu.10.bell.Macedon.* Sed interdum ſpes animum ſubibat deflagrare iras veſtras purgari ſuſpiciones poſſe.

Deflagrātio,onis,Combuſtio,exuſtio,flamma,ardor.{חבערה *tabberah.* πυρωσις,πυρκαϊά. GALL.Bruſlement,embraſement ITA.*Eſſe ardere & abbruſciare.*GERM. Brunſt HIS.*Aquel ardour.*AN. *A burnig.*} *Cic.3.de Finib.* Quoniámque illa vox inhumana & ſcelerata dicitur eorum, qui negant ſe recuſare quominus ipſis mortuis terrarum omnium deflagratio conſequatur.

Deflecto, is, torqueo, curuo. {חפף עוה *chapháph* בעוה *naváh* κατακάμπτω,λυγίζω. GALLIC.Deſtourner,tourner arriere,flechir & plier. ITAL.*Torcere,piegare.*GER. Biegen. HIS.*Doblegar.*ANGLICE. *To crooke,to anoyde and turne away.*} *Col. lib.3.* Quum iam ſatis amplum incrementum ſuſceperit, ramum oliuæ qui videtur nitidiſſimus deflecte,& ad eius arboris ſiculneæ religa. *Cic.lib.3. Offic.* pro declino per tranſlationem poſuit,Hoc autem de quo nunc agimus, id ipſum eſt quod vtile,in quo verbo lapſa conſuerudo de via deflexit.

¶Deflectere pro diuertere *Apud Suet. in Auguſto capite* 93. At contrà non modo in peragranda Ægypto; paulo deflectere ad viſendũ Apin ſuperſedit,&c [Deflexit eum à ſtudiis(.i.auertit.) *Quintil.*Deflectere(de via) *Suet. Aug.c.*93 Deflectere viam,*Li.lib 9.D.4.* Deflectere acerbitatem in alium(.i conuertere)*Suet.in Calig.cap.*48.]

Deflexus,a,um,participiũ.{חפף עוה *chapháph* בעוה *naváveh.* κατακαμπτός, λοξός.GALLIC.Flechi & plie,deſtourné ITALIC.*Piegato.*GERMAN. Abgebogen. HISPANI.*Doblegado.* ANGLICE. *Bowed,turned away.*} *Plin.lib.17. cap.23* Altera deflexa vite,vel palmite iuxta ſuam arborem. Amnes in alium curſum contorti & deflexi. *Cicer.1.de Diuinatione.*

Deflexus,us,nomen, Curuatio,inflexio. {אנף *éeleph* κατάκαμψις. GAL. Pliement,fleſchiſſement.IT. *Piegamento.* GERM. Biegung. HISP. *Doblegadura.*ANGL.*A bowing or crocking.*} *Colum.* Ne defluxu frangatur.

Deflĕo,es,ere.Deploro.{בכה *bachâh* ספד *ſaphádh.* κατακλαίω. GALL. Plaindre quelque choſe en pleurant, regretter. ITALIC. *Piangere* GERMAN.*Beweynen.*HISP.*Muchollorar.* ANGLL *To weepe,to wails for any thing.*} *Plautus Capt.* [*ſc.2. a. 1.* Egone illum non fleam?] -egóne non defleam Talem adoleſcentem? *Aſinius Pollio libro decimo,* Itaque illud initium ciuilis belli defleui. *Cicero 13. Philipp.* Sed hæc ſatis diu multúmque defleta ſunt.*Suprema deflere. *Tacit.lib.* 3.Poſt celebre carmen, quo Germanici ſuprema defleuerat. Suprema,id eſt mortem.[Defleuere necem ſuam dicitur Cayſtrius ales.O uid.*Eleg.1.l.5 Triſt.*]

Dĕflo,as,are,Flo,vel flando depello.{חשיכ *hiſchſciḃ.* πνέω, πνεύω.GAL. Souffler.IT.*Soffiare.*GE. Abhin blaſen.HI.*Soplar.* AN.*To blowe away.*} *Plinius libro vigeſimooctauo capite ſecundo*, Cibus etiam è manu prolapſus reddebantur, vtique per manſas, vetebántque munditiarum cauſa deflare.

Dĕflŏccāre,atterere eſt,tractum à floccis,*Plau.in Caſina,*Perij,defloccabit tam illic homo lumbos meos. Ita enim legendum, non vt eſt apud Nonium flocco habebit.Nonnulli legunt Deflaccare.

Dĕflŏccāti ſenes, Qui florem virium depoſuére, quaſi attriti γηγηρατε παρεμβεβυκότες. Metaphora tracta videtur à veſtibus, quæ multo vſu floccos ſuos amittunt. *Plaut.in Epid.* Nam per vrbem adeò defloccati ſenes Quæritant me.

Dĕflōrāre, idem eſt quod conſpurcare,contaminare, vitiare, quaſi floribus & ornatu ſpoliare. {שמם *ſimmé* טנף *tinnéph* μιαίνω. GALL. Deflorer,oſter la fleur,ſouiller.ITALI. *Sporchare,macchiare.* GERM. Den erſten blumen abbrechen / verwüſten / geſchenden. HISPA. *Quitar la flor de lo floridо, enſuziar.* ANGLIC. *To defile,to deflore,to take away the floure.*} *Liuius libro ſeptimo bell Macedon.* Erant qui fama id maius bellum, quàm difficultate rei,fuiſſe interpretantur:vno memorabili prælio fuiſſe debellatum, gloriámque eius victoriæ defloratam ad Thermophylas eſſe.* *Gell.lib.13. c.1.* Tum planè duo erunt incommoda.& expectatio te ſpei ſuſpenſum fatigabit, & futurum gaudij fructum ſpes tibi iam defloraverit. Id eſt,quaſi deliberauerit & diminuerit, minúſque gratum fecerit:vt minus grata eſt puella aut res alia deflorata.

Dĕflōrēre, ſine Defloreſcere, Flacceſcere, flores venuſtatemque amittere.{נבל *nabél.* ἀνθεῖν,ἀνθεῖσθαι. GALLI.Se deffleurer,perdre ſa fleur. ITA. *Sfiorire.* GERM. Verblühen. HISP.*Dexar defloreçer.* ANGL.*To leeſe floure or beautie,to decaye, to falde away.*} *Plin. lib.17,*Peſſimum inter omnia quum defloreſcentem vitem,& oleam percutit imber:quoniam ſimul defluit fructus. [*Liu.8.d. 4.* Cum ſenecta res quoque defloruere.]¶ Autor ad Herennium per tranſlationem pro eo poſuit quod dicimus, Vigorem amitto. σφηκιάζειν. Formæ(*inquit*)dignitas,aut morbo defloreſcit, aut vetuſtate extinguitur.

¶Defloreſcere apud *Col.lib.2.c.12.*accipitur pro flores producere, ac deinde amiſſis floribus fructum producere. {ἀνθεῖν,ἀνθεῖσθαι. ANG. *To burgen or put out flowres.*} Quum (*inquit*) totam ſpicam edidit, octo diebus defloreſcit, ac deinde grandeſcit diebus quadraginta. Vbi defloreſcere non ſimpliciter accipitur pro flores acquirere, vt quidam interpretantur, ſed potiùs flores acquiſitos amittere: vt hic ſit ſenſus, Poſtquam frumentum edidit ſpicam,ſtatim flores acquirit,& eoſdem intra octo dies amittit. Sic effloreſcere, eſt valde floridum fieri.*Cic.in Læl.*Quæ tamen effloreſcit amicitia,etiam ſi tu minus eam ſecutus ſis.

Dĕflŭĕre, Deorſum fluere,labi, delabi,influere, proprie de liquidis rebus, & tranſlatè de aliis quoque dicitur. {נגר *nighghâr* נזל *naſál.* κατάρρειν.GALLICE.Decouler,ſe dechoir.ITAL. *Scorrere à lingiu.* GERM.Abfluſſen. HISP. *Correr lo liquido de arriba abaxo.* ANG. *To flow downward,to flow away to come to nothing.*} *Plin. lib. 6. c.7.* Defluit in Rhenum Moganus.[*Senec.cap.1. de Tranquil.* Timeo ne defluam. *Quintilian.* Tantum ab illo defluebant,quantum ab antiquis ille deſcenderat. *Gell. cap. 15.lib.1.* Qui humidis verbis & laſſantibus defluunt.]¶ Per tranſlationem ſignificat decurrere, delabi.*Cic.in Læl.* Ad leues amicitias defluxit oratio. *Saluſt.in Iugurth.* Vbi per ſocordiam vires temp us,ætas, ingenium defluxere,hoc eſt, quaſi cecidére,& periére. *Lactant.libro 3.* pro in nihilum redigere poſuit, Nanis ſine gubernatore abit peſſum:& corpus relictum ab anima,deſuit.

¶ Quandoque defluere eſt ſecundo amne fluere, id eſt,deorſum & verſus locum inferiorem fluere,Sunt enim fluminum aluei,quo mari propinquiora,eò deuexiora. *Virgil.libro 3.Georgicor.*vſque aries in gurgite vllis Aſſatur,miſſúſque ſecundo defluit amni.

¶ Defluere etiam dicitur quòd ægrate morbóve ſoluitur ἀναῤῥεῖν. Vnde Defluere capillus dicitur.* Defluere,pro Declinare. *Quintil.lib.* 10. *cap.1.* Tantúmque ab illo defluebant quantum ille ab antiquis deſcenderat.* Defluxiſſe id etiam dicitur quod tranſactum eſt.*Cic.ad Fætum lib.9* Hæcigitur eſt nunc vita noſtra:manane ſalutamus domi & bonos viros multos & triſtes.& hos lætos victores,qui me quidem perofficioſè & peramanter obſeruant. Vbi ſalutatio defluxit,literis me inuoluo,aut ſcribo,aut lego.

Defluxus,& Defluuium, κατάῤῥοια.GAL. Decoulement,cheute.ITALIC. *Stillamento,cadimento.*GERM.Der runſt eder das flieſſen nider ſich.HISP. *La caida.*ANGLIC.*A flowing downe ward or away.*} Capillorum fluxus. {ἀλωπεκία.GALLI.Cheute de cheueux.ITALI. *Cadimento de capilli.* HISPAN.*La caide de los cabellos.*} Sed defluuia comarum facere dicitur.*Idem.* Hippocrates capillos mulierum defluos fricari raphanis iubet.

Defluxus,us,idem quod defluuium. κατάῤῥους.

Defŏdĭo,is,penu.corr. Sepelio,obruo. {חפר חתר בדר *chaphár* חתר *chatár* חפר *chaphár.* GALLICE.Enfouir,enterrer.ITA.*Sepelire.* GERMANIC.Vergraben/eingraben. HISP.*Enterrar alguna coſa ſo tierra.* ANGLICE,*To diche or digge downe into.*} *Liu.* Fuerantque ferè ab annis quindecim ſupra quingentos,loquitur de libris Numæ. *Plau.in Prol.Aulul.* Domi ſuæ defoſſam mulcis cum opibus aulám inuenit. *Colum.lib.*8.pro fodiendo plantare & inſerere poſuit,quum dixit, Confeſtim ſcrobem defodiamus in limine ſtabuli,& viuam pecudem,quæ ſit puſtuloſa,reſupinam obruamus.[*Plau.Prol.Aulul.* In medio foco defodit(theſaurum) *Plaut.Moſtel.ſc.2.a.1.* Neccauit hoſpitem & defodit in ædibus,*Senec.cap.2.de Conſol.ad Mart.* defodit ſe & abdidit (in luctu.)]

¶ Defodere item eſt infrà,ſiue deorſum fodere.κατακάπτειν.*Idem lib.* 2.Paſtinatur terreni iugerum, ita vt ſolum in altitudinem trium pedum defodiatur.

Defoſſus,a,um,particip.{נברה *niḃréh* κατορυγμένος.GAL.Enfoui,enterré.ITA.*Spolio.*GERMA.Vergraben/eingegraben.HISP. *Enterrado,ſepelido.*ANGL.*Diched or digged downe.*} *Cic.2.de Orat.* Aurum multifariam defoſſum.*Plin.lib.*36.*cap.3.* Talpæ cæcitatis perpetuæ tenebris etiamnum altis defoſſæ.*Senec.de Conſol.ad Polyb.cap.13.* Defoſſus in angulo & effoſus inde.]

Defŏſſus,us,ui.{מחתרת *machtḥreth* κατορυγή. GALL.Enfouiſſement,enterrement.ITAL.*Sotterramento.*GERM. Vergrabung/eingrabung. HIS. *Enterramiento,ſepultura.*AN. *A diching or digging downe into a thing.*} *Plin.lib.19.c.8.* Area in defoſſu cauata.

Defœtus, ſi Latinum ſit,idem erit quod effœtus,hoc eſt fœtui per ætatem inidoneus.ANG.*Which is paſt bringing forthe any more.*}Quod tamen haud ſcio an apud claſſicos ſcriptores reperiatur. Nam quod ad illud teſtimonium attinet, quod *ex Ibi Ouidij* adduci ſolet, Sic quoque,quod rarum eſt,ſolito defœta fauore Fortunæ facies inuidioſa tuæ:in caſtigationibus exemplaribus defecta legitur, non defœta. Similiter apud *Col.in præfa.lib.*1. defectiſſimum legi debet,non defœtiſſimum.

Defomicatum, lignum dixerunt antiqui,quod à fomitibus quibus confoueri ſolet,erat ſucciſum.*Feſtus.*

Dĕfŏre,penult.corr. compoſitum à fore,idem ſignificans quod defuturum eſſe.*Cic.de lege Agrar.contra Rullum,*Verum arbitrantur non defore,qui illam reſtituerent.[*Liuius lib.3.ab vrb.&* 5.*a.*5.]

Dĕfōrmo,as,Fœdo,turpo,maculo.{κατασχηματίζω,ἀσχημονῶ. GAL. Deſfigurer.ITALI.*Far bruto,difformare.*GERM.Vngeſtalt machen. HISPANI. *Desfigurar ò aſear.*ANG.*To disfigure,to defile,to deface.*} *Lactian de Opif. Dei,* Quàm mirabili,quàm diuina ratione molitus eſt,vt tamen hiatus ipſe naſi,oris ſpeciem non deformaret.*Autor ad Heren.libro* 1. Qui ſunt qui Italiam deformauerunt ? *Cicero de Aruſp.reſp.* In qua Pompeium ornat,an potiùs deformat?[*Liuius lib.4.d.4.* Deformare titulum. *Idem lib.7.dec.4.* Deformare valuam fulmine.Item deformare gloriam.ibid.]

¶Item, Deformare eſt figurare,delineare, & noua forma inſignire {תאר *téer.* διατυποῦν. GAL.Bailler forme former. ITALIC.*Formare, lineare,diſſegnare.* HISPAN.*Traçar ò figurar.*} *Viruu.lib.6.*Tragicæ ſcenæ deformantur columnis, ſignis & regalibus rebus. *Idem*, Architectus graphidis peritus: vt deformare poſſit lineis imitationem, quam velit,ædificiorum.

Dĕfōrmātus,a,um.fœdatus.cum aliàs deformare ſit formare. *Sueton.in Calig. cap.*27. Multos honeſti ordinis deformatos prius ſtigmatum notis,ad metalla & munitiones viarum,aut ad beſtias condemnauit. [*Plaut.pſeud.*I.3 *a.*2. Certe hæc deformata habebam.(.i.inchoata.) Deformata marmora prima manu. *Quintilianus* Non floſculos, ſed certos & deformatos iam fructus ille oſtendebat. Idem *Quintilian.*]

Dĕfōrmātio,onis,verbale.Fœditas,macula.{מום רעה *mum raáh.* ἀμαύρωσις, ἀσχημοσύνη.GALLIC.Desfigurement.ITA: *Diſhonore,vituperio,figuramento* GERNANI.Vngeſtaltung/entwerffung. HISPANI. *Aquella fealdad.*ò *deformidad.*ANGLICE,*A disfiguring,defacing or deforming.*} *Liu.9.ab Vrbe,* Vt ſuæ quiſque conditionis oblitus,ab illa deformatione tantæ maieſtatis, velut à nefando ſpectaculo auerteret oculos.

Dĕfōrmis hoc deforme,Turpis fœdus)(formoſus. {רע *raḃ.* ἀμαυρός. GALL.Diſforme,deffiguré,laid.ITAL.*Diforme,ſozzo,bruto.*GERMA. Vngeſtaltet/vnderſchaffen/wuſt/häſslich. HISPA. *Coſa fea ò desfigurada.*

ANGLIC. *Deformed,foule,*}*Plin.in Epist.*Placuit locus in quo fuit aliquando domus(vt audio) pulchra,nunc deformis ruinis. *Cic. pro Cælio* , Id nunquam tam acerbe feret M. Cælius,vt eum pœniteat non deformem esse datum. *Liuius 1.ab Vrbe*, Quod vix Albanorum oculi tam deforme spectaculum ferre possent. *Cicero Marcello lib.* 4. Nec eam diligere minus debes quod deformior est. Deformius nihil est ardelione sene.[*Ouid.Eleg.3.lib.5.Trist.*Iussus in Euxini deformia littora veni.]

Deformitas, atis , Turpitudo, prauitas, quod & de corpore & ánimo dicitur. {מוּם *mum rah* αμορφια , αισχος. GALLICE. Difformité laideur.ITAL. *Bruttezza,à deformità.*GER.Ungestalte.HISP.*Feridad ò deformidad.* ANG. *Deformitie,foulnesse.*}*Cicero* 1.*de Legibus*,Deformitas animi,& corporis prauitas.*Idem in Officior.*Nullum est maius malum turpitudine:quæ si in deformitate corporis aliquid habeat offensionis quanta illa deprauatio,& fœditas turpificati animi debet videri? [*Velleius* : Deformitas corporis in eo certabant cum turpitudine ingenij.]

Deformiter,aduerbium.{αισχεως. GA. Difformeement,laidement. IT. *Bruttamente.* GE. Unformhtlich/hæßlich.HIS.*Fea ò deformamente.*ANG. *Foulie,without forme.*}*Quintil.lib.* 8. *cap.* 3, Iunctura deformiter sonat [*& lib* 12. Deformiter respectare.]

Defrænatus a,um,idem quod effrænatus,hoc est,indomitus,quasi fine fræno.{ἀχαλινος.GA.Desbridé,effrené.ITA.*Sfrenato.* GERMANI. Ungezumpt.HISPAN.*Desenfrenado.*AN.*Disebridled,vnd antoned.*}*Ou.* 1.*Metam.*Et defrænato voluntur in æquora cursu.

Defraudare , vel per syncopem Defrudare,est per fraudem cuiquam aliquid intercipere , vel circumuenire aliquem. {עשק *Faschák* παραιτουμαι,ὑποστοιζω.GALLIC. Defrauder,chifter,priuer vn autre de ce qui lui appartient.ITAL.*Defraudare inganare.* GERMAN. Ein mitt trugbetrauben.HISPA.*Engannar.*AN.*To deceine,to beguile.*}*Plaut. Asin.* Nunc verba in pauca conferam quid te velim. Viginti iam vsus est filio argenti minis , Face id vt peratum iam sit.L. Vnde gentium ? D. Ne defraudato. L. Maximas nugas agis: Nudo detrahere vestimenta me iubes,Defrudem te ego?agesis,tu sine ponis vola. Tene ego defrudem,cui ipsi nihil est in manu?Nisi quid tu porro vxorem defraudaueris.[*Plaut.Pseud sc.*1.*a.*1.Ante tu sciens suspendere,vt me defraudes drachma.]¶Defraudare genium est interrumpere voluptatē,& naturæ quod appetit negare.*Terent.in Phorm.* Quod ille vnciatim vix de demenso suo , Suum defraudans genium, comparsit miser.[*Plau.Aul.sc.*6.*a.*4.Quia commisi,vt me defraudes eam affectas viam.Sequitur,neque te defradandi causa posco.*ibid.* victoriæ fructu defraudare.*Liuius lib.*6.*d* 4.] Contrà,Indulgere genio,est voluptati operam dare , & quocunque nos naturæ appetitus trahat, subsequi.Quę loquendi formulæ inde tractæ sunt,quod antiqui Genium vocabant naturæ deum,hospitalitatis præsidem. Vnde etiam Homo genialis, dicitur liberalis & hospitalis, & splendido apparatui assuetus.

Defraudator,verb.Fraudator.¶עשוק *baschók.* ποιητης.GAL.Fraudeur,endommageur,chifreur,ITA.*Fraudatore.*GERM.Ein beraubet/betrieger. HISPA.*Amenguador.engañador.*ANG.*He that deceiueth or beguileth.*}*Senec.de Benefic. lib.* 4 , Huic ingrato,qui beneficiorum defraudator est,non magis dabit beneficium quàm aptatori.

Defrico,as,penul. corr.Frico.{חרד *harád.* κατατριβω. GALL. Defroter frotter.ITAL.*Fregare.*GERMA.Abrayben.HISPA.*Fregar.*AN.*Tu rubbe hard or frette together.*}*Columel.lib.*2. Totumque eorum palatum sale defricato. *Autor ad Herenn.* Nam vt forte hic in balnea venit, cœpit,postquam perfusus est,defricari.

Defricate , aduerbium , idem quod facetè & suaulter. *Nævius in Terentilla* ; Facetè & defricate hoc induxit. *Sosipater in suis Grammat. lib.*II.

Defrigescere , Frigescere. {καταψυχομαι GAL. Deuenir froid,se refroidir.ITALI.*Deuenir fredo,raffreddarsi.*GERM.Erkalten oder falt werden.HISPAN *Enriarse.*ANGLICE.*To waxe cold*}*Col.lib.*12.*c.*2, Iubebis rutabulo ligneo agitari quod decoxeris , eò vsque dum refrigescit.

Defringo,is Frango,vel decerpo.{מאך *seéph.* κατακλαω.GA.Rompre ou arracher de quelque chose. ITA. *Rompere,frangere.* GERMA. Abbrechen.HIS.*Quebrantar.*AN.*To breake downe,to break of.*}*Colum.li.* 6,Plerunque fit vt aut crure aut cornibus bouum ramulivitiū defringantur,*Virgil.*2,*Georg.*-aut summas defringe ex arbore plantas. *Cic. pro Cæcin* Qui prætereuntes ramum defringerent arboris.[*Plaut.Milit.sc.*2.*a.*2.Nisi defregeritis talos,Mox,clidi talos.]

Defrugo,as, penult. prod. Omnem fructum exhaurio. {καρπιζομαι, ἐκκαρπιζομαι GALL. Tirer la graisse & substance de quelque chose,la degraisser. ITAL. *tor via tutti frutti, far sterile la terra,cauarle il grasso.* GERM.Außnutzen/die beste frucht vnd krafft herauß ziehen. HISPAN. *Desfrutar , coger la fruta.* ANG. *To drawe or sucke the substance out of any thing.*} Vt faciunt quædam legumina.quæ etiam Theophrastus καρπόφορα appellat. Agricola itaque agrum defrugare dicitur, quùm id genus seminis serit , vel quum nimia fœtura exinanit agros, vel per insciriam aut negligentiam perdit , lacesitve fruges: vt quum vel festinata sementis est vel serotina , præproperéque aut præposterè quid agit. *Plin.lib.*18, Oraculum illud magnopere custodiendum.Segetem ne defruges. *Colum.* Constat segetem nimia defrugationem exinaniri.

Defrutum , à defruendo(*vt inquit Palladius*)vinum decoctum , *Plinio autore*,vsque ad mediam partem.{ἑψημα ἀπὸ οἴνου, πεφθὸν μέχρι. GALLI. Vin cuit iusques à la consomption de la tierce partie. ITAL. *Vin cotto.*GERM.Gesottner wein. HISP. *Vino cozido hasta la tertia parte.*ANG. *Wine wherof the third parte is sodden in.* } Sapa verò à sapiditate, mústum est ad tertiam partem decoctum. At *Columella* aliter : Mustum, *inquis* , quàm dulcissimum,decoquitur ad tertias:& decoctum,sicut suprà dixi defructum vocatur.Sic *Nonius* , Sapa,quod nunc mellacium dicimus , mustum ad mediam partem decoctum: defrutum,si ex duabus partibus ad tertiam redigatur defruendo faciendo. [*Plaus. Pseud.sc.*4.*a.*2.Murrinam,passum,defrutum.]

Defrutare,Mustum decoquere,vt inde defrutum fiat. {ἑψῶ.GAL. Faire du vin cuit.IT.*Far vin cotto.*GE.Gesotten wein machen.HISPA.*Hazer vin cozido.*AN.*To mak sodden wine.*}*Colum.lib.*2,defrutum quoque facere & defrutare vinum licet.

Defrutārius.a,um, Quod ad defrutum pertinet. {ἑψητικὸς GA. Seruant à faire du vin cuit. ITA. *Pertinente à vino cotto.* GERM. Dasin dem gesotnen wein gehört. HISPA. *Cosa perteneściente para hazer vino cozido.*ANGLIC.*Belonging to mak sodden weine.*} vt Vasa defrutaria *apud Colum.lib.*12.*cap.*9,dicitur,quæ ad defrutum idonea sunt.Sic C. la defruraria, *apud eundem libeo primo capite.* 6,Pars autem fructuaria diuiditur in cellam olearium,torcularium,cellam vinariam,defrutariam.

Defugĕre,Recusare,refugere.{נוּס *meén.* ἀποφεύγειν,ἀποφυγεῖν. GA. Euiter,s'enfuir,eschaper.IT.*Recusare.*GERM.Fliehen/meiden HISPAN. *Much. huyr,rehusar.* ANG. *To flee back to eschue,to auoyde.*} *Cæsar.* 6.*bell.Gall.*Aditum eorum sermonémque defugiunt,nequid ex contagione incommodi accipiant. *Cic. pro Sylla* , Itaque attende iam Torquate , quam ego defugiam autoritatem Consularis mei. *Lactant.lib.*5.Non defugi hunc laborem,vt implerem materiam, quam Cyprianus non est exequutus.

Defundo,Effundo,& interdum idem quod Fundo. {שפך *schephách.* κατακχεω.GA. Espandre dedans,mettre liqueur dedans. IT. *Versare.* GE.Abschutten/abgiessen.HI *Derramar cosa liquida.* ANG. *To poure out any licour. Cato de Re rust.* Aquam defundito non omnem,eo addito oleum. *Colum.* Postea quum refrixerit,in vasa defundas,& operias. [*Seneca cap* 18.*de consolat.ad Mart.*Defusi amnes ex vno fronte in Orientem vel Occidentem,*Ouid* 5. *Fast.* Quæque puer quondam primis defuderat annis.]

Defungŏr,defungeris,defunctus sum,defungi,Exantlo,fungor.perfungor.{נצל *nitsſal.* ἀπαλλαττομαι,ἀφιστάμαι, ἐκφευγω. GA. Estre deliuré,ou se deliurer & eschapper de quelque chose,en estre hors. IT. *Esser liberato, campare da qualche pericolo & esserne fuori.* GERM. Außrichten/seiner mūy oder arbeit ledig werden. HISP. *Acabar de hazer.* ANGLICE. *To be ridde, deliuered and no more charged of a thing.*} Explicari negotio aliquo aut molestia,& ei finem imponere.*Cic.pro Sestio*,Vt omni populari concitatione defungerer. *Cælius ad Cic. lib* 8,Et hoc mendacio, si quæ pericula tibi impendirent, vt defungeremur optaui. Ita est,liberaremur.

Defunctus,a,um,partic. {נצל *nitsſal.* απαλλαγεις,απολελυμενος,ἀφεστως.} *Virgil.*6.*Æneid.* O tandem magnis pelagi defuncte periclis. Defunctus fato,*Liu.lib.*9.*bell.Maced.&* 10.*ab Vrbe.*

¶ Defunctus vita,*Virgil.*6.*Æneid.* ¶Defunctum etiam more Græcorum pro cadauere,intelligimus substantiue. *Plin.lib.*2.*cap.*68.[*Senec. cap.*6.*de Consol.ad Mart.*Defuncta nullis planctibus reuocantur.*Sueton.in Neron.cap.*40.*Ouid.*6.*Fast.*Gaude defuncta laboribus.]

Defunctorie,Languidè & remissè. {ραθυμως ἀφειμενως. GALL. Par maniere d'acquit,tellement quellement , laschement. ITA. *Con negligentia, rimessamente.* GERM. Hinlässiglich/ nur eben anhin. HISP. *Floxamente.*ANGL. *Lightlie,without care or diligence.*} *Vlpian.lib.*11.*ad Senatusconsultum Tertul.*Non solùm autem,quæ non petit,coercetur,sed etiã quæ defunctorie petit , vt priuilegio munitum vel onerātum tribus tutelis.

Degener , penultima correpta , Qui maiorum suorum virtuti non respondet.{נכר זר סורר *sorér.* ἀγνώτ. GA. Bastard,forlignant,declinant de sa race. ITALICE. *Traligno,bastardo.* GE. Der auß dem geschlecht schlecht.HISP.*Lo que no responde à su casta y genero.*ANGL. *That goeth out of his kinge.*}[*Seneca cap.*12. *de Consol.ad Mart.* Degener filius,&c.*Idem Senec.suas.vlt.* Tam degener spiritus.] *Virgil.*2. *Aen.* Degenerémque Neoptolemum narrare memento. Ponitur quandoque pro ignobili & vili. ἀφαυροδουλος. δυνοσφιτος. *Virg.*4. *Aeneid.* Degeneres animos timor arguit. *Plin.lib.*11.*c.*50 Canum de generes sub aluum reflectunt caudam. Est autem adiectiuum generis omnis, præsertim in obiiquis singularis numeri. Vnde etiam more aliorum adiectiuorum tertiæ declinationis facit in ablatiuo degenere,vel degeneri. *Lucan. lib.* 4 , Si me degeneri strauissent fatā sub hoste.

Degenerare , A genere decidere, deflectere,veteres maiorum laudes obterere. {סורר *sorér.* ἐξισταμαι,κατατελω,ἐκπιπτω. GA. Forligner s'abastardir,degenerer, ne suiure point sa race. ITALI. *Degenerare, tralignare.*GEAM.Auß dem geschlächt schlahen. HISP. *No responder a su casta y genero , desfelleser de la nobleza de sus antecessores.* ANG. *To go out of kinde,no tho fellwe the good conditiones of his parentes.*} *Cicero de Prouin. Cons.* Patrem dico, cuius vtinam filij non degenerassent à grauitate paterna.*Virgil.lib.*2.*Georg.*Pomàque degenerant succos oblita priores,id est, deterioris fiunt saporis. *Propert.* Dij mihi sunt testes non degenerasse propinquis. Dicimus autem , Degenerare tam à malo quàm à bono. *Liu.libro* 9. Nec degeneraueris à familia imperiosissima & superbissima.[*Sueton.in August.cap.*16. Degenerare à ciuili more.

Dĕgĕro , is,ere Defero,gero.{φερω.GAL.Prendre d'vn lieu & porter en l'autre,transporter.IT.*Portare.*GERM *Tragen.* HISP.*Traer.* ANG. *To tak out of one place and bring to another.*}*Plaut.in Menech.*[*sc.*2.*a.*5.] At ille mihi suppilat autum,& pallas ex arcis: Modò me spoliat,meā ornamēta ad meretrices degerit,id est,defert. Quidam legunt,Apud meretrices:& degerit,pro absumit exponunt.[*Idem Plaut.Men.sc.*1.*a.* 5.Supilas aurum &]illud tuæ degeris amicæ.

Dēglabrare, Depilare & glabrum facere. {קלח *pilsél.* καταφλοω. GA. Oster l'escorce , peler. IT. *Pelare.*GERM. Ein baum schinden vnd glatt machen. HISP.*Descortezar.* ANG. *To mak balde, to pluck away the heare.*}*Paulus inl. cædere ff.Arbor.furtim cæs.* Cædere est non solùm succidere,sed etiam ferire cædendi causa:Cingere est degabrare.

Deglubo, is, dēglubi, deglubitum,ere , Corticem eximo,siliquam aut folliculum excutio.{קלף *pilsél.* καταλεω,ξυεω. GAL. Escorcer. ou escorcer,oster la peau ou l'escorce.IT. *Sglanare,scorticare.*GER. Entschellen/

Entſchellen/auß den hutſen klauben. HISP. *Quitar el cuero ò hollejo, deſcortezar.* ANGL. *To pill or pell, to pull of the skinne or bark, as of a tree.* } *Varro 1. de Re ruſt. cap.* 48. Quod eo folliculo deglubitur granum.

¶ Ponitur etiam pro excoriare. Vnde proüerbiali ſententia dici ſolet. [Cuius author fertur Tiberius Imper. *apud Sueton. in vita Tiberij. cap.* 32.] Boni paſtoris eſt tondere pecus, non deglubere, quaſi pellem detrahere.

Dēglutīnārē, Eſt diſſoluere quod glutinatum erat. } ἀπικολλᾶν. GAL. Deſcoller, deſgluer, deſcerdre d'enſeinble. ITALIC. *Diſſoluere, diſcollare.* GERMAN. Etwas zuſammen gelembte von einanderen löſen. HISP. *Deſempegar, deſengrudar.* ANGLIC. *To diſſolue that whith was glued.* } *Plin. lib.* 25. c. 13. Purgat enim vlcera oculorum, explétque, & ad cicatricem perducit, palpebras deglutinat.

Dēglūtĭo is, iui. itum, ire, ex De & Glutio. } בלע לע בלע *billáh laʿ baláʿ.* καταπίνω βορχθίζω ὑποκρίνω. GAL. Aualler gloutement, degloutir, engloutir. ITA. *Inghiottire, traggugiare.* GERM. Verſchlinden. HISPA. *Mucho tragar.* ANG. *To ſwallie and deuoure.* } Verbum medicis familiare.

Dĕgo ex de & ago, abiecto a, præteritum facit degi, ſine ſupino. Ago, viuo, } נחג *nahágh.* ἄγω. GALLIC. Mener à fin, conduire, continuer. ITAL. *Condurre, menare.* GERM. Vollſtrecken/verſchlenſſen/bleiben/&c. HISP. *Guiar.* AN. *To paſſe trough, to liue, to bring to an end.* } Et ferè habet poſt ſe accuſatiuum temporis denotantem: vt Degere vitam, ætatem, annum, diem, horam. *Cic. de Senect.* Degere omne tempus ætatis ſine moleſtia. *Idem 2. de Finib.* Degere omnem ætatem in tranquillitate. *Virgil. 4. Æneid.* Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam degere more feræ. *Terentius*, Nam hunc diem miſerè nimis cupio, vt cœpi perpetuum in lætitia degere. *Cic. pro Roſcio Amer.* Inter feras ſatius eſt ætatem degere, quàm in hac tanta immanitate verſari. Ponitur interdum etiam abſolutè ſine aliquo accuſatiuo. *Lactant. lib.* 5. Idcirco eum voluit ſue aliena ditione atque imperio degere, vt ne rerum proſperitate corruptus, in luxuriam laberetur.

¶ Legitur & paſſiuum Degitur, idque in tertiis tantum perſonis. *Cic. 1 de Nat. deorum.* Quæ vita deorum ſit, quæque ab iis degatur ætas. *Lactant. libro quarto*, Quo rectiùs vita degatur, non eſt neceſſe omnes circuire.

¶ Accipitur item Degere pro Demere, detrahere. *Plaut. in Aulular.* Nunc ego iſtum ſoror laborem degam & diminuam, id eſt, demam. *Idem in Epid.* Degitur corium de tergo meo. [Deactio, Feſto peractio ſit à verbo dego, is.]

Dēgrandĭnat. pen. corr. Impersonale. } χαλάζει. GALLIC. Il greſle fort. ITAL. *Tempeſta fieramente.* GERM. Es hagtet. HIS. *Granizа mucho.* ANGL. *It hayleth* } *Ouidius 4. Faſtor.* Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obſit.

Dēgrāſſor, degraſſaris, degraſſatus ſum, degraſſari. } ἐγκατακοπτῶ, λῃστεύω. GALL. Se ruer deſſus & piller, outrager ITAL. *Aſſallire allaſtrada, oltraggiare.* GERM. Berauben/vächten/ſchädigen/greulich anfallen. HISP. *Mucho ſaltear.* ANGL. *To robbe or ſtea by the high wayes.* } *Stat. 1. Achilleid.* vbi tanta iniuria primos Degraſſata duces.

[Dēgrandĭuo, as, are, *Ouid. 4 Faſt.* Da veniam culpæ, nec dum Degiam diuat, obſit agreſti fano ſuppoſuiſſe pecus.]

Dēgrāuo as, are, Grauem, & ponderoſum reddo, grauo, deprimo, } כבד *kibbéah. βαρέω, καταβαρύνω.* GALLI. Appeſanrir, affaiſſer, charger. ITALIC. *Aggrauare, premere.* GERM. Beſweren/beleſtigen. HISPANIC. *Apeſgar.* ANGL. *To maxe heauie and of weight, to burden.* } *Liu. 4. ab Vrbe.* Alios in aquam compulſos gurgites ferunt: etiam peritos nandi laſſitudo & vulnera & pauor degrauant. Labore operis degrauari, *apud Col. lib. 6. c. 2.* Paulatim degrauatum pondere ſuo præceps attraheretur *apud eundem lib 2. c. 5.*

Dēgrĕdĭor, eris, penult. corr. degreſſus ſum, degredi. Deorſum gradior. } καταβαίνω. GALLIC. Deſcendre, ſe deſtourner vers en bas. ITALIC. *Deſcendere, ò ſmontare.* GERM. Hingehn/hinabgehn. HISPAN. *Deſcender abaxo.* ANG. *To go or paſſe downe.* } In ſpecum degreſſus ſacerdos hauſta fontis arcani aqua. *Tacit. lib. 2.* Vtitur & *Liuius lib. 2. Decad. 1.* Cum quingentis haud amplius peditibus, ducentiſque equitibus degreſſum iugis Maſſaniſſam perſequutus. [*Liuius lib. 4. ab vrb.* Digreſſi de montibus, niſi error Librarij ſit.]

Dēgrummāri, Ad grummæ menſuram dirigere, } κατὰ σταθμὸν. Eſt autem Grumma, *teſte Nonio*, menſura quædam, qua flexæ viæ ad lineam diriguntur, *Lucilius*, Viámque degrummari vis, vt caſtris menſor fecit olim.

Dēgŭl, as, penultim correpta. Gula abſumo, obligurio. } בלע לע *billa.* בלע *baláʿ* καταλαμβάνω καταπίνω. GALL. Engloutir. ITAL. *Inghiottire.* GERMAN. Verſchlemmen/verpraſſen. HISPAN. *Tragar ò engloſinar.* ANGLIC. *To deuoure, to waſt.* } *Plinius*, Poſtquam degulato patrimonio pauper eſt factus.

Degulātor, guloſus, } ἀδηφάγος. *Apul. in Apologia*, Quæ tamen omnia in paucis annis ita hic degulator ſtudioſe in ventrem condidit.

Dēgumiārē Antiquum plane verbum, idem ſignificans quod deuorare, aut deguſtare. Legitur autem male *apud Feſtum* degunere, *vt recté aduertit Scaliger in Varronem.* Deducitur enim à Gumia, de qua voce infrà ſuo loco.

Dēguſto. Guſto, delibo, leuiter attingo. } טעם *taʿám* γεύομαι χαταγεύομαι. GALLI. Gouſter de quelque choſe, en taſter. ITA. *Guſtare, aſſuggiare.* GERMANI. Verſuchen. HISPAN. *Guſtar.* ANGL. *To taſte, to touche ſoftelie with the tipper.* } *Plinius libro 18. capite ſecundo*, At ne deguſtabant quidem nouas fruges aut vina. *Cato, c. 148.* Vinum boni viri arbitratu deguſtato. Deguſtare pabulum, *Varro 2. de Re ruſt. c. 5. Quint. lib. 4. cap. 1.* Deguſtanda tamen hæc prooemio, non conſummanda, id eſt, breuiter indicanda *Cicero 3. Tuſculanar.* Vtine igitur, inquit, ò Damocle, quoniam hæc te vita delectat, ipſe eandem deguſtare, & fortunam experiri meam? Huc etiam referendum eſt illud Lucretij libro primo, Ignes deguſtant tigna celeri flamma, hoc eſt, leuiter attingunt.

¶ Ponitur aliquando pro explorare. *Cic lib. 4. Epiſtol. ad Atticum*, Velim Fabium, ſiquem habes aditum, odorere, & iſtum conuiuam degu-

ſtes.

Dēguſtātĭo, } γεῦσις. *Vlpianus D. libro 18. Tit. 6. l. 1.* Periculum vini vſque ad deguſtationem ſuſtinere.

Dēhaurĭo, is, ire, Haurio. } שאב *shaáb* ἀντλέω. GALL. Eſpuiſer. ITAL. *Cauar fora.* GERMA. Erſchöpffen. HISP. *Sacar fuera lo liqui do.* ANGL. *To draw water or thinges liquide.* } *Cato cap. 66.* Quum oleum ſuſtuleris cortina, amurcam dehaurito.

Dēhinc, Poſthac, abhinc, } עתה *attáh.* τὸ ντῦθεν χαὶ τοῦτου. GAL. Deſormais, d'or eſenauant, par ci après, ci apres, d'yci en auant. ITA. *Dipoi, per lo innanzi.* GERM. Furhin/tannethin/demnach. HISPAN. *Dende à deſpues.* ANG. *Forme henceforth.* } [*Plaut. Aſin. ſc. 1. a. 1.* Nemo eſt quem iam dehinc metuam mihi idem ibidem. *ſc. 3. a. 1.* Ego te dehinc vt merita es tractare exequar. (i. poſthac) *Idem Aſin. ſc. 2. a. 5* At nunc dehinc ſcito illum nihili eſſe.] *Terentius Andria*, Dehinc vt quieſcant porrò moneo. ¶ Iteni ſignificat deinde, vt ſit aduerbium ordinis. *Saluſtius.* In primis arduum videtur res geſtas ſcribere primùm quod facta dictis exæquando ſint: dehinc quia plerique deducta quæ tu reprehenderis, malcuolentia atque inuidia putant eſſe dicta. Vtitur & in hac etiam ſignificatione *Cicero* } *Tuſcul.* Primùm igitur de imbecillitate multorum, & de variis diſciplinis philoſophorum loquar: quorum princeps authoritate Socraticus Ariſtippus, non dubitauit dolorem, ſummum malum dicere. Dehinc aliquando in vnam ſyllabam contrahitur à poetis. *Virg. 1. Æneid.* Oſcula libauit natæ, dehinc talia fatur.

Dēhiſcĕrĕ. Aperiri, findi, rimas agere } χάσκειν. GALLIC. Baillet, s'eſpanir, s'ouurir. ITAL. *Aprire ſinte, ſpalancare.* GERMANIC. Aufſpynen/ſich aufſthun/zerſpatten. HIS. *Hendeſſe, ò abrir.* AN. *To gape.* } *Plin. lib. 8.* Acus ſiue belone, vnus piſcium dehiſcente propter multitudinem vtero, parit, hoc eſt, ſe aperiente. [*Ouid. 3. Faſt.* A media cœlum regione dehiſcere cepit. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Triſtium*, Cuncta dehiſcunt vna (parte domus) ruinam faciente.]

Dēhonēſtus, a, um, Non honeſtum, } ἀσχήμων. *Gell. lib. 19. c. 10.* Dehoneſtum, deculpatumque verbum.

Dēhonēſto, as.) Honeſto. } נבל *nibbél* חטא *chitá.* ἀτιμάζω. GALLIC. Villener, honnir, enlaidir. ITA. *Diſhonneſtare, diſhonorare.* GERMAN. Vnehr anthun/entehren. HIS. *Denoſtar, ò deshonrar a otro.* ANG. *To make vnhoneſt, to ſoyle.* } [*Sueton. in Claud. cap. 30.* Multâ eum dehonestant. *Liuius lib 1. d. 5.* Dehonestari famam.]

Dēhonēſtāmentum, Dicitur id quod gratiam & honeſtatem alicui rei adimit. } עדוה *ʿevádh.* αἰσχύνη. GAL. Enlaidiſſement, deshonneur. ITA. *Diſhoneſtà, guaſtamento.* GERM. Vnehr/ſchmach. HISPAN. *Deshonneſto.* ANGL. *A ſoyling or diſhoneſtie* } Vnde vultus dehoneſtamentum dicitur cicatrix vultum hominis dedecorans: aut oculi effoſſio. *Gell. libro 2* [*c. 27* de Sertorio duce loquens.] Quo dehoneſtamento corpori, maxime lætabatur. Pro contumelia vius eſt *Tacit. lib. 12.* Atque ille non propinquum, neque Arſacis de gente, ſed alienigenam & Romanum increpans, auribus deciſis viuere iubet, oſtentui clementiæ ſuæ, & in nos dehoneſtamento.

Dēhortŏr aris, diſſuadeo, detetreo, auoco. } μεταπείθω. GA. Deſenhorter, deſconſeiller, deſtourner, ITAL. *Sconfortare.* GERMA. Vnrathen/abmiſſraten. HISP. *Diſſuadir alguna coſa con razones.* AN. *To diſſuade, to giue a contrare counſayle, to diſſuade.* } *Plaut. Capt. ſc. 1. a. 1.* Si ea res ſacrificio, haud dehorror tugam.] *Terent. Phorm.* At hic dehortatur me ne illam illi darem. *Cicero in Piſon.* Res ipſa, & Reipublicæ tempus, aut me ipſum, quod nolim, aut alium quempiam aut inuitabit, aut dehortabitur.

Dēhortātĭo, Χαταγεγὴ *Diomedes Gram. lib. 2.* παραίνημα eſt enarratio exempli, vel rei præteritæ relatio: ſignificans adhortationem dehortationemve.

DĒĬANĪRA, Δηϊάνειρα, Filia fuit Ornei Ætoliæ regis, cuius Regia Calydon erat. } GERMA. Die auffraw Herculis } Hæc adeo formoſa erat, vt multos procos haberet: tandem Acheloo deſponſata eſt primo, deinde Herculi. Itaque nuptiarum gratia ortum eſt inter eos certamen: ſed Acheloo victo, Herculi ceſſit. Porrò quum Hercules tranſiturus eſſet Euenum Ætoliæ fluuium, qui tum temporis maximè excreuerat, Neſſus Centaurus ſeipſum vltrò obtulit ad tranſuehendam Deianiram: quam quum Neſſo commiſiſſet, ipſe prius intrepidè tranauit fluuium. Neſſus autem adhuc in altera ripa ſtans, nouam nuptam vitiare voluit: quod videns Hercules, ſagittis hydræ ſanguine infectis Centaurum tranſixit: qui ſe moriturum ſentiens, vt hoſtem vlciſceretur, Deianiræ veſtem ſuam proprio ſanguine perfuſam dono dedit, aſſerens ei vim amatoriam ineſſe, & ſi hac maritus indueretur, ipſum ab aliarum mulierum amore in ſe auocatum. Mulier itaque nimis credula munus accepit, & quum audiſſet maritum ſuum in Eubœa amore Ioles Euryti filiæ detineri, Neſſi veſtem domino ſuo perferendam Lychæ famulo tradidit. Hercules igitur nihil mali ſuſpicans, quùm ſacrificaturus eam induiſſet, tantis cruciatibus affectus eſt, vt in furorem verſus, Lycham à Cenæo monte in Euboicum mare deiecerit, qui in ſcopulum mutatus eſt: ipſe autem Hercules arcu & ſagittis Philoctetæ commiſſis, ſe in ardentem pyram in Oeta monte conſtructam conjecit. Quod Deianira audiens, dolore percita, Herculis claua ſe interfecit, ex cuius ſanguine poſtea nata eſt herba, quæ nymphæa & heracleon dicitur. *Ouid lib. 9. Metam.* Victor ab Oechalia Cenæo ſacra parabat Vota Ioui, quum fama loquax peruenit ad aures. Deianira tuas, &c.

DĒĬDĀMĪĀ, Δηϊδάμεια. Filia fuit Lycomedis regis Scyri inſulæ, quam Achilles, quum ipſe inter regis huius filias ſub muliebri habitu lateret, grauidam fecit, & ex ea Pyrrhum genuit. *Vide Statium in Achilleid.*

Dēĭĕro pen. corr. Sanctè iuro, iureiurando affirmo. } אלח *alách.* ὀμνύω, ὅρκωμα GALLI. Iurer, fort & ferme, faire grand ſerment. ITALI. *Giurare ſantamente.* GERM. Ehrt vnd hoch ſo mehren. HISPAN. *Atucho y ſanctamente iurar.* ANGLICE. *To sweare with a great othe.* } *Gell. lib. 1* [*cap. 3.*] Nam quum amicus eum rogaret vt pro re cauſaque eius falſum deieraret, his ad eum verbis vſus eſt, *Terent. in Eunuch.* Illum li-

quet deierare ; his menſibus Sex vel ſeptem prorſum non vidiſſe proximis *Idem in Hecyr.* Phidippe,Bacchis deierat perſancte, &c. *Plaut. Menæ.ſc.2.a.5.* Quæ arguit furripuiſſe atque abſtuliſſe deierat.]

Deiūro,as,are, Deiero. {ὀμνύω,δίομνυμι. *Plaut.in Caſtor.* per deos omnes,& deas deiurauit. *Idem in Rudente,* Deiurā te mihi argentum daturum.

Deiūrium.Iuſiurandum. {אלח *aláh.ὁρκωμοσία.* GAL. Iurement,ſerment. ITALICE,*Sacramento*,GERM Ein ſchwur. HISP.*El grande y ſolenne juramento.*ANG.*An othe.* {*Gell.lib.7.c.18.* Tum octo ex iis poſtliminium iuſtum non eſſe ſibi reſponderunt , quoniam deiurio vincti eſſent.

Deiūrus,pen.prod. Qui ſanctè & valdè iurat. ὁρκωμότης.

Deĭĭcĭo,is,penulti ma correpta , Deorſum iacio,vel deorſum mitto. {חפיל *hippil.* חשפיל *hiſchpíl.ῥιπτασία.* GALLI. Ietter en bas,ietter par terre,ruer ius. ITA.*Gettare abaſſo.* GER.Herabwerffen/vmb werffen. HIS.*Echar de arriba,derrocar ò abaxar.* ANGLICE,*To caſt or throw downe.*{ [*Plaut.,Aſin.ſc.3.a.3.* Hinc me exædibus deiecit. *Senec.cap.16. de conſ.ad Marc.* Deiecit Regem Romanis capitibus Brutus. *Pl.Aſin. ſc.4 a.2.* Columnis deiici operas aranearum. *Senec.cap.15.de conſol.ad Polyb.* Deiicere altè aliquem,vel deponere. Idem *Senec.cap.13.de Conſol.ad Polyb.* Ab illo nunquam deiicis animum. *Senec.cap.12.de Conſol.ab Polyb.*] *Plautus in Aſin.* Iuſſin' columnis deiici operas aranearum? *Liuius quarto ab Vrbe.* Quem quum ictum equo deiecisſet. *Virgil.8. Æneid.*- toto genitor quæ plurima cælo Deiicit in terras. *Liuius libro 1.*pro iaciendo defigo poſuit,καταφίεμι. Dum(inquis) intentus in eum rex totus aduerteret,alter elatam ſecurim in caput deiecit.¶ Per tranſlationem ponitur pro auerto.ἀποβίπτω. *Cicer.in Philip.* Nec verò vſquam,nec à Republica oculos deiiciebam.

¶Item pro depellere vel deturbare. πατρὸς ἐξέπεσεν, *vt apud eundem 2.in Verrem,* Pollicitus eſt quantum vellent pecuniæ,ſi me Ædilitate deieciſſent. *Idem pro Murena,* Qu.Tubero Prætura deiectus eſt. *Liuius quarto ab Vrbe.* Deiectiſque honore duobus Quintiis.

¶ Deiicere de gradu,id eſt,dignitate. *Cicero Attic.libro decimoſexto.* Ex quo mihi videtur ἐκπλαγὴς ille deiectus de gradu. Deiicere degradu, pro eo quod eſt de conſtantia deducere,& propoſito in quo pedem fixerat. *Cicero 1.Offic.* Fortis enim & conſtantis eſt,non perturbari in rebus aſperis,nec tumultuantem de gradu deiici , vt dicitur:ſed præſenti animo vti,& conſilio, nec à ratione diſcedere. Ad eundem modum dicimus,Deiicere de poſſeſſione,Deiicere de ſententia, Deiicere de dignitate.

Deiectus,a,um,partic. {מפל מפשפל *muppál* משפל *muſchpal.καταβληθεὶς , καταβεβλημένος.* GAL.Abaiſſé,incliné. ITAL.*Abbaſſato,inclinato.* GERMA. Herabgeworffen. HISP.*Echado de arriba,inclinado.* ANGL.*Caſte or throwne downe.*{ *Plin.lib 2.cap.9.* de Lunæ natura, Alias contigua montibus,nunc in Aquilonem elata,nunc in Auſtro deiecta. Vt deiectus. *Cicero pro Cecinn.* Spe deiectus, *Gell.lib 10.*[*Gell.cap.15 lib.4.* Deiectus: de eo,qui lapidibus depulſus eſt. *Cæſ.lib.de bell.ciu.* Deiectus & inferioribus locis.]

Deiectĭo,verbale,Depulſio. {מפלה *mappaláh.καταβλασις καταβολὴ ἀνάβασις,κατάβασις.* GALL.Deiettement,abattement,abaiſſement. ITALIC. *Abbatimento,abbaſſamento.* GERM.Abwurff/das niderwerffen. HISPA. *Obra de echar de arriba,abatimiento,abaximiento.* ANGLIC.*A caſting downe.*{ *Cic.pro Cecin.* Qui illam vim deiectionémque tuo rogatu, aut tuo nomine fecerit. ¶ Deiectio *apud Celſum & Colum.* pro ſubductione alui ponitur.{ ἐκχώρησις,κατοχώρησις. GALLICE,Quand on va à la ſelle,purgation. ITALIC.*Purgatione.* GERMANI. Der ſtůlgang nach beſchähener purgation. HISPAN. *Purga.* ANGL.*A purgation by the ſtoole.*{ *Celſ.lib.1.cap.3.* Deiectio quoque medicamento petenda eſt, vbi venter ſuppreſſus parum reddit. Et moliri deiectionem, *lib.2.c.12.* Deiectiones ſtellarum & altitudines , *apud Iulium Firmicum lib 1.*

Deiectŭs,us,pro Deiectione,{ καταβολή. *Liu 9.ab Vrb.* Quum ad alias anguſtias protinus pergerent , ſeptas deiectu arborum,ſaxorum in gentium obiacente mole inuenere.[*Seneca cap.18.de Conſol.ad Mar.* Deiectus fluminum,& defuſi amnes.]

Dein,Per apocopen dictum eſt à Deinde.{ ἐπειτεν. GAL.Apres,en apres,par apres. ITA.*Doppo,poſcia.* GER.Darnach/tannethin.HI. *Dende ò deſpues.*ANGL. *Furthermore moreouer.*{ ſicut Exin ab Exinde,Proin à Proinde , Subin pro Subinde. Significat autem dein idem quod deinde,ſiue poſtea : & eſt poëtis familiarius quàm Oratoribus. *Terentius Andr.* Accepit conditionem , dein quæſtum occipit. [*Plaut.Menæ.ſc.2.a 5.* Hunc ſenem exoſſabo,dein dedolabo viſcera.]

Dēindĕ,aduerbium eſt,ordinem,ſiue tempus importans, idémque ferè ſignificans quod poſtea.{ ἐπειτεν. GALLICE,Apres,en apres,par apres. ITAL.*Dopoi,nel tempo à venire.* GERMA.Demnach/darnach.HIS. *Dendo,ò deſpues.*ANGLI.*Further more,moreouer.*{ Componitur ex De præpoſitione,& aduerbio Inde:& habet accentum, *teſte Priſciano,* in antepenultima, ne duæ videantur dictiones ſeparatæ , quod etiam contingit in exinde,nimirum,aliquando,& ſimilibus.*Cicer ad Quintum frair. lib.3.* Tu velim cures vt ſciam quibus nos dare oporteat eas,quas ad te deinde literas mittemus.[*Plaut.Men.ſc.2 a.3.*Poſt deinde adibo.]

¶In carmine ferè ſemper contractionem patitur,fitque dictio diſſyllaba. *Virgil.3. Eclog.* Incipe Damœta,tu deinde ſequêre Menalca.

Dēinceps, Deinde,poſtea,poſthac,continuò.{ מעתה *meháttáh.* ἐφεξῆς. GALL.Conſequemment,par ordre,en enſuiuant , en apres,d'ordre. ITA.*Ordinatamente per ordine,di poi.*GERMA.Demnach/volgende.HIS. *De aqui adelante.*ANGLICE.*Frome enceforth.*{ *Liu.lib.1.* Ita duo deinceps reges alius alia via,illc bello hic pace ciuitatem auxerunt. *Cic. Thermo* , Sed tamen tres fratres ſummo loco natos,promptos,non indiſertos, quos video deinceps Tribunos plebis per triennium fore,te nolo haberi iratos. *Columel.lib.6.* Quod quomodo & qualis generis faciendum ſit,non pigebit deinceps præcipere, id eſt,per ordinem. *Cic.Attic.lib.7.* Velim deinceps meliora ſint.

¶ Interdum pro præterea. *Liu.1.ab Vrbe,* Extemplò aduocato concilio , ſcelera in ſe fratris , originem nepotum.vt geniti,vt educati,vt cogniti eſſent , eædem deinceps tyranni,ſeque eius autorem oſtendit.

Dēinſŭpĕr.pen.corrept.ſignificat deſuper.{ ὑπεῖθεν. GAL.De deſſus. ITALIC. *Di ſopra.*GERM Von oben herab..HISP.*Dende arriba.*ANGL. *Frome aboue.*{ *Salluſt.lib.1.Hiſter.vt citatur à Nonio.* Ad medium deinſuper aſtantium manibus in murum attollitur.

Dēintegro,pen.cor. Denuo,à principio. {עור *hodh* ἐκαινίζω. GAL. De nouueau.ITA.*Di nuouo.*GERMANI.Von neuwen HISPA.*De nueuo ò de comiençó.*ANG.*Of new,againe.*{ *Terent.in Andr.* Poſthac quas faciet deintegro comœdias. Deintegro incidere in morbum,*Cic.ad Curnif. lib.12.* Gratulari alicui deintegro. *Idem Attic.*

Dēintegro,as,are,Verbum ſignificat imminuere,& ex integro,& non vitiato vitiatum reddere.*Cæcilius,* Nomẽ,virginis niſi mirum eſt, deintegrauit.

DEIOCES , Phraortæ filius,ob iudicandi æquitatem primus Medorum rex declaratus. *Autor Herod lib.1.*

DĒIONĒ,*Διώνη* Mater fuit Dileti ex Apollinis concubitu. Vnde Miletum Deionidem vocat. *Ouid.lib.9. Metam.*vbi ſic habet, Tunc erat inualidus,Deionidémque iuuentæ Robore Miletum, Phœbóque parente ſuperbum Pertimuit. [¶ Magni Deionei filium. *Plautus Amph.*]

DĒĬŌPĒIĂ.pen.prod.ſiue Deiope, *Δειόπεια* , Vna ex nymphis Iunonis, quam illa *apud Virg.lib.1.Æne.*Æolo vxorem pollicetur.Sunt,*inquit,* mihi bis ſeptem præſtanti corpore nymphæ , Quarum quæ forma pulcherrima , Deiopeiam Connubio iungam ſtabilt propriámque dicabo.

DEIOTĂRVS, *Δειόταρος,* Galatiæ rex fuit populo Romano amiciſſimus, qui tempore belli Pharſalici Pompeij partes ſequutus eſt eóque profligato ad Cæſaris victoris clementiam confugit , à quo Regia quidem nomen retinuit,parte tamen regni mulctatus eſt.Poſtea accuſatus quòd Cæſari apud ſe diuertenti inſidias ſtruxiſſet, à Ciceronе defenſus eſt elegantiſſima oratione,quæ etiam hodie extat.

¶ Fuit & Deiotarus alter Adramyttenus,ludi literarij magiſter,apud Gargara Troadis,*vt ſcribit Steph.*

DEĬPHĬLĒ.*Δηιφίλη* , Nomen Adraſti regis filiæ,& Tydei vxoris,matris Diomedis,Græcorum omnium poſt Achillem & Aiacem Telamonium fortiſſimi.

DĒIPHOBĒ,ES.*Δηιφόβη* , Nomen proprium Sibyllæ.Cumanæ Glauci filiæ,quæ Æneam ad inferos duxit.*Virg.6.Æne.*- Phœbi Triuiæque ſacerdos,Deiphobe Glauci.

DĒĬPHOBŬS,pœnultim.corrept.*Δηίφοβος,* Nomen filij Priami ex Hecubâ, qui interempto Paride Helenam duxit vxorem : cuius tamen dolo & proditione interfectus eſt à Græcis , quos illa in cubiculum dormientis intromiſit , *vt autor eſt Virgilius libro ſexto,* Atque hic Priamidem laniatum corpore toto , Deiphobum vidit, &c.

DEĬPHŸLVS , *Δηίφυλος* , penultima correpta , Fuit Steleni filius: Capanei in bello Troiano amicus fidiſſimus , *teſte Homer. 5. Iliad.*

DEIPITES.Vir Troianus,quem Vlyſſes in bello interemit,*teſte Homero.*

Dēiŭgo,gas,penultim.corrept.Diſiungo.{ ζευγνύω. GALLIC.Deſaccoupler,oſter du ioug. ITALI.*Diſiungere.*GERMANI. Außwätten/von einanderen jochen.HISP *Deſunir ò apartar.*ANGLICE,*To vncouple and diloze theyoke.*{ Cui contrarium eſt Coniungo. *Pacuuius Chryſe.vt citat Nonius,* Perque noſtram egregiam vnanimitatem, quam memoria deiugat.

Dēiūngo,Diſiungo.{ חפריש *hiphrîſch* גזר *ghazár.* ἀφορίζω. GALLIC, Deſioindre,deſcoupler. ITAL.*Diſiungere,diſunire.* GERMAN.Von einanderen fügen oder ſcrihetten. HISPANI.*Deſunir ò apatar.* ANGLI. *To loze,to diſione.*{ *Plaut. Aſin.* Ne nos deiunge amantes. *Cicero de Vniuerſ.* Ita neceſſitas cogit, vt eadem ſint ea quæ deiuncta fuerunt.

Dēiūrium,Deiuro,Deiurus,*Vide* DEIERO.

Dēiŭro,as,Antiqui dicebant pro non iuuare. *Plaut.in Trinum,* Deſerere illum, & deiuuare in rebus aduerſis pudet.

Dēlābŏr, eris,delapſus ſum,ſignificat deorſum labor,decido,deuenio, {נפל *naphál* מט *mát.καταπίπτω.*GALL.Griller & tomber bas,cheoir. ITAL.*Scorrere abbaſſo,ſcolere abaſſo.*GERMAN.Abhinfallen. HISPANI.*Deſlizarſe,ò caer abaxo.* ANG. *To ſhippe,ſtide or fall downe.*{ *Virgil.in Sileno,* Serta procul capiti tantùm delapſa iacebant. *Liuius,* Cælo repente delapſus.

¶ Et cum præpoſitione.*Cicer.Offic.1.* Ita conſiliis,diligentiáque noſtra celeriter de manibus audaciſſimorum ciuium delapſa arma ipſa ceciderunt. *Idem ad Quintum Fratrem,* Nam Græci quidem ſic te ita viuentem intuebantur , vt quendam ex annalium memoria,aut etiam è cœlo diuinum hominem eſſe in prouinciam delapſum putent. *Idem Orat lib.3.* Capitolij faſtigium illud, & cæterarum ædium, non venuſtas,ſed neceſſitas ipſa fabricata eſt. Nam quum eſſet habita ratio , quemadmodum ex vtraque parte tecti aqua delaberetur,vtilitatem templi faſtigij dignitas conſequuta eſt. ¶ Ponitur aliquando pro deiecto.*Cic.de Orator.* Inſperanti mihi cecidit,vt in iſtum ſermonem delaberer. *Idem in Læl.* Iam enim à ſapientum familiaribus,ad vulgares amicitias oratio noſtra delabitur. *Idem Attic.7.* Inualetudine tua moueor , & filiam in idem genus morbi delapſam curam tibi afferre maiorem ſentio. *Et de Orat.libro ſecundo,* Sed non nunquam in hoc vitium ſcurrile delabitur. *Idem Treb.lib 6.* Nam & ipſe,qui plurimum poteſt , quotidie mihi delabi ad æquitatem videtur,id eſt paulatim ad æquitatem propiùs accedere. *Et Offic. lib.2.* Habenda aurem eſt ratio rei familiaris , quam quidem delabi ſinere, flagitioſum eſt, id eſt , conſumi, ad nihilum redigi.οἰχεσθαι.

Dĕlăcĕro,as,In partes lacero,conſcindo , conſumo.{ שרט *ſcharát.*

פרק *parack* קרע *karáh* καταρώσω, διαρρήγνυμι. GAL. Mettre en pieces, deſchirer. ITAL. *Lacerare ſpracciare.* GERM. Zerreiſſen/verthun. HISP. *Deſpedacar in partes diuiſas* ANGL. *To teare and rent in pieces.* } *Plaut. Capt. ſc. 5. a. 3.* Qui me meamque rem, quod in te vno fuit, tuis ſceleſtis falſidicis fallaciis delacerauiſti.

Delachrymare, Eſt lachrymas vel aquam more lachrymantis demittere. {דמע *damáh.* κατοδύρομαι. GALLIC. Pleurer, larmoyer. ITAL. *Lagrimare.* GER. Beweynen. HISP. *Derrocar lagrimas* ANGL. *To weepe and lett teares fall.* } *Col. lib. 5.* de vite loquens, Vt interdum potius deuexa, quàm in germine delachrymet.

Delachrymatio, onis, {דמע *démah.* καταδάκρυσις. GALL. Pleurement. ITA. *Eſſo lachrymare, lacrima.* GERM. Beweynung. HISPA. *Lloro.* ANG. *A weeping* } *Plin. lib. 37. c. 11.* Vis eius collyriis oculorum aptiſſima, & delachrymationibus mordendo proficiens.

Dēlæuo, as compoſitum eſt à læuo, idem ſignificans quod ſimplex. {החלק *hecheelik* λειαίνω. GAL. Aplanir, vnir, faire eſgal. ITALIC. *Pianare liſciare, far vguale.* GERM. Glatten oder glatt machen. HISPANI. *Aliſar ò acepillar* ANGL. *To make plane and euen, or ſmoth.* } *Colum. de Arb. cap. 6.* Plagam acutiſſimo ferro delæuato.

Dēlāmbo is ere, Lambo. {לקק *lakák* λείχω λάπτω. GAL. Lecher. ITAL. *Leccare.* GERM. Lecken. HISPAN. *Lamber ò lamer.* ANGLIC. *To licke, or lape.* } *Stat. libr. 2. Theb.* Molliáque eiecta delambit vellera lingua.

Dēlāmēntor, aris, Defleo {ספר *ſaphádh.* καταδακρύω, θρηνῶ. GALLIC, Lamenter, pleurer. ITA. *Lamentarſi, dolerſi.* GER. Schemertzlich weynen. HISP. *Llorar con gritos y voces.* ANGL. *To weepe or waile.* } *Ouid. 11. Metam.* & natam delamentatur adeptam.

Dēlānio, as, pen. corr. Diſcindo, & quaſi lanam traho. {שרט *ſcharát* פרק *parák* קרע *karáh.* διαιρέω. GALL. Mettre en pieces, deſchirer. ITA. *Straciare, sbrenare.* GER. Zerzerren/zerreiſſen. HISPA. *Deſpedaçar como ſacando lana.* ANGL. *To cut or teare in pieces.* } vnde Lanius, qui pecus diſcindit. *Feſtus.*

Dēlāpidāta, Dicuntur lapide ſtrata λιθόστρωτα. cuiuſmodi eſt via Appia, quam à porta Capena Brundusium vſque quadratis ſaxis ſtrauit Appius ille Cæcus. *Ex Feſto.*

DELLAS & Tygris minor, Fluuij, Apameam Meſonorum ciuitatem circundant, *Steph. in Appamea.* δίλας.

Dēlāſſo, as Caſſo, {חלאה *heleáh.* κμάπτω. GALLI. Laſſer. ITAL. *Stancare.* GERM. Müd machen. HISP. *Fatigar ò canſar à otro.* ANGL. *To weorie, to tire.* } *Plautus in Aſinar. ſc. 2. a. 5.* Eum etiam hominem in ſenatu dare operam, aut clientibus, ibi labore delaſſatum totam noctem ſtertere *Horat. 1. Serm. Satyr 1.* Cætera de genere hoc (adeo ſunt multa) loquacem Delaſſare valent Fabium.

Dēlauo, as delaui, delotum, delauare, Lauo. {רחץ *rachás.* καταπλύνω, χαλάω. GALLIC. Lauer. ITALI *Lauare.* GER. Waſchen oder abwaſchen. HISPAN *Lauar.* ANG. *To waſh.* } *Plautus Rud.* -eho an te pœnitet, in mari quod delaui, ne huc in terra quoque eluam? Antiquum verbum.

Dēlecto, & Oblecto, Compoſita ſunt à lacto, quod eſt frequentatiuum ab antiquo verbo lacio. Delectationem habeo, delectationem affero. {שעשע *ſchiſ aſchá.* τέρπω. GAL. Delecter, recreer, reſiouir, donner plaiſir } ITA. *Dilettare, dar piacere.* GERM. Beiſtigen. HIS. *Deleytar.* ANG. *To lead and allure, to deliget.* } Delecto ſæpiùs in tertia perſona vruntur autores. *Cicero Ruf.*, Itaque me & ſuperiores literæ tuæ admodum delectauerunt, quibus expectatum meum aduentum abs te amanter videbam. Quando autem cum infinitiuo iungitur ponitur impersonaliter. Alioqui verbum eſt actiuum, & habet paſſiuum per omnes modos, tempora, & perſonas vſitatiſſimum. *Cicero Pæto*, Plures etiam pauones confeci, quàm tu pullos columbinos: tu te iſtic Atheriano iure delectato, ego me hic Hirciano. Oblecto vero plerunque in ſe ſignificationem paſſiuam habet, quanuis & actiuam. *Suffrano* Et quanquam paſſiuam habet, tamen regit accuſatiuum non alterius perſonæ aut rei, quàm eius qui ſe oblectat. Et vltra accuſatiuum ablatiuum poſtulat, ex quo paſſiua ſignificatio monſtratur. Et hoc tribus potiſſimum modis. Interdum enim hoc contingit nulla præcedente præpoſitione. *Terentius in Eunucho*, Me ſperes, me te oblectes. Interdum præcedente præpoſitione cum. *Idem*, Tu cum illa te intus oblecta interim. [Ego me iſtoc aſſiduo victu delecto domi. *Plaut. Capt. ſc. 2. a. 1.* Non ſolùm delectant, ſed etiam placent. *Senec. epiſt. 39.* Non delectatus modo, ſed gauiſus ſum. *Senec. epiſt. 46.* Tibicen intetea vos hic delectauerit. *Plaut. Pſeud. ſc. 5. a. 1. Idem Plau. Capt. ſc. 4. a. 5.* Quæ me delectet mihi data eſt.] Aliquando etiam cum præpoſitione In. *Idem*, In eo me oblecto ſolùm, id eſt mihi charum. *Cicero* in actiua ſignificatione ſumpſit, *quum in Catone ait*, Quas ſi exequi neſcirem, tamen me luctulus meus oblectaret, quod eſt, quaſi delectaret. *Et pro Archia*, Adoleſcentiam agunt, ſenectutem oblectant, ſcilicet literæ. Eſt autem oblecto, ſicut & delecto, compoſitum à verbo lacto, propriè dulcedine vel ſpe aliqua duco: & fere ſemper in peiorem partem accipitur. *Terentius*, Solicitando, & pollicendo, eorum animos lactas.

¶ Delectare, ἱστάναι proprie ſignificat attrahere, ducere. *Ennius*, Et me Apollo ipſe delectat, adducit Delphicus. *Quadrigarius*, Fabius de nocte cœpit hoſtium ſacra oppugnare, hoſtem delectare.

¶ Et quoniam quæ grata ac iucunda ſunt, nos attrahere ſolent, factum eſt, vt Delectare ſit gratum eſſe, ac iucunditate afficere.

¶ Paſſiuum etiam ipſum Delector, habet poſt ſe ablatiuum, & hoc ſine præpoſitione, vel mediante præpoſitione cum vel in. Caſum autem peculiarem omnibus verbis paſſiuis, qui eſt ablatiuus præcedente præpoſitione à, vel ab, non admittit. Vnde etiam nonnulli deponens eſſe crediderunt. Eſt autem Delector, delectatione, vel iucunditate afficior. {χαίρω, εὐφραίνομαι, στηδῶ. GALLIC. Se donner plaiſir, ſe reſiouir. ITAL. *Dilettarſi.* GERM. Luſt vnd freud haben. HISP. *Deleytarſe.* } *Colum. libro primo*, Iucundius vtique viro, ſi etiam matrona comitatus: cuius vt ſexus, ita animus eſt delicatior: amœnitate aliqua delectanda erit, quò patientius moretur cum viro. Quod in aliis etiam verbis fieri ſolet: vt, Deſiderium tenet me, id eſt, teneor deſiderio, ſic Oblector, & huiuſmodi, quæ ſignificationem paſſiuam innatam habent. *Lactantius lib. 2.* Auro & gemmis & chore delectantur. *Idem*, Oblectatur triuolis, & ſpecie ſimulachrorum capitur. *Cic. Cæl.* In communibus miſeriis hac tamen oblectabar ſpecula.

Delectamentum, ti, Oblectatio, voluptas. {שעשעים *ſchaſchuím* ערנה *ſednáh* τέρψις, τέρπαλα, τερπνότης. GAL. Delectation & plaiſir, deduit, paſſetemps. ITAL. *Diletto.* GERM. Beluſtigung. HIS. *El deleyte.* ANGLIC. *Deligth paſtime, ſolace.* } *Cicero de Senect.* Poſſem perſequi per multa delectamenta rerum ruſticarum: ſed ea ipſa quæ dixi, ſentio eſſe longiora: *Idem in Piſon.* Inania ſunt iſta (mihi crede) delectamenta pene puerorum. [*Gell. cap. 1. lib. 20.* Is pro delectamento habebat.]

Delectabilis τερπνός. *Cornel. Tacit. libro 12.* Infuſum delectabili cibo boletorum venenum.

[Delectatior, pro delectabilior: *Gellius cap. 1. lib. 20.* Delectatior motio.]

Delectabiliter, Aduerbium. τερπνῶς. Probus in Catholicis ſtructuræ delectabiliter componendæ. *Gellius libro tertio capite 23.* Delectabiliter ac decore multis variiſque verbis depicta eſt. [*& capit. 1. libro 15.*

Dēlectatio, à delectando, Oblectatio, voluptas, iucunditas. {שעשעים *ſchaaſchuím* ערנה *idnáh.* τέρψις. GAL. Delectation, plaiſir, ſoulas, deduit. ITALIC. *Dilettatione.* GERM. Luſt vnd freud. HISP. *Deleyte.* ANGLIC. *A delighting or delight.* } Eſt iucunditas quam ex re aliqua percipimus: quam ſic definit *Cic. lib. 4. Tuſc.* Delectatio eſt voluptas ſuauitate auditus animum deliniens, & qualis hæc eſt aurium, tales ſunt oculorum, & tactuum & odorationum, & ſaporum; quæ ſunt omnes vnius generis ad perfundendum animum, tanquam illiquefactæ voluptates.

Delectatior, Comparatiuus ſine poſitiuo *apud Gellium libr. 20. capite vltim.* Aut ſermo incorruptior, aut delectatior motio, aut in ludo liberalior.

Dēlectus, *Vide* DELIGO, deligis.

Dēlēgo, as, penult. product. Deputo, præſicio quempiam meo loco, officio, negotióve exequendo præficio. {הפקיד *hiphkidh.* ἐπίτροπον. GALL. Deleguer, enuoyer & bailler charge, bailler commiſſion, commettre. ITA. *Deputare, aſſignare.* GERMA. Befelhen/ einem etwas zu thun auflegen. HISPA. *Embiar, mandar.* ANGL. *To aſſigne to ſome office or charge, to ſend in ambaſſage, to attribute or impute.* } *Colum. lib. 4.* Imo quis non imprudentiſſimum quenque, etiam cum, qui nihil aliud operis facere valeat, huic negotio delegat; *Cicero*, Poſt delegatam mihi hanc prouinciam, id eſt, poſt onus mihi impoſitum. [*Sueton. in Neron. cap. 32.* Delegare officium. *Idem in Calig. cap. 57.* Delegare aliquid occidendum. *Sueton. in Tib. cap. 16.* Delegatus pacandæ Germaniæ ei ſtatus eſt.] ¶ Hinc Subdelegare dicimus, delegatas nobis à principe cauſas alteri cognoſcendas iniungere.* Delegare ſpes ſuas fortunæ loci. *Liu. 6. ab Vrbe*, Has inanium rerum inanes ipſas voluentes cogitationes, fortunæ loci delegauerunt ſpes ſuas. Id eſt numine loci Romanis religioſi & infauſti fidentes.

¶ Delegare etiam ſignificat Legatos mittere, πρεσβεύειν. *Liuius.* Decernunt vt duodecim delegarentur ad regem. *Plaut. in Amphit.* Si quot fautores delegatos viderint. ¶ Et Delegata dixerunt diis conſecrata, quæ nunc dedicata dicimus ἀπαγορεύματα.

¶ Delegare etiam frequens eſt apud Iuriſconſultos, pro eo, quod mercatores vulgo vocant *aſſignare*, hoc eſt, alium pro ſe debitorem dare, quo recepto à creditore, prior debitor liberatur. *Inſtinianus Cod. de Nouationibus & delegationibus* Delegatio debiti, niſi conſentiente & ſtipulanti promittente debitore, iure perfici non poteſt.

Delegatio, verbale, Mandatum, munus, propincia. {פקדה *pekudáh.* ἐπιτροπή, διοίκησις. GAL. Charge & commiſſion, aſſignation. ITA. *Commiſſione, carico.* GERMANI, Ein befelch/ auflegung/ ein gegebner gewalt. HISP. *Embaxada, la carha.* ANGLI. *The aſſignation of an office or charge, commiſſion.* } *Cicero ad Attic. lib. 12.* Perdere malo delegationem in mancipes, annua die, [Delegationem iſta res non recipit. *Senec. cap. 27.*]

Delegatus, dicitur cui cauſa demittitur terminanda, vel exequenda, vices delegantis repræſentans, & in iuriſdictione nihil proprium habens. *ff. de Offic. eius cui man. eſt Iuriſdiction. l.*] Vide infrà. Lege Iudex, [*Plaut. Amph prolog.* Qui ſibi mandaſſent delegati vt plauderent.]

Dēlēnio, is, ire, compoſitum eſt à lenio, idem ſignificans quod demulceo, vel lenem, hoc eſt manſuetum reddo. {החליק *hechlik* ἀφαυνω, καταμαλάσσω. GALL. Adoucir, appaiſer, amadouer. ITALIC. *Ammolire, addoleire.* GERMAN. Beſanfftigen/ begüttigen. HISPAN. *Halagar ò amanſar.* AN. *To makmerk, gentle. and tame.* } *Col. lib. 10.* Sed tamen iracundia notæ melioris apum facile delenitur, aſſiduo interuentu eorum, qui curant aluearia. *Plaut. Aſin.* Vah delenire, apparas, mihi ſcio vicarium eſſe.

[Delenimentum. *Tacit. lib. 2.* Delenimentis curarum.]

Delenificus, Blandiloquutus, διαπαίσιος, φαρμακός. *Plaut. in Mil. ſc. 2. a. 2.* Domi dolos, delenifica verba, domi fallacias. [*Vide* Nonium in Definitis.]

Dēlēo, deleui, deletum, ex de, & leo (*vt inquit Priſcianus*) Extinguo, induco, abſtergeo, & aliquando enerto, perdo, & deſtruo. {מחה *machàh.* ἐξαλείφω, ἀφανίζω, ἀναιρῶ. GAL. Effacer, caſſer, rayer, annuler. ITALIC. *Cancellare, caſſare, annullare.* GERMA. Durchthun/ auſtilcken. HISPANIC. *Quitar ò raer.* AN. *To deſtroy, to ſcrape and put out, to deface.* } *Cicer. pro cluent.* Eadem hac Dinea teſtamentum faciente, quum tabulas pendiſſet Oppianicus, qui gener eius fuiſſet, digito legata deleuit: & quum id multis locis feciſſet, poſt mortem eius ne litigris coargui poſſet, teſtamentum in alias tabulas tranſcriptum ſignis adulterinis obſignauit. *Cæſar lib. 2. bell. Ciuil.* Quin ipſe præ-

in vrbem irrumperent, vrbémque delerent. *Cicero pro leg Manil.* Delenda est vobis illa macula Mithridatico bello superiore suscepta. *Terentius Eunuch.* Delebo omnes dehinc ex animo mulieres [*Ouid. Eleg. 7. lib. 3. Trist.* Si forsan nostrum deleuit amorem Tempus. *Idem Ouid. 13. Metam.* Delendáque pergama poscat.]

Dēlētus, a, um, & Delitus, *teste Diomede*, Extinctus, inductus. { נמחה *nimchéh*. ἐξαλειμμένος. GALLIC. Effacé, effacé, annullé. ITAL. *Cancellato, annulato.* GERMAN. Durchgethon/außgetilcket. HISPAN. *Raido, quitado.* ANGLIC. *Deſteoyed, ſcraped or put out, or defaced.* } *Varro*, Delitæ literæ, quod tamen à delino esse potest. ¶ Quod à Deleor est, non delino, *Diomedes Grammat. libro* 1. Deleor delitus. *Cicero ad filium*: cæteris delitis. Caluus ad vxorem. 1. *Epistol.* Inuita delita, &c.

Dēlētio, verbale. Extinctio, inductio, { מחי *tiach* ἐξάλειψις, ἀφανισμός. GALLICE, Effacement, destruction. ITA. *Disfacimento, distruttione.* GERMANI. Außtilgung. HISPAN. *Raedura, ò quitamiento.* ANG. *A crasſing or ſcraping out.* }

Dēlebilē, Quod deleri potest. { ἐξαλειπτόν. GALL. Aisé à effacer, que facilement on efface. ITAL. *Che facilmente ſi cassa, & disfacia.* GERMA. Das leichtlich mag außgetilcket werden. HISPAN. *Cosa que ſe quita, ò puede facilmente quitar.* AN. *That may be crosſed and ſcraped out, or defaced.* } *Mart. lib. 7.* Casibus hic nullis, nullis delebilis annis Viuet. Cuius Contrarium est Indelebile, quod deleri non potest. ἀνεξάλειπτον.

Dēlētīlis, le, pen. cor. Quod delet. { ἐξαλειπτικός. GALL. Propre pour effacer, dequoy on efface. ITALIC. *Che diffacia, cassa ò distrugge.* GERM. Damit man außtilcket oder durchthut. HISPANI. *Cosa para quitar ò raer.* ANGL. *That is meete and ſeruyeth to crosſe out with.* } *Varr.* Si displicet tibi tam magnum, sumam spongiam deletilem, Interdum deletile, seu deletitium passiuè sumitur pro eo quod deletur, siue deleri solet, vt, Charta seu tabula deletitia, qua abrasis vel inductis prioribus literis rescribitur. παλίμψηστος.

Dēlētītius, a diectiuum. ἐξαλειπτός. *Vlpianus in l. Chartæ ff. de bon. possess. secundum tab.* Chartæ appellatio & ad nouam chartam refertur, & ad deletitiam παλίμψηστος.

Dēletrix, verb. { מחה *machàh*. ἡ ἐξαλείφουσα, ἐξαλείψασα. ANGL. *She that abolisheth hor destroyeth.* } Quæ delet. *Cic. de Aruſp. respon.* tum est illa in templo Castoris scelerata & penè deletrix huius imperij fica deprehensa.

Dēlētēriă, medicamenta, φαρμακεία, φάρμακα, à medicis appellantur noxia & mortifera, quę scilicet quum à calore nostro vinci non queant, neque concoqui, alia celeriùs, alia tardiùs mortem inferunt. Dicta deleteria à verbo Græco ὄλλυμι, quod est lædo siue noceo.

DELIACVS. *Vide* DELOS.

Dēlīberātē, Dictum est à libella qua quid ponderatur, & significat consultare, perpendere, deliberationem habere, consilium capere: item decerno, statuo, certus sum. { יעץ *jaàtz* גזר *házar*. συμβουλεύειν, διαγνώσκειν. GALLI. Deliberer, consulter & penser comme on doit faire. ITALIC. *Deliberare.* GERM. Rahtſchlagen/ſich berahten. HISPAN. *Deliberar.* AN. *To aduiſe and tak counſayle what is beſt to be doone.* } *Cic.* postquam reuersus est ab exilio, noctem sibi ad deliberandum postulauit. *Idem in Verr.* Deliberatum est, id est, fixum & decretum est; δέδοκται. ¶ Aliquando dubitare. βουλεύομαι. *Cic. li. 2. Offic.* Est enim totum sceleratum & impium, qui deliberant vtrum id sequantur, quod honestum esse videat.

Dēlīberātur, impersonale. *Cæsar 7. bell. Gall.* Deliberatur de Auarico in communi consilio, incendi placeret an defendi.

Dēlīberātus, { נגזר *nighzár*. βεβουλευμένος. GALLIC. Deliberé, consulté, arresté apres auoir deliberé. ITAL. *Deliberato.* GERM. Berahtſchlaget/wol bedacht. HISPA. *Deleberado.* ANGL. *Aduiſid vpon.* } *Horat. 2. Carm. Ode 37.* vt atrum Corpore combiberet venenum Deliberata morte. [*Cæsar lib. 1. de bell. ciu.* Deliberata Cæsar respondit.]

Dēlīberātus, nomen ex particip. *Cic. Metell. lib. 5.* Neque illi quiquam deliberatius fuit, quàm me quacunque ratione posset, non iudicio, neque disceptatione, sed vi atque impressione euertere.

Dēlīberātum, substantiuum. *Cæsar 1. bell. Ciuil.* Illi deliberata respondent, scriptáque ad eum mandata per eos remittunt.

Dēlīberātor, toris, { יעץ *jòétz*. βουλεύτης σύμβουλος. GALL. Deliberant, qui delibere ou a delibere. ITAL. *Chi delibera.* GERM. Ein rahtſchlager. HIS. *El que delibera.* ANG. *He that aduiſeth and taketh leyſure before he beginne a thing.* } *Cic. pro Sest.* Illi interea deliberanti merces, longa interposita nocte, duplicata est.

Dēlīberātio, onis, Consultatio, consilium. { מועצה *moètsáh*. σύμβουλος. GALLIC. Deliberation, pensement, consulation, ITALIC. *Pensamento, consultatione.* GERMAN. Rahtſchlag/ Betrachtung. HISP. *Deliberacion.* ANGL. *An aduiſing and taking of counſayle.* } *Cicero 1. Offic.* Triplex igitur est, vt Panætio videtur, consilij capiendi deliberatio. *Idem 3. Offic.* Sapientem & bonum virum fingunus, de eius deliberatione & consultatione quærimus.

Dēlīberātiuus, a, um. Ex deliberatione constans, συμβουλευτικός. vt; Deliberatiuum genus orationis *apud Cic. 1. de Inuent.* Causa deliberatiua *Cic. 2. de Inuent.* Materiæ deliberatiuæ, *Quint. lib. 2. c. 7.*

Dēlīberābundus, da, dum, Deliberans. βουλεύτικος, συμβουλευτικός. GAL. Qui delibere & consulte sur quelque chose. ITA. *Chi conſulta & penſa à qualche coſa.* GERM. Der da rahtſchlaget. HISPA. *Lo que mucho delibera.* ANGLI. *That aduiſeth vpon any thing.* } *Liu. 2. ab Vrbe*, Consules velut deliberabundi capita conferunt, diu colloquuntur. *Idem lib. 1.* Rex velut deliberabundus, in hortum ædium transit.

Dēlībo, as, pen. prod Significat Decerpo, quasi libando minuo, degusto. { טעם *taàm*. ἀπολείβω. GAL. Attoucher tant seulement du bout des leures, prendre vn peu du dessus, gouster. ITAL. *Menomare guſtando, aſſaggiare.* GERM. Abbrechen. Item/ein weing verſuchen. HISP. *Guſtar como quien haze ſalua.* ANG. *To taſt, to touch lightlie or a liſle with the lippes.* } *Cic. pro Sest.* Non sum tam ignarus, Iudices, causarum non tam insolens in dicendo, vt omni ex genere orationem aucuper, & omnes vndique flosculos carpam atque delibem.

¶ Nonnunquam etiam accipitur pro leuiter attingo, & quasi summis labris degusto. ἀπογεύομαι. *Plinc. Cic.* Putabam posse me nec de laude ieiuni hominis delibare quicquam. *Christ. Longolius Epist. 1.* Verum quod ad rem pertinet, tantum abest vbi ille de laude tua quicquam delibarit, vt eo quidem facto & stultitiam ipse suam prodiderit, & virtutem tuam charam illam omnino & sua sponte nobilem, sed illustriorem tamen reddiderit. *Liuius*, Nec satis constat cur primus ac potissimus ad nouum delibandum honorem sit habitus.] *Suet. in August. cap. 94.* Digitis delibatum osculum ad os suum referre. *Idem in August. cap 68.* Delibare pudicitiam. *Idem ibidem cap. 57.* Delibare summarum aceruos.]

¶ Interdum violo, destruo, vitio. *Gellius libr. 1.* Rependitur quippe & compensatur leue damnum delibatæ honestatis, id est, vitiatæ. * Flos delibatus populi dictus Cethegus ab Ennio, aut potius à pop. Rom. Id est, eloquentia excellenti. *Cic. de Cl. Orat.* Delibatus, hoc est (vt opinor) intactus, incorruptus, illibatus. Melius autem huius verbi significationem assequetur, qui seruerit Græcam habere originem. Est enim compositum à verbo libo, Græcè λείβω, quod idem significat quod rigo vel humecto: vnde quum summa tantum labra rigamus & leuiter degustamus, proprie libare dicimur. Nimis itaque puerilis lapsus est eorum, qui libare dictum putant quasi labiare.

Dēlībātōrium, Locus delibationi accommodatus. *Plin. lib. 16.* Fuit & memoriæ nostræ in porticibus septorum à M. Agrippa relicta, æquè miraculi causa, quæ delibatorio superfuerat, viginti pedibus breuior, sesquipedali crassitudine. Alij legunt *apud Plinium* diribitorium.

Dēlībātio, ἀπόγευσις. degustatio. *Florentinus D. libr. 30. Titul. l. 116.* Legatum est delibatio hæreditatis qua testator ex eo quod vniuersum heredis foret, &c.

Dēlībro, as, pen. corr: Decortico librum, id est, corticem arbori detraho. { קלף *peelſel*. ἀπολεπίζω. GAL. Peler & oster l'escorce. ITA. *Scorzare, leuare la ſcorza.* GERM. Ein baum ſchinden/entrinden. HIS. *Deſcortezar arboles.* ANGL. *To peale and tak the bark of trees.* } *Colum. lib. 3.* In ea nitidissimum ramum eligito, & eiusmodi spatij corticem circuncidito, & materiam delibrato. *Idem lib. 5.* Cortex quoque aridus fissusque per summa trunci dependens delibrandus est.

Dēlībro, delibras, penult. prod. à libra compositum, Ponderare. ἀναμώμομαι. *Gell. lib. 15. cap. 8.* Quid relinquitur nisi vt delibrari sibi cœnas iubeant, ne edendo defatigentur? Quo in loco quædam exemplaria legunt, delibari.

Dēlībūtus, Vnctus, quasi oleo aut alio liquore imbutus. { נמשח *nimſchách* מלא *malè*. ἀλειμμένος. GALL. Oinct, imbu, plein. ITAL. *Onto.* GERMA. Geſalbet/mit ſalb begoſſen. HISP. *Vngido de olores.* ANGLI. *Oynted or dipped in oyle or other licour.* } *Col. lib. 7. c. 4.* Vbi per triduum delibuto tergore medicamina perbiberit. *Cic. de Clar. Orat.* Qui deuinctus erat fasciis, & multis medicamentis propter dolorem artuum delibutus. *Autor ad Heren. lib. 3.* Aut si quam rem deformabimus turpem, vt si cruentam, aut cœno oblitam, aut rubrica delibutam iudicamus, id est, conspersam. ¶ transfertur & ad animum. *Ter in Phor.* Satin' est, si te delibutum gaudio reddo? *Salluſt.* Vxor sacrilega ac periuriis delibuta. ¶ Est autem participium sine verbo, nescio an compositum sit.

Dēlicātus, a, um, A delicium fit, Mollis, deliciis plenus. { עדון *hanógh* רך. τρυφερός, ἁβρός, θρυπτός. GALLIC. Delicat, delieux, douillet. ITAL. *Delicato pulito.* GERMAN. Zart/ſchäcterhafftig/ welcher der ſchlaffen vnd wollusten gewont hat. HISP. *Delicado y regalado.* ANG. *Delicate deintie, wanton.* } *Cic 6. in Verr.* Nostrum enim vnusquisque, qui tàm beati, quàm iste est, non sumus, tàm delicati esse non possumus. *Idem primo Offic.* Turpe enim valdéque vitiosum, in re seuera conuiuio dignum, aut de leatum aliquem sermonem inferre. Molles, & delicatæ voluptates, *apud Cic. de Nat. deorum.*] *Quintiliam.* Delicatas aures ne hoc raderet. *Plaut. Curc. ſc. 3. a. 5.* Delicatum te hodie faciam cum catello vt accubes. Ridiculè. *Plaut. Menæ. ſc. 2. a. 1.* Nimium te habui delicatam. Delicati, (principis à deliciis.) *Suet. in Tit. Veſpaſ. cap. 7.*

¶ Delicatiores quidam philosophi. *Gellius c. 4. lib. 14.*]

Dēlicātē, aduerb. Molliter. { τρυφερῶς, ἁβρῶς. GALL. Delicatement, delicieusement. ITA. *Delicatamente, delicioſamente.* GERMA. Schlaffetig hafftigtlich/zartigtlich. HIS. *Deleytoſamente.* ANGL. *Delicatlie, den ſfulliе.* } *Columella*, Cultam, vestitámque familiam vtiliter magis habeat, quàm delicatè

Dēlicia, æ, *autore Festo*, Tigni genus dicitur, quod è culmine ad tegulas angulares infimas versus fastigiatum collocatur. Vnde & tectum ipsum deliciatum, & tegulæ deliciares, siue colliciares appellantur. *Cato de Re rust. c. 14.* Deliciares tegulæ quæ erunt, pro binis integris computabuntur.

Dēlicium, cij, in singulari: & Deliciæ, arum, in plurali, Oblectamentum, oblectamentáue, quæ nobis voluptati sunt: à Delicio, quod ex De, & Lacio componitur. [An à deliquando, (id est deliquescendo) vel à diligendo g in e mutato. *Passerat.* { עדנים *hedhnáh* ענגים *hadhanim*. τὰ παίσματα. GAL. Delices, esbats, menus plaisirs, passetemps. ITA. *Delicie, delicatezze.* GERM. Wollust/ergetzung/kurtzweyl. HISP. *Los deleytes, ò regalos.* ANGL. *Delightes, deligh and plcyſour.* } *Mart. lib. 13.* Delicium paruo donabis Dorcana nato. *Idem lib. 1.* Stellæ delicium mei columba, Verona licet audiente dicam, Vicit, Maxime, passerem Catulli. *Cic. 6. Verr.* Vnde igitur potius incipiam, quàm ab ea ciuitate, quæ tibi vna in amore, atque in deliciis fuit? *Sueton.* Titus amor, ac deliciæ generis humani. [*Plaut. Moſtell. ſc. 1. a. 1.* Deliciæ populi. (de scurra) Delicias si quis lasciuáque carmina quærit. *Ouid. Eleg. 1. lib. 5. Triſt.* Phœnicium, peliciæ summatum virum. *Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 1.* Vos quæ in mundiciis, mollitiis, deliciis ætatulam agitis. *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 1.* Pallam in deliciis, quam habet. *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 5.* Deliciæ dictandi. *Quintilian.* Legere delicias (id est libros amorum) *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Triſt.* (bis)

lucere

fluentes carminum delicias facere. *Gell. cap 9. lib. 19.*] Legitur & Delicia, fœm. gen. *Plaut.* mea voluptas, mea delicia. [*Vide Gell. ca. 8. libr. 19.* ¶ Delicias facere, τρυφᾶν καταπυφᾶν, κατατρυφᾶν, χαυνοῦσθαι, sæpe legitur pro eo quod est fermè lasciuire ac lusitare, quodammodo fastidire, ac se superiorem esse verbis, aut gestu ostendere: quod aliter dicitur deliciari ἐντρυφᾶν. *Plaut.* Eia delicias facis, mi Menæhme, quin amabo, is intro. * Deliciæ, in malum, pro morositate. *Cicero ad Atticum, libro primo.* 1. Ecce autem aliæ deliciæ equitum, vix ferendæ, quos ego, non solum tuli sed etiam ornaui. * Deliciarum causa, vt Animi causa. *Cic.* Quos Antonius deliciarum causa loris in conuiuio cædi iubebat à suis publice.

Dēliciolum, diminutiuum à delicium, παιδιάριον. *Senec. 12. Epistol. 2.* Ego sum Philosti villici filius, deliciolum tuum. Perfectè, inquam, iste delirat vetulus, etiam deliciolum meum factus est.

Dēlĭco, as, pen. corr. Explico, explano, interpretor. {באר *beér.* διαύω. GAL. Expliquer, exposer. ITA. *Spianare, manifestare.* GER. Außlegen/ erklären. HISP. *Esplanar, ò llanar lo escuro.* ANGL. *To vnfolde, to open out or expone.* {*Titin. lib. 5. vt citat Nonius.* Quid istuc est, aut iste vult sermo? mater delica, id est, explana. ¶ Veteres etiam delicare, pro dedicare, quandoque dicebant. Vnde Delicata, orum, dicebantur diis consecrata, quæ nunc dicata appellantur.

Dēlictum, *Vide* DELINQVO.

Delicus, porcus qui dicatur, *exponit Varr. 1. de Re rust. c. 13. his verbis,* Quum porci depulsi sunt à mamma, à quibusdam delici appellantur, neque iam lactentes dicuntur.

Dēl'go, gis, ex de, & lego compositum, Lego, eligo, delectum habeo. {בחר *bachar.* διαλέγομαι. GAL. Eslire, choisir. ITAL. *Eleggere.* GERMA. Außerlesen/ erkiesen. HISP. *Elegir lo mejor.* ANG. *To chose or pike out.*} Deligere & Eligere sic differunt, vt Deligere sit, quod magis idoneum ad rem agendam est, cernere: Eligere verò, vel ad nostrum emolumentum, vel ad illius, qui eligitur, dignitatem. *Vide Vallam lib. 5. Cæs. 3. bell. Gall* Duces verò hi deliguntur. [*Plaut. Amphitr.* Delegit viros primorum principes: eos legat Telebois. *Idem Men. sc. 1. a. 3.* Ad eam rem homines otiosos decuit deligi.] *Cic. 2. Offic.* Quibuscum si frequentes sunt, opinionem afferunt populo, eorum se fore similes, quos sibi ipsi delegerunt ad imitandum. [¶ Deligere, pro deligare: *Gellius cap. 9. lib. 7.*]

¶ Deligere pro colligere. Tenui primam deligere vngue rosam, *Ouid. Epist. 4.*

Delectus participium. {נבחר *nibchár.* ἐκλεκτός, διαλεκτός, ἐκλογή. GAL. Esleu, choisi. ITA. *Eletto.* GER. Außgelesen/ erkieset. HISP. *Elegido.* ANG. *Choosed, piked out.*} *Cic. pro Rosc. Amer.* Ad eámne rem vos reseruati estis, ad eámne rem delecti, vt eos condemnare tis? &c.

Dēlectūs, tus, verbale à deligendo, Electio. {מבחר *mibchár.* ἐκλογή. GAL. Election, esslite, chois, choisissement. ITAL. *Scelta, elettione.* GERMA. Ein außerlesung/ erkiesung/ erwellung. HISP. *Election.* ANG. *A cheosing, or piking out.*} Inde Delectus militum, dicitur militum electio, quum scilicet Imperator imperij sui autoritate, quos ei visum fuerit ad militiam conscribit, etiam inuitos: quod in maioribus tantùm Reipub. periculis fieri consueuit: alioqui contenti erant iis, qui vltro nomina dabant. Homines autem per quos imperatores militum delectum habebant, à conquirendis militibus, Conquisitores appellabantur. *Cicero ad Attic.* Nullus vsquam delectus nam conquisitores φαγοπωγωνίται non audent, nec nomina dant. *Idem de prouinciis Cons.* Exercitus ille noster superbissimo delectu, & durissima conquisitione coactus, omnis interiit. [*Cæs. lib. 1. de bell. ciu.* Delectum Cæsar instituit iubet.

¶ Delectum neutro genere videtur Cæsar dixisse. *lib. 1. de bell. ciu.* ¶ In delectu in quæ verba milites adigerentur. *Vide apud Gellium cap. 4. lib. 16.* Frequentissimè autem Delectus accipitur pro discrimine, siue iudicio. κρίσις. quod inde factum videtur, quod rectè deligere, nisi adhibito iudicio, & perspecto rerum discrimine, non possumus. Hinc dicimus, In vsu verborum & sententiarum adhibendum esse delectum, id est, iudicium. *Cic. de Clar. Orat.* Verborum delectum originem esse eloquentiæ.

Dēlĭgo, as, are, Ligo, vincio. {אסר *asár.* δέω, δεσμεύω. GALLI. Lier & attacher, ITA. *Legare.* GERM. Binden. HISPAN. *Atar.* ANG. *To knitt, to bindde.*} *Varro 1. de Re rust. c. 47.* Ea summa intregenda binis tabellis dextra ac sinistra deligatis, herbæque elidendæ.

¶ Deligare ad palum. *Cic. 7. Verr.* Deligatis omnibus membris. *Idem 6. Verr.* Deligata in linteolo grana, *Plin. lib. 22. c. 25.* [Deligare vulnus, (id est obligare) *Quintil.* Homini apud mensam plenam rostrum deliges. *Plaut. Men. sc. 1. a 1.*

Dēlīmo, pen. product. Compositum est à verbo Limo, lima abrado. {ξυρίζω. GAL Limer de quelque chose, en tirer auec la lime. ITAL. *Limare.* GERM. Abfeilen. HIS. *Limar.* ANGLI. *To takaway with an file.*} *Plin. lib. 34. c. 11.* Alij delimatam æris scobem aceto spargunt. Pro eodem etiam alio in loco *Plin.* dixit Elimare.

Dēlingo, præteritum delinxi, Lingo. {לקק *lakák.* λείχω. GAL. Lecher, ITA. *Leccare.* GERM. Abläcken. HIS. *Lamber, ò lamer.* ANG. *To lick.*} *Plaut. in Curcul.* Hic hodie apud me nunquam delinges salem. *Vide latiùs in verbo* LINGO.

Dēlĭnĭo, is, ire, si partium compositionem spectes, idem erit quod perungo. {משח *maschách.* κατασείω, διλγω. GAL. Oindre doucement. ITAL. Vngere. CER Bestreichen/ vbersalben. HISPA. *Vntar.* ANGLIC. *To anoynt, sofftlie, to ouer rubbe with oyntement.*} Frequentiùs tamen accipitur, pro permulceo, placo, & illecebris quibusdam allicio {חחליק *hecheliq.* פתה *pittah.* καλόω, δέλγω. GAL. Amadouer, adoucir. ITA. *Placcare, mitigare, adescare con belle parole, lusingare.* GERMAN. Bestreichen/ vbersalben. HISPA. *Amansar ò blandar.*} *Plaut. Stich.* Vt eum aduenientem meis dictis deliniam. *Cicero pro Milone,* Vt non modò virtute flecteret, sed etiam tribus suis patrimoniis deliniret. [*Plaut. Asin. sc. 4. a. 2.* Vah, delinire apparas, (id est mulcere iratum.)]

Dēlīnītus, participium, Captus, deceptus, mitigatus. {מפתה *mephuttéh* κατακηλούμενος, διλεδόμενος, κατακηλεδείς, κατατελχθείς. GAL. Aliché, amadoué, attrait. ITAL. *Adescato, Insingato, attrato.* GERM. Mit guten worten einen vberreden/ oder erweichen. HISPA. *Halagado.* ANGL. *Touched gentillie, appeased, anoynted.*} *Cic. in Epi.* Iam est biennium quum virturi nuntium remisisti, delinitus illecebris voluptatis. *Plaut. in Amp.* Delinitus sum profecto, ita vt qui sim nesciam, id est, animo alienatus. *Cic. de Orat.* Genus hominum disertorum oratione delinitum, id est, mitigatum.

Dēlīnītor, oris. Blandus lenisque moderator. {מפתה *mephattih.* διλεκτής, κατακηλητικός. GALL. Adoucisseur, amadoueur attrecur. ITAL. *Lusingatore.* GERMA. Ein vbereter/ der einen mit guten worten vberredt/ oder erweichet. HISPAN. *Halagador.* ANG. *An asswager or appeaser.*} *Cic. de Clar. Orat.* Vt non cum aduersario solum, sed etiam (quod mirabile esset) cum iudice ipso, cuius delinitor esse debet orator, iurgio sæpè contenderet.

Dēlīnītio, onis. Mitigatio, placatio. {חלקות *chelkáh.* κήλησις. διάξις. GALL. Amadouement, adoucissement. ITA. *Lusignamento.* GER. Erweichung/ streichung mit sanfften worten. HISPA *Halago.* ANGLIC. *An assweagingor appeasing.*} *Cic. 2. Off.* Ipsaque illa delinitio multitudinis ad breue exiguumque sit tempus.

Dēlīnīmentum, {διάχυσις. ANG. *An assweaging, or appeasiug.*} Idem quod Delinitio. [GALL. Adoucissement, allegrement, rafraichissement de douleur. *Item* Amadouement. *Senec. cap. 17. de vita beat.* Delinimenta magis, quàm remedia podagræ meæ compono.] *Lactant. lib. 6.* Vitia vero quibusdam delinimentis naturalibus illicere animos hominum, & inanium iucunditatum specie captos, ad acerbas amaritudines miseriasque perducere. *Liu. 4 ab Vrbe.* Aprissimum tempus erat, vindicatis seditionibus, delinimentum animis Nolani agri diuisionem obiici. [*Idem Liu. 10. d. 4. & lib 10. Bell. pun.*

Dēlĭneo, neas, Compositum ex præpositione de, & nomine linea, designo & ruditer depingo: vt sit, quum pictores primùm pingui quadam minerua futuri operis lineamenta ducunt. {διαγράφω καταγράφω. GALLIC. Tirer les premiers traicts de quelque pourtrait, pourtraire doucement. ITAL. *Designare.* GER. Entwerffen/ die ersten linien ziehen. HISP. *Traçar ò debuxar rayando.* ANG. *To drawe or describe the first beginninges of any thing by liues.*} *Plin. de Apelle,* Arrepto carbone extincto è foculo imaginem in pariete delineauit. Vnde lineamenta dicta sunt. γραμμαί. *Idem paulò pòst,* Nec qui succederet operi ad præscripta lineamenta, inuentus est.

Dēlĭno, is, pen. corr. delini, deleui, & deliui, delitum, pen. cor. Fœdo, corrumpo, extinguo. {טוח *tach* טינף *tinnéph.* κατάχρισμα. GALL Effacer, souiller. ITA. *Cancellare, sporcare.* GERM. Durchstreichen/ beflecken. HIS. *Quittar ò raer, ensuziar.* ANGLIC. *To defase, to defile.*} Vnde Delitus, pro fœdatus. *Cic. Caluo*, Tuli moleste, quod literæ delitæ mihi à te redditæ sunt. *Priscian. lib. 9.*

Dēlĭnquo, is, deliqui, delictum, Pecco, & propriè non prætereunda prætermitto. {אשם *aschám* חטא *chatá.* πλημμέλια GAL. Faillir, laisser à faire son deuoir, ne faire ce qu'on doit. ITALIC. *Faillire, peccare.* GERMANIC. Sundigen/ fälen. HISPA. *Faltar, peccar.* ANGLI. *To faille, to omitt that which suld be doone.*} *Plaut. in Amph.* Ex me quæris quid deliqueris? [Nusquam quicquam deliqui (in virum sup.) *Plaut Men. sc. 2. a. 5.* Ne tu delinquas (qui magnus amator es mulierum) *Plaut. Men. sc. 1. a. 2.* Non ædepol deliqui quicquam (in te ô vxor.) *Ibi. sc. 3. a. 4.* Nunquis seruorum deliquit *Ibidem* Quid ego, tibi deliqui, si cui nupta sum, tecum fuit *Plaut. Amph.* Si quid ille deliquerit, tanto accusabo amplius. *Plau. Men. sc. 2. a 5.* Quid ego deliqui. *Plaut. Capt. sc. 5. a. 3.* Quid deliquit? *Plau. Pseu. sc. 7. a. 4.*] ¶ Quoniam verò prætermittere ea quæ præteriri non debent, peccare est, delinquere pro peccare ponitur. *Cic. 3. de Na. Deor.* Ferrétne ciuitas vlla latorem istius modi legis, vt condemnaretur filius, aut nepos, si pater aut auus deliquisset? *Plau. in Menæh.* Ne tu delinquas, neve ego irascar tibi.

¶ Proprie tamen delinquere minus est, quàm peccare, vnde apud Iurisconsultos obligationes ex delictis priuatis nasci dicuntur accusationes ex criminibus. *Cic. de Inuent. 2.* Nam necesse est eum, qui velit peccare aliquando primùm delinquere. *Ex Homomano.*

Dēlinquŏr, passiuum. *Papin. l. Si adulterium. §. Fratres denique ff. ad legem Iul. de adult.* Adulterij crimen quod pubertate delinquitur, non excusatur. *Cic. 1. Off* Siquid delinquitur, sit nescio quomodo, vt magis in aliis cernamus, quàm in nosmetipsis. [*Gell. cap. 4 lib. 5.* loquens de libris: si in vna vspiam litera delictum esset.]

Dēlĭquium Defectus {חסר *chósser* ἔλλειψις. GALLIC. Defaut, defaillance ITA. *Diffetto, mancamento.* GERM. Ein gebrästen/ abgang/ oder abbruch. HISP. *Menoscabo ò falta.* ANG. *A lack, a failling.*} *Plaut. in Capt. sc. 4. a. 3.* Hoc si secus reperies, nullam causam dico quin mihi Et parentum, & libertatis apud te deliquium sit. Deliquium solis, quum luna inter solem terramque interposita lumen eius nostro eripit conspectui. *Plin. 2. c. 12.* ¶ Deliquium animi, λειποψυχία. quum animus linquitur, & quis animo deficit, quam medici syncopen vocant.

Dēlĭquum, deliqui, Minus. {ἧττον. GALLIC. Moindre, manque. ITAL. *Meno, manco.* GERM. Minder. HISP. *Menos.* ANGLIC. *Lesse, manke.*} *autore Festo,* qui Plautum eius rei testem dicit: sed eius verba non affert. *In Casina* autem vbi nonnulli legunt Deliquum, legendum est deliquium, *autore Varr. lib 6. de ling. Lat.*

Dēlictum, Peccatum. {אשם *aschám.* πταῖσμα. GAL. Faute, peché. ITAL. *Delitto, peccato.* GERM. Ein sund oder felt. HISPAN. *Pecado, menoscabo.* ANGL. *A faulte, an offence.*} à delinquo, is, quod qui peccat delinquat officium suum. Nam propriè delictum est, quum non fiunt, quæ fieri debent. *Plaut. in Bacch* Sine hoc exorare me obsecro abs te, vt istuc delictum Desistas tantopere ire oppugnatum. *Plin. lib 14. cap. 1.* Atque etiam in delictis pœnam ipsam ignorat. [*Ouid. Eleg. 1. l. 2. Trist.* Cum te delicta notantem præteri. (id est Censorem.]

Dēlĭquĕo, es, ere, vel Deliquesco, is, delicui, Dissoluor, liquefio, diffluo. {נמס *namás.* τήκομαι, συντήκομαι. GALLIC. Se fondre & venir en liqueur ITA. *Risoluersi, diuenir liquido.* GER. Zerschmeltzen HISP. *Derretirse.* ANGL. *To melt, to be readie to melt.*} *Ouid. 4. Metamorph.* Pro-

tinus imbutum cælesti nectare corpus Delicuit. *Colum. lib. 12. c. 41.* Hæc ita coquuntur, vt omnia poma deliquescant cum musto. ¶ Per translationem, *Cic. 4. Tusc.* Nec sitientes quid expectens ardeat desyderio: nec alacritate furili deliquescat,

Deliquiæ, arum, { οἱ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ὑγροὶ χυμοί. GALLI. Gouttieres. ITALI. *Solchi da condurre via l'acqua.* GERMA. Die örter in welche das wasser der tächtröpfen felt vnnd hinweg fleußt. HISPAN. *Sulcos para sangrar el agua llunia.* ANGLI. *Gutters into ohe which caues do drappe.* } vt, Deliquiæque stillicidia excipiunt in cauedio. *Vitr. lib. 6. cap. 3.* Cauedia autem despluuiata sunt, in quibus deliquiæ aquam sustinentes, stillicidia reiiciant. Quædam exemplaria habent, aream sustinentes.

Dēliquo, as, pen. cor. deliquare, Effudo. { יצק *jatsak.* ἐκχέω ἐπάνω. GALL. Verser quelque liqueur d'vn vaisseau en autre, faire decouler. ITA. *Vuotare vn liquore in altro vaso.* GERM. Abgiessen/abschuncn. HISPAN. *Derramar de vno vaso en otro.* ANGLICE, *To drayne out water, to powr out licour.* } *Colum. lib. 12. c. 39.* Deinde post viginti vel triginta dies, quum deferbuerit, in alia vasa deliquare, & confectum opercula gypsare & pelliculare. ¶ Deliquare item ex turbibo liquidum facere. *Varro lib. 6. de ling. Lat.* Turbida, quæ sunt deliquantur, vt liquida fiant. Hinc deliquium, deliquandi actio. *Plaut. in Casin.* S ine amet, sine quod lubet id faciat, quando tibi nil domi deliquium est. Id est, quando quidem nihil turbulenti, nihil molestiæ domi tuæ habes, vt quemadmodum cæteri quoque habeas quod sufferas.

Dēlīro, as, pen. prod. A recto decedo. { משא חשתגע *chatá hishtaghgheáh* נבער *nibbár.* πλανῶμαι, παραπαίω, παραφρονῶ, παραπαίω, παραπλήσιος τῷ διανοίᾳ. GALLIC. Fouruoyer de la raye en labourant, n'aller point droit, resuer, radoter. ITALIC. *Partirsi dal vero, deuiare dal drito.* GERM. Nåben außhin auß der rechten fuhren faren/irr gehn/in abwitz kommen. HISPANI. *Desuariar.* ANGLI. *To dote and waxe foolishe.* } Translatio ab aratore, nam Lira est recta fossa, quæ in agris ducitur, vt in eam aqua pluuia & terræ vligo defluat. Et quia rectus est sulcus, delirare dicuntur, qui extra sulcum, id est, à recta via declinant. *Plaut. in Epid.* Profecto deliramus interdum senes. *Cic. 1. Tusc.* Adeóne me delirare censes, vt ista esse credam? *Horat. lib. 1. epist. ad Lollium,* Quicquid deliramt reges, plectuntur Achiui. [*Plaut. Amph.* Herum qui ludificat dictis delirantibus. *Amph.* Delirat vxor. So. Atra bili percita, Nulla res tam delirantes homines concinnat citò. *Plaut. Men. sc. 9. a. 5.* Dēlirare mihi videre. ¶ Est autem compositum ex de, & liro, quasi deorsum liro. Lirare verò, est agros in sulcos dirigere. Alij delirare à Græco λαρᾶν, quod ineptire est trahunt.

Dēlirus, pen. prod. Stultus, insanus, mente captus. { משתגע *mischtaghgheáh* נבער *nibbár* בער *bahár* פתי *péthi* נבל *nabál.* παραπλήξ, παραφρων. GALL. Resueur, qui radote, hors de son sens. ITAL. *Pazzo, quelle che se parte della ragione.* GERMAN. Aberwitziger/teupelet/der irr geht vnd nit recht dran ist. HISPANI. *Desuariado.* ANG. *A doter or old doting foole, arauer.* } Ratio enim est via recta, per quam omnes ducuntur. *Cic. de Orat.* Tum Annibal respondisse fertur, multos se delitos senes vidisse, sed qui magis deliraret, quàm Phormio, vidisse neminem. *Idem de Diuin.* An tu censes vllam anum tam deliram futuram fuisse, vt somniis crederet? [*Plaut. Amphitr.* Vix video præ ira: adeo istic me delirum fecit.]

Dēlīratio, onis, Senilis stultitia, error, insania, quæ significatio sumpta est ab ineptis aratoribus, à lira, hoc est, à sulco, aberrantibus. { שגעון *schighghaßón* נבלה *nebaláh* פתיות *pethajúth.* παραφροσύνη παραφρήνησις. GAL. Resuerie, sottise, radotement. ITALIC. *Pazzia senile, seiochezza.* GERNANI. Aberwitz/thorheit. HISPA. *Desuario.* ANGLICE, *Dotage.* } *Plin. lib. 18. cap. 20.* A ratione per transuersum iterata occasio sequitur: vbi res possit, crate, vel rastro, & sato semine iteratio. Hoc quoque vbi consuetudo paritur, crate dentata, vel tabula aratro annexa, quod vocant litare, operientes semina: vnde primum appellata deliratio est. *Cic. de Senect.* Ista similis stultitia (quæ deliratio appellari solet) senum leuium est, non omnium.

Dēlīritās, pro deliratione. ANGL. *Dotage or old age which doteth.* } *Laberius,* Quoniam mens, quæ deliritas vos suppilatores facit, &c. *Nonius.*

Dēlīrāmēntum, Deliratio. { AN. *Adoting or rauing.* } *Plaut. in Amphitruon.* Hæc quidem deliramenta loquitur. *Idem Menæch. sc. 5. a. 5.*] Papæ audin' tu vt deliramenta loquitur? *Plaut. Capt. sc. 4. a. 3.* Deliramenta loquitur: Laruæ stimulant virum.]

Dēlīrium, Deliratio, vertigo capitis. { שגעון *schighghaßón* נבלה *nebaláh* פתיות *pethajuth.* παραληρημα, παραφρόνησις. GALLIC. Radotement. priuation d'entendement. ITA. *Pazzia, alienatione di mente.* GERMA. Verruchung der vernufft/aberwitz/narrey. HISP. *Desuario.* ANGLICE, *A doting or rauing.* } Est alienatio mentis, prouenient ex intemperie cerebri vitiante actiones principis facultatis: qualem & in senibus videmus, & in iis, qui morbis ardentissimis infestantur. παραφροσύνη. *Cels. lib. 5. c. 27.* Illa perniciosa est, quæ vel leui vulneri superuenit, vel vltra tempus inflammationis durat, vel delirium mouet.

Dēlītĕo, tes, pen. corr. ex de & lateo, Occultor, lateo. { נסתר *nistár* נעלם *nehlám.* κρύπτομαι, φαλδόω, ἐγκρύπτομαι. GAL. Se cacher, estre musse. ITA. *Occultarsi, asconderssi.* GERM. Verborgen sein. HISP. *Esconderse.* AN. *To lurk, or lie hid* } Sed non inueni nisi in præterito, quod est delitui. *Virg. 2. Æncid.* Limosóque lacu per noctem obscurus in vlua Delitui.

Dēlītēsco, quod est eiusdem significationis. { κρυπτόμενος. ANG. *To lurke or lie hid.* } *Varr. li. 3. de Re rust. cap. 12.* Vbi interdiu lepores delitescunt in virgultis, atque herbis. ¶ Transfertur etiam ad alia significata, *Cic. pro A Cecin.* Iuris iudicium quum erit & æquitatis, caue in ista tàm frigida, tàm ieiuna calumnia delitescas. * Delitescere sub. *Liu. 4. ab Vrbe.* Vbi illi patritij spiritus, vbi subnixus & fidens innocentiæ animus esset, quærebat: sub tribunitia vmbra Consularem virum delituisse.

Dēlītēns, partic. { λαθὼν δύνων. ANG. *Lurking.* } *Plin. lib. 35 cap. 1.* Non placent iam abaci, nec spatia montis in cubiculo delitentia.

Dēlītīgo. delitigas, pen. corr. aui, atum, delitigare. { התעשׂק *hithʿassĕq* φιλονεικῶ, διαφέρομαι. GALL. Debatre & tancer fort. ITAL. *Litigare, contendere molto.* GERMANIC. Zancken/vil haderen. HIS. *Mucho pleytear ò contender.* ANGLICE, *To braule, to chyde earnestly.* } *Horat. de Arte,* iratúsque Chremes tumido delitigat ore. Hoc est, vehementer litigat.

DELIVM, Δήλιον. Oppidum Bœotiæ in Tanagra; & templum Apollinis. *Steph.*

Dēlĭus. *Vide* DELOS.

DĒLĪI, Lacus erant breuiores, bullientibus aquis insignes, non longè à Catana, miræ profunditatis, quos incolæ Crateras vocant. Hos poëtæ finxunt fuisse fratres Palicos Iouis & Thaliæ filios. Nam quum Thalia se videret ex Ioue grauidam, metuens iram Iunonis, optauit vt sibi terra dehisceret. Instante autem partus tempore, reclusa terra ea in parte, vbi nunc Delli lacus sunt, duo pueri emerserunt; quos Palicos fratres vocauerunt. Ἀπὸ τοῦ πάλιν ἰέναι, quod prius in terram demersi, denuo reuersi, denuo reuersi sint. Hos lacus accolæ fratribus Palicis sacros putant, quòd per eos credantur in lucem esse reuersi, & lacus ipsos Dellos vocant: qui tanta olim in veneratione habiti sunt, vt circa eos iuramentum exigi soleret, siquis in furti suspicionem veniisset: prius tamen accepto fideiussore, qui si iurahti quid accidisset, præstaret quod exitus ostenderet, qualia etiam hodie iuramenta ad D. Antonij aram à Christianis videmus præstari.

DĒLMĪNĪVM, Δελμίνιον. Vulgò *Delna,* Dalmatiæ oppidum est, *apud Ptolem. lib. 2. cap. vlt.*

DĒLOS, Δῆλος. Insula est maris Ægæi, Cycladum omnium clarissima, in qua Latona Apollinem & Dianam dicitur esse enixa. { GERMA. Die fürnempste Insel auß den Cycladibus/ welche rings vmbher ihr Aegaeischen mehr ligend/heißt jetz Stilco. } De hac sic scribit *Cic. 3. Verr.* Proditum est memoriæ ac literis, Latonam ex longo errore & fuga grauidam, & iam ad pariendum vicinam, temporibus exactis fugisse Delum, atque ibi Apollinem Dianámque peperisse. Qua ex opinione hominum, illa insula eorum Deorum sacra putatur, tantúmque eius autori religionis & est, & semper fuit, vt ne Persæ quidem, quum bellum toti Græciæ, diis, hominibúsque indixissent, & mille numerò nauium classem ad Delum appulissent, quicquam conarentur, aut violare, aut attingere. *Hæc ille* ¶ Aristoteles Delum appellatam existimat ἀπὸ τοῦ δῆλα, quòd quum antea mari operta esset, repente sese ostenderit. Aliis nominibus appellata est Ortygia, & Asteria, Cynthia, Lagia, Chamydia, Cynethus, & Pyrpilæ, ab igne ibi reperto. *Autor Plin. lib. 4. cap. 12.*

Dēlĭăcus, a, um, Δηλιακός, Quod est ex Delo. Vnde Deliaca vasa dicta sunt ex ære pretioso, ab insula Delo, vbi fuit prima nobilitas æris, *Plin. lib. 34.* Antiquissima æris gloria Deliaci fuit mercatus in Delo, concelebrata toto orbe. *Cic. pro Rosc.* Domus Chrysogoni referta vasis Corinthiis & Deliacis. Ex ære Deliaco fiebant pedes triclinio rum, & fulcra.

Dēlĭăcā supellex, in qua erant triclinia, & lecti cum pedibus, & fulcris ex ære Deliaco factis.

Dēlĭus, Δήλιος, Qui est ex Delo insula: vnde Apollo Delius, & Delia Luna appellata est, quæ & Diana. Fetunt enim Latonā ex Ioue grauidam, quum partui vicina esset, metu Pythonis serpentis, qui eam toto terrarum orbe Iunonis iussu persequebatur, in Delum insulam fugisse ibique Dianam & Apollinem eodem partu edidisse. ¶ Delius natator, Δήλιος κολυμβητὴς: olim vulgo dicebatur admodum natandi peritus, quique posset in summa natare aqua.

DĒLPHĪ, Δελφοί, Tàm pro oppido, quàm pro oppidanis, plurali tantum numero: sicut Gabij, Leontini, Puteoli. [*Plau. pseu. sc. 5. a. 1.* Quod scibo, Quod scibo. Delphis tibi respónsum dabitur.] Est autem ciuitas in Bœotia iuxta Parnassum, dicta à Delpho Neptuni filio, ex Melantho Deucalionis filia suscepto: magis rupibus & loci natura, quàm humana arte munita. Delphis Apollinis erat oraculum toti terrarum orbi celeberrimum. Vnde & ipse Apollo Delphicus dictus est. *Horat. 1. lib. Carm.* Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mytilenen, aut Ephesum, bimarísve Corinthi Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos. ¶ *Macrob. in Saturnal.* Apollinem Delphicum appellarum existimat à prisca Græcorum voce Δέλφους, quæ solum significat, eò quòd interdiu stellis omnibus obscuratis, solus luceat: quā ratione etiam Sol à Latinis appellatus est.

¶ *Ouid. Eleg. 8 lib. 4. Trist.* Hæc mihi si Delphos Donáque dicerēt ipsa. Vide Pytho. Delphorum oraculorum mentio *apud Liu. lib. 4. d. 4.*]

Delphicus, ca, cum, Δελφικός. Vnde Delphica laurus, quòd victores Pythiorum (qui ludi Phœbo sacri erant) ea coronarentur: & est viridior laurus. [*Quintilian.* Quasi delphico oraculo instinctus.]

¶ Delphicus gladius, Δελφικὸν ξίφος. De re dicebatur ad diuersos vsus accommodabili. Quemadmodum iisdem vasculis, & poculorum vice in conuiuiis, & clypeorum vice in bellis vtebantur. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabrefactus, vt eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. Meminêre huius adagij *Eurip. in Tragœd. & Arist. tum Polit. lib. 1. tum De partib. Anim. lib. 4.*

Delphicæ, vasa sunt, quorum fit mentio à *Paulo in L. 3. de supell. legat.* Interpretatur autem Delphicas eo loco tripodum cortinas ex ære factas. *Hotomanus in suo Lexico* atque inde dictas putat, quòd Deus maxime Apollinis Delphici dicebantur. *vt Plin. scribit libro 34. cap. 3.*

Delphīn, siue Delphis, & Delphinus. { δελφὶς, δελφίς. GALLICE, Dauphin. vn poisson. ITALIC. *Delphino.* GERM. Ein Delphin/ist ein meerfisch. HISPAN. *El delphin del mar.* ANGL. *Te delphin fish.* } Genus piscis, vel potiùs maris belua. Parit catulos decimo mense, interdum & binos nutrit vberibus, sicut balæna, & decem annis ad summam magnitudinem peruenit. *Plin. lib. 5. cap. 8. autor est,* Delphinos

simonies

simones vocari à nauigantibus, quod sint rostro simo: vel à Simonis pueri nomine, quem Delphius in sinu Baiano mirum in modum ferunt adamasse: ad quod nomen vocati accurrere feruntur. Ferunt delphinum non modo omnium marinorum, sed etiam terrestrium animalium velocissimum esse, atque adeò ipsis etiam volucribus velociorem. Lingua est his contra naturam aquatilium, mobilis, suillæ similis, pro voce gemitus humano similis, dorsum repandum. Mulcetur musica symphonia, præsertim hydrauli sono. [*Ouid. Eleg. 10. lib. 3. Trist.* Tunc neque se possunt pandi Delphines in auras tollere. *Gellius cap. 8. lib. 7.* Delphinos Venereos esse & Amasios.]

¶Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum, *Horat. in Arte poet.* Prouerbiali schemate dixit, indocti poetæ stultitiam taxãs, qui multa non suo loco, neque tempestiuiter describit. ¶Delphinum natare doces, Δελφῖνα τοὺς δελφῖνας διδάσκεις, in eos competit, qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatissimus, nihil eget doctore. ¶Delphinum cauda ligas, Δελφῖνα οὐρᾷ τὸ ἀρχαῖον δήσεις. in eos, qui quippiam in cassum conantur, propterea quòd delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat: aut quòd cauda sit valida, cuius agitatione ferun & naues aliquando subuertere, vt hac parte sit inuictus. Quadrabit & in eos, qui ea via quempiam aggrediuntur, qua nequaquam possit superari.

¶Est etiam syderis nomen. *Varr. 2. de Re rust. ca. 5.* Maximè idoneum tempus ad concipiendum à Delphini exortu, vsque ad dies quadraginta, & paulo plus.

DELPHVSA, Δελφοῦσα, Fons est insignis apud Delphos, Delphusia verò, Δελφουσία, vrbs Arcadiæ est. *Vtriusque autor Steph.*

Dēlphinium, Δελφίνιον, Herba est florem habens purpureum violæ nõ dissimilem, ses quipedales ex vna radice surculos emittens, folia autem diuisa & prælonga, quæ delphinorum effigiem repræsentant: vnde tractum est nomen. Alterum præterea est delphinij genus, quod Romani buccinum vocant, superiori non dissimile, sed ramis longè gracilioribus, *Vtriusque meminit Dioscorides.*

[DELPHIVM, nomen meretriculæ Comicæ. *Plaut. Mostell. sc. 4. a. 1. & sc. 1. a. 2.*]

DĒLTA, Δέλτα, Insula est in Nilo Ægypti fluuio, non procul ab Alexandria: ita dicta, quod literæ Græcæ Δ, imaginem referat. {GERM. Ein Dreieckechte Insel / wie der Griechisch buchstab Δ / so der Nilus in Aegypten macht an dem ort da er sich anhept in seine ausgeng theilet.} *Hircius lib. 4. Bell. Ciuil.* Locus, *inquit*, est illarum ferè regionum nobilissimus, non longè ab Alexandria, qui nominatur Delta, quod nomen à similitudine literæ cœpit. Nam pars quædam fluminis Nili deriuata inter duobus itineribus, paulatim medium inter se spatium relinquens, diuersissimo ad litus interuallo à mari adiungitur.

¶Est item Delta nomen vrbis non procul à Syria, *teste Stephano.*

DELTŌTON, penultima producta, Δελτωτόν, Signum est in cælo supra Arietis caput positum, triangulari figura Δ, Græcæ literæ imaginem referens, à qua etiam nomen habet, duobus æquis lateribus, vno breuiori, in vnoquoque angulo stellam habens. *Cicer. in Arati Phænom.* Deltoton dicere Graij Quod soliti, simili quia forma litera claret.

Dēlūbrum, Locus in quo Dei simulachrum dedicatum est. {περιβόλιον. GALLIC. Temple, lieu consacré aux dieux à la mode des Payens. ITALIC. *Delubro, templo, chiesa.* GERM. Ein tempel / ein gotzenkirchen. HISPAN. *Templo.* ANGL. *A temple of the heathen goddes.*} Ita dictum, quòd in eo dij ponantur, sicut candelabrum dicitur, vbi candela ponitur. *Autor est Varro, & Macrob. Saturn. lib. 3. cap. 4. Cic. 3. de Natura deor.* Est enim mihi tecum pro aris & focis certamen, & pro deorum templis atque delubris. *Virgil. 2. Aeneid.* At gemini lapsu delubra ad summa dracones Effugiunt. ¶Alij accipiunt pro loco ante aras, vbi aqua currit: à diluendo. Religio enim sacrificij apud antiquos exigebat, vt ante sacrum sacrificulus manus abluerer. ¶Alij delubrum Dei simulachrum accipiunt à delibrato ligno ita dictum. ξόανον. *Plinius*, Præcipuam eam esse arborem circa Ammonis delubrum. ¶*Vide Sueton. in Vitellio, capit. 8.* ¶Delubrum. *Corn. Fronto de different. vocab.* dicit esse in quo homines pericula sua deluunt, quum vel pilum, vel scutum, vel alia votis suscepta ponunt. Quomodo autem differat à fano, templo, sacello & luco, *vide in dictione* FANVM.

Dēlūctor, aris, Luctor. {נאבק *neebák.* παλαίω. GAL. Luitter contre. ITA. *Giocare alla lotta, lottare.* GER. Ringen. HIS. *Lucar.* ANG. *To struggell.*} *Plautus Persa*, Cum auibus Stymphalicis, cum Anteo deluctari mauelim. Deluctor, aris, Actiuum. *Plaut. Trin.* Quibus ærumnis deluctaui, filio dum diuitias quæro?

Dēlūdo, dis, Irrideo, decipio. {אתק *tsichék* לעג *laágh.* κατατίλλω. GAL. Abuser quelqu'vn, le tromper, se iouer de luy, mocquer. ITALIC. *Beffare, schernire.* GERM. Verspotten / verlachen / speyen. HISPANI. *Burlar y escarnecer.* ANGL. *To make deceiue.*} Deludimus verbis; Eludimus rebus. *Plaut. Amphitr.* Timet homo, deludam ego illum (verbis sup. *Passerat.*) *Plaut. pseud. sc. 3. a. 2.* Ego hac Epistola tres deludam. *Item*, Vin' Herum deludi? L. Dignus est sane. *Plaut. Asin. sc. 4. a. 3.* Te vt deludam contra lusorem meum. *Plaut. Amph.* In partem hanc delude. *Idem Asin. sc. 3. a. 3.* Satis delusum censeo. *Ibidem.*] *Plaut. Asin.* Furcifer etiam me delusisti. *Idem*, Quid me deluditis, & nocte excluditis foras?

Dēlūdificor, pen. corr aris, ari. {ἐμπαίζω, χλευάζω. ANGL. *To beguile, to mocke.* Idem quod Deludere. *Plaut. Mostell.* Deludificatus est me hodie in perpetuum modum.

Dēlūmbo, bas, Lumbos frango, debilito. {ἐκλυφίζω, ἐξαδυνατίζω. GALL. Errener, affoiblir, rompre les reins. ITAL. *Dislombare, isfedolire.* GER. Kraffteloß machen / einen schlagen das er die lende nit mag naher bringen. HISPAN. *Deslomar ò derrengar, enflaquecer.* ANGLIC. *To break the loynes, to make weak and feble.*} *Plin. lib. 28. cap. 4.* Hoc sæpe delumbata quadrupede approbatur. *Vide* LVMBVS.

Dēlūmbis, be. adiect. Quod lumbis caret, & ideo debile. {ἀδύνατος ἀλύειν. GALLIC. Errené qui a les reins tompus, effemine. ITAL. *Dislombato, debole.* GERMA. Dem die lende ab ist. HISPAN. *Dislomado, derrengado, flacco.* ANGLIC. *Whithout loynes, weak.* In lumbis enim vires corporis sitæ sunt. *Plin. lib. 10. cap. 33.* Perdix prægrauem, ante delumbem sese simulans.

¶Delumbis, mollis & effœminatus. *Pers. Sat. 1.* Summa delumbe saliua Hoc natat in labris.

Dēluo, deluis, delui, delutum, Depurgo, diligenter lauo. {בּרר *berér.* καθαρίζω. GAL. Effacer en lauant, lauer & nettoyer. ITAL. *Lauare, purgare.* GER. Mit wäschen reinigen / sauber auß wäschen. HISPA. *Lauar.* ANG. *To rinse and wash cleane.*} *Cato*, Laserpitium aceto deluito.

¶Deluere item est madefaciendo aliquid delere. *Varro*, Obortæque inter legendum lachrymæ literas deluebant.

Dēlūto, as, pen corr. Luto aliquid obuco. {κατατρώω. GALL. Enduire de bouë, embouër. ITA. *Smaltare, lutare.* GERMA. *Kaltechtig machen mit leim oder taht verfudlen.* HISPAN. *Cubrir de luto.* ANGL. *To dawbe and ouersmere with claye.*} *Cato de Re rust. cap. 118.* Habitationem delutare quum volueris, terram quàm maximè cretosam vel rubricosam sumito. Inde fit Delutamentum.

Dēmādeo, pen. corr. des, Madeo. βρέχομαι. GALL. Estre tout mouillé, estre fort trempé & humide. ITALI. *Essere humido.* GERM. Gantz naß oder seücht sein. HISP. *Mojarse.* AN. *To bewet.*} *Ouid. 5. Trist.* Et te flente suos demaduisse sinus.

DEMADES, Δημάδης, Athenienſis orator fuit, Demosthenis æmulus, eique aduersas in Republica partes fouens. Nihil enim aliud Demosthenes quàm patriæ libertatem spectabat: ille ex Macedonum gratia potentiam quærebat & opes. Hunc iam ætate confectum, & ex nimio luxu ad summam iam inopiam redactum, cauillatus est Antipater victimis cæsis similem esse, de quibus nihil, nisi lingua iam supereſt. *Vide Plutarch. in vita Demosthenis*, [*Et Quintilian. cap. 17. lib. 2.*]

DEMAENETVS, Δημαίνετος, Nomen viri proprium apud *Plaut. in Asin.* & significat popularem & idiotam.

Dēmagis, Malde magis: ex de, & magis. *Lucilius lib. 16.* Rex Cotus ille duos hos vehtos, Austrum atque Aquilonem nouissime alebat: solos demagis istos ex nimbo Austellos, nec nos seneces putare.

¶Item Demagis antiqui pro minus dicebant, *ait Festus.*

Dēmăgōgi, Apud Athenienses vocabantur duces quidam vulgi, popularem auram concionibus aucupantes, homines populariter factiosi, *Budæus in lege Venditor. Commun. prædior.*

Dēmando, andas, Committo, iniungo. {תפקיד *hiphkidh.* ἐπιτρέπω. GA. Bailler charge & commission, commettre & enchatger. ITALIC. *Commettere del tutto.* GERM. Befelhen / einem etwas in befelch gäben. HISPA. *Encomendar.* ANGLIC. *To giue commission and charge.*} *Liu. lib. 8. ab Vrbe*, Curam eorum nominatim Legatis, Tribunisque & Præfectis demandabant. *Idem lib. 5. ab Vrbe*, Simúlque plures pueri vnius curæ demandabantur. ¶Demandare alicui suam vicem *apud Suet. in Caligula cap. 41.* Et quondam proximo collusori demandata vice sua, progressus in atrium domus, &c. [Demandare, prò valdè mandare: *Suet. in Neron. c. 35.* Demandatum bellum. *Suet. in August. c. 10.* Demandare, testamentum virgini vestali. *Suet. in Cæs. c. 83.* Ablegare & demandare aliquem. *Suet. in Calig. c. 10.* Lacedæmoniis publicè demandatus. *Suet. in Tiber. c. 6.*]

Dēmāno, as, pen. prod. Mano. {ΝΧΙ *jatsá.* μανθάνω. GALLIC. Sortir & proceder. ITAL. *Colare, sorgere.* GERM. Fliessen / oder abhin fliessen. HISP. *Manar como agua de fuente.* ANGLIC. *To spring out, to proceid.*} *Catul.* Ligna sed torquet, tenueis sub artus Flamma demanat, sonitu suopte Tinniunt aures; gemina teguntur Lumina nocte.

DEMARATVS, Δημάρατος, Lacedæmoniorum dux fuit, qui quum Athenienses apud quos exulabat, ingens aduersus Lacedæmonios bellum parare animaduertisset, plus se patriæ, quamuis ingratæ, debere ratus, quàm priuatæ amicitiæ, omnium quæ agebantur ciues suos fecit certiores. Vixit autem tempore Philippi regis Macedonum.

¶Alius fuit (*vt scribit T. Liu. lib. 1. ab Vrbe.*) Corinthius negotiator diues, qui ob seditiones domo profugus, tyrannidem Cypseli fugiés, in Hetruriam commigrauit, comportatis opibus luculentis, qui à Tarquiniensibus Hetruriæ populis exceptus Tarquinium Priscum regem populi Romani ex illustri Hetrusca vxore genuit. Hunc comitati sunt duo ex Corintho fictores, Eucirapus & Eugrannius, à quibus Iraliæ traditam plasticen hoc est figulinam artem ferunt.

DĒMĀRCHVS, Δημάρχος. Princeps populi, aut Tribunus plebis dicitur. *Spartianus in Vita Adriani.* Fuit Dimarchus in patria sua, Athenis Archon. [*Plaut. Curc. sc. 3. a 2.* Nec Demarchus, Nec Comarchus.]

Dēmĕărō, Est deorsum penetrare, descendere. {נחת *nachátah* ירד *jarádh.* κατακρίνω. GALLIC. Descendre. ITALI *Descendere.* GERM. Hinab gehen / hinabsteigen. HIS. *Descender. passarse de arriba ab axo.* AN. *To go downe.*} *Apuleius*, Quæ suis pedibus ad Tartarum demeare cogitur.

Dēmeācŭlum, Descensio ad loca subterranea. {מורד *morád.* κατάπτωσις. GAL Descente. ITA. *Descesa, smontata.* GERM. Ein gang nider sich vnder die erden. HIS. *Decendemiento, passamiento de arriba abaxo.* ANG. *A going downe.*} Sic Remeacula, à remeando. *Apuleius lib. 6.* Proserpinæ nuptiarum demeacula.

Dēmēmĭnī, Apud *Martialem* legitur pro obliuiscor. Sic enim habet *ille lib. 2.* Ipse iubet mortis dememinisse Deus. Sed quoniam hoc verbum alibi non legitur, non desunt, qui hoc in loco malint legere, Te meminisse.

Dēmens, Qui est mente diminuta, de mente & sanitate deturbatus, insanus, amens. {משוגע *meschughgáh* נבל *nabál* כסיל *chesil* סכל *sachál* חולל *holél.* παράφρων, παράνους. GAL. Insensé, qui est hors du sens. ITAC. *Pazzo stolto fuor di mente.* GERM Vnsinnig. HIS. *Loco ò sin algun consejo.* ANG. *Woon, mad, enraged.*} *Cic. in Offic.* In tranquillo tempestatem aduersam optare dementis. *Terent. in And.* Quid hoc? adeóne est demens ex peregrina? *Cic. in Pison.* Ego non te vecordem, non furiosum, non mente captum, non tragico illo Oreste, aut Athamante dementiorem putem, qui sis ausus &c. [*Ouid Eleg. 1. lib. 4. Trist.* Et carmen demens, carmine læsus amo. *Ibidem.* Sæpe manus demens studiis irata sibique.

Dementia. Amētia, stultitia. {שגעון schighghaṯôn סכלות sichlûth חוללות holelûth. ἀφροσύνη. GALLIC. Folie, quand on est hors de son bon sens. ITALIC. Stoltitia, mancamento di ceruello. GERM. Vn sinnigkeit/taubsucht. HISPA. Locura sin consejo, desuario. ANG. Madnesse, woodnesse. } Cicer. 3. Tuscul Nec minus illud acutè, quòd animi affectionem lumine mentis carentem, nominauerunt amentiam, eandémque dementiam Idem 4. in Catil. Qui autem ex numero ciuium dementia aliqua deprauati hostes patriæ semel esse cœperunt, &c.

Dēmenter, aduerbium, Insanè. { ἀφρόνως. GAL. Folement. ITA. Pazzamente, senza ragione. GERM. Vnsinnigklich/vnuernunfftiglich. HISP. Locamente. ANGL. Madly. } Cic. 3. in Catil. Tanta res tam dementer crēdita.

Dēmentio, tis, De mente exeo, dēliro, insanio. { חשתגע hischtaghghéa חל hal נסכל nischâl. παραφρονέω. GALL. Affolir, deuenir insensé. ITAL. Impazzire, uscire di mente, dittentar matto. GERMAN. Von sinnen kommen/taub werden. HISPAN. Enloquecerse. ANG. Vo waxe mad or to enrage. } Lactan. lib. 4. Ecce aliquis instinctu dæmonis percitus, dementit, effertur, insanit. Lucret. lib. 4. Sæpe animus dementit enim, deliráque fatur.

Dēmento, as, Desipio, insanio. { חשתגע hischtaghghéa חל hal נסכל nischâl. ἐξιστῶ, μωραίνω. GA. Deuenir fol & insensé. ITA. Impazzire. GERM. Vnsinnig sein/gern vnsinnig machen HISP. Enloquecerse. ANGLI. To waxe mad or foolish. } Apuleius in magia, Confessa est sese mea Magia in amatoreni deductam dementare. ¶ Dementare, in actiua significatione legitur pro impellere ad insaniam: sed in Sacris tantum literis, vt in Actis Apostolicis de Simone quodam Mago, qui Samaritanos dementauerat.

Dēmentior, valde vehementer mentior. { κατασοφίζομαι. Apuleius in Apologia. Et ex eo sacro cœpisse dementiri.

Dēmereo, res, rui, ritum, quasi lucror. { ἀξιόω, μοῦμαι. GALLIC: Gaigner, pratiquer, meriter. ITAL. Guadagnare, meritare, obligare alguno per meriti. GER. Verdienen/gewinnen. HISP. Ganar sueldo, obligar à otro con beneficio. AN. To winne, gestor deserue. Plau. in pseu. [Sc. 7. a. 4.] Quid mercedis Petasus hodie domino demeret? Gellius, [cap. 8. lib. 1. Lais.] Corinthia ob elegantiam venustatémque grandem pecuniam demerebat. ¶ Est etiam Demereo, præcipue cum accusatiuo personæ iunctum, idem quod suo sibi merito aliquem deuincire. Ouid in Epist. Heroid Dic mihi, quid feci, nisi non sapienter amauit? Crimine te potui demeruisse meo, Suet. de Aug. [c 8.] Profecto mox auunculum in Hispanias aduersus Cn. Pompeij liberos, vix tum firmus à graui infirmitudine, per infestas hostium vias, paucissimis comitibus, naufragio etiam facto subsequutus, magnopere demeruit. Pro eodem etiam dicimus Demereor:

Dēmereor. De aliquo bene mereor, concilio, placo, beneuolum facio, beneficium præsto: & exigit accusatiuum. { רצה riṣṣâh. αἰτῶ, ὑμνῶ, διαλαμβάνω. GA. Meriter, estre digne, atquerir. ITAL. Meritar beneficij d'alcuno. GERM. Guts vmb einen beschulden/eines gunst verdienen. HIS. Merecer, obligar à otro con beneficios. ANGL. Vo deserue, to be worthie. } Quintil. Simul vt pleniori obsequio demereret amantissimos mei. Colum. lib. 1. cap. 4. Quamobrem amœnitate aliqua demeranda erit, quo patientiùs moretur cum viro. [Plau. pseu. sc. 4. a. 2. Cui iter demeritas dem lætitias.]

DĒMĒTER, δημήτηρ, pen. prod. dicta est Ceres Gemeter, id est, terræ mater. Hinc apud Galen. lib. 2. de Alimentis, legimus Demetria signa, id est, Cerealia, & frumentaria.

Dēmergo, is, Immergo, seu aqua obruo. { חשקיע hischkiaḥ καταδύω. GALL. Plonger dans l'eau, mettre à fond. ITAL. Affondare, sommergere nell' acqua, profondare. GERMANI. Vnder das wasser trucken/hinunder sencken. HISPAN. Cabullir se debaxo del agua. AN. To plunge or diepe in water. } Ouid. Epist. 5. obscœnam ponto demergite puppim. Plin. lib. 32. cap. 2. Idem lolignes euolare aqua tradit, tanta multitudine vt nauigia demergat. Demersus ære alieno. Liu. 2. ab Vrbe, Totam plebem ære alieno demersam esse, nec sisti posse nisi omnibus coniulatur. Cic. pro Sylla. Patriam demersam extuli. Demersæ leges opibus, Idem 2. Offic. [Demersi mari pulli. Suet. in Tib. cap 12. Demergere in confusionem & tenebras. Senec. de Consol. ad Polyb. cap. 1. & cap. 13.]

Dēmetior, iris, Metior, describo, dimetior. { מדד madhâdh διαμετρέω. GALL. Mesurer diligemment & par le menu. ITALIC. Misurare con ragione. GERMANI. Fleyssig mässen. HISPA. Medir rayando y con razon. ANGL. To measure diligently. } Cicer. 3. de Orat. Quæ non insidiis, sed aperte & palàm laborat, vt verba verbis, quasi demensa, & paria respondeant. Cicer. 2. de Natur. deor. Atque ita demetita signa sint, vt in tantis descriptionibus diuina solertia appareat. Ibidem, Eorum enim cursus demetiti, maturitates temporum, & varietates, mutationésque cognouimus.

Dēmensus, a, um, partic. est à demetior, Mensuratus. { נמדד namâdh διαμετρητός, παραμετρημένος. GALLI. Mesuré. ITALICE, Misurato. GERMA. Gemässen HISPAN Medido. ANGL. Measured. } Plau. Menæch. Nunc argentum vobis dementum dabo. Cicer. de Orat. Vt verba verbis quasi demensa & paria respondeant.

Dēmensum, substantiuum, mensura erat frumenti, quam seruis admetiebantur singulis mensibus domini, ad totius mensis victum. { חק ḥôq σιτομέτριον. GALLIC. Vne quantité de grain qu'on bailloit aux seruiteurs pour leur prouision par chacun mois. ITAL. Quantita di grano che si daua anticamente per la spesa di vn mese. GE. Ein gewiß maß oder part, so ein Herr seinem knecht gab, ein monats frist darauß narung zuhaben. HISPAN. Medida que se daua dles sieruos. ANGLIC. Aquantitie of graine which maisters gaue to thair seruandes monethly, allowance. } Terent. in Phorm. Quod ille vnciatim vix de demenso suo, Suum defraudans genium, comparsit miser. Serui enim quaternos modios accipiebant frumenti in mensem, ait Donatus.

Dēmensus, a, um, Dimensus, descriptus. Cic. 2. de Nat. Deor. Atque ita demetita signa sint, vt in tantis descriptionibus diuina solertia appareat.

Dēmētor, tis, pen. corr. Meto, { קצר katsâr. καταμάω. GALLICE. Moissonner, recueillir les bleds quand ils sont meurs. ITA. Mietere. GERMAN. Abschneiden/abrinden. HISPAN. Segar. ANG. To reape or mowe. } Cat. Sole sub ardenti flauentia demetit arua Columel. lib. 10. Et vos agrestes duro qui pollice molles Demetis flores. Cic. 2. de Nat. deor. Neque enim serendi, neque colendi, neque tempestiue demetendi percipiendique fructus, neque condendi, ac reponendi vlla pecudum scientia est.

* Demessus, a, um, participium. Vt, Flos demessus virgineo pollice. Virgil. 11. Æneid. * Ense demetere aliquem. Valer. 3. Argon. Hic Alyn: hic rigido transcurrens dēmetit ense Protinus insignem cithara, cantúque fluenti Dorcea. [Liuius lib. 4. dec. 4. Demessum est quod erat maturius.]

DĒMĒTRIAS, δημητριάς, Vulgò Dimitriada, Thessaliæ oppidum est, quod prius Pagasa dicebatur. Autor Plin lib. 4. cap. 8. Steph. à Demetrio rege dictum putat, qui ea in ora regnauit, & ciuitates quotquot sub Pelio erant, euertit. Idem alteram eiusdem nominis vrbem in Macedonia collocat, & tertiam in Perside iuxta Arbelum,

DĒMĒTRIVM, Δημήτριον, Locus in finibus Thessaliæ, circa campum Crocotum & Amphrysum fluuium. ¶ Est præterea eiusdem nominis ciuitas in Æolide, teste Steph.

DĒMĒTRIVS, δημήτριος, Antigoni Macedonum regis filius & patris in regno successor, qui propter insignem in expugnandis vrbibus virtutem, πολιορκητὴς, hoc est, vrbium expugnator dictus est. Hic post Alexandrum præter alios Macedonas nomine ac virtute clarus, transmisso Euphrate, Babyloniam occupauit: Athenas Cassandri Ptolemæique imperio liberauit: Cyprum, victo Ptolemæo nauali prælio, recepit: Pyrrhum ab oppugnatione Thessaliæ repressit. Postremò quum bellū aduersus Antiochum suscepisset, acie victus, viuus in illius potestatem peruenit. & in Chersoneso liberæ custodiæ permissus, quum maiorem voluptatum, quàm salutis rationem haberet, morbo ex incontinentia correptus, petiit. Hunc Plutarchus in Parallelis cum Antonio Triumuiro in contentionem adducit. ¶ Fuit & alius Demetrius Phalereus, Theophrasti discipulus, qui ob eximias virtutes Athenienſibus præfuit annis decem, trecentísque sexaginta statuis æreis honoratus est. Hic (vt Plutarchus inquit) monebat Ptolemæum regem, vt de regno, imperióque libros sibi compararet atque perlegeret. Quæ enim amici non audent monere reges, hæc in libris scripta sunt. De hoc sic scribit Cic in Bruto. Demetrius Phalereus eruditissimus quidem ille omnium horum, sed tam armis institutus, quàm palæstra. Itaque delectabat magis Athenienses, quàm inflammabat. Processerat enim in solem & puluerem, non vt è militari tabernaculo, sed vt è Theophrasti doctissimi hominis umbraculis. Hic primus inflexit orationem, eamque mollem teneramque reddidit, & suauis, sicuti fuit, videri maluit quā grauis. ¶ Fuit præter hos & Demetrius Syrus, dicendi magister non ignobilis: cuius etiam meminit Cic. in Bruto.

Dēmigrō, Est de vno loco in alium domicilium transferre, aliò ad habitandum ire, discedere: { נלח ghalâḥ שלטל shiltêl צען tsaʿán. μετανίζω. GALL. S'en aller d'vn lieu, changer de logis ou d'habitation. ITAL. Andare de luogo en luogo, partirsi. GER. Von einem ort andas ander ziehen/zu haus ziehen. HISPA. Mudar casa de lugar en lugar. ANGL. To passe away, to go out of one place to an other to dwell. } Plaut. Amph. Animam amittunt prius quàm loco demigrent. Cic. 1. Tusc. Vetat enim dominans in nobis Deus iniussu hinc nos suo demigrare. Sic dicimus, Demigrare è vita, pro mori. Cic. pro Rabir, Fortissimorum ciuium mentes, quæ mihi videntur ex hominum vita ad deorum religionem & sanctimoniam demigrasse.

Dēminuo, is, ère, Diminuo. { חסר chsîr גרע gharâʿ. λαβόω. GALLIC. Diminuer, amoindrir. ITAL. Sminuire, scemare, menomare. GERM. Mindern/schwächeren. HISP. Disminuyr ò amenguar ANGL. To diminish, to make lesse. } Plaut. in Tyndr. Iam de hoc opsonio de mina deminuī modo quinque numos. Idem in Amph. [& Menæ. sc. 2. a. 2. Hac regula tuum] deminuam caput. [Vide Diminuo.]

Dēminūtus, capite: qui ciuitate mutatus est, & ex alia familia in aliam adoptatus: & qui in hostium potestatem venit, & cui aqua & igni interdictum est.

Dēmiror, pen. prod. valde miror. { תמה tamâh. ὑπερθαυμάζω, ὑπερεκπλήττομαι. GALLI. S'esmerueiller fort. ITAL. Marogliarsi forte. GERMANICE. Sich sehr verwundern. HISPAN. Mucho marauillarse. ANG. To wounder and merueil much. } [Plaut. Asin. sc. 1. a 1. Demiror quid sit, & quò euadat, sum in metu. Idem Men. sc. 1. a. 5. Demiror vbi nunc ambulet Messenio.] Terent. in Hecyr. Sed demiror quid sit, quamobrem tantopere hoc omnes nos celare volueris. Cic. ad Attic. lib. 14. Etsi addis Lamiam, quod demiror equidem. Plin. lib. 31. c. 6. Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse demiror. ¶ Aliquando demirari, est nescire: quoniam (vt Donatus inquit) admirationem ignorantia facit. Terent. Quid mihi dicent, & quam causam reperient, demiror. [¶ Demiranda multa facere. Gell. cap. 18. lib. 16.]

Dēmītigo, as, Mitigo { הכליך hechelîk. καταπαύω. GALLIC. Adoucir, appaiser, amollir. ITAL. Mittigare, pacificare. GERMA. Begütigen/mitteren. HI. Amansar, ò ablandar. ANG. To appease, to mitigat, to assuage. } Cic. Att. lib. 1. Nosmetipsi qui Lycurgi à principio fuissemus, quotidiè demitigamur.

Dēmitto Deorsum mitto, inclino, deprimo, { חורד ḥôrîdh הנחית hinchîth השפיל hischpîl. κατάπτωμα, καταβάλλω. GALLIC. Abbaisser, mettre bas, aualler, abatre. ITAL. Mandar giu, mandare de alto à basso. GERM. Abhin lassen/nider sich schicken. HIS. Embiar de arriba abaxo. ANGLIC. To lett or cast downe. } Virg. Eclog. 4. Iam noua progenies cælo demittitur alto. Sallust. Quum machinis strepitu demissum victoriæ simulachrum coronam capiti imponebat. [Senec. c. 11. de tranquill. Hoc si quis dictum in medullas demiserit. Ouid Eleg. 7. lib. 1. Trist. Inque meos si non lacrymas demittere easus, (vulgò dimittere.) Senec. cap. 22. de Consol. ad Marc. Demittunt in viscera manus totas Medici.] ¶ Inde demissitiæ tunicæ dictæ, longæ & demissæ ad talos, & nulla zona succinctæ. ποδήρεις. Plaut. in Pœnul. Sanè genus hoc mulieroſum est, tunicis demissitiis. ¶ Item Demittere animum, est humiliare, καταβάλλειν, ταπεινοῦν. Ita dicimus esse demisso animo, qui est deiectis spiritibus. κατηφὴς, συνεσταλμένος. Cic. in Epist. Timidos animos

animo,humili,demisso.*Idem de Finib.bon.*Si vincunt,efferuntse,victi debilitantur,animósque demittunt. *Cæs.1.bell. Gall.*Sed tristes capite demisso terram intueri. *Virgil.lib.3.Georg.*-demissæ aures:incertùs ibidem Sudor. *Idem Æneid.*1,At breuiter Dido demissa profatur. ¶ Ité demittere significat defodere,κατορύσσειν. *Idem Georg* 2,-altèque iubebis. In solido puteum demitti omnémque repones Rursus humum. ¶Demittere mentes.*Virgil.lib.* 11. *Æneid.* Demittunt mentes,ic scissa veste Latinus.Id est,desperant, *Interprete Seruio,* sicut contra sperantes aliquid,erigunt mentes.[*Plau..Pseud.sc.*2. *a.*3. Odor demissis pedibus,& demissis manibus volat.*Robora demittere ferro,Est cedere arbores.*Valer.lib.*1. *Argon.* * Per aurem demissa,id est audita. *Horat.* * Genus demissum ab Ænea,id est deductum *apud eundem Horat.*2 *Serm.Satyr.*5.

Dēmissus,a, um, participium , Humilis,fractus,sordidus. {מורד *murádh* משפל *mischpál.*καταπεπτωκώς. GALL. Abbaissé,aualé. IT. *Abbassato.* GERMAN.Abhin gelassen/vnderstich gesenckt.HISP. *Abaxado.* ANGL. *Sent or cast downe,lowe downe,humble.* } *Cic.pro Cluent.* Ar C. Fabritius à subsellis demisso capite discesserat. *Plin. lib.* 11. *c.* 37, Tum siquidem inferiore labro demisso,ad, &c. [*Ouid. Eleg.* 4. *lib.*3 *Trist.* Effugit hyhernas demissa antenna procellas,*Gellius cap.* 3. *lib.* 4,Demissis crinibus Iunoni pellex agnum fœminam cædito.]

Dēmissio,verbale, Animi abiectio, infractio,debilitatio. {שפלות *schiphlúth.*κάτασις. GAL. Rauallement,rabaissement.ITALIC. *Abassamento,*GERM. Nidertaßung/demut.HISP. *Abaxamiento.*ANGL.*sending downe discouraging.*}*Cic.*3. *Tuscul.* Verisimile est igitur,in quem cadit ægritudo,cadere in eundem timorem , & infractionem quandam animi,& demissionem.

Dēmisse,aduerbiũ,Humiliter.{καταδεέως,ταπεινῶς. GA.Bassement,ayãt perdu le cœur& courage,laschement.IT.*Humilmẽte,bassamente.*GE. Nider/demutigtlich nidertrachtigtlich HI.*Baxa ò humilmente.* ANGLI. *Humbly,lowly.*} *Cic.* 5. *Tuscul.* Non est ausus elatè & amplè loqui, quum humiliter,demisséque sentiret. *Cæs.*2. *bel.ciuil.* Hæc quàm potest demissimè atque subiectissimè exponit.Volare demissius, *Ouid.* 3.*Trist.*

Dēmĭum,δημιον , Gemma est ex sarde generibus,à pinguedine dicta: Græci enim δημὸν,pingue dicunt,qua voce etiam *Homerus* frequenter vtitur. Nec fuit in vsu antiquorum gemma vlla frequentior , vt Menandri fabulæ testantur. *Plin. lib.*37.*c.*7, In India trium generum, rubrum & quod demium vocant à pinguedine , tertium quod argenteis sublinitur.

Dēmĭurgŭs, δημιουργὸς , Summus erat magistratus quibusdam Græciæ ciuitatibus.*Liu.lib.* 2. *bel.Maced.* Tum inter magistratus gentis(Demiurgos vocant:decem numero creantur) certamen nihilo segnius quàm inter multitudinem esse.

¶Demiurgus item Græcis opificem,siue artificem sonat.vnde & *Plato* naturam rerum omnium opificem,vocat demiurgum.

Dēmo , is, ex de, & emo, abiecta e, significat detraho. { לקח *lakách* חסיר *hesír.*ἀφαιρέω. GAL. Oster de quelque chose,excepter. ITAL. *Ditrarre,scremare, leuare di qualche cosa.* GERM. Hinnemmen/abnemmen/etwas von einen ding thun. HISP. *Saccar ò quitar de otra cosa.* ANGLI. *To tak away,to abate.*}*Terent.in Eunuch* Inde autum mulier sibi clàm demit,*Cic.* 3.*de Natur.* Idémque Æsculapij Epidauri barbam auream demi iussit. *Celsus lib.* 8. *cap.* 4 , His ita succurrendum est , vt tamen quàm minimum ex osse dematur. *Cic.* 4. *Acad.* Quum aliquid minutatim & gradatim additur,aut,demitur. [*Sueton. in Tiber. cap.*58.*& in Calig.cap.* 22,Demere caput statuæ. *Ouid.* 13.*Metam.* Demit honorem æmulus Ajaci. *Idem Eleg.*4.*lib.*4,In omnibus actis Vltima si demas,vita tuenda mea est. *Idem ibid.Eleg.* 7,Cum chartæ sua vincula dempsi. *Idem Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* Deme mihi studium,vitæ quoque crimina demes. *Ibid. Eleg.*5. *l.* 3,Spe traher exigua,quam tu mihi demere noli.

¶ *Sueton.in Calig.cap.*33,Demere ceruicem,pro abscindere. Demere caput statuę. *Idem in Tib.cap.*58.*& in Calig.cap.*22.Item demere barbam,pro radere. *Suet.in Cæs.cap.*67,& demere vngues,pro præsecare siue purgare,*Plaut.Aul.sc.*1.*a.*2,Demam coronam(capiti sup.)*Plaut. Men.sc.*2.*a.*3.]* Demere aliquid de re aliqua. *Plaut.Trinum.*-de magnis diuitiis si quid Demas,plus fit an minus? *Liu.* 7. *ab Vrbe,* Æquè ponens postulatum fuit , vt de stipendio equitum æra demerentur. [*Ouid. Eleg,* 2. *l.* 5 , Exiguum pleno de mare demat aquæ. (mox,detrahat.)*Plaut. Asin.sc.*4.*a.*3,Demam tibi de hordeo,tolutim ni badizas. *Idem ibidem sc.*1: *a.* 4 , Deme istuc(sup. è scriptis.)]

Dēmptus,{לקח *lukkách.*ἀφαιρεθεὶς.GA. Osté.IT.*Tolto.* GER.Hinweg genommen/daruon gethon.HIS.*Quitado de otra cosa.*AN.*Taken away,abated.*}*Plin.lib.*15.*cap.*17, Demptis forcipe corruptionibus acinis. *Ouid.* 2. *Metamorph.* Paulatímque metu dempto , nunc pectora præbet Virginea palpanda manu. [*Ouid.Eleg.*11.*lib.* 3. *Trist.* Méque rerum dempto fine cruentus agas.]

DĒMOCĒDĒS,pen prod δημοκήδης.Fuit Crotoniata, medicus illustris,qui quum inter Darij captiuos esset , & Darius ipse ob luxatum pedem grauiter ægrotaret.ita vt iam septem dies noctésque insomnes egisset,nec à medicis vllis iuuaretur,ductus in medium Democedes vinctus compedibus,Darium penitus liberauit:dehinc summo in honore apud regem habitus est.

DĒMOCHĀRES,δημοχάρης , Orator Athenienſis, Demosthenis ex sorore nepos. { GER. ein redner von Athē ein schwesterſon Demoſthenis.} qui missus cum aliis ad Philippum regem Legatus , petenti regi quid gratum Athenienſibus facere posset : Si (inquit) te suspendas. Indignantibus ob eam rem cæteris , Rex demisit incolumem : Vos (inquiens cæteris)renuntiate Athenienſibus,quos censeant superiores,qui talia dicunt,an qui audiunt patienter,*Hæc Senec.lib.*3.*de Ira.* Hic etiam historiam earum rerum quæ gestæ erant suæ ætate Athenis,non tàm historico, quàm oratorio genere scripsit.*Author Cic. in Brutο.*

DĒMOCLES,δημοκλῆς, siue (*vt apud Valerium legitur*) Damocles, adulatoris cuiusdam nomen fuit , qui quum coram Dionysio regum fœlicitatem supra modum exaggeraſſet , quod & splendidissimè amicirentur,& lautissimè victarent , Rex quæsiuit vellétne tne suam cum eo conditionem permutare. Quúmque annuisset , ornatum regia purpura iussit cum accumbere , mensæ omni genere deliciarum copiosissimè instructæ sed supra caput strictum ensem de tenuissimo filo iussit suspendi. Metuens itaque Democles, ne fracto filo ensis sibi in caput decideret , maluit ad pristinum vitæ genus redire , quàm tam manifestum vitæ adire periculum : intellexitque quod res erat , regum vitam in speciem quidem fœlicissimam videri : si tamen propius inspicias,plenam esse solicitudinis,& periculi.

DĒMŌCŌŌN,δημοκόων Fuit nothus Priami,qui velocissimos patris equos apud Abydum custodiebat. Hunc Vlysses in bello interemit, *vt est apud Homer.lib.*4.*Iliad.*

DĒMOCRĀTĒS,δημοκράτης, Insignis athleta fuit,qui consistens in circulo à se circumscripto,à nemine loco moueri potuit.

¶ Fuit & alter Democrates insignis architectus Alexandri Magni ætate, qui illius iussu Alexandriam in Ægypto metatus est. *Suidas.*

Dēmocrātĭa , Imperium populare, principatus populi , qualis fuit olim apud Athenienses,& hodie apud Heluetios. {δημοκρατία. GAL. Gouuernement populaire,principauté du peuple.IT.*Gouerno di Republica de plebei,senza hauer superiore,principato del popolo.*GE. ein herrschung des volcks / ein volcher regiment in welchem das gmein volck in sachs amptlent erwehlet.HI.*Principado del pueblo.*AN.*The ruling or gouerning of the people.*}

Dēmocrātĭci,δημοκρατικὸι, Qui fouent principatum populi , περὶ τὸ δῆμον καὶ κράτος : qui scilicet populari instituto viuentes , dignitatem in libertate constituunt. Oligarchici vero, qui dignitatem partim in censu , & facultatibus , partim in generis nobilitate ponentes, paucorum gaudent principatu. Aristocratici verò,qui virtute dignitatem metientes,optimorum fouent statum. *Autor Budæus in Annot.in Pandect.*

DĒMOCRĪTVS,pen. corr. δημόκριτος.Nomen philosophi Abderitæ,qui accepta à fratribus natu maioribus paternæ hæreditatis portione, cognoscendarum rerum cupiditate accensus , bonam orbis partem peragrauit. Postea in patriam reuersus,cum summa inopia,in hortulo iuxta suæ vrbis muros , se ad solas rerum naturas contemplandas contulit. {GERMAN. ein Philosophus welcher ab allen gluckfalen/vnnd menschlichem wäsen tachet.} De hoc memoriæ proditum est, quòd quocunque fortunæ casu , & mutabilium rerum auditu , in risum soluebatur , sicut Heraclitus in fletum : vnde Gelasinus nominatus est,Tandem *reste Cic. lib.*5. *Tusc.*se occæcauit,vt naturæ secreta subtiliùs rimaretur; Agebat centesimum & nouum annum quum mortuus est. Dixit omnia ex atomis fieri,ac plures esse mundos,& corruptibiles. Fertur theologiam ac astrologiam didicisse à Magis & Chaldæis : tum gymnosophistis quoque congressus est. In omni denique Philosophiæ genere adeò profecit,vt Pentachlos, siue Quinquertio dici posset.Nanque naturalia, moralia, mathematica,liberales disciplinas,artiúmque omniũ peritiam callebat Hunc *Plin.*virum fagacem,& vitæ vtilissimum fuisse refert,sed nimio iuuãdi mortales studio prolapsum. Constat patre locupletissimo natum fuisse,vt qui totis Xerxis copiis epulum dederit.

DĒMŌDOCVS δημόδοκος,Nomen citharœdi,quem *Hom.lib.*8. *Odyss.* inducit in conuiuio Alcinoi regis Phæacum citharam pulsantem , & simul accinentem.

DEMOLCHVS,Syracusanus comicus,Epicharmi medici filius,docuit fabulas quatuordecim lingua Dorica.*Suidas.*

Dēmŏlĭor,tis , Deturbo, deiicio , disturbo. [*& Demolio, is, Diomed. lib.*1,de quo paulo infrà.] {חרס נתץ *harás* נתץ *natháh.* καταστροφομαι,ἀναιρῶ.GALLIC.Demolir,abatre. IT.*Disfare,struggere.* GERM. Zerstören/niderreissen/abbrechen.HISPANI.*Drribar,como edificio.* ANGLIC. *To cast downe,to abate.*} *Plaut.in Amph.* Hasce(fores)illico toto demoliar cardine. *Cic.*3. *Off.* Demoliti ea, quorum altitudo officeret auspiciis.] *Plaut.in Bach.* De me culpam hanc demolibor iam,& seni faciam palàm.[*Liu.us lib.*9.*d.*4. Demoliti bachanalia.(Paulò pòst diruere.)]

Dēmōlītĭo, verbale, Deiectio , euersio. {חריסות *harisoth* חריסה *harisáh.*κατασκαφή. GALLIC.Demomolition,abatement.IT.*Rouino,abbatimento.*GERMA.Zerstörung/niderreyssung eines gebews.HISP.*Derribamiento,derramiento.*ANG.*A casting downe,a basing.*}vt,Demolitio statuarum,*Cic.lib.*4.*& 5.in Verem.* Opponitur molitioni,*l. stipulatio.ff. de Oper.nou.nuntia.*Siquidem demoliri est extructa diruere,moliri est ædificare.*Cic.in Verr.*Dum ea demolitio fieret, Quæstores non triginta adessent.

Dēmōlĭo,demolis,pen prod.iui,itum,ire.[Idem quod Demolior, *Diomedeo lib* 1.]{καταβάλλω.AN.*To cast downe to the ground.*}*Alph.in l. qui insulam ff.locat.* Dominus insulæ,quia ædificia vitium facere diceret, demolierat eam.

Dēmōlītus,a, um , particip. Deiectus,euersus. { הרוס נתץ *harús* נתץ *nitsátz.*καταβλητὸς,ἀναιρεθεὶς.GALLI.Ruiné,abatu,demoli, ITA. *Rouinato,abbattuto.*GERMAN. Zerstöret/nidergerissen/zetschleiffet. HISP. *Derribado,derrecado.* ANG. *Cast.downe,abated.*} *Vlp.in l.qui tamen. §.*1.*Quib.mod. vsus fruct.amit.* Verumetiam si demolitis ædibus testator alias nouas restituerit.Ædificium demolitum *in l. Qui insulam. §.* 1.*ff.locati.*

DĒMŌNAX , δημώναξ , Philosophus insignis fuit Adriani temporibus, pecuniæ contemptor,& omnis solicitudinis expers. Nihil sibi vnquam viatici parabat , sed quum esuriret , quam domum primùm apertam offendebat,ingressus iubebat sibi cibum apponi. Centenarius decessit,& funere publico est elatus,vt refert Lucianus.

DĒMŌNĒSVS, δημώνησος. Insula est circa Chalcedonem, in qua cyanus lapis,chrysocolla,& aurum inuenitur,si *Stephano* credimus.

DĒMŌNICA, δημονικὴ. Ephesia mulier fuit eo tempore quo Galli Senones omnem Europam infestabant, quæ cupiditate auri capta Brenno hostium duci Ephesum prodidit. Hanc *Plutarch. in Paral.* cum Tarpeia puella comparat.

Dēmōnstro, as, Monstro, indico, ostendo, declaro. {הראה הודיע *hereâh hodiah.* δείκνυμι. GALLIC. Demonstrer, monstrer apertement, faire entendre euidemment. ITAL. *Dimostrare, mostrare.* GERM. Zeihen/beweisen/kundbar machen. HISPA. *Demostrar.* ANG. *To declair, tell, or shew openlie.* } *Plaut. in Asin. fc. 2. a. 2.* Et ædes demonstrauit nostras. [*Plaut. Capt. fc. 2.* Dice, demonstra, præcipe. *Item,* Hominem demonstretis, qui eam abstulerit, *Plaut. Aul. fc. 6. a. 4.* Hæ regiones mihi ab hero demonstratę (i. ab absente designatæ ac descriptæ. *Plaut. Pseud. fc. 2. a. 2. & Cæsar dib. 1. de bell. ciu.* Habere se mendata demonstrat. *Item,* De quibus suprà demonstratum est. *Ibidem.*] *Terent. Heaut.* Audistin homo iste modo quam villam demonstrauit? *Cic. 4. Verr.* Legatos mittunt, qui eum leges doceant, consuetudinémque omnium annorum demóstrent. ¶ Interdum demonstrare, est argumentis notissimis, & irrefragabilibus ad rei alicuius cognitionem perducere, quod Græci ἀποδείκνυμι, appellant.

* Demonstrare, pro Narrare. *Cic. 1. de Orat.* Etiam illa cognoram & acceperam, antequam de re diceremus, initio conciliandos eorum esse animos qui audirent, deinde rem demonstrandam, postea controuersiam constituendam, tum id quod nos intenderemus confirmandum.

¶ Vnde demonstratio, est argumentum firmissimum, per se rei dubię faciens fidem. {אחוזה *achauáh.* ἀπόδειξις. GA. Demonstration, monstre eurdente, declaration manifeste. ITAL. *Demonstratione.* GERMA. ein gewisse bewärung/vnd beweisung eines dings. HISPA. *Demonstracion.* } *Cic. 3. de Orat.* definit esse rationem, qua ex rebus perceptis ad id, quod non percipiebatur, adducit.

Dēmōnstrātio, Rhetoribus, Causæ genus, quod in laude, vel vituperio versatur. {τὸ ὅπερ ἐκτικὸν. ANG. *A shewing, a declaration.* } *Cic. 1. de Inuent.* Si deliberatio & demonstratio genera sunt causarum, non possunt recte partes alicuius generis causæ putari. Demonstratio est quædam ex instantibus, vel præteritis accidentibus notitia, quæ magis dispositio sit liquida adhibita rei, quæ est in facto, & non quæ est in fieri. Verba *Bartol. sunt in l. demonstratio ff. de cond. & demonst.* Demonstratio plerunque rem factam: Conditio autem futuram ostendit *l. 3. D. ae Don. Gloss. in Rub. de condit. & demonstr. l. & nominatim, eod. tit.*

Dēmōnstrātiuē, Aduerbium, {ἐπιδεικτικῶς.} *Macrob. Comment. lib. 1. c. 19.* Hunc locum demonstratiuè terram dicens in qua erat dum ista narraret.

Dēmōnstrātor, oris, {מראה מוריה *moreéh moriáh.* ὑποφαντικὸς. GALLICÈ. Qui monstre euidemment quelque chose. ITAL. *Chi manstra chieramente qualche cosa.* GERM. ein beweiser/der einem etwas ein ding anzeigt. HISPA. *El que demuestra claramente alguna cosa.* ANG. *He that telleth or sheweth openlie.* } *Col. lib. 3. c. 10,* Itaque huius rationis demonstratorem magis esse me, quàm inuentorem, libenter profiteor.

Dēmōnstrātiuus, a, um, Quod demonstrat. {ἐπιδεικτικός. {GAL. Demonstratif. ITA. *Demonstratiuo.* GER. Das da bewißt oder gewuß anzeiget wird/ das da bewysen oder anzeiget werden mag. HIS. *Cosa que demuestra algo.* ANG. *That which declareth any thing plainelie.* } vt Genus demonstratiuum causæ ab oratore accipitur, in quo orator demonstrat, quod sit in alicuius personæ laudem, vel vituperium. *Cicer. 1. de Inuention. Aristocles* tribus in generibus rerum versari Rhetoris officium putauit, demonstratiuo, deliberatiuo, iudiciali.

[DEMOPHILVS, Demophilus, Comici poetæ Græci nomen: *Plaut. in prolog. Asinar.* Demophilus scripsit, (Græcè, sup.) Marcus vortit barbare. (id est, Latinè.)]

DĒMOPHOŌN, ontis, δημοφόων, vel Demophon per contractionem, δημοφῶν, Thesei ex Phædra filius & rex Athenarum, qui ab expeditione Troiana rediens, aduersis ventis pulsus est in Thraciam, ibique à Pyllide Lycurgi regis filia hospitio & lecto susceptus est: apud quam quum aliquandiu delituisset, Athenas abiit, ibique mortuo patre imperium suscepit oblitus Phyllidis, cui se redituru iurauerat. Quapropter illa videns se derelictam, amoris impatientia de amygdalo se suspendit. *Vide infrà,* PHYLLIS, vbi hæc copiosius tractantur. *Ouid. lib. 2. de Arte,* Et tibi Demophoon Thesæi criminis hæres, Pyllide decepta nulla relicta fuit, &c.

DĒMŌPŌLIS, pen. cor. & Neocles Themistoclis clarissimi Athenien sium ducis filij fuerũt, qui quum apud ciues suos meminissent legum, quæ aduersus exules latæ erant, à paternis inimicis, lapidibus obruti sunt. *Cæl. lib. 8 c. 12.*

Dēmordeo, demordes, demordi, demorsum, demordere, Morsu decerpo. {נשך *naschách.* κατεσθίω, κατεσθίειν. GAL. Mordre de quelque chose: emporter auec les dents. ITA. *Mordere, pigliare con denti.* GERM. Abbeyssen. HISPA. *Morder, tomar de alguna cosa con las dientes.* ANGLI. *To bite of.* } *Plaut. Merc.* Aut angue demorsa cessauit turgida. *Pli. lib. 28. c. 4,* Et è ligno fulgure ictõ reiectis post terga manib. demorderi aliquid, & ad dentem qui doleat, admoueri, remedio esse produnt.

Dēmorior, Morior. {ἀποθνήσκω. GALLIC. Mourir, trespasser. ITAL. *Morire in tutto.* GERM. Absterben. HISP. *Morir del todo.* ANGLIC. *To die, to perishe.* } *Colum. lib. 5.* Siue enim caput demortuum est, duo induantur statim vimina.

¶ Demoritur re, id est, re deperit, & atdet amore tui. *Plaut. in Mil.* Ea demoritur te, atque ab illo cœpit abire: odit senem.

Dēmortuus, particip. {ἀποθανὼν, κατατεθνηκὼς. GAL. Mort trespasse. ITAL. *Mortuo in tutto.* GERM. Abgestorben. HISP. *Muerto del todo.* ANGL. *Dead.* } *Cic. ad Attic. lib. 16,* Nostrique familiares ferè demortui. *Idem 6. Verr.* Sanxerunt ne quis emeret mancipium, nisi in demortui locum. ¶ *Sueton. in Claudio cap. 14,* Tertium autem nouo circa principem exemplo in locum demortui suffectus, &c. [¶ Defamata & demortua vocabula. *Gell. c. 2. lib. 9.*]

Dēmŏror, pen. cor. Moror, remoror, retineo. {אחר *achár* אחר *echár.* διαμένω. GAL Faire targer, amuser, detenir. ITALICE, *Indugiare molto.* GERMANICE, Lang verziehen/sich lan saumen. HISPAN. *Tardar.* ANG. *To stay to detene or hold backe.* } *Lactan. lib. 4.* Quum Moses dux eorum ascendisset in mortem, atque ibidem quadraginta diebus demoraretur.

¶ Accipitur etiam nonnunquam actiuè, pro detineo. {עקב *hikbéh,* κατέχω. GAL. Detenir, arrester. ITALIC. *Intramettare.* GERM. Ein aufhalten oder seumig machen. HISP. *Detener à otro.* } *Cic. 3 de Orat.* Et ne diutiùs vos demorer, exponam. *Plaut. Epid.* Diu me istis demorati. *Colum. lib. 4.* Prudentis magistri est, eiusdem nomenclationis aucupio, quo poteri nequeat, studiosos non demorari. [*Cæl. lib. 3. de bell. ciu.* Demorari nouissimum agmen.]

¶ Demorari, pro expectare. *Virgil. 10. Æneid.* Et tua progenies mortalia demorer arma.

¶ Demorari pro manere D. *lib. 5. Tit. 1. l. 1.* Non compelluntur se Romæ defendere quàndiu legationis causa ibi demorantur.

Dēmōrātus, passiuè *Gell. lib. 10. cap. 8.* Hisque ipsis, quæ iam dixi, demoratos vos video, alicui opinor, negotio destinatos.

DĒMŌSTHĒNES, penultima correpta, δημοσθένης. Nomen Oratoris clarissimi, & Græcorum omnium Oratorum principis. Hic natus patre qui Cultellarius cognominatus est, quòd domi haberet officinam & operarios cultellorum. {GER. Ein furtreffensicher/verstendiger redner der griechen/welcher die anderen all wei tubertroffen hat. } Relictus puer in hæreditate locupleti, tutorum fraude, & negligentia direptis bonis, vix habuit vnde præceptoribus mercedem solueret. Verùm quum multo studio, & laborioso pernigilio in clarissimũ oratorem euasisset, libertatis Græciæ defensor, publice grauibus concionibus Philippum insectatus est, vtpote publicæ libertatis insidiatorem. Post cuius mortem patria pulsus, tandem reuocatus est. Sed iam mortuo Alexandro, & Antipatro rebus Græciæ præposito, quum manifestam sibi necem imminentem videret, relictis Athenis, in Calãriam insulam (*vt scribit Suidas*) vbi asylum erat Neptuno sacrum, concessit. Quo quum veniisset, Archias actor tragœdiarum, qui ab Antipatro missus erat, vt Demosthenem comprehenderet, primum ei persuadere conatur, vt vnà secum ad Antipatrum se conferret, nihil molestiæ ab eo perpessurus. Cuius fraude intellecta Demosthenes: Nihil est (*inquit*) Archia quòd coneris, Neque enim in scena mihi vnquam placuisti minus, neque nunc persuadebis legatus. Quum autem Archias se per vim detractũrum minaretur, Tandem (inquit) Macedonia oracula aperuisti. nam prius quidem tanquam histrio simulabas. Verùm age, parumper expecta dum pauca domesticis scribo. Hæc locutus, sumpto libro tanquam scribere vellet, calamum ori admouit, deinde caput veste tegens, se inclinauit, quúmque ab ara retraheretur, cecidit, spiransque animam emisit. Hic eloquentiæ studio flagrans iugiter lucubrabat, adeò vt duos vel tres menses continuos domi inclusus, sine intermissione studeret, abrasa parte capitis, vt exeundi facultatem sibi præriperet. *De hoc Hieronymus,* Demosthenes plus olei quàm vini expendisse dicitur; & omnes opifices nacturnis semper vigiliis præueniisse.

Dēmūgĭo, is, ire, Mugitu implere. {נעה *ghaáh.* κατακραυγάζομαι. GALL. Beugler ou meugler fort. ITAL. *Mugire.* GERM. Hefftig tuyen wie ein ochs. HISPANIC. *Mucho bramar los buyes, ò vaccas.* ANGL. *To bellow much.* } *Ouid. 11. Metamorph.* sed omne Vulnerat armentum, sternitque hostiliter omnes. *Et paulò pòst,* -sanguine littus, Vndáque prima rubet, demugitæque paludes.

Dēmulcĕo, ces, Valde seu leniter mulceo: quemadmodum quum catulos blandè & molliter attrectamus. {משׁשׁ *masch.* נשׁשׁ *ghischschéfeh* חלק *hecbelik* κατατρυφάω, κολακεύω. GAL. Adoucir, manier doucement, tastonner flatter. ITALIC. *Toccare gentilmente.* GERM. Sanfftiglich streichen: Item, sanfft machen. HISP. *Tocar blandamente.* ANG. *To stroke, to rubbe softly in making muche of a thing.* } Nonnunquam etiam mitigo vel molle reddo. *Terent. in Heautont.* Non possum pati quin tibi caput demulceam, *Liu. 6. ab Vrbe.* Ne nihil remissum dicatis remitto, ne vtique dorsum demulceatis quum ex equis descendetis.

Dēmulctus delinitus. [à Dēmulceor.] *Gell. lib. 3. cap. 3.* Atque ita motus & demulctus & captus est.

Dēmum, Tandem ad postremum. {בסוף *besóph.* τὸ τέλος, τὸ τελευταῖον, &c. GALLICE, Finalement, à la parfin. ITALICE, *Finalmente.* GERMANI. Letstlich/zu letst. HISPA. *Al cabo ò finalmente.* ANGLI. *At last finallie.* } [*Plaut. Mostel. fc. 1. a. 2.* Miserum est opus demum fodere puteum, vbi sitis fauces tenet. *Item,* Nunc demum redeo domum. *Plaut. Menæ. fc. 2. a. 4.* Tum demum sciam recte mouisse, si tu rectè caueris. *Plaut. Men. fc. 2. a. a.* Nunc demum animus mihi est in tuto loco. *Plaut pseu. fc. 5. a. 4.* Illic ibi demum est locus. *Plaut. Capt. fc. 4. a. 5.* Nunc demum experior mihi ob oculos caliginem obtigisse. *Plautus Mil. fc. 4. a. 2.* Nunc demum, &c. (verba in pauca conferentis. *Plaut. Asin. fc. 4. a. 2.* Nunc demum defecato animo egredior domo. *Plaut. Aul. fc. 2. a. 1.* Is demùm antiquis est adolescens moribus. *Plaut. Capt. fc. 2 a. 1.* Item, dixit, & in pectus tum demum vulnera passum condidit ensem. *Ouid.*

uid 13. *Metam.* Quæ demùm (incerpantis) *Senec. cap. 11. de Consol. ad Marc.* Demum, pro pòst. *Suet. in Tib. cap. 68.*] *Terent. in Adelphi.* Ego nouus maritus anno demum quinto & sexagesimo fiam,

¶ Ponitur etiam pro omnino, præsertim quando iungitur cum Is, ea, id, vel eum ita. *Cic. in Salust.* Ea demum magna voluptas, æqualem ac parem verbis vitam agere. *Plin.* Ea demum sola auium nonnisi volatu depascitur. *Quint.* Ita demum mihi satisfacies, si apud patrem fuisti. * Accipitur etiam pro Solum, tantummodo. *Plin. de viris Illustr.* Et quum moueri nullis viribus posset, ex libris cognitum est, castissimæ demum fœminæ manu moueri posse. * Demus pro demum veteres posuerunt. *Pacuuius*, Quid demus magis commodum est, quàm ne tutum perduas iniuriam pati ? *Sipontinus.*

Dēmūrmŭro, demurmuras, aui, ātum, are. {לחן *nalón* רגן *ragán.* καταμορμυρίζω. GALLI. Dire en murmurant. ITAL. *Dire mormorando.* GE. Murmlen/heimlich etwas manderen. HISP. *Dezir murmurando.* ANG. *To murmurare or whisper.* } *Ouid.* Ter nouies carmen magico demurmurat ore.

DĒMVS, δῆμος, Locus in Ithaca, aliàs κροκύλειον dictus. Apud Athenienses virum significat, *Steph.* Est etiam pars tribus.

Dēmūssātā, contumelia, id est, dissimulata, & cum silentio indignatione quæ transmissa. {GALL. Iniure dissimulee. ITALI. *Ingiuria dissimulata.* GERM. Ein schmach die einer vertruckt vnd nit auß im lassot. HISPA. *Iniuria dissimulada.* ANG. *Dissembled iniurie.* } *Vt Apuleius lib. 3.* Mussitare enim proprie est dissimulandi causa tacere dictum vel à Græco verbo μύζω vel à μ litera quæ est nimirum pressæ vocis, ac pene nullius. *Terent. Adelph.* Accipienda & mussitanta iniuria adolescentium est. Vbi *Donatus* exponit patienter cum silentio perferenda.

Dēmūtīlo, as, are, Mutilo. {קצץ *kitstséts* {קצר *katsar.* κολοβόω. GALLI. Couper & rogner de quelque chose, accourcir. ITA. *Mozzare.* GE. Stumpten/abmurtzen. HISPAN. *Desmochar ò cortar miembro*, ANGLI. *To mayme to cutt of.* } *Colum. de arbor.* Cacumina virgarum ne luxurientur demutilato.

Dēmūto, as, are, Muto. {חחליף *hechelíph.* διαλλάττω, μεταβάλλω. GALL. Changer ou muer d'vn en autre. ITAL. *Mutare.* GERM. Verendereen/verwächslen. HISP. *Mudar.* ANGLIC. *To change, to mowe from one to another.* } *Plaut. in Trinum.* -aut si demutant mores Ingenium tuum, neque eos antiquos seruas. *Tacit. lib. 4*, Placitum, instituo Flaminum nihil demutari. [*Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1*, (bis) Argentum dabo, non demutabo. *Idem Men. sc. 2. a. 5*, Imperium tuum demutat, atque edictum *Apollinis.* (An legendum denutat? an ratum esse non patitur? *Passerat.* Os tuum minimum à Thyestа Tragico demutat (id est, differt). *Apul. Apolog. 1.*]

Dēmūtātio, onis, verbale, Mutatio. {חליפה *chaliphâh.* μετάβολη. GALL. Changement d'vn en autre. ITAL. *Mutamento.* GERM. Verenderung/verwächslung. HISPA. *Mudança de lugar à lugar.* ANGLI. *A changing from one to another.* } *Plin. lib. 28 De chamæleonte*, Nullum animal pauidius esse existimatur, & ideo verificoloris esse demutationis. Alij legunt, mutationis.

Dēnārĭus, ria, rium, adiectiuè, idem quod decenarius, quod decem continet. {עשירי *asíri.* δεκατός. GALLICE Dixain. ITALICE. *Decina, decenato.* GERMA. Ein zehener / oder das zehene in sich begreifft. HISPANIC. *De diez.* ANG. *That containeth te nombre of ten.* } *Plin. lib. 31. cap. 6*, de ratione aquæ ducendæ. Fistulas denùm pedum longitudinis esse legitimum est. Et si quinariæ erunt, sexagintа pondo pendere: si octonariæ, centena: si denariæ, centena vicena, ac deinde ad has portiones. Denaria appellatur, cuius laminæ latitudo antequam curuetur, digitorum decem est. dimidióque eius quinaria.

Denārĭæ, ceremoniæ dicebantur, sicut Tricenariæ, quibus sacra adituris decem continuis diebus, vel triginta, certis quibusdam rebus carendum erat. Hinc Vndenarius, Duodenarius, & huiusmodi.

Dēnārĭus, denarij. [Communiter notatur secundâ longâ: *Apud Martial. tamen epigr. 103. lib. 9*, Denariis secunda breui legitur.] {דרכמון *darchemón* אדרכן *adharcón.* δραχμή. } *Budæo*, apud Romanos numus erat argenteus, quatuor valens sestertios: ita dictus quòd pro decem assibus in solutionem cedebat, quoad perperuis bellis exhausto ærario, placuit denarium sedecim assibus permutari: quod contigit, quum Annibal perpetuos octodecim annos totam Italiam ferro, flammáque crudelissimè vexabat. Alioqui ferè semper denarius decem assib. permutabatur, vnde & nonem habuit. [Hinc *Plutarch. in Camil.* Asses decem, denarium faciunt, inquit.] Pendebat autem denarius, argenti siliquas XXIIII. Siliquæ autem duodeuigenti, conficiebant drachmam. Tres itaque denarij pendebant drachmas quatuor: octo autem drachmæ conficiunt vnciam: vncia autem sex constat denarijs. Hæc ferè de denarij pondere ex *Prisciano* decerpsimus. *Budæus autem in libro de Asse*, non vno in loco ostendit drachmam Atticam & Romanum denraium eiusdem fuisse ponderis & pretij. Quod & ipsum non obscure indicat. *Plin. lib. 11. cap. vlt.* Drachma inquit, Attica (ferè enim Attica obseruatione medici vtuntur) denarij argentei habet pondus: eademque sex obolos pondere efficit. Constat itaque denarium ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redactum, valuisse solidos turonenses tres cum dimidio. Denarij dimidium, quinarium appellabant: quinarij autem dimidium sestertium, qui & numus vocabatur. Si itaque denarij valorem (quem diximus esse trium solidorum cum dimidio) in quatuor feces partes, habebis valorem sestertij, hoc est, caroleum numum vnum, & Gallici denarioli dimidium. Veteres etiam pro eodem denarium dixerunt in neutro genere. *Plaut. in Rudente*, Centum denaria Philippea? [*Senec. cap. 88*, Vt denarius in cloacam cadit.]

Dēnārro, Per ordinem narro, enarro. {ספר *sippér.* καταλέγω. GALLI. Raconter. ITALI. *Narrare per ordine.* GERMA. Erzehlen. HISP. *Contar fabula ò historia con orden.* ANG. *To shew, declarare or tell.* } *Gell. lib. 2*, Hæc nobis Fauorinus summa cum elegantia verborum, totiúsque sermonis comitate atque gratia denarrauit [*Idem cap. 23. lib. 1.*]

Dēnāscor, eris, pro Morior. {מת *meth* θνήσκω. GAL. Mourir, laisser à estre, n'estre plus. ITAL. *Morire.* GERM. Sterben. HISPA. *Morir.* AN. *To die.* } *Cassius Hem.* Quæ nata sunt, ea omnia denasci aiunt. *Ex Nonio.*

Dēnāso, as, penult. prod. Nasum aufero. {χωπέω. GA. Enaser, oster ou couper le nez du visage. IT. *Leuare il naze.* GER. Die nasen abhawen. HISP. *Cortar las narizes ò desnarigar.* AN. *To cak or cuts away the nose.* } *Plaut. in Capt* [*sc. 4. a. 3.*] Nanque edepol si adbites propiùs, os denasabit tibi mordicus. Id est, faciem naso spoliabit.

Dēnāto, as, pen. corr. frequentatiuum est verbi deno, as, quod est deorsum nato, vel secundo fluuio nato. καταινήχομαι. GALLIC. Nager d'vn lieu en autre, ou souuent. ITALI. *Natar spesso.* GERM. Nider sich schwimmen/hinab schwimmen. HISP. *Mucher nadar* ANGLI. *To swymme often.* } *Horat. 3. Carm. Ode 7.* Nec quisque citus æquè Thusco denatat alueo.

Dendrachātēs, δενδραχάτης. Gemma est ex Achatæ generibus, discursu linearum arbusculæ cuiusdam speciem representans. δένδρον enim arborem dicunt. *Plin. lib. 37. c. 10.*

Dendrītis, δενδρίτης, Gemma quæ sub arbore defossa non permittit securim hebetari. *Plin. lib. 17. c. 13.*

Dēndrocīssos, δενδρόκισσος. Herba est, quæ sine adminiculo stat cæteris hederarum generibus firmior, & ad arbusculæ firmitatem accedens. Vnde & nomen inuenit, ἀπὸ τῶ δένδρου κισσὸς. id est, ex arbore & hedera.

Dēndroīdes, δενδροειδὴς. Tithymali septima species, *teste Plin. lib. 26. capite 8*, quod leprophyllon vocant, in petris nascens, comosissimum ex omnibus tithymali generibus, & semine copiosissimum.

Dēnĕgo, as, penult. corr. Recuso, nego. {אמן *meén.* ἀπαρνέομαι. GALLIC. Denier refuser, renier. ITALI. *Denegare, recusare.* GERMA. Leügnen/abschlahen. HISPAN. *Negar, rehusar.* ANG. *To refuse, to denie.* } *Terent. in Andr.* Denegarat se commissurum mihi gnatam suam. [*Ouid. 13. Metam.* Denegat hoc genitor (mactare nactam) *Plaut. Men. sc. 2. a. 4*, Datum denegant quod datum est. *Idem Amph.* Denegat facta, quæ tu facta esse dicis, &c.]

¶ *Virg. 1. Georg.* - quum iam glandes atque arbuta sacræ Deficerent syluæ, & victum Dodone negaret. *Cic. 7. Verr.* Vt omnia semper quæ iuranda videntur esse non modò his extraordinariis cupiditatibus, sed etiam ipsi naturæ & necessitati denegaret.

Dēnī, denæ, dena, numerus distributiuus, pro decem. {οἱ καὶ αἱ δέκα. GAL. Dix. ITAL. *Decenario, dieci.* GERMANIC. Je zehen. HIS. *Cada diez.* ANG, *Ten together.* } *Plin. lib. 10. cap 63*, Viuunt Laconicis annis denis. *Cæsar. 5. bell. Gall.* Vxores habent deni duodenique inter se communes.

Dēnĭcālēs, feriæ dicebantur, quibus hominis mortui causa familia purgabatur. *Columella libro 2. cap. 22*, Nos apud Pontifices legimus, feriis tantùm denicalibus mulos iungere non licere, cæteris licere.

Dēnigro, as, penultima correpta, Nigrum facio. {חקדיר *hikdir.* μελαίνω. GA. Noircir faire noir. ITALIC. *Far nero.* GERMANIC. Schwertzen/schwartz machen. HISP. *Ennegrecer à otra cosa.* ANGLIC. *To make blake.* } *Plin:* Capillum denigrat suffitu. *Varr. 1. de Re rust. c. 55*, Non solum denigrat terram, &c.

Dēnĭquĕ, Postremò, ad extremum, post omnia. } *Passerat.* An quia perimit sententiam, & postremum est? vt Denicales dies. {בחוף *beseph.* τέλος. GAL. Finalement, à la parfin. ITA. *Finalmente*, GER. *Zuletst.* HIS. *Alcabo, finalmente.* ANGLIC. *Last of all, finallie.* } [*Ouid. lib. 13. Met.* Denique quid verbis opus est? *Plaut. Capt. sc. 2. a. 1.* Tum denique nostra intelligimus bona, cùm amisimus.] *Cicero.* Quum ibi non multitudinem militum, non idoneos imperatores, non pecuniam sibi præsto viderent, non denique vllam rem quæ pertineat ad bellum administrandum.

¶ Ponitur interdum pro omnino, πάντως. *Ouid.* Si qua metu dempto casta est, ea denique casta est.

* Denique ad extremum. *Cic. post red. ad Quir.* Primùm vos docuit, &c. Tum in perorando posuit, &c. Denique ipse ad extremum pro mea vos salute non rogauit solùm, verum etiam obsecrauit.

* Denique pro tum demum. *Cic, pro Milone*, Itaque Milonis consulatus qui viuo Claudio labefactari non poterat, mortuo denique tentari cœptus est. Id est confestim, vel potius tandem & demum *inquit Bud.*

Dēnōmĭno, Nomen impono. {כנה *chinnáh* קרא *harâ.* ὀνομάζω. GALL. Denommer, bailler nom. ITA. *Nominare, dar nome.* GERM. Nennen, ein nammen geben. HIS. *Nombrar, dar nombre.* AN. *To name, to giue a name.* } *Quint. lib. 1. c. 10*, Propria sunt verba, quum id significant, in quod primò denomitata sunt.

Dēnōmĭnātĭuă, Dicuntur quæcunque ab aliquo solo casu, hoc est, solo fine sunt differentia, & secundum illud nomen habent appellationem, cuiusmodi sunt adiectiua à substantiuis deducta, vt à studio studiosus, à robore robustus. παρώνυμα. Nomen enim denominatiuum habet communicare cum nomine vniuoco in principio, sed differre in fine.

¶ In denominatione autem tria requiruntur: scilicet denominans, denominatum & denominatiuum. Denominans est forma accidentalis, quæ importatur per nomen abstractum: & dicitur denominans, quasi de se aliud nominans, quia de se dat concreto vt prædicetur, & denominet subiectum. Denominatum autem est res ipsa, siue subiectum cui accidens inhæret. Sed denominatiuum est accidens quod prædicatur denominatiuè de suo subiecto, vt album vel nigrum.

Dēnōrmārē, Est deturpare & inæqualem facere. {ἀνωμαλῶ. GA. Faire inegal, mettre hors de ligne. ITA. *Disformare, desguagliare.* GERM,

Auß der rechten gerede oder ſchnurſchlecht bringen. HISP. *Deſorden ar, ò deſcencertar.* ANGLICE. *To make vno quall, to put out of rule or order.*} vt interpretatur *Acron illud Horatij 2. lib. Serm.*-ô ſi angulus iſte Proximus accedat, qui nunc denormat agellum.

Denoto, as, pen. cor. Noto, ſignifico, deſigno. {חנוך *highghidh.* σημαίνω. GAL. Denoter ou noter, marquer, remarquer. IT. *Denotare* GERM. Zeichnen. HISP. *Notar ò ſeñalar.* ANGL. *To note, to marke.*} *Liuius 4. ab Vrb.* Haud dubie Icilios denotante Senatu, quos mercedem ſeditioſi Tribunatus petere Conſulatum inſimulabant. *Cic. pro lege Manil.* Quod is qui vno die tota Aſia, tot in ciuitatibus, vno nuntio, atque vna literarum ſignificatione ciues Romanos necandos, trucidandoſque denotauit.

¶ Denotare probro, infamare. *Suet. in Caligula.* Quem C. ſeniorem iam, & mollem effœminatum denotare omni probro cenſueuerat.

Dens, dentis, notæ ſignificationis ab edendo, ſicut Græci ἔδους ab ἔδω. {וֶשׁ *ſchen*, GA. Dent. ITALICE. *Dente.* GERM. Ein zan. HISP. *El diente.* ANG. *The tooth.*} *Plaut. Menæch. [ſc. vlt. a. 5.* Septenis (eram)] Nam tum dentes mihi cadebant primum. *Cic. 3. de Nat. deor.* Tertius Arſippi & Atſinoæ, qui primus purgationem alui, dentiſque euulſionem, vt ferunt, inuenit, *Plin. 28. cap. 11.* Dentes mobiles, confirmat cefuini cornu cinis, doloréſque eorum mitigat, ſiue infricentur, ſiue colluantur. [Dentes cadunt (& pueris & ſenibus) *Senec. epiſt.* 84, Os amarum habeo, dentes plenos, lippiunt fauces fame. *Plaut. Curc. ſc. 3. a.*, Vt cum dentibus linguam excrees.' *Plaut. Amph.* Conciſus pugnis, & iliiſis dentibus. *Idem ibid.* Quibus dens deſit, an ſint morboſi, *Gell. c. 2. lib. 4.* Cum calceatis dentibus veniam. *Plaut. Capt. ſc. 2. a. 1.* Si non arriderent, dentes reſtringerent, vt canes irritatæ. *Plaut. Capt. ſc. 1. a. 3.* Dentibus frendere, Vide frendeo. Ne dentes dentiant, Vide Dentio.] ¶ Accipitur autem quandoque pro claui σωτηριχώδης. *Tibull. lib. 1. Eleg. 1.* Sed reſerat fixa dente puella fores. *Germanicus in Prognoſticis*, Qualis ferratos ſubiit clauicula dentes. Succutit & foribus producit vincula clauſtris. ¶ Sed & omne quod aliquid teneri vel diſſecari poteſt, ſolet dens appellari. *Virgil. lib. 6*, tum dente tenaci Anchora fundabat naues. Hinc Bidens. Tridens, & huiuſmodi. ¶ Dentes diuerſa fortiuntur nomina. Qui enim primùm apparent apertis labiis, primores vocantur, & aduerſi, lati & acuti, quibus cibus inciditur. τομεῖς κοπίς, ὀδοντες, γλάσσαι. Ipſi enim non cibo tantum & alimentis neceſſariis, vocis etiam ſermoniſque regimem tenent, concentu quodam excipientes ictum linguæ. [Hinc. *Plaut. Capt. ſc. 1. a. 1.* Prolatæ res ſunt noſtris dentibus.] Qui verò ſequuntur quaſi rotunda ſpecie acuti in modum ſerrari dicuntur: ab antiquis canini appellantur in quocunque animali, κυνόδοντες καρχαρόδοντες *Plin. lib. 11*, Lupi dexter caninus in magnis habetur operibus. Sequuntur maxillares dentes intimi, qui duplices ſunt, cibumque conficiunt, ob id molares dicti, γομφίοι. *Iuuenal.*-intérque molares Difficili creſcente cibo. Genuini, σωφρονιστῆρες, nouiſſimi naſcuntur homini, *vt ait Plinius*, Animalium aliis ſunt dentes continui, vt homini, & equo: aliis exerti, hoc eſt, extra os producti, vt apro & elephanto χαμαίδοντες.

¶ Dentem dente rodere, dicitur, qui capit eũ qui neque loqui queat, neque ſentiat. Aut qui mordet pari mordacitate prędituꝝ quępiam. *Matial. lib. 13*, in obtrectatorem quendam, -qui dentem dente iuuabit. Rodere? carne opus eſt ſi ſatur eſſe velis. [*Ouid. Eleg. vlt. li. 4. Triſt.* Nec iniquo dente momordit opus liuor.

¶ *Idem ibidem.* Hoc (tempus) teneat dentem terram renouãtis aratri.]

Dentio, is, ire, Dentes emitto. {ὀδοντοφυῶ. GALLI. Produire des dents, en ietter dehors cõme les enfans à qui les dents viennent. IT. *Fare i denti*, GERM. Zanen. HIS. *Endentecer los ninos.* ANGLI. *To breede teeth.*} *Plin. lib. 30. cap. 3*, Cinis eorum pueros tardè dentientes adiuuat eum melle. *Plaut. in Milit. [ſc. 1. a. 1.*] Venter creat omnes has ærumnas: auribus peraurienda ſunt, ne dentes dentiant.

Dentitio, Dentium emiſſio {ὀδοντίασις. GAL. La venue des dents. ITA. *La venuta de denti.* GERM. Das zanen/ die herfurwachſung der zãen. HISP. *Aquella obra de endeinte, la venide de los dientes.* ANGL. *A breeding of teeth.*} *Plin. lib. 28. cap. 19*, Infantibus nihil boꝝ vtilius per ſe, & cum melle, priuatim & in dentitione, & ad gingiuas, & ad oris vlcera. *Idem alibi.* Dens lupi adalligatus infantibus, prohibet pauores, dentitioniſque morbos. *Ibidem*, Cerebrum viperæ illigatum pelliculæ dentitiones adiuuat.

Dentrapăga, æ, inſtrumentum quo dens eximitur, Græci ὀδοντάγρας. vocant. *Varro in quinquatrib.* Hic bipenſiles forcipes, dentarpæ. *Ex Nonio.*

Dentatus, Qui magnos habet dentes: qui & dentoſus dicitur. {ὀδοντώδης. GAL. Dentu, qui a des dents. ITAL. *Dentato, dentuto*, GERM. Der groß zãn hat. HISPA. *Coſa que tiene dientes.* ANG. *That hath or many teeth, toothed.*} *Plaut. [Pſeu. ſc. 4 a. 4.*] Non ego te ad illum duco dentatum virum. ¶ Dentatum etiam dicitur quod dentes habet, ſiue ij magni, ſiue parui ſint, *Plin. lib. 11. cap. 41*, Caſeus non fit ex vtrinque dentatis. *Martial. lib. 1.* Sic dentata ſibi videtur Ægle Emptis oſſibus, Indicóque cornu. ¶ Dentata charta. *Cic. ad Quint frat. lib. 2*, Calamo, & atramento temperato, charta etiam dendata res agetur. ¶ Dentatus item M. Curij congnomen fuit, propterea quod cum dentibus fuerit natus, *vt ſcribit. Plin. lib. 7.* ¶ Hinc edentatus, cui dentes ſunt euulſi, *Macrobius*, Edentatæ beluæ morſus. Similiter edenculus, *vadõs*, qui dentibus caret.

Dĕnticulatus, ta, tum, Quod ſerræ modo dentatum eſt. {ὀδοντωτός. GA. Qui a comme des dents, en façon de ſcie, crené & croché comme vne ſcie. ITAL. *Fatto à denti.* GERM. Der vil zãn hatt wie ein ſagen. HISPA. *Coſa dentada de pequenos dientes.* ANGLIC. *That hath teeth lyk the teeth of a ſawe.*} *Plin.* Præterea bina brachia denticulatis forcipibus. ¶ Denticulatæ falces, *Columel. lib. 2. cap. 21*, Denticulatur olus, *Plin. lib. 26. c. 15.*

Dentāle, Lignum cui vomer arandi cauſa inducitur: ſed pro vomere poni ſolet. {אֵת *eth.* γύης. GALLICE. Le coultre d'vne charrue. ITA. *Dentale.* GERMA. Das holtz an dem pflug an welches man das wãgeyſen ſtoſſet: Item das wageyſen. HISPA. *El dental del arado.* ANGLI. *The chare of a ploughe.*} *Virg. 2. Geor.* Binæ aures duplici aptantur dentalia dorſo. *Colum. lib. 7.* Et dentalibus terram ſubigere, quo minoribus bobus id adminiſtrari poſſit.

¶ Dicitur etiam dens, vt Varro ſcribit, quòd eo quaſi dente moleretur terra.

¶ Non ineſt illi dentale, γύης ου ἔστιν αὐτῷ. Dici conſueuit de quopiam ad rem aliquam parum vtili, ſumpta metaphora ab aratrò, cuius pars eſt γύης. Ea quoniam præcipua videtur, ſi abſit, nihil confici poteſt aratro.

Dentātim, & Denticulatim, aduerbia, Significant ad ſimilitudinem dentium, ὀδοντωδῶς, δοντωδῶς.

Dentifrangibulum, Vox eſt *à plauto* conficta pro qualibet re, qua dentes confringi poſſunt. {ὀδοντόκλαστος.} *Plaut. in Bach* Ne tibi hercle haud longe eſt os ab infortunio: ita dentifrangibula hæc meis manibus geſtiunt. Reperitur & in genere maſculino, *apud eundem in Bacchid.* Vale dentifrangibule. PI, Et tu integumentum vale.

Dentifricium, Medicamentum quo dentes fricantur, vt ſiant candidi: {ὀδοντότριμμα. GALLICE, Poudre, ou autre choſe propre à frotter les dents. ITALIC. *Neta denti.* GERMANI. Ein artzney mit welcher man die zãn reibet daß ſy weiß werden. HISPA. *Los poluos para fregar dientes.* ANGLIC. *Poulder or other thing to rubbe the theeth.*} *Plin. lib. 28. c. 11.* Dentifricia vtroque modo fiunt. *Ibidem*, Et capitis eorum cinis dentifricium eſt. [Vſus eſt eo Apuleius, *Apolog. 1. & Martial. epigram. 56. lib. 14.*]

Dentiloquus, [vel vt emendat *Paſſerat.* Dentilegus.] Dictio Plautina eſt, Per dentes loquens, obeſe loquens propter abſentiam dentium; quos linguam includere & gubernare conſtat. Sic enim habet in *Captiuis*, [*ſc. 1. a. 4.* Dentilegos, aliàs.] Dentiloquos omneis mortales faciam, quencunque offendero: hoc eſt dentes loquentes, id eſt, ex ore emittentes verborum loco: vt ſit ſenſus, Illis adeo dentes concutiam, vt ſuis ſedibus eiectos expuant. Sunt tamen qui legant *apud Plautum*, dentilegos: nonnulli Dentiloquos, quoſdam populos interpretantur, in confinio Macedoniæ, citantes illud *Liuij lib. 9 bel. Macced.* Itaque vnum tantum moratus diem quietis eorum cauſa, quòs habuerat ſecum in itinere; inde ſimilia fuga in dentiloquos traſcurrit.

Dentiſcālpium, Inſtrumentum quo ſcalpuntur dentes. {ὀδοντογλυφίς. GALL. Vn curedent. ITALIC. *Scalzadenti.* GERMANICE, Ein zanſchaber/ zangrübel. HISPANIC. *Mondadientes para los limpiar.* ANGL. *A picketooth.*} *Martial. lib 7.* Biſſenos triplices & dentiſcalpia ſeptem. [*Et Epigr. 22. lib. 14.*]

Dentex, *Colu. & Apicio* σὰν ὁδοὺς, & σὰν ὀδὸν, παρὰ τὸ σὺν ὀδοῦσι καὶ βλάπτειν τὶ. ὀδόδων, quod dentibus noxius ſit. *teſte Athen. lib. 7.* Piſcis eſt marinus ſargo & auratæ ſimilis, cui caput magis compreſſum quàm auratæ vel pagro. Dentes ſingulis maxillis quaterni caninis ſimiles; patulique & exerti: pinnæ & aculei & ſquamæ & color Erythrini (vnde & ὑποερυθρινίλος ab Epicharmo dictus eſt) ex albo enim rubeſcit, inde que à Numenio κόκκις cognominatus eſt. In capite eius inuenitur gemma quæ ſynodontides *à Plinio* vocatur *lib. 37 cap. 10.* Synodontides è cerebro piſcium eſt: qui ſynodontes vocantur *Vide eius naturam apud Ælianum lib. 1. cap. 46. Plin. lib. 11. cap. 40. Ariſt. Hiſt. lib. 6. cap. 2.*

Dēnsus, a, um Firmum, compactum, quódque partes habet valde coarctatas. Dicitur, *vt Varro autor eſt*, à dentibus pectinis, quibus linteum & quæuis tela feritur & condenſatur. {עב *bab.* πυκνὸς, συμπεπυκνωμένος. GAL. Eſpeſſi, ſerrer enſemble. ITALICE, *Speßire, condenſare.* GERMAN. Dict machen. HISP. *Eſpeſſar ò hazer eſpeſſo.* ANG. *To make thick, to thicken.*} *Virgil. 2. Georg.* -& Iupiter humidus Auſtris Denſat, erant quæ rara modo & quæ denſa relaxat. *Lin. 8. bel. Pun.* Subſidunt Hiſpani aduerſus emiſſa tela ab hoſte: inde ad emittenda ipſi conſurgunt: quæ quum Romani conferri, vt ſolent, denſatis excepiſſent ſcutis: tum pes cum pede collatus, & gladiis geri res cœpta eſt:

Denſĕo, es, ere, Coire, coagulari. {עבה *babáh.* πυκνοῦμαι. GAL. S'eſpeſſir. ITALIC. *Eſpeßire, condeßare.* GERM. Dict werden. HISPAN. *Eſpeßar.* AN. *To waxe thick or congele.*} *Plin. lib. 20. cap. 14.* Ipſa acerrere, aut coire, denſeréque lac non patitur.

¶ Legitur etiam in actiua ſignificatione pro denſare: πυκνοῦν. *Virg. 7. Æneid.* Agmina denſentur campis. Sic enim legit *Seruius.*

¶ Hinc condenſeo compoſitum, quod & ipſum actiuam habet ſignificationem. *Lucret. lib. 1.* Quod ſi forte aliquis, quum corpora diſſiluere, Tum putat id fieri, quia ſe condenſeat aër.

Denſātio, onis, Coactio. {πύκνωσις. GAL. Eſpeſſiſſement. ITAL. *Eſpeſſamento, riſtringimento.* GERM. Dict machung. HISP. *Eſpeſſura.* ANG. *A waxing thick or congealing.*} *Plin. lib. 31. c. 7.* Prima denſatio Babylone in bitumen liquidum cogitur.

Denſe, aduerbium {πυκνῶς. GALLI. Eſpeſſement. ITA. *Speſſamente.* GER. Dick/ oder dicklecht. HIS. *Eſpeſſamente.* ANGLICE, *Thick and cloſe together.*} *Plin. lib. 16. cap. 37.* Cæræque denſius innumero hæredè proſint. *Ouid. de Pon.* Nulla tamen ſubeunt mihi tempora denſius iſtis.

Denſĭtas, Craſſitudo, ſpiſſitudo. {עֲבִי *habi.* πυκνότης. GAL. Eſpeſſiſſement. ITA. *Eſpeſſamento.* GERMANI. Dicke. HIS. *Eſpeſſura.* AN. *Thickeneſſe.*} *Plin. lib. 11. c. 3.* Quamuis arcente ſpiritum denſitate, & altitudine humoris.

Dēntātē, Dentatus, Denticulatus, *Vide* Dens.

Dēnŭbo, bis, Nubo, {חתנה *hithchattén.* γαμῶ, γαμοῦμαι. GALL. Se marier

rier à quelqu'vn. ITA. *Maritarsi giugnersi in matrimonio.* GERMAN. Ein man nemmen/ſich mit einem mannam den ceſtand begäben. HISPANI. *Caſarſe ha muger.* ANGLIC. *To be marica to ſome man.* } *Apuleius lib. 2. Apol.* At tu dum eam putas etiam nunc claro fratri tuo denuptam, falſa ſpe inductus, filio eius Pontano autor aſſentiendi fuiſti. *Tacit. lib. 5,* Tot luctibus funeſta ciuitate, pars mœroris fuit, quod Iulia Druſi filia denupſit in domum Rebellij Blädi. [*Sueton, in Neron. cap. 29.* Cui (Doryphoro) etiam, ſicut ipſi Sporus, ita ipſe denupſit.]

¶ Per tranſlationem etiam vites nubere dicuntur, infirmioréſque plantæ, quum arboribus firmioribus aſſociantur. *Columell. lib. 10,* Semina depoſitis cupiunt denubere plantis.

Dēnūdo, pen. prod. Spolio, nudum reddo. {חשף *chaſcháph.* ἀποδύω. GALL. Deſnuer, mettre nud, ITAL. *Spogliare, nudare.* GERM. Entblöſſen/nackend außziehen. HISP. *Deſnudar.* ANG. *To mak naked.* } *Plin. lib. 11. cap. 22,* Vt denudet fœminam veſtit bombycina. *Cic. lib. 7. in Verr.* Excitetur Verres, ne denudetur à pectore, ne cicatrices, populus Romanus aſpiciat. [*Senec. cap. 15, De Tranquill.* multa ſunt. quæ denudent fictos. *Liuius lib. 2. dec. 5. & lib. 4. dec. 5.* Denudare iudicia ſua.]

[Denumero, as, are, *Plaut. Aſin. ſc. 4. a. 2,* Si vis iſtuc argumentum mihi denumerare.]

Dēnūntio, as, Futurum aliquid nuntio, prænuntio, prædico. {הגיד *highghidh.* προλέγω, προαγορεύω. GALL. Dononcer, annoncer, aduertir. ITAL. *Denonciare, far noto.* GERMA. Verkundigen/etwas zuuorſagen. HISP. *Denunciar.* ANG. *To donounce, to forethew or warne.* } *Cic. de Senect.* Quomodo Carthagini male diu cogitanti bellum inferatur, multo ante denūtio. *Columella,* Sin autem cæli ſtatus frigidus & pruinoſus, hyemis violentiam denuntiat, in Idus Februarias hanc curam differemus. *Cic. 1. Tuſcu.* Nos verò ſiquid tale acciderit, vt à Deo denuntiatum videatur, vt exeamus è vita, læti, & gratias agentes pareamus:

¶ Ponitur aliquando pro indico, iubeo, impono. *Cic. pro Sex Roſc.* Non putaſti me familiariſſimis tuis teſtimonia denuntiaturum. [*Item,* præcise denunciare. *Idem Cic. 4. in Verr. & apud Fabium, lib. 5.* Item, *Sueto. in Tib. cap. 27.* Denunciauit ne ſe ampliùs contumeliæ cauſſa nominaret. *Quintil.* Denuuciare lege teſtimonium.

¶ Denunciata cædes, pro prædicta, *Suet. in Cæſ. cap. 81.*]

¶ Aliquando pro palàm dico, ſignifico, oſtento. *Idem pro Quint.* Procuratorem ſe eſſe denuntiat. * De re aliqua denunciare. *Cic. pro Cecinna,* Poſtea cur Ebuti de iſto potius fundo quàm de alio (ſi quem habes) Cecinnæ denuntiabas, ſi Cecinna non poſſidebat.

Dēnūntiātio, onis, Prædictio. {בשורה *beſoráh.* προαγόρευσις. GALLI. Denuntiation, aduertiſſement, annoncement de quelque choſe à venir. ITAL. *Annoncio, auuertimento.* GERMAN. Verkundigung/weyſſagung. HI. *Denunciation.* ANG. *A denunciation or fore warning.* } *Cic. 2. de Diuin.* Quæ eſt enim iſta à diis profecta ſignificatio, & quaſi denunciatio calamitatum.

¶ Denunciatio, minæ. *Plin. ad Priſcum lib. 6. Epiſt.* Quanquam quid denuntiationibus, & quaſi minis ago? *Cæſar 3. bell. Ciuilis,* Quum neque pollicitationibus, neque denuntiatione periculi permouere poſſet, oppidum oppugnare inſtituit.

[*Sueton, in Aug. cap. 66,* Denunciationes accuſatorum. *Et Velleius,* Denunciatione quietis tertius, i. ſomnij monitu.]

Dēnuo, aduerbium, de nouo, de integro. {שוב *bodh.* ἐξ ὑπαρχῆς. GA. Derechef, encores. ITA. *Di nuouo, vn' altra fiata.* GE. Widerum/auff ein newus. HISP. *Deſde començo è de nueuo.* AN. *Againe, efsſoones.* } *Plau. in Amph.* Si denuò pultaueris *Liu. 10. bel. Pun.* Fabius in Hetruria rebellante denuò, quatuor millia & quingentos Perſuſionorum occidit. [*Plaut. Moſt. ſc. 3. a. 1,* Niſi te denuò liberaſſet. *Idem Men. ſc. 2. a. 5,* Ecce Apollo denuo me iubes facere impetum. *Idem Moſtell. ſc. 2. a. 1,* Ædificantur ædes totæ denuo. *& Capt. ſc. 3. a. 2.* Redite ad parentes denuo. *Idem Amphit.* Vult denuo pallium detexere. Etiam denuo: Quoties tibi dictum vis? Non denuo? id eſt, ſæpius.) *Plaut. Amph. ſc. 2. a. 4.* Nec vnquam denuò parentibus cognitos. (id eſt, poſtea) *Ibid. ſc. 3. a. 2.*]

DĔO, Δάω Ceres à Græcis appellatur παρὰ τὸ δῆαι, τὸ οὐρίσκειν, eò quòd frugum fuerit inuentrix. {GERM. Dio. Cereo, ein göttin oder erfinderin des getreids. } Hinc Deois patronymicum, filia Deûs, quæ eſt Proſerpina. *Ouid. 6. Metam.* Addidit vt Satyri celatus imagine, pulchæ Iuppiter implerit gemino Nycteida fœtu, Mnemoſynem paſtor varius Deoida ſerpens.

Dĕocco, as, are, Occo. {βωλοκοπέω. GAL. Herſer la terre, eſmoter. ITA. *Arpegare la terra.* GE. Das erdrich eggen HISP. *Quebrantar los terrenes.* AN. *To harrow.* } *Plin. lib. 10. cap. 15,* Vicia non ſarritur, non ſtercoratur, nec aliud quàm deoccatur.

Dĕonero, ras, rare, Onus depono, exonero.)(Onero. {הקל *hekál.* ἀποφορτίζω. GA. Deſcharger. IT. *Scaricare.* GER. Entladen/abladen. HIS. *Deſcargar.* AN. *To mak light, to put of a lode or burden.* } *Cicero par tranſlationem. 1. Verr.* Quid quum commiſerari, conqueri, & exillius inuidia deonerare aliquid, & in te traiicere cœperit?

Dĕōro, pro Peroro nonnulli ſurparuut. {βαλλάντιον, & deoratum pro perorato ſcripſerunt, *vt Pompeius Feſtius teſtatur.*

Dĕorſum,)(Surſum. {למטה *lemattáh.* κάτω. GALLI. Contre bas, en allant en bas. ITA. *Ingiu, di ſotto.* GERM. Nideriſch/vnderſich. HISPANIC. *Hazia baxo.* ANGLICE. *Downeward, beneath, alowe.* } *Plaut. Amphit.* Deuolant angues iubari deorſum in impluuium duo.] *Plaut. Aul. ſc. 4. a. 2,* Si deorſum comedent quicquid coxerint (in puteo coqui.) *Ibid. ſc. 6. a. 2,* Ego me deorſum duco ex arbore. *Et Senec. cap. 11. de Tranquil.* Surſum ac deorſum res euntes] *Cic. 1. de Nat. Deor.* Ait atomum quum pondere & grauitate directo deorſum feratur, declinare paululum.

¶ Capiuntur tamen ambo pro Vltrò citróque, κάτω, καὶ κάτω, ἄνω καὶ κάτω. *Terent. in Eunuc,* Sex ego te totos Parmeno hos menſes quietum reddam, ne ſurſum deorſum curſites. Tractum ab Athenarum ſitu, cuius portus in imo, vrbs verò in editio re loco ſita erat. * Modo triſyllabum, modò diſſyllabum ponitur à poetis, *Lucr. lib. 2,* Quin vacuum per inane deorſum recta ferantur. *Ibidem,* Corpora quum deorſum rectum per inane feruntur.

Dēoſculor, Oſculor. {נשק *naſchák.* φιλῶ, καταφιλῶ. GA. Baiſer. IT. *Baſciare.* GER. Kuſſen HI. *Beſar.* ANG. *To kiſſe.* } *Martial. lib. 8,* Hos amplectitur, hos deoſculatur.

Dēpaciſcor, eris, ſiue depeciſcor, Paciſcor. {יעד *jaádh* קים *kijjám,* συντίθεμαι. GAL. Faire paction, accorder enſemble, conuenir, ou conuenacer. IT. *Pattuire, Far patto.* GE. Ein vertrag oder pacti machen. HI. *Hazer pacto,* AN. *To mak a couenāt or league. Ci. pro Sex. Roſ.* Ipſe ſibi tria prælia depactus eſt *Idem 3. Verr.* Nec antè dimiſſus, quàm ad conditiones eius depactus eſt. *Cic. Attic.* In quo non extimeſco periculum: quum enim tot mala impendeant, cur non honeſtiſſimè depaciſci velim? *Ter. in Phor.* Ita me dij ament, vt mihi liceat tandiu, quod amo, frui, iam depaciſci mortem cupio. Quidam tamen in omnibus hiſce locis depaciſci legunt, & depectus, vt differat à depactus, quod participium eſt à depango. [*Apud Gellium cap. 1. lib. 20.* legitur Depaciſci.]

Dēpectŭs, particip. à Depaciſcor, vel Depectus, à Depeciſcor. { συνθήκαι. *Vlpian. in L. Et genera iter. §. 1 ff. de Calumniat. orib.* Hoc igitur edicto tenetur etiam is qui depectus eſt. Depectus autem dicitur turpiter pactus. Quædam exemplaria legunt Depactus.

Dēpalmāre Palma percute. [*Gel. c. 1. lib. 20.*] {παλαφίζειν. GA. Souffleter, bailler du plat de la main ſur la ioue, empaumer. IT. *Dar guanciate.* GE. Mit der flachen hanſt einen in das maul oder angſicht ſchlagen. HI. *Abofetear.* AN. *To beat with the palme of te hand* } *Gell.* Quemcunque depalmauerat numerari ſtatim ſecundo duodecim tabulas viginti & quinque aſſes iubebat.

Dēpango is, Planto, inſero, humi defigo. {מטע *mattách.* καταπήγνυμι. GAL. Ficher, attacher. ITALICE. *Pianiare, ficare in terra.* GERM. Zu den boden ein was ſchlagen oder ſtecken. HISPA. *Plantar, hincar en tierra.* ANGLICE, *To fixe, or faſten in the gound.* } *Col. lib. 4.* Deinceps paſtinatur malleolus viribus inferendus: cúmque ſat erit medio ſpatio, quod vacat inter vites, per vnam lineam depingere.

Dēpactŭs, {מטע *mattéeh.* κατασκευὴς, GA. Fiché en bas, planté en terre. IT. *Fitto in terra, piantato.* GE. In das erdtrich geſtecht. HISPA *Plantado, hincad in tierra.* ANG. *Faſtened in the ground.* } *Plin. lib. 16,* Sed in hoc prouidens natura facile naſcendi & depacto ſurculo incurioſius ſemen dedit.

Dēpărcus, a, um, Parcus. {כילי *chilát* φιλόλογος. GA. Fort chiche & eſchars. IT. *Troppe parco.* GERM. Zuuil karg. HISPA. *Muy eſcaſſo ò guarſo.* AN. *A great nigard.* } *Suet. in Neron.* Sordidos & deparcus putabat, quibus ratio impenſarum conſtaret.

Dēpāſco, is, Paſcendo abſumo. { בער *bibár* אבל *obhál.* καταναλίσκω. *Paſcere, conſumare paſcenda.* GE. Abweiden/abfreſſen. HI. *Paſcer el grano, gaſtar paſciendo.* AN. *To eat vp as a beaſte, to feade.* } *Col. lib. 7. c. 5,* Si hœdi roſcidas herbas depauerint.

¶ Pro eodem etiam habemus Depaſcor verbum deponens. *Plin. lib. 11. ca. 19,* Nam & papilio ceras depaſcitur. [*Tibull. lib. 4.* Nec quadrupes denſas depaſcitur aſpera ſyluas]

Depaſcere tranſitiuè pro depaciſci facio. *Colum. lib. 2. cap. 11,* Et ſi depaſcere ſæpiùs voles. *lib. 10, titul. 4. l. 9.* Glans ex arbore tua in fundum meum incidit, eam ego immiſſo pecore depaſco. i. facio depaſcere.

Depāſſus, a, um, particip. quod interdum paſſiuè accipitur. {אכל *vchchál.* κατεσθίω, κατεσθιόμενος. GA. Paiſſu mangé, brouté. IT. *Paſculato, mangiato,* GERM. Abgeweidet/abgefräßen. HI. *Paſcido.* AN. *Eaten vp as with beaſtes.* } *Plin. lib. 17. c. 24,* Depaſtam arborem turpi facie relinquunt. Interdum actiuè, vt Apis depaſta florem thymi, *apud Claud. 2. de Raptu Proſerp.*

Depāſtio, onis. {תכערה *tabberáh.* ἐκκάρπωσις νομῆ. GAL. Paiſſements de beſtes, broutement. IT. *Paſcolo.* GE. Aberzung/abweidung HI. *Paſcedura de ganado,* AN. *A feeding or eating vp of beaſtes.* } *Plin. li. 17. cap. 28,* Similem rationem & depaſtio animalium habet.

Dēpaupĕro, as, are, Exhaurio, pauperem facio. {רושש *reſchéſch.* πάνυ πένω. GALL. Apourir, faire poure. ITA. *Far puero.* GER. Arm machen/zuarmen tagen bringen. HISPANI. *Empalbecer à otro.* ANG. *To mak poreo, tó impouerish.* } *Virg.* Priuſquam domum depauperaſſet ſumptu ſuo.

Dēpĕciſcor, Depectus, συντίθεμαι. *Vide* DEPACISCOR.

Dēpecto, ctis, xui, vel xi, xum, Pecto. {גלש *ghilleſch* מרט *marát.* πτερίζω. GAL. Peigner, abatre auec le peigne ITA. *Pettinare diligentemente.* GERM. Abſtraten/ſtetig abtrigten. HISP. *Peynar diligentemonte.* ANGLI. *To kembe or trimme heare.* } *Gellius cap. 15. lib. 10.* Depectere capillum.] *Colum. lib. 10,* Punicea depexea coma, ſed lacte crure eſt. Crines depectere, *Ouid. 6. Faſt.* [Nec mihi de tonſo crines depectere buxo.] Depectere frondicium caniciem *Plinius libro 6. cap. 17.*

¶ Interdum idem quod pectendo aufero, ἀποτίλλω. *Virgilius. Georg.* Velleraque vt foliis depectant tenuia Seres ¶ Depectere ſiue depexũ reddere. Frequens eſt apud Comicos pro demulcere verberibus, ſiue molle reddere.

Depēxus, particip. Pexus. {מרוט *marút.* κατειργασμένος. GA. Peigné. IT. *Pettinato, mal trattato.* GERM. Geſträlet. HISP. *Peynado.* AN. *Kembed.* } *Ouid. li. 3. Faſtor.* Depexi crinib. Indi [*Ouid. 3. Faſt.* Depexus interea Liber depexos crinibus Indos vincit.] *Idem de Arte amand. lib. 1. de equis,* Iubæ depexæ.

¶ Depexum aliquem reddere per tranſlationem, pro iuuolare in capillum, & percutere. *Terent. Heaut. Nonius* depexum laceratum interpretatur. *Perotus* hoc loco depeſſum legit à pando vel à patior, id eſt, laceratum. Quod ſi depexum legamus, inquit, ſignificabit cultum, & pexas veſtes indutum: dictúmque erit à contrario ſenſu.

Depexo,as, frequentatiuum. *Terent. in Heaut.* Egóne? si viuo, adeò exornatum dabo, adeo depexum, vt dum viuet, meminerit semper mei.

Dēpēculor,pen. prod. ex de & peculor,furor & compilo Remp: cuius diuitiæ quemadmodum & hominum priuatorum, primis temporibus in paucorum constabant. {בזז *bazáz* κλέπτω, σύλαω. GA. Piller & desrober. IT. *Spogliare robbare.* GE. Stalē/rauben. HI. *Hurtar como las riquezas del Rey, despoſar.* AN. *To robbe, to vſe extortion.*} *Cic. in Diui. in Ver.* prouinciis multas domos, plurimas vrbes, omnia sua depeculatus.

¶ Aliquando tamen & de priuatarum rerum furto dicitur. *Idem 6. in Verr.* Apollonium Drepanitanum omni argento optime facto spoliasti ac depeculatus es. Transfertur etiam ad incorporea. *Ibidem,* Cur Quibus in prouincia uisto qui laudem, honoremque familiæ vestræ depeculatus est pugnas?

Dēpēculātor, oris, Fur Reip. {בזזן *bozéz* κλεπτης, ληϊστης. GA. Pilleur desrobeur. IT. *Pellatore, rubbatore.* GERM. Ein dieb / reuber der ein das ein stilt. HISP. *Hurtador como de las rentas del Rey.* ANGLI. *A robber, an extortionner.*} *Cic. 2 Verr.* Adduxi enim hominem in quo reconciliare amicitiam iudiciorum amissam, redire in gratiam cum pop. Rom. satisfacere exteris nationibus possitis: depeculatorem ærarij, vexatorem Asiæ atque Pamphiliæ prædonem iuris vrbani, labem atque perniciem prouinciæ Siciliæ.

Dēpĕllo,is, depuli pulsum, Abigo auerto, remouco. {נרח *nadhách.* απωθεω, ἀπαγω, ἐκβαλλω. GALLI. Pousser hors, dechasser, debouter, mettre hors par force. ITAL. *Discarciare, scacciare, rimouere.* GERM. Abtreiben / vertreiben. HISP. *Empuxar de algun lugar.* ANGEL. *To put or chaſſe away, to thruſt out by force.*} *Cic. 3. de Leg.* Quid iam de Saturnini supplicio, reliquísque dicam? quos ne depellere quidem à se sine ferro potuit Resp. *Lactan. lib. 2*, Inueteratos depulimus errores. *Cic. in Catil.* Non facile tantam molem mali à ceruicibus nostris depulicem.

¶ Depellere agnos à lacte, est ablactare & à lacte remouere ἀπογαλακτίζειν. *Virg. 7. Eclog.* nec Philida habebam, depulsos à lacte domi quę clauderet agnos. Pro eodem etiam dicamus depellere à matre. *Varr. 2. de Re rust.* Quum depulsi sunt à matribus agni, adhibenda diligentia ne desiderio senescant.

¶ Item depellere absolute. *Virgil. 1. Eclog.* quo sæpe solemus Pastoros onium teneros depellere fœtus.

¶ Depelli portenta dicuntur, quum mala quæ ex iis fiant, precibus, supliciis, religione & deorum cæremoniis fugantur: ἀποτρέπεσθαι.

Dēpŭlsus particip. Deiectus. {נרח *niddách.* απωσμένος, ἀπωθούμενος. GA. Depoussé. chassé, repousse. IT. *Cacciato, & spinto via.* GE. Abgetrieben/verstossen. HI. *Empuxado de algun lugar.* ANG. *To put aowne, to thurſt out by force.*} *Cic. 2, de Nat. Deor.* Atque is agitatione & motibus linguæ quum depulsum & quasi detrusum cibum accepit, depellit.

¶ Interdū accipitur, pro ablactato. *Virgil. 3. Eclog.* Dulce satis humor, depulsus arbutus hœdis. [*Sueto. in Tiber. cap. 44.* Depulsi lacte pueri.]

Dēpŭlso, as are, frequentatiuum. {συχνὸν ἀπωσῶ, πολὺς κλαυσιμος. *Plaut. Stycho,* Cubitis depulsa deuia.

Depŭltus, participium antiquum, pro depulsus: sicut pultare pro pulsare. *Autor ad Heren.* Si præceps ad Neptunias depultus erit lacunas.

Depulsio, onis, Auersio, propulsatio. {מרוח *maddúach.* ἀπωσις. GALLIC. Repoussement, dechassement, deboutement. ITA. *Esso cacciare & spingerevia.* GE. Abtreibung/verstossung. HI. *Empuxamiento de lugar.* AN. *A putting away, or remoning.*} *Cic. 4. Acad.* Omnium deinde inanium visorum vna depulsio est *Idem 2 de Fin.* Nos beatam vitam non depulsione mali, sed adeptione boni iudicemus.

¶ Depulsio etiam inficiationem significat, quòd reus obiectum crimen negans, illud à se depellere videatur. *Autor. ad Heren.* Intentio: Occidisti Aiacem. Inficiatio: Non occidi. *Cic. de Inuent.* Infensionis depulsionem significat.

Depulsor, verbale, Expulsor, qui depellit. {נרח *nodhéach.* ἀποσῶν, καταγράφων. GA. Qui chasse & reiette, dechasseur. IT. *Chi caccia alcuno.* GERM. Ein abtreiber vertreiber oder aertreiber oder verstosser. HISP. *Empuxador de lugar.* ANGL. *He that repelleth or putteth away.*} *Cicer. 2. Philip.* Depulsor dominatus quàm particeps esse maluit.

Dēpendeo, des, Pendeo, siue de re aliqua pendeo. {תלה *taláh.* κρεμαμαι. GA. Dependre ou prendre de quelque lieu. IT. *Pendere, dipendere.* GE. An einem ding vndersich hangen. HI. *Estar colgado de arroba, ò ſoſpello.* AN. *To hange downe.*} *Colum. lib. 4.* Sed si per vnamquanque pampinum maior numerus vuarum dependeat [*Ouid. 3. Fastor.* Discedunt dubij, promissaque tarda videntur Dependétque fides aduenientę die. *Plau. Asin. sc. 2. a. 2.* Nec dependes, nec propendes. *Et Liuius li. 2. a. 5.* Laqueo dependentem inuenere.]

¶ Aliquando est sustentari, quum scilicet vita aut salus nostra in manu alicuius est sita. *Cic.* Omnis illorum salus à nostra salute dependebat.

* Fides dependet aduenientę die. Hoc est pendet de aduenientę die. Id est, habendane sit fides verbis, an non, declarabit crastina dies. *Ouid 3. Fast.* Discedunt dubij, promissaque tarda videntur: Dependétque fides aduenientę die. De Numa Pompilio qui in concione Romanis promittebat, Iouem sequenti die pignus imperij futuri daturum illis.

Dēpendo, dis, ferè pro simplici Pendo ponitur, quod proprie significat pondero. {שקל *jchakál.* ζυγὸς, καταπονῶ. GA. Bailler à poids. peser. IT. *Pesare, nouerare.* GERMAN. Wägen mit auſwägen beſahlen. HISP. *Pesar, pagnar pena ò penſion.* ANGL. *To weigh, to poize, to paye.*} Et quoniam Romani eo tempore quo ære graui vtebantur, non numerabant pecuniam, quemadmodum hodie: sed ponderabant stateris, factum est vt adhuc, quanuis numeratione frequentius vtamur, manserint tamen hæ loquendi formulæ, Pendere vectigal, pendere tributum, hoc est, numerare vel soluere. Eodem modo per compositum loquimur, Dependere pretium, Dependere summam. *Cic. lib. 1. Epist.* Dependendum tibi est quod mihi pro illo spopondisti. *Idem Attic. lib. 1.* Mihi abiurare certius est quàm dependere. ¶ Dependere caput felicibus armis dixit *Lucanus libro octauo*, pro eo quod est victoriæ adipiscendæ causa vitam profundere. Dependere pœnas, est soluere. *Cic. in Catil.* Denique ipsum latorem legis Sempronię iussu populi pœnas Reipublicæ dependisse.

Dēpĕrdo, is, Amitto, perdo. Caius scribit deperditum dici quod in natura rerum esse desinit: diminutum, quod vsu raptum est. {אבד *ibbádh* ἀπόλλυμι. GALLIC. Perdre. ITAL. *Perdere.* GERMA. Verliesen. HISPA. *Perder.* ANG. *To loze.*} *Cic. 5. Tusc.* Qui timebit nequid ex his depereat, beatus esse non poterit. *Cæs. 1. bell. Gall.* populi Romani hanc consuetudinem, vt socios atque amicos non modo sui nihil deperdere, sed gratia, dignitate, honore, auctiores esse velit. *Cic. pro Cecin.* Quum de iure ciuitatis nihil potuerit deperdere.

Dēperditus, penult. corr. participium. Perditus. {אבד *béabh.* ἀπολωλὼς, κακῶς ἔχων. GALLIC. Perdu & gasté, affligé extremement. ITAL. *Perſo, & guaſto, grandemente afflitto.* GERM. Verloren/hefftig betrubet. HI. *Perdido, muy afflegido.* ANGLIC. *Loſt vterlie vndone.*} Amore alicuius deperdita mulier in Domit. Lecho gnatæ deperdita mater, id est propter mortem filiæ pessime affecta; vt & ipsam periisse putes. *Catul. in Argon.*

Dēpĕrĕo, is, ex de & pereo, Pereo. {אבד *abádh.* ἀπόλλυμαι. GALL. Perir du tout, mourir. ITAL. *Perire, morire, capitar male.* GERM. Gahn verlorn verdárben. HISP. *Mucho ſer pedido y perecer.* ANGLIC. *To periſh, to die.*} Deperierunt naues, *Cæsar 5. bel Gal.* Scheda nequa depereat: *Cicer. Attic. lib. 1.* Decor lachrymis deperit. *Ouid. Epist. 12.*

¶ Deperire, pro mori. *Cic. in Topic.* Si is cui vsus fructus legatus est, deperisset. [*Et Cæs. lib 3. de bell. ciu. & Gell. c. 9. lib. 3.* Deperire ad internecionem (id est perire.)] *Colum. lib 4.* Nos tamen plus quatuor millibus conserimus, quia negligentia cultorum magna pars deperit.

¶ Quandoque est impatienter amare. {περισσῶς τινι. ANGL. *To be exceading he in tone wioh one.*} *Plaut. in Cas.* Hic ipsius Casinam deperit. *Idem Mil.* Meretricem ingenuam deperibat mutuos *Plautus Curc. sc. 1. a. 1.* Ea me deperit. *Plau. pseu. sc. 3. a. 1.* Tibicinam quam tuus gnatus deperit. *Plaut. Amphit.* Hic te efflictim deperit. *Idem Plaut. Asin. sc. 1. a. 3.* Illos qui dant, derides: eos, qui deludunt, deperis. [hoc est perdite amas: vsque ad interitum amias.)]

* Deperiturus, particip. futurum, *apud Ouid. 2. Amor. eleg. 14.* Si mos antiquis placuisset matribus idem, Gens hominum vitio deperitura fuit.

Dēpĕlco, is, scui, δελάζω, significat pecus deduco, vt compesco, κατάγω vt diduco, & pasco, & in vno loco contineo.

Dēpessŭus, a, um, siue à patior, siue à pando fiat, laceratus dicitur. *Ter.* Egone? si viuo, adeò exornatum dabo, adeò depessum, vt vsquę dum viuat, meminerit mei.

Depĕsta, Vasa vinaria erant, quæ sacris Sabinis in deorum mensis collocari solebant. Depesta item fœminin: generis, poculi genus est apud Græcos. *Virginque autor est. Varro libro 4. de lingua Latina.*

Dēpĭlĕs, penult. cor. Qui sunt sine pilis. {נמרטים *nimratim.* ἀπεριθρίξ, ἀλοι. GALLIC. Qui sont sans poil. ITA. *Senza peli.* GER. Kal/die kein hâr haben. HIS. *Lampiños ò sin pelos.* ANG. *which ar pilled, bare without heare.*} *Varr. lib. 1. de vita popul Rom.* Quod ludis præsulis pueri essent glabri ac depiles propter ætatem.

Dēpĭlātus, pen prod. {נמרט *nimrát.* ἀποτετιλμένος. GAL. Pelé, àqui on a osté le poil. ITAL. *Priuato de peli, spelacciato.* GERMANICE, Gerupffet dem das hat außgerupt iſt. HISPAN. *Lampiño, pelado.* AN. *Pilled, made bare.*} *Mart.* Quum depillatos Chreste coleos portes: Carmen est iambicum trimetrum, quod iambum habet in secunda sede. ¶ Item rarefacio. *Lucil. lib. 29.* Nato quid actum est? omnes depilati sumus: id est rarefacti, *vt interpretatur Nonius.*

Dēpingo, gis, ere, Pingo, describo. {חקה *chakáh.* καταγράφω. GALLI. Depindre selon vn patron. ITALI. *Depingere.* GERM. Abmalen. HIS. *Bien pintar.* ANGLI. *To pynte or drawe the shape of a thing.*} *Cic. 3. de Orat.* Pamphilumque nescio quem finamus in insulis tantam rem tanquam pueriles delicias depingere. Manus obscœnas depinxit tabellas, *Propert. lib 2.*

¶ Depingere verbis rem aliquam. *Plutus Pœnul.* Formam quidem hercle verbis depinxisti: *Cicero 2. de Finibus,* Pudebat te, inquam, illius tabulæ quam Cleantes sane commodè verbis depingere solebat: Depingere facta alicuius, *Terent. in Phorm.* Propè eorum facta iam prudens depinxit senex.

¶ Depingere cogitatione. *Cicer. quarto Academic.* Vt & ea declarant quæ cogitatione depingimus. *Idem primo de Natura Deorum,* Magnam deorum turbam congregat ignotorum deorum, atque ita ignotorum, vt eos ne coniectura quidem informare possimus: quum mens nostra quiduis videatur cogitatione posse depingere.

Dēpictus, participium. {מחצה *mechukkéh.* κεκαταγραμμένος. ANGL. *Paynted.*} *Quintil. libro 6.* Tabella depicta.

Dēplāngo, Plango, vel vehementer plango. {נחה *nahâh.* κόπτομαι. GAL. Mener grand dueil en se frappant & tourmentant. ITA. *Pidgner assai.* GERM. Groß trauren vnd hertzleid haben/jnnigtlich beweinen. HISPA. *Mucho plañir y llorar.* ANG. *To lament and bewaile greatly.*} *Ouid. 4. Fastor.* Cadmeida palmis Deplanxêre domum scissis cum veste capillis. *Idem lib. 4.* & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.

Dēplāno, as, pen. product. Complano, Planum facio. {שוה *schivváh* ἐξισῶ. GAL. Aplanir, egaler. ITA. *Spinare.* GERM. Ebnen/eben machen. HISP. *Llanar.* ANG. *To make euen and equall.*} *Lactant. lib. 4.* Ego antè ibo & montes deplanabo.

Dēplānto, as, quod plantatum erat euello. {נתש *nathálch.* ἐκφυτεύω. GAL. Deplanter, prendre d vn lieu, & planter en l'autre. ITAL. *Sdellere, spiantare.* GER. Etwas gepflantzet außlesen/außsetzen. HISPANICE, *Arancar lo plantado.* AN. *To tak vp that which was planted.*} Sed vtraque infirmissima, & quæ cortice niuntur tantum, vel leni aura ocyſ-

simè deplantantur. *Colum.lib.2.*Ne aut cornu bos ad stipitem vehementius offendat, aut extremo iugo truncum delibret, ramúmque deplantet.

Dēplĕo, ples, Exhaurio. {קרח *ḥaráh* בק *bak* חריק *herik.* καταπλύνω. GALLICE. Desemplir & suruuider. ITAL. *Votare, suacuare.* GERM. Abſchuten/außlären. HISPA. *Vaziar lo lleno.* ANGLIC. *To make voyde and emptie.*} *Columel.lib.12.cap* 56, Conchæ ferreæ quibus depletur oleum. *Papinius*, Da mihi si veteres digno depleuimus hausto, Da fontes mihi Plœbe nouos. *Cato de Re rustic. capit.64*, Oleum si poteris bis in die deplero.

Dēplōro, as, penultim produ. Lamentor, conqueror. {ספד *ſaphádh* קינן *konén.* καταθρηνῶ. GALLIC. Deplorer, plaindre & plorer. ITA. *Lamentar piangendo piagnere*, GERM. Beweynen. HISPA. *Llorar mucho y con lamentacion.* ANG. *To morne and weepe for a thing.*} *Cicero in Catone*, Non libet deplorare mihi vitam, quod multi & indocti sæpe fecerunt. *Et libro 2. Offic.* Admonebat me quo que res, vt hanc quoque intermissionem eloquentiæ deplorarem: nisi vererer ne de meipso aliqua viderer queri.

¶ Aliquando est piorandi finem facio vnde deplorata cadauera dicebantur, quibus vltimus luctus persolutus erat. *Liu.4. ab Vrbe*, Ante omnia deplorati erant equites, non priuato magis quàm publico luctu. Rempublicam item dicemus deploratam, iam euersam, vel de qua nihil melioris spei supereſt. Morbus item dicimus deploratus, & ægroti deplorari dicuntur, quibus nullo remedio poteſt succurri. *Plinius libro 28. cap.* 8, Prodeſt (vt demonſtrabimus suo loco) deploratis in phthisi. *Idem libro vigesimosexto, capite 6*, Constat deplorata aurium vitia eo remedio sanari. [*Ouid. Eleg.3.lib.1. Trist.* Se modo desertos modò deplorasse Penates. *Idem Ibid.* (Verba) pro deplorato non valitura viro. *Ouid.Eleg.5.lib.3 Trist.* Et deploratæ limen adire domus. *Item*, Deplorare asoriam alicuius. *Gell. cap.17. lib.* 10. Deplorandus dies. *Quintilian.* Deplorari agri. *Liu. lib.1. dec.5.*] Hinc Indeploratus, a, um, compositum, cuius mortem nemo deflet, ἀνωδύρατος. *Ouid. in Ibin*, Indeploratum proiicere caput.

[Deploratio: *Senec. cap.9. de Consol. ad Marc.* Vnde nobis pertinacia in deploratione nostri.]

Dēplūmis, me, adiectiuum est, Implumis, sine pennis. {ἄπτερος. GAL, Plumé, sans plume. ITALICE. *Senza piume, senza penne, spennacchiato.* GERMA. Ohn fäderen/vngefiuert. HISPA. *Sin plumas, ó desplumado.* ANGLI. *Featherlesse, without feathers.*} *Plin.lib.3. c.* 24. Inuentæ sunt ibi nudæ atque deplumes.

Dēplŭo, is, ere, Deorsum pluo, siue ex loco superiore pluo. {ממטיר *himtrir.* καταβρίχω. GAL. Pleuuoir. ITAL. *Piouere.* GERM. Ohn abhin regnen. HISP. *Llouer.* ANGLI. *To rayne downe right.*} *Colum. lib.* 10. *ca.2.*, Inque sinus matris violento depluit imbre. *Tibull. lib.2*, Hæ fortè dixerunt belli mala signa cometem, Multus vt in terras depluerétque lapis.

Dēpŏlio, is, ire, *Autore Festo*, idem quod perficio, quia in omni opere politio vltimum sibi vendicat locum. {מרק *marák* ξέρω ξόμαι. GA. Polir, parfaire vn ouurage IT. *Polire, finire.* GERM. Außgletten/ außbutzen. HISP. *Mudb polir.* ANG, *To polish, to put an end to any work.*} Neque enim ante res poliri, censueuit, quàm perfecta sit. Inde depolitum idem est quod perfectum. Sæpe accipitur pro simplici. *Plin. lib.* 24, Si verò cote depolitum est, nigri pauimenti vsum obtinet.

Dēpōnĕre, Est deorsum ponere. {חניח *hinniách.* καταθέτης. GA. Mettre bas. ITA. *Di porre, por giu, laſſar stare.* GER. Abiegen/niderlegen/oder niderſetzen. HIS. *Apoſtar ó poner en terceria, quitar de lugar.* ANGLICE. *To laie downe.*} vt, deponere sarcinam. *Plaut in Curc. sc.1.a* 2. Propino magnum poculum, ille ebibit: Caput deponit, condormiscit, ei subduco anulum. *Idem in Moſt. sc.1.a.* 2. Ecce autem hîc deposuit caput & dormit. [*Senec. cap.6. de Consol. ad Martiam.* Quidam & populi ibi consederunt, vbi illos rerum inopia deposuit. *Idem Epist.* 30. Ruina, quos videbatur oppressura, deposuit (id est incolumes præstitit.) *Idem cap.13. de Conſ. ad Polyb.* In præceps euntem me deposuit, non deiecit. *idem ca.15. de Conſ. ad Helu.* in quo (filio) solicitudines deposui. *Ou. 6. Faſt.* Diceris & longam deposuisse famem. *Idem Eleg.7.li.4.* Te mutatum & curam deposuisse mei. *idem 2. Faſt.* In gremio vultum deposuisse suo. *Ouid. Eleg.12. lib.3. Trist.* Vtque malæ crimen matris deponat hirundo. *Cæſ.l.1. de bell. ciu.* Deponere onera iumentis. *Idem l. 3.* Deponere sauios (id est tuto in loco relinquere) Ibidem deponere consilium.]

¶ Per translationem etiam dicitur de rebus incorporeis: vt, Deponere dolorem, deponere molestias. *Cicero Attic.* Existimauit honestissimè molestias posse deponi, si me ad philosophiam retulissem. Sic deponere inuidiam, curas, simultatem, inimicitias. ¶ Item Deponere memoriam, vel ex memoria, vel memoria, pro obliuisci. [Deponere in publicum pecuniam. *Cæſ. lib.1. de bel. ciu.* Deponerétur ibi obsides Corinthum conuenitur. *Liuius lib.2.d. 5. Plaut. Curc. sc. 3. a.4.* Nisi properas dare tringinta minas quas ego apud te (trapezitam) deposui.] ¶ Deponere ædificationem, est abiicere animum ædificandi. *Cic.3. Famil.* Nunc vero si audierit te ædificationem deposuisse. ¶ Deponere prouinciam. *Cicero ad Attic.* 2, Quum prouinciam deposui in concione. *Et Famil. lib.* 5. Illud dico, me, vt primùm in concione prouinciam deposuerim, statim quemadmodum etiam tibi traderem, cogitare cœpisse. Dicitur autem quis deponere prouinciam, quum sponte sua ante legitimum tempus eam recusat, vel coactus magistratu se abdicat: non autem quum exacto prouinciali tempore magistratu decedit. ¶ Interdum idem est quod primare. *Plinius Iun. lib.5. a.3.*] Vt me deponat vino, eam affectat viam. *Suet.* Ne imperio turpiter depositus, priuatus viueret. [*Item Sueton. in Aug. cap.3*]. Deponere honorem. Et deposito honore.] ¶ Deponere etiam aliquid dicuntur certantes pignore, quum aliquid apud arbitrum deponunt, quod futurum sit victoris. *Virgil. in Bucol.* Ego hanc vitulam (ne forté recusas: Bis venit ad mulctram, binos alit vbere fœtus) Depono: tu dic mecum quo pignore certes. ¶ Nonnunquam etiam est seruandum dare, & fidei alicuius committere. *Cic. 3. Off.* Si gladium quis apud te sana mente deposuerit, repetat insaniens, reddere peccatum sit: officium, non reddere. [*Quintil.* Deponere apud memoriam iudicis aliquid. *Idem Quintil.* Deponendam apud Deos vrbem censuit Themistocles.] ¶ Item aliquando idem quod demoliri & diruere, vt deponere ædificium, *in L. D. de finibus regund.* & Hinc depositio ædificij, *apud Vlpianum in L.metum. D. quod metus causa Hoteman.*

*Deposui, pro Deposui, præteritum legitur *apud Catullum in carmine seculari 32*, O Latonia maximi Magna progenies Iouis, Quam mater prope Deliam Deposuit oliuam Id est, nixa est.

Depōnens, pen. prod. particip. Qui deponit.

¶ Deponens verbum δήμιον, ideò dicitur, quia deponit aliquid de quantitate communis verbi: scilicet passiuam significationem. & futurum participium in dus, quod est significationis passiuæ Nã quum participia quatuor habeant verbum commune, vt Criminans, criminatus, criminandus criminatus: deponens tantum habet tria, vt Minor, minans, minaturus, & minatus, non autem minandus.

Dēpositio, nis, παρακατάθεσις, actio qua depositum aliquid apud alium, quem intelligitur, id est, Custodiæ traditum. *Vlpian. D.lib.16. Tit. l.1* Vel conditio depositionis non extitit.

Depositio etiam est deiectio ab aliquo gradu dignitatis. ἀποθέσις, *Vlpianus D. libro 49. Tibul.* 18, *l.8.* Aut damnum cum infamia, aut dignitatis alicuius depositionem.

Dēpŏsĭtus, participium. Ad custodiendum traditus. {מפקד *muphkád.* παρακατατεθείς. GAL. Deposé, baille en garde. IT. *Cosa data in guardia ò in deposito.* GERMA. Zubehalten oder zu verwaren gegeben HISP. *Deposito, ò lo que se apuesta.* ANGL. *Layed downe, left in anothers keeping.*} vt, Depositam pecuniam recuperare. *Cic. pro lege Agrar.* [*Ouid. 6. Faſt.* Depositum terra sustulit ille caput. *Oui. Eleg.3. lib. 3. Trist.* Depositam nec me qui fleat vllus erit.] ¶ Depositus, aliquendo ponitur pro desperatus, & ab omnibus derelictus. *Cicer. 3. Verr.* Itaque mihi videor magnam & maximè ægram, & proprie depositam Reipub. partem susscepisse. *Virgil. 12. Æneid.* Ille vt depositi perferret fata parentis, Scire potestates barbarum, vsúmque medendi Maluit, & mutas agitare inglorius artes, *Vbi Seruius*, Depositi id est, desperati. * Nam consuetudo erat, vt desperati ante ianuas suas collocarentur, vel vt extremum spiritum redderent terræ, vel vt possent à transeuntib. forte curari, qui aliquando simili laborant morbo,

Dēpŏsĭtor, Qui apud alterum quippiam deponit. {מפקיד *maphkíd.* καταθέτης. GA. Depositeur. IT. *Il depositore, quello che da à inogare qualche cosa ad alcuna.* GERM. Der hinder einen etwas legt/der einem etwas zu behalten gibt. HISP. *Aquel que confia del deposito.* ANGLI. *That geweth or layeth vp to keep.*}

Dēpŏsĭtum ti, substantiuum, Alicui commendatum, creditum, res deposita. {פקדון *pikkadhón.* παρακαταθήκη. GAL. Depoſt, ce qu'on baille en garde. ITA. *Il deposito, quello che je da in saluo.* GERMA. Das inder einen gelegt/oder einem zubehalten gegeben ist. HISPAN. *El deposito ò lo que se apuesta.* ANG. *That is left in anothers keeping, a pleage, agage.*} Quod deponitur, hoc est, quod alicui sub fide traditur, vel quod pignoris loco dimittitur: vel quod sequestro, à pluribus in solidum certa conditione custodiendum, reddendúmque quum fuere de iure discussum, traditur, μανδάτωμα. *Cic. 3. Offic.* Quid? siquis apud te pecuniam deposuerit, bellum patriæ inferat, reddésne depositum. Non reddere depositum, maxima iniustitia est. *Iuuen. Sat.* 13, Depositum sospes erit.

¶ Clàm depositum, *Cicero* Qui propter auaritiam clàm depositũ non reddidit, quod est iniustitiæ. *Quintilian. cap.13. lib.1.* Litteræ custodiũ voces, & velut depositum reddunt legentibus. *Idem Quint.* In depositio sunt optimè. (.i. in margine libri ad tempus.)]

Depositārius, Custos depositi, vel suceptor depositarum rerum. {παρακαταθήκας λαβὼν ἢ παρὰ, σῶν διακρυλακῆς. GALL. Depositaire, garde des biens, celuy à qui on a baillé quelque chose en garde. ITALI. *Chi ha in deposito, quello à chi s'è dato qual cosa in gardia.* GERMANIC. Ein heatter/ der etwas zuberhalten hinderſich nimpt. HISP. *Aquel en quien se confia el deposito.* ANG. *A keeper of that which is grewin to keep.*} *Vlpian. lib.16. D. Tit. Depositi & contra l.1. §. Si pecunia*, Satisfactione autem non interueniente rem in ædem deponi, & actione depositarium liberari.

Dēpontāni, *Autore Festo*, dicuntur senes sexagenarij, qui de põte deiiciebantur, hoc est, suffragio quod de ponte ferri solebat, priuabãtur. Vnde locus factus prouerbio, Sexagenarios de ponte deiicere, id est, natu maiores, perinde quasi delitos & ad omne vitæ munus inutiles, in otium reiicere atque ab omni functione negotiorum relegare.

Dēpŏpŭlor, aris, ari, destruere, vastare & diripere. {שדד *schadhádh.* καταλῦσαι, διαπρᾶσαι. G. Desplucher, degaster, destruire. IT. *Saccheggiare, guastare, predare.* GE. Derbergen/zerstören/ plunderen. HI. *Robar el campo, destruir.* AN. *To destroy, to waſt and spoile.*} *Plin.lib.*18 *c.*20. Salassi quõ subiectos Alpibus depopularétur agros. *Cic.5. Verr.* Qui quum agros maximos, ac feracissimos per seipsum, hoc est, per Apronium, Verrem alterum, depopularetur. [*Ouid. Eleg.*10. *lib.3 Trist.* Vicinam latè depopulatur humum.]

¶ Legitur etiam Depopulo actiuè *apud Hircium libr. 6. de bello Hiſpanienſi*, Agros (*inquit*) vestramque prouinciam vestro impulsu depopulauit.

Dēpŏpŭlatio, onis, Vastatio, direptio. {שדד *ſchodhádh.* καταλύσις. GALLIC. Despeuplement, pillement, degast, destruction. ITAL. *Sacco, distruggione.* GERM. Derbergung/zerstörung/plunderung. HISPA. *Aquella obra de robar el campo, destruymiento.* ANGL. *A robbing, or waſting, a pilling.*} *Cic. pro Font.* Prouincia à Thracum depopulatione defensa. *Idem de Aruſp. resp.* Qui excisionem, inflammationem, euersionem, depopulationem, vastitatem meis omnibus tectis atque agris intulerunt.

Dēpŏpŭlātor, oris, Vastator, direptor. {שדד *ſchodhéh.* πορθητής. GAL, Saccageur, destructeur, pilleur. ITALI. *Struggitore ſaccheggiatore.* G.

Ein verherger/Plunderet. HISP. *Corredor que roba el campo.* ANGLIC. *A robber, spoiler or destroyer.* } *Cic. pro domo sua,* Depopulator fori, obsessor patriæ.

Dēporto, as, are, Refero, reporto, affero. {נשא *nasá.* διακομίζω, κατακομίζω. GAL. Emporter, ou aporter d'vn lieu en autre, transporter. ITALIC. *Transportare, portare di luogo, à luogo, confinare.* GERMANIC. Hintragen/oder hárbringen. HIS. *Destierrar alguno à lugar cierto.* ANGL. *To bring or carie away, transport.* } *Plaut. Asin. sc. 1. a. 3.* Quid dedit? quid deportari iussit ad nos? *Idem pseud. sc. 2. a. 1.* Nisi mihi culleis oleum deportatūt faciam vt culleo deportere in pergulam.] *Cic pro domo sua*, Hoc simulachrum: quidam homo nobilis ad ornatum Ædilitatis suæ deportauit. *Idem pro Pompeio*, Pompeius bellum in Africa confecit, victorem exercitum deportauit. ¶ Interdum idem quod simplex porto. *Cic. Attic.* Quæ arma superabant, ea si Brudusium iumentis deportaueritis, vehementer Reipublicæ profueritis. *Colum. lib. 5*, Nec procul à mari, vel à nauigabili flumine quo deportari fructus & per quod merces vehi possint. ¶ Deportare in insulam, aut solam terram, est ciuitate priuare, & vinctum neruo aut compedibus in nauim aliquam impositum, seruis publicis, vt eum in insulam certam transferrent, tradere. *Terent. in Phor.* Tantáque affectum hominem quenquam esse audacia? Nonne hoc publicitus scelus hinc deportarier in solas terras? Vnde deportati dicuntur exules certæ alicuius insulæ aut alterius loci limitibus circunscripti, quos nisi aperto vitæ discrimine, egredi non liceat. *Vlpianus*, Hæc est differentia inter deportatos & relegatos, quòd in insulam relegari ad tempus, & in perpetuum quis potest: deportatos autem eos accipere debemus, quibus princeps insulas adnotauit, vel de quibus deportandis scripsit. ¶ Transfertur etiam ad ea quæ delectationem, laudem, & vituperationem habent, vt quum aliquem laudem vel dedecus ex aliquo loco dicimus deportasse. *Cic. Trebatio*, Mihi crede, nihil ex ista prouincia potes, quod iucundius sit, deportare. *Item in Catone*, Téque non cognomen solùm Athenis deportasse. ¶ Transfertur etiam ad verba, quum quis pro verbis verba reportat. *Virgil. 2. Æneid.* -ísque adytis hæc tristia dicta reportat.

Dēportātio, verbale. {משא *seeth.* ἐκπτωσμὸς, ἐκφόρησις. GA Emportement d'vn lieu en autre. ITA, *Portemento.* GERM. Ein hintragung/oder zubringung. HISP. *El destierro para cierto lugar.* ANGLICE. *A transporting, or caryng out of one place to an other.* } *Cat. cap. 144*, De fundo ligna & oleam ne deportato. Qui oleam legerit, qui deportarit, in singulas deportationes H S. II. deducentur, neque id debebitur.

¶ Deportatio præterea pœnæ illud genus significat, quo aliquis in insulam deportatur, de qua re paulo ante.

Dēportātio, est perpetua in exilium, siue insulam cōdemnatio. Ciuium Rom. pœna *l. inter pœnas, ff. de interd & releg.* Vnde præses aliquem ciuem deportare non poterat.

Dēpōsco, is, depoposci, ere, Instanter petere, & quòdam quasi iure exigere. {בקש *bikkésch.* ἐξαιτῶ. GAL. Demander requerir. IT. *Dimandare con istanza.* GERM. Mit anhalten / begáren / forderen/ heuschen HI. *Demandar con instancia.* ANGLICE. *To ask and desyre instantlie.* } *Cic. 6. Verr.* Vt illa flamma diuinitus extitisse videtur, non quæ deleret Iouis Opt. Max. templum, sed quæ præclarius magnificentiusque deposceret. *Cæs. 8. bell. Gall.* Principem sceleris ipsius & concitatorem belli Cutruatum ad supplicium deposcit. [*Sueton. in Cæs. cap. 68* Pœnam in se vltro depoposcerunt.] *Colum. lib. 1*, Cannabis solum pingue, stercoratumque & riguum, vel planum atque humidum subactum deposcit.

Dēpōsitor Depositum, Vide DEPONO.

Depōstŭlo, as, as Postulo. {בקש *bikkésch.* αἰτῶ. GA. Demáder, requerir, deprier. IT. *Dimandare con preghi.* GER Hefftig begáren. HI. *Mucho rogar y demandar con ruegos.* ANG. *To ask to demande that is due to the asker.* } *Hirtius 6. bell. Hispan.* Ciuitates contrariæ Pompeio auxilia sibi depostulabant.

Deprædor, Populor. {שלל *schalál.* πορθέω, λαφυραγωγῶ. GALL. Depeupler, piller, saccager. ITA. *Despredare, saccheggiare.* GERM. Beraubẽ/plánderen. HISPANIC. *Muco robar, despoyar.* ANG. *To robbe and tak booties or preys.* } à quo Deprædator, & Deprædatrix verbalia nomina.

Dēprælior, aris, Prælior. {נלחם *nilchám.* διαμάχομαι. GAL. Debatre, combatre. ITAL. *Combattere far fatto d'arme.* GERM. Stretten/ kampfen. HISPA. *Pelear.* ANG. *To fight.* } *Horat. in Car.* Permitte diuis cætera, quæ simul Strauére ventos æquore feruido Deprælíantes, &c.

Dēprāuo, penult. prod. Prauum facio, vitio, adultero, corrumpo, & quod bene aut dictum aut scriptum est, in deteriorem partem detorqueo. {עות עקש *ikkésch. iavvéth.* λαθᾶ, διαστρέφω στρεβλόω. GALL. Tortuer, corrompre & gaster. IT. *Vitiare, falsare, adulterare, corrumpere.* GE. Derbösẽten/verderben HIS. *Torcer lo derecho ò verdad, corrumper, destruir.* AN. *To corrupt, to mak crooked or ill.* } *Terent. in Phor.* Nihil est tàm bene dictum, quin male narrando possit deprauari. *Cic. 1. de Fin.* Sed ita, vt quæ corrigere vult, mihi quidem deprauare videatur. *De prauate hominem pro fractis vel debilitatis membris vitiare. Senec. epist. 102*, Depraues licet, dum monstruoso & distorto temporis aliquid supersit.

Dēprāuātus, partic. Corruptus. {מעות *mevvuách.* διεστραμμένος, σκολιὸς, διεστραμμένος. GAL. Corrompu, gasté, depraué. ITALIC. *Guastato, corrotto.* GERM. Verbösert/verderbt. HISP. *Guastado, corrumpido.* ANG. *Corrupted, made ill.* } *Cicero 2. Diuinat.* Illúdne dubium est quin multi, quum ita nati essent, vt quædam contra naturam deprauata haberent, restituere tur, ac corrigerentur ab natura, quum se ipsa reuocasset aut arte aut medicina. *Idem 1. de Finib.* Idque facere nondum deprauatum, ipsa natura incorruptè atque integre iudicante.

Deprāuātio, verbale, Corruptio, distortio. {עות *bikkésch.* διαστροφὴ, παραστροφὴ, παραχάραξις. GAL. Torture, ou torsure, corruption, gastement. ITA. *Corruttione, guastamento.* GERM. Verderbung verkerte tung. HISP. *Trocimiento, guasto.* ANG. *Corrupting, trookend and making ill.* } *Cic. 1. Offic.* Deprauatio & fœditas turpificati animi. Consuetudinum deprauatio, *1. de Legibus.* Deprauatio oris, *2. de Oratore.*

Deprāuātē, aduerbium, διεστραμμένως. GA. Tortuement, contre droiture & raison, mal. ITAL. *Contra il dritto, & ragione.* GERMA. Verblich/bos haffrigtlich. HISPA. *Torcendo la derecho.* ANG. *Crookedlie, against right and raison.* } *Cic. 1. de Finib.* De quibus neque deprauatè iudicant, neque corruptè.

Dēpreciātus, Vilior factus, cuius precium imminutum est. [GA. Amoindri de prix, deueheu à meilleur marché, rauallé de prix.] *Paul. l. 2. D. ad legem Aquil.* Sed & eius ratio haberi debet quo cætera corpora depreciata sunt.

Dēprecor, pen. cor. Precor, supplico, precando impetro. [*Item*, valde, siue vehementer precor, obtestórque, Recuso, depello.] {חלה *chillâh* חתר *bathár* חתחן *hithchánnen.* δέομαι δεήσεως. GALLIC. Fort prier. [*Item* Deprier que quelque chose ne se face pas, refuser, repoulser.] ITALI. *Pregare grandamente.* GE. Abbitten/vast bitten. HISP. *Mucho rogar.* ANGLICE. *To praye and intreate for to do the contrarie.* } [*Pl. Ast. sc. vlt. act. vlt. vers. pen.* Nunc si volt is huic seni (. i. pro hoc sene) deprecari ne vapulet (ab vxore) remur interpretari posse.] *Sue. in Cæs.* Satis constat, Syllam quum deprecantibus amicis & ornatissimis viris aliquandiu denegasset, atque illi pertinaciter contenderent, expugnatum tandem proclamasse. *Cicero in Læ.* At C. Blosius Cumanus hospes familiæ nostræ, Scæuola, quum ad me, qui aderam cum Lenate & Rutilio Consulibus in consilio, deprecatum venisset. *& lib. 1. ad Heren.* Deprecatio, quum & peccasse & consulto feciße reus confitetur, & tamen postulabat vt sui misereatur. ¶ Habent quándoque contrariam suo simplici significationem, sicut in dedecet, despero, & huiusmodi: & sic significat recusare, & precibus contendere ne aliquid fiat. παραιτοῦμαι, ἀποτρέπομαι. *Asinius Ciceroni*, Nec periculum est vllum quod pro libertate aut refugiam, aut deprecer. *Virgil. 12. Æneid.* Equidem merui, nec deprecor, inquit. *Ouid. lib. 1. de Ponto*, Sæpe precor mortem, mortem quoque deprecor idem; Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum. [*Quin. ca. 13. lib. 2.* Deprecari munus docendi. *Suet. in August. cap. 5*, Dictaturam magna vi offerente populo, genu nixus, nudo pectore deprecatus est (id est recusauit.) *Idem in Caligul. ca. 9.* Inuidiam, quæ sibi fieret, deprecati sunt. (id est à se remouerunt, depulerunt; &c.) *Gell. cap. 2. li. 12.* Atque ita nugator homo Deprecatur Ciceronis errores: Et non fuit (inquit) Ciceronis hoc vitium, sed temporis, &c. Hic Deprecatur, idem significare videtur quod excusat, depellit, remouet, defendit, quo sensu vsus est Cicero *lib. 2. de Repub.* vt infrà dicetur & ipse. *Gell. cap. 16. lib. 6. Vide Suet. in August. c. 5*] *Liuius de bel. Maced.* vtranque significationem complexus est. Ego si quid scelerate in fratrem admisi, nullam deprecor pœnam: si innocens sum, ne inuidia conflagrem, quum crimine non possim, deprecor. Horum prius pro abominor, detestor, siue recuso sumitur; posterius pro vehementer deprecor. *Suet. in Augusto, cap. 5.* Quum Lectorius adolescens Patricij generis in deprecanda grauiore adulterij pœna allegaret se esse professorem. *Autor ad Heren. lib. 4*; Audes verbum facere? audes quicquam petere? audes supplicium deprecari? hoc est, conari precibus efficere ne supplicium de te sumatur. ¶ Inderdum idem est quod depellere, vel à se remouere: ἀπωθοῦμαι. Inde dicimus? Deprecari inuidiam, ignominiam, calumniam. *Quintil. lib. 3*, scribit decreparionem, depulsionem esse. *Idem Cic. in Catil. libro 1*, Nunc vt à me P. C. quandam propè iustam querimoniam detester atque deprecer, percepite quæso diligenter quæ dicam. *Idem pro Bal.* Quiddam de communi additione omnium nostrùm, deprecandæ maleuolentiæ causa, breuiter commemorandum videtur. Qua de re si *Gellius* scripsit [*cap. 16. lib. 6.*] Deprecari significare execrari, detestari, depellere vel abominari, non fuit culpandus à *Laurentio Valla*, quum depello hisce Ciceronis exemplis probe conueniat, & cum Deprecor maximè congruat, propter præpositionem De, quæ ambobus præposita est. Execror verò detestor, abominor, quum penè idem significent quod recuso, etiam ipsi verbo Deprecor conueniunt in ea significatione, in qua suprà illud *Ouidij*, Mortem quoque deprecor idem, diximus, accipiendum: *vt & illud Cic. li. 2. de Repub.* Etiam Clodij inuidiam Gracchi charitas deprecabatur, i. propulsabat & defendebat. *Salust. in Iugurtha.* Tantummodo imperium inimici, & cruciatus corporis deprecor. ¶ Quandoque deprecari est precibus eximere. ἐξαιτοῦμαι. *Cicer. de leg. Agrar. contra Rullum*, Siquid deliquero, nullæ mihi sunt imagines, quæ me vobis deprecentur. *Cic. pro P. Sylla.* Multorum hic vitam à L. Sylla deprecatus.

Deprecātio, onis, Precatio, postulatio, veniæ rogatio. {תחנה *techinnáh.* ἔξαιτημα. GALLICE. Priere, requeste, supplication de pardonner vne faute faite. ITAL. *Il demandar pardono, richiesta di ottenere perdono à chi confessa il suo fallo.* GERMAN. Ein abbittung/ein bit zu verzeihung HIS. *El demandar pardon.* ANG. *A praying, or requesting to forgeue and pardone a fault confessed.* } [*Plaut. Capt. sc. 3. a. 3.* Neque deprecatio est malefactis, nec perfidis fuga.] *Cic. 2. de Inuen.* Deprecatio est, in qua non defensio facti, sed ignoscendi postulatio continetur. *Idem lib. 1. de Inuen.* Deprecatio est & quum peccasse reus, & consulto peccasse confitetur, & tamen vt sibi agnoscatur postulat. Aliquando ponitur, pro, remotio & detestatio. *Cicero pro Rab.* Huic adfert aliquam deprecationem periculi ætas. [*Quintilian. cap. 1. lib. 1.* Deprecatio, abnuentè postulata. *Et apud Liuium lib. 3. d. 5.* aperte pro recusatione ponitur.] * Diræ deprecationes, pro imprecationibus in, malum. *Plin. lib. 38. c. 2.* Defigi quidem diris deprecationibus nemo non meruit.

Dēprecator, oris, Qui reo veniam & immunitatem deposcit. {מחחן *mithchannen.* παρητὴς, ἱκέτης. GALL. Deprieur, excuseur, intercesseur, moyenneur de remettre en grace. ITALI. *Chi excusa di alcuno.* GERM. Einsabbitter/furbitter/entschuldiger HISP. *Entresemidor, escusador.* ANG. *A suter for me him or she.* } *Cicer. lib. 1. Epist.* Post e extra-

ter-

rem noſtri Dolabellæ deprecatorem me pro illius periculo præbeo. *Idem pro Pompeio*, Cretenſes ad Pompeium legatos deprecatoréſq; miſerunt. *Idem pro L. Flacco*, Sperabam iudices, honoris potius L. Flacci me adiutorem futurum, quàm miſeriarum deprecatorem.

*Deprecator fortunarum alicuius, pro Seruatore. *Cic. pro Plancio*, Nec me ſolùm deprecatorem fortunarum tuarum ſed comitem ſociúmque profitebor. *Budæus.*

Deprecabundus, {מתחנן *mithchannen.* εἰσιὼν, ἱκετεύων ἰκάνω, ἱκάνομαι} Pro peccante, & petente donum. *Tacitus*, Vt Lateranus quaſi ſubſidium rei familiaris oraret deprecabundus & genibus accedens.

Deprehendo, is, comprehendo, animaduerto, agnoſco, compério. מצא *matsa* תפש *taphás* תוכית *hochiach.* φωράω, καταλαμβάνω. GAL. Surprendre, prendre ſur le fait. ITA. *Sopraprendere alcumo nella colpa, trouare in fallo.* GERM. Bnuerſehen/begreiffen/ertwuſchen/heimlich befinden. HISP. *Tomar en hurto ò maleficio.* ANGL. *To take a man vnwares.* } [Deprehendere hominum mentes. *Suet. in Calig. cap. 66.* Deprehenſam culpam tueri. *Quintil.* Animalia quædam in anguſtiis deprehenduntur. *Quintil.* Deprehenſa eius vanitas. *Velleius.* Deprehendunt deprehenſáque excipiunt. *Cæſ. lib. 1. de bel. ciu.* Deprehenſus Vlyſſis ingenio. *Ouid. 13. Metam.* Vtque fugax auidis ceruus deprehenſus ab Vrſis. *Ouid. Eleg. 11. lib 3. Triſt.* Deprehenſus Primipili cunctirio (id eſt captus) Deprehenſi Galli eo genere pugnæ. *Liu. lib. 8. d. 4.* ¶Item Deprehenſus, id eſt coniunctus. *Sueton. in Claud. cap. 37.* Is pro deprehenſo, id eſt, conuicto) ad pœnam raptus eſt.

¶Deprehendere, pro comperire, videre, ſiue intelligere: *Suet. in Cæſ. cap. 35.* Fugientem (Pompeium) Alexandriam Cæſar perſecutus, vt occiſum deprehendit, cum Ptolemeo bellum geſſit, id eſt vbi intellexit, vel vidit præter opinionem. *Quintil. cap. 10. lib. 1.* Deprehenſi ſubita neceſſitate agendi & dicendi. GAL. Eſtans ſurprins.] *Plaut. in Aſin.* In furto vbi ſis deprehenſus. *Cic. 5. Verr.* Qui quod in altero vitium reprehendit, in eo ipſe deprehenditur. Deprehenſus ab hoſtibus, à tempeſtate. *Virg. lib. 4. Georg.* Deprehenſis olim ſtatio tutiſſima nautis. *Horat. in Serm.* Deprehenſi non bella eſt fama Treboni. Vnde & Deprehenſa, genus animaduerſionis in milites, qui certo in errore deprehenſi fuiſſent, caſtigatione maior, ignominia minor. *Cic. pro Cælio*, Quum ego facinora oculis priuſquam opinione, manibus antequam ſuſpicione deprehendi. *Lact. lib. 1. de Ione loquens*, Nónne à ſua prima pueritia impius & penè parricida deprehenditur. * Teſtis deprehenſus, qui varians vulgò titubánſque dicitur. *Quint. lib. 5. c. 7.* Turbantur enim, & à patronis inducuntur in laqueum. Séd & plus deprehenſi nocent, quàm firmi & interriti profuiſſent.

Deprehēſor, oris, nomen verbale. ὁ ἁλώσας.

Deprehenſio, onis, Subita comprehenſio, animaduerſio. {הכרחה *hachcharáh.* κατάληψις. GAL. Suprinſe, cognoiſſance de ce qu'on ignoroit. ITAL. *Il ſopraprendere, cognitione.* GERM. Ergreiffung/ertwuſchung. HISP. *Obra di tomar aſsi, conoſcimiento.* ANGL. *A ſuadane taking of any man vnwares.* } *Cicero pro Cluentio*, Subita veneni deprehenſio.

*Depretio, as, are, Ad minus pretium redigère. *Paulus in l. Proinde ff. Ad leg. Aquil.* Et eius ratio haberi debet, quo cætera corpora depretiata ſunt.

Dēprĭmo, mis, pen. corr. depreſſi, Conculco, affligo, protero, demitto ✠ extollo, erigo. {חפיל *hippil* חשפיל *hiſcephil* מך *mach.* κατάτασις, πτῶσις. GALL. Abbaiſſer, mettre bas. [Enfondrer: mettre en fonds] ITA. *Deprimere, abbaſſare, humiliare.* GERMA. Nidertrucken/vnderſich trucken. HIS. *Abaxar y abatir, ſupprimir.* ANG. *To holde vnder or hold downe, to weigh or preſſe down. Varr.* [*Cæſ. l. 1. de bell. ciu.* Naues deprimere, & vbique. *Sen. cap. vlt. de tranq.* Ebrietas non vt mergat nos, ſed deprimat curas.] Ab eo depreſſus, à quo erigi, extollique ſperabam. *Lact. lib.* ; Ita dum hominem quærit extolliere, rem ipſam depreſſit. *Idem lib. 6.* Altera quæ ad inferos deprimat, id eſt, deorſum premat, vel mittat. *Liu. 3 ad Herennium*, Quàm maximè ſedata & depreſſa voce principia dicemus, id eſt ſubmiſſa, *Plin. lib. 2. cap. 38.* Terrena in cælum tendentia deprimit ſiderum vis. *Cicero antequam iret in exilium*, Nam quem virtutis gloria cum ſumma laude ad cælum extulit, eundem inimicorum inuidia indigniſſimè oppreſſum deprimit ad ſupplicium.

Dēpreſſus, nomen ex participio, Humilis, ſummiſſus. {נסך *ſchaphál* נסך *namóch.* κατάπτωσις, ταπεινότης. GAL. Abaiſſé, mis bas. ITA. *Baſſo prenuto.* GER. Nider/nidergetruckt. HISP. *Pueſto abaxo.* ANG. *Holden vnder weighed downe, low.* } *Col. li. 1. ca. 2.* Quum ex depreſſiore loco fuerint orſa fundamenta. *Idem lib. 2. c. 9.* Modo in elatiora, modò in depreſſiora cliui obliquum agi ſulcum oportebit. [Depreſſior, Depreſſius. *Tibull. lib. 4.* Inſtabilis (Libra) natat alterno depreſſior orbe. *Senec. cap. 9. De conſ. ad Helu.* Depreſſius fodere.]

Dēpreſſio, nis, κατάπτωσις. *Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 20.* Sed ſemper velut è quadam imæ depreſſionis ſenecta, in altitudinem ſuam, vt in robur reuertitur iuuentutis.

Depreſsĭtas, tis, Decliuitas, deuexitas. κατάπτωσις. *Apuleius in Hermetis Aſclepio.* Non depreſſitas terræ eius opera impedit.

Dēprōmo, is, pen. prod. Profero, expromo, expono. {חוציא *hotsí.* ἐκφέρω, ἐκχέω, ἐξάγω. GAL. Tirer ou mettre hors. ITA. *Proferire, dar fuora.* GER. Herfur nemmen/furhin thun. HIS. *Sacer lo guardado.* ANGL. *To bring or drawe.* } *Cic. 2. Offic.* Altera ex arca, altera ex virtute depromit. *Idem lib. 3. de Finibus*, Nam quibus è locis, quaſi theſauris argumenta depromerentur veſtri ne ſuſpicati quidem ſunt. [*Plaut. Amphit.* Inde quaſi è promptuaria cella depromat ad flagrum. *Idem Curc. ſc. 1. a 2.* Quin depromantur mihi quæ opus ſunt. (verba Coqui ad Atrienſem.)]

Dēprōmptus, participium. [מוצא *mutsá.* ἐκφορικὸς, ἐξαγωγεύς, ἐκφορά. GAL. Tiré & mis hors. ITA. *Meſſo ò poſto fuori.* GER. Herfur gebracht/furhin gethon. HISP. *Sacado de fuera.* ANG. *Taken and drawen out.* } *Cic. 3. de Orat.* Ita & momenti aliquid afferent: quum erunt penè ex intima defenſione depromptæ, & apparebit eas, &c. Depromptæ ærario pecuniæ, *Idem pro L. Manil.*

Dēpropĕro, deproperas, pen. corr. Propero, feſtino. {מהר *mithér* אץ *ats.* καταπτοέω. GAL. Se haſter fort. ITAL. *Affretarſi.* GER. Hefftig eylen. HISP. *Mucho apreſſurarſe.* ANG. *To ſpeed, to make great haſte.* } *Plaut. Pœnul.* Deproperant ſedulò ſacrificare. *Horat. 2. Carm. Ode 7.* quis vdo Deproperarè apio coronas Curátve myrto? id eſt, feſtinanter afferre. *Acron.*

Dēpſo, is Significat ſubigendo manibus aliquid molle & tenerum reddo. {לוש *laſch.* ἁλάω. GAL. Peſtrir & amollir auec les mains. ITAL. *Fare il pane o amolando.* GERM. Mit den henden etwas weich machen/beeten/knetten. HIS. *Souar.* AN. *To knedde.* } *Cato de Rusticic. capite 76.* Deinde manibus bene depſito.

¶Significat etiam obſcœnum quiddam, vt *Cic. in Epiſt. ad Pætum*, Batuit, inquit, impudenter: depſit multo impudentius atque neutrum eſt obſcœnum. Compoſita huius Condepſo, Perdepſo. *Catul.* Patrui perdepſunt ipſam vxorem.

Dēpsĭticus, a, um, Depſendo, id eſt, ſubigendo confectus. {מלמוד. GAL. Paiſtri, amolli auec les mains. ITAL. *Gramolato, intenento.* GER. Geknätten/gewurcet. HIS. *Coſa ſouada.* ANG. *That is made ſoft by kneading.* } *Cato cap. 74.* Panem depſiticum ſic facito, &c.

Dēpŭbĕr, vel depubis, pen. prod. Dicitur is, qui ad pubertatis annos non potuit peruenire, ἄωρος. Hinc Depuberem porcum dicimus, quem lactentem occidimus *Ex Feſto.*

Dēpūdĕre, Pudorem abiicere. {καταισχύνω. GALL. N'auoir point de honte, eſtre eshonté, auoir perdu toute honte. ITAL. *Gittare la vergogna, diuenir sfaciato.* GER. Sich verſchämen/ alle ſcham hindan ſetzen. HISP. *Echar la verguença.* ANG. *To caſt of ſhame, to haue a braſen face.* } *Ouid. 4. Epiſt.* Depuduit, profugúſque pudor ſua ſigna reliquit. *Seneca de Tranquill. vitæ*, Si duritia orisille hoc potuit, qui aſſiduis conuitiis depudere didicerat. [*Velleius*, Cum eum non depuderet mare infeſtare.]

Dēpūdēſco, ſcis, quo vſus eſt *Hieronymus ad Euſtochium*, Non depudeſco infœlicitatis meæ.

Dēpudĭco, cas, penult. product. Violo, ſtupro, & pudicitiam aufero. {עכח *kanndh* διαφθείρω. GALL. Honnir, villener. ITAL. *Tur l'honore, violare* GERM. Schenden/ſchwechen/ſcham vnd ehr ſynnemmen. HIS. *Corrumper ò poner tacha.* ANG. *To defloure, to ſoyle.* } Vſus eſt etiam Laberius in Mimis, *teſte Gel. lib 16. cap. 7. in princ.*

Dēpūgno as, are, Pugno, certo, decerto, dimico. {נלחם *nilchám.* διαμάχομαι. GAL. Combattre, faire guerre. ITA. *Contendere, combattere.* GER. Streiten/kämpffen. HISP. *Contender y pelear* AN. *To ſtriue, to fight.* } *Cic. de Senect.* Depugnauit apud Thermopylas. *Idem pro Cecin.* Non erit cur depugnare poſthac poſſeſſionis cauſa velit.

Dēpūgnātio, nis, *Iul. Firm. Matth. lib. 4* Ex forenſium certaminum depugnationibus liberatus.

Dēpūgnātŭr, impersonale. *Cic. ad Att. lib. 16.* Calendis Ianuariis erit fortaſſe præſidio: aut quidem ante depugnabitur.

Dēpūgnātŭs, participium. καταμαχόμενος. *Plaut. Menæch.* Sed metuo ne ſero veniam depugnato prælio.

Dēpūrgo, as, Purgo. {ברר נקה *nikkáh.* ἐκκαθαίρω. GAL. Purger du tout, nettoyer. ITA. *Purgare.* GERM. Auſſcuberen/reinigen. HIS. *Purgar ò alimpiar.* AN. *To mak cleane, To cleenſe.* } *Cato de Ruſt.* Terram cum ſtercore bene permiſceto, depurgato ab herba graminibúſque.

¶Dicimus etiam depurgare crimina pro excuſare, & diluere. *Liuius 9. bell. Macedon.* Filium mittere Romam, ſimul ad depurganda crimina, ſimul ad deprecandum iram Senatus ſtatuit.

Dēputo, as, pen cor. Puto, Reſeco, ramis, ſarmentíſve ſuperfluis arborem vitémve libero. {זמר *zamár.* κατατέμνω. GA. Couper, tailler. ITA. *Tagliar via, diffoltare.* GER. Abſchneitſen/abbawen. HISP. *Cortar y podar.* AN. *To prune or cut of.* } *Col. li. 3.* In agro macro & ſicco vineam imbecillem in brumam amputato: quam partem non deputaueris, circa Calendas Februarij repetito, & deputato [*Plaut. Amph.* Lucri eſt quod miſeriam deputat.]

¶Item Deputare eſt exiſtimare, cenſere, iudicare. {חשב *chaſchaḃ* λογίζομαι. GAL. Reputer, eſtimer, penſer. ITA. *Stimare, penſare.* GERM. Achten/meinen/vrteilen. HISP. *Penſar ò imaginar, ò induzir.* AN. *To think, iudge or eſteme.* } quod vulgò dicitur Reputare, non vt multi putant, delegare. *Ter. in Hecyr.* Ædepol ne meam eſſe herus operam deputat parui pretij, Qui ob rem nullam me ſiſtit fruſtra, vbi totum deſedi diem. *Plau. in Amp.* Inde cras è promptuaria cella depromar ad flagrum? Nec cauſam licear dicere mihi, neque in hero quicquam auxilij ſieri? Nec quicquam ſit, quin me omnes eſſe dignum deputent.

¶Deputare ſecum rationes. *Terent. Adelph.* Sed nemo dabit, fruſtra egomet mecum has rationes deputo.

Dēpŭtuo, is, ex de, & puuio, hoc eſt, cædo. [חכח *hichchách* נגף *naghách.* τύπτω, μαγγανεύω. GA. Batre, frapper. ITA. *Battere, percuotere.* GER. Schlagen. HIS. *Herir.* AN. *To beate, to ſtrike.*] *Lucilius*, palmíſque miſellam Depuuit me, id eſt, verberauit.

[Déque opponitur Atque. Hoc auget & minuit, Illud contra. *Vidè Gell. cap. vlt. lib. 10.*]

Dēquĕror. Pro ſimplici queror, *Legitur apud Valer. Flac. lib. 5. Argon.* -ante omnes ſecum dequeſta labores. [נלין *nalín* μέμφομαι. GA. Se complaindre. ITA. *Lamentarſi, querelarſi.* GER Sich beclagen. HISPA. *Quexarſe.* ANG. *To complayne.*] *Item apud Statium lib. 1. Thebaid.* -eadem ſub nocte ſopora Luſtra terit, ſimileſque Notos dequeſtus, & imbres, &c.

Dērādo, is, pen. prod. Radendo aufero. [גרד *gharádh.* ξέω. GA. Racler, oſter en raclant. ITA *Tagliere radendo* GERM. Abtrayen/abſchaben. HISP. *Racr alguna coſa de otra.* ANGLIC. *To ſhaue or sheare of or away.*] *Plin.* Quod deraſum eſt teritur, & cribratur [*Gellius cap. 20. li. 7.* Deradere ex carmine, & ex memoria.]

DERA, δηρά Iberiæ regio per quam Sicanus fluit, *Steph.* Quanquam ciuitáſne an regio ſit, in Græco non addatur.

DERBĒ, es, Δέρβη, Caſtellum eſt & portus Iſauriæ, patria Timothei, qui D. Pauli diſcipulus fuit.

Derbītes, Δερβίτης: Gentile.

DERBICES, Δερβικες, Populi sunt Asiæ, autore Plinio, proximi Hyrcano mari, quos Oxus amnis medios secat. } GERM. Grausamme völcker in Asia, nahe bey dem Hyrcanischen meer / durch welche landtschafft der fluß Oxus laufft. } Hi acerrimi delictorum vindicatores creduntur, vtpote qui leuissimum quodque delictum capite püniant. Parentes grandæuos, postquam annum septuagesimum fuerint egressi, iugulatos deuorant, satius arbitrantes à cognatis illos, quàm á vermibus absumi: citra septuagesimum annum obeuntes, non edunt sed humant, vt scribit Strab. lib. 2. Hos Hieronymus, Derbies vocat. Massagetæ (inquit) & Derbies miserrimos putant, qui ægrotatione moriantur: & parentes, cognatos, propinquos, quum ad senecturem venerunt, iugulatos deuorant, rectiùs esse dientes, vt à se potiùs, quàm á vermibus comedantur.

DERCE, Δέρκη, Fons est frigidissimus ætate, inter Bilbilim & Segobrigam, in ripa ferè Salonis amnis. *Hæc Calepinus ex Perotto. Martialis* tamen hunc fontem Dircernam vocat, non Dercem. Sic enim scribit, *lib. 1. ad Luciam.* Tepida natabis lene Congedi vada, Molléque Nympharum lacus: Quibus remissum corpus astringes breui Salone, qui ferrum gelat Auidam rigens Dircenna placabit sitim, Et Nemea, quæ vincit niues. Quo in loco, si Dirce legatur, versui deerit syllaba.

DERCETŌ, Δέρκετω. Nomen est fabulosæ deæ, quæ apud Ioppen, *autore Plin.* aut (*vt Diodoro lib. 1 placet*) iuxta Ascalonem colitur humana facie, reliquo corpore piscis. Hanc Syri Atargatim vocant. Filiam habuit Semiramidem, quam à columbis educatam ferunt. Ob id sacras genti aues eas esse, *ostendit Tibullus*, Alba Palæstino sancta columba Syro.

DERCYLLVS. Vnus è præfectis Pyrrhi, *teste Plutarcho.*

DEREA, Δίρεα. Vrbs Arcadiæ. *Steph.*

Derēctarii, Qui domus alienas furandi animo introeunt. *Vide* Directarij in Dirigo.

Derēlinquo, is, ere. Prorsus, seu in totum relinquere, deserere. } עזב *hazáb* שמם *schamám.* καταλειπω. GALL. Abandonner, delaisser. ITAL. *Ablandonare.* GERMANI. Verlassen. HISPAN. *Dexar ò desamparar.* ANGLI. *To leane, or forsake.* } *Cic. pro Cæcin.* Derelinquo iam communem causam, pop. Rom. ius in vestra fide ac religione depono.

Derelictus, part. cip. } עזוב עזבה נשמם *nischmám.* καταλελειφθώς. GALLIC. Delaissé. ITA. *Lasciato.* GERMA. Verlassen. HISP. *Dexado, desamparejade.* ANG. *Lefi, or forfaken.* } *Auctor ad Heren. lib 4.* Item commodius est in derelicta, quàm in celebri regione locos comparare. ¶ Pro derelicto habere. *Cic. ad Attic.* Hæc oppida atque oram maritimam illum pro derelicto habere.

Derelictio, onis, verbale. Defectio. } שממה *scemitiáh.* καταλειψις. Delaissement, abandon. ITAL. *Abandonamento.* GERM. Verlassung. HISPA. *Dexo ò desamparo.* ANG. *A leaning or forsaking.* } *Cic. 3. Off.* Sed communis vtilitatis derelictio contra naturam est.

Derelictus, us. ui, idem. καταλειψις. *Gell. lib. 14. cap. 12.* Siue quis arborem suam vineamque habuerit derelictui, non id sine pœna fuit.

Derepente, vna dictio, quia (*vt docet Donat.*) aduerbiis præpositionem separatim non addimus. Si enim separaueris non est Latinum de repente. } פתאם *pithóem.* ἐξαίφνης. GAL. Incontinent, soudainement, tout sur le champ, tout à coup. ITA. *Di subito, incontinente.* GERMAN. Eins wegs / von stundan / stracks / gebungen. HISPAN. *Subitamente y a deshora.* ANG. *Sodenly.* } *Plaut. Mil. sc. 2. a. 5.* Derepente tantus nimbus incidit *Idem Mostel. sc. 2. a. 2.* Exclamat derepente. *Idem Suetun. in Tiber cap 23.* } *Terent. in Hecyr.* Ita corripuit derepente tacitus sese ad filiam. *Cic. pro Dg. Ligar.* Si quum hoc domi faceremus, quod & facimus & vt spero, non frustra facimus, tu derepente irrupisses, & clamare cœpisses.

Derēpo, pen prod. compositum ex de & repo. καφυπερπω, κοίφιπω. GAL. Grimper, ramper. ITA. *Reparsimoniare.* GERM. Hinkriechen / oder schleichen. HISP. *Gatear, andar no, sintiendo.* ANGL. *To creepe or slide forth.* } *Plin. lib. 8. c. 36.* Ingrediuntur & bipedes: arborem auerti derepunt. De vrsis.

Derīdĕo, es, pen. pro. Irrideo, ludo, illudo. } שחק *tsachák* צחק *tsachák* לעג *laágh.* καταγελω καταμυκαω. GAL. Se mocquer, mocquer. ITA. *Beffare, dileggiare.* GER. Verlachen / verspotten. HISPA. *Escarnecer reiendo.* ANG. *To mocke, to scorne or taunt.* } *Plaut. in Aul. sc. 4. a. 1.* Neque ædepol ego te derisum venio, neque derideo. *Plaut. Men. sc. 1. a. 5.* Si me derides. At patrem meum non potes. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 4.* Hic me hodie vmbraticus deriserit: *Pl. Men. sc. 2. a. 2.* Cum corona ante ædes me derideto. *Item*, Qui dant, derides: qui deludunt, deperis, *Plaut. Asin. sc. 1, a. 3.* Etiam derides quasi nomen non noueris. *Idem Men. sc. 2. a. 3.* Quæso derideśne me? (quia scilicet dixerat, Vnocule salue.) *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.* Derides, pessimus homo es.]

Derisor } מצחק *metsachék* מחוה *mehathél* לץ *leis.* καταγελαστης. GAL. Mocqueur. ITAL. *Schernitore.* GERM. Ein verlacher / verspotter. HISPA. *Escarnecedor, que haze escarnio.* ANGL. *A mocker, a scorner.* } *Plin. lib. 11. c. 52.* Supercilia quibus iuxta tempora, inflexa derisores significant. [Scio absurde dictum hoc derisores dicere. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 1.* Derisores vocabat. *Suet. in Calig. cap. 38.*]

Deridiculum, Irrisio. } התול *hathúl.* καταγελασις, καταγελασμα. GALL. Mocquerie, raillerie. ITA. *Scherno, beffa.* GERM. Verspottung / verlachung. HISP. *Escarnio.* ANGLIC. *Mockerie, scorne* } *Plaut. in Pseud. sc. 5. a. 4.*] Quàm illum mihi verba per dirideculum dare. [*Liu. l. 9. d. 4. Item Gell. c. 1. l. 17.* Ac per facetias ostentaret facere eos deridiculum.]

Derīsus, huius derisus, penultim. product. } התול *hathúl* καταμειδιαμα. } *Quint. lib. 6.* A derisu non procul abest risus. [*Plaut. Milit. sc. 1. a. 2.* Derisui esse omnibus & *Gellius cap. 1. lib. 20.* Derisui habere.]

Derisōrius, καταγελαστικὸς. *Martianus D. lib. 28. tit. 7. l. 14.* Conditiones contra edicta Imperatorum, vel quæ contra bonos mores vel derisoriæ sunt.

Deridiculus, a, um, Derisione dignus, } καταγελαστος, καταγελαστικὸς. GAL. Digne d'estre moqué. ITALIC. *Degno di esser beffato.* GERMA. Verlachens wärt / spöttig. HISP. *Cosa de reyr y escarnecer.* ANGLI. *V V hortie of scorne or mockerie.* } *Var. 1. de Rerust.* Sequetur vt duos vllicos & duas villicas debere debeat, quod est deridiculum. Deridicula vanitas, *apud Gell. lib. 10. c. 11.* [Pueri in ludo rudes, non maris in legendo deridiculi fuissent.]

Dērīpio, pen. cor. Abstraho, auello. } חטף *chatáph* לקח *lakách* ἁρπαζω. GAL. Prendre & rauir. ITAL. *Repire, pigliare prestamente, scarpire.* GERMAN. Hinreissen / abziehen. HISPAN *Arrebatar alguna cosa de lugar.* ANG. *To take or pull away* } *Virg. lib. 2. Georg.* Colláque prælorum rumosis deripe tectis, id est, properanter tectis effer. [*Plaut. Aul sc. 6. a. 4.* Aurum diripiamus matronis palam.] *Plaut. in Menæh.* Sed quis hic est, qui capillo me huc de curru deripit? *Lafil. lib. 5.* Quomodo se rapinis & fraudibus abstinebunt, qui Mercurij furta nouerunt, docentis non fraudis esse deripere, sed astutiæ, id est, surripere.

Dērīuo, as, pen. prod. Aquam deduco, alióve deflecto. } חציל *hizzil* חגיר *highghí.* παραγχεύω. GAL. Faire escouler l'eau par autre ruisseau ou conduit, la destourner. ITA. *Deriuare scolare le acque, condurre da vn fiume, voltare il suo corso.* GE. Das wasser dannen richten oder leiten / das es etwahin fliesse. HIS. *Derivar, sacarlo ò arroye de fuente.* ANGLI. *To trayne water by an other way.* } *Col. lib. 1.* Crebrósque sulcos aquarios (quos nonnulli elices vocant) faciamus, & omnem humorem in cloacas, atque inde extra segetes deriuemus.

¶ Per translationem elegantissime ponitur pro deflecto & transfero. *Terent. in Phor.* quid vis, vt maneat Phanium, atque ex crimine Antiphonem eripiam, atque in omnem deriuem iram senis? id est, deflectam. *Vbi donat.* Deriuatio dicitur inflexio criminis ab eo ad quem pertinebat ad eum ad quem non pertinet, μετάστασις. *Cic in Ver. act. 4.* Quid est quamobrem putes te tuam culpam non modò deriuare in aliquem: sed communicare cum aliquo posse? *Cic. pro Mil.* Fecerunt id serui Milonis (dicam enim non deriuandi criminis causa, sed vt factum est) neque imperante, neque præsente domino, quod suos quisque facere seruos voluisset. Hoc est non dicam eo animo vt Milonis crimen in seruos reiiciam, sed quia ita res se habet.

Dērīuātio, verb. Deductio. } παραγωγὴ ἐκτόπισις παρεκτόπισις, GALL. Deriuation, destournemant de cours accoustumé. ITAL. *Derivamento.* GERM. Ableitung abrichtung. HISPANI. *Aquel apartamiento.* ANGL. *A turning or trayning of water by an other way.* } *Cic. 2. Offic.* Adde ductus aquarum, deriuationes fluminum. *Liu. 5. ab Vrb. & Quint. lib. 3.* Vtendum proxima deriuatione verborum.

Dērīuātiuus, a, um, Quod ab alio deducitur, παράγωγος.

Dērōdo, is, si, derosum. Rodo. } אכל סבים *achál sabbím.* κατατρώγω, καταβιβρώσκω. GALLIC. Ronger. ITALIC. *Rodere.* GERMANICE, Abnagen / benagen. HISPA. *Roer.* AN. *To gnaw.* } *Plin lib. 11. cap. 37.* Et cochleæ dentes habent: indicio est à minimis earum derosa vitis. *Cic. 1. de Diuin.* Animuribus esse derosos,

Dērŏgo, as, pen. cor. Detraho, deminuo, delibo. } גרע *gharáh.* ἀφαιρω. GAL. Deroguer, diminuer, abolir en partie. ITALI. *Derogare, scemare, toglere, leuar via qualche parte.* GERM. Etwas einem ding entziehen oder abrechen / minderen HISPA. *Detraer ò jacar ò quitar, cassar y anullar la ley.* AN. *To abolish, to vndoe and tag away a parte* } Vnde Derogari legi, est aliquid de lege diminuere, vel detrahere. Abrogare autem legem, est legem omnino tollere. *Auctor ad Heren.* Quum duæ leges inter se discrepant, videndum est primum: num quæ abrogatio aut derogatio sit. Quid est ergo derogatio nisi detractio aliqua legis: abrogatio ipsius legis ablatio? Illa partis legis, hęc totius ablatio est. *Cic. 2. de Inuen.* Indignum est de lege aliquid derogari, vel legem abrogari. ¶ Dicimus autem derogo legi vel de lege: & abrogo legi, legem. *Auctor ad Herenn.* Quum ostenditur id factum esse, quod ea lex sanciat, cui legi abrogatum sit. Item per accusatiuum derogare legem. *Cic. pro Fonteio*, Quorum virtuti, generi & reb. gestis fidem & autoritatem in testimonio cupiditatis atque inimicitiarum suspicio derogauit. Derogo ✕ Arrogo: quod est autoritatis aliquid aut fidei alicui tribuo. *Hieronimus in prolog. Eldræ*, Interrogent Hebræos & ipsi autoribus translationi meæ aut arrogent vel derogent.

Dērōgātio, Diminutio, detractio. } סגרעת *migrá'ath* ἀφαιρεσις. } *Auctor ad Herenn.* Quum duæ leges inter se discrepant, videndum est num quæ abrogatio aut derogatio sit.

Dērōgātiuus, διαιρετικὸς. *vt Diomedes Grammat. lib. 1.* In enim præpositio plerunque derogatiua, nonnunquam adiectiua est.

Dērogātōrius, a, um, *Iulianus D. lib. 29. Tit. 4. l. 2.* Edictum de custodiendo partu derogatorium est eius quod ad Carboniam decreti exemplum comparatum est.

Dērogĭto, as, are, freq. quo antiqui sunt vsi pro simplici rogare. ἐρωτῶ, μισθοῦμαι λαμβάνω. *Plaut. in Asin.* Placide ergo vnumquodque derogita, vt acquiescam.

DERRHA, Δίρρα. Locus Laconicæ, gentile Derrhęus vel Derrheates: vnde Derrheatidis Dianæ templum. *Steph.*

DERRHAN, Δίρραν. *Steph.* Populi Thraciæ: *Herod.* Derræos vocat, vt sequitur.

DERSAEI, cum æ diphthongo, siue (vt alij legunt) Derses, Δερσαῖοι, Populi sunt Græcorum in littoribus Thraciæ, *quorum meminit Herod. lib. 7.*

DERTONA, æ, pen. prod. Δέρτωνα, *Steph.* Insubriæ oppidum est ad Padum fluuium quod à Ptolemæo Taurinis annumeratur. Hodie vocatur *Tortona.*

DERTOSA, Vrbs Hispaniæ, vide Lertosa, *vt apud Ptolem.* scribitur, quod non placet: sed potius Dertosa, quum hodie *Tortosa* nuncupatur.

Dērumpo, is, Abrumpo. } פרץ *paráts* καταρρήγνυμι. GAL. Desrompre. ITA. *Rompere, estirpare.* GERM. Zerbrechen / abreissen. HISPANIC. *Quitar alguna cosa rompiendo.* ANG. *To breake of.* } Collis arduus & deruptus id est, abruptus siue præruptus. *Tacit. lib. 2. item lib. 9.* Et pars ma-

ximi

rima inermes per inuia & nubes deruptas, præcipitantes fugerunt. *Deruptum pro præcipitio. vt, Multi pauore in derupta præcipitati, *Liu.lib.8.Decad.4.* Dimisso equo per derupta & auia, sequentes frustratus est. *Tacit.lib.4.*[*Liuius lib.8. dec.4.* In derupta præcipitare.]

Dērūncināre, Dissecare, & dissipare. {השרה נורר *hissár* בתר *bitér.* διακοπτειν. GAL. Fendre d'vne scie, mettre en pieces, dissiper. ITA. *Dissipare, fare in pezzi.* GERM. Zerschneiden, zerstucken. HISP. *Cortar, cortar en partes diuersas.* ANG. *To sawe or cuit in pieces.*} Tractum à runcinis, hoc est, sertis maioribus quibus fabri ligharij maiora ligna secant. *Plaut.in Milit.* Vt lapide deruncinauit militem. [*Pl. Capt.sc. 4.a.3* Ego deruncinatus, deartuatus sum miser huius sceleſti technis, dolis.]

Dērŭo, Decido, {חפיל *hippil.* καταπιπτω. GAL. Abbatre, faire choir. ITA. *Cader giu, ruinare à basso.* GER. Abhinfallen. HISPA. *Caer abaxo.* ANG. *To fall doutwne, to pull frome.*} *Apuleius*, Prolapsus deruissem. *Cic. Atti. lib.6.* actiuè posuit pro aufero, siue adimo: Et de laudibus Dolabellæ deruam cumulum.

DERVSAEI, fuerunt oratores Persici, *teste Herod.lib.6.* Δρυσσαι, Δρύσιοι, *Steph.* populi sunt Persici, *ex lib.1. Herod.*

DESILI, Δησιλοι, Populi Thraciæ, *Steph.*

Dēs, olim pro bes, dicebatur as, dempto triente: est enim des siue bes octo vnciarum pondus.

Dēsacro, as, are, consecro, dedico. {חרמים *hecherim* דקש *dakásch* חנך *chanách.* ἀφιερω. GALL. Dedier, consacrer. ITALI: *Consacrare.* GERM. Heyligen/weyhen. HISP. *Consagrar.* ANG. *To dedicat, to consecrat.*} vt Desacrare aliquid Triuiæ, *apud Statium nono Thebaid.* Nota per Arcadias felici robore syluas Quercus erat, Triuiæ quam desacrauerat ipsa Electum turba nemorum, numenque colendum Fecerat.

Dēsæuĭo, is Sæuio. {שעף *záaph.* ἀγριαινομαι. GAL. Se tempester, debatre ou courroucer iusques à n'en pouuoir plus. ITAL. *Incrudelire.* GER. Hefftig wüten. HISP. *Mucho encruelecerse.* ANGL. *To be wood angrie, to shew extreme crueltie.*} *Columel.lib.6.cap.2.* Patere vnum diem, noctémque desæuiant. *Tranquill. in Neron.cap.29.* Virorúmque ac fœminarum ad stipem Deligatorum inguina ore inuaderet: & quum affatim desæuisset, conficeretur à doryphoro liberto. *Hier. in prolog. lib. Reg.* Latrantes canes qui aduersus me rabido ore desæuiunt. Item sæuire desino. {ἀφυβριζω. GAL. Cesser d'estre cruel, s'apaiser. ITA. *Cessare d'essere crudele.* GERMA. Wetwüten/von dem wüten abstassen. HISP. *Dexar de se entruelecer.* ANG. *To cease to be angrie.*} *Lucan.* Necdum desæuiat ira. Expectat. *Virg.4.Æn.* Dum pelago desæuit hyems.

Dēsălto, as are, {ορχουμαι, σκιρτω. GALL. Acheuer de danser, danser. ITAL. *Danzare, finire la danza* GERM. Danhen oder außdantzen. HISPA. *Acabar dedançar, dançar.* ANGL. *To leap or daunce, to end a daunce.*} *Suet.in Cal.* Deinde repente magno tibiarum & scabellorum crepitu cum palla tunicaque talari prosiluit, ac desaltato cantico abiit.

Dēscendo, is, Deorsum eo, ex loco superiore in inferiorem me confero. }{Ascendo. {ירד *jerádh.* καταβαινω, κατερχομαι. GAL. Descendre. ITAL. *Discendere, scendere, smontare.* GERM. Hinab gehn/vndersich gehn. HISPAN. *Descender de lugar.* ANGLIC. *To go downe, to descend.*} *Cic.4. Tusc.* Vt enim in inferiorem ambulationem descendimus. *Liu.lib. 2. ab Vrb* Tum ad equites Dictator aduolat, obtestans, vt fesso iam pedite, descendant ex equis. [Ex fastigio non nisi cadendo descendere. *Senec.ep 101. de Tranq.* Tantum ab illo (imitando) defluebant, quantum ille descenderat ab antiquis. *Quintil.* Attollitur vel descendit vox. *Idem Quint.* Descendere interius (de minore pretio) *Martial.epigr.75.lib.1.* Non descendit ætas nostra, sed cadit. *Senec. epist.84.* Asta vt descendam in proclinii (de equo) *Plaut. Asin.sc.3.a.3.* Altius descendunt præcepta quæ teneris imprimuntur ætatibus. *Senec.cap.16. de Consol. ad Heluiam.* Descendere in nos debet oratio. *Senec.epist.40.* Altè descendit, & diu sedit. *Senec.Epist.72.* Descenderunt in corpus vulnera. *Senec.de Consol. ad Heluiam.*

¶Descendere in altum metaph. *Senec.epist.60.* Descendere in caussam. (pro sequi partes.) *Liu lib 6.dec.4. & Cæsar lib.1.de bell.ciu.* Descendere necessariò ad deditionem. *Item*, Ad omnia descendere paratus vt controuersiæ componantur. *Idem ibid. Et lib.3.de bell.ciu.* Descendere ad extremum auxilium, (id est liberare seruos) Descendere ad verba communia *Quintil.* Descendit in amores & lusus Alcæus. *Quintil.* Descendere vsque ad silentium *Quintil.* Pectora in quæ descendat tutò secretum *Seneca cap.7.de Tranquill.*].

¶Præteritum huius verbi apud veteres erat descendidi, non descendi, *vti Ennius & Valerius Antias in histor.7.* Deinde funere locato ad forum descendidit. *Laberius quoque in Catulario*: Ego mirabar quomodo mammæ mihi descendiderunt. *Gellius lib.7.cap.9.* Per translationem verò dicimus Descendo in prælium, descendo in campum, descendo in forum & huiusmodi alia: quia de quiete ad laborem, de loco tuto ad periculum, de vita ad mortem est iste descensus, siue ad animam, siue ad corpus, siue ad vtrumque pertineat *Persius*, Descendere in sese possit. pro eo quod dicimus *suam infirmitatem agnoscere.* Vt nemo in sese tentat descendere, nemo: Sed præcedenti spectatur mantica tergo. Translatum vel à fodinis vel à cellis, in quas qui descendunt, quid illic repositum reconditúmque sit, nosse possunt. *Descendit ad hyacinthum hæc gemma. *Plin.li.37. cap.9.* Id est accedit.

Dēscensĭo, is. {סורר *morádh.* καταβασις, κατοδος. GAL. Descente. ITA. *Descesa.* GERMAN. Ein abhingang/hinabsteigung. HISP. *Descendimiento.* ANG. *A descending or going downe.*} *Virg.6.Æneid.* Facilis descensus Auerni. *Plin.lib.16.cap.26.* Ipso descensu Iouis speluncæ,

Dēscensĭo, onis, {סורר *morádh* καταβασις, κατοδος. GAL. Descente. ITA. *Descesa.* GER. Abgang HISPA. *Descendimiento.* ANG. *A downe going.*} *Plin.Epistol.101.* In has tres descensiones: duæ in solę, tertia à sole. *Liu.2. bel. Pun.* Priusquam in continentem descensiones facerent.

Dēscĭo, desĭs, desĭre, Non scio. *Plau.in Mercatore*, Athenæ deliciuerunt.

Dēscisco, is, desciui, desciturn, penul prod. desciscere, ex de & sciscо compositum. Deficio, ad aliam partem me confero. {מרד *marádh* פשח *paschách.* ἀφιστημι, ἀποστατω, ἀποστασια. GAL. Se reuolter, se departir, s'en aller. ITALI. *Ribellarsi alla parte contraria, mancare di fede.* {GER. Abfallen/auff die ander seiten fallen. HISPAN. *Rebellar.* ANG. *To leaue and forsake. to reuolte*} *Liu.2. & 9.ab Vrbe*, Præneste à Latinis ad Romanos desciuit. Ab excitata fortuna ad inclinatam & proprie iacentem desciscere. *Cic. Curioni lib.2.* Desciscere à natura, *Cic.3.Tusc.* [*Gell.cap.5 lib.16.* Desciscere à proprietate verbi. *Velleius* Desitum à virtute, *Idem Vell.* desciuit à bonis Tib. Gracchus.]

Dēscītum, penultim product. ἀφεσταμαι, impersonale passiuum. *Liuius 6.bel.Puni.* Quorum de sententia maxime desitum à Romanis constabat.

Dēscobĭnātus, Saucius abrasus, sectus, ἀπεξυσμενος. *Varro in Meleagr.* Sin autem delectationis causa venamini, quanto satius est saluis cruribus in circo expectare, quàm his descobinatis in sylua curare? *Nonius.*

Dēscrĭbo, is, ere Exscribo transcribo. {כתב *kathább.* γραφω. GALL. Descrire, transcrire, doubler, copier. ITA. *Transcriuere, descriuere, ricopiare.* GERM. Abschreiben. HISP. *Transladare escriptura, escritiir vna cosa otra vez.* ANG. *To copie, to writ out of an other.*} *Cicero Cornif.* Dicam tuis vt eum si velint describant, ad teque mittant. [*Suetcn.in Calig. cap.41.*] Aliquando ponitur pro definire, distribuere, disponere seu designare, διαταξαι, διαγραψαι, διατυπωσαι. *Cic. in Læl.* Mei sunt ordines, mea est descriptio. ¶Item pro delineare, vel depingere *Plaut. in Asin.sc.3.a 2.* Non pictor potuit rectius describere eius formam.

¶Accipitur etiam pro simplici scribo, vel pro conscribo. *Virg. in Daph.* Imò hæc viridi nuper quæ cortice fagi Carmina descripsi, & modulans alterna notaui. Experiar. *Lucil.lib.5.* Quid est enim cur illam, vel in carminibus vel in omni sermone describant conquerentes eius absentiam, quùm sit facillimum bonos esse si velint. [*Velleius* Publicis descripta litteris à Quæstore pecunia. *Senec. cap.10. de Tranq.* Describendi artę exiguæ arcæ patent in multos vsus. *Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist.* Nec qui descripsit corrumpi semina matrum.] Describere librum ab aliquo, Id est ad exemplar quod aliquis habet. *Cic.ad Att.lib.13.* Scripsit enim Balbus ad me, se à te quintum de ciuib. librum descripsisse. * Describere comœdias Græcas, pro Verbis Latinis eas exprimere, & ad exemplum earum similes, eiusdemque argumenti componere. *Ter.in Prologo Eunuch.*

*Describere in dies. *Plin.lib.18.c.28.* Neque est ei minor veneratio, quàm describtis in Deos stellis.

Dēscrīptus, particip. Destributus. {מחוק *chatthúb.* καταγεγραμμενος, διατεταγμενος. GAL. Transcript, doublé, copié, descrit mis par ordre. ITA. *Transcritto, copiato, posto in ordine.* GERM. Abgeschrieben/item geordnet. HISP. *Transladado, traçado ò debuxado.* ANGLI. *Writen out of a copie.*} *Cic. in Catil.* Quemadmodum esset ei ratio totius belli descripta docui.

Dēscriptus, nomen ex patric. *Cic.3.de Fin.* Quid enim aut in natura, quàm nihil est aptius, nihil descriptius: aut in operibus manu factis tam compositum, &c.

Dēscriptĭo, onis, Distributio, figura, forma, designatio. [ספר *sephár.* καταγραφη, ἀπογραφη. διαταξις. GAL. Descrition. enrooleiment, ordre. ITA. *Descrittione, narratione.* GER. Abschreibung oder abgeschrifft. HISP. *Tracaso de ò de buxo.* ANG. *A desc.ription, a putting in good order.*] Descriptio equitum, peditumque, *Cic.4.Tusc.*

Dēscrĭptĭuncula, diminut à descriptio. *Senec.in suasoria 2.* Ex omnibus suasoriis celebres descriptiunculas contexam.

Dēsĕco, is, pen.cor. Abscindo reseco, amputo. [גזר *ghazár.* κοπτω, τεμνω. GAL. Decouper, couper, & separer d'auec, rétrenchér. ITA. *Tagliare via.* GERM. Abschneiden/oder abhawen. HISPA. *Cortar de alguna cosa.* ANGL. *To cutt of or mowedowne.*] *Col.lib.3.* Et si fieri potest iuxta aliquem nodum serrula desecato. *Idem lib.12.* Bonus operarius prati iugerum desecat. *Cic.Att.* Tu illud desseccabis, & hoc adglutinabis. [*Ouid. Eleg.1.lib.2.Trist.* Ni patrium crimen desecuisset Amor.]

Desectus, particip. à Desecor. [גזור *nighzár.* διαπεπρισμενος. GAL. Coupé, retranché, separé. ITA. *Segato, tagliato.* GERM. Abgeschnitten. HISPAN. *Cortado.* ANGL. *Cutt of or mowed downe.*] Desecta cum stramento seges. *Liu.2.ab Vrb.* De sectis stramentis. *Col.lib.14.c.10.* [*Cæsar lib.3.de bell.ciu.* Herbæ desectæ.]

Desectĭo, verbale, [גזר *ghezor.* διαπρισις. GAL. Coupement, coupe, taillеure. ITA. *Segamento, taglamento.* GER. Abschneidung/abhawung. HISP. *Cortadura.* ANG. *Cutting of.*] *Col.li.6.c.3.* Horum desectio cum pecori, tum agro est vtilis.

Dēsĕcro, as, id est, quod sacrum erat, profanum facio, Profano. [טמא *timmé.* GALL. Desgrader. ITAL. *Dissacrare, desgradare.* GERMAN. Ent ceyhen/entheyligen. HISP. *Desgraduar.* ANG. *To disgrade, to discharge of his orders*] Vnde sacerdotes sceleris alicuius damnati, antequam supremo supplicio affliciantur, consueuerunt desecrari; quod vulgus vocat *Degradari.* *Hinc Desecratus, apud *P.in. lib.* 28. *cap.* 8. Iungemus illis simillima & peregrina æque animalia, priusquè chamæleontem, peculiari volumine dignum existimatum Democrito, ac per singula membra desecratum, non sine magna voluptate, cognitis proditisque mendaciis Græcæ vanitatis.

Dēsĕro, is, eui, desĭtum, penúltima correptá, Sero, planto. [נטע *natá.* φυτευω. GALL. Semer, planter ITA. *Inestare, piantare.* GERMA. Gayen/pflantzen. HISP. *Enxerir vna cosa en otra, plantar.* ANGL. *To plant, to sowe.*] *Varr. lib. 1. de Re rust. cap.23* Nam & in recentibus pomariis, desitis seminibus, in ordinemque arbusculis positis, primis annis, antequam radices longius procedere possint, alij conserant hortos.

Dēsĕro is pen. corr. rui, tum, Derelinquo, deltituo, prodo. [*Pass.* Deserere dicimus pro relinquere, destituere quia quæ deseruntur, i.

dēorsum ferunter & destituuntur in terram illic relinquuntur. Sic loquimur. Il m'a planté pour reuerdir.] { עזב *hazáb* שמם *schamas.* Ἀπολείπω. GALLI. Delaisser, abandonner, quitter. ITA. *Abbandonnare.* GERM. Verlassen. HIS. *Desamparar.* ANGLIC. *To leaue forsake.* } *Teren. in Heauton.* Mulier relicta deserit continuo. *Idem in Andr.* Per omnes tibi adiuro deos, nunquam eam me deserturum. [*Senec. cap. 11. de Consol. ad Polyb.* Alium vita deserit in medio cursu. *Plaut. pseu. sc. 3. a. 1.* Potius rem diuinam deseram *Idem Men. sc. 2. a. 5.* Pernicitas deserit (me.) } *Idem Mostel. sc. 2. a. 1.* Res fida, fama, virtus deseruerunt (me). *Idem pseud. sc. 1. a. 1.* Te amantem, ne paue, non deseram (id est tibi opem feram) *Idem Plaut. sc. 4. a. 4.* Deserui Elephatonem, vt Naucratem conuenirem. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 4.* Fatis sapientibus, quàm pars Lenonum, qui libertos habent, & eos deserunt.

¶ Item Deserere sese, pro sibi ipsi deesse, & animum abiicere. *Cæs. lib. 1. de bel. ciu.* ¶ Deserere Albam, la deserter: i interpres. *Iuuen. in Satyr. 4.*] ¶ Deserere item signa milites dicuntur, item deserere patriam, & deserere imperatorem, hoc est, relinquere, & in periculo destituere. [*Plaut. pseu. sc 3 a. 4.* Ne deserat me metuo, & ad hostes transeat. *Quintilia.* Deseruit, (id est desertor in ac re fuit:) *Suetō. in Tiber.* Deseri se conquerebantur.] Vnde desertores dicuntur proditores, quique eos, quos maxime defensos oportebat, in discrimine relinquunt. *Suet. in Cæsare,* Desertorum ac seditiosorum inquisitor ac punitor acerrimus, connibebat in cæteris *Cæsar 6. bell. Gallic.* Qui ex iis sequuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur. Quomodo autem differat desertor ab emansore, vide in dictione EMANSOR. ¶ Deserere vadimonium est vadimonium non obire, & in iudicio se non sistere.

Dēsertō, as, frequentatiuum, ῥῆμα. *Accius,* Quum me solum vterque parens desertassent.

Dēsertŏr, toris, *Verbale, Qui deserit. vt Desertor amicorum, *Cic. ad Attic. lib. 8.* Desertor quis sit explicatur *apud Iurisconsul. desertor. §. 1. de Re milit. Vide & C. de Desert. lib 12. & infrà* Emansor. * Desertor Asię pro Exul. *Virg. 12. Æneid.* Aut hac Dardanium dextra sub tartara mittam Desertorem Asiæ, *Seruius.* [*Velleius* Imperator qui in desertores sæuire debuerat, Desertor exercitus sui factus est.]

Dēsertŭs, a, um, participium, Destitutus, relictus, incultus, vastus. { שמם *schamém.* Χωλὴ ἐρημία. GAL. Desert, delaissé, abandonné. ITAL. *Abbandonnato.* GER. Verlassen. HISP. *Desierto ò desamparado.* ANG. *Left, forsaken.* } *Cic. pro Cluentio,* Locus à voce Tribuni desertus. *Cic. in partit. Orator.* Ager desertus à plebe, atque à cultura hominum. [*Velleius:* Et à militibus & à fortuna desertus. *Ouid. Eleg. 9. lib. 3. Trist.* Impia desertum fugiens Medea parentem *Idem 13. Metam.* Haud tamen efficies desertum vt Nestora crimen esse reat nullum. Mox, (Proditus à socio est.)] ¶ Migrat etiam in nomen, admittitque comparationem. *Cic. in Pisonem,* Vt nullius vnquam redditus fuerit desertior. In desertissima solitudine. *Idem 6. Verr.* ¶ Deserta promissio dicitur apud Iurisconsultos non obseruata, contempta. *Vlpianus l. 4. D. si quis cautionibus* , Quæritum est an possit conueniri ne vlla exceptio in promissione deserta iudicio sistendi causa facta obiiciatur? *Et ait Atilicinus* conuentionem istam non valere. *Vide Hotomani Lexicon.*

Dēsertissĭmŭs, in Superlatiuo dixit *Seneca Quæst. Nat. lib. 3. cap. 11.* In locis desertissimis fontes.

Dēsertum, ti, Locus solitarius, ac inhabitatus. { מדבר *midhbár* שממה *schemamáh* ציה *tsiyah.* Ἔρημος. GALLI. Desert, non habité. ITALIC. *Deserto, disabitato, solitario.* GERMANI. Ein einöde/ein ort das verlassen ist vnd niemand daselbs wohnet. HISPA. *Termo ò desierto.* ANG. *A desert, a wildnesse* } *Virgil. 1. Æneid.* Ipse ignotus, egens, Libyæ deserta peragro.

* Desertio, Verbale, ῥήμωσις, Actus ipse deserendi. *Liu. lib. 1. quintæ Decad.* Cur execrabilis ista nobis solis veluti desertio generis humani.

Dēsĕrŭīrĕ, Seruire. { עבד *habádh.* Δουλεύω, ὑπηρετῶ. GALL. Deseruit, seruir. ITA. *Seruire humilmente.* GERM. Vnderthänigklich dienen. HIS. *Seruir con diligencia y humilidad.* ANGLIC. *To serue humblie.* } *Cic. Tironi,* Indulge valetudini tuæ, cui quidem tu adhuc, dum mihi deseruis, seruisti non satis. *Idem 1. Offic.* Itémque alij qui quidüis perpetiantur, cuiuis deseruiant, dum quod velint consequantur.

Dēsĭccō, desiccas, desiccare, Siccare. { יבש *ijbbésch* חחריב *hecherib.* Ξηραίνω. GAL. Secher, desecher. ITA. *Seccare.* GERMANI. Trucknen/trucken machen. HISPA. *Secar.* ANLG. *To be made drie.* } *Plin. lib. 20. cap. 10.*

Dēsĭdĕō, des, desedi, desidere, Otiosum sedere. { נעצל *neheisál.* Καθῆσθαι ἀεργῶς. GALL. Se tenir assis en lieu sans rien faire, estre oisif, & paresseux. ITA. *Essare ocioso.* GERM. Müssig sitzen/faulentzen. HISP. *Empereçar y ser negligente.* ANG. *To be idle.* } *Plaut. in Bacch.* Nam meus formidat animus, nostrum tandiu vbi desidere, neque redire filium. *Terent. in Hec.* Frustra vbi totum desedi diem. [*Plaut. pseu. sc. 4. a. 4.* Quid tu intus desedisti? *Quintil.* Argumenta veluti confragosa, locis amœnioribus desident. *& Sueton. in Cæs. cap. 2.* Desedit apud Nicomedem.]

Dēsēs, desidis, Otiosus, ignauus, iners. { עצל *hatsél* ῥᾳθύμος, ῥᾳθυμία. GALL. Qui se tient assis sans rien faire, paresseux: ITALICE, *Ocioso, accidioso.* GERM. Faul Müssiggenger. HISP. *Negligenti y perezoso.* ANGL. *Idle, sloue, vnoc cupied.* } *Liu. lib. 1.* Desidem Romanum regem inter lacella & aras acturum esse regnum rati. *Et lib. 3.* Sedemus desides domi mulierum ritu inter nos altercantes.

Dēsidĭa, æ, Pigritia, socordia, ignauia, inertia. { עצלה *hatsláh,* ῥᾳθυμία. GAL. Paresse, oisiueté. ITALI. *Pigritia poltroneria.* GERM. Faulheit/treghetti. HIS. *Pereza y negligencia.* ANG. *Idleneſſe, slouth.* } *Cic. de Leg. agrar. contra Rullum,* Qui propter desidiam in otio viuunt, tamen in turpi inertia capiunt voluptatem. *Idem pro Sestio,* Sed mihi omnis oratio est cum virtute, non cum desidia. [*Plutarch. in Lyc. & Solon.* Desidiæ crimine damnabantur Athenis. *Ouid. Eleg. 7. l. 3. Trist.* Desidiæ caussas remoue (scribendo.)]

Dēsĭdĭōsŭs, Otiosus. { עצל *hatsél.* ῥᾳθυμος, ἀργός. GAL. Paresseux, oisif, vn faineant. ITAL. *Pieno de infingardia.* GER. Der gar fil vnd nichts thut/ein fauler/müssiger. HISP. *Lleno de mucha pereza y negligencia.* ANGLI *Idle, that doeth no thinh.* } *Ouid. de Rem. am.* Quæritur, Ægysthus quare sit factus adulter? In promptu causa est, desidiosus erat. *Mart. lib. 8.* Dic mihi quid melius desidiosus ages? *Varro in proœmio lib. 2. de Re rust.* Sic qui in oppido sederent, quàm qui rura colerent, desidiosiores putabant. Inertissimum & desidiosissimum otium, *Cic. de leg. Agrar.*

Dēsĭdĭōsē, adiuerb. Otiosè. { ῥᾳθύμως. GAL. Sans rien faire, en oisiueté. ITALIC. *Ociosamente.* GER. Faultlich/Müssigklich. HISP. *Pereçezamente.* ANGLI. *Idlie, without occupation.* } Agere ætatem desidiosè, *Lucr. lib. 4.*

Dēsĭdo, dis, desedi, (nam præteritum à sedeo mutuatur, *ieste Valla lib. 5.*) Idem quod Ad sedendum descendo. { מך *mach.* Καθίζω, κατακάθημαι. GAL. S'assoir, s'affaisser, aller en fond, fondre. ITALI. *Descendere à sedere, estare à basso spantacarde.* GERMA. Sich niderlassen oder niderlassen. HI. *Desfender para assentarse caer abaxo.* ANGL. *To sitt downe.* } Sæpe etiam accipitur pro dehisco. *Cicer. 1. de diuin.* Eo tempore ipso quum hoc calamitosum prælium fieret, tantos terræmotus in Ligusibus, Gallia, compluribusque insulis; totaque in Italia factos esse vt multa oppida corruerint, multis locis abes factæ sint, terræque desederint, fluminaque in contrarias partes fluxerint. *Celsi. lib. 8. c. 5.* Nares desidunt, difficulter spiritus trahitur. *Stat. 3. Syl.* præsidet nosce at Cur Vada desidant, & ripa coerceat vndas. [*Tib. lib. 4.* Qualis immenso desederit æthere tellus, *Liuil. 2. de bell. Maced.* Terra desederat.]

Dēsĭdĕrō, as A nomine fidus deducitur, *vt placet Festo,* Desiderio alicuius rei teneor, requiro, postulo, cupio. { אוה *iavváh* חמד *chamádh,* Ἔρως, θέα, ἐπιθυμία. GAL. Desirer souhaiter. ITA. *Desiderare.* GER. Begeren/wunschen. HIS. *Dessear.* AN. *To couet or desire, to wisch for any thing.* [*Plau. sc. 2. a. 2.* Quàm tu filium tuum, tam me pater meus desiderat. *Pl. Capt. sc. 2. a. 1.* Nunc desidero absentem amissum (captiuum.) *Idem Amph.* Experiri vult suum abitum vt desiderem. *Gell. cap. 3. lib. 5.*] Desiderauit pro simpliciter petiit ab eo. *Itē Suet. in Aug. cap. 29.* Desiderabat Apollo tēplum. *Idē cap. 66.* Desiderauit M. Agrippę patiētiā, & Mæcenatis taciturnitatem. (hoc est, requisiuit in Agripa patientiā: & in Mæcenate taciturnitatem.)] *Cicero de Senect.* Non caret is, qui non desiderat. *Ibidem,* Neque nunc vires desidero adolescentis, non plus quàm tauri vires adolescens desiderabam. ¶ Desideramus alicuius vires, quando ille non auxiliatur nobis. *Cice. in Cat.* Non curia vires meas desiderat, non rostra, non amici, non clientes. Quasi dicat Curia non sentit me senio debilitatum, quium fungar meo munere perinde acsi integra ætate essem. ¶ Desiderari in acie milites dicuntur, ὑστερεῖν, qui in prœlio ceciderunt: eo quod in recensione, quę à prœlio fieri solet, non compareant. *Curtius,* In eo prœlio trecenti capti, quinquaginta millia desiderata sunt. ¶ Desiderare in aliquo eloquētiam, candorem, integritatem, vel modestiam, est huiusmodi virtutē in aliquo requirere, quæ illi vel vtilis sit, vel necessaria. *Cic. in Orat.* Antonius multa & in se, & in aliis desiderans. *Idem de Clar. Orat.* Vnum excipio Catonem, in quo perfectissimo Stoico summam eloquentiam non desiderem.

[Desiderabilior. *Suet. in Tiber. cap. 21.*]

Dēsĭdĕrātŭs, participium. { נחמד *nechemádh.* Ποθούμενος. GALLI. Desiré, souhaite. ITA. *Desirato.* GERM. Begärt/erwuscht. HI. *Desseado.* AN. *Desired, longed or wished for.* } *Cicero post red. ad Quir.* Sed omnia desiderata magis, quàm assidue perspecta delectant.

Dēsĭdĕrātĭo, verbale, desiderium, cupiditas. { תאוה תחמד *taavàh* תחמד *tamachmádh.* Ἐπιθυμία. GALLIC. Desir, souhait, regret. ITA. *Desiderio, brama.* GERMANI. Begird oder begärung. HIS. *Desseo.* ANGLIC. *A desire, a wishing for.* } *Cic. de Senect.* At non est voluptatum tanta quasi titillatio in sembus. Credo, sed ne desideratio quidem: nihil autem est molestum quod non desideres.

Dēsĭdĕrābĭlis, le, { נאוה נחמד *naavéh* נחמד *nechmádh.* Ἐπιθυμητός. GALLIC. Desirable, digne d'estre desiré. ITAL. *Cosa degna che se desideri.* GER. Das wol zubegären ist. HISPANI. *Cosa para dessear, ò digna de ser desseada.* AN. *worthie to be desired.* } *Cic. 1. de Finibus,* Nihil enim desiderabile concipiscunt. *Liu. 4. bel. Pun.* Verumenimuero Hieronymus velut suis vitiis desiderabilem efficere vellet alium.

Dēsĭdĕrābĭlĭor, comparatiuus. *Suetō. in Tyber.* Vt tali successore desiderabilior ipse aliquando fieret.

Dēsĭdĕrĭum, Cupiditas, studium, amor vehemens, affectio. { אוה תאוה חמדה *chemdáh.* Ἐπιθυμία, πόθος. GAL. Desir, souhait, regret. ITAL. *Desio, desiderio.* GER. Ein begird/wunsch/ein groß verlangen. HIS. *Desseo.* ANG. *Desire, an ardent loue or affection of any thing.* } *Cic. in Lælio,* Ego si Scipionis desiderio me moueri negem, quàm id recte faciam, viderint sapientes. *Idē 4. Tusc.* Desiderium est libido eius, qui non dum adsit, videndi. [*Tibul. lib. 4.* Nunc desiderium (rerum amissarū) supereſt. *Ouid. Eleg 2. lib. 3.* Roma domūsque subit desiderium que locorū. *Senec. cap. 14. de Consol. ad Helis.* Desiderii ferre non posse exulis filij. *Senec. c. 7. de Consol. ad Marc* Desiderium suorū naturale est. *Ibidem* Desideria mutorum animalium concitata, sed breuia (amisso fœtu.) *Quint. cap. 20. lib. 1.* Desideriis amicorū dare aliquid. *Senec. cap. 9. de tranquil.* Desideriis naturalibus patuo parantur remedia. *Ouid. Ele. 6. li. 3. Trist.* Tu pars desiderij maxima pene mei.] ¶ *Idem ad Attic.* Non dici potest quàm flagré desiderio vrbis. ¶ Itē desideria apud Iurisconsultos dicuntur pro libellis, quibus quid à principe magistratúve postulatur ac desideratur. Vulgo *Requestas* vocāt. *Suet. in Aug. cap 53.* Promiscuis salutationibus admittebat & plebem, tanta comitate adeuntiū desideria excipiens, vt quendā ioco corripuerit, quod sic sibi libellū porrigere [dubitaret,] quasi elephanti stipē. In hac significatione ponitur. [apud eundē *Sueton. cap. 17 in Aug. & in L.*] 4. & 9. *D. de offic. proconsul. lib. de appel. recip. & l. 3. C. de postulando. Hotoma. & Passerat.*]

Desiderium quandoque pro re amata. i. amasia, vel amasio. *Catul. in Epig. de passere Lesbiæ:* Cum desiderio meo nitenti, Carum nescio quid lubet iocari, id est, meę puellæ.

Dēsĭdĕrātĭuā, verba, sunt quæ *à Prisciano* Meditatiua vocantur. Ea terminantur

minantur in rio:vt,Esturio,Parturio:& desiderium magis,quàm meditationem denotant,ἐφετικὰ ῥήματα. *Cic.2.Philipp.* Vtinam aliquando dolor Pop.Rom.pariat quod iamdiu parturit. *Plin.lib.36.c.21.* Æ titiæ omnes grauidis adalligati mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis,scarificati veri animalium continent partus, non nisi parturiant,remouendi: alioqui vuluæ excidunt:sed nisi parturientibus auferantur,omnino non pariunt. ¶ Parturio itaque significat cupio parere:Esurio,cupio edere:Micturio cupio meiere. Scaturio autem pro primitiuo capitur scateo, non enim desiratiuum est significatione,sed voce tantùm. Amaturio autem, Lecturio,& similia quando illis docti vsi non sunt, non modo inter desideratiua,sed ne inter Latina quidem sunt annumeranda,

Dēsigno, Denoto,demonstro. {סמן *saman* חוזיא *hodhiah* הגיר *higghiah.* σύστασις, σημείωσις. GALLI. Faire notoire & declarer,designer, bailler le proiect. ITALI. *Designare,donotare.* GERM. Bezeichnen/anzeigen. HISPA. *Señalar,notar,hazer notted ad en algo.* ANGLICE, *To mark, to signifie and shew by marke or token.* } *Cic.in Catil.* Notat & designat oculis ad cædem vnumquemque nostrum. *Cæsar lib.1.* Cæsar hac ratione Lisci Dumnorigem Diuiriaci fratrem designari sentiebat. [*Pl. Mostel.sc.1.a.2.* Quæ designata sunt & facta nequitia. *Auson. in Grat. Act.* Designare,Declarare,& Nuncupare Consulem,differunt. *Gell. cap.pen.lib.14* Designatus Consulatus Pompeio.] ¶ Aliquando significat decerno,seu deligo. {נזר *ghazár* בחר *bachár.* χειροτονῶ, προχειρίζομαι.} vt designare Senatorem,λαγχάνει βουλευτὴν. *Sall.* Catilina nihilominus in proximum annum Consulatum petebat,sperans si designatus foret,facile se ex voluntate Antonio vsurum. ¶ Interdum idem quod destinare. *Col.lib.3.* Ipsum autem agrum quem seminario designaueris,planum & succosum. Aliquando ponitur pro admittere & patrare in vtranque partem bonam & malam. *Te. in Adelph.* Nam illa quæ facta sunt,Omitto,modo quid designauit? M. Quidnam id est? D. Fores effregit,atque in ædes irruit alienas.

Designātores,Dicebantur qui constituendæ funebri pompæ præerant, vnicuique incedendi locum, ordinemque præscribentes:simili ferè munere eorum qui Romæ magistri cæremoniarum vocantur. Græci βραβεῖται vocant. *Cic.ad Attic.lib.4* Defertus à suis,vix iam decimum designatorem,vix Gellium retinet. *Vlpian.l.Athletas ff.de his qui not. infam.* Designatores autem, quos Græci βραβεῖται appellant,artem ludicram non facere. *Celsus* probat:quia ministerium,non artem ludicram exercent. *But. in Annot.*

Dēsignātio,Descriptio. {מחבנת *mathchóneth* חק *chók.* σημείωσις. GALLI. Deuis,ordonnance,proiect,specification. ITAL. *Diuisione,ordinanza.* GERMA. Bezeichnung/angebung. HISP. *Sñalamiento ò inuocation.* AN. *A marking,declaring or shewing by an token.* } *Cic.1.de Orat.* Deinde esse omnem rationem aut de infinitæ rei quæstione sine designatione personarum & temporum, aut de re certis in personis & temporibus locata. *Idem 1.de Nat.deorum,* Omnem totius operis designationem atque apparatum. ¶ Designatio præterea est contractio,conductióque populi in vnum:hoc enim ei contingit qui aliquo flagitio,populi in se oculos & ora conuertit,& spectaculo est vulgo.

Dēsilĭo,is,secunda syllaba correp. desilui,desultum, Saltu descendo. {צנח *tsanáh* καταπηδῶ, ἀφάλλομαι. GA. Saillir,ou se ietter du haut en bas. ITAL. *Discendere,disalto.* GERMA. Abhin springen. HIS. *Saltar de arriba abaxo.* AN. *To leap downe frome aboue.* } *Plin.de viris illustr.* Dum à templo Dianæ desiliit,talium intorsit. Desilire ab equo. *Virgil.11. Æn.* portisque ab equo regina sub ipsis Desiluit. ¶ Desilire de nauibus,*Cæsar 4.bell.Gall.* Desilire de rheda,*Cicero pro Milone.*

Desultūra,Ipse desiliendi actus. {καταπήδησις. ANG. *Lighting downe, vaulting frome one horse to another.*}

Desultor, dicitur cuius ars est binos trahere equos,& alternatim ex vno in alterum mira celeritate transultare. {κανταύρης. GALLI. Homme de guerre,qui menoit deux cheuaux accouplez sans estre autrement en harnachez, & sailloit de l'vn s'il estoit las sur l'autre frais quand besoin en estoit. ITA. *Chi mena ad vn tratto due canalli.* & *salta di vno nell' altro.* GERMANIC. Ein reysiger der zway sperd furet vnd geschwin in wam es not thut von einem auff das ander springen thau HI. *Elque salta de vno cauallo en vn otro.* ANGL. *A valier that leapeth vp and downe frome one horse to another.*} *Liu.libro 23.* Nec omnes Numidæ in dextro locati cornu,sed quibus desultorum in modum binos trahentibus equos inter acerrimam sæpè pugnam in recentem equum exfesso armatis transultare mos erat:tanta velocitas ipsis,támque docile equorum genus est *Varr.lib.2.de Re rust.* Peritus belli aliter equos eligit,alit,ac docet,aliter quadrigarius ac desultor.

Desultōrii, ipsi equi sine ephippiis, dicti quòd ex his facilè desiliant desultores, qui duo singulis equitibus præsto erant,exercitatus ita militibus, vt altero de via fesso,desilire possent in recentem κανταύρης. *Sueton.in Cæs.* Quadrigas,bigasque,& equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. *Cassiod.verò in Epistol.* diuerium ab hoc genus fuisse docet in ludis Circensibus. Equi (inquit) desultorij sunt, per quos Circensium ministri missus denuntiant exituros,vt luciferi quadam in astris similitudine præcursorias velocitates imitari videantur. ¶ Ponitur aliquando & desultorius pro desultore, qui ex equo in equũ facile desilit, & relicto priore in alium transitit:id quod *Cicero* translatè posuit,pro inconstanti. *Cicer.pro L.Mur.* Respondebo igitur Posthumio primum,qui nescio quo pacto mihi videtur Prætorius candidatus in Consularem quasi desultorius in quadrigarum curriculum incurrere. *Apul.1.de Asino,* Iam hæc quidem ipsa vocis immutatio desultoriæ scientiæ stylo que accessimus,respondet. *Martian.de nuptiis Philologiæ.* Leuitate pene desultoria gesticulabat.

Desultoria,natura:properbiabiter dicitur. *Ioannes Picus,* Homo inquit, varia ac multi formis ac desultoriæ naturæ animal. Desultoriam hominis naturam dixit,quasi verspellem,& subinde sese in aliam,aliamque formam mutantem,vt Proteũ factitasse fabulantur. *A Martiano Capella* hoc sumpsum,qui leuitatem desultoriam dixit *li.1.Fabulæ.*

Dēsino, is,pen.cor.ex de,& sino, significat omitto,finio,cesso. {חדל *chadhál* שבת *shabáth.* παύομαι, λήγω. GAL. Cesser,s'arrester. ITA. *Cessare,dimettere,lasciare.* GERMAN. Auffhören/abstehen. HISP. *Dexar,*

ò cessar de alguna cosa. ANG. *To cease,to leaue.* } *Teren.in Phor.* imò haud desinam,Donec profecero hoc, *ide in prologo Andr.* dehinc,vt quiescant, Porrò moneo,& desinant maledicere. *Cic.Mario,* Libenter me hercle artem desinerem,tecumque,& cum similibus nostri viuerem. [*Plaut.Men sc.1.a.1.* Obseruare vinum desines. Vbi nihil sit simul.(amator) amare desinat. *Plaut.Pseud.sc.3 a.1.* Maluit Afer desinere (dicendo) quam desinire. *Quintil.* Desine ludos facere. *Plaut. Men.sc.4.a.2.* Heu Heu.P. Desine.S. Doleo. *Pl.p.sc.2 a.5.* Desito sermone vti. *Gell.cap.10.lib 1.* Desinit pe pulsu istis legibus.(sup.vti) *Gell.cap.1. lib 20.*] Est autem Desinere artem,renuntiare arti,atque relinquere,καταλύω τὴν τέχνην ἢ παρέλκειν. *Gell.lib.15.* Omniũ tum Athenienſium consensu disciplina tibiis canendi desita est. *Apuleius lib.4* Desine scelus. ¶ Aliquando pro terminare accipitur. *Pli.in Panegy.* Incipimus inde,desinimus ibi,à quo incipi in quo desini sub alio principe nõ posset. *Idem in Epist.* Desinit ibi triclinium. Hinc desinentia,finis,terminus,κατάληξις. Desinere in perpetuum,non ad tempus quo quis reuerti possit referendum est,*autor Pompon.in l.de assign. libert.Sicil.si is qui §.quod dicitur de iur.dot.* Desino cum genitiuo, Græcissimus est. *Horat.2 car.Ode.9* - desine mollium Tandem querelarum. Re aliqua desinere,pro cessare de re aliqua. *Cic.4.Acad.* Desine quæ sol locis communibus,domi nobis ista nascuntur. ¶ Desinere autem transitiue. *Suet. Tiber.cap.36* Expulit & Mathematicos,sed deprecantibus ac se artem desituros promittentibus, veniam dedit. ¶ Desinit esse soluendo,cui vel insignis calamitas,vel magna inopia accessit. *Autor Paulus in l.si arbitro. Qui satisd.cog. Vide & Triphin §. quod autem dicitur desisse. Iurores.de admin.tut.*

Dēsinitur,impersonale,& Desitum est. *Ouid.1.de arte.* Tunc bene desinitur. *Cic.lib.2.de Finib,* Recte iamprídem desitum est contra eos disputari.

Dēsĭtus,pen.corrept.particip. {נשכח *noshkháh* λανθάνων. GALLI. Delaille,aboli,qui n'est plus en bruit ni en vsage. ITAL. *Lasciato,annullato,che non è piu in vso.* GERM. Auffgehört/von dem man abgelassen hat. HISP. *Cosa dexada y desacostumbrada.* ANG. *Left forsaken.* } *Cicer.ad Patrum,lib.9.* Post hunc tredecim fuerunt sella curuli ante L. Papirium Crassum, qui primum Papisius est vocari desitus. [Verba desita (id est inusitata.) *Gell.cap.7.11.* Desita disciplina tibiis canendi, omnium Athenienſium consensu: *Idem cap.17 lib 15.* Desita oppugnatio. *Ibidem cap.vlt.* Desiti creari Censores. *Sueton.in Aug.cap.37.*]

Dēcĭpio, pis.pen.corr.desipui & desipij ex de,& sapio. Insipienter ago,deliro. {נבער *nibhár* נשכל *nischal.* παραφρονῶ, ἀφροσύνη. GALLI. Defaillir de sens,radoter, perdre son bon entendement, estre hors du sens. ITALIC. *Essere pazzo,fuor di mente.* GERMA. Aberwitzig werden/narrechtig sein/oder vnweyßlich handlen. HISPAN. *Enloquecer.* ANG. *To dote,or waxe foolish.* } *Cic.M.Cælio,* In quo quum obiurgaret,quod nimio gaudio penè desiperem. *Plaut.Epid.* genitiuo iunxit,Desipiebãmentis,quum illa scripta mitterem. *August.lib.1.de Ciuitate Dei,* docet minùs esse desipere,quàm Insanire,Porro (inquit) si quis hoc aggrediendum & suadendum putat,non dico desipit,sed insanit. *Lactant. lib.2* Denique Poeta maximus,homo in cæteris prudens,in hoc solo non poetice,sed aniliter desipuit, id est,more anili insipienter egit. ¶ Huius contrarium est Resipisco:nam Resipio in vsu raro est, resipisco frequenter. Desipio in vsu est,desipisco non.

Dēsĭsto, is,Cesso,omitto. {עמד *ámadh* שבת *shabáth.* ἀφίσταμαι, λήγω. GALLIC. Desister,n'aller plus auant,s'arrester,cesser. ITA. *Cessare, lasciare.* GERM. Bleiben/ablassen/auffhören. HISPAN. *Dexarse de alguna cosa?* ANGLI. *To stay or rest.* } *Virgil 4.Æneid.* mene incepto desistere victam *Plaut.in Rud.* Desiste dictis nunc iam miseram me consolari, nisi,&c. *Cic.7.Ver.* Rogat vt id facere desistant. *Idem pro Quintio.* Auctionem velle facere desistit. [*Plaut.Men.sc.1.a.2.* Aliter non desistã exequi (id est,non desinam inuestigare.) *Idem pseu.sc.5.a.1.* Desiste: Recte meam rem sapio.(id est,desine monere.) Desistere à defensione. *Cæs.lib.2.de bell.ciu.* Desistere oppugnatione. *Ibid.* Desistere deperitione. *Li.l.7.a.4.*] *Plaut.in Menæch.sc.2.a.5.* Quid tu es tristis? quid ille abstetratus Destitit? nescio quid vos velitati estis inter vos duos,id est,recessit. [vel diuersus sterit,sed eo delirit, potiùs deducendum videtur a Disto.] ¶ Desistere etiam hare,iubere,vel in loco aliquo morari significat. *Pl.in Most.* Quin illic desististi,obsecro rãdiu? ¶ Desistere apud Iurisconsultos, est are aliqua calumniose instituta abstinere. Desistere, *inquit Aspianus,* est à negotio abstinere, quod calumniandi animo instituerat. Inde Desistisse is videtur non qui distulit,sed qui liti renuntiauit in totum.

DESITIATES, Δεσιτιάται. Liburniæ populi in conuentu Narbonensi quos commemorat. *Plin.lib.3 c.22.*

Dēmŏtērĭum, בלא *chele.* δεσμωτήριον, GALLI. Prison. ITALI. *Prigione.* Ein gefencknus. HISPAN. *Carsel,lugar de presiõ.* ANGL. *A prison.* } Græci vocant carcerem in quo vincti asseruantur:à verbo Græco, δέω, quod est ligo & vincio.

Desōlo, as, penultima longa, Solum & desertum facio, à sõlus, a,um. {חשם *heschem* חחריב *hoci eríb.* ἐρημόω. GALL. Laisser tout seul, piller en sorte qu'on ne laisse rien que la place. ITAL. *Desertare,destruggere.* GERM. Wüst vnnd öddigen/verwüsten/verderben. HISPA. *Priuar del plazer,destruyr,desolar.* ANGL. *To make desolate and waste without habitation.* } *Virgil.1.Æneid.* fat fumera fusi Vidimus in gentes & desolauimus agros. *Ibidem.* Disiectique duces,desolatique manipli. *Col lib.1.cap.3.* Quos hostis profugiendo desolasset agros. &c.

Desolātus,a,um,à desolando,derelictus. *Suet.in Calig.cap.32.* Cum deserta desolatáque reliquis subsidiis aula. &c.[id est liberis.] Desolatus filius. Solus & liberis relictus. *Plin.in Epist.* Domũmque pluribus adminiculis altè fundatam, desolatus fulcro & sustinet. *Ibidem.*

Dēspĕro, as.pen.prod Sperare desino,spem omnem abscio. {נואש *noash.* ἀπογινώσκω, ἀπελπίζω. GALLI. Desperer,n'auoir plus d'espoir. ITA. *Disperare,desperdere.* GER. Verzweiffen/alle hoffnung verlieren. HIS. *Desesperar.* ANGL. *To despayre,to cast off all hope and trust.* } Hic enim De præpositio negandi vim habet. *Cic.1.Off.* Considerandum est,ne aut temere desperet propter ignauiam aut nimis confidat propter cupiditatem. *Idem in Pisonem,* Quid,quod tu toties diffidebas,ac desperans

rebus tuis,in sordibus,lamentis,luctúque iacuisti? *Idem in Læl.* Cuius aures clausæ sunt veritati.[*Ouid.5. Fast.* Cur ego desperem fieri sine coniuge mater.] Dicimus autem,Desperare saluti vel salutem,vel de salute.Desperare fugam,*Cæs.5.bel.Gall.* [¶Desperare liberos.GALLI. Estre hors d'esperance.desesperer d'auoir des enfans. *Gell.cap.1.li.7.* Publium quoque Scipionem,cum quo nupta erat, liberos desperauisse.]*Cum infinitiuo.*Cic.de Diuinat.* Non equidem plane despero ista esse vera:sed nescio,& discere à te volo.

Dēsperātus,a.um, Ab omni spe derelictus,destitutus. {נואש *noásch.* ἀπαλπιδίς,ἀπόνοια,κατάκακος. ANGL. *Despayred,that hath no hope or trust.* } *Cic.pro Do.* Res ferè iam desperata. *Idem in Pison.* Despectus à cæteris, à seipso desperatus & relictus. *Et in Cat.* Exercitus comparatus ex senibus desperatis

Desperans,antis,patticip. נואש *noásch.* ἀπελπίζων,ἀποχειρόμενος. GAL. Desesperant, qui n'a point d'esperance. ITAL. *Che manca al tutto disperanza.* GERM. Verzweyfelnd/verzagend. HISP. *Desperado,ò desesperado.* ANGLIC. *That hath no hope,that despayres.* } *Cic.1.de Fin.* Omnia semper desperantes Desperantia vlcera,*Plin.lib.22.c.24.*

Desperanter aduerb. ἀπελπιστικῶς GALL. Desespereement,en desesperant.ITA. *In desperatione.*GERMA.Verzagtlich/ohn alle hoffnung.HISP. *Desesperadamente.*ANGLIC.*Despayringlie.* } *Cic.ad Attic.li.14.* Desperanter tecum locutus est.

Desperatio,vt inquit *Cic.lib 4.Tusc.* est ægritudo sine vlla rerum expectatione meliorum. {אנוש *anúsch.* ἀπόγνωσις. GAL.Desespoir, ITALI. *Disperatione.* GERM. Verzweyflung.HISP. *Desesperation.*ANGL. *A despayrring* } *Saluft.* Ne fortè desperatione adducti,vitæ mortem præferant. *Brutus Ciceroni.*Ista vero imbecillitas & desperatio,cuius culpa non magis in te resident.quàm in omnibus aliis,& Cæsarem ad cupiditatem regni impulit & Antonio post interitum illius persuasit.

Dēspĭcĭo,penul.correp.Deorsum aspicio,video,animaduerto. {משקף *mischkáph.* κατόπτομαι.GAL. Regarder en bas,voir d'enhaut. ITA.*Guardare à lingiu.* GERM. Vnderſich ſehen/oben herab ſehen. HISP. *Mirar de arriba abaxo.*AN.*To looke downe frome aboue.* }[*Plau. Mili.sc.6.a.1.* Me despexisse ad te per impluuium fateor. *Idem ibid.sc.3.a.2.* Per impluuium despexi proximum.] *Colum.lib.1.* Atea si competit,ita constituenda est,vt vel à domino,vel certè à procuratore despici possit.

Ponitur aliquando pro contemno, siue paruifacio. {בוז *bazah* παρορῶ,ὑπερφρονῶ,ὑπερηφανῶ,καταφρονῶ,ὑβρίζω.GALLIC.Despriſer,meſpriſer, contemner. ITALI.*Disprezzare.*GERM.Verachten/fur nichts halten. HISP.*Menosprociar.*ANG.*To despriſe,to set naught by.* } *Cic.2.Off.* Despiciunt autem eas, & contemnunt, in quibus nihil virtutis aut neruorum putant. [Sic Despicere vitam pro contemnere. *Suet.in Othon.cap.10.* Tunc ad despiciendam vitam exemplo militaris militis concitatũ, &c.]¶Aliquando item ponitur pro non animaduerto,non attendo, visum alio detorqueo,& auerto *Cic.pro Sext.Rosc.Amer.* Simulatque ille despexerit,aliquid huiusce modi moliuntur,id est,simulatque visum auerterit,& vt vulgo loquuntur, dorsum verterit.

Dēspectus,a,um,partici.à verbo Despicior,contemptus,derelictus. {בזוי *bazúi* נִבְזֶה *nibzéh.* καταφρονητός. G .Desprisé,meſpriſé,regardé par meſpris.ITA.*Spreżzato.* GÉ. Verachtet.HIS.*Menospreciado.* ANG.*Contened, not regarded.* } *Cic.in Pison.* Abiectus,contemptus, despectus ab omnibus.

Despectus,tus,nomen verbale à verbo Despicio, significat prospectum ex superiori loco in inferiorem. {κατόπτρον.GA.Veuë de haut en bas. ITAL.*Il prospetto d'vn luogo inferiore.* GER.Das abhinſehen. HI.*El mirar ab axo.* ANG.*A looking downe frome aboue.* }*Cæſ.li.7.bel.Gal.* Erat ex oppido Alexia despectus in campum.*Idem lib.3.* Omnes colles & loca superiora,vnde erat despectus in mare,ab exercitu tenebatur.

¶Accipitur præterea despectus pro contemptu. {בזון *bizzajón.* καταφρόνησις,ὑπερφρόνησις.GAL.Desprisement,meſpris. ITA. *Dispregio.* GER. Verachtung. HISP.*Menosprecio.* } *Autor ad Her.* Filij parui priuati patris auxilio ludibrio & despectui paternis inimicis erunt expositi.

Despĕctĭo,Contemptus. {בוזה *buzáh.* καταφρόνησις. GAL.Desprisement, regard par meſpris,contemnement. IT. *Dispreżzo.*GER. Verachtung. HIS.*El menosprecio.*ANG.*Contempt.* } *Cic.in Hort.* Consolabitur eam magnitudo animi, & humanarum opinionum altera quædam despectio.

Despecto, as, Sæpe deorsum aspicio. {השקיף *hischkiph.* κατακύπτω καὶ βλέπω GALL. Regarder souuent du haut en bas.ITAL.*Guardare d'alto à baſſo.* GERM. Offt vnderſich ſehen. HISPA. *Mirar de arriba abaxo.* ANGL. *To looke downeward often.* } *Claud.li.3.de rapt.Proſerp.* despectant vertice lucum.*Virg.1.Æn.* nunc terras ordine longo Aut capere,aut captas iam despectare videntur.

Despicientia.Despectio,contemptio. {בוזה *bazáh.* ὑπερφρόνησις. GALLIC. Meſpris,contemnement. ITAL.*Diſprezzo.*GERM.Verachtigkeit/verſchmähung. HISP.*Menospreci* .ANG.*A deſpiſing or contemning.* }in se plus continet quàm contemptio:*vt apud Cic.lib.1. Tusc.* Totámque vim bene viuendi in animi robore, ac magnitudine,vt in omnium rerum humanarum contemptione,ac despicientia ponamus. Vtroque autem horum maiorem vim habet illusio. *Cic. in Catone,* Contemni se putant,despici,illudi.

Dēspĭcŏr,penul.corr.aris,atus,Despicio,contemno. {בוז *bazáh* בז *baz.* καταφρονῶ.GALL.Deſpriſer fort,meſpriſer,contemner. ITAL.*Sprezzare* GER.Verachten/verſchmächen.HISP.*Menospreciar.* ANGL.*To contemne,to diſpriſe or ſett naught by.* } Veteres despico in actiua voce vsi sunt:à cuius passiuo Despicatus participium remansit. *Terent. in Eunucho* , Quæ nos nostrámque aduleſcentiam habent despicatam. *Donatus,*Despicatam,contemptam,atque despectam, à despicor,despicatus, nomen ex participio pro contemnendo. *Cic.pro Sest.*Cessi Tribuni pleb despicatissimi hominis furori.

[Despicatissimus,a,um:*Gel.cap.4.lib.15.& Cic.pro Sest.*vt in verbo præcedente est dictum.]

Dēspĭcātus,tus,tui Contemptus. {בוזה *buzáh.* καταφρόνησις. GAL. Mespris.ITA.*Dispreżzo.*GERM.Verachtung.HISPA.*Menosprecio.* ANGL. *Contempt.* } Despicatui duci,est contemni. *Cic.pro Flacc.* Quid porrò in Græco sermone tam tritum atque celebratum est, quàm si quis despicatui ducitur,vt Mysorum vltimus esse dicatur? [*Pl.Men.sc.3.a.4.* Quando me bene merentem tibi habes despicatui.]

Dēspĭcātio,verbale,idem. {καταφρόνησις.*Cicer.1.de Fin.* Vt odia,inuidiæ, despicationes aduersantur voluptatibus.

Dēspolio,as,are,Exuo,spolio,dispolio. {שלל *schalál.* σκυλεύω, GALLIC.Despouiller,piller.ITAL.*Spogliare.* GERM. Außziehen beraubẽ/blunderen.HIS.*Despojar* ANGLIC.*To robbe,to ſpoile.* } *Plaut.in Caſ.* Vir te vestiat,tu virum despolies.*Cic.ad Att.li.7.* Quum ferret literas ad bustum Basilij, vulneratus & despoliatus est, *Idem 5. Verr.* Qui in sua patria dux isti quondam & magister ad despoliandum Dianæ templum fuit. [*Pl.Asin.sc.3.a.1.* Aliam orationem despoliato prædicas.(id est amanti,quem spoliasti bonis.)*Pl.Men.sc.2.a.5.* Me despoliat & ornamenta mea ad meretrices degerit.]

[Despoliatus,a um, Despouillé, desnué, mis au blanc. *Vide* in verbo antecedent.]

Dēspondeo, ex de & spondeo. Spondeo autem veteres pro dico vsurpabant Vnde Respondeo factum est, quod est,posteriore loco dico. Postea vero spondere vsurpari cœptum est pro promittere. {ירד *jarádh* אֵרֵשׂ *eráſch* ἐγγυῶ ὁμολογῶ καθομολογοῦμαι. GAL. Promettre & accorder de bailler,se desſaiſir. ITA. *Promettere,ſpoſare.* GERMAN.Verheiſſen/zuſagen.HISPAN.*Prometter ò diſpoſar* ANG.*To promiſe,to betreuth,to affiaunce.* } Vnde qui puellam spondet,sponsori quæ spondetur puella, sponsa: cui spondetur, sponsus: & dies quæ puella promittitur,sponsalis dies dicitur: & sponsalia, mentio & repromissio futurarum nuptiarum. ¶ Despondere & spondere puellam hoc tamen differunt,quod puellæ pater eam spondere dicitur, adolescens vero eam despondere. *Vulpius periocha Andriæ,*Nam aliam pater ei despondérat gnatam Chremetis. Vltrò ad me venit, vnicam gnatam suam, Cum dote summa filio vxorem vt daret, placuit despondi. [Eius filiam virginem mihi desponderi cupio *Plaut. Aul.sc.3.a.1.* Credo ego vbi mentionem fecero de filia mihi vt despondeat *Plaut.ibid.sc.4.a.1.*M.Despondeſ(ſup filiam) E. fiat.*ibid.* Istanc despondeo huic,ego dotem dabo. Mox,mihi hanc despondeas, mox,despondéſne mihi hanc vxorem? *Pl Curc.sc.2.d 5.* Item, Quid cessas hanc huic vxorem dare.*Item,*Despondente ei Nerone Liuiam duxit Cæsar. *Velleius*)*Cic.de Orat.1.* Quum ædilitatem P. Crassus peteret, quúmque maior natu & iam consularis Sergius Galba affectaretur,quod Crassi filiam filio suo despondisset.*Vide Lexicon Hotomani.*

¶Despondere animum ille dicitur, qui melioris fortunæ spem abiicit,& quasi ex desperatione mori decreuit, & lucis tædio affectus est ἀπογινώσκειν τὴν ψυχὴν,ἀπογινώσκειν ἑαυτὸν,ἀπόνοιαν ἔχειν. *Liu lib.3.ab vrb.* Nec ipsi solum desponderant animos, sed contemni cœpti erant à finitimis populis: *Plau. in Mil.sc.1.a.1.* Ne lamentetur néve animum desponděat.*Varr.lib.3.de Re ruſt.*Hoc autem ideo in sceluso fiat, ne reliqui si videant, desponděant animum atque alieno tempore venditori moriantur. *Apud Columellam* absolute legitur desponděre pro mori seu deficere: nam de turdis sic ait, Difficulter in aliam regionem transferuntur, quia cauéis clausi,plurimi desponděnt,sub animum.

¶Similiter dicimus Desponděre sapientiam, illum qui desperat se posse ad sapientiæ fastigium peruenire: & ob hoc desistit ab incœpto.*Colum.lib.12.* Quàm probabilis ratio est obmutescendi, quia néqueas orator esse perfectus? aut in socordiam compelli, quia desponderis sapientiam?Magnæ rei,quantulumcunque posséderis,fuisse participem,non minima est gloria. *Desponděre sibi domum alicuius *Cic.ad Att.lib.11.* L. vero Lentulus Hortensij domum sibi; & Cæsaris hortos & Baias desponderat. Hoc est, Sua quodammodò hæc omnia futura pollicebatur.

Dēspōnso,as,Despondeo,vxorem promitto. {μνηστεύω. Desponſatus,participium passiuum.*Suet.in Cæſ.cap.1.* Dimissa Cossutia, quæ familia Equestri,sed admodum diues prætextato desponsata fuerat.

Dēspondebĭtur, impersonale: *Terent. in Andr.* Ne expectetis dum ẽ xeant huc intus desponděbitur.

Dēspōnsus,part.Promissus,destinatus,attributus: {מאורש *meoráſch.* καταμολογημένος,ὁ γαμεῖν ἢ γαμεῖσθαι μέλλων. GAL. Promis en mariage, accordé,fianeé. ITAL. *Promeſſo,acordato.* GERM. Verheiſſen/vertrauwtet. HISP.*Prometido,deſpoſado.* ANGL. *Promiſed in mariage, affiaunced or betreuthed.*}vt.Thalamo alicuius desponsa puella.*Stat.10.Theb.*Connubia desponsa, *Catull.* Desponsa & destinata laus: *Cic. de Arusp. re pon.* Cui me præripere desponsam & destinatam laudem quùm ipse eius opera & dignitatem & salutem recuperarim, valde est iniquum.

Dēspōnsātus, partic.à Desponso, καταμολογημένος,μεμνηστευμένος. Ídem quod Desponsus.*Cic.ad Quint.frat.lib.2.* Dederam ad te literas,quibus erat scriptum Tulliam nostram Crassipedi pridie nonas Aprilis esse desponsatam. Alia exemplaria habent desponsam. *Suet.in Cæsare,*Dimissa Cossutia,quæ familia Equestri, sed admodum diues prætextato desponsata fuerat,&c.

Dēspūmo,as, pen. prod. Spumam aufero. {מסיר חלאתו *hesir chelealo.* ἀπαφρίζω.GAL.Eſcumer,oſter l'eſcume.ITA.*Schiumare,leuar le ſchiume.* GERM. Verſchaumen/abſchaumen. HISP. *Espumar ò quitar la eſpuma.* ANGLIC.*To skume,to caſt of feme.* } *Virgil.lib.1.Georg.* Et foliis vndam repidi despumat aheni. *Plin.lib.6.cap.38.* Ita despumatis subinde carnibus, quas hæsisse venis necesse eit, &c. ¶ Per translationem potuit pro decoquere. *Hieronym.ad Ocean.* Venter meo æstuans citò despumat in libidines. *Perſ.* Stertimus,indomitum quod despumare falernum Suuiciat.[*Senec.Epiſt.59.* Despumat ætas.

Dēspŭo,is, Deorsum spuo. {רק *rak.* καταπτύω. GAL. Cracher en bas. ITA.*Sputare in giu.* GER. Außſpeweu/nider ſich ſpewen. HISPA.*Eſcupir ab axo.* ANG. *To ſpett downe ward*[*Plaut.Aſin.sc.1.a.1.* Te obsecro, vt quæ loquutus es despuas. ¶ Despuuntur homines cadúci: *Apule. Apolog.1.& Tibul.* Despuit in molles & sibi quisque sinus. Erat hoc vsurpatum in Magia. Tet caue ter dictis despue carminibus. *Idem.*] *Perſius,* Est prope te ignotus,cubito qui tangat, & acres Deputat in mores. ¶ Despuere ocellos, per fastum contemnere, quia

quia superbiam ac contemptum oculi nonnunquam ipsi significant. *Catullus ad Licinium*, Precésque nostras, Oramus cave despuas ocellos.

Dēspŭi, passiuum. *Plin.lib.10.c.23.* Simúlque comitialem propter morbum despui suetum.

Dēspuitur, impers. *Liu.5 ab Vrbe*, Vbi nunc despui religio est.

Dēsquāmo, Squamis exuo. {ἐκλεπίζω. GALLIC. Escailler. ITAL. *Scagliare.* GERMAN. Entschuppen. HISPANI. *Escamar ò quitar las escamas.* AN. *To scale fishe.*} *Plaut.in Aulul.sc. 6.a.2.* Dromo desquama pisces: tu Macherio Congrum, murænam exdorsua, quantum potes. ¶ Desquamare etiam de arboribus, & aliis rebus dicitur. *Plin.lib.17.cap 24.* Vel etiam subarator imprudens luxauit radices, corpúsque desquamauit. *Idem lib.23.cap.7.* Summo cortice desquamato, altiore plaga siccantur. *Idem lib.35.c.17.* Primum abluitur vestis Sarda, dein sulphure suffitur, mox desquamatur cimolia.

Dēsĕrto, is, destertui, destertere. {ὑπόχω κατάβιγγω ἐρυθρίζω. GAL. cesser de ronfler. ITAL. *Desfarso, finir di ronchiare.* GERMAN. Verschnauffen/ oder verschnarchen/auffhören schlaffen. HISPANI. *Dexar de dormir y rondar.* ANGLI. *To snor te, to route.*} *Pers.Sat.6.* Cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse Mœonides, quintus pauone ex Pythagoreo.

Dēstĭco as, pen.corr. apud autorem Philomelæ legitur pro strepere, & eiusmodi edere sonum, qualem reddunt forices. Quod tamen arbitror verbum esse ab illius carminis autore confictum, quippe quod apud alium scriptorem vix inuenias. Mus (inquit) auidus mintrat, velox mustellāque dintrit: Et grillus grillat, desticat inde forex.

pĕs TĬCOS, *ἄστικος*, Insula ex ĕxigua, Thraciæ adiacens non procul à Cherroneso: cuius meminit. *Plin.lib.4.c.12.*

Dēstillāre, {נטף *natáph.* μπαλείειν. GALLIC, Destiller, degouter. ITA. *Distillare, gocciare.* GERMA. Abbintropffen. HI: *Destellar ò gotear* ANG. *To droppe, to fall by droppes.*} pro Distillare legitur apud autores: *vt apud Colum.lib.12.cap.12 cap.18. Celsus lib.4.cap.2.* Destillat autem humor ex capite interdum in nares.

Dēstĭno as, pen.corr. Eligo, assigno, delibero, constituo. {יעד *jahádh* גזר *ghazár* חרץ *charáts* בחר *bachár.* ἀφορίζειν, πάσειν, ἀφορισάμενον χειροτονεῖν, ὑπογεγράφειν. GALLIC. Ordonner, deputer, destiner, assigner. ITA. *Destinare.* GERMANI. Für sich nemmen/ verordnen/ bestimmen. HIS. *Determinaa, deputar, delibrar.* ANGLI. *To apoynt, depute or ordeine*} [*Cæs. lib.1 de bell.ciu.* Quæ agere destinauerat. Destinare aliquam matrimonio *Suet.in Oth cap.10.* Destinare legationem ad aliquam. *Idem in Galb.cap.16.* Destinamur omnes ad mortem. *Senec.cap.11.de Consol.ad Polyb.* Potero de magistro destinando, i. designando. *Gel.c.5. lib.13.* Destinati tanto discrimini duces (i. fatis cogentibus ād bellum ciuile.) *Velleius.* Destinare locum colloquio. *Liu.lib.2.d.4.* Destinare domos publicis vsibus: *Velleius.* Destinare exitium alicui. *Suet. in Nero.c.56.* Quin eum parem destinarant animis magno Alexandro ducem *Liu.* Destinatum erat Augusto nihil super ea re nisi ex voluntate maioris filij statuere. *Suet.in Tib.c.13.* (i. Decreuerat Augustus)] *Colum.lib.2.* Itaque considerandum erit, vt solum quod excolere destinamus, pingue sit. *Cic.1.Tusc.* Alter præsto fuit ad horam morti destinatam. *Suet.de Cæs.* De ampliando imperio plura ac maiora in dies destinabat, id est, parabat, constituebat, deliberabat. ¶ Quandoque ponitur pro alligare. *Apul.lib.4.de Asino*, Arreptum me loro quàm valido ad insulam quandam destinato, &c.

¶ Quandoque mittere significat, *ἀποπέμπειν. Iuuen.* Destinat hoc monstrum cymbe, liniquè magister Pontifici summo.

¶ Aliquando emere. *Lucilius*, Facio ab lenone, tribus vt libertatem millibus destinet. *Plaut.in Rud.* Minis trigenta sibi puellam destinat, dátque arrhabonem, & iureiurando alligat. Hoc idem significat, Perstino. *Apul.* Et percontato pretio, quòd centum numis indicaret, aspernatus, viginti denariis perstinaui. ¶ Destinare item aliquando pro definire. *Marcellus de verb.oblig.l.94.* Alioqui si cùm destinare genus & modum vellet, non fecit, nihil stipulatus videtur. ¶ Est & Præstino, de quo alibi. ¶ A destino fit compositum prædestino, *προορίζω*, vnde & Prædestinatio qua voce Ecclesiastici scriptores vtuntur pro diuina prouidentia, qua Deus cùm futura omnia præuidit, cùm de salute nostra aut damnatione stabile inuiolabiléque præiudicium fecit. ¶ Destinare etiam aliquando positum muenitur pro notare. *Q.Curt.lib.9.* Dioxippus coniectum oculorum, quibus vt furdestinabatur, ferre non potuit. Vbi destinare oculis furem, accepit pro certis quibusuam indicijs oculorum furem denotare.

¶ Quandoque destinare est designare. *Vlpian.D.lib.10.Tit.4 l.3.* Quid enim si dominus quidem paratus sit defendere, actor verò destinare non possit nisi ex præsentibus?

Dēstĭnatio, onis, pro Deliberatione. {חק *chok* σοφισμὸς, σοφίσματα. GAL. Propos deliberé, le but de la deliberation. ITAL. *Proposito, deliberatione.* GERMA. Ein rathschlag/ fursatz fürnemmen. HISP. *La deliberacion.* ANGLICE, *A purpose or appoyntement.*} *Plinius lib.7.cap.43.* Pestilentia vrbis, famis, sitisque Italiæ, destinatio expirandi, & quatridui inedia, maior pars mortis in corpus recepta. ¶ Destinatio interdum capitur pro coniectura. *συλλογισμὸς. Vt Papinianus D.lib.31.Tit.1.l.77.* Non in vnum etiamnum destinatio dirigi potuit.

[Destinatò, Aduerb. *Suet in Cæs.cap. 60.* Prælia non tantum destinatò, sed ex occasione sumebat.]

Dēstĭnatus, Pro certo & definito. {נחרץ *nechretz* κατεπεγμένος. GAL. Destiné, deputé, proposé & arresté. ITALIC. *Destinato.* GERM. Beredet bestimmet. HI. *Deliberado, determinado.* ANGL. *Destinat, apoynted, ordeined.*} *Quint.lib.3 cap.8.* Iudicialem, in qua fere eadem, sed certis destinatisque personis quærantur. [*Suet.in Aug.cap 42.* vt destinata summa sumeretur. *Idem in Calig.* Militiam resque bellicas semel attigit, neque ex destinato sed cum ad visendum nemus &c. *Senec.cap. 13. de Tranquil* Ne nimis destinatis rebus indulgeamus. *Velleius.* Prædixit ne destinatum iter peterent. *Idem Velleius* Destinatus ei parti exercitus. *Cæs.Vell.* Destinatus Augur. (id est designatus) *Suetonius in Calig.c.12.* Destinati magistratus. (id est, designati) *Suetonius in Tib.cap.31.* Destinati agri (id est assignati) *Liu.l.9.ab Vrb.* Tempore & loco destinatis. *Liu.l.3.d.4.* Destinatus dies cædi. *Suetonius.in Cæs. cap.9.*

Dēstĭtuo, is, ex de, & statuo, Derelinquo, desero, quod promisi nō præsto. {עזב *hazáh* שמם *schamát.* μεθίημι, καταλείπω, ἀφίημι. GAL. Delaisser, abandonner. ITAL. *Abandonare, lasciar in periculo.* GER. Verlassen. HISP. *Desolar ò desamparar in peligro.* ANGLIC. *To leaue, to forsake.*} *Virgil.1.Eclog.* Et fœta destituent nudos in littore pisces. *Cic.4. Philipp.* Quid? eundem in decemuiratu non destituisti? *Idem pro Sext Roscio*, Roscius socios induxit, decepit, destituit. ¶ Interdum est priuare, & sic construitur cum ablatiuo. *Col.lib.9.* Rursus nimiam siccitatem destituere plantas naturali alimento.

¶ Interdum dissoluere. *Naeuius*, Nauem iubet destitui anchoris.

¶ Interdum statuere, collocare, ponere. *Cæcil.* Destituit omnes seruos ad mensam ante se. *Plaut.in Rud.sc.5 a.2.* Ita duo destituit signa hic cum clauis senex [*Vide ibi Lambin Plaut. Menæ.sc.2.a.5.* Quid tristis es, quid autem illam iratam abste destituis? *Ouid.6.Fast.* Vtque comes sequitur destitutæque ducem. Destituere conata alicuius. *Vell.* Destituit eos fortuna. *Velleius.* ¶ Destituere palum (id est defigere.) *Gell.c.3.lib.10* Palus in foro destitutus est, (id est defixus) vestimenta detracta sunt, virgis cæsus est. *Et Suetonius August.cap.65.* Lætum eum fortuna destituit. *& in Neron.c.40.* Destitui, (id est relinqui ab omnibus *Idem in Aug.c.56.* Destituere amicum. Destituere expectationem. *Liu.l.5.d.5.* Destituere Senatum frequentem (i non venire in Senatum) *Suet.in Cæs.c.81.* ¶ Destituere pro constituere, *bis apud Cic.5.& 7.Ver & apud Gel.ex orat.Gracchi & apud Liu.lib.7.*]

Dēstĭtūtus part. Derelictus. {נעזב *neházáb* καταλειφθεὶς, ἀφεθεὶς, ἀπολειπόμενος. GAL. Laissé, abandonné. ITALIC. *Lasciato, abandonato.* GERMA. Verlassen. HISPA. *Desemparado.* ANGLICE, *Left, forsaken*} *Cic.1.Offic.* Magisque ille cui promissum sit ab officiō discedat, si se destitutum queratur. ¶ Destitutus absolutè pro desperans. *Suet.in Galba c.11.* Qua maximè consternatus, destitutóque similis. [i. deserto ab omnibus. *Suet. in Cæs.cap.9.* Destitutum vtriusque consilium morte Pisonis.

¶ Destitutus (i. orbatus) *Suet.in Tib.c 54.* Destitutus honoros ab aliquo (i. ereptus.) *Suet.in Claud.c.45* Destituta expectatio. *Liu.lib.1. bell.pun.* Destitutus à re familiari. *Suet.in Neron.cap.10.* Destitutus palus (i. defixus.) *Gell.c.3 lib.10. Vide* Destituo. suprà.]

Dēstĭtūtio, verbale. Derelictio, perfidia. {שמטה *schemittáh.* ἀπολειμμὸς. GAL. Delaissement. ITALICE, *Abandonamento.* GERM. Verlassung. HISP. *Desamparo.* ANGL. {*Aforsaking, Cic.pro Cluent.* Hos qui leuiores erant, destitutione iratos Oppianico redderes.

Dēstrĭngo, gis, Decerpo, colligo, auello. {מרח *aráh* קטף *katáph.* ἀποτίλλω. GALL. Racler, faire cheoir, ou oster en estraignant ou frottant, abatre. ITALI. *Stricare, strepare.* GER. Abbrechen/ abstreiffen. HIS. *Sacar, destroçar, arrancar.* ANG. *To brinde hard, to rubbe or scrape & pluck of.*} Vnde destringere oleam dicimus, pro eo quod est oliuas manibus colligere: & Oleas strictiuas, siue destrictiuas, quæ opponuntur caducis. *Col.li.12.* Tùm & olea destringenda est, ex qua velis viride oleum efficere. ¶ Est item Destringere, sudores, aliásve sordes cuti adherentes abradare: quem in vsum olim in balneis strigiles habebant. *Martial.Mart.lib.14.* Pergamus has misit, curuo destringere ferro: Non tam sæpe terer lintea fullo tibi. *Plin.lib.3.Epist.* Dum destringitur, tegitúrque, audiebat aliquid. ¶ Per metaphoram *apud Cic.pro Rabir.* Nec amicum prudentem corruere patitur, nec illius animi aciem destringit splendor sui nominis, nec mentis quasi luminibus officit altitudo fortunæ & gloriæ. (Id est non aufert aut obtundit, nam tametsi magni sit nominis, non tamen erubescit succurrere inopi amico.) [*Senec.epist.88.* Destringere equum. *Vide* Distringere frondem.]

Dēstrīgmentum, ti, Strigmentum siue ramentum. {τὸ ξύσμα, τὸ ξύσμα. GALLI. Ce qu'on racle de quelque chose. ITALIC. *Quello che si rade di qualche cosa.* GERMANI. Die abschneidung/ abschabung. HISPA. *La refregadura.* ANG. *That is scraped off frome a thing.*} *Plin.lib.20.cap. 24.* dū cucurbita syluestri, Et ignes sacros, destrigmentis vel his impositis vel seminibus.

Dēstrŭo, is, xi, ctum, Quod structum erat corrumpo, euerto, diruo. {Contrario. construo. {נתץ *nathats* חרם *harás.* καταβάλλω, ἀναστρέφω, ἀνατρέπω, καταλύω. GALL. Destruire, abattre, demolir. ITA. *Distruggere.* GERM. Zerstören/ zerbrächen. HISP. *Destruyr* ANGLICE, *To destroy, to throwe downe that was builded.*} *Cic.de Senect.* Vt nauem, vt ædificium idem destruit facillimè qui construxit, &c. *Quint..lib.5.cap.7.* Interim & singulos vt exornare, ita destruere contingit. Id est ostendere iis moribus eos esse, vt in testimonio reddendo non sint recipiendi. [*Vell.* Defuisset fortunæ destruendi Pompeij locus, si decessisset in Campania. *Quint.* Pisonem, quem destructum volebat Cicero. *Idem* Destruendus testis in infamia criminis.]

Dēstrŭctĭle, pen.cor. Quod destrui potest. {נתץ *nittáts* נחרם *nechrás* φθαρτὸν, φθαρτόν. GAL. Qui peut estre destruit. ITA. *Distruggeuole.* GERNANI. Zerbruchlich/ zerstörtlich. HISPA. *Lo que puede ser destruyde.* ANLG. *That may be destroyed.*} *Lact.lib.de ira Dei*, Destructilia sunt omnia quæ manu fiunt.

Dēsubĭto, aduerb. Subitò, celeriter, {פתע *pethát.* ἐξάφνης. GALL. Soudainement. ITA. *Di subito.* GERM. Ein wägo. HISP. *Subitamente.* ANG. *Sudenly, frome hand.*} *Plaut.in Most.* Quanuis desubitò facile est facere nequirer. [*Plaut.Capt.prol.* Conari desubito agere tragœdiam.]

Dēsŭbŭlo, as, à subula. Significat perfodere, *vt interpretatur Nonius, citans illud Varronis ex Sexqui Vlysse*, Alteram Carneadem desubulasse, bona corporis secutum. {GA. Pertuiser. ITA. *Forare.* GERM. Mit der alen durchstechen/ durchboren. HIS. *Horadar con alesna.* ANGLIC. *To pearse through.*}

Dēsūdo, as, pen. prod. Sudo, nitor labore. {κοπιάω GAL. Suer de trauail à faire quelque chose. ITAL. *Sudar grandemente.* GER. Sehr schwitzen. HISP. *Mucho sudar.* ANGL. *To sweat at the doing of any thing.*} Per translationem ponitur pro laborare. *Cic.de Senect.* Desudare, atque elaborare in aliqua re.

Dēsūdātio, *ἀφίδρωσις*: Sudoris euocatio. *Iul.Firmicus Math.lib 3.* Coram nimia desudatione dissoluitur.

Dēsūdāsco,& Desudascitur,impersonale. *Plaut.* Homo adolescens fenestrem huiusmodi palæstram,vbi damnis desudascitur?

Dēsuesco,is,desuevi,desuetum. {ἀποθίζω. GALLI. Se desaccoustumer, laisser sa coustume ITA. *Disezzarsi, lesasarsi.* GER. Entwonen. HIS. *Desacostumbrarse.* ANGL. *To disuse,to leaue a custome or facion.*} & Desueo,es,eni,desuetum. {ἀποθίζω ποιῶ. GAL. Faire desacoustumer. ITAL. *Disuezzare, disuare.* GERMAN. Entwennen. HISPA. *Desacostumbrar à otro.*} Prius neutrum secundum actiuum. Vnde *Nonius* in priscis dictionibus Desueui illum id est consuetudinem illam abstuli. *Titinnius*, Parasitos amoui,lenonem ædibus absterui, desueui, nequò ad cœnam iret extra consilium meum. Vbi desueui dixit pro eo quod est in desuetudinem adduxi. [*Quint.* in iis desuescendis morentur.] Desueo tamen hodie raro est in vsu : quemadmodum & simplex Sueo,aliáque eius composita,Assuco & Consuevo : quorum loco vtimur Assuefacio,Consuefacio,& Desuefacio : quæ actiuam habent significationem:quotum passiua sunt Assuefio,Consuefio,& Desuefio. Ab iisdem formantur, & augmentativa Suesco, Assuesco, Consuesco,& Desuesco, neutralem habentia significationem. Mutuatur autem hæc præterita & supina à primitiuis suis exoletis : vt Sueſco, sueui suetum.Desuesco,desueui,desuetum. *Claud. lib.1.de Rap. Pros.* post hæc cunabula dulci,Ferre sinu, summóque Ioui deducere partam Sueuerat. & genibus ludentem aptare paternis. *Cic. Metello*, A te id quod sueſti peto,me absentem diligas, atque defendas.

¶Quandoque desuescere accipitur pro Consuescere, vt De præpositio augeat. *Plaut.in Asin.* Auceps quando concinnauit aream effundit cibum,aues Desuescunt:necesse est facere sumptum qui quærit lucrum.

Dēsuefăcio,is,desuefeci,desuefactum, A consuetudine abstraho {ἀποθίζω ποιῶ. GAL Faire desacoustumer,oster vne coustume. ITA *Disurare, disaccoustumare.* GERM. Entwennen/von der gewonheit bringen. HISP. *Desacostumbrar otro,hazer desacostumbrado.* ANG. *To make to disuse or leaue a facion.*} *Cic pro Cluent.* Quid,quòd rostra iamdiu vacua, locúmque illum post aduentum L. Syllæ. à Tribunitia voce desertum oppresserat, multitudinémque iam desuefactam à concionibus, ad veteris consuetudinis similitudinem reuocauerat.

Dēsuesco, desuetis, desueheri, Consuetudinem amitto à consuetudine abducor. {ἀποθίζω ποιοῦμαι. GAL. Se desacoustumer, estre desacoustumé ITA. *Lasciare l'vzanza.* GERM. Auss der gewonheit kommen. HISP. *Dexar la conuersacion y costumbre.* ANGLIC. *To become out of vse or custome.*} *Varro,de Re rust. cap* 9. Duobus mensibus primis à partu non disiungantur à marte,sed minutatim desuefiunt.

Dēsuefactus,à consuetudine abductus. *Cic. pro Cluent.* Is multitudinem iam desuefactam à concionibus,ad veteris consuetudinis similitudinem reuocauerat.

Dēsuetudo,à Desuesco. {ἀποθίζω ποίησις. GALLI Desaccoustumance. ITA *Desacostumanza.* GERM. Entwonung. HIS. *Desacostumbre.* ANG. *Lack of custome,or disuse.*} sicut Consuetudo à Consuesco, quæ contraria sunt. *Liu lib.1. ab Vrb.* Mirigandum ferocem populum armotum desuetudine ratus.

Dēsuetus participium. {ἀποθίζω, ἀποθισμένος. GAL. Desacoustumé. ITAL. *Disacostumato.* GERM. Entwenet/oder entwennet. HIS. *Desacostumbrado.* ANGLI *Vncustomed.*} A consuetudine remotus. *inquit Valla in Pogium Virg.lib.6.* iam desueta triumphis Agmina. Desueta res. *Liu.3 ab Vrb.* Retractare verba desuetа, *Ouid,5 Trist. Eleg.*8.

Dēsuescendus,a um,Adiect. *Quintil.lib.3.cap.*10. Hæc adolescentes sibi scripta sciant,aliter quàm dicturi sint,exerceri velint,& in desuescendis morentur.

Dēsūltor. *Vide* DESILIO.

Dēsum,dees deest,Deficio,non adsum,absum. {חסר chasér. אפס aphés ἀπουσία, ἔλλειψις. GAL. N'estre point present,defaillir. ITA *Mancare.* GERMA. Gebrasten/mangten HISP. *Faita ò fallecer.* ANG. *To lack, to be absent.*} [*Ouid.Eleg.vlt.lib.3.Trist* Verba mihi desunt. *Idem Eleg.6.lib.7.* Quamuis manus vltima cœpto defuit. *Idem Eleg.6.lib.7.* Nesciat iis summam, si quis abesse manum. *Vall.* Ne quid decesset malis publicis: nunquam defuturos raptores, nisi. *Veli: & Sueton. in Tib.cap.*11. Non defuit qui &c. Huic rei Pompeij non defuerunt. *Cæs.3. de bell.ciu.*] *Senec.* Fœlix est,cui nihil deest ad bene beatéque viuendum. ¶ Deesse officio suo,non satisfacere. ¶Deesse occasioni, est occasionem sese offerentem non arripere , opportunitatémque rei bene gerendæ prætermittere *Plin l.*11.*c* 25. Nullóque momento meditari cessat ne quando desit occasioni. Pro eodem fere vsurpamus,Sibiipsi deesse. *Cic.pro Rosc. Amer.* Mihi ausculta, vide ne tibi desis. ¶Deesse amici periculo,est amico in periculo non opitulari.

¶Nonnunquam etiam pro abesse accipitur. *Cic.ad Q.Fr.lib.*2.Huic conuiuio puer optimus Quintus,meúsque quòd perleuiter,commotus fuerat,defuit.

Dēsumo,is,Sumo,{לקח lakách. παραλαμβάνω GAL. Prendre,choisir d'entre plusieurs,receuoir,eslire. ITAL. *Pigliare, Prendere* GER. Von nemmen. HIS. *To mar à sucarg.* ANG. *To take and chese out amangest many.*} *Liu. 4.ab Vrbe*, Singuli singulos sibi Consules asseruandos desumunt. *Idem lib.8.b l Maced* Recto itinere duxisti exercitum ad eos quos tibi hostes desumpseras [*Senec.de Consol. ad Polyb.cap.*4. Desumpsit te sibi fortuna &c.]

Dēsuper,De superiore loco. {ממעל mimmáal. ἄνωθεν, GAL. Dessus,par dessus ITAL *Di sopra* GERM. Oben herab. HISPA. *Desde en cima.* ANG. *Frome aboue.*} *Cæsar 1.bell. Gal.* Reperti sunt complures nostri milites qui in phalangas insilirent,& scuta manibus reuellerent, & desuper vulnerarent.[*Ouid.3. Fast.* Desuper extentas imposuere togas. *Et Sue. in Tib.cap.*72.]

Dētego,is,pen.corr. Quod tectum erat apetio nudo. {גלה galáh. ἀποκαλύπτω. ἀποκαλύπτω τὰ κεκρυμμένα. GAL. Descouurir. ITA. *Scoprire.* GER. Entdecken oder auffdecken HISP. *Descubrir.* ANG. *To vncouer.*} *Plaut.in Rud.* Detexit ventus illam. *Idem in Mostel.sc.2.a.1.* Texit, detexitque me illico. [*Plaut. Amphit.* Hominem ne congrediamur priusquam stomachum detexerit *Idem Mostel.sc.3.a.1.* Hęc est illa tempestas mihi quæ modestiam omnem detexit, qua tectus fui.

¶Per translationem. *Liu.lo.ab Vrbe*,Ite igitur dicite(inquit)detegant nequicquam conditas insidias.

Dētectus,participip. {גלוי galúi. ἀποκαλυμμένος, ἀποκεκαλυμμένος. GAL. Descouuert: ITAL. *Scoperto, manifestato.* GER. Entdeckt/auffgedeckt. HISP. *Descubierto.* ANG. *Vncouered.*}

Dētectio,nis,Apertio,retectio. *Vlpian. D.lib.*29. *Tit.*5.*l.*1. Quæstionem autem sic accipimus non tormenta tantum , sed omnem inquisitionem & detectionem mortis:

Dētendo,is,endi,ensum, detendere: {τείνω, τὸ ἐκπεπτάμενον ἀποδῶ κάτω σύρω GAL. Destendre. ITA. *Stesendere.* GER. Etwas gespannene abidssen. HISPA. *Destender.* ANGLI. *To stretch out or forth.*} *Cæs.3.bel.ciuil.* His constitutis rebus signo tum profectionis dato tabernaculisque detensis. *Liu.lib.*1 *Decad.*5. Nautici tabernacula detendunt.

Dētergĕo,es,si,sum,& Detergo,is. Purgo,abstergo: {מרק marák. ἐκμάσσω, καθαρίζω, καθαρὸν ποιῶ. GALL. Torcher & nettoyer. ITAL. *Forbire, nettare purgare.* GERMAN. Abstretchen/abweschen/reinigen. HISPAN. *Alimpiar fregando.* ANG. *To wipe.*} *Colum.lib.*3. Quoties falcem acuetis,ea pelle aciem detergito, *Idem lib.* 8. Aut eornu, aut vngula tundunt, aut arbori affricant, parietibusve detergent. [Mensas quandò edo; detergeo. *Pl Mens.sc.*1.*a.*1. Lances detergam omnes , omnésque trullas hauriam. *Plaut. Amph.* Detergere pampinos: *Plin.cap.*22.*l.*17: Detergere latius naues. *Liu.lib.*7.*d.*1. Asseribus falcatis detegebat pinnas. *Liu.lib.*8. *d.*4. Detergere fossas oblimatas longa vetustate: *Sueton in Aug.cap* 18] ¶ Ponitur aliquando translate : vt. Detergere fastidia pro auferre, *Colum.lib* 8.*c.*10. Detergere sputicitias *Idem lib.*1. *c.*5. ¶Detergere remos, idem est quod remos confringere. *Cæsar bel. ciuil.lib.*1. Aut remos transcurrentes si detergere possent, contendebat Detergere Palmites, est superuacuos palmites decerpere: *Columel lib* 4 *c.*27.

Dēterminо, Terminos constituo: vel terminis,& velut limitibus quibu'dam designo {גבל gabál. חרץ charás. ὁρίζω. GALL. Limiter ou borner.ou determiner. ITA. *Determinare, porre i termini, diffinire.* GER. Auß̈gyten/auß̈machen/bestimmen. HISP. *Determinar y diffinir.* ANG. *To determine,to sett marches or limites.*} *Liu.1.ab Vrbe*, Inde vbi prospectu in vrbem agrúmque capto,deos precatur,regiones,ab Oriente ad Occasum determinauit. *Plaut.in Pœn.* Eius nunc regiones, limites,confinia Determinabo:ei rei finitor factus sum ego. [*Idem in Galb.cap* 15. Determinare officia biennij spatio. *Senec.c.*10. *de Cons.ad Marc.* Determinata mors nascenti. *Gell.cap.*2.*lib* 16. Determinatus sermo. ¶Per translationem pro Definio,concludo: *Cic.de Orat.* Et id quod dicit spiritu , non arte determinat. *Lactant.lib.*4. Determinanda est nobis veritas breuiter , & in suo proprio domicilio collocanda.

Determinātio,onis,Terminus,conclusio,finis. {אפס ephés. גבול gebúl, ἀφορισμός, διορισμός. GAL Limitation,bornement,limite,lisiere. ITA. *Terminatione,termine.* GERM. Auß̈gyung. HISP. *Determinacion.diffinicion.* ANGLIC. *A determination,an end or limite,or marche.*} *Cic.lib.*2.*de Nat.Deor.* Extrema ora & determinatio mundi. *Idem lib.*1.*de Inuent.* Conclusio est exitus & determinatio totius orationis.

Dētĕro,is,pen.corr.detrīui,detrītum, Vsu consumo ,attenuo, deterius reddo. {בלה billáh. καταφθείρω. GALLI. Gaster en vsant,empirer. ITA. *Consumare.* GERMAN. Verbleiben. HISPA. *Gastar vsando.* ANGL. *To weare in rubbing.*} Vnde togam detriram dicimus quæ longo iam vsu deterior est reddita. ¶Lænam æstate deteris, ὁ ὄφις τὸν χειμῶνα ἐσθίει, prouerbio in eos dici consuevit, qui rebus necessariis alieno tempore abuntur. [*Senec.c.*2.*de tranquill.* Deteruntur libentes ingenia pessima *Quintilian.* Necesse est deterarur ille fulgor.]

¶Accipitur etiã pro tritutare {בתש báthasch כתש cáthasch דשׁ dasch, ἀλοάω, GAL. Amenuiser en frottant l'vn contre l'autre. ITALI. *Triturare.* GER. Auß̈trösschen. HIS. *Trillar.* ANG. *To bruise,to stampe,to break.*} *Colum.li.*1.*cap* 6. Area optima est silice constrata, quod & celeritet frumenta deterantur , non cedente solo pulsibus vngularum tribularúmque, & eadem euentilata mundiora sunt , lapillisque carealit & glebulis , quas per trituram terrena ferè remittit area. ¶ Nonnunquam idem est quod destruo, corrumpo,vel imminuo. *Plin.* Nihil a cura deterit magis quàm emendat. ¶Ad eundem ferè modum dicimus , Deterere laudes alicuius,pro eo quod est , Laudes eius imminuere. *Horat.lib.*1.*Carm.* Laudes egregij Cæsaris,& tuas Culpa deterere ingeni.

Detrītus,attritus, καταπεφθαρμένος. vt translatè homo detritus in aliqua arte. *Gell.lib.*15.*c.*30. Qui ab alio vitæ genere detriti iam , & retorridi ad literarum disciplinas serius adeunt. Hinc apud *Corn. Tacit. lib.*1. detrita tegmina [*Idem ibid.* Detrita imperia glisscente adulatione. *Gell.cap.*30 *lib.*15. Detriti ab alio genere vitæ , ad litterarum disciplinas serius adeunt]

Deter,siue Dētĕrĭus,a,um,pen.cor.adiect.inusitatum,Vilis,prauus,quasi detritus.[Quod detritæ res minoris sunt pretij: Ab hoc sit deterior deterrimus. {רע rah. κακοδαίμων. GALL. Mauuais ITAL. *Reo, malo.* GER. Derschlissen/böß/nichts wäart. HISPA. *Malo.* ANGLI. *Lacking somewhat ill,naught.*} *Plaut.in Bacch.* Vidi ego hominem nequam , verùm te neminem deteriorem. *Terent: Heaut.* Deteriores omnes sumus licentia. *Plaut. Mostel.* Quid tu nunc hominum te omnium deterrime veniſti huc ostentatum. [*Ouid.Eleg.*8.*lib.*4.*Trist.* Parte premor vitæ deteriore meæ (id est senectute.) *Plaut.Capt.sc.*5 *a.*3.]

Dētrīmentum , Damnum , dictum secundum Varronem à detriti, quod ea quæ trita sunt, minoris pretij sunt. {נזק nezéh. βλάβη. GALL. Dommage,perte,detriment. ITA. *Damno.* GERM. Eins schad/vertust. HISP. *Daño ò mengua.* ANG. *Domage,losse.*} *Cicer.de clar.Orat.* Nostro incommodo detrimentóque, si ita est necesse,deberamus. *Horat.lib.*2.*epist.* Detrimenta,fugas seruorum, incendia rident. *Cic.pro Mil.* Vt Cn. Pompeius videret nequid Resp: detrimenti caperet. [*Senec.cap. vlt.de Tranquill.* Non facturi detrimentum (existimationis) etiamsi ab hostibus spectarentur (tripudiantes.) *Idem cap.*12. *de Consol. ad Marc.*] ¶ Sic Intertrimentum ab eo quod duo inter se sint diminuta. Differúntque , quod Detrimentum (vt *Pædianus docet*) vel vnius partis dici potest , Intertrimentum vero ad v-

ad vtriusque partis spectat, dantis, accipientisque incommodum. Huius vocis frequens est vsus apud Iurisconsultos. Vsus est etiam ea. *Cic. in Verrem*, Cum eo fine vllo intertrimento conuenerat. *Vide suo loco.*

Dētrīmentōsŭs, a, um, Quod adfert detrimentum, apud *Cæs. 7. bel. Gal.* {מרע *merao. βλαβερός, ζημιώδης.* GA. Fort dommageable, qui porte dõmage. IT. *Dannoso.* GE. Schädlich. H. *Danoso, meguadero.* AN. *That bringeth aomage.*

Dētĕrreo, es, deterrui, Terreo auoco, reuoco, auerto, abduco, remoueo. {בהל *bihél* בעת *bi'eth* κατάπληξις, ἔκπληξις, φόβος. GALLICE. Deietter, destourner en espouuantant, diuertir. ITALICE. *Spauentare, sbigottire.* GERMAN. Abschrecken. HISP. *Espantar.* ANGL. *To put or driue away, to discourage, or disconfort.* [*Plaut. Amphitr.* Non potes me quin hæc loquar vti facta sunt, deterrere. *Pl. Milit. sc. 3 a. 2.* Me nemo homo deterruerit, quin ea sit in his ædibus (id est nemo contra ac credo perfuserit) *Plaut. Milit. sc. 4. a. 2.* Nunquam deterrebor quin viderim, quod viderim.] *Cic. lib. 1. Tusc.* Itaque non deterret sapientem mors, quæ propter incertos casus quotidie imminet, & propter breuitatem vitæ nunquam longe potest abesse *Idem de Opt. gen. dic.* Nec vero Aristotelem in philosophia deterruit a scribendo amplitudo Platonis.

Dēterritus, part. {נבהל *nibhál* נבעת *nibʿáth.* ἐκφοβηθείς, ἔκφοβος. GALLI. Espouuanté, destourné par espouuantement. IT. *Spauentato, sbigottito.* GERM. Abgeschrecht. HISP. *Espantado.* ANGLIC *Discouraged, made afeard.* } Deterritus pudore *Cic. ad Attic. lib. 10.* Deterritus ab officio. *Cæsius Cic.* Nemo enim necessitudine & amicitia te deterritum ab officio dicet.

Dētĕst or, deteſtaris, Abominor improbo, execror, deprecor, remoueo. {קץ *kots* תעב *tiʿéb* μισέω, βδελύσσομαι, ἀφαστέω. GALLI. Deteſter, auoir en abomination & detestation, fuir & reietter, ou laisser. IT. *Abominare, maledire.* GERM. Verfluchen / ein abscheuhen oder greuwel haben. HISP. *Maldezir y abominar.* AN. *To abhorre, to detest, to haue to eft eme abominable.* } *Cic. in Vatinium.* Omnes te vitant & quum viderint, tanquam malum auspicium, detestantur. *Idem in Pis n.* omnes memoriam Consulatus tui, facta, mores, faciem denique ac nomen à Republ. detestari familiam (id est execrati quodam genere carminis) *Liu. lib. 10. ab Vrb.*] ¶ Inuenitur & in passiua significatione *Hor. lib. 1. Carm.* Belláque matribus detestata. *Lactant. lib. 6.* Hinc est illa Plauti detestanda sententia Malè meretur, qui mendico dat quod edat. Nam & illud quod dat, petit, & illi producit vitam ad miseriam. ¶ Accipitur & pro simplici testor. *Plaut. Menach.* [*a. 2. s.* 5.] Summum Iouem, deósque detestor, me néque isti malefecisse mulieri, &c.

¶ Detestari est absenti denuntiare, *inquit Paulus in l. 29. de verb. sig.* Detestatio denuntiatio facta cum testatione, & detestatum, cum testatione denuntiatum.

Dētestātio, verbale. {תועבה *toʿébah.* ἀποστροφή, ἀποτροπιασμός. GA. Detestation, reiettement, abomination. IT. *Lo aborire, hauere á schifo.* GE. Verfluchung, abscheuchung. HIS. *Cosa abominada: y lima d' maldicion.* AN. *A detesting, a cursing.* *Plin. lib. 25. cap 30,* Laurus quidem manifeste abdicat ignes crepitu & quod detestatione, interaneorum etiam vitia & neruorum ligno torquente.

¶ Detestatio passiue de odio quo improborum solemus mores detestari. *Macr. Saturn. lib. 6. c. 7* Hoc enim verbum Illaudari, non est idoneum ad exprimendum scelerati hominis detestationem.

¶ Detestatio apud Iurisconsultos est (*vt Vlpianus. de verb. signific. affirmat.*) Denuntiatio facta cum testatione: [*Gellius cap. 27 lib. 15.* Sacrorum detestatio fiebat calatis comitiis.]

Dētestābilis, pen. cor. Excrandus. {מתעב *metaʿéb* βδελυκτός, βδελυρός, ἀποτρόπαιος, ἀποτροπιαστός. GA. Detestable, & abominable. ITALICE. *Cosa deteſtable, abominenole.* GERM. Abschleuchlich, greuwelich. HISP. *Cosa abominada y maldita.* ANGLI. *Deteſtable worshie to be abhorred.* } *Cic. 2. Phi.* Non te execrandum pop. Rom. non detestabile, non omnes tibi deos, omnes homines & esse inimicos & futuros sciat Inuidiosum & detestabilem. *Cic. 1 Phil. Idem. 1. Off.* Nulla tam detestabilis pestis est, quæ non homini ab homine nascatur. [Detestabilia loca *Liuius li. 1. bel. Mace.* Inuisus & detestabilis. *Sueton. in Tib. cap. 63 & in Neron. cap. 5.*]

Dētĕxo, is, Texo, perficio. {ארג *arágh.* ὑφαίνω. GA. Acheuer de tistre. IT. *Tessere.* GE. Weben, außweben. HI. *Texer, acabar de texer,* AN. *To weaue and end.* } *Virg. 2. Eclog.*

Quin tu aliquid saltem potiùs, quorum indiget vsus,
Viminibus mollique paras detexere iunco? [*Plaut Amph. sc. 1: a. 1.* Illic homo denuo vol: pallium detexere, (.i. spoliare) *Idem Pseud. sc. 4. a. 7.* Neque detexendam ad telam certos terminos.]

Dētĭneo, es, pē. corr. Teneo, remoror, demoror. {עצר *ʿatsár* אחר *ʿecár.* κατέχω, παρεμποδίζω. GA. Detenir, retenir, retarger. IT. *Intratenere, ritardare, retenere.* GERM. Auffhalten, auffstehen, verhinderen. HI. *Detener.* ANGL. *To stay with hold and restrayne.* } *Cic. Attic. lib. 4,* Consilium tuum etsi non in longinquum tempus differs, tamen suspensum me detines. *Terent. in Eunuch.* Detineo te fortasse, tu profecturus alio fueras. *Plin. Epist. 124.* Mox quum è Sicilia rediens, in Icari insula ventis detinerer. [Me pia detinuit coniux, pia mater Achillem. *Ouid. 13. Metam.* Ita me attinuit, ita me detinuit, (Cliens ille) *Pl. Men. sc. 2. a. 4.* Sæpe oculos etiam detinuere suos (poemata) *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Detinuit nostras aures Horatius. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Trist.* Eos detinebit morborum varius generibus inter mortem & vitam. *Senec. c. 10. de Consol. ad Marc.* Detinere animum varietate spectaculorum. *Senec. de Consol. ad Polyb. c. 6.* ¶ Per translationem vero, *Terent. in Phorm.* Pol me detinuit morbus. *Salust.* Me ambitio mala detinuerat.

¶ Retinere autem est quod habemus seruare & custodire. *Salust.* Nam imperium facile his artibus retinetur quibus initio partum est. *Ter. in Adel.* Pudore ac liberalitate liberos retineri satius credo quàm metu.

Dētentio. {κατοχή. Retentio. ANG. *A withholding, a restrayning.* } *Vlp. D. lib. 43. Tit. 2. 15.* Et quoque qui pignori fundum acceperit, scribit Iulianus non esse iniquam detentionem seruitutis dari.

Dētŏndĕo, es, detondi, quod tamen antiqui sicut suum simplex geminabant, Tondeo. {גזז *gazáz* קצב *kaṣáb* κείρω, κουρεύω. GALLI. Tondre. ITA. *Tosare.* GERM. Abschaten oder beschæren. HISPA. *Mucho trosquiday.* ANG. *To sheare, to shaue.* } [*Ouid 3. Fast.* Arboribus redeant detonsæ frigore frondes.] *Col. lib. 7* Et est modus optimus considerare tempestates, quibus ouis, neque frigus, si lanam detraxeris neque æstum, si nondum detonderis, sentiat: verùm quum quæque detonsa fuerit, vngi debet tali medicamine.

[Detonso, as, are, *Gell. cap. 15. lib. 10.* Capillum Dialis, nisi qui liber homo est, non detonset.]

Dētŏno, as, pen. cor. Tonare desino. {βροντάω. GALLI. Tonner de haut, faire grand bruit, sonner haut & clair. ITA. *Cessare di tonare.* GE. Auffhören tönen. HISP. *Dexarse de tronar.* AN. *To sownе and thunder, to make a great noize.* } [*Ouid. Eleg. 2. lib. 2. Trist.* Nunc vbi detonuit (Iuppiter) strepituque deterruit orbem.] *Hieron.* Et dum persecutionis detonaret procella, in villam remotiorem secessit. *Quint. lib. 12. c. 9* Nam cum illa dicendi vitiosa iactatio inter plausores suos detonuit, resurgit vera & virtutis fordor fama.

Dētorno, as, Ex materia quapiam torno, aliquid efficio. {τορνεύω. GAL. Faire au tournoir, tour, ou tourer, tourner. ITAL. *Lauorare al torno.* GERM. Drayen, abdräyen. HISPANICE, *Tornear con el torno.* AN. *To worke something as turners do, to turne.* } *Plin. lib. 13.* Lignum grande intus, firmæque duritiæ, ex quo velares detornant anuli. [¶ Detornare sententiam: *Gell. cap 8 lib. 9* Hanc sententiam à Phauorino detortam inclusamque verbis pauci ssimis.]

Dētorquĕo, es, si, tum, Deflecto, auerto. {עוה *ʿaváth* עקש *ikkésh.* κατευθύνω, στρέφω, διαστρέφω. GAL. Destordre, destourner. ITA. *Torcere, piegare.* GERMANICE, Krummen, biegen es sey vber sich, vndersich, oder auff ein seyten. HISPA. *Torcer, plegar* ANGLI. *To fett awrie, to wreſt aside* } *Colum. lib. 4.* Sed quod in salicto censerendo vitauerimus, id sequamur in eiusmodi malleolo, quem est necesse longiorem facere, si volumus detortum pangere. ¶ *Cic. 1 Off.* Nam & voluptates blandissimæ dominæ maiores partes animi à virtute detorquent.

¶ Frequenter etiam accipitur pro deprauo, siue in alium sensum quàm dictum aut factum sit aliquid, interpretor. *Colum. lib 3. c. 10.* Atque hæc forsitan pluribus dicta sunt, quàm exigebat ratio veritatis; minus tamen multis quàm postulabat prauè detorta & inueterata opinio rusticorum. [*Senec. 16 de Conf. ad Helu.* Non te peiorum (etiam probis periculosa) detorsit imitatio. (id est deprauauit) *Liu. lib 2 dec. 5.* Calumniando detorquendóque.]

* Detorsus, siue Detortus, Particip. *Suet in Galba*, Ac subinde Alexandrina nauis detorsa appulit armis onusta sine gubernatore, sine nauta ac vectore vllo, vt nemini dubium esset iustum, piúmque & fauentibus diis suscipi bellum, &c. Id est, depulsa.

Dētrăho, is, xi, ctum, Trahendo aufero. {סרף *saráph* משר *maschách* לקע *akáʿ* κλέπτω. GAL. Oster. ITALI. *Tor via.* GERM. Abziehen, hin, nemmen HIS. *Quitar por fuerça.* ANGL. *To draw of or away.* } *Terent. in Haut* Occurrunt serui, stoccos detrahunt. [*Sueton. in Cæs. cap. 42.* Detraxit collega cuncta. *Suet. in Aug. cap 28.* Ante tempora Augusti detrahi solebant ex equo in transuehendo equites ab accusatore.] *Plaut. in Asin. sc. 1. a. 1.* Detrahere me vestimenta iubes. [*Gell. cap. vlt. lib.* Detrahi tunicam & cædi.]

¶ Interdum adimere siue derogare. ἀφαιρέω. *Cic. 3 Off.* Nunquam cõmittit vt alieno appetat: & in quod alterius detraxerit sibi assumat.

¶ Per translationem etiam dicimus Detrahere famæ, gloriæ, honori, aut opinioni alicuius pro eo quod est famam alicuius, honorem aut existimationem lædere. {רגל *righghel* חלך רכיל *halách rachil.* διαβάλλω. GALLIC. Mesdire de quelqu'vn, le blasmer. ITA. *Dir male di alcuno, detrarre.* GERM. Ein mit vbel zu reden, vertleinern, einen sein ehr abschneiden HIS. *Detraher deziendo mal de alguno.* } & tunc cum dativo construitur. *Ouid. de Trist.* Detrahat autori multum fortuna licebit. ¶ Construitur etiam cum ablativo & præpositione DE. *Cic. 3. Off.* Detrahere de absentibus. De fama alicuius detrahere, *Cic. Appio lib. 1.* Detrahere de auctoritate Senatus cui opponitur, ornare Senatum multis laudibus, *Idem pro Cluent.* * Ad accusationem aliquem detrahere, id est pertrahere. *Cic pro Cluentio*, Vt hunc Oppianicum aliud agentem, ac nihil eiusmodi cogitantem ad hanc accusationem detraheret.

[Detracto as. are, Clanculum absenti obloquor. κατολαλῶ, est frequentatiuum verbi detraho, quod est eiusdem significationis. *Ouid, Eleg. vlt. lib. 4. Trist.* Nec qui detractat præsentia liuor. *Idem eleg. 4. l. 4.*]

Dētractor, oris, Qui absentis famæ detrahit, qui clanculum cuipiam obloquitur {רגל חלך רכיל *heléch rachil* מרגל *merághghél* מלשן *melotschén.* κατάλαλος. GALLIC. Detracteur, mesdisant. ITAL. *Detrattore, che dice mal d'altri* GERMA. Ein hinderreder vertleumbder. HISPANI. *Detractor, maledizor de alguno.* ANGL. *A backbiter.* } *Sipontinus.* ¶ *Corn. Tacit. li. 11* Nam ipse haud quaquam sui detractor, vnam omnino anguem in cubiculo visam narrare solitus est.

Dētrāctio, onis, Ablatio, deminutio. {מגרעה *migraʿáh.* ἀφαίρεσις. GALL. Detraction, ostement, tirement. ITALIC. *Essò tirare, & detrahere* GERM. Abzug, entwendung HIS. *Quitamiento, detraction.* ANG. *A drawing of backbiting.* } *Cic 3. Off* Non igitur magis est contra naturam morbus aut egestas, aut quid eiusmodi, quàm detractio, aut appetitio alieni.

* Detractiones apud *Plin.*, pro vacuationibus & inanitionibus prauorum humorum. *lib. 16. cap. 44.* Cuius succus ad detractiones in comitiali morbo vtilissimus habetur. ¶ Interdum idem est quod obloquutio & læsio famæ absentis. κατάλαλία. Exempla nusquam non occurrunt.

[Detractus, ŭs, Ablatio, detractio: *Sen.* Detractatu aut adiectione syllabæ.]

Dētrecto, as, frequentatiuum, Defugio, denito, recuso, nego. {מאן *meén* מנע *maás.* ἀποδειλιάω, κατολιγωρέω. GALL. Refuser à faire, recuser. ITAL.

fugare, recusare, schiffare. GER. Sich wideren/etwas zuthun fliehen vnd abschlagen. HISP. *Menospeciár ò recusar.* ANGL. *To refuse, to go frome my word.* [Translatum à Iugalibus trahere iugum vel arantibus. *Ex propert. Eleg. 3. lib. 2.*] *Virg. lib. 3. Georg.* Nec mihi displiceat maculis insignis & albo ; Aut iuga detrectans, interdúmque aspera cornu. *Iustin.* Nec ipse detrectauit certamen.

[*Sueton. in Cæs. cap.* 54. Non detrectare imperata. *Idem in Tiber. cap.* 25, Quidam etiam principem detrectabant non à se datum. *Ouid.* 12. *Metam.* Detrectauitque furore militiam ficto. *Idem. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* Sed detrectare videbar sup. de rebus gestis Augusti scribere) *Gell cap.* 1. *lib.* 12. Detrectare vel augere indolem.]

¶ Detrectare etiam accipitur pro vituperare: *vt Cor. Tracit. in Dialogo,* Non detrectasse nominatim antiquos oratores contentus nominé lequētium laudare ausus est. Hinc detrectare gloriam alicuius *apud eundem eodem lib.* plures hodie reperies qui Ciceronis gloriam quàm Virgilij detractent.

Detrectātio, verbale. {מרד *méredh. διαβολὴ. διάβασις.* GA. Reculement, ou refus de faire quelque chose. IT. *Refutamento di fare vna cosa.* GE. Widerung/ein ausschlicht. HIS. *Rehusamiento ò recusamiento de hazer algo.* AN. *A refusing* } *Liu. 6. ab Vrb.* Iuniores Romani ad edictum sine detrectatione conuenêre. Detrectatio militiæ. *Liu. 3. ab Vrbe.*

Detrectātor, verbale. {מאן *maén. διαβάτης. διαβολεύς.* GA. Qui fuit ou recule, ou refuse à faire quelque chose. IT. *Chi fuge & refusa vna impresa.* GE. Ein wider spenniger/ausschlichtiger. HI. *El que rehusa à hazer algo.* AN. *A refuser a backbiter.* } *Liu. 4. bel. Maced.* Cato ipse haud sanè detrectator laudum suarum, multos cæsos ait, numerum non scribit. [*Idem Liu. 4. d. 4.*]

Detrīmentum, *Vide* DETERO.

Detrūdo, is, pe. pr. Deorsum trudo, depello, deiicio, deturbo. {החד *dachâh. κατωθῶ.* GA. Pousser dehors, debouter. ITA. *Cacciare in giu.* GER. Abhinstossen/niderstrutzen. HISPA. *Empuxar de tugar.* ANGLI. *To thrust downe or out.* } *Liu. lib. 2.* Iam impetu conabantur detrudere virum. [*Pl. Aul. sc. 2. a. 2.* Huccine me detrusisti ad senem parcissimum. *Idem Pl. Men. sc. 3. a. 1.* Qui sese properent ad mendacitatem detrudere. *Senec. cap.* 10. *de Consol. ad Mart* Detrudet eos in ventrem beluæ.]

¶ Ponitur etiam pro compello. *Cic. lib. 1. Off.* Sin aliquando necessitas nos ad ea detruserit quæ nostri ingenij non erunt.

*Detrudere comitia in aduentum alicuius, pro differre. *Cic. ad Attic. lib.* 4. 86, Quibus si non valuerit, putant fore aliquem qui comitia in aduentum Cæsaris detrudat. *Et ad Qu. Fratr. lib.* 2, Ita putantur detrudi comitia in mensem Martium.

Detrūsum: appellat. *Imper in I. quicunque residentibus. C. de episc. & clèric.* quem idonei autores Exautoratum dicunt: & Canonistæ sæpius Depositum appellant.

Dētrullāre, hst de trulla in trullam transfundere, quo verbo vsus est *Apicius*: quod ipsum & diffundere secundum *Plin.* vocatur sic in oleo decapulare *διαχέειν.*

Dētrūncо, Truncando deiicio, amputo, seco, quasi à trunco abscindo. {קצץ *kietsets. κατακόπτω, κατοβῶ.* GA. Couper & oster de dessus le tronc, detronquer IT A. *Troncare.* GERM *abhauwen/stucktheil/abstumpten.* HI. *Descabeçar.* ANG. *To cutt of boughes, to loppe or shred trees.* } *Liu. 1. bell. Maced.* Posteaquàm gladio Hispaniensi detruncata corpora, brachiis abscissis, aut tota cernicé. [*Senec. c. 17. de Consol. ad Marc.* Detruncari homines iubebat Dionysius Tyrannus. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 4.* Vt ago collos detruncabo tergoribus.]

Dētruncātio ramorum *Plin. lib. 24. cap. 9.* {κλοκοπὴ τῶν ἀκρεμόνων. ANG. *A lopping or shred ding of boughes.*}

Dētumēo, es Est tumorem amitto, vel tumere desino. {κατηχαδμέω. GA. Desenfler. IT. *Sgonfiare.* GER. Derblasen/auffhören vngestümb vnd auffblasen sein. HIS. *Desbincharge.* ANC. *To asswage and wax iesse eftersswelling* } Vnde *Papin. l. 5. Theb.* quum vellet significare, marè pacitius factum esse, & vndarum tumorem deposuisse, dixit mare detumuisse. Detumuere (*inquit*) animi maris, & clementior auster Vlea vocat.

Dētūrbo, as, Cum violentia deiicio, demolior, detrudo. {חפיל *hippil. καταβρήγνυμι. καταπατῶ. παραδυνάμει.* GALLICE. Ruer ius, abatre, faire choir. IT. *Gettare à basso con violenza.* GE. Vngestümigtlich herab sturtzen/mit gewalt hinab werffen. HI *Derribrar algo de arriba abaxo.* A. *To cast downe with violence, to thrust downe.* } *Pl. Amph.* Ex illo tecto exclusum foribus me deturbauit ædibus. (non ingressus loquitur. (*Idem in Milit. sc. 2. a. 2.* Quémque aspexeritis in tegulis, hunc deturbatote in viam. *Idem ibid. sc. a. 3. 2. Mesamor.* Deturbabo iam ego illum de pugnaculis. *& Mostl. sc. 2. a. 1.* Ea tempestas mihi deturbauit verecundiam.] *Virgil. 5. Aeneid.* puppi deturbat ab alta. *Columel. verò lib. 5.* ad pampinationem transtulit, Vinitor (inquit) qui ante ferro, nec manu deputet, vmbrasque compescat, ac superuacuos pampinos deturbet. *Cic. ad Cn. Pomp* ad animum transtulit, Sed hoc scito, tuos veteres hostes, nouos amicos vehementer literis tuis perculsos, atque ex spe deturbatos iacere.

¶ Deturbare de mente dicit. *Cic. in Pison.* pro eo quod est mente spoliare. Sua (inquit) quenque fraus, suum facinus, suum scelus, sua audacia, de sanitate & mente deturbat.

[Deturbatus, pro valde turbatus. *Gel. cap. 9. lib. 8.* Theophrastus philophus omnium suæ ætatis facundissimus, verba pauca ad populum Athenienssem factus, deturbatus verecundia obticuit.]

Dētur gēo, es, detursi, Turgere desino, tumorem pono, decresco. κατηχαδμέω. GA. Desenfler. ITA. *Sgonfiare.* GE. Auffhören blässig/oder geschwollen sein. HISP. *Deshincarse.* AN. *To asswage and waxe lesse againe ester swelling.* } *Pli. lib. 9.* Deturgente Nilo, mures inueniuntur.

Dētūrpo, Turpem ac deformem reddo. {נבל *nibbél. μυκῶμαι αἰσχύνω.* GA. Enlaider, vilener, faire laid, gaster la beauté. I. *Difformare, imbrattare.* G. Verwüsten/vnsteurig oder vngestalt machen. HI. *Afear.* AN. *To make fowle, to array filthielie.* } *Suet. in Calig.* Pulchros & comatos, quoties sibi occurrerent, occipitio raso deturpabat. *Cic.* simplici vsus est, Iouis aram sanguine turpari.

DĒVĂ, Britanniæ oppidū est in tractu Orietali, *teste Ptolemæo, li. 2. c. 3.*

DĪTĂNĂ, διτάνα, Oppidum Tazælorum in Orientali tractu Britanniæ, qui hodie Scotia dicitur. *Autor Ptol. lib. 2. c. 3.*

Dēuāsto, as, are, Vasto, spolio, depopulor. {שדד *schadhádh. ἐρημῶ. ἀφανίζω.* GALLI. Depeupler, degaster, mettre en degast, IT. *Dar guasto.* GER. Verwüsten/verhergen. HI. *Destruyr, desolar, yermar.* ANGLICE. *To wast, to destroy, to spoile.* } *Liu. lib. 2. Pun.* Vbi satis quieti datum, præda ac populationibus magis, quàm otio aut requie gaudentibus, profectus par Prætutianum Adrianúmque agruin, Marsos inde, Marrucinósque & Peligros deuastat. *Ibidem,* Ita sumus aliquoties hac æstate deuastati, &c. Agmina ferro deuastata, *Ouid. 13. Metam.*

DĒCĂLION. δεκαλίων, Nomen proprium filij Promethei, cui adulto Epitheus patruus Pyrrham filiam coniugio iunxit. GER. Ein sun Promethei welcher allernig mit seiner hausfrawen Pyrrha in dem all gemeinen wasserguss oder sundtfluss in Thessalia ist exhalten worden. } Porrò quum hic apud Thessalos regnarèt, ingens diluuium contigit: quapropter arrepta nauisolus Deucalion cum Pyrrha seruatus, in Parnassum montem delatus est. Cessantibus verò aquis Themistos oráculum adit consulturus de humani generis restitutione: quæ respondit, vt ossa Maghæ matris post terguin iacerent. Coniectis igitur post tergum lapidibus, quos Deucalion iecerat, in mares: quos Pyrrha, in fœminas vertebantur. *Iuuen. Satv.* 1. Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor, Nauigio montem ascendit, sortéisque popositi, Paulatimque anima caluerunt mollia saxa. *Vide fabulam apud Ouid. lib. 1. Metamorph.*

Dēucalīonēus, a, um, vt Deucalionei imbres, qui pro maximis & copiosissimis imbribus ponuntur à Poetis, siue pro vniuerso totius orbis cataclysmo, quem illius volunt Poëtæ contigisse temporibus. *Luc. lib.* 1. Deucalioneos fudisset Aquarius imbres. Vndæ Deucalioneæ. *Ouid. 7. Metam.*

Dēuĕho, Deorsum veho, defero. {חבא *hebí. κατάφερω.* GAL. Charrier & porter d'vn lieu en autre. IT. *Portare al basso menare.* GR. Abhinfüren. HI. *Tleuar abaxo.* AN. *To bring or carie downeward* } *Plin. in Epist.* Medios agros secat, nauium patiens, omnesque fruges deuehit vt in vrbem, hyeme duntaxat & vere. *Autor ad Heren. lib. 1.* Qui parentem necasse iudicatus erit, is obuolutus & ligatus cortò dèuehatur in profluentem. *Tacit. lib.* 4. Ac simul vtrunque exercitum Rheno deuectum Frisiis intulit. *Cic. 1. Phil.* Ego celeriter Veliam deuectus Brutum vidi: quanto meo dolore non dico.

Dēuĕllo, is, Vello {ארח *arách* חתית *hel ethik. κατατίλλω, κατοπάω.* GAL. Cueillir, arracher. IT. *Suellere.* GE. Abreissen. HI. *Arancar algo de lugar.* ANGL. *To pull vpor away.* } *Plin. lib. 21. cap.* 11, Et cæteris hyacinthus maxime durat, & viola alba, & œnanthe: sed hæc ita, si diuulsa crebrò prohibeantur in semem abire.

Dēuĕlo, as, Velum aufero, & detego, reuelo. {גלח *ghalách. ἀποκαλύπτω.* GALLI. Descouurir, desuoiler. IT. *Scoprire, leuar il velo.* GERM. *Dem vmbhang hinweg thun/endecken* HIS. *Reuelar y discubrir lo secreto.* ANG. *To discouer to take away that which couereth.* } *Ouid. 6. Metam.* Oráque deuelat miseræ pudibunda sororis.

DEVELTON, *Plinio, δεβελτος Ptolemæo,* Oppidum Thraciæ mediterraneum, lacum habens eiusdem nominis. *Vtriusque memiuit Plin. lib. 4. cap.* 11. Vulgo *Druelto.*

Dēuĕnĕror, aris, Veneror. {נבר *chibbédh. σέβομαι.* GA. Auoir en grande reuerẽce, honorer, venerer, adoret. IT. *Honorare, riuerare* G. Verehren. HISP. *Honorar y acatar.* ANGLI. *To honour, to reuerence greatlie.* } *Ouid. epist* 2, Sæpe deos supplex, vt tu scelerate valeres, Sum prèce thuricremis deuenerata focis. *Tibul. lib.* 1, Ipse procurauit ne possent sæua nocere somnia, ter sancta deueneranda mola.

Dēuĕnio, is, pen. corr. de loco editiore descendo. {ירד *jarádh* נא *bá* חגיע *higgiá. καταβαίνω.* GALLIC. Descendre & venir, paruenir. ITAL. *Venire, scendere di luogo alto.* GER. Abhinkommen. HISP. *Venir de arriba baxo.* AN. *To come downe frome highe à low.* } *Virgil, lib.* 4. *Aen.* Speluncam Dido, dux & Troianus eandem Deueniunt. ¶ Aliquando ponitur pro suo simplici venio. *Pl. in Mil.* Quibus cum comitata rectè deueniat demum. *Cic. ad Attic.* Nolebam nostrum familiarem fermonem in alienas manus dèuenire. [*Sueton. in Cæs. cap.* 36. Deuenire in hostium potestatem. *Plaut. Men. sc. 2. a. 1. & in Asin. sc. 2. a.* Perii, in insidias deueni. *Idem Aul. sc. 1. a. 2.* Homo ad Prætorem explorabundus deuenit. *Idem Curc. sc. 3. a. 2.* Mœstus me illo fruſtrà dèueniſſe. (pro veniſſe.) *Idem Milit. sc. 1. a. 2.* Quomodo in seruitutem deuenerim ab eo, cui seruiui prius. *Plaut. pseud. sc. 3. a. 1.* Ad Danistam deuenires, adderes fenusculum.]

¶ Per translationem vero, quum de diuitiis in paupertatẽm, de gloria ad ignominiam de iustitia ad iniquitatem, de prosperis in aduersa cadimus. *Autor ad Herenn. lib.* 4, Videtur esse arrogantiæ illa relinquere, & ad sua deuenire. *Plaut. in Asin. sc. 1. a. 1.* Quid si fortè in insidias deuenero?

Dēuĕnūsto, as. Deturpo. {נבל *nibbél. λυμαίνομαι.* GAL. Oster la beauté, souiller, gaster, villener. ITALICE. *Imbrattare* GERM. Vngestalt oder vngeschaffen machen/verwüsten. HISPAN. *Afear lo hermoso.* ANGLI. *To mak vnheneſt or foule.* } *Gell. lib. 12. cap.* 1. Tanquam pulchritudinis sibi insignia deuenustet.

Dēuĕrbero, as, Valde verbero. {τύπτω. GALLI. Batre à force, bien batre. ITA. *Battere, percuotere grandamente.* GERMAN. Hefftig schlahen. HISP. *Mucho açotar.* ANGL. *To beat sorelie or much.* } *Terent. in Phorm.* Quot me censes homines iam diuerberasse vsque ad necem, Hospites, tum etiam ciues?

Deuerbium. *Vide* DIVERBIVM.

Dēuĕrgentia, æ, deuexitas. Declruitas κατωφέρεια, κατωτικὸν. *Gell. lib. 14. cap.* Partium circulorúmque cæli ex deuergentia & conuectionibus mundi varietas.

DĒVĔRRĂ, Dea ab antiquis putata est, quam venerabantur, vt scopis domum verrere possent.

Dēuĕrro, is, Verro, euerro, verrendo purgo. {מחה *pinnáh. καθαίρω.* GALLI. Balier & nettoyer au net. IT. *Spazziare.* GERMA. Abwyschen.

mit

mit wyſchen ſelberen. HI. *Barrer.* AN. *To ſwipe away.* ¶ *Colum. li. 8.* Stabula verò frequenter deuerrenda & purganda, humórque omnis vrinæ deuerrendus eſt.

Dēuĕrsūs, Veteres dicebant, quaſi deorſum verſus. *Feſtus.*

Dēuĕrto, pro diuerto frequentiſſimè *apud Plautum* legitur more veterum/ ¶ סור *ſar.* χωρίζω. ἐκτρέπω, χωρίζομαι GALLIC. Deſtourner. IT. *Diuertere.* GERM. Abkeren/etwanhin keren. HISPA. *Boluer de lugar ſe aportar de lugar.* ANG. *To auoyde and turue aſide.* ¶ *Quint. lib. 2.* Atque inde alia non minus communia ac nota deuertunt. *Tacit. lib. 17.* In odium T. Iunii deuerterant. Alii legunt diuerterant.

Deuerſatus, idem quod verſatus. *Tertull. aduerſus Mar. l. 2.* Quatenus, inquit, & ipſi Deum in figura, & in reliquo ordine humanæ conditionis diuerſatum iam credidiſtis.

Dēuĕſtio. Veſte exuo. ¶ שסה *paſchát.* ἐκδύω. GAL. Deueſtir, deſpouiller. ITAL. *Spoliare.* GE. Die kleider auß ziehen. HIS. *Deſnudar la veſtiura.* ANGL. *Tak away the clothes and mak naked.* ¶ *Apul. lib. 3.* Iam primùm omnibus lacinis ſe deueſtit.

*Deueto, as, are, pro Vetare. *Quint. 1. Declamat.* Omnino ſummam calamitatem corporis occurrere delicatis vxoris oculis deuetaret. Alia exemplaria habent vetaret.

Dēuĕxo as, Vexo. ¶ ענה *hinnáh.* κακουχέω. GAL. Vexer fort & trauailler. IT. *Affligere in varij modi.* GE. Hefftig plagen/ſehr betümmeren. HI. *Fatigar en diuerſas maneras.* ANGL. *To wexe, to trouble.* ¶ *Lactan. lib. 4.* Et quum corpora hominum occupant, animoſque deuexant, adiurantur ab his & nomine Dei veri fugantur.

Dēuĕxŭs, a, um, Decliuis, deflexus, inclinatus. ¶ נמוך *namóch.* κατάντης. GAL. Qui panche fort en bas, qui va en abaiſſant. ITA. *Chino piegato.* GERM. Nideriſch haldendt. HISPAN. *Acoſtado hazia baxo.* ANG. *Holow like a valey: bending downe.* ¶ *Colum. lib. 1.* Parte alia collibus vel ad Orientem vel ad Meridiem molliter deuexis *Plin. in Epiſt.* Cuncta perennibus riuis nutriuntur, vbi aquę plurimum, palus nulla: quia deuexa terra quicquid liquoris accepit, nec abſorbuit, effudit in Tyberim. [*Sueton. in Neron. cap. 13.* Per deuexum pulpitum ſubire & *Senec. cap. 25.* de vita beata. Per deuexum ire.]

[*Sueton. in Calig. cap. 50.* In adoleſcentia ita patiens laborum erat, vt ſubita deuexione ingredi, ſtare colligere ſemet ac ſufferre poſſet (Alii libri ſubita defectione. (id eſt infirmitate.]

Dēuĕxĭtās, atis, Decliuitas. ¶ אשר *eſchéd.* κατάφατος, κατάφασις ῥητή. GA. Panchement, abaſſement. ITALI. *La pendenza di coſtiera, di monte, de via.* GERMA. Die halbechte vnderſich. HISP. *Acoſtamiento, hazia baxo.* AN. *The holownneſſe of a valey, a bending downe.* ¶ *Plin in epiſt.* Lato gremio pateſcit purus fons & vitreus, vt numerare iactas ſtipes, & relucentes calculos poſſis. Inde non loci deuexitate, ſed ipſa ſui copia, & quaſi pondere impellitur.

Dēuĭncĭo, is, Ligo, conſtringo, alligo, comprehendo. ¶ אסר *asár* ארר *tsarár.* αἰχμαλωτίζω, ἐξαιρῶ. καὶ δεσμῶ. GAL. Lier auec, ſerrer enſemble, obliger. IT. *Legare, obligare.* GERMANIC. Verbinden HISPANI. *Azar, y apretar, obligar.* ANG. *To hind faſt, to oblish.* [Adducam qui hunc tollant, & domi deuinciant (inſanum) *Plaut. Men. ſc. 2. a. 5.* Vbi vino te deuincis. *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 1.* bis.] *Plautus in Capt.* Iſtas Maiores catenas quibus ſunt deuincti, demitto.

¶ Per tranſlationem. *Ter. in Heaut.* Verum vbi ſemel animus ſe cupiditate deiunxit mala, Neceſſe eſt conſilia conſequi conſimilia. ¶ Accipitur aliquādo pro obligo, aſtringo, vel obnoxium reddo *Cic. Lent. lib. 1. Epiſt.* Hic tibi præſtanti tua in eum liberalitate deuinctus eſt. *Idem lib. 13. Epiſt.* Ipſum præterea ſummo officio, & ſumma obſeruantia tibi in perpetuum deuinxeris, *Plaut. in Aſin. ſc. 1. a. 5* Hem hoc me facto tibi deuinxiſti.

Deuĭnctŭs, par. Obſtrictus, ligatus. ¶ אסור *asúr.* κατάδεδεμένος. GALL. Alié, lié, oblige. ITALI. *Obligato.* GE. Verbunden. HISP. *Obligado.* AN. *Bound faſt, oblished.* ¶ Colla deuinctus catenis. *Sil. lib. 11. Plin. Epiſt.* 129. Ineſt his quoque eadem quæ aliis carminibus vtilitas, quod metri neceſſitate deuincti, ſoluta oratione lætamur. [*Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 2.* Noſtro deuincti beneficio.]

Dēuĭnctŭs, nomen ex particip. *Horat. 1. Serm. Satyr. 5,* Plotius, & Varius Sinueſſæ, Virgiliuſque Occurrunt: animæ quales neque candidiores Terra tulit, neque queis me ſit deuinctior alter.

Dēuĭnco, is. Vinco ſupero. ¶ נצח *niſſtfeach.* κατανικῶ. GALLI. Vaincre du tout, ſurmonter, ITAL. *Vincere.* GERMA. Vberwinden. HIS *Vencer.* ANG. *To ouer come, to vanquish.* ¶ *Cic. de Senec.* Qui Pœnos claſſe primus deuincerat [*Plaut. pſeu. ſc. 3. a. 2.* Fortuna ſola deuincit centum doctum hominum conſilia.

Dēuĭctus, particip. Superatus. ¶ מנצח *menutſſách.* νενικημένος. GALL. Vaincu, ſurmonté. ITA *Vinto, ſuperato.* GERM. Vberwunden. HISPA. *Vincido.* ANG. *Ouercome, vanquished.* ¶ *Cic. 1. de Nat. deor.* Qui riſus claſſe deuicta multis ipſi lachrymas, magnam populo Rom, cladem attulit.

Dēuĭctus animus. *Terent. in And.* Hic animus partim virginis miſericordia Deuictus, partim victus huiuſce iniuriis.

Dēuĭo, as. ex de & vio, as, rectavia recedo, ἀφαιρῶ, ἀποτρέπω τινὰ τοῦ ὁδοῦ. Abuſiuè pro Deflecto ſumitur.

Dēuĭrgĭno, as, Vitio virginem, virginitate ſpolio, ¶ ענה *innáh.* διακοπία, διαπαρθένωσις. GAL. Detpuceler. ITALICE, *Sverginare.* GERM. Entmägdten ein junckfrawen ſchenden. HISP. *Deflorar ò corrumper virgen.* ANG. *To defloure a virgin.* ¶ Pueri item deuirginari dicebantur, quum ex ephebis exceſſerant. *Nonius.*

¶ *Paulus de Offic. Præſid D. lib. 1. l. 21.* Preſes cum cognoſcat de ſeruo corrupto, vel ancilla deuirginata, vel ſeruo ſtuprato.

Dēuĭto, as, pen. prod. Euito, declino, defugio, vito. ¶ מנוס נס *nas mippené* מנוח *manah.* ἀποφεύγω, ἐκφεύγω. GA. Euiter, fuit d'aupres, eſchapper & ſe ſauuer de quelque choſe. IT. *Schiffrare* GERM. Verweyden. HIS. *Eſquiuar huir el damno.* ANGL. *To eshewe, to auoyde, to ſhunne.* ¶ *Teren. in Andr.* Poſthac incolumen ſatis ſcio fore me, hoc nunc ſi deuito malum. *Cic. 2. Verr.* Vt quoniam criminum vim ſubterfugere nullo modo poterat, procellam temporis deuitaret. *Idem ad Attic. 9.* Si nec hic, nec illic cum videro, deuitatum ſe à me putet.

Dēuĭtātĭo, onis, Fuga, vitatio. ¶ מנוסה *mennuſáh.* ἀφυξις, ἔκκλισις. GAL. Euitement. Eſchappement. ITAL. *Schiuamento.* GERMA. Vermeydung. HISPAN. *Aquella huyda y aparamiento.* AN. *An auoyding or ſhunning.* ¶ *Cic. ad Attic. lib. 16.* Facilior enim & exploratior deuitatio legionum fore videtur, quàm piratarum qui apparere dicuntur.

Deuĭus, a, um, Quod eſt à recta via remotum, alienum, ¶ ἀβατος, ἀνόδευτος. GALL. Deſuoyé, fouruoyé, hors de voye. ITALIC. *Fuor di via, ſtrato.* GERMAN. Abwagig/vonden rechten wag. HISPANI. *Coſa deſuiada y aparadada de camino.* AN. *That is out of the way.* ¶ Vnde *Cic.* Anaginos vocat deuios, quòd eſſent extra vitam militatem collocati. Et *Horat.* ſcortum deuium dixit, quaſi à recta viæ remotum. *Propert.* Lector quòd ſine me, deuia rura colis. ¶ *Cicero in Læl.* per traſlationem, Quid poteſt eſſe tam flexibile, tam deuium, quàm animus eius qui ad alterius non modo ſenſum ac voluntatem, ſed etiam vultum atque nutum conuertitur?

Dēūnx, Menſuræ vel ponderis eſt ſpecies, cui duodecima deeſt vncia, hoc eſt quæ vndecim conſtat vncijs: quod vel ex ipſo nomine apparet. ¶ ANGLI. *A pound Romaine ſaning one ounce.* Dictus eſt enim Deunx, quaſi vna vncia dempta de aſſe. *Martial. lib. 6.* Miſceri ſibi protinus deunces, Sed crebros iubet. ¶ Erat etiam Deunx menſura qua veteres agros ſuos metiebantur, autor eſt *Colum lib. 5. cap. 1.*

¶ Ex deunce aliquem hæredem facere, eſt alicui toram hæreditatem vnica detracta relinquere. *Cic. pro Cœl.* Facit hæredem ex deunce & & ſemuncia Cecinnam, ex duabus ſextulis M Fulcinium, Ebutio ſextulam aſpergit.

Dēuŏco, as. pen. corr. Auoco, reuoco, vocando deduco. ¶ μεταπέμπω. GAL. Appeler pour venir en bas. ITALIC, *Chiamare in dietro.* GERM. Abhinberüffen. HISP. *Llamar de arriba abaxo.* ANG. *To call away or downe.* ¶ *Liu. lib. 4.* Quum è ſauciis hoſtibus ſciſcitando comperiſſet caſtra Volſcorum deſerta eſſe, lætus à tumulo ſuos deuocat. *Cic. 5 Tuſc.* Socrates primus philoſophiam deuocauit è cælo: quod eſt, quaſi deduxit. [*Catull. de Com. Beren.* Dulcis amor gyro deuocet aerio.]

Dēuŏlo, as pen. corr. Ex loco ſuperiore in inferiorem volo. ¶ καταπέτομαι. GAL. Voler en bas, s'en voler & partir viſtement. IT. *Volare d'alto.* GERMANI. Abhin ſtiegen. HISP. *Volar de arriba abaxo.* ANGLI. *To flee or runne downe.* ¶ *Plaut. in Amphit.* Poſtquam in cunis conditus, Deuolant angues iubati deorſum in pluuium duo Maximi. ¶ Per tranſlationem autem ponitur pro decurro. *Liu. lib. 3.* Alij inter tumultum præcipites, pauore in forum deuolant. *Idem lib. 2.* pro deſilio poſuit, Deuolant de tribunali vt lictori auxilio eſſent. ¶ Aliquando eſt alio volare, hoc eſt diſcedere. ἀφικνέομαι *Auctor ad Heren.* Ita falſi amici ſereno vitæ tempore præſto ſunt: ſimulatque homini fortunæ inuiderint, deuolant omnes.

Dēuŏlŭo, uis, Ex loco ſuperiore voluo, reuoluo. ¶ גל *ghal* גרף *gharáph.* κατακυλίω. GALL. Faire rouler du haut en bas, faire deualer, faire cheoir. ITAL. *Diuolgere.* GERMA. Abhin weltzen. HIS. *Derribar abaxo.* ANGL. *To tumble downe, to roule frome high to lewe.* ¶ *Colum lib. 1.* Huic proxima fluens aqua è montibus oriunda, quæ per ſaxa præceps deuoluitur. *Liu. lib. 2. Bell. Pun.* Saxa ingentia in agmen deuolunt. ¶ Per tranſlationē verò dicimus, deuoluta eſt res Deuoluta eſt hereditas, quòd vulgo dicitur, *De manu in manū peruenit. Idem lib. 5.* Et eò deuolui rem, vt aut patritij, aut patritiorum aſſeclæ habendi Trib. plebis ſint. [*Plaut. Menæ. ſc. 5. a. 5.* Quem ego hominem, ſi viuo, vitā deuoluam ſua. Mox, Anima priuabo vitum.]

Dēuŏro, as. pen. corr. Vorando abſumo, ligurio, helluor. ¶ אכל *achál* בלע *bal'ah.* καταπίνω. καταφαγομαι. καταβιβρώσκω. GALL. Deuorer, aualler ſans maſcher. ITAL. *Diuorare.* GERM. Verfraſſen/verſchlucken. HISP. *Tragar mucho.* ANGLIC. *To deuore vnd ſwallie vnchewed, to play the glutton.* ¶ *Cato de Re ruſt.* Bos ſi ægrotare cœperit, dato continuò ieiuno outum gallinaceum crudum, & integrum facito deuoret. *Plaut. Pſeud. ſc. 7. a. 4.* Iam illum comeſurus es? dum recens, dum calet, deuorare decet.] ¶ Refertur etiam ad alios ſenſus. *Martialis,* Oculis deuorantibus draucos, hoc eſt, auidè aſpicientibus. *Plaut. Aſin. ſc. 3. 4. 3* Auſcultate, atque operam date, & mea dicta deuorate. Illud enim oculorum, hoc aurium auiditatem ſignificat.

¶ Item pro concoquere, id eſt perfer. ἀνατροφέω. *Cic. 6. Philip.* Quapropter, Quirites, expectate, & paucorum dierum moleſtiam deuorate. [*Quintilian.* Deuorare tædium, Deuorare gemitus. *Senec. c. 16. de Conſol. ad Helu.* Lacrymas introrſus obortas deuorat. *Ouid. 4. Faſt.* Deuorare gemitum. *Senec. epiſt. 67.* καὶ *cap. 1. de conſol. ad Mart.* ¶ Inhiat aurum vt deuoret. *Plaut. Aulul. ſc. 4. a. 1* Iam deuorandum argentum cenſes, ſi conſpexeris, *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 1.* Si mate deuoraſſet Catonem *Senec. cap. 20. de Conſol. ad Marc.* Deuorata mali patientia. *Senec. Epiſt. 83.*] * Deuorare pecuniam, pro conſumere. *Cic. 5. Ver.* Deuorare libros, Multa & ardentiſſimo animo legere, *Cic. ad Attic.* * Deuorare ſpe lucrum, id eſt, Tam ardenter affectare vt iam conſequutus eſſe videaris, *Cic. pro Flacco.* * Deuorare nomen alicuius. Id eſt obliuiſci nominis, *Plaut. in Trinum.* Tractum ab iis qui aliquid in ore tenentes, id imprudentes deuorant. * Deuorare orationem alicuius, libenti animo & cum magna voluptate audire, vt videatur auditor eam quaſi deuorare. *Plaut. in Pœn.* Apud *Cic. in Bruto,* Deuorare orationem aliter accipitur, nempe pro Non ſatis animaduertere: vt vulgus dicit, Non ſatis guſtare, vt ait *Bud.* Itaque eius oratio nimia religione attenuata, doctis & attente audientibus erat illuſtris: à multitudine autem & à foro, cui nata eloquentia eſt, deuorabatur. Id eſt, non intellecta tranſmittebatur. Quæ ſignificatio ducta eſt ab iis qui cibum non guſtatum deglutiunt, quaſi ſtupente palato.

Dēuōtiōnes, Vide DEVOVĔO, καταρᾶ, ὁρκος.

Dēuōuĕo, es. pen. corr. Voueo, deſtino, dedico, conſecro. ¶ נדר *nadhár* חרם *hecherim.* κατάρχομαι. Vouer ſolennellement, dedier. ITALICE, *Far voto, votare.* GERMANICE, Gelobē/oder ein gelübd thun. HISPANICE, *Votar, offrecer.* ANGLICE, *To vowe, to dedicat, to bequeath to death.* ¶ *Cic. 3. Offic.* Quid Agamemnon? quum deuouiſſet Dianæ quod in ſuo regno pulcherrimum natum eſſet illo anno, immolauit Iphigeniam. *Virgil. 12. Æneid.* quorum ſe deuouet aris. [*Priſc.* Tibi deuoueo hoc opus. *Plutarchus in Sertor,* De ſeſe deuouendi more.] *Liu. lib. 9.* Equidem mortem pro patria præclaram eſſe fateor, &

me deuouere pro populo Romano legionibúsque, vel in medios me mittere hostes paratus sum. Item est diris imprecationibus malum alicui optare. κατάρασθαι. Ouid. in Ibin. Illum ego deououeo, quem meus intelligit, Ibin. [Ouid. li. 13. Metam. Licet exercere, meúmque deououeas sine fine caput.]

Deuōtus, Destinatus. {נדור nahdúr מחרם machorám. ἀνάθεμα, κατάρημα, ἀποτεταγμένος. G. Dedie, adonné, voué, consacré. It. Destinato, deuoto. Ge. Zugeeignet/geweyecht. Hisp. Offrecido ò deuoto. Ang. Vewod, bequeathe to death dedicated. [Sueto. in Tib. ca. 30. Si de meis moribus deuotóque vobis animo dubitaueritis, Idem in Calig. cap. 30. Equestrem ordinem vt scenæ harenæque deuotum (id est nimium deditum) assiduè proscidit.] Varro. Cùm deuoto tibi animo vtere. Virgil. 4. Æneï. Præcipuè infelix pesti deuota futuræ.

¶ Accipitur & in malum, prodiro & execrando. ἐπάρατος, ἀλάστωρ, τῷ ἀρᾶσθαι. Ouid. in Epist. Medeæ, Viuite deuoto fœmina vírque toto. Deuoti ité dicúntur qui mutuæ amicitiæ legibus ita se astrinxerunt, vt tota in vita iisdem fruátur commodis, iisdémque casibus obnoxij sint. Cæsa. 3. bell. Gall. Atque in ea re omnium nostrorum iurentis animis, alia ex parte oppidi Adcantuannus, qui summam imperij tenebat, cũ sexcentis deuotis, quos illi Soldurios appellant: quorum hęc est conditio, & omnibus in vita commodis vnà cum his fruantur quorum se amicitiæ dediderunt.

[¶ Deuōtissimus, a, um, Senec. in Cæs. cap. 67. Deuotissimos sibi milites reddidit.]

Deuōto, as, pen. prod. frequentatiuum. {ἐνδέω. An. To bind by vowe.} Cicer. in Parad. Quæ vis Coclitem contra omnes hostium copias tenuit in ponte solum? quæ patrem Decium, quæ filium deuotauit, ac immisit in armatas hostium copias?

Deuōtus, a, um. adiect. {ἐπικατάρατος, ἀποδιωπτικός. Gal. Par lequel on se voüe, oblige ou dedie. It. Cosa d'inuocatione. Germ. Das ân dem verstúchem gehört. His. Cosa para ofreseer. Ang. By the which one voweth and bindeth him by vowe.} vt, Carmina deuotoria, apud Liu. & Macrobium, quibus homines, vrbésque deuouentur: vt de tribus Deciis legimus, qui seipsos pro salute patriæ Diis Manibus deuouerunt.

Deuōtio, Dedicatio, consecratio. {חרם chérem. κατάρα. Gall. Dediement, obligation à mort, vœu de mettre & employer la vie. It. Voto de gli antichi al diauolo, inuocatione diabolica. Germ. Verstúchung/et gebung den teúfel mit fluchen. Hisp. Ofrescimiento, hechizos. Ang. A vowe or solemne promise, a greuing or bequeathing todeath a curse.} Suet. in Calig. Lenis adeò & innoxius, vt decreta sua rescindenti, non prius succenserit animum induxerit, quàm veneficiis quoque & deuotionibus impugnari se comperisset. Hæ deuotiones tales erant quales dictæ fuerunt apud priscos, quæ talem habere potestatem credebantur vt nemini fas esset, qui in eas incidisset, euadere.

¶ Inter carmina magica duo erant apud maiores maximæ religionis, quorum altero, dij tutelares vrbium euocabantur ab hoste victore, ne deos captiuos ducere viderentur: altero deuouebant, id est morti debebant hostium exercitus, & singula interdum capita eorum qui se traderent iræ numinum pro salute aliena: quale fuit carmen Deciorum qui se pro patriæ salute deuouerunt.

Dēuro is, ere, Vro. {שרף saráph בער bebér לחש lihát. κάω, ἐκκαίω. Gal. Bruller It. Abbrusciare. G. Abbrennen. Hisp. Quemar. Anglic. To burne.} Liu. lib. 9. bel. Maced. M. Æmilius alter consul agros Ligurum, vicósque qui in campis aut vallibus erant, ipsi montes duos Ballistam Suismontiúmque tenentibus deussit, depopulatúsque est. ¶ Deurere morsu dicitur serpens, vel afflatu, quum inflammat. Senec. lib. 1. de Clem.

Deūstus, deusta, deustum. {שרוף saráph. καυθήσομαι. Ga Bruslé It. Abbrusciato. Ger Abgebrenner. Hi. Quemado. Angli. Burned.} vt Mons deustus, Tacit. lib. 4. Pars Circi deusta, ibidem.

Deūs, {אלוה eloáh Θεός. Gal. Dieu Ita. Dio, Idio. Germ. Gott. Hispan. Dios. Anglic. God.} vnde deducatur varie exponi solet. Nam alij ἀπὸ τοῦ δείδειν, hoc est à timore: quod primos in orbem deos (si tam impiam sententiam referre fas sit) timorem credebant inuexisse. In qua etiam sententia Papinius fuisse videtur, quum ait, Primus in orbe Deos fecit timor. Cicer. de Aruspic. resp. {Quis est tam vecors, qui aut quum suspexit in cælum, deos esse non sentiat? Idem 1. de Legib. Nulla gens est neque tam inmanis, neque tam fera, quæ non etiamsi ignoret qualem habere deum deceat, tamen habendum sciat. ¶ Alij rursus deducunt à dando, quòd omnia à Deo proueniant tanquam bonorum omnium fonte, & ipse det esse, & persistere omnib. Alij à Græco verbo δύω, scio, nosco, quòd Deus sciat omnia, & quòd omnia sint nuda in conspectu eius. Alij à Θεός, litera tenui mutata in aspiratam, & o in u mutata, vnde dicimus Latinum Deus. Alij denique ab Hebræo nomine די Dai potens sufficiens, vnde Saddai Deus omnipotens, siue sibi ipsi sufficiens, quod scilicet seipso sit contentus, nulla re indigeat sed sufficientiam omnibus solus largiatur. [Ouid. initio lib. 6. Fast. Est Deus in nobis, &c. Idem Eleg. 8. lib. 4. Trist. Non ita Diis visum est. Velleius: Diis quàm hominibus propior Cato Plaut. Curc. sc. 1. a. 1. Si Deos salutas dextrouersum censeo te vertas. Idem Amphitr. Deus sum (id est omnia possum) Tibul. lib. 4. Quin hortante Deo magnis insistere rebus incipe. Plaut. Pseud. sc. 2. a. 2. Dij me seruant atque amant. (In spe lucri.) Ibidem sc. 3. a. 1. Dij melius faciant (abominantis) Ibidem: Deos, quos maxime æquum est metuere, minimi facit. Plaut. Pers. sc. 2. a. 2. Cui Dij proprij Idem Curc. sc. 2. a. 2. Dij inter se congruunt concorditer. Idem Curc. sc. 3. a. 1. Deus sum (id est sum beatissimus.) Plaut. Men. sc. 2. a. 5. Summum Iouem Deósque detestor me ei nihil malefecisse. Plaut. Aul. sc. 3. a. 4. Dij me saluum & seruatum volunt. Ibid. sc. 4. a. 1. M. Saluus & fortunatus sis. E. Dij te ament. Ouid. 13 Meta. Si Dij sunt, non vana precaris. Idem Eleg. 8. lib. 4. Trist. Nihil ita sublime est, supráque placula tendit, Non sit vt inferius suppositumque Deo. Idem Eleg. vlt. lib. 4. Trist. Quótque aderant vates rebar adesse Deos. Ibidem Eleg. 8. lib. 4. Idque Deus sentir. (id est Augustus.) Velleius: Ad Deos excessit Hercules. Idem, Ad Deos transgressus. (de Augusto mortuo.) Sueton. in Tiber. cap. 66. Dij Deæque me perdant. Ouid. 13. Metam. Deus est in vtroque parente. Plaut. Pseud. sc. 1. a. 1. At Dij Deque quantus es. (sup. perdãt.) Idem Curc. sc. 3. a. 1. Quid videbis magis Diis æquiparabile? Idem Aul. sc. 6. a. 4. Deus mihi impulsor fuit. Item, Deum proles, vide Proles. Responsa Deum, vide Responsum.]

Deum & Diuium quidam indifferenter accipiunt. Alij verò Deos volunt perpetuos esse, Diuos verò ex homiuibus factos. πάντα τὰ ποτὲ ἀποθανόντας, καὶ θεοποιουμένους. Et licet Deus definiri nequeat, tamen ita describi potest. Deus est mens vniuersi vel Deus est animus per immensas mundi partes, omnemque naturam commeans: atque diffusus, ex quo omnia quæ nascuntur animalia vitam capiunt. Vel, Deus est infinita mens quæ per seipsam mouetur. Speusippus philosophus, sic ait. Deus viuens immortale, per seipsum, ab bonum sufficiens, essentia sempiterna, ipsius boni causa. Deus penetralis dicebatur, qui intra conseptum domus cuiusque colebatur: à nõnullis Iupiter Ercius dictus, ἐρκεῖος. ¶ Deus ex improuiso apparens, Οἷος δὲ μηχανὴς θεὸς φανείς. In eos dicitur, quibus in rebus perplexis, præter spem exoritur aliquis qui salutem adferat, negotíque difficultatem expediat. Sumptum est à consuetudine tragœdiarum. Huc alluśit Cic. 1. de Nat. deor. ex Platonis Cratylo. ¶ A Deo ficti quadam adagij forma à Cic. dicuntur qui vehementer ad aliquid natura compositi sunt. ¶ Cum Deo quisque & gaudet & flet, σὺν τῷ θεῷ πᾶς τις γελᾷ, κ' οὐ δύρεται. Admonet adagium rerum humanarum celerem esse commutationem, neque in nobis situm, vt res perpetuo secundæ sint: verum vtcunque fortunæ libitum fuerit, ita, vel secundis rebus attollimur, vèl aduersis affligimur. Cum Deo fic, Græcis, quod fit fauente numine: contrà, Sine Deo, quod absque Deorum fauore. ¶ Nullius indigens Deus. αὐτάρκης ὁ θεός. Admonet parœmia nullum esse mortalium tam absolutum, in quo non aliquid desideretur: vnum esse Deum vndequaque perfectum. ¶ Diis hominibus plaudentibus. Prouerbialis est hyperbole, pro eo quod est fœliciter atque auspicato. Cic. ad Quin. fratrem.

Dēus, æ, fœm. Vide suo loco.

Dēitas, Quæ & diuinitas dicitur. {θειότης, θεότης. Gall. Diuité, deite. It. Diuinità. Ger Gottheit. Hi. Diuinidad. Anglice. The deitie or godhood.} Aug. lib. 7. de Ciu. Hanc diuinitatem, vel (vt sic dicam) deitatẽ: nam & hoc verbo vti, iam nostros non piget, vt expressius è Græco transferant quod illi θεότητα appellant.

Deuterīa pen. lon. {δευτερία. Gal. Vin de despense, vin tiré du pressoir ou il y a de l'eau. Italic. Secundi vini, aquarelli. Germ. Treber vuein / wann mann über die außgetrutken treber oder traubenternen wasser schuttet / von welchen schon de gut most kommen ist / Lentren. Hisp. El aguapie, vino de despensa. Ang. A weak or secondo wyne.} à Græcis dicitur vinum aqua mistum, quod & Latinis dicitur secundarium. nam δεύτερον secundum dicitur. Fit ex marceratis aqua vinaceis post mustum acinis expressum.] Tenuem ceruisiam Belgæ & Angli Inferiores verò Normani Tenue pomariũm dicunt. Gall. Petite Biere: Petit Cidre.]

DĒXĀMENI, Δεξαμένη, vna ex nymphis marinis, à recipiendo dicta. δέχεσθαι enim recipio dicitur.

DEXĀMENAE, plur, nu. Δεξαμεναί. Ambraciæ regiuncula est. ita dicta à Dexameno Mesoli filio & Ambracia filia Phorbantis, qui Solis filius fuisse prohibetur. Autor Steph.

DEXARI, Δέξαροι. Populi Chasonum Epircheleis propinqui. Steph.

DEXIMONTĀNI, Carmeniæ populi dexteram ripam Granij amnis accolentes. Autor Plin. lib. 6. c. 23.

DIXIPHANES, Pater Sostrati architecti. Steph. in Pharo.

DEXĪPPVS, Δεξίππος, Orator Athen. fuit, sub Valerian & Aurelieno principibus. ¶ Fuit & alter hoc nomine medicus, patria Cous, discipulus Hippocratis. Suid.

Dextāns, dextantis, decem vnciæ dicuntur, quum scilicet assi deest sextans: sicut denux, quum assi vna deest vncia. Autor Festus, Col. lib. 5. c. 1, Pars dimidia & tertia, vigintiquatuor milliã, hoc est dextans, in quo scrupula CCXL.

Dexter, dextri, vel dexteri, dextra, dextrum, vel dextera, dexterum. Quod est ad manum siue latus dextrum. {ימין jamin. Δεξιός. Gall. Dextre, adroit & habile. Ita. Dextro, atto. Germ. Recht. His. Diestro, ò derecho. Ang. That is on the right hand, hand some, apt.} Virg. 5. Æn. Quò tandem mihi dexter abis, Dextrum cornu, & sinistrum in acie tenere. Liu. 2. ab Vrbe. Ouid. 2. Met. Signáque sex foribus dextris totidémque sinistris. ¶ Interdum ponitur pro aptus, conueniens, agilis: quæ significatio inde tractá est, quòd dextra manus agilior sit & promptior sinistra. Stat. l. 3. Syl. Signa frænatæ moderatus alæ Castore dextro. [Sen. epist. 54. Vtrosque pedes dextros facit prodagra.]

¶ Aliquando etiam dexter dicitur prosper. Virg. 8. Aen. Et nos & tua dexter adi pede sacra secundo. Persius, - ô si Sub rastro crepet argẽti mihi seria, dextro Hercule. Quint. in Proœ. l. 4. Adsit Dominianus dexter ac volens. Ouid. 1. Fast. Dexter ades ducibus.* Dexter pro dexterẽ aduerbio. Liu. 9. ab Vrb. Rem per se populare ita dexter egit, vt rodẽdis corporib. animi multò plus militum imperatori reconciliarétur.

Dexterior, comparatiuus. Δεξιώτερος. δεξίτερος. Ouid. 2. Metam. Nec te dexterior totum declinet ad anguem. Varro 2. de re Rust. c. 5, Siquid si mas est in dexteriorem partem abit: si fœmina in sinisteriorem.

Dexteritās Aptitudo. Ga. Dexterité habilité, bienseance. Ita. Habilità, attitudine, destrezza. Germ. Geschicklichkeit/alle ding mit der rechten anzugreiffen. His. Habilidad, atauio, destreza de la mano diestra. A. Abbilenesse in doing any thing aptnesse, dexteritie.] Liu. 7. bel. Maced. Multa in eo & dexteritas & humanitas visa. Idem 8. bel. Pun. Tanta autem inerat comitas Scipionj, atque ad omnia naturalis ingenij dexteritas, &c. Gel. c. 16. l. 13 Dexteritas quædam & beneuolentia.

Dextimum, & Sinistimum antiqui dicebant. Varro ὀφθαλμίατρον, Primo compito dextimum vitam munit Epicurus. Senec. in Ing. Sylla cum equitatu apud dextimos, in sinistra parte A. Manlius cum funditoribus & sagittariis.

Dextera,vel Dextra manus. {יָמִין *jamin.* δεξιά. GALLI. La main dextre ou le coſté dextre. ITAL. *Man deſtra.* GER. Die rechte and. HIS. *La mano derecha.* ANGL. *The right hand.* } *Virg. 2. Æneï.* ſi Pergama dextra defendi poſſent, etiam hac defenſa fuiſſent. ¶ Et quoniam dextra validior eſt ſiniſtra, vel quia ſupplicantes & miſeros quibus fauemus dextera erigere ſolemus, Dare dexteram & porrigere, pro auxilium præſtare ponitur. *Cic. poſt red.* Mihi ſidem dexteramque Conſularem porrexit. *Virg. 9. Æneï.* Da dextram miſero, id eſt præſta auxilium. ¶ Dextra ſe antiqui venerabantur, per dextram iurabant, tanquam fidei ſedem, & virtutis miniſtram. Vnde & hodie conſuetudo remanſit apud Germanos, vt ſe mutuo ſalutantes dextram porrigant. Dextram (*inquit Seruius*) Numa Pompilius Fidei conſecrauit. *Cic. 11. Phil.* Dextræ quæ fidei teſtes eſſe ſolebant, perfidia ſunt & ſcelere violatæ. *Terent. Andr.* Quod ego per hanc te dextram oro, & genium tuum, Per tuam fidem, &c. *Cic. pro Deiot.* Per dexteram iſtam te oro, quam regi Deiotaro hoſpes hoſpiti porrexiſti. [Tibi dextera bello vtilis. *Ouid. 13. Met.* Nec indomitæ deberi præmia dextræ. Dextera digitis rationem computat ſeriens femur dexterum. *Pl. Mil. ſc. 2. a. 2.* Saluto. Salue, inquit mihi: prehendit dextram. *Pl. Cur. ſc. 3. a. 2.* Cedo mihi tuã dextram. *Pl. Ibid.* (Salutantis) Per dexteram tuam te Alcumena oro obſecto da mihi hanc veniã. *Pl. Amph.* Dexteram tuam dextera retinens manu obſecro. *Pl. Capt. ſc. 3. a. 2.* Item (inſalutatione) Adeũt, conſiſtunt, copulãtur dexteras. *Pl. Aul. ſc. 2. a. 1.* Vbi obiter nota paſſiuum copulantur, dictum pro actiuo copulãt. Hac dextera regem mactaui Pterelam. *Pl. Amph.* Picus, Cornix ab læua, coruus, parra ab dextra. *Plaut. Aſi. ſc. 1. a. 2.* Cur non tua dextera fuit officioſa in verſus? *Ouid. Eleg. 7. l. 4. Triſt.* Mihi dextera vox aures verberat. *Pl. Amph.*]

¶ Ne cuius dextram inieceris, μὴ πάντι ἐμβάλλου δεξιάν. Hoc eſt, ne temere quemlibet in familiaritatem admittas ſed diligas quẽ diligas,

Dextẽlla. læ diminutiuum. *Cic. Attic. lib. 14.* Quintus frater, vt ſcribis, eſt dextella: per eum igitur quod volemus facile auferemus.

Dextẽrẽ, aduerb. Fœliciter, aptè, & cum quadam dexteritate. { δεξιῶς. GALLI. Dextrement, auec bon heur. IT. *Deſtramente ſeliçemente.* GE. Gluctlich. HISP. *Bien auenturadamente, y con deſtreza.* ANGLI. *Proſperouſlie, weth good lucke.* } *Liu. 1. ab Vrbe,* Notitiaque eum breui apud regem, liberaliter dexterẽque obeundo officia, in familiaris amicitiæ adduxerat iura. [*Senec. c. 6. de Conſ. ad Pilyb.* Dexterè vti rebus ſecundis.] *Horat. 1. Serm. Satyr. 9.* Nemo dexterius fortuna eſt vſus.

Dextrale, ornamentum dextræ, commune vitis & mulieribus. δεξιόχειρον.

Dẽxtrãrii, dicuntur Equi, maxime bigarii. ζυγοί.

Dextro. as. Eſt equos bigarios iungo. *Valla de Donat. Conſtant.* videtur accepiſſe pro eo quod dicimus, Equum à dextris ducere. Triumphaſſe (inquit) putas Cæſarem, quoties prodibat, vt nunc ſolet Papa præcedentibus equis albis, quos ſtratos famuli dextrant?

Dextrãtio, verbale. *Solinus*, Tarpeium Ioue terna dextratione luſtrauit.

Dextrocherium. GALLI. Bracelet d'or. ITAL. *Monile, brucialetti d'oro.* GERMA. Ein arm zierd an den weyberen. HIS. *Cadena de oro que pende al braço de la mager.* ANGLI. *A braſelet of gold.* } Muliebre brachiorum ornamentum, quod ex auro in anuli lati formam, gemmis pretioſiſſimis integebatur. *Iul. Capitol.* ſcribit Maximinum pollicè fuiſſe tam vaſto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro anulo. *Vide Cælium. Rhod. li. 8. cap. 13.*

Dextrõrſum & Dextrorſus, aduerbia, ſignificant, verſus dextram partem. {πρὸς δεξιά. GALL. A coſté dextre, du coſte droit, à dextre. ITAL. *Verſo man deſtra.* GERMA. Auff die rechte gand/gegen der rechten ſeiten hinaus. HISPAN. *Hazia la mano diestra.* AN. *Towardes the right ſide or hand.* } *Cic. 1. de Diuin.* Dextrorſum orbem flammeum. *Plin. lib. 24. c. 19.* Efficaciſſimum remedium eſſe aiunt, ſi tres quoque trium nationum homines petungant, dextrorſus. *Horat. 2. Serm.* hic dextrorſum abit.

Dextrouerſum, aduerb. Eiuſdem ſignificationis eſt cum ſuperiore, hoc eſt verſus dexteram. *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 1.* ſi deos ſalutas, dextrouerſum cenſeo. [ſub te vertas.] *Idem in Rud.* Sed dextrouerſum aduerſa, it in malam crucem.

D ante I

DICT. In notis antiquorum, dictator, DIG. M. dignus memoria vel more. DIEB diebus. DIL. Dilectus, vel DILECTIS. dilectiſſimus. D. I. L IV. A. de iſto lapide inuenies aurum. D. IN. M. S. diis inferis maledictis vel Malis, vel dari iuſſit. D. IMM. diis immortalibus. D. IM. S. diis immortalibus ſacrum, D. IPS. de ipſis. DI. V. BB. dilutum vinum biberat. D. L. dat laudes, vel donauit locum, do legem vel dono legauit, vel dico legem. DL. delego. DL. deloco. D. C. D. P. dies cum dedit publicé. D. L. S. diis laribus ſacram. D. M. diis manibus, vel domus mortui: diuus maximus, vel diis maximis, vel diuos mares. D. M. dolum malum, vel dubium malum, vel donauit monumentum. D M A. Deo magno æterno. D. M. B. M. F. diis manibus bonæ memoriæ, dolo malo fecit, vel bene merentibus fecit. D. M. FV. C. dolo malo, fraudiſve eauſa. D. M. L. de male loquentibus D. M. M. diis manibus Mæſtorum. D. M. S. diis manibus ſacrum dormierunt, vel dormiunt mortui ſecuri. D. M. S. C. S. R. P. T. DEINV CR. dies malus ſequitur cras, ſi ruperes tonitrua demuenies carbones. D. M. S. C P. dies malus ſequitur cras peius. D. N. Dominus noſter DN. dominus DNG. diutius non gaudebis. D N. MQ. deuoto numini maieſtatique. DN. P. F. S. de numerata pecunia facies ſacram DNN. Domini.

Di & Dis, præpoſitiones eiuſdem ſignificationis ſunt: quæ ambæ inſeparabiles ſunt, & in compoſitione ſolum reperiuntur. Componitur autem di cum dictionibus incipientibus, à d, vt diduco: g, vt digero: l, vt diluo: m, vt dimitto: n, vt dinumero: r, vt diiudico: u, vt diuerto: & vbique producitur, niſi in dirimo, & diſertus. Dis verò modo negationem denotat vt difficilis, diffido: modo diuerſitatem, vt diſſideo: modo diuiſionem, vt diſſocio, diſiungo. Modo ſignificat valde, vt diſcrucior, diſcurro, diſcupio. Modo varie, ſiue in diuerſas partes, vt diſpono, diſſemino. Quandoque male, vt diſpereo, male pereo. Componitur cum c, vt diſcumbo: f, vt diſſuadeo, bi ſi mutatur in f, euphoniæ cauſa p, vt diſputo: q, vt diſquiro: r, vt virſumpo: ſ, vt diſſimulo: t, vt diſturbo: i, conſonante, vt diſiungo.

DIA, δία, Inſula eſt maris Ægæi, vna Cycladum diſtans à Deloxiv i. M. paſſ. Alijs nominibus. Naxos dicta, & Sicilia minor, & Dionyſius à vini fertilitate. *Autor Plin. lib. 4. c. 12.* In hac Liber pater Ariadnem à Theſeo deſtitutam, vxorem duxit: qua de cauſa etiam Baccho ſaciam eſſe volunt. *Ouid, in Triſtib.* Quã breuis æquoreis Dia feritur aquis. ¶ Eſt item Dia Theſſaliæ vrbs ab Æaco condita. Alia item Thraciæ, ad Athon montem. Tertia Eubœæ. Quarta, inſula iuxta Scyllæum Peloponneſi promontorium, oppidum habens eiuſdem nominis. Quinta, Luſitaniæ ad Occeanum. Sexta, Italiæ iuxta Alpes. Septima, Scythiæ, circa Phaſim. Octaua, Cariæ. Nona, Bithyniæ iuxta Pontum. *Autor Steph.*

DIA, δία dea nomen, quæ apud Sicyonios & Phliaſios celebratur: quæ eadem fuiſſe creditur cum Hebe inuentutis dea. *Vide Strabonem lib 8.*

Diabathrã, æ. διαβάθρα. Genus ſolearum Græcarum, *inquit Feſtus.* Diabathrarius, qui ſoleas huiuſmodi conficiebat. *Plaut. in Aulul.* Propolæ, linteones, caicelati, ſedentarij, ſutores, diabathrarij, ſollearij, &c. Eſt enim Diabathra Græcis ſcala nautica per quam in nauem conſcenditur.

DIABITAE, διαβῖται. *Steph.* Inſulæ quatuor in mari Carpathio citra Rhodum, quas recenſet. *Plin. lib. 5. c. 31.*

Diabetes, διαβήτης. Dictio eſt Græca, quam tranſitum transferre poſſumus, ἀπὸ τῦ διαβαίνειν: vnde pro ſiphone accipitur, per quem aqua defluit. *Colum. lib. 4. cap.* 10, de vite loquens. Naturali enim ſpiritu omne alimentum virentis, quaſi quædam anima, per medullam trunci quaſi per ſiphonem, (quem diabetem vocant mechanici,) trahitur in ſummum.

¶ Accipitur etiam pro quodam renum morbo, maximam & penè inextinguibilem inducens ſitim: vnde & dipſacon appellant: nonnulli etiam florem vrinæ, propterea quod ægri ſemper ſitientes, ſubindéque bibentes, ſtatim etiam reddant quod biberint à qualitate ſua non mutatum. *Vide Galenum de locis aff. Et. lib. 6.*

Diabolus, {שָׂטָן *ſatan.* διάβολος.} Latinè calumniator dicitur. διαβολὴ, calumnia: διαβάλλω, criminor. [¶ Diabolus, Glauci filius. *Plau. Aſin. ſc. 1. a. 4.*]

Diacheton, Spina eſt, magnitudine arboris modicæ, flore roſæ, cuius radix vnguentis expetitur: qui alio nomine aſpalatus appellatur. *Plin. lib. 24. c. 13.* Eſt ſpina ſylueſtris frutex humilior atque ſpinoſus in Nyſiro & Rhodiorum inſulis, quem alij eryſiſceptrum, alij adipſatheon, ſiue dipſacon, ſiue diacheton vocant. Quo tamen in loco eruditi malunt legere diaxilon, quæ nomenclatura etiam à *Diſcoride* huic frutici tribuitur.

Diacodion, διακώδιον, Medicamentum quod ex capitibus papaueris fit. *Plin. lib. 20. cap. 18.*

Diaconus, {מְשָׁרֵת *meſchareth.* διάκονος. GAL. Diacre. ITALL. *Miniſtro.* GERMA. Ein die ner/oder helffer. HISPA. *Diacono, el que miniſtra à otros.* AN. *A deacon.* } Eſt miniſter, à διακονῶ miniſtro: quo cognomine Mercurius appellatus fuit, quem communem eſſe voluerunt, deorum tum ſuperorum, tum inferorum miniſtrum.

DIACOPENE, διακοπηνή, Cappadociæ regio ad Halym fluuium. *Strabo lib. 12.*

Diacopi, παρὰ τὸ διακόπτειν. Inciſa, ſiue incilia, id eſt, aditus in aggeribus Nili patefacti per quos in aruum fluere aqua poſſit. *Vlpian. l. pen. de extraord. crimen.* Commata etiam & Diacopi qui in aggeribus fiunt. *Hotoman.*

DICRA, tribus Atticæ Pallantis ſedes. *Steph.*

Diacrommium, {διακρόμμιον. Medicamentum ex cæpis. Nam Græci τὰ κρόμμυα cæpum vocant. *Apul. Gall. in Comm. in lib. Hereſeon legitur,* Diacroſimos. *ſed mendoſè.*

Diactor διάκτωρ διακτορεύω, quaſi internuntius, quod nomen datum eſt Mercurio, quem deorum internuntium Poetæ finxerunt.

Diadema, pe. pro. Apex, inſigne regni. {צְנִיף *ziſaniph* מִצְנֶפֶת *Omiſ népheth.* עֲטָרָה *batarah.* כֶּתֶר *chether.* διάδημα. G. Vn diademe, qui eſtoit vn certain tocquemẽt ou garniture de chef de Roy ou Rome, fait de poupre par entrelaſſemens. IT. *Diadema.* GE. Ein haupt zierd der tunigent/ver zeinen war ein binden auß purpur. HI. *Corona real.* AN. *A diademe a crowne of a prince.* } Geſtamẽ capitis, regum inſigne ἀπὸ τῦ διαδεῖν, hoc eſt à circunligando. Erat enim faſcia quædam, qua caput circunligabatur. *Cic. 2. Phil.* Diadema oſtendis, gemitus toto foro. *Pli. lib. 11. c. 16.* Regibus apum in fronte macula quondam diadematæ candians.

Diadematus. Diademate ornatus, {διαδεδεμένος, ἢ διαδήματα κεκομμένος. GA. Qui a le diademe ſur la teſte. ITA. *Chi ha in capo lo diadema.* GE. Der in ſeiche haupt zierd tregt/getrẽt. HI. *El que tiene tal corona ſobre la cabeça.* AN. *That weareth a crowne on his head.* } vt diadematus Apollo. *Plin. lib. 34. c. 8.*

DIADES, διάδης, nomen dedit Diadi in Lycia, quam condidit. *Stephanus.*

DIADOCHI. Vrbs eſt in Perſia non procul ad Teſiphonte, διαδόχαλις. *Steph.*

Diadochos, διάδοχος. Gemma beryllo ſimilis. *Plin. libr. 37. capite* 10. Apud Athenienſes autem Diadochi dicebantur, οἱ πεντακόσιοι, hoc eſt quingenti viri, quorum conſilio de rebus publicis priuatiſque ſtatuebatur ita dicti quaſi ſucceſſores, ad differentiam Areopagitarum, quorum perpetuus erat magiſtratus. διαδέχομαι enim inter cætera ſignificat ſuccedo, & vices vlterius excipio.

DIADVMENVS, διαδούμενος, Quaſi vittatus diadematuſque: quo nomine dictus eſt iuuenis quidam ſpecioſus, quem Polycletus ex ære expreſſit. *Plin. libro 34. capite* 8. Polycletus Sicyonius. Ageladis diſcipulus, Diadumentum fecit molliter iuuenem, centum talentis nobilitatum.

Diæresis, is, διαίρεσις, Apud Grammaticos figura eſt, qua vna ſyllaba in duas diuiditur: *vt apud Horatium.* Nunc mare, nunc ſyl-

uæ, vbi dictio diſſyllaba ſyluæ, diuiditur in tres ſyllabas. Sic Aulai, Pictai, pro aulæ, pictæ. Nomen autem habet diæreſis ἀπὸ τῆ διαιρεῖν, quod eſt diuidere, vnde & Latine diuiſionem vocare poſſumus.

Diæta, Locus in quo cibus ſumi ſolebat, cœnaculum, cœnatio. διαίτη, ἀγωγή. GALL. c. Lieu pour boire & manger. ITA. *Stanza in also da mangiarui.* GERMA. Ein saal in dem man isset/vnd trincket. HISP. *Parte de la casa que se mora para beuer y comer.* ANG. *A dies or place for eating or drinking.*] P. *in in Epiſt.* Ex triclinio in diætam ſiue cœnatiunculam tranſitus. *idem* Hic turris erigitur, ſub qua diætæ duæ, totidēque in ipſa: præterea cœnatio, quæ latiſſimum mare, longiſſimum litus, amœniſſimas villas proſpicit. Dicta diæta ἀπὸ τῆ διάγειν, hoc eſt à conuiuiis quæ in ea peragebantur. Quanquam *Varro* Latinam vocem eſſe exiſtimat, ita dictam quod in ea per diem ederetur. *Lampridius in Heliogabalo*, zetam appellat ἀπὸ τῆ ζῆν, quod in ea hilarius viueretur. P. *in.* ſuo etiam zetaculum [*Suetonius in Caud.* c. 10. in Diætam receſſerat (id eſt in locum certum.)]

¶ Sumitur item diæta pro victus ratione, & præſcripta viuendi formula. [διάγμα GAL. Diete, regime de viure. ITALIC. *Gouerno di uiuer regolatamente.* GERM. Ein gewyſſe ordnung ſo einer in eſſen vnd trincken halten hatte. HISP. *Dieta, regla de bien biuir.* ANG. *Diete.*] Vnde διαίτω verbum Græcum, quod eſt certa victus ratione vtor. E diæteticè, διαιτητικὴ, medicinæ pars, quæ victus ratione medetur. Apud Græcos ſumitur pro loco quo arbitri ad iudicandum conueniunt: vnde & διαιτᾶν iudico vt arbiter. ¶ Alia vita, alia diæta, ἄλλος βίος ἄλλη διαίτη. In eos quadrabit qui cōmutata in melius fortuna pariter & vitæ rationem rationéſque commutant. Tranſlarum ab iis qui lautius incipiunt viuere, vbi res lautior obtigit.

Diætarii, Serui in diæta ſeruientes.] διαιτητικοὶ. GAL. Seruiteurs de chambre, ou qui ſeruent la viande ſur table. ITAL. *Seruitori nel cenacolo.* GERMA. Tiſchdiener. HISPA. *Seruidores que ſiruen à la meſa.* ANG. *Which ſerues in thet diet place.*] Horum meminit. *Vlpian. de fund. inſtr.*

¶ Diætarij fures à Iureconſultis dicuntur, qui in aliena cœnaculā furandi gratia ſe dirigebant quos *Vlpianus* ſcribit plus quàm fures eſſe puniendos. Itaque aut ad tempus relegandos, aut in opus publicum dandos, aut fuſtibus cædendos. *Tit. de iniur. & fam. libel. l. Sacrarij.*

Diæteræ פלילים *pelilim.* διαιτηταὶ GALL. Arbitres, iuges arbitres. ITA. *Arbitri.* GERM. Schidtlent. HISP. *Iueces arbitratos.* ANGL. *Arbitrers iudges.*] Latine appellantur arbitri, ἀπὸ τῆ διαιτᾶν, quod eſt arbitri officio fungi.

Diætetica, διαιτητικὴ. G. Celle partie de medecine qui garit par diete & regime de viure. IT. *Medicina che ſana c'ol gouerno della vita.* GER. Ein ordnung vnd regiment ſo man in eſſen vnd trincken brauchet zuerhaltung der geſundtheit. HIS. *Medicina de dieta.* AN. *A parte of medicine that heareth by diete.*] medicina dicitur quæ victu medetur, *teſte Celſo lib. 1. in Præmio*, nempe quæ ex moderata victus ratione ſanitatem tuetur: vulgus, *regimen* vocat.

Diglaucion, Genus collyrij, ex glaucio herba temperatum. *Plin. lib. 27. c. 1.*

Diagonius, διαγώνιος, Lineæ genus eſt quam Latini nonnulli angularem vocauerunt, quod ab vno angulo ad alterum perducatur. *Vitruu. l. 6. c. 3.* Tertium, inquit, vti latitudo in quadrata paribus lateribus deſcribatur, inque eo quadrata diagonij linea ducatur, & quantum ſpatij habebit ea linea diagonij, tanta longitudo atrio dabitur.

DIAGORAS, διαγόρας, Nomen philoſophi qui ἄθεος cognominatus eſt, quòd nullos deos eſſe putaret myſteriaque omnia ita contemneret, vt alios etiam ab iis auerteret, Quare ab Athenienſibus pulſus eſt, qui talentum pollicitiſunt iis qui eum interfeciſſent. *Suid.*] GE. Ein Gotteser phil. ſophus zu Athen der von keinen gott nut gehalten hat.] Huius Diagoræ meminit. *Cic. lib. 1 de Nat. Deor.* Quid Diagoras, Atheos, qui dictus eſt: poſteaque Theodorus: nónne aperte deorum naturam ſuſtulerunt?

¶ Fuit & Diagoras quidam Rhodius, cuius meminit *Gell. lib. 3. c. 15*, his verbis. Diagoras tres filios adoleſcentes habuit, vnum pugilem, alterum pancratiaſten, tertium luctatorem, eoſque omnes vidit vincere, coronariique eodem Olympiæ die: & quum eū ibi tres adoleſcentes complexi, coronis ſuis in caput patris poſitis, ſuauiarentur, quumque populus gratulabundus flores vndique in eum iaceret, ibi in ſtadio inſpectāte populo, in oculis atque in manibus filiorum animam efflauit. Huius Diagoræ meminit *Cic. ib 1 Tuſc. quæſt.*

Diagramma ατις, διάγραμμα. Græcis inſcriptionem vel titulum libri ſignificat. Item decretum, formulam vel edictum in ſcripturam redactum. Item Geometricam figuram, ſiue ea triangularis fuerit, ſiue quadrangularis aut alterius formæ, cuiuſmodi apud Euclidem demonſtrandi cauſa non paucæ extant. Vnde & Diagrammata Chaldaica quodam in loco à Plutarcho appellantur, quæ vulgo *Prognoſtica* vocantur. ¶ Eſt etiam diagramma præſcripto & breuiario quoddam in publicis collationibus ſeri ſolitum, vt ex cenſu tributa conferantur. *Cic. in Verr* Scripturam vocat.

¶ In muſica item diagramma vocatur menſurarum proportio notis quibuſdam deſcripta *Vi. li. 6. c. 1.* Vti in diagramma te muſico, mediane vocis habent ſonitum, &c. *Reliqua vide in Budæi Commentariis. Nam e Latinum diſtionarium parum conducunt.*

Diagraphice, huius diagraphices, pen. corr. διαγραφικὴ *Plin. lib. 35 c. 10.* Et huius auctoritate effectum eſt. Sicyone primum, deinde & in tota Græcia, vt pueri ingenui ante omnia diagraphicen, hoc eſt picturam in buxo docerentur, reciperetur que ars ea in primum gradum liberalium. διαγραφὴ, Deſcriptio, antiquatio & peremptio rei coptæ vel iam peractæ.

Dialectica, διαλεκτικὴ, Ars diſſerendi, cuius finis eſt verum à falſo diſcernere: recta dicta ἀπὸ τῆ διαλέγεσθαι hoc eſt à diſputando. *Cic. in Topic.* Iudicandi enim vias diligenter perſecuti ſunt ea ſcientia quam dialecticen appellant. *Idem 4. Acad.* Dialectica veri & falſi quaſi diſceptatrix & iudex.

Dialectica, orum, plur. num. gen. neut. *Cic. Attic. lib. 14.* Accubans apud Veſtorium hominem remotum à dialecticis, in arithmeticis ſatis exercitatum.

Dialectice, aduerb. διαλεκτικῶς, *Cic. Acad.* Multa admixta ex intima philoſophia, multa dicta dialectice, &c. *Quint. lib. 1. c. 10.* Orator etiam ſi raro, non tamen nunquam probabit dialectice.

Dialecticus, tici, ſubſtant. διαλεκτικὸς, Qui tractat dialecticam. *Cic. in Orat.* Diſputandi ratio, & loquendi, dialecticorum ſit: oratorum autem, dicendi & orandi. *Idem 4. Acad.* Quid ſi verum, aut falſum, dialecticus iudicabit.

Dialecticus, a, um, adiect. Quod pertinet ad dialecticum, vt, Dialecticæ captiones, *apud Cic. 2. de Finib.* Diſputationes dialecticæ. *Quint. lib. 5. cap 14.*

Dialectos, διάλεκτος Linguæ alicuius proprietas, quod ſcilicet vua quæque lingua peculiare habet, & à cæteris diſtinctum, vnde quinque dicimus eſſe Græcorum dialectos, Atticam, Ionicam, Doricam, Æolicam & Communem. [*Suet. in Tiber. cap. 56.* ſcribit valdè moleſtam Dialecton eſſe Doridem.]

Dialeucon διάλευκον. Croci ſatiui genus, in medio candidum, vnde & nomen accepit. *Plin. lib. 21. cap. 6* Eſt & per ſe genus ſatiui, blandiſſimum, vulgò, quum ſit medio candidum, dialeucon vocant.

DIALIS, le. διάλιος ὁ τῦ Ιοὺς, Quod Iouis eſt, quem *Aium* vocant Græci. Vnde flamen Dialis, Iouis miniſterio aſſignatus à Numa Pompilio, *vt docet Liu. lib. 1. ab Vrbe* Græci etiam, τὸν Δία, pro aëre ponebant, quo pacto nos etiam Iouis vocabulo vtimur. ¶ Vnde fit adiectiuum Subdialis, ὑπαίθριος, id ſignificans quod extra tectum eſt aëri & cœlo expoſitum. *Plin. lib. 34.* Illa ſuper terram ex dialibus petris cæditur, hæc ex obrutis. *Idem lib 36. c. 25.* Subdialia pauimenta Græci inuenere, id eſt quæ permanent ſub dio.

¶ Dialem Conſulem, διάμεσον ὕπατον, dixit *Cic.* pro Conſule vnius diei, ludens nimirum in voce ambigua, non ſecus ac ſi à die dialis dicetur. Vnde celebratur illud ſcomma eius in Caninium, Olim Flamines, nunc Conſules diales ſunt. Huius compoſitum poteſt videri nouendialis. *de quo vide infrà ſuo loco* [¶ De Diali Flamine, plura *Gellius c. 15 lib 10* Item *Ouid. 3. li. Faſt.*]

Diailagē, διαλαγὴ, à noſtris transfertur Conciliatio. Figura eſt quum plura argumenta ad vnum effectum deducuntur. *Quintil. lib. 9.*

Dialogus, gi, διάλογος. GALL. Dialogue, diſpute entre quelques vns, deuis entre perſonnes, oraiſon par perſonnages. ITALIC. *Dialogo, libro ò opera doue due ò piu perſonne parlano inſieme diſputando, ò altrimente.* GERMANICE, Ein geſpräch. HISPANICE, *Libro, ò tractado, endonde ſe introduzen algunas perſonas que diſputan, ò hablen juntamente.* ANGLICE, *A dialogue, a communication and talkind betwene many or diuerſe perſonnes*] Sermocinatio ſiue diſputatio, duorum vel plurium, interrogationem mutuamque reſponſionem continens, ἀπὸ τῆ διαλέγεσθαι, quod eſt diſputare, ſiue ſermocinari *Quint.* definit eſſe ſermonem ex interrogatione reſponſionéque compoſitum, de ea re quæ vel Philoſophiam, vel Reipublicæ partes attingat, diſceptans, cum appoſita verborum perſonarúmque expreſſione. *Cic. de Claris Orator.* Quum diſputatio eſt inter eos, vt eſt conſuetudo dialogorum. [¶ *Suet. in Tiber c. 42.* meminit Dialogi, in quo certamen boleti, ſicedulæ, oſtreæ, & turdi Tiberius induxerat.]

Dialogiſmus διαλογισμὸς, à *Ruffiniano* refertur inter ſchemata διανοίας, quum ſcilicet quis ſecum rem aliquam volutans, tanquam cum altero colloquens, interrogat & reſpondet. Exemplum inſigne eſt illud *in Eunuc. Terent.* Quid igitur faciam? non eam ne nunc quidem Quum accerſor vltrò? an potius ita me comparem, Non perpeti meretricum contumelias Excluſit, reuocat, redeam? nō ſi me obſecret.

Dialutenſes, Pelagiæ ex purpuratum genere ſunt, quæ vario ſoli genere paſcuntur. *Autor Plin. lib. 9. c. 37.*

Dialyton διάλυτον, Figura eſt quæ alio nomine aſcyndeton, ſiue aſyntheton appellatur, qua plures dictiones, orationéſue ſiue copula iunguntur. Latine diſſolutum dici poteſt. Tale eſt illud *Vir. 1 libro quarto Æneid.* -ite, Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.

Diametter, pen. corr.] διάμετρος GALL. Vn diametre, vne ligne paſſante tout à trauers vne figure de bord en bord. ITAL. *Linea che diuide giuſtamente vna figura.* GERM. Ein ſchnutſchlechet linien ſo die figuren in zwey gleiche theil durchſchneidt. HISP. *Linea para partir ygualmente vna figura, diametro.* ANGL. *A line gning ouer chor woardt thar frome bor dour, or morgent te margent.*] Eſt recta linea, figuram qua longiſſimè patet ex æquo ſecans: veluti diameter orbis eſt linea, quæ ſic à ſummo ad imum tendit ad circulum, vt per centrum eat, *definitore Macrobio in Somn. Scipion. lib. 2.* Sic in quadrangula diameter vocatur linea à ſuperiori linea lateris dextri angulo ad inferiorem lateris ſiniſtri perducta, hoc diſſentit ab Euclidis definitione. Latini dimetientem vocant, nam Græcis διάμετρος παρὰ τὸ διαμετρεῖν, id eſt à dimetiendo dicitur. *Col. lib. 6.* Eſt area rotunda, cuius diametros habeat pedes ſeptuaginta.

¶ Vnde prouerbialiter olim dicebatur ex diametro oppoſita: &, Diametro diſtare, *in Stasimo*, de vehementer inter ſe pugnantibus. *Lucianus in Tyranno.*

DIANA, Iouis filia ex Latona, eodem cum Apolline partu edita. Δίανα.] GERM. Ein tochter Latonae vnd ein ſeweſter Apollinis.] Eadem & Luna dicitur, ſiue quòd noctu vna, hoc eſt ſola & ſine fratre luceat: ſiue quòd lumen à ſole accipiat, quaſi luce lucens aliena.] GERM. Der Mon.] Præterea & Noctiluca dicta eſt, ſub quo nomine etiam templum in palatio dedicatum habuit. Hanc parturientes Iunonis Lucinæ nomine inuocabant: Iunonem quidem appellantes à iuuando: Lucinam vero quòd partum in lucem proferre putaretur. *Virgil. 4. Ecl.* Caſta fauе Lucina, tuus iam regnat Apollo Græci Δίκτυν vocant. Alij Lucinam dictam putant, quòd oculis & luci præſit: alij à luco quem Romæ in Exquiliis habebat. Eadem & Proſerpina, περσεφόνη, dicta eſt, & Dictynna: quarum

appel-

appellationum rationem vide suo loco. Apud inferos Hecate dicitur, vel quòd centum victimis placetur, vel quòd centum annos errare faciat insepultos Dicta est & Pergæa Περγαία Perga Pamphylie oppido, in quo templum habuit insigne. Plures tamen Dianas fuisse *Cicero lib. vlt. de Nat. deor.* scribit: sed illa nominatissima est quæ eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata est. Hæc ob virginitatis amorem fertur hominem consortia fugisse: & vt à se libitudinis pruritum amoueret venando syluas incoluisse, paucarum virginem comitatu contenta. Arcum ferebat & pharetram, succincta semper incedens, & cothuro induta. Ob hanc causam syluarum & nemorum dea putabatur. Dicta est Falcelis à falce lignorum, vbi eius simulachrum abditum erat, quod occiso Thoante Tauricæ regionis rege ab Iphygenia Agamemnonis filia in Italiam delatum est. Laudatissimum templum habuit apud Ephesios: aliud item in Tautica regione, vbi carne tantum humana litabatur. [*Plaut. Milit. sc. 2. a. 2.* Vt Ephesiæ Dianiæ fumificem. *Ouid. 13. Metam.* Immeritam scenæ natam mactare Dianę.] *De hac Lucan. libro primo*, Et Tauroscythicæ non mitior ara Dianæ.

¶ Dianam autem dictam putant, quasi Iouianam, ἀπὸ τοῦ Διός. fuit enim (vt iam diximus) Iouis filia ex Latona.

[Dianius a, um: *Ouid. lib. 5. Fast.* Exagitant & lar, & turba Diania fures.]

Diancē à, Mens, intellectus {דעת *dáath.* διάνοια. GALL. Entendement, ITALIC. *Mente, intelletto.* GERM. Die vernufft oder verstand. HISPAN. *Entendimiento.* ANG. *The vnderstanding.*} Vnde Figuras dianœas vocant Rhetores quæ sensum magis, quàm verba spectant. *Quintilian. lib. 1.* Figuras quæ lexeos, quæque dianœas vocantur. Dianœa, *inquit Rufinianus*, fit proprie quũ præponitur non id quod fieri oportet, sed quod fit. *Virgilius*, furor arma ministrat. *Tullius.* Dolabella autem quemadmodum homines nobiles decet, vlcisci iniuriam fortissimè perseuerat.

DIANIVM, διάνιον, Vulgò *Denia.* Oppidum est Hispaniæ Terraconensis in ora maris Balearici. *Ptol.* inter Edetanorum oppida enumerat, *lib. 2. c. 6.*

Diapasmă, atis, διάπασμα, Inspergimen siccis odoribus constans, *vt scribit Plin. lib. 13. cap. 2*, cuius præcipuus vsus est in coërcendis sudoribus, vt inarescant corpora à balneo: quanquam non ob hoc solùm, verumetiam ad fouendam, vel laxandam, aut astringendam aliquam corporis partem soleat adhiberi. *Vide Marcellum Virgilium in Dioscoridem lib. a. cap. 21.* Dicitur autem ἀπὸ τοῦ διαπάσσω, inspergo. *Martial. lib. 1*, Quod quod olet grauius mistum diapasmate virus?

Diapāson, διὰ πασῶν, Musicæ mensuræ genus, constans ex diapente & diatessaron, hoc est ex quinque tonis & duobus semitonis minoribus. *Quæ de re vide Comment. Macrob. in Somn. Scipion.*

Dĭapente, διὰ πέντε. Musicæ mensuræ genus, tribus constans tonis, & hemitonio minore. *Vide Macrob. in Somn. Scipionis.*

DIAPHANES, διαφανὴς, Fluuius est Siciliæ, ea in parte quæ Syriæ contermina est: ita dictus ab aquæ perspicuitate. *Vide Plinium lib. 5. cap. 27.*

Diaphānum, pen. corr. διαφανὲς. Latinè dicitur transparens, sicut & crystallum, ἀπὸ τοῦ διαφαίνειν, quod est transluceo.

Dĭaphonia, διαφωνία, Dissensio, discordia: διαφωνία, discordo, dissono.

Diaphŏrā, pen. cor. {מחלקת *machaléketh.* διαφορά. GAL. Difference. IT. *Differenza.* GE. Vnderscheid. HI *Differencia*, AN. *Difference.*} Latinè differentia, ἀπὸ τοῦ διαφέρειν quod est differre.

Diaphoretică medicamenta, διαφορητικὰ φάρμακα. A Latinis vocantur discussoria, quæ scilicet collectiones incipientes non ad pus aut ad saniem perducunt, (quod Græci vocant πυοποιεῖν) sed sine suppuratione aliqua dissiciunt, & dissoluunt. Id enim medici διαφορεῖν appellant.

Diaphrăgmă, atis, {διάφραγμα. ANG. *The midriffe that deuideth the hart and lightes frome the other bowells.*} Quanuis ex vi vocabuli omne illud significet quod in re aliqua medium est, (vnde & cartilaginem illam quæ nares dirimit, Græci διάφραγμα appellant) peculiariter tamen medici hac voce vtuntur pro musculo quodam rotundo qui spiritualia viscera à naturalibus, hoc est cor, & pulmones à iecore & liene, velut paries quidam interiectus, intersepit & dirimit. Huius autem musculi summum caput in costarum extremis statuitur, vbi multæ carnis est particeps: desinit autem in medium, quod membranosum est, & tendoni finitimum. Ab anteriori parte malo punico annectitur, circunductúmque per nothiarum costarum extrema, retro ad duodecimam spinæ vertebam adhærescit. Tunicas habet duas, superiorem à membrana costas succingente, inferiorem verò à peritonæo. Vsus eius est triplex: nam & primum est respirationis instrumentum: deinde non leue ad alui exonerationem affert momentum: postremò vitalia (vt iam diximus) à naturalibus separat, vnde etiam nomen accepit: διαφράττειν enim aliud nihil est quàm intersepire. Qua ratione etiam à Latinis septum transuersum appellatur. *Corn. lib. 4.* At sub corde atque pulmone transuersum ex valida membrana septum est. *Idem in Præf. lib. 1.* Simulatque verò ferrum ad præcordia accessit, & discissum transuersum septum est, quod membrana quidam superiores partes ab inferioribus diduxit (διάφραγμα Græci vocant) hominem protinus animam amittere.

[Diapontius: *Plaut. Mostel. sc.* Habeo: Ego transmarinus hospes sum dipontius.]

Diaporesis, penultima producta, Dubitatio, {διάπορος. GAL. Doutance, doute. ITALIC. *Dubitanza.* GERM. Zweyffelung HISP. *Duda.* AN. *A doubting.*} Figura oratoria, quæ fit quoties omnia & magna videntur, & paria, ita vt orator nesciat à quibus potissimum dicere incipiat. Terentius in Eunuch. Quid commemorem primum, aut laudem maxime? Illum qui dedit mihi consilium vt facerem, an me qui ausus sim Incipere? an fortunam collaudem, quæ gubernatrix fuit?

Dĭapsalmă, atis, {סלה *selah.* διάψαλμα.} Commutatio rhythmi, aut vicissim eudo canendi, vt quidam volunt. Alij pansationem spiritus interpretantur, alij alterius sensus exordium, alij rhythmi distinctionem, alij verò cuiusdam musicę varietatis silentium. *Autor Hiero. in Epist. ad Marcellum.*

Dĭārium, arij, à die sit, & significat victum quotidianum, id est quod in vnius diei cibum datur. {דבר יום ביומו *debar jom bejomó.* ἐφήμερος σῖτος. GA. Pitance d'vn iour ou ce qu'on depend en vn iour. ITAL. *Il vitner. d'ogni giorno.* GE. Ein tägliche speyss, was man einen tag isset oder verthut. HI. *La dieta comida de vn dia.* ANG. *The allowance of one day.*} *Mart. lib. 11*, Sed lupus vsuram puerique diaria poscunt. *Horat. Epist.* Cum seruis vrbana diaria rodere.

¶ Accipitur & pro libello in quo acta quotidiana perscribũtur. {Græci ἐφημερίδα appellant. *Gellius cap. 18. lib. 5.*} GA. Papier iournal. ITA. *Giornale.* GERM. Ein buchlin inwendig wann eines ieden tags geschichten verzeichnet. HISP. *Historia que procede de dia en dia.* AN. *A reckening booke.* {*Iumenta* diurna, plurali tantùm numero. ¶ Legitur & Diarius, a, um, ἡμέριος, vt, Diaria febris, hoc est febris vnius diei: quamuis non raro in quartum vsque diem producatur.

Dĭarrhœă, διάῤῥοια. Alui purgatio, ventris fluxio. *Cic. Gallo.* In cœna augurali apud Lentulum tanta me diarrhœa arripuit, vt hodie primùm videatur cœpisse consistere.

Diarrhyton, διάῤῥυτον. Græcis significat aquosum, palustre: quo cognomine etiam Hipponen Africæ Zeugitanæ oppidum, ab Hippone regio (quod oppidum est Numidiæ) distinxerunt: quos & Romani imitati Hipponem dilutum vocauerunt. *Autor Plinius. lib. 5. cap. 4.*

DIAS. Sophista Ephesius Philippi Macedonis tempore commemoratur à Philostr.

DIAS, adis, διάς. Lyciæ oppidum à Diade quodam conditum: à quo & nomen accepit. *Autor Steph.*

Dĭāsătyrion, διασάτυριον. Compositio quædam medicorum ad excitandam venerem: ita dicta quòd satyrion herbam recipiat, excitando veneris appetitu in primis efficacem.

Dĭāstēmă, atis, Græca dictio, spatium, interuallum, siue intercapedinem significans. {רוח *réwah.* διάστημα. GA. Interualle, espace. IT. *Interuallo.* GERMA. Vnderschei dende weyte. HIS. *Espacio.* ANG. *Space, or distance.*} Vtitur hac voce *Sidonius Apollinaris*, qui tamen in hoc falsus est quòd penultimam syllabam corripuerit, quæ apud Græcos per η longam vocalem scribitur. Sic, inquit, placidam Paphien seruate diestema quintum.

Dĭāstolē, διαστολὴ, Figura est dictionis qua breuis syllaba contra naturam producitur: vt, Italiam fato profugus: vbi prima syllaba in dictione Italiam, quæ natura breuis est, extenditur.

¶ Diastole item apud medios vocatur dilatio thoracis, quæ fit quum spiritum attrahimus, quemadmodum & systole ab iisdem vocatur illa cordis, thoracisque contractio quæ fit inter expirandum.

Dĭāsyrmŏs, διασυρμὸς, Figura est, qua vna dictio ad duo diuersa significata, distrahitur. *Virg. 9. Ecl.* argutos interstrepere anser olores, id est malus Poeta inter bonos. Fit à verbo Græco διαύω, quod inter cætera significat distraho.

Diatessăron, διὰ τεσσάρων, *autore Mabrobio*, Musicæ mensura est constans duobus tonis & semitonio minore.

Dĭathēcă, cæ, {ברית אחרנים *bĕrith acharonim.* διαθήκη. GALLI. Testament. IT & HISP. *Testamento.* GERMANIC. Ein Testament. AN. *A testament.*} & Diatheca, orum, pro testamento ponitur, & pro hæreditate quæ testamento obuenit. Quum autem testamentum signi ficat, pluraliter plerunque effertur. *Martial. lib. 11.* O quantum diatheca valent, & quinque comati, Tunc quum pauper erat, non fidebat Aper.

Diathesis, pen. cor. διάθεσις, Affectus: & vnum ex accidentibus verbi, quod Latini Genus vocant.

Diatrētus, Tornatilis, διάτρητος, vt Diatretus calix. διατρῆσαι enim aut perforo significat, aut torno. *Vlp. l. Si Seruus, ad legem Aquil.* Si calicẽ diatretum faciendum dedisti. si quidem imperita fregit, damni iniuria tenebitur. Hæc pocula *à Cicerone & Salustio* fere toreumata vocantur. Hinc Diatretarius cælator, qui tornata opera facit, *in l. 1. C. de excus. artific.*

[Diatriba, locus exercitij. *Gellius cap. vlt. lib. 1.*]

Dĭaŭlŏs, διαυλος, Spatium duorum stadiorum. Stadium enim, vt *Hieronymo* placet, pedes in longitudinem sexcentos habet: diaulos mille ducentos: milliarum: stadia octo: dolichus, δολιχὸς, stadia duodecim *Vitru. lib. 5.* In palæstris, peristylia quadrata, siue oblonga ita sunt facienda, vti duorum stadiorum habeant ambulationis circuitum, quam Græci vocant διαυλον.

¶ Item Diaulus vir erat ex medico factus cadauerum funerator: *de quo Martialis*, Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Dĭbălo, as, are. Verbum ab animalium voce ad homines translatum. Dibalare rem, est quod Græce dicitur κυμφεύειν τὰ ὠνία. *Var. lib. 6. de lingua Latina.*

Dĭbăphă, siue Dibaphos, {תולעת שני *tolaat schanni.* δίβαφος. GA. Teint deux fois renforcé de teinture comme estoit la pourpre. ITALI. *Porpora tinta due fiate.* GE. Zwey mal ein getuncketer tuirpur. HI. *Cosa dos vezes tenida de color bermejo.* ANGLIC: *Twifcas purple died.*} Purpura Tyria bis tincta ἀπὸ τοῦ δὶς βάπτειν. *Plin. lib. 9. cap. 39.* Huic successit bibapha Tyria quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinter Ædilis curulis primus in prætexa vsus improbabatur, anno Vrbis conditæ septingesimo, Cicerone Consule. *Cicero Cælio.* Curtius noster δίβαφον cogitat: sed eum infector moratur. Vbi notat Curtium nullius pretij hominem, qui immaturè aspirabat ad magistratum.

DIBVTADES Sicyonius, *teste Plin. lib. 37. c. 2.* primus Corinthi figulus fuit qui ex creta vasa cœpit conficere, & extremis imbricibus tegularum personas imponere.

Dĭcă, Iudicium, actio, libellus actionem continens. {*Alan.* GALLIC.

Vne cause ou procez, vne action. ITAL. *Peitsione ò dimanda in iudicio.* GERMA. Ein brieff in weychtime in rechts bandet begriffen oder verfundt wirt/ein mannung briff. HIS. *Demanda en juyzio.* ANGLI. *An cause, action, or processe.* } *Terent. in Phorm.* En vnquam iniuriarum audisti mihi scriptam dictam? *Cic. 4. Verr.* Scribitur Heraclio dicta: Hoc est, Ecquando audisti me iniuriam nomine in iudicium fuisse vocatum. *Idem*, Cognatum te meum esse dicam, & tibi scriban dicam. *Δίκην γράφειν.* * Dicitur & Dicam impingere. *Terent. Phorm.* Si tu illam attigeris secus quàm dignum est, Dicam tibi impingam grandem. *Δίκη* Græci Deam esse finxerunt iudiciorum præsidem, eamque virginem & Iouis filiam: (qualem etiam Latini fingunt iustitiam,) eiusque ministri *δικασταὶ* dicebantur, hoc est iudices & litium diremptores. *Budæus.* [Dica non actionem significat, vt Budæus existimauit, sed iudicium: *Vnde sæpe 4. Verrin. apud Cic.* Sortiri dicam, & sortiri iudicium pro eodem ponuntur. Et Dicam alicui scribere, est aliquem ad iudicium vocare. *Hæc Passerat.*]

Dicac'tās, Dicaculus, *Vide* DICO, dicis.

DICAEA, *Δικαία*, Vrbs Macedoniæ in Thermaico sinu, à Dicæo Neptuni filio. *Autor Plin. lib. 4. c. 10.*

DICAEARCH Ā, *Δικαίαρχεια*, Vrbs olim celeberrima in ora Lucaniæ, quæ nunc Puteoli, quod ea ciuitas quondam iustissimè regebatur. Nam Græci, *δίκαιον* iustum vocant, *ἀρχὴν* principatum. Sunt qui Diarchiam vocant hanc vrbem per quatuor syllabas. Vnde & possessiuum Diarchæus *apud Sidonium Apollinarem* legitur, Nanque Dicarchææ translatus puluis arenæ. Loquitur illic de pulere Puteolano, qui in aspergendis Palæstritarum corporibus primam laudem habebat.

DICAEARCHVS, *Δικαίαρχος*, Philosophus fuit Siculus, ex Messana ciuitate, Aristotelis auditor. Philosophus, Orator & Geometra: scripsit de Reipublica Spartiatarum, quem librum quotannis prælegere in loco publico cautum erat, iuuenesque auditum conuenire. Hic opinatus est hominum exordium nullum extitisse, tanquam semper fuerit humanum genus. Composuit tres libros, in quibus scribit animam nihil aliud esse quàm vim, quandam atque potentiam æquabiliter fusam, tam in corporibus brutorum quàm hominum, eamque à corpore credebat esse inseparabilem, & vnà cum corpore interire. ¶ Fuit item alter Lacedæmonius grammaticus, Aristarchi auditor. *Suidas.*

DICAEOGENES, *Δικαιογένης*, Poëta, scripsit Tragœdias & Dithyrambos. *Autor Suidas.*

Dicæologia *δικαιολογία.* Iuris sui in medium prolatio, quum scilicet iure nostro freti, æquitatem causæ quàm breuissimè complectimur. *Pauilius Lupus.*

Didax, *Vide* DICO, dicis.

Dichoræus *δίχορος*, Pedis genus est, ex duobus constans trocheis: vt Audiamus: quum scilicet prima & tertia syllabæ producuntur, secunda autem & quarta corripiuntur.

Dichotomos, {בחצי *nechetsáh.* *διχότομος* GAL. Diuisé en deux parties. ITAL. *Partito in due parti.* GE. In zwey theil verschnitten. HIS. *Partido en dos partes* AN. *Deuided in two parter.* } Apud nos idem est quod dimidiatus siue per medium sectus: qualis seprimo quoque die post plenum orbem luna videtur.

Dicis, causa, [quid sit, docet *Victorius c. 24. 8.*] *Vide* DICO.

Dico, as priore correpta. Consecro, dedico. {נדר *chanáeh* קדש *kiddésch.* *ἀνατίθημι, ἀφιερόω.* GAL. Dedier, consacrer, donner à perpetuité. ITAL. *Dedicare, consecrare.* GERMAN. Zucignen. HIS. *Dedicar ò consagrar.* ANGL. *To consecrate, to giue ouer for euer.* } *Plin. lib.* 12. c. 1. Prisco que ritu simplicia rura etiam nunc deo præcellentem arborem dicant. *Cic. 1. Tuscul.* Dicati Apollini cygni. ¶ Accipitur etiam pro addicere, offerre, & se totum alicui tradere. *Cic. Cæl. lib. 1.* Balbum quanti faciam, quamque me ei totum dicauerim, ex ipso scies. *Idem 3. de Orato.* Non vidit eorum ipsorum qui tum adolescentes Crasso se dicarent, horribiles miserósque casus. Dicare se in aliquam ciuitatem, & dicare se ciuitati, *Cic. pro Corn. Balbo.* ¶ Huius vrbi composita sunt Abdico, Dedico, Indico, Prædico, quæ habent pen. corr.

Dicatio, onis, Consecratio, addictio. { חנכה *chanuhkháh.* *ἀνάθεσις, ἀφιέρωσις.* GALLIC. Dediement, donnaison speciale, addonnement. ITAL. *Esso donare & dedicare.* GERMA. Zucignung. HISPA. *La dedicacion.* ANGLI. *A vowing, a promising or consecrating.* } *Cic. pro Corn. Balbo*, Duarum ciuitatum ciuis esse nostro iure ciuili nemo potest. Non esse huius ciuitatis ciuis qui se alij ciuitati dicaret, potest. Neque solum dicatione, sed etiam postliminio potest ciuitatis fieri mutatio.

Dicātūra, æ, *ἀνάθεσις* Dicatio. *Plin. in præfat.* Nec fiducia operis hæc est, sed dicaturæ Sic enim legi debet non vero indicaturæ.

Dico, is, priore prod. dixi, dictum, Loquor eloquor, verba facio, narro, orationem habeo, commemoro, profero. {אמר *amár.* *λέγω.* GALLI. Dire, parler ITAL. *Dire, parlare.* GERMA Sagen/reden. HISPAN. *Hablar, dezir, artificiosamente, dezir* simpliciter. ANGL. *To say, tell, or shew.* } [*Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.* Ne istuc nequicquam tam indignum dictum dixeris in me *Idem Curcu. sc. 2. a. 5.* Dixi equidem tibi quoties dicendum est. *Idem Pseud. sc. 2. a. 3.* Ego dicam tibi. Mox, Eloquar. *Plaut. Pers. sc. 4. a. 2.* Quid nomen esse dicam isti seruo? (i. doce nomen) *Plaut. Most. sc. 2. a. 1.* Et rei argumenta dicam. *Item Men. sc. 2. a. 4.* Dic mea vxor. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.* Cur non venit? Ego dicam tibi quia, &c. *Idem Curc. sc. 2. a. 1.* En dicam? P. Age dice. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* Dice, demonstra, præcipe, *Idem Men. sc. 2. a. 4.* Plus aut minus, quàm opus erat, dixeram. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* Dicebam patet tibi ne matri consuleres male. (Ie te le disois bien.) Dici non potest quàm indignum facinus feceris. *Pl. Most. sc. 2. a. 2.* Quidnam esse dicam? (Mirantis) *Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.* Dixin tibi esse his Sycophantas plurimos. *Plaut. Men. sc. 2. a. 2.* Dicam quemadmodum condebas (id est dictitabo) *Plaut. Curc. sc. 4. a. 2.* Omnis hercle dixi vxori. *Ibid. sc. 2. a. 4.* Hercle quin tu rectè dicis. *Ibid. sc. 2. a. 4.* Nego mè dicere, (pro dicturum.) *Plaut. Curc. sc. 1. a. 5.* Cœpi assentari quicquid dixerat: Idem ego dicebam. *Plaut. Men. sc. 2. a. 3. &c.* L. Memento promisisse. C. Nunc idem dico. *Plaut. Curc. sc. 1 a. 4.* Tu promisisti. C. Non commemini dicere. *Ibid. sc. 3. a. 5.* Contumeliam alicui facias, tibi non dicatur? *Plaut. sc. 4. a. 2.* Dicere causam. Vide Causa. Dicere diem, vide Dies. Dicere dictum, vide Dictum. Dicere Falsum. *Item*, Dicere Ius, vide Ius.] *Cic. pro Quintio*, Quid hoc iniquius dici aut commemorari potest? Apud Oratores vero, Loqui, est qualiacunque verba proferre: dicere, verò, eleganter & facunde. *Quint. lib. 10.* Nam mihi ne dicere quidem videtur, nisi qui dispositè, ornatè, copiosè dicit. *Cic. in Oratore.* Quanquam aliud videtur oratio esse, aliud disputatio: nec idem loqui esse, quod dicere: attamen vtrunque in disserendo est: disputandi ratio, & loquendi, Dialecticorum sit: Oratorum autem dicendi, & orandi, Hinc dictio, *λόγος ῥητορικός*, vocatur oratoria & facunda oratio, licet etiam pro parte minima orationis significatiua accipiatur, quam Græci *λέξιν* appellant. [*Gellius cap. 16. lib. 17* Anates ponteas dicitur veneno victitare. *Ouid Eleg. lib. 3. Trist.* Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis (id est indicta.) *Ouid. 2. Fastor.* Proxima lux vacua est: At tertia dicta Quirino. *Idem Eleg. 4. lib. 4. Trist.* Positis pro nomine signis dictus es. *Plaut. Pseu. sc. 1. a. 1.* Ne tibi dictum neges, dico prius.

¶ Mihi quæ dicam, edissere (id est, Quæ rogabo.) *Plaut. Capt. sc. 2. a. 5.* ¶ Nunquam istuc dixis. *Ibid. sc. 2. a. 1. Et Aul. sc. 6 a. 4* Mihi ne dixis. *Idem Milit. sc. 3 a. 2. Idem Asin. sc. 1. a. 5.* Dicere iniuste alteri, pro maledicere. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 2.* ¶ Quæ dixi tibi (id est promisi,) effecta reddidi *Plaut. Pseud. sc. 2 a. 5.* Ipsi sat habent, quòd possit ipsis vere dici (id est obiici) *Plaut. Curc. sc. 1. a 4.*]

¶ Dicere etiam, vocare, nominare est. *Virgil. 1. Aeneid.* Est locus, Hesperiam Graij cognomine dicunt. Quandoque indicare. *Virgil. 3 Eclog.* Dic mihi Damœta, cuium pecus? an Meliboei? ¶ Quandoque denuntiare. *παραγγέλλειν. Terent. Andr.* Sed dico, ne temere facias. Quandoque promittere, *ἐπαγγέλλειν. Pompon. in Pistoribus*, Numos certos dico quinquaginta millia. *Salust. lib. 2. Histor.* Eodem anno in Macedonia C. Curio in principio veris cum exercitu profectus in Dardaniam, quibus potuit, pecunias dictas coëgit.

¶ Quandoque pro affirmare. *Martial. in Amphit.* Quum verus patriæ diceris esse pater. ¶ Quandoque dicare. *Virgilius sexto Aeneid.* Iunoni infernæ dictus sacer. ¶ Quandoque pro significare. *Terent. in Eunuch.* At nesciebam id dicere illam. *Et alibi*, Quasi tu dicas factum id meo consilio. Quandoque accipitur pro cãtare. *Virg. 3. Eclo.* Alternis dicetis, amant alterna Damœnæ. ¶ Quandoque pro pronuntiare. Hinc fit Dicere sententiam, quum tanquam consiliarij, quid nobis videtur, pronuntiamus. *ψηφίζεσθαι. Quintil.* Apud iudices quidem secundum legem dicturos sententiam, de confessis præcipuè, ridiculum est. ¶ Dicere leges aliud est quàm Ferre leges, *θεσμοθετεῖν νόμους.* Feruntur enim leges apud suos. Dicuntur autem victis, hoc est, imperantur. *Liu.* Quando perinde ac victo iam sibi leges dicerentur. ¶ Dicere diem est citare, vel in ius vocare, & diem præfigere, quo ad causam dicendam præsto sit. *ἐνάγειν δίκην. Liuius 3. ab Vrbe*, Quum diem Appio Virginius dixisset, Appius stipatus Patriciis iuuenibus in forum descendit. Interdum etiam extra iudicium dicere diem, est certum diem præfigere, constituere, siue assignare. *Terent. Andr.* Hic nuptiis dictus est dies. *Cæsar 1. bell. Gall.* Diem dicunt, qua ad ripam Rhodani omnes conueniant.

¶ Dixit per syncopen, pro dixisti. *Terentius Eunuch.* Dixi eunuchum velle te. ¶ Dicere causam dicitur reus, quum accusationibus respondere cogitur. *Liuius de bell. Macedon.* Scipio iussus dicere causam, orationem, &c. *Cæsar. 1. bell. Gall.* Orgentorigem ex vinculis causam dicere coëgerunt. * Dicere causam pro aliquo, id est Defendere. *Plau. Bacchid.* Sed tu qui pro tam corrupto dicis causam filio, Eademne erat hæc disciplina olim quum tu adolescens eras? * Non dico causam quin, id est Non renuo. *Terent. Phorm.* Non causam dico, quin quod meritus est ferat. ¶ Dicere dotem filio, vel filiæ, est promittere in dotem *Terentius Heaut.* Quid dotis dicam te dixisse filio? *Flacc. Et paulò pòst*, sed ita dictu opus est, si me vis saluum esse, & rem & filium, Me mea omnia bona doti dixisse illi. *Cicero pro L. Flacc.* Doti Valeria pecuniam omnem suam dixerat. ¶ Dicere cœnam. *Plau. Stic.* Fero conuiuam Dionysium, mihique Et tibi, nanque Ædepol cœna dicta est, locus liber datus est mihi, & Tibi apud vos.

¶ Ius dicere, est magistratuum. *Cic. de Prouin. consul.* Emisti grandi pecunia vt tibi de pecuniis creditis ius in liberos populos, contra Senatusconsultum, & contra legem generi tui dicere liceret. *Idem pro L. Flacc.* Qui anno antè Romæ ius dixerat. ¶ Dicere Magistrum equitum, pro creare. *Liu. 5. ab Vrbe*, Is sibi magistrum equitum Posthumium Ebutium dicit. ¶ Dicere multam antiqui tum dicebant, quum ad populum & in comitiis multa disceptanda irrogabatur quod ipsi Certare multa dicebant. *Liuius 2. bell. Punic. li. 5.* Excitatique tandem duo Tribu. pleb. Sp. & L. Caruilij quum rem inuisam, infamémque cernerent, ducentûm millium æris multam M. Posthumio dixerunt: cuius certandæ quum dies aduenisset, &c. [*Vide Gell. cap. 7. lib 14.*] Dicere multationem, siue multam pecoris. *Plinius lib. 18. cap. 3.* Multatio quoque non nisi ouium boumque impendio dicebatur. *Varro*, Sed quum eiusmodi multa pecoris armentique à magistratibus dicta erant, abigebantur oues bouésque, [Dicere vindicias, *Item* vindicias dare, vel pronunciare. *Liu. 3. ab vrb.*]

¶ Dicere Musam alicuius, *Virgilius, Eclog. 8.* Damonis Musam dicemus & Alphesiboei. ¶ Dicere nomen alicui, pro imponere. *Liuius 1. ab Vrbe*, Breui stirps quoque virilis ex nouo matrimonio fuit, cui Ascanium parentes dixere nomen. ¶ Dicere repudium: *Tacitus lib. 3.* Quirinus post dictum repudium adhuc infensus, quanuis infami, ac nonocenti miserationem addiderat.

Dicere sacramento dicebantur milites, quum ad iusiurandum adigebantur, Rempublicã se nõ defuturos. *Liuius 2. bell. Punic 5.* Tribuni plebis, si eis videretur, ad populum ferrent, vt qui minores decé & septem annis sacramento dixissent, iis perinde stipendia procederẽt, ac si viginti annorum, aut maiores milites facti essent. *Idem quarto ab*

Vrbe

Vrbe, Hoc decreto Consul armatus, quum paucis appellantibus Tribunum, colluſti torſiſſet, metu cæteri ſacramento dixere. Dicere ſacramentum. *Liuius 4. bell. Punic.* Hodie Conſules creeris, quibus ſacramenta libeti noſtri dicant. *Horat. 2. Carm. Ode 17* non ego perfidum dixi ſacramentum. Dicere de ſcripto. *Cicer. pro Planc.* Recitetúrque oratio, quæ propter eius magnitudinem dicta de ſcripto eſt. *De loco ſuperiore, vel e loco ſuperiore. *Cic. 4. Verr.* Primùm ipſe in Sicilia ſæpe & palam de loco ſuperiore dixerat. Id eſt, de ſella Prætoria & pro tribunali ſedens. Suprà enim dixerat, Palàm de ſella tribunali. *Idem Attic. lib. 2. 39.* Q. Catulum ex inferiore loco iuſſerat dicere. ¶ Dicere ſententiam ſenator dicitur, quum ſuam in ſenatu ſententiam exponit. *Cicer. 6. Verr.* Mos eſt Siracuſiis, vt ſi qua de re ad Senatum referatur, dicat ſententiam qui velit, nominatim nemo rogatur. *Cæl. Ciceroni*, Conſulem deſignatum primùm ſententiam dicentem. Dicere pro ſententia, idem quod dicere ſententiam: ſicut Dicere teſtimonium, & pro teſtimonio. *Liuius 2. bel. Maced.* Et quando nemo veſtrum qui in hoc conſilium conuocati eſtis, pro ſententia quicquam dicere vult, aut audet, orationes Legatorum externo die pro ſententiis, dictas percenſeamus. ¶ Dicere ex tempore. *Plin. Epiſt. 27.* Dicit ſemper ex tempore, ſed tanquam diu ſcripſerit. *Quintil. lib. 6. cap. 3.* ¶ Dicere teſtimonium, & teſtimonia, eſt teſtificari & probare *Cic. ad Quintum Fratrem lib. 3.* Quum teſtimonium ſecundum finem & religionem grauiſſimè dixiſſem. *Idem pro Sylla*, Qui in illum teſtimonia grauia dixerunt. ¶ Dicere pro teſtimonio, quod nunc dicimus *Deponere. Cic. lib. 7 Verr.* Dicetis pro teſtimonio de miſſione nautarum, de fame, &c.

¶ Dicere ad voluntatem alicuius, eſt aſſentari, adulari. *Cicero de Amicitia*, Semper auget aſſentatio id quod is, cuius ad voluntatem dicitur, vult eſſe magnum [*Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 3* (Herbas) formidoloſas dictu, non eſu modo.]

¶ Dicere ſalutem alicui. *Cicero Attico lib. 5.* Cicero meus puer tibi ſalutem dicit. *Plautus Curculione*, Veneri verbis meis ſalutem dicito. ¶ Dicitur, impersonale. *Cic. 3. de Nat. deor.* Quartus is quem heroicis temporibus Acantho Rhodi peperiſſe dicitur. [*Gell. cap. 16. lib. 17.* Anates ponticas dicitur veneno victitare.]

¶ *Cic. 3. de Orat.* Quanuis ſphæram in ſcenam (vt dicitur) attulerit Ennius: tamen in ſphæra formicis ſimilitudo non poteſt ineſſe. ¶ Diceret, pro dicere poſſet. *Terentius Andria*, Nec ſatis ad obiurgandum cauſæ, diceret Quid feci, quid commerui, aut peccaui pater?

¶ Dicere volui, correctionis genus eſt, quum quis in loquendo falſus eſt ac verbum vnum pro altero protulit. *Plautus Militi*, Sotbet dormiens, PA. Qui ſordet? A. Illud, ſtertit volui dicerſi. ¶ Dicaſſis pro dicas: Dice pro dic apud Comicos frequentia. *Plautus Curculione*, Haud in me malè meditantem malè dicaſſis *Idem Ruden.* Tu ſi quid opus eſt, dice. ¶ Huius verbi compoſita ſunt, Addico, Antedico, Contradico, Edico, Indico, Interdico, Prædico, quæ habent penultimam productam.

Dictum, & nomen eſſe poteſt. {אמר *émer* אמר *ómer*. ῥῆμα, ἀπόφασις. GAL. Vn mot, vne parole, vn dire. ITA. *Parola, motto, detto.* GERMA. Ein wort, ein red. HISP. *El dicho.* ANG. *A worde, a ſaying.*} & participium, εἰρημένον. *Terentius* vtrunque complexus eſt quum dixit, nullum eſt iam dictum quod non dictum ſit prius: nam prius eſt nomen, ſecundum participium. Dictum nomen accipitur pro quouis ſermone. [*Sueton. in Cæſ. cap. 56.* Dicta collectanea (id eſt Apophthegmata. *Catull. ad Ortal.* Ne tua dicta putes meo effluxiſſe animo (id eſt rogata & preces.) *Ouid. 13. Metam.* Plura quidem feci, quàm quæ comprendere dictis in promptu mihi ſit. *Plaut. Pſeud. ſc. 3. a. 1.* Multa malàque dicta dixiſtis mihi. *Idem Curc. ſc. 3 a. 2.* Perdis me tuis dictis. *Plaut. Aſin. ſc. 3 a. 3.* Oh iſtuc tam indignum dignum te collo abripiam. *Idem Pſeud. ſc. 1 a. 1.* Vtinam quæ dicis dictis facta ſuppetant (id eſt promiſſis. (*Plaut. Amphit. 2.* Quid feci quapropter iſta dicta dicantur mihi. *Idem Aſin. ſc. 1. a. 3* Dicta docta pro datis. *Idem Plaut. Capt. ſc. 1. a. 3.* Dico vinum ridiculum dictum de dictis meliotibus. *Plaut. Men. ſc. 1. a. 2.* Dictum faceſſas doctum. *Plaut. Prolog. Amph.* Dictis bonis petere aliquid. *Plaut. Men. ſc 4. a. 2.* Dicto audientem me ſibi herus emit. *Idem Aſin. ſc. 4. a. 2.* Neminem meum dictum magnifacere (id eſt imperium.) *Idem Aſin. ſc. 2. a. 5.* Cum dicta in me ingerebas (id eſt maledicta.) *Plaut. Moſtell. ſc. 2. a. 1.* Quando dicta audietis mea haud aliter dicetis. *Ouid. 13. Metam.* Auſus erat Reges inceſſere dictis Therſites. *Plaut. Men. ſc. 1. a. 5.* Accipiam hominem quibus dictis meret. Blandum dictum, Blanda dicta, Vide Blandus. Item facetus.] *Plaut. Ciſtell.* Pergo illò, ſubagito blandis prius & benedicis dictis. *Idem Aſin.* -an tu tibi, verba blanda eſſe aurum rere? dicta docta prodatis? *Ouid. 13. Metamorph.* -neque abeſt facundis gratia dictis.

Vernile dictum, hoc eſt ſcurrile, & procax. *Tacit. lib. 18.* Vernile dictum omnem inuidiam in eum vertit. ¶ Dicto audiens, hoc eſt obediens. *Quint. lib. 13 cap. 6.* Minus dicto audientem filium licet abdicare. *Cic. 6. Verr.* Quæſiui an miſiſſet, reſpondit id quod neceſſe erat, ſcilicet dicto audientem fuiſſe Prætori.

¶ Dictis aliquem aggredi. *Virg. 4. Æneid.* Talibus aggreditur Venerem Saturnia dictis. * Dictum ac factum reddidit. Hac figura ſignificatur nihil eſſe prætermiſſum in negotio procurando. *Terent.*

¶ Et quanuis dicta generaliter de quouis ſermone dicantur, apud veteres tamen pro facetiis & iocis poni ſolent. *ἀστεῖσματα. Cicero lib. 2. ad Attic.* Itaque noſtri, quum omnia dixiſſemus dicta, eſſentque facetè & breuiter & accuratè iocati, ea proprio nomine appellari dicta voluerunt. *Terent. Eunuch.* Facetè, lepidè, lautè, nihil ſuprà: Tuum obſecrò hoc dictum erat? *Vbi Donatus*, Dictum id, quod prouerbium, ſiue adagium quod facetis hominibus adſcribitur.

*Dictu pro Ad dicendum. vt, Dictu nihil facilius. *apud Terentium in Phorm.*

Dicturio, pen. corr. verbum deſideratiuum: ac ἐρασθ. Dicere cupio, ſiue dicere molior. λέγειν. *Macrob Saturn. lib. 7. cap. 3.* Sed perge, Auiene, ne vltra te dicturientem retardem. *Idem lib. 7. cap. 1.* Quid duces & milites, qui fortiter à ſe facta ſemper dicturiunt.

Dictio, Oratio, dicendi genus, actio. {אמרה *imráh* דברה *dabberáh* מאמר *maamár*. λέξις. GALL. Parole, mot. ITA. *Voce* GERMA. Ein wort. HISP. *Vna palabra.* ANG. *A word.* [*Gell. cap. 1. lib. 10.* Dictio verbi ambigua.] Dictio teſtimonij id eſt ius teſtimonii dicendi *Terent. in Phorm.* Seruum orare cauſam leges non ſinunt, neque ei teſtimonij dictio eſt. ¶ Sententiæ dictio. *Cicer. de Inuent.* Aliud enim laus aliud vituperatio, aliud ſententiæ dictio, aliud accuſatio, aliud reculatio conficere debet.

¶ Item pro facunda & oratoria oratione {ῥητορικὴ. GALL. Oraiſon, raiſonnement ITA. *Ragionamento.* GERM. Ein wolgeſatzte red. HISP. *Razonamiento.*} *Cic. 2. Tuſc.* Itaque quùm ante meridiem dictioni operam dediſſemus. *Idem de Clar. Orat.* Malim mihi L. Craſſi vnam pro M. Curio dictionem, quàm caſtellanos triumphos duos. ¶ Dictio, pro oraculo. *Liu. 8. ab Vrbe*, Accito ab Tarentinis in Italiam data dictio erat, caueret Acheruſiam aquam, Pandoſiámque vrbem ibi fatis eius terminum dari.

*Dicendus a, um, Adiect. *Quintil.* Cum pondere aliquo hæc dicenda ſunt. * Dicundum antiqui pro dicendum ponebant. *Plaut. Mil.* Imò etiam amplius: nam ſi non dat, dominum dicendum cenſeo.

Dicax, Qui dictis abundat, qui facetè & acutè dicta iacit. {מגחך *metſachék* מלעיב *malliz* σκώπτης, φιλοσκώμμων. GALLIC. Mocqueur, iaſeur, railleur. ITALI. *Dicace, maldicente.* GERM. Schwätzig/ſpeyig. HISP. *Dezidor y parlero demaziado.* ANGL. *That ſpeaketh much, a prater a babler.*} [*Plaut. Curc. ſc. 2. a. 4.* Haud in malè meritantem dicax es.] *Quintil. lib. 6. cap. 4.* Demoſthenem vrbanum fuiſſe dicunt, dicacem negant. *Cicer. 2. de Orato.* Quod eſt hominibus facetis & dicacibus facillimum. *Idem pro Cæl.* Quàm volent in conuiuiis faceti dicaces, non nunquam etiam ad vinum diſerti ſint [Vide Facetus.]

Dicācŭlus, σκωπτικὸς. Ariſtophani, ἀγλαοπώλης. & Dicacula, diminutiua ſunt. {ANGL. *A prater, a babler.*} *Plaut. in Aſin.* Satis dicacula es amatrix.

D. cācĭtās, Eſt ſermo, cum riſu alios inceſſens, *inquit Quint. lib. 6. cap. 4.* {צחק *ſchéchok* לעג *laágh* שניאה *ſcheninàh* משל *mechál.* εἰλοκαλία. GAL. Propos qui rencontre, mocquerie facetieuſe, iaſerie, brocarderie. ITALI. *Cianciamento.* GER. Spottred/ſpeyung/ſchwätzung. HISP. *Demaſiada parleria.* ANG. *Prating, chatting.*} *Cicer. in Orat.* Huic generi orationis aſpergentur etiam ſales, qui in dicendo miirum quantum valent: quorum duo genera ſunt, vnum facetiarum, alterum dicacitatis. *Idem 2. de Orat.* Scurrilis oratori dicacitas magnopere fugienda eſt.

Dictiōsus, idem quod dicax. *Varro lib. 5. de Ling. Latin.* Hinc appellatum, inquit, in mimo dictum, & dictioſus.

Dicto, as, frequentatiuum à verbo Dico: quod tamen à primitiui ſignificatione nonnihil recedit. Eſt enim Dictare, aliquid tractim pronunciare, vt calamo excipi poſſit. {ὑπαγορεύω. ὑπαγόρευσις. GALL. Nommer & dicter à vn autre qui eſcrit. ITA. *Dettare.* GER. Angeben oder vorreden daß ſie ſchreiben. HISPA. *Dezir lo que otro eſcriue.* ANG. *To tell an other what ſuld be weit ten, to endite.*} [*Plaut. Amph.* Ad aliquam præbendam aduehi domum, vt rationem te dictare intelligo. *Quintil.* Dictare ſportulam. *Senec. Epiſt. 40.* Tanquam dictaret, non diceret. (de lenta pronunciatione) *Quintilian.* Ea quæ natura dictauit. (De oratione naturali.)] ¶ Accipitur etiam dictare, pro ſuggerere: vt, Ratio dictat, hoc eſt ſuggerit, ὑφηγεῖται, ὑπαγορεύει. *Plin. in Epiſt.* O Iylla, ô litus, quàm multa componitis, quàm multa dictatis. *Boethius*, Ecce mihi laceræ dictant ſcribenda Camœnæ. Camœnæ enim litus, ac ſolitudo tacitè ſuggerunt nobis quod ſcribamus, quemadmodum ratio & nonnunquam indignatio dictat: *quod etiam annotauit Valla in Raudenſem. Plin. lib. 26. cap. 4.* Igitur demonſtraturum priore libro herbarum reliquos effectus dicemus, adiiciemuſque quas ratio dictauerit ¶ Dictare, pro edicere, ſeu polliceri. *Quint. lib. 11. cap. vlt.* Aut cum ſodalib. iocantur, aut nonnunquam ad librarios ſuos ita reſpiciunt vt ſportulam dictare videantur.

¶ Dictare actionem ſiue iudicium, apud Iuriſconſultos ſignificat actionem aduerſario voce edere, quum actor aduerſario quam actioeſtlohem intenturus ſit denuntiat.

Dictāta, Dicuntur veluti themata atque præſcripta quæ magiſter ludi pueris præbere conſueuit. {GALL. Ce que le maiſtre donne à eſcrire à ſes diſciples. ITALI. *Quello que il maeſtro da in nota à i ſuoi diſcepoli.* GERM. Das ein Schulmeiſter ſeinen lehr jungeren zuſchreiben angegeben hatt. HISPANI. *La lection que ſe da à diſcipulo para eſcriuir la.* ANG. *That Which the maiſter enditeth, to his ſcholers.*} *Cic. ad Attic. 13.* Non modo Tironi dictare, ſed ne ipſe quidem auderem ſcribere. *Horat.* Sic iterat voces & verba cadentia tollit, Vt puerum ſæuo credas dictata magiſtro.

¶ Nec in literis tantum, ſed in aliis quoque artibus dictata dicuntur. *Iuuen.* peragit dictata magiſtri Omnia. *Suet. in Cæſ.* Vt diſciplinam ſingulorum ſuſciperent, ipſique dictata exercentibus darent. Vbi per dictata gladiatoria præcepta, documentáque ſignificantur. Dictata autem dicuntur huiuſmodi themata, quoniam quæ docemus, inculcamus, vt penitus excipiantur & ediſcantur.

Dictātĭo, nis, dictata. *Paul. D. l. 29. Tit 1. lib. 9.* Lucius Titus miles nectario ſuo teſtamentum ſcribendum notis dictauit & antequam literis præſcriberetur, vita defunctus eſt. Quæro an hæc dictatio valere poſſit.

Dictātor, δικτάτωρ, διοικητὴς, εἰσαγωγεὺς πολιτικός, Apud Romanos ſummus erat magiſtratus qui periculoſiſſimis reip. temporibus à conſule de nocte captis auſpiciis dici ſolebat. Vide & Dictator dictus eſt. [Nam, vt annotat Feſtus) Dictator dictus eſt quia à Conſule dicatur (id eſt nominetur) vel quia dicat. (imperet. *Plutarch. in Marcell.* Dictatori ius non eſt equo vehi *Plutarch. in Fabio.* Cur & in dicta cauſſa occidere, *ibid.* Dictator Camillus annum totum contra morem ſex menſium. *Plutarch. in Camill.* Cur diceretur in periculo. *Ibid.* Si de damnoſis natis & amatoribus dictator fiat nunc Athenis Atticis. *Plaut. Pœn. ſc. 5. a. 1.*] Et quia cæteris omnibus magiſtratibus, præterquam Tribunos plebis, ceſſantibus, Dictatoris ſumma poteſtas erat in populum, is quoque Magiſter populi,

appellatus,est,*vt scribit. Varr.Cic.3.de Finib.* Rectiùs magister populi (is enim est Dictator) quàm Sylla. Erat autem extraordinarius magistratus habens ius animaduertendi in cuiusque e ciuis Romani caput, nec ab eo prouocandi ius eratnec alio pacto creari solebat quàm quum vis aliqua maior repente oborta ingentem vrbi cladem minitari videretur. Dicebatur autem Dictator à Consule,qui deinde Magistrum equitum dicebat. *Liu.lib.9.ab. Vrbe.* Fabius L. Papyrium Dictatorem dixit. *Iuuen.Sat.*8. Fumoses equitum cum Dictatore magistros.

Dictatrix,icis,quæ dicit agenda, præcipit & imperat. *Plautus Persa* Tu hic eris dictatrix nobis.

Dictatorius,a,um,ὁ τῷ διατάτορι. Quod ad dictatorē pertinet,seu quod est Dictatoris. *Liu.6.ab.Vrb.* Postremò dictatorium fulmen in se intentatum.Dictatorius gladius,*Cic.pro Cluent.* Dictatorius Iuuenis.Dictatore patre natus. *Liuius* 1.*Deca.lib* 7 [Dictatoria animaduersio. *Velleius.*]

Dictatūra,Dictatoris dignitas διατάτορος ἀξία. *Plutarch.* ὁρίσχημα τῆς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν *Liuius*, Dictaturæ semper altius fastigium fuit. Nam à Dictatoribus non erat ius prouocandi, quibus etiam animaduersio capitis data est Dictaturam gerere. *Cic.* 2 *Offic.* Quod is paucos sibi dies ad Dictaturam gerendam addidisset.

Dictĭto,as,pen.corr.à dicto,secundum à dico frequentatiuum, Passim & frequenter dico. ‖ שנן *schinnén.* συχνὰ καὶ πολλάκις,λέγω. GAL.Souuent, ou en plusieurs lieux,dire ou raconter quelque chose. ITALI. *Dire spesso.* GERMANICE,Offt sagen/sagen eins sagens. HISPA. *Dezir à menudo.* ANG. *To endite of ten and in sundrie places.* ‖ *Cic.3. Verr.* vt hoc iam palam dictitent. *Idem ad Lentul.* Quem post reditum dictitant fracto animo & demisso fuisse. *Idem 3. Off.* Dictitabat se hortulos aliquos emere velle. [*Plaut. Amph.sc.*4.*a.*4. Hunc tu Amphitruonem dictitas?]

Dicteria,orum, Dicta falsa & acuta,& quodam quasi aculeo pungentia. ‖ שנינות *schenināh.* σκώμματα: GALL.Paroles de moqueries. ITA. *Motti che pongono,motti piacenoli.* GERM. Spoͤtreden/schmunswort. HISPANI. *Donayre,motejanda.* ANGLICE,*Merie quippes and taunts.* ‖ *Mart.* Omnibus arrides,dicteria dicis in omnes. *Varro,*ὅτος σκώμματα λύρας, Quam mobile neque orto psalticium attulit psalterium quibus sonant in Græcia dicteria ¶ Dicteria petulantius iacta Prisci Mœsonica vocabant. σκώμματα μισωνικά, à Mœsone quodam histrione comœdiarum Megarensi.

Dicis causa,*Varro* locutionem antiquam esse scribit, & ab eadem origine deductam vt verbum dico:fortassis à recto Dex,dicis, ex Dico: item vt Iudex,iudicis,à Iudico, & Index,indicis, ab Indico.Nam si iuncto verbo, *autore Varrone.* Iudex dicitur qui ius dicit, versimile est voce simplici similiter eum qui dicit:Dicem appellatum. Dicis autem causa id fieri dicimus, quod nulla alia de causa fit, quàm vt factum esse dicatur. *Caius l.4. D. Commendati.* Sæpe enim,inquit,ad hoc commodantur pecuniæ, vt dicis gratia numerationis loco intercedant. *Vlpian. in l. D. ad S.Syll.* Excusantur serui qui auxilium tulerunt sine dolo malo. Nam si finxerit qui auxilium ferre,vel dicis gratia tulit,nihil hoc commentum illi proderit. *Hæc omnia ex Lexico Hotomani.* [Quid sit dicis causa docet *Victorius c.*24. *lib.*8.]

Dictamnum,siue Dictamnus, ‖ διάταμνος Dioscoridi,GAL.Vne herbe appelee dictam,ou gingembre de iardin. ITALI. *Dittano.* GERM. Ein kraut dis nammens/etlich sagend es seye ein gattung der wilden poley. HISPA. *El ditamo yerua conocida.* ‖ Herba est in Creta præcipuè nascens,acris,læuis,pulegio similis,seduratoribus foliis, quæ tomento quodam spissaque lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert. Produnt in Creta capras sagittis percussas, huius herbæ pastu eas excutere. *Virg.*12. *Æneid.* Dictamnum genitrix Cretea carpit ab Ida, Puberibus caulem foliis & flore comantem,Purpureo:non illa feris incognita capris Gramina, quum tergo volucres hæsere sagittæ. *Cic.*1.*de Nat.Deor.* Capras auditum in Creta feras: quum essent confixæ venenatis sagittis herbam quærere quæ dictamnus vocatur:quam quum gustauissent, sagittas excidere dicunt è corpore.

Dictātor,Dictatura, *Vide* DICO,dicis.

DICTE,διατή,ἧς *Ptolem.lib.*3. Mons est Cretæ sic dictus à Dicte nympha,quæ in eo colebatur.

Dictæus,a,um,διατῆος,Cretensis. *Virgil.*4.*Georg.* Dictæo cæli regem patere sub antro.

Dicterium,Dictio,Dictito,Dicto,Dictum, *vide* DICO.

Dicrŏtum,pen.corr διήρετον Latine dicitur biremis, quæ duobus tantùm remorum ordinibus regitur,à prora scilicet & à puppi. ‖ AN. *A galey that hath two oares in a seate.* ‖ *Iulius Pollux lib.*1. Dicrota sunt naues quæ duobus gubernaculis pariter à prora regūtur & puppi. *Cl. Attic.lib.*5.ἀφράκτα Rhodiorum, & dicrotum Mitylenæorum habebam,& aliud carascopion. *Idem lib* 16. Nam & ipse Domitius bonaplane habet dicrota. ¶ Dicroton item medici vocant pulsus quod genus in arteriis, à geminato percussu. *Galen.in tract. de Pulsibus.*

DICTYNNA,pen,prod διατύννα, Cognomen est Dianæ. *Scribit Diodorus lib.*6. Dictynnam ex Ioue genitam,in Creta consuetudine Diana familiarissimè vsam esse,quę res causam præbuit vt quidam Dictynnam à retibus piscatoriis (quæ διατα dicunt) denominatam, intra quæ fugiens euaserit violentiam Minois regis eam libidinis causa insequentis. Alij à retibus venatoriis ita dictam volunt, quorum vsum prima traditur inuenisse. *vide ea quæ suprà annotauimus in dictione* BRITOMARTVS.

Dictynnæum,διατύννειον, Dictynnæ templum in monte Cretæ,cui nomen est Tityrus. *Cuius meminit Strabo lib.*10.

Dictyōtă,διατωτὰ. Opera quæ nostri *reticulata* vocant, ita dicta quòd in hoc ædificij genere tessellæ, macularum quæ in reti conspiciuntur,similitudinem referant. διατὰ enim Græci vocant retia. *Plin.lib.* 36.*c.*22. Dictyoton vocat reticulatam structuram, quam frequentissime Romæ struunt rimis opportunam. Vbi tamen in vulgatis codicibus legitur Dictyotheton.

DICTYS,διατυς, Vnus ex Centauris fuit Perithoi manu interfectus. *vt est videre apud Ouid.lib.*12. *Metam.*

¶ Fuit etiam hoc nomine historicus Cretensis, qui cum Idomeneo rege Cretæ ad expeditionem Troianam profectus, totum illud bellum Phœnicum lingua conscripsit ¶ Fuit & Dictys piscator quidam qui Perseum educauit. *de quo Stat.libr.*2. Fluctuagus volucrem comebat Persea Dictys.

Dĭdascălĭă, ‖ לקח *lekach.* διδασκαλία GALLIC Doctrine. ITALIC. *Dottrina.* GERMA. Die lehr vnterweysung. HISPAN. *Doctrina ò enseñança.* ANGLIC. *Doctrine.* ‖ Latine doctrina,siue eruditio, ἀπὸ τῶ διδάσκειν,quod est docere siue instituere. *Cæl.Cic.lib.*7. Genere tamen quod ad nos pertineat, & διδασκαλίαν quandam,vt versetur inter manus habeat.

Dĭdascălŭs, ‖ מרה מל *morèh melammèad.* διδάσκαλος. GALL.Docteur,maistre. ITAL. *Maestro.* GER. Ein lehrer/vnderwiser/lehermeister. HISPAN. *Maestro que enseña.* AN. *A maister or teacher.* Nobis præceptorem sonat,ἀπὸ τῶ διδάσκειν. hoc est à docendo.

DIDIA lex. ‖ GERM. Ein gsatz das zu rom gemacht ward in wetthem man alle vberflussige kestigkeit in den maalzeiten durch das gantz Italiam bey einer gwussen straff verbot. ‖ A latore Dido nominata. A *Macrob.lib.*3. *cap.*17.inter leges sumptuarias numeratur, quæ post Fanniam legē duodeuiginti annos sequuta est, cuius ferendæ duplex ratio fuit. Prima,vt non sola ciuitas Romana,sed vniuersa Italia lege sumptuaria teneretur.Secunda, vt non modo qui conuiuia maiore sumptu fecissent,sed etiam qui ad ea vocati essent, atque omnino interfuissent,pœna legis tenerentur.

DIDO.dus, διδώ, Filia fuit Beli Tyriorum regis,quæ primis nuptiis, Sichæo Herculis sacerdoti iuncta fuit:quem quum Pygmalion Elissæ frater thesauris eius inhians, ante aram obtruncasset, illa in somnis monita, cum iis quibus Pygmalionem inuisum esse sciebat,effossis clàm thesauris nauim conscendit,& in eam Africæ partem quæ Zeugitana appellata est,delata,tantum sibi soli emit,quantum taurino corio posset circundare. Quo in loco quum corium in tenuissimas partes dissecuisset, locumque satis amplum complexa esset,vrbem condidit,quam Carthaginem appellauit, arcemque in medio vrbis,quam à corio bubulo Byrsam vocauit. Deinde quum Iarbas Getuliæ Rex nuptias eius ambiret,recusantémque vi armisq; cogeret, sibiipsi manus intulit, præferens nimirum honesta morte occumbere quàm prioris lecti iura,secundis nuptiis polluere. ‖ GER. Ein tochter Beli des königs zu Tyro welche die stat Carthago soll erbauwen haben. ‖ *Virgil.lib.*1. *& 4 Æneid.* fabulatur Æneam capta Troia à patria profugum,vi tempestatis Carthaginem fuisse delatum, Elisamque amore eius captam,quum præter spem defereretur,mortem sibi conscisisse. Quæ tamen res grauissimorum Historicorum fide facile refellitur, qui Carthaginem tradunt septuagesimo demum anno post Romam conditam,ab Elisa condi cœpisse. Ab Æneæ vero in Italiam aduentu vsque ad Vrbem conditam numerantur anni amplius quàm trecenti,quibus Albæ regnatum est. Hæc de re extat elegans apud *Ausonium* Epigramma,quo illa se ab impudicitiæ nota vindicat,monens Lectorem,vt de moribus suis incorruptis potius Historicorum monumētis,quàm Poëtarum fabulis fidem adhibeat. Hæc proprio nomine Elisa dicta: Dido autem cognominata fuit à rerum gestarum magnitudine,quasi virago. [Didonis thesauri. *Suet. in Neron.c.*31.]

Dido,didis,didi,diditum,Distribuo,diuido. ‖ חלק *chalák.* διανέμειν GAL. Bailler,distribuer, departir. ITA. *Distribuire, diuidere.* GERM. Außtheilen. HIS. *Partir en partes,repartir.* AN. *To distribute and giue.* ‖ Dictum que viderur dido, quasi diuido,ablata media syllaba. *Hora.* 2.*Serm.Sat.*2. Abluti senis exemplo dum munia didit, id est diuidit. Frequenter accipitur pro diuulgo,siue dispergo. *Virg.*7.*Æneid.* Diditur hic subito Troiana per agmina rumor. *Idem* 8.*Aeneid.* Cognatique patres,tua terris dicta fama. Est autem hoc verbum Lucretio in primis familiare.

Didoron,pen prod. ‖ δίδωρον. GAL.De deux palmes. ITA. *Di dui palmi.* GERM. Zweyer hand breit oder lang. HISP. *De dos palmos.* AN. *Of two hand broad.* ‖ Quod est duorum palmorum: vnde lateris quoddam genus sesquipedali longitudine, *Plin.* didoron appellat. à longitudine nimirum duorum palmorum maiorum, quorum singuli valent palmos minores tres,hoc est digitos duodecim. *Verba Plinij sunt hæc ex lib.*35.*cap.*14. Genera laterum tria: didoron quo vtimur,longum sesquipede,latum pede. Alterum tetradoron, Tertium pentadoron, Græci enim antiqui doron palmum vocabant:& ideo dora, munera,quia manu darentur. Ergo à quatuor & quinque palmis,prout sunt,nominantur. *Hæc ille.*

Didrāgmum, δίδραγμον, Numus est duas drachmas continens. *vt refert Bud.in lib.De asse.*

Diduco,is,pen.prod. In diuersas partes & diuersa loca duco,distraho, dirimo. ‖ נפח *naphàs.* διαρίπτω,διακρίνω. GAL. Desioindre,separer, & faire aller vne part çà & l'autre là. ITA *Dipartire,guidare in diuerse parti.* GERMANIC. Ströchen/von einanderen thun. HISP. *Partir en partes diuersas.* ANGLIC, *To conueighe to sundrie partes and places,to disione an separat.* ‖ *Cæsar 6.bel.Gal.* Dimittendæ plures manus, diducendique erant milites *Columel.lib.*6. de bobus domandis,Post hæc diductis malis educito linguam. *Idem lib.*4. Validam vitem in ramos diducere censeo. *Pers.* Quúmque iter ambiguum est,& vitæ nescius error,Diducit trepidas ramosa in compita mentes. *Virgi. lib.*1. *Georg.* quique paludis Collectum humorem bibula diducit arena. *Propert.* Non ego complexus potui diducere vestros. [*Quintil.* Diducet in digitos argumenta. *Ouid.*13. *Metam.* Vestémque manu diduxit. *Idem lib.*2.*Fastor.* Tergaque diducta veste notata vident.]

*Diductus,a,um, Particip. *Cic.*3.*de Orat.* Rivis est diducta oratio,non fontibus.* Terræ diductæ. Id est,diuisæ apertæque. *Tacit.lib.*2 Diductis terris hauriebantur. [*Suet.in Othon.c.*3. Diducto matrimonio. De diuortio.]

DIDYMAON, διδυμάων, Insignis faber ferrarius fuit, cuius meminit *Vir.* *lib.*5.

lib.5.Æneid. Et clypeum efferri iussit,Didymaonis artes,Neptuni facto Danais de poste refixum.

DĪDYMĒ,es,pe.cor. διδυμη,Insula in mari Siculo, vna ex Æoliis.*Pompon. Mela,lib.2.*

DĪDŸMAEVS. διδυμαῖος. Apollo dictus est,quòd geminam speciem sub numinis præferat.Ex vno enim fonte lucis,gemino sydere spatia diei & noctis illustrat: interdiu per seipsum lumen præbens, noctu verò lunam illuminans.Vnde &Romani(*vt inquit Macrobius*)Sollem Didymæi Apollinis appellatione venerantur.

Dictum est & Didymæum templum Apollini dicatum apud Meletũ quod prius oraculum Braucidarum (*vt autor est Plin.*) appellarum est.De quo templo sic scribit. *Strab. lib.* 4. Post Posideum Miselium est oraculum Apollini Didymæo sacrum apud Brancidas, ad decem & octo statia ascendenti.Id a Xerxe incensum est, quemadmodum cætera templa omnia,Ephesio excepto.Postea Milesij templum cõstruxerunt omnium maximum, quod propter magnitudinem remansit sine tecto,variis antiquarum artium donis sumtuosissimè honoratum.

Dĭdўmŭs.{תאום *teóm.διδυμος.*}Latinè geminus dicitur. Quo nomine vir Alexandrinus dictus est, qui licet ab ineunte pueritia oculis captus foret,diuinas tamen literas optimè callebat,& inter Ecclesiasticos scriptores illustris fuit:quumque propter cęcitatem etiam elementorum ignarus esset,Geometriam tamen, quæ vel maximè visu indiget,perfectissimè tenuit, *Autor Hieronymus.*

¶ Fuit & alter Didymus Alexandrinus salsamentarij filius, quo nemo(*vt Quintil.inquit*)plura scripsit:Grammaticus fuit,& ad Augusti. tempora peruenit:ob assiduam circa libros moram,χαλκέντερος.appellatus : nam ad tria millia librorum & quingentos scripsisse dicitur, [*Sueton.in Calig. cap.*Didymeum Mileti agere.]

¶Fuit & alius Grammaticus Alexandrinus , qui Romæ docuit Alius item Poeta qui Georgica scripsit.

¶ Alius præterea philosophus Academicus.

[Directus,*Plau.Curc.sc.*1.*a.*2.Lien dierectus est(id est cruciatur.)*Idem. Men. sc.* 4.*a.*2 , Ducit Lembum directum nauis prædatoria. *Idem Merc.sc.*1.*a.*1.Hiantibus,hinc hodie directus. *Idem in Pœnul. sc.*1. *a.* Abi dierectus. *Idem Cape. sc.* 4,*a.* 3. Quin quiesce tu directum comeum,ac suspende te.]

[Dierecte:*Plaut.Mostel.sc.*1.*a.*1.Abi rus,Abi rus abi,directè ab ianua,& alibi.]

Dĭes.{☉ *iόm.ἡμέρα*,GAL.Iour,ITALIC. *Il giorno.* GERMAN. Ein tag. HISPA.*El dia.*ANGL.*A day.*}[*Gell.cap.*14.*lib.*9. Veteres sic declinauerunt , Dies huius dies,vel dij vel die.] Tam masculini quàm fœminini generis est in numero singulari , plurali verò tantùm masculinum. Illud tamen interest, quod dies in fœminio genere denotat tempus indeterminatim : & ideo diminutiuum eius est diecula,quod significat breue tempus & moram. Dies verò quum tempus significat vigintiquatuor horarum , vel etiam spatium illud ab oriente sole ad solem occidentem, masculini est, nam illud tempus est determinatum. Sic diem hesternum , & diem hodiernum,potius dicimus quàm hesternam vel hodiernam. Contrà , pro tempore incerto dicimus longa dies , pro longo tempore , non autem longus dies. *Iuuenalis* , Longa dies igitur quid contulit?Id est longum tempus. *Virgilius* 11. *Æneidos*, Multa dies,variúsque labor mutabilis æui Rettulit id melius.[Seu matura dies Fato properat mihi mortem , *Tibull.lib.*4.Da in hunc diem operam mihi. *Plaut. sc.* 5. *a.*1. Meus hodie natalis dies. *Plaut. Pseud.sc.*2.*a.*1,Hic ille est cui nulla salus.*Plaut.Capt.sc.*3.*a.*3 Loquens lacerat diem.*Plaut. Asin.sc.*2. *a.* 2. Post hunc diem pedem intro non feres. *Plaut. Men.sc.*3. *a.*4. Hodie hunc mihi corrupit diem:Et ego hunc corrupi diem. *Ibid. sc.* 2. *a.*4.Ad hoc vsque diei tempus dormitasti. *Ibid.sc.* 1.*a.*2. Ea si memorem nox diem adimat.*Plaut.Capt.sc.*3. *a.* 2. Neque diessi decet me morari,neque nocti nocerier. *Plaut. sc.*1.*a.* 2. Si post hunc diem mutiuero dato me excruciatum. *Plaut. Mil. sc.*6.*a.*2. Eme die cæca , & vendito oculato die. *Plaut.Pseu.sc.*3.*a.*1.De die, *Gall.* de iour,Ad amicam de die potare. *Item* , Vna pars orationis de die dabitur mihi.*Plaut. Asin.sc* 1.*a.*3. Dies noctesque potent. *Plaut. Asin.sc.*3.*a.*3. Vt secum esset noctes & dies. *Plaut. Asin. sc.* 1 *a.*4.Hunc annum totum,dies noctesque bibit. *Plau.Mostell.sc.*1.*a.*1. Dies dolorem consumit. Nos tempus. *Senec. cap.* 8. *de Consol. ad Marc.* Paucissimis diebus,pro intra paucissimos dies. *Suet. in Cæs.cap.* 67. In diem studere. *Senec.cap.* 1. *de tranquil.* Nihil de die hodierna promittitur,nihil de hora. *Senec.c.*10.*de Const. ad Marc.* Eius diei præfertur opinio (id est certaminis & pugnæ eo die habitæ ,) *Cæs. lib.* 1. *de bell. ciu.* Adesse Romanis vltimum diem. *Vell.ius* , In diem longissimam caussam differre *Gell. capite.* 10*lib.* 5. In diem certum data reddere oportet. *Senec.cap.*10.*de Const.ad Marc.* Etat omnis dies inter luctus.*Ibid.c.*6.Nube solet pulsa candidus ire dies.*Ouid.Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* At dabit,parabit aliquid hos dies(id est intra paucos dies.) *Plaut. Pseud.sc.* 1. *a.* 1.] Iurisconsulti item bina,trima,quadrima die vsurpant protempore biennnij,triennij:quadriennij.Sed confunditur quandoque hæc differentia. *Virgilius* 2. *Æneidos.* Iamque dies infanda aderat. *Cicero ad Quintum Fratrem,* In qua primum erat, quod antiquior dies in tuis fuisset adscripta literis quàm in Cæsaris.*Plin.lib.* 13.*cap.*24 Mirum quòd eadem die germinat,qua inie-: ctum est. ¶ Dies qui ciuilis dici solet,à media scilicet nocte in sequentem(*vt Macrob.lib* 1.*cap.*3. *traait*) ita diuiditur. Primum diei tempus dicitur mediæ noctis inclinatio. Deinde gallicinium,siue galli cantus.ἀλεκτροφωνία , quod tum galli cantent. Inde conticinium ἀμφιδυάς , quum & galli conticescunt, & homines quiescunt. Deinde Diluculum quum incipit dignosci dies. ὄρθρος. Inde mane, quum dies est clarus. πρωΐ. Inde meridies,dici medium.ἡμισυμβρία, μεσουράνημα. Inde iam suprà vocatur occiduum tempus , δείλη quod & serum diei vocatur : ὀψέ: & mox suprema tempestas, hoc est diei nouissimum tempus : sicut est expressum in duodecim tabulis , Solis occasus suprema tempestas esto. Deinde Vespera,seu Vesper ἑσπέρα ; à stella quam Græci *Plaut.* Vesperuginem, *Ennius* Vesperum,*Martialis* Phosphorum, *Virgil.* Hesperon appellat.Inde crepusculum vespertinum,δείλη ὀψία,dictum à crepero,quod dubium significat,tanquam lux dubia,quod incertum sit,id tempus noctis an diei existat. Ab hoc tempore prima fax noctis, quod tum primum faces,hoc est lumina inferri incipiant.πρωτὴ ἀφὴ. Deinde nox concubia,à cubando : deinde intempesta quæ non habet idoneum tempus rebus agendis. In has partes distribuebant diem,qui constat ex vigintiquatuor horis , & lucem tenebrasque continentemque diem,ciuilem vocabant, quòd in aliis atque aliis ciuitatibus & regionibus alio modò obseruaretur Athenienses enim diem ciuilem auspicabantur à sole occidente , ad solem iterum accidentem: Babylonij ab ortu solis ad solem secundò exorientem:Vmbri à meridie ad meridiem subsequentem. Romani autem à media nocte ad mediam noctem : quorum,à nobis quoque consuetudo obseruatur , adeo vt siquid ante mediam noctem gestum sit,id præcedenti diei ascribatur , quòd à media nocte , subsequenti diei annumeretur.

¶ Interdum diem dicimus , vt solam lucem intelligamus, tenebras verò sub noctis nomine.*Virgil.*6.*Æneid.* Noctes atque dies patet atri ianua Ditis.¶ Est & dies naturalis ab ortu ad occasum solis.

¶ Dies totius anni ex institutione Numæ , aut festi erant,aut profesti,aut intercisi.Festi dies aut sacrificiorum , aut epularum,aut ludorum causa fuerunt instituti. Profesti autem diuiduntur in fastos,comitiales,comperendinos.Statos,præliares Intercisi verò dicebantur, qui & humanis & diuinis negotiis erant communes. Errant & atri dies,de quibus locis suis.

¶ Huius nominis genitiuus est diei,dij,dies,& die. *Cicero pro Sex.* Equites non daturos illius dies pœnas.*Virgil.*1.*Georg.* Libra dies somnique pares vbi fecerit horas. *Idem* 1.*Æneid.*Munera,lætitiamque dij.*Sal.in Iug.* Vix decima parte die,pro die. ¶ Die crastini.die septimi:pro die crastino & septimo. *Plau. Most.* Hanc rem die crastini quum herus resciuerit. *Idem Menæch* Nam ibi mercatum dixit esse die septimi.*Vide Macrob.*1.*Sat. cap.*2. Die quinti,die proximi,die pristini:pro quinto,proximo,& pristino:*Vide Gell.lib.*10. *cap.* 24.

¶ Deriuatiua & composita à dies,sunt hodie, quotidie,pridie,meridies,nudiustertius,nudiusquartus, diarium,æquidiale,æquidium,diluculum,& perdius [Dierum alij felices sunt,alij contrà. *Plutar.in Camill.* Dies iusti,vide Iustus.Dies Atri,vide Ater.Dies naturalis & ciuilis,qui.*Vide Censorin.*Supremo die,vide Supremus.¶ Perduellionem ei diem dixit:& diem popposcit à Prætore. Diem breuem induciarum(id est tempus.) *Liu.lib* 7.*d.*4.Diem diffundere , vide Diffundo.] ¶ Dies qui hebdomadem constituunt , à septem Planetis cognominati sunt.Primus septimanæ dies à Sole.dies Solis , siue Phœbi dicitur.ἡλίου ἡμέρα πρώτη κυριακή. Secundus à luna,Lunæ,σελήνης. Tertius à Marte Martis.ἄρεως. Quartus à Mercurio, Mercurij.ἑρμοῦ. Quintus à Ioue.Iouis.διός. Sextus à Venere,Veneris.ἀφροδίτης.Septimus à Saturno,Saturni, κρόνου.¶ Dies critici,siue crisimi,κρίσιμοι ἡμέραι.à medicis dicuntur iudiciarij in quibus scilicet de ægritudine ferri iudicium potest. Vide suprà Crisimi dies. ¶ Per antiquum diem, διὰ παλαιᾶς ἡμέρας, prouerbialiter olim de re admodum obsoleta priscáque.Refertur à *Diogeniano*,Finitimum illi,Magno Platonis anno. ¶ Ipsa dies quandoque nouerca est , ἄλλοτε μητρὶς πέλει ἡμέρα, ἄλλοτε μήτηρ. Versus est *Hesiodi* , quo significatum est,non omni die bene esse.posse,sed isto bene,atque alio malè. Inde translatum, quod matres bene volunt liberis,nõuercæ odetunt priuignos. ¶ In diem viuere,est præsentibus rebus contentum viuere, atque ex parato,minimè solicitum de futuris.Quæ vita Græcis dicitur.καθημερόβιος βίος:& καθημερόβιοι, qui ad eum viuunt modum. [In diem nonum ire coctum.*Plaut.Aul.sc.*1.*a.*2.In hunc diem cauent à me. *Plaut.pseu.sc.*1. *a.*1.Regi iiunc in diem mihi decretum est operam dare.*Plaut.Milit. sc.*1.*a.*1.Iam hos multos dies gestas tabellas.*Plaut.pseud.sc.*1.*a.*1. Dies paucos feci cum illo.*Sene..Epist.*67.Item *Ouid. Eleg.vlt.lib.*4.*Trist.* Sic tamen absumo decipióque diem Auctio fiet manè. M.Sanè die septimi venibunt serui.] * Quinquennij die pro Quinto anno. *Proculus in l.Atilicinus.ff.de Pactis dotalibus.* Quum inter virum & vxorem pactum conuentum,ante nuptias factum esset , vt quibus duobus dos data esset, iisdem diuortio facto redderetur:post quinquennium quàm nuptiæ factæ sunt,vxor viro dotem dedit.diuortio facto, quæro vtrum quinquennij die vir vxori dotem reddet,an statuto legibus tempore. * Venire in diem,pro Nasci,siue in lucem prodire dixit *Solinus cap.*4. Scipio Africanus prior qui defuncta parente quod excitus vtero in diem venerat,primus Cæsar appellatus est.

Dĭecŭla,diminutiuum à die,gen.fœm. quod fere pro exigua temporis mora accipitur.{ ἡμερίδιον.GAL.Vn petit iour,vn iour seulement,vn petit de temps.ITA.*Picciol spacio di tempo.*GERMAN.Ein gerings HIS. *Pequeño espacio de tiempo.* ANG.*A short day, one day only,a little while.*} *Terent.in And* Non satis habes quod dieculam addo? id est aliquam temporis dilationem. ¶ *Asconius Pedianus in* 2.*Orat.in Verrem.* Diminutiue diecula dicitur.[*Plau.pseu.sc.*5.*a.*1.Illud(malum) erat præsens,huic erant dieculæ]

Dĭescit,Dies fit.{ ἡμέρα γίνεται.GAL.Il se fait iour. ITA.*Si fa giorno.* GE. Es tagetes wirt tag.HISP.*Ya viene el dia.* ANGLIC.*It waxedh day.*} Sicut noctescit,nox fit, quibus solum vtimur in tertiis personis absolute & impersonaliter.

Dĭespĭter, diespitris, Dei pater.ζεύς,ζηνός. Id est,Iupiter:sicut Diouis, quasi die iuuans , quòd homines die & luce quasi vita ipsa iuuaret. *Horat.lib.*1.*Carm.* Namque diespiter Igni corusco nubila diuidens *Macrob.* Ipsi quoque Romani diespitrem Iouem appellant [*Plaut. Capt.sc.*3.*a.*4.Diespiter te, diique perdant.]

Dĭequarti,& Diequarte,pro diequarto.Diequinti & diequintè,pro diequinto.Diepristini vel prilume.pro diepristino , quod nos conuerse cõpositionis ordine dicimus pridie.Die crastino,& alia multa.Videtur autem veteres differentia fecisse inter diequarto & diequartè : vt illud,pro præterito sit,quod nos nudiusquartus dicimus:hoc,de futuro.*Vide Macrob.Saturn.lib.*1.*& Gell.lib.*10 *cap.*24. [*& cap.* 29.*lib.*2.] Sunt autem hæc omnia composita,& pro aduerbiis accipimus.

Dierecti, *teste Nonio*, à die vocati sunt crucifixi, quasi ad diem erecti. *Festius* scribit dierectum per antiphrasin dici apud veteres, violentes significare malum diem. Vnde Dierecta aduerbial. dicimus. *Plaut.* Quin tui directà cum succula & cum porculis. Directà(inquit) quasi in malam diem. Vnde prouerbialiter, In directum iubemus ire; quibus precamur exitium.

Diurno,as,Diu viuo, *teste Nonio*.[GAL.Viure longuement. ITAL. *Viuer lungo tempo*.GER Lang läben.HIS. *Durar mucho tiempo*.ANG.*To liue long*.] Est autem verbum à die deductum, sicut perennare ab anno. [*Vide Gell.cap.2.lib.17.*]

Diurnus,a,um, à die fit, sicut nocturnus à noctu, Quod ad diem pertinet, quod die fit.[ἡμερήσιος.GAL.De iour, ou d'vn iour. ITAL. *Diurno,di giorno*.GERM Tägtich. HISPA.*Cosa del dia*. ANG.*Belonging to the day* } *Cicero de Senect.* An censes(vt de me ipso aliquid more senum glorier) me tantos labores diurnos,nocturnósque domi, militiæque susceperum fuisse,&c. *Plaut. in Menæch.sc.2.a.1.* Inde vsque ad diurnam stellam crastinam potabimus. [Diurnum victum quærere. *Sue. in Neron. cap.36.*]

Diurnum,ni, Liber continens acta singulorum dierum,diarium. [ἐφημερὶς.GALLIC.Papier iournal. ITA.*Giornale*. GERMAN. Ein buch in welchem wanverzeichnet/was auff ein ieden tag beschicht. HISP. *Historia que procede de dia en dia*. ANG. *A booke conteining the actes of euerie day*.} *Iune.* Longi relegit transacta diurni. [*Ex Sueton.in Claud.cap. 41.fine* , Extat talis scriptura in plerisque libris ac diurnis titulisque operum.] Alias Diurnum accipitur pro victu atque mercede vnius diei. *Seneca*, [*Epist.81.*] Diurnum accipit.in centunculo dormit. *Idem lib.2. Controuers.* Consors modo omnis fortunæ diurnum petam.

Diutinus,a um.penul.cort.Longus diuturnus.{ארוך *arúch* διμερὴς,χρόνιος.GAL Qui dure long temps,de durée.ITA.*Longo,continuo*. GER. Langwirig.HIS.*Cosa de mucho tiempo*. ANG.*That indureth long*.} *Cic.li. 10.Epist.* Libertatis desiderio.tædióque diutinæ seruitutis. Sic *Cæsar*, Diutinus labor : & *Liuius* , Diutinum bellum] *Plaut.Mil.sc 6.a.2.* Longum diutinumque supplicium.]

Diutinè,aduerb.idem quod diu.διὰ πολὺ χρόνον. GAL. Long temps, longuement. ITA.*Longamente,di giorno*.GERM.Lange;zeyt/langwirigklich.HIS.*Luengo tiempo ò en luengo tiempo*.AN *Agreat while, a long tyme*.} *Plaut.in Ruden* Ille qui consultè,docte,atque astutè cauet. Diutinè vti bene licet partum bene.

Diutilè, pen. corrept. [vel potiùs diutulè.] diminut.à Diu,significat aliquandiu. ἐπὶ ὀλίγον. GALLIC. Quelque temps,assez long temps, non pas trop. ITA. *Vn pocheto di tempo*. GERM. Langtächt zimlich lang.HISPAN.*Poco tiempo,ò un poco tiempo*. ANG. *A litle while*.} *Gellius* [*cap.16.lib.* 11.] Quum diutulè tacitus cogitando fuissem [*Idem Gell. cap. 10.lib.5.* Quum diutulè auditor assectatórque Protagoræ fuisset. &c. Quibus in locis *Passerat.* legit diutilè, vt infrà notauimus in Diu.] *Apul. in Flor.* At non itidem maior meus Socrates, qui quum decorum adulescentem & diutulè tacentem conspicatus foret,&c.

Diutius,comparatiuum ab aduerbio diu.{χρονιώτερον μακρότερον. GAL. Plus longuement ITA.*Più allongo,più longamente*. GER.Länger HIS. *Mas tiempo*. AN.*Longer*.}*Ci.6.Verr.* Potero hoc ego onus tantum, aut in hoc iudicio deponere,aut diutius tacitus sustinere. *Plaut.Rud.* Sed mea desidia spem deferre nolui : Eò vos amici detinui diutius.. *Cic.* Non obtundam diutius aures vestras.[*Senec.c.7.de Consol.ad Marc.* Nec diutius est discursus.]

Diutissimè, Longissimo tempore. {לעולם ועד *leolám vaéd*. πλεῖστον χρόνον GAL.Fort long temps,treslonguement. ITA. *Longhissimamente*.GERM.Trafflich/langwirig oder/vilzeyts. HISP. *Longissimo tiempo*. AN.*Very long*.}*Cic.de Amic.* Catonem induxi senem disputantem, quia nulla videbatur aptior persona quæ de illa ætate loqueretur, quàm eius qui & diutissime senex fuisset,& in ipsa senectute præ cæteris floruisset.

Diuturnus,a,um,Diutinus,à diu deriuatum.{ארוך *áruch*. χρονιώτερος, χρόνιος. GAL. Qui dure long temps. ITALIC. *Che dura longo tempo*. GERMANIC. Langwirig. HIS. *Cosa de mucho tiempo*.ANG.*That indureth à long tyme*.} vt , Vsus diuturnus, silentium diuturnum, *apud Cic. Idem de Senect.* Quas quidem sic auidè arripui,quasi diuturnam sitim explere cupiens. [Quæ nupsit,non diuturna fuit. *Ouid.5.Fast.* Et diuturna magis sunt monumenta mei. *Ouid.Eleg.3.lib.3.* Magna bona & diuturna contingunt. *Senec.cap.12 de Consol.* Item Diuturnior. *Ouid. 6. Fastor.* Est mihi , sitque precor nostris diuturnior annis.]

Diuturnitas,tatis , Longinquitas temporum,numerus dierum. {ימים אריך *órech yamim* πολυχρονία. GAL. Longue duree,longue espace de temps. ITA. *Longa durata , longhessa di tempo*. GERM. Langwirigkeit.HISPAN.*Longura di tiempo*. ANGLIC. *Lengh or continuance of tyme*.}vt Diuturnitas belli,*Cæsar*. Diuturnitas temporum, *Cic.Idem de Senect.* Semper enim mihi studiis laboribúsque viuenti non intelligitur quando abrepat senectus : ita sensim sine sensu ætas senescit, nec subito frangitur,sed diuturnitate extinguitur. [*Senec. cap. 10.de Consol.ad Marc.* Nihil de perpetuitate, sed nec de diuturnitate promissum est.]

Dieteris, pen. prod. Tempus duorum annorum. [שנתים *schenatáyim*.διετία.GAL.Espace de deux ans. ITA. *Il spatio di due anni*.GER. Die zeit zweyer iar lang. HIS.*Tiempo de dos annos*. ANG.*The space of two yeares*.}sicut Trieteris,τριετηρὶς,trium annorum,vel certè (*vt eleganter docet Censorinus*)quod tertio quoque anno recurrit.Nam apud veteres Trieteris constabat ex quinque & viginti mensibus , hoc est ex duobus annis,quorum alter duodecim habebat menses, alter tredecim.Sic etiam Pentateris πενταετηρὶς dicitur tempus hoc duplicatum, hoc est quadriennij spatium:ita dictum,quod quinto quoque anno recurrat.

Diffamo,pen. prod. Per diuersas partes famam diuulgo, siniſtram famam de re quapiam spargo. {רגל *raghghél* חלך רכיל *halách rachil*. διαφημίζω. GALL. Diffamer. ITA. *Diuulgare mala fama*. GERM. *Verschümbden/in ein böß geschrey auß bingen*.HISP. *Diffamar*. ANGLIC.*To diffame,to report ill of*.}Sumitur enim fere in deteriorem partem. *Tacitus* , A Nerone probroso carmine diffamatus, contumelias vltus ibat.Adulterium diffamatum,*Ouid.lib.4 Metam.*

Diffarreatio,Sacrificij genus inter virum & vxorem,quo coniugium dissoluebant per confarreationem contractum.Erat autem Confarreatio quædam solennitas,quam soli sacerdotes obseruabant in vxore ducenda,Soli enim sacerdotes, *autore Boethio* , per confarreationem vxorem ducebant. Qua de causa diuortium per diffarreationem solis quoque sacerdotibus proprium fuit. Dicitur autem Confarreatio,quod farreo libo adhibito coniungerentur:& contra diffarreatio,quod simili libo adhibito disiungerentur.

Differcio,Compositum est à farcio,Impleo,& distendo. {מלא *malé*. συμπλήρω GALLIC. Remplir de tous costez. ITALICE. *Empire,distendere*.GERMA.Zuffüllen/voll schoppen.HISP. *Emputipo recalcar*. ANG. *To fearce,to stuffe or porre in*.} *Horatius libro primo Satyr.5* .Inde forum Appi Differtum nautis. *Idem lib.1.Epist.* Differtum transire forum.

Differo,Spatium temporis extendo. {אחר *ecthár*. διαβάλλομαι. GAL. Differer,delayer,prolonger.ITA.*Differire,prolongare*. GERM. Verzieben.HISP.*Dilatar el tiempo*.ANGLIC.*To delay,to prolong*}*Virgil.li.6.* Distulit in seram commissa piacula mortem. [*Gellius cap.10.lib.5.* Differre causam in diem longissimam. *Suet.in Tib.cap.32.* Differre aliquem in alium diem.] ¶ Interdum est in diuersa loca ferre , διαφέρειν. *Plaut.in Rud* Nos cum scapha tempestas dextrouersum differt ab illis. *Idem in Curc.sc.4.a.4.* Iam ego te faciam,vt hinc formicæ te frustulatim differant. ¶ Interdum diffamare,diuulgare. *Luci.* Gaudes, quum de me ista foris sermonibus differs. *Plaut.in Trin.* Nolo ego mihi te iam prospicere,qui meam egestatem leues : sed vt inops infamisque sim,ne mihi hanc famam differant.[*Suet.in Cæs.c.33.*Fama id distulit,(id est disseminauit.) *Idem in August.c.14.* Dilato tumore (id est diuulgato.) *Plau.Aul.sc.2.a.3.* Ego te pipulo(id est conuitio) hic differam ante ædes *Idem pseud.sc.3.a.1.*Differam te dictis meis(id est infamabo.)] ¶ Interdum diuidere,scindere,dissipare. διαρρήσειν. *Terent.in Adelph.* Me miserum,differat doloribus.Simile Græcis est διαφθείρειν [*Velleius*:Vis Africi lacerauit classem ac distulit.] ¶ Interdum in ordinem ponere,διατάττειν.*Virgil.lib.4.Georg.* Ille etiam seras in versum distulit vlmos.

¶Interdum distare,διαπέτειν,διαφέρειν.*Ci.Diuin.in Verr.* At vide quid differat inter meam opinionem & tuam. * Differre à *Cic. pro Cecinna*,Qui hoc ab illo differt?Differtà ceteris robore,*Plin. in Epist.*Differunt in candore. *Plin.lib.9.c.35.*

*Differens,particip.διαφέρων,Cic.1.*de legibus*.Etenim ratio,qua vna præstamus belluis,&c.certe est communis, doctrina differens , discendi quidem facultate par.

Differentia,Discrimen,dissimilitudo. {מחלקת *machalóketh*. διαφορά. GAL Différence.ITA.*Differenza*.GERM.Underscheid.HISP. *Differencia* ANG.*Difference*.}*Cic.4.Acad.* Quod videtur esse quædam in visis differentia. *Idem 5.de Fin.* Ita fit,vt quanta differentia est in principiis naturalibus,tanta sit in finibus bonorum malorúmque dissimilitudo.Indifferens,ἀδιάφορον,quod scilicet per se neque bonum est, neque malum.

Differitas,pro differentia,quo antiqui vtebantur. διαφορά. *Lucr.lib.4.* Tantáque in his rebus distantia,differitásque est.*Nonius.*

Dilatus,participium,Prolatus,productus.{מאחר מעקב *meukkáb. meuchar* διαβαλλόμενος GAL Differé,dilayé. ITALIC. *Differito,prolongato*. GERMA. Verzogen/oder auffgezogen. HISPANIC.*Dilatado,prolongado*. ANGLIC.*Delayed,prolonged*.}*Cic.4.Verr.* Quasi metueret ne Petilius priuato illo iudicio transacto,aut dilato , cum cæteris in consilium reuerteretur.Pœna dilata in tempus,mortis.*Ouid.3.Trist.* [*Suetonius in August.cap.14.* Dilato rumore(id est diuulgato.)Dilatæ res. *Tacitus lib.2.*]

Dilatio,Temporis prorogatio,siue extensio. {עכבה *hikkabáh*. ἀναβολή. GA.Delay,dilation,attente.ITA.*Dilatione,prolongamento*.GER.Verzug oder auffzugvertengerung.HIS. *Dilacion*.ANG.*Delaying,differring*.} *Plin.lib.18 c.10.* Nec vlla segetum minus dilationem patitur. *Cic.3. Phil.* Quæ est igitur expectatio,aut quæ nimia dilatio temporis? [*Senec.c.10.de Consol.ad Marc.*Sine dilatione.*Velleius*, Vir per omnia extra dilationes positus(id est impigerrimus.) *Liuius* , Res non patitur dilationem. *lib.5.dec.4*]

Dilator,oris,Cunctator. {מאחר *meachér* μελλητὴς.GAL.Delayeur,qui differe,faitard.ITALIC. *Prolongatore,indugiatore*. GERM. Ein auffzieher/Seumiger.HISPA.*Prolongador del tiempo*. ANGLIC. *Adelayer,or prolonger*.} *Horat.in Arte* , Dilator,spe longus,iners,auidúsque futuri.

Diffibulare,Aperire,discingere,fibulam resoluere. {פתח *pathách*. Gal. Desboucher ITA. *Diffibiare*. GERM. Die afften auffthön/auffbreitsen. HISP. *Quitar la beuilla ò candado*.ANG.*To lowse,to vnbuckle or vnbutton*.} *Papin* Emicat,& torue chlamydem diffibulat aura.

Difficilis,le,Laboriosus,operosus habens multum difficultatis & laboris. {קשה *kaschéh* יגע *yagheah*. δύσκολος,δυσχερὴς. GAL.Difficile, malaisé.ITA.*Difficile,malagevole*.GERM.Schwär.HISP.*Difficilde acer*. ANG.*Hard,vneasie*.} *Ter.in Heaut.* Nihil tam difficile quin quærendo,inuestigari possit. Si tamen de homine dicitur, idem erit quod Morosum.*Cic.de Senect.*Moderati enim,nec difficiles senes.[*Ouid.5. Fast.*Non ex difficili cognita causa fuit.*Ouid.13.Metamorph* Difficilem tenui sub iniquo Iudice causam,&c.]

Difficultas,abstractum,Labor,angustia,asperitas.{קשי *kaschi*. δυσκολία. GALLIC Difficulté,malaisance,empeschement.ITALIC. *Difficultà*. GERMA.Die schwäre. HIS.*Difficultad,de hazer qualche cosa*.AN.*Difficultie,vneasinesse*.}*Cic.pro Cluentio*,Prospicio quantum in agendo difficultatis,& quantum laboris sit habitura.

¶ Accipitur eleganter pro inopia : vt, difficultas rei numeriariæ , aut frumentariæ.*Cic.4.Verr.* Et simul ostendi se in summa difficultate esse numaria.[*Asconius* ita difficultates simpliciter exponit in diuinatione.]

Difficilè, Difficiliter, & difficulter, Ægrè, vix, cum labore. {קשה *beqaschéh. δυσκόλως.* GAL. Difficilement, malaisément, à grand peine, auec difficulté. ITALIC. *Difficilmente, mal agreuolmente.* GER. Schwärlich/kümmerlich. HISP. *Difficilmente.* ANG. With difficultie.} *Plin. lib. 27. cap. 12.* In cacumine autem semen inter folia durum, & quod difficile euellatur. *Liu. lib. 5. bell. Pun.* Circundari pedites haud difficulter imperium incursantium Numidarum arcebant. [*Velleius.*] Sibi difficile consentiens) id est difficulter.]}

Diffícul, antiqui dicebant pro difficile. Autor est *Nonius*, qui adducit testimonium *Varronis*, Quod vtrùm sit magnum an paruum, faculs an difficul.

Diffido, is, pen. produ. Non fido, despero. {ἀπιστῶ. ἀπιστέω. GALLIC. Se defier. ITAL. *Diffidarsi, non hauer speranza.* GERMA. Mißtrauwen/vbel trauwen. HISPANI. *Desconfiarse.* ANC. *To mistrust, to despayre.*} *Cicer. 1. de Diuinat.* Nihil affirmabo: quæram omnia, dubitans plerunque, & mihi ipse diffidens. *Ibidem,* Eudemus ita grauiter ægrotus fuit, vt omnes medici diffiderent. ¶ Dicimus autem diffido tibi, & diffido de te. *Ser. Sulp. Ciceroni.* Plura me ad te hac re scribere pudet, ne videar prudentiæ tuæ diffidere. *Ad Heren.* Et de nobis non diffidimus. [*Plin. in quadam præfat.* Diffidere à Iudice.] * Cum infinitiuo. *Cic. ad Qu. Fratrem, lib. 1.* Vt rem posse confici non diffiderem. *Cato cap. 57.* Quos diffidas sanos facere, facies.

Diffidus, part. {ἀπιστούς, ἀπίστους. ANGL. *Mistrusting.*} *Cic. pro Muræ.* Fatebor enim Cato, me quoque in adolescentia diffisum ingenio meo, quæ fisse adiumenta doctrinæ.

Diffidentia, æ, Fidentia. {ἀπιστία. δυσπιστία. GAL. Deffiance. ITAL. *Diffidenza.* GERM. Mißtrewwng HISP. *Desconfiança.* ANG. *Mistrust.*} *Cicer. 4. Tuscul.* Etsi fidentia, id est firma animi confisio, scientia animi quædam est, & opinio grauis non temerè assentiens, metus quoque est diffidentia expectati & impendentis mali. *Idem 1. de inuent.* Quod genus fidentiæ contrarium est diffidentia, & ea re vitium est: audacia non contrarium, sed appositum est; ac propinquum, & tamen vitium est *Ouid. 2. de Remed. amor.* Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.

Diffidenter, aduerb. Timidè. Fidenter. {ἀπίστως. δυσπίστως. GA. Auec desfiance, sans grande esperance. ITAL. *Con desconfidanza, senza esperanza.* GERMA. Mißtrowwlich/ohn gute zuuersicht. HIS. *Con desconfianza.* AN. With mistrust, without hope.} *Cic. pro Cluent.* Altera tantummodo consuetudinis causa timidè & diffidenter attingere rationem venti ficij criminum.

Diffindo, diffidi, penult. prod. præteriti corr. diffissum, Findo, diuido. {בקע *bikkéah.* σχίζω, διαχίζω. GALLI. Fendre & mettre en pieces. IT. *Findre, tagliare in piu pezzi.* GERM. Zerspalten. HISPANIC. *Hender en diuersas partes.* ANG. *To cut or cleaue a sunder.*} *Virgil. 9. Æneid.* Et media aduersi liquefacto tempora plumbo Diffidit, ac multa porrectum extendit arena. ¶ Diffindere diem, *teste Budæo,* est id quod nos Rem in crastinum continuare dicimus, vel remittere. [Imò apud Budæum, & alios legitur Diffundere, sed fortasse non rectè.] Tria enim, inquit idem, erat apud antiquos pronuntiandi genera: aut enim dies diffindebatur, hoc est res in posterum diem reiiciebatur, aut comperendinabatur, id est in tertium diem differebatur: aut ampliabatur, quum res non in posterum neque in perendinum, sed in longiorem diem pro iudicum arbitrio reiiciebatur. *Vlpian. l. 2. Si quis caution.* Et ideò etiam lex XII. tabular. Si iudex, vel alteruter ex litigatoribus morbo sontico impediatur, iubet diem iudicij esse diffisum. *Gell. lib. 14. cap. 2.* Iussi igitur diem diffindi, atque inde à subselliis pergo ad Phauorinum philosophum. [*Et liu. lib. 9. ab Vrb.* Diem diffidit. Diffisiones rerũ eodem modo dici putat *Passerat. apud Gellium cap. 2. lib 14.* vbi vulgò Diffusiones. *Ibidem,* Diffundi diem, etiam vulgò legitur cùm Gellius scripserit, diem Diffundi, vt docuit eruditissimus vir *Angel. Polit.*

[Diffisio *Gell. cap. 2. lib. 14.* In rerum diffisionibus comperendinationibus, &c. Vide suprà Diffindere diem.]

Diffingo, is, ere. Corrumpo, & destruo quod fictum & formatum est. {שחת *shihhéth.* διαφθείρω. GALLIC. Desfaire ce qui est fait, lui oster sa forme & figure. ITAL. *Guastare, corrumpere.* GERMANIC. Etwas hemachte zerbrechen vnd anderiß machen. HISP. *Gastar, destruir, desfigurar.* ANGLIC. *To vnmak, to vndoo. has vas made.*} *Horat. 3. Carm.* neque diffinget, infectumque reddet, Quod fugiens semel hora vexit. *Vbi Acron,* Diffinget, id est confundet, immutabit, siue diueller. *Idem Carm.* ô vtinam noua Incude diffingat retusum in Massagetas, Arabésque ferrum. *Vbi Acron,* Diffingas, contusum reformes: nam sicut fingere, formare dicitur, sic & diffingere, est quassatum reformare. *Idem Serm.* equidem nihil hinc diffingere possum, id est, non possum negare rem sic non se habere.

Diffinio, diffinis, penultima producta, ex dis. & finio, Definio. {גור *gharáh.* ὁρίζω. GAL. Definir, determmer. ITALIC. *Diffinire, terminare.* GERMA. Entscheiden. HISPA. *Diffinir,* ò *determinar.* ANGLIC. *To define, to determine.*}

Diffinitè, Finitè, diffinitè. *Cicer. pro Balbo.* Quæ diffinitè ciuitatem, donandi Pompeio potestatem fecerat: sic enim in antiquo manuscripto hoc in loco & multis aliis legitur.

Diffinitio, quæ & definitio, & finitio appellatur, constans ex genere & differentijs: vt Homo est animal ratione, mortale. {ὅρος. ὁρισμός. GALL. Definition, determination. ITA. *Definitione.* GERMA. Entscheidung/die beschreibung eines dings was es won natur seye. HISP. *Definicion ò determinacion.* ANGL. *A definition.*} *Quin.* Finitio, est rei propositæ propria & dilucida, & breuiter comprehensa verbis enuntiatio. Dicta autem est diffinitio sumpta translatione ab his qui fundos prædiáque diuidunt alia ab aliis. Nam vt illi agrum ab agro diffiniunt, atque habitam de finibus controuersiam distinguunt: sic per definitionem res à rebus distinguuntur, & veluti certis quibusdam finibus circunscribuntur.

Diffiteor, ex dis. & fateor. Nego, inficior. {ΜΗ *meén.* ἀπαρνέομαι. GAL. Ne vouloir pas confesser, denier. ITALIC. *Negare, non confessare.* GERM. Verneinen/nicht wöllen bekennen. HISPANIC. *Negar ò non confissar.* ANG. *To denie.*} *Cicer.* Itaque nunquam diffitebor multa me, vt ad effectum horum consiliorum peruenirem, & simulasse in uitum, & dissimulasse cum dolore. *Columel. lib. 4. cap. 10.* Nam quòd in profundo semina frigore laborare dicuntur, nos quoque non diffitemur.

Diffio, as, Est flatu prosterno. {נשב *nischshéb.* διαπνέω. GAL. Espandre ou abatre par souffler, faire aller au vent. ITA. *Gettare à terra soffiando.* GER. Zerblasen/niderblasen. HISP. *Derribar soplando.* ANG. *To blowe away.*} *Plaut. in Mil.* Cuius tu legiones diffiasti spiritu, quasi ventus folia.

Diffluo, est in diuersas partes fluo, Liquesco. {διαῤῥέω. GA. Couler de toutes pars, se dissoudre & ne pouuoir tenir ensemble. ITA. *Scorrere in più parti.* GER. Zerfliessen. HIS. *Correr lo liquido en parter.* ANG. *To loose and fall a sunder.*} *Plin. l. 21 cap. 13.* Qui edere abiciunt se humi, refrigerationem quærentes: nam & ludoe diffluunt. ¶ Diffluere otio, vel luxuria, est immodico otio, vel immodicè luxuriæ indulgeo. *Ter. in Heaut.* Vt eius animum, qui nunc luxuria & lasciuia diffluit, retundam.

Diffringo, is, In varias partes frango. {שבר *shibbér* רע *raá.* διαῤῥήγνυμι. GAL. Rompre en pieces, briser. ITA. *Frangere in più parte.* GER. Zerbrechen. HIS *Romper in muchas partes.* AN. *To break in pieces.*} *Plautus in Asin.* Cura hercle diffringentur.

Diffugio, is, pen. cor. In diuersas partes fugio, hùc illuc fugio, dilabor. {נס *nas* כרח *harach.* διαφεύγω. GA. Fuir çà & là, reculer, eniter. ITA. *Fuggire in diuerse parti.* GER. Von einander hin vnd hän fliehen. HISPA. *Huir in diuersas partes.* ANGLIC. *To flie here and there. to eschew.*} *Virg. lib. 3. Georg.* quo tota exterrita syluis Diffugiunt armenta. *Cæs. 8 bel. Gal.* Hi repentino malo perterriti, diffugiunt ad sua præsidia. ¶ Ponitur etiam translate pro vitare. *Cic. 5. Verr.* Diffugerunt enim permulti, id quod ostendam. ¶ Item pro refugere, renuere. *Var. 2. de Re rust.* Nec tamen diffugio quin dicam quæ scio de suillo pecore.

Diffugium gij. {מנוס *manús.* διαφυγὴ, διαοκίδασις. GA. Fuite çà & là. ITA. *Rifugio, ridotto.* GERM. Zuflucht/eitwunhin flucht HISP. *Huida.* ANG. *Flying to sundrie partes.*} *Tacit.* Proximorum diffugia languentibus iam studiis.

Diffundo, diffudi, diffusum. Huc illuc fundo, dispergo, dissipo. {פזר *pazár* זרה *zaráh* פשה *paschább* διαχέω. GAL. Espandre. ITAL. *Versare, spargere in più parti.* GER. Zerspreiten/hin vnd wider giessen. HISPAN. *Derramar en diuersas partes.* ANGL. *To powre out and scatter abroade.*} *Colum. lib. 2.* Nam vel reposuit duritiam solidens aratri, vel siqua parte penetrauit, non minute diffundit humum. ¶ Accipitur pro dilatare. *Cic. lib. 1. de Orat.* Diffusa ramis patulis platanus. ¶ Diffundere animum alicuius, est exhilarare. *Ouid 1. de Arte amand.* Spectabunt iuuenes læti, mistæque puellæ: Diffundétque animos omnibus ista dies. [*Senec. Epist. 67.* Quod diffundit animum aut mordet. Diffundere vinum, vide Defundere. Diffundere diem, vel potius, Diffundere, vt doctiores legunt. Vide Diffindere.]

Diffusus, particip. {פזור *pazúr* נזרה *nizréh* διαχυτός. GAL. Espandu, espars. ITA. *Sparso.* GERM. Zerspreitet oder außgespreitet. HISP. *Derramado.* ANG. *Powred out abroade.*} *Cic. 2. de Orat.* Est enim heri nobis ille hoc Catule pollicitus, se ius ciuile, quod nunc diffusum & dissipatum est, in certa genera coarctaturum. * Diffusum vinum, hoc est, transfusatum, quod dicitur. Veteribus enim mos erat primùm in cuppas vinum per aliquod tempus relinquere, donec efferbuisset, deinde verò in cados & dolia diffundere. vnde diffusum vinum appellatur. *Cic. de Finibus.* Quibus vinum diffusum è pleno sit hirsipho, vs ait Lucilius.

Diffusè, aduerb. Dispersè. {διακεχυμένως. GALL. Esparsement largement, & auec estendue, d'vn coste & d'autre. ITALI. *Sparsamente.* GERM. Spreitechtig/weittenssig. HISPA. *Derramadamento.* ANG. *Satteringly, without oder.*} *Cic. 1. de Inuent.* Enumeratio est, per quam res dispersè & diffusè dictæ, vnum in locum coguntur.

Diffusio, onis. Dilatio, disparsio. {נזר *zará.* διαχυσις. GAL. Effusion çà & là, espartement. ITAL. *Il spargere, sparsamento.* GERMA. Zerspreitung/zerthuung. HISPAN. *Derramamiento.* ANGLI. *A powring out or sprinkling abroade.*} vt, Diffusio animi, pro exhilaratione. *Seneca de vita beata,* Ex cognitione veri gaudium grande & immotum, comitasque & diffusio animi. [¶ Diffusio rerum, de die diffiso, vulgò legitur. *apud Gell. cap. 2. lib. 14.* cùm sit legendum Diffisio. Vide suprà Diffindo, & diffisio.]

Digamma, διγαμμον: siue Digamma Aeolicum, dicta est F litera, quòd duplicis γ imaginem referre videatur. [*Vide Gell. cap. 5. lib. 14.*] *Cic. ad Attic. lib. 9.* fundum suum Formianam vocat digamma, quòd nomen eius ab F litera initium sumeret. Delicium, inquit, digamma venderem, quantum in solo solerem quærere non solum Romæ, sed etiam delicium digamma viderem. Locus corruptus.

Digamus, pen. corr. {δίγαμος. Qui a deux femmes, deux fois marié. ITA. *Quel' che ha hauuto due mogliere.* GERMA. Das zwey weiber hat oder der zwey malgeweybet hat. HISPA. *El casado dos vezes.* ANG. *That hath bene twise maried.*} Qui duas duxit vxores *Hieron. contra Iouin.* Non damno digamus. Sic digama mulier dicitur quæ duos habuit maritos,

DIGERI δίγερις, populi Thraciæ *Steph.*

Digero, is, pen. cor. digessi, digestum, Ordino, disponо. {תכן *tichchén* ערך *harák.* διατάττω, διευθετῶ. διακοσμῶ. GA. Porter çà & là, ordoner &, dispoſer mettre par ordre. ITAL. *Ordinare, disporre.* GERM. Ordnen/in ordnung setzen. HISP. *Ordenar, disponer.* ANGL. *To sett in order, to dispose.*} *Virg. Æneid. 3,* Quæcunque in foliis descripsit carmina virgo, Digerit in numerum. Ita dicimus aliquid digestum, id est loco suo compositum. ἐν χώρᾳ κείμενον. [*Ouid. 5. Fast.* Sæpe ego digestos volui numerare colores (in horto) *Ouid. 2. Fast.* Qui matris digerit annos.] ¶ Quandoque Dilucido interpretor. ἐξηγοῦμαι. *Virgil. lib. 2.* Ita digerit omnia Calchas, Quandoque Diuido, distinguo. *Plin. lib. 8,* Poma serantur, inserantúrque, vineæ pastinentur, semina digerantur. ¶ Quandoque concoquo. κατεπείω. vt, Digere pau-

liſper vinum quo mades. *Cic. ad Attic. lib. 4.* Stomachus concaluit vt digerat multa cruda facilius. *Macr.* Igitur in ventre fit prima digeſtio. Sed hoc ad primum ſignificatum reduci poteſt, quum digeſtio ſit diſtributio cibi ordinata. Diſtribuitur enim alimentum per venas totum in corpus, iuſtáque quadam œconomia tantùm vnicuique particulæ impertitur quantum illi nutriendæ ſatis ſit. Quatuor autem in quoque corpore fiunt digeſtiones: quarum prima fit in ventriculo, ſecunda ab hepate, tertia in venis, quarta in ſingulis membris, dum quod vnicuique membro vtile eſt, ipſi membro fit nutrimentum: inutile autem per poros & meatus excernitur. *Vide plura apud Macrob. c. 4. lib. 7.* ¶Per tranſlationem, *Cic. ad Quint. frat. lib. 2.* Factas vt mea mandata digeras.

Digeſtio, verb. Ordinario. {ערך *Erech maarachâh. διάταξις, διάθεσις.* GALL. Ordonnance, diſtribution, ordre. ITALIC. *Ordinanza, diſpoſitione.* GERM. Ordnung. HISPAN *Repartimiento, ordenança.* ANG. *A ſetting in order, a due placing of things.* } *Plin. lib. 3. c. 1.* Itaque interiori in parte digeſtionem in literas eiuſdem nos ſequuturos, coloniarum mentione ſignata quas ille in eo prodidit numero. *Cicer. 3. de Orat.* Digeſtio quæ exotatio eſt, ea eſt partitio. ¶Concoctio & digeſtio *περὶ καὶ διαφόρησις, Cels. in proœmio*, ſiue hæc de cauſa concoctio incidat, ſiue de illa: & ſiue concoctio ſit illa, ſiue tantùm digeſtio. [¶ *Vlpianus* Digeſtio annorum.]

Digeries, Digeſtio, diſpoſitio. *διακόσμησις, διάταξις. Macrob.* Nec mirum ſi digeries morſum reprehenſionis euaſit.

Digitus, à digerendo quidam deriuari putant, quòd natura miro decentíque ordine digitos digeſſerit, id eſt diſpoſuerit. {אצבע *etsbâh. δάκτυλος.* GALL. Doigt. ITA. *Dito.* GERM. Ein finger. HISPAN. *Dedo.* ANGL. *The finger.* } *Plaut. in Perſa*, Næ ſi me vno digito attigeris, te ad terram affigam ſcelus. [Faciam vt conuiua digitos prærodat ſuos. *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 3* Concrepuit digitis laborat. *Aul. Mil. ſc. 2. a. 2.* Si digitum tranſuerſum aut latum vnguem hinc exceſſeris. *Plaut. Aul. ſc. 1. a. 1.* Dextera digitis rationem computat. *Plaut. Milit. ſc. 2. a. 2.* Pectus digitis pultat: Cor credo cuocaturus eſt foras. *Ibid.* Texerunt digiti lumina noſtra tui, *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Triſt.* Digito non auderes contingere. *Gellius cap 23. lib. 10* In digitos diducta diuiſio. *Quint.* In hunc intende digitum. Hic bene eſt. *Plaut. Pſeud. ſc. 7. a. 4.* Digitorum crepitu poſcere matellam. *Martial. epig. 119 lib. 14.* In digitos argumenta diducere. *Quintil.* In digito qui me fers referſque tuo (id eſt imaginem in anulo) *Ouid. Eleg. 6. lib. 1. Triſt.* Digitos commodare auaritiæ (in numerando) *Senec. Epiſt. 89*] Digitorum nomina ſunt hæc, Pollex: *ἀντίχειρ ἀμίγνη*: Index, *δεικτικὸς δακτύλος*, Infamis ſiue famoſus, *μέσος σφάκελος*: Medicus, *παραμέσιος, ὁ δακτύλιος ἰατρικὸς*, id eſt medicinalis, ſeu anularis, quòd in eo anuli primum geſtari conſueuerunt. Minimus *μικρὸς*, qui & auricularis, *ὠτίτης*. [*Plaut. Amphitr.* Si minuſculo digito increpuerint fores. *Gellius cap. 10 lib. 10.* In digito ſiniſtræ manus qui minimo proximus eſt geſtantur anuli. Periphraſis eſt digiti, qui Medicus dicitur.] Indicem qui pollici proximus eſt alio nomine ſalutatem veteres vocauerunt. *Martial. lib. de Nupt. Phil.* Quidam redimitus puer ad eos compreſſo digito ſalutari, ſilentium commonebat.

¶Medicus digitus alia habet nomina. Nam dictus eſt verpus, à verrendo podice. Ob quam etiam impudicus, & infamis vocatus eſt. Et quando porrigebatur, ſignum deriſionis & contumeliæ erat. *Mart.* Oſtendas digitum, ſed impudicum Alconti. Daſióque, Symmachóque. *Iuuenal.* Ipſe minaci Præberet laqueum, mediumque oſtenderet vnguem. *Perſius*, frontem atque vda labella. Infami digito, & luſtralibus ante ſaliuis Expiat.

¶ Digitum tollere ſignificat fauere, ſuffragari: ſicut Digitum deprimere ſuffragio derogare *χειροτονῶ. Horat.* Vulgus vtroque ſuum laudabat pollice ludum. Digitum exere, peccas: prouerbialiter dicitur de iis quos vt vitia ſua fateantur coginus. Tractum à gladiatoribus, qui victi oſtenſione digiti veniam à populo poſtulare cogebantur. *Perſius Satyr. 5.* Nil tibi conceſſit ratio, digitum exere, peccas. *Digitum tranſuerſum non excedere. *Plaut. Au. ul.* Iſtic adeſto: ſi hercle tu ex iſthoc loco Digitum tranſuerſum, aut vnguem latum exceſſeris, &c. Id eſt minimo ſpatio. *Dicitur &, Digitum ab aliqua re non diſcedere pro, Ne tantillum quidem. *Cic. 6. Verr* Oculos de iſto nuſquam deiicere, neque ab argento digitum diſcedere. *Idem ad Atticum lib. 7* Mihi certum eſt ab honeſtiſſima ſententia digitum nuſquam.

¶Digitus in aquæ ductibus accipitur pro certo quodam aquæ modulo quo ex caſtello in vicos, aut regiones, aut etiam in nobiliorum ædes aqua diuidebatur. Habebant enim aquæ ductus ſua caſtella ad diuortia vicorum, ex quibus aqua à caſtellario per vncias & digitos diuidebatur. Habebat autem digitus rotundus diametrum vnius digiti. *Auctor Frontinus.* ¶Cælum digito attingere, prouerbiali nimirum hyperbole dicuntur, qui longe ſupra mortalium conditionem, ac diis proximi eſſe videntur. *Cic. ad Attic. lib. 2.* Noſtri autem principes digito ſe cælum putant attingere, ſi muli barbati in piſcinis ſint qui ad manum accedant. ¶Extremis digitis attingere, eſt leuiter attingere. *Cic. pro Cæl.* ¶Metiri digitis dicitur qui rem accuratius expendit, quàm oporteat. ¶Monſtrari digito, *δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ*, pro eo quod eſt inſignem eſſe. *Luc. in Hermonide, Horat. 4. Carm. Od. 3. & Perſ.*

Digitus aquæ, ſextadecima pars pedis, vncia verò duodecima. *Paul. de Serv. Rott. prædi. Lucius Titius*, Digitum tibi dono aquæ.

Digitulus, & Digitellus. diminutiua. {δακτυλίσκος. GAL. Petit doigt. ITALI. *Detto picciolo.* GERM. Ein fingerlein. *Dedo pequeña.* ANGL. *A litle finger.* } *Ter. in Eun.* Sine biduum hoc prætereat, Qui mihi nunc vno digitulo fores aperis fortunatus.

Digitalis, & hoc digitale. Quod habet menſuram digiti. {δακτυλιαῖος. GALLIC. De la groſſeur, eſpeſſeur, largeur & longueur d'vn doigt. ITALI. *Di meſura d'vn dito.* GERM. Fingermäſig/das eines finger dick oder langist HISP. *Coſa que tiene quandidad de vn dedo.* ANGL. *That is of the meaſure of a finger or inche.* } *Plin. lib. 22.* Et anchuſæ radix in vſu eſt digitali craſſitudine.

Digitalia, ſubſtantiuum, Digitorum tegimenta dicuntur. {δακτυλοθήκη. GAL. Doigtier, dequoi on couure les doigts, gant. ITA. *Dezzo ale* GER. Fingerhut/hend ſcůch. HIS. *El dedal ò dedil del dedo.* ANG. *A thymble or any thing couering the fingers, as finger ſtalles.* } *Varr. lib. 1. de Re ruſt.* Olea manu ſtricta, meliorrea quæ digitis nudis legitur, laudabilior quàm illa quæ cum digitalibus.

Digitellus, ſiue Digitellum. Herba eſt quæ alio nomine ſedum, ſiue ſemperuiuum maius appellatur. *ἀείζωον. Vide Plin. libr. 25. capite 13.*

Digitatus, Qui digitos habet. {ὁ καὶ δακτύλους ἔχων. GALL. Qui a doigts. ITA. *Chi a dita.* GERM. Der finger hatt. HISP. *Que tiene dedos.* ANG. *That hath fingers* } *Plin. lib. 11. cap 74.* Auium aliæ digitatæ, aliæ palmipedes.

Digladior, Gladiis certo, certo, contendo, diſſentio. {διαξιφίζομαι, διαμάχομαι. GAL. Debatre par armes & comme tirer à couſteaux, noiſer. ITAL. *Far' alle coltellate.* GERMAN. Fechten/ſtreyten/mit ſchwerteren ſtreyten. HIS. *Acuchillar.* ANG. *To fight with swordes, to contend or ſtriue.* } *Cic.* Quid Antipater digladiatur cum Carnade tot voluminibus?

DIGLITO, appellatur Tygris fluuius, vbi tardior fluit, hoc eſt vſque ad Melorum fines. *Auctor Plin. lib. 6. c. 27.*

Dignatio, Digno, Dignitas, Dignor. *Vide* DIGNVS.

Dignoſco, Agnoſco, cognoſco, aut diſcerno. {חכר *hichchîr. διαγινώσκω.* GALLIC. Cognoiſtre entre autres, diſcerner. ITAL. *Cognoſcere, dignoſcere.* GERM. Vor einem anderen kennen/vnderſcheiden. HISP. *Conoſcer entre coſas diuerſas.* AN. *To diſcerne, to know amang otheris.* } *Lactant. lib. 6.* Inuicémque ſe dignoſcunt. *Suet. in Othon.* Vulſo corpore, galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato, & annexo, vt nemo dignoſceret. *Col. lib. 2. cap. 2.* Dignoſcere terram ſapore. *Plin. lib. 12. cap. 17.* Dignoſci vix poteſt à maſtiche vera.

Dignus, a, um, Quid aliquid meretur, cui aliquid merito debetur. {ראוי *raûi* כשר *caſcher. ἄξιος.* GALL. Digne. IT. *Degno.* GERM. Wirdig wärt. HISP. *Digno.* ANG. *Meete or conuenient, worthie.* } vt, Dignus laude, qui meretur laudem. *ἀξιεπαίνετος.* Dignus caſtigatione, qui meretur caſtigationem. [Digna ferat ſi quis inaniter adiurarit (id eſt paria ſceleri & periurio.) *Catull. de com. Beren.* Plus quàm me iudice dignus eram, probabat ingenium. *Ouid. Eleg. 4. lib. 4 Triſt.* Salutem ſcriptam dignum eſt dignis mittere, *Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 4.* Quid agis? C. Viuo P. Nempe vt dignus es (id eſt miſere vt Leno.) *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 2.* Si dignis dicitur male bene dictum eſt. *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 4.* Nequicquam ſit quin me omnes dignum deputent. *Plaut. Amph. ſc. 1. a. 1.* Vin' herum deludi. L. dignus eſt ſane. *Idem Aſin. ſc. 3. a. 3.* Abin hinc dignus domino ſeruus? *Idem ibidem ſc. 3. a. 2.* Te vt digna es, perdam, vt de me meres. *Ibid. ſc. 2. a. 1.* Vtque proba dignum eſt, omni tibi dote placebam. *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Triſt.* Dignos, indignos adire, & experiri *Idem ibid. ſc. vlt. a. 1.* Miſer eſt P. Profectò dignus eſt (ſup. miſeria) *Ibid. ſc. 2. a. 5.* Cœnabis vt te dignum eſt, maximum malum. *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 5.* Neque te derideo, neque dignum arbitror, *Ibid. ſc. 4. a. 1.* Dignus es verberibus multis? Dignus. *Plaut. Milit. ſc. 3. a. 2.* Digniſſimi quo cruciatus confluant. *Idem Aſin. ſc. 2. a. 2.* Dij, ſi dignum es, neque ament, neque faciant benè. *Plau. Pſeud. ſc. 3. a. 1.* Digna res lacrymis. *Senec. cap. 14 de Conſ. ad Mart.* Digna & indigna pati. *Ibid. cap. 10.* Nulla quibus reddi gratia digna poteſt. *Ouid. Eleg. 5. lib. 1. Triſt.* Digna quæri. *Gell. 17 lib. 7.* Nec digna, nec vtilis vxor. *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Triſt.* Non es vt amiſſo coniuge digna fleas. *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Triſt.* Digniſſimo domicilio incluſus animus Vatinij. *Velleius.*] *Plaut. in Rud.* Neque digniorem cenſeo vidiſſe anum me quanquam, Qui deos atque homines cenſeam benefacere magis decere. *Terent. in Heaut.* Ego te meum eſſe dici tantiſper volo, Dum quod re digna eſt facias. ✠ Indignus *Mart.* Digna tuo cur ſis, indignáque nomine dicam, hoc eſt, dicam cur merearis & non mereari hoc nomen.

Digne, aduerb. pro dignitate. {ἀξίως. GAL. Dignement, comme il appartient, honneſtement. ITAL. *Dignamento, come s'appartiene.* GERM. Wirdiglich. HISPA. *Dignamente.* ANGL. *Honeſtlie, worthelie.* } Id eſt, honeſtè, vti honeſtum decet. *Plaut. Mil.* quàm digne ornata incedit, aut meretricie. *Cic. de Senect.* Nunquam igitur ſatis laudari digne poterit philoſophia, hoc eſt, ſatis pro dignitate. [*Velleius:* Satis digne deflere. *Plaut. Pſeud. ſc. 1. a. 5.* Digne habiti ſumus. *Suet. in Auguſt. cap. 66.* Virtutes ac merita cuiuſque digne proſecutus.] ¶ Digne etiam ſignificat pro meritis. *ἀξίως, κατ' ἀξίαν.* Indigne, præter merita. *ἀναξίως, παρ' ἀξίαν. Ouid.* Leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum eſt: Quæ venit indigne pœna, dolenda venit.

Dignanter, aduerb. Digne. *ἀξίως. Vopiſcus in Tacit.* Ipſum igitur qui nos tueri debet loquentem dignanter audire.

Dignitas, Honeſtas, honor, amplitudo, ſplendor. {שאת *maſ'alâh* יתר *jéther. ἀξία, ἀξίωμα, ἀξιοπρέπεια.* GAL. Dignité, bonne reputation. ITAL. *Dignità, ampiezza, honore.* GERM. Wurde/wirdigkeit. HISP. *Dignidad, honra, reputacion.* ANGL. *Worthinesse, honour doone to ones merites, manly maieſtie or comelineſſe in fauour.* } *Gell.* Cuius dignitas nec augeri laudibus, nec minui detractionibus poteſt. *Cicer. Therm. lib. 13.* Vt omnibus in rebus ei te commodes, quoad fides dignitáſque tua patietur.

¶Interdum ſumitur pro virili pulchritudine, *τὸ ἀξιωματικὸν, σεμνοπρέπεια. Idem lib. 1. Offic.* Pulchritudinis duo ſunt genera: vnum muliebre, quam venuſtatem appellamus: alterum virile, quam dignitatem dicimus. *Idem de Orat.* In formis aliis dignitas ineſt, aliis venuſtas. ¶Eſt etiam dignitas in ſermone, quum ſcilicet oratio eſt grauis, & verecunda, de qua *Auctor ad Herenn. σεμνηρίσεια, σεμνότης.* Huius contrarium eſt indignitas, pro dedecore, ſiue ignominia, & quod indignum eſt, ſiue quod eſt contra dignitatem. *Lib. 4. ad Herenn.* Nequeo verbis conſequi indignitatem rei. *Cic. pro Qu. Ligario*, Quum ad ſecundum Calendas intercalares priores rogatu fratrum tuorum

veniſſem

veniſſem manè ad Dæſarem, atque omnem adeundi atque conueniendi illius indignitatem & moleſtiam pertuliſſem. *Autor ad Herenn. lib.3.* Acuta exclamatio fauces & vocem vulnerat:eadem lædit auditorem: habet enim quiddam illiberale, ad muliebrem potiùs vociferationem, quàm ad virilem dignitatem in dicendo accommodatum.

Dignitatum ſpecies, recentiores Iuriſconſulti quatuor eſſe tradunt, Illuſtres,Super illuſtres(quæ dictio non ſatis Latina eſt)Spectabiles & Clariſſimos. Sed *Alciati* doctrina verior,cuius elegans cap.extat de ea re *in lib. Diſpunct 3.* Dignitates in iure noſtro proprie,quæ clariſſimatus, Equitatus,perfectiſſima gradibus continentur,quos *Alciatus* non vno loco attingit, oſtendens quantum hac in re re aberratum hactenus ſit.

Digno,as Dignum iudico,dignor.[*Dioned.lib.1.*]{ ἀξιῶ. GAL.Inger & reputer digne,daigner.ITAL.*Giudicare degno,degnare.* GER.Buirdigen/wirdig achten. HISPA.*Tenere por bien,hazer à reputar por digno.* ANGL. *To thinke worthie,to vouchſafe.* } *Pacuuius*,Quis deos infernos quibus cæleſtes,dignet decorare honoribus?

Dignor,paſſiuum,Dignus habeor.{ ἀξιοῦμαι. GALL.Eſtre reputé & eſtimé digne. ITA.*Eſſer tenuto degno.* GERM.Buirdig geachtet ſein. HISP.*Ser tenido por bien y digno.* ANGLIC. *To be eſteemed and holden worthie.*} *Virgil.3.Æneid.* Coniugio Anchiſa Veneris dignare ſuperbo.*Cicer.Oecon.* Homo ex eo numero hominum,qui apud nos hoc nomine dignantur,id eſt digni habentur.

Dignor, deponens.pro Dignum iudico, ſeu habeo:vſitatius.{ ἀξιῶ. GAL.Eſtimer & reputer digne,daigner ITA.*Giudicare degno,degnare.* GERM.Buirdig/achten. HISPAN.*Sener por bien.hazer ò reputar por digno.* ANGL.*To think worthie,to vouch aſſe.* } *Virgil.5.Æneid.* Tum Venus,Haud equidem tali me dignor honore, id eſt dignâ iudico, *inquit Seruius Suet. in Auguſt.* Vniuerſum denique genus operas aliquas publico ſpectaculo præbentium etiam cura ſua dignatus eſt, id eſt, dignum iudicauit,& dignatione ſua proſequutus eſt. [*Idem Suet.in Calig.cap.25.* Dignatus eſt Cæſoniam luxuriæ & laſciuiæ petditæ vxorio nomine. *Gell.cap.18.lib.10.* Dignatum opus numerari (id eſt dignum habitum.) vbi *Paſſerat.* legit memorari,pro numerari. *Ouid.Eleg.1.lib.4.Triſt.*Vel rate dignatas,vel pede noſtra ſequi (veſtigia Muſæ.)]

Dignandus,*Cir.1.Acad.* Quæ autem ſecundum naturam eſſent,ea ſumenda.& quadam æſtimatione digna docebat.

Dignatio,onis,idem quod Græci ἀξίωμα, dicunt.id eſt dignitas & amplitudo propter honores geſtas, aut magiſtratum,vel propter oris, morúmque maiſtatem.{ מעלה *maʕaláh* שאת *ſeéth* יתר *jeſher.*ἀξίωσις. GAL.Dignité,bonne reputation.ITA.*Dignità.* GERMA.Buirdigung/das wirgid achten.HISP.*Dignidad,reputacion.* ANG.*And good reputation,reuerence ſhewed to a man.*} *Cic ad Att.lib* 4. Etſi meus quidem eſt fortior,nec quicquam niſi de dignatione laborat.*Sueton.Veſp.* Exin' ſortitus Aphricam,integerrimè, nec ſine magna dignatione adminiſtrauit.*Liu.2..ab Vrbe*, pro gratia & familiaritate poſuiſſe videtur,Appius (*inquit*) interpres lectus, haud ita multò in principum dignationem peruenit.[*Sueton.in Arguſt.cap.46.*] Iure ac dignatione verbi adæquauit. *Idem in Calig.cap.24.* Cæteras dignatione tanta non dilexit (id eſt reuerentia & caritate.) *Sueton in Galba cap.17.* Magnæ dignationis haberi (id eſt eſſe in pretio & honore) *Senec. cap.17.de Conſol.ad Mart.* Tantæ dignationis homines.*Velleius.*Dignatio partium (id eſt dignitas.) *Idem Velleius*,Dignatio Octauij, (id eſt honor & magiſtratus.) *Idem*, Dignatione Brutus obruerat Vatinium,cum ei extorſit Legiones.] Indignatio, ex rei alicuius indignitate collecta,ἀγανάκτησις,*Iuuen.Sat.2.* Si natura negat,facit indignatio verſum.

Digredior,eris, Diſcedo, egredior,à te diſcedo, à propoſito abeo. { הלך *halách* אור סר *ſar.* ἀναχωρέω. GALLIC. Partir d'vn lieu. ITALICE, *Partirſi.* GERMANICE, Hinweggon/neben ſich gon. HISPANICE, *Paterſe de lugar.* ANGLICE, *To go out of a place or frome a purpoſe.*} *Virgil.3.Æneid.*Hos ego digrediens lachrymis affabar obortis. *Cic.Cornificio*,Etſi perinuiti patiebar animo,te à me digredi. *Idem 1.de Nat.deorum*, Luna autem iiſdem ſpatiis vagatur quibus Sol:ſed tum congrediens cum Sole,tum digrediens. *Cum accuſatiuo ſine præpoſ.Hirtius de bello Afric.* Inde paruulam procliuitatem digreſſus, ſiniſtra parte campi propter mare legionem eduxit.

Digreſsus,particip.{ גרוש *garúſch.* ἀναχωρήσας. GALL. Qui s'en eſt parti,qui a laiſſé le chemin qu'il tenoit.ITAL.*Separato partito.* GERMA. Hingangen/Abgeſchieden.HISPAN.*Partido de lugar.* ANGLI.*That goeth frome a place,or purpoſe.* Digreſſa dicitur quæ diuortium cum marito fecit.*Sueton.in Cæſ.cap.43.* Diremit nuptias Prætorij viri,qui digreſſam à marito poſt biduum ſtatim dixerat, quanuis ſine probri ſuſpicione.

Digreſsus,us,ui, Digreſſio.)(Acceſſus,{ מרח *ſaráh.* ἐμβασις,ἀπαλλαξις. GALLIC.Departement.ITA.*Dipartimento.* GERM.Abwerchung/hingang/abſunderung.HISP.*Aquella partida.* ANG.*A digreſſion,a going away.*} *Cic.lib.2.Tuſcul.* Tenuiſſimum lumen facit proximus acceſſus ad Solem, digreſſus autem longiſſimum. *Idem ad Quint. Frat. lib.1.* Deinde congreſſus noſtri lamentationem pertimui:digreſſum verò non tuliſſem. [¶ Pro diſceſſu. *Sueton. in Tiber cap.* 10.]

Digreſsio,onis,Pro diſceſſu:)(congreſſio.{ סרה *ſaráh.* ἀπαλλαγή.GAL. Digreſſion,changement de propos,departement.ITAL. *Eſſo diparteſſi,mutar propoſito,digreſſione.*GERM.Hingang/abſcheid. HISPA. *Aquella partid.*ANG.*A digreſſion or going frome.* } *Cic.ad Qu.Frat.lib.1.* Minus acerbum,minus miſerum fuit, quàm fuiſſet tum congreſſio, tum verò digreſſio noſtra.

Dilambus,διάμβος, Pes metricus ex duobus iambis conſtans,hoc eſt ex quatuor ſyllabis, quarum prima & tertia breues ſint,ſecunda autem & quarta longæ:vt Amœnitas.

Dimanes, Per duas dictiones, ab antiquis creditî ſunt eſſe animæ hominum quæ e corpore emigrauerunt: vnde etiam vetuſta ſepulchrorum monumenta Diis Manibus videmus eſſe inſcripta. Alij Manes eoſdem eſſe putant,quos in vita genios appellamus: voluntque homini duos aſſignatos eſſe Genios qui ne mortuorum quidem corpora deſerant, ſed vnà cum iis ſepulchra inhabitent. *Apuleius de Damonio Socratis* Manes,animæ dicuntur meliores meriti,quæ in corpore noſtro Genij, & à corpore ſeparatæ Lemures vocabantur. Quod ſi domos infeſtarent, Laruæ dicebantur:contrà,ſi boni fuerint, Lares familiares. *Seruius* arbitratur Manes per antiphaſim quaſi minimè manes dictos. Sabinorum enim lingua Manum bonum dicebatur: vndè & Immanis. Numerantur enim Manes inter noxia numina: vnde ſubindè inferis erant placandi ne nocerent. *Vide plura in dictione*, MANES.

DIOVIS, Iupiter appellatus eſt. [*Geil. cap.12. lib.5.*] *Vide* DIESPITER.

Diiudico,Diligenter aut diuiſim iudico,diſcerno, diſtinguo,diſcepto,dirimo.{ דין *dan* חוכיח *hochiach* בחן *bachán.* διαδικάζω. GALLIC. Diſcerner,diſtinguer,iuger diſtinctement. ITA. *Giudicare diſtintamente.*GERM.Verheilen mit vnderſcheidung. HISPANIC, *luzgar muy dicn,ò entre partes diuerſas.* ANGL.*To indge betweene twoo,to diſcerne.*} [*Plaut. Amphitr.* Quam omnium Thebis vir eſſe optimam diiudicat. *Velleius*, Diiudicatæ ferro diſcordiæ ciuium.] *Cic.in Tuſcul.* Vtrum igitur,inter has ſententias diiudicare malumus, an ad propoſitum redire? *Terent. in Heaut.* Ego dicam quod mihi venit in mentem, tu diiudica, id eſt, dic quod tibi videtur,& ſentis. *Ibidem*, Pergin' iſtuc prius diiudicare, quàm ſcis quid veri ſiet? *Cicer. lib.3 in Catil.* At illæ tamen omnes diſſenſiones,quarum nulla extitit Reipub. quæſiuit, ciuſmodi fuerunt,vt non reconciliatione concordiæ, ſed internecione ciuium diiudicatæ ſint,

Diiudicatio,onis,Diſceptatio. { דין *din.* διαδικασία διαλογισμός. GALL.Interpoſition de iugement.ITAL.*Interpoſitione di giudicio.* GERM.Entſcheidung/bericht.HISPANI.*A quel iuyzio entre partes diuerſas.* ANG.*Interpoſition of iudgement.* } *Cic.1.de Legib.* Nam iſta quidem magna diiudicatio eſt.

Diiungo,is.Separo,diuido.{ חברוי *hibdil.* διαζεύγνυμι διείργω. GALL. Deſioindre,ſeparer.ITALIC.*Diſiungere,ſepara-e.* GERM.Zertheilen/von einanderen,abſunderen. HISPA.*Deſunir ò apartar.*ANG.*To ſeparate, or diſcoyne.*} *Cic.Att.lib.7.* Redeamus domum, diiungere me ab illo volo.

Dilabor,pen.prod.Diffugio,ſeu clàm diſcedo.{ נפל *naphál.* παραδύομαι. GAL.S'eſcouler,cheoir petit à petit. ITALI. *Partirſi aſcoſamente.* GERMANICE,Hinfalen.HISPA.*Deſizarſe ò huyr de entre manos.*ANG. *To ſlip or ſlid away.*} *Cicer.lib.1.Tuſcul.* Sed neſcio quomodo dum lego aſſentior:quum poſui librum,& mecum ipſe de immortalitate animarum cœpi cogitare,aſſentio illa omnis dilabitur.

¶ Proprie vero dilabi,eſt deorſum labi,corruere. *Lactant.lib.2.* Domus ab habitatore deſerta dilabitur,id eſt corruit. *Cicero in Læl.* Iam enim à ſapientum familiaritatibas ad vulgares amicitias oratio noſtra dilabitur, id eſt deſcendit. διαρρέω. ¶ Aliquando ponitur pro deficere απορέω. *Lactant.lib 7.* Deſcribentes quaſi fatigati, & dilabentis mundi ſenectutem,id eſt deficientis. [*Liuius lib.5 dec.4*, Vetuſtate dilabens nauis.]

Dilapſus,partic.{ נפל *naphél.* διολισθαίνω,διολισθικός. GAL.Eſcoulé,diminué & decheut.ITALIC.*Scolato,diminuito,caduto.* GERMA.Dahin gefallen.HISP. *Deſlizado.* AN.*Sliping or slyding away,running as water doeth.*} *Ad Heren.lib 4.* Qui fortunis alicuius inducti,amicitiam eius ſecuti ſunt, hi ſimulac fortuna dilapſa eſt deuolant omnes. Dilapſus rapidè fluuius,*Cicer.2.de Legib.*Dilapſa aqua,*Idem 2.de Natura deorum.*[*Liuius lib.3.bell.pun.* Dilapſa robora corporum.*Idem lib. 5.dec.4.*Dilapſa eſt domum multitudo.]

Dilābĭdus,adiect.{ ὀλισθηρός.GAL.Qui chet facilement.ITA.*Che caſca facilmente.*GERM.Das leychtlich hinfallet oder zerfleuſt. HISPAN *Deslizadero.*AN. *That falleth or slippeth away quickly.* }Quod facilè defluit. *Plin.lib.8.cap.55.* Necnon & veſtes leporino pilo facere tentatum eſt:tactu non perinde molli vt in cute, propter breuitatem pili dilabidas.

Dilăcĕro, as, Lacero. {פרל *parák* שרש *ſarás.* διασπάω, διαστασιάζω. GALL.Deſchirer,deſtruire & gaſter. ITA. *Lacerare,conſumare.* GER. Zerreiſſen/zergerren.HISPA.*Deſpedaçar en partes diuerſas,gaſtar.*ANG. *Torent or teare in peaces.*} *Lactant. lib.1.* In quibus ipſe poſtea dilaceratus,& captus eſt.

¶Metaphoricè ſignificat conſumere, dilapidare,& diſperdere. *Cicer. pro Mil.*Et annum integrum ad dilacerandam Rempubl. quæreret. Dilacerantur opes,*Ouid.Epiſt.1.*

¶Dilacerandus. *Catullus*, Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibuſque Præda.

Dilănĭo, In diuerſas partes lanio, diſcerpo. {פרל *parák* שרט *ſarás.* διαρρηγνυμι,διασπάω. GALL.Mettre en pieces,deſchirer. ITAL.*Stracciare,sbrenare.*GERMA.Zerreiſſen/zergerren. HISPA.*Deſpedaçar en muchas partes.*ANG.*To rent orteare in peaces.*} *Cic.pro Mil.* Nocturnis canibus dilaniandum reliquiſti. Comas dilaniare, *Ouid. Amorum.*

Dilapido,as,pen.corr.Diſperdo,decoquo,conſumo. {שחת *ſchicheth.* διαφορέω.GALLI.Diſſiper & follement deſpendre ITALIC.*Conſumare.* GERM. Vergeuden/verzehren/vnnutzlich verthun. HIS. *Deſeruyr como apedreando.* ANG.*To waſt and ſpend fondishlie.*} *Terent. in Phorm.* Quantum poteſt, nunc conueniendus Phormio eſt. Priuſquam dilapidet noſtras triginta minas.Vt auferamus. *Cic.ad Atticum.* Publicam dilapidabat pecuniam, ærarium exhauriebat *Columel.* Dilapidans hominum labores grandine Iupiter. Proprie tamen Dilapidare,eſt lapidibus purgare. *Cato de Re riſt cap 46.* Locum bipalio vortito,dilapidatoque.hoc eſt lapides auferto. Caſtigatiora exemplaria habent Delapidato.

Dilargior, iris, Ifi varie, aut diuerſis largior. {חנן *chán.* διαδίδωμι. GAL.Faire largeſſe,donner largement.ITAL.*Donare à diuerſi.* GER. Hin vnd her außgeben/außſtreuwen.HISPA.*Der in diuerſas partes.*ANG.

To giue largelie or to diuerſe. } *Cic. contra Legem agr.* Nèc L. Sylla, qui omnia ſine vlla religione, quibus voluit eſt dilargitus, agrum Campanum attingere auſus eſt. *Suet. in Cæſ. cap.* 28. Cætera item quæ cuique libuiſſent, dilargitus eſt, cõtradicente nullo. ¶ Accipitur & paſſiuè *apud Gell. lib.* 15. *cap.* 13 Salluſtius quoque eodem modo, Dilargitis proſcriptorum bonis dicit tanquam verbum largior ſit ex verbis communibus.

Dilato, as, pen. prod. Larum facio explico, propago. } מרחיב *hirchîb. הפתח hiphtách. πλατύνω.* GAL. Eſlargir, eſtendre, dilater. ITAL. *Dilatare, allargare.* GER. Zuſſpreckẽ zerſpreiten zertheilen. HIS. *Dilatar, ensanchar y eſtender.* ANG. *To ſtretch out in breadth.* } *Plin. lib.* 33. *cap.* 3. Nec aliud latiùs dilatatur, aut numeroſiùs diuiditur. *Cicero pro Flacc.* Sed non dilatabo orationem meam. *Idem* 1. *Offic.* Quorum rebus geſtis imperium Lacedæmoniorum dilatatum putatur. *Idem* 2. *de Nat deorum.* Iſtum enim locum illa vetus Zenonis breuis concluſio dilatauit.

Dilātro, dilatras. *Gellius lib.* 1. *cap.* 2. Nugalibus & puerilium iſagogarum commentationibus dilatrantes, obiurgationibus iuſta inceſſiuit.

Dilātūs, a, um. Diuulgatus. *Suet. in Auguſt. c.* 14. Rumore ab obtrectatoribus dilato.

Dilaudo, as, Laudo. } שבח *ſchibbách. ἐπαινέω.* GALLI. Louer fort ou en pluſieurs manieres, priſer. ITAL. *Laudare.* GERM. Loben. HISPANI *Alabar* AN. *To praiſe, to commend much.* } *Cic. Att. lib.* 6. Et ego audebo legere vnquam, aut attingere eos libros quos tu dilaudas, ſi tale quid fecero?

Dilemmă, atis, & Dilemmatum, *δίλημμα*, per duplex num, argumentum eſt; quod vtrinque aduerſarium capit: vnde & Syllogiſmus cornutus à Gellio appellatur. *Hieron. contra Ruf.* Hoc eſt verum dilemma tuum, non ex dialectica arte quam neſcis, ſed ex cæniſicum officina & meditatione prolatum. *Cicero* Complexionem vocat.

Diligo, gis, pen. cor. dilexi, dilectum, Amo, charum habeo. } אהב *ahâb. φιλέω, ἀγαπάω.* GALLIC. Aimer, porter faueur. ITA. *Amare.* GERMA. Lieben/lieb haben. HIS. *Amar.* ANG. *To beare goodwil.* } *Cic. de Amic.* Quocirca dicendum eſt etiam ſæpiùs: quum iudicaueris diligere oportere: non quum dilexeris, iudicare. *Idem ad Brutum.* Sic igitur facies, & me aut amabis: aut quo contentus ſum, diliges. *Ouid.* 2. *de Ponto*, diligitur nemo niſi cui fortuna ſecunda eſt.

¶ Quandoque diligere ſignificat diuidere, *Plaut. in Curc.* Clypeatus elephantum, vbi machæra diligit. *Titius apud No.* Pernam totam diligit.

Diligēns, Gnauus, ſolers, attentus, ſedulus, diligentiam adhibens, à diligendo, quod ea quæ diligimus, ſtudioſe obeamus. } חרוץ *charúts.* חרד *charedh* אהב *oheb. ἐπιμελὴς* GALL. Diligent, ſongneux. ITA. *Diligente, aßiduo.* GER. Fleiſſig. HIS. *Diligente y curioſo.* AN. *Diligent.* } *Cic. 6. Verr.* Diodorus homo frugi, ac diligens; qui ſua ſeruare vellet. *Idem de Amic.* Sed Scipio querebatur, quod in omnibus rebus homines diligentiores eſſent, vt capras & oues quot quiſque haberet, dicere poſſent: amicos quos haberet, dicere non poſſet. [*Plaut. Amp.* Et memor ſum, & diligens vt quæ imperes compareant. *Idem ibid.* Rectè loquere, & proinde diligentem vt vxorem decet. *Gell. cap.* 26. *lib.* 2. Poëta diligentiſſimus verborum (id eſt in eorum delectu.) *Idem cap.* 5 *lib.* 18. Litterarum veterum diligens. *Idem cap.* 24 *lib.* 13. Cicero homo diligentiſſimus verborum. *Quintil.* Plato diligentiſſimus compoſitionis. *Velleius*: Quamdiu diligens fuit Sparta diſciplinæ Lycurgi excelſiſſimè floruit.]

¶ Horum contraria ſunt Negligens, & Indiligens, ὀλιγωρος. quemadmodum diligentiæ opponuntur negligentia & indiligentia: ὀλιγωρία. *Cicero de Opt. gener.* Sed quædam etiam negligentia eſt diligentia. *Terent. in adelp.* Ingenium tuum noui liberale, ſed vereor indiligens nimium ſies. *Idem in Phorm.* Pol mei patris parta bene, indiligenter curantur. * Diligens, cum genitiuo, vt, Diligens temperamenti, *Plin. in Paneg.* Tam diligens temperamenti, vt nec Conſulis officium princeps, nec principis Conſul appeteret.

* Diligens ad. *Quint. lib.* 1. Sed ſint propter hoc ipſum ad cætera magis diligentes. * Diligens & negligens de. *Plin. epiſt.* 78. *ad Corn. Tacitum*, Nam qui fortaſſe de alieno negligentes, de ſuo certe diligentes erunt.

Dilēctor, ris, amator. *ἐραστὴς. Apul. Floridor. lib.* 2. Ego me dilectorem tui profiteor.

Diligentĭa, Studium, cura. [à diligendo videtur deduci. *Paſſerat.*] } חנרח *chanadhâh. ἐπιμέλεια.* GAL. Diligence, ſoing. ITAL. *Diligenza, l'ingenarſi.* GER. Fleyß/ſorg. HIS. *Diligentia ſolicitud.* AN. *Trauell, diligence, labour* } *Plautus in Ruden.* Curate hæc ſalutis magna diligentia. [*Plaut. Capt. ſc.* 2. *a.* 1. Aſſeruentur magna diligentia (Captiui.)] Diligentia autem ad corpus & ad animum refertur: cura ad animum: opera ad corpus Præterea diligentia errorem non recipit. Cura autem tàm inhoneſtæ quàm honeſtæ rei eſſe poteſt. *Cornel. Fronto de differ. vocab.*

Dilĭgentĕr, ad uerb. Sudioſè, cum cura & ſolicitudine. } *ἐπιμελῶς.* GAL. Diligemment, ſongneuſement. ITALL. *Diligentemente.* GER. Fleiſſiglich. HI. *Diligentemente, y curioſamente.* ANGLI. *Diligentlie.* } *Terent. in Eunuc.* Curato iſtam diligenter virginem.

Dilŏgĭa, *διλογία*, Figura eſt, quum ambiguum dictum duas res ſignificat. *διὰ τὸ δύο τὰ λέγειν.*

Dilŏrĭcō, as, penultima producta, Diſcindo, aperio. } קרע *karáh διακόπτω.* GALLI. Deſchirer, rompre. ITA. *Fendere, ſquarciare.* GERM. Zerzerren/zerſchrentzen. HISP. *Deſmallar, hender.* ANGLI. *To reppe that is ſowed, to vnſowe.* } *Cicer.* 2. *de Orat.* Qui in cauſa peroranda non dubitauit reum excire Conſularem, & eius diloricare tunicam, & iudicibus cicatrices aduerſas ſenis imperatoris oſtendere. Alibi idem exemplum memorans dixit, Tunicam à pectore diſcidit: vt intelligamus idem eſſe diloricare & diſcindere. *Egeſippus lib.* 3. Momentanei bellatoris gladios occulentes quencunque reperiebant diloricabant, quod eſt quaſi loricam diſſoluebant, ſicut diffibulare eſt diſcingere & fibulam reſoluere.

Dilūcĕō, es, diluxi, ere, Luceo, illuceo. } אור *or* נגה *nahár nagháh. διαλάμπω, λάμπω.* GAL. Luire, eſtre clair. ITAL. *Rilucere.* GERM. Volkommentlich ſcheinen HISPAN. *Luſir, ſer claro.* ANGLIC. *To be bright, to ſhyne.* } *Gell.* [*cap.* 2. *lib.* 3.] Contrà verò qui ſex horis poſterioribus naſcitur, eo die videri natum, qui poſt eam noctem diluxerit. *Horat. in Epiſt.* Omnem etede diem tibi diluxiſſe ſupremum. ¶ Diluceres per tranſlationem pro clarum & apertum eſſe. *Liu. 3. ab Vrbe*, Diluceres magis, patribus atque Coss.

Dilūcĭdus, Clarus, apertus, euidens. } בהיר *bahír. ἀμφανὴς.* GAL. Fort clair luiſant. ITA. *Chiaro lampeggiante, lucente.* GERMAN. Scheinbar/heiner/erleuchtet. HIS. *Claro y manifieſto.* ANGI. *Cleare, euident, bright.* } *Plin. lib.* 9. *cap.* 29. Sic gignitur laudatiſs illa pallor ſaturitate fraudata, tantóque dilucidior, quanto magis vellera eſuriunt. *Cic. 2 de Fin.* Nec enim in Torquati ſermone quicquam implicatum aut tortuoſum fuit: noſtraque, vt mihi videtur, dilucida oratio.

Dilūcidē, aduerb. Clarè, proſpicuè, apertè. } *σαφῶς.* GAL. Clairement, apertement. ITA. *Chiaramente.* GERM Klahrlich/ſcheinbarlich. HISPA. *Clara y manifiſtamente.* ANG. *Clearlie planelie.* } *Terent. Phorm.* Dilucidè expediui quibus me oportuit iudicibus. *Plin. lib.* 18. *cap.* 28. Lineras quidem miſcebo agreſtibus negotiis, quàm potero dilucidè atque perſpicuè.

Dilucĭdo, as Declaro, clarum facio. } ברר *herér. ἐμφανίζω, σαφηνίζω διασαφῶ* GALL. Declarer. ITAL. *Dechiarare, far chiaro.* GER. Erleuteren/klahrmachen/hyter machen. HISPA. *Enclarcer, hazerclaro.* ANG. *To declare, to make plaine to vnderſtand.* } *ad Herenn. lib.* 3 Nam quod in docendo rei dilucidandæ cauſa dolum appellauimus, id in dicendo honeſtius conſilium appellabimus.

Dilūcĕſcit Dies fit, luceſcit. } אור *or. ἡμέρα, ἀμέρα γίνεται.* GAL. Le iour poinct, le iour commence à apparoir. ITAL. *Chiſa giorno.* GER. Es tagt/der tag bricht an. HISP. *Amanece y a, viene el alua.* ANGL. *It waxeth day.* } *Cic. in Catil.* Ipſi comprehenſi, ad me, quum iam diluceſceret, deducuntur. *Liuius 6. bell. Macedon.* Iam diluceſcebat quum ſignum Conſul dedit.

Dilūculum, li, Ante Solis ortum aurora, quaſi parua diei lux: quod tum dies luceſcere inciperet } שחר *ſhâchar. ἑωθινὸν.* GAL. L'aube du iour, le poinct du iour. ITA. *L'aurora, l'alba.* GERM. Das angehend tagliecht/ehe morgens. HISP. *El alua, ò monana, ò madrugada.* ANG. *The break of the day.* } *Hieron. ad Euſtochium* Horam tertiam, ſextam, nonam, diluculum quoque & veſperam nemo eſt qui neſciat. *Plaut. Amph.* -primulo diluculo Abiiſti ad legiones. [*Idem ibidem*, Abiiſti à me cum diluculo.] *Cic. pro Roſc. Amer.* Et quum poſt horam primam noctis occiſus eſſet, primo diluculo nuntius hic Ameriam venit.

Dilucŭlō aduerbium. Significat ſummo mane, ante lucem. } בכר *bĕker. πρωΐ.* GALL. A l'aube du iour, au poinct du iour. ITALI. *Al far del giorno.* GERM. Angehends tags/an dem morgen frü. HISPA. *Al tiempo de la madrugada.* ANG. *At the break of day.* } *Cic. ad Attic. libri* 16. Quum ante lucem de Sinueſſano ſurrexiſſem, veniſſémque diluculo ad pontem Tiretum [*Plaut. Amphitr.* quàm diluculò miſiſti ad me Soſiam.]

Dilucŭlō, as, penultima correpta, Significat diluculum fieri. *ἡμερόω.* GAL. Se faire iour, le iour poindre. ITA. *Farſi giorno, agiornare.* GERM. Tag oder heitter werden. HISPA. *Madrugar ò amanecer.* ANG. *To waxe day.* } [*Gell. capit. 1. libr. 7. & capit. 29. lib.* 2.] Die craſtino vbi primùm diluculabit, fac amicos adeas, & roges veniant. Sed hoc vix aliter quàm in tertia perſona, & impersonaliter.

Dilŭculāſcit, Diluceſcere incipit. *ἄρθρος γίνεται.*

Dilūdĭă, orum Ludorum intermiſſio, ceſſatio à ludo. } GAL. Interméſſion de ieu, delayement de ieu. ITA. *Intermißione de giuochi.* GERM. Vnderlaſſung/oder Abloſſung von dem ſpyten. HISPAN. *Ceſſation del jugeo ò burlas.* ANG. *A deaying or ceaſing from playes.* } *Horat. lib. 1. Epiſt.* Diſplicet iſte locus, clamo, & diludia poſco: Ludus enim genuit trepidum certamen & iram. *Vbi Acron*, Diludia ſunt tempora quæ gladiatoribus conceduntur, vt intra quinque dies pugnent. *Porphyrion*, Diludia, intermiſſio ludorum vel dilatio.

Dilŭō, is, dilui, dilutum, ex di, & antiquo verbo luo. Lauo, purgo, reſoluo. } רחץ *rachâts* שטף *ſchatáph* טבל *tabál* חסיך *hiſsich. λούω, ῥαίνω.* GAL. Deſtremper, ramollir, diſſoudre en liqueur. ITA. *Purgare, lauare.* GERM. Abwaſchen/ſeuberen/vormiſchen. HISP. *Lauar, deſleir.* ANG. *To wash to mak cleane, or abay.* } *Cæſar* 2. *bel. Ciuil* Super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immiſſa lateres diluere poſſet. [*Senec. cap.* 79. Vino nimem diluere. *Gell. cap.* 2. *lib.* 15. Moderato vini vſu frigidam triſtitiam & torpentem verecundiam diluere. *Idem cap.* 1. *lib.* 12. Diluere vinculum (id eſt diſſoluere) & *Plaut. Pſeud. ſc.* 2. *a.* 3. Eo Leſerpitij pondo diluunt.]

¶ Item aquam vel alium liquorem miſcere, temperare, *κίρνημι. Virg. 4 Geor.* Cui tu lacte fauos & miti dilue Baccho. *Perſius*, Diluis helleborum dixit pro eo quod eſt, medicamentis temperas.

¶ Tranſlate vius eſt. *Cic. 3 Tuſcul.* Quæ cogitatio vna maximè omnes moleſtias extenuat, & diluit, id eſt ſoluit, & eneruat, quemadmodum vinum aqua dilutum ſubneruatur.

¶ Ita etiam Diluere crimina dicimus, id eſt purgare, & refellere. *ἀναιρέω* vt oratores quando refellunt obiectiones aduerſarij. *Cic. 7. Verr.* Quo facilius crimen inimicorum diluere poſſim. *Idem 2. de Nat. Deor.* Nam vt profluens amnis, aut vix aut nullo modo, concluſa autem aqua facilè corrumpitur: ſic orationis flumine reprehenſoris vitia diluuntur. [*Gell. cap.* 3. *lib.* 3. Diluere petulantias dictorum. *Idem Gell. cap.* 1. *lib.* 20. Diluere iniurias ære pauco (id eſt ſe purgare.) *Idem Senec. Epiſt.* 29. Diluitur authoritas his rebus (id eſt imminuitur) *Quintilian.* Diluet hoc vires affectuum (id eſt eneruabit.)]

¶ Ponitur etiam pro explicare, declarare. *Plaut. in Rud.* Abiiſne male dictis, & mihi quod rogaui, dilue. *Cic. pro Cluent.* Quum ego vnaquaque de re dicam & diluam.

Dilūtus,a,um, pen. prod. Miſtus,temperatus. {משטח *niſchtáph* מסוך *maſuch* κεκραμένος, διαβρέχων. GALLI Deſtrempé,meſlé parmi. ITALIC. *Miſſe,temperato.* GER. *Gemengt/vermiſcht/gewäſſert.* HISP. *Mezclado, templado.* AN. *Tempered with water, alayed.* } Vnde vinum aqua miſtum dicitur dilutum, *ſiue ὑδαρὲς. Martial.* Diluti bibis vnciam falerni ¶ A quo dilutius,& dilutiſſimum, pro vt minus pluſue aquæ admiſtum fuerit. Vnde *Corn. Celſus* præcipit hyeme meracius eſſe bibendum,æſtate dilutius *Hieronymus* vinum dilutius vocat aquatius. Vinum(inquit)ſi aquatius bibitur,calix frangitur,menſa ſubuertitur. Meracius vinum dicitur,quod minus dilutum,ſiue aquatum eſt. *ζωρότερον.* ¶ Dilutus color dicitur, quum veluti aqua adhibita minus eſt intenſus. *Gell.* Luteus color rufo eſt dilutior.

[¶ Denique Dilutum id eſt molle ac remiſſum, *apud Gellium cap.1. lib.* 20. vbi ait: Quod verò dixi,videri quædam impendio molliora: nónne quoque tibi videtur eſſe dilutum, quod ita de iniuria puniendá ſcriptum eſt?&c]

Dilūtum, pen prod. neut. gen. Vocatur Id ſiquidem, in quo aliquid certo tempore fuit maceratum: vt ſi in vini dolio abſinthium diebus aliquot maceretur,ac deinde eximatur:id vinum, abſinthij dilutum dicetur. *Plin.li.27 c.7.* Bibitur & madefacti abſinthij dilutum,ita enim appellatur hoc genus. Diluti ratio eſt,vt quiſquis fuerit modus aquę, tegatur per triduum.

Dilŭuium, Tertæ inundatio ab immodicis imbribus,vel maris fluuiíve incremento proficiſcens,Eluuies,inundatio. {מבול *mabbúl.* κατακλυσμός. GALL. Deluge,rauine d'eau. ITA. *Diluuio.* GERM. Ein vberſchwemmung mit waſſer/ein waſſerflut. HISP. *Diluuio, auenida de agua.* ANGL. *A deludge,or great fludde.* } *Plin.in Epiſt.* Hic aſſiduæ tempeſtates,& crebra diluuia. ¶ Diluuium metaphoricè pro euerſione Troiæ,dixit *Virgil.* Diluuio ex illo diuerſa per æquora vecti.

Dilŭuies,diluuiei,fœm.gen.Idem, {κατακλυσμὸς, AN. *A drowing of the grownd through much rayne.* } *Lucret.lib.* 6,Pars etiam glebarum ad diluuiem reuocatur Imbribus, *Horat.lib.4.Carm.* Horridámque cultis diluuiem minitatur agris.

Dilŭuio,uias,uiare. {שטף *ſchatáph.* κατακλύζειν. GALL. Inonder,couurir d'eaux. IT. *Inondare.* GER. Vberſchwemmen/vbergiſſen mit waſſer. HIS. *Deſtruir tambien con auenidas.* AN. *To drowne with waters.* } *Lucr. lib.5,* Tantum ſuppeditant amnes,vltráque minantur. Omnia diluuiare ex alto gurgite ponti.

Dimacæ,arum, {διμάχαι. } *Quintus Curtius lib.* 5,Itaque delectis equitum ſex millibus,trecentos quos dimachas appellant adiungit:dorſo hi grauiora arma portabant,cæterum equi vehebantur, cum res locuſque poſceret,pedeſtris acies erat.

Dimāno, as, pen. prod. Diuersè ſiue diuiſim mano, defluo,profluo. {נהר *nahár* נחל *nahál.* διαῤῥέω, διατρυμοῦμαι. GAL. S'eſpandre. ITA. *Deriuare, gocceare in diuerſe parti.* GERM. Zerflieſſen/von einander flieſſen. HISP. *Manar en diuerſas partes.* ANG. *To drop out,to ſpring or ſpread abroade.* } *Cic.pro Cælio,* Equidem vt ad me reuertar,ab his fontibus profluxit ad hominum famam,& meus hic forenſis labor vitæque ratio dimanauit ad exiſtimationem hominum paulo latius commendatione & iudicio meorum.

Dimētior,iris, menſus ſum, Metior. {מדד *madhádh.* διαμετρέω. GAL. Meſurer,compaſſer. ITALIC. *Miſurare.* GE Mäſſen/ermäßen. HISPA. *Medir.* ANG. *To meaſure.* } *Cic. de Senect.* Mori videbamus in ſtudio dimetienti penè cæli atque terræ C. Gallum familiarem patris tui Scipionis. *Idem in Orat.* De verbis enim componendis, & de ſyllabis propemodum dinumerandis & dimetiendis loquemur.

Dīmetiens,ris,fœm.gen. Linea recta,figuram quæ longiſſimé patet,ex æquo ſecans: quam Græci πρὸς τὸ διαμετρεῖν, diametron appellant, διάμετρον. *Plin.lib.2. cap* 23, Quantas enim dimetientes habeat ſeptimas,tantas habere circulum duo & viceſimas.

Dīmensus,participp. {מדד *modédh.* διαμετρήσας. *Cicc.de Senect,* atqui ego iſta ſum omnia dimenſus. Quo in loco ſumitur actiuè ¶ Plerunque paſſiuè capitur, {נמד *namádh.* διαμετρούμενος. } *Virg. 2. Georg.* Omnia ſint paribus numeris dimenſa viarum. Orbis certis partibus dimenſus.

Dīmensio,verbale. {מדה *middáh* διαμέτρησις. GAL. Meſurement. ITAL. *Miſuramento.* GERMA. Ein abmäſſung/ oder außmäſſung. HISPAN. *Medida.* ANGLIC. *A meaſuring.* } *Cicer.1.Tuſc.* Puſionem quendam Socrates interrogabat quædam Geometrica de dimenſione quadrati.

Dīmētor,pen. prod. dimetaris, dimetatus ſum,eiuſdem ſignificationis cum ſuperiori. *Cicer.de Nat. Deor.* Eorum enim curſus dimetati,maturitates temporum, & varietates, mutationéſque cognouimus.

Dimico,as,pen.corr. Pugno,quod propriè ſit re:contendo verò verbis tantùm. {נצח *niſſáh* נלחם *nilchám.* ἀγωνίζομαι. GAL. Combattre. ITA. *Combattere.* GERM. Streiten/fächten. HISPANI. *Pelear.* ANGLI. *To fight,to skirmish.* } [Propriè dicitur,quum non rudibus,ſed micantibus gladiis res geritur & decernitur.] *Cæſar.7.bel. Gall.* Non contra ſuam voluntatem dimicare cogeretur. *Li.2.ab Vrbe,* Nec tamen perpelli potuêre,vt acie dimicarent. * Præteritum, Dimicui. vt, Hac tibi ſit pugna dimicuiſſe ſatis. *Ouid. Amor.eleg.13.*

*Dimicare de imperio cum. *Cic.1.Off.* Cum Latinis Sabinis,Samnitibus,Pyrrho de imperio dimicabatur. *Demicant inter ſe. *Plin. lib.8. c.7.* Pro altero dimica, *Cic.2.Phil.*

Dīmicātio,onis, verb. Pugna, diſcrimen, contentiò. {מצח *matſſáh* מלחמה *milchamáh* קרב *kerábh.* ἀγὼν ἢ ἀγώνισμα. GALLIC Combat ITAL. *Combatimento,* GERMAN. Streit HISP. *Pelea.* ANG. *A fighting or skirmishing.* } *Liu.7. ab Vrbe,* Omnium ſuperiorum dimicationum fructum in eo die, atque hora docet conſiſtere. [Dimicationi obiicere,eſt *Tit. Liuio lib. 4.ab Vrbe,* Magiſtratum mandare difficillimo Reip.tempore.]

Dīmīdius,a,um, Quaſi per medium diuiſus, {חצי *chatsi.* ἥμισυς. GAL. Demi. ITALIC. *Mezzo,partito per mezzo.* GERMAN. Halb. HISPAN. *Medead de la coſa entera, demediado.* ANGLICE. *Half.*} Et dicitur de rebus quæ ſeparatæ ſunt, nam eſt pars altera ex dimidiato. *Gell. lib. 3. cap.* 14, Dimidiatum,niſi ipſum quod diuiſum eſt, dici haud conuenit. Dimidium verò eſt, non quod ipſum dimidiatum,ſed quæ ex dimidiato pars altera eſt. *Martial.* Dimidium donare Lino,quàm credere totũ, Qui mauult,mauult perdere dimidium. *Plin. lib.* 2. *cap* 59. Cerere niſi ſole aduerſo non fiunt nec vnquam niſi dimidia circuli forma. [Aut dimidium, aut plus feres. *Plaut. Pſeud. ſc.* 2. *a.*5. Dimidiam partem nationum vſque omnium ſubegit. *Plaut. Curc. ſc.* 1. *a.*3. Mę non pœniteret boni dimidium diuidere cum Ioue. *Plaut. Amphitr. ſc* 1. *a.*5. Mercedem retulit L. Dimidio minus,opinor. *Plaut. Aſin. ſc.*4. *a.* 2. Hinc dimidium(opſonij) iuſſit dari. *Idem Aulul. ſc.* 1. *a.* 2. En ego dimidium voti, parſque altera veſtri. *Ouid 5.Faſt* * Dimidium toto munere maius erit. *Ibidem.* Dimidia cerere parte ſuperſtes ero. *Ouid. Eleg.* 2. *lib.* 1. *Triſt.* Dimidióque tui præſens & reſpicis vrbem. Dimidio procul es,ſæuáque bella geris *Idem Eleg.*1. *lib.*2. *Triſt.*

¶ Mille numis familiæ multa eſto. *Gellius cap.* 3. *lib.*7 Bonus animus in mala re,dimidium eſt mali. *Plaut. Pſeu.ſc.*5.*a.*1 Memento mihi dimidium de præda dare. *Plaut. ibidem, ſc.* 7. *a.* 4.] ¶ Dimidium plus toto, πλέον ἥμισυ παντός, ænigma prouerbiale,quo commendatur aurea mediocritas. Refertur & exponitur à *Platone lib. de Leg: 3.* * Dimidium quàm. *Liu. lib.5 bell. Maced.* Vt vix dimidium militum, quàm quod acceperat, ſucceſſori tradiderit. * Dimidio carius, Dimidio minus, *Cic. & Plaut.* * Minus dimidium pro Dimidio minus, dixit etiam. *Cic.3. Ver.* Iurarentſe curaturos,vt ex ſua cuiuſque parte ne minus dimidium ad A. Trebonium frattem illum proſcriptum peruenirent. *Budæus.*

Dīm diatus, a, um, Dicitur de rebus quæ continuæ ſunt & non ſeparantur:quaſi diſmediatus, & in partes duas pares diuiſus {נחצה *nechetsáh* חצץ *chutſſáts.* ἡμιτὸς. GAL. Parti en deux. ITALIC. *Partito in due parti vguali.* GERM. In zwey gleiche theil abgetheilt. HISP. *Demediado en dos partes.* ANGL. *Diuided in two partes.* } *Cic. in Verr.* Exemit ex anno vnum dimidiatúmque menſem. *Idem 5. Tuſc.* Apparebat epigramma exeſis poſterioribus partibus verſiculorum,dimidiatis fere. Sicut autem qui ex mille denariis qui ei debebantur, quingentos recipit,dimidium ſe recepiſſe dicet,non dimidiatum: ita ſi ſcyphus argenteus cum alio communis, in partes duas diuiſus ſit,dimidiatum dicemus,non dimidium cyphum. *Gell. lib.3.cap.*14. [Dimidiatum aprum. *Sueteo.in Tib.cap.*34. Dies hic dimidiatus ad vmbilicum eſt. *Plaut. Men.ſc.*2.*a.*1, Dimidiatum ex lingua Græca verbum. *Gell cap.*30. *lib.*15. Cicero apud Donatum in Terent, dixit,ô dimidiare Menander.]

Dīmidiātim,aduerb. {בתוך *betaúech.* ἐξ ἡμισείας, ἡμιτῶς, ἡμιτόμως. GALLI. Par le milieu,la moitié. ITALI. *Per mezzo.* GERMANI. Das halbe theil. HISPAN. *Per medio ò la meitad.* ANGL. *By the medes.* } *Plaut. in Mil.* Sed percellunt,ſed perducunt,dimidiatim dum appetunt. Id eſt,dum ſibi volunt dari dimidiam partem.

Dimĭnuo, nuis. Minuo,imminuo, attenuo, detraho. [Et Diminuo, pro diminuo, m, pro ſ, *Priſcian. lib.* 1.] {גרע *gharáh* עצר *ſabár.* μειῶ. GALLI. Diminuer,amoindrir,appetiſſer. ITALI. *Diminuere, ſciemare.* GERMA. Minderen. HISPA. *Demenuzar ò mengur.* ANGL. *To diminiſh, to makleſſe.* } *Cic. de clar. Orat.* Interitu talis Auguris dignitatem noſtri collegij diminutam dolebam. [*Plaut. Aul. ſc.*3.*a.*1. Ego hunc laborem demam & diminuam tibi. *Idem Men. ſc.* 2. *a.* 2. Cum nihil eſt, quî illi homini diminuam caput ? *Idem Moſtell. ſc.*3.*a.*1. Nimis velim habere lapidem, qui illi ſpecuio diminuam caput.]

Dimĭnūtus,participp {גרוע *gharúah.* μειωθείς. G. Diminué,amoindri,appetiſſé IT. *Minuito,ſciemato,oſſenuato* G. Geminderet. H. *Deſmenuzado, amenguado,* ANG. *Mad eleſſe.* } Dignitas collegij interitu alicuius diminuta.

Dimĭnūtio,verb. Imminutio. {מגרעת *migbraábah.* μείωσις. GALLIC. Diminution, amoindriſſement, tauallement. ITAL. *Dimutione, eſtenuatione, ſiemamento:* GERM. Minderung/ ſchwechterung / abnemung. HISPAN *Deſmenuzamiento, obra de deſmenuzar ò amenguar.* ANGLI. *A making leſſe.* } *Cic.1. Tuſc.* Solem,Lunáque acretione & diminutione luminis quaſi faſtorum notantem & ſignificantem dies.

¶ Diminutio capitis, apud Iuriſconſultos eſt prioris ſtatus permutatio,quum ſcilicet aut libertatem, aut ciuitatem amittimus. Eſt autem triplex,diminutio. Maxima,media,& minima: *quas omnes vide l.*1. *de Ca.dimution,* [Diminutio plectitus,de eo qui plectitur capite. *Cæſ.lib.* 2. *de bell. Ciuil.*

¶ Diminutio mentis, *Suet.in Auguſt.cap.*99.] * Diminutio de *Cic.* 2. *Off.* In primis autem videndum erit ei qui Remp. adminiſtrabit, vt ſuum quiſque teneat:neque de bonis priuatorum publicè diminutio fiat.

Dīmitto,is,Diuerſa in loca mitto. {שלח *ſchillách.* διαπέμπω. GALL. Enuoyer,donner congé,& laiſſer en-aller,delaiſſer. ITAL. *Mandare in diuerſe parti.* GERMAN. Hin vnd her ſchicken / hinweg ſchicken/ gehn laſſen. HISPAN. *Embiar à diuerſas partes.* ANGLI. *To ſende away,to let go,to giue leaue.* } *Virg.* 1. Æneid. equidem per littora certos Dimittam. *Cæſar, 5. bell. Gall.* Nuntios legatóſque in omnes partes dimittebat. *Salluſt.* Igitur C.Manlium Feſulas,atque in eam partem Hetruriæ, Septimum quendam Camertem in agrum Picenum, C. Iulium in Apuliam demiſit. ¶ Aliquando ponitur pro miſſum facere,& abeundi poteſtatem dare. διαλύειν, χωρίναι, ἀφιέναι, ἀπολύειν. *Cic. lib.* 1. *Off.* Quum autem Pompilio videretur vnam dimittere legionem. *Saluſt.* Deinde ei pollicitus operam ſuam,domum dimittit. [Dimittere equos ancipiti prælio. *Cæſar.libr.*1. *bell. ciu.* Dimittere. Italiam pro relinquere. *Cæſar lib.*1. *de bel.ciu.*

¶ Dimittere cuiuſpiam ſuam Reipub. pro condonare. *Cæſ.lib.*1. *de bell.ciu.*]

¶ Aliquando pro permittere, in potestatem dare. {עוב חנית *hinniach* δίδωμι. Cic. lib. 1. de Repub. Tum annui Consules, tum dimissi populo faces.

¶ Aliquando pro delerinquo, {ἀφίημι. AN. *To leaue, to forsake.* } Cic. li. 12. Epist. Etsi non idcirco eorum vsum dimiseram, quod iis succenserem. Lact. Dimitto te discedens. ¶ Aliquando satisfacere, & dimittere creditorem id est satisfacere sic, vt amplius molestus non sit. Vlp. lib. 10. Ceterum si creditores dimisit, & alios sortitus est: siquidem dimissis prioribus quos fraudare voluit, Ex Hotom. [Dimittere, pro relinquere ac non adire, Suet. in Cæs. ca. 70. Dimittere conuiuium aut inire. Suet. in Aug. c. 76. Dimittere iudicem pro circumscribere. Suet. in Claud. c. 15. Dimisit per prouincias edicta. Sueton. in Galba cap. 10. Dimittere lacrymas in casus alterius. Ouid. Eleg. 7. lib. 1. Trist. Dimittere vxorem. Suet. in Tibe. cap. 10. & 35. Dimittere è matrimonio, Ibidem ca. 49. Dimittere matrimonia, & contrahere, opponuntur. Suet. in Calig. cap. 24. Non expectandum donec res te dimittant. Senec. ca. 3. de Tranquill. Dimittitur causs. in ea re. Hinc, missa est. Quintill. Dimittere in partes, (verbum militare) Velleius.

¶ Dimittere sanguinem (pro venam soluere,) Gell. c. 8. lib. 10.]

Dimissus, particip. Omissus, vel relictus. {משלח *meschullach.* ἀφειμένος, ἀποπεμπόμενος, ἀπολυόμενος. GALL. Enuoyé hors, delaissé & omis. IT. Licentiato. GER. Dertaffen/hingefandt. HISPA. Embiado, dexado. ANG. That is lets to go, forsaken. } Cicer. 4. Acad. In ista philosophia, quæ nunc propè dimissa reuocantur. Arma dimissa. Luc. lib. 3. Lues cælo demissa. Stat. 11. Thebaid. * Demissa è matrimonio, pro Repudiata. Suet. in Tib. Cæsare, cap. 49. Qui dimissam eam è matrimonio post vicesimum annum veneni olim in se comparati arguebat [Plaut. Pseu. sc. 2. a. 3. Is odor dimissis pedibus in cœlum volat. Item, Dimissis crinibus. Vide Demissus, Et Seneca cap. 24. & 25. de Consolat. ad Mart. Dimissus è corporis vinculis in cœlum.]

Dimissoriæ literæ, *inquit Modestinus*, sunt quæ vulgò *Apostoli* dicuntur quod per eas causa ad cum qui appellatus est, dimittur. *l. vnica. ff. de libell. dimissoria.* ἀπολυτήριος γράμματα.

* Dimissio, Verbale, Cic. 7. Verr. Præclara elassis in speciem, sed inops & informia, propter dimissionem propugnatorum atque remigum.

* Pro Amandatione. Cic. in Paradoxis, Dimissiones libertorum ad fœnerandas dispiendasque prouincias.

Dimoueo, ues, Remoueo, repello, reiicio. {מסיר *hesir.* נדף *nadháph* הנד *henédh.* זנח *zanách.* ἀπωθέω, διωκίω, ἐν τῷ κατὰ χωρεῖν τὸ φερόμενον κατισχύω. GALLI. Romouuoir, rebouter. ITALI. Rimouere. GERMANIC. Verrucken/von einen orth bewegen. HISP. Mouer ANGLI. To remoue, to put aside. } Virgil. lib. 1. Georg. Agricola incuruo terram dimouit aratro. Cicer pro Cecin. Dimoueri enim & depelli de loco necesse est eum, qui deiiciatur. Idem in Paradoxis, Voluptas quo est maior eo magis mentem ex sua sede & statu dimouet. Plaut. Persa, Dicat quod quisque vult, ego de hac sententia non dimouebor. [Ouid. 5. Fast. Raucaque dimouit talibus ora sonis.]

Dimulgo, gas. Cic. Appio. Quare visum est occultius agendum, neque vllo modo dimulgandum. Ita enim nonnulli legunt: certum tamen est ibi potius legendum esse diuulgandum.

Dimyxos, δίμυχος. Lucerna duo habens ellychnia. Μύξαι enim Græcis nares dicuntur, & canaliculi in lucerna narium modo eminentes, quibus ellychnia inseri solent: Vnde & Polymixos, lucernæ quoddam genus dicitur, ab ellychniorum multitudine.

DYNAMENE, es, Δυναμένη, Nympha marina, Nerei & Doridis filia, ita dicta ob eo, quod in mari plurimum polleat. Hesiod. in Theog. Διότι τὰ περὶ τὴν θάλασσαν δυναμένη.

DINARCHVS Δείναρχος Corinthij ciuis nomen est, *apud Plutarchum*, qui Polypercontis fraude fuit interemptus.

DINDRYME, Vrbs Macedoniæ, Δινδρύμη. Steph.

DINDYMENE, Δινδυμήνη, & Dindyme, dicitur Cybele, quod in Didymo Phrygiæ monte eius sacra fierent. Mart. lib. 8. Non pes mystica sacra Dindymenes Iurat Gellia.

DINDYMVS, pen cor. Δίνδυμος, τὰ, in singulari masc. gen. in plur. neutr. Iuga sunt montis Idę Phrygiæ, matri Deûm dicata. Propert. Dindymus & sacræ fabricata inuenta Cybellæ. Virg. lib. 9. Æn. O veræ Phrygiæ (neque Phryges) ire per alta Dindyma, vbi assuetis biforem dat tibia cantum.

DINOCRATES, Δεινοκράτης, Messenius fuit, lasciuia, luxuria, vitæque incontinentia insignis, cui tamen aliquid in arduis negotiis suscipiendis non deesset animus. Hic quum quodam die in multam noctem produxisset conuiuium, habitúque muliebri sumpto, coram conuiuis saltasset, postero die adiit Q. Flaminium, penes quem tum summa potestas erat, ostendens, si sibi daretur præsidium, posse se Messanam ad defectionem solicitare. Admiratus Flaminius in homine tam effœminato tantam audaciam. De his (inquit) posteà videbimus. Te vero miror vnà tractare, saltrare, & mulierem mentiri posse, quum rem tantam animo audeas concipere.

Dinumero, as, Numero. {סדד *sippér.* ἀριθμῶ. GALLIC. Denombrer, conter. ITALIC. Nouerare, annouerare, contare. GERMA. Abzellen. HIS. Contar per numeros. ANGLIC. To nomber, to recken. } Plaut. Epid. Quia patrem priùs conuenire se non vult, neque conspicari, quàm id argentum quod debet, dinumerauerit. Idem Rud. Mille nummos dinumerauí. Terent. Adelph. Iube nunc iam dinumeret Babylo illi viginti minas. [Plaut. Milit. sc. 1. a. 1. Vt Latronibus dinumerem stipendium.]

Dinúmeratio, verb. {סדר *sephár.* διαρίθμησις, ἀναπολόγησις. GALL. Denombrement, conte. ITAL. Esso annouerare. GERM. Abzellung. HISP. Lacuenta. ANGL. A nombring, a reckening. } Cic. 2. de Orat. Improuisum quiddam & dinumeratio, & alia correctio & disputatio, &c.

Diobolares, διώβολοι, Meretrices dicuntur quæ duobus obolis conducuntur, *inquit Festus*. [Plaut. Pseut. sc. 2. a. 2. Apud anum illam diobolarem, &c.] Plaut. in Pœn. Scrutulorum sordidorum scorta diobolaria.

DIOBVLIVM, διώβουλον, oppidum prope Pontum, Steph.

DIOCHITES, Διοχίτης, vicus Ægypti, in quo sepultus est Osiris. Steph.

DIOCLES, Διοκλῆς, Athenienfis, antiquæ Comœdiæ scriptor, cuius fabulas nonnullas commemorat. Athenæus.

¶ Diocles item medicus Carystius, Darij Hystaspis, tempore, qui & commentarios quosdam de re medica scriptos reliquit.

DIOCLEVS, Orsilochi filius, *teste Hom.* habitauit in Phræra, loco insigni.

Dioctrinitæ, Quid sint dioctrinitæ indicat *Ammianus Marcellinus lib. 27.* Exploratis nouissimis rebus, luxúque adiumento militari marcente, adhibitis semiermibus paucis, quos dioctinitas appellant. *Iulius Capitolinus in Antonio Philosopho:* Armauit & Dioctinitas.

DIODORVS, pen. prod. Διόδωρος, cognomento Chronus, Dialecticus ex Iasso Asiæ ciuitate fuit, *vt Strabo est autor lib.* 14. qui Platonis tempore Euclidem audiuit. Dictus Chronus ab Apollonio Chrono eius præceptore, cuius vt famam obscurauit, ita & cognomen vsurpauit. Dialecticus etiam appellatus, quod (*vt ait Laertius*) primus inuolutum dissolendi genus inuenerit. Hic apud Ptolemæum Soterem commorans, quum aliquando inter epulas à Stilpone sermones quosdam dialecticos propositos, ex templo nequiuisset exsoluere, & ob id à rege per iurgium Chronus appellatus esset, conuiuium deseruit: ac edito per otium super ea præpositione libro, ex animi mœrore extinctus est. *Autor Diogenes Laertius.* ¶ Fuit item Diodorus quidam Stoicus Philosophus, vtroque lumine orbus, cuius sic meminit. *Cicero in Bruto*, Eram cum Stoico Diodoro, qui quum habitasset apud me, cum Quinto vixisset, nuper est domi meæ mortuus, à quo cum aliis rebus, tum studiosissimè in dialectica exercebar. ¶ Diodorus Comicus poëta, cuius Comœdias enumerat Athenæus. ¶ Diodorus Alexandrinus, filius Pollionis philosophi eius, qui cõposuit Dictionariũ Atticũ. Floruit Adriani temporibus. *Suidas.* ¶ Diodoros præterea duos è Lydia Tiberij tempore. *Strabo* commemorat, ambos oratores. Præterea fuit & Diodorus Siculus nobilissimus historicus, qui variam historiam libris quadraginta conscripsit, quam bibliothecam nominauit. Floruit Augusti temporibus.

¶ Diodorus Tarsensis, præsul, *cuius meminit Hieronymus, & Suidas.*

Diœcesis, cum œ diphthongo, pen. prod. {מדינה *medhináh* פקודה *pékudnah.* διοίκησις. GA. Dioccse, administration ou charge de quelque prouince, ou territoire, ou le trait du pays qu'on a en charge. ITA. *Giurisdittione.* GERM. Ein verwaltung/ Herrschung. HISP. *Iurisdiction, dispensation, ò administration.* ANG. *A dioceese.* } Latinè gubernatio, administratio, dispositio, siue iurisdictio: à Διοικέω guberno, tueor. In iure itaque ciuili Diœcesis pro prouincia accipitur. *l.* j. C. *de priuat. carcer.* ad eundem etiam modum accepit. *Cic. in Epist.* Vt me illarum omnium diœcesum, quæ cis Taurum sunt, omniumque earum ciuitatum magistratus, legationésque conuenirent. In Patrum autem Decretis solet hæc vox ad Episcorum munus deflecti: In primitiua enim Ecclesia Episcopi iudicia non exercebant, sed sacra tãtum administrabant. Quo fit, vt quemadmodum territorium, Præfidis est: sic diœcesis Episcopi, quatenus ius administrandi sacra habet.

Diœcetes. {פקיד *pakidh.* διοικητής. AN. *A bayly, a gouernour.* Qui procurationem regiam, vel magnatis alicuius suscepit. *Cic. pro Rabirio*, At diœcetes fuit regius. Latinè Dispensatorem dicere possumus.

DIOGENES, pen. corr. {Διογένης. GERM. Ein vernamper onstatiger Philosophus zu Athen / welcher in einem faß daheimen war / vnders hin vnd hür thert wie er wolt. } Nomen philosophi Cynici celeberrimi Antisthenis discipuli, de quo scribitur, quod quum Antisthenes nullum discipulorum reciperet, & perseuerantem Diogenem remouere non posset, nouissimè claua minatus est, nisi abiret. Cui ille subiecisse dicitur caput, atque dixisse, Nullus tam durus baculus erit qui me à tuo possit obsequio separare. Vtebatur Diogenes pallio duplici propter frigus, peram pro cellario habuit, secúmque portabat clauam ob corpusculi fragilitatem, qua iam senex membra sustentare solitus erat, ὁμοίως (*vt scribit Hieronymus* (hoc est in diem viuens vulgo appellatus est, quod omni abiecta solicitudine cibum suum in singulos dies emendicaret. Habitauit autem in portarum vestibulis, & porticibus ciuitatum: quúmque se contorqueret dolio, volubilem se habere domum iocabatur, & se cum temporibus immutantem: frigore enim, os dolij vertebat in Meridiem: æstate ad Septentrionem: & vtcunque sol se inclinauerat. Diogenis prætorium vertebatur. Ferunt accedentem Alexandrum rogasse ne sibi apricanti à sole obstaret. [Sub dio accubuit, vt *Suet. in Cæs. c. 71.* autor est.] Obiit fermè nonagenarius. Hic (*vt autor est Cic. lib. 1. Tusc.*) iussit cadauer suum inhumatum abiici. quærentibúsque amicis, volucribúsne & feris corpus suum dilaniandum vellet relinqui: Minimé, inquit: sed bacillum apud me, quo illas abigam ponitote, irridens nimirum amicorum præposteram curam, qui tantopere de humatione cadaueris omnis sensus expertis erant soliciti: quasi magnum quiddam interesset, à ferísne, an à vermib. absumereur. ¶ Fuerunt alij quatuor Diogenes, quorum vnus fuit Apolloniares Anaximenis auditor, temporibus Anaxagoræ: alius Sicyonius, qui Peloponnesiaca scripsit: alius Stoicus ex Seleucia, qui Babylonius ob vicinitatem dictus fuit: alius Tarsensis, quæstionum pœticarum scriptor. [Memoratur & Diogenes Grammaticus apud *Suet. in Tib. c. 32.*] ¶ Postremò fuit & Diogenes Laertius, qui de vita & moribus philosophorum opus scriptum reliquit.

DIOGENIANVS, Διογενιανός, Heraclienfis insignis grammaticus fuit Adriani temporibus, qui dictionarium Græcum per alphabeti ordinem conscripsit. *Autor Suidas.*

DIOGNETVS, *Autore Plin. lib. 2. cap. 17.* Διόγνητος, fuit vnus itinetum Alexandri regis mensor. ¶ Alius fuit sub Antonio philosopho

pictor

pictor egregius: *de quo Iulius Cap.*

¶ Alius Clitomachi Pœni pater, qui succeſſit Carneadi: antea Aſdrubal nominatus. Fuere & alij huius nominis. Dicitur autem Diogenetus per ſyncopen pro Diogenetus, Διογένης, hoc eſt Ioue genitus.

DIOMEDA, Διομέδη, Phorbantis filia fuit, quam Achilles ex Lesbo raptam concubinam habuit. *Hom. lib. 9. Iliad.*

DIOMEDEA, Διομήδεια, Vrbs Danorum, à Diomede condita. *Stephan.*

DIOMEDES, Διομήδης, Rex Ætoliæ, Tydei & Deiphiles filius, qui cum reliquis Græcis ad Troiam profectus adeò ſtrenuè ſe geſſit, vt poſt Achilem & Aiacem Telamonium fortiſſimus haberetur. Nam præter occiſos à ſe reges. & ſingulares pugnas aduerſus Hectorem & Æneam, alióſque inſignes Troianorum principes, & captos Rhœſi equos, Palladiúmque Troianis ſubtractum Martem quoque in eo bello vulnerauit, Venerémque in dextra manu, dum Æneam protegere veller. Quamobrem dea indignata, Ægiale vxori eius tantam libidinem immiſit, vt cum Cyllabaro Scheleni filio concuberet. Quare cognita, Diomedes domum reuerti noluit ſed in Apuleiam profectus, regni partem à Dauno accepit, ibique Arpos condidit. Quidam ferunt Diomedem ad Ænea dolo occiſum, eiuſque ſocios ob peremptum regem in aues diomedeas vel (vt Græci vocant) heroidas, mutatos. *Horat. lib. 1. Serm.* Qui locus à forti Diomede conditus olim, &c. [*Ouid. lib. 13. Metamorph.* Luce nihil geſtum nihil eſt (ab Vlyſſe) Diomede remoto. Et, Pars ſit maior Diomedis in illis. *Ouid. 13 Metam.* Eſt aliquid à Diomede legi.]

¶ Diomedes alter rex Thraciæ, qui dum equos ſuos humana carne aleret in Tyrida oppido truculentus, ab Hercule equis ipſis ad deuorandum obiectus eſt *Ouid in Ibin.* Vt qui Threicij quondam præſepia regis Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis. *Idem 9 Metamorph.* Quid quum Thracis equos humano ſanguine pingues, &c. ¶ Fuit & Diomedes grammaticus multi ingenij vir.

DIOMEDAE inſulæ, Διομήδειοι νῆσοι, duæ è regione Gargani ſunt, quarum altera habitores habet, altera deſerta eſt. vbi diſparuiſſe aiunt Diomedem, & ſocios eiusdo dolorem in aues conuerſos, quæ ob id Diomedæ vocitatæ ſunt. Has Iuba Cataractas appellat. Dentes eis eſſe dicuntur, oculi igneo colore. cætero corpore candidæ ſunt, quæ in ſola Diomedæa inſula viſuntur.

¶ Vocem edunt ſimilem pueris vagientibus. Solem ferre non poſſunt noctúque piſces venantur, earum pinguedo morbis frigidis maximè ſalutaris. *Vide Plin. lib. 10.*

Diomedei campi, Διομήδεια, πεδία, vocati ſunt in Apulia, qui in diuiſione regni quam cum Dauno feciſſe dicitur. Diomedi ceſſerunt.

DIOMIA Διόμεια, τά, vel διά, per o micron, pars tribus Ægeidis: quod Hercules illic Colyci hoſpitio ſuſceptus, Diomumeiem filium amauerit, *Steph.* vide Cynoſarges.

DION, Δίων, Nomen proprium Syracuſani nobilis, qui adeò Platonem amauit, vt ſe eidem totum traderet. Hic patriam aſſeruit in libertatem, expulſo Dionyſio tyranno. De quo *Plutarchus* refert, quod quum Calippum, cui omnium vni maximè fideret, inſidias ſibi tendere accepiſſet, eum arguere paſſus non eſt, Mori, inquiens, longè præſtat quàm viuere, vbi non hoſtes ſolùm, ſed etiam amicos cauere oportuerit. ¶ Dion Caſſius patria Nicæus hiſtoricus, ſcripſit Romanam hiſtoriam libris LXXX. Præterea res geſtas Traiani principis, vitam Arriani philoſophi. *Autor Suidas.*

¶ Dion Pruſieus ſophiſta & philoſophus, cognomento Chryſoſtomus, prodibat in publicum amictus pelle leonis. Apud Troianum plerúque vixit, cuius familiaris fuit eodémque curru dignatus. Scripſit pro Homero contra Platonem libros IIII. De virtutibus Alexandri magni libros decem Præterea An mundus eſſet interiturus. De comæ laudibus Herculis. *Hæc Suidas.*

DIONE, Διώνη, vna ex nymphis, Oceani & Tethyos filia, (vt quidam perhibent) Veneris ex Ioue mater, Vnde & Dionæa, Διωναία dicta eſt. *Virgil. 3. Æneid.* Sacra Dionææ matri diuiſque ferebam. *Et alibi.* Ecce Dionæi proceſſit Cæſaris aſtrum [*Ouid. 5. Faſt.*] Hippolyte infelix, velles coluiſſe Dionem (id eſt Venerem.)]

DIONEA, Διώνια, Vrbs Cypri, *Steph.*

DIONYSIA, Διονυσία, Vrbs Italiæ. Eſt & Dionyſias, *Steph.*

DIONYSIAS, Διονυσιάς, Inſula eſt quam aliter Naxum vocant, à vlnearum fertilitate ſic dicta. ¶ Eſt & gemma, miſtis nigro rubentibus maculis, quæ in aqua trita ſaporem vini facit. Ebrietati reſiſtere exiſtimatur. *Plin. lib. 37. c. 10.*

DIONYSIOPOLIS, Διονύσου πόλις, ciuitas in Ponto, Cruni, κεφαλαί, prius dicta, ab aquarum defluxu: quum verò poſtea Dionyſij ſimulachrum è mari ad locum appuliſſet, nomen inde recepit. Sunt etiam Cruni regio quædam occidentalis ſub imperio regis. Secunda eſt Phrygiæ ab Attalo & Eumene condita, qui Dionyſij ſimulachrum eo loco repererunt. Tertia Indiæ: quarta Libyæ: quinta, Thraciæ. *Steph.* vide Crunos.

DIONYSIOPOLIS, pen. corr. Διονύσου πόλις; *Steph.* Thraciæ vrbs eſt, *autore Plin. lib. 4. c. 11. & Mela. lib. 2.*

[Dionyſia, notiſſimæ ſaltatriculæ nomen. *Gellius c. 5. lib. 1.* Quo nomine per conuitium Hortenſius appellatus eſt. *Idem Gell. ibid.*]

DIONYSIVS, Διονυσος, Dictus eſt Bacchus. ¶ GERMA. Bacchus/der gott des weins. ¶ & Dionyſia, τὰ Διονύσια, Bacchanalia Bacchi feſta.

¶ Fuit & hoc nomine philoſophus Heracleotes, Penonis Stoici auditor, qui quum renum morbo laboraret, cruciaretúrque cruciatu impatibili, ſuccumbens dolori clamabat, falſa eſſe quæ à Zenone didicerat. Zeno enim, & Stoici hoc omnes habent dogma, dolorem ſcilicet non eſſe malum ſed indifferentem. ¶ Fuerunt præterea hoc nomine duo Syracuſanorum Tyranni, quorum ſuperior quum Carthaginienſes tota Sicilia expuliſſet, & bonam partem maritimæ Italiæ in ditionem ſuam redegiſſet, tandem à Charthaginienſibus ſuperatus ſuorum fraude occiditur. ¶ Huic ſucceſſit filius eiuſdem nominis, qui quum ciuitatem Syracuſanam cædibus repleſſet, expulſus eſt. Iterúmque receptus, quum crudelior in dies fieret rurſus extorris Corinthum in exilium proficiſcitur: vbi in ſordidiſſimum vitæ genus deſcendit, in popinis lupanaribúſque reſidens, vt contemnandus magis, quàm metuendus videretur. Vnde prouerbialis allegoria, Dionyſius Corinthi, Διόνυσος ἐν Κορίνθῳ, qua ſignificamus aliquem è ſummâ dignitate atque imperio ad priuatam humilémque redactum fortunam *Cic. Attic. lib. 9. Quintil. Orat. Inſt. lib. 9. & Plutarchus.* Nouiſſimè ſe ludimagiſtrum profeſſus, pueros in triuio docebat: vt quoniam viris imperare non poterat, ſaltem pueris imperaret. Erat enim eruditus, vtpote Platonis auditor olim. Interrogatus iam exul, quid ei philoſophia profuiſſet, ſapienter reſpondit, Vt æquo animo ferrem talem fortunæ mutabilitatem. Regnauit hic annis triginta octo. Plutarchus autor eſt, regiam Dionyſij pulueruleutam fuiſſe propter eorum multitudinem qui geometricas in puluere figuras deſcribebant. Ambo tamen & pater & filius philoſophi, Platonem præceptorem audierunt.

¶ Dionyſius dialecticus, è Bithynia, commemoratur à *Strabone lib. 11.*

¶ Dionyſius Corinthius, vt *Suidas* ſcribit: vt alij Afer, ex Byzantio Africæ ciuitate, temporibus Auguſti ſcripſit Geographiam versibus hexametris. ¶ Dionyſius Alexandrinus Grammaticus peruenit ad Traiani tempora, cuius bibliothecæ & epiſtolis præfuit: præceptorem habuit Chæremonem philoſophum: cui in ſchola Alexandrina olim ſucceſſit. *Autor Suidas.*

¶ Dionyſius Mileſius hiſtoricus, ſcripſit res Perſicas. & quæ poſt Darium ſecuta ſunt, aliáque à Suida commemorata. Philoſtratus hunc inter ſophiſtas annumerat, eúmque tradit, Adriano principi ob ingenium acceptum fuiſſe, à quo Satrapes factus, adſcriptúſque inter equites.

¶ Dionyſius Halicarnaſſeus Auguſti temporibus Romanam ſcripſit hiſtoriam, vt Suidas teſtatur: ſcripſit etiam de characteribus antiquorum oratorum. Præterea de compoſitione orationis, & elocutione, quomodò fiant Epithalamia, Epitaphia, Panegyrici, quæ Theodorus Gaza in Latinam orationem conuertit.

¶ Dionyſius, Heracleonis filius, tyrannus apud Heracleam & Antiochiam regnauit, *vt autor eſt Strabo lib. 16.*

¶ Dionyſius Areopagita, Præſul Athenienſis, Pauli diſcipulus, vt ſcribitur in Actis Apoſtolorum, ſolus Paulo concionante è philoſophis qui aderant credidit. Hic quum eſſet in Ægypto, quo ſe diſciplinæ cauſa contulerat, videréque eclipſim nulla ratione, quum Chriſtus paſſus eſt, vnà cum Apollophane ſophiſta præceptore ſuo dixit, Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina diſſoluetur. Scripſit ad Timotheum præſulem Epheſi, dè Diuinis nominibus libros XII. de Hierarchia cæleſti, de cæleſtibus ordinibus: præterea alia complura opuſcula, *vt autor eſt Suidas.* ¶ Dionyſius, Corinthiorum præſul ſub M. & L. Antoninis, doctrina, ſanctitateque clarus, ſcripſit epiſtolas quaſdam valde laudatas, *vt autor eſt Hiero.*

¶ Dionyſius, præſul Alexandrinus Origenis diſcipulus, *cuius operum meminit Hieron.*

DIONYSIA, orum, Διονύσια. ¶ GE. Feſttag/die man dem Bacho zu ehren hielt, ANGL. *Holie dayes appoynted for the honour of Bacchus god of wine.* ¶ Feſta erant Athenis in honorem Dionyſij inſtituta, quæ & Bacchanalia vocantur: idem enim Dionyſius, qui & Bacchus. Ea erant duplicia: altera vetuſtiora, quibus ſacra fiebant in Acropoli (vbi antiquiſſimum erat Dionyſij templum, quod in Limnis dicebatur) idque duodecimo die menſis, quem illi ἀνθεστηριῶνα vocabant. Altera recentiora, quæ & Aſtyca ἀστικὰ dicebantur, hoc eſt vrbica, quæ in noua vrbe celebrabátur, quę ſub Acropoli ſita fuit. [Ea me ſpectatum talerat (nutrix) per Dionyſia. *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 1* Ei rei dies hæc præſtituta proxima Dionyſia. *Plaut. pſeud. ſc. 1. a. 1.*]

DIOPHANES, pen. corr. Διοφάνης. Nomen viri Bithynici, *de quo Colum.* Diophanes Bithynus Vticenſem totum Dionyſium Pœni Magonis interpretem, per multa diffuſum volumina, ſex epitomis circumſcripſit. ¶ Diophanes item Mitylenæus, Rhetor fuit inſignis, Gracchorum præceptor. *Cic. in Bruto,* fuit Gracchus diligentia Corneliæ matris à puero doctus, & Græcis literis eruditus. Nam ſemper habuit exquiſitos e Græcia magiſtros, in eis iam adoleſcens Diophanem Mitylenæum Græciæ temporibus illis diſertiſſimum.

DIOPOENVS, & SCYLLIS, Cretenſes, antequam Cyrus apud Perſas regnaret, Sicyonem ſe contulere, quæ diu fuit officinarum omnium metallorum patria ſculpendóque marmori claruerunt. Ex *Plin. lib. 6. c. 4.*

DIOPTRA, Διόπτρα, Inſtrumenta Geometricum, per quod altitudo, longitudo, latitudóque etiam ex longinquo proſpicitur. Huiuſmodi ſunt inſtrumenta aquarum dicata librationibus, vbi perducendæ ad mœnia ſunt. Dicta dioptra à verbo Græco διοπτεύω, quod eſt diſpicio. Vnde Dioptice dicta eſt ea aſtrologiæ pars, quæ Solis, Lunæ, cæterorúmque ſiderum diſtantias per inſtrumenta inueſtigat. Vulgus *Perſpectiuam* vocat.

DIORES, nomen proprium viri, quem Turnus interemit, *apud Virg. lib. 11.*

Turdus equo deiectum Amycum fratremque Diorem,
Congreſſus pedes, hunc venientem cuſpide longa,
Hunc mucrone ferit, currúque abſciſſa duorum
Suſpendit capita, & rorantia ſanguine portat.

DIORYCTVS, Διωρυκτός, locus eſt Acarnaniæ, trium ſtadiorum longitudine, vbi Leucadia inſula olim opera accolarum à continenti fuit abſciſſa, eidémque reddita venterum flatu congericum arenæ accumulantium. *Autor Plin. lib. 4. c. 1.*

DIORYCTOS, nomen inſulæ, id eſt, à continenti abſciſſa. Διορυκτός.

Dioryges, διώρυγες, Sunt foſſæ manu factæ in Ægypto, ad Nili aquas in agros deriuandas: qua dictione vtuntur *Pomponius & Strabo.*

DIOSHIERON, Διὸς ἱερόν, id eſt, Iouis templum, Oppidum eſt Ioniæ inter Lebedum & Colophonem. *Steph.*

DIOSCORIDES, Διοσκορίδης, Anazarbeus medicus, M. Antonij & Cleo-

patræ familiaris, cuius extant de Materia medica libri VI. Item de Lethalibus venenis, eorúmque antidotis liber I. De morsu canis rabidi, liber I. De notis, quæ morsus siue ictus venenatorum animalium sequuntur, liber I, De eorum curatione, liber I. [¶ Fuit & alius Dioscorides sculptor. Cuius meminit *Sueton. in August. cap* 49]

DIOSCORIVS, *Διοσκόριος*, Myræus Grammaticus, præfectus Prætorij Leonis Imperatoris ac præceptor filiarum eius. *Autor Suidas.*

DIOSCORON, Insula est in finibus Italiæ, è regione Lacinij promontorij, XM. pass. distans à continenti. *Plin. lib.* 3 *c.* 10.

DIOSCVRI, *Διόσκουροι ἢ Διόσκορροι*, à Græcis dicuntur Castor, & Pollux, quasi Iouis filij. Antiquitas credidit hos salutares esse nauigantibus, si gemini apparerent (apparent autem ignis specie, antennæ aut malo insidentes) contrà tristes, si singuli apparerent. *Διόσκουροι*, id est, Dioscuri, Apud Græcos (*inquit Cic. lib.* 3. *de Natura deorum*) multis modis nominantur, Primi tres qui appellantur Anaces, Athenis exregre Ioue antiquissimo & Proserpina nati. Tritopatreus, Eubuleus, Dionysius. Secundi Ioue tertio nati ex Leda, Castor & Pollux. Tertij dicuntur à nonnullis Aleo & Melampus, Eiolus, Atrei filij, qui Pelope natus fuit. *Hæc Cicero.*

¶ Berutius qui Phœnicum lingua Philethes vocatus est, ante Troiana tempora historiam Phœnicum lingua exquisitissimè conscribés, prodit à Sedoch Dioscuros natos, aut Gabiros, aut Cirbantes, aut Samothracas, quorum nati herbarum vires, & cantus ac medicinam inuenerunt. *Vide Euseb. lib.* 1. *de præp. Euang. c.* 7.

DIOSCVRIAS, *Διοσκουριάς*. Vrbs fuit in Colchide, nunc deserta, quondam adeo clara, vt nonnulli prodiderint, in eam trecentas nationes quæ dissimilibus linguis vterentur, descendisse, & postea à Romanis centum triginta interpretibus negotiationem ibi gestam fuisse. *Aust. Pl. lib.* 6. *c.* 5.

DIOSCVRVM, Vicus in Libya est, vbi Dioscuri Paridem persecuti, Helenam rapuerunt. *Steph.*

DIOSPOLIS, *Διόσπολις*, Ægypti ciuitas, Hecatompylos quandoque dicta, ab Osiri & Iside condita. Sunt & aliæ locis aliis hoc nomine in Ægypto quatuor præter hanc pusillæ ciuitates. *Stephanus* etiam alias duas commemorat eiusdem nominis vrbes, quarum alteram in Lydia, alteram in Palæstina collocat.

Diotæ, siue Dyotæ *διῶται ἢ δυῶται*. GALLIC. Vase à deux anses. ITALI. *Vasi da due manichi* GERMAN. *Ydrine geschirr mit zwehen handthaben in die man weyn behalt.* HISP. *Vasos ò tinajas de dos mejas.* ANGLI. *Bressces with towoo handles.* } sunt vasa seu dolia fictilia, duas ansas habentia, & ad seruanda vina accommoda *Horat.* Deprome quadrimum Sabina, O Taliarche, merum diota. Alij malunt scribere per y Dictæ diotæ à binis auribus, siue ansis, quæ Græci *ὦτα* appellant.

DIOXIPPVS, *Διόξιππος*. Nobilis atheta, quem *Plin. lib.* 35. *cap.* 11, refert, citra, pulucrem ex Olympiis victoriam reportasse. ¶ Alius eiusdem nominis Poeta comicus, cuius fabulas commemorat. *Suidas.*

¶ Alius miles Alexandri Magni mira fortitudine, qui prouocatus à Corrago milite item Macedone, claua eum occidit. *Autor Aelianus.*

Dipclus, quòd hic corruptè legebatur, *Vide* DIPOENVS.

DIPHILVS, *Δίφιλος*, Architectus fuit, in perducendis ad finem operibus tardissimus: adeò vt locum fecerit prouerbio, Diphilus Diphilo tardior. *Cic. ad Quint. Fratr. lib.* 3, Apud herum rectè erat in Manliano offendi Diphilum Diphilo tardiorem. Locus erit prouerbio, quoties volumus significare aliquem natura tardum, magnum solitæ negligentiæ cumulum adiecisse.

DIPHRI, *Δίφρεσι*. Vrbs Phœnicum, *Steph.*

Diphris, *Δίφρις*, Gemma est duorum generum, candida & nigra, mas & fœmina, genitale vtriusque sexus distinguente linea. *Autor Plin. lib.* 37. *c.* 10.

Diphryges, *Δίφρυγες*, Materia quædam terrea, quæ in metallis æris inuenitur, aut in ipsis etiam conchis, in quibus æs expurgatur. Tres eius à *Dioscoride* enumerantur species. Primum in metallicis solius Cypri specubus inuenitur, Iuti speciem referens: deinde primùm sole siccatur: mox etiam adhibitis sarmentis torretur: vnde & nomen accepit, quòd bis quasi frigatur. Alterum perfecti æris quasi subsidens fæx est, & sub cadmia inuenitur in fundo vasorum, in quibus æs excoquitur. Tertium fit ex lapide pyrite, tandiu vsto, donec sandarachæ colorem acquirat. *Vide Dioscoridem lib.* 5. *& Galenum lib.* 9. *Simpl. Plinius* accusatiuum diphryga offert, tanquam à nominatiuo diphryx. *Ita enim habet lib.* 34. *cap.* 13, Facilè ab ea discernitur, quam in iisdem officinis diphryga vocant Græci, ab eo quòd bis torreatur. *Et paulò pòst*, Id quod excocto superfit, diphygia vocant.

Diphthera, *Διφθέρα*, Pellis Amaltheæ capræ, in qua dicitur Iupiter res humanas describere. Vnde locus factus prouerbio, Antiquiora diphthera loqueris *ἀρχαιότερα διφθέρας λαλεῖς*. In eos quadrat qui nugas narrant, aut de rebus nimium priscis & iampridem nimium obsoletis ¶ Item palloritium ex pellibus vestimentum, quodquidam rhenonem, nonnulli etiam beram appellant. ¶ Diphtheræ item dicebantur stragula quædam pelliceа quæ in superiori nauis pauimento extendebantur.

Diphthongus, *Διφθογγος*, Est conglutinatio duarum vocalium in eadem syllaba, vim suam seruantium: ita dicta quod duarum in ea vocalium sonus audiatur. ¶ Sunt autem apud Latinos quatuor, æ, œ, au, & eum in quibus omnibus vtraque vocalis vt scribi debet, ita & proferri.

Diplois, idis, *Διπλοΐς*. Vestis duplicis genus, vt ex ipso statim etymo apparet: nam quod nos duplex, Græci *διπλοῦν* appellant. } AN. *Adoubles, a breast plate.* }

Diplomata, } כתב *chethab. Διπλώματα.* } GAL. Lettres patentes d'vn Prince, bulles, lettres closes, quelque chose mise en double. ITA. *Priuilegi patente, bolle.* GERMA. Freyheiten oder gewalts brif so von fürsten ausgeben oder versigiet werden. HISPA. *Letras del Principe, tomo priuilegios, ò Sellos papales.* ANGLIC. *Charters or lettres patents of a prince.* } Literæ dicuntur principum signis obsignatæ, quales sunt quas literas patentes aut bullas Pontificias vocant. *Cic. ad Balbum*, Diploma statim non est datum. De literis Cæsaris intelligit, quibus Balbis restituebatur. *Sueton. in Augusto*, In diplomatibus libellis, & epistolis signandis initio sphinge vsus est, mox imagine magni Alexandri [*Idem in Calig. cap.* 38. Prolatáque diuorum Iulij & Augusti diplomata, vt vetera & obsoleta deflebat. *Et in Othon. cap.* 7. Etiam diplomatibus primisque epistolis suis Neronis cognomen adiecit. *Idem in Neron. cap.* 12. Diplomata ciuitatis offerre.] Græci *διπλοῦν* dicunt duplum. Vnde videtur, diplomata fuisse literas complicatas, & lino tractо obsignatas. ¶ Apud Iurisconsl. accipitur pro itineris festinatione: hoc est, quum per dies singulos duplicia itinera conficiuntur. *Venuleius de verb. oblig. l. continuus.* Quibus, inquit, quasi interpretatio quædam inserta est, is qui Ephesi se daturum spoponderit, vt neque diplomata, hoc est, diebus ac noctibus, & omni tempestate contempta, iter continuate cogatur. *Et sequitur*: Quod si diplomate ac felici nauigatione maturiùs quàm quisquam peruenerit Ephesum, confestim obligatus est. *Modest. ad l. Corn. de Falsis.* Falso (inquit) diplomate commeauit. *Sed præstat videre Budæum in l. qui illicitis insignib. eodem tit.* Diplomata demum intelliguntur, pro quibuscunque literis concessis à principe, vel à magistratibus eius nomine siue tabellariis, vt liberum & expeditum iter faciant, siue exulibus restitutis, siue aliquo crimine absolutis, siue obligationibus. *Lege* Tractatores.

DIPNIAS, *Δίπνιας*, Vrbs Thessal. circa Larissam, vbi aiunt Apollinem primùm esse pransum, quum ex Tempe purgatus reiit. *Steph.*

DIPOENVS, SCYLLIS frater, qui ambo, *teste Plinio* in Creta insula geneniti, etiam nunc Medis imperantibus, priusquàm Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est, Olympiade circiter L. primi omnium marmore sculpendo inclaruere. Primùm Sicyonem se contulere, quæ diu fuit officinarum omnium metallorum patria, *vt ait Plin. lib.* 36. *cap.* 4.

Dipondium, & Dipondius, siue Dupondium & Dupondius, à duobus ponderibus dicitur. nam (*vt Varro docet*) duos asses pendebat, *δυσλίτρα*, ANG. *Weight of twoo pounde.* } Dipondij itaque valor, si ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redigatur, erit octo denariolorum. At verò numus libralis, & dupondium, numus bilibris dicebatur. *Plin. lib.* 33. *cap.* 3. Libralis, vnde etiam nunc libella dicitur, & dupondius appendebatur assis. Hinc dupondij iuris auditores quondam appellati, verbo ridiculo, quasi diceres Iurisconsultos diobolares. *Iustinianus in præfat. Pandectarum*

Dipondiarius, a, um. *ὁ δίμοιρος, ὁ δύο λιτρῶν Plin. lib.* 34. *cap.* 2. Et oricalci bonitatem imitatur in sestertiis, dipondiariisque Cyprio suo assibus contentis. *Colum. lib.* 4. *cap.* 30 Perticæ cacuminum modicæ plenitudinis, quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinem non excedant, optimè panguntur.

DIPPAEA: Vrbs Arcadiæ, *Steph.*

Dipsacon, *Δίψακον*, Spina alba, quæ & aspalathus, & diaxylon nominatur, *teste Plin. lib.* 24. *cap.* 13.

¶ Est item dipsacon medicis, renum quidam affectus, maximam inducens sitim. Alio nomine diabetes, *διαβήτης*. Appellatur à quibusdã etiam vrinæ profluuium: eò quòd potus statim effluat, nulla penè in corpore mutatione accepta.

Dipsas, adis, *Δίψας*, Serpentis genus, viperæ simile: à *δίψα*, sitio dictum. Suo enim morsu humorem omnem consumens, sitim maximam inducit. *Vide Lucan. lib.* 9. * *Dioscorides lib.* 8. *cap.* 119. (ex Hermolai versione) Dipsadis morsus comites sunt tumor quidam solutus, sitis contenta vehementer, nunquam explebilis, nunquam interquiescens. Proinde qui ita sunt affecti, potum hianti ore trahunt, sempérque in principio desyderij eius sunt, tanquam si nihil adhuc bibissent. Ob id ipsa Dipsas, ab aliquibus præstet, ab aliis causos vocata est. ¶ Est item dipsas, lenæ cuiusdam nomen *apud Ouid. lib.* 3. *Eleg.* Est, inquit, quædam (quicunque volet cognoscere lenam, Audiat) est quædam nomine Dipsas anus,

DIPSON, ontis. Fluuius est Ciliciæ ex Tauro profluens. *Lucan. lib.* 8, Tantóque videt Dipsonta cadente, &c.

Diptota, pen. prod. *δίπτωτα*. Dicuntur nomina duos tantùm casus habentia. Sic triptota, tetraptota, pentaptota, quæ habent tres, quatuor, & quinque casus.

DIRADES, *Δειράδες*, Pars tribus Leontidis, à Dirade quondam dicta. *Steph.*

Diradio, as, Est ad radiorum figuram compono. } *εἰσὶ τὸ ἐς ἀκτῖνας διατίθημι, τὸ τάττω ἀκτινοειδῶς διατίθημι.* GAL. Estendre ou coucher, & ordonner en façon de rays d'vne roue. ITAL. *Far qualche cosa à modo di raggi.* GERMA. Jnstreimens weis ordnen. HISP. *Hazer algo à manera de rayos.* ANGL. *To spred abroad cik beames.* } *Colum.* Validam ergo vitem in ramos diducere censeo, & traducibus dispergere, atque diradiare.

Diræ, arum, *Vide* DIRVS.

DIRBAE. *Δίρβαι*, locus est Scythiæ, in quo Theos ciuitas est, *si rectè legitur.* } *apud Steph.*

DIRCAEVS, cum æ diphthongo, *Διρκαῖος*. Dicitur Aonius, siue Thebanus. Nam pars Bœotiæ in qua fons est Dircæ. Dircæa cognominata est. *Et apud Virgil.* Amphion Dircæus dictus est, id est, Thebanus.

DIRCÈ, *Δίρκη*, Nomen mulieris, Lyci Thebarum regis vxoris quam ille duxerat repudiata Antiopa. Sed hæc vera ne Antiopam reuocaret, impetrauit à marito vt posset illam in vinculis detinere. Antiopa verò tempore partus soluta, gemellos quos ex Ioue conceperat (vt suprà dictum est) peperit Amphionem videlicet & Letum, qui postea Lycum interfecerunt: Dircen verò caudæ indomiti equi alligarunt, quæ diu ita per terram raptata, tandem deorum commiseratione in sui nominis fontem conuersa est, non procul à Thebis. *Propert. lib.* 3, Tu reddis pueris matrem, puerísque trahendam Vinxerunt Dircem sub truci ora bouis. *Lucan. lib.* 3, Fatidica, Cephisus

Cephisos aqua, Cadmeáque Dirce. Ab hoc fonte Thebani dicti sunt Dircæi. [*Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1.* Dicam siue Dircen duo nati Iouis deuinxere ad Taurum.] ¶ Alia fuit Dirce Babylonia, quæ sua forma tumens quum Palladi conuitiaretur, inter lauandum in piscem conuersa est. *Ouid. lib. 4. Metamorph.* Dirce quam versam squamis velantibus artus Stagna Palæstini credunt coluisse figura.

DIRGENNA, Fons est gelidissimus in Hispania Tatraconensi non procul à Bilbili. *Martial. lib. 1*, Aut idam regens Dircenna placabit sitim.

DIRÆ, δεινή, Promontorium & vrbs eiusdem nominis iuxta Æthiopiam. Est & ciuitatis Athenensium socia. *Steph.*

Dīrĭbĕre, & Dīrĭmĕrĕ, illud rabellarum, hoc suffragiorum video proprium verbum fuisse: neutrum autem satis fuisse manifestum. Dirimere tabellas, significat distribuere; diribebantur autem iis, qui suffragium latum essent: *de quo sic in oratione in Pisonem*: Hoc certè video, vos rogatores, vos diribitores, vos custodes fuisse tabellarum, *& in ea post reditum in senatu*: Quando illa dignitate tot rogatores, diribitores, custodésque vidistis? loquitur autem *Cicero* de lege pro ipsius reditu comitiis centuriatis lata. Nec dubito quin legendum sit, Diribeantur, non diripiantur, *in ea in Pisonem, in eo loco*: An expectas, dum de re LXXV. tabellæ diripiantur? ita hoc verbum non in comitiis solùm, verùm etiam in iudiciis vsurpatum patebit. nam hoc proximum exemplum satis plane iudicium, quod Pisoni Cicero minatur, significat. *Plinius* autem ad alias res transtulit hoc verbum. ait enim sic *lib. 36. cap. 15* Hic est ille domitor orbis populus, qui gentes & regna diribet. Quod autem in oratione pro Plancio vir diligens & eruditus legendum putat, pro direptio, diribitio: rectius opinor sensisset, si, diremptio reponere maluisset: quum enim populus, aut iudices tabellas voluntaris indices in cistas deposuerant, tum vt intelligeretur, quæ tabellæ legem probarent, quæ reiicerent: aut quæ reum absoluerent, quæ condemnarent, omnes dinumerari, & separari necesse erat, id autem, dirimere, eaque actio diremptio vocabatur. id ita esse, plane demonstrat. *Varro de Re rust. lib. 3.* Comitiis, inquit, ædilitiis, quum ego atque Axius suffragium tulissemus, Axius mihi, Dum dirimuntur, inquit, suffragia, vis potiùs Villę publicæ vtamur vmbra, quàm priuati candidati tabella? sic enim scriptum est in veteribus libris, non vt à quibusdam huius verbi vim ignorantibus, nimis temerè est intrusum, diribentur. *In Epistola quoque 4. lib. 3 ad Quint. Fratr.* Cato, inquit, diruptis de circulo se subduxit: vbi, diremptis, legi malim. perspicuè autem huius verbi sententiam demonstrat. *Lucan. lib. 5.* in illo versu, Et non admissæ dirimit suffragia plebis, pro dinumerat & discernit. *Hæc ex obseruationibus Aldi.*

Dīrĭbĭtōrĭum, τὸ λογεῖδεον. GALLI. Le lieu où on fait la monstre des gens d'armes, où on les paye: ou bien le lieu où se retirent les seruiteurs d'vne maison. ITAL. *Luogo done si pagauano gli esserciti, ia banca di soldati.* GERMA. Ein musterplatz ein ort da man dem kriegsleuten den sold bezalt. HISPAN. *Lugar donde se hazia el alarde.* ANGL. *The place of payement or distribution à muster place.* } Locus erat in quo recensebatur exercitus, & stipendia militiæ numerabantur: à diribendo, hoc est, distribuendo. [*Suet. in Claud. cap. 18*, In diribitorio duabus noctibus mansit.] Vnde & diribitores, id est distributores.

[Diribitor, oris Distributor, diuisor, *Gall.* Le Threſaurier, le Bourſier, Celuy qui distribue, qui compte argent à plusieurs: *Cic. in Orat. post Redit suum ad Senatum.*] Quando, inquit, illa dignitate tot rogatores, diribitores, custodesque vidistis? Hoc est, diuisores, distributorésque, qui inter tribus viritim pecuniam diuiderent. *Plaut. in Auiul.* curiarum magistros appellauit. ¶ Diribitorium etiam locus dicebatur in quo ministri versabantur: & dirib tores, ministri ipsi dicti sunt. *Apul. lib. 2. de Asin.* Diribitores plusculi, splendidè amicti, fercula copioso scitulè subministrata. *Plin. in epist.* prædagium videtur appellalare, ἀπὸ τῶν παίδων, id est, a pueris, & ministris.

Dīrĭgĕo, ges, gui, Præ frigore aut timore, aut alio casu viribus destituor. } πάγυμαι συμπεδῶ. GALLI. Deuenir gourd & roide qu'on ne se peut remuer, soit de froideur, crainte, ou autre auenture. ITAL. *Indurirse per gran fredo, ò per timore, diuenir rigido.* GERM. Vor kelte/ forcht oder anderen zufal erstarren. HISPA. *Pasmar se erizarse, y quasi hazerse duro como quien se yela.* ANGLI. *To shrink for cold or for feare.* } *Virgil. lib. 8. Aeneid.* Diriguit visu in medio, calor ossa reliquit, id est, præ terrore rigidus factus est, *Idem 3. Aeneid.* At sociis subita gelidus formidine sanguis Diriguit.

Dīrĭgo, gis, pen. cor. ex di & rego, Rego, rectum facio, dispono, compono, ordino, æstimo. } יָשַׁר יִשְׁר: *iyschschér* תִּקֵּן *tikken.* διδύω, συντείνω. GALL. Dresser, viser, ordonner. ITALIC. *Drizzare.* GERM. Richten/ etwas trumbs schlecht machen. HISPANI. *Emendar ò endereçar.* ANGL. *To mak right or sett streight.* } *Plin. in Paneg.* Nam vita principis censura est, eáque perpetua, ad hanc dirigimur, ad hanc conuertimur: nec tam imperio nobis opus est quàm exemplo *Cic. 3. de Orat.* Nec sunt hæc rhythmorum aut musicorum acerrima norma dirigenda. *Planc. Ciceroni*, Ad Mutinam iter dirigerem. *Virgil. 7. Aeneid.* Direxere acies. *Vbi Seruius*, Ordinarūt in latitudinem. [*Ouid. 6. Fast.* Si domus illa tua est (ô Bacche) dirige vatis opus. *Velleius* Direxit fugam ad eius arbitrium. Dirigere bibliothecas *Suet. in Cæs. c. 44.* Et, Dirigere vela aliquo. *Cæsar lib. 2. de bell. ciu.* Item, Dirigere finem (id est determinare.) *Liuius lib. 9. decad. 4.*]

Dīrectus, participium, Rectus. } מִישׁר *mejschschér* סתקן *methukken. διδυτός.* GALL. Adiesse, mis iettè ou dresse droit. ITA. *Drizzato.* GERMAN. Gerad/ gerichtet in die gerade. HISPAN. *Endereçado.* ANGLI. *Set right and straight.* } vt, directi pedes, directum iter, directus ordo. *Cato cap. 18.* Arbores ad stipitem primum directos pedes sedecim. *Cicer. de Nat. Deor.* Flexuosum iter habet, nequid intrare possit, sit simplex & directum pateret. *Cicero pro Cecin.* Eius autem fundi extremam partem oleæ directo ordine definiunt. [*Vellcius*: Directa acie pugnare. *Tibul. lib. 4.* Modo directo contendere cursu, seu curuo gyro (de equestri exercitu.)]

Dīrectē, siue directo, aduerb. } למישרים *lemescharim. ἰσ' ἀνίσως.* GALLI. Droitement, tout droit. ITALI. *Drittamente.* GERMA. Gestracks/ schnurschlegtig. HIS. *Derechamente, sin torcer.* ANGL. *Rightly, straighly.* } *Cic. in Part.* Alterum ad finem directò spectat. *Ibidem*, Vt quum semel dictum sit directè.

Dīrectio, Verbale. } מישר *meschár. διδυσία, διαυγεία, διαύσεως.* GALLI. Adresſement ITAL. *Adrezamento.* GERM. Richtung. HISPAN. *Endereçamiento, obra de emendar ò endereçar.* ANGLIC. *A setting right or straight.* } vt, Directio ad veritatem, *Quintil. lib. 3. c. 7. in fin.* Rationis directio ad veritatem. *Idem lib. 2. c. 6.*

Dīrectum, directi, ὀρθῶν. substantiuum. *Cic. in Part.* Æquitatis autem vis est duplex, cuius altera directi, & veri & iusti, & (vt dicitur) æqui & boni ratione defenditur.

Dīrectārĭi, Fures appellantur ij qui in aliena cœnacula se dirigunt furandi animo, itaque seuerius quàm fures puniendi sunt. *Vlpianus de iniur. & famos. libel. l. Sacularij.* Sunt tamen qui hoc loco *apud Vlpianum* Diætarios malint legere, quod fures huiusmodi in alienas diætas soleant transcendere. *Vide in dictione* DIAETA.

Dīrĭmo, is, pen. corr. diremi, diremptum, ex di & emo, interposita r: siue ex dis. & emo, sin r mutata, componi videtur. Diuido, separo, distraho. } חִבֵּרְל *hibdil* פָּרַד *parádh*, גָּזַר *ghazár. διαλύομαι, διαίρω. ἀπαλλάσσω, διαχωρίζω.* GAL. Separer, diuiser, departir. ITA. *Spartire, diuidere.* GERM. Zertrennen/ von einandren scheiden. HISPAN. *Apartar.* ANG. *To separat, to parte thame that be at variance.* } *Plaut. in Amphitr.* Sed prælium id tandem diremit nox interuentu suo, [*Idem ibidem*, Rixam, vt potest, dirimiam. Dirimere nuptias. *Sueton. in Cæs. cap. 43.*] *Virg. 5. Æneid.* & prælia voce diremit. ¶ Sic dirimere litem, id est differre, & in aliam diem aliquid reiicere: pro quo etiam diffundere [vel potius diffindere.] diem veteres dixerunt. [Vide Diffundo.] *Cic. de Diuinat.* Quid enim habet aruspex, cur pulmo incisus etiam, in bonis extis dirimat tempus, & proferat diem?

¶ Aliquando dirimere ponitur pro destruere. διαλύειν, διακόπτειν. *Sallust.* Quia nondum frequentes armati conuenerant, ea res consilium diremit. *Dīrimuntur oppida vnius diei itinere: Id est, distant inter se vnius diei itinere, siue absunt inter se. *Plin. epist. 94 lib. 6.* Hunc ego non vt multi, sed arctissimè diligo, oppida nostra vnius diei itinere dirimuntur.

Dīremptus, us, ui, Separatio. } גֵּזֶר *gézer. διάστασις, διάμετρος.* GAL. Departie, separation. ITAL. *Separatione, rompimento.* GERMA. Zertrennung/ abstunderung. HISP. *Apartamiento.* ANGL. *Separating or scittering.* } *Cic. 1. Tuscul.* Est enim interitus quasi discessus, & secretio, ac diremptus earum partium quæ ante interitum iunctione aliqua tenebantur. [*Velleius*: Diremptæ gradibus ætatis Cicero, Crassus, Hortensius. *Idem Vell.* Omnia dirimente fortuna inter duces. (morte sup. Iuliæ.)]

Dīrēmptĭo, Distractio. } גֵּזֶר *gézer. διάλυσις.* ANGLIC. *A seuering.* } Locus autem Ciceronis ex Plancjana male hîc antea ascriptus erat: Non enim legendum in eo est Diremptio, sed Diribitio. Interim tamen dubitandum non est quin hoc vocabulum apud Latinos autores reperiatur.

Dīrĭpĭo, pis: Dispopulor, spolio, in diuersas partes rapio. } שָׁסַם *schasás* שָׁסָה *schasáh* בָּזַז *bazáz. ἁρπάζω καὶ φέρω, διαρπάζω.* GAL. Rauir piller, arracher & emporter. ITA. *Rapire, tor per forza.* GER. Berauben/ Plunderen. HISP. *Arrebatar.* ANG. *To tak or pull away to despoile.* } *Cic. Attic. lib. 3.* Patriam non seruandam ad reditum nostrum, sed diripiendam, inflammandamque reliquimus. *Diripere aliquem è loco, pro Vi abstrahere. *Cic. de Prouinciis Consul.* Hos de prouinciis si non aliquando deducendi essent, diripiendos non putaretis? *Diripere de authoritate alicuius, per translationem. *Cic. pro Sylla*: Sed vt ille iudices, quantum de mea authoritate diripuisset, tantum se de huius præsidiis diminuturum spefauit.

*Direptor, Verbale. Qui diripit. *Cic 3 Verr.* O præclarum custodem ouium (vt aiunt) lupum, custosne vrbis, an direptor, & vexator esset Antonius?

Dīrĕptĭo, verbale. } מִשְׁסָה *meschissáh* בִּזָּה *bizzáh. διαρπαγή.* GALL. Rauissement, pillerie. ITA. *Rapimento.* GERM. Beraubung plunderung. HISP. *Arrebatamiento.* ANG. *A robging, pilling or sacking.* } *Cic. lib. 2. epist.* Vrbs relicta discriptioni atque incendiis.

*Direptus, a, um, Particip. *διηρπαγμένος Cic 1. de Finibus*, Sapientia est adhibenda, quæ & terroribus cupiditatibúsque detractis, & omnium falsarum opinionum temeritate direpta, certissimam se nobis ducem præbeat ad voluptatem.

DĪRIS, Mons est Mauritaniæ, quem propter altitudinem, cæli columnam vocauerunt. *Meminit Plin. lib. 5. cap. 1.* vbi Dyris scribitur per y Græcum.

DIRPHYS, δίρφυς, Mons Eubœæ, vbi Dirphya Iuno colitur. *Steph.*

Dīrumpo, pis, Varie rumpo, seu violenter scindo. } קָרַע *karáh* פָּרַץ *parátz. διαῤῥήγνυμι.* GALLI. Derompre, briser, casser, creuer. ITALIC. *Rompere à forza.* GERM. Zerreissen/ zerbrechen. HISPA. *Romper per fuerça, ò en diuersas partes.* AN. *To brast or brake a sunder.* } *Plaut. in Curc. sc. 1. a. 2.* Geminos in ventre videor habere filios, nihil metuo, nisi medius dirumpar miser. Refertur quandoque ad animum. *Cic. ad Attic. lib. 7.* Dirumpor dolore.

[Diruptus, a, um, *Item* Diruptior, *Liu. lib. 8. dec. 4.* Diruptæ rupes: *Idem lib. 9. dec. 4.* Et, prona & diruptæ spatia: *Gell. cap. 2. lib. 6.*]

Dīrŭptĭo, *Senec. Quæst. Natur. lib. 2. c. 15.* Necessario vastum in tam magnorum corporum diruptio reddit sonum.

Dīrūncĭno, as, pen. cor. Diffeco & dissipo, Tractum à runcinis, quæ maiores serræ dicuntur, quibus fabri lignarij maiora ligna secant. *Plau. Mil.* Vt lapide dirunc inauit militem.

Dīrūncĭo, *tesse Ecclio*, Depurgo, } נָקָה *nikkéh.* GEK. Purger. ITA. *Purgare.* GERM. Seubren/ reinen. HIS. *Purgar ò limpiar.* ANGL. *To purge,*

to mak cleane frome weedes. } Verbum agriculturæ antiquum, à runca deductum, quod instrumentum est excidendis dumetis idoneum.

Dirŭo, is, Deiicio, euerto, atque destruo. {חם לי *hippil* חרם *karás.* καταβαλλω, καταστρεφω Gall. Mettre par terre, ruer ius. Ital. *Ruinare, distruggere.* Germ. Niderbrechen/Zerstören. Hispan. *Derribar, edificio, destruir.* Ang. *To breake downe, to destroye, to ouerthrowe.* } *Liu. lib.* 1, Fragor rectorum quæ diruebantur, vltimis vrbis p artibus audiebatur. *Terentius in Adelph.* Hanc in horto maceriem iube dirui. *Liu.* Legiones deinde ductæ ad diruendam vrbem. *Cicer. ad Quint. Fratr. lib.* 1. Multas abs te esse liberatas vrbes, complures diruptas, ac penè desertas.

Dirŭs, a, um, Crudelis, sæuus, infestus, ferus, immanis. {אכזר *aehzár.* ἀπαραιτητος, παλαμναῖος. Gall. Horrible cruel, comme enuoyé de l'ire de Dieu Ita. *Crudele, empio, fiero.* Germ. Grausam, schewtzlich. Hispa. *Cruel, ò de ira de dios.* Angl. *Cruell, vengeable, terrible.* } *Virg.* 1. *Georg.* Priusquam dira per incautum serpant contagia vulgus. [Sic fatum habet: Optumi omnes nostrates pro claris factis diris aguntur malis. *Pl. Amphitr.* Caue tibi diro infortunio. *Pl. pseu. sc.* 7. *a.* 4. Quasi dirum nomen respuat. *Senec. cap.* 9. *de Consol. ad Mart.* Dira cæde spargitur ara. *Ouid. Eleg.* 4. *lib.* 4. *Trist.* Tutus ab insidiis dire superbe tuis. *Ouid.* 2. *Fast. Ouid. Eleg.* 3. *lib.* 3 *Trist.* Diræ immanitatis. *Suet. in Claud. cap.* 25.]

¶ Aliquando accipitur pro magno: *Idem*, iam tum religio pauidos terrebat agrestes Dira loci.

Diræ, {אלות *alóth* קללות *kelaloth.* ἀραί, διαφθοραί. Gall. Furies d'enfer, maledictions & execrations. Italic. *Bestemmie, maledittioni.* Germa. Verstüchungen/wunschung, grausamet dingen. Hispan. *Las furias ò ira delos dioses.* Anglic. *The furies of hell, execrations, cursinges.* } Execrationes, & imprecationes sunt quæ in maleuolos effundebantur horrendæ, deos quosdam inauditos compellantes: quibus quicunque deuotus erat, credebatur maximo affici infortunio. *Cicero*, M. Crasso quid acciderit videmus, diratum obnuntiatione neglecta. Diras imprecari. [*Liuius lib.* 4. *d.* 4. Species & vmbræ filij diris agitabant.] Græci ἐπαρᾶσθαι τοῖς παλαμναίοις ἀραῖς dicunt, & δεινὰς καὶ φρικώδεις ἐπαρᾶς.

¶ Sunt etiam Diræ inferorum Furiæ, quibus præcipuè ij qui sceleris alicuius sibi sunt conscij, creduntur exagitari. *De quibus ita Virg. lib.* 12. *Æn.* Dicuntur geminę pestes cognomine dirę, Quas & Tartaream nos intempesta Magæram Vno eodémque tulit partu. ¶ Hinc Dirarum infectatio *apud Semum Aurel. Victorem in Epitomo de Carcalla:* id est furiarum agitatio. Hic, inquit, fratrem suum peremit: ob quam causam furore pœnas dedit Dirarum infectatione. ¶ Dicuntur autem in cœlo diræ, ἀραί: Furiæ, ἐρινύες, in terris, Eumenides, δεῖναι θεαί, in inferis: vnde & tres esse dicuntur.

Dīrĭtās, Crudelitas, immanitas, feriras. {אכזריות *aehzeriijuth.* ἄγος, ἀπηνεια, ἀμότης. Gall. Cruauté. It. *Crudelità, ferocità.* Ger. Grausamkeit. Hispa. *Crueldad, brauezasin rino.* Angl. *Crueltie, vengeance, terribleneſſe.* } *Cic. in Vatinium*, Quanquam sis omni diritate atque immanitate deterrimus. *Idem* 3. *Tusc.* Intelligi potest ex his fratrib. qui in Adelphis sunt, quanta in altero diritas, in altero comitas. [Diritas omnis. *Gell. cap* 9. *lib* 4. Ob diritatem totius diei. *Sueton. in Neron. cap.* 8.] ¶ Morum diritas. *Suet. in Tyberio, c.* 21. Nec illud quidem ignoro aliquos tradidisse Augustum palàm nec dissimulanter morum eius diritatem adeo improbasse, vt nonnunquam remissiores hilarioreśque sermones superueniente eo abrumperet.

Dĭs, Præpositio disiunctiua, *de qua suprà dictum est in* DI.

dīs, ditis, Deus diuitiarum, qui à *Cuciano* claudus fingitur in accessu, in recedendo autem alatus, quod diuitiæ longissimo tempore partæ, nisi cautæ dispenses quàm velocissimè elabantur, πλοῦτος. Fingitur etiam cæcus, quòd nullo prorsus iudicio indignissimum quemque maxime opibus oneret, digniores prætereat.

¶ Dis etiam creditur esse inferorũ deus, quod diuitiæ ex intimis terræ visceribus effodiantur. Græcè πλοῦτων dicitur. [¶ Diti patri contrariæ hostiæ: extapotiora. *Suet. in Othon. cap.* 8. ¶ Ditis concauaid est inferi.) *Macrob. in Somn. Scipio.* ¶ Ponitur etiam Dis pro diuite, πλούσιος. *Terent. in Adelph* Dis quidem esses Demea, ac rem tuam constabilisses. Hinc Ditior & ditissimus. *Cicer. de Amic.* Ditior mihi & affluentior, videtur esse vera amicitia. *Idem Parad.* Vt quisque, quod plurimi est, possideat, ita ditissimus habendus. [*Plaut. Curc. sc.* 1. *a.* 4. Dites damnosi mariti, vbi Romæ. *Plaut. ibid.* Boni homines & dites. *Liu. lib.* 2. *d.* 5. In diti domo. *Idem lib.* 1. *belli pun.* Ditia stipendia.]

Dĭto, as, Diuitem facio, {עשיר *hehesihir* πλουτίζω. Gall. Enrichir, faire riche. Ital. *Arrichire.* Germa. Reich machen. His. *Enriquecer à otro.* Ang. *To mak riche.* } *Liu.* 1. *bel. Pun.* Castra militem ditauere. *Plin. lib.* 35. *cap.* 18, Quos enumerare iam non est, è sanguine Quiritum & proscriptorum licentia ditatos. [*Tibul. lib.* 4. Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci horrea.]

Dĭtesco, Diues fio: augmentatiuum à verbo inusitato Diteo. {עשיר *hashihár* πλουτίζω. Gal. Deuenir riche, s'enrichir. Itali *Diuenir ricco, arrichire.* Ger. Reich werden. Hisp. *Enriquecerse.* Ang. *To waxe riche.* } *Lucret. lib.* 4, possunt tamen inde puellas Suscipere & partu possunt ditescere dulci.

Dīscalcĕo, as, Calceos exuo. {נשל נעל חלץ *chaláts náal. naschái* ἐκδύω. Gall. Deschausser. It. *Discalzare, scalzare.* Germ. Ni. Entschuhen/die schuh abziehen. His. *Descalçar.* An. *To put of shooes.* } *Suet. in Ne.* Circa cultum, habitúmque adeo pudendus, vt comam semper in gradus formatam peregrinatione Achaia etiam penè verticem iummiserit, ac plerunque syntheſim indutus, ligato circum collum sudario, prodierit in publicum sine cinctu, & discalceatus. [mollium & effœminatorum more. *Vide.* Discinctus, infrà.] Heb. יחף *jacheph.*

Dīscāpēdĭno, as, penul. correp. à capedine fit, Reseco, aperio. {פתח *pathách.* διέρχω. Ga. Ouurir. It. *Aprire.* Ge. Auffschliessen/auffthun. His. *Expedir ò abrir.* Ang. *To open, to mak patent.* } *Apuleius*, Hyagnis primus in canendo manus discapedinauit. Verbum est nouum Apuleio parente natum.

Dīscăuĕo, A Plauto vsurpatum est pro diligenter cauco. {נשמר *nischmár.* διαφυλάττομαι. Gall. Se donner bien garde de toutes parts. Ita. *Guardarsi bene.* Ge. Wol verhüten. Hi. *Proue erse muy bien.* Ang. *To be ware and circumspection all partes.* } *Ita enim legitur in Menæhmic, sc.* 1. *a.* 2. Dictum facesse elatum, & discaueas malo.

Dīscēdo, dis, pen. pro. Recedo, abeo, proficiscor, migro, demigro, {הלך *halách.* χωρέω. Gal. Se partir, s'en aller. It. *Partirsi andar via.* Ger. Hinweggehen/hinweichen. Hi. *Partir se de lugar.* An. *To gò or passe away, to depart.* } *Plin.* Facessite hinc, atque à nobis discedite. [*Plaut. Asi. sc.* 3. *a.* 3. Pedem ab ista non discedat, si liceſſit *Plaut. Asin. sc.* 1. *a.* 2. Iampridem videtur factum cùm discesti ab hero.]

¶ Interdum ponitur pro excipere, ἀπαντᾶν, vt si dicam, Quum discessi à parentibus, nemo est mihi te charior, id est, parentibus exceptis. *Cic. Lælio.* Sic tamen existimare te velim: quum à vobis salutis meæ autoribus discesserim neminem esse cuius officiis me tam esse deunctum non solùm confitear, sed etiam gaudeam. Interdum pro distendi, diuidi, χωρεῖσθαι διαιρεῖσθαι. *Cic. lib.* 3. *Off.* Hinc ille Gyges inducitur à Platone, qui quũ terra discessisset magnis quibusdam imbribus, in illum hiatum descendit.

¶ Discedere in sententiam, est alteriùs sententiam approbare, ψηφίζεσθαι. Mos enim fuit antiquorum, quum in tanto Senatorum numero, longum foret singulorum sententias audire, eos tantùm qui cæteris dignitate antecellebant, sententiam rogare. Deinde duabus tribúsve iam dictis sententiis, reliqui ad eos quorum iudicio subscribebant, transibant.

¶ Discedere, non est semper de loco abire: nam *lib.* 11. *ad Atticum.* Si possum, inquit, discedere, ne causa optima in seuatu pereat: id est, si possum consequi, si hunc exitum rès habere potest: idem verbum ad eandem sententiam transtulit. *Terent.* apud quem ita loquitur Geta seruus *in Phormione*: Modo vt hoc consilio possit discedi, vt istam ducat. *Ex Aldi Comment. ad Att.*

Dīscessĭo, verbale, Abitus, discessus. {לכת סרח *léeheth sarách.* χωρίσμος. Gal. Departement, separation. It. *Il partirsi, la partita.* Germ. Hinweichung/hingang. Hispan *La partida de lugar.* Anglic. *A going away, a departing.* } *Cic. 2. Off.* Eorum neque accessione melior vita fit, neque discessione peior.

¶ Ponitur interdum discessio pro diuortio. *Terent in Andr.* Nempe incommoditas denique huc omnis redit, Si eueniat (quod dij prohibeant) discessio. ¶ In foro quoque dicimus Discessionem fieri in sententiam alicuius, quum Senatores è sua sede ad eum transeunt, cuius sententiam approbant. *Cic. 6. Verr.* Atque adeò quum iam non solum discessio facta esset, sed etiam perscriptum, atque in tabulas relatum [Per discessionem quomodo fit. S. C. *Gell. cap.* 18. *lib.* 11. *& ca.* 7. *lib.* 14. *Vide* Senatusconsultum.]

Dīscessŭs, us, ui, verbale à discedo. Discessio. {לכת סרח *léeheth sarách.* χωρισμός Gal. Departement. Ital. *Dipartimento, la partita.* Germ. Hingang/hinfart. Hisp. *La partida lugar.* Ang. *A going away, a departing.* } *Senec. cap.* 7. *de Consol. ad Mart.* In discessu, non solum amissione carissimorum morsus est necessarius.] *Cicer.* 5. *de Finibus.* Quinetiam quum decreuit esse moriendum tamen discessu à suis, atque ipsa relinquenda luce moueatur. Discessum è vita, pro morte posuit idem. *Cicer. lib.* 1. *de Diuin.* O præclarum (inquit) discessum è vita.

¶ Discessus terræ, pro terræ hiatu, & chasmate accipitur. Item Discessus cæli, pro subita cæli disruptione, qualem nobis videmur videre, quum fulgura, aut coruscationes apparent. *Cic. 2. de Diuin.* Ita te nec terræ fremitus, nec cæli discessus, nec lapideus, aut sanguineus imber, nec traiectæ stellæ, nec faces visæ terrebunt.

Discessurus, a, um. Particip. futuri temporis χωρήσων. *Plin. lib.* 20. *c.* 24. Sed discessuri ab hortensibus, vnam compositionem ex his clarissimam subtexemus. Hoc est priùs quàm discedamus ab hortensium herbarum tractatione.

Dīscēpto, ras, Disputo, contendo, decreto. {נשפט רב *rab nischpát* חוכיח *hochiach* פלל *pillél.* διακρίνομαι, ἀμφισβητῶ. Gall. Debatre & disputer de quelque different. Ita. *Disputare, contendere.* Germ. Zancken/streiten. Hispanic. *Contender disputando.* Anglic. *To dispute or reasone of any thing, to contend.* } *Cic. Fam.* 4. Postquam armis discertari cœptum est de iure publico. ¶ Aliquando etiam moderor, compono, διαμβάτειν, quod ad verbum è Græco dictum esse videtur. διαιρεῖσθαι, διαιτᾶσθαι, διαγινώσκειν, vel (vt alij exponũt) iudico, arbitror, cognosco. In qua significatione accusatiuum regit. *Cic. pro Milone*, Et isti est præpositus quæstioni, qui hæc iuste, sapientérque discepter. [*Liuius lib.* 1. *d.* 5. Disceptare controuersias.] ¶ Est etiam alius huius verbi elegãs vsus *apud Cic. Famil.* 10. *ad Plancium Imper.* Quamobrem, inquit: quanquam in vno prælio omnis fortuna R. P. disceptat, quod quidem, quum hæc legeres, iam decretum arbitrabar fore: tamen ipsa fama, quæ de tua voluntate percrebuit, magnam es laudem consecutus. Id est, quanquam omnis Reipub. fortuna de tui prælij exitu pendet.

Dīscēptātor, Rei sententiæque arbiter, iudex. {פלילי מוכיח *pelili mochiach.* διαιτητής. Gal. Iuge ou arbitre. Ita. *Giudice ò arbitro.* Germ. Ein schidmann/ der ein handetentscheidet. Hisp. *Contendedor quæ disputa, iuez arbitro, arbitrador.* Anglis. *A iudge or arbitrour, adayes man.* } *vt docet Cic. in part. ad Filium.* Nam aut auscultator est (inquit) qui audit, aut disceptator: id est, rei sententiæque moderator. *Idem ad Sulpit. lib.* 13. Vt omnibus in rebus, & quæ in aliquam controuersiam vocarentur, te arbitro: & quod commodo tuo fieri posset, te disceptatore vterentur.

Dīscēptātrix, {פלילית מוכחת *pelilith mochachath.* ἡ διαγινώσκουσα, διαγνώστρια. Gal. Celle qui iuge. Ital. *Donna che giudica.* Germ. An. Richterin. His. *Contendedora, que disputa, arbitradora.* Ang. *She that iudgeth or is arbitrour.* } *Cic. 4. Acad.* Dialecticam inuentam esse dicitis veri & falsi quasi disceptatricem & iudicem.

Dīscēptātĭo, Causa & lis. {פלילות *pelilijth* διαγνωσις, διάγνωσις. Gall. Debat en paroles, dispute, controuerse. It. *Contentione.* Germ. Ein span oder stretliger handel. Hisp. *Aquella contienáa disputando.* Ang. *A*

strif.

GERM. Lehrnen. HISP. *Deprender, apprender de nueuo.* ANGL. *To learn, studying in wordes, controuersie.* } *Cic. 2. de Diuin.* Cum quibus omnis ferè nobis disputatio contentióque est. Disceptatio pro arbitratu & cognitione. *Vlp. l. Quum ij. §. si cui. ff. de Transact.* Hæc omnia habent disceptationem Prætoris: & pro vtilitate alimentarij accipienda sunt.

Disceptátiúncula, diminut. à disceptatio. *Gell. lib. 20. cap. vlt.* Ea omnia subcisiua & subsecundaria tempora ad colligendas huiusmodi memoriarum disceptatiunculas conferam.

Discérno, is, discreui, discrerum, Separo, diuido, diiudico, distinguo, dispicio. { חקר *chakér* בחן *bachán.* החיר *hichchir* חברל *hibdil.* διακρίνω, διαιρέω. GAL. Discerner, separer, & cognoistre d'vn de l'autre, diuiser. ITA. *Diuidere, separare.* GERMA. Vnderscheidem. HIS. *Apartar.* ANGL. *To separat, to discerne or know one fro me an other.* } *Cic. 3. Tuscul.* Democritus alba & nigra discernere non potuit. * Discernere à *Cic. pro Fonteio,* Quid est igitur vbi elucere possit prudentia? vbi discerni stultus auditor & credulus ab religioso & sapienti iudice. ¶ Quandoque distinctè cognosco. *Terent. in Adelph.* Quid hoc (malum) infelicitatis: nequeo satis discernere, Nisi me credo huic esse natum rei, feruntur miseriis.

¶ Discernere litem. *Vir. 12. Æn.* Saxum antiquum, ingens, campo qui forte iacebat, Limes agro positus, litem vt discerneret aruis.

Discrétus, ta, tum, particip. passiuæ significationis à discernor. { מבדל *mubdál.* διακεχωρισμένος. GALLI Separé & diuisé. ITAL. *Separato.* GE. Vnderscheidet HISP. *Apartado.* ANG. *Sundred, separated.* } vt, Discreta semina apud *Colum.* id est separata. *Plin. lib. 15. c. 30.* Discretæ suis nominibus syluæ. Huius compositum protulit. *Plin.* Indiscreta propè specie fuere, id est, indifferenti. ἀδιακρίτως. *Valla* exponit actiuè, vt sit Discretus qui qualitates personarum ac rerum discernit. Sed nullum attulit exemplum, nec vllum affert posse arbitror, nisi in passiua significatione.

Discrétio, onis, verb. Separatio, distinctio. { נזר *gézer.* διάκρισις. GAL. Discretion, distinction, separation. ITALI. *Diuisione, separatione.* GERMA. Vnderscheidung/absunderung. HIS. *Apartimento.* ANGLI. *A separating, a seuering.* } *Lactant. l. 7,* Quum vis aliqua vtrumque discreuerit: quæ discretio mors vocatur. *Autor ad Heren. lib. 4.* sic definit, Discretio vocatur quæ rerum consequentium continet perspicuam & dilucidam cum grauitate expositionem. Aliquando pro delectu, κρίσις.

Discrétè, aduerb. non significat prouidè aut sapienter (vt nonnulli existimant) sed separatim & distinctè)(confuse, perturbatè. χωρὶς. GA. Separeement, distinctement. ITAL. *Separamente.* GERM. Vnderscheidentlich. HISP. *Apartadamente.* ANGL. *A sunder, seuerally.* } *Cicer. libr. 1. de Inuent.* In præsentia tantummodo numeros & modos, & partes argumentandi confusè & permistè disperstimus: post discretè & electè in genus quodque causæ, quid cuique conueniat, ex copia hac digeremus.

Discretim, aliud aduerb. *Var. de Re rust. lib. 1. c. 3.* Quoniam discretim de his rebus dicendum est.

Discrīmĕn, pen. product. Separatio, differentia. { מחלקת *machalóketh* גזר *gézer.* διαφορὰ. GA. Difference. ITALIC. *Differenza.* GER. Vnderscheid. HI. *Differencia.* ANGL. *Difference, diuersitie.* } *Cic.* Totúmque discrimen summi boni in ea rerum comparatione positum putat, *Salust.* Laudamus diuitias prosequimur inertiam, inter bonos & malos nullum est discrimen. * Nullo discrimine, Id est, facilé. *Cic. 4 Acad.* Vera à falsis nullo discrimine separantur, ¶ Accipitur etiam pro interuallo siue distantia *Cicer. de lege Agrar. contra Rullum.* Duo maria pertenui discrimine separata. [*Quintilian.* Inter discrimina dentium efflare litteram f.] ¶ Item pro diuisione & capillorum exornatione, siue compositione quæ fit discerniculo. מקשח *miksché.* λύσις. GALLI. Separation. ITA. *Separatione.* GER. Scheidung des hars. HISPA. *Apartamiento.* ANGLIC. *A seuering and trifling of the heare.* } ¶ Et Discrimen, certamen. κρίσις. *Virg. 5. Æn.* Post hos æquo discrimine Pistrix Centurúsque locum tendunt supe rare priorem. [*Quintilian,* Veri discriminis facies in foro. (id est certaminis.)] ¶ Rursus discrimen periculum dicitur. { אסון *asón* משבנרת *mischenketh.* κίνδυνος ἀχὴ. GA. Danger peril. ITAL. *Pericolo.* GERM. Ein gefahr. HISPAN. *Peligro.* AN. *Danger, perill.* } *Virgil. lib. 1.* Per tot discrimina rerum Tendimus in Latium. *Cæs. 6. bel. Gal.* Videt imminere hostes, atque in summo rem esse discrimine, [*Velleius:*] Discrimine vestro me subtraham.

Discrīmĭno, as, pen. cor. Diuido, separo, distinguo. { חברל *hibdil.* διάζευξις, διακρίνω, διαιρέω. GA. Separer, distinguer, discerner. ITAL. *Diuidere, separare.* GERMAN. Vnderscheiden. HISP. *Apartar.* ANGL. *To mak difference, to seuer.* } *Cic. in Philip.* Hetruriam discriminat Cassia. *Lucret. lib. 2.* Sed fortè putes animalia sola teneri Legibus his: quædam ratio discriminat omnes.

Discrīmĭnātus, pa. rtic. Distinctus. { מבדל *mubdál.* διακεχωρισμένος. GA. Distingué, separé. IT. *Distinto.* GE. Vnderscheid. HI. *Apartado.* AN. *Sundred, separated one fro me another.* } *Liuius 1. belli Pun.* Vigiliarum somnique nec die nec nocte discriminata tempora.

Discrīmĭnātim, aduerbium, significat Differenter. { διακεχωρισμένως. GALL. Differentement, en diuerses sortes, separeement. IT. *Differentemente.* GERMAN. Vnderscheintlich. HISP. *Diuersa ó apartadamente.* ANG. *Seuerally, a sunder.* } *Var. 1. de Re rust.* Eadem de causa sunt quæ non possunt viuere, nisi in loco aquoso, aut etiam in aqua, & discriminatim: & alia in lacubus: vt anates in Aretino, aliæ fluminibus, vt in Epiro arbores alni.

Discrīmĭnātor, oris. { διαιρέτης. ANG. *A seuerer.* } *Apul.* de mundo: Axis est dictus diuisor & discriminator mundi.

Discrīmĭnātio, Separatio. { διάκρισις. ANGL. *A seuering or separating.* } *Diomed. gramma. li. 1,* Nomen est quo Deus, aut homo propria duntaxat discrimĭnatione pronunciatur, *ibidem,* Sine speciali discrimĭnatione.

Discrīmĭnālĕ, Acus est quæ crines diuidit ad concinnandum caput. { חרטם *charís.* κραμμίς. GALL. Vn poinson de quoi vsent les femmes à faire les crestes de leurs cheueux. ITA. *Scriminale.* GER. Ein pfriemb in welchem die weyber das har schelten. HISP. *Partidor de los cabellos.* ANG. *A pinne of wood or iuory to trimme and crisse the heare with.* } *vt apud Iesaiam,* Discriminalia & periscelides, & murænulas & olfactoriola.

Discrīmĭnĭcŭlum, Instrumentum quo mulierum capillus discernitur. { חריש *charit.* κραμμίς. GALLI. Vn poinson dont vsent les femmes à faire les crestes de leurs cheueux. ITA. *Scriminale.* GER. Ein instrument mit welchem die weyber die schetten machen. HISPA. *El partidor de los cabellos.* ANGL. *A pinne of wood or iuory to crisse and trimme the heare with.* } *Varr. lib. 4. de lingua Latin.* Discerniculum est quo discernitur capillus. *Nonius,* Discerniculum acus quæ capillos mulierum ante frontem diuidit: dictum à discernendo. Transumitur ad quamuis differentiam seu discrimen. διαφορὰς. *Gel. lib 7.* Tum comperi duas species hellebori esse, discerniculo coloris insignes, candidi & nigri.

Discérpo, pis, psi, ptum, ex dis & carpo, Distaho, discindo, dilacero diuello. { טרף *taráph.* διασπασμὸς, διασπαράσσω. GAL. Mettre en pieces, deschirer. ITALI. *Sbranare, squarciare.* GERM. Zerrissen/zerzerren. HIS. *Partir y despedaçar en partes.* ANG. *To dismember, to teare in pieces.* } *Cic. in Topicis,* Quum res quæ proposita est quasi in membra discerpitur. *Varro,* Duabúsque admotis quadrigis alligatum corpus, equis in diuersum iter concitatis, discerpere.

Discerptus, participium. { נטרף *nitráph.* διασπασθὶς, διαχθὶς. GAL. Depecé, rompu en pieces, dechiré. ITAL. *Sbranato, stracciato in pezzi.* GER. Zerrissen/zerzerret. HISPA. *Despedacado.* ANG. *Torent or torne in pieces.* } *Cic. 3. de Orat.* Quæ completi tota nequeunt, hæc facilius diuulsa & quasi discerpta contrectant. *Liu. lib. 1. ab Vrbe.* Fuisse tum quoque aliquos, qui discerptum regem patrum manibus tunc quoque arguerent. [*Gell. cap. 18. lib. 7.* Vulgo contempti discerptíque (id est diffamati) *Passer.*]

[Discerto, as, are: *Plaut. Menæh. sc. 2. a. 5.* Dic mihi istuc quod discertatis vt sciam. (Sic vetus liber.) Alias differtatis.]

Dīscus, *à Plinio lib. 2. cap. 25.* accipi videtur pro cometa, siue simili aliqua aeris impressione: Easdem (inquit) breuiores & in mucronem fastigiatas, xiphias vocauere, quæ sunt omnium pallidissimæ, & quodam gladij nitore ac sine vllis radiis, quos discus suo nomini similis, colorem autem electro, raro è margine emittit.

Dīscíndo, dis, dìscidi, pen. cor. à dis & scindo. { קרע *karáh.* κατακόπτω, διαιρέω. GAL. Fendre, separer en coupant. ITAL. *Fendere.* GER. Zerschneiden/zerspalten. HIS. *Hender.* ANG. *To cutta sunder or in pieces.* } *Terent in Adelph.* Vide vt discidit mihi labrum *Idem in Eunuch.* Vestem omnem miserè discidit. *Cicero pro Cælio,* Discidit vestem? resarciemus? [*Suetom. in Calig. cap. 33.* Cunctantem Tragœdum flagellis discidit.] ¶ Discindere amicitias. *Cic. de Amic.* Tales igitur amicitiæ sunt remissione vsus leuandæ, & (vt Catonem dicere audiui) dissuendæ magis quàm discindendæ sunt.

Discīssus, particip. { קרוע *karúa.* διαῤῥηγὸς. GALLIC. Dechiré, debrisé & rompu. ITA. *Stracciato.* GER. Zerrissen/zerschnitten. HISPA. *Cortado, despedaçado.* ANGLIC. *Cut, rent, torne in pieces.* } *Virg 3. Georg.* Discissos nudis laniabant dentibus artus. *Stat. 1. Syl.* Hunc neque discissis cœpissent Pergama muris.

* Discīdium, diuisio. *Solinus cap. 36.* Atlanticus æstus in nostrum mare discidium orbis immittit.

Dīscīngo, is, xi, ctum, Quod cinctum erat dissoluo)(cingo. { פתח *pittáah.* διαζώννυμι. GALL. Desceindre, desarmer. ITA. *Scingere.* GERM. Entgurten/oder auffgurten. HISPA. *Desceñir.* ANG. *To vngirde.* } *Mart. li. 9.* Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo. ¶ Nonnunquam etiam per translationem pro eneruare seu confutare, vel etiam retundere accipitur. Vnde discingere dolos ratione dixit *Sil. lib. 7.* pro eo quod dicimus dolos ratione & consilio retundere. Discinxit (inquit) ratione dolos, fraudésque resoluit. [*Iuuen. Satyr. 8.* Cum tenues nuper Marius discinxerit Afros. *Et Velleius:* Discalceari & discingi. (vt eas cubitum.)]

Dīscīnctus, partic. { מפתח *mephatéach.* ζώνη. G Desceint, desarmé. I *Discinto.* C. Auffgurtet. H. *Sin ceñidere, que no es ceñido.* AN. A *Vngirded.* } *Liu. 8. bel. Pun.* Districtis gladiis discinctos destituit. Antiqui negligentes & desides appellabant discinctos & intemperantes, κατακεκλασμένους, contrà, Accinctos, solertes strenuos vocabant, quod à re ipsa deductum est, Molles enim demissis, descinctísque vestibus vti solent strenui verò atque industrij, quo sint ad res exequendas promptiores, succincti incedunt, *Persius Satyr. 3,* Non pudet ad morem discincti viuere Nacæ? Nepos discinctus, id est omni luxuria diffluens. *Horat. Epod. Ode 1. Ouid. 1, Amor.* Ipse ego segnis eram, discinctáque in otia natus Mollierant animos lectus & vmbra meos. *Liu. bel. Maced.* Nihil primo aspectu contemptius: equi hominésque paululi, & graciles, discinctus & inermis eques. *Seru.* Discincti, inhabiles sunt militiæ: omnes. n. qui militant cincti sunt vnde discincti ineficaces & ignaui dicuntur: sicut è contrario præcinctos vocamus διεζωσμένους. [*Sueton. in August. cap. 100.* Tunicati & discincti lecturt ossa.

Dīsclūdo, dis, Excludo, diuungo. { חלק *chalák* חברל *hibdil.* διακλείω. GALLIC. Ouurir, separer. ITA. *Separare, chiudere.* GERM. Außschliessen/von einander abtheilen. HISP. *Echar defuera.* ANGLIC. *To soote out, to disioyne.* } *Cicero 1. Tuscul.* Perturbationes semotas à mente & disclusas putat *Lucretius,* Dum paribus iũgi res, & disclúdere mundum. *Cæsar. 7. bel. Gall.* Qui Arnernos ab Heluerris discludit: id est disiungit. *Cicer. 1. Tuscul.* Duas partes separare voluit, iram & cupiditatem, quas locis suis disclusit: iram in pectore, cupiditatem, subter præcordia locauit. *Varr. 3. de Re rust. cap. 17,* Hi loculatas habent piscinas, vbi dispares disclusos habent pisces.

Dīsclūsio, nis, διάκλεισις. *Apul. lib. de Deo Socratis:* Fãc intelligas non modo loci disclusione, verùm etiam naturæ dignitate.

Dīsco, is, didici, Percipio, disciplinam accipio, cognosco, perdisco. { למד *lamádh.* אלף *aláph.* μανθάνω. GA. Apprendre. ITALI. *Imparare,*

ne.} *Plaut. In Trucul.* Literas didicisti: quando scis, sine alios discere. *Cic. 4. Academ.* Ab eo enim Stoico Dialecticam didicerat. *Terent. in Adelph.* Pater esse dicit ab aliis qui vere sciunt. [Hic & colla iugo didicit summittere Taurus. *Tibul. lib. 4.* Nequiter ferire malam malè discit manus. *Plaut. Amphitr* Faciam vt verum discas dicere. *Ibid. sc. 1. a. 1* Cur negas? Quia verè didici dicere. *Ac.* Haud æquè facit qui quod dedicit, id dedicit *Idem Asin. sc. 1. a. 5* Vbi discimus aliquid bene euenisse, (id est scimus, audimus.) *Plaut. Pseud. sc. 3. a. 2.*]

¶ Huius composita sunt Addisco, Condisco, Dedisco, Edisco, Perdisco, perfecte seu valde disco: *quæ vide suis locis.*

Disciplīna, Ars, doctrina. {לקח *lekách.* μάθημα, μάθησις, ἀγωγή. GALL. Discipline enseignement, reglement, obseruance. ITA. *Dottrina, disciplina.* GERM. Lehr oder vnderweisung so einer von seinem lehrmeister nimpt. HIS. *Doctrina ò ensennença.* ANGLI. *Doctrine, knowledg which a scoller apprendeth by one other.* } Doctrina est pro vt à doctore traditur. διδασκαλία. ¶ Accipitur autem & in malam partem. *Plaut. in Bacch.* Eademne erat hæc disciplina olim, quum tu adolescens eras? *Ibidem,* Tua disciplina nec mihi prodest, nec tibi. Et in bonam pro bono viuendi modo in Rep. Vnde *Cicero* queritur se incidisse in perturbationem veteris disciplinæ. Sic apud *Valerium Maximum* caput est de militari disciplina: id est de obseruatione bonorum morum inter milites. ¶ Disciplina pro instituto. *Plaut. in Asin.* Eadem nos disciplina vtimur. ¶ Disciplina profecta philosophorum ponit. *Cic. 5. Tusc.* Omnes ferè philosophi omnium disciplinarum, nisi quos à recta ratione natura vitiosa detorsisset, hoc eodem animo esse potuerunt. Doctus ex disciplina Stoicorum. *Cic. de Clar. Orat.* ¶ Disciplina pro exemplo *Plaut. in Mostel. sc. 2. a. 1.* Disciplinæ aliis erum. [Ex disciplina Ionica perdidici (saltare) *Plaut. Pf. sc. 1. a. 5.* Paret artem & disciplinam: obtineat colorem. (de impudentia meretricia.) *Plaut. Milit. sc. 2. a. 2.* Eadem nos disciplina vtimur) id est damus mercem, si datur pecunia. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 1.* In disciplinis doctrinarum præcellens. *Gell. cap. 25. lib. 13.* Ita militaris disciplina est. *Plaut Pseud. sc. 3. a 4.* Non tantum militandi, sed dolendi disciplina seruanda *Senec. cap. 15. de Consol. ad Polyb.* Hæc incommoda accepta debere esse pro disciplina ac præceptis, vt reliquos census timeret. *Cæs. lib. 5. de bell. ciu.*]

Disciplinabilis, le, μαθητός, διδακτός. *ad Heren. lib. 2.* Aut si qua in re cohortabimur aliquem, cuius rei aliquam disciplinabilem scientiam poterimus habere, & quomodo, aut qua quidque ratione fieri oporteat ostendemus.

Discipŭlus, & in fœ. Discipula, Auditor, qui alicui in disciplinam tradit [תלמיד *talmidh.* φοιτητής, μαθητής, ὁμιλητής. GALL. Disciple, apprenti, celuy qui apprend. IT. *Discepolo.* GER. Ein lehrtunger/lehrmeisterin. HISP. *Discipulo.* AN. A *disciple, a scholler or apprentis.*} *Cicer. 2. Officior.* Orator parum vehemens, dulcis tamen, vt Theophrasti discipulum possis agnoscere. *Plaut. in Bacchid.* Magistróne quenquam discipulum minitaries? Nihil moror discipulos mihi esse tam plenos sanguinis *Plin. lib. 10. c. 19,* Audit discipula intentione magna & reddit. *Plaut. Aul.* Continuo hercle ego te dedam discipulam cruci [Discipulum à te semidoctum semoues. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 1.* Me & meos discipulos fustibus male contuderunt. *Ibid. sc. 1. a. 3* Tu id discipulis dato. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3.*]

Disciplīnōsus, Dicitur qui tam bonas quàm malas artes facilè discit. διδακτός Hinc in reprehensione dictus est disciplinosus gladiator à Catone. *Ex Perotto.*

¶ Disciplinosus verbum Marci Catonis, *teste Gell. li. 4 c. 9* Disciplinosus, conciliosus victoriosus, quæ M. Cato ita effigurauit.

Discobŏlus pen. cor *διακοβόλος.* Qui discum iaculatur, τὸν δίσκον τὸν διακοβολοῦντα: id est à iaciendo disco, *Quint. li. 2,* Quid tam distortum & elaboratum quàm est ille discobolus Myronis?

Discŏlor, pen. cor. adiect. Quod est diuersorum colorum. {צבוע *ishabúa.* ποικίλος GA. De diuerse couleur, different en couleur. IT. *Di diuersi colori.* G. Von mancherley farben. HI. *De diuersos colores.* A. *Of sundrie colowres.* } *Mart. li. 14.* Discolor hic gemino calculus hoste perit. ¶ Per translationem etiam accipitur pro dissimili. *Hora. lib. 1. Epist.* Et matrona meretrici dispar erit, atque discolor infido scurræ distabit.] Discolor, vt recto grassetur limite miles. (sup. in ludo latrunculorum) *Ouid. Eleg. 1. lib 2. Trist.*]

Discŏnuenio Non conuenio, {נחלק *nechelák.* διαμάχομαι. GAL. estre different & ne conuenir ou s'assembler point ITA. *Disconuenire.* GE. Nicht oberein kommen/mißhellen HISP. *Disconuenir.* ANG. *To disagree. or differ.*] *Horat. 1. Epist.* Et vitæ discouenit ordine toto. Idem, non eadem miramur, eò discouenit inter Meque & te.

Discŏquo, is, ere, Coquo decoquo. {אפה *aphah* בשל *bischschél.* ἀφεψῶ GA. Faire cuire. ITA. *Cuocere.* GERM. Kochen/oder verkochen. HISP. *Cozer.* ANG. *To seeth.*} *Plin. lib. 22. c. 25.* Nostri præcipiunt arietinum in aqua cum sale decoquere. *Ibidem,* Aluum sistit in cibo, magisque discocta cælesti aqua.

Discors, discordis, ex dis, & cor. Dissentiens, discordans. [נחלק *nechelák.* διαφωνῶν. GALLIC. discordant, mal-accordant. ITA. *Discorde.* GERM. Zweytrachtig/vneins. HIS. *Cosa discorde.* ANG. *That discordeth or agreeth not.*} vt, Secum ipsa discors, *apud Liu. 2. ab Vrbe, Cic. 2. de lege Agrar.* Non ambitione non contentione discordes. *Ouid. 3. Amor.* Quid tibi discordes addere in arma viros? [*Vellems*, Discors patri filius. *Idem Vell.* Discordante à scipia fortuna.] ¶ Acqui dicebant Discordis, huius discordis. *Pom.* Blanda, fallax, impoteus, superba discordis.

Discordo, as are, Dissideo. dissētio, discrepo {נחלק *nechelák.* διαφωνῶ, διαφέρομαι. GAL. Discorder, mal accorder. ITALIC. *Discordare.* GERM. Zweytrachtig/vneins werden. HI. *Discordare.* A. *To discord, to disagre, or to beare no good countenance.*} *Cic. 1. de Finib.* Sed intus etiam in animis inclusæ, inter se dissentiunt, quæque discordant. *Colum lib. 9. c. 11.* Domino mortuo familia nimia licentia discordat. *Terent. Anu.* Qui scis eos nunc discordare inter se

Discordia, Dissidium, dissentio, seditio. {מחלקת *machalóketh* מדון *madún.* διαφορά. GAL. Discord, diuision. ITA. & HIS. *Discordia.* GER. Zweitracht/vneinigkeit. ANG. *Discorde, disagreeing, or strife.*} *Cic. 4. Tusc.* Discordia est ira acerbior intimo odio, & corde concepta. *Idem de Amicit.* Quanta vis amicitiæ concordiæque sit, ex dissentionibus atque discordiis percipi potest Veteres autem pro discordia dixere discordias: & inde discorditer aduerbium.

Discordābilis, le, Quod discordat & disconuenit. {נחלק *nechelák.* διαφωνούμενος. GALL. Noisif, aise à mettre ou faire mettre en discord. ITA. *Discordeuole.* GERM. Das zweytrachtig ist/mit wol zusammen stimpt. HISP. *Cosa discorde.* ANG. *That discordeth.*} *Plaut. in capt. sc. 3. a. 2.* Me hic valere, & tute audacter dicito Tyndare inter nos fuisse ingenio haud discordabili.

Discordialis, Qui discordiam excitat & parit. {διαφωνικὸς συμβουλεύτης. GALL. Qui a fait ou engendre discord. ITA. *Che genera discordia.* GERM. Der zanck vnd vneinigkeit machet. HISP. *El que engendra discordia* ANGL. *That moueth discorde and strife.*} *Plin. lib. 37. c. 10.* Hyenæ pelle similem abominantur discordialem domibus.

Discordiōsus, Qui discordiam seminat & lites serit, discordialis. {φιλόνεικος, ἐριστικός. GAL. Noisif, querelleux. IT. *Chi semina discordie.* GERM. Zanckisch/ auffrürisch/der vol zanck oder zweytracht stecket. HISP. *Lleno de discordid.* ANGLIC. *A sower of discorde or strife.*} Vulgus discordiosum. *Sallust. in Iug.* Nam vulgus (vti plerunque solet, & maxime Numidarum) ingenio mobili, seditiosum, atque discordiosum erat, cupidum nouarum rerum, quieti & otio aduersum.

Discrĕpo, pas, penul. corr. Discordo, dissentio, discrepans sum, quasi diuerso modo crepo. {נחלק *nechelák.* διαφωνῶ, διίστημι, διαφέρομαι. GAL. Desaccorder, n'estre point d'accord. ITAL. *Discordare, non essere d'accordo.* GERMA. Anderist/tauten/mißhallen. HISPAN. *Discordar.* ANGL. *To disagre, to jarre.*} *Cic. lib. 1. Offic.* Vtin fidibus, aut in tibiis, quanuis paulum discrepent, tamen id à scienti animaduerti solet, *Cic. Ruso,* A meis rationibus tuæ discrepant. *Liuius lib. 38.* posuit impersonale, Nec inter scriptores rerum discrepat solùm, sed oratores quoque, si modo ipsorum sunt quæ feruntur.

Discrepito, as, frequentatiuum. συχνὰ διαφωνῶ. *Lucret, lib. 2.* Si non omnia sint, aut multo maxima pars est Consimilis, verùm positura discrepitant res.

* Discrepans, antis, particip. διαφωνῶν, *Cic. 1. de legibus,* Interprésque est mentis oratio verbis discrepans: sententiis congruens.

Discrĕpantia, tiæ, Dissensio, discordia. {מחלקת *machalóketh* זר *ghéser.* διαφορά. GALL. Difference. ITA. *Differenza.* GERM. Vnderscheid/mißhellung. HISPAN. *Differencia,* ANGLI. *Difference dishgreing, variance.*} *Cic. 1. Offic.* In actiones, omnémque vitam, nullam discrepantiam conferre debemus. *Idem 3. de Finibus,* Maiorem multò habere Stoicos & Peripateticos rerum omnium discrepantiam, quàm verborum.

Discrētio, Discretus, Discrimen, Discriminale, Discrimino, Discriminatim, Vide DISCERNO.

Discrŭcio, eiusdem significationis est cum suo simplici, & tam ad animum quàm ad corpus refertur. {ראה *daáb* עצב *batsáb.* ἀπόμαγμα. GALLI. Tourmenter en plusieur sortes. ITALI. *Affligere, cruciare.* GERM. Vbel geplaget werden/seer gepeiniget werden. HIS. *Atormentare, fatigare.* ANGLIC. *To be sore tormented, vexed or greued.*} *Cic. 12. Philipp.* Vt ille Trebonium, & (si posset) etiam Brutum discruciatos necaret. *Plaut. in Aulul.* Discrucior animi, quia domo abeundem est mihi. In quo exemplo etiam illud obseruatione dignum est, quòd discrucior apud veteres cum genitiuo coniungi solebat, more Græco hodie autem cum ablatiuo. *Plaut. in Cas.* Ego discrucior miser amore.

Discŭmbo, is Accumbo. {ישב *jasháb.* κατάκειμαι, ἀνάκειμαι. GALLI. Se coucher, s'en aller dormir, ou s'asseoir pour manger à la mode ancienne. ITAL. *Sedere à mensa.* GER. Zu tisch sitzen. HISP. *Assentarse à la mesa.* ANG. *To sit downe at table, to go to bedde.*} *Gell.* Apud cœnam. Fauorini philosophi quum discubitum fuerat, cœptúsque apponi cibus, seruus assistens mensæ legere incœptabat. * Discumbitur, Impersonale. *Cicer. 3 Verr.* Mature veniunt, discumbitur: sit fermo inter eos & inuitatio, vt more Græco biberetur.

Discŭbītōrius, lectus, *apud Pli.* in quo vel super quo discumbebant antiqui cœnaturi vt differret à culcitra, qua in cubiculis vtimur.

Discŭncātus. Quasi immisso cuneo apertus ac parens, sicut ligna diducta fiunt & hiantia adactis cuctei. {διαφωνοῦντες. GALLI. Fendu auec vn coing entr'ouuert ITA. *Aperto con conto.* GERMA. Mit einem weggen gespalten/oder von einander getriben. HISPA. *Hendido ò abierto con cuñas.* ANGL. *Clouen with a wedge.*} *Plin. lib. 9. cap. 30.* Carent conchæ visu, omníque sensu alio quàm cibi & periculi. Insidiantur ergo polypi apertis, impositóque lapillo extra corpus, ne palpitatu eiiciatur. ita secuti grassantur, extrahúntque carnes: illæ se contrahunt, sed frustrà discuneatæ.

Discŭpĭo, Est valde cupio. {אוה *iváh.* ἐπιθυμῶ. GALLIC. Fort desirer, ITA. *Desiderar grandemente.* GERM. Hefftig begaren. HISP. *Mucho codiciar.* ANG. *To couet greatlie.*} *Catull.* Cum puero bello præconem qui videt esse, Qui credat, nisi se vendere discupere? *Cælius Ciceroni,* Peream si minima causa est properandi isto mihi, quòd te videre, & omnia intima conferre discupio.

Discŭrro, In diuersas partes curro: {שש *sshat.* διατρέχω. GAL. Courir çà & là. ITAL. *Correre in diuerse parti.* GERM. Hin vnd har lauffen. HIS. *Correr à diuersas partes.* ANGL. *To runne in sundrie parses, to runne hither and thither.*} *Liu. leb. 1.* Signo dato iuuentus Romana ad rapiendas virgines discurrit. [*Ouid. 2. Fast.* Ipse Deus velox (Pan) discurrere gaudet in altis montibus. *Tibull. lib. 4.* Magna Deûm proles ieuibus discurreret vmbris (id est velitaret & vagaretur.]

[Discurso, as, are: *Quintilian* Discursare in agendo.]

Discŭrsio onis. {שוט *shot.* διαδρομή. GAL. Course deçà & delà. ITALIC. *Corso desordinato.* GERM. Ein vnordentlich gelauffe. HISP. *Corrida en diuersas partes.* ANG. *A running hither and thither in diuerse partes.*} *Lactant. De opif.* Totos dies in huiusmodi discursione consumunt.

Discŭrsus, Discursio. {שוט *shot.* διαδρομή. GAL. Course deçà & delà. *Discorso, corso disordinato.* GERMA. Das hin vnd har lauffen. HISPAN.

Corrida

Corrida en partes diuersas. ANG. *A running hither and thiter in diuerse partes.* } *Cæs.bel.Gal.* Magno clamore discursúque passim se fugę mădant. *Et apud Plin.lib.2.c.36.* Discursus stellarum. [*Ouid.2.Fast.* Sic Fabij vallem latis discursibus implent. *Senec.c.7.de Consol.ad Marc.* Discursus equarum vagus,& amens in desiderio pullorum. *Ibi.c.18.* Discursus riuorum. *Ibidem cap.6.* Discursus est assiduus humani generis (mutandi sedes.)]

Discursitatio,nis,*Senec.de vitæ breuitate,c.3.* Agedum ad computationem ætatem tuam reuoca. Dic quantum ex isto tempore creditor abstulerit,quantum officiosa per vrbem discursitatio.

Discus,} קערה *kĕarâh.δίσκος.* GALLICE. Vn plat. ITALI. *Piatto grande.* GERMANIC. Ein blatten/ein fleichtäller. HISPANIC. *Muy gran plato.* ANGLIC. *A dishe.* } Vas latum (*vt Iulius Pollux inquit*) ad portandas carnes aptum, forte lanx. *Cic.de Orat.* Quorum auditores discum audire malunt,quàm philosophum: qui simul,vt increpuit philosophum disputantem relinquunt. Vnde ab *Hieronymo*, dictus est Discophorus ille qui Danieli prandium portauit: Talem enim,inquit,discophorum inedia meruerat hebdomadis. ¶ Est & Discus,rotunda quædam moles saxea vel plumbea, siue ferrea, cuius iactu iuuenes inter se certabant,victórque euadebat, qui aut altius in sublime, aut longius in tractu vltra designatum spatium proiecisset. [*Plaut.Mostell.sc.2.a.1.* Arte gymnastica,disco,hasta,pila.] *Mart.lib.14.Epigr.164.* Splendida quum volitent Spartani pondera disci: Este procul pueri,sic semel ille nocens. Alludit poëta ad mortem Hyacinthi pueri, qui iactu disci ab Apolline est interfectus, & in florem sui nominis mutatus. *De quo vide Ouid.10 Metam.* Huiusmodi disco videntur hodie vti nostri mimi & histriones,qui quæstus gratia corã populo gesticulantur,dum nescio quid ad formam disci rotundum & æreum iaculantur in aërem,deinde virga excipiunt: quos discobolos appellat *Plin.lib.10.cap.1.* hoc est disci iactatores. Disci autem figura videtur fuisse plena & rotunda,vt nobis corpus solis apparet. Ideo etiam Græci solare corpus discum dicitur. ¶ Hinc locus prouerbio *apud Cic,lib.de Orat.2.* Discum quàm philosophum audire malunt. Vulgus enim hominum propensius est ad quanuis inepras voluptates quàm ad frugiferas. Per iocum transferri potest ad discũ escarium,cuius crepitum multi libentius audiunt quàm vocem philosophi.

* Discobolos,vox Græca,Qui discum iacit. Vtitur. *Quint.lib.2.capit.14.* Quid tam distortum & elaboratum,quàm est ille discobolos Myronis? *Plin.lib 34.c.8.* Fecit & canem & discobolon,& Persea. De Artemone artifice ærario.

Discutio,tis,pen.cor.discussi,discussum,ex dis & quatio,Proprié in diuersas partes reiicio,dispello. } רחח *dahâh* רחף *dahâph* חלם *halam.* *διαπίπτω,διαφορέω.* GAL. Esbransler,poussler,& faire enaller,dissoudre,resoudre. ITA. *Scuotere,dibattere.* GERM. Erschutten/zerschutten. HISPA. *Sacudir en diuersas partes.* ANGLIC. *To shak er strike of.* } *Liu.* Trib.arietib.quantum muri discussit. *Ouid.2.Metam.* Tempora discussit claro caua malleus ictu. ¶ Per translationem modò ponitur pro remoueo, seu resoluo. *διαλύω.* *Cic.12.Phil.* Discussa est illa caligo,quam paulò antè dixi: diluxit,pater,videmus omnia. *Col.lib.7.* Etiam languor & nausea discutitur, si integrum gallinaceum crudum ouum ieiuni faucibus inseras. *Cels.lib.3.cap.8.* Nisi interdum iam horrore discusso. [*Liuius lib.4.d.4.* Eam rem litteræ Sempronij discusserunt. *Sueton.in Cæs.cap.79.* Discutere infamiam. *Velleius*, Contationem regiam Romana discussit constantia.

¶ Discutere,medicis est vlcus siue collectionem citra suppurationé dissipare,& disiicere,*διαφορέω.* Hinc discussoria medicamẽta,*διαφορητικὰ*: & vis discussoria. *Plin.lib.30.ca.10.* Et per se cinis inanium cochlearum ceræ mistus discussoriam vim habet. ¶ Modo variis modis examino,iuestigo. } חקר *chakâr.ἐξετάζω.αναλίνω.* } *Cic.4.Acad.* Oportet igitur nos esse armatos,vt occurrere possimus interrogationibus eorum,captionésque discutere. *Lactan.* Hæc enim prauitatis est causa ignoratio sui: quam si quis cognita veritate discusserit,sciet, quemadmodum ibi vita degenda sit.

[Discussus,a,um: *Velleius*, Sepultum ac discussum bellum eius aduentu. *Idem*, Discussa seditio seueritate. *Ouid.Eleg.1.li.2.Trist.* Purum discussis aëra reddit aquis.]

Discussor,oris,Calculator. } *Iul Firmicus Matheseos lib.3.* Exactores imperatorum,& qui annuas fiscaliorum prestationes repetũt: discussores,rationales,&c. Discussor alias pro inuestigator,inspector. *Macrob.Comment.lib.1.c.21.* Hoc loco diligens rerum discussor inuenit quod requirat.

Discussio,nis,Solutio,inquisitio. *διάλυσις.Macrob.Comment. lib.1.cap.16.* Sequitur illa discussio, quid sit,quod adiecit. ¶ Aliàs Discussio est percussio in diuersas partes: vt,*Senec.Quæst.Natur.lib.6.cap.19.* Quomodo in dolio cantantis vox per totum cum quadam discussione percurrit ac resonat.

Discussum,Quod examinatum,aut iudicatum est,Et actus ipse Discussio. *διάκρισις.* Et discussor,qui discutit. *ἐξεταστής.*

Discertus,Diserte,*Vide* DISSERO.

Dissertiones,Diuisiones patrimoniorum inter consortes. *Fest.*

Disiicio,cis,penultima correpta, In diuersas partes iacio, dispergo. } נפץ *napháts* נתץ *natháts.διαπίπτω.* GALLICE. Ietter par terre çà & là, faire escarter. ITALIC. *Gettare in diuerse parti.* GERMAN. Hin vnd här weiffen. HISPANIC. *Derramar echando,ò echar en diuersas partes.* ANG. *To cast à sunder,to scatter.* } *Virgil.* Æneid Disiecitque rates. *Liu.1.ab Vrbe*, At primo tentata res est,si dispositis clientibus absterrendo singulos à concionibus,conciliísque,disiicere rem possent.

[Disiicere oracula. *Sueton.in Tib.cap.63.* Disiicere expectationem. *Idem in Cæs.c.42.*]

Disiectus participium. Dispersus. } נפוץ *naphúts.διεσπαρμένος.* GALLICE. Ietté çà & là,espars. ITALIC. *Gittato quà & là.* GERM. Zerstreuwet/hin vnd här geworffen. HISPANI. *Derramando echando,ò echado en diuersas partes.* ANGLIC. *Casta sunder,scattered.* } *Cicer. Attic.lib.3.* Nos disiecta manu aduersarios pares esse non possumus. *Horatius in Carm.* -tec.áque Penthei disiecta non leui ruina. [*Tibul.lib.4.* Pannonius gelidas passim disiectus in alpes.]

Disiecto,ctas,ctare,frequentatiuum. } *διασπάω.* ANGLIC. *To disparkle often.* } *Lucret.libro 2.* Sed quasi naufragus magnis,ventísque coortis Disiectare solet magnum mare transitra,carinas, antennas, prorã.&c.

Disiungo,Separo } חברל *hibdil* חלק *chalâk.διαζεύγνυμι,διίστημι.* GAL. Desioindre,descoupler,separer. ITA. *Disiungere,separare.* GERM. Von einanderen fügen/absunderen. HISP. *Desuñir ò apartar.* ANG. *To vnioyne,to separat,to vnyoke.* } *Cic.Lentul.* Nam ab orationibus disiungo me,referéque ad mansueriores Musas. *Terent.in Hecy.* Atque ea res multo maximè disiungit illum ab illa. *Cic.2.Philip.* Ipse enim Pompeium â mea familiaritate disiunxit.

Disiunctus,participium. } סברל *mibdâl.διαζευκτικὸς.* GAL. Desioinct,descouplé,separé. ITA. *Separato,disgionto.* GER. Abgesunderet/von ein anderen gefügbt. HISP. *Desunido,ò partado.* ANGLIC. *Vnyoked vncoupled.* } *Cic.pro Rosc.Amer.* Quæ vita maximè disiuncta à cupiditate,& eum officio coniuncta. *Idem 2.Philip.* Opera mea Pompeium Cæsaris amicitia esse disiunctum.

Disiunctus,nomen ex participio. } ANG. *A farre of, a sunder.* } *Cic.pro Marcel* Nec vero disiunctissimas terras citius passibus cuiusquam potuisse peragrari,quàm tuis non dicam cursibus,&c. *Idem 4.Acad.* Nihil est enim ab ea cogitatione,quam habemus de grauitate sapientis,errore,leuitate temeritate,disiunctius.

[Disiunctum in Syllogismo; & proloquium disiunctiuum. *Gellius cap.11.lib.5.*]

Disiunctio,Separatio. } גזר *gézer.διαζευξις,διαχώρησις.* GAL. Desioignement,separation ITA. *Separatione.* GERM. Absunderung. HISP. *Apartamiento.* ANGLIC. *A separating,a vnyoking.* } *Cic.* Neque enim non potest mihi non molestissima esse disiunctio nostra, in tanta rerum omnium varietate. ¶ Hinc etiam disiunctiuæ coniunctiones, *διαζευκτικαὶ συνδέσμοι*, quę res,vel personas,vel tempora distinguunt vt, Hoc vel illud,meum vel tuum erit.

Disiunctiuus,*διαζευκτικὸς.* vt disiunctiuus modus: *Papin.D.lib.35.Tit.1.l.78.* D isiunctiuo modo conditionibus ascriptis. ¶ Hinc disiunctiuæ conditiones,quæ copulatiuis opponuntur apud Probum.

Disiunctiue,aduerbium. } *διαζευκτικῶς.* } *Vlp.D.lib.30.Tit.1.4* At si cõiuncti disiunctiue commixti sint, vnius personæ potestate funguntur.

Dispălescĕre,Est palàm omnibus innotescere. } חורץ *hodhâh.διαβιβάζω.* GAL. Estre diuulgé ITA. *Palesare.* GERM. Jderman kundt bar werden. HISP. *Diuulgarse.* ANG, *To be commen or knawin dy all.* } *Plaut in Bacch.* Si plus perdundum sit,periísse suauius est, Quàm illud flagitiũ vulgò displacere.

Dispalo,as,penultima producta,idem quod separo, *teste Nonio*, à præpositione dis,& verbo palare,quod est errare, & vagari. } נפץ *naphâts* חפץ *hephâts.διζάνυμι, διαπίπτω.* GALLIC. Estre diuulgué & manifesté,s'espandre çà & là,vaguer par les champs, ITALIC. *Separare,andare errando.* GERMA. Hein här schweiffen. HISP. *Derramar,derramarse huyendo.* ANGLIC. *To wander or stray, to be commone or kunawin.* } Huius passiuum est Dispalor. *Sisen.lib.3.Hist.vt citat Nonius*, Tanto passu dispalantur. *Et apud eundem*, Dispalati, ab signis digressi omnes,ac dissipati. *Gellius libro primo.* Ea præcentione tranquilla & venerabili, ad quandam quasi militaris musicæ disciplinam,vis & impetus militum,ne sparsi dispalatique proruerent,cohibebatur.

Dispando,is,ere,Extendere. } נטה *natâh* רקע *rakâ* פרש *parâs* מתח *mathách.διανύω.* GALLIC. Estendre,ouurir & desployer. ITALICE. *Spandere.* GERMA. Außspannen/zerthun. HISP. *Tender in partes.* ANGL. *To stretch out,to open abroade.* } *Plin.lib.9.cap.4.* In Gaditano Oceano arbor in tantum vastis dispansa ramis, vt ex causa fretum nunquam intrasse credatur. *Lucret.lib.1.* Denique fluctifrago suspentæ in littore vestes Vuescunt,eædem dispansæ in solę serescunt. *Plautus in Mil.* dispessis per e scribit,eundem acturum extra portam dispessis manibus.

Dispessus,a,um,Expansus,extensus, participium ab hoc verbo dispando. } פרוש *parûs.διατεταμένος.* GALLIC. Estendu,desployé. ITA. *Spanso.* GERMA. Außgespannet/außgestrecket. HISP. *Tendido en partes.* ANG. *Spread ur streiched out abroade.* } *Plaut.in Mili.4.[sc.4.a.2.* Ieundum actutum extra portam dispessis manibus. [patibulum cum habebis.]

Dispar,disparis,Inæqualis,dissimilis,impar,diuersus. } *ἀνόμοιος, ἀνίσωσος.* GAL. Dissemblable,qui n'est point pareil. ITA. *Disparsi.* GERM. Vngleich. HISP. *Desigual.* ANGLIC. *Disalyk,vnequall,vnmeete.* } *Cic.de Amicit* Dispares enim mores,disparia studia sequúntur,quorum dissimilitudo dissociat amicitias. *Idem pro Font.* O fortunam longe disparem M.Fontei,ſi,&c. *Idem pro Muræn.* Et quoniam ostendi,iudices, parem dignitatem ad Consulatus petitionem, disparem fortunam prouincialium negotiorum in Muræna atque Sulpitio fuisse, &c. *Virgil.2.Eclog.* Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula. *Ouid.8.Metamorphoseon*, Fistula disparibus paulatim surgit auenis. * Dispar animorum,dicitur cui cum aliis non conuenit, aut qui non est animo æquè forti. *Silius lib.8*, quum numerasset quosdam qui Scipionem ad bellum sequebantur, addit eam ipsos: Brutius haud dispar animorum, &c. Id est,animo non minus magno & præsenti quàm quos iam recensui.

Dispărilis,le,Dispar. } *ἄνισος.* ANGLIC. *Vn meet,vnequall.* } *Varr.de Re rust.* Et pabulum disparile, non vsquequaque idem fit. *Cic.de Diuin.* Quæ omnia fiunt ex cæli varietate, & ex disparili aspiratione terrarum.

Dispărilitas,*ἀνισότης.Macrob.Satur.lib.1.c.1.* Nec indigestè ranquam in aceruum congessimus digna memoratu, sed variarum rerum disparilitas ab authoribus diuersis confusa temporibus, ita in quoddam digesta corpus est. *Vide Gell.lib.20.c.11.[lib.7.c.].*

* Dispariliter,Aduerb. *Var.de Re rust.lib.1.c.6.* Hæc atque huiusmodi tria fastigia agri ad colendum dispariliter habent momentum.

Dispăro,as,are,Separo,& seiungo. } חברל *hibdil.διζάγνυμι,* GALLIC.

Separer. ITAL. *Separare.* GERM. Sunderen/von einanderen scheiden. HI. *Apartar en diuersos lugares.* ANGL. *To put a parte, to seuer.* } *Plaut. Rud.* Qui est Imperator diuûm atque hominum, Iupiter: Is nos pergentes alium in alia disparat. *Gell. li. II. c. 11.* Tot sententias in eandem rem, quasi aliud atque aliud diceret, disparauit. [*Plaut. Amph* Atque quanto nox fuisti longior hac proxima, tanto breuior dies vt fiat faciam, vt æquè disparet.] ¶ Hinc disparata vocant Dialectici quæ negatiuè opponuntur. *Cic. 1 de Inuent.* Disparatum est autem id quod ab aliqua re per oppositionem negationis separatur, hoc modo, sapere, & non sapere.

Dispartĭo, *Vide* DISPERTIO.

Dispello, lis, dispuli, dispulsum, Invaria loca pello, discutio, disicio. } נפץ *naphás* פוץ *hephits* דחף *dachâph.* διπαίτω. GALL. Debouter, dechasser. ITALIC *Scaciare in diuerse parti.* GERM. Zertreiben/von einanderen iagen. HISP. *Echar in partes.* ANGLICE, *To put or expell in to sundrie partes.* } *Liu. lib. 5* Quum equitem passim liberi frænis dispulissent equi. Veientium maxima pars Tyberim effusi petunt *Cic. li. 1. Tusc.* Eandémque ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit. *Virg. 1. Æneï.* Teucrorúmque alios, acer quos æquore turbo Dispulerat, id est dissecerat, siue segregauerat.

[Dispulsus, a, um. *Plaut. Asin. act. 4. sc. 3.* Qui amores nostros dispulsos compulit.]

Dispendo, dis, Distineo, siue occupatum teneo. } διατῶ. GALL. Detenir, tenir occupé. ITALI. *Tenir occupato.* GERM. Zuschaffen geben/oder mit geschefften auffhalten HISPANICE, *Detener.* ANG. *To let with diuerse busmesse to withhold or staye.* } *Col. lib. 8 c. 2* Parandi autem modus est, ducentorum capitum, quæ pastoris vnius dispendat curam.

¶ Aliquando idem est quod expendo, erogo, distribuo: vnde fit nomen dispendium, de quo mox dicemus: Dispenso frequentatiuum, idem fere quod distribuo. } GAL. Despendre, employer. ITA. *Spendere.* GERMANICE, Außtheilen/außgeben. HIS. *Despender.* ANGLIC *To spend or bestowe.* } *Coli. lib. 4.* Cælestes admittet imbres, eóque alendis semibus dispensset. ¶ Aliquando significat expando, διατείνω, & tunc non à pendo, sed à pando componitur. *Plaut.* Vbi iubet, dispendite hominem diuorsum, atque distendite.

Dispendium, dij. Est sumptus, incuria, vel negligentia, aut immoderatione factus. } δαπάνη GALLI. Despense & perte, dommage, degast. ITA. *Spesa.* GERM Verlust/vnkost. HIS. *El gasto.* ANLG. *Expunse, losse.* } [*Plaut Men. sc. 1. a. 3.* Minore nusquam bene fui dispendio.] *Plinius*, Magno id lignorum dispendio fit. ¶ Aliquando idem est quod damnum, vel detrimentum. } βλάβη. GALL. Dommage. ITALLI. *Danno.* GERM Schad. HISPA. *Daño.* ANG *Domage, losse.* } cui opponitur compendium, quod lucrum vel vtilitatem significat. *Terent Heaut.* Quid est quod mihi malim, quàm quod huic intelligo euenire, vt gratiam ineat sine suo dispendio, & mihi prosit? *Plaut in Mercat.* Amorem multos illexisse in dispendium. *Virg. 3 Æn.* Hic ubi nesiua moræ fuerint dispendia tanti ¶ Dispendium etiam via obliqua & quæ per ambages eo ducit quo ire tendimus, contraria Compendio. *Luc. lib 8* Iam super Herculeas fauces nemoraque Tempe, Æmoniæ deserta petens dispendia syluæ, &c.

Dispendiosus, sa, sum, Damnosus. } ζημιώδης GAL. Qui porte dommage, dommageable. ITALICE, *Dannoso.* GERNANI. Schadtlich/das schaden bringt. HISP. *Lo que trae daño ò menoscabo.* ANGL. *That bringeth great domage and losse.* } *Colu. lib. 2.* Nam dispendiosa est cunctatio. Accipitur etiam pro sumptuoso. σπαταλαστὴς cui opponitur parcus.

Dispendo, is Expando, פרש *parás.* ἐκπετάννυμι, διατείνω } tractum à pennis & volatu auium, *vt inquit Nonius. Plaut. in Miles.* Vbi iubet dispennite hominem diuersum, & distendite. Sic enim *Nonius* legit: quanquam vulgariter iam dispendite, legatur. Est autem hæc consuetudo loquendi *Plauto* familiaris, ita enim depectere defloccare vsquam dicit.

Dispēnso, as, frequentatiuum, quod frequentiore in vsu est. Dispendo, dispono, procuro. } חלק *chalák* סכן *sacán.* διῖκω οἰκονομία. GALLI. Gouuerner, dispenser, ou distribuer vne chose par raison. ITAL. *Dispenjare.* GERM. Außtheilen. HISP. *Dispensar.* ANG. *To lay out money for another, to distribut.* } *Plaut. in Batch.* Non alteris etiam ducentis vsus est: Qui dispensentur Ilio capto. *Liu. 3. ab Vrbe*, Intercalares mensibus interponendo ita dispensauit, vt &c. *Cic. ad Attic. li. 11.* ex quo scire nihil potui de nostris domesticis rebus, de quibus acerbissimè afflictor, quòd qui eas dispensauit, neque adest istic, neque vbi terrarum sit, scio.] Dispensare dolorem, & diuidere inter multos. *Senec. ca. 12. de Consolat. ad Polyb.* Dispensandum humanum pectus in metus & dolores. *Senec. cap. 10. de Consol. ad Marc.* Dispensare victoriam, *Liuius lib. 8. d. 4*]

Dispēnsātor, Qui familiæ necessaria dispensat, & distribuit: cuiusmodi sunt obsonatores, quorum officium est coëmere quæ vsus domestici exposcunt. } סכן *socben* οἰκονόμος. GAL. Despénsier, celuy qui a la charge de manier, dispenser ou distribuer le bien de son maistre. ITALIC. *Dispensatore.* GERM. Ein schaffner houßhalter/einteusser. HIS. *Despensero.* ANGLIC. *He that layeth out or distributeth money, a steward.* } *Martial. lib. 6.* Dispensatotis nobis cernis opus. *Iuuenal.* Prælia quanta illic dispensatore videbis Armigeros? [¶ De seruo, qui rationes administrat siue dispensatur. *Suet. in August. cap. 67.* vt loquitur de Diomede dispensatore: *Idem Suet. in Neron. cap. 44. & cap. 12. in Galba.* Dispensatoribus exceptis.]

Dispensātio, Procuratio, administratio. } פקדה *pekuddáh.* οἰκονομία. GAL. La charge & maniement de quelque chose, office de despensier. ITA. *Officio di dispensiero.* GERMANI. Außtheilung/verwaltung. HISP. *Officio de despensero.* ANGLIC. *The charge or laying out of money for another. distribution.* } [*Suet. in Othon. cap. 5.* Ante paucos dies seruo Cæsaris pro impetrata dispensatione decies sestertium expresserat.] *Cic. ad Att. lib. 15.* Profectionem meam, vt video, Erotis dispensatio impedit. Hodie dispensatio rem accipiunt Iurisperiti pro communis iuris relaxione necessa[illegible], aut certè maioris alicuius vtilitatis causa cuipiam concessa. [illegible]erum quoniam in ea significatione apud classicos scriptores non legitur, nihil est quod plura hic de ea agamus, præsertim quum præsentis instituti sit, Latinas voces, non Barbarorum fæces huc congerere.

Dispērdo, dis, di, Consumo, dissipo. } שחת *schicháth* אבר *ibbádh.* διαφθείρω, ἐξολοθρεύω. GAL. Perdre & gaster, degaster, destruire. ITA. *Consumare, dispendere.* GERM. Verderben / geschanden/ zu nichten machen. HISP. *Disperdiciar, gastar, aleznar.* ANGLIC. *To lose, to marre or kill.* } *Plaut. Cas.* Imò age vt lubet ede bibe, disperde rem. *Cicer. pro lege Agrar.* Videte nunc proximo capite, vt impurus helluo turbet Remp. vt à maioribus nostris possessiones relictas disperdat & dissipet. *Plaut. Pœn* Dij immortales meum herum seruatum volunt, & hunc lenonem disperditum.

Disperdĭtio, onis, Delatio perditio. } אברון *abaddón.* ἐξολόθρευσις. GAL. Degast, destruction, perdition. ITAL. *Consumamento, distruttione.* GER. Verderbnuß HISPAN. *Disperdiciamento.* ANGLIC. *A marring, a losing*] *Cic. 3. Philipp.* Quum exercitu Romam sit ad interitum nostrum & ad disperditionem vrbis venire conatus.

Dispĕreo, ris. ex dis, & pereo componitur, significatque vario modo, aut in totum pereo, & deficio. [אבד *abáuh.* ἀπόλλυμι, ἴσσω. GALL. Estre perdu & gasté, deperir. ITAL *Perire à fatto.* GER. Verderben/zu nicht werden HISPA. *Perescer en todo ò en diuersas maneras.* ANG. *To perish, to be lost.* } [*Plau. Aul. sc. 4 a. 1.* Prô Iuppiter non ego disperij? (id est compilatus sum.) Desperij nisi &c. (minantis.) *Plaut. Mil. sce. 2 a. 2.* At ego disperij. *Pl. Most. sc. 1. a. 2.*] *Varro 1. de Re rust.* Fructus solent disperire. *Idem lib 3* Prouidendum vehementer ne propter æstum, aut propter frigus dispereant.

¶ Dispeream iurantis vox. *Plaut. in Amphitr.* Dispeream, si aut intus adhuc fui, aut si hunc miserim.

Dispērgo, gis dispersi, sum, In diuersas partes spargo, Disicio, dissipo. פזר *pazár* διασκεδάζω. GAL. Espandre, semer çà & là. ITA *Separare in diuerse parti.* GERM. Zerstreuwen. HISP. *Esparzir en partes, derramar.* ANG. *To scatter or spread abroad*] *Cic. 4 Acad.* Cur mortifera tam multa perniciosa terra marique dispersit. *Terent. in Adelph.* An tibi mauis cerebrum dispergi hic? *Cic. de Nat. Deor.* Puerum interea obtruncat, membráque particulatim diuidit, pérque agros passim dispergit corpus. &c.

Dispersus, particip. disiectus, fusus. [פזר *pazár.* διασπαρμός, διασκεδασμός. GAL Espars, semé çà & là. ITA. *Sparso.* GERMANIC. Zerstrewet. HIS. *Esparzido en partes, derramado.* AN. *Scattered or spreed abroade.*] *Cic 1. de Orat.* Omnia ferè quæ sunt concluſa nunc auribus, dispersa quondam fuerunt, vt in musicis numeri, & voces, & modi.

Dispersus, us, ui. [תפוצה *tephutsáh* διασκεδασμός, διασπορά. GAL. Esparsement. ITALIC. *Spargimento.* GERM Zerstreuwen. HIS. *Esparzimiento en partes.* ANG. *A scattering or spreading abroade.*] *Cic. Attic. lib. 9.* Quod Consules laudas ego quoque animum laudo; sed consilium reprehendo: dispersu enim illorum actio de pace sublata est, quam quidem ego meditabar.

Dispērse, & dispersim, aduerbia Diffusè. [σποράδην, διασπορικῶς. GAL. Par ci par là, separement, en diuers lieux. ITA. *Separatamente. per quà & per là.* GERMAN. Hin und här zerstreuwt. HISPAN. *Esparzidamente en partes* AN *By scattering hither and thither.*] *Cic. Verr.* Nunc iam illa omitto, quæ dispersè à me multis locis dicentur, ac dicta sunt. *Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 1.* Qui Græce scripserunt dispersim alius de alia re, sunt plus quinquaginta. [*Sueton. in Cæsar. cap. 80.* Consilia dispersim habita.]

Dispertĭo, tis, & Dispertior, tiris, deponen. ex dis. & partior: In diuersas partes diuido, huic & illi partes do. } חלק *chalák* פלג *pilágh* διαίρω. GALLIC Departir, diuiser. ITA. *Partire, diuidere.* GERM. Zertheilen/außtheilen. HISP. *Partir ò diuidir en diuersas partes.* AN. *To deuide, to parte* } *Plau. in Aul.* Hercule iniuria dispertiuisti, pinguiorem agnum isti habent. [*Idem Pl. Pseud. sc. 5. a. 1.* Populo virtum id potuit dispertirier (quod feciſti flagitij sup.) *Idem Amphit. sc. 1. a. 1.* Dispertiti viri, dispertiti ordines. *Idem Aul. sc. 1. a. 2.* Vt dispertirem obsonium bifariam. *Idem Plau. Curc. sc. 3. a. 1.* Etiam dispertimini? (id est, discedite ab amplexu.)] Sic dispertire exercitum per oppida, *Liu. 9. bel. Pun.* Dispertire tyrones inter legiones, *Hirc. 5. belli Afri. Cic. 7. Verr.* A quibus initia vitæ, atque victus, legum, morum, mansuetudinis, humanitatis exempla hominibus & ciuitatibus data, ac dispertita esse dicuntur, *Idem Metello lib 5.* Quod quum dicerem, illud adiunxi, mihi tecum ita dispertitum officium fuisse in Reip. salute retinenda. vt ego. &c.

Dispĕsco, scis, scui, Separo, disiungo, quasi pecus à pastione arceo. } חברל *hibdîl.* διείργω, διαπαύω. GAL. Separer, diuiser. ITA. *Separare.* GERM Sunderen/zertheilen. HIS. *Apartar, como del pasto el ganado.* ANG. *To seuer, to separat.* } *Plin. lib. 5. cap. 9.* Inde Africam ab Æthiopia dispescens. Dispescere (*inquit Festus Pompeius*) propriè est pecus à pastione deducere: vt compescere, vnà pascere, & in vno loco continere.

[Dispectus *Vide Gell. cap. 15. lib. 15.*]

[Disphemia, id est, δυσφημία: q.d. mala fama. *Item* infamia, maledicentia, conuitium. GALLIC. Mauuais renom, mauuais bruit. *Item* Infamie, iniure. *Sueton in August. cap. 93.* Nihil in hoc quidem aliud deuitans, quàm δυσφημίας nominis. Ita restituit doctus Casaubonus. Vulgati libri habent Disphmia.]

Dispĭcio, cis, pen. cor. Discerno. } חשגיח *hischghiach* חקר *chakár.* διακρίνω. GAL. Discerner, considerer diligemment. ITA. *Discernere.* GERMAN. Entscheiden. HISP. *Discerner ò inuzgar.* ANG. *To discerne, to consider with diligence.* } *Quintil. lib. 2.* Nam proprietates ingeniorum dispicere prorsus necessarium. ¶ Item diuersè, diligentérve inquirere, considerare, seu mente circunspicere, & prouidere, & tanquam in omnem partem lumina mentis intendere. } σκοπέω, κατασκοπέω. GAL. Regarder d'vn costé & d'autre. ITA. *Guardar da ogni banda.* GER. Fleißig beschauwen/ fleißig vnd in alle wág wol/ erwegen oder berpichten. HIS. *Mirar à partes diuersas y todas.* ANG. *To looke and behold frome the one side and the other.* } *Cicero libro 1. Tuscul.* Tamen acie mentis dispicere cupiebant. *Colu. in Præf. Operis*, At ego quum aut magnitudinem totius rei, quasi quandam vastitatem corporis

corporis.aut partium eius velut singulorum subtilitatem dispicio, vereor ne supremus ante me dies occupet quàm vniuersam disciplinam ruris possim cognoscere.[*Suet.in Neron.c.9* Tanta caligo orta, vt dispicere non posset. Omnia qui magni dispexit lumina Mundi. *Catull.de Com Beren.*]

Dīspectŭs,us.ui,Discretio,delectus. { משגח *mushgách.διάκρισις,διάλογισμός* GAL.regard d'vn costé & d'autre,esgard. ITA. *Riguardo,rispetto.*GER. Entscheidung/anschauwung/betrachtung GERM. *Mirad en partes diuersas.*ANGLI. *Looking frome one part to another.* } *Senec.2.de Ira.* Quid si pueris,quod neglecto dispectu officiorum, ad lusus & ineptosæqualium iocos spectent,quis irascatur,&c.

Dīspĭcientia,Circunspectio,& prouidentia, vel consideratio diligens, atque discretio,σκέψις.

Dīsplĭcĕo ces,compositum est à placeo,Odiosus sum, iniucundus sum: ✕placeo.{ רע *rah.δυσαρέστως* GAL.Desplaire.ITA. *Dispiacere.*GERM. Mißfallen.HISP. *Desagradar.*ANG. *To displease,to mislike.*} Nihil enim aliud est displicere quàm non placere.*Cic.ad Attic.lib.2.* Displiceo mihi,nec scribo sine summo dolore. [*Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist.* Nulla pœna grauior,quàm tanto displicuisse viro. *Plautus Menæc.sc.2.a.4.* Si tibi displiceo,patiundum:At placuero huic Erotio.]

[Displĭcĭtus,a,um:*Gellius c.21.lib.1.* Atque ei statim displicita esset insolentia,&c. (pro displicuisset.)]

Displĭcentĭa.{ נעל *gáal.δυσαρέστησις.*GAL.Desplaisance,chagrin.ITA. *Idispicere.*GERMAN.Mißgefallung.HIS. *Aquel de sagradamiento.*AN. *A displeasing,a misliking.*} *quo vsus est Senec.de Tranquil.vitæ,*Hinc illud tædium & displicentia sui, & nunquam rendentis animi volutatio. *Apud Plau.in Cistel.*etiam legitur Disciplina.Ventum(inquit) ad te gaudeo ecastor, ita nunc hodie hic acceptæ sumus Suauibus modis nisi hæc disciplina apud te quicquam fuit,Quin mihi placet. Verbum est soli Plauto vsurpatum.

Dīsplĭco,as,Explico,dilato, extendo. { פשש *paschát* נטה *natáh.ἐκπλόω,διαπλάσσω.*GAL.Desployer,espardre.ITA. *Dispiegare.* GERMA. Aufwiggten/etwas zusammen gelegts von einanderen thun.HISPA. *Desplegar.*ANGLIC,*To open out,to vnfolde* }Vnde displicatæ volucres dicuntur à Varr.quæ disgregatæ sunt,& latius dispersæ.Ita enim ait *de Re rust.l.3.* Si quando displicatæ sunt, cymbalis,& plausib.numero reducunt in eundem locum.

Dīsplōdo,is,vel displaudo,Cum crepitu rumpo.{ חמם *hamám.διακεχυσται.*GAL.Faire grand bruit.ITA.*Rompere con strepito.* GERM. Mit einem knall oder geneß zersprungen.HISP.*Romper con sonido.*ANGLIC *To break and mak agreat sowne.*} *Hor.in Epod.* Et vesica sonat quantum displosa, pepedi.

Dīsplōsus,partic. *Lucr.lib.2.c.6.*Quum plena animæ vesicula parua Sæpe ita dat pariter sonitum displosa repente:id est disrupta.

Dīspluuiātum,à Virruuio dicitur figura quædam cauedij,qui *lib.6.c.13.*sic ait, Displuuiata autem sunt , in quibus deliquiæ arcam sustinentes,stillicidia reiiciunt:hæc tabernaculis maximas præstant vtilitates,quod compluuia eorum erecta , non obstant luminibus tricliniorum.

Dīspŏlio,Spolio. { שלל *schalál* פשש *paschát* בזז *bazáz.*ἀποδύω,σκυλεύω. GALLIC.Despouiller.ITALI.*Spuliare.*GERMAN.Berauben.HISPA. *Despojar.*ANGLI.*To spoile.*} *Terent.in Andr.*Clamitent, me sycophãtam hereditatem persequi,Mendicum,tum ipsam dispoliare non licet.[*Senec.ca.24.de Consol.ad Marc.*Dispoliatus oneribus(id est,corpore.

Dīspoliābŭlum,verb.{ שלל *schalál.τὸ ἀποσκυλεύειν,σκύλευμα.* } quo *Plautus* vsus est pro dispoliatione.Egóne (*inquit in Bacchi.*)vt hæc clausa gestem clanculum,vt celem patrem damna Pistoclere flagitia, aut damna,aut dispoliabula.

Dīspondēŭs,*διπρόσιος*,Quasi bis spondeus,pes qui constat ex quatuor syllabis longis,vt Oratores.

Dīspōno,nis,pen.prod.Ordino.{ חבין *heebin* תכן *tichchén* ערך *harách.* διατίθημι GALLIC.Disposer.ITALIC.*Disposer.*GERM.Ordnen. HISP. *Disponer.* ANGLIC.*To put in order,to array.* } *Plin.ad Fuscum,libr.9. Epist.*Quæris quemadmodum in Tuscis diem æstate disponam. Disponere suo quidque ordine,*Columel.libro 12.capite 2. Quintus Cicero de Petit.consul.* Fac vt plane iis hominibus quos deuinctos tenes descriptum ac dispositum suum cuique munus sit. *Cic. ad Attic. lib.4.* Postea vero quam Tyrannio mihi libros disposuit,&c.[Disponit his operibus milites.*Cæs.lib.1.de bel.ciu.* Disponere diem, (pro statuere quid eo die sis acturus.)*Sueton.in Tib.c.11.*Disponere malè sua bona *Sueton.in Neron.cap.39* Et quinque in partes(id est zonas) totus disponitur orbis. *Tibul.l.4.* Disponere semina & plantas.*Senec.c.16 de Consol.ad Marc.* Immortalia cogitat,& in nepotes pronepotésque disponit.*Idem ibid.cap.11.*Tot tibi disponendi libelli. *Senec.cap.7.ad Polyb.*]

[Dispŏsĭtus,a,um. *Senec.c.vlt.de consol.ad Marc.* Quicquid ex disposito lucet(i.Mundus.)

Dispŏsĭtus,tus,verbale,Dispositio. { מתכנת *mathcchóneth* ערך *béreeh.* διάταξις.GAL.Disposition,ordre,ordonnance.ITA. *Dispositione, ordine.*GERM.Geordnet/ordentlich gesetets.HISPA. *Orden,disposition.* ANGL. *An order or due placing.*} *Tacit.lib.*18.Dispositu,prouisuque rerum ciuilium peritus.

Dīspŏsĭtē,Apte,concinnè,distinctè.{ διατάκτως.GAL.Par ordre,à point. ITA.*Dispositamente.*GERM.Ordentlich.HISPA. *Ordenadamente.* ANG. *with good order,orderly.*} *Cic.6.Ver.* Non possum dispositè istum accusare,si cupiam:opus est non solùm ingenia,verùm etiam artificio quodam singulari.

Dīspŏsĭtĭus,comparat.à dispositus:*Seneca Quæst.natural.lib.1.in Præfat.* Quo neque formosius est quicquam,nec dispositius.

Dispŏsĭtĭo,nis,Ordinatio,collocatio.{ מתכנת *mathchóneth* ערך *béreeh.* διάταξις,κατασκευή.GALLIC.Disposition,ordre,ordonnance.ITALIC. *Dispositione.*GERM.Ordnung.HISP.*Disposition.*ANG.*A due plating of thinges in order.*}*Col.lib.12.capite 2.*Quis enim dubitet nihil esse pulchrius in omni ratione vitæ,dispositione atque ordine?*Cicer.2.de Orat.* Qui ordo tibi placet, inquit Catulus, & quæ dispositio argumentorum:in qua tu mihi semper deus videri soles.

Dīspŏsĭtor,oris.{ לבין *mechin* מחכן *metháchen.διαθέτης,διατυπώτης.*GAL. Celuy qui dispose & met ordre, gouuerneur. ITA. *Dispositore,acconciatore.*GERM.Ein ordner.HISP.*El que dispone y mete en partes.* ANG. *He that setteth thinges in good order and aeray.*} *Seneca lib.5.Nat.Quæst.* Nimirum in hac prouidentia dispositor ille mundi Deus aëra ventis exercendum dedit.

Dīspŭdet,dispuduit vel dispuditum est,impersonale,pro simplici accipitur cum quodam augmento,Multis modis pudet. { αἰδυμαι GAL. Auoir grand honte.ITALIC.*Vergognarsi grandemente.* GERMANIC. Sich vbet schämen.HISPA.*Auer mucha verguenca.*ANGLIC.*To blushe and thinke great shame.*} *Terent.in Eunuch.* Dispudet mihi sic data esse verba.*Plaut.in Bacchid.*Nam alia memorare quæ illum facere vidi dispudet.

Dīspŭlŭĕro,as.In pulueremredigo. *κατατρίβω.Nævius,*Saxa,syluas,lapides,montes disiicis,dispulueras.

Dīspūmo,as,Spumas eiicio,spumis purgo.{ ἀποσκίζω.GAL.Faire escumer,mettre & reduire en escume.ITALIC. *Leuar le schiume.* GERM. Abschaumen/verschaumen. HISP.*Espumar,ò quitar la espuma.* ANGLIC. *To skumme or tak away the fome.*} *Col.lib.22.capite 34.* Aut si non dulce mustum,ad tertias dispumetur. Alij legunt despumetur. *Vide* DESPVMO.

Dīspūngo,gis,dispunxi,ctum.Expungere,delere. { מחה *machàh.ἐξαλείφειν.*GAL. Casser,annuller vne escriture.ITA. *Cancellare.* GERMA. Durchthun.HIS.*Cassar ò raer.* ANG.*To put out a worde in wryting with prickingit about,to prick or crosse out.*} ¶ Accipitur etiam pro supputare,siue numerare,quasi pũcto notare,& accepta cum datis conferre. { λογίζεσθαι GAL.Examiner vn compte. ITALI.*Essaminare vn compto,* GERMANIC.Zellen oder rechnen.HISPA. *Cassar ò raer la cuenta.* ANG. *To ex anime and crosse out a cownte.*} *Seneca de breuitate vitæ,* Dispunge & recense vitæ tuæ dies pauculos & ridiculos apud te resedisse videbis:inde dicimus Dispungere rationes pro eo quod vulgus vocat.*Examinare calculum.Papin.ff.de verb.significat.*Dispungere est cõferre accepta & data.¶ Accipitur præterea dispungere pro absoluere.*Tertul.aduersus Iudæos,*Itaque specialiter dispungamus ordinem cœptum:id est absoluamus,*teste Rhen.*[*Velleius,*Interuallã negotiorum dispungere.]

Dīspūnctĭo,onis,verb. Interdum idem est quod expunctio siue deletio.{ ANG. *A princking or crossing out.*}Interdum idem quod supputatio:hoc est datorum & acceptorum collatio.*Vlp.l.quum plures.ff.de bon.aut.iud.possi.* An recognitio & dispunctio concedenda sit creditori.¶ Interdum idem quod compensatio & remuneratio.*Tertul.lib.5.aduersas Marc.* Dispunctionem boni & mali operis: id est compensationem remunerationémque.

Dīspŭto,tas penultima corr.ex præpositione dis & verbo puto , quod valet purum facio.[Nempe quia rationibus & argumentis res pura & puta redditur. *Passer.*{ חכיח *hochíach* נוכח *nochách* נשפט *nischpás.* διαλέγομαι.GALLIC Disputer,debatre de quelque chose.ITA. *Disputare.*GERMA.Behawen/seuberen/item disputieren/sich miteinanderen vnderreden.HISPA.*Disputar.* ANG. *To dispute,to reassone of any purpose.*} Vnde disputare(*inquit Varro*)valde putum facere & per translationem disputare,disserere est. *Plaut. Most* [*sc.1.a.1.*] Eam rem volutaui , & diu disputaui , hominem cuius rei , Quando natus est, similem esse arbitrarer. ¶ Item disputare rationem cum aliquo. *Idem in Aul.dixit.*-æs petit,Itur, putatur ratio cum argentario. Vbi disputata est ratio cum argentario., etiam plus ipsus debet argentario. ¶ Disputare item significat rem aliquam agitare , ita vt verum tandem cognoscatur. *Cic.de Amic.* Catonem induxi senem disputantem : quia nulla aptior videbatur persona , quæ de illa ætate loqueretur. *Lact.lib.7.* Immortales esse animas Pherecydes & Plato disputauerunt.*De aliquo disputare:*Cic.13.*Philipp.* Eas dum recito, dumque de singulis sententiis breuiter disputo. *Quint.lib.1.c.5.*Circa hoc disputatum est Disputatur,Impersonale. *Cic.2.de Fin.* Perpetua oratione contrà disputatur.

Dīspŭtātĭo.{ διάλεξις,λόγος.GALLI. dispute. ITA.*Disputa.* GERMA. Ein gesprãch/ein red/ein disputation.HISP. *Disputacion.*ANGLIC. *A disputing or reassoning.*} *Cic. Lentulo* . Scripsi igitur Aristoteleo more (quemadmodum quidem volui) tres libros in disputatione ac dialogo de Oratore. Liberior in vtranque partem disputatio. *Quint. lib.7.c.3.*

Dīspŭtātĭuncŭla,æ,*Senec.Epistol.*118. Hoc est sapere,non disceptatiunculis inanibus subtilitatem vanissimam agitare.

Dīspŭtātor,oris,{ διαλεκτικὸς,λογικὸς. GALL.Disputeur,qui fait disputer. ITA. *Disputatore.* GERM. Ein disputierer der sich mit einem anderen vnderredt.HIS.*Disputador.* ANG.*A disputer or reasoner.*}*Cic 1.Offi.* Nisi forte Demetrius Phalerus in hoc numero haberi potest, disputator subtilis orator parum vehemens.

Dīspŭtātrix *à Quint.*Dialectica dicitur:*διαλεκτικὴ.*

Dīsputābĭlis,le.{ διαλεκτικὸς,ἀμφίδοξος.*Senec.ad Lucil.*Res disputabilis in vtramque partem.

Dīsquāmātus.*Vide* DESQVAMO.

Dīsquīro,ris,pen.prod. Per omnes quæro, inquiro,inuestigo, dicepto,disputo.{ חפש *chaphásch* בקר *bikker.* ἐξιχνεύω,διαλογίζομαι. GAL. Cercher diligemment. ITALI. *Inuestigare,cercare diligentemente.*GERM.Fleißig durchsuchen hind vnd widersuchen.HISP.*Buscar curiosamente , ò en diuersas partes.* ANG. *To seak and searche about for diligently.*} *Horat.2.Carm.* Verum hic impransimecum disquirite.

Dīsquīsītĭo,Inquisitio, inuestigatio, disputatio,disceptatio,iudicium, חפש *chephésch* בקרה *bikkoreh.* ζήτησις διαλογισμός. GAL. Cerchement soigneux, diligente recerche. ITAL. *Il ricercare diligentemente.* GERMA. Ein fleißige eruchug/ein erforchung was jeder gesinnet sey. HISP. *Aquella busca curiosa.*ANGLIC. *Inquisition or triall of a thing.*} *Suet.in Cæsare* , Primo præturæ die Q.Catulum de refectione Capitolij ad disquisitionem populi vocauit. [*Idem Suet.in Neron.cap. 2.*] *Liuius* , Sed non quid ego fecerim,in disquisitionem venit,sed

quid isti pati debuerint,id est in disceptationem. *Cic .de Aruſp.resp.* Quanquam ad facinoris disquisitionem interest adesse quamplurimos.

Dīstrāro, as, significat castro, & diuersis modis quod densum erat rarum facio.{καφόω.GALL.Chastrer.ITAL.*Castrare.*GER. Dunner machen/ etwas das dicke ſtath/ erhawen vnnd dunn machen. HISP. *Castrar.* ANGL. *To geld.*} *Colum.lib.5.* Sed illud de integro refodi debet: hoc potest intercidi & distrarari: quod opus rustici *Castrationem* vocant.

Dīstrumpo,*Vide* DIRUMPO.

Dīsſauior,Suauior,osculor.{נשק *naſchák.*καταφιλέω. GAL. Baiſer par grand ioye & affection. ITA. *Baſciare con piacere.* GERM. Kuſſen mit ſonderbarer luſtbarkeit. HISPA.*Mucho beſar.* ANGL. *To ki ſe throughioye and loue.*} Suauior autem à Sauium siue suauium per diminutionem. *Gell.lib.3.* Et quum ibi tres eum(Diagoram)adulescentes amplexi,coronis suis in caput patris positis,suauiarentur.*Cic.Tironi,* Ego vos ad quartum Calend.videbo,tuósque oculos etiam si te veniens in medio foro videro, dissuauiabor : id est multum siue sæpiùs sauiabor.

Dīsſeco,cas,pen.cor.dissecui, dissectum,Dilanio & variis modis seco, siue in varias partes diuido.{גזר *ghazár* בתר *bitér* נתח *nitách* שרט *ſcharátzo*χίζω,διαιρέω,κατακόπτω. GALL.Couper en pieces,defendre, diuiser.IT.*Tagliare in pezzi.*GER.Zerhawen/zerſchneiden.HIS.*Cortar en partes diuersas.*ANG.*To cuttor hack in ſmall pieces.*}*Plin.lib.11.capite* 37. Tertio capto Lacedæmonij pectus dissecuere caussa videndi. [*Suet.in Calig.cap.27.*Multos honesti ordinis,aut medios serra dissecuit.&c.]

Dīsſectus,ta,tum, Quod est per anatomen diuisum.{מבתר *mebuttár* מנתח *menuttách.*διατμηθείς. GALL.C. Coupé en pieces, fendu. ITAL.*Tagliato in pezzi.*GERM.Zerhawen/zerſchnitten.HISPA.*Cortado in partes.* ANGL. *Hacked or cutt in pieces.*} Quod enim Græci τομὴν, nos dissectionem vocamus : vt apud Plinium & Cellum videri potest.

Dīsſēmĭno,Spargo,diuulgo,dispergo,dissipo.{פזר *pazár.*διασπείρω. GAL.Semer çà & là,espardre.ITAL.*Disſeminare.*GERM.Hin vnd här ſäyen.HISP.*Sembrar en partes diuersas.* ANG.*To sowe hither and thither,to spread abroade and diuulgate.*} *Cicero in Catil.* Latius opinione disseminatum est malum. *Idem pro Planc.* Ne disseminato dispersoque sermoni fortunas innocentium subiiciendas putetis. *Idem pro Arch.* Ego vero omnia quæ gerebam, iam tum in agendo spargere me ac disseminare arbitrabar in orbis terræ memoriam sempiternam.

Dīsſentĭo,tis,vel Dissentior, ris, Diuersum ab aliis sentio.{נחלק *nechelák.*αἱρηματικῶς,διαπίπτω. GA.Dissentir,estre d'autre & diuerse opinion,n'accorder point.ITA.*Non accordarſi.non conſentire.*GERRM. Einer anderen meinung ſein/ein anderen ſinn haben.HIS. *No accordar en ſentencia,deſacordar.* ANG. *To diſcorde,to deſagree, to be of an other opinion.*}*Cic.de Amic.* Ab iis qui pecudum ritu ad voluptatem omnia referunt,longè dissentimus.*Idem pro lege Manil.* Sed in hoc ipse ab eo vehementissime dissentio. [*Gell.cap.11.lib.3.* De patria quoque Homeri multò maxime dissensum est.]

Dīsſensĭo, verbale, Sententiarum diuersitas, dissidium, contentio,{מחלקת *machalóketh* גזר *gézer* מדון *madhón.*διαφορά. GAL. Dissention,discord,noise. ITAL. *Diſcordia, diſſenſione.* GERMAN. Miſshällung/vneinigkeit. HISP. *Desacuerdo de sentencia.* ANG.*Disagreement,discord, dissention.*} *Cicer. pro Sylla* , Vt hoc dissidio ac dissensione facta oppidum in sua potestate posset, & Pompeianos habere.

Dīsſensŭs,ūs, ui, Dissensio. *Cic.post reditum* , Non enim Matius deprecatione rediit , sed in dissensu ciuium armis se & exercitu reuocauit.

Dīsſentāneum,Dissentiens non conueniens.}{ consentaneum.{נחלק *nechelák.*αἱρετικὸν,ἀπιστικὸν,διαφερόμενον. GAL. Different,non conuenable,d'autre sorte. ITA.*Non correſpondente.* GER. Vnbequem/nit gleychförmig.HISP.*Cosa de desacuerdo en sentencia.* ANG.*That disagreeth or discordeth.*}*Nigidius,* Eum locum facit dissentaneum. *Cic.in partit.* Aut consentanea aut dissentanea.

Dīsſēpĭo, dissepi , disseptum , Quod septum erat dirimo & dissicio.{διαφράσσω.διαχωρίζω.GALLIC.Separer & diuiser. *Guaſtare.* GERM. Etwas eingezäunt wider auff brächen. HISP. *Derribar lo que es cercado con ſeto.* ANGL. *To diſparke.*} *Statius* 10. *Thebaid.* Absiliunt pontes , tectique trementis Saxea frena labant , disseptóque aggere rursum Vtitur , & truncas rupes in templa domósque Præcipitat.

Dīsſēpīmentum,ti, Quo res illa dissepitur & diuiditur. Vnde membranulam illam in nucc intermediam dissepimentum vocari autor est *Festus.διάφραγμα.*

Dīsſēptum,ti,siue dissepium.{διάφραγμα,ANGL.*The midriffe which deuideth the heart and lightes frome the other howels.*} Septum transuersum. *Macrob.comment.lib.* 1.*cap.* Dissceptum vocatur quod ventrem & cætera intestina secernit.

Dīsſĕrēno , as, Serenum fio. *Liu. 9.bel Macedon.* Quum vndique diserenauisset.*Plin.libr.*18.*cap* 35. Si cacumina pura fient, disserenabit.

Dīsſĕro,ris,penult.corr.disseui, dissatum, Sero.{זרע *zaráh.* καταπείρω. GAL.Semer çà & là,espardre en semant.ITALI.*Seminare.* GER.Hin vnd här säyen.HIS.*Sembrar.*AN.*To sowe hither and thither.*}*Colum.lib.* 11.*cap.*3.Panax vtroque tempore , leni & subacta terra, rarissimè disseritur.

Dīsſĕro,differui, dissertum, Disputo, enarro, declaro.{חוכיח *hochiáh* נוכח *nochách.* διαλογίζομαι,διαλογίζομαι,διηγέομαι. GAL. Disputer & traiter quelque matiere. ITALI. *Diſputare,dichiarare.* GERM. Ein red halten/etwas erklären/Diſputieren. HISP.*Diſputar,declarar.* ANGLIC. *To diſpute.to reaſon*}*Cicer.ae Amic.* C. Lælij persona visa est idonea fuisse,quæ de amicitia ea ipsa differeret, quæ disputata ab eo meminisset magister meus Scæuola. *Ibidem* , Audite me optimi viri ea quæ inter me & Scipionem de amicitia differebantur.[*Liuius lib.*1. a.5 Ad differendas res quas gessissent.]

Dīsſĕrto,as,frequentatiuum.{חוכיח *hochiáh* נכח *nochách.* διαλέγομαι, διαλογίζομαι.GALLIC.Disputer & traiter de quelque chose. ITALI. *Diſputare ò contradire parlando.*GERM.Dil reden treiben/zancken.HISP. *Diſputar ò declarar con palabras.* ANG.*To diſputo or reason a mater often.*}*Gell.*Quum de antiquitate quorundam verborum dissertaremus:hoc est discertationibus contenderemus. *Tacit.lib.*12.Vbi hæc atque talia dissertauere,incipit orationem Cæsar de fastigio Romano.[*Plaut.Men.ſc.2.a.5.* Dic mihi istuc quid est quod dissertatis vt sciam.]

Dīsſertātĭo.{διαλογισμὸς GAL.Disputе & traitement de quelque matiere.ITA.*Tractamente de qualche materia.* GERM. Ein lange vnderredung oder handlung einer ſach. HISP. *Aquella declaracion con palabras.* ANGLIC.*Diſputing or reasoſing vehemently.*} *Plin.lib.*10.*ca.*68.Quapropter ingenium prædictorium,& reliqua subtexat dissertatio. [*Gell.cap.*2 *lib.*3.Dissertationes Epicteti.Idem alio modo *c.*3 *eiusdem lib.*Quoniam profectò caussas scientiæ corporum varietates, dissertationumque,& differentiarum ignorantes.&c.*Idem Gell.c.*13.*lib.*17. *&* 12.*lib.*19.]

Dīsſertābundus,*Gellius*,Eúmque in corona astantium dissertabúdum inuenimus.

Dīsſertus,ta,tum,Ornatè dicens,probè & verbis ornatissimis differens.{מדבר צחות *medhabbér tzachóth* מליץ *melitz.*λόγιος,ἡμόγλωσσος. GALLIC.Disert,eloquent.ITALIC.*Eloquente,bel parlatore.* GERMANICE.Wolberedt/geſprächig.HISPANIC.*Eloquente, facundo , eſpedido en la lengua.* ANGLIC. *Eloquent ,well ſpoken.*} Differt disertus ab Eloquente,quòd in diserto verborum elegantia tantum sit & copia : In eloquente vero præter illa grauitas sententiarum:Vnde M Antonius *apud Ciceronem* ait à se disertos visos esse multos eloquentem verò neminem. [*Ouid.Eleg.*11.*lib.*3 *Triſt.* Suluat & in mores ora deserta meos.In caussa facili cuiuis licet esse diserto *Idem Ouid.lib.*11 *Metam.*Dolor ipse disertum fecerat.*Ibidem* Tulit arma disertus.] *Cicer. ad Attic.libro decimo.* Celer tuus disertus est magis , quàm sapiens. *Idem pro M.Cæcilio*,Quàm volent in conuiuiis faceti, dicaces nonnunquam etiam ad vinum diserti sint:alia fori vis est , alia triclinij: alia subselliorum ratio,alia lectorum:non idem iudicium comessatorúmque conspectus. *Horator.* Fœcundi calices quem non fecere disertum.

Dīsĕrtĭtūdo.*Fabius Victorinus in* 1.*Rhetor.*Cic.Attendamus tamen vt cũ suprà pro eloquentia,aut copiam dicendi , aut disertudinem nominauerint.

Dīsĕrtè,aduerbium modò significat Facundè,ornatè. [διαρθρωτικῶς,ἡμέρως.GAL.Diſcretement,distinctement & elegamment en sorte qu'ó est bien aiseement entendu,clairement.ITALIC. *Eloquente.facondamente.congratia.*GERM.Mit zier tüchten vnd artlichem reden. HISPAN. *ſparzidamente en la lengua,elegantemente.*ANGLIC.*Eloquentlie.*] *vt apud* Cicer.*libro primo de Orat.*Denique vt prudentibus diserte , stultis etiam vere dicere videaris Modo pro distincte.& expresse. *Ein.lib.* 31. Quum in fœdere Luctatij diserte adscriptum esset,id ita ratum fore si populus censuisset. [*Idem Liuius* euidentius *lib.* 4.*dec.*4.vbi quod suprà dictum erat distinctè,paulò infrà ait disertè. Idem etiam *lib.*6 *dec.*4.*&* *Plau.Ampitr.*Satin hoc plane,satin' diserte here nunc videtur tibi loquutus?]

[Dīſſĭco,is,pro dissecо.*Plaut.Curc.ſc.*1.*a.*3. Clypeatus Elephantum vbi machera dissicit.]

Dīsſīdĕo,des.pen.cor. Discordo,dissentio.{נחלק *nechelák.*σταπάζω, διαφέρομαι,διίσταμαι,διίχομαι. GALL.Discorder,estre en different,tenir vn autre parti.ITA.*Diſcordare,eſſer diſſerente,diſcordante.*GERMA. Zwytrachtig sein spannig oder stöſig sein.HISPAN. *Deſacordar.*ANGL. *To diſagree,to be at variance.*} *Cic.in Lælio,* Quum is Tribunus plebis capitali odio à Qu.Pompeio dissideret,qui tum erat consul.

¶ Dissedit pro diuertium fecit ponitur *apud Sueton.in Tiber.cap.*7. Cum Iulia primo concorditer & amore mutuo vixit , mox dissedit, &c.¶ Transfertur etiam ad inanimata. *Plin.lib.*37.Adamas dissidet cum magnete lapide in tantum, vt iuxtà positus ferrum non patiatur abstrahi.

Dīsſīdium, Segregatio,discordia.{מחלקת *machalóketh* גזר *gézer* מדון *madhón.*διάστασις,διάστασις.GALLI.Dissention,separation ITAL. *Separatione,diſcordia.*GE.Vneinigkeit/zertrennung/spaltung.HISPA. *Desacuerdo,aportamiento,de vna cosa con otra.*ANGL. *Diſcorde,diſſention.*}*Terentius, And.*Valeant qui inter nos dissidium quærunt. [*Plaut.pſeud. ſc.*1.*a.*1 Harum voluptatum omnium distractio,dissidium) venit. *Catull.de Com.Beren.* At tu non orbum luxti deserta cubile:Sed fratris cari flebile dissidium.] *Cicero da Amicit.* Quæ enim domus tam stabilis,quæ tam firma ciuitas quæ non odiis atque dissidiis funditus possit euerti? *Ouid.lib.*14 *Metam* pro discessu posuit,à seorsum sedendo, quando ait,Nón bene dissidium Phrygij latura mariti.

[¶ Significat & separationem corporum. *Cic.in Orat.ad Pontific.*& multis aliis locis.]

Dīsſīdēntia , Dissentio,discordia.{מחלקת *machalóketh* גזר *gézer* מדון *madhón.*διάστασις,διίχοσις.GALL.Discord,different.ITALIC.*Diſcordanzá.*GERM.Vneinigkeit/span/zwytracht.HISPAN. *Deſacuerdo.*ANG. *Diſcorde.*} *Plin.lib.*29.*cap.*4. Dominante illa eadem rerum dissidentia.

Dīsſĭlĭo,lis , penultima correpta,ex dis.& salio,significat Loco moueor.{נתר *nitter.* ἁλλομαι.GALL.Saillir deçà & delà,ressaillir, ITA. *Saltare.*GERM.Dannen ſpringen/pen einander/en springen. HIS,*Saltar.* ANGL.*To leape here and there.*} *Apuleius,* Vertibulo ossa dissiliebant. Proprie autem est in diuersas partes salire. *Plin. lib.*36. Lunensem silicem serra secari , at Tusculanum dissilire igni. Aliquando pro crepare,frangi. *Virgil.*3. *Georg* Æráque dissiliunt vulgo,vestésque rigescunt. [*Ouid.Eleg.*6.*lib.*4. *Triſt.* Dissiluit modo præsabis vua pede.]

Dīsſĭlĭtro,as,frequentatiuum,In diuersas partes salio.{נתר *nitter.* πυκνὰ διαπηδῶ,καθάλλομαι,πολὺς αἰάσσω. GALL. Ressaillir & sortir d'où on est,

on eſt rejaillir çà & là. ITA. *Saltare in diuerſe parti.* GER. Hin vnd her ſpringen. HISP. *Saltar in diuerſas partes.* ANGLIC. *To leap in to ſundrie partes, or hither and thither.* } *Plin. lib.37.* Incudibus deprehenduntur ita reſpuentes ictum, vt ferrum vtrinque reſultet, incudéſque ipſæ diſſiliant.

Diſsīmilis le, Abſimilis, diſpar, diſſimilitudinem habens. { ἀόμοιος. GALLIC. Diſſemblable, diuers. ITA. *Diſſimile.* GERM. Vngleich. HISP. *Deſſemejante.* ANGLIC. *Vnlyk.* } *Ter. in Prolog. And.* Non ita diſſimili ſunt argumento: ſed tamen Diſſimili oratione ſunt factæ ac ſtylo, *Cicer. de Diuin.* Eos qui naſcuntur eodem tempore, poſſe in diſſimiles incidere naturas propter cæli diſſimilitudinem. *Idem de Claris Orat.* Quum ſint ipſi diſſimillimi inter ſe. *Ibidem*, Sui diſſimilior videbatur heri quotidie. [Heus diſſimilis eſt. Suprà, Tam conſimilis, quàm poteſt. *Plaut. Men. ſc. 9. a. 5.* Diſſimiles illis (artibus) ſic nocuere mihi. *Ouid. Eleg. 8. li. 1. Triſt.* Fide diſſimillimus patri. Sex. Pompeius forma diſſimili in dominum. (id eſt domino) *Tacitus libro ſecundo.*]

Diſsīmiliter, aduerbium, Diſſimili ratione. { ὁμοίως. GAL. Diſſemblablement, diuerſement, en diuerſes ſortes. ITA. *Diſſimilmente.* GERM. Vngleichlichen. HISP. *Deſſemejantemente.* ANG. *In a diuerſe faſhion.* } *Cic. 4. Tuſc.* Cæteri què diſſimiliter morbi, ægrotationéſque morborum naſcuntur.

Diſsīmilitūdo, inis, Varietas, diſtantia, differentia. { ἀνομοιότης. GALLIC. Diſſimilitude, diuerſité, difference. ITALIC. *Diſſimilitudine, diuerſità.* GERM. Vngleiche/vngleich förmigkeit. HISP. *Deſemejança, diuerſidad.* ANGLIC. *Vnlykneſſe, difference.* } *Cic. 3. Verr.* Vides eandem æſtimationem propter temporis diſſimilitudinem, in illo laudis cauſam habere, in te criminis.

Diſsimilares partes, σωμάτων μόρια, ἀνομοιομερῆ, à medicis appellantur partes corporis compoſitæ, quæ ſcilicet ὁμοιομερῆ, hoc eſt ſimilares non ſunt, ſed ex iis conſtituuntur, & in eas poſſunt reſolui.

Dīſsĭmŭlo, las, Diligenter & aſtutè celo, nequid noſci poſſit, occulto conuiueo. { חנף *chaneph* כחד *chachádh.* μὴ φανερὸν ποιῶ. GAL. Diſſimuler, ne faire pas ſemblant. ITALIC. *Diſſimulare.* GERM. Verſtechen/verhälen. HISP. *Diſſimular lo que es ò ſe haze.* ANGLIC. *To diſſemble, to cloke.* } [*Plaut. Men. ſc. 2. a 4.* Sed diſſimulat malus. *Ibid.* ô hominem malum! vt diſſimulat. *Ouid. 5. Faſt.* Parent promiſſis, diſſimulátque Deos. *Idem Eleg. 1. lib. 2. Triſt.* Nomina viuorum diſſimulare iubet. *Idem Eleg. 3. lib. 4. Triſt.* Nec nomen diſſimulare viri. *Ibidem Eleg. 1. lib. 3.* Nec domini fortuna mei eſt vt debeat illam infœlix vllis diſſimulare iocis. *Idem Eleg. 4. lib. 4. & Eleg 1. lib. 5. & Eleg. 5. lib. 3. & Eleg. 1. lib. 2. Triſt.*] *Plaut. in Mil.* Diſſimulabo hos quaſi non videam. *Terentius Andr.* Bene diſſimulatum amorem & celatum indicat. *Cicero pro Cluent.* Neque id obſcure ferebat, nec diſſimulare vllo modo poterat. *Ouid. lib. 5 Faſt.* Iam ſatis eſt virtus diſſimulata diu. Diſsimulo, ὑποκρίνομαι. Simulamus enim falſa, diſſimulamus vera. Simulamus eſſe quæ non ſunt: diſſimulamus non eſſe quæ ſunt. [*Plaut. Milit. ſc. 5. a. 2.* Plane ea eſt: ſed quomodo diſſimulabat. (i. fingebat ſe non eſſe) *Ouid. 13 Met.* Diſſimulat cultu natum.]

[Diſſimulatus, a, um, Petron. Arbiter: vera redit facies, diſſimulata perit. (id eſt ſimulata.) *& Ouid. 6. Faſt.* Atque ira pietas diſſimulata foret. *Idem ibidem*: Diſſimulata Deam Latias Saturnia bacchas inſtimulat.]

Dīſsĭmŭlāmĕntum, diſſimulantia. ὑπόκρισις. *Apul. Florid. lib. 1.* Muſæ cum Minerua diſſimulamenti gratia iudices aſtitere.

Dīſsĭmŭlātĭo, Diſſimulatio. { חנף *chóneph* חנפה *chanuphah.* ὑπόκρισις. GAL. Diſſimulation, ne faire pas ſemblant de rien. ITA. *Simulatione.* GERM. Verhaltung. HISP. *Diſſimulation.* ANG. A *diſſembling.* } *Cic. 2. Orat.* Socratem opinor in hac ironia, diſſimulantiaque longè lepore & humanitate omnibus præſtitiſſe.

Dīſsĭmŭlātŏr, verbale. { מכחר *mechachédh.* ὑποκριτής, μὴ φανερὸν ποιῶν. GAL. Diſſimulateur. ITA. *Diſſimulatore.* GER. Ein verhäter der nit der gleichen thut als ob ein ding nit wäre das doch iſt. HISPAN. *El que diſſimula, diſſimulador.* ANGLIC. *A diſſembler.* } *Cic. 2. de Orat.* Vt qui diſſimulatores ſtudiorum fuerint.

Dīſsĭmŭlātĭo, onis, Diſſimulantia. { חנף *chóneph* חנפה *chanuphah.* ὑπόκρισις. GALLICE. Diſſimulation. ITALIC. *Diſſimulatione.* GERM. Verſtechung/verhaltung. HISPANIC *Diſſimulacion.* ANGLIC. *A diſſembling.* } *Cicer. 3. Offic.* Ex omni vita diſſimulatio tollenda eſt. *Idem 4. Academ.* Libenter vti ſolitus eſt ea diſſimulatione quam Græci εἰρωνείαν vocant.

Dīſsĭmŭlānter, Diſſimulatim, aduerbia, Obſcuré & apertè. { ὑποκριτικῶς, μὴ φανερὸν ποιητικῶς. GAL. Sans faire ſemblant de rien. ITA. *Senza far ſembiante.* GERM. Verdechter oder vergleichender weyſ. HISPA. *Diſſimulando.* ANG. *By diſſembling, diſſemblingly.* } *Cicer. de Clar. Orat.* Non apertè, nec eodem modo ſemper, ſed variè diſſimulanterque concluſis. *Quintil. lib. 10. c. 1.* Sæpe præparat diſſimulatim inſidias Orator [*Liuius lib. 10. dec. 4*]

Dīſsĭmŭlābĭlis, vnde Indiſſimulabilis *apud Gell. lib. 10. c. 22.* Cum quadam indiſſimulabili veritate differuit.

[Diſſipium ii, autore *Macrob. lib. 1.* In Somnium Scipionis, inteſtinum eſt, quod ventrem & cætera inteſtina fecerint.]

Dīſsĭpo, pas, penultim. correp. Significat diſpergo diffundo, diſperdo, conſumo, diuulgo. { פזר *pizzár* נפץ *naphats* חפיר *hephirs.* διαφορία, διαχέω, διαπίπτω. GALLIC. Eſpardre çà & là, mettre en pieces çà & là, diſſiper, rompre & ſeparer, deſpendre, gaſter. ITALIC. *Diſſipare, diſpergere.* GERM. Zerſtrówen/zerſpreiten/zerbrechen. HIS. *Diſſipar y diſtruir.* ANGLIC. *To ſcatter or caſt abroad, to ſprinkle or ſpreade abroade.* } *Colum. lib. 2.* Sin autem proximæ meſſis occupandum erit reſtibile, deſectis ſtramentis quatuor & viginti vehes ſtercoris in iugerum diſponemus, diſſipabimuſque. *Cicero pro lege Manil.* Vt ex eodem Ponto Medea illa quondam profugiſſe dicitur: quam prædicant in fuga fratris ſui membra in his locis quà ſe parens perſequeretur, diſſipaniſſe. [*Senec. cap. 11. de Conſol. ad Marc.* Diſſipari & ſolui, (loquitur de morte.) *Ouid. Eleg. 9. lib. 3. Triſt.* Diuulſaque membra per agros diſſipat.] ¶ Dicimus etiam diſſipare famam alicuius rei, diſſipare rumorem, diſſipare ſermones, hoc eſt diuulgare, & dilatare. *Cic pro Flac.* Primum quod diſtributis partibus ſermo eſt tota Aſia diſſipatus. [Et Rumores diſſipare. *Suet. in Galb c. 19.* Sed extractus rumoribus falſis, quos conſpirati de induſtria diſſiparant.] *Cicero Cælio lib. 2* Multi occiſi., capti, reliqui diſſipati. * Diſſipare humorem, Eſt quod verbo alio dicitur, Digerere humorem. *Celſus li. 3. c. 28.* de ſtrumarum curatione, Et medicamenta imponuntur, quæ humorem vel educant, vel diſſipent.

Dīſsĭpātĭo, onis, Diſſolutio. { תפושה *tephuſáh.* διασκέδασις, διάχυσις. GAL. Diſſipation, degaſtement. ITA. *Diſſipatione, conſumamento, von pimento, gaſto.* ANG. *A ſcattering or ſpreading abroad.* } *Cic. 1. de Nat. deor.* Idem facit in natura deorum, dum individuorum corporum concretionem fugit, ne interitus & diſſipatio conſequatur, negat eſſe corpus deorum, ſed tanquam corpus &c.

Dīſsĭpābĭlis, le, Quod diſpergi, aut ſeparari facilè poteſt. { διασκέδαστος διαφορητός. ANG. *That maybe ſcattered or ſprinkled abroade.* } *Cicer 2. de Nat. deor.* Ignis verò & aër omni impulſu facillime pellitur, naturaq; cedens eſt maxime & diſſipabilis.

Dīſsĭtŭs, penult. corr. Diſtans, remotus, procul ſitus: cuius contrarium eſt Adſitus, quod eſt iuxtà ſitus. { רחוק *rachók.* ἀπό μέρους κείμενος. GA. Eſpars loin l'vn de l'autre, eſloigné, deſioint. ITALIC. *Diſtante, remoto, diſgiunto.* GERM. Weit gelägen. HISPAN. *Puesto a lexos, ò puesto en diuerſos lugares.* ANG. *Diſtant, far vſone frome an other.* } *Apul in Flor.* hæc duo velut inter ſe contraria oppoſuit atque diſſeparauit, ſic ſcribens, Homines neque longulè diſſita, neque proxime adſita poſſimus cernere.

Dīſsŏcĭo, as, are, Separare, diſſoluere & à ſocietate diſiungere. { חבריל *hibdil* פלג *pillágh.* διαζεύγνυμι, διίστημι. GAL. Deſſembler, ſeparer, deſioindre. ITA. *Scompagnare.* GERMA. Voneinanderen fügen/abſunderen. HISP. *Deſacompañar.* ANG. *To ſeuer, to bring frome fellow ship or companie.* } *Cicero de Amicit.* Diſpares enim mores diſparia ſtudia ſequuntur: quorum diſſimilitudo diſſociat amicitias. *Martial. lib. 7.* Et Lædæ poteras diſſociare gnnus.

Dīſsŏcĭātĭo, onis, diſiunctio, diſcordia. { διάλυσις διαζεύξις. GAL. Separation, deffaicte de compagnie. ITA. *Separatione.* GER. Abſunderung. HISP. *Deſacompañamento.* ANG. A *bringing frome fellowſhip of others.* } *Plin. lib. 2. c. 21.* Aquas reſpuit, perfuſum merſúmve ſicco ſimile eſt; tanta diſſociatio deprehenditur,

Dīſsŏcĭābĭlis, le, Quod ſociari, coniungíque non poteſt. { ἀκοινώνητος, διαφορᾶς, διαλυτός. ANGLI. *That can not be broght to the fellowſhippe of others.* } *Tacit. in vita Agricolæ*, Et quanquam primo ſtatim beatiſſimi ſeculi ortu res olim diſſociabilis miſcuerit, principatum & libertatem.

Dīſsŏlŭo, uis, Quod ligatum erat ſoluo, aperio, recludo. { פתח *pitsáth* חתר *hittir.* διαλύω. GALLIC, Deſlier, diſſoudre, deſioindre deſaſſembler, deſtacher. ITALIC. *Diſſoluere, diſgiongere, diffare.* GERM. Auffłöſen/entbinden. HISPANIC. *Deſatar.* ANGLIC. *To lewſe, to vnbinde, to diſſolue.* } *Plaut. Pœn.* Si autoritatem poſtea defugeris, vbi diſſolutus tu ſies, ego pendeam. *Cic. de Senect.* Opus ipſa ſuum eadem quæ coagmentauit, natura optimè diſſoluit. [*Catull. de Comm. Beren.* Priſtina vota nouo munere diſſoluo.] ¶ Diſſoluere amicitias. *Cic. de Amic.* Nam ſi vtilitas amicitias conglutinaret, eadem commutata diſſoluerent. [*Sueton. in Auguſt. cap. 32* collegia diſſoluere.] ¶ Diſſoluere interrogationes. *Cic. 4. Academ.* Quum eas diſſoluere non poſſunt, deſciſcunt à veritate. ¶ Eſt etiam diſſoluere, expedire. *Terent. in Heaut.* Diſſolui me ocyus, operam vt tibi darem. Ita Diſſoluere aliquem, id eſt abſoluere, non diu ſuſpenſum tenere, paucis quod volumus dicere. *Plautus Merc.* Obſecro diſſolue iam Me, nimis diu enim pendeo. ¶ Item ponitur aliquandò pro ſoluere & perſoluere. *Cic. lib. 2. Off.* Nunquam nec maius æs alienum fuit, nec melius, nec facilius diſſolutum.

Dīſsŏlūtus, a, um, participium, aut nomen ex participio: quod ligatum non eſt. { מפתח *mephtsách* מתר *mutár* נמק *namés* נמק *namák.* διαλελυμένος. GAL. Diſſolu, deſlié deſioint. ITA. *Sciolto, diſunito, diſgiontо.* GERM. Auffgelöſet. HISP. *Suelto.* ANG. *Lewſed, diſſolued* } *Plin. lib. 28. c. 7.* Alibi ſeruatiũ vt nudis pedibus erant capillo, cinctúque diſſoluto. ¶ Ponitur aliquandò pro effœminatis & luxurioſis, quos Græci ἀνειμένους dicunt. *Cic. 6. Verr.* Negligentes ac diſſoluti ſi cupiamus eſſe, qui poſſumus? *Idem 1. Off.* Nam negligere quid de ſe quiſque ſentiat, non ſolùm arrogantis eſt, ſed etiam omnino diſſoluti.

Dīſsŏlūtē, aduerbium, Remiſsè, negligenter, ignauè. { ἀνειμένως, ἀλελυμένως. GALLIC. En mauuais meſnager, laſchement, mollement, diſſoluement. IT. *Diſſolutamente, ſciolamente.* GERM. Liederlichen ſorg vnd ernſt. HI. *Sueltamente, floxamente.* AN. *Slakelie, negligentlie.* } *Cic. pro Cecin.* Nec contenderit aliud quàm ne ius ſuum diſſoluté relinquere videretur.

Dīſsŏlūtĭo: verbale.). (. Coniunctio. { חסם *iésmes.* διάλυσις. GALLI. Diſſolution, ſeparation, diſiunction. ITA. *Diſſolutione, ſeparatione, diſgiontione.* GERMA. Auffłöſung. HISPA. *Deſpartamiento y diſſolucion.* ANGL. *A lewſing, a diſſoluing.* } *Cic. in Partit.* Conſtructióque verborum tum coniunctionibus copuletur, tum diſſolutionibus relaxetur.

Dīſsŏlūbĭlis, le, Quod facilè diſſolui poteſt { λυτός. GAL. Aiſé à deſlier, à deſrompre, à diſſoudre. ITA. *Diſſolubile, che ſi puo diſſolucre facilmente.* GERM. Das leichtlich auffzutöſen oder von einanderen zũfügen iſt. HI. *Coſa que ſe puede deſatar.* AN. *That may be eaſilie lewſed, diſioyned or diſſolued.* } *Cic. 2. de Nat. Deor.* Animal mortale, diſſolubile & diuiduum eſt. Coagmentatio diſſolubilis. *ibidem lib. 1.*

Dīſsŏnŭs, a, um, pen. cor. Diſſimiliter ſonans. { נחלק *nechelák.* διάφωνος, ἀνωμαλής. GAL. Deſaccordant, differẽt. ITALIC. *Diſcordante.* GERM. Mißhallend/vngleich tantend. HIS. *Coſa que deſacuerda en ſon.* ANGL. *Diſagreand, vnſunable.* } *Liu. 4. ab Vrbe*, Dictator autem parte altera ſubſidia & ſecundam aciem adortus, circum agenti ſe ad diſſonos clamores ac ſubitos tumultus, hoſti vindicq; obiecerat victorem peditem, equitémque.

Dīſsŏno, as, Diſcordeo, diſſideo, non conuenio. { נחלק *nechelák* διαφω-

διαφωνῶ. GAL. Desacorder, ne conuenir pas. ITA. *Discordare*. GER. Mißhälten. HISP. *Desacordar*. ANGLIC. *To disagree in tune.* } *Colum. lib.1.c.1.* An vniuersa quæ maiores prodiderunt, huius temporis culturæ respondeant, an aliqua dissonent. [Dissonantia hæc sunt (.i. discrepentia) *Quintil.*]

Dissuadĕo, des, Dehortor, ✕suadeo. { μεταπείθω. GALLIC. Disuader, desenhorter, desconseiller. ITA. *Dissuadere, sconfortare.* GERM. Mißrahten/widerraten. HISP. *Dissuadir.* ANG. *To dissuade, to giue a consayle to leaue any thing vndoone.* } *Plaut in Cistel.* Modo quod suasit, dissuadet: quod dissuasit, id ostentat. *Ouid.1.Metam.* Pudor est qui suadeat illinc, Hinc dissuadet amor *Cic.3.Off.* Qui non modo non censuerit captiuos remittendos, verumetiam dissuaserit.

Dissuasor, verbale, Qui dissuadet. { ἀποτρέπων, μεταπείθων. GAL. Desconseilleur, desenhorteur, destourneur. ITA. *Che dissuade ò desconforta.* GERM. Ein widerrahter. HISP. *El que dissuade con razones.* ANG. *A dissuader.* } *Cic.ad Brut.* Itaque in medio Achaico cursu, quum Etesiarum diebus Auster me in Italiam, quasi dissuasor mei consilij reculisset, te vidi Veliæ: Sic *Lucan.lib.4.* gladium vocat Dissuasorem, iusti, quod nos mortis metu à iustitia & honestate deterreat.

Dissuāuiŏr, aris, siue Dissauior, *Vide* DISSAVIOR, { נשק *nischschék*, καταφίλω. GALLICE. Baiser par grand ioye & affection. ITA. *Basciare grandemente.* GERMANIC. Mit grosser begird küssen. HISP. *Mucho besar.* ANGLIC. *To kisse trong loue.* } *Cic.Tironi*, Ego vos ad quartum Kal. videbo, tuósque oculos etiamsi te veniens in medio foro, dissuauiabor.

Dissulcus, *Vide* DISVLCVS.

Dissŭo proprie significat id quod sutum erat dissoluo, Sensim paulatimque dissoluo. { ἀποῤῥάπτω. GAL. Descoudre, deffaire & rompre peu à peu. ITA. *Discußire.* GERM. Zertrennen/oder auffrennen. HISP. *Descoser lo cosido.* ANG. *To rippe and vndoo that was sowed.* } Vnde dissuere amicitias per translationem dixit *Cic.1.Off.* Vt amicitias quæ minus delectent, & minus probentur, magis decere censent sapientes sensim dissuere, quàm repente prædicere.

Distabĕsco, is, *apud Cato.de Re rust.c.24.* legitur pro simplici tabesco. { ממס *masás* חמם *hemés.* σωπήκομαι. GAL. Se fondre & consumer. ITA. *Dileguarsi, disfarsi.* GERM. Verschweynen. HISP. *Derretirse.* ANGL. *To pine or wither away.* } Hunc (inquit) in fiscellam suspendito, sinito cum musto distabescat.

Distædĕt, Multùm & vehementer tædet. { διαπονέομαι. GALLIC. S'ennuyer, se fascher. ITALIC. *Rencrescere forte.* GERMA. Es verdreußt mich sehr. HISPAN. *Auer mucho hastio o enojo.* ANGLIC. *To be looth to do a thing.* } *Terent.in Phor.* Demipho te apello: nam me cum hoc ipso distædet loqui. *Plaut. Am.* Pol haud quod tui me, neque domi distædeat.

Distantĭa, *Vide* DISTO.

Distendo, dis, In diuersas partes tendo. { נטה *natúh* רקע *rakáh.* διατείνω. GAL. Estendre çà & là. ITA. *Distendere.* GERM. Auß spannen/von einanderen strecken. HISPA. *Estender in diuersas maneras.* ANGLIC. *To streicht out hither and thither.* } *Col.lib.5.* Stabilior est vinea quæ ex vtraque parte iugo deuincta, pari libramento, velut anchoris quibusdam distenditur. ¶ Est & Distendere, idem quod implere. { ἀναπίμπλημι. ANGLIC. *To stouffe, to strout.* } tractum ab vtre, qui quum plenus est, tenditur: quum vacuus, relaxatur. *Virgil.4.Georg.* Et dulci distendunt nectare cellas.

Distentus, Repletus. { διατεταμένος. GAL. Estendu de toutes parts, plein de tous costez. ITAL. *Pieno ripieno, teso di pienesa.* GERM. Außgefult/ zeispannen. HISPA. *Lleno.* ANGLI. *Streoghed or stuffed out, fullon all parzes.* } *Plinius*, Distentus solitaria cœna. ¶ Nonnunquam idem significat, quod occupatus vel districtus, à verbo Distineor. { ἐπεσπασμένος. GAL. Occupé, empesché. ITALIC. *Occupato.* GERMANIC. Behafftet/ mit geschafften beladen. HIS. *Detenido.*] Sed in hac significatione participium est à verbo Distineor, *Cic. ad Attic.* Breuitate epistolæ scire poteris eum valde esse distentum.

Distentissĭmus, Pro occupatissimo, *apud Cic.lib.3.de Nat.Deor. & ad Att.lib.13.*

Distentĭo, verbale. [רקע *rikkáah.* διάτασις, διάστασις. GAL. Estente, esslargissement. ITA. *Estendimento.* GERM. Zerspannung/ußstreckung. HIS. *Retosamiento.* ANG. *A streighing or stouffing.*] *Cels.li.2.c 8.* Si vero in tenuiore intestino morbus est, vomitus, singultus, neruorum distentio, delirium, mala sunt.

Distentŭs, huius distentus, aliud verbale. [ἔκτασις. ANG. *A strotching or stretwing.*] *Plin.lib.8.c.38.* Alia solertia in metu melibus, sufflatæ cutis distentu ictus hominum & motus canum arcent.

Distento, as, are, διατείνω, frequentatiuum. [ANG. *To stouffe a thing and mak it stretwe.*] *Virg.9.Eclog.* Sic cytilo pastæ distentent vbera vaccæ. *Tibul.lib.2.eleg.6* Distentent spicis horrea plena Ceres.

Distermĭno, idem est quod separo vel diuersas res termino. [חגבול *higbil.* GAL. Diuiser, separer, borner entre deux. ITA. *Separare.* GER. Zertheilen/von einander außtheilen/vnderscheiden. HISPA. *Deslindar los terminos, apartar.* ANG. *To bounde place frome place.*] *Plin.lib.12.c.21.* Arabia Iudæam ab Ægypto disterminat. *Luc.lib.1.* & Gallica certus Limes ab Ausoniis disterminat aura colonis.

Distĕro, is, pen.cor. Multùm siue crebrò tero. [שבר *schibbér.* κατατρίβω. GALL. Fort broyer & menuiser. ITA. *Teitiare sottilmente, frustare.* GERM. Gantz zerreiben oder zarstoffen. HISPAN. *Tollar ò trillar mucho.* ANGLI. *To break small, to pounde or braye in a morter.*] *Cato de re Rust. cap.75.* Libum hoc modo facito, Casei pondo duo bene distere in mortario.

Distĭchon, pen.co. Carmen duorum versuum, δίστιχον. Nam στίχος Græcis versus est: Sic Tetrastichon, τετράστιχον dicimus quatuor versus: Hexastichon ἑξάστιχον, sex.

Distillo las, Paulatim fluo. [נטף *natáph.* καταῤῥίπτω, καταστάζω. GALLIC. Distiller, degoutter. ITALIC. *Destillare.* GERM. Außtropffen. HISP. *Destellar ò gotear.* ANGLIC. *To droppe downe by litle and litle.*] *Virgil.3. Georg.* Lentum distillat ab inguine virus, *Columel.* Hoc autem erit quod distillauerit antequam nimium calcetur vua.

Distillātĭo, quam Græci catarrhum, κατάῤῥοον, cotyzam, vel branchum vocant. { ANG. *A rewme or catarre.* } *Plin.lib.20.c.6.* Sanguinem vero excreantibus, phthisicis distillationibus longis, vel succus, vel ex ipso cibus prodest. [*Senec.epist.79. & Suet.in Aug.c.81.*]

Distillārius, rij, Concinnator, siue venditor distillationum. *Senec.* Iam librarij varias exclamationes, & botullarium, & distillarium, & omnes popinarum institores mercem suam quadam signata modulatione vendentes.

Distinĕo, es, pen.corr. Impedio, impedimentum teneo. { κατέχω. GAL. Occuper, empescher. ITA. *Tenere impedito.* GERM. Auffhalten/mit geschäfften betaden vnnd verhinderen. HISPA. *Detener empachado.* ANG. *To hinder to staye withhold.* } *Cicer. Mario*, Nos hic multitudine & celebritate iudiciorum, & nouis legibus ita distinemur, vt quotidie vota faciamus ne intercaletur, vt quamprimum te videre possimus. *Lucre. lib.5.* Et mare, quod late terrarum distinet oras, id est, occupat, & tenet.

¶ Item arcere, repellere. ἀπείργω. *Virgil.l.11.* dum distinet hostem Agger murorum, neque inundant sanguine fossæ.

Distĭnguo, guis, Diuido, discerno. [à dis & tingendo, quia diuersis tincta coloribus facile separãtur dignoscuntur.] חברל *hibdil* חפריר *hiphridh.* διείργω, διαδιαστέλλω, κατατίζω, διαλαμβάνω, ἀφορίζω. GAL. Distinguer, remarquer, separer, mettre à part. ITA. *Distinguere.* GERMA. Vnderscheiden. HISP. *Distinguir ò apartar, ò hazer differencia vna cosa de otra.* ANGLIC. *To distinguish, to put difference, to put a sunder.* } *Colum. lib.1.* Sed & lateribus distinguuntur grauaria, vt separatim quæque legumina ponantur. *Cic.in parad.* Causa igitur hæc, non natura distinguit. *Idem 6.Verr.* Sed ea quo pacto distinguere, ac separare possim, nescio. ¶ Aliquando idem quod variare, siue exornare, *Cic.de Natur.* Quorum omnium multitudo insatiabili varietate distinguitur. *Idem*, Cælum astris distinctum & ornatum, *ad Heren.* Varietate orationem distinguere.

* Distinguere à vel ab. *Cic.4. Acad.* Quî distingues artificem ab insciô? *Plin.lib.11.capite* 51. Sed ante omnia explanatio animi, quæ nos disiunxit à feris. * Distinguere grauiora opera lusibus iocísque, hoc est quasi alternare, *inquit Budæus. Pli.epist.174.* Qua ratione ductus, grauiora opera lusibus, iocísque distinguo. * Item, Notulis quibusdam notare. *P.lin.lib.18.c.18.* Albis maculis rutilum colorem distinguentibus.

Distĭnctus, participium. { מבדל *mibdal* מפרר *muphrádh.* διαφορώμενος. GA. Distinct, separé. ITALIC. *Distinto, separato.* GERMAN. Vnderschied det. HISP. *Apartado.* ANGLI. *Dispinguished, made different.* } *Cic.de Nat. deor.* Quorúmque operibus, agri, insulæ, litoraque collucent, distincta rectis & vrbibus.

Distinctĭo, onis, Diuido, separatio. { גזר *ghézer.* διορισμός. GALL. Distinction, marque, difference, diuersité, separation. ITAL. *Differentia, diuersità, separatione.* GERM. Vnderscheidung. HISPA. *Apartimiento, differencia.* ANGLI. *A distinction, a separation.* } *Cic.1.de Legib.* Lex est distinctio iustorum & iniustorum.

Distinctus, ctus, ctui. *Tacit.lib.5.* Ore, ac distinctu pennarum à cæteris auib. diuersum. *Stat. l.1. Syl.* -quum regula longo Synnada distinctu variat.

Distinctē, adverb. Separatim, diuisim. { διαστατικῶς. GALL. Distinctement, separeement. ITA. *Separamente, distintamente.* GER. Vnderscheidenlich. HISP. *Apartadamente.* ANG. *Distinctlie or with distinction or putting of difference.* } *Cic. 2. Tuscul.* Sed quia profitentur ipsi illiqui eos scribunt, se neque distinctè, neque distributè, neque eleganter, neque ornate scribere, lectionem sine vlla delectatione negligo.

Disto, as, differo. { רחק *rachak.* διαφέρω. GALLI. Estre loin, estre separé, different ou dissemblable. ITA. *Essere distante, differente.* GERMAN. Dauon ston/dauon sein. HISPA. *Alexarse de lugar, estar apartado.* ANG. *To be distant to differe.* } *Cic.2.Offic.* Quibus rebus exculta hominum vita tantum distat à victu, & cultu bestiarum. *Lactan.lib.2.* Alioqui inter Deum hominémque distaret nihil, si consilia & dispositiones illius maiestatis æternæ, cogitatio assequeretur humana. [*Ouid. Eleg. lib.2.Trist.* Distat & à meriti tempore pœna sui. *Idem Ibid.* Tessera quos habeat numeros distante vocato. *Ibidem*: Crede mihi, distant mores à carmine nostro. *Idem Ouid. Eleg.12.lib.3.Trist.* Scena fauet, studiisque fauor distantibus ardet.]

¶ Propriè autem significat abesse, longè positum esse & disiunctum. ἀπέχειν, διέχειν, ἀφεστάναι, διέχειν. *Hirc.4.bel. Alex.* Quum hi tam paruo spatio distarent ab ipsis. *Plin.* Quod circiter quinque millia passuum distat ab vrbe.

Distantĭa, Differentia, interuallum. { מרחק *merchák.* διάστημα, διάστασις διαζύγιον. GAL. Difference, distance, lointaineté. ITALI. *La distanza, l'essere remoto, la differenza.* GERM. Ein weite/vnderscheid. HIS. *Apartamiente, espacio de lugar, differencia.* ANG. *Space betwene, distance.* } *Cicer.de Amic.* Nec ob aliam causam vllam boni improbis, improbi bonis amici esse non possunt, nisi quod tanta est inter eos, quanta maxima potest esse, morum studiorúmque distantia. [*Quintilian.* Distantia pro differentia.]

Distĭto, as, pen.corr. frequentatiuum. διστημι. *Colum. lib.7.* Distitent inter se aliquando spatio, ne in colluctatione alter alteri noceat.

Distorquĕo, es, In diuersum torqueo. { עקש *ikkésch* חשויר *hischziv.* διαστρέφω. GAL. Destordre, tordre d'autre coste. ITA. *Distorcere.* GER. Verträhen/vertrümmen. HISP. *Torcere al contrario, desforcer.* ANG. *To sett awrie, to wrest a side.* } *Terent.in Eunuch.* Ah illud vide, os vt sibi carnifex distorsit. *Cic.de Orat.* Demonstrauit digito pictum gallum in Mariano scuto Cimbrico sub nodis distortum. *Idem pro Muræn.* Solos sapientes si distortissimi sint, formosissimos: si mendacissimi diuites.

Distortĭo, onis, { מעקש *mahakásch.* διαστροφή. GAL. Destorse, torture, tortuosité. ITAL. *Torcimento.* GERMAN. Vertrumbt/vbmbingebogen. HIS. *Torcedura.* ANGLIC. *A setting awrie, awrefling a side.* } *Cic.4. Tuscul. & 5.de Finib.* In quibus si peccetur distortione, & depravatione, aut motu, statúve deformis, &c.

Distortus,

Distortus,a,um,Contortus,nomen ex participio. {An. *Wrefted aſide.*} *Cic.pro Muræna,*Solos sapientes si distortissimi sint,formosissimos: si mendicissimi, diuites.

Distraho,Diuerse traho,diuello,disiungo.{מחבץ *sachâb.* σπαω, ἀφίλκω διασπαω. Gal. Detirer,tirer en diuerses parties. Ital. *Tirare en diuerse parti.*Ger. Zerziehen/zertheilen.His. *Diſtraher,arraſtrar por partes.*Ang.*To drawe a ſunder.*}*Terent.Phorm.* Quòd si eo meæ fortunæ redeunt,Phanium abs te vt distrahar. [*Plaut.Curc.ſc.1.a.2.* Pulmones distrahuntur,cruciatur iecur.Distrahi aciem,(id est distendi,dissipari,pro differre. *Cæſar.lib.1. de bell.ciu.*]*Virg.lib.6.* Turbatis distractus equis. ¶Refertur plerunque ad animum, quum ad varias sententias & occupationes trahitur.*Cic.1.Offic.* Distrahitur in deliberando animus.¶Ponitur etiam pro vendo.{שבר *ſchabár* מכר *machár.* πωλέω, διατίθημι.Gal.Vendre,aliener.Ital.*Vendere,alienare.* Germ. Verkauffen/vnd vertreiben.Hispa.*Vender mal,baratar.*Ang.*To ſell.*}*Vlpian.de Transact.* Si vni pluribúsve fundus ad alimenta fuerit relictus, velintque eum distrahere,necesse est Prætorem de eius distractione & tractatione arbitrari. *Apul.lib* 1. Caseus recens erat,& sciti saporis,admodùm commodus pretio distrahi:[*Gell.cap.1.lib.*10.Bona venum distrahuntur.]

¶Item pro compono,sedo,finio διαλύω.*Cic.pro Cæcil.*Ideo quod omnia iudicio aut distrahendarum controuersiarum, aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt. [*Et apud Sueton. in Cæſar.cap.* 85.Distrahere controuersias iureiurando.]

Distractio,verbale,Separatio,alienatio,disiunctio.{גזר *ghézer.* διασταυρωμὸς.Gal.Separation,alienation,estrangement.Ita.*Separatione,alienatione.*Ger.Zerziehung/zertrennung.Hisp.*Aparcamiento,agenamiento.*Ang.*A ſelling or a drawing a ſunder.*}*Cic.3.Offic.* Nulla enim nobis cum tyrannis societas est, sed potius summa distractio. [*Plaut. Pſeud.ſc.1.a.1.*Harum mihi voluptatum,& itidem tibi distractio, discidium vastities venit.]

¶Distractio,Venditio. *Vlpian.D.lib.19.Tit.vlt.l.*15. Et societas non videtur contracta in eo quod te non admisit socium distractionis: sed sibi certum pretium excepit.

Distribuo,is,Diuido,partior,tribuo.{חלק *chalák* פלג *pillágh.* διανέμομαι. Gal.Distribuer,departir,diuiser çà & là.Ita.*Diſtribuire,Diſpenſare.* Germa.Außtheilen/oder zertheilen.Hisp.*Deſtribuir,partir.*Angl.*To distribut, to deuide into ſundrie partes.*}*Terent. in Adelph.* Argentum annumerauit ilico.Dedit præterea in sumptum dimidium minæ. Id distributum est sanè ex sententia.*Cæſ.3.bell.Gall.* Priusquam plures ciuitates conspirarent, partiendum sibi, ac latius distribuendum exercitum putauit.*Plin.Epiſt.*249. Distribuamus illos in ea ministeria quæ non longè à pœna sint.

Distribūtè,aduerbium,Distinctè,partitè.{διαιρετικῶς,διαιρετικῶς.Gal. Distinctement,auec partitions & diuisions,par parties.Ita.*Per parti,diſtintamente.* Germ. Zertheilt. His.*Con repartimiento,en partes,apartadamente.* Ang. *Diſtinctelie,by partes.*}*Cicer.2.Tuſcul.* Sed quia profitentur illi ipsi qui eos scribunt,se neque distinctè, neque distributè, neque eleganter, neque ornatè scribere,lectionem sine vlla delectatione negligo. *Idem 2. de Innen.* Sin distributius tractare quis volet, partiatur in animum & corpus, & extraneas res licebit.

Distribūtor,oris.{חלק *chołék* פלג *mephallégh.* διανεμῶν, διαιρέτης.Gall. Partisseur,distributeur.Ital.*Diſtributore,partitore.* Germ. Ein zertheiler oder außtheiler.Hisp.*El que reparte por diuersos.* Ang. *A deuider.*}*Cic. in Piſon.* Hoc certè video,quod indicant tabulæ publicæ vos rogatores,vos distributores,vos custodes fuisse tabularum: nonnulli tamen hoc loco,& rectè,legunt, Diribitores.

Distribūtio,onis, Diuisio,partitio,descriptio. {מחלקת *machalóketh.* חלקה *chałukkáh* פלוגה *pelughgháh.* διαιρεσις, διάδοσις. Gal.Distribution, departissement,diuision.Ita.*Partimento,diuiſione,diſtributione.*Ger. Ein zertheilung oder außtheiłung.Hisp.*Repartimiento en partes.* Ang. *A deuiding or parting in partes.*}*Cic.pro Cluent.* Itaque mihi certum est, hanc eandem distributionem inuidiæ & criminum sic in defensione,seruare, &c.

¶Distributio à rhetoribus appellatur figura quæ à Græcis vocatur μερισμὸς, quum singulis rebus suam proprietatem tribuimus: vt, Lycurgus, cuius omnes partes corporis ad nequitiam sunt appositissimæ,oculi ad petulantem lasciuiam,manus ad rapinam,dentes ad auiditatem, virilis naturæ membra (quæ non possumus honestè appellare) ad omne genus corruptelæ, pedes ad fugam prorsus, vt aut ex hoc vitia,aut ipse ex vitiis ortus videatur.

Distringo, Arctè itfingo, constringo. {צרר *tsarar* עצר *tsar* קצר *kątsár* חבש *chabásch.* δεσμεύω. Gal. Estreindre,serrer estroittement.Ita.*Stringere ſtrettamente.* Germ. Verſtricken/hartzuſammen zieſnn.His.*Eſtregar,eſtreñer eſtrechamente.* Angl.*To streyne, to bend hardor ſtreicht.*}*Cic.lib.3.Offic.* Fraus distringit, non dissolvit periurium.

¶Quandoque defrico, seu radendo sordes detergo. {מרק *marák* לקלק *kilkél.* ξυσμός.} Vnde distringere sese dicuntur,qui in balneis sudores,& sordes à corpore abradunt: quem in vsum etiam strigiles habere solent.*Xenophon. Mars.l.*4.Pergamus has misit: cùruo distringere ferro:Non tam sæpe rerer lintea fullo tibi. *Plin.lib.34.cap.8.de Lyſippo*, Plurima ex omnibus signa fecit fœcundissimæ artis, inter quæ distringentem se,quem M. Agrippa ante thermas suas dicauit.

¶Distringere gladium,est nudare & vagina eximere. {שלף *ſchaláph* ἕλκω ἐκ κολεοῦ.}*Cic.lib.3.Offic.* At ille vt ingressus est, confestim gladium distrinxit,iurauitque se illum statim interfecturum.

¶Quandoque colligere.{קסם *kosés.* συγκομίζειν.}*Colum.lib.vlt.* Sereno cælo manibus distringi oliua oportet, & substratis tegetibus aut cannis cribrari & purgari. *Hieron.* Amos propheta,pastor & rusticus, mora ruborum distringens, paucis verbis explicari non potest. [*Item* Distringere siue destringere frondem immaturam. *Metaphor. Quintilian.Et Ouid.Eleg.1.lib.2.Triſt.*Non ego mordaci distrinxi carmine quemquam,(id est læsi,infamaui.) *Liu.lib.5.d.4.* Annibalem sine mora mittendum in Africam ad distringendos Romanos. *Idem Liu.lib.4.d.5.*Distringere copias regias populatione. *Item* Distringi spe,curis,labore. *Quintil.*]

¶Quandoque distraho,siue impeditum teneo.περισπῶ *Quintilianus,* Quibus componendis paulo plusquàm biennium,tot alioqui negotiis distractus,impendi.id est distractus & impeditus. *Distractus, pro conflictu. Cic.ad Cælium lib. 2.cap.14.* Distractus enim mihi videris esse quod & bonus ciuis & bonus amicus es. Hoc est, ita in angustum redactus, vt nescias quo te vertas, quasi dicat, nescis vtrum faueas Reip. partibus, an amicorum tuorum, qui eam perturbant. *Item pro seuero & nihil remittente. Vnde distractam fœneratricem vocauit *Valerius libro octauo capit. 2.* [*Ouid. Eleg.1.lib.2.Triſt.* Distractus minima nec tamen ille nota (nempe Propert. ob amandi præcepta.) *Senec. cap. 16. de vita beat.* Alij alligati: alij astricti: alij districti.

¶Distractus potest & sine vinculis esse; Obligatus etiam nodis vinculorum in loco intelligitur. Plus est ergo obligatum esse, quàm distractum. *Aſcon.*]

Districtè,aduerb.{ἀναγκαίως,συνεχόμενος. Gall.Estroitement.Ita.*Stretamente.*Germ.Einzogentlich/hertifflich.His. *Eſtrechamente.*Ang.*Streytly.*]*Plin.lib.9.Epiſt.ad Sabinia.* Iungam tamen tanto plenius & effusius, quanto ipsam acrius, seuerissimque compui, districtè minatus, nunquam me postea rogaturum. *Vl.l.7.D.de minor.*Et districtè probandum est in rebus quæ fortuitis casibus subiecta sunt, non esse mmori aduersus emptorem succurrendum.

¶Districtè idem quoque aliquando quod præcisè, præfractè. *Vlp. l.13.D. de proc.* Hæc neque passim admittenda sunt,neque districtè neganda.

Districtius, comparat. Magis districtè. [Anglic. *More ſtreictly.*] *Apul. in Apol.* Quanquam etsi districtius magnum me dixisset videri.

Districtim,idem quod districtè.[Ang.*Streictly.*]*Senec.Controuerſ.lib.7.* Malè de se existimare eum, qui ire iudicem districtim innocens nollet.

Districtio,onis.Difficultas anxietas [ἀνωμαλία. Gal. Difficultè,malaisance,empeschement.Ital.*Difficultà.*Ger.Die schwär.Hispa.*Dificultad de haſer qualque coſa.*Ang.*A letting or cumbring.*]*Paulus l.16. de recept. arbitris*, Quod sine vlla districtione ipsius interdum futurum est,id est difficultate aut impedimento, *Hotoman.*

Distrunco, as, compositum à trunco, idem est quod mutilo vel in partes disseco. [κατακόπτω. Gall. Couper & oster iusques au tronc. Ita.*Troncare.*Ger.Abstumpen.Hisp.*Deſtroncar,partir pro medio.*An. *To loppe or shred beughes of trees.*}*Plaut.in Truc.* Ego te hìc agnum faciam,& medium distruncabo.

Distruo,is,seorsim vel separatim struo. {διασκευάζω.Gal.Bastir à l'escart.Ita.*Struggere.*Germ.Nebensich bawen. Hisp. *Componer ò edificar.*Ang.*To build a ſunder.*}*Sue.in Calig.* Distructis ac instructis pro loci dignitate compluribus cellis.

Distūrbo,Disicio,diruo,euerto. {נתח *nathaí* נתץ *natháts* נתש *nathásch.* διαπίπτω,διασείω. Gal. Destourber,demolir,ruiner,ruer ius, ruiner & abatre. Ita. *Diſturbare.* Ger. Zerstürmen zerstöre n/zerbrüchen vnnd eines hie auß dasander dort hinaußwerffen. Hispan. *Desbaratar.*Anglic.*To cast or beate downe,to lets or diſturbe.*}*Cicero pro domo ſua*, Etiam se videre distrahi à complexu suorum, disturbari tecta, diripi fortunas.*Idem pro sex Rosc.* Qui fidem læsit,quantum in ipso est disturbat humanæ vitæ societatem. [Rus ire hodie constitueram.S.At nunc disturba,quas statuisti machinas. *Plautus pſeud ſc.5. a.1.*]

Disturbatio,onis.{מחפנה *malpeghâh.* διάσεισις,διάπτωσις.Gal.Demolition,abatement.Ita.*Rouina,abattimento.*Ger.Zerstörung/zerwerffung. His.*Adesbarato en partes.*Ang.*A casting or beating downe headlong.*}*Cic.3.Offic.* Sed vtilitatis specie in Repub.sæpissimè peccatur, in Corinthi disturbatione nostri.

Disūlcus,A veteribus porcus dicebatur diuisas in seruice setas habēs. *Festus.*

Ditesco,Vide dis.

Dithyrambvs,διθύραμβος.Viri Thebani nomen, qui primus hymnos inuenisse creditur,qui in honorem Bacchi solent decantari: à cuius nomine ipsi etiam hymni dithyrambi creduntur appellari. *Horat. lib.4.Carm.*Seu per audaces noua dithyrambos Verba deuoluit,numerisque fertur Lege solutis, Quanquam & ipse Bacchus Dithyrambus est cognominatus,ἀπὸ τοῦ δὶς εἰς θύραις ἐμβαίνειν: quod per duas veluti portas in vitam ascenderit.Bis enim natus creditur,ex vtero matris Semeles & femore Iouis.¶ Hinc locus factus prouerbio,Non est dithyrambus si bibat aquam,οὐκ ἔστι διθύραμβος ἂν ὕδωρ πίνῃ.Non adest hilaritas quum deest vinum.¶ Sumptum & illud à poetis dithyrambicis,qui Baccho afflati furebant: Minus habēs mentis quàm dithyrambōrum poetæ:διθυραμβοποιῶν γοῦν ἔχεις ἐλάττονα: in stupidos ac furiosos torquebatur.

Ditio,onis,significat imperium,dominium.{ממשלה *memſchalách.* διαπρεσία. Gal. Seigneurie, autorité,maistrise,domaine,empire. Ita. *Giuriſditione,imperio,ſignoria.*Ger.Ein gebiet oder herrschaft. His.*Iuriſdicion y ſennorio.*Ang.*Impyre,dominion power, rule.*}*Plaut.in Milo.* Loquere,auresis meas profecto dedo in ditionem tuam. *Plin.lib.34.c.20.*Alexandria in ditionem redacta. *Ci.l.de Leg.*Ditione atque numine deorum geruntur res.Hoc nomen quanuis à dis,ditis deriuari videatur:tamen contra naturam primitius corripit primam. [*Senec. epiſt.39.*Extra ius & ditionem fortunæ. *Velleius*, Se Tigranes ditioni Pompeij permisit.*Item Plaut.Amphitr.*Dedunt se in ditionem & arbitratum Thebano populo.In ditionem domini seruum redire.*Sueton.in Claud.c.25.*]

Dito,tas,& ditesco.*vide* dis.

Ditrochæus.διτρόχαιος: Pes constans ex duobus trochæis: hoc est ex longo & breui,& iterum longa & breui,vt Cantilena.

Diū,aduerbium pro die,quo fit interdiu. {יולם *jomám.* μεθ' ἡμέραν. Gallic.De iour.Ita. *Di giorno.* German.*Deo tagis/ oder am tag.* Hisp.*De dia.*Ang.*In tyme of day.*}*Plautus* Nec noctu nec diu quie-

tus. ¶ Interdum significat longo tempore. {בארך ימין *beéreech hajemán* לעלם *teholam*. διὰ βίου, πολὺ χρόνου, μακρὸς, πόρρω. GALLIC. Long temps, longuement. ITALIC. *Longamente*. GERM. Lang/langezeit. HIS. *Luengo tiempo ò en luengo tiempo*. ANG. *Long tyme, a great whyle*.} *Horat. in Epist.* Quo semel est imbuta recens seruabit odorem Testa diu. *Cicer. de Senect.* Quanquam (ô dij boni) quid est in hominis vita diu?

[Se mœnibus hostes continuere diu, (id est per annos nouem) *Ouid. 3. Metamor.* Expectata diu flamma. *Ibid.* Iam reuortar, diu est id iam mihi. *Plaut. Mostel. sc. 4. a* 1. Multum diúque cogitaui, *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 1.* Iam diu scio quis is fuit. *Plaut. Pseud.* Nimis diu abstinco manum. *Plau. Mostell. sc. 3 a. 1.* Nimium consulas diu. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.* P. Iam bibes. A. Diu fit. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 1.* Nisi qui sat diu vixisse se arbitrabatur. *Plau. Capt. sc. 4. a. 2.*]

¶ Habet autem frequenter post se particulam quum: *Plaut. in Mercat.* Nam illi quidem haud sanè diu est quum dentes exciderunt. Interdum etiam quod: *Ibidem*, Syra non redit, quem accersitum patrē haud diu est quod miseram. [Iam diu est factum quum discerti ab hero. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 2.*]

[Diutilè: potiùs diutulè. GAL. Assez long temps, assez bonne piece. *Gell. c. 10. lib. 5.* Postea quum diutilè auditor assectatórque Protagoræ fuisset. *Idem Gel. c. 16. lib. 11.* Cum diutilè tacitus in cogitando fuissem. His locis Diutilè legit *Passer.* cùm exemplaria correcta habeant diutilè, quod magis probo.]

Diūtius, & Diutissimè, Iandiu & quandiu: *de quibus suis locis.*

[Diuturnus, a, um, *Vide* Supra in dies.]

Diuāgŏr, penultima corrept. Oberro, huc illuc vagor. {נדד *nadhádh*. πλανῶμαι. GAL. Vagabonder, estre vagabond. ITALIC. *Vagare, andare vagabondo*. GERMAN. Umbschweiffen. HISPAN. *Vagar, andar mucho vagabundo*. ANGLIC. *To go a stray and wander hither and thither*.} *Lactant. libro 5.* Vbi animus in multa dispersus, huc atque illuc diuagatur.

Diuātĭco, as, penultima correpta, Extendo, diuido. {פשק *pisshék*. διατείνω. GAL. Estendre, escarquiller. ITA. *Allargar qualche cosa*. GERM. Außstecken/von einanderen thun. HISP. *Estendir*. ANG. *To straddle, to go wide with the knees and legges*.} & proprie de iis dicitur qui crura in diuersas partes extendunt, vnde & tibias diuaricatas dicimus, in diuersas partes discretas. Quanquam etiam de aliis rebus dicitur. *Cato*, Arbores hoc modo putentur: rami diuaricentur, quos relinques. Hoc est in diuersas partes brachia disponantur, *Nonius*, Diuaricari dictum est distendi, ab his qui vitio naturæ ita sunt pedibus discretis, vt eos in diuersū habeāt separatos. Huius simplex est Varico: *de quo suo loco.*

Diuĕllo, is, diuulsi, diuulsum Abstraho, auello, disiungo, distraho, separo. {נתק *nathák*. σκάω, σπάζω, κατασπάω, ἀποσπῶ. GAL. Arracher & desioindre, oster & rauir. ITA. *Diuellere, cauar per forza*. GERM. Abreissen/bannen reissen/auß rupffen. HISP. *Arancar apartando*. ANG. *To drawe or pluck a funder*.} *Sall.* Rapi virgines puetos, diuelli liberos à cōplexu parentum. [*Seneca*: Cum triginta tyranni diuellerent Atheniensium ciuitatem.] *Cic. 2. Offi.* Eáq; est summa ratio & sapientia boni ciuis commoda ciuium defendere, non diuellere, atque omnes æquitate eadem continere. *Idem de Senect.* Iam omnis conglutinatio recens ægrè, inueterata facilè diuellitur. *Idem de Aruisp. respon.* Consensus ordinum est diuulsus. Membra diuulsa. *Ouid. 3. Trist. Eleg. 9.* [Atque ita diuellat, diuulsaque membra per agros Dissipat.] Vnda diuulsa remis *Idem* 8. *Metamorph.*

Diuĕndo, is, ere, Vendo, abalieno, distraho. {מכר שכר *mueár schachar*. διαπωλέω. GAL. Vendre à plusieurs. ITA. *Vendere à diuersi*. GERM. Hynd vnd hár verkauffen. HISP. *Vender à diuersos*. ANG. *To sell, to sayle, or to sell often*.} *Cic. de Leg, Agrar.* Hic permittit lege sua vt Decemuiri bona populi Romani possint diuendere.

Diuĕrbĕro, as, are, Scindo. {καταπλήσσω, διακόπτω. GAL. Frapper à trauers, donner dedans. ITA. *Fendere, percuotere*. GERM. Zursch haben/mit schlahen zerthetten. HISP. *Hender, acotar*. ANG. *To strike through or awrie*.} *Virgil. 5. Æneid.* Primáque per cælum neruo stridente sagitta Hyrtacidæ iuuenis volucres diuerberat auras. *Idem 6. Aeneid.* Ferro diuerberat vmbras.

Diuĕrbĭă, partes comœdiarum vbi plures personæ versantur: à personarum varietate dicta, διαλλάγματα. *Liu.* Inde ad manū cantari histrionibus cœptum, diuerbiáque tantum ipsorum voci relicta. *Seruius aliter*, Diuerbium, inquit, primus actus comœdiæ, Græcè protasis: nam quælicet comœdia diuiditur in prologum, protasin, epitasin, catastrophen.

Diuĕrto, is, & Diuertor, eris, Ab itinere deflecto, de via recedo. {נטה *natáh*. ἐκτρέπομαι. GALLIC. Se destourner, tourner son chemin quelque part. ITA. *Diuertire, tornare in strada*. GERM. Abteren oder abträtten/sich etwan hin wenden. HISP. *Apartarse del camino*. ANGL. *To turne his way some where, to go out of his purpose*.} *Cicer. 6. Phil.* Nuntiant se Pompeij conueniendi causa diuertisse Massiliam. *Idem Att. lib. 1.* Sed itineris causa vt diuertat primum est deuium. *Idem pro Fonteio*, Qui Cobiacho diuerterentur, neque Tolosam irevellent. [*Plaut. Men. sc. 2. a. 4.* Vt dudum diuorti abs te (in turba) redeo nunc demū domum. *Idem pseud. sc. 2. a. 2.* Diuortor extra portam apud anum Chrysidem. *Idem sc. 2. a. 4.* In id angiportum me diuerti. (aliàs diuorti) iusseras. *Idem Men. sc. 1. a. 2.* Nemo ferè (in Epidamnum) sine damno diuortitur. *Idem in Milit. sc. 1. a. 2.* Is in proximo diuortitur apud paternum hospitem. *Plaut. in Amphi.* Deuertendum est mihi in popinā.

¶ Pro diuortium facere: *Gellius capite tertio libro quarto*. Nullis diuertentibus matrimoniis: (id est nullis coniugibus diuortium facientibus. τὸ matrimoniis enim pro coniugibus hîc sumitur, vt notauit *Passer*.]

¶ Per translationem accipitur pro digredi: & expatiari in oratione, παρεκβαίνειν. *Cic. lib. 12. Epist.* Sed redeamus ad illud vnde diuertimus. *Lactan. lib 9.* Sed huc necessario diuertendum erat, vt ostenderem tot & tanta ingenia in rebus falsis esse consumpta.

¶ Est item Diuertere in diuersorium vel hospitium se recipere. {נטה *natáh* חנה *chanáh* לן *lán*. καταλύειν. GALLIC. Se retirer & aller loger en quelque lieu. ITALIC. *Albergare*. GERM. Ein herberg in ein herberg. HISPAN. *Aposentarse en posada*. ANGLIC. *To go and lodge in some place*.} In qua significatione ferè habet accusatiuum cum præpositione ad vel in: nisi forte accusatiuus ex eorum sit genere qui verbis motū significantibus sine præpositione iungi solent: cuiusmodi sunt propria minorum locorum nomina, & ex appellatiua duo, rus & domum. *Cicer.* Quum duo quidam vnà iter facerent, alter ad cauponē diuertit, alter ad hospitem. *Idem pro Milone.* Clodium suspicari debuit ad villam suam diuersurum. *Idem 1. Offic.* Cimon imperauit villicis suis, vt omnia præberent, quicunque Laciades in villam suam diuertisset. *Idem pro Deiotaro*, Quum domum regis hospitis tui diuertisses.

¶ Huic finitimum est Diuersor: quod tamen nullum importat motum: vnde etiam accusatiuum exigit cum præpositione apud: vel ablatiuum cum præpositione in: non enim dicimus, Diuersari ad hospitem, vel Domum alicuius diuersaii. Et contrà, ad hospitem vel domum cuiuspiam diuertere dicimus, non apud hospitem, vel domi alicuius.

* Cum Apud, legitur. *apud Liu. lib. 2. Decadis quintæ*, Domus eorum hospitibus parebant, apud quos ipsis diuerti mos esset. Et *Plaut. in Milite.* Aduolat adolescens, atque in proximo diuertitur apud hospitem paternum.

* Diuertere, actiua significe. *Lucanus lib. 2.* victor cedentibus instat Diuertíque acies. Id est, auertit, abducit.

* Diuertunt mores virgini longè ac lupæ. Id est, multum differunt inter se mores virginis & meretricis. *Plaut. in Epid.*

Diuersŏr, ăris, Hospitio excipior, hospitio alicuius vtor, hospes sum {נטה *natáh* חסה *chasáh* לן *lán*. καταλύω, κατάγομαι, καταπαύω. GAL. Se retirer & loger en quelque lieu, y hanter. ITA. *Albergare, allogiare*. GERM. Zu herberg sein oder ligen. HISP. *Aposentarse en meson*. ANG. *To lodge or haunte in a place*.} *Cic. 3. Verr.* Rubrium delicias suas pasum laute diuersari dicit. *Idem 5. Tusc.* Quum Athenis apud eum diuersarer. *Idem 2. Verr.* Domus in qua iste diuersabatur. Accipitur & pro conuersor. *Valer. Max. lib. 1.* Tabernámque in qua is diuersabatur, petere conatus.

Diuersĭto, as, pen. cor. frequentatiuum à diuerto pro deflecto. {Σταθμεύω. *Gellius ca. 20. lib. 17.* Ad ipsa Platonis penetralia, ipsarúmque rerum pondera & dignitates pergendum est: nod ad vocularum eius amœnitatem, nec ad verborum venustates diuersitandum.

Diuersŏr, oris, Hospes, qui in caupona diuersatur. {λύν. καταλύτης. GALLICE. Celuy qui va en vne hostellerie pour loger, vn hoste qu'on loge. ITALIC. *Albergatore*. GERM. Ein einterender gast. HISPA. *El que se aposenta, en posada hospedarse*. ANGLIC. *He that is lodged, a gaiist*.} *Cicer. libr. 1. de Inuent.* Caupo cum quibusdam diuersoribus, illum qui ante exierat consequitur, in itinere hominem comprehendit.

Diuersōrĭum, à diuertendo, Hospitium, caupona, aliúsve locus ad quē non habitandi, sed ad tempus commorandi causa diuertimus {מלון *malón*. κατάλυσις, κατάλυμα. GAL. Hostelerie, logis. ITALI. *Albergo, allegiamento*. GERM. Ein herberg/wirtshauß. HISPANI. *Posada à meson*. ANGLIC. *Any lodging place*.} *Cic. in Catone*, Ex vita ista discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo: commorandi enim natura diuersorium nobis non habitandi dedit. *Idem Fabio Gallo*: Nec ego libentius emerim diuersorium Tarracinæ, ne semper hospiti molestus sim. *Idem 2. Orat.* Quiescam in Cæsaris sermone, quasi in aliquo opportuno diuersorio.

Diuersoriolum, diminutiuum. {καταλυσίον, καταλυτήριον. GAL. Vn petit logis, vne petite hostelerie. ITA. *Hosteria picciola*. GERM. Ein her berg lin wirtshußlin. HISP. *Posada pequenna*. ANG. *A litle lodging place or inne*.} *Cic. ad Cornific.* Nisi quod Sinuessanum diuersoriolum contempsiti.

Diuersōrĭus, a, um, vt Taberna diuersoria, id est caupona. {καταγώγιος. GALLIC. De logis, d'hostelerie. ITA. *Di hosteria*. GERM. Das zu der herberg gehört. HISPA. *Cosa de posada*. ANGLIC. *Of a lodging or inne*.} [*Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Abduc istos in tabernam diuersoriam.] *Plaut. Truc.* In Tabernam ducor diuersoriam, vbi malè accipiar mihi mea pecunia. *Suet. in Ner. c. 27.* Dispositæ per litora & ripas diuersoriæ tabernæ.

Diuĕrtĭculum, est via per quam à militari via, siue de itinere nostro alio diuertimus, flexio de via, anfractus. {נתיבה *netibáh*. τρίοδος. GAL. Destour de chemin. ITA. *Sentiero, dinolgimento*. GERM. Ein abwägiuncen der landstraß. HISP. *Apartamiento de camino*. ANG. *A litle turning path going out of the highway*.} *Teren. in Eunuch.* Cùm sensi redeo rursum: malè verò me habens: Vbi ad ipsum veni diuerticulum constiti. *Seruius*, Diuerticula sunt semitæ transuersæ quæ sunt à latere viæ militaris. [Diuerticula eloquendi apud poetas. Et, Diuerticula anfractus suffugia: *Item* Diuerticula desidiæ. *Quintil.* Quodam quasi diuerticulo significationis.]

¶ Diuerticula etiam dicuntur domicilia prope viam ad quæ diuertimus. {מלון *malón*. κατάλυσις. ANGLIC. *An inne or lodging by the way to batte at*.} *Liuius primo ab Vrbe.* Quum gladij abditi ex omnibus locis diuerticuli protraherentur. Fraudis & insidiarum diuerticulum. *Cic. pro Rosc. Com.* Hoc quum sentit Saturius esse apertum, resistere & repugnare contra veritatem non audet: aliud fraudis & insidiarum in eodem vestigio diuerticulum reperit.

Diuersus, a, um, adiectiuum: Separatus vel in varias partes distributus. {שנה *schoheh*. κεχωρισμένος. GALLIC. Diuers, different, tout autre, changé. ITA. *Diuerso, separato*. GERM. Abgewendt/ abgeschieden/das vil anderst ist. HISP. *Cosa partida en partes diuersas, diuersa cosa*. ANGLIC. *Diuerse, different, vnlik*.} *Cæs. 2. bel. Afran.* Quum Numidas diuersos dissipatósque in omnes partes fugere vidissent. *Plautus in Rud.* Sed quum inde suam quisque ibant diuersi domum. [*Tibull. libro quarto*. Nam seu diuersi fremat inconstantia vulgi. *Ouid. 13 Metamor.* Diuersáque vrbes (in Achillis clypeo) *Velleius*, duplicis ac diuersissimi hominis exemplum. *Quintilianus.* Diuersa pars, *Idem Quint.* Is qui ex diuerso agit.] ¶ Diuersus item, contrarius, aduersarius.

Sueton.de Clar.Gram. Interrogatus diu à Varr.diuersæ partis aduocato,quidnam ageret,& quo artificio vteretur. [*Suet.in Aug.cap.51.* Diuersarum partium(i.*Sueton.in Cæsar.c.1.* Et è parte diuersa.*Suet.in Cæs.c.29* Diuersa factio.*Suet.in Tib.c.3.* Diuersa actio *Suet.in Neron. c.44.* Oculos diuersa ruentes.*Ouid.lib.1.Fast.*] ¶Interdum idem quod alius,vel dissimilis ἀνόμοιος.*Cic.4.Acad.* Certa igitur cum illo,qui à te totus diuersus est.

Diuersitas,tis,Repugnantia,dissimilitudo.{זור *ghézer* חפך *hephéeh* διαφορὰ ἐναντίωσις.GAL.Diuersité,difference,varieté. ITA.*Diuersità,dissimilitudine.* GERM. Vngleychr. HIS.*Diuersidad de las cosas.* ANGL.*Diuersitie,vnlykneſſe.*} *Plin.in Epist.* Sed tamen imitarer & sequerer: quantum aut diuersitas ingeniorum maximi & minimi : aut causæ dissimilitudo peteretur.

Diuersissimus,superl.*Patercul.Hist.lib.2.* In eodem homine duplicis ac Diuersissimi animi consp iceretur exemplum.[*Suet.in Calig.c.8.* Diuersitas tradentium.(i.auctorum.]

Diuersè,aduerbium,Diuersis partibus,variè.{μιχωεισμῶς.GALLI.En diuerses parties.en diuerses manieres. ITA.*In diuerse parti.* GERM. *In vilten orten/hin vnd widder.* HISP. *Diuersamente.* ANGL.*In diuerse sortes and maners.*} *Hirc.5.bell.Afric.* Horum corpora toto campo prostrata diuersè iacent.*Terent.in Amphit.* Tot me impediunt curę, quæ meum animum diuersè trahunt.¶Diuersum,pro diuersè.*Plaut. Mil.* Vbi lubet dispendite hominem diuersum,& distendite. [E diuerso.*Sueton.in August.c.27*]

Diuersissimè,*Suet.in Tiberio.* Quibus quidem diuersissimè afficiebatur.]

[Diuortium:*Plaut.Aul.sc.4.a.1.* Si quid diuotij fuat.

Diuēs,diuitis,à diuo fieri dicitur,secundum Varronem:quod qui dies est,quasi Deus nullo indigere videtur,{עשיר *hasché'ir.* πλούσιος,χρηματικὸς ἀνήρ. GAL Riche,abondant,copieux. ITA.*Ricco,copioso.* GERMA. *Reich.* HISPAN.*Cosa rica y abundanta y copiosa.* ANG. *Riche,wealthie.*} [*Liuius lib.7.d.4.* Dies &gloriosa victoria.*Item* Bonam famam mihi seruato,sat ero dies. *Plaut.Most.sc.3.a.1.* Nemini credo,qui large blandus est dives pauperi.*Item*,Haud temerarium est,vbi dives blandè appellat pauperem.*Plau.Aul.sc.4.a.1.* Mihi satis est.Leo.Tum tu igitur dies est factus. *Plaut. Asin.sc.2.a.2.* Virtute Deum &c.dies sum satis.*Plaut Aul.sc 3.a.1.Et Capt.sc.2.a.2.* Sibi diuitias habeant diuites. *Plaut.Curc.sc.3.a.1. Ouid.5.Fast* Si benè floruerint segetes,erit area dives.]*Cic.in Parad.* Quem intelligimus diuitem?aut hoc verbum in quo homine ponemus?Opinor in eo,cui tanta possessio est vt ad liberaliter viuendum facilè contentus sit.Et modo construitur cum genitiuo.*Virgil.2.Geor.* Dives opum variarum. *Idem 9.Æneid.* Dives pictai vestis,&auri.Modò cum ablatiuo.*Cic.lib.2.Offic.* Publius Crassus tum cognomine Dives,tum copiis,fructus est ædilitio maximo munere. Est autem generis omnis: facit enim accusatiuum diuitem,& hoc dives.*Ouid.lib.1,de Arte.* Addidit externo marmore dives opus.*Valer.lib.2.c.1.* Dives & præpotens naturæ regnum scrutatus, iniiciam stylum tam nostræ Vrbis, quam cæterarum gentium priscis ac memoralibus.* Epistolam diuitem vocat *Ouidius* quæ multa pollicetur & magna. *Epist.16.* Munera tanta quidem promittit epistola dives,vt possint ipsos illa mouere deos. * Ingenium dives.Id est,fœcundum. *Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist.* Diuitis ingenij est,ingentia Cæsaris acta Scribere.

¶Hinc Diuitior comparatiuum.*Cic.de Orat.* Inde ille licentior & diuitior fluxit dithyrambus.*Plaut.Aul.sc.6.a.4*] Quadrilibrem aulam auro onustam habeo:quis me est diuitior?[*Plaut.pseud.sc.2.a.5.* Nunquam hinc eris numo diuitior.]

Diuitiæ,arum,numero tantum multitudinis, opes, amplæ fortunę,& rerum abundantia.{עשר *hóscher* רכוש *rechúsch.* πλοῦτος. GAL.Richesses.ITAL.*Richezza.* GERM.*Reichthumb.* HISP.*Riquesas.* ANGL.*Riches, wealth.*}*Cicero* discrimen videtur facere inter diuitias & opes. Sunt ergo(inquit)diuitiæ ad necessarium vsum:opes verò ad magnificentiam. *Plaut.in Epid.* Quid tibi,cui diuitiæ domi maximæ sunt, numum hic nullum habes? *Cic.1.Offic.* Expectuntur autem diuitiæ tum ad vsus vitæ necessarios,tum ad perfruendas voluptates.*Idem ad Attic.lib* 1.Quod si assequor,supero Crassum diuitiis,atque omnium vicos ac prata contemno.[*Ouid.Eleg.10.lib.3 Trist.* Ruris opes paruæ, pecus & stridentia plaustra , Et quas diuitias incola pauper habet. *Plaut.Curc.sc.3.a.1.* Sibi diuitias habeant diuites. *Et Capt.sc.4.a.5.* In diuitias faxo venies. *Plaut. Aul.sc.1. a.5.* Reperi diuitias nimios. *Idem Capt. sc. 2.a.1.* Prognatum genere summo , & summis diuitiis.]

Ditissimè,πλουσιώτατα.*Apuleius de Deo Socratis:* Planè quidem villas oppipare extruunt,& domos ditissimè exornant.

Diuito,tas,penult.corr.Diuitem facio,dito.{העשיר *hehesché'ir.* πλουτίζω. GAL.Faire riche,enrichir.ITAL.*Far ricco.* GERM.*Reich machen.* HIS. *Hazer ricco.* ANGL.*To mak riche or wealthie.*}*Accius,*[*apud Gell.c.1.lib.* 14.]Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitant Alienas,suas vt auro locupletent domos.

Diuexo,xas,Variis modis affligo.{עצב *batásch.* ἄγω καὶ φέρω ἀλύω. GA. Fort tourmenter.ITA.*Inquietare,affligere in varij modi.* GERMANIC. *Hefftig plagen/asſenthalben vbel beleidigen.* HISPA.*Fatigar en diuersas maneras.* ANGL.*To troublé or vexe greatlie.*} *Lact.lib.7.* Vt siqui fortè tum fuerint boni,prædæ sint sceleratis,ac diuexentur vndique.*Cicer. 11.Phil.* Impetumque furentis , atque omnia diuexare & diripere cupientis,vitæ,&c.

Diuidia,Diuidicula,*Vide* DIVIDO.

Diuido,dis,pen.cor diuisi,diuisum,Separo,partior.{חלק *chalách* פלג *pillágh.* διαιρεῖν,διανέμειν. GALLIC. Diuiser,departir,distribuer,partir en pieces.ITA.*Diuidere,separare,* GERM. *Zertheilen* HISPANIC. *Partir en partes.* ANGL.*To donide,to parte.*}*Hirc.3 bell.Ciuil.* Cæsar copias suas diuisit.*Cic.ad Attic.* Sextus pater eius numos vobis diuidere solebat. *Virgil.in Epigrammate quodam,* Diuisum imperium cum Ioue Cæsar habet.

¶Ponitur & pro prædicare, *Plaut.in Aulul.sc.1.a.2.* Me quidem hercle(dicam palam)non diuides,id est,πομπεύσεις.

[Me haud pœniteret boni dimidium diuidere cum Ioue.*Plaut. Amphitr.sc.1.a.5.* Diuidere argenti dixit nummos in viros. *Plaut.Aulul. sc.2.*Grandia diuide mecum prædia (id est da partem) *Ouid.4.Fast.* Diuidere dolorem & dispensare inter multos. *Senec.de Consolat.ad Polyb.* Diuidere cum fratre & diuere agrum.*Senec.epist.89.* Diuidere exæquo cum potentiore iniuria non est. *Senec.cap.16.de Consolat.ad Mart.* Vbi res malè diuisit fortuna,mors exæquat omnia. *Ibid.c.20.* Diuidite(arma)& pars sit maior Diomedis in illis. *Ouid.13.Metamor.* Item *Ouid.Eleg 3.lib.1.Trist.* Diuidor,haud aliter,quàm si mea membra relinquam]

¶Diuidere sententiam διαιρεῖν τὴν γνώμην, forensis est locutio, quam *Asconius Pædianus* interpretatur his verbis,Quum aliquis(inquit)in dicenda sententia duas, pluresve partes complectitur, si non omnes probantur, postulatur vt diuidantur, id est, vt de singulis rebus seorsum referatur,vt pars altera,si ita opus fuerit,approbetur,altera repudietur. *Cic.1.Epist.1.* Itaque quum sententia Bibuli prima pronunciata esset, vt tres legati regem reducerent, secunda Hortensij, vt tu sine exercitu reduceres : tertia Vocatij , vt Pompeius reduceret postulatum est vt Bibuli sententia diuideretur : quatenus de religione dicebat, cui rei quia obfisti non poterat.Bibulo assensum est : de tribus legatis,frequentes ierunt in alia omnia. Ex hoc *Ciceronis* exẽplo facile ostendi potest quid sit Sententiam diuidere. Bibuli enim sententia duo habebat membra , vt scilicet sine exercitu rex reduceretur,deinde vt à tribus legatis reduceretur : quorum quum alterum nonnullis placuisset,alterum displicuisset, postulatum est vt sententia illa bimembris diuideretur, hoc est in duas partes secaretur,vt de vtrauis parte seorsum posset referri.

¶Oscula diuidere sodalibus.*Horat.in Carm Ode 36.* Nulli plura tamen diuidunt oscula,Quàm dulci Lamiæ,

Diuīsūs,us,ui,Diuisio,partitio,distributio.{מחלקת *machalóketh* חלקה *chalukkáh* פלגה *pelughgháh.* διαμερισμός. GALL. Partiment , distribution,diuision.ITAL.*Diuisione,separatione.* GERM.*Zertheylung.* HISP. *Repartimiento.* ANGLIC.*Deuiding parting in to partes.*}*Liu.3 bel.Maced.* Vectigalia publica partim negligentia dilabebantur,partim prędæ , ac diuisim principum quibusdam & magistratibus erant. [*Idem lib.5.d.5.*

[Diuisè(id est duobus verbis)*Gell.c.22.lib.1.*]

Diuīsio,Sectio,partitio,distributio. {מחלקת *machalóketh* חלקה *chalukkáh* פלגה *pelughgháh.* διαίρεσις,GALI.Diuision departement,separation.ITA.*Diuisione,separatione.* GERM.*Theylung/zertheilung.* HISP. *Repartimiento.* ANGL.*Adeuiding,or parting in partes.*} *Cic.1.de Nat. Deor.* Diuisio trium regnorum cæli,maris,& inferorum. [*Velleius.* Qui insita diuisione prædiorum agros amiserant.]

¶Apud Rherores Diuisio est , (*vt scribit autor ad Herennium*) per quam aperimus quid conueniat: quid in controuersia sit : vel per quam exponimus quibus de rebus dicturi sumus. Inter diuisionem & partitionem hoc interesse putatur , quod Diuisio est generis in species: Partitio autem totius in partes distributio. *Quintil. lib.7.* Sic igitur diuisio rerum plurium in singulas : Partitio singularum rerum in partes discretus ordo. *Cic.3. de Nat.Deor.* Quadripartita (inquit) fuit diuisio tua. Primum, vt velles docere deos esse. deinde quales essent:tum ab his mundum regi: postremo consulere eos rebus humanis.

Diuīsor,oris,Qui diuidit,distributor.{חלק *cholék.* διαδότης GAL.Distributeur,diuiseur,partilleur. ITA.*Diuiditore,partitore.* ANG.*A deuider, he that parteth.*} *Cic,in Anton.* Nucula & Lento Italiæ diuisores ea lege quam Senatus per vim latam iudicauit. Diuisores item vocabantur,qui pecunia inter tribus viritim candidatorum nomine diuidebant in creandis magistratibus,quos *Plautius* Curiarum magistros vocat.Consueuerant enim petitores magistratuum apud Romanos, pecunia , lagitioneque sibi studia conciliare suffragatorum , & per centurias tribúsque diuidere numos.*Cic.pro Planc.* Quam tibi commodum est vnam tribum delige : tu doce id quod debes, per quam sequestrem,quo diuisore corrupta sit.

[¶Diuisores operæque campestres.*Sueton.in August.c.3.*] ¶Est & Diuisor,qui præpostera venere pueros corrumpit. *Cic.Pæto,* Quid enim?num honestum est verbum Diuisor? at inest obscœnum:cui respondet intercapedo.

Diuīsūrā,ræ,Diuisio,vel incisio.{גזר *gezér.* διατομή.GAL.Coupeure,incision,separation.ITAL.*Diuisione,separatione,triglio.* GERM. *Zertheylung.* HISP.*Cortadura,partimiento,apartamiento.* ANGL.*A deuiding,or cutting in partes.*}*Plin.lib.12.c.26.* Ab hac ferula differt quæ vocatur spondilion,foliis tantùm,quia sunt minora,& platani diuisura. *Idem lib.14.c.3.* Folio paruo & rotundo,sine diuisuris,Quas incisuras multis aliis locis appellat.

Diuīduūs,a,um , Quod separabile aut separatum est.{נחלק *nechelák.* διχότομος,διαιρετός. GAL.Qui se peut diuiser ou partir. ITA.*Separabile.* GERMA. *Zertheilt/ oder das gut zu theylen.* HISP. *Cosa que se pue departir en partes:* ANGL. *That may be diuided or parted.*} Cuius contrarium est Indiuiduum , quod diuidi non potest ἄτομον , ἄτομα. *Plaut.in Rud.* Diuiduum talentum faciam : id est,in duas partes diuisum.*Cic.de Vniuers.* Ex ea materia quæ indiuidua est, & quæ semper vnius modi , suique similis , & ex ea quæ corporibus diuidua gignitur. *Terent. in Adelph.* Potius quàm venias in periculum Sannio, Seruésne an perdas , totum diuiduum face. *Colum. in Proœ. lib.11.* Nihil conspiciebatur in domo , diuiduum. *Ouid.1 Fast.* Insula diuidua quam premit amnis aqua. Id est, quum ambit fluuius ab vtraque parte.

¶Apud *Nonium* est diuidus pro diuiduus. *Accius in Andromeda,* Nósque vt seorsum diuidos leto offerres.

Diuidue,aduerb.{בטור *batúreeh.* διατόμως. GAL.Par la moitié.ITAL. *Per la meta.* GERM.*In mitten entzwey.* HISP.*Por la meytad ò la medio.*} *Plaut.in Cas.*Nam quod tibi ægre est,idem mihi est diuidue.

*Diuiduitas,pro diuisione.*Caius in l.ſi is qui.ff.ad legem Falcid.* Hæc itaque legata , quæ diuiduitatem non recipiunt, tota ad legatarium pertinent.

Diuidiã,æ,Tædium,& moleſtia:ſic enim *Nonius* interpretatur. {עצב *Hetſ.b. ædumaria.* GAL. Ennui, chagrin. ITA. *Tedio, noia.* GER. Verdruß. HISPAN. *Enojo.* ANGLI. *Wearineſſe, heauineſſe of mynd.*} *Plau. Bacch.* Nam illæc res magnæ diuidiæ eſt mihi. *Accius in iudicio armorum,* Huius me diuidia cogit pluſquam par eſt loqui. *Feſtus* diuidiam, diſcordiam interpretatur, cuius tamen ſignificationis nullum profert teſtimonium. Nos igitur beneficio *Iulij Scaligeri* teſtimonium *ex Accio* proferemus: Viciſſitatémque imperitanti tradidit, Ne eorum diuidiæ diſcordes diſſipent, Diſturbent tantas & tam optimas ciuiũ diuitias.

Diuidĭcŭla, *teſte Feſto*, dicuntur caſtella ex quibus à riuo communi aquam quiſque in ſuum fundum ducit.

Diuĭnē, Diuinipotens, Diuinitus, Diuinus, Diuino, *Vide* DIVS.

Dĭus, adiectiuum. {קרוש *kadhóſ.h.* GAL. Diuin, genereux. ITA. *Diuino, generoſo.* GERMA. Göttlich/hochgeboren HISP. *Coſa diuina y generoſa.* ANG. *Diuine.*} Dicitur generoſus, diuinus, tanquam ἀπὸ τοῦ διὸς, id eſt, ab Ioue genus ducens. *Virgil. lib.* 11. quas ipſa decus ſibi dia Camilla Delegit. *Perſ. Satyr.* 1. Romulidæ ſaturi, quid dia poëmata narrent.

Dĭum, ſubſtantiuum, formatum à genitiuo Græco διὸς, à nominatiuo ζεύς. {ANG. *The day light vnder the firmament.*} Vnde ſub dio aliquid fieri dicimus, hoc eſt ſub Ioue, ſiue ſub cælo, quod non ſit ſub tecto. *Horat. lib.* 3 *Carm.* Nec te candide Baſſareu Sub dium rapiam. *Idem,* vitámque ſub dio. Et trepidis agat in rebus. *Cic. lib.* 3. *Verr.* In ſylua denique poſita ſub dio vidimus.

Dĭuus, a, um, Diuinus. {קרוש *kadhóſ.h.* διῖος. GAL. Diuin, ſainct. ITA. *Diuo, diuino, ſanto.* GERMA. Göttlich. HISPANIC. *Dios hecho de hombre, ò canonizado.* ANGLIC. *Diuine, holie.*} ἀπὸ τοῦ διὸς, hoc eſt à Ioue genitum: vel quia veteres in ſingulari dium quaſi dicebant quem nos Deum. Vnde nunc quoque in plurali dicimus diui, dij, diis: vnde illud frequens *Ciceroni*, Si diis placet: quod indigniratem denotat. [*Ouid. 13. Metam.* Denegat hoc genitor diuíſque iraſcitur ipſis. *Item* O magni diui. *Idem Ouid. Eleg. 3. lib. 3. Triſt.* Vtinam me Dij adaxint ad ſuſpendium. *Plau. Aul. ſc. 1. a. 1.* Quaſi neſciam vos ſcire qui diuus ſiẽ. (Verba ſunt Mercurij in prologo Amphitruonis. *Plauti, &c.*] *Seruius* inter deos & diuos ita diſtinguit, vt dij dicuntur æterni: diui autem qui ex hominibus fiunt. Vnde etiam hæc appellatione quidam Romanorum Imperatores poſt mortem deorati ſunt, à quibus in vita inſignia profecta eſſent in Rempub. merita: quanquam poſteà creſcente in dies adulatione, plerique ne viui quidem id honoris aſpernati ſunt.

¶ Horum etiam vxores diuæ appellatæ ſunt, tanquam ſuis vel virorũ meritis dearum numero adſcriptæ.

¶ Diuum, pro aere. *Horatius*, Sub diuo morieris Victima nil miſerantis Orci, id eſt ſub aere. *Plinius libro decimoquarto, capite* 21. Campaniæ vina nobiliſſima expoſita ſub diuo in cadis verberari ſole, luna, imbre, ac ventis aptiſſimum videtur. Sunt qui vtrobique legant ſub dio.

Diualis, adiectiuum. Vt diuale nomen *Spertianus in Caracalla*: Qui Fauſtinæ templum, & diuale nomen eripuit.

Dĭuĭnus, a, um, Quod eſt Dei, vel quod ad Deum pertinet. {קרוש *kadhóſ.h.* θεῖος. GALLIC. Diuin, de Dieu, apartenant à Dieu. ITALIC. *Coſa di Dio, ò à Dio pertinente.* GERMANIC. Göttlich/Heylich. HISPANIC. *Coſa de Dios, o perteneſciente à Dios.* ANGLIC. *Belonging to god, diuin.*} vt, Opus diuinum, Res diuina. *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 4.* Nunc rei diuinæ operam dabo: certum eſt bene me curare. [Supra, ſupplicabo. *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 5.* Neque diuini, neque mihi humani quicquam accreduas. *Idem Amphitr. ſc. 3. a. 3.* Re diuina facta mecum prandeat. Purgari iuſſeras vaſa vt rem diuinam faceres. *Idem ſc. 3. a. 4.* Lauabo vt rem diuinam faciam. *Plaut. Aulul. ſc. 2. a. 4.* Ad rem diuinam vaſis ſacris vtitur. *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 2.* Poſtquam rem diuinam feci. *Plautus Curc. ſc. 4. a* 4. Rem potiùs diuinam deleram ſi ſacrificem. *Plaut pſeud. ſc. 3. a. 1.* An tu condimentis diuinis vere? *Idem ſc. 1. a. 3.*]

Diuĭnæ rei operam dare, & rem diuinam facere, eſt diis ſacrificare. *Cicero ſexto Verr.* Res illum diuinas apud eos deos in ſuo ſacrario propè quotidie facere vidiſti. Diuina verba, pro piacularibus quibuſdam verbis quibus prodigia ſolent procurari. *Cato de Re ruſt.* Si de cælo villa tacta fiet, de ea re verba diuina vt fiant procuret. *Cic. 1. de Diuin.* Ariſtoteles quidem eos etiam qui valetudinis vitio furerent, & melancholici dicerentur, cenſebat habere aliquid in animis præſagiens atque diuinum. *Ibidem,* Quid hoc ſomnio dici diuinius poteſt?

¶ Diuinum interdum vocamus eximium, & humana ſorte quodammodo maiorem. *Cicer. poſt red. ad exilio.* Cn. Piſonis diuina quædam, & inaudita virtus. *Idem Quint. Fratr. lib.* 2. Idibus Maiis, Senatus frequens diuinus fuit in ſupplicatione Gabinio deneganda. *Virg. Ecle.* 3. Diuint opus Alcimedontis.

Diuĭnus, ſubſtantiuum, qui diuinat, prædicit, vates. {קסם *koſém. μάντις, προφήτης.* GALLIC. Deuin, qui predit, prediſeur. ITA. *Indouino, che predice le coſe occulte, Diuino.* GERM. Ein warſager. HISP. *El que a deuina.* ANG. *That geſſeth, a ſoothſayer or teller of thinges, to come.*} *Plautus Amph. ſc. 2. a 2.* Nunc tu diuine fac huc adſis Soſia (de Mercurio.)] *Martial.* Non ſum diuinus, ſed ſcio quid facias: *Cicer. de Fato*, Hoc loco Chryſippus æſtuans, falſi ſperat Chaldæos, cæteroſque diuinos.

¶ Auis diuina imbrium: id eſt diuinatrix & prænuntia. *Horat. lib.* 3. *Carm.* Antequam ſtantes repetat paludes Imbrium diuina auis imminentum. Cornicem intelligit imminentium imbrium præſciam, vel *Virgilio teſte*, Tum cornix plena pluuiam vocat improba voce. [¶ Diuini gerebant laurum & lucernam. *Senec. capite* 27. *de vita beat.*]

Diuinipotens, Qui in diuinis poteſtatem habet. δυνατός. *Apuleius* Saga & diuinipotens cælum deponere.

Diuino, as, penult. produ. Vaticinor, auguror, conjicio, futura ſignifico. præſagio. {קסם *kaſám* נחש *nicht éſeh. μαντεύομαι.* GALLI. Deuiner, dire les choſes à venir. ITAL. *Indouinare.* GER. Warſagen/rahten. HIS. *Adeninar.* ANGL. *To coniecture, to ſoothſay, to tell thinges to come.*} Dictum videtur à nomine diuinus, quia demum quiddam, & ſupra mortalis ſagacitatis ſortem eſſe videtur, futura prædicere, aut occulta in lucem proferre. *Terent. in Hecyr.* Planè hic diuinat. *Cic. de Senect.* Cuius ſermone ita tum cupide fruebar, quaſi iam diuinatem id quod euenit, illo extincto fore vnde diſcerem, neminem. [*Ouid. Eleg. 8. lib. 1. Triſt.* Hac ratione & coniectura diuinau, notitiámque tuli. *Ouid. ibidem El. 4. lib. 4.* Sic animo quondam non diuinante futura optabam, &c. Quis in tam obſcura veritate diuinat, verum, &c. *Seneca cap. 10. de Conſol. ad Polyb.*]

¶ Huius compoſita, addiuino, prædiuino, quod *Plinius* poſuit pro præſentio, quum ait *lib.* 10. Tum vniuerſæ prouolant, ſi dies hiris futurus eſt: prædiuinant enim ventos, imbreſque, & tunc ſe continent tectis.

Diuĭnātŭs, participium paſſiuum. {ANGL. *Geſſed, deemed.*} *Ouid. de Nuce*, Vt diuinatas auferat augur opes.

Diuĭnātĭo, Augurium, vaticinatio, prædictio, præſentio, rerum futurarum ſcientia. {קסם *kéſem* נחש *náchaſ.h. μαντικὴ, μαντεία.* GALLICI. Deuinement, prediction des choſes à aduenir. ITA. *Indouinamento.* GERMA. Diuina warſagung oder weyſſagung. HISPA. *A deuinacion.* ANGL. *Soothſaying, telling of thinges to come.*} Cic. 1. *de Diuinat.* Verſari quandam inter homines diuinationem, quam Græci μαντικὴν appellant, id eſt præſentionẽ, & ſcientiam rerum futurarum: Chryſippus diuinationem definit eſſe vim cognoſcentem, videntem, & explicantem ſigna quæ à dijs hominibus portenduntur. Officium autem eſſe eius, præcognoſcere dij erga homines mente qua ſint, quidque ſignificent, quemadmodúmque ea procurẽtur atque excipientur. *Hæc Cic. de Diuinat. lib.* 2.

¶ Dicitur etiam diuinatio, iudicium, ſiue cognitio de conſtitutione accuſatoris, quum ſcilicet ex duobus, pluribúſve accuſationem ambientibus, deligendus eſt qui maxime ſit idoneus. Quemadmodum in accuſatione Verris certamen erat inter M. Tullium & Cæcilium quendam, vter in accuſando deberet præferri. Vnde etiam prima illa inter Verrinas oratio Diuinatio appellatur. Ratio nominis hæc eſt, quia in aliis iudicijs iudex ea quæ teſtibus, tabulis, vel argumentis probata ſunt, ſequi debet. Quum autem accuſator eſt eligendus, ex leuibus quibuſdam & exilibus iudiciis & coniecturis iudicare debet, & pene diuinare quis ad accuſandum maximè ſit idoneus. [*Vide Fabium c. 12 lib. 4.*]

Diuĭnĭtās, tatis, Numen, maieſtas diuina, humanitas. [θεότης. GAL. Diuinité. ITA. *Diuinità.* GER. Gottheit. HISP. *Diuinidad.* ANGLI. *Diuinitie, god head.*] *Plin. lib. 19. c. 12.* Opus ingens, occultúmque diuinitatis, & quo nullum reperiri poſſit maius. [¶ *Item* Diuinitas dicitur conſeratio ſiue relatio inter Deos, quæ à Græcis θεωσία vocatur. *Suet. in Auguſt. c. 97.* Mors eius diuinitáſque poſt mortem euidentiſſimis oſtentis prænota eſt.]

Diuĭnē, aduerbium, Ad deorum ſimilitudinem, deorum more, & ſupra humanas vires, quaſi diuini numinis inſtinctu. [θείως, δαίμονι. GALL. Diuinement. ITA. *Diuinamente.* GERM. Göttlichen. HISP. *Diuinamente.* ANGLI. *Godly, by inſpiration.*] Cic. *Attic. lib* 4. Præclara igitur conſcientia ſuſtentor, quum cogito me de Repub. aut meruiſſe optimè quum potuerim: aut certè nunquam niſi de ea diuine cogitaſſe. *Quintil. lib. 1. cap.* 10. Quæ Tullius in Oratore diuine, vt omnia exequitur.

Diuĭnĭtŭs, pen. cor. aduerbium à deò, ſi à diuis. [מיהוה *meadhonái* θείως. GAL. De Dieu, venant de Dieu, diuinement. ITAL. *Da Dio, diuinamente.* GERM. Von oben herab. HISPA. *Diuinamente.* ANGL. *Forme God, by godder wil.*] ſicut humanitus, ab hominibus, cælitus à cælo. *Virgil. 4 Georgic.* Haud equidem credo, quia ſit diuinitus illis Ingenium. *Cicer. 2. de Orat.* Quæ diuinitus accedunt. *Ibidem,* Diuinitus ad nos delatum.

¶ Interdum idem eſt quod diuinè, hoc eſt deorum, vel diuorum more, inſigniter & quaſi humanis viribus excellentius, θείως. *Cic. 2. de Orat.* Ille locus inductus eſt à me diuinitus. *Idem Attic. lib.* 1. Varro mihi ſatisfacit: Pompeius loquitur diuinitus.

Diuŏrtium, Diremptio matrimonij, inter virum & vxorem. [χωρισμὸς. GAL. Diuorce, ſeparation de mariage. ITA. *Riſmo.* GERM. Die verſchuppffung eines eheweibs/ein eheſcheidung. HISP. *El deſecho.* ANGL. *A diuorce, a putting away of ones wife.*] A diuerſitate mentium dictum eſt. [vel, vt ait *Paulus lib.* 50. *Pandectarum.* Diuortium dictum eſt, quia in diuerſas partes eunt qui diſcedunt, hoc eſt] qui diſtrahunt matrimonium. Intereſt autem inter diuortium & repudium, quòd diuortium ſit inter coniuges: repudium inter ſponſos. [Cæterum, Diuortium deflexum eſſe de via Nonius ſcribit, à diuertendo, &c. Diuortij formula valeas, tibi habeas res tuas, redde meas. *Plautus Amph.*]

Dĭŭrnŭs, Diurno, *Vide* DIES.

Dĭŭtĭŭs, Diutile, [vel potiùs diutilè.] Diutinus, Diutiſſime, Diuturnus, *Vide* DIES.

Dĭŭulgo, diuulgas, eſt Vulgò notum facere, vel rem aliquam in vulgus ſpargere. [חדיש *hediáh. διαφημίζω.* GALL. Diuulguer, publier quelque choſe. ITAL. *Diuolgare, publicare.* GERM. Gemein machen/vnder das gemein volck außbringen. HISP. *Diuulgar ò publicar.* ANGL. *To publiſh, to make knawen abroade.*] *Cicer. Balbo*, Quare viſum eſt occultius agendum, neque vllo modo diuulgandum. Quo in loco quidam corruptis exemplaribus deceptilegant, Dimulgandum. *Idem 2. Philip.* Quàm multa ſcria nec tamen vllo modo diuulganda.

Dĭŭulgātŭs, nomen ex participio. [ANGLIC. *Made common, publiſhed.*] *Cic. Furnio lib.* 10. Te adipiſcendi magiſtratus leuiſſimi, & diuulgatiſſimi ſi ita adipiſcare vt plærique, præpropera feſtinatio abducet à laudibus.

Diuus, *vide* DIVS.

[Dixo, is. *vide* Dico.]

DIZERES, *Vide* ΧΕΙ, in *Sieph.*

DIZERVS, Δίζηρος, Vrbs Illyriæ, dicta nimirum ἀπὸ τῆς δίζης τῶν μήδεων, quòd illic quæsita sit Medea. *Steph.*

D ante O

DO. in notis antiquorum, dis omnibus, vel Deo optimo. DOMIC. COS.XIII LVC.SÆC.F.C. Domicus Consul XIII. ludos sæculares faciendos curauit. DO.TRA. vel TRIN. duo Troiano. DO.VAL. diuo Valerio vel Valeriano. DOT. Dotem. DOT.R. dotem recuperauit. D.P. Diuus pius, vel dis penatibus, vel patrius, vel dotis promissio, vel dotem petit, vel deuota persona, vel de pecunia. D.PEC. R. de pecuniis repetundis. D P F. denuntiandi potestatem fecit. D. PP. Deo perpetuo. DPO. depositio. D. PF. de præfecto. D.P.ORT. de parte orientis. D.P.S. de Principibus. D.P OC de parte occidentis. DPS. discipulus. D.P.S D.L.D.P. Deo posuit sibi, dis locum dedit publice. D Q. dis Quirinalibus, vel dísque. D.Q R. de qua re D.Q S. de quo suprà, vel die quo suprà.

Do, das, dedi, datum, dare. {נתן *nathán. δίδωμι.* GAL. Donner. ITA. *Dare.* GERM. Gäben. HISP. *Dar simplemente.* ANGLIC. *To giue.*} cuius compostca, si sint ex monosyllabis præpositionibus, sunt tertiæ coniugationis, & præteritum geminant: vt Reddo, dis, reddidi. Perdo, dis, perdidi. Cætera simplicis seruant declinationem, vt Circundo, as, circúdedi, datum: Pessundo, as pessundedi, datum.

¶ Variam habet constructionem. Quandoque duos datiuos exigit, pro ascribere, seu imputare: quanuis alter eorum non semper ponatur, sed nonnunquam subintelligitur. *Cic. lib. 2. Offic.* Nec Marco quidem Seio vitio datum, quòd in caritate annonæ asse modium dedit pomilo. *Terentius* vnum tantum expressit. Nunc quam rem vitio dét, quæso, anima duertite, subintelligitur poëtæ. *Plaut. in Amph.* Nunc tibi hanc pateram, quæ dono mihi ob virtutem data est, Alcumena tibi condono. Aliquando vltra datiuum ponitur accusatiuus cum præpositione ad. *Cor. Cornif.* Literas adte nunquam habui cui darem, quin dederim. *Idem ad Quint. Fratrem*, Oculos autem natura nobis, vt equo & leoni setas & caudam, & aures ad motus animorum declarandos dedit. Aliquando præter datiuum ponitur accusatiuus cum præpositione In. *Terent. in Phorm.* Dic quid velis dari tibi in manum, vt herus his desistat litibus. Nonnunquam loco datiui ponitur accusatiuus cum præpositione ad. *Cic. 2. Philip.* Ad sepulturam corpus vitrici sui negat à me datum Interdum accusatiuus cum præpositione in *Plaut. in Capt.* Hoc si faxis, dabo in Caueam. *Cic. Terentiæ.* In viam quod te des hoc tempore, nihil est, Id est non est causa quare te viæ committas. * Dare ciuitatem alicui. *Cic. 3. de Finib.* Itaque mihi videris Latinè docere Philosophiam, & ei quasi ciuitatem dare Id est, ciuem facere.

¶Dare cuipiam pecuniam à trapezita, est pecuniam à trapezita sumere, & alteri dare, vel per manus trapezitæ alicui pecuniam dare. χρήματα παρὰ τῆ τραπέζης. *Plaut. in Capt.* Sequere me hac, viaticum vt dem à trapezita tibi.

[¶Qui dant, quíque accipiunt fœnore. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 4.* Da ab Delphio cantharum circum. *Plaut. Mostel. sc. 4. a. 1.*

¶Dare mancupio (id est vendere. Vide Mancupium. Dare statuam faciundam, (id est locare) *Plaut. Curc. sc. 1. a. 4. Item* Dare naues facúdas. *Plaut. Men. sc. 3 a. 3.* Istuc aliis dare condidici. (id est adulari.) *Plaut. pseu. sc. 1. a. 4.* Dedit librum eius nominis (id est dicauit.) *Gellius c. 18. lib. 2.* ¶Do tibi hanc & Reip. (id est deuoueo. *Gell. c. 7. lib. 3.* Dedi (pecuniam) dum fuit. *Plaut. pseud. sc. 3. a. 1.*

¶Dare 30. minas, quas apud te depositi, id est reddere)

¶Dare sententiam, pro dicere: *Liuius lib. 8. ab Vrb.* Dabatur miles infrequens, (id est dicebatur) *Gell. c. 4. lib. 16.* ¶ Incoctum non expromit: bene coctum dabit. (id est reddet.) *Plaut. Milit. sc. 2. a. 2. Item* Dare, pro legare. Iustè ab iustis iustus orator datus. (id est legatus: vt do lego.) ¶Dare defensum, *Virg. 12. Aneid.* Dabo hanc mactatum victimam manibus. *Liu. lib. 4. ab vrb. & 2. bell. pun.* Dare emptum, vide emptus. Dare nuptum, vide Nubo. Dato me excruciatum. *Plaut. Milit. sc 3. a. 2.* Dare vendum, vide vtor.

¶Date aduocationem, vide Aduocatio. Dare inferias manibus. Dare impressionem. *Liu. lib. 4 ab Vrb.* Dare impetum *Idem Liu.* Dare ictus. *Liu. lib. 5. d. 4.* Dare letho: vide Lethum. Dare exitio, vide Exitium.

¶ Dare summam rerum in aleam. *Liu. 2. d. 5.* Dare se conuiuio frequenti. *Suet. in Cæs. cap. 30* Datus est sermo per vrbem. *Liu 2. ab Vrb.* Dare aliquid delectationis. *Quintilian.* Dabimus te in omnem memoriam. *Senec. cap. 14. de Trang.* Dare ignibus scripta. *Ouid. Eleg. vlt. lib 4. Trist.* Dati ad supplicium. *Suet. in Calig. cap. 11.* Dare supplicium, vide Supplicium.

¶Dare absentibus secundum præsentes, (id est Iudicare) *Sueton. in Claud. c. 15.* Datum memoriæ, (id est mandatum) *Gell. c. 1. lib. 7.* Hæc data sunt in nomen Democriti. *Gell. c. 12. lib 10.* Quin te mihi das hilarem? *Plaut. Asin. sc. 1. a. 5.* Roga me. Dabis? Dabo. (Stipulationis periphrasis) *Plaut.* Dare iusiurandum. vide Iusiurandum, Date nomen: vide Nomen. Dare dono, vide Donum. Do Iouem testem tibi. *Plaut. pseud. sc. 5. a. 1.* Conuiuis cœnam conditam dabo. *Plaut. pseud. sc. 2. 3.* Te ad Carnificem dabo. *Pl. Capt. sc. vlt. a. 3.* Te ad pistores dabo. *Idem Asin. sc. 4. a. 3.* Priusquam animum meum isti dedi (amicæ) *Plaut. Asin. sc. 2. a. 1.* Nisi nos mauult crucibus cotubernales dari. *Plau. Milit. sc. 2. a. 2.* His legibus, si quam dare vult vxorem ducam *Plaut. Aul. sc. 3. a. 5.* In rubórem te totum dabo. *Pl. Capt. sc. 2. a. 5.* Dare insidias alicui: vide Insidiæ. Dare pensum, vide Pensum. Dare suauium, vide Suauium. Dare operam concioni. *Plaut. Men. sc. 1. a. 3.* Da puere ab summo, (Paulo ante, Iube dare vinum,) *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* Mortuum me mauelim, quàm non illi dem insidias seni *Plaut. Aul. sc. 3. 4.* Si non est quod dem, vísne dem me ipse in pedes. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 1.* Æstimatum hunc mihi des, quem mittam ad patrem. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* Imprænsus miles æstatæs censet dari (id est datum iri) *Plaut. Aul. sc. 5. a. 3.* Dedi qui perdere posset Hectora. *Ouid. 13. Metam.*] ¶Quandoque plures habet accusatiuos, à diuersis pendentibus præpositionibus. *Colum. lib. 9.* Ascensus deinde auibus ad tabulata per vtranque cellam datur. Sæpius tamen post accusatiuum regit datiuum, & hoc variis artibus applicari solet. *Plaut. in Epid.* Si æquũ sit, me plus sapere quàm vos, dederim vobis cõsiliuni cautum quod laudetis. *Idem in Curc.* Nunc rei diuinæ operam dabo. *Idem in Merc.* Me toxico morti dabo. *Idem in Capt.* Do tibi operã si quid est quod me velis *Gellius*, Cretenses quoque prælia ingredi solitos memoriæ datum est, &c. ¶Item pro offerre, obiicere, παρέχειν. *Terent. in Hecyr.* Profectò hoc sic est, vt puto, Omnibus, nobis vt res dant sese, ita mgui atque humiles sumus. Item inferre, inducere. *Virgil. 12. Æneid.* Magnam dabit ille ruinam Arboribus. item dicere, φράζειν. *Terentius in Heaut.* Nunc quamobrem has partes didicerim, paucis dabo.

¶Item obtemperare, ἰαυτὸν ἑτέρῳ καὶ ὑπείκειν τινί. *Terent. in Adelph.* Da te mihi, id est, accommoda te meæ voluntati.

¶Date etiam mulieres dicuntur, quum copiam sui faciunt. *Martialis*, Casta igitur nulla est? castæ sunt mille, quid ergo? Casta fuit, non dat, non tamen illa negat. *Idem*, Non solet accipere, quid solet ergo? dare. [*Item* Dare corpus in vulgus, *Gell. c. 7. lib. 6.* Sed Acca Larentia corpus in vulgus dabat. Dare etiam dicuntur viri, qui se stupro mutuo contaminant. *Cic. apud Suet. in Cæs. c. 49.* loquens de Nicomede rege & Cæsare: Notum est, & quid ille tibi & quid illi tu dederis.

¶Item facere. *Terent. in Adelph.* O Æschine, pol haud paternũ isthuc dedisti. ¶ Item citare, *vt apud eundem in Eunuch.* Ludum iocumque dices fuisse illum alterum, præut huius rabies quæ dabit, ὅσα ἐκεῖνα μανία ἐργά.

¶Dare manus, est se victum fateri, τὰς χεῖρας παρέχειν. ¶Dare pœnas, & sustinere δίκην ὑπέχειν. *Lactan. lib. 8.* Sed tamen docent nos Sanctæ literæ quemadmodum pœnas impij sunt daturi.

¶Dare veniam, interdum est agnoscere, interdum concedere quod petitur. συγγνώμην ἀπονέμειν. *Terentius*, Da veniam quæso filio tuo. *Cic. de Orato.* Dabis hanc veniam, mi frater.

¶Dare operam, est adiuuare, inseruire, παρέχειν. *Terentius in Phorm.* Nos operam dabamus Phædriæ. Sæpe etiam inuigilare, vt quum dicimus, Literis operam dare.

¶Dare potestatem, est rem in alterius arbitrio permittere. δύναμιν ποιεῖν. *Plin.* Vt qui suarum omnium rerum potestatem auunculo dederat. Pro quo etiam eleganter dicimus, Facere potestatem.

¶Dare fidem, est aliquid sanctè promittere. πίστιν διδόναι, ὁμολογεῖν. *Cic. de Amic. & Terent. Eunuch.*

¶Dare actionem vel iudicium, est actorem ad intendendam actionem admittere. *Cic. 4. Verr.* Si quis eum pulsasset, edixit se iudicium iniuriarum non daturum: quicquid ab eo peteretur, iudicem de sua cohorte daturum: ipsi autem nullius rei actionem sese daturum.

¶Dare linteamentum in plagam, est festucas lintei in vulnus inserere, cum oleo, aliisve medicamentis liquidis, quæ Græci ἐμπλάστρους appellant. *Celsus lib. 7. c. 9.* Vlteriores verò, lunatasque in plagas linteamentum dandum est, vt caro increscens vulnus impleat.

¶Dare in manum, significat de manu in manum tradere, ἐγχειρίζειν. *Terentius in And.* Hanc mihi in manum dat.

¶Dare se in disciplinam, est se alicui instituendum permittere: *Gell. lib. 5. cap. 10.* Is in disciplinam Protagoræ sese dedit.

¶Dare verba alicui, est decipere, *Plaut. Aulul* nimísque ego hanc metuo malè, Ne mihi ex insidiis verba imprudenti fuit.

¶ Datum est, id est fato decretóque concessum est. δόσις. *Terent. Eunuch.* Est istuc datum profectò, vt grata mihi sint quæ facio omnia. *Sic Virgil. 7. Æneid.* Non dabitur regnis (esto) prohibere Latinis *Dare bibere, quod aliqui improprie propinare dicunt: quum proprie præbibere sit, vel prægustare. *Terent. And.* Post deinde quod insti, ei date bibere. *Vbi Donatus*, Dare bibere, consuetudine magis quàm ratione dixit, pro Dare ei potionem. *Lucilius in sexto*, Date bibere summo. Nam duo verba actiua nullam habent significationem sine nomine aut pronomine, vt si dicas, Dic facere. *Cato de Re rust. c. 89.* Bis in die farciat, & meridie bibere dato. De gallinaceis & anseribus farciendis dixit [*Liuius initio lib. 3.* Dare agrum diuidere. *Plaut. Amph.* Si datur hodie illum apprehendere. (id est si possum.)

¶Datur cernere, id est potest cerni, vt licet cernere. *Plinius Epist. 10.* Quantum mihi tamen cernere datur, multa in Euphrate sic eminẽt & elucent, vt mediocriter quoque doctos aduertant & afficiant.

¶Duint pro dent, vel dederint. *Terentius in Andr.* At tibi Dij dignum factis exitium duint. *Plaut. Amphit.* Siue qui ipse ambisset, siue per internuntium, Siue adeò Ædiles perhidiose cui duint. Duit, pro Det. *Plautus Aulul.* Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit. Duas, pro Des. *Ibidem*, At nihil est dotis quod dem M. ne duas. Danunt, pro dant. *Plaut. Curc.* Nam tibi amantes propinantes vinum danunt. [*Liuius lib. 10. ab vrb.* Bellona si victoriam duis, Ast ego tibi templum voueo.

¶Dabunt, pro dent: *Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.* Dabunt Dij quæ velitis.]

¶Huius verbi composita sunt Abdo, Addo, Condo, Circundo, Cedo, Dedo, Edo, Indo, Obdo, Perdo, Prodo, Prædo, Reddo, Subdo, Satisdo, Pessundo, Trado, Venundo. Sedo & Mando (quæ falsò inter composita huius verbi erant relata) huc non pertinent: sunt enim simplicia: quod vel ex eo solo constat, quod a litera figuratiua primæ coniugationis, quæ in compositis verbi Do corripitur, in his duobus producatur.

Datus, participium. {נתון *nathán. δοτός, ἀποδοτός.* GALL. Donné. ITA. Donato. GERM. Gegaben. HISPAN. Donado. ANG. Geuen.} vt Reddere data. *Ouid. de Arte aman.* Multa fogant tradenda sibi, data reddere nolunt. [*Plaut. in prolog Amph.* Mihi concessum & datum est ab Diis aliis nunciis vt præsim & lucro. *Gell. c. 10. lib. 3.* Datum semen in vterum (id est emissum) *Ibid. c. 10.* Hæc data sunt in nomen Democriti. *Senec. c 15. de Const. ad Helu.* Concessum mulieribus, Imò datum ius in lacrymas. *Gell. c. 1. l. 7.* Datum memoriæ mandatum.] *Quintilian.* Datus tandem rebus humanis (perfectus Orator) Quo dato errasset (sup. in lusu scruporum.) *Idem Quintil. & Plaut. pseud. sc. 3. a 1.* Non est vsui amator, nisi qui perpetuat data (id est munera) *Idem Asin. sc. 1. a 1* Non sippetunt dictis data. *Ibid. sc. 3. a. 1.* Hac lege, dum superes datis *Ibid. sc. 2. a. 3* An verba blanda esse rere dicta docta. *Plaut. Men.*

sc.2.a.4. Datum denegant quod datum(i.solutum & creditum.) *Vide* Datum,infrà]

Dătus,us,ui. {מתנה *mattanáh.* δόσις, δόμα. GAL.Donaiſon,don.ITAL. *Donatione.*GERMA.Gabung.HISP.*Don,dadiua,donacion.* ANGL.*A geuing.* } *Plaut. Trin.* -nimis pergraphicus ſycophanta: Is mille nummûm ſe aurum meo datu tibi ferre , & gnato Lesbonica aiebat meo.

Dătum , dati , ſubſtantium ; Expenſum)(acceptum. {נתון *nathún.* δόσις δομηθείς, δόσις GAL.Choſe donnee ou baillee. ITA.*Coſa donata.* GERM.Ein gab/das einem gegäben iſt, HISP. *Don dadiua.* ANGLIC.*A gift or a thing gewin.* } *Cicer.de Amic.* Hoc quidem eſt nimis exiguè & exiliter ad calculos vocare amicitiam, vt par ſit ratio acceptorum & datorum [*Vide* Datus]

Dătuīrī , Vetuſtè, apud Iureconſultos reperitur pro datum iri. *Vlpian. de verb.obligg.* Si quis ſtipulatus à Mæuio fuerit, fundum Titi datuiri. *Hotomanus.*

Dăto,as.are,frequentatiuum. *Plaut.Moſtel.* Tu ſolus credo fœnore argentum datas.[*Idem Plaut.pſeud.ſc.2.a.2.* Argentum accepto,expenſo,cui debet,dato.]

Dătŏr,datoris.{נתן *nothén.* δότης,vel δωτήρ. GAL.Donneur.ITAL.*Donatore.*GERM.Gegäben. HISP.*Donador.*ANG.*A giuer.*} *Plaut.Trucul.* Semper datores nouos.*Virg.1.Aeneid.* Adſit lætitiæ Bacchus dator,& bona Iuno. [*Plaut.Curc.ſc.3.a.2.* Et datores & factores ſubdam ſub ſolum.(de luſu pilæ)]

Dătio , ōnis . {מתנה *mattanah.* δόσις , δόμημα. GALLIC. Donaiſon, donnement. ITAL. *Donamente , donatione.* GERMA. Ein gab.HISPAN.*Donacion.* ANGLI. *A geuuing.*} *Cicer,pro lege Agr.* Caius iudicium , legúmque datio , captorum agrorum ipſius virtute cognitio tollitur.

Dătārĭus, a, um, Gratuitum , aut quod gratis datur , {ἀμίσθιος , χαριστέον. *Plaut.pſeud.* Eho annon prius ſalutas. s. nulla eſt ſalus mihi data ria.

Dătātim,aduerbium.{ἀλλοδόσεως. GAL. En s'entredonnant & baillant l'vn à l'autre. ITA.*Dando à vincenda.* GERM.Mit gabung. HISPAN. *Dando à vezes.* ANGL.*By gewig one to another.*} *Plaut.Cur.* Tum iſti qui ludunt datatim ſeruí ſcurrarum in via. Ludere datatim,hoc eſt inuicem dando:quemadmodum qui pila luſitant,quæ viciſſim mittitur,& remittitur.

DOBERVS,δίθηρος.Vrbs Pæoniæ.*Steph.*

Dŏceo,ces,docui,doctum,Inſtituo,erudio,præcepta do , [A diceo,es. *Varro lib.5.de ling.Lat.*]{למד *limmadh* אלף *alléph* חורה *horah.* παιδεύω, διδάσκω.GALL.Enſeigner. ITA. *Inſegnare.*GERM.Lehren/vnder weyſen. HISP.*Enſenar.* ANGL.*To teache.*} Conſtruitur autem cum duobus accuſatiuis:vt, Doceo te literas. [Hoc ipſius magiſter me docuit, (ſup.verberibus.*Plaut. Aul.ſc.1.a.3.* Id mea me multis docuit.Regina querelis.*Catul.de Com.Beren.* Cur me docuere parentes.] Aliquando cum vno tantùm,licet aliter poſſit intelligi. [*Ouid.Eleg.1.lib.2.Triſt.* Quòdque parum nouit nemo docere poteſt. *Plaut.Moſtell.ſc.2.a.1.* Expoliunt liberos,docent litteras. *Plaut.Milit.ſc.4.a.2.* Ne doceto malas,vt ſint malæ.*Gell.c.21.lib.17.*Docere fabulas.] Pretium autem quod à diſcipulo exoluitur doctori,ponitur in ablatiuo. Excipiuntur hi quatuor genitiui, tanti , quanti, pluris , & minoris , cum ipſorum compoſitis.*Cic.2.Philip.* Iam inuideo magiſtro tuo,qui te tanta mercede,quanta iam proferam, nihil ſapere docuit.*Iuuenalis,* Chryſogonus quanti doceat, vel Pollio quanti. Aliquando cum ablatiuo *Cic. Pæto* , Socratem fidibus docuit. Vbi nonnulli volunt intelligi verbum Canere vel aliquod ſimile. ¶ Interdum idem eſt quod oſtendere , vel declarare. *Virgil. 5. Aeneid.* -docuit poſt exitus ingens. [*Plaut.Aul.ſc.4.a.1.* Nouí,ne doceas.(id eſt probes.*Ibid.ſc.2.a.3.* Ne doce,nouí]

¶Interdum idem,quod monere,ſiue certiorem reddere,παραγγέλλω, *Salluſt. in Iugurtha* , Tametſi legatos miſerat qui Senatum de cæde fratris,deque fortunis ſuis docerent. *Cic.Appio.Pul.* Ne literas quidem vllas accepi quæ me docerent quid ageres,aut vbi te viſurus eſſem.

¶Huius compoſita ſunt,Addoceo,Dedoceo,Edoceo,Perdoceo,quæ ambo ſignificant perfectè doceo,διδάσκω, *Salluſt.in Catil.* Cicero per legatos cuncta edoctus. *Plaut. in Stilich.* Nam illa omnes artes perdocet.Perdoceo prius doceo, προδιδάσκω.*Salluſt.in Iugurtha,* Cæterùm illi qui Centuriis præerant prædocti à duce arma ornatúmque mutauerunt Subdoceo,loco alicuius doceo.ὑποδιδάσκω.*Cicer.ad Attic,li.8.* Ciceronéſque noſtros potius meo labore ſubdoceri,quàm me alium magiſtrum quærere.

Dŏctus,cta,ctum, Scientia imbutus, literatus , doctrina excultus, eruditus,intelligens. {מלמד *melummádh* לסור *limmúdh* נכון *nabón* , ὁ ἐν τοῖς λόγοις δεδιδαγμένος, πεπαιδευμένος. GAL.Enſeigné,bien apris,docte,ſauant.ITAL.*Dotto.*GER.Gelert HISP. *Docto y enſeñado.* ANGL.*Theached , learned , cunning.*} *Cic.lib.2. Offic.* Nec me angoribus dedidi quibus eſſem confectus,niſi his reſtitiſſem: nec rurſus indignis docto nomine voluptatibus.*Idem in Orat.* Itaque & doctis eloquentia popularis,& diſertis elegans doctrina defuit. *Sueton.de claris Grammat.* Fuiſſe dicitur ingenij magni,memoriæ ſingularis, nec minus Græcè quàm Latinè doctus.Artes doctæ , *Ouid.9 Metam.* Dicta docta,*Lucret.lib.2.*-& doctis rationem reddere dictis.Docti doli,*Plaut.Mil.* Ei nos factitiis fabricis , & doctis dolis Glaucomo ob oculos obiiciemus.Facies docta,*Ouid.2.Amor.* O facies oculos docta tenere meos. [*Catull.ad Ortal.* Cura ſeuocat à doctis Ortale virginibus. *Tibul.lib.* 4. Seu me finget equum rigidos percurrere campos doctum. *Plaut. Moſt.ſc.1.a.2.* Id videndum.Id viri docti eſt opus. *Ibidem,* Eam catam, doctam,& benè eductam fecere ſtulti.*Plaut.Pſeud.ſc.8.a.4.* Nimis eſt doctus,verſutus,malus *Idem Aſin.ſc.1.a.3* Dicta docta pro datis? *Plau. Mil.ſc.2.a.2.* Nimis doctum! *Plaut.Mil.ſc.2.a.2. Ibid.ſc.4.a.2.* Cedo vel doctas,docebo.*Idem Moſt.ſc.3.a.1* Nihil hac docta doctius.]

¶Dicitur autem doctus qui rationem rei tantùm tenet: peritus, qui cum ratione experientiam, & conſuetudinem tenet , ἔμπειρος πράξεως,id eſt experientia.Itaque minus eſt doctus,quàm peritus. *Cicer.in Salluſt.* Satis docte atque perite feciſti.*Idem lib.3.Offic.* itaque quum ſint docti à peritis,facilè deſciſcunt à ſententia. Maiorem tamen vim habet doctus,quàm eruditus. *Idem lib.1.Offic.* Nec ſolùm viuiac præſentes,ſtudioſos diſcendi eruditunt, atque docent,ſed hoc idem etiã poſt monumentis literarum aſſequuntur. Nec mirum eſt quòd minus ſit eruditus quàm doctus : quoniam rudis & eruditus contraria ſunt.*Plinius,* Sedere cœpit ſententia hæc,paritérque & eruditum vulgus,& rude in eam curſu vadit. *Quint.lib.1.* A pædagogis exigit vt ſint eruditi,quo adoleſcentes erudire queant: aut ſi ſe non eruditos eſſe ſciant , ne quippiam tradant cuius ipſi ſint ignari , quódque poſtea ſit dedocendum.

¶ Eſt autem doctus in hac ſignificatione nomen , non participium: nullum enim importat tempus. ¶Hinc fit compoſitum Indoctus,ἀπαίδευτος , quod quum verbo careat , participium eſſe non poteſt: quemadmodum & Semidoctus,ἡμιμαθής.*Cic. Cornelio,* Sed proximè ſcripſi de optimo genere dicendi,in quo ſæpè ſuſpicatus ſum te à iudicio noſtro,ſicut doctum hominem à non indocto,pauluin diſſidere.*Plaut.in Aſin.* Tua iſta culpa eſt,quæ diſcipulum ſemidoctum abs te remoues.

[Doctior & doctus.*Ouid.Eleg.1.lib.2.Triſt.* Ad delinquendum doctior eſſe poteſt.*Plaut.Moſtell.ſc.3.a.1.* Nihil hac docta doctius.]

Dŏcte,a duerbium,Scitè & eleganter.{ἐπιστημόνως. GALL. Doctement, ſauamment. ITAL.*Dottamente.* GER.Künſtlic/artlicg/wertlich) HISP. *Docta y enſeñadamente.*ANGL.*Cuningly,learnedly.*} [*Plaut.Cap. prolog.* Expediet hanc doctè fallaciam. *Ibidem.ſc.1.a.2.* Accuratè,doctè, diligenter,hoc agitur, *Plaut.ſc.2.a.1.* Hanc tibi doctè perdoctam dabo.*Ibid.ſc.5.a.2.* Vt orationem doctè duint , & callidè verba dent. *Plaut.Pſeud.ſc.1.a.4.* Meditati doli doctè.*Plaut.Pſeud.ſc.7.a.4.* Vt doctè dolum conuentus eſt.]*Cic.lib.3.de Orator.* Tum ad te ludibunda doctè,& delicatè detulit.Doctè &Perite facere,Cicero *in Salluſtium.*] *Plaut.Moſtell.ſc.2.a.1.* Vt perdoctè cuncta callet! ¶*Idem* Doctiuſculè. *Gellius c.16.lib.6.* Cum eſſet verbum Deprecor doctiuſculè poſitum in Catulli carmine,]

Dŏcĭlis,pen corr. Qui facilè diſciplinam apprehendit, aptus ad diſciplinam.{למוד *limmúdh.* μαθητικός. GAL.Qui apprend aiſement,qui ſe laiſſe enſeigner. ITA.*Che apprendre facilimente.* GERM. Gelehrnig. HISPA.*Coſa habil para ſer enſeñada.*ANGL.*Aptiro learning.*}*Cic.Trebatio. lib 7.Epiſt.* O medicum ſuauem,méque docilem ad hãc diſciplinam.*Idem 2.Tuſcul.* Dehinc ad hanc eneruatam,muliebrémque ſententiam ſatis docilem ſe Epicurus præbuit.*Lactant de Opif.* Nam ſi te in literis, nihil aliud quàm linguâ inſtruentibus, auditorem ſatis ſtrenuũ præbuiſti:quanto magis in his veris, & ad vitam pertinẽtibus docilior eſſe debebis?*Varro lib.1.de Re ruſtic.* Caſſius ſcribit hæc,operarios parandos eſſe qui laborem ferre poſſint , nec minores annorũ viginti,uorum,& ad agriculturam dociles.*Cic.3.de Orator.* Iubent enim exordiri ita vt eum qui audiat,beneuolũ nobis faciamus.Docilem autem facio,non tum quum polliceor me demonſtraturum,ſed tum quum doceo & explano. *Docilis.cum genitiuo *Horat.5.Car. Ode 6.* Reddidi carmen docilis modorum Vatis Horati. Sic *1.Serm. ſaty.2.* Parebit,praui docilis Romana iuuentus.

Dŏcĭbilis,le, pen.corr. Qui idoneus eſt vt doceatur.{למוד *limmúdh* διδακτός.GALLI.Aiſé à enſeigner.ITAL.*Habile à enſegnarli ò maeſtre vole.*GERMAN.Geſchickt vnnd tugentlich gelcert zu werden.HISP.*Coſa che preſto ſe puede enſeñar.* ANGLI.*Apt to be taught.*} *Hieronymus.* Ingenium docile,& ſine doctore docibile eſt. *Sic Cyprianus.*Docibilis eſt,qui eſt ad diſcendi patientiam lenis & mitis. Nec facile reperias, niſi apud Eccleſiaſticos.*Priſcianus* autem vult ſignificare docibile id quod facilè diſcitur:pro quo nos perceptibile dicimus potius. *Valla lib.6.cap.20.*

[Docibiliter:*Diomedes lib.1.*

Dŏcĭlĭtās,tatis, Apprehendendæ doctrinæ facilitas,diſcendi facilitas. {εὐμάθεια.GALL. Docilité,bonté d'eſprit qui eſt duit à apprendre. ITAL.*Bonta di ſperito,l'eſſer dedilo ad imparare,diſpoſitione d'ingegno ad imparare.* GERMA. Ein gelehrnige art die ein ding bald ergreiffe vnd faſſet.HISPANICE,*Habilidad para ſer enſeñado.* ANGL.*Apineſſe in learning.*}*Cic.pro Seſtio,* Ij perfecto genere humanæ docilitatis,atque ingenij diſſipatos vnum in locum congregauerunt. *Idem lib 5.de Fin.* Prioris generis eſt docilitas, memoria:quas virtutes qui habent, ingenioſi vocantur.

Dŏctrīna, Eruditio,quatenus à præceptore proficiſcitur. {לקח *lékách,* διδασκαλία.GALLIC.Doctrine,inſtruction,enſeignement. ITALIC. *Dottrina.*GERM.Lehr/anderweiſung.HISPANI. *Doctrina ò enſenança.* ANGL.*Doctrine,teaching.*} Nam vt à diſcipulo apprehenditur,dicitur diſciplina.*Cic.pro Arch.poeta.* Ego multos homines excellenti animo & virtute fuiſſe , & ſine doctrina , naturæ ipſius habitu propè diuino,per ſeipſos & moderatos , & graues extitiſſe fareor:etiam illud adiungo,ſæpius ad laudem atque virtutem naturam ſine doctrina, quàm ſine natura valuiſſe doctrinam. *Idem in Oorat.* Quo fit vt veram illam & abſolutam eloquentiam nemo conſequatur quòd alia intelligendi, alia dicendi diſciplina eſt:& ab illis rerum, ab illis verborum doctrina quæritur.[*Gellius cap.25.lib.13.* In diſciplinis doctrinarum præcellens. *Plautus Moſtell. ſc.2.a.1.* Optimi quíque expetebant eam doctrinam ſibi. (Paulo antè , diſciplinam.)

Dŏcŭmentum,à præterito docui,ſicut à monui monumentum. Idem quod admonitio , probatio,exemplum , quod nos aut doctiores reddit , aut certiores,aut prudentiores.{אות *oth.* δίδαγμα. GALL. Enſeignement,exemple,monſtre experience. ITA. *Documento,amaeſtramento.* GERM.Lehr/erweyſung/ein beyſpil das vns erwas lehrt. HIS.*Enſenança.* ANG.*A leſſon.à proefe,an experiment.* } *Cic 6 Philip.* Ex quò nimirum nos documentum capere fortuna voluit, quid eſſet victis extimeſcendum. *Sall.* Quarum rerum ego maximè hæc documẽta habeo, quod in bello ſæpius vindicatum eſt in eos, qui contra imperiũ in hoſtem pugnauerant. [*Plaut.Capt.ſc.5.a.3.* Ego aliis captiuis documentum dabo.*Liuius lib.5.d.5.* Documentum Eloquentiæ dare.*Sueton.in Auguſt.cap.51.* Documenta clementiæ(id eſt indicia.) *Idem in Galba c.14.* Quàm multa documẽta egregij principis darer]

Dŏctor,

Doctor,verbale,Qui docet,magister,præceptor,interpres. {מלמד *melammédh* קר διδάσκαλος. GALLIC. Docteur,maistre,enseigneur. ITALIC. *Dottore maestro.* GERMANIC. Ein lechrer. HISPANIC. *Enseñador.* ANGLIC. *A teacher, a maister.* } *Plin. in Panig.* Quem honorem dicendi magistris,quam dignitatem sapientiæ doctoribus habes? *Tacit lib 24.* Etiam sapientiæ doctoribus tempus impartiebat,hoc est Philosophis.[*Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Triſt.* Arguor obscœni doctor adulterii.]

Doctrix,cis.{ ἡ διδάσκαλος,magistra. *Apuleius lib. de philosophia* Illæ vero vitiorum doctrices,iracundia & libido,ratione sub iugum missa dominantur.

Dochimus,mi,penultima correpta, δόχμιος, Pedis genus in numeris oratoriis: *de quo* Cic. *in Orato.* Dochimus (inquit)e quinque constat syllabis,breui,duabus longis,breui,longa:vt est hoc, Amicos tenes: item hoc Reipublicæ. Quouis loco opus est,dum semel ponatur: iteratus,aut continuatis,numerum apertum, & nimis insignem facit.

DOCIMEVM, δοκίμιος, Vrbs Phrygiæ,Stephanus. *Vide* Sinada & Synnada.

DOCLEA, δοκλία, Ciuitas mediterranea Dalmatiæ *apud Ptolemæum lib. 2. cap. vlt.* Huius incolæ dictæ sunt Docleatæ, *quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 22.*

Docus, { קב *kab*, δοκὸς. GAL. Vne poultre ou soliue,vn sommier. ITA. *Trane.* GERM. Ein balk. HISP. *Viga.* ANG. *A beame, any great piece of timber*} Latinis trabem significat:vnde ignitæ quædam aëris impressiones oblongæ, trabis similitudinem referentes, δοκοὶ à Græcis appellantur:qua voce etiam vsus est. *Plin. lib 2. c. 26.* Emicant & trabes simili domo quas docos vocant,quales quum Lacedæmonij classe victi imperium Græciæ amiserunt.

Dodecatheos,δωδεκάθεος, Herbæ genus proximam à moly Homerico autoritatem obtinens Folia habet septem,lactucæ foliis simillima,à lutea radice exeuntia. *Autor Plin. lib. 25. c. 4.*

¶ Dodecatheos item à *Suetonio in Augusto*, appellatur conuiuium quoddam Octauij secretius,ex duodecim constans conuiuis, vtriusque sexus.ad imitationem cælestis conuiuij,cui Iupiter patrem deorum dearúmque numerum fertur adhibere. Verba *Suetonij* sunt hęc, Cœna quoque eius secretior in fabulis fuit,quæ vulgo δωδεκάθεος vocabatur.

DODONA, penul.prod. δωδώνη, Ciuitas in Chaonia, regione Epiri, iuxta quam propinquum erat nemus Ioui sacrum, querneum totum, vbi Iouis Dodonię templum fuisse narratur,& in eo oraculum omnium quæ apud Græcos fuerunt vetustissimum. In hoc duas columbas consulentibus responsum dedisse quidam fabulantur, quarum altera Delphos,altera vero in Ammonis Iouis templum volauit: alij arbores ipsas vocales fuisse volunt, & consulentibus oracula edere solitas.[*Ouid Eleg. 8. lib. 4. Triſt.* Hæc mihi si Delphos,Dodonaque diceret ipsa.]

¶ Dictam autem volunt Dodonam à nympha quadam marina eius nominis:aut,vt aliis placet,à Dodone quodam Iouis & Europæ filio, *Vide Steph.*

Dodonæus a,um, δωδωναῖος vt Dodonæus Iupiter, qui in Dodonæo nemore colebatur.

¶ Item Dodonæum æs, δωδωναῖον χαλκεῖον, tintinnabuli quoddam genus die noctuque continuo crepitans:vnde & ad homines iusto loquaciores prouerbio transferri solet. *Ausonius*, nec Dodonæi cessat tinnitus aheni.

Dodonides, δωδωνίδες, Nymphæ (vt Pherecydes ait) dicuntur Liberi patris nutrices, à Dodona Epiri ciuitate. Hæ & Atlantides vocantur, quarũ nomina sunt, Ambrosia, Eudõra, Pasithoë, Coronis, Plexaura, Pytho, Tythe.

* Dodonius, Adiect. δωδώνιος, *Claud. 1. de rapt. Proserp.* Vndè datæ fruges populis & glande relicta Cereris inuentis Dodonia quercus aristis.

Dodrã, Potionis genus. quæ ex nouem rebus fiebat. *Ausonius*, Dodra, ex dodrante est: sic collige, ius, aqua, vinum, sal, oleum, panis, mel, piper, herba, nouem.

DODRACVM, Holandiæ vrbs, vulgò *Dodrech.*

Dodrãs, Pondus vel mensura constans ex nouem vnciis: ita dictum quod ad conficiendum assem desit quadrans. { τεταρτεία. GAL. Les trois parts, comme neuf onces de douze. ITA. *Noue oncie.* GERMAN. Drey quart oder viertheil eines jeden gewichts/oder maß HISPAN. *Nueue onças* ANG. *The thrid parte, as nyne ounces of welfe.* } *Martial. lib. 8.* Soluere dodrantem nuper tibi Quinte volebat.

Dodrãtalis,le, τετραγώνος. vt Dodrantalis stirps, *apud Colum. lib. 11. c. 3.* hoc est trium palmorum, seu digitorum duodecim, cui scilicet ad perficiendam pedis mensuram desit quadrans.

DOEANTES, δοιάντες, Campus Phrygiæ. Æmonem enim & Dœantem fratres fuisse aiunt,à quibus Dœantium & Æmonium nemora dicta sunt. *Steph.*

Dogmã, atis, Decretum,præceptum,scitum,placitum. { חק *chok*. δόγμα. GALLICE Decret, opinion & sentence ou proposition deliberee, conclue & arreitee qu'on n'ose deldne. ITALIC. *Dottrina affermata da per Filosofi, opinione ferma d vna setta, Cosa deliberata per giudici.* GERMANIC. Ein gesatz/ein sonderbare selbs erwölte meynung die ein jede sect hat. HISPANIC. *Doctrina ò decreto.* ANGLIC. *A decree or opinion agreed vpon and concluded.* } Sunt dogmata vniuscuiusque sectæ decreta, quæ (*vt inquit Cicero*) prodere scelus est, non minus quàm patriam: sine quibus nec secta Philosophorum, nec religionum vires constare possunt. Vnde *Laertius* ait sectam eam non appellari, quæ dogmata non habet. Cic. 4 *Tuscul.* Quoniam id enim haberent Academici decretum (sentitis enim iam hoc me dogma dicere) nihil posse percipi, &c. *Idem 4. Academ.* Sapientiæ verò quid futurum est, quæ neque de scipsa dubitare debet, neq; de suis decretis quæ Philosophi dogmata vocant? Græcè etiam δόγματα & αἱρέσεις dicitur, *teste Budæo.* Habent & cæteræ artes sua dogmata: vt in re medica alia Hippocratis, alia Asclepiadis, alia Themisonis dogmata fuerunt. A *Plinio* frequenter placita appellantur: vt placita Magorum, & placita Babyloniorum, *lib. 2.* Dicitur autem Dogma, ἀπὸ τοῦ δοκεῖν, quod opinari significat.

Dogmatistes, Qui aliis dogmata præscribit, δογματιστὴς à verbo Græco δογματίζω, quod est decreta præscribo, dogmata trado. *Hieronymus*, Nunc vero quum interpres magis Apostoli fuerim quàm dogmatistes.

Dolabella Dolabra, *Vide* DOLO.

DOLBA, δόλβα. Vrbs Adiabenæ. *Steph.*

Dolcter, Dolentia, Doleo, *Vide* DOLOR.

Dolia, orum, Vasa maiora, vino seruando præcipuè idonea, quæ olim fictilia potissimum erant. { ש'ן *aschisch.* πίθοι. GAL. Vaisseaux à serrer le vin, tonneaux. ITAL. *Botte, dogli.* GERM. Fasser. HISPA. *Tinajas ò vasijas grandes de barro.* ANGLI. *Tunnes great wessels.* }[*Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1.* In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.] *Plau. Cas.* Dabitur tibi amphora vna, & vna semita, Fons vnus, vnum ahenum, & octo dolia. *Terent. in Heaut.* Releui omnia dolia, omnes serias. ¶ Veteres dolia fictilia in cellis vinariis seruabant, quæ si duas aures haberent, diotæ dicebantur. Iureconsulti scribunt. Vino legato cum vasis, dolia legata non videri: quia scilicet ea mente vinum in dolia condimus, vt ex his postea in amphoras vel cados diffundamus: quod deinde vinum diffusum nominatur. *Iuuen.* Ille capillato diffusum Consule potat. *Cic. de clar. Orat.* Num igitur qui hoc sentiat, si is potare velit, dé dolio sibi hauriendum putet?

¶ Vnde etiam E dolio haurire, ex tuo dicitur, prouerbio olim dicebatur, qui abundabat rebus optatis. ¶ Inexplebile dolium, ἄπληστος πίθος. Varius est huius adagij vsus. Quadrat enim primum ἐπὶ τῶν ἀπλήστων: hoc est, in gulosos edaceſque. Quadrabit & in obliuiosum, cui siquid eruditionis infundas, protinus effluit, quique prius obliuiscatur quàm didecerit. Competet etiam in homines præter modum profusos. *Aristot. Oecomon. 1.* Congruit item in auaros, quorum cupiditatibus nihil est satis: verum quo magis implentur opibus, hoc magis inanes esse videntur. ¶ Voluitur dolium κυλίεται ὁ πίθος. In eum qui commouetur alieno exemplo sine instinctu ad stulte quid faciendum. Nam dolium facili impulsu quò velis voluitur. At sapiens semper fixus est immotus.

Doliola, diminutiuum à doliis. { πιθάκιον. GAL. Petis muys, ou tonneleto. ITA *Botticini.* GER. Faßlin. HISP. *Tinajuelas.* ANGL. *Litle tunnes, or hogsheades.* } Locus in vrbe fuit sic vocatus, eo quod post Alliensem cladem Gallis Vrbem inuadentibus, doliola in quibus sacra Romanorum Pontifices condiderant, eo in loco fuerint defossa à flamine Quirinali, *sicut T. Liu. lib 5. scribit.* Qua de causa in eodem loco ne despuere quidem alicui licebat *Festus.*

Doliaris, & hoc doliare, Quod dolij capacitatem habet. { πιθώδης, ὁ τοῦ πίθου. GAL. De tonneau ou de muy. ITA. *Ciò che s'apparsiene à doglio.* GERM. Das zu den fässern gehört. HISP. *Cosa de tinaja.* ANGLI. *That belongeth to a tunne.* } *Plaut. in Pseud.* festiuiter appellat anum ventricolam, doliarem, Ego diuortor extra portam. huc in tabernam tertiam, Apud anum illam doliarem, claudam, crassam.

¶ Vita doliaris, ζωὴ πίθου, Prouerbio dicitur vita frugalis, parca, ab omni strepitu atque ambitione semota, breuiter qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis egisse legitur: poterit torqueri & in eos qui nimium sordidè, nimis durè atque immundè viuunt.

¶ Vinum doliare, quod adhuc in dolio est, necdum diffusum: *cuius vendendi legem Cato de Re rust. c. 148. exponit huius fit mentio in l. 1. §. vlt. D. de peric. & com.* Si doliare vinum emeris, nec de tradendo eo quicquam conuenerit, &c.

Doliarius, Significat eum qui dolia facit, & componit. { πιθοποιὸς, πιθεμπολικὸς κεραμεύς. GAL. Celuy qui fait muys ou tonneaux. ITA. *Bottaro.* GERM. Ein tüffer. HISP. *El que haze tenajas.* ANGL. *He that maketh tunnes, ò cooper.* } *Plin. lib. 3. c. 6.* Ænaria insula à statione nauium Aenex, Homero Inarime dicta. Græcis Pithecusa, non à simiarum multitudine, vt aliqui existimant, sed à figlinis doliariorum.

Doliarium, rij, substantiuum, Apud Iureconsultos pro ipsis doliis, vel cella in qua dolia vinaria sunt { πιθὸς. ANGLI. *A wine celler.* } Si (inquit) ex doliario pars vini venierit.

DOLICHE, δολιχή. Vulgò *Nicaro.* Insula est XVII. M. passiuum à Naxo distans, tantundem ipsa in longitudinem patens cum oppidis duobus, tertio amisso: quæ prius Icaros dicebatur: vnde nonnulli nomen mari inditum putant potius, quàm ab Icaro Dædali filio. Ea etiam Macris, & Ichthyoessa aliquando vocata est. *Plin. lib. 4. cap. 12.*

DOLICHENE, δολιχηνή. Vrbs Comagenæ, *Steph.*

DOLICHISTE, δολιχίστη, *Ptolemæo*, Insula est in mari Lycio, contra Chimæram promontorium. *Plin. lib. 5. c. 31.*

Dolichus δόλιχος. Spatium est duodecim stadiorum, vel (*vt Suidas tradit*) viginti quatuor. *Iulius Pollux* Dolichon in gymnicis certaminibus docet fuisse curriculum omnium maximum: in quo qui decertabant, dolichodromi dicebantur.

¶ Est præterea dolichus, leguminis genus, Caule tenerrimo: sed si perticam adiunctam habeat, in miram altitudinem ascendente, alioqui vitiosum & infrugiferum. Alij cicerculam interpretantur, alij phaseolum. *Vide Galen. lib. 1 de Alim. facult.*

DOLIONES, δολίονες. Incolæ Cyzici, alias Dolici, vel Dolini, *Steph.* Vide Scyrmus,

Dolo as, Dolabra, siue ascia læuigo, vel cælo, sculpo. { פסל *pasal.* πελεκίζω, ξέω. GALL. Doler, vnir, esbaucher. ITAL. *Dolare, pulire.* GERM. Hobeln/glatt machen. HISPA. *Dolar, aplanar.* ANGL. *To cuts or hew with an axe or other instrument, to chip, to square.* } *Propert.* Stipes acernus eram properanti falce dolatus *Cic. 4. Acad.* Non enim est ex laxo scalptus aut ebore dolatus. *Columel. lib. 1. c. 2.* Materies si roborea est, ab vno fabro dolari ad vnguem per quadrata debet pedum XX. *Idem lib 8. c. 3* Dolare perticam in quadrum.

¶ Apud antiquos etiam in vsu fuit Dolio, dolis, doliui, dolitum, *Varr. in Agatone, vt citat Nonius.* Numnam cælatus in manu dextera scyphus, cælo dolitus, artem ostentat Mentoris? Huius verbi com-

posita sunt, Dedolo, & Edolo, de quibus locis suis.

Dolitus, aut dolatus, participium pass. dolabra scalptus. *Varro*, Numnam cælatus in manu dextera scyphus, cælo dolitus, artem ostentat Mentoris? *Cic. 4. Acad. lib. 4.* Non enim ex saxo scalptus, aut ebore dolatus.

Dolabra, bræ, pen. corr. Instrumentum fabrorum quo ligna dolant. {מעצר *mahatsádh.* קרדם *kardóm.* ἀξίνη. GAL. Doloire, hache. ITA. *L'ascia.* GERMA. Ein hobet. HISP. *Seguron ò açulea para dolar.* ANGLI. *An instrument to pearse with, a carpenters axe, a chip axe, a wombell.* } *Colum. lib. 3.* Quæ falce amputari non possunt, acuta dolabra abradito. *Paul. in l. Quum de lanionis. de Fund. instr. leg.* vocat etiam hoc nomine instrumentum lanionum, quo carnes dissecant. [*Liu. lib. 9* Dolabræ calonibus diuiduntur ad proruendum vallum. *Idem lib. 1 dec. 3.* Dolabræ ad subruendum murum. *Liu. lib. 1. dec 3.*]

Dolabella diminutiuum à dolabra. {ἀξινάριον. GALLIC Petite doloire ou hachette, hachon. ITA. *Picciola ascia.* GERM. Ein hobelin. HISPA. *Acuela.* ANG. *A litle chip axe or pearsing instrument.* } *Colum lib. 5.* Semper circa crus dolabella dimouenda est terra. Hoc etiam cognomine vsa est familia Cornelia, ex qua fuit Cornelius Dolabella Ciceronis gener.

Dolabellianæ, pyra longissimi pediculi, ab insitore Dolabella sic dicta. *Plin. lib. 15. c. 15.*

[Dolon, genus ficæ, quo vtuntur latrones. *Plutarch. in Gracchis.*

DOLON, Δόλων. Proprium nomen viri Troiani, egregia pedum pernicitate præditi, qui quum in castra Græcorum speculator missus esset, à Diomede & Vlysse deprehensus consilia Troianorum spe conseruandæ vitæ illis aperuit: quem tamen vt proditorem, falsa spe delusum occiderunt. *Virgil. 12. Æneid.* Antiqui proles bello præclara Dolonis, [*Ouid. 13. Metam.* Conferat his Ithacus Rhesum, imbellémque Dolona. *Ibidem.* De gente Dolona, Dolonis meminit *Suet. in Claud. cap. 13.* ¶ Idem Dolon dicitur Dolus à *Plauto in Pseud. sc. 8. a. 4.*]

DOLONES, Δόλωνες. ita dicti à fallendo, quòd ingentes conti, ferro breuissimo, quum speciem præferant ligni, intus ferrum acutum habeant. *Virg. lib 7.* Pila manu, sæuosque gerunt in bella dolones. *Seruius* ait dolonem flagellum esse, intra cuius virgam lateat pugio. *Plutarch. in Tiberio*, Δόλωνα interpretatur ficam latronum. Verba eius sunt hæc, ὃς τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀγροικοτέρων ὕπτιον ξιφίδιον λησρικὸν, ὃ δόλωνα καλοῦσι.

¶ Apud Suetonium dolon pro gladiolo, *Claud. c. 13.* Reperti & equestris ordinis duo in publico cum dolone ac venatorio cultro præstolantes. In instrumento autem nauali Dolones dicuntur vela minora, quæ supra acatia (eo enim nomine vela maiora dicuntur) celeritatis causa solent erigi. *Liu. lib. 46.* Dolonibus erectis altum petere contendit. *Ibid.* Sublatis dolonibus effuse effugere contendit.

DOLONCI, Δολόγκοι, Populi Thraciæ, ita dicti à Dolonco fratre Bithyni. *Steph.*

DOLOPES, pen. cor. Δόλοπες, Populi Thessaliæ, in extremis finib. Phthiotidis, quibus Peleus (cuius imperio parebant) Troiani belli tempore Phœnicem præposuit: vt ex Homeri sententia refert. *Strab. lib. 9. Vir. lib. 2. Æneid.* quis talia fando Myrmidonum, Dolopúmve, aut duri miles Vlyssi Temperet à lachrymis? &c. *Plin. lib. 4. c. 2.* Dolopas in Ætolia constituit.

Dolopetus, a, um, Valerius 2. Argonaut. -vidisse putant Dolopeia busta.

Dolor, est animi vel corporis cruciatus. {מכאוב *machóbh* דאבה *deabáh.* ἄλγος, πάθος. GALL. Douleur, fascherie, ennuy. ITA. *Dolore, doglia.* GERM. Schmertz, leyd. HISP. *Dolor.* ANGL. *The ache or paine of body or mynd.* } *Cic. 2. Tuscul.* Dolor est motus asper in corpore, à sensibus alienus. *Terent. in Andr.* Eius labore, atque eius dolore gnato vt medicarer tuo. *Cic. Sulpitio lib 4.* Est omnino vix consolabilis dolor: tanta est omnium rerum amissio, & desperatio recuperandi. [*Senec. c. 3. de Consol. ad Helu.* Dolore dolorem vincere. *Ouid. 13. Metam.* Dolor ipse disertum fecerat. *Catull. ad Ortal.* Assiduo confectum cura dolore. *Plaut. Amph. sc. 1. a. 3.* Patiar sine doloribus *Ibid. sc. 1. a. 5.* Vbi vtero exorti dolores vt solent puerperæ. *Plaut. Asinar.* Pietas oculis dolorem prohibet. *Ouid. Eleg. 8. lib. 3. Trist.* Et nunquam queruli causa doloris abest. *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Trist.* Vt incubuit iusto mens ægra dolori. *Ibid.* Expletur lacrymis egeritúrque dolor. *Ibid. Eleg. 9.* Induet infelix arma coacta dolor. Strangulat inclusus dolor: *Ibid. Eleg. 1. lib. 5.*]

Dolentia, antiquis fuit in vsu pro dolore. [*Gell. c. 7. lib. 19.*] {מכאוב *machebh* דאבה *deabáh.* ἀλγηδών. } Cuius compositum est Indolentia, hoc est absentia doloris: in qua Philosophorum nonnulli summam fœlicitatem posuerunt. *Cic.* Vt qui rem experendam vel voluntate, vel indolentia metiuntur.

Doleo, es, dolui dolitum, Dolore afficior, corpore vel animo crucior. {כאב *chaáb* ἀλγῶ. GAL. Se douloir, estre dolent, estre faſché & desplaisant. ITA. *Dolere.* GERM. Schmertzen leyden. HISPANIC *Doler ò dolerse.* ANGL. *To be sorie.* } *Terent. in Eunuch.* Dolet dictum imprudenti adolescenti, & libero. *Cicero in Vatin.* Quis tum non ingemuit, quis non doluit Reipublic. casum? Hoc verbum, si ad corpus referatur, neutrum acquisitum est: vt, Oculi dolent viro tuo. *Plautus in Amphitr.* Mihi etiam misero nunc malæ dolent. Sin de rebus alienis, affectiuum est: vt, Doleo tuis rebus aduersis, id est, propter res tuas aduersas. ἀχθομαι. [Fessaque iactati corporis ossa dolent. *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Trist.* Lien necat, renes dolent. *Plaut. Curc. sc 1. a. 1.* Cor dolet. Scio quàm illud doluerit cordi meo. *Plaut. Amph.* Caput dolet, neque audio, neque prospicio satis. *Ibidem*, Huic illi dolet quod mihi dolebit non tibi si quid stultè fecero. *Plaut. Men. sc. 4. d. 2.* Satis iam dolui ex animo. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 5.* Heu heu. Define doleo. Ni doleres tu (animo) ego dolorem (corpore, & virgis.) *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 5.* Quid nunc? dolétne? (ferientis.) *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1.* Lumbi sedendo, oculi spectando dolent. *Plaut. Men. sc. 3. a. 5.*]

¶ Aliquando etiam cum accusatiuo: vt Doleo tuam miseriam. Doleo tuam vicem, σὴν χρείαν ἄχθομαι. Doleo vicem Reipubl. ὑπὲρ τῆς καινῆς. *Sallust.* Quasi dolens eius casum. [*Quid. Eleg. 3. lib. 4. Trist.* Tu vero tua damna damna dole.] ¶ Huius composita sunt Condoleo, quod est simul, vel in totum doleo, συναλγέω, σύμπασιν συμπάσχω. *Plaut. in Trucu.* Date iam soleas, atque intrò me ducite acturum. Nam mihi de vento misere condoluit caput. Dedoleo, de quo alibi.

* Dolens, entis, Particip. *Cicer. in Parad.* Soli igitur hoc contingit sapienti vt nihil faciat inuitus, nihil dolens, nihil coactus. * Dolitus, Particip. futuri temporis, *Liu. 6 belli. Maced.* Ignominiáne sua quenquam dolituram censeret? * Dolendus, Adiect. *Cic. ad Comific. lib. 12. 23.* Neque enim quæ tu propter magnitudinem, & animi & ingenij moderate fers, à te non vlciscenda sunt, etiamsi non sunt dolenda.

Dolenter, aduerbium. {ὀδυνηρῶς, ἀθεμάτως. GALLI. Dolentement, par douleur, en tristesse. ITALI. *Dolentemente, con dolore, tristezza & affanno.* GERM. Mit schmertzen, mit betrummerauß. HISPA. *Doliendose ò dolorosamente.* ANGLICE, *Wofully.* } *Plancus Cic. lib. 10.* Sed quicquid tibi scribo, dolenter mehercule magis, quàm inimicè facio. *Plin. Epist. 185.* Vnicè probo quòd Pompeij Quintiani morte tam dolenter afficeris, vt amici charitatem desiderio extendas. *Ouid. 4. Metam.* Nihil illo fertur volucrum moderator equorum Post Phaethontæos vidisse dolentius ignes.

Dolorificus, ca, cum, Quod dolorem facit. ἀλγεινός.

Dolus, doli. Fraus, fallacia, machinatio, insidiæ. {מרמה *mirmáh. Nov.* GALLI. Dol, fraude, tromperie, cautelle, fineſſe. ITAL. *Inganno, fraude.* GERMANI, Ein list/beschiß oder betrug. HISP. *Astucia ò engaño.* ANG. *Guile, deceit falschode.* } *Plautus in Capt. sc. 1. a. 2.* Nam doli non doli sunt, ni astu colas. [*Plaut. Pseud. sc. 2. a. 2.* Hic mihi incus est: hinc procudam multos dolos. *Plaut. pseud. sc. 1. a 2.* In pectore paraui copias duplices, triplices, dolos, perfidias. *Plaut pseud. sc. 1. a. 2.* Non dicam dolo. *Plau. Menæ. sc. 1. a. 2.* Fallere minis & dolis incessere. *Plau. Amph.* Inter sese confinxerunt dolum. *Plaut. Capt. prolog.* Insiste in dolos. *Plau. Mil. sc. 4. a. 2.* Non est diuerticulum dolis. *Plaut. Capt. sc. 3. a. 3.* Facetiis & doctis dolis. *Plau. Mil. sc. 1. a. 2.* Aperitur dolus. *Plau Mil. c. 6. a. 2.* Per doctos dolos *Plaut. pseud. sc. 5 a. 1.*

¶ Item Dolus pro Dolone viro Troiano dicitur apud *Plautum in pseu. sc. 8. a. 4.*] *Terent. Andr.* Simul sceleratus Dauus, siquid consilij Habet, vt consumar nunc, quum nihil obsint doli. *Cicero pro domo sua.* Illud in primis, ne qua calumnia, nequa fraus, ne quis dolus adhibeatur. Veteres etiam in bonam partem accipiebant, pro solertia & calliditate, vnde dolum malum dixerunt discriminis causa, quod & bonus quidam dolus diceretur. κακοῦργος. *Terentius in Eunuch.* Iam tum erat suspicio dolo malo hæc fieri omnia. *Vlp. de Dolo malo. l. prima*, Dolum malum Seruius quidem ita definit, machinationem quandam alterius decipiendi causa, quum aliud simulatur, & aliud agitur. *Cic. 3. Offic.* Nondum enim Aquilius collega, & familiaris meus pertulerat formulas, in quibus ipsis quum ex eo quereretur quid esset dolus malus, respondebat, quum aliud simulatum est, aliud actum. [Dolus medium verbum: *Gellius cap. 9. l. 18.*]

Dolosus, Fraudulentus, malitiosus. {איש מרמה *isch. mirmáh.* δολερός. GAL. Trompeur, cauteleux, plein de fineſſe. ITA. *Ingannatore, scaltro.* GERM. Betrugklich/voll böser listen. HISPANI. *Engañoso astuto.* AN. *A deceiuer, full of guiles.* } *Plaut. in Epid.* Ego aliquam parabo dolosam fidicinam, nummo cõducta quæ sit. *Cicer. pro Rab. Posth.* Pulsus interea regno Ptolemæus dolosis consiliis, Romam venit. *Ouid. 15. Metam.* Artes dolosæ. [*Plaut. Mil. sc. 2. a. 2.* Dolum doloso contrà conseruo parem. *Idem Plaut. Pseud. sc. 1. a. 5.* Luctator dolosus est vinum.]

Dolose aduerbium, Fraudulenter, malitiosè. {δολερῶς, δολίως. GAL. Par tromperie, cauteleusement. ITAL. *Con inganno.* GERMA. Betrugentlichen. HIS. *Astuia y engañosamente.* ANGL. *Deceitfully, with guile.* } *Cic. 3 Offi.* Quum dicitur inter bonos bene agier, quicquam agi dolosè an malitiosè potest?

Domo, as, {בגג *bhagh.* δόμος, δῶμος. GAL. Toict, couuert. ITAL. *Tetto piano.* GERM. Ein tach das eben vnd nit haldecht oder stórtzig ist. HIS. *Cosa ò iejado de casa.* ANGL. *The roofe of an house.* } Hieronymo vsitatum verbum.

Domabilis, *Vide* Domo, domas, in DOMVS.

Domesticatim Domesticus. *Vide* DOMVS.

DOMITII, Plures apud Romanos. Cn. Domitius. L. Domitius. Domitius Nero, Domitius Ænobarbus. *Vide Suet. in Nerone.*

Domicilium. Domicœnium, Dominium, Dominor, Dominus. *Vide* DOMVS.

Domiporta, Cochlea dicitur, quòd domum suam perpetuò circumferat: Vnde etiam Græci φυσιοικον vocant. *Cic. 2. de Diuin.* Vt si quis medicus ægroto imperet vt sumat terrigenam, tardigradam, domiportam, sanguinecaſſam, potius quàm hominum more cochleam.

DOMITII ciuitas, Δομιτίου πόλις in Isauria est. *Steph.*

Domitor. Domitura, *Vide* Domo, domas, in DOMVS.

Domo, domas, *Vide* DOMVS.

Domus, Propriè ædificium ad habitandum factum, quod ex tecto & parietibus constat. Impropriè pro quocunque habitaculo. {בית *báyith.* οἶκος, δόμος. GAL. Maison. ITA. & HISPA. *Casa.* GERM. Ein haus. ANGL. *An house.* } Vnde & templa, & auium nidi, domus dicuntur. οἰκήματα *Virgil. lib. 6.* Ostia iámque domus patuere ingentia centum Sponte sua. *Idem 8. Aeneid* Antiquásque domos auium cum stirpibus imis Eruit. [Domum prosequi aliquem: *Velleius.* Grata domus Cereri. (Sicilia) *Ouid. 4. Fast.* Quod me domus ista recepit (vestra) *Ouid. Eleg. 4. lib. 4. Trist.* Saltem credo intromittar domum. *Plaut. Mer. sc. 5. a. 5.* Malis lupos apud oues linquere, quàm hos domi custodes. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1* Palla petit domo. *Plaut. Men. sc. 2. a. 4.* Ille meæ domui protinus hospes erit. *Ouid. Eleg. 12 lib. 3. Trist.* Domum properare propero. *Pl. Men. sc. 7. a. 5.* Neque domi, neque apud amicam mihi quicquam creditur. *Plaut. Men. 3. a. 4.* Domo, abs te afferto. *Plaut. Aul. sc. 2. a. 2.* Ducere domum vxorem, pro ducere tantum. *Plaut. Aul. sc. 3. a 1.* (bis.) Idem *sc. 5. a. 3. Et Men. sc. 2. a. 1.* Portitorem duxi domum. *Item,*

Fuge

Fuge domum,quantum poteſt. *Ibidem ſc.2.a.5.* Benè & pudicè me domi(ſuæ)habuit. *Plaut. Curc.ſc.3.a.5.* Eduxit, *Ibid ſc.2 a.4.* Poſtquam in ædes,ad ſe deduxit domum.(ſup.herus nouum ſeruum.) Vbi ter idem dicit,in ædes,ad ſe,domum. *Plaut.Milit ſc.1.a.2.* Domum ire iuſſit(verba diminitentis cum contumelia) *Plaut.Aſin.ſc.2.a.3.* Surge amator,i domum. *Plau. Aſi.ſc.2.a.5.* Domo ſurripuit pallam *Plautus Men.ſc.1.a.4* Domo ſurrepta palla. *Ibid.ſc.2.a.4.* Nihil eſt quod perdam domi *Ibidem,* Quæ domi duellíque malè feciſti. *Plaut. Aſin.ſc.2. a.3* Domi duellíque duellatores optimi. *Plaut.Capt.prol.* Neque iuuat quod edo domi,quod foris,id beat. *Plau.Capt.ſc.2.a.1* Domi habet animum falſiloquum,domi dolos.&c.domi hortum.(Metaphor.) *Plautus Milit.ſc.2.a.2.* Ad domum proſequuti eum ſumus. *Gell.cap.1. lib.12* Ab domo abeundum eſt mihi. *Plaut.Aul.ſc.2.a.2.* Reconciliare filium domum. *Plaut.Capt.prolog.* id eſt reducere,ſiue Penaribus reſtituere)Palam & aurum domo ſuppillas vxori tuæ. *Plaut.Men.ſc.1. a.5.& ſc.2 a.5* A domo miſſi. *Liuius lib.5.dec.4.* In domo non eſt(ab alio adoptatus)Reddit argentum domo(id eſt à ſe.) *Plautus Curc.ſc. 3.a.5.* Imperator eram domi in patria mea. *Plaut pſeud.ſc.7.a.4.* Nam mihi cum magnis opibus domus alta niteret. *Tibul.lib 4.*] ¶ Aliquando domus dicitur familia. *οἶκος. Idem lib.5.* Segetſtuſque,domus tenet à quo Sergia nomen. ¶ Aliquando ſumitur pro tota aliqua gente. *Idem 1.Æneid.* Quum domus Aſſaraci volens intelligi Romanos,qui ab Aſſaraco per Troianos originem ducunt. ¶ Aliquando pro patria. *Idem 3 Æneid.* Da propriam Tymbræe domum da mœnia feſſis. ¶ Facit autem genitiuum domus,& domi,datiuum domui,accuſatiuum domum,vocatiuum domus,ablatiuum domo. Differunt tamen duo hi genitiui,domi & domus, vt Domus ædificium ipſum ſignificet quod ex tecto & parietibus conſtat. Apte itaque dicemus partem domus ſum demolitus:non partem domi Pro eodem etiam apud veteres legitur Domuis. *Varro,* Perrexit in interiorem partem domuis Domi maneo, *οἰκοῦμαι. Terent.in Adelph.* Quid ais bone vir, eſt frater domi? ¶ Inuenitur tamen nonnunquam apud antiquos genitiuus domi pro domus. *Plau.in Trinummo,* Non fugitiuus eſt homo:commeminit domi.

¶ In numero plurali facit nominatiuum domus,datiuum ablatiuum domibus,accuſatiuum domos vel domus , genitiuum domorum,& nonnunquam domum. *Plin.lib.8.c.17* Quo in genere multi & hoc incolas domum poſuêre mures. Legitur etiam nonnunquam in ablatiuo ſingulari domu. *Plautus in Militi,* Ait,ſeſe Athenas fugere cupere ex hac domu. Domi,& in domo,idem ſignificat, *ἐν τῇ οἰκίᾳ. Quintil.* In domo furtum factum ab eo qui domi non fuit. ¶ Reuertor domum,& ad domum, *οἴκαδε.* Exeo domo.vel è domo *οἴκοθεν.*

¶ Admittunt autem obliqui huius nominis aduerbialiter poſiti ſex tantum adiectiua,Mea,tua,Sua,Noſtra,Veſtra,& aliena:vt,Eram domi meæ. Tueras domi tuæ,& ſic de cæteris. *Cic.pro domo ſua,* Quid tibi neceſſe fuit anili ſuperſtitione , homo phanatice , ſacrificium, quod alienæ domi fieret,inuiſere Aliquando non ſolent apponi, ſed ſub intelligi:vt.Domi ero,ſcilicet meæ

* Domi & militiæ,genitiui aduerbiales:id eſt abſolutè poſiti, pro eo quod eſt In pace & in bello:hoc eſt pacis & belli tempore In his obſeruatum eſt,vt ferè per coniunctionem & vel que connectantur. *Terent. Adelph.*-vnà ſemper militiæ & domi fuimus *Cic.de Senect.* An cenſes(vt de me ipſo aliquid more ſenum glorier)me tantos labores diurnos nocturnoſque domi,militiæque ſuſceperum fuiſſe. ¶ Domus amica domus optima, *οἶκος φίλος οἶκος ἄριστος.* Nuſquam commodius , nuſquam liberius , nuſquam lautius homini viuere contingit, quàm domi. ¶ Domi coniecturam facere, *οἰκίας σκοπεῖν.* Quod non aliunde petitur.id domi fieri dicitur. *Plaut.Ciſtel.* ¶ Domi pugnans more galli.In eum qui ſemper domi deſidens,non audet vel in bellum,vel in certamina proficiſci foras. Nam hoc animal pugnaciſſimum quidem eſt,ſed domi.

¶ Vna domus non alit duos canes, *οὐκ οἶκος οὐ δύναται τρέφειν δύο κύνας.* Prouerbio iactatus ſenarius in eos,inter quos parum conuenit propter idem lucrum,quod communiter expetunt *Refertur ab Ariſtophanis interprete.* ¶ Domi manere oportet belle fortunatum, *οἶκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς βιώσιμον.* Cui ſuppetit copia facultatum,is ſi velit fortunatam agere vitam,domi viuat. ¶ Ad eandem pertinet metaphoram,Domi habere.

¶ Huius nominis diminutiua ſunt,Domuſcula Domuncula, *οἰκίσκος, οἰκημάτιον.*

Dŏmuncula æ,diminutiuum: *οἰκίσκος. Vlpianus D.lib.47.Tit.12.leg.3.* Si domunculam habeat,&c.

Dŏmeſticus,ca.cum,Quod ad domum pertinet,quódq; ex domo noſtra eſt. {אִישׁ בַּיִת *iſch baïyth.* οἰκιακός. GAL. Domeſtique, de la maiſon. ITA. *Domeſtico,di caſa.* GER. Ein Hauſgnoß oder *hauſgehorig.* HISP. *Coſa caſera ò de caſa.* ANG *Perteining to h ſ cholde.*} vt,Domeſtica negotia,domeſtica exempla,domeſticum lenocinium Domeſticus vſus, & conſuetudo *apud Ciceronem.* Domeſticum funus,domeſtica furta, domeſticum teſtimonium. ¶ Aliquando domeſticus dicitur manſuetus ac mitis. *ἥμερος. Plinius,* Mite animal,atque domeſticum. [¶ Domeſticum iudicium,(de conſcientia.) *Cæſar 3.bel.Ciuil.* ¶ Domeſtici apud *Procop.lib.3.de bell.Vand.* dicuntur homines, Officiers de l'Empire]

Dŏmeſticus, ci , Qui in eadem domo noibſcum habitat. *οἰκέτης , ὁμοιοκτήτης.*

Dŏmeſticatim,aduerbium,ſignificat per varias domos, ſiue per domeſticos. {κατ' οἰκήματα. GALLIC De maiſon en maiſon,par les maiſons. ITALIC. *Di caſa in caſa,per le caſe.* GERMANI. Von haus zu hauß. HISPANIC. *De caſa en caſa.* ANGLIC. *From houſe to houſe.*} *Sueton.in Cæſ.* Quorum vt quàm maxima expectatio eſſet, ea quæ ad epulum pertinerent,quamuis macellariis oblocata, etiam domeſticatim apparebat.

Dŏmĭcœnium,Cœna quæ fit domi. *δειπνάριον. Apul.Martial.lib.5.* Si triſti domicœnio laboras Torani potes eſurire mecum.

Dŏmĭtio,} GALLICE. Retour en la maiſon. ITALIC. *Ritornata à caſa.* GERM. Heimgang. HISPA. *Tornada à caſa.* ANGLIC. *A returning home or to the houſe.*} Dictio compoſita ex domo,& itio,quaſi reuerſio ad domum. *Cic.lib.1.de Diuin* Sed Rhodiorum claſſi propinquum reditum,ac domuitionem dari. *Apul.lib.3.* Denique nec larem requiro nec domuitionem paro. Itiones autem dici,ſicut reditiones,& abitiones, *teſtis eſt Terentius qui in Phormione ait ,* Hæccine erant itiones crebræ,& manſiones diutinæ?

Domĭcĭlĭum,[à Domus & Colo,is:]Habitatio longi temporis,vnà cum omnibus ſuis rebus & fortunis. Itaque domicilium non domus aut habitatio facit:ſed vbi quis larem , reiumque ſuarum ſummam conſtituit,vnde rurſus non ſit diſceſſurus. {מָעוֹן *ma.ón.οἰκητήριον.* GAL. Domicile,le lieu de la demeure ou habitation. ITAL. *Domicilio,habitatione di longo tempo.* GERM. Ein behauſung / langwirige wonung. HISP. *La caſa,ò la morada della de luengo tiempo.* ANGL. *Adweuing place.*} Vnde mutare domicilium dicuntur qui migrant,vt aliam vrbem habitent , tanquam illius ciues futuri. nam qui ad tempus habitat, mox inde diſceſſurus, domum quidem poteſt habere quam conduxit,domicilium autem non habet. *Cicero 7.Verr.* Sedem antiquam, diuinumque domicilium nocturno latrocinio atque impetu compilauit *Gellius,* Qui domicilium in Italia nõ haberet. *Cicero de ſenect.* Animus cæleſtis ex altiſſimo domicilio depreſſus & quaſi demerſus in terram [Domicilio digniſſimo incluſus animus Varinij, *Veteius:* Domicilia animi(de cerebro.) *Gell.c.15.lib.17* Non noſtrum hoc domicilium eſt.Domus eſt Atheni-. *Plaut.Milit.ſc.5.a.2.* * Domicilia ciborum,(id eſt patriæ,ſiue loca,vnde aduehuntur vt Pauus è Samo, &c. *Gell.lib.16.c.7.*]

Dŏmo,domas,domui, domitum,& interdum domaui,domatum,olim tertiæ coniũgationis fuit , ſi *Priſciano* credimus, quemadmodum & omnia primæ coniugationis verba quæ præteritum faciunt per ui, diuiſas ſyllabas Inde manſerunt domui,domitum,& domitor. Manſuefacio,condocefacio,edomo. {עָנַשׁ *ĕinnáh* כָּבַשׁ *chabáſh* לִמֵּד *limmádh.* κατασοφίζομαι. GAL. Domter,ſurmonter,rendre ſubiet. ITA. *Domare,ſottomettere,far ſuggetto.* GERM. Demmen/zam machen. HISPA, *Domar.* ANGL. *To ſubdue,tame,or vanquiſhe.*} [*Plaut.Amphitr.* Si in me exercituras (pugnos ,) quæſo in parietem vt primum domes. *Plaut.Men.ſc.1.a.1.* Domi domitus fui (ſup fame) vſque cum caris meis (id eſt liberis meis.) Hic autem ita legendum putat *Paſſerat.* Domi dom intus fui. Antiqui enim dom,pro dum ſcribebant. *Idem Milit.ſc.6.a.2.* Seruos homines oportet domitos habere oculos & manus. Et domitus freno ſæpe repugnat equus. *Ouid.Eleg.6.lib.4. Triſt.*]*Virgil.3 Georg.* Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus,& quorum Graij meminêre Poëtæ,Martis equi biiuges. *Plaut. in Caſ.* Sed quid ait?iam domuiſti animum? *Plin.de viris illuſtr.* Prætor Galliam domuit , Conſul Hiſpaniam , altero Conſulatu Sardiniam Hinc Domitos hoſtes dicimus,id eſt victos : & domitos populos,in poteſtatem redactos. *Cicer.de Prouinc.Conſul.* Atque hanc Macedoniam domitis iam gentibus finitimis, barbariáque compreſſa, pacatam ipſam per ſe,& quietam.

¶ Equorum domitores, *πωλοδαμεῖς. Virgil.7 Aeneid.* Lauſus equûm domitor,debellatóque ferarum. Domiti equi, *δαμάσιπποι:* atque Indomiti, *ἀδάμαστοι.* Indomitæ gentes,feroces. *Idem 1.Aeneid.* raptis concurrunt vndique telis Indomiti agricolæ. *Et 8.Aeneid.* Indomitique Daci. ¶ Hinc componitur Perdomo,pen. corr. quod eſt valde domo,vel ad finem domo. *Mart.lib.1.* Herculeæ laudis numeretur gloria,plus eſt,Bis denas pariter perdomuiſſe feras.

Dŏmĭtūra,ræ,Domandi actus {δάμασις. GALL. Domtement,apriuoiſement. ITA. *Domatione,domamente.* GERM. Zeumung/zammachung. HISP. *Domadura,aquella obra de domar.* ANGLIC. *A tuming or breaking.*} *Plin.lib* 8.c.46. Domitura boum in trimatu,poſtea ſera,antea præmatura. *Col.lib 6.* Curandum ne in domitura, bos,calce,aut cornu quenquam contingat.

Dŏmĭtus,tus,tui,Eiuſdem ſignificationis. {ANGL. *A taming.*} *Cicer.lib. 2. de Natur. deorum* , Efficimus etiam domitu noſtro quadrupedum vectiones.

Dŏmĭtor , oris , Qui domat , hoc eſt , cicurem , & manſuetum reddit, {מְעַנֶּה *meĥanneh.* δαμαστής, δαμαστήρ. GAL. Domteur,qui domte. ITA. *Domatore.* GERMA. Ein Zämer/der ein dempt vnd zam macht. HISP. *El domador.* ANG. *He that tameth.*} *Ouid.Eleg.1.lib 2.Triſt.* Quid tibi de tetrico referam domitore Chimæræ? [*Gell.c.11.lib.16.* Domitores ſerpentum Marſi.] ¶ Pro eodem etiam legitur Domator. *Tibullus,* Conuerſus terga domator.

Dŏmĭtrix,cis,{δαμάστειρα, δαμάστρια. GAL. Celle qui domte. ITA. *Donna che domi,vince & ſupera.* GERM. Ein Zämerin. HISP. *Domadora.* ANG. *She that tameth.*} *Virgilius 3.Georgicor.*-domitrixque Epidaurus equorum.

Dŏmābĭlis,le,Qui eſt aptus ad domandum. {παραδαμάτός. GAL. Domtable,aiſé à domter. ITAL. *Coſa che ſi può domare.* GERM. Zämig/das mo-ſtu zwingen vnd zu zämen iſt. HISP. *Coſa que ſe puede domar.* ANG. *Eaſile to he cuer come or tamed.*} *Horat.lib.4 Carm.Ode 14.* Te Cantaber non antè domabilis Miratur. *Ouid.9.Metam.* Atque immune nècis nullâque domabile flamma.

* Domiturus,a,um. Particip. futuri temp. *Virg.4.Georg.* Dulcia mella premes:nec tantum dulcia,quantum Et liquida,& durum Bacchi domiturа ſaporem.

Domĭto,tas,tare,frequentatiuum. {συχνὰ δαμάζω. ANG. *To make tame,to ſubdue.*} *Virg.1.Georg.* Et prenſos domitare boues. *Idem 7.Aeneid.* -domitant in puluere currus.

Dŏmĭnŭs, A domo fit:& is proprie dicitur qui domui præeſt, & qui in familiam imperium habet. [Imo Dominus dicitur, qui domi vnus imperat.]{אָדוֹן *adhón* בַּעַל *báhal.* κύριος, δεσπότης. GAL. Seignenr maiſtre. ITAL. *Patrone,ſignore.* GERMA. Ein Herr/Hauſherr. HISPAN. *Señor como dè ſieruos.* ANG. *A maiſter,a lord.*} Sunt enim dominus & ſeruus in נַעַר *naár,* hoc eſt,ex iis quæ ad aliquid referuntur. *Terent, in Eunuch.* Apparet ſeruum hunc eſſe domini pauperis. *Plaut.in Ciſtel.* Quis iſtic habitat?L. Demipho dominus meus. [*Ouid.Eleg.vlt. lib.3.Triſt.* Libelli qui domini pœnam non meruere ſui (id eſt pa-

rentis & auctoris) *Idem* 13 *Metam.* Domini nunc cæde madebit enſis. *Plaut. Pſeud. ſc.* 7. *a.* 4. Dominum ædium quærito. *Plaut. Moſtell. ſc.* 2. *a.* 1. Dominus (ædium) indigens] ¶Item Domini appellatio ad eos extenditur qui rei alicuius proprietatem habent, etiamſi vſusfructus alienus ſit. Abuſiuè tamen & filiifamilias, & cæteri liberi, qui in poteſtate ſunt, & vſufructuarij, domini dicuntur. *Hæc ex Vlpiano.*

¶ Item Dominus vocatur qui in regnum vel ciuitatem imperium habet, & cui populi ſubſunt. *Virg.* 1. *Aeneid.* Romanos rerum dominos, gentémque togatam. ¶Rurſus Dominus dicitur maritus. *Idem lib.* 4. connubia noſtra Reppulit, ac dominum Æneam in regna recepit. [*Item*, Domini mariti & patres. *Liuius lib.* 34.] ¶Sunt autem amantium verba dominus & domina, blanditiis apta. *Ouid.* Hæc tibi ſub domino eſt Pyrrhe puella ſuo. *Et iterum*, Nam furor in dominâ temeraria brachia mouit. ¶Item ponitur pro conuiuij exhibitore. *Varro*, aut dominum, aut vinum, aut aliud quid laudato. *Cic. in Verin.* Quum ipſe epuli dominus Qu. Appius albatus eſſet. [¶ Dominus conuiuij qualis eſſe dicitur, *Gell. c.* 11. *lib.* 13.] Dominus quoque & domina, ſumi ſolent pro deo ac dea. *Ouid.* Et Domino ſoluere vota Ioui. ¶Dominus ſimpliciter appellatur in Iure Ciuili, qui quoquo tempore vſu cœpit. *l. ſi finit. §. Iulianus. de damno infecto.* Quamuis & veteres honoris cauſa dominum aliquem dicere ſolebant, *vt quum Neſennius ad Paulum ſcribens. l. Neſennius ad L. Falc.* Ex facto, inquit, Domine talis ſpecies incidit. Sic & mariti vxores ſuas, & maritos illæ quandoque appellant. Sic & *Plinius*, Traianum dominum eadem ſcilicet conſuetudine, cuius & *Martialis* quoque & *Seneca* meminerunt. Dominus ſit is, cui traditur ex cauſa emptionis, donationis, dotis, mutui, legati, hereditatis, ſolutionis, tranſactionis, ſententiæ, vel ſimilibus. *l. traditionib. C. de pact. l. nunquam nuda.* De acquirēdo rerum dom. [Domini noui. Emptores, apud *Ouid. lib.* 5. *Faſt.*

¶ Domini appellationem, vt maledictum & opprobrium ſemper exhorruit.] Domini appellatio, à domo deducitur, *κύριος*, proprium Græci vocant: & à domo deriuant *Vlp. in tit. Inſtit. de hæred. qual. & differen.* Domini appellatio ad eos extenditur, qui rei alicuius proprietatem habent, etiamſi vſusfructus alienus ſit. *Vlpian.* Domini abuſiuè dicuntur filiifamiliâs, & cæteri liberi qui in poteſtate ſunt, & vſufructuarij. *Ex Vlpian.* [¶Domini factionum. *Suet. in Neron. c.* 5. & 22.]

Dŏmĭnă, næ, Hera, domini vxor, quæ in familiam, aliámve rem imperiũ habet. {בעלה *baʕalâh. Δέσποινα.* GAL. Dame, maiſtreſſe. ITA. *La ſignora, la maeſtra.* GER. Ein frauw / herrin. HIS. *Señora como de ſiervos.* ANG. *A ladie or maiſters.*} *Cic. in Parad.* Cupiditas honoris dura domina. *Idem lib.* 2. *de Finib.* Dominæ rerum omnium virtutes. *Virgilius lib.* 3. *Aeneid.* Et vincti curru dominæ ſubiere leones. *Cicero lib.* 3. *Offic.* Hæc enim vna virtus omnium eſt domina regina virtutum. De iuſtitia loquitur. ¶Domina, *κατ' ἐξοχὴν* quandoque pro Proſerpina legitur. [Imo pro vxore.] *Virg* 6. *Aeneid.* Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti [Dominæ nouem, (id eſt Deæ ſiue Muſæ:) *Martial. Epig* 3 *lib.* 12. Vt negligens domina mancipiorum domina fortuna. *Senec. c.* 10. *de Conſ. ad Martial. Sueton. in Claud. c.* 39. Cur domina non veniret, requiſiuit.]

Dŏmĭnĭcus, deriuatum, *κυριακός.* ¶ Dominicæ habitationes, *apud Columel. lib.* 9. *c.* 1. Et, Rationes dominicas pecuarias conficere, *apud Varr. lib.* 2. *de Re ruſt. c.* 10.

Dŏmĭnor, aris. Ius & imperium in rem aliquam habeo, rerum potior, regno, dominatum teneo. {רדה *radhâd* שר *ſar* מעל *maſchâl. Δεσπόζω, κρατῶ.* GAL. Maiſtriſer, domineer. ITA. *Signoreggiare.* GERM. Herſchen. HISP. *Enſeñorear.* ANGL. *To hawe dominion or maiſter ſhip. to beare rule.*} & frequentiſſimè habet datiuum. *Virg.* 1. *Aeneid.* victis dominabitur Argis Modo accuſatiuum, cum IN præpoſitione. *Ouid. lib.* 1. *Metamorphoſ.* -& quod dominari in cætera poſſet. *Cic. in Catone*, Felix ſenectus, ſi vſque ad vltimum ſpiritum dominatur in ſuos. Modo ablatiuum cum præpoſitione IN. *Sulpit. Ciceroni*, Quum caſus & natura in bonis dominatur. *Virgil. lib.* 2. *Aeneid.* Incenſa Danai dominantur in vrbe. ¶Interdum etiam cum genitiuo inuenitur, ſed nonniſi in ſacris literis.

¶Dominor aliquando paſſiuè accipitur: *Cic. 1. Offic.* O domus antiquâ, quàm diſpari domino dominaris.

*Dominans, Participium, Qui dominatur. *Cicero* 2. *de Finibus.* Maximas vero virtutes iacêre omnes neceſſe eſt voluptate dominante. * Dominantior, Comparat. *Lucret. libro tertio*, Et magis eſt animus vitai clauſtra coercens, Vt dominantior, ad vitam, quàm vis animai.

Dŏmĭnātŭs, Principatus. {משרה *miſráh* ממשלה *memſchaláh* עצר *ʕêtſer. τυραννὶς.* GALL. Domination, ſeigneurie, maiſtriſe. ITAL. *Signoria, tirannide.* GERM. Ein Herrſchafft. HISPA. *Señorio.* ANGLI. *Dominion, lordſhip, maiſtership.*} *Cic. 4. de Finibus.* Quum autem aſſumpta ratio eſt, tanto in dominatu locatur, vt omnia illa prima naturæ huius tutelæ ſubiiciantur, *idem* 1. *de Diuin.* Quæ erat vrbs in Theſſalia, tum admodum nobilis, ab Alexandro autem tyranno crudeli dominatu tenebatur.

Dŏmĭnātor, oris. {משל *meſchél* שר *ſar. παντοκράτωρ, κυριεύων.* GALL. Dominateur & ſeigneur. ITA. *Il Signoro.* GERM. Ein Herſchender. HIS. *El que enſeñorea.* ANGLI. *That hath dominion, a lord.*} Cic. 2. *de Nat. deor.* Dominator rerum Deus.

Dŏmĭnātrix. {שרה *ſaráh. κυρία, κυριεύουσα.* GAL. Celle qui domine. ITA. *Dona che ſignoreggia.* GERMA. Ein Herſchetin. HISPA. *La que enſenorea.* ANGL. *She that hath dominion.*} Cic. 1. *de Inuent.* Cæca ac temeraria dominatrix animi cupiditas.

Dŏmĭnātio, Imperium. {משרה *miſráh* ממשלה *memchaláh* עצר *ʕêtſer. δεσποτεία.* GALL. Seigneurie, domination. ITAL. *Signoria, dominio.* GERM. Der herrſchung oder herrſchafft. HISPANI *Señorio.* ANGL. *Lord ſhip maiſter ſhipe impire.*} Cic. 5 Verr. Qua imprudentia putatis eum in dominatione fuiſſe, qui in fuga tam improbus ſit? *Tacit. lib.* 13. Quę cunctis malis dominationis cupidinibus nagrans, &c. *Cic.* 2. *de Inuent.* Dominatio rationis in libidinem.

Dŏmĭnĭum, nij, Imperium, & principatus. {משרה *miſráh* ממשלה *memſchaláh* עצר *ʕêtſer. δεσποτεία.* GALL. Seigneurie, domination, maiſtriſe. ITALIC. *Domino, ſignoria.* GERMAN. Herrſchafft. HISP. *Señorio.* ANGL. *Lordſhip, impire, dominion, rule.*} Varr. 2. *de Re ruſt. c.* 6. In mercando item (vt cæteræ pecudes) emptionibus, traditionibus dominium mutant.

Dŏmĭnĭum, dominij, [*Senec. c.* 2. *de Conſol. ad Marc* Dare longum dominium malis ſuis in ſe. & *Velleius*, Vita rerúmque ſuarum dominiſi ei conceſſa ſunt. Dominium autem] eſt Ius de re corporali perfectè (quod ſalua Legum prohibitione fiat) diſponendi. *Aktiat. l. traditionibus. C. de Pact.* Dominium, *inquit Bartol.* eſt ius de re corporali perfectè diſponendi, niſi lege prohibeatur. Appelleus noſter *Plinius* definit hoc modo: Eſt ius de re corporali perfecte diſponendi. ſi rei copiam habeas, ſin minus vendicandi. niſi vel lege, vel conuentione prohibearis. Eſt enim Dominium ipſiſſima cauſa rei vendicationis, quum videlicet alius quiſpiam nobis inuitis, vel poſſidet, vel detinet. Dominium diuiditur in directum, & vtile. *l. 1 §. fin. Si ager veſtigal. vel. emphyt. pet.* Partitur in proprietatem & vſumfructum. *l. iij. de Vſufruct. l. qui vſumfructum, de verborum obligat.* Sed & alias in Iure inueniri Dominij ſpecies, *indicat Alciatus in Parergis.* Quoddam enim Dominium eſt *κατ' ἰκμάδα*, id eſt, in ſpe, vt quum *in l. in ſuis de Lib. & poſthum.* filiusfamilias rerum paternarum dominus vocatur, vnde & ſui hæredes dicuntur tanquam ſibi ipſis ſuccędant: erant enim viuente quoque patre domini. Aliud eſt dominium *κτητικὸν*, id eſt, per anticipationem dicere poſſumus, vt quum mulier rei ſuæ in dotem traditæ domina dicitur. *l. in rebus. C. de iure dotium.* Aliud eſt Dominium quod vidua habet, quam maritus relictis liberis decedens, in teſtamento iuſſit eſſe dominam vſufructuariam, adminiſtratricem (dominium enim illud *ἀνικὸν*, & imaginarium eſt) eam ſolum in domo præeminentiam conſecuta, quam viuente marito habebat. Ideóque ad alimenta tantum contrahitur: eſt igitur & hoc dominium *ἐγκεκομμένον.* Aliud eſt quod ſummum ſeu maius dominium vocant: quædam ſcilicet maieſtas, cuius obſeruationem fœderati ſupremo Principi, vel Reipubl. debent, *l non dubito. de Capt. & poſtlim. reu.* Effectus autem maioris dominij, quos non paucos referunt ab interpretibus petendi ſunt. Dominium item diuiditur in id quod Iure Gentium acquiritur, & in id quod Iure Ciuili. Prius autem ſine poſſeſſione acquiri non poteſt, poſterius poteſt maxime. *l. à Titio. in fin. de Furt. l. quum hæredes, in princip. de Acquirend. poſſeſſione. l. facta ad S. C. Trebellian. l. prima de Bon. poſſeſſion. § 1. Inſtitut. de Acquiſ. per adrog. & titul. proximè ſequenti cum ſimilibus.* Dominium, proprietas, & vſusfructus, quæ duo ſunt partes dominij, & non minus perfectiones, quàm Dominium ipſum ſunt ex pluribus cauſis. *l. iij. §. ex pluribus. de Acquirend. poſſeſſ. l. non vt ex pluribus vt de Regul. Iur. § ſic itaque diſcretis. Inſtitut. de actionibus.* Quaſi dominium, Ivs in re, & obligatio ſæpenumerò ſunt ex pluribus cauſis. *l. & an eadem. l. penultima. de Except. rei iudic. dicta l.* non ex pluribus, quum ſint quædam imperfectionis. Dominium acquiritur tum Iure Gentium, tum Iure Ciuili. Iure gentium, occupatione, inuentione, alluuione, traditione, &c. Iure ciuili autem, vſucapione præſcriptione, legato, additione hæreditatis, arrogatione, & nonnullis aliis modis. Quod tamen ad traditionem attinet, requiritur ipſius traditionis iuſta cauſa. Dominium, & Ius in re ſpecificum, affinia ſunt inter ſe, & ſpecies diſtinctæ ipſius Iuris in re generici, Directum vero & vtile ſpecies ipſius Dominij Dominij duo eſſe officia *Bart. in l. 1 ff. de Acquir. poſſeſſ. explicando Poſſeſſionis definitionem, tradit.* Vnum diſponendi alterum vēdicandi, *per l. in rem actio, de rei vendit. l. ſi quis. vide §. differentia, tam dicto tit. de Acquir. poſſeſſ.*

DŌN, *ὁ δων*, Fluuius, à quo Dodonam aliqui dictam putant. *Stephanus in Dadona.*

DONETTINI, *Δωνέτινοι*, Gens Moloſſiæ, *Steph.*

Dōnātĭă, Donatiuum, *vide* DONVM.

Dōnātŭs participium à Donor. *vide* Dono in DONVM.

Dŏnax, {*δόναξ.* ANGLI. *An angling rodde of a cane.*} Eſt calamus craſſiore ligno, & tenui foramine, quem totum fungoſa replet medulla, fruticoſiſſimus, & nonniſi in aquaticis naſcens, ſagittis aptiſſimus. Longiſſima internodia habet, & dum calefactus eſt, facile flectitur. Hinc *apud Plin. lib.* 16. *c.* 36. Calamus fruticoſiſſimus donax dictus eſt.

Dŏnĕc, aduerbium, Significans, quoad, vel quouſque. {עד *ʕâdh. ἐς ὅ, ἐς ἂ χρεία.* GALLI. Iuſques à ce que, tandis que. ITA. *Fin che, mentre che.* GERM. Biß das. HISPA. *Haſta que.* ANGL. *Vntill.*} *Terentius in Andr.* Nunquam deſtitit orare vſque adeò donec perpulit. [Ibo odorans vſque donec perſecutus ero? *Plaut. Mil. ſc.* 2. *a.* 2. *Ouid. Eleg.* 8. *lib.* 1. *Triſt.* Donec eris Felix. *Ibid. Eleg.* 6. *l.* 3. Donec enim licuit. *Idem* 13. *Metam.* Donec Laertius heros aſtitit.

¶Iungitur autem tàm indicatiuo modo, quàm ſubiunctiuo, & cuiuis etiam tempori. De præſenti exemplum eſt *apud Plautum in Ciſtel.* -nõ deſtiti Inſtare vſque adeo donec adiurat ſe anus, &c. De præterito ſuprà poſitum eſt exemplum *ex Terentio.* Exempla futuri nuſquam non occurrunt *Virg.* 1. *Aeneid.* Donec regina ſacerdos Marte grauis, geminam partu dabit Ilia prolem. Ad eundem etiam modum cum omnibus ſubiunctiui temporibus iungitur. *Columel.* Donec ea aqua, quam adieceris, decoquatur. *Cato de Re ruſtic.* Donec pecuniam ſatisfecerit, aut delegarit, pecus & familia quæ illic erit, pignori ſunto. *Terent. in Phorm.* Donec tibi quod pollicitus ſum effecero. ¶Accipitur etiam donec pro quandiu. *Ouid. de Ponto lib.* 3. Donec eris fœlix, multos numerabis amicos.

¶ Veteres pro Donec dixerunt Donicum. *Cato de Re ruſt.* Sed vſque licebit vellas, donicum ſemen videris ire. *Liuius* quoque ita vſurpat, Ibi manens ſedeto donicum videbis me carpento venientem domum veniſſe. *Plaut.* Inimicus eſto donicum ego reuenero. [Donicum parietes ruunt. *Plaut. Moſt. ſc.* 2. *a.* 1. Si reſpexis donicum iuſſero. *Plaut. Aul. ſc.* 1. *a.* 1. Donicum ille redierit. *Plaut. Capt. ſc.* 2. *a.* 2. *Et Pſeud. ſc.* 7. *a.* 4. Item, *apud Diomedem lib.* 1.]

Dōnum, huius doni, Ex Græco eſt (*inquit Feſtus*) quod illi vocant:

δῶρον

δῶρον. {מנחה *minchâh* שחר *schochâdh*, GALL. Don, present. ITALIC. *Dono, presente*, GERMA. Ein schencke oder gaab. HISPAN. *Don que se da, como quiera.* ANGLI. *A gift or present.*} *Plin.lib 35.cap.14.* Græci enim (ait) antiqui dôron palmum vocabant, & ideo dôra munera, quia manu darentur. Est autem donum, quod aut propitiandis Diis datur, aut hominibus pro benefactis, quæ nulla necessitate iuris, sed sponte præstantur. *Ouid. de Arte*, Munera, crede mihi, placant hominésque Deósque: Placatur donis Iupiter ipse datis. [Dona promissa reddere templis. *Ouid.Eleg.2.lib 4.Trist.* Quid cessant mihi dona conferre gratulantes. *Plaut. Men.sc.2.a.1.* Detulisti vltrà ad me dedisti dono mihi. *Plaut. Men.sc.3.a.4.* Cœlestia dona, artis opus tantæ, arma Achillis. *Ouid.13. Metam.* Nihil horum dono datur: (vt opes, liberi) commodata sunt. *Senec. cap. 10. de Consol. ad Mart.* Domum decúsque amoris. *Plau. Asin.sc.3.a.3.* Quæ tibi dona dabo & faciam. *Plaut. Pseud. sc. 1. a. 4.* Hanc tibi noctem, honoris caussa, gratiis dono dabo. *Plaut. Asin. sc.3. a.1.* Dono dedit viginti minas. *Ibidem.sc.1.a.4.* Habeto mulierem dono tibi. *Plaut. Pseud. sc. 6.a.4.* Etiam Phœbo gratissima dona. *Tibul. lib. 4.*] ¶ Differt donum à præmio, vt præmium sit quod datur ex præcedenti merito: donum, quoduis munus quocunque modo datum. ¶ *Donatus in illud Terentij in Eunuch.* Quoduis donum & præmium à me optato, id optatum feres: distinguit donum à munere, vt donum deorum sit: munus, hominum: quæ tamen differentia nullo modo obseruatur. Nam & dona dicuntur quæ dantur hominibus, & munera quæ diis offeruntur. Itaque vera differentia hæc videtur, vt Donum dicatur maiorum esse rerum: Munus vero minorum. Nam & regna, & regiones, & oppida, & prædia, cæteráque res immobiles, dono dari passim legimus: muneri dari non item. ¶ Aliquando donum dicitur de rebus perniciosis. *Virgil. Eclog.6.* Quas illi Philomela dapes, quæ dona parârit. ¶ Donum honorarium, id est, quod datur patrono, ab honore dictum, quòd huiusmodi muneribus clientes patronos suos solerent honorare. Neque enim, vt hodie, ita olim patroni mercede conducti clientum negotia suscipiebant, quod illo tempore ignominiosissimum putabatur: grati tamen clientis erat acceptum à patrono beneficium munúsculo aliquo remetiri: quod illi donum honorarium vocabant. Nostri autem seculi aduocati (*vt non infacete dixit Budæus*) arbitraria, non honoraria dona accipiunt: quippe qui pro suo arbitrio litigatoribus mercedem præscribunt, nullúmque suę rapacitati faciunt modum.

Dōno, ās, Donum in aliquem confero, largior, munere afficio, munus do. {נתן *nathân* וגב *zabâdh* חנן *chanân* שחר *schachâdh*. δωρέομαι. GAL. Donner, ITALIC. *Donare.* GERM. Schencken/begaaben. HISP. *Dar gratiosamente.* ANGLIC. *To giue, or present à gift.*} [Dono te ob istud dictum, vt expers sis metu. *Plaut. Asin.sc.1.a.1.* Dij quibus & quantis me donatis gaudiis? *Plau. Aul.sc.6.a.5.* Ob hoc verbum donabo te hodie aliqui. *Plau. Mostel.sc.3.a.1.* Quod (munus) tibi si populi donauerit error Achiui. *Ouid. 13. Metam.* Me quoque donari iam rude tēpus erat. *Ouid. Eleg.8.lib.4.Trist.*] *Plaut. in Aul.* Ab eo donatur, auro, vxore & filio. *Idem in Amphitr. prolog.* Quo pacto sit donis donatus plurimis. *Cic.1.de Orat.* Interi quidem & donari ab arte non possunt: omnia sunt enim illa dona naturæ. *Senec, de Benefic.lib.3.c.14.* Vt circumspectius donaremus, circumspectiùs eligeremus eos, in quos merita conferuntur. *Cicer. in Pis.* Mihi populus Rom. vniuersus illa in concione non vnius diei gratulationem, sed æternitatem, immortalitatemque donauit. ¶ Donare ciuitate, est efficere ciues, & iura ciuium dare. πολιτείαν δοῦναι, πολίτην ἐκφῆναι, μεταδιδόναι τῆς ἰσοπολιτείας. *Cic. pro Archia Poeta*, Quid? à Q. Metello Pio familiarissimo suo, qui ciuitate multos donauit, neque per se, neque per Lucullos impetrauisset?

¶ Huius verbi compositum est cōdono, quod quandoq; pro simplici vsurpatur: quandoq; significat quicquā ad aliorum petitionem do: quandoque ignosco. συγγνώμην *Terent. in Phorm.* Argentum quod habes condonamus tibi. *Sallust.* Haud facile alterius libidini malefacta condonabam.

Dōnātus, participium, Munere affectus, cui aliquid donatum est. {נתון *dathûn*. δωτός.} *Virgil. 5. Æneid.* Nemo ex hoc numero mihi non donatus adhibit. ¶ Huius contrarium Indonatus. ἀδώρητος.

Donātĭo, Est doni alicuius in alterum collatio, & proprie ea, quæ nullo vrgēte iure, sed ex mera libertate fit, idq; ea quidē mente statim qui dat velit abcipientis fieri, nec vllo casu ad se reuerti. {מתנה *mattanâh* δῶρα. GALLIC. Donaison. ITALIC. *Donatione.* GERMA. Ein freywillige schencke/vergaabung. HISP. *Donacion.* ANG. *The presenting or geuing of a gift.*} Quod si sub conditione fiat, non est vera donatio. *Cic. in Orat.* Vt corona aurea donaretur, eaque donatio fieret in theatro populo conuocato. Dicimus autem, dono tibi munus, & dono te munere.

Dōnārĭa. Sunt ipsa (*vt Valla docet*) dona, quæ Deo offeruntur. {מנחה שי *minchâh* שי *schai* זבד *zebedh*. ἀνάθεμα. ἀνάθημα. ἀπαρχή. ANGLI. *Giftes and presentes or sacrifices offerend to god.*} quæ scilicet dicata diis ex tholis, aut parietibus, aut etiam columnis suspenduntur. *Macrob.* Ornamenta vero sunt clypei, coronæ & huiusmodi donaria. Nonnunquam locus est in quo dona reponuntur, & pro ipso etiam templo. *Virgilius libro tertio Georgicorum.* Tempore non alio dicunt regionibus illis Quæsitas ad sacra boues Iunonis, & vris imparibus ductos alta ad donaria currus. *Gell.lib.2.cap.10.* Vbi reponi solerent signa vetera, quæ ex templo collapsa essent, & alia quædam religiosè donariis consecrata. *Apul.* Ibi donarium deæ perquam opulentum plurima auri & argenti ratio in lancibus, speculis, poculis, & huiusmodi vtensilibus. Quod est contra *Laurent. Vallam*, qui *Seruium* reprehendit, quod donaria interpretetur loca, in quibus dona suspenduntur. [*Ouid.3.Fast.* Si tua contigimus manibus donaria puris]

Dōnātĭuum, Munus quod à principe vel imperatore militibus donatur. {מנחה *minchâh* שי *schai* זבד *zebedh*. δῶρα δοτά. GALLIC. Largesse de Prince, donaison generale. ITALIC. *Dono fatto da un Principe.* GERMAN. Ein gaab oder verehrung so ein Fürst oder Hauptman seinem kriegsleuten thut. HISP. *Don hecho du Principe.* ANG. *A gift or dole of a prince or noble man.*} *Sue. in Domitiano*, An duplum donatiuum militi donaret. *Plin.in Paneg.* Nam mihi cogitanti eundem te collationes remisisse, donatiuum reddidisse, congiarium obtulisse, &c. *Tacit. lib. 20.* Et aduentu quintanorum quintadecimorúmque auctæ legiones donatiuum poscunt.

Dōnātĭus, creditor, qui donationem facit. *Paulus Iureconf.* Si de duobus debitoribus, mortis causa donatius creditor vni acceptum tulit, & conualuerit, eligere potest vtri condicat.

Dōnātĭcæ coronæ, Dicebantur quibus victores in ludis donabantur: quæ postea magnificentiæ causa institutæ sunt, super modum aptatæ capitibus, quali amplitudine fiunt, quum lares ornantur. *Festus.*

DŌNŸSĬA, δρυοῦσα, δρύουσα, Insula parua Rhodi, in quam Dionysius Ariadnam ex Naxo transtulit, quum Minos pater eam persequeretur. Vnde corruptum vocabulum videtur pro Dionysia. *Steph.*

DŌNŸSA, δρύουσα. Insula est in mari Ægeo, vna Sporadum, cuius meminit *Virgilius libro tertio Æneidos.* Linquimus Ortygiæ portus, pelagóque volamus, Bacchatámque iugis Naxon, viridémque Donysam.

DŌRĀ, δῶρα. Insula est in Persico, *Steph.*

Dorcas, dorcadis. {צבית *tsebîjjâh*. δορκάς. ANG. *Roe.*} Dama, seu caprea, ἀπὸ τῆς ὀξέως δέρκεσθαι, hoc est, ab eo quòd acute videat. *Plin.lib.28. c.8.* Dorcadis pelle collo suspensa. *Martia.lib.13.* Delicium paruo donabis dorcada nato.

DŌRCEŬS, δορκεύς, *ab Ouid.3.Metam.* numeratur inter canes Acteonis Inde (inquit) ruunt alij rapida velocius aura, Pamphagus, & Dorceus, & Oribasus, Arcades omnes.

DORĬĔUM, δωρίειον, Phrygiæ ciuitas. *Steph.*

DŌRĬON, δώριον, Oppidum est Peloponnesi, iuxta quod Thamyras citharœdus Musas ad cantus certamen prouocauit. *Meminit huius oppidi Plin.lib 4.c.5.* Item, *Lucanus lib.6.* Pteleos, & Dorion ira Nobile Pieridum.

¶ Est & eiusdem nominis oppidum in Magnesia apud eundem, *lib.4.c.10.* ¶ Tertium item in Ionia, minoris Asiæ regione, *apud eundem lib.5.c.16.*

DŌRĬS, idis, {δωρὶς. GER. Ein Landtschafft in Griechenlan.} Græciæ regio est iuxta sinum Maleacum, quæ à tergo habet Oetam montem: à qua incolæ Dorij, vel Dorienses, vel etiam Dories, δωριῆς, appellantur. ¶ Inde denominatiuum Doricus, vt, lingua Dorica, qua regionis eius populi vtebantur. Dories ante Achiui dicebantur: postea Dories dicti à Dorico quodam (*vt Plato autor est tertio de Legib.*) qui eius regionis exules restituit: aut (*vt Seruio placet*) à Dorô Neptuni filio, aut certè à Doride Oceani & Tethyos filia. Ab his originem traxerunt Asię populi, in ora Carię, ad mare Carpathium, quorum regio etiam Doris appellata est.

DŌRĬI, δώριοι, Dorienses, siue Dories, δωριῆς, Populi sunt Achaiæ, sic dicti à Doride regione Græciæ iuxta Maleacum sinum, cuius à tergo mons est Oeta.

¶ Sunt & eiusdem nominis populi in Asia Carib. vicini, ad Carpathium mare, à superioribus oriundi, *quorum frequens est mentio apud Herodot. lib.1.*

Dorĭs, idis, δωρὶς, Herba est anchusæ similis. lanuginosior, tamen, & minus pinguis. tenuioribus foliis & languidioribus. Radix oleum non fundit, sed rubentem succum, & in hoc ab anchusa distinguitur. *Hæc Plin.lib.22.c.20.*

DŌRĬS, idis, δωρὶς, Nympha maris, Oceani & Tethyos filia, quæ Nereo fratri nupta, immensam vim marinarum Nympharum peperit, quæ à nomine patris Nereides appellatæ sunt. ¶ Non nunquam pro ipso mari. *Virg. in Gallo*, Sic tibi quum fluctus subterlabere Sicanos, Doris amara suam non intermiscear vndam.

DŌRĪSCŬS, δωρίσκος, Locus littoralis Thraciæ, ferè ex oppositu Samothraciæ, à Doride nympha appellatus, cuius capacitate Xerxes numerauit, aut potius demensus est exercitus sui multitudinem. Erat enim capax CXX. M. hominum. *Autor Plin.lib.4.cap.11.& Herod. libro septimo.*

DŌRĬŬS, Lusitaniæ fluuius, ad quem portus est, & ciuitas, *vt est apud Ptolemæum.*

Dormĭo, is, verbum absolutum. Somnium capio, sopitus sum. {ישן *iaschân*. κοιμάομαι, κοιμῶμαι. GAL. Dormir. ITA. *Dormire.* GERMA. Schlaffen HISP. *Dormir.* ANG. *To sleepe, to be a sleepe.*} *Plau. in Trin.* Egomet autem quum extemplo arcum mihi & pharetram & sagittas sumpsero, cassidem in caput, dormibo Placide in tabernaculo. Aliquando cum accusatiuo & præpositione IN: *Plin. in Epist.* Nihil est quod in dextram aurem fiducia mei dormias: non impune cessatur.

¶ Dormire in vtramuis aurem, est animo otioso, securo, vacuóque esse. *Terentius in Heaut.* Ademptum tibi iam saxo omnem metum, In aurem vtramuis otiosè vt dormias. ¶ Dormire in vtrumuis oculum idem significat. *Plau. in Pseud.* De ista re in oculum vtrumuis conquiesco.* Dormire alicui, dicitur is qui non inseruit ei, neque per omnia gerit morem. *Cic. ad Fab. Gall.7.25.* Capius (opino) olim, Non omnibus dormio: hic ego Non omnibus, mi Galle leuio.* Dormit sol, quando non lucet. *Plaut. Amphitr.* Credo equidem dormire solem, atque appotum probe.

* Dormiens, Particip. Qui dormit. Significat etiam cessantem siue cessatorem. *Terentius Adelph.* Quid credebas? dormienti hæc tibi confecturos deos? [Dormiam ego iam (ebrius scilicet) *Plaut. Most. sc.1.a.1* Dormiens excubat. *Suet. in Claudio c.37.* Dormitum abeas. Abeas *Plaut. Pseud.sc.2.a.2.* Qui vigilans dormiat. *Plaut. pseud.sc.3.a.1.* Nisi ambulaui dormiens in regulis. *Plaut. Milit. sc.3.a.2.* Quod hac noctu somniaui dormiens *Plautus Curc.sc.1.a.2.* Pugnis faciet hodie vt dormiam. *Plautus Amphitr.* Dormitis interea domi. *Plautus Asin.sc.4. a.2. Metaph.* Quin tu is dormitum? Ph. Dormio. *Plau. Curc.sc.3 a.1.* Abiit ambulatum, vel dormit. *Plautus Milit.sc.2.a.2.* Vide vt domūs pessuli pessumi, neque se commouent. *Plautus, Curc.sc.2.a.1.* Ne quid animæ amittat dormiens (Foliis.) *Plaut. Aul sc.1.a.2.*]

Dormĭto,as,penult. product. frequentatiuum est quanuis diminutionis significatum quandoque habeat. {נם *nam.* νοσαζω, ὑπνώττω. GAL. Sommeiller.auoir faim de dormir. ITA. *Hauer sonno.* GER. Hefftig schlaffen. HISP. *Entre dormirȳ velar.* AN. *To sleep often, to haue a desire of sleeping, to slumber.*} *Hora* Quandoque bonus dormitat Homerus. Est autem proprie Dormitare, somno detineri. *Plaut. in Amph.* Te dormitare aiebas, mensa ablata est, cubitum hinc abimus. [*Fabius Quintil. lib. 5. lib. 7.* Dormitare Ciceroni videtur Demosthenes. *Plaut. Aulul. sc. 1. a, 4.* Sin dormitet, ita dormiret, vt seruus se esse sentiat. *Idem Asin. sc. 1. a. 2.*]

Dormĭsco,is, Dormio. κατυδω, κατμῶμαι. *Plaut. Curc.* Caput deponit, quum dormiscit, ei sub duco annulum.

Dormĭtātor, Qui solet dormire, & omnia negligentius agere. { נם *nam* נרדם *nirdam.* ὑπνώττων GALL. Dormeur, dormart, endormi & negligent en ses affaires, songeart ITAL. *Dormiglione da poco.* GER. Ein schläffertiger / der so liederlich zu seinem sachen thut/als vanu er schlieffe. HI. *Dormidor.* ANGLIC. A *sleeper, a sluggard, a slumberer.*} *Plautus in Trin.* mira sunt, Ni illic homo est aut Dormitator, aut sector zonarius.

Dormĭtōrĭus, sa, um, adiectiuum: vt, Cubiculum dormitorium vbi dormitur. {κατω. GA. Dè dormir, qui sert à dormir. ITA. *Che serue à dormire.* GERM. Das zu schlaffen gehört. HIS. *Cosa per teneſciente à dormir.* ANGL. *That serueth for sleeping.*} *Plin. Iunior in Epist.* Est in hac dæta dormitorium cubiculum, quod diem, clamorem, sonum excludit.

Dormĭtōrĭum, substantiuè. Domitorium cubiculum. {τὸ κατμητηριον, τὸ κατῶν. GAL. Dortoir, lieu où on dort. ITA. *Luoco da dormir ruii, dormitorio.* GERMA. Ein schlaafftammer. HISP. *El dormitorio.* ANNG. A *dortour, abed chamber.*} *Plin. lib.* 30. *c.* 6. Post hæc iubent eum in pariete dormitorij tectóve includi.

DOROCOTTERVS, δωροκόττηρος, vrbs Galatarum Aquilonarium, *Steph.*

Dōron, מנחה *minchah* שחר *schechadh* δῶρον, GA. Don, present. IT. *Dono.* GE. Ein gaab/oder schanck. HISP. *Don.* AN. A *gift, a present.*} Donum à Græcis dicitur, quòd munera ferè manu dentur. Apud antiquos enim Græcæ linguæ scriptores, δῶρον pro palmo, siue manu inuenitur. *Plin. lib.* 35. *cap.* 14, Græci (inquit) antiqui dôron palmum vocabatur, & ideo dora, munera, quia manu darentur. Vnde Antidora, ἀντίδωρα, remunerationes Verus autem illa significatio adhuc remansit in compositis, Didôron, Tetradôron, & Pentadôron, pen. prod. quibus lateres in structuris ædificiorum significantur, qui duorum, quatuor, aut quinque palmorum longitudinem habent Palmi mi autem nomine mensuram intelligimus duodecim digitorum, quem palmum maiorem, siue dodrantem vocant.

Dorsum, si, Tora posterior corporis pars, à collo vsque ad os sacrum. In qua significatione legitur & dorsus masculi. gen. { גב *gáb.* νῶτον. GAL. Dos, eschine. IT. *Dorso, schiena.* GERM. Der raicken. HISP. *El espinazo ò el lomo.* ANG. *The backe.*} *Plaut in Milite.* [*sc.* 4. *a.* 2.] Timeo quid rerum gesserim. ita dorsus totus prurit. Non solùm autem dicitur de hominibus, cæteríque animalibus, sed etiam de iuanimatis, vt de littoribus, aquis, montibus, & huiusmodi. *Vir. 1. Æneid.* Namque inflicta vadis, dorso dum pendet iniquo, Quibus in locis, significat dutiorem arenam (*vt inquis Seruius*) quæ meantibus vltro citróque fluctibus densatur: quod à nautis puluinus vocatur. [*Liuius lib.* 1. *dec.* 5. Dorsum montis. *Idem li.* 4. *dec.* 5. Iugum montis in angustum, dorsum cuneatim.]

¶Antiqui tamen dossum dicebant quod nunc dorsum dicimus. Vnde dossuaria iumenta *à Varrone dicta lib.* 20. *c.* 10, quæ dorso vehunt. Ad quam rem (inquit) habent iumenta dossuaria domini, alij equas alij pro his quid aliud, quod onus dorso ferre possit.

Dorsuālia, Tegumenta quibus equi & boues teguntur. {σκεπάσματα. GAL. Couuertures de cheual. ITALI. *Coperte de caualli.* GERM. Ein Ruck tendecke/Reitdecke. HISPAN. *Las coberturas de los bueyes ò caualios.* AN. *Sadle clothes.*} *Iulius Cap.* Processerunt centeni albi boues, cornibus auro iugatis, & dorsualibus apricis discoloribus præfulgentes.

*Dorsuosus, Adiect. *Solin. cap.* 40. Ita incertis molibus nunc in breuia rescinditur dorsuosa, ne æstibus inundatur inquietis.

DORTIVM, δόρτιον, *Ptolemæo c.* 9. *lib.* 3. Mœsiæ superioris vrbs est, ad Danubium.

DORVS, δῶρος. Neptuni filius, qui in Doride Græciæ regione regnauit, à quo ipsi etiam populi, Dorij appellati putantur, *vt ait Seruius in illud Virg.* 2. Æneid. - iuuatire, & Dorica castra, Desertósque, &c. [GERMANIC. Ein Sun. Neptuni welcher in der Landtschafft Grachenlandis geherrschet hatt welche hernach von seinem nammen Dorus ist genennet worden.]

¶Est etiam eo nomine vrbs quædam Phœnices, *apud Iosephum*: cuius ciues Doritæ appellantur, *teste Stephano*: quæ in Caria eiusdem nominis vrbem collocat.

Dorycnĭum. δορυκνιον, Strychnigenus est *Theophrasto*, radice candida, longa, cubitali, cauaque, folio erucæ maiusculo, caule quadricubitali, capite geryi maiore, pilosióreque. pilulæ platani non absimili. Drachmæ pondere datur, vt sibi quis placeat. & pulcherrimum se existimet: duplicatum pondus maiorem insaniam creat. spectris vanis animo obseruantibus: triplicatum perpetuas gignit furias: cui ponderi si quid adiiciatur, præsentem necem affert. Ab his effectibus à quibusdam manicon est appellatum. Dorycnium autem putatur, quod lancearum cuspides in prælio eo tingerentur.

DORYCLVS, δόρυκλος. Filius Priami, nothus *vt scribit Hom. lib.* 11. *Iliad.* quem Aiax interemit. ¶Alter fuit Dorycl⁹, frater Phinei regis Thraciæ, *de quo Virgil. lib.* 5. Fit Boroë Ismarij coniunx longæua Dorycli. *Et paulò post*, -non hæc Rhœtia, matres, Est Dorycli coniunx, &c.

DORYLAEVM. δορύλαιον, *Stephano, teste Plin. li.* 5. *cap.* 29. oppidum est Phrygiæ non procul ab Hermi auriferi fluminis fonte: *cuius meminit Plin. lib.* 5. *c.* 29.

DORYLAS, δορύλας, Nomen Nasamonis cuiusdam potentissimi, vnius ex iis qui Perseo in aula Cephei vim inferre conati, ab illo sunt interfecti. *Ouid.* 5 *Metam.* Et Nasamoniaci Dorylas ditissimus agri, Diues agri Dorylas: quo non posse derat alter Latius, aut totidem tollebat farris aceruos. ¶Est item Dorylas Centauri nomen, *apud Ouid.* 12. *Metamorph.*

DORYLAVS, δορύλαος, Vir Cretensis, rei militaris peritissimus, & Mithridati cognomento Euergetæ magna familiaritate deuinctus: *cuius rei gestas vide apud Strab. lib.* 10.

Dōryphŏrus, pen. cor. [δορυφόρος. ANGLI. *A gentile man about a prince that beareth a speare.*] Satelles qui lanceam, aut spiculum gestans tuetur corpus principis. Nam δόρυ lancea est, vel spiculum. *Curt. lib.* 3. Cognatorum Darij regis turbam quindecim millia hominum suisse muliebriter propemodum cultam, luxu magis quàm decoris armis conspicuam doryphori vocabantur: Peculiare enim erat illius agminis insigne. ¶Est etiam viri proprium, *apud Quintilianum.*

Dos, tis, Proprie dicitur quod marito cum vxore datur. [מהר *móhar.* φερνὴ. GAL. Douaire, le mariage d'vne fille. ITA. *Dote.* GER. Ein Eh steur oder heim steur. HIS. *Dote del casamiento.* ANGLIC. *The dowrie which the wooman doeth giue vn to hir husbande.*] *Plau. in Amphit.* Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur: Sed pudicitiam, &c. *Terentius in Andr.* Dos est Pamphile decem talenta. *Idem in Adelph.* Vxor sine dote veniet, intus psaltria est. [Dote fretæ feroces postulant sibi subseruire viros. *Plaut. Men. sc.* vt ætas. *Idem Aulul. sc.* 5. *a.* 2. Quo lubeat nubant, dum dos ne fiat comes.

¶Quæ in magnis dotibus sint incommoditates, *Vide apud Plaut. Aul. sc.* 5. *a.* 3. Cum illa dote, quam tibi dixi. *Plaut. Aul. sc.* 4. *a.* 1. Scena manet dotes grandis amicæ tuas, (ingenij. *Ouid. Eleg.* 8. *lib.* 1. *Trist.* Et raras dotes, ingeniúmque dedit, (natura.) *Ouid. Eleg.* 7. *lib.* 3. *Trist.* Nulla dicat dotem adte attuli maiorem quàm tua erat pecunia. *Plaut. Aul. sc.* 5. *a.* 3. Mores meliores pro dote ferant. *Ibid.* Argentum accepi dote imperium vendidi. *Plaut. Asin. sc.* 1. *a.* 1. Quam maxima possum tibi dare, dote, (vxorem) *Plaut. Aul. sc.* 3. *a.* 1. Dotes dapsiles, quæ in seruitutem sumptibus redigunt viros. *Ibidem.* Dote cassam & inlocabilem. *Plaut. Aul. sc.* 4. *a.* 1. Memineris conuenisse, vt ne quid dotis afferret. *Ibid.* Despondè huic sororem, ego dotem dabo. *Plau. Curc. sc.* 2. *a.* 3. T. Quid dotis? C. Vt semper me alat: *Ibidem*, In dotem inuitamentúmque sceleris, (id est mercedem.) *Velleius*, Omnibus belli togæque dotibus. *Velleius*, Dotem inter auspices consignare. *Suet. in Claud. cap.* 24. Dotis tabellas consignare. *Sueton. in Claud. cap.* 29. Dotem receperunt ex ærario Scipionis filiæ. *Senec. cap.* 12. *de Consol. ad Helu.*] ¶Duo autem dotium genera enumerantur à Iurisconsultis, profectitia scilicet, & aduentitia. Profectitia dos est, quæ à parentibus profecta est de bonis eorum. Aduentitia verò, quæ aliunde aduenerit: vt si quis patri certam pecuniam dederit quam filiæ nubenti reddat. ¶Transsumitur præterea latius huius nominis significatio pro omni eo quod alicui datum est vel à natura, vel ab hominibus. τὰ χαρίσματα. Vnde dotes animi dicuntur, prudentia, iustitia, fortitudo, & huiusmodi: & dotes corporis, pulchritudo, robur, incolumitas, & his similia. *Martialis lib.* 13. Nec poteris similæ dotes numerare nec vsus. *Cic. lib.* 1. *Orator.* Cuius artem quum indotatam esse, atque incomptam, & incomptam videres, verborum eam dote locupletasti, & ornasti *Ouid.* 3. *Trist.* Nam tibi quum facilis mores natura pudicos, Et raras dotes, ingeniúmque dedit. ¶Dotes etiam prædiorum dicuntur pro aduentitiis emolumentis quibusdam & aliunde quæsitis, non ipsis innatis: quæ inde appellationem sumpserunt, quòd prædiorum oneribus ac sumptibus tolerandis attributa sunt, vt dotes in matrimoniis. *Ex Hotomano.*

Dōtālis, le, Quod ad dotem pertinet, vel in quo dos consistit. {φερνικὸς, ἀπὸ τῆς φερνικὸς. GAL. Douairier, de douaire. ITA. *Dotale.* GERM. Das zu der eeusteur gehört. HISPA. *Cosa que se da en dote y casamiento.* ANGL. *Perteining to dowrie.*} Vnde Dotalia bona Dotales fundi. *Plaut. in Asin. sc.* 1. *a.* 1. Dotalem seruum Sauriam vxor tua Adduxit, cui plus in manu sit, quàm tibi. *Idem in Mil.* Hasce ædes dicas dotales tuas. *Liu. lib.* 26 Hæc tibi à me dotalia dona accedent. [*Ouid.* 5. *Fast.* Est mihi fœcundus dotalibus hortus in agris. *Ibid. lib.* 6. Et caput, & regnum, factum est dotale parentis.]

Dōto, tas, dotem do. [מהר *mahár.* προῖκίζω. GAL. Douer. ITA. *Dotare, dar dote.* GERM. Auß steuren/mit einer ceteur begäben. HISP. *Dota la muger de casamiento.* ANGL. *To giue dowrie, to endowe.*] *Suet. in Vesp.* Vitellij hostis sui filiam splendidissimè maritauit, dotauítque etiam, & instruxit.

DŌTĀTUS, a, um, adiectiuum, Vnde Dotatam mulierem dicimus, quæ dotem habet: & indotatam, quæ dotis ad maritum nihil attulit. [ἐνδοτος. ANGL. *Endowed, which giueth dowrie to hir husband.*] *Plau. in* [*Aul. sc.* 5. *a.* 3. Hæ sunt, atque aliæ multæ in magnis dotibus incommoditates, sumptúsque intolerabiles. Nam quæ indotata est, ea in potestate est viri: dotatæ mulctant & damno & malo viros. [*Plaut. Asin. sc.* 2. *a.* 5. Intelliget quid sit dotatæ vxori conuitium dicere. *Idem Aul. sc.* 4. *a.* 1. Dummodò morata rectè veniat, dotata est satis.] ¶Dotatum etiam latius intelligimus eum qui bonis quibusdam animi, corporis, aut fortunæ præditus est. *Manil. lib. vlt.* Tertia Pleiadas dotabit forma sorores. *Ouid.* 11. *Metam.* Nata erat hinc Chione, quæ dotatissima forma Mille procis placuit.

Dosis, δόσις, à verbo Græco δίδωμι, quod est dare. Hac voce nostri hodie medici vtuntur pro portione simplicium medicamentorum compositionem ingredientium.

Dothiēn, enis, δοθιὴν. Absessus cum tumore qui ex crassis humoribus in carnosis plerunque locis fit: mitis, quum in sola cute coierit: maleficus autem, nec facilè curabilis, quum ex alto in summam cutem emerserit. *Vide Marcellum Virg. in Dioscor. lib.* 2.

DŌTIVM, δότιον, vrbs Thessaliæ, in quam Gnidij migrarunt, quorum regio Gnidia vocatur, à Dotia Elati filia, sic dicta, vel à Doride, vel Dotho, *Steph.*

D R. In notis antiquorum, Druſus. D.R.P. dare promittit. D.R.S. de regibus. D.RM. de Romanis. D.R P. de republica. D.T.S.P. Diem tertium, ſiue perendie, vel ſiue per eundem, vel ſiue perendinum. DS. Deus. DS. Diis. D.S.P.O. de ſua pecunia obiit. D.S P.S. de ſapientia ſua perfecit. D.SVP.P. de ſupina pila. D. S. dato ſolo. D. SP. de ſapientibus. DT. duntaxat. DT. durat. D.TB. de tribubus. D.TRIB.TL.S. De tribunali tulit ſententiam. D.T.G.Q.S. De tuo genio quod ſentis.

Drabe, δρέβη Herba eſt cubiti altitudine, gracilibus virgulis, quarum latere vtrinque veſtiunt folia, quæ plane Lepidij viderentur, niſi teneriora eſſent, candidioráque. In cacumine ſambuci vmbellam gerit, in qua candidi flores emicant. Hanc nonnulli herbarum periti Orientale Naſturtium, alij Babylonium vocauerunt. *Vide Ruell. lib. 2. cap. 89.*

DRABISCVS, δραβίσκος, Thraciæ regiuncula, *Steph.*

Drăcæna, δράκαινα, cum diphth. draconis fœmina: ſicut leonis fœmina, leæna.

Drachma, {דרכמון *darchemón* אדרכן *adharcón.* δραχμή. GALLIC. Dragme, huictieme partie d'vne onc. ITALIC. *Dramma, denaro.* GERMANIC. Ein quintlein / der vierte theil eines lods. HISPANICE. *Drama peſo, ò adarame.* ANGLIC. *A dramme, the eight part of an ownce* } Genus ponderis ex decem & octo ſiliquis, id eſt tribus ſcrupulis conſtans.

¶ Eſt & genus numiſmatis, denarium valens Romanum, hoc eſt (*vt Budæus docet*) ſolidos Turonenſes tres cum ſemiſſe. *Terent. in Andr.* Vix, inquit, drachmis obſonatus eſt decem. *Cicer. 1. de Diuin.* Quibus diuitias pollicentur ab his drachmas ipſi petunt. [Drachma vnde dicta, & eam æſtimari ſex obolis. *Plutar. in Lyſ.* Niſi tu illi drachmis fleueris argenteis. *Plaut. pſeud. ſc. 1. a. 1.* Quid de drachma facere vis? C. Reſtim volo mihi emere. *Item*, Quis mihi drachmam redder? *Pla. ibid.* Sed potes nunc mutuam drachmam dare mihi vnam. *Ibidem*, Illi (coqui) iiſſent drachmis, ego non minoris numo. *Plautus pſeud. ſc. 2. a. 3.*]

DRACO, {δράκων. GERM. Ein rauher gfatzgäber der Athenienſeren.} Antiquiſſimus Athenienſium legiſlator, cuius leges Solon, præterquam quæ de cæde erant conſtitutæ, abrogandas curauit; propter ſeueritatem. Nam vna omnibus pœna conſtituta erat, vt etiam qui deſidię damnati eſſent, aut qui olera ſurripuiſſent, capite plecterentur. Ob quam cauſam Demades dicere ſolebat, Draconem non atramento, ſed ſanguine leges ſcripſiſſe.

[¶ De Draconis legibus *Plutarch. in Solon.* Vbi plura. Item, *Gellius c. 18. lib. 11.*]

Dracо, onis. {תנין *tannín.* δράκων. ANG. *A dragon.*} Serpens annoſus, qui multa ætate in inſolitam magnitudinem excreuit: ita dictus ἀπὸ τοῦ δέρκεσθαι, quòd hoc animal acutiſſimi viſus eſſe credatur: vnde etiam à Poetis theſaurorum cuſtodiis fingitur præeſſe. *Plin. lib. 8. capite 11.* autor eſt Dracones in India in tantam excreſcere magnitudinem, vt perpetuum cum elephantis bellum gerant. [Nunc ego Medeæ cuperem frænare dracones. *Ouid.* ¶ Serpens draco: *Suet. in Tiber. c. 72.*]

¶ Dracones etiam dicuntur *à Plin. lib 17. c. 23.* à tortuoſitatis ſimilitudine palmites emeriti, pluribuſque annis indurati: Nuper (inquit) repertum draconem ſerere iuxta arborem: ita palmitem appellamus emeritum, pluribuſque induratum annis.

¶ Draco marinus etiam Piſcis eſt, qui & Araneus piſcis vocatur. *de quo Plin. lib. 9. c. 48.* Vide Araneus.

DRACONIGENAE, δρακοντογενεῖς, Ex dracone geniti: quo epitheto à Potis notantur Thebani, Bœotiæ populi: propterea quòd ij qui Cadmo in ea vrbe ædificanda adiutores fuerunt, ex ſatis draconis dentibus nati ferantur. *Ouid. 3. Metam.*

DRACONIS inſula, δρακοντος νῆσος, in Lybia eſt, *Steph.*

Drăconites, δρακόντιτης, ſiue Draconitas, gemma eſt quæ fit ex cerebro draconum, ſed non niſi viuentibus abſciſſa gemmeſcit; inuidia animalis morſe ſentientis: quapropter mos eſt amputare caput dormientibus. Eſt autem colore tranſlucido, nec poliri poteſt, aut artem admittere. *Plin. lib. 33. c. 10.*

Dracontium, {δρακόντιον. GALLIC. Herbe appelee ſerpentine ITA. *Dragontea.* GERM. Trackenwurtz. HISP. *Dragontia.* ANGLIC. *Dragons, or dragonwort.*} Herba hortenſis eſt, *teſte Dioſcoride*, folio hederæ, magno, & candidis notis inſigni, caule recto, bicubitali, verſicolore, maculis reſperſo purpureis, ita vt anguem plane referat. Officinæ *Serpentariam* & *Columbinam* appellant.

¶ Eſt etiam hoc nomine genus vitis *apud Columel. lib. 3. c. 2.* quod vini generoſitate cũ Ammineis conferri poſſit. Vnã (inquit) vitem præcoquam, nobis ante hoc tempus incognitam, Græca conſuetudine dracontion vocari comperimus, quæ fœcunditate iucunditatéque, artellatæ, baſilicæque & Bituricæ comparari poſſet: generoſitate vini, Amminæ.

DRACONVM, δρακόνιον, mons & ciuitas in Icaria inſula, *Steph.*

Drăcuncŭlus, pen. corr. δρακόντιον, herbæ genus eſt quod dracontion Græci, pharmacopolæ *Serpentariam* appellant: vtroque nomine à caulis figura deducto, qui maculis quibuſdam variegatus quandam ſerpentis ſimilitudinem referre videtur. *Vide paulò ante in dictione* DRACONTION. [Eſt etiam Dracunculus piſcis ex concharum genere. *Plin. lib. 32. c. 11.*

DRACVS, Achæorum dux, à L. Mumio Romanorum duce victus. *Epitom. Liuij lib 52.* Cum Achæis (inquit) qui in auxilium Bœotios & Chalcidenſes habebant, Quintil. Cæcil. Metellus ad Thermopylas bello conflixit: quibus victis, dux eorum Critolaus, veneno ſibi mortem conſciuit. In cuius locum Dracus, Achaici motus primus autor, ab Achæis dux creatus, ad Iſthmon à L. Mumio conſule victus eſt. *Hæc Liu. lib 52.*

Drăgma, atis, {δράγμα. ANGL. *A handfull, a bundell.*} Apud Græcos dicitur quod nos rapinam, aut manipulum dicimus, hoc eſt quantum vna manu comprehendere poſſumus.

DRAGMVS, δράγμιος. vrbs Cretæ, *Steph.*

Drăma, atis, δράγμα. Eſt actus vel repræſentatio fabularum, in quibus Poetæ perſona non admiſcetur.

[Drapeta, æ, Conferunt ſermones Drapetæ (id eſt fugitiui.) *Plau. Cur. ſc. 3. a. 2.*]

Drămăticus ſtylus, Dicitur qui mixtus non eſt, vbi Poeta nuſquam loquitur: vt ſunt comœdiæ & tragœdiæ: Exegematicus, in quo ſolus Poeta: Mixtus, vbi promiſcue & Poeta & perſona. Dictus dramaticus, δραματικός, quaſi actiuus, à δράω ago.

DRANCES, δράγκης Orator Latini regis, infeſtiſſimus Turno Rutulorum regi, *vt eſt videre apud Maronem libro vndecimo.* Tum Drances idem infenſus, &c.

DRANGAE, δράγγαι, populi ſunt Perſiæ, vnde fœmininum Drangeis, δραγγίς, & regio Drangana, δραγγανὰ. *Steph.*

DRANGIANA, δραγγιανὴ, Prouincia in Aſia maiori, quam *Ptolemæus* ab occaſu & Septentrione Aria & Bagoo monte terminari ait, ab Oriente Arachoſia. *Vide ipſum lib 6. c. 19.*

DRAVSI, Thracię populi ſunt, qui puerorum recenter natorum futuram calamitatem deflent, commemorantes omnia mala quæ vitam ingreſſos neceſſe eſt perpeti: cõtrà autem, defunctorum exequias ſumma celebrant alacritate, gratulantes illis quod tot malorum myriadibus ſemel ſint defuncti. *Autor Herodotus.*

DRĔPĂNA, δρέπανα, vrbs Lyciæ. Et Drepana in plurali numero, vrbs Siciliæ. *Steph.*

DRĔPĂNE, δρεπάνη, Phæacia. ¶ Eſt etiam Deprane in Bithynia iuxta Aſtacenum: item mons Æthiopiæ Bithynicam ſic dictam aiunt, à falce Saturni. *Steph.*

Drĕpănis, Ariſt. δρεπανὶς, hirundo marina. *Plin. lib. 10. c. 30. & libr. 30. c. 4.* Item *lib. 11. c. 47. Vide* Hirundo.

DREPANVM, δρέπανον, Vrbs Lybię: ſunt & duæ inſulæ circa Lebinthum. *Steph.*

DRĔPĂNVM, penultima correpta. {δρέπανον, GERM. Ein ſtatt in Sicilien nigar fert von dem vorgebrig Lilybace / helſt ietz Trapano.} Vrbs eſt Siciliæ trans Lilybæum promontorium, non procul ab Eryce monte: ita dicta à curuo ſitu inſtar falcis: δρέπανον enim falx dicitur: vel ab eo quod Saturnus amputatis virilibus paternis, illuc ſalcem proiecerit. *Ouidius libro tertio Faſto.* Quique locus curuæ nomina falcis habet. *Virgilius 3. Aeneid.* Hinc Drepani portus, & illætabilis ora, Accipit. &c.

DRESDA, vrbs Myſniæ, Vulgò *Dreſen.*

DRESIA, δρεσία, vrbs Phrygiæ. *Steph.*

DRILON, δρίλων, Fluuius eſt Dalmatiæ, ex Scardonio monte ortum trahens, circa medium ſuperioris Myſiæ. *Vide Ptolem. lib. 2. c. 17. & Plin. lib. 3. c. 22.*

DRILONIVS, δρειλώνιος, vrbs magna, vltima Celticarum, *Stephanus.*

Drŏmās, adis. {ברח *biehráh.* δρομὰς.} Cameli ſpecies eſt, à velocitate curſus nomen habens. *Liu. lib. 7. bel. Maced.* Ante hunc equitatum falcatæ quadrigæ, & cameli, quos appellant Dromadas.

[Dromo, nomen ſerui. *Plaut. Aſin. ſc. 4. a. 2.* Item nomen Coqui, apud eundem *in Aulul. ſc. 6. a. 2.*]

Drŏmones, Genus piſcium eſt *apud Plin. lib. 32. cap. vlt.* à pernicitate ita appellatum. δρομάδες. Dromones item nauigia celerrima, quaſi curſoria *Iuſtiniano vocantur in l. ſecunda. C. de offi. præf. præt. Afr.* quos celoces Latini appellant à celeritate, *vt ſcribit Nonius.* Milites, *inquit*, conſtituas, qui poſſint & ipſum traiectum ſeruare, & omnia quæcunque in partibus Hiſpaniæ, vel Galliæ, ſiue Francorum agunt, viro ſpectabili duce, denunciare. In quo traiecto etiam Dromones quantos prouideris ordinari facias.

Drŏmos, δρόμος. Latinè curſus: quanuis nonnunquam accipiatur pro loco ipſo in quo curritur. ¶ Hinc Catadromos, de quo ſuo loco.

DRONGILON, δρόγγιλον, regiuncula Theſſaliæ. *Steph.*

Drŏpax, acis. pen. corr. δρόπαξ. Vnguenti genus eſt quod ad euellendos è corpore pilos ſolet adhiberi. Vnde δροπακίζειν Græci dicunt pro eo quod eſt vnguentis adhibitis corpus glabrum reddere. *Mart. lib. 3.* Pſilothro faciémque lauas, & dropace caluam. *Idem lib. 10.* Læuis dropace tu quotidiano.

DRVENTINA, æ, Fluuius prouinciæ Narbonenſis, in Rhodanum influens. *Plin. lib. 3. c. 4.*

Drupæ, δρυπεῖς. Baccæ oleæ iam nigreſcentes, & mox ab arbore caluræ: vnde & nomen apud Græcos acceperunt. περὶ τῶν φυτῶν ἐν τῇ δρυΐ.

DRVSOMĂGVS, δρυσόμαγος, Rhætorum oppidum eſt, *apud Ptol. lib. 2. c. 12.* {GERM. Memmingen.}

[Druſilla vxor Caligulæ fuit, *Suet. in Calig. c. 24.*]

DRVSVS, δρῦσος. Vir Romanus, genere & eloquentia magnus, ſed ambitioſus, & ſuperbus, Catonis auus, de quo ſic. *Cic. 4. de Finibus.* Conferam autem inquit, auum tuum Druſum cum C. Graccho eius ferè æquali. AEdilis munus magnificentiſſimum dedit: Queſtor in Aſia nullis inſignibus vti voluit, nequid ipſo eſſet inſignius. Tribunus pleb. Latini ciuitatem, plebi agros, Equitibus curiam, Senatui iudicia permiſit; [Dictus autem eſt Druſus à Drauſo hoſtium duce trucidato. *Sueton, in Tiber. cap. 3.*] ¶ Fuit & ante hunc M. Liuius Druſus, cognomento Salinator, qui vnà cum Cl. Nerone collega ſuo in Conſulatu Aſdrubalem vicit. *Vig. 6. AEneid.* Quin Decios, Druſoſque procul. &c.

¶ Druſus item alius Ciceronis ſodalis, *de quo 3. de Natura deo. ſic. ſcribit*, Cur ſodalis meus interfectus domi ſuæ Druſus, &c. ¶ Fuit & hoc nomine Liuię Auguſtę filius, qui in Germania periit: de cuius morte extat Ouidij carmen conſolatorium ad Liuiam matrem.

DRŸAS, δρυάς. Filius Hippolochi, & pater Lycurgi, qui in bello Thebano Eteoclis partes ſequutus, quum in pugna Parthedopæum lethali ictu vulneraſſet, à Diana ſagittis occiſus eſt. *Statius*, Horrendúmque Dryanta mouet, &c.

DRŸADES, {δρυάδες. GERM. Wualdgöttin.} Nymphę ſyluarum præſides, ita dictę à Græco nomine δρῦς, quod quanuis proprie quercum ſignificet, accipitur tamen pro quauis arbore. *Vergilius 1.*

Georgic. Ferre simul Faunique pedem, Dryadésque puellæ. Hamadryades autem dicuntur singularum arborum nymphæ, quæ cum iis vnà nasci & occidere dicuntur: cuiusmodi describit *Ouid. libro octauo Metamorphos.* quercu annosa ab Erisichthone succisa interemptam.

DRYANTIADES, δρυαντιάδης. Dictus est Lycurgus, Thraciæ rex, à patre. *Ouidius in Ibin.* Vtque Dryantiadæ Rhodopeia regna tenenti.

DRYIDES, δρυίδαι, siue Druidæ, siue etiam Druides, dicti sunt Gallorum sacerdotes, qui de totius genus controuersia constituebant. {GERM. Die weisen vnd geistlichen, bey den vralten Gallis. } Nomen habere creduntur à dictione δρῦς, quæ olim quamuis arborem, hodie vero peculiariter quercum significat, quòd maximè in lucis versabantur. *Plin. lib. 16. c. 44.* Nihil habent Dryidæ (ita enim Galli suos appellant magos) visco, &c. *Cæs. lib. 6. bel. Gall.* Druidæ rebus diuinis intersunt, sacrificia publica ac priuata procurant, religiones interpretantur. Ad hos magnus adolescentium numerus disciplinæ causa cõcurrit, magnóque sunt apud eos in honore, nam fere de omnibus controuersiis publicis priuatísq; constituunt. Et si quod est admissum facinus, si cædes facta, si de hæreditate, de finibus controuersia est, iidem decernunt, præmia pœnásque constituunt. *Vide de his plura apud Cæsarem, quæ hîc breuitatis causa omittimus.* Hanc religionem (*inquit Suetonius*) [*in Claudio c. 25.*] sub Augusto interdictam, Claudius imperator quintus penitus aboleuit. Pro iisdẽ etiam dicimus Druides. Druidum, per tertiam declinationem. *Cæsar bel. Gall. lib. 6.* Sed his duobus generibus alterum est Druidum, alterum Equitum. *Et paulò post,* His autem omnibus Druidibus præest vnus, qui summam inter eos habet autoritatem.

Drylon, *Vide* DRILON.

DRYLAE, δρυλαί, vicus, σωτηρία, procul à Pontica Trapezunte. *Stephanus.*

DRYME, δρυμή, vrbs Libyæ, *Steph.*

DRYMIA, δρυμία, vrbs Phocidis, *Steph.*

DRYMVSA, δρυμοῦσα, insula Ioniæ, *Steph.*

DRYMODIS, Peloponnesi regio mediterranea, postea Pelasgis, & nouissime Arcadia dicta *Plin. lib. 4. c. 6.*

Dryophyte, es, Ranæ genus est *apud Plin. lib. 32. cap. 7.* Ranæ (inquit) quas dryophytas & calamitas vocant. *Item capit,* 10. Iecur ranæ dryophytes, aut calamitæ in pellicula gruis alligatum. Quibus tamen in locis eruditiores malunt legere diopetes & diopetis: vt ranas illas intelligas, quæ aut cum pluuia de cælo decidunt, aut certè ex pluuia nascuntur. Græci enim διοπτὰς vocant quicquid ex aëre est delapsũ, quasi à Ioue missum.

DRYOPE, δρυόπη, vel δρυόπη, vrbs circa Hæmoniam, Dryopes autem circa Oetam, à Dryope Eurypyli filia dicti sunt. *Step.*

DRYOPES, δρυόπες, Populi Epirotici, *de quibus Strabo libro octauo, & decimosertio, Virgil. 4. Æncid.* Cretésque, Dryopésque fremunt, pictique Agathryси.

Dryophonon, pen. cort. δρυόφονον, Herba est dryopteri similis, cauliculis tenuibus. cubitalibus, circundatis vtrinque foliis oxymyrsinæ similibus, sed candidioribus & mollioribus, flore sambuci. Edunt decoctos cauliculos, semine verò prò pipere vtuntur. Officinæ *Nemoralem myrtum* appellant,

DRYOPIA, δρυοπία, δρυοπὶς, regio Dryopum circa Trachinam, *Steph. Vide* Cythnus.

Dryos hyphear, δρυὸς ὕφαρ, Genus visci est, copiosissimè in quercu nascens: vnde & nomen accepit. Est autem sui generis planta fruticosa, sesquipedalis, lenta, semper virens, grauis odoris, buxi folio, baccis exiguis, sine flore, tactum sequens, nunquam in terra nascens. *Vide Plin. lib. 16. c. vlt.*

Dryopteris, δρυόπτερις, Herba est filici similis, in arborib. nascens, tenui foliorum subdulcium incisura, radice hirsuta. *Plin. lib. 27. c. 9.* Vulgus *Osmundam arboream* appellat.

Drypetæ, δρυπεταί. Oliuę sunt maturę & adultę ita dictę à πίπτω καὶ δρῦς, quasi iam ex arbore decidentes.

DRYS, δρῦς, vrbs Traciæ, & alia Oenotrorum, item vicus Lyciæ circa Arum fluuium, *Steph.*

DRYSVS, vir quidam Troianus, *apud Homer. in Iliade.*

DRYVSA, δρύουσα, Samos olim dicta est, *Steph.*

D ante V

D. V. In notis antiquorum, Deuotus vir, vel vester, vel Diis volentibus vel deuotus Vestæ, vel dies Quintus. DVC. DVC. Ducum Ductore, vel ducum ductio, vel ductorum ductor. DVL. vel DOL. vel DVLCIS. dulcissimus. D. VIIII. Dieb. nomen. DV. I. S. Deuotu istorum seruatur. DV. vel DVS Deuotus. DVL. duleis. DV LMS. dulcissimus. D. V. M. M. T. dolo vel malo tuo. D. VS. deæ virgines, vel de virtutibus, vel de verbis.

Dŭă, in neutr. gen. veteres dixerunt pro duo. *δύο. Quint. lib. 1. c. 10.* Dua pondo & trepondo vsque ad nostram ætatem dictum est, & rectè dici Messala confirmat. Sic etiam apud *Cic. in Orat.* Video sepulchra dua, duorum corporum. [*Proper.* Et quæ mouisti dua littora]

Duālis, le, Quod est duorum. {δύικὸς. GALLIC. Duel, qui signifie deux, de deux. ITALIC. *Numero di due.* GERM. Zweyig, zweyfach. HISP. *Numero de dos.* ANGLIC. *Of two.* } *Seruius in illud Virgil. 2. Æneid.* Conticuere omnes, Conticuere (inquit) pro conticuerunt: nec est (vt quidam dicunt) dualis numerus: qui apud Latinos nusquam penitus inuenitur.

Dubenus, *teste Festo,* pro domino veteres dixerunt: *Pacu.* Tum dubenus seruos ligatos pessimè verberat.

Dubio, as. Apud antiquos legitur pro dubito, siue in dubio sum. *δοκῶ. Plautus.* Dubitat quid agat.

DVBIS, Galliæ fluuius, Vesuntionem Sequanorum oppidum medium secans, Dolámque alluens. { GERM. Die Dub/ist ein fluß Burgund/ fleußt gehn Besantzvnd Dol/herfür ietz te Doun. } *Meminit eius Cæsar, lib. 1. bell. Gall.* A nonnullis Alduas dubis appellatur.

DVBITAPES, fictor egregius, qui vasa ex rubra creta primus finxit.

Dubius, Dicitur qui duas vias habet, & vtram eligat, nescit: sicut ambiguum, quod in ambas agi partes possit. {תלוי *talui. ἀμφίβολος, ἄπορος.* GALLIC. Doubteux, incertain. ITA. *Dubbio.* GERMAN. Zweyfelhafftig. HISP. *Cosa dudosa.* ANGL. *Doubtfull, vncertane.* } *Liu. ab Vrbe,* Quum equites procul visi non sine terrore ab dubiis quinam essent, mox cogniti, &c. *Virg. 2. Æneid.* Nec dubiis ea signa dedit *Terentius,* Non dubium est quin mihi magnum ex hac re sit malum. *Lib. 1. ad Heren.* Dubium genus est, quum habet in se causa & honestatis, & turpitudinis partem. [*Tibul. lib. 4* At non per dubias errant mea carmina laudes. *Item,* Dubium est pius an sceleratus. *Ouid. Eleg. 4. lib. 4. Trist.* Dubium cautiórne an audentior. *Suet. in Cæs. c. 58. & in August. ca. 28. & in Tib. c. 10.* Haud pro dubio: *Liuius lib. 6. ab Vrb.* Dubio impedite cœlo. *Senec. epist. 54.* Dubio & incipiente morbo. *Idem Ibid.* Dumque ego sum vitæ dubius. *Ouid. Eleg. 3. lib. 3.* Vt dubius vitio sit pater ille meus. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Et dubium me quoque mentis habet. *Idem 6. Fast.* Constituit dubiæ templa propinqua Deæ (id est fortunæ.) *Ouid. 6 Fast.* Dubium se mediumque partibus præstare. *Velleius.* Dubia fides Rhodiorum: *Velleius:* Plancus dubia (id est sua fide.) *Idem Vell.*] ¶ Nonnunquam etiam dubium accipitur pro ancipiti periculo. Vnde in dubium venire, idem est quod in discrimen adduci. *Terentius in Adelphis,* Tua fama & gnatæ vita in dubium veniet. Sic Salutem dubiam dixit *Cicero in Epistol. ad Ligarium,* pro ea quæ in periculo versatur.

¶ Cœna dubia dicitur, quum tanta opponitur ciborum copia, vt cogaris dubitare quid potissimum debeas sumere. *Terentius in Phorm.* Ille ringitur, tu rideas: Prior bibas, prior decumbas: cœna dubia opponitur. G. Quid istuc verbi est? s. Vbi tu dubites quid sumas potissimum.

¶ Dubium argentum. Id est, pecunia de cuius pundere vel bonitate dubitari potest. *Plaut. Epidic.* [*a. 5 sc. 1.*] Accipe argentum hoc Danista, hic sunt quadraginta minæ: Siquid erit dubium, immutabo.

* Dubium nisui. *Sall. in Iugurtha,* Deinde ipse cum illorum armis sequi, quæ dubia nisui videbantur, potissimum tentare.

* Cum genitiuo, vt Vitæ dubius, *Ouid. 3. Trist.* Dubius animi, *Virg. 3. Georg.*

Dubiè, abuerbium. {ἀμφιβόλως. GAL. Doutcusement, en doute, incertainement. ITA. *Dubiosamente.* GERM. Zweyfelhafftiglich. HISP. *Dudosamente.* ANG. *Doubtfully.* } *Cic. 1. de Diuinat.* Potest autem accidere vt aliquod signum dubiè datum, prò certo sit acceptum. *Liu. 2. ab Vrbe,* Nec dubiè ludibrio esse miserias suas. Huius contrarium est indubiè. ἀναμφιβόλως. sine dubio.

Dubiosus, a, um, adiectiuum, Incertus dubius. {תלוי *taluti.* ἄπορος, ἀμφίβολος. GAL. Doubteux, plein de doubte. ITA. *Dubbioso.* GERMA. Voll zweyfel/vngewiß. HISPA. *Dudoso.* ANG. *Very doubtfull or vncertane.* } *Gell. li. 3. c. 3.* Quas à cæteris segregauit, quoniam dubiosæ non erant. *Idem lib. 5. c. 10.* Dubiosum hoc, inexplicabiléque.

Dŭbĭto, as. Dubius sum. [à verbo dubio, as, De quo *Festus,* Dubitat.] { תלה *talâh* פן *pan.* ἀμφιβάλλω, ἀπορῶ. GAL. Doubter. ITALIC. *Dubbitare.* GERM. Zweifeln. HISP. *Dudar.* ANGLIC. *To doubte.* } *Cic. 4. Academ.* Ne vinolenti quidem quæ faciunt, eadem approbatione faciunt qua sobrii: dubitant, hæsitant, reuocant se interdum. *Idem li. 10. Epistol.* Nam de tua erga me voluntate non dubitant.

* Non dubito quin. *Terent. Andr.* Hic nunc non dubitat, quin te ducturum neges [Quin dubitas quin sit paratum nomen puero Postnumus? *Plaut. Aul. sc. 3. a 1.* At etiam dubitaui hos homines emere (corripientis ieipsum.) *Plau. Capt. sc. 3. a. 2.* Neque quod dubitem, ne quod timeam (est) *Plau. Pseud. sc. 1. a. 2.* Quid dubitas dare? (argentum istuc mihi.) *Ibidem sc. 2. a. 2. & sc. 2. a. 5.* Quid dubitas ingentem euertere Troiam? *Ouid. 13. Metam.* Quid statis, quid dubitatis? *Plau. Min. sc. 6. a. 5.*] *Cic. de Senect.* Quod si acciderit, non dubitat quin breui Troia sit peritura.

* Dubitare an & vtrum. *Plaut. Capt.* At etiam dubitaui hos homines emerem, an non emerem, diu. *Cic. 5. Verr.* Infinite dubitare vtrum sit vtilius propter multos improbos vni parcere, an, &c. ¶ Dubitare pro Cogitare. *Virgil. 9 Æneid.* percipe porro Quid dubitem, & quæ nũc animo sententia surgat. Id est cogitem. Omnis enim cogitatio in dubitatione est ante sententiam. *Seruius.* ¶ Dubitare item ponitur pro veteri, cunctari. ὀκνεῖν. *Plaut. in Epidico,* Quid istuc dubitas dicere? hoc est, Quid times, aut vereris? [*Ouid. 3. Fast.* Effuge, ne dubita, mœstum soror effuge tectum, (id est ne cunctare.) *Item, Liuius li. 1. dec. 3.* * Si fortuna dubitauit, id est si varia & anceps erit.] *Cicero de Amicitia,* Nec dubitare illum in omni sermone appellare sapientem. *Iuuenalis Satyr. 7.* quis tam Perditus, vt dubitet Senecam præferre Neroni? ¶ Huius composita sunt Addubito, Subdubito, *quorum significata vide suis locis.*

Dŭbĭtātŭr, impersonale. *Cic. 4. Verr. Idem Attic. lib. 4.* Sed vtrum fronte, an mente dubitant.

Dŭbĭtans, participium. { תלה *taléh* פן *pan.* ὑποπτεύων. ἀμφιβάλλων. GALLIC. Doubtant, qui doubte, ou est en doubte. ITALIC. *Dubitante.* GERM. Zweyfelnd. HISP. *Dudoso.* ANGLI. *That doubteth, doubting.* } *Cic. pro domo sua,* Idemtidem se ipse reuocando dubitans timens, hæsitans, omnia aliter ac vos in monumentis habetis, & pronunciarit & fecerit.

Dŭbĭtātŭs, partic. ἀπορηθείς. *Ouid. 2. Metam.* Venit, & intrauit dubitati tecta parentis. Dubitatus amor, *apud eundem ad Liuiam.*

Dŭbĭtātĭo, Hæsitatio, scrupulum. { ἀπορία. GAL. Doubte. ITA. *Dubitazione.* GER. Zweyflung. HISP. *Duda.* ANG. *Doubt.* } *Cic. 2. de Orat.* Quis timor? quæ dubitatio? quanta hæsitatio, transactúsque verborum? *Idem ad Trebonium,* Nullam enim dubitationem apud me reliquisti quantum me amares.

Dŭbĭtānter, quod est à dubitans: Dubitatim à dubitatus. Dubiè timidè. { ἀπορητικῶς. GAL. Doubteusement. ITALIC. *Dubbiosamente.* GERMAN. Mit zweyfel. HISPA. *Dudosamente.* ANGLIC. *Without hope, or doubtefully.* } *Cæcil.* Imperator clamat de medio, vt milites à sinistro cornu remoueant, & Gallis non dubitanter immittant. *Sisenna apud Nonium,*

nium, Quòd hoſtem non dubitatim cum pluteis & ſcalis iter facere cernebat.

Dubitabilis,le,ἀνδιαστὸς,ἀνδιάστατος. *Ouid.13 Metamorphoſ.* Atque ego ſi virtus in me dubitabilis eſſet,Nobilitate potens eſſem. *Idem lib.1.*-nec erit dubitabile verum.

Ducatus, *Vide* DVCO.

*Ducenti,ducentæ,ducenta. *Plin.lib.16.cap.*40. Anni ducenti ante excidium Troiæ.[*Plaut. Aſin.ſc.2.a.2.*Etiam ducentas plagas prægnantes dabo. *Liuius 3.dec.*4.Ducenti peditum, niſi mendum ſit.]

*Ducenties,Aduerb. *Cic.2.Philip.* Ego enim amplius ducenties acceptum hæreditatibus retuli.

*Ducenus,a,um,Bis centum:vt,Duceni pedes,*Plin.lib.6.cap.26.* Et, Duceni anni,*apud Plaut.in Pſeud.*[*ſc.2.a. 3.* Ducenos annos viuere. *Et Suet.in Auguſt.cap.*41.Duceni numi.]

Dūcēnārius, Qui duas centurias,id eſt ducentos milites ducebat in acie ſecunda,qui & primus haſtatus dicebatur.{διακοσιάρχης. GAL.Capitaine de deux cens hommes. ITALIC. *Capitano di ducento ſoldati.* GERM. Ein Hauptman über zweyhundert kriegsknecht. HISP. *Capitan de dozientos hombres armados.* ANGLIC. *A Capitaine of twoo hundred men.*} Apud *Suetonium* legitur quartam iudicum decuriam ab Auguſto additam eſſe, quæ Ducenāriorum diceretur, iudicarétque de leuioribus ſummis. [Apud eundem *in Claud.cap.* 24. Ducenarij procuratores.] Ducenarij autem videntur nominati à cenſu ducentorum ſeſtertiorum.

Ducenārius, a, um, adiectiuum, Quod conſtat ducentis.{διακοσιαῖος. GAL.De deux cents.ITA.*Di dugento.*GERMAN.Das zweyhundert hatt. HISP.*De dozientos,*ANGLIC.*Of twoo hundred.*} vt, Ducenaria pondera,hoc eſt ducentarum librarum, *apud Plin.lib.7.c.*20.

[Ducenteſimus,a,um,διακοσιοστὸς,ὸν,ὸ, Le Deux-centieſme:*Suet.in Calig. cap.*16. Ducenteſimam auctionum Italiæ remiſit. Ita legit *Paſſerat.* Alij centeſimam]

Dūco,is,duxi,ductum, Deduco, capio, ſumo.{נחג *nahágh* נחל *nahál* נחח *nachâh.*ἄγομαι συμποδίζω. GALLI.Mener,conduire,guider. ITA. *Guidare,condurre.*GERM.Füren. HISP.*Guiar,lleuar,guiando.* ANGL. *To lead,or guide.*} Proprie ducimus volentes, trahimus inuitos. *Seneca*, Fata volentem ducunt, nolentem trahunt. [Ducite vbi capiat compedes. *Plaut. Capt.ſc.5. a.3.* Duc me quò vis (te ſequar) *idem Pſeud.ſc.2.a.5.*Secumque Deos in prælia ducit.*Ouid.13. Metam.* Duce me amabo(ebrium) *Plaut.Moſt.ſc.4.a.1.* Ducit me neſcio quem ſecum ſimul(id eſt adduxit.) *Plaut. Pſeud.ſc.3.a.1.* Abiit ad amicam neque me voluit ducere (ad prandium.) *Plaut.Men.ſc.1.a.3.* Ego ad Regem rectà me ducam,(id eſt conferam.)*Plaut. Amph.ſc.4.a.4.*Ducit te iuſſi (ad mortem.) *Senec.c.14.de tranquil.* Libet potare,amare, ſcorta ducere. *Plaut. Moſt.ſc.1.a.1.* Ducam te per exempla. *Sene.c.14. de Conſ.ad Mart.*Orcus vobis ducit pedes. *Suet.in Neron.c.39.*Ducit Lembum dierectum nauis prædatoria. *Plaut.Men.ſc.4.a.2.*]

¶Quandoque ſignificat reſpicere,iudicare,exiſtimare,ἄγειν quoque Græcis & ἡγεῖσθαι. *Cic.Trebatio*, Ego ſi mei commodi rationem ducerem,te mecum eſſe maximè vellem. *Virg.10. Æneid.*-tantón' me crimine dignum Duxiſti ? [Nec ſumptus ibi ſumptui eſſe ducunt. *Plaut.Moſt.ſc.2.a.4.* Non illam mihi dotem eſſe duco, quæ dos dicitur.*Plaut.Amph.*Nemo id probro ducet Alcmenæ. *Ibid.* Laudo malum tuum ducis malum. *Plaut.Capt.ſc.2.a.1.*] ¶ Quandoque in paſſiuo ſignificat delector,afficior.*Cicer.in Verr.Act.2.* Si quis honore aut gloria ducitur.ἄγομαι.

¶Quandoque voluere,pertractare.*Virgil.lib.6.Æneid.* Sic equidem ducebam animo,rebárque futurum. ¶ Quandoque nudare, educere,ἕλκειν. *Idem lib.12.*Ille tamen clypeo obiecto conuerſus in hoſtem Ibat, & auxilium ducto mucrone petebat. ¶ Quandoque contrahere.σωλαγεῖν. *Idem 9.Eclog.* Aſtrum,quo ſegetes gauderent frugibus, & quo Ducerer apricis in collibus vua colorem.

¶Ducere ſomnos,eſt dormire. *Virgil.4.Æneid.* Nate dea, potes hoc ſub caſu ducere ſomnos? ¶Ducere muros,eſt ſtruere.τειχίζειν. *Idem 1.Æneid.*-pars ducere muros, Molirique arcem. [*Tibul.lib.*4. Quemque locum ducto melius ſit claudere vallo. ¶ *Item* Ducere vxorem domum.¶Ducere claſſem,ducere familiam.*Quintilian.*Ducere callum.*Senec.c.8.de Conſ.ad Mart.* Ducere citatricem. Ducere colorem.*Sen.c.1.de Tranq.* Huc iam rem duxerat. *Cæſ.lib.1.bell.ciu.* Ars ducendi vaſa e luto. *Quint.* Facito vt Acherunti ducas gloriam : vt Ducere triumphum. *Plaut.Capt.ſc.5.a.3.*] ¶Quandoque contraho, συνάγω.*Martialis*, Qui ducis vultus,& non legis iſta libenter.

¶Quandoque in longum protrahere. ἐκτείνειν. *Cic.ad Cæſarem Iun. lib.1.* Ne res duceretur, fecimus vt Herculis Antianus in alium locum transferrent, ex Nonio. ¶Quandoque demittere, deſcendere. *Plautus in Aul.ſc.5. a.4.* Vbi ille abit, ego me duco deorſum ab arbore. ¶ Quandoque gerere. *Virgil.lib.Æneid.9.*Hi bellum aſſidue ducunt cum gente Latina. ¶Quandoque cædere, [vt Ducere colaphum alicui. *Quintil.*¶Item fundere,vel ducere ſtatuam. *Sen.Epiſt. 66.*Ducti ſorte. *Suet.in Aug.c.*35.Duci in aduocationem. *Quintilian.* ¶Ducta Matrix(id eſt obducta) *Liu.lib.9.bel.pun.* Ducere carmen *Ouid.Eleg.vlt.lib.3. Triſt. Et Eleg.*10.*lib.*1.*Ibid.*] Ducere pugnum, pro Cædere pugno. *Paul.l.4.de iniuriis*, Si cum ſeruo meo pugnum ducere vellem, in proximo teſtantem inuitus percuſſerim, iniuriarum non teneor. ¶Dicitur & de te obſcœna, virilia ſua turpiter contrectare.*Plaut.*Si tenderis,ducite,ne diſrumpantini.

¶Item de funeribus, vt Ducere funus idem ſit quod efferre. *Virgil. 4.Georg.*- & triſtia funera ducunt, *vbi ſcribit Seruius illud Perſii Satyr.2.* Nerio iam tertia ducitur vxor, in eadem ſignificatione intelligendum eſſe. ¶ Dicitur etiam in condemnatis, in addictis,& in iis quibus à magiſtratu manus iniecta eſſet.*Terent.*Ducent damnatum domum. *Cic.in Rull.* Ego is conſul qui concionem metuam, qui Tribunos plcb.perhorreſcam?ſæpè & ſine cauſa tumultuer?qui timeam ne mihi in carcere habitandum ſit,ſi tribuni plebis duci iuſſerint.

¶Hinc & genus locutionis quo vxorem ducere aliquis dicitur, ortum. Coemptio enim inter virum & vxorem fiebat: & in auctionibus emptori dicebatur,vt rem emptam,ſibique addictam duceret.

¶Huius verbi compoſita ſunt Abduco, adduco, quæ ſunt contraria: conduco,circunduco,deduco,diduco,educo,induco,introduco,obduco,perduco,produco,reduco, ſeduco, ſubduco, ſuperduco, & traduco:quorum ſingula vide ſuis locis.

¶Duco,vetus locutio fuit:ducere ſe,pro latenter abire,ac diſcedere. *Teren.in Hecyra*, Vxor, inquit,vbi me ad filiam ire ſenſit,ſe duxit foras.& *Pl.in Aulul. ſc. 5. a.4.* Ego me deorſum duco de arbore & in Bacchidibus : Duc te ab arbore, & *Aſinius in epiſt.ad Cicer.* Balbus quæſtor, magno pondere auri, maiore argenti coacto de publicis exactionibus,ne ſtipendio quidem militibus reddito,duxit ſe à Gadibus.*Ex Ad.di ſcholiis in epiſt.fam.* *Duce pro Duc. *Plaut.Moſtel.* Lepida es,dúce me amabo.

Dūcātus,us,Præfectura, imperium militare,dignitas ducis.{מנחג *minhágh.*ἡγεμονία,στρατηγία. GAL.Charge,conduite,gouuernement. ITA. *Carico,condutta,gouerno.* GERM.Ein hauptmanſchafft/ein furſtenthumb. HIS.*La guia à acudillamento.* ANG.*A duckedome or duchie.*} *Sue.in Neron.* Priuignum Rufinum Criſpinum Poppæa natum, impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari dum piſcaretur,ſeruis ipſius demandauit.*Scribit Lampridius*,Heliogabalum Præpoſituras,& Ducatus, & officia palatina vendidiſſe.

¶Pro ducatu &imperio.*Sue.inTi.c.*19.In omni ducatu expertiſſimo.]

Dūcātio,nis,ducatus.*Tertul.de Coron.milit.* Vel ipſe hæc præſtruxerim, & cæteras officialium coronarum cauſas, quibus familiariſſima iſta ducatio neceſſitatis.

Dūcātor,ris,pro duce, *apud eundem Tertullianum.*

Dūcto,as Huc illùc duco.{נחג *nihég.*ἄγω ἡγεμονεύω. GAL. Mener, conduire ſouuent. ITA.*Menar in queſta en quella parte.* GER. Hin vnd här füren. HISP.*Guiar à menudo ò en diuerſas partes.* ANG.*To lead here and there.*} *Salluſt.*Huc accedebat,quòd Lucius Sylla exercitum,quem in Aſia ductauerat,quo ſibi fidem faceret, contra morem maiorum,luxuriosè,nimiſque liberaliter habuerat. *Plaut.in Capt,ſc.4.a.3.* Me vti libitum eſt,ductaui dolis. ¶ Ductare etiam eſt rem Veneream exercere:vnde *Plau.*ludens in voce ambigua,Errabo potius,inquit,quàm quis me ductet. *Terent. in Phorm.* Vt phaleratis dictis ductas me,& meam ductes gratis.*Plaut.Aſin.ſc.2.a.5.* -qui quidem cum filio Potet vnà,atque vnam amicam ductet decrepitus ſenex. [Hic ille eſt ſenex ductus(i.deceptus,*Plaut.Capt.ſc.1.a* 4.Multa alia ad bonam frugem ducentia(pro conducentia)*Gell.c.36.lib.*13.Ducenda vbera præbuit Tigris *Ouid.Eleg.7.lib.1.Triſt*,Ducere os. *Quint.* (de inepto geſtu.) Solus ſi ductem, referre gratiam nunquam potes : Solus ductato, ſi ſemper ſolus quod poſcam dabis. *Item*, Quid modi eſt ductando,amando,&c.(de ſcorto.) *Plau.Aſin.ſc.3.a.1.* Suis me ductarent dolis. *Plaut.Capt.ſc.5.a.3.*Meretrices labiis dum ductant eum. *Pl. Mil.ſc.1. a.2.*Fruſtra me ductare non potes. (i.ſine argento) *Plau. Men.ſc.3.a. 4.*] Ad hanc item ſignificationem reſpicit *Quint. quum ait*, Ductare exercitum non ſine rubore dici.

Dūctito,as,aliud frequentatiuum,Sæpe circunduco.περιάγω. *Terent.in Adelph.*Tu inter eas reſtim ductitans ſaltabis.

Dux,ducis,communis generis,Qui ducit.{נגיד *naghidh* שליש *ſchalîſch* פקיד *pakidh.*ἀγωγεύς,ἀγωγός. GALL.Capitaine,conducteur,celuy ou celle qui meine ou conduit.ITA.*Capitano,guida.* GERM. Ein fürer oder fürerin.HISP.*Duque,capitan,guiardor.* ANGL.*A capitane,he or she that leadeth or guideth.*} *Plau.in Cæſ.* Iis præſtigiis dux fuit vxor ea hanc inuenit rimam. *Virgil.*1.*Æneid.*-potirentur auari Pygmalionis opes pelago:dux fœminina facti, [Tu dux & comes es (ô Muſa) *Ouid.Eleg.vl.li.4.Triſt.*Vtque pater gnatæ,dúxque coméſq; fuit.*Ouid. Eleg.7.li.3.Tri.*Trepidæ dúxque coméſque fugæ.*Qui.Ele.9.li.1.Triſt.* Scelerum caput:Hic dux:hic ille eſt pedagogus. *Plau.pſ.ſc.5.a.1.*Oblitus Regíſque ducíſque meíque ſi. Agamemnonis,Menelai & Vlyſſis.*Ouid 13.Met.*Orietur die duce fertilis anni. *Tibul.lib.4.ab.vrb.* Nec ducem nouimus,niſi cuius auſpicio bellum geritur.]*Cic.in Ver.* Sed tunc in opes relicti a duce,prætectoque claſſis, eundem neceſſario curſum tenere cœperunt. *Idem 1.Tuſc.* Mortem,non interitum eſſe omnia tollentem,atque delentem:ſed quandam quaſi migrationem, commutationemque vitæ quæ in claris viris & fœmininis dux in cœlum ſoleret eſſe,in cæteris humi retineretur, & permaneret tamen *Ouid.2.de Pont.* Primus vt auderem committere carmina famæ Impulit:ingenij dux fuit ille mei. *Senec.Hippol.* Fœminina dux malorum & ſcelerum artifex.

Dūctor,oris, Qui præeſt exercitui, imperator,dux.{נגיד שליש *naghid ſchalîſch* פקיד *pakidh.*ἡγεμών,στρατηγός. GAL. Conducteur, meneur,capitaine.ITAL.*Conduttiere,capitano.*GERM.Ein hauptman. HISP.*Guiador.*ANG.*A capitane,guyde,or leader.*} *Virg.2.Æneid.* fracti bello,fatíſque repulſi Ductores Danaûm. *Cic.1.Tuſc.* Quoties non modò ductores noſtri, ſed vniuerſi etiam exercitus,ad non dubiam mortem concurrere?

Dūctus,us,nomen,Imperium,præfectura.{מנחג פקודח *minhágh pekudâh.*ἀγωγή. GALL.Conduit,conduitte.ITAL.*Condotta.* GER.Ein fürung oder leytung.HI.*Guia,obra de guiar.* ANG.*A guyding or leading.*} *Liuius 4.ab Vrbe*, Ductu Fabij,cui forte ea prouincia euenerat,nihil dignum memoratu actum. [Ductu Germanici, (recepta ſigna) auſpiciis,Tiberij.*Tacit.lib.*2.Partim ductu,partim auſpicius ſuis. *Suet. in Aug.c.*21 Vt geſſerit Remp.ductu,imperio,auſpicio ſuo. Eſt quidam veluti ductus in narrando. *Quintil.pag.*204. Ductus litterarum ſequuntur pueri. *Idem Quintil p.*535.] ¶ Ductus aquarum. *Cic.2.Offic.*Adde ductus aquarum, deriuationes fluminum. *Idem 2.de Leg.* Ductus vero aquarum quos iſti tubos & euripos vocant, quis non, quum hæc videat irriſerit? Dicitur & aquæ ductus pro eodem.

Dūctio,nis,ductus.ἀγωγή,vt aquæ ductio. *Pomponius D.l.43.Tit.*10.*l.*3. Quia locus totus fluminis ſeruiat ductioni. *Vlpian.D.lib.43.Tit,*30.*l.* 3. Hoc autem interdictum pertinet ad ductionem, vt ducere quis poſſit eos,in quos habet ius ductionis.

Dūctārius,a,um,adiectiuum,Qui ducit.ἀγωγός,ἀγωγεῖος. Vnde ductarius funis,quo in trocleis vtimur, & qui per orbiculos trocleæ traiicitur.*Apud Catonem & Vitruuium lib.*10.*c.*2.*&* 3.*&* 5. { GALLIC. La corde d'vne polie.ITA.*Fune da tirare per vna carella.* GERM.Zug

ſcit/ſcheibenſeit. HISP. *Maroma ò cuerda para alçar.* ANG. *That leadeth or guideth.*}

Dūctilis,le penultima correpta. Quod facile ducitur, attenuatúrque. {מקשה *mikscheh.* ἐλατὸν, διαχωρὸν. GALLIC. Aiſé à mener & conduire. ITALIC. *Atto da condurre.* GERM. Zugig/das man leichtlich zerziehen kan. HISPANIC. *Coſa que ligeramente ſe puede bolver.* ANGLIC. *That is easily guideth as one pleaſeth, that may be made thinne.* } Vnde AEs ductile, quod malleis obſequitur, attenuatúrque in laminas. *Plin.lib. 34.c.8.* In Cypro es coronarium, & regulare eſt: vtrumque ductile.

¶ Ductilis ſcena dicebatur, quum tractis tabulatis hac atque illac ſpecies picturæ interior videbatur. Ductile flumen. *Martial.lib.12.* hîc riguæ ductile flumen aquæ.

Dūctim, aduerbium. Paulatim & cum mora. {πρᾶγμα. GAL. Peu à peu. ITALIC. *A poco à poco.* GERMAN. Langſam. HISP. *Poco à poco.* ANGL. *By litle and litle, piece and piece.* } *Plaut.in Curc.* Immergere in me liquores tuos fino ductim. *Colum.lib.4.c.25.* Maior autem pars operis in vineam ductim potius quàm cæſim faciẽda eſt: hoc eſt potius ductu falcis, quàm ictu.

Dūdum, [ſit à diu & dum, parelcon.] de exiguo tempore dicitur, *teſte Valla*, dimidiæ ſcilicet horæ, vel horæ vnius, duarum, vel trium: ita tamen vt tempus vnius diei raro excedat. {כבר *chebâr.* πάλαι, ἐκ πολλοῦ. GALLIC. Pieça, il a ja aſſez long temps, auparauant. ITA. *Poco fa, pur hora.* GERMANIC. Vor langeſt. HISPAN. *Agora poco ha, de aqui à poco.* ANGLIC. *Long a go, a great while bygone,* } vt, Dudum intraui, Dudum te expecto, id eſt, hora eſt, vel tres, ex quo intraui, & ex quo te expecto [Modeſtior præut dudum fuit. (i. nuper.) bis. *Plautus Menæch.ſc.5. a.5.* Dudum tecum venit. (i. nuper.) bis, terque, *Pl.Men.ſc.2.a.2.* Vt dudum diuorti à te, nunc demum redeo domo. *Pl.Men.ſc.2.a.4.* Nimis ſtultè dudum feci. *Pl.Men.ſc.1.a 5.* (i. nuper.) Quam dudum videtur. factum? Iamdudum, pridem, modò. *Pl.Amph.ſc.4.a 4.* Coctum, non vapulatum dudum conductus fui.) Meminiſti me dudum dicere. (i. nuper) *Pl.Pſ.ſc.6.a.4.* Dudum hoc planum quidem eſt.) *Plaut.ſc.4.a. 2.* Dudum aduenienſ dedi ſymbolum. (i. nuper) *Plau.pſeud.ſc.4.a.7.*]

¶ Quandoque etiam tranſcendit diem. *Plin.lib.4.* Fabri qui dudum eſſueti apud Pœnos. *Et lib.19.* Nam dudum ex eadem Hiſpania zoëlicum venit in Italiam plagis vtiliſſimum. *Terent.in Andria.* Quam maxime abs te poſtulo atque oro Chreme Vt beneficium verbis initum dudum, nunc re comprobes.

Duellā, Duæ ſextulæ ſunt: hoc eſt, tertia pars vnciæ.

DVELLONAM, Bellonam antiqui appellabant, *teſte Varrone lib. quarto de Lingua Latina, cuius.*

Dŭellum, duelli, Ab antiquis dicebatur quod poſtea dictum bellum. מלחמה *milchamáh* קרב *kerâb.* πόλεμος. GALLICE. Guerre. ITALI. *Guerra.* GERM. Ein krieg zweyer partheyen. HISP. *Guerra.* ANGLIC. *A combat, figthing of two hand to hand.* } *Luc.6.bell.Maced.* Quod populus Rom. eo tempore duellum iuſſiſſet cum rege Antiocho eſſe. *Cic.2.de leg.* Nam æs, atque ferrum duelli inſtrumenta, non faui. *Cice.ad Orat.* Antiqui nomina contrahebant, quo eſſent aptiora, vt duellum, bellum. [Duello extincto maximo atque internecatis hoſtibus. *Plautus Amphit.* Nolim Amphitruonem duello perdere. *Ibid.ſc.4.a.4.* Quæ domi duellique malefeciſti. *Plaut.Aſin.ſc.2.a.2.* Idem *Capt.prolog.*] Hinc Perduellis, & Perduellio: *quæ videbis ſuo loco.*

Duello, as, Bello. {נלחם *nilchâm.* μάχομαι. GALLIC. Guertoyer, combatre. ITA. *Combattere, guerriggiare.* GERM. Kreigen/ſtreiten. HIS. *Guerrear, pelear.* ANG. *To combat, to fight hand to hand.* } Vnde Duellator, qui duellum peragit. {πολεμιστὴς. GA. Guerroyeur, combatant. ITA. *Combatente, guerriere.* HISP. *Guerreador, peleador* ANG. *That fighteth hand to hand.* } *Plaut.in Capt.* Domi bellique duellatores optimi.

[Duellator, oris, *Plaut.Capt.prolog*, Domi bellique duellatores optimi. Vide Duello, as, are.]

Duellicus, a, um, Bellicus. {πολεμικὸς. GALLIC. Bellique, de guerre. ITA. *Di guerra.* GERM. Kriegiſch. HISP. *Coſa de guerra.* ANGLIC. *Warelyk, perteining to warre.* } *Plaut.in Epid.* nempe quem in adoleſcentia Memorant apud reges armis, arte duellica Diuitias magnas ſibi adeptum.

DVEONA, δυώνα, Vrbs Cadurcorum in Gallia Aquitanica, *apud Ptolem.lib.2.c 8.*

Duīcēnsus, (*inquit Feſtus*) cum altero, hoc eſt cum filio cenſus.

Duīdēns, Hoſtia antiqua ab antiquis appellata eſt, quam nos bidentem dicimus. *Feſtus.*

DVILLĬVS, ſiue (vt alij vocant) Duellius Nomen ciuis Romani, qui primus Romæ nauali certamine triumphauit. Is iam ſenex & trementi corpore, in quodam iurgio audiuit exprobrari ſibi os fœtidum, & triſtis ſe domum contulit. Quúmque vxori queſtus eſſet quare nunquam ſe monuiſſet, vt huic vitio mederetur, Feciſſem (inquit illa) niſi putaſſem omnibus viris ſic os olere. *Cic.in Orator.* Quid vero licẽtius quàm quòd hominum etiam nomina contrahebant, quo eſſent aptiora? nam vt Duellum, bellum, & Duis, bis: ſic Duellium eum qui Pœnos claſſe deuicit, Bellium nominauerunt, quum ſuperiores ſemper appellati eſſent Duellij.

Duīs, & Duint, Antiqui dixere pro dederis, & dederint, *Plaut.Capt.* At mihi libellum pro eo argento ne duis. [Ne mihi damnum in Epidano duis (aliàs duas.) *Plaut.Men.ſc.1.a.2.* Tantum bonum Dij duint. *Pl.pſeud.ſc.1.a.4.* Libellam argenti ne duis. *Plau.Cap.ſc.1.a.5.* Mihi prẽterea vnum nummum ne duis. *Plaut.Capt.ſc.2.a.2.* Nihil dotis quod dem. C. Ne duis *Plaut.Aul.ſc.4.a.1.* Non magni pendo ne duit (id eſt det. *Idem Aſin.ſc.4.a.2.* Ne verba mihi imprudens duit. (i. det) *Idem Aul.ſc.1.a 1.* Tam duim, quàm perduim, *Ibid.ſc.3.a.4. Vide* DO das.

Dulcacidus. Dulciſluus, *Vide* DVLCIS.

Dulcis, dulce, Suauis, charus, iucundus, quod quidam à delicio deducunt, quòd dulcia maximè alliciant. {מתוק *mathók.* γλυκερὸν, γλυκὺς. GALLIC. Doulx. ITALIC. *Dolco, ſoaue.* GERM. Suß. HISP. *Dulce.* AN. *Sweete in taiſt.* } *Plau.in Truc.* Nunc poſtquam ſcio dulce atque amarum quid ſit ex pecunia, &c. [O melle dulci dulcior. *Plautus Aſin. ſc.3.a.3.* Et dulcia & amara tibi ſum elocutus omnia Scis amorem, ſcis laborem. *Plaut.Pſ.ſc.4.a.2.* Dulcia ſonuiſtus membra fuere mei, *Ouid.Eleg.vlt.lib.4.Triſt.* Inuenies toto carmine dulce nihil. *Ibid.Eleg.1.l.5.* Nec potis es dulces Muſarum expromere fœtus. *Catul.ad Ortall.* Homo fandi dulciſſimus. *Gell.c.3.lib.16.*] *Cic.2.de Nat.deor.* Omne enim animal ſenſus habet: ſentit igitur & calida & frigida, dulcia & amara. *Idem 3.de Legib.* Noſtra autem cauſa, quæ optime & dulciſſime frater incidit in Tribunitiam poteſtatem. &c. *Idem Attic.li. 15.* Longiori epiſtolæ ſuperioríque reſpondi: nunc breuiori, propiori- que quid reſpondeam, niſi eam fuiſſe: dulciſſimam? Eius compoſita ſunt Prædulce, valde dulce, παγγλυκὺ. Subdulce, aliquantum dulce, ὑπόγλυκυ.

Dulciculus, la, lum, diminutiuum eſt à dulci. {מתק *móthek.* ὑπόγλυκος. GALL. Doulcet. ITA. *Dolceto.* GERMA. Sußlich. HISP. *Dulce vn poco.* ANGL. *Sweetish, or ſomewhat ſweete.* } vt, Dulciculus caſeus, *Plaut.* Dulcicula potio, *Cicer.3. Tuſculan.* Demus ſcutellam dulciculæ potionis.

[Dulciferus, a, um: *Plaut.Pſeud.ſc.1.a.5.* Dulciferum Cantharum.]

Dulcedo, Dulcitas, Dulcitudo, & Dulcor, in eodem ſenſu accipiuntur. {מתק *móthek.* γλυκύτης. GAL. Doulceur. ITA. *Dulcezza.* GERM. Sußigkeit. HIS. *Dulçura.* ANG. *Sweetneſſe.* } *Plin.* Contrectata dulcorem amittit. *Nævius*, O ſuauis linguæ ſonitus, ô dulcitas, conſpirium animæ. *Accius*, Tanta huic inualit in corda dulcedo. *Cicer. 3. Orat.* Quinetiam guſtatus, qui eſt ſenſus ex omnibus maxime voluptuarius, quíque dulcedine præter cæteros ſenſus commouetur. *Ouid.1. de Ponto*, Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. *Cic. 3.de Orat.* Nam vrbanitatis, & mollitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo & odor orationis, ſunt ducta à cæteris ſenſibus [Dulcedo molliſſima carminum. *Vt ellicias.*]

Dūlciārius, a, um, adiectiuum: vt Dulciarius panis, qui conficitur ex ſaccharo & nucibus pineis, vel amygdalis ad ientacula: vt eſt qui vulgò apud Italos dicitur *Marza pane.* χαρίσιος ἄρτος. ¶ Piſtor dulciarius ἀρτοκόπος γλυκύτητος. GAL. Paſtiſſier. ITA. *Chi fa confiture, paſtiſſiere.* GERM. Ein tabtücher/paſteten macher. HIS. *Confitero, paſtelero.* AN. *A baker of ſweete meates.* } Qui panes, & mellita concinnat edulia. *Mart. lib.14.* [*Epigram.222.*] Mille tibi dulces operum manus iſta figuras Extruit: huic vni parca laborat apis. *Lamprid.de Heliogabalo*, Dulciarios habuit, qui de dulcibus exhiberent, quæcunque coqui de diuerſis eduliis exhibuiſſent. Vbi dulciarius ſubſtantiuè accipitur pro concinnatore eduliorum mellitorum.

Dūlceo, ces, dulcui, à quo dulceſco, is, Dulcis fio. [מתק מרוח *marâach barâb.* γλυκαίνομαι. GALL. Deuenir doulx, s'adoulcir. ITAL. *Farſi dolce, addolcirſi.* GERM. Suß werden. HISP. *Endulcecerſe.* ANG. *To waxe ſweete.* } *Cic.in Cato.* Primò vna eſt peracerba guſtatu, deinde maturata dulceſcit. ¶ Huius compoſitum eſt Obdulceſco, quod eſt dulcis fio.

Dūlcĕ, & dulciter, aduerbia. [γλυκερῶς, γλυκίως. GAL. Doulcement. ITA. *Dolcemente.* GER. Sußiglich. HIS. *Dulcemente.* ANG. *Sweetely.* } [*Contrà.*] Dulciter dicere.] *Plaut.in Mil.* Hercle aſtitit & dulce & comœdicè. *Cic de Clar.Orat.* Tum hiſtoria quædam ſcripta dulciſſimè. *Cic. 2. de Finib.* Aut enim eam voluptatem tueretur quam Ariſtippus, id eſt quæ ſenſus dulciter, ac iucundè mouet.

Dulcacidus, a, um, Vox eſt *Qu.Sereno* admodum familiaris, pro eo quod miſtum quendam ſaporem habet ex acido & dulci, cuiuſmodi ſunt quædam ex malorum punicorum genere.

Dulciſluus, a, um, Quod dulciter & ſuauiter fluit, γλυκύῤῥοος.

Dūlciloquus, Qui ſuauiter loquitur μειλίγλωσσος.

Dūlcisŏnus, Suauiter ſonans. γλυκύφωνος.

Dūlco, as, Dulce efficio. [מתק *himtik.* γλυκάζω. GAL. Adoucir, faire doux. ITA. *Addolcire.* GER. Suß machen. HISP. *Endulçar ò hazer dulce à otra coſa.* AN. *To mak ſweete.*] *Sidon.Apollinaris ad Agricolam*, Pareo libens, laudaturus vitæ tam dulcatæ ſolicitius ingenuitatem. ¶ Hinc edulco, as, quod eſt ex acerbo, aut amaro, dulce & ſuaue reddo. *Cn. Marius*, Quapropter edulcare conuenit vitam, curaſque acerbas ſenſim gubernare.

Dūlĭa, {עבודה *Abodhâh.* δουλεία. GAL. Seruitude. ITA. *Seruitù.* GERM. Knechtſchafft/dienſtbarkeit. HISP. *Seruidumbre.* ANG. *Seruitude, ſeruice.*] Seruitus: ſiue cultus, qualem ſerui domino exhibent. ¶ Accipitur item pro ipſis ſeruis, quemadmodum & apud Latinos Seruitij vocabulum.

DVLĬCHĬVM, δουλίχιον, Inſula eſt in mari Ionio, non procul ab Ithaca, vna ex iis quibus Vlyſſes imperabat. *Virg.3. Æneid.* In medio apparet fluctu nemoroſa Zacynthus, Dulichiumque, Saméque, & Neritos ardua ſaxis.

Dulichĭus, a, um, *Propertius*, At quum Dulichias Pallas ſpatiatur ad aras. [*Ouid.13. Metam.* Sed neque Dulichius ſub Achillis caſſide vertex Pondera tanta ferret.]

DVLOPOLIS, δουλόπολις, ἡ δούλων πόλις, id eſt, Seruorum ciuitas, in Lybia eſt. {GER. Knechtſtatt in Lybien gelegen.} Alia Hierodolutum eſt, in qua vnicus liber eſt. Aiunt & in Creta Dulopolin eſſe mille virorum. Eſt etiam parua regio in Ægypto huius nominis. *Steph.*

DVMATHA, δούμαθα, vrbs Arabiæ. *Steph.*

Dum, aduerbium temporale eſt, & modò pro quando ponitur. {עד *Hadh.* ἕως. GAL. Quand, cependant que, iuſques à ce que, mais que, pourueu que. ITA. *Mentre che, ſin che.* GERM. Dieweyl/biß. HIS. *Mientras que, haſta que.* AN. *When, or vntill.* } [Auſcultato argumenta dum dico ad eam rem. *Plaut.Moſt.ſc.2.a.1.* Dum quod edit præbeas, nunquam aufugiet. *Pl.Moſt.ſc.1.a.1.* (bis) Cũctare dum venict aura mollior. *Ouid.Eleg.5.lib.4. Triſt.* Nunc dum libet. licetque pota & perde rem. *Pl.Moſt.ſc.1.a.1.* Vidi dum tu terga dares. *Ouid.13.Met.* Nunquam cuiquam ſupplicabo dum viues. *Plaut.Pſ.ſc.5.a 1.* Dedi dum fuit pecunia. Ducito, quando habebis. *Plau.Pſ.ſc.3.a.1.* Iam illum comeſurus es? Dum recens eſt, dum calet? *Plau.Pſ.ſc.7.a.4.* Quid id refert tua dũ argentum accipias. (i. modo) *Pl. Curc.ſc.1.a.3.* Mane ſis dum huic cõiicio ſomnium. *Pl.Cur.ſc.2.a.2.* Eſt pudica, neque dũ cubitat cum viris. *Pl.Curc.ſc.1.a.1.* Dum pereas, nihil interdico, dicant viuere. *Plaut. Capt.ſc.5.a.3.* Dum modò morata veniat, dotata eſt ſatis. *Plau. Aul.*

ſc.4.a.1. Hac lege dum ſuperes datis (i.dummodo.) *Pl.Aſin.ſc.3.a.1.* Quid ceſſas abire,dum ſaluo licet. *Pl.Men.ſc.3.a.5.* Manendo medicum dum ſe ex opere recipiat. *Pl.Men.ſc 3.a.5.* Triduum abſens dum reperiant qui(i.vſque eo dum) *Pl.Men.ſc.4.a.2.* Dum hæc aguntur voce clara exclamat vxorem tuam. *Pl.Amph.ſc.1.a.5.* Metuo ne redeat herus etiam dum à foro.i.nunc) *Plau.Pſe.ſc.3.a.4* Inde huc exij crapulam dum amouerem. *Pl.Pſ.ſc.1.a.5* Nihil etiam dum harpagunt. *Pl Pſ.ſc.1 a.4.* Aufugiam aliquo dum hæ conſileſcunt turbæ. *Pl.Mil.ſc.6.a 2.* Dum hic egreditur,commonſtrabo. (i.donec egredi poſſit) *Pl.Curc.ſc.1.a. 3.* Dum ob malefacta peream,parui æſtimo. *Pl.Capt.ſc.5.a.3.* Quid dum? (pro cur.) *Pl.Men.ſc.2.a.1.* & qui dū. *Idem Amph.ſc.2.a.4.* bis. Dum ne:ſæpè pro(modò ne) *Pl.Cur.ſc.1.a.1. Et Capt.ſc.5.a.3.* Primùm dum. *Pl.Mil.ſc.3.a.2.* Mane dum. *Pl.Aſin.ſc.2.a.3.* Nunc dum ſalſura ſat bona eſt. (i.etiam) *Pl.Curc.ſc.1.a.2.* Interea dum *Pl.Amph.ſc.4.a.4.* Vſque dum, *Pl.Moſt.ſc.2.a.5.* Dum interea fic fit. *Pl.Moſt.ſc 1.a 1.* Circumſpice dum. *Pl.Moſt ſc.2.a.1.* Omnium primum dum. Vide primùm. Ne pigeat proloqui. E Dum quidé ne quid perconteris quod non lubeat loqui.(i.dummodò.) *Pl.Aul.ſc.4.a.1.* Quo lubeat nubant,dum dos ne fiat comes. *Pl.Aul.ſc.5.a.3.* Qui dum id quæris? *Plau.Capt.ſc.2.a.1.* Agedum,excute dum pallium. *Pl.Aul.ſc.3.a.4.* Qui dum id quæris? *Plaut.Capt.ſc.2.a.1.* Nihil pretio parſit filiò dum parceret,(i.dummodò) *Pl.Capt.prolog.* Dum id impetrant boni ſunt. *Pl.Capt.ſc.1.a.2.* (i.donec.) Cedo dum huc marſupium. *Pl.Men.ſc.1.a.2.* Sine me dum hanc compellare. *Plau.Men.ſc.4 a.2.* Sit labor illius tua dum facundia maior. ¶ Item Ne dum, pro Ne: & ſedum, pro Sed, Vide ſuis locis.] *Plin.lib.7.c.53.* Nullis euidentibus cauſis obiere, dum calceantur matutino duo Cæſares. ¶ Modò pro donec, *Hoc.Terent.in Eunuch.* Expectabo dum veniat. ¶ Modò pro poſtquam. *Marcial.* Audieris dum grande ſophos,id eſt poſtquam audieris.

¶ Quando autem in compoſitione ponitur poſt nec, vel non, vel haud,ſemper aduerbium temporis eſt. *πώ*, vt,necdum, nõdum,hauddum,pro non adhuc. *μήπω οὔπω.* ¶ Eſt etiam coniunctio, & ſignificat modo,vel dummodo. *Salluſt.in Iugurtha,* Neque id quibus modis aſſequeretur,dum ſibi regnum pareret, quicquam penſi habebat. *Idem in Catil.* Poſtremo neque ſumptui, neque modeſtiæ ſuæ parcere, dum illos obnoxios fidóſque ſibi faceret. ¶ Interdum etiam ſyllabica eſt adiectio. *Terent.* Adeſdum, paucis te volo. ¶ Componitur cum qui,vt quidum : cùm age,vt agedum : cum modo,vt Dummodo : & cum taxat,vt duntaxat.

Dūmŭs, gen. maſc. Dicitur omnis ſpina. {סִיר קוֹץ סְנֵה *ſir kots ſeneh. φρυγμός.* GAL. Buiſſon ou eſpinaye. ITAL. *Spino,ſpina.* GER. Ein dorn hecke. HISPA. *Eſpinal,ò breña,ò mata aſpera.* ANG. *A bushe of thornes.*} *Cic.5. Tuſcul.* Animaduerti columellam non multum è dumis eminentem,in qua inerat ſphæræ figura. *Ouid.12. Metam.* -ſolidoque reuellere dumo Annoſam pinum magno molimine tentat.

Dūmōsŭs a,um, Frondoſus,ſpinoſus,vepribus plenus. {ὁ καὶ ὁ ἀκανθώδης, ὁ καὶ ὁ βάτου ἔμπλεως. GALLIC. Buiſſonneux,plein d'eſpines & buiſſons. ITA. *Pieno di ſpini & roui.* GER. Dörnechtig/heckechtig. HIS. *Lleno de eſpinal,ò brena ò mata aſpera.* ANGLIC. *Full of bushes and thornes.*} *Virg.1.Eclog.* Non ego vos poſthac viridi proiectus in antro, Dumoſa pendere procul de rupe videbo. Antiqui per interpoſitionem vnius literæ pro eodem dixerunt duſmoſus : ſicut coſmitere pro committere, caſmillus pro camillus, & caſmœnæ pro camœnæ.

[Dumeſco, *Diomedes lib.1.*]

Dūmētum,ti, Locus eſt dumis, hoc eſt ſpinis obſitus. {φραγμὼν ἀκανθῶν. GAL. Vne buiſſonniere,vn lieu couuert de buiſſons. ITA. *Spineto.* GER. Ein ort da vil dörn vnd heckeu ſtend. HISPA. *Eſpinal ò boſque aſpero.* ANGL. *A ground full of bushes and brambles.*} Huiuſmodi loca, *autore Feſto,* antiqui appellabant dumecta, quaſi dumicera,quæ poſtea ſublatis per ſyncopen duabus literis dicta ſunt dumeta. *Cic.5. Tuſc.* Septum vndique & veſtitum vepribus & dumetis. *Idem 4. Acad.* Quum ſit enim campus in quo exultare poſſit oratio, cur eam tantas in angustias,& Stoicorum dumeta compellimus?

DVNIVM, *δοῦνιον, Ptolemæo,* vrbs eſt Britanniæ, inter Auſtrum, & Occaſum ſita.

Dūntăxăt, Ex dum aduerbio, & taxo, as, pro æſtimo : & ſignificat ſolum,ſaltem,dummodo. {רַק *rak.χωὶ γε δὴ μόνον.* GALLI. Seulement. ITALI. & HISP. *Solamente.* GERM. Allein. ANG. *Only.*} *Cic.pro Deiot.* Quod ipſum etſi non iniquum eſt, in tuo duntaxat periculo. [Delicta duntaxat modica perpeſſus. *Suet.in Aug.c.66.*] ¶ Interdum etiam (quod aliqui negauerunt) habet ante ſe negationem : & poſt ſe, Sed etiam aut Verum etiam. *Liu.lib.46.* Nec animum nobis dumtaxat fidelem,ac bonum præſtitit,ſed omnibus interfuit bellis, quæ geſſiſtis.

Dŭo, {שְׁנַיִם *ſchenaim.δύο,* vel *δύω* Attice. GAL. Deux. ITAL. *Due.* GER. Zween/zwo/zwey HISP. *Dos en numero.* ANG. *Two.*} & Ambo *ſicuti docet Priſcianus,* genitiuos & accuſatiuos per ſecundam declinationem proferunt duorum, amborum, duos ambos. Datiuus autem & ablatiuus tertiam inflexionem ſequuntur. In genitiuo frequens eſt ſyncopa duũm pro duorum. [*Plaut.Men.ſc.3.a.3.* Inaures da mihi faciundas pondo duũm nummũm. *Liuius lib 4.dec.5.* Torquis duo pondo.] ¶ Inuenitur etiam accuſatiuus maſculinorum quandoque ſimilis nominatiuo, proferturque in o more Græco. *Horatius,* Duo ſi diſcordia vexet inertes. *Virgil.11. Æneid.* Si duo præterea tales Idæa tuliſſet Terra viros, id eſt duos. [Duo pares (eramus ætate) & gemini. *Plau.Men.ſc vl.a.5.* Fratres germanos geminos, duos vno patre, vna matre vno die natos. *Plaut.Men.ſc.vlt.a.5.* Hi ſunt gemini germani duo. *Ibidem.* Quæ inter nos duo conuenit. *Plau.Pſ.ſc.2.a.4.* Vt dicamur nos duo omnium digniſſimi eſſe quo cruciatus confluant. *Plau.Aſin.ſc.2.a.2.* Duobus his oculis vidi. *Plaut.Milit.ſc.3.a 2* An pax eſt inter vos duos P. *Amph.Sc.* Amphitruo, Nescio quid velitari eſtis inter vos duos. *Pl.Men.ſc.2.a.5* Duo gnati, (i Gemini) *Pl.Pſ.ſc.2.a.1.* Hodie illa pariet filios geminos duos. *Plaut. Amph.* Duobus his oculis vidi. *Plaut.Mil.ſc.3.a 2.* Mulieres duæ peiores vna *Plaut.Curc.ſc.1.a 3.* Anno duo & viceſimo; bis dixit *Fabius lib.4. Annalium* vt auctor eſt *Gell.cap 4.lib.5* pro Anno duodeuigeſimo. *Item,* Duo greges adegero, pro duos. *Pl.Pſ.ſc.3.a.1.* Qui duo corporibus mentibus vnus erant. *Ouid.Eleg.4.lib.4.Trift.* Quid vos duæ hic agitis? *Plaut.Moſtell.ſc.3.a.1.* Atque duæ gelido vaſtantur frigore ſemper (zonæ.) *Tibull. lib.4.*]

Dŭodecim. {שְׁנֵים עָשָׂר *ſcheném ẗaſar. δώδεκα duodeka.* GALL. Douze. ITA. *Dodici.* GER. Zwölff. HISP. *Doze en numero.* ANG. *Twelue.*} *Cic.2. de Legib.* Diſcebamus enim pueri duodecim,vt carmen neceſſarium. * Duodecies, Aduerb. *Cic in Salluſt.* Ne cauſam diceret,ſeſtertio duodecies cum Cæſare paciſcitur. *Liu.8.bell.Maced.* Tyberis duodecies campum Martium planaque vrbis inundauit. ¶ Duodenarius idem quod duodenus. *Pomponius Lætus de Sacerdote Romano:* Ab hoc numero duodenario aruorum ſacerdotes duodecim eſſe voluit.

¶ Duodeni, Adiectiuum plur.num. Idem quod duodecim. *Cæſ.5.bell. Gal.* Vxores habent deni, duodenique inter ſe communes. Aſtra duodena. *Virg.1.Georg.*

Dŭodeuicies, Duodeuigeſimus, Duceteſimus.

Dŭodētrīcesĭmŭs, *Gell.lib.3.c.10.*

Dŭonum, {שׁוֹב *tob.ἀγαθόν.* GAL. Bon. ITA. *Buono.* GERMA. Gut. HISPA. *Bueno.* ANGL. *Good.*} Veteres pro bono dixerunt, ſicut duellum pro bello. *Feſtus.*

Duplārīs numus. *Vide* DVPLVS.

Dŭplex, huius duplicis, cuius duæ ſunt partes. {מְשֻׁנֶה *miſchnéh. διπλοῦς, διπλόος.* GAL. Double,le double. ITA. *Doppio.* GER. Zweyfach. HIS. *Doblado ò doble.* ANG. *Double,twofold.*} *Virg.2.Æneid.* Duplicem gemmis,auróque coronam [*Liuius lib.4.dec.4.* Duplex oratio.(i.in duas diuiſa partes.) *Velleius.* Duplicis & diuerſiſſimi hominis exemplum Sylla.] ¶ Nonnunquam etiam pro duobus accipitur: *vt apud Cic.1. Tuſc.* Itaque diſſerui duas eſſe vias, duplicéſque curſus animorum è corpore diſcedentium. *Virg.1.Æneid.* duplices tendens ad ſidera palmas. ¶ Quandoque latum. *Virg.2. Georg.* duplici aptantur dentalia dorſo. *Idem 3.Georgic.* At duplex agitur per lumbos ſpina. *Vbi Seruius,* Aut renera duplex, aut lata.

¶ Duplices tantùm numero plurali, generis maſculini, tabellarum genus eſt, in quibus literæ ſecretiores, & amatoriæ ſcribi ſolebant: quæ quidem aliquando etiam triplices erant. *Martialis,* Tunc triplices noſtros, non vilia dona putabis, Quum ſe venturam ſcribet amica tibi. [*Suet.in Aug.c.17.* Tabulæ duplices veſte tectæ.] Sic Duplices, Triplices, Quadruplices, & Quincuplices porticus dicuntur, in quibus ordines columnarum duplicati, triplicati, quadruplicati, & quintuplicati ſunt. *Vitru.lib.5.* duplici palæſtrarum porticu collocanda complura membra.

Dupliciter, aduerbium, Duobus modis, bipertiè. *διχῶς, διπλῶς, διχῶσε.* GAL. Doublement, en deux ſortes. ITA. *Doppiamente.* GER. Auffzwen wäg. HISPA. *Doblamente.* AN. *Twofold or twowiſe.*} *Cic.ad Pætum,* Dupliciter delectatus ſum tuis literis. [Dupliciter paratum tibi periculum. *Plau.Mil.ſc.3.a.2.*]

Dŭplicārĭi, vel (vt aliis placet) Dupliciarij, milites erant, qui duplum accipiebant ſtipendium. *διπλασιασταί. Lin.2.ab Vrbe,* Ad hoc centuriones, duplicariósque qui reliquerant ordines, virgis cæſos ſecuri percutiebat.

Dŭplico, plicas, Duplicem facio, gemino. {כָּפַל *chaphál. διπλόω.* GALLI. Doubler, redoubler. ITAL. *Doppiare, raddoppiare.* GERMANIC. Zweyfach machen. HISP. *Doblar.* AN. *To double.*} vt. Duplicare numerum. *Cic.1. de Nat. Deor.* Quum ſæpius duplicaret numerum dierum, &c. Vnde & prò augere. *Salluſt.* Et Maurus victus duplicauerat bellum. *Virgil.in Bucolic.* Et ſol creſcentes decedens duplicat vmbras [*Cæſ. lib.3.de bell.ciu.* Duplicato eius diei itinere.] ¶ Hinc Adduplico Conduplico, & Reduplico.

* Duplicatio, Verbale. *διπλασιασμός, apud Senec.q.4.* Horum duplicatio proxima à terris calefacit.

Dūplicātō, aduerbium. {διχῶ. GALL. Doublement, au double ITALIC. *Doppiamente, à doppie.* GERM. Zweyfaltiglich. HISPA. *Doblaamente.* AN. *Double,two wyſe or maners.*} *Plin.lib.2.c.17.* Rurſus Saturni & Iouis (Stellæ) duplicato digrediuntur.

Dūplĭōnem, veteres dixerunt mulctam dupli, eadem forma qua Talionem dicimus pœnam, qua quis ad ſimile damnum condemnatur, quale alteri intulerit. {ζημία τῶ διπλασίου. GALLI. Le double, deux fois autant, peine du double. ITA. *Pena di doppio.* GER. Zweyfache ſtraff. HISPA. *Pena del doblo.* ANG. *The double,twiſe ſo much.*} *Plin. lib.18. c.3.* Noxámve, duplionémve Prætoris arbitratu decerni.

Dūplŭs, dupla, duplum, alterum tantum. {מִשְׁנֶה *miſchnéh. διπλάσιος.* GA. Double, encor autant. ITAL. *Doppio, due volte tanto.* GERMANI. Fweyfachtig/nech ein mal alſo vil oder alſo groß HI. *Doblado, dos vezes tanto.* ANGLI. *Double, twiſe ſo much.*} Vnde verbum Duplo *διπλάω,* idem eſt quod Duplico. *Plaut in Pœnul.* Duplum pro furto mihi opus eſt, *Idem in Cap.* [*ſc 2 a.4*] Qui locant cædundos aguos, & duplam agninam dantunt, id eſt, qui ſub nomine agninę carnis ouillam quoque vendunt, & ita duplum, hoc eſt, duplicatam & duorum generum agninam præbent, mentientes agninam eſſe.

Dūplă, æ, pro Duplum. vnde duplæ cautio, quum emptor ſtipulabatur à venditore duplum pretium rei, ſi euinceretur, quod in pretioſarum rerum venditionibus fieri ſolebat. *Varr.lib.2.de Re ruſt.* Si re, mancipio non datur dupla promitti ſolet: aut ſi ita pacti, ſimpla.

Dūplum, dupli, ſubſtantiuum. {מִשְׁנֶה *miſchnéh. τὸ διπλάσιον.* GAL. Le double. ITA. *Doppio.* GERM. Zweyfach/doppier. HISPA. *El doblo.* ANG. *The double.*} vt condemnari dupli, ea forma dictum qua condemnari capitis. *Cato de Re ruſt. in præfatione,* Maiores enim noſtri ſic habuêre, & ita legibus poſuêre, furem dupli condemnari, fœnera-

torem quadrupli, id est, vt bis tantum reddat, quantum furatus est. Sic pœna dupli, *apud Cic. lib. 3. officiorum.* [*Suet. in Aug. c. 41.* Cauere in duplum.]

Dūplāris numerus, dicitur in quo minor bis numeratur. *διπλᾶς.* Duplariæ, siue duplares actiones, dicuntur à Iurisconsultis, quæ in duplum dabantur: sicut quadruplariæ, quæ in quadruplum. ¶ Duplares milites, in veteri militia dicebantur, qui torque aureo ob virtutē donati, duplam annonam accipiebant amplius quàm cæteri: quemadmodum simplarij, qui annonam simplam accipiebant, præter eā quæ in singula militum capita distribuebatur: Ita dicti, quòd duplā & simplam annonam extra ordinem accipiebant. *Veget. lib. 2.* Torquati, inquit duplares, & torquati simplares erant, quibus torquis aureus solidus virtutis præmium fuit: quem qui meruisset, præter laudem interdum duas consequebatur annonas: duplares duas simplares vnam.

Dūplāri, Duplicari. *Gaius D. lib. 38. Tit. 10. lib. 3.* Admonendi tamen sumus parentium liberorúmque personas semper duplari.

Dūplātio, Dupli pœna, duplio. *Paulus D. lib. 9. Tit. 4. leg. 31.* Certè non tantùm duplationis, sed & conditionis rationem habendam Iulianus putat.

Dupondius. Vide DIPONDIVS.

DVRĀ, æ, ‖ דורא *dura. Hebræ.* ‖ *Stephano*, oppidum Mesopotamiæ, cuius incolæ dicuntur Dureni, *Δυρηνοί.*

[Duracinæ Vuæ: & duracina persica. Vnde in Durus, infrà.]

DVRAM, *Δόρα*, *Stephanus*, Quidam putant esse nomen fluuij, circa quem gigantes turrim Babel fecerunt. Alij volunt esse campum. *Vnde est apud Danielem:* In campo Duram statuit Nabuchodonosor statuam.

Dūrāmĕn, Duramentum, *Vide* DVRVS, infrà.

Dūrātĕūs, a, um, Ligneus. ‖ *Δουράτινος.* GALLI. De bois. ou dur comme bois. IAT. *Ligneo, di legno.* GERM. *Hültzin.* HISP. *Cosa de madera ò delleua.* ANG. *Of woode.* ‖ *Lucret. lib. 1.* Nec clàm durateus Troianis Pergama partu Inflammasset equus nocturno Graiugenarum. Adiectiuum est Græcum. Illi enim Durata, *Δούρατα* vocant, quæ nos ligna.

Dūrĭŭs, a, um, Durateus, id est, ligneus. Inde Nox duria, *apud Valerium Flacc. 2. Argonaut.* manet immotis nox duria fatis. Pro ea nocte qua durius equus à Troianis exceptus fuit, & in vrbem admissus. *Cęl. Rhodig. lib. 27. Antiq. lect. cap. 25. ait,* Equos durios ex poetica historia posse dici magnos statuosósque, à magnitudine videlicet equi illius Troiani.

Dūrĕtă. Hispànica vox est, qua illi significare solent vas illud amplum in balneis, in quo sedentes lauamur: Latini solium vocant, *Suetonius in Augusto,* At quoties neruorum causa marinis, albulísque calidis vtendum esset, contentus hoc erat, vt insidens ligneo solio, (quod ipse Hispanico verbo Duretam appellabat) manus ac pedes alternis iactaret.

DVRĀ, siue Durias. *Δυρίας*, *Straboni* fluuius est Edetanorum, in tractu Tarraconensis Hispaniæ, Valentiam præterfluens, & in sinum Sucronensem se exonerans. *Plin. lib. 3. ca. 3. & Pompen. lib. 2. Sallust.* Turiam vocat, *lib. 4. Histor.* Inter læua mœnium dextrum flumen Turia, quod valentiam paruo interuallo præterfluit. Quam scripturæ rationem in Claudiano quoque obseruauimus: qui si habet, Floribus & roseis formosus Turia ripis. Phocas, aliíque nonnulli non incelebres Grāmatici, nomen hoc neutro genere efferendum contendunt, quemadmodum & Mulucha, pro Africæ fluuio.

¶ Est & alter eiusdem nominis fluuius in latere Occidentali Hispaniæ, per Vectones, & Vaccæos in Oceanum influens, *teste Strabone lib. 3. Ptolem. lib. 2. cap. 6.* Doriam appellat. *Plin. item lib. 3. cap. 6.* Durias duos commemorat ex Apennio ortos, & in Padum influentes. Item alium in finibus Germaniæ, Sueuos à Carnutis dirimentem, *libro 4. cap. 12.*

DVRIOPVS, *Δουριόπους*, Vrbs & regio Macedoniæ. *Steph.*

DVROCOTTORVM, *Δουροκόττορον*, Galliæ Belgicæ vrbs est, Rhemorum metropolis, *apud Ptol. lib. 2. c. 9.*

Dūrŭs, a, um, Solidus, firmus, & difficilè cedens tactui) (mollis. ‖ קשה *kaschéh. σκληρός, στερεός.* GALLICE. Dur & aspre. ITALI. *Duro.* GERM. Hart HISP. *Cosa dura, cruel ò difficil.* ANG. *Harde.* ‖ *Virgil. 4 Æneid.* sed duris genuit te cautibus horrens Caucasus. [*Ouid. 13. Metam.* Duri fugientem munera belli. *Ibid.* Duræque iubent Agamemnona fortes (mactare natam) Quæque lacu duro non fodiantur aquæ (id est glaciato,) *Ouid. Eleg. 12. lib. 3 Trist.* Durum iter. *Quintil.* Durum calcauimus æquor, (i. conglaciatum.) *Ouid. Eleg. 12. lib. 3* Dura hiemis (id est glacies.) Dura cultu terra. *Item,* Dura prælia facta. *Liu. lib. 10. d. 4.* Durior memoria. *Quintil.* Duræ magis, quàm fortis prudentiæ. (Stoici.) *Senec. c. 18. de Consol. ad Polyb.* Formulam scribam tibi quod caput durum habeas. *Quintil.* Nunquam vestrum tergum durius erit, quàm &c. Solentne oculi tibi duri fieri. *Plaut. Men. sc. 5. a. 5.* Tu fletus inhibes durior hoste meos. *Ouid. Eleg. 1. lib. 5. Trist.* ¶ Durius accipere sermones. *Cæs. l. 2. de bell. ciu.* Si quid durius accideret. *Cæs. lib. 3. de bell. ciu.* ¶ Nemo est ingenio tam duro, nec tàm firmo pectore, qui non sibi benefaciat. *Idem Asin. in fin. Item* Pugnis rem poscant. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.* Si quis poscat durius: *Ibidem.*] ¶ Per translationem capitur modo pro patiente, ac tolerante laborum. *Virg. 2. Georg.* Scipiadas duros bello. *Et 6. Æneid.* gens dura atque aspera cultu. Aliquàdo pro sæuo, crudeli, aspero. *Idem 3. Georg.* Quid iuuenis, magnum cui versat in ossibus ignem Durus amor? *Cicer. 7. Verr.* Quis tam fuit illo tempore durus & ferreus, qui tam inhumanus præter vnum te, &c. *Terent. Phorm.* Adeóne ingenio te esse duro, atque inexorabili, Vt neque miseri cordia, neque præcibus molliri queas? ¶ Accipitur item pro noxio *Virgil. 4. Georg.* Aut durum tinęæ genus. ¶ Durus ad studia, qui studiorum delectatione non capitur. *Cic. pro Archia.* Nam & Cimbricas res adolescens attigit, & ipsi illi C. Mario qui durus ad hæc studia videbantur, iucundus fuit.

Dūrŭsculus, diminutiuum. ‖ *ὑποσκληρός.* GAL. Duret, vn peu dur. ITA. *Alquanto duro.* GER. Hartlech. HISP. *Cosa vn poco dura.* ANG. *Somewhat harde.* ‖ *Plin. in præfat.* Ille enim, vt scis, permutatis prioribus syllabis durusculum se fecit.

Dūrē, & Duriter, aduerbia, inter se differunt: quòd duriter sit sine sensu laboris: Durè crudeliter, vt illud ad laborem, hoc ad sæuitiam referatur. ‖ *σκληρῶς.* GAL. Durement. ITALIC. & HISP. *Duramente.* GERM. Hartigklich. ANGLIC. *Hardely.* ‖ ¶ Præterea durè in alterum, duriter in nos aliquid facimus. *Terent. in And.* Primùm hæc pudicè vitam parcè ac duriter Agebat, lana ac tela victum quæritans. Sed hæc differentia, vt plerǽque aliæ, à scriptoribus nullo pacto obseruatur. *Terent. in Adelph.* factum à vobis duriter, Immisericorditérque est. que etiam, si est, pater, Dicendum magis aperte, illiberaliter. Verba sunt Æschinis ad Mitionē patrem, quibus cum illo expostulat, quòd ipse, & simulatus ille hospes Milesius nimis duriter consuluissent, non de se ipsis, sed de virgine illa, & eius amatore.

Dūrĭtĭă, tiæ, & durities tiei. Firmitas & soliditas. ‖ קשי *keschi. σκληρότης στερεότης.* GAL. Dureté. ITALIC. *Fermezza, saldezza, durezza, crudeltà.* GERM. Harte. HISP. *Dureza, crueldad* ANGL. *Hardnesse.* ‖ *Plin. lib. 5. c. 36.* Tanta duritia aculeo est. *Idem lib. 13. c. 9.* Duritiæ firmæ lignum. [¶ Accipitur pro morbo, siue inualetudine: *Suet. in Ner. c. 34* Ex duritia alui cubat. ¶ Duritia legum, quæ opponitur æquo & bono: *apud Sue. in Claud. c. 14.*] ¶ Accipitur & pro asperitate, crudelitatéque. *Tacit. in Heaut.* tum hoc timet, Ne tua duritia illa antiqua etiam adaucta sit. *Cic. in Partition.* Et fortitudinem audacia imitatur, & patientiam duritia immanis. *Plin. lib. 23. c. 15.* Duritiæ & maturitate incorrupta spissari. *Cic. in Cat.* Quanta in altero comitas, in altero duritiæ [Ferri frangere duritiem *Catul. de Com. Ber.* Duritia inhumana non affici dolore (amissis carissimis. *Senec. c. 15. de Consol. ad Helu.* Parsimonia & duritia alis eram disciplinæ: *Plau. Mostel. sc. 2. a. 1* Vincite hoc (flagri) duritia tergi. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1.* Vbi ad languorem tua duritia duderis octo lictores. *Plautus Asin. sc. 2. a. 3.*]

Dūrĭtās, atis, Duritia. ‖ *σκληρότης. Cic. in Orat.* ‖ Alij duritatem & seueritatem quandam verbis, & orationis quasi mœstitiam sequuntur.

[Duritudo, inis, *Gell. c. 2. li. 17.* testatur eo verbo M. Catonē vsum fuisse.]

Dūrābĭlis, le, Quod durare potest. ‖ *διαρκὴς.* GAL. Qui est de durée IT. *Durabile, che può durare.* GERM. Langwirig/wärhafft. HISP. *Durable, cosa que puede durar.* ANGLIC. *Durable.* ‖ *Ouid.* Quod caret alterna requie, durabile non est. *Plin. li 9. c. 43.* Durabilia ac sectilia, quæ modice humida. [Sed durata riget densam in glaciem niuemque (vnda) *Tibull. lib. 4.* Viuere non possum hic nec durare vllo modo. *Plaut. Minæ. sc. 2. a. 5. & Asin. sc. 2. a. 5.* Mihi te æquum est parcere, vt tibi durem diu. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 1.* Cærulæos ventis latices durantibus Ister congelat. *Ouid. Eleg. 10. lib. 3. Trist.* Nequeo durare quin herum accusem meum. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.* Idem *Capt. sc. 4 a. 3.* Scd enim nequeo contineri *Ouid. 2. Fast.* Sub Ioue durabant, & corpora nuda ferebāt. *Item,* Sub Ioue pars durat, pauci tentoria ponunt. *Idem lib. 3. Fast.* Sub Ioue durabit multis immota diebus. *Ouid. 4. Fast.* Durare meliore parte sui, (post mortem.) *Sen. c. 2. de Consol. ad Polyb.* Durādum est, quia cœpimus. (i. omnia tædia perferenda & labores.) *Quint.* Sine durare post ingenium tuum. *Sen. Ibid.* Memoriam quæ Durauerant ex antiquitate ædificia, arserunt. *Suet. in Nero. 38.* Durare exercitum patientia laborum. *Velleius.* Durati vsu armorum populi. *Liu. 7. ab vrb.* Durari gelu aquas. *Gel. c. 8. lib. 17.* Durant adhuc illa & ostenduntur. *Suet. in Tib. c. 6.* Durauit luctus perfectos dies. *Suet. in Calig. c. 6.* Durati muria pisces. *Quin. ilian.*

Dūrāmen, & Duramentum. Brachium vitis ‖ *σκλήρωμα.* GAL. Durée, ou ce qui est de durée: le sep ou bras de vigne prochain de sa souche. ITAL. *Ramo de la vite, tralci confirmatione.* GERMAN. Das hart rebschoß so zu nächsten stock steht. HISPA. *Endurecimiento penca ò hoja de la vid.* ANGLIC. *The boughe of the wine tree nigh the stump or stocke.* ‖ *Colum. li. 5. c. 21.* Sed vt caput trunci, pedali ferè spatio sit inferius iugo. quaternis brachiis, quę duramenta quidem vocant, diuidatur in totidem partes. *Idem c. 22.* Considerandum erit cuius longitudinis sint duramina quæ excedant prædictam mensuram. ¶ Duramentum etiam pro confirmatione & firmitate. *Senec. c. 1. de Trang. vitæ,* Dices tenera esse virtutum principia, tempore ipsis duramentum & robur accedere. *Valer. lib. 2. c. 2.* Efficacissimum igitur virtutis duramentum necessitas.

Dūrăcĭnă persica, *Δωρακίνα* Ægineta, Quorum corpus ligno adhæret, auelliique nequit. ‖ GALLIC. Qui ont l'escorce ou la peau dure. ITA. *Persici che non si spiccono da l'osso.* GERM. Pfersich die nech hart anstehend. HISP. *Duraznos.* ANGL. *That hath an harde hull or hard skinne.* ‖ *Plin. lib. 15 c. 21.* Sed persicorum palma duracinis. *Idem lib. 15. c. 28.* Quedam statim à ligno recedunt, vt nuces & palmæ: quædam adherent, vt oliuæ, laurique: quorundam generi vtraque est natura, vt persicis. Etenim duracinis adhæret corpus, è lignóque auelli nequit, quum in cæteris facilè separetur.

Dūrăcĭnæ vuæ dicuntur, quæ duram & firmam corticem habent à duritie, vel à duris acinis. *Plin. lib. 14. c. 1.* Vua non alibi gratior callo, vt inde possit inuenisse nouem duracini durus acinus *Suet. ex Epist. Augusti,* Dum lectica ex regia redeo, panis vnciam cum paucis acinis vuæ duracinæ comedi.

Dūrĭcorĭă, dicuntur quæ sunt duri corij. ‖ *σκληρόδερμα.* GAL. Qui ont le cuir dur. ITA. *Che hanno il cuojo duro.* GERMAN. Die ein harte oi er fäche haut habend. HISP. *Cosas que tiene el cuero duro.* ANGLI. *That hath an hard hide.* ‖ Vnde Ficus duricoriæ, quæ habent durum corticem: *meminit Plin. lib. 15. c. 18.*

Dūro, as, Durum facio, firmo, solido. ‖ חזק חשקה *hikschâh chizzék. στερεόω.* GALLIC. Durcir, endurcir. ITALIC. *Far duro, soldo, fermo.* GER. Hart machen. HISP. *Endurescer à alguna cosa.* ANGLIC. *To mak harde.* ‖ *Colum. lib. 7.* Annicula mula rectè à matre repellitur, & amota montibus, aut feris locis pascitur, vt vngulas duret, sitque postea longis itineribus habilis. *Cæs. 6. bell. Gall.* Hoc se labore durant adolescentes. *Martia. lib. 13.* Sorba sumus molles nimium durantia ventres. *Liu. 1. bell. Pun.* Nec erat difficile opus, quòd cæmēta non calce durata erant. ¶ *Quint. lib. 1.* per translationem posuit pro confirmare, Multa (inquit) linguæ vitia, nisi primis extinguntur annis, inemendabili in

posterum

posterum prauitate durantur. ¶Aliquando significat tolerare. *καρτερεῖν. Virg.1.Æneid.*-durate,& vosmet rebus seruate secundis. In qua significatione quandoque contra naturam iungitur accusatiuus maximè apud poëtas. *Horat.lib.1.Carm.* Vix durare carinæ Possunt imperiosius æquor. ¶Item persistere, perseuerare, diu permanere, *παραμένειν, διατρίβειν. Plau.in Amph.* Durare nequeo in ædibus ita me probri,stupri,dedecoris à viro argutam meo. *Teren.in Adelph.* Non hercle hic quidem durare quisquam,si sic sit,potest. Huius composita sunt,Eduro,Induro,Obduro,Præduro,Perduro,Reduro,*quæ vide suis locis.*

*Durattix,icis,Verbale fœm.gen. *Plin.lib.14.c.1.* Addítque acinis eádem quam in doliis amphorísve duratricem illam firmitatem austeritas piscis infusa pediculo.

Dureo,es,durui,Durus sum.{קשה kaschâh. σκληρύνομαι. GAL. Sendurcir,deuenir dur. ITAL. *Indurire,indurare.* GERM. *Hart sein.* HISP. *Endurecerse.* ANGL. *To be harde,or to waxe hard.}* à quo Duresco,durus fio. *Cic.2.de Nat.deor.* Itaque & Aquilonibus reliquísque frigoribus adiectis duresćit humor. *Ouid.2.Metamorph.* Oráque duruerant,signúmque exangue sedebat. *Colum.lib.9.* Plumulæ sub cauda clunibus detrahendæ,ne stercore coinquinate durescant.[*Quintilian.* Necesse est deteratur fulgor:& durescat articulus.] ¶Composita à dureo raro sunt in vsu, quemadmodum & ipsum simplex, sed eorum loco vtimur compositis à duresco, vt Indureo vix dicimus, frequentissimè autem Indurescо,Obdurescо,vtrídque durus fio,*ὑποσκληρύνομαι.* Perdurescо,vide durus fio:*quæ vide suis in locis.*

DVSARE, *δυσαρή*, Scopulus & vertex altissimus Arabiæ, si dictus à Dusaro deo,qui apud Arabes & Dacharenos colitur. Gentile,Dusareni. *Steph.*

Duumuir,duumuiri,eadem forma dictus est qua Triumuir, quod scilicet duo tantum in eo officio essent. {ANGL. *Officers in Rome which had equall authoritie ouer prisons,as the sheriffes in England.}* Erant autem in Coloniis & municipiis summi magistratus, item vt Romæ Consules: *de quorum officio & potestate consule Lexicon Hotom.Vlpian. l.Siquis vxori.§.Si fugitiuum.ff.de furt.* Si fugitiuum meum quis quasi suum, à Duumuiro vel aliis qui potestatem habent de carcere vel de custodia dimittendi, acceperit, an is furti teneatur. *Cic.in Orat.* Planéque Duumuirorum iudicium, aut Triumuirorum capitalium, aut Decemuirorum litibus iudicandis dico aunquam.

¶Duumuiri item creabantur vsitata lege, qui de perduellione iudicarent,de quibus *Liuius lib.1.* Duumuiri,*inquit*,perduellionem iudicent:si à duumuiris prouocarit,prouocatione certato,&c.

¶Duumuiri nauales. *Liu.9.ab Vrbe*, alterum,vt Duumuiros nauales classis ordinandæ reficiendæque causa idem populus iuberet.

Duumuiratus,us.Dignitas duumuirorum. { ANGL. *A cheriffship of equall autoritie.}Plin.lib.4.Epist.ad Sempronium*, Hunc Agonem Trebonius in Duumuiratu suo tollendum curauit. *Paulus l.Honores ff. de Decur.* Is qui non sit decurio,duumuiratu,vel aliis honoribus ciuilibus fungi non potest.

Duumuiralis.le,Quod ad duumuiratus munus pertinet. {AN. *Belonging to a sheriffshipe of equall autoritie.}* vt,Dignitas duumuiralis,Iudicium duumuirale. ¶Quando verò de homine dicitur,eum significat qui aliquando duumuiratum gessit: sicut Consularem vocamus,qui Consulatu perfunctus est,& Triumphalem, qui triumphum peregit. *Vlp.l.j.ff. De albo scrib.* Qui duumuiratum gesserunt (si hic honor præcellat)& inter duumuirales antiquissimus quisque prior.

Düy,Vide DVCO.

D ante Y

Dyas,*δυάς*,Numerus est binarius,sicuti decas numerus est denarius.

DYMAS, *Virgil.2.Æneid.* Iphitus oblatam per Lucam Hipanísque Dymásque.

Δύμβριος, ἀπὸ γλῶσσας δύλασσα. Dymbrius,*Vide* Thymbria.

DYME,*Δύμη*,Vrbs Achaiæ vltima ad occasum, quam Antimachus Cauconidem à Caucone fluuio cognominat,*Steph.*

Dynamène.Vide in D ante I,vbi male collocatum est.

[Dynamis,*Plaut.Pseud.sc.2.a.1.* Dynamin habent domi maximam.]

Dynastes,huius dynastæ, *δυνάστης*, Qui in magistratu est,aut qui in ciuitate plurimùm pollet. ANGLIC. *A great lord,or noble man of great power.}* ita dictus à verbo Græco *δύναμαι*,quod posse significat,siue potentem esse.Scribit *Strabo*,reges Dynastas vocari,propterea quòd plurimùm possint,polleántque, & populos quò velint,aut vi,aut persuasione perducant. *Cicero ad Atticum*, Erit nebulo iste cum istis dynastis in gratia. *Idem 11.Philip.* Idem si cæteri reges,tetrarchæ,dynastæque fecissent.[*Velleius*:Dynastæ & Tetrachæ.] ¶Horum dignitas Dynastia,*δυναστεία*,vocatur.

DYNDASVM,*Δυνδασσόν*,Vrbs Cariæ. *Steph.*

Dyotæ,æ, siue Diota *δύωτα, ἢ διώτα*, Vtroque enim modo scriptum inuenimus.Dolij fictilis genus, vino conseruando idoneum: à duabus auribus.hoc est,ansis,ita appellatum. *Vide suprà* DIOTA.

DYRBAEI,*Δυρβαῖοι*,Populi ad Bactros & Indiam pertinentes. *Vide plura apud Steph.*

DYRRHACHIVM, *Δυρράχιον*, Vulgò *Durazzo*, Vrbs est in ea parte Maceduniæ quæ mari Adriatico incumbit, distans à Brundusio CCXX.M. pass.traiectu.{GERM. *Ein statt in Macedonien am Adriatischen meer gelegen..}* Dictum autem volunt Dyrrhachium à nomine eius qui vrbi portum adiecit: nam antea Epidamnus vocabatur *; teste Plin.lib.3. cap.23.* Hanc vrbem Cicero exilij sui tempore amicissimam expertus est,& officiosissimam,in qua commoratus est,donec Senatusconsulto reuocaretur. *Vide plura apud Steph.* cui alia huius nominis Laconiæ vrbs est,vna ex centum: & Illyriæ regio Dysrachia,cuius incolæ Dysrachij & Dysracheni.

Dyscolus,{שטן kaschéh *δύσκολος*. GAL. Difficile,fascheux. ITA. *Difficile,fastidioso.* GERM. *Ungeschlacht/vnhoflsätig.* HISP. *Difficil,el que ha à da hastio.* AN. *Panefull,troublous.}* Difficilis,& morosus:quod vitij genus à Græcis *δυσκολία* appellatur.

Dysenteria, {*δυσεντερία*. GAL. Trenchee de ventre auec flux de sang exulceration des boyaux. ITALI. *Dolore di ventre con fluxo di sangue.* GERMA. *Die roht rut/oder der roht schaden.* HISPANI. *Camaras de sangre.* ANGL. *The bloudie flixe with gnawnig of the bowels.}* Intestinorum exulceratio cum inflammatione & excretione sanguinolenta, ventrem magnis doloribus torminibusque exercens. Quidam intestinorum difficultatem,*Celsus* tormina interpretatur. *Ci .Gallo lib.7. Epistol.* Sane *δυσεντερίας* pertimueram.*Plinius lib.22.cap.25.* Ad dysenteriam bibitur cum absinthio. ¶Hinc Dysentericus, *δυσεντερικός*, dicitur qui hoc morbo laborat. *Plin.lib.20.c.2.* Auxiliatur dysenterico semen cucumeris.

Dyspepsia,{*δυσπεψία*. GAL. Difficile digestion,indigestion. ITAL. *Crudità di stomacho,indigestione.* GERMANI. *Böse thewung.* HISPANIC. *El abiso de lo no digerido,indigestion.* ANGLI. *Ill digestion,raweneſſe of stomack.}* Difficilis & ægra concoctio: à *δυς* particula quæ difficultatem, vel deprauationem importat, & *πεψις* coctio. *Galenus libro de Sympt.differents.* tria ponit læsæ coctionis genera,*ἀπεψία, δυσπεψία, καὶ δυσπεψίαν*: inter quæ hanc ponit differentiam, vt apepsia dicatur quum cibus non mutatur, sed talis omnino permanet, qualis est ingestus. Et hanc Latini proprie cruditatem appellant. Bradypepsia autem quum cibus quidem immutatur,sed ægrius,serius, & imperfectiùs:nos imbecillam vel tardam coctionem dicere possumus. Dyspepsia verò dicitur,quum cibus mutatur in alienam qualitatem naturæ nostræ non conuenientem.Hanc medici nostri coctionem deprauatam dicere solent. Hanc tamen differentiam ne ipsi quidem medici obseruant: vt qui vno dyspepsiæ nomine sæpenumero omnia coctionis vitia intelligant.

Dysphilus, penultima correpta, *δύσφιλος*, Amicus parum syncerus. {ANGL. *An freind not vpright.}* *Iuuenal.Sat.3.* Non est Romano cuiquam locus hîc vbi regnat Protogenes aliquis, vel Dysphilus. Castigatiora exemplaria habent Diphilus : & ita omnino legendum. Videtur enim *Iuuenalis* ibi notare Græculum quempiam nomine Diphilum.

Dyspnœa,{*δυσπνοία*. GALL. Difficulté d'haleine. ITAL. *Difficultà di spirare.* GERM. *Embrüstigkeit/schwäre des athems.* HISPA. *El acezo.* ANGL. *Difficultie of breating,purseyneſſe.}* Spirandi difficultas: quod vitij genus senibus solet esse familiare, teste Hippocrate: vnde & *Virgil.* senes anhelos vocat. Tres autem à medicis enumerantur morbi in difficultate spirandi consistentes. Nam quum ea modica est,*δύσπνοια*: quum vehementior *ἄσθμα* vocatur. Quum verò ea euenit vt nisi recta ceruice spiritus trahi non possit, orthopnœa appellatur.

Dyspnoïcus, {*δυσπνοϊκός*. GALLI. Qui ne peut auoir son halaine à son aise. ITAL. *Chi spira con difficultà.* GERM. *Der da schwärlich athmet.* HIS. *El que aceza.* ANG. *That breatheth paineſullie,perſey.}* Qui dyspnœa laborat. *Plin.lib.24.c.6.* Ammoniacum prodest dyspnoicis pleuriticis,&c.

DYSPONTIVM, *Δυσπόντιον*, Vrbs Piscæ, à Dyspontio Pelopis filio. *Steph.*

Dysuria,{*δυσουρία*. GAL. Difficulté de pisser. ITA. *Difficultà di pisciare.* GERM. *Harnstrenge/harte zu harnen.* HISP. *Difficultad de mear.* ANGL. *Difficultie in pissing.}* Difficultas,& suppressio vrinæ,calculo,vel materia quapiam crassa, aut caruncula meatum obstruente. Hoc vitium Cato significat, quum ait, Quibus ægrè lotium it. *Cicero Gallo lib.7.* Epicurum tuum Stoici male accipiunt, quia dicat *δυσουρικὸν καὶ δυσπραγῆ πάθος* sibi molesta esse:quorum alterum morbum edacitatis esse putant,alterum etiam turpioris intemperantiæ. Stranguria autem, morbus est à dysuria diuersus, quem nonnulli vrinæ stillicidium appellant,quum scilicet tanta est vel vrinæ acrimonia,vel vesicæ imbecillitas,vt quicquid in eam illabitur,statim excernatur.

E

EVAPTE natura non ità resonat, sicut A.O. neque tam promptè os diducit, ictúque magis languido circa arteriam prodit,rictum superiorem aliquo modo deprimit, sonum tamen & auget & minuit ea ratione qua & A, vbi satis abunde dictum est. In fine dictionis corripitur, præter quando in Græcis vocibus scribitur per η,vt in Penelope. Ablatiui etiam quintæ declinationis producuntur,die,re. Imperatiui singulares secundæ coniugationis.doce. Monosyllaba: vt,me,te; præter que coniunctio,ve,ne, quum significat an.Aduerbia in e ab adiectiuis,us,a,um,vt docte, [¶E,exi,sæpe immutari docet *Gell.c.24 lib.10.* Item,E pro ι,vel o, vt Occecurri, pro occucurri,& memordi pro momordi,*apud Gell.c. 9 lib 7.* Beret & bitet. *Plaut.in Curc.sc.2.a.1.* Vide Betet. *Item* Excedat pro Excidat. *Idem ibi.sc.1.a.1.* Vide Excido.Ita Dissicere pro dissecare.De quibus Vide suis locis.]

E. & Ex[*Ἐκ min.cas.* GAL. De. ITA. *Di.* GERMAN. *Von/oder auß.* HISP. *De* ANGLI. *Of.*] Præpositiones sunt quæ & separantur, & componuntur. Separatæ,modò temporales sunt:vt,Ex illo celebratus honos.hoc est,post illud tempus modò locales:vt E cælo.Modò ponuntur pro à vel ab:vt,Audiui e patre meo. ¶ Modo significant pro vel ad.(*πρὸς* cum genitiuo) vt,Ex dignitate,ex vsu, ex vtilitate,hoc est, pro dignitate,vel ad dignitatem.E Republ.pro Reipublica.

¶ Modò secundum, κατὰ: vt Ex Platonis sententia, id est, secundum Platonis sententiam. ¶ Modò in, *Cicer.* E renibus laborabat, id est, morbum patiebatur in renibus. [*August. in Breviario*, Qua ex de pecunia (geminata præpositione.) *Plautus Men. sc. 2. a. 4.* E re tua feceris. *Catull. de Com. Beren. Plaut. Capt. sc. 4. a. 3.* Vtinam te Dij prius perderent, quàm peristi è patria. *Item*, Hinc è proximo amat meretricē. *Plau. Men. sc. 2. a. 5. Et Asin. sc. 1. a. 1.* Item *In Aulul. sc. 5. a. 3.* E meo quidem animo. *Suet. in August. c. 84.* E libello sermones habere. *Vellius*, Ex ebore apparatus triumphi Africani.]

¶ Compositæ, quandoque priuationem indicant, vt Elinguis, Exanguis. Quandoque vehementiam vel perfectionem, vt Eludo, Exoro. Quandoque extra, vt Educo, Excludo. ¶ Componitur autem E, cum b, vt Ebibo: d, vt Educo: g, vt egredior: i, vt eiicio: l, vt eludo: m, vt emitto: n, vt enitor: r, vt erigo: u, vt euesio. ¶ Exverò cum a, vt exaudio: c, vt excurro: e, vt exeo: f, vt efficio: o, vt exoleo: p, vt expello: q, vt exquiro: s, vt exequor: t, vt extendo: u, vt exuro. Verùm quando post exsequitur f, mutatur x in f, vt effundo. Quum verò sequitur s, abiicitur s, vt exequor, & exicco: in aliis integra manet.

¶ Econtrario, ἐναντίως, ἐναντίον, ἐξεναντίας. GALLIC. Au contraire. ITA. *All incontro.* GERMANIC. Im gegentheil/herwiderumb. HISPANIC. *El contrario.* ANG. *On the contrare*, } aduerbium, significat ediuerso, contrà. *Cic. 3. de Finib.* Econtrario moderatu habitus [*Suet. in August. c. 27.* E diuerso. *Quintilian.* è contrario.

E ante l A

[Ea, eadem, &c. *Plaut. Capt. sc. 3. a. 2.* Tu te tibi ea tuopte ingenio prodes plurimum. *Plau. Capt. sc. 3. a. 2.* (i. ea re, ea de causa.) *Idem Mil. sc. 3. a. 2.* Vise intrò, hîc te opperiar, eadem (sub. via, vel ratione) illi inidias dabo. *Si idem in Pseud. sc. 3. a. 1.* Eadem duo greges adegero. *Et Men. sc. 4. a. 2.* Eadem ignorabitur, (sub. opera & via. *Idem Capt. sc. 3. a. 2.* Inuiso captiuos: Eadem percontabor ecquis eum nouerit.

Eale, Fera est in Æthiopia nascens, magnitudine equi fluuialis, cauda elephāti, colore nigra vel fulua, maxillas habens apri, & maiora cubitalibus cornua, mobilia, quæ alterna in pugna sistit, variatque infesta aut obliqua, vtrunque ratio monstrabit. *Hæc Plin. lib 8. capite 21.*

EANTES, Nomen proprium historici Cyziceni, qui fuit eadem ætate, qua Pygmalion in Oriente regnabat.

EANVS, à veteribus dictus est, qui postea Ianus, qui incunti anno credebatur præsidere. Sæpe enim antiqui secundam vocalem pro tertia vsurpauerunt, quod & ipsum testatur. *Quintil. lib. 5. c. 6.* Quid: non e quoque, i loco fuit, vt Menerua, & Leber, & Magester, &c.

[Eapse. *Plautus Curc. sc. 3. a. 1.* Eapse merx condidicit bibere. *Ib. sc. 3. a. 4.* Eapse illa iracundia. *& Milit. sc. 1. a. 2.* Quod nemo nisi eapse inferret pedem.]

EARINVS, pe. cor. ἐαρινὸς, Adolescenti, formosi nomen *apud Martialem*, à Vere dictum, quod Græci ἔαρ appellant.

EASO, onis, Promontorium Pyrenæi montis. Item oppidum Vasconū. *Vtriusque autor Ptolem. lib. 2. c. 6.*

EATENVS, pen. cor. Significat vsque eo, vel ad eum modum: cui respondent Quatenus, Vsquequo, Quoad, Vt, Qua, Nequid. } עַד *hádh.* ἕως, μέχρι. GALLICE. Iusques la, entant. ITALIC. *Fin à tanto*, GERM. Nur also feer/also weyt/vmb sonst. HISPAN. *Hasta aquello ò aquel modo.* ANGLIC. *So fare.* } *Caius de institoria actione*, Eatenus dabitur in eum actio, quatenus ex ea re locupletior factus est. *Cic. 1. de Legibus*, sed hoc ciuile, quod vocant, eatenus exercuerunt, quoad populo præstare voluerunt. *Idem de Opt. gen. orat.* Verba persequens eatenus, vt ea non abhorreant à more nostro. *Colum. lib. 12. c. 9.* Caules lactucæ ab imo depurgatos, eatenus quà tenera folia videbuntur. *Sueron. in Tiber.* Ac primo eatenus interueniebant, nequid perperam fieret. [Eatenus abeunt à fabris: mox, Ad id vsque.]

E ante B

E. B. In notis antiquorum, Eius bona.

Ebenus, vel Ebenum, pen. corr. } חֳבָנִים *hobnim.* ἔβενος, ἔβενον, ἴβενος, Suidæ. GALLIC. Ebene, vn certain arbre qui croit és Indes. ITALIC. *Ebone.* GERMA. Ein baum der in India wachst/inwendig schwartzlecht/sunst wie der Buchsbaum. HISPA. *Ebanus, arbor peregrina ò nostros.* ANGLIC. *A tree which groweth in Inde named Ebene.* } Lignum est intus nigrum, foris buxi aspectu, adeò solidum & ponderosum, vt in aqua non superfluitet. Creditur tamen tenuis esse (*vt Aëtius tradit*) substantiæ & abstergentis virtutis. Vnde oculorum caliginem discutere creditur, & aliis oculorum medicamentis miscetur. Hæc arbor nascitur in India, & cæsa durescit in lapidem, vrituraque odore iucundo. *Virgil. lib. 2. Georg.* sola India nigrum Fert ebenum. *Vbi Seruius*, Atqui & in AEgypto nascitur: sed Indiam, omnem plagam AEthiopiæ accipimus. *Vide Plin. lib. 12. cap. 4.* Sunt qui per aspirationem scribant hebenus.

ebibo, ebibis, pen. corr. Bibendo euacuo. } ἐκπίνω. GAL. Boire tout ne rien laisser. ITALIC. *Bere il tutto.* GERM. Außtrincken. HISPA. *Mucho beuer, ò hasta al cabo.* ANGLIC. *To drink vp all at ones.* } *Plautus Amphyt.* Factum illud est, vt ego illic vini cirneam ebiberem meri? *Terent. Heaut.* Quid comedent? quid ebibent? [*Plau. Curc. sc. 3. a. 2.* Propino magnum poculum. Ille ebibit. ¶ *Ibid. sc. 2. a. 1.* (Amica) quæ mihi misero amanti ebibit sanguinem. *Ouid 3. Fast.* Inuenies illic, qui Nestoris ebibat annos.] ¶ Per translationem Ebibere ponitur pro consumere. *Plaut. Amph.* Non ego cum vino simul ebibi imperium tuum.

ebland-ior, diris, Blanditiis aliquid extorqueo, impetro. } ἐξαγοράσω. GAL. Auoir par belles paroles, impetrer par douceur. ITA. *Togliere per lusinghe.* GERM. Etwas mit schmeichlen von einem bringen/ einen etwas mit glatten worten abschwetzen. HISPANI. *Mucho halagar ò quitar por halagos.* ANG. *To get a thing by flatterie.* } *Liu. lib. 7. bell. Pun.* Neque enim omnia emebat, aut eblandiebatur, sed vim etiam flagitio adhibebat.

Eblanditus, a, um, participium. } ANG. *Gotten by faire wordes.* } Vnde Eblandita suffragia dicuntur, quæ precibus & blanditiis impetrantur, *apud Cic. pro Cn. Plancio.* * Eblanditæ preces, Blanditis precibus impetrata testimonia. *Plin. in Paneg.* Volo ego qui pronunciam exemplum non tantùm codicillos amicorum, nec vrbana coniuratione eblanditas preces, sed decreta coloniarū decreta ciuitatum allegem. [*Gell. c. 13. lib. 11.* Eblandita oratio.]

EBORACVM, ἰβόρακον *Ptolemæo*, Britanniæ ciuitas est, quam illi sua lingua vocant *Iorc*.

Ebŏrĕus, *Vide* EBVR.

Eborsus, *Vide* EBVSVS.

Ebria, æ, vas vinarium est *inquit Sosipater*, atque inde Ebrius, & Ebriosus dicitur, sicut à negotio, negotiosus. Scribit autem ille per aspirationem, quam consuetudo repudiauit.

ebrius, a, um, Qui nimio potu mente alienatus est, tumultuosus, vinolentus, vino languidus, vino obrutus. } שִׁכּוֹר *schichchór.* μεθύων, μεθυσικός. GALL. Yure, enyuré. ITA. *Ebrio, ebriaco.* GERM. Trunckenvoll weins. HISP. *Embriago, borracho.* ANGLIC. *Cuppe shotte, drunken.* } *Plaut. Amph.* Homo hic ebrius est, vt opinor. [De eo id dicitur, qui mera monstra narrat.] Huius antitheton est Sobrius, quasi sine ebrietate. *Cic. Papyrio Pæto lib. 9.* Habuisti enim in tua potestate ex quo vel ex sobrio, vel certè ex ebrio scire posses. Vnde, Non sobrius, pro ebrio sumitur. *Martial.* Et non sobria verba subnotasti. Interdum ebrius ponitur pro pleno & abundanti, *Plau.* Facite mihi cenæ vt ebria sit, id est, abundans, & opiparè parata. [Vbi obdormiunt ebrii. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.* Cum corona ebrium Pseudolum. *Plaut. Pseu. sc. 2. a. 5.* (bis) Vnde homo ebrius? *Plau. Most. sc. 4. a. 1.* Ebrio cōtamanti quibus impune licet *Plau. Aul. sc 6. a. 4.* Insana aut ebria hæc mulier. *Plau. Men. sc. 4. a. 2.* Pater me offendet miserum aduenientem ebrium. *Plau. Most. sc. 1. a. 2.* ¶ Ebria lana conchæ sanguine. *Martial. epigr. 154. lib. 14.*]

ebriolus, diminutiuum ab ebrius. } ὑπομεθύων. GALL. Yurongnet. ITAL. *Al quanto imbriaco.* GERMA. Zimlich trunckē. HISP. *Vn poco embriaga.* ANGL. *A litle drunken.* } *Plau. Curc.* [*sc. 3. a. 12.*] Tristes atque ebriolos incedunt.

ebriōsus, Qui sæpe fit ebrius. } שִׁכּוֹר *schichchór.* οἰνόφλυξ. GAL. Yurongne, sujet au vin. ITA. *Che spesso è briaco.* GERMA. Ein trunckē bestialisch volle zapff. HISPA. *Borracho, que à menudo se embriaga.* ANGL. *Much geuen to drunkeneſſe.* } *Cic. de Fato*, Hunc scribunt ipsius familiares & ebriosum, & mulierosum fuisse. *Plin. lib. 30. cap. 14.* Ebriosis ova recentia per triduum data in vino, tædium eius adducunt. A quo ebriositas propensio in ebrietatem, οἰνοφλυγία. *Cic. 4. Tusc.* Vt inter ebrietatē & ebriositatem interest, aliudque est esse amatorem, aliud amantem. ¶ Huius contrarium est Sobriosus, sobrietatis affectator, *quo vsus est Cyprian.* ¶ Inter ebrium & ebriosum hoc interest: quod ebrius actum præsentem designet: ebriosus habitum & procliuitatem. Potest enim quis esse ebrius, qui natura tamen & consuetudine ab hoc vitio maxime abhorreat: & contra, ebriosus quis esse potest etiam tum, quum vini nihil gustauerit. [*Vide Senec. epist. 84.*]

ebriĕtas, quam Cato dicebat nihil aliud esse, quàm insaniam voluntariam. } שִׁכָּרוֹן *schichcharón.* μέθη. GAL. Enyurement. ITAL. *Ebrietà.* GERM. Trunckenheit. HISP. *Embriaguez.* ANG. *Surfetting drunkennesse.* } *Plin. lib. 3. c. 14.* Ebrietatem arcet pecudum assus pulmo præsumptus. *Ouid. 12. Metam.* & ebrietas geminata libidine regnat.

ebriolo, as, pen. corr. Ebrium facio. } μεθύσκω. GAL. Enyurer. ITAL. *Far ebrio, imbriacare.* GERMA. Trucken machen. HISPAN. *Embriagar à otra.* ANG. *To make drunken.* } *Laber.* Ebriolati mentem hilarem accipiunt. *Nonius.*

ebriācus, a, um, antiquis *teste Nonio* in vsu erat pro ebrio, vel inebriato. } שִׁכּוֹר חֲשִׁכּוּר *schichchór hischchór.* μεθύων, μεθυσικός. } *Plau. in Aul.* Homo ebriacus somno sanari solet. Ita enim legit *Nonius.* Alij tamen ibi Ebriatus legendum contendunt: vt sit à verbo ebrio, cuius compositum est Inebrio.

ebriare, μεθύειν. *Macrob. Comment. lib. 1. c. 12.* Antequam materialis inflaxio in corpus venientes animas ebriaret.

EBROE, ἴβρωι, Vrbs in Chananæa Iudææ, gentile Ebromus. *Steph.*

EBRON, ἴβρων, mons Palæstinorum, haud longè à Gaza Syriæ ciuitate.

EBRVS, *Vide* HEBRVS.

EBVCVM, dicimus qui illam sentit animi tarditatem & stuporem, qui hallucinantibus plerunque vsu venit, *autoritate Festi. Pomp.*

EBVDES, insulæ sunt quinque numero, in Oceano Britannico, anguſto freto diuisæ, quarum incolæ (*vt*) *scribit Solinus*) lacte solum & piscibus vitam agunt. *A Plinio* Hæbudes dicuntur: à *Stephano* αἰβῆδαι, diphthongo non aspirata.

ebullio, is, Efferuesco: & inter bulliendum effundor: sicut aqua quæ in aheno feruet. } רִתַּח *rittách.* ἐκφυσᾶμαι, ὑπάγω. GAL. Bouillir & sortir dehors. ITA. *Bollire.* GERM. Auffwallen/von sieden strotzen. HISP. *Bullir mucho ò hervir.* ANGL. *To bubble vp.* } Per metaphoram accipitur pro iactabunde aliquid ostento. *Cic. 3. de Finibus.* Dixerit Epicurus, semper beatum esse sapientem: quòd quidem solet ebullire nonnunquam, (id est, vi veritatis incitatus dicere.) *Idem 3. Tusc.* Qui si virtutes ebullire volent & sapientias, nihil aliud dicent, nisi eam viam quæ efficiantur hæ voluptates, quas suprà dixi. Id est cum ostentatione & pompa efflare, & quasi pleno ore detonare vel crepare. * Hinc verbale, Ebullitio, id est feruor. ἀνάζεσις.

ebullo, as, *Vide in simplici* BVLLO.

ebulum, siue Ebulus, frutex est sambuco foliis & baccis simillimus, in tantam tamen altitudinem non assurgens, neque arborescens. Græci Chamæacten appellant, quasi pumilam sambucum. } χαμαίακτη GALLI. Hiebles. ITAL. *Ebulo.* GERM. Attichstaud. HISP. *Yezgo yerua nota.* ANG. *Daynewortor walwort.* } *Virg. in Sileno*, Sanguineis ebuli baccis. *Colum. lib. 2.* Sed citra hoc experimentum multa sunt, quæ & dulcem terram, & frumentis habilem significent: vt iuncus, & calamus, gramen & trifolium, ebulum, rubi, pruni syluestres, & alia com-

complura. *Idem*, Et rutilas ebuli creat vuida baccas.

EBUR, eboris, Dens elephanti, quasi è barro: sic enim elephantum vocabant veteres, à barritu. {שֵׁן *schen* ἐλέφας. GAL. Yuoire. ITAL. *Auorio* GERM. Helffenbein. HISPA. *Marfil, dionte de elephante.* ANGLI. *Iuory.*} *Cic. 4. Acad.* Non enim est è saxo scalptus, aut ebore dolatus.

¶ Ebur pro vasis, aut aliis rebus ex ebore dolatis. *Horat. lib. 2. Carm. Ode* 18. Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar. *Cic. 4. Verr.* Vt omne ebur ex ædibus sacris, deorum denique simulacra quæ vellet, auferret. *Ebur atramento candefacere, Est genuinæ formæ cultum atque ornatum externum inducere, quo decus illud natiuum obscuretur magis quàm illustretur. Proinde lena Plautina [*in *Most. Plau. sc. 3. a. 1.*] puellæ naturali forma præditæ, tamen cerussam ad oblinendas malas postulanti, Vna, inquit, opera ebur atramento candefacere postules. Propterea quòd omne lenocinium rebus natura pulchris, dehonestamentum affert: non venustatem. *Hæc Erasmus.* ¶ Antiquis in vsu fuit nominatiuus ebor, à quo remansit genitiuus eboris, & adiectiuum eboreus.

EBURNEUS, a, um, Quod est ex ebore. {ἐλεφάντινος. GERM. D'Yuoire. ITA. *D'auorio.* GERM. Helffenbeinin. HIS. *Cosa de Marfil.* ANG. *Of iuory.*} *Plin. lib. 36. c. 5.* Iouem fecit eburneum in Metelli æde, qua campus petitur. ¶ Aut quòd instar eboris album est: vt, Eburnea facies. *Ouid. 3. Metam.* Impubésque genas, & eburnea colla, &c.

EBURNEOLUS, diminutiuum, {ὁ μικρὸς σιγμοὶ ἐλεφαντίνας κατασκευάσματος. GAL. Mouschette ou marqué de petit morceaux d'yuoire. ITA. *Coperto d'auorio.* GERMAN. Dua mit helffenbein verfetzt ist. HISP. *Cubierto de marfil.* ANG. *Sett with litle pieces of iuory.*} *Cic. 3. de Orat.* Quem seruum sibi habuit ille ad manum, cum eburneola solitus est canere fistula.

EBURNUS, a, um, Eburneus. {ANGL. *Of iuory.*} *Tibull.* Hanc primùm veniens plectro modulatus eburno. *Lucret. lib. 2.* Legitimæque faces, gradibúsque accliuis eburnis. [*Ouid. Eleg. 2. lib. 4. Trist.* Inuenietque animus, quà currus spectet eburnos. *Ibid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Eburnus Tantalides.]

EBURATUS, a, um, Quod extrinsecus ex ebore est, quod ebore est obductum. {ἐλεφαντόδετος. GAL. Couuert ou enrichi d'yuoire. ITA. *Coperto d'auorio.* GERM. Mit helffenbein vberzogen. HISP. *Cosa cubierta de marfil.* ANGL. *Couered or made trim ne with iuory.*} *Plaut. in Persa*, Lectos eburatos, auratos. *Idem in Aul.* Clamores, imperia, eburata vehicula, pallas, nihil moror.

EBORĔUS, a, um, ab antiquo nominatiuo ebor fit: sicut à marmor marmoreus: eburneus verò, & eburnus ab ebur. {ἐλεφάντινος. ANGLIC. *Made of iuory.*} Significant autem hæc tria, quod est ex solido ebore. *Quintil. lib. 6.* Quum in triumpho Cæsaris eborea oppida essent translata.

EBVRA, Ἰβύρα Ptolemæo, Ἴβυρα *Stephano*, oppidum est Hispaniæ Bæticæ, *cuius meminit & Plin. lib. 3. c. 1.*

EBVRONES, Ἰβύρωνες, Populi Galliæ Belgicæ, qui per fraudem multos ex Cæsaris exercitu trucidarunt. Hodie *Leodienses.* Vulgo *Liege.* GERM. Luttticher.

EBVRONICES, Populi sunt inter Celtas Aulercis, Lexouiis, & Vnellis, reliquísque maritimis ciuitatibus vicini.

EBVRVM, Ἴβυρον, *Ptolemæo*, Moraviæ oppidum est. Germani vocant Olmutz in Merrheren.

EBVSVS, Ἴβουσσος, Vulgo *Ibizza*, Insula est in mari Balearico, altera Pytiusarum, nullum animal noxium gignens. *Plin. lib. 3. c. 5.* Ebusi terra fugat serpentes, Colubrariæ parit: ideo infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus. Habet hæc insula oppidum eiusdem nominis, à Phœnicibus (vt putatur) conditum, aut certe à Pœnis, qui à Pœnicibus originem duxerunt. *Silius lib. 3.* Iámque Ebusus Phœnissa mouet, iamque Artabus arma.

E ante C

E.C. In notis antiquorum, è Comitio, vel è capitolio. E.CONV. è conuiuio. ED. ABSC. P. hoc abscondita pecunia. E.C.S. Ab eius causa senatus abdicauit.

ECAMEDA, siue potius Hecameda, ἑκαμήδη. *apud Hom. lib.* 11. *Iliad.* nomen est filiæ Arsinoi, quæ capta Tenedo, Nestori in Prædam cessit.

ECASTOR, aduerbium iurandi. *Donatus*, Ecastor, per Castorem & Pollucem, ornatiua sunt iurandi, apta fœminis. *Plaut. in Amph.* Ecastor te experior quanti facias vxorem tuam. [Ecastor tu quidem insecta es. *Plaut. Most. cl. sc. 3. a. 1.* Ecastor vapulabis. *Ibidem*, Iampridem Ecastor frigida non laui magis libenter. *Ibidem.* Ecastor etiam. *Ibid. sc. 1. a. 5.* Ecastor equidem. *Plaut. Men. sc. 2. a. 4.* Ecastor haud inuita fecero. *Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Ecastor beneficiis tuis me florentem facis. *Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Ecastor licet. *Idem Men. sc. 3. a. 1.* Idem *Milit. sc. 4. a. 2. & sc. 5. a. 2.*] *Terent. in Andria*, Perecastor scitus puer natus est Pamphilo. Sunt qui diphthongum malint scribere, quod ex æde compositũ putent: vt Ædastor dictum sit quasi per ædem Castoris. Hoc iuramento (*vt autor Macrobius*) viri non vtebantur, quemadmodum nec mulieres per Herculem iurabant: ædepol autem iuramentum erat, tàm mulieribus, quàm viris commune.

ECBASIS, ἔκβασις, Penultima correpta, figura est, quæ Latinè dici potest excursus, παρὰ τὸ ἐκβαίνειν, quod est egredi siue expatiari. Exemplum est apud *Virgil. lib. 1. Georg.* quum describit tempestatem à rusticis præcauendam.

ECBATANA, Ἐκβάτανα, numero plurali, penultima correpta, metropolis est maioris Mediæ, à Seleuco condita, *teste Plin. lib. 6. cap. 14. Strabo lib. 11.* Media in duas partes diuisa, quarum alteram maiorem vocant, cuius metropolis fuit Ecbatana ciuitas, & Medici imperij caput, nunc etiam Parthi Regia vtuntur. Huius vrbis meminit & *Cic. in Oratione pro Lege Manilia*, de Mithridate loquens, Vsque in Hispaniam (inquit) Ecbatanis legatos misit ad eos duces quibuscum tum bellum gerebamus. ¶ Fuit & in ora Syriæ eiusdem nominis oppidum, in monte situm, postea Carmelum appellatum: *cuius meminit Plin. lib. 5. c. 19.*

ECBOLIA, orum, ἐκβόλια, siue Ecbolinę, arum, siue Ecbolades, medicamenta sunt quibus medici vtuntur abigendis infantibus in vtero enectis, quæ & phthoria dicuntur. Latine dici possunt eiectoria vel eiectrices medicinæ. *Ex Budæo.*

[Ecca, est pronomen demonstratiuum fœm. generis: *Plaut. Men. a. 1. sc. 2. in fine*: Herclè ab se ecca exit, (id est, Certe ecce ea à domo sua exit.) *Vide* ECCVM. infrà.]

ECCĔ, aduerbium, rem improuisam subitamque demonstrans. {הִנֵּה *hinnéh. idu.* GAL. Voici, voila, soudainement, tout soudain. ITA. *Ecco.* GERM. Sihe/schawe/nim war. HISPAN. *Mira ò ata, he os aqui.* ANGL. *Behold.*} *Virg. 2. Æneid.* Ecce autem gemini à Tenedo tranquilla per alta, &c. [*Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Ecce canit formas alius, iactúsque pilatum, *Idem initio Eleg. 13. lib. 3. Trist.* Ecce natalis adest. *Idem 13. Metam.* Ecce Iouis monitu Rex iubet, &c. *Ibidem*, Ecce ferunt Troës. *Plaut Most. sc.* Habeo, Sed ecce quæ ille ait. *Idem Men. sc. 5. a. 5.* Egomet hæc te vidi facere: Egomet ecce te arguo. *Ibidem sc. 2. a. 5.* Ecce Apollo mihi imperat, vt ei oculos exuram. Ecce Apollo me iubes. *Ibid.* Ecce autem litigium. *Ibid.* Ecce omitto. *Plau. Mil. sc. 5. a. 2.* Autùm etiam. L. Ecce, (id est audio, adsum.) *Plaut. Asin. sc. 1 a. 1.* Ecce autem bibit arcus: pluet. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 1.* Ecce me tibi sisto, (verba vadimonij.) Scribit. *Asconius* etiam hoc proprium esse Ciceronis, vt in rebus improuisis hac particula vtatur: vt in Oratione pro Cluentio, Ecce tibi eiusmodi sortitio, vt in primis Bulbo esset iudicandum. *Idem 6. Verr.* Ecce tibi noua turba, atque rixa. *Idem in Pisonem*, Ecce tibi alter effusa, &c. ¶ Nonnunquam etiam in rebus lætis hac particula vtimur. *Ouid. 3. Amor.* Ecce Corinna venit. Modo nominatiuum, modo accusatiuum assumit. *Cic. ad Attic. lib. 1.* Ecce aliæ deliciæ Equitum. *Idem 2. de Finibus*, Ecce miserum hominem, si dolo, summum malum est.

[¶ Ecciſtam, pro ecce istam: *Plaut. Curc. sc. 2. a. 5.* Certe ecciſtam videō.]

[Eccillam, *Plaut. Aul. sc. 5. a. 4.* Eccillam filiam domi, (id est ecce illam.)]

ECCŬBI, ἔκπου. per duplex cc, & pen. corr. componitur ex ecce & vbi: idémque significat quod Nuncubi.

ECCUM, eccam, eccos, eccas, aduerbia sunt demonstrandi, quæ nonnulli voluerunt idem significare quod ecce eum, eos, eas: quos *Laurentius* reprehendit eo argumento, quod non semel apud Comicos legamus, subiectum accusatiuum, vt Eccum me, Eccum Parmenonem: vbi certè non possumus interpretari. Ecce eum me: aut, Ecce eum Parmenonem. Melius itaque Vallam sequemur, qui harum dictionum significationem per aduerbia interpretatur: vt Eccum sit idem quod Ecce hic, intellige virum de quo agebamus. Eccam, ecce hîc, sub intellige fœminam de qua agebamus. Ellũ ecce illic, scilicet virũ resoluendo per aduerbia, non per nomina. Ex his itaque non obscurum est, quid discriminis sit inter Eccum & Ellum: quòd scilicet Eccum demonstrat hominem, qui non procul abest à loco in quo sumus: vt Eccum Parmenonem, hoc est, Ecce hic Parmenonem: cõtrà Ellum, eum qui longius abest. [*Plau. Men. sc. 4. c. 5.* Eccum ipsum hominem. Sed eccum video. *Plau. Men. sc. 1. a. 5.* Eccum quem quærebam. *Plau. Curc. sc. 2. a. 5.* Eccam, quã coronam habuit. *Plau. Men. sc. 1. a. 4.* Eccum hũc in vidulo saluum fero. *Pl. Men. sc. 2. a. 2.* Eccũ affinẽ meum. *Pl. Aul. sc. 5. a. 3.* Sed eccũ Menechmum video. *Pl. Men. sc. 2. a. 1.* Nam pater meus intus nauẽ est. *Pl. Amph. prol.* Atq. Eccũ incedit. *Pl. Men. 2. a. 5.* Eccum qui me certa faciat. *Plau. Pſ. sc. 2. a. 4.* Sed eccum video verberem statuam. *Pl. Pſ. sc. 1. a. 4.* Venit eccum Callidorus. *Ib. sc. 3. a. 2.* Eccã scis filium tibicinã amare? *Ib. sc. 5. a. 1.* Philocomasium eccã domi. *Plau. Mil. sc. 3. a. 2. & sc. 6 a. 2.* Eccum Lenonẽ incedit Thesaurũ meũ. *Plau. Curc. sc. 2. a. 5.* ¶ Ab se ecca exit. *Pl. Men. sc. 2 a. 1.* Vbi ea est? Eccam, in cera cubat. *Pla. Pſ. sc. 1. a. 1.* ¶ Tres eccos numos habes? *Ib. sc. 4. a. 1.* Eccos prædæ participes petunt. *Pl. Most. sc. 3. a. 1.* Nam eccum hic adolescentem captiuum habeo. *Pl. Capt. sc. 2. a. 1.* Atque eccam illecebra exit *Plau. Asin. 2. a. 1* Vbi est? eccum illum. *Plau. Amph. sc. 3. a. 4.* Eccum eam ipsam ante ædes video. *Pl. Men. sc. 2. a. 5. & c.* Vbi tu es. A. Eccum, (id ecce me) *Plau. Mil. sc. 1. a. 1.* Hem tibi pateram, Eccam. *Pl. Amph. sc. 3. a. 1.*]

[Ecce re, pro omnia & summatim tibi narraui. *Plaut. Men. sc. vlt. a. 2.* Prandi in naui, inde egressus huc, te conueni. Ecce re, &c. Ita legit & exposuit *Passerat.* Alij æcere, id est, per ædem Cereris. Alij eccere vno verbo: alij ecce rem.

ECCĔRĔ, iusiurandum, acsi iures per Cererem, νὴ τὴν Δήμητρα, vt, Ædastor, Aedepol. Alij Eccere accipiunt pro Ecce. *Plau. in Amph.* Eccere etiam tu autem facis, vt tuis nulla apud te sit fides. [*Plau. Mil. sc. 2. a. 2.* Eccere autem capite nutat.]

ECCLESIA, Cœtus, concilium, concio, congregatio, {עֵדָה קָהָל *kahál* כְּנֶסֶת *kabál*, ἐκκλησία. GAL. Assemblee. ITA. *Adunanza.* GER. Ein versamlung/gmeind/kirch. HISP. *Ayuntamiento.* ANGL. *A congregation, or assemble.*} Inde fidelium omnium qui per orbem sparsi sunt, vniuersitas, à Christianis Ecclesia dicitur. Sic dicimus Christum esse caput Ecclesiæ. Athenis hoc nomine vocabant conuentum ciuium, qui Reipub. causa conueniebant: nam quum ad spectaculum aliquod populus ex agro vocabatur, θέατρον proprie dicebatur.

ECCLESIASTES, {קֹהֶלֶת *kohéleth* ἐκκλησιαστής. GALLI. Prescheur. ITA. *Predicatore.* GERMANI. Ein prediger so einer gmeind vorsteht. HI. *Predicador.* ANG. *A preacher.*} Concionator: ἀπὸ τῆ ἐκκλησιάζειν, quod est concionem habere, vel ad concionem conuocare.

ECCUM, Vide ECCE.

ECDICUS, {ἔκδικος. GALL. Defendeur procureur de ville. ITALI. *defensore, vendicatore.* GERMA. Ein schirmer. HISP. *Defendedor, vengador.* ANG. *An aduocat in defending a commone cause of societie.*} Latinè defensor, vel vindex. Erant autem Ecdici, *teste Budæo*, in municipiis, qui Romæ Tribuni plebis, qui scilicet plebis causam aduersus iniuriam optimatum tuebantur. *Cicer. ad Thermum, li. 13. Epist. fa.* Dixerat mihi Euthydemus, quum Ephesi essem, se curaturum vt Ecdici Milesij Romam mitterentur: id factum non est: Legatos audio missos esse: sed malo Ecdicos, vt aliquid confici possit. Quare peto à te, vt eos & Alabandenses iubeas Ecdicos Romam mittere.

ECHEMON, ἐχέμων, Priami filius, à Diomede occisus. *Homer. Iliad. 5.*

ECHENEVS, per quatuor syllabas, & pen. prod. ἰχένηις, omnium Phæacũ generosissimus, *teste Homer. lib. 7. Odyss.*

Echemythia, { דומיה *dumijáh* חרש *chereſch.* ἰχεμυθία, ab ἰχεμυθίω. GALLICE. Silence. ITALIC. *Taciturnità, ſilentio.* GERMANIC. Stillſchweigenheit. HISPANIC. *Obra de callar ſilencio.* ANGLIC. *Sylence.* } Latine taciturnitas dicitur & auſcultatio: quo nomine vocatum fuit ſilentium illud diſcipulorum Pythagoræ, *teſte Gell. lib. 1. c. 9.* Vnde echemythos à Græcis dictos cenſet Budæus auſcultatores, & cemendi immunitatem habentes in ſenatu, qui & ἀκουστικοὶ dicuntur. Idem alio loco interpretatur echemythos, cunctatores, & ſermonis homines parciſſimos, qui aures duas habere ſe, vnicam linguam in cauſis etiam publicis meminerint.

Echeneis, { ἰχενηὶς. GALLIC. Vn petit poiſſon, qui s'il s'attache contre vn nauire, il l'arreſte & garde de nager & remuer. ITALIC. *Peſce picciolo, che ferma le naui, auanti le qualis s'attacca.* GERMA. Ein fiſch/der ein ſchiff inn ſeinem lauff auffhatter/wann er ſich an das ſelbig hendt. HISP. *Pece pequeño que retiene las naues.* ANGLIC. *A litle fiſhe that ſtayeth a ſhipe vnder ſayle.* } Genus piſciculi, quem Latini Remoram appellant: vtroque nomine ab re impoſito. Ferunt enim hunc piſcem natim cui adhæſerit, ſiſtere quantumuis velis & remis incitatam. Hinc echeneis dicta, παρὰ τὸ ἰσχειν τὴν ναῦν, hoc eſt, à tenenda naui: ἀπὸ τῦ ἰσχειν τὴν ναῦ, id eſt, ab eo quod naui adhæreat. *Plin. li. 9* Eſt paruus admodum piſcis, aſſuetus perris, echeneis appellatus, hoc carinis adhærente, naues tardius ire creduntur, inde nomine impoſito. Ob quam rem à Græcis ἰχενηὶς dicitur, à noſtris Romera à remorando nominatur. *Lucr. lib. 6.* Non puppim retinens, Euro tendente rudentes, In mediis echeneis aquis. Erunt hunc piſcẽ fluxus in grauidarum vtero ſiſtere, partúſque ad puerperium continere.

ECHETIA, ἰχετία, Vrbs Italiæ, *Steph.*

ECHETLA, ἰχέτλα, Vrbs Siciliæ.

ECHETRA, ἰχέτρα, Vrbs Italiæ. *Steph.*

Echidnā, { אפעה *ephēēh.* ἔχιδνα. ANG. *A vipre, a kind of ſerpent.* } Idem ſerpens eſſe creditur, qui à Latinis Vipera dicitur, quod & ipſum etymologia videtur indicare. Apparet enim echidnam dictam παρὰ τὸ ἔχειν τὸ ἔσω τῶ τόκω ἀχεῖ ἐκτὸς τέκνα, quod ſcilicet ad interitum vſq; fœtum intra ſe contineat, donec pullis nimiam moram pertæſis, eroſo matris vtero, parentéque necata, erumpant. ¶ A Poëtis accipitur pro quouis ſerpente, & præcipuè pro hydra illa Lernæa, quæ ab Hercule interfecta eſt. *Ouid. lib. 3. Faſt.* Sanguine Centauri Lernææ ſanguis Echidnæ Miſtus ad auxilium tempora nulla dabat. *Vide in dictione* EXCETRA.

ECHINADES, ἰχινάδες. Exiguæ ſunt inſulæ, Acarnaniæ adiacentes, aduerſo oſtio Acheloi fluminis, natæ ex arena & limo impetu Acheloi cõuecto, *teſte Plin. li. 2. c. 85.* { GERM. Zwo kleine inſlen/gegen den außgengen deß fluſs Acheloi über gelagen/in dem meer ſo an Acarnania ſtoſſet. } De Echinadibus pulchre *Thucyd. lib. 2.* vbi de Acheloo. *Ouid. lib.* Metamorp 8. inuelucro fabulæ vetum occuluit, & ex Naiadibus factas inſulas tradidit, quoniam hæ terræ fluuio adgreſſæ fuerunt. *Stab. li. 2. Theb.*

Turbidus obiectas Achelous Echinades exit. *Lucanus.*

Craſſus oblimat Echinades vndis.

Seneca in Troade declinat Echina, æ, pen. pr. Quolibet vento faciles Echinæ. Lege Dulichium in *Steph.* Qui etiam has inſulas circa Ætoliam eſſe ſcribit: & hoc nomen ſortitas ab aſperitate, vel Echinorum copia, vel Echino vate.

* ECHINEIS, Inſula in mari AEgeo. *Cicer. in Arato,* excelſis errans in collibus amens, Quos tenet AEgeo defixa in iurgite Echineis.

ECHINON. Thraciæ vrbs eſt ad Pegaſeum ſinum. *Pomp. Mela. lib. 2.* in Thraciæ deſcriptione.

Echīnometra, ἰχινομήτρα, Echinorum genus, quorum ſpinæ longiſſimæ, calyces minimi, nec omnibus iidem, rufus & vitreus color. *Plin. lib. 9. c. 31.*

ECHĪNVS penultima producta, ἰχῖνος, ὁ ἰχῖνος. *Stephano,* Oppidum eſt Acarnaniæ, non procul ab oſtio Acheloi, quod Echinadibus inſulis nomen feciſſe putarut. { GERM. Ein ſtatt nahe bey dem außlauff Acheloi gelagen. } Meminit huius oppidi. *Plin. lib. 4. c. 1.* ¶ Eſt item Echinus, oppidum in ora Phthiotidis ad Maliacum ſinum, circa quod Sperchius in mare influit. De hoc *Cicero in Arato.* Dicitur excelſis errans in collibus amens, Quos tenet AEgeo defixa in gurgite Echinus. Recenſetur etiam à *Ptolemæo lib. 3. c. 13.*

Echīnus, penultima producta, { ἰχῖνος. GALLIC. La premiere couuerture prquante, dedans laquelle premierement croiſſent les chaſtaignes. ITA. *La coperta ſpinoſa delle caſtagne.* GERMANIC. Die ſträchtige haut oder rind/in welcher die feſten wachſen. HISPANIC. *Errizo de la caſtana.* ANGLIC. *The outward huske or couering of a chaſtane.* } Tegmen ſpinoſum quo ſeruantur caſtaneæ. Vnde caſtaneæ echinatæ dicuntur. *Plin. l. b. 15. ap. 23.* Nuces vocamus & caſtaneas, quanquam ac modiores glandium genere: armatum his echinato cortice vallum eſt.

¶ Ab huius tegminis ſimilitudine dictus eſt echinus piſcis, quem *Plin. lib. 9. cap. 31.* ſcribit eſſe ex cancrorum genere, cui ſpinæ pro pedibus ſunt, cui ingredi, eſt in orbẽ volui, capitur ferè inter ſaxa, vbi ſe continet ne à fluctibus iactetur. *Martialis lib. 13.* Iſte licet digitos teſtudine pugnat acuta. Cortice depoſito mollis echinus erit. ¶ Eſt & echinus apud Græcos terreſtre animal, cui eſt apud noſtros nomen hericio, ſiue hermaceo, aut etiam hericiæque ſpinis hirtus eſt atque marinus echinus. { ANG. *An hed ghod, an irching.* } *de quo Ambroſius libro Hexam.* Echinus iſte terrenus, quem vulgo hericium vocant, ſiquid inſidiarum præſenſerit, ſpinis ſuis clauditur, atque in ſua arma ſe colligit.

¶ Præterea echinus genus vaſis ænei eſt, in quo calices lauantur, quã alij ampullam dicunt eſſe vitream. *Hor. li. 1. Serm. Satyr. 6.* Pocula cũ cyatho dũ ſuſtinet, aſtat echinus. ¶ Athenis item acheni nomine intelligebatur ſcrinium forenſle, id quod dicta teſtium, & totius litis acta conficiebatur: Vnde in echinum cõficere, εἰς ἰχῖνον ἐμβάλλειν dicebant pro acta in iudicio proferre. ¶ Totus echinus aſper, πᾶς ἰχῖνος τραχύς prouerbiali figura dicebatur, in moroſos & inſuauibus moribus, cum quibus nulla ratione agere poſſis citra litem.

¶ Simili figura dicitur, Echino aſperior, ἰχῖνου τραχύτερος: in hominem intractabilem & inſuauibus moribus. ¶ Prius duo echeni amicitiam inierint, alter è mari, alter è terra, πρὶν δύο ἰχένηδε εἰς φιλίαν ἐλθεῖν, ὁ μὲν ἐκ πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου: de iis qui moribus ac ſtudiis ſunt inter ſe diſcrepantiores, quam vt ſpes ſit, aliquando inter eos neceſſitudinem coituram. *Suidas.*

Echinātus, Adiectiuum. { ἰχινώδης. GAL. Couuert d'aiguillons, comme vn heriſſon. ITA. *Coperto di ſpine come il riccio.* GERM. Das ein ſtächende oder dor nechtige rinden hat. HISPA. *Coſa cubierta coma de herizo.* ANGL. *Couered or fett with prickes or ſtings as an irchin.* } vt echinata caſtanea. *Plin. lib. 27. capit. 9.* In cacumine capitula ſunt echinata ſpinis.

Echīnophorā, Genus conchæ. *Plin. lib. 32. c. 11.*

ECHION, penultima producta, ἰχίων. Vnus fuit illorum, quorum opera adiutus Cadmus, Thebas ædificauit: *de quo Ouid 3. Metamorph.* Hinc etiam ipſi Thebani à Poëtis Echionidæ & Echionij paſſim appellantur.

Echion, ἰχίων, Medicamentum quoddam, dictum à vipera, quam Græci ἰχῖνα nominant. *Plin. lib. 29. c. 6.* viperam viuam in fictili nouo comburere, addito fæniculi ſucco ad cyathum vnum, & thuris manna vna, atque ita oculorum ſuffuſiones, & caligines inungere vtiliſſimum eſt Medicamentum id echion vocatur. *Hæc ille.*

Echītes, ἰχίτης, Gemma eſt colore viridi ſubobſcuro, quandam viperæ ſimilitudinem referens *Plin. lib. 37. c. 11.*

Echite, tes, ἰχίτης, Herba eſt ſimilis ſcammonio. *Plinius libro 24. cap. 15.*

Echĭum, Vulgò Bugloſſus ſylueſtris, id eſt, Lingua bouis, Gallis Borrago, quaſi Corrago, q. d. Baillant courage. Nam bugloſſum vino iniectum, lætitiæ & hilaritatis cauſa eſt, vnde εὐφροσύνου à Græcis dicitur.

Echo, Soni vel vocis repercuſſio. { ἠχὼ GALL. Echo, le ſon & retentiſſement de la voix, comme reſpondant à celuy de qui eſt celle voix. ITA. *Echo, la voce che riſponde al principio della parolla.* GERM. Widerhallung/das wider tönen in den wälden. HISP. *La voz que retumbay reſuena.* ANGL. *An echoe, the anſwering againe of the voce.* } à verbo Græco ἠχῶ, quod eſt reſono. *Ouid. lib. 3. Metamorph.* Planxerunt Dryades, plangentibus aſſonat echo. Fit præcipuè in conuallibus, & locis cõcameratis, vbi ſcinditur reſultans aer, & acceptæ voces numeroſiore repercuſſu multiplicantur: nomen que echo eiuſmodi voci à Græcis datum eſt, vt *Plinius* ſcribit, quoniam non eſt vagandi liberrimus cãpus, ſed obiectu reflectitur. Quæ res etiam multas voces multis in locis reciprocas facit: ſicut in vrbe Cyzico turres ſeptem acceptas voces multiplicant. ¶ Et Olympiæ porticus fuit, quam heptaphonon appellabant: quoniam ſepties eadem vox ibi reddebatur. In hanc ſententiam ait *Lucretius,* Sed etiam ac ſeptem loca vidi reddere voces, Vnam quum faceres: ita colles collibus ipſi Verba repulſantes, iterabant verba referre.

¶ Eadem à Latinis dicitur imago *Varr. Flacc. lib. 3. Argon.* Rurſus Hylan, & rurſus Hylan per longa reclamat Auia reſonant ſylvæ, & vaga certat imago. *Horat.* Quem deum cuius recinit iocoſa Nomen imago. ¶ Scribit *Ouid. lib. 3. Metamorph.* ECHO nympham fuiſſe, quæ quum à Narciſſo, cuius amore deperibat, ſpernetetur, longo mœrore contabuit, & corpore demum in ſaxum conuerſo nihil niſi vocem retinuit. ¶ Græci item concauas rupes, & valles argutas, in quibus ſonus reflectitur, ἠχεῖς vocant, *teſte Col. lib. 9. cap. 5.*

Echigmā, atis, ἐκλειγμα. Frequentiſſimum medicis Græcis vocabulum, quod Latinè Linctum vertimus. Sunt enim ecligmata quæ fiunt lingendi gratia, non edendi aut deuorandi: hoc eſt, quum aliquid in ore tenentes, paulatim diſtillãdo ſorbemus. ἀπὸ τῦ ἐκλείχειν, & λείχω. Vulgus medicorum *electuarium vocat. Plin. li. 2. de Thymo.* Diutinæ tuſſi echigma te faciles excreationes facere exiſtimatur.

Eclīpſis, ἔκλειψις, Figura qua in oratione aliquid reticemus quod ad eius abſolutionem ſit neceſſarium. Latine defectionem vertere poſſumus, ἀπὸ τῦ ἐκλείπειν, quod eſt deficere. *Terent. in Andr.* Verbum vnum caue de nuptiis, deeſt, dicas.

¶ Eclipſis lunæ, hoc eſt defectus lunæ: quum ſol per interpoſitionem terræ ita lunæ opponitur, vt illam luminare non queat. [De Eclipſi lunæ. *Plut.* in Dione, & in Paulo Æmilio, & in Nicia.]

¶ Eclipſis ſolis, quum ſolis radij aliqua ex parte à nobis auferuntur, propter interiectum & interpoſitum lunæ. [De Eclipſi Solis *Plutarc.* in Dione & in Paulo Æmylio. Periphraſis Eclypſis Solis, *apud Catul. de Com. Beren.* Flammeus, vt reperi Solis nitor obſcuretur.] { ANG. *The ecclypſe of the ſunne or moone.*

Eclipticus, a, um, ἐκλειπτικός, Defectiuus. *Plin. lib. 2. c. 16.* Conuenit ſtellas in Occaſu veſpertino proximas eſſe terræ & latitudine & altitudine, exortúſque matutinos in initio cuiuſque fieri: ſtationes in mediis latitudinum articulis, quæ vocant ecliptica.

Eclogā, ἐκλογή. Electio, electus, explanatio: ab ἐκλέγω, quod eſt eligo. Dicitur & ſermocinatio, ſeu colloquium. Vnde Eclogæ Virgilij.

¶ Eclogarij *apud Cic. ad Attic. lib. 16.* id eſt ſermocinatores, vel audirores ſermonum.

Ecnephīas, ἐκνεφίας. Procellæ genus, *Plin. lib. 2. c. 48.* quæ ex ſiccæ nubis diſciſſione erumpit, hoc eſt ſine pluuiis: nam quæ cum imbribus nũbes frangunt, exhydriæ vocantur.

Econ. *Vide* ICON.

Ecōntrārio. Vide B præpoſitionem. *vbi Cic. & Quintil.*

Ecphrāsis, ἔκφρασις. Eſt mera puraque rei geſtæ enarratio: ἀπὸ τῦ ἐκφράζω, quod eſt exprimere, clare & euidenter explicare. ANGL. *The plane declaration of a thing.* } Heſychius, λόγος ἐκφατικός, hoc eſt, ſermonem euidentem interpretatur.

Equāndo. Nunquando, vel an aliquando. { מתי *matái.* ἔποτε. GAL. Mais quand? & quand? ITA. *Quando mai.* GERMA. Vnd wann? HIS. *Por auen-*

INT

tura en ningun tiempo? ANGL. *But when.*} *Cic. de lege Agrar.* Quæro à populari tribuno plebis, ecquando nisi per triginta tribus creati sint. [*Velleius.* Ecquandóne ciuem simílem habebit Respub.]

ĒCQUIS. Nunquis. {*Ital. Gal.* Qui donc? & qui donc} ITAL. *Et hi?* HIS. *Por ventura alguno?* ANGL. *Who then?*} [Ecquis dicitur, pro Enquis. *Prisc. lib. 1.*] Ex en, pro ecce, & quis, vbi n, ratione q. sequentis, mutatur in c: ex quo ostenditur eandem vim habere c & q. *Terent. in Eunuch.* Ecquid nos amas de fidicina isthac? id est, nonne me amas propter fidicinam? *Ouid. lib. 2. Fast.* Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid Coniugibus nostris mutua cura sumus? *Plaut. Most. sc. 4. a. 1.* Ecquid videor mammam adire. *Item*, Ecquis homo est qui facere cupiat aliquantum lucri. *Plaut. Most. sc. 1. a. 2.* Ecquid sentis? *Plaut. Men. sc. 5. a. 5.* Ecquid possis facere coniecturam? pro an non. *Plaut. Men. sc. 2. a. 1.* Ecquid audes de tuo addere? *Plau. Men. sc. 2. a. 1* Ecqua pars inest in hac præda mihi. *Pl. Men. sc. 2. a. 1.* Ecquid argutus est? *Plaut. Pseud. sc. 4. a. 2.* Ecquis his est? *Plaut. Mostel. sc. 4. a. 1.* Heus Ecquis hic est ianitor? *Plaut. Men. sc. 2. a. 4.* Infit me percontarier Ecquem nouerim Demænetum. *Plaut. Asinar. sc. 2. a. 2.* Heus tu ecquid audis? *Idem Aulul. sc. 5. a. 1.* Ecquid est salutis. *Ibidem. sc. 3. a. 3.* Ecquis audet mihi supperias ferre. *Plaut. Men. sc. 6. a. 5.* Cœpi obseruare Ecquid maiorem mihi honorem haberet. *Plaut. Prologo Aulul.* Rogo ecquis omnium nouerit Philocratem. *Ibidem sc. 2. a. 3.* Ecquid lubet? *Plau. Curc. sc. 2. a. 1* Ecquis est qui mihi commonstret Phædromum? *Plaut. Curc. sc. 3 a. 2.* Rogat ecquem Lyconem nouerim. *Ibidem, & Pseud sc. 2. a. 4.* Ecquid das? C. Malum. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 4.* Ecquid meministi? A Memini *Plaut. Mil. sc. 1. a. 1.* Ecquam scis filium tibicinam meum amare? *Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1.* (bis.) Heus ecquis istas aperit fores. *Plaut. Most. sc. 2. a. 2.* Ecquis mihi aperit ostium. *Plau. Cap. sc. 1. a. 4.* Ecquid in officio torus est socialis? & Ecquid coniugibus toris mutua cura sumus. *Ouid. 2. & 5. Fast.* Hac gressus ecqua puella tulit? (per contantis.) *Ouid. 4. Fast.* ¶ Ecquid, vt initio, *Eleg. 2. l. 5. Trist. Item*, Ecquid aliena fabulor? pro quid.

*Ecquisnam, pro eodem *Cic. in Topicis.* Ecquidnam honestum sit, ecquid æquum re vera, an hæc tantum opinione sint. *Idem 4. de Finib.* Ecquænam fieri potuit accessio?

ĒCSTASIS, {חרדמה *tardemáh* תפוז *chaphóz* מעמף *hoṫaṫéph.* ἔκστασις GAL. Estonnement tel qu'on ne sé sent point ne ce qu'on fait, pasmoison. ITAL. *Stupore.* GERM. Erstaunung/entwendung/oder verzuckung deß gemuts. HISPA. *Pasmoio espanto.* ANGL. *A great astonishment, astowneng.*} Latinè stupor siue mentis emotio ex re aliqua repentè oblata: vt quũ subitum amici conspectum prorsus obstupescimus. Dionysius sic vocat abstractionem mentis à corpore ad contemplanda cælestia, quæ etiam αἰχμὴν dicitur. Quidam definiunt ὀλιγχρόνιον μανίαν, *teste Galeno de Definitionibus medicis*, hoc est insaniam non diu perseuerantem. Dicta est autem ecstasis, ἀπὸ τῆ ἐξίστασθαι, quod qui hanc patitur, extra seipsum quodammodo constitutus sit. ¶ Hinc Ecstatici, ἐκστατικοί, dicuntur qui ecstasi correpti sunt, quos mente commotos *vocat Plin.*

ĒCTĀSIS ἔκτασις, Dici potest productio. Figura est, qua syllaba naturaliter correpta, producitur: ab ἐκτείνω, extendo, produco: vt, Italiã fato profugus. Vbi prima syllaba in dictione Italiam, quæ natura breuis est, metri necessitate producitur.

ĒCTHLĪPSIS, ἐκθλῖψις, Latinè elisionem, vel exclusionem, sonat: ἀπὸ τῆ ἐκθλίβειν, quod est elidere vel excludere. Hoc autem nomine peculiariter vocant Grammatici elisionem m literæ finalis, quæ subsequente vocali in carmine fere semper absumitur.

ĒCTRĀPĒLĪ, ἐκτραπέλοι, Horrentes, & auersati communem & vsitatum naturæ modum: Apud Hermogenem ἐκτραπέλους interpretantur, οἱ ἐκπεπτωκυῖαι τῆς ἰδίας καὶ ἐμφύτου φύσεως: quasi dixeris exorbitantia. In qua significatione etiam *Plinius* accepit *lib. 7. c. 16.*

ĒCTRŌMA, Quid hoc nomine scriptores Ecclesiastici significent, indicat *Hieronymus in Amos Com. 1.* cùm ait Valentinum hæreticum ex æonibus suis extremum, hoc est, trigesimum, Christum vocare Ectroma, hoc est, abortiuum. *Vtitur hac voce Tert. de Præs. aduersus hæret.*

Ectropium, siue Ectropia, ἐκτρόπιον, ἡ ἐκτροπία, dicitur diuisio palpebrarum, quum scilicet inferior palpebra non satis sursum attollitur, sed pendens hiat, nec cum superiore committitur, Lagophthalmos verò quum superior palpebra non descendit.

ĒCTYPA, ἔκτυπα, Dicuntur opera quæ ex ipsis typis formata sint. *Plin. lib. 37. cap. 10.* Hæ sunt gemmæ quæ ad ectypas scalpturas aptantur.

ĒCULEUS: ἐκκάθετον. *Vide* EQVVLEVS.

E ante D

E.D in notis antiquorum, Eius domus.

ĒDAX Edacitas. *Vide* EDO, ES.

EDDANA, ἰδδανα. Vrbs est ad Euphratem, à Phœnicibus habitata: ita dicta ab Eddano duce. *Steph.*

ĒDĒNTARE, edentulum facere excussis dentibus. {ἐκδοντόω. GAL. Edenter. ITAL. *Sdentare.* GERM. Zantoso machen. HISP. *Desdentar, quitar ò sacar las dientes.* ANGL. *To mak toothlesse.*} *Plaut. in Ruden.* Nimis velim improbissimo homini malas edentauerint.

ĒDĒNTĀTUS, Dentibus priuatus. {ἐκπεπτωδοντωμένος. GAL. Edente. ITA. *Sdentato.* GERM. Zantoso der keine zän hat. HISP. *Desdentado.* ANGL. *Which hath lost the teeth toothlesse.*}

ĒDĒNTŪLUS, Qui sine dentibus est. {ἀνώδης. GALLI Edenté, sans dens. ITA. *Senza denti.* GERMANI. Zantoso. HISPA. *Sindientes.* ANGLIC. *Toothlesse.*} *Plaut. in Cas.* Propter operam illius improbi edentuli. [*Plaut. Men. sc. 2. a. 5.* Leonem vetulum, edentulum. *Idem Mostel. sc. 3. a. 1.* Vetulæ edentulæ, &c.]

ĒDĒSSA, ἔδεσσα. Ciuitas est Mesopotamiæ, siue (*vt Plinius mauult*) Syriæ Cœles, olim Rages dicta, *teste Hieronym. de Traditionibus Hebraicis.* In hac Abagarus Toparchus regnauit, cuius extat ad Christum Epistola, & Christi ad eundem responsio: *vt videre est apud Euseb. in hist. Eccles. lib. 1.* Hæc olim etiam Bambyce dicta est. *Strabo.* Trans Euphratem est Bambyce, quam & Edessam & Hieropolim vocant: in qua Atergatim Syriam deam colunt.

ĒDĒSSĒNI, ἐδεσσαῖοι ἐδεσσηνοί, dicti sunt Edessæ ciues.

ĒDĪ ἴδδι, Populi Scythiæ. *Steph.*

ĒDĪCO, cis, penultima producta, edixi, edictum, Denuntio propriè vt quid fiat aut non fiat: & est propriè magistratuum. *Halicarn. lib. 5.* τὰ δὲ ἐπιτάγματα καὶ τὰς διαγραφὰς τῆ δικαίου καὶ ἀδίκου, ἐδίκτα οἱ ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Præcepta enim ac præscripta rerum iustarum atque iniustarum, Edicta Romani appellant. *Ex Horomano.* {צוה *tsiuváh* דבר *dibbér* אמר *amár.* παραγγέλω. GALL. Ordonner, commander. ITALI. *Commandare, ordinare.* GERM. Auffotunden/ein mandat lassen ausgen. HISPAN. *Proponere edicto, mandar como señor ò juez.* ANGL. *To command or publishe by nayling vp of a writing or commoncrietto mak to knawe, to denounce.*} [Edicere mulctam. *Liu 2. ab vrb.* Ne quisquam credat numum edicam omnibus. *Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1.* Edico omnibus quemque videritis hunc deturbatore in via, (sunt verba heri) *Plaut. Mil sc. 2. a. 2.* Prius edico, ne quis capiat, continete vos domi. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 4.* Herus edixit mihi, vt dispartirem hoc opsonium. *Plaut. Aul. sc. 1. a. 2.* Tu, qui meus es, edico tibi, vt *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3.*]

¶ Idem edicere pro denunciare, siue præmonere. [*Pl. pseu. sc. 1. a. 1.* Omnibus amicis & notis edico vt caueant. *Gell. cap. 27. lib. 15.* Edicere concilium & concilia. *Plaut. Men sc. 2. a. 5.* Quoties tandem edixit tibi vt neuter iretis ad me cum querimonia. *Item Suetin Aug. cap. 44.* Edixit, non placere. *Idem in Calig. c. 26.* Edicere die natali.] *Plaut. in Trucul.* Edito prius, ne duduplices habeatis Linguas, ne ego bilingues vos necem. *Terent. in Hecyra*, Ibo intro, atque edicam seruis ne quoquam efferre finant. *Cic. 2. de Finibus bonorum*, Est etiam tibi edicendum quæ sis obseruaturus in iure dicendo. Vnde & Edicere diem ad conueniendum, edicere conuentum, edicere militibus prædam, *apud Liu.* [*lib. 8. arb. vrb. & alibi.*] ¶ Ponitur pro dicere. *Plaut. Trin.* Sanus si videar edicam. ¶ Edictus Senatus *Id Mar.* in Curiam Pompeij. *Sueton. in Cæs. c. 80.*]

ĒDICTO, as, are, Eloquor, enuntio: frequentatiuum est ab edico, quod interdum pro simplici accipi, suprà ostendimus. {צוה *tsiuváh* דבר *dibbér.* אמר *amár* ἀποφάσκω. GAL. Dire, publier. ITA. *Dire, parlare.* GERM. Auffstündigen. HISP. *Dezir, hablar.* ANGL. *To publiche, to ordaine and comande.*} *Plaut. Epid.* Atque amorum summam edictaui tibi. *Idem in Amphit.* Tute edictas fata tua. [*Plaut. Men. sc. 2. a. 4.* Edictaui illi omnia, quando non vis ipse profiteri.]

ĒDICTA, Quæ sunt Consulum, Prætorum, & Ædilium literæ, quibus aliquid imperatur. {רזת *dath* מצוה *mitsváh.* διατάγματα, προγράμματα, διαγράμματα. GALL. Edits, ordonnances, commandent. ITAL. *Ordinanze, commandamenti del principe ò magistrato.* GERM. Ein mandat oder ordnung/so ein oberkeit offentlich lasst ausgen. HISPA. *Los edictos que propone el juez.* ANG. *Edictes, commandementes, proclamations.*} *Cicero pro Quintio.* Quod Prætor non fieri, sed ex edicto suo fieri iuber. [Edicti formula *vide apud Sueton. in Aug. c. 28.* Ita mihi saluam ac sospitem Remp. &c. per edictum notos libros facere. *Idem Suet. Ibidem c. 88.* ¶ Edicti translatitij verba. *Gell. lib. 18. c. 3.*

¶ Edicti Aedilium Curulium verba *Gell. c. 2. lib. 4.* ¶ Edicti Censorij verba, *Idem Gell. c. 11. lib. 15.* Imperium tuum demurat atque edictum Apollinis. *Plaut. Men. sc. 2. a. 5.* Edicto exprobrare turpitudinem & impudentiam. *Sueton. in August. c. 42.*]

¶ Est etiam edictum priuati hominis. *Terentius Heaut.* Primùm huc te oro, nequid credas me aduersus edictum tuum. Facere esse ausum.

ĒDICTIO, onis, Edictum, mandatum, imperium. πρόσταγμα, διάταγμα. *Plau. Capt. sc. 1. a. 4.* Basilicas edictiones atque imperiosas habet. [*Idem Pl. pseud. sc. 2. a. 1.* Nisi hanc edictionem animaduortitis, *Idem ibid.* Vobis hanc habeo edictionem.]

ĒDICTĀLES dicebantur, qui annum vnum in legum studio versati, alterũ etiam adiungebant: ducta scilicet appellatione ab Edicto, cui cognoscendo tum operam dabant.

ĒDICTĀLIS, le, Quod ex edicto fit, vt edictales bonorum possessiones dicebantur quæ ex Prætoris edicto siue causæ cognitione de plano dabantur L. 1. *D. si tab. testam L. 50. D. acq. hæred.*

ĒDĪLIS, & hoc edile. *Vide* EDO, es.

ĒDISCO is, Memoria complector, memoriæ mando. {למד *lamádh* אלף *aláph* παρακατατίθημι τῆ μνήμη. GALL. Aprendre par cœur. ITA. *Imparare à mente.* GERM. Auffwendig lehrnen. HISP. *Deprender decoro y memoria.* ANGL. *To learne perfectlie.*} *Cic. 2. Tusc.* Ita sunt deinde dulces, vt non legantur modo, sed etiam edificantur. *Virg. 6. Eclog.* Audiit Eurotas, iussitque edíscere lauros. [*Plaut. Aul. sc. 1. a. 4.* Seruus herile imperium ædíscat.]

ĒDĪSCENDUS ad verbum libellus. *Cic. 4. Acad.*

ĒDĪSSERO, edisseris, penult. correp. Explano, declaro. {פרש *paráseh* פתר *pathár.* διερμηνεύω καὶ διέξοδον ἐκτίθεμαι, ἐκδιηγέομαι. GALLI. Declarer & bailler à entendre. ITA. *Dichiarare.* GERM. Auffslegen/erclereren. HISPAN. *Declarar lo oscuro.* ANGLI. *To declaire, to mak plane and rehearse.*} *Pacuuius*, Edíssere fabulam hanc, *Virgil. lib. 8 Æneid.* mihíque edíssere vera roganti. *Plaut. in Capt.* Iam animaduorte, hæc mihi, quæ dicam, edíssere. *Cic. de clar. Orat.* Quis docendo, edísserendóque subtilior.

ĒDĪSSERTO, as, frequentatiuum, ἐπιδιηγέομαι, πολὺς καὶ συχνὰ διέξειμι. *Plaut. in Amphitr.* Ordine omne, vt quicquid actum est, dum apud hostes fuimus, edíssertabit.

ĒDĪTĪTIUS, Editus. *vide* EDO, edis.

EDITI, *Ptolemæo*, insula est iuxta Orientalem plagam Hiberniæ, Andros *Plinio* dicta.

ĒDO, es, est, edi esum, vel estum: vel Edo, edis, correpta prima syllaba, ab ἔδω. Significat vescor, {אכל *achal.* ἔσθιω τρώγω. GALLIC. Manger. ITA. *Mangiare.* GERM. Essen. HISP. *Comer.* ANGLIC. *To eate, or chew meate.*} [Bibe, es, fuge, (pro edo.) *Plaut. in pseud. sc. 2. a. 1.* Volo esse (pro edere) *Idem Curc sc. 3. a. 2.* E nuce qui vult esse nucleum, frangit nucem. *Ibidem sc. 1. a. 1.* Non placet me hoc noctis esse. *Pl. Amph.* Purpureum, an luteum panem esse soleam, (id est edere.) *Plaut. Men. sc.*

5.a.5. Miserrimus,qui cùm esse cupit, quod edat non habet. *Plaut. Capt.sc.1.a.3.* Scis benè esse,si sit vnde. *Ibid.sc.1.a.4.* Si pauxillum potes contextus esse(id est edere ambigue. *Item* Biberent quando esse nollent *Suet.in Tib.c.1.* Es,pota, *Plaut.Most.sc.1.a.1.* Bibite,pergræcamini, este, *Ibidem. Item* Mensam quando edo,detergeo. *Plaut.Men.sc.1.a.1.* Dum talem me facies assidue edes (de parasito) *Plaut.Milit.sc.1 a.4.* ¶Edim is,it. *Pl.Aul.sc.3.a 4.* Quod edit tam duim,quam perduim (id est edat.) *Plaut.Capt.sc.1.a.3.* Miser qui quod edit quærit, pro edat. Miserrimus qui cùm esse cupit,quod edit non habet. (id est edat.) *Ibidem.) Virg.4.Æneid.*-est mollis flamma medullas. *Cic.ad Attic.lib.13.* Itaque & edit,& bibit ἀδίως,& iucundè,opiparè,sanè,& apparate. Infinitiuum facit duplicem. Esse,ab Edo,es:Edere,ab edo,edis. *Cic.2.de Orat.* Quem quum Catulus nuper audisset,fœnum alios aiebat esse oportere.

¶Huius composita Adedo,Ambedeo,Comedo,Exedo, Obedo, Peredo,& Superedo,quæ habent pen corr. *De quibus vide suis locis.*

¶Frequentatiuum eius est Esito,desideratiuum Esurio.

Ēdendus,participium.{ANGL. *To be eaten.*} *Cic.de Amic.* Multos modios salis simul edendos esse,vt amicitiæ munus expletum sit.

¶Quandoque edo significat consumo. *Horat.lib.1.epist.*

Quæ lædunt oculos,festinas demere,si quod
Est animum,differs curandi tempus in annum.

Ēdor,ederis,ēstus:præteritum Esus sum. *Plin.lib.20.cap.9* Et in Aegypto propter eius amaritudinem non estur. ¶ Estur,impersonale. *Plaut. Mostel.* Iam ista quidem absumpta res erit, quando dies noctésque estur,bibitur. Item *Ouid.1.de Pont.* Estur vt à scabra positum rubigine ferrum.

Ēsĭto,tas, penultima correpta, frequentatiuum est à supino Esum formatum. {κατατρώγω,φαγοβιόομαι. GALL. Mangeoter,manger en plusieurs fois. ITA. *Mangiare spesso.* GERM. Dapffer essen/essen eins essens. HISPAN. *Comer à menudo.* ANGLIC. *To eate often.*} *Gellius lib.4.c.11.* Pythagoram philosophum non esitauisse ex animalibus. *Ibidem,* Videtur autem de cyamo non esitato causam erroris fuisse. *Cato de Re rustica c.157.* Lotium conseruato eius qui brassicam esitauerit. [*Gel.c. 7.lib.11.* Esitare panem.]

Ēdax,adiectiuum,idem quod vorax.{γολέλ. ἀδηφάγος. GAL. Grand mangeur,gourmand. [ITA. *Ingordo,manicatore.* GERM. Fräßig. HISP. *Mucho comedor y gastador.* ANGLI. *A great eater,a glutton.*} *Cicer pro Flac.* Edax hospes. *Terent.in Phorm.* Alere nolunt hominem edacem. [*Senec.c.9 de Consol.ad Polyb.* Edax inuidia. *Ouid.Eleg.5.lib.1.Trist.* Aut vt edax vultur.]

¶Edax currus,qui multum vnguinis,siue ceromatis absumit. Et Edaces triremes,quòd magnis constent impendiis Tempus edax rerum, quòd omnia sparij longitudine atterat & consumat.

Ēdrix,estricis,ab Edo,es,est. {γολελάκ. ἐδέστρια, ἕδουσις, ἡ ἀδηφάγος. GAL. Mangereſſe,grande mangeuſe,gourmande. ITA. *Mangeatrice.* GERM. Fräſſerige/ſchlemmerin. HISPA. *Comedora.* ANGL. *She that eateth much.*} *Plaut.Cæs.* Ego noui ambas illas estrices,corbitant,vbi comesse possunt.

Ēdācĭtas,Pro ingluuie,voracitate. {ἀδηφαγία. GALLIC. Gourmandiſe, quand on mange beaucoup & auidement. ITA. *Mangiare sconcio.* GERM. Eſſitet/oder fräſſerey. HISPAN. *La garganteza, obra de gastar.* ANGLIC. *A greay eating.*} *Plaut.in Persa* , Neque edacitate eos quisquam poterat vincere. *Cic.ad Qu. fr.* Edacitatem pueri pertimesco.

Ēsŭrĭo, pen.corrup. is,esuriui,itum,ire, Cibum appeto , fame premor. {רעב raßeb.πεινάω & ἐπιθυμέω,ὦ. GAL. Auoir faim,deſirer à manger. ITA. *Hauer fame.* GERM. Hungeren. HISP. *Auer gana de comer.* ANG. *To be hungrie.*} Est autem absolutum:quanquam & cum accusatiuo inueniatur. *Plaut.in Curcul.* [*sc.1.a 5.*] Qui homo maturè quæsiuit pecuniam , Nisi eam mature parsit, mature esurit. [Iup. Esurio. S. Here si tu esuris,ego satur pugnis ad te volito. *Plaut.Amph. Item* H. Esurire mihi videre. E. Mihi esurio,non tibi. *Plaut.Capt.sc.1.a.4.* Quando esurio , tum crepant (intestina.) *Plaut. Men. sc.5.a.5.*] *Terentius in Heaut.* Modo liceat viuere, est spes. GL. Quæ? s. Nos esituros saris. *Cæl.Cic.* Vestras copias non noui:nostri valde depugnare,& facilè algere,& esurire consueuerunt.

*Esurior. Pass. *Ouid.1.de Ponto,eleg.11.* Quod mare,quod tellus,appone quod educat aer,Nil ibi quod nobis esuriatus erit.

*Esuriens Particip. *Ouid.lib.2.de Remed amoris,* Non facilè esuriès posita retinebere mensa.

*Esuriens dominus pro Auaro. *Horat. 2. Serm.* -neque illinc Audeat esuriens dominus contingere granum. [Esuriens lupus: *Vide* Lupus]

Ēsŭrĭales, feriæ dicuntur à *Plauto in Capt.* quibus ab edendo feriamur. Neque ieiuniosiorem,(inquit)neque magis effractum fame vidi, &c. Ita venter,guttúrque residunt esuriales ferias.

Ēsŭrĭo,onis,Qui esurit. {רעב raßab.πεινάων. GAL. Affamé,qui a grand faim. ITAL. *Chi affame.* GERMAN. Ein hungertiger. HISP. *Hambriento ò ganoso de comer.* ANG. *He that is hungrie.*} *Plaut.in Persa,* O Saturio, opportune aduenisti mihi s. Mendacium ædepol dicis,atque haud te decet. Nam esurio venio,non aduenio saturio.

Ēsŭrĭtor,{רעב raßeb.πεινητικός.} *Martial.lib.3* Romam petebat esuritor Thurius.

Ēsŭrĭes, ei, Esuritio, onis, & Esurigo , ginis , Fames , edendi auiditas. {רעב raßab.πεῖνα. GALLI. Faim,famine. ITALIC. *Fame.* GERMANI. Hunger. HISPA. *Hambre.* ANG. *Famine,hunger.*} *Varro,* Vbi lubet,ire licet accubitum , accedo strenuosus , stimulans quod esurigo findebat costas. *Catull.20. Epigram.* Aureli pater esuritionum. *Gell. lib. 16. c. 3.* Esuritionem faciunt inanes, patentésque intestinorum fibræ.

Ēsus,us,ui. Actus edendi.{אכילה achilah.ἔδεσις,βρῶσις. GALLI. Mangerie,mangement. ITA. *Mangiare.* GERM. Das essen. HISPA. *El comer.* ANGLI. *Achiwing or eating.*} vt,Pomum immaturum,necdum esui idoneum. *Plin lib.20.c.7.* Stomaches dissolutos adiuuant esu.

Ēdĭlis, le, pen. prod. pluraliter Edilia : vel Edulis, vel Edulia,per quintam vocalem , Dicuntur omnia quæ ad esum pertinent. {ἐδώδιμος, βρῶσιμα. GAL. Bon à manger,qu'on peut manger. ITAL. *Cosa da mangiare.* GERMANIC. Das zum essen gehört. HISP. *Cosa para comer,ò que suele comer.* AN. *Any thing that may be eaten, or pertaining to eaten.*} *Gel.lib.7. cap.11.* Quod ex salutis vsu foret, vt edilia quidem omnia defenderet ab arteria, depellerétque in stomachum, & pulmonem. *Horat.lib.2.Serm.Sat.4.* Vinea submittit capreas non semper edules.

Ēdŭlium,Dicitur quicquid ad prandium cœnámque edendi gratia apponitur & sumitur præter panem.{מאכל maßbal ἐδώδιμος,ἐδώδιμα, GAL. Manger,ou mangeaille, tout ce qu'on mange. ITA. *Companatico.* GER. Aſſige ſpeyß. HIS. *Manjar ò comida que se suele comer.* ANG. *Any thing to be eaten,foode.*} *Hieronymus.* Cuius edulio primogenita perdidit. [Edulia. *Gellius cap.11.lib.17.*]

[Edulitas de carnis annona. *Lamprid.in Alexandr.Seuer.*]

Ēdo,edonis,Edax,manduco. {γολέλ γολέλ. GAL. Grand mangeur, gourmand,goulu. ITAL. *Mangione,diuoratore.* GER. Einesſert/oder ein fraaß. HIS. *Comilon ò tragon.* ANG. *A great greedie eater,a glutton.*} *Nonius,* Edones, & phagones, ab edacitate : vnum Latinum, aliud Græcum. *Varro,* Edones Romam, vt turba intendat annona:sed propter phagones ficedulam pinguem aut turdum , nisi volantem non video.

Ēdo,edis,edit priore producta,edidi,editum, Emitto foras, do,profero, in apertum profero , expromo. {אכל achal.ἐκδίδωμι. GAL. Mettre hors,produire. ITA. *Mandar fuori,dar in luce.* GERM. Herfur thun auß laſſengeben. HISPA. *Embiar defuera,publicar la escriptura.* ANG. *To put foorth,to viter.*} vnde Edere librum, est librum publicè legendum emittere. *Cicero* , Nec se tenuit quin contra doctorem suum librum ederet. [¶ *Suet.in Aug.cap.94.* Edere geniturum suam. *Liu.lib.3.d.4.* Edere prælium. Item Edere operam, *Idem Liu.lib.5. ab Vrb.Sult.in Tib.c.35 & in Neron.cap.12.* ¶Edere census *Suet.in Calig.cap.38.* Carminaque ediderim. *Ouid.Eleg.1.lib.2.Trist.* Celerem super edere corpus gaudet equum(id est insilire.) *Tibul.lib.4.* Iam aliquid pugne edidit. *Plaut.Capt.sc.4.a.3.* Pro se id quod quisque potest & valet,edit,ferro ferit. *Idem Amphitr.sc.1.a 1.& Liu.lib.7.d.4.* Quibus diis edidissent decemuiri sacrificarent.]

¶ Et quoniam quæ generantur, ex vtero in lucem prodeunt,edi etiã pro nasci accipitur. *Horat.lib.1.Carm.* Mecœnas atauis edite regibus. [*Senec.c.4.de Consol.ad Polyb.* Hoc principio edimur(in lucem) *Plaut. Aul.sc.5.a.2.* Postquam hanc rationem cordi ventríque edidi,accessit animus ad meam sententiam.

¶ Edere sæpe significat exhibere : vt,Edere spectacula: edere munus gladiatorium. *Plautus,* Edit quisque quod potest , id est profert & agit. ¶Edere animam,pro mori. *Cic.pro Sestio.* At si tum P. Sestius,Iudices in templo Castoris animam, quam vix retinuit,edidisset:non dubito quin,&c. Sic edere vitam. ¶Edere frondem,siue fructum,dicitur arbor,*apud Columell.* Sic edere herbas campi dicuntur. ¶Edere leges, est conscribere,& statuere,vel promulgare.

¶Edere nomen,pro imponere. *Liu.lib.1.ab Vrbe,* Domicilióque illi comparato,L. Tarquinium Priscum edidere nomen. ¶Est etiam Edere nomen proferre vel efferre nomen suum , vt describatur, & veluti nomen profiteri in actis,quem manumissuri sumus:quod fiebat ante cognitionem consulis. Quinetiam Edere nomina hodie dicere possumus quod Procuratores apud acta curiæ *Præsentare* dicunt.

¶Edere oraculum,est diuinare. ¶Edere rationes,est rationum tabulas proferre. *Cic.ad Attic.lib.7.* Sed ego mihi ab illo non rationes expectabam,quas tibi edidit. ¶Edere scelus,committere,patrare. [*Liu. lib.3.ab Vrb.*] ¶Edere testes,proferre,producere.

¶Edere actionem,est copiam describendi facere,vel in libello compleeti,& dare vel dictare. Item aduersarium nostrum ad album producere, & demonstrare qua actione acturi simus. Edere iudicium, idem quod edere actionem.

¶Edere operas dicitur libertus,pro dare,præstare & præbere operas. *Ex Hotomano.*

Ēdĭtus,participium.{נולד noladh.}vt,Editus Iouis satu, *apud Cicer.Offic.* 1.Διοχθὲς,Διὸς παῖς γεγονώς.[Edita in vulgus opinio. *Cæsar lib.3.de bel. ciu.* Editis iam comitiis. *Suet.in Cæs.cap.18.* Aetate edita(id est confecta & vltima.) *Gellius cap.15.lib.3.* Editus hinc ego sub(Sulmone.) *Ouid.Eleg.vlt.lib.4.Trist.* Editi vel amissi. *Senec.cap.16.de Consol.ad Martiam.*]

Ēdĭtus , ta , tum , penultima correpta , Altus , excelsus. {רם גבוה ram ghaßoah.ὑψηλός. GAL. Qui apparoist,fort haut,esleué. ITA. *Alto,sublime.* GERM. Hoch/anſehtig/dorumb das es in der höhe iſt. HISP. *Alto, ensalçado,* ANGL. *High a loft.*} vt Edita loca dicuntur alta,& sese edentia,hoc est ostendentia. *Liuius* , Tumulo editissimo communierunt. Editi atque asperi colles, *apud Cæsarem 7.bell.ciuil.* [Est locus in edito. *Sueton in Aug.cap.72.*] ¶ Horatius metaphoricòs pro Forti vsurpauit. *lib.1. Serm.Satyr.3.* Viribus editior cædebat,vt in grege taurus.

Ēdĭtĭtĭus adiectiuum. ἔκδοτος. Iudex editicius , quem altera pars tantùm edit , id est, elegit. {κριτὴς ἔκδοτος. GAL. Iuge produit & nommé par vne partie. ITA. *Giudice eletto da vna parte.* GERM. Ein richter sonur ein partey auſſerwölt hatt / vnd benambſet. HISP. *El juez que las partes eligen.* ANGLIC. *A iudge chosen & named by one partie.*} *Cic.pro Planco,* Neque enim quicquam aliud in hac lege,nisi editicios iudices ses sequutus.

Ēdĭtio,verbale.{ἔκδοσις. GALL. Publication d'vn liure. ITAL. *Publicatione.* GERM. Eröffnung/die publicierung vnnd an tag gäbung eines buchs. HISPA. *La publication de la escriptura.* ANG. *The forth setting of a book, or edition.*} vt,Editio librorum. *Quint.in Proœm.lib.1.* Sed nimium ardentes mei iuuenes librum temeratio editionis honore vulgauerant.

¶Editio multiplex,pro varia & dissona traditione. *Liuius 4.ab Vrbe,* Valerius Antias,& Qu. Tubero M. Manlium, & Qu. Sulpitium coss. in eum annum edunt. Cæterùm in tam discrepanti editione & Tubero & Macer libros lineos autores profitentur.

¶Editio

¶ Editio idem aliquando quod natiuitas. *Vlpian. lege secunda Digestis de decurionibus.* Si conceptus sit à plebeio, mox ante editionem pater eius Decurionatum adeptus, ante editionem amiserit, &c.

* Editor, pen. cor. editoris, Qui edit. *Lucan. lib. 2.* -delabitur inde Vulturnusque celer, nocturnæque editor auræ Sarnus.

Ēdītus, us, ui, pro stercore quod ab animantis editur, id est egeritur, *Vlpian. de leg. & fideic. lib. 32.* In quibusdam prouinciis & editu boum, ad hanc rem vtuntur.

Ēdŏceo, ces, Diligenter doceo, doceo. { למד *limmádh* אלף *illéph.* διδάσκω. GALLICE. Enseigner parfaitement. ITALIC. *Insegnare con diligenza.* GERM. Fleyssig lehren HISPANIC. *Enseñar mucho y con diligencia.* ANG. *To teach perfectlie.* } *Plau. Epid.* Eadem hæc intus edocebo quæ ego scio. *Satyr. 3. Theb.* -non te cælestia frustra edocuit, laurúque sua dignatus Apollo est. *Cic. 3. Tusculan.* Edocuit tamen ratio, vt mihi quidem videtur, &c. *Sallust. in Catill.* Senatum edocet de itinere hostium, [*Ouid. Eleg. 4. lib. Trist.* Vsibus edocto si quicquam credis amico.]

[Edocenter: *Gell. c. 8. lib. 16.* Sed in eo nihil edocenter neque ad instituendum explanatè scriptum est.]

Ēdolo, as, pen. corr. Perfectè dolo, polio. { κατεργάζω. GALLIC. Acheuer de doler, polir ce qui est dolé, ou bien esbaucher vn ouurage. ITA. *Polire perfettamente.* GERMANIC. Wol behebten oder gleetten. HISP. *Mucho y bien dolar.* ANG. *To cut smoth, to polisch and mak perfect.* } *Nonius*, Edolare, fabrorum est verum verbum, quum materiarum complanatur asperitas. Vsi sunt eo verbo laudandi scriptores vetustatis, etiam ad alias fabricas rerum. *Varro.* Vnum ego libellum non edolem? *Cic. ad Attic. lib. 13.* Quod in manibus habebam, abieci: quod iusseras, edolaui.

Ēdom { ארום *Edhóm.* ἐδώμ. } Esau ductus est ob coctionem rufæ lentis, cuius edulio primogenita perdidit. Hebræi nanque (*vt Iosephus lib. 2. scribit.*) Edom rubeum dicunt. Vnde & regio, in qua regnabat Esau, Edom dicta est, quam Græci, deflexo nonnihil nomine Idumæam, ἰδουμαίαν, denominauerunt. Hæc nunc regio (*inquit Hieronymus*) Gebalena dicitur, quæ est in finibus Eleutheropoleos, vbi habitabant ante Choræi, qui interpretantur liberi: vnde & ipsa vrbs postea sortita vocabulum est. Nunc vicullus Palæstinæ est à conditore sic impositio nomine.

Ēdomo, as, Domo. { ענה *hinnáh* כבש *chibbésch* למד *limmádh.* δαμάζω. GALLIC. Dompter du tout, vaincre. ITALIC. *Domare.* GERM. Wol dem men vnd paschgen. HISPANIC. *Domare.* ANGLIC. *To mak very tame, to subde vterlie.* } *Cic. pro Sylla*, Improbi ac perditi ciues edomiti atque victi. *Idem de Fato*, Scribunt vitiosam naturam ab eo sic edomitam, & compressam esse doctrina, vt, &c. *Horat. 4. Carm. Ode 5.* Mos & lex maculosum edomuit nefas. [*Ouid. 4. Fast.* Edomito sustulit orbe caput (Roma.)]

Ēdŏn, ŏnis, *teste Seruio*, Mons est Thraciæ, aut certè Macedoniæ quæ Thraciæ proxima est, qui à *Plin. lib. quarto capite 11.* appellatur Edonus.

Ēdŏnī, vel Edoni, pen. longa (apud Græcos enim per ω scribitur) Populi Edoni monti vicini *Horat lib. 2. Carm.* Non ego sanius Bacchabor Edonis recepto dulce mihi furere est amico.

Ēdŏnĭus, & Edonus, adiectiua: idem significant quod Thracius *Virg. 12. Aeneid.* Ac velut Edoni Boreæ quum spiritus alto Insonat Ægæo. Ad hunc etiam modum *Statius* dixit Edonas hyemes, pro frigore acerrimo, quale est in finibus Thraciæ.

Ēdŏnĭdes, ŏdum, Æ, Mulieres bacchantes, quæ furore diuino agitatæ, mysteria Bacchi celebrabant. { GERM. Vnsinnige weiber welche dem Baccho seine fäst hieltend } Variis autem nominibus appellabantur: nam Euantes, & Thyades, & Mimallonides, & Mænades, & Bussarides dictæ sunt. De his *Ouidius.* Protinus in syluis matres Edonidas omnes, Quæ videre nefas, torta radice ligauit.

Ēdŏnĭs, idis, ĭdŏs, Ciuitas Phrygiæ, Cimmeriorum olim sedes, postea Antandros dicta. *Steph.*

Ēdŏr, Ab antiquis appellatum fuit far, quod postea ador vocauerunt, *teste Festo.* Dictum ab edendo, eo quod pop. Romanus trecentis propemodum annis ex omni frumenti genere solo farre vsus fuerit, *vt ex Verrij sententia refert Plin. lib. 18. c. 7.*

Ēdormĭo, is, Dormio ad satietatem. { נרדם *nirdám.* κατακαμόομαι, ἐκκαμόομαι. GAL. Se dormir tout à fait, en dormant paracheuer à digerer. ITA. *Dormire à satieta.* GERMANIC. Außschlaaffen HISP. *Acabar de dormir.* ANGLIC. *To sleep out surfett er, to sleep a fullsleepe* } *Cic. 4. Academ.* Quumque edormiuerunt, illa visa quàm leuia fuerint intelligunt.

¶ Edormire vinum, siue crapulam, est dormiendo conficere, & concoquere. *Cic. 2. Philipp.* Edormi crapulam, inquam, & exhala. *Gellius lib. 6. c. 10.* Eósque ibi sedere atque operiri prope ad meridiem, donec discipuli nocturnum omne vinum edormiant.

Ēdormisco, scis, Edormio. *Plau. in Amph.* -paulisper mane Dum edormiscat vnum sumnum, quæ ne vigilans somniat. *Idem Rud.* Quin abeo hinc in Veneris fanum, vt edormiscam hanc crapulam? *Terent. Adelph.* -interea in angulum.

Aliquò abeam atque edormiscam hoc villi.

Ēduco, cis, pen. prod. eduxi, eductum, Extra duco. { חוצה *hotsí.* ἐξάγω. GAL. Mener hors, tirer hors. ITA. *Menar fuori.* GER. Außhin ziehen oder füren HISP. *Sacar à fuera guiando.* ANG. *To lead or bringe forthe.* } *Plaut. Amphitr.* Contrà Telebœæ ex oppido legiones educunt suas. *Liuius lib. 1.* In aciem copias eduxit. *Virgilius* pro extraho posuit *lib. 10.* Eduxit corpore telum.

[¶ Educere pro ebibere: *Plaut. Amphitr.* Eam ego vt matre fuerat natum vini eduxi meri. *Ouid. 13. Metam.* Nec valuere manus infixum educere telum, Expulit ipse cruor. *Senec. c. 22. de Consol. ad Marc.* Educere prædam è faucibus luporum.

¶ Educere è domo in ius.] ¶ Aliquando est erigere. *Idem lib. 6.* -aramque sepulchri Congerere arboribus, cælóque educere certant: hoc est, erigere vsque ad cælum.

¶ Aliquando nutrire, ἀνάγειν. *Terent. in Adelph.* Inde ego hunc maiorem adoptaui mihi, eduxi à paruulo, habui, amauí pro meo.

* Eductus disciplina, pro, educatus & institutus. *Tacit. lib 5.* Cassius plebei Romæ generis, verùm antiqui, honoratique, & seuera patris disciplina eductus, facilitate sæpius quàm industria commendabatur.

¶ Educere, verbum est forense, *apud Ciceronem quinta in Verrem*, Aditum est ad Metellum, eductus est Apronius, eduxit vir primarius C. Gallius Senator è L. Metello, vt ex edicto suo iudicium daret in Apronium, quod per vim ac metum abstulisset. *Budæus.*

Ēdūco, as, are, penultima corrept. Nutrire. { גדל *giddél* אמן *amán.* ἀνατρέφω, ἀνάγειν. GAL. Nourrir, eleuer. ITA. *Nutrire, alleuare.* GERMANI. Außferziehen, erneeren. HISP. *Criar, mantener, gouuernar.* ANGL. *To norishe or bring vp.* } *Varr. de lib. educ.* Educit enim obstetrix, educat nutrix, instituit pædagogus. *Liu. 1. ab Vrbe*, Pauperes satis stipendij pendere, si liberos educent. [*Plaut. Men. sc. 1. a. 1.* Illic homo homines non alit, verum educat. *Plaut. Men. sc. 5. a. 5.* Meo cibo & sumptu est educatus parasitus. Benè pudicéque à puero puer mecum educatus. *Plaut. Capt. sc. 3. a. 5.*]

Ēdūcātus, a, um, participium. { מגדל *meguddál.* ἀνατροφεύς, ἀνατεθραμμένος. GAL. Nourri, esleué. ITA. *Nodrito.* GERMA. Außferzogen vnd erneeret. HISP. *Criado.* ANG. *Nourished, broght vp.* } *Cicero 3. de Finibus.* Quis autem honesta in familia institutus, & educatus ingenuè, non ipsa turpitudine, etiamsi eum læsura non sit, offenditur? *Terent. in Adelph.* -vnà à pueris paruoli Sumus educati. *Educatus ad *Cic. 5. Ver.* Atque ab Apronio, Iudices, homine in dedecore nato, ad turpitudinem educato. * Educatus in *Cic. de C. Orat.* Legimus epistolas Corneliæ matris Gracchorum: apparet filios non tà in gremio educatos, quàm in sermone matris.

Ēdūcātĭo, verbale, quod tam institutionem quàm nutritionem complectitur. Græci vocant παίδων ἀγωγὴ. { מחיה *michjáh.* GALL. Nourriture. ITALI. *Educatione, creanza.* GER. Außferziehung vnd erneerung. HIS. *Aquella creança de niños.* ANGL. *A bringing vp.* } *Quint. lib. 1. Instituit.* Mollis, inquit, educatio quam indulgentiam vocamus, neruos omnes & mentis & corporis frangit. *Cic. 3. de Finib.* Atque etiam in bestiis vis naturæ inspici potest: quarum in fœtu & educatione laborem quum cernimus, naturæ ipsius vocem videmur audire. *Idem 5. de Finibus*, Earum etiam rerum quas terra gignit, educatio quædam & perfectio est. [*Senec. c. 12. de Consol. ad Marc.* Ex educatione liberorum fructus & voluptates.]

Educatus, us, ui, ipsa educatio. *Tertul. de Resur. car.* decessuro concubitu, & fœtu, & educatu.

Ēdūcātŏr, oris, Nutritor. { אמן *omén.* τροφεύς. GALL. Nourrissier. ITA. *Chi nutrisce, & da creanza.* GERM. Ein aufferzieher vnd erne eret. HISP. *El ayo que assi cria los niños.* ANGL. *An urisher, that bringeth vp.* } *Cic. 2. de Nat. deor.* Omnium autem rerum quæ natura administrantur, seminator & sator, & parens (vt ita dicam) atque educator & altor est mundus. *Idem pro Plancio.* Quis est nostrum liberaliter educatus, cui non locus ille mutus, vbi ipse altus aut doctus est, cum grata recordatione in mente versetur?

Ēdūcātrix, fœm. gen. Nutrix. { אמנת *omméneth.* τροφὸς, ἡ. GALLI. Nourrisse. ITA. *Donna che nodrisce.* GER. Ein ernecterin. HIS. *El ama que cria.* ANG. *She that bringeth vp, a nource.* } *Cic. 1. de Finib.* Earum rerum parens est, educatrixque sapientia.

Ēdūlco, as, are, Dulce facio. { ממתיק *himtsík.* γλυκαίνω. GALL. Adoucir, faire doux. ITA. *Addolcire, far dulce.* GERMA. Süß machen. HISP. *Endulcar ò hazer algo dulce.* ANGLIC. *To mak sweet.* } *Cn. Matius apud Nonium*, Quapropter edulcare conuenit vitam, curásque acerbas sensibus gubernare. [Hæc eadem verba à Gellio referuntur *cap. 25. lib. 15.*

Edulis, vel Eudulium, *vide* in EDO, es.

EDYMAEI, ἰδυμαῖοι, vel ἰδουμαῖοι, Populi Arabici, *Stephan.* Vide Edom & Idumæa.

Ēdūro, as, are, Durum efficio, & ad laborem assuefacio. [*Gell. cap. 1. lib. 14.*] { חקשה *hikí* חוק *chizzék.* σκληρύνω, σκληραγωγῶ. GAL. Endurcir, rendre dur. ITA. *Indurare.* GERM. Erherter. HISP. *Endurecer à alguna cosa.* ANG. *To mak hard.* } *Columel. lib. 11. c. 1.* Quare docendus, & à puericia rusticis operibus educandus futurus villicus. Nunc legunt educandus.

Ēdūrāre, neutrum, pro perdurare. *Senec. de Breu. vitæ*, Aiunt animalibus tantum indulsisse naturam, vt quina aut dena secula edurent.

Ēdūrum, Non durum, quasi extra durum. [*Diomedes lib. 1.*] { ἀποσκληρικὸς τοῖς χυμοῖς. GAL. Mol, qui n'est point dur. ITA. *Molle, non duro.* GERM. Vnhartt weich HISP. *Muelle y no duro.* ANG. *That is not hard, sofe.* } Ibi enim (e) priuationem significat, vt in adiectiuo enodis. *Virgil. lib. 2. Georg.* -plantis eduræ coryli Nascuntur. Alij sic habent, Plantis & duræ, Vtranque lectionem Seruius agnoscit. *Plin. lib. 14. c. 3.* In pergulis verò seruntur escariæ appellatæ, eduræ acinis, albæ, nigræque. ¶ Interdum etiam edurum inuenimus pro valde duro. *Virgil. 4. Georg.* Eduramque pyrum, & spinos iam pruna ferentes. Vbi eduram pyrum, *teste Seruio*, vocat Poeta valde duram.

Ēdūrĕ, aduerbium. Dure, aspere. { σκληρικῶς τοῖς χυμοῖς. GAL. Fort rudement, rigoureusement. ITA. *Duram nte, rozzamente.* GERM Hartenlich HISP. *Muy duramente.* ANG. *Very hardlie.* } *Ouid. 3. de Arte amand.* Nec tamen edurè quod petit ille nega.

ĒDŸSAM, ab edendo dixerunt veteres deam quæ esui præerat, quemadmodum Potinam, quæ potui. *Autor Nonius.*

EDYIA, ἠδύια, *apud Hesiodum in Theogon.* Nymphæ nomen est, Oceani & Terhyos filiæ.

EDYME, ἤδυμη. Vrbs Cariæ *Steph.*

E ante E

EAE. In notis antiquorum Eius ætas. E, est, Ens, vel Eius.

ĒĔTĬŌN, onis, ἠετίων. Pater fuit Andromaches, & socer Hectoris, qui apud Thebas Ciliciæ imperabat, *teste Homer. lib. 12. Iliad.* ¶ Hinc de-

ducitur adiectiuum Eetioneus, ἡνιοχικός. *Ouid.12.Met.* Eetioneas impleui sanguine Thebas.

ĒETIŌNĒA, ἡνιόχεια, Alterum ex Pirææi promontoriis. *Steph.*

E ante F

Effarcio, is, effarci, effartum, Maximè impleo. {מלא *millé.* ἐμπλήθω. GAL. Farcir & remplir. ITAL. *Empir bene.* GERM. Voll stoppen/auffullen. HIS. *Hincir mucho.* ANGL. *To fill, to stuff hard.* } *Cæsar.lib 7.de bell.Gal.* Hæc autem quæ diximus, interualla grandibus in fronte saxis effarciuntur. *Plaut.Mostell.sc.1.a.1.* Bibite, este, effercite vos, ab effercio.]

Effartus, a, um, *Plaut.Capt.sc.1.a.3.* Dies effartus fame.

Effari, Eloqui. {דבר *dibbér* אמר *amár.* ἐκφώνειν, ἐκφάσκειν. GALL. Dire & parler, proferer. ITALI. *Parlare, proferire.* GERM. Außsprechen/herauß reden. HIS. *Hablar esparzidamente.* ANGL. *To speak and vtter.* } *Liuius 3.ab Vrbe*, Fœdùs, multísque id verbis quæ longo effata carmine non operæ est referre, peragit. *Cic.pro domo sua.* Neque verbum vllum solenne potuit effari *Virgil.2.Aeneid.*-sic ore effata recepit Ad sese, & sacra longæuum in sede locauit ¶Effari etiam Augures dicebantur, quum vltimas augurij sui preces proferebant. Vnde effata, sunt vltimæ precationes Augurum, quas post fines auspiciorum extra vrbem effabantur, *vt Varro & Seruius aiunt. Cic.2.de Legibus*, Alterum quod interpretatur fatidicorum & vatum effata incognita.

¶Effari templum. *Cic.ad Att.lib.13.* Opinor Augures nihil habere ad templum effandum.

[In hanc sententiam *Liu.lib.10.ab Vrb.* fanum, id est, locus templo effatus.] ¶Effari precationes dicitur sacerdos sacris operans, cui chorus respondet, Amen.

Effatus ager. *Seruius in illud.6 Aen.* sic effatus vestigia pressit. Propriè inquit, effata sunt Augurum preces. Vnde ager post pomeria, vbi captabantur auguria, dicebatur effatus. [*Gellius c.14.lib.13.* Pomerium locus est intra agrum effatum, *ibidem*, Effati vrbis fines.]

Effatum, Pronuntiatum, enuntiatio. {דברה *dabberáh. Cicer.4. Acad.* Nempe fundamentum dilecticæ est, quicquid enuntietur (id autem appellant ἀξίωμα, quod est quasi effatum) aut verum esse aut falsum.

Effabilis, le; a dict. Dictu effabilis ῥητός. *Virg.3.Aeneid.* Nec visu facilis, dictu effabilis vlli. De Polyphemo. ¶Locus Virgilij aliàs affabilis non effabilis. *Apuleius in Apolog.*.vbi de Deo, Nec vlla vice comprehensus cóque paucis cogitabilis nemini effabilis.

Effascino, as, Fascino. {כשף *ehischéph.* κατακρίνω, βασκαίνω. GALL. Ensorceler. ITAL. *Ammuliare.* GERMA. Verzauberen. HISP. *Aojar, encantar, ò quitar elsesso.* ANGL. *To bewitche.* } *Solinus*, Quædam in terra Africa hominum familiæ sunt, voce atque lingua effascinantes, quæ si impensius forte laudauerint pulchras arbores, segetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes cultu atque pastu opimas, emoriantur repente. Est itaque effascinare nihil aliud quàm noxio visu, & fictis laudationibus exitium afferre. [*Plin.natural.hist.lib.7.cap.2.apud Gellium c.4.lib.9.* refert esse quasdam in terra Africa familias hominum voce & lingua effascinantium.][*Plin.c.4.lib.7.* refert ex *Cic.* mares fœminásque omnes quæ duplices habent pupillas oculis fascinum circunferre, vel, vt loquitur *Gell.c.4.lib.9* interimere videndo.] refert ex Cicerone mulieres omnes, quæ duplices habent pupillas oculis fascinum circunferre.

Effascinatio, verbale. {כשף *ehaschâph.* κατακρότησις, βασκανία. GAL. Ensorcellement. ITA. *Ammaliamento.* GERM. Verzauberung. HISPAN. *Aojadura.* ANGL. *A bewitching, a charme.* } *Plin.lib.37.c.10.* Eam contra effascinationes auxiliari volunt.

Effaxillo as ab axilla fit, & significat exero, quòd exerto brachio axilla ostendatur. *Festus.*

[Efferre pedem porta *Suet.in Tiber.38.*]

Effero, penult. corrept. effers. Extra fero. {נשא *naśá* ἐκφέρω. GALL. Porter hors, leuer, enleuer. ITA. *Portar fuori, inalzare.* GERMAN. Auß in tragen. HISP. *Sacar afuera, ensalçar.* ANGL. *To bring forth, to lift vp.* } *Plautus in Amph.* Sed vide efferantur nauibus. [Clamorem vtrinque efferunt, (id est tollunt) *Plaut.Amph.sc.1.a.1.* Ite, efferte lora. *Plaut. Capt.sc.4.a.3.* Efferte mihi intus clauem laconicam. *Plau.Mostell.sc.1. a.2.* (de morte) vtinam sic efferamur. *Plau.Asin sc.3.a.3.* Cædundum illum (agnum) conduxi. E. Loces efferundum, Nam mortuus est. *Plaut.Aul.sc.5.a.3.*] *Terentius in Adelphis*, Nunquidnam effert? occidi. Efferre pedem, idem quod egredi. *Plaut.in Bacch.* Nego tibi annis fuisse viginti primis copiam, pedem vt efferre ex ædibus. *Virgil. lib.2.* Mene efferre pedem genitor? ¶Hinc efferri cadauer dicitur, quum celebratur funus, vel dum sepelitur, quasi extra vrbem ferri, κομίζεσθαι, ἐκκομίζεσθαι ἐκφέρεσθαι, κηδεύεσθαι. Siquidem apud veteres solebant extra vrbem sepeliri, nisi qui gessissent magistratus: honestiores tamen circa vias. Vnde frequenter epitaphia ad viatores diriguntur. *Liu.* Depugnabunt pro te ipsi, ac morientur, ac se vltro efferent. *Idem 2. ab Vrb.* Nihil aliud ad eum nuntium à proposito auersus, quàm vt cadauer efferri iubcret.

[*Senec.c.13.de Consol.ad Marc.& c.16.ad Heluiam.* Efferre filios (mortuos) (id est amittere) *Ouid.Eleg.8.lib.1.Trist.* Siue per ingenuas aliquis caput extulit artes. *Tibull.lib.4.* Splendidior liquidis cùm Sol caput extulit vndis. Item Efferre virum naufragum (Suprà euehere è mari ad sepulturam) *Senec c.17.de Consol.ad Helu.* Corpus efferri, capite velato, (contra morem) *Velleius.* Eripere æde Deam raptámque efferre per hostes. *Ouid.13.Metam.* Ne corpus pedem efferat sine custode. *Plaut.Capt.sc.3.a.2.*]

¶Interdum Efferre, est prouehere, exaltare. ἐξάγειν. *Virgilius*, Extulit hæc Decios, Marios, magnósque Camillos. ¶Interdum laudare, ἐγκωμιάζειν. quanuis ad idem reduci possit: nam quem laudamus, quodammodo ab inferiori & humiliori gradu ad summam dignitatem euehimus. ¶Nonnunquam etiam accipitur pro extollere, siue in altum leuare. *Virg.3.Aeneid.* Ostendit dextram insurgens Entellus, & alte Extulit: id est, in altum leuauit.

¶Interdum proferre, vt apud eundem, Vt belli signum Laurenti Turnus ab arce Extulit. ¶Interdum eleuare, minuereque, quasi extra ferre, hoc est, euacuare. *Cicero de Orator.* Illa autem quæ aut conciliationis causa leniter, aut permotionis vehementer aguntur contrariis commotionibus efferenda sunt, vt odio, beneuolentia, misericordia, inuidia tollantur.

¶Aliquando etiam accipitur efferre pro diuulgare, & manifestum facere. *Terentius in Phorm.* Vides tuum peccatum elatum esse foras. Neque iam id celare posse te vxorem tuam. ¶Efferre sæpe ponitur pro afficere. *Cic.de Fin.* Si vincunt, efferunt se lætitia, victi debilitantur animósque remittunt.

Elatus, participium. Sublatus. {נשא *nissá* ἐξαρθείς, ὑπαρθείς. GAL. Haut esleué. ITA. *Alto, elenato.* GERM. Erhebt. HISP. *Ato, enfalçado.* ANGL. *Lifted vp.* } *Liuius 7.ab Vrbe*, Coruus è conspectu elatus, Orientem petit.

Elatus, a diectiuum, Superbus, arrogans, inflatus. {גבוה *gabóa*ʰ. κατεφρονημένος, μετεωρισμός, ὑπερήφανος. GAL. Superbe, esleué, hautain, enflé d'orgueil. ITAL. *Superbo, arrogante, gonfio.* GERM. Stoltz/oder hoctragen. HISP. *Soberuio.* AN. *Loftie, high, haultie.* } *Cicero de lege Agrar. Orator. secundo*, Quibus illi rebus elati, & inflati, &c. Elatus arrogantia, superbia, insolentia, *Cæsar.3.bell.Ciuil.*

Elatè, aduerbium, Superbè, arroganter, alte, alta voce. {ὑπερηφάνως, ἀλαζονικῶς. GAL. Hautement, hautainement, orgueilleusement ITA. *Altamente, grauamente, superbamente*, GERM. Hochtragentlich/prachtlich. HISP. *Siberuiamente, altiuiamente.* ANG. *Lofsily, haultily prowdly.* } *Cic.in Ora.* Ita fit vt Demosthenes certè possit summissè dicere: elatè Lysias fortasse non possit.

* Elatio, onis. Verbale, ὑπαρσις. vt Elatio animi, pro nimia lætitia. *Cicer. 4. Tusculan.* Elatio atque altitudo orationis alicuius. *Cicero de Clar. Orat.*

[Effertus, a, um: (id est pinguis plenus) vnde Effertissimus, a, um: *Pl.Asin.sc.2.a.2.* maximas optumitates, gaudióque effertissimas parit. Ab effercio, is, ci, tum. GALLI. Farcir, Remplir.]

Efferus, a, um, penult. corrept. Valde ferus, crudelis. {אכזר *achzár.* ἀγριώτατος. GALL. Cruel, forcené, feroce & agreste. ITA. *Crudele.* GERM. Gantzgrimm vnd grausam. HISP. *Brauo y cruel.* ANGL. *Cruell, woode, madde.* } *Seneca in Hippolyto*, Laniatu effero dispersa membra. *Virg.8. Æneid.*-simul omne tumultu Coniurat trepido Latium, fæuítque iuuentus Effera. *Idem 10.Æneid.*-vbi nunc Mezentius acer, & illa Effera vis animi?

[Efferatior, & efferatius: ἀγριώτερος. *Gell.cap.1.lib.10.* Quid enim videri potest efferatius: quid ab hominis ingenio diuersius, quàm &c.]

Efféro, as, pen. corr. Efferum, & crudelem facio, feritatem induco, ferum reddo. {ἀγριόω, ἀποθηριόω. GALLI. Rendre, feroce & cruel comme vne beste, faire sauuage. ITA. *Incredulire.* GERM Grimm machen. HISP. *Embrauecer.* ANGL. *To mak woode cruell.* } *Liuius lib.2.* Oblita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti: ad hæc promissa barba & capilli efferauerant speciem oris. *Lactant. libro tertio*, Nam si homo ad aspectum alterius hominis efferaretur, quod facere videmus animantes, quarum natura soliuaga est, nulla esset hominum societas. *Plin.lib.10.cap.63.* Fœminæ sues in tantum efferantur, vt hominem lacerent. *Cicero primo de Natur.deorum.* Equidem arbitror multas esse gentes sic immanitate efferatas, vt apud eos nulla suspicio deorum sit. *Liu. 4.bel.Mac.* Linguam tantùm Græcorum habent, sicut speciem hominum: moribus & ritibus efferatioribus quàm vlli Barbari, imo quàm rapacissimæ belluæ vtantur.

*Efferari dicitur terra, Id est vastari, *Cic.de Nat.deor.* Quid iam de hominum genere dicam, qui quasi cultores terræ constituti non patiuntur eam nec immanitate belluarum efferari, nec stirpium asperitate vastari?

Efferuĕo, es, efferbui, vel Efferuo, is, efferui, est vehementer feruere, ebullire. {רתח *rittách.* ὑπερζέω, ἐκφυσάομαι. GAL. Bouillir iusques par dessus, & iusques à respandre. ITA. *Bollire.* GERM. Sieden/das er/vber auß hin wallet. HISP. *Hernes.* ANG. *To boyle ouer.* } *Virg.lib.1.Georg.*-quoties Cyclopum efferuere in agros Vidimus vndantem ruptis fornacibus Ætnam. *Ibidem lib.4.*

Efferuens & efferuentior. *Gell.lib.2.c.27.* Lætitia dicitur exultatio quædam animi cum gaudio efferuentiore.

Efferuesco, Ebullio, æstu exundo. {ANG. *To boyle ouer, to be hoate or chafed.* } *Col.lib.12.c.25.* Vt in efferuescendo vinum se bene purget. ¶Per metaphoram accipitur pro vehementer commoueri. *Cic.pro Plancio*, Campus atque illæ vndæ comitiorum, vt mare profundum, & immensum, sic efferuescunt quodam quasi æstu. ¶Nonnunquam etiam pro erumpere. *Cic.de Prouin. Consularibus*, Totúmque Pontum armatum efferuescentem in Asiam, atque erumpentem ægre repulsum, & ceruicibus intercluſum suis sustinerent.

¶Efferuescere significat ardore animi excitari: aut quum homo ita excandescit,)(Deferuescere. *Vlpian.in l.quis sit fugitiuus §. idem ait, de ædil.edict.* Si autem in hoc tantum latuissent, quod iracúndia dominorum efferuescerent. Hoc ideò adscripsi, quòd *Accurs.* efferuescerent, id est, humiliaret, interpretatus est. [*Senec.cap.8.de Consol.ad Mart.* Efferuescens contra remedia dolor.]

Efficax, *Vide* EFFICIO.

Efficio, penul. corr. Perficio, faciendo assequor, præsto. {עשה *ásah* עלה *alláh.* διαπράττω. GALL. Parfaire & paracheuer, faire, accomplir, mettre en effect. ITAL. *Finire far con effetto.* GERM. Verschaffen/zu wegen bringen. HI. *Acabar de hazer obra.* ANGLIC. *To accomplish, to bring to effect, to dooe.* } *Terentius in Adr.* Quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? *Plaut.in Pseud.* Neque hoc opus quod ego volui, ego hodie efficiam.

¶Pro eodem, Effectum reddere. *Terent.in Andr.* Hoc ego profectò tibi effectum reddam [*Ouid.13.Metam.* Qui licet eloquio Nestora vincas, Haud tamen eximies defertum vt Nestora crimen esse reor nullum. *Ouid. Ele.1.li.5 Tri.* Efficio (canendo) tacitum ne mihi funus eat. *Plaut.pf.sc.8.a.4.* Viginti minas promisi si effecisset (sup. quod ipse promiserat.) *Pl.Aul.sc.5.a.4.* Vt istuc quod oras efficiam tibi *Pl.Asin.sc.1. a.1.* Si id hodie efficeris, (id est inueneris pecuniã, & surripueris alienam.) *Ibi sc.4.a.4.* Vt opus sibi locatũ efficeret. *Pl.Asin.sc.3.a.3.* Certum

tum est in me eadem quæ tu in me facis (de violenta morte) *Plautus Curc.sc.3.a.2.* Laudo. C laudato, quando id quod cupis effecero. *Ibid. sc.1.a.3.* Ego hoc effectum lepidè tibi tradam. *Plaut. Pseud.sc.3.a.1* Qui imperata effecta. *Pla. Me.sc.5.a.1.* Effectum hoc vtrum reddam. *Ibi. sc.2.a.5.* Effecta reddidi quę dixi tibi. *Idem Men.sc.vlt.a.5.* Vnam efficere quod pollicitus, possies. Inde effectum, id est, ex prædicollectum. *Liu.l.5.d.4.*] * Efficitur, Impersonale. *Cic.4. Academ.* Rationes omnes descripserit eas, quibus efficitur multis partibus solem maiorem esse quàm terram, &c. Id est argumento probatur.

* Effexis pro effeceris. Antiquum, quo vtitur *Plautus in Casin.* at blande orato, vt soles: sed audin'? si Effexis hoc, ego soleas tibi dabo, & annulum in digito aureum. [Effectiua ars. *Quintilianus.*]

Efficiēns, entis, Conficiens, quod efficit. *Cic. Topic.* Efficiens causa, aliter conficiens *Item in Offic.* Cyrenaici virtutem censuerunt esse laudandam, quod efficiens esset voluptatis.

Efficiēntia, æ, Vis efficiendi. ‡ כוח *cóach. ἐνέργεια, ἐνέργημα.* GALLIC. Vertu & pouuoir de faire quelque chose, effect. ITALIC. *Virtu & potenzia di far qualche cosa, effetto.* GERM. Wrckung/oder vermógung etwas zu thun. HISPANIC. *La obra de hazer alguna cosa, effecto.* ANGLIC. *The vertue or power to do.* ‡ *Cicero libro secundo, de Natura deorum,* Aspexissentque Solem, eiúsque cùm magnitudinem, pulchritudinémque, tum etiam efficientiam cognouissent, quòd is diem efficeret toto cælo luce diffusa.

Efficiēnter, aduerbium, ‡ ἐνεργητικῶς, ἐνεργῶς GAL. En faisant, par effet, effectiuement. ITA. *Con effetto.* GERMA. Wurcklichen. HISP. *Con effecto.* ANG. *By effect, by doeing.* ‡ *Cicero de Fato.* Non sic causa intelligi debet, vt quod cuique antecedat, idem causa sit: sed quod cuique efficienter antecedat.

Effectus, us, nomen. ‡ פעל *miphʕál.* ἀποτέλεσμα, ἐνέργημα. GAL. Effect. IT. *Effetto.* GERM. Wurckung/der außgang eines dings. HIS. *Effetto.* ANG. *The effect.* ‡ *Plin in Paneg.* Perge modo Cæsar, & vim effectumque censuræ tuum proposítum, cui actus obtineant. [in actu non in effectu posita est. *Quintil.* motus sine effectu. *Liu.4.d.4.*]

¶ Effectus est id quod aut verum aut falsum sit rebus sumptis. *Cicero 4. Acad.* Sunt qui putant effectum & officium animi habitibus esse propriissimam differenriam: vt quemadmodum differentia hominis est rationale: ita sit differentia ipsíus iustitiæ, Suum cuique tribuere, ipsius temperantiæ frugaliter viuere. Legis virtus, siue officium est imperare, vetare, punire, permittere. leg. legis virtus de Legibus.

Effector, ‡ עשה *hoséh* פעל *poʕél.* ποιητὴς, δημιουργὸς. GAL. Faiseur, ouurier, qui fait quelque chose. ITA. *Chi fa qualche cosa.* GERM. Ein aerschaffer/ wurcker. HISP. *El que acaba de hazer alguna cosa.* ANGLIC. *A worker, or maker.* ‡ *Cicero de diuin.* Magna stultitia est earum rerum duos facere effectores.

Effectrix, ‡ עשה *hoséh* פעלת *poʕéleth* ποιήτρια, δημιουργὸς. GALLIC. Celle qui fait & est cause de quelque chose. ITAL. *Dona che fa, ò è causa di qualche opera.* GERM. Die etwas thut/vnd in das wert bringt. HISPANI. *La que acaba de hazer la obra.* ANGLIC. *She that maketh or bringeth to passe.* ‡ *Cicero libro de Finibus,* Amicitiæ non modo fautrices fidelissimæ, sed etiam effectrices sunt voluptatum tam amicis quàm sibi.

Effectio, ‡ מעשה *maʕaséh* פעלה *peʕullâh.* ποίησις, ἐνέργημα, δημιούργια. GAL. facture, ouurage. ITALIC. *Operatione, fattura.* GERMA. Machung/wercktung. HISPANIC. *El cabo de aquella obra, hechura.* ANGLIC. *A bringeng to effect.* ‡ *Cic.3. de Finib.* Effectio artis. *Ibidem*, Sic tecta effectio, κατασκευὴ ita appello.

Efficax, acis, Quod ad agendum aliquid vim habet, ac maximè conducit, quod multum habet efficacitatis. ‡ חזק *chazák* ἐνεργὸς, δυνατός. GAL. Efficace, qui à force & vertu à faire quelque chose. ITA. *Efficace, potente ad vna impresa.* GERM. Kreefftig. HIS. *Cosa effettiua, ò que tiene eficacia.* ANG. *That hath power to doue, effectuall.* ‡ *Pli.l.24.c.15.* Efficacibus docuit exemplis non maria plus temerata conferre mercatori, quàm sedulum ruris larem. *Ibidem*, Aduersus serpentes, ac priuatim aspides, ex aceto pota efficax, *Cælius ad Ciceronem*, Nosti Marcellum, quàm tardus, & parum efficax sit. Hoc est, promptus & paratus, dum res expostulat. * Efficax ad. *Plin.in Paneg.* Vtrum sit efficacius ad rectè viuendum bene institui, aut fœliciter nasci.

¶ [*Senec.c.8. de Consol. ad Mart.* Efficacissimum ferociæ mitigandæ tempus est. *Et Sueton. in Othon.c.2.* Quo efficacius eam coleret, diligere simulau it.]

Efficacia, Id est, vis efficiendi. ‡ כוח *cóach.* ἐνέργεια. ANG. *Force, strenth, vertue.* ‡ *Plin.lib.11.c.5.* Quos efficaciæ industriæque tantæ comparemus neruos?

Efficācitās, efficacia. ‡ ANGLIC. *Force strenth.* ‡ *Cic.4 Tusc.* Itémque viribus corporis & neruis, & efficacitati similes, similibúsque verbis animi nominantur. *Qu. Cicero de Petit. consul.* Qui tantum habet audaciæ, tantum nequitiæ, tantum denique in libidine artis, & efficacitatis, vt, &c.

Efficācitĕr, aduerbium. ‡ δραστικῶς, ἐνεργῶς. GAL. Auec effect IT. *Efficacemente, con effetto.* GERM. Kreefftiglich. HISPAN. *Efficazmente.* ANG. *Effectuallie, with effect.* ‡ *Plin.lib.28.c.51.* Capitis vlcera manantia, vrina tauri efficaciter sanat. *Idem 18.c.6.* Id est efficacissimè contingit, germinantis ramis baculo decussis.

Effigies, ei, Signum ad alterius viuam similitudinem, verámque imaginem factum, tam in picturis quàm in sculpturis. *V alla lib.5.* ‡ תמונה *temunáh* פסל *semel.* εἰκασία, εἰκὼν, ἐκμαγεῖον, εἴκασμα. GALLIC. Image semblance, pourtraict fait sur le vif, phantosme. ITALIC. *Effigie, sembianza.* GERMAN. Ein bildnuß von einer anderen abgemacht/ ein ebenbild. HISPANIC. *Imagen ò semejança.* ANGLIC. *The forme or shape of a ting.* ‡ *Plin.lib.10. capite 44.* Vnde origo fabulæ, Diomedis socios in earum effigies mutatos. [*Senec. capite 24. de consol. ad Mart.* Imago & effigies filij tantum periit (id est corpus.) *Ouid. Eleg 6. lib.1. Trist.* Effigiémque meam fuluo complexus in auro. (id est in annulo) supra in imagine. Item pro vmbra, siue anima. Nec defuit vir prætorius qui se effigiem cremati euntem in cælum vidisse iurasset.]

¶ Effigies humanitatis & probitatis patris filius, *apud Cic. lib.2. de Finib.* ¶ Dicitur etiam Effigia. *Plaut. in Rhud.* Veneris effigia hæc quidem est.

Eff.giātus, Figuratus. εἰκονισμένος. *Apuleius in Apologia prima.* Aut quid sibi statuæ & imagines variis artibus effigiatæ volunt? id est expressæ.

Effigio, as, Ad effigiem formo. [יצר *jatsár* תאר *teér.* ἀπεικάζω. GAL. Figurer. ITA. *Figurare.* GERM. Abilden/nach emes anderen bildnuß gestalten. HISP. *Hazer la imagen de alguno.* ANG. *To drawe or mak the shape of a ting.*] *Aug. lib.7. de Ciuit. cujus est.*

Effingo, is, effigiem rei alicuius ad viuum exprimo, vel ad alterius formam fingo, & qualem volo fingendo formam repræsento, exprimo. [יצר *jatsár* תאר *teér.* διατυπῶ, ἀπεικάζω ἀπομιμοῦμαι. GALLIC. Tailler ou pourtraire, ou autrement exprimer & representer au vif, faire à la semblance. ITA. *Figurare, ritrare.* GERMA Nachbilden/abmachen/oder nachmachen. HISPANIC. *Debuxar, hazar la imagen de alguno.* ANGLIC. *To make lyke, to deuise the likneſſe.*] *Cicero 1. Tuscular.* Quæ porro tam immensa magnitudo quæ illa multa possit effingere? Quint. Nam mihi videtur M. Tullius suum se totum ad imitationem Græcorum contulisset, effinxisse vim Demosthenis, copiam Platonis, iucunditatem Isocratis. *Vide plura apud Vallam libro quinto capite 46.*

Effictus, participium, Expressus. [נוצר *notsár* מתאר *methoár.* ἐξεικασμένος, ἀπεικασθεὶς, ἀπομιμηθεὶς, ἀπεργασθεὶς. GALLIC. Representé, tiré au vif. ITALIC. *Rappresentato.* GERM. Nach einen anderen gestaltet oder gemachen. HISP. *Debuxado.* ANGL. *Drawen and made after the shape of another.*] *Cicero pro Roscio.* Etenim hæc conficta arbitror à Poetis, vt effictos nostros mores in alienis personis, expressámque imaginem nostram vitæ quotidianæ videremus.

Effictio, onis. [יצר *jetser.* διάτυπωσις. ANG. *An expreſsing or repreſenting.*] *ad Herenn. lib.4.* Effictio, est quum exprimitur & effingitur verbis corporis cuiuspiam forma, quoad satis sit ad intelligendum.

* Effio, pen pro. Fio, Perficior. *Plaut. Perſa*, Vt fiant quorum opera hæc mihi facilia factu facta sunt, Quæ volueris effieri.

Efflagĭto, as, Cum clamore, seu cum magna instantia flagito, magnopere postulo. [בקש *bikkésch* שאל *schâal.* αἰτιῶμαι. GALLICE. Requerir instamment, presser en demandant, demander à toute force. ITALIC. *Demandare con instanza.* GERMANIC. Trungentich bitten mit ern stichen anhalten begaren. HISPANIC. *Demandar con importunidad.* ANGLIC. *To requeſt importunatlie.*] *Virg.2. Æneid.* Ille simul fugiens, Rutulos simul increpat omnes, Nomine quenque vocans notumq; efflagitat ensem. *Quintil. ad Tryphon.* Efflagitatu quotidiano conuicio, & libros quos de institutione oratoria scripseram, iam emittere inciperem.

Efflagitatus, us, nomen, Vehemens postulatio. [בקשה *bakkáschah* שאלה *scheelâh.* ἐξαίτησις, ἐκλιπαρησις. GAL. Requeste auec instance. ITA. *Dimanda con instanza.* GER. Ein trungentiche bitt. HISP. *Demanda importuna.* ANG. *An importunat requeſting.*] *Cic.7. Verr.* In iudicio coactu atque efflagitatu meo producere ad ignotos, &c.

Efflagitātio, onis, idem. *Ci. ad Brut.* Quia neminem magis decet quàm te Remp. amare, libertatísque defensorem esse, vel ingenio, vel rebus gestis, vel studio, atque efflagitatione omnium.

Efflĕo, es, ere. Flendo consumare. [ἐκδακρύω, κλαυθμηρίζω. GALLIC. Pleurer iusques à perdre les yeux. ITALIC. *Consumar piangendo.* GERMA. Mit weyn nen verzeeren/ausgrynen. HISP. *Plorar de manera, perdre ojos de mucho lloro.* ANG. *To veepe vehementlie.*] Vnde efflere oculos dixit *Quint. lib.6. Declamat.* pro nimio fletu se excæcare: Audita (*inquit*) mea calamitate rari vxor exempli, & prorsus talis filij mater. effleuit oculos.

Effligo, gis, penul. prod. efflixi, efflictum, idem significat quod Affligere. [קנח *hinnah.* GA. Perdre & gaster, traiter mal, vexer & tormenter. ITA. *Affligere.* GERM. Plaagen. HISP. *Mucho affligir.* AN. *To afflict, to torment.*] *Plaut. in Asin. sc.2.a.4.* Quam tu propediem (nisi quidem illa antè occupassit te) effliges scio. *Idem Cistell.* Et equidem hercle perdam te tertio, omnes efflixero.

Efflictim, aduerbium, pro valde & vehementer. [σπερφυῶς. GALL. Ardemment, iusques au mourir ITA. *Ardentemente sin. à morte.* GERM. Hefftig innnttlich. HISP. *Mucho y con passion.* AN. *Vehementlie, greatlie.*] *Plaut Amphit.* Sic efflictim amare perinde vt hic te efflictum deperit. *Næuius in Corollaria*, Nolo ego hanc tam afflictim amare, diu viuat volo, vt mihi prodesse possit.

Efflo, as, Flatu abigo, expiro, emitto, ago. [נשב *nisch schéb.* ἐκφυσάω. GA. Ietter hors en soufflant, souffler hors. ITAL. *Cacciare col fiato.* GERM. Außblin blaasen. HSI. *Soplar à fuera, exear con el sople.* AN. *To blowe out or away.*] *Verro lib.1. de Re rustica*, Prætérea quod ab sole toto die illustratur, salubrior est, quod est bestiolæ, si quæ prope nascuntur, aut afflantur aut atitudine cito pereunt.

¶ Inde efflare animam, ἐκπνεῖν, dicimus pro mori. *Cic. pro Mil.* Quem pridie hora tertia animam efflantem reliquisset. [*Gell. cap.15. lib.3.* Efflare animum. *Quintilia.* Efflanda est anima inter discrimina dentium. *Item Ouid.5 Fast.* Dum loquitur, vernans efflat ab ore rosas. *Suet. in Aug. c.99.* Vnum autem ante efflatam animam signum alienæ mentis ostendit.]

Efflōresco, is. Valde floreo: & per translationem vigeo excello. [חניץ *henits.* ἐξανθέω. GAL. Fleurir. produire sa fleur, croistre. ITA. *Fiorire grademente.* GER. Blůyen/ein grosse achtung auskommen. HIS. *Mucho florecer.* AN. *To florish greatlie, to be iuste.*] *Cic. in Lælio*, Quæ tamen efflorescit amicitia, etiamsi tu eam minus sequútus sis.

Effluo, Extra fluo, effundor, elabor, excido, emano, abeo. [נזל *nazál.* χωρίζομαι, ῥυῶ. GALLIC. Couler hors, s'escouler. ITA. *Spargersi fuori.* GERMA. Außflieſſen/außrinnen. HISPAN. *Correr lo liquido à fuera.* ANGLIC. *To flowe or runne out, to be forgotten.*] *Cato de Re rust. capite 1.* Si habebis aquam, vinum effluet, aqua manebit. *Cic.2. Tusc.* Num tu ingenuisse Epaminondam putas, quum vna cum sanguine vitam effluere sentiret? *Lactans. lib.1.* Siue igitur à Melisseo (sicut Dy-

dimus tradidit)colendorum deorum ritus effluxit. [*Liuius lib.7.ab vrb.* Effluent laſſitudine vires. *Senec.cap.9 de Tranquil.* Effluat libido, qua neceſſe eſt. *Catull.ad Ortalum*: Effluxiſſe tuo forte putes animo.]

¶ Effluere, per tranſlationem accipitur pro palàm fieri, ſiue diuulgari. *Terent.in Eunuch.* Vtrunque hoc falſum eſt, effluet, hoc eſt, non tacebitur, ſed diuulgabitur. ¶ Effluere etiam alicui dicitur, quod illi è memoria excidit. *Cic.2.de Fin.* Bona præterita non effluere ſapientimala meminiſſe non oportet.

ĕffluentĭa, æ, idem quod effluxus. { זוב *zób.ἐκροή.* GAL. Eſcouliement. ITA. *Spandimento, ſpargimento.* GER. Außrinnung/außlauffung. HIS. *Aquella corrida.* ANG. *A flowing out, a running ouer.* } *Plin.lib.26.c.10.* Illita quoque radix genitalibus, inhibebit non ſolum venerem, ſed effluentiam genituræ.

ĕffluuĭum, uĭi, Ipſe effluendi actus. { ἐκρυσις, ἐκρεσις. ANG. *A flowing out a running ouer.* } *Plin.lib.7.c.51.* Profundi humoris e corpore effluuium. *Tacit.lib.12.* Quum & conuiuium effluuio lacus appoſitum magna formidine cunctos affecit: quippe vis aquarum erumpens proxima trahebat, conuulſis vlterioribus, &c.

ĕffŏco, as, are, Suffoco. { חנק *chanák* נקר *nakár.* πνίγω, ἀγχω. GALLIC. Suffoquer. ITALIC. *Suffocare.* GERM. Erſticken. HISP. *Ahogar.* ANG. *To choke, to ſtrangle.* } *Senec.de breui vitæ*, Aſpice illos ad quorum fœliciratem concurrunt bonis ſuis effocantur.

ĕffŏdĭo, dis, penultima producta, Fodiendo eruo. { נקר *nakár.* κατασκάπτω. ἐξορύττω. GALLIC. Tirer hors en fouillant, deterrer, fouir & creuſer. ITALIC. *Far foſſe, canare.* GERM. Außgraben/herfür graben. HIS. *Cauar para ſagar a fo.* ANGLIC. *To digge out.* } *Plaut.in Caſ.* Exſterquilinio effoſſa tua illæc præda eſt. *Idem in pſeud.ſc.4.a.1.* Ex hoc ſepulchro vetere viginti minas Effodiam ego hodie.

* Effodere alicui oculos, pro confodere & excauare. *Plaut.Trinummo*, Oculum tibi effodiam, ni verbum addideris. [Effodito mihi oculum perfolum. *Plaut.Men.ſc.2.a.1.* Effodere alicui oculos. *Senec.epiſt.89.* Metaphoricè. *Et Plaut.Capt.ſc.1.a.3.* Huic diei oculos effodiam libens. *Item Plaut.Capt.ſc.5.a.3* Effodere lapides octonos quotidie. *Et milit.ſc.2.a.2.* Iubeo tibi oculos effodiri. *Idem Curc.ſc.1.a.3.* Aula quaſi ſa cum cinere effoſſus oculus. *Ouid. Eleg.10.lib.3.Triſt.* Deque lacu fragiles effodiantur aquæ. Effodere aliquem defixum in angulo (exulem) *Senec.cap.9.de Conſol.ad Polyb.* Effoſſis domibus. *Cæſ.lib.3.de bell.ciu.*] * Effodit illius memoria pectus meum. *Cic.pro Marcello*, Omnium Marcellorum meum pectus memoria effodit. Id eſt grauiſſimum dolorem mihi inſligit, quaſi pectore penetrato, aperto & vulnerato.

ĕffœmĭno, as penultima correpta, In muliebrem mollitiem atque laſciuiam conuerto, eneruo, mollio. { θηλύνω. GAL. Effeminer, oſter le cœur & hardieſſe d'vn homme, & le faire mol & puſillanime comme vne femme. ITA. *Effeminare, far molle.* GERM. Weybiſch machen. HISP. *Debilitar ò enflaquecer à otro.* ANG. *To effeminat, to make wanton, delicat or nice.* } *Salluſt.* Ea quaſi venenis malis imbuta, corpus animumque virilem effœminat. *Cic.1.Tuſc.* Cogitationibus moleſtiſſimis effœminantur. *Cæſ.lib.1.bel.Gal.* Remolleſcere homines atque effœminari ea re arbitrantur. *Senec.c.9.de Conſol.ad Mart.* Error hic te effœminat.]

ĕffœmĭnātus, Mollis & laſciuus dicitur, qui animum gerit muliebrem. { θηλυδρίας, θηλυδρία. GALLICE. Effeminé. ITALIC. *Effeminato.* GERMANIC. Weybiſch/weich. HISPANICE. *Debilitado ò enflaquecido.* ANGLIC. *Effeminat, delicat, nice, womanlike.* } *Cic.3.Phili.* Quum autem omnis ſeruitus miſera tum vero intolerabile eſt ſeruire impuro, impudico, effœminato, nunquam ne in metu quidem ſobrio, *Idem quarto Tuſculan.* Nam videndum eſt in vtriuſque, nequid humile, ſummiſſum, molle, effœminatum, fractum, abiectúmque faciamus.

ĕffœmĭnātiſſĭmus, *Apuleius in Apologia*, Tunc effœminatiſſime, tua manu cuiquam viro mortem minaris.

ĕffœmĭnātè, aduerb. Muliebriter. { θηλυδρίως γυναικείως. GAL. Lachement & delicatement, en maniere de femme, en effeminé. IT. *Delicatemente à foggia di femina.* GER. Nach weybiſcher gattung. HISP. *Enflaquecidamente, enguiſa de muger.* ANG. *Effeminat lie, womanly.* } *Cic.1.Offic.* Cauerque nequid indecore effœminatéve faciat. [*Senec.c.17. de Conſol.ad Polyb.* Effœminatè ferre.]

ĕffœtŭs, a, um, Dicitur qui iam fœtum edidit. { על *hal.* ἐκτικὸν. GALLI. Qui eſt deliuré de ſa portee. ITA. *Quella choſa ch' haia a mandato fuori il ſao parto.* GERM. Das ſchon geboren hat. HISPAN. *Coſa que ha parido el parto.* ANG. *That hathlatelie hatched or broght forth.* } *Columella lib.7.cap.12.* Primus effœtæ partus amouendus eſt quoniam tyruncula nec rectè nutrit.

¶ Item ſumitur effœtus pro fœtu qui emiſſus eſt. *Idem lib.8.c.5.* Pullos non oportet ſingulos, vt quiſque natus ſit tollere, ſed vno die in cubili ſinere cum matre, & aqua cibóque abſtinere dum omnes excludantur. Poſtero die quum grex fuerit effœtus, hoc modo deponatur. Effœta quoque dicitur quæ parere deſiit, quaſi frequenti partu laſſata. { ἄτοκος. ANG. *Which is paſt bringing forth any more.* } *Plin.li. 10.cap.53.* Eſt autem tanta gallinis fœcunditas, vt aliquæ ſexagena pariant oua, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ intantum, vt effœtæ moriantur, effœtas dixit gallinas, fœtu deſtituras, eneruatas, exhauſtas & laſſatas: à ſimilitudine mulierum, quas partus debiles reddit.

¶ Effœtæ vires, per tranſlationem dicuntur, quæ iam defloruerunt, vigoréque priſtino amiſſo, languerunt. *Virg.5. Æneid.* frigéntque effœtæ in corpore vires. Similiter effœtam tellurem dicimus, *vt idem lib.1.Georg.* Effœtos cinerem immundum & iactare per agros. *Vbi Seruius*, Continua fertilitate laſſatos, ſicuti etiam frequenti partu effœta dicitur mulier. *Colum.in præf,2.lib.* Quòd exiſtiment vbertate nimia prioris æui fatigatum, & effœtum ſolum, nequire priſtina benignitate præbere mortalibus alimenta. *Cic.in Cat.* Libidinoſa & intemperans aduleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti, id eſt debile & infirmum, quia vacuum viribus & eneruatum.

ĕffœtè, aduerbium. *Martialis lib.2.* Effœtè, grauiter, citè, nequiter, euge, beatè. { δειλῶς, λιποψύχως. GAL. Debilement, vainement. ITA. *Debilmente.* GERM. Schwachlich. HISP. *Enflaquecidamente, vanamente.* ANG. *Barainlie.* }

ĕffŏr, *Vide* EFFARI.

ĕffŏro, pen.cor. Perforo. { נקב *nahát.* περαίνω πτερέω. GAL. Percer & forer tout outre. ITA. *Forare.* GERM. Durchboren. HISP. *Horadar.* ANG. *To bore or pearſe trough.* } *Colum.lib.9.c.1.* Erit liſſilis ſtipes, compluribus locis per latus efforatus.

ĕffrænātus, penult. prod. Dicitur qui frænum detrectat, & pro arbitrio noſtro regi non poteſt, proiectus, præceps, indomitus, { ἀχαλίνωτος, ἀκατάσχετος. GALLIC. Effrené, qui n'a ne frein ne bride. ITALIC. *Sfrenato, ſenza regola ò miſura ò freno.* GERMA. Ongezeumpt/ein wilder vnd mutwilliger der ſich nitt weyſen laſt. HISP. *Deſenfrenado.* ANG. *Raſh, fierce, vnbridled.* } vnde per tranſlationem dicitur de re quæ omnem egreditur modum. *Cicero de Aruſp.reſp.* Cuius ego de effrænato & præcipiti furore quid dicam? *Idem 3 de Finibus*, Vt ægritudo quaſi morſum aliquem doloris efficiat, metus receſſum quendam animi & fugam, lætitia profuſam hilaritatem, libido effrænatam appetentiam.

ĕffrænātiſſĭmus, ſuperlat. *Item* Effreniſſimus. *Sen.Epiſt.86.* Effrenatiſſimis moderatior & humilior maior. [*Idem Senec.c.3.de Conſol.ad Polyb.* Quod effræniſſimum eſt animo tuo.

ĕffrænātè, aduerbium, Diſſolutè temerè. { ἀχαλινώτως. GAL. Deſmeſurement, effreneement. ITALIC. *Sfrenatamente, ſenza miſura.* GERMA. Ongeſtumlich/mit verhengten zaum. HISP. *Deſenfrenadamente.* ANG. *Raſhly, fiercely.* } *Cic.4.Tuſc.* An propter infinitum odium tyranni effrænatius in Aruntem inuaſerit. *Cic.de Senect.* Nullam capitaliorem, peſtem, quàm voluptatem corporis hominibus dicebat à natura datam, cuius voluptatis auidæ libidines temere & effrænatè ad potiundum incitarentur.

ĕffrænātĭo, onis. Impotentia, inſolentia. { ἀχαλινωσία. GAL. De meſurement, desbordement de raiſon. ITA. *Diſſolutione.* GER. Ongezeumtlicht/frachheit. HISP. *Deſenfrenamiento.* ANG. *Vnruly headineſſe.* } *Cic.5.Philip.* Quæ effrænatio impotentis animi?

ĕffrænus, a, um, vel effrænis, & hoc effræne, Carens fræno. { ἀχάλινος. GAL. Sans frein & ſans bride, deſmeſuré, qu'on ne peut tenir. ITAL. *Che non ha freno.* GER. Ongezeumpt früch/wild. HIS. *Deſenfrenado.* ANG. *Vnbridled, vnruly.* } *Liu.4.ab Vrb.* Frænos vt detrahant equis, imperat: & ipſe princeps calcaribus ſubditis euectus, effræno equo in medios ignes infertur.

ĕffrĭco, as, Fricando excutio. { τριβίζω. GALLIC. Oſter & abbatre en frottant. ITA. *Fregare.* GERMANIC. Herauß kratzen/oder abtratzen. HIS. *Fregar.* ANG. *To rak away by rubbing.* } *Senec.epiſt.96.* At illis aut hebetibus & obtuſis, aut mala conſuetudine obſeſſis, diu rubigo animorum effricanda eſt.

ĕffringo, gis. Eſt vi quadam & impetu frango, perfringo. { שבר *ſchibber.* διαρρηγνυμι. GALLIC. Rompre en pieces, briſer. ITALIC. *Frangere.* GERM. Mit gewaltzerbrächen/auffbrächen. HISP. *Quebrantar.* ANGL. *To break to pieces, to burſt violently.* } *Terent.in Adelph.* Fores effregit, atque in alienas ædes irruit. [*Plaut.Amphit.* Pænè effregiſti foribus cardines.]

ĕffractŭs, particip. { משבר *meſchubbár.* διερρηγμένος. GAL. Rompu & briſé, ITA. *Rotto, fatto in pezzi.* GER. Außgebrochen. HIS. *Quebrantado.* ANG. *Brochen to pieces.* } *Cic.pro Muræn.* Eamque vrbem ſibi Mithridates Aſiæ ianuam fore putauiſſet: qua effracta, & reuulſa, tota pateret prouincia, *Plaut.Capt.ſc.1.a.3.* vbi legendum effartam notat. *Paſſ.*] Neque ieiuniorem, neque magis effractum fame vidi.

ĕffractor. { משבר *meſchubbér.* διαρρηκτης, διορυκτης. GALLIC. Vn briſeur & rompeur. ITA. *Rompitore.* GERM. Ein hauſauffbrächer. HISP. *Quebrantader como de puertas.* ANGLIC. *A breaker, a braſter.* } Dicitur qui fracto oſtio aut ſera, in ædes, vel arcam alienam irrumpit. *Plaut in l.3.ff. de offic. Præf.vigil.* Cognoſcit Præfectus vigilum de incendiariis, effractoribus, furibus. *Vlpian.l.1.de Effract.* Sed enim diuus Marcus effractorem equitem Romanum, qui effracto perforatóque pariete pecuniam abſtulerat, quinquennio abſtinere iuſſit prouincia Africa, vnde erat, & vrbe, & Italia.

ĕffractārĭus, ĭi, Qui effringit. διαρρηκτης. *Senec.epiſt.69.* Vile videtur quicquid patet: aperta effractarius præterit.

ĕffractūra, æ, ipſe effringendi actus. { שבר *ſchebér.* διάρρηξις, παχεμηχία. GAL. Briſement de muraille huys ou maiſon, pour defrober. ITAL. *Rompimento di porta per robbare.* GERM. Auffbrachung. HISP. *Tal quebratamiento.* ANGLI. *A burſting vp or breaking.* } *Paul.in l.3 D.de offic. Præf.Vig.* Effractura fiunt plerunque in inſulis horreiſque, vbi homines pretioſiſſimam partem fortunarum reponunt.

ĕffŭgĭo, is, penultima correpta. Fugio, euado, vito, elabor. { נס *nas* ברח *barách* נמלט *nimlát.* διαδίδρασκω. GALLICE. Fuir, eſchaper, euiter. ITA. *Fuggire.* GERM. Entſtichen. HISP. *Huir de algun lugar.* ANG. *To eſcape, to eſchewe.* } *Vir.3.Ecl.* Nunquam hodie effugies: veniam quocunque vocaris. *Plautus Merc.* Clam parrem patria hac effugiam, aut aliquid capiam conſilij. *Terent.in Andr.* Nullón' ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? *Cicer.3.Verr.* In quibus non dubito, quin offenſionē negligentiæ vitere atque effugere poſſum. *Hor.2.Serm.Satyra 3.* Effugiet tamen hæc ſceleratus viucula Protheus. ¶ Interdum celeriter tranſeo. *Virgl.3.Aeneid.* Effugimus ſcopulos Ithacæ, Laertia regna.

[Vbi etiam inde effugi foras. *Plaut.Moſt.ſc.3.a.1.* Qua drigas ſi nunc inſcendas Iouis, atque hinc fugias vix poteris effugere infortunium. *Plaut.Amph.* Malam rem effugies nuſquam. *Plautus Aſin.ſc.4.a.2.* Pauca effugiam (mala) *Idem Capt.ſc.2.a.3.* Effugiunt curas inferiora tuas. *Ouid Eleg.1.lib.2.Triſt.* Effugiſti caſus, luuorem, morbura, (de morte) *Senec.cap.15.de Trang.* Effugere videbatur Cordus (accuſatores morte.)

ĕffŭgĭum, gĭi, Profugium, refugium. { מנוס *manos.* καταφυγή. GALLICE. Fuite ouuerture par où on peut fuir & eſchapper. ITALIC. *Scampo.* GERMAN. Ein außfluchte oder entrunnung. HISP. *La huida de algun lugar.* ANG. *Refuge, fligh.* } *Liu.4 bell.Pun.* Vt ſi effugium paruiſſet in publicum,

blicum, impleturæ vrbem tumultu fuerint. Si, inquit, patuisset effugium, hoc est, via vel modus vllus euadendi vel effugiendi. *Cice. 2. de Nat. deor.* Alias esse cornibus armatas, alias habere effugia pennarum.

Effulcio, is, Fulcio. {סמך *samách* סער *saʿádh* ἐρείδω, ἐπερείδω. GAL. Appuyer, affermir. ITA. *Sostentare.* GERM. Auffenthalten. HISP. *Sustentar.* ANGL. *To prope vp, to vnderset.*} *Virg. 7. Æn.* Centum lanigeras mactabat rite bidentes, Atque harum effultus tergo, stratísque iacebat Velleribus.

Effulgeo, es, Vehementer fulgeo. {נגה *nagháh* חל *hál.* λάμπω. GAL. Ietter vñe lueur, resplendir. ITALIC. *Risplendere grandemente*, GERM. Hefftig scheynen/ein grossen glantz von im herauß gehen. HISP. *Mucho resplandecer.* ANG. *To shyne or glitter.*} *Liu. 8. bel. Pun.* Nisi ex vehementi sole, qualis inter graues imbre nubes effulget, tanta vis aquæ, &c. *Virg. 8. Æn.* instructo Marte videres, Feruere Leucaten, auróque effulgere fluctus. *Plin. lib. 4. cap. 1.* Omnis Græciæ fabulositas, sicut & literarum claritas, ex hoc primum sinu effulsit.

Effundo, is, Extrà spargo, profundo, emitto. {שפך *schaphách.* ἐκχέω. GAL. Verser, espandre en abondance. ITAL. *Spargere, pannere fuori.* GERM. Außgiessen HISP. *Darramar à fuera.* ANG. *To powre out.*} *Plaut. in Asin.* Totámque effudit fideliam, id est, sparsit quicquid in fidelia erat. *Cicero pro Planc.* Nunc timeo ne nihil tibi præter lachrymas queam reddere, quas tu in meis acerbitatibus plurimas effudisti. ¶ Per translationem, consumere. {ANG. *To waste or spend ryotously.*} *Cicero lib. 3. Offic.* Multi patrimonia effuderunt, inconsultè largiendo. Sic effundere ærarium dixit *Cic. 3. Tusc.* pro exhaurire & inane reddere. Gracchus (inquit) quum largitiones maximas feciſſet, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Nonnunquam accipitur pro erumpere, & magna cupiditate egredi. *Cicero ad Brutum*, Timore quodam perculsa ciuitas, tota ad te se cum coniugibus & liberis effundebat. ¶ Quandoque emittere. *Virg. 3. Georg.* ruúntque effusi carcere currus.

¶ Quandoque prosternere, profligare. κρούω. *Sallust.* Effuso ac profligato peditatu, paulatim retroducere cœperunt. * Effunditur stomachus in vomitiones. *Plin. lib. 23. cap. 1.* Item contra inflationes rosionésque præcordiorum, & quorum stomachus in vomitiones effunditur. Hoc est quibus stomachi facultas, quam retentricem vocamus, est corrupta aut imbecilla. [Mulieres effundi ad luxuriam. *Liu. lib. 34.* Et se effundere in publicum. *Ibidem.* Effunde hoc in baratrum (de vino.) *Plaut. Curc. sc. 2. a 1* Effundere (de obuiam euntibus.) *Suet. in Calig. cap. 4.* Dati se in pontum effuderant. *Suet. in Cæs. cap. 44.* Vuas in terram proiecit vt effunderet. (GAL. Pour les faire creuer.) *Vlpian. l. si seruus seruum, §. 16. ad L. Aquil.* Effusus in venerem. *Liu. l. 19. bel. Pun.* Effusus in cachinnos. *Suet. in Calig. cap 32.* In iocos effusus. *Idem in August. cap. 98.*

¶ Effusum lumen, (de oculo effuso) *Velleius* Ab effusa licentia. *Liuius lib. 4. d. 5.* Effusus in iram. *Gell. cap. vlt. lib. 1.* Effusus in officium lugubre, &c. *Senec. cap. 3. de Const. ad Mart.* Multáque in aduersos effudi verba Penates, *Ouid. Eleg. 3. l. b. 1. Trist.* ¶ Effusissimis habenis. *Liu. lib. 7. d. 4.* Certantes athletas effusissimo studio spectauit. *Item* Munificentia effusissimus (Cæsar) *Velleius.* Effusissimus seruus Adriatici maris. *Idem Vell.*]

Effusio, quòd interdum significat ipsum effundendi actum, vt quum effusionem aquæ dicimus. {שפך *schephéch.* ἔκχυσις. GALLIC. Espandement effusion. ITA. *Spargimento.* GERMAN. Außgiessung. HIS. *Derramiento à fuera.* ANG. *A powring out.*} *Cicero 2. de Nat. deor.* Atque aquæ etiam admixtum esse calorem primùm ipse loquor, tum aquæ declarat effusio: quæ neque conglaciaret frigoribus, neque niue pruinaque concresceret, nisi eadem se admixto calore liquefacta & dilapsa, diffunderet. Interdum ponitur pro largitione & prodigalitate. *Cic. pro Rosc. Amer.* In hac vita, Iudices, quos sumptus quotidianos, quas effusiones fieri putatis?

[Effusè, *Suet. in Aug. cap. 71.* Cùm effusè in lusu liberalis fuisset. *Suet. in Neron. cap. 12.* Effusius excipi, (id est nimia blanditia) *Sueton. in Neron. cap. 22.*]

Effutio, effutis. penu. prod. Ineptè & inconsultè loquor. {נמא *bittè.* φλυαρέω, ληρέω, ψυχρολογῶ. GAL. Parler indiscretement à la volee, ne pouuoir tenir secret ce qu'on sait. ITA. *Parlare imprudentemente, vaneggiare parlando.* GERM. Außplin bladeren/ein vnbesinnet geschwätz treyben. HIS. *Hablar vanidades.* ANG. *To speak vnd aduysedlie.*} Translatio sumpta à vase futili, quod patulo ore, fundo acuto, instabile, nihil in se continet. *Terentius in Phorm.* Eo perperam olim dixi, ne vos fortè imprudentes foris Effutiretis. *Horatius in Arte poetica*, Effutire leues indigna tragœdia versus. Varro, Euax verbum nihil significat, sed effutitum naturaliter est. *Nonius* effutire exponit pro dicere cum mendacio. adducítque *Cicer. Quinto Tuscul.* Nec hoc sic agit, vt ex tempore quasi effutire videatur. [Effutire laudes: *Gell. cap. 1. libro 5.*]

Effutitus. participi. {נמבט *mebutta.* ψυχρολογηθείς.} *Cic. 2. de Diuin.* Quorum partim ficta aperte, partim effutita temerè, nunquam ne mediocriter quidem cuiquam, non modo prudenti probata sunt.

E ante G.

EGELASTA, æ, ἰγελάστα, Oppidum est citerioris Hispaniæ, natiui salis fodinis nobilitatum. *Plinius libro 13. capite septimo*, In Hispania quoque citeriore Egelastæ cæditur glebis penè transluscentibus cui tampridem palma inter omnia salis genera à plerisque medicis perhibetur.

Egĕlĭdo, Quod gelatum est dissoluo. {ἀναψυκτικός. GALL. Desgeler. ITALI. *Disghiacciare, dilegnare.* GER. Entfrören. HISP. *Entibiar la cosa fria.* AN *To tawe, to relent.*} *Sidonius*, Egelidarentur fibræ glaciales.

Egĕlĭdus, a, um, Quod de summo gelu aliquid remisit. {χλιαρός GALL. Desgelé, qui n'est pas froid ne aussi chaud, mais tiede. ITA. *Tepido.* GERM. Das kalt ist/vnd doch nit auff das höchst. HISP. *Cosa tibia primero caliente.* ANGLIC. *Wermen, thawed.*} *Suet. de Augusti.* Vngebatur fæpiùs, sudabat ad flammam, deinde profundebatur egelida aqua, vel sole multo tepefacta. *Ouid* [*apud Senec. Controuers. 3. lib. 1. Controuers.* Sed gelidum Boream, egelidúmque Notum. *Col. lib. 10.* Nunc est ver gelidum, nunc est molliſſimus annus. *Seruius* valde gelidum interpretatur, explicans locum illum *Virg. 8. Æneid.* Et procul egelido secretum flumine vidit.

Egens, egentis, omn gen. Qui eget, pauper, tenuis. {אביון *ebjón* ἀπόρος, ἄπορος. GAL. Qui a faute & disette, disetteux, souffreteux. ITAL. *Bisognoso.* GER. Durfftig/mangelhafft/arm. HISPANIC. *Pobre ò menesteroso.* ANGLI. *Poore, needie.*} *Terent. Phorm*, Egens relicta est misera, ignoratur parens. *Cicero de Amicit.* Quocirca & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent. *Idem ad Attic. lib. 14.* Seruíque & egentes in tecta nostra cum facibus immissi. *Plaut. Bacch.* nequius nihil est Quàm egens consilij seruus [*Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Qui legis Electram, & egentem mentis Orestem.]

Egentior, & egentissimus. *Cicer. Attic. lib. 6.* Nihil illo regno spoliatius, nihil rege egentius. *Ad eundem lib. 9.* Egestates tot egentissimorum hominum.

Egeo, es, egui, Alicuius rei inopia laboro, indigeo. {חסר *chaser.* ἐνδέω, ἐνδέομαι. GALL. Auoir faute & disette, auoir besoing, estre en indigence & poureté. ITAL *Hauer bisogno.* GERMAN. Mangel haben/durfftig sein. HISPA *Auer menester.* ANGL. *To neede, to lak, to be in extreame pouertie.*} *Plaut. Cap.* Quia tute ipse eges in patria: nec tibi qui victus; domi est. [*Idem Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.* Qui amat, si eget, multa afficitur ærumna. *Idem Amphitr.* Saltem tute si pudoris egeas. sumas mutuum. *Idem Asin sc. 3. a. 3.* A. Cur me retentas? P. Quia tui amans abeuntis egeo. *Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1.* Quid agitur? C. Amatur atque egetur acriter. *Ouid. Eleg. 5. lib. 4. Trist.* Cuius eram censu non me sensurus egentem. *Idem 13. Metamor.* Ingenium est quod eget moderamine nostro. *Ibid.* En eget auxilio, qui non tulit Pater vænibit potius, quàm te sinam aut egere, aut mendicare.] *Cic. 2. de Fin b.* Qui consumptis patrimoniis egeant. *Idem 2. de Diuin.* Magnificum illud etiam, Romanísque nominibus gloriosum, vt Græcis de philosophia literis non egeant. *Idem 2. de Nat. Deor.* Quæ non modo vt fierent ratione egerunt: sed intelligi qualia sint, siue fumina ratione non possunt. ¶ Hinc componitur indigeo. δέομαι.

Egenus, pen prod. Pauper, tenuis. {אביון *ebjón* חסר *chaser.* ἄπορος. GALL. Poure, indigent. ITALI. *Bisognoso.* GERMA. Durfftig, arm. HISPA. *Pobre ò menesteroso.* ANG. *Needie, lacking poore.*} *Liu 9 ab Vrb.* Omnium egena corpori humi prostrauerunt. *Plaut. in Pœn.* Sæpe ego res multas tibi mandaui, Milphio, Dubias egenas inopinosas consilij. *Virg. 8. Æneid.* & te quoque dignum Finge Deo, rebúsque veni non asper egenis *Idem 6. Æneid.* quum tu supplex in rebus egenis, Quas gentes Italûm, aut quas non orueris vrbes? [*Plaut. Capt. sc. 3. a. 2.* Rebus in dubiis, egenis.]

Egestas, Paupertas, inopia, mendicitas, tenuitas. {מחסור *machsór*, πενία. GALLI. Indigence, poureté. ITALI. *Pouerta, bisogno.* GERMANIC. Durfftigkeit/armut/manget. HISP. *Pobreza ò menester.* ANGLIC. *Pouertie, needinesse, lacke.*} *Virg. 1. Georg.* labor omnia vincit Improbus, & duris vrgens in rebus egestas. *Cic. in Parad.* Itaque istam paupertatem, vel potiùs egestatem ac mendicitatem tuam, nunquam obscurè tulisti. [*Plaut. Asin sc. 2. a. 1.* Redigam te eo vnde orta es ad egestatis terminos. *Ibid. sc. 3. a. 1.* Te solitudine & ab egestate abstuli. *Senec epist. 159.* Paupertas (verborum) Imo egestas.

EGERIA (*inquit Festus*) Nympha fuit, cui sacrificabant prægnantes, quòd eam putabant facile fœtum vtero egerere. GERMAN. Ein göt tin der schwangeren weiberen. [*Vide Ouid. lib. 3. Fastor.*] *Vide* AEGERIA.

Egĕro, pen. corr. egessi, egestum. {חוצא *hotsi.* ἐκφορέω. ἐκφέρω GAL. Vuider & porter dehors ITALIC. *Portar fuori.* GERM. Außtragen/ außtragen. HISPANI. *Sacar à fuera.* ANG. *To beare or cary out, to cast out.*} *Col. lib. 1.* Auium primum habetur stercus quod ex columbariis egeritur. *Plin. Epist. 101.* Contrà fons egerit aquam, & recipit [*Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Trist.* Expletur lacrymis egeritúrque dolor. *Liu. lib. 10. bel. Punic.* Pecuniam ex ærario clam egessisse Scribæ viatorésque ædilitij per iudicem competti.]

[Egestus, a. um, *Liu. lib. 40. ab Vrb.* Asportatæ egestæque opes. *Suet. in Neron. cap. 48.* egestæ harenæ.]

Egestus, us, {יצוא *tsódh* יצא *tse.* ἔκκρισις ἐκφορητός. GALL. Emportement d'vn lieu, transport, vuidange. ITAL. *Vuotamento.* GERM. Außtragung/ außtärung. HISPA. *Sacamiento à fuera* ANG. *A conueyghong orbearing out.*} *Senec. 3 de Natura quæst.* Quemadmodum corpora nostra ad egestum venter exhaurit, &c.

Egestio, onis, ἔκκρισις, ἐκφορά. *Plin. epist. 159.* Si Pallantis facultates adiuuare publicarum opum egestione contingeret.

[De clystere, *apud Suet. in Claud. cap. 44.* Incertum pultíne addito (veneno), an per clysterem immisso vt quasi abundantia laboranti etiam hoc genere egestionis subueniretur. *Idem Suet. in Neron. cap. 38.* Egestio ruderum, cùm extra portantur.]

Egeries, iei, fœm gen. Idem. *Solin. epist. 159* Hoc tunc votum Senatus, hoc præcipuum gaudium populi, hæc liberalitatis materia gratissima, Pallantis facultates adiuuare publicarum opum egestione contingeret.

Egermino, as, Germino, germina emitto. {צמח *tsamách.* ἐκβλαστάνω. GAL. Germer & bouter dehors, bourgeonner ITAL. *Germogliare.* GERMAN. Herauß sprossen/herfur wachsen. HISP. *Brotar y echar renuenos los arboles.* ANGL. *To budde out.*} *Columel. lib. 5. cap 5.* Bipedaneis scrobibus malleolus deponitur: qui cum egerminauerit ad vnam materiam reuocato. *Idem lib. 4. c. 17.* Quæ infra trunci caput egerminauerint.

EGESINVS, Philosophus, Euandri auditor, *cuius meminit* Cic. *Academ. quæst. lib. 14.*

EGESTA, ἔγεστα, Ciuitas in Sicilia, quam Æneas condidit, & ab Acestis matre Egesta nominauit. Erat autem Egesta filia Hippotæ Troiani, quam pater, ne marinæ belluæ traderetur, impositam nauiculæ dijs & ventis commisit, quæ tandem in Siciliam delata, à

Crimniſo amne compreſſa, Aceſten edidit. Hæc poſtea Segeſta dicta fuit: & Segeſtani incolæ: *quorum meminit Plin. lib. 3. c. 8.*

ēgĕſtas, *Vide Egeo in* EGENS.

EGION, Vrbs inter Ætolos & Peloponneſiacos: *Autor Pomp.*

EGNANTIA, ἡγνατία, *Ptolemæo* vrbs eſt Apuliæ, ad mare Ionium, quæ hodie *Iuuenatium* dicitur.

EGRA, ἔγρα, *Stephano*, Oppidum Arabiæ, ad ſinum Elaniticum. Alia eſt eiuſdem nominis in Germania.

ĕgo, mei vel mis, mihi, me, à me, pronomen primæ perſonæ. { אני *ani.* ἐγώ, ἐγών } Tractum à Græcis. { ἐγώ, GALLICE Ie, moy. ITALIC. *Io.* GERMANIC. Ich. HISPANIC. *Yo.* ANGLIC. *I.* } [Ego & tu: Quid ego & tu perimus? *Pl. Moſt. ſc. 1. a. 2.* Quid tibi ego feci? *Plaut. Men. ſc. 2. a. 5.* Per ego vobis Deos dico. *Plaut. Men. ſc. 7. a. 5* Næ ego me caſtor mulier miſera. *Ibidem ſc. 2. a. 4.* Quid ego ni fleam? *Plaut. Pſeud. ſc. 1. a. 1.* Quid ego ni teneam? P. *Pſeud. ſc. 2. a. 2.* Inſanis. Egone? Tu. *Pl. Men. ſc. 5. a. 5.* Sanus non es H. Egone? An tu magis? *Ibid.* Quid ego? extra numerum es. *Plaut. Men. ſc. 2. a. 1.* Ille ego ſum. *Ouid. Eleg. 5. li. 4. Triſt.* Sed iſtum quem quæris, ego ſum, &c.] * *Sall. in proœmio Catil.* Sed multi mortales dediti ventri atque ſomno, indocti incultique vitam ſicuti peregrinantes tranſegêre. Quibus profectò contra naturam corpus voluptati, anima oneri fuit. Eorum ego vitam mortémque iuxta æſtimo. *Quaſi dicat*, Hæc eſt mea ſententia, *vel* Quod ad me attinet.

* Egomet pro Ego. *Plaut. in Amphit.* Egomet memet verberaui.

[Tunc attuliſti? Egomet *Plau. pſeud. ſc. 2. a. 2.* Vidi. P. Tunc? S. Egomet. *Plaut. Mil. ſc. 3. a. 2.* An egomet me illic reliqui, ſi forte oblitus fui. *Plaut. Amphit.* Quis te verberauit? Egomet memet qui nunc ſum domi. *Idem ibidem.* Ecquem hic nouiſti? Egomet me. *Plau. pſeud. ſc. 2. a. 4.* Non lac lacti magis eſt ſimile, quàm ille ego ſimilis eſt mei. *Plautus Amphitr.*]

ēgrĕdĭŏr, deris, Extra gradior, exeo, prodeo. { אצא *jatſá.* ἐκβαίνω, ἐξέρχομαι. GALLIC. Sortir hors. ITALIC. *Vſcir fuori.* GERMAN. Außhin gehen. HISPAN. *Salir fuera de lugar.* ANGLIC. *To go forth, or abrode.* } [Exi foras, egredere ex ædibus. *Plaut. Moſt. ſc. 1. a. 1.* Sed quid tute egrederis? *Ibid. ſc. 1. a. 2.* Oras Italicas, qua egreditur mare. *Plaut. Men. ſc. 1. a. 2.* Atque ipſe egreditur. *Plaut. pſeud. ſc. 1. a. 1.* Egreſſus fortunam hominis Pompeius. *Velleius.* Egreſſus puertiam. *Suet. in Aug. c. 63.* Occupat egreſſas portu quamlibet ante rates. *Ouid. Eleg. 9 lib. 1. Triſt.*] *Terent. in Andr.* Vnde egreditur. *Ibidem.* Egreditur ab ea: id eſt de domo eius. *Cic. Senatui, lib. 15.* Erat enim magna ſuſpicio, Parthos ſi ex Syria egredi atque irrumpere in meam prouinciam conarentur, &c. *Idem 2. in Catil.* Ipſum egredientem vrbe proſecuti ſumus. *Idem ad Attic. lib. 13.* Quo facilius ſuſtentari nos poſſemus, pedem e villa adhuc egreſſi non ſumus.] Dicimuſque Egredior templo, & è templo, & templum, id eſt gradior extra templum.

ēgrĕſſus, & Egreſſio, מוצא *motſá*, παρέκβασις. GALLIC. Sortement, ſortie, iſſue. ITALI. *Vſcita.* GERM. Außgang. HISPANIC. *Aquella ſalida à fuera.* ANG. *A going forth.* } *Cic. in Piſon.* Itaque credo minus frequentia ſua veſtrum egreſſum ornando atque celebrando, ac hominibus ſaltem bonis, vt Conſules, non triſtiſſimis, vt hoſtes aut proditores proſequebantur.

ēgrĕgĭus, a, um, Quaſi ex toto grege, electus, excellens, eminens, & præſtans. { נכבר *nikhbádh.* ἐξαίρετος, ἐπίλεκτος, ἄριστος. GALLIC. Qui eſt ſeparé du troupeau, excellent. ITA. *Egregio, ſcielto.* GER. Außbundig/ furträffentich/ auſſertáſen. HISP. *Noble y principal ſenalado.* ANG. *Excellent, paſſing, good.* } *Terent. in Andr.* Forma egregia, & ætate integra. Proprium comparatiuum non habet: quo tamen vſi ſunt veteres. *Lucr. lib. 4.* Nam nihil egregius quàm res ſecernere apertas à dubiis. *Iuuenalis etiam Lucretium imitatus* ab egregie aduerbio formauit cõparatiuum egregius pro magis egregie, Egregiùs (inquit) cœnat, meliuſque miſerrimus.

ēgrĕgĭē, aduerbium, Excellenter, præclarè: quamuis etiam vſurpetur pro valdè. { ἐξαίρετως. GAL. Excellemment. ITA. *Egregiamente.* GERMAN. Furträffentich. HISPA. *Señaladamiento.* ANG. *Paſſingly well.* } *vt apud Teren. in Andr.* Horum ille nihil egregie præter cætera ſtudebat. *Cic. Att.* Dolabellam tibi valde placere video, nihil egregie [*Gellius c. 1. lib. 20.* Egregiè improbus homo. *Gell. c. 1. lib. 20.*]

ĕgŭla, Genus ſulphuris, lanis ſuffitu, mollitiem candoremque inducens. *Plin. lib. 37. c. 15.* Tertio quoque generi vnus tantum eſt vſus ad ſuffiendas lanas: quoniam candorem tatum, mollitiemque confert. Egula vocatur hoc genus.

ēgŭrgĭto, as, penultima corrept Exhaurio. { שאב *ſchaáb.* ἐκφορέω. GAL. Vuider, euacuer, tirer dehors. ITA. *Vacuare, cauar fuora.* GERM. Außſchöpffen/ auſſtrincken. HISP. *Sacar, deſembuchar.* ANGLIC. *To make voyde, to empte.* } *Plaut. Epid.* Atque egurgitem domo prorſus.

E ante H

E. H. in notis antiquorum eius hæres, vel ex hæredibus, vel ex hæreditate. E. H. L. exhæres eſto, vel ex hæreditate eſt. E. H. O. LL. N. R. eius hac omnibus lege nihil rogauit.

Ehem, Interiectio eſt ſubitò aliquid deprehendentis: cuius frequens eſt vſus apud Comicos. *Teren. in Eunuch.* Quis hic loquitur? ehem, tunc eras hic mi Phædria? *Idem in Adelph.* Ehem opportune, teipſũ quærito. [Ehem iſtoc verbo vindictam para. (Admonentis.) *Plautus Curc. ſc. 3. a. 1.* Ehem optume quandudum aduenſti? *Plaut. Aſin. ſc. 4. a. 2.* Ehem eſt illuc patrem eſſe, *Pl. pſ. ſc. 5. a. 1.*]

Eheu, Interiectio eſt dolentis. { אחה *ahaẖ, aũ.* GAL. Hélas. ITAL. *Ha, hai.* GERM. Hel ach/o wee. HISPANIC. *Ayme.* ANGLIC. *Ach, allace.* } *Virg. 2. Eclog.* Eheu quid volui miſero mihi? *Cicero antequam iret in exilium*, Eheu conditionem temporis huius.

[Heu, mox Eheu: *Sæpe apud Plaut. vt pſeud. ſc. 1. a. 1.* Eheu cum illi plus feci mali, quàm æquum fuit, *Plau. Capt. ſc. 3. a. 5. Vide* Heu heu.]

ēhŏ, Interiectio eſt ad ſe vocantis. { הוי *hói.* ὦ, εἶα. } Interdum etiam excitatiua particula eſt, qua attentionem nobis paramus eius cum quo loquimur. [*Plaut. Amphitr.* Eho, dic mihi, quis tibi videor. *Idem Aſc 4. a. 3.* Eho, quis reſoluit pro vectura oliui. (iraſcentis.) *Plaut. Mil. ſc. 5. a. 2.* Qui igitur vocare? *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 5.* Eho, duc me quò vis? *Ibidem ſc. 7. a. 4.* Eho, mitte. *Plaut. pſeud. ſc. 3. a 1.* Eho an mortuus eſt? *Ibidem.* Eho an te pœnitet? *Ibidem ſc. 2. a. 3.* Eho an tu etiam veneficus? *Ibid. ſc. 2. a. 4.* Eho, an non ſalutas? (iraſcentis.) *Terent.* Eho dic mihi ſi omnes coniectum hunc in nuptias inimici vellent, quod niſi hoc conſilium darent? *Terent in Eunucho*, Ehodum dic mihi, eſtne vt fertur forma? *Idem in Andria*, Ehodum ad me.

¶ Alias interiectio admirantis: *vt apud eundem in Andria*, Eho an tute intellexiſti hoc aſſimularier.

E ante I

EIMO. In notis antiquorum. Eiuſmodi. E. I. M. D. V. ex iure manum conſertum vocauit.

ĕĭ, datiuus ab is, ea, id, *ei ad rem.* Aliquando habet qualitatis vim. *Teren. in Andr.* Eine ego vt aduerſer? hoc eſt tali tam bono. [*Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 3.* Ei homines cœnas ſibi coquunt, (pro ij homines.) ¶ Item Eij pro ei, ab is. *Plaut. prolog. Aul.* Agri reliquit eij non magnum modum. *Et in Curc. ſc. 3. a. 4.* Eij reddidi. Ita ibi legit & ſcribit *Paſſerat.*] ¶ In metro plerunque monoſyllaba dictio eſt, ſicut Cui & Huic: licet quandocunque etiam duarum ſyllabarum reperiatur: vbi (e) modò corripitur, modo producitur. *Iuuenal.* Iuuenes hortantur, vt illam ire viã pergant, & eidem incumbere ſectæ. *Lucr. lib. 6.* Scilicet & fluuius qui viſus maximus ei.

Eia, חבה *habáh. éa.* GALLI. La, ça, hay, ſus, auant, or ça, or bien, hay auant, ſus auant. ITAL. *Hor ſu, or via.* GERM. Wolan/ hur. } Modo adhortantis eſt. *Martialis libro ſecundo*, Eia age rumpe moras. *Plautus in Epid.* Eia vero age dic. Internum coripientis. *Terent. in Eunucho*, Eia haud ſic decet. [*Plaut. pſeu. ſc. 3. a. 1.* Eia, ſcimus te qualis ſis. *Idem Men. ſc. 4. a. 2.* Eia delicias facit. *Plaut. Capt. ſc. 2. a. 5.* Eia credo imperito minitaris. *Plaut. Amph.* Inimicos auſa ſum obtuerier. A. Eia inimicos? *Plau. Aului. ſc. 3. a. 1.* Eia hoc face quod te iubet ſoror.] Varios præterea vſus habet, quos ex ipſis paſſim autoribus non difficile eſt deprehendere.

Eiăcŭlor, aris, deponens, & Eiaculo actiuum, eminus & longe iaculor. { רמח *ramah* ἐκπεσὼν, ἐκβάλλω. GAL. Darder & ietter au loing. ITA. *Lanciare.* GER. Außhin ſchieſſen/ in die weite werffen. HISP. *Tirar ò lançar.* ANGL. *To shoote à farre of.* } *Plin. lib. 4. capite 12.* In cuius forum ſolſtitio Athos eiaculatur vmbram. *Gellius libro decimoſexto capite, 19.* Se in ſalum eiaculauerat. *Ouid. 4. Metamorph.* vitiato fiſtula plumbo Scinditur, & tenui ſtridente foramine longas Eiaculatur aquas.

Eiĕro, Vide EIVRO.

Eĭĭcĭo, Expello, extrudo, detrudo. { גרש *geríſch.* גרף *nadháph.* ἐκβάλλω. GALLI. Ietter hors. ITA. *Scacciare fuori.* GERM. Außwerffen/ außſtoſſen. HIS. *Hechar à fuera.* ANG. *To caſt out.* } *Cicero Terentiæ libro 14.* Eicere nos magnum fuit: excludere facile *Terentius in Eunucho*, hoc nunc dices, Eiectos hinc nos: omnium rerum heus, viciſſitudo eſt. *Virg. 8. Æne.* Necnon Tarquinium eiectum Porſenna iubebat Accipere. [Eiicere ſe porta. *Liu. li. 6. ab. Vrb.* Velis datis naues eiicere. *& Cæſ. lib. 3. de bell. ciu.* Naues eiicere. Seſe ex caſtris eiecit. *Ibidem Cæſ.* Scicne hoc fit? foras ædibus me eiici? *Plaut. Aſin. ſc. 2. a. 1.* Me eiicis domo? *Ibidem ſc. 3. a. 1.* Vltima perfor, medios eiectus in hoſtes. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Triſt.*

¶ Eĭĭci quid ſit propriè. *Senec. epiſt. 55.* Et Eiici è vita, non exire.]

¶ Quandoque extendo. *Idem 10. Æne.* eiectóque incumbit cernuus armo. ¶ Eiectum quoque pro naufrago idem poſuit, aut certè pro eo qui vi tempeſtatis ad litus aliquod compulſus eſt. *Idem libro 4. Æne.* eiectum litore egentem Excepi. ¶ Eiicere abſolute ponitur pro abortire, vt intelligas PARTVM. *Vlpian. l. ſi ſeruum Digeſt. ad leg. Aquil.* Si mulier pugno, vel equa ictu à te percuſſa eiecerit, Brutus ait Aquilia teneri.

Eĭĭecto, as, are, frequentatiuum. { συχνὰ ἐκβάλλω, ἀποβάλλω. GALLIC. Ietter ſouuent hors. ITA. *Gittar ſpeſſo fuori.* GE. Offt oder vill außwerffen. HIS. *Echar à fuera muchas vezes.* ANGLIC. *To caſt out often.* } *Plautus Merc.* Ne hic te opprimeret imprudentem atque eiectaret. Fauilla eiectata, *Ouid. 2. Metamorph.* Aenas eiectare. *Idem quinto Metamorph.*

Eĭectĭo, onis, } מגרש *migráſch.* ἐκβολὴ, ἐξορισμὸς. GA. Ietrement dehors, banniſſement. ITA. *Eſſogittar fuori.* GERM. Außwerffung/ verſtoſſung. HISPANC. *Echamiento, obra de echar fuera.* ANG. *A caſting or trowing out.* } *Cic. ad Att. lib. 2.* Tenemur vndique: neque iam quo minus ſeruiamus, recuſamus: ſed mortem & eiectionem quaſi maiora tenemus, quæ multò ſunt minora.

Eĭectāmentum, ti, pro excremento. { ἐκβλημα, ἔκκριμα. GAL. Ce qui ſe reiette, comme ce que la mer iette au bort. ITA. *Coſa gittata, come del mare al lito.* GERM. Außwerffen/ als was das meer an das land außwirfft. HISPANIC. *Coſa que ſe echa fuera.* ANGLI. *Purging or ſuch thing which the ſea doue caſt to land.* } *Tacitus de moribus, German.* Diu quinetiam inter cætera eiectamenta maris iacebat. (de ſuccino loquitur.)

Eĭectĭtĭus, a, um, ἐκβλίτιος. *Plin. li. 11.* Vulua eiectitio partu melior quàm edito: eiectitia vocatur illa, hæc porcaria.

EION, onis, ἡιών, Locus eſt in Taurica Cherroneſo, *cuius meminit Plin. lib. 6. c. 6* ¶ Stephano item Eion oppidum eſt Macedoniæ iuxta Pieriam, quæ alio nomine Amphipolis dicitur.

EIONEVS, ἠιονεύς: Vnus è Græcorum principibus qui ad Troiam profecti ſunt, ab Hectore interfectus, *teſte Hom. v. lib. 8. Iliad.*

¶ Alter fuit eiuſdem nominis Thrax, & pater Rhœſi regis, qui noctu à Diomede & Vlyſſe interfectus eſt, *eodem Homero teſte libro Iliad. 10.*

Eĭŭlo, as, are, Ploro, { חליל *helíl.* ἐξυλίζειν, κλαύειν GAL. Crier & braire en ſe plaignant, plourer à haute voix. ITA. *Gridare piangendo.* GERM. Heulen. HISP. *Gritar lamentando y gemiendo.* ANG. *To yelle, to wayle.* } *Plaut. in Aul.* Inſit tibi poſtulare plorans, eiulans. *Cicero 2. Tuſc.* Ipſum enim Herculem viderat in Oeta magnitudine dolorum

rum eiulantem. *Plaut. Aulul. sc. 6. a. 4.* E. Hei mihi. L. Cur eiulas? *Ibid.* Quis hîc conqueritur eiulans, mœrens?]

Eiulatio & eiulatus, Lamentatio, planctus. {יללה *jelaláh.* ὀλολυγμός. GA. Brayement, pleurement en criant. ITA. *Piagnere ad alta voce.* GERM. Heulung. HISP. *Obra de gridar lamentando.* ANG. *A wayling, a yelling.*} *Plaut. Capt.* [*sc. 1. a. 2.* oh, oh, oh, L.] Eiulatione haud opus est, oculis multa miseria conditis. *Cic. de Aruſp. resp.* Non sunt illi eiulatus & gemitus Philoctetæ. *Idem 2. Tusc.* Ingemiscere nonnunquam viro concessum est, idque raro: eiulatus vero ne mulieri quidem.

Eiūro, as, are, Eiero, iuramento reiicio, detestor. {ἐξομνύω, ἀπομνύμι. GAL. Recuser auec serment, refuser, resigner, & quitter solennellement. ITALIC. *Giurare, sacramentare.* GER. Verschwehren, mit dem eidsch wur abtunden. HISP. *Negar pro iuramento.* ANG. *To refuse, to requyre by an othe.*} Vnde Eiurare iudicem iniquum, est interposito iuramento sibi iudicem suspectum esse nomine iniquitatis, eius iurisdictionem declinare. *Cic. 12. Philipp.* Itaque alacres & læti, spe pacis oblata, inter se impij ciues, quasi vicissent gratulabantur: sic me iniquum eiurabant, de me querebantur, diffidebant etiam Seruilio. ¶Sic etiam eiurare forum iniquum, est iurisdictionem fori alicuius detrectare, interposito prius iuramento, se in eo foro ius suum tueri non posse. *Cic. 5. Verr.* Negotiatores putant esse turpe id forum sibi in quo negotiantur; iniquum eiurare: Prætor totam prouinciam suam sibi iniquam eiurat. ¶Ad hunc etiam modum. *Cicero in Epist. ad Pætum*, Tu autem, inquit, quòd mihi bonam copiam eiures, nihil est. Vbi eiurare bonam copiam accepit. *Cic.* pro iurare sibi non suppetere copiam aut facultates ad faciendum impendium cœnæ, quam *Cicero* per iocum ab eo petebat. ¶ Pro eodem etiam legitur Eierare *Cic. 3. de Orat.* Eiero: inquit, iniquus est: quum esset admurmuratum, ah, inquit P. C non ego illum mihi iniquum eiero, verùm omnibus. Sunt tamen qui hoc in loco legant eiuro: item alij qui dëiero.

Eiusmodi, & per interpositionẽ vnius syllabæ, Eiuscemodi, nomina sunt indeclinabilia, ex duobus genitiuis composita, idem significantia quod talis. {כזאת *chazoth.* τοιοῦτος, τοιαυτόγονος. GAL. De telle maniere, ou façon, de mesme sorte. ITALIC. *Di cotal maniera.* GERM. Gollich/der gestalt. HIS. *Desta manera.* ANGLIC. *Suchlike, of the same sorte.*} *Terentius in Andria*, Nam qui cum ingeniis conflictatur eiusmodi, &c.

E ante L

E.L. In notis antiquorum, Edita lex. EL.G.B.EI Elanguit bonitas eius.

Elabor, pen. prod. Effugio, excido, euado. {נפל *naphál* נס *nas.* διολίσθαίνω, διαπίπτω, ἐξολισθαίνω. GALLIC. S'escouler, eschapper secretement, se desrober. ITA. *Fuggire, strucciolare, scorrere.* GER. Entrunnen/entlouffen. HISP. *Huir ò descabullir de lugar.* ANG. *To slide or slipe away, to escape.*} *Plaut. Pseud. sc. 4. a. 2.* C. Quid cum manifestò tenetur? ch. Anguilla est: elabitur.] *Virg. 2. Æn.* Ecce autem elapsus Pyrrhi de cæde Polites. *Idem 1. Æn.* Antenor potuit mediis elapsus Achiuis Illyricos penetrare sinus. Significanter dixit Elapsus, quum vellet significare eum è manib. penè Græcorum ipsum comprehendentium euasisse. Sic *Plau. in Capt.* Ea spes elapsa est, id effugit. *Planc. ad Cic.* Magno cum labore parricidarum elapsus sum iis. *Ad Herenn. lib. 3.* Nec hoc alia de causa potest accidere, nisi quòd vsitatæ res facilè è memoria elabuntur, insignes & nouæ diutiùs in animo manent.

Elapsus, participium. {נפל *nophél.* ἐξολισθήσας. GAL. Eschappé. IT. *Scampato.* GERMA. Entrunnen/entwuscht. HISP. *Descabullido de lugar.* ANG. *Escaped.*} *Cic. in Somnio Scipionis*, Nam eorum animi qui se corporis voluptatibus dediderunt corporibus elapsi circum terram ipsam volutantur. [*Plau. Capt. sc. 5. a. 3. Ea spes elapsa est.*]

Elăboro, as, are, Valde laboro, operam do, contendo, enitor. {חרש *chaváſch.* יגע *jagháb,* ἐξεργάζομαι, ἐκπονέω, ἐξασκέω, φιλοπονέω. GAL. Prendre grand labeur & trauail à faire quelque chose. ITA. *Affaticarsi grandemente.* GER. Bearbeiten/erwas mit ernstiger arbeit zu wegen bringen. HISPAN. *Mucho trabajar.* ANGLIC. *To indeuour or labour diligently, to tak peine.*} *Cicero Capitoni*, Apud hominem facillimum atque humanissimum Plancum enitere, elabora, vel potiùs eblandire, efficeve vt Plancus quem spero optimum esse, sit etiam melior opera tua. *Idem 1. Offic.* Ad quas igitur res aptissimi erimus, in his potissimum elaborauimus. *Idem de Senect.* Hæ sunt exercitationes ingenij, hæc curricula mentis: in his desudans atque elaborans, corporis vires non magnopere desidero. *Idem 1. Philip.* Omne enim curriculum industriæ in foro, in curia, in amicorum periculis propulsandis elaboratum est, *Plin. li. 34. c. 3.* Priuatim Ægina candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit. Elaboratus amor. *Horat. Epod. 14.* Cui persæpe caua testudine fleuit amorem, Non elaboratum ad podem.

Elacatenes, ἐλακατῶται: Athenæo pisces ceracei ex Thunnorum genere ad saliendum idonei, quæ salsamenta melandrya vocantur. Est vero μίκων φυτὸν thunnus magnus siue Ocimus. *Plin. lib. 6. c. 15.* *Apud Festum*, Elacatena, siue (*vt aliis placet*) Elacata, genus est salsamenti quod vulgò vocatur *melandrea. Col. lib. 8. c. 19.* Scombri, Charchari, elacataque ventriculos: & ne per singula enumerem, salsamentorum omnium purgamenta, &c. *Plin. lib. 32. c. vlt.* elacatenas inter pisces recenset.

ELACATEVM, ἐλακάτιον, Mons Thessaliæ Iouis Elacatæi templum habens. *Steph.*

Elăcteſco, Est album fieri ad modum lactis. {λευκαίνομαι. GAL. Se faire blanc, deuenir blanc comme laict. ITAL. *Imbianchire.* GERM. Weyß wie milch werden. HISP. *Emblanquecerse, blanco como leche.* AN. *To waxe white, or to be turned into milk.*} *Plin. lib. 24. c. 21.* Mirum aquam radice addita, addensari sub odio, atque elacteſcere. Nonnulli legunt lacteſcere.

ELAEA, ἐλαία, Ciuitatis nomen est in Creta insula, cuius meminit *Plin. lib. 4. c. 12.* ¶ Est etiam insula quædam hoc nomine in Propontide, contra Rhyndaci amnis ostium, *vt refert idem Plin. ca. vlt. lib. 5.*

¶Est item Elæa, ἐλαία, Æolidis oppidum, non procul à Caico fluuio inter Myrinam & Pitanam, *teste Pomponio libr. 1. & Plin. libro 5. capite 30.*

Elæmpŏrĭa, Id est, olei publicè coëmendi cura. *Iuriſc. in l. fi. §. patrimonium, de Mun. & hon.* Elæmporia & Ospriona (hoc est, leguminum comparandorum cura) apud Alexandrini patrimonij munus existimatur. *Bud. in Pand.*

ELAEVS, ἐλαῦς, Vicus in tribu Hippothoontide, cuius incolæ Eleusij, vt etiam ab Elæunte. *Steph.*

Elaites, ἐλαΐτης, Gentile est, Possessiuum Elaiticus.

Elæon, {שמן *ſchemén,* ἔλαιον. GAL. Huile. ITA. *Oglio.* GERM. Oel. HISP. *Azeite.* ANG. *Oyle.*} Latini oleum vocant. Ex quo componitur Elæomeli, ἐλαιόμελι. Oleum in Syria sponte ex ipsis oleis manans, sapore melleo, aluum mollit, bilem detrahit. *Vide Plin. lib. 23. cap. 4.* ¶Est etiam elæon idem quod oliuetum. Sed in ea significatione apud Græcos scribitur, ἔλαιον per ο oxytonum: & declinatur Elæon, onis: vt Platon, onis.

Elæothĕsium, Latinè vnctorium, & sumitur pro loco vbi vnctores corpora vngere solebant post lauationem.

ELAEVTICHOS, ἐλαίου τεῖχος, Id est, Olei murus, vrbs est Lyciæ. *Stephan.*

ELAEVS, ἐλαιεύς, Vrbs in Hellesponto, & alia in Argo: incolæ Elæusij vt ab Elæo. *Steph.*

ELAEVSSA, ἐλαιοῦσσα, Insula Ciliciæ post Epirum, quæ nunc Sebaste, iuxta Cyzicum. Sunt & aliæ insulæ septem. Gentile Elæusius. *Stephan.*

ELLANITAE, {עולם *helám.* ἐλαμῖται.} pen. product. Dicti sunt Persarum principes, ab Elam filio Sem, *vt ait Iosephus.* {ERM: Fursten in Persia. ¶Sunt item Elamitæ, populi ad sinum Arabicum, quorum meminit *Plin. lib. 6. c. 8.*

Elanguĕo, gues, Languore conficior, tabesco, langueſco. {נמס *namés* נמוג *namogh.* ἐκμαραίνομαι, κατακλάομαι. ANG. *To pine and weather away.*} Elangueo. *Gel. lib 2.* Negotiis se plerunque vmbraticis & variis quæstionibus intentos habentin quibus eorum omnis vigor animi, corporisque elangueſcit, & quod Sallustius ait, effœminatur. *Lin. 1. ab Vrbe*, Vt elangueſcendum aliena ignauia esset. Cornus elangueſcens & iam cæsura. *Silius lib. 4.*

Elaphēbŏlĭon, ἐλαφηβολιών, Mensis est nomen apud Græcos, qui nostro Decembri ferè respondet: ita dictus à ceruorum venatione, qui ex consuetudine, Dianæ eo mense offerebantur. Gaza tamen Februarium vertit.

Elaphŏbŏſcon, ἐλαφόβοσκον, Herba est ferulacea, *teste Plinio libro 22. capite 22.* genicula à digiti crassitudine, semine corymbi, dependentibus foliis oluſatri, commendata in cibis, contra serpentium omniumque aculeatorum ictus. Fama est, ceruos herbæ huius pabulo serpentum morsibus resistere: vnde & nomen accepit. Nam ἔλαφος, Græcis ceruus, siue ceruam significat, βοσκὴ verò pabulum.

Elăpē, Genus serpentis. *Plin. lib. 23. cap. 5.* Salsamentorum cibus prodest à serpente percussis, & contra bestiarum ictus, mero subinde hausto, ita vt sub vesperam cibus vomitione reddatur: peculiariter à chalcide, ceraste, aut quas sepas vocant, aue elape, dipsadéve percussis.

ELAPHONESVS, ἐλαφόνησος, vna Sporadum insularum, cum vrbe eiusdem nominis. *Steph.*

ELAPHVS, Mons, Vide in Arginussa.

ELAPHVSSA, ἐλάφουσα, Insula in Adriatico. Vide Brettoria.

Elăpido, Lapidibus purgo. {סקל *ſikkél* ἐκλιθολογέω, λίθους ἐξαίρω. GAL. Espierrer, oster & ietter les pierres d'vn lieu. ITAL. *Nettare vn campo da pietre.* GERM. Von steinen seubern oder raumen. HISP. *Desspedregar la tierra.* ANG. *To ridde a place of stones.*} *Plin. lib. 17. c. 4.* At in Syracusano agro aduena cultor elapidato luto sole perdidit fruges, donec regessit lapides.

Elargĭor, giris, Largior. {חן *chán.* διαδίδωμι δαπανάω. GAL. Faire largesse, donner largement. ITA. *Donare.* GERMA. Zuuergaben. HISPA. *Dar largamente.* ANGLIC. *To giue liberallie, to lashe out and waſt.*} *Liu.* Possessores, & magna pars patrum Tribunitiis se iactare actionibus, principem ciuitatis elargiendo de alieno, popularem fieri querentes.

Elāſcĕſco, is, ere, Lassus fio. {לאה *laáh.* κατατρύχομαι, ἐκλύομαι. GAL. Se lasser, deuenir las. ITA. *Stancarsi.* GERM. Müd/oder luſs werden. HIS. *Cansarse.* ANG. *To waxe wearie, to decaie.*} *Plin. lib. 16. c. 15.* In arboribus tamen nimia germinatio elaſcescit.

Elătē, es, ἐλάτη. *Plin. lib. 12. cap. vlt.* Species est abietis vnguentis nascens, quam alij palmam, alij spathen appellant. Dioscorides vero, Galenus, Ægineta, & Hesychius elaten vocant tenerum palmæ germen, quoddamque prosilientis fructus operimentum. Quorum sententia videtur verisimilior. Nam qui cum Plinio abietem inter vnguentorum materias enumerarit, non facile inueniat.

ELATEA ἐλάτεια, Vrbs maxima Phocidis ab Elato quodam. Alia Thessaliæ, & alia Thesprotiæ, quam etiam vocant Elatriam. *Steph.*

Elătĕrĭum, ἐλατήριον, Medicamenti genus est ex syluestri cucumere cõfectum ad purgandam aluum accommodatum. Vnde etiam à nostris medicis agitatorium dicitur, quòd ventrem vehementer exagitet. *Plin. lib. 20. c. 1.* Cucumin syluestrẽ esse diximus multo infra magnitudinem satiui: ex eo fit medicamẽtum quod vocatur elaterium, succo expresso ex semine.

Elătine, elatines, pen. prod fœm. gen. ἐλατίνη. Herba, quæ folia helxines habet, pusilla, pilosa, rotunda, semipedalibus ramulis quinis

senssve, à radice statim foliosis: nascitur in segetibus, acerba gustu. *Plin.lib.27.c.9* Vulgus, *teste Ruellio*, vocat *Rapistrum campestre*. { ANG. *Renning bucke, or bind corne.*}

Elatites, ἐλατίτης, Lapis est ex genere hæmatitarum, ambustis præcipuè vtilis: ita dictus, quandiu crudus est nam coctus, Miltites appellatur. *Autor Plin.lib.36.c.20.*

Elatro, as, Quasi quodam cum latratu loquor, & canina quadam mordacitate in lucem profero. { ἐξωλακτίω. GAL. Abbayer. ITA. *Baiare.* GERMA. Mit grossim geschrey als mit hunds bellen etwas reden. HISP. *Ladrar como los perros.* ANG. *To bark, to speak alowde.* } *Horat.lib.1.Epist.ad Lollium*, Alter rixatur de lana sæpe caprina: Propugnat nugis armatus: scilicet vt non Sit mihi prima fides & verè quod placet, vt non Acriter elatrem.

Elatus, Vide EFFERO, effers.

ELATVS, Pater fuit Cœni, vnde Elateius dicitur *Ouid.lib.11.*

--manet imperfossus ab omni,
Inque cruentatus Cæneus Elateius ictu,

Stephanus in Dotio, Elati filiam Dotiam nominat.

ELAVIA, ἐλαυία, Populi Libyæ, *Steph.*

Elauo, penultima correpta, Eluo, lauo. { רחץ *rachátz.* ἐκπλύνω. GALLIC. Reinser, lauer ou nettoyer. ITA. *Lauare.* GER. Auswaschen. HISP. *Lauar.* ANG. *To wash, to rinse or washe cleane.* } *Colum.lib.12.cap.50.* Sed quum fuerit oliua elota, reliqua, sicut suprà præcipimus, fieri debebunt. ¶ Elauare se bonis, per translationem pro de nudare & spoliare. *Plaut.in Asin.* Nam mare haud mare est: vos mare acerrimum. Nam in mari repeti, hìc elaui bonis.

ELBESTII, ἐλβέστιοι, Populi Libyæ, *Steph.*

ELBO, ἔλβω, Insula quædam, *Steph.*

ELBONTHIS, ἐλβονθίς, Vrbs inter Ægyptum & Cyrenen, *Steph.*

ELBORA, *Vide* Libora.

ELCEBVS, Ptolemæo Galliæ vrbs.

ELDANA ἐλδάνα, Oppidum Vaccæorum, qui sunt populi Tarraconenses Hispaniæ. *Ptol.lib.2.c.6.*

ELEA, ἐλέα. *Strab.lib.6.* ciuitas est Lucaniæ à Phocensibus condita, Parmenidis & Zenonis Pythagoricorum patria: qui ab ea Elatæ dicuntur, Romani primùm Heliam, deinde Veliam vocauêre.

Eleatæ, ἐλεάται, Populi Lucaniæ Eleam vrbem incolentes, quæ & Helia, & postremo Velia dicta est. *Vide* ELEA & VELIA.

Elecebræ, argentariæ. Dicta sunt ab antiquis meretrices, *teste Festo*, ab eliciendo argento. Locus est *apud Plautum in Menæch.* vbi nunc legitur Illecebræ argentariæ.

Electio, onis, Electos, oris, *Vide* ELIGO.

Electo, as, *Vide* ELICIO.

ELECTRIDES, ἠλεκτρίδες. GERM. Inselen im Adriatischen meer bey auss gang Padi. { Insulæ sunt in mari Adriatico, ad ostium Padi, ita dictæ à Græcis, quòd electrum in illis ex arboribus defluere putabant: quod falsissimum esse, hodie etiam imperitissimis notum est. Prouenit enim electrum in quadam Germanici Oceani insula, vnde lunari Oceani incremento eiicitur ad litus Germanicum, haud exiguum principibus qui locis maritimis imperant, præstans vectigal. *Vide* ELECTRVM.

Electra, ἡ ἠλέκτρα, *teste Hesiodo*, Nympha, & Tethyos filia vxórque Atlantis: cuius filia Ioui Dardanum peperit, *Virgilius lib.8.* Dardanus Iliacæ primus pater vrbis & autor, Electra vt Graij perhibent, Atlantide cretus. Et subdit. Electram maximus Atlas Edidit, æthereos humero qui sustinet orbes. *Vide Ouid.lib.4.Fast.*]

¶ Alia fuit Electra Oreitis soror, filia Agamemnonis, quæ cœlibem ad multum ætatis vitam egit. Vnde etiam ab Helena apud Euripidê πολυχρόνιος παρθένος, hoc est, annosa virgo per contumeliam appellatur. Inde aliqui Electram dictam volunt, quasi ἀνήκεστον, hoc est, sine thalamo: quanquam aliis magis placet à flauo colore, electrúmque referente ita fuisse appellatam.

Electrius, a, um: vt, Electria tellus, id est, Samos: ab Electrâ Dardani matre filia Atlantis. *Val.Flac.Argon.2.* Tunc tenuis Lemnos, transitque Electria tellus Threiciis arcana sacris.

Electrum. { ἤλεκτρον. GALLI. Ambre: c'est aussi vn certain metail d'or auec la cinquieme partie d'argent. ITALIC. *Ambro metallo fato d'oro con la quinta parte d'argento.* GERM. Agstein. HISPAN. *Elembar, y oro de veynte quilates.* ANGLIC. *Amber, also an metall made of gold and the fyfi part of syluer.* } Gummi siue lachryma, succusve creditus est ex arboribus pinei generis profluens. A Latinis succinum dicitur. Multũ laborant veteres vbinam electrum nascereturr. Aliis dicentibus ad Padum fluuium esse populos arbores, ex quibus defluere: aliis credentibus in insulis quibusdam maris Adriatici gigni, quas idcirco Electridas vocauerint. Hodie verò notissimum est, electrum prouenire in insula maris Germanici, non procul à littore Prutenico, quã Germani sua lingua Sudaw appellant. Ex cuius insulæ scopulis in mare delapsum partim Oceani æstu ad litus eiicitur, partim iusticorum opera (quibus principes pro seruis vtuntur) in ipso mari colligitur: atque vniuersum ad principem ordinis refertur, ad quem non exiguum ex eo quotannis redit vectigal. Neque tamen verum est ex arboribus defluere, sed exsaxis. Primo autem quum emanat, liquidum est, sed maris aerisque frigiditate in eam quam videmus duritiam concrescit. Est itaque electrum siue succinum, nihil aliud quàm bituminis genus, maris regionisque frigore ex liquida consistentia in duritiam commutatum.

¶ Ab huius similitudine verissimile est dictum esse quoddam metalli genus, quod ex parte quadam auri & argenti commistione cõficitur. *Plin.lib.32.c.4.* Aurum in quo quinta argenti portio est, electrũ vocatur. Hoc autem modo naturale est, modò cura efficitur. Quod si quintam argenti portionem excedat, incudibus non resistit. *Plin. Ibidem.* ¶ Electro lucidior, ἠλέκτρου διαφανέστερος. De re magnopere dilucida, aut de forma supra modum nitida, quod electrum miro quodam more pelluceat. *Ex Luciano.*

Electrinus, a, um, ex electro, vt vasa electrina: *D.lib.34.Tit.2.l.32. Spartianus in Quieto*, patera electrina.

ELECTRYON, ἠλεκτρυών, Amphitryonis frater, & filius Alcei, *vt testis est Hesiodus in Aspide.* [*Plaut.in Amphit.* Electryonem perdiderant (Taphij) &c loquitur ibi Amphitruo. *Idem in Amphi., prologo*, Electri filia Alcmena.]

Electrus, Vide ELIGO.

Elemosynã, Munus quod inopi datur. { צדקה *tsedhakáh.* ἐλεημοσύνη. GALLIC. Ausmone. ITALIC. *Elemosina, limosina.* GERM. Ein almusen. HISP. *Limosna.* ANGLIC. *Almesse.* } Ab ἔλεος, quod miserationem significat. *Spartianus de Caracalla*, Non tenax in largitionem, non lentus in eleemosynam.

Elegans, Vide ELIGO.

Elegia, pen. prod siue Elegeia per quinque syllabas. { ἐλεγεία, ἐλεγεῖον. GALLIC. Vne elegie, vers elegiaques, vers pitoyables. ITALIC. *Elegia, verso miserabile.* GERM. Ein trawrtich/oder klagticd. HISP. *Elegiar de cosas tristes.* ANG. *Lamentables verses.* } Latinè sonat carmen miserabile, ab ἐλεέω misereor, quòd hoc potissimum genere carminis miserabiles hominum ærumnæ, & amoris querimoniæ soleant decantari. Vnde etiam à Poetis, lachrymabilis & flebilis elegia perpetuis epithetis appellatur: quanquam postea etiam rebus lætis seruire didicerit, *vt testatur Horatius de Arte Poetica*, Versibus (inquit) impariter iunctis querimonia primùm, Post etiam inclusa est votis sententia compos

¶ Ad huius vocis etymologiam non obscurè alludit. *Ouid.in Epicedio Tibulli his versibus*, Flebilis indignos elegia solue capillos: Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit. Hoc est, quemadmodum à miseratione nomen habes: ita miserabile nacta es argumentum.

Elegidion, diminutiuum. ἐλεγείδιον. *Pers.Satyr.1.* non si qua elegidia crudi Dictarunt proceres.

Elegiacus, adiectiuum, ἐλεγειακός vt Elegiacum carmen, & Elegiographus, elegiarum scriptor, qui scilicet poemata conscribit alternis versibus hexametris & pentametris. Quo in genere poematis primam apud Græcos palmam meritus est Callimachus, apud Latinos Ouidius.

Elegia, elegiorum, pluralis numeri pro carminibus elegis. *Plaut.Merca.* Occentent noctu ad ostium, meæ impleantur caribonibus elegiorum fores.

Elegus, a, um pen.cor. adiectiuum, vt, Elegus versus flebilis. *Horat.lib.1. Carm.Ode 33.* ne doleas plus nimio, memor immitis Glyceræ. Neu miserabiles Decantes elegos.

Elegus, ἔλεγος, ἐλεγεῖα. Idem quod elegia, siue carmen elegiacum *Ouid.3. Fast.* Nunc primum velis elegi maioribus itis.

ELEI, penultima producta, ἠλεῖοι, Populi in Peloponneso, Elidem incolentes. clarissimi propter delubrum Iouis Olympij, ludósque Olympicos, quorum præfecturam Elei habuerunt. Vnde Elei equi, & Eleus carcer sæpe leguntur. *Lucanus lib.1.* quantum clamore iuuatur Eleus sonipes. ¶ Hinc Eliades equæ dicuntur, quæ ex Olympico certamine palmam referunt, *Virg.1.Georg.* Eliadum palmas Epeus equarum.

ELEIS, idis, ἡ ἠλείς, Mulier bacchans quæ & Thyas, & Mænas dicitur: ἀπὸ τοῦ ἐλελίζειν, hoc est, à vociferando. *Ouid.4.Epist.*

Nunc feror vt Bacchi furiis Eleleides actæ,
Quæque sub Ideo tympana colle mouent.

ELEVS, per tres syllabas ἠλεύς. Dictus est Sol, ἀπὸ τοῦ ἑλίσσεσθαι εἰς ἑαυτὸν, quòd æterno circa terram meatu volui videatur. *Auser Macr.lib.1.Satur.c.17.*

¶ Est etiam Eleleus vnum ex Bacchi cognominibus, ab ἐλελίζω verbo Græco, quod significat vociferari, quemadmodum in bello consueuerunt. *Ouid.lib.4.Metam.* vbi Bacchi nomina enumerat, etiam Elelei meminit. Nyctelíusque (inquit) Elelcúsque parens: & Iacchus, & Euan.

Elementa, orum, Sunt principia omnium rerum, ex quibus reliqua omnia componuntur, & in quæ resoluuntur. { יסודים *jesoadhim.* στοιχεῖα. GAL. Elemens, commencemens de toutes choses. ITALIC. *Elementi.* GERMANIC. Die element/die erstenanfáng eines dings/auß wel chen es zu seim wäsen kompt. HISPANICE. *El principio materiale de que alguna cosa se compone.* ANG. *The elementes.* } Et à Philosophis numerantur quatuo, ignis, aer, aqua, & terra. *Cic.2.de Nat.deor.* Omne corpus aut aqua, aut ignis, aut aër, aut terra, aut quæ ex iis componuntur. *Idem 1. Acad.* Ergo illa initia, & (vt è Græco vertam) elementa dicuntur, è quibus aër & ignis mouendi vim habent, & efficiendi: reliquæ partes, accipiendi, & quasi patiendi [*Ouid.lib.3.Fast.* Parua fuit, si prima velis elementa referre. (*Roma*) Ibidem: Hæc prima elementa fuerunt Cæsaris vlcisci iusta per arma. (patrem)]

¶ Horum similitudine etiam notas literarum elementa, vocamus, quòd ex iis primùm syllabæ, deinde ex syllabis dictiones constituantur. Sicut enim illa coëuntia omne corpus efficiunt: sic hæ coniunctæ literarum vocem quasi corpus aliquod componunt. Inde elementariæ literæ dicuntur prima literarum rudimenta. *Iulius Capr.* Puer, *inquit*, literis elementarius & calculo imbutus.

¶ Elementa mundi, τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, apud scriptores Theologicos & præsertim Apostolum sunt rudimenta quibus Deus Ecclesiam suam in veteri lege quasi sub pædagogo erudiuit, id est Iudaismus siue Mosaici ritus.

Elementarius senex, A Seneca dicitur qui adhuc in primis elementis instituitur. *Ita enim ait libro quinto Epistol.36.* Turpis & ridicula res est elementarius senex. ἐγγέρων γεγραμματισμένος καὶ ἐν ἀλφαβήτῳ ἀναπεπλασμένος.

Elemporia, Elæmporia, Olei coemendi cura. *Acab.l.vltim.§ 2. D.de munere & hon.* Eleinporia & ospratura apud Alexandrinos patrimonij munus existimatur.

Elenchus, chi, { עצמץ *hatsumáh.* ἔλεγχος. GA. Arguiment. ITA. *Argomento.* GERM. Ein betriegerey/argument. Item, ein tafel/so eines dings innhalt begreyfft/HISP. *Argumento.* ANG. *An Argument.* } Latine dici potest argumentum, ab ἐλέγχειν, argumentor. Plerumque tamen pro argumento sophistice ponitur cauillatorio. ¶ Est etia elenchus

index libri,quem vulgò vocamus *Tabulam*. ¶ ANGLIC. *The table of a booke*. ¶ ab ἐλαύνω, quod aliquando inuestigo significat vel exploro. Indicis enim adminiculo inquirimus quicquid toto opere continetur.

¶ Sunt etiam elenchi margaritæ maiores, fastigiatq longitudine. *Plin.lib 9.c.35.* Et proceribus sua gratia est(elenchos appellant)fastigiata longitudine,alabastrorum figura in pleniorem orbem desinentes.Hos digitis suspendere & binos & ternos auribus, fœminarū gloria est. *Iuuen.Satyr.6.* turpe putat nil.Quum virides gemmas collo circundedit, & cum Auribus extensis magnos commisit elenchos.

ELENCTICVS,a,um:vt Elenctici libri. *Quint.lib.2.capite 6.* Sed alij sunt eius sermones ad coarguendos qui contrà disputant,compositi,quos ἐλεγκτικοὺς vocant:alij ad præcipiendum,qui διδασκαλικοὶ appellantur.

ELĔO,es,maculo.¶ ῥυπαίνω,κηλιδῶ. GAL.Maculer.ITA.*Macchiare*.GERM. *Vermaasgen/besudlen* HISP.*Manchar ò manzillar*.ANG. *To distrayne, to foyle.* ¶ *Lucid.lib.6.* hic vestimenta eluit luto,ab eo risum magnum ad cachinnum impudens subiicit.

ELEOS,ἐλεὸς. *Apud Arist.Hist.lib.8.c.3.* Gazæ Aluco: auis est nocturna, vnguibus aduncis,quæ mures,talpásque venatur.Versatur in desertis ædificiis ac montibus.

ELĔPHANTIĀ,siue Elephantiasis.¶ ἐλεφαντίασις.GALLIC.Ladrerie,lepre, meselleric.ITALIC.*Lepra ò stizza*.GERMANIC.Ein gattung der mattzey.HISP.*Cierta especie de lepra*.ANG.*Leaprie*.¶Morbus est,quem vulgus medicorum *Lepram* vocat:ita tamen vt alium esse intelligamus à lepra Græcorum,quæ scabiei species est, cutem manifestis crustis obducens. Oritur elephantiasis à sanguine atræ bilis naturam habente,qui temporis processu in atram bilem planè conuertitur.Rationem huius nominis referunt ad elephanti naturam, cuius cutis vlcerosis quibusdam vallibus infestatur. Differt à cancro,quòd hic partem e corporis depascat:elephantia per totum corpus diffundatur. *Plin.lib.26.* autor est elephantiasin in Italia ante Cn.Pompeij tempora non fuisse.

ELEPHANTIĀCVS,¶ ἐλεφαντικὸς,ἐλεφαντιακὸς.ANGLIC.*Leaperous*.¶Qui morbo elephantiæ laboret. ¶ *Lactant.lib.4.Diuin.Instit.c.26.* hos Elephanticos vocat, Leprosi (*inquit*) verè atque elephantici debent haberi, quos vel infinite cupiditates ad scelera,vel insatiabiles voluptates ad flagitia compellunt.

ELĔPHANTINĀ, ἐλεφαντινὴ,Insula Nili supra Syen,oppidum habens eiusdem nominis, & puteum ad Nili ripam ex eodem saxo, in quo Nili incrementa solent incidi.*Vide Strab.lib.17.*

ELĔPHAS,elephantis,& Elephantus,ti.¶ ἐλέφας.GALLICE. Elephant,ou yuoire,qui est la dent d'vn elephant.GERMANIC. *Ein elephant/oder Helffant*.ITALIC.& HISPANIC.*Elephante*.ANGLIC.*An elephant*.¶ Animal est omnium terrestrium maximum,Europæ incognitum, nisi ex Asia aut Africa inuectum.Duos habet dentes,siue potius cornua, ex quibus fiunt opera eburnea.*Cic.de Senect.* Nec nunc equidem vires desidero adolescentis: non plus quàm adolescens tauri,aut elephantis desiderabam.*Idem 2.de Nat.Deor.* Manus etiam data elephantis,quia propter magnitudinem corporis difficiles aditus habebant ad pastum. *Idem 9.Philip.* Romani nepotem Antiochi elephantos alere prohibuerunt. [Elephanto stipem porrigere. *Sueton. in August.cap.53.*Elephanto in India perfregisti brachium.*Plaut.Milit.sc.1.a.1.*Per os Elephanto brachium transmitteres. Ibidem Herus meus elephanti corio circumtectus est,non suo. *Plaut.Mil.sc.2.a.2.* Inda bellua(elephas)sui magistri iussis obtemperat.*Ouid.Eleg.6.lib.4.Trist.*] ¶ Poëtæ nonnunquam elephantum pro ebore posuerunt, more Græcorum,qui τὸ ἐλεφαντινὸν appellatione & belluam, & ebur intelligunt.*Virgil.lib.3.Georg.* In foribus pugnam ex auro,solidóque elephanto.[Elephanti funambuli.*Sueton in Galb.cap.6.* Elephantos funambulos edidit.]

¶ Elephanti biennio vtero grauescunt,nec amplius quàm semel gignunt,nec plures quàm singulos:viuunt annos trecentos.Hos primū vidit Italia,Pyrrhi regis bello in Lucanis:vnde & boues Indicas nominauit: quoniā Itali maximam quadrupedem quam haberent,vocarent bouem. ¶Elephantus etiam inter beluas marinas recensetur: *de quo Plin.lib 19.c.5.& lib.32.c.vlt.* ¶ Elephantus quoque, astacus,è specie locustarum.*Plin.li.32 c.vlt.* Elephanti locustarum generis nigri,pedibus quaternis bisulcis,&c.

¶ Elephantus non capit murem, ἐλέφας μῦν οὐ χαλᾷ. Generosus & excelsus animus negligit prædas viles & lucella minuta.Vir egregiè doctus non insectatur minutulos istos literatorum simios.

¶ Homo præpotens non offenditur iniuriolis tenuium.

¶Elephantum ex musca facis,Ἐλέφαντα ἐκ μυὸς ποιεῖς. Res exiguas verbis attollis atque amplificas. *Lucianus in Muscæ encomio.*

¶Nihil ab elephante differs,ἐλέφαντος διαφέρεις οὐδέν. In magnos & studiosos dicebatur:etiamsi primam ingenij laudem *Plinius* tribuit elephantis,sed inter bruta:verum corporis moles & formæ fœditas adagio locum fecit.

¶ Nec elephantus quidem ebiberet,οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι. De poculo prægrandi: quum elephantus proboscide immensam aquarum vim quum libet hauriat.*Athenæus.*

ELEPHANTINVS,a,um,pen.cor.¶ ἐλεφάντινος.ANG.*Of an elephant*.¶ Nomen possessiuum:vt Pellis elephantina.¶ Elephantinum emplastrum describit *Celsus li.5.c.19.* sic dictum,eodem teste,quod sit percandidum, quasi eburneum.

¶ Elephantini libri,apud priscos fuerunt in quibus senatusconsulta scribebantur,quæ ad principes pertinebant.

ELEPHANTOZOGRAPHI,ἐλεφαντοζογράφοι,à *Plutarcho in Periclis vita*,vocantur pictores qui in ebore pingunt.

ELEPHANTIS,tidis: ἐλεφαντὶς,Nomen poëtæ,qui libellos scripsit, quibus varia genera concubitus,variósque coeundi modos complexus est. *Martial.lib.12.*-nec molles Elephantidis libelli.

¶ Est etiam Elephantis Nili insula,infra vltimam eius fluuij cataractam,vbi finis est Ægyptiæ nauigationis. *Autor Plin.lib.5.c.9.Strabo.* Elephantinam appellat.

ELEVO,as,pen.cor.Sursum leuo,in altum tollo,subleuo.*Cæs.2.de bell.ciu.* ¶ נשׂא *nasá*, הרים *herim.μετεωρίζω,ἐπαίρω*.GAL.Leuer en haut.ITALI. *Leuare,alzare*.GERM.Erheben in die höhe HISPANIC. *Alçar ò soliuiar. de abaxo arriba*.ANGLIC.*To lift vp,to heaue aloft.* ¶ *Plaut.* Cape dum lapidem hunc atque eleua. Item rem aliquam minuo,extenuo,& verbis deprimo.¶ ἐκφαυλίζω ἐκολαυρίζω διαβάλλω.GALLIC.Extenuer, alleger,attenuer,faire moindre, descharger. ITALIC. *Abbassare, sprezzare*.GERM Vernuten/verkleinen/ring schetzen.HISPANIC.*Adelgazar,desmenuyar*. ANGLIC. *To make lighter, to ease of griefe and sorow.* ¶ Tractum à re ponderosa, quæ vt ferri posset eleuatur, id est imminuitur.*Liu.3.ab Vrbe*,Maior(inquit)si vana nostra P.C. autoritas ad plebem est,vos eleuatis eam,quippe quia plebs senatusconsultum in continuandis magistratibus soluit. *Idem lib.28.* Post receptam totam Hispaniam, ita vt vestigium belli nusquam reliquum sit,eleuare meas res gestas. *Quintil.lib.5.*Gentium simul vniuersarum eleuata testimonia ab oratoribus scimus.Eleuare autoritatem,dignitatem,iudicium,vel testimonium alicuius,hoc est verbis imminuere & extenuare.*Liuius libro quadragesimoseptimo,ab Vrbe*, Cuius autoritatem perpetuo vitæ tenore partem,toga candida eleuabat.[*Sueto. in Tiber.capite 52.*Germanico vsque adeo obtrectauit,vt & præclara facta eius pro superuacuis eleuaret: & gloriosissimas victorias, ceu damnosas Reip.increparet. *Et Senec.capite decimoquinto,de Tranquill.* Eleuanda omnia.(i.minora facienda.)Eleuare authoritatem. *Quintilian.*]

ELEVATIO,onis. ¶ βάπτισμα.ANG. *A leasrig or heasing vp.* ¶ *Quint. lib 9.* Et illæ eleuationes videlicet,O dij boni.

ELĔVS,untis,siue potius Eleus, ἐλοῦς. *Steph.* Oppidum est in Thracia Cherronesō,non procul à Mastuasia promontorio. *Autor Plin.lib.4. cap.11.*

Eleuntij huius incolæ dicuntur,siue Elæusij, ἐλαιούσιοι.

ELĔVSĀ,siue potius Elæusa.ἐλαοῦσα,Insula est Ciliciæ adiacens,non procul à Cypro:cuius meminit *Plin.lib.5.c.3.*

ELEVSIS,ἐλευσὶς,& Eleusin ἐλευσὶν,Ciuitas in Attica prouincia,nō longè ab Athenis,in qua regnauit Eleusinus, qui quum Cererem filiam quærentem liberalissimè hospitio suscepisset,illa pro munere ostendit ei omne genus agriculturæ: filium etiam eius Triptolemum recens natum per noctem igne fouit, per diem diuino lacte nutriuit: quumque grandiusculus factus esset, currui suo, quem alati trahebant serpentes,impositum per totum orbem misit ad vsum frumentorum hominibus indicandum. Ob cuius beneficij memoriam,Eleusini Cereri solennia sacra instituerunt, quæ Thesmophoria appellantur.Huius verbis meminit. *Strabo libro octauo*, his verbis,Eleusin ciuitas est in Attica,vbi Eleusinæ Cereris templum extat,& phanum mysticum quod Ictinus extruxit, turbæ theatralis capacissimum.

ELEVSINVS,adiect.ἐλευσίνιος,*Stephano*:vt Eleusina mater,id est Ceres.*Virgilius 1.Georg.* Tardáque Eleusinæ matris voluentia plaustra.[*Sueto. in Nero.cap.34.*Ij Eleusinis sacris voce præconis scelerati submouebantur.]

ELEVSIVS,*Vide* ELEVSIS.

ELEVTHERĀ,ἐλευθερὰ,Ciuitas Cretæ,ab Eleuthere vno Curetum, Saotus alias dicta,*Steph.*vide Eleutheræ,& Eleutherna,& Oaxus.

ELEVTHERA,Clini patria,Ciuitas Cretæ,postea Apollonia dicta, *Stephanus.*

ELEVTHERĀ,Cilicia,ἐλευθερὰ κιλικία,id est libera Cilicia, cuius partes diuersis in locis recensentur:Gentiles,Eleutherocilices.*Steph.*

ELEVTHERAE,ἐλευθεραί,Vrbs Bœotiæ ab Eleuthere Apollinis filio,& alia Cretæ,ab Eleuthero vno Curetum,quæ etiam Saorus vocabatur (vide Eleuthera)à Saora nympha.Est & alia iuxta Istrum fluuium in Ponto,sic dicta quod Iason Aeetem fugiens,timore illic liberatus sit. Est etiam Lyciæ vrbs à nympha quadam.*Steph.*

ELEVTHERIVS,ἐλεύθερος,Nomen viri,quo significatur apud nos liberalis,ingenuus,seruator,liberatórque Eleutheria, ἐλευθέρια, pluraliter,quasi liberatoria,id est,libertatis solennia.*Plaus.in Persa*,Basilicè agito eleutheria.

ELEVTHERIVM ἐλεύθερον,Oppidum Mysiæ *Steph.*

ELEVTHERIS,ἐλευθρὶς. Vrbs Bœotiæ Oropi, prope Cothum & Encleum.*Steph.*

ELEVTHERISCE,ἐλευθερίσκη.Vrbs Macedoniæ.

ELEVTHERNĀ,Vrbs Cretæ,ab vno Curetum dicta,*Steph.* vide Eleuthera & Satra.

ELEVTHERIVS,Latinè dicitur Liberalis,ingenuus,seruator,liberatórque Hinc Eleucherius Iouis cognomentum,ab eo impositum, quod depulsa Medorum dominatione, Græcos libertati restituisset.*Suidas.*

ELEVTHERIA,orum ἐλευθέρια,Sacra quædam apud Samios τὰ ἱερὰ, hoc est Amori Deo dedicata.¶Eleutheria item dicebantur lectores epulæ,quas seruti libertate donati celebrabant.*Plaus.in Persa*.Basilicè agito eleutheria.

ELEVTHEROS ἐλεύθερος,Flumen est iuxta Orthosiam vrbem,quæ est in radice Libani montis. *Plin.lib 9.cap 10.* Testudines in Phœnicio mari vltrò veniunt statuto tempore anni in amnem Eleutherum effusa multitudine.

ELEVTII, ἐλεύτιοι,Populi.Apuliæ gens quam Partheuius Elephātidem vocat.Gentilia,à priore Elephantinus,ab Elephantide Elephantites, *Steph.*Sed suspicor aliquid deesse.

ELEOS ἔλεος,Oppidum Lydiæ:*Steph.*

ELIBYRGE,Vrbs Tarteſſi.*Steph.*

ELICE,*Vide* HELICE.

ELICIO,cis penultima corre.cui,citum,Educo,extraho,allicio. ¶ יזא *hotsi* ἐξάγω GALLIC.Attirer,tirer hors.ITA.*Hiscare,trar fuori*.GERM. Außhin/ziehen/her für reitzen.HISPAN. *Atraer por fuerça.sacar à fuera*. ANGLIC.*To pike or dram out,to allure.* ¶ *Plaut.in Bacch.* Vt cum ex luculento cœno Properè hinc eliciat foras. [*Plaut.Men.sc.6.a.5.* Neque vtrum(illum)ex hoc saltu damni saluum eliciam foras scio *Sueton.in Calig.cap.10.* elicere aliquem ad querelas.]*Plin.lib.19.ca 5.*

Sapor autem asper & medicamenti instar ad eliciendas aluos. *Ouidius*, Credibile est lachrymas elicuisse Deo. *Cic.1.de Orat.* Verbum ex eo nunquam elicere potui de vi ac ratione dicendi. * Elicere cœlo:Eliciunt cœlo te Iuppiter, *Ouid. 3. Fast.* * Suscitare & elicere fontem. *Plin. epist.95.lib.4.* Nam nescio quod libramentum abditum & cæcum, quod quum exinanitum est, suscitat & eligit fontem : quum repletur, moratur & strangulat. * Literas ab aliquo elicere. *Cic. Att.lib.9.17.* Tuas volo elicere literas, maximèque consilium,*Elicere & inuitare. *Plin.epist.195.* Ipse igitur exhibes negotium tibi, qui elicis & inuitas vt quàm plurima communicare tecum velim.

ELECTO,as,frequentatiuum formatum à verbo Elicio. {ἐπαλαμῶμαι, ἐπαγόμαι.} *Plaut.in Asin.* Ibo aduersum,atque electabo quicquid illud sit. Hoc est eliciam.

ELICES,pen.corr. Sulci aquarij per quos aqua collecta ex agro educitur: ab eliciendo dicti:{ἀγωγοὶ ὕδατος. GAL. Petits fossez ou rayes autour ou dans vn champ pour en tirer l'eau dehors. ITA. *Fossi d'intorno à campi.* GERM. Wasser furchen in denn ackeren. HISPAN. *Sulcos grandes para desaguar la tierra.* ANGLI. *Gutters or forowes to conueigh water.*} *Colum.lib.2.c.8.* Sed quamuis tempestiuè sementis confecta erit, cauebitur tamen, vt patentes liras, crebrósque sulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus, & omnem humorem in colliquias,atque inde extra segetes deriuemus.

ELICIUS,Iupiter in Auentino colebatur, ab Eliciendis & euocandis fulminibus dictus. *Ouid.3.Fast.* Eliciunt cœlo te Iuppiter:vnde minores Nunc quoque te celebrant,Eliciúmque vocant.

ELIDO, dis, pen. prod. elisi,elisum,Incido,frango,occido,elicio. {רצץ *ritstsáss.* ἐκθλίβω. GAL. Rompre & casser, eschaper,presser & faire sortir. ITALIC. *Fracassare,rompere.* GERMANI. Außschlahen/außstossen/zerbrachen. HIS. *Quebrar,ò lisiar.* AN. *To dash or beate against, some thing, to bruise.*} *Cic.3. Tusc.* Atqui stirpibus sunt ægritudines quàm multæ, quàm amaræ, quæ ipso trunco euerso omnes elidendæ sunt. *Plaut. in Rud.* Iubeo oculos elidere [*Plaut.milit.sc.2.a.2.* Elidi talos iussit conseruis meis. (suprà defringi.) *Senec.cap.16.de consolat.ad Helu.* Elidere(in vtero)spes conceptas liberorum] *Virg.8.Æn.* vt prima nouercæ Monstra manu,geminósque premens eliserit angues. *Pli.lib. 11.c.37.* Cæteris ossibus leonis est tanta duritia, vt ignis elidatur velut è silice.

ELISUS,particip. {מרוץ *merutśísats.* ἐκθλιμμένος. GAL. Rompu,casse,escaché. ITA. *Rotto,fracassato.* GERM. Zerbrochen/zerstossen. HISP. *Quebrado ò lisiado.* ANG. *Dashed to or against, beaten striken.*} *Suet.in Cæs.* Ac sæpe præ turba,elisi,exanimatique sunt. *Ouid. 6.Meta.* Exiliantque cauis elisi nubibus ignes [Elisæ fauces.Velleius.]

ELIGO,gis,pen.corr. Lego, deligo, opto. {בחר *bachár.* ἐκλέγω,αἱρέομαι. GALLIC. Eslire,choisir. ITA. *Eleggere,fare elettione.* GERM. Außlesen erwöllen. HIS. *Elegir ò escoger.* AN. *To choose,to elect and pike out.*} [*Senec.cap.16.de Consol.ad Martiam* : Non tantùm filios eripuit fortuna, sed elegit,(quos eriperet.)] *Cic.4.Acad.* Quam potissimum sententiam & disciplinam melius eligeret? *Idem 1.Verr.* Quoties ille tibi potestatem optionémque facturus sit, vt eligas vtrum velis. *Idem Octauio,* E duobus autem malis quum maius fugiendum sit, leuius est eligendum. *Varro de Re rust.* De asinis quemque amplissimum,& formosissimum quem possunt eligunt. [*Plaut.Aul.sc.3.a.1.* Nulla femina optima potest eligi. *Ouid.13. Metam.* pugnandi tempora mecum eligit Atrides.] ¶Deligere vero significat ex magis idoneis aliquem legere ad aliquid agendum. Delegit sibi sæpe pop.Roman.Imperatorem ad bella,vt Pompeium ad bellum Mithridaticum. Imperator quoque deligit milites, non eligit, ad rem videlicet bellicam idoneos : & inter eos agit delectum quum dispicit quinam rei militari magis sint accommodi. Et agricola delectum agit inter tauros,quos scindendo solo,quósque procreandæ soboli destinet. Ac si ex multis daretur optio,quem sibi vellet eligeret,non deligeret. Ideóque semper fere dicitur in eodem sensu, Datur tibi optio : & Datur tibi electio.

¶Hinc delectus,a,um,participium:& Delectus,us,nomen: *Valla lib. 5 cap.63.*

ELECTOR,oris,{בחר *bochér.* ἐκλογεύς, ἐκλέγων. GAL. Electeur,eliseur,choisisseur. ITA. *Elettore.* GERM. Ein erwoller. HISPAN. *Elegidor.* ANG. *A choeser,a piker out.*} *ad Herenn.lib.4.* Postremò in eo vim artificij consumat, vt ipsi ab aliis potius eligendi, quàm aliorum boni electores existimentur.

ELECTIO,onis,Selectio, delectus {מבחר *mibchár.* ἐκλογή, αἵρεσις. GALLIC. Election,eslite,chois. ITA. *Elettione,eletta.* GERMAN. Ein waal/oder erwöllung. HISP. *Obra de elegir.* ANG. *A choosing or piking out.*} *Cic.in Orat.* Iudicium electióque verborum. *Idem 3.de Fini.* Initia quorum ex electione virtus possit existere. [*Senec.cap.12.de Consol.ad Mart.* Si ponatur electio,vtrum.&c. Velleius:Cum fortuna non electionem daret.]

ELECTUS,{בחור *bachúr.* ἐκλογιμαῖος. GAL Esleu,choisi. ITA. *Eletto.* GERM. Erwölet/auserlesen. HIS *Elegido.* ANG. *Choosed,elected.*} *Cic. 1.de fini.* Electis verbis dictatæ res. [*Senec.ca.12.de Consol.ad Mart.* Electam te à Diis cui frui non liceret filio.(in malam partem.) ¶Electissimus quisque Senatorum. *Sueton.in Calig.cap 49.*]

ELECTUS,us,ui,{AN *A choise.*} *Ouid.Epist.2.* In necis electu parua futura mora est.

ELEGANS, penultima correpta, nomen est, non participium,ab hoc verbo eligo deductum, vt *Cicero* De optimo dicendi genere innuere videtur,quum inquit : Nam si vt in epularum apparatu magnificentia recedens, non se parcum solùm, sed etiam elegantem videri volet,eliget quibus vtatur. Sunt enim pleræque aptæ huius ipsius oratoris,de quo loquor,parsimoniæ. Est igitur elegans idem quod cultus,ornatus,politus.{יפה טוב *iob iaphéh.* φιλόκαλος, κομψός, κεκαλλωπισμένος. GAL. De chois,d'eslite,beau,ioli,orné. ITAL. *Elegante,polito.* GERM. Zuotgezieret/schön. HISP. *Lindo,galano y gentil.* ANG. *Neate,feate, gay preatietricke,and trimme.*} [Velleius : Elegans auctor, & admirator doctrinæ Scipio. Idem de eodem : nemo elegantius interualla negociorum dispunxit.] *Cic. 2.de finib.* Nemo nostrum istuc generis asotos iucundè putat viuere, mundos, elegantes, optimis cocis,pistoribus,piscatu,aucupio,venatione, &c. *Terent.Ennuch.* Regem elegantem narras. Idem,Quum me ipsum me noris quàm elegans formarum spectator siem. *Vbi Donatus,* Elegans spectator est qui sit cunctantis & fastidiosi iudicij,cui non quid placet facilè. *Cic. 6.Varr.* Vide ne ille non solùm temperantia, sed etiam intelligentia atque istos qui se elegantes dici volunt, vicerit. ¶ Apud antiquos vsque ad Catonis tempora elegans non honoris, vt hodie, vocabulum erat,sed reprehensionis, & vitij. *Gell.lib.11.cap.2.* Elegans homo non dicebatur cum laude,sed id ferè verbum ad ætatem D.Catonis, vitij,non laudis fuit. *Cato libro de Moribus,* Auaritiam omnia vitia habere putabant : sumptuosus,cupidus,elegans,vitiosus,irritus,qui habebatur,is laudabatur. ¶Ideo *Mar.Tullius* Lucio Crasso & Scæuolæ non meram elegantiam, sed multa parsimonia mistam laudi dedit *in lib.de clar.Orat.*

ELEGANTIA,Munditia,lautitia,cultus,ornatus : ab eligendo vt putatur dicta.{תפארת *tipheéreth.* φιλοκαλία, κομψότης. GAL. Bonne grace,elegance,magnificence,honnesteté. ITA. *Eleganza,politezza,netezza.* GER. Schöne/zierlikeit. HIS. *Lindeza,gala,y gentileza.* ANGLIC. *Preatinesse, trimmenesse,&c.*} *Cic.in Orat.* Fucati vero medicamenta candoris & ruboris omnia repellentur:elegantia modò & munditia remanebit. *Idem 2.de Finib.* Contemnit etiam disserendi elegantiam, confusè loquitur, *Idem 3.de Finib.* Agricultura quæ abhorret ab omni politiore elegantia. [*Senec.cap.9.de Tranquill.* Non fuit illa regum elegantia,sed studiosa luxuria. (loquitur de Bibliotheca Alexandrina.) *Idem Senec.c.8.de Consol.ad Mar.* (Elegantia morum.) Hæc tamen apud veteres non ad ingenij opera, sed duntaxat ad nimis amœnum, lautúmque cultum ac victum applicabatur, nec sine vitio erat:nunc elegans solùm laudando dicitur:vt Elegans oratio. Est enim elegantia orationis virtus quæ facit vt vnumquodque verbum purè aperté que dici videatur. Huius duæ sunt partes:latinitas & explanatio. Latinitas quæ sermonem purum seruat ab omni vitio. Explanatio est quæ reddit apertam & dilucidam orationem. Ea duabus rebus comparatur,scilicet vt vsitatis verbis vtamur & propriis. Vsitata sunt quæ versantur in consuetudine quotidiana. Propria lunt,quæ eius rei de qua loquimur verba sunt,aut esse possunt.

ELEGANTER,aduerbium, Politè & proprie. {κομψῶς. GAL. Elegamment, de bonne grace,ioliment,mignonnement. ITA. *Eleganti mente,politamente.* GERMA. Zierlich/fein. HISP. *Linda galana y gentilmente.* AN. *Neatly,trimmely.*} Vt eleganter disputare. *Cic.4.Acad.Idem 2.de Finib.* Hoc ipsum elegantius poni melíusque potuit. *Idem ad Brutum,* Tibi is exponet qui & optimè omnia nouit, & elegantissimè expedire,& deferre ad te poterit. *Cic.Lucceio lib.5.* Ad consolandum autem cum illa valent,quæ eleganter copioseque collegisti. *Eleganter acceptus,hoc est lautè & oppiparè, *apud Cic.ad Attic.lib.13.29.* Liberis lautis,seruísque nihil defuit:nam lautiores eleganter accepti. [*Liuius lib. 5. dec. 4.* Magnæ ob eleganter actam vitam auctoritatis. ¶Elegantius facere. *Liuius lib.9.dec.4.*

ELIMIA,ἐλίμεια,Vrbs Macedoniæ ab Elimo heroe vel Heleno,vel Elyma Tuscorum rege. *Steph.*

ELIMINO,as penultima correp.Extra limen eicio,excludo.{חוץ *hotsí.* ἐκθύω,ἐκβάλλω. GAL. Faire sortir hors de la maison,ietter de l'entrée. ITA. *Cacciare di casa,mandar fuori.* GER. Zum hause außthin stossen/für thür außhin stossen. HISP. *Desterrar ò echar de casa.* ANGLIC. *To hurle or thrust,out of doores.*} *Pompon.ad Nonium* : Eliminabo extra ædes coniugem. *Ennius Medea,* Exule antiqua herilis,fida custos corporis,quòd sic extra ædes eliminatur. ¶Eliminare dicta,dixit *Horat. lib. Epistol.* pro enuntiare,quasi extra limen efferre.-ne (*inquit*) fidos inter amicos Sit,qui dicta foras eliminet. * Eliminare gradus,de qua locutione dicit *Fabius lib.8.cap. 3.* Se iuuene inter Pomponium & Senecam fuisse Præfationibus tractatum, an apud Accium in Tragœdia dici oportuisset.

ELIMO,as,Lima polio,perpolio, {ἐκλεπίζω. GALLIC. Limer, eslimer, polir à la lime,ou mettre en limaille. ITALIC. *Limare,lauorare con la lima.* GERM. Außfeylen/außbutzen. HIS. *Limar ò obrar con lima.* ANG. *To cut of with a file,to polishe and mak smooth.*} Ouid. 4. *Metamorph.* exemplo graciles ex ære catenas Retiáque & laqueos quæ lumina fallere possent, Elimat.

¶Inde per translationem, dicimus elimare opus aliquod, ornatè & absolutè conficere. *Cic.Attic.libr.16.* Velim σχῆμα aliquod elimes ad me.

¶Accipitur etiam interdum elimare pro lima abradere. *Plin.libr.34. capit. 18.* Alij climatam scobem in fictili crudo coquunt in caminis.

ELIMATOR,ris,Politor,ab elimando,hoc est expoliendo. *Tertull. lib.4 aduersus Marcionem* : Significantis Christum esse verum disceptatorem & elimatorem macularum humanarum.

ELINGUATUS,Qui linguam non habet.{ἀγλωττος. GA. Qui n'a point de langue. ITA. *Senza lingua* GER. Zungloss/de stumm vnnd on ein zungen. HISP. *Deslenguado,ò sin lengua.* ANG. *Tongueleste.*} *Cornelius Fron. de different. vocabulorum,* Eliguis habet linguam,sed vsu eius caret : Elinguatus amisit.

ELINGUIS, gue, Qui mutus est & loqui non potest etiam si linguam habeat.{ἄφωνος,κωφός. ANG. *Dumme,that can not speake.*} *Cic.pro Flacco,* Conuicit & elinguem reddidit. *Idem de claris Oratoribus,* Præsertim quum Fannius nunquam sit habitus elinguis. *Plin. in Epist.* Idem prospeximus curiam, sed curiam trepidam & elinguem:quum dicere quod velles,periculosum:quod nolles,miserum esset. {*Gell.cap.9. lib.5* Mutus & elinguis,& infans. Crœsi filius.

ELINGUO,as,Linguam extraho,seu lingua priuo.{ἐκγλωττίζω. GAL. Eslanguer,oster la langue. ITALIC. *Priuare della lingua.* GERM. Einem die zungen außziehen/ abhauwen. HISP. *Deslenguar,ò cortar la lengua.* ANGLIC. *To mak tongueleste.*} *Plaut.in Aulul.* [*sc.4.a.1.* Si hercle ego te non elinguendam dedero vsque ab radicibus, Impero, aurórque sum, vt me cuiuis castrandum loces.

ēliquo,as,penultima corrept. Liquidum facio: vt quum aurum, argentum, vel plumbum igni dissoluimus. {חמם *hemás.τήκω,ἐκτήκω* GAL. Faire fondre & mettre en liqueur, passer & couler vne liqueur. ITA. *Far liquido.* GERM. *Schmeltzen.* HISP. *Hazer.puro ò claro sin hez.* ANG. *To melt.*} *Sen.lib.3. Natur.quæst.* Est in Chersonesо Rhodiorum fons, qui post aliquantum interuallum temporis fœda quædam turbidus ex intimo fundat, donec liberatus eliquatúsque est.

¶ Est etiam eliquare, molliter canere, & cum lenocinio quodam vocis, *vt inquit Cornutus* pronuntiare. *Pers.Sat.1.* plorabile, si quid Eliquat & tenero supplantat verba palato.

¶ Præterea aliquando idem quod consumere. *Cornutus in Pers.Sat.5.* Eliquare & consumere annos.

ēliquāmen, quod eliquamentum est ex re aliqua, vt ex carnibus aut piscibus: vulgus *Salmuriam* vocat. {תמם *temés.ἐκχύτισμα.* GAL. La liqueur espraincte & desgoutée de quelque chose. ITA. *Licore spremuto, scolato.* GERM. *Die ausgeschmeltzte oder ausgesotne feiste.* HISP. *La menteca de cosa derretida.* ANG. *Dripping tryed fuet molten.*} *Colum.lib. 3.c.14.* Abstinea tque fere omnibus redolentibus esculentibus esculentis: vt sunt salsamenta, & eorum omnia eliquamina.

ēliquesco,is, Liquidus fio. {נמס *namés.ἐκτήκομαι, ἐκχύνομαι.* GAL. Se fondre & venir en liqueur. ITA. *Fondersi, liquefarsi.* GERM. *Zerschmeltzen/weich als dao wasser werden.* HISP. *Derretirse, hazerse claro y sin hez.* AN. *To melt.to be about to melt.*} *Varr.1.de Re rust.de olea loquens.* Alia ad cibum eligitur, alia vt eliquescat, ac non solùm corpus intus vngat, sed etiam extrinsecus.

ĒLIS, ἦλις, Oppidum in Occidentali tractu Peloponnesi, non procul ab Alpheo fluuio, iuxta quod certamen Olympicum celebrari solet. *Autor Plin.lib.5.in descriptione Achaiæ. Ptol. quoque lib.3.c.16.* regione omnem circumiacentem Elidem appellat.

Eleus,a,um, ἠλεῖος *Virgil.lib.3.Georg.* Hic vel ad Elei metas & maxima campi Sudabit spatia.

ĒLIĀS, dis, Patronymicum fœmininum, vt Equæ Eliades: quæ apud Eliadem certamine curuli palmas merentur. *Seruius in illud Virgilij 1. Georg.* Eliadum palmas Epeus equarum.

ĒLISA, ἔλισσα, Beli Phœnicum regis filia, Dido cognominata, quòd complura supra animi muliebris fortitudinem gesserit. Nam & fratris insidias fugiens, Carthaginem condidit: quúmque à suis ciuibus cogeretur Iarbæ nouæ vrbi bellum inferenti nubere, morte spontanea se à secundis nuptiis liberauit, *vt notat Seruius.*

ēlixus,a,um, Aqua coctus. {בשל *baschél* ἑψητός. GALLIC. Cuit en eau, bouilli. ITA. *Lesso, alesso.* GERM. *Gesotten.* HISP. *Cozido en agua.* ANG. *Sodden in water, boyled.*} Elixum (*inquit Nonius*) est quicquid aqua mollitur, vel decoquitur. Nam lixam aquam veteres dixerunt: vnde & lixæ dicti, qui militibus aquam ad castra, vel ad tentoria solent ferre. *Horat. 2. Serm.Sat.2.* -ac simul assis Miscueris elixa, simul conchylia turdis. *Ouid.4 Fast.* Candidus elixæ miscetur caseus herbæ *Plaut.Pœnulo,* Milphio, heus Milphio, vbi es? M. Assum apud te, eccum. AG. At ego elixum volo. ¶ Varro autem per translationem Calceos elixos scribit, quasi madefactos: vt est caro elixatur. In pauimento (*inquit*) non audes facere lacunam: at in humum calceos facis elixos.

ELīXO.as, Aqua, coquo. {בשל *bischschél.* ἕψω, ἑψέω. GAL. Cuire en eau, bouillir. ITALIC. *Lessare, cuocero à lesso.* GERM. *Sieden/kochen.* HISP. *Cozer en agua.* ANGLIC. *To seeth in watter, to boyle.*} *L.Valla,* Quod in prandio carnes quasdam parum elixasset.

Elleborine, *teste Plin.lib.7.cap.9.* Herba est exiguis foliis, quę alio nomine Epipactis dicitur.

ĕllĕborum, ἐλλέβορος. GALLIC. Herbe appellee des Latins Veratrum. ITALIC. *Veratro herba.* GERMAN. Nieswurtz. HISPAN. *El vedeçambre.* ANGLIC. *The beares foote, an hearbe so called.*} Herba est insignem purgandi vim habens: quam Latini veratrum appellant. Et eius duæ sunt species, album & nigrum. Elleborum album, ἐλλέβορος λευκὸς folia habet plantaginis, aut betæ syluestris, sed breuiora, nigrioráque, & canalium dorso rubentia, caulem quicuncialem, ferulaceum bulborum tunicis obuolutum, radicem cepæ modo multis fibris capillatam. [*Vide Gell.cap.15.lib.17.*] Præstantissimum nascitur in Anticyra insula, vbi & tutissimè sumebatur, cerebri purgandi gratia. Vnde factum est vt quos cerebro minus sano esse velimus significare, Anticyram nauigare iubeamus. Elleborum nigrum, ἐλλέβορος μέλας, Romanis veratrum nigrum dicitur, à Græcis etiam Melampodium, à Melampode quodam ouium pastore, qui eo Prœtidas furentes fertur persanasse. Folia habet Plantani sed minora, & spondylio proxima, pluribus incisuris, nigrioráque & subaspera, caulem scabrum, florem ex purpureo candicantem, & vuæ modo racemosum: semen enici, quod Sesamoides vocatur.

¶ Bibe elleborum: πῖθ' ἑλλέβορον, Quo adagio *Aristophanes* in Vespis significat insanire quempiam. Vnde ἑλλεβορᾶν καὶ ἑλλεβορίζειν pro insanire. Qui ergo parum animo constant, ἑλλεβόρου δέονται: id est elleboro opus habere dicuntur: quod elleborum purgare cerebrum: ideóque curare insaniam, antiquis creditum sit. [Non potest hæc res Ellebori iugere obtinerier. *Plau.Mi.n.sc.5.a.5.* Elleborum potabis aliquos viginti dies, *Idem ibid.*]

ĕllum, Vide ECCVM.

ĕllychnium, {ἐλύχνιον, θρυαλὶς. GALLIC. La meche d'vne lampe ou chandelle, lumignon. ITA. *Stopino, lucignolo.* GERM. *Der dachten in einem liecht.* HISP. *Mecha del candil.* ANG. *The weeke or metch of a candle.*} Dicitur funiculus ille papyraceus, seu sparreus, canabinúsve aut stupeus in lychno, qui oleo affuso lumen præbet. *Plinius,* Et è medulla eius elegantium lucernarum ellychnia fiunt. *Idem lib.23.c.4.* Ellychnia ex vua fiunt claritatis præcipuæ: ex oleo lumen obscurum propter nimiam pinguitudinem.

ĕllŏbĭum, ἐλλόβιον. Genus inaurium (*inquit Iulius Pollux*) i fibris aurium, quas Græci λοβοὺς vocant.

ELLOPIA, ἑλλοπία, Regio Euboeæ, & ipsa insula, ab Ellope Iouis filio. Sic etiam dicebatur regio, *iuxta Donatum,* cuius incolæ Elli, & Selli. Est etiam vrbs circa Dolopiam, & regio circa Thespias. *Steph.*

ELLOPIVM, ἑλλόπιον, Vrbs Ætoliæ *Steph.*

ELMANTICA, ἑλμαντικὴ, Vrbs est Iberiæ, iuxta Iberum fluuium. *Steph.* Vide an sit Salmantica Ptolemæo dicta.

ĕlmĭnthes, ἕλμινθες, Vermes ex genere lumbricorum. Sunt autem in duplici differentia, teretes & lati: *vt docet Gal.l.vlt.method.cap.vlt.* Nominatiuus singularis est Elmis.

ēlŏco, elocas, are, Est precio aliquid vtendum do, loco. {ἐκμισθόω. GALLIC. Faire changer de lieu & place, oster d'vn lieu & transporter, loer, ITAL. *Allogare, assitare.* GERMA. Aussleichen. HISPAN. *Arrendar à otro por alquiler.* ANGLIC. *To giue, or to lett out to hire.*} vt Elocare fundum, est certo pretio eius vsum alicui concedere. *Cicer.5. Verr.* Xenon ad se pertinere negabat: fundum elocatum esse dicebat. Elocare boues. *Colum.lib.1.cap.7.* Et maxime vexant serui qui boues elocant, cosdémque & cætera pecora male pascunt. Elocare sese curandum. *Plin.lib.26.cap.1.* Siquidem certum est Manilium Cornutum ex prætoriis legatum Aquitanicæ prouinciæ H-S.CC. elocasse in eo morbo curandum sese. ¶ Elocare funus. *Plin.lib.31.* Asses ergo contulit populus & funus elocauit. Elocare filiam est eam viro tradere.

ēlŏcūtio, *vide* ELOQVOR.

ēlogium, {ערות *Edhuth.ἐλογεῖον μαρτυρία.* GALL. Tesmoignage & rapport qu'on fait d'aucun, inscription de monument. ITA. *Testimonio, testimonianza.* GERM. Ein zeüg nuss fürnemlich / ein herrliche vnd ehrliche zeugnuss. HISP. *Testimonio ò testificacion que se da en honra ò vituperio de alguno.* ANGLI. *A report to the praise or dispraise of a thing.*} Testificatio de aliquo honoris vel vituperationis causa. Vituperationis, *Quintil.* Non est, Iudices quod puretis ideo nullum adiectum ad exhæredationem iuuenis elogium, quia de scelere constaret. [*Idem Quintilian.* Exhæredati filij elogium, quod meretricem amarit. *Spartian.* Sub elogio præconis cædere fustibus aliquem. *Lamprid. in Seuero* : Donauit Eunuchos amicis, addito elogio, vt si non redissent ad bonos mores, liceret occidi. *Sueton. in Caligula cap.* 27. Elogium addebatur custodiis, (id est reis.)] Honoris *Cicero in Catone*, Quanta in Attilio Calatino, in quem illud elogium vnicum complurimæ consentiunt gentes, populi primarium fuisse virum. *Seneca*, Decessit negotiator testamento omnium bonorum suorum reliquit formosam vxorem hæredem, & adiecit elogium, Quia pudicam comperi. *Cic.1.Tuscul.* Quid ipsa sepulchrorum monumenta, quid elogia significant, nisi nos futura etiam cogitare? [*Calpurn.Declamat.18.* Inferam maiorum sepulchris, & elogio nomen inscribam.] ¶ Aliquando accipitur pro simplici testificatione sententiæ. *Cicero in Catone*, Solonis quidem sapientis elogium est, quo se negat velle suam mortem dolore amicorum & lachrymis vacare.

ĒLŌNE, ἐλώνη, Vrbs Perrhebica, quæ & Limone à Preto dicitur. *Steph.*

ēlongo, as. Protraho, differo. {תאריך רכך *heerieh richék* ἀφίημι. GALL. Alonger, faire plus long. ITA. *Differire, prolongare.* GER. Verlengeren. HISP. *Alongar.* ANGL. *To mak longer.*} *Plinius,* Quo maximè tempore dies elongantur.

ĕlops, ἔλοψ. Piscis apud Antiquos nobilissimus habitus, vnus omnium squamis ad os versis, contra aquam nando meat: à nonnullis Acipenser dictus. *Plin.lib.9.cap.17.* [*Et Gell.lib.7.cap.16.* Elops Rhodius optimus.] ¶ Est & Centauri nomen proprium, *apud Ouid.12. Metamorph.*

ēloquor, pen.cor. Clarè & aperte propriisque verbis animi sensa explico. {דבר *dibbér* חליץ *helits.* ἀποφαίνω, ἀποφθέγγομαι. GALL. Dire, parler clairement & donner à entendre, declarer son dire proprement. ITA. *Parlare apertamente.* GERM. Aussprechen/heitter aus sin reden/was einem vmb das hertz ist. HISP. *Hablar esparzidamente y bien.* ANGL. *To speak out, to vtter eloquentlie.*} *Quintil.* Eloquor, quum omnia quæ mente conceperim promo, atque ad audientes profero. *Virgil.3.Æneid.* Eloquar, an sileam? *Plaut.in Amphit.* Rémque vt facta est, eloquar. *Terent.Phorm.* -atque id, si potes, verbo expedi. G. Faciam. A. Eloquere. G. Modo apud portum, &c. [Qui sum, paucis eloquar. *Plaut. Aulul.prolog.* Eloquar nomen meum. *Plaut. Amphitr.prolog. Item*, Quam rem oratum huc veni, primum eloquar. &, Pòst huius argumentum eloquar tragœdiæ. *Ibidem.* Audita eloquar. *Ibid.sc.1 a.1.* S. Quid Amphitruoni datum est? M. patera aurea. S. Eloquutus est. Rem vt est eloquamur. *Idem Asin.sc.4.a.3.* Eloquere obsecro vbi sunt spes meæ? *Plaut.Curc.sc.3 a.2.* Eloquere vt quod nescio, secum sciam. *Plaut.pseud.sc.1.a.1.* Non me istuc curare oportet. Quem igitur? Eloquar. *Plau.Mostell.sc.3.a.1.* Dulcia & amara apud te elocutus eram. *Plaut.pseu.sc.4.a.2.* Cur hæ celata me sunt? *Ps.* Eloquar. *Ibidem sc 5.a.1.* Nihil habeo certi quod eloquar. (i. affirmem) *Plaut.Milit.sc.4.a.2.* Necesse est mihi rem omnem eloqui, quicquid ago. *Plaut.Men.sc.2. a.1.* Elocuta sum conuiuas. *Plaut.Men.sc.4.a.1.* Eloquar vxori rem omnem vti gesta. *Plaut.Men.sc.2.a.3.* Elocuta sum conuiuas. *Ibid.sc.4. a.1.*] ¶ Aliquando eloqui est dicere: quod proprium est Oratoris, ῥητορεύειν GAL. Resonner, discourir. ITA. *Ragionare.* HISP. *Razonar.*} *Cic.1.de Orat.* Oratoris est composite, ornate, copiosè, eloqui. *Idem 1. Offic.* Copiosè eloqui, modo prudenter, melius est quàm vel acutissimè sine eloquentia cogitare.

ēloquens, dicitur, qui in dicendi ratione perfectus est, copiosè sapienterque dicens, in dicendo suauis, ornatus & grauis. {מדבר צחות *medhabbér tsachóth* מליץ *melits.λόγιος, ἑλληνίζων, ἑλληνιστί* GAL. Eloquent, beau parleur. ITAL. *Eloquente, ben parlente.* GERM. Wolberedt. HISP. *Eloquente, el que habla copiosa.y espardizamente.* ANG. *Eloquent, à faire vtterer.*} Vnde *Anton.apud Cic.* dicit se disertos vidisse plurimos, eloquentem neminem: quasi dicat, se plurimos eximios Oratores vidisse, perfectum autem Oratorem in quo nihil desideraretur, neminem. *Cic.1.de Orat.* Quamobrem mirari desinamus quæ causa sit eloquentium paucitatis: quum ex iis rebus vniuersis eloquentia constet quibus in singulis elaborare per magnum est. *Idem in Orat.ad Brutum*, Is erit igitur eloquens qui poterit patua summisse, modica temperate, magna grauiter dicere.

Ēlŏquentia. Dictio ex omni perfecta, perfecta dicendi vis & copia. {מליצה *melisáh.* λογίστης. GALL Eloquence, beau parler. ITALI. *Eloquenza, bel parlare.* GERMANI. Wolredenheit. HISPA. *Eloquentia, elegante y facunda habla.* ANGL. *Eloquence a grace in readie speaking.*} *Cicer. in Partit.* Nihil aliud est eloquentia, quàm copiose loquens sapientia. *Terent. in Eunuch.* Dixine ego in hoc esse vobis Atticam Eloquentiam? *Sueton in Cæs. cap.* 15. Eloquentia militaris. *Velleius:* Eloquentia prosa. *Quintilian.* Eloquentia, (id est elocutio) pars Rhetoricæ.] *Cicer. de Optimo gener.* Eloquentia constat ex verbis & sententiis: ideo perficiendum est, vt pure & emendatè loquentes, quod est Latinè, verborum præterea propriorum & translatorum elegantiam persequamur. *Idem 1. de Orato.* Quinque faciunt Græci quasi membra eloquentiæ: Inuenire quid dicas, inuenta disponere, deinde ornare verbis, post memoriæ mandare, tum ad extremum agere ac pronunciare. *Idem ibidem,* In dicendo, facultatis tres sunt rationes: vna conciliandorum hominum, altera docendorum, tertia mouendorum: harum trium partium prima lenitatem orationis, secunda ac tertia vim desiderant. Vide Dicere. *Ibidem,* Is erit ergo eloquens, qui ad id quodcunque decebit, poterit accommodare orationem, & qui in foro causisque ciuilibus ita decet, vt probet, vt delectet, vt flectat: probare necessitatis est, delectare suauitatis, flectere victoriæ. *Paulò post,* Is erit igitur eloquens (vt illud iteremus) qui poterit parua summissè, modica temperatè, magna grauiter dicere. *Ibidem,* Esse igitur perfectè eloquentis puto, non eam solùm facultatem habere, quæ sit eius propria, fusè lateque dicendi: sed etiam vicinam eius atque finitimam Dialecticorum scientiam sumere.

Ēlŏquentĭssĭmē, Aduerb. *Plin. Epist. l. 2. Arriano:* Respondit Cornel. Tacit. eloquentissime.

Ēlŏquĭum, sermo, oratio. {דברה *dabberáh,* λόγιον. GALL. Elegance en parler. ITA. *Raggionamento, parlamento.* GERMAN. Die rod/ſpraach oder wolbenedte. HISPA. *Habla facunda.* ANGLIC. *Eloquent ſpeaki or ſpeach.*} *Plautus,* Dulci ac blando eloquio amicam solatus. *Apul.* Platonis eloquio monitus, non nobis solis nos natos esse, *Ouid. 2. de Ponto,* Nunc tibi & eloquij nitor ille domesticus adsit. [*Ouid. eleg. 8. lib. 1. Trist.* Quælibet eloquio fit bona caussa tuo. *Idem 13. Metam.* Qui licet eloquio fidum quoque Nestora vincat. *Ibid.* Eloquioque virum furentem molliet.

*Ēlŏcūtĭo, {מליצה *melitsáh.* Pars est Rhetoricæ, quæ à *Cic. de Inuent.* definitur esse idoneorum verborum ac sententiarum ad inuentionem accommodatio. ἑρμηνεία.

*Ēlŏcūtrix, icis, Quæ eloquitur. *Quintil. lib. 2. cap.* 15. Nam oratoria sic efferetur, vt elocutoria: oratrix, vt elocutrix. De Rhetorice loquitur.

ĒLŌRŬS, pen. prod. ἕλωρος. Vulgò *Labiso.* Siciliæ vrbs est, Pachyno promontorio prima: ita dicta ab Eloro amne, qui adiacentibus campis superfunditur, sicut Nilus: in quo pisces cibum e manu capiunt. *Plin. lib. 32. cap. 2.* De hoc Silius, Sidonius, Drepane, atque vnda clamosus Elorus. *Virgil. lib. 3* Exupero præpingue solum stagnantis Elori.

ĒLŌTAE, ἐλωτες, seu Elotia, ἐλωτεία, Publica appellant mancipia Lacedæmonij id est publicos ministros, vt sunt apparitores, lictores, qui apud Thessalos dicuntur Penestæ.

ĒLPĒNŌR, penultima producta, ἐλπήνωρ, Nomen comitis Vlyssis, qui à Circe cum aliis socijs in porcum conuersus fuit: & deinde pristinæ formæ restitutus, delapsus de scalis, ceruicem fregit. *Autor Homerus 10. Odyss. Iuuenalis Satyr.* 15. Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

ELPIA, ἐλπία, Vrbs in Dauniis, à Rhodiis condita. *Steph.*

ĒLPĪS, ἐλπις, Nomen proprium Boethij vxoris.

ēlūcĕo, ces, Lucidus sum, appareo, exto, emineo, eniteo. {נגה *naghach* ἐκφάνομαι. GALLI. Reluire, estre apparent & manifeste. ITA. *Rilucere, essere lucido, manifesto, apparente.* GERMA. Scheynen/funtbar vnd offenbar ſein. HISP. *Mucho luzir.* ANG. *To be bright, to shyne, to be apparant.*} *Virg. 4. Georg.* elucent aliæ, & fulgore coruscant. *Cicer. 1. de Diuinat.* {*Virg. 4. Georg.* elucent aliæ, & fulgore coruscant. *Cicer. 1. de Diuinat.*} *Virg. 4. Georg.* elucent aliæ, & fulgore coruscant. *Cicer. 1. de Diuinat.* Vt illa tertia pars rationis & mentis eluceat. Eluceat animi excellentia in despiciendis opibus, *Cic. 1. Off. Idem pro Rosc. Amer.* Eò magis eluceat, quo magis occultatur. [*Tibull. lib. 4.* Lætior eluxit eructos super ignis aceruos. ¶ Eluxit (id est apparuit.) *Sueton. in Tiber. cap.* 57.]

ēlūcēscĕre, significat magis lucidum fieri. {נגה *naghah.* παρικφαίνειν. GALL. Deuenir ou estre clair. ITA. *Essere chiaro.* GERM. Haller/oder ſcheynbarer werde. HISP. *Ser claro.* ANG. *To waxe bright and apparant.*} *Hieron.* Quod vt clarius eluceſcat, sumamus exemplum ab his corporalibus sensibus.

ēlūcĭfĭco, as, Luce priuo. {χρύπτω. GAL. Priuer de lumiere. ITALIC. *Priuar di luce.* GERMANI. Der liechts berauben. HISPA. *Priuar de la luz.* ANG. *To ſpoile of light.*} Quanuis *Nonius* interpretatur lucidaram. *Laberius apud Gell. lib. 10. c. 17.* Volo elucificare exitum ætatis meæ. Inducitur enim diues auarus propinationem filij deplorans, qui ait velle se Democriti exemplo luminibus oculorum priuare, ne videat filium luxu patrimonium prodigentem. Verbum est à *Laberio* confictum, aliisque omnibus scriptoribus inusitatum, vt pleraque alia eiusdem autoris.

ēlŭctŏr, aris, luctando vinco, supero, vel euado. {נפשל *niphsál.* ἐκπαλαίω, ἐκνικάω. GALLI. Tascher à vaincre en luitant, vaincre, eschapper & sortir à force. ITAL. *Vincere à la lotta.* GERM. Mit ringen vberwinden/ vberringen: item herfurtringen. HISPAN. *Luchar y vencer luchando.* ANGLI. *To vanquish by ſtrugging, to eſcape by force.*} *Plin. lib. 34 cap. 10.* Tenuissima est in ipso ore fornacium, quà flammæ eluctantur: hoc est, vi & quodammodo luctando exeunt. *Liuius 4. bell. Pun.* Tenentibúsque, quum tot ac tam validæ eluctandæ manus essent, sese emiserunt. *Virgil. 2. Georg.* -aqua eluctabitur omnis. Locorum difficultates eluctatus, *Tacitus in vita Agricolæ.* Niues eluctari, *Idem lib. 19. Luc. lib. 2.* Tandem Tyrrhenas vix eluctatus in vndas.

Ēlucŭbro, as, & Elucubror deponens, est Lucubrationibus, hoc est vigiliis conficio. {νυκτογραφῶ. GAL. Faire quelque chose soigneusement & en veillant la nuict. ITA. *Vegghiare per operar qualche cosa.* GERM. Zu nacht etwas arbeiten. HISP. *Velar trabajando à la candela.* ANG. *To dowe a thing by candle.*} *Cicer. ad Attic. lib. 7.* Nihil habeo quod ad te scribam: quinetiam eam epistolam quàm erame lucubratus, ad te non dedi. *Colum. lib. 10. cap. 1.* Quare quicquid est illud quod elucubrauimus, *Cicer. de Clar. Orat.* Demceps inde multæ, quas non minus diligenter elaboratas etiam, quàm elucubratas aferebamus.

Ēlūcum, pen. prod. Veteres languidum, vel hallucinatorem, aut nugarum amatorem, siue halonem, hoc est hesterno vino languentem, vocauerunt. *Autor Varr. de lin. Lat. lib. 5.* Vide Helucus. [*Vide Gell. cap. 12. lib. 16.*]

ēlūdo, dis, penultima product. Derideo, decipio, fallo. {צחק *itschék,* התל *hethél* פתה *pittah.* διαπαίζω. GAL. Abuser quelqu'vn, & se moquer de luy. ITA. *Beffare, inganare.* GERM. Verſpotten / farzwerck treyben. HISPAN. *Burlar y eſcarnecer.* ANG. *To mócke, to ſhifte of.*} *Plautus Amphitr.* Quando imago est in me certum est hominem eludere. *Idem Curc. ſc. 2 a. 5.* Eluſi militem (inquam) in alea. (de annulo surrepto) *Ibidem* : Vnde habeas anulum quem hic te elusit. *Liu. lib. 7. bell. Pun.* Eluditur pugna missilibus. *Quintilian.* Qui cursu parùm valent, flexu eludunt. *Item* Eludere vim legis. *Sueton. in Aug. cap 33.*] *Cic. 4. Acad.* Sed vos ab illo irridemini, & ipsi illum vicissim eluditis. *Terent. in Eunuch.* Eludet, vbi te victum senserit. *Cic. in Catil.* Quandiu nos etiam furor iste tuus eludet? *Idem pro Rosc. Amer.* Nósque ab isto nebulone facetius eludemur. [*Quintilian.* Menander eludit fidem Atticæ terræ, (id est eleuat.) *Et Liuius lib. 8. bell. Pun.* Eludere gloriam alicuius, id est eleuare. *Senec.* Eum non pacisci, sed eludere *Cæsar lib. 1. de bell. ciuil.* Eludebant nostros celeritate nauium.]

* Eludens, entis. Particip. Act. Qui eludit, παιπαίζων. *Cic. 2. de Diuin.* Quæ est ars coniectoris, eludentis ingenio.

Ēlūsus, penultima product. particip. {התל *huthál* נפתה *niphtáh* ἐκπαιχθείς. GAL. Abusé & moqué. ITA. *Schernito, beffato.* GER. Verſpottet, betrogen. HISP. *Burlado y eſcarnecido.* ANG. *Mocked.*} *Ouid. 6. Metam.* Mæonis elusam designat imagine tauri Europã. [*Liuius lib. 3. ab Vrb.* His artibus elusa lex. *Idem ibid. lib. 6.* His miraculis nunquam ab ipso elusa fides est.]

ēlūgĕo, es, Lugere desino, luctum depono tempore iusti luctus expleto. {παύεσθαι κατάλυω. GALLIC. Cesser de pleurer, laisser le dueil. ITA. *Lasciare il pianto, deponer le lagrime.* GERM. Vertrauren. HISPA. *Quitar luto.* ANGL. *To ceaſe frome mourning.*} Tempus iusti luctus erat apud Romanos totius anni. Vnde matrona apud illos erat infamis, quæ secundas habet nuptias priusquam virum eluxisset, hoc est quæ ante expletum annum luctus secundo nubebat. *Liu. 4. bel. Maced.* Quid aliud in luctu quàm purpuram, atque aurum deponunt? quid aliud quum eluxerunt, sumunt? [Elugere luctum. *Gell. cap. 5. lib. 7.*] ¶ Accipitur etiam pro simplici verbo lugeo. *Cic. ad Papyrium.* Patriam eluxi iam & grauiùs & diutiùs, quàm mater vnicum filium.

ĒLVĪNA, Dicta est Ceres ab Eluio oppido, vel ab Eluide fluuio in quo colebatur. *Iuuenal. Satyr. 3.* Me quoque ad Eluinam Cererem, vestramque Dianam.

Ēlumbŭs, & Elumbis, Qui euulsum habet lumbum, vel qui prælumbi debilitate sese erigere non potest. {τὰς ὀσφῦς παπαίρω. GAL. Erené, qui a les reins rompus. ITA. *Dilumbato.* GERM. Dem die lende ab iſt Schwach. HIS. *Flaco.* ANG. *He that hath feble loynes.*} Per translationem accipitur pro molli & effœminato.

Ēlŭo, is, elui, elutum, Significat lauo, seu lauando purgo, diluo, deleo, abstergeo. {רחץ *rachás* כבס *chibbés.* ἐκπλύω. GALL. Lauer, rinser, nettoyer. ITA. *Lauare, purgare lauando.* GERM. Außwäſchen. HISP. *Lauar, deſlauar.* ANGLIC. *To rinſe, te wash cleane.*} *Columel. lib. 1.* Quod etiam venenati liquoris eluit perniciem. *Idem.* Villica debet curam adhibere, vt si quæ faces, aut armucæ in fundis vestrum subsederint, statim emundentur, & non calidissima lixiuia, ne vasa ceram remittant, semel atque iterum eluantur. *Ouid. 11. Metamorph.* Subde caput corpúsque simul, simul eluce crimen. *Cic. 7. Verr.* Errabas, Verres, & vehementer errabas, quum te maculas furtorum & flagitiorum tuorum sociorum innocentium sanguine eluere arbitrabare. [*Plau. Aulul. ſc. 5. a. 1.* Vascula intus purè propera, atque elue. *Idem Capt. ſc. 1. a. 4.* Iube astitui aulas, patinas elui. *Idem pſeud. ſc. 2. a. 1.* Tu argentum eluito: idem extruito.]

Ēlūtus, participium, vel ex participio nomen. {רחץ *ruchás.* מכבס *mechubbás.* ἐλυσάμενος. GAL. Laué & nettoyé d'eau ou d'autre liqueur. ITA. *Lauato, mondato con aqua.* GERM. Außgemäſchen/ außgeſchwenckt. HIS. *Deſlauado.* ANGLI. *Rinſed, waſhed cleane.*} vt, Eluta, & siccata vinaria vasa, *apud Columel. lib. 9. c. 34. Horat. 2. Serm. Satyr.* 4. -irriguo nihil est elutius horto.

Ēlŭuĭes, uiei, vel Eluuio, onis, est vorago, vel tertia aquarum impetu hausta, {βάραθρον, διαχώρημα. GALLI. Lauage, l'eau dequoy on nettoye quelque ordure, cigouſt d'immondices. ITA. *Voragine, inghiottimento, caua di aqua fangoſe.* GERM. Waſſerguß/ſo alleo vber ſchwemmet. HISP. *Aluañar adonde acuden las priuadas.* ANGLI. *A breaking and washing away of the earth by agreat ſtude.*} *Curt. lib. 6.* Torrentéque atque eluuies irer morabantur. *Idem,* Ab altera parte voragines eluuiésque præruptæ sunt: nec alia pugnandi patebat via quam vt replerentur. *Cic. Somn. Scip.* Propter eluuiones exustionesque terrarum, quàs accidere tempore certo necesse est. ¶ Ponitur etiam eluuies pro macula & contagione. {ANGL. *A contagious miſchieffe.*} *Cic. pro domo ſua.* Idcirco tu ad illam labem atque eluuiem ciuitatis sine summa vi peruenire potuisti? * Eluuiem *Plinius* accipit pro egestione sordidum ex vrbe, qualis est quæ fit per cloacas publicas. *lib. 2. ca. 82.* Quod in certis notatur oppidis, quæ minus quatiuntur crebris ad eluuiem cuniculis cauata.

ELVRI, ἔλυροι. Populi Scythici. *Steph.*

ELVSA, ἐλοῦσα, Vrbs nunc quidem Paleſtinæ tertiæ, olim verò Arabiæ. *Steph.*

Ēluſcāre, Eſt luſcum facere, hoc eſt alterius oculi lumine ſpoliare. {μαγῶ τὴν ὄψιν. GAL. Faire borgne, creuer ou gaſter vn œil à quelqu'vn. ITA. *Far loſco.* GERM. Ein augig machen. HISP. *Hazer menguado de vn ojo.* ANG. *To make one blynd.*} Apud Iureconſultos ad legem Aquil. ſcribitur, Aquilia eum teneri qui eluſcauerit diſcipulum in diſciplina. Hinc, Eluſcatio, actio ipſa priuandi altero oculo, *Vlpian. & Aed. item Oſilius* Eluſcarique eum quidam putant, vbi homo lumine adhibito nihil videt, qui id dixerunt, non ſunt audiendi, quia nulla freti autoritate id dicunt.

Eluſia, orum, *teſte Plinio lib. 34. c. 16.* dicuntur metalla auraria, in quibus aqua immiſſa, elutis ſordibus metallum oſtendit.

Ēlūtrio, as, De vaſe in vas transfero. {μεταγγίζω. GALL. Verſer d'vn vaiſſeau en autre. ITAL. *Tramutare di uno in un altro vaſe.* GERM. Abtaſſen/auß einem geſchir in das ander ſchutten. HISP. *Traſſaier.* ANG. *To powre out of one veſſel into an other.*} Dicitur & tranſuaſo, ſed rarius. Forte à lutea, quæ os ventriculi eſt: vnde lurcones, capacis gulæ homines. *Plin. lib. 14. cap. 17.* Superuefactis decies, mox elutriatis atque ita inueteratis. [¶Elutriare dolia dictum à *Laberio*: vt Auctor eſt *Gell. cap. 7. lib. 16.*]

Ēlūxātus, Idem eſt quod ſimplex luxatus. {יקע *jokéah* מוקע *mukáh.* ἐξαρθρημένος GALL. Deſmis de ſon lieu, deſloqué, deſtors. ITA. *Diſlocato.* GERM. Verrenckt. HISP. *Deſencaſado.* ANG. *Put out of ioynt.*} *Plin. lib. 20. c. 9.* Si etiam fiſtulas eluxatas & tumores reuocari, quæque diſcuti opus ſit.

Ēlūxuriāri, Luxuriari, {סרח *ſarách.* κατασαπῆναι, ἐξυβρίζειν. GAL. Abonder outre meſure. ITA. *Luſſuriare, ſoprabondare.* GERM. Vergeyten/als wan ſich die bäum vbertragen/ oder zu vil holtz vbertommen. HISP. *Emuciarſe.* ANG. *To be giuen to riote, to grow to rankeby.*} Ad arbores tranſlatum. *Col. de Arbor. c. 3.* Quòd ſi pingui ægros validas vites depoſueris, pampinis magis eluxuriabuntur, & qualemcunque fructum tulerint, ad maturitatem non perducent.

ELYSIVM, ἠλύσιον, Locus vbi piorum animæ habitant: ἀπὸ τῆς λύσεως, à ſolutione. Nam animæ poſt ſolutionem vinculi corporei deueniunt ad Elyſios campos. *Virgil. 5. Æneid.* ſed amœna piorum Concilia, Elyſiumque colo. ¶Sunt & Elyſij campi in Bœotia circa Thebas, vt inquit Lycophron: de quibus ſenſiſſe videtur *Virgil. lib. 2. Georgic.* quum ait, Quanuis Elyſios miretur Græcia campos. [*Vide Plutar. in Sertor.*]

ELYMAIS, idis, {עילם *Elám.* ἐλυμαΐς.} Regio ad ſinum Perſicum, ab ipſa Perſide Orati flumine diſcreta. *Autor Plin. lib. 6. c. 25.*

ELYMAE, ἐλύμη, Regio Aſſyriorum iuxta Perſiam prope Suſidem. *Steph.*

ELYMNIVM, ἐλύμνιον, Inſula in Eubœa, cum ciuitate: dicitur etiam ἐλυμνία. *Steph.*

ELYMNVS, ἔλυμνος, Heros, Elymiæ ciuitati Macedoniæ nomen dediſſe putatur, *Steph.*

ELYRVS, ἐλυρός, Vrbs Cretæ, *Steph.* qui & alibi Syriam nauele eius appellat.

E ante M

Em. vel EIM. In notis antiquorum, eiuſmodi. E. M. ex more. EMP. emptor.

Ēmăcero, pro emacio. *Senec. de Conſol.* [*ad Martiam.*] *cap. 10.* Aliorum morborum variis genetibus emaceratos diu inter vitam mortemque detinebit.

Ēmăcio, as, are, Macrum, ſiue aridum reddo. {ἰσχναίνω GALLI. Amaigrir, faire deuenir maigre. ITA. *Smagrare dimagrare.* GERM. Außmageren. HISPAN. *Emmagracer à otra coſa.* ANGLIC. *To mak leane.*} *Col. lib. 2. cap. 14.* Sed ex omnibus quæ retuli ſeminibus, idem Salerna putat aliis iuuari & ſtercorari agros, aliis turſus peruri & emaciari. *Idem lib. 4. c. 24.* Quæ nec ſpem vindemiæ deſtituit, emacient ſtirpē ſuam.

Ēmăciātus, particip. vt Emaciatæ vites, *apud Colum. lib. 2. c. 10.*

Ēmăcĭras, *Vide* EMO.

Ēmăcror, penult. corrupt. Extenuari, macrum fieri. {כחש *chaſchásch* רזה *razáh* ἰσχναίνομαι. GALLI. Deuenir maigre, s'amaigrir. ITAL. *Diuenir magro.* GERM. Mager werden. HISP. *Emmagrecerſe.* ANGL. *To waxe leane, to mak leane.*} *Plin. lib. 18. c. 19.* Terram emacrari hoc ſatu exiſtimantes.

Ēmăcŭlo, as, Eſt maculas aufero. {מחה *machah.* ἀμάργνμι. GAL. Oſter vne tache, nettoyer. ITA. *Leuar le machie.* GERM. Maaſen vertreiben/ ſeuberen HISP. *Quitar las maculas ò manzillas.* ANGL. *To tak away ſpottes.*} *Plin. lib 21. c. 19.* de Narciſſo herba, Nigras vitiligines emaculat.

[¶Excoctum & emaculatum argentum. *Gell. c. 6. lib. 6.*

[Emancipationis, *Gell. c. 27. lib. 15.* Per familiæ emancipationem, cui æs & libra adhiberetur, facere teſtamentum.]

Ēmāncĭpo, as, pen. corr. Eſt eum quem in poteſtate habemus, ſui iuris efficere, quaſi extra mancipium, hoc eſt extra dominium noſtrum ponere. {חפש *chippéſch.* ἐκποιῶ. GALL. Emanciper, mettre hors de ſa puiſſance. ITA. *Emancipare, liberare.* GERMAN. Freyen/auß ſeinem gepuiſſance. ITA. *Emancipare, liberare.* GERMAN. Freyen/auß ſeinem gepuiſſance. ITA. *Emancipare, liberare.* GERMAN. Freyen/auß ſeinem gewalt vnd von handen gäben. HISP. *Delibrar el padre al hyo del ju poder.* ANG. *To ſett at libertie, to enfranchiſe.*} Vnde pater dicitur emancipare filium, quum eum paterno iure liberat, & ſui iuris efficit. Quod quibus modis fieri ſolcat, *vide librum Inſtitut. tit. de adopt. & emancip. Plin. epiſt. 67.* Regulus filium amiſit, hoc vno malo indignus, quod neſcio an malum putet: erat puer acris ingenij, ſed ambigui: qui tamen poſſet recta ſectari ſi patrem non referret: hunc Regulus emancipauit vt hæres matris exiſteret. {Liberos proprie emancipari, ſeruos manumitti dicimus. Inde Emancipati, qui ex patris iure exceſſerunt, & ſui iuris facti ſunt ἐκποιηθέντες. Qui autem eos ex mancipio ſuo emittunt, emancipatores dicuntur. Emancipati (*inquit Feſtus*) duobus modis intelliguntur, aut ij qui ex patris iure exierunt: aut ij qui aliorum ſiunt dominij: quorum vtrunque ſit emancipatione.} Emancipare ſe alicui, ſiue (vt veteres loquebantur) emancupare, eſt ſe totum alicui tradere, & veluti in mancipium, hoc eſt dominium, illius transferre. *Plaut. in Bacch.* Nunc mulier tibi me emancupo: tuus ſum, tibi do operam.

¶Hinc emancipatum alicui dicimus, qui alterius dominio imperióque ſubiectus eſt & in ius mancipiúmque eius eſt tranſcriptus: quanquam etiam per tranſlationem latiùs accipitur, pro eo qui quouis modo alteri obnoxius eſt & addictus. *Cic. in Catone,* Ita ſenectus nimis honeſta eſt ſi ſeipſam defendit, ſi ius ſuum retinet, ſi nemini emancipata eſt, ſi vſque ad vltimum ſpiritum dominatur in ſuos. *Horat. Epod.* Romanus (eheu poſteri negabitis) Emancipatus fœminæ Fert vallum & arma miles.

¶Emancipatus ad omne facinus. *Apul. lib. 10.* Aſſumpto ſtatim nequiſſimo, & ad omne facinus emancipato quodam dotali ſeruulo, perfidiæ ſeu communicat.

¶Emancipare veteres quoque dicebant pro vendere & alienare. *Cicer. Philip. 2.* Tum iſte venditum atque emancipatum tribunatum conſiliis veſtris oppoſuit. *Plin. 7. Epiſt.* Nam pro quingentis millibus nummûm, quæ in alimenta ingenuorum ingenuarúmque promiſeram, agrum ex meis longe pluris actori publico emancipaui: eundémque vectigali impoſito recipi. Vbi *Plinius* Emancipare, non pro vendere poſuit, ſed pro alienare: quum enim vellet vectigal publicè donare in alimenta puerorum, (id eſt *rentam* conſtituere, vt verbis vulgi loquar) fundum ſuum imaginaria venditione Reipublicæ donauit, & ſubinde vectigalem recepit. *Ex Budæo.* [*Item,* Emancipare agrum, dixit *Suet in Othone c. 4.*]

Ēmāncŏ, as, are, Manus præcido, mancum facio. {τὰς χεῖρας παρὰ τοὺς καρποὺς κόπτω. GALL. Faire manchot, couper les mains. ITAL. *Tagliare le mani.* GERMA. Die hand abhauwen. HISP. *Cortar las manos* ANGL. *To maym.*} *Labienus apud Senecam lib. Controuerſ. 6.* Cedo lora, gaudeo me non omnes emancaſſe.

Ēmāndo, Amando, mitto. {ANG. *To ſend away.*} *Cic. ad Attic.* de Ciceronibus noſtris dubito quid agam: nam mihi interdum emandandi videntur in Græciam: In nonnullis tamen exemplaribus legitur Amandandi.

Ēmănĕo, verbum eſt militare. {ἔξω διατρίβω, ἔξω διαμένω GAL. Demeurer dehors. ITA. *Stare di fuori.* GERM. Da auſſen ſein/ zu lang außbleiben. HISPA. *Tardarſe que ſe fue, eſtar de fuera.* ANGLI. *To tary out of a place.*} Proprie enim dicuntur emanere milites, qui diutius ſine legitimo imperatoris commeatu abſunt à caſtris. *Modeſt. l. Deſertorem. D. de re milit.* Is qui in exploratione emanet hoſtibus inſiſtentibus, aut qui à foſſa tunc recedit, capite puniendus eſt. Inde Emanſor de quo mox.

Ēmānsor, {ὁ διαμιλλητὴς, ὁ πολλὰ χρόνον ἔξω παρὰ τάξιν διατρίβων στρατιώτης. ὁ ἀπόκαιρος. GAL. Vn gẽdarme qui fait la renardiere de ſe trouuer aux coup. ITAL. *Venturiero, vagabondo, che non torna ad ſempo aſſegnato li.* GERM. Ein krieg mann der langer auſſerthalb den leger iſt/ dann man im erleubt hatt. HISP. *El que ſe fue, y no boluio.* ANGL. *A man of warre that tarieth in corner, a truand.*} proprie (*vt inquit Modeſt. l. 1. §. Deſertorem. ff. de Re milit.*) dicitur miles qui vltra tempus commeatus ab imperatore impetrati, abeſt è caſtris: Deſertor autem, qui per tempus longum vagatus reducitur: Erroneus, qui non quidem fugit, ſed frequenter ſine cauſa vagatur, & temporibus in res nugatorias conſumptis, ſerius ad dominum redit.

Ēmāno, as, pen. prod. Extra mano, effluo, exeo. {ΝΣ' *jatſá.* ἐκπορεύομαι, ἐκβύω. GAL. Iſſir hors, ſortir. ITALI. *Vſcire, deſtillare.* GERM. Außrunnen/ außflieſſen. HISP. *Manar ò proceder de algun lugar.* ANGLI. *To auoy de flowe, or to runne out.*} *Colum. lib. 5.* Et ſale cum adipe defricatur, dum ſaniei vis emanet. *Plin. lib. 20. c. 6,* Et in angulo oculi perpetim humor emanans. [*Quintilian.* Emanat per oculos animus. *Item Liuius 7. ab vrb.* Emanarunt conſilia.]

¶Interdum etiam actiuè ponitur pro emitto. *Idem l. 2. c. 3,* Vtilis & ſaniem emanantibus. ¶Emanare res aliqua dicitur, quum reſcitur & ſpargitur in vulgus. *Liu. lib. 9. bel. Pun.* Periculum erat, ne vera eo ipſo quòd celarentur, ſua ſponte magis emanarent. *Cic. ad Attic. lib. 3.* Scripſi equidem olim ei iratus quod ille prior ſcripſerat: ſed ita compreſſeram, vt nunquam emanatura putarem. *Idem 2. Verr.* Quæ fama non idcirco ſolum emanarat, &c. ¶Emanare in vel ad vulgus ἐκφέρεσθαι, ἔκτοπον γίνεσθαι. *Cic. pro Roſc. Amer.* Ego etiam ſi omnia quæ dicenda ſunt, libere dixero, nequaquam tamen ſimiliter oratio mea exire atque in vulgus emanare poterit. [*Suet. in Neron. cap. 6.* Emanare in vulgus.] Emanare indiciis. *Liu. 3. ab Vrbe.* Multis enim emanabat indiciis, neque frattem. Volſcij, ex quo ſemel fuerit æger, vnquam modo viſum in publico, ſed ne aſſurrexiſſe quidem ex morbo.

Ēmārcum, *teſte Colum. libro tertio capit. 2,* Eſt genus vnæ à Gallis ſit appellatæ.

Ēmārgĭno, nas, pen. corr. Significat cruſtas & puluillos & margines vlcerum adimo. {ἀφαιρέω. GALL. Oſter la marge, le bord, la crouſte, l'eſquierre. ITAL. *Scroſtiare, leuar la croſta.* GERM. Die ruſen von einem geſchwär thun. HIS. *Quitar los margines ò las orillas.* ANGLI. *To tak away the borderis or mar gentis.*} *Plin. lib 28. cap. 9,* Item equarum, præterquam virginum, erodit, emarginat vlcera.

Ēmăſcŭlo, las, Caſtro & virilitatem aufero. {θλάω χεῖρα. GAL. Chaſtrer. ITAL. *Caſtrare.* GERMANIC. Munchen/ die mannheit nemmen HISPA. *Caſtrar el animal macho.* AN *To gelde.*} *Seruius ait,* apud quoſdam populos ſacerdotes ſolitos ſe quibuſdam herbis emaſculare, vt venerem arcerent, & coire non poſſent.

Ēmăſculātor, ris, pædico, & draucus. κατάπυγων, & Apoſtolo ἀρσενοκοίτης. } *Apuleius in Apol.* Olim in puericia priuſquam iſto caluitio deformaretur emaſculatoribus ſuis ad omnia infanda morigerus.

EMATH, חמת *chamáth.* Nomen fuit duarum Syriæ vrbium: quarum maior, Antiochia: minor appellatur Epiphania. Vnde etiam hodie proficiſcentibus in Meſopotamiam prima manſio Emas dicitur, corrupto quidem vocabulo, ſed priſtini nominis veſtigia retinente. Hemath vero in principio aſpiratum, regio Allophylorum eſt.

ĒMĂTHĬA, ἡμαθία. *Stephano & Suidæ,* Nobilis Europæ regio, Thraciæ,

finitima,postea Macedonia appellata. { GERM. Die landtschafft in Macedonia. } ita dicta (quidam existimant) ab Emathione rege,fratre Memnonis,Tithoni & Auroræ filij. *Plin.lib.4.c.16.* Macedonia centum qui nquaginta populorum, duobus inclyta regibus, quondamque terrarum imperio, Emathia antè dicta. Poetæ Emathiam aliquando vsurpant pro Thessalia, suo quodam iure vicinorum locorum appellationes confundentes. *Virg.1.Georg.* Non fuit indignum superi,bis sanguine nostro Emathiam,& latos Hæmi pinguescere campos? *Lucan.lib.1.* Bella per Emathios plusquam ciuilia campos:hoc est,per campos Pharsalicos. Campi Pharsalici in Thessalia sunt,*teste Plin.lib 4.c.8.* [*Ouid.Eleg 5.lib.3.Trist.* Quæ ducis Emathij fuerit clementia(id est Alexandri.)]

ēmātūrēsco,is,ere,Maturum fieri. { בשל *baschál.* ποιοῦμαι GALLIC. Se meurir,estre meur. ITALIC. *Diuenir maturo.* GERM. Zeitig werden. HISP. *Madurarse.* ANG. *To waxe ripe.* } *Plin.lib.25.cap.4.* Nonnunquam ante candidum rufescit,si non ematuruit,improbatúrque. *Ouid.2.Trist.*] *Eleg.vnica.*] Atque ea sic lapsa est,vt surgere,si modo læsi Ematuruerit Cæsaris ira,queat [*Gellius c.29.lib.2.* Vides hæc ematuruisse.]

ēmbămma,atis.{ ἐμβαμμα. GAL. Sausse,saupiquet. ITA. *Guazzetto,sapore.* GERMAN. Ein schlackerhafftigs ahß oder brü so man vber ein speyß macht/das sy tüchtich/vnd wolgeschmackt werd/in welche man dunckt. HIS. *Adobo de manjares.* ANG. *Sauce.* } Condimentum quod ad condienda obsonia fit. *Colum.lib.12.c.55.* Hoc sinapi ad embammata non solùm idoneo,sed etiam speciosò vteris. ¶ Quidam embammata intelligunt immersiones,quando intingimus vel panem, vel obsonium, in vasculis repletis re liquida,à Græco ἐμβάπτειν fieri videtur,quod est immergere,intingere: Vnde & Latinè intinctus dicuntur. Vulgus Italorum *Sapores* vocat,quibus etiam hodie ad irritandam gulam vtimur. *Alex.ab Alex.lib.5.c.9.*

Embatas naues quidam putant appellari quæ solis vectoribus traiiciendis sunt destinatæ, citantes locum *Vlpiani ex lege 1.de Exercit. act.* vbi sic legunt, Quædam enim naues onerariæ, quædam(vt ipsi dicunt)embatæ sunt. Alij ἐμβάδιαι, aut certè ἐμβαδίδες, non embatæ, legendum ostendunt.

¶ Embateutici iuris appellatione,ceu generali,*cuius meminit Vlpian. in l.3.§.fin.de rebus eorum qui sub tut. Alciato tradente*, id Ius intelligi potest,quod & quandam detentionem recipit,& rei possidendæ facultatem,tamesi proprietas vera ad alium pertineat: Quale est Ius Superficiarij,vel eius qui fundum vectigalem possideat,vel Perpetuarij. *l.bonorum de verb.sig.l.fi.de superfic.l.1.Si ager vectigalis*: Erunt fortè, quibus magis arridebit Ius embateuticon intelligere, quod vulgò Pedagium,quod alioqui ad Regalia solet pertinere. Sed Alciat.eam interpretationem magis probat, quæ in Etymologio magno est,vbi ille Grammaticus,ἐμβάτια,inquit,nunc & ἐμβάδια, dicitur id Ius quod creditor in bonis sibi pignoratis retinuit,propria autoritate ea ingrediendi.

EMBATVM,ἐμβατον,Locus Erythrææ,id est,maris rubri. *Steph.*

ĕmblēmătă,{ ἐμβλήματα. GALLIC. Enrichissemens,entrelassemens,attaches pour enrichir & embellir quelques choses. ITALIC. *Opra di musaico, opera intarsiata.* GERM. Ein gelegte kunstliche arbeit. HISPA. *Opra de esmalte ò esculptura.* ANGLIC. *Pictures, work of woode stone or metall fynelie set in diuers colouris.* } Dicuntur opera elegantiora ex tesselis,segmentisque ita coagmentatis,vt rei alicuius imaginem tanquam penicillo depictam repræsentent:cuiusmodi sunt, quæ in parietibus cameríque vermiculata in pauimentis tessellata, in lignis segmentata dicuntur. Dicta emblemata ἀπὸ τῶ ἐμβάλλειν,hoc est ab inserendo: eo quòd ex tesselis, siue segmentis insititiis constarent, *Budæus in Annot.* Emblemata,*inquit*,vermiculatum opus significant ex tesselis insititiis apratum atque consertum. Inde illud *Ciceronis in Bruto* de Marci Calidij oratione, Nullum nisi loco positum, & tanquam in vermiculo emblemate(*vt ait Lucilius*)structum verbum videres. Et in *Oratore perfecto*,de collocatione verborum loquens, *ex Lucilio*,Quàm lepidè λίξεις compositæ,vt tesserulæ omnes Arte,pauimento,atque emblemate vermiculato:λίξεις,*inquit*, id est, dictiones in oratione tàm lepidè compositæ, quàm in vermiculatis operibus tesellæ,quæ etiam in pauimentis tanta arte coagmentabatur vt rerum animaliúmque effigiem referrent,*teste Plin.lib.35.* Huiusmodi pauimentum pulcherrimum etiam hodie visitur in æde Senensi.

¶ Emblemata etiam in vasis argenteis,auríque, & Corinthiis, ornamenta erant apud antiquos exemptilia quum libitum erat:cuiusmodi ætas ista non nouit,vt arbitror. Id autem ex *M.Tullio* intelligi facilè potest *in Ver. Action.5.* in qua Verrem Siciliæ Prætorem refert Haluntinos vasa omnia quæ tum apud Haluntium erant in vnum aceruum conferre coegisse:quo pacto,Verrem ex omnibus vasculis emblemata,id est,pretiosissimam partem reuellisse, ita vt Haluntini tomum pura nudaque vasa referrent,id est,emblematis abstersis: & toreumata,id est cælaturę,& emblemata apud Verrem remanerent, impudentissimo latrocinio,propter quod factum, Verrem per paronomasia euerriculum appellat. Verba *Ciceronis* hęc sunt, Vasa autem ad Verrem deferuntur: Cybiratæ fratres vocantur, pauca improbant: quæ probarent,iis cruftæ aut emblemata detrahebantur. Sic Haluntini excussis deliciis cum argento puro domum reuertuntur. Quod vnquam,Iudices,huiusmodi euerriculum in illa prouincia fuit? Et *paulo post*,Tú illa ex thuribulis & patellis quæ vellerat,ita scitè in aureis ; Salis illigabat,ita aptè in scyphis aureis includebat, vt ea ad illam rem nata esse diceres.

¶ Quoniam vero emblema insertum quid,& insitum significat,iniùctúmque,ideò factum est vt emblema pro ornatu temporario & exẽptili ponatur. Inde illud *Fabij li.2.* Institutionis oratoriæ de locis cõmunibus loquentis: Hoc, *inquit*,adeò manifestum est ad forenses actiones pertinere,vt quidam nec ignobiles in officiis ciuilibus, scriptos eos,memorięq; diligentissimè mandatos in promptu habuerint vt quoties esset occasio, extemporales eorum dictiones his velut emblematis exornarẽtur. *Hæc omnia penè ad verbum descripta sunt ex annotationibus Budæi in Pandectas.*

ĕmbŏla,ἐμβολή. *In L.10.C.de sacrosanct.eccles.* pro transuectione annonæ sumitur. Iubemus nullam nauem ante felicem embolam,vel publicarum specierum transuectionem publicis vtilitatibus subtractum excusari posse.

ĕmbŏlĭum,lij,{ ἔμβολιον. GALL. Argument ou entree de comedie. ITA. *Argumento, introito della comedia.* GERM. Das argument/ oder eingang eines spils. HISP. *Argumento,y entrada de comedia.* ANGLIC. *The argument or entie of a comedie.*} à veteribus dicebatur argumenti & ingressus scenicus, ἀπὸ τῶ ἐμβάλλειν, quod præter alia significat ingredior. Huiusmodi fuit illud argumentum de Pasiphaë à tauro compressa, quod Domitiani temporibus in scena repræsentarum fuit, *vt testatur Martialis his versibus* : Iunctam Pasiphaen Dictæo, credire tauro,Vidimus: accepit fabula prisca fidem. *Cic.ad Att.* Embolium nouum cogito. *Idem pro Sext.* Exte igitur Scaurè potissimum quæro qui ludos apparatissimos magnificentissimósque fecisti, &c. cur ille ipse maximè ludius, non solùm spectator sed actor & acroama, qui omnia sororis embolia nouit: qui in cœtum mulierum pro psaltria adducitur: nec tuos ludos aspexit in illo ardenti tribunatu suo, &c. Ergo saltatores & psaltrias quos introduci solitus in scenam Polybius Athenæusque testantur, & alia ridiculorum genera, embolia dici possunt: qualia complura in scenam introducta feruntur à L. Anicio ludis illis quos maximos fecit, capto cum liberis Gentio Illyriorum rege. ¶ Fibula etiam rotarum axibus firmandis immitti solita,quam rustici clauiculam appellant, Græcè embolium est.

Embolismus, mi, ἐμβολισμός, dicitur intercalatio quæ fieri solebat vt annorum ratio cum solis cursu conueniret: ἐμβολισμὸς vero atque etiam ἐμβολισμῶσις, Latinè intercalaris & insitirius dicitur. Intercalare etiam interserere est, *teste Macrobio libro primo Saturn.* Vnde etiam mensis Februarius intercalaris dicitur, quòd ei vnus dies interseratur.

ĕmbryo, onis, vel Embryon, brij. { גלם *gholém.* ἔμβρυον, ἢ ἐμβρυον. ANG. *The childe in the mothers wombe before it haue perfecte shape.*} Fœtus est in vtero conceptus, antequam lineamenta suæ speciei accipiat, quod ferè solet accidere circa quadragesimum secundum à conceptu diem, quo tempore & anima infundi illi creditur. Hunc enim in procreatione hominis ordinem esse volunt, vt sex primis à conceptu diebus semen in vtero conceptum lacti simile existat: nouem proximis, in sanguinem vertatur: duodecim deinde allis, in carnem: postremò quindecim aliis, speciei suæ lineamenta omnia acquirat, iisque expletis anima rationali animetur. Itaque vsque ad quadragesimum secundum diem proprie embryo dicitur, παρὰ τὸ ἐν βρύειν: hoc est ab eo quòd intus in vtero alatur non secus ac fructus à sua arbore.

¶ Et imperfectus partus dicitur nuper genitus infans,vel crudus & indigestus. *Suidas.*

ĕmĕdŭllo,as,medullam eximo, { ἐκμυελίω. GAL. Esmoeller,oster la moelle. ITA. *Lenar la medilla.* GERM. Außmärgien. HISP. *Quitar el meollo.* ANG. *To tak away the marrow.*} *Plin.de limonio*, Item alatum graueolentiam emendat radices emedullatæ vncia, in vini falerni heminis tribus decocta. Per translationem accipitur pro declaro. *Plaut.* Narra iam rem nobis,atque emedulla.

ĕmendĭco, cas, penultima producta, significat more mendicantium aliquid peto. { שאל *schaal.* ραπίζω,ἐμπτύω. GAL. Mendier. ITA. *Mendicare,demandare como fanno i mendici.* GERMA. Abetten/erbetten. HISP. *Mendigar.* ANG. *To begge.*} *Sueton.in Cæsar.* In Hispania à proconsule & à sociis pecunias accepit, emendicatas in auxilium æris alieni.

ĕmendĭcātus,pen.prod. {ANGL. *Begged,gotten with much intreatie.*} Emendicata suffragia dicuntur quæ alibi etiam corrogata vocari diximus: quæ scilicet abiectis & humilibus precibus extorquentur. *l. Sing.C.de acc.Sing.* vniersique iudices agnoscant in publicis criminibus non oportere emendicatis suffragiis decretorum, aut relationibus à publicis personis destinandis crederc. Honos emendicatus. *l.1.C.Vbi quis de curiali vel coh.* Penitúsque emendicati honoris præscriptione submota à iudice,&c. [*Suet.in Cæsar.c.54.* Emendicatæ in auxilium æris alieni pecuniæ.]

ĕmendo, as, Corrigo, quasi à menda purgo. { יסר *jissér* תקן *tikkén.* ἐπανορθῶ. GALLI. Amender, corriger, guarir & recouurir vne faute. ITA. *Emendare, corregere.* GERMA. Besseren. HISP. *Emendar,corregir.* ANGL. *To correct,to mak amendes,to heale or cure a disease.*} *Plin. lib.24.cap.10.* Succus hederæ tædia narium, graueolentiámque emendat,præcipuè albæ satiuæ. *Cic.Attic.lib.2.* Ita rursus remittit,vt me roget,vt annales suos emendem & edam. *Cic.3.de Leg.* Vt enim cupiditatibus principum & vitiis infici solet tota ciuitas,sic corrigi & mendari continentia. [Emendare iudicium *Quintilian.* Emendet facta priora nouis. *Ouid.4.Fast.* Emendare iniuriam vel redimere. *Senec.cap.18.de Conf.ad Polyb.* Emendaturus (carmen) si licuisset,erat. *Ouid.Eleg.lib.1.Trist.* Emendaturis ignibus ipse. *Ouid.Eleg.vlt.lib. 4 Trist.*]

ĕmendātŭs,partic. Castigatus,correctus. { מיסר מתקן *meiussár metukkán.* ἐπανορθωτὸς. GAL. Corrigé, amendé. ITA. *Corretto, amendato.* GERM. Gebesseret. HISP. *Emendado,corregido.* ANGLI. *Amended,made better.*} Mores emendari dicuntur à *Cic.de Amic.* His ego finibus vtendum arbitror, vt quum emendati mores amicorum sint, tum sit inter eos omnium rerum,consiliorum & voluntatum sine vlla exceptione communitas.

ĕmendātè,aduerbium,Purè. {ἐπανορθωτικῶς. GAL. Correctement. ITA. *Correttamente.* GER. On fäl. HISP. *Corregidamente,emendamente.* ANG. *Correctly.*} *Cic.de Opt.genere orat.* Nam quoniam eloquentia constat ex verbis & sententiis,perficiendum est,vt purè & emendatè loquentes,quod est Latinè: verborum præterea & propriorum & translatorum elegantiam persequamur.

ĕmendātor, oris, Castigator. { מיסר *mejassér* מתקן *methakkén.* ἐπανορθωτὴς. GALL. Correcteur ou corrigeur, radoubeur. ITA. *Correttore, raccon-*

racconciatore. GERM. Ein verbesserer. HIS. *Corregidor, emendador.* ANG. *An amender, a corrector.* } *Cic. pro Corn. Balb.* O præclarum interpretem iuris, auctorem antiquitatis, correctorem atque emendatorem nostræ ciuitatis.

Ēmendātrix, } מיסרת *mejásserâh* מתקנה *merbakkenâh.* ἐπανορθώτρια. GAL. Celle qui corrige & fait amender. ITALIC. *Donna che correge & raconcia.* GERM. Etwas besseret vnnd zu recht bringt. HISPAN. *Corregidora.* ANGLI. *That amendeth.* } *Cicer. 1. de Leg.* Quoniam vitiorum emendatricem legem esse oportet, commendatricémque virtutum.

Ēmendābilis, *Senec. 2. de Clement. cap. vltim.* Aliquem verbis tantùm admonebit: Pœna non afficiet ætatem eius emendabilem intuens.

Ēmendātio, onis, Correctio. } מוסר *musár.* παιδεία. GAL. Correction, radoubement, amendement. ITA. *Correttione, acconciamento.* GERM. Verbesserung. HISP. *Correcion, castigamiento.* ANGL. *An amending, a making better.* } *Cic. 4. de Fin.* Hæc videlicet est correctio philosophiæ veteris, & emendatio. [*Quintilian.* Vt malorum causa bellum, emendatio pax.]

Ēmentior, Mentior, confingo, comminiscor. } כחש *chichésh* שקר *schikker.* ψεύδομαι, ἀψεύδομαι. GAL. Mentir apertement, controuuer, feindre. ITA. *Mentir dir buge.* GERM. Erlügen. HISP. *Mentir.* ANG. *To lie, to fayne, to counterfait.* } *Cicer. in Partit.* Alij ementiti sunt in eos quos oderant *Plaut. in Amphit.* quæque dixisti modo omnia ementitus.

¶ Accipitur etiam non inelegantèr pro simulare, vel falso aliquid exprimere. σοφιστεύομαι. *Plaut. in Trinum.* Quia illum quem ementitus es, ego sum. *Cic. pro Domo sua.* Quid desperatius, qui ne ementiendo quidem potueris autorem adumbrare meliorem? *Ouidius 5. Metamorph.* At Nileus qui se genitum septemplice Nilo ementitus erat. Sic dicitur ementiri vocem vel manum alicuius pro assimulare & effingere. Ementiri autoritatem. *Cic. pro domo sua.* Satisne tibi videtur à Senatu iudicatum ne non modo non ementitum esse autoritatem eius ordinis, sed etiam, &c.

Ēmentiens, partic. *Cic. de Diuin.* Videmus hæc signa nunquam ferè ementientia.

Ēmentitus, aliud participium. } ψευδώνυμος. ANG. *Falsely fayned.* } *Cicer. 2. Tuscul.* Ita hæc sensim cogitantibus, vt quantum sit ementita opinio appareat.

*Emercor, emercaris, emercatus sum *Tacit. lib. 12.* Missis corruptionibus exuendam ad fidem hostes emercari.

Ēmereō, res, emerui, Emereor, & tàm in bonam quàm in malam partem accipitur. } μισθοφορῶ μισθοδοτοῦμαι. GALLI. Meriter. ITA. *Meritare.* GERMA. Verdienen. HISPA. *Merecer.* ANG. *To deserue, to earne wages.* } *Plaut. Aul.* Quid ego emerui adolescens mali, Quamobrem ita faceres? *Propert. lib. 4. Eleg.* Et tamen emerui generosos vestis honores. [Emeruerat pecuniam ex eo quæstu, (id est meretricio) *Gell. cap. 7 lib. 6.* Dixit, & emeruit vocis habere fidem. *Ouid. 4. Fast.* Admoniti esse æquantem superos emeruisse virum, (pro demerere, & vobis conciliare ne vobis irascatur, vt mihi,) *Ouid. Eleg. 8. lib. 4. Trist.* Anus quæ vos dolo emeruerunt (id est emeritos & fractos reddiderunt) Sic legit *Passerat.* & ita apud *Tibul. Eleg. 9. lib. 1.* Vel plures emeruisse viros.]

Ēmereor, reris, ritus, Mereor, } ἐμισθοῦμαι, μισθοφορῶ, ἀρίσμαι, καταλλάττομαι. GAL. Deseruir, meriter. ITA. *Meritare.* GERM. Verdienen. HISPA. *Merecer.* ANGLIC. *To deserue, to earne wages.* } *Cic. Atric. lib 6.* Annuæ enim mihi operæ. III. Calend. Sextil emerentur. [Emereri iudicium hominum. *Quintilian.* Emereri fauorem. *Idem Quintil.*

Ēmeritus, partic. vnde Emeriti milites nominantur, qui militia perfuncti, ab eáque liberati vocationem iam habent. } οἱ πάντας τὰς νομίμους στρατείας πεπληρωκότες παυόμενοι ἀστρατήτου. } *Lucan. lib. 1.* Quæ sedes erit emeritis? quæ rura dabuntur, Quæ noster veteranus aret? quæ mœnia fessis? ¶ Emerita arma, id est victricia & finem bellis imponentia. *Ouid. 4 Trist.* Miles vt emeritis non est satis vtilis armis.

¶ Emeritum stipendium, passiuè dicitur (*inquit Budæus*) quod peractum est, quum iam milites emissionem vt veterani impetrauerunt. [Emeritus iustissimus triumphus. *Velleius.* Emeritum stipendium. *Plaut. Mostell. s. 2 a. 1.* Item Emeritæ militiæ commoda. *Suet. in Calig. c. 44.*] ¶ Emeritos boues, *Virgil.* per translationem appellat: pro defessis & opere ac labore solutis.

¶ Emeriti senes vocantur à *Val. lib. 5.* qui solent habere alios qui pro se laborent: quique dicuntur pro alio opus agere. ¶ Emeritæ apes. *Plin. lib. 11. c. 11* Sunt autem fuci sine aculeo imperfectæ apes: nouissimæque à fessis & iam emeritis inchoatæ.

¶ Emeriti anni, id est iā effœti. *Martial lib. 7* Emeritos Musis & Phœbo tradidit annos [*Ouid. 3. Fast.* Quominus emeritis exiret cursibus annus, *Idem 4. Fast.* Dempserat emeritis. Iam iuga Phœbus equis.]

*Nomen emeritum] *Claud. de torpedine,* Quis non indomitam miræ torpedinis artem Audit, & emerito signatas nomine vires? Id est merito.

Emeritum, Emolumentum & commodum quod veteranis & emeritis militibus dari solebat. *Modest. L. 3. D. de re milit.* Qui militiæ tempus in desertione impleuit emerito priuatur. *Et paulò pòst:* Etsi expleto militiæ tempore redeat vt veteranus restituetur & emerita accipiet.

EMERITA, Augusta, ἰμερία, vulgò *Meridia la grande.* Hispaniæ oppidũ est, ad Lusitaniam spectans. Est hæc vrbs cocco celebris, quod est rubrum granum, cuius succo vellera tinguntur: Tyrio splendori neutiquam cedentia, *vt Plin. scribit lib. 9. c. 41.*

Ēmergo, Exeo, Mergo, } יצא *iaph* יצא *jatsá.* ἀναδύομαι. GALL. S'apparoir & monstrer, sourdre & se monstrer, sortir hors. ITA. *Sorgere.* GERM. Herfür kommen/auß der tieffe des wassers empor kommen. HIS. *Salir debaxo del agua.* ANG. *To swymme out and appeare.* } Proprie enim emergere dicitur qui subter aquam mersus, rursus in lucem redit: quemadmodum vrinatores facere consueuerunt. *Cic. 2. de Nat. deor.* Legi etiam scriptum esse, auem quandam quæ Platalea nominaretur, eam sibi cibum quærere aduolantem ad eas aues, quæ se in mari mergere nt: quæ cùm emersissent, piscémque cepissent, vsque eo premere earum capita mordicus, &c. *Idem de Aruſp. resp.* Iam ista serpens quæ hîc dilituit, tum se emergit & fertur illuc, &c. *Terent. Eunuch.* Quid gestiam aut quid lætus sim, quò pergam, vnde emergam. ¶ Accipitur etiam emergere pro ex occulto loco in lucē prodire & ad hominum cognitionem venire: vt in trita illa sententia: Veritas vbi diu delituit, tandem emergit. ¶ Sic etiam dicimus emergere ex calamitate, aut morbo pro euadere à morbo aut calamitate, *Liu. 5. bel. Pun.* Emersura virtus ex omni sæuitia fortunæ. *Cic. pro Cluen.* Hoc modo, Iudices, sæpe multorũ improbitate depressa veritas emergit: innocentiæ defensio intercluſa respirat. *Idem pro Cælio,* Equidem multos vidi in hac ciuitate qui totam adolescentiam voluptatibus dedissent, emersisse aliquando, & se ad frugem bonam vt dicitur recepisse: grauésque & illustres fuisse. *Cor. Nepos in vita Attici.* Quibus ex malis vt se emerserat nihil aliud egit, quàm vt plurimis quibus rebus posset, esset auxilio. [*Velleius:* In quod emersissent fastigium partes Pompeianæ.]

Ēmergī, impersonale: *Ter. Adelph.* Tot res repentè circunuallant, vnde emergi non potest.

*Emersus, a, um, Adiect. *Cic. 2. de Diuinat.* Tibi autem de me cum solicitudine cogitanti subitò sum visus emersus e flumine. * Emersus ab admiratione animus, id est, Qui se recipit. *Liu. lib. 8.*] *Ouid. 3. Fast.* Tertia lux emersa suas vbi mouerit ortus.]

Ēmetior, tiris, emensus sum. Metior. } סרר *madhádh.* διαμετρῶν. GALL. Mesurer. ITA. *Misurare.* GERM. Massen/außmässen. HISP. *Medir.* ANG. *To measure.* } Hinc emetiri iter, per translationem pro conficere iter: & emetiri labores, quod alio modo dicimus exantlare vel deuorare labores. *Liu. lib. 5. bel. Pun.* Et inde vna nocte ignaris hostibus, & ob id quietis aliquantum emensus est iter. [*Gell. c. 26. lib. 10.* Emetiri iter pedibus.] *Cic. de Claris Orat.* Ego autem voluntatem tibi profecto emetiar, sed rem ipsam nondum posse videor, idque vt ignoscas peto.

Ēmensus, passiuè. } מרוד *madhúdh.* διαμετρηθείς. GAL. Mesuré. ITAL. *Misurato.* GERM. Gemässen. HISP. *Medido.* ANGL. *Measured.* } *Liu. 1. bel. Pun.* Postquam multo maiorem partem itineris emensam cernant. *Virg. 1. Georg.* emenso cùm iam deceder Olympo. [*Liuius 3. dec. 5.*]

Ēmeto, tis, pen. correp. Meto. } קצר *katsár.* θερίζω. GAL. Moissonner, aoustet, prendre & cueillir le fruict. ITALI. *Mietere.* GER. Schneyden. HISP. *Segar.* ANG. *To ripe or mowe.* } *Horat. in Epist.* Emetit orcus Grandia cum paruis, non exorabilis auro.

Ēmīco, as, penult. corr. Effulgeo, resplendeo. } נגה *naghâh* ברק *barák* חופיע *hophîah.* διαθέω. GAL. Apparoistre, se monstrer, resplendir, reluire, ITALI. *Resplendere, mostrarsi.* GERM. Herfürglantzen. HISP. *Resplandecer, saltar fuera de algun lugar.* ANG. *To shyne brightly.* } *Plaut.* ex oculis, quasi radij emicant solis. ¶ Emicare, extra salire, exilire, subitò apparere. [*Plaut. Aul. sc. 3. a. 4.* Cor cepit artem facere ludicram, atque in pectus emicare. *Virg. 6. Æneid.* iuuenum manus emicat ardens Litus in Hesperium. *Plin. lib. 11. cap. 37.* Cecinnæ Volaterrano dracones emicuisse de extis læto prodigio traditur. ¶ Emicare in iugum, pro attollere sese & erigere. *Colum. lib. 4. cap. 20.* Nam quæ vel infirma, vel breuis est, ad duas gemmas recidenda est, quum vehementiorem fundat materiam, quæ protinus emicet in iugum. [*Liuius:* Saxa tormento emicantia.]

¶ Emicare pro excellere, ὑπερέχειν. *Plin. lib. 35. cap. 11.* Post eum emicuit longè ante omnes Euphranor Isthmius. Præ omnibus emicat Nisus, *Virg. 5. Æn.*

Ēmicatio, onis, ἐλλαμψις, ἔκφασις. *Apul. lib. de Mundo,* His oppositi sunt torrentium cursus & humores vndarum emicationésque syluarum, id est exortus.

Ēmigro, as, penultima correpta, Migro, discedo, excedo. } גלה *galáh.* μετοικίζω. GAL. Se partir d'vn lieu, changer de lieu, aller autre part. ITA. *Andar ad habitar altroue.* GERMA. Außwerffen/auß einem ort in das ander ziehen. HIS. *Mudar casa de lugar a lugar.* ANG. *To go from one place to an other to dwell, to flitte.* } *Cic. 4. Verr.* Ex illa domo sic emigrabat, vt, &c. *Plaut. Most. [sc. 2. a. 2.]* Pedem intro retulit, semel vt emigrauimus. [*Plaut. Men. sc. 2. a. 5.* Nisi quo hac nocte emigrasti. *Ibidem:* Non hinc emigrasti?

¶ Emigrare è vita, id est mori: μεταβαίνειν τοῦ ζῆν. *Cic. 2. de leg.* Nulla est enim persona quę ad vicē eius qui è vita emigrauit, propiùs accedat.

Ēmineō, es, penultima correpta, nui, ab è præpositione, & verbo maneo, Exto, excedo, eniteo, appareo. } רם *ram* גבה *ghabâh* נראה *nireâh* חופיע *hophîah.* ἐκφαίνομαι, παραφαίνομαι, ἐξέχω. GAL. Saillir dehors & sortir, & surpasser les autres, se monstrer & apparoir. ITAL. *Sopraſtare, monstrarsi fuori passare auanti à gli altri.* GERM. Fürauß gon/vbertreffen. HISP. *Estar en cima de otras cosas, aparecer.* ANGL. *To be apparant, to be higher then others, to shewe it self aboue others.* } *Plin. lib. 16. c. 31.* Esculus quantum corpore eminet, tantum radice descendit. *Cæsar bel. Ciuil. lib 2.* Ita capita tignorum extrema parietum structura tegerentur, ne quid emineret vbi ignis hostium adhæresceret. Interdum adiunctam habet præpositionem è vel ex. *Cic. 1. Tuscul.* Globus terræ eminens è mari. *Idem lib. 5.* Ego autem quum omnia collustrarem oculis (est enim ad portã Argagianas magna frequentia sepulchrorum) animaduerti columellam non multum è dumis eminentem, in qua inerat sphæræ figura, & cylindri.] *Quintilianus:* Eminere quædam in pictura vel recessisse videtur. *Velleius* Virtute eminet: patriã latet. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 3.* Vix è gratulando eminebam, (id est emergebam.)] Nonnunquam præpositionem extra. *Plin. lib. 17. cap. 23.* Et in fico quidem dodrantales paxilli solo patefacto seruntur, sic vt descendat quæ proxima arbori fuerit duo oculi extra terram emineant. Interdum præpositionem per. *Liuius,* Eminet ferrum per costas. ¶ Ponitur frequenter pro excello & supero, ὑπερέχειν. *Cic. 3. Verr.* Toto ex ore crudelitas eminebat. *Idem pro Cluentio,* Illi quorum eminet audacia atque proiecta est, à consiliis malitiæ deseruntur. *Et Tuscul. 2.* Amplitudo

animi maximè eminet contemnendis doloribus. Sic eminere aliquis dicitur, qui cæteris antecellit. *Cic. in Orat.* In quo tantum abest vt nostra miremur, vt vsque eo difficiles ac moroſi simus, vt nobis nō satisfaciat ipse Demosthenes: qui quanquam vnus eminet inter omnes in omni genere dicendi, tamen non semper implet aures meas: ita sunt auidæ, & capaces, & semper aliquid immensum infinitúmq; desiderant. *Liu. 1. ab Vrbe*, Necdum à singulis, quia nemo magnopere eminebat in nouo populo, peruẽerant factiones Ex his omnibus satis, opinor, apparet eminere de omnibus siue personis, siue rebus dici, quæ aliquam partem habent cæteris altiorem, aut magis expositam, idque commode transferri posse ad quascunque res aliis excellentiores.

Ēminēns, nomen ex participio, Editus, excellens. {רם גבוה *rám ghabóah nircéh*. ὑψηλός. GALLIC. Eminant, qui surpasse les autres, apparent par dessus. ITALIC. *Apparente, sopraſtante.* GERMANIC. Für andere auſs ansichtig/furtreffend. HISPANIC. *Eminente, el que parece sobre los otros.* ANGLICE. *High, excellent, that sheweth the self aboue others.*} [*Velleius*: Eminentia: & eminentissima ingenia. *Item*, Eminentia non carent inuidiâ. *Idem Vell. & Quintilian.* Eminentiora alia, alia reductiora, (in pictura.) *Velleius*: Eminentissimi & excelsissimi viri. *Idem Vell.* Eminentissima Romanarum Liuia. *Idem Velleius*, Ingenij eminentissimus sui sæculi. *Idem Velle.* Eminentissimæ simplicitatis vir.] *Cæsar bell. Ciuil. 2.* Has trabes paulò longiores atque eminentiores quàm extrema parietum erant effecerunt. *Colum. lib. 3. cap. 8.* Sed & Meuaniæ bos humilis, & Liguriæ nonnunquam taurus eminentis staturæ conspicitur, *Cicero Tusc. 3* Eminens effigies virtutis. [*Sueton. in Calig. capite 50.* Statura fuit eminenti, pallido colore, &c.]

Ēminēntia, Excellentía. {יתר *jéther*. ὑπεροχή. GALLIC. Saillie, outrepasse, esleuement en bosse. ITALIC. *Il trapaſſamento, excellenza.* GERMAN. Fürträffenheit. HISPAN. *Eminencia sobre otras cosas.* ANGLIC. *Excellency, passing aboue others.*} *Cic. 1. de Natura deorum.* Nam si tantummodo ad cognitionem valent, nec habent vllam soliditatem, nec eminentiam: quid interest vtrum de hippocentauro, an de Deo cogitemus. *Idem lib. 2. Acad.* Quis est quin cernat quanta vis sit in sensibus? Quàm multa vident pictores in vmbris & eminentia, quæ nos non videmus? [*Velleius*: Eminentia cuiusque operis. *Vide Gell. capite 3. lib. 14.*]

Ēminŭlus, penultima correpta, Parum eminens. {ὀλιγοπόμβιος. GAL. Vn peu esleué, vn peu plus haut & apparent. ITA. *Poco eminente, non troppo alto.* GERM. Hochlecht für andere. HISP. *Cosa que parece vn poco sobre las otras.* ANG. *A litle higher, or that sheweth it self a litle aboue others.*} Varr. *lib. 2. c. 5.* Vt habeat inferiorem partem frequentibus pilis subcrispam, compactis cruribus, potiùs breuioribus, quàm longis, relictis genibus & eminulis, distantibus inter se. *Idem de canibus*, Spina neque eminula, neque curua.

Ēminŏr, penultima correpta, eminaris. Minor. {ἀπειλέω. GAL. Menacer. ITALI. *Minacciare.* GERM. Dröuwen. HISP. *Amenazar.* ANG. *To threaten.*} *Plaut. Capt.* [*sc. 1. a. 4.*] Eminor, interminórque nequis obstiterit obuiam.

Ēminātio, {ἀπείλησις. GAL. Menace. ITA. *Minaccie.* GERM. Dröuwung. HISP. *Amenazas, obra de amenazar.* ANG. *A threatening.*} *Plaut. Capt. sc. 1. a. 4.* Dentilegos omnes mortales faciam, quenque offendero. AEG. Quæ illæc eminatio est, nequeo mirari satis.

Emĭnŭs, pe. cor. A longinquo loco. {מרחוק *meracʰók*. πόῤῥωθεν, μακρόθεν. GAL. De loin. ITA. *Da lungi.* GERM. Von weitnuſs/von ferrem. HISP. *De lexos, ò à lexos.* ANG. *A farre of.*} & differt à longè quòd non rectè dixeris, eminùs habito, vt longè habito: sed benè, eminùs iaculor. Importat enim eminùs tacitum quendam motum de loco. *Cæs. lib. 1. bel. Ciuil.* Sic quotidie vtrinque eminus fundis, sagittis, reliquisque telis pugnabatur. [*Ouid. 13. Metam.* Eminus ingenti resupinum pondere fudi.] ¶ Similiter cominus, à loco propinquo non in loco propinquo, neque propriè, ἐγγύθεν, συνεγγύθεν, vt Cominus te petcutiam, non cominus sedeo. *Valla in Rauden.*

* Emiror, pen. prod. emiraris emiratus sum, Valde miror. *Hora. 1. Car. Ode 5.* & aspera Nigris æquora ventis Emirabatur insolens.

EMISA, ἔμισα, aliàs, ἔμισα, pen. prod. licet *Dionysius* corripiat: vrbs Phœniciæ Licanusiæ. Gentile, Emisæus, vel Emesenus. Emissa fœmininum est, licet *Dionysius* declinare videatur, ἔμισα, τά, *Steph.*

Ēmĭtto, tis, emisi, emissum, foras emitto. {שלח *schilleach*. ἐκπέμπω φορέω, ἐκφορέω. GAL. Mettre hors, laisser aller, lascher, enuoyer. ITA. *Mandar fuori.* GERM. Auſslaſſen/auſſschicken. HISP. *Alençar, embiar ò echar fuera.* ANG. *To send or put forth, to let go, to send abroade.*} *Cic. 3. Catil.* Vt abs te non emissus ex vrbe, sed in vrbem immissus videatur. *Idem 6. Verr.* Quæram, cur hunc eundem repente è carcere iusserit emitti. Emittere aquam ex piscina, vel lacu. *Cic. Attì. lib. 4.* Lacus Velinus à M Curio emissus. [¶ Emittere librum. pro edere. *Sueton. in Claud. c. 33.* De cuius arte librum emisit.] ¶ Varij præterea sunt verbi huius vsus, qui subiectis patebunt exemplis. *Plau. in Merc.* Gradus grandit, emittit oculos, circunfert se, obstipat verticem. *Autor ad Heren. 4.* Quod si nunc hæc vrbs inuictissima vocem emittat, non hoc pacto loquatur? *Idem de Diuin lib. 2.* si autem nubium conflictu ardor expressus se emiserit, id esse fulmen.

¶ Sic etiam emittere arcu sagittas, aut tela. *Plin. lib. 9. capite 8. de delphinis*, Nam quum fame confecti, fugientem in vada ima persecuti piscem, diutius spiritum continuere, vt arcu emissi ad respirandum emicant, tantaque vi exiliunt, vt plerunque vela nauium transuolent. *Idem lib. 10. capite 33. de hirundinibus.* Notabili munditia egerunt excrementa pullorum, adultirioréque circumagi docent, & foris saturitatem emittere, id est ventrem purgare. *Idem lib. 11. capite 24. de araneis*, Pariunt autem ouа ea in telas expansa, quia saliunt atque ita emittunt. *Et lib. 15. capite 5*, Quippe alia dare soliti, quæ concitarent vomitiones, ipsúmque elleborum extraherent medicamentis, aut clysteribus, sæpe etiam sanguine venis emisso. ¶ Admittit quoque & præpositiones. *Cic. pro Planc.* Emissus aliquis è carcere. *Et lib. 2. Epistol. ad Attic.* Emittat ad me Publius qui obsignent. *Cæs. 1. bel. Ciui.* Emittunt noctu per vallum. *Liu. 4. bel. Pun.* Primos equites clamore sublato in hostem emisit. [*Sec. c. 2. de Consol. ad Helu.* Emittere nepotes ex sinu. *Idem c. 12. de Consol. ad Polyb.* Alium exire (è vita) cupientem vix emittit.]

¶ Emittere manu aliquem pro manumittere, & libertate donare. ἀφίημι. *Terent. Adelph.* Haud dubium est quin emitti æquum fiet, id est, liberum fieri. [Si rectè facias, me emittas manu. *Plaut. Men. sc. 7. a. 5.* Quem emisi manu. *Ibid.* Ancilla libera vt sit, quam ego nunquam emisi manu. *Plaut. Curc. sc. 2. a. 5.* Nunquam erit tam auarus, quin te gratis emittat manu. *Plaut. sc. 3. a. 2.* Emisti (pro emisisti) ex vinculis herum. *Idem ibid.* Mihi emisisti Philocratem fallaciis. *Ibidem sc. 5. a. 3.* Emitteres nécne eum manu. *Plaut. Capt. sc. 5. a. 3.* Nunquam ad Prætorem æquè cursim curram, vt emittat manu. *Plau. pseud. sc. 3. a. 1.* Quin tu mulierem mihi emittis. *Plaut. pseud. sc. 7. a. 4.* (id est tradis vt abducam.] ¶ Ponitur etiam aliquādo pro manifestare, edere ἐκδίδωμι. *Cic. Volumine, Fam. lib. 7.* Vt etiam si quando aliquid dignum nostro nomine emisimus, ingemiscamus. [*Senec. c. 4. de Consol. ad Mart.* Quæ emittuntur in publicum, ei nota sunt.]

Ēmissĭo, onis, Iactus, ictus. {משלחת *mischlácʰath*. ἐκπομπή, ἐξαποστολή. GALL. Enuoy, chasse, iettement. ITA. *Esso mandari fuori.* GERM. Auſslaſsung. HISP. *Obra de embiar ò echar fuera.* ANG. *A sending forth, a shoote.*} *Cic. 2. Tusc.* Vt enim balistæ lapidum & reliqua tormenta telorum eò grauiores emissiones habent, quò sunt contenta atque adducta vehementius.

[Emissus, a, um, *Plaut. Men. sc. 5. a. 5.* Postquam emissus es (carcere,) cæsum virgis sub furca scio. *Cic. 3. Catilin.* Emissus ex vrbe, *Item*, Emissus è carcere. *Idem Cic. ad Atticum. & Plin. c. 5. lib. 25.* Emisso venis sanguine. *Suet. in Claud. c. 32.* Pæne submersus, cum emissa impetu aqua redundasset.]

Ēmissārĭus, rij, Excursor. {GALLI. Vn qu'on enuoye çà & là quand & où on veut, messager, vn espie ou escoute. ITA. *Spia, vn messaggio che va quà & là à la volunta d'altri.* GERM. Ein botten töuffer/der sich last hin vnnd wider schicken HISPAN. *Atalayador ò mirador, varon para ambiar delante.* ANGL. *A meßinger, a post.*} Qui ante exercitum emittitur, ὀφθαλμός, vel ad explorandum, ἀπάκουστης, κατάσκοπος, vel ad præsium lacessendum, ὀφθαλμός, vel qui dominum circumstat vt eius iussis obtemperet, & præsto est vt emitti possit.

¶ Emissarius etiam à probatissimis autoribus appellatur calumniator submissus, & subornatus ab inimicis. *Cic. Mario, lib. 7. epist.* Persuaserátque nonnullis in uidis meis, in me emissarium semper fore.

¶ Item furtorum conciliator (*sicut Asconius docet*) qui scilicet emittitur vt exploret res furto opportunas. *Cic. 3. Verr.* Turpio quidam iste ius excursor, & emissarius, homo omnium ex illo conuentu quadruplatorum tetterrimus. *Idem Verr. 5.* Dubitaturum quenquam existimas, quin illis emissariis hæc tibi omnis pecunia quæsita sit? [*Velleius*: Per emissarios factionis suæ eum interfecit. *Suetonius in Galba cap. 15.* Emissarij Neronis.] Emissarius autem vocatur equus, aries, & huiusmodi qui emissus sit in solitudinem, vel qui ad generandam sobolem emittitur. Sed videtur ratio postulare vt dicatur admissarius, quòd ad sobolem procreandam fœminæ adiungatur. {ἀναβάτης. GALLI. Vn estalon. ITAL. *Stalone.* HISP. *El cauallo garañon.* ANGL. *A stalion, a horse keept to horse mares.*} Vnde admissura, quando mares brutorum ad fœminas admittuntur. ὀχεία. ¶ *Plinius* emissarium appellat palmitem, qui emissus ex deputatione infertur imis scamnis, vt per singulos annos ad superiora scandat. Sic enim *lib. 17. c. 23.* scribit, Relicto semper durametо in singulis tabulatis, & emissario vno qui subeat vsquequò placuerit.

Ēmissārium, Locus per quem aqua è lacu aut stagno emittitur. {ὀλκάς. GAL. Vn conduit par où l'eaus'escoule, canal. ITA. *Condutto de scolar acque.* GERM. Ein außlaß eines sees oder wassers. HISP. *La sangradera para vaziar agua.* ANGLIC. *A sluce or place to let water out of a ponde.*} *Suet. in Claud.* Fecit & emissarium Fucini lacus, portúmque Ostiensem [Et rursus *Idem Suet. in Claud. cap. 32.* Conuiuatus & super emissarium Eucini lacus, ac pæne submersus, cum emissa impetu aqua, &c.] *Cic. ad Tironem*, Heluo nequissimus HS. M. dabat nullo aprico horto nullo emissario, nulla maceria, nulla casa.

Ēmissĭtius, a, um, Qui ad explorandum emittitur. {ἀπακουστικός, ὀφθαλμικός. GALL. Espie, qu'on iette pour espier. ITA. *Spia, spione.* GERM. Ein geschicker/auſsspäher. HISP. *Atalayador, salidizo, afuera.* ANG. *A send out to espye.*} Et oculi emissitij, extrà educti, & foras porrecti. *Plin. in Aul.* Exeundum hercle tibi hinc foras, Conspectatrix cum oculis emissitiis.

Emmanuel. {עמנואל *Emmanuél.*} Hebraica dictio: quam si interpreteris, nobis sonat, Nobiscum Deus, Græcè, μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

EMMAVS, mai, *Plinio*, siue Emmaus, vntis ἐμμαοῦς, *Ptolemæo* Castellum siue oppidum Palestinæ, alio nomine Nicopolis appellatum, vbi Christus à duobus discipulis panem frangens fuit agnitus. *Plin. libro 5. cap. 14.* Hierichuntem palmetis consitam, fontibus irriguam Emmaum.

Ēmo, emis, emi, emptum, Pecuniis aliquid mihi comparo: constituíque cum ablatiuo, genitiuo horum nominum, tanti, quanti, pluris, minoris, & huiusmodi. {קנה *kanáh*. ἀγοράζω. GAL. Acheter. ITA. *Comparare.* GERM. Kauffen. HISP. *Comprar.* ANG. *To bie.*} *Cicer. lib. 3. Off.* Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit. *Gellius*, Libros plurimos ære pauco emi. [Vnde emisti? *Plaut. Curc. sc. 2. a 5.* Tibi hunc eme isto argento. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.* Non emam vitam tuam vitiosa nuce. *Plaut. Milit. sc. 3. a. 2.* Thalem talento non emamam Milesium. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* Noui te hominem molestum, quive emas litigium. *Plaut. Amphitr.* Beneficiis emere gnatum suum sibi. *Plaut. in Asin. sc. 1. a. 1.* Diem, aquam, noctem argento non emo. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 1.* Herus dicto me emit audientem, haud imperatorem sibi. *Plaut. Men. sc 4. a. 1.* H. Agesis roga (id est stipulare:) Eo Emptum nisi quis meliorem afferat conditionem. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 1.* Ne quid emat, nisi quod tibi placere intelligat. *Plaut. Most. sc. 3. a. 1.* Emere malo, quàm rogare. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.*

¶ Emere sibi, pro accipere. *Liu. lib. vlt. in fine.*] ¶ Emere antiqui etiam accipie-

accipiebant pro ſumere, *autore Feſto.* ¶ Emere idem eſt aliquando quod conducere aut redimere. *Cic. Verr. 5.* Emere decumas, vectigalia. id eſt, conducere & redimere à populo. [¶ Emere & redimere, etiam locare erat. Feſtus.] ¶ Eius compoſita ſunt, Abemo, Ademo, Coëmo, ſimul emo, vel ex omnibus locis emo: Eximo, Interimo, Perimo & Redimo, quæ habent penultimam correptam. Item frequêtatiuum Emptitare, de quo mox: & Empſitare, *apud Plaut. in Caſ.* Nõ ego iſtud verbum titiuillitio empſitem: quanquam alij hoc in loco legant emptitem.

Ēmptus, participium. {נקנח *niknéch. ἠγορασμένος.* GAL. Acheté. ITA. *Comparato.* GERMA. *Gekaufft.* HISP. *Comprado.* ANG. *Boght.*} *Horat. 1. Epiſt.* Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas. * Ex empto, Id eſt ex emptione. *Cic. 3. de Nat. Deor.* Reliqua quæ ex empto, aut vendito, aut conducto, aut locato contra fidem fiunt. [*Plaut. Pſeud. ſc. 7. a. 7.* mea hæc habeo meo peculio empta *Plaut. Moſtell. ſc. 3. a. 1.* Næ emptum tibi dare hoc verbum volo. (Vbi ita *Paſſerat.* Volo iſtuc bene emptum tibi dare.)]

Ēmptio, onis. {מקנח *miknáh ἀγορά.* GALLI. Achet, achetement. ITA. *Compra, compreda.* GERMA. *Kauff.* HISP. *Obra de compar.* ANGL. *Abying.*} *Cic. Attic. lib. 12.* Quid Cæſar? tres habet conditiones ob hoſtam, &c. Ēmptio ſucceſſit permutationi, inuenta moneta, *l. 1. de contrahend. empt.* Emptionem vertit, quamcunque alienationem continuari. *Albericus ante monnic. citans l. ſtatu liberi, ad fin. ff. de ſtatu liber.* Præterea omnem quo dominium transfertur, contractum. *l. ſicut §. venditur. Quibus modis pignorat. vel hypoth. ſol.* Idem indicauit emptionis & venditionis vocabulis veteres vſos indiſcriminatim. *l. veteres de act. empt. l. cum apparebit. Locat.* Emptio imaginaria dicitur, quæ ſimulatur, quum in veritate non ſit emptio. *Zaſ. §. item ſi quis, Inſtit. de actio.*

Ēmptito, tas, penultima corr. Frequenter emo, vel frequenter mercandi, ſeu acquirendi vſum habeo. {ὠνοῦμαι. GAL. Acheter ſouuent. ITA. *Comperar ſpeſſo.* GERM. Embſig kauffen. HISP. *Comprar à menudo.* ANGL. *To bit often, to vſe to bie.*} *Plin. lib. 33. c. 1.* Alios coriis boum, alios ferro, captiuiſque rebus emptitaſſe tradit, *Colum. lib 8. cap. 10.* M. Terentius ternis ſæpe denariis ſingulos emptitatos eſſe ſignificat: Pro eodem etiam legitur Empſitare: de quo vide paulo ante in verbo EMO.

Ēmpturio, Cupio emere. {ὠνητιῶ, ἀγορασείω. GAL. Deſirer d'acheter. IT. *Bramar di comperare.* GERM. *Luſt haben zukauffen oder mårtzten.* HISP. *Auer gana de comprar.* ANG. *To deſyre to bie.*} *Varr. in Proœm. lib. 2. de Re ruſt.* Propterea quòd te empturientem in campos macros ad mercatum adducunt crebro pedes.

Ēmptor, oris, Qui emit. {קנח *koneh. ἀγοραστής.* GAL. Acheteur. ITA. *Compratore.* GER. Ein kauffer. HIS. *Comprador.* ANG. *A bier.*} *Cic. 3. Off.* Nequid omnino quod venditor norit emptor ignoret. [*Sueton. in Neron. c. 4.* Emptor familiæ. *Plau. Men. ſc. vlt. a. 5.* Venibit vxor quoque ſi quis emptor venerit. *Plaut. Idem Aſinar. ſc. 3. a. 1.* Si quis emptor venerit non poteſt auferre verbum philippeis aureis.]

Ēmptiōnalis, le, Qui frequens eſt in emptionibus & proſcriptionibus bonorum. *Cæl. Ciceroni.* Quod qui dem ſi inter vos lenes emptionales venale proſcripſerit Quo in loco antiquiſſima exemplaria habent concionales ſenes.

Ēmptīcius, Qui eſt de numero eorum qui empti ſunt, ſiue emi ſolent. {ὠνητικός. GALL. Qui on a acheté, qui eſt acheté, ou pour acheter. ITA. *Compratticcio.* GERM. Gekaufft/oder der kaufft. HISP. *Coſa compradiza.* ANGLI. *That is boght, or to be bogth.*} *Var. l. 3. de Re ruſt.* Hic aprum glans quum paſcit emptitia facit pinguem, illic gratuita exilem. *Ibidem cap. 17.* Præterea ſalſamenta in eas piſcinas emptitia conijcebat.

Ēmax, gen communis, Qui facile inclinatur ad emendum. {ὠνητικός. GALL. Grand acheteur, qui aime acheter. ITA. *Facile à comperare.* GERM. Kauffgyrig/der gern kaufft vnnd kramter. HISPA. *Qui in mucho, ò con mucha gana compra.* ANGL. *Giuen to bie, a great bier.*} *Cato de Re ruſt. cap. 2.* Patremfamilias vendacem, non emacem eſſe oportet. *Cic. in Parad.* Non eſſe cupidum pecuniæ, non eſſe emacem, vectigal eſt.

Ēmācitās, Facilitas & inclinatio voluntaria emendi. {τὸ ὠνητικόν. GALL. Grand deſir & faim d'acheter. ITALI. *Deſio de comperare.* GERMA. Kauffgyrigkeit HISPA. *Cana y vicio de mucho comprar.* ANGLIC. *A will to bie.*} *Colum. libro 5.* Quoſdam emacitas in armentis, quoſdam exercet in comparandis mancipiis cura, de tuendis nulla cura tangit. *Plin. Epiſt 51.* Erat φιλάργυρος. vſque ad emacitatis reprehenſionem.

Ēmodŭlor, Modulor. {זמר *zimmer. μελῳδέω.* GALL. Chanter & compoſer vers par meſure melodieuſement chanter. ITAL. *Componere ò cantare con miſura.* GERMANIC. In ſchlag ſingen/oder/ein lied richten. HISP. *Cantar ſuauemente, y con medida derecha.* ANGL. *To ſing in meaſure or proportion.*} *Ouid. lib. 1. Amorum,* Muſa per vndenos emodulanda pedes.

ĒMŌDUS, *ὄμωδος.* Mons qui circa finem Indiæ in duos ramos diuiditur, Alteri Ottorocaras nomen eſt, alteri Semantinus. *Vide Ptolem. lib. 6. a. 15.*

Emolior, iris, iri, Eucio, expello. {גרש *hereſch. ἐκβάλλω.* GAL. Mettre hors auec effort. ITAL. *Scacciare.* GERM. Außtin ſtoſſen oder werffen. HISP. *Empuxar à fuera.* ANGL. *To put forth by force.*} *Ceſ. lib. 4. cap 6. de pleuritide*, Interdum ſicca tuſſis eſt, quæ nihil emolitur. *Colum. libro 8. cap. 5.* Dum eas amaritudo cogat per nares emoliri pituitæ nauſeam.

Ēmollĭo, lis Mollio, molle facio. {חרך *heraeh. μαλακύνω, ἐκμαλάσσω.* GAL. Attendrir, mollifier, effeminer, rendre mol & delicat. ITAL. *Mollificare, intenerire, effeminare, far delicato.* GERM. Erweichen/weich machen. HISPAN. *Amollentar à otra coſa.* ANGL. *To mak ſoft, nice or wanton.*} *Liu. 7 bell. Macedon.* Humor arcus, fundaſque, & iaculorum amenta emollierat.

¶ Vnde emollire aluum eſt laxare. *Plin. lib. 10. c. 9.* Aluum leuiter emollit lapſana *ibidem c. 2.* Pepones qui vocantur, refrigerant, maxime in cibo, & emolliunt aluum. ¶ Quando ad hominem transfertur, ſignificat mollem & effœminatum reddo. *Liu. 7. bell. Pun.* Simul metuens ne ſuum quoque exercitum, ſicut Annibalis, nimia vrbis amœnitas emolliret. *Idem lib. 2. bel. Macedon.* Degener & emollitus amœnitate Aſiæ hoſtis.

Ēmollĭdus, a, um adiectiuum, Mollis. {רך, *rách. μαλθακός, μαλακός.* GAL. Mol, effeminé. ITA. *Molle.* GERM. Erweicht. HISP. *A molleniado, ò muelle.* ANGL. *Soft, nice, wanton.*} *Liu. 4. bell. Macedon.* Labor & æſtus emollida & fluida corpora Gallorum reddit. Quanquam ſint qui Mollia hoc loco contendant legendum.

Emolo, is, ere, Perfectè molo, vel molendo conſumo. *Perſius Sat. 6.* & granaria, ſcis eſt, Emole: quid metuis? occa, & ſeges altera in herba eſt.

Ēmolŭmentum, ti, Vtilitas quam ex opera & labore aſſequimur: nã à molimine deſcendit. {סיתרון *ſithrón. ὠφέλημα, ὠφέλησις.* GAL. Vtilité, profit, gram. ITAL. *Vtilità.* GERM. Nutz HISP *Ganancia ò prouecho.* ANGL. *Gaine, profite.*} *Cic. lib 3. Offic.* Si ſic erimus affecti vt propter ſuum quiſque emolumentum ſpoliet, aut violet alterum, dirumpi neceſſe eſt eam, quæ maxime ſecundum naturam humani generis eſt, ſocietatem. *Plautus Trinu.* Etſi ſine dote duxeris tibi ſint emolumentum honoris, mihi Quod obiecteur, fiet, *Cic. 1. de Fin.* Philque in ipſa iniuria detrimenti eſt, quàm in his tebus emolumenti quæ patiuntur iniuria. *Iuuen Sat. 16.* Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus Sacramentorum.

Ēmŏnĕo, es, Moneo. {חגיר *highhiah. παραγγέλλω.* GALL. Auertir, amonneſter. ITAL. *Auertire, immonire.* GERM. Buarnen. HISP. *A moneſtar.* ANG. *To warne, to aduertiſh.*} *Plaut. Aſin.* Hunc politare illam expilare iam emone.

Ēmŏrĭor, Morior, obeo. {מת *meth. ἀποθνήσκω.* GAL. Mourir. ITAL. *Morire.* GERM. Erſtarben HISP. *Morir* ANGL. *To die.*} *Quintilian.* Euaneſcunt hæc (dicta) atque emoriuntur. *Plaut. Aut. ſc. 3. a. 1.* In rem meam eſt vt emoriar priuſquam ducam. Et, Emortuum me mauelim lero malo. *ibid, idem Plaut. Pſeud. ſc. 3. a. 1.* Non eſt ex re tua vt ego emoriar. *Plaut. Pſeud. ſc. 7. a. 4.* Haud te ſinam emoriri, niſi mihi argentum.] *Plaut. in Menech.* Paucis poſt diebus Tarenti emortuus eſt. *Idem in Aſinar.* Emori me malim, quàm hæc non eius vxori, &c. [*Quintilian.* Cum ſpes emoritur.] ¶ Legitur etiam infinituus emoriri, per quartam coniugationem. *Terent. in Eunuch.* Riſu omnes qui aderant emoriri.

Ēmōrtuālis dies. Quo quis mortuus eſt. {θανατῶος. GAL. Mortuaire, le iour que lon ſe meurt. ITA. *Il giorno che alcuno e morto.* GERM. Der tagemeo todtlichen abgangs. HISP. *El dia del mortuario.* ANG. *The day when one dieth.*} Sicut Natalis, quo quis natus eſt. *Plaut. in Pſeud.* Certum eſt mihi hunc emortualem facere ex natali die.

Ēmŏvĕo, es. Loco moueo. {חגיר *heniah.* חגיע *heniah. ἀπάγω, μεταφέρω.* GAL. Mouuoir, remouuoir, remuer, oſter d'vn lieu. ITA. *Mouere.* GERM. Herauß bewegen/dannen thun/vertrucken. HISP. *Mouer de lugar.* ANGL. *To put out of the place or ſyde.*} *Liu. 6. ab Vrbe*, tùm percitus ira Camillus, lictorem qui plebem de medio emoueret, miſit. *Virgilius 2. Æneid.* emoti cardine poſtes. * Emouere, pro Exerere, ſeu in apertum producere. *Ouid. 3. Faſt.* Dum loquitur, totum iam ſol emouerat orbem. Id eſt tota ſua rotunditate apparebat. [*Gell. c. 4. lib. 10.* Emouere labias. *Liuius lib. 6. bell. Pun.* Emouere ſemel atque iterum.

Ēmōtus, penultima product. particip. Loco motus. {מונע *munádh. μυνάνθης, κινούμενος.* GAL. Remué, oſté de ſon lieu. ITA. *Remiſſo, tolto via.* GER. Verruct/außbewegt. HISP. *Mouido de lugar.* ANG. *Put out of the place or ſyde.*} vt, Axis cardine emotus, *Stat. 1. Thebaid.* Curæ emotæ. *Virgil. 6. Æneid.* Emotis deinde curia legatis, *Liuius 10. bell. Punic* [Emota mens, (pro plane mota loco.) *Senec. c. 18. de Conſol. ad Polyb.*]

ĒMPANDA, Paganorum Dea fuit, *teſte Feſto*: ita dicta quòd patẽtibus pagis non clauſis vrbibus præeſſet.

ĒMPĔDŎCLĒS, penultima corrept. *ἐμπεδοκλῆς.* {GERM. Ein Philoſophus natuticher dingen hoc herfaren.} Nomen eſt Philoſophi Agrigentini, quem neſcias vtrúmne inter Poetas, an inter Philoſophos annumeres, quippe qui rerum naturam elegantiſſimo carmine explicuit, vt apud Romanos Lucretius. Hic (*vt autor eſt Hieronymus*) omne quod viuit & mouetur, non putauit edendum, ſicut & Pythagoras: & ex concordia amicitiáque elementorum cuncta conſtare affirmabat, & eorum inimicitia & diſcordia aliquando diſſolutum iri. Prima item elementorum complexione ſegregatum aëra contendebat: & poſt eum ignem erupiſſe, eúmque cum alium locum non reperiret, ſurſum à frigore aëris eſſe repulſum. Circa terram autem duos circunferri dimidiatos orbes: alterum ex igne totum, alterum ex aëre maximè, ac ex igne admodum exiguo: & illum diem, hunc noctem eſſe putat. Solem natura non eſſe ignem, ſed ignis repercuſſionem ei ſimilem, quam in aquis fieri cernimus Lunam ex relicto ab igne aëre congelatam, ſicut grando congelatur, & per ſe factam, lucem à Sole recipere. Mentem non in capite, nec in pectore, ſed in ſanguine diſſeminatam eſſe, ac illis partibus homines magis ſentire quibus plus ſanguinis ineſt. De huius morte nonnulli memoriæ tradiderant, clàm relictis ſociis Ætnam Siciliæ montem aſceddiſſe, & in ardentem eius craterem ſe conieciſſe, eo conſilio, vt quum nuſquam appareret crederetur factus eſſe immortalis: ſed eiectis impetu ignis ferreis eius crepidis, rem fuiſſe deprehenſam. De Empedocle extat honeſtiſſimum illud *Lucretij* elogium, C rmina quin etiam diuini pectoris eius Vocifer antur, & exponunt præclara reperta, Vt vix humana videatur ſtirpe creatus.

¶ Empedoclis ſimultas. *ἐμπεδοκλέους ἔχθρα*, dicebatur pertinax & irreconciabilis. Empedoclem enim aiunt iis fuiſſe moribus, vt aſſiduè ſimultates cum aliquibus ſuſciperet, eáſque pertinaciſſimè exerceret. Quadrabit etiam vbi quis leui de cauſa ex animo fit inimicus. * Hinc Empedocleus, a, um, Adiect. *Cicer. Quſrat. lib. 2. 13.* Quum veneris, virum te putabo: ſi Salluſtij Empedoclea legeris hominem non putabo.

Empetron, ἔμπετρον. GALL. Vne herbe appelee percepierre, rompt-pierre. ITA. *Herba sassifraga.* GERM. Steinbrech ein kraut. HIS. *La saxifraga, hierua conocida.* A Græcis dicitur herba ea quæ à Latinis calcifraga appellatur, locis maritimis ferè gaudens, & haud temerè alibi, quàm nudo saxo nascens: vnde & nomen accepit. *Plin lib.27.c.29.* Empetron, quam nostri calcifragam appellant, nascitur in montibus maritimis, ferè in saxo: quò propiùs mari fuerit, minus salsa est. Vulgus *Saxifragam* appellat.

Emphasis pen.cor. ἔμφασις. Expressio, significatio, demonstratio Figura est, cùm tacita verbis subest significatio, quæ pronunciatione indicatur. Eius duo sunt genera: alterum, quo plus significatur quàm dicitur: vt Cantando tu illum? quasi dicat indoctus peritissimum? Item, Itane. Cretensi fidem habes? vbi non simpliciter in Creta natum significamus, sed hominem pro gētis ingenio perfidum. Alterum quo etiam illud significatur quod non dicitur: *vt apud Virgil. lib.1 Georg.* Quum iam glandes atque arbuta sacræ deficerent syluæ: hoc est nō solum aliis syluis sed etiam sacræ.

Emphyteusis, ὕφωσις *matiáh.* ἐμφύτευσις. GAL. Entement, enteure, meilleurement. ITALIC. *Piantagione, miglioramento.* GERM. Pflantzung/ pflantzung. HISPA. *Plantacion mejoramento.* ANGLIC. *A greffing, a imping.* Latinè insitionem significat, siue plantationem: à verbo Græco ἐμφυτεύω, quod est insero, vel consero. Vnde fundum in emphyteusim dare, frequens est apud Iurisconsultos pro eo quod est, ea conditione alicui tradere, vt accipiens eum colat, eóque vtatur, fruatur, quandiu mercedem soluit. Hic autem contractus, vt ex verbi origine apparet, tum esse cœpit, quum agri deserti, atque inculti non facilè colonum reperiebant. ¶ Hinc Emphyteutes, siue Emphyteuta, ἐμφυτευτής, dicitur, qui fundum agrúmve ea lege à domino accipit, vt eum conserat, meliorémque efficiat.

Emphractæ, orum, Nonnulli dici putauerunt naues tectas, *citantes illud Vlpiani ex l.1. D. de exercit. act.* Quædam enim naues onerariæ, quædam (vt ipsi dicunt) emphractæ sunt. Quo tamen in loco castigatoria exemplaria φράκτας, aut certè ἐμβάτας, non emphracta legendū docent. Naues autem tectas, siue constratas, Græco vocabulo κατεφράκτους vocari, suo loco ostendimus.

Empirice, ἐμπειρικὴ, Dicta est medicinæ pars quæ sola experientia curat. Tres enim fuerunt præcipuæ medicorum sectæ, Rationalium, quorum princeps extitit Hippocrates. Methodicorum, quorum primus fuit Themison Laodiceus, quem posteà secutus Thessalus Trallianus, sectam eam absoluit: Et Empiricorum, qui Philinum Coum sequuntur, qui primus eam partem à rationali separauit. *Pli. lib.29.cap.1.* Alia factio ab experimentis se cognominans empiricen, cœpit in Sicilia.

Empiricus, ἐμπειρικός. GALLI. Celuy qui fait medecine ou autre science par experience & long vsage. ITA. *Sperimentatore, che medica solamente con la sperienza.* GERMA. Ein artzet so sein kunst allein auß der erfarung hatt. HISPA. *Experimentador.* ANGLI. *He that maketh a thing by experience, or long vse.* Medicus qui sola experientia medicinam tractat, neque hominum naturam cognitam habens, neque morborum causas inuestigans, ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας: hoc est, ab experientia dictus.

Emplastrum, stri. מוֹר *mazór* ἔμπλαστρον, ἢ ἔμπλαστος. GAL. Emplastre. ITA. *Empiastro.* GERM. Ein pflaster. HISPAN. *Emplastro.* ANGL. *A plaister.* Medicamentum ex variis rebus præsertim metallicis constans, accurate tritis, quod liquore aliquo præmollitum vulneri imponi solet. Dictum à verbo ἐμπλάττω quod est subigo, & versando mollio. Hodie vulgò *Vnguentum* dicitur. Id verò quod vulgò *Emplastrum* dicitur, à doctis vocatur cataplasma. *Plin.lib.1.cap.24.* Imponuntur emplastra vulneribus, malagmata super integram cutem iniiciuntur: pastilli autem illinuntur, aut alicui molliori cerato miscentur. Sunt & alia horum inter se discrimina. *Vide Cels.lib.5.cap.17.* [*Laberius apud Gell. cap.7. lib.16.* Quid est iusiurandum? Emplestraum æris alieni.]

Emplastro. חִבֵּשׁ *chibbésch.* ἐποφθαλμίζω. ἐμφυλίζω. GAL. Enter vn arbre, y appliquer vne greffe ou ente. ITA. *Figgia d'incatenare.* GERM. Verpflastren/wie madeun schossen thut so man zwerget. HISPANIC. *Emplastrar ò enxerir, de escudete.* ANGLIC. *To greffe.* *Columell. lib.11.cap.1.* Possunt, inquit, si iam librum remittunt, inseri oleæ, vel emplastrari, cæteræque pomiferæ arbores eodem emplastrationis genere inseri.

Emplastratio, onis, in arboribus dicitur, quum cortex eximitur inoculationis gratia, vt aptari queat cortex par ex altera arbore. ἐμφύλωσις. GAL. Entement ou enture. ITALI. *Incatanamento.* GERMA. Zweygung/ein einbindung eines zweygs. HISPAN. *Obra de emplastrar ò enxerir.* ANG. *A greffing.* *Col.lib.6.de Arbor.cap.26.* Tertium genus, quum gemmam cum exiguo cortice in partem sui delibratam recipit, quam vocant agricolæ emplastrationem, vel (vt quidam) inoculationem.

Emplastratūrus, part. quo *Col. vsus est, lib.5.c.11.* Delibrato (*inquit*) item alteram arborem, quam emplastraturus es.

Empŏrium, Mercatus, vel locus vbi mercatus fit. ἐμπόριον. GAL. Le marché, le lieu où on tient vne foire. ITAL. *Mercato, fiera.* GERM. Ein gwärbstatt/da man kaufft vnnd verkaufft. HISP. *Lugar de feria, ò trato de mercaderia.* ANG. *The place where a faire is keept, a merkat towne.* *Plaut. in Amphitr.* Apud emporium, atque in macello, in palæstra, atque in foro. *Cic. Att. lib.5* Quum per emporium Puteolanorum iter facerem. Dictum emporium ἀπὸ τοῦ ἐμπορεῖν, hoc est à negotiando, siue mercando: vnde & ἐμπορεῖν Græci mercatorem vocant, & ἐμπόρευμα ipsam negotiationem.

Emporeticus, a, um, Mercatorius, ἐμπορικός. vt Emporetica charta. ἐμπορικὸς χάρτης. GAL. Papier brouillard, dequoy on enuelope les autres marchandises. ITAL. *Carta da inuolger mercantie.* GERMANI. Krämer papeir in welches sy ire waren einwicklen. HISP. *Papel de straça.* ANGL. *Papier wherein merchandes do put their wares, as browne or wast paper.* dicta est qua merces inuoluuntur à mercatoribus, inutilis ad scribendum. *Plin.lib.13.cap.12.* Nam emporetica inutilis scribendo, inuolucris chartarum segestriúmque in mercibus vsum præbet.

EMPORIAE, Vrbs Hispaniæ Tarraconensis, Ptolemæo. * Vulgo *Castellon Dempurias.* * Phocaiæ Emporiæ. *Silius lib.3.* Dat Carthago viros Teucro fundata vetusto, Phocaicæ dant Emporiæ, dat Tarraco pubem.

EMPORIVM, ἐμπόριον, Oppidum, quod aliàs Tanais, iuxta Tanaidis fluuij ostia in Mæotin. *Steph.*

EMPORIVM, ἐμπόριον, Vrbs Celtica, à Massilienſibus condita: altera est Macedoniæ, tertia Siciliæ, quarta Campaniæ, *Steph.*

Empotion, quod hîc pro herbæ nomine corruptè legebatur, Vide EMPETRON.

Emprosthotonus, ἐμπροσθότονος. Affectus est spinæ, quum scilicet illa obriguit, & inflexibilis facta est, atque ita in anteriorem partem incuruatur, vt omnino erigi non possit. Huic affectus similes sunt tetanus & opisthotonus: in hoc tamen differunt, quod emprosthotonos dicitur, quum in anteriorem partem spina sit inflexa: opisthotonos, quum ea in partem posteriorem est incuruata: tetanus autem quum recta obriguit, ita vt neque in anteriorem, neque in posteriorem partem flecti queat.

Empti tĭus, Emptito, *Vide* EMO.

EMPVSA, ἔμπουσα, Genus laruæ & terriculamenti, dicatum Hecatæ, vno pede incedens: vnde & nomen. *Autor Eustathius. Vide Cælium Rhodig. lib.6. cap.38. lect. antiq. & Erasmum in prouerbio*, Proteo mutabilior.

Emphyi, ἔμφυσι, A medicis dicuntur qui absessu thoracis laborantes, pus excreant, quorum affectus etiam empyema, ἐμπύημα appellatur: nos purulentam excreationem dicere possumus. Qui verò hûc morbum paritur, empyicus, ἐμφυσικὸς dicitur.

Empyrium cælum, ἐμπύριος οὐρανός. Appellatur à Theologis (nam philosophi cœli huius nusquam meminerunt) vndecimum cœlum, primum mobile ambitu suo complectens, Dei & Beatorum sedes: ita dictum, quasi ignitum, non quòd reuera tale sit, sed quòd puritate sua reliquis cælis, vt ignis cæteris elementis, antecellat.

Emūcidus, pen. corr. adiect. עָכַשׁ *kobésch.* ὁ καὶ ἡ βλεννώδης, ὁ καὶ ἡ μυξώδης, ὁ καὶ ἡ κακόχυμος. GAL. Moist & tout humide. ITA. *Muffo, muffolento.* GER. Schimlig. HIS. *Cosa mucho muhosa.* ANG. *Very filthie. muche vnnewed.* vt, Vitis emucida. *Plin.17.c.22.* Simili modo & secundo anno reciditur, viréque concipit, & intra se pascit, suffecturas oneri, quum aliàs festinatione pariendi gracilescat, ac emucida (ni cohibeatur castigatione tali) in fœtum exeat tota.

Emūgio, is, pen. prod. Cum mugitu profero. נָעָה *gaáh.* ἐμυκάομαι. GAL. Mugir comme vn taureau, parler gros. ITA. *Mugire de buoi.* GERM. Lúyen/schreyen wie ein stier. HISP. *Mucho bramar, ò dar bozes.* ANG. *To bellowe out.* *Quintilian. lib.1.c.11.* Nam & clamat vbique, & omnia leuata, (vt ipsi vocant) manu emugiunt.

Emulgĕo, emulges, emulsi vel emulxi, emulsum vel emulctum, Mulgeo, mulgendo tollo. מָצָה *matsach.* ἐξαμέλγω. GAL. Traire le laict d'vne mammelle. ITAL. *Mungere il latte.* GERM. Außmelcken. HISP. *Ordeñar, ò chupar.* ANGL. *To milke or stroke.* *Colum.lib.7.cap.3.* Sed priusquam hoc fiat, exiguum emulgendum est, quod pastores colostram vocant.

Emundare, Mundare. שָׁחַר *tihér* פִּנָּה *pinnah.* ἐκκαθαίρειν. GAL. Oster les immondices, nettoyer. ITA. *Nettare.* GER. Außseuberen. HISP. *Mucho alimpiar.* ANG. *To wipe & to mak cleane.* *Colum lib.3.c.15.* Seritur ergo priùs in emundata pastinatione. *Idem lib.2.*

Emungo, gis, emunxi, emunctum, Nares purgo. מָצָה *matsats* מָצַח *matsah* ἀπομύσσω. GAL. Moucher son nez. ITAL. *Nettar se il naso, suffiarsi il naso, moccchar.* GERM. Die nasen butzen. HIS. *Alimpiar las narizes.* ANGLIC. *To wipe the nose, to snuffe a candell.* Mucus vero est cerebri excrementum ex naribus profluens. Emungere lucernam, vel candelam, est extremam ellychnij partem, quæ iam exusta lumini officit, instrumento auferre. Instrumentum quoque, quo ad eam rem vtimur, emunctionem vocari potest. ¶ Per translationem sæpe ponitur emungere pro spoliare, seu fraude extorquere. *Terent. in Phorm.* Emunxi argento senes. ¶ Cubito se emungere, prouerbium, quod in eos dici consueuit qui artem aliquam immundam exercent: illi enim quum manus semper habeant inquinatas, cubito digitorum loco vtuntur. *Autor ad Herenn. lib.4.* Tota res relinquitur in suspicione: vt si salsamentarij filio dicas, Quiesce tu, cuius pater cubito se emungere solebat.

Emūnctus, participium, Exhaustus, & pecunia denudatus. נִמְצָה *nimtsah.* ἀπομυχθείς. *Plaut. in Bacch.* Miserum me auro esse emunctum. ¶ Emunctæ naris homo (*vt docet Erasmus in Adagijs*) dicitur is qui acri exactóque est iudicio, qui nares habet perpurgatas, mucóque emunctas. *Horatius primo sermone, Satyra 4.* emunctæ naris, durus componere versus, [*Quint.* Limati & emuncti Attici. *Diomed. lib.1.* Emunctus assem, assis, & asse.]

Emūnctio, onis. מִצְמֻצִים *mits.* ἀπομυξία. GALL. Mouchement. ITAL. *Mocamento.* GERMAN. Der nasen burzung. HISPA. *Obra de alimpia las narizes.* ANGL. *A wiping of the nose.* *Quint. lib.11.cap.1.* de narium gustu loquens, Quum emunctio etiam frequentior non sine causa reprehendatur.

Emūnio, nis, niui, nitum. Munio. בָּצַר *bitsér* κατοχυρόω. GAL. Fortifier, remparer. ITA. *Fortificare.* GERM. Befestnen/fest vnd wol bewart machen. HISP. *Fortalecer.* ANGLI. *To fonce, to fortifie, to mak stronge.* vt, Emunitus in modum arcis, *Liuius 2. bell. Pun. Tacit. in vita Agric.* Corpora ipsa, ac munus, syluis ac paludibus emuniendis, verba inter ac contumelias, conterunt. Emunire vites ab iniuria pecoris. *Col.lib.5.c.6.*

Emūsco, as, Purgo, & muscum adimo. ἐκζυω GALL. Esmousser, oster la mousse d'vn arbre. ITA. *Leuar la mussa da'vn albero.* GERM. Von dem mieß seuberen. HISPAN. *Quitar el moho de los arboles.* ANGL. *To rubbe of mosse.* *Colum.lib.11.cap.2.* Iisdem diebus, vbi prægelidum & pluuium cælum est, oleæ putantur & emuscantur, Id est, muscus illis adimitur.

Emūtio,

ēmūtĭo,tis,ui,titum,penultima producta,Mutio.{ἐμύζω.GAL.Gonder.ITALI.*Mutire,mutirsi.*GERM.Gybſen/ein wenig murren.HISPAN. *Hablar como entre dientes.*ANGLIC.*To mutter,or whisper.*} Qua voce vtitur *Plautus in Mercatore.* Etiam emutis ? omnia commonſtrabo.

ēmŭto,as penultima producta,Muto,immuto. {חמיר *hemir.*ἐξαλλάττω. GAL.Changer,muer.ITA.*Congiare,mutare.* GERM.Verenderen.HIS. *Cambiar,mudar.* ANGL. *To change.*} *Quint.lib.8.capite 2.*Quidam emutatis in peruerſum dictis de figuris , idem vitium conſequuntur.

E ante N.

EN.In Notis antiquorum,etiam nunc.

ēn,Significat ecce, & tàm nominatiuo quàm accuſatiuo iungiturque vtimur in commonſtrando aliquid.{ הִנֵּה,*hŭi.* GAL.Voicy voila.ITA.*Ecco.* GERM.Sihe/ſchaw.HISPA.*Cata,ò mira.*ANGL.*Behold.*} vt En Priamus.Vel exprobrando:vt , En agros,& quam bello Troiane petiſti , Heſperiam metire iacens. Oratores per nominatiuum frequentius.*Cic.pro Deiotaro rege.*En crimen,en cauſa,cur regem fugitiuus, dominum ſeruus accuſet.[Cedo manum. En tene:(alias hem) *Plaut.Moſtell.ſc.4.a.1.*Alloquor,En abſens. *Ouid.Eleg.3.lib.5. Triſt.*En tectum,en tegulas,en ludificatum herum. *Plau.Amph.*En teſtis ampliter qui cum venio. Idem Ibidem. En tibi hominem. *Plaut.Cap.ſc.3.a.2.* En tibi.*Plau. Curc.ſc.3.a.1.* En eget auxilio qui non tulit. *Ouid.13.Metaph.* Pendimus,en profugi,ſatis tua pectora pœnas.*Ouid.Eleg.11.lib.3.Triſt.*]

ĕnæŏrēmă,pen.prod.ἐναιώρημα.A medicis vocatur illud , quod in vrina circa mediam matulæ partem innatat, quemadmodum quod in ſumma matulæ parte cernitur,nubes ſiue nebula dicitur:quod vero in fundo ſubſidit, hypoſtaſis. Nomen accipit à verbo ἀναιρέω, quod ad medium matulæ ſublatum, ibi quodammodo meneat ſuſpenſum.

ENALVS, ἔναλος, Lesbius adoleſcens,qui cum ſeruandæ puellæ tuiuſdam gratia ſe in mare abieciſſet , opera delphinûm ſeruatus , vnà cum illa ad continentem tranſuectus eſt. *Autor Plutarchus in Symposio ſeptem ſapientum.*

ĕnārgĭă,giæ,penultima producta,Græcè ἐνάργεια. Latinè euidentia, ſiue repræſentatio , illuſtratióque , quum res ita deſcribitur , vt cerni videatur.{ ראי,מתאה *roi.mareih.* GAL Euidence,clarté. ITALIC. *Rapresentatione.* GERM. Ein eigentliche anzeigung eines dings/als wan man es fur augen bildete. HISP. *Manifeſtacion y repreſentacion* ANGLI. *Clearneſſe,perſpicuitie,euidentie.*} *Quint.lib.4.c.2.* Sunt qui adiiciant his euidentiam,quæ ἐνάργεια Græcè vocatur. ¶ Eſt & enargia,per ſecundam vocalem in antepenultima, ἐνέργεια,quod nobis efficaciam ſonat:de quo infrà ſuo loco.

ĕnārrō,Perfectè,vel ad finem narro , explano,{ ספר *ſepper* חגיר *highghidh* פרש *parájch* באר *beer.* ἐκφράζω,διήγημαι. GA.Raconter,reciter, expliquer,declarer.ITAL.*Narrare,ſpianare.* GERM.Erzellen.HISPA. *Declarar,exponer.* ANGLIC. *To mak plane and tell atlengh.* [Patri enarrabo tua flagitia. *Plaut. Men.ſc.1.a.5.* Ea tibi omnia enarraui. *Plaut.Amph.*Ne operæ quidem pretium te ea enarrare. *Plaut. Mil. ſc.1.a.1.*Enarrare argumentum.*Plau.Milit.ſc.2.a.1.*Ibidem eloquar.] *Cicero pro Marcello:* Nulla dicendi aut ſcribendi tanta vis aut copia, quæ non dicam exornare,ſed enarrare res tuas geſtas poſſit. *Terentius Adelph.* omnè modo ſeni quo pacto ſe haberet,enarrauimus ordine.[*Gellius cap.12.lib.13.In M. Varronis lib.21.*rerum humanarum enarratius ſcriptum eſt.]

ĕnarrātĭo,onis.{ פרשה *paraſchăh,*ἐξήγησις. GAL. Expoſition,declaration,interpretation.ITA. *Expoſitione,interpretatione.* GERM.Erzelung HISP.*Aquella declaration ò cuento.* ANGLIC. *A plane declaration,or telling at lengh.*} *Quint.libro 1.cap.9.* Exigitur à Grammaticis Poetarum enarratio. [*Gell. cap.4. lib.* 18. Enarrator & lector Saluſtij.

ĕnarrābĭlis,le,Quod enarrari poteſt.{ ἐξηγητός,φατός.GAL. Qui ſe peut raconter,qu'on peut dire. ITA.*Che ſi puo narrare.*GER.Das erzehlt zu erzellen iſt.HISP.*Coſa que ſe puede declarare.* ANG. *That may be declared.*} *Quint.lib.6.c.4.* Motu animi quodam,neſcio an enarrabili,indicatur.

ĕnāſcor,eris.Naſcor,ſiue ex alio naſcor.{ נולד *noládh.*φύομαι,ἐκφύομαι. GAL. Naiſtre ſortir d'vn autre,ſurcroiſtre. ITA. *Naſcere,ſorgere.* GERMA.Herauß wachſen.HIS.*Neſcer.* ANGL.*To be borne,or to ſpring of an other.*} *Varro 1.de Re ruſt. cap.41.* Simili de cauſa oleæ ſemen quum ſit nuclens,quòd ex eo tardius enaſcebatur colis , quàm ex taleis:ideo,&c. *idem 2.de Re ruſt.capite 9.*Enatis duobus dentibus, dextra & ſiniſtra,&c.*Cicero ad Atticum;* Ex multis meis miſerrimis cutis eſt vna enata.

ĕnāto,as,are,Natando euado,vel ad deſtinatum locum natando peruenio.{ נף *naph* ἐκνήχομαι,GALLICE.Paſſer en negeant,nager iuſques où on pretend,eſchapper en nageant. ITAL.*Nuotare,nuotare vltro fuori.*GERM.Außſchwimmen. HIS.*Saltir del agua nadando.* ANGL.*To ſwomme out.*} *Hircius lib.4.* Séque per molem in mare præcipitauerunt , & octingentorum paſſuum ſpatio ad oppidum enatauerunt. *Cic.5.Tuſcul.* Reliqui habere ſe videntur anguſtiis:enatant tamen Epicurus,Hieronymus &c.hoc eſt,euadunt.

ĕnāuĭgo,as,are , Ad finem vſque nauigare,vel nauigando euadere. { ἐκπλέω.GALL.Paſſer en bateau ou nauire, aller par eau,& paruenir iuſques où on veut aller.ITA. *Nauigare,nauigare al luogo deſtinato.*GERMA.Außſchiffen/zulandt auß der tieffe ſchiffen. HISPAN.*Nauegar haſta el cabo.* ANGLIC. *To ſayle out,or to land.*} *Plinius libro ſexto capite decimoſeptimo* , Proditur Alexandrum magnum nullo die minus ſtadio DC. nauigaſſe in Indo,nec potuiſſe ante menſes quinque enauigare. *Cicero quarto Tuſcul.* E quibus tanquam è ſcopulo ſis cotibus enauigauit oratio. *Suet.in Tiber.* Tantum non aduerſis tempeſtatibus Rhodum enauigauit. *Plin. lib.9.cap.3.*Sinus duodecim dierum & noctium remigio enauigatus Ptolemæo regi.

*Enauigandus,a,um,Particip fut. temp *Horat 2.Carm.Ode 14.*-qui ter amplum Geryonem, Tityonque triſti Compeſcit vnda ſcilicet omnibus Quicunque terræ munere veſcimur Enauiganda.

ĕnāuo.as,Nauo.{ ἀπεργάζομαι.GAL.Employer ſa peine à acheuer quelque œuure.ITA. *Adoperare ogni ſua poſſanza.* GERM.Gluͤyß anwenden. HISP.*Trabaiar para acabar alguna coſa.* ANG.*Lo employe with all his power,to endeuour with diligence.*} Vnde opera enauata, *Tacitus libro* 19 Et præmia enauatæ operæ petebant.

ĕncænă,cum æ diphthongo, Innouatio.{ חנכה *chanuchăh.*ἐγκαίνια. GAL.Renouuellement,innouation.ITA. *Innouatione.* GER.Erneuerung/einweyhung. HIS.*Innouacion ò commienço.* ANG. *An innouation.*} *Aug.*Encænia,Feſtiuitas erat dedicationis templi Græce enim ἐγκαίνια dicitur nouum, Quandocunque enim nouum aliquid fuerit dedicatum,encænia vocatur.

ĕncanthĭs,ĭdis, Morbus oculorum,quum in maiori ipſorum angulo tuberculum enaſcitur, quod genas parum patitur diduci. Nomen habet à ſitu. Nam Græci oculorum angulos κανθοὺς appellant.

ĕcardiă,ἐγκαρδία. Gemma eſt à cordis effigie ſic dicta.Eius tria enumerantur genera: primum , in quo nigra effigies cordis eminet: ſecundum viridi colore , cordis effigiem repræſentans:tertium,nigrum cor oſtendens,reliqua ſui parte candidum. *Autor Plin.lib.37. c.10.*

ĕncauſtĭcē.es,ἐγκαυστική, Genus picturæ quod adhibito igne fiebat, coloribus ſcilicet aduſtis,cera igni reſoluta. { ANGLICE , *Enameling.*} *Apul.* Encauſticen oppido exercens, ſe & duos filios ſuſtentabat.

ĕncauſtēs,ſtæ,ἐγκαυστής. ANG. *An enameler.*} Latinè inuſtor dici poteſt,hoc eſt pictor,qui coloribus aduſtis,& cera igne reſoluta rerum effigies exprimit.A verbo Græco κάω.quod eſt uro.*Virtuu.*Quod facere ab encauſte didicerat. *Plin.lib.35.capit.11.* Lyſippus quoque Æginæ picturæ ſuæ inſcripſit incauſtòm : quod profectò non feciſſet, niſi encauſtica inuenta.

ĕncauſtŭs,a,um,adiect,Encauſto pictum. { ANG. *Enameled,*wrought wit fier.} *Mart.lib* 1.Encauſtus Phaëton tabula tibi pictus in hac eſt, Quid tibi vis dipyrum,qui Phaëthonta facis?

ĕncauſtum,ſti,neut.gen.{ ἔγκαυστον. ANG.*Vernish,enamel.,or other like picture wrought with fier.* } Materia eſt aduſta , ad picturam apta. *Plin.*Figlinum opus encauſto pinxit.Latinè dicitur inuſtum. Hoc genus picturæ primus Nicias in vſu habuit. Vide Hermolaum in caſtigat.

ĕncauſtĭcus,a,um,aliud adiectiuum. vt , Encauſtica pictura.*Plin.lib.35. cap.11.*Sed aliquanto vetuſtiores Encauſticæ picturæ extitêre.

*Encaute,tes,apud *Plin.lib.35.cap.11* Lyſippus quoque Æginæ picturæ ſuæ inſcripſit encauten:quod profectò non feciſſet , niſi encauſtica inuenta.Alia exemplaria habent encauſten.

ĕncĕlădŭs, ἐγκέλαδος, Gigantum maximis,Titanis & Terræ filius, quem Iupiter fulmine ictum Ætnæ monti ſuppoſuit. { GERMAN. *Ein gwaltiger tyſs / welchen Jupiter mit dem ſtraal zuboden gſchoſſen hat/vnnd den berg Aetnam oben der vff in geworffen.*} *Virg.li. 3.Æneid.* Fama eſt Enceladi ſemuſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac.

ĕnchĕlĕæ,ἐγχελίαι , *Stephano* , oppidum in Illyride iuxta quod Cadmus & eiuſdem vxor in ſerpentes verſi ſunt.*Lucanus lib.3.*- & nomi mine priſco Euchelæ verſi teſtantes funera Cadmi : *Meminis huius oppidi & Plin.lib.3.c.21.*

ĕnchīrĭdĭon , {ἐγχειρίδιον.GAL. Liure qui ſe peut tenir en la main, manuel.ITA.*Coſa che ſi può tenere in mano.* GERMA.Ein handbuchlein HISP.*Libro manual y que ſe puede tener en la mano.*ANG.*A booke meete to be borne in the hand.*} Exiguus quiuis libellus, ita dictus quod ad manum ſemper haberi debeat, ſiue quòd manu nullo negotio poſſit circumferri. ¶ Sed & gladiolum,ſeu militarem pugiunculum,& remi partem illam,quam nauræ manu comprehendunt, enchiridiò vocari Iulius Pollux tradit.

ĕnchōrĭŏn , {ἐγχώριον, dicunt indigenam hoc eſt,in eo ipſo loco in quo agit genitum : vnde Enchoriæ aues dicuntur noſtrates quibus opponuntur exoticæ,ſeu peregrinæ.

ĕncnrĭſtă.ἔγχεισα.*Apud Celſum,*Medicamenta ſunt liquida, quæ illinunt.

ĕnchūſă,{ ἔγχουσα,} Herba eſt ſimilis anchuſæ(vnde & Pſeudanchuſa nominatur)ſed lanuginoſior & minus pinguis, tenuioribus foliis, & languidioribus. Radix non fundit oleum,ſed rubeutem ſuccum, qua nota ab anchuſa diſcernitur. *Autor Plin.lib.22.c.20.*

ĕnclĭſis,ἔγκλισις,Inclinatio.& vnum de accidentibus verbi , quod Latini Modum dicunt.

ĕnclĭtĭcus tica,ticum,ἐγκλιτικός,Inclinatiuus,vt Encliticæ coniunctiones,que,ve,ne,quoniam inclinant ad ſe accentum.

ĕncolpiæ ἐγκόλπια,*vt ait Ariſt.* venti ſunt qui è mari veniunt per ſinus Nam κόλποι Græci ſinum vocant.

ĕncōmĭum,mij.{ תהלה *thchillăh.*ἐγκώμιον.GAL.Louange,teſmoignage d'honneur.ITA.*Laude.*GERM.Ein herrlich lob. HISP. *Alabança ò loor.*ANG.*Louing,praiſe.* } Laus vel præconium alicuius , & propriè, quod ex multis eius virtutibus compingitur.Nàm que vnam tantùm ſingularémque ſpectant virtutem (vt ſi quis iuſtum Ariſtidem prædicet)Græci ἐπαίνους potiùs appellant.Solebant autem encomia cani,vel dici victoribus(quę inde etiam epinicia dicebantur)in quibus occaſione recentis meriti repeti ſolebat , quicquid illi in vita laude dignum geſſiſſent.¶ Encomium ante victoriam canis.πρὸ τῆς νίκης ἐγκώμιον ᾄδεις.In eum qui præpropere gloriatur,re nondum confecta, Nam apud Græcos qui rem ſtrenuè geſſiſſent in bello,oratione aut carmine laudabantur:quæ laudatio proprie encomium dicitur.*Plato in Lyſide.*

ĕncōmĭāſtes.ἐγκωμιαστής. Dicitur laudator,qui alterius celebrat encomium.

Emcombomata. ἐγκεκομβωμένα. *Festo Nonio*, vestes sunt puellares, quemadmodum & Parnacides. *Varro de liberis educandis*, Vt puellæ habeant potiùs in vestitu chlamydas, encombomata, ac parnacidas, quàm togas.

Encryphias, ἐγκρυφίας. Dicitur panis subcineritius, ἀπὸ τοῦ ἐγκρυφίζειν quod dum coquitur, sub cineribus abscondatur.

Encyclios. {ἐγκύκλιος. GAL. Circulaire, orbiculaire, rond. ITAL. *Circolare, rotundo.* GERM. Rund. HIS *Cosa de cereo, de cortillo.* ANGLIC. *Round.*} adiectiuum est apud Græcos, quos nos orbicularem interpretari possumus. Vnde ἐγκύκλιος παιδεία, circularis, & ex omnium disciplinarum orbe confecta scientia dicitur: quem etiam Latinorum nonnulli mutuata à Græcis voce Encyclion dixerunt. *Virtus lib. 1. cap. 1.* Encyclios disciplina, vti corpus vnum, ex his membris est composita. *Rursus idem in Præfat. lib. 6.* gratias agit parentibus quòd se erudiendum curauerint encyclia doctrinarum omnium disciplina. ¶ Encyclias commentationes, ἐγκυκλίους ἐξεργασίας, *Aristoteles in Ethicis* eas intelligit quas Gellius extrarias, hoc est exoticas vocat, *Martian.* cyclicas: cuiusmodi & Problematum sunt libri, & quæ populares à *Cicerone ac Themistio.* quæstiones appellantur, quod de rebus omnibus tanquam in circulo passim quæreretur.

Encyclopædia, {ἐγκυκλοπαιδεία. GAL. Vn sauoir profond & intelligence de toutes les sciences. ITA *Scienza vniuersale.* GER. Der zicket allet guter künsten/da eine an der anderen hangt. HISP. *Scientia vniuersal.* ANG. *A perfect knaw ledge of all artes and sciences.*} Latinè dici potest circularis vel orbicularis scientia. Est enim omnium artium & disciplinarum perfecta scientia. Ratio nominis proculdubio tracta est à circularis figuræ perfectione.

Endelechia, ἐνδελέχεια, *Vide* ENTELECHIA.

Endeploro, ras, peu. prod. antiqui dixerunt, *teste Festo*, pro Imploro. quod est cum questu inclamo, & cum fletu rogo, quod est propriè vapulantis.

Endiadys, ἐνδιάδυς, Figura quum vna res metri causa in duas diuiditur, *vt apud Virg.* Molémque & montes insuper altos, id est molem montium. Sic alibi, -pateris libamus & auro, pro pateris aureis. Huius figuræ meminit *Seruius in primum Æneidos*, vbi tamen omnium pene doctorum sententia corruptè legitur pro ἐν διὰ δυοῖν, hoc est vnum per duo, cui contraria figura legitur *apud Donat. in Andriam Terentij*, quam vocat δύο δι' ἑνός, id est duo per vnum.

Endo, antiquè idem est quod In. Endo procinctu, pro In procinctu. Significat autem quum ex castris in prælium exitum est. Nam veteres togis incincti pugnabant, *autore Festo. Gell. lib. 5. c. 19.* Velitis iubeatis Quirites, &c. vti ei vitæ necisque in eum potestas fiet, vti patri endo filio est. Sic enim doctissimus vir *Fran. Hotomanus* legendum existimat.

Endromis, idis, {ארדת שער addereth sceder ἐνδρομίς. ANGLIC. *An yrish mantle, a course winter gowne.*} Vestis genus hirsutum, longiorisque villi, venti, pluuiæque iniuriis arcendis in primis accommodatum. Primus earum vsus inuentus creditur apud Lacedæmonios, quamuis postea, etiam in Gallia fieri cœperint. Dicta endromis ab eo quod ἐνδέρομαι, hoc est, in cursu, ea maximè vterentur. [*Martial. epigram. lib. 14.*] & *lib. 4.* endromidis vsus elegantissimo Epigrammate exequitur.

Sordida, sed gelido non aspernanda Decembri,
Dona, peregrinam mittimus endromidem.

Iuuenalis Sat. 6. mulieres Romanas taxat, quod endromide purpurea vterentur: Endromidas (*inquit*) Tyrias, & fœmineam ceroma Quis nescit?

Endymion, ἐνδυμίων. Nomen proprium eius qui primus Lunæ cursum inuenit. *Apollon. li. 4. Argon.* Οὐκ ἂρ ἐγὼ μενεπτὸν ἑκάστιον αὖτις ἀέλσω, Οὐδ' ὅτε κεν δεδάμωμαι ἐνδυμίων. Hinc origo fabulæ quam *Cicero tangit prima Tusculana.* Endymionem à Luna adamatum fuisse, & ab ea in Latmio Cariæ monte fuisse sopitum, non aliam ob causam quàm vt illum semel exoscularetur. Endymion (*inquit*) si fabulas audire volumus, nescio quando in Latmio obdormiuit: qui est mons Cariæ, nondum (opinor) expertectus. Num igitur eum curare censes quum Luna laboret, à qua consopitus putatur, vt eum dormientem oscularetur? *Hactenus Cic.* [*Plut. in Num.* Endymiona amarum à Diis fabulantur Arcades)

¶ Hinc natum prouerbium, Endymionis somnum dormis, Ἐνδυμίωνος ὕπνον καθεύδεις. In eos qui desidiæ immodico somno saginant, aut qui diuturno in otio versantur, nec vllis negotiis exercent, sed mollem feriatamque agunt vitam.

Enecco, as, enecui, enectum. Neco, interficio, occido. {המית hemith קטל katal אבד ibbadh. θανατόω, ἀποκτείνω. GALLI. Tuer, faire mourir ITA. *Occidere.* GERM. Ertöden/vmbringen. HISP. *Matar.* ANGLIC. *To kill, to slay.*} *Plaut. in Amphit.* Puer ambas angues enecat. *Colum. lib. 11. cap. 3.* Ne herbis enecetur ruta. [*Plaut. Amph* vxore me dedecore & stupro plena enicat. *Idem Asin. sc. 2. a. 3.* Odio me enecauit. *Idem Mostell. sc. 3. a. 1.* vt enecem sceleratam stimulatricem. *Idem Plaut. Aulul. sc. 6. a. 4.* Vt apud me te in nerno enecem (i. ad necem vsque detineam.) Idem Ibidem, *act. vlt. versu vlt.* vel hercle enica nunquam hinc feres à me. *Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1.* Perij ni hanc pessimis exemplis enicasso. Ibidem, Ni scapham enicasso.]

¶ Aliquando enecare simpliciter accipitur pro molestum esse, vnde frequens est apud Comicos, Enecas me, hoc est obtundis me, siue grauis & molestus es mihi.

¶ Veteres etiam Enico dicebant. *Terent.* Eho, tu consobrinum tuum non notas? DEM. Enicas. & postea, Satin' etiam si te delibutum gaudio reddo? ANT. Eenicas, &c.

Enectus, participium. {מומת mumath חלל chalal θνητός, τετρυχωμένος, κατειργασμένος. GAL. Tué, recreu, gasté, & perdu, trauaillé iusques au mourir ITALIC. *Ammazzato, trauagliato estremamente, mezo morto.* GERMA. Ertödet. HISP. *Cosa muerta, ò muy trabasada ò medio muerta.* ANGLI. *Kylled slayne.*} Non tàm mortuus, quàm propemodum mortuus. Valla *lib. 6. c. 27.* Vt, enectus fame, *Cic. 2. de Diuin.* Plenus, & enectus, contraria. *Ibidem.* [*Suet. in Calig. cap. 49.* Enecti veneno pisces, quos æstus in proxima littora eiecerat. Item Bos est enectus arando. Enecta fame & siti prouincia. *Cic. ad Attic. lib. 6.* Siti enectus Tantalus, *Cic. 1. Tusc.* Enecatus, a, um, *Plin. cap. 13. lib. 18.* Flaccida & in horreis enecata rapacia.]

Energia, pen. prod. {כוח choach. ἐνέργεια. GAL. Energie, efficace. ITA. & HISP. *Efficacia.* GERM. Wurckung/trafft. ANG. *Efficacie, force.*} Latinè efficacia, seu operatio. *Hieron.* Habet nescio quid latentis energiæ, viuæ vocis actus. Fit ab adiectiuo Græco ἐνεργής, efficax. Vnde & verbum ἐνεργάζομαι, quod est efficio siue operor. Energia itaque est quædam quasi actio & operatio interior, quæ est veluti via ac dux ad exteriorem corporis actum.

Enervo, uas, Debilito, quasi nervis & robore spolio. {חלש chalásch. ἐκνευρίζω. GAL. Oster la force, debiliter. ITA. *Indebolire, snernare.* GERMAN. Kraffteß machen. HISP. *Quitar los nieruos y fuerça.* ANG. *To mak weak or feble.*} *Cic. de Senect.* Sed tamen vt eos videtis, non planè me eneruauit, non afflixit senectus, *Lactant. lib. 5.* Hæc præsentia terræ bona virtuti contraria sunt, & vigorem mentis eneruant.

Enervatus, participium. {חלוש chaluísch. ἐκνευρισμένος. GALL. Debilité, qui a perdu sa force & comme ses nerfs. ITA. *Sneruato, effeminato, non virile.* GERMAN. Geschwecht. HISPAN. *Cosa fleue y flaca y sin nierno.* ANGL. *Made weak.*} vt, Enervati & exangues homines. *Cicer. pro Sest.* Languidus & enervatus Philosophus. *Cic. 1. de Orat.* Enervata & muliebris sententia. *Cic. 2. Tusc.* [Enervatus amore animus. Vell. Ius.]

Enervus, a, um, vel Enervis, Debilis, mollis, effœminatus, quasi sine nervo. {חלש chalásch. ἀνανδρος. GAL. Mol & effeminé, n'ayant aucune virilité. ITA. *Debolo, molle, snernato.* GERM. Schwach/weybisch. HISP. *Flacco, sin nieruos.* ANG. *Vveake, feble.*} Vnde enerua saltatio apud Apuleium, quæ sinuosis flexibus, & corpore plicatili fit, quasi effœminata, mollis. *Plin. in Paneg.* Visum est spectaculum inde non enerue, nec flexum, nec quod animos virorum molliret, & frangeret. *Quint. lib. 9. cap. 4.* In vniuersum autem si sit necesse, duram potius atque asperam compositionem malim esse quàm effœminatam & enerue.m.

¶ Enervati pro mollibus ac delicatis. *Sex. Aurel. Victor. in Tito*, Enervatorum greges abire præcepit.

Enetι, ἐνετοί, habitabant olim iuxta Paphlagoniam: inde *Homerus* syluestres mulos educi scribit. Dicuntur & equæ Enetides. Enetus, ἐνετός, etiam possessiuum est, & ciuitas Myrmecis dialectici patria. *Steph. Vide* Heneti.

Engaddyn, {עין נגדי ain gedhi. In tribu Iudæ (*vt scribis Hieronymus*) vocatur vsque hodie vicus prægrandis Iudæorum, iuxta mare mortuum vbi opobalsamum prouenit, quas vineas Engaddi Salomon in Cantico nominat. *Idem alibi*, Engaddum ager est terræ Iudææ, non tam vineis quàm balsamis florens.

ENGELANES, populi Illyriæ, idem qui Encheleæ, ἐγχελάνες, *Stephanus.*

Engonasis, ἐγγόνασις, Signum cæleste, quod Latinè ingeniculus vocatur: is Hercules est, qui dextro genu nixus, sinistro pede capitis draconis dextram partem opprimere conatur. *Vide Hyginum libr. 2. & 3. Ialium Firm. lib. 7. Matheſ.* Oriente ingeniculo, (quem engonasin Græci appellant) nati cum testimonio Martis & Lunæ erunt funambuli, oribatæ, & neurobatæ, & qui talia pertractant.

ENGYON, ἔγγυον, Vrbs Siciliæ. *Steph.*

Enhydris, ἔνυδρις. GAL. Serpent ou couleuure viuant en l'eau. ITA. *Serpente di acqua.* GERM. Ein wasserchtand. HISP. *La culebra que viue en al agua.* ANGLIC. *A water snaike.*} Coluber in aqua viuens, vnde nomen accepit. *Plin. lib. 30. cap. 3.* Dentium doloribus medetur draconis ose spina: item enhydris. Est autem serpens masculus, & albus, *Herodotus in Melpomene*, pro lutra accepisse videtur. Ἐν δὲ ταύτῃ ὑδρίδες ἀλίσκονται, καὶ κάστορες. Quo in loco *Valla* ἐνύδρους vertit.

Enhydros, ἔνυδρος, Lapillus absolutæ rotunditatis, & cum candore leuitatem habens, liquorem intus continens ad motum fluctuantem, vt albumen in ouis. *Autor Plin. lib 37. c. 11.*

Enim, Coniunctio causam subiungens, & secundum locum ferè in oratione obtinens Nam, nanque. {כי chi. γάρ. GALL, Car, certes. ITAL. *Imperoche.* GER Dann. HISPA. *Porque.* ANGL. For.} vt, Cole pudicitiam: hæc enim hominem vindicat à scelere. [Quid enim nisi vota superfunt. *Ouid. Eleg 2. lib. 1. Trist.* Quid enim fuit vtile nasci? *Idem Eleg. 13. l. 3. Trist.* Nunc enim, pro nunc autem. *Gel. cap. 16. lib. 6.* S. Nolo faciat. C. At enim ne quicquam ne vis. *Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1.* Quid iam? B. Quia enim vænalem non habeo. *Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1.* P. Quid metuis. Sc. enim ne nos perdiderimus, (i. nempe) *Plaut. Mil. sc. 5. a. 2.* L. Quamobrem. C. Quia enim Persas subegit. (bis) *Plaut. Curc. sc. 1. a. 3.* Quid vrbes barbaricas iuras? Quia enim ita asperæ sunt. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 4.* S. Quia enim Alcmenam stare ante ædes saturam intelligo. Item M. Sacrifico ego tibi. A. Qui? M. Quia enim te macto infortunio. *Plaut. Amphitr.* Certè enim hic nescio quis loquitur Ibidem.

¶ Enim pro certè, *Plaut. Milit. sc. 3. a. 2.* Non enim faciam, quin scias. (i. certè) *Idem Aul. sc. 5. a. 3.* Enim mihi quidem æquum est purpuram atque aurum dare. (i. certè vel igitur) vbi incœptiua particula est, sicut apud Valerium Max. Quid ais? Id enim quod tu vis (i. certè.) *Plaut. Men sc. 2. a. 1. & sc. 1. a. 2.* ¶ Compositum autem, cum verò, significat certè. *Cic. 5. Verr.* Enimuero ferendum hoc non est. *Plaut. in Trin.* Eho tu is es? CH. Is enimverò sum. *Idem in Persa*, Ain' vero verbereum caput? P. Aio enimuero. *Cic. 6. Verr.* Ille enimuero negat. *Liuius*, Tunc enimuero deorum ira admonuit, [Ita enimuero. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 2.* Aio enimuero. *Idem Amphitr. sc. 1. a. 1.* Nunc enimverò occidi. *Plaut. Capt. sc. 4. a. 3.* Enimverò Dij nos quasi pilas homines habent *Plaut. Capt. prol.* Imo enimverò. Vide Imo. Enimverò neque durare quin herum accusem. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.* Enimverò irascor. *Idem Curc. sc. 2. a. 5.* Enimuero nisi occupo aliquod consilium me

domum ad se auferent. *Idem Men. sc.2.a.5.* Ennimuero illud præcauendum mihi. *Ibid. sc.2.a.5.* Enimuero æquum postulas. *Plaut. Men. sc.9.a.5.* Túne is es? Ego enimuerò (sum) *Plau. pseu. sc.2.a.4.*

¶ Pro scilicet: Tu inuentus enim qui me superes. (.i. sc.) *Plaut. Capt. sc.4.a.3.*] Componitur item cum aduersatiuis particulis ac & sed: vt Atenim, Sedenim, quæ & ipsa aduersandi vim habent. *Virgil.1.Æne.* Progeniem sedenim Troiano à sanguine duci Audierat. *Terent. in Adelph.* Atenim non sinam: [*Plaut. Capt. sc.4.a 3.* Sedenim nequeo contineri. *Idem pseu sc.5.a.1.* Nolo faciat. C. Atenim ne quicquam neuis. ¶ Sed enim. i. autem vel tamen irascentis. *Ouid.3. Metam. in fabula Semeles.*]* Nihil enim *Plaut. Mostell.* Quid tu tecum? TR. nihil enim.* Verùm enim. *Terent.* Vetùm enim quando bene promeruit fiat, suum ius postulat. *Idem in Eunucho,* Verba dum sint: verùm enim si ad rem conferentur, vapulabit.* Imò enim *Terent. in Andr.* Imo enim quàm maximè abs te postulo atque oro Chreme. * Imo enimuero. *Terens. in Eun.* dum sequor hanc, fit mihi obuiam. P. Incommodè hercle. CH. Imò enimuerò infœliciter.

ĒNĬŌCHI, *Vide* HENIOCHI.

ĒNĬŌPĒVS, ἡνιοπεύς, Hectoris auriga fuit, à Diomede lancea confixus. *Autor Homerus, 8. Iliadis.*

ĒNĪPĒVS, pen. prod. ἐνιπεύς Fluuius Thessaliæ, campos Pharsalicos irrigans, iuxta quem Cæsar vicit Pompeium. *Luc. lib.7.* Sanguine Romano quàm turbidus ibit Enipeus. ¶ Est & alter huius nominis fluuius in Elide, in Alphum illabens, qui recentiore nomine Barnichius dicitur, *teste Strab. lib.8.*

ĒNĪSPŌ, ἐνισπεῖν, Vrbs Arcadiæ, quæ non amplius extat. Quidam Cleotriæ, alij Phocidi annumerant.

ĒNĪTĔŌ, es, Valde niteo, clareo, emineo. {צחח *tsach* מרט *merát.* διαλάμπω, χαμαιφαίνομαι. GALL. Estre poli & orne, estre clair & beau. ITALIC. *Risplendere.* GERM. Schynen/hefftig glantzen. HISP. *Resplendecer.* ANGL. *To shyne cleerlie, to waxe famous and renowmed.* } Vnde Enitesco, scis, nitidior & clarior fio. *Autor ad Heren. lib.1.* Quæ cum summa laude prodita vetustate, summa cum laude enitescit. *Sallust.* Postremò Cæsar bellum exoptabat, vbi virtus eius enitescere posset. [*Quintil.* Enitescit veluti pabulo lætiore facundia.]

ĒNĪTŌR, eris, enisus, vel enixus, Pario. {יגע *jagháh* עולל *télél.* ἀπτίσσω. GALL. S'efforcer de parfaire, auec peine & difficulte acheuer quelque chose. ITALI. *Partorire, forçarsi.* GERMANI. Gebaren Item, etwas mit sonderbaren fleyß/vnderston. HISPANICE, *Parir la muger, esforçar.* ANGL. *To furrous to enforce ones selfto do a thing.* } *Plautus in Amph.* Geminos Alcmena enititur. [Enixa plures partus. *Liuius 10.d.4.* Eniti, de ascensu. *Cæs. 3. de bel. ciu.* Enixo studio. *Liu. 2.d.5. & Suet. in Calig. 25. cap.* Eniti in puerperio. *Gell. c.23. lib.2.* Dum enitor surgere, inquinaui pallium temeto. *Plau. pseu. sc.1.a.5.*] *Varr. lib.2. de Re rust.* Faciendáque septa secreta ab aliis quò enitentes secludere possis. Ex quibus intelligitur alienam esse *Nonij* sententiam, qui enixas mulieres ex eo dictas esse scribit, quòd vinculis quibusdam periculi & nexo solutæ sint.

¶ Interdum idem quod conari, & allaborare, φιλοπονεῖσθαι. *Salluft. in Iugurt.* Ab adolescentia ita se enixum, vt ab optimo quoque probaretur.

* Enixus, us, ui, Ipse enitendi seu pariendi actus. *Plin. lib.10. cap.63* Eæ quæ post vnum annum ab enixu vtiliter admittuntur. *Sic, Idem libro octauo cap.16.*

ĒNĪXĒ, Studiosè, & cum conatu. {GALL. Enis'efforçant, de tout son pouuoir ITA. *Studiosamente.* GERMA. Mit allem fleyß trewlich. HISPA. *Instante, con instancia.* ANG. *with toeth and naile, with all might & power.* } *Plautus in Trin.* Tibi relinqui ob eam rem enixè expeto. *Cicero pro Sextio,* Meam causam boni omnes enixè susceperant. Enixim pro enixè. *Sisenna libro quarto Histor.* Ego illos malos & audaces semper enixim contra fortunas atque honores huius ordinis omnia fecisse sentio. [Enixius: *Sueton. in Tiber. cap.50.* Populúmque & milites, quò enixius opè ferrent, adhortatam, &c.] Enixissimè etiã dixit *Seruius.*

* Enisus, a, um, Particip. id est conatus. *Cic. Qu. fr. lib.3.* Angit vnus Milo, sed velim finem afferat consulatus: in quo enitar non minùs quàm sum enisus in nostro.

ĒNNA, æ. Ciuitas Siciliæ edito in loco & vndique præcipiti situ, à Syracusanis (*Stephano teste*) condita, quæ vmbillcus Sicilię dicitur, quòd in medio insulæ constituta sit. } GERMA. Ein statt gelägen mitten in Sicilia/heißt ietz Anna. } Imminet subiacentibus campis, vbertate & florum varietate conspicuis: olim templum Cereris (*vt Strabo testatur*) habuit vetustissimum, vbi dea præcipua veneratione colebatur, ad quam propitiandam quindecim viros legatos miserere Romani. Hinc raptam à Plutone Proserpinam, Cereris filiam, dixit antiquitas. Vulgus hodie *Annam* appellat, vbi qui regis locum tenet, ob loci commoditatem, totius insulæ solet conuentum habere. *Cicer. in Verrem:* Vetus est (inquit) opinio, Iudices, quæ constat ex antquissimis Græcorum literis atque monimentis, insulam Siciliam totam esse Cereri & Liberæ consecratam. Hoc cum cæteræ gentes sic arbirantur, tum ipsis Siculis tam persuasum est, vt animis eorum insitum atque innatum esse videatur: nam & natas esse has in iis terris deas, & fruges in ea terra primùm repertas arbitrantur: & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore qui locus quod in media insula est situs, vmbilicus Siciliæ nominatur. *Hactenus Cic.*

ĒNNÆVS, a, um ἐννάϊος, vt, Ennæa Ceres, quæ augustissimo in templo apud Ennam colebatur: cuius simul achrum tanto erat effictum artificio, vt qui illud intuerentur, aut ipsam videre se Cererem, aut effigiem Cereris non humana manu factam, sed cælo delapsam arbitrarentur. *Autor. Cic. 7. Verr.*

ĒNNAM, antiqui dixerunt pro etiamne, *teste Festo.* ἦ γάρ.

ĒNNEACRVNOS, ἐννεάκρουνος. Nomen fontis apud Athenas, à Pisistrato conditi: à numero fistularum dictus, quos Græci κρουνοὺς appellant, nostri vero *Salientes.*

ĒNNEAPHYLLON, ἐννεάφυλλον. Herba est quæ longa folia nouana habet, causticæ naturæ. Imponitur lana circundata, ne vrat latus: continuò enim pustulas excitat, lumborum doloribus & coxendicum vtilissima. *Plin. lib.27. capite nono.*

ĒNNEAPHTHONGOS, ἐννεάφθογγος Quod nouem edit voces: vt Enneaphthongos chelys, *apud Martialem.* Pro eodem etiam ἐννεάφωνον, dicunt Græci.

ĒNNEAS, enneados, ἐννεάς Est numerus nouenarius, sicut Decas denarius. [Ennianista: pro eo, qui in theatro legebat poëtam Ennium: *Gell. cap.5. lib.18.* Eamus, inquit, auditum nescio quem istum Ennianistam.

ĒNNIVS, ἔννιος Poëta antiquissimus apud Romanos. Quint. Valerio & C. Manilio coss. natus fertur. {GER. Ein trefflicher Latinischer Poet: Hic Tarentinus (*si Eusebio credimus*) fuit. At *Pompon. Mela* scribit, Rudias Apuliæ, seu Calabriæ oppidum, Ennio ciue esse nobile. Cui astipulatur *Silius,* Miserunt Calabri, Rudiæ genuere vetustæ: Quin ipse etiam *Cicero in Oratione pro Archia Poeta,* Enniuni, Rudium hominem vocat. *Eusebius* dicit Ennium à Catone Quæstore Romam translatum, in Auentino habitasse, ac vnius ancillæ ministerio contentum fuisse. Scipionis etiam Africani familiaris erat, quem in bellis semper comitabatur: vnde & in sepulchro Scipionum putatur esse constitutus. Sequutus est M. Fuluium Nobiliorem ad bellum Ætolicum, cuius filium erudit. Ab hoc & Cato iam senex dicitur Græcas literas didicisse. Scripsit plurima, inter quæ Annales, bellum Punicum secundum hexametris, quæ omnia penitus intercidernnt, exceptis versibus aliquot, quibs *Macrobius* ostendit ab eo desumpsisse Virgilium, & paucis immutatis in suos transtulisse. Sententiarum grauitate in primis excelluit, sed cui verborum cultus minimè respondet. Vnde interrogatus aliquando Virgilius quid ageret, aurum se ex Ennij stercore colligere respondit. Periit articulari morbo, quem ex immodico vini vsu contraxerat. *Horatius,* Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma Prosiluit dicenda, &c. [. Ennius tria corda habuisse dicitur, & cur *Vide apud Gell. c. 17. l. 17.*] Ennius alter fuit Grammaticus, qui duos libros de literis ac syllabis & metris conscripsit. *Autor est Tranquillus.*

ĒNOSIGAEVS, ἐνοσίγαιος, dictus est Neptunus., quòd terram quatiat; {GERM. Ein erschutter des erdbodens/ein zuname Neptuni. } Vnde etiam Enosichthon, ἐνοσίχθων dicitur. Extra carmen melius vnico n scribitur. Dicitur enim ἀπὸ τῆς σείσεως τῆς γῆς, hoc est à terræ concussione. *Iuuen. Sat.10.* de Xerxe, Ipsum compedibus qui vinxerat Enosigæum.

ĒNO, as, are, Natatione euado, vel nando aliquò peruenio, enato. {נחה *naph.* ἐκνήχομαι. GALLI. Nager dehors, se sauuer en geant. ITAL. *Nuotare, peruenire à qualche luogo nuotando.* GERMA. Außschwimmen. HIS: *Salir del agua nadando.* ANGL. *To swymme out and escape.* } *Liu. 3. bel. Mac.* Multæ naues eiectæ, multæ ita haustæ mari, vt nemo ad terram enauerit. *Virg. 6. Æne.* Insuetum per iter gelidas enauit ad Arctos.

ĒNODIA, ἐνοδία, Hecate quòd in via inuenta sit ab Inachò. *Stephan. in Troadis.*

ĒNŌDO, das, Nodis purgo, nodos reseco. {ἐξαμματόω. GALL. Oster les nœuds, esclaircir, declarer. ITA. *Snodare.* GERM. Den knöpffen senberin/die knotten abthawen. HISPANIC. *Desenhastrar, desanudar.* ANGLICE, *To expone clearlie, to tak away knottis.* } *Col. lib 5. c.5.* Quæ vlmus apositione bene prouenerit, eius summæ virgæ falce debent enodari.

Per metaphoram accipitur pro declarare siue explicare. *Autor ad Heren. lib 2.* Deinde contrariæ legis enodabimus voluntatem & eam trahemus ad nostræ causæ commodum. [*Gellius cap.10. lib.13.* Enodare laqueos iuris.

ĒNŌDĀTĬO, nis, Explicatio, expositio. {פרשה *paráschâh* חתרון *hithrón.* פשר *péscher.* ἐξαμμάτωσις: διασαφήνισις, λύσις. GAL. Declaration. ITA. *Dichiaratione.* GERMANI. Außlösung/erklärung. HISPANIC. *Declaracion de lo escuro.* ANG. *A plane declaring, or expounding.* } *Cic. in Topic.* Ea est insita, & ante percepta cuiúsque formæ cognitio enodationis indigens, *Idem 3. de Nat. Deor.* Quid vos delectat illa explicatio fabularum, & enodatio nominum?

ĒNŌDĀTŪS, part. {מבאר חושם *mebóar hetseb.* ἐκπεπυσμένος, μεμαθηκώς. GALL. Declaré. ITA. *Dichiarato.* GER. Außgelöst/erklärt. HISP. *Declarado.* ANGLIC. *Declared, made manifest.* } *Cic. 2. de Inuent.* Præcepta magna conquisita cura, perspicuè conscripsit, atquo enodata diligenter exposuit.

ĒNŌDĀTĒ, aduerb. Clarè, perspicuè. {באר חושם *baér hetseb.* δῆλως GALLI. Clairement, apertement, sans nœud. ITA. *Chiaramente senza scrupulo.* GERM. Klarlich. HISP. *Claramente sin nudo.* ANGLIC. *Cleerlie, planelie* } *Cic. 3. de Finib.* Hæc igitur nobis explicanda sunt: sed si enodatius, vos ignoscetis. *Idem 2. de Inuent.* Quæ illius erunt, leuiter attingendo, sua diligenter & enodatè narrando.

ĒNODIS, de, pen. prod Planum, sine nodo. {ἀνέμωτος, ἄλοπος. GALL. Sans nœuds. ITALIA. *Senza nodi.* GERM. Ohne knöpff/glat. HISPA. *Sin nudos, ò desañudado.* ANGL. *without knottes.* } *Virg 2. Georg.* Aut rursum enodes trunci resecantur. *Plin. lib.12. cap.14.* Quibus credi potest, matrem quoque teretem & enodi fruticare trunco. ¶ Per metaphoram Enode etiam dicitur quod sine difficultate est. *Plin. Epi.* Recitabat ἐξηγητικώτερον, eruditam sanè lucubrationemque materiam (scriptæ legis erat) fluentibus, & teneris, & enodibus, sublimibus etiam vt popposcit locus.

ENONA, æ, Oppidum in ora Liburniæ, *apud. Plin. lib.3. c.21.*

ĒNOPE, ἐνόπη, *Steph.* Vrbs Peloponnesi, in tractu Messeniaco, iuxta Pylum sub ditione Agamemnonis. *Ille Hom. lib.9. Iliad.*

ĒNORCHĒS, ἐνόρχης, Gemma est candida, quæ diuisa fragmentis testium effigiem repræsentat. *Autor Plin. lib.37. c.10.*

EORDAEAE, ἐορδαῖαι, duæ regiones Mygdoniæ, itẽ aliæ duæ, vna Iberiæ, altera Thraciæ, ab Eordo quodam. Gentilia, Eordæus, Eordus, Eordistes. *Steph.*

EORDI, ἐορδοὶ, populi Thessaliæ, *Steph. in Amyro.*

ĒNORMIS, me, Dicitur magnum, sine mensura, nimium: eo quòd non-

mam & mensuram excedat. {ὑπερβεγεθες, ἐκτοπον. GAL. Desmesuré, desborde, sans mesure, desreiglé. ITA. *Enorme, smisurato.* GERMA. Vnmäßig groß/vngestalt. HISPAN. *Muy grande, sin medida.* ANG. *Vithout measure an order.*} *Plin. in Epist.* Omnis enim aduertit quod eminet & extat: sed acri intentione diiudicandum est immodicum sit an grande, altum an enorme. *Plin. lib. 17. c. 12.* Eædem enormes cerasis, lauris. [*Suet. in Calig. cap. 50.* Enormis corpore. Galli dicunt Mal-basti, mal faict.]

Enormitas, ὑπερβολὴ *Spart. in Caracall.* Sed enormitate stipendij militibus, vt solet, placatis. [*Quintilian.* In saxorum rudium collocatione, etiam ipsa enormitas inuenit cui applicari possit.]

Enormiter, aduerb. {ὑπερμέτρως, ὑπερμεγεθῶς. GAL. Desmesureement, sans mesure, desreiglement. ITALI. *Fuor di regola, Fuor di misura.* GERMAN. Vnmäßiglich/vber die maß. HISP. *Sin medida.* AN. *Out of measure and rule.*} *Plin. lib. 37. c. 6.* Simili modo, si ex alio colore in se admittat aliquid enormiter.

Enotesco, is, Innotesco, Notus fio. {נודע *nodhâ.* γνωρίζομαι. GAL. Venir en cognoissance. ITA. *Farsi noto.* GERM. Erkant werden. HISP. *Hazerse conocer.* ANG. *To be knowen abroad.*} *Plin. in epist.* Enotuerunt quidam versus tui, & inuito te claustra refregerunt. *Suet. in Otho.* Qui tamen sic quoque hoc districho enotuit.

[Enotare proscribere. *Quint. cap. 13. lib. 1.*]

Ens, & Entia, à verbo Sum deducta, πᾶν, πάντα, voces sunt solis penè Philosophis vsurpatæ. *Quint. lib. 8. c. 3.* Multa ex Græco formata noua, ac plurima Sergio Flauio, quorum dura quædam admodum videntur, vt Ens & Essentia: quæ cur tam opere aspernemur, nihil video, nisi quod iniqui iudices nos sumus, ideóque paupertate sermonis laboramus.

Ensis, Gladius, mucro. {חרב *chéreb.* ξίφος GAL. Espee. ITA. *Spada.* GER. Ein schwert. HISP. *Cuchillo, ò espada, ò daga.* AN. *A sword.*} *Cic. 2. de Nat. Deor.* Ausaque funestum primo est fabricarier ensem. *Virgil.* Et curuæ rigidum falces conflantur in ensem. *Ouid. 3. Fast.* Ensibus exertis bellica læta dea est. [Pérque feros enses intrasse mœnia Troiæ. *Ouid. 13. Metam.* Querar quod non offensas vindicet ense suas. *Ouid. Eleg. 8 li. 3. Trist.* Letalem (in pectus) condidit ensem: mox, telum. *Ouid. 13. Meram.* Arripit ensem ibidem.] Ab ensis fit diminutiuum Ensiculus ξιφίδιον. *Plaut. in Rud.* In eo ensiculo literarum quid est? ¶ Pérque enses, perque ignem oportet irrumpere, διὰ τοῦ μαχαιρίου καὶ πυρὸς ῥῆξαι δεῖ. quum significamus quiduis periculi subeundum.

Ensifer, per. cor. {μαχαιροφόρος, ξιφιφόρος. GA. Qui porte espee. ITAL. *Che porta spada.* GER. Ein schwert trager. HISP. *El que trae cochillo ò espada.* ANG. *That beareth a sworde.*} *Ouid. 2. de Arte,* Ensifer Orion aspiciendus erit. *Idem 4. Fast.*

Entelechia, ἐντελέχεια. Perfectio, vis ex se mouens, agitatio siue energia. *Aristoteles* animam ita appellauit, *lib. 2. de Anima. Cicero* continuatam quandam & perennem motionem interpretatur, *1. Tusc. quæst.* Quintum genus adhibet vacans nomine, & sic ipsum animũ entelechiam appellat nouo nomine, quasi quandam continuatam motionem & perennem. Sunt qui endelechiam per d scribendum existimant: sed per t, pluribus probatur. *Corinthus Grammaticus* autor est Atticos ἐντελέχειαν per ε, καὶ τὴν ἐνδελέχειαν scribere consueuisse. Idem *apud Lucianum* in iudicio vocalium queritur ε de suis sedibus pulsum à ε, in hac ipsa voce.

Entella, ἔντελλα, Siciliæ vrbs à Campanis habitata, Carthaginiensium primi belli Punici tempore focia. *Stephanus.* Vulgo *Castro vetrano.*

Enterocele, {ἐντεροκήλη. ANGL. *The disease of bursting when the gut tetfalleth downe into the coddes.*} Species herniæ, quum intestina decidunt in scrotum quemadmodum epiploocele, ἐπιπλοοκήλη, quum eódem delabitur omentum: & hydrocele, ὑδροκήλη, quum in alterum è testibus humor confluit. Omnésque has species, nostri vocant hernias, *inquit Celsus.* Ramices verò qui sequuntur, Porocelæ, πορώκηλαι, quum ex abscessu aliquo circa scrotum materia subduruit: Sarcocelæ, σαρκώκηλαι, quum in ipso scroto concreuit caro: Cirsocelæ, κιρσοκήλαι, quum venæ intumuerunt tunicis testium integris, vel in ipso scroto: Bubonocele est tumor testiculi ex inflammatione febrem afferens, vel tumor in inguine ex repletione ortus, ex quo testiculus dependet. Est tamen vbi *Plin.* enterocelam dixerit ramicem, vt in medicinis cupressi.

Enterocelicus, Qui enterocela laborat. *Plin. lib. 26. cap. 8.* Enterocelitis datur ex aqua, & illitur vesicæ vitiis.

Enteron, ἔντερον. Latine intestinum. Hinc quidam exenterare, ἐξεντερίζειν, pro euiscerare, & intestina detrahere, deduci putant. *Vide suo loco.*

Enthemata, ἐνθέματα. A mediis vocantur quæ vulneribus recentibus imponuntur, ad reprimendum sanguinem, & humorum affluxum. ¶ In insitionibus item enthemata vocantur furculi qui in fissuram trunci inseruntur.

Enthecus, a, um, ἔνθεος. Numine diuino plenus. *Stat. Syl. 2.* Hic thyrsos, hic enthea lauro Tempora, Minoa crinem premit ille corona.

Entheatus, a, um, Diuino numine afflatus, vt Entheata vatum pectora, *apud Mart. lib. 6.*

Enthusiasmus, ἐνθουσιασμός. Est diuinus quidam vigor, qualem habent dicta aut scripta eorum qui diuino numine sunt afflati: ab ἐνθουσιάζω, quod significat Afflor numine.

Enthymema, per. prod. atis, & Enthymematum, ti. ἐνθύμημα, ἀπὸ τοῦ ἐνθυμεῖσθαι, quod est mente concipere, animaduertere, considerare, Commentum vel commentationem *Quint.* interpretatur: quod mentis actio omnis atque sententia. enthymema nominetur: sicut docet *Cic. in Top.* inquiens: Ex hoc illa Rhetorum sunt ex contrariis conclusa, quæ ipsi enthymemata appellant. Enthymema (*inquit Rufinianus*) dicitur quum periodus orationis ex contrariis sententiis astringitur: quale est illud *Ciceronis in Diuina.* Tamen his operam tuam pollicere, qui te neque velle tua causa: nec si velis, posse arbitrantur? Dialecticis enthymema est syllogismus imperfectus in quo ex vnico enuntiato infertur conclusio: vt Castitas virtus est, ergo amplectenda. Nam ad perfectionem syllogismi deest prior enuntiatio, quam maiorem vocant, virtus omnis est amplectenda. *Iuuenalis Satyra 3.* -aut curtum sermone rotato Torqueat enthymema.

Entoma, ἔντομα. A Græcis appellantur quæ nos vocamus insecta, cuiusmodi sunt muscæ, crabrones, apes, & eiusmodi: ratione nominis inde (vt opinor) ducta, quod pleraque ex iis circa medium sui incisa sunt, adeò vt posterior pars tenui admodum discrimine adhæreat priori.

ENTRIBAE. ἐντεῦθεν, Populi Traciæ à *Steph.* commemorati.

Enubo, is, pen. prod. {ἐκγαμίζω. GALL. Espouser vn homme, prendre mari. ITA. *Maritare.* GERMA. Mannen/ein man nemmen. HIS. *Casar se fuera su estado.* ANGLIC. *To be maried to some man.*} à *Liu.* videtur vsurpatum pro extra suum ordinem nubere: ita enim *alt lib. 10. ab Vrb.* Virginiam Auli filiam patritiam, plebeio nuptam L. Volumnio COS. matronæ, quòd è patribus eam nupsisset sacris arcuerunt. [*Idem lib. 4. dec. 1.* Nec ducendo è plebe neque vestras filias sororésque enubere sinendo è patribus.]

Enuptio, *Liuius libro nono Decad. 4.* Vt Hispalæ Fecenniæ datio, diminutio, gentis enuptio, tutoris optio ita esset quasi ei vir testamento dedisset.

Enucleo, as, Aperio & nucleum è calice extraho. Nucleus verò dicitur quod tenerum in nuce includitur. {πυρῆνα ἐκπυρηνίζω. GAL. Cerner, mettre hors le noyau, descouurir & mettre en euidence. ITA. *Aprire, lauare il nocciolo della noce, & l'ostriga della guscia.* GERM. Ein nuß aufthun/ein nuß kernen auß der schalen thun. Item/erklären. HIS. *Abrir ò sacar el meollo, ò pepita de la fruta.* AN. *To tak the kernell of a nutte ou of the shell, to declaire.*}

¶ Per translationem enucleare significat declarare, & explanare. σαφηνίζειν, διαλύειν. *Cic. in Parti.* Nec quicquam in amplificatione nimis enucleandum est. [*Gell. c. 3. l. 7.* Tenues & enucleatæ reprehensiones.]

Enucleatus, participium, {πυρηνώδης, διηκριβωμένος. GAL. Escerné, & descouuert, mis en euidence & declaré. ITA. *Dichiarato, aperto, manifesto.* GERM. Erklärt/eröffnet. HISP. *Abierto, declarado, manifesto.* ANGL. *Declaired, whereof the kernell is taken out of the shell.*} *Cicer. pro Planc.* In quo primum illud debes putare: comitiis, præsertim ædilitiis, studium esse populi, non iudicium. eò landitia illa, non enucleata esse suffragia. *Idem de Orat.* Genus dicendi acre, acutum, enucleatum.

Enucleatè, aduerbium, purgatè, exquisitè, clarè, ac sine asperitate. {διηκριβωμένως. GAL. Clairement, apertement. ITA. *Chiaramente.* GERM. Offentlich/klarlich. HISPA. *Claramente.* ANGL. *Clearlie, panily.*} *Cic. li. 4. Tusc* Habes ea quæ de perturbationibus enucleate disputant.

Enudo, as, are. Nudo. {ערה *harah.* γυμνόω. Desnuer, exposer. ITA. *Nudare, sponere.* GERM. Entblössen. Item, erklären. HISP. *Deandar lo vestido, declarar.* ANGL. *To mak naked, to vnconer.*} Et per translationem, exponere, ac veluti intellectui aperire, hoc est interpretari. *Cic. 1. de Leg.* Et rerum plurimarum obscuras & necessarias intelligentias enudauit, quasi fundamenta quædam scientiæ.

Enumero, as, are, Numero, recenseo. {ספר הפקיד *sippér hiphkîdh.* ἐξαριθμέω, καταλέγω. GAL. Denombrer, nombrer & conter. ITALI. *Nouerare.* GERM. Erzellen. HISP. *Contar per numeros.* ANG. *To nomber, to compte, to recken.*} *Cic. 4. Verr.* Dixi iam antea me non omnia istius quæ in hoc genere essent, enumeraturum. *Col. lib. 8. c. 17.* Et ne per singula enumerem salsamentorum omnium purgamenta. *Proper. li. 2. Eleg.* Enumerat miles vulnera, pastor oues. *Ter. in Adel.* Iámne enumerasti quod ad te rediturum putes. [Non potest peculium enumerari. *Plaut. Asin. sc. 4. a. 2.*

Enumeratio, Est ipse enumerandi actus. {ספר *sephár.* καταλογος. GAL. Denombrement, nombre & conte. ITALIC. *Esso annouerare.* GERM. Erzellung. HISP. *Aquella cuenta por numeros.* ANGLI. *A compting, or reckoning.*} Præterea est argumenti genus frequens apud Oratores, quum plurimis rebus expositis, & cæteris infirmatis, vna reliqua necessario confirmatur, hoc pacto, Necesse est aut inimicitiarum causa ab hoc esse occisum, aut metus, aut spei, aut alicuius amici gratia: aut si horum nihil est, ab hoc non esse occisum. *Cic. 1. de Inuent.* Enumeratio est per quam res dispersè & diffusè dictæ, vnum in locum coguntur, & reminiscendi causa vnum sub aspectum subiiciuntur. *Cicero pro Cluentio,* Verùm quum habeam rem non dubiam, sed apertam atque manifestam, enumeratio singulorum argumentorum non est necessaria. ¶ Est etiam enumeratio pars epilogi, quum argumenta aut omnia, aut præcipua per totam orationem sparsa, in fine repetuntur, vt altius memoriæ insideant. *De qua multa in Rhetoricis ad Herennium.*

Enuntio, as, Eloquor, effero, exprimo, profero, pronuntio, dico, significo. {דבר *dibbér.* הגיד *highghidh* מבע *hibbia.* פשה *hitté.* ἀποφαίνομαι, ἀποφθέγγομαι. GAL. Diuulger, reueler, diro, prononcer, proferer. ITA. *Pronunciare, proferire, parlare, esprimere.* GER. Außkunden/außsprechen. HISP. *Pronunciar, ò declarar.* ANGLIC. *To vtter, to pronounce.*} *Cic. 2. de Finib.* Grauissimæ sunt ad beatè viuendum breuiter enuntiatæ sententiæ. [*Suct. in Tiber. cap. 71.* Enuntiare rem per ambitum verborum.]

¶ Ponitur etiam pro simplici nuntiare, vel è longinquo significare. *Cic. Epist. ad Attic. lib. 1.* Cossinius hic, cui dedi literas, valde mihi bonus homo, & non leuis, & amans tui visus est, & talis qualem esse eum tuæ mihi literæ enuntiarant. ¶ Elegantissimus præterea huius verbi vsus est pro diuulgare, & quod arcanum erat, retegere: vt, Enuntiare aduersariis amicorum consilia. *Cic. pro Roscio Amerino.* Enuntiare mysteria dicendi. *Idem primo de Orator.* [Enuntiare consilia quid. *Quint. declamat. 272.*]

Enuntiatus, part. {מרבר *medhubbâr* מבטא *mibbutta.* ἀποφαντέον. GAL. Proferé, prononcé. ITAL. *Proferito, pronunciato.* GERM. Gesagt/außgesprochen. HISPANIC. *Pronunciado, declarado.* ANG. *Vttered, pronounced.*} *Quint. lib. 2. cap. 5.* Sermo rectus & secundum naturam enuntiatus.

Enuntiatum, ti, Oratio perfecta, verum aut falsum significans, effatum,

tuip,pronuntiatum,enüntiatio.{ אמרשה *arésheth.* ἀξίωμα. GAL:Vne propoſition.ITA.*Propoſitione.* GER.Ein vorkommen heiteret ſpruch der etwas beſtätiget oder verneinet.HIS.*Propoſition.* ANG.*An nunciation.*} Noſtræ ætatis Dialectici propoſitionem vocant. *Cicero de Fato*,Nec ſi omne enuntiatum aut verum eſt,aut falſum,ſequitur illico cauſas eſſe immutabiles.

ēnuntiātiuus,a,um.{ ἀποφαντικός,ἀξιωματικός. GAL.Declararif.ITAL.*Dichiarutiuo.* GERMAN. Das da vß gered oder auß geſprochen mach werden. HISPANIC.*Coſa que denuncia,ò declara.* ANGLI.*Declaratiue.*} *Senec. Epiſt.*118 Sequüntur deinde motus animorum, enuntiatiui corporũ. *Ibidem*,Aliquid eſt enuntiatiuum de corpore, quòd alij effatum dicunt,alij enuntiatum,alij etiᵹtum.

ēnūntiātiuē,vel enarratiuè deduci dicitur,quùm ſimiliter aliqua res ſine myſterio,ſine momento deducitur, vt quum dico:Peto à Titio, qui eſt hæres Seij,iſtà verba,Qui eſt hæres,enuntiatiua ſunt.Vnde etiáſi non eſt heres Seij,tamen procedit libellus. Caſus eſt,vt aiunt,in terminis,in *l.quæſamiliæ,quem tex.vt ſingulare m ſecundum præceptorem meum D.Zaſium,omnes doctores exclamant.ff.famil.erciſcun.* Diſpoſitiuè autem narrata vim habent & obligandi & diſponendi cauſam,adeò vt ea quæ medullas reſpiciunt, mutari emendariue nequeant, maximè ſi pro reo faciant. *Per texs.elegantem in l.cum precum.C.de lib.Cauſ.*

ēnūntiātio,onis,Enuntiatum, Effatum,pronunciatum.{ אמרשה *arésheth.* ἀξίωμα.} *Cic.de Fato*,Omnis enuntiatio(quod ἀξίωμα. Dialectici appellant) aut vera aut falſa eſt. *Ibidem*,Explicanda vis,ratióque enuntiationum,quæ Græci ἀξιώματα vocant.

ēnūntiātrix,cis,fœm.gen.{ מרברת *medhabberáh.* ἀποφαίνουσα,ἀποφαντική.} *Quint.lib.2.c.15.* Ars inuentrix,& iudicatrix,& enuntiatrix.

ēnūtrĭo,is,pen.cor. Nutrio, alo,ſuſtento. { גדל *giddél* כלכל *chilchél* ἀνατρέφω. GAL.Noutrir,& eſleuer entierement.ITAL.*Nudrire.*GERM. Ernceren/affer ſtchen.HISPA.*Criar.*ANG.*To nurishe,to bring up.*} *Plin. lib.12.c.1.* Tantum poſtea honoris increuit vt mero infuſo enutriantur.De platano.*Col.lib.3.c.3.* Deinde ſata non ita enutriunt,vt antè conualeſcant ac proſiliant,quàm retorreſcant.

ENYALIVS;ἐνύαλιος. Vnum eſt ex Martis cognominibus,*teſte Macrob. lib.1.Saturn.c.19.*qui Enyalius dicitur quaſi ἐνυὸς υἱός, hoc eſt Bellonæ filius.Accipitur & pro bellicoſo.

ENYŌ,ἐνυώ,Bellona dea,bellorum præſes:quanquam etiam figuratè pro ipſo bello ſiue prælio accipitur,*Mart.lib,1.* Nec te decipiat ratibus naualis Enyo:hoc eſt,prælium nauale.

E ante O:

EOR.In notis antiquorum,Eorum.

ĕo,is,ſui,itum , Notæ ſignificationis eſt. { הלך *haláeh.* πορεύομαι ἔρχομαι. GAL.Aller.ITAL.*Andare.* GER.Gehen.HIS.*Ir,andar.* ANG.*To go,to walk.*} Ire,redire,contraria.*Mart.lib.6.* Et Capitolinas ítque reditque vias *Ouid.Epi.*10.Anxius huc illuc diſſimulanter eo.

¶ Interdum ſignificat venire.*Badízer.Terentius in Adelph.* Quæſo vt vnà mecum ad matrem virginis eas.¶ Ire pedibus.*Plautus Stic.*Nam pedibus ire non queo.

¶ Ire in ſententiam pedibus , eſt alterius ſententiæ non verbo,ſed corpore accedere.*Liuius libro 7.ab Vrbe*, Qui hoc ſentitis,in dexteram partem pedibus tranſire : quæ maior pars erit,eo ſtabitur conſilio.Deinde frequentes omnes in dexteram pedibus tranſierunt,Hæc ratio inuenta eſt,quòd nonnunquam longum eſſet audire ſingulos,in magno,præſertim Senatorum vel iudicum conſeſſu. Quum igitur duæ treſve ſententiæ dictæ erant ab iis qui primi rogabantur,reliqui in illorum cum quibus ſentiebant,ſedilia tranſibant, vt res expeditiores fierent. Aliquando ne pedibus quidem præ multitudine ad ſententiam ire poterant , idcóque manu ſententiam ſignificabant:quod *Quintil.*intelligit, vbi ait,Manibus pedibúſque imus in ſententiam neceſſitatis. Huic contrarium eſt,Ire in alia omnia,hoc eſt,ab autore ſententiæ alicuius diſſentire , & in aliorum ſententiam diſcedere.*Cicero Lentulo,libro 1.Epiſtol.* Quatenus de religione dicebat,ei rei quia obſiſti non poterat , Bibulo aſſenſum eſt: de tribus legatis frequentes ierunt in alia omnia.

¶ Nauibus inſtructis ire.*Virgil.2.Æneid.* Et iam Argiua phalanx inſtructis nauibus ibat.*Cic ad Attic.lib.*10. Nauigio iſſe te iterum trans mare,credere non poſſum. ¶ Ire rectis ſenſibus. *Cice. 13. Philip.*Si me rectis ſenſibus euntem dij immortales,vt ſpero,audiuerint.

¶ Ire in ſicias:negare. *Terent.in Adelph.*- hoc reliquum eſt,Si inficias ibit,teſtis mecum eſt annulus quem amiſerat.

¶ Ire in aciem,pro militare.*Quintil.lib.9.cap.2.* Qui aliquando fortiter fecerat:, & alio bello petierat,vt militia vacaret ex lege,quòd quinquagenarius eſſet , aduerſante filio ire in aciem coactus,deſeruit. ¶ Ire in articulum dicitur ſeges, quum nodos, veluti articulos quoſdam acquirit. *Plin. lib.*18.*cap.*17.Si in articulum ſeges ire cœperit.¶ It dies,pro præterit,& elabitur.*Plau.Rud.*Verba facimus,it dies. ¶ It res,pro ſuccedit.*Cic.Attic.lib.*14. Incipit res melius ire quàm putaram. *Ire in conſilium iudices dicuntur quum aut capita conferunt aut in interiore conſilio inſtrumenta litis percenſere aggrediuntur, quum proceſſus eſſe ſuper burellum dicitur,id eſt in medium poſitus.*Cicero pro Cluentio.* In conſilium ituri iudices triginta duo, ſententiis decem & ſex abſolutio confici poterat-*Budæus.* *Ire per *Ouid.*14.*Met.*ſatis eſt inamabile regnum Aſpexiſſe ſemel,Stygios ſemel iſſe per amnes. *Eunt depreſſum pro Deprimunt.*Plaut.Ciſt.* frigidam Subdole ſuffundunt , vtris cum ſuis nos ſolere prædicant. Suas pellices eſſe aiunt , eunt depreſſum,quia nos ſumus libertinæ. [Vaſtatum fines iuerat Aſſyrios. *Catul.de Com.Beren.* Quid de te commerui, quamobrem me meóſque perditum ires liberos *Plaut. Aulul.ſc.6.a.4.*I hac intro mecum. *Plaut.Aulul.ſc.5.a.4.* I gladium affer,*Plau.Pſeu.ſc.3.a.1.* Ianitorem clamas,ſi videt quem ire ad ſe calcitronem.i.venire.*Plau.Aſin.ſc.3.a.2.* In ius te voco. L.non eo.*Ibid. ſc.4.a.2.*Ambula in ius.T.Non eo.*Plaut.Curc.ſc.2.a.5.*Itur,putatur ratio cum argentario.*Plaur.Aul.ſc 5.a.3.* Eas in maximam malam crucem.C.Ire te melius eſt intro,*Plaut.Men,ſc.2.a.2.* Ad fratrem quò ire dixeram mox iuero.*Plaut.Capt.ſc.2.a.1.* Abduce iſtum in crucem. P.Iſtè ibit potius.(i.abducetur.) *Plau.Cur.ſc.3.a.5.* Nemo ire prohibet via publica.*Plau.Curc.ſc.1.a.1.* Efficio taciturn ne mihi funus eat. *Ouid.Eleg.1.l.5. Triſt.* Rogitant me ſerui quo eam? Dico me ire quo iuuat.*Plaut.Curc.ſc.3.a.2.* Ire per excubias,& ſe committere noctí.*Ouid.13.Metam.*

¶ Ire in amplexus. Vide Amplexus. Ire in corpus.vide Corpus,Ire viſere,vide Viſo.Ire ſub amplexus:vide Amplexus. Item, meæ noctes quas inſtructum ornatúmque iſti.i. cupiuiſti,voluiſti , *Gel.c.6.l.14.* (*bis,in fine & principio dicti cap.*) Nec mihi parua fides annos hinc iſſe priores,(.i.cœpiſſe) *Ouid.3.Faſt.*Dixit & in litem ſtudio certaminis iſſent:*Ouid.6.Faſt.*Furiis in ſcelus iſſe pudet. *Ouid.6.Faſt.* Ire in tabem.*Senec.11.de Conſ ad Marc.*It in orbem iſta tempeſtas. *Ibidem cap.*15.Ire in rixam.*Quintil.*Age, i.ſimul.*Plau.Moſt.ſc.4.a.5.*(.i.veni mecum.)Ire veſtigia alicuius.*Senec.de Conſol.ad Polyb.c.17.* Vltum ire ſcelera.*Quintil.*Nunc ibo domum,& ibo in Tabernam. *Plau.Men. ſc.*Ire per plures diſcipulos vnus præceptor poteſt *Quintilian* Ire per omnes affectus.*Idem Quint.* Ire per diſciplinas,vel circa eas hærere. *Quintil.c.13.lib.1.* Ire per ſingulas partes. *Idem.*Ire per ſingula *Idem Quint.*Eat omnis inter luctus dies. *Senec.cap.6 de Conſol. ad Marc.* Eunt vi ſua fata.*Ibid.cap.20.* Ire per totas materias *Quintil.*Nepotes per tua pérque tui facta parentis eant.*Ouid.Eleg.1 lib.2 Triſt.*Noſtra per immenſas ibunt præconia menſas,*Ibid.Eleg.9.lib.4.* Ire per omnes ſpecies.*Quintil.c.5.l.2.* Eat nunc inſultantis & cum contemptu loquentis *Sueton.in Neron.cap.*35.Nube ſolet pulſa candidus ire dies. (.i.redire.) *Ouid.Eleg.1.lib.2.Triſt.*I tu præ virgo. *Plaut.Curc.ſc.2.a.4.* Cum it dormitum follem obſtringit ob gulam. *Plaut. Aul.ſc.1.a.2.*Si opulentus it petitum paupertoris gratiam, Idem.*Aul.ſc.4.a.1.*eunt obuiam,gratulantur,pro veniunt *Plaut.Capt.ſc.2.a.3.* It ſedatum ſitim (.i.venit.)*Plau.Cur.ſc.2.a.1.* I tu,vt decet dominum,ante me ito inanis. *Plau.ſo-3.a.2.*Eunt ad te hoſtes(id eſt aggrediuntur) *Plau. Capt.ſc.4.a.3.*Vbi eſtis vos ire actutum. *Plaut.Capt.ſc.1.a.1.* Bene ego ab hoc prædatus ibo,*Plaut.pſeu.ſc.7.a.4.* illa alio ibit. (de ſcorto) C. Pacem ab Aeſculapio petas C.Ibo atque orabo. *Plau.Curc.ſc.2.a.2.* Ibat in vigiliam miles.*Plau.pſeu.ſc.7.a.4.* Ite hac triumphi ad cantharum recta via.*Plau.pſe.ſc.4.a.4.*Iam iſſes ad ſorum,(i.peruenifſes.) *Plau.pſeu.ſc.7.a.4.*Ire licebit tibi tempori.*Plau.pſeu.7.a.4.*]

¶ Ire agere coniunctim à Iuriſconſultis dicitur,pro diſiunctim. Aliud enim eſt ire:aliud agere.Ire hominis eſt:agere,iumenti. Qui actum habet,iter habet,at non contrà. Ergo Ire agere ſimper coniunguntur, vt tres ſeruitutes compendio ſermonis comprehendandantur,Iter,via & actus. Nam ſub verbo agere,tacitè quoquè vehere comprehenditur.*Hæc ex Hotomanc.*

¶ Hoc verbum , præter naturam aliorum verborum quartæ coniugationis, facit futurum in bo:vt,Eo , ibo,quemadmodum & queo, quibo Inuenitur tamen etiam nonnunquam Eam , *vt apud Terent. Eunuc.*Quid igitur faciam:non eam?ne nunc quidem Quum accerſor vltrò?

¶ Compoſita ab eo,is,quanuis ſimplex ſit neutrum,aliqua tamen ſunt actiua:vt,Adeo,adeor: obeo , obeor : intereo , intereor:ſubeo,ſubeor.*Iuuen.*-quòd ſi ſubeuntur proſpera caſtra.*Claud. Quadrig.*Pugna acriter commiſſa,ac multis vtrinque interitis, *Virg.lib.* 10. Morte obita,quales fama eſt volitare figuras.

¶ Componitur , Eo cum ab:vt,abeo:ad,adeo:am,ambio,in quo b interponitur euphoniæ cauſa,& e vertitur in i:ante, anteeo:circum, circumeo:con,coeo,in quo abiicitur n:contra, contraeo:ex,exeo,in, ineo:inter,intereo:intro , introeo,ob,obeo:per.pereo:pro,prodeo,in quo d interponitur ſonoritatis gratia:prę,præeo:de quo latius ſuo loco:præter,prætereo:re,redeo:ſub,ſubeo : ſuper,ſuperbio,vbi interponitur b,& e mutatur in i:trans,tranſeo:venum,veneo.

¶ A ſupino itum,itu, fit itus,us,& itio.{ הלך *héleeh.* πορεία. GALLIC. Allee,voyage. ITA.*Andamenta.gita camino.* GERM.Das gon/gang. HISPA.*Obra de andar,andadura.* ANGLIC. *A going or walking.*} *Cic. Attic.l.15.* Quis porro noſter itus,reditus,vultus,inceſſus inter iſtos? *Suet.in Tiberio.c.38.* Ad extremum vota pro itu & reditu ſuo ſuſcipi paſſus,vt vulgo iam per iocum Callipedes vocaretur. *Ter.Phorm.* Hæcine erant itiones crebræ,& manſiones diutinæ Lemni? *Cicero Att.* De obuiam itione ita faciam vt ſuades. [Itum eſt ad arma Velleius.]

ītŭr,impersonale.*Terent.in Andr.* Ea quoniam nemini obtrudi poteſt,- Itur ad me.

ītio,itionis,verbale. *Cicero de Diuinat.* Sed Rhodiorum claſſi propinquum reditum,ac domum itionem dari. *Idem ad Attic.* De obuiam itione faciam vt ſuades.

ītus,itus,idem quod itio. *Cic.ad Atticum*,Quis porrò noſter itus reditus,vultus,inceſſus inter iſtos? *Varr. ling. Lat.*4. Iter ab itu appellatum eſt.*Item Titinnius poeta*, Itum, geſtum,amictum qui videbant eius.

ītō,as,frequentatiuum,Frequenter eo.{ φοιτάω δ.πολυ ἔρχομαι. GALL. Aller ſouuent.ITAL.*Andar ſouente.* GERMA.Offt gon/von eins gon. HISPAN.*Andar muchas vezes.*ANGL *To go often.*} [*Plaut.Moſt.ſc. 2.a.1.*Ad legionem cum itant. *Idem Men ſc 7.a.5.*Expetit me filia ad ſe ſe vt item. i.ſic legit Paſſer itare ad cœnam.*Gell.c.24.lib.2*] *Sueton. de Clar.Rhet.*Maiores noſtri quæ liberos ſuos diſcere,& quos in ludos itare vellent,inſtituerunt.[*Gel.c.6.lib.6.* Itare ad grammaticos.*Idem Gell.c.11.lib.15*]

ĕō,pro tanto:ſicut & quò,pro quanto ponitur. ποσοῦτο. vt,Eò magis,quò magis. *Salluſt. in proœmio Catil.* Statim res geſtas populi Romani carptim, vt quæque memoria dignæ videbuntur perſcribere,eóque magis quod mihi à ſpe,metu,partibus Reip.animus liber erat.[Non mihi ipſi credis.R.Eò ſit,quia mihi ipſe plurimum credo,*Plaut. Am.* Non eò quin cupiam quæ velis.*Plau.Aſin.ſc.2.a.5.* Id eo dico.ne me theſaurum reperiſſe cenſeas *Idem Aul.ſc.4.a.1.*Id eo ſit quia hic leno ægrotus incubat.*Plaut.Curc.ſc.1.a.1.*

¶ Eo interdum pro ad eum locum : *Catull.de Com.Beren.* Eò famulum egatat.]¶ Quandoque ponitur pro ideo, vpropterea. διὰ τοῦτο,

Terent. in Eunuch. Eóne es ferox, quia habes imperium in belluas? *Ibidem,* Eò ad eam non admissa sum. ¶ Aliquando significat vsque illuc. *Liu. 2.* Ipsa vestigia quærentem dominum eò deductura erant. ¶ Iliquando significat ad id, vel vsque ad id. εἰς τοσοῦτον. vt apud eundem in prœmio operis, Quæ ab exiguis profecta initiis, eò creuit, vt iam magnitudine laboret sua. Sic dicimus, Eò magnitudinis, quod est Ad eam magnitudinem. Eò sapientiæ deuenit, id est ad eam sapientiam εἰς τοσοῦτον σοφίας. ¶ Eousque, in tantum, ἐφ τοσοῦτον. *Valer. Max. lib. 1.* Natam vitem eousque creuisse, donec cunctas dominationis suæ partes inumbraret.

[Eodem, *Plaut. Curc. sc. 2. a. 4* Eodem vos pono, (. i Ibidem vel eodem loco & numero,) ¶ Eopte? *Plaut. Curc. sc. 3. a. 4.* Eopte illo infortunio, (Alias Eopse.)]

Ἠ̃ōs, { שחר *shachar.* } Gall. Aurore, le poinct du iour, l'aube du iour. Ital. *L'Aurora.* Germ. Morgenröte/der hellgrawend tag. His p. *Alua.* Anglic. *The break of the day.* } Priori longa à Græcis vocatur, quam nos dicimus aurotam. *Ouid. 3. Fast.* Tres vbi luciferos veniens præmiserat Eos. *Idem 4. Fast.* Proxima victricem quum Romam inspexerit Eos.

Ἑōus Eoa, um. { ᾠός. Gal. Oriental, d'Orient. Ita. *Orientale.* Germ. Das jüdem morgen gehört/morgentlich. His p. *De Oriente.* Ang. *East.* } Adiectiuum est, idem significans quod Orientalis, habétque primam syllabam indifferentem: quanquam sæpius producitur. Deriuatur enim ab ἠώς, dictione Græca, quæ illi auroram significant: quæ quanuis frequentius per ω scribatur, inuenitur tamen quandóque scripta per ο. Productionis exempla nusquam non occurrunt. Reliquum est vt aliquot exemplis doceamus posse breuiari. *Lucan. lib. 8.* Aut Arabum portus mercis mutator Eoæ. Idem, Claudianus Hesperias gentes, aperimus Eoas. *Propert. lib. 2.* Siue illam Hesperius, siue illam ostendet Eous. *Virgil. 2. Æneid* Confligunt Zephyrúsque, Notúsque, & lætus Eois Eurus equis. *Ouid. 2. Amorum,* Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eois [*Ouid. Eleg. 9. lib. 4. Trist.* Testis & Hesperiæ vocis Eous erit]

Ἠ̃ous, subst. tritiuum ἠῶος, prima vocali per η vnde, primam syllabam corripit. Vnus ex equis solis, *Ouid. 2. Metam.* Vide Aethon.

Ἠ̃ousque, Vide Eo.

E ante P.

E.P. In notis antiquorum, Edendum parcè. EPM. epitaphium. E.P. epulatio, vel è publico. EP epist. EP.M. epistolam misit. E.PR. & præparat. EPS. Episcopus.

Ἐpacria, ἐπακτία, Attici agri oppidum, vnum ex iis quæ à Cecrope in ciuitatis formam sunt redacta *Autor. Steph.*

Ἐpagon, ἐπάγω, Artemo nauis, siue trochlea quæ funes ductarij, & cætera nauis armamenta explicatur: quáque maiora onera ex portu in nauem attolluntur. *Vitruuius* Ergatas videtur appellare.

Ἐpagogē, ἐπαγωγὴ. Argumentationis genus ex concessis sensim laqueos texens ad irretiendum etiam qui se semel interrogandum præbuit, aliis atque aliis percontationibus sese mutuò excipientibus. *Vide Commentaria Budæi.*

Ἐpagris, ἐπαγρὶς, Insula vna ex Cycladibus, quæ notiore nomine Andros appellatur, *teste Plin. lib. 4. cap. 12.*

Ἐpaminondas ἐπαμινώνδας, Nobilis Thebanus, Polymni filius, singulari modestia, prudentia, & grauitate præditus, rei militaris peritus, manu strenuus animo maximo: adeo autem amans veritatis, vt ne ioco quidem mentiretur. { Ger. Ein herrlicher edelman von Thebis/der sonderbare weisheit/dapfferkeit. } Adhæc multiplici artium cognitione eximius fuit. Nam & fidibus nouit, & ad earum sonum accinere: qua in re præceptorem habuit Dionysium. Tibiarum autem artem ab Olympiodoro hausit, quemadmodum saltationem à Calliphrone. In Philosophia vero Lysiæ Pythagoræo operam dedit. Hic quū apud Leuctram Lacedæmonios plaga pestifera adeo affecisset, vt ex eo tempore Lacedæmoniorum opes corruerint, & principatum Græciæ amissum vltrà reparare nequiuerint, dicere solebat, orbum se, non tamen sine liberis mori, & ex se natam relinquere pugnam Leuctricam. Hic post clarissima facinora edita, extremo tempore apud Mantineam, cum acie instructa, & ducis optimi, & militis fortissimi officio fungitur, sparo agresti telo, percussus ictu motifero, relatúsque in castra semianimis, requisiuit à circunstantibus saluúmne esset clypeus: quum saluum esse flentes sui respondissent, allatum, veluti socium laborum gloriæque osculatus est. Iterum quæsiuit essentne fusi hostes, quum id quoque vt cupiebat audiuisset, euelli tum denique spiculum iussit: atque ita multo sanguine profuso, in lætitia & in victoria mortuus est. Cuius morte Thebanorum vires ita hebetatæ sunt, vt non tam illum amisisse, quàm cum illo interisse omnes viderentur. Nam ante Epaminondam Thebani alieno imperio parerunt, & post interitum eiusdem in seruitutem pristinam reuoluti sunt: vt manifestum sit gloriam Thebanam cum illo natam, & cum illo extinctam fuisse. *Vide Xenophontem libro vltimo Rerum Græcarum.*

Ἐpanadiplosis, ἐπαναδίπλωσις, Figura est quæ fit quum eadem dictione versus clauditur à qua exordium sumpsit. *Virg. 1. Æn.* Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.

Ἐpanalepsis, ἐπανάληψις, Est repetitio sententiæ, vt iterum audita altiùs insideat auditoribus. *Cic. pro Rabirio,* Liberet si esset integrum, profiteri idem, Saturnium C. Rabirij manu interfectum. Nihil me iste clamor commouet. Et deinde subdit, Libenter, inquam profiterer.

Ἐpanaphora, ἐπαναφορὰ. Latinè, repetitio: figura est quum ab eadem dictione plures sententiæ inchoantur: *qualis est apud Virgilium in Gallo.* Hic gelidi fontes, hic mollia prata Lycori, Hic nemus, hic ipso tecum consumerer æuo.

Ἐpanodos pen. cor. ἐπάνοδος. Schema est, διανοίας, quum ad id regredimur, vnde semel discessimus: vt Principatus bonus, non autem bonus qui in tyrannidem commutatur.

Ἐpaphroditus, pen. prod. ἐπαφρόδιτος, Grammaticus patriâ Chæronæus, Archiæ grammatici alumnus, & discipulus, quem Modestus Ægypti Præses sibi coëmit, cuíque filium Pirelinum idem in disciplinam tradidit, quem ille Romæ instituit sub Nerone. Mortuus est hydropisi. *Reliqua vide apud Suidam.*

Ἐpaphvs, ἔπαφος, Iouis filius ex Io, qui Memphim in Ægypto condidit. *Ouid. 1. Metam.* Postquam fabulam Iûs in vaccam conuersæ recitauit, subdit, Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem Creditur esse Ioui.

Ἐparchia, æ, { שלטון *shilton.* ἐπαρχία. } à Græcis dicitur, quam Latini prouinciam, siue præfecturam appellant: vnde Eparchus, ἔπαρχος, prouinciæ præses: & Eparchiotes, ἐπαρχιώτης, prouincialis.

Ἐparitae, ἐπαρίται, populi Arcadiæ, quorum ciuitas Eparis dici debebat: non repetitur tamen id nomen *Steph.*

Ἐpectasis, ped. cor. ἔπεκτασις, Dici potest perfectio: figura qua in medio dictionis littera vel syllaba interponitur: vt, Induperator, pro imperator. A verbo Græco ἐπιτελέω, quod est porrigo, vel vlterius extendo.

Ἐpenthesis, pen. cor. ἐπένθεσις, Interpositio literæ vel syllabæ ad medium dictionis: vt longior fiat numero syllabarum, vel temporum. A verbo Græco ἐπιτίθημι, quod est interserere: vt, Relligio pro religio, altiuum pro alitum.

Ἔpevs, pen. prod. ἐπειὸς, Nomen proprium Endymionis filij, & Pæonis fratris qui primus in muralibus machinis equum reperit, qui & aries dicitur. *Plin. lib. 7. c. 56.* quæ res locum fecit fabulæ, Epeum fabricatorem fuisse equi lignei quo Troia prodita est. ¶ Epeo timidior, ἐπειὸς δειλότερος. De magnopere pauido dicebatur: ab Epeo quopiam ductum, notæ timiditatis homine.

Ἔpei, pen. pro. ἔπειοι, Populi in occidentali ora Peloponnesi, alio nomine Eli dicti, *teste Plin. lib. 4. cap 5.* Cuius sententiæ etiam *Stephanus* subscribit. *Homerus* tamen in Catalogo nauium Epeorum vrbem diuersam facit ab Helide, quam videtur Epeorum iuri subiicere. *Vide Strab. lib. 8.*

Ephebus, pen. prod, Pubes. { נער *naar* עלם *élem.* } ἔφηβος. Galli. Ieune iouuenceau, à qui commence à venir la herbe Itali. *Giouanetto di prima barba,* Germani. Ein iunlinch vber vierzehen jar/dem der erst bart anfacht wachsen. His. *Iouen, moço des barbadas luzio.* Anngl. *A stripeling of xv yeares.* } ex ἐπί, & ἥβη pubertas. *Iuuen.* Armenius Zelotes cunctis narratur ephebis: *Terentius in Andr.* Nam is postquam excessit est ephebis, Sofia, Liberius viuendi fuit potestas, id est, postquam excessit ex ea ætate, qua pubem primo emisit. *Cic. 1. de Natur. deorum.* Athenis quum essem à gregibus epheborum, vix singuli reperiebantur. [*Suetan. in August. cap. 98.* Spectauit assidue exercentes Ephebos.

Ephebia, Pubertas, { נעורים *neurim* עלימים *ʕalumim.* } ἐφηβία. Galli. Adolescence. Ita. *Giouentù che commencia d'anni quindeci.* Germa. Das alter der angehenden iugent. His p. *Mocedad.* Angl. *Stryplinge age.* } Prima ætas adulescentiæ & extrema pueritiæ, *vt tradit Donatus. Censorinus de die natali, cap. 5. ita distinguit,* vt decimo quinto ætatis anno, quum primum pueritiam egressi sumus, dicamur μειράφθαι, hoc est futuri ephebi: decimosexto ἔφηβοι: decimoseptimo ἐξέφηβοι, quasi ephebiam egressi.

Ephebium, { ἐφήβειον. Gallic. Le lieu où les adolescens s'exerceoyent. Italic. *Luoco dove s'essercitano i giouani.* Germ. Das ort oder der platz an dem sich die iungent übt. Hispanice, *Lugar donde se exercitan los moços.* Angl. *A place to yonge men to playe or exercise yame in.* } Dictus palæstræ locus, in quo ephebi exercentur: *de quo Vitruuius libro quinto,* sic inquit, In duplici porticu collocentur hæc membra, ephebium in medio: hoc autem est exedra amplissima. &c.

Ephedra, æ, ἐφεδρὰς, *Dioscoridi,* Herba est aliis nominibus caucon, & anabasis appellata. Nascitur ventoso ferè tractu, scandens arbores, & ex ramis propendens, folio nullo citris numerosis, qui sunt iunci geniculari. *Hæc Plinius libro vigesimosexto capite decimosertio* Hac mulierculæ vtuntur ad vasa lignea emundanda, pectinúmque opifices ad buxi scabritiem expoliendam, Vulgò *Prelam* vocant.

Ephegesis, penult. product. ἔφεσις. Causæ vel iudicij genus, quum accusabatur is cui regione aliqua interdictum erat, vt exuli aut homicidæ.

Ephelis, pen. prod. ἐφηλὶς, Tuberculum, seu aspredo cutis in facie, ex ardore Solis prognata.

Ephemera, siue Ephemeros, ἐφήμερος. Febris est vnius diei, quam & Latini diariam appellant, eo quòd diei vnius (quantum in ipsa est) spatio terminetur.

Ephemeris, pen, cor. Liber seu commentarius, in quem quotidiana acta referuntur. { ἐφημερὶς. Gall. Registre & papier iournal. Ita. *Giornale, registro.* Germa. Ein denckbüchlin in welches täglich handlungen verzeichnet werden. His p. *Historia que procede de dia en dia.* Ang. *A register, a reckening book where in thinges daylie doone be written.* } Liber in quo res gestæ per singulos dies scribuntur, Latinè Acta diurna, & Diarium dicitur: ab ἐπί, & ἡμέρα, dies. Mos fuit Romanis vt singuli rerum suarum tabulam conficerent: vnde Iuuenalis accipit pro libro in quo diurnales diuinationes erant, In' cuius manibus, ceu pinguia succina, tritas Cernis ephemeridas. *Propertius* pro libro fœneratoris sumpsit, in quo summas pecuniæ mutuatitiæ fœneratitiæque perscribit, & ratiunculam per singulos dies expensi acceptíque subducit, & lucra damnáque computat, Me miserum, his aliquis rationem scribit auari, Et ponit duras inter ephemeridas. *Cicero pro Quintio,* Discedens in memoriam redit Quintius, quo die Roma in Galliam profectus sit ad ephemeridem euertitur, inuenitur dies profectionis. Calendarium *à Seneca* dicitur: Aduersaria *à Cicerone* Vide aduersaria. [Ephemeris, quid & quomodo Latinè *Vide apud Gell. cap. 18. lib. 5.*]

Ephemeron,

ephēmĕron, ἐφήμερον. Animal nascens apud Hypanim fluuium, qui influit in Bosphorum, eodem quo nascitur die interiens *Arist. lib.5. Animalium.* ¶Hinc natum adagium, Ephemeri vita, ἐφημέρου ζωή. De iis qui statim emoriuntur aut pereunt.

ephēmĕron, ἐφήμερον. Duarum herbarum nomen est *Dioscoridi*, quarum alteri folia tribuit lilij, sed tenuiora, caulem parem, florem candidum, amarum, semen molle, radicem vnam digitali crassitudine, odore non iniucundo: traditque in locis præcipue opacis nasci. Hæc hodie herba esse creditur, quæ floseulos candidos gignit, gratissimi odoris, quos vulgus *Lilia conuallium* appellat. Dictum autem ephemeron putatur, quòd florem habeat fugacissimum, & qui vnico die marcescat. ¶Alterum ephemeri genus ab eodem colchicum appellatur à quibusdam etiam bulbus agrestis, sub Autumni exitum florem fundens croceo similem, folia habens pinguiora quàm balbus, caulem semipedalem, semen rufum, radicem ex nigra rufescentem, quæ desquamata intus albicet, succúmque lacteum fundat. Vulgus *Caninecam* appellat, quòd gustatum canes enecet. Quin etiam homines bulbi similitudine inuitatos more fungorum strangulat. Vnde etiam ephemeron appellatum existimant, quod die vno perimat.

EPHESTIADES, Vide PHAESTIADES.

ephĕstĭi ἐφέστιοι. à Græcis dij appellantur qui à nobis Penates, & Lares, quod aris & focis præsidere putarentur. Appellatione enim τῆς ἑστίας. Græci focum seu larem intelligunt.

ephĕstris, idis, ἐφεστρίς, Vestis quæ supra arma indui solet, *Bayfius* putat eandem fuisse, quam Romani paludamentum appellarunt.

ephĕsvs, penultima correpta, ἔφεσος. GERM. Ein verrümpte statt/ge lägen in Asia in der landschafft Jonia/heißt jetz Fogtie o Epheso. Vrbs Ioniæ, celeberrimo Dianæ templo clara, ab Amazonibus condita. Hoc templum ducentis viginti annis a tota Asia factum fuit, in solo palustri ne terræmotus sentiret. In eo centum viginti septem columnæ fuerunt, singulæ à singulis regibus factæ, sexaginta pedum altitudine, inter quas triginta sex cælatæ fuerunt miro artificio. Hoc templum impensa non facile æstimanda ab Herostrato quodam (qui hac potissimùm via sibi nominis immortalitatem venabatur) incensum totum conflagrauit, eadem Olympiade, qua Alexander Magnus natus fuit. Hæc vrbs nauale & portum habuit, & loci opportunitate multum creuit, & maximum citerioris Asiæ emporium fuit. Ex Epheso Heraclitus cognomento Scotinus fuit, & Hermodotus, qui propter excellentiam ingenij, & doctrinæ, vitæque probitatem in exilium missus fuit. Præterea Hipponax poëta, & Parrhasius pictor, & Apelles, & Alexander orator, & Theodotion Iudæus, qui sacram Scripturam interpretatus est.

¶Ephesus, *inquit Stephanus*, vrbs Ioniæ clarissima, vel, *vt Herodotus*, Lydiæ, & portus in sinu. Dicta olim Triehia, & Onygia, & Ptelea (πτελέη, vnde Pteleæus, & Preleates) & Sarmona ab vna Amazonum quam & reginam & Dianæ sacerdotem fuisse tradunt, & filiam habuisse Amazonem, à qua Amazones dictæ sint. Hæc ciuitas in loco cauo olim habitata, diluuium passa est: quo cum plurimi extincti essent, Lysimachus ciuitatem in eum locum, vbi nunc est, transtulit, & ab vxoris nomine Arsinoën vocauit: eo mortuo, pristinum nomen receptum est. In hoc diluuiuio Duridis elegans tetrastichon *Steph.* recitat. Est & Ephesus insula Nili, vt etiam Chius, & Lesbus, &c. *Stepa* [*Plaut. Milit. sc.1.a.2.* Hoc oppidum est Ephesus. Ibidem, in Ephesum illam huc auehit.]

Ephesīnus, pen. prod. Adiect. vt Ephesina, *Cic.3. Philip.*

ephesĭus, ἐφέσιος, adiectiuum *Cic. 1. de Diuin.* Qua nocte templum Ephesiæ Dianæ deflagrauit, [*Plaut. Milit. sc.5.a.2.* Ephesia Diana. Vide Diana.] ¶Ephesiæ literæ, Ἐφέσια γράμματα. Dictum videtur de iis qui mira felicitate, tanquam diuina virgula, quicquid optarent, assequerentur. Aiunt enim, Ephesiis notulas quasdam & voces magicas fuisse, quibus vtentes, in omni negotio victores euaderent.

[Ephetæ *Plutarch. in Solon.* Ephetæ iudices Athenis.]

ephialtes, ἐφιάλτης, A nostris dicitur incubus. Est autem morbus quiescentes in lecto plurimùm infestans, quum veluti ingenti pondere nobis superincumbente premi videmur. Dictus ἀπὸ τοῦ ἐφάλλεσθαι, hoc est, à conscendendo siue insiliendo. Generatur autem (vt nonnulli medicorum tradiderunt) ex voracitate & cruditate, euaporatione scilicet in caput redundante. ¶Dictus est etiam hoc nomine quidam ex Neptuni filiis, qui quum singulis mensibus nouem digitos cresceret, in tantam altitudinem euasit, vt statura sua fretus vna cum fratre Oto superis bellum inferret: quapropter à Ioue fulmine ictus, ad inferos est detrusus. *Virg. in Culice*, Nam victus sedet immanis serpentibus Otus Deuinctus, mœstum procul aspiciens Ephialten.

ephippĭa, orum, Propriè tegmina, seu stragula quibus equi sternuntur, vel sellæ equis ad insidendum impositæ. {בַּד *char.* ἐφίππια, ἀπὸ τοῦ ἐπὶ καὶ ἵππος. GAL. Selles ou autres couuertures de cheuaux, comme houses & autres choses. ITAL. *Selle di caualli e simili ornamenti.* GER. Sattell. HIS. *Sillas ò cubiertas de caualos.* ANG. *Horse harneis.*} *Cato, siue Varro*, siue alius quisquis is est, qui de liberis educandis librum conscripsit, Mihi puero modica fuit vna tunica & toga sine fasciis calceamenti, equus sine ephippio. *Horat. in Epist.* Optat ephippia bos piger, optat arare caballus. [*Vide Martial. Epigram.86. lib.14.*]

ephippiāti equites, Qui ephippia habent in equis. *Cæsar 4. bell Gall.* Non eorum moribus turpius, aut inertius habetur, quàm ephippiis vtititaque ad quemuis numerum ephippiatorum, quamuis pauci, adire audent.

ephippiāri equi, quibus sellæ imponuntur propter molliorem vecturam. Vide in dictione STRATA.

EPHORVS, pen. corr. ἔφορος. Historius fuit Cumæus, Isocratis auditor, & condiscipulus Theopompi: *cuius vitam & scripta vide apud Ouid.*

¶Ephori item apud Lacedæmonios magistratus eiusmodi fuerunt, quales apud Romanos Tribuni plebis, qui à Theopompo sic appositi Regibus sunt, vt apud Romanos Consulibus Tribuni. Vt enim à Consulibus ad Tribunos prouocare quisque potest, sic Lacedæmonij à Regibus ad Ephoros. Satis constat ab Ephoris Reges alios eiectos fuisse, alios interemptos. [*De iis Plutarch. in Lycurg. & in Arist. de, & in Agide.*] Olim pro ministris Regum fuerunt: paulatim deinde omnem potentiam in se transferentes, ad id licentiæ peruenerunt, vt sensim à Rege magistratum proprium constituerent, nomine Ephoriam. Ita dicti ἀπὸ τοῦ ἐφορᾶν, quod est intueri, quod ad ciuitatis salutem oculos intentos haberent.

ephydrŏn, ἔφυδρον. Herba, quæ & equiseturn, & hippuris, & anabasis appellatur. Vulgus *Prelam* vocat. Vide HIPPVRIS.

EPHYRA, ἔφυρα, Vulgo *Corantu*, vrbs Peloponnesi, in ipso fita Isthmo, quæ alio nomine Corinthus dicta est. Ephyræ autem nomen accepisse volunt ab Ephyra nympha, Oceani & Tethyos filia: *cuius meminit Virg.4. Georg. Lucan. lib.9.* Aut Pelopis latis Ephyren crumpere regnis.

ephyræus, a, um, ἐφυραῖος, hoc est Corinthius. *Propertius*, Non ita complebant Ephyræ Laidos ædes. *Lucan. li.6.* Insedit castris, Ephyræque mœnia seruat. *Virg.2. Georg* Ephyræius per quinque syllabas extulit. Illusas auro vestes: Ephyræiaque æra. ¶Fuit & alia eiusdem nominis vrbs in Epiro, aliaque rursus in finibus Thessaliæ: item aliæ nonnullæ, quas vide apud *Steph.*

*Ephyreias, adis, Quæ est ex Ephyra. *Claud. de bello Getico.* Scilicet Argolicas, Ephyreiadesque puellas Cæperat & pulchras iam fastidire Lacænas.

ephialos, ἔφιαλος, Genus febris est ex pituita frigida vel vitrea, putrefactáque. Nomen dedit ei placidi pellacia Ponti subdola: quam Græci ἀλὸς ἡσυχότητα. quoniam agitatum ex tranquillo difficillimum efficitur: vel ἀπὸ τῶν ἐπὶ πολὺ ἁλισκόντων, quòd blandè ac modicè calefaciat.

epibădes, pen. cor. Naues vectoribus solùm transuehendis accommodatæ. *Vipianus l.1. §. Igitur præpositio. ff. de exer. act.* Quædam enim naues onerariæ, quædam (vt ipsi dicunt) ἐπιβάδες sunt. Et plerósque mădare scio ne vectores recipiant: & sic vt certa regione, & certo mari negotientur. *Bayfius*, Epibades, *inquit*, dictæ, vt opinor, quasi epibatides, ad epibatas solum, id est vectores, trancicndos. Et fortasse legendum apud Iureconsultum, epibatides.

epibatæ, ἐπιβάται. Sunt bellatores in re nauali. *Hirtius de bello Alex.* Capta est vna hostium quadriremis, depressa est altera: alteráque perturbata: deinde omnes epibatis nudatæ. *Idem lib. de bell. Afric.* Ibique Getulis remigibus, epibatisque complet. Dicti epibatæ ἀπὸ τοῦ ἐπιβαίνειν, hoc est à conscendendo: vnde etiam generaliter eo nomine omnes intelliguntur, qui nauim conscendunt, vt aliquò ea vehantur.

epibathra, thræ, ἐπιβάθρα. Scalæ nauticæ, quibus in nauim conscenditur.

epicauma, atis ἐπίκαυμα, Oculi vlcus crustosum, sordidum & impurum, humore fœdo iugiter effluente. Ita dictum à quadam adustionis similitudine.

epicēdium, {ἐπικήδιον. GAL. Chant de dueil. ITA *Verso funebre.* GERM. Ein lied das man bey einer leych zu ehren dem abgestorbnen singet. HISP. *Concion ò verso de muertos.* ANGLIC. A *verse of dolour.*} Carmen est, quod in laudem defuncti, corpore nondum humato, cani solet: aliter nænia, vel monodia dictum. Quod verò corpore iam sepulto, tumulo inscribitur, dicitur epitaphium.

EPICĒRIDES, ἐπικήριδες, Vir Cyrenensis, qui ob singularem suam in populum Athenienscm liberalitatem, amplissimis vicissim ab illo honoribus est affectus. *Vide Demosthenem in Oratione aduersus Lepinem.*

EPICHĂRMVS, ἐπίχαρμος, Philosophus Syracusanus, Pythagoræ auditor, Tityri (*vt Suidas scribit*) vel Chimari filius, vir multa eruditione clarus, comœdiæ autor. *Horat. lib.2. Epistol.* Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi. Scripsit de natura rerum & medicina commentarios. *Huius mentionem facit Cicero libr.1. Tusculanarum quæstionum.*

epicherēmata, ἐπιχειρήματα, quæ dicantur ostendit *Quint. lib.5. cap.* 10. his verbis, Epicherema Valgius aggressionem vocat: Celsus autem indicat non nostram administrationem, sed ipsam rem, quam aggredimur, id est, argumentum quo aliquid probaturi sumus, etiamsi nondum verbis explanatum, iam tamen mente conceptum, epicherema dici. Quidam epicherema rationem vocant: *Cicero* melius ratiocinationem. *Item ca.14. eiusdem li.* Epicherema autem nullo differt à syllogismis, nisi quod illi & plures habent species, & vera colligunt veris: Epicherematis frequentior circa credibilia est vsus.

epichȳsis, ἐπίχυσις, Vasis genus, *teste Varr. lib.4. de ling. Lat.* Græcia primum aduectum, nomen habens ἀπὸ τοῦ ἐπιχεῖν, ab infundendo. Vnde nonnulli etiam infundibulum hoc nomine appellant.

EPICI ἐπικοί, Italiæ populi, *Steph. in ἄτεμα.*

epicitharisma, tis, pars erat fabulæ postrema. Quum enim olim fabulæ recensebantur publicè ad demulcendos spectatorum animos, qui tædio longæ narrationis iam languebant, in fine priuiquia dimittebantur Citharœdus aliquis prodibat, & quod auditoribus præludebat, epicitharisma vocabatur. Hinc apud *Terent. lib. aduers. Valent.* prouerbij loco ponitur Epicitharisma post fabulam. Dictum ἐπικιθαρισμάτιον, sicut ἐπιμύθιον aut ἐπίφθεγμα.

EPICNEMIDII, ἐπικνημίδιοι, pars Locrorum. *Vide* Ozolæ.

Epicœnum,{ ἐπίκοινον. GAL. Meslé. ITALIC. *Meschio.* GERMAN. Vermischet. HISPA. *Mezclado.* ANGL. *Mixed, or mingled.*} Græcis idem est quod promiscuum. Vnde epicœnum genus à Grammaticis appellatur, quod sub vno articulo promiscuè vtrunque significat sexum. Interest autem inter genus commune & epicœnum, quòd in genere communi & homines sunt, & pecora, in epicœno pecora tantùm. Quis autem huius generis sit vsus, intelligi potest hoc modo: Nomina enim brutorum animalium, quæ sub vna terminatione & marem significant, & fœminam aut facilè sexum discernunt, aut difficilè: si facilè marem à fœmina distinguas, erunt communis generis, duobúsque declinabuntur articulis, vt hic & hæc bos. Sin difficilè, erunt epicœna, vnóque erunt contenta articulo, quem ex terminatione deprehendimus: vt passer, epicœni generis est sub articulo hic, quia terminationem sortitur masculinam: aquila item epicœni generis est sub articulo hæc, quia terminationem habet fœminam. *Quint. lib. 1. c. 4.* Nec statim diligentiam putabo, qui promiscua, quæ & epicœna dicuntur, ostenderit, in quibus sexus vterque per alterum apparet.

Epicrocum, pen. cor. Genus vestimenti croceo colore infectum, tenue & pellucidum. *Autor Festus.*

EPICTETVS, pen. pro. ἐπίκτητος. Nomen Philosophi Stoici, qui ex Hierapoli Phrygiæ vrbe originem ducens, Romæ Epaphrodito cuidam Neroni familiari seruiuit, atque ad Marci vsque Antonij tempora peruenit. Domitiáno autem imperante, eius dominatu offensus, Roma Hierapolim migrauit, ratus verum esse quod est apud Tragicum, patriam esse cuiusque vbi quis rectè ageret. Tanta vero apud omnes homines eius vitæ admiratio extitit, vt *Lucianus Syrus.* Epicteti lucernam fictilem tribus drachmarum millibus, ob eius autoritatem væniisse tradat. Scripsit Enchiridion, opus vtile, quod Angelus Politianus Latinum fecit.

EPICVRVS, ἐπίκουρος. Eius sectæ autor fuit, quæ ab eo Epicurea dicta est. { Ein Philosophus so den wollust deß gemüts fur das beste gehalt hielt.} Summum bonum in voluptate ponebat, non tamen in voluptate corporis, quemadmodum Aristippus: sed in voluptate animi, hoc est in absentia dolorum omnium. Dialecticam damnabat, quòd Philosophiam simplicibus verbis affirmaret posse comprehendi. Deorum prouidentiam è rebus humanis tollebat. Huic *Lucretius* tantum tribuit, vt non dubiter affirmare Epicurum reliquorum omnium philosophorum lumen obscurasse, quemadmodum Sol suo splendore aliorum cælestium corporum claritatem obtenebrat. Traditur fuisse continentissimæ vitæ: nomen tamen illud voluptatis, in qua summum bonum ponebat, effecit vt ab eo homines voluptarij, Epicurei dicantur.

*Epicurius, Aliud Adiect. pro, Epicureus *Autor Priap.* vt credas Epicurios citari. *Phaleucium est.*

Epicus, ca, cum, ἐπικός, adiectiuum est deductum à Græco nomine ἔπος quod carmen significat, & propriè Hexametrum: vnde Epicus poëta, ἐπικὸν dicitur carminis heroici scriptor. *Cic. de Opt. gen. Orat.* Itaque licet dicere & Ennium summum epicum poëtam, si cui ita videtur, & Pacuuium tragicum, & Cæcilium fortasse comicum. Epicum poema. *Cic. de ope. gen. Orat.* Poëmatis enim tragici comici, epici, melici etiam, ac dithyrambici, quod magis est tractatum à Latinis, suum quoduis est diuersum à reliquis. *Vide Cæl. Rhodig. lib. 17. c. 20.*

EPIDAMNVS, siue Epidamnum, ἐπίδαμνος, Vulgo *Durazzo*, Oppidum in ea parte Macedoniæ quæ Adriatico mari incumbit, tritissimo è Græcia in Italiam traiectu, nulli non cognitum. { GERMAN. Ein statt Macedoniæ am Adriatischen meer gelägen/von welcher ein bruchus ehe vberfart ist in Italiam.} EPidamnum dictum ab Epidamno Rege Barbarorum. Sed Romani eo coloniam deducentes. (*inquit. Pli. lib. 4. cap 27.*) Dyrrachium dicere maluerunt, propter inauspicatum nomen Epidamni, tanquam à damno dicatur Epidamnum. Ad quod alludens. *Plautus in Menæchmis sc. 1. a. 2.* inquit, Ne mihi damnum in Epidamno duas, tanquam nomen inditum sit Epidamno, quòd illuc nemo sine damno diuertat. [Legit ibi *Passerat* diuortitur. *Idem Plaut. ibidem*, Quamobrem Epidamnum venimus.] *De hac Lucanus lib. 10.* Ad campos Epidamne tuos. *Appianus sic habet*, Epidomnus rex vrbem condidit, quæ ab ipso nomen assumpsit. Huius ex filia nepos Dyrrachus portum vrbi adiecit, quod Dyrrachium appellatur.

[Epidamnius, a, um, *Plaut. Men. sc. 6. a. 5.* Epidamnij ciues. *Ibidem sc. 1. a. 2.* Epidamnia siue Epidamnea natio hominum, potatores, palpatores. *Idem sc. 6. a. 5.* Epidamnienses subueniente ciues.]

EPIDAPHNE, ἐπιδάφνη, Vrbs insignis Syriæ, ad Orontem fluuium: vna earum quæ Tetrapolim efficiunt: alio nomine Antiochia appellata, ab Antiocho Seleuci Nicanoris patre, Epidaphne vero dicta à Daphne vicino suburbano, quod lucum habebat amœnissimum, octoginta stadiorum & fanum Apollinis, cum Dianæ delubro. *Iulius Cap.* Verùm posteaquam in Syriam venit, in deliciis apud Antiochiam & Daphnem vixit. Ammianus, apud Daphnem amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum.

EPIDAVRVS, ἐπίδαυρος, siue Epidaurũ, { Ein stat in Peloponneso gelägen so ist Matusia heisst.} Vrbs in Peloponneso, Æsculapij templo celeberrima: *de qua Plin. lib. 4. cap. 5.* in Sarronico (*inquit*) Epidaurum oppidum, Æsculapij delubro celebre. Fuit hic Podalirij & Machaonis parens, medicus maximus & doctissimus: óbque artis præstantiam, in deorum numerum relatus, quum Apollinis filius existimatus esset. Vetustas ei dicauit anguem, quod multa huic animali remedia insint, *vt scribit Plin lib. 10. cap. 4.* Inde fertur Romanos quum graui pestilentia laborarent, consultúque oraculo iuberentur Æsculapium Romam aduehere, triremem cum legatis ea de causa Epidaurum misisse. Verùm quum Epidaurij deum opiferum à se inuiti dimitterent, ferunt illis cunctantibus ingentem anguem ad Romanorum triremen adnauisse, seséque in puppi in gyrum complicuisse: quem i lli Æsculapium arbitrati, magna cum veneratione Romam aduexerunt.

[¶ In Epidauro, pro Epidauri. *Plau. Curc. sc. 3. a. 2. & sc. 1. a. 2. & sc. 2. a. 4.* Ibidem: Saluus est aduenis in Epidaurum, &c. In illa fabula frequens Epidauri mentio est.

¶ Hoc etiam nomine dicta fuit vrbs Dalmatiæ, ad Illyricum mare sita, *de qua Lucanus lib. 2.* Illyris Ionias vrgens Epidaurus in vndas Pausaniæ & Straboni Lymira cognominata, quòd sit portuosa: diruta à Gothis, è cuius ruinis Ragusia iuxtà ædificata. *Raph. Volaterranus.*

*Epidemia, est Accessus ad ciuitatem aliquam obseruari plerunque solitus. *Hæc Budæus in Pandect.* Epidemiam vocant medici morbũ populariter vagantem, siue populariter sparsum. *Epidemetici, de quibus titulus est *apud Iustinianum*, sunt hospitiorum metatores in vrbe, hoc est qui in valuis ianurum faciunt inscriptiones, quibus significatur quis in ea domo sit hospitaturus. nam ἐπιδημία idem valet quod ad ciuitatem in ea domo sit hospitaturus. nam ἐπιδημία idem valet quod ad ciuitatem in ea domo sit hospitaturus. *Hæc Alciat. in 2. post. lib. Codicis. Meminit & Cælius lib. 7. c. 14.*

Epidermis, is, ἐπιδερμὶς. Cuticula est exterior in animantis corpore è vera cute veluti efflorescens, adeò tenuis, vt vel atterendo, vel scalpendo facilè possit lacerari. Nomen inde habet, quod ἐπὶ δέρματι, hoc est super veram cutem sita sit.

Epidicticon, ἐπιδεικτικὸν, Cauſę genus est apud Rhetoras, à Latinis laudatium dictum, quòd præcipuè in laudando & vituperando versetur. Ad verbum transfertur Demonstratiuum. ἐπιδεικτικὸν enim Latinè est demonstrare. *Cic. de Ora.* Dulce igitur orationis genus, & solutum, & effluens, sententiis argutum, verbis sonans est in illo epidictico genere.

Epidipnides, ἐπιδείπνιδες καὶ ἐπιδειπνὶς. Sunt epulæ quæ in extrema cœna vel prandio adferuntur: vnde etiam proprio quodam epitheto feræ epidipnides vocantur. *Mart. lib. 11.* Hinc feras epidipnidas parabit.

Epidromides, ἐπιδρομίδες. Plagarum funiculi sunt, *teste Polluce*, quibus retia panduntur contracta, & retrahuntur expansa: ita dicti quòd retium plagæ per ea discurrant. *Plin. lib. 19. cap. 1.* vsus est ablatiuo epidromis, velut à nominatiuo epidromos, vel lepidrome. Videmus, (*inquit*) plagas tantæ tenuitatis, vt annulum hominis cum epidromis transirent.

Epidromos, ἐπίδρομος, Veli genus quod in puppi panditur. Nautæ *Mezanam* vocant. Sunt enim tria velorum genera, acation, quod maximum præcipuúmque nauis velum est: dolon, quod supra acation attollitur, quum maxima celeritate opus est: & epidromos, quod circa puppim tenditur. *Autor est Iulius Pollux.*

Epigamia, miæ, ἐπιγαμία, Connubium, affinitas cum aliis gentibus.

EPIGENES, ἐπιγένης. Nomen Philosophi Byzantini. Item Poëtæ cuiusdam Comici cuius fabulæ recensentur à *Suida.*

Epigastrion, ἐπιγάστριον. A rei anatomicæ peritis vocatur extima totius ventris pars, totúmque illud quod intestina tegit, ex cute, adipe, musculis octo, & peritonæo compactum, totum illud spatium comprehendens quod est à cartilagine mucronata, nothísque costis, vsque ad ilia, atque ad ipsum vsque os pubis. *Cels. lib. 4. c. 1* abdomen appellat.

Epiglossis, seu Epiglottis, Lingua est quæ asperæ arteriæ mearum obstruit, ne cibus aut potus per œsophagum ad Pulmonem descendat, { ἐπιγλωττὶς. GAL Languette ou petite laugue, comme celle qui garde que ce qu'on boit & mange ne tombe ès poulmons. ITA. *La linguetta che cuopre il collo à la bocca delpome.* GERMA. Das gätlin im hals/so die tufft. ören beschirmet. HIS. *El galillo.* ANGLI. *A litle tongue at that which keepeth meate to pas into the winde pipe.*} *Plin. lib. 11 cap. 27.* Tonsillæ in homine, in sue glandulæ. Quod inter eas vuæ nomine vltimo dependet palato, homini tantum est. Sub ea minor lingua epiglossis appellata, nulli oua generantium. Opera eius gemina, duabus interposita fistulis, exterior earum appellatur arteria, ad pulmonem atque cor pertinens. Hanc operit in epulando, ne spiritu ac voce illac meante, si potius cibúsve in alienum deerrauerit tramitem, torqueat. Altera interior appellatur sanè gula, qua cibus atque potus deuoratur. Tendit hæc ad stomachum, inde ad ventrem. Hanc per vices operit, quum spiritus tantum aut vox commeat: ne restagnatio intempestiua alui obstrepat.

EPIGONI, ἐπίγονοι, Licti sunt autores secundi belli Thebani, quasi fœtus illorum qui primum confecerant bellum. { GER. Die anfenger deß anderen Thebanischen kriges.} Græce enim ἔπιγονοι posteri appellantur. Inde Euripides tragicus fabulam hoc argumento compositam, Epigonos inscripsit, quæ agi exposcebat voce magna scenicorum, & sonora. Ob hoc dixit. *Cic. 1. Offic.* quod histriones voce fœti agũt Epigonos. Medeámque. Errant qui existimant Epigonos apud Strabonem esse populos, à quibus fabulæ nomen inditum sit: quum Epigoni dicti sint generali vocabulo omnes illi, qui ex diuersis populis conflati, secundum bellum Thebanum duce Alcmæone confecerunt: quasi post geniti, & filij eorum qui in primo bello ad Thebas mortem oppetierant. Nam ex Statij lectione constant nomina ducum, qui in eo loco occubuerunt: quorum filij vt mortem parentum vlciscerentur, communi consilio contra Thebanos iterum arma mouerunt. Acceperant enim responsum ab Apolline, eam se ciuitatem expugnaturos si Alcmęonem Amphiarai filium imperatorem rei bellicę fecissent. Igitur Alcmęon exercitu ex Græcis collecto, contra Thebas duxit copias, accerimque commissa pugna potitus est victoria. & Thebę captæ ac diruty sunt.

¶ Epigoni etiam dicti sunt successores Macedonum veteranorum, qui sub Alexandro Magno ex Asiaticis fœminis sobolem susceperant: quę soboles (vt historici memorant) nomen habuit Epigonorum qui in castris nati, in armis educati, à paruula ætate periculis exercitati, laboribus durati, prorsus inuicti extiterunt.

Epigramma, tis, ἐπίγραμμα, seu Epigrammatum, ti, Dicitur inscriptio, vel superscriptio: ἀπὸ τῦ ἐπιγράφειν, quod est superscribere. *Cic. pro Archia poeta*, Quòd epigramma in eum fecisset, tantummodo, alternis versibus longiusculis. *Idem in Atticum, lib. 1. Epist. 11.* Epi-

grammatis

grammatis tuis quæ in Amastheo posuisti contenti erimus.

ἐπιγραμματογράφος, Epigrammatum scriptor.

ἐπίγραφή, pen. corr. {ἐπιγραφή, AN. *A title or inscription.*} Titulus inscriptio: item census: id est, dinumeratio ciuium: & lustrum.

EPICIDAE, Ἐπικίδαι, Vicus in tribu Cecropide, *Steph.*

ἐπιληψία, {ἐπιληψία, GA. Mal caduc, le mal sainct Iean. IT. *Mal caduco* GER. Die fallend sucht oder siechtag. HISPA. *Gota coral.* ANG. *The falling sickenesse.*} Morbus est, quem Latini comitialem appellant, propterea quòd comitia dirimeret, si quis eo in campo fuisset correptus. Epilepsiæ autem nomen à Græco ἐπιλαμβάνειν deductum est, quòd in eo capiantur, & vincantur sensus, adeo vt à mortuis nihil absint. Nam vnà cum conuulsione totius corporis principes cerebri operationes auferuntur; toto videlicet cerebro, vel duobus eius præcipuis ventribus, affecto. Hinc etiam ἱερὰ νόσος, hoc est, sacrum morbum, quidam ex Græcis appellarunt, quòd cerebrum sanctissimum nostri portionem, quoddamque mentis veluti sacellum, peculiariter infestet. Quidam etiam Herculeum, ab Hercule, quem morbo huic obnoxium fuisse tradunt.

¶ Qui hunc morbum patiuntur, epileptici ἐπιληπτικοί, dicuntur.

EPILEVCADII, ἐπιλευκάδιοι, Vrbs post Acarnaniam, *Steph.*

ἐπιλογισμός, Cogitatio, computatio: à verbo Græco ἐπιλογίζομαι, quod est excogito & rationem subduco.

ἐπίλογος, penultima correpta Peroratio; conclusio, postrema orationis pars. {ἐπίλογος. GALLIC. Conclusio. IT. *Conclusione.* GERM. Die beschlussred. HISPAN. *Conclusion.* ANG. *A conclusion.*} *Cic. 4 Tusc.* Num etiam Rhetorum epilogum desideramus? Rhetores tripartitum epilogum faciunt, constantem enumeratione, amplificatione, & commiseratione. Per enumerationem fit rerum repetitio, quæ Græcè dicuntur ἀνακεφαλαιώσεις, id est, recapitulatio: per amplificationem concitantur animi auditorum: per commiserationem flectuntur ad misericordiam.

EPIMACHVS, Ἐπίμαχος, pen. cor. nomen proprium viri, & Latinè facilis expugnatu dicitur.

ἐπιμηδίον ἐπιμήδιον, Caulis est non magnus, hederæ foliis denis duodenisve, neque florem, neque fructum ferens, radice tenui, nigra, graui odore. Romani *Vindictam* appellant.

Epimelas, Gemma candida est, nigricante supernè colore. *Plin. lib. 37. cap. 10.*

ἐπιμήλις, idis, ἐπιμηλὶς. Mispili genus est mali magnitudine, folio tantùm minore, pomum ferens rotundum, esculentúmque, fundo in latitudinem resimo, astringentis naturæ, & tardè matureſcentis. alenus πρίνινον vocari testatur, à tribus granis siue ossibus quæ in se continet.

ἐπιμηνίδιον, (*vt Plin. libr. 27. c. 9. scribit:*) est tertium bulbi genus, cibis gratum, angustiuus folio, minúsque aspero, quàm cæteræ scillæ species,

ἘΠΙΜΕΝΙΔΕΣ, penultima correpta, Ἐπιμενίδης, Poëta Epicus fuit, patria Cretensis, teste *Apu. lib. 2. Florid.* qui à patre Agiasarcho in agrum ad custodiendum pecus missus, in quondam antro obdormiuit annos LXXV. Vnde emanauit prouerbium, Vltra Epimenidis somnium dormisti, ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδου κοιμηθείς. In eos dictum, qui perpetuum agunt otium. *Lucianus in Timone.*

¶ Epimendium corium. ἐπιμηδίειον δέρμα. De re repositâ, miraculíque loco seruata. Hic idem Athenienſibus pestilentia laborantibus dixit ciuitatem purgari expiarique oportere. Itaque quum rogatus eò venisset, iussit oues albas atque nigras apud Areopagum immolari. Reuertens deinde domum, oblatam ab eis pecuniam retinuit. *Meminit huius Plato in primo & tertio de Legibus.* [*Et Plutarch. in Solone.*]

ἘΠΙΜΗΤΗΕΥΣ, per quatuor syllabas, Ἐπιμηθεύς, A poëtis Iapeti filius fuisse fertur, & frater Promethei, qui ingenio valens, hominis statuam primus ex luto finxit: qua re indignatus Iupiter, eum vertit in simiã, atque in insulas Pithecusas relegauit. Hic pater fuit Pyrrhæ vxoris Deucalionis, quæ ab illo Epimethis dicitur. *Ou.* Inde Prometheo, placidis Epimethida dictis. Mulcet, &c. *Vide infrà* de Promethide Pandora, & Pithecusis insulis.

ἐπιμονή, penultima correpta, Græca vox, Latinè perseuerantia, {ἐπιμονή. GAL. Perseuerance. ITA. *Perseueranza.* GERM. Verzug oder Beharrung. HISP. *Continuacion, perseverancia.* ANGLIC. *Perseuerance, stedfastnesse.*} figura quando ad maiorem affectum denotandum in eadem dictione perseueratur. vt *Virgil.* sic sic iuuat ire sub vmbras. Hæc etiam Epizeuxis, ἐπιζευξις vocatur.

ἐπιμυθίον, ἐπιμύθιον. Fabulæ est expiſicio, ciúsq. vtilitas: vt quum apologi rationem & sermonem autores mythologici attexunt: vt sunt apud Æsopum appendices fabulatum quasi affabulationes. *Budæus.*

ἐπινίκια, orum. {νίκια. GAL. Vers, louanges, feste ou celebrité qu'on dit, chante, ou fait pour la victoire gaignee, comme les feux de ioye. ITAL. *Giuochi & feste per le vittorie.* GE. Ein fäst oder gsang so man auß fröuden einer langen sigs halter. HISPA. *Cantos ò juegos publicos hechos por alguna victoria come juegos de alegria.* ANG. *Verses or songes of triumphe.*} Græci vocant celebritates pro parta victoria: ab ἐπί, & νίκη. cuiusmodi sunt ignes nocturni, pyræque quæ ad primum statim victoriæ nuntium in testimonium publicæ lætitiæ acceduntur: solennes præterea suplicationes, & aliæ id genus solennitates, quibus partæ victoriæ gaudium solemus testari. *Suet.* accipit pro carminibus in laudem victoris compositis, *in Nerone* Sequenti, inquit, die lætum inter lætos cantaturum epinicia: quę iam nunc sibi componi oporteret.

ἐπινυκτίδες, ἐπινυκτίδες, Pustulæ minutæ, seu vari dicti à nocte, in qua maximè proueniunt. *Iulius Pollux*, Epinyctis pustula subliuida, rotundè tumescens & plena sanguinis in tibris. & pedibus. Accipitur etiã pro oculorum morbo. *Plin. lib. 20. cap 6.* Illitis foliis, sanantur & ambusta, & epinyctides: ita vocatur hulcus aciem hebetans. & in angulo oculi perpetuo humore manans.

ἘΠΙΦΑΝΕΣ, ἐπιφανὴς, Cognomen Antiochi regis, qui Antiochiam Syriæ vrbem condidit, quæ etiam à cognomine eius Epiphania appellata est. Dictus Epiphanes, quasi illustris, à rerum gestarum claritate.

ἐπιφάνια, ἐπιφάνεια, Apparitio, seu manifestatio dicitur, ἀπὸ τῶ ἐπιφαίνεσθαι hoc est, ab apparendo. Inde Epiphania, orum, à Christianis dicuntur festa, quæ nos Apparitionem Domini vocare possumus. *Hieron.* Dies epiphaniorum Græco sermone sic vocatur. Quod epiphaniam vocant. Hoc autem ideo, quia Dominus noster eo die Seruator apparuit è tenebris. Licet enim olim natus esset ex Maria, & triginta annorum expleſſet ætatem, tamen ignorabatur à mundo.

¶ Epiphania quoque vocatur, quum latitudo mensuratur cum longitudine. *Vide in dictione* Grammę.

EPIPHANIA, Ἐπιφάνεια, Vrbs Syriæ iuxta Raphanęas, in confinio Aradi, vbi natus est Euphrates Stoicus: altera Ciliciæ: tertia Bithyniæ: quarta iuxta Tigrim. Vocata est etiam Arcesicerta, vt pote ab Arcesio condita. *Steph.*

ἐπιφώνημα, ἐπιφώνημα, Rei narratæ, vel probatæ summa acclamatio, Epiphonematis post rem narratam exemplum est *apud Virgil. lib. 1. Æneid.* Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Post rem autem probatam *apud Cice. pro Ligario*, Quorum igitur Cæsar impunitas tuæ clementiæ laus est, eorum te ipsorum ac crudelitatem acuet oratio?

¶ Dicitur etiam epiphonema clausula arguta quæ in fine posita aurem ferit, quales plerunque solent esse clausulæ quæ epigrammata claudunt.

ἐπιφορά, penultima correpta, ἐπιφορὰ, Morbus oculorum quem vulgo *Lacrymam* vocant, quum descensus humoris cuiusdam mordacis oculos angit: ἀπὸ τοῦ ἐπιφέρειν, hoc est ob inferendo. *Plin. libr. 20. cap 2.* Caro peponum epiphoris oculorum, & doloribus imponitur. *Columell. lib 6. cap. 16.* de maguderi: Eadem radix contusa, & cum oleo lentiscr iniuncta. vitium oculorum expurgat, epiphoram supprimit, polenta conſperia multa aqua. Dicitur & de aliis membris. *Plin. lib. 20. cap. 13.* Testium vero epiphoris cum ramis laureæ teneris adeò peculiaris est, &c.

ἐπιφλοκοκήλη, ἐπιφλοκοκήλη. Herniæ species, quum omentum descendit in scrotum. *Vide* ENTAROCELE.

EPIPOLAE, ἐπιπολαί, regiuncula prærupta, iuxta Syracusas. *Steph.* Vide Euryalus, & Labadiſon.

EPIPOLI, ἐπίπολοι. *Vide* Euryalus.

ἐπίρριδιον, Vehiculi genus non dissimile bennæ: compositum nomen ex ἐπί, & rheda. *Iuuen. Satyr. 8*, tritóque trahunt epirhedia collo.

ἘΠΕΙΡΟΣ, penultima producta, ἤπειρος, {GER. Ein landtschafft in Grieschenland / hertzet vetz Cimera / oder Albania.} Regio est Græciæ in qua olim Pyrrhus regnauit: hæc primùm Molossia dicta est, & à Chaone Heleni fratre Chaonia, nunc vero Albania vocatur. Quondam vrbibus populísque fuit frequentissima, sed à Romanis subacta, quum sæpiùs deneret penè in solicitudinem redacta est. *De ea multa Strab. lib. 8 Ouid 8 Met* Misit apros quanto maiores herbida tauros. Nó habet Epirus, &c. Terminatur Epirus à Septentrione Macedonia, ab Oriente, Achaia: ab Occidente, Ionio mari. In ea sunt ciuitates Nicopolis, & Ambracia.

ἘΠΙΡΟΤΑΣ, ἠπειρώτης, Qui est ex Epiro. *Liu. lib. 2. Decad. 5.* Martius & Actilius ad Gitanes Epiri opidum decem millia ab mari quum ascenderunt, consilio Epirotarum habito, cum magno omnium assensu auditi sunt.

ἐπιρρωτικός, a, um ἠπειρωτικός. *Cic. Attic. lib. 12.* Hodie tuas literas expectabamus matutinas: erunt fortasse alteræ pomeridianæ, nisi te Epiroticæ literæ impediant, quas ego non interpello. Epirotici boues qui ex Epiro sunt. *Varr. 2. de Re rust. c. 5.* Transmarini Epirotici non solùm meliores totius Græciæ, sed etiam Italiæ. Epirotica mala, ἠπειρωτικὰ μῆλα, dicuntur, quę in Epiro Graciæ regione nascuntur: à nostris dicuntur orbiculata, à figura orbis in rotunditatem circumacti. [*Plaut. Amphitr.* Tellus Epirotica vidit Cadmum &c.]

ἐπίσχιδιον ἐπισχίδιον. GALLI. Coin pour fendre bois. IT. *Conio da fender legni.* GERM. Ein wegg mit dem man das holtz spaltet. HISPA. *Cuña ò cuño para hender.* AN. *A wedge to woode.* } *Apud Vitruu.* accipitur pro cuneo quo ligna finduntur. Nam σχίζειν Græcis est findere.

ἐπίσκοπος, penul. corr. {ἐπίσκοπος. GALL. Euesque, prelat, qui a la superintendence en quelque lieu. ITA. *Vescouo.* GERM. Ein Bischoff oder auffsäher. HISPA. *Obispo, perlado de yglesia.* ANGLI. *A bishope.*} Magistratus nomen fuit apud veteres, cuius officium erat panis, & cæterarum rerum, quæ ad cibum pertinent, curam habere: *vt colligi potest ex verbis Arcadij, ff. de Muner. & honorib.* Latinè interpretatur speculator, ab ἐπισκοπεῖν, quod speculor significat, vel considero. Vnde etiam hodie ad Antistites translatum est, quòd illorum præcipue munus sit, gregis sibi commissi vitam explorare. *Hac voce vsus est Cic. lib. 7. Epist. ad Att.* Vult enim (*inquis*) Pompeius me esse quem tota hæc Campania, & maritima ora habeat episcopum, ad quem delectus & negotij summa referatur.

ἐπισκοπεῖον, {ἐπισκοπεῖον. GAL. Maison episcopale, Eueschè. ITALIC. *Vescouato.* GER. Eines Bischoffshoff/dte wohnung eines auffs ä here oder wächters. HISP. *Obispalia, morada del Obispo.* ANGL. *A bythopes house or mansion place.*} Episcopi habitatio dicitur: sicut Prætorium appellatur, vbi Prętor ius reddit.

ἐπίσκοπος, a, um. Exploratorius speculatorius. {ἐπισκόπος. GAL. Brigantin. ITA. *Bregantino.* GER. Das zu dem auffsä hen oder mächen gehört. HISPAN. *Garca para espias.* ANGLI. *Belonging to an espiall: a brigantine.*} *Cic. ad Attic. Quinto Nat.* Consendens ab hortis Clunianis in phaselum episcopium, id est nauim exploratoriam.

ἐπίσπαστικά, ἐπισπαστικά. Medicamenta quę pertinent ad hulcus purgandum, pústque extrahendum: dicta à verbo Græco ἐπισπάω, quod idem est quod attraho.

ἐπίστατης, {פקיד בן חשכה *ben hasschek.* ἐπιστάτης. GALLI. Grangier, procureur

de maison. ITALI. *Castaldo, procuratore.* GERMA. Ein schaffner. HI. *Mayordomo procurado.* ANGLI. *A steward, a baily.* } Græcè dicitur qui à nobis villicus, procuratórque ac præpositus rei faciendæ vocatur. In fœminino genere epistata, villica dicitur, quæ præest diligenter familiæ rusticanæ: *qua voce vtitur Cato de Re rust. c. 56.*

ἐπιστολά, } ספר *sépher.* ἐπιστολή. GALLIC. Epistre, missiues, lettres, ITA. *Epistola.* GERMAN. Ein sendbrieff. HISPAN. *Carta mensajera.* AN. *A missiue, a writing.* } Literæ: ἀπὸ τοῦ ἐπιστέλλειν, quod est mittere, quia ad absentes mittitur. *Pl. in Epid.* Quia quotidie ipse ad me è legione epistolas Mittebat. *Idem in Pseud.* Herus me tibi salutem multam voluit dicere: Hanc epistolam accipe à me, hanc me tibi iussit dare. [Miles Lenoni epistolam conscriptam mittit. *Plaut. Pseud. sc. 1. a. 4.* Ne epistola vlla vspiam sit in ædibus. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 4.* Libri de rebus per epistolam quæsitis. *Gell. cap. 3. lib. 12.* Vide quid hæc epistola narret. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 4.* Peregrè allata epistola. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 4.* Epistola olim non nisi transuersa charta scribebatur sed Cæsar primus formam mutauit. *Vide Sueton. in Cæsare cap. 56.*] *Cic. Quinto fratri lib. 1.* Illud quod est epistolæ proprium, vt is ad quem scribitur, de his rebus quis ignorat, certior hat, prætermittendum esse non puto.

ἐπιστόλιον, } ἐπιστόλιον. GA. Petites lettres petites missiues. ITAL *Epistoletta.* GERM. Ein sendbrieffiein. HISP. *Pequeña carta mensajera* ANGL. *A litle lettre.* } Parua epistola. *Catullus,* Conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium.

ἐπιστολάρις, ρεως. Quod ad epistolam pertinet. } ἐπιστολικός: GAL. Des appartenances ou seruant aux missiues. IT. *Cosa pertinente à lettere missiue.* GERMAN. Das zu einem sendbrieff gehört. HI. *Cosa perteneciente à carta mensajera.* ANGL. *That belongeth, to writtinges.* } vt, Epistolaris charta, *Martialis libro 14. Hieronymus,* Neque enim epistolaris angustia euagari longiùs patiebatur.

ἐπίστομιον, ἐπιστόμιον. Dicitur instrumentum illud æneum, quo in fontibus ora salientium obturantur, vertubulum in medio pertusum habens, quod admittit vel arcet aquam: Galli sua lingua *Fonzem* vocant. Hoc etiam instrumento vtimur ad vinum ex dolio hauriendum. *Seneca ad Lucil.* [*Epist. 87.*] Nisi aquam argentea epistomia effuderint: & adhuc plebeias fistulas eloquor. *Varro libro tertio de Re rust.* Quum & aqua calida & frigida ex orbe ligneo, in ensáque quam dixi in primis radiis esse, epistomiis versis ad vnumquenque actum, sic vt influat in conuiuium. *Vitruu. libro decimo,* De hydraulicis organis loquens accepit epistomium pro eo obturaculo, quod in musicis organis spiritum continet, & laxat vt opus est. Motione, inquit, vectium vehementiore spiritus vehemens compressus, epistomiorum aperturis influit, & replet anima canales.

ἐπίστροφος, ἐπιστροφή, à rei anatomicæ peritis dicitur prima ex septem colli vertebris, omnium vt latissima, ita & tenuissima duplicem habens concauitatem, capitis conuexitatem, siue processus recipientem: cuius articulationis beneficio caput ad latera circumagitur. A quo vsu vertebra hæc epistropheus appelatur, à verbo Græco ἐπιστρέφω, quod inter cætera significat cõuerto, circumago.

ἘΠΙΣΤΡΟΦΥΣ, ἐπίστροφος, Nobilis fuit Phocensis, Iphiti Naubolidæ filius, qui vnà cum fratre. Schedio Phocensibus præfuit in bello Troiano *Autor Homer. in Catalog. nauium.*

ἐπιστροφή, ἐπιστροφή, *Rutilio* figura est λέξεως, quum eadem in verba plures desinunt sententiæ. *Rutilius tamen Lupus* hanc inter schemata sententiarum refert, epiphorámque appellat.

ἐπίστυλιον, כותרת *chotheréth.* ἐπίστυλιον. GALL. Le chapiteau d'vne colomne ou pilier. ITAL. *Capitello.* GE. Ein deckel oder knopff so man vber auff ein saul setzt HISP. *Capite sobre la columna.* ANGL. *The chapter of a pillar, a litle pillor set vpon a greater.* } Capitellum quod super columnam ponitur. Corpus enim columnę scapum vocant: fundamentum, basim: illud vero quod columnæ superponitur, epistylium appellant. *Vide multa de epistylis apud Vitruuium.*

ἐπισυναλοιφή, hẽ, ῆς, ἐπισυναλοιφή. Figura est, dictionis, eadem cum synæresi, qua duæ syllabæ isdem literis remanentibus, in vnam conglutinantur: vt, Æripidem certuam apud *Virgilium* pro Ætripidem. Huic opponitur diæresis, qua vna syllaba in duas resoluitur vt, Syluæ, trissyllabum, *apud Horatium,* pro dissyllabo Syluæ Inter episynalœphen & synalœphen hoc interest, quod synalœphe proprie fiat in diuersis dictionibus, prima sequentis dictionis vocali vltimam præcedentis ebsumente: vt, Carthag Italiam. Episynalœpha verò nonnisi in eadem fit dictione, nulla litera pereunte: sed duabus tantùm in vnam coalescentibus.

EPITALIVM, ἐπίταλιον. Vrbs Tryphaliæ, *Steph.*

ἐπιτάφιον, phij. } ἐπιτάφιον. GALL. Epitaphe, l'escriture qu'on met sur vne tombe. ITA. *Epitafio di sepoltura.* GERM. Ein grabschrifft. HIS. *Epitaphio de la escriptura.* AN. *An epitaphie, or scripture on a graue.* } Dicitur inscriptio quam sepulchris incidi videmus in laudem defunctorum: *quale est illud apud Virgil. in Daphnide,* Daphnis ego in syluis, hinc vsque ad sydera notus, Formosi pecoris custos, formosior ipse. *Item illud apud Ouid in Epist. Phyllidis,* Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem: Ille necis causam præbuit, illa manum. Dictum epitaphium, quod humato iam corpore, ἐπὶ τῷ τάφῳ, hoc est, in sepulchro soleat inscribi. Nam quod cadauere nondum humato in defuncti laudem accinebatur, epicedium dici consueuit.

ἘΠΙΤΑΣΙΣ, ἐπίτασις, in Comœdia vehementissimus actus, qui catastrophen præcedit, in quo omnia, quasi feruent & æstuant inter spem & metum. Apud grammaticos etiam pro exaggeratione sumitur.

ἐπιθαλάμιον, ἐπιθαλάμιον. Sacer hymnus, qui in nuptiis canitur. Nam ἐπιθαλάμιος, Græcis idem est quod coniugalis.

[¶ Epithalamium proprie canebatur à virginibus, cùm iam noua nupta in lecto viri collocata esset.

ἐπιθέματα, ἐπιθέματα, Medicamenta sunt, quæ parti affectæ foris adhibentur, pannículo aut lineo illita: ita dicta à verbo Græco ἐπιτιθέναι, quod est imponere.

Epitherapensis, vbi non emendatio dicti atrocissimi, sed confirmatio ponitur rectè dixisse causa subiecta cum quadam acrimonia. Asconius.]

ἐπιθέσις, is, ἐπίθετος, præter vulgatas illas apud Græcos significationes, quibus pro impensione, siue aggressione sumitur, apud Iurisconsultos etiam vsurpatur pro inscriptione quadam appositicia, in contumeliam fraudémve alicuius facta. *Vlp. l. Lex Cornelia. ff. de iniur. & famosis libellis,* Eadem pœna ex Senatusconsulto tenetur is qui epithesin, aliúdve quid siue scripturam in aliorum notam produxerit.

ἐπίθετον, pen. corr. ἐπίθετον, A Quintiliano dicitur appositum, ab aliis adiectiuum: παρὰ τὸ ἐπιτίθεσθαι τῷ ὀνόματι, hoc est, ab eo quod substantiuo apponatur. Epitheta tribus de causis nominibus adduntur: Discretionis: vt, Phrygiæ molimur montibus Idæ. Est enim & Ida Cretę mons, Proprietatis: vt Terribili implexum setáque & dentibus atris: Ornatus, vt, Alma Venus. Differt autem epitheton ab antonomasia, quod illud nunquam solum ponitur, sed nomini proprio alicuius adiicitur: antonomasia autem per se propriì nominis vice ponitur.

ἐπιθυμία, miæ. ἐπιθυμία. GAL. Concupiscence, desir. ITALI *Concupiscenza, voglia ardente, brama.* GERM. Begird. HISP. *Codicia.* ANGL. *Concupiscence.* } Latine dicitur concupiscentia, desiderium: à verbo ἐπιθυμέω, quod est concupisco.

ἐπιμία, ἐπιμία Fama vniuscuiusque integra, nulla infamiæ nota labefactata. *Vtitur hac voce Modest. l. Seire. D. de iur. & curat.* Siquis (inquit) à parentibus prohibitus fuerit tutor esse, neque creari hũc oportet: & si creatus fuerit, nec recusauerit, prohiberi eum esse tutorem manente epitimia, hoc est, famæ integritate. Huic opponitur ἀτιμία, hoc est, infamia, vel ignominia.

ἐπιτόγιον, Genus pallij quod supra togam ferebatur. } ANGLI. *An hooae that couereht the shulder s.* } ab ἐπὶ & toga. *Quint. lib. 11. c. 5.*

ἐπιτομή, mes, & Epitoma, mæ, pen. cor. } ἐπιτομή. ANG. *An extracti or short draugh.* } Breuiarium, abbreuiatio, à verbo Græco ἐπιτέμνω quod est abbreuio. *Cic. ad Attic. lib. 13.* Epitomen Bruti Cællanorum velim mihi mittas. *Eidem lib. 12.* In Bruti epitoma Fauniorum scripsi quod erat in extremo.

ἐπιτονία, orum, ἐπιτόνια ab ἐπιτείνω, sunt instrumenta, quibus funes intenduntur, rota instructa & puteis adplumbata, eo ordine, vt terni & quaterni simul aquam eodem ex puteo haurire possint, funiculo per rotam dimisso. *Vlpian. l. 17. §. 5. D. de act. empt.* Castella plumbea, putea, opercula puteorum, epitonia fistulis adplumbata, aut quę terra continentur, quamuis non sint affixa, ædium esse constat. *Hotomanus in Lexico.*

ἐπιτραγίας, ἐπιτραγίας, Piscis genus, à fœdo hirci odore ita dictum.

Epitragi, ἐπίτραγοι, Vermes vitibus infestitia dicti quòd hircorum more vitium frondes prærodant.

ἐπιτραπεζία, ἐπιτραπεζία, Dicuntur generaliter mensis apta, quæ sunt vascula & potoria & escaria, [vel, vt loquitur *Gell. cap. 1. lib. 4.* vascula poculenta, esculenta.] ab ἐπὶ & τράπεζα.

ἐπίτριτος, pen. cor. ἐπίτριτος, Pes, ex quatuor syllabis constans, quarum vna semper ab aliis tribus discrepat. Est autem in quadruplici differentia. Primus constat ex iambo & spondeo: id est, ex prima breui & tribus longis: vt sacerdotes. Secundus ex trochæo & spondeo: id est ex secunda breui, aliis longis: vt, conditores. Tertius ex spondeo & iambo: id est, tertia breui, aliis longis: vt, hæreditas. Quartus ex spondeo & trochæo, id est, ex quarta breui cæteris longis: vt, Prænestinus. ¶ Epittitus etiam proportio dicitur, continens aliquem numerum, & eius partem tertiam: vt quatuor epittiti proportionem habent ad tria: duodecim, ad nouem: quadraginta, ad triginta. [*Gellius cap. 14. lib. 18.*]

ἐπιτροχασμός, ἐπιτροχασμός, Figura est sententiarum, *teste Aquila,* qua plura inter se distantia velociter percurrimus, eo consilio vt aduersariam perturbemus. A verbo ἐπιτροχάζω, quod est velociter percurro.

ἐπιτροπή, es. pen. cor. ἐπιτροπή, Schema est διανοίας, *teste Rutilio,* quum rei alioqui vehementer confidentes, iudici permittimus, vt quemadmodum illi visum fuerit, constituat, eique nos parituros pollicemur. *Rufiannius* epitropen esse ait, quũ alicui figurate permittimus, vt faciat quod velit, quum tamen id minimè sentiamus, profértque exemplum ex 4. *Æneid.* I, sequere Italiam ventis, pete regna per vndas. Ibi enim Dido, quanuis liberum arbitrum Æneę permittere videatur, re tamen ipsa maximè dehortatur, difficultatem ei & pericula obiculos ponens: Dicta epitrope, à verbo Græco ἐπιτρέπω, quod est rem alicuius arbitrio permittimo. Latinè concessionem vocare possumus.

ἐπίτυρον, ἐπίτυρον. Genus est edulij, Siciliæ frequentius, quàm Italiæ *teste Varr. lib. 6. de ling. Lat. Plaut. in Milit,* Si vnum epityrum edam apud illum, esuriens insanè. Quidam existimarunt cibi caseati genus esse, ab eo quod Græci τυρὸν, caseum appellant. Quibus aperte refragatur *Columellæ* autoritas, qui epitytum in oliuis conditurę genus esse docet, in Græcis ciuitatibus potissimùm vsurpatum, docetque rationem qua id fieri soleat. Idem sentit & *Cato, qui lib. de Re rust. cap. 19.* Eius confectionem præscribit his verbis, Epitytum album, nigrum, variúmque sic facito. Ex oleis albis, nigris, variisque nucleos elicito, sic condito: concidito ipsas: addito oleum, acetum, coriandrum, cyminum, fœniculum, rutam, menthamIn orculam condito: oleum supra fiet: ita vtitor. Sunt qui hoc conditurę genus pytirum vocare malint: itaque *tàm apud Catonem quàm Columellam* legendum censeant: vocis originem repetentes à pityri oliuæ genere, conditurę huiusmodi aptissimo. Verùm hi parum diligenter *Catonis* verba videntur expendisse, qui non ex certo quopiam oliuæ genere, cui pityris nomen fuerit, epityrum siue pityrum fieri docuit: sed ex quauis oliua tam alba, quàm nigra aut varia. *Columella* quoque ex pausia vel orchite ante maturitatem decerpta conficiendum præcipit, nulla pityris facta mentione. Potiùs itaque iis assentiendum putauerim, qui genus hoc conditurę ἀπὸ τοῦ πίνειν, hoc est à

furfure

à furfure dictum existimant: cuius similitudinem quandam referre videntur tùm cymini, coriandri, fœniculi, & lentisci semina, tùm rutæ menthæque folia minutim concisa.

ἘΠΙΖΕΦΥΡΙΙ, ἐπιζεφύριοι, Populi in extrema ora Italiæ, quæ olim magna Græcia dicta est: à Locris, qui Crisæum accolunt sinum, originem trahentes. Dicti Epizephyrij, quod supra Zephyrium promontorium inhabitarent. *Vide Strab. lib. 6.*

ἐπίζευξις, ἐπίζευξις, Combinatio, figura, quùm dictio in versu absque medio aliarum combinatur. *Virg. 9. Æneid.* Me me adsum qui feci. *& apud Terent. in Andr.* O Mysis Mysis.

Epodus, *Vide* EPOS.

[Epona Dea equorum. *Iuuenal. Satyr. 8.*]

ἔποψ, ἔποψ, Auicula sordidissima est, eáque cristata, vnde & ἐπικορυθαίολος ἄγγελος à Græcis appellatur. {A. A *lapwincke, a bastard or blak ploouer.*} Latini à sono quem edit, conficto nomine Vpupam vocant.

ἐποπτεῖα, ἐποπτεία, In sacris dicebantur mystæ, qui totum iam annum initiati, ad spectanda sacra admittebantur. A verbo ἐποπτεύειν, quod est spectare siue inspicere. Vnde & sacrorum inspectionem ἐποπτείαν Græci appellant.

ἘΠΟΡΕΣ pen. cor. ἔποψ *Stephano*, Corinthiorum arx, quæ & Acrocorinthus dicitur Epope dicta, à verbo Græco ἐποπτεύειν, quod est inspicere. Illinc enim fertur Sisyphus Iouem conspexisse Æginam rapientem.

ἘΠΟΡΕΔΙΑ, ἐπορηδία. *Ptolemæo*, Salassiorum oppidum in Gallia transpadana, olim ex Sibyllinorum librorum oraculo à Romanis conditum, & ab Eporedicis (eo nomine Galli præstantes equorum domitores lua lingua appellabant) nominatum, *vt non obscure innuit Plin. lib. 3 c. 16.*

ἔπος, neut. gen. ἔπος, quàmuis Græcis generale sit nomen, modò verbum significans, modo versum: κατ' ἐξοχὴν tamen pro carmine heroico accipitur, quod & Longum. *Ennius* appellauit. *Diomedes*, Epos (inquit) est carmen exametron, diuinarum rerum & heroicarum, humanarúmque comprehensio. *Martialis*, Scribebamus epos, cœpisti scribere, cessi: Æmula ne starent carmina nostra tuis. *Horat. 1. Serm. Satyr. 10.* forte epos acer vt nemo, Varius ducit.

ἐπῳδός, epodi, pen. prod. ἐπῳδή. Est genus carminis in quo singulis versibus singulæ clausulæ subiiciuntur, & veluti accinuntur: idque fere alio genere carminis, & plerúmque breuiori, cuiusmodi sunt plerique *apud Horat.* Iambico dimetro, post heroicum, aut trimetrum Iambicum statim succedente. *Quint. lib. 10. c. 1*, Iambus non sane à Romanis celebratus est, vt proprium opus à quibusdam interpositus, cuius acerbitas in Catullo, Bibaculo, Horatioquanquam illi epodos interuenire non reperiatur.

ἐποτο. as, are, Potando exhaurio. {ἐκπίνω. GALL. Boire tout, ne rien laisser. ITAL. *Votar beuendo, beuer tutto.* GERM. Außtrincken/auß saufen. HISP. *Vaziar beuiendo, beuier todo.* ANGLIC. *To drink out all at ones.*} [*Plau. Men. sc. 2. a. 3.* Viuo epoto, parasito exclusо foras.] *Martial. li. 2* Quæque Tyron toties epotauere lacernæ. *Plaut. Menæch.* Confecto prandio vinóque epoto. *Cic. pro Cluentio.* Quem statim epoto poculo mortuum esse dixistis. *Liu. 8. ab Vrbe*, Epoto medicamento suamet ipsi fraude perierunt. Veneneum epotum, *Cic. pro Cluent.* Epotus equus, prosanguine equi poto. *Martial. lib. 1.* Venit & epoto Sarmata pastus equo. *Vide Plin. lib. 18. c. 10.*

ἘΠΥΙΑ, ἔπυια. Vrbs quæ nunc Ambracia dicitur, priùs Paralia, *Steph.*

ἐπὰλ, arum, quasi edipulæ, Sunt cibi in quotidianum hominum vsum comparati. {משחים *machammim.* GALLIC. Viandes. ITA. *Viuande.* GER. Speyß. HISPA. *Manjar ò comida.* ANG. *Daylie meate, or foode.*} *Cic. 3. Philip.* Vino & epulis retentus & alea est: si epulæ potius quàm popinæ nominandæ sunt. [*Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Hic epulis leges hospitioque dedit. *Plaut. Capt. sc. 1. a 3.* Quibus solebam menstruales epulas adipisci. *Ibid. sc. 1. a. 4.* Laridum atque epulas foueri iube. *Plaut. Amph.* Sacrificia quæ volebat ad epulum conduxit. (i.re diuina facta vult prandere.) *Senec. Epist. 74.* Epulum capitur manu.]

¶ Epulæ etiam bestiarum cibus quotidianus dicitur. *Virgil. 4. Æneid.* - epulásque draconi Quæ dabat. *Horat. 2. Serm. Sat. 3.* - cui strangula vestis Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca.

¶ Epulum verò propriè publicum conuiuium significat, quale exhiberi solebat aliquando ciuibus vel à triumphantibus, vel in honore magni alicuius ciuis mortui, vel in declinatione temporis. משתה *mischtéh.* ἑστίασις, ὑποδοχή. GAL. Banquet, festin. ITALI. *Conuito solenne.* GERM. Ein banket, ein herliche offne malzeyt. HISPANIC. *El combite publico, ò fiaa real.* ANGLI. *A banket, or deintie fare.*} *Iuuen. Satyr 3.* Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis. *Cic. pro Muræn.* Is quum epulum Q. Maximus Africani patrui sui nomine populo Romano daret rogatus est. Sed confunduntur quandoque: nam epulum pro priuato conuiuio inuenitur, & epulæ pro conuiuio publico & communi. *Cic. pro Cn. Plancio*, Sepulchrum L. Catilinæ floribus ornatum, hominum audacissimorum ac domesticorum hostium contentu epulisque celebratum est. *Idem de Clar. Orat.* Carmina in epulis cantata à singulis conuiuis de clarorum virorum laudibus.

¶ Epulam quoque in singulari numero Veteres dixere, *teste Festo Pompeio.*

ἐπουλόνες, Dicti sunt apud antiquos, *teste Liuio li. 3. bel. Maced.* Triumuiri quorum munus erat Ioui, cæteríque diis epulas instruere. τριúμφιρες. Romæ (inquit) eo anno primum Triumuiri epulones facti: hi epulas Ioui cæteríque diis instituendi potestatem habebant *Cic. de Arusp. resp.* Patres conscripti, vosque Pontifices, ad quos epulones Iouis opt. max. si quid est prætermissum, aut commissum referunt: quorum sententia illa eadem renouata atque instaurata, celebratur. *August. lib. de Ciuit.* adscruit epulones perpetuos fuisse, qui ad aueam Iouis mensam statuæ oppositam perpetui erant conuiuæ, vt minorum potiùs & parasitorum contubernia, quàm Dei sacra celebrarentur.

¶ Dicuntur etiam epulones qualescunque conuiuæ qui epulis intersunt, quos etiam Veteres epulones dixerunt, per secundam inflexionem. {AN. *Gullygutties, gluttons.*}

¶ Inde Coepulonus, dicitur conuictor, & iisdem epulis vescens, *Pla. Persa*, O mi Iupiter terrestris & coepulonus.

ἐπυλάρι, Est in conuiuio esse, seu conuiuari. {δειπνεῖν, συνδεῖπνον. GALL. Banqueter: manger en banquet. ITAL. *Mangiar in conuito.* GERM. Zächen. HISPANI. *Comer en combito.* ANGLIC. *To eat at feastes to bankets.*} *Liu lib. 25.* Vulgò apertis ianuis in propatulis epulari sunt. *Cic. 2. de Fin.* Quum in voluptate sint qui epulentur. *Idem de Senect.* Epulabatur igitur cum sodalibus omnino modicè: sed erat tamen quidam seruor ætatis.

ἐπυλάτος, participi. {δειπνήσας. GA. Qui a fait bonne chere qui a mangé & pris son repas. ITAL. *Chi a mangiato.* GERMANIC. Der gessen hat. HIS. *El que a comido.* ANGL. *That hath made good cheere.*} *Cic. 2. Tusc.* Post epulatos cum matre adolescentes somno se dedisse. [*Liuius lib. 5. bell. pun.* Epulatis vinóque satiatis.]

ἐπυλάτιο, onis. Conuiuium, victus {δεῖπνον. GAL. Banquetement. IT. *Il far de conuiti.* GERM. Zächung gestalthung. HISPA. *Aquella obra de comer ò hazer combite* ANG. A *banketting, a feasting.*} *Col. li. 12. c. 3*, Quæ ad mensam quotidianam atque epulationem pertinerent. [*Et Suet. in Calig. cap. 18.* Qua epulatione equiti Romano contra se hilarius auidiúsque vescenti, partes suas misit.]

ἐπυλάρις, re. Quod ad epulas pertinet. {δειπνητικός. GALLIC. De banquet, appartenant à festin ou banquet. ITA. *Chi ò che à vinande si conuienne.* GERM. Das zu einer zäch oder gast mal gehört. HISPA. *Cosa que se come ò pertenece à ella.* ANGL. *That belongeth to a banket.*} VT, Epulare sacrificium: epularis sermo, qui in conuiuio fit. *Cic. 3. de Ora.* Quumlessent ipsi à Numa vt etiam illud ludorum epulare sacrificium facerent, institutum. *Apul.* Iam illatis luminibus epularis sermo percrebuit.

¶ Epulares etiam vocabantur, qui in sacris epulabantur ἑστιατῆρες. *Varr.* Dum epulares nocte epularentur.

ἐπυλατόριος, a, um, quod aptum est vt in epulis comedatur. {δειπνητός. GALL. Ce qu'on peut manger. ITALI. *Cosa mangiatina.* GERM. Das zur speyß tuglich ist. HISP. *Cosa que se puede comer.* ANG. *That serueth for banketting.*}

ἐπὺλις, idis. ἐπουλίς. Dicitur quoties iuxta dentes in gingiuis caro excreuit. *Paulus Ægineta* parùum abscessum esse ait circa gingiuas, qui nisi discutiatur, suppuratur.

ἘΠΥΛΟ, *Virg. 12. Æneid.* Archetium Mnestheus Epulonem obtruncat Achates.

ἐπυλοτικὰ medicamenta, ἐπουλωτικὰ φάρμακα, à medicis appellantur quæ cicatricem obducunt. Nam ἐπουλεῖν, Græcis est ad cicatricem perducere.

[Epytus, Albæ filius, Rex Albanorum. *Ouidius 4. Fastor.*

EPY, nomen vrbis, Scribendum est Æpy, vt suprà.

ἘΠΥΛΥS. *Ouid. 4. Fast.* Propius est titulis Epylus alba tuis.

E anre Q

EQC. In notis antiquorum. Equestis cohortis. EQ M. SP. POM equitum magister Spurius Pompeianus. EQ P. æques publicus. EQ. R. æques Romanus.

ἔquă, equæ Equarius, Eques, Équester, &c. *Vide* EQVVS.

Equapium. Nonnulli appellarunt herbam, quam Latini olus atrum nominant: existimantes ita transferri posse Græcam vocem. {ἱππομάραθον. Quam nomenclaturam apud idoneum scriptorum non facile reperias. Neque ἱππομάραθον, tam equinum, quàm magnum aut prægrande apium sonat. Nam ἵππος, & μάραθον, in compositione sæpe vocabulorum significata intendunt, amplitudinémque & magnitudinem important.

ἔquestri, *Vide* EQVVS.

EQVESTRIS Colonia, Galliæ Belgicæ oppidum est, *apud Plin. lib. 4. cap. 17.*

ἔquicĕtŭs, Animal in Oriente habens cornua & iubas post collum descendentes vsque ad scapulas & barbam sub mento, vngulas, & corpus ad cerui quantitatem. ἱππέλαφος. Vtitur hac voce Aristotelis interpres in lib. Animalibus.

ἔquidem, affirmatiua coniunctio est, Certè. {אך *ach* γε καὶ δῆτα. GAL. Quant à moy, certes, certainement. ITALIC. *In vero, certamente.* GERMA. Zwar/fur/war/wartlich. HISPA. *Cierto, ciertamente, en verdad.*} ANGLIC. *Surelie, truelie.*} *Cic. de Amic.* Equidem ex omnibus rebus quas mihi aut fortuna, aut natura tribuit, nihil habeo, quod cum amicitia Scipionis possit comparari. [Imo equidem non postulo tibi occupare patrem. *Plau. Men. sc. vlt. a 5.* Nusquam equidem deliqui. *Plau. Men sc. 2. a 5.* Equidem pol te miror. *Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1*, Equidem Ecastor. *Idem Men. sc. 2. a. 3.* Credo ædepol equidem dormire Solem. *Plaut. Amphit.* Certe equidem nostri sum. *Plaut. Milit. sc. 5. a. 2.* Credo equidem te potesse ebibere. *Plaut. Pœn. sc. 2. a. 5.* Nunc equidem faueo. *Ouid. 13. Metam.*] Sunt qui existiment compositum esse ab ego & quidem, quod frequentissime inueniatur iunctum cum verbis primæ personæ: vt apud *Virg. 12. Æneid.* - equidem merui, nec deprecor, inquit. Quo in loco equidem item videtur significare quod ego quidem. Hoc tamen nihil vrget, quum semper in verbo primæ personę, singularis numeri, intelligatur nominatiuus ego. Præterea quum inueniatur coniunctum cum verbis cuiusuis personæ in vtroque numero, constat certè vbique non posse exponi per ego. *Persius Satyr. 5.* Non equidem hoc dubites amborum fœdere certo Consentire dies. Vbi cum secunda persona coniunctum est Idem etiam cum verbo tertiæ personæ posuit. *Satyr. 1.* Per me equidem sint omnia protinus alba. [*Plau. Men. sc. 2. a. 3.* Quicum hæc mulier loquitur? R. equidem tecum (sup. loquitur) *Cic. ad Attic.* Sic ages igitur: equidem id erit primum proximum Clodiæ. Huc accedo

quod interdum inuenitur simul positum in oratione cum ego, *vt apud Sallust.* Ego equidem sic existimo. Quo in loco si velis equidem explicare per ego & quidem, ineptissimam confeceris perissologiam. Satius itaque erit dicere, equidem nihil aliud significare quam quidem.

Equus, Animal, nemini non notum. {סוס *sus.* ἵππος. GAL. Cheual, ITAL. & HISP. *Cauallo.* GERM. Ein ros oder pferd. ANGLIC. *An horse.*} Sunt qui ab æqualitate dictum putent, quasi æquum detracta prima litera quæ diphthongum efficiebat: quod equi pares eligi solerent, qui bigis, quadrigisque iungerentur. Sed hæc etymologia vt pleræque aliæ, admodum videtur friuola. [Hostis equo polens. *Ouid. Eleg* 10. *lib. 3. Trist.* vulnere tardus equi Nestor. *Ouid.* 13. *Met.* Equum rigidos percutrere campos doctum. *Tibul. lib.* 4. Chloridos ales equus. *Catull. de Com. Beren.* (Exerceri) disco, pila, hastis, cursu, armis, equo. *Plaut. Most. sc.* 2. *a.* 1. Equo admisso Lucifer hôc afferat. *Ouid. Eleg.* 5. *l.* 3. *Trist.* Equis alatis æthera carpet. *Ouid.* 3. *Fast.* Agite equi facite sonitus vngularum appareant. *Plaut. Men. sc.* 2. *a* 5. Neque te equo equus est vllus magis sapiens. *Plaut. Asin. sc.* 3. *a.* 3. Muli pretio qui superant equos. *Idem Aul. sc.* 5. *a.* 3. Equum traducere. *Quintilian.* *Ad equum rescribere legionem. *Cæs.* 1. *de bel. Gall.* Equo descendere dubio marte. Velleius. Ligitimo quique merebat equo. *Ouid.* 3. *Fast.* Equus tuus speciosius instratus erit, quàm vxor tua vestita? *Liuius lib.* 34. Me equos iunctos iubere capere indomitos. Et, equis iunctis minari. *Plaut. Men. sc.* 2. *a.* 5. Et quis equum celerémve arcto compescere freno possit, & effusas tardo permittere habenas. *Tibull. lib.* 4.

¶ Equo descendebant honoris causa. *Senec. Epist.* 65.] *Cic. de Amic.* Nemo est qui non equo quo consueuit, libentius vtatur, quàm intractato & nouo. *Idem in Verrem.* Eum nemo vnquam sedentem in equo vidit. *Virg.* 2. *Æneid.* & equorum agitator Achilles *Ouid.* 3. *Metamorph.* Vt fremit acer equus cum bellicus ore cruento Signa dedit tubicen.

¶ Equorum alij gradatij, qui molli gradu, & sine succussura incedunt: contrà, successores sessorem frequenter inquietant. ¶ Alij dicuntur veredi, in cursu velocissimi, quibus maiores vsi sunt in venatione.

¶ Equus Troianus prouerbium, de occultis latebris, conspirationibusque ad perniciem alicuius tẽdẽtibus. *Cic. pro Muræn.* Intus, intus, inquam est equus Troianus, à quo nunquam me consule dormientes opprimemini.

¶ Equis & quadrigis, id est, omni conatu. *Cic. ad Quint. fratr. lib.* 2. Sic ego qui in isto homine colendo tàm indormiui diu, te mehercule sæpe excitante, cursu corrigam tarditatem, cùm equis, tùm verò (quoniam scribis poema ab eo nostrum probari) quadrigis poëticis.

¶ Velis equísque. *Cic.* 2. *Off.* Cum his velis equísque (vt dicitur) si honestatem tueri ac retinere sententia est, decertandum est. Quo tamen in loco nonnulli malunt legere, viris equísque.

¶ In planitiem equum, *ἐς πεδίον τὸν ἵππον.* Quoties quis ad id prouocatur, in quo plurimùm valet, quóque vel maximè gaudet. Equus in campo, tanquam in sua est arena. *Lucian. in Capt. & Plato in Theæt.* Translatum videtur à militia. Nam quoties res est pediti cum equite, pedes fugit campestria, sectatúrque loca impediora.

¶ Equi senectus, *ἵππου γῆρας.* Prouerbium in eos dici solitum, qui præclarè rebus gestis in iuuenta, posteaquam consenuerint, ad sordidas curas semet abiiciunt. Sumptum à generosis equis, qui senio fracti, in pistrinũ aut currũ aut aliud id genus opus detrudũtur, olim in pretio habiti, dum integris viribus essent, *Plutarch. L. qui sacri V. Sacer.* *Equus, stella: de qua *Cic.* 2. *de Nat. deor.* Huic equus ille iubam quatiens fulgore micanti Summum contingit caput aluo, stelláque iungens Vna *Ex Arato.* *Equus machina bellica. *Plin. lib.* 7. *c.* 56, Equum, qui nunc aries appellatur, in muralibus machinis Epeum ad Troiam. *Subaudi*, inuenisse dicunt.

Equa, æ, in datiuo & ablatiuo pluralibus equabus, Equini generis fœmina. סוסה *susáh* ἵππος, ἡ GAL. Iument. ITA. *Caualla.* GERM. Ein studt. HISPA. *Yegua.* ANGL. *A mare.* } *Ouid.* 2. *Met.* Nobiliúmque greges custos seruabat equarum. *Ibid. lib.* 9. Nec vaccam vaccæ, nec equas amor vrit equarum.

Eques, gen. comm. Insidens equo. {פרש *parásh* ἱππεύς. GALLIC. Cheuaucheur, qui est à cheual, cheualier, homme d'armes. ITA. *Caualliere cualcatore, che è à cauallo caualliero, huomo d'arme.* GERM. Ein reuter. HISPA. *Varon ò muger à cauallo, cauallero.* AN. *A man of armes, an horse man, a knight.*} [In neutrum conspiciendus eques. *Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* Hoc dedimus nos tibi nomen eques. *Ouid.* 2. *Fast.* Piscæa vinctus oltua abstulerat decies premia eques. *Ouid. Eleg. vlt. lib.* 4. *Trist.*] *Plaut. Milit. sc.* 5. *a.* 2. Neques, pedes præfectus quisquam tanta audacia est, Qui æquè faciat confidenter, quàm mulieres faciunt. *Virgil. Æneid.* 8, Interea præmissi equites ex vrbe Latina.

¶ Sumitur quandoque pro equo. *Virgil.* 3. *Georg.* Impositi dorso atque equitem docuere sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos. [Eques pro equo, *Vide Gell. cap.* 5. *lib.* 18. *& apud Cæsarem lib.* 3. *de bell. ciu.* Nuntij per dispositos equites allati. Dicerat enim eodem lib. mutatis ad celeritatem iumentis. Item, Eques quadrupes, pro equo quadrupede. *Ennius apud Gell. loco citato.*

¶ Equites pedarij, qui, *Idem Gell. cap.* 18. *lib.* 3.]

¶ Equites etiam dicebantur à Romanis qui Equestrem dignitatem erant adepti, aut ex Equestri ordine propagati: quorũ ordo, quanuis dignitate Senatoria aliquanto erat inferior, proximum tamen ab illa obtinebat dignitatem. Neque solùm dignitate, verùm etiam censu distinguebantur equites à senatoribus. Census enim Senatorius quinquies maior erat censu Equestri. Nam ante Augusti tempora census Senatorius erat octingetorum millium, hoc est, coronatorum XX. M. Census autem equestris quadringentorum millium; hoc est, coronatorum X. M. quanquam postea pro arbitrio principum sæpius auctus fuit census, & imminutus. *Martial. lib.* 8. Vescitur omnis Eques tecum populúsque Patrésque.

¶ Eques, Tria genera loquendi Latini scriptores vsurpant; eques, equestris ordinis, equestri loco natus, quæ verum idem significent, an vero differant, & quatenus differant, considerandum. Eques & equestris ordinis, idem sunt, nam & eques quicunque est, & dicitur idem equestris ordinis, & est, & dicitur. & contrà. Quòd si eques patre natus est equite, qui nunquam senator fuerit: is equestri loco natus dicitur, sin patre natus est senatore: eques quidem, sed non equestri loco natus qui porro, quũ eques fuisset, in senatũ est allectus, eques nõ amplius dicitur, sed assumpto nobilioris ordinis nomine senator: ornamenta tamen retinet equestria, anulum aureum, & equum publicum. Itaque M. Cicero quum equite Romano natus esset, nunquam postea quàm in senatum peruenit, eques appellatur, sed senator. atque ipse suis in scriptis, quum de ordine senatorio loquitur, nostrum appellat, quum de equestri, non item, is igitur non eques, neque equestris, sed senator, & senatorij ordinis iure dicebatur. Ac mihi venit in mentem, quod in quadam epistola scripsit. M. Cæl. ad Cicer. Nostri, inquit, equites nisi acutius vidissent: nostri ob eam causam dixit, quia vterque patre equite Romano natus erat. Potest igitur esse eques equestri loco natus, & eques non equestri loco natus. itémque potest esse senator equestri loco natus, & senator non equestri loco natus. cuius verò pater eques fuit, is, si senator factus est, desinit appellari eques, & equestris ordinis, eadem tamen retinet insignia, nisi si ea, ignominiæ causa, notatus à Censoribus amisit. *Ex Aldi obseruationibus.*

[¶ Eques, pro ordine equestri, *Martial. Epigram* 17. *lib.* 5. Noster eques. (Lordo equester.) *Et Suet. in Aug. cap.* 18 *& Ouid. Eleg.* 2. *lib.* 4. *Trist.* Plebs & Senatus, paruaque cuius eram pars ego nuper, eques.

¶ *Ibidem Eleg. vlt.* Vsque à proauis ordinis hæres. Non modò fortunæ munere factus eques. *Idem Eleg.* 1. *li.* 2. *Trist.* Cum te delicta notantem præterij toties irrequietus eques.]

Equester, huius Equestris, & hic & hæc Equestris, & hoc Equestre: ab eques fit. Quod pertinet ad equitem. {*ἱππικὸς.* GALLI. De cheual ou cheualier, des appartenances d'hommes d'arme ou de gens à cheual. ITA. *Equestre cio che á caualerie si conuiene.* GERMANIC. Reutterisch das zuben rossen vnd der reüterey gehört. HISPA. *Cosa de caualleria.* ANGLI. *Of an horse, that belongeth to knightes or horsemen.* } vt, Equestres copiæ, *Cic.* 2. *de Fin.* Equestris disciplina. 6. *Verr.* Equestris ordo, *ad Brutum* *, Equestris ordinis princeps. Equestrem verò ordinem, *ἱππικὸν τάγμα*, medium fuisse constat inter patrios & plebem: hi olim sub Romulo regibusque Celeres dicebantur, *teste Plin. lib.* 33. *cap.* 2. à Celere (vt quidam putant) Remi interfectore: deinde à flectendis equis, Flexumines vocitati: postea Trossuli, à Trossulo oppido Truscíæ, quòd id sine vllo peditum adiumento equites cepissent.

¶ Huius ordinis ornamenta & insiguia fuerunt, equus publicè datus, & anulus aureus. Census item ad hunc ordinem obtinendum requirebatur 400000, numinũm, quæ omnia dignitas, splendor & ornamentum equestris ordinis dicebantur. *Vnde illud Cic. in Sextiana de quodam Gellio*, Ornamenta confecit equstris ordinis, nomen retinet. [Equestri statua donata lælia (mox, equo) *Senec. cap.* 15. *de Consol ad Marc.* Item Caius Cæsar iuuenis, Velleius. Equestrum statuarum turma Romæ, vbi Velleius. ¶ Qui census, & index illius ordinis vide apud *Suet. in Cæs. c.* 33.]

Equestria, æ, um, Erant quatuordecim ordines graduum in Orchestra, in quibus sedebant equites *ἱππικά. Senec. lib.* 7. *de Ben.* Equestria omnia Equitum Romanorum sunt. *Et iterum*, Sed quum in theatrum veni, si plena sunt equestria, &c. Sic popularia dicebantur, vbi plebs ipsa in theatro sedebat. *Suet. in Domit.* Et quia pars maior intra popularia deciderat, quinquagenas tesseras in singulos cuneos Equestris ac Senatorij ordinis pronuntiauit.

Equito, as, Equo iter facio. {רכב *rachab.* ἱππεύω, ἱππαζομαι. GALL. Cheuaucher, aller à cheual. ITALIC. *Caualcare.* GERM. Reitten. HISPAN. *Caualgar.* ANGLI. *To be on horsebacke, to ride.*} *Horat. Ser. Sat.* 3. Ludere par impar, equitare in arundine longa. *Cic. pro Domo sua*, Quum is in illo nostro exercitu equitaret cum suis delectis equitibus. *Idem* 2. *Tuscul.* Apud quos autem venandi & equitandi laus viget. *Macrob. Saturn. lib.* 6. *cap.* 9. *autor est.* [*Itémque Gellius cap.* 5. *lib.* 18.] veteres etiam equitare de ipso equo dixisse, & equitem pro equo non nunquam acceptum inueniri. *Lucil.* Nempe huc currere equum nos], atque equitare videmus. Quanquam alij distinctionem post dictionem equum faciant, vt nos, sit accusatiuus, ad hunc modum, Nempe hunc currere equum, nos atque equitare videmus: vt sit sensus: Videmus equum currere, & nos equitare. ¶ Huius composita sunt, Adequito, Obequito, & Perequito, de quibus vide suis locis.

¶ Equitandi peritus ne cantet, *ἱππασίᾳ διδακτὸς μὴ ᾄδειν.* Sumptum à poëta quopiam, in eum qui professus res serias versatur in nugis *Greg. Thol. in Epist. ad Eudoxium Rhetorem.*

Equitari, passiuè. *Plin. lib.* 8. *cap.* 18. Omnes autem in iis terris iumentorum dorso funguntur, atque etiam equitantur in præliis. De camelis loquens.

Equitatio, onis. {*ἱππεία, ἱλασία, ἴλασις.* GAL. Cheuauchement. ITAL. *Esso caualcare.* GERMANIC. Reisung/ritt. HISP. *Obra de caualgar.* ANG. *Ariding.*} *Plin. lib.* 28. *cap.* 4. Equitatio stomacho & coxis vtilissima.

Equitatus, us, Equitum manus & turmæ, & peditatus copiæ. {*τὸ ἱππικόν.* GAL. Cheualerie, gendarmerie, gens à cheual. ITA. *Caualleria.* GE. Ein reisiger zeug/oder reutung. HISPAN. *Caualleria ò gente de caualllo.* ANG. *A companie of horsemen.*} *Tacit. lib.* 19. Nutantem exercitum victor equitatus incursat. *Idem lib.* 33. Quinetiam ipsum equitum nomen

sæpe variatum est , in eis quoque qui ad equitandum trahebantur. ¶ Ponitur aliquando pro equitatione siue equitandi actu. *Plin. lib. 33.* Fœmina equitatu atteri & aduri solet.

Equarius, ria, rium , Quod ad equum pertinet : vt Equarius medicus, qui equis medetur. {ἱππιατρός. GALL. De cheuaux, seruant à cheuaux. TAL. *Qualcunque cosa che serua à caualli.* GERMA. Das zu dem roß gehört. HISPA. *Cosa que sierue ò pertenesce à cauallos.* ANGL. *That serueth for an horse.*} *Valer. Maxim. lib. vlt.* Herophilus equarius medicus, C. Marium septies consulem anum sibi vindicando, se exrulit.

Equaria, Magnus equorum grex est. {τὸ ἱππικὸν πλῆθος, τὸ ἱππικὸν στῖφος GAL. Vn haras vn troupeau de cheuaux ou iumens. ITAL. *Gregge de cauallio ò caualle* GERM. Ein hauffen roß. HISP. *El hato de cauallos ò yeguai.* ANGL. *A great flock of horses ormares.*} *Varro in Præm. 2. de Re rust.* Quod & ipse pecuarias habui grandes, in Apulia ouiarias, in Reatino equarias.

Equiferus, ri, penultima correpta, Equus ferus, id est, non mansuetus. ἵππος ἄγριος. GALL. Cheual sauuage, ITALI. *Cauallo seluatico.* GER. Ein wild roß. HISPANIC. *Cauallo braue, fiero, y syluestre.* ANGLIC. *A wyld horse.* } cuiusmodi in Septentrionalibus regionibus nasci autor est *Plin. lib. 8. cap. 15. Idem lib. 28. capite 6.* In primis efficax equiferorum sanguis, *Et ibidem cap.* 10, De equiferis non scripserunt Græci.

Equimentum, Merces quæ datur pro admissura equi. {ὁ μισθὸς τῆς ἵππου ἀπάτου. GALL. Le salaire d'vn estallon qui a failli vne iument. ITA. *Prezzo dello stallone, che cuopre vna caualla.* GERMAN. Der lon so man gibt / wann man den hengst zu der stůtt gelassen hat. HISPA. *Iornal de garañon cauallo,* ANGLI. *The reward of a stallion that hes loppena mare.*} *Varr.* An si equam emisses quadrupedem, vt meo asino Reatino admitteres, quantum poposcisses dedissem equimenti?

Equile, penultima producta, Stabulum equorum , {ἱππόστασις , ἱππόστασία. GALLIC. Estable à cheuaux, escuyrie. ITA. *Stalla de caualli.* GER. Ein roß stall. HISP. *Caualleriza ò establo de caullos.* ANG. *An horse stable.* } Sicut ab oue ouile. *Varro de Re rust. lib. 2. cap. 7,* suadet frenos in equili suspendere , vt oculi equuleorum consuescant vi dare eorum faciem , & è motu crepitus audire. [*Suetonius in Calig. cap. 55.*]

Equinus, na, num, possessiuum , Quod est equi, quod pertinet ad equũ. {ἱππικὸς GAL. De cheual, qui est d'vn cheual. TA. *Di cauallo, caualli-nio.* GERM. Rössin / oder / das deß roso ist. HISP. *Cosa de cauallos.* ANG. *Of an horse.*} *Horat. in principio de Arte poet.* Humano capiti ceruicem pictor equinam Iungere si velit. *Idem 2. Epist.* Vtor permisso, caudæque pilos vt equinæ Paulatim vello. *Virgil. 10. Aeneid.* Ære caput fulgens crista que hirsutus equita.

Equiseor, oris, {ἱππεύς. ANG. *Arider.*} qui ambulat pedibus equinis, id est, qui equitat: sicut qui in lectica gestatus , ambulat pedibus lecticariorum. Hunc melius simplici voce sessorem vocamus.

Equisetum, ti , Herba est à caudæ equinæ similitudine nomen habens, aliis nominibus ephedra, & anabasis appellata, ἵππουρις. GALLICE Queue de cheual, asprele, ou prele. IT. *Coda di cauallo , asprella.* GERMAN. Schafft hew. HIS. *Cola de mula, y rabo de mulo.* Vulgus *Prelam* appellat pectinum opificibus in primis cognitam , qui ea buxum expoliunt, & mulierculis, quæ vasa lignea ea extergunt. *Vide Plin. lib. 26. cap. 13.*

Equiso, onis, Qui equorum curam gerit, eósque instituit. {ἱππονόμος. GAL. Donteur & piqueur de cheuaux, escuyer. *Cozzone de caualli.* GERM. Ein roß zämer / der die pferd mit bereiten anfürt / marstaller. HISP. *Caullarizo de cauallos.* ANG. *An horse breaker or keeper.*} *Varr.* Nam vt equus qui ad vehendum est natus, tamen traditur magistro, vt equiso doceat tollutim incedere. Veteres autem (*vt Nonius annotauit*) non modo equorum magistrum, sed aliarum etiam rerum, gubernatorem equisonem vocabant. Vt equisones nautici dicebantur, qui nauim ducebant.

Equitabilis, le, Equiti peruius. {ἱππήλατος. GAL. Cheuauchable, qu'aisement on peut cheuaucher. ITA. *Luogo donde si può cauallare.* GERM. Da man wol reiten mag. HISP. *Lugar donde se puede caualgar.* ANG. *Easie to ride.*} Vt locus equitabilis in quo equi facilè ambulare possunt. *Liu.* Opportuna explicandis copiis regio erat equitabilis , & vasta planities. Huius contrarium est inequitabilis *Idem.* Imber violentius quàm aliàs fusus , campos lubricos inequitabiles que fecerat.

Equitium, tij. Equorum armentum. {ἱππικὸν στῖφος. GAL. Vne troupe de cheuaux, vn haras. ITALIC. *Mandra de caualli.* GERM. Ein hauffen oder schar rossen. HISPA. *El alto de cauallos ò yeguas.* ANG. *An heard or race of horses.*} *Vlpian. l. Plenum. §. Equitij. ff. de Vsufructu legato,* Equitij vsu legato videndum an & donare possit, & ad vehendum sub iugo vti. *Tacit. de Germania,* Mos est ciuitatibus, vltrò equitium conferre principibus.

Equuleus, lei, Pullus equinus. {ἱππάριον. GAL. Chevalet, poulain ITAL. *Poledro, polledrino.* GER. Ein füly HISP. *Pequeño cauallo.* ANGL. *A colte or yon horse.*} *Cic. in Orat.* Vt igitur domitores equorum non verbera solùm adhibent ad domandum , sed cibum etiam sæpe subtrahunt, vt fame debilitetur equuleorum nimis effrænata vis. *Idem in Verr.* Equuleos argenteos nobilis qui Qu. Maximi fuerunt, aufert. [*Gellius cap. 12, lib. 19.* Equulei humiliores, qui, & nati.]

¶ Est & tormenti genus quo ad exprimendam è noxiis , confessiue veritatem Romani vtebantur : ita dictum (vt quibusdam placet) ab equiforma : tametsi alij ardentem laminam malunt interpretari. *Cicer. pro Deiotaro,* Facti enim in equuleo quæstio, iuris in iudicio. *Idem 7. Philip.* Ponite ante oculos vincula, verbera, equuleum, carnificem, tortoremque. *Seneca lib. 2. Epist.* Sæuitia commenta est equuleos , cruces, vncum & tunicam illam alimentis ignium illitam, & intextam. *Cic. 5. Tuscul.* Hæc etiam in equuleum iniiciuntur, quo vita non aspirat beata. *Idem li. 4. de Finibus,* Nec si ille sapiens ad tortoris equuleum à tyranno ire cogatur , similem habeat vultum ac si ampullam perdidisset. Sed in hac significatione alij malunt scribere eculeus per c.

Equulus, diminutiuum ab equus {ἱππάριον. GALL. Chevalet, poulain. ITALI. *Cauallino.* GERMAN. Rößlin / klein roß. HISP. *Pequeño cauallo.* ANGLI. *A litle horse, a nage.*} *Cicer. lib. 2. de Nat. deor.* Omnia in perfectis & maturis docet esse meliora : vt in equo, quàm in equuleo : in cane, quàm in catulo : in viro, quàm in puero. *Var. 2. de Re rust. cap. 7.* scribit equulum post annum & sex menses domari posse.

Equula, æ, paruam equam significat, sicut equulus paruum equum. {τὸ ἱππάριον, ἡ πῶλος. GALLI. Petite ou ieune iument. ITALIC. *Caullina.* GERM. Ein iunge oder kleine stůtt. H. *Pequeña yegua.* AN. *A litle mare.*} *Varr.* Nemo est tam negligens , quin summa diligentia eligat asinum qui saliat equulam.

Equus, is, de equis dicitur quum coitum appetunt , sicut catulio de canibus & suio de suibus. {ἐπιθυμεῖ. GAL. Quand la iument demande le cheual, quand elle est chaude ITAL. *Quando i caualli vanno in salto.* GERMA. Wann die roso leuffig oder rettig sind. HISPAN. *Quando los cauallos y las yeguas son calientes.* ANGL. *To do the act of generation betwne horses and mares.*} *Col. lib. 7.* Equienti mulæ cruda brassica datur. *Plin. lib. 8 cap 63* Equas domitas sexaginta diebus equire.

EQVITIVS, nomen viri proprium, & cognomen familiæ Romanæ ab equo deductum.

Equiria, πολιτικὰ θέατρα, *Aristophani,* Ludi curules, à Romulo in honorem Martis instituti. Hi in campo Martio celebrantur tertio Calend. Martias. *Ouid. 2. Fast.* Iámque duæ festant noctes de mense secundo, Márs que citos iunctis curribus vrget equos : Ex vero positum permansit equiria nomen. [*Idem 3 Fast.* Altera equiria.]

E ante R.

ER. In notis antiquorum, erunt vel erit. ERE. vel. ERG. ergo. ERP. eripiet, vel erit paratus.

Eradico, as, penultima longa , Propriè significat vnà cum radice euellere. {עקר *bakar* שרש *schereseh.* ἐκριζόω, ἐκτίλλω. GALLI. Arracher, oster. ITA. *Stirpare, cauar fuori insiem con la radice.* GER. Auß wurtzlen mit der wurtzlen auß ziehen HISPANI. *Quitar ò arrancar hasta la rayz.* ANGLI. *To pluck vp by the rootes.*} ¶ Per translationem pro radicitus, & omnibus modis perdo. *Terent. in And.* Dij te eradicent, ita me miseram territas [*Plaut. Aul. sc. 1. a. 2.* Suam rem periisse, séque eradicarier clamat.]

Erado, is, ere, Expungere. {חקעיע *hikteah.* ἐκτρίβω, ἐξαλείφω. GALLI. Racler, oster en raclant. ITALI. *Radere, leuar via, cancellare.* GERM. Auß thon tratzen. HISP. *Raer ò borrar.* ANG. *To scrape out or away.*} *Colum. lib. 3.* Postea surculos quos inferere voles, eradito tàm altè quàm cuneum immisisti, sed ita ne medullam, néve alterius partis corticem lædas.

¶ Vnde eradere aliquem ex albo Senatorum , est ex Senatorum numero expungere. *Tacit. lib. 4.* Apidium Merulam, quòd in Acta Diui Augusti non iurauerat , Senatorio albo erasit. [Cupiásque eradere vitæ tempora si possis Tisiphonea tuæ. *Ouid. Eleg. 9. lib. 4. Trist.*]

Erasus, particip. {חקצע *mukteah.* ἐκτετριμμένος. GAL. Raclé ITAL. *Raduto.* GERM. Auß getratzt / abgeschabt. HISPA. *Raido.* ANGLIC. *Scraped out or away.*} *Plin. in Panæg.* Datum est iis qui post edictum tuum in locum erasorum subditi fuerant, æquatique sunt cæteris illi etiam quibus erat non promissum. Erasorum, id est, deletorum è numero eorum qui accipiebant congiarium. *Budæus.*

Eranarches chis, Collector & exactor tributorum. ἐρανάρχης, ὁ τῶν ἐράνων, id est, à contributione. *Alciat. Parerg. lib. 11.*

Erania pecunia , quid, & corruptè hactenus herosa *apud Iurisconsultum in l. creditor. de solut. lectum esse Alciat, ostendit elegans cap. 25. lib. Disiunct. 2. Catanæus apud Plin. secundum* , vocem Eranos interpretatur Exactores , *per collationem dicens, sic Pollucem, Athenæum & eos secundum Ammon. interpretari.*

ERAPHIOTES, ὁ ἐρεθιστής, Bacchus dictus est, ab inducenda contentione, quoniam vinum, iram, atque certamen inducit. ἔρις enim contentio, *apud Homerum* ostendere.

ERASINVS, penultima producta, ἐρασῖνος, Fluuius est ex Stymphalide Arcadiæ lacu profluens , qui deindè terra occultatus in agro Argiuo denuo erumpit, & in sinum Argolicum illabitur.

¶ Est & alius eiusdem nominis , iuxta Burææ ruinas, in sinum Corinthium illabens.

¶ Item alius in Euboea insula, iuxta Eretriam vrbem. Rursus alius in Attica iuxta Babronem. *Autor Strab. lib. 8.*

ERASISTRATVS, ἐρασίστρατος, Nomen medici eximij, ex Aristotelis familia natiin quê non raro inuehitur *Galenus.* Hurus etiam frequens est mentio apud Plinium.

ERATE, tes, pen. corr. ἐράτη, Nympha Oceani & Tethyos filia: ἀπὸ τοῦ ἐρᾶσθαι: hoc est ab amore nomen habens.

Erathemis, anthyllis. *Dioscor. lib. 1. c. 154.*

ERATO penultima correpta, ἐράτω, Vna Musarum, ab amore dicta, quòd præsit his qui amoris face rapiuntur, *Virgil. lib. 7.* Nunc age, qui reges Erato, quæ tempora rerum, Quis Latio antiquo fuerit status. *Ouid. 4. Fast.* Sic ego, sic Erato, mensis &c.]

ERATOSTHENES, penult. corr. ἐρατοσθένης, Cyrenæus, Aristonis Chij, & Callimachi poetæ discipulus , Plato minor à quibusdam ob doctrinam vocitatus: præfuit bibliothecæ regiæ : cosmographus insignis, qui primus vniuersum totius orbis circulum ducentorum quinquaginta duorum millium stadiorum esse prodidit, vnde & orbis terrarum mensor appellatus est. Scripsit præter philosophicas historias, astronomica, de sectis dialogos, & poemata quædam, autore Suida. Obiit anno ætatis octogesimo primo, quem annum maximum climacteta, & humanæ vitæ periculosissimum veteres crediderunt: Est enim numerus quadratus constans ex nouem nouenariis. Eodem etiam ætatis anno decessit Plato, & Diogenes Cynicus, & Xenocrates Platonicus.

ERBESSVS, ἔρβησσος, Vrbs. *Steph.*

ERCINIA, Sylua, Vide HERCINIA.

ERCISCERE, Prisca lingua significat diuidere. {חלק chalak. GALL. Deuiser, partir. ITAL. Diuidere, partire. GERMAN. Theilen/abtheilen. HIS. Partire. ANGL. To denyde.} Apud Cic. 1. de Orat. Erciscere in secunda coniugatione legitur. Nec si parui nauigij & magni eadem est in gubernando sententia : idcirco qui quibus verbis erciscere oporteat, nesciat, idem erciscundæ familiæ causam agere non potest.

¶ Inde iudicium familiæ erciscundæ, id est, rei familiaris diuidendæ. *Cicer. pro Cecinna.* In possessione bonorum quum esset, & quum ipse sextulam suam nimium exaggeraret, nomine heredis arbitrum familiæ erciscundæ postulauit.

¶ Sunt qui herciscere per aspirationem scribant, eius originem reducentes ad verbum Græcum ἐρκίζειν, quod significat intersepire.

¶ Hinc Erctum patrimonium diuisum, *apud Festum.* Erctum citúmque sit inter consortes, vt in libris legum Romanorum legitur. Erctum à coercendo, Citum à ciendo. *Hæc Festus.* In quibusdam tamen exemplaribus legitur Erectum, malè. Nam Erctum dicitur, quod quum hæreditas diuisa est, alter ab alterius parte ercetur.

ERCIVS Iupiter, *Vide* HERCIVS.

DREBIDAE, ἐρεβίδαι, pars Lotophagorum, *Steph.*

EREBVS, penultima correpta ἔρεβος. Fluuius inferorum, *Virg. 6. Æneid.* magnos erebi tranauimus amnes.

¶ Quandoque pro obscurissima inferorum parte : vt, imas Erebi descendit ad vmbras. *Varro* : ex Erebo natam Noctem ait. Vnde & illud, Erebo creata fuscis crinibus Nox te inuoco. *Hæc Festus.*

¶ Alij malunt Noctem Erebi vxorem fuisse : *ex quibus est Cicero, de Natura deorum*, Amor (inquit) dolus, metus, senectus, labor, inuidentia, fatum, mors tenebræ, miseria, querela, gratia, fraus, pertinacia, parcæ, hesperides, somnia: quos omnes Erebo & nocte natos fuerunt.

¶ Frequentissimè autem Erebus pro ipsa inferorum sede accipitur. Vnde etiam Proserpina *ab Ouid. lib. 5. Metam* Regina Erebi vocatur, *Hinc Adiect. Erebeus, a, um, ἐρίβειος. Ouid. in Ibin*, Pectoráque vnxerunt Erebeæ felle colubræ.

Erechites, Senecio, *apud Dioscor. lib. 4. cap. 98.*

ERECHTHEVS, ἐρεχθεύς. Athenienſium rex fuit, cuius filiæ mortem pro patria contempserunt. *Cic. pro Sestio.* Mortem quam etiam virgines Athenis regis (opinor) Erechthei filiæ pro patria contempsisse dicuntur, ego vir Consularis tantis rebus gestis timerem?

ERECHTHIA, ἐρεχθία, Vicus Atticæ in Ægide tribu, ab Erechtheo, qui Cecerem hospitio susceptit.

EREG: ōne, Ex aduerso. {נגד néghedh נכח nóchach. ἀπικρύ, ἐξ ἐναντίας. GAL. Vis à vis, tout deuant. IT. All' incontro. GERM. Gestrats vor über. HIS. Enfrente de algun lugar. ANGLIC. Right against.} Cic. 2. de Diuin. Videt è constantissimo motu lunæ, quando illa è regione solis facta incurrat in vmbram terræ, quæ est meta noctis, vt eam obscurari necesse sit. *Budæus.*

EREMATA. Significat, ex occasione rei præsentis capto consilium. αὐτόχρημα, παραχρῆμα, ἐπὶ παρούσαις τῶν πραγμάτων ἐξ ἧς ἐκ τύχης ἀφορμῆς. Et aliquando dicitur absolute, e re nata: & aliquando cum coniuncto: vt, Erenatum exordium dixit *Quintilianus*, hoc est, subito inuentum. *Apul.* Erenata fallacia: significatur enim muliebris dolus ad fallendum subito excogitatus, non domi ante compositus, sed ex ipsa re & negotio expromptus.

EREMBI, ἐρεμβοί. Populi in Arabia, qui prærupta saxa nudi inhabitant. *Autor Strab. lib. 16.*

EREMEA, ἐρεμέα, ἐμοὶ τὰ ἐμά. E re tua. *Vide suprà in* E & EX.

EREME, ἐρήμη, nomen insulæ, *Steph.*

ETEMIGO, as, are, Enauigo, emetior. {διακωπηλατέω, κώπαις διαπλέω. GAL. Nauiger tout outre, passer tout à trauers vne mer ou vn fleuue. ITA. Remigare, nauigar coni remi. GER. Durchruderen/durchschiffen. HISP. Nauigar remando. ANCL. Torowe rower.} Plin. lib. 2. cap. 67. Circa Caspium quoque multa Oceani littora explorata, paruoque breuiùs quàm totus hinc aut illinc Septentrio eremigatus.

EREMODICIUM, ἐρημοδίκιον. *Apud Iureconsultos de minoribus l. Ait Prætor*, dicitur, quasi desolatum ac desertum iudicium, seu desertio causæ: quum vel actor, vel reus in iudicio abest, quasi ἐρήμη δίκη id est, causa deserta, vel vadimonium desertum. In vulgatis editionibus corruptè legitur hermodicium.

EREMVS, mi, pen. prod. gen. fœm. Solitudo. {שממה schemamáh מדבר midhbár. ἔρημος. GALL. Desert, lieu solitaire. ITALIC. Eremo, luoco solitario. GERM. Ein öde. HIS. Yermo, desierto. ANGL. Desert, wildernesse.}

EREPO, is, ere, Ex loco abdito in lucem repo. {זחל zachál שרץ schartz רמש ramasch. ἑρπύζω. GALLI. Sortir en grimpant & grauissant, grimper hors, grauir hors. ITAL. Arraparsi, salir cosa alta & difficile. GERMA. Außhinkriechen/herfurkriechen. HISPA. Gatear sobre algun lugar. ANGL. To creepe out.} Plaut. Aul. Foras lumbrice qui sub terras erepsisti modo. Interdum idem est quod ad loca alta & præruptа euado, vbi non modò pedibus, verumetiam manibus ad ascendendum opus sit. *Suet. in Tiberio.* Tertius quòd is à tergo insulæ erepsisset ad se.

EREPTO, ab Erepo frequent. *Senec. epist. 102.* Pecunia quoque circa paupertatem plurimum moræ habet dum ex illa ereptat.

ERESICHTHON. *Vide* ERISICHTHON.

ERETRIA, æ, pen. corr. ἐρετρία. Oppidum est Euboeæ insulæ, circa quod effoditur terra in medicinæ vsu præstantissima, quam ab ea Eretriam vocant. Eius *Dioscorides* duas facit species, vnam vehementer albam alteram ad cineris colorem vergentem. *Plin.* etiam Eretriam terram inter pictorum colores enumerat. *lib. 35. c. 6. Huius vrbis meminit & Homer. 2. Iliad in Catal. nauium.*

ERETVM, pen. prod. ἔρετον, Oppidulum est Sabinorum, non procul à Tyberi, in colle situm, quem etiam veteres montem Eretrum vocauerunt: hodie Italorum vulgus corrupto vocabulo. *Montem rotundum* vocat. Eius meminit *Virgil. lib. 7*, Ereti manus omnis, oliuiferæque Mutuscæ.

EREVATIS, ἐρεβάτις, Vrbs Lybiæ, à Reuaste & Eleuthera, *Steph.*

EREVTHALION, ἐρεύθαλίων, Viri proprium quem Nestor interemit, dixitque cum miraculo corporis, tùm excellentia armorum præcipuum in bello Pyliorum & Arcadum fuisse.

ERga, præpositio, licet eandem vim habere videatur quam contra, beneuolentiæ tamen est. {על al. אל el. GALL. Enuers. ITALI. Inuerso. GERM. Gegen. HISPANIC. Cerca en amor y voluntad. AN. Towardes.} vt, Pro meo summo erga te amore onus subeo. *Cic. ad Lentu. Epist. 1.* Ego omni officio, ac potiùs pietate erga te cæteris satisfacio omnibus. *Terent. in Heaut.* Timet omnia, patris iram, & animum amicæ se erga vt sit suæ. [Vt vt erga me merita est, (.i. de me) *Plaut. Amph. sc. 1. a. 5.* Erga hunc rem geras fideliter. *Plaut. Capt. sc. 3. a. 2.* Si quid erga te imprudens peccaui. *Plaut. Aul. sc. 6. a. 4.* Si quid me d'erga dixeris. (.i. mihi.) *Plaut. Asin. sc. 1. a. 1.* Metuo ne malus erga me sit. *Plaut. Pseud. sc 3 a. 4.*]

ERGASYLVS, nomen proprium viri, Tortelio.

ERGASTERIA, orum. ἐργαστήρια. Vicus insignis inter Pergamum & Cyzicum, quadringentis & quadraginta stadiis à Pergamo distans, metallorum fodinis nobilis: à quibus & nomen accepit. *Celebratur hic vicus à Galeno lib. 9. Simpl. medicam.*

ERgāstĕrĭum, rij, {חנות chanuth. ἐργαστήριον. GALLIC. Boutique. ITAL. Bottega. GERM. Werckstatt. HISP. Tienda de officiales. ANGLIC. A shoppe.} Officinæ fabrorum atque opificum, itémque tabernæ in quibus merces venduntur. *l. 12. C. de cohort. & in decretis, distin. 44.*

ERgāstŭlum, li, pen. corr. {חנות chénuth ἐργαστήριον. GA. Le lieu où on enserroit & enchainoit anciennement les serfs & esclaues : & les faisoit-on besongner, vne prison. ITALI. Bottega, doue si rinchiudeuano i serui incatenati à lauorare, prigionia. GERMAN. Ein ort da man die knecht gebunden zu schwärer arbeit braucht als in einem strinbruch oder erzbrut. HISPA. Carcel de siernos enel campo. ANGLI. A place where slaues were bound to work, a gaill or prison.} Taberna vel officina vbi lapides metalláve fodiuntur, vel aliud quippiam operis à vinctis seruis fit: dictum ab ἐργάζομαι, operor. *Liu. 2. ab Vrbe*, ductum à creditore non in seruitium, sed in ergastulum & carnificinam esse. *Iuuen. Satyr. 8.* Qui facias talem sortitus Pontice seruum? Nempe in Lucanos, aut Thusca ergastula mittas. [*Suet. in Aug. cap. 32.* Serui ergastulis possessorum supprimebatur. (.i. abripiebantur à grassatoribus.) Ibidem. Ergastula recognouit. *Et in Tib. c. 8.* Ergastula totâ Italiâ repurgauit.]

¶ Accipitur etiam nonnunquam ergastulum pro illis qui ergastulis sunt inclusi. *Varro*, Misítque mox eò virum qui tota ergastula libertate donaret.

Ergāstŭlus, li, Dicitur seruus qui ergastulo inclusus, vel ex vinculis, aut compedibus opus facit. {ἐργαστήριος δοῦλος. GALLI. Vn serf ainsi enserré & enchainé. ITALIC. Seruo rinchiuso à lauorare. GER. Ein knecht der gebunden arbeiten muß. HISPA. Siervo encerrado enel tal carcel. AN. A seruaunt put in prison or bound to work.} *Plin.* Coli rura ergastulis pessimum est, vt quicquid agitur à desperantibus.

Ergāstŭlārĭus, rij. Qui præest ergastulis. {ὁ τῶν ἐργαστηρίων ἔπαρχος. GAL. Celuy qui a la garde des serfs ou esclaues empriſonnez ou enchainez geolier. ITA. Guardiano di prigioni. GER. Ein verwalter/der vber solche arbeitsamme knecht gesetzt ist. HISPA. El tal carcelero. ANGL. A gaillour or keeper of the prisoners.} Col. lib. 1. c. 8. docet, quomodo ergastuli ab ergastulariis tractari debeant. Ergastularij serui, οἰκέται, εἰργαδῶροι δοῦλοι.

ERGAVICA, ἐργαουίκα, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis, in tractu Vasconum, teste *Ptolem. lib. 2. c. 6. Plin. lib. 3. c. 3*, Ergauicenses populos enumerat in eodem Hispaniæ tractu.

ERgĕ TĪVM, ἐργήτιον, Oppidum Siciliæ, cuius incolæ dicuntur Ergetini, ἐργήτιοι, *quorum meminit & Plin. lib. 3. c. 8.*

ERgīnvs, ἔργινος, Tyrannus fuit qui ab Hercule & Minyis Orchomeni vrbe expulsus, & postea extinctus est.

¶ Erginus Thraciæ fluuius, *autoribus Plin. li. 4. cap. 11. & Pompo. Mela lib. 2. in descriptione Thraciæ.*

ERgo, Illatiua siue completiua coniunctio est, quæ minoribus adhibetur clausulis, sicut Igitur. {על כן al chen, ἀρα, τοίνυν. GA. Donques, donc. ITA. Dunque, adunque. GER. Derhalben/drumb. HIS. Assique, pues, luego. ANG. Then, therefore.} Aliquando incœptiua est, conueniens maxime indignationi, ἄτοπα. vt in carmine illo *Augusti Cæsaris*, quo Virgilij poëma vetat aboleri, Ergóne supremis potuit vox improba verbis Tam dirum mandare nefas? [Item Ergo operum quoniam nudum certamen habetur. *Ouid. 13. Metam.* Ergo epera illius mea sunt. *Ibid.* Ergo ædepol, si rectè facias me emittas manu, *Plaut. Men. sc. 7. a. 5.* Ergo aut exilio vires subduxit Achiuis. *Ouid. 13. Metam.* Ergo vbi delicuit pro autem. *Ouid. Eleg. 10. lib. 3. Trist.* Ergo mirabat quod scapulæ gestibant. (i. ideo) *Plaut. Asin. sc. 2. a. 2.* Ergo vbi præclaros poscent tua facta triumphos. *Tibul. lib. 4.* Ergo sunt quæ exoptas. *Plau. Asin. sc. 1. a. 5.* Ergo pulcher est, inquit (i. sane.) *Plaut. Mil. sc. 1. a. 1.* Ergo ob hoc verbum donabo profectò aliqui. *Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1.* (pro Atqui.)

¶ Quid ergo est? *Senec. c. 15. de Tranq.* Ecastor ergo haud falsum somnium. *Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Nulla ergo dicat dotem attuli (.i.) tum, igitur. *Plaut. Aul. sc. 5. a. 3* Ergo quin legis? *Idem Pseud. sc. 1. a. 1.* Non ergo presso tellus consurgit aratro (.i. autem) *Tibull. lib. 1.* Iam ergo hæc madebunt (i. vero vel autem) *Plaut. Men. sc. 2. a. 2.* Iraque ergo. *Liuius lib. 9. d. 4.* Ergo age tam longas sed supprime Musa querelas) *Ouid. lib. 4. Fast.*]

¶ Aliquando hortatiua, εἰσὶ' ἄγε. *Virgil. 2. Æneid.* Ergo agè chare pater.

¶ Aliquando vim nominis habet, accipitúrque pro ablatiuo causa, siue gratia. ἕνεκα. in qua significatione circumflectit posteriorem perpetuóque eam producit: quam aliàs habet indifferentem. *Virg. 6. Æneid.* illius ergò Venimus, & magnos Erebi tranauimus amnes

Sisenna?

Sisenna lib. 3, Milites vt lex Calphurnia concesserat, virtutis ergò ciuitate donati.

ERĪBOEA, ἐρίβοια. Dicta ab Homero Iuno, quasi bùculæ molestia, quòd Io in bouem versam multis affecerit molestiis. Nam ἔρις contentionem, litem, siue molestiam significat: βοῦς, bouem.

¶ Est etiam hoc nomine vrbs Macedoniæ, *teste Ptolemæo lib. 3. cap. 13.* Vulgò *Pressa.*

ERĪCATES, pen. prod. Viri cuiusdam Lycaonij nomen, à Messapo Turni comite interfecti, *vt Virgilio placet*, 10. *Æneid.* Cædicus Alcathoum obtruncat, Sacrator Hydaspem: Messapus Clonúmque Lycaoníumque Ericatem. Interpretari potest, ἐρί ira: κατάγω, infringo.

ERICEA, ἐρίκεια. Vicus Athenis in tribu Ægide *Steph.*

ERĪCĒ, es, vel Erica, æ, ἐρείκη. ANG. *Heath to make broomes on.* } Frutex est non multum à myrice differens, colore rorismarini, & folio non admodum dissimili. Flores emittit Autumni tempore, quum reliq. omnes herbę, & virgulta defloruerunt, quare ab apibus præ florum aliorum inopia, maximè appetuntur: fitque ex iis mel quod ericæum vocatur, syluestrem, & minimè probatum saporem referens. *Autor Plin. lib. 24. c. 9. & lib. 11. c. 16.*

ERĪCHTHEVS, ἐρεχθεύς, Nomen proprium fuit Athenarum regis, quem Minerua è rure vbi natus erat, suscepit, educauit, & Athenienſi populo pro rege tradidit. Ab eo Athenæ Erichtheæ dictæ sunt. *Virg. in Cui:* Qualis Erichtheis olim portatur Athenis,

ERĪCHTHŌNIVS, ἐρεχθόνιος, Qui etiam Erichtheus dictus est, Athenienſium Rex fuit ex semine Vulcani in terram projecto editus. Vnde & nomen habet ἀπὸ τῆς ἔριδος, καὶ χθονός, id est ex certamine, atque humo. Nam quum Vulcanus diis arma fecisset, eique Iupiter optionem dedisset præmij quod vellet postulandi, iurassetque per infernam paludem se nihil negaturum: tum ille Mineruæ nuptias postulauit, quas quum Iupiter iuramento obstrictus, et negare non posset, Mineruam tamen monuit repugnare, pudicitiámque defendere. Tum in illa colluctatione Vulcanum in terram profudisse aiunt semen, atque inde editum fuisse puerum draconum pedibus nomine Erichthonium: qui quum adoleuisset, vt pedum deformitatem tegeret, primus currus vsum adinuenit. [*Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Natum de crimine virgo sustulerit quare mœret Erichthonium.] Hanc fabulam refert *Seruius in illud Virgil. Georg.* Primus Erichthonius currus, & quattuor ausus iungere equos, rapidísque rotis insistere victor. Ab eo populus Athenienſis Erichthonius dictus est.

[¶ Erichthonius Dardani filius, pater Trois *Ouid. 4. Fast.*

ERĪCHTHŌ, ἐρεχθώ, Mulieris Thessalæ nomen est *apud Lucanum lib. 6.* multitudine veneficiorum famosæ. Eo nomine vsus est. *Ouid. in Epist. Sapphus*, pro Furiæ cuiusdam infernalis nomine. Illuc (*inquit Sappho*) mentis inops, vt quam furialis Erichtho Impulit, in collo crine iacente, feror.

ERICIS portus. *Ptolem.* Liguriæ oppidum: *Plinio* Delphini potus.

ERĪDĀNVS, pen. corr. ἠριδανός. Vulgo *Po*: Italiæ fluuius in Vesulo monte nascens, & per agrum Gallicum in mare Adriaticum influens. Hodie notiore nomine Padus appellatur. Eridanum autem dictum volunt ab Eridano Apollinis & Clymenes filio, qui à luce illius incendij quo bonam terrarum partem exussit Phaethon cognominatus est. Hunc poëtæ fabulantur, quum paternum currum regendum suscepisset, aurigandíque imperitia orbem terrarum in discrimen adduceret, à Ioue fulmine ictum in Padum fluuium decidisse, eique Eridano nomen fecisse. *Virgil.* quòd Italicórum omnium maximus sit, regem fluuiorum appellat. ¶ Est item Eridanus cœleste signum Arieti proximum. *Cic. ex Arato.* Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatum Cæli.

ERĪGERON, penult. corrept. ἠριγέρων. GALL. Seneçon. ITAL. *Cardoncello, spelicisa.* GERM. Creutzwurtz oder grind kraut. HISPA. *Bon varon.* AN. *Grundsell.* } Herba est cauliculis subrubicundis, specie & mollitia, trissaginem referens: ita dicta quòd Vere canescat, & quàm citissimè in album quandam lanuginem abeat. Sonat enim erigeron Latinè Vernum senem. Vnde etiam hodie nonnulli senecionem vocant.

ERĪGŌNĒ, ἠριγόνη, Icarij filia fuit, *teste Hygino*, quæ ex dolore paternæ necis quem rustici temulenti occiderant, se ipsam suspendit, deorúmque miseratione in cælum translata, Virginis nomen obtinuit. *Virg 2. Geor.* Qua locus Erigonen inter Chelásque sequentes Panditur.

ERĪGŌNĒIVS, adiectiuum, ἠριγονεῖος: vt Canis Erigoneius, *apud Ouid. lib. 5. Fast.* Nocte sequente diem Canis Erigoneius exit. Id est, oritur Canis sydus cœleste. Vide Hyginum. Et canis Erigones vocabatur Chimæra. Porrò quum eius vmbra regionem illam infestaret, ad iram mitigandam imagunculas ex cera confectas arboribus appenderunt, quod in Bacchi sacrificiis fieri consuetum est. Vnde *Virgil. lib. 2. Georgic.* -tibique Oscilla ex alta suspendunt mollia pinu.

ERĪGO, is, rexi, rectum, ere, Ab è & rego compositum, Eleuo, attollo, extollo, excito. } חקים *hekim.* αἴρω, ἀναβιβάζω, ἀνορθόω. GAL. Elleuer, haussen, dresser. ITAL. *Drizzare, inalzare.* GERM. Aufrichten. HISP. *Alcar.* ANGL. *To raise vp, to lift vp, to aduance.* } *Cicero pro Rosc. Amer.* Quem simul atque attigi, statim homo se erexit: *Idem t. de Legibus* Nam quum cæteras animantes abiecisset ad pastum, solum hominem erexit, & ad cœli quasi cognationis, domicilique pristini conspectum excitauit. [Erigere manum, pro pugnare. *Quintilian.*

¶ Item, Erigor, passiuum: *Ouid. 13. Metam.* Erigor (animo) & trepidos ciues exhortor in hostes.] ¶ Per translationem accipitur pro consolari & subleuare. *Cic. pro lege Manil.* Diffidentemque rebus suis confirmauit, afflictum erexit, perditumque recreauit. * Erigere ad spem, & in spem. *Cic. pro Domo sua*, Ciuitatemque fractam malis, mutam, debilitatam abiectam metu, ad aliquam spem libertatis & pristinæ dignitatis erexit. Sic 3. *Philip. Liu.* de *Pun.* Iis honoribus mollius regis animus, erectúsque in spem propinquam sublato Syphace. *Sic. 3. ab Vrbe*, Agrarij se in spem libertatis erexerant. * Aliquem erigere, Ad diuitias & honores extollere. *Ouid. ad Pison.* Mecœnas tragico quatientem pulpita cæstu Erexit Varum.

* Patriam erigere, id est Celebrem reddere. *Claud. 8 Pan* Scilicet illa tui patriam præcepta Platonis Erexere magis, quàm, &c. * In digitos erigi. *Quint. lib. 2. c. 3* Vt statura breues in digitos eriguntur, & plura infirmi minantur.

ERECTVS, part. } קומם *mukám* ὀρθοποιός, ἀνορθωτής. GAL Esleué, dressé. IT. *Erto. diritto.* GERM. Aufgericht. HISPA. *Leuantado, inhestado.* ANG *Raised vp, lifted vp right.* } *Cic.* Ego vos ardentes & erectos ad libertatem recuperandam adhortabor. *Idem ad Brut.* Erectior senatus erat non sententiis solùm nostris, sed cohortationibus excitatus.

ERIMANTVS, qui lites disseminando diuinat, ἔρις, ιδος, μάντις, diuinus, *Iuuen.* Aut Dysphilus, aut Erimantus.

ERIMVM, ἔρημον. Vrbs Oenotrorum in mediterraneis, *Steph.*

ERĪNĒOS, ἐρινεός, Locus asper sub Ilij mœnib. à caprificorum, quos Græci ἐρινεοὺς appellant, multitudine dictus. Meminit huius loci Andromache, *apud Homer. Iliad.*

ERINEVM, ἐρινεός, Vrbs in Doride à caprifico dicta, *vt autor est Strab.* ἐρινεὸς, *Steph.* vrbs Dorienſium sub Parnasso, dicitur etiam ἐρινεύς. Est & alia Italiæ. & Achaiæ.

ERĪNNA, ἐρίννα, Nomen poetriæ, ex Teno vrbe Laconica, quæ floruit circa Olympiadem centesimam septimam.

ERĪNNYS, ἐρινύς, Vna Furiarum: ita dicta, κατὰ τὸ ἐρίζειν τὸν νοῦν, hoc est, à corrupenda mente. *Virg. 2. Æn.* quo tristis Erinnys, Quòd fremitus vocat. ¶ Erinnys ex tragœdia. Ἐρινὺς ἐκ τραγῳδίας: De fœdis aniculis, quales exibant è scena, repræsentantes Erinnyn. *Ex Ariff. Pluto.*

ERIONIA, ἐριονία, Regio circa Sardes quæ & Asia. *Step.*

ĒRĪ ὄξυλον, penúltim. product ἠρίξυλον, Lana est quæ ab arboribus producitur. *Vlpianus, Si cui lana. ff. De leg. 3.* Lana (*inquit*) legata, etiam leporinam lanam, & anserinam, & caprinam credo contineri: & de ligno, quam Græci ἠρίξυλον, hoc est Ineam lanam appellant.

ERIPHIA, Veneficæ & fascinatricis cuiusdam nomen fuit, *de qua vide, Erasmum in Adagiis.*

ERĪPHĪLA, ἐριφία. Herba est septem lanuginosis ramulis apij modo foliata, purpureo flore, & eo quidem perenni, semine fabaceo, totidem radiculis quot ramis. Hanc magi prodidere in auenas carábeum habere, sursúmque deorsúmque decurrentem cum sono hœdi: vnde & nomen accepit. *Vide Plinium libro vicesimoquarto c. 18.*

ERĪPHYLE, es, vel Eriphyla, æ, pen. prod. ἐριφύλη, Nomen vxoris Amphiarai, & sororis Adrasti: quæ accepto à Polynice aureo monili, maritum latentem, ne ad bellum Thebanum vbi se moriturum sciebat, proficisci cogeretur, Polynici prodidit. *Vir. 6. Æne.* His Phædram, Procrínque locis, mœstámque Eriphylen. *Cic. 6. Ver.* Eriphylam accepimus in fabulis ea fuisse cupiditate, vt quum vidisset monile ex auro, vt opinor, & gemmis, pulchritudine eius incensa salutem viri proderet. *Iuuen. Satyr. 6.* Occurrunt multæ tibi Belides, atque Eriphylæ.

ERĪPHYSA, ἐριφύσα. Insula vna ex Æoliis. *Strab. lib. 6.*

ERĪPĬO, pis, pen. cor. Vi tollo: &, *vt ait Pomponius Iurisconsultus*, aufero, adimo, extorqueo. } חלץ *millit* חצל *hisisil.* ἁρπάζω, ἁρπαγμός. GAL. Rauir, oster par force. ITAL. *Rapire, torre per forza.* GERMAN. Außhin reissen/mit gwalt auß den henden zucken. HIS. *Arrebatar.* ANGL. *To snatch and pluck away by force.* } *Terent. in Heau.* Crucior bolum tantum mihi ereptum, tàm subitò de faucibus. Duplicem omnino habet constructionem. [Eripere se contumeliis. *Suet. in Neron. cap. 48.* Eripere æde Deam raptamque auferre per hostes. *Ouid. 13. Metam.* Eripiat me vobis supremus dies. *Suetor. in Tib. cap. 67.* At postquam eripui eum ex hoste, fugit. *Ouid. 13. Metam.* Eripe oculum isti, ab humero qui te tenet. *Plau. Men. sc. 2. a. 5.* Libertatem hostilis eripuit manus. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 3.* Pulmentum ei pridem eripuit miluius. *Plau. Aul. sc. 1. a. 2.* Eripui homines qui te ferebant sublimen. (i. Eripui te hominibus, qui homines te ferebant sublimem.) Ita Lambin. & Passerat. explicant hunc locum *Plaut. in Men. sc. 8. a. 5.* Accurro, téque eripio vi pugnando, in gratiis. *Plau. Men. sc. 8. a. 5.* Legibus eripere rem (. i. e reorum numero.) Eripiet me vobis summus dies. *Idem in Tiber. cap. 67.*] Interdum enim cum accusatiuo habet datiuum: & tunc ferè in malam partem accipitur, *vt Vallæ placet.*

¶ Aliquando verò cum accusatiuo habet ablatiuum, præcedente aliqua præpositione. & tunc sæpius in bonam partem accipitur, non nunquam tamen etiam in malam. Sed hæc *Vallæ* differentia non est omnino vera. Nihil enim vsitatius est his locutionibus, Eripere aliquem morti, periculo, damno, dolis, & similibus, vbi certè quanuis accusatiuum habeat cum datiuo, in bonam tamen partem accipitur. *Virg. 12. Æn.* Accelera, & fratrem, si quis modus, eripe morti. *Plin. in Epist.* Eripe me huic tormento. * Eripere simpliciter vsurpatum, pro De periculis eripere. *Virg. 3. Æn.* Hos Helenus scopulos, hæc saxa horrenda canebat, Eripite ô socij, pariterque insurgite remis.

Ereptus, a, um, Par. ἐξαρπαθείς, *Cic. pro Rosc. Amer.* Ipse assiduitate, consiliò, authoritate, diligentia perfecit, vt S. Roscij vita erepta de manibus sectorum, sententiis iudicum permitteretur. * Ereptus, mortuus. *Ouid. ad Liu.* Obuia turba ruit, lachrimásque rigantibus ora Consulis erepti publica damna refert. *Sil. lib. 1.* Erepto trepidus ductore exercitus. [Ereptus filius (patri exilio) *Senec. ad Consol. ad Helu.* Ereptorum desiderio sumus inquiores aduersus telicta *Senec. cap. 16. de Consol. ad Marc.* Erepti nobis ius habet illa loci. (illa sup. mens.) *Ouid. Eleg. 2. lib. 4. Trist. Catull. ad Ortalum.* Troia Rhœteo quem subter littore tellus Ereptum nostris obtegit ex oculis (de morte) *Catullus ad Ortalum.*]

ERĪSĪCHTHŌN, ἐρεσίχθων, Vir impius fuit in Thessalia, qui quum Cereri nemus succidisset, præcipue vero quercum in qua Nympha quædam succidisse creata Ceres fingitur, cum tanta, quæ rore exhauste

patrimonio, eò coegit etiam vt propria membra ipse absumeret. Huic erat filia puella præstanti forma, nomine Metra, quam vbi prostituisset, adulescentes qui commeabant ad illam, varia munera deferebant: alius equos, alius boues, alius verueces: nam id temporis nondum auri, argenti, gemmarúmue erat vsus. Porrò Thessali per iocum dicebant Metram Erisichthonis: verti in eo ea omnia, quæ illi ab amatoribus filiæ donabantur: Atque hinc prouerbium, Mutabilior Metra Erisichthonis, μεταλλότερος μήτρας τῆς Ἐρυσιχθόνος. In eum congruit, qui secum non constat, sed subinde aliam atque aliam personam sumit. *Fabulam Erisichthonis tractat. Ouid. lib. Metam 8.*

Erithacus, ci, ἐρίθακος. ANGLI. *Roben redbreft.* Auis est solitaria, formam & colorem mutans, cum nomine. Nam hyeme tantùm erithacus, æstate phœnicurus appellatur, à puniceo caudæ colore. *Autor Plin. lib. 10. c. 29. Theodorus ex Arist.* rubeculam *vertit.*

Erithalis, ἐρίθαλις, Herba est semper virens, quæ alio nomine sedum, siue semperuiuum miuus appellatur. *Vide Plin. lib. 25. lib. 13.*

[Erithrotaones. *Sueton. in Calig. ca. 22.* (Alias, tetraones.)]

[Eritius, *apud Cæsarem lib. 3. de bell. ciu.* Cuius verba sunt apud Non. videtur fuisse munitionis genus, quum aut humi aut aliqua in materia tela palive defigebantur non valdè remota à terra.]

Eriuo, as, pen. prod. Riuis factis educo, euacuo. ἐξοχετεύω. GALL. Euacuer & faire escouler par ruisseaux. ITALIC. *Scolare per condutti, vuotare.* GERMAN. Das wasser in gräbinen außhin richten. HISP. *Vaziar la agua.* ANG. *To mak emptie and voyd by a riuer.* *Plin. lib. 17. c. 26.* Cæterum maiore in parte orbis etiam pluuias Autumni aquas eriuari conuenit.

Erō, ἥρως, Puella formissima ex Sesto Thraciæ vrbe, ad Hellespontum sita, & Veneris sacerdos: cuius mutuo amore correptus Leander Abydenus adolescens, noctu eius causa Hellespontum solebat traiicere. Verùm quum aliquando nimio amatæ desiderio, mari tempestatibus agitato se commisisset, viribus destitutus, submersus est. Cuius cadauer quum fluctuum impulsu Sestum esset delatum, Ero doloris impatientia, ex editissima sese specula in mare præcipitauit. Musæus horum amores elegantissimo carmine exequitur.

Erōdius, ἐρωδιός. *Homero*, Auis est quæ in coitu sanguinem exudat: vnde nomen impositum creditur. Quænam tamen auis sit, non satis conuenit inter scriptores. *Suidas* enim ciconiam putat esse, aut aliquam ciconiæ similem, putátque erodion dictam quasi elodion, quòd scilicet in paludibus versetur. *Augu.* fulicam esse credit. *Theodorus* ardeolam.

Erōdo, is, ere, Rodo. ἐκτρώγω, ἐκτραύω. GAL. Ronger autour. ITA. *Rodere.* GE. Begnagen. HISPAN. *Roer.* AN. *To gnaw of.* *Plin. lib. 11. c. 29.* Omnia verò morsu erodentes. *Col. lib. 10.* Nec solùm teneras audens erodere frondes. Erosus sale. *Plin. lib. 12. c. 9.*

EROEIADAE, ἠρωϊάδαι, Vicus in tribu Hippothoontide, *Steph.*

Erōgennēton ἐρωγέννητον. Herba est sic dicta quòd amatoriis conueniat, ἔρως enim, & γεννῶ gigno & ἔρως amor dicitur.

[Erogito, as, are: *Plaut. Capt. sc. 1. a. 5.* Volo erogitare ex hoc quid factum filio.]

Erogo, as, pen. corr. Distribuo, & expendo. חלק *chal ak.* διανέμω. GAL. Esslargir, distribuer, donner à celuy qui demande. ITA. *Distribuire spiendere.* GE. Außgäben/außpenden. HISPA. *Distribuir y dar alque ruega.* ANG. *To giue or bestowe, to spend, to laye out.* *Plin. Epist. 240,* Deinde quam ipsi erogare in oleum soliti, parati sunt in operibus balnei conferre. Erogare pecunias ex ærario. *Cic. in Vatinium*, Vnde in eos sumptus pecunia erogaretur. *Liu. 1. ab Vrbe.*

Inuenitur etiam exrogare, quod est (*vt Festus inquit*) ex lege vetere per nouam legem eximere.

Erōgātus, pen. prod. participium. נחלק *nechelak.* διανεμηθείς. GA. Distribué. ITA. *Distribuito.* GE. Außgegeben/außgetheilt. HISPAN. *Distribuido.* ANGL. *Spended, bestowed.* Vt pecunia publica ex ærario erogata. *Cic. 5. Verr.*

Erōgito, as, pen. cor. עתר *hathár.* κατεπείγω, διαπαρέω. GALLI. Fort prier & souuent. ITA. *Pregare instantemente.* GERM. Hefftig vnd trungenlich bitten. HISP. *Con instancia y muchas vezes preguntar.* ANGLIC. *To pay or requeste much or often.* Vehementer rogo. *Plaut. Capt.* interibi ego ex hac statua verueces volo Erogitare meo minore quid sit factum filio.

Erogatio, verbale, Distributio. מחלקת *machaloketh.* διάδοσις, ἔρανος. GAL. Distribution, donaison, despense, largesse. ITAL. *Distributione, despensa.* GERMANIC. Außgebung/außtheilung/außspendung. HIS. *Aquella distribution al que ruega.* ANG. *Ageuingor besto wing.* Vt erogatio pecuniæ. *Cic. Att. lib. 15. Plin. in Paneg.* Vt tot impendiis, tot erogationibus sola sufficiat. Atque hic in malum sumitur, *quemadmodum apud Suet.* Plerísque in locis, nempe pro largionibus & profusionibus pecuniarum.

EROPIA, Insula, vna ex Cycladibus, aliter Acis: & postea Syphnus appellata.

EROPOLISTIDES, nomen *apud Plautum* quo significatur ob amorem vendita, ἔρως, amor, πωλῶ vendo.

Erōs, עגבה *haghbháh.* ἔρως. GALLIC. Amour. ITAL. *Amore.* GERM. Liebe HISP. *Amor.* ANG. *Loue.* Amor, Latinè, vnde erotica carmina, id est amatoria. ¶ Fuit etiam nomen Comœdi, *huius meminit Cicero in Oratione pro Roscio Comœdo.*

Erōtēma, atis Græca dictio, Latinè Interrogatio. ἐρώτημα. GAL. Interrogation ITAL. *Interrogatione.* GERM. Ein frag. HISP. *Pregunta de respuesta.* AN. *An interrogation.*

¶ Est item erotema Aquilæ figura quædam, quam *Cicero* interrogatum vertit: qua vtimur vbi exacerbando aliquid interrogamus vt exaggeamus rei inuidiam. Differtque à pyrmate, hoc est, à quæsito, quod ad erotema vna voce responderi possit negando vel confitendo: ad pysma verò nonnisi pluribus.

Erōtyum, tij, ἐρώτιον, Mulierculæ nomen est *apud Plautum* per diminutionem: ἀπὸ τοῦ ἔρωτος, hoc est, ab amore detortum. ¶ Erotium item Græcis Cupidinis imaginunculam significat.

Erōylos, ἠρώυλος, Gemma eodem quæ mepicoros, & hieromnemon dicitur: à Democrito præcipuè laudata in argumentis diuinationum. *Autor Plin. lib. 37. c. 10.*

Erro, erras, errare, Vagor, labor, errore ducor, pecco, offendo. תעה *taáh* נדד *nadhádh* נוד *nudh* שגה *schgháh.* πλανάομαι, πλανῶμαι. GAL. Aller ça & là, s'esgarer, se fouuoyer. ITA. *Errare, fallire.* GERM. Irren/ etwer/irr gehn. HISP. *Errar.* ANG. *To stray abrode or, erre, to wander, to bedeceiued.* *Vir. 1. Æn.* Heus, inquit, iuuenes, monstrate, mearum Vidistis si quam hic errantem forte sororum. *Cicer. 3. Tuscul. ex Homero.* Qui miser in campis mœrens errabat Aleis. [At non per dubias errant mea carmina laudes. *Tibull. lib. 4.* Ille per ignotas audax errauerit vrbes. Ibid. Ecastor erras, quæ illum expectes virum, *Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1.* Errauerunt sæpe circa nos pericula. *Senec. cap. 11. de tranquil.* Ne erres, non rupturus sum. *Plaut. Capt. prolog.* Ne tu erres, præter hac mihi non facies moram. *Plaut. Mostel. sc. 1. a. 1.* Ne erretis, hæc duarum feret imaginem. *Plaut. Milit. sc. 1. a. 2.* Adulescens, erras. Quid erro? *Plaut. Men. sc. 7. a. 5.* Ea sentio errare. *Plaut. Men. sc. 2. a. 3.* Errantes fert refertque pedes. *Ouid. 6. Fastor.* Sed tamen errabant etiam tunc tempora (de ordinatione anni) *Ouid. 3. Fast.* Protinus en atis læti vescuntur in agris ibidem. Quo feror? Immensum est erratas dicere terras. *Oui. 4. Fasti.*

¶ Erraturi postero die per eadem vestigia (discursando) *Senec. cap. 12 de Tranquill.*]

¶ Sed quoniam pecudes errando, id est, vagando pascuntur, errare ponitur pro pascere. *Virg. 3. Eclog.* Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ. [Erroris ego illos & dementiæ complebo. *Plaut. Amphitr.* Reduxit me ex errore in viam suo viatico. *Metaph. Plaut. Pseud. sc. 3. a. 2.* Qui me deceperit error, dicite. *Ouid. Eleg. 7. lib. 1. Trist.* Principiúmq. mei criminis error habet. *Ouid. Eleg. 6.* Nec tamen errori vita negata meo est. *Ouid. Eleg. 8. lib. 4. Trist.* Mihi longis erroribus acto. *Oui. Eleg. vlt. lib. 4. Trist.*]

Errare aliquando est putare, vel approbare verum esse quod falsum est, vel falsum esse quod verùm est: vel certum pro incerto, siue falsum, quod verum sit: σφάλλομαι, πλανῶμαι. Vnde sciendum quòd licet quis absque ignorantia errare nequeat, non continuò qui aliquid nescit, errare: sed qui se existimat scire quod nescit, & falsum pro vero, siue incertum pro certo approbat. Quæ tamen significatio metaphorica est. *Cic. 12. Philip.* Cuiusuis est hominis errare, nullius nisi insipientis perseuerare in errore. *Idem 5. Verr.* Errauit, an potiùs insaniuit Apronius? *Terent. Andr.* Huic, non tibi habeo, ne erres. *Idem in Eunuc.* Quid tu his rebus credis fieri? tota erras via. * Erratur, Pass. *Cic. 4. de Finib.* Si aut res ignoratur, aut erratur in nomine. * Hinc Erratus, a, um, Particip. pass. *Virgil. 3. Æneid.* Talia monstrabat relegens errata retrorsum littora Achæmenides. *Ouid. 3. Fast.* Protinus erratis læti vescuntur in agris. Id est, quos errando lustrauerant.

¶ Composita sunt Aberro, Deerro, Oberro, Pererro, Exerro: *quorum significata vide suis locis.*

Error, ris, *vt scribit D. Augustinus in Ench.* est existimatio, vel approbatio veri pro falso, & certi pro incerto, vel è conuerso. נדוד *nedhúdh* שלה *schalú* משגה *mischghéch.* πλάνη. GALLI. Erreur, esgarement, fouruoyement, faute faite par ignorance. ITA. *Errore fallo.* GERM. Irthumb/ fehl. HISP. *Errada.* ANGLI. *An errour, a straying abrode.* *Cic. 1. Acad.* Omnes enim qui ad illa arma fato sumus nescio quo Reipub. misero, funestóque compulsi: etsi aliqua culpa tenemur erroris humani, à scelere certè liberati sumus. *Horat. in art.* Quid deceat, quid non? quò virtus, quò ferat error.

¶ Propriè autem error est deflectio à via, quum scilicet viæ ignari, extra iter institutum deflectimus. ¶ Inter errorem & errationem hoc interesse Donatus existimat, quòd error animi sit: erratio, pedum. *Ter. in Adelph.* Sanè hac multò propiùs ibis, & minor est erratio, id est minus est spati j quo erres. *Cic. de Vniuers.* Itaque eum ab omni erratione liberauit.

Errābundus, di, Affatim vel valdè errans, vagabundus. נדד *nodhédh* נד *nádh.* πλανώμενος, ἀστεγής. GALL. Vagabond, qui va errant çà & là. ITA. *Errabondo, vagando.* GERM. Irrend/vmbschweiffend. HISPA. *Vagabondo, erradizo.* ANGLIC. *That wandreth much, a vagabond.* *Liu. 1. ab vrbe*, Quum nunc in liminibus starent, nunc errabundi domos suas, vltimùm illas visuri, peruagarentur. *Virg. 6. Eccl.* Si quid forte ferant oculis sese obuia nostris Errabunda bouis vestigia. [*Vide Gellium cap. 15. lib. 11.*]

Erraticus, tica, cùm, Vagabundus, qui scilicet certa sede carens, errat & vagatur. נדד *nodhédh* נד *nadh* πλανητικός. GALLIC. Errant, vagant çà & là. ITA. *Erratico, errante.* GERM. Vmbschweiffig. HISPAN. *Erradizo.* ANGLI. *That wandreth or strayeth much.* *Gell. libro 2. cap. secundo*, Interibi aliquot ex iis qui aderant, erraticum esse hominem dicere, & nullius rei, incolámque fordentium ganearum. Hinc etiam herbæ erraticæ, & frutices erratici dicuntur qui non sunt satiui, sed vbique sua sponte latè serpunt. *Plin. lib. 19. cap. 8.* Est & erraticum intubum quod in Ægypto cichorium vocant. Sic Erratica brassica, *apud Colum.* [Erraticæ stellæ, *Gell. cap. 10. lib. 3. & cap. 1. lib. 14.*]

Erratum, ti, Peccatum. שלו *schalú* אשם *aschám.* σφάλμα, πλημμα. GAL. Faute promptement prouenue par ignorance. ITA. *Errore, peccato.* GER. Ein sund/fehl. HISP. *Yerro y error.* ANGL. *A fault comming of ignorance.* *Cic. Tironi*, Tantum mihi dolorem cruciatúmque attulerunt errata meæ ætatis, vt non solùm animus à factis, sed aures quoque à commemoratione abhorreant. *Idem 2. de lege Agrar.* Cui errato nulla venia, rectè facto exigua laus.

Erratio, verb Error. נדוד *nedúdh.* πλάνησις, ἀπλανησία. GALLI. Fouruoyement, esgarement. ITAL. *Esso errare.* GERM. Irthum/mistritt. HISP. *Obra de errar.* ANG. *A wandring, a straying abrode.* *Terent. Adelph.* Sanè hac multò propiùs ibis, & minor est erratio. *Cic. 2. de Nat. deor.* Nulla igitur in cælo nec fortuna, nec temeritas, nec erratio, nec vanitas: contráque omnis ordo, veritas, ra-

no,

tio,constantia. *Idem de Vniuers.*

* Errantia,æ,Idum. *Arcius Neoptolemo*,Satis iam dictum est, neque sergo errantia animi prauè morigerabor. *Nonius.*Antiquum.

Errōnes. Qui incertis sedibus vagantur.{ נרים *nadhim.* πλανητῶ, ἀσεφεῖς μένοι ἀλητεί. GAL.Vagabonds,errans. ITAL. *Vagabondi , vaghi,erranti.*GERM. Vmbschweiffer/vaganten. HISP. *Vagabundos,erradizos* ANG. *Vagabundes.* } *Tibullus*,Atque iterum erronem sub tua signa voca. *Sappho apud Ouid. in Epist.* Nec vos erronem telluri admittite nostrum. *Vlpiano* Errones appellantur serui qui non quidem fugiunt, sed frequenter sine causa vagantur , & tempore in res nugatorias consumpto,serius ad dominum redeunt.[Errones,stellæ erraticæ dicuntur. *Gell.cap.10.lib.3. & cap.1.lib.14.*]

Errōneus,Qui vagatur,erro.{ נדד *nodhédh* נד *nadh.* πλανητὸς,πλάνης. GA. Vagabond.ITALI. *Vagabondo.*GERM. Vmbschweiffer. HISP. *Vagabundo.* ANGL. *A vagabond.*} *Col.lib.7.cap.12*,Maximè autem debent in custodia vigilaces conspici,nec erronei, sed assidui & circumspecti magis quàm temerarij. De canibus loquitur. *Vlpian.in L.æditos de Æditit edict.*Si aleator erroneus vel vinarius sit factus.

Erubēsco,scis,Propriè significat rubore suffundor, rubeo. { בוש *busch* חפר *chaphár.* ἐρυθριάω. GALLI. Rougir de honte,auoir honte & vergongne.ITALI. *Arrossire.*GERM. Scham roht werden. HIS. *Enuergonçarce.*AN. *To blushe or be ashamed.*} *Ouid.2.Amor.Eleg.8.* Sensi te totis erubuisse genis.[*Idem Eleg.1.lib.3. Trist.* Erubui domino cultior esse meo.]

¶ Et quia quos alicuius rei pudet, fere rubore suffunduntur,factum est vt erubescere accipiatur pro pudore suffundi.*Cic.1.de Legib.* Erubescunt pudici etiam loqui de pudicitia.

Erūca ,cæ,penultima prod. Genus vermis qui in olerum folia repit,aboditque præsertim brassicas.{ גזם *ghazám.* κάμπη. GAL.Chenille, chatepeleuse. ITAL. *Ruga verme.*GERM. Ein rapp/graßwurm. HIS. *La oruga gusano.*AN. *A canker,a worme that commonely eat eth colewortes.*} Vnde etiam ab erodiendo eruca appellata est.*Columel.libro* 11. Vbi verò apricis regionibus , post pluuias, noxia incesserunt animalia, quæ à nobis appellantur Erucæ, Græcè autem κάμπαι nominantur, vel manu colligi debent , vel matutinis temporibus frutices olerum concuti. Sic enim adhuc torpent nocturno frigore , si decederint, non amplius in superiorem partem prorepunt.

¶ Est etiam herba quædam virtutis calidæ,quæ venerem excitat.{ βόζωμον. GALL. Herbe nommee Roquette.ITA. *Ruchetta.*HIS. *Oruga yerua.* } *Ouidius de Remedio amo.* Nec minùs erucas iubeo vitare salaces. *Columel. libro* 10. Excitet vt veneri tardos eruca maritos.

Ērūcto,as, est frequentatiuum verbi erugo , is.{ חבוץ *hibbiaß.* ἐρεύγω. GAL.Rotter,ietter & mettre hors ITAL. *Ruttare,ruteggiare.*GERMA. Herauß görbsen.HISP. *Echar rogoldando.*ANGL. *To beaske or breake vynde out of the stomache , to cast out .*} Erugere enim(*vt Festus docet*) semel factum significat,eructare,sæpius. Est autem eructare,ructando aliquid eiicere.Horum omnium primitiuum est verus verbum rugo, is,ruxi,ructum. Vnde fit ructus, quod crudi stomachi sonitum significat,quem edere solent qui plus quo onerarunt ventriculum.ἐρεύγω. Item Ructo,ctas,quod est sonituum eiusmodi edere. ἐρεύγω. *Iuuen.*Si bene ructauit,si recte minxit amicus.

¶ Pro eodem etiam nunnunquam inuenimus Ructor deponens *Horat.*Hic dum sublimes versus ructatur.

¶ Hinc rursus fit secundum frequentatiuum ructito,*Col.lib.7.* Gemitus exprimit,locóque stare non patitur: sæpe decumbere & ructitare cœpit,caudámque crebriùs agere.

¶ Eructare autem propriè (vt iam diximus) significat ructando aliquid emittere,vel eiicere.*Virg.3,Æn.* de Polyphemo , Saniem eructans,ac frusta cruento Per sumnum commista mero.

¶ Per translationem tamen accipitur pro quouis modo eiicere. *Vir. 6.Æneid.*de Acheronte,-vastáque voragine gurges Æstuat, atque omnem Cocyto eructat arenam. ¶ A ructo fit etiam alterum compositum irructo.

Ērūctātio,ἐρυγμὸς vel ἐρεύγμα.*Iulius Firmicus libro 4 Mathes.*Quos intrinsecus dolor collectus assidua eructatione discruciat.

[Eructus,a,um,*Gell.cap.7.lib.11* Furfureum panem,esitare,vinum eructum & fœtidum potare,(.i.fœcem vini.GALLIC. Les lies ou bassieres du vin)]

Ērŭdĕro,as.pen.cor.Ruderibus expurgo.{ סקל *sikkél.* ἐξερπίσω. Nettoyer de toutes pierres , plastrats & autres matiere de vieux edifices. ITAL.*Purgare,nettare vn campo di pietre & altre lordure.* GERMANI. Seuberen von dem vnradt vnnd gemusel so ein alt zerbrochen gemeur gibt/als stein/teutsch/&c.HISPAN. *Lempiar la vassara ò pozo,despedregar.* ANGL.*To take away rubbell or rubbish of auld houses.* } Sunt autem rudera,purgamenta,putà,cæmentum , lapides confracti,arena,calx, & huiusmodi ex ruinis congesta. Hinc ruderatur ager,qui veterum ædificiorum materia scatet. Eruderare itaque est purgare,& rudera eiicere. *Var.2.de Re rust.c.2.* Solum oportet esse eruderatum,& procliuum.vt euerri facilè possit.

Ērŭdio,is.pen.cor. Ex rudi doctum facio,doceo,instituto,expolio imbuo. { למד *limmádh* אלף *illéph* משכיל *hiscchíil* יסר *jasár.* στοιχεῖα παιδεύω. GAL. Enseigner,endoctriner,instruire. ITAL. *Ammaestrare,instruire.*GERM. Vnderweisen lehren. HISPA. *Enseñar doctrina.* ANG. *To teach,to instruct.*} *Cic.1.Tusicul.* Philosophia verò omnium mater artium quid est aliud nisi vt Plato ait domum: vt ego inuentum deorum? Hæc nos primùm ad illorum cultum,deinde ad ius hominum, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam magnitudinémque animi eruditi.[*Ouid. Eleg.1.lib.2.Trist.* Romanas nurus eruditúmque nurus,(.i.amare docent.) *Idem 3.Fast.* Illa etiam stantes radio percurrere telas erudit (.i.docet.)]

Ērŭditio,Doctrina,institutio. { אלוף *alláph.* παίδευσις,παιδεία. GAL.Erudition,doctrine,instruction,enseignement ITA. *Dottrina,scienza.* GER. Gelehrsamkeit HIS. *Enseñança ò doctrina.*ANG. *Erudition,cunning.* } *Cic. 1.de Finib.*Nullam eruditionem esse duxit , nisi quæ beatæ vitæ disciplinam iuuaret. *Idem 1. Acad.* Sine eruditione Græca intelligi non possunt.*Idem 2.de Orat.* Omnis eruditionis expers,atque ignarus.

Ērŭdītus,particip.Edoctus,institutus. { מלמד *melummádh.* παιδευτὸς, κατηχημένος. GALL.Appris sçauant endoctriné.instruict. ITALICE, *Ammaestrato.*GERM. Gelehrt HISPA. *Enseñado en doctrina.* ANGLIC. *Instructed,taught.* } *Cic.Qu.Fratri,lib.1.* Sic verò fallaces sunt permulti,& leues,& diurna seruitute ad nimiam assentationem eruditi. *Idem 3.de Orat.*Nonne Socraticis erant disputationibus eruditi?

[¶ *Gell.cap.21.lib.2.*Græcas res eruditi.]

Ērŭditus.nomen,Doctus,sciens,literatus. { למוד *limmúdh* πεπαιδευμένος, ἀσκητὸς. ANGL. *Learned,cunnig.*} vt, Erudita operatio, id est,scite facta. *Pli.lib.11.c.24.* Tertium araneotum genus erudita operatione conspicuum.Disciplina iuris ciuilis eruditissimus.*Ci .1. de Orat.Columel.libro* 8.*capite* 16. Doctáque & erudita palata fastidire docuit fluuialem lupum. *Quintil.lib.1,cap.5.*Hoc eruditius quæritur. *Vide doctus in* DOCEO.

Ērŭdītē,& Eruditius aduerbia.{ ANG. *Learndnedly,cuningly.* } *Columella Agriculturæ libro primo cap.1.* Duo volumina similium præceptorum de vineis Iulius Græcinus conscripta facetiùs & eruditiùs posteritati tradenda curauit.

Ērŭdītŭlus,li,diminutiuum.{ ANGL. *Some what learned , a litle smat terer in learning. Catull.in Mamurra & Cæs.* Morbosi pariter,gemelli vtrique Vno in lectulo,erudituli ambo.

Ērūgo,as,pen.prod.are,Cutem extendo,& rugas tollo. { ἐκφωνέω.GA. Oster & faire en aller les plis & rides. ITALICE, *Distendere,leuar via le grinze.*GERM. Die runtzen vertreyben. HISPANIC. *Desarrugar, quitar arugas.* ANGLICE, *To take away wrinckles.*} *Plin.lib.21.cap.* 19. Lichenas, & lepras,& furfures in facie emendant erugant corpora.

Ērūgātio,verbale,*quo vsus est Plinius libro* 28.*cap.21.*{ ἐκρύκωσις.GALLI. Desfridement,ostement de rides.ITA. *Esse cacciare la rugine.*GERMA. Vertreybung der runtzen oder rumpfen. HISPANI. *Obra de desarrugar y quitar las arrugas,desarrugamiento.* ANGLIC. *A taking away of wrinkles.*}

Ērui lĭa ,æ,Genus est leguminis.folio quàm faba longiore , flore apib. gratissimo; ideo rei rusticæ scriptores circa aluearia seri præcipiunt. ἔρεβος. *Colum.lib.1.* Saserna putat agros stercorari lupino,faba,vicia, eruilia.

Ērŭmpo,is, Cum impetu egredior,eruptionem facio. { בלקע *bilkéaß* פרץ *parátz.* ἐξορμῶ. GAL.Saillir,& sortir auec violence & impetuosité,faire vne saillie.ITA. *Vscire fuori con empito.*GERM. Auß hin brechen/ auß hin fallen.HISP. *Salir con impetu.* ANG. *To brust out or to break out with force.*} *Cæs.1.bell.Ciuil.* Quo paratiores essent ad insequendum omnes,siue noctu siue interdum erumperent.] *Cæsar 2.de bell.ciuil.* Se se foras erumpunt.In eas(naues) dolorisi facundia *Cæs.3 de bell. ciu.*Per obstantia erumpit lumen dicendi. *Quintilian.*] *Cic.1.in Catilinam*,Sed nescio quo pacto omnium scelerum, ac veteris furoris,& audaciæ maturitas in nostri consulatus tempus erupit. *Erumpere ad pugnam.*Colum.lib.9.cap.4.*De Apibus.*

* Erumpere ab aliquo. *Ouid.in Ibin,-* Stygiis erumpere nitat ab oris.

* Erumpere ex. *Cic.pro Sestio*,Coniuratio ex latebris atque ex tenebris erupit.* Erumper in neruum istæc fortitudo. *Terent. Phorm.*O vir fortis atque amicus : verum hoc sæpe Phormio Vereor,ne istæc fortitudo in neruum erumpat denique. *Vbi Donatus.*Ex consuetudine Romana dixit quia sæpe in neruum coniiciebantur ex aliquo maleficio in carcerem missi An prouerbium à sagittariis natum est, quod immoderatæ plerunque vires adducendo arcu non telum incitent, sed neruum rumpant? an ex eo quòd sæpe fortius ferientes, neruum sibi aliquem lædant? Ergo fortitudine nimio sæpe decipi contingit. Inuenitur interdum actiuè positum cum accusatiuo à tergo.*Terent.in Eunucho*,Iamne erumpere hoc licet mihi gaudium?

Ērŭptio,verbale, quæ propriè dicitur cùm milites ex vrbe vel ex castris impetum in hostes faciunt. { פרץ *peretz.* ἔξοδος, ἔκβασις.GALL.Saillie ou sortie auec impetuosité.ITA. *Lo assalire con empito.*GERM.Ein auß bruch/das auß hin fallen.HISPA. *Aquella obra de salir con impetu.* ANG. *A brusting or breaking out.*}*Cæsar 1.bell.Ciuil.* Non solùm ab eruptionibus caueant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus obseruent.[*Quintilian.*Velut eruptione pugnare.]

Ērŭco,as,Herbas noxias & spinas,frutetáque euello. { ἐκβοτανίζω. GA. Sarcler,arracher les herbes inutiles qui croissent en quelque champ parmi les bonnes. ITA. *Purgare ò tirar via l'herbe.*GERM. Außreuten. HISP. *Cogar ò arraincar las yeruas.* ANG. *To weede or pluck vp weedes* } Antiqui enim,*teste Festo*, runcam dicebant quæ deinde runcina cœpit vocari,hoc est , instrumentum ferratum quo radices spinæque in agris solent excindi. Hinc verbum runcare,& compositum eruncare.

Ērŭo,is,eiicio,extraho. { חצל *hitsil* חלץ *chillétz.* ἔξαιρέω, ἐξαίρω. GALL. Tirer hors,arracher de parmi,demolir. ITAL. *Cauare,tirare.* GERM. Außreissen/außziehen/herfürziehen. HISP. *Socar à fuera lo escondido.*AN. *To draw out with force by the rootes.*} *Col.lib.7.c.5.* Subluuies & intertrigo pice per se liquida , vel alumine & sulphure atque aceto mistis rite eruentur.*Plin.lib.11.ca.37.* Certè nulli sine redundantia eius eruitur oculus. [*Senec.*Eruentur tibi oculi. ¶ Eruere aliquem in eloquentiam & libertatem.(.i.eius scripta edere) *Senec.ic.1.de Consol.ad Marc. & Sueton. cap.9.* Eadem illa carmina sacerdos Iouis Cluniæ ex penetrali somnio monitus eruerat.]

¶Interdum est in totum destruere.ἀναιρέω. *Lactant.lib.7.* Eruentur funditùs ciuitates. *Virg.2.Aen.*-Troianas vt opes.& lamentabile regnum Eruerint Danai. ¶ Est etiam eruere, perscrutando inuenire, & veluti ex abditissimis latebris in lucem proferre.*Cic.pro Muræna.* Ex animalium vetustate eruenda est memoria nobilitatis tuæ. *Sic idem 2,de Ora.dixit.*Cura & cogitatione aliquid eruere:hoc est inuestigare &inuenire.*Idem 2.Tusc.*Si verò scrutari vetera, & iis ea quæ scriptores Græciæ prodiderunt,eruere coner.&c.

ERVVM, ἔρεβος. GALL. Ers. ITA. *Mocho.* GERM. *Roßwicke.* HISPA. *Ieruos, hiergos, cizylaon, euillaqua.* } Genus leguminis, siliqua cylindracea, fructu lignoso, nec lenticulæ dissimili; cuius duo sunt genera, alterum candidum, alterum rufum. Candidum dulcedine præstat. Vtrunque in siliquis grana sine septo habet, quæ se inuicem ipsa tangant. Siliquæ forma teres, & ad rationem grani cylindracea. Patientissimum vetustatis est in eo tamen phalangium innascitur. *Columel.* Eruum lætatur loco macro, nec humido: quia plerunque corrumpitur. *Virgil. 1. Eclog.* Eheu quàm pingui macer est mihi taurus in eruo *Plaut. Mostel. sc. 1. a. 1.* Eruum datur in estis bubus quod feram. *Ibid.* Eruum tibi crás aliquis feret] Dictum eruum ab eruendo: capitur enim & manu vellitur. Hoc semen à Delphinatibus, apud quos abundat, illorum lingua vocatur. *Des erz.*

ERYCVS, ἔρυξ, à *Ciceron 4. Verrina* appellatur Siciliæ mons quem Strabo & alij Erycem vocant. Non enim (*inquit*) Quæstor perit (vt est consuetudo) is qui Erycum montem obtinebat. *Et paulò post in eadem actione:* Hoc de homine, ac de huius bonis etiam in Eryco monte monumentum posuisti. *Vide plura in dictione* ERYX.

Erycinâ, æ, ἐρυκίνη, Veneris cognomentum est ab Eryco Siciliæ monte in quo religiosissime colebatur. *Ouid. 2. Amorum,* Quid geminas Erycina meos sine fine dolores? *Vide Cic. in Diuin. in Verrem.*

Erygion, Aloe, *Dioscor. lib. 3 cap* 4.

ERYMANTHVS, Ἐρύμανθος, Mons Arcadiæ, in quo aprum agrorum vastatorem Hercules domuit, viuúmque in humeris ad Eurysthem detulit: quo conspecto, Eurystheus in æreo se vase abscondit. *Virg. libr. 8. Æneid.* Fixerit æripedem ceruam licet, aut Erymanthi Placarit nemora, & Lernam tremefecerit arcu.

¶Est & fluuius hoc nomine in Alpheum defluens, *vt ostendit Plinius lib. 4. cap. 6.*

Erymanthéus, a, um: vt, Monstrum Erymantheum. *Valer. 1. in Arg.* Quique Erymanthei sudantem pondere monstri Amphitryoniadem, &c.

Erymanthius, a, um, vt Aper Erymanthius. *Cic. 6. Verr.* Aiebant in labores Herculis non minus hunc immanissimum Verrem, quàm illum aprum Erymanthium referri oportere.

Erymanthis, idos, Aliquando legitur pro ipsa Arcadia. *Ouid. 2. Metamor.* Nexilibúsque plagis syluas Erymanthidos ambit. ¶Erymanthis vrsa, dicta est Callisto Lycaonis filia, quæ versa est in vrsam: *vt docet Ouid. lib. 2. Metam.* ¶Custos Erymanthidos vrsæ, Arctophylax. *Idem 2. Trist. Eleg 3.* Tingitur Oceano custos Erymanthidos vrsæ, Æquoreásque suo sidere turbat aquas [*Ouid. Eleg 10. lib. 1. Trist.* Fuscabátque diem custos Erymanthidos vrsæ. *Item Eleg. 10. lib. 1. Trist.* Proxima sideribus tellus Erymanthidos vrsæ, *Idem ibidem Eleg. 4. lib. 5.* Suppositum scelus Erymanthidos vrsæ.]

ERYMNA, ἔρυμνα. Vrbs Lydiæ Trallis postea dicta. *Steph.*

ERYMNAE, ἔρυμναί, Vrbs Lyciæ, *Steph.*

Eryngíon, siue Erynge. ἠρύγγιον. GAL. Panicaut ou chardon testu. ITA. *Cento capi.* GERM. Manstreuw oder brachendistel/ein kraut. HISP. *Cardo corredor* } Herba ex genere aculeatarum, passim in campestribus nascens quam alio nomine à capitulorum multitudine Centum capita appellant. *Vide Plinium libro 22. capite 7. & lib. 21. cap. 15. & 16.*

Erysimon, ἐρύσιμον, Semen est non dissimile sesamo, *teste Galeno, libr. 1. de Alimen. facult.* sed deteriùs, parciúsque nutriens. Romani irionem vocant, *teste Plinio lib. 22 cap. vlt.* ¶Alij genus herbæ esse volunt, *vt Dioscor. lib. 2* Alij agreste nasturcium. Alij cum frugibus annumerant alij cum oleribus.

Erysipelas, atis, neutri generis ἐρυσίπελας, *A Celso,* vlceris genus, quum super inflammationem rubor vlcus ambit, ísque cum dolore procedit. Nascitur ex intemperie composita primarum qualitatum cum affluxu flauæ bilis, *teste Galeno lib. 1. de Differ. morb. Apud Celsum situatus quidam sic habet,* Curatio erysipelarum: ac si nominatiuus esset erysipela, quo in loco arbitror legendum, Curatio erysipelatum.

ERYSTHEA, ἐρυσθία, Vrbs Cypri in quo Apollo Hylates colitur. *Stephanus.*

ERYSICE, ἐρυσίκη, Vide Oeniadæ, Vrbs Acarnaniæ, quæ postea Oeniadæ nominata est: aliqui totam Oeniadarum regionem Erysicem nominarunt, ab Erysice Acheloi filia. Gentile Erysicæus, *Steph.*

Erythácē, ἐρυθάκη. Herba quam alij sandaracham, alij cerinthum nominant. Hic est apum, dum operantur, cibus, qui sæpe in fauorum inanitatibus inuenitur sepositus, saporis amari, sed plenus humoris. *Varr. 3. de Re rust. cap 16.* Erythacen vocant, qua fauos extremos inter se conglutinant. Erythace à coloris rubedine dicitur. Græcè enim ἐρυθρὸν, rubor appellatur.

Erythacus, *Vide* ERITHACVS.

ERYTHEVS, ἐρυθεύς, Rex fuit Athenarum, Orithyiæ pater, quam Boreas rapuit, & in Thraciam deduxit.

ERYTHIA, ἐρυθεία. {GERM. Ein Insel im hochmeer nahe bey den Gadibus gelegen. Latin } Insula est in Oceano, proxima Gadibus, in qua olim Geryones regnasse creduntur. In ea tanta aëris benignitas esse fertur, vt homines pariat penè immortales. *Strab. lib. 5. & Plin. lib. 4. cap. vlt.*

ERYTHINI, ἐρυθινοὶ, Vrbs Paphlagoniæ, παρὰ τὸ ἐρυθρὸς. *Apollonius* ἐρυθίνους dixit *Steph.*

Erythinus, siue Erythrinus, ἐρυθῖνος vel ἐρυθρῖνος *Oppiano* Piscis est Phagio similimus, rubescentis coloris, excepto ventre candido, cuius oculi guttis aureis distinguuntur. *De eo Arist. hist. lib. 8. capite 13. Oppianus 1. Halieut. Plin. lib. 32. cap. vlt. lib. 9. cap. 16.* In quodam genere omnino non sunt mares, sicuti in Erythrinis, & channis: omnes enim ouis grauidæ capiuntur, quod est desumptum *ex Arist. hist. libr. 4. & 6.*

ERYTHRA, ἐρυθραί, Vrbs Ionum, quæ & Cnopupolis, κνωπόπολις, à Cnopo vocabatur. Alia est Lybiæ, & alia Locridis, alia Bœotiæ, & aliæ Cypri, quæ nunc Paphus, *Steph.*

ERYTHRA ACRA, ἐρυθραὶ ἄκραι, Promontorium est Lybiæ, *Steph.* ἐρυθραὶ θάλασσα, quasi dicas glèbam rubram, vrbs Ægypti, *Steph.*

Erythra, Melissophyllon, *Dioscor. lib. 2. cap. 117.*

ERYTHRAE, ἐρυθραί, Vulgo *Cabo bianco,* Ciuitas Asiæ, non longè à Chio, ex qua Sibylla fuit, quam à patria Erythræam nominauerunt: antiqua sanè mulier, & diuinatrix, tempore Alexandri.

Erythranon, à calore acinorum, Hederæ genus, *de quo vide Bar. in Coroll.*

Erythranum, Satyrium, *Dioscor. lib. 5 cap. 146.*

ERYTHRÆVM mare, Pars Oceani, Arabiam à Meridie alluens: ad Occidentem, Arabico: ad Ortum, Persico sinu terminata. {ים סוף *jam supp.* ἐρυθρὰ θάλασσα. } Ratio nominis varie traditur à scriptoribus. Proximè tamen ad veritatem videntur accessisse, qui ab Erythra rege, Persei & Andromedes filio, dictum putant: *cui etiam opinioni subscribit Arrianus, Gestorum Alexandri, lib. 8.* Reliquas opiniones, hic breuitatis causa omissimus. *Strab. lib. 16.* A Latinis autem per errorem videtur appellatum Mare rubrum. Nam quum audirent à Græcis Erythreum vocari, existimantes à rubedine aquarum ita dictum, ipsi quoque Mare rubrum dixerunt.

Erythrodanum, {ἐρυθροδανον. GAL. Garance. ITALI. *Robbia da tingere.* GERM. Gerber röte ein kraut. HISP. *La ruuia.* ANG. *Madder herbe to die or colour with.* } Herba est rubram habens radicem, qua tinguntur lanæ. Latini rubiam tinctorum appellant. *Vide Plin. libr. 24. c. 11.*

Erythrós, {ἐρυθρὸς. GAL. & ITA. Sumach. GERM. Ein barter roter sam in der Apoteck. HISPAN. *Sumayre sumach.* } Frutex, alio nomine thus appellatus, cuius folio coriarij in condensandis pellib. vtuntur. Vnde & excoriarium fruticem quidam appellarunt, *Vide Plin. li. 4. c. 11.* Galli *Viuram* vocant.

Erythrotaones ἐρυθροτάονες. Ex anserum genere volucres, in quibus nitor eximius absolutáque nigritia, & in superciliis cocci rubor: ita dicti, quasi ἐρυθροτάδιοι, hoc est rubri pauones.

ERYX. {GERMAN. Ein berg in Sicilien/heysset ietz Monte di S. Guiliano. } Nomen montis in Sicilia ab Eryce ibi sepulto & nomen ciuitatis in eo sitæ, in quo templum Veneri constituit Eryx eius filius. *Ouidius 2. de Arte,* Sed dea nec patitur fic ad sua munera cogi, Colle sub vinbroso, quem tenet altus Eryx. *Pomponius,* Montium Eryx maximè memoratur ob delubrum Veneris. Vnde Venus Erycina dicta est. ἐρυκίνη. *Ouidius 2. Amo.* Quid geminas Erycina meos sine fine dolores? [*Suet. in Claud. cap. 25.* Templum quoque in Sicilia Veneris Erycinæ vetustate collapsum, ex ærario Populi Rom. reficeretur, auctor fuit.]

E ante S

E.S. In notis antiquorum. E senatu, E. S. AE. MR. è sacra æde Martis. ESS VDD. MM. R. esse videndum monumentum Regis. EE. esse, vel ex edicto EE. I. P. esse in potestate, vel in posterum. EE. MG. P. esse magis potest, vel magister potest. EE. M. F. I. esse magis fieri iussit. EE. N. P. esse non potest. E. ERG. R. eius ergo rex.

[Es, pro ede: *Virgil.* Bibé, es, fuge. *Plaut pseud. sc. 2 a. 1. & in Milit. sc. 1. a. 3.* Es, bibe, animo obsequere.]

[Es, pro esto. *Plaut. pseud. sc. 3. a. 1.* Liquido es animo. *Ibidem,* Animo bono es.]

Esalon, Vide AESALON.

ESAV, עשו Ἠσάυ. Nomen filij Isaac, qui Edom, hoc est rufus: Seir, quod pilosum significat, appellatus est.

ESCA, ab edendo dicta: Cibus non solùm hominum, verùm etiam omnium animalium. {מאכל *machál Hebræis.* GALL. Viande, mangeaille, amorse, past. ITA. *Esca, cibo.* GERM. Speyß oder aß. HISP. *Maniar ò yesca, cebo del hugo.* ANGLI. *A bayte, fayde.* } *Ouid. 2. Amor. Eleg. 6.* Nux erat esca tibi, causæque papauera somni. *Cicero 2. de Nat. deorum,* Sus verò quid habet præter escam? [Esca est meretrix, amatores aues. *Plau. Asin. sc. 3. a. 1.* Nunquam hodie ex ista nassa escam petam. *Plaut. Milit. sc. 6 a 2.* Qui eas esitabunt escas, quas conduero. *Plaut pseud. sc. 2 & 3.* Esca & potione vinciri decet fugitiuos. *Plaut. Men. sc. 1. a. 1.* Adolescens est escæ maximæ, (i. cibi multi) *Plaut. Men. sc. 1. a. 1.* Affatim est hominum qui singulas escas edunt. *Plaut. Men. sc. 1. a. 3.*]

¶ Accipitur præterea, pro eo quod datur auibus, piscibúsve decipiendi gratia. *Cic. de Senect.* Diuinè enim Plato escam malorum, voluptatem appellat, quod ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces. ¶Vnde inesco, as, est porrecta esca decipere aues, vel pisces, & per translationem, homines aliqua illecebra in perniciem adducere. *Terent. in Adelph.* Nunquam rem facies, abi, nescis inescare homines, Sannio.

escārius, a, um, Quod ad escam pertinet: vt escaria vasa. {σιτικὸς. GALL. Appartenant à viandes. ITA. *Cio che à viuande si appartiene.* GER. Das zur speyß gehört. HISP. *Cosa de comer.* ANGLIC. *That belongeth to foode.* } *Plinius libro 36. capite 36.* Ad escaria vasa totum rubens vitrum, non translucens. Escaria mensa, *teste Festo,* dicitur quadrata, in quo homines epulantur. Vincula escaria *Plau. Menæch.* Facile asseruabis dum illo vinclo vinces. Ista istæc nimis lenta vincula sunt escaria.

escālis, & hoc escale, penultima producta, σιτικὸς. *Paul. in L. Quum quidem. ff. Suspell. leg.* Escale autem vel potorium argentum non deberi.

Esculentus, a, um, Quod esui aptum est {ἐδώδιμος, βρώσιμος. GALLIC. Bon à manger. ITA. *Mangiatiuo.* GERMA. Eßig/das gut zu essen ist. HISPAN. *Cosa de comer.* ANGLIC. *Any thing to be eaten.* } *Plinius libr. 10. cap. 10.* Notatum miluos nihil esculenti rapere vnquam ex funerum ferculis. *Cic. 2. de Nat. deor.* Atque ita eligere ex iis quæ sunt esculenta. *Ibidem,* Iam gustatus, qui sentire eorum quibus vescimur, genera deberet, habitat in ea parte oris qua esculentis & poculentis iter natura patefecit ¶ Omnia esculenta obsessis, ἀναγκαῖα γὰρ τοῖς βεβρωκόσι πολεμοῦσιν. Quum vrget necessitas nihil non facimus: & vehementer famelicis nullus nō suauis est cibus. [*Gel. ca. 1. li. 4.* Esculenta

4. Esculenta & proculentā.

*Esco,as,are, *Solinus vsurpat cap.53.ad finem*, Noceris eis omnibus quidem locis nefas ducunt,sed in Thessalia vel maxime,vbi serpentum immanis copia est, quosdam escandi gratia insectantur, regionibus Thessalicis plurimum mali detrahunt. De ciconiis.

[Escendo,is. *Senec.capit.22.de Consol.ad Mart.* In humeros non impoui,sed escendere.]

Escharā,ἐσχάρα. Græcis dicitur crusta siue duritiesilla quæ vulneribus per cauteria quædam induci solet, quum sanguis aliter sisti non potest.

Escharotica medicamenta,ἐσχαρωτικὰ φάρμακα, dicuntur caustica,quæ habent escharam,hoc est,crustam inducendi.

Esculus, arbor est ex genere glandiferarum,eadem cum illa(vt nonnulli existimant) quam Theophrastus πλατύφυλλον, id est latifoliam appellat.Est autem fago magnitudine, & glande inferior,duplicem ferens gallam, alteram quernæ non dissimilem,sed nulli rei vtilem: alteram nigram,tingendis lanis vtiliorem. Dicta esculus,*teste Seruio in secundo Georgic.* quod primi mortales,nondum inuentis frugibus, glande eius pro esca vterentur. *Idem tamen Seruius* autor est principium huius vocis diphthongo scribi consueuisse : cui tamen consuetudine hodie doctiores non obtemperant, plus originis rationi, quàm Seruij autoritati tribuentes. *Virgilius 2. Georgic.* Altius, ac penitus terræ defigitur arbos , Esculus in primis , quæ quantum vertice ad auras Æthereas , tantum radice ad tartara tendit. *De hac arbore vide plura apud Plinium libro duodecimo , capite primo , & libro decimosexto,capite quarto, & libro decimoseptimo, capite.20.*

Esculeus,a,um,πλατυφύλλινος. Quod est ex esculo.*Pallad.libro primo capite.9.* Deinde vt axes quernæ cum esculeis non misceantur. *Ouid.1. Metam.*

Esculetum,ti,pen.prod.πλατυφύλλων. Locus esculis consitus. *Horat.1. Carm.* Quale portentum neque militaris Daunia in latis alit esculetis.Fuit autem locus in vrbe, qui nomen accepit ab esculis quæ ibi excisæ sunt : quemadmodum Fagutal à fagis, Lauretum à Lauris, Corneta à corneis.*Varro.*

Esis,pro fluuij nomine,*Vide* AESIS.

Esito,*Vide* EDO,ES.

Esling a,vrbs Germaniæ in ducatu Vuirtembergico.

Esquilīæ,*Vide* EXQVILIAE.

Esse dum,di,pen.corr.{ἅμαξα ἐπάγουσα γαλατική. ANG. *A chariot or waggon.*} Vehiculum Gallorum , Britannorúmque,apud Belgas primò repertum. *Cicero ad Atticum lib.6.* Hic Vedius venit mihi obuiam cum duobus essedis,& rheda equis iuncta , & lectica,& familia magna.*Virgilius 3.Georgicor.* Belgica vel molli melius feret esseda collo.[*Suet.in Claud.cap.16.*Essedum argenteum sumptuosè fabricatum ac vænale ad sigillaria,redimi concidíque coram imperauit. *Idem in Auguſt.cap.79.*Nos in essedo panem & palmulas gustauimus. *Et in Calig.cap.26.* Quosdam summis honoribus functos,ad essedum sibi occurrere togatos per aliquot passuum millia,& passus est. *Ibid.c.19.* Et in essedis cohorte amicorum(sup.comitante.)]

¶ Legitur etiam Esseda genere fœminino. *Seneca Epistol. 57.* In iis quæ me sine euocatione circunstrepunt, essedas transcurrentes pono. ¶ Hinc dicti essedarij,qui esseda regunt, aut qui ex essedis pugnant. *Cicero Trebatio,*Tu qui cæteris cauere didicisti,in Britannia ne ab essedariis decipiaris, caueto. *Cæsar.lib.5.belli Gall.* Equites hostium, essedaríque acriter prælio cum equitatu nostro in itinere conflixerunt. [Essedarij idem gladiatores. *Suet.in Calig.capite trigesimo quinto. Idem Claud. capite vigesimoprimo , & Senec. epist. 29.*]

[Esse,infinitiuus,Vide sum infrà.Item Est,Ibidem.]

Essedōnes,ἀσσηδόνιοι.*teste Plinio libro 4.cap.12.* populi sunt Asiæ vtramque Scythiam incolentes , super Mæotim lacum non procul à Riphæis montibus,quibus(*teste Herod.libro 4. Hist.*) mos fuit parentum funera cantu prosequi,& congregatis proximis, cadauera ipsa pecudum admistis carnibus comedere:os autem capitis,quod cranium vocamus,auro cingere,& ad poculi vsum asseruare.

Essaēi, ἐσσαῖοι, Vna ex tribus religiosioribus Iudæorum sectis:quæ omnino tres erant,*teste Iosepho*,Pharisæorum, Essæorum,&.Sabducæorum.Ex his Essæi vxoribus & vino,& carnibus abstinebant, quotidianúmque ieiunium vertebant in naturam.

Essentĭa,οὐσία. GAL.Essence.ITAL.*Essenza.*GERM.Wudſenheit. HISPA. *Essencia.*ANG.*Essence,the being of any thyng.*} Vocabulum est religiosis quidem Latinæ linguæ obseruatoribus non vsitatum, à Philosophis tamen melioris inopia in vsum receptum , pro ipso esse cuiusuis rei,quam οὐσίαν Græci appellant. *Augustinus libro 12.de Ciuitate Dei.* Sicut ab eo quod est sapere,vocatur sapientia:sic ab eo quod est esse,vocatur essentia,nouo quidem nomine , quo vsi veteres non sunt Latini sermonis autores,sed iam nostris temporibus vsitato,ne deesset etiam linguæ nostræ quod Græci appellant οὐσίαν, hoc enim verbum è verbo expressum est,vt diceretur essentia. *Quintil.libro octauo cap.3.* Quorum dura quædam admodum,vt ens,& essentia:quæ cur tantopere aspernemur non video nisi quòd iniqui iudices aduersus nos sumus:ideóque paupertate sermonis laboramus.Hinc essentiale,οὐσιῶδες, quod est essentiæ:& Essentialiter, οὐσιωδῶς, secundum essentiam. Vocabula sunt solis Philosophis,& Theologis vsurpata.

Essus,ἔσσους vrbs Locridis,*Steph.*

Esto,*Vide* SVM.

Esturīx,Esurio,Esuritio,Esuritor,*Vide* EDO,ES.

Esula,æ,Huius varia genera à perito rei herbariæ distinguenda erunt. Euonymus,vulgo apud Barbaros , item Gallos & Italos Fusaria, vel fusanus appellatur ab vsu fusorum,propter materiæ soliditatem : à nonnullis serota sacerdotum, à figura fructus. *Tragus Tomo 3.*fusariam nulla ratione euonymum esse negans,carpinum facit. *Gesnerus in Capra,lit.C.* Coqui etiam verucula transfigendis lardo carnibus ex ea conficiunt.

E ante T.

Et.In notis antiquorum etiam.ET.N,C & nunc.

Et,{ἔτι, καί.GALL.Et mesmes.ITA.*Et,e.*GERMA.Vnd.HIS.*Y.*ANGL. *And.*} Coniunctio est Græca τε, quam Latini inuersione literarum suã effecerunt.[*Ouid.13.Met.*Desine Tytidé vultúque & murmure nobis ostentare meum.*Sueton Cæs cap. 7.* Et eripuit occultauitque.Et sé mihi comparat Aiax?*Ouid.13.Metam.***Plaut.Capt.sc.3.a.2.* Et tua ornatus reueniam ex sententia.*Plaut.Mostl.sc.3 a.1.* Potare tecum mihi collibitum est,lubet & ædepol mihi tecum. *Plaut. Men.sc.7.a.5.* Tibi suppetias adueni.M. Et tibi adolescens dij semper faciant benè,(pro quoque vel vicissim.)*Ouid.5.Fast.*Iámque decem menses,& puer ortus erat. *Plaut.Men.sc.3.a.3.*Est istud & aliud,(i.quod volet) curabo.*Plaut.Curc.sc.2.a.4* Et nunc idem dico,(i.etiam nunc.) *Idem Milit.sc.5.a.2.*Certè noster sum.P.& pol ego , (i etiam) *Plaut.Capt. sc.2.a.2* Deus omnia & videt.Velleius ; Credere & annuncio & Cæsari.]Est autem copulatiua:vt,Cicero eloquens fuit, & Philosophus. Duplicatúrque interdum,ac completiua est in diuersis rebus : vt,Te admirantur & ciues & hospites. *Virg.1.Æn.* multum ille & terris iactatus & alto.

¶Modo accipitur pro etiam. *Idem 2. Æneid.* -quorum Iphitus & ego Iam grauior , Pelias & vulnere tardus Vlyssi. Modo interrogatiua, seu expletiua. *Virgil.1.Eclog.* Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?Modò indignatiua ἔτι. *Virgil. 1. Æneid.* -& quisquam numen Iunonis adoret Prærerea,aut supplex aris imponat honorem? *Cicer.pro Milone.*Et sunt qui de Appia loquantur,taceant de Curia? *Virg.6.Æn.*Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis? Ponitur interdum ἐξηγηματικῶς,pro hoc est,siue id est, *Plaut.* Annos natus iam sexaginta,& senex.Interdum pro quia.*Virg.in Buc.* Audieras,& fama fuit. *Quint.lib.1.cap.1.* Has primùm audiet puer,harum verba effingere imitando conabitur:& natura tenacissimi sumus eorum quæ mollibus animis percipimus. Plerunque sententiarum initiis competit, quemadmodum & Græcis καί *Idem* , Et finitæ quidem sunt partes duæ quas hæc professio,&c. ¶Interdum ponitur pro aduerbio ornandi.*Virgil.* -corpúsque lauant frigentis,& vngunt,id est deinde vngunt.¶Item pro quamuis,siue tamen.*Cic.de Senect.* Defendi legem Voconiam magna voce, boníque lateribus,& videtis annos meos,id est tamen videtis quàm sim iam senex ¶Item interdum pro quod,si sequatur,si. *Cic. Catilin 3.* Et si non minùs nobis iucundi atque illustres sunt ij dies quibus conseruamur,quàm ij quibus nascimur : profectò apud vos in honore debebit is,qui eandem hanc vrbem conditam amplificatámque seruauit. *Terent.in Phorm.*Et si tibi res sit cum eo lænone. *Vbi Donatus*, Et, inquit,non connexiua,sed inceptiua particula est. Huius composita sunt,etsi,καίπερ & tametsi, *Et pro Nam vel Quia.*Virg.*Audieras & fama fuit. *Quint.lib.1.c.1.* Has primùm audiet puer: harum verba effingere imitando conabitur: & natura tenacissimi sumus eorum quæ rudibus annis percepimus.*ex Valla lib.2.*

ETAEI,ἑταῖς vrbs est Laconica,*Steph.*

Ētāxalūs,ἑταξαλος,Insula est iuxta sinum Persicum,*cuius meminit Plin,lib.6.c.28.*

Ētĕārchŭs, chi, ἐτέαρχος, Oaxi ciuitatis Creticæ rex fuit,qui amissa vxore filiæ suæ Phronimæ nouercam superinduxit, quæ domum ingressa,vt erat, ita re ipsa se nouercam præstitit, cùm lædendo, atque omne iniuriarum genus excogitando , tùm ad extremam impudicitiam impingendo. Etearchus criminationibus vxoris fidem habens; Themisonem quendam Theræum iureiurando astringit , vt acceptam Phronimam in mari demergeret. Qui quum se neque Etearchi crudelitatis ministrum præbere vellet , neque rursus iusiurandum violare , reuinctam funibus puellam demisit in pelagus, eaque subitò retracta , Theram peruenit: vbi Polymnestus vir inter Thereos spectatus,in concubinatum Phronimam accipit: qui ex Ea Bartum genuit Cyrenarum in Africa conditorem. *Autor Herodoti lib.4.*

Etĕnim , Nam,enim, quia:& ferè primum sibi in oratione locum vendicat.{ἔτι δὲ μὴν καὶ γάρ. GALLIC.Pource,car.ITAL.*Certo,perciochè,perche.*GERM.Dann.HISP.*Porque,ciertamente.*ANG.*For,because.*} *Cic.4.Verr.* Etenim quoniam numerum iniuriarum vobis non possum exponere , sigillatim autem de vniuscuiusque incommodo dicere inínitum est , genera ipsa iniuriarum quæso cognoscite. *Idem 2.de Diuinat.* Etenim ex diuisione hoc secundum est. *Plin.* Etenim multa de hac Magi prodiderunt , quæ non sunt nobis commemoranda.Inuenitur tamen & secundo loco,*Seneca.* Quis etenim intet tot corporis cruciatus,fœlicem quenquam esse posse existimat?

¶Accipitur aliquando pro quippe. *Cic. pro Flacco* , Neque in toto Æmonensium testimonio commouebor: etenim quibus ego istam laudationem remittam id est,quippe,quibus,&c. ¶ Nonnunquam diuisa compositione per duas dictiones effertur , vocula aliqua in medio interiecta.*Cic.de Clar.Orat.* Et dicere enim bene nemo potest,hoc est,etenim dicere bene.

Ētĕocles,penultima correpta , ἐτεοκλῆς , Oedipi filius,ex nefando Iocastæ matris concubitu editus:cui cum fratre Polynice ita conuenerat, vt alternis annis regnarent. Exacto deinde primo anno , quum Eteocles qui quod maior natu esset , primo anno regnarat, renueret fratri regno cedere : Polynices adiutus à Tydeo Adrasto socero, fratri bellum intulit,in quo ambo mutuis vulneribus ceciderunt. Impositis deinde cadaueribus eidem rogo, flamma se diuisisse traditur, tanquam odium illud quod inter viuos fuerat , ne morte quidem finiri potuerit.Interpretatur autem Eteocles vera gloria,ab ἐτεὸς quod verum significat,& κλέος gloria.Vnde etiam sine aspiratione scribendum est.

ETEONEVS, Ἐτεώνευς, Vrbs Eubœæ, ἐτέρωσε, ab Eteoneo quondam, nunc Scarphen vocant, in colle sita, λίμνου enim lago, non νάσου. *Steph.*

ETESIAE, ἐτησίαι, Venti qui certo anni tempore flant. Hos *Strab. lib. 3.* Subsolanos vocat, hoc est Euros. Hi quotannis in vigore æstatis per flant XL. dieb. Post Caniculæ exortum. ¶ GERM. Wan so zůrtich ertich tag in den hunt stagen wáyen. ¶ Dicti Eteſiæ, id est annui: (ἔτος enim annus, ἐτήσιος annuus) quòd ex omnibus ventis hi maximè stati sint, & singulis annis eodem tempore redeant. *De his Plin. lib. 37. c. 5. & Gell. lib. 2. c. 18.* [*Liui. lib. 7. d. 4.* Eteſiæ iidem cum fauoniis.]

ETHALIA, ἡ Θαλία, insula in Ligustico mari, Populoniæ vrbi opposita, ab Ethalio qui ei præfuit, sic dicta. Quidam hoc nomen cum diphthongo scribunt. *Vide Æthalia.*

Ethanion, Θάνιον, Vasis ænei genus est, quo Ægyptij vti consueuerunt. Nam (*teste Athenæo*) in Ægyptiorum omnibus pene domibus tria erant vasa ænea, cyathus, phiala, & ethanium.

ETHECVSA, Insula est in ora Cariæ, non procul ab Argiis insulis. *Plin. li. 5. c. 31.*

ETHELEVM, Fluuius minoris Asiæ, olim Treadis & Mysiæ terminus, *cuius meminit Plin. lib. 5. cap. vlt.*

ETHEMON, nomen viti proprium *de quo Vir. lib. 10. Æne. meminit quum ait.* Et cl arus Ethemon Lycia comitatur ab alta.

Etheſios, *teſte Plin. lib. 36. cap. 28.* lapis est ex quo confici solent mortaria.

Ethĭcē, es, vel Ethica, æ, pars philosophiæ ad mores pertinens, De moribus, moralis, ἠθική. GAL. Philosophie morale. ITAL. *Filosofia morale.* GERM. Das theil der Philoſophiæ ſo von guten ſitten leret. HISPA. *Philosophia moral.* ANG. *Morall philosophie.* ¶ *Cic. de Fato.* Quia pertinet ad mores, quos ἤθη Græci vocant, nos eam partem philosophiæ de moribus appellare solemus: sed decet augentem linguam Latinam, nominare moralem.

Ethĭcus, pen. cor. Moralis ¶ ἠθικός. GALL. Moral. ITAL. *Morale.* GERM. Das zůůer zucht teerdienet. HIS. *Moral, y perteneciente à costumbre.* ANG. *Morale.* ¶ *Cic. in Orat.* Duo sunt etiam quæ benè tractata ab Oratore, admirabilem eloquentiam faciant: quorum alterum est quod Græci ἠθικὸν vocant, ad naturam & ad mores, & ad omnem vitæ consuetudinem accommodatum.

Ethĭcă, orum. ἠθικά, Opus moralem tractans philosophiam: quo nomine *Aristoteles* libros de moribus inscripsit.

ETHICI, Africæ populi, *apud Plin. lib. v. c. 4.*

Ethmoides, id est, cola vocantur narium meatus, quibus olfactus percipitur. *Gal. lib. 2. de Olfactus ſenſorio.*

Ethnearches, æ, ἐθναρχὴς, Gentis princeps.

Ethnearchia, Principatus, vel Præfectura.

ETHNESTAE, ἔθνησται populi Thessaliæ, ab Ethnesto Neoptolemi filio. *Steph.*

Ethnĭcus, pen. cor. ¶ גוי goi. ἐθνικός. ANGL. *Anethnick.* ¶ Gentilis, ab ἔθνος quod gentem significat. *Hieronymus contra Iouinianum.* Et si ducendæ essent vxores, Christianas tantum accipi iubere, an & Ethnicas?

Ethŏlŏgus, pen. cor. ¶ ἠθολόγος. GALLIC. Bouffon, farceur, badin. ITA. *Histrione, buffone.* GERMAN. Der ein ding mit weyſen vnd geberden ſo er fürret, außtreibt, das man es ſchier verſtund, ob er ſchon ſunſt ſchwigo. HI. *Representador ò fingidor de persona agena, como quien representa comedias y tragedias.* ANGL. *A fawcie ſcoffer, affatteringie ſter.* ¶ Morum ex professor, qui gestu ipso corporis, & sono vocis ita exprimit mores hominum vt gestibus loqui videatur. *Cic. 2. de Orat.* Mimorum est enim & ethologorum si nimia est imitatio, sicut obscœnitas, &c. Quibus verbis *Cicero* nimiam in Oratore imitatione reprehendit, quasi minicam, non oratoriam. *Budæus.*

Ethŏlŏgĭa, æ, ἠθολογία. Est affectuum, morúmque personæ alicuius effictio. *Quintil. lib. 1. c. 9.* Ethologia personis continetur. ¶ Ethologia *Rutilio Lupo* figura est sententiarum, quum verbis sonóque vocis exprimitur ac describitur hominis consuetudo & mos.

Ethŏpœi, ἠθοποιοί, Dicuntur histriones qui mores & gestus imitantur eius personæ quam sustinent.

Ethŏpœĭa, ἠθοποιία. GAL. Representation des façons & manieres d'autruy. ITALI. *Imitatione delle maniere d'altri.* GERM. Zuſtructung eines anderen weyſen vnd geberden. HIS. *Representacion de maneras y costumbres de alguno.* ANGL. *A representation of an otheris maneris.* ¶ Est morum affectuúmque alicuius expressio, quæ ethologia à nonnullis appellatur. Differt à prosopopœia, teste Aquila, quod in hac personas fingimus quæ non sunt: in Ethopœia verò certis quibusdam personis vel ad improbitatem vel ad dignitatem sermonem accommodate effingimus.

Ethŏs, (*vt inquit Quintilianus*) vno verbo Latinè dici non potest, hoc enim omnes mentis habitus continentur, à quo pictores quidam & statuarij Ethici dicti sunt. *Budæus.*

ETHVSA, Olim insula fuit in mari Myrtoo, quæ deinde continenti apud Myndum accreuit. *Plin. lib. 2. 6. c. 89.*

ETIA, Ἔτια, Vicus Laconiæ, aut Cretæ ciuitas, patria Mysonis, vnius ex septem sapientibus: vnde Etius nominatus. *Steph.*

Etiam, Coniunctio est idem significans quod quoque. *Plautus,* Túne etiam id rescisti miser? [Nunc etiam volo dicere. *Pl. Mostell. sc. 2. a. 1.*

¶ Etiam vigilas, (pro quin vigilas) *Plau. Mostell. sc. 1. a. 2.* Vix cauet cum etiam cauet. *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* Non iuuat quod edo domi, foris aliquantulum etiam quod gusto, beat. *Idem Plaut.* Quid? Nunc etiam mihi despondes filiam? *Plau. Aulul. sc. 4. a. 1.* Etiam audes reuerti? *Pla. Men. sc. 3. a. 4* Etiam parasitum manes? *Pl. Men. sc. 4. a. 2.*

¶ Etiámne astas? *Ibid. sc. 3. a. 4.* Dic mihi hoc etiam. *Plau. Men. sc. 5. a. 5.* Quibûbi nos tactio est? E Etiam rogitas? *Plau. Aul. sc. 2. a. 3.*

¶ Etiam tu taces? (i. non adhuc taces.) Etiam. *Plau. Amph* Neque meum pedem huc intuli etiam in ædes, (i. adhuc.) Ibid. Nemo etiam tetigit, (i. adhuc) *Plau. Asin. sc. 3. a. 2.* Age vsque excrea. D. Etiámne. L. Etiam amplius. *Plau. Asin. sc. 1. a. 1.*

¶ Vel etiam matrem quoque, (rangas.) *Plaut. pseu. sc. 1. a. 1. & sc. 3. a. 1.* Etiam illa quoque iterari multa possunt. *Plau. Asin. sc. 1. a. 3.* Atque ego quoque etiam qui Iouis sum filius. *Plaut. in prolog. Amp.* Concede huc à foribus, fiat. Eita huc Etiam nunc. Et matrē vendidisse etiā scio. *Pl. Men. sc. 5. a. 5.* Etiam adhuc. *Idem Amph. sc. 1. a. 1.* Etiam tu quoque assentaris huic. *Idem ibidem sc. 2. a 2.* Etiam quoque lubet. *Plau. Curc. sc. 2. a. 1.* Etiam derides? *Idem. Men. sc. 2. a. 3.*

¶ Etiámne ambulas? *Pl. Asin. sc. 1. a. 1.* Audin' etiam, D. Ecce, Ibidem.

¶ Etiam tu herum istum abs te amoues? (pro nónne, vel ne non?) *Plau. Asin. sc. 3. a. 3.*

¶ Et etiam dispertimini? (pro nondúmne) *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.* Abscede etiam nunc, etiam nunc, cur non? Etiam. Ohe nunc. *Plau. sc. 1. a. 1.* Hoc etiam est quamobrem cupiam viuere. *Plau. Curc. sc. 3. a. 1.* Vtere vel tu, vel vxor tua, vel etiam in oculos (compingite) *Plau. Men. sc. 3. a. 4.* Ob istanc industriam amabit etiam amplius. *Plau. Men. sc. 2. a. 5.*

¶ Redde etiam argentum, aut virginem (i. statim) *Plau. Curc. sc. 2. a. 5.* Ob hanc istam industriam amabit etiam amplius. *Pla. Men. sc. 2. a. 5.* Quin etiam nunc habet pallam. *Plau. Men. sc. 2. a. 5.*

¶ Aliquando significat adhuc. ¶ גם ghám. in. GALL Aussi, dauantage, encor. ITALI. *Ancho, anchora, etiamdio.* GERM. Auch/noch. HISP. *Tambien.* ANCL. *Also, moreouer.* ¶ *Terent. in Andr.* Nihil suspicans etiam mali. *Ibidem,* Non satis me pernosti etiam qualis sim, Simo.

¶ Aliquando præterea. *Idem in Andr.* Etiam puerum inde abiens conueni Chremis. *Ibidem.* Imò etiam, quo tu minus scis ærumnas meas, Hæ nuptiæ non apparabantur mihi Etiam, responsio est affirmatiua, quemadmodum & ita. *Plin,* Tacito, Studes, inquàm? Respondit, Etiam. Vbi; Mediolani.

¶ Aliquando & affirmandi vim habet, nulla tamen præeunte interrogatione: vt idem sit quod sic. *Cic. pro Rosc. Comœd.* Si non, quomodo tabulas confici? Si etiam, quamobrem quum cætera nomina in ordinem referebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat in primis magnum, in aduersariis reliquebas?

¶ Accipitur & pro quin potius. *Plin. in Panegy.* Nullius ab eo magistratus ius, nullius autoritas imminuta est aucta etiam.

¶ Ponitur quoque interdum ita, vt ab eo intelligatur non solùm. *Cic. ad Lent.* Quúmque ea contentio mihi magnum etiam foris, fructum tulisset, hoc est, non solùm domi & in vrbe, sed foris etiam & extra vrbem. *Idem Att. lib. 9.* Etiam hæc me socitant, quasi dicat, non solùm maxima ista, sed etiam minima.

¶ Etiam atque etiam, pro valde summopere. *Cic. 6. de Finibus* Atqui iste locus est Piso tibi etiam atque etiam confirmandus.

¶ Etiamdum, pro adhuc. *Terent.* Hoc ego mali non pridem inueni, atque etiam dum scit pater. [*Plau. pseu. sc. 2. a. 4.* Nihil etiamdum harpagauit. *ibid. sc. 3 a. 4.* Metuo ne redeat herus etiam dum à foro pro nunc.]

¶ Etiamne. *Plaut. in Asin.* Téque obsecro hercle, vt quæ loquutus, despuas. D. Fiat geratur mos tibi. L. agè excrea. D. Etiámne L. Age quæso hercle vsque ex penitis faucibus. D. Etiam. L. Amplius. D. Nam quousque? L. vsque ad mortem volo. *Cic. At. lib. 10.* Etiámne Balbus in Senatum venire cogitet? [*Plau. Mostell. sc. 3. a. 1.* Etiámne vnguentis vnguendam censes.

¶ *Plaut. pseu. sc. 3. a. 1.* Quia viginti minas etiam non dedit. (i, nondum adhuc) Quin etiam illi hoc dicto facturum me vt etiam aspicere ædes audeat. *Plau, Mostell. sc. 1. a. 2.*]

¶ Etiamnum idem quod Adhuc, vel ad hoc vsque tempus. *Plautus Trucul.* Mihi etiamnum quid sit negotij, falsus, incertúsque sum nisi quia Timeo tamen.

¶ Pro eodem etiam legimus Etiamnunc. *Idem in Amph.* Lassus sum hercle è naui, & vectus huc sum, etiamnunc nauseo.

¶ Ponitur & pro statim, illico, vel extemplo. *Plau. in Aulul.* Abscede hinc etiamnunc. [*Ouid. 3. Fast.* Plebs vetus & nullis etiamnunc tuta tribunis (pro etiam tunc) *& Sueton. in Othon. cap. 9. & lib. 13. Metam.* Nec Telamoniades etiam nunc hiscere audet?]

¶ Etiam tum, pro vsque tunc, vel vsque ad id tempus, vel tunc adhuc. *Terent. Hecyr.* Me educit foras, narratque vt virgo ab se integra etiam tum fiet. *Cic. de Orat.* omnes etiamtum retinebant illum Periclis succum. *Adria. Cardin,* Quod multi inquit, inscitè quidem & minus Latinè dicunt, vsque nunc, vsque tunc, vsque ad id tempus, perfecti illi Romani sermonis parentes, etiamnunc, etiam tunc, vel etiam num, etiamtum dicebant.

ETSI, ¶ כי chi, καίτοι. GAL. Combien que, iaçoit que, toutefois que. ITAL. *Benche, tutto che, anchor che.* GERM. Wiwol/es ſchon. HISP. *Aunque.* ANG. *Albeit, suppose.* ¶ Coniunctio aduersatiua est, indicatiuum exigens, quemadmodum & quanquam: quum tamen quamuis & licet magis subiunctio gaudeant. *Pl. in Trinum.* ibo huc Quò mihi impetratum est etsi odi hanc domum. *Terent. in Andr.* Ibo: etsi hercle sæpe iam me spes hæc fruſtrata est. *Cic. pro Milone.* Etsi vereor Iudices, &c. [*Pl. Mil. sc. 4. a. 2.* Non vidi eam, etsi vidi. (pro quamuis viderim.) *Ibid. sc. 6. a. 2.* Etsi ea est non est ea. *Plau. Mil. sc. 6. a. 2. Catull. ad Ortal.* Etsi me assiduo, &c. (Initium Elegiæ.)]

¶ Interdum etiam cum subiunctiuo inuenitur. *Cic. de Amic.* Etsi illis planè orbatus essem. ¶ Nonnunquam etiam interrogatiuè profertur. *Cicer. Attic.* Do do pœnas temeritatis meæ: etsi quæ fuit illa temeritas? ¶ Interdum Etsi inuenitur iunctum cum quamuis. *Cic. ad Att. lib. 16.* Etsi quamuis non fueris suasor & impulsor profectionis meæ approbator certè fuisti.

ETymŏlŏgĭa, ἐτυμολογία, Latinè veriloquium sonat: ab ἔτυμος verus, & λόγος sermo, vel loquutio. *Cicer. 1. Acad.* Verborum etiam explicatio probatur, id est, qua de causa quæque essent ita nominata, quam Etymologiam appellant. Sed quia veriloquium (*vt inquit Boethius in Topica Ciceronis*) minùs in vsu Latini sermonis habetur, Cicero etymologiam vocat notationem, quia notam facit rem de qua prædicatur. *Aristoteles* symbolum nominat: quidam etiam originationem, *teste Fabio.*

Etymon, etymi, ἔτυμον, Idem quod etymologia. *Varro 3. de Re rust. c. 48.* de gluma loquens, videtur vocabulum etymon habere à glubendo, quod eo folliculo deglubatur granum.

Etymŏlŏgus, ἐτυμολόγος, Qui rationem verborum indagare solitus est.

Etymologicus, ἐτυμολογικός, Vt Etymologica ratio, *Gellius libro primo capite decimooctauo*, Resoluit in voces Latinas ratione etymologica falsa.

E ante V

[Eu, Interiectio exultantis, *Plaut. Most. sc. 4. a. 1.* Eu Philolaches, salue. *Idem in Persa sc.* Omnem rem, Eu probe.]

EV. In notis antiquorum Eius. E. V. V. N. V. V. E, Ede vt viuas, ne viue vt edas.

EVA, εὔα, Vrbs Arcadiæ gentile Euæus, *Steph.*

Euacuare, Exinanire. {ערה *herah* חרוק *herik* פנה *pinnah* κενοῦν. GALLIC. Vuider hors, euacuer. ITALIC. *Euacuare, votare.* GER. Außthören HIS. *Vaziar, euacuar.* ANG. *To empties, to make voyde.* } Vnde euacuare aluum. *Plin. li. 20. cap. 6.* Dioclesˢ hydropicis cum centaurea, aut in fico duplici ad euacuandum aluum.

Euado, dis, si, sum, Effugio, exeo, erumpo. {נמלט *nimlat* נוס *nus.* διαδιδρασκω, ἐκφεύγω. GAL. Passer outre, paruenir, venir au dessus, eschapper. ITA. *Scampare, fugire.* GER. Entgehn/entrunnen. HISP. *Escapar de peligro, salir hecha alguna cosa.* ANG. *To escape, to passe without danger.* } *Virgil. Æneid. 9.* -nostráne euadere demens Sperasti te posse manus? [*Plaut. Amphit.* Si molestus sis euades nunquam quin te sacrificem. *Ibidem sc. 3. a. 4.* Ne te sacrificem nusquam euades.] *Cicer. pro Cælio,* Potuerúntne meliori tempore prosilire, quàm cum Licinius venisset, quum in manu teneret veneni pyxidem? quæ quum iam erat tradita seruis, si euasissent subito ex balneis mulieris amici, Licinium que comprehendissent, &c. id est si è balneis erupissent. *Cæsar,* reliquos equites consectati, paucos qui fuga euaserant, reliquerunt. Sic euadere è manibus hostium. *apud Liuium:* & Euadere ex iudicio aliquo, *apud Ciceronem,* liberationem quandam præ se ferre videtur: quemadmodum & *Sallustius* dixit, At ni Marius signa inferre, atque euadere oppido properauisset, profectò cuncti, aut magna pars sidem mutauissent. ἐξαγγέλλειν. *Cicero primo Tusculan.* Accedit, vt eò faciliùs animus euadat ex hoc aëre. *Idem de Senect.* Mihi quidem nunquam persuaderi potuit, animos dum in corporibus essent mortalibus, viuere: quum exiissent ex iis, emori: nec verò non animum esse insipientem, quum ex insipienti corpore euasisset.

¶Ponitur etiam hoc verbum pro eo quod est ad finem perduci, vel exitum habere. *Terent. in Andr.* Quàm timeo quorsum euadas, id est, ad quem finem peruenias oratio tua. *Ibidem.* Et heri semper lenitas verebar quorsum euaderet. *Cic. At. lib. 16.* Tu quidem & prudenter, & amicè suades, vt in his locis sim potissimùm, quoad audiamus hæc quæ commota sunt quorsum euadant. *Plaut. in Asin.* Demitor quid sit, & quò euadat sum in metu. ¶Item pro fieri, γινόμενον. *Cicero in Verrem,* Tu eiusmodi euasisti, in furis ac diuisoris disciplina educatus. *Idem in Brut.* In dicendo pauci digni nomine euadunt. *Liuius lib. 1. ab Vrbe,* Iuuenis euasit vere indolis regiæ. ¶Euadere in muros, vel in cacumen montis, est ascendere, siue potius scandendo peruenire. κλίμακι ἐλθεῖν. *Virgil. 2. Æneid.* Euado ad summi fastigia culminis.

¶Euadere ardua, apud Liuium.

¶Euadere ante oculos, pro apparere. *Vrgilius 2. Æneid.* Vt tandem ante oculos euasit, & ora parentis. ¶Euadere ad coniecturam, id est, consequi coniectura. *Plaut.* Nunquam hodie quiui ad coniecturam euadere. ¶Euadere in malum. *Terent. in Adelphis,* -verùm nimia illæc licentia Profectò euadet in aliquod magnum malum.

Evadnē per d ante n, ἐυάδνη, Martis filia ex Thebe vxore Asopi, & coniunx Capanei, quæ illum incredibili amore dilexit. Itaque quum audisset illum apud Thebas cecidisse, ferè in mortis ſtuporem diriguit: deinde quum celebraretur funus, se in rogum proiecit. *Eius meminit Virg. 6. Æn.* Euadnénque, & Pasiphaën, &c.

Evaemon, ἐυαίμων, Pater fuit Eurypyli qui cum Græcis ad Troiam profectus cum quadraginta nauibus, præfuit Ormeniis. *Autor Hom. in Catalogo nauium.*

Evaenetvs, ἐυαίνετος, Nomen regis Lacedæmoniorum, qui ad custodiendum introitum Thessaliæ contra Xerxem, vnà cum Themistocle Athenienſium duce, à Græcis constitutus fertur.

Euagor, aris, Latiùs vagor, exspatior. {נדד *nadhadh* צעה *tsaʕah.* παρεκβαίνω, ἀποφεύγω. GAL. Sortir de son lieu, ordre ou place, vaguer çà & là, sortir de propos ITA. *Vagare, andare, vsgabonde.* GER. Außschweiffen. HISP. *Andar fuera vagando.* ANGLI. *To wander abroade.* } *Liu. 2. bell. Pun.* Frontibus enim aduersis concurrendum erat, quippe nullo circà ad euagandum relicto spatio. ¶Per metaphoram euagari est aliquid extra propositum dicere, & veluti à via instituta digredi. *Quint. lib. 2.* Verùm hactenus euagari satis fuerit.

Euagatio, verbale. {נדוד *nádhudh.* παρέκβασις. ANG. *A rouing or wandering abroade.* } *Plin. lib. 2. cap. 17.* Ac spatia longitudinis, latitudinum euagatione pensat.

Euagino, as, vagina diripio atque educo. {AN. *To drawe a weapon out of the sheath or scarberd.* } *Iustinus Histor. li. 1.* Gladio sua sponte euaginato in fœmore grauiter vulneratus occubuit.

Evagoras, ad quem Isocrates scripsit.

Evaleni, ἐυαλεῖοι populi quorum meminit *Glaucus lib. 2. de Arabia.*

Eualco, es pen. cor. Validior. & potentior fio. {גבר *ghabár* חזק *chazák* אמץ *amáts.* κρατυδομαι. GAL. Pouuoir. ITA. *Ingagliardarsi.* GER. Ertmugtich sein HIS. *Atucho poder.* ANGLI. *To waxe more strong and heal.* } *Sat. 5. Syl.* tibine illa nefanda Pocula lethaléque manu componere succos Eualuit? *Luc. lib. 1. Ouid. Epist. 14.* [¶Eualuit hoc feliciter. *Quintil.* (i. vsu receptum est)]. ¶Eualere dicitur de precio & significat vt valere simplex. *Macrob. lib. 3. Satur. c. 7.* Cùm ipsa margarita centies sestertiùm sine contentione eualuisset. [GAL. Fust esualuée, appretiée, estimée.]

Eualesco, Robur & vires, acquiro. גבר *ghabár* חזק *chazák* אמץ *amáts.* κρατυδομαι. GAL. Retourner en vigueur. ITA. *Rifforarsi, ripigliar forza & vigore.* GERM. Starck werden. HISP. *Tornar en fuerça.* ANG. *To recouuer health or strenth.* } *Plin. lib. 55.* Quæ postquam eualuit, flaccescente patritia Martico bello, languida autoritas Patrum facta est, ac paulatim in sterilitatem emarcuit maiestas. *Quint. lib. 2. cap. 9.* Adiuta cura natura magis eualescit.

Euallo, Excludo, & quasi extra vallum eiicio. {גרש *ghereſch.* ἐκβάλλω ἔξω τοῦ φραγμοῦ. GAL. Chasser dehors. ITAL. *Cacciar fuori.* GERMA. Außhin stossen oder werffen. HISP. *Echar à fuera.* ANGL. *To exclude or shute out.* } Verbum est obsoletum. *Varro apud Nonium,* Donec foras nos intus euallauerunt.

Euallo, is, Est purgare frumentum. {חנף *henph* זרה *zerah.* GAL. Vanner, cribler. ITAL. *Vagliare, crivellare.* GERM Das korn wannen oder seuberen. HISPA. *Criuar, acriuar.* ANG. *To cleanse wheat, or to winnow.* } *Plin. lib. 18. c. 10.* Et ipsa quæ eualluntur, variam pilturarum rationem habent. *Ibidem,* Triticum autem perfundi aqua multa iubet, postea eualli, deinde Sole siccatum pilo repeti.

Evan, Vnum est ex Bacchi cognominibus *Ouid. lib. 4. Metam.* Nyctelius que, Elaleusque parens, & Iacchus & Euan. ¶Inde Euantes, dictæ sunt Bacchæ, quæ Liberi patris Orgia celebrantes, Euantis nomen identidem acclamabant. *Virg. 5. Virr. Æn.* -Euantes Orgia circum Ducebat Phrygias.

Evander, ἐυάνδρος, Proprium nomē Carmentis filij, qui quum patrem imprudens occidisset, relicta Arcadia in Latium sese contulit, atque pulsis Aboriginibus, in Palatino monte consedit, vbi oppidum Pallanteum fundauit, à nomine Pallantis (*vt Virgilio placet*) proaui sui. *Virg. 8. Æneid.* Arcades his oris, genus à Pallante profectum, Qui regem Euandrum comites, qui signa sequuti Delegêre locum, & posuêre in montibus vrbem, Pallantis proaui de nomine Pallanteum. [*Gell. c. 10. lib. 1.* Quasi cum matre Euandri loqui.] ¶Legitur & nominatiuus Euandrus. *Vir. 4. Aen.* Tum pater Euandrus dextram complexus euntis Hæret. ¶Fuit etiam eiusdem nominis plastes ac cælator egregius Athenienſis, à M. Antonio Alexandriam perductus, eoq; victo, inter captiuos Romam aduectus, *autore Acrone in illud Hor. 1. Ser. Sat. 8.* -mensave catillum Euandri manibus tritum deiecit. Id est calicem nobiliter cælatum.

Euandrius, ia, um, adiectiuum: vt, Euandria regna. *Sil. lib. 7.* Qui Carmētis opes, & regna Euandria seruas. *Virg. lib. 2. Aen.* Nam tibi Tymbræ caput Euandrius abstulit ensis.

Euanesco, es, fecunda syllaba produ. à quo Euanesco, quod est pereo, E conspectu abeo. {עלה חכל *habál* עלה *alah.* ἀφανίζομαι. GAL. Deuenir à neant, se perdre, s'esuanouir. ITA. *Suanire, fasi vano spartire.* GERMA. Vergehn/verschwinden. HISPAN. *Desuanescerse, desoparescer.* ANGL. *To come to nothing, to vanis away.* } *Plin. lib. 9. c. 51.* Vere pectines limaces, hirundines eodem tempore euanescunt. *Cic. de Clar. Orat.* Isque & orationes reliquit quæ iam euanuerunt. *Idem ad Att. lib. 3.* Postquam extenuari & euanescere spem nostram vidi, mutaui consilium.

Euanidus, a, um, Inanis, caducus, & citò periturus. {הבל *hobél.* ἀμφλῶδες, ἐξίτηλος. GALL. Qui n'a point de vertu, qui soudain s'esuanouit. ITA. *Caduco, smarito.* GER. Hinfellig/vergengklich. HISP. *Desuanecido.* ANG. *Vaine, frayle, that will soone perish.* } *Col. lib. de Arbo. c. 17.* Nam quæ in proceritatem extendentur, euanidæ fiunt, parum fructus ferunt. *Plin. 37. c. 5.* Quædam ex iis senescunt, paulatim viriditate euanida. *Ouid 5. Metam.* Pectoraque in tenues abeunt euanida riuos. [*Senec. epist. 34.* Gaudium leue & euanidum.]

Euangelium, {בשורה *besorah.* εὐαγγέλιον. GAL. Euangile, bône nouuelle. ITA. *Euangelio, buona noua.* GERM. Ein gute botschaff. HIS. *Euangelio, ò buen mensage.* ANG. *The gospell.* } Lætus nuncius: Vnde non immeritò à Christianis Euangelium appellatum est, salutiferum illud nuntium, à Christo veracissimo Patris nuntio nobis allatum.

Euangelia, orum, pluraliter, & neutro genere, dicuntur sacrificia & supplicationes quæ pro iucundo nuntio decerni consueuerunt: vel etiam merces allati iucundi nuntij. *Cicer. Attic. lib. 2.* O suaues duas epistolas, quibus euangelia deberi fateor. *Idem ad eundem,* Itane nuntiat Brutus, illum ad bonos viros euangelia? sed vbi eos? nisi fortè se supendit. *Vlpian. in l. Falsus ff De furt.* Ergo si ea quæ dicunt Græci euangelia, petat, id est, mercedem pro rei inuentæ vel repertæ nuntio.

*Euangelus, Bona nuntians. *Vitruu. lib. 10.* Honores ei decreuerunt, & nomen mutauerunt, vt euangelus nominaretur.

Euanno, is, ere, Vanni motu euentilo. {חנף *henph* זרה *zerah.* χοαλισμός. GAL. Vanner & ietter hors en vannant. ITA. *Suentolare.* GERMAN. Außwannen. HISPAN. *Carendar ò auentar.* ANG. *To fanne or winnow.* } *Varro 1. de Re rust.* Ita fit, vt quod leuissimum est in eo, atque appellatur acus, euennatur foras extra aream. ¶Per translationem sumitur pro amouere. *Pompon. ex Pannuceatis,* Dixi ego illud futurum: in prima valua est: vix hæret misera, euannetur, & mea ocyus opera vt hat fecero.

¶Apud *Nonium* legitur euannetur, vt ventiletur: tanquam esset ordinis primi, quemadmodum etiam vsque adhuc creditum fuit. Sed si quis simplex vanno consideret, de quo infrà exempla posuimus, videbit pro euannetur, euannatur apud *Nonium* legendum esse.

Euaporatio, onis, Vaporis expiratio. [אדה קישור *kishór.* ἐξατμισμός. GAL. Euaporation. ITALIC. *Vapore.* GERM. Ein auſsempfung/verrichtung. HISP. *Obra de abahar.* ANG. *A steeming, à breathing or euaporation.*] *Sen. lib. 1. Nat. quæst.* Nec mirum si terris omnis generis & varia euaporatio est. *Idem lib. 3.* Nec trahit sæporem euaporatio, quia clausa perlabitur.

*Evarchvs, Fluuius est Scythiæ Europæ. *Valer. 6. Argon.* -Taras niueúmque ferax Euarchus olorum.

Euasto, stas, stare, Vasto. [נתץ *nathás* נתש *nathásh* שרד *shadhadh* השם *heshem.* ἀφανίζω. GAL. Destruire, gaster. ITALIC. *Guastare, dare il guasto.* GERM. Verwusten/zerstören. HIS. *Desolar ò mucho destruir.* ANG. *To destroye, to waste.*] *Liu. 10. ab Vrbe,* Ibi duo Consulares exercitus diuersis vagati partibus, omnia quinque mensium spatio euastauerunt.

Euax, εὐοῖ, Interiectio exultantis. [*Diomedes lib. 1 & Plaut. Curc. sc. 2.*

a.1.] *Plaut.in Menæch.*[*sc.2.a.1.*] Euax,iurgio vxorem tandem abegi. ¶ Fuit etiam nomen regis Indiæ, qui de virtutibus gemmarum lecripſit ad Neronem.

[Eubius, *Ouid.Eleg.1.lib.2.Triſt.* Eubius imputæ conditor hiſtoriæ.]

ĔVBŌEA,ſ *εὔβοια.* GERMAN. Ein lange Inſel im Aegeiſchen meer welche mit einem en gen meer von dem land Boetia abgeſcheiden iſt/geiſt jetz Negroponte. Nomen inſulæ eſt in mari Ægæo tàm anguſto euripo à Bœotia diuiſa,vt ponte illi coniungantur inſignis tribus promontoriis,Gereſto ſcilicet ad Atticam vergente:ad Helleſpontum Caphareo,exitio Græcæ claſſis nouiſſimo:ad Septentrionem, Cæneo,*teſte Plin.lib.4.c.12.*

Eubœus,a,um,adiectiuum:vt,Plebs Eubœa, *Sat.lib.1.Syl.*- ſtupuit primæua ad carmina plebes Eubœa.

Euboicus, a, um:vt carmen Euboicum. *Ouid.4.Faſt.*Carminis Euboici fatalis verba ſacerdos Inſpicit.Sybilla Euboica,id eſt, Cumana.*Stat.1.Syl.*-Euboicæ carmen legit illa Sybillæ.[*Ouid.13.Metam.* Aulidáque Euboicum complerunt mille carinæ.]

¶ Hinc Euboicum mare:εὐβοϊκὸν πέλαγος, quod duplex eſſe dicitur:alterum in Ægeo mari:alterum in Campano,ſeu Tuſco,quod in Ægæo, Eubœæ, adiacet inſulæ, à qua denominatiuum eſt:quod autem in Tuſco, Cumarum,Baiarumque alluit oram,ab Euboicis aduenis & Cumarum conditoribus nuncupatum.

ĔVBŪLVS,pen prod. *εὔβουλος.* Athenienſis ciuis fuit,contrarias ferè Demoſtheni in Reip. adminiſtratione partes fouens.¶ Fuit & Eubulus mediæ comœdiæ poeta,*vt ſcribit Suidas.*¶Eubulus præterea nomen fuit hiſtorici, qui hiſtoriam Mithræ multis voluminibus explicuit.

ĔVCAERĬA,Græca dictio Latinè opportunitas.ſ *εὐκαιρία.* GAL.Opportunité,occaſion. ITA.*Opportunità,occaſione.*GERM.Gelägenheit/commoditet/guter anlaß.HISP.*Sazod,occaſion.* ANG.*Occaſion,opportunitie.*ſ *Cicer.2.de Finib* Et quemadmodum opportunitas(ſic enim appellamus *εὐκαιρίαν*)non ſit maior productione temporis.*Idem 1.Offic.* occaſionem interpretatur.

ĔVCARPIA, *εὐκαρπία*, Vrbs Phrygiæ,in qua racemi feracitate ac magnitudine ſpectabiles ſunt:vnde & nomen, quaſi vber fructuum prouentus.*Meminit huius oppidi Strabo libro 12.* Eucarpia Stephano, vicus eſt minoris Phrygiæ,in qua,Metrophane teſte,racemus tantus pronenit,vt currus medius præonere aliquando rumpatur. Hanc regionem Barbari Iouem Cereri & Baccho fœcunditatis gratia donaſſe fabulantur. Eſt etiam Eucarpia caſtellum Siciliæ, inter Timæos.

ĔVCHARISTĬA, ſ תּוֹדָה *thodháh.εὐχαριστία.* ſ Vos eſt Græca,quam nos Gratiarum actionem vertere poſſumus:vnde & *εὐχαριστεῖν* Græci dicunt pro gratias agere.

[Euchydæ prodigioſa celeritas.*Plutar.in Ariſt.*]

ĔVCHYLĀ,*εὐχυλα*, Dicuntur quæ ſunt boni ſuccivt carnes auicularum montanarum, & piſcium ſaxatilium. His opponitur *εὐχύμα*,quæ malum generant ſuccum:vt caſeus vetus & ſalſamenta. *χυλὸς* Græcis ſuccus eſt,ſiue liquor.

ĔVCHYMA *εὐχυμα* Græca appellatione dicuntur quæ boni ſunt ſucci, ſiue præſtantis ſaporis. Nam *χυμὸς* Græcis modo ſuccum ſignificat, modo ſaporem.

ĔVCLIDĒS, *εὐκλείδης*, Philoſophus fuit Megarenſis,Socratis auditor,ad quem belli tempore aſſumpta muliebri veſte ſæpius commeaſſe traditur. Defuncto vero Socrate in patriam ſeſe contulit, ibique celebri auditorio(in quo etiam Plato fuiſſe perhibetur) Philoſophiam profeſſus eſt. Scripſit dialogos quamplurimos,*quorum nomina recenſent Suidas & Diogenes Laertius.*

¶ Fuit & alter eiuſdem nominis Platonicus philoſophus, & geometra inſignis,tempore primi Ptolemæi, poſterior aliquanto his qui Platonis temporibus vixerunt,antiquior vero Eratoſthene,& Archimede.Hic multa de Geometria & Muſica conſcripſit,quę etiam hodie omnium manibus teruntur,

EVCRATIDA,vrbs Bactrorum (*Steph.ex.Strab.*) ab imperante cognominata.

Eucteria, orum, Sunt loci,in quibus orationes,actaque prouinciarum continentur. *Alcim Limmunatis C.de Agricolis & cenſitis lib.11.*

ĔVDAEMŌN,onis,pen.prod.gen.corr.*εὐδαίμων*, Ægyptius grammaticus, *teſte Suida*,patria Peluſiotes, Libanij ſophiſtæ contemporaneus. Scripſit varia poemata,item artem Grammaticam, & de recta ſcribi ratione.

ĔVDĒMVS. *εὔδημος*.Orator fuit Megalopolitanus,Philopœnis præceptor.*Autor eſt Plutarchus in vita Philopœmenis.*

ĔDAMĬDĒS,pen.corr *εὐδαμίδης*,Nomen filij Archidami, & fratris Agidis Lacedæmoniorum regis.

ĔVDĪPNĒ,*εὐδείπνη*,inſula Libyæ Phœnicum,*Steph.*

ĔVDŌRĀ, pen. prod. *εὐδώρα*, Nympha Oceani & Tethios filia, *vt placet Heſiodo in Theogonia.*¶ Item vna ex Atlantibus,quæ ſeptem numero eſſe perhibentur,Eudora,Paſithoe,Coronis,Plexota,Pitho, Tyche.

ĔVDŌRVS *εὔδωρος*, Mercurij filius fuit ex Polymela Phylantis filia,qui Achillem ad bellum Troianum ſequutus, *vt eſt videre apud Hom.8. Iliad.*

ĔVDŌXVS,*εὔδοξος*, Peritiſſimus Aſtrologus fuit & Geometra, filius Æſchinis, patria Gnidius, qui primus apud Græcos annum ad Lunæ curſum ordinauit.ſ GER. Ein erfarner Aſtrologus der nerſtlich bey den Griechen des Jars lenge von den Mons lauff geſtellet hat. ſ *Luc.lib.* 10.Nec meus Eudoxi non cedet faſtibus annus. Scripſit leges & de Geometria atque Aſtrologia libros edidit.*Cic.lib.2.de Diuinat.* Ad Chaldæorum,inquit,monſtra veniamus,de quibus Eudoxus, Platonis auditor, in Aſtrologia iudicio doctiſſimorum hominum facilè princeps, ſic opinatur (id quod ſcriptum reliquit) Chaldæis in prædictione & notatione cuiuſque vitæ ex natali die, minimè eſſe credendum. ¶ Fuit & alius Eudoxus Rhodius hiſtoricus:alius Siculus,filius Agathoclis,poeta comicus.

ĔVDŌXĬA,ſ שֵׂם טוֹב *ſchem tob &* *εὐδοξία.* GALLIC. Bonne renommee. ITA. *Buona fama.* GER. Ein gut Lob oder guter Lümbden HISP.*Buena fama.* AN.*Goode renowme.*ſ Claritas nominis,laus,exiſtimatio, & bona fama.*Cic.3.de Fin.* De bona autem fama,quam appellant *εὐδοξίαν* Aptius enim eſt hoc loco bonam famam appellare quàm gloriam.

ĔVĔHO,is,Extra veho, aſporto, aufero. ſ נָשָׂא *naſá* נָשָׂא *tamás.* *ἐξάγω* GALL.Enleuer,porter hors.ITAL.*Condur fuori,portar fuori.*GER.Auß füren.HISPA.*Eleuar à fuera.*AN. *To carry out.*ſ *Varro lib.1.de Re rust.* Quarto eundè fructuoſiores faciũt vecturæ.ſi viæ ſunt qua plauſtra agi facilè poſſint, aut flumina propinqua quæ nauigari poſſint,quibus vtriſque euehi atque inuehi multa ad prædia ſcimus,*Liu.5.bell. Pun.* Vbi priuũm tranquillitas maris in altum euexiſſe. *Et lib. 1. ab Vrbe*, Vt in collem Exquiliarum euecheretur.] Euictis tempeſtatibus,naufraga,corpus ſui viri euexit. *Senec. cap. 17. de Conſol. ad Helu.*In id euectus Pompeius ſupra quod aſcendi non poteſt.*Velleius.*] ¶ Per tranſlationem ſignificat extollo. ſ נָשָׂא *naſá* *ἐξαίρω.* GAL. Hauſſer, eſleuer ITA. *Inalzare.* GERM. Erheben / fürhin ziehen vnd hoch dran bringen.HISP.*Alçar arriba.* ANG. *To liſte vp.*ſ *Virg. 6.Æn.* pauci quos æquus amauit Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus. Dijs geniti potuere.

ĔVĔCTĬO, Euehendi actus. ſ מַשָּׂא תְרוּמָה *maſſá terumáh.* *ἐξαγωγή.* GAL. Portement dehors.ITA.*Portamento di fuori.* GERM Außfuhrung. HISPA.*Obra de leuar afuera.* ANGLIC.*Acarying out.*ſ Euectiones etiam, *teſte Budæo*,dicuntur diplomata, ſiue Chartulæ ſigno principis obſignatæ, quibus poteſtas permittitur aliquid euehendi. Vnde *C.de Curſ. in public.* cauetur, vt euectiones ab omnibus poſtulentur.

ĔVECTŪS,tus.Euectio & portatio, quæ fit vel nauibus, vel curribus in aliquem locum. {ANG. *A carrying away to any place.*ſ *Plin.lib.18.cap.5.* Malus eſt ager cum quo dominus luctatur. Cato inter prima ſpectari iubet,num ſolum ſua virtute valeat qua dictum eſt poſitione,vt operariorum copia prope ſit,oppidúmque validum,vt nauigiorum euectus,vel itinerum.

ĔVĔCTŪRA,Veteres dixere pro euentilato. ſ מְזֹרֶה *mezorèh* GAL.Eſuenté.ITA.*Suentolara.*GERMA. Erſtufftet/Erſeüberet HIS. *Auentando.* ANG *winnowed.*ſ Vnde velabra dicuntur quibus frumenta euentilantur. *Autor Festus.*

ĔVĔLLO,is,euelli,& euulſi,euulſum, Extraho,Extirpo.ſ נָתַשׁ *nathaſch* נָתַשׁ *nathásch.* *ἐκτίλλω.* GAL.Arracher. ITA.*Stirpare ſuellere.* GER.Außrupfen/ außſtreyffen.HISP.*Arrancar algo de lugar.* ANGLI. *To pluk vp or away.*ſ vt Euellere ſibi capillum præ luctu, *apud Cic.3. Tuſcul. Idem ad Attic.5.* Excila enim eſt arbor,non euulſa:itaque quàm fruticetur vides. Sic.Euellere ſe ex complexu,apud eundem: &,Euellere ſeſe ex cœno,*apud Plin.lib.8.cap.42.*

¶ Per tranſlationem Euellere ſibi ſcrupulum ex animo. *Cic.pro Roſ. & pro Cluentio*, Euellere opinionem aliquam ex animis hominum.

ĔVULSĬO,verbale. ſ מַסָּח *maßách* *ἐκσπασμὸς, ἀφαίρεσις.* GALLIC.Arrachement.ITA.*Eſſo ſuellere.* GAL.*Auſo rupfung/auſsrcyſſung.*HIS. *Obra de arrancar algo de lugar.* ANG.*A plucking vp,a pulling away.*ſ *Cic.de Nat.deor.* Qui primus purgationes alui, dentiſque euulſionem inuenit.

ĔVMĒRVS.pen.cor.*εὐήμερος.* Nomen hiſtorici,*de quo Lactantius:*Euemerus inquit,antiquus autor fuit è ciuitate Meſſana. Res geſtas Iouis,& cæterorum qui dij putantur,collegit,hiſtoriámque contexuit è ciuitatis, & inſcriptionibus ſacris quæ in antiquiſſimis templis habebantur.Hanc hiſtoriam interpretatus eſt Ennius,& ſequutus.

EVENETVS, Lacedæmoniorum dux fuit, qui ad arcendum Theſſaliæ finibus Xerxem,Themiſtocli datus auditor fertur.*Autor Herod.l.7.*

ĔVĔNĬO, euenis,penultima, correpta euentum. Venire,accedere. ſ קָרָה *karáh.* *συμβαίνω ἐκβαίνω.* GALL.Aduenir ITAL.*Venire,acceſſarſi. accadere,auuenire.* GERM. Begegnen/widerfaren.HIS. *Aconteſcer.*ANG. *To happen by chaunce,to come to paſſe.*ſ *Plautus Caſina.* Sine modo rus eueniat,remittam ad te virum.

¶ Nonnunquam etiam ſignificat euadere, hoc eſt,per quam cunque difficultatem ad aliquid peruenire,exitum habere.*Plaut.in Moſtell.* Hei mihi, commiſta hæc blanda dicta quo eueniant,madeo metu. *Idem in Epid.*Expectando exedor miſer,atque exenteror,quo mihi Epidici blanda edicta eueniant:nimis diu maceror.

¶ Sæpius tamen ponitur pro contingere, accidere, *συμβαίνειν, ἐκβαίνειν.*& tam in malam quàm in bonam partem accipi ſolet. *Plaut.in Aſin.* Opta id quod vt contingat tibi,vis.AR. Quid ſi optaro? LE.Eueniet.*Idem in Perſa*,Quid agitur? T. Viuitur.S.Satin' ergo ex ſententia? Y.Si eueniunt quæ opto,ſatis. *Idem in Mercat.*Omnia mihi hodie eueniunt præter ſententiam:non viuam veſperi,Niſi illanc à me ſi celeſtam abigam.*Cic.3 Offic.* Quod autem in pœmatibus,& in picturis vſu euenit,. in aliiſque compluribus,vt delectentur imperiti. *Idem Fam.2.*Ex quo vereor,ne idem eueniat in meas literas. [Virtute formæ id euenit vt deceat quicquid habeas. *Plaut.Moſtell.ſc.3.a.* 1.Hæc euenerunt nobis ex ſententia. *Plaut. Men.ſc.vlt.*Gaudeo ſi quid propter me tibi euenit boni. *Plau.Men.ſc.vlt.a.5.*Hæc mihi euenit ſeruitus. *Plau.pſe.ſc.1.a.2.*Haud falſum mihi euenit ſomnium. *Plau.Milit.ſc.4.a.2.*Seruitus ſi euenit,ei morigerari decet,*Plau.Capt. ſc.2.a.1.* Quod mihi ne eueniat periculum eſt. *Plaut.Capt.ſc.1.a.1.* Merito tibi ea euenerunt à me (i. collata ſunt in te) *Ibid.ſc.3. a.2.* Infecta dicta re euentant tua:*Idem Amphitr.* Mihi haud ſæpe eueniunt tales hæreditates. *Plant.Curc.ſc.2.a.1.*Vbi euenit huic occaſio. *Plaut.Milit.ſc.1.a.2.*Iſtæc quò eueniant madeo metu.*Plaut.Moſtell. ſc.1.a.2.& ſc.2.a.1.*]

¶ Quandoque eſt obuenire,& ſorte alicui obtingere. *Salluſt.in Iugur.* Metellus & Syllanus coss.'deſignati prouinciam inter ſe partiuerant,Metelloque Numidia euenit.

ĔVĔNĬT, imperſonaliter pro ita cecidit. *Ter.in Andr.*Quid tu Aeas inſolens? c.Euenit.

EVENTUM,euenti neutro genere,quod in plurali euenta facit. ſ מִקְרֶה *mikréh.* *συμβαίνων, συμβεβηκός.* GAL.Euenement,la fin & iſſue de quelque

que cho ſe. ITA. *Riuſc'mento di qualche coſa.* GERM. Zutragung eines dings ein beſchähung eines handels. HISP. *A conteſcimiento, ò laſa ida de lo que aconteſce.* ANG. *The end euent, that followeth of.* } *Lucr. li.1.* Euentum dici poterit quodcunque erit actum. *Cicer. in Partition.* Si cuiuſque facti,& euenti cauſa ponetur. *Idem in Diu.* Si euenta quærimus quæ exquiruntur auibus, *Idem ad Atticum*, Semper cauſæ euentorum magis mouent, quàm ipſa euenta.

¶Euentum præſtare,eſt periculum alicuius rei in ſe recipere, ἐγγυᾶσθαι τὸ μέλλον ἔσεσθαι.

Ēuentus,gen.maſcul. & quarti ordinis,tam in plurali numero quàm in ſingulari dicitur quod caſu aut fortuna nobis euenit,tàm in bonum quàm in malum.{ מקרה *mikreh.* συμβαμα, συντυχια. GAL. Euenement. ITAL. *Euento, accidente, caſo.* GERMA. Der außtrag oder auß gang. HIS. *Aconteſcimiento.* ANG. *Happe, chaunce, ſucceſſe, that followeth of any thing.* } *Cic.lib.1.de Orat.* Vt enim quiſque optimè dicit, ita maximè dicendi difficultatem, variósque euentus orationis, expectationémque hominum pertimeſcit. *Virg. 6.Æn.* -cæcósque volutat Euentus animo ſecum. *Ouid.2.de Ponto*, Nam timor euentus deterioris abeſt. *Ouid.in Epiſt.* Phyllidis,-careat ſucceſſibus opto, Quiſquis ab euentu facta notanda putat.[Euentus rebus in omnibus,velut horna meſſis, magni ſit. *Plaut. Moſt.ſc.3.a.1.* Cuius in euentu pœnæ clementia tanta. *Ouid. Eleg.1.lib.2.Triſt.* Euentus in manu fortunæ. *Sueton. in Nero. cap.23.*]

Ēventĭlo, as, Ventilatione purgo.{ זרה *zeráh.* πτυάω. GAL. Eſuenter. ITA. *Criuellare, ſuentollare.* GERM. Mit werffen oder wannen erſeubern, HISPAN. *Derramar el viento, auentar.* AN. *To cleanſe by winnowing, to fanne corne.*} *Colum.lib.1.* Et celeriter frumenta deteruntur, non cedente ſolo pulſibus vngularum, tribularúmque:& eadem euentilata, mundiora ſunt.

Ēvēnus,pen.prod.{ ἔβενος. GERM. Ein fluß in Aetolia.} Fluuius eſt Ætoliæ in Callidiomo monte naſcens, & iuxta Calydonem in mare Ionium influens:ita dictus ab Eueno Martis filio,& Marpeſſæ patre, qui ſe in hunc fluuium præcipitauit. *Ouid.lib 9.Metam.* Nanque noua repetens patrios cum coniuge mœnus, Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad vndas. *Lucan.* Et Meleagream maculatus ſanguine Neſſi,Euenus Calydona ſecat,&c.

Ēvēnus, ὔβενος, Philoſophus, qui famem optimum ciborum condimentum eſſe dicere ſolebat, *vt refert Plutarch.*

¶ Fuerunt item Eueni duo Parij, Elegiatum ſcriptores : *quorum meminit Suidas.*

Ēuĕrbĕro, Verbero. { חבה *hichchâh.* τύπτω, μαστίγω. GAL.Battre.ITAL. *Battere, percuotere.* GERM. Schlahen/ſchwingen. HISPANI. *Herir, ò açotar.* ANG. *To ſcourge, to whippe.*} *Quint.lib.2.c.4.* An credibile ſit,ſuper caput Valerij pugnantis ſediſſe coruum, qui os oculóſque hoſtis Galli roſtro atque alis euerberaret ? *Ouid. 14.- Metam.*-& cineres pulſis euerberat alis [*Gell.cap.23.lib.1.* Euerberare animum alicuius ad inquirendum.

Ēvĕrgētēs, ἐυεργέται, Cognomen Ptolemæi Ægyptiorum regis, qui Philadelpho ſucceſſit, à maximis eius in Græcas ciuitates meritis impoſitum. Nam ἐυεργέτης,à Græcis dicitur quem nos beneficum,vel benemeritum appellamus.

¶Euergetæ item dicti ſunt populi Scythiæ, qui & Arimaſpi, quòd benefici fuerint in Argonautas maris tempeſtate ad eorum littora delatos. *Steph.*

Ēvĕrgo,is,Emitto.{ שלח *ſchillâh.* ἀποστέλλω. GAL. Enuoyer dehors. ITA. *Mandar fuori.* GERM. Herfurgeben. HISP. *Embiar à fuera.* AN. *To ſend forth.*} *Liu.lib.45.* Montes ingentis altitudinis ſpem faciebant,eò magis quòd nullos apertos euergerent riuos, occultos continere latices, quorum venæ in mare permanantes,vndæ miſcerentur.

Ēvĕrro,is,euerri, euerſum, Scopis expurgo. } טאטא *teté.* בער *bihér* ἐκκαθαίρω, ἐκσαρόω. GALLI. Balier & nettoyer. ITALLI. *Spazzare.* GERM. Außwuſchen. HISPA. *Barrer.* AN. *To ſweepe cleane away.*} *Colum.lib 8.* Stabula frequenter euerrenda & purganda, humórque omnis vrinæ deuerrendus eſt. ¶ Per tranſlationem accipitur pro ſpolio, expilo. *Cicer.3 Verr.* O Verrea præclara,quo quam ſi acceſſiſti,quò non attuleris iſtum diem. Etenim quam tu domum, quam tu vrbem adiiſti, quod fanum denique, quod non euerſum atque exterſum reliqueris?

*Euertere ſermones,pro Curioſè excutere. *Senec.3.de Ira*,Qui malignos ſermones etiamſi ſecretò habiti ſint,euerrit,ſe ipſe inquietat.

Ēuerriator,Dicitur is qui iure accepta hæreditate, iuſta facere defuncto debet : quæ ſi non fecerit, ſeu quid in ea re turbauerit, ſuo capite luat.Id nomen ductum à verrendo: nam Exuerræ, ſunt purgationes quædam domus,ex qua mortuus ad ſepulturam ferendus eſt,quæ fit per euerriatorem,certo genere ſcoparum adhibito, ab extra verrendo dictæ.

Ērriculum,li,Rete eſt piſcatorium à Græcis dictum : & à verrenda aqua ſic appellatum. { חרם *chérem.* σαγήνη. GALL. Filé, verueil,ſeine. ITA. *Rete da peſcare.* GERM. Ein zuggarn der fiſcheren. HISP. *La red bar redera de peſcadores.* AN. *A dragnet.*} *Varro 3.de Re ruſt.cap.17.* Quum neque euerriculo illi in littus educere poſſent viuam ſaginam plebei cœnæ piſces. *Cic.6. Verr.* expilatorem Siciliæ Verrem,euerriculum appellat. Quod vnquam (inquit) Iudices,huiuſcemodi euerriculum in illa prouincia fuit? *Idem lib.3.de Nat. deor.* doli mali actionem euerriculum appellat omnium malitiarum : quod ſcilicet ea euerrantur omnes fraudes e vita hominum ciuili. Eſt enim ea actio prodita ad terrorem hominum ſubdolorum ; qui ignominiam eius iudicij reformidant. *Verba Ciceronis ſunt hæc,* Inde euerriculum malitiarum omnium,indicium de dolo malo quod C.Aquilius familiaris noſter proculit : quem dolum idem Aquilius tum teneri putat, quam aliud ſit ſimulacrum,aliud actum. *Hæc Budæus.*

Ēuertō, is, euerti euerſum, Excindo, diruo, demolior. { חרס *harás* נתה *nathás.* καταστρέφω, σκάλλω, ἀνασκάπτω. GAL. Renuerſer ce qui eſt deſſus deſſoubs, abolir,deſtruire. ITA. *Rouinare, ouigere ſotto ſopra* GERM. Umbkeren. HIS. *Reboluer ò traſtornar ſubuertir, deſtruyr.* ANG. *To turne vp ſyde downe,to ouerthrowe.* } *Cic.lib.1. Offic.* De euertendis diripiendiſque vrbibus valde illud conſiderandum eſt. *Virgil.3. Æneid.*-Priamique euertere gentem Immeritam viſum ſuperis. *Idem 1.Aeneid.* Diſiecitque rates,euertítque equora ventis. *Cic.3.Verr.* Nec per ſummam iniuriam pupillum Iunium fortunis patris conetur euertere. *Idem 1.de Orat.* Qui duorum ſcalmorum nauiculam in portu euerterit. [*Catull.de Com.Beren.* Ille quoque euerſus mons eſt. *Ouid.lib.13. Metamorph.* Quid dubitas ingentem euertere Troiam?]

Ēuersĭo,verbale,Ruina caſus,pernicies.{ מחפכת *mahpecháth.* καταστροφή, ἀνατροπή, καθαίρεσις. GALLIC. Renuerſement, deſtruction. ITALIC. *Abbarimento, diſtruttione.* GERMA. Vmbterung/vmb werffung. HISPANIC. *Obra de traſtornar alguna coſa.* ANGLIC. *An ouerthrowing, a turning vpſide downe.*} *Plin.lib.22.capite 17.* Euerſiones vehiculorum. *Cic.de Senect.* Hinc Rerump.euerſiones. Euerſio vitæ. *Cicero 4. Acad.*

Ēuersŭs,a,um,Diruitus,deſtructus. { נהפך *nehphách.* ἀναστρεφόμενος, ἀναστρεπτός, καταστρεπτός. GAL. Renuerſé,jetté par terre,deſtruit. ITA. *Riuerſiato, atterato, diſtrutto.* GERMA. Vmbkert. HISP. *Traſtornado, deſtruyde.* ANG. *Ouerthrowen, turned vpſide downe.*} Vt euerſa vrbs, *Plin.lib.15.c.* 18.Euerſus fortunis,Cicero pro Flacco.

* Euerſæ cetuices dicuntur cuius ceruices non ampliùs erectæ ſunt, ſed depreſſæ.*Terent. Heautont.* Ego te autem noui quàm eſſe ſoleas impotens,Inuerſa verba,euerſas ceruices tuas. * Faſces euerſi Conſulatus fato amiſſus! *Ouid,ad Liu.* Quos primum vidi faſces,in funere vidi, Et vidi euerſos,iudiciúmque mali.

Ēuersor,oris.{ חפר *hophéeh* נתס *nothés.* ἀναστρέπτης. GAL. Renuerſeur, deſtruiſeur. ITALI. *Riuerſciatore, deſtruitore.* GERM. Ein vmbterer oder zerſtörer. HISP. *Traſtomador, deſtruydo.* ANGL. *A deſtroyer, an ouerthrower.*} *Cic pro domo ſua*, Euerſor huius imperij. *Virgil.12.Æne.* Priami regnorum euerſor Achilles.

¶ Euerſor item pro prodigo & diſſoluto ponitur, qui patrimonium ſuum profundit. *Caius lib.Inſtit.1.* Sub curatore ſunt minores ætate; maiores euerſores inſani:qui euerſores aut inſani ſunt, omni vitæ tempore ſub curatore ſunt.

Ēueſtīgātus, *Seneca Controuerſ.lib.2.* Tu Craſſe poſt eueſtigata illa fugitiuorum arma vrbis Romanæ ditiſſimus.

Ēueſtĭgĭo,aduerbium, Confeſtim,properánter:vnica dictio eſt compoſita,aut certè duæ dictiones per ſubunionem coniunctæ. { מהמם *pitheóm.* παραχρῆμα, αὐτίκα. GALLI. Tout incontinent apres,tout ſoudain,ſubit. ITALI. *Incontinente,ſubito.* GERMANI. Einswägs von ſtund an/auff den fuß nach. HISPANICE, *Luego ſin algun,medio.* ANGL. *Forthwith,by and by,quickelie.*} *Cic.Fam.lib.4.* Poſtea ſe à Marcello ad me miſſum eſſe qui hæc nuntiaret, & rogaret vti cogerem medicos: coëgi,& ueſtio eò ſum profectus prima luce. *Plin.in Epiſt.* Nunquàm ſum magis de occupationibus meis queſtus, quæ me non ſunt paſſæ aut proficiſcentem te valetudinis cauſa in Campaniam proſequi, aut profectum ueſtigio ſubſequi.

Ēvgānēi, Δυγάνειοι, Populi fuerunt ad intimum maris Adriatici ſinum, Alpes verſus:qui deinde à Troianis & Henetis, qui Antenore duce in eam Italiæ partem venerant,ſedibus ſuis pulſi, Alpes Grajas Tenuerunt. *Liu.lib.1.ab Vrbe*,Caſibus, deinde variis Antenorem cum multitudine Henetûm, qui ſeditione ex Paphlagonia pulſi,& ſedes & ducem, rege Pylemene ad Troiam amiſſo,quærebant,veniſſe in intimum maris Adriatici ſinum,Euganeíſque, qui inter Alpes maréque incolebant,pulſis, Henetos Troianóſque,eas tenuiſſe terras,& in quem primum egreſſi ſunt locum,Troia vocatur, pagóque indè Troiano nomen eſt.Gens vniuerſa Veneti appellati Hæc ille. Dicti autem ſunt Euganei ἀπὸ τῆς εὐγενείας, hoc eſt, à generis nobilitate, teſte *Plin.lib.3.cap.20.* Hinc Euganeus,a,um, *Iuuenalis*, Euganea quantumuis mollior agna. *Lucanus.* Euganeo(ſi vera fides memorantibus) augur Colle ſedens, Aponus vbi terris fumifer exit, Atque Antenorei diſpergitur vnda Timaui,

Ēugĕ,{ הבה *habáh* הבאה *hiáh.* εὖγε. } Interiectio aſſentientis,laudantis & gratulantis. *Plaut.in Epid.* Euge,corpulentior videre atque agilior. *Idem in Mercatore*,Euge mi Demipho ſalue.

[Euge homo lepidiſſime. *Plaut.pſeu.ſc.3.a.1.* Lepidè dictum.Euge plaudo Scaphæ. *Plau.Moſt.ſc.3.a 1.* Euge oculus meus.(exultantis) Ibidem.Euge Euge,lepidè laudo commentum tuum.Idem *Milit.ſc. 2.a.2* Euge ædilitias edictiones habet. *Plaut.Capt.ſc.1.a.4.* Euge, Thalem non emam talento. *Plaut.Capt.ſc.2.a.2.* Eas legiones copiáſque ſumus,euge,potiti. *Plaut. Aſin.ſc.2.a.3.S.* Euge,optime,nunc exquire.(hortantis) *Plaut.Amphitr.ſc.3.a.2.*Euge, Euge.Dij me ſeruatum volunt. *Plaut. Aul.ſc.3.a.4.* Sed ædes occluſerunt Eugepæ?Idem *ſc.2.a.4.*]

Eugĕnĭæ,pen.prod.Vuæ quædam ſunt à generoſitate ſic dictæ. Nam εὐγένεια à Græcis dicitur nobilitas. *Colum.lib.3.cap.2.* Frigidum ſolum acroſcidum cælum commodiſſimè ſuſtinent, ſicut eugeniæ dum ſunt in Albano colle. Nàm mutato loco, vix nomini ſuo reſpondent.

ĒvgĬă, εὐγία, egiuncula Arcadiæ. *Steph.*

Eugĭum,Pellicula quædam in pudendo muliebri,quam primo coitu rumpi nonnulli ex antiquis putauerunt. *Gulii.* Quamuis reuera conſtet inter Anatomicæ rei peritos pelliculam eiuſmodi commentitiam eſſe & in virginum diſſectionibus non inueniri. *Nonius*, Eugium,inquit,pars media inter naturalia muliebria *Næuius.* Sine eugio puellam inuenit *Laberius*, Quare tàm arduum aſcendis? an concupiſcis eugium ſcindere?.

* Euhoe, εὐοῖ, Vox Bacchantis: *Plaut.Menæch.ſc.2.a.5.*] Euohe atque euheu Bromie quò me in ſyluam venatum vocas ? Fortaſſe rectius ſcriberetur euohe. Acron in *Horat.2.Carm Od.11.*[*Apud Pl.* Ibidem alij ita legunt:Evoe,evie,Bromie,&c. *Vide infra,in* Euoe.]

ĒvhȳŎs, εὔιος. GERMA. Guter ſuntein zunam Bacht weichen im Jupiter gäben hattals er wie ein low fur in wider die Nyſen geſtritten hatt.} Vnum ex Bacchi cognominibus, à Ioue illi inditum eo in bello quod Gygantes cum diis geſſerunt. Fabulantur enim Poëtæ, ceteris diis perteritis, Liberum patrem ſe in leonem conuertiſſe,vnúm-

que ex Gygantibus interfecisse, & ob rem tam strenuè gestam, Euhyon hoc est, bonum filium à Ioue fuisse salutatum, *Stat. lib. 2.* Et forte dies noto signata tonantis Fulmine, prærepti cum te tenet Euhye partus Transmisere patri.

¶ Inde fit fœminini nomen Euhyas, Bacchi sacerdos. *Horat. lib. 2. Carm.* Non secus in iugis ex somnio stupet Euhyas, Hebrum prospiciens, & niue candidam Thracen.

* Euibro, as, are, ἀναπαύω. *Gell. lib. 1. cap. 11.* Excitarentur, atque euibrarentur animi.

Euidens, pen. cor. Clarus, apertus, perspicuus. ✠ נראה *niréeh* כרור *barúr* צח *tsach* צחות *tsechúch.* σαφὴς, ἐναργὴς. Gall. Euident, clair, manifeste. Ita. *Euidente.* Germ. Schynbar/klar vnd heiter. Hispa. *Visibili, clary manifesto.* Ang. *Plane manifeste.* ✠ *Cic. de Vniuers.* Atque vt esset mensura quædam euidens, quæ in istis octo, cursibus celeritates, tarditatésque declararet. Sic euidens ratio, euidens argumentum. [*Gell. cap. 6. lib. 17.* Ea sunt euidentia.]

Euidentia, Perspicuitas. ✠ ראי *roi* מראה *mareh.* Gall. Euidence. Ital. *Euidenza.* Germ. Klarheit/heitere eines dings. Hisp. *Aquella claridado manifestacion.* Angl. *Planenesse, cleernesse.* ✠ Claritas, perspicuitas, quo nomine figura quædam Sententiarum à Rhetoribus dicitur, quæ & ἐνάργεια à Græcis appellatur, quum scilicet res ita oculis subiicitur, vt coràm geri, non commemorari videatur. *Cic. 4. Acad* Propterea quòd nihil clarius ἐναργείᾳ, vt Græci perspicuitatem aut euidentiam nos, si placet, nominemus, fabricemusque, si opus erit verba.

Euidenter, aduerbium Clarè, perspicuè. ✠ ἐναργῶς. Gall. Euidemment, clairement. Ita. *Enidentemente, chiaramente, manifestamente.* Germ. Klarlichen scheynlich. Hispanic. *Clara manifestamente.* Anglice, *Planely, clearly.* ✠ *Liu. 6. ab Vrbe.* Vel fateri nobis ea, quum tam euidenter pœnituerit, tutum censemus.

Euidentissimè. Aduerb. *Paulus D. lib. 30. sit. 1. l. 33.* Si quidem euidentissimè apparuerit.

Euigilo, as, pen. corr. Expergiscor, excitor. ✠ ἐγείρομαι. Gal. Veiller, ne dormir plus. *Item* estre esueillé, se reueiller.] Ita. *Desiarsi, suegliarse.* Ger. Auffwachen/erwachen. Hispani. *Velar despues del sueño.* Angli. *To wake, to take paine orbe diligent.* ✠ [*Suet. in Galba cap. 4.* Somniauit fortunam dicentem &c. vtque euigilauit, &c.] *Plin. Epist. 5.* Euigilauerãm: nuntius à Spurina, &c, *Stat. 5. Sylua.* Graius qua puppe magister Excidit, & mediis miser euigilauit in vndis.

¶ Nonnunquam significat elucubro & elaboro siue vigiliis conficio. *Ouid. 1. lib. 1.*] *Trist. ad librum,* Aspicies illic positos ex ordine fratres, Quos studium cunctos euigilauit idem. *Cic. ad Attic. lib 9.* At quàm honesta, at quàm expedita tua consilia, quàm euigilata tuis cogitationibus. [*Quintil,* Pythagoreorum mos cùm euigilassent. *Gell. cap 7. lib. 1.* Pleráque litterarum meditata euigilatáque erant.]

Evii, populi Liguriæ *Steph.*

Evila, ✠ חולה *chaulah.* ✠ Regio ad Orientem vergens, sacris literis celebrata, quam circuit de Paradiso Phison egrediens, quem nostri mutato nomine Gangem vocant. In ea aurum purissimum, quod Hebraicè Zaab, & gemmæ, pretiosissimę, carbunculus, smaragdusque nascuntur.

Euilesco. Vilesco, vilis fio, & in contemptum abeo. ✠ נקל *nakál.* φαυλίζομαι. Gall. Auilir. deuenir vil. It. *Deuenir vile, auilire.* Germ. Ni. Vernichtet werden. Hisp. *Valer poco, ir à menosprecio.* Ang. *To become, vyle.* ✠ *Suet. in Claud. Cæs. cap 15.* Propter quæ vsque eo euiluit, vt passim ac propalàm contemptui esset.

Euincio, is ere. Vincio, ligo, circunligo, coronо. ✠ אסר *asár.* ἀναδέω, ἀναδέομαι. Gall. Lier & serrer. Italic. *Ligare.* Germ. Binden/knupfen. Hisp *Atar.* Anglic. *To bind, to knit hard.* ✠ *Virg. 8. Aeneid.* Euincti tempora ramis. *Tacit. lib. 5.* Surena patrio more Tiridatem insigni regio euinxit.

Euinctus, participium. ✠ אסור *asúr.* ἀναδεδεμένος. Galli. A qui on a lié & accouplé quelque chose, lie. Ital. *Ligato, cinclo.* Germ. Gebunden. Hisp. *Atado.* Angl *Bound harad.* ✠ *Virg 5. Aene.* Ipse caput tonsæ foliis euinctus oliuæ. *Ibidem* Puniceis ibant euincti tempora tæniis. *Idem 7. Eclog.* Leui de marmore tota Puniceo stabis suras euincta cothurno [*Ouid. Eleg. 4. lib. 4.* Protinus euincti tristem ducuntur ad aram *Gell. cap. 1. lib. 14.* Omnia quasi sideribus euincta duci & regi.]

Euinco, Vinco, conuinco, vel vincendo extorqueo. ✠ נצח *nitsséach* הוכיח *hochiach.* ἐκτυγχάνω. Gal. Conuaincre, surmonter, vaincre. Ita. *Vincere.* Germ. Vberwinden. His. *Vencer.* An. *To ouercome, to vanquishe.* ✠ *Liu. 2. ab Vrbe,* Omne id tempus cum coniuratis consultando absumunt, euincúntque instando vt literæ sibi ad Tarquinios darentur. *Horat. 2. Serm. Satyr. 3.* Si puerilius his ratio esse euincet amare. *Colum. lib. 6. c. 5.* Euincendi sunt autem, quamuis pestiferi morbis, & exquisitis remediis propulsandi.

¶ Euincère item apud Iurisconsultos, est eandem rem quam aduersarius iure legitimo acquisierat, per iudicem recuperare. Hinc Euictio, talis recuperatio. Itaque propter periculum euictionis moris fuit olim vt si res non Quiritium, sed Gentium iure abalienaretur, is qui eam acquirebat duplam aut simplam stipularetur sibi ab autore dari, si ea sibi iudicio adimeretur: quemadmodum ex *Var. lib. 10. de Re rust.*, Intelligitur.

Euictus, participium, Victus, conuictus. ✠ נוכח *nochách.* ἐκγεγονὼς. Gal. Conuaincu, vaincu. Ital. *Conuinto.* Germ. Vberwunden/oberczeut. Hisp. *Vencido.* Ang. *Vanquished.* ✠ *Cic. 2. Verr.* Qui tam nefariis criminibus, tam multis testibus euictus, ora iudicum aspicere, atque os suum populo Romano ostendere auderet. *Virgil. 4. Aeneid.* Tu lachrymis euicta meis, tu prima furentem His germana malis oneras, atque obiicis hosti. [*Suet. in Tib. c. 37.* Euictus precibus. Euicti tempestatibus naufraga euexit corpus viri. *Senec. cap. 17. de Consol. ad Helu.* Euictus longo tempore Cæsar erit. *Ouid. Eleg. 1. lib. 3. Trist.*

Evippe, εὐίππη, Vicus Cariæ. *Steph.*

Euiro, as. Castro, virilitatem exeo. ✠ ἀποτάμνω. Gall. Chastrer, effeminer, oster la virilité. Itali. *Castrare, tagliare i genitali.* German. Außhauwen/munchen. His. *Castrar, enflaquescer à otro.* Ang. *To geld.* Et per translationem, mollem & effœminatum teddo. ἀποτάμνω. *Varr. Marcipore, vt citat Nonius,* Euirauit omnes veneri vaga pueros.

Euiratus, Castratus, quasi virilibus spoliatus. ✠ סרוס *nathúk.* ἐξηνδρωμένος. Gal. Chastre, effeminé. Ita. *Castrado, priuato de i genitali.* Ger. Dem na außgehauwen iſt. Hispa. *Castrado, ò assi enflaquescido.* Angl. *Gelded.* ✠ Per metaphoram accipitur pro molli & effœminato. *Plaut.* Adulescens euiratus ac mollis. *Martial. lib. 5.* Spadone quum sis euiratior fluxo.

Euiratio, onis, Virilium exectio, & per translationem, effœminatio. ✠ ἀποτάμνω, ἐκτυγχάνω. Gall. Chastrement. Itali. *Il castrare.* Germa. Munchung / außhauwung. Hisp. *Aquella ebra de castrar ò enflaquescer.* Angl. *A gelding.* ✠

¶ Euirationem pilorum, *dixit Plinius. lib. 29. ca. 1.* pro depilatione qua corpus glabrum & molle redditur more fœminarum. Nam viros hirsuta decent corpora, ij enim robustiores sunt, & naturæ calidioris. [*Sen. cap. 26. de vita bea:* Euiratio bonæ spei est lacessere virtutem.]

Euirẽsco, is, ✠ רשב *rasáb,* βδελύσσω, ἐκχαρίζομαι, ἐκθαλλω. Gal. Deuenir verd, verdoyer. Ita. *Diuenir verde, ò verdeggiare.* Ge. Gruenen/grunenwerden. His. *Reuerdecer.* Angl. *To waxe grene.* ✠ Viride fieri. *Varro Prometheo* Atque ex sanguinibus dolore euiresçat colos.

Euiscĕro, as, Visceribus spolio. ✠ ἐκπλαγχνίζω. Gal. Esbouellet, esbreuiller, oster les entrailles & le dedans. Ital. *Suiscerare suientrare.* Germa. Entweyden/das eingeweyd außnemmen. Hisp. *desollar, ò desembuchar.* Angl. *To pull out the garbishe or guttes, to bowell.* ✠ *Virg. 11. Æn.* Compressámque tenet, pedibusque euiscerat vncis. *Cic. 8. Tusc. ex Ennio,* Ipse summis saxis fixus asperis euisceratus latere pendes.

Euito, as, pen. prod. compositum à vito, effugio, vito, deuiro. ✠ ברח *barách* נשמר *nischmar.* διαφεύγω, ἀποδιώκω. Gall. Fuir, euiter. Itali. *Schifare.* Germ. Vermeyden. His. *Esquiuar.* Ang. *Foeschew, to auoyde.* ✠ *Cic. de Amic.* Est enim varius & multiplex vsus amicitiæ, multæque causæ suspicionum, offensionumque damnantur, quas tum euitare, tùm leuare, tùm ferre sapientis est. *Hor. li. 1. Carm.* -metáque feruidis Euitata rotis. *Cælius Ciceroni,* Periculosam, & grauẽ illam dimicationem euitarent.

Legitur & Euito apud antiquos pro vitam eripio, occido. ἀναιρέω. *Cic. 3. Tusc.* ex vetusto quopiam Poëta, Hæc omnia vidi inflammari, Priamo vim euitari.

Euitatio, onis. ✠ משמר *mischmár.* ἀλλαξις, ἐκκλισις. Gallic. Euitement, escheuement, fuite. Ital. *Schiuamento.* Germ. Vermeydung/fliehung His. *Esquinamiento.* Ang. *An eschiwing.* ✠ *Quintilianus.* Malorum euitationem, & liberationem &c.

Euitabilis, le. ✠ φυκτὸς, φυλακτὸς. G. Euitable, quitable, qu'õ peut euiter. Ita. *Che si puo schiuare.* Germ. Das zu wermeyden iſt. Hi. *Cosa que se puede esquiuar.* Angl. *Easie to be eschew.* ✠ Non euitabile telum. *apud Ou. 6 Metam.*

Eulogia, eulogiæ. ✠ ברכה *berachách.* εὐλογία. Gal. Beniſſon, louange. Ital. *Benedittione.* Germa. Ein ſägen/benedeyung. Hi. *Benedecion, razonamiento, obra de razonar.* Angl. *A blissing, a louing,* ✠ Benedictio, munificentia, benificientia, vel etiam rationabilitas: ἀπὸ τοῦ εὐλόγου, quod significat rationabile. *Cic. ad Attic. lib. 13,* Locum, non sanè probo, quòd est hominibus desertior, sed habet εὐλογίαν.

Evmaevs, εὔμαιος, Subulcus fuit Vlyssis, qui dominum à bello Troiano reducem opera sua adiuuit contra procos vxoris. *Homer. lib. 22. Odyss.*

Eumĕces, Balsami genus læui cortice: ita dictum quòd cæteris sit procerius. εὐμηκὴς enim Græcè, procerus & prolixus dicitur. *Plin. lib. 12. c. 25.*

Evmelvs, εὔμηλος. Admeti regis Thessaliæ ex Alcesti vxore filius.

Evmĕnes, εὐμενὴς, Vir Cardianus ex intimis Philippi & Alexandri familiaribus, qui cura, diligentia, patria calliditate, & celeritate omnes Macedones superauit: de quo multa à Græcis historicis traduntur.

¶ Fuit præterea hoc nomine Pergami rex, qui Antiochum apud Sardeis ingenti prælio superauit: *de quo vide Strab. li. 13. & infrà in diſtione* PERGAMVS.

Evmĕnia, εὐμήνια, vrbs Phrygiæ quam Attalus ab Eumene Philadelpho sic vocauit: aut Hylas, quòd bene in ea manſiſſet, sic eam appellauit Alia est Cariæ, tertia in Hyrcania.

Evmĕnides, εὐμενίδες, Furiæ, κατ' ἀντίφρασιν dictæ, quòd minimè beneuolæ sint, εὐμενὴς enim beneuolum significat. ✠ Germa. Vnütende vnd vngütige hellſche weiber. ✠ Has autem tres ferunt fuisse, Acherontis & Noctis filias, vno partu editas. Et apud inferos vocantur Canes: vnde Lucanus, *Iam vos ego nomine vero Eliciam, Stygráſque canes in luce superna Deſtituam.* Apud mortales, Furiæ ab effectu. *Cic. 2. de Legib.* Agitant & infectantur impios Fariæ non ardentibus tædis (sicut est in fabulis) sed angore conscientiæ, & fraudis cruciatu. Apud Superos dicuntur Diræ *Virgil. lib. 12. Æneid.* At procul, vt Diræ stridorem agnouit & alas, Infelix crines scindit Iuturna solutos: Vocantur & Volucres, vt apud eundem, Iamiam linquo acies, ne me terrere timentem Obscœna volucres, alarum verbera nosco.

Eumetris, Gemma est apud Bactros nascens, filici similis, quæ capiti suppositа nocturna visa ad oraculi similitudinem reddit. *Plin. lib. 37. cap. 10.*

Evmolpvs, εὔμολπος, Nomen viri Athenieusis, quem Suidas Musæi, poëtæ filium fuisse scribit, & Pithiorum victorem. Alij Orphei vatis filium fuisse credunt, qui Poëta fuit ipso etiam Homero antiquior. Ab hoc Eumolpidas, sacrorum quorundam præsides dictos volunt, quorum meminit Æschines in oratione contra Cresiphontem.

Eumolpidæ, εὐμολπίδαι, Dicti sunt sacerdotes, seu magistratus Athenis, in memoriam & honorem Eumolpi regis, quem Ægyptij generis

fuisse

fuisse Diodorus refert.

EVMONIDES, Εὐμονίδης, Nomen proprium viri Thebani, *cuius meminit Plutarchus.*

EVNAE, Εὐναί, vrbs Cariæ, in qua fluuius est Epnæus, Est etiam Eunæ vrbs Argus, quam habitabant Cyrenæi. *Steph.*

EVNEVS, pen. prod. Εὐνεύς, Iasonis filius ex Hypsipyle filia Thoantis regis Lemni, *recte Homero lib. 7. Iliad.*

Eunomia, ας, Εὐνομία. Est recta iuris legumque constitutio, quo nomine Dea illa vocatur, quam Demosthenes alteram iudiciorum præsidem facit: duplex est Eunomia, vna quidem recta iuris constitutio: altera vero recte constituto iuri obtemperatio: & Εὔνομοι eunomi populi dicuntur, qui recta legum institutorumque ratione vtuntur, *Budæus.*

EVNONYMITAE, Εὐνωνυμῖται, populi Ægyptij iuxta Æthiopiam. *Stephanus.*

Eunuchus, pen. prod. סריס *saris.* εὐνοῦχος. εὐνὴ ἔχειν. GAL. Eunuque, chastré des son ieune aage. ITA. *Eunucho, castrato, senza genitale,* GER. Ein verschnittner. HISP. *Capado, ò castrado.* ANG. *A gelded man.* Castratus: ab εὐνὴ, quod est cubile, & ἔχω custodio: quia id hominum genus adhibebatur seruandis cubilibus regum, quasi Eunœchus, & per synæresin Eunuchus. *Cic. in Orat.* Eunuchi in Syria Ægyptoque, &c. *Iuuenal. Satyr.* 20. decidere iactu Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno Testiculorum.] *Gellius cap. 2. lib. 4.* Eunuchus morbo-susve.]

Eunuchizo, as. נתק *nathák.* εὐνουχίζω. GALLI. Chastrer. ITAL. *Castrare cauare i genitari.* GERM. Munchen/verschneiden/außhauwen. HISP. *Castrar.* ANG. *To gelp.* Castro. *Hieronymus contra Iouin.* Sunt Eunuchi qui de vtero matris ita nati sunt, & sunt eunuchi qui ab hominibus eunuchiziati sunt, & sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum cælorum.

Eunucho, as. Eiusdem significationis. נתק *nathák.* εὐνουχίζω. A. *To gled.* *Varro in lege Mænia apud Nonium.* Sic quidem patriam maiorem parentem extinguit: in eo est culpa: quod facit pro sua parte is qui se eunuchat, aut alibi liberos producit.

Euoco, as, penultima correpta, Extra voco. קרא *kará* זעק *záhák.* ἐκκαλέω, συγκαλέω. GALL. Huchet pour venir dehors, appeller. ITA. *Chiamar fuori.* GERMA. Außhin berüffen. HISP. *Atraer yllamar affuera.* ANG. *To call forth.* *Plaut. in Amph.* Euocate huc Sosiam. *Terent. in Eunuch.* Num quem euocari hic vis foras? *Plaut. in Amph.* Tu gubernatorem e naui huc euoca meis verbis Blepharonem, vt re diuina facta mecum prandeat. [Pectus digitis pultat. Cor credo euocaturus est foras. *Plaut. Milit. sc. 2. a. 2.* Ostium pultabo, & intus aliquem euocabo foras *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 2. & sc. 2. a. 4.*] ¶ Sic euocare ad cœnam, euocare ad colloquium, euocare ad pugnam, &c. *Cic. Attic. lib. 2.* Tuas Numeriq; literas dedi, sic te his euocabam, vt nihil actius, neque incitatius fieri posset. Euocare aliquem Romam, aut aliam ad vrbem accersere. Sic qui in prouinciis erant, sæpe ad dicendam causam Romam euocabantur. *Cic. 3. Verr.* Pericles Ephesius homo nobilissimus Romam euocatus est, quòd autor iniuriæ alius fuisse argueretur. ¶ Euocare item est ad subitam tumultuariamque militiam vocare. *Cæsar. 1. bel. Ciuil.* Magnus numerus Equitum Romanorum & Decurionum, quos ex municipiis Domitius euocauerat. ¶ Euocare deos siue sacra, veteres dicebant pro precibus elicere numina illa in quorum tutela vrbs obsessa esse putabatur, vt ea relicta, in eorum qui obsidebant, vrbem transirent. Nefas enim ducebant, vrbem aliquam nisi prius euocatis diis tutelaribus, oppugnare: ne aut aduersus deos pugnare aut capta vrbe ipsos etiam deos captiuos habere viderentur. Huiusmodi autem euocationes fiebant conceptis verbis, & carmine quodam in eum vsum compositio, *cuius formulam describit Macrobius Satur. lib. 3. c. 9.*

¶ Per translationem ponitur pro auerto, κατάπτω. *Cic. 1. Tuscul.* Nam quid aliud agimus, quum à voluptate, id est, à corpore, quum à re familiari quæ est ministra & famula corporis, quum à Repul. quum à negotio omni euocamus animum? Quo tamen in loco potius legendum videtur auocamus.

* Euocator, Verbale *Cic. in Catil.* Principem coniurationis, euocatorem & seruorum & ciuium perditorum exire patieris?

Euocati, Dicuntur non qui iusti milites sunt, sed qui repentina aliqua necessitate ex agris in bellum tumultuarie vocantur. קרואים *kerum:* נועקים *niz hakim.* κλητοί. GAL. Appellez à la guerre par necessité. ITA. *Chiamati: à bisogni per soldati.* GERMAN. Kriego leut dieman eilends in der noth von heimet in das feld außhinberüfft. HISPAN. *Clamados todos à la guerra.* ANGLIC. *Souldiers chosen & called to warre of necessitie.* Hi pro militibus ducebantur. *Suetonius in Galba,* Delegit & equestris ordinis iuuenes, qui manente anulorum aureorum vsu, euocati appellarentur, excubiasque circa cubiculum suum vice militum agerent. [*Idem in Aug. c. 56.* Affuit clientibus: sicut Scutario cuidam euocato quondam suo, qui postulabatur iniuriarum.] *Cic. ad Appium,* Antonium præfectum euocatorum misit ad te, cui si videbitur, cohortes traderes.

Euocatio, *Hircius de bello Alexandrino* : Edictum tota prouincia propositum erat, vt quibus pecunias imperasset, neque contulisset si adirent quæ euocatio vehementer omnes turbauit.

Euoe, per duas syllabas, εὐοῖ. Interiectio bacchantis est. quam in Liberi patris Orgiis identidem inculcabant Bacchæ. *Ouid. 6. Metam.* Exululant, euoeque sonant. * Dicitur & Euohe trissyl. *Virgil. 7. Æneid.* Euohe Bacche Fremens. *Ouidius 4. Metam.* Téque ferens paruum nudis Melicerta lacertis Euohe Bacche sonat. [Et sine aspiratione, *apud Pla. Me. sc. 2. a. 5.* Euoe atque eue Bromie, quo me in siluam venatum vocas? Vide supra in Euhoe.]

Euolo, as, Extra, vel in altum volo, deuolo, auolo. נדד עוף *baph nadádh* ἀφίπταμαι. GALL. S'enuoler, voler hors. ITALIC. *Volar fuori, volar in alta.* GERM. Außfliegen/daruon fliegen. HISPA. *Volar de vn lugar à otro.* ANGL. *To flee out or away, to escape.* *Plin. lib. 10.* Vultur, & ferè grauiores, nisi ex procursu, aut altiore cumulo immissæ non euolant. *Cicero de clar. Orat.* Itaque tantos processus efficiebat, vt euolare, non excurrere videretur. *Idem 1. de Legibus.* Quare glandifera illa quercus, ex qua olim euolauit Nuntia iulua Iouis miranda visa figura, nunc sit hæc. ¶ Et per translationem ponitur pro effugere. *Cicer. 3. Verr.* Ille qui sua cupiditate tantos tumultus concitatos videret cupere aliquò euolare si posset. Euolare pœnam, *Cicero de Prouin. Consul.* Quam pœnam si tum aliorum opibus, non suis, inuitissimis vobis euolarent: at iam multò maiorem grauioremque subierunt.

Euolito, as, are, frequentatiuum. ἐκπέτομαι, πτάμενος ἀφίπταμαι. GAL. S'enuoler souuent. ITAL. *Spesso volare.* GERMA. Auff außhinfliegen. HIS. *Volar muchas vezes de vn lugar à otro.* ANG. *To flee out or anoyd often* } *Colum. lib. 6, cap 8.* Patentibus fenestris per quas ac requirendos cibos euolitat.

Euolaticus, ca, cum, } πτηνὸς, ἐπίπτερος. GALL. Volage, qui vole. ITAL. *Volatile.* GERM. Außfliegig. HISP. *Cosa que vola.* ANG. *That fleeth away.* } vt, Euolatici homines. *Plaut. Pœnulo,* Ita vt occœpi dicere de illac pugna pentethronica, qua sexaginta hominum vno die euolaticorum manibus occidi meis, &c.

Euolo, as, are, à vola volæ, Furari, rapere, quasi in volam recipere. גזל *ghazál* שוד *pischés.* ἁρπάζω. GAL. Destober, voler. ITAL. *Rubbare, iaulove.* GER. Raubẽ / stalen/mit trumben henden ein ding angreyffen. HISPA. *Robar, arrebatar.* ANG. *To steall, to tak away by stealth.* } *Plaut. Cistel.* Quid quæritas? G. cistellam adolescens hic mihi euolauit.

Euoluo, is, ere, De loco voluo. גלל *ghalál.* κυλίω, ἑλίσσω. GALLIC. Desrouller, desplier. ITA. *Voltare.* GER. Außhin wellzen oder trollen. HISPA. *Sacar voluiendo.* ANGLI. *To tomble or roll out of a place.* } *Lucret. lib. 3.* nudis euoluunt saxa lacertis. *Ouid. 12. Metamorph.* modò se super æra frustrà Tollere conatur, iactásque euoluere syluas. *Plin. lib. 4. cap. 12.* Euoluitur in Pontum sex fluminibus Danubius. *Terent. Eunuch.* Hac re & omnes turba euolues, & illi gratum feceris. [*Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1.* Aut terra, aut mari, euoluam id argentum tibi. *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Nec tamen est facinus versus euoluere molles. *Ibid.* Miror vnquam ac nostros euoluisse locos. *Quintilianus.* Euoluere rem aliquam, (pro exoluere, expedire.)] ¶ Ponitur etiam pro explico & expono. *Cicer. ad Attic.* Euolui velamen epistolarum tuarum. *Idem in Offic.* Si quis voluerit animi sui complicatam rationem euoluere. Et transfertè pro perlego & diligenter perpendo. *Cicer. 1. Tuscul.* Euolue diligenter eius eum librum qui est de animo. *Virg. 4. Georg.* Fleuisse, & gelidis hæc euoluisse sub antris.

Euolutus, participium. גלל *naghól.* ἀνελιγμένος. GAL. Desuelopé, desplié. ITA. *Dispiegato, fuelupato.* GERM. Außhingen eltzt / außgewickelt. HISPANIC. *Sacado, voluiendo.* ANGLIC. *Rolled out.* } *Liuius lib. 26.* de angue, Interuentúque hominum euolutam repentè, atque ex oculis elapsam. [Euoluta testudo rebus omnibus, quibus ingnis. Item, Euoluti bonis homines. *Sene. epist. 95.*]

Euolutio, onis, Lectio, } ἐξήγησις. GALLI. Desployement explication. ITALIC. *Dispiegamento, fuolgimento.* GERM. Außwicklung HISPAN. *Obra de sacar voluiendo.* ANG. *rolling out or vnfolding.* } *Cic. lib. 1. de Finibus,* Quid historiæ cognitióque rerum, quid Poetarum euolutio? quid tanta tot verborum memoria voluptatis affert?

Euomo, is, ere. Vomendo eicio. קאה *kaáh* הקיא *hekí.* ἐξεμέω, ἀναβάλλω. GALL. Vomir & ietter dehors, se desgorger, rendre sa gorge. ITAL. *Vomitare.* GERM. Außhintotzen. HISP. *Gomitando rendir.* ANG. *To vomite, to cast out his gorge, to parebrake.* } *Cic. 2. de Nat. deor.* Eadémque hæc nauis scribitur conchis se solere implere: easque quum stomacho concoxerit, euomere, atque ita eligere ex his quæ sunt esculenta. [*Plaut. Pseud. sc. 1. a. 4.* Animo inale est ædibus. Quid iam? Quia ipsum lenonem euomunt ex ædibus.] *Terent. in Adelph.* Vt iram hanc in eos euomam omnem dum ægritudo hæc est recens, *Cicer. de Amicitia.* Apud quem euomat virus acerbitatis suæ.

EVONYMOS, Εὐώνυμος. Vulgò *Lustoga,* Insula est vna ex Vulcaniis ita dicta quòd è Lipara in Siciliam nauigantibus sinistra offeratur. Nam εὐώνυμα Græci κατ' εὐφημισμὸν vocant sinistra. *Autor Strab. lib. 6.* ¶ Est item Euonymos Theophrasto, arbor infœlix malo Punicæ similis, in Lesbo insula potissimùm prouenientes, pecori gustatu lethalis. *Vide Plin. lib. 13. cap. 22.*

EVPALIA, Εὐπαλία, Nomen vrbis in Locride, *apud Plin. libro quarto capite 3.*

Eupatorium, Εὐπατόριον: siue Eupatoria, Herba est ab officinis *Agrimonia* appellata: *cuius descriptionem vide apud Plinium lib. 20 vigesimo quinto, capite sexto.* ¶ Eupatorium aquaticum, quidam trifolium ceruinum cognominant. *Gesnerus in Cerua.* Dicta est autem Eupatoria ab Eupatore rege eius inuentore, ex quo eam regiam habere dignitatem scribit *Plinius lib. 25. cap. 6. Vide quoque Dioscor. lib. quarto cap. 38.*

EVPATRIA, Εὐπατρία: vrbs Lydorum, *Steph.*

Eupelatos, Εὐπέλατος, Gemma est, quatuor habens colores, igneum, cæruleum, minij, & mali. *autor Plin. lib. 37. cap. 10.*

EVPHEME, Εὐφήμη, Mulieris nomen, nutricis Musarum, & Croci matris.

EVPHECIA, Εὐφημία, Vxor Iustini Imperatoris cuius meminit *Suidas.* ¶ Græcis item Euphemia, faustam acclamationem significat, qualis fieri solet principibus recens inauguratis.

Euphonia, æ, Εὐφωνία. GA. Bon accord, harmonie. I. *Buona consonanza.* Wollatung/gute thönung HISPA. *Canto acordado.* ANGLIC. *A good agreing or tune.* } Vocalitas, siue sonoritas vocis, iucunda verborum prolatio: quæ quibus adest, Εὔφωνοι à Græcis dicuntur.

Euphorbium, bij. Εὐφόρβιον, Dioscoridi, siue, *vt apud Plinium legitur,* Euphorbia, biæ. Arbor est in Mauritania nascens, non procul ab Atlante monte, ferulæ speciem referens, succum vero habens tantæ acrimoniæ, vt accolæ eam expauescentes, ouillos veres eluto-

arbori circumligent, & eminùs caulem contis incidant. Quo facto, statim è plaga copiosus humor profluit, lacti similis, qui & ipse euphorbium dicitur. Quod nomen ei impositum putatur Iuba Mauritaniæ rex, à nomine Euphorbi medici sui, qui frater fuit Antonij Musæ, cuius ope Augustum seruatum fuisse tradit *Plin. lib. 35. cap. 8.*

EVPHORBVS, Εὐφορβος, Viri Troiani nomen est, à Menelao occisi: *Ouid. lib. vlt. Metamorph.*

Ipse ego (nam meminit) Troiani tempore belli.
Panthoides Euphorbus eram, cui pectore quondam
Hæsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ. sunt verba Pythagoræ, qui suo exemplo nititur probare, animas à corporibus separatas in alia atque alia corpora commigrare, quòd tempore belli Troiani ipse fuerit Euphorbus à Menelao interfectus; suumque clypeum agnouerit à Menelao in templo Dianæ suspensum.

EVPHORION, Εὐφορίων. Nomen Poëtæ Chalcidensis, quem transtulit Cornelius Gallus. *Meminit Cic. 2. de Nat. deor.* Quid (inquit) poëta nemo? nemo physicus obscurus? ille verò nimis etiam obscurus Euphorion? at non Homerus.

EVPHRANOR, Εὐφράνωρ, Nomen statuarij laudatissimi Isthmij, qui de symmetria & coloribus aliquot volumina conscripsit. Floruit centesima quarta Olympiade: plurimáque signa nobilissima exære confecit, quæ enumerantur *à Plin. lib. trigesimo quarto capite octauo.* GER. Ein kunstraicher bildhauwer vnd maler. } Idem & pictor, & marmoratius fuit in vnoquo genere excellens, sibique æqualis, *teste Plin. lib. 35. c. 11. Huius meminit & Quintilianus Institut. Orat. lib. 12. Item Iuuenalis Satyr. 13.* Hic aliquid præclarum Euphranoris & Polycleti, &c.

EVPHEANTA, Εὐφεάντα, vrbs Lybica, *Steph.*

EVPHRANTIS, Εὐφράντης, regio eadem quæ Syria à vicino fluuio Euphrate, qui cum Araxe fratre ex Niphate monte Armeniæ profluit. *Stephanus.*

EVPHRATĒS, is, penultima producta, {פרת *perath* Εὐφράτης.} Fluuius Mesopotamiæ, quem *Strabo* scribit ex Niphate monte Armeniæ, magnum, profundum, & celerem nasci: influere autem in Mare rubrum, prius tamen Babyloniam per medium diuidere, & Tigri coniunctum Mesopotamiam facere. {GERM. Ein grosser fluß in Mesopotamia der auch durch Babylon lauffe. } *Sallustius* quoque certissimus autor asserit, tàm Tigris, quàm Euphratis in Armenia fontes demonstrari. Cui etiam astipulatur. *Plin. lib. cap. 24.* vbi Euphratem in Caranitide, Armeniæ maioris præfectura, nasci tradit. Quorum testimoniorum consensu adductus Hieronymus, locum Geneseos de Paradiso, quatuórque fluminibus eum irrigantibus, (inter quos enumeratur & Euphrates) secus intelligendum esse existimat, quàm verba ipsa videantur sonare. Dictus autem putatur Euphrates (quod & Ambrosius annotauit, ἀπὸ τῶ εὐφραίνειν, hoc est, à lætificando: quòd circumiacentem agrum restagnationibus suis adeo lætum fœcundúmque reddat, vt sequente anno sponte restibilis fiat seges, impressis tantum vestigio seminibus. *Qua de re vide Plin. lib. 18. cap. 15. & 16.* ¶ Fuit etiam hoc nomine Philosophus Adriani temporibus, qui tædio senectutis & perpetui morbi, impetrata prius ab Adriano venia, ne sibi ignominiæ esset, cicutam bibit, sibíque voluntariam mortem attulit.

EVPHROSYNA, æ, & Euphrosyne, es, pen. corr. Εὐφροσύνη, Vna ex tribus Gratiis, ab hilaritate, seu lætitia (id enim Græcis sonat εὐφροσύνη) nomen habens.

Euphrosynum {εὐφρόσυνον. AN. *Bourage ou buglosse.*} Herba est, quam notiori nomine buglossam vocamus: ita dicta ἀπὸ τῶ εὐφραίνειν, quod est lætificare, quod scilicet in vinum deiecta, animi cutas pellat, hilaritatémque inducat. *Autor Plin. lib. 25. c. 2.*

EVPILIS, Lacus Cisalpinæ Galliæ, per quem Lambrus in Padum defluit. *Autor Plin. lib 3. cap. 19.* Vulgò *Lago di Pusiano.*

EVPOLIS, Εὔπολις, Priscæ comediæ scriptor, reprehendendis hominum vitiis liberrimus. Vnde etiam Persius iratum Eupolidem vocat, quasi hominum vitiis vehementer infensum. Scripsit Comœdias septemdecim: ex quibus nomen victoriam meruerunt. Periit in prælio nauali inter Lacedæmonios & Athenienses iuxta Hellespontum commisso. Cuius mors quantum ciuitati luctum attulerit, vel illud vnum abundè magno documento esse potest, quòd publico edicto cautum est, ne Poëtæ in posterum militare liceret.

EVPOMPVS, {Εὔνομπος. GERMA. Ein verümpter vnd kunstlicher maler.} Pictor nobilis, patria Sicyconius, Parrhasij & Zeuxidis æqualis, tantæ inter ætatis suæ artifices autoritatis, vt genus quoddam picturæ, ab eo Sicyonium fuerit appellatum. Huius discipulus fuit Pamphilus Macedo, qui Apellem instituit.

EVPORIA, Εὐπορία, vrbs Macedoniæ ab Alexandro Magno condita, à soli fertilitate nomen sortita. *Autor Steph.*

EVPORVS, Εὔπορος, C. Gracchi seruus fuit, qui dominum ex Auentino fugientem, quandiu potuit tutatus est: occiso deinde domino super eius cadauer prostratus, sibi quoque mortem consciuit. *Autor Valer. lib. 6. cap. 8.*

EVPROSOPON, Εὐπροσώπον, Promontorium est Phœnices ad Byblon oppidum: ita dictum ab aspectus incunditate. Nam εὐπροσώπος interpretatur incundus aspectu.

EVRANIVM, nij, Εὐράνιον, Cariæ oppidum est, Halicarnasseorum iurisdictioni ab Alexandro magno attributum. *Plin. lib. 5. cap. 19.*

Eureos, Gemma est nucleo oliuę similis, striataque modo concharum, minus tamen habens candoris. *Autor Plin. lib. 37. cap. 10.*

EVRIPIDES, penultima corr. {Εὐριπίδης. GERM. Ein furtreffelicher griechischer tragedisch reiber von athen burtig. } Insignis poëta tragicus fuit natus eo die quo numerosus ille Xerxis exercitus ab Atheniensibus fusus est. Floruit tempore Archelai Macedonum regis, à quo etiam summo in honore est habitus. Scripsit fabulas LXXV, ex quibus quinque tantum victoriam meruerunt. Castitate autem vitæ tanta fuit, vt vulgo, μισογύνης, hoc est, mulierum osor, fuerit cognominatus. Periit noctu, ab Archelai canibus, vt fertur, discerptus. Ossa eius Regis iussu Pellam sunt translata, repulsis Atheniensium precibus, qui sæpe per legatos tentauerat, vt ciuis sui reliquias sibi in patriam referre liceret.] De Euripide, & genere eius, *vide Gellium cap. 20. lib. 15.*]

EVRIPIDIVS, Εὐριπίδιος, Numerus in talis quadragenarius ab Euripide inuentos eo tempore quo exactis triginta tyrannis, quadraginta principes Athenienssium Rempubl. administrabant. Legitur & Euripides in eadem significatione. *Vide Cælium Rhodig. li. 20. c. 27.*

EVRIPVS, pen. prod. {Εὔριπος. GERM. Das eng vnrüwig meer zwyschen den land Boeotia vnd der Insel Negropone. } Dicitur fretum, id est, mare angustum, inter Aulidem Bœotiæ portum, & Eubœam insulam, quod vnius diei & noctis spatio septies recurrit eo impetu, vt nauigia repugnantibus ventis plena secum rapiat. *Autor Mela* [*Senec. epist. 84.* In Euripum saltare.]

¶ Inde locus factus prouerbio, Homo Euripus, Εὔριπος ἀνθρωπος. In inconstantibus ac moribus inæqualibus homines dicitur. Quadrat & in formæ vices, quæ res mortalium, velut æstu quodam sursum ac deorsum iactat.

¶ Sunt item Euripi, canales, seu ductus aquarum aliunde deductarum in sublime salientium, si paulò minutiores sint, quos intra domos Romani per pratum ducebant: si autem maiusculi sint, nili dicuntur. *Cic. lib. 1. de Legibus* Ductus aquarum, quos isti nilos, euripósque vocant, quis quum viderit, non irriserit?

¶ Euripi quoque sunt fossæ in ludis circundatæ pro septis, quorum loco temporaria prius clausira fuerunt. *Autore Plinio.*

EVRŌME, es, pen. prod. Oppidum est Cariæ, *apud Plin. lib. 5. cap. 29. A Steph.* Εὐρωμία appellatur.

EVLOGIAS, æ, Εὐλογίας, Gemma est quæ situ videtur operire nigritiem ita dicta à Græco verbo εὐλογᾶν, quod est situm trahere. *De hac Plin. lib. 37. cap. 10.*

EVRONOTVS, Εὐρόνοτος, Ventus inter Eurum & Notum flans: [A Latinis vocatur Vulturnus vt auctor est *Gell. cap. 22. lib. 2.* Eius quoque venti] meminit. *Plin. lib. 2. cap. 47.* {GAL. Sulueſt. ITAL. *X'aloque medio iorno.* Fland. Zuyd Oester Zuyd. GERMAN. Der wind so zwischen Mittag vnnd des winters anffaang hárwáner.}

EVROPA, Εὐρώπη, Tertia pars orbis, ab Asia Tanaide fluuio: ab Africa Mediterraneo mari discreta. {GERM. Das dritt theil der welt/so inerthalb den hochmeer/vnnden meer so auff das mittell erdtrich sich enhár vmb das gantz Italiem vnd Griechenland zeücht/darzu dem fluß Tanai begriffen ist.} Ita dicta ab Europa, Agenoris Phœnicum regis filia, quam Iupiter (vt poëtæ fabulantur) in bouem transformatus, raptam abduxit in Cretam. Habet quatuor sinus magnos: quorum primus est à Gaditano freto ad Lacinium vsque promontorium Italiæ in Locris. Secundus à Lacinio ad ipsa Epiri acrocerauniа. Tertius inde ad Hellespontum. Quartus ab Hellesponto ad Mæotidis ostia. [*Plaut. Amphit. sc. 3. a. 4.* Magnus Europæ quæstor.]

¶ Est item Europa, nymphæ nomen Occani & Tethyos filia: *cuius meminit Hesiodus in Theogonia.*

EVROPVS, pi, pen. prod. Εὔρωπος, Oppidum Macedoniæ ad Axium amnem, *teste Plin. lib. 4. cap. 10.* ita dictum (*si Stephano credimus*) ab Europo Macedonis & Orithyæ filio.

EVROPVM, Εὔρωπον, Syriæ vrbs, olim Thapascum, postea Amphipolis appellata. *Autor Plin. lib. 5. cap. 24.* ¶ Est item eiusdem nominis oppidum apud Parthos, cognomento Nomadas: *cuius meminit idem Plin. lib. 6. cap. 25.*

EVROTAS, penultima producta, Εὐρώτας, Fluuius Laconiæ, Spartam præterlabens. *Liuius libro 34. bel. Maced.* ripiasque habens frequentibus lauris consitas. *De hoc Virgilius in Sileno,* Omnia quæ Phœbo quondam meditante beatus Audiit Eurotas, iussitque edíscere lauros.

EVRVS, Εὖρος, Ventus spirans ab ortu brumali, quem Latini Vulturum appellant. [Imo à Romanis nauticis Subsolanus cognominatur, vt testatur *Gellius cap. 22. lib. 2.* Porrò vnde oriatur, vnde dicatur Eurus, & de eius variis appellationibus, *vide apud Gell. loco citato.*] {ITALI. *X'aloque leuante.* FLAND. Zuyd Oesten Oest GERMA. Einer auß den Ostwinden/der namlich so von des winters auff gang herwáyet. ANGL. *The north east wind.* } *Plin. lib. 2. c. 47.* Ab Oriente æquinoctiali Subsolanus: ab oriente brumali Vulturnus: illum Apelioten, hunc Græci Eurum appellant. *Colum. lib. 5. cap. 5.* Quum plerumque sideris Caniculæ tempore quædam partes eius regionis sic infestantur Euro (quem incolæ Vulturnum appellant) vt nisi teguminibus vites opacentur, velut halitu flammeo fructus vrantur. *Ouid. 1. Metam.* Eurus ad Autoram, Nabathæáque regna recessit, Persidáque & radiis iuga subdita matutinis. *Eurus pro parte Orientali. *Valer. 1. Argonaut.* Iamprídem regio, quæ virginis æquor ad Helles: Et Tanaim tenus immenso discendit ab Euro, Vndat equis, florétque viris. Intelligit Asiam. *Eurinus, a, um, Adiect. *apud Columell. lib. 11. c. 2.* Ventus Eurinus, & interdum Auster cum grandine est.

EVRYALE, pen. cor. Εὐρυάλη, fuit regis Minois filia: quæ Neptuno Orionem peperit.

¶ Alia fuit Prœti Argiuorum regis filia. Tertia ex Gorgonibus vna: quæ tres fuerunt in extrema Africa circa Atlantem montem: quæ omnes vnum oculum habebant, quo vtentes quoscunque aspiciebant, conuertebant in saxa. Harum nomina Meduſa, Sthenyo, & Euryle Seruius eximia parique pulchritudine virgines fuisse tradit, quarum solo aspectu adolescentes obstupescebant, quam rem fabulæ occasionem subministrasse existimat, vt dicerentur quoscunque aspexissent, in saxa transmutare. *Hæc ille enarrans illud Vir. lib. 6. Æne.* Gorgones Harpyiæque, & forma tricorporis vmbræ.

EVRYALVS, pen. cor. Εὐρύαλος, Vnus ex principibus Peloponnesiacis, qui Argos & propinquas vrbes incolebant, & ad Troiam cum octoginta nauibus venerunt: *vt tradit Homerus in Catal.*

Fuit etiam hoc nomine Troianus, arctissimo amicitiæ vinculo cum Nisso coniunctus, Virgilíque carmine notissimus. ¶ Fuit & nomen histrionis,

ſtrionis. *Iuuenal.* Nobilis Euryalum, aut Mirmillonem exprimat infans.

EVRYALVS, εὐρύαλος, vocabatur metropolis Epipolorum. Eſt autem oppidum Syracuſanum in loco prærupto *Steph.* Vide Epipolæ.

EVRYAMPVS, Εὐρυάμπος. Oppidum Magneſiæ. *apud Steph.*

EVRYANASSA, Εὐρυάνασσα, Inſula eſt maris Ægæi, ergione Ionię, non procul ab Arginuſa. *Autor Plin. lib. 5. c. 31.*

EVRYBATES, εὐρυβάτης, Nomen viri Ithaci, Vlyſſis præco, ab Agamemnone miſſus, vt ab Achille auferret Briſeidem. *Ouid. in Epiſt.* Briſeidis ad Achillem. Nam ſimul Eurybates me Talthybiúſque vocarunt, Eurybati data ſum, Talthybióque comes.

EVRYBATVS, ſub Carne. GERM. Ein geſwinder vnd geſcheider hauß dieb. ¶ Fur inſigni aſtutia, qui aliquando à cuſtodibus in furto deprehenſus, quum illi videre cuperent quo ingenio domos conſcenderet, ſtimulis quibuſdam ferreis, & funibus irrepſit in parientem illiſque intuentibus, expeditámque hominis agilitatem admirantibus, per tegulas aufugiens, periculum euaſit. Vnde prouerbialiter Eurybatiſſare εὐρυβατίζειν dicitur aliquis, qui in re manifeſta deprehenſus aliqua tamen arte elabitur.

EVRYBIADES, dæ, εὐρυβιάδης, Lacedæmonius quidam nobilis fuit. Euryclidæ filius, vniuerſæ Græcorum claſſis dux à Lacedæmoniis conſtitutus aduerſus Xerxem. *Vide Herod. lib. 8.*

EVRYCLEA, pen. prod. εὐρύκλεια, Opos Piſenoridæ filia pulcherrima, quam Laertes in prima exiſtens pubertate viginti boum pretio emit, ac honore parem vxori domi habuit, Vlyſſemque nutriendum dedit, quem & prima in patriam redeuntem agnouit. *Vide Homer. lib. 1. & 19. Odyſſ.*

EVRYCLES, pen. cor. εὐρυκλῆς, Vatis nomen qui de ſuis incommodis ſemper aliquid diuinabat. Hinc factum eſt vt prouerbiali quadam figura omnes diuinatores Euryclidæ dicerentur, *vt refert Cælius Antiq. lect. lib. 5. c. 10.*

EVRYCRATIDAS, εὐρυκρατίδας, Vir Lacedæmonius, *de quo Plutarchus.*

EVRYDAMAS, antis, pen. nominatiui corrept. εὐρυδάμας. Vir fuit Troianus ſomniorum interpres. ¶ GERM. Ein Troianiſcher traumauſleger. ¶ *Ouid. in Ibin.* Vtque vel Eurydamas ter circum buſta Traſylli, Et Lariſſæis tractus ab hoſte rotis. Vbi per Eurydamanta intelligunt Hectorem qui virtute cuncta domitabat, εὐρὺ enim Græcis late ſignificat: & δαμάζω, domo.

EVRYDAME, ames, Εὐρυδάμη, Diactoris Lacedæmonij filia fuit & ſoror Menij, vxor autem Leotychidæ Lacedæmoniorum regis, ex qua ille Lampito filiam ſuſcepit, quam Archidamo Zeuxidami, filio in matrimonium tradidit. *Autor Herod. lib. 6.*

EVRYDICE, εὐρυδίκη. Vxor Orphei, cuius amore captus Ariſtæus, quum vim inferre pararet, illa per auia fugiens, incidit in colubrum in herba delitescentem, cuius morſu interiit. ¶ GERM. Die hauſſtraw Orpheꝛ ſo von einer ſchlangen iſt zů tod gebiſſen worden. ¶ Orpheus autem vxoris mortem ægerrimè ferens, accepta cithara inferos adiit, vbi Plutonem Proſerpinámque tam ſuaui carmine demulſit, vt ei vxorem ab inferis reducendam permitterent: ea tamen conditione, ne prius eam quàm ad ſuperos rediiſſet, intueretur. Quam legem cum ille amoris impatientia eſſet præuaricatus, Eurydice denuò ad inferos eſt retracta. *Virg. lib. 4. Georg.* Reſtitit, Eurydicémque ſuam iam luce ſub ipſa, Immemor, heu, victuſque animi reſpexit, &c.

¶ Alia item fuit Eurydice, Clymeni filia, vxor Neſtoris. ex qua ille ſeptem filios, & vnicam filiam ſuccepit. *Autor Homer. Odyſſ. lib. 3.*

EVRYDOMENE, εὐρυδομένη, Nympha marina, ἀπὸ τοῦ εὐρὺ καὶ δέμω. hoc eſt, abundanter do. Perhibent hanc matrem gratiarum fuiſſe, quam alij Eurymeduſam, à verbo Græco μέδω, quod rego ſignificat, vocant.

EVRYLOCHVS, εὐρύλοχος, Phlegyarum rex, & conditor Thebarum quas poſtea Cadmus inſtaurauit.

¶ Fuit etiam hoc nomine vnus ſociorum Vlyſſis, qui ſolus Circes pocula non guſtauit, neque in ſuis figuram tranſmutatus eſt. *Ouidius decimoquarto Metamorphon.* ſuis ſolum caruiſſe figura Vidimus Eurylochum: ſolus data pocula fugit.

EVRYMEDON, ontis, pen. nominat. cor. εὐρυμέδων, Pater Peribœæ, ex qua Neptunus Nauſithoum ſuſcepit, regem Phæacum & Alcinoi patrem. *Autor Homer. lib. 7. Odyſſ.*

¶ Eſt item Eurymedon, Pamphyliæ fluuius, iuxta quem Athenienſes Cimone duce Medos profligarunt. *Autor Thucyd. lib. 1.*

EVRYMACHVS, εὐρύμαχος, Thebanorum potentiſſimus fuit: qui cùm Platæas noctu per proditionem cepiſſet, rebellantibus deinde ciuibus, viuus in hoſtium poteſtatem peruenit, vnáque cum ſui omnibus ſupplicio effectus eſt. *Autor Thucyd. lib. 2.*

EVRYMIDES, pen. cor. εὐρυμίδης, Telemus Eurymi filius inter Cyclopas vates fuit egregius, qui Polyphemo prædixerat omnia quæcunque ab Vlyſſe paſſus eſt. *Ouid. 13. Met.* Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales, Tertibilem Polyphemon adit, luminéque quod vnum fronte geris media, capiet tibi (dixit) Vlyſſes, Riſit, & O vatum ſtolidiſſime falleris, inquit.

EVRYNOME, εὐρυνόμη, Nympha, Occeani & Tethyos filia, mater Leucothoes quam Apollo aſſumpta matris illius effigie compreſſit.

¶ Alia fuit Apollinis filia, quæ Adraſtum Argiuorum regem, & Eriphylen Amphiarai coniugem peperit.

EVRYONE, Amyntæ Macedonum regis filia, quæ patrem à matris inſidus liberauit.

EVRYPYLVS, pen. cor. εὐρύπυλος, Herculis filius qui regnauit in Co inſula, & cunctorum Græcorum augur peritiſſimus eſt habitus. *Virg. libro 2. Æneid.* Suſpenſi Eurypylum ſcitatum oracula Phœbi Mittimus,

[Euryſaces, filius Aiacis. *Plutarch. Initio Alcibiadis. & in Solon.*

ETRYSTHEVS, εὐρυσθεύς, *Suidæ*, fuit Sthenelı Mycenarum regis filius, qui Iunonis inſtinctu imperabat Herculi, vt varia monſtra ſuperaret, quo poſſet perire. Vnde durus Euryſtheus vocatur à *Virg. lib. 2. Georg.* quòd nullis Herculis laboribus potuerit mitigari. quos (inquit) aut Buryſthea durum, Aut illaudati nęſcit Buſiridis aras?

EVRYTION, tionis, εὐρυτίων, Faber inſignis fuit, qui Pallanti Euandri filio arma fabricauit. *Virg. 10. Æneid.* Quæ bonus Eurytion multo celauerat auro.

EVRYTVS, pen. corr. Vnus fuit ex Centauris, qui quum Hippodamiam vi rapere vellet, à Theſeo eſt occiſus. ¶ GERM. Einer auß den Centauris weſcher vom Theſeo iſt vmbracht worden. ¶ Alius fuit Eurytythus, Occhaliæ, rex qui Ioles filiæ ſuæ nuptias pollicebatur, quicunque ſagittandi arte ſe, vel vt alij tradunt, filios ſuos vicifſet, nam ab Apolline hanc artem dono acceperat. Ab Hercule igitur victus, filiam illi negauit, quapropter Hercules iratus Eurytı vrbem diripuit, Iolenque occiſo patre abduxit. Hinc Eurytis patronymicum fœm. *Ouid.*

Eurytides Ioles,
Et inſani Alcidæ.

Vide Eurythus. *Steph. in Feretrio*, Melaneum Eurytı patrem nominat.

Eurythmia εὐρυθμία Decens & aptus corporis motus *Quintil. lib. 1. ca. 30.* Corporis quoque decens & aptus motus, qui dicitur εὐρυθμία eſt neceſſarius.

[Euſcheme. *Plaut. Milit. ſc. 2. a. 2.* Euge euge, euſchemè mehercule altitit. εὐσχημῶς.]

Euſebes, Gemma ex qua Tyri in Herculis templo facta ſedes, ex qua facilè dij ſurgebant. *Plin. lib. 37. c. 10.*

EVSEBIA, εὐσέβια, Ciuitas Cappadociæ, Cæſarea pòſt dicta.

EVSEBIVS, εὐσέβιος. Epiſcopus Cæſarienſis, firmiſſimo amicitiæ fœdere cum Pamphylo martyre coniunctus: à quo & Pamphyli cognomen mutuatus eſt. Floruit temporibus Conſtantij & Conſtantini Cæſarum. Scripta multa reliquit quorum catalogum *vide apud Suidam.*

EVSTATHIVS, εὐστάθιος, Nomen fuit Grammatici Conſtantinopolitani, cuius extant Commentaria in Homerum, quemadmodum Seruij in Virgil. ¶ Euſtarhius alius fuit Epiphanæus, qui temporum Epitomen ab Ænea Troiano vſque ad Anaſtaſium principem, ſub quo vixit, ſptem voluminibus conſcripſit. *Autor Suidas.*

¶ Euſtathius alius genere Pamphilus, præſul Antiochenus aduerſus dogma multa compoſuit ſub Conſtant. principe: pulſus demum eſt in exilium Traianopolim Thraciæ ciuitatem, vbi & ſepultus eſt. Sunt quoque ipſius volumina de anima, epiſtolæque complures. *Hieron.*

¶ Præter hos fuit Euſtathius martyr inter aulicos Traiani principis, Placidus antea vocatus: qui quum in venatione ceruum ſectaretur, conſpecto inter eius cornua crucis ſimulachro & voce ferè eiuſdem audita, Cur me perſequeris? domi vxori Theophytę & filiis rem manifeſtauit: qui verbi eius fidem adhibentes, Chriſto nomen dederũt: martyrij palmam accepit ſub Adriano vnà cum vxore, æneo in tauro exuſtus. *Volaterranus lib. 15.*

EVSTEPHIVS, εὐστέφιος, Aphrodiſeus ſophiſta, ſcripſit declamationes. *Suidas.*

EVSTOCHIVS, εὐστόχιος, Cappadox ſophiſta, ſcripſit ad Conſtantem principem de Cappadociæ aliarúmque gentium antiquitate. *Volater. lib. 15.*

EVSTRATIVS, εὐστράτιος, Nomen philoſophi, qui in Ethica Ariſtotelis commentarios ſcripſit.

EVTAEA, εὐταία, Vrbs Arcadiæ. *Steph.*

EVTERPE, εὐτέρπη. Vna ex Muſis quæ mathemata, vel vt aliis placet, tibias inuenit. ¶ GERM. Eine auß den neun Muſis ſe die mathematic oder wie andere wellen / die ſchwägtern erfunden hat. ¶ à conuentus ſuauitate nomen trahens. eſt enim εὖ bene & τέρπειν delectare. *Virg. in Epigram.* de Muſarum inuentis. Dulciloquis calamos Euterpe flatibus implet.

EVTHENAE, εὐθηναί, vrbs Cariæ. *Steph.*

EVTHYDEMVS, pen. prod. εὐθύδημος, Philoſophus fuit Tarſenſis, Apollonij Tyanei præceptor: *de quo vide plura apud Suid.*

EVTHYMVS, εὔθυμος, Pugil inſignis, in Locris Italiæ, qui Epizephyrij cognominantur, ortus Aſtycreo patre, vel (vt indigenis perſuaſum eſt) Cæcinà amne genitus, qui Locros à Rheginis diuidit. Hunc tradit Pauſanias perpetuum fuiſſe Olympiorum victorem: ſemélque tantum fuiſſe ſuperatum à Theagene Thaſio, non iuſto quidem certamine ſed circumuentum dolo: vnde nec Theageni decretus honor: inſuper damnatus vt mulctæ nomine talentum Euthymo repræſentaret. Rurſus inde in Italiam, cum Temeſæo heroe congreſſus (cui oppidani quotannis eximia forma virginem tributi loco pendebant) victoria potirus eſt, Temeſæóſque ſeruitute liberauit, virginémque illi deſtinatam vxorem duxit: quo nomine diuinos honores etiam viuus meruit. *Vide hæc latius apud Suidam Meminit huius & Ælianus, Variæ hiſt. lib. 8.* Euthymus (inquit) Locrus ex Italia, pyctes inclytus, & robore inſigni fuit: lapidem geſtabat ingenti magnitudine qui Locris oſtenditur: & Temeſæum heroa, quod cuique per vim abſtulerat, reddere coegit etiam cum fœnore: vt inde natum ſit adagium iis qui ſordidos & iniuſtos quæſtus faciunt, aſſore Temeſæum genium. Poſt hæc Euthymus ad amnem Cæcinam oculis hominum apparere deſiit. *Meminit eius & Pli. lib. 7. c. 47.*

Euthymia, ſub θυμία. GALLI. Tranquillité deſprit. ITA. *Tranquillità d'animo.* GERM. Ein guter mut, rw we ſtert des gemuts. HISP. *Soſſiego de animo.* ANGLI. *Quietneſſe of mind.* Animi tranquillitas. *Laertius in vita.* Democriti definit Euthymiam eſſe rectum quietúmque animi ſtatum, dum nullo metu, nulla ſuperſtitione, aut aliqua quauis perturbatione agitatur. *Cic. lib. 5. de Finib.* Democriti autem ſecuritas, quæ eſt animi tanquam tranquillitas, quam appellant. εὐθυμίαν, eò ſeparanda fuit ab hac diſputatione, quia iſta animi tranquillitas eſt ipſa vita beata.

Euthyoria, εὐθυωρία, Rectæ lineæ perfectio & menſura non per diverticula itinerum (quæ obiectu montium, & interiacentu conual-

lium,aut fluminum flexu plerunque neceſſaria ſunt)ſed in directum acta.

EVTOCVS,*Autore Bocatio libr.5.* Apollinis & Cyrenes filius,qui fratribus ex Africa redeuntibus, Cyrenis dicitur remanſiſſe,& iis imperaſſe,qui vnà ſecum ibidem remanſere.

EVTRAPELVS, pen.cor. εὐτράπελος:*apud Horat.lib.1.Epiſt.* Viri cuiuſdã nomen eſt in circunueniendis hominibus calliditſſimi.} GERM. NI. Der nam eines beſchiſſnen tanden } Eutrapelus inquit,cuicunque nocere volebat,veſtimenta dabat pretioſa,Vox eſt Græca idem ſignificans,quod vrbanus,ſalſus & facetus.

εὐτραπελία, æ,ἰυτραπελία. Dictio eſt Græca, idem ferè ſignificans, quod apud nos vrbanitas,lepor,feſtiuitas.} ANGLIC. *Gentleneſſe in ſpeach and behauior, pleaſant ieſting* } *Ariſtoteles in Rhetoricis* ἰυτραπελίαν interpretatur πρὸς ὕβριν : hoc eſt eruditum conuicium.

EVTRESIVM,ἰυτρήσιον,vrbs Arcadiæ,*Steph.*

EVTRESIS ἰυτρησις, Pagus inter Theſpias & Platæas ſitus,quem Zethus & Amphiſus muris cinxerunt : ſic dictus quod multis ὐδασι,hoc eſt viis ſeu vicis prius vſus & quaſi perforatus fuerit. Hinc Eutreſites Apollo,cuius templum & oraculum ibi celeberrimum fuit.*Strab.*

ΕΥΤΥCΗΙΑ,ἰυτυχία Inſula eſt Theſſaliæ adiacens,ante ſinum Pagaſicum. *Autor.Plin.lib.*4,*c* 12.

ΕVTΥCΗΕ,es,pen.cor.ἰυτύχη,Mulier Tralliana,trigenta partus enixa,& à viginti liberis rogo illata *Autor Plin.lib.7.c.3.*

ΕVTΥCHES, Conſtantinopolitanus abbas,tertius poſt Manetem & Apollinarem , alium affirmabat eſſe Chriſtum, aliud verbum Dei. } GERMA. Ein böſer ketzer von Conſtantinopel welcher verlouginet das Chriſtus wahrhafftig vnſer fleiſch an ſich genommen hette. } Negabatque Chriſti carnem noſtræ ſimilem , nec in parte duas in eodem ſuppoſito naturas eſſe. Sed de cœlò corpus deſcendiſſe dictitabat, ac in virginis vterum tanquam ſolis rapios penetraſſe , vt viſum ſit ſanè ex muliere generatum,quanuis vere generatum non ſit. *Autor Suidas.*

ΕVTΥCHIDES,ἰυτυχίδης,Inſignis fuit ſtatuarius,qui Olympiade centeſima vigeſima floruit.*teſte Plin.lib.*34.*c.*8.

ĕuulgo gas,gare,In vulgus edo,occulta omnibus prodo. } ἐξαγορεύω. ANGL.*To publiſhe,or mak knawen abrode.* } *Liu.lib.9. ab Vrbe,* Ciuile ius poſitum in penetralibus Pontificum,euulgauit.

ĔVXĪNVS PONTVS,ἔυξεινος πόντος, Mare illud eſt,quod incipiens à Boſphoro Thracio,vergit in Orientem & Septentrionem, prius Pontus Axenus dictus:ἄξενος,hoc eſt inhoſpitalis.} GERM.Das vngeheur oder vngaſtbar meer ſo ſich von dem engen meer ſchtund in Thracien/gegen auffgang vnd mittnacht erſtrecket.} propter immanitatem eorum qui eius maris litora incolebant , Illi enim & hoſpites immolare ſolebant (*vt autor eſt Strabo lib.*7.) & carnibus pereſis, ex caluis eorum ſibi pocula conficere. Poſtea verò quum in locis maritimis Iones aliquot oppida condidiſſent, cohibito Scytharum aſſueto latrocinio, receptóque Græcorum hominum commercio, pro Axeno Euxinus, hoc eſt hoſpitalis appellatus eſt. Idem pene de huius nominis origine tradit *Ouidius de Ponto* , Frigida (inquit) me cohibent Euxini littora ponti.Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.[*Idem Ouid.Eleg.*8. *lib.*4.*Triſt.*Qua maris Euxini terra ſiniſtra iacet. *Ibid.Eleg.*3.*lib.*5. *Triſt.*Ad Euxini littora æquoris.]

ĕuzōmos,ſiue Euzomon,pen.prod.εὔζωμος,ὄν εὔζωμον , Eruca herba,ita dicta, quòd iuris ſaporem commendet. ζωμὸν enim ius appellant Græci.*Plin.lib.*20.*c.*13. In condiendis obſoniis tanta erucæ eſt ſuauitas,vt Græci Euzomon appellauerint.

E ante X.

Ex.In notis antiquorum Eius,vel exigitur.Ex B eius bona Ex.C.ex conſuetudine,vel ex concione,vel ex conditione. EXCVR. excuſo EXD,A.vel EXDO.AVG.ex domo Auguſti.EX M.ex militia. E.M D.eius memoria dixit,

Ex.} ἐκ *min ex ἐξ.* GALL.De,par,depuis,ſelon.ITAL.*Da,de,di.* GERMA. Auß/von.HISP.*De.*ANGLICE,*Of,frome,according.*} Præpoſitio,vt aliis atque aliis verbis,iungitur, ita aliam atque aliam ſortitur ſignificationem.

¶ Interdum enim ſignificat locum:vt,Ex cælo,*apud Catullum,* Spectatum ex cælo Mars pater ipſe veni.

¶ Interdum tempus,vt idem ſit quod poſt. *Cic.*1.*Philipp.* Ex eo die quo in ædem Telluris conuocati ſumus.Sic etiam dicimus, Ex illo, hoc eſt poſt illud tempus.*Virg* 2.*Aene.* Ex illo flere,& retro ſublapſa referri Spes Danaûm.

¶ Nonnunquam etiam perſonam:vt quum dicimus,Audiui ex patre meo. ¶ Aliquando cauſam,vt ferè idem ſit quod propter. *Senec.de Benefic.* Si quis patriæ meæ pecuniam crediderit,non dicam me illius debitorem,nec ex hoc æs alienum profitebor, id eſt,non propterea profitebor æs alienum. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro cum.*Plaut.in Mercat.* Reſinam ex melle Ægiptiam vorato,ſaluum feceris. Quod locutionis genus frequens eſt apud Medicos. [Emortualem facere ex natali die.*Plaut.pſeud.ſc.*7.*a* 4. Medea fecit rurſum ex ſene adoleſcentulum. *Plaut.Pſeu.ſc.*2.*a.*3. Fartum facere ex hoſtibus.*Plau.Men.ſc.*1.*a.*1 Ex diſciplina Ionica perdidici(ſaltare) *Plau. pſeud.ſc.*1.*a.*5. Hoſtes viuos ſoleo rapere ex acie:Ex hoc mihi nomen eſt. *Plaut.pſeu.ſc.*2.*a.*2. Ex te faciam,pilum catapultatum.*Plautus Curc.ſc.*3.*a.*5 Satis dolui ex animo. *Plaut.Capt.ſc.*1.*a.*5.Vix ex gratulando eminebam. *Ibid.ſc.*2.*a.*3. Clamare hinc ex crumena.*Pla. Aſin.ſc.*3.*a.*3. Non eſt ex re tua,vt emoriar. *Plautus pœn.ſc.* 3. *a.*1. Ex proximo.Vide proximus.Ex bonis ſunt peſſimi (.i exiſtunt.) *Pl. Capt.ſc.*1.*a.*2. Illic qui ex ædibus herus eſt. (exit) *Plautus Amphit. ſc.*4.*a.*4. Ex amore huius corruptus oppidò. *Plaut. Aſin.ſc.*2.*a.*5. Ex amore tantum eſt homini incendium. Ibidem.Ex paupertate nemo eſt parcior illo. *Idem Aul.ſc.*4.*a.*1. Iamne abierunt ex conſpectu? *Plautus Menæ.ſ.*2.*a.* 5. Neque adæque parcius iuuentute ex omni attica. *Idem Moſtell.ſc.*1.*a.*1. Viu' te facium ex lætante lætantem magis. *Plau.pſeu ſc.* 3. *a.*1. Ex tranſuerſo cedit quaſi cancer. *Plaut.Ibid.ſc.*1. *a.*4. Herilem filium video corruptum ex adoleſcentè optimo.*Plaut.Moſtell.ſc.*1.*a.* 1. Ex periculo petita verba. *Quintil.* Ex ſuperuacuo laborare. *Senec.cap.*11.*de Tranq.* Ex æquo diuidere. *Idem cap.*15. *de Conſol. ad Mart.* Is ex ſe hunc reliquit qui hic habitat filium. *Plau.Aulul.prolog.* Filiam ex te tu habes. *Ibid. ſc.*2.*a.*5. Ex me hanc rem audiet. *Plaut. Capt.ſc.*1.*a.*4. Vnum ex omnibus magnificare.*Plaut.Men.ſc.*4. *a.* 2. Expreſſam in cera ex anulo ſuam imaginem.*Plaut.Pſeud.ſc.* 1.*a* 1. Opſonaui ex mea ſententia. *Plaut. Men.ſc.*2. *a.* 2. Ex alio reddere iudicium,(i.de tribunali) Velleius. ¶ Ex alto nautæ terram conſpiciunt.*Plaut.Men.ſc.*1.*a.*2. Apollo mihi ea oraculo imperat,vt ei oculos exuram. *Plaut. Men. ſc.*2 *a.*5. Ex oculis abſcedat in crucem. *Plaut. Men.ſc.*2.*a.*5.Illi ex omnibus optimè volo.*Plaut, Moſtell ſc.*4.*a.* 1. Ex prouocatione hoſtem occidit. Velleius. ¶ Ex magnis rupibus nactus planiciem, (. i. pòſt magnas rupes.)*Cæſ.lib.*1.*de bell.ciu.* Ex animo vel è fato miſer. *Gell. cap.*1. *lib.* 14. Ex lingua eius capti vbi ex vacat. *Gell.c.*3.*l.*16.Ex litteris refert,pro de litteris. *Cæſar initio lib.*1.*de bell. ciu.* Aliud ex alio,(bis) *Senec.cap.*28.*de vita beata*, Ex duritia alui cubare. *Sueton. in Neron. cap.*34. Ex ſitu ſqualiare. *Gell. cap.*4.*lib.*9. Ex metu ſigna dimittere,. (.i. propter metum.) *Cæſ. lib.* 3. *de bell. ciu.* ¶ Senator ex equitibus Rom.creauit,(h.e.pro equitibus.)*Suet.in Auguſt. cap.*40. Ex ſumma ope niti,(vbi ex vacat. *Gell. c.* 3. *l.*7. ¶ Ex contraria ſpecie,(pro ex contrario.*Gell.c.*2.*l.*6.Cum diis ex pari viuit ſapiens,(i.ex æquo.) *Senec. epiſt.* 60. * Ex vero poſitum permanſit Equiriæ nomen. *Ouid.*2.*Faſt.* Non * ex difficili cognita cauſſa fuit. *Ouid.* 5. *Faſt.* ¶ Ex toto proiice dolorem. *Senec. c.* 5.*de Conſol.ad Polyb.*Ex toto mœrere *Ibid.cap* 18.Ex toto auferre. *Idem Senec.c.*16.*de Conſ.ad Mart.*Ex toto includi. *Senec.cap.*10. *de Conſol.ad Mart.* Ex inopinato ferimur. *Senec.cap* 9 *de Conſol.ad Mart.* ¶ Ex conſuetudine magis quàm ex deſiderio fluentes oculi. *Senec.cap.*1,*de Conſol. ad Mart.* Ex diſpoſito lucet,(mundus)*Ibid ca.vlt.* Ex facili mobilia. *Senec. cap.* 25. *de Conſol. ad Mart.* Ex ſordido lucens ignis viuacior. *Senec.c.* 23.*de Conſ.ad Mart..*1.Omnium ex vero peritus.*Ibid.c.*25. Brutus ex obſcio victus.*Quintilian.** Ex tuto audere.i. non temere.*Suet.in Tib.cap.*73. C.Cato repetundarum ex Macedonia damnatus.&c.] ¶ Alias præterea infinitas habet ſignificationes pro ratione adiuncti : vt, Ex abundanti, idem eſt quod præter neceſſitatem, vel plus quàm neceſſe erat. *Quintil.lib.* 5. *c.* 6. Adiicit ex abundanti hanc quoque fiduciam. ¶ Ex æquo, idem eſt quod æqualiter. *Tacit. lib.* 18. Diſcrimen ac periculum ex æquo partiemur. Vel ex æquitate. *Liu. lib.* 2. *quintæ Decad.* Et ſi in animum inducerent, vt ex æquo fœdus fieret,& ſe viſurum quid ſibi faciendum eſſet. ¶ Ex animo,hoc eſt,non ſimulate.*Terent. in Eunuch.* Vtinam iſtud verbum ex animo, ac vere diceres. ¶ Ex animi ſententia,idem eſt quod pro voto. ¶ Ex animo, vel ex animi ſententia iurare, pro ſyncere,liquido , & ex animo,ac ſine dolo malo. *Liu.lib.* 22. Ex animi mei ſententia iuro,vt ego Remp. non deſeram,neque alium ciuem deſerere patiar. *Cic. Academ.*11. Maiores primum iurare ex animi ſententia quenque voluerunt , deinde ita teneri ſi ſciens falleret, *Hotomanus.* ¶ Ex ante diem Nonarum , hoc eſt,ante Diem Nonarum finitum. *Cic. Attic. lib* 3. De Quinto fratre nuntij nobis triſtes,nec varij venerant , ex ante diem Nonarum Iuniarum, vſque ad pridie Kalend. Septembres. ¶ Ex compoſito , hoc eſt, vt compoſitum erat,vel vt conuenerat,vel dedita opera.*Liuius lib.*1.*ab Vrbe*,Tum ex compoſito orta vis, ſignóque dato , iuuentus Romana ad rapiendas virgines diſcurrit. ¶ Ex conſuetudine, hoc eſt, ſecundum conſuetudinem,*Plin. Epiſt. lib.* 2. Hunc oro ex conſuetudine tua & legas,& relegas. ¶ Ex continenti,idem eſt quod ſtatim,*Iuſtinus lib.* 1 , Septem tantum huius coniurationis conſcij fuerunt , quæ ex continenti ne dato in pœnitentiam ſpatio, res per quenquam enarraretur,&c. ¶ Ex dignitate , hoc eſt, pro dignitate, vel vt dignitas poſtulat,*Cic.Licinio lib.* 5. *Epiſtol.* Quamobrem tu,quantum tuo iudicio nobis tribuendum eſſe putes,ſtatues ipſe : & vt ſpero , ſtatues ex noſtra dignitate. ¶ Ex facili,idem eſt quod facilè. *Plin.lib.*22.*c.*15. Hippocrates tantum ſorbitionis gratia laudauit , quoniam lubrica ex facili hauriretur.

¶ Ex fide,hoc eſt,fideliter. *Suetonius in Galba,* [*cap.*9.] Numulario non ex fide verſanti pecunias,manus amputauit.

¶ Ex induſtria,hoc eſt,dedita opera.*Liuius l.ab Vrbe.*Ergo ex induſtria factus ad imitationem ſtultitiæ , quum ſe, ſuáque prædæ eſſe regi ſinereret. ¶ Ex inſperato repente miſiſtis nobis huc P. Scipionem. ¶ Ex integro , vel De integro , quod barbari dicunt, *De nouo. Plinius in Epiſt.* Ego quia ſciebam acta Baſſi reſciſſa,datúmque à Senatu ius omnibus de quibus ille aliquid conſtituiſſet, ex integro agendi.

¶ Ex profeſſo,id eſt ſeriò,conſultò non diſſimulatè , & quaſi ex profeſſione. *Quintil.lib.*12.*cap.* 1. Ex profeſſo Philoſophiam oſtentantibus parum decori ſunt plerique orationis ortus. ¶ Ex præſcripto *Cocum. lib.*1. *cap.* 1. Neque enim ſemper eundem velut ex præſcripto hoc eſt ſecundum id quod nobis præſcriptum eſt. habitum gerunt. ¶ Ex quo id eſt poſtquam , vel poſt quod tempus. *Liuius li.*1.*ab Vrbe,* Duodequadrageſimo ferme anno ex quo regnare cœperat. Ex tempore aliud agere,vel dicere, hoc eſt,abſque vlla præcedente præmeditatione. *Plinius. in Epiſtolis.* Dicit ſemper ex tempore,ſed tanquam diu ſcripſerit. ¶ Ex vicini , pro ex fundo vicini. *Vipian.l.*1.*de aquæd.*Aquam ſuperficientem in ſuum ex vicini deriuare.*Ex iure manu conſertum vocare , Id eſt, ad conſerendum.Verbum eſt antiqui iuris.*Varr.*2.*de ling. Lat.*Conſerere manu dicimus cum hoſte.inde ex iure manu conſertum vocant. Quidautem ſit manu conſertum,*Gellius docet lib.*20.*cap.* 9. * Ex hoc ſolicita:Id eſt,propterea.*Terentius Andr.* Laborat è dolore: atque ex hoc miſera ſolicita eſt.* Ex pedibus laborare, pro laborare podagra. *Cic. Papyrio Pæto,lib.*9. Etſi M.Cæparius quum mihi inſylua Gallinaria, obuiam veniſſet , quæſiſſemque quid ageres , dixit te in lecto eſſe. quod ex pedibus laborares. * Vnus ex omnibus ciuibus probus. Hoc eſt,inter omnes *Plin. epiſt.* 156. Librum quemnouiſſimè tibi miſi, ex omnibus meis vel maxime placere ſignificas.

Exacerbo, as,are,Irrito.& ad iracundiam prouoco. {המר *hemár.* παροξύνω. GAL. Irriter, faire courroucer & aigrir. ITAL. *Acerbare, prouocare ad ira.* GERM. Verbitteren/erzürnen. HISPA. *Moleftar y exaſperar.* AN. *To mak angrie, to kendle wrath.* } *Liuius 8. ab Vrbe.* Quum omnes affirmarent infeſtus Papyrium exarſurum, agitatum contentione ipſa, exarbatúmque, clàm ex caſtris Romam profugit. *Suetonius in Galba, cap. 16.* Atque eo quidem nomine omnes quiubique erant, exacerbauit.

Exacerbatus, irritatus, παροξυνθεὶς. *Suetonius in Tib. capite 60.* Auxit indícque ſæuitiam, exacerbatus indicio de morte filij ſui Druſi.

Exacerbesco, cis, Valde acerbus, id eſt, aſper fio. {מר *mar.* πικραίνομαι, παροξύνομαι. GAL. Deuenir aſpre, s'enaigrir. ITA. *Inacerbire, farſi aſpro.* GERM. Hefftig verbittert oder erzürnet machen. HISPA. *Exaſperarſe, hazerſe aſpero.* ANG. *To waxe angrie or ſower.* } Quod ab exacerbeo, bes, fieri conſtat, licet acerbeo raro inueniatur. *Apul. in Apolog.* Quis eſt tam mitis, quin exacerbeſcat.

Exacesco, is, ere, Acidum fieri. {מר *far.* ὀξύνομαι. GALL. Deuenir aigre, s'enaigrir. ITALIC. *Inacetire.* GERMA. Saur werden / zu eſſig werden. HISPA. *Azedarſe.* ANGLI. *To waxe ſower, eger or ſarte.* } *Colum. lib. 12. cap. 17.* In dolium, vel in amphoras conditur: deinde quum exacuit & remiſit liquorem, quicquid eſt aceri, diligenter colatur, &c.

Exacon, Secunda centaurij ſpecies à Gallis appellata eſt, quòd omnia mala medicamenta exigat per aluum. καθάρσιον κακῶν. Dicitur & felterræ, ob inſignem amaritudinem. *Autor Plinius libro 25. capite 6.*

Exactor, Exactio, Exactus, *Vide* EXIGO.

Exacuo, Acuo, acutum facio. {לשש *latáſch* שׁן *ſchan.* ὀξύνω. GALLI. Aiguiſer, faire aigu ou pointu. ITAL. *Aguzzare.* GERM. Außwetzen/ außſpitzen. HISP. *Aguzar.* ANG. *To whette, to make ſharpe.* } *Virgil. 3. Georg.* Ipſe ruit, denteſque Sabellicus exacuit ſus. ¶ Ad hominem tranſlatum, idem feré eſt quod incitare, vel inflammare. *Claudian. de bell. Getico.* At iuuenem ſtimulis immanibus æmula virtus Exacuit. ¶ Exacuere animum, eſt acutiorem, & perſpicatiorem reddere. *Plin. lib. 20. cap. 12.* Naſturtium venerem inhibet, animum exacuit.

Exacutus, nomen ex partic. {שנון *ſchanún* לטוש *latuſch.* κεκονιμένος, κεκωνωμένος. GAL. Aiguiſé. ITAL. *Molto acuto.* GERMAN. Außgeſcherpfft/ außgegeſpitzt. HISP. *Aguzado.* ANGL. *Wheted, ſharpe edged.* } *Plinius libro 18. cap. 18.* Latior hæc quarto genere, ſed exactior in mucronem faſtigiata.

Exacutio, onis, {ὀξυσμός. GALLI. Aiguiſement. ITAL. *Eſſo far acuto.* GER. Außſpitzung/ außwetzung. HIS. *Aguſamiento, obra de aguzar.* AN. *The making of a thing ſharpe.* } *Plin. lib. 17. c. 14.* Calami exacutio medullam ne nudet.

Exaduerſum, [ſecunda acuda, *Gellius cap. 7. lib. 7.* Vnica eſt dictio, Ex oppoſito, eregione. {נגד נוכח *nogéhach* נֶגֶד *négedh.* κατέναντι. GAL. A l'oppoſite, au contraire. ITA. *All' in contro.* GERM. Gegen über / gerade dargegen. HISP. *Enfronte.* ANGL. *Againſt, right againſt.* } *Terent. in Phorm.* In quo hæc diſcebat ludo, exaduerſum ei loco Tonſtrina erat quædam.

¶ Pro eodem etiam leguntur Exaduerſo. *Plaut. in Mercat.* Reſpice huc ad dexteram Charine, nónne exaduerſo vides? *Plinius libro quarto ca. 13.* Exaduerſo intrantibus gemino cernebantur.

Exædifico, as, are, Ædifico, domum conſtruo. {בנה *banáh.* ἐξοικοδομέω. GALLI. Edificrer & baſtir, acheuer de baſtir. ITALIC. *Edificare, fabricare compiutamente.* GERMANICE. Außbauwen. HISPANICE. *Edificar haſta el cibo.* ANGLIC. *To build vp.* } *Cæſar. 1 bell. Ciuilis.* Quod oppidum Labienus conſtituerat, ſuaque pecunia exædificauerat. *Cic. 1. de Orat.* Non grauare exædificare id opus quod inſtituiſti. ¶ Aliquando ſignificat domo priuo, domo eiicio. *Plaut. in Trinum.* Nam ex ædificaſſet me ex his ædibus, ſi abſque te foret.

¶ Ex ædificare inchoatam ignauiam, per trãſlationem, hoc eſt, augere, perficere, & ad ſummum perducere. *Plautus ibidem*, Quid intereſt, dare te in manus argentum amanti homini adoleſcentulo, animi impoti, Qui ex ædificaret ſuam inchoatam ignauiam?

Exædificatio, verbale. {בנין *binján.* κατασκεύασις, ἐξοικοδόμησις. GAL. Edification, beſtüſſage, acheuement de baſtir. ITAL. *Edificatione* GERMA. Außbeauwung. HIS. *Aquella obra edificar.* ANG. *A building vp.* } *Cic. 2. de Orat.*

Exæquo, as, Æqualem facio. {השוה *hiſchváh.* ἐξομαλίζω. GALL. Egaler, faire tout vn, applunir. ITAL. *Agguagliare, far vguale.* GER. Gleychmachen. HIS. *Igualar vna coſa á otro.* ANGL. *To make ſmoth or plane, to pulliſhe.* } *Cæſar. 1. bel. Ciuilis*, Ipſe Pompeius ab inimicis Cæſaris incitatus, quod neminem dignitate ſecum exæquari volebat, totum ſe ab eius amicitia auerterat. *Cicero*, poſt reditum in Senatum, Propterea quod ſuperiorem eſſe contra improbos, minus eſt negotij, quàm bonis exæquari. *Salluſtius*, In primis artuum videtur res geſtas ſcribere: primum, quod facta dictis exæquenda ſint. [*Senec. cap. 11. de Conſol. ad Marc.* Vnus exæquat omnia ciuis. Item, mors; *ibidem cap. 20.*

Exæquatus, ta, tum. {משוה *muſchváh.* ἐξομαλισθείς. GAL. Eſgal, applani. ITA. *Ragguagliato, pianato.* GERM. Dirgleychet. HISP. *Hecho ygual.* ANG. *Made ſmeth or plane.* } *Lucretius*, Exæquataque ſunt creperi certamina belli.

Exæquatio, verbale. {ἐξίσωσις, ἐξομάλισις. GALL. Eſgalement, eſgalation, perequation. ITAL *Ragguagliamento.* GERMAN. Gleychmachung. HISPAN. *Obra de ygualar.* ANG. *A mal ing plane or ſmoth.* } *Liu. 4. bell. Macedon.* Hanc inquit, ipſam exæquationem non ſero illa locuplex, &c.

[Exærambus, (*Ita legit Paſſerat. apud Plaut. in Aſin. ſc. 4. act. 2.* vbi tamen vulgò legitur Exareambus.) Nomen eſt Trapezitæ.

Exæſtuo, {רתח *rathaph* ἐκκυμαίνω, ὑπερζέω. GAL. Ietter ondes, ſe deſborder, bouillir par deſſus. ITAL. *Ondeggiare.* GERM. Ungeſtum ſein von ſich vnd bewegung vber ſauſſen. HISP. *Heruer rebaſſar.* ANGLI. *To boyle, to caſt vp great waues and ſourges.* } Æſtum emitto & exhalo. *Liu. 6. bel. Pun.* Incertæ altitudinis vtcunque exæſtuat mare. *Plin. lib. 37. cap. 2.* Exæſtuante Oceano. Exæſtuat mens ira, *Virgil. 9. Æneid.* [*Item Sueton in Auguſto cap. 18.*

Exæſuio, Deſæuio, ſæuire deſino. {ἀφυδρίζω. ἀγριαίνω παύομαι. GALL. Paſſer ſa faueur, s'appaiſer, ceſſer d'eſtre rigoureux & cruel. ITALIC. *Laſciar la crudeltà, diſcrudelire.* GERM. Betwüten/ auſtoben. HISPAN. *Dexar de ſer cruel.* AN. *To ceaſe to be angrie.* } *Liuius*, Conſulem Claudium atrox vix tempeſtas adorta, in metum ingentem adegit. Populoneo inde quàm perueniſſet, ſtetit ibi dum reliquum tempeſtatis exæuiret.

Exaggĕro, as, Idem eſt quod in vnum veluti aggerem congero, & coaceruo. {אסף *ſabár* אסף *aſaph.* συναθροίζω. GALLI. Mettre en vn tas, entaſſer, augmenter. ITALIC. *Accreſcere, amplificare, accumulare.* GERM. Auff hauffen/ zu ſamen hauffen. HISP. *Amantonar vna coſa á otra, multiplicar.* AN. *To heap vp together.* } *Plin. lib. 19. ca. 8.* Exaggerando aliam accumules. ¶ Eſt præterea exaggerare idem quod amplificare, & verbis extollere) (extenuare. *Cic. 5. Tuſc.* Xenocratem illum grauiſſimum Philoſophorum exaggerantem tantoperè virtutem, & extenuantem cætera. [Vſus eſt bis. *Gellius cap. 24. lib. 13.*] Exaggeratus virtutibus animus. *Cic. in Paradoxis.*

Exaggeratio, nis, Magna congeruatio. {אספה *aſuphàh* σώρευσις. GAL. Amoncelement, accroiſſement. ITA. *Accreſcimiento, amplificatione.* GERM. Auff auffung. Item, Erhebung. HISP. *Aquella obra de amontonar, ó aggrauar y multiplicar.* ANG. *Heaping vp together.* } ponitúrque pro altitudine & excellentia, tranſlatione ſumpta à terra quę in aggerem erecta, ſuſtollitur in faſtigium. *Gellius 2 Tuſcul.* Hoc igitur ſibi propone, amplitudinem animi, & quaſi quandam exaggerationem quàm altiſſimam animi, qui maxime eminet in contemnendis & deſpiciendis doloribus, vnam eſſe omnium rem pulcherrimam.

¶ Oratores exaggerationẽ (ἐπαυξησιν, ἐπαυξησιν) facere dicuntur, quando pluribus verbis vnam eandémque rem vehementer dicunt, quæ res maximè venuſtat orationem. Apud *Cat nem* luculenta illa exaggeratio eſt. Succidas humanas facis, decem funera facis, decem capita liberà interficis, decem hominibus vitam eripis, Indicta cauſa, iniudicatis, indemnatis.

¶ Exaggeratio, aggeris conſtructio. *Iuſtinus Hiſtor. lib. 2.* Quæ ſine exaggerationibus ſint.

Exagito, tas, Vexo, diuexo, inſector, exerceo, iacto. {ענה *ſinnáh.* σύγχυσις. GAL. Tormenter, trauailler quelqu'vn, perſecuter. ITAL. *Inquietare, turbare.* GERM. Bmtreyben/ vnruwig machen/ einem zuſchaffen machen. HI. *Commouer y conturbar y moleſtar.* AN. *To vexe, to toſſe.* } *Plaut. in Mercat.* Mala bilis cruciat me, atque exagitat. *Cicer. 5. Verr.* Spoliati, & exagitati aratores. *Lact. lib. 6.* Poëtæ, tres Furias eſſe dixerunt quæ mentes hominum exagitent [Exagitant & Lar, & turba Daniæ fures. *Ouid. 5. Faſt.*]

¶ Nonnunquam ſumitur pro exaſpero ſiue ad iram prouoco. παροξύνω. *Salluſt. in Catil.* Tamen quia in tali tempore tanta vis hominis magis lenienda, quàm exagitanda videbatur. ¶ Ponitur etiam nonnunquam pro excutere. *Cic. pro Cluentio*, Exagitabantur omnes eius fraudes, atque fallaciæ: omnis vita in eiuſmodi ratione verſata apperiebatur.

Exagitatus, particip. {מענה *meḥunnéh.* διαπεπαρμένος διαπεπονημένος. GALL. Trauaille & vexé. ITAL. *Tranagliato, vexato.* GERMAN. Hin von wider getryben/ wol bemühet. HISP. *Trabajado y moleſtado.* ANGL. *Vexed, toſſed.* } *Cicero poſt reditum in Senatum*, Qui cauſam Senatui exagitatam concionibus improborum, ſic ſua diligentia multitudini commendamit, &c.

Exagitator, Vexator. {מענה *meḥanneh.* διώκτης ἐλαστὴς. GA. Tourmenteur de gens. ITA. *Chi da dafare ad vn' altro & lo tranaglia.* GERM. Ein vmbreyber/ der ein verirrt vnd einem zuſchaffen macht. HISPAN. *Conturbador.* ANGL. *A vexer, a tormenter.* } *Cic. in Orat.* At ea de ſeniore ſcribit Plato, & ſcribit æqualis, & quidem exagitator onium Rhetorum miratur: hunc vnum.

Exagogã, æ, pen. prod. maſc. generis. {ἐξαγωγεύς. GALL. Qui porte deſhors. ITA. *Cellui che porta fuori.* GERM. Ein außtrager oder außführer. HISP. *El que ſara afuera.* ANG. *A carier out.* Qui educit & exportat. Exagoga bonorum. *Plaut. in Trucul.* Ire hac ſimul mulieri damni gerulí foras gerrones, Bonorum exagogæ.

¶ Exagoga fœmin. gener. {ἐξαγωγή. ANGL. *Caryng out.* } Exportatio euectio, eductio prouentus, reditus. *Plaut. in Truncul.* iſte dum ſic faciat domum Ad te exagogam. *Idem in Rud.* téque oro & quæſo, ſi ſperas tibi Hoc anno multum futurum ſirpe & laſerpitium, Eamque eucnturam exagogam ſaluam & ſoſpitem.

Exalbesco, is, ere, Palleſco, expalleſco, extimeſco. {חלבין *hilbín.* ἐκλευκαίνομαι. GALL. Blemir, deuenir bleme: pallir, deuenir palle. ITAL. *Impallidire, diuentar bianco.* GERM. Weyß werden Erbleychen. HISPA. *Amblequerſe.* ANGLIC. *To vaxe pale or white.* } *Cic. 4. Acad.* Siqui fremerent, & exalbeſcerent. *Idem 1. de Orat.* Equidem & in vobis animaduertere ſolco, & in meipſo ſæpiſſimè experior, vt exalbeſcam in principiis dicendi, tota mente, atque omnibus artubus contremiſcam. Exalbeſcere metu, *Cic. 3. de Orat.* [*Gell. c. 1. lib. 12.* Exalbuit lac à ſpiritu & calore.]

Exalbidus, da, dum, Albidus. {לבן *laban.* ὑπόλευκος. GALL. Bleme, blanchaſtre, palle. ITA. *Bianco.* GERM. Weyßlechtig. HIS. *Emblanquecido, ó vn poco blanco.* ANGL. *Somewhate white, pale.* } *Plin. lib. 24. ca. 19.* Folia vticæ in medio exalbida, eadem procedente corpore tota rubentia.

Exalburno, as, are, Alburnum detrabo. {פלל *pilſél.* οἷον σάρκα τῶν ξύλων ἐξαιρέω. GAL. Oſter l'aubier, ou l'aubour d'vn bois. ITALI. *Tor via il bianco da vn legno con arte, come chi fa arſe.* GERM. Den ſchyn eines beums abſchälen. HISPANIC. *Debaſtar la madera.* ANGLIC. *To tak away the ſpa or white of a tree.* } Eſt autem alburnum ea arborum pars quæ proxima eſt cortici. *Plinius lib 17 cap 40.* Et reliquis arboribus ſiccitatis lotos, quæ Romæ ita appellatur, Deinde robur exalburnatum: & huic nigricans color.

Solent autem robora exalburnari, hoc est, alburno suo spoliari, eo quòd ea pars materiæ sit inutilis, propterea quòd facillime cariem sentiat: eo autem detracto, quod reliquum est, aduersus omnem corruptionis iniuriam se præbet inuictum. Id nonnulli esse existimant, quod à Theophrasto μανδρόφυτον appellatur: quanquam ille hoc nomine potiùs quandam roboris speciem videtur designasse.

EXALTO, tas, Eleuo, extollo. {חרים herim נשא nasá. μετεωρίζω, αἴρω. GALLI. Esleuer haut & par dessus. ITA. *Essaltare, elenare, inalzare.* GERM. Erhöhen. HISP. *Ensalçar de abaxo arriba.* ANGLI. *To exalt. to lift vp.*} *Colum. lib. 3. cap. 13.* Senûm pedum latitudinis sulcos dirigunt fodiúntque, & exaltant in tres pedes. ¶ Per translationem significat magnificè laudo.

EXALUMINATUS, ta, tum, Denominatiuum ab alumine. {ἀμιανθισμένος. vt Vnio exaluminatus. G. Perle qui ne tire point sur l'alum. ITA. *Perla ch' a bel colore, senza punto di alume.* GER. Ein schön tauret bätte/ das sich nit auff weyß trübe facb zeücht. HIS. *La perla de basiada y limpia.* ANG. *A pearle of the colour of alme.*} *Plin. lib. 9. cap. 33. de vnionibus.* Sûma laus coloris est, exaluminatos vocari, id est, ad colorem aluminis accedentes.

EXAMEN, inis, Noua apum soboles: quam parentes ex suis aluearibus ad nouas sedes quærendas exire cogunt: quòd hæc ita vniantur, vt simul ligatæ videantur. {עדה hedáh. ἐσμὸς, σμῆνος. GALLI. Vn ietron de mouches à miel. ITA. *Schiera d'api.* GERM. Ein schwarm der immen. HISP. *Enxambre de las abejas.* AN. *A swarme of bees.*} *Cic. de Senect.* Nec vero segetibus solùm, & pratis, & vineis, & arbustis res rusticæ lætæ sunt: sed hortis etiam & pomariis, tum pecudum pastu, & apum examinibus, & florum omnium varietate.

¶ Nec solùm de apibus dicitur, sed etiam ad alia refertur. vt, Examina piscium. *Plinius libro trigesimoprimo cap. 1.* Rapiunt eo secum piscium examina. Examina infantium. *Plinius in Paneg.* Aduentante congiarij die, obseruare principis egressum in publicum, insedere examina infantium, &c. Examina seruorum, *Cic.* [Examina ciuium. *Liuius lib. 8. dec. 4*] Rursus examen, stylus est in lance siue statera, qui quo pondus se vergit, exit. {γνώμων. GAL. La languette d'vne balance. ITAL. *Lingua della bilancia.* GERM. Das züngle oben in der mag. HIS. *La sial o lengua de la balança.* ANGL. *The tonge of a balance.*} *Virg. 10. Æneid.* Iupiter ipse duas æquato examine lances sustinet. Hæc ab aliis, bilancis, seu stateræ linguâ: ab aliis æquamentum, ab aliis libramentum, ab aliis æquilibrium & trutina dicitur. Vnde metaphoricè ponitur pro exacto iudicio, & pensiculata alicuius rei inuestigatione. {ἀκρίβεια. ANG. *A triall or proofe.*} *Persius*, examénque improbum in illa Castiges trutina.

EXAMINO, penultima correp, Scrutor, inuestigo, perpendo, expendo, pôdero, excutio, {חקר chakár בחר bachár צרף tsaráph ἐξετάζω, ἀκριβόω. G. Examiner, peser, enquerir diligemment, ITA. *Essaminare, inuestigare.* GERM. Erforschen/ erkauren. HI. *Examinar, inuzgar, pezar.* AN. *To search, to weih, to trye.*} *Plin. in Epist.* Examina singula verba, & expende. *Ci. 2. de Orat.* Ad ea probanda quæ non aurificis statera, sed quadam populari trutina examinantur. ¶ Examinare dicuntur apes, id est vernare. *Col. lib. 11. c. 14.* Ab exortu Vergiliarum, ad solstitium examinant aluei.

EXAMINATIO, verbale, idem quod examen & inuestigatio.

¶ Item examinatio pro iudicio priuato & pecuniario ponitur. *Vlp. lege j. Digest. de abigeis.* Qui pecora, de quorum proprietate faciebat controuersiam, abegit, ad examinationem ciuilem remittendus est.

EXAMO as, are, ἀπορέω, Valde amare. *Plaut. Trinummo.* Vt ego me turi etiam examauerim patulum moueri.

EXAMPAEVS, ἐξαμπαῖος, Scythiæ locus est inter Borysthenem & Hypanium fluuios, fontem habens eiusdem nominis vsque adeo amarum, vt Hypanis aquas in quem influit, reddat impotabiles. *Autor Herod. lib. 4.*

EXAMVGARI oleum, Dicitur, quando sublata amurca defæcatum fit, {ἀποπυρηνίζω. GA. Oster la lie de l'huyle. IT. *Lenar la fece de l'oglio.* GERM. Die trusen vnd grobe matery vom öl thun. HI. *Quitar el alpechin del azeyte.* AN. *To tak away the lies of oyle.*} *Apuleius lib. 4.* Ac dum cælestis vaporis flammis examurcatur.

EXAMVSSIM. Vide AMVSSIS.

EXANCLO, clas, siue potiùs Exantlo, *Prisciano docente*, verbum Græcum est, idem significans quod exhaurio. {שאב schaáb ἐξαντλάω GALLIC. Espuiser, surmonter en endurant ITAL. *Canar fuori superare.* GERM. Erschöpfen/ mit arbeiterarnen. HISP. *Sacar agua, padecer hasta el cabo, vencer.* ANGL. *To pumppe water out of a shippe.*} *Plaut. in Stic.* Næ iste ædepol vinum poculo pauxillulo Sæpe exanlauit. [*Plaut. Amphit.* Clades exantlarem impatibiles] Inde per metaphoram accipitur pro superare, perpeti, & perfungi. *Cic. lib. 2. Tuscul.* Quod quum exantlauisset omnes labores, tum incideret in mortis malum sempiternum, *Lucil. lib. 30.* Quantâsque modo ærumnas quantósque labores exantlaris. ¶ Aliquando perficere. *Pacuuius in Peribœa, vt Nonius citat*, Non potest Menalippe hic sine tua opera exantlari clauus.

EXANGVIS, gue, Quod sine sanguine est, exanimatus. {ἔξαιμος, ἄναιμος. GA. Sans sang, qui n'a point de sang. ITA. *Senza sangue se sangue.* GE. Ohne blut/ blutlosig. HISPA. *Cosa sin sangue ò muerta.* ANG. *Voide: hoste bloode, pale for anger.*} *Cic. 7. Verr.* Ne denique etiam exanguium corpora mortuorum, ne mœror, &c. *Idem pro Sestio*, Quem quum iacentem & concisum pluribus vulneribus extremo spiritu exangueni & confectum viderent, &c. *Liu. 3 bell. Pun.* Prope exanguis ruina superincidentium. [*Gell. cap 19. lib. 13.* Exilis & exanguis vox.]

¶ Accipitur etiam pro pallido: quòd pallentes videantur sanguine carere, quum sanguis per extrema diffusus, sit causa roboris. contrà recedente sanguine, subito palleſcimus, vt in metu videmus accidere, quum sanguis se recipit ad interiora. *Ouid. lib. 3. Eleg. 1. Trist.* Aspicis exangui chartam pallere colore. Sic etiam *Horatius* cuminum dixit exangue, quod semen illius eporum pallidos reddat bibentes, *Epistola 1.* quod si pallerem casu, biberémque exangue cuminum.

EXANIMVS, a, um. & Exanimis, exanime, & Exanimatus, ata, atum, ambo duplicem, eandémque significationem habent, licet Seruius voluerit hæc inter se differre. {ἄψυχος. GAL. Sans ame, sans vie, mort, à demy mort, estonné, espouuanté. ITA. *Sbigottito spauentato, morto.* GER. Tod/ ode vor forcht faln tod. HISPANICE, *Desmaydado, medio muerto, ò del todo muerto.* ANGLICE, *Dead, half dead for feare, astonied.*} Nam vt exanimus, siue exanimis, modò idem est quod mortuus, *vt apud Liuium lib. 8.* Vt vno ictu exanimen equo præcipitaret. *Virg. 1. Æneid.* Exanimumque auro corpus vendebat Achiles. Modò idem est quod exterritus, & veluti animi deliquio consternatus. *Idem lib. 4.* Audiit exanimis, trepidóque exterrita cursu, Vnguibus ora soror fœdans, & pectora pugnis, Per medios ruit.

¶ Sic & exanimatus. {ἀποπληκτικός, ἔκφρων. non solùm pro exterrito, siue perturbato. *Terent. in Andr.* Ibi tum exanimatus Pamphilus Bene dissimulatum amorem & celatum indicat: sed etiam pro mortuo accipitur, *vt apud Liu. lib. 22.* Vnam in ipsa porta sospite filio repente oblato, in conspectu eius expirasse feruntur: alteram, cui mors filij falsò nuntiata erat, mœstam sedentem ad primum conspectum redeuntis filij gaudio nimio exanimatam. *Lucretius libro 6.*

Exanimis pueris super exanimata parentum
Corpora nonnunquam posses, retróque videre.

EXANIMALIS, Quod non est animal, vel quod est sine anima. {ἄψυχος. GAL. Sans ame, mort. ITAL. *Senza anima, non animale.* GERMANIC. Das tem tâben hæt. HISPANICE, *Sin anima, son animal.* ANGLICE, *Dead, without life.*} *Plaut. in Bacch.* Nam nequa Bellona mihi vnquam, neque mars creduat, ni illum exanimalem faxo, nive exhæredem fecero vitæ suæ. *Idem etiam in Ruden.* posuit pro eo quod animam eripit. Ita (*inquit*) malè viuo, ita multæ in pectore Sunt curæ exanimales.

EXANIMO, mas, Perterreo, perturbo. {בהל bihél. συνταράσσω, ἐκπλήττω. GALL. Oster le cœur, troubler grandement. [Perdre l'haleine.] ITALICE, *Spauentare, perturbare, sbigottire.* GERM. Hefftig erschrecken/ biss auff den tod erschrecken. HISP. *Desmayar à otro.* ANGL. *To mak afrayde, to astonish that one can not tell what to de.*} [*Cæs. lib. 3. de bell. ciu.* Exanimari cursu GAL. Perdre l'haleine en courant. *Plau. pseu. sc. 1. a. 2.* Quid est quòd animatus gestas tabellas tecum. *Idem Asin. sc. 1. a. 2.* Quid illuc quòd exanimatus currit hic Leonida? Idem *Aul. sc. 4. a. 1.* Nimis male metui. Exanimatus fui. *Ouid. lib. 1. Fast.* Scortea non illi fas est inferre sacello, Ne violant puros exanimata focos.] *Terent. in Andr.* Oratio hæc me miseram exanimauit metu. Quando verò ab anima est, significat anima priuo, siue neco. {ἀποπνίγω. *Curtius*, Multos exanimauit rigor insolitus niuis, multorum adussit pedes plurimorúmque oculis præcipuè perniciabilis fuit. *Gell. lib. 3. cap. 15.* Anus repente filio viso, copia atque turba & quasi ruina incidentis inopinanti gaudij oppressa, exanimatáque est. [*Liuius lib. 7. dec. 4.*]

EXANIMATIO, onis, Perturbatio, metus. {בהלה behaláh. ἔκπληξις, ἀθυμία. GALLI. Troublement d'esprit auec grande peur & frayeur. ITALIC. *Turbamento di spirito, & gran timore.* GERM. A. Geschwindung/ wann einer von im selbs kompt. HISPAN. *Aquella obra de desmaya a otro, desmayo.* ANGL. *Troubling of mynd, astonying.*} *Cic. 3. Offic.* Ne in perturbationes, atque exanimationes incidamus. *Idem libro quarto Tusculana. quæst.* Exanimatio est metus subsequens & quasi comes pauoris.

EXANIO, nias, Effaniem, vel pus, aut alium quemuis inutilem liquorem exprimo. {ἐκπυίζω, ἐκπιέζω. GAL. Faire sortir le sang ou la boüe d'une playe. ITAL. *Canar fuori la marcia.* GERMANICE, Den eyter ausstassen/ vom eyter seüberen. HISPANICE, *Sacar la sangueça ò podre.* ANGLI. *To presse and thrusi matter out of a wound.*} *Colum. lib. vlt.* Vt omnem amaritudinem eius pallore exaniet. *Et alibi*, Patimur autem nonnunquam tota nocte, & postero die baccam velut exaniari.

EXANTHEMATA, ἐξανθήματα. A medicis appellantur tumores, siue papulæ per totam cutem efflorescentes, præcipuè in pueris, idque beneficio naturæ corporis profunda expurgantis. Horum duo sunt genera, Sublimia, quæ cutem in manifestum attollunt tumorem, eámque exulcerant, & pruritum excitant. Vulgus *Morbillos* appellat. Et Lata, quæ exiguum quidem faciunt tumorem, non tamen exulcerant, neque pruritum excitant. Vulgo *Variolæ* dicuntur, quòd maculis per totum corpus sparsis, variis cutem inficiant coloribus {ANG. *Tha smalle pockes.*}

EXANTLO, Vide EXANCLO.

EXAPTVS. Aptus. {נכון nachón. ἐκμελής. GAL. Apte, conuenant. ITA. Atto. GERMAN. Just geschict/ gang fügtlich. HISP. *Idoneo y ataniado.* ANG. *Apt, conuenient, meete.*} *Lucr. lib. 4.* Brachia nec porrò validis exapta lacertis Esse, manúsque datas vtraque à parte sinistras, Vt facere ad vitam possimus quæ foret vsus.

EXARDEO, es, Inflammor, incendor. {לקח dalák יקד jakádh. ἐκκαίομαι. GA. Ardre, estre enflammé. ITA. *Ardere grandemente, essere infiammato fuor di misura.* GERM. Hefftig brennen/ entbrünnen. HISP. *Mucho arder.* AN. *To be hoate, to be one fyre.*} Trasfertur ad multas res, vt si dicatur in aliquo exardere iniuriam, dolorem, ambitionem.

¶ Item exardere aliquem ira, & indignatione: siue exardere in iras, *vt apud Martial*, quod est veluti excandescere. *Cic. 5. Tusc.* Contra quorum disciplinam ingenium eius exarcerat. *Idem 4. Ver.* Exarsit iracundia ac stomacho. *Idem Attic. lib. 2.* Nunc verò sibilis vulgi, sermonibus honestorum, fremitu Italiæ vereor ne exarserint. *Idem pro Rab. Posthumo*, Etiam ad innocentium periculum tempus illud exarserat.

[Corinthiorum vasorum pretia exarcerunt in immensum. *Sueton. in Tiber. cap.*

EXARDESCO, is, ere, inflammor. {לקח dalák יקד jakádh. ἐκκαίομαι, ἐκπυρόομαι. GA. S'allumer & bruſler. ITA. *Farsi ardente.* GERM. Brunnend werden. HISPA. *Arder mucho.* AN. *To be inflammed. to waxe one fyre.*} *Cicero 2. Orat.* Nulla materies tam facilis est ad exardescendum, quæ nisi admoto igni, ignem concipere possit. *Plin. lib. 13. c. 25.* Ingne

gne autem vt fertum exardescentes. ¶ Transfertur etiam ad animum pro accendi & inflammari. *Cicer. 3. Verr.* Homo vt hæc audiuit, sic exarsit, ad id quod non modo ipse nunquam viderat, Sic exarsit, inquit, hoc est tanto amore inflammatus est. *Idem de Amicit.* Et quorum exardescit siue amor siue amicitia.

[Exarcambus, vel, *vt Passerat, legis*, Exærambus, nomen est Trapezitæ *apud Plaut. Asin. sc. 4. a. 2.*]

EXARESCO, Exaresco, aridus fio, exiccor, exhaurior. { יבש *jabéschּ* חרב *charáb.* ξηραινομαι. GAL. Deuenir sec, tarir. *Diuenire arido-seccarsi.* GERM. Außdorren. HISP. *Secarse.* ANGL. *To be made drye.* } Nisi quod exaresco, passionem quandam videtur importare, quam non habet exaresco: vt exaresce re dicatur quod sponte sua aridum fit: exarefieri, quod vi aliqua externa redditur aridum. Sed hæ differentiæ à doctoribus videntur magis, quàm obseruantur. *Plin. lib. 26* De fuco marino, Sed omnibus articulis morborum impositis, antequam exarefiat.

EXARESCO, aridus fio. { יבש *jabéschּ* חרב *charáb.* ξηραινομαι. GAL. Deuenir sec, tarir. ITA. *Seccarsi.* GERMA. Dürr werden. HISP. *Secarse.* ANG. *To waxe drye, to be made drye.* } *Colum. libro quarto.* Et sole, ac vento penitus siccari, atque exaresce re. *Cic. Papyr.* Deinde ipsa illa, siqua fuit in me facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulissem, exaruisset, hoc est, omnino arida facta fuisset. * Exaresce re ex amore. *Plaut. Milit.* Neque dum exarui ex amore rebúsque voluptatiis.

EXARENO, as, are, est expurgare, & veluti arenas auferre. { ψῆν ἀμμον καθαίρειν. GALLI. Oster l'arene & le sablon. ITALI. *Purgare della arena.* GERMANICE, Dem sand scuberen. HISPANICE, *Quitar la arena.* AN. *To purge frome sand.* } *Plinius. lib 33. c. 3.* Postea exarenatur, an satis decoctum sit splendore deprehendente, iterumque exhalatur igni.

EXARMO, as Armis spolio. { ἀφοπλίζω. GALL. Desarmer. ITA. *Disarmare.* GERM. Weyrlos machen. HISP. *Desarmar lo armado.* ANGLICE, *To vnarme to tak harnesse frome.* } *Suet. in Domit.* Mineruam, quam superstitiosè colebat, somniauit excedere sacrario, negantem vltrà se eum tueri posse, quod exarmata esset à Ioue.

¶ Exarmare feras, hoc est, dentes, vngues eis adimere, & ex feris mansuetas reddere. ἡμερόω. Vnde Exarmatæ bestiæ, pro cicuribus & mansuefactis accipiuntur *Lamprid. in Heliogabal.* Habuit leopardos exarmatos in deliciis. Exarmare accusationem. *Plin. lib. 3. epist.* metaphoricè dixit pro debilitare & infirmare.

¶ *Senec. epist. 30.* Exarmare (pro exarmatam esse nauem) videtur vsurpare.]

[Exarmatus, a, um: Velleius Exarmatum eum dimisit. *Senec. cap. 17. de Consol. ad Helu.* Exarmata nauis, (in naufragio.) Velleius, Exarmati, id est, depositis animis.]

EXARO, pen. cor. Arando eruo. { חרש *haráschּ* רשם *raschám.* ἀροω. GAL. Labourer, en labeur recueillir. ITA. *Arare, cauar fuori arando.* GERM. Herfur etren/auß hinetren. HISPANICE, *Arar, sacar afuera arando.* ANGLICE, *To care or ploughe land.* } *Cic. 2. de Diuin.* Estne quisquam ita desipiens, qui credat exaratum esse, Deum dicam an hominem, hoc est aratro erutum fuisse, vel inter arandum è sulco emersisse. Loquitur de Tage quodam, quem antiquitas fabulata est in agro Tarquiniensi aratro altiùs impacto, repentè ex sulco emersisse, *Plin. lib. 17. c. 19.* Qui oliuetum sæpius miscebit, is tenuissimas radices exarabit. ¶ Est etiam exaro idem quod ex aratione percipio. *Cicero 5 Verr.* Quum ex agris tres fratres consortes profugissent, quod iis plus frumenti imperabatur, quàm quantum exararant. *Ibidem,* Nonne plus lucri nomine eripitur, quàm quantum frumenti omnino exararant? ¶ Per translationem significat scribo. { ἀναγράφω. ANGL. *To drawe with the penne, to writte.* } Qui enim stylo scribunt in codicillis, hi quasi sulcos more aratorum ducere videntur. Inest autem in hoc verbo tacita quædam festinationis & breuitatis significatio, quum scilicet paucis & obiter aliquid scribimus. *Cic. Cornific.* Hæc quum essem in Senatu, exaraui. *Idem Attic. lib. 12.* Vndecimo die postquam à te discesseram, hoc literularum exaraui, egrèdiens è villa ante lucem. ¶ Exarare idem aliquando quod excindere & delere, ductum ex more aratri ducendi dirutis vrbibus. *Cic. de leg. 11.* Quum multa in eo loco sepulchra fuissent exarata sunt, id est, excisa & deleta. *Paul. 4. § 4. D. de fin. regund.* Si dicantur termini deiecti vel exarati, iudex qui de crimine cognoscit, etiam de finibus cognoscere potest.

EXASCIO, as, are, Dedolo, dolabra & ascia paro. { פלל *pasál.* λαξευω, ἀξινεύω. GAL. Esbaucher, faire le gros de quelque besongne. ITAL. *Polire, pianare.* GERM. Behauwen/rauch werckeen. HISP. *Dolar y labrar de seguron ò açuela.* ANG. *To cast out grosselye, to rough hew.* } Translatio à fabris lignariis sumpta, qui ligna prius dolant, deinde poliunt. *Plaut. in Asin.* Iam hoc opus est exasciatum, id est vtcunque dolatum, nondum tamen vndequaque expolitum.

EXASPERO, as, Exacuo, valdè asperum facio. { חמר *hemár.* ἐκτραχύνω. GAL. Faire aspre & rude, irriter & courroucer. ITA. *Exasperare, inasprire, incrudelire.* GERMA. Scharpff oder rauch machen. HISP. *Exasperar ò ensañar à otro.* ANG. *To make rough, to prough and stirre vp to anger* } *Sil.* Iaxóque exasperat ensem. *Tacit.* Saxo exasperatur ferrum.

¶ Exasperare fauces, est asperas & inæquales reddere. *Plin. lib. 23. c. 4.* Fauces exasperat & venena omnia heberat.

¶ Per metaphoram pro irritare siue concitare, παροξύνω ἐξερεθίζω. *Col. lib. 9. cap. 15.* Neque enim conuenit æstu medio exasperatas apes lacessiri. *Liu. 8. bell. Pun.* Ad quorum primum aduentum exasperati animo, mox ipsis placido sermone permulcentibus notos, cum quibus congressi erant, leniti sunt. *Quintilianus* Rem verbis exasperauit.

EXATIO, as. Satio, exauro. { השבע *hubiaʃ.* κορεσθήναι, κατακορεσθῆναι. GA. Rassasier, assouuir, saouler, contenter. ITALICE. *Satiare, satollare, contentare.* GERMANICE, Ersettigen/ersettigen. HISPANICE, *Hartar y enhastiar.* AN. *To fill.* } *Liu. lib. 8. bel. Maced.* Populum Romanum ne morte quidè Scipionis exatiari, nisi & ipsius fama sepulti laceretur.

EXAURO, as, are. Sauro. { ANGL. *To satisfie and fill him self with meate.* } *Ouid. 5. Metam.* Sed quæ viscera bus veniebat bellua ponti Exaturanda meis. Translatè apud *Cic. 7. Verr.* Quum eius cruciatu atque supplicio pascere oculos animúmque exaturare vellent, potestas auspiciendi nemini facta est. *Idem 6. Tusc.* De Sardanapalo. Hæc habui quæ edi, quæque exaturata libido hausit.

EXAUDIO, Audio, admitto. { שמע עננ *schamáh banáh.* ἐπακούω. GALLI. Ouyr entierement, exaucer. ITALICE, *Essaudire, concedere vna dimanda.* GERMANI. Erhören. HISPAN. *Bien oyr, consentir à lo que se dize.* ANGLICE *To heare enteir ly.* } *Virgilius 1. Æneid.* -& nullo exaudita deorum Vota, precésque meæ. *Ouid. 2 de Pont. Eleg. 9.* Supplicis exaudi iuuenum miserime vocem *Liu. lib 6* Equitem clara increpans voce, vt hostes exaudirent, iedire in prælium iubet. *Teren. in Hecyr.* Vereor si clamorem eius hic crebro exaudiat, ne parturire intelligat.

EXAUDITUS, penult. produ. particip. Auditus { נשמע *nischmáh* εἰσακουσθείς ἐξακουσθείς. GAL. Exaucé. ITA. *Essaudito, chi a ottenuto.* GERM. Erhört. HISP. *Oydo, consentiendo.* ANGLIC. *Heard.* } Clamores exauditi. *Cic. Att. 1.* Vox naturæ exaudita. *Idem 1. de Fin.* Vox exaudita per lucos. *Virg. Georg.*

EXAUGEO, es, Augeo. { חרבח *hirbáh* ἐξαύξω, ἐπαύξω. GALL. Accroistre, augmenter. ITA. *Accrescere grandamente.* GERMAN. Hefftig mehren. HISP. *Mucho acrecentar.* ANG. *To increase, to augment.* } *Plaut. Stich.* -egenti heræ subueni, benefacta maiorum tuerum exauge. *Terent. Heaut.* Concurrunt multæ opiniones quæ mihi animum exaugeant. Locus, occasio, ætas.

EXAUGURO, as, pen. cor. ἐξαγιάζω βεβαιῶ, εἰς ἱερὸν αἴτιον τιθημι. GAL. Desacrer, degrader. ITA. *Disconsecrare.* GERM. Entweyhen/ vngradieren. HISP. *Desconsacrar, desagradar.* ANGL. *To vnhallow, to disgrade.* } Proprie significat ex sacro profanum facio. Inauguro, per augurium sacrum facio. Non solebant enim veteres nisi addicente augurio, templum dedicare, aut sacerdotem consecrare: neque etiam quod sacrum fuit, nisi addicentibus auibus profanare. *Liu. 1. ab Vrbe,* Et vt libera à cæteris religionib. area esset, fora Iouis templúmque eius quod inædificaretur, exaugurare fana sacellaque statuit: quæ aliquot ibi à Tatio rege primùm in ipso discrimine aduersus Romulum pugnæ vota consecrata inauguratáque postea fuerant. *Et paulò post,* Nam quum omnium sacellorum exaugurationes admitterent aues, in Termini fano non addixere.

EXAUSPICO, cas, κατάρχομαι. *Plau. Capt.* Exauspicaui ex vinculis, nunc intelligo Redauspicandum hunc esse in catenas denuo. * Id est, malo auspicio huc processi, vtique qui à vinculis, in quibus eram, initium viæ cepi: propterea redauspicare, hoc est regredi in catenas, quasi iterum auspicandum, & fœliciorem viam incœptandam mihi necesse video.

EXAUTORO, as, pen. produ. significat ab autoramento, hoc est obligatione militari, & iuramento soluo & libero. ἀφίημι. GAL. Casser gens de guerre, quitter le serment à celuy qui a iuré. ITA. *Disobligare, cassare i soldati.* GERMAN. Drlauben/des eyds ertassen. HISPAN. *Soltar el iuramento al que iuro.* ANG. *To discharge of his orders.* } Quod barbari dicunt *quitare iuramentum.* Vnde exautorati milites dicuntur, qui missionem habuerunt. ἀπολελυμένοι ἀπὸ στρατοπέδου. Et quanuis frequenter cum dedecore exautorare dicatur, persæpe tamen significat missos facere à militia milites citra vituperationem. [*vt apud Suet. in August. cap.* 24. Alias legiones immodestè missionem postulantes exauctorauit. *Idem in Tib. cap. 30.* Legere, vel exauctorare militem.] *Liu. lib. 25.* Volonum exercitus qui viuo Graccho summa fide stipendia fecerat, velut exautoratus morte ducis, ab signis discessit. *Et lib 26.* Postera die concione aduocata de rebus à se gestis quum disseruisset exautoratos dimisit. *Vlpian.* Exautorare interpretatur insignia militaria deponere: quod cum infamia conficitur: vt est apud Lampridium: qui scribit Alexandrum tumultuantes legiones exautorauisse.

[Exauctoratus, id est militia remotus, *in l. 29. D. de liber. causs. Tit. 12. lib. 40.*]

EXBALLISTO, stas, significat ballista prosterno, & metaphoricè decipio. ἐκβαλλίζω. *Plaut. in Pseud. sc. 1. a. 2.* Ego hunc communem meum atque nostrum omnium hostem exballistabo [probè.]

EXCÆCO, as, Visum eripio luminibus orbo. { עור *iuuer* τυφλόω. GALLI. Aueugler, creuer ou oster les yeux. ITALI. *Accecare, cauare gli occhi.* GERMAN. Blind machen. HISPAN. *Cegar à otra persona.* ANGLIC. *To make blind, to biind.* } *Cic. 1. Acad.* Num ergo is excæcat nos, aut orbat sensibus?

EXCALCEO, Calceos detrăho. { נשל נעל *naschál nabál.* ὑποδήματα λύω. GALL. Deschausser. ITAL. *Scalzare.* GER. Entschuchen. HIS. *Descalsar.* ANG. *To vnshooe, to tak of the shoes.* } *Suet. in Vitell. c. 2.* Claudium vxoribus, libertísque addictum, ne qua non arte demereretur, pro maximo munere à Messalina petiit vt sibi pedes præberet excalceandos. [Velleius. Excalceari aut discingi.]

EXCALEFACIO, aut detracta e litera Excalfacio, Calefacio, calidum reddo. { חמם *chimmém.* ἐκθερμαίνω. GALLIC. Efchauffer. ITALIC. *Scaldare, riscaldare.* GERM. Erwarmen. HISPA. *Calentar à otro.* ANGLIC. *To make very hoate.* } *Plin. lib. 21. c. 20.* Vrinas magis excalefacit, quàm crocum ipsum. *Ibidem,* Modicè his tamen vtendum est, quoniam excalfaciunt.

EXCALFIO, penult. prod. { חם *cham.* ἐκθερμαίνομαι. GAL. S'eschauffer. ITAL. *Scaldarsi.* GERMANIC. Erwarmen. HISPANIC. *Calentarse.* ANGLICE, *To be made hoat.* } *Plin. lib. 24. cap. 7.* Quum siccari excalfierive opus sit.

EXCALFACTIO, { ἐκθέρμανσις, ἐκθέρμασία. GAL. Eschauffement. ITAL. *Essoscaldarsi.* GERM. Erwermung. HISP. *Calentamiento.* ANG. *A making very hoate.* } *Plin. lib. 31. c. 9.*

EXCALFACTORIUS. { πυρίαμμον. ἐκθερμαντικὸς. GAL. Qui a vertu d'eschauffer, eschauffant. ITA. *Ch' a vigore di scaldare.* GERMA. Das erwer mer oder erhitzigen thun. HISP. *Cosa para calentar.* ANG. *That hath force to hoate.* } Excalfactorius vis. *apud Plinium.*

excālpo, is, Scalpo, excauo. {חק chak פתח pittách. ἐκλύφω, ἐκκολάπτω. GAL. Entailler engrauer. ITAL. *Scalpire.* GERM. Außhöltzen. HISP. *Escalpir.* ANG. *To graue or intaile.*} *Cato cap* 18. Arbores crassas pedes duos altas pedes nouem, cum cardinibus: foramina longa pedes tres semis, & excalpta digitos sex.

excāndefăcio, Candens & ignitum reddo. {חלבין חשם לחשם lihăt. διαπύρω. GAL. Eschauffer tant vne choſe qu'on la face deuenir blanche. ITALIC. *Infocare, infiamare, scaldare vna cosa fin che diuenga bianca.* GERMANI. Glühend machen. HIS. *Enflammar.* ANGLI. *To mak burning heate or angrie.*} Excandefacere frumentum, vel annonam, & caritatem eius augere, & in pretium immoderatum extollere. *Varro 3. de Re ruſt. cap.* 2. Sed vt ad hunc bolum venias, opus tibi, aut epulū, aut triumphus alicuius, vt nunc Scipionis, Metelli, aut collegiorum cœnæ, quæ tunc innumerabiles excandefaciebant annonam. Vbi excandefacere annonam, eſt pro eo quod paulo poſt dixit, Incendere annonam. Quotus quiſque, inquit, eſt annus, quo non videas epulum aut triumphum, aut collegia epulari, quæ nunc innumerabiles incendunt annonas.

ēxcāndeſco, is, eſcandui. ab Excandeo, ſignificat incendor, inflammor, exardeſco. {חילבין hilbin. ἐκπυρόομαι. GALL. S'enflamber, ſe courroucer aſprement. ITA. *Ardere, infiammarſi.* GERMANICE. Den ſeur angezn glühend oder entzundt werden. HISP. *Endecerſe.* ANGLI. *To be redde hoate, to be very angrie.*} *Cato de Re ruſtic. cap. nonageſimoquinto,* Nam ſi in tecto coquas, quum bitumen & ſulphur additum eſt, excandeſcet.

¶ Per tranſlationem accipitur pro iraſci, quòd ira veluti igne quodam animus ſoleat incendi, θυμόομαι. *Cælius Cic. li.* 8. *Epiſt.* Id poſtquam reſciit, excanduit, & me cauſam inimicitiarum quærere clamitauit.

ēxcāndeſcentĭa, æ, ab *Apuleio lib. de dogmatibus Platonis*, appellatur ea animæ pars quæ irritabilis eſt, habens domicilium in corde: quam alio nomine iraſcentiam nominat, qua ſcilicet ſubitò ad iracundia incendimur. {חמת chemáh. θύμωσις. GAL. Enflambement, courroux aſpre & aigre. ITA. *Inflammatione.* GERM. Entzundung mit gähem zorn. HISPA. *Encendimiento por ira.* ANG. *Great wrath and anger.*} *Cicero 4. Tuſcul.* Excāndeſcentia autem ſit ira modo naſcens: & modo exiſtens, quæ θύμωσις Græce dicitur: odium, ira inueterata: inimicitia, ira vlciſcendi tempus obſeruans: diſcordia, ira acerbior, intimo odio & corde concepta.

ĕxcānto, as, are, Incanto, ſiue perniciem incantationibus affero. {לחש lichéſch כשף chiſchchéph. ἐπᾴδω. GAL. Enchanter. ITALIC. *Incantare, ammaliare.* GERMA. Verzauberen. HISPAN. *Encantar.* ANG. *To charme, to inchant.*} *Plin. lib.* 28. *cap.* 2. Qui fruges excantaſſet. *Plautus in Amphitr.* Præſtigiator forte aut veneficus excantat tibi familiam. ¶ Ponitur etiam aliquando pro Incantatione è loco aliquo euocare. *Propert. lib.* 3. *Eleg.* 3. Vt per te clauſas ſciat excantare puellas, Qui volet auſteros arte ferire viros. *Horat. Epod* 5. Quæ ſidera excantata voce Theſſala, Lunámque cælo deripit. *Excantare, Excludere, inquit Nonius. Plaut. Bacch.* Nam credo cuiuis excantare cor poteſt. *Lucil. Satyr. lib.* 2. Quæ ego nunc Æmylio præcanto atque exigo, atque excanto. *Varro Eu Læmonibus*, Vbi vident ſe cantando ex ara excantare non poſſe, diripere incipiunt. *Antiquum.*

ĕxcārnĭfĭco, Dilanio, in partes ſeco, quod proprium eſt lanionum & carnificum. {נשח nittách κατατμήγνυμι. GALL. Faire mourir en bourreau, hacher piece à piece, bailler pluſieurs tourments. ITAL. *Straciare, tagliare en pezzi.* GERM. Zu ſtucken houwen/auf marteren. HISPA. *Atormentar haziendo jangre, encarniçar.* ANG. *Torent or cutt in pieces.*} *Sueton. in Vitel.* Apud Gemonias minutiſſimis ictibus excarnificatus, atque confectus eſt. ἐκτύπτω. *Sic. Cicero 3. de Natur.* Anaxarchum Democritum à Cyprio tyranno excarnificatum accepimus. ¶ Per tranſlationem pro excruciare ponitur. *Terent. in Heauton.* Vt te omnes equidem dij deæque, quantum eſt Syre, Cum iſthoc inuento, cúmque incœpto perdunt: riuiuſmodi mihi res ſemper comminiſcere, vbi me carnifices.

[Excaſtratus, Paſſerat. *ex Gell. cap.* 9. *lib.* 9.]

ĕxcăuo, as, are, Cauo. {חתר כוח chatár. ἐκκολάπτω. GALL. Cauer, creuſer. ITA. *Cauare, far concauo.* GERM. Außhören. HISP. *Cauar con o piedra ò madera.* AN. *To mak hollow.*} *Cicero* 6. *Verr.* Erat etiam vas vinarium ex vna gemma prægrandi, trulla excauata cum manubrio aureo. *Varr. 3. de Re ruſtic. cap* 5. Circum natalitia ſunt excauata anatum ſtabula. *Senec. 4 Natur. quæſt.* Stillicidij caſus lapidem cauat, & hæc ipſa excauatio rotunda fit.

Excăuātio, verbale. {חקוקות. GAL. Cauement, creuſement. ITAL. *Cauamento.* GER. Außhöltzung. HISP. *Aquella obra de cauar aſsi.* ANG. *The making of a thing hollow.*} *Senec. 4. Nat. quæſt.* Stillicidij caſus lapidem cauat: & hæc ipſa excauatio rotunda fit.

Excēdo, dis, penult. prod. Diſcedo, egredior. {חלך halăch עלח ʿalăh. ἐκχωρέω. GALLI Se paatir ceder & partir s'en aller, ſe deloger. ITA. *Partirſi, andarſi.* GERM. Außziehen/hinweychen. HISPAN. *Partir de algun lugar.* ANGL. *To depart, to go forth.*} *Cæſar 4. bell. Gal.* Nam cum omnibus ſuis domo exceſſerant Renúmque tranſierant. *Ibidem*, Aurigæ interim pauiulum e prælio excedunt. *Plaut. in Aulul.* Iſtic adeſto, ſi hercle tu ex iſto loco digitum tranſuerſum aut vnguem latum excederis. {*Liuius initio lib.* 34. Exceſſit res in magnum certamen. ¶ Curiam exceſſit quarto caſu. ¶ Item ſupero, antecello. {נצח nitzſeách הותיר hothir. ὑπερέχω.} GALL. Exeder, ſurmonter. ITAL. *Superare, eccedere.* GERM. Vbertráffen/höher vnnd gröſſer ſein/ furgehn. HISPAN. *Subrepuyar.* ANGLIC. *To paſſe or ſurmonte.*} vt Cicero facile excedit omnes eloquentia. [*Velleius*: Exceſſit ira principis in hoc vt. &c.] Excedere è vita, idem eſt quod mori. *Cicer. de Clar. Orat.* Sed ad eos ſi placet, quite vita exceſſerunt, reuerteamur. In qua ſignificatione etiam dicimus Excedere abſolutè. *Cic. in Orat. in Senatu habita poſt reditum.* Quo quidem tempore, quum is exceſſiſſet, qui cædi & flammæ vobis autoribus, reſiſteret. [*& Sues. in Meron, ca.* 6. Item, *Velleius*; Exceſſit ad Deos Hercules. Sic, *Idem*, Excedere natura ſua (i. clementia.)

Excēſſus, us, ui, verbale. {ἐκχώρησις, ἀποχώρησις. GAL. Deſlogement, deſpartement. ITAL. *Dipartita, morte.* GERM. Der tödtlich abſcheid auß diſem laben. HISPAN. *Partidar de ludar.* AN. *A going away, a departing.*} vt Exceſſus è vita. *Cic. de Finib.* In his exceſſum è vita, & in vita manſionem. Exceſſus vitæ. *Cic. 1. Tuſc.* Neque exceſſu vitæ ſic deleri hominem. ¶ Et exceſſus abſolutè etiam pro morte poſitum inuenitur. *Idem 1. de Legib.* Certe non longè à tuis ædibus inambulans, poſt exceſſum ſuum Romulus Iulio Proculo dixerit ſe Deum eſſe.

Excello, excellis, vel excelleo, excelles, excellui, excelſum ſupero, præſto, anteſto, emineo. {חותיר hothir. ὑπερέχω, ὑπερβάλλω, ὑπερέχω. GAL. Exceller, outrepaſſer, ſurmonter. ITAL. *Superare, ſoprauanzare.* GER. Vbertráffen. HISP. *Sobrepujar.* ANG. *To excell, to paſſe and ſurmonte.*} Conſtruitur tam cum datiuo quàm cum accuſatiuo. *Cic. pro Pomp.* Vt is qui dignitate principibus excellit, facilitate infimis par eſſe videatur. *Lactant. lib.* 7. Qui omnes licet eloquentia excelluerit. *Cicer. pro lege Manilia*, Hic miramur hunc hominem tantum excellere cæteris. Sed hæc ſignificatio videtur eſſe tranſlatitia. Nam proprie excellere, eſt altitudine vel ſtatura eminere.

[¶ Excellere animum (i. ſuperbire.) *Cato apud Gellium cap.* 22. *lib.* 13.]

Excellēns, participium. {מותיר mothir. ἐξέχων, ἐξέχον. GAL. Excellent. ITA. *Excellente.* GERMAN. Vbertráffend oder furtraffend. HISP. *Sobrepujador.* AN. *Excellent, paſsing.*} Vnde tumulum, vel montem excellentem dicimus, qui inter cæteros eminet. *Cic. antequam iret in exilium*, Dij, deæque immortales, qui excellenti tumulo ciuitatis ſedem Capitolij in ſaxo incolitis conſtitutam.

Excellentĭa, æ, Eminentia, magnitudo, præſtantia, nobilitas. {יתרון yithron. ἐξοχή. GAL. Excellence. ITALIC. *Excellenza.* GERM. Furtráffenheit. HISP. *Sobrepujança, excellencia.* ANG. *Excellencie, ſtanding aboue, other paſsing.*} *Cic. 1. Off.* Nobis autem perſonam impoſuit ipſa natura magna cum excellentia, præſtantiáque animantium reliquorum.

Excellēnter, aduerb. Magnificè, excelsè. {ἐξοχικῶς, διαφερόντως, ὑπερεχόντως. GAL. Excellemment, excellentement ITAL. *Excellentemente.* GERM. Furtraffentlichen. HISPAN. *Excellente, y altamente.* ANG. *Excellently, paſsingly.*} *Cic. 1. Off.* Quæ magno animo & elato fortiter, excellentérque geſta ſunt.

Excelsus, Nomen ex participio, Altus, procerus, editus. {גבוה ram גבה gabóah עלין ʿeliôn. μετέωρος. GAL. Haut, eſleué. ITALIC. *Alto, eleuato.* GERMAN. Hoch. HISPANI. *Coſa alta y enſalçada.* AN. *High.*} *Cicero 2. Tuſc.* Te natura excelſum quendam, videlicet, & altum, & humana deſpicientem genuit. *Aul. Gell. lib.* 7. Tanto fuiſſe Herculem corpore excelſiorem, [*Velleius*, Excelſiſſimi & eminentiſſimi viri]

Excelsĭtas, Altitudo. {מרום marôm גבה gebóah גבהות gabhúth. ὑψηλότης, ὕψος, ους. GAL. Hauteſſe ITA. *Altezza.* GERMAN. Hoche/hochheit. HISP. *Altura.* ANG. *Highneſſe, the hight.*} *Plin. lib.* 21. *c.* 5. A lapide quadrageſimo ad eam excelſitatem, vt in omnes vrbis montes leuarentur. *Cic. 3. Off.* Etenim multò magis eſt ſecundum naturam excelſitas animi, & magnitudo, &c.

Excelsē, aduerbium Altè, excellenter. {ὑψηλῶς. GAL. Hautement. ITA. & HISPAN. *Altamente.* GERMA. Hochlich/hocher. ANGL. *Highly.*} *Colum. lib.* 4. *c.* 1. Si modo ſcandit excelſus, plus alimenti, terræque deſiderat. *Cic. in Orat.* Omnia profecto, quum ſe à cælestibus rebus referret ad humanas, excelſiùs magnificentiúſque & dicet & ſentiet.

Excelsĭſsĭmē, Aduerbium. *Velleius Paterculus Hiſtor. lib.* 1. Cuius quàm diu Sparta diligens fuit, excelſiſſimè floruit.

Excepti'o, Excepto, ptas, *Vide* EXCIPIO.

Excerebro, bras, Cerebrum eripio. {ἐξεγκεφαλίζω. GAL. Eſcerueller. ITA. *Diſcerueliare.* GERM. Das hirne außhin nemmen. HIS. *Deſcalabrar, ò quebrar los ſeſos priuar de cerebro.* ANG. *To knock out the braines.*} Qui mactat pecus, quaſi qui excerebret. *Interpres bibliorum.*

ĕcĕrno, nis, excreui, excretum, Pugno. {נקח nikkáh פנה pinnáh חבריר hibdil חפריר hiphrich. ἐκκρίνω, ἐκκρίνω ἔκκρισιν ποιῶ.} GALL. Separer, purger & oſter le mauuais. ITA. *Purgare, cernere.* GER. Außeuberen/außſcheiſſen. HIS. *Apartar lo limpio, purgar.* ANG. *To ſeuer, and tak the good frome the euill.*} *Columel. lib.* 2. Itaque in area detrita frumenta ſic aggerenda, vt omni flatu poſſent excerni. Itaque dicimus excernere aluum, vel ſimpliciter excernere, pro onus ventris deiicere. *Celſ lib.* 4. Quoniam portæ modo in inferiores partes, ea quæ excreturi ſumus emittit.

ēxcrementum, Quod egeritur ex cibo potúque. {צאה tseáh. ἀποπάτημα. GALL. L'ordure du corps qu'on iette hors. ITALI. *Il purgamento del corpo.* GERMAN. Allerley taht vnnd vnraht ſo vom leybt gadt. HISPAN. *Superfluidad del cuerpo.* ANGLIC. *The offall, the refuſe of any thing ſifted.*} Et eſt duplex, ſiccum ſcilicet, & humidum: conceptaculum humidi dicitur, veſica: conceptaculum ſicci aluus nominatur. Oris excrementum. *Tacitus libro vigeſimo.* Precabatúrque principem, vt genas, & oculorum orbes dignaretur reſpergere oris excremento. *Plinius libro decimo capite* 43. Scribit coruum, quòd excrementis ſuis calceamenta fœdaſſet, à mancipe proximæ ſutrinæ fuiſſe exanimatum.

Excrētus, ta, tum, participium à verbo excerno, Egeſtus, expurgatus, {ἐκκριθείς, ἐκκριθέν. GALL. Purgé, ſaſſé, ſeparé d'auec. ITALI. *Eſpurgato.* GERM. Außgefeubert. HISP. *Purgado alimpiado.* ANG. *Cleenſed ſifted, ſeuered.*} *Colum. lib.* 8. Furfures à farina excreti. Vnde excreta tritici, dicuntur vulgò grana, quæ ex incerniculo pro immundis ſeponuntur. *Colum. libr.* 8. Vbi annona eſt carior, excreta tritici minuta commode dantur gallinis, hoc eſt, furfures à farina excreti.

Excretum, ti, ſubſtantiuum, Purgamentum quod ex cerniculo à frumento ſeparatur. {מוץ mots. ἀκκρίμμα, τὸ ἐκκριθέν, ἔκκρισις, ἐκκρίσεως. GAL. Criblure, qu'on iette en purgeant. ITA. *Purgamento cheſcana fuori del frumento* GERMAN. Wuſtl das man vom korn außſeyberet.

HISPA

HISP. *Purgacion del trigo con el crimo ò cedaço.* AN. *The offal or refuze of a thing sifred.* } *Colum. lib. 8. cap. 4.* Vbi annona est carior, excreta tritici minuta commodè dantur gallinis.

EXcĕrpo, pis, psi, ptum, Decerpo, deligo. { ארח *arâh* בחר *bachâr.* ἐκλέγω, ἐκλεγίζομαι GAL. Extraire, cueillir par eſlite. ITALICE, *Cauar fuori cernendo, carpire.* GERMANICE, Außlauben/außlesen. HISPANI. *Coger rompiendo.* ANG. *To picke out, to gather here & there the best.* } *Terent. in Phorm.* Tu id quod boni est excerpis, dicis quod mali est. *Cic. 3. Offic.* Excerperes ex his ipsis siquid ineit boni. [*Quintilian* Excerpere auctores. *Idem*, Excerpere quædam ex orationibus.] ¶ Vnde excerpta, dicimus quæ ex libris veluti floſculos extrahimus. ἀπόλεκτοι. ¶ Est etiam excerpere idem quod eximere. ἐξαίρειν. Vnde excerpere aliquem de numero Poëtarum, est eum inter Poëtas non numerare. *Horat. Serm. Satyr. 4.* Primum ego me illorum dederim quibus esse Poëtas Excerpam numero.] *Senec. in Calig. cap. 17. de Consol. ad Polyb.* Excerptus è numero Cæſarum. *Liuius lib. 4. bell. Pun.* Excerpere ex tabulis nomina.] Sic excerpere ſe hominum conſuetudine, dixit *Seneca in Epiſt.* pro ſecedere ab hominum congreſſu. Excerpere ſe vulgo, *Seneca de Tranq. vitæ*, Excerpe te vulgo Pauline, &c.

EXcerptio, onis. GAL. Recueil, ramas, choſes recueillies des liures. & hiſtoires. *Gell. cap. 21. lib. 17.* Excerpebamus ex libris, qui Chronicis appellantur, &c, Eáſque nunc excerptiones noſtras variis diuerſisque in locis factas digeſſimus, &c.

EXcĕſsi's, Vide EXCEDO,

EXcætrā, træ, pen. prod. Dicta eſt hydra Lernæa, quòd vno cæſo capite tria excreſcebant, ἕρπυς. *Plaut. in Perſa*, Nam cum leone, & cum excetra, cum ceruo, & cum apro Ærolico, cum auibus Stymphalicis, cum Antæo deluctari mauelim, Quàm cum amore. *Ouidius*, Pars quota Lernææ ſerpens eris vnus echidnæ? Scribit *Diodorus*, Herculem debellaſſe hydram non ſolùm ferro, ſed etiam flammis, adhibito Iolao, qui inciſam ceruicem ardente face cueſtigio inureret. Conſtat (*ſecundum Hiſtoricos*) hydram in Lerna Argiuorum regione paludem extitiſſe, aquas euomentem quæ vaſtabant vicinas ciuitates, in qua vno meatu clauſo, multi erumpebant. Quod Hercules videns loca ipſa exuſſit, & ſic aquæ meatus clauſit. Nam hydra, ὕδωρ ὕδατος, id eſt ab aqua, nomen accepit. *Plato aſſeris in Euthydemo*, hydram fuiſſe callidiſſimum ſophiſtam, cui præter ſapientiam, pro vno ſermonis capite amputato, multa repullulabant.

[Excetra, nomen eſt meretriculæ. *Plaut. pſeud. ſc. 2. a. 1.* En Excetratu, quę quæ tibi amicos tot habes, tam probè oleo onuſtos. (Vbi quidam libri habent, exterbato.) Idem etiam nomen vſurpauit pro meretrice. *Liuius lib. 9. dec. 4.*]

EXchălcio, exchalcias, are, Verbum à dictione Græca χαλκεύς formatum, ſignificat ære ſpoliare, & auferre nummos. Vnde *Porphyrio in Horatium, lib. 1. Serm. Satyr. 8.* Voranus, *inquit*, Q. Luctatij Catuli libertus omni loco, omni tempore furaciſſimus fuiſſe dicitur. De quo etiam illud traditur, quum deprehenſus à nummulario eſſet, de cuius menſa nummos ſubtractos in calceos ſibi infarciebat: quidam iocans, Bellè, inquit, te nummularius ille exchalciauit cum aſpiratione ſcilicet ſecundæ ſyllabæ: ſimul vt chalcon, id eſt, æs, ablatum ex calceamento obiiceret. *Vide etiam Cælium Rhod. Antiq. lect. lib. 10. cap. 9.*

EXcīdo, dis, penult. cor. ab ex & cado, a in i mutata, præteritum excidi, ſupinum excaſum facit: E loco, vel re aliqua ſublimiori cado, Elabor, fluo, defluo, { נבל *naphal.* ἐκπίπτω. GAL. Choir de quelque lieu. ITAL. *Cadere.* GERM. Außfallen. HISP. *Caer.* ANGLICE. *To fall out of any place.* } *Virg. 2. Georg.* Nam ſæpe incautis paſtoribus excidit ignis [*Plaut. Men. ſc. 2. a. 4.* Me plane excidiſſe ex hac familia intelligo. *Catull. de Com. Beren.* Vt tibi tunc toto pectore ſolicitæ ſenſibus ereptis mens excidit. *Ouid. 5. Faſt.* Dum ſenior ſatis excidit arce Deus. (pulſus Olympo Saturnus.) *Ibidem*, Excidit officium triſti mihi, &c. ¶ Excidere in riſum & lacrymas. *Senec. c. 15. de Tranquil.*] ¶ Vnde per tranſlationem Excidere animo, id eſt, obliuiſci. *Idem 1. Æn.* Necdum etiam cauſæ irarum, ſæuique dolores exciderat animo. [*Cic. de prouinc. Conſul.* Nónne vobis videor, & vltimi temporis recordatione, & proximi memoria, medium illud triſtiſſimum tempus debere, ſi ex rerum natura non poſſe euellere, ex animo quidem certè excidere? Et *Quintilian.* Excidentes (memoria) vnius admonitione verbi in memoriam reponuntur.] ¶ Interdum diſſentire. *Lucill. lib. 27.* Ego ab Archilocho excido.

¶ Excidit nobis aliquod verbum, quum quod aliquid dicturi non eramus, imprudentes proferimus. *Cic. pro Sylla.* Verbum ecquod vnquam ex huius ore excidit, vnde quiſquam poſſet offendi? ¶ Sunt & aliæ non inuenuſtæ huius verbi tranſlationes: vt quum nobis victoriam, aut ſpem aliquam è manibus excidiſſe dicimus, quum ſignificare volumus nos amiſiſſe quod propemodum tenebamus. *Cic. ad Brutum*, Deinde ita multa peccata, vt quodammodo victoria excideret è manibus. [*Ouid. Eleg. 5. lib. 4.* Excidit heu nomen quam mihi pene tuum.]

¶ Excidere vxore, eſt ambitæ vxoris ſpem amittere. *Terent. And.* Herus, quantum intelligo, vxore excidit. [*Quintilian.* Excidere finę ſuo. *Sueton. in Claud. cap. 14.*]

EXcīdo, dis pen. prod. excidi, penultima longa, exciſum. Compoſitum à cædo, Excindo, eruo. { כרת *charâth* קרץ *kerêtz.* ἐκτέμνω, ἐκκόπτω. GA. Couper & oſter quelque choſe. ITA. *Tagliare, fendere, diſtruire.* GER. Außhauwen. HISPAN. *Cortar, tajar, romper, deſtruir.* ANGLICE. *To cut downe to deſtroy, to cuts of.* } *Cic. lib. 2. Offic.* Nec lapides ex terra excideretur ad vſum noſtrum neceſſarij. ¶ Item penitus deſtruo. *Idem in Catone.* Quomodo Carthagini malè tamdiu cogitanti bellum inferatur, multo tempore antè denuntio: de qua vereri non ante deſinam quàm illi exciſam cognouero. [¶ Pro occidere, *Cæſ. li. 3. de bell. ciu.* Exciſo Eritio. (i. occiſo.) *Item Ouid. 4 Faſt.* Cur igitur Gallos qui ſe excidere vocamus? *Quincilian.* Excidere virilitatem (pro virilia amputare.)]

[Excidio, onis, *Plaut. Curc. ſc. 3. a. 4.* Excidionem facere oppidis, vbi alij libri habet exſcidionem ab exſcindo breui ſecunda ſyllabâ, vt conſtet verſus. Excidio enim ab excido, (quod ſit ab ex & cædo) ſecundam producit. Oppido autem exſcidionem facere, eſt oppidum exſcindere, funditus euertere, delere.]

EXcidium, dij Ab excido deduci manifeſtum eſt, pro euerſione & ruina vrbis prouinciæ. { קרץ *kerêtz.* κάθαιρε. GALLI. Deſtructiõ, ruinement. ITA. *Eſtermino, rouina.* GERMA. Ein Zerſchleiffung/ſo man ein volck oder ſtatt gar außreutet vnnd zerſtöret. HISP. *Cayda, ò deſtruycion.* ANGL. *The faking, raiſing or deſtroying of a citie.* } *Liu. 7. bell. Pun.* Magnum ſe excidio eius vrbis terrorem cæteris earum iecturum: *Plin. lib. 19. c. 39.* Fuítque arbor fatalis excidio vrbis.

EXciſo, ſas, pen. produ. Lanio, vulnero. { פרק *parâk* שרט *ſarât* קרץ *harâth.* κόπτω. GALL. Couper, deſchirer & decouper. ITA. *Straciare, ferire.* GERM. Außhauwen wedwunden. HISP. *Diſpedaçar, herir.* ANG. *To teare and cutt of.* } *Nonius* Exciſatum, laniatum, vulneratum. *Plaut.* Ciſteli. Capillo ſciſſo, atque excuſatis auribus,

* Exciſio, onis, Verbale, Actus ipſe excidendi, vt, Exciſio tectorum. *Cic. pro domo ſua.*

EXcindo, dis, Excido, Euerto, diruo, deleo. { כרת *charâth* קרץ *karâtz.* GAL. Couper & gaſter, deſtruire & ruiner. ITALI. *Diſtruggere, rouinare.* GERM. Zerſtören/außreutten. HISP. *Deſtruir, cortar.* ANG. *To ſack deſtroy, or ouer trowe.* } *Cic. pro Planc.* Vrbem vnam mihi amiciſſimam declinaui, quæ ſe vel potiùs excindi, quàm è ſuo complexu vt eriperet, facile pateretur.

EXciſorius, a, um. { כרת *chorêth,* ἐγκοπεύς. vt, Exciſorius ſcalper, quo cariosa exciditur caro, *apud Celſum lib. 8. c. 3.*

EXcĭo, cis, exciui, excitum, penultima producta, vel Excieo, es, exciui, excitum, penultima correpta, Euoco, excito, incito, allicio, concito, ſtimulo, commoueo, elicio. { קרא *karâ* זעק *zâhak.* ἐγκαλέω. GALLIC. Eſmouuoir, faire leuer & ſortir, hucher. ITAL. *Chiamare, ſuegliare, incitare.* GERMANICE, Außhin beruffen. HISPAN. *Llamar, mouer, ò deſpertar à otro.* ANGLICE, *To prouok, to call out, to waken.* } *Plaut. in Epid.* Quid eſt pater, quòd me exciuiſti ante ædes? P. Vt matrem tuam videas, id eſt, euocaſti. *Liuius lib. 1.* Hercules ad primam auroram ſomno excitus. *Idem lib. 4. ab Vrbe*, Sed dictatorem quoque ex ſomno exciuit. Sic excire cubilibus. *Liuius libro 5. ab vrbe*, Extremos tamen pauor cubilibus ſuis excitos, quæ aut vnde vis eſſet ignaros, in fugam, & quoſdam in hoſtem ipſum improuidos intulit. Excire animas ſepulchris, *Virgil. 4. Æn. Plaut. in Ciſtel.* Et mihi exciuiſti lacrymas? Ita excire tumultum, excire aliquem ad cupiditatem deſcendi, *Liu. 1. ab Vrbe.* [*Plau. pſeud. ſc. 2. a. 5.* Vox viri peſſimi me exciet.]

EXcito, tas. penultim corrept frequentatiuum, Eadem ſignificatione eſt cum verbo excio: nam aliquando ſignificat commouere ad virtutem. { חעיר *hehîr,* ἐγείρω, παρεγκωμάω, παροξύνω. GALL Eſmouuoir, exciter, inciter. ITA. *Eccitare, commouere, ſtimolare.* GERMA. Bewegen/ erwecken. HISPA. *Mouer, deſpertar.* ANGL. *To waken, to ſtirre vp, to raiſe.* } *Cæſar 7. bell. Gall.* Excitare ad arma ciuitatem, *Cic. 1. de Diuinat. Terent. in Heaut.* Non vides quantum mali ea re excites? ¶ Aliquando expergefacere. ἐγείρειν. *Liu. 5. bell. Pun.* Scipiones me ambo dies noctéſque curiis inſomniſque agitant, & excitant ſæpe ſomno. *Cic pro Sylla.* Excutient tibi iſtam verborum iactationem, & te ex ſomno ſæpe excitabunt. [*Plaut. Amph.* Hoc noctis me à portu ingratus excitauit.] ¶ Mortuos ab inferis excitare. *Cic. in Orat. & in Topicis.* ¶ Excitare ædificium, pro erigere. *Senec. epiſt. 35.* Puta duo ædificia excitata eſſe: ambo paria, atque excelſa, ac magnifica. [*Sues. in Claud. c. 1.* Exercitus honorarium ei tumulum excitauit. *Cæſ. lib. 1. de bel. ciu.* Turres binorum tabulatorum excitare. Excitare templum, *Sues. in Auguſt. c. 29. & Calig. c. 45.*] ¶ Excitare aliquem de ſpectaculis, & aliquem ludos ſpectantem loco depellere: quod decoctoribus accidere ſolebat, qui quòd Equeſtrem cenſum habere deſiiſſent, à quatuordecim gradibus arcebantur. *Quin. lib. 3. c. 6.* Si excitatus fuerit de ſpectaculis, & iniuriarum aget depulſio actioris erit. [*Suet. in Cæſ. c. 77.* Excitare ſedentem in 14. gradibus. *Item Quin.* Excitari (è 14. gradibus) theatrali lege.]

EXcitāri, paſſiuè. *Cic. 5. de Finib.* Excitantur ſpe gloriæ quæ habet formam honeſtatis & ſimilitudinem. Miles truci excitatur claſſico. *Horat. Epod. 1.*

EXcitātus, nomen ex participio. { טוער *muhâr* נעור *nehâr.* ἐξεγερμένος. GALLI. Eſmeu, incité. ITALI. *Smoſſo, incitato.* GERMANI. Bewegt/ erwecket. HISPAN. *Mouido.* ANG. *Stirred or moued vp.* } *Plin. lib. 20. cap. 17.* Optimum quàm excitatiſſimi odoris, & quàm nigerrimum, hoc eſt, odoris vehementiſſimi. ¶ Excitatus homo *Cic. 2. de Natur. deor.* Quæ primum eos homo excitatos, celſos, & erectos conſtituit, vt deorum cognitionem, cælum intuentes, capere poſſent. [*Quins.* Excitatoria lumina dicendi.]

EXcitātē, aduerb. Hoc eſt vehementer, & lucidè. { ἐξεγερμένως, ἐγκρατῶς. GAL. Fort, impetueuſement. ITALI. *Con vehementia, grandemente.* GERMAN. Hefftig/ gentet. HISP. *Grande ò fuertemente.* ANG. *Strongly.* } *Plin. lib. 37. cap. 7.* Et in his autem mares excitatius fulgent: fœminæ pinguiores ſunt, & craſſius nitent, hoc eſt, maiorem fulgoris vim habent, & quodammodo excitatiorem aliis. [¶ Extatius. *Quintilian.*]

EXcĭpio, pis, pen. cor. Accipio, recipio. { קבל *kibbêl.* ἐκλαμβάνω. GAL. Receuoir, extraire, recueillir. ITA. *Eccettuare, riceuere.* GERMANIC. Entpfachen/ außnemmen/ &c. HISPAN. *Saccar da regla, recebir con honra ò buena voluntad.* ANGLIC. *To take out, to receiue, to entertaine, to welcome.* } *Plaut. Rud.* Súmne ego ſceleſtus, qui illuc hodie excepi vidulum? aut quum excepi, qui non alicubi in ſolo abſtrui locos? [*Senec. c. 19. de Conſ. ad Marc.* Excepit illum (mortuum) pax æterna. *Velleius*, Superbe excipit Antonius Octauium: *Plaut. Milit ſc. 2. a. 2.* Hic ſenex talos elidi iuſſit ſeruis meis. Sed me excepit. ¶ Pro ſuſcipere, *Suet. in Cæſ. cap. 73.* Simultates nullas tam graues excepit vnquam, vt non occaſione oblata libens deponeret. Eóque ſenſu vſus eſt *Propertius.*] ¶ Aliquando ſignificat idem quod demo,

eximo numero, ἐξαιρέω *Cic. 4. Acad.* Nihil excepit de quo non profiteatur. *Idem lib. 1. Tusc.* Nam si solum eos diceres miseros quibus moriendum esset, neminem tu quidem eorum qui viuerent exciperes. ¶ Aliquando idem est quod recipio, præcipue afflictos, ἀναδέχομαι. *Virg. 3 Æneid.* Heu quis te casus deiectam coniuge tanto Excipit? ¶ Aliquando inquirere. *Cic. de Orat.* Quædam dari ex hac vita ad pertrahendos animos hominum, & ad excipiendas eorum voluntates. ¶ Aliquando separare. *Virg. lib. 9.* Ipsum illum clypeum, crista sq; rubentes Excipiam sorti. ¶ Aliquando per dolum capere, opprimere, intercipere, comprehendere incautum. *Cic. Att. lib. 8.* Admoniti sumus vt caueremus, ne exciperemur à Cæsare: quod is in eadem loca quæ nos petebamus, celerius etiam quàm nos possemus cò quo intenderat, venturus esset. *Cæsar 6. bell. Gall.* Multos ex fuga dispersos excipiunt. [Aperte *Idem Cæs. lib. 3. de bell. ciu.*] *Virg. 1 Æneid.* Excipit incautum, patriasque obtruncat ad aras. ¶ Aliquando colligere: ἀναλέγομαι. *Martialis.* Ventris onus misero (necte pudet) excipis auro [*Sueton in Neron. cap.* 34. Excipere lanuginem: *Item*, Naues deprehendunt deprehensasque excipiunt. *Cæsar lib. 1. de bell. ciu.*] ¶ Aliquando abscondere. *Plautus in Aulul. sc. 6. a. 4.* Nèc partem tibi ab eo indipisces, neque furem excipies. ¶ Aliquando compositè & sine tumultu obsistere: ὑποδέχομαι εὐ δέχομαι. ¶ Aliquando educo ἐκδέχομαι, διαδέχομαι, παραλαμβάνω.

¶ Excipere brachiis. *Colum. lib. 9. c. 15.* Excipere clamoribus, pro applaudere. *Plinius Epist. 38.* Pudet referre quæ quam fracta pronuntiatione dicantur, quibus quàm teneris clamoribus excipiantur. Gremio alicuius excipi. *Glaudianus Paneg. 6.* quum genitoris amico Exceptus gremio mediam vehêre per vrbem. ¶ Excipere osculo. *Plinius in Paneg.* Gratum erat omnibus quòd Senatum osculo exciperes. ¶ Excipere, pro audire. *Plautus Amphitr.* Quid memoret hinc excipiam, ne propterea. ¶ Excipere auidis auribus. *Plin. Epist. 84.* ¶ Subire, & excipere tela. *Cicero de prouin. Consul.* Excipere cicatrices aduerso corpore. *Cicero 7. Ver.* Excipere gladio. *Qu. Curt. lib. 9* E quibus duos gladio ita excepit, vt ante ipsum exanimes procumberent.

[¶ Excipere ictus pro infringere, siue auertere. *Cæs. lib. 1. bell. ciuil. & Liuius lib 6, d. 4.* Exceptos declinabant ictus. *Idem Liuius lib. 1. dec. 5.* Exceptum amnem multorum dierum opere nouo alueo auertit.

¶ *Cæs. lib. 1. de bell. ciu.* Suberant montes quos itinera difficilia excipiebant.

¶ Exceptus: &c. *Senec. cap. 1. de Consol. ad Mart.* Excepto eo quod. *Ouid. Eleg. 6. lib. 3. Trist. Suet. in Cæs. c. 80.* Vtrumne Cæsarem è ponte deiicerent, & exceptum trucidarent, &c. *Idem in Tib.* quasi exceptos supprimeret. *Et c. 11.* Id à proximis aliter exceptum est, (id est auditum.) *Gellius cap. 7. lib. 12.* Exceptum insidiis occidere (veneno) *Idem cap. 9. lib. 17.* Exceptæ ab hostibus litteræ.] Excipere item dicuntur qui alio dictante aliquid describunt. *Suetonius de Tito*, E pluribus comperi notis quæque excipere velocissimè solitum: & cum amanuensibus suis per ludum, iocúmque certantem, imitari chirographa quæcunque vidisset.

¶ Excipere se in genua, pro erigere. *Senec. Epist. 67.* Qui succisis poplitibus in genua se excepit. * Excipere se in pedes, & excipere se pedibus. *illud apud Liuium, hoc apud Curt. Liuius 4. ab Vrbe*, Confestim & ipse hasta innixus, se in pedes excipit. *Curt. lib. 9.* Sed forte ita labrauerat corpus, vt se pedibus exciperet. ¶ Excipere item est, opponere aliquid actori, quò minus id quod petit auferat.

Exceptio, onis, Exemptio. { παραγραφή, Gal. Exception, clause qui restraint vne generalité. Ita. *Eccettione, clausula che restringne vna generalità.* Germ. Außnemmung/vorbehaltung. Hisp. *Excepcion de la regla.* Ang. *An exception.* } *Cic. de Amic.* Tum sit inter eos omnium rerum, consiliorum, & voluntatum, sine vlla exceptione communitas.

¶ Exceptio item dicitur quæ à reo opponitur aduersus petitionem actoris. *Cic. 2. de Inuen.* Nam & Prætoriis exceptionibus multæ excluduntur actiones. *Vlp. l. 2. ff. de Excep.* Exceptio dicta est quasi quædà exclusio quæ interponitur actioni cuiuslibet rei, ad excludendum id quod in intentionem, condemnationémque deductum est. [*Senec. Epist. 49.* Exceptiones & præscriptiones Iurisconsultorum & Philosophorum.]

Exceptor, Amanuensis. ὑπογραφεύς, qui dictata excipit: *Iulius Firmicus Matheſ. lib. 3.* Si Mercurius cum Saturno fuerit inuentus, sole cum iis in eodem loco constituto, malitiosos facit, maleuolos, pessimos in omnibus actibus, & aut aduocatos aut Iurisperitos, aut scribas aut exceptores.

Excĕpto, as, Identidem eximo, & ad me traho. { ἐξαιρέω, ἀναλαμβάνω. Gal. Prendre souuent, recueillir, tirer à soy. Italic. *Eccettuare, trar à se, trar fuori.* Germanic. Außnemmen/zu sich nemmen. Hispan. *Sacar fuera de numero, traher haziansi.* Agnlic. *To tak to me often.* } *Cic. in Parad.* Et videat aliquem summis populi beneficiis vsum, barbarulos mululos exceptantem de plicina, & pertractantem. *Virgilius libro 3. Georg.* Ore omnes versæ in Zephyrum stant rupibus altis, Exceptántque leues auras, & sæpe sine vllis Coniugiis vento grauidæ, mirabile dictu. *Cæs. 7. bel. Gal.* Eos ipsos rursus singulos exceptans in mirum extulit

* Exceptorius, a, um, Adiect. *Vlp. in l. instr. ff. de instructo vel instrumento leg.* Quali vindemiatorij, exceptoriique.

Excĕptĭtius, a, um, { ἐξαιρετός, ἐκλεκτός. Gal. D'eslite, de reserue. Italic. *Cosa eletta & da vacogliere.* German. Das man außnimpt oder zu sich nimpt/vnd empfacht Hisp. *Cosa digna de ser recebida.* Anglic. *Excepted, and sette apart.* } Qui excipitur. *Plin. lib. 18. c. 10.* Adiiciuntur his genera, bromos, sigilo exceptitia, & tragos. Vocat autem siliginem exceptitiam Laconicam, quæ ab alia siligine excipitur; eo quòd sine arista crescit.

Excĭpŭlus, li, ab excipio, Instrumentum quo aliquid excipitur, hoc est intercipitur, & incautum comprehenditur, vt est septum ex viminibus aliáve materia contextum, ad capiendos pisces. { ἐκδοχεῖον. Gal. Vn vaisseau ou autre chose pour receuoir vne autre chose, vn receptacle. Italic. *Cosa che serue à ritenerne vn altra.* Germ. Ein instrument oder geschirr mit dem man etwas empfacht oder auffacht. Hispanic. *Cosa que recibe à acoge vna otra.* Anglic. *An engyne to tak thing vnwares.* } *Plin. lib. 9. cap. 22.* Hyemato lacu fluctibus glomeratæ voluuntur anguillæ, in tantum mirabili multitudine, vt in excipulis eius fluminis ob hoc ipsum fabricatis, singulorum millium globi reperiantur. *Idem lib. 25. cap. 7.* Videtur accipere pro genere vasis quo succus ex arboribus desluens excipitur. Vis (inquit) tanta est, vt è longinquo succus excipiatur. Incisæ contò subditur excipulus ventriculo hœdino: humor lactis videtur effluere. Loquitur de Euphorbia herba, à Iuba inuenta.

Excĭpŭus, a, um, Quod excipitur: sicut præcipuum, quod antè capitur. *Festus.*

Excīso, excisas, *Vide* Excido.

Excīto, *Vide* Excio.

Exclāmāre, Velociferari, & quasi è medio pectore vocem maximè emittere: quod aut indignationis, aut doloris causa fieri solet. { קרא *zaak, diarpazein, anabaō, diaporeō.* Gallice. Crier, s'escrier. Italic. *Gridare, chiamare ad alta voce.* Germ. Außschreyen/laut schreyen. Hisp. *Llamar dando voxes, grittar.* Anglic. *To crie out alowde.* } *Terentius in Phorm.* Itaque plene hercle exclamaui gaudio. *Cicero 2. de Orat.* Non enim possum quin exclamem, vt ait ille in Trinummo. [*Plautus Mostell. sc. 2. a. 2.* Atque ille exclamat de repente maximum. *Plautus Amphitr. sc. 1. a. 5.* Dum hæc aguntur voce clara exclamat vxorem tuam, (id est inclamat, appellat. *Plautus Amphitr. sc. 1. a. 5.* Idem *Capt. sc. 2. a. 3* Te exclamat suum sodalem. *Et Quintilian.* Verba quæ optimè exclamant. Idem de declamatoribus, Multa illi exclamauerunt, &c]

Exclāmātio, Pro actu exclamandi. { זעקה *zehakah.* ἐκφώνησις. Gallic. Cri, escri. Italic. *Grido.* Germ. Außschreyung. Hispanic. *Grito, obra de llamar assi.* Ang. *A crying out.* } *ad Heren. lib. 3.* Acutas vocis exclamationes vitare debemus: ictus enim fit, & vulnerantur arteriæ acuta atque attenuata nimis acclamatione. ¶ Est & exclamatio, schema rhetoricum. *Author ad Heren. lib. 4.* Exclamatio est quæ conficit significationem doloris, aut indignationis alicuius per homines, aut vrbis, aut loci, aut rei cuiuspiam compellationem, hoc modo, Te nùc alloquor Africane, cuius mortui quoque nomen decori est & splendori ciuitati.

Exclūdo, dis, penultima producta. excluſi, ſum, Extra claudo, prohibeo, portas alicui claudo. { חוץ *hotsi* רחה *dachah* ברש *gerésch.* ἐκκλείω. Gallic. Enfermer dehors, mettre hors [forclorre.] Ita. *Escluere serrar fuori.* Germa. Außschlieſſen/draußen beschlieſſen / außsperren. Hispan. *Echar à fuera.* Anglice. *To debarre or shut out.* } [*Plautus Men. sc. 7. a. 5* Alij me excludunt foras. *Idem Men. sc. 2. a. 4.* Vxor me excludit foras Et. Excludit à se vxor me. *Cæs. 2. de bell. ciu.* Excludere ab acie milites. *Plautus Asin. sc. 3 a. 3.* Homo excluſus est foras. *Plautus Asin. sc. 2. a. 2.*] *Plaut. in Asin.* Homo hercle hic excluſus est foras. *Idem Menæc.* Alij me pernegant eum esse qui sum atque excludunt foras. ¶ Per translationem ponitur pro liberare. *Accius apud Nonium*, Qua virtute hic se seruitute excluſit? [*Plaut. Pſend. sc. 5. a. 1.* Excludito hercle oculum, si dedero, (id est oculum extra ædes suas, & locum suum eiicito, eruito, exulpito.)] ¶ Item pro incubando pullum emittere. *Colum. lib. 9* Veteranas aues ad rem eligi oportebit, quæ iam sæpius id fecerint, moréſque earum maximæ prænosci, quoniam aliæ meliùs excludant, aliæ editos pullos commodiùs educent. *Idem*, Columbæ excludunt vigesimo die.

¶ Excludi tempore, aut temporis spatiis, est impediri ne quis quid possit agere propter temporis angustiam. *Cicero in Verrem*, Angustiis temporis excluduntur omnes. *Idem 7. Verr.* Hi postquam temporibus Pop. Rom. excluſi, per Senatum agere quæ voluerant, non potuerunt.

¶ Excludere pro repudiare, non admittere quod postulatur, aut petitur, sed reiicere, *Cic. de Aruſp. resp.* Quod anno antè frater Metellus & concors etiam tum Senatus principi Cn. Pompeio sententiam dicenti excluſerat acerrimè que vna voce at mente restiterat.

Exclūsus, participium. { נדח *mutsá, χαπαλειπόμενος, ἐκκλειόμενος.* Gallic. [Forclos,] Ietté hors. Ita. *Gittato fuori, excluſo.* Germanic. Außgeſchlossen/außgeſtossen. Hispan. *Echado fuera.* Ang. *Shut out, debarred.* } *Cicero pro Cluentio*, Quum vagus & exul erraret, atque vndique excluſus, &c. *Idem 2. Philipp.* Itaque excluſis tuis vocibus, & ad te, & ad prædas milites misit. [*Plautus Men. sc. 2. a. 3.* Vino epoto, parasito excluſo foras. *Plautus Asin. sc. 2. a. 2.* Si ille prius argentum affert, nos excluſi sumus. *Senec. ca. 10. de Consol. ad Mart.* Excluſorum Cliencium turba.]

Exclūsĭo, ἀποκλεισμός. *Vlp. D. l. 44. Tit. 1. l 2.* Exceptio dicta est quasi quædam excluſio.

Exclūsĭssĭmus, nomen ex participio *Plaut. Menæch. sc. 2. a. 4.* Abiit intrò ocyus in ædes, nunc ego sum excluſiſſimus. Neque domi, neque apud amicam mihi iam quicquam creditur.

* Excluſorius, a, um, Adiectiuum. *Vlpian. in l. Excepit. ff. de excep.* Illud tenendum est, omnem exceptionem vel replicationem excluſoriam esse.

Excōgĭto, as, Cogitando inuenio, machinor, fingo, meditor. { חשב *chaſchab* ברא *badha.* διανοέω, σκέπτομαι. Gall. Excogiter, pourpenser inuenter en songeant. Ita. *Imaginare, ritrouar pensando.* Germ. Erdencken. Hisp. *Hallar algo pensando.* Ang. *To deuise.* } *Cic. 6. Verr.* Nouum ac singulare supplicij genus excogitauit. *Idem 2. in Catil.* Quod enim mali, aut sceleris fingi, aut excogitari potest quod non ille conceperit. ¶ Excogito, pro vehementer cogito. *Cic. Attic. lib. 9.* Ad hæc igitur cogita mi Attice, vel potius excogita, quemuis euentum fortiùs feram, quàm hunc dolorem.

Excōgĭtātus, participium, Inuentus, confictus. { נחשב *nechſchab.* πλασσόμενος. Gall. Excogité, pensé, examiné Italic. *Imaginato, ritrouato pensando.* Germanic. Bedacht oder erdacht. Hispa. *Hallado pensando.* Anglic. *Deuised, muzed vpon.* } *Cic. pro Cluent*, Ratio excogitata Latini est, res translata Romani. ¶ Excogitatus, nomen, pro exquisito. *Suetonius in Calig.* Templum etiam numini suo proprium, & facer-

sacerdotes & excogitatissimas hostias instituit.

Excōgitātĭo,onis. {מחשבת *machaschébeth.* Ἐπίνοια,σοφίσματα. GAL. Pourpensement, pensee soigneuse, muention. ITA. *Inuentione fatta con gran pensiero.* GER. Erdencken/ersindung. HISP. *Aquella obra de hallar pensando.* AN. *A deuysing.*} *Cic.2.de Orat.* Quæ ab oratore pariuntur, excogitationem non habent difficilem, explicationem magis illustrem perpolitamque desiderant.

Excōgĭtātor,oris. {חשב *choschéb.* Δόλιος, ἐπινοητικός. GAL. Controuueur. inuenteur. ITA. *Inuentore.* GER. Ein erdencker oder erdichter. HISPAN. *Hallador pensando.* ANGLIC. *A deuiser.*} *Quin.Declam.*10. Sic magnum protinus, nescia matre, excogitator hic mortis alterius aduocat.

Excŏlo,lis penult.cor.excolui,excultum, Orno, polio, exorno, expolio. {עבר *habádh.* Ἐπισκευάζω, ἐργάζομαι. GAL. Exornet,cultiuer,reparet,orner. ITA. *Ornare,polire,abellire.* GER. Duot bauwen/in eren haben HISPA. *Componer,dolar,ornar.* ANGL. *To garnish,decke or trimme vp.*} *Plin. in Epist.* Emas marmora, quibus solum,quibus parietes excolantur. *Cicero in Orat.* An victus hominum Athenienſium beneficio excoli potuit,oratio non potuit? *Idem in Parad.* Nihil est tam incredibile quod non dicendo fiat probabile: nihil tàm horridum, tàm incultum, quod non splendescat oratione, & tanquam excolatur. [*Senec.cap.16.de Consol.ad Helu.* Excolere dignitatem (i.seruire honoribus.) *Ouid.Eleg.vlt.lib.4.Trist.*]

Excŭltŭs,particip. {עבד *nebabádh.* Ἐπισκευασθείς. GAL. Cultiué reparé, orné. ITA. *Cultiuato,ornato.* GER. Duot gezimert/erbauw. HISPAN. *Ornado,compuesto,labrado.* ANG. *Garnished,trimmed,decked.*} *Cic.2. de Legib.* Tum nihil melius illis mysteriis, quibus ex agresti, immanique vita, exculti ad humanitatem & mitigati sumus. *Idem in Orator.* Nihil enim est feracius ingeniis, iis præsertim quæ disciplinis exculta sunt.

Excommūnĭcātĭo, {חרם *cherém.* GAL. Excommuniement. ITALIC. *Scommunia.* GERM. Außrunderung/verbannung. HISP. *Descommunion.* ANGL. *Excommunication.*}.(*vt in Decret.3. quæst.4*) distinguitur ab anathemate, tanquam excommunicatio sit minor, anathema maius. Vnde Anathematizati,ab Ecclesia omnino separantur,cum talibus neque sermone congressus,neque cibus communicatur. Ho- *Cyprianus* abstentos vocat eleganti vocabulo.

Excōnsul, & Exquestor in *Codice Iustiniani* leguntur pro Consulari & Quæstorio,qui scilicet aliquando Consulatus, aut Quæsturæ honore functus est. *Ita enim habet.l.2. Cod.de Veteri iure enucleando.* Omne studium Triboniano viro excelso, Magistro officiorum, Exquæstor sacri nostri palatij,& Exconsuli credidimus.

Excōnsŭlāris, *quo vsus est compilator Codicis l. iij. de Pro. sacrorum scriniorum*, Consulari, *inquit*, honore functi inter electos habeantur, huncque honorem dignitatis teneant, qui Exconsularibus deferri consueuit.

Excŏquo, is,ere,Valde coquo. {ἀφέψω, χωνεύω. GAL. Cuire parfaitement. ITA. *Cuocere molto.* GERM. Außkochen/wol kochen. HISPA. *Mucho cozer.* ANGL. *To boyle fally.*} *Terent.in Adelph.* Tam excoctam reddã atque atram, quàm carbo est. *Colum.* Vis frigoris excoquit terram. *Idem*, Succus excocti lupini. *Virg.1.Georg.* siue illis omne per ignem excoquitur vicium: atque exudat inutilis humor. [*Gellius cap.5 lib.6.* Exputatum & excoctum argentum. *Plau.Cap.sc.2.a.2.* Diuitiæ sùntne opimæ? Ph. vnde excoquat sebum senex.] *Plau.Persa*, vsque dum domi ero, dum excoxero lenoni malum. Id est, excogitauero, & ad tempùs præparauero.

Excōrs, dis, Insipiens, stultus,amens, quasi sine corde. {חבר לב *chabar leb.* Ἄνοος. GAL. Qui n'a ne sens n'entendement,vne beste. ITALI. *Stolto,pazzo,sciocco.* GERM. Thorechtig/nart/tuppel. HISP. *Desconocido loco sin sese,aieno de coraçon.* ANG. *A harteleſſe dolte.*] Non defuerunt enim qui cor in homine, mentis domicilium esse putauerint: quanquam verior est eorum opinio qui eam in cerebro collocauerunt. *Cic. de Amic.* Aperte adulantem nemo non videt, nisi qui admodum est excors. *Idem 5.Philip.* Hoc qui non videt,excors: qui quum videt,non decernit,impius. *Idem pro domo sua*, Neque tu eras tàm excors,tamque demens, vt nescires hunc Clodium esse, qui contra leges faceret. [Me fuisse arbitror excordem: cæcum incogitabilem. *Plaut.Mostit.sc.6. a.2.*]

Excrementum, *Vide* EXCERNO.

Excrĕo,as,Est quædam vi expuo. {רק *rak* ἐκπύω, χρέμπτομαι. GAL. Cracher. ITA. *Sputare,Spurgare.* GERM. Außspeuwen/mit dem speichel auß werffen. HIS. *Escupir ò gargajear.* ANGLIC. *To spette out with rechting.*} *Plaut.in Amph.* Si minusculo digito increpuerint fores, hac regula Tuum diminuam caput, vt cum dentib. linguam excrees. *Celsus*, Et interdum aliquid purulenti excreat. [Age,age, vsque excreat. (paulo ante despuas.) *Plaut.Asin.sc.1.a.1.* Excreare non ausus inter agendum, *Suet.in Neron.cap.24.*]

Excrĕātĭo. {χρέμψις, ἔπτυσις. GALLIC. Crachement. ITA. *Sputamento.* GER. Außspeuwung HISPA. *Aquella obra de escupir ò gargajear.* ANG. *A spetting out with rechting.*} vt Sanguinis excreationes, *Plin. lib.24 cap.14.* Excreationes faciles facit in cibo sumptum sinapi. *Idem lib.2. cap.22.*

Excrĕābĭlis,le,adiectiuũ. Quod excreari potest. {πτυστός, πτυστέος. GA. Qui'on peut facilement cracher. ITAL. *Cosa que si sputa facilmente.* GERM. Das man auß speuwen mag. HISPA. *Cosa que aſsi se puede escupir.* ANGLIC. *That may be easilie spetted out.*] *Plin.lib.20.c.14.* Pulmonum vitia execrabilia facit.

Excrĕsco, is. re, Valde,siue in altum crescere. {גדל *gadhál.* ὑπεραύξομαι. GALLI, Croistre par dessus,par croistre. ITA. *Crescere in alto.* GERMAN. Hefftig wachsen/in die höche wachsen. HIS. *Crecer mucho.* ANGLIC. *To grow vp and waxe more.*] *Col.lib.5.* Si satis excreuerint, iugo supponantur. *Lucan.lib.4.* Colle tument modico, lenique excreuit in altum Pingue solum tumulo. *Quint.lib.1.c.4.* Nec minus euitanda est immodica eius longitudo, ne in caput excreuisse videatur. [*Oratio sup.*]

Excrētŭs, ta, tum. ab excresco, nomen adiectiuum: vel participium absque verbi origine. {מגדל *megbuddál.* Ἐπαυξηθείς. GALL. Farcreu,desia grand. ITA. *Cresciuto.* GERM. Erwachsen HISP. *Crecido.* ANG. *Growen vp growen to full age.*} Nam excrescor,à quo deduci posset, Latinum non est. Idem autem pene est excretus quòd adultus,aut qui multum creuit. *Virg.lib.1.Georg.* Multi iam excretos prohibent à matribus hœdos.

Excrētum, *Vide* EXCERNO.

Excrŭcĭo, Cruciatu eneo, crucio,conficio,interimo. {עצב *atsáb* חרא *hidheíb* βασανίζω, σπιλόω, δ. GAL. Fort tormenter,vexer & affliger griefuement. ITAL. *Cruciare molto.* GERMAN. Vbel peinigen/mare teren. HISP. *Affligir ò atormentar* ANG. *To torment,to grieue much.*} *Cicer.3 Verr.* Socium atque amicum fumo excruciatum semiustum reliquit. *Idem pro lege Mani* Omni supplicio necatum excruciauit. *Terentius Heauton.* Proin tu solicitudinem istam falsam quæ te excruciat, omittas. Excruciare animi. *Terent.Phorm.* Eheu me miserum cum mihi paueo,tum me Antipho excruciat animi. *Plaut.Asil.* Vidè ne sis in expectatione,ne animi illam excrucies. [Qui sese excruciari meam vicem possit. *Plaut. Mostell.sc.1.a.2.* Hunc ego cupio excruciari. *Plaut.pseud.sc.5.a.1.* Ne hunc excruciatum miserum facias. *Plaut.Amphitr.* Quando te exemplis pessimis excruciauero. *Plaut. Capt.sc.5.a.3.* Dato me excruciatum si mutiuero. *Plaut.Mil.sc.6.a.2.* Leno me excruciat. *Plaut.Curc.sc.1.a 1.* Ipsus se excruciat. *Ibid.sc.3. a.1.*]

Excrŭcĭābĭlis,le, Dignus qui excrucietur. {βασανιστέος, πικρόπικος. GAL. Digne d'estre tormenté. ITA. *Degno da essere cruciato.* GERM. Marter wirdig. HISPAN. *Digno de ser atormentado.* ANG. *Worthie of torment.*} *Plaut. Cist.* Nullam ego me vidisse credo magis anum excruciabilem Quàm illæc est.

Excŭbo,as,penultima correpta,excubui,tum, Vigilo, vigilias ago, vigilans sum. {שקר *schakádh* שמר *schamár.* Φυλακὴν ποιοῦμαι, φρουρῶ, φυλάττομαι. GAL. Faire le guet,estre au guet. ITA. *Vegghiare far guardia.* GERM. Wachen/hüten. HISP. *Velar,escuchar de noche enel campo.* ANGLIC. *To watche as in warre or a princes garde.*} *Sallust.in Iugurth.* Neque secus quàm si iter faceret, castra munire, excubitum in porta cohortes ex legionibus, pro castris equites auxiliarios mittere. *Liuius*, Ptolemæum ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitauerunt. *Cic.de Diuin.* Ab Anaximandro Physico moniti Lacedæmonij sunt, vt vrbem & tecta linquerent, armatique in agro excubarent, quod terræmótus instaret.

¶Excubare animo, pro vigilare. *Cic.4.Tusc.* Qui semper animo sic excubat, vt ei nihil improuisum accidere possit, nihil inopinatum, nihil omnino nouum. *Idem 6.Philip.* Quamobrem Quirites, consilio quantum potero, labore plus pene quàm potero, excubabo, vigilaboque pro vobis. [*Suet.in Clod.cap.37.* Excubat dormiens. *Idem in Neron.c.21.* Excubare de die.]

Excŭbātĭo, tionis, {משמורת *aschmurâh.* νυκτοφυλάκιον, φρουρία. GAL. Guet,veille pour garder quelqu'vn. ITA. *Vigilia, guardia.* GERM. Wacht/wachtthattung. HISPA. *Velada de noche come enel campo escucha.* ANG. *A watching.*} *Valer.Maxim.lib.4.de Amicitia*, Pro dignitate & salute amicorum perpetuam excubationem.

Excŭbĭcularĭus, Qui cubicularij munere functus est. *Impp.l.13.de excus. lib.in* C. Maximarum culmina dignitatum consistoriani quoque comites, notarij etiam nostri & cubicularij omnes atque excubicularij ab omnibus sordidis muneribus vindicentur.

Excŭbĭtŏr, Qui excubat, vigil. {שמר *schomér.* φύλακος, φρουρός. GAL. Qui fait le guet,sentinelle. ITA. *Sueglatore.* GERM. Ein wächter. HISP. *Esuchador ò velador.* ANGLIC. *He that keepeth watch or warde.*} Vnde gallus dicitur excubitor, qui peruigil cantu horas indicat. *Cæsar 7. bell. Gall.* Hæc eadem noctu excubitoribus ac firmis præsidiis tenebantur. *Columel. libro 7. capite 12. de cunibus loquens*, Quis custos incorruptior, quis excubitor inueniri potest vigilantior?

Excŭbĭæ, arum, Vigiliæ. {משמרת *aschmóreth.* φρουραί. GAL. Le guet de nuict. ITA. *Vigilie,vegghie.* GER. Die wachten. HISP. *Aquellas esuchas, velas de noche.* ANG. *Watche by day or nyght.*} Licet vigiliæ tantùm nocturnæ dicantur: excubiæ, & diurnæ & nocturnæ. *Plin. lib.10.c. 23.* Excubias habent nocturnis temporibus, lapillum pede sustinentes, qui lassatis somno decidens, indiligentiam sono coarguat: De quibus loquens *Cicero Marcel.* Non modo excubias & custodias, sed etiam laterum nostrorum oppositus & corporum pollicemur. [*Ouid.Eleg.8.lib.1.Trist.* Ire per excubias, & se committere nocti. *Sueton.in Auguſt.capite 23.* Excubias per vrbem indixit, ne tumultus fieret.]

¶Excubias agere aut ditari, φρουρὸν ἢ πλουτεῖν. De iis dicebatur qui ampliter facerent sumptus de alieno. Tractum ab Athenienſibus qui excubiis agendis insulares magno stipendio conducere solebant. ¶Excubiarum causa canens. φρουρᾶς ἕνεκα. Dicebatur olim in hominem vigilantem ac diligentem: inde ductum quod qui excubias agunt, canere consueuerunt, vel vt vigiliarum tædium cantu soleantur, vel ne interim obdormiscant. ¶Nudo mandas excubias, γυμνῷ φυλακὴν ἐπιτάττεις. Quoties negotij quippiam mandatur ei, cui deest præstandi facultas, obeundæque prouinciæ propter inopiam neutiquam idoneus est.

Excŭbĭtus,us,ui. pro excubiis. {אשמרת *aschmurâh.* νυκτοφυλάκιον.} *Oppius de bell. Hisp.* Partim vt pedestres copiæ in statione & excubitu castris præsidio essent.

Excūdo is,penult.prod. excudi,excusum. Cudendo elicio. {צרר *tsur.* ἐκχεάσθαι ἐκτύπου. GAL. Faire en forgeant ou frappant,forger. ITALIC. *Percuotendo trar fuori.* GERM. Außschmiden/heraußschlahen. HISP. *Hericndo sacar afuera, hallar trabajando.* AN. *To bear out,to forge with an hammer.*} *Virg.lib.1.Æneed.* Ac primùm silicis scintillam excudit Achates. *Idem 1.Georg.* Et silicis venis abstrusum excuderet ignem.

¶Accipitur etiam excudo pro cudendo confício. *Virgil.6.Æneid.* Excudent alij spirantia mollius æra.

¶Hinc per translationem excudere opus accipitur pro scribere, vel potius scriptum absolucre. *Cicer.Attic.libro 15.* Librum tibi celeriter mittam, de gloria excudam aliquid ἐγκώμιόν, quod lateat

in theſauris tuis. *Virgil. 1. Georg.* Vt varias vſus meditando excuderet artes. *Vbi Seruius*, Excuderet, inquit, hoc eſt ſtudioſe inueniret.

¶ Ponitur etiam excudere pro vi, vel precibus aliquid extorquere. *Columel. lib. 11. c. 1.* Excudit mihi, cultus hortorum proſa vt oratione conſcriberem, id eſt, vehementi flagitatione à me impetrauit.

¶ Excudere etiam dicuntur gallinæ oua, quando ex illis pulli naſcũtur, quod & excludere dicimus. *Columel. lib. 9.* Negatur anſer aliena excudere oua, niſi ſubiecta ſua quoque habuerit. *Varro de Re ruſtica lib. 3. ca. 9. de gallinis loquens*, Incubare oportet incipere ſecundum lunam nouam. Diebus ferè viginti excudunt. *Et paulo antè*, De his qui ornithoboſcion inſtituere volunt, hæc quinque animaduertant oportet: de emptione, cuiuſmodi & quàm multas parent: de fœtura, quemadmodum admittant, & pariant: de ouis, quemadmodum incubent, & excudant.

Excūſor, qui aliquid excudit. { ארץ *ſar.* χαλκεὺς. χαλκογλύφος. GAL. Forgeur, forgeron ITA. *Fabricatore.* GERMANI. Schmid/der ein kunſtlich werck ſchmidet. HISP. *Impreſſor.* ANGLIC. *A beater out of any work.* } *Quintilian.* pro vaſculario videtur poſuiſſe, qui ex metallo aliquo vaſcula excudit. *lib. 2. c. 21.* Nam ſi quæram quæ ſit materia ſtatuarij, dicetur æs: ſi quæram quæ ſit excuſoris, id eſt, eius fabricæ quam Græci χαλκευτικὴν vocant, ſimiliter æs reſpondeant.

¶ Excuſores etiam vocare poſſumus quos Græcè vocamus τυπογράφους, quòd miro quodam ingenio omne genus librorum typis excudant. GALLIC. Imprimeurs. ITA. *Stampatori.* GERM. Buchtrucken/truckerherren. HISP. *Impreſſores de libros.*

Excūlco, as, are, Calcando exprimo. { דרך *darách.* πατάσσω, ἐκπίεζω. GALLIC. Iettrer du pié, chaſſer auec le pié, fouler aux pieds. ITALI. *Calpeſtere, far vſcir fuori calcando.* GERM. Zertretten/aussträtten mit den fussen. HISPANIC. *Acoçtar ò hollar.* ANG. *To treade or tremple out, to wring out.* } *Plautus in Captiuis*, Eorum ſi cuiuſquam ſcrofam in publico conſpexero, Et ipſis dominis meis pugnis exculcabo furfures.

¶ Accipitur interdum pro explodo, ſiue pedum plauſu eiicio. Exculcatus, participium, quod pro obſoleto vſurpauit *Gellius lib. 11. c. 7.*

* Verbis, *inquit*, obſoletis, exculcatiſque. Idem alibi inuulgata, ſordétiáque vocat.

Excūlpo, is, vel (vt alij legunt) Excalpo, Perfectè ſcalpo, vel ſcalpendo conficio. { פתח *pittéach* חק *chak.* διαγλύφω. GALLIC. Entailler & grauer, tirer ſur vne choſe dure. ITALIC. *Sculpire, ſcalpellare.* GERM. Außgraben/außſtachen. HISP. *Eſculpir ò dolar.* ANGLIC. *To graue and carue, to entaille.* } *Cicer. Attic. lib. 13.* Tamen neſcio quid è quercu exculpſeram quod videretur ſimile ſimulachri. *Quintil. lib. 2. c. 19.* Et ſi Praxiteles ſignum aliquod ex molari lapide conatus eſſet exculpere.

¶ Exculpere alicui oculum, eſt alicui oculum eruere. *Terent. in Phor.* Vel oculum exculpe: eſt vbi vos vlciſcar locus.

¶ Non nunquam accipitur pro extorquere. { ANGLIC. *To wreſt from one.* } *Terent. in Eunuch.* Poſsúmne hodie ex te exculpere verum? *Plaut. Ciſt.* Quot admouit fabricas, & quot fallacias In quæſtione? vix exculpſi vt dicerer. * Exculpere prædam. *Lucil.* Vti eſurienti leoni ex ore exculperet prædam. *Nonius.* [*Quint.* Sit vnde excidi (in ſtylo poſſit.)]

Excūrātus, a, um, participium ab inuſitato verbo excuro, Exquiſitus, quaſi cum cura pararus. { ἐπιμελὴς, περιβλεπτὸς. GAL. Diligemment accouſtré, fait ſongneuſement. ITA. *Exquiſito ſciello.* GER. wol verſorget/wol zubereit. HISP. *Apareiado con diligencia.* ANG. *Dreſſed diligentlye, made fine.* } Vnde victus excuratus *Plaut. in pſeud.* Ita excurato victu, ita magnis deliciis. Excuratus homo. *Plaut. Caſ.* Lepide inceſſiti excuratus.

Excūrio, as, verbum à curia, quaſi extra curiam eiicio. *Varro*, Apollonium ideo excuriant, quia nihil habebat. *Nonius.*

Excūrro, is, excurri, vel interdum etiam apud antiquos excucurri, Extra curro vel præcurro. { רץ *rats.* σπεύδω. GALLIC. Faire vne ſaillie, ſaillir & courir hors. ITA. *Scorrere, tranſcorrere.* GERM. Außhin lauffen. HISP. *Correr afuera.* ANG. *To runne out, to lye out in lenght.* } *Plaut. in Moſtell.* [*ſc. 1. a. 2.*] Ego dabo ei talentum qui primus excurrerit. *Liuius 2. ab Vrbe*, Quum plures igni quàm ferro, armati excucurriſſent. [*Quintilian.* Cicero quoque in hos ſtudiorum ſeceſſus excurrit. *Sue. in Galba capite 18.* Cum Tuſculum excurriſſet (id eſt raptim iuiſſet.)]

¶ Per tranſlationem etiam excurrere dicitur, quicquid ordinem aut modum, i. menſuram, numerúmue egreditur. Vnde Summa aliqua dicitur excurrere, quando ad maiorem ſummam accedit paruula quædam ſumma: vt ſi dicamus, centum aureos, & quindecim ſolidos, vel decem talenta, & aliquot drachmas. *Paul. l. Publia Mæuia. D. Depoſit. vel contrà*, Debetis mihi decem, quos apud Titium depoſuiſtis, item παραγραφὴν decem: item ex ratione patris veſtri decem, & quod excurrit. Summa autem in qua nihil excurrit, quadrans vocatur, & verbum quadrare, contrarium eſt verbo excurrere, quo verbo ſemel atque iterum vtitur *Cic. 3. Verr.*

¶ Sic etiam excurrere dicitur littus, vel peninſula, quum aliqua ſui parte in mare protenditur. *Liu. lib. 6. bel. Pun.* Ab intimo ſinu peninſula excurrit. ¶ Oratio etiam dicitur excurrere, quando clauſulæ legitimis rhythmis ſunt productiores. *Cic. in Orat.* Mutila ſentit quædã, & quædam decurtata, quibus tanquam debito fraudetur, offenditur: productiora alia, & quaſi immoderatiùs excurrentia, quæ magis etiã aſpernantur aures.

¶ Excurrere etiam dicuntur milites, quando non iuſto prælio, ſed latrocinantium more agrum hoſtium populantur. *Liu. 1. ab Vrbe*, In fines Romanos excurrerunt populabundi, magis quàm iuſti more belli. Hinc ſubitæ irruptiones excurſiones dicuntur. *Cice. pro lege Manilia*, Quum vna excurſio equitatus per breui tempore totius annì vectigal auferre poſſet. *Idem ab Attic. lib. 1.* Heluetij ſine dubio ſunt in armis, excurſionéſque in prouinciam faciunt. [Mercatores etiam aliquando excurrere dicuntur per contumeliam, aliquando non. *Cic. 4. Verr.*] * Excurſio item ipſe excurendi actus. *Cic. de Senect.* Nec enim excurſione, nec ſaltu vteretur. * Excurſio orationis. *Cic. 2. de Diuinat.* Sed hæc fuerit nobis tanquam leuis armaturæ prima orationis excurſio, nunc cominus agamus, experiamúrque ſi poſſimus cornua commouere diſputationis tuæ.

Excūrsus, participip. { מורץ *murátz.* οἶδε ὁ ἐκθρασμῳδῶν. GAL. Couru. ITA. *Corſo.* GERM. Außgelauffen/oder durchgelauffen. HISP. *Corido.* ANGLIC. *Runne out, paſſed ouer.* } *Terent. Adelph.* Propè iam excurſo ſpatio, mitto: id quamobrem, reipſa reperi.

Excūrsūs, us, ui, Excurſio, incurſio. { מרוצה *meruſáh.* πορεία. GALLI. Courſe. ITA. *Correria.* GERM. Ein außlauffung. HISP. *Aquella obra de correr aſsi corrida.* ANG. *A running or lying out in lenght.* } *Plin. epiſt. 101.* Vides vt Aratus minutiſſima etiam ſidera confectetur & colligat: modum tamen ſeruat: non enim excurſus hic eius, ſed opus ipſum eſt. *Virgil. 4. Georg.* Excurſúſque breues tentant.

Excūrsor, oris, Qui excurrit. { רץ *ráts.* ἐκθροµεὺς, ἐκπίπτων. GAL. Coureur. *Corritore.* GERMAN. Ein louffer/der etwan hin auß lauffe. HISPAN. *Corriente aſsi.* ANGLIC. *He that runneth out a skirmisher.* } *Cice. 4. Philip.* Eſt igitur Quirites populo Romano victori omnium gentium omne certamen cum excurſore, cum latrone, cum Spartaco. *Idem 4. Verr.* Petit Næuius Turpio quidam iſtius excurſor & emiſſarius.

Excūſo, as, penultima product. [ab ex & cauſſa.] Obiectum crimen purgo & à me repello, purgo, excuſatione vtor, excuſationem affero, ſatisfacio. { התנצל *hithnaſſél.* ἀπολογοῦμαι. GALLIC. Excuſer, alleguer pour excuſe. ITALIC. *Eſcuſare, purgare l'errore.* GER. Entſchuldigen. HISP. *Eſcuſa trayendo cauſas.* ANG. *To eſſoine, to excuſe.* } *Cicer. Bruto.* Collegæ mandaſti vt te mihi per literas excuſaret. [*Ouid. Eleg. vlt. lib. 3.* (Libellum) ſortis & excuſa conditione mea. *Idem Eleg. 7. lib. 4. Triſt.* Excuſent ne te ſemper amice mihi. *Plautus Aſin. ſc. 2. a. 4.* Vxori excuſes te & dicas ſenem. *Idem Aul. ſc. 6. a. 4.* Excuſamus ebrios nos feciſſe. *Ibid* Si iſtuc excuſare ſic poſſis.

¶ Excuſari. *Ouid. Eleg. 8 lib. 1. Triſt.* Ego vt defendi nullo mea poſſe colore, Sic excuſari crimina poſſe puto.] ¶ Quandoquidem idem eſt quod afferre id, quod peccandi cauſam præbuit. παραιτεῖσθαι, quod potius per accuſo dici debere videtur: veluti ſi latrones aut flumina impedimento fuerunt ne ad diem adeſſe poſſem. *Quint.* Tu tamen ſi interpellatus tempeſtatibus ſerius veniſſes, excuſares mare & ambiguos flatus, id eſt, mare in excuſationem adduceres. *Liu. de Torquato*, Oculorum valetudinem excuſauit. *Suet. in Calig. c. 27.* Excuſare valetudinem.

* Excuſatus, a, um, Particip. *Martial.* Excuſatum habeas me rogo, cœno domi. [*Ouid. Eleg. 1. lib. 4. Triſt.* Excuſata (ſcripta) ſuo tempore Lector habe.]

Excūſātio, onis, Purgatio, ſatisfactio, cauſa. { ἀπολογία. GAL. Excuſe. IT. *Eſcuſa.* GER. Entſchuldigung. HI. *Eſcuſacion.* ANG. *An excuſe.* } *Cic. de Amic.* Nulla eſt igitur excuſatio peccati, ſi amici cauſa peccaueris. *Idem Cornific. lib. 12.* Quod te mihi de Sempronio purgas, accipio excuſationem. [*Suet. in Othon. c. 6.* Alicui Excuſationem mandare. *Gall.* Donner charge à quelqu'vn de nous excuſer. *Plau. Aſin. ſc. 2. a. 3.* Dies ſummus apud me inopiæ excuſatio.]

Excūſātiſſimūs, ſuperlatiuum. *Seneca de vita beata, cap. 29.* Et tamen excuſatiſſimus eſſem, etiamſi non præcepta illorum ſequerer, ſed exempla.

Excūſatè, aduerbium, { σφόδρα, ἐπιμελῶς, περιττῶς. GALLIC. Auec bonne excuſe. ITA. *Senza riprenſione ò biaſmo.* GERM. Mit entſchuldigung/one ſchuld. HISPAN. *Con buena eſcuſacion.* ANG. *With an goode excuſe.* } *Quintil.* [*capite 1. lib. 2.*] Et fieri id videtur excuſatè, id eſt, citra culpam, ait Budæus. *Plin. epiſt. 198.* Licebit rurſus iraſci ſi meruerit quod exòratus excuſatiùs facies. [*Senec. epiſt. 96.* Excuſatius eſt in illis peccare.]

Excūſābilĕ, Quod excuſatione dignum eſt. { σύγγνωστον. GALLIC. Excuſable, qu'on peut excuſer. ITALI. *Eſcuſabile, degno d'eſcuſa.* GERM. Entſchuldigens wärt. HISP. *Coſa que buenamente ſe puede eſcuſar.* ANG. *That may be eſſoyned, excuſable.* } *Ouidius 1. de Pont. Eleg. 8.* Quod niſi delicti pars excuſabilis eſſet, &c. *Idem 4. de Pont. Eleg. 11.* Gallico crimen erit vix excuſabile nobis, Carmine te nomen non habuiſſe meo.

Excūſātōrĭus, a, um, Quod ad excuſationem pertinet. { ἀπολογητικὸν. GA. Choſe qui appartient à excuſe. ITALICE. *Coſa pertinente à eſcuſa.* GERMANIC. Das zu der entſchuldigung helfört. HISPANIC. *Coſa perteneſciente à eſcuſa.* ANGLIC. *That perteineth to an excuſe.* } vt, Excuſatoria epiſtola.

Excŭ'tĭo, tis, penultima correpta, Excuſſi, ſſum, ab ex & quatio ſignificat proprie quatiendo eiicio, vel elicio, deiicio, proſterno. { נער *nahár* חבש *chabás* ἐκσείω. GAL. Secouer & faire choir. ITA. *Scoſsare.* GER. Außschwinhen/außschlahen. HISP. *Sacoudir.* ANG. *To ſhake of or out.* } *Perſius Satyra 6.* calidúmque trientem Excutit è manibus. *Ouidius de Nuce*, Atque vtinam ſubitæ raperent mea poma procellæ: Aut poſſem fructus excutere ipſa meos. *Cicero 2. de Natura Deorum*, Hoc qui exiſtimat fieri potuiſſe, nõ intelligo cur nõ idem putet ſi innumerabiles vnius & viginti formæ literarũ vel aureæ vel qualeſlibet aliquò coniiciantur, poſſe ex his in terram excuſſis, Annales Ennij, vt deinceps legi poſſint. effici. *Plin. lib. 6. c. 140.* Quoniam ad excutiendum ignem non ſemper lapidis occaſio eſt. [*Ouid. 5. Faſt.* Ipſe genu nixus, flammas excuſſit ab aura. *Sene. c. 18. de Conſol. ad Polyb.* Excuſſiſſet illis fortuna ſapientiam.

¶ Excutere oculos, *apud Plautum*, pro eruere. [Et *Suetonius in Cæſ. capite 68. & in Tiber. capite 53.*] Et, excutere clauum lapide, apud eundem. [*Menæch. ſc. 1, a. 1.*] pro expellere. *Idem in Aul.* Quia mihi miſero cerebrum excutiunt tua dicta ſoror: lapides loqueris, id eſt, concutiunt, feriunt, quatiunt, commouent. [*Idem Capt. ſc. 4. a. 2.* Lapidem habere, vt cerebrum illi excutiam. *Idem ibid. Capt. ſc. 3. a. 2.* Vt lacrymas excutiunt mihi.] *Idem dixit*, Nauem malleo excuſſam, id eſt, percuſſam. *Terentius in Heaut.* Lacrymas excuſſit miſer id eſt, elicuit, fecitque vt ſubitæ exciderent. *Cicero pro Syl.* Noli aculeos orationis meæ, qui reconditi ſunt, excuſſos arbitrari, id eſt, eiectos, euulſos. Excutere metum, pro deponere. Excutere mentem, pro adimere. Excutere iugum, pro nolle obedire.

Plin-

Plin. Excusso Circensibus auriga, hoc est, de curru de iecto, & in terram prostrato. *Virg. 7. Æneid.* Quinetiam patria excussos infesta per vndas Ausa sequi. Vbi excussos dixit, pro expulsis. [*Ouid. 4. Fast.* Optime regum à nato sceptris excutiere tuis.]

¶ Excutere aliquem, pro spoliare, & in alicuius facultates inquirere. *Cicero de Aruſp.* Non ignouit, mihi crede, non: nisi forte ignorum putas, quod te Iudices dimiserunt excussum & exhaustum, id est, spoliatum pecuniis, quibus eos corripisti: & vt (vulgo dicitur) deplumem te reliquerunt, nihil tibi reliqui fecerunt. *Paulus Iureconsul.* Non prius pupillus ad magistratus reuerti potest, quàm omnes tutores excussi fuerint, id est, quàm actione tutelæ expertus sit an ab eis suum ius seruare possit. *Plinius Epistol.* Tusci grandine excussi, in regione Transpadana summa abundantia, sed par vtilitas nuntiatur.

¶ Aliquando inest in hoc verbo diligens quædam inquisitio, & scrutatio. *Suetonius in Claud.* Neque ægrum quenquam visitauit, nisi explorato prius cubiculo, culcitrisque & stragulis prætentatis & excussis, id est, diligenter contrectatis & diuentilatis, vt si in eis gladius tegeretur, excideret. *Plautus in Aulul. sc. 3. a. 4.* Quid abstulisti hinc? S T. Dij me perdant, si ego quicquam abstuli, Néve adeo abstulisse vellē. EV. Agedum, excutedum pallium *Quintilianus libro 7. capite 2.* Excussérunt illi patrem, & aurum in sinu eius inuenerunt. *Cicero pro Roscio Amer.* Nihil est Glaucia, quod metuas: non excutio te, id est, non inquiro ea diligentia qua possem. *Vlpian. l. Si mandauero ff. Mandati.* Si tibi mandauero vt vires excuteres hæreditatis, id est, diligentiùs æstimares, exactiùs expenderes. *Cicero 2. Offic.* Explica atque excute intelligentiam tuam, id est, ingenium tuum sensúsque omnes ad intelligentiam collige, & excita.

¶ Excutere debitorem, frequēs est apud Iurisconsultos, pro eo quod est auctionem bonorum eius facere, & experiri an sit soluendo. Vnde iure nouissimo sancitū est, ne fideiussori molesti simus, nisi prius excusso debitore.

Excussio, Diligens inquisitio est, ac detentio rerum bonorúmque principalis debitoris per iudicem vsque ad peram (vt vocant) & sacculum, id est, nouissimum quadrantem effecta. ANG. *A diligent searching or trying.*

Excussus, participium. { נעור *naʕúr* נתכש *nechebás.* ἐκπεπαγμένος, ἀπόστομος. GAL. Secoué, chassé hors. ITA. *Spinto, cacciato fuori.* GER. Außgejchtagen. HISPAN. *Saccudido, ecchado fuera.* ANG. *Shaken of or out.* } vt, excussus pectore nostro is dicitur cuius obliti sumus. *Virg. 5. Æneï.* piget incœpti lucisque, suósque Mutatæ agnoscunt, excussaque pectore Iuno est. [*Ouid. Eleg. 1. lib. 1. Trist.* Si qua excussa est auidi dentibus agna lupi *Plaut. Men. sc. 4. a. 2.* Nauem sæpe tritam, sæpe fixam, sæpè excussam malleo.]

Excusse, aduerbium. { ἐκπεπαγλωμένως. GAL. LIC. Auec force & violence. ITALIC. *Conforza.* GERM. Mit erſchutung/ mit einen ſtarcken ſchwung. HISPANIC. *Con fuerça.* ANGLIC. *With force.* } *Senec. de Benef. lib. 2. c. 17.* Si cum tyrone & indocto non tam rigide, non tàm excusse, sed languidiùs, & in ipsam eius dirigentes manum remisse occurremus.

Excussorius, a, um. Quod ad excutiendum pertinet. { ἐκκριτικὸς. GAL. Dequoy on secoue & fait choir. ITA. *Instrumento da scuotere, scitisoio.* GERM. Das zu dem außſchwingen oder außſchtahen gehört. HISP. *Cosa para sacudir.* ANG. *That wherewith, any thing is shaken out.* } vt, Excussorium cribrum, quod excutit, & transmittit farinam ignobiliorem, ex qua fit panis secundarius. Pollinarium vero tenuius est flori farinæ accommodum, nam farinam, in pollinem, & secundarium, & furfures partitur *Plin. lib. 18. c. 11.* Cribrorum genera Galli ex setis equorum inuenere, Hispani è lino excussoria & pollinaria: Ægyptus e papyro atque iunco.

Excúdecimo, as, ἐκδεκατόω, decimum quenque eligo, interprete Festo: à verbo Decimo, quod est decimam partem detraho.

Excórsū o, as, Dorsum confringo, exosso, verba Plautina. { κατακλάζω, GALL. Rompre le dos, espauler ITA. *Rompere il dosso, spellare.* GERM. Den rucken brächen oder öffnen. HIS. *Quebrar el espinazo, à huesso.* ANG. *To breake the backe.* } *Plautus in Aulul.* Tu Machærio, congrum, murænam exdorsua quantum potes. Hæc duo præter regulam componuntur cum ex. Alioqui enim non ex sede, componitur cum d, vt Educo.

Excéco, cas, penultima correct. Ab ex & seco, Seco, resecо. [כרת *carásh* חשב *chzáb* גזר *gazár.* κόπτω. GAL. Couper, fendre, inciser, rongner. ITAL. *Tagliar via.* GERM. Außſchneiden/ außhawen. HISP. *Cortar.* ANG. *To cuit of.*] *Columel. lib 3.* Arborem quam inserere voles, diligenter excato ea parte quæ maximè nitida, & sine cicatrice est: dabílque operam ne librum lædas. Sic execare linguam, idem est quod excindere. *Cicero pro Cluent.* Nam Stratonem quidem Iudices, in crucem actum esse exacta scitote lingua. Execare testes, est virilia amputare. Vnde execti dicuntur quibus detracti sunt testes. *Cicero de Natura Deorum.* Nam vetus hæc opinio Græciam oppleuit, scilicet exectum Cælum à filio Saturno.

¶ Execti etiam dicuntur quos veteres cæsares, aut cæsones vocauerunt, qui scilicet ex matris mortuæ secto vtero sunt extracti. *Paulus in l. Anniculus ff. de Verborum & rerum signif.* * Exectus honore. *Plin. epist. 36.* Quid enim miserius, quàm exectum exemptúmque honoribus Senatoriis, laboribus & molestia non carere?

Exectio, verbale. [גזר *gezer.* κόπτω, κατόμωσις. GAL. Coupeure, coupement. ITA. *Esso tagliare, taglio.* GER. Außſchneidung. HISP. *Cor tadura.* ANGLIC. *A cutting of.*] Cic. *pro Cluent.* Quum exectio illa fundi in armario animaduerteretur, &c.

Exécror, aris, deponens, significat detestor, imprecor, malè precor. [אלת *aláh* אר *ar.* ἐφορκοβλοῦμαι, κατάρωμαι, ἐπικατάρωμαι τὰς ἐπαλληλοπαθείας ἀράς. GALLICE. Maudire, execrer, auoir en horreur. ITALIC. *Maledire, bestemiare, augurare male.* GERMANI. Verfluchen. HISPAN. *Allommary maldezir.* ANGLIC. *To curse, to mak an execrable othe.*] *Virgil. 3. Æneidos.* Et terram altricem sæui execramur Vlyssis. *Cicero 3. Offic.* Itaque accepimus Socratem execrari solitum eos, qui primùm hæc natura cohærentia distraxissent. [*Liuius lib 9. dec. 4.* Execratus Annibal in caput regnúmque Prusiæ. *Et Senec. c. 16. de Consol. ad Helu.* Execrari factum alicuius. *Ouid. 13. Metam.* Licet execrere, meúmque deuoueas sine fine caput]

Execrátio, Imprecatio, malæ preces. [אלת *aláh* מארה *meráh.* κατάρα, βδελυγμός. GALLIC. Maudisson, execration, serment & iurement execrable. ITALIC. *Maledittione, sacramento execrabile.* GERMAN. Verfluchung/ fluch. HISP. *Aquella maldicion.* ANG. *A cursing, an execrable othe.* } *Sallustius in Catil.* Fuere ea tempestate qui Catilinam oratione habita dicerēt, quum ad iusiurandum populares sceleris sui addiceret, humani corporis sanguinem vino permistum in pateris circumtulisse: inde quum post execrationem omnes degustauissent (sicut in solennibus sacris fieri consueuit) aperuisse consilium suum, atque eò dictum rem fecisse, quo inter se magis fidi forent alius alij Vbi significat *Sallustius*, Catilinam cum suis dira quædam verba & imprecatoria protulisse, quibus caput suum deuouerent: hoc est (vt vulgus loquitur) maledictionem quandam execrabilem fecisse, cui esset obnoxius, siquis m ea coniuratione fidem falleret, proditórque esset.

Execrábilis, & execrandus, Detestandus, detestabilis. { נאלח *neléh.* κατάρατος, βδελυκτός. GAL. Horrible, execrable, detestable. ITALIC. *Horribile, essecrabile, detestabile.* GERM. Verflucht/ greuwlich. HISP. *Cosa abominable y de maldicion.* ANGLIC. *Execrable.* } *Cic. 2. Philip.* Deinde quum Pompeij sector esses, non te execrandum populo Romano, non detestabilem, non omnes tibi deos, omnes homines tibi inimicos esse & futuros sciebas? *Liuius 6. belli Punic.* Vetus atque vsitata res est in oppugnanda hostium vrbe, labores & pericula pati: illud iræ atque odij execrabilis indicium est. [*Idem Liuius libro decimo dec. 4.* Execrabilis atque inuisus.] Execrabilis pro duro. *Plin. lib. 99. cap. 48.* Sed nullum vsquam execrabilius quàm radius per caudam eminens.

Execrabilitas, *Apuleius lib. de Philosophia.* Quapropter pessimo deterrimóque non ea tantùm vitia quæ secundum naturam sunt; pariunt execrabilitatem, vt est inuidia.

Execrátus, participium, aut nomen ex participio. { נאלח *neeléh.* βδελυκτός. GAL. Maudit & execré. ITA. *Maledetto.* GERM. Verflucht. HISPA. *Cosa maldicha.* ANGLICE. *Cursed.* } *Horat Epod. 16.* Nulla sit hæc potior sententia: Phocęorum. Velut profugit execrata ciuitas. *Plin. lib. 8. c. 2.* Et sunt condita auguria, quid loquenti, cogitantive id acciderit, inter execratissima.

Exédo penultima corrept. ex edis; [exedit, vel exes, exest, Pro Etodo.] Consumo, conficio, corrodo. { אכל *achál* κατέδω, κατεσθίω GALLI. Manger tout, ronger, consumer. ITA. *Mangiare, rodere, consumare.* GE. Außeſſen/ zernagen. HISPAN. *Gastar comiendo* ANG. *To eat vp, to waſt.* } *Plin. lib. 26.* Nascuntur quoque in sanguine ipso hominis animalia exesura corpus. Cic. 2 *Tuscul.* Ægritudo lacerat, exest animam, planéque conficit. *Idem 1. de Finib.* Animi autem morbi sunt cupiditates immensæ & immanes diuitiarum, gloriæ, dominationis, libidinosarū etiam voluptatum: accedunt ægritudines, molestiæ, mœrores qui animos exedunt, conficiúntque curis, *Lucret. lib. 3.* Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor.

¶ Aliquando exedere accipitur pro peredere, & totum absumere. ἐκφαγεῖν. *Terent. in Phor.* Tu tibi hoc intriuisti, tibi omne est exedendum.

Exésus, participium. { נאכל *neechál* βεβρωκώς, δεδηδεγμένος. GAL. Mangé, rongé. ITALIC. *Mangiato, roso.* GERMANIC. Außgeſſen/ verzeert. HIS. *Gastado comiendo.* ANGLIC. *Eaten, vp.* } *Cic. 5. Tusc.* Apparebat epigramma, exesis posterioribus partibus versiculorum dimidiatis fere. *Idem in Topic.* Si ædes exelæ corruerunt vitiúmve fecerunt, quarum vsus fructus legatus est, hæres restituere non debet.

Exésor, soris. { אכל *oeél.* φάγος, κατεσθίων. GAL. Mangeur, rongeur, ITA. *Mangiatore, roditore.* GERMANIC. Verfreſſer. HISPAN. *Comilon, gastador comiendo.* ANG. *A great.* } *Lucret. lib. 4* æstus ab vndis Æquoris exesor murorum littora circum.

Exédra, ἐξέδρα. Apud veteres locus erat in porticibus patens, & Soli peruius, plurimas habens sedes in quibus Philosophi, Rhetores & reliqui, qui studiis delectantur, solebant disputare. *Vitruuius libro quinto,* Constituantur autem in tribus porticibus exedræ spatiosæ. *Budæus in annotat. in Pand.* ostendit exedra hodie non inepte dici posse loca illa in monachorum, aut canonicorum peristylis, quæ illi barbarè *Capitula vocant.* Dicta est autem exedra à sedium frequentia, & sedendi commoditate, quod huiusmodi loca circunque suas habebāt sedes. *Cicero libro tertio de Orat.* tunc dedita opera quiescentibus aliis, quum in eam iam exedram venissem, in qua Crassus posito lectulo requieuisset. *Vide Alex. ab Alex. Genial. dier. libro quinto capite undecimo.*

Exēgēmáticus, character, χαρακτὴρ ἐξηγηματικὸς, Latinè narratiuus vel expositiuus dici potest, quum scilicet narrationis series nullius personæ interpellatione interrumpitur. Cuiusmodi est *apud Virgilium in tribus primis libris Georgicon & in duabus Eclogis, quarum initia sunt,* Sicelides Musæ, paulò maiora canamus, &, Prima Syracusio dignata est ludere versu. Dictus ἐξηγηματικὸς, ἀπὸ τοῦ ἐξηγεῖσθαι, quod inter cætera significat narrare, siue exponere.

Exémplum, [ab ex, & emendo, id est sumendo quod ab aliquo sumitur ad imitandum vel fugiendum. *Passeras.* { משל *dimiján* חסין *maschál.* παράδειγμα, ὑπόμνημα. GALLIC Exemple, patron, monstre, eschantillon. ITALICE. *Essempio, monstra di qualche saggio o mercantia* GERMA. Ein exempel oder beyſpyl. HISPANIC. *Exemplo que se toma de otra cosa.* ANGLICE. *An exemple, patern.* } vt *Valla docet libro sexto.*) Est virtus vel vitium, vel aliud quiduis quod in alio nobis imitandum, vel vitandum proponitur. Ille autem in quo sunt huiusmodi virtutes, vel vitia, dicitur exemplar. *Cicer. 7. Verr.* Vetus est quod dicam, & propter seueritatem exempli nemini fortasse vestrum inauditum. *Idem pro Flacco*, In hoc ego, ne quod pernicioſum exemplum prodatur pertimescam & *Cicero pro Cecinna,* Falcula exempla antiqua

religionis. *In Salluſtium*, Eius enim partis exemplar erat Salluſtius. Nonnunquam tamen confunduntur. *Ouidius ad Liuiam*. Occidit exemplum iuuenis venerabile morum. Quo in loco Druſum ipſum vocat exemplum morum. *Terentius in Adelphis*, Exemplum omnibus curarem vt eſſes [Exempla fœminarum. (de moribus,) *Sueto. in Tib. cap. 2.* In exemplum ſibi aliquem proponere: *Quintilian.* Vir exempli recti domi militiæque. *Liuius lib. 3. ab V rb.* Exempli mali res. *Liuius lib. 4. dec. 4.* Pleraque peſſimi exempli correxit. *Sueton. in Aug. cap. 32.* Exempli nullius non boni fautor. *Sueton. in Calig. cap. 16.*] Sic etiam *Cicero pro Muræna*, pro eodem dixit exemplum & exemplar. Nam quum antea dixiſſet, Domeſticum te exemplum habere dixi ad imitandum: ſubdit paulò pòſt, Ad imitandum vero tàm mihi propoſitum eſt exemplar illud, quàm tibi. *Feſtus* ita diſtinxit exemplar ab exemplo, vt exemplum ſit illud quod nobis proponimus vt ſequamur aut vitemus, παράδειγμα: Exemplar, ex quo ſimile faciamus παράτυπον. *Plin. lib. 35.* Sunt qui Venerem Anadiomenem illo pictam exemplari putant. Sed ſæpe confunduntur, vt Exemplum ſit ex quo ſimile faciamus. [*Plaut. Moſtel. ſc. 2. a. 1.* Sibi quiſque exemplum expetunt. (id eſt exemplar faciendis ædibus.) Sequitur, ſibi quiſque ſimile.] *Quintilian. libro* 10. Sic literarum ductus, vt ſcribendi fiat vſus, pueri ſequuntur: ſic Muſici vocem dicentium, pictores opera priorum, ruſtici probatam experimento culturam in exemplum intuentur. [Me quoque ſi fas eſt exemplis ire Deorum. *Ouid. Eleg. 4. lib. 5. Triſt.* Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor. (ea carmina.) *Ouid. Eleg. 6. lib. 1. Triſt.* Exemplum facit, quod in ſe recidat. *Quintilian.* Ad id exemplum quam ſimile ſomnium ſomniauit. *Plaut. Mil. ſc. 4. a. 2.* Ingenium ſine exemplo maximum. *Velleius.* Hic quoque exemplum eius. (ſymboli) reliquit, ſuprà ſimilem ſymbolum. *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 2.* Exemplum mihi coniugis eſto bonæ. *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Triſt.* Ducam te per innumerabilia exempla. *Senec. c. 14. de Conſol. ad Martiam.* Proſcriptionis exemplum primus inuenit Sylla. *Velleius.* Si hoc exemplo omnibus reſpondebis. *Plaut. Aſin. ſc. 3. a 2.* (i. more & modo.) Hic quoque exemplum eius (ſymboli) reliquit. (ſuprà ſimilem ſymbolum.) *Plaut. Pſeud. ſc. 2. a. 2.* ¶ Exemplis non purgari peccata docet. *Gel. c. 16. lib. 10.* ¶ Ad hoc exemplum, i. huiuſmodi. *Gellius c. 13. lib. 18.* Erant autem captiones ad hoc ferè exemplum. *Velleius.* ¶ Exemplo inutili, facto ſalutari cæſus Clodius. *Cæſ. lib. 1. de bel.*

¶ Ponitur etiam aliquando exemplum pro exſcriptione, quam barbari *Copiam* vocant. *Salluſtius in Catil.* Literas quas ſibi nomine Catilinæ redditas dicebat, exemplum earum infra ſcriptum eſt. *Cic. Appio*, Ex literis, quarum ad me exemplum miſiſti. *Ouidius de Triſtibus*, Plùribus exemplis ſcripta fuiſſe reor. [*Gell. c. 6. l. 4.* Senatuſconſultum factum eſt, eiuſque exemplum hoc eſt.]

¶ Quandoque pro graui pœna, quæ poteſt cæteris documento eſſe. *Terentius in Eunuch.* Quæ futura eſſe debent exempla in eum indigna. *Idem*, vterque in te exempla edent. *V bi Donatus*, noua ac mira tormenta quæ pro exemplis narrantur, aut quæ documenta ſint cæteris ne delinquant, exempla dicuntur. *Cicer. ad Quintum Fratrem, lib. 1.* Simile in ſuperiore parte prouinciæ edere exemplum ſeueritatis tuæ voluiſſe. [*Plaut. Capt. ſc. 5. a 3.* Quando ego te exemplis peſſimis excruciauero. *Item, Gell. c. 4. lib. 6.* Nouis exemplorum modis excruciari.] *Cæſar bell. Gal. lib. 1.* Obſides nobiliſſimi cuiuſque liberos poſcere, & in eos omnia exempla cruciatus edere, ſiqua res non ad nutum aut voluntatem eius facta ſit. [*Vide Gell. c. 14. lib. 6.* vbi eius rei ratio redditur.]

¶ Rurſus dicitur illud quod adhibetur rei aut probandæ, aut ornandæ cauſa. Vnde pars probationis vocatur ab exemplis: & in elocutione, exemplum inter ornamenta numeratur, pro quo exemplar dici non poteſt. *Quintilian. libro decimo, capite ſecundo.* Iis quæ in exemplum aſſumimus ſubeſt natura & vera vis. ¶ Similiter exemplum dicimus ſpecimen alicuius rei, quam venalem habemus: vt quum ex aceruo frumenti aliquantulum in vaſculo aliquo afferimus, ex quo reliquum emptor poſſit æſtimare. *Δείγμα δεῖγις. Autor ad Herennium libro* 1. Si quis purpuram, aut aliud quippiam vendens dicat, Sume à me: ſed huius exemplum aliunde rogabo, tibi quod oſtendam, aut ſi aceruos dicant ſe tritici habere, & eorum exemplum pugno non habent quod oſtendant.

¶ Exempli cauſa, & exempli gratia. *Cicero in Officiis*, Exempli cauſa ponatur aliquid quod pateat latiùs. *Idem*, Exempli cauſa paucos nominaui. *Plin. lib. 2. cap. 17.* Multa promi amplius circa hæc poſſunt, ſecreta naturæ legéſque quibus ipſa ſeruiat: exempli gratia, in Martis ſydere, cuius, &c.

Exemplum continentiæ, diſciplinæ, innocentiæ, *apud Terentium & Ciceronem*, Singularis exempli mulier, Rariſſimi vxor exempli. Singularis exempli iuuenis, &c. ¶ Exemplum, id quod aliquanto fuit. *Tacitus*, Omnia quæ nunc vetuſtiſſima creduntur, noua fuere: inueteraſcet hoc quoque, & quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit. *Plinius lib. 28. cap. 9.* Sunt inter exempla, qui aſininum lac bibendo liberati ſunt podagra, chiragráue, id eſt, ſcriptum legimus aliquos fuiſſe. *Si meum exemplum eſſet: Id eſt, Si primus illud excogitaſſem. *Martialis lib* 1. Laſciuam verborum licentiam, id eſt epigrammatôn linguam excuſarem, ſi meum eſſet exemplum: ſic ſcripſit Catullus, ſic Marſus, ſic Getulicus, ſic quicumque perlegitur.

¶ Exemplar, pro eo quod ex aliquo ſcripto tranſcribitur. {נשתכן *niſchtebán. ἀντιγραφή.* GALL. Le double ou copie de quelque choſe. ITALI. *Copia.* GERMANI. Ein abgeſchrifft/oder copey. HISPAN. *La copia y lo que ſe ſaca del original.*} *Plin. Epiſt.* 291. Exemplar teſtamenti, quanquam mendoſum, miſi tibi. *Aſinius Pollio Ciceroni*, Ex literis quas Panſæ miſi, cognoſces omnia: nam tibi earum exemplar miſi. [*Senec. c. 1. de Conſ ad Mart.* Exemplar morum. *Quint.* Vox mentis Iudex & velut exemplar.]

Exĕmplārĕ, huius exemplaris, pro exemplar. *Lucr. lib. 2.* Duntaxat rerum magnarum parua poteſt res Exemplare dare, & veſtigia notitiæ.

Exĕmplārium, rij. pro exemplo reperitur. *Valla lib. 6.*

Exĕmptus. Exemptiſſimus, *Vide* EXIMO.

Exĕntĕro, ras, pen. corr. Interiora aufero: quod propriè de piſcibus dicitur quum apparantur. {ἐξευισκέω. GAL. Oſter le dedans, comme les entrailles d'vne beſte, euenter. ITA. *Suentrare, ſtor via l'interiora.* GERMA. Das eingweyd außnemmen. HISP. *Sacar las tripas.* ANG. *To tak out the guttes of a beaſt, to bewell.*} ¶ Sic per tranſlationem dixit. *Plaut. in Epid.* Acutum cultrum habeo, Qui ſeni exenterem marſupium. ¶ Exenteror, pro angor, & crucior. *Plaut. Epid.* Expectando exedor miſer, atque enteror.

Exĕo, exis, Extrà eo, egredior, prodeo, progredior, pedem effero. {יצא *jatsá. ἐξέρχομαι, ἔξειμι.* GALL. Sortir hors, iſſir. ITA. *V ſcire fuori.* GERM. Außgehn/anfangen. HISP. *Salir afuera.* ANG. *To go forth or abroade.*} *Terent. Adelph.* Fieri potis eſt vt nequa exeat. *Idem in Eunuch.* Exi foras ſceleſte. [*Plaut. Moſt. ſc. 1. a 1.* Exi è culpa, ſis foras, maſtigia, egredere, Exi, inquam, nidor è culina. *Idem initio ſcenæ 2. a. 1. Pſeud.* Exite, ite, agite.] Et conſtruitur tàm cum accuſatiuo, quàm cum ablatiuo: vt Exeo domum, & Exeo domo. ¶ Per tranſlationem eſt liberari. *Cicer.* Vt tandem ex tot ærumnis atque miſeriis exeamus. ¶ Item vitare. *Virgil. 5. Æneid.* Corpore tela modo, atque oculis vigilantibus exit. ¶ Item erumpere, vt apud *Virgil. 2. Æneid.* Non ſic aggeribus ruptis quum ſpumeus amnis Exit. ἐξέρχεται. Dicitur etiam Exit in laudem, exit in vituperationem, exit in acta, exit in fabellas, & ſimilia, id eſt fit, vel efficitur. *Plin. lib. 7.* Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, toruitatémque naturæ duram & inflexibilem. ¶ Exire in tertium diem *Plin. Iunior* dixit, pro differri, Huius (*inquis*) actionem veſpera incluſit: non tamen ſic, vt abrumperet Itaque in tertium diem probationes exierunt. [*Ouid. 5. Faſt.* Circus in hunc (menſem) exit, clamatáque palma theatris. *Ibidem libr. 4.* Exit & in maias feſtum florale Kalendas.

¶ Annum exire, *Ouid. 3 Faſt.* Quominus emeritis exiret curſibus annus. *Senec. c. 12. de Conſol. ad Mart.* Non durat, nec ad vltimum exit, niſi lenta felicitas.] ¶ Exire de poteſtate, ſignificat mentis impotem fieri. ἐξίστημι. *Cic. lib. 4. Tuſcul.* Itaque iratos proprie dicimus exiſſe de poteſtate, id eſt, de conſilio, de ratione, de mente.

¶ Exire in altitudinem dicitur arbor. *Plin. lib. 33. cap. 4.* Religant comas, vt in altitudinem exeant. *Virgil. 2. Georg.* Exiit ad cælum ramis fœlicibus arbos. ¶ Exiit dies, pro præteriit. *Liu. lib. 5.* Induciæ inde, non pax facta, quarum & dies exierat, & ante diem rebellauerant. ¶ Exeunt libri, *Cic. ad Attic. lib. 13.* Libri quidem ita exierunt (niſi fortè me communis φιλαυτία decipit) vt in tali genere ne apud Græcos quidem ſimile quiddam. Id eſt, editi ſunt & in lucem emiſſi. ¶ Exire è vita, pro mori. *Cic. 1. de Finib.* Æquo animo è vita, quum ea non placeat, tanquam è theatro exeamus. [*Senec. c. 11. de Conſol. ad Polyb.* Exire cupientem (ſenem) vix emittit fatum.

¶ Studium ad æs exit. (i. ars mercenaria.) *Senec. epiſt. 89. Item*, Spiritus hic per te patrias exiſſet in auras. *Ouid. Eleg. 3. lib. 4. Triſt.* De ſuo tigillo fumus ſi qua exit foras. *Plaut. Aul ſc. 2 a. 2.* Inde huc exij (i. è conuiuio.) *Idem Pſeud. ſc. 1. a 5.* ¶ Exire hominem (pro obire) *Solinus apud Priſcian. lib. 1.* Et Exire aſinum (pro exuere eius formam) *Apuleius.* ¶ Exiit opinio. (i. vulgata, *Suet. in Neron. c. 53.*]

¶ Exire in eaſdem literas. id eſt, terminari. *Quint. lib. 1. cap 4.* Quia hoc noſtris nominibus accedebat, quorum prima poſitio in eaſdem quas Caſtor, literas exit. ¶ Sors exit. *Cicer. Attic. lib. 1.* Quum de Conſularibus mea prima ſors exiſſet, vna voce Senatus frequens retinendum me in Vrbe cenſuit. ¶ Exire de Patritiis, eſt ex Patritio plebeium fieri: cuius exemplum habes *apud Cicer. in oratione pro domo ſua.* *Exitur, Impersonale. *Plaut. Caſin.* Crepuit oſtium, exitur foras. [Poſtquam vtrinque exitum eſt magna copia: *Plaut. Amphitr.*]

Exiĕns, exeuntis, participium. {נסע *jotsé. ἐξερχόμενος.*} *Cicer. 1. de Diuin.* Quinto autem anno exeunte, quum eſſet ex illo ſomno, &c.

Exĭtus, aliud participium apud antiquos: vnde apud Feſtum, Ad exitam ætatem, ad vltimam ætatem.

Exĭtus, us, ui, Egreſſio, euentus, caſus. {מוצא *motsá. ἔξοδος, ἔκβασις.* GAL. Iſſue, ſortte, la fin ITA. *V ſcita, ſucceſſo, riuſcimento, fine.* GERMA. Außgang. HISP. *El fin ò ſalida delo incierto.* ANGL. *A going forth, an iſſue or end.*} *Cic. Suſpit. lib. 4* Neque ſolùm ea perſpicis quæ geruntur, quæque iam geſta ſunt: ſed etiam qui curſus rerum, qui exitus futurus ſit. *Idem Tuſc. 1.* Quomodo initium nobis rerum omnium ortus noſter afferat, ſic exitum mors. *Idem pro lege Manil.* Huius autem orationis difficilius eſt exitum, quàm principium inuenire.

¶ Fœlix exitus. *Cicer. Cæcio lib. 2.* Hæc ætas habuit hunc exitum ſatis fœlicem: ea quæ ſequitur magno eſt in timore. [*Sueſ. in Tiber. c. 4.* Cum exitu anni diſcordia inter Triumuiros exorta eſſet, Et *Liuius lib. 4. dec. 4.* Exitu huius anni. *Idem lib. 5. bell. Pun.* In exitu annus erat.]

¶ Incertus exitus, & anceps fortuna belli, *Cic. pro Marcello. Horatius 4. Carm. Ode 14.* Fortuna luſtro proſpera tertio Belli ſecundos reddidit exitus. *Exitus pro morte. *Tacit. lib. 4.* Atrociore ſemper fama erga dominantium exitus. *Idem lib. 15.* Quod clam ad omen ac dolum ſui exitus veniret. Et *lib. 18.* Exitum demum Neronis poſitis odiis in medium conſuluere. [*Velleius*: Hunc habuere vitæ mortiſque exitum. *Plaut. Pſeud. ſc. 1. a. 1.* Propè adeſt exitium mihi. *Plaut. Aul. ſc. 5. a. 1.* Nunc nobis propè adeſt exitium mihi atque herili filiæ. *Idem Capt. ſc. 3. a 3.* Neque exilium exitio eſt. (i. bono) Exitium legum, Dionyſius Tyrannus.] Exitus alueorum. *Plin. lib. 21. c. 14.* Alueorum, quum mel exinanitur, illini oportet exitus.

Exĭtĭum, tij. Calamitas, pernicies, clades, mors: ab exeundo, *vt Feſtus innuit.* {אידה *edh* שבר *ſchebér* ὄλεθρος. GAL. Malencontre, piteuſe & mauuaiſe fin & iſſue de quelque choſe. ITAL. *Calamità, ronina, morte.* GERMA. Verderbnuſs. HISPANIC. *Deſaſtre, aduerſidad, tormento, ò muerte.* ANG. *Vtter decay, ruine.*} Antiqui enim (inquit) exitium pro exitu ponebant: nunc exitium, peſſimum exitum dicimus. *Terent. Phorm.* Quod ego nunc ſubito huic exitio remedium inueniam miſer? *Col. lib. 1.* Sic emunita ſola, & latera horreorum prohibent curculionem: quod genus exitij quum incidit, multi opinantur arceri poſſe, ſi exeſæ fruges in horreo ventilentur & quaſi-refrigerentur. *Cic. 1. in Catil.* Qui de noſtro omnium interitu, qui de huius vibis, atque

atque adeò orbis terrarum exitio cogitent.

Exitiālē, lis, Mortiferum, calamitosum, damnosum. {θανάσιμον GALLI. Mortel, pernicieux, qui tue & fait mourir ITALIC. *Mortifero, dannoso, calamitoso.* GERM. Verderblich/tödtlich. HISP *Cosa assi desastrada.* ANG. *That causeth death or destruction, deadlie.* } *Plin. lib.8.* Ille contra vrinam spargit prudens, hanc quoque leoni exitialem. *Virg. lib.6. Æn.* Sed me fata mea, & scelus exitiale Lacænæ, His mersere malis. *Idem 2 Æneid.* Pars stupet innuptæ donum exitiale Mineruæ. [Exitialis tempestas. *Velleius.*]

Exitiābilis, le. Exitialis. {θανάσιμος, ὀλέθριος. ANGLI. *That causeth death or destruction.* } *Liu 7. belli Punic.* Exitiabilis prodigiorum euentus venit. *Pl. Epid.* Si inueniam exitiabilem ego illi faciam vt hunc sciat diem. *Ouid. lib 6. Metamor.* Dum que manu tentat trahere exitiabile ferrum. [*Suet. in August. c.23.* Exitiabile bellum.]

Exitiōsus, a. um, aliud Adiect. Idem. *Cic. in Catil.* Exitiosa coniuratio. Et *ad Att. lib.16.* Exitiosum bellum.

Exĕquŏr, penultima correpta. Perficio. {פעל פָּעַל pahal עָשָׂה hasáh. ἐπιτελῶ, διαπράττομαι, διεξέρχομαι, ἀποπληρῶ. GAL. Executer, mettre en execution paracheuer. ITA. *Essequire, finire, compere, mandare ad essecutione.* GERMA. Vollstrecken/ausrichten/vollfüren. HISP. *Alabar, poner en execution.* ANGLIC. *To execute, to put to execution, to end.* } *Plaut. in Truc.* Nullam rem oportet aggredi dolosè, nisi astutè, accuratéque exequare. [Si quid opus est. Impera, Imperium exequar. *Plaut. Amph.* Pergam heri Imperium exequi. *Idem Amph.* Iam illud non placet principium de osculo, pergam exequi. (i. interrogare & continuare sermonem) *Ibid. sc 3 a.2.* Te vt merita es tractare exequar. *Idem in Asin. sc. 3. a.1.* Dij immortales id voluerunt vos hanc ærumnam exequi. *Plaut. Capt. sc.1 a.2.* Necesse est eras mortem exequi. *Plau. Ps. sc.2.a.4* (i. obire.)

¶ Scribendum exequor. *Priscian lib.* [ ] *Aquileius*, Neque in tenebris, sed in propatulo iussa domini exequebar. ¶ Accipitur etiam nonnunquam pro persequi: vnde Exequor iniurias, idem est quod persequor, vel vlciscor. *Plaut. lib.3 Epist.* Veniebat in mentem, priores nostros esse singulorum hospitum iniurias accusationibus variis executos. Sic exequi verbis idem est quod exprimere. διεξέρχομαι. *Cice. Varr.* Habeo multo occultiora quæ vix verbis exequi possum. [Exequi delicta pro vlcisci. *Suet. in Cæsar. c.67. Liuius lib.3 ab vrb.* Deorum hominumque simul violata iura exequemur. *Item*, Nec sibi rem tam atrocem per consules superiorum annorum exequi licuisse. *Idem lib. 3. ab vrbe.*]

Exĕquens, nomen ex particip. διεξερχόμενος. *Gell. lib.* 10. *c.*12. Philosophus memoriarum veterum exequentissimus. [*Et cap.* 24. *eiusdem lib.*10.]

Exĕcūtio, id est actio iudicati, quam tertius, quod mirari possis, impedire potest, ratione interesse quod prætendit. Et dicitur vulgo ille casus Contradictionis, qui & causa emergens appellatur, *vt Zasius indicauit.* Executio sententiæ, nunc officio Iudicis, nunc actione in factum fieri dicitur, *leg. intra. de Re iudic. Vbi Bart.* quandoque & vtili actione. *Ibi sc. dem.*

Executio, onis, perfectio, confectio. {פעל פָּעַל potél. עשוה עָשׂוֹי poséh. ἀποτέλεσις, παράπεμψις. GAL. Execution, poursuite & acheuement de quelque entreprise. ITA. *Essecutione.* GER. Vollstreckung/außrichtung. HISPA. *Aquella obra de executar, de execution.* ANG. *Execution, an achieuing of any thing.* } *Tacitus lib. 3.* Executionem eius negotij lubens suscepit.

Exĕcūtor, oris. {ἀπεργαστικός, ἀποτελεστής. GAL. Executeur, paracheueur. ITA. *Essecutore.* GERM. Ein vollstrecter der einem ding nach geht/vnd tugt das es beschähe HISP. *El executor.* ANG. *An executour.* } *Sueton. in Vesp.* Inimicitiarum & offensarum minimè memor, executorve. ¶Executor item dicitur qui post sententiam prolatam rei iudicatæ vigorem ad effectum perducit. *L. penult. C. de execut. L.3. D. de negot. gest.* &c. ¶Executores negotiorum in iure dicuntur viatores, qui quæ ad iudicium constituendum, exercendum & exequendum pertinebant, agere solebant. *L. vlt. D. de testib. & multis aliis in locis qui recensentur in Commentario de verbis Iuris Hotomani.*

Exĕquiæ, rum, Funebre officium, quod scilicet in funere exequimur: ab eo dictæ quòd homines pompam post sequuntur. {קבורה *keburáh.* ἐνάγισματα. GAL. Funerailles. ITA. *Essequie, pompe funerali.* GERMAN. Geelgrät/volge der leych/bestattung. HISP. *Exequias, honra de los muertos.* ANG. *Funerailles at burialles, offices done to the dead, de ge.* } *Cic. 2. de Legib.* Sepultura, ac iustis exequiarum caruerunt. *Terentius in Phorm.* Exequias Chremeti, quibus est commodum ire, iam tempus est. Carere exequiis. *Ouidius ad Liu.* Exequiis caruit Liuia pene suis. Exequias celebrare, *apud Liuium 2 ab Vrbe* Cohonestare exequias. *Cicero pro Quinto*, Si funus id habendum sit, quo non amici conueniunt ad exequias cohonestandas, sed bonorum emptores, vt carnifices, ad reliquias vitæ lacerandas & distrahendas. Ducere exequias, *Plin. lib.8. cap.* 42. Prosequi exequias funeris. *Cicer. pro Cluent.* [Exequias immatura fax & cereus præcedebant. *Senec. c.11. de Tranquill.* Ab exequiis carmina rapta meis. *Ouid. Eleg.1. lib.1. Trist.* Neque exequias prosequere meas. *Idem Eleg.7 l.1. Trist.* Fertur in exequias animi matrona virilis. *Ouid. 2. Fast.* Exequiæ tot ducuntur præter domum. *Senec. c.9. de Consol. ad Mart.*]

Exequialis, adiectivum. {ταφικός. GAL. Des appartenances de funerailles. ITAL. *Funerale, di morturio.* GERM. Das zu der leych volge gehört. HISP. *Cosa de exequias.* ANG. *Tha perteineth to funeralles.* } vt Carmen exequiale. *Ouid. 14. Metam.* Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.

Exĕquior, quod est exequias facio. {ἐκφέρω. GAL. Faire funerailles. ITA. *Far essequie.* GERM. Geelgrat oder leych volge halten/bestatten. HISPAN. *Zer exequias ò comer en aquellas.* AN. *To mak funeralles.* } *Varr.* Ipsum propter ius liberti semiatrati exequiantur, hæc etiam parentalia & iusta dicebantur.

Exĕrcĕo, ces, exercui, exercitum, ab ex & arceo, quasi [ex me arceo ignauiam, vecordiam: *Passer. Item*,] premo, fatigo. {יגע יָגַע *hegháb* חרגיל חִרְגִּיל *hirghil* לְמֵד *lémmádh.* κατατρύχω. GAL. Exercer/ tourmenter, trauailler. ITA. *Essercitare, tormentare, trauagliare.* GER. üben/treyben/mud machen. HISP. *Exercitar ò fatigar.* ANGLIC. *To exercise, or do a thing often.* } *Terentius in Adelph.* Isanè ego te exercebo hodie, vt dignus es, si licermum, [Hæc nox scita est exercendo scorto conducto malè. *Plaut. Amphit.* Si in me exerciturus (pugnos) quæso in parietem vt primum domes *Idem ibid.* Debita Troianis exercet spicula fatis. *Ouid. 13. Metam.* Nullo exercente refugit (ingenij vena.) *Ouid. Eleg. vlt. lib. 3. Trist.* ¶Exercere legem. GALLIC Faire garde: ou obseruer la loy.] ¶Quandoque est in opus cogere: quod vulgò dicitur *facere laborare.* {ἐργάζεσθαι GERMA Etwas thun/arbeiten } *Virgil. lib. 3. Georg.* Exercere viri tauros. ¶Quandoque tractare. ἐπιδέομαι. *Colum. lib.* 4. Qui vrbanas & delicatas artes exercuerit. ¶Quandoque habere. *Sallustius in Proœmio Iugurthæ*, Iurgia, discordias, simultates cum hostibus exercebat. ¶Quandoque lucrari. *Terent. in Heaut.* Ancillas, seruos, nisi eos qui opere rustico Faciundo facile sumptum exercent suum, Omnes produxi, ac vendidi. ¶Quandoque probè terram colere. ἐξασκεῖν. *Virg. lib. 1. Georg.* Exercétque frequens tellurem atque imperat aruis. ¶ Quandoque insequi. ἐλαύνειν. *Virgilius libro 4 Æncid.* Tum vos, ô Tyrij stirpem & genus omne futurum Exercete odiis.

Exercitus, ta, tum, participium: vt Homo exercitus, qui multis negotiis assuetus sit, & experientia doctus, & detritus. {ידוע יָדוּעַ *jadhuáh* למוד לָמוּד *limmúdh.* κατατετριμμένος, πεπειραμένος. GAL. Exercé, vsité. [rompu, façonné aux affaires,] & duit, ruse, trauillé. ITA. *Essercitato.* GERM. Geübt wolgebraucht. HISP. *Exercitado.* ANG. *Exercised practised.* } *Plin. in Epist.* Vidistine vnquam quemquam tàm laboriosum, tàm exercitum, quàm Varenum meum? *Cic. lib 5. Tuscular.* vsus est Inexercitus, ἀγύμναστος, pro non exercitato, *quum ait*, Asclepiadem ferunt non ignobilem nec inexercitum philosophum.

¶ Aliquando sumitur pro fatigato, indurato, & in laboribus perferendis assueto, perito denique, & experto. *Virgilius lib 3. Æneid.* -nate Iliacis exercite fatis. *Cic. pro Planc.* Quo quidem etiam magis sum non dicam miser, sed certè exercitus. ¶ Exercitus in re aliqua. *Cicero pro Fonteio*, Postremò ipse, cùm in omnibus vitæ partibus honestus atque integer, tum in re militari cum summi consilij & maximi animi, tum verò vsu quoque bellorum gerendorum, in primis eorum hominum qui nunc sunt, exercitus. [*Gellius cap. vlt. lib.* 10. In veterum litterarum tractatione exercitis nota res. *Idem cap. 7. lib. 1.* Exercitus multâ lectione

Exercitor, Qui alterum in re aliqua exercet. {מלמד מרגיל *marghil* מְלַמֵּד *melammédh.* γυμναστής, ἀσκητής. GALL. Qui exerce, qui duit & vsite à quelque chose. ITA. *Chi essercita ò auezza vno à qualche cosa.* GERM. Der einend übt vnd brancht. HISP. *El que exercita.* ANGLIC. *An exerciser, an practiser.* } *Plaut. in Trin.* -hic quisquis est, Curculio est exercitoriis hunc hominem cursuram docet.

¶Est etiam exercitor, *teste Vlpiano, lib. 1. ff. de exercit. actione*, ad quem reditus & obuentiones nauis perueniunt, siue is sit dominus nauis, siue à domino nauem per auersionem conduxit vel ad tempus, vel in perpetuum.

Exercitōrius, adiectiuum est formatum à nomine exercitor, quo significatur quicquid ad exercitorem attinet. {γυμναστικός, ἀσκητικός. GAL. D'exercice. ITA. *Cosa ch' appartiene à essercitatione & vso.* GERMAN. Dyas zu einem gutferager gehört. HISP. *Cosa de factoria.* ANG. *That perteineth to an exerciser.* } Nauis exercitoria Actio exercitoria. *Afric. in l. 1 §. Exercitorem. ff. de exercit. act.* Quæsitum est annon aliter L. Titius exercitoria teneretur.

Exercitium, Exercitatio, actio. {γυμνασία, ἄσκησις, ἐπιτήδευμα. GALLI. Exercice, trauail. ITAL. *Essercitio.* GERM. Ein übung. HISPAN. *Aquella obra de exercitar.* ANGLIC. *Exercise, vse, enflomes.* } *Gellius lib. 17 cap. 2.* Erat hoc sanè quàm vtile exercitium ad conciliandas nobis, vbi veniisset vsus, verborum, sententiarumque elegantium recordationes.

Exercĭtĭo, verbale, ἄσκησις, ἐπιτήδευσις. Idem quod exercitium. ANG. *Exercise, vse, custome.* } *Vlp. in l. Si tamen. ff. de exercitoria actione*, Si tamen plures per se nauem exerceant, proportionibus exercitionis conueniuntur.

Exercĭtus, tus: nomen, Manus, copiæ militum: ab exercendo: quia (*vt inquit Varro*) exercendo fit melior. {צבא צָבָא *tsába.* στρατός, στρατιά. GAL. Oſt de gens de guerre, exercite. ITA. *Essercito da guerra.* GERM. Ein kriegshcer. HISP. *La hueste exercito.* ANG. *An armie, an hoste.* } *Vegetius libr. 2.* numerus militum exercitatur, vnde & re ipsa atque opere exercitus nomen accepit, vt ei nunquam liceret obliuisci quod vocabatur. Solebant enim Romani milites, tàm veterani, quàm tyrones exerceri ad omne genus armorum. Vt autem exercitus dicatur, *teste Vlpiano*, opus est magno militum numero. Neque enim vna aut altera cohors, sed plurimæ coniunctæ exercitum conficiunt. *Virgilius 9. Æneidos*, Iamque omnis campis exercitus ibat apertis. *Cicero de Prouin. Consul.* Iam vero exercitus noster ille superbissimo delectu, & durissima conquisitione delectus omnis interiit. [Exercitu magni, pro præsidio. *Cæs. lib. 3. de bel. ciu.* Circumduci exercitum. *Plaut. Mil. sc. 2. a. 2. Metaphorice.* De finibus suis exercitus deducerent. (i. exercitum) *Plaut. Amphit.* eas legiones, copias exercitusque furum vi pugnando cœpimus. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 3.* Meum exercitum ad oppidum obducam. *Metaphor. Plaut. Pseud. sc. 1. a. 2.*]

Exercĭto, exercitas, frequentatiuum. {חרגיל חִרְגִּיל *hirghil* למד לִמֵּד *limmádh.* γυμάζω. GAL. Exerciter, accoustumer. ITALI. *Essercitare, auezzare, accostumare.* GER. Oefftig oder streng vben. HISP. *Exercitar.* ANGLIC *To exercise of ten.* } *Cic. pro Cluent.* Homo in primis ingeniosus, & in dicendo exercitatus. *Terent. in Hecyr.* O fortuna, vt nunquam perpetuò es bona? Sed iam prior amor me ad hanc rem exercitarum reddidit. *Liuius 5. ab Vrbe*, Is tùm iam non promptus ingenio tantùm, sed vsu etiam exercitatus talem orationem habuit.

¶Exercitatus, pro exercitus & laboriosus. *Suet. in Tib. c.6.* Habuit

infantiam & pueritiam luxuriosam & exercitam.]

Exercitatior,Exercitatissimus.{ מרגל *murghál* מלמד *melammádh* *limmúdh*. ANG. *Of better practise,more exercised.* } *Cic.2.Offic.* Deinde consuetudine beneficentiæ parationes erant,& tanquam exercitatores ad bene de multis promerendum. *Idem pro leg.Manil.* Omnibus naualibus pugnis Carthaginenses,homines in maritimis rebus exercitatissimos peritissimósque,vicerunt.

Exercitator,oris. { מרגיל מרגל *marghil* חדסר *melammédh.* ἀσκητὴς γυμναστὴς. GALLIC. Qui duit & vsite quelqu'vn à faire quelque chose, le maistre de quelque exercice & art. ITALIC. *Chi usa di fare qualche cosa.* GERMAN. Ein vber/der einem vbt vnd feißtet. HISP. *El que exercita.* ANG. *The maister of any exercise.* } *Plin.lib.35.c.11.* Lecythion agilitatis exercitator.

Exercitatrix,icis.{ מרגלת *margheléth* מלמדת *melammédheth* γύμνας, ἀδος, ασκητρὶς } *Quint.lib.2.c.15.* Quod duas partes ciuitatis corpori assignet, medicinam, & quam interpretantur exercitatricem. [*bis ibid.*]

Exercitatio.Vsus,tractatio,actio,meditatio,commentatio, consuetudo quotidiana. { חגיון *highghajón* γυμναστὰ.μελέτη. GAL. Exercitation,vsage,exercice. ITA. *Essercitatione,uso.* GERM. Ein vbung. HISP. *Obra de exercitar.* ANGLI. *Exercise,vse,custome.* } *Cic.de Nat.Deor.* Motu & exercitatione recalescunt corpora nostra. *Quintil.lib.1.c.2.* Nam & maxime necessaria est oratori memoria,& ea præcipuè firmatur atque alitur exercitatione.

Excĭo,is,pe.co.cxerui,exertum:Ab ex,& sero,Emitto,produco.{ חוציא *hotsí* ἐξάγω ἐξέλκω. GAL Tirer hors,mettre hors. ITALIC. *Cauar fuori.* GERM. Außhin ziehen/herfurstrecken. HISP. *Sacar afuera.* ANG. *To draw or pull out.* } *Statius.* fulgentemque exerit ensem. *Ouid.lib.1.Fast.* Credibile est illos pariter vicissque iocisque Altiùs humanis exeruisse caput. *Plin.lib.10.c.23* Glottis prælongam exerit linguam, vnde ei nomen. [*Ouid.2.Fastor.* Custodem protinus vrsæ aspicies geminos exeruisse pedes. *Item.* Exerit è tepida molle cacumen humo (herba.) *Idem Ouid. Eleg.12.lib.3.Trist.*]

Exertus,a,um,participium.{ פוצא *mutsá.* ἐξοφάνσις. GALLIC. Sorti,& mis hors,sortant,& apparoissant dehors, ITA. *Sporto in fuori.* GERM. Außgezogen/herfurgestrecket. HISP. *Cosa salida afuera.* ANGLIC. *Put forth, shewed.* } vnde Exerti dentes dicuntur extra os producti, vt apros. ἐξοφαίνοντες. *Plin.lib.11.c.37.* Dentes exerti sunt apro, hippopotamo, elephanto. [*Quintilian.* Exerti brachij gestus, *Ouid.3.Fast.* Ensibus bellica læta Dea est.]

Exertissimè,id est,gnauiter aut admodum. *Spart.in Suet.* Tribunatum seueriſſimè exertissimèque egit. Legendum fortè expertissimè.

Exerto,tas.frequentatiuum. { חוציא *hotsí* הראה *hereáh* ἐξοφαίνω, ἐξαναφαίνω. GALLI. Tirer & mettre hors,monstrer & faire apparoir dehors. ITA. *Scoprire,mostrare,cauar spesso fuori.* GER. Stehts oder offt her furstrecken. HISP. *Sacar afuera muchas vezes,azer aparescer afuera.* ANG. *To put forth and shew often.* } *Virgil.3. Aeneid.* At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris Ora exertantem,& naues in saxa trahentē. *Stat.1.Theb.* Exertate humeros nudámque lacessere pugnam. [Exertare linguam. *Gell.c.13.lib.9.*]

Exĭo,Purgo.{ נקה *nikáh* נקק *ikkék* ἐκκαθαίρω. GAL. Purger, perfumer. ITA *Purgare profumare.* GERM. Außseuberen. HI. *Purgar.* ANG. *To purge.* } à quo fit exitus,huius exitus, pro purgatione. Veteres quoque Exiti pro purgamento posuêre. *Iesse Festo.*

Exfŏdĭo,dis,Fodendo eruo. { כרה *charáh* חפר *chaphár* חתר *chathar.* ἐξορύσσω GAL. Tirer hors en fouyssant,deterrer. ITALIC. *Cauar la terra.* GER. Außgraben/furhingraben. HISP. *Cauar para sacar algo.* ANGL. *To delue vp,to digge out.* } *Plaut.Aul.* Exfodio aulam auri plenam.

* Exfundo,as,are,A fundo euertere. *Cælius Antipater lib.7.* Respub. amisso exfundato pulcherrimo oppido.

Exgrŭmo,as,are. Dicuntur cochleæ grumos eruentes, & ex grumis exilientes, { ἐκπορεμβόμενοι } Grumus enim,terræ collectio est,à congerie dicta. *Var.3.de Re rust.c.14.* Denique ipsæ exgrumantes ad propalam vitam diu producunt,quum ad eam rem pauca laurea folia intericiant,& aspergant fur fures non multos.

Exgurgĭtāre.{ קיא *hkí.* GAL. Vomir,regorger. ITA. *Vomitare,rutare.* GERM. Außbrentozen. HISP. *Gegitar,regoldar.* ANG. *To parbreake,to vomite.* } Per metaphoram *Plaut.in Epidico* dicit Exgurgitare pecuniam domo. Proh deum atque hominum fidem,quid ego Lenocinium facio,qui quidem habeam alienos domi, Atque argētum exgurgitem domo prorsum?

EXGYIVS ἐγγύιος Vrbs Siciliæ,dicta *διὰ τὸ ἐξ ἀγελας ἐχειν. Steph.* Etym.videtur corruptum.

Exhærĕdo, as, are. Exhæredem aliquem scribo, hæreditate aliquem priuo,ad quem ab intestato ea ventura erat. { ἀποκληρῶ. GALLICE. Desheriter.priuer d'heritage & succession. ITALI. *Dirredere,priuare della heredità.* GERMAN. Enterbrben. HIS. *Desheredar.* ANG. *To disherite.* } *Cic.pro Cluen.* Ille quum filium exhæredaret quem oderat,ei filio homines alieniſsimos cohæredes coniunxit. *Martial.lib.3.* Exhæredauit te Philomuse pater. *Cic.2. Philip.* Igitur fratrem exhæredans, te faciebat hæredem. *Ad Herenn.lib.4.* Sed à necessariis omnibus exhæredatus est *Quintil.lib 7.c.2.* Tu impie fecisti,quum exhæredationem meruisti.

Exhæres,dis,com.gen. Qui priuatus est hæreditate quæ ad eum pertinebat. { ἀποκληρος. GALLICE. Desherité,priué de succession. ITA. *Priuato della heredità.* GERM. Enterbt. HISP. *Desheredado.* ANG. *One that is disherited.* } *Cic.1.de Orat.* Nempe in ea causa quæsitum est de iure ciuili,possetne paternorum bonorum exhæres esse filius, quem pater testamento neque hæredem, neque exhæredem scripsisset nominatim. *Plaut.Mostel.* vtinam nunc meus mortuus pater nuntietur, Vt ego exhæredem meis me bonis faciam,atque hæc sit hæres.

* Exhæredem vitæ suæ facere aliquem, per translationem dictum *à Plaut. Bacchid.* pro occidere.

Exhæreditio,legis implet voluntatem,præteritio secus. Illa solidat testamentum,ista infirmat:illa lege permittitur,ista prohibetur. { ANG. *A disherityng.* } *Solomon l.Gallus.*

Exhærĕsĭmus,penultima corrept.dies dicitur. ἐξαιρέσιμος ἡμέρα. Id est exemptibilis:propterea sic dictus, quod ex mense eximi solebat, vt annus cum Solis ac Lunæ ratione congrueret. *Cic.4.V err.* Consuetudo Siculorum est cæterorúmque Græcorum,quod suos dies mensésque congruere volunt cum Solis Lunæque ratione, vt nonnunquam si quid discrepet,eximant vnum aliquem diem, aut summum biduum ex mense,quos illi exhæresimos dies nominant. *Brut.in Annotat.*

Exhălo,as.penultima product.Expiro, & veluti per halitum aerem emitto. { הפיח *hippiach* עשן *haschán.* ἐκπνέω, ἐξατμίζω. GALLIC. Halener,ietter hors vn vent,esprit,fumee ou vapeur. ITA. *Esalare spirare.* GERM Außdempfen/herauß athmen/außblasen. HISP. *Echar de si vapor ò baho.* ANG *To puffe or breath out.* } *Virg.lib.7.* -læuámque exhalat opaca Mephitin. *Plin.lib.17.c.4.* Quæ tenues exhalat nebulas. *Cic.5.Verr.* Veniendum erat ad eos contra Apronium, qui nondum etiam aproniani conuiuij crapulam exhalassent. *Idem 2. Philip.* Quāquam tu quidem(vt tui familiarissimi dictitant)vini exhalandi, non acuendi ingenij declamitas. ¶ Exhalare animam,est mori. *Ouid.6. Metam.* -simul suprema iacentes Lumina versarunt, animam simul exhalarunt. *Ouid.11.Metam.* In ventos anima exhalata recessit. Pro exhalare vitam. *Virg.2.Æneid.* Vt regem æquæuum crudeli vulnere vidi Vitam exhalantem.

Exhălātĭo,Expiratio. { מפח *mappách* איק *edh.* ἀποφορὰ ἀτμὸς. GAL. Vapeur & exhalation. ITA. *Vapore effatatione.* GERM. Ein danpf. HISPA. *Aquella obra de echar baho,baho.* ANGLIC. *An exhalation or fume rijen vp.* } *Plin.lib.31.c.3.* Certior multo nebulosa exhalatio est. Exhalationes terræ,sunt tenues spiritus,qui per æstum maximum terra diffusa exhalantur,& sursum in aera feruntur. *Cic.1.Tusc.* Quod & humidum & caliginosum est propter exhalationes terræ.

Exhaurĭo,is,exhausi,exhaustum,ire.Humorem euacuo,ebibo,exinanio,exicco. { שאב *schaáb* דלה *dalah* דלל *dalal.* ἐξαντλέω. GALLIC Espuiser,vuider. ITALIC. *Vacuare,trar fora,cauare.* GERMA. Erschopfen/außtrincken/außschöpfen. HISPA. *Sacar ò vaziar.* ANGLIC. *To drawe out,to empitie.* } dicitúrque exhauriri tam ipse humor, quàm id quo humor continetur. Æque enim vsitate dicimus Exhaurire vinum, & exhaurire doliam. *Cic.2.Philip.* Tu istis faucibus,istis lateribus,ista gladiatoria totius corporis firmitate tantum vini in Hippiæ nuptiis exhauseras,vt tibi necesse esset in populi Romani conspectu vomere postridie,Exaurire poculum, *Liuius.* Habet hoc verbum multas elegantes translationes. *Cic.pro Sext.* M. Crassus eadem sibi manu vitam exhausit,qua mortem sæpe obtulit hostibus. *Idem in Vatin.* Ærarium exhaurire,Remp.compilare. *Et in Pisonem.* Ciuitates omnibus rebus exhaustæ. *Ad Attic.lib.2.* Tantus fuit amor,vt exhauriri nulla posset iniuria,id est,deleri. *Ad Quintr.1.* exhaustus enim est sermo hominum,id est,de ea re iam loqui est desitum. *Et ad Attic.lib.1.* Multa enim sunt quæ me solicitant,angúntque;quæ mihi videor, aures nactus tuas,vnius ambulationis sermone exhaurire posse, id est,deponere. *Ad eundem 5.* Reliquum est,vt antequam proficiscare, mandata nostra exhaurias,id est,exequaris. *Virgil.4.Æneid.* -heu quibus ille Iactatus fatis,quæ bella exhausta canebat!id est finita & quasi exantlata. [*Senec. cap.5 de Consol.ad Polyb. & cap.10.de Consol.ad Marc.* Conturbat tibi & oculos. *Idem cap.15.de Consol.ad Marc.* Exhausta Cæsarum turba.(morte) *Suet.in Cæs.cap.42.* Exhausta vrbs.(i.vbi rariores sunt ciues.) *Idem in Calig.cap.38.* Exhaustus atque egens ad rapinas. *Liu.7.ab.vrb.* Exhausta vis ingens æris alieni conuertit animum. *Liuius lib.5.ab vrb.* tantum laboris exhaustum. *Ouid.5.Fast.* Venerat Alcides exhausta parte laborum. *Liuius 1.d.3.* Quies inter labores aut iam exhaustos,aut mox exhauriendos renouant corpora.] * Exhaurire vitam, *Cic.pro Sestio.* Ne videret victorem vnius inimicum,eadem sibi manu vitam exhausisse qua mortem sæpe hostibus obtulisset.

Exhaustum,sti,substantiuum.{ גרלח *nidléch* דל *dal.* ἐξωτλημμένον } *Virg. 2 Georg.* Est etiam ille labor curandis vitibus alter,Cui nunquam exhausti satis est Exhausti,id est(*inquit Seruius*)exhaustionis,finitionis:quod quia aspertum visum est,ad figuram transtulit: & ait,Exhausti,vt Seruantissimus æqui,pro æquitatis. Inexhaustus, ἀνεξαντλητος, pro infinito:quasi(vt ita dicam)inexaurabilis.

Exĕbĕnus,ni.ἐξαίρετος,Gemma specios,& candida,qua artifices aurū poliunt,vt ex Zoroastratis sententia tradit *Plin.lib.37.c.10.*

Exhērbārĕ,Est herbas extirpare. { ἐκβοτανίζειν. GAL. Arracher & oster les herbes de quelque lieu. ITA. *Stirpare l'herbe,suellere, sbarbare.* GE. Kraut außjetten. HISP. *Arrancar quittar las yernas.* ANG. *To plucke vp the grasse by the rootes.* } *Col.lib.5* Et quum geminauit ad vnam pertricam summitur,crebróque foditur,atque exherbatur,nec minus quā vinea pampinatur. *Et alibi,* Exherbandus est locus.

Exhĭbĕo,es,penultima concepta,Profero in publicum, deduco,ostendo.{ הוציא *hotsé* הראה *herah.* ἐκφαίνω, παρέχω, φανερόω. GALLIC. Exhiber,bailler,representer,monstrer,presenter. ITALIC. *Dare in publico,rappresentare,monstrare.* GERMANIC. Außhingeben/dargeben/erzeigen. HISPANICE. *Dar traer publicamente.* ANGLIC. *To giue,to shew, to offer,to represent.* } [*Senec.cap.7.de Consol.ad Marc.* Ferrum in omni corpore exhibet secandi potentiam. Exhibere (se) virum ciuilem. *Quintilian.* Exhibuit geminos ore sonante sonos,(id est edidit) præstitit. *Ouid cleg.11.lib.3.Trist.* ¶ Exhibere negotium molestiam. *Plaut. Men.sc.9 a.5* Huic exhibui negotium,(id est molestus fui.) *Idem Amphitr.* Illi dudum meus amor negotium insonti inhibuit. *Item Capt. sc.1.a.4* Vt sciat alieno naso quam exhibeat molestiam. *Plau. Mostell. sc.1 a.1.* Quæ mihi inter patinas exhibes argutias.] *Paulus,* Exhibere est facere in publicum potestatem, vt ei qui agit, experiundi sit copia *Cicero 7.Verr.* Is omnino seruus in familia non erat,eum statim exhiberi iubet. Exhibere reum,locutio est Iurisconsultis familiaris, pro sistere. Siquis(*inquis Iurisconsultus.l.Si quis de exhib.reor.*) reum criminis de quo satisdedit,non exhibuerit, pœna pecuniaria plectitur puto tamen si dolo malo non exhibeat,etiam extra ordinem esse damnandum. [*Plau.Milit.sc.6.a.2.* Herum adhibeas volo. (i.istas.) *Plaut.Asin.sc.4.a.2.* Da meo periculo,rem saluam exhibebo. ¶ *Item*

Exhibere

Exhibere ad ferrum, (de gladiatoribus & ludis.) *Suet. in Neron. c.12.* Exhibere se adorandum. *Suet. in Calig. c.22* Exhibere liberam concionem. *Liuius lib.4. dec.4* Exhibere ludos alicui. *Sen. epist. 42.*] ¶Vtuntur etiam Iurisconsulti hoc verbo in alia significatione pro vitæ necessaria suppeditare. *Paul. in l. Nesennius ff. de Negot. gest.* Pone, peregrè patrem eius abiisse, & matrem dum in patriam reuerteretur, tam filium quàm filiam eius exhibuisse. *Vlp. l. 1. D. de Offic. præfect. vrb.* Sed & patronos egentes de suis libertis quærentes audiet, maximè si ægros se esse dicant, desiderentque à libertis exhiberi.

¶Exhibere negotium, est labore vel molestia afficere. πράγματα παρέχειν, *Cicer. lib. 3. Offic.* Quod quum audiuisset adulescens, negotium exhiberi patri. Sic Exhibere laborem. Exhibere molestiam, &c. [Vide de paulo ante.]

*Exhibitus, a, um, Participium vt Tori exhibiti. *Ouid. Epist. 16.* Hypsipyle testis, testis Minoia virgo In non exhibitis vtraque iuncta toris.

Exhibitio, nis. {מוצא *motsá.* παράσχεσις. GAL. Representation, exhibition. ITA. *Rappresentatione.* GERM. Dargebung/fürhaltung/darstellung. HIS. *Presentation como persona.* ANG. *A representing or offering.* } *Gellius* [*cap. 2. lib. 14.*] Probari apud me debere, pecuniam datam consuetis modis, expensi latione, mensæ rationibus chirographi exhibitionibus.

Exhilaro, as, Lætum & hilarem reddo, idem quod simplex hilaro. {שמח *schimméach.* διφραίνω. GALLIC. Esiouir, recreer. ITA. *Rallegrare, far allegro.* GERMAN. Frölich machen. HIS. *Alegrar à otra persona.* AN. *To delight, to make merrie.* } *Colum. lib. 6. cap. 24.* Quoniam nimietate verni pabuli pecudes exhilaratæ lasciuiunt. *Plin. lib. 17. cap. 25.* Nam neque ilex, picea, larix, pinus vno flore exhilarantur, natalésve pomorum recursus annuos verticolori nuntio promittunt. ¶Exhilaratus, particip. *Cicero Pæto lib. 1.* Miraris tàm exhilaratam esse seruitutem nostram.

Exhorreo, res, à quo Exhorresco, pro expauesco, Præ timore horreo, & contremisco. {רגז *raghàz* חרד *charádh.* φρίττω. GAL. Auoir grand frayeur & frisson, craindre fort, se heriſſonner. ITAL. *Tremar edi paura.* GERM. Ergrausen/von forch erzittern. HISP. *Temer algun mal.* ANG. *To quake for dreade and feare so that ones heares stare withall.* } *Plancus Ciceroni*, Sed non possum non exhorrescere, si quid intra cutem subest vulneris, quod prius noscere potest, quàm sciri curarique possit. *Suet. in August. c 52.* Exhorrere appellationem Domini.]

¶Nonnunquam etiam ponitur actiuè cum accusatiuo à tergo *Virg. 7. Æneid.* Aduenias, vultus néve exhorrescat amicos. *Exhorrescere. Pro fremere, *Ouid. 4. Metaph.* -exhorruit æquoris instar. Quod fremit, exigua quum summum stringitur aura.

Exhortor, aris, Vehementer hortor. {חעיר *hehîr* חזחיח *hizhîr* פחח *pizzách* παρακαλέω, προτρέπομαι. GAL. Exhorter, enhorter. ITALIC. *Essortare.* GERM. Ermanen/anhalten. HISP. *Induzir con razones.* ANG. *To exhorte, to encourage, to cherishe, to cheere.* } *Cic. 1. Acad.* Omnis eius oratio tùm in virtute laudanda, & in hominibus omnibus ad virtutis studium exhortandis consumebatur. *Ouid. 3. & 13. Metam.* Erigor, & trepidos ciues exhortor in hostem. *Exhortans, antis, Participium act. *Stat. 8. Theb.* Ipsum exhortantem cuneos, capitísque superbi Insignem fulgore iubet. [*Gell. c. 23. li. 13.* Ad exhortandam parsimoniam id valet.]

Exhortatus, participium. {מוסת *musath.* παρακελευσάμενος. GA. Qui enhorhorte. ITA. *Chi esborta.* GERM. Der vermanet. HISP. *El que induzio nor razones.* ANG. *That exhorteth or encourageth.* } *Virgil. 12. Æneid.* Sic exhortata relinquis incertam, & tristi turbatam vulnere mentis. {παρακελευσθείς. GALL. Enhorté, admoneſté. ITALI. *Essortato.* GER. Der vermanet wirt. HISP. *Induzido por razones.* } *Cic. in Catone*, Ille enim quum esset Consul in Gallia, exhortatus est in conuiuio à scorto, vt secuti ferret aliquem eorum.

Exhortatio, verbale. {παράκλησις. GAL. Enhortement, admoneſtement. ITAL. *Esshortatione.* GERM. Ermanung. HISP. *Aquel induzimiento con razones.* ANG. *An encouraging or exhortation.* } *Quint. lib. 1. c. 3.* Exhortatio docentium.

Exhubero, as, Abundo. {חותיר *hothîr* רבח *rabáh* רב *ráb.* πλουτέω. GAL. Abonder. ITA. *Abundare, auanzare.* GERM. Oberflüſſig ſein. HISP. *Abundar, inchar.* ANGL. *To abunde.* } *Colum. in Præfat. lib. 1.* In Asia Mysiaque densa & glutinosa terra maxime exuberat. ¶Nonnunquam etiam accipitur actiuè. *Colum. lib. 9. c. 4.* Quæ fauorem ceras exhuberant, hoc est, huberes reddunt.

[Exuberantia, æ, *Gell. cap. 7. lib. 8.* Alia quædam de exuberantia aut interitu (memoriæ) lecta auditáque.]

Exibilo, as, penultima correpta, Significat cùm sono vocis, tumultuariaque sibilatione expello, derideo, explodo. {ἐκσυρίζω. GALLIC. Chasser & reietter en siffiant, siffler contre quelqu'vn. ITA. *Sibilare, fischiare, bissendo.* GERM. Auſspfeifen/mit pfeifen auſſbin treiben/verstechen. HISP. *Silvar, esbilvar, esbarrecer riendo.* ANGLIC. *To drive out by hissing.* } *Cic. in Paradox.* Histrio si paulùm se mouerat extra numerum, aut si versus pronunciatus est vna syllaba breuior aut longior, exibilatur atque explodatur. [*Suet. in August. c. 45.* Pyladem, quod spectatorem, à quo exibilabatur, demonstrasset digito, Italia submouit.]

Exiccato, as penultima producta, Exhaurio. {חחריב *hecterîb* יבש *jibbéjesch.* ἀφαυαίνω, ξηραίνω. GAL. Secher, dessecher, oster l'humeur. ITA. *Seccare, & molto seccare.* GERM. Auſstrucknen. HISPA. *Secar & mucho secar.* ANG. *To be madedrie.* } *Cicer. 2. de Diuin.* Arboréque vt hyemali tempore cum luna simul senescentes, quia tum exiccatæ sunt, tempestiue cædi putentur. *Plin. lib 8. c. 26. Quintus Cicer. Tironi. lib. 16. Epist. fami.* Te quidem exicco scribens.

Exiccatus, partic. {חרב *charáb* מיבש *mejubbasch.* ἀναξηρός, ξηρανθείς. GAL. Seché. ITA. *Seccato.* GER. Auſsgetrucknet. HISP. *Secado.* ANG. *Without iuyce, dryed vp.* } *Cic. de Clar. Orat.* Siccarum genus orationis. *Stat. 5. Syluar.*

Exigo, is, penultima correpta, exegi, exactum, Excludo, eiicio, expello, quasi extra ago. {גרש *gerésch* הדיח *hidáiah.* ἐξωθέω, ἐξελαύνω. GALLIC. Chasser hors deschasser. ITAL. *Excludere, serrar fuori.* GERM. Auſstreyben. HISP. *Echar de fuera.* ANGL. *To dryue or chase away.* } *Plaut. in Aul. [sc. 4. a. 2.* Omnes exigit foras onustos fustibus.] ¶Est præterea exigo, rem aliquam iure mihi debitam peto. {נגש *nagháss.* ἀπαιτέω. ANGLIC. *To require.* } *Cic. Cassio*, Longiores expectabo, vel potius exigã. Hinc exigere pecuniam dicimur quæ nobis debetur. [*Plaut. Asin. sc. 4. a. 2.* Quam credidi (pecuniam) vix anno post exegi. ¶*Item*, Exigere sibi vias verri à plebe. *Suet. in Calig. c. 43.* ¶Exigere opus. De Ædilibus dictum *apud Liuium lib. 6. ab vrb.* ¶Exegit etiam, vt quoties Consulatus sibi daretur, binos pro singulis collegas haberet, nec obtinuit, &c. (i. petiit, vel voluit fieri.) *Suet. in Aug. cap. 37.* Idem *in Claud. cap. 14.* Exegit precario, vt id sibi liceret. *Et in Aug. cap. 66* Exegit & ipse ab amicis benevolentiam mutuam. ¶Exigere seueriſſime certationes & pugnas gladiatorum. *Suet. in August. cap. 45.* Et, Exigere disciplinam. *Suet. in Tib. c. 18. aliàs 19.* Initio. ¶ Exigere consulatum. *Suet. in Calig. cap. 8.* Exacto consulatu. *Gall.* Le temps du Consulat acheué, fini, &c. Exigere ad omnem legem Innocentiam: Vide Exigo, ¶Exigere aliquem furiis. Vide Exactus infrà.] ¶Interdum est conuenienter postulare. {שאל *schaál.* ἐξαιτέω. ANGLI. *To require, to demande.* } ¶ Interdum agere, seu traducere. {חשלים *hischlîm* החתם *hechthám.* διάγειν. } *Teren. in Heaut.* Illíque exopto vt reliquam exigat vitam. [*Ouid eleg 3. lib. 4. Trist.* Tempus & à nostris exige triste malis. (i, traducas.) *Plaut. Aul. sc. 1. a. 1.* Vt te dignam mala malam ætatem exigas. *Plaut. Capt. sc 5. a. 3.* Qui cum vna puer ætatem exegeram. *Ouid. eleg. 4. lib 3. Trist.* Molléſque inglorius annos exige. ¶ Interdum perdiscere, inquirere. *διακριβοῦν, ἐξετάζειν *Virgil 1. Aeneid.* Quærere constituit, sociísque exacta referre. *Suet. in Cæs.* Britanniam petiisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem, interdum sua manu exegisse pondus. ¶ Interdum facere. *Virgil. 6. Aeneid.* -quos improba ventris, Exegit cæcos rabies. ¶ Interdum definire, constituere. *Virgil. 4. Aeneid.* Decreuítque mori, tempus secum ipsa, modumque Exegit. ¶ Interdum complere. πλήρω. *Plaut. in Amph.* [*sc. 2. a. 1.*] Menses iam tibi exactos esse vides. ¶ Aliquando extorquere. *Cic. pro Fonteio.* Itaque Titurium Tolosæ quaternos denarios in singulas vini amphoras portorij nomine exegisse.

¶ Interdum expellere. *Cic. in Anlul.* Is vxorem suam suas sibi res habere iussit, exegit. ¶ Exigere pœnam, est sumere pœnam, *Ouid. 4. Metamor.* Exigit indicij memorem Cytherea pœnam. *Idem Epist. 8.* Perfidiæ pœnas exigit ille locus. [Exigere à se pœnas. *Senec. cap. 3. de Consol. ad Marc.* ¶Exigere aliquem ad suam formulam. *Senec. cap. 24. de vita beata.* ¶ *Suet. in Aug. cap. 45.* Certationes & gladiatorias pugnas seueriſſimè semper exegit. ¶ Exigor portorium, pro Exigitur de me portorium, dixit Cæcilius *apud Gell. cap. 14. lib. 15. Item* Exactus est aliquis pecuniam, pro exacta est ab aliquo pecunia, dici posse Latine, *idem Gell. ibid.* probat ex oratione Qu. Metelli Numidici aduersus Messalam, ita loquentis: Socios ad Senatum questum venisse sese maximas pecunias exactos esse (sup. à Val. Messala) pro de sese pecunias exactas esse. *& *Plaut. Trinum. sc. 4. a. 2.* Quas (drachmas) sponsione tu nuper exactus es. (Id est, quæ abs te nuper exactæ sunt.)]

Exactus, participium, Præteritus, eiectus, expulsus. {נגרש *niddáh* נגרש *nighrásch* משלח *muschlám* תם *tam.* παραλελυθώς, ὁ τοῦ, ὁ ἐξεπεπαμένος. GAL. Passé, parfaict, acheué. ITALI. *Forniso pajjato.* GERMA. Verschlissen/vergangen/ausgetrybben. HISPA. *Perfecto ò passado.* ANGL. *Payed ouer, demanded, perfisely doone an finished.* } *Liu. 1. bell. Pun.* Exacta erat media ætas. *Terent. in Adelph.* Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore ab his fero Odium. *Cic. 7. Verr.* Hoc tantum exacta ætate laboris, itinerisque susceptum. *Virgil. 3. Georg.* At tribus exactis, vbi quarta accesserit ætas. Exacti reges expulsi. *Cic. 1. de Orat.* [Exactum tempus, mensis, ætas, anni, vita, &c. i. Elapsum, finitum, transactum tempus, &c. Vide exigo. *Plaut. Amphit. sc. 3. a. 1.* Menses tibi exactos vides. (de grauida. i. completos.) *Suet. in Calig. c. 8.* Exacto Consulatu. ¶Exacta ad omnem legem Innocentia. (i. redacta, effecta, siue examinata.) *Senec. c. 3. de Cõsol. ad Polyb.* ¶Exactus furiis suis Orestes. *Ouid. Eleg. 4. lib. 4. Trist.*

¶Exactus pecuniam. Vide Exigo.]

Exactus, exactior, exactissimus, Diligens, absolutus, ad vnguem factus. ἀκριβής, ἐξεργασμένος. *Martial. lib. 4.* Exhortor, moneóque te libelle, Vt docto placeas Apollinari: Nil exactius, eruditúsque. *Plin. Epist. 176.* Quod ille obsequium Seruiano exactissima viro præstiterit?

Exactus, pro venditione: quia merx dum venditur, exigitur à nobis, id est emittitur. ἐξαγωγή, ἐξωνή. ANGL. *A sale or vtterance of ware.* } *Quintil. Declama. 9.* Sacrosanctus mercator opportunum mercis exactum puto inuenit: si tàm bene vendideras, miror pecuniam non reddideris.

Exactor, oris, Qui pecunias publicas exigit. {מריח *maddiach* מגרש *megharesch* נגש *nogés.* εἰσπράκτωρ, εἰσπράκτωρ. GALL. Exacteur. ITA. *Riscottitore.* GERM. Ein schuldforderer/einnicher. HISPA. *El cogedor de las rentas y pedidos.* ANGL. *A gatherer of taxes.* } *Cæs. 3 bell. Ciuil.* Erat plena lictorum, & imperiorum prouincia, confecta præfectis & exactoribus. Exactores Regum, id est expulsores, *Liu. 9 ab Vrbe*, Ita reges gesserant bella, ita deinde exactores Regum Iunij, Valeríque. [¶Exactor supplicij. *Liuius lib 9. d. 4* Exactor disciplinæ. *Suet. in Cæs.* Qui fait garder & obseruer les loix militaires, & punit les transgresseurs d'icelles.]

Exactio, onis, {ἔσπραξις, ἐξέλασις. GAL. Exaction, comme leuement & recouurement de deniers. ITA. *Riscottimento.* GER. Auſstreybung. HIS. *Aquella obra de coger las rientas, cogimiento.* ANG. *Apilling, a sacking.* } *Colum. lib. 1. c. 8.* Nulla est autem maior vel nequíssimi hominis custodia, quàm operis exactio. *Cic. 2. de legib.* Eáque pecunia non minor esset facta cum superiore exactione.

Exiguus, a, um, Parvus, modicus. [Fortassè ab exigendo, quia quæ opera locata exigimus, in iis minima quæque præstari volumus.] {קטון *katón* מעט *meàas* דק *dak.* ὀλίγος. GAL. Petit. ITAL. *Poco, picciolo.* GERM. Klein. HISP. *Piqueño.* ANGL. *Small, little.* } *Cicer pro Deiotaro*, Antea quidem maiores copias alere poterat, nunc exiguas vix

tueri poteſt. *Virgil.4.Georg.* Pulueris exigui iactu compreſſa quieſcent. *Plin.in Epiſt.* Qui nunc exiguiſſima legata,theatralis operę corollarium, accipient ab hærede. *Horat.1.Carm.Ode 18.* Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum Diſcernunt auidi.

¶ Exiguus animi. *Claud.in Eutrop.* Acer in abſentes linguæ iactator: abundans Corporis,exiguúſque animi.

¶ Exiguum ſubſtantiuum. Exiguum pleno de mare demat aquæ. [id eſt,particulam malorum. *Ouid. Eleg.2.lib.5.Triſt.*]

¶ Exiguum aliquando pro exigue aduerbium. *Plin.Epiſt.*50. Quantum ego ſapio,qui fortaſſe in omni re in hac certè perquàm exiguũ ſapio.[¶Exiguum,pro parum,*Oui.Ela.11.li.3.Triſt.* Vtque ſit exiguum pœnæ. ¶Exiguum temporis. *Liu.lib.10.d.4.* Scilicet exiguuis prodeſt vetuſtas Grandibus accedunt tempore damna malis: *Ouidius Eleg. libro quinto Triſt.* Par fuit exigui ſimilique licentia Calui. *Idem ibid. eleg.lib.2.*]

* Exiguo poſt,id eſt Paulò pòſt. *Plin.lib.31.c.2.* Exiguo poſt cibum ipſius. De Cicerone.

*Exiguiſſimus,Superlat. *Ouid.epiſt.14.* De fratrum turba pars exiguiſſima reſtat.

Exĭgŭe,aduerbium,parcè,tenuiter,exiliter. { מעט *meẖat*,μικρὸν εἰς μικρόν. GALLIC.Petitement. ITALICE.*Picciolmente.* GERMANICE.Wenig/ſchlächtlich. HISPAN.*Pequeña y eſcaſſamente.* ANGLIC.*Smally.* } *Terent. Heaut.* Præbent exiguè ſumptum: ea ſunt tamen ad virtutem omnia. *Cicero 3.de Orat.* celeriter exiguéque dixiſſes,duas tibi reliquas feceras. *Cic.ad Att.lib.11.* A te enim eſt peccatum,vt me iſta epiſtola nihil conſoletur,nam & exiguè ſcripta hæc eſt, & ſuſpiciones magnas habet.

Exĭguĭtās,atis. { מעט *meẖat* דלה *dallah*.ὀλιγότης,τὸ ὀλίγον μικρότης. GAL. Petiteſſe,vn peu. ITALIC.*Picciolezza,poco.* GERMANIC. Wenigkeit/klützelheit. HISPANIC. *Pequeñeza.* ANGLICE. *Smalneſſe,litlneſſe.*} vt exiguitas copiarum. *Cælius Ciceroni lib.8.* Nunc hæc exiguitas copiarum receſſum non dimicationem mihi tuam præſagiebat. Exiguitas lactis. *Varr.* Exiguitas cibi,*Columella.* Exiguitas temporis, *Liuius.* Exiguitas corporis,*Cæſ.* [Exiguitas fiſci. *Sueton.in Claud. capite 28.*]

Exĭlĭo,is,penultima correpta,Ab ex,& ſalio, ſignificat ſaltando egredior,vel erumpo. { רקד *rakadh* נתר *nitsér*.πηδάω. GALLIC.Sauter hors,ſortir,traſſaillir. ITALIC.*Saltar fuori.* GERMAN.Außhinbringen/außſpringen. HISP.*Saltar à defuera.* ANG.*To leap out.*} *Lucan.lib.5.* ſic fata relictis Exiluit ſtatris. *Ouid.9.Metam.* Exiliit,iunctáſque manus patefacta remiſit. *Cic.4.Verr.* Ita properans de ſella exiluit.[*Plautus Amph.* Citus è cunis exilit. *Ouid.lib.5.faſt.* Et vos lunares exiluiſtis equi.] Accipitur etiam pro vehementer gaudere,& præ gaudio ſalire, ἀκαπιδᾶν,ἀκρατῶς ἀγάλλεσθαι. *Cic.Tironi,* Mihi crede,tuis & illius literis perlectis,exiluit gaudio. *Teren.in Heaut.* non aduorti primò:ſed poſtquam aſpexi,illico Cognoui,ad te exilui,hoc eſt, veluti ſaliendo & geſtiendo cucurri. Huius frequentatiuum eſt Exulto. ἀγαλλιάζομαι.

Exĭlis,exile,pen pro.Tenuis. { דל *dal* דק *dak*.λεπτός. GAL.Menu,greſle. ITA.*Tenue,ſottile.* GERM. Klein/fein. HISP.*Feble,ſotil,y delgado.* ANG. *Small,leane,bare,ſlender.*} vt,Exilis vox. *Plin.lib.11.c.51.* Bubus tantùm fœminis vox grauior , omni in alio genere exilior quàm maribus. *Varro 3.de Re ruſtica,c.2.* Et hic aprum glans quum paſcet emptitia, facit pinguem:illic gratuita,exilem,hoc eſt,gracilem & malè ſaginatum. *Cic.4.de Finib.* Illorum vero iſta ipſa quàm exilia de virtutis vi, &c.[*Gell.c.2.lib.14.* Exilia argumenta.]

Exĭlĭtās,Tenuitas,ieiunitas. { דלת *dallah*.λεπτότης,ἰσχνότης. GAL.Menueſſe,greſleſſe,tenuité. ITA. *La minutezza,la ſottigliezza.* GERM. Kleine/dünne. HISP. *Sotileza y delgadeza.* ANG. *Slenderneſſe,ſmalleneſſe.*} vt,Filiorum exilitas. *Plin.lib.21.c.6.* Foliorum exilitate vſque in fila extenuata. *Col.lib.5.c.5.* Ne oneretur exilitas vitis.

Exĭlĭter,aduerbium,Tenuiter,ieiunè. { λεπτῶς,ἰσχνῶς. GAL.Petitement, deliement. ITA.*Sottilimente , picciolmente.* GERM. Kleinfuhlich/oder ſchlächtlich. HISP. *Delgadamente.* ANG. *Slenderlye,thynnely.*} *Cic.1.de Oratu.* Etenim videmus iiſdem de rebus ieiunè quoſdam & exiliter,vt eum quem acutiſſimum ferunt Chriſippum diſputauiſſe.

Exĭlium. *Vide* EXVL.

Exĭmo,is,penultima corrept.Ab ex & emo, ſignificat excipio, ſeu aufero. { נטל *naſa* חסיר *heſir* אצל *atſal*. ἐξαίρω,ὑπεξαιρέομαι,ἀφαιρέομαι,ἐκκρίνω. GAL.Oſter,deliurer,retirer. ITALIC. *Cauar fuori,eccettuare.* GERMANIC.Außnemmen/hinnemmen. HISP.*Sacar fuera de numero.* ANG.*To diſcharge,to except or take away.*} [*Plaut. Amphit.* Pateram tu te exemiſti(.i. depromſiſti è ciſtula.)] *Cato c.112.* Vbi triduum præterierit,eximito de dolio. *Plaut.* Nunquam ædepol omnes balneæ mihi hanc laſſitudinem eximent. [Credidi ex ſeruitute me exemiſſe filium. *Plaut.Capt.ſc.5.a.3* Hæc ſunt quæ nos eximant opinionibus vulgi. *Quintilian.* Me è vinclis eximis. *Plaut.Capt.ſc.2.a.2* pigeat hercum ſi vos eximat vinclis. *Plau.Capt.ſc.1.a.2.* Exemtè manu manubrium. *Proterò. Plaut.Aul.ſc.4.a.3.* Sub terra lapides eximet; (paulò antè,offodiet.) *Plaut.Capt.ſc.5.a 3.* Tum ſe è catenis eximunt aliquo modo. *Plaut.Men.ſc.1.a 1.* E miſeriis plurimis me exemerant. *Idem Capt.ſc.1.a.5.* Eximet tibi ætas triſtitiam. *Senec.c.8.de Conſol.ad Marc.*] ¶ Eximere reum eſt quouis modo auferre & impedire ne in iudicio ſe ſiſtat. *Pomponius Iuriſconſultus,* Eripere,eſt de manibus auferre per raptum:eximere verò,quoquo modo auferre: vt puta ſiquis non raperet aliquem , ſed moram faceret quò minùs in iudicium veniret, vt actionis dies exiret,vel res tempore amitteretur,videtur exemiſſe, quamuis corpus non exemerit. ¶ Eximi de reis dicitur,cuius nomen, quum ipſe in reos relatus eſſet,deletum eſt. Quod cùm aliis cauſis, tum præcipuè propter accuſatoris abſentiam fieri ſolebat. *Cic.Verr.* 4. Quo tempore omnis iſta mea feſtinatio fuit cum periculo capitis ob eam cauſam ne tu ex reis eximere,ſi ego ad diem non affuiſſem. *Et Pædian.in Cornel.* Poſtero die quum P. Caſſius aſſediſſet,& citati accuſatores non adeſſent , exemptum nomen eſt de reis Cornelij. ¶ Eximere diem,eſt extrahere. *Cic.ad Quint.frat.* Cum Clodius rogatus,diem dicendo eximere cœpit. *Capito apud Gellium cap.10.lib.14.* Cato rem quam conſulebatur quoniam non è Repub. videbatur,perfici nolebat:eius rei gratia ducendæ,longa oratione vtebatur, eximebátque dicendo diem. Erat enim ius Senatori vt ſententiam rogatus , diceret antè quicquid vellet alterius rei & quoad vellet. Sic Eximere horam. *Cic.5.Philipp.* Horam eximere nullam in tali ciue liberando,ſine ſcelere non poſſumus. [Et eximere tempus. *Suet. in Othon. cap.6.* Medium quoque tempus religio & Seleucus exemit.] ¶ Aliquando cum datiuo conſtruitur:vt,Eximere noxæ,eſt pro abſoluto habere, vel pœnam remittere, aut gratiam criminis facere : hoc eſt *remiſſionem* (vt vocant) *dare. Liuius 5.ab Vrbe* , Bene habet , inquit Dictator , Quirites , vicit diſciplina militaris , vicit populi maieſtas : non noxæ eximitur Fabius qui contra edictum Imperatoris pugnauit. Eximere notæ , remittere infamiam. *Gell. lib. 4.cap. 10.* Sed cum ille deieraſſet , inuitiſſimum ſeſe oſcitatione victum , teneríque eo vitio quod oſcedo dicitur , notæ iam deſtinatæ exemptus eſt à Cenſoribus. Eximere honoribus id eſt priuare. *Plin. in Epiſt.* Quid enim miſerius quàm exactum , & exemptum honoribus Senatoriis laboribus & moleſtia non carere? ¶ Eximere numero , quod eſt reiicere , & tanquam indignum ab aliorum numero excludere. *Quintil.lib.1.* Autores alios in ordinem redegerint , alios omnino exemerint numero.[*Senec.c.3.de Conſol.ad Marc.* Eximere ſe numero viuorum. *Liuius lib.6.ab vrb.* Eximere ſe arbitrio populi. *Idem lib.1.bell.Maced.* Eximere obſidione & paſſim vbique *vt lib.6.& 7.dec.4.* ¶ Memoriæ eximere. *Suet.in Claud.cap.11.*] ¶ Eximere metu,eſt metu liberare. *Plaut.in Ruden.* Eximè hoc miſeram metu.

Exemptus,participium,Conſumptus,liberatus. { נשא *niſá* נוסר *nuſar* נאצל *neetſal* גרוע *garruá*.ἐξηρημένος. GALLI.Oſté,excepté,& retiré. ITA.*Tratto fuori del generale,eccettuato.* GER.Außgenommen oder hingenommen HISP.*Saccado a fuera.* ANG.*Excepted,taken away.* } *Cicer.ad Quint.frat.lib.10.* Cato concionatus eſt comitia haberi non futurum, ſi ſibi cum populo dies agendi eſſent exempti. ¶ Exemptus apud Iuriſconſultos dicitur,qui à ſuo iudice, ſiue iuriſdictione ordinarij ſubductus eſt. { ANG.*Enfranchiſed.* } Exemptus eſt rebus humanis,id eſt, quum deſiit quis agere poſſe. *L.1. & L.26. D. quibus ex cauſis maior.* [*Senec.c.3.de Conſol.ad Marc.* Exemptus eſt. (i.mortuus,ademptus,) *Idem de Conſol.ad Marc.c.17.* Exempto diſcrimine.]

Exemptĭlis,pen.correp. Quod auferri & eximi poteſt. {ἐξαιρετός. GAL. Facile à oſter. ITA.*Facile da leuar via.* GERM.Das man außnemmen oder hinnemmen than. HISP.*Coſa que pue deſacar afuera.* ANG.*That is eaſily exemed or taken away.*} *Colum.lib.9.* Quadratæ perticæ paxillis ſupponuntur,vt auem recipiant aſſilientem. Sed idcirco ſunt exemptiles , vt quum res exigit, à praxillis deductæ , liberum aditum conuerrentibus ſtabulum præbeant.

Exemptĭo , onis. { מגרעת *migrachah* ἐξαίρεσις ἔκφασις. GALL.Oſtement, retirement de parmi autre. ITA.*Il leuar via.* GERM.Außnemmung. HISP. *Quitamiento , obra de ſacar afuera.* ANGL. *A taking away,exception or exempting.*} *Colum.lib.3.cap.18.* Quum enim per exemptionem imæ partes eorum perfractæ ſunt , apertæ medullæ deponuntur.

Exemptor,ris, { נשא מסיר *noſé meſir* אצל *otsél*. ἐξαίρετης,ἐξαίρων. GALL. Oſteur , comme vn carrier qui oſte les pierres de la carriere. ITA. *Chi lena & toglie.* GERM.Ein außhin nemmer/ein ſtreibracher/ſo die ſtin auſs der grubin nimpt/oder ſtreicht. HIS.*El que ſaca afuera , como el cantero.* ANG.*A taker away.*} *Plin.lib.36.c.15.* Et inter plurima alia Italiæ miracula , ipſa marmora in lapidicinis creſcere autor eſt *Papyrius Fabianus*,naturæ rerum peritiſſimus. Exemptores quoque affirmant, compleri ſponte illa montium vlcera ibi. Exemptores vocat qui eximunt lapides ſub terra.

Eximius , mia , mium , Excellens, egregius , præſtans , ab eximendo. { אדיר נכבד *addir nicbadh*.διάφορος,ἐκκριτος,ἐξαίρετος. GAL.Excellent, ſingulier , prime , choiſi. ITA.*Excellente , egregio , eccettuato de gli altri.* GERMANI. Furträffentlich/furnam/außbundig. HISPA.*Notable,reputado , grande , ſcogido.* ANGL. *Singuler , paſſing goode.* } Eximij porci dicebantur maiores, qui ad ſacrificium electi erant , ſignati macula , aut nota : ſicut egregiæ oues è grege electæ. Et quia id quod à cæteris eligitur & eximitur , non vulgare eſſe ſolet , factum eſt , vt eximium ponatur pro inſigni. *Virgil.lib. 4. Georgic.* Quatuor eximios præſtanti corpore tauros. [¶ Eximius videtur dici *Liuio libro 9. Appius* , qui vnus non teneretur lege : *Vt à Cicer. in Diuinat.* Te vnum eximium fuiſſe.] ¶ Summus & in malam partem. *Cicer. in Verrem* , Sin hanc vos in rege tàm eximiam injuriam , tàm acerbam neglexiſſe. *Idem ad Lentulum libro 1.* Lentulum eximia ſpe , ſummæ virtutis adoleſcentem , cum cæteris artibus quibus ſtuduiſti ſemper ipſe , tùm in primis imitatione tui fac erudias.

Eximiè,aduerbium,Excellenter,egregiè. { διαφερόντως. GAL.Par excellence,excellemment. ITA. *Excellentemente.* GER.Furträffentlichem/hertrichen. HIS. *Notablemente ſinaladamente.* ANGL. *Excellentlye,paſſing.well.*} *Plin.lib.22.c.22.* Picris ab inſigni amaritudine cognominatur, vt diximus,rotúdo folio,tollit eximiè verrucas. Eximiè ornatum templum, *Liu.* Eximiè diligere. *Cic.*

Exĭn , per apocopen , ſiue Exinde , aduerbium ſunt ordinis , idem ſignificantia quod deinde. { מאחרי כן *achare chen*.ὀπισθεν. GALL.En apres. ITAL. *Dopo , dapoi.* GERM. Darnach/dannethin. HISPA. *Deſde è deſpues.* ANG. *Since that tyme,afterwardes , frome thence forth.*} *Liuius lib.1.* Vt igitur paulò antè animum inter Fidenatem Romanamque rem accipitrem geſſiſti , ita iam corpus paſſim diſtrahendum dabis. Exin duabus admotis quadrigis, in curru earum diſtentum illigat Metium.

[Exinde. *Plaut.Pſeud.ſc.3.a.2.* Exinde ſapere,(id eſt ex eo,ob eam rem) *Gell.cap.4.lib.9.* Exinde quædam carpſi.(i.ex iis libris.) *Plaut.Moſt. ſc.3.a.1.* Vt fama eſt homini,exinde ſolet pecuniam inuenire. *Plaut, Curc.ſc.3.a.2.* Oſtium vbi conſpexi,Exinde. (i.ex oſtio)me illicò protenam dedi. *Suet.in Neron.c.7.* Scutum ſua manu prætulit:exinde patri grarias in Senatu egit.]

Exĭnānĭo,is,ab ex & inanio, Euacuo,exhaurio,exonero. { חרק *herik*

מנח *pinnah.* κενόω. GAL. Vuider & ne rien laisser. ITALIC. *Vacuare, memorare, attenuare, ridurre à niente.* GERM. Außleähren. HISP. *Vaziar ò amanguar.* ANGLIC. *To empte or make voyde.* } *Plin.lib* 10.*c.*60. Qua sale exinaniri creduntur *Cic.*7 *Verr.* Nox illa tota exinanienda naui consumitur.

¶ Hinc Exinanitio, κένωσις. *Plin.lib.*13.*c.*22. Succurrit aliquando præceps alui exinanitio.

* Exinanitus, a, um Particip ἐκκατακοίτως, *Cic.*2.*pro lege Agr.* Vectigalibus abalienatis, sociis vexatis, regibus atque omnibus gentibus exinanitis, illi pecunias habebunt, vos agros non habebitis. [*Cæs.lib.*1 *de bell.ciu.* Exinanitiæ ciuitates frumentis.]

EXINSPERĀTŌ, aduerbium, præter spem. { παρ' ἐλπίδα, ἐξ ἀσπροσδοκήτου. GAL. Hors d'esperance. ITA. *Fuor d'esperanza.* GERM. Vnuerhoffet/ vnuersehentlich HISP. *Fuera de esperança.* ANG. *Vnlooked for, beyude all hope or expectation.* } *Liu.lib.*1. Tum clamore, qualis exinsperato fauentium solet. Romani adiuuant militem suum.

EXISTĪMO, as, pen.cor. Puto, iudico, & quasi ex æstimatione statuo atque decerno. { חשב *chashab* שער *schaʃár.* ὑπολαμβάνω, λογίζομαι, ἡγοῦμαι. GALLIC. Estimer, & penser, faire iugement de quelque chose. ITA. *Estimare, pensare, giudicare.* GERM. Meinen/achten/schetzen. HIS. *Iuzgar ò penser estimando.* ANG. *To suppose or think* } *Quintil.* Ex præteritis existimari solent præsentia. *Cic.*4.*Verr.* Certissimum accipite argumentum, quò facilius de singulari eius impudentia existimare possitis. [*Plaut. Aul.sc.*1.*a.*2. Ain' tu ita esse? Tute existima. (i. hinc fac coniecturam.) ¶ Existimatus, a, um, pro reprehensus, a, um. *Gell.ca* 13. *lib.*10. Sed M. Cato non solùm existimatas, sed multatas quoque à Iudice mulieres refert, non minus si vinum bibissent, quàm si probrum aut adulterum admisissent.]

* Existimans, antis, Particip, *Cic.in Orat.* Qrationis subtilitas inimitabilis illa quidem videtur esse, existimanti: sed nihil est experienti minus.

EXISTĪMĀTIO, quæ ferè semper passiuæ significationis est, & pro reputatione ac bona fama capitur: vt Homo magnæ existimationis, id est, de quo omnes bene opinantur. { יקר *iekar.* δόξα, εὐδοξία GAL. Reputation, renomntée. ITALIC. *Reputatione, fama.* GERM. Achtbarkeit/ ein guter lümbden. HISPAN. *Buena fama, la estima pue en alguno es tenida.* ANGL. *A supposall, reputation.* } *Paulus Iurecon.* Existimatio est dignitatis illæsæ status, legibus ac moribus comprobatus: quæ ex delicto nostro, autoritate legum aut minuitur, aut consumitur. Minuitur quoties manente libertate, circa statum dignitatis pœna plectimur: sed quum relegatur quis, vel cum ordine mouetur, vel quum prohibetur honoribus publicis fungi, vel quum plebe ius fustibus cæditur, vel in opus publicum datur, vel quum in eam causam quis incidit, quæ edicto perpetuo infamiæ causa memoratur. Consumitur vero, quoties magna capitis diminutio interuenit, id est, quum libertas amittitur, veluti quum aqua & igni interdicitur.

[Albinus Consul apud *Gellium c.*8 *lib.*11. ita loquitur: Sum homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio à nobis alienissima est. Ideóque veniam gratiamque malæ existimationis, si quid esset erratum postulauit.

¶ Accipitur etiam nonnunquam actiuè pro opinione hominum, quam de nobis conceperunt. { מחשבה *machaʃchabáh.* ὑπόληψις, δόξα. GALLI. Pensement ou iugemeut qu'on faict de quelque chose, estime. ITA. *Pensamento, giudicio, stima.* GERM. Achtung/ein vrtheil so man von einem ding hatter. HISPANI. *A qualla obra de iuzgar, ò pensar, pensamento.* ANG. *An opinion or iudgement theatione conceiueth.* } *Cic pro Cælio*, Nam quod de pietate dixistis, est ita quidem nostra existimatio, sed iudicium certe parentis.

EXISTĪMĀTOR, toris, Iudex, opinator. { חשב *choschéb* שער *schoʃér* מוקיר *mokír.* δοξαστής. GAL. Priseur & estimeur, estimateur de quelque chose. ITA. *Giudice, estimatore di qualche cosa.* GERM. Ein richter/schetzer. HISPANIC. *Estimador, taxador.* ANG. *That speaketh and supposeth of ser he hath thoughth vpon it.* } *Cic.in Orat.* Meminerimus nihil nos præcipiendi causa esse dicturos: atque ita potiùs acturos, vt existimatores videamur loqui, non magistri.

EXISTO, is, Appareo, emineo, prodeo, exurgo, exorior. { נראה היה *hajáh* נראה *niveáh* קם *kam.* ὑπάρχω, φαίνομαι, ἀναφαίνομαι, ἀναφέρομαι, ἐξαναλαμβάνω. GALLI. Estre cuident & se monstrer, apparoir, soudre, estre en veue. ITAL. *Essere, apparere.* GERM. Enstehn/entspringen/herfurkommen. HIS. *Estar, ser, apparecer.* ANGLI. *To be, to appeare, to be aduanced or sett vp.* } *Valla lib.*5. Existit, atque exstat quorum verborum vnum atque idem præteritum est, simile quiddam significans, quod est, eminet & supereſt. Sed primum cum motu alterum sine motu: vt illud sit prodit, vel exurgit: hoc vero superstat. *Cic.*2.*de Nat.Deor.* Quicquid enim oritur, qualecunque est, causam habeat à natura necesse est. vt etiamsi præter consuetudinem extiterit: præter naturam tamen non possit existere *Cic.*1.*de Diuinat* Submersus equs voraginibus non extitit. Et iterum. Extitit hoc loco quæstio subdifficilis. *Et lib.*2 *Off.* Atqui eo tempore tantæ discordiæ sequutæ sunt, & vt tyranni existerent, & optimates exterminarentur, id est, exurgerent, vel emergerent.

[¶ Extitisse Arionem cum fidibus, (pro repente apparuisse) *dixit Gellius sub finem lib.*16]

EXIŪRO, as. Iuramento affero, & affirmo. { נשבע *nishbáh.* ὀμνυμι, κατόμνυμι. GALL. Iurer auec serment. ITALIC. *Affirmare con giuramento.* GERM. Mit schwehren bestätigen. HISP. *Mudo iurar y con sacramento.* ANGLIC. *To sweare with an othe.* } *Plaut. Amph.* Quando exiurasti te mihi dixisse per iocum.

EXLEX. Expers legis, qui sine lege, vel extra legem viuit, qui non tenetur lege. { בליעל *beliiaʃal.* ἄνομος. GALLIC. Qui n'a point de loy, qui vit sans loy, desreiglé. ITALI *Senza legge.* GERM. Der on ein gsatz ist. HISPANIC. *Cosa que esta fuera de ley.* ANG. *He that liueth with out any law, an out law.* } *Lucilius Sat.* Non dico: vincat licet & vagus exuler, erret exlex. *Varr.* Postremo quæro, parebis legibus an non? Anne exlex solus viuis? *Cic.pro Cluent.* Non quo illi exlegem aut esse Syllam, aut causam pecuniæ publicæ contemptam atque obiectam putarent sed, &c. *Horat.in Arte*, & potus & exlex.

EXLŎQUOR, Vetus est verbum pro eloquor. { רבר *dibber* ἀποφθέγγω. GAL. Parler bien & eloquemmẽt. ITA. *Parlar bene.* GERMA. Außhin reden/ ausprechen. HISP *Hablar bien, hablar eloquentemente.* ANGLI, *To speak out, to vtter eloquentlie.* } *Plaut.in Milite*, Nempe ludificari militem tuum herum vis? SPA. Elocuta es.

EXOBSĒCRO, as, are, Pro valde obsecro vsurpauit *Plaut.Asin.* Supplicabo, exobsecrabo, vt quenque amicum videro. { בקש *bikkiʃh.* παρακαλῶ, ἀντιβολῶ. GAL. Fort prier & requerir, supplier affectueusement. ITA. *Pregare con instancia.* GERM. Zeungentlich binen HIS. *Rogar muy mucho.* ANG. *To request much.* }

EXOCHE, es, penult. corrept. { מעלה *maʃaláh* זקר *jeckár.* ἐξοχή. GALLI. Excellence, grandeur. ITA *Excellenza, grandezza.* GER Vortrefflichkeit. HISPA. *Excellencia, eminencia sobre otra cosas.* ANGLIC. *Excellentie.* } Eminentia, vel excellentia. Vnde κατ' ἐξοχὴν aliquid nominari dicitur, quod præstantiæ, siue excellentiæ causa nominatur. *Seruius in illud Virgilij.*1.*Georg.* Nec Peluſiacæ curam aspernabere lentis. Peluſium, inquit, vnum est de septem ostiis Nili, vbi optima lens nascitur, vnde κατ' ἐξοχὴν locutus est.

EXOCÆTUS, Piscis est qui & Adonis: similis mœnis iam fœtis, aut gobionibus cui semipedalis magnitudo, forma teres, color subluuus. *De quo Plin.lib.*9.*c.*19.

EXŎCULO, as are, Oculum eruo, effodio. { עור *tsivvér.* ἐξοφθαλμίζω. GALL. Oster les yeux. ITALIC. *Acciacare, cauar gl' occhi.* GERMAN. Die augen außstächen. HISPAN. *Quebrar ò cegar à ocro los ojos.* ANGL, *To tak or pike out the eyes.* } *Apuleius*, Cæcam & prorsus exoculatam esse fortunam.

EXOCULĀTIO, exoculassis, exoculassere, idem quod exoculare. *Plaut.Rud.* vos adeo, vbi ego inuenero, si non ei capur exoculassitis, Quasi myrtea iuncis, item ego vos virgis circumuinciam.

EXŎDIUM, dij, ἔξοδιον, Carmen erat ridiculum quod in exitu chori cantabatur à iuuentute in fine fabularum Atellanarum [*Suet.in Tiber.c.*45. Vnde nota (i. dictum acre) in Atellanico exodio, proximis ludis, assensu maximo, excepta percrebuit, &c. *Vid & Adr.Turneb. c.*17.*lib.*3.*Aduersar.*] Tractum est vocabulum κατὰ τὴν ἔξοδον, hoc est ab exitu, quòd in fine fabulæ ab exeunte iuuenum choro iactabatur. Vnde etiam veteres exodium pro exitu & fine vniuscuiusque rei acceperunt. *Varr.* Quum in vinculis publicis esset, & iam bibisset κατὰτὸν in exodium vitæ. *Idem*, Vitæ cursum vt cognoscere possem, & quæ seruitutis & libertatis ab origine ad exodium ductæ. *Apul.* Nullum ego eius rei exodium inueniebam. ¶ Sunt qui exodium arbitrabantur dici ab ἔξω extra & ᾠδὴ cantus, quod sine cantu soleat iactari: quorum tamen opinio refellitur testimonio poetarum, qui antepenultimam semper corripiunt: quæ proculdubio si κατὰ τὴν ὀδὸν deduceretur, ratione ω deberet produci. *Iuuenal. Satyr.*6: Vrbicus exodio risum mouet Atellanæ Gestibus Autonoes. *Idem* & eandémque redit ad pulpita notum Exodium.

EXOLĒSCO, is, lui, leui, letum, Excrescо, ad finem incrementi pertingo: pro quo & exoleo antiqui dixerunt. [*Gallice*, Auoir atteinct sa croisture, son croistre, ne croistre plus en hauteur, comme ceux qui ont atteint 25. ans ou enuiron. Sic Exoleta virgo dicitur à Plauto quæ adulta est, exolescendi, i. crescendi modum excessit. Vide Exoletus infrà.] { עתק *hathák* עלה *haláh* חסר *chaʃér.* ἀκμάζω, ὑπερακμάζω, παρακμάζω. GALL. Se passer, defaillir, n'estre plus en viage. ITA. *Cessare di cresceere, inuechiare.* GERM. Außwachsen/auffhören wachsen/verratten. HISP. *Dexar de crecer, desauosiumbrase, hazerse veio.* ANGLI. *To passe growing, to waxe out of vse.* } ¶ Aliquando exolescere, est inueterascere, siue obsolescere, in vsu esse desinere, temporis progressu deterioris conditionis fieri, siue deficere. ἀπαρχαιοῦσθαι. *Cic.in Sallust.* Posteaquam ætas tua iam ad eam patiendam quæ alteri collibuissent, exoleuerat. *Agretius*, Adolescere augmenti est, inolescere coagmenti, exolescere euanescentis. *Plin.lib.*37. Chalcedonij nescio an in totum exoleuerint, postquam metalla æris defecerunt. *Colum.lib.*2. Nam multa sunt (vt dixi) quæ negligentia exolescant, & fiant sterilia. [*Liuius lib.*2.*ab vrb.* Haud exoleuerat fauor.]

EXOLETUS, a, um, id est, adultus, puber iustæque staturæ altitudinem iam adeptus. { עתיק *hatsik* עתק *hatsék.* } *Plaut.Trinummo*, Reliqui domi exoletam virginem.

EXOLĒTUS, Vetus, & ab vsu remotus. { נושן *noschân* עתיק *hatsik.* ἀπρόσχρηστος, παλαιός, ἀχρεῖος. GAL. Vieil & ancien & tout passé, qui n'est plus en vsage, aboli. ITALIC. *Inueschiato, non piu in vso.* GERM. Verattet/das nit mehr im braucht ist. HIS. *Cosa de sacosstumbrada.* ANGL. *Past growing, out of vse.* } *Quint.lib.*8. Obscuritas fit in verbis etiam ab vsu remotis, vt sit commentarios quis Pontificum, & vetustissima fœdera, & exoletos scrutatus autores, id ipsum petat. *Liu.* Arte agendum, exoleto iam vetustate odio. [*Liuius lib.*7. *bell.Pun.* Exoleta vetustate exempla.]

EXŎLĒTI, dicūtur scorta mascula, quæ iam prouectioris sunt ætatis, quàm vt amari sint idonea. { קדשי *kadeschím.* ἐξωροι. } quod genus non paucos circum se habuisse Heliogabalum ferunt: quos deinde Alexander Seuerus rerum potitus partim in insulas deportandos, partim naufragio mergendos curauit. [*Suet.in Cæs.c.*76. Exoleto suo id demandauit.] *Cic pro Milone*, Clodius semper secum scorta, semper exoletos, semper lupas ducebat. [Dicuntur & Exoleta scorta. *Plaut.in Cure. sc.*1.*a.*4. Ibidem (i. apud Cloacinæ sacrum) erunt scorta exoleta, qui que stipulari solent]

EXŌLUŌ, is, Quod ligatum erat soluo, expedio, libero. { פתח *patách* שקל *ʃchakál.* λύω. GALL. Deliurer, deslier. ITA. *Sciore, sllegare.* GERMAN. Auflösen. HIS. *Desartar, ò pagar.* ANGL. *To vnbind, to peye all cleretye.* } Construiturque aliquando cum accusatiuo solo. *Plaut.in Amphitr.* Agedum eam solue cistulam s. Quid ego istam exoluam? obsignata est recte. Aliquando præter accusatiuum habet & ablatiuum. *Cic.lib.* 3.*epist.* Si me occupationibus relaxaro: nam vt iis me plane exoluam, non postulo, &c. *Terent.in Hecyr.* Illas errore, & te simul suspicione exoluas. i. liberes, explices. [*Plaut.Amph.* Quæ vota vouisti ea exsoluam omnia. *Idem Men.sc.*6.*a.*5. Quod strenue faciam, herus pretium exsoluet. *Pl.Capt.sc.*2.*a.*3. Iussi hunc exsolui (vinclis.) ¶ *Item*, Exoluit

pœnas malè consultorum. *Velleius.*] Accipitur pro satisfacio. *ἐκτίνω. Cic. in Verr.* Ille tantum decumanis, quàtum iste imperauit, exoluit. *Plin. in Ep.* Pecuniam etiam, qua illi tunc ampliore opus erat vt æs alienum exoluerer contractum, ex pulcherrimis cauſis mutuatus, ipſe gratuitam dedit. ¶Exoluere aliquem religione, eſt illi religionis ſcrupulum adimere & omni prorſus religione liberare. *Liu.1.ab Vrbe lib.9.* Dedamur per Feciales nudi, vinctique exoluamus religione populum Romanum, ſi qua obligauimus. [*Sueto. in Tib. cap.35.* Exoluere Iure ac dignitate matronali.] Exolui, retraſyllabum. *Ouid.4. Faſt.* Longámque imprudens exoluiſſe fidem [fertur ſup. hic autem puto legendum ſamen.

* Exolutus, a, um, Participium, vt Compede exoluta. *Stat.1.Sylu.* Saturnus mihi compede exoluta. Et multo grauidus mero December adfuit, &c.

Exolutio, Integra & plena ſolutio. *Scæuola D. lib.20. Tit.1.l.31.* Si cum in exolutione vectigalis, tàm debitor quàm creditor ceſſaſſent.

Exōmĭdes pen. cor. {ἐξώμις. Galli. Robbes ſans manches. Ital. *Veſte ſenza maniche.* German. Ein roch oder ander kleindon ermel / da man zu den löcheren die arm außhin ſtoſſen muß. Hispan. *Veſtidura ſin mangas.* Angli. *Iackets or cotes without ſleaues.*} Appellantur veſtes ſubſtrictæ & breues (*teſte Gell. cap.12. lib.7. Noct. Attic.*) ſine manicis, & circa humerum deſinentes. Talibus vſi ſunt monachi, qui hodieque pinguntur exertis extra veſtem brachiis. Quod genus veſtium & colobia nuncupant, quaſi truncata, & mutilata ſine manicis. *Meminit huius veſtis & Plutarchus in Catone*, Επαναλαβὼν δὲ (inquit) εἰς τὸ χωρίον, ἀμφὶ ἢ χιτωνίσκιον ἐξωμίδα λαβὼν διῆγεν δὲ, γυμνὸς ἐργαζόμενος· μετὰ τοῦ ἱματίου, hoc eſt, Reuerſus autem in agrum ſiquidem hyems erat, exomida ſumebat: ſin autem æſtas, nudus cum ſeruis operabatur. Dictæ exomides, ſiue quod expeditæ eſſent (id enim ἐξωμὸν dicunt Græci) ſiue quod circa humeros (quos iidem ὦμους appellant) deſinerent.

Exōmnis, Sine ſomno. {ἄυπνος. *Velleius Paterculus hiſtor.2.* C. Micænas vir, vbi res vigiliam exigeret, ſanè exomnis prouidens atque agendi ſciens.

Exŏmphălŏn, ἐξόμφαλον, Vmbilici vitium, quum plus æquo extat, *Celſus* Vmbilicum prominentem, *Plinius* prociduum appellat.

Exŏnĕro, as, are, Onere leuo, onus detraho. {חקר *hebekál.* ἀποφορτίζω. Gall. Deſcharger. Ita. *Scaricare.* Germ. Entladen/den laſt oder burde abnemmen. Hispanic. *Deſcargar.* Ang. *To vnlode.*} *Terent. Hecyr.* Ego nunc mihi ceſſo, quin hunc humerum exonerem pallio? [¶Ité Exonerare colos. (Gail. Vuider les quenouilles chargees de lin, ou filace:) *Ouid.3. Faſt.* Plenas exonerare colos. ¶Exonerare fidem. *Liuius lib.2.d.5.* ¶Exonerauit vrbes (de coloniis.) *Senec. cap.6. de Conſol. ad Helu.*

¶ Per tranſlationem accipitur pro eo quod eſt moleſtia quapiam aliquem liberare, *ibidem,* Nos quoque amicos eius exoneraſtis metu. [*Ouid. Eleg.3.lib.1. Triſt.* Attamen hanc odiis exonerate fugam.] ¶Exonerare item ſeſe in mare amnes dicuntur, quum aquas alioqui ripas egreſſuras paulatim in mare emittunt. ¶ Exonerare ventrem *Martial. lib.10.* Exoneraturas ventrem mihi Villica malua Attulit, & varias, quas habet ortus, opes. * Exonerari pro Deponi, *Tacit. l.8.* Exundantem per Egitum multitudinem ducibus Ieroſolymo ac Iuda, proximas in terras exoneratam.

Exŏpĭnātō, aduerbium. {Ang. *Vnlooked for, beſyde all hope and expectation.*} Hoc eſt, inſperatò, & præter ſpem. *Liu.4.ab Vrbe*, Ipſe parte copiarum paruo circuitu locum maximè ſecretum ab tumultu petit, inde inexopinato aduerſum hoſtem inuadat.

Exŏpto, as, are, Valde expeto, valde deſidero. {חמר אוח *chamádh iuvách* חפץ *chaphéts.* ἐπιθυμῶ. Gal. Souhaiter, deſirer. Ita. *Deſiderare grandemente, bramare.* Germ. Erwunſchen. His. *Mucho deſſear, ò elegir.* Angl. *To wiſhe, to deſire feruentlie.*} *Terent. And.* Sed quem ego potiſſimùm exoptem nunc mihi, cui hæc narrem, dari? *Cic.1. Off.* Quæque maiori parti pulcherrima videntur, ea maximè exoptant. [Si exoptem tibi quantum dignus. *Plaut. pſeud. ſc.1.a.4.* Exopta id quod vis maximè tibi euenire, *Plaut. Aſin. ſc.3.a.3.* Ergo ſinit quæ exoptas, mihi exoptem volo. *Ibid. ſc.1.a.5.* Sanúſne es, qui iſtuc exoptes. *Idem Men. ſc.2.a.5.*

Exōptātus, participium & nomen, Expectatus, deſideratus. {נאוח *naavéh* נחמד *nechmád.* ἐπιθυμητός. Gal. Souhaité, deſiré. Ital. *Deſiato.* Germ. Erwunſchet. Hisp. *Codiciado, mucho deſſeado.* Ang. *Viſhed, deſyred earneſtly.*} *Cic. pro Roſc. Amer.* Non modò vt exoptatum inimico nuntium primum afferret, ſed etiam cruorem inimici, &c. *Virg. 2. Æn.* Nec mihi iam patriam antiquam ſpesvlla videndi, Nec dulces natos exoptatúmque parentem. [Ædepol me exoptatum vxori credo aduentum domum. *Plaut. Amphitr.* Salue exoptate gnate mi. *Plaut. Capt. ſc.4.a.5.* facile exoptata obtingent. *Plaut. Aſin. ſc.3.a.3.* Curculio exoptate ſaluc. *Plaut. Curc. ſc.3.a.2.*] *Cic. ad Attic. lib.5.* Nihil exoptatius aduentu meo, nihil charius. Exoptatiſſima gratulatio, *Cic. ad Attic. lib 4.*

Exōptābĭlis, le, a dictionum. Iucundus, ſuauis, qui exoptatur. {נאוח נחמד *neechmádh.* ἐπιθυμητός. Gall. Deſirable. Ita. *Deſiderabile* German. Das zu erwunſchen iſt. His p. *Deſſeable.* Ang. *Greatly to be wiſhed.*} Tempus exoptabile. *Silius lib.11.* Nec venerem interea fugit exoptabile tempus.

Exōtābŭlă, orum, plur. num. Ab *Apuleio* vocantur omnia artificialia argumenta, quibus orator per vim eloquentiæ Iudices exorat. *ἀποτεύσεις.*

Exōrbĕo, cs, exorbui, exorbitum, vel exorpſi, exorptum. Eſt ſorbendo exhaurio {בלע *baláh* לוע *láh* בלעת *billeáh.* καταπίνω. Gal. Humer & aualler ſans gouſter comme vn breuuage. Ita. *Sorbire.* Ger. Außſupffen. His. *Sorber.* Angl. *To ſuppe vp all.*} *Plaut. in Epid.* Iam ego me vertam in hirundinem atque horum exorbebo ſanguinem. *Inuen. Satyr.6.* At tibi nunc curruca places, lachrymáſque labellis Exorbes. *Idem Satyr 18.* -per metaphoram in fœda ſignificatione vſus eſt, quum ait, quot longa viros exorbeat vno Maura die. ¶ Exorbere ciuilem ſanguinem, per tranſlationem, pro auidè haurire, & copioſè effundere. *Cic.2. Philipp.* Guſtaras ciuilem ſanguiuem vel potiùs exorbueras.

Exŏrbo, bas, Priuo orbe oculorum, vel cæcum reddo. {שכל *ſchichchél.* ἐξοφθαλμίζω. Gal. Aueugler, creuer, ou oſter les yeux. Ital. *Orbare, accecare.* Germ. Blind machen. Hispan. *Cecar, ò privar otro de los ojos.* Ang. *To mak blind, to pull out the eyes.*} Exorbare animam dixit *Plaut. in Bacchide* pro occidere. Iam (inquir) ego animam amborum exorbabo oppidò.

Exŏrbĭto, as, pen. corr. Ab eo quod rectum eſt aberro. quaſi ex orbita recedo. {תעה *taáh.* παραπλανῶμαι, ἀφοδεύω τῆς ὁδοῦ. Gal. Se deſuoyer du droit chemin. Ita. *Piegarſi dal ſentiero, dalla dritta via.* Germani. Verirren/ab dem rechten wag trätten. Hisp. *Declinar à errar y ſalir fuero del camino.* Ang. *To go a ſtray, to wander out of the right way.*} *Auguſt. lib.9. de Ciuit.* Non ejs edentes ad aliquid approbandum vel perpetrandum quod exorbitet ab itinere ſapientiæ & lege iuſtitiæ.

Exōrcĭſo, idem quod adiuro. {חשבית *hiſchbiáh.* ἐξορκίζω. Anglic. *To coniure and chaſe away the deuill by adiuration and inuocation of the name of god.*} vocabulum magorum & impoſtorum. *Vlpian. l.1. De extraord. cogn.* Non tamen ſi incantauit, ſi imprecatus eſt, & ſi, vt vulgari vergo impoſtorum vtar, exorciſauit. Non ſunt iſta medicinæ genera, tametſi ſint qui hos ſibi profuiſſe cum prædicatione affirment. Talium imprecationum meminit *Plin. lib.22 cap.2.*

Exōrcĭſmus, mi, Adiuratio: quum ſcilicet homini, dæmoníve cuipiam magico carmine, neceſſitas imponitur proloquendi ea de quibus rogatur. {ἐξορκισμὸς. Angl. *Coniuration.*} Quo genere adiurationis qui vtuntur, Exorciſtæ, ἐξορκισταὶ, Græco vocabulo appellantur: Χρῶνται δὲ ἐξορκίζειν, quod eſt adiurare: pro quo & exorcizare: nonnulli vſurparunt: quod verbum in ſacra Scriptura aliquoties occurrit. Exorcitauit *apud Vlpian. in l.1. de Var. cogn.* qui ibidem indicat, id vulgare fuiſſe impoſtorum verbum: quòd propriè ſignificato obſtringere religione, hoc eſt, alicuius animo religionem iniicere, id eſt, metu religionis temeratæ percellere aut perterrefacere, quod & religione implere dicitur.

[Exorciſta, adiurator. Vide Exorciſmus.]

Exōrdĭnĕ. Sine intermiſſione. {תמיד *tamídh.* ἐξῆς. Gal. Par ordre, ſans interualle. Ita. *Senſa interpoſitione.* Germ. Ordentlich nacheinan deren. Hispanic. *Sin entrepueſto.* Anglic. *Orderly, without interruption.*} *Virgilius lib. 4. Georgic.* Septem illum totos perhibent ex ordine menſes Fleuiſſe.

Exōrdĭum, dij, Initium, principium, exorſus, proœmium. {תחלה *techillách.* προοίμιον, ἀρχή. Gal. Commencement, prologue, entree. Ital. *Eſſordio, principio, commençamiento.* Germ. Anfang. *Comieço.* Anglic. *A beginning, or entrance.*} *Cic.1. de Inuent.* Atque huius quoque exordium mali, quoniam principium boni diximus, explicemus. Eſt etiã exordium apud Rhetores prima pars orationis qua auditoris attentio captatur, beneuolentia, & docilitas. Græci vocant προοίμιον. *Auctor ad Herenn. lib.1.* Exordium eſt principium orationis, per quod animus auditoris, vel iudicis conſtituitur, vel apparatur ad audiendũ. ¶Pro eodem etiam legitur. Exorſum in neutr. genere, *Virgil.2. Geor.* -non hîc te carmine ficto, Atque per ambages, & longa exorſa tenebo. Exordium eſt oratio animum auditoris idoneè comparans ad reliquam dictionem: quod euenit ſi eum beneuolum, attentum, docilem fecerit. Exordiorũ vitia. Vitia vero exordiorum hæc certiſſima, quæ ſummopere vitare oportebit, Vulgare, Commune, Commutabile, Longum, Separatum, Tranſlatum, Contra præcepta. Vulgare exordium, eſt quod in plures cauſas poteſt accommodari, vt conuenire videatur. Commutabile, eſt quod ab aduerſario poteſt leuiter mutatum ex contraria parte dici. Commune, eſt quod nihilominus in hanc quàm in contrariam partem cauſæ poteſt conuenire. Longum, eſt quod pluribus verbis aut ſententiis vltrà quàm ſatis producitur. Separatum, eſt quod non ex ipſa cauſa ductum eſt nec ſicut aliquod membrum annexum orationi. Tranſlatum, eſt quod aliud conficit quàm cauſæ genus poſtulat, vt ſi quis docilem facit auditorem, quum beneuolentiam cauſa deſiderat, aut ſi principio vtatur, quum inſinuationem poſtulat. Contra præcepta, eſt quod nihil eorum efficit quorum cauſa de exordiis præcepta traduntur, hoc eſt, quod quum qui audit, neque beneuolum, neque attentum, neque docilem reddit, aut quo profecto nihil peius eſt, vt contrà ſic facit, *Cicero de Inuentione lib.1.*

[Exordeſco, is, *Gell. cap.2. lib.9.* Cur ergo nos patimur nomen philoſophiæ illuſtriſſimum in hominibus deterrimis exordeſcere? (id eſt ſordeſcere)]

Exōrdĭor, iris, exorſus, Incipio, auſpicor, ordior, exordium capio. {חחל *hechel.* ἄρχομαι. Gal. Commencer. Ita. *Comminciare, dar principio.* Ger. Anfahen/anheben. His pa. *Ordir y commençar.* Anglic. *To begynne.*} *Plaut. in Aſin. ſc.1.a.1.*] Pergam quò occepi, & ibi conſilia exordiar. [Nunc argumentum exordiar. (i. enarrare incipiam. *Plaut. Milit. ſc.1.a.2.* Neque exordiri primum vnde occipias habes, neque ad detexendam telam certos terminos. *Plaut. pſeud. ſc.4.a.1.*] ¶Eſt etiam hoc verbum Rhetoribus frequens, pro orationem auſpicari, vel proœmio vti. προοιμιάζειν, αὐτοσχεδιάζειν. *Cic. de Orat.* Qui non timidè ad dicendum acceduit, neque in exordienda oratione perturbantur, penè videntur impudentes. *Cic.2. de Orat.* Iubent exordiri ita, vt eum qui audiat beneuolum nobis faciamus & docilem, & attentum. Sed hæ ſignificationes tranſlatæ videntur. Propriè enim exordiri texteres dicuntur: quum telæ futuræ ſtamen inſtruunt: quo fit vt *apud Ciceronem* duo hæc, exordiri & pertexere, in eadem oratione ſæpe coniuncta videãmus: *vt in tertio de Oratore* Pertexe modo Antoni quod exorſus es. *Item*, Ea quibus antè exorſa, & propè pertexta retexantur. * Exordiri, cum infinitiuo. *Cic.1. de Finib.* Tunc dicere exorſus eſt.

Exōrsus, participium. {מחו *machel.* προοιμιασάμενος, ἀρξάμενος, ἤρξας. Gal. Qui a commencé. Ita. *Chi ha cominciato.* Germ. Angefangen. Hispa. *El que commença.* Ang. *That hath beguune.*} *Cicer. pro Cæl.* Quid tumultuaris ſoror? quid inſanis? quid clamore exorſa verbis

paruam

paruam rem magnam facis? *Plaut. Perſa.* Hanc ego rem exorſus ſum & facetè & callidè.

*Exorſa, orum, in plurali numer. Subſtantiuum, ἐξόρσιμα. *Virgil.* 10. *Æneid.* -ſua cuique exorſa laborem Fortunámque ferent. Exorſa (*inquit Seruius*) id eſt Initia, actus hodiernæ diei. *Idem* 2. *Georgic.* -non hîc te carmine ficto, Atque per ambages & longa exorſa tenebo. Id eſt, ſimpliciter vniuerſa deſcribam: neque vt in Æneide, aliquibus figmentis aut vllis vtar ambagibus. Longa autem exorſa vocat Proœmia longè repetita: quæ conſtat eſſe vitioſa. *Seruius.*

Exōrſŭs, us, maſculini gener. Principium, exordium. {תחלה *techillah.* ἀρχὴ, πρόοιμον. GAL. Commencement. ITA. *Cominciamento.* GERM. Anfang/anhebung. HISP. *Comiença.* ANG. *A begining.* } *Cicer. pro lege Manilia.* Sed pro veſtri imperij dignitate atque gloria (quoniam is eſt exorſus orationis meę) videte quem vobis animum ſuſcipiendum putetis.

Exŏrĭŏr, exoriris penultima producta, per quartam coniugationem, vel Exoteris, per tertiam, Naſcor, emergo, exurgo. {זרח *zarách* צמח *tſamách.* ἀνατέλλω, ἀναβλαστάνω, κατοικίζω. GAL. Se leuer & ſourdre, naiſtre. ITA. *Naſcere, vſcir fuori.* GERM. Enſtehen/auffgehen/entſpringen. HISP. *Naſcer ſaliendo à fuera.* ANG. *To riſe vp, to growe or ſpring vp.* } *Virgil.* 11. *Aeneid.* Exoritur clamórque virûm, clangórque tubarum. *Idem* 12. *Aencid.* Exoritur trepidos inter diſcordia ciues. *Virgil.* 4. *Aeneid.* Exoriare aliquis noſtris ex oſſibus vltor.

¶ Aliquando pro recreari. *Cicer. ad Atticum lib.* 7. Nunc venit idem vſu mihi quod tu tibi ſcribis, quoties exorior: ego enim nunc paulum exoriar, & maximè quidem his literis quæ Roma afferuntur.

¶ Exoriri item dicitur quod repentè, & præter opinionem fit. *Cicer. contra Rullum*, Repentinus Sylla nobis exoritur. [*Plaut. Curc. ſc.* 2. *a.* 5. Exoritur ventus tubo. (id eſt, repentè exiſtit) *Idem pſeud. ſc.* 1. *a.* 1. Quaſi ſolſtitialis herba pauliſper fui, repentè exortus ſum, repentino occidi. *Idem Men. ſc.* 2. *a.* 5. Vt viridis exoritur color ex temporibus.] *Cicer. 3. Offic.* Sed repentè anuli beneficio rex exortus eſt Lydiæ. Exorta ſunt hæc omnia à te. Id eſt, à te proueniunt. *Terentius in Hecyr.* A Myrrhina hæc ſunt mea vxore exorta omnia. ¶ Sidera quoque, dies, & aurora exori dicuntur, quum in noſtro hemiſphærio incipiunt apparere. *Cicer. de Diuinat.* Poſt ſolſtitium Canicula exoritur. *Catullus*, Aurora exoriente vagi ſub limina Solis.

Exōrtŭs, participium. {זרח צמח *zoreách tſomeách*, ἀνατέλλω, ἀνάστασις. GALLIC. Né, leué, venu, & ſorti. ITALI. *Nato, leuato, venuto.* GERM. Entſtanden. HIS. *Nacido, ſalido afuera.* ANG. *That is riſen or appeareth.* } *Cicero* 2. *de Natura Deorum. Ex Poeta quodam*, Fonteatum vero proles exorta repentè eſt. [*Plaut. Amphitr.* vbi vterò exorti dolores, vt ſolent puerperæ. *Idem Men. ſc.* 7. *a.* 5. Nimia mira mihi hodie exorta ſunt.

Exōrtŭs, us, ui, Ortus. {מוצה *mizrách.* ἀνατολή. GALL. Naiſſance, leuement, & ſource. ITA. *Naſcimento.* GER. Auffgang HISP. *Nacimento y ſalida afuera.* ANGLIC. *A ryſing vp.* } *Ad Herennium lib.* 3. Solis exortus, curſus, occaſus nemo admiratur, propterea quòd quotidie fiant.

Exōrtĭŭs, a, um, adiectiuum, Orientalis. {קדמוני *kadmoní* ἀνατολικός. GAL. Oriental, du coſté d'Oriét. ITA. *Orientale.* GER. Deß auffgangs. HISP. *Oriental, de donde naſce el ſol.* ANG. *Eaſt frome the eaſt.* } *Plin. lib.* 18. *c.* 24. A parte exortiua ſolſtitialem habebit exortum. *Idem lib.* 7. *c.* 43. Negauerunt illi quenquam nonaginta partium exortiuam menſuram (quod anaphoras vocant) tranſgredi. de varietate naſcendi loquitur. Exortiuam igitur menſuram, id eſt, eam quæ ortus noſtri ſpatium complectitur.

ĕxōrno, Diligenter orno, magnificè apparo, inſtruo. {עדה *peér hadháh.* διακοσμέω, κατασκευάζω, κατασκευάζομαι. GAL. Parer, orner & accouſtrer honneſtement, embellir. [*Item*, Inſtruire, faire la bouche à quelqu'vn de ce qu'il doibt reſpondre.] ITA. *Apparechiare, adornare, apparare.* GERM. Bezieren/herrlich zubutzen. HISP. *Componer y afeytar.* ANGL. *To deck, to trimme vp.* } *Cic. Fabio Gallo lib.* 7. *Epiſt.* Ea enim ſigna ego emere ſoleo quæ ad ſimilitudinem gymnaſiorum, exornent mihi in palæſtra locum. [*Plaut. Moſtell. ſc.* 3. *a.* 1. Tibi me exorno, vt placeam *Idem Pſeud. ſc.* 4. *a.* 2. Scies vbi hominem exornauero, (id eſt dixero, quæ fieri oportet, & veſte ac machæra inſtruxero. *Ibi. ſc.* 1. *a.* 4. Pſeudolus hominem exornauit. *Idem Moſtel. ſc.* 3. *a.* 1. Quin tu te exornas moribus lepidis, cùm lepida tute es. *Ibid.* Nequicquam exornata eſt benè, ſi morata eſt male. Idē *Aul. ſc.* 6. *a.* 4. Rebus paratis & exornatis nuptiis] *Terent. in Eunuch.* Ità viſus eſt dudum, quia varia veſte exornatus fuit.

¶ Ponitur aliquando pro ſuborno. *Cicer. 1. de Inuent.* Et vtrúmne aliquem exornari oportuit, qui iſta prohiberet, ac fieri non fineret, an non?

ĕxōrnātor, oris. {מפאר *mephaér* עדה *hodhéh.* κοσμητὴς, κοσμητὼρ. GAL. Qui pare & orne, embellit & accouſtre quelque choſe. ITA. *Chi orna & reſſetta qualche coſa.* GERM. Ein zierer. HIS. *Aſeytador.* ANG. *He that decked, thinges.* } *Cic. 2. de Orat.* Cæteri non exornatores rerum, ſed tantummodo narratores fuerunt.

ĕxōrnātĭo, onis, Ornamentum, vel ipſe exornandi actus. {עדי *hadhi* תפארת *tipheéreth.* διακόσμησις, κοσμητὼρ. GALLIC. Ornement, parement. ITA. *Ornamento, raſſettamento.* GERM. Bezierung. HISP. *Atauio, obra de componer y afeytar.* ANG. *A decking, trimming or apparelling.* } Vox eſt rhetoribus vſitata, qui duplicem conſtituunt exornationem, rerum ſcilicet & verborum. *Auctor ad Heren. lib.* 1. Dignitas eſt elocutionis forma, quæ reddit ornatam orationem varietate diſtinguens. Hæc in verborum & ſententiarum exornationem diuiditur. Deinde ſubdit: Verborum exornatio eſt quæ ipſius ſermonis inſignita continetur perpolitione. Sententiarum exornatio eſt quæ non in verbis, ſed in ipſis rebus quandam habet dignitatem.

ĕxōro, penultima producta, Orando induco. ſeu orando impetro. {עתר *nathár.* δυναστεύω, ἐπικαλέω, καταδυναστεύω, αἰτέω, ἱκετεύω. GAL. Obtenir ſa requeſte, impetrer. ITA. *Impetrare pregando.* GERM. Erbatten/mit bitten erlangen. HISP. *Impetrar ò alcançar lo que pedimos.* ANG. *To entreate and obtene by requeſt.* } *Terent. in Phorm.* Neque te exorare vt maneas triduum hoc. *Cic.* 8. *Philip.* Antè deterrere te ne popularis eſſes, non poteramus: vt nunc ſis popularis, exorare non poſſumus. *Idem Octauio*, Ille ea tamen exorabat quæ volebat auferre: tu extorques. [Vnum exorare vos ſinite nos. *Plaut. Capt. ſc.* 1. *a.* 2. Nequeo lacrymam exorare, vt expuant vnam modo. *Plaut. pſeud. ſc.* 1. *a.* 1. Nunquam quiſquam me exorabit, quin omnem rem vxori eloquar. *Plaut. Men. ſc.* 2. *a.* 3 Si poſſum exorare, vt pallam redat. *Plaut. Men. ſc.* 7. *a.* 5. Amandóne exorarier te vis, an oſculando? *Plaut. Aul. ſc.* 3. *a.* 3. Argyrippus exorari poterit. *Plaut. Aſin. ſc.* 2. *a.* 5. (Sequitur impetrare.) *Item Ouid. Eleg.* 13. *lib.* 3. *Triſt.* Nec dare thura libet, nil exorantia diuos. *Plaut. Aul. ſc.* 5. *a.* 2. Cenſen' talentum magnum exorari poteſſe ab iſtoc ſene vt det, qui fiamus liberi.] ¶ Inuenitur etiam aliquando, pro vehementer orare. *Plaut. in Milite*, -Veneri pol habeo gratiam, Tandémque exoro & quęſo, vt eius mihi ſit copia Quem amo, quémque expetiſſo.

ĕxōrātus, participium. {נעתר *neháth.* πειθόμενος, καταπεισθείς, ἱκετεύσας. GAL. Impeté, obtenu par priere. ITA. *Ottenito con preghi.* GER. Erbatten/erlanget mit bitt. HISP. *Impetrado ò alcançado con preguntas.* ANG. *Obteinedby requeſt.* } *Cic. pro Cluent.* Poſt exoratus, initio permagnam pecuniam popoſcit.

ĕxōrātor, verbale. Qui orando impetrat. {עתר *hothér.* καταδυναστεύων, καταπείθων, πάγωγος. GAL. Impetrant, obtenant ſa requeſte. ITALIC. *Impetrante, che obtiene.* GERM. Ein erbatter/ der mit bitt en etwas erlangt. HIS. *A quelque aßi alcança rogando.* ANG. *He that obteineth by requeſt.* } *Terent. in Prologo Hecyræ*, Orator ad vos venio ornatu prologi, Simile exorator vt ſiem.

ĕxōrābilis, le, Qui exorari poteſt, placabilis. {נעתר *nehtár.* καταδυναστεύσιμος, παρεκλητος, αἰδήμων, αἰτήσιμος. GALLIC. De qui aiſément s'impetre ce qu'on demande. ITA. *Da chi s'ottiene facilmente.* GER. Wol zu erbatten. HIS. *El del qual ſe alcança facilmente ło que pedimos.* ANGL. *Of whome a thing is eaſily gotten by intreatie.* } *Cicer. ad Quint. fratr. lib.* 1. Nam ſi implacabiles ſunt iracundiæ, ſumma eſt acerbitas: ſin autem exorabiles, ſumma eſt leuitas: quæ tamen (vt in malis) acerbitati anteponenda eſt. ✠ Inexorabilis. *Horat. in Arte*, honoratum ſi forte reponis Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, acer, Iura neget ſibi nata.

ĕxōrābĭlĭor, Comparatiuus. *Seneca lib.* 11. *de Clement. c.* 20.

ĕxōrābŭlă, Exorandi modi. *Apuleius Floríd. lib.* 4. Igitur Enatheus, poſtquam cuncta illa exorabula iudicantium, & decipulas adulteratium, & artificia dicentium facilè perdidicit.

ĕxōrs, tis, Extra ſortem. {κληρος. GAL. Qui eſt ſans, qui n'a point. ITA. *Non partecipe.* GERMAN. Vngenóſſig / der eines ding mich theilt hafftig iſt. HISP. *Coſa fuera deſuerte.* ANGL. *Peerles, without a matche.* } Cui contrarium eſt Conſors. ὁμόκληρος. *Virgil.* 5. *Aeneid.* nam te voluit rex magnus Olympi Talibus auſpiciis exortem ducere honorem. *Liu.* 4. *bell. Pun.* Vnum eſſe exortem Punicæ amicitiæ, fœderiſque ſecum facti. Sic Exors culpæ, apud eundem, *lib.* 2. *bell. Pun.*

*Exors interdum optimum & præcipuum ſignificat. *Virgil.* 8. *Aen.* Dantur equi Teucris, Tyrrhena pentibus arua: Ducunt exortem Æneæ, quem fulua leonis Pellis obit totum, præfulgens vnguibus aureis. *Seruius.*

ĕxōrsŭs, us, *Vide* EXORDIVM.

ĕxōrtŭs, us, *Vide* EXORIOR.

ĕxŏs, exoſſis, Siue oſſe. {ἄοστος. GAL. Sans os, qui n'a point d'os. ITAL. *Senza oſſa.* GERM. Ohne bein. HISP. *Coſa ſin hueſſos.* ANG. *Boncles, without bones.* } *Lucr. lib.* 3. Exos & exangui, tumidos perfluctuat artus. *Pla. in Menæch* Faciam quod iubes, ſecurim capiam ancipitem, atque hunc ego Senem exoſſem reddam.

ĕxŏſſo, as, Oſſa detraho. {γερμὸν ἐξαίρω. GALL. Rompre ou oſter les os. ITAL. *Diſoſſare, cauar l'oſſa.* GERM. Entgräten/die bein außhin nemmen. HISP. *Deſoſſar ò ſacar los hueſſos.* ANGL. *To break or tak away the bones.* } *Terens. in Adelph.* Congrum iſtum maximum in aqua ſinito ludere Pauliſper: vbi ego venero, exoſſabitur. *Apuleius*, Exquamatus atque exoſſatus piſcis vix palpitat amplius. *Colum. lib.* 12. *c.* 53. Ergo ſitientem ſuem quum occideris, bene exoſſato: nam ea res minus vitioſam, & magis durabilem ſalluram facit. [*Item*, Omnia dum abſum hinc exoſſata fac ſcient. (Paulo ante Exdorſua.) *Plaut. Aulul. ſc.* 6. *a.* 2. Exoſſabo ſimiliter huic vt Murenam coquus. *Plaut. pſend. ſc.* 3 *a.* 1.] ¶ Interdum ſignificat oſſa comminuere, vel confringere. [*Plaut. Men. ſc.* 2. *a.* 5. Hunc ſenem exoſſabo. Supra, Oſſa comminuam.] *Plaut. in Amphitr.* Exoſſatum eſſe oportet quem probè percuſſeris.] ¶ Exoſſatus etiam ſignificat aliquando oſſibus plenus *Perſius Sat.* 6. -an prohibes die clare: non audeo, inquis. Exoſſatus ager iuxta eſt. -Hic enim Cornutus antiquus Perſij interpres ſcribit exoſſatum agrum dici lapidibus plenum, propterea quod ſxpides oſſa terræ putentur, *teſte Ouid. lib.* 1. *Metam.* -lapides in corpore terræ, Oſſa reor dici.

ĕxŏſcŭlŏr, aris. {נשק *naſchák.* καταφιλέω. GAL. Baiſer. ITAL. *Baſciare.* GERM. Küſſen/oder geküſſet werden HIS. *Beſar.* ANGL. *To kiſſe.* } Idem quod oſculari. [¶ Exoſculari ſcientiam: & verborum elegantiam alicuius. *Gell. c.* 26 *lib.* 2. *Item* Exoſculari fidem & ingenium alicuius.] *Idem Gell. c.* 23. *lib.* 1.]

ĕxōſcŭlātĭo, verbale. {נשיקה *neſchikáh.* καταφίλησις, φίλησις. GAL. Vn baiſer, baiſement. ITA. *Baſciamento.* GERM. Küſſung. HIS. *El beſo.* ANG. *A kiſſing.* } *Plin. lib.* 10. *c.* 11. Ariſtoteles negat nō hercule magis quàm in Ægypto ibin, ſed illam oſculationem quæ ſæpe cernitur, qualem in columbis eſſe.

ĕxōsus, a, um, Fere actiuè dicitur de eo qui odio habet. {שנוא *ſanè.* μισῶν. GAL. Qui hait, haineux, ou qui eſt hay. ITA. *Che odia che è odiato.* GERMA. Ein verhaſſer/oder verhaſſter. HISPA. *Coſa que aborreſco, ò coſa aborreſcida.* ANGLIC. *That hateth or deteſteth, or is hated.* } *Virgil.* 5. *Aeneid.* Iuppiter omnipotens, ſi nondum exoſus ad vnum, Troianos, ſi quid pietas, &c. Accipitur aliquando & paſſiue, *vt apud Gellium*,

libro ſecundo capite decimo octauo. Eius Epicteti etiam de ſe ſcripti duo verſus feruntur, ex quibus latenter intelligas, non omnes modo diuites exotos eſſe.

EXOTICVS, a, um, penultima correpta, Peregrinus, aduentitius. {נברי *nochri* נכר *nechár* נכר *geri*. ξενικός. GAL. Qui eſt, vient, ou eſt apporté d'eſtrange pays, eſtranger. ITA. *Foreſtiere.* GERM. Auſſtendiſch. HISP. *Peregrino ò eſtrangero.* ANGLIC. *Stranger, brought, out of a ſtrange cuntrey* } *Plau. in Moſtel.* Non omnes poſſunt olere vnguenta exotica, hoc eſt, aliunde apportata. Dictum exoticum ab ἔξω Græca præpoſitione, quæ foras vel peregre ſignificat. *Plau. Menæch.* Iſtros, Hiſpanos, Maſſilienſes Illyricos, Mare ſuperum omne, Græciamque exoticam, Oraſque Italicas omnes ſumus circumuecti.

[¶ Exotica vina. *Gell. c. 5 lib 13.*]

EXPALLEO, es, Pallidus ſum, vel fio. {חור *chaúr* חלבין *hilbin.* ἀχρειάω, ἰξωχρὸς γίνομαι. GAL. Deuenir ou eſtre palle, pallir. ITA. *Diuenir pallido.* GERM Erbleichen. HISP. *Amarille ceríe.* ANG. *To waxe pale.* } *Plin. Epiſt.* 5. Expalluit nobiliter, quanuis palleat ſemper. *Ouid. 6. Meta.* Horruit infœlix, totóque expalluit ore. [*Plaut. Curc. ſc. 3. a. 2.* Viden' vt expalluit (de eo cui animo male erat.]

EXPALLIO, expallias, expalliare, Pallium auferre. { ἀφιμάτιω, ἱμάτιον ἁρπάζω. ἁμφοδύω. GALLIC. Oſter la robbe, deſrober. ITALIC. *Leuar la veſta. ſpogliare.* GERMANIC. Den rock oder mantel dannen tegen oder hinnemmen. HISP. *Quitar la capa ò manto.* ANG. *To ſpoile one of clothes.* } *Plautus in Cæſ.* Neque quibus modis purgem ſcio me meæ vxori: expalliatus Sum miſer.

EXPALPO, pas, Elicio, & quaſi palpationibus extorqueo. {פתח *pittáh.* ἀποπαιτίω. GALLIC. Flatter & amadouer pour impetrer quelque choſe, tirer par flatterie. ITALIC. *Tor qualche coſa da qualqu'vno per ingano.* GERM. Mit ſchmeichlen vnd flattieren etwas auſs einem bringen. HISPANI. *Alcançar alguna coſa con ligonias.* ANG. *To flatter and gett any thing by flatterie.* } *Plaut. in Aulul.* Nunc ſeruus Argentum àpatre expalpabit. *Idem Pœn.* Quid faciam? AG. Exora, blandire, expalpa. M. Eaciam ſedulò.

EXPANDO, is, di, ſum, Extendo, aperio, explico. [Vnde Expaſſum Vide *Gell. cap. 15. lib 15.*] ¶ נטה *natah* פרש *paras.* ἐκπλάω, ἐκπετάννυμι. GAL. Eſpandre, eſtendre, deſployer. ITALIC. *Spandere, aprire, aſpiergare.* GERMANIC. Auſſtrecken, auſſpannen. HISPANIC. *Abiro tender hazia fuera* ANGLIC. *To diſplaye, to ſpred abroade.* } *Colum. lib. 12. cap. 13.* Hæ herbæ diligenter purgantur, & ſub vmbram expanduntur.

¶ Expandere dictis, explicare. *Lucret. lib. 1.* & rerum naturam expandere dictis.* Hinc particip. Expaſſus, *apud Tacit. lib. 21.* Expaſſæ, repente delubri fores.

EXPANDITOR, verbale. {פרש *porés* פרץ *porétz.* } *Plin. in Paneg.* Neque enim ſolùm vt vagus ille expanditor annis intra vſurpata ſemper collium ſubſtituerat, atque hæſerat. Amnem expanditorem dixit, qui ſe extra alueum ſuum expandit & effundit.

EXPANGO, is, ere, Figo, conſtituo. {תקע *takáh* קים *kajám.* καταπήγνυμι, καταπηγόω. GAL Ficher & attacher, mettre contre. ITA. *Conſtituire.* GERM. Nach ordung hefften oder ſetzen. HISP. *Conſtituyr.* ANGL. *To ordeine, to faſten or ſett.* } *Plin. lib 2 c. 26.* Itémque auſus rem etiam deo improbam, annumerare poſteris ſtellas, ac ſydera ad normam expangere: organis excogitatis, per quæ ſingularum loca, & magnitudines ſignarem. Loquitur de Hipparcho.

EXPAPILLO, as, Vſque ad papillam denudo: vnde brachium expapillatum dicitur, id eſt exercitum, inquit Feſtus, { μαζὸν γυμνὸν ἐκ μαζοῦ προφέρω. GAL. Deſcouurir la mamelle. ITA. *Scoprire ſin alla mameſle.* GE. Die bruſt entblöſſen. HISP. *Deſpechiegar, ò echar fuera las tetas.* ANG. *To vn couer the breaſt.* } *Plaut. Mil.* Idem & cum nexu inhumero, læuo expapillato brachio.

EXPATIOR, aris, Aberro, vel latiùs egredior, quaſi ſpatiũ tranſeo. {התהלך *hithhalléch.* περιβάλλω. GALL. Se pourmener. ITAL. *Paſſegiare ſpatiare, vagare.* GERM. Auſſgin ſpacieren, furhin trätten: item, ſich ſpreyten. HIS. *Paſſearce, ò eſparciarce.* ANG. *To walk abroade.* } *Quint. lib. 2. cap. 10.* Ex poëtica (vt vere dixerim) pueris themata tractare permittemus, vt expatientur. *Ouid. 15. Metam.* Ne tamen oblitis ad metam tendere longe expatiemur equis. *P. in. lib. 16. c. 36.* Hanc in inſulis fluitantibus natam: illam in ripis expatiantis lacus. *Ouid. 1. Matamor.* Expatiata ruunt per apertos flumina campos.

EXPATRITIVS, Qui patritius fuit *Zerio L. 3. Cic. de Senat. vel patr.* Quoties viro forte vel expatritio, &c. *Hotoman.*

EXPATRO, Patro, perficio. {השלים *hi chlim* חתם *hethém.* τελείω. GAL. Acheuer. ITA. *Forrire.* GERM. Dolbringen, begehn. HISP. *Acabar.* ANG. *To perfite and end.* } *Catull. in Cæſ.* Quid eſt tan hæc ſiniſtra liberalitas parum expatrauit.

EXPAVEO, expauës penultima correpta, expaui penultima producta, ſiue Expaueſco, is. Terreor. {חרד *charadh* פחד *pachádh.* ἔκπληξιν ἔκφοβος εἰμί. GALLIC. Eſtre eſpouuanté, auoir peur. ITALIC. *Spaſimare, ſmarirſi auer timore.* GERM. Erſchrácken, mit zitteren ſich förchten. HISPA. *Temer con pauor.* ANGLIC. *To be afrayde or abashed.* } *Liuius 9. ab Vrbe,* Quum ad id moris eius inſueta expauiſſet minor Fabia, riſui ſorori fuit. *Plin. lib. 13. c. 24.* Non æſtuum, non frigorum, non grandinum, aut niuis iniuriam expaueſcit. [*Sueton. in Auguſt. cap. 71.* Non expauit rumores.]

EXPAVEFACIO, Terreo, terrefacio. { φοβέω. *Senec. Epiſt. 86.* Certi ſunt domitores ferarum qui ſuauiſſima animalia, & ad occurſum expauefaciẽtia hominem, cogant pati iugum.

[Expauidus, a, um, id eſt perterrefactus, *Gell. cap. 8. lib 1.* Tali petulentia mulieris, atque pecuniæ magnitudine ictus, expauiduſque Demoſthenes, auertit iter.]

EXPATO, as, pen. corr. In locum patentem me do, *vt interpretatur Feſtus,* vel in ſpatium me confero. *Pacuuius,* Expatant ſe omnes, publicéque oſtendunt.

EXPECTO, as, Manco, operior, metuo: ab ex & ſpecto. [Quia qui operitur, aut cupit, ſubinde reſpicit, & qui metuit quoque. Inde tres illæ ſignificationes.] { קוה *kauáh* יחל *jichél.* ἐκδέχομαι. GALLIC. Attendre, deſirer. ITA. *Eſpettare, attendere.* GERM. Warteh. HIS. *Eſperar lo que ha de venir.* ANGL. *To tary or abide looking for.* } Solemus enim aliquid expectantes ſæpiùs exſpicere anne veniat. *Cicero de Amic.* Amicorum cauſa honeſta faciamus: ne expectemus quidem dum rogemur. *Terentius in Phorm.* Semen quoad exſpectatis veſtrum. [Amica expectat me, ſcio, (parato prandio) *Plaut. Men. ſc. 2. a. 4.* Magnum inceptas, ſi id expectas quod nuſquam eſt. *Plaut. Curc. ſc. 2. a. 1.* Proculeius inquit filio: Expectas mortem meam. Cui ille: non expecto pater. At, inquit, rogo expectes. Quintilian. Ne expectetis dum hac domum redeam via. *Plaut. pſeud. ſc. 7. a. 4.* Colligatis vaſis, expectat, vt aufugiat, ſi *Plaut. pſeud. ſc. 3. a. 4.* famem expectat obambulans. *Plaut. Amphitr.* Dum eius expectamus mortem. *Plaut. Aſin. ſc. 4. a. 3.* Pater me expectat aut aliquem nuntium *Plaut. Capt. ſc. 3. a. 2.*]

¶ Ponitur pro deſiderare: quoniam quæ deſideramus, expectamus. πόθω. *Cicero 14. Philipp.* Ante vero quàm ea res quam auidiſſimè ciuitas expectabat, allata ſit, lætitiæ, &c. *Terent. in Andria,* Expecto quid velis, id eſt, deſidero ſcire quid velis. [Aecaſtor erras, quæ illum expectes vnum mox, vnum Inſeruire amantem *Plaut. Moſtel. ſc. 3 a. 1.*] ¶ Item pro ſperare ἐλπίζω. *Virgilius libro primo Georgic.* -ſed illos Expectata ſeges vacuis eluſit ariſtis. ¶ Expectare, metuere. *Cic. de Amicitia,* De C. Gracchi autem tribunatu quid expectem non libet augurari.

EXPECTĀTVS, nomen ex participio, Cupitus, deſideratus, exoptatus. {מיחל *mejachél* מקוה *mekuuéh.* ἐκδοκώμενος, ἐλπιζόμενος. GALL. Attendu, deſiré. ITA. *Aſpettato, deſiato.* GERMAN. Erwartet mit ſonderbarer begird. HIS. *Eſperado lo que ha de venir, deſſeado.* ANGL. *Deſyred, vished and looked for.* } *Cicero Tironi lib. 16.* Nemo nos amat, qui te non diligat: charus omnibus expectatúſque venies. *Idem.* Nihil vnquam expectatitius fuit. *Idem Pianco lib. 10.* Intellexi enim te laborare, vt ad me mihi expectatiſſimæ literæ perferrentur.

¶ Expectatus pro odioſo, vt Expectati parentes, *inquit Donatus,* dicuntur malæ vitæ & odio digni, quorum mors in dies ſingulos expectanda ſit. *Terentius in Adelph.* -ſi eſſes homo. Sineres nunc facere dum per ætatem licet, Potius quàm vbi te expectatum eiecciſſet foras.* Ante expectatum, vt apud *Ouid 4. Metam.* Ante expectatum tacuit. Id eſt, ex inopinato & citius expectatione. *Idem lib. 8.* Ante expectatum portus tenuere peritos.

EXPECTATIO, Deſiderium, ſpes. {תוחלת *tocheleth* תקוה *tikuáh.* ὑπομονή, ἐκδοκία, προσδοκία. GAL Attente, deſir. ITA *Aſpettatione, deſiderio.* GERM. Wartung mit begird. HISP. *Aquella obra de eſperar aſſi. eſperanza deſſo.* ANGLI. *A deſire, a looking for.* } *Cicero ad Atticum libro ſecundo,* Quantam tu mihi moues expectationem de ſermone Bubuli? Vincere expectationem omnium, hoc eſt, opinionem & exiſtimationem ſuperare. *Cic. 7. in Verrem.* [Expectationis & ſpei diſcrimen apud Liuium *lib. 3. ad vrb.* Profectus cum exercitu ab vrbe expectatione hominum maiore, quam ſpe. *Gell. cap. 1. lib. 14.* Expectatio ſpei te ſuſpenſum fatigabit. ¶ Expectationem diſſicere, & mouere. Suetonius *In Cæſ. cap. 42.* De pecuniis mutuis, diſiecta nouarum tabularum expectatione quę crebro mouebatur, &c. *Item Liuius 2. d 5.*]

EXPECTABILIS, *Tacitus lib. 16.* Quodque iuuenalium ludicro parum expectabilem operam præbuerat.

EXPECTORO, ras, pen. corr. Extra pectus eicio. {ἀποπτύω. GALL. Ietter & mettre hors de l'eſtomach, decharger ſon cœur. ITALIC. *Mandar fuori del petto.* GERMA. Auſſe dem hertzen entladen/vouherẽen ſchlahen. HIS. *Echar fuera del pecho.* ANG. *To caſt out of the breaſt, or ſtomacke.* } *Cic. lib. 3. de Orat.* Tum pauor mihi ſapientiam omnem ex animo expectorat. *Accius Epigono,* Eloquere proprie, ac pauorem hunc meum expectora. *ex Nonio.*

Expeculiati, ſerui à *Plauto* dicuntur qui peculio ſunt exhauſti.

EXPEDIO, dis, penultima correpta, Extrico, libero, & quaſi pedum ligamenta diſſoluo. {חריש *herik* חתר *hittédh* פתח *pitteách* חצול *hiſtſil* חלץ *chalátz.* ἐλαύνω, ἀπολύω. GAL. Deſpeſtrer, deliurer, deſpecher. ITA. *Eſpedire, finire, ſchogliere.* GERMA. Entledigen/ledich machen/entwirren. HISP. *Deſembaraçar, deſempachar, expedir.* ANGLI. *To diſpatch, to rid, to ſett in readineſſe.* } *Siſen. lib. 3. hiſtor.* Inermes amat, impediros expedit, *Terentius in And.* viden' me tuis conſiliis Miſerum impeditum eſſe? D. At iam expediam. *Idem Hecyr.* Qui te expedias iis ærumnis? Aliquando pro extra fero, profero. *Virgil. 1. Aeneid.* Cererémque canſtris Expediunt. Expedire virgas, id eſt proferre. *Cicero ſeptima Verrin.* Quum repente hominem proripi', atque in foro medio nudari ac deligari, & virgas expediri iubet. [¶ Expediunt ſeſe equites *Cæſ. lib. 1. de bell. ciu.* (id eſt parant & accingunt ſeſe) Bene expedire res & rationes *Plaut. Amph.* prologo Cingitur, Expedit ſe ad pugnam *Plaut.* ¶ Expedire rem frumentariam. *Cæſ. lib. 1. de bell. ciuil.* Expedire tela animóſque. ¶ Non expediebat ſatis cauſſam aduentus *Liuius lib. 4. dec. 4.* Expediet hanc docte fallciam. *Plaut. Capt prol.* Expediebat eius facto Cæſarem Tyrannum vocari. *Velleius.* Expediuit ex ſeruitute filium. *Plaut. Capt. ſc. 3 a. 2.* Nulla fides eſt nisi cum expedit. *Senec. cap. 15. de Tranquill.* profecto expediet huic fabulæ operam dare. *Plaut. Capt. Prolog.* Expedit ſtudiis lumen abeſſe meis *Ouid. Eleg. 8. lib. 1. Triſt.*] ¶ Aliquando pro extollo. *Virgil. 12. Aeneid.* Tum vero augurium Rutuli clamore ſalutant, Expediúntque manus. ¶ Expedire item eſt vtile ſeu bonum, ac neceſſarium eſſe. συμφέρει. Sed hoc tantùm in tertia perſona ſingularis vel pluralis numeri. *Terentius in Heauton.* Expedit bonis eſſe vobis. *Idem in Phorm.* Noſtrate culpa facimus vt malos expediat eſſe, Dum nimium dici nos bonos ſuſtinemus atque benignos.

¶ Eſt etiam eueutum habere. αἰδέω. *Plautus in Amphit.* Nequiter penè expediuit. *Expedire pro Paucis verbis dicere. Terentius Eunucho,* -agedum hoc mihi expedi. Primùm, iſtam, quam habes, vnde habes veſtem; iaces [*Plaut. Amphitr. ſc. 1 a. 5.* Agedum expedi (id eſt paucis loquere.) Item. Cur. dixiſti, inquies, ego expediam.] *Virgil. 4. Georg. & Lucr. lib. 5.* Multa tibi expediam doctis ſolatia dictis.* Altiùs expediam. *Virg 4. Georg.* -altius omnem Expediam, prima repetens ab origine famam. ¶ Expedibo, pro Expediam, antique. P. *in Truculi.*

Expēditus,a,um,nomen ex participio, Promptus, paratus, nullis impedimentis oneratus. {מורק *murah* מעתר *mehuttádh* מפתח *mephuttách* מעורך *muetsál* חלוץ *chalútz*. διζώνος. ξυστός. GAL. Prest & appareillé. ITA. *Espedito:prompto*. GER. Fertig/geruſt/vnuerhindert. HIS. *Aparejado,expedido*. ANGL. *Readie,in readinesse,not lotted,dispatched.* } *Cicero pro Milil.* Fit ei obuiam Clodius, expeditus in equo,nulla rheda,nullis impedimentis. *Idem* 11. *Philipp.* Expedito nobis homine,& parato P. Copus est. Expedita cœna, breuis & succincta *apud Plinium in Epist.* ¶Expeditum iter. *Cicero ad Attic.lib.16.* Omnibus copiis te implicet, ne ad me iter expeditum tibi sit. ¶ Expedita via, hoc est, facilis,nihilque habens impedimenti,aut obstaculi. *Idem de Amic.* Reditus in cælum optimo cuique expeditissimus est.

¶ Expeditior labor,facilior,*apud Columel.libro secundo cap.4.*

¶ Expediti milites, dicuntur leuioris armaturæ & sine impedimentis γυμνῆται διζώνοι. ἀζωμοι *Sallust.Iugur.* Legionem cum qua hyemabat & quamplurimos potest Numidas equites pariter cum occasu solis expeditos educit. Expedita legio, expeditus exercitus, expedita subsidia,in quibus milites sunt leuis armaturæ,& qui facilè huc illuc perducuntur. *Liuius 4.bell.Pun.* Cum legione expedita profectus. *Cicero ad Caton.lib.14.Epist.* Quum aduesperasceret, expedito exercitu ita noctu iter feci,vt,&c.[*Quintilian.* Promptum hoc & in expedito positum.]

Expedite, aduerbium, Celeriter, facilè. {ὀξέως, διζώνως. GAL. Facilement,sans empeschement,aisément. ITA. *Facilmente,speditamente*. GERMAN. Frisklich/leichtlich. HISPA. *Ligeramente*. ANG. *Without cumbrance,quickly.* }*Cic.2.de Innen.* Sed vt expeditius ratio tradatur, ea quæ proposuimus,breui nominabuntur,*Col.l.2.c.10.* Et sine vento purgari expeditissime sic poterit. [*Plaut.Men.sc.2.a.1.* Expedite fabulatus. *Senec.cap.14.de Tranq.* Iubet me fortuna expeditius philosophari.]

Expēditio,onis,Exercitus apparatus belli,bellum. {גדוד *gedhúdh*,εὐσβολή. στρατιὰ. GALL. Vne despeche,vn voyage de guerre ITA. *Speditione,viaggio da guerra*. GERM. Ein zeriggeruſtung/ein zug. HISP. *El exercito,ò la hueste,ò la ida à la guerra*. ANG. *A setting forth sowar des warre,a voyage.* }*Curtius 8.bell.Gall.* Deinde omne impedimentorum agmen, quod tamen erat mediocre, vt in expeditionibus esse consueuit. Et suscipere expeditionem ἐπιστρατεύειν. [*Senec.c.vlt.Tranquill.* Ab expeditione redeuntium militum,mox immunis.] ¶Ponitur aliquādo pro confectio. *Autor ad Heren.* Habet paucis comprehensa breuitas multarum rerum expeditionem.

Expēditionalis, *Spartianus in Nigro*, Hic fuit tantæ seueritatis, vt cum milites quosdam in cauco argenteo expeditionis tempore viuere vidisset, iusserit omne argentum semoueri de vsu expeditionali.

Expĕllo,lis,expuli,Eiicio. {גרש *geresh* חריה *hiddiách*. ἐξωθέω. ἐκβάλλω. GAL. Ietter ou bouter hors par force. IT. *Caciar fuori scacciare*. GER. Außtreyben. HISP. *Empuxar à fuera*. ANG. *To put or thrust out,to drive away.* }*Plaut.* Ancillam domo expulit. *Cæsar 3.bell.Ciuil.* Magnis copiis cum sorore Cleopatra gerens bellum,quam paucis antè mēsibus per suos propinquos atque amicos regno expulerat. *Horat 2.epist.2.* Expulit helleboro morbum,bilēmque meraco. *Idem*, Naturam expellas furca,tamen vsque recurret. *Ouid.lib.3.Metam.* Vt vero est expulsa quies,furit ardor edendi.

[¶Expulsus,a,um,*Ouid.Eleg.2.lib.4.Trist.* Nos procul expulsos communia gaudio fallunt.]

Expŭlsio,onis.{מריח *maddaách*,ἐκβολή. GAL. Dechassement,repoussement. ITA. *Esso cacciare fuori*. GERM. Außstreybung. HIS. *Empuxamiento afuera*. ANGL. *A thrusting or driuing out.* }*Cic.Parad.* Qui expulsiones viciniorum,qui latrocinia in agris,&c.

Expŭlsor,verbale. { מריח *maddiach* גרש *geresh*. ἐλατὴρ διώκτης. ἀπαγωγὸς, ἐξωστήρ. GAL. Celuy qui iette & pousse hors,dechasseur. ITAL. *Chi caccia fuori*. GERM. Ein außtreyber. HISPA. *El que empuxa afuera,empuxador*. ANG. *He that putteth out.* }*Cic.pro Quintio*, Iste honorum possessor,expulsor,ereptor.

Expŭlsim,aduerbium à frequēti pulsu. *Varro*, Purgatum scito,quoniam videbis Romæ in foro ante lanienas pueros pila expulsim ludentes. *Nigidius Gram.* Cuiusmodi genus aduerbiorum motu quodam venit,vt expulsim,curſim. *Fx Nonio.*

Expultrix, { מרחח *maddáchath* גרשה *goréscheth*. ἡ ἀπαγωγὸς, ἡ ἑλάτειρα. GAL. Celle qui chasse dehors. ITAL. *Donna che caccia fuori*. GERM. Ein außstreyberin/außjagerin. HISPANIC. *La que empuxa afuera,empuxadora*. ANGLIC. *She that putteth forth.* }*Cic.5.Tusc.* Philosophia expultrix vitiorum.

Expŭlso,as,{διακρουόμενος πολὺ ἐλαύνω. }Frequentat. *Martial.* Si me nobilibus scis expulsare sinistris, Sum tua : si nescis rustice, redde pilam.

Expendo, dis, di, sum, Pondero. {תכן *tachán*. σταθμῶμαι. GALLI. Poiser, payer, examiner. ITA. *Misurare à peso, pesare*. GERM. Außwägen/erwägen. HISPAN. *Pesar,medir al peso*. ANG. *To weigh,to examine si reicht ye,to spend money,to paye.* }*Plaut.in Asin.sc.2.a.2.* Quot pondo te censes esse nudum? At pol ego qui te expendi scio,nudus vinctus centum pondo es per pedes quando pendes. *Idem Rud* Aurum auro expendetur,argentum argento exæquabimus.

¶ Quandoque significat exactè examino, considero. κατίζομαι, ἐξετάζω. *Cic.1.Off.* Quæ contemplantes expendere oportebit quid quisque habeat sui,eademque moderari. [*Ouid.13.Metm.* Meritis expendite causſam.] ¶ Quandoque luere,exoluere. ἐκτίνειν. *Virg.2. Æneid.* & scelus expendisse merentem Laocoonta ferunt, id est, persoluisse. Sic expendere pœnas scelerum. *Virg.11.Æneid.* Supplicia, & scelerum pœnas expendimus omnes.

Aliquando idem est quod erogo, consumo. ἀναλίσκω, καταδάπανω. Vnde expensa vocamus in rationibus,id est, in vsum aliquem erogata,de quibus paulo post.

Expensus,particip. Datus}{acceptus.{נתכן *nistechán*. σταθμηθείς,ἀναλωθείς. GA. Pesé,examiné,consideré. IT. *Pesato,essaminato,considerato*. G. Gewägen/betrachtet. HIS. *Pesado,considerado*. A weighed,considered.}Aurum expensum. *Cic.pro Flac.*

Expensă, æ, &, & Expensum, si, Sumptus, hoc est,quod in vsum alicuius erogatur.{δαπάνη. GAL. Despense,emploite. ITAL. *Espesa*. GERMA. Das außgaben/vmbtost. HIS. *El gasto,ò expensa*. ANGLIC. *Expence,cost, charge layed out.* }*Plaut. in Trucul.* Vsuraria accipiat illico expensa. *Plin.lib. 33.c.3.* Et adhuc expensa in rationibus dicuntur. ¶ Expensum ferre, est scribere se pecuniam dedisse. *vt scribit Asconius* : vt quum per singula expensi nomina summam quandam expensam adscribimus. Nomina autem vocantur in rationibus, quos nunc *articulos* dicimus. *Cic.3.Verr.* Homo stultissime & amentissime tabulas quam conficeres,satis te elapsurum omni suspicione arbitrare,si quibus pecuniam credebas, iis expensum non ferres, neque in tuas tabulas vllum nomen referres? *Idem*, Quum tot tibi nominibus acceptum Curtij referrent,quid proderat tibi expensum illis non tulisse? Neque solum de pecunia, sed etiam de aliis rebus dicitur. *Cælius Ciceroni*, Mentio facta est de legione ea quam expensam tulit Caio Cæsari Pompeius. *Iabolenus de Supell.leg.l.* Qui vestem omnem, & res plurium generum, suppellectilis nomine expenso ferre solitus erat. [Acceptum referre alicui, nihil aliud est quàm in tabulas referre, (id est scribere se ab aliquo accepisse) vt expensum ferre alicui, est scribere se & dedisse, & appendisse: *Passer.Plaut.Mostel.sc.3.a.1.* Expensi & accepti ratio bene Inter nos conuenit.]

Expensāre apud Iurisconsultos, est expensam pecuniam consignare ac tradere. *Scæuola D.lib.40.Tit.5.l.41.* Cupito exactionem commiserunt,isque nummos redactos expensauit eisdem tutoribus. [*Plaut. Pseud.sc.2.a.2.* Argentum,accepto,expenso,& dato,]

¶Interdum expensare est compensare. *Macrob.Satur.lib 1.cap.13.* Alternis ternos vicenosque intercalares expensabant intercalationibus quatuor.

[Expensilatio,vel diuisim Expensi latio,vt apud *Gell.c.2.lib.14.* Probari apud me debere pecuniam daram Consuetis modis,Expensi latione, Mensæ rationibus,&c.]

Expĕrgo,gis,experſi,expersum. {נזה *nazáh* שרח *scarách*. διεγείρω, ἐγείρω. GAL. Faire soudre,faire leuer,esueiller,exciter. ITA. *Aspergere, bagnare,spruzzare*. GERM. Außsprutzen/mit bresprengen naß machen. HIS. *Mojar,ò rociar*. ANG. *To ouer sprinkle with licour* } Cōpositum à spargo,idem est quod madefacio, *vt docet Seruius in illud Virg.3. Aeneid.* Saniesque exspersa natarent Limina.

Expergo,gis,rectum,Quasi exporrigo,à somno excito.{העיר *hehir*. διυπνίζω,διεγείρω. GAL. Esueiller IT A. *Suegliare,excitare*. GERM. Außwecken/erwecken. HISPA. *Despartar*. ANG. *To waken.* }*Accius in Attio.* Heu vigiles properate,expergite pectora tarda sopore. *Gell.lib.6.c.10.* Istare animos iuuenum expergebat.

Experrectus,nomen:vt,Experrecta nobilitas.{נעור *neóor*. διυπνισμένος,ἐξυπνισμένος. GAL. Esueillé, resuscité. ITA. *Suegliato,resuscitato*. GERMA. Erwecket. HISP. *Despartado*. AN. *wakened out of a sleape.*]*Lucret.lib. 3.* Nec quisquam expergitus extat. Frigida quem semel est vitai causſa secuta. Verbum est antiquitate obsoletum, pro quo, *vt inquit Festus*, expergefactus dicere solemus. *Vsus quoque Varro est lib. 6. de ling. Lat.* Quum,inquit, non modò Epimenides post annos quinquaginta expergitus,à multis non cognoscatur.

Expergiscor, pass.corr.participium [נעור *neóor*. διυπνισμένος,ἐξυπνισμένος. GAL. Esueillé, resuscité. ITA. *Suegliato,resuscitato*. GERMA. Erwecket. HISP. *Despartado*. AN. *wakened out of a sleape.*]*Lucret.lib. 3.* Nec quisquam expergitus extat. Frigida quem semel est vitai causſa secuta. Verbum est antiquitate obsoletum, pro quo, *vt inquit Festus*, expergefactus dicere solemus. *Vsus quoque Varro est lib. 6. de ling. Lat.* Quum,inquit, non modò Epimenides post annos quinquaginta expergitus,à multis non cognoscatur.

Expergiscor, is, & Expergefacio,& Expergifico,actiuam significationem habent pro excitare. [העיר *hehir*. διυπνίζω. GAL. Esueiller,exciter. ITA. *Eccitare,suegliare,destare*. GERM. Erwecken. HISPA. *Despertar à otro*. AN. *To awak one out of his sleape, to raise vp.*] *Plin. lib. 22. cap. 13.* Vrtica lethargicos expergiscit tactis cruribus, magisque fronte. Sic enim legit *Perottus*, & Perottum sequutus *Cato pinus* quanquam bona pars exemplarium, quæ hodie in manibus versantur, expergisci modo infinito legendum ostendunt, vt dependeat à Cogit, superioris clausulæ verbo : vt sit sensus, Vrtica cogit expergisci,&c. *Aulus Gellius* [*cap.12.lib.17.* Infames materias] Ingenio expergificando ratus idoneas. *Plaut. Curcul.* Magnum flagitium probrumque expergefacis Phædrome. *Autor ad Heren. lib.4.* Terrore subito expergefacit Italiam tumultus. *Plaut. Milit.sc 2.a.2.* Vigila expergiscere : Suprà,Age,si quid agis : Ne somno stude. *Idem Asin. sc. 1. a. 2.* Hercle vero Litane, nunc te melius expergiscier.] ¶ Expergiscor autem passiuam habet significationem, quemadmodum expergefio,aut certe neutralem absolutam. *Cicero.* Expergiscimini aliquando, atque exurgite. ¶ Ab expargiscor sit Experrectus, *secundum Diomedem* : expergitus autem ab expergor: & expergefactus ab expergefio. *Festus ita distinguit*, vt experrectus sit, qui per se euigilare cœpit: expergitus, ab alio excitatus, quem solemus dicere expergefactum. ¶ Legitur & expergiscor,neutrum absolutum pro expergiscor. *Pomponius Agamemnone supposito,vt citat Nonius.* Nequis miraretur, quum tam clarè tonuerit, vt siquis dormitaret,expergiscereret.

Expergefacio,cis, Excito,e somno. [העיר *hehir*. διυπνίζω. GAL. Esueiller. ITAL. *Eccitare dal sonno,destare*. GERM. Auffwecken/erschaffen. HISPA. *Despertar*. AN. *To awake one out of his sleape.*] *Cic. 6. Verr.* Si fortè expergefacere te posses. *Autor ad Heren.lib.4.* Italiam tumultus hic expergefecit motu subito. [*Plaut. Curc. sc.3. a.1.* Ma-

gnum flagitium probrúmque Phædrome expergefacis.]

Expērgēfactus,a,um,excitatus.{ ANG. *Wakened out of sleepe.* } *Sue. in Cal. cap.38.* Gloriatusque est expergefactæ somno Cæsoniæ, quantum egisset,dum ea meridiaretur.

[Expergifico,as, Expergisco.]

Expĕri or,riris,expertus,Probo,tento,periculum facio. { נחש *nichésch* נסת *nissáh* חקר *chakár.* πειρᾶσθαι, πειρᾶν, πειρᾶσθαι. GALLIC. Experimenter,esprouuer,essayer. ITA. *Prouare,fare esperienza.* GERM. Erfuren/versuchen. HISP. *Experimentar.* ANG. *To assay,to trie,to proome.* } *Plaut. in Amph.* Experiri istuc mauelim me,quàm mihi memorarier. *Cicer. Attic.lib.7.* Itaque omnia experiar:& vt spero,assequar. *Terent. in Eunuch.* Omnia prius experiri consilio,quàm armis,sapientem decet.

* Experiri pueros. *Cic. de Diuinat.* Nam quod aiunt,quadringenta septuaginta annorum in periclitandis, experiundísque pueris quicunque essent nati,Babylonios posuisse,fallunt.

[In te certum est principium vt sim parcus experiri. *Plaut. Most. sc.3. a.1.* Hodie experiar quæ mihi liberta futura. *Plaut. pseud. sc.2.a.1.* Nunc demum experior ob oculos,mihi caliginem obtigisse. *Plaut. Milit. sc. 4.a.2.* Operâ experirier,id est,reipsa. *Plaut. pseud. sc.2.a.4.* Opera experiar persequi. *Plaut. Capt. sc.3.a.2.* Ista dicta experiri factis volo. *Plaut. Capt. sc.3.a.1.* Huius ego experiar fidem. *Ibidem* Experiri istuc mauellem, quàm mihi memorarier, (id est sentire an me tantum ames.) *Plaut. Amphitr sc.3.a.1.* Te experiot quanti facias vxorem tuam. *Ibidem.* Nunc te experiar quid ames. *Plaut. pseud. sc.1.a.2.* Magna fides auium est,experiamur aues. *Ouid.4. Fast.* Nam ipsam experior de me, (id est de meo sensu Iudico.) *Idem ibidem.* Dignos indignos adire atque experiri certum est mihi, (de fide amicorum.) *Item Asin. sc.vlt. a.1* Experiar opibus omni copia eodem sensu. *Ibidem.* Quibus mihi ad hoc exemplum experior non potest vsura vsurpari. *Plaut. pseud. sc.2.a.1.* Ambiguè de verberibus seruorum.) *Item*, penè vim dominationis experti sunt. *Velleius* (id est, puniti sunt) Exempla quisque experiri potest. *Quintilian.* Modo terra, modo mari se experitur infesta leuitas,(de mutatione locorum.) *Senec. c.2. de Tranquil.* Experiri fortunam. *Ibid. c.13.* Argentariis male & bene credi dico, Id adeo hodie expertus sum *Plaut. Curc. sc.3.a.5.*

* Experire,pro Experiri, antique *apud Plautum in Asin.* vt quenque amicum videro, Dignos indignos adire, atque experire certum est mihi.

¶ Item experiri simpliciter,vel experiri ius,vel experiri iure ,est lege agere,& actionem intendere. ἀγωνίζεσθαι, δίκαιον λαγχάνειν. inde ducto verbo,quòd qui rem aliquam iudicio petunt,ij quod iuris se ad eam rem petendam habere arbitrantur, id ad iudices tentandi & experiundi causâ exponunt. *Cicero pro Quintio*, Fuit procurator qui cum experiri posset. *Idem pro Q. Roscio*, Experiri summo iure. *Vlpianus l. Prætor ait. ff. Vi bon. rapt.* In eum in anno quo primum experiundi potestas fuit, in duplum : post annum, in simplum actionem dabo.

Experiens,nomen ex participio,Expertus,peritus. { מנחש *menachésch* מנסה *menasséh* חקר *chokér.* πειρώμενος. GAL. Qui experimente. ITAL. *Esperimentante.* GERM. Erfarend. HISPAN. *Experimentador.* ANG. *Expert,skilfull.* } *Horat.1.epist.* Et decus & pretium rectè petit experiens vir. *Ouid.1. Amor.* ingenij est experientis amor. *Cic.5. Verr.* Nympho est Centuripinus,homo grauus & industrius, experientissimus ac diligentissimus arator. Item vir experiens:vt, *Cic. pro Aul. Col.* Quas literas A. Aurius vir fortis & experiens, & domi nobilis, M. illius Aurij propinquus in foro palàm multis audientibus quum adesset Opianicus recitat.

Expertus,participium,siue nomen ex participio quod ferè actiuè accipitur. { מנחש *menachésch* מנסה *menasséh* חקר *chokér.* πειρώμενος, ἐμπειρος. GALLICE. Expert,esprouué,experimenté,rusé. ITALICE. *Prouato,esperimentato.* GERMANIC. Erfaren. HISPANIC. *Experimentado.* ANGLIC. *Experi,that hath experience,practised.* } *Senec. in Thyeste.* Venenum in auro bibitur:loquor expertus. *Virgil.1. Aeneid.* voce & Cyclopea saxa Experti,reuocate animos. [¶ Expertus de pace: *Cæsar.3. de bell. ciu.*] *Cicero 2. de Orat.* Dicam enim tibi Catule non tàm doctus,quàm (id quod est maius) expertus. Aliquando etiam passiuè *Plin. lib.6. cap.13.* Experta prodimus,hoc est vsu cognita. Virtus experta,pro explorata. *Tacit. lib.3.* Proponítque Centuriones virtutis expertæ. [*Tibull. lib.4* Bella experta cano. Et,expertum id atque obseruatum. *Gell. cap.7. lib.15.*] * Hinc fit compositum Inexpertus,intentatus. ἀπείρατος, ἀπείρητος. *Virg.4. Æneid.* Nequid inexpertum frustra moritura relinquat.

Expertissimus,superlatiuus. *Sueton. in Tiber capite 19.* Confidens vt aiebat ostento sibi, ac maioribus suis in omni ducatu expertissimo. [πανέμπειρος siuè passiuè.]

Expĕrientia,Cognitio nullo docente per vsum reperta, & propriè singularium,ars enim vniuersalium est. *Ariſtot. lib.1. Met.* Periclitatio,vsus exemplum. { חקר *chokér.* ἐμπειρία, πεῖρα. GAL. Experience, essay,esprenue,preuue. ITAL. *Esperienza.* GERM. Erfarung. HISP. *La experiencia.* ANG. *Experience,practise.* } *Man. lib.1.* Per varios vsus artem experientia fecit Exemplo monstrante viam. *Planc. ad Cic. lib.18.* Quæ si aduentus meus represserit, agam gratias fortunæ, constantiæque meæ,quæ ad hanc experientiam excitauit. *Virgil.1. Georg.* atque apibus quanta experientia parcis.

Experimentum,ti,Experientia. { חקר *chekér.* πεῖρα. ANG. *A triall or proofe.* } [*Sueton. in Calig. c.57.* Experimentum artis dare.] *Plin. in Panig.* Discat igitur Ægyptus,credatque experimento,non alimenta se nobis sed tributa præstare. *Idem in epist.* Inde abortus, & ignoranti vteri triste experimentum. *Quint. lib.3. c.8.* Quia facillimè ad consentiendum homines ducuntur experimentis.

[Expernor,arie,pro aspernari. *Plautus Mostel. sc.3.a.1. ex vl.* Expernari alios.]

Expĕrs, tis, Carens , seu vacuus , quique rei alicuius nullam habet partem. { חסר *chaser.* ἄμοιρος. GAL. Qui n'a point,qui est sans. ITALIC. *Senza parte,non participe.* GERM. Untheilhafftig/nit genósig. HISPAN. *Cosa que no toca alguna parte.* ANGLIC. *Without parte,without experience.* } *Cic.2. de Orat.* Antonium omnino omnis eruditionis expertem atque ignarum fuisse. *Plaut. in Amph.* Diues operis,& laboris expers. [*Plaut. Asin. sc.1.a.3.* Vt expers matris imperij nes. *Idem pseud. sc 5.a.1.* Animaduerte quapropter te amoris gnati expertem habuerim. *Item* Expers belli propter ætatem. *Sueton. in Aug. cap.8.*] *Cicer. 6. Verr.* His quidem temporibus in omni orbe terratum vacui, expertes, soluti,ac liberi fuerunt ab omni sumptuum molestia. *Apul.* Homo rudis, omnium bonarum artium expers. Sic expers doloris, qui non sentit dolorem. Expers mortis,qui non moritur. Expers lucis,qui non habet lucem. ¶ Iungitur etiam ablatiuo. *Plaut. Persa.* Ea res me domo expertem facit,id est,me abesse domo facit. *Idem Asinar. sc.1. a.1.* Domo te ob istud dictum vt expers sis metu. [*Plaut. Amphit.* Eo more expertem te factam aduenientes offendi domi.] *Sallust. in Catill.* Neque quo periculum aliis faceremus : sed vti corpora nostra ab iniuria tuta forent, qui miseri, egentes, violentia atque crudelitate fœneratorum plerique patria,sed omnes fama atque fortunis expertes sumus.

Expēs,Spe omni destitutus:ab ex,& spes,sed sabiicitur. { ἄελπις. GAL. Qui a perdu toute esperance,sans espoir,desesperé. ITA. *Senza speranza,disperato.* GERM. Ohne hoffnung. HIS. *Cosa sin esperança.* ANG. *Destitute of allhope.* } *Horat. in Arte Poet.* -quid hoc, si fractis enatat expes Nauibus,ære dato qui pingitur. *Tacit. lib.5.* Mox vbi expes vitæ fuit,meditatis compositísque diris impetebatur. *Ouid.6. Epist.* Erret inops,expes, cæde cruenta sua.

Expeto,tis,penultima corrept. Auidè cupio,opto,desidero. { חסר *chamádh* אוה *iauáh* חפץ *chaphéts.* ἐφίεμαι. GALLIC. Demander & desirer fort,conuoiter & requerir. ITAL. *Desiderare,auidamente.* GERM. Faſt begären oder hönſchen. HISP. *Dessear,codiciar.* ANGL. *To desire much,to endeuour to get.* } *Cic.1. Offic.* Expetuntur diuitiæ cùm ad vsus vitæ necessarios,tùm ad perfruendas voluptates.] *Idem Plaut. Amph. sc.1.a.5.* Vt multis hostiis Iouis supremi pacem expetam. *Idem pseud. sc.1.a.1.* Salutem mittit & salutem à te expetit.] *Plin. lib.12. cap.24.* Asphalathi radix expetitur vnguentis. Optimi quique expetebant eam doctrinam sibi. *Plaut. Mostell. sc.2.a.1.* Inde sibi quisque exemplum expetunt. *Ibid.* Quid hoc sit quod filia sic repentè expetit ad sese me. *Pl. Men. sc.2.a.5.* Me haud pœnitet,tuàne expetam. *Plaut. Aul. sc.2.a 3.* (id est,appetam)]

¶ Expetere pœnas ab aliquo. *Cic. pro lege Manil.* Vt mihi quidem videantur dij immortales, etiam si pœnas à populo Rom. ob aliquod delictũ expetiuerint,&c. ¶ Expetere preces à Deo,pro precari Deum. *Plaut. Rud.* Qui sunt qui à patrone preces meas expetentes sunt? ¶ Supplicium expetere. *Liu.6. bell. Pun.* Tanta auiditas supplicij expetendi,tanta sanguinis nostri hauriendi est sitis.

¶ Accipitur aliquando expetere,pro euenire : sicut appetere,pro aduentare. *Plaut. in Amph sc.1.a.1.* Ergo in seruitute expetunt multa iniqua [(id est,eueniunt.) Satis eadem vigilanti expetunt quæ in somnis visa memoras?(i. eueniunt) *Plaut. Mil. sc.4.a.2.* Nequiter pene expetiuit prima parasitatio.(id est euenit,successit) Ita legit *Passer.* non expediuit *Plaut. Amph.* Insonti mihi illius ira in hanc & maledicta expetent. *Plaut. Amph. sc.2.a.3.*]

Expetens,participium , { מתאוה חמר *mitheauéh chomédh.* ἐφιέμενος, ἐμπεσούμενος. GAL. Desireux. ITA. *Desideroso.* GER. Begärend/ertwunſchend. HIS. *Codicioso.* ANG. *That desyreth much desyrous.* } *Plin. lib.12. cap.17* Capræ maleficum frondibus animal odoratorum verò fruticum expetentius. Consilia sana expetens. *Senec. Hippol.*

Expetītus,participp. Cupitus,desideratus. { נחמד נאוה *necḥmádh naauéh* ἐπιθυμητός, ἐρατός. GAL. Desiré, conuoité. ITA. *Desiderato,bramato.* GERM. Begärt/oder ertwunſcht. HISP. *Desseado,codiciado.* ANGL. *Desired greatly.* } Vt Complexus expetiti, *Senec. Thyest.*

*Expetendus,a,um, Dignus qui expetatur. *Plaut. in Persa*, Forma expetenda liberalem mulierem.

Expetīsco, is , ere , Vehementer desidero. { חמר *chamédh* אוה *iuváh.* ἐφίεμαι. GALL. Conuoiter,desiter fort. ITALI. *Desiderare grandemente,bramare.* GERM. Hefftig begären. HISP. *Mucho dessear.* ANGLIC. *To couet and desire earneſtlie.* } *Pl. in Manil.* A luculenta, atque festiua fœmina, Quæ te amat,tum quæ expetiscit pulchram pulchritudinem.

Expĕtīsso, is,ere. Petere,desiderare. { חמר *chamédh* אוה *iuváh,* ἐπιθυμῶ. GALL. Demander,requerir,desirer. ITALI. *Chiedere,desiderare,dimandare.* GERM. Begären. HISP. *Dessear,demandar.* ANG. *To requir.* } *Plaut. in Trinum.* sed hoc non liquet, Nec satis cogitatum vtram potiùs harum mihi artem expetessam. *Idem in Asin.* Vltrò amas,vltro expetessis,vltrò ad te accersi iubes.

Expīlo,las,penultima product. Diripio:spolio. { שלל *schalál* בוז *bazaz* שם *schas* שסה *schasah* σκυλεύω, σκυλεύομαι. GAL. Piller tout, desrober furtiuement. ITA. *Fraudare.rubbare con inganno.* GERM. Genůtich beroben/auſſplunderen. HISPAN. *Robar,ò saltear.* ANG. *To pik or polle,to tak by extortion.* } à Græco πιλῶ,id est,complano. Quòd qui è domo suppellectilem detrahunt,æquare ac complanare omnia videantur. Inde apud Iurisconsultum titulus est de crimine expilatæ hæreditatis: cuius criminis conuicti, extraordinariè solent coërceri. *Cic. in Part.* Si socios spolias,ærarium expilas. *Ouid. lib.3. Metam.* Expilatque genis oculos. *Iul. Matern.* Si luna à Mercurio defluens feratur ad Martem in diurna genitura, faciet effractores,fures,& qui templa semper sacrilego furore expilent. *Cic.6. Verr.* Quum in suspicionem venissent sub ciuibus,fanum expilasse Apollinis. [¶ Expilare vxorem. *Plaut. Asin. sc.3.a.4.*

Expīlātus,participium. { בוז *bazáz* שסה *schasáh.* σκυλευόμενος. GALLI. Pillé. ITALIC. *Rubbato.* GERMAN. Beraubet/außgeplundert. HISP. *Robado,ò salteado.* ANGLI. *Robbed,pilled.* } *Cicero 3. de Orat.* Quæ quoniam iam abunde non possumus , sumenda sunt nobis ab iis ipsis à quibus expilati sumus. *Idem pro Cluent.* Armarium expilatum pecunia ablata.

[Expilata cubilia ferarum. *Senec. c.7. de Consol. ad Marc.*]

Expīlātio, onis. { בוז *bizzáh* משסה *meschisáh.* σκύλευσις, ἁρπαγή. GAL. Pillement,pillerie. ITA. *Pellamento,rabbamento.* GERMAN. Beraubung/plunderung. HISP. *Aquella obra de robar ò saltear,robamiento.*

ANGL.

AN. *A spoyling, a robbing.* } *Cic. 2. Off.* Tanta ſublatis legibus & iudiciis expilatio, direptióque ſociorum.

Expilātor, oris, Fur, deprædator, direptor. { גזלן שמח *ſchosh, συλητὴς, συλαγωγὸς, ἁρπάγων.* GAL. Pillart, pilleur. ITAL. *Ladro, rubbatore.* GER. Ein reuber/der einen außplunderet. HISP. *Robador, ò ſalteador.* AN. *A ſpoyler, a robber.* } *Cic. ad Quint. frat. lib.* 1. Quum vrbs cuſtodem, non tyrannum: domus hoſpitem, non expilatorem recepiſſe videatur. Expilatores (inquit Aſconius Pædianus) ſunt fures atrociores, qui ne pilum quidem relinquunt in corpore ſpoliatorum. Innuens nimirum expilatores à pilis euellendis dictos. Cui tamen ſententia refragatur pi ſyllabæ quantitas, quæ in verbis expilo, & compillo producitur, quum in nomine pilus corripiatur.

Expingo, gis, Pingo. { חק *chak* חקה *chikkáh. ἐκφάσις ἐικονική.* GALL. Depeindre. ITAL. *Depingere.* GERMAN. Malen. HIS. *Pintar.* ANG. *To paynte, and drawe out the shape of a thing.* } *Cic. 5. Tuſcul.* Qui motus hominum, qui ferarum, quum ita expictus eſt, vt quæ ipſe non viderit, nos vt videremus effecerit. *Plin. lib. 33. cap. 7.* Quoniam & pericula expinginus, nequis miretur & rogos pingi.

[Expingere ſe : *Tertull. de cultu femin.* Et, Expictæ mulieres. *Ibidem.*]

Expio, as, are, Purgo, mundum ac purum facio, placo. { כפר *chipper* הטהר נקה *nikkáh. καθαίρω, ἁγνίζω, ἀποκαθαίρω.* GALL. Purger, reparer. ITAL. *Purgare, mondare, nettare.* GERMAN. Reinigen Item Büſſen. HIS. *Purgar, ò alimpiar por ſacrificio.* AN. *To purge by ſacrifice.* } *Liu. lib. 1. ab Vrbe,* Itaque vt cædes manifeſta aliquo tamen piaculo luererur, imperatum patri, vt filium expiaret pecunia publica. *Plin. in Epiſt.* Dum ſe prægnantem eſſe puellariter neſcit, ac per hoc quædam cuſtodienda prægnantibus omittit, facit omittenda: quem errorem magnis documentis expiauit, in ſummum periculum adducta. [*Plaut. Moſtell. ſc. 2. a. 2.* Vereor te & iſtos expiare vt poſſies. *Item* Expiare ſomnium. *Sueton. in Galba. cap. 18. &c.*]

¶ Expiare ſcelera, id eſt, punire. *Cic. in Piſonem,* Tua ſcelera dij immortales in noſtros milites expiauerunt. id eſt propter te afflixerunt noſtros. *Salluſt. de Rep. conſt. ad Cæſarem,* Neque barbaro ritu cæde cædem, & ſanguine ſanguinem expiandum.

Expiātus, par. Purgatus. { מכפר *mechupper* מחטא *mechuttá* נכפר *nichchapper.* מפר *chuppár* מנכח *menukkeh. καθαρθείς.* GAL. Purgé. ITAL. *Purgato.* GERM. Gereyniget/verſünet. HISP. *Purgado, alimpiado.* ANG. *Cleared by ſacrifice purged.* } *Cic. 1, Philipp.* Quem potes recordari in vita tibi illuxiſſe diem latiorem, quàm quum expiato foro, diſſipato concurſu impiorum, &c.

Expiātio, onis. { כפר *chippúr* חטאת *chattáth. ἁγισμός.* GAL. Purgation. ITA. *Purgacione.* GERM. Reinigung/büſſung. HISPAN. *Aquella obra de alimpiar aſsi, purgation.* ANGL. *A cleenſing, a purgation.* } *Cicero 1. de Legib.* At vero ſcelerum in homines atque impietatum nulla expiatio eſt.

Expiābilis, le, Purgabilis & facilis expiatu. { *καθάρσιος.* GALL. Purgatif, qui ſe peut purger. ITA. *Che ſi puo purgare.* GERM. Leychtlich zureinigen oder zubüſſen. HIS. *Coſa que ſe puede purgar por ſacrificio.* ANG. *That may be purged.* } vt, Expiabilis religio, *apud Cic. 4. Tuſc.* Bellum expiabile. *Idem 13. Philipp.* Sed hoc primùm videndum eſt P. C. cum omnibuſne pax eſſe poſſit: an ſit aliquod bellum expiabile, in quo pactio pacis lex ſit ſeruitutis. Id eſt neceſſarium, & expiandi gratia ſuſceptum piaculo admiſſo. *Budæus*

Expiamentum, ti. Expiatio. { ANG. *A purging by ſacrifice.* } Expiationis autem necis humanæ ab imprudentibus admiſſæ exemplum videre licet *apud Herodot. lib.* 1. quo in loco Cræſi meminit nuptias filij ſui celebrantis. Quum autem (inquit) filij nuptias Cræſus in manibúſque impuris, natione Phryx. Hic quum ad Cræſi ædes acceſſiſſet, gentilíque inſtituto, ritúque patrio poſtulaſſet ſibi vt liceret expiamenti optati compotem eſſe, Cræſus eum expiauit. *Budæus.*

Expiro, as, pe. prod. are, Spiritum emitto, efflo, exhalo. { גוע *ghaváh* חפיח *hippiach. ἀποπνέω.* GALL. Rendre l'eſprit, getter l'haleine ou vent dehors. ITA. *Spirare mander fuori il fiato.* GERM. Außathmen/außblaſen Item/ſtärben. HISP. *Soplar, eſpirar, ò embiar afuera el eſpiritu.* AN. *To breath out, to die, to yeelde the ghoſte.* } *Lucil. lib. 3.* Expirans animam pulmonibus eger agebat. Aliquando per ſe plenum eſt vt, Expirauit, id eſt, mortuus eſt. *ἐξεπνεύσατον. Liu. 2. ab vrbe,* Inter primam curationem expirauit. [*Item* Expirare animam gaudio. *Gell. cap 15. lib. 3.* Animam expirauit equus. *Gell. cap. 2. lib. 15. Et Sueton. in Tib. cap. 21.* Neſi te languere audierimus, & ego, & mater tua exſpiremus. Sunt verba Auguſti ad Tiberium *Idem Liuius lib. 5. dec. 4.*]

¶ Tranſlate *Plin. in Paneg.* Ita vero quæ ciuitas quinquies, atque etiam ſexies Conſules vidit, non illos qui expirante iam libertate, per vim ac tumultum creabantur, hoc eſt, declinante libertate, ac peſſum eunte. * Expiratur, Imperſonale. *Plin. lib. 11. cap 37.* Eandem eſſe ei naturam quam cerebro colligunt, quoniam prætenui eius membrana modo inciſa ſtatim expiretur. De ſpina lumborum oſſea.

Expirāns, participium. { גוע *ghuváh* מפיח *mappiach. ἐκπνέων.* GALLIC. Qui rend l'eſprit. ITAL. *Chi gitta fuori il vento oll fiato.* GERM. Außblaſend/außathmend. HISPAN. *El che eſpira ò echa y empia el eſpiritu.* AN. *Yeelding the ghoſte.* } *Lucret. lib. 2.* Sanguinis expirans calidum de pectore flumen.

Expirātio, expirationis. { מפח *mappách ἐκπνοὴ.* GAL. Expiration, exhalation. ITA. *Eſpiratione, ſuaporamento.* GERMA. Außblaſung/außathmung. HIS P. *Echamiento del eſpiritu.* ANGLICE, *A yeeldaing of the ghoſte.* } *Cic. 2. de Nat. Deorum,* Eiuſdemque expirationibus aer alitur & æther, & omnia ſupera.

Expiſcor, expiſcaris, Indagor, percontor, diligenter inquito: tranſlatione à piſcatoribus tracta, qui piſcium latebras diligenter perſcrutantur. { חקר *chakár* בקש *bikkéſch. ἐξακριβόομαι. ἀναζητῶ.* GALLIC. S'enquerir ſoigneuſement. ITALICE, *Peſcare, inueſtigare.* GER. Erforſchen/mit fleyſſiger nachfrag erſuchen. HISP. *Peſcar, buſcar.* ANGL. *To ſearche diligently.* } *Terent. in Phorm.* Perinde expiſcare, quaſi non noris.

¶ Quandoque lucriſacio, elicio. *Σπάω. Plaut.* Tadémque neſcio quid ab eo exſpicatur.

Expiſſo, as, are Spiſſum facio, denſo, conſtipo. { *συμπήγνυμι.* GAL. Faire ou rendre eſpez. IT. *Speſſire.* GERM. Dick machen. HISPA. *Eſpeſſar, hazer eſpeſſo.* ANG. *To mak thick* } *Plin. lib. 5. cap. 13.* Semine trito expreſſus, & Sole denſatus in paſtillos, necat ſanguinem expiſſando. *Idem lib. 20. c. 7.* Expreſſatum lac.

Explāno as, penult. ſród. Planum facio. { עבה *ſibbáh* ישר *jiſchſchér* באר *ſal* סלל *béer* פרש *paráſch. πλατύνω. διαφανίζω.* GAL. Aplanir & venir, declarer, donner à entendre. ITA. *Spianar, manifeſtare, dechiarare.* GERM. Gleych/ebnen. Item erklärlich machen. HISP. *Declarar, ò allanar lo aſpero, ò eſcuro.* ANGLICE, *To mak plane and euen.* } vt, Explanatus in denos pedes cortex, *apud Plin. lib. 16. cap. 8.*

¶ Explanare etiam eſt declarare, manifeſtare, exponere. { *φανερῶ, δηλῶ. Terent. in Phorm.* Quem amicum tuum ait fuiſſe iſtum? explana mihi. *Cic. 7. Verr.* Explanandum eſt enim diligentius eorum cauſa qui locum ignorant, *Idem 3. Tuſc.* Non enim verbo ſolum poſuit voluptatem ſed explanauit quid diceret. *Salluſt. in Catil.* De cuius moribus hominis pauca prius explananda ſunt, quàm initium narrandi faciam. *Cic. Acad.* Poſt argumentis, & quaſi rerum notis ducibus vtebantur ad probandum & concludendum id, quod explanari volebant. *Idem 1. Offic.* Qualis differentia ſit honeſti & decori: faciliùs intelligi quàm explanari poteſt.

Explānātus, participium. { מפרש *mephoráſch. διηυγμένος.* GAL. Declaré. ITA. *Dichiarato.* GERM. Erklärt/erleutert. HISP. *Declarado.* ANG. *Declared, made ſmoth.* } *Cic. 1. Academ.* In lingua etiam explanatam vocum impreſſionem ponebant.

Explānātē, adverbium, Aperte. { ח"מכ באר *beléb baér. σαφῶς, δῆλον ὅτι.* GALL. Clairement, manifeſtement. ITALICE, *Chiáramente, manifeſtamente.* GER. Klarlich/heiter. HISPANC *Clara y manifeſtamente.* AN. *Planelie, cleerlie.* } *Cic. in Orat.* Erit igitur hæc facultas in eo quem volumus eſſe eloquentem, vt definire rem poſſit: neque id faciat tàm preſsè & anguſtè, quàm in illis eruditiſſimis diſputationibus fieri ſolet: ſed cùm explanatius, tum etiam vberius, & ad commune iudicium populáremque intelligentiam accommodatius.

Explānātor, oris, Qui interpretatur & exponit. { מבאר *mebaér* פרש *poréſch. σαφηνιστὴς, γραμματικός.* GA. Expoſiteur, qui declare & donne à entendre. ITA. *Chi dichiara, dichiaratore.* GERM. Ein erklärer/außleger. HI. *Declarador.* ANGLIC. *An expounder.* } *Cic. 2. de Diuin.* Sunt enim explanatores, vt Grammatici Poëtarum.

Explānātio, onis, Explicatio, enodatio, interpretatio. { פרשה *paráſchah. δήλωσις. διάπτυξις, περίφασις.* GALL. Declaration, expoſition. ITAL. *Dichiaratione, eſpoſitione.* GERM. Erklärung/ erleuterung/ außlegung. HISPAN. *Declaramiento, llanumiento.* ANG. *A declaring, a making manifeſt.* } *Cic. 1. de Diuin.* Item igitur ſomniis, vticinationibus, oraculis, quòd erant multa obſcura, multa ambigua, explanationes adhibitæ ſunt interpretum. ¶ Explanatio item figura eſt Rhetorum, *de qua vide autorem ad Heren. lib. 4.*

Explānābilis, *Seneca lib. 1. de Ira,* Et vox eſt quidem ſed non explanabilis, & perturbata & inefficax: de animalium voce.

Explānto, as, are, Plantas euello. { *ἐκφυτεύω.* GALL. Deſplanter, tranſplanter ce qui eſt planté d'vn lieu en autre. ITALIC. *Spiantare, ſuellere.* GERM. Außpflantzen/außpflantzen. HISP. *Deſplantar, arrancar plantas.* ANG. *To pull vp that is fett.* } *Colum. lib. 4. c. 14.* Pampini ſe capreolis illigent ſuis, ne ventis explantentur. *Idem lib. 5. c. 9.* Antequam explantes arbuſculam, &c.

Explēndeſco, is, ere, Luceo, emineo. { נגה *naghàh. ἐκφαίνομαι.* GAL. Reſplendir, reluire. ITA. *Riſplendere.* GER. Außbrin ſcheynen. HISPAN. *Reſplandecer.* ANG. *To ſhyne, to giue light.* } *Sueton. in Tit. Veſp. c. 2.* In puero ſtatim corporis animique dotes explenduerunt: magis ac magis deinceps per ætatis gradus forma egregia.

Explĕo, ples, Impleo, compleo, ſaturo, ſatio. { מלא *male* חשבוע *hiſbiaḥ, ἐμπλήθω, ἀναπλήθω.* GALLIC. Remplir, combler, aſſouuir, contenter. ITALIC. *Satiare, impire, compire.* GERMA. Erfullen. HISPAN *Hinchir, hartar.* ANGLIC. *To fil, to ſatiſie.* } Componitur à præpoſitione ex & verbo pleo, quod aliquando in vſu fuit, factum ex nomine Græco πλέως ſiue πλέος. *Cic. de Orat.* Neque infercies verbo, quaſi rimas expleat. *Virg lib. 4. Georg.* Improbus ingluuiem raniſque loquacibus explet. *Salluſt.* Neque prius iugulandi finis fuit, quàm Sylla omnes ſuos diuitiis expleuit. [Explere conſilium. *Cæſ. libr. 1. de bell. ciuil.* Expleri tempus cœperat. *Suetonius in Cæſ. cap. 26.* Explere ſpem, cui opponitur deſtituere expectationem. *Liuius lib. 5. dec. 4.* Explere vacantem locum filij. *Senec. cap. 16. de Conſol. ad Mart.* Iſtoc nomine, dum ſcribo, expleui totas ceras quatuor. *Plaut. Curc. ſc. 1. a. 3.* Vtque ſitim poſſis noſtro explere cruore. *Ouid. eleg. li. 11. 3. Triſt.* Qui modus dandi? Nam tu quidem nunquam expleri potes. Le. Quid modi eſt ductando, & amando nunquamne expleri potes? *Plaut. Aſin. ſc. 3. a. 1.*

¶ Hic me intus expleui probè. (i. ſaturaui (*Plaut. Curc. ſc. 1. a. 3.* Explere nomē numerúmque filij. *Sen. ca. 12. de Conſ. ad Mart.* Non expleuit auctoritatem Deorum (in ſtatus) *Polycletus, Quintilian.* Expletur lacrymis, egeritúrque dolor.]

¶ Interdum compleo, perficio. [*Cæſar lib 1. de bell. ciu.* Explere munitiones. (id eſt, perficere. Explera decem millia. *Liu. lib. 6. dec. 4.* Explere locum totum pro occupare. *Cæſ. lib. 1. de bell. ciu.* Expectationem explere. *Sues. in Cæſ. cap. 30.*] *Virgil. 6. Æneid.* Diſcedam, explebo numerum, reddárque tenebris. *Plib. lib. 36.* Vlcera eorum purgant leniter, explentque cicatrices, & emendant.

¶ Interdum conſolor. *Terent. in Heaut.* Hem tot mei ſolius ſolicíti ſunt cauſa, vt me vnum expleant. ¶ Interdum exonero: nam ex quandoque priuatiua eſt. *Ennius,* Naubus expiebant ſeſe, terríque replebant. *Vide Seruium* Explere animum curis, pro exonerare. *Terentius in Hecyra,* exple animum, téque hoc crimine expedi. ¶ Explere animum, pro ſatisfacere animo. *Terentius in Andr.* Dum tempus ad eam rem culit, qui animum vt expleret ſuum. * Explere aliquan-

do pro Minuere vsurpatur. Nam, ex præpositio nonnunquam privativa particula est. *Ennius*, Nauibus explebant sese, terrisque replebant.

Explētus, participium, Completus, perfectus, { מלא *malé.* ἐκπλεόμενος, πλήρης, ἐπίπλεως. GALLIC. Rempli, plin, parfaict. ITAL. *Pieno, fornito, perfetto.* GERM. Erfult. HISP. *Hinchido, lleno, perfecto.* ANG. *Filled, made full.* } *Cic. 2. de Finibus* Habes vndique expletam, & perfectam Torquate formam honestatis.

Explētio, onis Impletio, perfectio. { מלא *meló.* ἐκπλέρωσις. GAL. Remplissement, perfection. ITA. *Empimento, perfetione.* GER. Erfullung. HISPA. *Hinchimiento, perfecion.* ANGLICE, *A filling, a perfiting.* } *Cicer. 5. de Finib.* In eâque expletione naturæ summi boni finem consistere. [*Ouid. 3. Fastor* Expletum patrio corpore matris onus.]

Explementum, ti. { מלא *melo.* ἐκπλήρωμα. } Idem *Senec. Epist. 111.* Si scieris cacumina arborum, explementum esse ventris.

Explebilis, le, Quod expleri potest. { δυνατὸς πληρωθῆναι. GAL. Aisé à remplir, assouuir & contenter. IT. *Cosa che si può impire, contentare.* GERM. Das gut zuerfullen ist. HISP. *Cosa que se puede hinchir y contentar.* ANG. *That may be filled or satisfied.* } *Cic. 4. Tuscul.* Indigentia, libido explebilis.

Explēnūnt, pro explent, scripserunt veteres, *vt annotauit Festus Pompeius.*

Explico, as, explicui, & explicaui, explicitum, & explicatum, Extendo, euoluo: & proprié de iis rebus dicitur, quæ plicis inuolutæ sunt. { גלה *galáh* פשט *paschát* פרש *paráis.* ἐκπέτασις, ἀνάπλωσις. GAL. Desployer, estendre, mettre au large. ITA. *Distogere, piegare.* GERMANI. Auffwickten/zerthun/auffthun. HI. *Desplegar.* AN. *To display, to vn folde.* } Explicare vestes, *Cicer.* Explicare velum, *Plautus* Explicare plagas, *Martial.*

¶ Dicitur & de aliis rebus. *Virg. 2. Georg.* Sed trudit gemmas, & frondes explicat omnes. *Martial.* de pauone, *lib. 13.* Miraris quoties gemmantes explicat alas. *Ouid.* atque explicat ensem.

¶ Explicare aciem, siue ordines, siue agmen, ἐκτείνειν τὴν φάλαγγα, dicuntur Imperatores quum milites suos in patentem locum exponunt ad concertationem meundam. *Liu. 4. ab Vrbe,* Planiciem in medio non paruis modo excursionibus ad prælia, sed vel ad explicandas vtrinque acies satis amplam habebant. [*Senec. cap. 7. de Consol. ad Polyb.* Explicant cursus suos sidera. *Et Velleius:* Explicatis classibus ad pugnam.]

¶ Explicare literas, siue epistolam, pro aperire, & clausam reserare, *apud Cicer. ad Quentum Fratr. libr. 3.*

¶ Explicatam esse vrbem in plano loco, pro dispositam esse & descriptam. ¶ Explicare & diffundere vmbram, id est, reddere. *Mart. li. 1.* Claudia diffusas vbi porticus explicat vmbras. ¶ Explicare negatium aliquod, siue mandatum, pro absoluere, expedire, exequi. Explicare se laqueis, & periculis, pro liberare. [*Plaut. pseu. sc. 1. a. 4.* pulchrè explicatam tibi hanc rem dabo. (i. affectam.]

¶ Explicare, interdum idem est quod curare, vt explicare pecuniam, annonam. *Callistrat. l. 31. D. de re iudic.* Si qui tamen per contumaciam, magis quàm quia non possint explicare pecuniam, differant solutionem. Sic explicare annonam, curare est, vt in promptu sit. *Cæs. lib 2. bel. Gal.* Legiones quartam decimam & sextam ex hybernis ab Arari educit, quasi ibi explicandæ rei frumentariæ causa relictas superiore commentario demonstrauimus. Id est, vt per eos faciliorem haberent rem frumentariam.

¶ Transfertur etiam ad res obscuras & difficiles, & pro explanare, atque clarius reddere ponitur. { באר *beér* פרש *paraséh* διανοίγω, διασαφηνίζω. GA. Expliquer, declarer. ITAL. *Dichiare, esponere, esplicare.* GE. Erklären/außlegen HISP. *Declarar lo escuro.* ANG. *To declare, or expone.* } *Cic. ad Attic. lib. 13.* Quòd me hortaris, vt eos dies consumam in Philosophia explicanda id est, in scribendo aliquid planius in Philosophia. *Ad eundem, libro 10.* Meas cogitationes omnes explicaui tibi superioribus literis. *Explicare mare intelligitur *apud Senecam Tragœdiarum scriptorem* pro Turbatum componere & serenare, & quasi corrugatum explicare. *Sic enim apud illum legimus Hercule Oeth.* Vernare iam frigore in medio nemus: Missumque fulmen stare: concussi fretum Cessante vento: turbidum explicui mare.

Explicītus, pen. cor. partic. Explicatus, explanatus. { מפרש *mephoráseh.* שלם *sam* שלם *schalém.* ἀνεπιλυμβάνος, ἀνεπιλύμβατος. GAL. Exposé, accompli, achené, parfaict. ITA. *Perfetto, fornito.* GERM. Erklart. HISP. *Expuesto acabado y perfecto.* ANGLI. *Displayed, exponed, ended.* } *Cic. Att. lib. 9.* Quanquam à te eius quoque rei iusta defensio est explicita, hoc est, explanata. ¶ Explicitus liber, pro absoluto. *Mart. lib. 4.* Quo viscunque loco potes hunc finire libellum, Versibus explicitum est omne duobus opus. [¶ Item Expliciti valetudine aduersa. *Senec. c. 1. de Tranq.*]

Explicītius, comparat. ab explicitus nomine. *Cæsar. bel. Ciuil.* Sed ex propositis consiliis duobus, explicitius videbatur ad Ilerdam reuerti.

Explicātio, Explicandi actus. { מפרש *miphrás.* ἀνάπτυξις. GA. Desployement. ITAL. *Spiegamento.* GERM. Erklarung/außlegung. HIS. *Aquella desplegadura.* ANG. *An vnfolding, an exposition.* } vt, rudentis explicatio, *Cic. 1. de Diuin.* ¶ Explicatio. { פרשה *paraschah.* διήνεκες. *Cicero 3. de Finibus* Multumque ad ea quæ quærimus explicatio tua ista profecerit.

Explicātus, us, aliud verbale eiusdem significationis. { ANG. *An vnfolding or opening out.* } *Cic. de Nat. deor. lib. 3.* Quibus non vulgaris in cursu gradus: sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. Idem Hæc ferè dicere habui natura deorum, non vt eam tollerem: sed vt intelligeretis quàm esset obscura, & quàm difficiles explicatus haberet.

Explicātor, toris, Qui aliquid explicat aut exponit. { מבאר פרש *porésch mebaér.* ἐξηγητὴς, διαιτήτωρ. GA. Qui declare & donne à entendre. ITA. *Chi dichiara & fa intendere.* GE. Ein erklärer. HISP. *Declarador, el que declara lo escuro.* ANGLI. *He that exponeth or declareth.* } *Cicer. in Orat.* At laudatus est ab omnibus fateòr: sed ita vt rerum explicator, prudens, seuerus, grauis: non vt in iudiciis versaret causas, sed vt in historiis bella narraret.

Explicātrix; fœmin. gener. { פרשת מבארת *porésheth mebaéreth.* διανοίξασα. GAL. Celle qui declare & donne à entendre. ITALIC. *Donna che dichiara.* GERM. Ein erklarerin. HISPA. *Declaradora, lo que declara.* ANGLI. *She that exponet.* } vt, Explicatrix orationis perpetuæ est vis dicendi *Cicer. 1. Acad.*

Explicābilis, le, { διηγητὸς. GAL. Facile & aisé à declarer & expliquer. ITALI. *Facile de dichiarare.* GER. Das man leychtlich erklären mag. HI. *Cosa que facilmente se puede declarar.* } ANG *That may be declared.* } vt, Explicabilis mensura. *Plin. lib. 4. cap. 13.* Toto autem hoc mari ad Scaldim vsque fluuium Germanicę eccolunt gentes, haud explicabili mensura.

Explicābiliter, Aduerbium, explicatè. *Diomedes Grammaticus lib. 1.*

Explicātè, aduerbium, pro clarè & aperte. { חשב באר *hetéb baér.* δήλως, σαφῶς, περανῶς. GAL. Clairement, apertement. ITALIC. *Chiaramente, apertamente.* GERMAN. Klarlich/hetter. HISP. *Clara y desplegadamente.* ANGL. *Planely, cleerly.* } *Cic. 3. de Orat.* Qui distinctè, qui explicatè, qui abundanter, qui illuminatè, & rebus & verbis dicunt.

Explōdo, explodis, penult. product. explosi, explosum: Ab ex & plodo, cum sono eiicio, quod fit quum rem quæ non placuit, clamore, & gestu, ac strepitu damnamus. { ἐκχέω τινα. GALLICE, Chasser & mettre hors en clequetant des mains. ITAL. *Cacciare via con strepito.* GERM. Mit einem gestoß außtreyben oder verweffen. HIS. *Patear en disfauor, echa con estruendo.* ANGL. *To driue out with clapping of handes.* } *Cic. 1. de Orat.* Itaque nos raucos, sæpe attentissimè auditi video (tenet enim res ipsa, atque causa) vt Æsopum, si paulum irraucuerit explodi. *Idem pro Cluent.* Tevero illud idem quod tum explosum & eiectum est, nunc retulisse demitor. *Cic. 2. de Diuin.* Sed hoc genus diuinationis vita iam communis explosit. [*Senec. cap. 10. de Consol. ad Marc.* Ne in arenam quidem aut littus explaudet (naufragos).]

Explōro, exploras, penult. product. Antiqui vtebantur pro exclamo, siue eiulo. { זעק *záak* κατάκραγμα, οἰμώζω. GAL. Crier. ITAL. *Gridare.* GERM. Schreyen/heulen. weynen. HISP. *Gritar.* ANG. *To cyre.* } *Varro.* Gemit, explorat, turbam omnem concitat. Exploro antiqui pro exclamare vsi sunt: sed postea pro prospicere, & sagaciter inquirere { חקר *chakar* רגר *righghel* תר *tar.* κατασκοπέω, κατασκοπή. GALLI. S'enquerir soigneusement, guetter. ITAL. *Cercare con diligenza.* GER. Außspähen/ertundigen. HISP. *Buscar, espiar.* ANGL. *To viewe, watch or espie.* } *Virg. lib. 1. Æneid.* Vt primùm lux alma data est, exite, locósque Explorare nouos, quas vento accesserit oras, Quærere constituit. *Plin. in Epist.* Locus suspectus, & mollis quem ego interim explorari modico impendio iussi, an recipere, & sustinere opus possit.

¶ Interdum idem est quod, obseruare. *Virgil. 9. Æneid.* Necnon & trepidi Troes formidine portas Explorant.

¶ Interdum deliberare, σκοπεύειν *Virgil. Æneid.* tuus ô regina quod optas Explorare labor.

¶ Interdum siccare. *Idem lib. 4. Georg* Et suspensa focis explorat robora fumus.

Explōrātus, nomen ex participio, Certus, apertus, perspicuus. { נחקר *nechkár.* δῆλος, ἐπίσης. GALLIC. Certain & asseuré. IT. *Cosa certa, indubitata.* GERMANI. Ertundiger/gewüß. HISPAN. *Cosa certa y no dudada ni dudosa.* AN. *Certaine. sure.* } vt, Explorata salus: cuius contrarium Salus deplorata. *Cic. ad Appium.* vt consolaret fortem virum atque sapientem, quàm vt exploratam spem salutis ostenderem, &c.

¶ Exploratum est mihi, vel exploratam habeo, id est, certò scio, liquidò noui. *Cic. de Senect.* Quis est tam stultus, quanuis sit adolescens, cui sit exploratum, se ad vesperam vsque esse victurum? *Idem Attico.* Quid enim exploratius esse possit, quàm illius animus in Rempublicam? *Idem post Reditum,* Quum mihi esset exploratissimum P. Lentulum proximo anno Consulem futurum. *Idem Attico,* Cæsarem hoc idem probaturum exploratum habeo. [*Plautus Capt. sc. 4. a. 3.* Exploratum dico hoc & prouisum tibi (paulo antè exquisitum) *Gell. capt. 7. lib. 1.* Explorata aure. *Velleius,* Exploratissima aure.].

Explōrātè, aduerbium, Certè, planè. { βεβαίως, δηλονότι σαφῶς. GA. Certainement, verritablement. ITAL. *Certamente, veramente.* GERM. Gewüßlich. HIS. *Ciertamente, en verdad.* ANG. *Fora suretie, foracertamtie.* } *Cic. ad Quint. Fratr.* Hæc ita sentio, iudico, ad te exploratè scribo. *Plancus ad Senatum,* Non solùm benè sperare de nobis homines, sed exploratè iudicare volumus.

Explōrātio, probatio. ἔλεγχος, ἀπόδειξις. *Macrobius Saturnal libro 2 capite 2.* Quod non infacete in adulterij explorationem ambiguitate conuertit.

Explōrātor, pen. prod. Verb. speculator, qui explorat & obseruat. { תר *tar* מרגל *meraghghél.* διασκοπὸς, σκοπὸς, κατάσκοπος. GALLI. Espion, vne guette ou espie, guetteur. ITA. *Spione, investigatore.* GER. Ein außspäher/ertundiger. HISPA. *La, espia ò assechador de les enemigos.* ANG. *An espy or priuie searcher.* } *Cæs. 3. bel. Gal. Plaut. pseu.* Exploratorem hunc ludo faciamus suppositum. *Plin. li. 16. cap. 9.* Scribit in recenti ad duces explorator, &c. [*Sueton. in Tib ca 60.* Explorator vię.]

Explōrātōrēs, um, qui secreta nuntiant hostibus, proditores sunt & capitis pœnas luunt, *Arrianus in Lomne delictum, de re milit.*

Explōrātōrius, [Exploratoriæ coronę] *Sue. in Caligula ca. 45.* Cóites autem & principes victoriæ nouo genere, ac nomine Coronarum donauit: quas distinctas Solis ac lunæ syderúmque specie, exploratorias appellauit.

Explōrato, ablatiuus participij absolutè positus. *Tacit. lib. 18.* Et explorato iam profectos amicos, noctem quietam, vtque affirmatur non insomnem egit, id est, postquam exploratum est illi & cognitum.

Expōlio, as, are, Spolio, priuo. { שלל *schalál.* ἀφυγρογραφία, σκυλεία. GA. Despouiller, desgarnir, oster. ITA. *Spogleare.* GER. Sar berauben oder außziehen. HISP. *Despojar.* ANGL. *To spoile or robbe.* } *Cicero*

pro

pro Deiotaro, Quo tum erga te rex animo fuit, qui auxionatus sit, seseque & filium suum expoliare maluerit, quàm tibi pecuniam non subministrare? Expoliare honorem & dignitatem Cæsaris. *Hirtius 8. bell. Gal.* Expoliari, *Zasius inquit*, eleganti figura dicuntur qui sunt priuati, qui iacturam in bonis passi sunt *Ita Iurisconsults. in l. prima. ff. de Donat. inter virum & vxorem*, dixit donationem esse prohibitam inter coniuges, ne se mutuo amore spoliarent. *Sic 2. de bon. damn.* Is qui detruditur in carcerem propter crimen, non debet spoliari bonis, antequam feratur sententia, id est, priuari. *Et quod Iustinianus in §. Compensationes. Institutionibus de actionibus dicit*, Expoliatum bonis, *Iurisconsult. in l finali. ad fin. de his quæ in fraud. dicit*, Exutum bonis, vt paria sint Exui bonis, & Expoliari bonis, id est, iacturam bonorum pati. Vnde *interpretes dicti §. Compensationes*, verbi expoliatus elegantiam non intelligentes, alienum, ridiculum, & plane impium, *vt Zasiano vtar verbo*, sensum inuexerunt.

Expŏlĭo, lis, lire, Exornare, absoluere, extremam manum imponere. {מרק *marák* מרט *marát* לטש *latásch* חשלים *hischlém.* κατακοσμεῖν, διαπεῖδειν κατεργάζεσθαι. GALL. Polir & accoustrer pour le dernier. IT. *Polire. adornare.* GERM. Außsbutzen/außburtzen/zieren. HISPAN. *Mucho polir.* ANGL. *To burnishe, to trumme, to polishe.* } *Plaut. in Milite*, Meum opus ita dabo expolitum, vt improbare non queas. *Cic. de Inuentione, lib. 2.* Nihil simplici in genere omni ex parte perfectum natura expoliuit. [*Senec. c. 9. de Tranquill.* Expolitur Bibliotheca, vt necessarium domus ornamentum. *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 1.* Expoliunt, docent litteras.]

Expŏlītŭs, participium. {מרוש *marúr.* ἐπεξεργασμένος. GAL. Poli, accoustré. ITAL. *Polito, lisciato.* GERMAN. Außgebutzet/hupsch/außgebutzt. HISPAN. *Mucho polido*, ANG. *Polished, trimmed, burnished.* } Pictum atque expolitum orationis genus *Cic. in Orat.* Deus expolitior, *Catullus*, Libellus pumice expolitus, *Idem* [*Plaut. Mostell. sc. 2. a. 2.* Ædes paratæ, expolitæ, factæ probe.]

Expolitio, onis, Exornatio, explicatio. {תמרון *tamrúk.* ἐπεξεργασία. GALL. Polissement, polisseure. ITA. *Essa polire, lisciare.* GER. Außbotzung/ ein zierlich zubereitung. HISP. *Poltdeza, obra de polir.* ANGL. *Apolishing, a burnishing.* } *Cic. ad Quint. Frat.* Vrbanam expolitionem vrget ille quidem & Philotimus, &c. Expolitio quoque exornatio quædam sententiarum *apud Heren.* cùm in eodem loco manemus, & aliud atque aliud dicere videmur.

Expolitissĭmus, superlatiuus. *Gel. lib. 2. cap. 29.* vbi agros optimè cultos, & villas expolitissimas vidisset. Verba Scipionis contra Claudium Asellium.

Expŏno, nis, nere, penultima producta, Exprimo, profero. { פרש *parás* פרש *parásch* באר *beér.* ἐκτίθημι. GALL. Exposer, mettre en vn lieu & laisser là. ITALI. *Mettere fuori.* GERMANIC. Außlegen/außthun thun. HISPAN. *Poner defuera.* ANGLIC. *To expone, to set forth, to set out to hazarde.* } vt, Exponere vasa, *Cic.* Exponere in Sole fœnum, vt siccescat, *Colum.* Exponere in terram copias, *Liuius.* Exponere in nauibus milites, *Cæsar. Et Virgil. 11. Æneid.* -socios de puppibus altis Pontibus, exponunt. *Plaut. in Trucul.* Nunc ego istos mundulos vrbanos amasios. Hoc ictu exponam. ¶ Aliquando significat abiicere, & sorti ac fortunæ committere. Vnde infantes abiecti, & commissi fortunæ, expositi dicuntur. *Terent. in Heaut.* Quum exponendam do illi, de digito annulum detraho, & eum dico, vt vnà cum puella exponeret. *Liu. Lab Vrbe*, In proxima alluuie, vbi nunc ficus ruminalis est, pueros exponunt. *Plaut. in Ciftell.* Dat eam puellam ei seruo exponendam ad necem. *Plin. Iunior*, Epistola omnibus commendationibus destituta, malignitati interpretantium exponitur, *Cicer. 3. Verr.* Quum tibi exposita esset omnis Pamphylia ad prædandum, [*Ouid. Eleg 8. lib. 4 Trist.* Qui (Dij) me terráque marique iactum Sarmaticis exposuere locis. *Senec. cap. 9. de Consol. ad Mart.* Exponi ad omnes ictus fortunæ.]

¶ Aliquando significat declarare, explicare, interpretari. {ἐξηγεῖσθαι, διαλεκτῷ τροπεύω GAL. Exposer, declarer. ITA. *Dichiarare.* GERMA Außlegen oder erklären. HISP. *Declarar lo escuro.* ANG *To shewe and declare.*} *Cic. 1. Philip.* Antequam de Repub. scribam, P. C. exponam vobis breuiter consilium profectionis, & reuersionis meæ.

¶ Ponitur etiam interdum pro expendo. καταβάλλω. Solinus, Quum magnam is pecuniam exposuisset. [*Senec. cap. 9. de Consol. ad Polyb.* Expositum mare in omnes tempestates. *Item* Expositus in fronte spectaculorum conspicitur. *Suet. in Claud. c. 4.*]

Expositē, Aduerbium, explicatè. {ἐκτενῶς, διαπεπυσμένως.} *Gell. lib. 3. c. 2.* Virgilius quoque idipsum ostenderit non exposite atque aperte, sed (vt hominem decuit poëticas res agentem) recondita, & quasi operta veteris ritus significatione.

Expŏsĭtĭo, onis, Explicatio. { פרשה *parascháh.* λόγος. GAL. Declaration, exposition. ITALICE. *Dichiaratione, esposizione.* GERMANI. Außlegung/erklärung. HISPAN. *Declaration de lo escuro.* ANGLI. *An exposition or declaring.* } *Auctor ad Heren. lib. 1* Narratio defensoris breuem & simplicem expositionem habere debet. * Expositio, apud Oratores pro propositione quæ & intentio dicitur, & est prima propositio ratiocinationis. *Quintil. in Proœmio lib. 8. De offic. Oratoris*, Ex quibus ad docendum expositio, & argumentatio ad mouendum affectus pertinet.

Expositĭtĭus, adiect. {ἐκθετικὸν. ANGLIC. *That is castor put forth to hazarde.*} Qui est abiectus vt pereat, *Plaut.* Reuertar ad illam puellam expositiciam.

Expŏpŭlor, aris, Populor. { בזז *bazáz* שם *schas* שחה *schaschah* שרר *schaddad.* διαφθορὰν. GAL. Depeupler, piller. ITA. *Depredare.* GERM. Gar verderben vnd verwüsten. HISP. *Robar y destruir el campo.* ANG. *To spoile, to waste.* }

Expopulatio, onis. { בזה *bizzáh* משחה *meschisáh.* ἐξαλάτευσις GAL. Saccagement, despeuplement, desgast. ITAL. *Sacchagiamento.* GER. Verhergung/verwüstung. HISP. *Robamiento assi.* ANG. *A spoiling, wasting.* } *Colum. lib. 3. c. 2.* Pluuiis, ventísque, & apibus afferunt prædam: quarum vocabulo propter hanc expoliationem cognominantur.

Exportĭgo, is, vel per syncopen Exporgo, extendo, quasi porro ago נשה *naschah.* παρεκτείνω. GALLIC. Estendre, eslongner, ou eslargir. ITA. *Spargere, estendere, allargare.* GERM. Außstrecken. HISP. *Estender lo encogido.* ANG. *To reache, to strech or spread out, to offer.* } *Hirc. 5. bell. Africani*, Postero die eorum aciem propius instituit exporrigere munitiones. *Plautus pseud.* Exporgi melius est lumbos atque exurier. ¶ Exporrigere frontem, est hilarescere: sicut contrahere frontem, est ringi. *Terent. in Adelph.* Da te hodie mihi: exporrige frontem. * Exporrigere, Prorogare. *Seneca de Benef. vitæ*, Quid menses tibi & annos & longam temporis seriem exporrigis?

Exporto, as, are, Extra porto, aufero. { נשא *naşá* נטל *natál* לקח *lakách* ἐκφέρω. GALLIC. Porter dehors, emporter, transporter. ITALICE, *Portar fuori.* GERMAN. Außhintragen oder füren. HISPA. *Llevar a fuori.* ANGL. *To bear or carie out.* } *Cicer. 6. Verr.* Per istos quæ volebat, in nauem clàm imponenda, occulte exportanda curabat. Exportare ex oppido, *Cic. 6. Verr.* Ex prouincia secum exportare; *Idem 7. Verr.*

Exportātio, onis. Inuectio. {משאה *massáah.* ἐκφορὰ GAL. Trãsport, emportement. ITALIC. *Esso portare fuori.* GERM. Außtragung oder fürung. HISP. *A quella obra de llevar fuera, llemamiento.* ANG. *A bearing or carying out.* } *Cic. 2. Offic.* Iam vero earum rerum quibus abundaremus, exportatio: & earum quibus egeremus, inuectio certe nulla esset. ¶ Exportatio pro exilio. *Seneca de Tranquill. vitæ*, Quæ dignitas, cuius non prætextam, & augurale, & loca patricia comitentur, & sordes, & exportatio, &c.

Exposco, is. Est enixè, & cum instantia aliquid peto. { שאל *schaál* בעה *başáh* בקש *bikkesch.* ἐξαιτέω. GALL. Demander instamment, requerir. ITA. *Dimandare con instanza.* GERM. Hefftig begären/ etwangens lich außhinfúrderen. HISPA. *Demandar ò pedir mucho.* ANG. *To require & desire instantlie.*] *Cic. pro Milone*, Misericordiam ipse non implorat, ego autem repugnante hoc & imploro, & exposco. *Virg. 3. Æneï.* Sed votis precibúsque iubent exposcere pacem: [*Ouid. Eleg. 10. lib. 1. Trist.* Exposcit voris immemor artis opem. *Item Liuius lib. 7. ab Vrbe*, Pacis Deum exposcendæ causa lectisternium fuit.]

¶ Exposcere vel deposcere aliquem, est petere eum ad pœnam dedi. *Liu. 8 bell. Maced.* Legatos deinde misit ad deposcendos autores defectionis. ¶ Exposcit audire, *Virgil. 4 Æneï.* Iliacósque iterum demens audire labores Exposcit.

Expostŭlo, as, penul corr. Vehementer peto, exposco. [שאל *schaál* בקה *bakáh* בקש *bikkésch.* ἐξαιτέω. GALL. Faire requeste à aucun, le requerir & prier, demander instamment. ITALIC. *Dimandare con instanza.* GERMA. Außhin forderen. HIS. *Demandar con instancia.* ANGL. *To requiere or to aske instantlie.*] *Cicer. pro Qu. Roscio*, Vix mediusfidius, tu Fanni hoc à Ballione expostulare auderes. Sæpius accipitur pro conqueror cum eo ipso qui fecit iniuriam eum obiurgo. [נלן *nalón.* ἐγκαλῶ, ὀνειδίζω, μέμφομαι. GAL. Se plaindre. ITA. *Lamentarsi.* GERMANICE, Verweyssen. HISP. *Quexarse de alguno, quexellarse.* ANG. *To quarell.*] *Terent. in Adelph.* Nisi me in illo credidisti esse hominũ numero qui ita putant Sibi fieri iniuriam: vltro siquam fecêre ipsi, expostulant, Et vltro accusant. Habet autem fere post se ablatiuum personæ, mediante præpositione cum, aut (quod perinde existimari debet) has particulas, mecum, tecum, secum, nobiscũ, vobiscum. *Cic. li. 1 Epist.* Sed locus alienus videtur tecum expostulandi. Nonnunquam præter hunc ablatiuum personæ, habet & ablatiuum rei de qua quis expostulat, idque mediante præpositione de. *Cicer. Metel.* Lenis & facilis à te existimari debeo, qui mihi tecum de his ipsis rebus expostulem. Loco cuius tamen ablatiui nonnunquam legitur accusatiuus dependens à præpositione, ob vel propter, subaudita: quod frequens est apud Comicos. *Teren. in And.* -sed quid agam? Adeámne, & cum eo iniuriam hanc expostulem? hoc est propter iniuriam.

Expostŭlātio, verbale, Criminatio, quædam accusatio. [תלונה *telunáh.* ἔξωσις παρέκκλησις ἐγκλήσεως μέμψις. GAL. Requeste, plainte enuers aucun du tort & iniure qu'on nous a faict. ITALI. *Querela di danno ricceuuto.* GER. Verweyssung. HISP. *Aquella obra de quexarse de alguno quexamiento.* ANG. *A quarrelling.*] *Cic. ad Qu. Frat. lib. 2.* Fuere nonnulli aculei in C. Cæsarem, contumeliæ in Gellium, expostulationes cum absente Pompeio.

Expostŭlātor, Qui expostulat. [ὀνειδιστὴς. AN. *A quarreller.*]

Expŏtus, Veteres dixerunt pro epotus. *Plautus in Trinummo*, Quid factum est eo? s. Comestum, expotum, exutum, elotum in balneis.

Ex præcepto *Col. lib. 2. c. 1.* Sacrificia nisi ex præcepto domini facere nesciat, id est, nisi dominus præceperit.

Expræpārātō, vice aduerbij ponitur. *Liu. lib. 2.* Tumultuario prælio ac præcursu magis militum, quàm ex præparato, aut iussu imperatorum orto, id est, dedita opera.

Exprĭmo, mis, penultima correpta, Premendo extraho, & elicio. [מצה *mațsáh* מץ *mats.* ἐκθλίβω, ἐκπιέζω, ἐκβιάζομαι. GALLIC. Exprimer, espreindre. ITAL. *Esprimere di sorte che ne ejca il liquore.* GERM. Außtrucken. HISP. *Exprimir.* ANGLIC. *To wringe out.*] vt, Exprimere oleum, exprimere liquorem. *Plin. lib. 14.* Expresso vino infunditur aqua vinaceis. *Idem lib. 28. cap. 9.* Dein liquatæ per lintea exprimuntur, ac reponuntur in fictili locis frigidis, id est transcolantur, [*Item*, Supprimet montes (fortuna) & nouas rupes exprimet. *Senec. cap. vlt. de Consol. ad Mart & Ouid. Eleg. 2. lib. 2 Trist.* Sic quæ concubitus varios Venerísque figuras Exprimit. *Suet. in Tiber. cap. 19.* Tormentis expressa confessio.] ¶ Aliquando declaro, manifesto. { פרש *paráşch* באר *beér* διασαφῶ ἐξηγοῦμαι. GALL. Declarer. ITALIC. *Dichiarare.* GERM. Heitet vnnd außtruckenlich machen. HISPAN *Declarar.* ANGLIC. *To declaire and make manifest.*} *Plin. in Epistol.* Posumus apud Prusenses area, quam vacare scribis, vt illud tamen parum expressisti. [*Gellius cap. 15. lib. 11.* Verbum de verbo expressum, vt dicitur.] ¶ Aliquando repræsentare, effingere. {חקק *chakák* חקה *chakkáh* ἐκτυπόω. GAL. Representer, tirer au vif. ITA. *Rappresentare, ritrar naturalmente.* GERMA. Abbilden/ etw bildnuß außtrucken/

abconteafechten. HISP. *Representar.* ANG. *To mak orexpresse the likneſſe of athing.* } *Plin.in Epiſt.* Nam ſi eſſe nobis curæ ſolet, vt facies noſtri ab optimo quoque artifice exprimatur, nónne debemus, &c.

¶ Exprimere inter alia etiam hoc ſignificat, vi impetrare, quod & extorquere dicimus. } ANGLICE, *To mak to do by force.* } *Cicero pro Quint.* Extorquendum eſt inuito: atque ingratis quod non debet, eripiendum atque exprimendum eſt, de fortunis omnibus P. Quintius deturbandus eſt. * Vnde expreſſa Senatuſconſulta, *apud Tranquillum teſte, Budæo,* Id eſt extruſa & extorta. *In Auguſto* [*cap* 57.] Omitto Senatuſconſulta, quę poſſunt videri vel neceſſitate expreſſa, vel verecundia. [*Idem in Othon.cap.*5 pro impetrata diſpenſatione decies ſeſtertium expreſſerat. *Item* exprimere confeſſionem victis. *Liuius lib.6.dec.*4]

¶ Exprimere formulas pro conficere. *Cic.pro Roſc.Com.* Expreſſæ ſunt enim ex vniuſcuiuſque damno, dolore, incommodo, calamitate, iniuria publicæ à prætore formulæ, ad quas priuata lis accommodatur.

Expreſſus, a, um, nomen ex participio. } חקוק *chakák* מחקה *mechukéh.* ἐκμαγμός. GALL. Tiré & fait au vif, exprimé ſur vn patron naifuement. ITAL. *Ritratto naiuamente, molto ſimile al naturale.* GERM. Außgetruckt/eigentlich abgebildet. HISPA. *Repreſentado.* ANG. *Lyuelie made, wrong out by force.* } *Cic.pro Cælio,* Habuit enim ille ſicuti meminiſſe vos arbitror, permulta maximarum non expreſſa ſigna, ſed, adumbrata virtutum. *Idem Leutulo,* Hæc profectò vides quanto expreſſiora, quantóque illuſtriora futura ſint. *Plin.Epiſt.*100. Quia omni genere laudis ad exemplar antiquitatis expreſſius. [*Catull. ad Ortal.* Mitto hæc expreſſa tibi carmina Battiadæ. *Plaut.pſeu.ſc.*1.*a.*1. Expreſſam in cera ex anulo imaginem. *Quint.* In narratione pleni atque expreſſi eſſe debemus.]

Expreſſio, vulgo, quo Plin. & Celſus in ea vtuntur ſignificatione, in qua barbari medici. *Colaturam* vſurpant. } מיץ *mits.* ἐκπιεσμός. GALLICE, Eſprainte. ITALICE, *Eſpreſſione.* GERMA. Außtruckung. HISPA. *Obra de exprimir.* ANGL. *A wringing out.*}

Expreſſe, aduerb. Manifeſtè, apertè. } ἐκφαντικῶς, διαρρήδην. GALL. Expreſſément, euidemment. ITAL. *Chiaramente, eſpreſſamente.* GERM. Außtruckenlich. HISP. *Expreſſa y claramente.* ANGL. *Expreſſie, namely.* } *Pli. in Epiſt.* Vt mihi Attilius noſter expreſſe dixiſſe videatur, ſic in foro pueros à centumuiralibus cauſis explicari, vt ab Homero in ſcholis.

Expreſſim, idem quod expreſſe, diſertè, nominatim. *Paul.l.*98. *de ſol.* Quod ita poteſt admitti ſi hoc ipſum expreſſim agebatur.

Exprobro, bras, pen. cor. Obiicio, probro & vitio do. } חרף *chereph* גדף *ghiddéph* ὄνειδίζω. GALLICE, Reprocher, tourner à honte & reproche. ITAL. *Riproverare, gittare in ochio.* GERM. Verweiſſen, einem zuſchmaach aufheben. HISPANICE, *çaherir ò dar en denuſto, improperar.* ANG. *To vprayde, to lay in reproche, to twite.* } *Terent.in Andr.* Nam. iſthæc commemoratio, Quaſi Exprobratio eſt immemoris beneficii. *Cic.de Amicit.* Odioſum ſane genus hominum officia exprobrantium: quæ meminiſſe debet is, in quem collata ſunt, non commemorare qui contulit. [*Plaut.in Amphitr.prologo:* Non fuit illi mos, vt exprobraret quod bonis faceret boni. *Idem Moſtel.ſc.*3.*a.*1. Trigenta minas pro capite tuo dedi: Cur exprobras? Egóne id exprobrem, qui mihi cupio id exprobrarier.

¶ Exprobrans ſonus: *Quintilian.* Dulcis debet eſſe non exprobrans ſonus, (ſup.vocis.) *Senec.cap.*16. *de Conſol.ad Helu.* Non te, fœcunditatis tuæ quaſi exprobraret ætatem, puduit. *Ouid.lib.*12. *Metam.*-trepidóque fugam exprobrauit amico. *Plaut. Capt.ſc.*4.*a.*3. pergin' ſeruum me exprobrare eſſe, quod vi hoſtili obtigit? ¶ Aliquando eſt obiicere culpam non verbis, ſed re, & aliquo facto, κατηγορεῖν, καταμαρτύρειν. *Plin.in Epi.* Nam mala emptio ſemper ingrata, eò quod exprobrare ſtultitiam domino videtur.

Exprobratrix, fœmin. quæ exprobrat. *Senec.de benefic.lib.*7.*c.*22. vt hæc nimia & exprobratrix memoria ſubſideret, obliuiſci eum qui dedit iuſſimus.

Exprobratio, } גדוף *giddúph* חרפה *cherpáh.* ὀνείδισις, ἐπονείδισμός. GALLICE, Reproche. ITALICE, *Rinfacciamento.* GERMANICE, Verweyſſung/außſchelung. HISP. *Aquella obra de çaherir y dar en denueſto, çaherimiento.* ANG. *An vperaiding. Plin.lib.*19.*c.*4. *Terent.And.*-nam iſthæc commemoratio Quaſi exprobratio eſt immemoris benefici. Eſſe in exprobratione, id eſt, vitio verti. *Plin.* Nam pari deſiderio etiam erant in exprobratione.

Ex promitto, is, ere. Eſt prò alio promittere, hoc eſt fideiubere, } ערב *harâb.* ἐκγυᾶσθαι. G. Promettre & s'obliger pour vn autre, reſpondre pour luy, le pleger: ITA. *Promittere per alteri.* GERM. Vor ein andern verſprächen/verburgen. HISPA. *Prometer por otró.* ANGLIC. *To promiſe or vnder take for an other.* } *Vlpian. de Iure dot.* Debitor mulieris iuſſu eius decuniam viro ſuo expromiſit. *Idem de Donation.* Si quis ſeruo ſuo grandem pecuniam crediderit, deinde liber factus eam expromiſerit.

¶ Aliàs expromitto idem eſt quod ſimplex promitto: *Pomponius libro decimoquarto, Titul. vltim. l. Finali:* Si is, cui dum poteſtate patris eſſet mutua pecunia data fuerat, paterfamilias factus, per ignorantiam facti nouatione facta eam pecuniam expromiſit, ſi petatur ex ea ſtipulatione, in factum excipiendum erit.

Expromiſſor, } ערב *ʿoréb.* ἐγγυητής. *Pompon.de verborum obligationibus l. quinta,* Satis acceptio eſt ſtipulatio, quæ ita obligat promiſſorem, vt expromiſſores quoque ab eo petantur. Expromiſſores ſunt hi qui pro eo promittunt qui ipſe efficaciter obligatus non eſt: vt qui pro ſeruo promittit centum domino, ſi eum manumiſerit; nec enim cum ſeruo contrahitur vera obligatio. Quo verò expromiſſor à mendatore, fideiuſſore, ſponſore conſtitutore, & principaliter obligato differat, *annotatum eſt in Authentic. De fideiuſſor.in princip. Accidit.*§. *Satis acceptio.leg.quinta. ff.de Verborum obligationibus & l.Si quis accepto, de Condit. ob cauſ. Sp.egel.*

Expromo, mis. penultim. product. Extra promo, profero, expono. } חוקי *horsi.* προφέρω. GALLI. Tirer hors, produire, mettre, hors. ITA. *Trar fuori, producere.* GERMAN. Außhinnemmen/furhin ziehen. HISP. *Sacar a fuera.* AN. *To draw forth, to vtter.* } *Plautus in Mil.* Neque equidem heminas octo exprompſi in vrceum. *Var.*2.*de Re ruſt. capite ſecundo,* Quum empror dixit, Tanti ſunt mihi emptæ: & ille reſpondet: Sunt: & exprompſit nummos. [*Cic.pro Milon.* Expromere crudelitatem.]

¶ Expromere interdum, idem eſt quod eloqui, & animi ſenſa efferre. *Cicero* 4. *Acad.* Expromam primùm illa inuidioſa, quòd eos omnes qui, &c. *Liu.*9. *bell. Punic.* Expromerent quid ſentirent, cum bona venia ſe auditurum [*Catull.ad Ortal.* Nec potis eſt dulces Muſarum expromere fœtus Mens animi. *Plaut.Milit.ſc.*2.*a.*2. Quic quid eſt incoctum non expromit, bene coctum, dabit. (*De Conſilio & de dolo.*)]

Exprómitur paſſiuè *Cic.*2. *in Catil.* Quorum omnis induſtria vitæ, & vigilandi labori in antelucanis cœnis expromitur.

Exprómptus, participium, In medium prolatus, *inquit Donatus.* } ממוצא *mutsá.* ἐκφαντικός. GALLICE, Tiré hors, produit, mis hors. ITALIC. *Meſſo fuori.* GERMA. Herfurgenommen/oder herfurgelegt. HISPAN. *Sacado afuera.* ANGL. *Drawenforth, taken forth,* } *Terent. in Anar.*- Myſis, nunc opus eſt tua Mihi ad hanc rem expromptа memoria.

Expúgno, as, Pugnando capio. } צר *tsar* חפש *taphas.* κατατολεμῶ, ἐκπολιορκῶ. GALLI. Gaigner en bonne guerre, vaincre par force, forcer. ITA. *Prendere combattendo.* GERM. Beſtreyten/mit ſtreytten eroberen. HISP. *Tomar combattiendo.* ANG. *To winne by aſſaute, to conquire.* } *Terent. Eunuch.* Primum ædes expugnabo. *Cæſ.*4 *bell. Gal.* Compluribus expugnatis oppidis. *Cicer.*1. *Ver.* Nihil eſſe tam ſanctum, quod non violari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia poſſit. [*Plaut.pſeu.ſc.* 4.*a.*1 ſuxo expugnatum hoc erit oppidum. *Idem pſeu.ſc.*7.*a.*4. An expugnauit ille carcerem patriam tuam? & Metaphoricè, *Idem Plaut.Ibia.ſc.*1.*a.*2. Hoc oppidum expugno. *Plau. Amph.* Id vi & virtute militum victum & expugnatum oppidum. (de dedito) *& Sueton. in Tib. cap.* 21. Expugnatus precibus.] * Expugnare aurum ab aliquo, metaphoricè, pro Extorquere nummos ab aliquo. *Plaut.Bacchid.* Expugnaui amanti herili filio aurum ab ſuo patre. Id eſt, techuis tantum effeci, vt pater daret pecunias filio. * Cœpta expugnare, Id eſt expugnando & inſtando aſſiduè incœpta perficere. *Ouid.*9. *Metam.** Expugnare pudicitiam puellæ. *Cic.pro Cælio,* Vtrum hic tibi L Herennij adulter, an amator, expugnare pudicitiam, an explere libidinem voluiſſe videatur?

[Expugnaſſere: *Plaut.Amphitr.* Seſe igitur ſumma vi viriſque eorum oppidum expugnaſſere.]

Expugnatio, onis. } מצור *matsor.* ἐκπολιόρκησις. GALL. Forcement, prinſe d'aſſaut. ITA. *Forzamento, vittoria.* GERM. Creberung. HISPAN. *Aquella obra de tomar por combate.* AN. *A winning by aſſaute, a vanquiſhing.* } *Cicero proleg. Manil.* Non multum ab hoſtili expugnatione differunt.

Expūgnātor, oris, } צר *tsar.* πολιορκητής. GAL. Forceur, vainqueur. ITAL. *Forzatore, vincitore.* GERM. Syger im ſtreyt/ein vberwinder. HISP. *Vencedor, tomador, por combatey por fuerça.* AN. *A vainquiſher, an ouercomer.* } vt, Expugnator pudicitiæ. *Cic.*3. *Verr.*

Expūgnābilis, le, ἁλωτός. GALLI. Qu'on peut vaincre. ITALI. *Coſa che ſi pua vincere.* GER. Vor durch beſtreytung zu eroberen. HIS. *Coſa que ſe puede vincer.* ANG. *That may be vanquiſhed or ouercome.* } *Statius* 4. *Theb.*- & nullo ruis expugnabilis aſtro.

Expumo, as, are, In modum ſpumæ emano. } ἐκφυσῶμαι. GAL. Eſcumer, rendre ou ietter eſcume. ITAL. *Schiumare.* GERM. Vberſchaumen/außhin ſchäumen. HIS. *Eſpumar echando la ſpuma.* AN. *To caſt out fome.* } *Celſ.lib.*6.*c.*7. Si ex grauedine eſt, purgare autem oportet, & ſpiritum continere, donec inde humor aliquis expumet.

Expūmico, as, expurgo, expolio, verbum formatum à pumice, & cuius vſus eſt in chartis læuigandis, & ſordibus pedum abradendis in balneis. *Tertul.aduerſus Valens.* Et ab omnibus iniuriis paſſionis expumicat.

Expúngo, gis, Quod ſcriptum eſt deleo, deleo, induco. } מחה *machâh.* ἐξαλείφω. GA. Effacer & oſter, caſſer, annuler, abolir vne eſcriture. ITA. *Cancellare, annulare, caſſare.* GERM. Außthun/außſtrichen/durchſtreichen. HIS. *Caſſar la eſcriptura ò la cuenta.* ANG. *To pricke or croſſe out a worde or ſentence writeen.* } *Plaut.in Ciſtel.* Nunc quod reliquum reſtat, volo perſoluere, Vt expungatur nomen, nequid debeam.

¶ Vnde etiam milites expungi dicuntur à militia, quum nomina eorum ex albo eraduntur. Et expuncti milites, dicti ſunt deleti, & à milita remoti. [*Vide* interpretem Perſij.] *Plaut. in Cure.* Miles pulchré centuriatus eſt expuncto in manipulo. Expungi dicuntur Iudices, quando amouentur à iudicando, veluti eraſi ex albo Iudicum. ἐξαλείφεσθαι, διαγράφεσθαι, ἀποκληροῦσθαι, ἀκρίνεσθαι. *Perſius Satyr.* 2. per tranſlationem poſuit pro expellere, & loco mouere, Pupillúmve vtinam quem proximus hæres Impello, expungam: nanque eſt ſcabioſus, & acri Büe tumet. [*Plaut. Amphitr.* Vt metuo ne victis hoſtibus Dij partam expungant gloriam. *Item Suet.in Claud. cap.*13. Cum decurias rerum actu expungeret.]

¶ Expungere rationes, eſt vltimam manum calculo imponere. *Hermog.de Diuerſ. temp. præſcrip.* Reipublicæ rationes ſubſcriptæ & expunctæ, aduerſus eum quidem qui adminiſtrauerit, vltra viginti: aduerſus verò hæredem, vltra decem annos retractari non poſſunt. Tracta eſt locutio à more ſupputantium, qui ſemel atque iterum diſpuncto calculo, vbi minores omnes ſummas in vnam contraxerint, reliqua omnia ſolent expungere.

¶ Diſpungere vero rationes (vt ſuo loco dictum eſt) eſt expenſa & accepta conferre.

Expúo, puis, Saliuam aliúdve quid ex ore eiicio. } רק *rak.* πτύω, πτύσμα. GAL. Cracher, ietter hors. ITALI. *Sputare.* GERMAN. Außſpeuwen. HI. *Eſcopir.* AN. *To ſpette out, to voide out.* } *Plin.lib.*7.*c.*23. Anaxarchus,

chus, quum simili de causa torqueretur, prærosam dentibus linguam,vtámque spem indicij in os tyranni expuit. *Terent.per transgressionem in Eunucho dixit.* Vbi illam expuerit miseriam ex animo. *Pl. pseud.sc.1.a.1.* Nequeo lacrumam exorare vt expuant vnam modo. (sup.oculi.)

Expŭitio.{רק rok πτύσμα. GAL. Crachement,crachat. ITAL. *Sputamento.* GERM. Außspówung. HISPAN. *La esconpuita,ὁ ἐσκοπιδυρὰ* ANG. *A spetting out.*} *Plin.lib.* 23.c.1. Et ad expuitionem sanguinis quoque adhibent.

Expŭrgo,as,Purgo,vel perfectè purgo.{ברר *berér* נקה *nikkáh* ἐκκαθαίρω GAL. Purger,nettoyer,esmonder. ITA. *Purgar.* GERMA. Außseubren/wol reinigen. HISP. *Alimpiar.* ANGL. *To clense,to mak cleane.*} *Cic. de Clar.Orat.* Quo magis expurgandus est sermo. [*Gell.cap.3 lib.7.* Expurgare fidem.] ¶Expurgare se à criminis alicuius suspicione, est se innocentem probare. *Plaut.in Mil.*[*sc.6.a 2.*]Expurgare volo me. PE. Tùne expurges mihi, Qui facinus tantum,tamque indignum feceris? *Plaut.Capt.sc.4.a.3.* Hoc volo expurgare tibi.]

Expurgātio, Verbale.{נקיון *nikkajón* טהרה *taharáh.* κάθαρσις, καθάρσιον. GAL. Purgation,nettoyement. ITA. *Purgamento,nettamento.* GERM. Außseuberung/reinigung. HISP. *Purgation obra de alimpiar.* ANG. *A purgation or cleensing.*} Expurgationem habere,id est,se purgare. *Plaut.Amph.*[*sc.3.a.3.*]

Expŭto,tas pen corr.Ab ex,& puto compositum, significat ramos superfluentes ex arboribus, vel sarmenta ex vitibus runca resecare.{זמר *zamár* שעף *schéph.* ἀκρεμονάω, κλαδάω. GAL. Tailler ce qui est superflu,couper,pouër. ITA. *Tagliare,podare.* GERMA. Außschniden/außschneyden. HISP. *Podar.* ANG. *To loppe trees,to cutt of boughes.*} *Colum. lib* 11. Palos, vna opera cædere,& exputatos acuere centum numero potest. *Et lib.3.cap.*15. Deinde velut veteranam vitem totam exputare,& ad vnam materiam firmissimam redigere.

¶Per translationem ponitur pro reputare, & mente voluere. ἀπολογίζεσθαι. *Planc. Ciceroni,* Quæ mens eum,aut quorum consilia, tanta gloria,sibi vero etiam necessaria ac salutaria auocarint,& ad cogitationem Consulatus bimestris, summo cum terrore hominum, & insulsa cum efflagitatione transtulerim,exputare non possum, id est,apud me perpendere & ratiocinari.[¶Exputatum & excoctum argentum. *Gell.cap.*5 *lib.6.*]

Expŭtrĕfco,scis, *Apud Plaut.in Curc sc.1.a.2.*] legitur pro penitus putrefio.{רקב *rakáb* נאלח *neelách.* κατασήπομαι. GAL. Se pourrir & gaster ITA. *Putrefarsi.* GER Gar erfauten. HISP. *Podrirse.* ANG. *To rott,to putrefie,to waxe rotten.*} Quin(inquit)tu aliquot dies perdura, dum intestina exputrescunt tibi.

[Exquæstor,oris; *Iustinian.lib.1.Institut.* Dicitur is qui quæsturæ functus est munere.]

EXQVĪLĪÆ, arum,tantùm plurale, Mons Romæ, dictus ab excubiis regiis Tullij Hostilij,qui hunc collem vrbi adiecit, (*vt autor est Liuius 1.ab Vrbe*) & in eum, vt frequentius habitaretur, domicilium suum transtulit. {GERM. Der höchst Buhel/oder berg in der statt Rom/da yetz die kirch S. Maria maiore ist} *Ouid.lib.*1.*Fast.* Adde quod excubias vbi rex Romanus agebat. Qui nunc Exquilias nomine collis habet. Sunt qui ab excolendo, Exquilias dictas volunt, quòd ea pars vrbis quum antea neglecta iacuisset, à Tullo rege fuerit exculta. Quicquid ist est, constat certè per x,& sine diphthongo scribendum esse, contra receptum abusum.

Exquilīnus, quilina quilinum. Quod in Exquiliis est,aut ad Exquilias pertinet:vt Exquilina porta,Mons Exquilinus. *Varro*, Exquilinus mons septiceps apud ædem Iunonis Lucinæ, vbi ædituus habitare solet.

[Exquilius,a,um, *Ouid.*2 *Fast.* Monte sub exquilio multis incæduus annis, Iunonis magnæ nomine lucus erat.]

Exquīro,is,penultima producta. Diligenter inquiro, secerno, eligo.{בקש *bikkésch* דרש *darásch* בקר *bikker* חפש *cxaphásch* בחר *bachár.* βασανίζω, ἐξετάζω. GAL. S'enquerir diligemment. ITA. *Cercare diligentemente.* GERM. Fleyfig nachdin suchen. HISP. *Buscar con diligentia.* AN. *To secke,search or trie out.*} *Cic.4.Academ.* Neque nos studium exquirendi defatigari relinquimus. *Terent. in Andr.* -nunc ea me exquirere Iniqui patris est. *Plaut.in Amphitr.* Te certe heri aduenientem illico & salutaui, & valuissene vsque exquisiui. [Satius est adire atque exquirere sintne ea vera. *Plaut.pseud.sc.5.a.1.* Ex multis exquire vnum amicum certum. *Plaut.pseud.sc.3 2.* Id dicam si me exquiret(id est ex me quæret) *Pl.Milit.sc.2.a.2.* Si ex us,quæ volo,exquisiuero. *Plaut. Capt sc.2.a.2.* Qui id exquiris tu?id est,rogas,percontaris. *Plaut.Amphit.* Intro,exquire,sitne ita,vt prædico. *Plaut. Au.sc.6.a.* 4 Dabo ei spatium exquirendi meum factum. *Ibidem.* Ittuc patrem exquisito est opus. *Plaut. Amphit.sc.1.a.2. & sc.3.eiusdem Plaut. Capt.sc.* 4.*a.*3 Satin' mihi exquisitum est fuisse hunc seruum. ¶Exquirere fidiculis. *Suet.in Calig.c* 33.(de quæstione.) Exquirere in exemplum. *Liu.li.*4 *bel.Pun.*]

Exquīsītus, a, um, nomen ex participio. Accuratus,lectus,excellens,{נחצן *nechpas* נבחר *nibchár.* ἐξηκριβωμένος, ἐξησκημένος, ἐξησκημένως, ἐξησκημένη GAL. Exquis,excellent ITA. *Exquisito,excellente.* ANGLI. *Much searched for,diligently,curiously.*} Hisp. *Buscado con diligentia,excellente.* ANGLI. *Much searched for,diligently,curiously.*} vt, Exquisita doctrina philosophus:exquisita verba:exquisita opera, ἐξησκημένως. *apud Cic.* Exquisita ingenia:exquisitæ epulæ. *apud Plin.Tacit.l.*12. Cæterum actæ principi grates exquisitione in Domitium adulatione. [¶Exquisita tormenta. *Suet.in Tib.cap.*62. Item,Exquisitis modis os ducere. *Quint.*de inepto gestu.]

Exquisītissĭmus,superlatiuus. *Suet.in Calig. cap.* 38. Vario & exquisitissimo calumniarum & auctionum & vectigalium genere. [*Suet.in Othon.cap.*3.ad auertendas suspiciones cœnam vtrique exquisitissimæ comitatis dedit.]

Exquisītē,aduerbium, Diligenter,accuratè.{ἀκριβῶς. GAL. Soigneusement, auec soin & diligence. ITALIC. *Con gran consideratione & diligentia.* GERM. Fleyssiglich. HISPANIC. *Diligentemente.* ANGLI. *Finelye,passingly.*} *Cic.de Clar.Orat.* De crimine accuratè atq ue exquisitè disputare. Colligere exquisitius aliquas rationes. *Cic.1.Tusculan.*

Exquisītissĭmē Aduerbium,valde exquisitè. *Gell.lib.*10.*cap.*1. Eam rem Pompeius exquisitissimè retulit ad doctissimos ciuitatis. *Vide Gell. lib.13.cap.7.*

Exquisītim,aliud aduerbium, *Var. Aiace,vt citat Nonius,* Æger medicos exquisitim conuocabat vt conualesceret.

Exquæstor, Quæstorius, qui quæstura est functus: quemadmodum exconsul, qui Consulatu. *Iustinianus in Latina præfatio. pandectarum.*

Extādīco, Vnà cum radice euello.{עקר *lekár* שרש *chevísch* ἐκριζόω. Arracher, gaster. ITALIC. *Sradicare,sterpare insieme con la radice.* GERM. Außwurtzlen/mit der wurtzel außreyssen. HISP. *Desarraigar hasta à la raiz* ANG. *To pluck vp by the rootes.*} *Varro l'ibro primo de Re rustica,cap.* 27. Terram rudem proscindere oportet: quæ sunt ex enata prius,quàm ex iis quid seminis cadat,vt fint extadicata. *Plura vide in verbo* ERADICO.

Extrōgo,as, ἀξιόω. Ex lege veteri aliquid eximo per legem nouam. *Festus.*

Exsacrĭfico,as,Sacrifico,verbum antiquum.{זבח *zabách.* θύω. GAL. Sacrifier,immoler. ITALIC. *Sacrificare,immolare.* GERM. Außopferen. HIS. *Hazer sacrificio,* ANG. *To sacrifice.*} *Cicer.*1. *de Diuinat. ex Ennio,* Exsacrificat hostiis balantibus.

[Exsæuio,is,ire, *Liuio lib.*10.*bell. Pun.* Exsæuire dicitur tempestas, Quand elle passe sa fureur.]

Exscrĭbo,is,Transcribere, describere. [Exempla transferra *Asconius,* 3. *Verrin.*] {העתיק *hebethik.* ἀπογράφομαι. GALLIC. Transcrire,copier,extraire. ITA. *Transcriuere.* GERM. Außschreiben/transscribieren, HISP. *Translador escriptura.* AN. *To copie,to writ out of a copie.*} *Cicer.*3 *Verr.* Perinde quasi exscribendi potestatem non haberet Exscribere tabulas. *Cicer.*4. *Verr. Colum.li.*12.*cap.*3. Hæc primo tradidimus, & loca singulis demonstrauimus, & cuique sua annumerauimus, & annumerata ipsi exscripsimus,eúmque admonuimus, &c. Exscribere patrem similitudine. *Plin.epist.* 3.*c.lib.*5. Amisit enim filiam quæ non minus mores eius,quàm os,vultúmque referebat, totúmque patrem mira similitudine exscripserat. Id est effinxerat & viuam patris effigiem reddiderat.

[Exscendo,is,idem quod descendo,vnde particip. Exscendens, apud *Liuium lib.*5.*d.*5.]

Excēnsus,us,[idem quod descensus]{מורד *morádh.* κάθοδος, κατάβασις, κατάβασσις. GAL. Descente. ITA. *Scendentia.* GER. Ein auffgang oder nidergang HIS. *Descendimiento.* ANG. *A downe going.*} *Liu.* 2.*bel. Pun.* Itaque ad Honoscam classe prouecti, exscensu è nauibus in terram facto quum vi vrbem cœpissent; captámque diripuissent, Carthaginem inde petunt. Ab exscendo verbale.

[Exscensio,vel(vt quidam libri habent)Excensio, *Liu. lib.*7.*&* 8.*bell. Pun.*]

Exsēmĭnātus,id est stirpitus. *Sic Vlp. interpretatur in l. vitem. §. quod quis arb.fuis. Cæs.*

Exsensus,[a,um,Id est.]sine sensu, ἀναίσθητος, *Næuius in Alcest.apud Gell. li.*19.*c* 7. Corpore,pectoréque vndique obeso,ac mente exlensa, tardigemulo senio oppressum.[aliàs,mente extensa.]

Exsignāre,Signare.{חתם *chatáhm.* σημαίνω. GAL. Marquer,& signer,ou cacheter,contremarquer. ITAL. *Segnare.* GER. Außzeichnen, HISP. *Señalar.* ANG. *To mark or sealle.*} *Liu.* 1.*ab Vrbe,* Eique sacra omnia exscripta exsignataque attribuit.

Exsordĕsco,exsordescis,Sordidus & abiectus fio.{חמץ *tamé.* ἀπαλίζομαι. GALLI. Deuenir ord & sale,& estre vilene & honni. ITA. *Diuenir sordido.* GERM. Gar vnflätig werden/zuetiem wust werden. HISP. *Enjuziarse.* ANGL. *To waxe filthie or foule.*} *Gell.lib.*5.*cap.*2. Cur ergo nos patimur nomen philosophi illustrissimum in hominibus deterrimis exsordescere?

Extā,orum, plurali tantum numero, & neutro genere, dicuntur viscera in corpore animantis maximè extantia, ex quibus aruspices futura prænoscebant.{מעים *mehaym.* ἐντόσθια. GALL. Les entrailles. ITA. *L'interiora.* GER. Die eingeweyd/oder das gebeine. HISP. *El assadura.* ANGLIC. *The in wardes or entrailles of beastes.*} Exta(*inquit Festus*) dicta quòd ea diis profecentur quæ maxime extant, emanentque. *Plin.lib.*11.*ca.*3. Exta homini ab interiore visceruin parte separantur membranis,quæ præcordia appellant.quia cordi prætenduntur. *Virgilius* 2. *Georg.* Pinguiáque in verubus torrebimus exta colurnis. *Plaut. Aul.sc.*5 *a* 3. Qui ossa atque pellis totus est, ita cura macet: Quin exta inspicere in sole etiam viuo licet. Ita is pellucet, quasi laterna Punica. *Cicer.* 1.*de Diuinat.* Quæ est autem gens, aut quæ ciuitas,quæ non aut extis pecudum, aut monstris, aut fulgura interpretantium, aut augurum, aut astrologorum, aut sortium, aut somniorum,aut vaticinationum prædictione moueatur *Idem* 2. *de Diuinat.* Concedam hoc ipsum si vis, etsi magnam iacturam causæ fecero, si vllam esse conuenientiam naturæ cum extis concesserо.[*Ou.*4.*Fast.* Sectáque fumosis exta dedere focis. *Plaut.pseud.sc.*3.*a.*1. Si sacrificem & in manibus exta teneam. *Plaut.Ibid.* Nolo victimas, Agninis me extis placari volo. ¶Exta contraria Diti patri potiora. *Suetон. in Othon. cap.*8.

Extābĕsco,scis,Tabe conficior,tabesco, marcesco.{נמס *namés* נמק *namák.* ἐκτήκομαι. GAL. Deuenir sec & etbique, deuenir en langueur. ITALI. *Ammarcire.* GERM. Verschwynen/außdarren. HISP. *Dejarse,* ANGL. *To pine or wether away.*} *Cicero* 2.*Tusculan.* Refugere oculi, corpus macie extabuit. *Cic.*2.*de Nat.deor.* per translationem in posuit pro euanescere. Etenim, *inquit* videmus cæteras opiniones fictas, atque vanas diuturnitate extabuisse.[*Suetон.in Galb.*17. Extabescere fame.]

Extēmplo, aduerbium, Statim, illicò, continuò.{מחמיר *pichómadnia.* GAL. Soudain,incontinent. ITA. *Subito,incontinente.* GERM. Von stendan/geschwind. HISPA. *A deshora,luego.* ANG. *Incontinently, forth with, by and by.*} *Varro libro quinto de lingua Latina,* Extemplo

plò (*inquit*) id est continuò, quòd omne templum debeat esse continuò septum, nec plusquàm vnum introitum habere. *Plautus Amphit.* se exercitum extemplo domo Reducturum. *Liuius lib. 3. ab Vrbe condit.* Secundæque belli res extemplo vrbanos motus excitauerunt. [Extemplo simul, pro simul ac. *Liuius lib. 34. Item* Ædes cum extemplo paratæ sunt (i. simulac) *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 1.* Cum extemplo veniunt conductum coquum. (i. simul ac) *Plaut. pseud. sc. 2. a 3.* Cum extemplo aduenit à foro. *Idem Mil. sc. 6. a. 2.* Cum extemplo in forum aduenero. (i. simul ac) *Plaut. Capt. sc. 1 a. 4.* Cum extemplo aduentum apporto illicò, Amphitruo fio. (i. simul ac) *Plaut. Amph.* Pro monstro extemplo est, quando qui sudat, tremit. *Idem Asin. sc. 2. a. 2.* Extemplo se applicant. *Plau. Men. sc. 2. a 2.* Quàm extemplo mihi operam das. *Plaut. Asin. sc. 4. a. 2.* Nam si ignis viuet, tu extinguêre extemplo. *Plaut. Aulul. sc. 2. a. 1.* Ne tu me ignores, icum extemplo meo è conspectu absesseris. *Plaut. Capt. sc. 3. a. 1.* Eáque extemplo vbi vino has conspersi fores. *Plaut. Curc. sc. 1. a. 1.* Eam obtruncabo extemplo, *Plau. Milit. sc. 5. a. 2.*]

Ex-tempore Ex improuiso, & impræmeditate. {יר *mii jádh*, ἐκ τῶ παραυτίκα μέρους, ἐκ τῶ παραχρῆμα, ἐκπαγοῦ, αὐτοσχεδιασ-κῆ καιρου. GALLI. Tout sur le champ, incontinent. ITAL. *Immantinente, all' improuiso.* GERM. Einſtwáges, vnbedachtlich, vnuerzogenlich HISPA. *Subito y de improdiso.* ANG. *Vpon a sodaine, at vnwares.* {*Cicer. 2. Officior.* Quos credimus expedire rem, & consilium extempore capere posse. [Ex tempore, & à cura opponuntur: *Sueton. in Teb. cap. 70.*]

Aliquando ex tempore, pro temporis conditione. ἀπὸ καιροῦ. *Cic. lib. 3. Offic.* Huius generis quæstiones sunt hæ omnes in quibus ex tempore officium quæritur.

Extemporalis, le, Ex tempore factus, immeditatus. {αὐτοσχέδιος, ἀμελέτητος. GALL. Soudain, subit, faict à l'improuiste, & sur le champ. ITAL. *Cosa fatta all' improuiso.* GERM. Das ein einer eiton verzug vnd vnbedachtlich beſchicht. HISP. *Cosa subita y arrebatada.* ANG *Doone, said or made vpon a sodaine.* ¶ vt, Extemporalis oratio, impræmeditata, *Quintil. lib. 4. cap. 1.* Extemporalis actio, *apud eundem lib. 10. capit 7.* Extemporalis actio frequenter excitatur. Extemporalis Rhetor, qui ex tempore dicit, *Martial. lib 5.* Extemporalis garrulitas & extemporalis temeritas, *apud Quintilianum.* [Extemporalis facultas *Suet. in Augusst. c. 84.*]

Extemporalitas, extemporalitatis, Promptitudo, siue facultas extempore aliquid dicendi, faciendíve. {αὐτοσχεδιασμός. GALLICE, Promptitude soudaine. ITALICE, *Prontezza fuor di tempo, senza consideratui.* GERMA. Vnuerzogen/behendeckeit/von ſtundan etwas zuthun. HISPAN. *Aquella obra ſubida.* ANGLICE, *A ſodaine ableneſſe in doing a thing. Suet. in Tito, c. 3.* Latinæ Græcæque linguæ vel in orando, vel in fingendis poëmatibus promptus, facilíque, vel ad extemporalitatem vsque.

Extemporáneum, pro subitario accipimus, ἀμελέτητον, αὐτοσχέδιον. [Extempulo. *Vide suprà* Extempulo.]

EXTENDO, dis, di sum, vel extenſum, Porrigo, protraho, explico. {נטח *natáh* רקע *rakáh* חושיט *hojchit.* ἐκτείνω, ἐκτείνω. GALL. Estendre. ITA. *Distendere, porgere.* GERM Außſtrecken außſpannen. HISP. *Estender.* ANG. *To ſtretch out.* {*Columel. lib. 5.* Quare quum ad summum palum recta vitis extenta est, capistro constringitur. *Liu. l. 4. d. 5.* Quantum extendere iter posset, in castra properaret. *Plin. Epistol. 37.* Extenderem preces, nisi tu diu rogari nolles. *Liu. 7. ab Vrbe,* Quum cerneret metu tenendos quos fides non tenuisset, extendere omnes imperij vires Consules delectu habendo iussit. *Virg. 6. Æn.* Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis. * Extendere aures dicitur oratio, quæ nimis léta est: obruere, quę nimis rapide voluitur. *Sencca epist. 40.* Æquè stillare orationę nolo, quàm currere. Nec extẽdat aures, nec obruat. [¶ Se extendere supra vires. (de pauperibus) *Liu. lib. 34.*

¶ Extendere somnum in partem diei *Senec. c. 6, de Consol. ad Polyb.* Extendit illa suam gratiam pro me. *Senec. c. 17. de Consol. ad Helu.* Quo magis vincla extendas, tanto astringunt arctius. *Plau. Menæ. sc. 1. a. 1. Et Cæsar. lib. 3. de bell. cin.* Cum se magnis itineribus extenderet. ¶ Extendere pretia. *Sueton. in Calig. c. cap. 38* Eo vsque extendens pretia, vt &c. *Item,* Extendere ceruicem *Velleius.*]

Extendens, participium. *Suet. in Cal. cap. 38* posuit pro intendens: Exquirens per se precia. & vsque eò intendens. &c.

Extẽnsus, participium. {נטוי *natúi* מרקע *merukkáh.* ἐκτεταμένος, ἐκτατός. GALLI. Estendu. ITALI. *Steſo.* GERM. Außgeſtrecket/außgeſpannet. HIS. *Eſtendido.* AN. *Stretched out.* } *Cic. 4. Acad.* Cum extensis digitis aduersam manum ostenderat.

Extẽnsiuus, a, um. ἐκτατικός. *Paulus D. libro 8. Titul. vltim. l. sexta,* Propter hæc verba, si nemo aliorum volet hæreditatem suspicere quia extensiua sunt. Et cum verba extensiua sint pœnitentia eius vsque ad annum admittenda sit.

Extẽntus, aliud participium. {נטוי *natúi* מרקע *merukkáh.* ἐκτεταμένος, ἐκτατός. *Idem Cicero 2. de Orat.* Per statuas vero quum dixit & extento brachio paululum etiam de gestu addidit, vehementer risimus. *Ouid. de Arte.* Hæc mouet arte latus, tunicísque fluentibus auras Excipit, extentos fertque superba pedes. * Extenta itinera pro magnis. *Liu. lib. 10. bel. Pun.* Mago proximæ noctis silentio profectus, quantum pari viæ per vulnus poterat, itineribus extentis ad mare in Ligures Ingaunos peruenit. [*Ouid. Eleg. 6. lib 4 Trist.* Tempus vt extentis tumeat facit vua racemis. *Velleius,* Extentam ceruicem præbere.]

Extẽnto, tas, tare, frequentatiuum. {παρεκτείνω. GAL. Estendre fort souuent. ITA. *Estendere spesso.* GER. Offt außſtrecken. HISP. *Estender mucho.* ANGL. *To ſtreth out often.* } *Pl. Bacchid.* Quæ te mala crux agitat, qui ad istunc modum Alieno vires tuas extentas ostio?

Extẽnuo, as, Minuo, attenuo, deprimo. {חתן *hedhák* כחש *chachásch* ἀπαυανίζω, ἐκλεπτύνω, ἐκτρίβω, παταπονέω, ἀμαυρόω. GALLI. Attenuer, menuiser, faire menu & deslié. ITALIC. *Menomare, assottigliar, estenuare.* GERM. Klein machen/verkleineren. HISPA. *Adelgazar to grueſſe.* AN. *To diminishe, to make leane, leſſe or slender.* } *Cicer. 2. de Natura deorum,* Dentibus autem in ore constructis manditur, atque ab his extenuatur & molitur cibus.

¶ Extenuare mala ferendo, est fortitudine & æquanimitate leuiora reddere. *Ouid. 3. Trist.* Quod potes extenua, forti mala corde ferendo. [*Ouid. Eleg. 4. lib 1. Trist.* Spiritus hic vacuat prius extenuandus in auras Ibid.]

¶ Extenuare rem aliquam verbis, deprimere, & minorem facere, quàm reuera sit, eleuare. ἐκφαυλίζω, ἐκμειόω. *Cicero secundo de Offi.* Neque vero verbis auget munus suum, si quo forte fungitur, sed extenuat. Sic extenuare causam. *Autor ad Her. l. 2.* Defensor autem causam fuisse negabit, si poterit, aut eam vehementer extenuabit.

Extẽnuátus, participium, cui opponitur concretus. {רזה *dal.* ἀπαυανισθείς, ἐκλεπτυνθείς. GAL. Extenué, amoindri, appetisse. ITA. *Extenuato, indebolito.* GERMA. Dunn oder subtilgemachet. HISP. *Adelgazado lo grueſſo.* ANG. *Diminished, made leane or slender.* } *Cicer. secundo de Natura deorum,* Exin mari finitimus aër die ac nocte distinguiturque tum fusus & extenuatus sublimè fertur, tum autem concretus in nubes cogitur *Brutus Ciceroni,* Recurri ad meas copiolas: sic enim ferè eas appellare possum: sunt enim extenuatissimæ, & inopia omnium rerum pessimè accepæ.

Extẽnuátio, onis. {רזה *dalláh* כחש *chachásch.* ἀπαυανισμός, ἐκλέπτυνσις. GALLI. Amoindrissement, rabais. ITA. *Extenuatione, magrimento.* GERMAN. Verkleinerung. HIS. *Adelgazamiento.* AN. *A diminishing or appayring.* } *Cicer. tertio de Orator.* Significatio, & distinctè concisa breuitas, & extenuatio. ✻ exaggeratio.

Extẽnuíssimè, Aduerbium. *Senec, lib. 1. c. 4.* Extenuissimè maritus, & dedit adulteris locum.

Extẽr vel Exterus, era, erum, penul. correp. Idem externus. {נכרי *nochri* נכר *nechár.* ἀλλοτριος, ξενικός. GA. Estranger. ITALIC. *Straniero, forestiere.* GERM. Außländiſch. HISPA. *Estrangero y defuera.* ANG. *Forayne, strange.* } *Stat.* Exter hostis dixit pro extraneo. *Cic. in Cat.* Exterus hostis atque longinquus. *Idem in Verr.* Exteræ nationes & gentes.

Extẽrĕo, ras, pen. corr. Purgo. {פנח *pinnáh* נקה *nikkáh.* ἐκκαθαίρω, ἐκκάθαρσιν ἀγαθοῦ. GAL. Purger, curer & nettoyer. ITALI. *Purgare, nettare.* GERMA. Außſeuberen von kaat vnnd dreck. HISPA. *Purgar al limpiar.* AN. *To purge, to cleense.* }

Extẽrébro, ras, pen. corr. Terebrando extraho. {ἐκτρυπάω. GA. Percer tout outre, pertuiser. ITA. *Triuellare-perusggiare.* GERM. Außbinberen. HISPA. *Barrenar ò horadar.* ANG. *To pearse or make hole through.* } *Cic. 1. de Diuinat.* Itaque ex eo auro quod exterebratum esset bubulam curasse faciendam. ¶ Per translationem significat aliquid extorqueo. *Plaut. in Persa,* Nunquam hercle exterebrabis tu, vt sis prior, Quàm ego siem.

¶ Nonnunquam idem quod perquirere, seu perscrutari. *Varro,* atque omnes adeo perquirit, atque exterebrat artes.

Extergo, gis, extersi, extersum, Tergendo purgo. {מרק *marák.* ἀπομύττω, ἐκκαθαίρω. GAL. Torcher & faire net, essuyer. ITAL. *Nettare forbire.* GER. Außwuſchen. HIS. *Alimpiar, exugar.* ANGLI. *To wipe cleane.* } *Cato de Re ruſt.* Post diem omnino duodecimum pernas eximito, & salem omnino detergito, & suspendito in ventum biduum, tertio extergito. [*Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1.* Linteum cape, atque extergè tibi manus.)] ¶ Pro eodem etiam dicimus extergeo, per secundam inflexionem. *Plaut. in Rud.* Ita quanto magis extergeo, rutilum atque tenuius fit. *Cato de re Ruſt. capite 162.* Die tertio extergito spongia bene.

Extersus, participium, idem quod expolitus. {מרק *morák.* ἀπομεμαγμένος. GAL. Torche, poli & nettoyé, essuyé. ITAL. *Forbito, nettato.* GERM. Außgewuſcht/außgeklatert/außgeſcubert. HISP. *Alimpiado, exugado.* AN. *wiped cleane.* } *Plin. lib. 34. c. 9.* Æra extersa, rubiginem celerius trahunt, quàm neglecta, nisi oleo perungas [*Plaut. Curc. sc. 4. a. 4.* Linteum (extersum in suppellectile lenonia.)]

Extermĭno nas, pen. cor. Extra terminos eicio, expello. {גרש *geréſch* גדח *nadhách.* ἐξελαύνω. GAL. Exterminer, bannir & chasser hors des fins & limites, perdre, gaster. ITA. *Esterminare, cacciar fuori, bandire, cacciar fuori de confini.* GERM. Vber die machen außtreyben/verjagen. HIS. *Exterminar, enagenar, decierrar, sacar de sus terminos.* ANGL. *To banish, to driue out of the bondes* } *Ci. li. 3. Offi.* Atque omne genus, pestiferum, atque impium, ex hominum communitate exterminandum est. Exterminare vrbe, atque agro. *Cic. 1. de Nat. deor.*

¶ Exterminare morbum, est abigere seu depellere. *Plin. lib. 31. cap. 10.* Regium quoque morbum, in vino exterminat potum.

¶ Aliquando exterminare ponitur pro demoliri, & euertere. *Cic. pro Red. ad Quirit.* Itaque neque republica exterminata mihi locum in hac vrbe esse duxi.

Extermĭnātŏr, Euersor, expulsor. {גרש *gorésch* שדד *schodhédh* חרם *horés* ἐξολοθρευτής. GA. Exterminateur, destruiseur, gasteur. ITA. *Esterminatore, guastatore.* GERM. Ein verreyber/zerstörer. HIS. *Exterminador, gastador.* ANG. *One that destroyeth* } *Cic pro domo sua,* Tamen obseruabatur ante oculos exterminatoris sui.

Extẽrno, nas, ab ex, & sterno, Mente exturbo, dementem facio. {חת *chath* חמם *hamam.* ἐκπλήττω, αὐτοῦ τοῦ νοῦ. GALLICE, Mettre hors du bon sens, descourager, troubler. ITA. *Fare impazzire.* GERM. Von ſinnen bringen/vnſinnig machen. HISP. *Espantar, hazer loco.* ANGL. *To abash greatlie and discourage.* } *Pacuuius,* Sed eccam miseram, quam frequens luctus externauit. *Catullus in Argon.* Ah miseram assiduis quam luctibus externauit Spinosas Erycina serens in pectore curas.

Extẽrnātus participium, {חת *chath* נרהם *nirham.* ἔκφρων, ἔξαλλος. GA. Esperdu, hors du sens. ITAL. *Fuori di senno, perduto.* GER. Erſtaunet/von ſinnen gebracht. HISP. *Espantado, hecho loco.* ANG. *Abashed, and discouraged.* } *Catullus,* Sed quid ego ignaris ne quicquam conqueror auris Externata malo? ¶ Equi externati, id est consternati. & perterriti. *Ouid. in Ibin. Idem 11. Metam.* Sic quæcunque solo defixa cohæserat harum, Externata fugam frustra tentabat.

Extĕrĭus, a, um, ab extra præpositione, Extraneus, extrarius, exterus. {נכרי *nochri* נכר *nechár.* ἀλλοτριος, ξενικός. G. Estranger. IT. *Quello che è d'alla parte di fuori.* GERM. Außländiſch. HISP. *Estraño ò estrangero.* ANGL.

C. i ward, à foreigner, a stranger. } cui opponitur internus. Vnde externa pars corporis dicitur quæ foris apparet : & externa vis, quæ aliunde ingruit. *Liu. lib.* 1. Timor deinde Patres incessit, ne ciuitatem sine imperio, exercitum sine duce, multarũ circa ciuitatum irritatis animis, vis aliqua externa adoriretur. Sic etiam externi homines dicuntur exteri, & alienigenæ. *Cicero* 2. *Offic.* Homines externos non egere, ornamento est reipublicæ.

EXTĔRO, is, penult. corr. Terendo excutio, comminuo. } חקצח *hikṣah* חרק *hedhák.* ἐκτρίβω, ἀποτρίβω. GAL. Vser à force de frotter, oster en frottant. ITAL. *Consumar fregando, far minuzzole.* GERM. Außreiben/ außtrocken. HISPA. *Trillar, gastar vsando.* ANG. *To grinde, to rak away by rubing.* } *Colum. lib.* 2. Quum rursus amplior, messis prouenerit, quicquid exteretur, capisterio expurgandum erit. *Varro lib.* 1. *de Re rust.* Apud alios exteritur grege iumentorum inacto, & ibi agitato perticis, quoad vngulis è spica exuruntur grana. [*Quintilianus* : Opus poliat lima, non exterat.] ¶ Exterere etiam dicimus aciem ferri, pro acuere. ¶ Exterere literam, est eam expungere, & delere. *Varro* 2. *de Re rust. cap.* 1. A quo post Balare dicunt, extrita e litera, vt fit in multis. Exterere cibum, pro conficere & digerere.

EXTRĪTŪS, participip. } מקצח *mukṣách.* ἐκτετριμμένος, ἐκτριβείς. } vt ignis extritus, *Lucr. lib.* 5, *De fulgure.*

EXTĔRUS, a, um, siue Exter, à præpositione extrà, Quod alibi natum est, vel quod aliunde aduenit. } נכרי *nochri* נכר *nechar* ξένος, ἀλλότριος. GAL. Estranger. ITAL. *Foresliere, d'altro peese.* GER. Frömbdling/ frömbd. HIS. *Estrangero y de fuera.* ANG. *Foreine, strange, of an other countrey.* } *Cic. in Catil.* Exterus hostis, atque longinquus. *Virgil. lib* 4. & nos fas extera quærere regna.

EXTĔRIOR, Extimus. *Vide* EXTRA.

EXTERRĀNĔUS, Aduena, quasi ex alia terra. } נכרי *nechri* נכר *nechar* ἀλλόφυλος. GALLICE. Estranger, né en terre estrange. ITA. *Straniere, nato altroue.* GERMANI. Ein außlendischer. HISPAN. *Estrangero, de tierra estraña.* ANGL. *Strange, forcyne.* } ¶ Exterraneus etiam vocatur, qui ante tempus natus, vel potius eiectus est : dictus quod eum mater exterrita eiecerit. *Autor Festus.*

EXTERRĔO, res, rui ritum, idem quod simplex terreo. } בהל *bihél.* καταφοβέω, ἐκπλήττω. GA. Espouuanter. IT. *Spauentare, sbigottire.* GERM. Erschrecken. HIS. *Espantar* ANGL. *To make afeard, to put in feare.* } *Cic.* 2. *Offic.* Et dolorum quum admouentur faces, præter modum plerique exterrentur. [*Ouid. Eleg.* 1. *lib.* 2. *Trist.* Nunc vbi detonuit strepitúque exterruit orbem.]

¶ Exterreri metu, *Liu.* 4 *ab Vrbe.*

EXTERRĬTUS, Territus perterritus } נבוכה *nibhal* ἐκπλαγείς. GALLICE, Espouuanté. ITAL. *sbigottita.* GERMA. Erschrocken. HIS. *Espantado.* AN. *Put ingreat feare, a frayd.* } *Virgilius*, plausúmque exterrita pennis Dat tecto ingentem. *Idem* 3. *Georg.* Sæuit agris, aspérque siti, atque exterritus æstu. Quo in loco quidam exponunt exterritus, pro inflammatus, & incensus. Loquitur enim Poëta de angue, qui nimio æstu sitibundus per agros oberrat. Sed illi nimis longe recedunt à prima significatione.

EXTĔXO, is, Retexo quod textum est } ἀναφαίνω. GALL. Destistre, desfaire ou rompre ce qui est fait. ITA. *Disfare quello che è tessuto.* GER. Das gewäben widerum außlösen. HISP. *Deroxer, deshazer lo texido.* ANG. *To vnweaue, to vnwist or vnwinde.* } *Pl. in Bacch.* per translationem posuit pro auertere quenpiam ab eo quod cogitauit, Extexam (inquit) ego eum pulchre iam, si dij volunt.

EXTĪLLO, las lare, Est guttatim effluere. } נטף *nátaph.* ἀπόσταξις. GALL. Degouster, distiller. ITAL. *Stilare, lambicare.* GERM. Außtropfen. HIS. *Destillar.* ANGL. *To drop out.* } *Columel. libro* 12. *c.* 48. Sicque triginta dies pati exudascere, atque omnem amurcam excillare. [*Plaut. pseu. sc.* 2. *a.* 3. Sinapi oculi vt extillent, facit.]

¶ Exillare lachrymis, est totum in lachymas dissolui. *Terentius in Phorm.* Hisce ego dictis illam ubi incensam dabo, Vt ne restinguas, lachrymis si extillaueris.

EXTĪMĒSCO, ab extimeo, Valde timeo. } ירא *jaré* רגז *raghaz* φόβος, φόβομαι. GAL. Auoir grand peur, craindre fort. ITAL. *Temer grandemente.* GERM. Sich biß auff das hunderist forchten vnd entsetzen. HISP. *Mucho temer.* AN. *To feare greatlie.* } Et modo absolute accipitur. *Terent. in Hec* Extimui illico. *Plaut. in Ciste ll.* Extimuit tum illa. Modò actiuè. *Cicer. in Catil.* Quod igitur adulescentes, & hi quidem non solùm indocti, sed etiam rustici contemnunt, indocti senes extimescent? *Cæsar* 3. *belli Gall.* Quarum rerum omnium nostris nauibus casus erat extimescendus.

EXTĪMŬLO, Stimulo, hoc est veluti stimulis quibusdam incito. } חחיר *hehir* חיסח *hesih.* παροξύνω. GAL. Esguillonner, esmouuoir, inciter. ITALI. *Stimolare.* GERM. Stupffen/treiben. HISP *Herir con aguijon.* ANGLI. *A pruker for ward.* } vt, Extimulator acerrimus. *Tacit. lib.* 3.

EXTĪNGUO, guis, ab ex, & tinguo : Propriè dicitur de iis quæ incensa sunt. } כבה *chibbah.* κατασβέννυμι. GAL. Esteindre. ITALIC. *Stinguere, ammorzare, spegnere.* GERMAN. Auß löschen. HISP. *Apagar como quiera, ammorzar, spegnere.* ANG. *To quenche, to put out any thing that burneth.* } *Plautus in Asin.* Neque illa vili homini nutet, nictet, annuat. Post id lucerna extincta sit, ne quid, &c. *Idem in Poen.* Da illi cantharum, extingue ignem, si cor vritur, Caput ne ardescat. [*Senec. cap.* 7. *de Consol. ad Marc.* Extinguunt rabiem : deficerij, ferè *Senec. cap de Consol. ad Marc. Plau. Mostell. sc.* 2. *a.* 2. Lucernam fortè oblitus fueram extinguere. *Idem Plau. Aulul. sc.* 2. *a.* 1. Extingui (ignem) volo. Nam si ignis viuet : Tu extinguito extempulò *Item*, Extinguere vocem silentio. *Liuius* 3 *belli pun.* ¶ Per translationem vero accipitur pro opprimo, sic tamen vt minorem in se vim habeat, quàm opprimo *Cicero in Lælio*, Primum danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant : sin tale aliquid euenerit, vt extinctæ potiùs amicitiæ, quàm oppressæ videantur.

¶ Aliquando pro occidere, destruere. διαφθείρω. *Lactant. lib.* 3. Cælestes animas vnà cum corporibus extinguunt. *Idem lib* 4. Iudæorum nomen & gentem Vespasianus extinxit, id est deleuit. *Terent in Adelph.* Sem animam primum extinguerem ipsi, qui illud prepuxit scelus. *Virg.* 4. *Æn.* Implesséque foros flammis, natúmque patrémque Cum genere extinxem.

[¶ Aliquam dissipatam riuis extinguere. *Liuius lib.* 5, *dec.* 1.]

¶ Extingui, mori. *Cic. de Sen.* Extingui hominem suo tempore optabile est. ¶ Aliquando est perfectè distinguere. διαφείρω. *Cic. in Hortens.* Quam si subtraxeris, qui extingues artificem ab inscio?

EXTINCTUS, participip. } כבה *chobeh.* καταβιοθείς. GAL. Estaint, destaint. ITA. *Estincto.* GERM. Außgelöschet/ertödten. HIS. *Apagado.* ANGLI *Quenched.* } *Cic. pro Cornel. Balb.* Quum duo fulmina nostri imperij subibitò in Hispania Cn &. P. Scipiones extincti occidissent *idem* 2. *de Nat deor.* Refrigerato, & extincto calore occidimus ipsi, & extinguimur. [*Pl. Asin. sc.* 1. *a.* 4 Si lucerna extincta sit. *Idem Amph.* Ducllo extincto maximo, atque internecatis hostibus. *Idem pseu. sc.* 2. *a.* 3. Dij me seruatum velint, & Lenonem extinctum. *Cæsar. lib.* 1. *de bell. ciui.* Extincti tumores.]

EXTINCTOR, ctoris. } מכבה *mechabbéh.* φονεύς, ἀποκτόνος. GAL. Esteigneur, destruiseur. ITA *Chi estingue è strugge.* GERM. Ein Außlöscher. HISP. *Apagador, destruidor.* ANGLIC. *A destroyer he that quenbeth.* } Belli domestici extinctor. *Cic. de Arusp.* Extinctor incêdij Idem ad Pisonem. πυρὸς σβεστήρ. ¶ Extinctor patriæ, Idem Sylla, id est, euersor & destructor.

EXTINCTIO, onis. } אכדון *abaddón* ἀβίωσις, ἀπώλεια. GA. Esteinte, extinction. ITAL. *Estintione.* GERM. Außlöschung. HIS. *Apagamiento.* ANG. *A quenching a putting out.* } *Cic.* 2. *Tusc.* Nam si supremus ille dies non extinctionem, sed commutationem affert loci, quid optabilius?

* EXTINCTUS, us. ui, Verbale, idem quod Extinctio. *Plin. li.* 7. *c.* 7 Miseret atque etiam pudet æstimantem quam sit friuola animalium superbissimi origo, quum plerumque abortus causa fiat odor à lucernarum extinctu.

EXTIRPO, Propriè est vnà cum stirpe euello, extraho, eradico. } נתח *nathák* נתש *natabajch* שרש *scherésch* ἐκριζόω. GA. Arracher les racines, desracinet. ITALIC. *Stirpare, sueliere.* GERM. Außreutten/ außwurtzlen. HISP. *Arrancar de raiz.* ANG. *To pluk vp by the rootes.* } *Columel. lib. secundo capite secundo*, Et extirpandis radicibus. *Mart. lib.* 6. Extirpare pilos corporis. ¶ Per translationem accipitur pro funditus extinguo. *Cic. de Amicit.* Quamobrem si cadit in sapientem animi dolor (qui profectò cadit, nisi ex eius animo humanitatem extirpatam arbitremur (quæ causa est, vt amicitiam funditus tollamus è vita? Extirpare perturbationes, *Cic.* 4. *Tusc.* Extirpare & funditus tollere vitia, *Idem de Fato.*

EXTIRPĀTIO, onis, Eradicatio. } מסח *massách* ἐκρίζωσις. GAL. Desracinement, arrachement iusques és racines. ITA. *Diratatione.* GERM. Außreutung. HIS. *Arrancamiento hasta a la raiz* ANG. *A plucking vp by the rootes.* } *Colum. lib.* 2. *cap.* 1. Filicis frequens extirpatio vel aratro fieri potest.

EXTISPĬCES, pen. corr. dicti sunt haruspices, qui extis inspectis futura prædicunt. σπλαγχνοσκόποι, ἱεροσκόποι. *Varro Sarrano*, Te consulem mihi pelui cedere subsilio, & hostiatæ extispici disputanti relinquo. *Cic.* 2. *de Diuin.* Artificiosa diuinationis : illa ferè genera ponebas extispicum, eorúmque qui fulguribus ostentísque prædicerent.

EXTISPĬCĬUM, & Extispicina, Ipsa extorum inspectio, quæ alio nomine haruspicium dicitur, vel haruspicina. σπλαγχνοσκοπία. *Acius in Meanea*, Principio extispicium ex prodigiis congruens ars te arguit. [*Sueton. in Neron. cap.* 56. Attendit & exstipicio, nec vnquam litauit.]

EXTO, tas. extiti, supinum extitum, & nonnunquam extatum : vnde participium extaturus, vel extiturus. Emineo, supersum, appareo, consto, sum. } נראה *nirah.* ἔξω φαίνομαι. GA. Apparoistre hors, se mostrer, estre encores. ITAL. *Stare, apparere, essere eminente.* GER. Fürauß gehn/ vberig sein/ vorhanden sein. HISP. *Estar, ò estar encima de otra cosa.* ANG. *To be apparant, to abyigner, to remaine.* } *Virgil.* 3. *Georg.* Torpent mole noua, & summis vix cornibus extant. *Col. lib* 5. *c.* 10. Fasciculos sarmentorum brachij crassitudinis demittito, ita vt supra terram paululum extent.

¶ Extare etiã dicitur id quod nondũ intercidit. Vnde opus extare dicitur, quod non deperit. *Cic. ad Metel* Iam illud Senatus consultum quod illo die factum est, ea præscriptione est, vt dum id extabit, officium meum in re obscurum esse non possit. *Idem.* Quæ (vt scis,) extat oratio [*Ouid. Eleg.* 6. *lib.* 1. *Trist.* Quæ (carmina) quoniam non sunt penitus sublata, sed extant. *Idem Eleg.* 3. *lib* 4 *Trist.* Vester ab intacta circulus extet humo. *Idem lib.* 4 *Fastor.* Testes extant. &c.]

¶ Sæpissimè præterea extare accipitur loco verbi substantiui esse. *Cic. ad Brutum*, Quales tibi sæpe scripsi, Consules extiterunt. *Idem pro Archia*, Ego multos homines excellenti animo, ac virtute fuisse, & sine doctrina naturæ ipsius habitu prope diuino, per se ipsos & moderatos & graues extitisse fateor.

[Extans, antis, *Suetun. in Neron. cap.* 49. In ea voce defecit, extantibus rementibusque oculis. &c. (id est conniuentibus, in morte.)]

EXTŪTURUS, participium. *Plin. lib.* 17. *cap.* 22. Extatura etiam nunc duabus gemmis.

EXTĀNTIA, æ. ἔξοχα. ὑπερέχοντα. *Col. lib.* 5. *ca.* 5. Ipsa capita sine vlla extantia, neque aratro, neque bubus obnoxia sunt.

EXTŎLLO is, tuli, elatum. In altum eleuo, educo, effero. } נשא *nasá* הרים *herim.* ἐπαίρω. GAL. Esleuer, hausser, extoller. IT. *innalzare, accrescere.* GERM. Erheben/ in die höhe auffheben. HISP. *Ensalçar.* ANGLICE, *To aduance, to praise heghly, to rise vp on high.* } *Plaut. in Amph.* Deuolant angues iubati deorsum in impluuium duo maxi-

mi:continuò extollunt ambo capita.[*Plau.Most.sc.3.a.1.*Eho,Mauis falsò vituperari,quàm verò extolli?(id est laudari)bis. *Sene.cap.17.de Consol.ad Polyb.* Studia optimam felicitatem extollunt, & minuunt calamitatem *Plaut.Most.sc.2.a.1.*Parentes fundamentum substruunt liberorum:extruunt,(vt ædes) parant.&c]

¶ Per translationem accipitur pro exaggerare,amplificare.*Sallust. Iugurth.* Ita eorum qui ea fecêre, virtus tanta habetur,quantum ea verbis potuêre extollere præclara ingenia Apud antiquos etiam lectum est pro differre. *Cæcilius Plotio.* Ito intrò,atque istæc auferta:men hodie extollet nuptias.

Extorquĕo, ques, torsi,tum. Est tormentis, vel alia quauis vi aliquid aufero,eripio {ἐκπιέζω,βιάζομαι,ἁρπάζω. GALL.Oster par force, tirer & auoir par force. ITA.*Rapire par forza.* GER.Mit gwalt außhin bringen/obtringen. HISP.*Sacar atormentado.* ANGLIC. *To wreft or tak away by force, to conſtreine to confeſſe.*} Vnde extorquere veritatem,est adhibitis tormentis veram confessionem exprimere. *Donatus.* Torquemus homines,extorquemus veritatem. [*Velleius*, Extorquere confessionem parendi(à victis.) *Idem Vell.*Extorserat ei legiones. *Et Suet.in Augusti.* Extorquere possessoribus domos.] Ad hunc etiam modum dicimus extorquere errorem ex animo,extorquere regnum, vel pecuniam. *Cic.in Cat.* Nec mihi hunc errorem,dum viuo,extorqueri volo. *Liu.li.2.*Neque ambigitur quin Brutus, qui tantùm gloriæ superbo,exacto rege meruit, pessimo publico id facturus fuerit,si libertatis immaturæ cupedine, priorum regum alicui regnum extorsisset.

*Extorquere pro Luxare. *Senec.epist.*18.Fregit aliquis crus, aut extorsit articulum:non nauem conscendit, sed medicum aduocat, vt fracta pars iungatur, vt luxata in locum reponatur [Sic, Extorsisse talum dicimus. GALLIC. L auoir demis,l'auoir deboëté. *Senec.epi.*54. Cæsa dicit,Intorquere.]

Extortus,participium. {ἐκβιάσθη. GALL. Osté par force,violentement arraché ou tiré,rapi. ITA.*Tolto à forza.* GERMA. Mit gwalt gnommen. HISPAN. *Sacado por fuerça.* ANGLIC. *Conſtreined by tormentis, wraſted by violence.* } *Cic.pro Milone*, Extorta est confitenti sica de manibus.

¶Extortus,pro excruciato, *Senec.epist.67* His oppone ferro transfossos,aut exanimatos serpentum morsu, aut fractos ruina:aut per longam neruorum contractionem extortos minutatim.[*Iuuenal. Sat.*8. Prauam extortámque puellam.]

Extortor,toris.{βιαστὴς. GALL. Forceur, qui oste par force. ITA. *Chi toglie à forza.* GERM. Ein abtringer / der mit gwalt etwas auß einem bringt/oder sunst nimpt. HISP. *El que aßi saca algo per tormentos.* ANGLIC. *He that conſtraineth by tormentis , or taketh by force.*} Qui vi rapit,& aufert *Terent.Phorm.* Bonorum extortor,legum contortor.

Extorris, ris, Qui est extra terram, id est, patriam exul. {נדח *nadh tsoʃéh.* ἄπολις, ἐξόριστος. GAL.Banni,hors du pays. ITA.*Scacciato della sua patria,fuor' uscito.* GERM. Ein vertreibner eines landts/ ein bandit. HISPAN. *Desterrado,fuera de su tierra.* ANGL. *An out law or he that is banished.*} *Cicero 4. Verr.* Hinc centum patresfamiliâs extorres profugerunt. *Gell.* Exul, extorrisque esto. *Liu.* Extorrem vrbe, domo, penatibus, foro,congressu æqualium. *Idem lib. 2. ab Vrbe*, ne se ortum eiusdem sanguinis extorrem, egentem ex tanto modò regno cum liberis adolescentibus ante oculos suos , perire sinerent.

Extra,præpositio separata seruiens casui accusatiuo.{חוץ *chûts.* ἔξω,ἐκτός,cui contraria est intra ἔσω.GAL.Hors. ITA.*Fuori.*GER.Auſſerhalb drauſſen. HISP.*Defuera.*ANG.*without,forth.*}*Cic.2.de Finib.*Et in corpore,& extrà esse quædam bona. *Idem de Vniuers.* Sic in omni mundo partes omnes collocatæ sunt, vt nulla pars huiusce generis excederet extrà. *Idem 1.Off.* Cauendum autem,præsertim si ipse ædifices, ne extra modum sumptu & magnificentia prodeas. [Extra portam currendum, Inde lanios arcessam. *Plaut.pseud.sc.3.a.1.& sc.2.a.2.& Milit sc.4.a.2.*Extra portam &c. *Item Plaut.Men.sc.2.a.1.* Quid ego? Extra numerum es mihi. *Idem Aulul.sc.5.a 4.* Declinaui me paululum extra viam. *Idem Capt.prolog.*foris extra scenam fient prælia. *Ibidem sc.1.a.1* Extra portam ite.]

¶Extra pro præter, exceptionis gratia elegantissimè ponitur. *Plaut. Amph.* Vt mihi extra vnum te, mortalis nemo corpore Contingit, me impudicam faceret. [*Plaut.Milit.sc.2.a.2.* Edico quemque videritis extra vnum Palestrionem,deturbatore in via.[Mox,Sed me excepit.]*Terent.Phorm.* Neque cognatus extra vnam aniculam, quisquam aderat. ¶Extra iocum dicebant antiqui, quum quid seriò non ioco dicere sese velle significabant. *Cic.Trebatio.*Sed me hercule extra iocum homo bellus es. ¶Extrà quàm, pro nisi,in exceptionibus concipiendis ponebatur. *Cic.2.de Inuent.* Agit is cui manus præcisa est, iniuriarum : postulat is qui cum agitur à Prætore exceptionem, extrà quàm in reum capitis præiudicium fiat. Vbi Si particula deesse videtur.Extrà quàm sis, *vt Vlpianus in l.1 §. Labeo scribit ff.de flumin.* Sed ita excipiendum ait,extrà quàm si quid ita factum sit,vti de lege fieri licuit. *Hæc Bud. Liu.3.Decad.lib.*4. Campanos omnes, Attellanos,Calatinos, Sabatinos,extrà quàm qui eorum aut ipsi,aut parentes eorum apud hostes essent,liberos esse iusserunt.

¶Ab extra deducuntur exter, externus, extraneus, extrarius , extrinsecus , extrorsum , εἰς τὰ ἔξω , extremus , extimus , & Extrare verbum obsoletum quo antiqui vtebantur pro egredi. *De quibus mox.*

EXTRĂCLVSVS , ager dicebatur qui intra finitimam lineam & centurias interiacebat:ideóque extraclusus , quia vltra limites finitima linea clauderetur & extraclusa loca sunt æque iuris subsiciuorum, vltra limites , & vltra finitimam lineam. quod genus agrorum si Reipubl.populi Romani,aut ipsius coloniæ cuius fine circundatur, siue peregrinæ vrbi, aut locis sacris,aut religiosis, æquè ad populum Romanum pertinentibus datum non est , iure subsiciuorum in eius, qui assignare potuerit , remanet potestate. *Ex Frontino de agrorum qualitate.*

Extrăĕo,ire,Exire est:*Afran.in Auct.* Simul limen intrabo , illi extrabunt illico *Nonius.*

Extramūrānus,qui opponitur intramurano. *Lamprid.in Heliogab.* Iusserat & lenonem P.R.vnius anni meretricibus lenonibus exoletis intramuranis dari,& extramuranis alia.

Extrāōrdinārius, ria,rium, Quod extra ordinem fit. {ἐκτακτος,παράσημος. GAL.Extraordinaire,hors la façon accoustumee. ITA. *Exſtraordinario.*GERM.Außer/ der ordnung oder gewonheit. HISPA.*Cosa fuera de orden.*ANGLI.*Extraordinaire,beſyde vſe and cuſtome.*}*Brutus Cic.* Quare tùm & facilitatem & prouidentiam laudabo tuam , quum exploratum habere cœpero,Cæsarem honoribus quos acceperit extraordinariis fore contentum. *Idem 7.Verr.*Vt omnia semper quæ iucunda videntur esse,non modo his extraordinariis cupiditatibus,sed etiam ipsi naturæ ac necessitati denegarem. Sic apud eundem Præsidium extraordinarium,potestas extraordinaria,reus extraordinarius, milites extraordinarij.θαυμαστὸν.[*Vide Liuium Velleius.*Extraordinaria Imperia Pompeij.Extraordinaria bella.*Sueton.in Tib.c.*30. Extraordinarium munus.*Liuius lib.7.dec.4* Extraordinarium Imperium.*Sueto. in Cæs.cap.*11.]

Extrārius, ria,rium, Alienus aut alienigena,hoc est qui ex ea in qua agimus ciuitate oriundus non est , aut etiam qui ex nostra familia non est.{נכרי *nochri* נכר *nechár.* ἀλλότριος. GAL. Estranger,de dehors.ITA.*Stranicre,alieno,forastiere.* GERM.Außlendisch. HISPA.*Cosa estraña y defuera.* ANGL.*T Strange,foreyne.*} *Pomponius*, Præterea minabatur si extrario nupsisset , nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturum.

¶Canis extrarius,pro non domestico, *apud Suet.in Vesp.*Extraria lux. *Lucr.lib.4.* τὸ ἔξω φῶς. Atque vt penitus huius nominis vis intelligatur,idem est quod exterus,externus,& extraneus siue alienus: hæc enim omnia vnum ferè idémque significant : *quanquam Corn. Fronto* originem magis quàm autorum consuetudinem secutus hæc ita distinguit:Extraneus,inquit, est qui extra eandem ianuam est. Extrarius,qui extra eandem aream est.Exterus & externus, qui extra illam terram alterius cuiusdam gentis est.Alienus autem nullo loco,sed re differt.

Extrārium,Dicitur quicquid est extra rem de qua agitur. *Quint.lib.7.c.* 2. Quum in personam certam transfertur accusatio , aut in extrarium,&c.

Extrāneus,Alienus,nullo propinquitatis gradu nobis coniunctus: quasi exterraneus. {נכרי *nechri* נכר *nechár* ἀλλότριος,ἐθνικὸς.GAL.Estrãger. ITA.*Straniere,alieno,forastiere.*GER.Außlendiger/frömbder HISPANI. *Cosa estraña y de fuera.* ANGLI.*T Stranger,of an other cuntrei.*} Vnde extraneus hæres , *apud Suet. in Claudio Cæsare c.*4. Nec dubium est quid posthæc Augustus constituerit , & reliquerit eum nullo præter anguralis sacerdotij honore impertitum : ac ne hæredem quidem, nisi inter tertios,ac penè extraneos,ne parte sexta nuncuparet.

¶Extraneus,& Domesticus,contraria. *Cic.antequam iret in exil.* Pax & concordia extraneis gignetur , quum iam domesticis non insideat, sed publicè prouidenti eripiatur. ¶ Bona extranea, id est, externa , neque animæ neque corpori propria , quæ & bona fortunæ dicuntur. *Autor ad Herenn. lib.*4. Hoc pacto non inordinatè poterimus & in laudando,& in lædendo,aut in corpore, aut in animo,aut in extraneis.

Extĕrior, comparatiuum , ficut ab inferius , inferior , infimus. {חיצון *chitſon* ἐξώτερος.GAL.Qui est plus dehors,exterieur.ITAL.*Piu di fuori,esteriore.* GERM. Der ausserthalb ist. HIS. *Mas adefuera.*ANG.*That is further out.*]*Cic de Vniuers.* Atque ita quum alterum esset exteriorem amplexus orbem, &c [*Plaut.Milit.sc.2.a.2.*Exterior sis.(i.claude mihi latus læuum.] *Plaut.Menæch.*Exterior sis,obseruato modo. ¶ Comes exterior, id est in inferiore indignioréque loco incedens. *Horat.2.Serm.*

Extrēmus , a, um, Vltimus , postremus. {אחרון *acharón.* ἔσχατος, ἔκρος. GALL. Tout le dernier. ITALIC. *Extremo, vltimo.*GER. Der letſt/hin derist. HISP. *Cosa vltima ò cabera.* ANGL. *The furtheſt,the laſt.*]*Cicer. de Amic.* Cuius disputationis fuit extremum ferè de immortalitate animorum. *Virgil.*10. *Eclog.* Extremum hunc Arethusa mihi concede laborem. [Extremum missus in orbem. *Ouid.Eleg.9.lib.4. Trist.* Sæpe per extremas profugus pater exulat oras. *Item Eleg.vlt. lib. 3. Trist.* Gratum extremum sermonem oris haurire. *Senec.cap.3. de Consol. ad Marc. & Tibull.lib.*4. Qua maris extremis tellus includitur vndis. ¶Extremo eius anni. *Liu.lib.5. Dec.*4. Et,Extremo hiemis , *Ibid. Liu. 9.dec.*4. ¶Extremi ingenij homo.*Liu.2.bell.pun.* Extremi homines i. infimi, humillimi. *Liu.6.bell.pun.* ¶Extremum ius retinere. *Cæs.lib.1.bell.Ciu.* ¶ Extrema metuentes(i.mortem) *Suet.in Calig. cap.*54. *Item* , Extremis suis rebus frustrà requirere. *Suet.in Neron.cap.6.*] ¶Ponitur nonnunquam pro perditissimo, ac nequissimo , quasi à consortio humanitatis remoto. *Virgil.4.Æneid* Illam terram parens , ita irritata deorum, Extremam(vt perhibent) Cœo Enceladóque sororem Progenuit, hoc est, pessumam. *Seneca*, In hoc summa bonitas, in illo extrema malitia ,id est maxima , & vltra quam nulla sit malitia maior. Quod non sine ratione esse videtur, quandoquidem medici affirmant, deteriores cæteris esse, qui vltimi nascuntur. *Apul. lib.* 3.Fateòr, Quirites , extremos latrones fugare atque proterere aggressus sum. Extremum etiam aliquando initium alicuius rei significat. *Plaut.* Ab extremo narrare incipiam,hoc est à principio.*Ad extremum,pro In extrema parte. *Liu. lib.* 1. *Decad.* Missile telum hastili oblongo, & cætera tereti, præterquàm ad extremum,vnde ferrum extabat.

Extĭmus,mi) citimus, {ἐξώτατος. GALL.Tout le dernier,& le plus reculé ou esloigné de tous ITA.*Piu vltimo,piu indietro.*GER.Der ausserſt/fertſt/weytest. HIS. *Cosa mas vltima ò cabera.* ANG. *The laſt of all, the furtheſt.*}*Plin.lib.2.cap.*78. Iisdem imperia quæ nunquam extimis gentibus fuerint. Extimum promontorium apud eum *lib. 6.cap* 28. [*Gel.c.*10.*lib.*3.extimum axem tangere.

Extremō, aduerbium. {באחרונה *baacharonáh.* ὕστατον,τελευταῖον.GALLI. Au dernier,à la parfin ITAL. *Vltimamente,finalmente.* GERM. Letſtlichen/zum

chen/zum hinderſten. HISP. *Vltima y finalmente.* ANG. *Laſt of all.* ✝ *Cic. ad Attic. li.* 12. Quod enim ſcribis extremo, vide ne is ipſe locum ſit, cuius cauſa, &c.

[Extremùm, idem quod extremò: *Ouid. Eleg. 3. lib. 1. Triſt.* Alloquor extremum mœſtos abiturus amicos.]

Extrēmitas, mitatis, Eſt id quod in quaquè re extremum eſt, ora, {קצות *katſéh.* ἔσχατον, τὸ κατὰ τὸ ἄκρον.} GALL. La fin, le bout, le bord, le coing. ITA. *La fine, l'eſtremo, l'vltimo di qualche coſa.* G. Das end vñ auſſerſte theil eines yeden dings. HISPA. *El fin y cabo de alguna coſa.* ANGL. *The extremitie, end, or bordour.*} vt [Extremitas lintei, ſudarij, ſtrophioli, mappæ, ſudarioli. GALLICE. Le coing d'vn drap ou linceul, d'vn moucheoir, d'vne nappe, d'vne ſeruiete. *D. Erasmus Roter. in Interpretatione Cap.* 10. *Actor. v.* 11. Et videt (Petrus) Cœlum apertum, ac deſcendens ad ſe vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor extremitatibus alligatum. *Gall.* comme vn grand linceul lié par les quatre coings.] Extremitas circuli. *Plin. lib. 2. cap.* 17. Cæli extremitas. *Cicero de Vniuerſit. Idem 2. de Finibus,* Hæc non erant eius qui innumerabiles mundos, infinitaſque regiones, quarum nulla eſſet hora, nulla extremitas mente peragrauiſſet. [*Quintilian* Inter has extremitates (grandis vocis & exiguæ) mediæ ſunt ſpecies.]

ĒXTRĒMĪTĀS, in agro ita definitur *ab Aggeno,* Extremitas finitima linea eſt, quæ interuenit, aut per iter publicum, quod tranſcendi non poteſt, ſecundum legem colonicam: quia omnis limes itineri publico ſeruire debet: aut per limites ſiue terminos, aliáque ſigna quibus territoria finiuntur: aut vbi inſoluta loca remanſerunt, hæc autem ſunt loca quæ inſoluta dicuntur, quæ aut in ſaxoſis, aut ſtexilibus locis ſunt, aut in paludibus, vbi nulla potuit exerceri cultura, quia, dū, non eſſet quod excoli potuiſſet, nullis neceſſe fuit limitum regulis obligari *Ex Aggeno de limitibus.*

Extrīnsecùs, penultima correpta, aduerbium, Externè, foris, alrunde, ab exteriori parte {מחוץ *michúts* ἐξωθεν. GAL. Au dernier, à la par fin. ITA. *Di fuori.* GERM. Auſſerthalb/von auſſen. HISP. *Defuera ò hazia fuera.* ANGLIC. *On the other ſide, outwardly, from without.*} *Cicer.* 1. *de Orat.* Adhibita eſt igitur quædam extrinſecus ex alio genere quodam. *Var. lib.* 1. *de re Ruſt. cap.* 41. Vt non denudes medullam; ne extrinſecus imbres noceant. *Cicer.* 4. *Academ.* Irrumpunt extrinſecus in animos noſtros per corpus imagines, nobis dormientibus. [*Sen. c.* 10. *de Tranq.* Extrinſecus diuerſas facies habentia, introrſus vana.]

Extro, as, Verbum obſoletum eſt, quo antiqui vtebantur pro exco, ✝intro. {ἐξιημι. GALLICE. Sortir. ITAL. *Vſcire.* GERM. Außhengehn. HISP. *Salir à fuera.* ANG. *To go forth.*} *Afranius,* Simul limen intrabo, illi extrabunt illico.

Extrorſum, Verſus exteriorem partem, {החוצה *hachutsáh.* εἰς τὰ ἔξω. GA. Vers le dehors. IT. *Verſo la parte di fuori.* GERM. Außhinwerts. HISPA. *Hazia fuera.* ANG. *To wardes the outward part.*} Sicut introrſum, verſus interiorem.

Extrăho, extrahis, extraxi, extractum, extrahere, Extra trahere, elicere. {משך *maſcheh* דלה *daláh* נח *gách.* ἕλκειν. GAL. Tirer hors. ITA. *Trar fuori.* GE. Außziehen. HISP. *Sacar à fuera.* AN. *To draw out.*} vt, Extrahere ſerpentes cantu: extrahere venena corpori, apud Plinium. *Cicero pro Cluent.* Extrahitur domo Oppianicus à Manilio, *Liuius lib. 6. bell. Punic.* Ni venirent in Senatum circa domos eorum iuroſe, & in publicum; omnes vi extracturos eſſe. ¶ Extrahere diem, eſt diem conſumere, quod & eximere diem dicimus. *Cæſ. li.* 1. *bell. Ciuil.* Catone verò acerrimè repugnante, & priſtina conſuetudine dicendi mora dies extrahente, vt ſui ratio abſentis haberetur, &c. *Et paulo poſt,* Si triduum diſputationibus, excuſationibuſque extrahitur. [*Liuius. lib.* 7. *d.* 4. Extrahere tempus. *Sueton. in Tib. c.* 37. Extrahere aliquem, pro euocare è regno. Et *Senec. c.* 3. *de Tranquill.* Qui candidatos extrahit.] ¶ Extrahere iudicium, producere eſt, prorogare, proferre. *Paulus l.* 10. *D. ad exhibend.* Si optione intra certum tempus data iudicium id in tempus extractum eſt, quò fruſtrà exhibetur, &c. ¶ Extrahere aliquem, pro inducere, & vehementer ſolicitare vt aliquid faciat. *Liu. lib.* 2. *bell. Pun.* Vulgus etiam extrahere ad Conſulatum nitebantur. ¶ Extrahere ſe ex aliquo negotio. *Terent. Pherm.* Ita nunc imparatum ſubitò tanta te impendent mala, Quæ neque vti deuitem ſcio, neque quo modo me inde extraham. * Extrahere ſcelus aliquod in lucem ex occultis tenebris. Id eſt prodere & manifeſtare. *Liu. 9 belli Maced.* Omnia diis propitiis, volentibuſque ea facturos, qui quia ſuum nomen ſceleribus, libidinibuſque contaminari indignè ferebant, ex occultis ea tenebris in lucem extraxerant.] *Senec. cap. vlt. de Tranquil.* Extrahendus animus in libertatem.]

Extractus, participium, Productus, prorogatus, {נמשך *nimſchaeh.* ἐκτεταμένος. GAL. Tiré hors, differé, prolongé. ITAL. *Tirato fuori, differito, prolongato.* GERMAN. Außgezogen. HISP. *Sacado à fuera, dilatado en tiempo, alongado.* ANG. *Drawen out, differred.*} *Cic. Qu. Fr. lib.* 2. Sed per obtrectatores Lentuli res calumnia extracta eſt.

Extractorius, ria, rium, ἐκτατικός. *Plin. lib.* 24. *cap.* 11. Vulgaris arundo extractoriam vim habet: hoc eſt vacuatoriam & eductoriam.

Extrīco, cas, penultima producta. Verbum eſt à tricis deductum, Explico, expedio, libero, {ἐκλύω, ἐκπλέκω. GALLI. Deſempeſtrer, deſmeſſer, deſueloper. ITA. *Diſtricare, diſuiluppare.* GERM. Entwirren/ auffloſen. HISPAN. *Deſembolver o deſenhetrar.* ANG. *To vnfetter, to vnlade.*} Sunt autem tricæ capilli vel aliæ quæuis res tenues, quæ gallinarum pedibus nonnunquam adhærent, earúmque greſſum impediunt: quanuis etiam pro quibuſuis rebus minutiſſimis accipiantur, *Plaut. in Epid.* Aliqua ope exoluam extricabor aliqua. ¶ Extricare locum aliquem pro purgare, & mundare. *Col. lib.* 4. Sylueſtris age præcipue eſt eligendus, qui etſi fruteris aut arboribus obſeſſus eſt, facilè extricatur.

Extrīcabilĕ, A quo quis ſe facilè poteſt extricare, hoc eſt, eximere, vel expedire. {ANGLI. *Of the which any may ridde him ſelf.*} Cuius contrarium eſt Inextricabile, ex quo ſe quis extricare non queat. *Plin. li.* 36. *ca.* 16. Intus labyrinthum extricabilem, quo ſi quis improperet ſine glomere lini, exitum inuenire nequeat.

trilidus idem eſt quod exalbidus. *Gell. lib.* 19. *cap.* 1. Atque ibi hominem conſpicimus impauidum, & extrilidum, ploratus quidem nullos, ſicut cæteri omnes, nec vllas ciuſmodi voces cientem: ſed coloris & vultus turbatione non multum à cæteris differentem.

Extrīngo, gis, extrinxi, extrinctum, gere, Stringo. {στρίγγω. GALLIC. Eſtraindre. ITAL. *Stringere.* GERM. Zuſammen trucken. HISP. *Apretar.* AN. *To ſtraine, to wring.*} *Cic. 6. Acad.* Deinde quem paulum digitos extrinxerat, Aſſenſus huiuſmodi Quo in loco, ex vetuſtis exemplaribus legitur contraxerat, non autem extrinxerat.

Extrīnsecùs, Extro, Extrorſum *Vide* EXTRA.

Extrūdo, dis, penult. producta. Extra trudo per vim expello. {חריח *hiddiách.* ἐξωθέω. GALL. Pouſſer hors, chaſſer. ITA. *Cacciar fuori.* GER. Außhintrachten/außſtoſſen. HISPA. *Echar fuera forçejando.* ANG. *To thruſt or driue out violently.*} *Plaut. Caſin.* illæ autem ſeriem Incœnem extrudere cupiunt ex ædibus: Vt ipſæ ſolæ ventres diſtendant ſuos. *Terent. in Heaut.* Eo amantem inuitum Pamphilum extrudit [*Plaut. Aulul. prol.* Anum foras extrudit, ne ſit conſcia.] *Plaut. in Aulul. ſc.* 1. *a.* 1. Nam qua nunc me cauſa extruſiſti ex his ædibus? Accipitur nonnunquam pro vendere, vel alienare. *Horat. 2 Epiſt.* Laudat venales, qui vult extrudere merces. [Galli dicunt, qui s'en veut defaire, deſempeſtrer, desblier.] * Extrudere tabellarios; pro Accelerare ad iter. *Cic. ad Brut.* Ego autem quum ad me de Ciceronis abs te diſceſſu ſcripſiſſes, ſtatim extruſi tabellarios, literaſque ad Ciceronem. *Idem Terentiæ lib.* 14. Pollicem, ſi adhuc non eſt profectus, quam primum fac extrudas.

Extrŭo, is, Ædifico, conſtruo. {בנה *banáh.* κατασκευάζω. GALL. Baſtir eſleuer vn monceau de quelque choſe, faire vne montioye. ITA. *Edificare, fabricare.* GERM. Außbawen. HISPANIC. *Edificar, ò componer.* ANGLICE, *To build vp.*} *Cæſ. 3. bell. Gall.* Omnem eam materiam quæ erat cæſa, conuerſam ad hoſtem collocabat, & pro vallo ad vtrunque latus extruebat. Extruere ædificium in alieno, *apud Ciceronem pro Mil.* Extruere ſtramenta in aceruum, *apud Colum. lib. 6. cap.* 3. Extruere menſas epulis & poculis. *Cic. 1 Tuſcul.* [*Plaut. Men ſc.* 1. *a.* 1. Cereales cœnas dat, Ita menſas extruit. *Idem Pſeud. ſc.* 2. *a.* 1. Tu argentum eluito atque extruito. *Ouid, Eleg. 3. lib. 1. Triſt.* Contigit extructos ore tremente focos.]

Extrŭctus, participium. {בנוי *banúi,* κατασκευασμένος κατασκευή. GAL. Edifié, baſti. ITALICE, *Edificato.* GERM. Auffgebauwen/zugerüſtet. HI. *Edificado.* ANG. *Builded vp.*} *Cic. in Piſonem.* Extructa menſa non conchylijs, aut piſcibus, ſed multa carne ſubrancida.

Extrūctiſſimŭs, ſuperlat. *Apul. de Deo Socratis,* Villæ extructiſſimæ.

Extrŭctio, onis. {בנין מבנה *binján* מבנה *mibnéh.* οἰκοδόμια, οἰκοδόμησις. GA. Baſtiment, entaſſement. ITA. *Edificio.* GE. Auffbauwung HISPAN. *Aquella obra de edificar.* ANGLIC. *Building vp.*} *Cic.* 14 *Philip.* Eáque extructione quæ fit ad memoriam æternitatis.

Extŭbĕro, as, Intumeſco, excreſco. {צבה *tſabáh.* ἐξογκόω, ἐξοιδέω, ἐπαίρω. S'enfler, & eſleuer en façon de veſſie. ITA. *Gonfiare, enfiare.* GERM. Ein enerren herfür gewunnen/ auffgeſchwällen/ auffſtauffen oder ſich erheben wie ein beulen. HISP. *Hincharſe.* ANG. *To ſtuel, toriſe vp lik a botche.*} *Plin. lib.* 25. *cap.* 13. Neque in omnibus terris eſt, radice folioſa, ex qua media veluti extuberat. *Item lib.* 37. Cauæ aut exuberantes videntur veliores æqualibus, loquitur de gemmis. ¶ Nonnunquam etiam actiuè ponitur pro tuberibus æquale aliquid reddere. *Senec. lib. 6. Natur. quæſt.* Defert montes, ſubigit plana, valles extuberat, nouas in profundo inſulas erigit.

Extŭbĕrātio, Tumor. {נאת *ſeéth.* ὄγκος, ὑπερόγκωμα. GALLI. [Eſlement, ou] Enfleure en façon de boſſe, [ou de veſſie.] ITALICE, *Gonfiatura, enfiatura.* GERM. Auffgeſchwällung/auffberſtung. HISPA. *Hinchamiento.* ANGLIC. *A ſwelling lik a bouch.*} *Plin. lib.* 31. *c.* 9. Luxatis imponitur cum farina & melle, item extuberationibus, hoc eſt per corpus enaſcentibus.

Extŭmĕo, & extumeſco, Tumeſco, in tumorem redigor. {צבה *tſabáh.* ἐξογκόομαι. GAL. S'enfler. IT. *Gonfiare.* GERM. Geſchwällen/auffgedlaſen werden. HISP. *Hincharſe.* ANGL. *To ſwel.*} *Plin. lib.* 37. *c.* 5. Democritus in hoc genere poſuit Armenios, & Perſicos illos extumeſcentes pinguiter.

Ētumĭdus, da, dum. {צבה *tſabéh.* οἰδιάων, οἰδηματώδης. GAL Enflé. IT. *Gonfiato, inflato.* GERM. Auffgeblaſen/bünſtig. HISP. *Hinchado.* ANG. *Swedded.*} *Varr. 2. de Re ruſt. cap.* 51. Hanc eſſe modicam pro magnitudine ſegetis potiſſimùm rotundam, & mediam paulo extumidam.

Extŭndo, is, tudi, tuſum, Vi, vel blanditiis aliquid extorqueo. {ἐκπιέζω, ἐκπιέσω. GAL. Faire ſortir quelque choſe à force coups, obtenir par force ou par amour. IT. *Cacciar per forza ouero per prieghi.* GERM. Auſſtoſſen/auſſbringen/mit müy fürherbringen. HISP. *Empuxar por fuerça ò por amor.* ANG. *To beate out, to finde out with labour and paine.*} *Sueton.* Nec vt appeteret, compelli, niſi à matre potuit: ea demum extudit magis conuitio, quàm precibus. [*Pl. Moſtell. ſc.* 3. *a.* 1. Eundem animum gratum mihi eſſe oportet vt Imperauit atque olim fui. *Senec. cap.* 18. *de Conſol. ad Polyb.* Extudiſſet illis fortuna ſapientiam. (Aliàs excuſſiſſet. ¶ Extundere, ſtudioſe facere. *Virgil.* 8. *Aeneid.* Lanigerósque apices & lapſa aucilia cælo Extuderat, *Idem* 1. *Geor.* Vt varios vſus meditando extunderet artes. *Ita enim legit Nonius,* licet ibi nonnulli legant excuderet.

Extŭrbo, bas, E loco deiicio, extra turbo, expello, deiicio, vi eiicio. {חפיל חשפיל *hippil hiſchpil.* παρεκβάλλω. G. Oſter violentement de ſa place. IT. *Scacciare precipitare, diſturbare.* HISP. GER. Mit gewalt ſtürtzen/ vngeſtümlich auſſhinſtoſſen. HI. *Derrocar ò echar con ſuriadinidad.* AN. *To put out or from by violence.*} *Cic. pro Cluent.* Lectum illum genialem quem biennio ante filiæ ſuæ nubenti ſtruxerat in eadem domo ſibi ornari & iterum expulſa atque extubata filia iubet. *Plaut. in Curc.* Si recte facias Phædrone, auſcultes mihi atque illam extubes ex animo ægritudinem. *Colum. lib.* 10. *cap.* 17. Et in tranquillo conſitiens piſcis, ſedibus ſuis non extubatur.

¶ Extŭrbare calculos, pro eircere, & expellere. *Plin. lib.* 20. *cap.* 10. *de*

asparago loquens. Radix quoque plurimorum prædicatione trita, & in vino albo pota, calculos quoque exturbat. *Exturbare oculos alicui, pro Exculpere, siue effodere. Plaut. Pœnulo,* Non ego homo trioboli sum, nisi ego illi mastigiæ Exturbo oculos atque dentes.

Exturbātus, participium. {מסחף *mispgát* מסחפ *muchpa'.* Ἐκπεπωκώς, ἐκβεβλημένος. GALL. Iette par force, chasse. IT. *Spinto ò forza.* GERM. Außgetrungen/außgestossen oder gerissen. HISPAN. *Derrocado ò echado por fuerça.* ANG. *Put out by force.* } *Catul.* Eruit illa procul radicibus exturbata.

Extūsio, is, ere, Tussiendo aliquid eiicio. {ἐκπτύειν. GALL. Cracher & ietter hors en toussant. ITA. *Tossire, gettar fuori qualche cosa con tosse.* GERMAN. Außhusten/mit husten oder kodern außwerffen. HISP. *Echar alguna cosa tossiendo, tossir* ANGLIC. *To cough out.* } *Plin. lib. 35. ca.* 15. Purulenta quoque extussientibus, & contra scorpionum ictus, *Idem lib. 23. cap. 3.* Et radice oleæ quàm tenerrimè cortex derasus, in melle crebro gustatu medetur sanguinem reiicientibus & suppurata extussientibus.

Exūbĕro, as, penultima correpta, Affluo, abundo: ab adiectiuo vber, quod plenum, fœcundum, & fertile significat. {התיר *hothir.* Ἐξανίημι. GAL. Abonder estre abondant & fertile. ITALI. *Abundare, soprabondare.* GERM. Vberflüssig sein/wol sein. HIS. *Mucho reboßar o abundar.* ANG. *To be wealthie and fertile, to abound.* } *Colum. in Præfat.* In Asia Mysiaque densa & glutinosa terra maximè exuberat. *Virg. 2. Georg.* pomisque exuberat arbor. [*Suet. in Calig. cap.* 40. Vectigalia noua atque inaudita, primùm per publicanos, deinde quia exuberabat, per Centuriones Tribunósque prætorianos exercuit.] Aliqui per h scribunt Exhubero.

[Exuberans, antis, *Quintilla.* Exuberantis hoc est operis.]

exūberantissimus, Superlatiuus. *Gell. lib. 3. cap. 1.* Hunc equum C. Bassus vidisse se Argis refert, haud credibili pulchritudine vigoréque, accolore exuberantissimo.

Exūcci, a, um. Quod est sine succo: {ἄχυμος, ἄλιμος. GAL. Sec, sans suc, sans humeur. ITAL. *Secco, senza succo & humore.* GER. Dne safft oder feuchtitert/durr. HISPAN. *Seco, sin çumo.* ANGL. *without sap or humour.* } *Senec. in Epist.* Scis illum infirmi semper & exucci corpori fuisse. *Plin. lib. 11. cap.* 10. Vnde nunc quoque aridi, & exucci, & ex sanguines.

Exūdo, as, penultima producta, Veluti per sudorem emitto. {ἀφιδρόω, ἐξιδρόω. GAL. Degouter de sueur, rendre sueur. ITALIC. *Sudar, mandar fuori con sudore.* GERMAN. Außschwitzen/außtauffen. HISP. *Sudar, echar alguna cosa sudando.* AN. *To send out licour, to sweat out.* } *Plin. lib 24. cap 9.* Est autem trium generum: vnum arbor ipsa exudat gummi modo, alterum manat in plaga quum floret. *Virgil. lib. 1. Georg.* exudat inutilis humor, dixit absolute, pro sudando effluit, nouo locutionis genere: nam ipse humor proprie non dicitur sudare, vel exudare. sed id quod humorem emittit. *Colum. lib. 12. cap.* 48. Quum oliua quicquid habuit amurcæ exudauit. Eodem modo vsus est *Persius Sat. 3.* & ægris Faucibus exudat grauis halitus. *Exudare causas, pro magno labore agere. Horat. 1. Serm. Satyra* 10 [*Liuius lib. 4. ab vrb.* Ingens exudandum præmium. *Ibidem lib. 5.* Nouus exudetur labor.]

Exueho, is. Exporto *D. tibr. 10. Ti.. 4. l. 5.* Celsus scribit, si quis merces quas exuehendas conduxit, in horreo posuit, cum conductore ad exhibendum agi potest.

Exuĕrræ, Purgatio quædam domus ex qua mortuus ad sepulturam ferebatur, quæ purgatio fiebat per euerriatorem, certo genere scoparum adhibito: ab extra verrendo dictæ. *Autor Festus.* Ἄπαντα ἐφόρετος.

Exuĕrto, is, exerti, exuersum, ere, Præuenire, præoccupare. {קדם *kiddém* προφθάνειν. GAL. Preuenir, anticiper. ITA. *Preuenire.* GERMA. Zůrkommen HISPAN. *Ir delante o anticipar.* ANG. *To preueine.* } *Plaut. Pœn.* I in malam rem M. I tu, & herus tuus. s. Verum enim qui bene eum norit, citò homo exuerti potest.

Exŭgo, is, penultima correpta, xi, ctum, quod & Exugeo. ges, Sugendo elicio. {מצה *matsáh* יניק *janák* ἐκπιπάζω, ἐκμυζίω. GAL. Essucer, Sucer tout l'humeur. ITA. *Mugnere, succiare.* GERM. Außsaugen. HI. *Chupar o mamar.* ANG. *To sucke vp or out.* } *Plaut. in Epid.* ego me conuertam in hirundinem, atque eorum exugebo sanguinem. *Idem in Rud.* Ni hunc amittis, exugebo quicquid humoris tibi est. *Idem in Pœnulo,* Iam nunc ego illi egredienti sanguinem exugam prosul. *Col. lib. 4. c. 24.* Sed ab vno latere exugitur.

Exūctus, particip. {ממצה *nimtséh.* ἐκμυζηθείς, ἐκμυζώμενος. GAL. Tout essuce, sans suc & humeur. ITA. *Senza sugo, succiato.* GERM. Außgesogen HISPAN. *Chupado del todo, sin çumo.* ANGL. *All sucked out.* } *Gellius.* [*Gell. cap. 7. lib.* 20. Exucta ostrea. GAL. Huistres sans eau, sans humeur.]

Exŭl, lis, Si Nonio Marcel. credimus, dicitur quasi extra solùm eiectus. [quasi solo patrio expulsus. *Quintilian. declamat. 366.*] {צעה *tsoéh* נד *nadh.* φυγὰς ἀπολις. GALLIC. Banni, enuoyé en exil. IT. *Bandito, esule, fubr'uoito.* GERMA. Ein vertribner auß seinem vatterland. HISP. *Desterrado y fuera de su tierra.* ANG. *A banished man.* } *Cic. pro Aul. Cecin.* Exilium non est supplicium, sed profugium, portusque supplicij. Nam qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt: hoc est, sedem & locum mutant. Itaque in nulla nostra lege reperietur, vt apud cæteras ciuitates maleficium vllum exilio esse multatum, sed quum omnes vincula, neces, ignominiaque vitant quæ sunt legibus constitutæ, confugiunt quasi ad arma, in exilium: qui si in ciuitate legis vim subire vellent, non priùs ciuitatem quàm vitam amitterent. *Hæc Cic.* Solum (*inquit Festus*) quin significet locum, quis dubitet: quum exules quoque dicantur loco patriæ suæ pulsi? *Cic. pro domo sua,* Hunc tu etiam portentosa pestis, exulem appellare ausus es quum tantis sceleribus esses & factis notatus? *Et iterum,* Quid enim exul? Ipsum per se nomen calamitatis, non turpitudinis. *Apud Iureconsultum,* Exules hi proprie sunt quibus aqua & igni interdictum est: cætera non exilia, sed relegationes sunt. [*Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Quippe relegatus, no Exsul dicor in illo (edicto) *Idem Eleg. 3. lib. 5.* Nec Exsul edicti verbis nominor ipse tui. *Ouid. Eleg. 3. lib. 3. Trist.* Sic ego non etiam mortuus exul ero. *Idem* 13. *Meram.* Nec in his (maioribus) quisquam damnatus & exul. *Idem Eleg. 3. lib. 4. Trist* Cùm diceris: Exulis vxor auertis vultus.] *Vide sequentia.*

Exŭlium, lij. Patriæ priuatio, & natalis soli mutatio. {גלות *ghalúth* גולה *gholáh.* φυγὴ φυγαδία. GAL. Exil, bannissement. ITAL. *Essilio, bando.* GER. Vertreybung oder verweysung in das ellend. HISP. *El destierro fuera de su tierra.* AN. *Banishment.* } *Seneca in lib. de Consolatione.* [*ad Heluiã cap. 6.*] Exilium, nempe, loci commutatio est. Hanc commutationem loci aliquando sequuntur incommoda paupertas, ignominia, contemptus: quibus detractis, nihil est quod magnopere exilium sit pertimescendum, nec commutatio loci onerosa. Assiduus enim est humani generis discursus, & naturalis quædam irritatio animis mortalium inesse creditur commutandi sedes, & transferendi domicilia. *Cf. 5. Tuscul.* Exilium credo, quod in maximis malis ducitur. *Et paulo post,* Iam verò exilium si rerum naturam non ignominiam nominis quærimus, quantum demum à perpetua peregrinatione differt? Triplex autem numeratur exilij genus. Nam aut certorum locorum interdictio est: aut lata fuga, vt omnium præter certum locum: aut relegatio in insulam. Erat autem exilium pœna capitalis: & exilio mulctatus, capite damnatus dicebatur. Exulis enim caput de ciuitate eximi dicitur. Quoties autem ciuitas retinetur, relegatio proprie, non exilium dicitur.

[*Senec. c. 6. de Consol. ad Helu.* docet quid sit Exilium. *Idem ibidem* Exilia publica sunt populorum transportationes. *Plaut. Capt. sc. 3. a. 3.* Neque exilium exitio est. Obscure. ¶ Exilium æternum pro morte. *Horat. Ode 3. lib. 2.*]

Exŭlo, penultima correpta, Patria priuatus sum, exul sum. {גלה *ghaláh.* φεύγω ἄποικος εἰμι. GAL. Estre banni, estre en exil. ITAL. *Essere inesilio, esser in bando.* GERM. Im ellend sein/ein vertribner sein. HISPA. *Estar desterrado ò fuera de su tierra.* ANG. *To be banished.* } Et duobus modis dicitur, scilicet de loco in quo exul est, & de quo eiectus est. *Terent. in Eunuch.* Perij, nam domo exulo. *Plaut. in Mostel.* An id mauis, vt habeat foras vrbem, exulétque à patria sua, causa tui? [*Plaut. Pseud. sc. 3. a. 4.* Vt exulatum ex pectore (cor) effugiat meo. *Idem Curc. sc. 4. a. 4.* Ne trapezita exulatum abierit. *Ouid. Eceg. 4. l. 3. Trist.* Nazo nisi tui quòd adhuc non exulat vnum, Nomen ama. *Idem Eleg. vlt. li. 3. Trist.* Cùm pater profugus Exulat, natis Exulis licet esse in vrbe. *Liuius lib. 9. ab vrb* Exulat ignominia animi. *Ouid. 3. Trist.* per externas profugus pater exulat oras. * Exulat auaritia ex vrbe per translationem. *Plaut. Persa,* pulchrè munit arbitror, Perfidia & peculatus ex vrbe, & auaritia si exulant.

Exŭlans, exulantis participium. {צעת *tsehéh* גלח *gholéh* μετοικῶν.} *Cic. 2. de Diuina* Rex Prusias quum Annibali apud eum exulanti depugnare placeret negabat se audere quòd exta prohiberent.

Exŭlcĕro, as, siue potius Exhulcero. Vlcus facio. {מחץ *machats.* ἑλκόω. G. Exulcerer, blesser & entamer la peau. ITAL. *Impiagere, tagliare la pelle.* GERM. Die haut verseren oder erschwärend machen. HIS. *Llagar o enconar la llaga ratonderla.* AN. *To make sore, to break the skinne.* } *Plin. lib. 20. cap. 6.* Lepras, lichenas, lentigines exulcerat. *Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 9. de canibus loquens.* Quidam nucibus Græcis in aqua tritis perungunt aures, & inter digitos, quò muscæ, ricini, & publices soleant (si hoc vnguine non sis vsus) ea exulcerare. [*Senec. c. 15. de Tranquillit.* Exulcerat quod percuratum non est.]

¶ Per translationem accipitur pro exasperare, vel exacerbare, *Cic. 2. de Ora* Aut ea quæ sanare nequeunt exulcerant. *Idem pro Deiot.* Fore putabant, vt in exulcerato animo facilè fictum crimen resideret.

Exŭlcĕratĭo, tionis. {מעץ *máatsats.* ἰάκωσις. GAL. Naurure, blesseure, entameure de peau. ITA. *Esse ferire, impiegare.* GERMA. Verserung der haut. HISPA. *Llago, o cbra de enconar la ossi* ANG. *A making of a botche.* } *Plin. lib. 20. cap. 3.* Sed omnium consensu, stomacho vtilissimæ iudicantur, & interaneorum vesicarúmque exulcerationibus. [*Senec. c. 1. de Consol. ad Vari.* Non Consolatio, sed exulceratio.]

Exŭlcĕratōrius, a, um. Exulcerandi vim habens. {ἑλκωτικός. GALL. Qui naure ou a vertu d'entamer la peau ITA. *Che ha virtu d'impiagare.* GERMAN. Das die haut verseret vnd auffschwärend macht. HISP. *La que llaga è puede enconar la llaga.* ANG *That hath power make a botche.* } vt, Exulceratorium medicamentum. *Plin. lib. 37. c. 7.*

Exŭlcĕratrix, cis {מחצת *mochtsétseth.* ἑλκωτικὴ. GAL. Quientame & naure. ITALIC. *Donna che impiaga.* GERM. Ein geschwarmacherin. HI. *La que llaga o encona la llaga.* ANG. *That hath power to make sore, eat and frete.* *Plin. lib. 27 cap. 12.* Vis ei stiptica, & exulceratrix.

Exŭlto, as are, ab ex & salto, a in i mutata. Immoderatè iacto, voluptate & lætitia nimia gestio. {עלץ *haláts* גל *ghal.* ἀγάλλομαι, γαυριάω, καυχάομαι, ὑπερηφανῶ ὑπερῶμαι. GA. Sauter & tressaillir de ioye s'exalter & glorifier. ITALIC. *Allegrarse grandemente, gioire.* GERMANIC. Auffspringen von frouden. HISPAN. *Saltarde allegria e plazer, alegrarse.* AN. *To leap for ioye, to glorifie and beasi foolishly.* } *Cic. lib. de Repub.* Est igitur quiddam turbulentum in hominibus singulis, quod vel exultat voluptate, aut molestia frangitur. *Idem in Catone,* Annibalem iuuenili exultantem patientia sua molliebat, hoc est, iactantia inuenili gloriantem. *Virgil. lib. 5.* exultantiique haurit Corda pauor. *Cic. lib. 4. de Repub.* Quæ sanguine alitur, quæ omni crudelitate sic exultat, vt vix hominum acerbis vulneribus satietur. Quo in loco (*vt Nonius interpretatur*) accipitur pro sæuire: quanuis alij malint ibi pro gaudere & delectari accipi. Exsulto scribendum, & cætera ab eodem deducta. [Illud esset exultantissimum (in oratione) *Quintilian.*]

Exŭltātio, onis {עליצת *aliitsúth.* ἀκπόδησις, σκίρτησις. GAL. Sautement de ioye, ou autrement. ITA. *Gioia piacere.* GERM. Grosse freud/freudesprung/frolocken. HIS. *Aquella alegria.* ANGL. *A leaping through ioye a triumphing.* } *Plin. lib. 8. cap. 54.* Mutianus luna caua tristes esse, quibus in eo genere cauda sit, nouam exultatione adorare. Indecora exultatio. *Quin. lib. 2. cap. 2.* [*Senec. cap. vlt. de Trang.* In libertatem exultationémque extrahendus animus.]

Exūltantĭa,tiæ,Exultatio. *Gell.l.12.cap.5.* Cum petulantia morbi doloríſque exultantia colluctantem.

Exultantĕr,aduerbium. {σκιρτητικῶς, ἀγαλλομένως. GAL. En ſautant de ioye: ITA. *Saltando di contento & gioia.* GERM. Mit ſonderbarer freüdigkeit. HISP. *Saltando por alegria,alegramente.* ANG. *Braggingly,as it were leaping for ioye,ioyously.* } *Plin. Epiſt.62.* Quum ea potius quæ preſſiùs & aſtrictiùs, quàm illa quæ hilarius & quaſi exultantiùs ſcripſi, poſſint videri accerſita & inducta.

Exultim, aduerbium, Id eſt, exultando,& ſaliendo. {σκιρτητικῶς, γεγηθότως. GA. En ſautant,en treſſaillant. ITA. *Saltando di gioia.* GERMA. Mit auffſpringen. HISP. *Alegrandoſe ſaltando.* ANG. *By reſoyſing and leaping.* } *Horat.3 Carm.Ode11* Quæ velut latis equa trima campis,Ludit exultim,metuitque tangi, Nuptiarum expers,& adhuc proteruo Cruda marito.

Exulŭlo,as, Valde vlulo. {ὑλολύζω. GAL. Vrler & crier comme vn loup & telles beſtes. ITA. *Vrlare,gridar forte.* GERM. Seer heülen. HISPAN. *Aular.* ANGL. *To howl lik a dogge or woolf.* } *Ouid.lib.1. Metam.* Tertius ipſe fugit,nactuſque ſilentia ruris Exululat.[*Idem Ouid.4.Faſt.* Exululant comites,furioſaque Libia flatur.]

Exulŭlātŭs,participium, voce paſſiua actiuè ſignificans. *Ouid. Eleg. 1. lib.4. Triſt.* Vtque ſuum Bacche non ſentit ſaucia vulnus, Dum ſtupet Idæis exululata iugis.[*Ibidem,* Feretur vrbis per medias exululla-ta vias.]

Exum,Extra ſum. {ἔκτιμι. GA. Eſtre dehors. ITALIC. *Eſſere fuori.* GERM. Auſſen ſein. HISPAN. *Eſtar y ſer de fuera.* ANGL. *To be forth.* } Sic enim lictor in quibuſdam ſacris clamitare ſolebat , Hoſtis victus,mulier, virgo exeſto Hoc eſt,non introito,quia ſcilicet ingredi ea ſacra prohibebantur.

Exūndo , das , Alueum exeo,ſiue extra alueum vndas effundo,inundo. {πλημμύρω, ὑπερχέω. GALLI. Se desborder,s'eſcouler par deſſus. ITAL. *Inondare,vſcire delle riue.* GERMANIC. Vberlauffen/vberflieſſen. HISPANIC. *Manar ò reboſſar lo liquido.* AN. *To ouerflow,to ſurrounde.* } *Plin.lib.2.cap.* 103. In Tenedo inſula fons ſemper à tertia noctis hora in ſextam ab æſtiuo ſolſtitio exundat. *Colum.lib.8. cap.* 16. Verùm meminiſſe oportebit, vt riuis per quos exundat piſcina, præfigantur æneifforaminibus exiguis cancelli, quibus impediatur piſcium fuga. Trãsferrur etiam ad alia.*Tacitus in Dialogo de oratoribus,* Exundat,atque exuberat admirabilis illa eloquentia. Hoc eſt , abundanter affluit.

Exundātio,onis,Inundatio,eluuio. {שפע *ſchéphaḥ.* κατακλυσμός. GAL. Desbordement d'ondes. ITA. *Spargimento,inondatione.* GERMANICE, Außgieſſung / außflieſſung. HISPA; *Aquella obra de manar ò reboſſar.* ANGLI. *A ſurrounding,an ouerflowing.* } *Plin.lib.19.c.3.* Negant naſci, niſi exundatione fluminum inuecto ſemine ab Tiaris.

Exungo,is,ere,Vngo,inungo. {משח *maſchách.* χρίω GAL. Oindre. ITA. *Vngere.* GER. Wol ſalben. HISPANICE, *Vntar,* ANG. *To beſmere,or anoynt.* } *Plaut. in Rud.* ante pœniter In mari quod delaui,ne hic in terra quoque eluam is. Eluas tu,an exungare ſiccus?

Exungŭlo,as,are,Vngues aufero. {ἐξονυχίζω. GA. Couper ou oſter les ongles. ITALICE, *Tagliar l'vngie.* GERM. Die klauwen oder negel dañ nen thun. HISP. *Cortar las vñas.* ANGL. *To tak away the nayles or hooſes.* } *Plaut in Truncul.* Hem,tuos exungula,male viuitis.

Exŭo,is, exui,exutum. Proprie eſt indumenta detraho. {משט *paſchát.* ἐκδύω, GA. Deſueſtir,deſpouiller. ITA. *Spogliare.* GERM. Außſtichen. HIS. *Deſnudar el veſtido,deſployar.* ANGLIC. *To vncloth,to deſploye.* } *Lactant. lib.* 1. Exuuntur etiam veſtibus flagitante populo. Exuere ſe fortunis paternis,idem eſt quod ſpoliare. *Liu. lib.* 1. Primo ſe agro paterno,auitóque exuiſſe,deinde reliquis fortunis.¶ Sæpe etiam accipitur pro ſoluo , λύω. *Virg. 2. Æneid.* Suſtulit exutas vinclis ad ſidera palmas.

¶Quandoque etiam accipitur pro denudo γυμνόω.*Vir.5.Æn.*-magna oſſa,lacertóſque Exuit.*Exuere caſtris hoſtem pro Expellere. Liu.9. bell.Pu.* Nec ante abſceſſum eſt,quàm caſtris quoque exuerunt hoſtẽ. *Exuere ſe ex laqueis,pro Liberare *Ci.7.Ve.* Si me hercules(id quod fieri intelligo non poſſe) ex his laqueis te exueris, ac te aliqua vi ac ratione explicaris,in illas tibi maiores plagas incidendum eſt [Exuere caſtris *Velleius.* Exuere mentirum colorem. *Quint.* Exuere Conſulem exercitu.*Vell.* Exutus nauibus fugit Pompeius. *Item Vell.* Exuitur feritas,&c *Ou.3.faſt.* Nunquam ſaluis ſuis exuitur ſeruitus muliebris,*Liuius lib.*34 Exuta ſenectam Roma *Mart.Epigr.7.lib* 5.Timore vano quietem exuere.*Liuius lib.*8.*dec.*4. Item ſi non ſaltas,Exue igitur(ſup.pallam.)*Pla.Men.ſc.3.a.1.* Exuere virtutes,*Tacit.lib.*1.

Exŭpĕro,as, pe. com. ab ex.& ſupero,Supero,excello. {חשתרץ *hiſchtarrāḥ* נצח *niſſéach.* חותיר *hothir.* ὑπερκεῖμαι, ὑπερέχω. GALL. Surpaſſer,ſurmonter,outrepaſſer. ITALICE. *Superare,auanzare.* GERM. Vbertréffen. HISP. *Sobrar, vencer, ſobrepujar à otro.* AN. *To paſſe,to excede,to ſurmont.* } *Plaut. in Milit.* Metuo ne prædicatio tua nunc meam formam exuperet. *Cic.4. Tuſc.* Quis homo te exuperauit vnquam gentium impudentia?[*Ouid. 6. Faſt.* Etſi non poterant exſuperar,cadant,(pro ſuperare.) *Idem Eleg 4.l.4. Triſt.* Exuperas morum nobilitate genus. *Gell. c.3.l.14.* Vter eſſet experantior.(i. præſtantior. *Idem c.8.l.6.* Exuperanti forma virgo. *Gall.* qui eſt des belles l'outrepaſſe:de beauté non-pareille]* Exuperare animam, cui Mortuum eſſe opponitur. *Cicer poſt red. in Sen.* Quaptopter memoriam veſtri beneficij colam beneuolentia ſempiterna , non ſolum dum anima exuperabo mea , ſed etiam cum mortuo monimenta veſtri in me beneficij permanebunt.Id eſt quendiu viuam. Vbi ex vetuſto eodice legitur ſuperero.

Exuperāntia,pro eminentia. {שפע *ſchephá.* יתרון *jithrón.* ὑπεροχή, ὑπερβολή. GALLI. Surmonteinent,outrepaſſe,excellence par deſſus. ITA. *Trapaſſamento,auenzamento.* GERM. Vbertreffenheit HISP. *Aquella obra de ſobrepujar,excellentia.* AN. *Surmonting,a paſſing.* } Cic.5.*Tuſcul.* Nonne omnem exuperanttam virtutis oderunt?[*Gell.c.1.lib.*14. exuberantia ſplendoris]

Exupetātĭo,onis Superlatio. {מותר *mothár* יתרון *jithrón.* ὑπεροχή, ὑπερβολή. *Idem ad Herenn. lib.*4. Significatio eſt,quæ plus in ſuſpicione relinquit,quàm poſitum eſt in oratione : ea fit per exuperationem. *Et paulo poſt* , Per exuperationem quum plus dictum eſt,quàm patitur veritas,adgendæ ſuſpicionis cauſa.

Exŭpĕrābĭlis,le, Qui poteſt ſuperari. {ὑπερβλητός, παρένικητος. GAL. Qui peut eſtre ſurmonte. ITALICE, *Coſa che ſi puo vincere.* GER. Das vber troffen werden mag. HISP. *Coſa ẽbe ſe puede ſobrepujar.* ANGLIC. *That may be ſurmonted and paſſed.* } *Statius* 1.*Thebaid* nec exuperabile diris. Ingenium mortale queror. Vallum non exuperabile,*Claudianus.* [¶Pro Inſuperabili.*Gell.c.2.li.*17. Cuius (Manlij)operam apud Gallos fortem atque exuperabilem Reſpub. ſenſit,&c (vbiApud pro aduerſus notabis: loquitur enim de M.Manlio qui Capitolium ſeruauit à Gallis.)] Exuperabile,ſignificatione actiua, quod poteſt ſuperare.*Virg.3.Georg.*-tortóſque Ixionis angues, Immanemque rotam, & non exuperabile ſaxum. *Veruius.*

Exŭpĕrātŭs partic.Superatus,victus. {מנצח *menutſſách.* ὑπερβεβλημένος. GALL. Outrepaſſe,vaincu ITA *Trapaſſato,vinto* GERM. Vbertroffen. HISP. *Sobrepujado,vincido.* ANGLICE *Surmonted,ouercomed.* } *Luci.li.* 2.Sed citius cædunt grauioribus exuperatæ.

Exŭpĕrantĭſſimŭs,Superlat. {ὑπερβλητότατος. *Apuleius in Hermetis Aſclepii.* Gratias tibi agimus ſumme & exuperantiſſime.

Exŭrdo,das,actiuum,Surdum reddo. {ἐκκωφόω. GAL. Aſſoutdir,faire ſourd. ITA. *Aſſordare.* GERMANI. Taumm machen. HISPAN. *Enſordar à otro.* AN. *To mak deaffe.* } cuius paſſiuum poſuit *Valerius Maxil.lib.* 21. Græcis actionibus aures curiæ exurdantur id eſt, obtunduntur, *Plin.libr,32.cap.*10. Panniculæ flos.ſi aures intrauerit,exurdat. ¶Exurdare palatum, dixit *Horatius* pro ſenſu guſtus ſpoliare , & ſtupefacere,*Serm.lib.2.Satyr.*8. Feruida quod ſurbile exurdant vina palatum.

Exŭrgo,gis.Surgo. {קם *kam.* ἀίσσομαι. GA. Se leuer,ſourdre. IT. *Leuarſi.* GERM. Auffſtehn HI. *Leuantarſe.* AN. *To ariſe out of ſome place.* } *Plaut. in Moſtel.ſc.1.a.2.* de dormiente.]Quæſo exurge,pater adueni. *Idem Epid.* Lumbos extollite,atque exurgite. *Cic, pro Cluent.* Pauliſper exurge , & perfer hunc dolorem commemorationis non neceſſariæ. Per tranſlationem ponitur pro erigere ſe , & recreare ex diutina afflictione.ἀναφύσσω. *Cicer.pro Lege Agrar* Hæc quæ procul erant à cõſpectu imperij,non ſolùm afflixerunt, ſed etiam nequando recreatã exurgere.atque erigere ſe poſſent,funditus(vt dij) ſuſtulerunt. *Idem ad Attic.* Nos autem vbi exurgere poterimus,aut quando? *Idem ad Caſſium,* Autoritate veſtra Reſpublica exurget,& in aliquo tolerabili ſtatu conſiſtet. Exſurgo ſcribendum.[*Tibull.lib.*4 Quinctiam ſtructis exurgunt oppida muris. *Plau.Mil.ſc.1.a.2.* Qui auſcultare nollet exurgat foras: *Idem Plaut.ſc.1.5.* Poſtquam exſurrexi (ſupp.è conuiuio.) *Plaut,Moſtel.ſc.1.a.2* Exurgere(ex macrore.) *Senec.c. 16. de Conſol.ad Helu.*]

Exūro,ris,pen prod.exuſtum.Igne proſus conſumo,combuto. {קרץ *jakádh* שרף *ſaráph* κατακαίω. GAL Bruſler. IT. *Abbroſciare.* GER. Verbrennen/auß brennen HI. *Mucho quemar.* A. *To burne out.* } Cic.*in Piſon.* Epirus exciſa, Locri, Phocij,Bœotij exuſti Ex animo exuri. *Idem 3.de Nat.Deor.* Mihi quidem ex animo exuri non poteſt eſſe deos. Sed fortè legendum exui,aut erui. Igni exuritur ſcelus. *Virg. 6. Aen.* aliis ſub gurgite vaſto Infectum eluitur ſcelus,aut exuritur igni [*Plaut. Men.ſc.2.a.5.* Vt ego illi oculos exuram lampadibus ardentibus. Perij minatur mihi oculos exurere.*Pla.Men.ſc.2.a.5*]

Exūſtŭs,participium,Combuſtus,igne planè conſumptus. {תרף *ſoráph.* ἐκπυρωθείς, ἀναλωθείς. GA. Bruſlé,ars. ITA. *Abbruggiato,arſo.* GER. Gar verbrunnen. HI. *Quemado mucho.* ANGLI. *Burned,parched,dried* } *Plin.li. 2.c.68.* Media vero terrarũ, quà Solis orbita eſt, exuſta flammis,& cremata. [*Tibul.*4 Nulla nec exuſtas habitant animalia partes.] Viuus exuſtus eſt. *Cicer. 3. Verr.* Ager exuſtus morientibus æſtuat herbis. *Virg.1,Georg.* Exuſtus ſole cafeus *Col.lib.6.cap.* 8 Quorum vitiorum primum ſolet accidere ſi parum preſſus : ſecundum,ſi nimio ſalè ſit imbutus:tertium,ſi Sole axuſtus eſt.

Exŭſtĭo,onis.[שרפת *ſerephúth* חרור *hebir* ערד *ſored.* ἀνάπαυσις, κάυσις, κατάκαυμα. *G* . Bruſlement. ITA. *Eſſo ardere , abruggiamento,* GERM. Brunſt außbrennung. HIS. *Aquella obra de mucha quemar,quemadura.* AN. *A burning out.*] *Cic. in Somn.Scip.* Propter eluuiones exuſtioneſque terrarum,quas accipere tempore certo neceſſe eſt,&c. Exuſtio Solis P.*in lib* 14.*c.*24.

Exŭſcĭto,tas,Suſcito.[חקץ *hukím.* ἀνεγείρω. GALL. Faire dreſſer, faire leuer,eſueiller. ITALIC. *Suſcitare,far leuare,drizzare,deſtare,* GERMAN. Außerwecken. HISP. *Deſpartar.* ANGLI. *To mak to ariſe,to wak from ſleepe.* } *Cic.pro Murena* , Te gallorum,illum buccinarum cantus exuſcitat.*Idem lib.1.Off.* Quæ cura excuſcitat etiam animos,& maiores ad rem gerendam facit.[*Plaut.Curc.ſc.1.a.1.* Exſuſcitare veſtram huc cuſtodem mihi.] ¶ Exuſcitare ſe.*Brut.ad Cic.* Quare non Octauius eſt rogandus vt velit nos ſaluos eſſe,magis tu te exuſcita,vt eam ciuitatem,in qua maxima gẽſſiſti,liberam atque honeſtam fore putes.

Exŭuĭæ , arum , Spolia hoſti detracta : ita dicta , ab exuendo. {שלל *ſchalál.* σκῦλα, λάφυρα. GALL. Deſpouilles de l'ennemi,la peau & deſpouille d'vne beſte. ITAL. *Spoglie nimiche, & la pelle di vna beſtia,* GERMA. Die außgezognen kleider der feynden. HISPAN. *Los deſpojos de ennemicos y de beſtias.* ANGLI. *Spoile taken frome enemyis,bootie, the hid of a beaſt.* } . ſicut induiæ,ab induendo. *Cic pro lege Manil.* Quum enim vobis maiores veſtri exuuiis nauticis,& claſſium ſpoliis ornatum reliquiſſem.*Virgil.2 Ænei.* qui redit exuuias indutus Achilli.[*Plaut.Men.ſc.3.a.1.* Quid hoc eſt? M.Induuiæ tuæ,& vxoris exuuiæ.(De palla ſurrepta.) *Idem ibid.* Exuuias facete,quas vobi volo((id eſt, Exuere pallam, & ea inducere amicam, & tanquam opima ſpolia ei dicare *Catull.de Com.Beren.* Dulcia nocturnæ portans veſtigia rixæ , quam de virginis geſſerat exuuiis , (id eſt pudicitia.) *Suet.in Aug.cap.*94. Exuuiæ Iouis pro ornatu.]

¶Et non ſolum hominum tegmina,aut veſtes dicuntur,ſed etiam cæterorum animalium,*Virg.lib.2.de ſerpente,* Quum poſitis nouus exuuiis,nitidúſque iuuenta Volitur. *Plaut.in Aſſinar.* Mane caſtigabit eos exuuiis bubulis.

F

LITERA à Prisciano inter mutas numeratur, ab aliis inter semiuocales, eò quòd à vocali incipiat, & in seipsam terminetur. Hęc alio nomine dicta digamma Æolicum, quòd duplex gamma imagine referat. [F digamma, cur reperta docet, *Gell. c. 5. lib. 14.* Eundem sonum habet quem apud Græcos φ. Vnde etiam dictiones aliquod Græcæ, in Latinorum vsum receptæ, quæ apud illos per φ. scribuntur apud Latinos per f. vt, Fama, Fanum, & similia. Vetustissimi hac litera loco aspirationis vti solebant. Dicebant enim Fordeum, trafo, vefo. pro hordeum, traho, veho. [Confirmat id *Terent. Scaurus de Orthogr. his verbis:* F olim erat in multis nominibus, quibus h successit, vt fordeum fœdus, fariolus, &c. Vnde fircus, qui postea hircus. *Idem ibid.*] Fuerunt præterea apud antiquissimos, qui loco literæ f vrebantur b, Bruges dicentes, pro quo posteri fruges dicere maluerunt. Hanc Claudius Cæsar inuersam, vt consonantis vicem voluit præstare: quod etiam hodie in plerisque vetustis monumentis conspicitur: nunquam tamen efficere potuit, vt omnium consensu reciperetur. Sonat aliquando asperiùs quàm. u, consonans: auget sonum & minuit pro qualitate loci, & alterius literæ subsequentis. In notis antiquorum F fecit, vel felix, familia, fuit, fit, figura, fides, filius, Fluuius Februarius, fur. Faustum quoque declarabat diem. ꟻ pro V. vt SERꟻVS ꟻVLGVS ꟻIXIT. pro Seruus, Vulgus, in digamma Æol ꟻ vt in multis sepulchris. SBRꟻVS. ꟻVLGVS. ꟻALE, ꟻIXIT pro Seruus, vulgus, vale. vixit. Fab Fabius. Fab Fabricauit. Fab. Fabrûm, vel fabrorum, vel fabricabant. FAV. F. Faustinæ factum F. C. Fidei commissum vel fiduciæ causa, vel fidei causa, vel fraude creditoris, vel faciendum curauit, vel fecit, vel fecerunt. F. C. D. fraude credentes. F C L fraudatoris causa Latina, vel fraude clientis F. D. Fides data, vel fecit diues vel fecit Deus. FD. C. Fideicommissum. F. D. M. Fides mundi F. D. AG. Fundum agri.

Faba, æ, Genus leguminis, notius quàm vt egat descriptione. ‖ פול *pol.* κύαμος. GAL. Vne feue. ITA *Faua.* GERM. Ein bon. HISPA. *La haua.* ANGL. *A beane.* ‖ A Falisicis hoc vocabulum Latini sumpserunt vna immutata litera. Dicebant enim illi Habam, quam Latini Fabam, propter cognominationem literarum F. & H. *Qu. Terent. Scaur. de Orthograph. Terent. Eunuch.* Atenim isthæc in mecudetur faba.

¶ Faba Græca λωπὸς dicitur. *Plin. lib. 16. c. 30.* Faba Græca quam Romæ à suauitate fructus syluestris quidam, sed cerasorum penè natura, loton appellant.

¶ Faba porcina, herba quam vulgus vocabulo deprauato vocat. *Iusquiamum*, ὑοσκύαμος. Vide latiùs in dictione HYOSCYAMVS. ¶ Fabarũ arrosor, κυαμοτρώξ. prouerbio dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat suą suffragia, eoque quæstus gratia sedulo versabatur in Comitiis.

[¶ Faba nigra signum damnationis: Alba absolutationis. *Plutarchus in Alcibiad.* Faba pertusa signum damnationis. *Plutar. in Lyc.*

¶ De fabarum suffragiis *Plutarch. in Arist.* Item. *Plaut. Aul. sc. 1. a. 5.* Reperi non quod pueri clamitant se in faba reperisse.]

¶ Qui circa fabam & salem, περὶ ἅλα καὶ κύαμον. In eos dicebatur, qui se simularent scire quod nescirent.

¶ In me hæc cudetur faba, *Terent. in Eunuch. Donato interprete*, hoc est, In me hæc vindicabitur culpa, in me malum hoc recidet. Faba nummus: Dictum est olim fabis ferri solita suffragia: quod inuenisse Pythagoram existimant, quum vetaret edere fabas, Corrupta itaque suffragia hoc lepidissimo tropo significauit *M. Tull. lib. 6. epist. 1.*

Fabŭla, læ, diminut. ‖ τὸ κύαμον GALL. Petite feue. ITALI. *Picciola faua.* GERMAN. Ein bonle. HIS. *Pequeña haua.* ANGLIC. *A litle beane.* ‖ *Plaut. in Stich.* Pro opibus nostris satis commodulè, nucibus, fabulis, siculis &c,

Fabulum, pro faba, *apud Gell. lib. 4. c. 11.* Opinio vetus falsa occupauit, & conualuit, Pythagoram philosophum non esitauisse ex animalibus, item abstinuisse fabulo, quem κύαμον Græci appellant. *Cic. 1. de Diuin.* ex quo etiam Pythagoricis interdictum putatur, ne faba vescerentur, quòd haberet inflammationem magnam in cibis, tranquillitati mentis quærenti vera contrariam.

Fabāginus, a, um, adiect. Quod est ex fabis. ‖ κυαμικὸς. GALL. De feues. ITAL. *Di faua.* GERM. Das von bonen ist. HISP. *Cosa de materia de hauas.* ANGL. *Of beanes.* ‖ vt Fabaginum acus, *apud Catonem de Re rust. c. 54.*

Fabārius, a, um, adiect. Quod ad fabam pertinet. ‖ κυαμικὸς. GALLICE, propre & conuenable à feues. ITALICE, *Cio che á faua si conuiene.* GERMANICE, Das zu den bonen gehört. HISPANICE, *Cosa perteneciente à las hauas.* ANGL. *That belongeth to a beane.* ‖ vt Fabariæ calendæ Iuniæ, quia hoc mense adultæ fabæ diuinis rebus adhibebantur, *teste Macrobio in Saturna.* Pilum fabarium, *apud Catonem c. 22.*

Fabālĭa, lium, Sunt stipulæ fabarum, hoc est culmi illi ex quibus siliquę fabaceæ dependent. ‖ σκέπασματα τῶν κυάμων. GAL. Vn fauat de feues. ITA. *Stopie de faue.* GERM. Bonenstraw. HISP. *Las canas de hauas.* ANG. *The stalkes of beanes.* ‖ *Plin. lib. 18. c. 12.* Sec maior pars malunt fabalia maturæ sationis, quàm trimestrem fructum eius. Nam siliquæ, caulésque gratissimi sunt pabulo pecori, *Col. lib. 2.* veteres rusticos plerunque dicentes audio, malle se matura fabalia, quàm fructum trimestrem.

Fabālis, & hoc le, adiect. ‖ κυαμικὸς. GA. De feues. ITAL. *Fauale.* GERM. Das von bonen ist. HISPA. *De haua.* ANGLIC. *Of beanes.* ‖ vt Stipula fabalis. *Ouid. lib. 4. Fast.* Certe ego de vitulo cinere, stipulámque fabalem Sæpe tuli plena februa tosta manu. Ac paulo post declarat quid sit stipula fabalis, Sanguis equi suffimen erit, vitulique fauilla. Tertia res duræ culmen inane fabæ. Culmen verò pro stipula vsurpauit, Sicut autem cinis vituli & vituli fauilla, res est eadem: sic culmen fabæ & stipula fabalis, quæ & fabalia substantiuè dicuntur. *Plin. lib. 22. cap. 25.* Fabalium etiam siliquarum cinis ad coxendices & neruorum veteres dolores cum adipis suilli vetustate prodest.

Fabācĭa, fabaciæ, A veteribus dicebatur genus libi ex fabis. ‖ κυαμῖτις. GALLIC. Vne sorte de gasteau ou tourteau fait de feues. IT. *Fauata, focaccia, sorta di faua.* GERM. Ein gattung kuchen von bonen gemacht. HISPA. *Manja ò potaje de hauas.* ANG. *A kind of bread made of beanes.* ‖ *Plin. lib. 18. cap. 12.* Quin & prisco ritu fabacia suæ religionis diis insacro est.

FABARIA, Insula est in mari Germanico, non procul à Cymbrica Cherroneso: alio nomine Burchana dicta. Fabaria à Romanis dicta, propter similitudinem frugis sponte ibi prouenientis. *Auth. or. Plinius.*

FABARIS, pen. corr. Fluuius in Sabinis, cuius meminit. *Virg. 7. Æneï.* Qui Tyberim Fabarimque bibunt. Alio nomine vocatur Farfarum, *Authore Seruio. Plautus*, Dissipabo te tanquam folia Farfari. *Ouid.* -& amœnæ Farfarus vndæ.

Fabella, *Vide* FABVLA.

Fāber, ‖ חרש *ebereſc. δημιοεργὸς πηγυᾶς, τέκτων.* GALLICE. Tout ouurier besongnant en matiere dure, comme en bois, fer, pierre, & semblables choses. ITAL. *Fabro, artefice di cose dure, come legno, ferro, pietre.* GERM. Ein werckman in hatier matercy / als da ist / eisen / stein / holtz / wie do sind / schmid / steinmetz / zimmerman. HISP. *Official de qualquier arte.* ANGL. *All craftes man that worketh in hard stuffe, as yron, woode, stone.* ‖ Generale est nomen, communéque iis omnibus qui circa duram versantur materiam, in opificióque suo malleo vruntur: quæ tamen significationis amplitudo restringitur ex significatione adiectiui. Est enim faber ferrarius, qui aliquid ex ferro conficit, σιδηρεύς, faber tignarius, qui tigna ad ædificia exaptat, ξυλοδόμος τεκτονικός. faber aurarius qui ex auro aliquid excudit, χρυσοπoιὸς, χρυσουργὸς, χρυσοχόος, & sic de cæteris. Qui vero ex gypso, argilla, cera, aliaue molli materia aliquid conficiunt, plastæ dicuntur. *Plaut. in Most. [sc. 2. a. 1.]* Venit imber, lauat parietes, perpluunt tigna, putrefacirque operam fabri: nequior iam factus est Vsus ædium, atque fabri culpa. *Idem in Rud.* -vt fortunati sint fabri ferrarij. Qui apud carbones assident, semper calent. *Idem Mostell.* Tacesis faber, qui cudere solos nosti plumbeos nummos, [*Plaut. Mostell. sc. 2. a. 4.* Laudant fabrum (qui fecit ædes.) *Plaut. Capt. sc. 5. a. 3.* Abducite istum ad Hippolytum fabrum. Iubere huic crassas compedes impingier. De cætre, *Plaut. Men. sc. 1. a. 1.* Item *idem ibid. sc. 3. a. 5.* Cogito vtrum me dicam ducere Medicum, an fabrum: qui obligasse ait ctus fractum Æsculapio, & Apollini brachium. *Plaut. Capt. sc. 4. a. 5.* Accersatur faber, quristas compedes tibi adimat. ¶ Fabri, pro genitoribus siue parentibus: *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 1.* In fabrorum potestate dum fuit. parentum.) Abeunt à fabris. (à parentibus.) *Ibidem Mostel. sc. 2. a. 1.* Parentes fabri sunt liberum, & quomodo, Vide apud *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 1.*] *Horat. 2. epist. 1.* Marmoris aut eboris fabros, aut æris amauit. *Cicer. de Clar. Orat.* Ego me Phidiam esse malim, quàm vel optimum fabrum tignarium.

¶ Faber quum sis opera haud facis fabrilia, τέκτων γὰρ ὢν, οὐκ ἐργάτης ξυλουργικὰ. Congruet in eũ qui tentat ad que nõ est idoneus, velob imperitiã ob naturã alienã. ¶ Faber etia piscis est, qui & zeus χαλκεὺς *Athenæo li. 1.* Est planus cui pennæ nigricãt, latera aurea, in medio corpore vtrinque fusca macula nummuli instar, lineáque obliquè à capite ad caudam protẽta est. *Colum. lib. 8.* Faber quí in nostro Gadium municipio generosissimis piscibus annumeratur, cúmque prisca cõsuetudine zeum appellamus. Dalmatæ Fabrum vocant, quia in eo omnia fabrilia instrumenta reperiantur.

[Faber, ra, rum, i. fabrilis. Adiectiuum priscis vsitatum; & quo etiam vsus est *Ouid. lib. 8. Metam.* Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis *Idem 3. Fast.* Marmurius morum, fabræne exactior artis, Difficile est vlli dicere, clausit opus. *Apuleius Apol. 1.* Læuitia fabra speculi. Hinc Fabertimus, superlat. *Apuleius 2. Florid.* Et amulum, in læua aureum faberrimo signaculo.]

Fabrûm in genitiuo plurali, vsitatius erat Ciceronis ætate, quàm fabrorum. *Cic. in Orat.* Fabrûm & procûm audeo dicere, non fabrorum & procorum. *Idem ad Attic. li. 9* Iam duo præfecti fabrûm Pompeij in meam potestatem venerunt.

Fabrĕ, aduerbium, Idem quod artificiosè, affabrè, scitè. ‖ ἐπιτήδειος. GAL. Artificieusement, ingenieusement, de main maistre. ITA. & HISP. *Artificiosamente.* GERM. Wercklich / meisterlich / kunstlich. ANG. *Cunningly, craftily, workmanly.* ‖ *Plaut. in Pœnul.* Basilicè exornatus incedit, & fabrè ad fallacias. *Idem in Menæch. [sc. 1. a. 1.]* Hoc facinus pulchrum est, hoc probum est, hoc lepidum est, hoc factum est fabre. Hodie vsitatius est compositum eius Affabrè, quod eiusdem est significationis cum infabre. *Pacuuius*, Barbaricam, inquit, pestem nostris manibus obtulit, noua figura factam, commissam infabrè. hoc est fœdè & turpiter, *vt interpretatur Nonius.*

¶ Omnia hæc originem ducunt ab ab antiquo adiect. Faber, ra, rum, [pro fabrilis, & hoc fabrile, de quo paulò antè.]

Fabrĕfăcĭo, is, Ædifico, artificiosè compono. ‖ κατασκευάζω, τεκταίνομαι. GALLIC. Faire artificieusement, besongner en mãistre & ingenieusement. ITA. *Fabricare, edificare, comporre, lauorare con ar-*

te.

se. GERMAN. Wekelich/machen/kunstlich bauwen. HIS. *Edificar, obra por artificio, componer.* ANGLI. *To builde and workor make a thing cunningly or workimanly.* } *Plaut. in Capt.* Nec fallaciam astutiorem vllus fecit poeta, atque vt hæc est fabrefacta à nobis. *Plin. de Viris illustr.* Quum videret eos multum mari posse, classem magis validam quàm decoram fabrefecit, hoc est ædificauit. Vnde fabrefactum opus, id est, artificiose factum.

Fabrico, as, pen. cor. & fabricor, aris, deponens, Fabrili arte aliquid conficio, architector. {בנה *banah.* τεκταίνομαι, σκευοποιῶ, κατασκευάζομαι. GALL. Forger, faire bastir. ITA. *Fabricare, edificare.* GERM. Schmiden/zimmeren/machen. HISPAN. *Fabricar, obrar por artificio.* ANGLI. *To forge or frame.* } *Ouid. lib. 13. Metam.* Craterem Æneæ quem iam fabricauerat. Alcon. *Cic. 3 de Orat.* Capitolij fastigium illud, & cæterarum ædium non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est. *Quintil lib. 3. c. 2.* Nisi quis dicit, etiam gladium fabricatum ab eo, prius qui ferrum in tutelam sui, quàm in perniciem alterius comparauit. ¶ Transfertur etiam ad animum. *Curtius,* Multa interea fabricatus ingenio, quomodo auertere inde hostem posset. [*Plaut. Asin. sc. 1. a. 1.* Fabricare quiduis, quiduis comminiscere.]

Fabricatus, participi. {עשוי *Kasúi.* τετυκτός, πεποιημένος. GAL. Fait, forgé, edifié. ITALIC. *Edificato, fabricato.* GERMA. Geschmidet/gezimmeret/gemacht. HISP. *Obrado por artificio, edificado.* ANGLI. *Forged, framed, wroght.* } *Cic. 1. de Vniuers.* Et globosus est fabricatus, quod σφαιροειδὲς. Græci vocant.

Fabricator, ris, Ædificator, architectus, artifex. {עשוה פעל *Poéel.* ποιητὴς, κτίστης. GAL. Forgeur, ouurier. ITAL. *Fabricatore, operario.* GER. Ein schmid der etwas auß harter materey macht. HIS. *El que artificiosamente obra.* AN. *A forger a framer.* } *Quintil. lib. 2. c. 16.* Et hercle Deus ille princeps, parens rerum fabricatórque mundi, nullo magis hominem separauit à cæteris, quæ quidem mortalia essent, animalibus, quàm dicendi facultate.

Fabricatio, nis, Fabrica. {מעשה מפעל *maßaséh miphá'.* δημιουργία, κτίσις, πύησις. GA. Forgement, façon, edifice. ITALIC. *Fabrica, edificio.* GERM. Schmidung/machung. HISP. *Aquella obra de fabricar.* ANGLI. *A framing or making.* } *Cic. 2. de Nat. Deorum,* Si erit tota hominis fabricatio perspecta.

Fabrica, fabricæ, propriè fabri lignarij officina, quanuis & de aliis officinis dicatur. {ἐργαστήριον, πτωτικόν. GALLIC. Bastiment, ouurage, vne forge. ITA. *Bottega del lignainolo, fabrica.* GERM. Ein werckstatt. HISP. *Botica, o tienda de carpintero fabrica.* ANGLICE. *A forge or shope whe rein any thing is forge dor framed.* } Nam fabricam ferream dixit. *Plin. lib. 7. cap. 56.* Fabricam ferream inuenere Cyclopes. [*Plaut. Milit. sc. 1. a. 2.* Facetis fabricis & doctis dolis. *Idem Quintil. c. 18. lib. 2.* Nec fabrica sit ars: Casas enim prius illi fine arte fecerunt.]

¶ Ponitur pro ipsa fabricatione sine arte fabrili. {μηχανή. AN. *A working in hard stuffe.* } Vnde & ædificium fabricam dicimus & machinationem *Plaut. in Pœn.* Nunc hoc consilium capio, & hanc fabricã apparo. vt filias dicas tuas. *Cic. 2. Offi.* pro coagmentatione siue compactione sumpsit. Hanc (inquit) tam diligentem naturæ fabricam imitata est hominum verecundia.

[Fabricus, a, um: Adiectiuum, quo vsus est. *Paulus* I.C. *In*] *l. si mancipia ff. de Instructo vel instrumento legato,* quum ait, Setuum vero arte fabrica peritum.

Fabrilis, brile, Quod est fabri siue quod ad fabrum pertinet. {τεκτονικὸς. GALLI. Appartenant à vn forgeur, ITALI. *Fabrile, pertinente à magnano.* GERMA. Das zu einem schmid oder anderen dergleichen werckmann gehört/schmid gezeug. HISP. *Cosa perteneciente à tal obra.* ANGL. *Belonging to smith or carpenter.* } *Horat. lib. 2. Epistol.* quod medicorum est Promittunt medici, tractant fabrilia fabri. Fabrile scalprum. *Liu. 8. bel. Pun.* Fabrile erratum, *Cicer. ad Attic. li. 6.* Fabrile glutinum, *Plin. lib. 28. c. 11.* Fabrilis manus, *Martial. lib. 11.* Factaque fabrili dedolat ossa manu.

FABIANVS. φαβιανὸς, Martyris nomen, qui vnà cum Sebastiano, quòd Christum profitetur, supplicio affectus est.

FABIORVM familia, Romæ nobilissima fuit, cognomen hoc sortita ab eo tempore quo Romani penè omnes nobilissimi agriculturam exercebant: quòd primus qui hoc nomen adeptus est, in faba serenda excelleret: sicut etiam Cicerones, Pisones, & Lentuli dicti sunt à lente, cicere, & pisis bene serendis. Horum tanta Romæ potentia fuit, vt bellum aduersus Veientes, soli cum suis clientib. & seruis in se receperint: quúmque ex leuibus aliquot præliis sæpius victoriam reportassent, tandem ad Aliam fluuium insidiis circunuenti, ad vnum omnes cæsi sunt. *Ouid. l. 2. Fast.* Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes: Ad bellum missos abstulit vna dies Ex tanta Fabiorum clade vnus tantùm superfuit: qui nondum armis per ætatem idoneus, in vrbe relictus erat: ex cuius sanguine per longam nepotum seriem natus Fabius ille maximus est, qui Dictator aduersus Annibalem creatus, cunctabunda quadam prudentia rem Rom. aliorum Imperatorum temeritate labefactatam, primus restituit. [Fabij dicti olim fodij, à fodiendo; & cur, vide *apud Plutarch. in Fabio.* ¶ Fuit & Fabius Rullus *Ibidem.*] Fuit & alius Fabius, Allobrox cognominatus, à rege Allobrogum ad Isaram flumen interempto. ¶ Fabius pictor homo nobilissimus, iuris & literarum antiquitatis bene peritus, *vt autor est Cicero in Bruto.*

Fabianus, a, um, denominat. Arcus Fabianus, Romæ erat iuxta regiam, in via sacra. [*Suet. in August. c. 40.* Fabiani tribules.]

Fabius, a, um, aliud adiectiuum: vt gens Fabia. *Ouid. 3. de Ponto,*

FABRATERIA, φαβρατερία. Oppidum Campaniæ ad Terum fluuium. *Iuuenal. Satyr. 3.* optima Soræ, aut Fabrateriæ domus, aut Frusione paratur. Meminit huius oppidi *& Silius lib. 8.* Hinc deducitur denominatiuum Fabraternus, a, um.

Fabrè, Fabricatio, Fabrica, *Vide* FABER.

FABRICIVS. Cij. φαβρίκιος, Nomen Romani ciuis frugalissimi, qui in tenuissimo censu, Samnitum munera forti animo spreuit. [Vide *Plutarch. in Pyrrho.*] Hic vnicum frugalitatis exemplar fuit apud Romanos, patellam & salinum ex argento tantùm colendorum deorum causa domi habuit, ita tamen vt patella corneo pediculo sustineretur. Huius filiæ ób paupertatem publico dotatæ, ... ritos ierunt portantes gloriam domesticam, pecuniam pub... Hic aduersus Pyrrhum Epirotarum regem & Samnites grauiss... bella gessit: aduersus quos, vt bello inuictum, ita muneribus se se præstitit incorruptum. Regis etiam medicum domini sui mortem per venenum pollicentem, vinctum ad regem remisit.

FABRICIANVS, φαβρικιανὸς, Fabriciani filius, qui matrem Fabiam interfecit, quòd illa maritum suum occidisset, vt Iuuenis adulterium cum Petrodio adolescente committeret. *Author Dositheus apud Plutarchum.*

Fabrico, Fabrile, *Vide* FABER.

Fābula, æ, Proprie est sermo & rumor populi, & res passim diuulgata, à fando dicta. {משל *maschál* שגיונה *schemnah* μῦθος. GA. Fable, conte, deuis, bruit, rumeur discours, farce, comedie, tragedie. ITA. *Fauola nouella.* GERM. Ein fabel/ein gmeine gesprech/ein erdichte red. HISPA. *Ficion, ò nouella fingida.* ANG. *A tale, a fable.* [Pro sermonibus & colloquiis: *Plaut. pseud. sc. 1.* Nolo bis iterare: sat sic sunt longæ fabulæ. (i. sermones, colloquia.) ¶ In fabulis esse. i. in ore siue sermone populi. *Suet. in August. c. 70.* Cœna secretior eius in fabulis fuit.] *Iuuenal.* It noua, nec tristis per cunctas fabula cœnas. *Martial. lib. 1.* Quod nunquam maribus iunctam te Bassa videbam, Quódque tibi mœchũ fabula nulla dabat, Esse videbaris fateor, Lucretia nobis. *Te. Heaut.* -odiosa hæc est ætas adolescentulis: E medio æquum est excedere: postremò iam nos fabulæ sumus, Pamphile, senex atque anus.

[¶ Hem tibi omnem fabulam (i. rem commentum, dolum) *Plaut. pseud. sc. 4. a. 2.* Ne temerè hanc tollas fabulam. (i. ne differas & vulges, quod te vidisse dicis & fingis.) *Plaut. Mil. sc. 3. a. 2.* Aliam occipis fabulam. *Plaut. Men. sc. 5. a. 1.* ¶ Pro Comœdia, *Plaut. pseud. sc. 2. a. 5.* Si vultis approbare hunc gregem & fabulam. *Idem Men. sc. 5. a. 5.* Alia occipis fabulam. *Idem Capt. prolog.* Expediet fabulæ huic operam dare. *Idem Men. sc. vlt. a. 5.* Quæ hæc est fabula? *Ouid. Eleg. vlt. lib. 4. Trist.* Nomine sub nostro fabula nulla fuit. *Ouid. Eleg 1. lib. 2. Trist.* Sic ego delicias & mollia carmina feci, Strinxerit vt nomen fabula nulla meum. *Plaut. Capt. prolog.* Hæc res agetur nobis, vobis fabula. *& Gell. c. 21. lib. 17.* Fabulas apud populum dare, & fabulas docere. *Ibidem. & Tibul. lib. 4.* Atque hæc seu nostras intersunt cognita terras, fabula siue nouum dedit his erroribus orbem.]

¶ Dicitur etiam fabula, narratio ad delectationem inuenta, rerum nec verarum, nec verisimilium: vt quod Daphne versa sit in laurum, & Tantalus apud inferos fugientia captet flumina. *Hora. in Serm. Satyr. 1.* Quid rides? mutato nomine de te Fabula narratur. *Cic. 3. de Nat. Deor.* Iam verò quid vos illa delectat explicatio fabularum, & enodatio nominum, exectum à filio Cælum, vinctum itidem à filio Saturnum? ¶ Apologus autem differt à fabula, vt species à genere. Dicuntur enim apologi, fabulæ quæ sub tectorio ridiculæ alicuius narrationis, & inter bruta animantia colloquij, recondit aliquid, quod ad vitam & mores pertineat quales sunt fabellæ illæ quæ Æsopi nomine circunferuntur, quanuis ab Hesiodo primum profectas constet. Comœdiæ & Tragœdiæ fabulæ sunt, non apologi. Huiusmodi autem fabulæ diuersa sortiuntur nomina pro habitu & qualitate personarum. Aliæ enim togatæ dicebantur, quarum personæ togis & Romanorum cultu erant ornatæ. Aliæ palliatæ, cùm personæ Græco more palliis indutæ, in scenam prodibant. Erat enim pallium Græcis peculiare, quemadmodum Romanis toga. Togatarum genera quatuor. Sunt enim togatæ quæ prætextatæ dicuntur, in quibus reges Romani, vel duces inducuntur, personarum dignitate & sublimitate Tragœdiis similes. Prætextatæ autem dicuntur, quia ferè regum vel magistratuum prætexta vtentium in huiusmodi fabulis personæ introducebantur; Secundum genus togatarum, tabernariæ dicuntur humilitate personarum & argumentorum similitudine Comœdiis pares in quibus non magistratus, sed humiles & priuatæ personæ induci solebant: quales ferè sunt Mercatores, aut inditores, qui in tabernis merces suas vendere consueuerunt. Erant præterea fabulæ Atellanæ, iocis & salibus quam proximè ad Satyram accedentes ab Attelis Campaniæ oppido, in qua plurimùm actitatæ sunt nomen sortitæ. Aliæ erant planipediæ, à planis actorum pedibus dictæ, qui ob humilitatem argumenti, & vilitatem personarum neque cothurnis vtebantur, neq; soccis. ¶ Sine capite fabula, ἀπροσώπολος μῦθος, dicitur imperfectus ac mutilus sermo. *Zenodotus ex Platone & Plutarch.* * Fabulæ Verbum in responsione poni solitum, quum negamus verum esse quod quis dicit, veluti per tædium. *Terentius Heaut.* Si tibi narrem quamobrem id faciam, vera causa. est. CL. fabulæ.

Fābella diminutiuum est à fabula. {πραγματεῖον. GALLIC. Petite fable petite farce. ITA. *Fauoletta, fauolluccia, nouelletta,* GERMAN. Ein marte, HISPA, *Pequeña ficion ò nouella fingida.* ANGLI. *A litle fable.* } *Cicer. pro Cælio,* Verum hæc tota vetus, & plurimarum fabellarum poetria. *Idem 5. de Fin. & 2. de Diuinat.* Nihil debet esse in philosophia commentitiis fabellis loci.

Fābulor, laris, à fando deriuat. & significat loqui. {שעשע *schaßáb* חשחעה *hischchaßah* סדר *sippér.* μυθολογῶ, διαλέγω. GALL. Conter des fables, deuiser, caqueter, babiller. ITALICE. *Ragionnare, fauollare, fauolegiare.* GERM. Schwetzen/reden. HISPANICE *Dezir ò contar nouellas.* ANGLIC. *To babble, to prate or chatter.* } *Plaut. in Capt.* Quid fabulabor? quid negabo? aut quid fatebor? *Idem in Cistell.* Hæc nostram rem fabulatur, hanc scire oportet. Filia tua vbi sit. Id est, de re nostra loquitur. *Idem in Merc.* Quid illud, quod solus secum fabulatur filius? [*Item,* Satin hoc est recte fabulor. *Plaut. Men. sc. 1. a. 5.* Expedite fabulatus. *Plaut. Men. sc. 2. a. 1.* Nunc quomodo, & verbis quibus me deceat fabularier prius ipse mecum etiam volo hic meditari, sic hoc proloquar. *Plaut. Amph.* Clare aduorsum fabulabor. *Ibid.* Vigilans video, vigilans fabulor. *Idem ibid.* Vigilo & vigilans id

quod factum est fabulor. *Ibid.* Video cum illa Fabulárier. *Pl. Pseud. sc.1.a.1.* ¶ De fabula poetica loquens, *idem Plaut. Amph. sc. 4.a. 4.* Verum quod olim auditum est fabularier.] ¶ Fabulari pro ineptè garrire. *Liu. lib 5 Decad.5.* & tu centurio, miles, quid de Imperatore Paulo Senatus decreuit, potiùs, quàm quid Seruius Galba fabuletur, audi. [*Plaut. Capt. sc.3.a.3.* Ne tu quod fabuletur in aures immittas tuas. (Mox garriuit.) ¶ Inuenitur & fabulo, as, are: *Plaut. Milit sc.4.a.2.* Nimis stulta sum & mora, quæ cum insano fabulem.] ¶ Eius compositum est Confabulor. [¶ *Item* pro confabulari interdum vsurpatur: *Gell. c. 13. lib.19.* Stabant fortè vnà in vestibulo palatij fabulantes Fronto Cornelius, & Festus Posthumius.[

Fabŭlo in actiua voce, pro eodem. *Plaut. in Milite,* Mala es. P. Imò æ-castor stulta multùm, Quæ vobiscum confabulem.

Fabulator oris. {שטחית שטחיה *schetéh* משחיתה *mischiatéh* מספר *mesappér*, μωμο-λοχος. GA. Vn faiseur de contes, raconteur de fables ITALIC. *Narratore de fauole.* GERMA. Ein schwetzer/tändt/t/märlefäger. HISP. *El dezidor y comador de nouellas.* ANGLIC. *A babler or pratter.* Facetus colloquutor. *Suet. in August.* Si interruptum somnum recuperare, vt euenit, non posset, lectoribus, aut fabulatoribus, accersitis resumebat, producebátque vltra primam sæpe lucem.

Fabŭlāris, are, adiectiuum, Fabulosus. μωδης. vt Historia fabularis, in qua multa falsa, & minimè vera scribuntur. *Suet. in Tiberio,* Maximè tamen curauit historiæ fabularis notitiam vsque ad ineptias & derisum.

Fabŭlōsus, a, um, Dicitur quod commentitium est: vel quod fabulis & figmentis celebratur: vel de quo multa finguntur. {μυθώδης. GAL. Fabuleux. ITA. *Fauuloso.* GERM. Erdichter/dauon man vil sagt vnd aber erdichtet fabelwerck ist HIS. *Fingido.* AN. *Full of fables or inuentiones, fayned.*} *Horat. lib. 1. Carm.* Vel quæ loca fabulosus lambit Hydaspes *Plin. lib. 10. c.49* Pegasos equino capite volucres, & gryphas auritos. aduncitate rostri, fabulosos reor. ¶ Fabulosior. *Plin. lib,33. c.1.* Midæ, quidem annulum, quo circumacto habentem nemo cerneret, quis non etiam fabulosiorem fateatur?

Fabŭlōsè, aduerbium, Falsò, vel per fabulas. {μυθωδῶς, μυθικῶς. GALL. Par mensonge, fabuleusement. ITA. *Fauolosamente.* GERM. Falschlich/lugenhafftiglich. HISPAN. *Fingidamente.* ANGL. *Feynedlie.*} *Plin. lib. 32. c.11.* Accedat his Taprobane, insulæque aliæ Oceani fabulosè narratæ *Idem lib.5.cap.11.* Colonia à Claudio Cæsare facta Lixos; vel fabulosissimè ab antiquis narrata.

Fabŭlōsĭtās, tis, Hoc est fabulantium vanitas. {τὸ μυθωδῶς. GALLI. Conte de menterie, mensonge. ITA. *Il contar fauole, menzogne.* GERMA. Ein erdichtung/fabelwercke. HISPAN. *Aquella obra de fingir.* ANG. *A telling offables or lies* } *Plin. lib. 36.c.13.* Sed quum excedat omnia fabulositas, vtemur ipsius M. Varronis in expositione eius verbis. *Idem lib.7.c.32.* Reperimus inter exempla Aristæi etiam visam euolantem ex ore animum in Proconneso corui effigie, magna quidem fabulositate.

FABŬLĪNUS, deus, Qui pueris primo fari incipientibus præsse putabatur: cui etiam Romam sacrificabant, quum primùm liberi eorum fari incipiebant. {GERM. Der sprachherrgot bey den römeren/welchem sy opfferten als bald ire kinder anfiegend reden.} *Autor Nonius,* citans testimonium Varronis de liberis educandis.

Fabulum, *Vide* FABA.

Făcĕllo, *Vide* FACIO.

Facētus, ti, Dicitur qui salibus & sermonis vrbanitate, citra scurrilitatem tamen, abundat, Salsus, vrbanus, venustus scitus, concinnus, festiuus, argutus, dicax. {ἐυτράπελος καμψὸς. GAL. Facetieux, plaisanteur, railleur, recreatif en parolles. ITA. *Faceto, piacuole, chi ragiona piacenolmente per ridere.* GERM. Schimpfflich/höfflich vnnd bossechtig mit reden. HISPA. *Cosa salada ò donosa.* ANG. *That speaketh or doeth so mak men laughe, merie, pleusant.*} *Cic. ad Quint. fratrem,* Eam neque patruum facetus scurra Sextus Nævius. *Plaut. in Mil.* Cauillator facetus, vel commodus conuiua item ero. (*Plaut. Mil.sc.1.a.2.* Facetis fabricis & doctis dolis, *Idem Asin.sc.2.a. 2.* Facio me facetum ac magnificum virum.] *Cic. lib. 2. de Legibus,* Facetissimus Poëta veteris comœdiæ Aristophanes. Quidam à faciendo deriuant, vt is sit, qui gestibus aut verbis ita alium imitatur, vt se illum faciat. Alij à fando deducunt. *Cic. de Clar. Orat.* Acuti, elegantes, faceti, breues homines. ¶ Veteres facetum dixerunt quicquid venustum esset, & elegans. *Horat.* facetum dicendi genus *Catoni Virgilio,* decens tribuit.

Facētè aduerbium, Eleganter, vrbané. {κομψῶς, γελοίως. GAI. Plaisamment par railleric. ITALIC. *Piacenolmente.* GERM. Schimpfflichen/mit hofflichen worten. HISP. *Donosa y graciosamente.* ANGL. *Pleasantly, merely.*} [Sic decet facetè verba dari custodicatæ. *Plauc. Men. sc. 2. a.1.* Non vidi magis facetè ludificari. *Plaut. Milit.sc.6.a.2* H. Te ad cœnam vocari volo. E. Facetè dictum. *Plaut. Capt.sc.2.a.1.* Vt facetè orationem ad seruitutem contulit? *Ibidem,* Facetè aduortis animum tuum ad animum meum. *Plau. Mili.sc.1.a.1.*] *Cic. 6. Verr.* Nunquam tantum mali est Siculis, quin aliquid facetè & commodè dicant. *Idem pro Rosc. Amerin.* Nósque ab isto nebulone facetius eludimur.

Facētiæ, arum, Sunt quasi deliciæ quædam sermonis, & dicta vrbana sine scurrilitate, iocus, sal, lepos, vrbanitas, festiuitas, argutiæ. εὐτραπελία, τὰ γελοῖα. GAL. Plaisanteries, ioyeusetez de parolles, railleries. ITA. *Facetie, burle piacenole.* GERM. Schimpfreden/hoflicett mit reden. HISP. *Los donayres de palabras.* AN. *Merie gestes or conceites.*} *Plaut. in Milite,* Nam tu quemuis potis es facere vt fluat facetiis: *Catullus,* Est enim leporum Disertus pater, & facetiarum. *Cic. 1. Offic.* Sale vero & facetiis Cæsar Catuli patris frater vicit omnes. *Idem 2. de Orat.* Etenim quum duo genera sint facetiarum: alterum æquabiliter in omni sermone fusum: alterum paracutum, & breue: illa à veteribus superior cauillatio: hæc altera diacitas nominata est. [*Gell. cap. lib.6.* Facecias nebulonis nisi. (i. ineptias. *Idem cap. 8. lib.15.* Facetiæ (cœnæ.) *Velleius*: Leporis Latini facetiæ.] ¶ Reperitur & in singulari faceria, *apud Apuleium in Apologia.* Atque ego scio nonnullos, & cum primis Æmilianum istum facetiæ sibi facere res diuinas deridere.

Făcētōsus, sa, sum, Iucundus, facetiis abundans. {χαριεντισμὸς, ἰυτραπελὸς. GALLICE, Facetieux, plein de plaisanteries & railleries. ITAL. *Pieno di piacenolezze.* GER. Voll schimpfflicher vnd kurtz weyliget reden. HIS. *Lleno de gracias y don ayres.* ANG. *Full of merte conceites.*} *Cic. 2. de Finib.* Quos quidem dies quemadmodum agatis, & in quantam hominum facetosam vrbanitatem incurratis non dico. Quanquam alij hanc lectionem *apud Ciceronem* suspectam habent, & pro ea facetorum vrbanitatem legendum censent.

Făcĭes, faciei, Species {פנים *panim.* GAL. La face, le visage. ITA. *Faccina.* GER. Das angsicht. HISP. *La cara ò fuente.* ANGL. *The face, the visage.*} {σχῆμα : & Vultus, μόρφωσις, differunt, quod vultus, voluntatis indicium sit, quod pro motu animi, in facie ostenditur. Vnde *Seruius,* Vultus est voluntatis indicium, qui pro voluntatis varietate mutatur. *Virgil. 4. Æneid.* Spem vultu simulat, premit altum corde dolorem Facies est pars anterior capitis humani, constans ex fronte, oculis, naso, malis, ore, & mento. *Sallust. in Catil.* Prorsus in facie, vultúque vecordia inerat.

¶ Sumitur tamen facies pro totius corporis forma. *Terent. in Eunuch.* O faciem pulchram. Vt enim ab aspectu species, à fingendo figura ita à faciendo, vel à factura corporis dicitur facies. [Est enim facere: proprie in opere esse: id est rei alicui faciem inducere: vt qui facit, vas, vasis illi faciem imponit, qui gladium, gladij, &c. id est formam siue figuram.] *Plaut. in Pœnulo,* Sed earum nutrix qua sit facie, mihi expedi. M. Statura non magna, corpore aquilino. P. Atque ipsa est. M. Specie venusta, ore paruo, atque oculis peregrinis. ¶ Neque solùm de hominibus dicitur, sed etiam de rebus inanimatis. *Sall. lib.2, Hist.* Sardinia in Aphrico mari facie vestigij humani in Occidentem, quàm in Orientem latior. *Idem,* Quibus rebus permota ciuitas, atque immutata vrbis facies erat. [Faciem illam rerum vltimam prorumis. (i. funeris imaginem.) *Senec. c.5. de Const. ad Marc. Item,* In faciem pulueris, (i. formam & modum.) *Gell. c.18.l.10.* En façon, forme, & maniere de pouldre. *Item,* Verbis abest facies. *Ouid. Eleg.6.l.4. Trist,* Hæc facies Troiæ cùm caperetur, erat. *Ibid. Eleg.5.l.5.* Nomen quod appellationis Græcæ vim habeat, non faciem. *Senec. cap.2. de Tranq.* Ista facie ingenij blandiuntur. *Quintilian.* In eadem facie (oratione) quasi vultus mutandus. *Idem* Facies plures eloquentiæ & genera dicendi. *Idem.*] ¶ Accipitur tamen nonnunquam vultus pro facie, præsertim apud Poëtas: qui pro eodem dicunt, Fœdato vultu, & fœdata facie. ¶ Quandoque etiam facies, pro specie dicitur. *Virgil. lib 6. Æneid.* Quæ scelerum facies, ô virgo, effare. *Idem lib.1. Georg.* -tot bella per orbem, Tam multæ scelerum facies.

¶ Facies etiam pro corporis longitudine ponitur. *Pacuuius in Nipra:* Ætate integra, feroci ingenio, facie procera. *Vide Geli. lib. 12. cap. 28.* ¶ Antiqui declinabant, hæc facies, huius facies, vel facij, pro faciei, testimoniis aliquot docet *Gell. cap.28. lib.13.* Est totius corporis forma, non vultus tantum.

¶ Facies pro statura, totiúsque corporis figura, *& apud Pl.* & Quadrigarii. *Ibidem, & cap.6.li.13.* ¶ Peregrina facies hominis. *Pl. pf. sc.2. a.4.* Qua facie vis hominem; Malum, callidum. *Plaut. pseu. sc.4.a.2.* Qua facie est? macilento ore. *Plau. Capt. sc.4.a.3.* Faciem cùm aspicias, haud videntur mali. *Plau pseu. sc.2.a.1.* Ego Sauream non noui, neque qua facie sit, scio. *Plau. Asin.2. & 3.a 2.* Qua facie est? Subniger, rufus, ventriosus, acuto capite, magnis pedibus. *Plau. pseu. sc.7.a. 4.*] ¶ Verrere se in omnes facies, id est, experiri omnia consilia, aut vires. *Virg. lib.12. Æneid.* Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid, Siue animis siue arte vales. ¶ De facie nosse, & leuiter cognitum habere, quasi quem semel atque iterum videris duntaxat: non quicum sis familiariter versatus. Id si transferatur ad res animi, fiet venustius. *Cic. in Pisonem,* Habet hoc ipsa virtus, quam tu ne de facie quidem nosti, id est, ne tenuiter quidem.

¶ Simile huic est, prima facie, pro primo aspectu. & priusquam pressiùs ac diligentiùs consideres. ¶ Faciem prouerbio perfricuisse dicuntur, qui pudorem omnem dedidicerunt, velut abstersa manu à vultu pudore. *Plinius.*

Făcĭlis, Făcĭlitas, Facinus, *Vide* FACIO.

Făcĭo, cis, ci, ctum, cuius passiuum est fio. {עשה *hasáh.* ποιῶ, δρῶ, πράσσω. GAL. Faire. ITAL. *Fare.* GERM. Machen/thun. HISPA. *Hazer.* AN. *To mak any thing, to do.*} Apud antiquissimos in vsu fuit facior, quod adhuc remansit in verbis iis quæ ex præpositionibus fiunt: vt Afficio, passiuum facit afficior: Conficio, conficior, & sic de reliquis. Quæ verò ex aliis partibus componuntur, passiua faciunt per verbum fio: vt, Fabrefacio, fabrefio: Madefacio, madefio, Sic etiam pinguefacio, assuefacio, calefacio, candefacio, excandefacio, condocefacio, commonefacio, frigefacio, feruefacio, consuefacio, tepefacio, dissuefacio, mansuefacio, stupefacio, satisfacio, vacuefacio, patefacio, putrefacio, pudefacio, labefacio, expergefacio, torrefacio, & siqua alia reperiantur. Vbi illud obiter notandum est, composita à facio, habentia e ante f, quæ fiunt ex verbis secundæ coniugationis, habere quartam à fine indifferentem. *Horat. lib.2. Serm.* In matris iugulo ferrum tepefecit acutum. *Catullus,* Alta tepefacies permista flumina cæde. Est autem facere proprie, in opere esse, id est rei alicui faciem quandam inducere. Vnde etiam facies dicitur. Qui enim facit vas, vasis faciem illi imponit: qui vestimentum, vestimenti faciem.

¶ Interdum sumitur pro scribere, ideóque componere, ποιεῖν. *Donatus in Terentium,* Facit qui materiam componit, vt Menander. [Hinc literas facere super re aliqua. (i. scribere) *Gel. c.15.l.9 & Pl. Asin. sc.1.a.4.* Ne fit illi cera, vbi facere possit litteras.]

¶ Pro æstimare, ποιεῖσθαι. *Pl. in Curcul.* Migrare certum iam nunc è fano foras, Quando Æsculapij ita sentio sentiam Vt me nihil faciat, nec me saluum velit. Sic magni facio, οὕτω πολλοῦ ποιοῦμαι. Parui facio, οὐ λόγου ποιοῦμαι, παρὰ μικρὸν ἡγοῦμαι. [*Plaut. Asinus sc.1.a.1.* Te ipsum haud facio magni.] Tanti facio, magno pretio æstimo, nul-

lius æstimo, tanti æstimo. Nec composita sunt hæc, quum manifestè diuisa inueniantur. *Plaut. in Curc.* Respicio vos nihil meam gratiam facere. Idem *in Rud.* Minacias ego istas flocci non facio tuas. *Cicer. Cecinnæ,* Vtebar familiarissimè Cæsare, Pompeium faciebam plurimi. ¶ Iungitur & cum genitiuis lucri, & sumpti: vt Lucrifacio idem sit quod facio lucrum: ἐργάζομαι. & sumpti facere, idem quod facere sumptum: σαλίσκειν. *Plaut. in Persa*, Non ædepol trecentis cara est, fecisti lucri. *Idem in Casin.* Si nunc me suspendo, meam operam luserint, & præter operam restim sumpti fecerim. ¶ Transfertur porrò verbum facio ad innumeros promedum vsus. Nam & facere verba dicimus, id est loqui. ποιεῖσθαι λόγους. Facere iter, est ire. ὁδοιπορεῖν. Facere aliquem certiorem, est significare alicui rem aliquam. Facere gratum: χαριφίεσθαι. Facere ludos, exhibere, Facere lucrum, lucrari.

¶ Facere etiam, pati est: vt, Facere iacturam, damnum, naufragium: ζημίαν ὁρᾶσθαι. [Non facit ad causam contumacia. *Senec. c. 4. de Tranquill.* Non bene facit ad forensem puluerem vestis versicolor. *Quintilian.* Faciunt hæc ad inclinationem causæ. (i. prosunt.) Idem. *Quint.* Non facit ad stomachum nostra lagena tuum. *Mart. Epigr. 45. lib. 10.* Non facit ad sæuos ceruix nisi prima leones *Martial. Epigr 19. lib. 1.* Mirè hoc facit ad pullatum circulum. *Quintil. c. 13. l. 2.* Nihil æquè facit ad viperæ morsum, (i. prodest) *Suet. in Claud. c. 16. Gall.* Il n'y a rien de si bon, de si souuerain pour la morsure de serpent. *Quintilian.* Alij (canes) ad aprum, alij ad ceruum faciunt. (i. apti sunt.) ¶ Mixtus loquendi modus, diligenter notandus: *Plaut. Aul. sc. 6. (aliàs 10.) a. 4.* Quem ego auum feci vt esses hodie. Idem *in Pseud. sc. 6. a. 4.* Quid cesso Pseudolum facere, vt det nomen ad molas. Idem *Amph.* Me meus herus fecit vt vigilarem. Idem *Most. sc. 1. a. 2.* Aduenientem patrem faciam ne introeat. Idem *Pseud. sc. 2. a. 2.* Pernam, callum facito, in aqua iaceant. Ita etiam. *Gell. cap. 12. l. 14* Faceret me vt essem prudentior. *& c. 13. l. 19.* Fac me sim certus. In quibus loquutionibus Accusatiui illi auum, Pseudolum pernam, me &c per suos nominatiuos auus, perna, &c. resoluuntur.]

¶ Item facere pro sacrificare: ἱερουργεῖν, ἱερεύειν. *Virgil. 3. Eglog.* Quum faciam vitula pro frugibus, ipse venito, id est, quum sacrificabo. *Cicer. pro Mur.* Nolite à sacris patriis Iunonis sospitæ, cui omnes Consules facere necesse est, domesticum suum Consulem potissimum auellere. *Plau.* Plenam faciam tibi fideliam, id est implebo. ¶ Item rem obscœnam facere. *Plautus,* Manult ancillæ facere, quàm liberæ. [*Plaut. Mostell. sc. 4. a. 1.* Si tibi cordi est facere. (i. amplecti amicam) licet. Facere consuetudinem stupri cum aliqua. *Suet. in Calig. c. 24.* ¶ Complectere. Ph. facio lubens. *Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.* Facere damnum & flagitium. *Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1.* Et factum, flagitium, vide inf. in factum. *Gell. c. 12. lib. 7.* Fecit quod Cinœdi facere solent. ¶ Facere matres. Vide Mater Facere Auum, vide Auus. Hic senex clam vxore animo suo fecit volupe. *Plaut. Asin.* Item, *Ouid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.* Detexit variis qui sua facta modis. (i. adulteria)] ¶ Pertinet & ad pecuniam, quæ fieri dicitur, quum cogitur, seu colligitur. *Sallustius Iugurt.* Quæ pecunia ad Hispaniense bellum Metello facta erat. ¶ Denique facere (*vt Papinianus inquit*) omnem omnino faciendi causam complectitur, dandi, soluendi, numerandi, iudicandi, ambulandi, reddendi. Vnde qui otiosus sedet, si rogetur quid faciat: rectè respondere poterit se nihil facere, quandoquidem otiosus est. Rectè etiam se sedere: quoniam & sedere ipsum aliquid facere est: vti acere, nauigare, quiescere.

¶ Faciam te vt plurimum amem, id est, plurimum amabo. Faciam vt tibi prosim, id est: tibi prodero. [¶ *Plaut. Mill. sc. 6. a. 2.* Arbitramini quidnis licere facere vobis? *Plau. Au. se. 6. a. 2.* Decoris plenum faciam herum istum. ¶ Facere delicias. Vide Deliciæ. Tu facito vt venias aduorsum. *Plau. Med. sc. 4. a. 2.* Hoc serui facinus frugi quod facere persequor. *Plau. Aulul. sc. 2. a. 4.* Faciam vestra latera lorea *Plaut. Mil. sc. 2. a. 2.* Facere sementem, Vide Sementis.]

¶ Facere te esse qui sum, id est, finge te esse me vel pone te eum esse qui sum. ποιεῖν. ¶ Facto opus est, fieri opus est. ποιεῖν δεῖ, ποιητέον. quod etiam dicimus, Opus est factu. [¶ Contumeliam facere alicui: *Plau. Asin. sc. 4. a. 2.* Tu contumeliam alteri facias tibi non dicatur.]

¶ Factum iri audio illi iniuriam, hoc est audio futurum vt illi fiat iniuria. Factum itur mihi contumelia. *Cato pro se contra Cæsium* [*apud Gell. c. 14. l. 10.*] Atque euenit ita Quirites, vt in hac contumelia quæ mihi propter huiusmodi petulantiã factum itur, Rei quoque publicæ medius fidius miserear Quirites. ¶ A facio item sunt verba primæ coniugationis in eo terminata, quæ proprie infinita sunt: vt Sacrifico, magnifico, deifico, clarifico, ædifico, viuifico, mortifico, iustifico, falsifico, & huiusmodi. ¶ Facere are, *apud Lucretium lib. 6* pro arefacere, κατὰ τμῆσιν. Principio terram sol excoquit, & facit are. ¶ Factum, in responsione affirmatiua, pro Ita, siue etiam. *Teren. in Eunuch.* Chærea neruam vestem detraxit tibi? DO. Factum. PH. Et ea est indutus? DO. Factum. *Ibidem*, Dic mihi, aufugistin? CH. Hera. factum, [*Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1.* Furcifer. B. Factum optumè, assentientis. Sic *Plaut. Curc. sc. 2 a. 5.* Bene facis. Mox, lepidè facis. (quia annuit petenti.) Vide Benigè. ¶ Da facto gaudia lucro. *Ouid. 5. Fast.* Vt de Claudio factum palam est. (i. de morte) *Sueton. in Neron. c. 8.* Factis vicibus. Vide Vicem.] ¶ Facere ægrè alicui, hoc est facere alicui rem molestam. *Terens. in Eunuch.* Miles vero sibi putare adductum ante oculos æmulum: Voluit facere contra huic ægrè. ¶ Facere animum alicui, est incitare, & animum alicui augere. *Liuius 5. bell. Pun.* Missum à Metaponto præsidium, Romanis fecit animum, vt nocte ex improuiso opera hostium inuaderent. *Ouidius 5. Trist.* Quæ tibi res animos in me facit improbe? ¶ Facere argentariam, est facere quæstum argentarij, hoc est tradezitæ, siue mensarij. *Cic. 7. Verr.* Is quem ille argentariam Lepti fecisse dicit. Facere auspicium dicitur auis è qua auspicium capitur. *Liu. 1. ab Vrbe*, Eam alitem ea regione cœli, & eius diei nuntiam venisse, circa summum culmen hominis auspicium fecisse. Item, Facere pecuniam. *Sueton. in Cæs. c. 42. & Plaut. Aul. sc. 3. a. 4.* Cor cœpit artem ludicram facere. *Idem Amph. prol.* Iouem facere histrionem. Facere medicinam, pro mederi, Vide medicinam. Facer scriptum pro scribam esse. *Gell. c. 9. lib. 6.*]

¶ Facere cadauer, occidere, *Apul. lib. 8.* Cadauer quod ipse fecerat, a uidè complexus est. [*Gell. cap. 23 lib 13.* ex oratione M. Catonis: Succidias humanas facere, funera facere, (id est occidere. ¶ Facere vulnera, *Ouid. 4. Fast. Velleius.* Quin tu hoc facis? (de eo qui inuitat ad mortem exemplo suo.) Facere paucos dies cum aliquo. *Senec. epist. 67.* ¶ Facere damnum & flagitium. *Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1.* Facere orbum. *Idem Asi. sc. 3. a. 3* Acerbum funus filiæ faciet, si te carendum est. (id est immaturæ morti dabit filiam, &c.) & *Men. sc. 2. a. 3.* Fecisti funus absente, me, prandio, (id est sepeliuisti prandium. Vous auez encoffré, deuoré le disner. *Metaphor.* ¶ Haud causa, quin tu quod voluisti facere, quin facias mihi, (id est occidere, mergere.) *Plaut. Most. sc. 2. a. 2.* Facere facinus *Plaut. Curc. sc. 1. a 1.* ¶ Facere copiam & potestatem alicui. *Plaut. Capt.* -gratiam habeo tibi, Quum copiam istam mihi, & potestatem facis, Vt ego ad parentes hunc remittam nuntium. ¶ Facere quum aliquo est partes illius fouere aut sequi. *Gell. lib. 15. cap. 22.* Ex eis nationibus quæ cum Sertorio faciebant, quum multis prælijs superatus esset, neminem vnquam ab eo descisse. *Cic. pro Quint.* Quum veritas cum hoc faciat, &c. [*Ouid. Eleg. 1. libro 4. Trist.* Deorum Cæsare cum magno cætera turba facit, (id est consentit.) ¶ Minus quam æquum erat feci. *Plaut. Aul. sc. 2. a. 3.* Facere compendium pultandi *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 2.* Facere obsequelam liberis (id est obsequi) *Plaut. Asin sc. 1. a. 1.* Dij tibi faciant bene. *Plaut. Mil. sc. 6. a. 2.* ¶ Sermoni finem face tuo. *Plaut. Asin sc. 3. a 3.* ¶ Facere exuuias, id est exuere.) Vide Exuuias. ¶ Quid me facturum putatis? (pro facturam.) *Plaut. Asin. sc 3 a. 3.* Aliquid facere certum alicui, (pro reddere.) *Plaut. Men. sc. 1. a. 2.*] ¶ Fac esse permittentis & concedentis est locutio, ac si dicas, esto, vel pone ita esse. *Cic. in Verr.* Facita esse, tamen hoc ferendum nullo modo est. ¶ Facere fidem, est facere vt quis credat, persuadere: πίστιν ποιεῖν vel παρέχεσθαι. *Cic. in Cæcil.* Vt quoniam auribus vestris propter incredibilem magnitudinem, sceleris minorem fidem faceret oratio mea.

¶ Facere gradum est ambulare. *Cic. de Orat.* Quin prodis mi Spuri, vt quotiescunque gradum facias toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem? *Plaut. in Curc.* Sed grandiorem gradum ergo fac ad me obsecro, Id est propera ad me accedere. Gradum ad aliquid facere, est per quosdam veluti gradus ab vna re paulatim ad aliam transitum facere. *Quintil. lib. 3. cap. 6.* Nanque & illud frequens est, vt ea quibus minus confidimus, quum tractata sint, omittamus: interim sponte nostra veluti donantes, & ad ea quæ sunt potentiora, gradum ex his fecisse contenti. ¶ Facere gradum, pro promouere. *Liuius 6. ab Vrbe*, Accingendum ad eam cogitationem esse conando, agendóque iam eo gradum fecisse plebeio: vnde si porrò annitantur, peruenire ad summa, & patribus æquari, tam honore quàm virtute possent.

¶ Facere gratiam iurisiurandi, id est, soluere vinculo iurisiurandi. *Plautus in Rudense*, Nihil hercle hic tibi est, ne tu speres: iurisiurandi volo gratiam facias. Facere gratiam, pro onus quod subire quis teneatur, ei remittere, priuilegióque ab eo eximere. *Sueton. in August. cap. 38.* Mox reddendi equi gratiam fecit ei qui maiores annorum quinque triginta retinere eum nollent. ¶ Facere gratiam delicti, pro ignoscere, *Sallust. in Iugurtha*, Cæterùm Baccho, quoniam pœnitet delicti, gratiam facit, Id est ignoscit. ¶ Facere gratum pro gratificari. *Terent. in Eunuch.* Hac re, & omni te turba euolues, & illi gratum feceris.

¶ Facere iniuriam, est, verbo factóve aliquem iniustè lædere ἀδικεῖν. *Plaut. Mercat.* Filio suo innocenti qui fecit tantam iniuriam.

¶ Facere initium, incipere, ἀρχὴν ποιεῖσθαι, ἄρχεσθαι. *Cic. ad Attic. lib. 9.* Si hic qua ratione initium fecit, eadem cætera aget sincerè, temperatè, prudenter, valde videro. ¶ Facere largitionem, seu largitiones, est largi, & profundere, ac dissipare. *Cic. 3. Tusc.* Et quidem C. Gracchus quum largitiones maximas fecisset, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Ne longum faciem, id est vt breuiter dicam, *apud Horat. 1. Serm. Satyr. 3.* Facere ludos, irridere σκῶπτειν. *Plaut. in Aulul.* Quem tu senecta ætate ludos facias.

[¶ Experior te quanti facias vxorem tuam. *Plaut. Amp.*] ¶ Facere magni, est magni æstimare. ἐκ πολλοῦ ποιεῖσθαι. *Plaut. in Asi.* Nũc neque quid velim facitis magni pessimæ. ¶ Facere maximi. *Terent. in Phorm.* Meritò te semper maximi feci Chreme. ¶ Nihili facere, est nihili æstimare. οὐδενὸς ποιεῖσθαι. ¶ Facere parui. *Plaut. Rudente*, Illos scelestos qui tuum fecerunt fanum parui, & ausi sunt violare nos. [*Plaut. Pseud. sc. 2. a. 4.* Pauci istuc faciunt. Item, Facito vt memineris, & facito vti pretio preuincas. *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.* Et, Equi facite vt in flexu sit pedum pernicitas. *Plaut. Men. sc. 2. a. 5.* ¶ Facere verba, vide verba. *Plaut. Men sc. 5. a. 5.* Propere quicquid sis facturus, face. *Plaut. Asin sc. 2. a. 2.* Facio me facetum, magnificum virum. *Idem, Capt. prol.* Reducem faciet liberum in patriam. Idem *Men. sc. 2. a. 1.* Nunc adeo vt facturus dicam, *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3.* Boues conuiuas faciunt.] ¶ Ne pili quidem facere. *Catullus*, Ludere hanc sinit vt lubet, nec pili facit vni.

¶ Pluris facere. *Cic. Attic. lib. 8.* Ego pro Pompeio libenter emori possum, facio pluris omnium hominem neminem. [Totum insanum amare, hoc est quod herus facit *Plaut. Curc. sc. 3. a. 1.* Facere turbas. Vide turba. Facere moram. Vide mora.] ¶ Facere manum, pro colligere milites. *Cic in Verr.* Illi nocte facta manu armataque veniunt. Idem *Cicer. pro Cecinna*, Quum manum fecerit, copias parauit, &c. [Facere bellum. *Liu. l. 3. d. 4.* Facere terrorem *Liu. 8. d. 4.* ¶ Facere silentium, *Plaut. Prol. Amphitr* Ita huic facietis fabulæ silentium. Facit sensum adiectio syllabæ. ¶ Facere viam *Liuius lib. 6. dec. 4.* Facere semitam, per fundum. *Plin. Curc. sc. 1. a. 1.* Facere opus. Vide opus. Facere reducem, vide, Redux. ¶ Facere somnum, *Ouid. 4. Fast.* Vino somnum faciente iacebant. *Et 3 Fast.* Volucresque canoræ fecerunt sõnos. *Celsus. c. 39. l. 3.* Quæ quia leuat morbum, potest etiam facere somnum. ¶ Facere negotium alicui. *Gellius cap. 16. lib. 3. Item.* Face id, vt iam paratum sit. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 1.*) ¶ Façit mecum, hoc est,

sentit mecum, ac meæ est opinionis. *Ouid.* Vt fatear, mecum sola Corinna facit. *Horatius,* Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo. Ad eum etiam modum dicimus, tecum, secum, nobiscum, aut vobiscum facere. *Cic. pro Sylla,* Quid tum? Crassus si respondisset idem sentire, & secum facere Syllam. *Idem pro A. Cecinn.* Videatis autoritatem sapientissimorum hominum facere nobiscum. ¶ Facere mentionem, commemorare. *Cic. de Senect.* Lysandrum Lacedæmonium (cuius modo mentionem feci) dicere aiunt solitum, Lacedæmone esse honestissimum domicilium senectutis. ¶ Facere missum: idem quod dimittere. *Cicer. 3. Off.* Iurauitque se illum statum interfecturum, nisi iusiurādum dedisset, se patrem missum esse facturum. [Missiones facere veteranorum, facere intercessiones. *Gell. ca. 12. l. 13.* ¶ Facere testes, *Ouid. Fast.* Siue ego te feci testem, falsóve citaui. Facere testationes. *Quintilian.* Facit omnia fere (laurus) *Ouid. Eleg. 1. lib. 3. Trist.* Facere iudicium pro iudicare, Vide iudicium. ¶ Fecit hominem frugi vt facere oportuit, *Plaut. Capt. sc. 2. a 2.*] ¶ Facere modum alicuius, rei est sibi temperare, & modum non egredi. *Cicer. 1. de Legib.* Ipsíque magnoperè autorem fuisse, vt aliquando controuersiarum aliquem faceret modum. ¶ Facere modos, est inter actus fabularum intercinere. *Terent. in Prologo Andr.* Flaccus Claudij filius modos fecit tibiis paribus, dextris & siniſtris. *Cicer. de Orat.* Neque id actores priùs viderunt, quàm ipsi poetæ, quàm denique illi etiam qui fecerunt modos. ¶ Facere mutuum & proprium cum aliquo. *Plaut. Trin.* Bene vult tibi. 1. Ædepol mutuum mecum facit. *Idem Curc.* [*sc. 1. a. 1.*] ea me deperit: Ego autem cum illa nolo facere mutuum. id est, nolo eam perire vt me deperit. ¶ Naufragium facere. *Cic. ad Tironem,* Qui cupidè profecti sunt, multi naufragia fecerunt.

¶ Facere nomen, est nominare. *Liu. 8. ab Vrbe,* Scelerato campo, crede ab incesto id ei loco nomen factum [*Ouid. 6. Fast.* Tum sibi Calluco Brutus cognomen ab hoste fecit, *Plaut. Men. sc. vlt. a. 5.* Quomodo nomen factum Menæchmo tibi. *Ibid.* Fecit mihi nomen, quod tibi est & alibi. Iuuentus fecit mihi nomen Pœniculo.

¶ Facere scriptum, pro scribam esse. *Gell. c. 9. l. 6.* Neque sibi placere, qui scriptum faceret, eum Ædilem fieri paulo ante, qui Ædili appararet. *Idem.* ¶ Facere pro aptum esse, *Quinti.* Alij canes ad aprum, alij ad ceruum faciunt (i. apti sunt.) *Item,* Nupsisti eius patri? Dij melius faciam. *Plau. Pers. sc. 3. a 1.* Facite coquite, festinate. *Pl. Aulul. sc. 3. a. 3.* ¶ Pro ostentare. *Plaut. Mil. sc. 4 a 2.* Dum te fidelem facere hero voluisti. ¶ Faciebam me gloriosum. (i. iactabam.) *Plaut. Pseud. sc. 4 a. 2.*] Facere nomen alicuius amplum, est conciliare famā & celebritatem. *Liu. 8 bell. Pun.* Vbi per aliquot annos maximis rebus gerendis amplissimum nomen apud exteras gentes, popul. Rom. familiæque vestræ fecerant. ¶ Facere nomina, idem quod debitorem se constituere. [*Seneca. lib. 1. de benef. & c. 24. De vita beat.*] *Ci. 3. Off.* Emit homo cupidus & locuples, tanti quanti Pythius voluit, & emit instructos: nomina facit, negotium conficit.

¶ Accipitur etiam pro pecuniam mutuam dare, aut alias debitorem sibi aliquem facere, *Cicero Catullo, lib. 7.* Accipi Auiani literas, in quibus hoc inerat liberalissimum, nomina se facturum qua ego vellē die. Id est, pecuniam crediturum, in eam diem soluēdam, quam ego postulassem. ¶ Facere nomen cum vineis, hoc est, facere supputationem reditus vinearum. *Colum. li. 1. cap. 3.* Quod quasi nomen si vt fœnerator cum debitore, ita rusticus cum vineis suis fecerit, eius summę, vt in perpetuum, &c. ¶ Facere otium, id est dare. *Virg. 1. Eclog.* O Melibœe, Deus nobis hæc otia fecit. [Facare spem. *Sue. in Ti. ca. 24. Item,* Facere multa indicia violenti amoris. (De Artemisia) *Gell. ca. 18. l. 10.* ¶ Facere pro fore: *Ouid. Eleg. 5. li 3. Trist.* Spes igitur superest facturum vt molliat pœnam. (i. fore vel futurum esse.) [¶ Facere oua, pro parere. *Varr. 3. de Re rust. cap. 9.* Neque fere in villis oua ac pullos faciunt, sed in Syluis.

¶ Facere par. *Plaut. Trinum.* Feceris par tuis cæteris factis, patrem Tuum si percoles.

¶ Facere periculum est tentare, & experiri, *Terent. Andr.* Qui scis ergo istuc, nisi periculum feceris? ¶ Facere potestatem, permittere, concedere. *Cic. in Cath.* Siquid de his rebus dicere vellet, feci potestatē. Facere potestatem, siue copiam sui, est aditum ad se præbere. & permittere vt secum agatur, vt, Facere omnibus sui conueniendi potestatē. *Cic. 8. Philipp.* [¶ Facere impetum in aliquem. *Plaut. Amphitr.* Facit tecta in angues impetum. ¶ Facere auctionem: (*Gall.* Faire vn inquā, ou vendue.) *Pla. Men. sc. vlt.* Facere compendiū, Vide compendium. ¶ Facere fortunatum: *Plau. Aulu. sc. 5. a 2.* Vt Fortunatis faciat (lar) gnatæ nuptias.

¶ Facere recognitionem mutuā, Faire recognoissance mutuelle, s'entre-recognoistre l'vn l'autre. *Gell. c. 14. l. 5.* De Leone caudā & linguā Androdo benefactori suo blandiente, Tum (inquit) quasi mutua recognitione facta, &c.] ¶ Facere progressum in studiis. *Ci 4. Tusc.* Philosophiæ denique ipsius principes nunquam in suis studiis tantos progressus sine magnandi cupiditate facere potuissent. ¶ Facere prouentum maiorem, hoc est, vberiores fructus dare *Colum. lib. 2. cap. 15.* Nec solùm ea res maiorem facit prouēctum, sed etiam saporem & odorem vini pomorúmque reddit meliorem. ¶ Facere quæstum, lucrari: *Plaut. Capt.* Ærgè est mihi hunc facere quæstum carceratium propter sui gnati miseriam. Quæstum suo corpore facere, id quod meretricis est. *Liu. 6. bell. Pun* Quid tu huic homini facias? *Idem pro Cecin.* ¶ Facere ratione, hoc est ob aliquam certam causam. *Cic. ad Attic. li. 12.* Quod domi te inclusisti, ratione fecisti. ¶ Ratum facere, est confirmare. *Liu. 8. bel. Pun.* Quæ nobis imperatores vestri commoda tribuerūt, ea rata quę perpetua vestra autoritate faciatis. ¶ Facere rem, est opes quærere & parare. *Terent. in Adelph.* Nunquam rem facies: abi, nescis inescare homines Sannio. [*Plaut. Pseud sc. 1. a. 2.* Hinc ego rem meis ciuibus faciam. ¶ Mei tergi facio hoc, non tui fiducia. *Pla. Most. sc. 1. a 1.*] ¶ Facere rē diuinam, sacrificare. *Pla. in Amph* Ego rem diuinā intus faciā, vota quę sunt. ¶ Facere reum, hoc est accusare, siue reū agere. *Tacit. li. 1.* Violatorem fœderis vestri Arminium, apud Varum qui exercitui præsidebant, reum feci. ¶ Facere sacrificium, & sacra. *Cic. de clar. Orat.* Licet aliquid etiam de M. Pomp'lij ingenio suspicari, qui quum Consul esset, eodémque tempore sacrificium publicum cū læna faceret. *Li. 1. ab Vrbe,* Qui sacra publica pop. Ro. faceret. ¶ Facere sanguinem, pro effundere. *Liu. 5. bel. Maced.* Nondum inducto bello, aut ita commisso, vt strictos gladios, aut sanguinem vsquam factum audissent. ¶ Facere satis, est debitum persoluere, *Plaut. Asin.* Sed vina quæ vendidi heri vinario Exærambo, Iam pro his satisfecit Stichoꝰ L 1. Feciſſe satis opinor, id est, soluisse.

¶ Facere satis alicui, pro eius voluntati obtemperare. *Cic. 1. de clar. Orat.* Ego verò, inquam, si potero, faciam vobis satis. Facere stipendia sub aliquo, idem quod militare. *Plin. de Viris illustr,* Sub Oreste in Sardinia stipendia fecit. Facere stipendiarios, est cogere ad soluendum tributum. *Cæs. 1. bel. Gal.* Heduos sibi quoniam belli fortunam tentassent, & armis congressi & superati essent, stipendiarios sibi factos. [Facere excidionem oppidis pro oppida excindere. *Plau. Curc. sc. 2. a. 4.* ¶ Facere intercessiones. *Gell. cap. 12. l. 13,* Intercessionibus faciundis, &c. Facere amolitionem, pro amoliri. *Idem c. 1. l. 12.* vbi facta infantis amolitio est. *Gall.* Quand on a enuoyé l'enfant en nourrice.

¶ Facere testes. *Ouid. 5. Fast.* Siue ego te feci testem, falsóve citaui. Facere coniecturam. Vide Coniectura, Facere capital, Vide Capital. Iste Fac niteare ædes: pro pera, habes quod facias. *Plaut. Pseud. sc. 1. a. 1.* ¶ *Item,* Iamdudum factum est, cum primùm bibi. *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* Iamdiu factum est cum discessisti ab hero. *Ibid. sc. 1. a. 2.* Iampridem videtur factum, quod. *Plau, Amph.* Quamdudum factum est illud? ¶ Nunquam factum est. *Ibid. sc. 2. a. 2.* Factum est illud, vt ego vini hunæam ebiberim meri. *Plaut. Amphitr.*] ¶ Facere stomachum alicui, est commouere aliquem, & bilem excitare. *Cic. Lent. lib 1. epist.* Non illi quidem vt mihi stomachum facerent. ¶ Facere sumptum, quod alias facere expensas, vel expendere dicitur. *Plaut. Capt.* Quin ita faciam, vt te cupias facere sumptum, etsi ego vetem. ¶ Facere vadimonium, pro promittere. *Plaut. Epid.* Licet, vadimonium mihi hic vltrò facit. ¶ Facere vela, id est, velificare. *Virgil. 5. Æneid.* Vela facit ramen. & plenis subit ostia velis. ¶ Facere vestigium, ambulare & progredi *Cic. pro Rab. Posthum.* Hic vos aliud nihil orat, nisi vt tectis oculis hāc vrbem sibi instueri, atque in hoc foro vestigium facere liceat. ¶ Facere vitiū, est corruere, vel vitiari, & alrqua parte labefactari: & proprie de ædificiis dicitur. *Cic. in Topic.* Si ædes exesæ corruerunt, vitiúmve fecerunt. Facere vitium, pro vitiare & corrumpere. *Vitruuius,* Si venti frigidi sunt, lædunt. si calidi, vitiant: si humidi, nocent: iidem faciunt vitia pauimentis.

¶ Facere volupe animo. *Plau Asi.* [*sc. 2. a. 5. & Most. sc. 4. a. 1.*] Hic senex siquid clam vxore suo animo fecit volupe, Neque nouum, neq. mirum fecit, nec secùs quàm alij solent. ¶ Facere vota, est supplicare. *Plin. lib. 17. cap. 2.* Ergo qui dixit hyemes serenas optandas, pro arboribus vota fecit.

¶ Facere vrinam, est meiere. *Colum. lib. 6. cap. 30.* Plerunque iumenta morbos concipiunt lassitudine & æstu: nonnunquam & frigore, & quum suo tempore virinam non fecerint.

¶ Quid faciemus hoc homine? hoc puero? pecunia? Loquendi mos est perelegans, & veteribus solùm vsitatus, in quo ellipsis esse videtur propositionis, cum [*Plaut. Most. sc. 4 a 1.* Quid hoc homine faciam postea. *Idem Milit. sc. 5. a. 3.* Quid facies ea mulchæra? *Idem Capt. sc. 1. a. 5.* Quid meo minore factum sit filio. *Terent. in Andr.* Quid me faciam, nescio. *Cic. 6. l. ad Atti.* Quid iis fiet, si huc Paulus venerit? ¶ Interdum tamen præpositio (de) exprimitur, vt *apud Plaut. Pseud. sc. 1 a. 1* Quid de drachma facere vis? *Et Cic. lib. 6. ad Attic.* Quid de B. Clodio fiat, rescribe.] *Terent.* Neutra in re vobis à me difficultas erit. Sed quid faciemus puero? *Cic.* Quid factum est Strabone & Nicostrato? quid te futurum putas? * Facere vnguentariam, pro Illinere oleo & vnguentis, quod balneatores vel ante balneum vel post balneum facere solebant. Vnguenta autem vocabant antiqui omnia olea composita: *Plaut. Pœnulo,* Ibi re replebo vsque vnguentorum è zeugmatis. Quid multa verba faciam? vbi tu laueris, ibi vt balneator faciat vnguentariam. [¶ Faciendus, a, um, *Plaut, Curc. sc 2. a. 3.* Dare faciundam statuam. *& Gellius cap. 11. lib. 15.* Visum est faciendum vt ostenderemus.] Faciundum fuit: hoc est, factum oportuit. *Terent. Eunuche,* Non pol quo quenquam plus amem, aut plus diligam, Eo feci: sed ita res erat, faciendum fuit. [¶ Factu id optimum. *Plaut. Aulul. sc. 5. a. 3.*]

[Factus, a, um: Facta ad pudicos mores fabula. *Plaut. Capt. sc. vlt. a. 5.* Facta parens. Vide parens, Facta ruina, vide Ruina. Ego sum in vsu factus nimio nequior. *Plaut. Most. sc. 2 a. 1.* Factus nequior vsus ædium. *Plaut. Most. sc. 2. a. 1.* Notáque non tarde facta Taleia mea est. *Ouid. Eleg. vlt. lib 4. Trist.* Virtute id factum tua. *Plau. Most. sc. 1. a. 1.* Fer bene præcipites nauis modo facta procellas. *Ouid. Eleg. 6. lib. 4.* Moribus præfectum mulierum hunc factum velim. *Plau. Aul. sc. 5. a. 3.* Aedes factæ probè examussim. *Plaut. Mostell. sc. 2. a. 1.* Facta est pugna in gallo gallinaceo. *Plau. Aul. sc. 4. a 3.*]

Factum, cti, substantiuum, Res gesta. ¶ מעשה *maasch* מפעל *miphhal.* ἔργον, GAL. Vn faict, vne chose faicte. ITALIC. *Fatto.* GERMA. Ein that HISP. *Hecho.* ANGL. A thing done, a deed. ¶ *Virgil. lib. 1. Æneid.* Fortia facta patrum. *Terent. in Andr.* dictum ac factum inuenerit Aliquam causam, quamobrem eiiciat oppido. [Vtinam dictis facta suppetant. *Plaut. sc. 1. sa. 1.* Dicto non audebat, facto nunc lædat, licet *Plaut. Capt. sc. 2. a. 2.* pro claris factis diris aguntur malis. *Plau. Amph.* Vxor me insanum facit fœdis suis factis. *Ibidem.* Eorum alter suis factis immortali te afficiet gloria. *Plaut. Amphitr. sc. 1. a. 5.* Magis percipimus linguā dici, quàm factis fore. *Idem Asin. sc. 3. a. 1.* Matronarum hic facta pernouit probè. *Item,* Hoc factum est optimum. *Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1. Tibul. lib. 4.* Ergo vbi præclaros poscens tua facta triumphos. ¶ Factum pro beneficio. *Plaut. Asin. sc. 1. a. 5.* Isto me facto deuinxisti. *Idem Milit. sc. 3. a. 3.* Neque sis herum tuis factis sospitare. (i. beneficiis.) *Catull. de Com. Berenn.* Queis ego pro factis. (i. meritis vel euentis.) ¶ Pro flagitio: *Plaut. Asin. sc. 2. a. 5.* Hoc facto sese ostendit. *Idem Aul.* Dabo illi spatium

exqui-